

Luda yã takada kũ Bisã yãõ

Busa Bible

2005

Luda yã takada kũ Bisã yãõ
Busa Bible

This Bible is translated and copyrighted by SIM (sim.org). This edition is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

NAANAA	4	Habakuku	438
BONAA	30	Sofoni	441
Sāarun Wooda	44	Asee	444
NARONAA	0	Sakari	446
DOKAGBESISINAA.....	0	MALAKI	454
YOSUA.....	73	MATIU	456
YĀGŃGŃRIND	80	MAAKU	477
RUTU.....	87	LUKU	490
1 SAMUELI	89	YUHANA	513
2 SAMUELI	106	ZĪRIND	529
1 KINAND	121	ROMUDEND	548
2 KINAND	138	1 KORINTIDEND	557
Bandun Gari I.....	154	2 KORINTIDEND	565
Bandun Gari II.....	177	GALATIAND	571
EZERA	203	EFESUDEND.....	574
NEEMAYA	207	FILIPIDEND.....	577
ESITA.....	212	KOLJSEDEND	580
AYUBA.....	217	1 TESALONIKADEND	582
ZABURA	224	2 TESALONIKADEND	584
YAASIND	278	1 TIMOTI	586
LAASUNDE	295	2 TIMOTI	589
Womu Duro	301	TITU	591
Yeremi	306	FILIMD	593
Swĩ.....	355	EBERUND.....	594
Esekieli.....	360	YAMISI	601
Danieli	396	1 PITA.....	604
Osee.....	407	2 PITA.....	607
Yoeli.....	415	1 YUHANA	609
Amosu.....	419	2 YUHANA	612
Abudiasi	426	3 YUHANA	613
Yonasi.....	428	Yudu.....	614
Misee	430	ZIA YĀ.....	616
Nahumu	435		

NAANAA

Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32

Nuhu 6:1-11:32

Ibrahī 12:1-20:18

Isaaku 21:1-26:35

Yakubu 27:1-36:43

Yusufu 37:1-50:26

Andunia naanaa

1 Zaa káaku Luda musu kú zĩteoo kè. **2** Gu da pãme à kekenaro, gusira mé à da ísiralá, akū Luda Nini ten yàa ke í pila. **3** Akū Luda pì: Gupura kú! Akū gupura kú. **4** À è gupura pìi kè mana, akū à gupura kèkša kú gusirao. **5** À tó kpà gupurane fānantē, gusira sō gwāani. Gu sì gu dō, a gɔɔ káakun gwe.

6 Akū Luda pì: Sarapura gō kú íno dagura de à í pino kèkša. **7** Akū à sarapura kè le, à í kú à kú sarapura gbáru kèkša kú í kú à kú a musuo. **8** Akū à tó kpà sarapura pìine ludambe. Gu sì gu dō, a gɔɔ pladen gwe.

9 Akū Luda pì: Í kú à kú zĩte kakara gu dokōn, gukori bo. Akū à kè le. **10** À tó kpà gukori pìine zĩte, akū a tó kpà í kú à kàkarane ísira. Akū à è à kè mana. **11** Akū Luda pì: Lánò bote zĩte kú sē wédenc kú lí nédenc, baadi kú a burio. Akū à kè le, **12** lánò bote zĩte kú sē wédenc kú lí nédenc, baadi kú a burio. Akū Luda è à kè mana. **13** Gu sì gu dō, a gɔɔ aakōden gwe.

14 Akū Luda pì: Pó gupurakūrinò gō kú musu ògō fānantē kèkša kú gwāanio, ògō wē sèedenc kú gɔɔ kú wēnc mōhne. **15** Ògō kú pó gupurakūrinò ũ musu de ògō andunia pura kú. Akū à kè le. **16** À pó gupurakūri zōkōnò kè mèn pla, a kú à gbāna digō kú ble fānantē, a kú à buse digō kú ble gwāani. À susunenc kè dō. **17** À n pépe musu de ògō andunia pura kú **18** ògō kú ble fānantē kú gwāanio, ògō gupura kèkša kú gusirao. Akū à è à kè mana. **19** Gu sì gu dō, a gɔɔ siikōden gwe.

20 Akū Luda pì: Pó wéndidenc í pa yérere, bānò dagula musu ògō vura sarapuran. **21** Akū à pó wéndide kú òdi í panò kè kú kpò gbēntēnc pínki, baadi kú a burio. À bānò kè pínki dō, baadi kú a burio. Akū à è à kè mana. **22** À arubarikaa dàngu à pì, ògō né i ògō ke dasi, kpònc ísira pa, bānò ke dasi zĩte. **23** Gu sì gu dō, a gɔɔ wɔɔroden gwe.

24 Akū Luda pì: Pó wéndidenc bote zĩte, be pókādenc kú pó kú òdi taa o kú kuaonò kú nòbcsēntenc, baadi kú a burio. Akū à kè le. **25** Luda nòbcsēntenc kè baadi kú a burio. À be pókādenc kè baadi kú a burio. À pó kú òdi

taa o kú kuaonò kè baadi kú a burio. Akū à è à kè mana.

26 Akū Luda pì: Ò bisāsiri ke ó taka ũ, ògō de lán ó bà, ògō kú ble kpònc kú bānò kú be pókādenc kú nòbcsēntenc kú pó kú òdi taa o kú kuaonò pínki. **27** Akū Luda bisāsiri kè a zĩda taka ũ. A zĩda takan à n kè a ũ. À n kè gōgbē kú nògbēo. **28** À arubarikaa dàngu à pìhne: Àgō né i àgō ke dasi àgō andunia pa àgō gbāna blea. Àgō kú ble kpònc kú bānò kú pó wéndide kú òdi taa o zĩtenc pínki. **29** Akū Luda pì: Pó wéde kú ò kú zĩtenc ma kpàáwa á póble ũ pínki kú lí nédenc pínki. **30** Ma sēnc kú lánò kpà pó wéndidenc pínki n póble ũ, nòbnc kú bānò kú pó kú òdi taa o kú kuaonò pínki. Akū à kè le. **31** Luda pó kú à kènc è pínki, à kè mana swáswa. Gu sì gu dō, a gɔɔ suddoden gwe.

2 Len Luda musu kú zĩteoo kè le kú a pónò pínki. **2** Ari a gɔɔ supplade zĩ gō ká, à zĩ kú àten ke pìi làka. A gɔɔ supplade pì zĩ à kámma bò kú zĩ kú a kènc pínki. **3** Akū à arubarikaa dà gɔɔ supplade pìn à dìte a pó ũ, kú gɔɔ bire à kámma bò kú zĩ kú a kènc pínki yāi.

Edeni swadakoo

4 Musu kú zĩteoo naana yān dí. Gɔɔ kú Dikiri Luda zĩteoo kú musuoo kè, **5** pówe ke dí bute zĩte kòro, bee sēe, za-akū Dikiri Luda dí tó legū mào, akūsō gbēke kun à burra zĩ kero. **6** Suka mé àdi kpà andunia gūn, akū àdi mɔɔ pisi zĩtea pínki.

7 Dikiri Luda gōgbē í kàsa kú būsutitio, akū à ũa wéndide vù a yīn, akū gōgbē pìi gō gbē bēne ũ. **8** Dikiri Luda swadakoo kèke ifāboki kpa gu kú òdi pi Edeni, akū à gōgbē kú à kèe pìi dà gwe. **9** Dikiri Luda tò lí buri sīnda pínki bote zĩte. Lí pino kè mana, akūsō n né blena nna. Lí wéndide kú dàkoo pìi dagura. Lí kú àdi dōna mana kú a vānio íhne kú gwe dō.

10 Swa kú Edeni àdigō mɔɔ pisi dàkoo piia. Bona gwe à cne kè siikō. **11** A káaku tón Pisō, àkū mé à lika Avila būsui pínki. Wura kú būsui pìi gūn, **12** wuraa pi mana. Gbè bèeredenc kú gwe dō. **13** Swa pìi cne plade tón Giō, à lika Kusu būsui pínki. **14** A cne aakōde tón Ti-

giri, a dōrɔɔ tà Asiria bùsu ifāboki kpa. Swa pì ɔne si-ikɔde tón Yuflati.

¹⁵ Dikiri Luda gɔgbɛ̃ pìi dīte Edeni dākoo pìi gūn de àgɔ̃ a zī ke àgɔ̃ gwa. ¹⁶ Akū à yā dītene à pì: Īni fɔ̃ ò dākoo pì lí néno ble pínki, ¹⁷ ama òsun lí kū àdi dōna mana kū a vānio òne né blero. Tó n blè, ĩni game.

¹⁸ Dikiri Luda pì: Gɔgbɛ̃ kunna ado manaro. Mani kpanyīri kene a gbɛ̃ndo ũ. ¹⁹ Akū Dikiri Luda bùsuu sè à nòɔɔ kèo pínki kū bāno pínki, akū à sù kūhwo gɔgbɛ̃ pì kīnaa de à e deran ani tó kpáñne nà. Tó kū gɔgbɛ̃ pìi kpa pò wèndide pínki gɔ̃ ò tó ũ. ²⁰ Gɔgbɛ̃ pì tó kpa be pókādeno pínki kū bāno kū nòɔɔsɛ̃nteno pínki, ama adi kpanyīri e ò tó a gbɛ̃ndo ũro. ²¹ Akū Dikiri Luda i zōkɔ̃ dà gɔgbɛ̃ pìla. Kū àten i o, akū à a gbānterewa mèn do bò, akū à a mèbaasi tàta a gbèn. ²² Akū à gɔgbɛ̃ gbānterewa kū à bòo pìi lite nɔgbɛ̃ ũ, akū à gɛ̃e kāao a kīnaa. ²³ Akū gɔgbɛ̃ pìi pì:

Adikīna wá bò ma wá gūmme,
a mè sɔ̃ à bò ma mèe gūmme.

Oni a sísi nɔgbɛ̃,
kū Luda a bò gɔgbɛ̃ gūn yāi.

²⁴ A yā mé à tò gɔgbɛ̃ ò do a de kū a dao bea, àdi nakɔ̃a kū a nanɔ̃ ò gɔ̃ mè do ũ. ²⁵ Gɔgbɛ̃ kū a nanɔ̃ kú pótomo ò pla ò pínki, wé'ì sɔ̃ àdi ò kūro.

Bisāsiri kēkōana kū Ludao

3 Mlè mé à manafiki vī de pò kū Dikiri Luda kènɔla pínki, akū à nɔgbɛ̃ là à pì: Luda pì àsun dākoo pì lí ke né blenloo? ² Akū nɔgbɛ̃ wè mlèe pìia à pì: Óni fɔ̃ ò dākoo pì líne ble, ³ ama lí kū à kú dākoo pìi guragura, Luda pì òsun a né blero òsun ɔ̃ naa sero, de òsun garo yāi. ⁴ Akū mlèe pìne: Áni garo fá! ⁵ Zaakū Luda dō tó a blè, á wé ni kē áni gɔ̃ lán a bà, áni gɔ̃ a mana dō kū a vānio.

⁶ Kū nɔgbɛ̃ è lí pì né mana, akūsɔ̃ a blena nigɔ̃ nna ani tó gbɛ̃ wé kē, akū à a né kē à blè. À kpa a zāa do, akū à blè se. ⁷ Ò pla ò pínki ò wé kē, akū ò dō sà kū ò kun pótomo. Akū ò gboroda lá nàbi ò yīmma.

⁸ Kū gɔgbɛ̃ kū a nanɔ̃ Dikiri Luda kīni mà àten kure dākoo pìi gūn ɔ̃ɔsi, akū ò ùtene dākoo pì lán. ⁹ Akū Dikiri Luda lé zù gɔgbɛ̃ à pì: Ò kú máme? ¹⁰ À wèa à pì: Kū ma n kīni mà, akū vīna ma kū kú má kun pótomo yāi, akū ma ute. ¹¹ Akū Dikiri Luda a là à pì: Dí mé à òne ò kun pótomoo? Lí kú ma ginne ò a né ble, n blèn yá? ¹² À wèa à pì: Nɔgbɛ̃ kū n kpàma àgɔ̃ kú kū-mao mé à lí pì né kpàma ma blè. ¹³ Akū Dikiri Luda nɔgbɛ̃ là à pì: Bóyāi n kè lèe? À wèa à pì: Mlè mé à ma kēke, akū ma blè. ¹⁴ Akū Dikiri Luda pì mlèene:

Kū n kè lè, ĩnigɔ̃ láaribona pò ũ
de be pókādeno kū nòɔɔsɛ̃nteno pínki,
ĩnigɔ̃ taa o n kúua,
bùsutitin ĩnigɔ̃ ble ari n wèndi lén.

¹⁵ Mani ibere da mākōn kū nɔgbɛ̃o dagura,
n buri kū a burio dagura.

A buri ni n mì wí,
ĩni a gbátoki kīnaa.

¹⁶ Akū à pì nɔgbɛ̃ne:

Mani n òsinaa wari karanne,

ĩnigɔ̃ né i kú wāwāo.

N zā ni nigɔ̃ kúmmame,
anigɔ̃ kí ble n musu.

¹⁷ Akū à pì gɔgbɛ̃ne:

Lákū n n nanɔ̃ yā mà nà,
lí kú ma ginne ò a né ble n blè,
ma láari bò zītea n yāi,
ɔsi kú ɔsioon ĩnigɔ̃ pòble en
ari n wèndi lén.

¹⁸ Ani lèn kú lá ũkādenu butenne,
gbasa ò burapɔ̃ɔ ble.

¹⁹ Ísimmawaranaa gūnn ĩni pòble en

ari ò era ò gēo bùsun,
zaakū gwen ma n bon.

Bùsutitime n ũ,

ĩni era ò gɔ̃ bùsutiti pìi ũme.

²⁰ Adamu tó kpa a nanɔ̃ Awau, zaakū gbɛ̃ pínki daimè. ²¹ Dikiri Luda bára uta kè Adamune kú a nanɔ̃, akū à dàñne. ²² Akū à pì: Bisāsiri a mana kú a vānio dō sà, à gɔ̃ lán ó bà. Óni gíne à lí wèndide né kē à ble de àsungɔ̃ kun ɔ̃ɔɔ sīnda pínkiro yāi. ²³ Akū Dikiri Luda pèa à a bò Edeni dākoo pìi gūn. Akū Adamu gēe à zīte kú Luda a bòn zī ke. ²⁴ Kū Dikiri Luda pèa, akū à kerubunɔ̃ kàte Edeni dāko ifāboki kpa, de ògɔ̃ lí wèndide zé dākpa kú fēneda kú àten té ke àten liteliteo.

Kainu kū Habilao

4 Adamu a nanɔ̃ Awau dō nɔgbɛ̃ ũ, akū à nòɔ̃ sɔ̃ à Kainu ò. Akū à pì: Ma gɔgbɛ̃ ò kú Dikiri gbānao. ² Akū à a dakūna Habila ò do. Habila kè sādāri ũ, Kainu sɔ̃ à kè búbari ũ. ³ Zīkea Kainu sù kú a burapɔ̃ɔ gba ũ Dikirine. ⁴ Habila sɔ̃ à sù kú a sāne káaku mèkpanaa. Habila yā kà Dikirigu, akū à a gba sɔ̃. ⁵ Kainu sɔ̃ a yā dí ke Dikirinero, akū adi a gba síro. Akū Kainu pò fē manamana a ānn sisì. ⁶ Akū Dikiri pì Kainune: Bóyāi n pò fēe? À kè dera n ānn yàkaa? ⁷ Tó n yā mana kè, mani n síroo? Tó òdi yā mana ke sōro, durunna natenne n kpélelea. N ni teni a de, séde ò zī blea.

⁸ Akū Kainu pì a dakūna Habilane: Ó gé sēn. Kū ò kà gwe, akū à fùte a dakūnai à a dè. ⁹ Dikiri Kainu là à pì: Mán n dakūna Habila kunn? À wèa à pì: Má dōro. Ma dakūna dākpariin ma ũ yá? ¹⁰ Akū Dikiri pì: Bón n kèe? N dakūna aru ten lé zumai zaa zīte gūn mà ze kāao.

¹¹ Tera sà ĩnigɔ̃ láari pò ũme, ĩnigɔ̃ zā kú zīte kú à n dakūna aru mì n ɔ̃o. ¹² Tó n bú bà, zīte ni kararo. ĩnigɔ̃ sōsō gu kú guo ògɔ̃ likara andunia gūn. ¹³ Akū Kainu pì Dikirine: Wari bire gbāna demala, mani fōro. ¹⁴ Nten péma zīte la gbārame sà. Mani kēkōa kūnwo sà. Manigɔ̃ sōsō gu kú guo mǎgɔ̃ likara andunia gūn, gbɛ̃ kú à kpākūn kūmao ni ma de. ¹⁵ Akū Dikiri pìne: Lenlo! Tó gbɛ̃ n de, oni mɔ̃ra káa gēn supplame. Akū Dikiri wānzān ke kē Kainua, de gbɛ̃ kú à kpākūn kāao sún a dero yāi. ¹⁶ Akū Kainu dà zén à kē Dikiria. À gēe à vùte Nɔdu bùsun Edeni ifāboki kpa.

¹⁷ Kainu wùte kú a nanɔ̃, akū à nòɔ̃ sɔ̃ à Enɔ̃ku ò. A gbera Kainu wēte kàte, akū à a né pì tó kpa wēte pìine.

¹⁸ Enɔ̃ku Irada ò, Irada Meuyaeli ò, Meuyaeli Metusaeli ò, Metusaeli Lameki ò. ¹⁹ Lameki nɔ̃ sè mèn pla, a do tón

Ada, a do Zila. ²⁰ Ada Yabala ì. Àkūme pódāri kù òdigǔ kù bizakuta gūnnō dizi káaku ũ. ²¹ A dakūna tón Yubala. Àkūme mawlerino kù úraperino dizi káaku ũ. ²² Zila sǔ, akū mé à Tubala Kainu ì. Siaame a ũ. Àdi pō pínki pì kù mōsio kù mōgotēo. A dāre tón Naama.

²³ Akū Lameki pì a nōkōne:

Ada kù Zilao, à ma yā ma,
ma nōkō, à sā kpá ma yāi.
Gbēke ma kīnna, akū ma a dē,
kefenna pì ma lemē, akū ma a wēndii bō.

²⁴ Tó oni Kainu fīna bone gēn suppla,
makū Lameki ma pǔ sǔ,
gēn baaakǔ akuri awēsupplame.

²⁵ Adamu wūte kù a nanō do, akū à négǔgbē ì. À tǔ kpàne Seti à pì, Luda a gba né pānde Habila kù Kainu a dē gēne ũme. ²⁶ Seti sǔ à négǔgbē ì, akū à tǔ kpàne Enōsu. Zaa zǐ birean ò nà Dikiri sísinaaa.

Adamu burino

5 Adamu burino yān dí. Gwō kù Luda bisāsirino kē, à n̄ ké lán a bàme. ² À n̄ ké gǔgbē kù nōgbēo, akū à arubarikaa dàñne. À tǔ kpàñne bisāsiri.

³ Adamu wē basuddo akuride gūn à né ì a taka ũ à bōkǔa kǎao, akū à tǔ kpàne Seti. ⁴ Seti inaa gbera à kē wē wàa siikǔ à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno.

⁵ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basuddo akuri, akū à gà.

⁶ Seti wē basworo awēsworode gūn à Enōsu ì. ⁷ A gbera à kē wē wàa siikǔ awēsuppla à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ⁸ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo akuri awēsuppla, akū à gà.

⁹ Enōsu wē basiikǔ akuride gūn à Kenana ì. ¹⁰ A gbera à kē wē wàa siikǔ kù gēroo à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ¹¹ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo awēsworo, akū à gà.

¹² Kenana wē baaakǔ akuride gūn à Malaleli ì. ¹³ A gbera à kē wē wàa siikǔ kpé bupla à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ¹⁴ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo akuri, akū à gà.

¹⁵ Malaleli wē baaakǔ awēsworode gūn à Yaredi ì.

¹⁶ A gbera à kē wē wàa siikǔ kù mēn baraakuri à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ¹⁷ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo sworosari, akū à gà.

¹⁸ Yaredi wē basworo awēsuplade gūn à Enōku ì. ¹⁹ A gbera à kē wē wàa siikǔ à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ²⁰ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo awēsupla, akū à gà.

²¹ Enōku wē baaakǔ awēsworode gūn à Metusela ì.

²² A gbera à tǎa ò kù Ludao ari wē wàa do kpé basworo à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ²³ À kà wē wàa do kpé basworo awēsworo. ²⁴ À tǎa ò kù Ludao, akū ò kùrai, kù Luda a sē à bō kǎao andunia gūn yāi.

²⁵ Metusela wē bakēndo awēsuplade gūn à Lameki ì. ²⁶ A gbera à kē wē wàa aakǔ kpé bakēndo awēsupla à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ²⁷ Kū à kà wē wàa siikǔ kpé basworo akuri donsari, akū à gà.

²⁸ Lameki kē wē bakēndo awēsupla, akū à négǔgbē ì.

²⁹ À tǔ kpàne Nuhu à pì: Gbē bire mé ani ó laakari kpátewere zǐ gbāna kù òten ke yāi. Odi zǐ gbāna pì ke

Dikiri láaribona zǐtea yāime. ³⁰ Nuhu inaa gbera Lameki kē wē wàa aakǔ sworosari à né pāndeno ì do gǔgbēno kù nōgbēno. ³¹ Kū à kà wē wàa aakǔ kpé basworo akuri awēsuppla, akū à gà.

³² Kū Nuhu kà wē wàa pla kpé basworo, à Semu kù Hamuo kù Yafetio ì.

Bisāsirino yakanaa

6 Kū bisāsirino nà kena nà òten dagula òten néngǔgbēno ì, ² akū Luda néno è bisāsiri néngǔgbēno mana, akū òteni n̄ sé n̄ poyeinaaa. ³ Akū Dikiri pì: Ma Nini nigǔ kù bisāsirino gūn gwō sǐnda pínkiro, zaakū mèbarademe. N̄ gwōno nigǔ wē basuddome. ⁴ Gbē gbānanōn kù andunia gūn gwō birea kù gwō bire gberao do, gwō kù Luda né pìno bisāsiri néngǔgbēno dǔ nōgbēno ũ ò néno ì kúnwo. N̄ né pìno gǔsa gbāna kù n̄ tǔ bō zaa káakunō ũ.

⁵ Dikiri è kù bisāsirino yā vāni kena dasi andunia gūn. Gwō sǐnda pínki yā bēne laasunn òdigǔ lé ado, ⁶ akū a pō yāka bisāsiri kù à kē zǐte yā musu. À laasun pānde lè, ⁷ akū à pì: Mani bisāsiri kù ma kē zǐte wara, bisāsirino kù nōnōnō kù pǔ kù òdi tǎa o kù kùaoonō kù bānō, zaakū ma pō yāka n̄ kena yā musu. ⁸ Ama Nuhu Dikiri pōnna lè.

Nuhu yā

⁹ Nuhu burino yān dí. Nuhu bi gbē maname. Kū à kun, a mēn do mé à taari víro à tǎa ò kù Ludao.

¹⁰ Nuhu négǔgbēno ì gbēno aakǔ, Semu kù Hamuo kù Yafetio. ¹¹ Luda è andunia gbēno yāka n̄ pínki, taarikenā andunia pà. ¹² Kū Luda andunia gwà, à è à yāka, zaakū gbē sǐnda pínki zǎ zéa.

¹³ Akū Luda pì Nuhune: Mani gbē sǐnda pínki kakate, kù n̄ yāin taarikenā dà anduniala. Mani n̄ kakate lēle kù anduniaome. ¹⁴ N̄ gó'ite keke kù lí lēketēo n̄ kpéneno ke a gūn n̄ òda maa a gūn kù a kpeo. ¹⁵ In̄i gó pì ke lán dí bà. A gbāna gāsākuru wàa do kpé basworo, a yāasa gāsākuru bupla akuri, a lei sǔ gāsākuru baraakuri. ¹⁶ N̄ gó pìi musu pápa, gbasa n̄ guforo tó a dagura gwe gāsākuru do zaa a musu kpa. N̄ gbà da gó pì kpado n̄ gó pì ke didikǎna leu aakǔ.

¹⁷ Makū sǔ mani tó í da anduniala, de mà pǔ wēndide kù òdi wesa bonō kakate n̄ pínki. Pǔ kù ò kù andunia gūnnō ni gaga pínki. ¹⁸ Ama ma bàka nigǔ kù kúnwo. In̄i gē gó pìi gūn kù n̄ néngǔgbēno kù n̄ nanō kù n̄ néno nōnō. ¹⁹ In̄i pǔ wēndide pínki sé n̄ gē kúnwo mēn plapla de onigǔ kun kù wēndiio. ²⁰ Bā burino kù nōnō burino kù pǔ kù òdi tǎa o kù kùao burino pínki oni su n̄ kīnaa mēn plapla de ògǔ kun. ²¹ N̄ pǔble kù òdi ble sǐnda pínki séte n̄ kakara á zàna ũ, ákǎnō kù pǔ pìno.

²² Akū Nuhu kē le à yā kù Luda òne kē pínki.

Í dana anduniala

7 Akū Dikiri pì Nuhune: N̄ gē gó gūn kù n̄ bedeno, zaakū mǎkǔmme ma n̄ e yānnade ũ gbāragbēno tē. ² N̄ nōnō kù à de sa'opō ũno sé n̄ gē kúnwo da kù a sàao mēn suplapla, n̄ nōnō kù òdi sa ooronō sé mēn

plapla da kũ a sàao. ³ Ñ bānɔ sé ñ gě kũnwo dɔ da kũ a sàao mèn suplapla de ñ burinɔ gɔ kú andunia gu sɪn-da pínkia. ⁴ Zaakũ gɔɔɔ suppla gbera mani tó legũ ma zíte ari gɔɔɔ bupla fānantɛ kũ gwāanio, de mà pɔ wɛndide kũ ma kɛnɔ wara zíte pínki.

⁵ Nuhu yā kũ Dikiri ònɛ kɛ pínki. ⁶ Gɔɔɔ kũ í dà anduniala, Nuhu kun wɛ wàa aakɔmɛ. ⁷ À gɛ gó'ite gũn kũ a néɔ kũ a nanɔ kũ a néɔ nɔnɔ de ò bo í pì yān. ⁸ Akũ nɔbɔ kũ ò de sa'opɔ ũnɔ kũ nɔbɔ kũ òdi sa ooronɔ kũ bānɔ kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ ⁹ sù Nuhu kīnaa gó gũn mèn plapla da kũ a sàao lākũ Luda ònɛ nà. ¹⁰ Gɔɔɔ suppla gbera í da pìi dà anduniala. ¹¹ Nuhu wɛ wàa aakɔde gũn a mɔ plade gɔɔɔ gɛro awɛplade zĩ, akũ í kũ à kú zíte gbárunc pùtā pínki, akũ ludambe guforonɔ fĩ. ¹² Legũ mà ari gɔɔɔ bupla fānantɛ kũ gwāanio.

¹³ Gɔɔɔ birea Nuhu gɛ gó gũn kũ a néɔ Semu kũ Hamuo kũ Yafetio kũ api nanɔ kũ a néɔ nɔnɔ gbɛnɔn aakɔ, ¹⁴ kũ nɔbɔsɛntɛnɔ pínki ñ buria kũ be pókādenɔ pínki ñ buria kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ pínki ñ buria kũ pɔ vurananɔ pínki ñ buria, bānɔ kũ pɔ dɛmberɛdenɔ pínki. ¹⁵ Pɔ kũ òdi wesa bonɔ sù Nuhu kīnaa gó gũn buri kũ burio mèn plapla. ¹⁶ Pɔ wɛndidenɔ buri pínki gɛ da kũ a sàao lākũ Luda ditenɛ nà. Akũ Dikiri gbà tà-taíle.

¹⁷ Legũ mà ari gɔɔɔ bupla. Kũ í ten kara, akũ à gó pìi sɛ zítela. ¹⁸ Í fùtɛ à kàra manamana à dà zítela, akũ gó pì fù íla. ¹⁹ Í kàra à dà zítela láí, à dà kpi lei kũ ò kú andunia gũnnɔla míómí. ²⁰ Í fùtɛ à dà kpi pìnɔla ari gāsākuru gɛro. ²¹ Pɔ wɛndide kũ òdi taa o zítɛnɔ gàga pínki, bānɔ kũ be pókādenɔ kũ nɔbɔsɛntɛnɔ kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ kũ bisāsirinɔ ñ pínki. ²² Pɔ kũ òdi wesa bo kũ ò kú sɪsɪanɔ gàga pínki. ²³ Luda pɔ wɛndide kũ ò kú sɪsɪanɔ kàkate pínki. À bisāsirinɔ kũ nɔbɔnɔ kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ kũ bānɔ kàkate andunia gũn. Nuhu mé à bò ado kũ pɔ kũ ò kú kāao gó gũnnɔ. ²⁴ Akũ í gɔ da anduniala ari gɔɔɔ basuppla akuri.

Í gona anduniala

8 Nuhu kũ nɔbɔsɛntɛnɔ kũ be pókāde kũ ò kú kāao gó gũnnɔ pínki yā dɔ Ludan. Kũ à ña gbàre zíte, akũ í nà babanaaa. ² Í kũ ò kú zíte gbárunc kũ ludambe guforonɔ tàta, akũ legũ kɛ. ³ Í pì ten baba busebuse àten lago ari gɔɔɔ basuppla akuri. ⁴ A mɔ supplade gɔɔɔ gɛro awɛplade zĩ gó pìi dɪ kpi kũ òdi pì Ararataa. ⁵ Í pì ten lago ari mɔ kuride gũn. Mɔ kuride pì gɔɔɔ káaku zĩ kpinc misɔntɛnɔ bòbo.

⁶ Gɔɔɔ bupla gbera Nuhu gó wondo kũ à bòn yā wɛ, ⁷ akũ à kākāanna gbàre. Àten vura àten gé àten su ari í bàba zíte. ⁸ À potɛne gbàre dɔ de à le à dɔ tó í lago zíte. ⁹ Kũ potɛne dí diki lero, akũ a èra à sù Nuhu kīnaa gó gũn, zaakũ í da anduniala pínkime. Nuhu ɔ bò à a kũ à gɛo gó gũn. ¹⁰ À kamma bò ari gɔɔɔ suppla, akũ à èra à potɛne gbàre dɔ. ¹¹ Potɛne pìi èra à sù à kīnaa ɔkɔsì à kú lá kɛ à kpá a léi. Akũ Nuhu dɔ kũ í lago zíte. ¹² À kamma bò gɔɔɔ suppla dɔ, akũ à èra à potɛne pìi gbàre, adi era à sù a kīnaa doro. ¹³ Nuhu wɛ wàa aakɔ

awɛedode gũn a mɔ káaku gɔɔɔ káaku zĩ, í bàba zíte, akũ à gó pìi musu gò. Kũ à gu gwà, à è í làka zíte. ¹⁴ A mɔ plade gɔɔɔ baraasɔɔro awɛplade zĩ í bàba zíte.

¹⁵ Akũ Luda yā ò Nuhune à pì: ¹⁶ Ñ bo gó gũn kũ n nanɔ kũ n nɛgɔgbɛnɔ kũ ñ nɔnɔ. ¹⁷ Ñ pɔ wɛndide kũ ò kú kũnwonɔ bɔtɛ pínki, bānɔ kũ nɔbɔnɔ kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ pínki, de ò fākɔa zíte ògɔ né i ògɔ kara andunia gũn. ¹⁸ Akũ Nuhu bò kũ a néɔ kũ a nanɔ kũ a né pìnɔ nɔnɔ. ¹⁹ Nɔbɔnɔ pínki kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ pínki kũ bānɔ pínki kũ pɔ kũ òdi taa o zítɛnɔ pínki bɔtɛ gó gũn buri kũ burio.

²⁰ Akũ Nuhu Dikiri gbagbaki bò. À nɔbɔ kũ bā kũ òdi sa onɔ kũ, akũ à sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ òa. ²¹ Kũ Dikiri a gbĩ mà, à kɛnɛ nna, akũ à laasun lè à pì: Mani era mà láari bo zíte bisāsiri yāi doro, zaakũ bisāsiri laasun digɔ vāni zaa a kefennakegɔɔame. Mani era mà pɔ wɛndidenɔ kàkate lākũ ma kɛ nà doro. ²² Ari andunia gé àgɔ kunwo pótɔna kũ pókɛkɛnaao, ña kũ guwānao, bunsire kũ sakareo, fānantɛ kũ gwāanio, ñ ke ni lākaro.

Luda bàka kunna kũ Nuhuo

9 Akũ Luda arubarikaa dà Nuhugu kũ a néɔ à pìhne: Àgɔ né i àgɔ kara à andunia pa. ² Nɔbɔnɔ kũ bānɔ kũ pɔ kũ òdi taa o kũ kùaoɔnɔ kũ kpònɔ nigɔ á vīna vī pínki. Ma ñ nááre á ɔ. ³ Pɔ kũ òdi taa onɔ pínki nigɔ de á pòble ũ. Ma ñ kpááwa pínki lākũ ma pòble kũ òdi bute zítɛanɔ kpááwa nà yā. ⁴ Ama àsun nòbɔ kũ odi a kùtu kpáro sóro, zaakũ a arume a wɛndi ũ. ⁵ Mani á aru kũ à de á wɛndi ũ fīna boáre. Tó nòbɔ gbɛ dè ke tó gbɛ a gbɛdake dè, mani a aru fīna bone. Mani fīna bo gbɛ kũ à a gbɛdake dèea. ⁶ Tó gbɛ a gbɛdake dè, oni a de, zaakũ ma bisāsiri kɛ ma taka ũmɛ. ⁷ Àgɔ né i àgɔ kara, à da anduniala àgɔ ke dasi.

⁸ Luda pì Nuhune kũ a néɔ dɔ: ⁹ Ma bàka nigɔ kú kāáo kũ á burinɔ ¹⁰ kũ pɔ wɛndide kũ ò kú kāáo kũ ò bò gó gũnnɔ pínki, bānɔ kũ be pókādenɔ kũ nɔbɔsɛntɛnɔ kũ pɔ kũ ò kú zítɛanɔ pínki. ¹¹ Ma bàka nigɔ kú kāáo. Mani í da anduniala mà pɔ wɛndidenɔ kàkate pínki doro. Í ni da anduniala à a kàkate doro. ¹² Akũ Luda èra à pì: Ma bàka nigɔ kú kāáo kũ pɔ wɛndide kũ ò kú kāáoɔnɔ ari gɔɔɔ sīnda pínkime. A sèedaan dí. ¹³ Mani ludambefɛnɛda bo legūa ma bàka kunna kũ anduniao sèeda ũ. ¹⁴ Tó ma tò legũ sīsì ludambefɛnɛda bò, ¹⁵ lākũ ma bàka kú kāáo nà kũ pɔ wɛndide buri sīnda pínki, a yā ni dɔmagu. Mani tó í da anduniala à pɔ wɛndide kàkate pínki doro. ¹⁶ Tó ma ludambefɛnɛda è legūa, ma bàka kunna kũ pɔ wɛndide buri sīnda pínki ari gɔɔɔ sīnda pínki yā ni dɔmagu. ¹⁷ Akũ Luda pì Nuhune: Ma bàka kunna kũ pɔ wɛndide kũ ò kú andunia gũnnɔ pínki sèedaan gwe.

Nuhu néɔ

¹⁸ Nuhu né kũ ò bɔtɛ gó gũnnɔ tón dí: Semu, Hamu, Yafeti. Hamume Kanaa de ũ. ¹⁹ Nuhu néɔnɔ gwe gbɛnɔn aakɔ. Ñ burinɔ mé ò dàgula andunia gũn pínki.

20 Nuhu bi búbariime, akū à geepi líkpe bà. 21 Kū à sèwě mi à kà, akū a wutena pótompo a kpén. 22 Kū Kanaa de Hamu a de pótompo è, à bò à gèe à ò Semune kù Yafetio. 23 Akū Semu kù Yafetio uta zǝkǝ sè ò dì ñ gǝaa ñ pla ò tǝa ò kù kpeo. Ñ are òna gu pǝndea de òsun ñ de pótompo ero yǝi, ò gèe ò kù ñ de pótompo. 24 Kū wě wère Nuhua à vù, à mà lǝkū a né kpede kǝare nà, 25 akū à pì:

Kanaa nigǝ láari pǝ ũme,
àkū mé anigǝ a gbǝnǝ zǝ kpede ũ.

26 Akū à pì:

Arubarikademe Dikiri, Semu Luda ũ,
Kanaa nigǝ de Semu zǝ ũ.

27 Luda karana ke Yafetine,
a burinǝ ñ baka le Semu burinǝ arubarikaa gūn,
Kanaa nigǝ de Yafeti zǝ ũ.

28 Í dana anduniala gbera Nuhu kè wě wàa do kpé basuppla akuri. 29 À kè wě wàa siikǝ kpé basuppla akuri, akū à gǝ.

Nuhu burinǝ

10 Nuhu négǝgbǝnǝ Semu kù Hamuo kù Yafetio kù ñ négǝgbǝ kù ò ñ í dana anduniala gberanǝ yǝn dí. 2 Yafeti négǝgbǝnǝ tǝn dí: Goma, Magǝgu, Midiǝ, Girisi, Tubala, Meseki kù Tirasao. 3 Goma négǝgbǝnǝ tǝn dí: Asakenaza, Rifa, Tǝgama. 4 Girisi négǝgbǝnǝ tǝn dí: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu. 5 Buri pinǝ mé ò dàgula ísira gerǝei, ò kǝ kpǝatete bùsu kù bùsuuo buri kù burio danedane, baadi kù a buriyǝo.

6 Hamu négǝgbǝnǝ tǝn dí: Etiopia, Misila, Libia kù Kanaao. 7 Etiopia négǝgbǝnǝ tǝn dí: Seba, Avila, Sabata, Raama kù Sabatekao. Raama négǝgbǝnǝ Seba kù Dedǝo ũ. 8 Nimlǝdu bi Etiopia burime ò. Àkūme andunia gbǝnazǝkǝde tǝde kǝaku ũ. 9 Tofe sǝame Dikiri kǝnaa. A yǝ mé à tò òdi pì: Lǝkū Nimlǝdu de tofe sǝ ũ Dikiri kǝnaa nà. 10 Babilǝnia bùsu kù à kǝ blǝa kǝaku wǝranǝme Babeli kù Erekio kù Akadao kù Kalaneo ũ. 11 Bona gwe à gǝe Asiria bùsun, akū à Nineva kǝte kù Reobo'irio kù Kalao 12 kù Resǝ kù à kù Nineva dagura kù Kalao. Ninevame wǝra zǝkǝ ũ.

13 Misila burinǝnǝ dí: Ludunǝ, Anamunǝ, Leabanǝ, Nafatunǝ, 14 Patarusinǝ, Kasalunǝ kù Kereti kù Filisitininǝ bò ñ gūnnǝ.

15 Kanaa daudu Sidǝ burinǝnǝ dí: Itinǝ, 16 Yebusinǝ, Amǝrinǝ, Gigasinǝ, 17 Ivinǝ, Akinǝ, Sininǝ, 18 Avadanǝ, Zǝmarinǝ kù Amatannǝ. Kanaa pinǝ dàgula kpekpe. 19 Ñ bùsu lézekin dí. Bona zaa Sidǝ gena Gera kù à kù Gaza sare ari Sǝǝmu kù Gǝmǝrao kù Adamao kù Zebaimu kù à kù Lasa sareo. 20 Hamu négǝgbǝnǝnǝ gwe buri kù burio bùsu kù bùsuuo danedane, baadi kù a buriyǝo.

21 Yafeti dakūna Semu buri kè ò. Àkūme Eberunǝ dizi kǝaku ũ. 22 Semu négǝgbǝnǝ tǝn dí: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kù Aramuo. 23 Aramu négǝgbǝnǝ tǝn dí: Uzu, Hulu, Geta kù Mesekio. 24 Apasada mé à Sela ì, akū Sela Eberu ì. 25 Eberu négǝgbǝnǝ ì gbǝnǝnǝ pla. A do tǝn Pelegi, zaakū a gǝnǝ ò kǝkǝa andunia gūn. A dakūna tǝn Yǝkǝtǝ. 26 Yǝkǝtǝ négǝgbǝnǝ tǝn dí: Alamǝ-

dada, Selefì, Azamave, Yera, 27 Adoramu, Uzala, Dikala, 28 Obala, Abimaeli, Seba, 29 Ofi, Avila kù Yobabuo. Yǝkǝtǝ négǝgbǝnǝnǝ gwe pínki. 30 Bona Mesa gena Sefa kù kpi kù ò kù ifǝboki kpanǝ, àkūme ñ bùsu ũ. 31 Semu négǝgbǝnǝnǝ gwe pínki buri kù burio bùsu kù bùsuuo danedane, baadi kù a buriyǝo.

32 Nuhu négǝgbǝnǝ burinǝnǝ gwe danedane bùsu kù bùsuuo. Ñ kǝnaan andunia buri sǝnda pínki bòn ò dàgula í dana anduniala gbera.

Babeli kpédidikǝanaa

11 Andunia gūn yǝ pínki buri mèn dome, yǝ dokǝnǝnǝ òdi o. 2 Lǝkū gbǝnǝ ten sǝsǝ ifǝboki kpa nà, kù ò kà Babilǝnia bùsu gusaran, akū ò vùte gwe. 3 Ò pikǝne: Ò gé ò kúnku bo ò kpǝta manamana. Kúnkume ñ gbǝ ũ, òdaame ñ simiti ũ. 4 Akū ò pì: Ò wǝra kǝte ò kpédidikǝana bo a misǝnte zǝ ludambea. Ò ó zǝda tǝ bo de òsungǝ fǝkǝana dodo andunia gūnlo yǝi.

5 Akū Dikiri kǝpa à wǝra pìi gwà kù kpé lei kù bisǝsirinǝ bòoo. 6 Akū à pì: Ñ pínki ñ buri dokǝnǝme, yǝ dokǝnǝnǝ òdi o, akū yǝ kù òten boon dí yǝ? Yǝ kù ò a laasun lè tera sǝ oni keme, pǝke ni kpǝinne a kenna gūn doru. 7 Ò kipa ò gé gwe ò ñ yǝ yǝkateinne de òsun kǝ yǝ ma doru. 8 Akū Dikiri ñ fǝkǝa gwe dodo andunia gūn pínki, akū ò ñ wǝra katenna tò. 9 A yǝ mé à tò, ò tǝ kpǝ wǝte pìine Babeli, zaakū gwen Dikiri tò andunia buri sǝnda pínki yǝ bòn. Zaa gwen à ñ fǝkǝa andunia gūn pínki.

Semu kù Terao burinǝ

10 Semu burinǝnǝ yǝn dí. Semu wě basǝrode gūn à Apasada ì ídana anduniala gbera wě pla. 11 A gbera à kè wě wàa pla kpé basǝro à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

12 Apasada wě baraakuri aweǝrode gūn à Sela ì. 13 A gbera à kè wě wàa pla kù aakǝo à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

14 Sela wě baraakuride gūn à Eberu ì. 15 A gbera à kè wě wàa pla kù aakǝo à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

16 Eberu wě baraakuri aweǝsiikǝde gūn à Pelegi ì. 17 A gbera à kè wě wàa pla kù baraakurio à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

18 Pelegi wě baraakuride gūn à Reu ì. 19 A gbera à kè wě wàa do aweǝkǝndo à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

20 Reu wě baraakuri aweǝplade gūn à Serugu ì. 21 A gbera à kè wě wàa do aweǝsuppla à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

22 Serugu wě baraakuride gūn à Nao ì. 23 A gbera à kè wě wàa do à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

24 Nao wě baraakuri donsaride gūn à Tera ì. 25 A gbera à kè wě basuddo donsari à né pǝndenǝ ì ò gǝgbǝnǝ kù nǝgbǝnǝ.

26 Tera kè wě baaakǝ akuri, akū à Abramunǝ kù Nao kù Aranao ì. 27 Tera burinǝnǝ yǝn dí. Tera Abramunǝ kù Nao kù

Aranao ì, akū Arana Lutu ì. ²⁸ Arana gà a de Tera wára zaa Urume Kaladia būsun, gu kū ò a ìn. ²⁹ Abramū kū Nao nɔ sè. Abramū nanc tón Sarai, Nao nanc sɔ tón Milika, Arana né. Arana pì mé à Isika ì dɔ. ³⁰ Sarai sɔ parame, adi né iro.

³¹ Akū Tera a né Abramū kū a daikore Lutuo kū Abramū nanc Saraio sè bona Uru, Kaladia būsun, òten gé Kanaan būsun. Kū ò kà Arana, ò vùte gwe. ³² Tera wè wàa do awesɔɔrode gūnn à gà zaa Arana.

Dikiri ona Abramune à bo a būsun

12 Dikiri pì Abramune:

N bo n būsun n danenɔ té n de bea, ò tá būsū kū mani mɔnnen.

² Mani tó n buri ke dasi, mani arubarika dangū mà n tɔ bo, n kīnaan onigɔ arubarika len.

³ Mani arubarika da gbɛ kū oni sa mana onnenɔ, mani gbɛ kū oni sa vāni onnenɔ ká.

Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le n gāi.

⁴ Akū Abramū dà zén lākū Dikiri òne nà. Lutu gèe kāao. A wè baaakɔ akuri awesɔɔrode gūn à bò Arana ⁵ kū a nanc Saraio kū a vīni né Lutuo kū ñ aruzeké kū ò vīnɔ kū gbɛ kū ò sè gwenɔ. Len ò bò Arana le ò dà Kanaa zén. Kū ò kà gwe, ⁶ akū ò gète būsū pìn ari ò kà Mɔre gbiri lí kīnaa Sekemu. Kanaanɔn kú būsū pìn gɔɔ birea. ⁷ Akū Dikiri bò à sù Abramua à pì: Mani būsū dí kpá n burinɔme. Akū à Dikiri gbagbaki bò gwe. ⁸ Kū à fùte gwe, à mii pè kpi kū ò kú Beteli ifāboki kpanɔa, akū à buraa kàte gwe, Beteli kú ifālete kpa, Ai kú ifāboki kpa. À Dikiri gbagbaki bò gwe dɔ, akū à a sisi. ⁹ Akū à dà zén dɔ à mii pè Negevia.

¹⁰ Kū nàa kà būsū pìn, akū Abramū gèe gɔɔ pla ke Misila, zaakū nàa pìi gè ɔla. ¹¹ Kū à kà kāni kū Misilao, à pì a nanɔne: Má dɔ nɔ maname n ũ. ¹² Tó Misilano n e, oni pì ma nanɔme n ũ, oni ma de oni n tó. ¹³ N pīñe ma dāremɛ n ũ de ò ma sí ɔplapla n yāi. Lākū ñni ma mī sí nān gwe. ¹⁴ Kū ò kà Misila, Misilano è nɔgbɛ pì mana gè. ¹⁵ Kū Misilano kina Firi'auna ìbanɔ a è, ò a mana gɔgɔñe, akū ò a sè ò gè kāo Firi'aunane a bea. ¹⁶ Akū à Abramū gwà manamana a yāi, à sānɔ kpàa kū zùnɔ kū zaakinɔ kū gɔgbɛ zīkerinɔ kū nɔgbɛ zīkerinɔ kū lakuminɔ. ¹⁷ Akū Dikiri gyā pāsīnɔ kà Firi'aunagu kū a bedenɔ Abramū nanc pì yāi. ¹⁸ Akū Firi'auna Abramū sisi à pīne: Bó yā n kēmene gwee? Bó yā mé à tò ñdi omene kū n nanɔnloo? ¹⁹ À kè dera n pì n dāremɛ, akū ma a sé nɔ ũu? N nɔn di! N n pɔ sé ñ táo. ²⁰ Firi'auna yā ò a gbɛnɔne Abramū yā musu, akū ò gèe ò zène kū a nanɔ kū a aruzekenɔ pínki.

Abramu kēkɔana kū Lutuo

13 Akū Abramū bò Misila à sù Negevi kū a nanɔ kū a aruzekenɔ pínki kū Lutuo. ² Abramū bi aruzekedeme, à pókādenɔ vī dasi kū andurufuuo kū wurao. ³ Bona Negevi à sɔsɔ gu kū guo ari à gèe à kào Beteli, gu kū à buraa kàten káaku Beteli dagura kū Aio, ⁴ gu kū à sa'oki bòn yā. Akū à Dikiri sisi gwe.

⁵ Lutu dīgɔ té kū Abramuo lēle. À sānɔ kū zùnɔ kū bizakutanɔ vī se. ⁶ N pókādenɔn dasi, gu pìi sè dí mórma ñ pínkiro. A yā mé à tò oni fɔ ògɔ kú gu dokɔn lēle doro. ⁷ Akū lēkpakɔa gè Abramū pódārinɔ kū Lutuo pódārinɔ dagura. Zī kūa sɔ Kanaanɔ kū Perizinɔn kú būsū pìn. ⁸ Akū Abramū pì Lutune: À mana lēkpakɔa gɔ kú ò daguraro, ke ma pódārinɔ kū n pódārinɔ dagura, zaakū danenɔn ò ũ. ⁹ N būsū gwa da n are pínki. Ō kēkɔa. Tó n ge ɔzei, mani gé ɔplai. Tó n ge ɔplaimɛ sɔ, mani gé ɔzei. ¹⁰ Kū Lutuo gu gwà, à è Yoda guvute pínki mɔɔ vī manamana. Ari Dikiri gɔ gé Sɔɔmɔ kū Gɔmɔrao kakate, guvute pì de lán Dikiri swadakoo bà, lán Misila būsū bà, ari à gèe pé Zoaa. ¹¹ Akū Lutuo Yoda guvute sè pínki. Ō kēkɔa, akū Lutuo dà zén à tà ifāboki kpa. ¹² Abramū gɔ Kanaanɔ būsun, Lutuo sɔ à kú Yoda guvute wētenɔ dagura. À buraa kàte Sɔɔmɔ sare. ¹³ Sɔɔmudeno sɔ ò vāni, durunnakeri sānɔme ñ ũ Dikiri kīnaa.

¹⁴ Lutuo tanaa gbera Dikiri pì Abramune: Gu kū ñ zén ñ wé sé ñ gubānduru kū gènmidɔkio kū ifābokio kū ifāleteo gwa. ¹⁵ Zīte kū n è pínki, ma kpamma, anigɔ de mɔkɔn kū n burinɔ pɔ ũ ari gɔɔ sīnda pínki. ¹⁶ Mani tó n burinɔ ke dasi lán būsū'atɛ bà. Tó gbɛke ni fɔ à būsū'atɛ naro, de ani fɔ à n burinɔ naro. ¹⁷ N fute ñ gè būsū pìn ñ a gbāna kū a yāsaao gwa, zaakū ma kpammame. ¹⁸ Abramū fute à gèe à vùte Mamare gbiri lí kú ò kú Eblɔnɔn sare, akū à Dikiri gbagbaki bò gwe.

Lutu surabanaa

14 Zīkea Babilɔnia būsū kina Amarafeli kū Elasa būsū kina Ariokio kū Elamu būsū kina Kedɔlaomeeo kū Goimu būsū kina Tidalao ² ten zī ká kū Sɔɔmɔ kina Berao kū Gɔmɔra kina Bisao kū Adama kina Sinabuo kū Zeboimu kina Semebao kū Bela kū òdi pì tera Zoa kinao. ³ Kina gbɛnɔn sɔɔro pìnɔ kɔ kākara ñ pínki Sidimu guvuten. Àkūme Sèbe Wiside ũ tera. ⁴ Wè kuri awɛepla dagura òdigɔ táfe bo Kedɔlaomane. A wè kuri awɛe'aakɔde gūnn ò gi bonei. ⁵ A wè gèro donsaride gūnn Kedɔlaoma kū kina kū ò kú kāaonɔ sù ò zī blè Refaimunɔa zaa Asetero Kanaimu, ò zī blè Zuzinɔa zaa Hamu, ò zī blè Eminɔa zaa Save Kiriataimu, ⁶ ò zī blè Orinɔa ñ kpi kū òdi pì Seia ari à gèe pé Eli Parana gbārannaa. ⁷ Akū ò èra ò sù Emisipa. Àkū òdi pì tera Kadési. Ō zī blè Amaleki būsua pínki kū Amɔri buri kú ò kú Azazɔ Tamanɔa dɔ.

⁸ Akū Sɔɔmɔ kina kū Gɔmɔra kinao kū Adama kinao kū Zeboimu kinao kū Bela kū òdi pì tera Zoa kinao fute ò gèe ò zī ká kūñwo Sidimu guvuten. ⁹ Ōten zī ká kū Elamu būsū kinao kū Goimu būsū kinao kū Babilɔnia būsū kinao kū Elasa būsū kinao. Kina gbɛnɔn siikɔ pìnɔ ten zī ká kú kina gbɛnɔn sɔɔronɔ. ¹⁰ Sidimu guvute òda wèe vī dasi. Kū Sɔɔmɔ kina kú Gɔmɔra kinao ten bàa lé, akū ò sɔ a gūn, akū ñ gbɛ kparanɔ bàa lè ò gèe gusísiden. ¹¹ Zīblerinɔ Sɔɔmɔ kú Gɔmɔrao aruzekenɔ kú ñ póblenɔ sète pínki ò tàò. ¹² Gɔɔ kúa Abramū vīni né Lutuo kú Sɔɔmɔ, akū ò a kú ò tà kāo kú a aruzekenɔ.

¹³ Akū gbě kū à bò ñ cǐ gèè à ò Eberu buri Abramune zaa Mamare gbiri línc sara. Mamare kū a dakūnanc Esekulo kū Aneo bi Amōri burinome, ò de kǒ gbě ũ kū Abramuo. ¹⁴ Kū Abramuo mà ò a dane kù ò tà kǎao, akū à a be zīkarinc sète gbēncn wàa do kpé basuddo plansari à pète kína pīnci, akū à ñ lé Dǎ. ¹⁵ Akū à a gbēnc kpàatete, akū ò siŋgu gwāani. Ò zī blèrma ò pèrma ari Oba, Damasuku gugbānduru kpa. ¹⁶ À èra à sù kū aruzekè pīnc pīnci kū a vīni né Lutuo kū a aruzekenc. À sù kū ncgbēnc kū gbě pāndenc dǎ.

¹⁷ Kū Abramuo zī blè Kedolaomaa kū kína kū ò kú kǎaonc àten su, akū Sōdōmu kína bò à dàale Save Guvute kū òdi pi tera Kína Guvuten. ¹⁸ Akū Salemu kína Melekizedeki sù kū burodiiio kū sèwēo. Àpi bi Luda Musude gbāgbariime. ¹⁹ Akū à sa mana ò Abramune à pi:

Luda Musude musu kū zīteo Kèri arubarika da Abramun.

²⁰ Arubarikaden Luda Musude kū à n iberenc nānne n cǐ ũ.

Akū Abramuo aruzekè kū àten suno pīnci kuride kpàa. ²¹ Sōdōmu kína pi Abramune: Ñ ma gbēnc kpàma ñgǒ aruzekè kūna n pǎ ũ. ²² Akū Abramuo pīnc: Ma si kū Dikiri Luda Musude musu kū zīteo Kèriio, ²³ mani n pǎke séro, bee kyateyība, de ñsun pi n ma ke aruzekede ũro yāi. ²⁴ Mani pǎke séro, sé pǎble kū ma gbēnc blèe baasiro. Ama Ane kū Esekulo kū Mamare kū ò gèè kūmaonc, ñ tó ò ñ baka sé.

Luda bàka kunna kū Abramuo

15 Abire gbera Dikiri yǎ ò Abramune wégupu'enaagūn à pi:

Abramuo! Ñsun vīna kero.

Makūme n sēgbako ũ,

n láada nigǒ zǎkǒ manamana.

² Akū Abramuo pi: Dikiri Luda, bǎn ñni ma gbaa? Má né vīro. Damasuku gbě Elieza mé anigǒ de ma be túbibleri ũ. ³ Kū ñdi ma gba néro, ma be zīkeri pi mé anigǒ de ma túbibleri ũ. ⁴ Akū Dikiri pīnc: Àpi mé anigǒ de n túbibleri ũro. Né kú ani bo n wóplen mé anigǒ de n túbibleri ũ. ⁵ Akū à bò kǎao bàai à pi: Ñ musu gwa ñ susunenc naro, tó ñni fǐ. Lemē n burinc nigǒ de le. ⁶ À Dikiri náani kè, akū Dikiri tò yǎ bò kǎao nna a náani kū à kè yāi. ⁷ À pīnc dǎ: Dikirime ma ũ, makū mé ma n bo Uru, Kaladia būsunc, de mà būsunc dīkīna kpámma yāi. ⁸ Akū Abramuo pi: Dikiri Luda, deran manigǒ dǐ kū anigǒ de ma pǎ ũu? ⁹ À wèa à pi: Ñ zūnunu wè aakǒ sé kú blè wè aakǒ kú sākaro wè aakǒ kú potēnetēnnao kú lukulukuuo. ¹⁰ Akū à pǎ pīnc sè à sūo pīnci à pàrapara à gògokǎa, akū à kàte à ñ are dǎdǎkǎa, ama adi bānc parapararo. ¹¹ Kū yumburukunc sù ò dīdi ñbǎnc pīnc, akū Abramuo pèrma.

¹² Kū ifāntē ten gē kpén, i zǎkǒ Abramuo kú, akū gusira zǎkǒ vīnade dàala. ¹³ Akū Dikiri pīnc: Ñgǒ dǐ kú n burinc nigǒ ñbǎ ble būsunc kú à de ñ pǎ ũro gūn, onigǒ zǎ ble gwe, onigǒ wé tǎrma ari wè wàa pla. ¹⁴ Ama mani wari dǎ buri kú òten zǎ blèñnea, n burinc ni bǎte kú aruzekè zǎkǎo. ¹⁵ Mǎkǎn sǐ, ñnigǒ aafiame ari ñ gé zǐ

kūo, gbasà ñ ká n dizinc la oni n vī. ¹⁶ N nasionc mé oni era ò su la, zaakū Amōrinc durunna dí papa kòro.

¹⁷ Kū ifāntē gē kpén, gu si, akū Abramuo è kīni kū àten túsukpe bo kú sēteo ten gē ñbǎnc kú à pàrapara pīnc dagura. ¹⁸ Zī birea Dikiri pi a bàka nigǒ kú kú Abramuo à pi: Mani būsunc dīkīna kpá n burinc zaa Misila būsunc lézeki swai ari swada kú òdi pi Yuflati, ¹⁹ būsunc kú Keninc kun kú Kenizinc kú Kadamōnunc ²⁰ kú Itinc kú Perizinc kú Refaimunc ²¹ kú Amōrinc kú Kanaanc kú Gigininc kú Yebusinc.

Hazara kū a né Sumailao

16 Abramuo nanc Sarai dí né iro. À ncgbě zīkeri vī Misila gbě ũ kú òdi pīnc Hazara. ² Akū Sarai pi Abramune: Lákū Dikiri ma ke para ũ nà, ñ wúte kú ma zīkeriio. Ma si kú mani nénc le a gāi. Akū Abramuo Sarai yǎ mà. ³ Abramuo wè kuri kena Kanaanc būsunc gberan Sarai a zīkeri Hazara kpàa nc ũ. ⁴ Abramuo wúte kǎao, akū à ñnc si. Kū à è á ñnsinaa, à dǎkè kú a dikiriio. ⁵ Akū Sarai pi Abramune: Taari kú ò kēmene gǒ n yǎ ũme. Ma a zīkeri kpámma. Kū à è á ñnsina, akū àdigǒ dǎke kúmao. Mǎkǎn kú makūo, Dikiri mé ani yǎ gǒgǒwēre. ⁶ Akū Abramuo wèa à pi: N zīkeri kun n pǎ ũme. Ñ kene lákū ñ yei nà. Kū Sarai wari dǎa, akū à bàa lènc.

⁷ Dikiri Malaika a è isēbokia gbārannan, isēboki pi kú Suru zé sareme. ⁸ Akū à a là à pi: Sarai zīkeri Hazara, n bo máme? Nten gé máme? Akū à wèa à pi: Maten bàa lé ma dikiri Saraineme. ⁹ Akū Dikiri Malaikaa pīnc: Ñ era ñ tá n dikiri pi kīnaa ñgǒ mi natene.

¹⁰ Mani n buri kara ògǒ dasi, oni fǐ ò ñ lé dǎro.

¹¹ Ñ ñnsina, ñni né i gǒgbě ũ,

ñni tǎ kpáne Sumaila,

zaakū Dikiri n yǎ mà n wétamma gūn.

¹² Anigǒ de lán zaakisēnte bà,

ani ibere sé kú gbě sīnda pīnci,

gbě sīnda pīnci ni ibere sé kǎao se.

Anigǒ kú kǎ yān kú a gbēncro.

¹³ Akū Hazara pi: Ma wé si Luda kú àdi ma ele. Akū à tǎ kpà Dikiri kú à yǎ òneene Ludakūadima'e. ¹⁴ A yǎ mé à tò ò tǎ kpà lǎgǎ piine Ludabēnekūadima'e lǎgǎ. À kú Kadesi kú Beredio dagurame.

¹⁵ Hazara négǒgbě i kú Abramuo, akū Abramuo tǎ kpáne Sumaila. ¹⁶ Gǎro kú Hazara Sumaila i, Abramuo wè basiikǒ awēsuddome.

Tǎzǎyǎ

17 Kū Abramuo kà wè basǎro donsari, Dikiri bò à sù à pi: Luda Gbānasīndapinkiden ma ũ. Ñ tǎa o kūmao ñgǒ kun taari sari. ² Ma bàka kunna kūnc nigǒ gé, mani n buri karanne manamana. ³ Abramuo wúte a gbera Luda are, akū Luda pīnc: ⁴ Lákū ma bàka kú kūnc wà, ñni gǒ buri dasinc dizi ũ. ⁵ Onigǒ pinne Abramuo doro, sé Ibrahim, zaakū mani n ke buri dasinc dizi ũ. ⁶ Mani tó n buri ke dasi, burinc kú kīnanc ni bo n kīnaa. ⁷ Ma bàka nigǒ kú kūnc kú n burinc ari gǎro sīnda pīnci. Manigǒ de n Luda ũ kú n burinc n gbera.

8 Mani Kanaano b̄usu k̄ū n̄ k̄ú a ḡūn nibo ũ kp̄amma p̄ínki k̄ū n burino n gbera, de òḡō v̄i ḡoro s̄inda p̄ínki, maniḡō de n̄ Luda ũ.

9 Luda ɛ̀ra à p̄i Ibrah̄ĩne: M̄ok̄ōn k̄ū n burino, àḡō ma bàka kunna k̄ááo ȳa k̄ūna ari á buria. 10 Ma bàka kuna k̄ááo ȳa k̄ū ániḡō k̄ūnan dí, m̄ok̄ōn k̄ū n burino. Séde á ḡōgb̄e s̄inda p̄ínki t̄ō z̄ō. 11 Á t̄ō z̄ō ma bàka kunna k̄ááo s̄eeda ũ. 12 Séde n buri n̄éḡōgb̄ēn t̄ō z̄ō n̄ ḡoro s̄raak̄ōde z̄i ari n̄ buria, né k̄ū ò n̄ í n beano k̄ū z̄ikeri k̄ū ò n̄ lú buri p̄āndeano n̄ p̄ínki. 13 Ò a ì n bean yá kes̄ō ò a lú z̄ikeri ũn yá, sé à t̄ō z̄ō. Abire niḡō de ma bàka kunna k̄ááo ḡoro s̄inda p̄ínki s̄eeda ũ á m̄eɛa. 14 Oni ḡȳof̄ow̄de bo a gb̄ēn t̄e, zaak̄ū gb̄ē k̄ū adi t̄ō z̄ōro ȳa k̄ū ma diteáre k̄ūnaro.

15 Ak̄ū Luda ɛ̀ra à p̄i Ibrah̄ĩne: N̄sun pi n nanone Sarai doro, n̄ḡō pine Sara s̄a. 16 Mani arubarika dan mà tó à né i ḡōgb̄e ũ, ani ḡō burino dai ũ, b̄usu k̄inan̄o ni bo a k̄inaa. 17 Ak̄ū Ibrah̄ĩ w̄ute a n̄esele kutena Luda are à yáa d̄ō à p̄i a n̄esele ḡūn: Gb̄ē k̄ū à kà w̄e bas̄ow̄ro ni né i yá? Lák̄ū Sara kà w̄e bas̄iok̄ō akuri n̄a, ani né i yá? 18 Ak̄ū à ɛ̀ra à p̄i Ludane: N̄ s̄uru ke n̄ Sumaila gwa. 19 Luda pi: Ȳapura n nan̄o Sara ni né i ḡōgb̄e ũ, ñni t̄ō kp̄áne Isaaku. Ma bàka niḡō k̄ú k̄áo k̄ū a burino ari ḡoro s̄inda p̄ínki. 20 Sumaila ȳa musu, ma n yá mà. Mani arubarika dan, ani né i à kara manamana. Ani n̄éḡōgb̄ēn i gb̄ēn̄o kuri aw̄eɛpla, oni ḡō k̄inan̄o ũ, a buri ni ke dasi. 21 Bee k̄ū abireo ma bàka kunna k̄ūnwo ni ḡō Isaakuame. Ziki mandara'i Sara ni a i. 22 K̄ū Luda ȳa ò Ibrah̄ĩne à làka, ak̄ū à a tò à t̄a musu.

23 Ak̄ū Ibrah̄ĩ a né Sumaila s̄e k̄ū a be ḡōgb̄e k̄ū ò n̄ í a beano k̄ū z̄ikeri k̄ū ò n̄ lúno n̄ p̄ínki, ak̄ū à t̄ō z̄ōn̄e ḡoro b̄irea ḡōn̄o lák̄ū Luda òne n̄a. 24 Ibrah̄ĩ kà w̄e bas̄ow̄ro donsari, gbas̄a à t̄ō z̄ō, 25 a né Sumaila s̄ō w̄e kuri aw̄e'aaok̄ō. 26 Ḡoro dok̄ōn̄o p̄i z̄i Ibrah̄ĩ t̄ō z̄ō k̄ū a né Sumailao 27 k̄ū a be ḡōgb̄e k̄ū ò n̄ í a beano k̄ū z̄ikeri k̄ū ò n̄ lú buri p̄āndeano n̄ p̄ínki. Ò t̄ō z̄ō ḡoro dok̄ōn̄o z̄ime.

Nibon̄o suna Ibrah̄ĩ k̄inaa

18 Dikiri b̄o à s̄u Ibrah̄ĩa Mamare gbiri líno sare. Ibrah̄ĩ vutena a bizakuta kp̄elelea f̄ānant̄e. 2 K̄ū à w̄e s̄e musu, à gb̄ēn̄o aak̄ō è zena. K̄ū à n̄ é le, ak̄ū à f̄ute kp̄elelea k̄ū bàao à ḡe à dàñle à w̄ute a n̄esele kutena 3 à p̄i: Dikiri, tó ma n̄ p̄onna lè, n̄sun ḡe mak̄ū n̄ z̄ōblerilaro. 4 Mani suáre k̄ū ío à gbá pípi à k̄amma bo lí gbáru la. 5 Lák̄ū a b̄ote ma be kpa n̄a, mani suáre k̄ū p̄óbleo f̄iti de à gb̄ana le gbas̄a à da z̄en. Ak̄ū ò p̄i: Tò, n̄ ke lák̄ū n̄ ò n̄a. 6 Ak̄ū à ḡe Sara k̄inaa kutan à p̄i: N̄ flawa d̄a zaka lé aak̄ō n̄ burodi ke likalika. 7 Ak̄ū à bàa lè à ḡe a z̄un̄o t̄e à z̄un̄e b̄oro mana k̄ū à kpà a z̄ikeriia, ak̄ū z̄ikerii pii ḡe à k̄eke likalika. 8 Ak̄ū Ibrah̄ĩ víf̄āni k̄ū ví'ipuo k̄ū z̄u k̄ū ò k̄eke piioo s̄e à ḡe à diteáre. Ḡoro k̄ū òten p̄ó ble, api ze n̄ sare lí gbáru gwe.

9 Ak̄ū ò a là ò p̄i: N nan̄o Sara k̄ú mámeɛ? À p̄i: À k̄ú kutan gwe. 10 Ak̄ū Dikiri pi: Mani era mà su n̄ k̄inaa ziki mandara'i, n nan̄o Sara ni né i ḡōgb̄e ũ. Sara k̄ú a kp̄e kuta kp̄elelea àten ma. 11 Ibrah̄ĩ k̄ū Sarao z̄i k̄ū, Sara òn̄o gb̄ēn̄o p̄ó ke doro. Ak̄ū Sara yáa d̄ō à p̄i a sw̄e ḡūn:

12 Ma z̄i k̄ū, ak̄ū ma dikiri z̄i k̄ū d̄o. Mani p̄onna ȳa p̄i d̄ō d̄o yá? 13 Ak̄ū Dikiri Ibrah̄ĩ là à p̄i: À k̄e dera Sara yáa d̄ō? À p̄i ak̄ū k̄ū a z̄i k̄ū áni f̄ō à né i d̄o yá? 14 Yáke diḡō z̄i'um̄enero. Ziki mandara'i tó a ḡoro kà, mani su n̄ k̄inaa, gbas̄a Sara né i ḡōgb̄e ũ. 15 Ak̄ū Sara ledi kpà à p̄i ádi yáa d̄oro, zaak̄ū vína a k̄ū. Ak̄ū Dikiri pi: É'e! N yáa d̄ō.

Ibrah̄ĩ aduakena S̄ow̄mune

16 K̄ū gb̄e p̄ino f̄ute, Ibrah̄ĩ ḡe à z̄éne, ak̄ū ò S̄ow̄mu kpa gwà. 17 Ak̄ū Dikiri pi: Mani yá k̄ū má ye mà ke ute Ibrah̄ĩnero. 18 A burino niḡō z̄ōk̄ō oniḡō gb̄ana ví. An-dunia buri s̄inda p̄ínki ni arubarika le a ḡaime. 19 Za-ak̄ū ma a s̄e, de à o a n̄enone k̄ū a burino a gbera òḡō ma yá k̄ūna ò yá mana z̄ede ke, de mà yá k̄ū ma a lé s̄ene kene. 20 Ak̄ū Dikiri ɛ̀ra à p̄i: Yá k̄ū òten o S̄ow̄mu k̄ū Ḡow̄w̄rao musu dasi, n̄ durunna ḡe òla. 21 Mani gé gwe sà mà gwa, tó yá k̄ū òten ke v̄ani lák̄ū ma mà n̄a. Tó ò de le s̄oro, mani d̄ō.

22 K̄ū n̄ gb̄ēn̄o pla p̄ino dà z̄en òten gé S̄ow̄mu, ak̄ū Dikiri ḡō k̄ū Ibrah̄ĩo gwe. 23 Ak̄ū Ibrah̄ĩ n̄ai à p̄i: Ñni gb̄e manano wara leele k̄ū gb̄e v̄anin̄o yá? 24 Tó gb̄e manano k̄ú w̄ete pii ḡūn ò kà gb̄ēn̄o bupla akuri, ñni n̄ waran yá? Ñni s̄uru ke k̄ū w̄ete piioo gb̄e mana gb̄ēn̄o bupla akurii p̄ino yáiroo? 25 N̄ s̄uru ke! N̄sun ke lero. N̄sun gb̄e manano dede leele k̄ū gb̄e v̄anin̄oro, zaak̄ū ò dok̄ōn̄o. N̄ s̄uru ke! N̄sun ke lero. M̄ok̄ōn k̄ū n̄ de an-dunia p̄ínki ȳak̄patekeri ũ, ñni yá ke a z̄earoo? 26 Ak̄ū Dikiri pi: Tó ma gb̄e manano è S̄ow̄mu gb̄ēn̄o bupla akuri, mani s̄uru ke k̄ū w̄ete piioo n̄ yá. 27 Ak̄ū Ibrah̄ĩ ɛ̀ra à p̄i d̄o: Mak̄ū k̄ū má de b̄usutiti k̄ū t̄ubuo ũ, n̄ gaafara kemene mà yá onne, Dikiri. 28 Tó gb̄ēn̄o s̄oro k̄ia gb̄ēn̄o bupla akurii pii ḡūn, gb̄ēn̄o s̄oro p̄ino yá ñni w̄ete p̄i kakate yá? Ak̄ū Dikiri pi: Tó ma gb̄e manano è gb̄ēn̄o bupla aw̄eɛs̄ow̄ro, mani w̄ete p̄i kakatero. 29 Ak̄ū Ibrah̄ĩ kp̄e àten yá one à p̄i: Tó gb̄e manano kà bupla s̄ō bi? Ak̄ū Dikiri pi: Mani yáke kero gb̄ēn̄o bupla p̄ino yá. 30 Ak̄ū à p̄i: Dikiri, n yá nna! N̄sun p̄o f̄ero, má ye mà yá o d̄o. Tó gb̄e manano kà baraakuri s̄ō bi? À w̄e à p̄i: Tó ma gb̄e manano è ò kà gb̄ēn̄o baraakuri, mani yáke kero. 31 Ak̄ū à p̄i: N̄ gaafara kemene d̄o Dikiri, mà yá onne. Tó gb̄e manano kà gb̄ēn̄o baro s̄ō bi? À w̄e à p̄i: Mani w̄ete p̄i kakatero gb̄ēn̄o baro p̄ino yá. 32 Ak̄ū à p̄i: Dikiri, n̄sun p̄o f̄ero, yá dík̄ina baasi mani yá o doro. Tó gb̄e manano kà gb̄ēn̄o kuri s̄ō bi? À w̄e à p̄i: Mani w̄ete p̄i kakatero gb̄ēn̄o kurii p̄ino yá. 33 K̄ū Dikiri yá ò Ibrah̄ĩne à làka, à ḡe z̄éla, ak̄ū Ibrah̄ĩ ɛ̀ra à t̄a be.

S̄ow̄mu k̄ū Ḡow̄w̄rao kakatenaa

19 K̄ū malaika gb̄ēn̄o pla p̄ino kà S̄ow̄mu w̄ok̄si, Lutu vutena S̄ow̄mu b̄ini kp̄elelea. K̄ū à n̄ é, à f̄ute à ḡe à dàñle à k̄uteáre à w̄ute a n̄esele kutena 2 à p̄i: Ma dikirino, á yá nna! Á mó à gé kipa mak̄ū á z̄ōbleri bea. Á z̄u ò à i la, zia k̄onko k̄aakukaaku á da z̄en. Ò p̄i: Oi, òni i ḡānuleame. 3 Lutu n̄akaramma manamana, ak̄ū ò ḡe a kp̄en. Á n̄ yàrii k̄e manamana à masaa k̄éne, ak̄ū ò s̄o.

⁴ Ari ògõ gé wúte, Sɔɔɔmudeno lika Lutu kpéi. Wéte pi gõgbẽnɔ kàkara gwe mámmam, kefennano kũ gbẽ zõkõn ñ pínki. ⁵ Ó lé zù Lutui ò pi: Gõgbẽ kũ ò kipa n bea ɔkɔsialano kú máa? Ñ bote kũnwowerɛ, ò pãpã ke kũnwo. ⁶ Lutu bò à zè kpélelea ñ kínaa, à gbàa tàta kũ kpeo ⁷ à pi: Áa ma gbẽnɔ, àsun yã bẽne kero. ⁸ Má nénggbẽnɔ vĩ gbẽnɔn pla kũ ò gõgbẽ dõro, mani ñ boteáre. Lákũ á yei nà à ke kũnwo, ama àsun yãke ke gõgbẽ díkĩnɔnɔero, zaakũ ò kipa ma beame. ⁹ Ó pine: Ñ gowerɛ gwe! Akũ ò pi dɔ: Gbẽ dí bi gbẽ zĩɔɔmɛ, akũ à ye à ke ó yãkpatɛkeri ũ. Oni yã vãni kenne de ñ pòla. Akũ ò kùsia kũ gbãnao, òten su kpé gbàa gboro. ¹⁰ Akũ gbẽnɔn pla pĩnɔ ɔ bò ò Lutu kũ ò gé kãao kpén, akũ ò zé tàta. ¹¹ Ó tò vĩna gbẽ kũ ò kú kpe areno kũ ñ pínki né fĩti gbẽ zõkõ, akũ òten kpé gbà wete ari ò kpàsa. ¹² Gbẽnɔn pla pĩnɔ pi Lutune: Dí ñ vĩ la dɔɔ? Nénggbẽnɔ, nénggbẽnɔ, n né anzurenɔ kũ gbẽ kũ ò de n gbẽ ũnɔ wéte gũn ñ pínki. Ñ bote kũnwo, ¹³ zaakũ o su ò gu dí kakatɛmɛ. Yã vãni kũ òten o wétepideno musu gé Dikiri sãn, akũ à ó zĩ ò wéte pi kakate. ¹⁴ Lutu bò à gèe à ò a néno anzurenɔnɛ à pi: Á fute ò bote, zaakũ Dikiri ni wéte dí pi kakate terame. Akũ òten da àten fàai bome.

¹⁵ Kũ gu dõ malaikaa pĩnɔ nàkara Lutua ò pi: Ñ fute ñ n nano kũ n nénggbẽ gbẽnɔn pla díno sète ñ bote kũnwo la, de ñsun ga wéte pi kakatena gũnlo yã. ¹⁶ Kũ Lutu ten sika ke, Dikiri a wẽnda bò, akũ gbẽnɔn pla pĩnɔ a kũ a ɔa kũ a nanno kũ a nénggbẽ gbẽnɔn plano, ò bote kũnwo wéte kpe. ¹⁷ Kũ ò bote kũnwo le, akũ malaikaa pĩnɔ do pi Lutune: Ñ bàa lé ñ n zĩda mi sí. Ñsun kpe gwaro. Ñsun ze guvute pi gũnlo. Ñ bàa lé ñ mi pé kpĩnɔ de ñsun garo yã. ¹⁸ Akũ à pĩnɔnɔ: Oi ma dikiri! N yã nna! ¹⁹ Makũ n zòbleri ma n pɔnna lè, n gbẽke kèmenɛ manamana n ma mi si. Ama mani fĩ mà bàa lé mà kpi pĩnɔ kínaa lero. Ari màgõ gé ká gwe, kakatena pi ni ma le mà ga. ²⁰ Ñ lakutu ke gwa zã dire. Lákũ à kãni nà, mani fĩ mà bàa lé mà gé gwe. Lakutu fĩtime sõ. Ñ tó mà bàa sí mà tá gwe, manigõ aafia. Asa à fĩtiroo? ²¹ Akũ à pine: Ma n gba zé, mani lakutu kũ nten o pi kakatero. ²² Ñ bàa lé ñ tá gwe likalika, zaakũ mani yãke ke gĩaro ari ñ gé káo gwe. A yã mé à tò, ò tĩ kpà lakutu piine Zoa.

²³ Kũ Lutu Zoa lè, ifãntɛ ten bo, ²⁴ akũ Dikiri tò té kũ ifãntɛgbõɔ bò musu à kà Sɔɔɔmu kũ Gɔmɔraola. ²⁵ À wéte pĩnɔ kàkate kũ gbẽnɔ kũ guvute piio kũ líno kũ sèno pínki. ²⁶ Kũ Lutu nanno a kpe gwà, akũ à li à gõ ze-na wisi gbè ũ.

²⁷ Kũ gu dõ, Ibrahĩ fute kɔnkɔkɔnkɔ, à gèe gu kũ à kun yã kũ Dikirioo pĩn. ²⁸ Kũ à Sɔɔɔmu kũ Gɔmɔrao kpa gwà kũ guvute piio pínki, à è túsukpe ten fute zĩte lán tãmate túsukpe bà. ²⁹ Leme kũ Luda guvute kũ Lutu kunwa wéteno kàkate le, Ibrahĩ yã dòn, akũ à Lutu bò wéte kũ à kàkate pĩnɔ gũn.

Lutu burino

³⁰ Kũ Lutu bò Zoa, à gèe à vute kpĩnɔ té kũ a nénggbẽ gbẽnɔn plano, kũ à kunna Zoa vĩna vĩ yã. Akũ à gõ kú gbèwɛen kũ a nénggbẽ pĩnɔ. ³¹ Akũ Yõw pi Bãnane: Ó

de zĩ kũ, akũ gõgbẽ ke kú busun à wúte kũoo lákũ òdi ke nãro. ³² Ñ mɔ ò sèwɛ kákanɛ ó wúte kãao, de ògõ ó buri le a gã. ³³ Gwãani birea ò wé kákanɛ, akũ Yõw gèe à wúte kãao. Lutu dí dõ gɔɔ kũ à wúte kãao ke gɔɔ kũ à fũtero.

³⁴ Kũ gu dõ Yõw pi Bãnane: Ma wute kũ ma deo gĩa. Ò wé kákanɛ ɔkɔsiala dɔ, ñni gé ñ wúte kãao, de ògõ ó buri le a gã. ³⁵ Gwãani birea dɔ ò wé kákanɛ, akũ Bãna gèe à wúte kãao. Lutu dí dõ gɔɔ kũ à wúte kãao ke gɔɔ kũ à fũtero. ³⁶ Leme Lutu nénggbẽ gbẽnɔn pla pĩnɔ kè le ò nɔɔ si kãao. ³⁷ Yõw né ñ gõgbẽ ũ, akũ à tĩ kpàne Mɔabu. Ákũme Mɔabu buri kũ ò kun ari gbãranɔ dizi káaku ũ. ³⁸ Bãna né ñ gõgbẽ ũ se, akũ à tĩ kpàne Aminɛ. Ákũme Amɔni buri kũ ò kun ari gbãranɔ dizi káaku ũ.

Ibrahĩ kũ Abimeleki

20 Akũ Ibrahĩ fute gwe à gèe Negevi busun Kadesi kũ Suruo dagura. Kũ à gèe à vute Gera, ² à pi a nanno Sara bi a dãremɛ, akũ Gera kína Abimeleki gbẽ zĩ à a sè à sù kãao. ³ Akũ Luda bò à sù Abimeleki nana gũn gwãani à pine: Ñni ga nɔ kũ n sèe pi yã, zaakũ nɔzãremɛ. ⁴ À sù à lè Abimeleki dí wúte kãao kòro, akũ à pi: Dikiri, ñni buri kũ odi yãke keronɔ deden yá? ⁵ Akũ mé à pĩmene a dãrenloo? Nɔgbẽ pi sã à pi a dãgõmɛ. Ma yã kè a zéame, má taari vĩro. ⁶ Akũ Luda piine nana pi gũn: Ee, má dõ kũ n yã kè a zéame. A yã mé à tò, ma kpanne ñ durunna kemene, mádi we n ɔ nà nɔgbẽ piaro. ⁷ Tera sà, à gõgbẽ pi nɔ kpáa, zaakũ annabiime. Ani adua kenne de ñ gõ aafia. Tó ñdi a nɔ pi kpáa sõro, ñgõ dõ kũ n game, mɔkõn kũ n gbẽnɔ á pínki.

⁸ Akũ Abimeleki fute kɔnkɔkɔnkɔ, à a gbẽnɔ sisi à yã pi bàbañne ñ pínki, akũ vĩna ñ kũ manamana. ⁹ Akũ Abimeleki Ibrahĩ sisi à pine: Bóyã ñ kèwɛre lee? Bó taarin ma kenne gbasa n tò ma gõ durunnade ũ kũ ma búsuo? N yã kũ à de ò kero kèmenɛ. ¹⁰ Bó laasun n lè gbasa n yã pii kèe? ¹¹ Ibrahĩ wèa à pi: Maten da yã gbẽke Luda vĩna vĩ búsuo díkĩna gũnlo, oni ma de ma nanno yãime. ¹² Abire gbera nɔgbẽ pi bi ma dãremɛ yãpura. Ó de dokõnɔmɛ, baadi kũ a dao, akũ à gõ ma nɔ ũ. ¹³ Kũ Luda ma bo ma de bea yã, maten likara, akũ ma pi ma nɔ piine gu kũ óni gén pínki, à gbẽke kemene àgõ pi a dãgõn ma ũ. ¹⁴ Akũ Abimeleki sù kũ sãno kũ zũno kũ gõgbẽ zĩkerino kũ nɔgbẽ zĩkerino à kpà Ibrahĩ, akũ à a nanno èrane. ¹⁵ Akũ Abimeleki pi: Ma busun dí, ñ vute gu kũ ñ yein. ¹⁶ Akũ à pi Sarane: Ma andurufu ɔɔ wàa sɔɔro kpà n dãgõa kútekebo ũ, de gbẽ kũ ò kú kũnwono dõ ñ pínki kũ ñdi taari kero. ¹⁷ Akũ Ibrahĩ wé kè Ludaa, akũ Luda Abimeleki gbà aafia kũ a nanno kũ a nɔ yigisaridenɔ, de ò né i, ¹⁸ zaakũ Dikiri tò Abimeleki be nɔgbẽnɔ para kũ yã Ibrahĩ nanno yã musu.

Isaaku inaa

21 Dikiri arubarikaa dà Saragu lákũ à ò nà, à kène lákũ à lé sène nà. ² Akũ à nò si à né ñ kũ Ibrahĩo gõgbẽ ũ a zĩkũnaa gũn gɔɔ kũ Luda diteneɛa. ³ Ibrahĩ tĩ kpà né piine Isaaku. ⁴ À tĩ zõne a gɔɔ sɔraakõde zĩ

lákū Luda ditene nà. ⁵ À kà wě basɔɔro a né pì igɔɔa. ⁶ Akū Sara pì: Luda yáadyā kēmene, gbě kū à mà pínki ni yáa dɔ kūmao. ⁷ À pì dɔ: Oni we ò pi Ibrahīne yā mani gǔ nérande ũ yá? Akū ma négǔgbě i kāao a zīkūnaa gūn.

⁸ Kū né pì zǔkǔ kū à kě yā, akū Ibrahī a kēna yāa pɔna kē. ⁹ Sara è né kū Misila nɔgbě Hazara i kū Ibrahīo digǔ Isaaku yáa dɔme, ¹⁰ akū à pì Ibrahīne: N pé zò zò piia kū a néo, zaakū zò né pì ni túbi ble kū ma né Isaakuoro. ¹¹ Yā pii Ibrahī pɔ yàka manamana, zaakū a néme, ¹² akū Luda pìne: Nsun tó n pɔ yaka n né kū n zòngbǔ piio yā musuro. Yā kū Sara ten onne pínki n ma, zaakū Isaaku burinɔn onigǔ piñne n burinɔ ũ.

¹³ Mani tó zò né pii buri ke se, zaakū n néme. ¹⁴ Akū Ibrahī fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à póbile sè kū í tūruuo à kpà Hazaraa. À dìne, akū à a né kpàa dɔ. À a gbàre, akū à gèe àten likara zǔ Beseba gbáranan. ¹⁵ Kū í làkamma, à kefenna pii tò lí gbáru, ¹⁶ akū à gèe à vùte are kàzuletaki zǎ lén, zaakū à pì á ye à a né gana ero. Kū à gèe à vùte zǎ le, akū à nà ɔɔɔnaaa.

¹⁷ Luda kefenna pì ɔɔ dɔ mà, akū Luda Malaika lé zù Hazarai zaa musu à pì: Bó mé à n lee Hazara? Nsun vīna kero, zaakū Luda né pì ɔɔ dɔ mà gu kū à kunwa.

¹⁸ N fute n n né pì sè n a kū a ja, zaakū mani tó à gǔ buri zǔkǔ ũ. ¹⁹ Luda nɔgbǔ pì wé kēne, akū à lògɔ è. À gèe à í tǎ a tūru pa, akū à sù à kpà a né piia à mì.

²⁰ Luda kú kú né piio ari à zǔkǔ kú. Àdigǔ kú gbáranan, akū à gǔ tofekari ũ. ²¹ Gɔɔ kú à kú Parani gbáranna pii gūnn a da Misila bùsu nɔ sène.

Ibrahī kū Abimelekió lédokǔnɔkenaa

²² Gɔɔ birea Abimeleki kú a zīkarinɔ gbě zǔkǔ Fiklɔuo gèe Ibrahī kínaa ò pìne: Luda kú kúnwo yā kú nten ke gūn pínki. ²³ N la damene la gǔn n sè kú Ludao kú ñni bo ma kpero ke ma néno ke ma burinɔ. Lákū ma gběke kēne nà, n kēmene le kú bùsu kú n kú a gūn gbě zǔtɔ ũ. ²⁴ Akū Ibrahī pìne: Ma la dānne. ²⁵ Akū Ibrahī lògɔ kú Abimeleki gběno sia yā sète à òne. ²⁶ Abimeleki pì: Má gbě kú ò yā bire kēno dǔro, n di omene yāro, gbáran ma mà. ²⁷ Akū Ibrahī sāno kú zúnno kú à kpà Abimelekia, akū ò lédokǔnɔ kè kú kǔo. ²⁸ Akū Ibrahī sǎnunu mèn supplanɔ bò à kàte ndona. ²⁹ Abimeleki a là à pì: Sǎ mèn suppla kú n n kàte ndona pino yā de deramee? ³⁰ Akū à wèa à pì: N sǎ mèn suppla pino sí sèeda ũ kú makū mé ma lògɔ pii yǔ. ³¹ A yā mé à tò ò tǎ kpà gu piine Beseba, zaakū gwen ò la dānkǔne. ³² Len ò lédokǔnɔ kè Beseba le, akū Abimeleki kú a zīkarinɔ gbě zǔkǔ Fiklɔuo èra ò tǎ Filisitini bùsun. ³³ Ibrahī sǎma lí tǎ Beseba, akū à Dikiri Luda Gɔɔsǎndapinkide sisi gwe. ³⁴ Akū à gɔɔ pla kè Filisitini bùsu pii gūn.

Isaaku kpana sa'opɔ ũ

22 Abire gbera Luda Ibrahī yǔ à gwà à pìne: Ibrahī! Akū à wèa à pì: Makū di! ² Akū Luda pìne: N n né mèn do kú n yei Isaaku sé n géo Mɔria bùsun, n sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú o kāao kpi kú mani onnea. ³ Kū à fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à gàarii yǔ a zaakine, akū

à a zīkerinɔ sè gběno pla kú a né Isaaku piio. À sa'oyakaa pàra, akū à dà zén, àten gé gu kú Luda ònen. ⁴ A gɔɔ aakǔde zǔ kú à wé sè, à gu pii è zāa. ⁵ Akū à pì a zīkeri pino: À gǔ kú zaakio la. Makū kú kefenna dio òni gé are ò donyí ke Ludane, òni era ò su ò á le la.

⁶ Ibrahī sa'oyakaa sè à di a né piine, akū à té kúna kú fēneo, òten gé leele. ⁷ Akū Isaaku yā ò a dene à pì: Baa! À wèa à pì: Bóme né? Akū à pine: Ó té kúna kú yàkoo, sǎne bɔɔ kú òni ká tén à té kú kú máme? ⁸ Akū Ibrahī pì: Ma né, Luda mé ani sa'osǎ kpá. Akū ò tékǔ òten gé. ⁹ Kū ò ká gu kú Luda ònen, à sa'oki bò gwe à yàkaa kpàkpaala, akū à a né pii yǔ à di yàkaa piia sa'oki musu. ¹⁰ Kū à fēne sè à ɔ bò de à a né pii kútu kpá, ¹¹ akū Dikiri Malaika lé zui zaa musu à pì: Ibrahī! Ibrahī! À wèa à pì: Makū di! ¹² Akū à pì: Nsun ɔ na né piaro nsun yāke kenero. Má dǔ sǎ kú n ma vīna vī, n di gímené kú n né mèn dooro. ¹³ Ibrahī wé sè, akū à sǎkaroo è líwaka ká a bēnei. Akū à gèe à a kú à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òo a né gēne ũ. ¹⁴ Akū à tǎ kpà gu piine Dikirinikpa, akū òdigǔ o ari kú a gbārao òdi pì: Dikiri ni kpá a kpi musu.

¹⁵ Dikiri Malaikaa èra à lé zù Ibrahī zaa musu dɔ ¹⁶ à pì: Makū Dikiri ma la dà kú ma kunnaao ma pì, lákū n yā pii kè nà, n di gí kú n né mèn dooro, ¹⁷ mani arubari-ka dangu mà n buri karanne lán susuneno bà, onigǔ dasi lán ísirale bùsu'atě bà. N burinɔ nigǔ gbāna vī n iberenɔa. ¹⁸ Mani arubarika da andunia buri sǎnda pínkigu n buri gǎi, kú n ma yā mà yāi.

¹⁹ Kū Ibrahī èra à sù a zīkerinɔ kínaa, ò fùte ò tǎ Beseba, akū à gɔɔ pla kè gwe.

²⁰ Abire gbera ò ò Ibrahīne ò pì: N vīni Nao nanc Mili-ka négǔgběno ò. ²¹ A daudu tón Uzu. A dakūnanɔ tón dí: Buzu, Aramu de Kemueli, ²² Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kú Betuelio. ²³ Betueli pì mé à Rebeka ò. Négbǔgbě gběno sɔraakǔ kú Milika ò kú Ibrahī vīni Naon gwe.

²⁴ A nɔ danyí Ruma néno tón dí: Teba, Gaamu, Tasa kú Maakao.

Sara ganaa

23 Sara kè wě basuddo aweesuppla, ² gbasà à gá zaa Kiriataba kú òdi pi tera Eblɔnu, Kanaano bùsun. Akū Ibrahī a wēnda kè à ɔɔ dɔ a gana yā musu. ³ Kū à gò a nanc gè kínaa, à gèe à pì Iti burinɔne: ⁴ Nibo kú gbě zǔtɔon ma ũ á té. À zǔte yáama ma gèviki ũ mà gè vīn. ⁵ Akū Iti burinɔ pìne: ⁶ Mare, n ó yā ma. Luda gbě arubarikademe n ũ ó té. N n gè vī gbèwee kú à kēne mana gūn. Ó gběke ni n tǔ gbèwee kú ñni n gè vī a gūnlo. ⁷ Akū Ibrahī fùte à kùte bùsupidenɔne ⁸ à piñne: À ma yā ma, tó a we mà a gè vī la. À wé kēmene Zoa né Eflɔnu ⁹ à Makpela gbèwee kú à kú a bú léi yáama a ɔɔa, ani gǔ ma gèviki ũ á bùsun.

¹⁰ Eflɔnu vutena n té a wēte bīnilea gwe, akū à ò Ibrahīne Itinɔ wára n pínki à pì: ¹¹ Oi mare, n ma yā ma. Ma n gba bura pi kú gbèwee kú à kú gweo. Ma n gba ma gběno wára. Ma n gbame, de n n gè vīn. ¹² Ibrahī kùte bùsupidenɔne, ¹³ akū à pì Eflɔnune n pínki wára: N sǎ kpá n ma yā ma. Mani bura pi fīna bonne. N ma ɔɔ sí, mani ma gè vīn. ¹⁴ Akū Eflɔnu

pìne: ¹⁵ Mare, ò ma yā ma. Zíte kũ a ɔɔɔ kà andurufu wàa plame, bón abire ũ ó daguraa? Ñ n gè vīn.

¹⁶ Ibrahī a yā mà, akũ à andurufu kũ à òo yñe gbēno wára lagatarino zakaaa. ¹⁷ Lemε Eflonu bú kũ à kú Makpela, Mamare sare, gũ Ibrahī pó ũ le kũ gbēwee kũ à kú gweo kũ lí kũ ò kú gweno zaa bú pì léi pínki. ¹⁸ À gũ Ibrahī pó ũ Iti kũ ò sù wēte bīnileano pínki wára.

¹⁹ Abire gbera Ibrahī a nanc vī Makpela bura gbēwee pìi gūn Mamare kũ òdi pi tera Eblonu sare, Kanaano būsun. ²⁰ Len bú kũ gbēwee kũ à de Itino pó ũ yāoo gũ Ibrahīne gēvīki ũ le.

Nɔwɛtɛna Isaakune

24 Ibrahī zī kũ a ɔɔɔɔ kà zà, akũ Dikiri arubarikaa dàagu yā sīnda pínki gūn. ² Akũ à ò a zīkerino gbē zǎkǎ kũ à de a pó sīnda pínki yāgǎgǎri ũne à pì: Ñ ɔ ɔɔɔ ma gbáda gbáru, ³ mani tó ñ la da kũ Dikiri, musu kũ zíteo Luda tóo kũ ĩni Kanaa kũ má kú ñ ténɔ nɔ sé ma nénero. ⁴ Ñ gé ma be būsun ma daneno gūn, ñ nɔ sé ma néne gwe. ⁵ Akũ a zīkerii pì a là à pì: Tó nɔgbē pì dí we à tēmai à sù kũmao būsú díkīnan sǎro bi? Mani gé kũ n néo būsú kũ n bonn yá? ⁶ Ibrahī pìne: Ñ laakari ke! Ñsun gé kũ ma néo gwero. ⁷ Dikiri Luda Musude ma bo ma de bea ma daneno būsun, akũ à yā òmene à la dà à pì, áni būsú díkīna kpá ma burinɔame. Àkũ mé ani a Malaika zī à donne are. Gwen ĩni nɔ sén ma néne. ⁸ Tó nɔgbē pì dí we à tēnyīro, n bo ladana kũ n la dà mēne dí gūn. Ñsun gé gwe kũ ma néoro fá! ⁹ Akũ a zīkerii pì a ɔ sòɔ a dikiri gbáda gbáru, à la dàne yā pìi musu.

¹⁰ Zīkerii pì a dikiri lakumino sè mèn kuri kũ a dikiri aruzeke buri pínki, akũ à fùte à gèe Nao be wēten zaa Siria Mesopotamia būsun. ¹¹ Kũ à kà gwe, à tò lakumino kámma bò lɔɔɔ sare wēte kpe. Kũ ɔkɔsi kè, ɔɔɔ kũ nɔgbēno dì bɔte í tǎ, ¹² akũ à adua kè à pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahī Luda, ñ gbēke ke ma dikiriine ñ tó ma tá ke nna ɔkɔsiala. ¹³ Ñ gwa, má zena lɔɔɔ sare. Tó wēte nɔkpareno bɔte í tǎ, ¹⁴ nɔkpare kũ ma òne à a lo kipa à í tǎ mēne mà mi, tó à pì mēne mà mi, akũ à kpà ma lakumino dɔ, de mani dǎ kũ n gbēke kè ma dikiriine, nɔgbē kũ n dite n zòbleri Isaaku pó ũn gwe. ¹⁵ Adi yā pì o à làkaro, akũ Betueli né Rebeka bò kũ loo dina a gǎn. Betueli bi Ibrahī vīni Nao né kũ à ì kũ a nanc Milikaome. ¹⁶ Né pì mana akūsǎ à būnume, gǎgbē ke dí wute kǎao zikiro. À sù lɔɔ kīnaa, à í tǎ à a lo pà, akũ à èra àten tá. ¹⁷ Akũ zīkerii pìi bàa lè à gèe à zé zǎne à pì: Ñ ma gba í mà mi, bee fíti. ¹⁸ Nɔgbē pìi pì: Ñ mi Baa! Akũ à a lo kipa gǎn, à í kpàa à mì. ¹⁹ Kũ à í kpàa à mì à làka, à pì: Mani tǎ n lakumino dɔ, ò mi ari ò kǎ. ²⁰ Akũ à a lo í kà pónɔ ímibɔn gǎn, à èra à bàa lè à gèe à í tǎ lɔɔn, akũ à í tǎ lakumino pínki. ²¹ Gǎgbē pì zena àteni a gwa tīii, de à le à dǎ tó Dikiri ni tó a tá ke nna, ke ani ke nnaro. ²² Kũ lakumino í mì ò làka, akũ gǎgbē pì wura tǎnka mana dà nɔ pìine a yīa, à wura zǎ dàne mèn pla. Tǎnka pìi tikisii kà giramu ɔɔɔ, zǎ pìnɔ sǎ giramu basɔɔɔ. ²³ Akũ à a là à pì: Ñ omene, dí néme n ũu? Óni iki e n de bea yá? ²⁴ Akũ à wèa à pì: Betueli nén ma ũ, Milika kũ Nao daikore. ²⁵ Sè kũ tàragao din ó bea,

akũ iki kun dɔ. ²⁶ Akũ gǎgbē pìi kùte à donyī kè Dikirine à pì: ²⁷ Dikiri ma dikiri Ibrahī Luda arubarika vī kũ adi gí gbēke kũ náanio yā kenero yāi. Makũ sǎ, Dikiri dòmene are ma dikiri daneno bea.

²⁸ Akũ nɔkpare pìi bàa lè à gèe à yā pì gbà a ɔn-deno. ²⁹ Rebeka pì dǎgǎ vī kũ òdi pine Labā. À bò wēte kpe kũ bàao à gèe à gǎgbē pìi lè lɔɔ léa, ³⁰ zaakũ à è a dǎre tǎnka kũ zǎo dana, akũ à yā kũ gǎgbē pìi òne. Kũ à gèe à a lè kũ lakumino lɔɔ léa, ³¹ à pì: Ñ mǎ mǎkǎn kũ Dikiri arubarikaa dàngu! À kè dera ñ zena wēte kpe? Ma kpé kèkenne kũ lakumino bǎdɔkio. ³² Gǎgbē pìi gè ɔnn, akũ Labā lakumino aso pòro à sèla kori kũ tàragao kpàrma à í kpà gǎgbē pìi a a gbá pípio kũ a gbēno ñ pínki.

³³ Ó pòble dītene, akũ à pì: Mani pó ble gǎro ari mà yā kũ ma suo o. Akũ Labā pì: Ñ o. ³⁴ Akũ à pì: Ibrahī zīkeriine ma ũ. ³⁵ Dikiri arubarikaa dà ma dikiriine manamana, akũ à gǎ aruzekede ũ. À a gbà sǎnɔ kũ zúnɔ kũ andurufuuo kũ wurao kũ gǎgbē zīkerino kũ nɔgbē zīkerino kũ lakumino kũ zaakino. ³⁶ Ma dikiri pì nanc Sara né ì gǎgbē ũ a zīkūnaa gūn, akũ ma dikiri pó kũ à vī kpà né pìi pínki. ³⁷ Ma dikiri tó ma la dà, zaakũ à pì māsun Kanaa kũ à kú ñ ténɔ nɔ sé a nénero. ³⁸ À pì mà gé a de bea a buri gūn mà nɔ sé a néne gwe. ³⁹ Akũ ma a dikiri là ma pì, tó nɔgbē pì dí we à tēmai sǎro bi? ⁴⁰ À wèma à pì, Dikiri kũ a tǎa ò kǎo mé ani a Malaika zī à gé zemene, de ma tá ke nna, mani nɔ sé a néne a de be daneno té. ⁴¹ À pì tó ma ge a buri kīnaa, tó odi wero, mani bo ladana kũ ma la dàare gūn. ⁴² Kũ ma ka lɔɔ kīnaa gbāra ma pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahī Luda, tó n we, ñ tó ma tá ke nna. ⁴³ Má kú lɔɔ léa. Nɔkpare kũ à sù í tǎ, akũ ma pine à ma gba í fíti mà mi, ⁴⁴ tó à pì mà mi, akũ à tò ma lakumino dɔ, mani dǎ kũ nɔkpare kũ n dite à ke ma dikiri né pó ũn gwe. ⁴⁵ Ari màgǎ yā pì o ma nēsεe gūn mà láka, akũ Rebeka bò kũ loo dina a gǎn à sù lɔɔ léa à í tǎ. Akũ ma pine à ma gba í mà mi. ⁴⁶ À a lo kipa gǎn, à pì mà mi áni kpá ma lakumino dɔ. Kũ ma mì, akũ à kpà ma lakumino. ⁴⁷ Akũ ma a la, dí nén a ũu? À pì Betueli nén a ũ, Milika kũ Nao daikore. Akũ ma tǎnka dàne a yīa, ma zǎ dàne a ɔnɔ. ⁴⁸ Akũ ma kute ma donyī kè Dikiri ma dikiri Ibrahī Ludane ma sáabu kpàa, zaakũ à dòmene are zé súsú gūn, de mà a dikiri vīni daikore sé a néne. ⁴⁹ Tera sà tó áni we à gbēke kũ náanio yā ke ma dikiriine, à omene. Tó ádi we sǎro, à omene, mani gé gu pǎndea. ⁵⁰ Labā kũ Betuelio wèa ò pì: Yā pìi bò Dikiri kīnaame, ó yāke ona vīro, a mana ke a vāni. ⁵¹ Rebekan dí, ñ a sé ñ tá kǎo, à gǎ n dikiri né nanc ũ lǎkũ Dikiri ò nà. ⁵² Kũ Ibrahī zīkerii pì ñ yā mà, à wùte zíte Dikirine. ⁵³ Akũ à nɔmanablebo kũ ò kè kũ andurufuuo kũ wurao kũ pókasanɔ bɔte à kpà Rebekaa. À a vīni kũ a daoo gbà pó ɔɔɔ dɔ. ⁵⁴ Akũ à pìi kũ gbē kũ ò kú kǎaonɔ pó blè ò í mì, akũ ò ì gwe. Kũ ò fùte kɔnɔ à pì: À ma gbare mà tá ma dikiri kīnaa. ⁵⁵ Nɔ vīni kũ a dao pì: Ñ tó né pì gǎ kũoo bee ɔɔɔ kuri, á gbasa à tá. ⁵⁶ Akũ gǎgbē pìi pìinne: Lǎkũ Dikiri ma tá kè nna nà lán dí bà, àsun ma dǎdǎ doro. À ma gbare mà tá ma dikiri kīnaa. ⁵⁷ Akũ ò pì: Ó né pì sísí ò a la. ⁵⁸ Akũ ò Rebeka sísí ò a là ò pì: ĩni tá kũ gbē pìi yá?

Akū Rebeka pì: Mani tá kãao. ⁵⁹ Akū ò Rebeka gbàre kũ a gwàri kũ à a gwà zaa a fítinna zĩo, òten tá kũ Ibrahimĩ zĩkeriio kũ a gběnc. ⁶⁰ Ò sa mana ò Rebekane ò pì:

Né, Luda tó ò ò gĩ gbě dasinc dai ũ,
n burinc gĩ gbãna ví ò zãngurinc.

⁶¹ Akū Rebeka fũte kũ a ncgbě zĩkerinc, ò di lakuminc kpe ò té gĩgbě pii, akū à tà kũnwo.

⁶² A sù à lè Isaaku sù kũ lòg kũ òdi pi Lud-aběnekũadima'eo à vùte Negevi bũsun. ⁶³ À bò à gèe à laasun lé sěnc kũ, akū kũ à wé sè, à è lakuminc ten su. ⁶⁴ Rebeka wé sè à Isaaku è se, akū à kipa a lakumi kpe likalika ⁶⁵ à zĩkerii pii là à pì: Dín gĩgbě kũ àten kure sěnc àten su daole zã dire ũu? Akū zĩkerii pii wèa à pì: Ma dikiriime. Akū Rebeka a pódangãnn sè à kũ a ãn-nwa. ⁶⁶ Kũ ò kà Isaaku kínaa, zĩkerii pi yã kũ à kèe bàbané pínki. ⁶⁷ Isaaku gè kũ Rebekao a da Sara biza-kutan, akū à a sè à gĩ a nc ũ. À ye nc pii, akū a laakari kpatena a da ga gbera.

Ibrahimĩ ganaa

25 Ibrahimĩ nc pãnde sè do a tón Ketura. ² Né kũ à ò kãaonc tón dí: Zimlã, Ykksã, Medã, Midiã, Isibaki, Sua. ³ Ykksã mé à Seba kũ Dedão ò. Dedã burinc Asiriano kũ Letusinc kũ Leminc ũ. ⁴ Midiã négĩgběnc tón dí: Efa, Efa, Anoku, Abida, Eleda. N pínki Ketura burincme.

⁵ Ibrahimĩ a aruzeke kpà Isaakua pínki, ⁶ akū à gba dà a nc yigisaride néncne à ò gbàre ifãboki kpa de à kpé à ga, de òsungĩ kũ kũ Isaakuoro yã.

⁷ Ibrahimĩ kè wè bakěndo scwro sari, ⁸ akū à gè. À zĩ kũ yúkuyuku, gbasa à kà a gběnc la gyãwã. ⁹ A nénc Isaaku kũ Sumailao a ví Makpela gbèwèe gũn, Mamare ifãboki kpa, bura kũ à de Iti buri Zoa né Eflonu pò ũ yã ¹⁰ kũ Ibrahimĩ pii lù Itinc. Gwen ò a vñ kũ a nanc Sarao. ¹¹ Ibrahimĩ ganaa gbera Luda arubarikaa dà a né Isaakun. À vutena Ludaběnekũadima'e lògnc sare.

Sumaila burinc

¹² Ibrahimĩ né Sumaila burinc yãnc dí. Sara zĩkeri Hazara, Misila ncgbě mé à né pii ò kãao. ¹³ Sumaila négĩgběnc tón dí lãkũ ò ò í nà. A daudu tón Nèbayo. A dakũnanc tón dí: Keda, Adabeli, Mibisamu, ¹⁴ Misima, Duma, Masa, ¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kũ Kedemao. ¹⁶ Sumaila négĩgběnc tón gwe. N baadi a tó kpà a laku-tu ke a bũraane. Mókõncme a buri kuri awèeplanc kí-nanc ũ.

¹⁷ Sumaila kè wè basuddo akuri awèesuppla, akū à gè à kà a gběnc la gyãwã. ¹⁸ A burinc vùte zaa Avila ari à gèe pé Surua, Misila ifãboki kpa gena Asiria bũsu kpa. Òdi kã té kpãkpa kũ Ibrahimĩ buri kparancro.

Isau kũ Yakubuo inaa

¹⁹ Ibrahimĩ né Isaaku burinc yãnc dí. Ibrahimĩ Isaaku ò. ²⁰ Kũ Isaaku kà wè bupla, akū à Labã dāre Rebeka sè. Àkũme Siria bũsu gbě Betueli kũ à bò Mesopotamia bũsun né ũ. ²¹ Isaaku wé kè Dikiria a nancne, zaakũ parame, akū Dikiri a adua sì, a nanc pii ncò sì. ²² Sikanò

ten csi ká a gberen, akū à pì: Bó yã mé à tò yã bire taka ma lee? Akū à gèe à Dikiri là. ²³ Dikiri pìnc:

Buri mèn pla kũ n né'iscn,
gběncn pla kũ ò kũ n gberen pinc ni kèkõa.
Buri mèn do gbãna nigĩ de a dola,
a kũ à bò káaku nigĩ né ũ gbě kpedene.

²⁴ Kũ a né'igrc kà, akū à sikanò ò gĩgběnc ũ. ²⁵ Kũ gbě káaku ten bo, à bò tēe zonzon. À mèkã ví lán uta kãde bà, akū ò tó kpànc Isau. ²⁶ Abire gbera kũ né plade ten bo, à dō Isau gbátokia, akū ò tó kpànc Yakubu. Isaaku wè baaakõde gũnc à né pinc ò.

²⁷ Né pinc zõkõ kũ. Isau kè tofekari gbãna kũ àdi kè sèntearo ũ. Yakubu sũ begwariime. ²⁸ Isaaku ye Isaui kũ à ncò lè'í ví yã. Rebeka sũ à ye Yakubui.

²⁹ Zĩkea Yakubu ten dōo kuku, akū Isau sù kũ sènteo nà teni a de. ³⁰ Akū à pì Yakubune: N ye sũ! N tó mà dō tēra bire ble, zaakũ nà teni ma demè. A yã mé à tò, ò tó kpà Isaune Edõmu. ³¹ Yakubu pì: N n daudukeze kpãma gĩa. ³² Akū Isau pì: Má kũ ga léi, bõn ma daudukeze ni kemenee? ³³ Akū Yakubu pìnc: N la damene gĩa. Akū à la dānc à a daudukeze kpãa. ³⁴ Akū Yakubu burodii kpãa kũ bládoo pii. À blè à í mì, akū à fũte à bò. Lemè Isau kè le, à a daudukeze dite pã.

Isaaku kũ Abimeleki

26 Nàa kà bũsu pìn a káakupõ kũ à kà Ibrahimĩ grc baasi, akū Isaaku fũte à gèe Filisitinc kí-na Abimeleki kínaa Gera. ² Akū Dikiri bò à sũ à pì: Nsun tá Misilaro, ò vute gu kũ mani onnen. ³ Ngĩ kũ bũsu dikĩnan gĩa, manigĩ kũ kũnwo mà arubarika danne. Mani bũsu dikĩna kpãmma pínki kũ n burinc, mani lé kũ ma kè n dene kenne. ⁴ Mani n buri kara lán susunenc bà, mani bũsu dikĩna kpãmma pínki. Buri kũ à kũ zĩteno ni arubarika le n buri gĩa ò pínki ⁵ kũ Ibrahimĩ ma yã mà yã. À ma cõkõ gwà, akū à yã kũ ma ditenõ kũna kũ ma yãdannenanc kũ ma dokayãnc.

⁶ Akū Isaaku gĩ Gera. ⁷ Kũ wètepidenc teni a la a nanc yã musu, à pì a dāremè. Àten vĩa ke, zaakũ àten da tó à pì a nancme, oni a de nc pì yã, zaakũ nc pì bi nc maname. ⁸ Kũ a grc pla kè gwe, Filisitinc kí Abimeleki wé kpàte wondoo gũn, akū à è Isaaku ten bāndara gá kũ a nanc. ⁹ Akū à Isaaku sisi à pì: Ase n nancme! À kè dera n pì n dāremè? À wèa à pì: Maten da oni ma de a yãime. ¹⁰ Abimeleki pì: Bó yã n kèwèe lee? Fiti mé à gĩ kũ ó gběke ni wúte kũ n nc pii, de ò da taarin.

¹¹ Akū Abimeleki gběnc sã gběncne pínki à pì: Gbè kũ à nc nà gĩgbě pii a nanc, oni a de.

¹² Isaaku pò tũ bũsu pìn, akū à pò lè wè birea leu baswro, kũ Dikiri arubarikaa dānc yã. ¹³ À kàra, a aruzeke ten kara ari à kè aruzekede zõkõ ũ. ¹⁴ À sãnc kũ zũnc ví dasi kũ zĩkerinc, akū Filisitinc zãnc. ¹⁵ Akū ò lòg kũ a de Ibrahimĩ gběnc yĩ a grcnc tãta kũ bũsuu pínki. ¹⁶ Akū Abimeleki pì Isaakunc: N fute ó kínaa, zaakũ ò gbãna deola manamana.

¹⁷ Akū Isaaku bò gwe à bũraa kàte Gera guvuten, akū à grc pla kè gwe. ¹⁸ Lòg kũ ò yĩ a de Ibrahimĩ grc akū Filisitinc tãta a de ga gberanc à era à bõbõ à tó dokõnc kũ a de kpãncne yãnc kpãncne dc. ¹⁹ Isaaku

zikerino lɔgɔ pãnde yɔ̃ guvute pin, akū ò bò í manaa. 20 Akū Gera pɔ́dãrino fiti kè kū Isaaku pɔ́dãrino ò pi: Ó íme. Akū à tɔ́ kpà lɔgɔ piine Fitii, kū ò fiti kè kãao yã. 21 Ò lɔgɔ pãnde yɔ̃, akū ò fiti kè lɔgɔ pi yã musu dɔ, akū à tɔ́ kpàne Íbete. 22 À bò gwe, akū à lɔgɔ pãnde yɔ̃ dɔ, odi fiti ke a yã musu doro. Akū à tɔ́ kpàne Mèporoki, zaakū à pi: Dikiri tò o mée pòro, óni dagula sà.

23 Abire gbera à gèe Beseba. 24 Dikiri bò à sùna gwãani birea à pi: Makūme n de Ibrahim Luda ũ, ñsun vīna kero zaakū má kú kúnwo. Mani arubarika dangu mà n buri kara ma zòbleri Ibrahim yã.

25 Gwen à sa'oki bòn à Dikiri sisi. Akū à bùraa kàte gwe à gběnc ten lɔgɔ yɔ̃. 26 Akū Abimeleki bò Gera à sù Isaaku kīnaa kū a kpàasi Auzao kū a zīkarino gbě zōkō Fikɔluo. 27 Isaaku n lã à pi: Kū a zāmagu a pema á bea, à kè dera a su ma kīnaa? 28 Ò wèa ò pi: O è Dikiri kú kúnwo, akū o pi à mana ò lédokōn ke ò la dakōne a yã musu 29 kū ñni yã vāni ke kewerero, zaakū òdi wé tām-marō. Yã manan o kènne o n gbarē aafia, akū Dikiri arubarikaa dangu. 30 Akū Isaaku n yàrii kè, ò pɔ́ blè ò í mì. 31 Kū ò fùte kōnko, ò la dākōne, akū Isaaku zēñne, ò bò a kīnaa aafia. 32 Zī birea Isaaku gběnc sù ò lɔgɔ kū ò yɔ̃ yã òne ò pi: O í è. 33 Akū à tɔ́ kpàne Seba. A yã mé à tò òdi wēte pi sisi Beseba ari kū a gbārao.

34 Kū Isau kà wèe bupla, à Iti nɔ sè mèn pla, Beri né Yudi kū Eloni né Basemao. 35 Isaaku kū Rebekao nèsee digō yakana n yāime.

Isaaku sa'olekena Yakubune

27 Isaaku zī kū a wé gbāna doro, àten gu e manaro. Akū à a dauduu sisi à pi: Né! Akū à wèa à pi: Makū dí. 2 Isaaku pi: Ma zī kū má a gagɔɔ dōro. 3 Ñ n sá sé kū n gbàtaao ñ gé ñ nòbɔsēnte wetemene. 4 Ñ ma pɔyeina dōo kuku ñ mómene mà ble, mani sa'ole kenne de mà kpé mà ga.

5 Rebeka yã kū Isaaku ò Isaune pii mà. Kū Isau fùte à gèe tofe ká, 6 akū à gèe à ò Yakubune à pi: Ma mà n de yã ò n vīnīne à pi 7 à gé à nòbɔ deare à a pɔyeina dōo kukuoaare à ble, áni sa'ole kene kū Dikiri tóo de á kpé à ga. 8 Akū Rebeka èra à pīne: Ñ ma yã ma ñ yã kū ma dānne ke. 9 Ñ gé blè kpāsaa gūn ñ blēne mana kū mèn pla ñ suo. Mani n de pɔyeina dōo kukune, 10 n géone à ble, ani sa'ole kenne de à kpé à ga. 11 Akū Yakubu pi a dane: Ma vīni mèkã vī, akū ma mè pɔɔɔɔɔ. 12 Tó ma de ɔ kēma, tó à ma dō, ani pi mateni a ke pāpāme, ani lé kemene sa'ole gēne ũ. 13 Akū a da pīne: Luda tó lékennēnaa pi gōmene. Ñ ma yã ma dé! Ñ gé ñ de ñ suomene.

14 Akū Yakubu gèe à blèe pīnɔ dè à sùo a dane, akū à a de pɔyeina dōo kükune. 15 Akū à a daudu pókasa mana kū à kú a kpé gūnɔ sè à dà a né sabidene. 16 À blène bára pīnɔ fīfī a ɔnɔ kū a waka pɔɔɔɔɔ. 17 Akū à dō kū burodi kū à kēeoo kpàa.

18 Yakubu gèe a de kīnaa à pi: Baa! Akū a de pi: Makū di! Ma né kpatemee? 19 Yakubu wèa à pi: Makūme Isau n dauduu. Lákū n òmene nà, ma kè le. Ñ fute ñ vute ñ ma ɔ'i ble de ñ sa'ole kemene. 20 Akū Isaaku pi a néne: O'o! N lè kò yá? À wèa à pi: Dikiri n Luda mé à ma tá kè

nna. 21 Akū Isaaku pīne: Ñ namai mà ɔ kemma de mà dō tó ma né Isaume yāpura. 22 Yakubu nà a dei, akū à ɔ kèa à pi: Kòto díkīna bi Yakubu kòtoome, ɔ díkīna sō Isau ɔme. 23 Akū adi a dōro, kū a ɔnɔ kã vī lán Isau pɔ̀ bà yã. À ye à sa'ole kene, 24 akū à a la gīa: Ma né Isaume n ũ yāpura yá? À wèa à pi: Makūme! 25 Akū à pi: Ñ pɔ́ kpáma mà n ɔ'i ble, mani sa'ole kenne. Kū à dītene, akū à blè. À sūne kū wēo, à mì dɔ. 26 Akū a de pii pīne: Ñ namai ñ lé péma. 27 Akū à nài à lé pèa. Kū Isaaku a pókasanɔ gbī mà, akū à sa'ole kēne à pi:

Ma né gbī de lán bura kū Dikiri arubarikaa dān bà.

28 Luda n gba mɔɔɔ bona musu, à n gba zīte mana.

Póblewe kū sèwēo nigō dinyī.

29 Gbēnc ni zò blenne, burino ni kúte n are, ñnigō de n gbēnc dikiri ũ, n da nénc ni kútenne.

Luda ni lé ke gbē kū ò lé kēnnēncne, ani arubarika da gbē kū ò sa mana ònnēncgu.

30 Kū Isaaku sa'ole kè Yakubune à làka, akū Yakubu gò a kīnaa. Kū a vīni sù kū tofekao gōnc, 31 akū à póbble kè a denē dɔ à gèeone, akū à pīne: Baa! Ñ fute ñ ma ɔ'i ble ñ sa'ole kemene. 32 Akū a de a la à pi: Mòkōmme dí ũ? À wèa à pi: Makūme n daudu Isau. 33 Yã pi Isaaku swèe zō àten lukaluka à pi: Dí mé à nòbɔ dè à sùomene yã ari ñgō gé su ma sòo? Ma sa'ole kēne kò, akū mé ani arubarika le. 34 Kū Isau a de yã pii mà, à pūtã à ɔ gbāna dō à kè wēnda, akū à pi: Baa! Ñ sa'ole kemene dɔ.

35 Akū à pi: N dakūna sù kū ñndō ò n sa'ole sì kò.

36 Akū Isau pi: A tón Yakuburoo? À ma keke à kè gēn plan gwe sà. À ma daudukeze sima yã, akū à ma sa'ole sima tera dɔ. Mani sa'ole e doro yá? 37 Isaaku wèa à pi: Ma a dīte n dikiri ũ, ma a danenɔ kè a zīkerino ũ n pīnki, ma póbblewe kū sèwēo kpàa. Bón mani le mà kenne dɔ? 38 Isau pi a denē: Baa, sa'ole biren n vī ado yá? Ñ sa'ole pãnde kemene dɔ Baa. Akū Isau wiki gbāna lè. 39 Akū a de wèa à pi:

Zīte kū ñnigō kun nigō manaro, mɔɔɔ ni bonne zaa musuro.

40 Ñnigō fēneda kūna, ñni zò ble n dakūnane.

Leme dɔ n laakari ni gō kpatenaro, ñni a gbāngo gonla.

41 Isau ibereē sè kū Yakubuo sa'ole kū a de kēne yã, akū à pi a nèsee gūn: Ma de ga zāro, gbasa mani ma dakūna de. 42 Ò yã kū Isau ò kɔɔɔɔɔ kè Rebekane, akū à Yakubu sisi à pi: Isau ye à fīna bomma à n de.

43 Ñ ma yã ma sà. Ñ fute ñ bàa lé ñ gé ma dāgō Labā bea zaa Arana 44 ñgō kú kãao gwe gīa ari n vīni pi pɔfē kpàte. 45 Tó a nèsee kpàte, tó yã kū n kēne sãagu, mani gbē zī ò n gbese. Má ye mà kura á gbēncn planɔi pīnki gɔɔ doro.

46 Akū Rebeka pi Isaakune: Iti nɔgbēnc ni bómagu. Tó Yakubu Iti nɔ sè bùsu díkīnan lán Isau nɔgbē birenɔ bà, ma kunna nigō nnamene doro.

Yakubu tana Labā kīnaa

28 Akū Isaaku Yakubu sisi à sa'ole kène à yā dāne à pì: Ìsun nò sé Kanaa nɔgbɛnɔ tɛro. ² Ì fute ñ gɛ Mesɔɔtamia bɔsun n da de Betueli bea, ñ nɔ sé gwe n disɛ Labā nɛnɔ tɛ. ³ Luda Gbānasɛndapinkide arubarika dangu à tó ñ né i manamana, ògɔ kara de ñ gɔ burinɔ dizi ũ. ⁴ Luda arubarika kũ à dà Ibrahim dangu kũ n burinɔ, de bɔsu kũ nten nibɔ blen gɔnne, bɔsu kũ à kpà Ibrahim. ⁵ Akū Isaaku Yakubu gbàre à gɛ Labā kīnaa Mesɔɔtamia bɔsun. Labā bi Siria bɔsu gbɛ Betueli nɛme, Yakubu kũ Isauo disɛme.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubune à a gbàre Mesɔɔtamia de à nɔ sé gwe. Kũ à sa'ole pii kène, à pì àsun nɔ sé Kanaa nɔgbɛnɔ tɛro. ⁷ À tàasii kà kũ Yakubu a de kũ a dao yā mà à dà Mesɔɔtamia zén. ⁸ Akū à dɔ sà kũ a de pɔ nna kũ Kanaa nɔ bɔsu nɔgbɛnɔ. ⁹ Akū à gɛ Ibrahim né Sumaila Kīnaa à a né Maala sè à nà a nɔ káakunɔ. Maala bi Nebayo dàremɛ.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu bò Beseba à dà Arana zén. ¹¹ Kũ à kà gukea, à ye à i gwe kũ ifāntɛ gɛ kpén yāi. Akū à gbɛe sè gu pìn a mìdibɔ ũ à wùte gwe. ¹² Akū à nana ò à gára è petena zíte ari à gɛe à zɔ ludambea, Luda malaikano ten didia òten kipa. ¹³ À Dikiri è zenaala à pì: Makūme Dikiri n dizi Ibrahim kũ n de Isaakuo Luda ũ. Mani bɔsu kũ ñ wùtea díkīna kpámma, mɔkɔn kũ n burinɔ. ¹⁴ N burinɔ nigɔ dasi lán bɔsutiti bà, oni dagula ifāboki kpa kũ ifāletɛo kũ gugbānduru kũ gènmidɔkio. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le mɔkɔn kũ n burio gāi. ¹⁵ Manigɔ kú kúnwo, manigɔ n dākpā gu kũ nten gén pínki, mani era mà su kúnwo bɔsu díkīnan, zaakū mani n tónlo mani yā kũ ma ònne ke.

¹⁶ Kũ Yakubu vù kũ io à pì: Dikiri kú gu dí, akū mádi dɔro! ¹⁷ Vīna a kũ à pì: Gu dí ma kã fùte. Luda beme, ludambe zéme.

¹⁸ Yakubu fùte kɔnko à gbè kũ à kè mìdibɔ ũ pii sè à pète dɔngupɔ ũ, akū à nísi kua. ¹⁹ Akū à tɔ kpà gu piine Beteli, ama wéte kũ ò kàte gwe tɔ káakun Luzu.

²⁰ Yakubu lé kè Dikiria à pì: Tó ñ kú kũmao, tó ñni ma dākpā ma wéte díkīna gena gūn, tó ñni ma gba pɔble kũ pókasanɔ ²¹ ari ma ge ma su ma de bea aafia, ñnigɔ de ma Luda ũ, ²² gbè kũ ma pète dɔngupɔ ũ pì ni gɔ n gbagbaki ũ, pɔ kũ n ma gba pínki mani a kuride kpámma.

Yakubu kana Labā bea

29 Yakubu èra à dà zén à gɛe ifābokikpadenɔ bɔsun. ² Kũ à kà gwe, à lɔgɔ è sɛn sã kpàsa leu aakɔ katena a sare, zaakū lɔgɔ pì ñ òdi kpámma. Gbè zɔkɔ ta lɔgɔ pile. ³ Tó kpàsaa pínko kàkara gwe pínki, akū òdi gbɛe pì go lɔgɔ pì léa, ò í kpámma, akū òdi era ò gbɛe pì tare a gbèn. ⁴ Akū Yakubu sādārinɔ là à pì: Gbɛnɔ, a bo māmɛ? Ò wèa ò pì: O bo Araname. ⁵ Akū à ñ lá à pì: Á Nao daikore Labā dɔ yá? Ò wèa ò pì: Ó a dɔ. ⁶ Akū à ñ lá à pì: Á aafia yá? Ò pì: Á aafia. Ñ a né

Rahila gwa, àten su kũ sãno zã dire. ⁷ Akū Yakubu pì: Ifāntɛ kpé gbāna, sãno tágɔɔ dí ká kòro. Á í kpámma à gé ñ dā. ⁸ Akū ò pì: Óni fɔro. Tó adi ke sã kpàsanɔ kàkara pínki baasiro, òdi gbè go lɔgɔ pì léa ò í kpámmaro.

⁹ Kũ àten yā oñne le, Rahila sù kũ a de sãno, zaakū sādāriime a ũ. ¹⁰ Kũ Yakubu a disɛ Labā nɛnɔgbɛ Rahila è kũ a de sãno, à nà lɔgɔ à gbɛe gò lɔgɔ pì léa, akū à í kpà a disɛ sãna. ¹¹ Akū à lé pè Rahilaa à pɔnna ɔɔ dɔ. ¹² Akū à òne kũ a de dane Rebeka nɛn a ũ. Akū Rahila bàa lè à gɛe à ò a denɛ. ¹³ Kũ Labā a dàre né Yakubu baaru ma, à bàa lè à gɛe daale. Kũ à kà, akū à kùsia à lé pèa à tà kãao a bea. Akū Yakubu yā kũ ò kèno òne pínki. ¹⁴ Akū Labā pìne: Ma arume n ũ yāpura.

Yakubu Lea kũ Rahilao senaa

Yakubu kè Labā bea mɔ do, ¹⁵ akū Labā pìne: Kũ ñ de ma dane ũ yāin ñni zĩ kemene pã yá? Dera mani fīna bonne nà ñ omene. ¹⁶ Labā sɔ à nɛnɔgbɛnɔ ví gbɛnɔn pla. Yɔ tɔn Lea, Bāna sɔ Rahila. ¹⁷ Lea wé busana, Rahila sɔ nɔkpare maname, akū a kakana mana.

¹⁸ Yakubu ye Rahilai, akū à pì Labāne: Mani zĩ kenne wɛ suppla n né bānade Rahila yāi. ¹⁹ Labā pì: À sãna mà a kpámma de mà a kpá gbɛ pāndeala. Ñgɔ kú ma bea la.

²⁰ Akū Yakubu zĩ kène wɛ suppla Rahila yāi, ase à kène lán gɔɔ pla bàme kũ à yei yāi. ²¹ Akū à pì Labāne: Kũ ma zĩgɔɔ pàpa, ñ ma nɔ kpáma mà sé. ²² Akū Labā gwedenɔ kàkara ñ pínki à nɔseɔble kèñne. ²³ Kũ kɔsi kè, akū à a né Lea sè à kpàa, akū Yakubu wùte kãao.

²⁴ Labā a nɔgbɛ zĩkeri Zilipa kpà Leane zĩkeri ũ. ²⁵ Kũ gu dɔ Yakubu è Leame, akū à pì Labāne: Býyāi n kèmene leɛ? Rahila yāin ma zĩ kènneroo? Bó mé à tò n ma kekeɛ? ²⁶ Labā pì: Ó kīnaa òdi Bāna kpá gɔa Yɔɔ āro. ²⁷ Ñ azuma do ke kũ gbɛ dio gīa, mani a gbèndo kpámma zĩ kũ ñni era ñ kemene wɛ suppla pānde pɔ ũ. ²⁸ Yakubu wè à azuma do pii kè kũ Leao, akū Labā a né Rahila kpàa nɔ ũ. ²⁹ Labā a nɔgbɛ zĩkeri Bila kpà Rahilaa zĩkeri ũ. ³⁰ Yakubu wùte kũ Rahilao sɔ, akū à yei de Leala. Akū à èra à zĩ kè Labāne ari wɛ suppla dɔ.

Yakubu nɛno

³¹ Dikiri è Yakubu ye Leairo, akū à a kè nérande ũ, Rahila sɔ paramɛ. ³² Lea nɔɔ si à né ñ gɔgbɛ ũ, akū à tɔ kpàne Rubeni, zaakū à pì: Dikiri ma warikena gwà. Ma zã nigɔ yemai sà. ³³ Kũ à nɔɔ si dɔ, à né ñ gɔgbɛ ũ, akū à pì: Dikiri mà ma zã yemairo, akū à èra à né díkīna kpàma dɔ. Akū à tɔ kpàne Simeɔ. ³⁴ Kũ à èra à nɔɔ si dɔ, à né ñ gɔgbɛ ũ à pì: Adikīna sà ma zã ni ma diteki ero, zaakū ma négɔgbɛ ñ kãao mèn aakɔ. Akū à tɔ kpàne Levi. ³⁵ À èra à nɔɔ si dɔ à né ñ gɔgbɛ ũ à pì: Adikīna sà ma Dikiri sáabu kpà, akū à tɔ kpàne Yuda. Akū a néi zè.

30 Kũ Rahila è áten né i kũ Yakubuoro, à gɔba kpà kũ a vīnio. Akū à pì Yakubune: Ñ nò dɔmagu. Tó mádi e sɔro, mani game. ² Yakubu pɔ fɛi à pì: Makūme Luda ũ kũ à n tɛ né yá? ³ Akū Rahila pì: Ma zĩkeri Bilan dí. Ñ gé i kãao à nɛnɔ imene, mani buri le se a gāi. ⁴ Akū à a zĩkeri Bila kpàa nɔ ũ. Yakubu wùte kãao, ⁵ akū

à nòc sî à né ì gǔgbě ũ. ⁶ Akū Rahila pì: Luda tò yā bò kūmao nna à ma yā mà à ma gba négǔgbě. Akū à tǔ kpàne Dā. ⁷ Rahila zīkerii pìi èra à nòc sî à né ì gǔgbě ũ dɔ, ⁸ akū Rahila pì: Ma csi zǔkǔ kà kū ma vīnio ma csi nè. Akū à tǔ kpàne Nafatali.

⁹ Kū Lea è a né'i zè, akū à a zīkeri Zilipa kpà Yakubua nɔ ũ dɔ. ¹⁰ Akū Lea zīkerii pì né ì gǔgbě ũ kū Yakubuo. ¹¹ Akū Lea pì: Mìnname. Akū à tǔ kpàne Gada. ¹² Akū Lea zīkerii pì né ì gǔgbě ũ dɔ kū Yakubuo. ¹³ Akū Lea pì: Ma pɔ kè nna, zaakū nɔgbě nɔ ni pi pɔnnaden ma ũ. Akū à tǔ kpàne Asa.

¹⁴ Rubeni bò ésekǔgɔɔɔ à yenyí eze è sɛn, akū à bòbo à sùo a da Leanɛ. Akū Rahila pine: N n né yenyí eze pì dāmenɛ. ¹⁵ Lea pine: Kū n ma gǔ sima, abire dí móm̄maro, akū n ye n ma né yenyí eze sí dɔ yá? Rahila pì: Tó n kpàma, mǔkǔmme ñni i kǎao gbāra.

¹⁶ Kū Yakubu ten su kū burao ɔkɔsì, Lea bò à gèe à dàale à pì: Makūme mani wute kūnwɔ gbāra, zaakū ma n sākā ma né yenyí eze yāime. Akū à ì kǎao gwāani birea. ¹⁷ Luda Lea wéke sî, akū à nòc sî à Sāani i kū Yakubuo. ¹⁸ Akū Lea pì: Luda láada kpàma, kū ma a zīkerii kpà ma zāa yāi. Akū à tǔ kpàne Isaka. ¹⁹ Lea èra à nòc sî dɔ à Tori ì, ²⁰ akū à pì: Luda gba mana dāmenɛ. Adikīna sà ma zā ni ma kpe ta, zaakū ma négǔgbě nɔ ì kǎao mèn suddo. Akū à tǔ kpàne Zebulunì. ²¹ Kū à kè saa à néngǔgbě ì, akū à tǔ kpàne Dina.

²² Akū Rahila yā dǔ Ludan à a wéke sî, akū à kè nérande ũ. ²³ À nòc sî à négǔgbě ì, akū à pì: Luda wé'i bòmene. ²⁴ Akū à tǔ kpàne Yusufu à pì: Dikiri era à négǔgbě pānde karamene dɔ.

Yakubu pónɔ dāna Labāne

²⁵ Kū Rahila Yusufu ì, Yakubu pì Labāne: N ma gbare mà tá ma būsun. ²⁶ Ma zī kènne ma nɔkɔ kū ma néngǔ yāi. N n kpàma mà tá, zaakū n dǔ lākū ma zī kènne nà. ²⁷ Akū Labā pine: Tó ma n pɔnna lè, n gǔ kūmao la. Ma màsoo kè ma è Dikiri arubarikaa kèmagu n yāi. ²⁸ N n làada omene, mani kpámma. ²⁹ Yakubu pine: N dǔ lākū ma zī kènne nà. N dǔ lākū n pókādenɔ kè ma zī nà, ³⁰ zaakū a fíti kū n vī zaade mádi suro kàra mana-mana. Dikiri arubarikaa dāngu gu kū ma gen n bea pínki. Bɔren mani ma zīda be zī ke sǔɔ? ³¹ Labā à là à pì: Bón mani fīna boonnɛ? Yakubu wèa à pì: Nsun póke kpámaro, ama n yā dí kemene, manigǔ n pónɔ dānne. ³² N tó mà gè n pónɔ té gbāra mà sǎ bakibakinɔ kū a totontotonno pleple ma làada ũ kū sǎne bɔɔ sirano kū blè bakibakinɔ kū a totontotonno. ³³ Tó n ma làadaa gwà gena gɔɔ are, ñni dǔ tó má yāpura ví. Blè kū à kun bakibakiro akū à totontotonlo, ke sǎne bɔɔ kū à siraro, éhè ma kpāni òme. ³⁴ Labā pì: Tǔ! Ágǔ de lākū n ò nà. ³⁵ Zī kūa Labā a blèkofīni bakibakinɔ sè kū a wānzāndenɔ kū blèda totontotonno kū a bakibakinɔ, pǔ kū ò pura vīnɔ pínki kū sǎne bɔɔ sirano pínki, à n ná a négǔgbě nɔne n zī. ³⁶ Akū à zāaa bò n dagura kū Yakubuo lán gɔɔ aakǔ tá bà, akū Yakubu ten Labā pɔ kparano dā.

³⁷ Yakubu lí buri aakǔ gǎ búsuno zǔzǔ à n wānzān kpákpa à n wānzān kè púu. ³⁸ Akū à lí kū à n wānzān

kèaa pínɔ pètepete pónɔ gó ímibɔkɔ gūn, pǔ kū òten su í minɔ wén, zaakū gwen òdi kpákpa on. ³⁹ Tó ò kpákpa ò lí pínɔ sare, akū òdigǔ né wānzāndenɔ i kū a totontotonno kū a bakibakinɔ. ⁴⁰ Yakubu dǔ pónɔ pínɔ pleple adona àdi a wānzāndenɔ kū a sirano ká Labā pónɔ gūn. Leme à a zīda kpāsaa bò le, adi ká Labā pónɔ gūnlo. ⁴¹ Tó póburi manano fùte kū kpákpa'onaa, Yakubu dǔ lí pínɔ pètepete pónɔ are gó ímibɔkɔ pínɔ gūn, de ò kpákpa o n sare. ⁴² Tó pɔ ginano me sǔ, àdi lí pètepeteñnero. Len pɔ ginano gǔ Labā pǔ ũ le, akū póburi manano gǔ Yakubu pǔ ũ. ⁴³ Akū Yakubu aruzeke digǔ kara mana-mana, a pónɔ dasi kū kū nɔgbě zīkerino kū gǔgbě zīkerino kū lakumino kū zaakinɔ.

Yakubu bàasina Labāne

31 Yakubu yā kū Labā néngǔ ten o mà kū ò pì: Yakubu ó de pónɔ sía pínki. Ó de aruzeke gūnn à karanaa lèn. ² Yakubu dǔ Labā wéa, kū a yā kú a nèsen lán yā bà doru. ³ Akū Dikiri pine: N era n tá n dizi būsun n danenɔ bea, manigǔ kú kūnwɔ. ⁴ Akū Yakubu Rahila kū Leaoo sisi ò mǔ a pónɔ kínaa sɛn. ⁵ À piñne: Ma dǔ á de wéa kū ma yā kú a nèsen lán yā bà doru. Bee kū abireo ma de Luda kú kūmao. ⁶ Á dǔ á zīdane kū ma zī kè á dene ma gbāna lémmɛ. ⁷ Á de ñndǔ kèmenɛ, à ma làadaa lite gèñ kuri, akū Luda dí tó à yāke kèmenɛ. ⁸ Tó à pì sǎ bakibakinɔ me ma baka ũ, sǎnɔ digǔ né bakibakinɔ i. Tó à pì a wānzāndenɔ me ma baka ũ, sǎnɔ digǔ né wānzāndenɔ i. ⁹ Luda á de sǎnɔ sía à kpàma.

¹⁰ Gɔɔ kū blènɔ ten kpákpa o, ma nana ò, akū nana gūn ma è blèkofīni kū òten kpákpa onɔ bi blè wānzāndenɔ me kū a bakibakinɔ kū a totontotonno. ¹¹ Akū Luda Malaikaa pimenɛ nana pii gūn: Yakubu! Akū ma wea ma pì: Makū di! ¹² À pì: N wé sé n gwa. Blèkofīni kū òten kpákpa onɔ pínki blè wānzāndenɔ me kū a bakibakinɔ kū a totontotonno, zaakū ma yā kū Labā kènne è pínki. ¹³ Makūme Luda kū à bò à sùnɔ Beteli ũ, gu kū n gbèe pèten n nísi kua n lé kèma. Tera sà n fute n bo būsuno dín n tá n būsuno. ¹⁴ Akū Rahila kū Leaoo pine: Ó túbi vī ó de bea dɔ yá? ¹⁵ Adi ó dite gbě zītɔkɔ ũnloo? A ó yíamma, akū à a ɔgɔ blè pínki. ¹⁶ Aruzeke kū Luda sî ó dea gǔ ó pǔ ũ pínkime kū ó néngǔ. N yā kū Luda ònne ke pínki sà.

¹⁷ Akū Yakubu fùte à a néngǔ kū a nɔkɔ dǔ lakumino kpe. ¹⁸ À a pókādenɔ kū aruzeke kū à lè Mesopotamiano sète pínki, akū à dà zén àten tá a de kínaa Kanaanɔ būsuno. ¹⁹ Kū Labā gèe a sǎnɔ kǎ zǔzǔ, akū Rahila a tǎnano sè kpāni a kpe. ²⁰ Yakubu sǔ à ñndǔ kè Siria buri Labāne adi lé zaaro. ²¹ À fùte à bàa lè kū a pónɔ pínki à bikū Yuflatia, akū à mii pè Giliada gusísídea.

Labā petena Yakubui

²² A gɔɔ aakǔde zī ò pì Labāne Yakubu bàa lè. ²³ À a gbě nɔ kàkara, akū à pètei. À tǎa ò gɔɔ suppla, akū à a lè Giliada gusísíden. ²⁴ Akū Luda bò à sùu gwāani nana gūn à pine: N laakari ke yā kū ñni o Yakubunei a mana ke a vāni.

25 Labā Yakubu bura lè katena Giliada gusísiden, akū à bura kàte gwe kù a gběncò se. 26 Akū Labā gèe à pì Yakubune: Bóyāi n ɔ̀ndɔ̀ kèmenɛ n ma néncò sète n ta kúhwo lán z̄ɔ̀ncò bàà? 27 Bóyāi n ɔ̀ndɔ̀ kèmenɛ n woto kpāni řdi lé zamaro, de ma ge zenne kù pɔ̀nnakenaao kù lèsinaao kù gǎgǎao kù mɔ̀ncò. 28 Ndi tó ma lé zà ma néncò kù ma daikorenarò. N yōnkoyā kè. 29 Ma gbāna kà mà yā vāni keáre, akū n de Luda yā òmene gwāani à pì mà laakari ke yā kù mani onnei a mana ke a vāni. 30 Nten tá sà, kù nteni n de be bege ke yāi. À kè dera n ma tñanɔ̀ sè kpānii? 31 Yakubu wèa à pì: Ma vīna kè, maten da řni n néncò símame. 32 Gbē kù n n tñanɔ̀ lè a kīnaa, ò a de. N ma pɔ̀ncò gwagwa ó gběncò wára. Tó n n pɔ̀ lè, ñ sé. Yakubu s̄, à d̄s̄ kù Rahila Labā pɔ̀ sè kpāniro. 33 Labā gē Yakubu bizakutan à gē Lea kutan à gē ncgbē zikeri mēn pla pincò kutan, adi pòke lero. Kù à bò Lea kutan, à gē Rahila kutan. 34 Rahila tñana pincò sè à ùte lakumi gāarii gūmmɛ, akū à vùtea. Labā a kuta gūn gwagwa pínki, adi pòke lero. 35 Rahila pì a denɛ: Baa, ñsun pɔ̀ fēmairo, zaakū mádi le mà futero kù má c̄ kūna yāi. Lemɛ Labā a tñanɔ̀ wète le adi lero. 36 Akū Yakubu pɔ̀ pà à léfɔ̀tɔ̀ kà Labāi à pì: Bó dàan ma kèe? Bó durunnan ma kè akū n petemai wānawāna lán dí bàà? 37 Kù n ma pɔ̀ncò gwagwa pínki, n n be pɔ̀ncò lè gwe yá? N boo gupuraa ma gběncò kù n gběncò wára, ò yā nna kpà gbē kù a yā nnaa. 38 Ma ke n be wē baro. N s̄ncò kù n blèncò dí nò bɔ̀tero, mádi n s̄ ke sóro. 39 Mádi sunne kù pɔ̀ kù nòbɔ̀ pās̄ncò kù keoro, mádi a fīna bonne ma z̄idame. Ndi pɔ̀ kù ò a kpāni ò gwāani ke fānantē fīna lama. 40 Ifāntē di ma le fānantē, řa di ma de gwāani, mádi itē ke. 41 Len ma ke n bea le ari wē baro. Wē gēro donsari ma z̄i kènne n néncògbē gběncòncò planɔ̀ yāi. Ma wē suddo kè n kpàsa yā musu. N ma làadaa lite gēn kuri. 42 Tó adi ke ma dizi Ibrahimī Luda kù ma de Isaaku a vīna vī zè kūmao baasiro, de n ma gbare c̄kori. Luda z̄i kù ma kè kù warioo è, akū à kpākēnyī gīa gwāani.

43 Akū Labā wè Yakubua: Ncgbē díkīnancò bi ma néncòme. Né díkīnancò s̄ ma daikorenòme. Pókāde díkīnancò s̄ ma pókādenòme. Pɔ̀ kù n è la pínki ma pómɛ. Bón mani ke ma néncògběncò kù né kù ò ìncòne gbāraa? 44 N tó ò lédok̄ncò ke àḡ de sèeda ù ó dagura. 45 Akū Yakubu gbèe sè à pète yā pì d̄nc̄gupɔ̀ ù. 46 À pì a gběncòncò ò gbèncò sète, akū ò sète ò didik̄sa, akū ò pɔ̀ blè a sare. 47 Akū Labā t̄ kpà gbèdidik̄sanaa pīne Yega Saduta. Yakubu t̄ kpàncò Galedi. 48 Labā pì: Gbèdidik̄sana díkīname sèeda ù ó dagura gbāra. Abire yāi ò t̄ kpàncò Galedi. 49 Òdi pi d̄ Mizipa, zaakū Labā pì: Dikiri ó dāk̄pā ó kēk̄sanaa gbera de òsun z̄āk̄nc̄lo yāi. 50 Tó n wari d̄ ma néncògběncò ke tó n n pāndencò sè d̄, bee tó ó kú k̄ kīnaaro, ñḡ d̄ s̄āns̄ān kù Ludan ó yā pīi sèedade ù. 51 Akū Labā pīne d̄: N gbèdidik̄sana díkīna gwa kù gbè kù ma pète ó dagura. 52 Aniḡ de sèeda ù kù mani vīala mà su mà a vāni kennero, m̄k̄ñ s̄ řni vīala ñ su ñ a vāni kemenero. 53 Ibrahimī kù Naoo kù ñ deo Ludame ó yākpatekeri ù.

Akū Yakubu la dà kù Luda kù a de Isaaku a vīna vī t̄o. 54 À sa ò gusísiden gwe, akū à a gběncò s̄isi ò pɔ̀

ble. Kù ò pɔ̀ blè, akū ò ì gwe. 55 Labā fùte k̄nc̄k̄nc̄k̄nc̄, à lé zà a daikorenca kù a néncò à sa mana òñne, akū à èra à tà a bea.

Yakubu gběncò zīna Isaua

32 Yakubu dà zén, akū Luda malaikancò dàale. 2 Kù à ř é, à pì: Luda buraan dí. Akū à t̄ kpà gu pīne Manaimu. 3 À z̄řincò z̄i a are a vīni Isaua Sei b̄usu kù ò pi d̄ Ed̄mu b̄usun. 4 À pì a z̄řincòncò: À gé à o ma dikiri Isaune a z̄b̄leri Yakubu ḡnc̄ pla kè Labā bea àten su sà. 5 À onɛ má z̄ncò vī kù zaakincò kù s̄āncò kù blèncò kù ḡgbē zikerincò kù ncgbē zikerincò. Makū mé ma á z̄i à onɛ de ma a p̄nc̄na le.

6 Kù z̄řincò èra ò sù Yakubu Kīnaa, ò pì: O ge n vīni kīnaa, àten su à danle kù gběncòncò wàa planɔ̀. 7 Vīna Yakubu kù àten bídi ke manamana, akū à gbē kù ò kù k̄āoncò kpàate leu pla kù s̄āncò kù blèncò kù z̄ncò kù lakuminco à pì: 8 Tó Isau sù à s̄i a leu doa, a leu do kù à ḡ ñi bo. 9 Akū à adua kè à pì: Dikiri, ma dizi Ibrahimī kù ma de Isaakuoo Luda, n òmene mà su ma b̄usun ma danencò kīnaa, řni arubarika damagu. 10 N gbēke kù náani yāoo kèmenɛ manamana, ma bèere dí káro. Ḡnc̄ kù ma bikū Yodaa, gò mé à na ma c̄i ado. Tera sà ma su kù aruzeke leu pla díkīnancò. 11 Ma wé kèmma ñ ma sí ma vīnia, zaakū maten vīna kene kù ani sí ó té à ncgběncò kù néncò dede yāi. 12 M̄k̄ñ s̄, n pī řni arubarika damagu řni ma buri kara lán ísirale b̄usu'atē bà oni f̄ ř naroro ñ dasi yāi.

13 Gwen Yakubu ñ. Pɔ̀ kù à plèple à a vīni gbanɔ̀ncò dí: 14 Blèda mèn wàa do, a koffini mèn baro, s̄āda mèn wàa do, a karo mèn baro, 15 lakumida mèn baraaakuri kù ñ né b̄nc̄ncò, z̄uda mèn bupla, a sà mèn kuri, zaakida mèn baro, a sà mèn kuri. 16 À ñ ná a z̄ikerincòncò ñ c̄i buri kù burio, akū à pīñne: Àḡ té ma are à kpango da á dagura ḡ kù ḡāo. 17 À pì gbē káakune: Tó ma vīni dānc̄le à n la à pì: Díme n dikiri ùu? Nten gé mámeɛ? Dí mé à pɔ̀ kù nten dā d̄nc̄ vīi? 18 N onɛ a z̄b̄leri Yakubu pómɛ, pɔ̀ kù à a dikirii gbà à kp̄z̄ānenɔ̀ncò gwe, àp̄ii ten su kpɛ. 19 A yā dok̄ncò p̄ii ò gbē pladene kù gbē aak̄deo kù p̄d̄řincò ñ pínki à pì: Tó a da Isaule, à onɛ le. 20 À onɛ a z̄b̄leri Yakubu ten su kpɛ. Zaakū à laasun lè à pì: Mani a laakari kpáte kù pɔ̀ kù ma kpà are d̄nc̄, óni wé sik̄le. Ani gí gbānake kpámai sà yá? 21 Gba pincò d̄nc̄ are, akū à ḡ b̄uran gwāani k̄ua à ì gwe.

Yakubu c̄sikana kù Ludao

22 À fùte gwāani à a nc̄ mèn planɔ̀ncò sète kù a ncgbē zikeri mèn planɔ̀ncò kù a néḡgbē gběncòncò kuri awedoncò, akū à bikū kúhwo Yaboku bikūkia. 23 Kù à bikū kúhwo, akū à pɔ̀ kù à vīncò sète à bikūo pínki. 24 Yakubu ḡ òdo, akū ḡgbē ke sù àten c̄si ká k̄āo ari gu kà d̄nc̄na. 25 Kù ḡgbē p̄ii è áni f̄ à a néro, à a lè a gisipekeresia, akū a gisi b̄ok̄ñ c̄sikanaa p̄ii gūn. 26 Ḡgbē p̄ii pì: N ma gbare, zaakū gu ten d̄. Akū Yakubu pīne: Tó adi ke ñ arubarika damagu baasiro, mani n gbarero. 27 Ḡgbē p̄i a là à pì: N t̄nc̄ deraa? À wèa à pì: Ma t̄nc̄ Yakubu. 28 Akū à pì: Oni pinne Yakubu doro, séde Isaraila, za-

akū n ɔsi kà kū Ludao kū bisāsirinɔ, akū n ɔsi nè.

²⁹ Yakubu pìne: Ñ n tó omene se. A wèa à pì: Býyāi nteni ma tó gbekaa? Akū à arubarikaa dān gwe.

³⁰ Yakubu tó kpà gu piine Penieli, zaakū à pì: O wé sikōle kū Ludao, akū mádi garo. ³¹ À bò Penieli ifān-tēbona àten tōɔte a gisi wāwā yāi. ³² A yā mé à tò ari gbāra Isarailanɔ di nòɔɔ tugisi sóro, kū Luda Yakubu lè a tugisia yāi.

Yakubu wésina Isuale

33 Kū Yakubu wé sè, à è Isau ten su kū gbēnɔn wàa planɔ. À a néɔn kpàatete Leane kū Rahilao kū nɔgbē zīkeri mēn planɔ. ² Akū à nɔgbē zīkerii pìnɔ gbàre ò do are kū n néɔn. Abire gbera Lea kū a néɔn, akū Rahila kū Yusufuo té n kpe. ³ À dōhne are à kùte zīte gēn suppla ari à gèe à kào a vīni pì kīnaa. ⁴ Akū Isau bàa lè à sù à dàale à mlēa à ɔ dà a gān à lé pèa, akū ò ɔɔ dō. ⁵ Isau wé sè à nɔgbēnɔ è kū néɔn, akū à pì: Dínɔ mé ò kú kūnwɔ laa? Yakubu wèa à pì: Né kū Luda ma gbanɔme. ⁶ Akū nɔgbē zīkerii pìnɔ nānyī kū n néɔn ò kùte. ⁷ Akū Lea kū a néɔn nānyī dɔ ò kùte. Abire gbera Yusufu kū Rahilao nānyī ò kùte. ⁸ Isau pì: Pó kū ma dañle dínɔ de deramee? Yakubu wèa à pì: De mà n pɔnna le yāime. ⁹ Isau pì: Ma gbē, ma pónɔ mōma, ngō n pónɔ kūna. ¹⁰ Akū Yakubu pì: Oi! N yā nna! Tó ma n pɔnna lè, n ma gba sí, zaakū ó wésikōlenaa kēmene lán wésikōlena kū Ludao bāme, akū n gbānake kpāmai. ¹¹ N gba kū ma suonne sí, zaakū Luda arubarikaa dàmagu, póke dí kīamaro. Lemé à nàkaraa le, akū à sì.

¹² Akū Isau pì: Ò da zén ò tá. Mani gé kūnwɔ. ¹³ Akū à wèa à pì: Ma dikiri, n dō kū néɔn gbāna vīro, akū má sã kū zūne bōɔnɔ vī. Tó o tá gbāna ò gɔɔ do, pókādenc ni gaga pínkime. ¹⁴ N domene are ma dikiri, makū n zòbleri manigō té pónɔ kpe kū néɔn busebuse ari mà su mà n le Sei. ¹⁵ Isau pì: Mani ma gbēkenɔ tó kūnwɔ. Yakubu pì: À kè dera ñni ke le dɔɔ? N tó mà n pɔnna le dikiri. ¹⁶ Zī kūan Isau dà Sei zén. ¹⁷ Akū Yakubu gèe Suko. À be bò gwe, akū à lá kutanɔ dō pónɔne. A yā mé à tò, ò tó kpà gu piine Suko.

¹⁸ Kū Yakubu sù kū Mesɔɔtamiao, à kà wēte kū òdi pine Sekemu, Kanaanɔ būsun aafia, akū à bùraa kàte wēte pii sare. ¹⁹ À a bùrakūki lù Sekemu de Amɔ néɔna andurufu basɔɔro. ²⁰ Gwen à sa'oki bòn, à tó kpāne Luda Isarailanɔ Luda.

Sekemu kusina Dinaa

34 Lea néɔnɔgbē Dina kū à ì kū Yakubuo bò à wé kpáte būsuu pì nɔgbēnɔ. ² Kū būsuu pì kīna Amɔ né Sekemu, Ivi buri a è, à a sè kū gbānao, akū à wùte kāao. ³ A pɔ dɔ nɔkpare piia à yei, akū à yā nnan- na òne. ⁴ Akū Sekemu pì a dene: N néɔnɔkpare bire wetemene mà sé. ⁵ Kū Yakubu mà ò a néɔnɔgbē kpe bò, a néɔn kú sēn kū a pókādenc, akū à yīte ari ò sù. ⁶ Akū Sekemu de Amɔ gèe à Yakubu le à yā pì one. ⁷ Kū Yakubu néɔn bò sēn ò sù, akū ò yā pii mà gōnɔ. N nēsese yàka ò pɔ fē manamana, kū Sekemu wé'iyā kè Isarailanɔne yāi, à wùte kū Yakubu néɔnɔgbēo à yā kū à

de ò kero kè. ⁸ Akū Amɔ pìhne: Ma né Sekemu pɔ dɔ á néɔnɔgbēa. Á yā nna. À a kpáa nɔ ũ. ⁹ Ò lédokōnɔ ke ògō ó néɔnɔgbēnɔ kpāzākōa. ¹⁰ Àgō kú kūoo, ó būsuu kun á pō ũme. À vuten àgō laga tán àgō zīte vī. ¹¹ Akū Sekemu ò Dina de kū a dāgōnɔne à pì: À tó mà á pɔnna le. Pó kū a pi mà kpáawa mani kpá. ¹² À anzurebleɔ lé damene zōkō kū gbanɔ dasidasi. Pó kū a ò mani kpá. À néɔnɔkpare pì kpāma nɔ ũ.

¹³ Akū Yakubu néɔn wè Sekemu kū a de Amɔooa kū manafikio kū Sekemu n dāre kpe bò yāi. ¹⁴ Ò piñne: Òni fō ò abire kero, òni fō ò ó dāre kpá gɔɔɔɔdearo, zaakū wé'iyāme ó kīnaa. ¹⁵ Òni we á yāiro, séto à gō lán ó bà á gōgbēnɔ tō zō n pínki. ¹⁶ Tó a tō zō, òni ó néɔn kpāzāāwa òni á néɔn sé nɔ ũ. Ònigō kú kāáo, òni gō buri dokōnɔ ũ. ¹⁷ Ama tó ádi we ó yāiro, tó ádi tō zōro, òni ó dāre sé ò tá kāaome. ¹⁸ Yā pii kè Amɔ kū a né Sekemuone nna. ¹⁹ Kefenna pì yā pii gōgō líkálíka, kū Yakubu néɔnɔgbē yā kàne yāi. A bēere vī deñla a de beden té.

²⁰ Amɔ kú a né Sekemuo gèe n wēte bīnileá, akū ò yā ò kú wētedenc ò pì: ²¹ Gbē pìnɔ yāke vī kūooro. Ò tó ògō kú ó būsun ògō laga tá, zaakū būsuu pii yāasa ani mōwá. Òni n néɔnɔgbēnɔ sé òni ó néɔn kpām̄ma. ²² Gbē pìnɔ sō, òni we ògō kú kūoo de ò gō buri dokōnɔ ũro, séto adi ke ó gōgbē sínda pínki tō zō lán n bà baasiro. ²³ N pókādenc kú n aruzekenc kú n zùnɔ pínki ni gō ó pō ũroo? Ò weñne de ògō kú kūoo. ²⁴ Wētepidenc Amɔ kú a né Sekemuo yā mà, akū n gōgbēnɔ tō zō n pínki.

²⁵ A gɔɔ aakōde zī, kú ò kú kú wāwā ò kú kú yāke laasunnworo, Yakubu né gbēnɔn planɔ Simeɔ kú Levio, Dina vīninɔ, n baadi a fēneda sè ò sì wēten ò gōgbēnɔ dēde n pínki. ²⁶ Ò Amɔ kú a né Sekemuoo dēde, akū ò Dina sè ò bòo Sekemu kpén ò tà kāao. ²⁷ Wētedenc dedenaa gbera Yakubu néɔn sù ò wēte pónɔ nàkōa kú ò wé'í dà n dārea yāi. ²⁸ Ò n sãnɔ kú n blèɔn sète kú n zùnɔ kú n zaakinɔ, pó kú ò kú wēte gūnnɔ kú pó kú ò kú n buranɔ pínki. ²⁹ Ò n aruzekenc sète pínki kú n néɔn kú n nɔgbēnɔ kú pó kú ò kú n beanɔ pínki.

³⁰ Akū Yakubu pì Simeɔne kú Levio: A sumene kú yā vānio. Kanaanɔ kú Perizinɔ kú būsuu díkīna buri pāndenc nigō ye ma kāiro. Lákū ó dasiro nà, tó ò líkawáí, tó ò síògu, òni ma de kú ma burinɔ pínki. ³¹ Akū ò wèa ò pì: Kū à ó dāre dīte karua ũ, abire manan gwe yá?

Luda arubarikadana Yakubugu Beteli

35 Luda pì Yakubune: N fute n tá Beteli n vute gwe. N ma gbagbaki bo gwe, zaakū ma bo ma summa gwe gɔɔ kú nten bàa lé n vīnine. ² Akū Yakubu pì a ɔndenɔne kú gbē kú ò kú kāaonɔ n pínki: À buri zītɔnɔ tāna kú á vīnɔ kóte à zú o à á pókasano lilin ke. ³ Òni fute ò tá Beteli. Mani Luda gbagbaki bo gwe, zaakū à kpāmai ma warikegɔɔ zī, àdigō kú kūmao gu kú ma gen pínki. ⁴ Akū ò buri zītɔnɔ tāna kú ò vīnɔ kpāa kú pōsā kú ò dananɔ, akū à pó pìnɔ vī gbiri lí gbáru Sekemu sare. ⁵ Kū Yakubu kú a néɔn dà zén, Luda tò vīna wēte kú ò kú n sareɔnɔ denɔ kú manamana, akū n gbēke dí péteñyīro. ⁶ Akū Yakubu kú gbē kú ò kú

kāaonɔ ń pínki kà Luzu kũ òdi pi tera Beteli, Kanaano b̀usun. ⁷ À sa'oki bò gwe, akũ à t́ kpà gu piine Beteli Luda, zaakũ gwen Luda bò à s̀uan ɔɔɔ kũ àten bàa sí a v̀inine. ⁸ Debora kũ à de Rebeka gwàri ù yã gà gwe, akũ ò a v̀i gbiri lí gbáru Beteli sare. Akũ ò t́ kpà lí piine ʒ̀ɔɔɔlii.

⁹ Luda bò à s̀u Yakubua dɔ a suna kũ Mesɔɔɔtamiao gbera, à arubarikaa dàagu ¹⁰ à pì: N t́n Yakubu, ama oni pinne Yakubu doru, sé Isaraila. Lemé à t́ kpàne Isaraila le. ¹¹ Luda pìne dɔ: Luda Gbānas̀indapinkideme ma ù. Àgɔ né i àgɔ kara. Buri ni bo n kínaa kũ buri dasinɔ dɔ, n buri kenɔ nigɔ de kínanɔ ù. ¹² Mani b̀usu kũ ma kpà Ibrahĩ kũ Isaakuooa kpámma kũ n burinɔ n ga gbera. ¹³ Akũ Luda f̀ute à bò gu kũ à yã ò kãaon.

¹⁴ Yakubu gbèe pète gu kũ Luda yã ònen d̀ungupɔ ù. À í t̀a à nísi k̀ua. ¹⁵ Akũ Yakubu t́ kpà gu kũ Luda yã ònen piine Beteli.

Rahila kũ Isaakuo ganaa

¹⁶ Akũ ò f̀ute Beteli ò dà zén. Kũ ò kà kãni kũ Eflatao, Rahila né'igɔɔ kà, akũ né'i k̀ea zĩ'ũ. ¹⁷ Né'iwāwā a kũ gbāna, akũ nɔgbè néseterii pìne: Ǹsun v̀ina kero, n négɔgbè ì dɔ. ¹⁸ Rahila gbāna v̀i doru àten ga, akũ à t́ kpà a né piine Benɔni, akũ a de t́ kpàne Biliaminu. ¹⁹ Kũ Rahila gà, ò a v̀i Eflata kũ òdi pi tera Betilihamu zén. ²⁰ Yakubu gbè d̀ungupɔ pète a miraa. Rahila mira gbèe pì kú gwe ari kũ a gbārao.

²¹ Isaraila èra à dà zén, akũ à b̀uraa kàte Migidaleda are kpa. ²² ɔɔɔ kũ à kú b̀usu pìn Rubeni gèe à ẁute kũ Bilao, Yakubu nɔ ỳigisaride, akũ Yakubu yã pìi mà.

Yakubu négɔgbè ǹ mèn kuri awèepla. ²³ Lea négɔgbè ǹ dı: Yakubu daudu Rubeni, Simeɔ, Levi, Yuda, Isaaka kũ Zebulunio. ²⁴ Rahila né ǹnɔn Yusufu kũ Biliaminu ù. ²⁵ Rahila zĩkeri Bila né ǹnɔn Dã kũ Nafatalio ù. ²⁶ Lea zĩkeri Zilipa né ǹnɔn Gada kũ Asao ù. Né gɔgbè kũ ò ń í kũ Yakubuo Mesɔɔɔtamianɔn gwe.

²⁷ Akũ Yakubu kà a de Isaaku kínaa Mamare. À kú Kiriataba kũ òdi pi tera Eblɔnu sare, gu kũ Ibrahĩ kũ Isaakuo v̀uten. ²⁸ Isaaku kà wè bakèndo ²⁹ à zĩ kũ ỳukuyuku, akũ à gà à kàkara kũ a gbè ǹnɔn, akũ a né ǹnɔn Isau kũ Yakubuo a v̀i.

Isau burinɔ

36 Isau kũ òdi pine dɔ Edɔmu burinɔ yã ǹ dı. ² Isau Kanaa nɔgbè ǹ sè, Iti buri Elni né Ada kũ Ivi buri Ana né ɔɔlibama, Zibeɔ daikoreo. ³ À Sumaila né Basema, Nebayo dàre sè dɔ. ⁴ Ada Elifaza ì kãao, akũ Basema Rueli ì. ⁵ ɔɔlibama Yeusu kũ Yalamuo kũ Korao ì. Isau né gɔgbè kũ ò ń í Kanaano b̀usunɔn gwe.

⁶ Isau a nɔnɔ sète kũ a né gɔgbè ǹ kũ a né ǹnɔn gè ǹ kũ a bedenɔ ń pínki kũ a p̀ókãdenɔ kũ a aruzeke kũ à lè Kanaano b̀usunɔn pínki, akũ à gèe Sei b̀usun, à zã kũ a dakũna Yakubuo, ⁷ zaakũ ń aruzeke zĩkĩ mé à tò oni f̀i ògɔ kú kũ k̀oro. B̀usu kũ ò kun dí m̀m̀maro kũ ń p̀nɔnɔn dasi yã. ⁸ Isau v̀ute Sei gusĩsĩden kũ òdi pi tera Edɔmu.

⁹ Isau kũ à de Edɔmunɔ dizi kãaku ù burinɔn dı.

¹⁰ Isau né gɔgbè ǹ t́n dı: Ada né Elifaza kũ Basema né Ruelio. ¹¹ Elifaza né gɔgbè ǹnɔn Temana, Omaa, Zefo, Gatamu kũ Kenazio ù. ¹² Elifaza nɔ ỳigisarideme Timina ù. Àkũ mé à Amaleki ì kãao. Isau nɔn Ada daikorenɔn gwe. ¹³ Rueli né gɔgbè ǹnɔn dı: Naata, Zera, Sama kũ Mizao. Isau nɔn Basema daikorenɔn gwe. ¹⁴ Isau nɔn ɔɔlibama né gɔgbè ǹnɔn dı: Yeusu, Yalamu kũ Korao.

¹⁵ Isau buri kínanɔn dı. Isau daudu Elifaza buri kínanɔn Temana, Omaa, Zefo, Kenazi, ¹⁶ Kora, Gatamu kũ Amaleki ù. Elifaza buri kínanɔn, Ada daikorenɔn gwe. Ò kú Edɔmu b̀usun. ¹⁷ Isau né Rueli buri kínanɔn dı: Naata, Zera, Sama kũ Mizao. Rueli buri kínanɔn, Basema daikorenɔn gwe. Ò kú Edɔmu b̀usun. ¹⁸ Isau nɔn ɔɔlibama buri kínanɔn dı: Yeusu, Yalamu kũ Korao. Ana né ɔɔlibama daikorenɔn gwe. ¹⁹ Isau kũ òdi pine dɔ Edɔmu né gɔgbè ǹnɔn gwe, a buri kínanɔn gwe.

Sei burinɔ

²⁰ Sei, Ori buri kũ à kú Edɔmu b̀usun zaa kãaku né gɔgbè ǹnɔn dı: Lotana, Sobala, Zibeɔ, Ana, ²¹ Disɔ, Eza kũ Disão. ²² Lotana né gɔgbè ǹnɔn dı: Ori kũ Omamuo. Lotana dàren Timina ù. ²³ Sobala né gɔgbè ǹnɔn dı:

Alavã, Manaa, Ebalã, Sefo kũ Onamuo. ²⁴ Zibeɔ né gɔgbè ǹnɔn dı: Aya kũ Anao. Ana pì mé à bò isèboki wãnaa zaa gbàrannan ɔɔɔ kũ àten a de zaakinɔ dã. ²⁵ Ana né gɔgbè ǹ Disɔ ù, a né ǹnɔn gè sɔ ɔɔlibama. ²⁶ Disɔ né gɔgbè ǹnɔn dı: Emedã, Esebã, Itirana kũ Keranao.

²⁷ Eza né gɔgbè ǹnɔn dı: Bilana, Zavã kũ Akanao. ²⁸ Disã né gɔgbè ǹnɔn dı: Uzu kũ Aranao. ²⁹ Ori buri kínanɔn dı: Lotana, Sobala, Zibeɔ, Ana, ³⁰ Disɔ, Eza kũ Disão. Ori buri kínanɔn kũ ń buri kũ ò kú Sei b̀usunɔn gwe.

³¹ Kína kũ ò kí blè Edɔmu b̀usun Isarailanɔn kínanɔn ànɔn dı. ³² Beɔ né Bela, Dinaba gbè mé à kí blè Edɔmu kãaku. ³³ Kũ à gà, akũ Zera né Yobabu, Bɔɔɔra gbè kí blè a gène ù. ³⁴ Kũ à gà, akũ Temana b̀usu gbè Usamu kí blè a gène ù. ³⁵ Kũ à gà, akũ Bedada né Adada, Avi gbè kí blè a gène ù. Àkũ mé à zĩ blè Midiãna Mɔabunɔ b̀usun. ³⁶ Kũ à gà, akũ Masareka gbè Samala kí blè a gène ù. ³⁷ Kũ à gà, akũ Reobo kũ à kú Yuflati sare gbè Saulu kí blè a gène ù. ³⁸ Kũ à gà, akũ Akabo né Baali Ana kí blè a gène ù. ³⁹ Kũ à gà, akũ Pau gbè Adada kí blè a gène ù. A nɔn t́n Metabeli, Mataredi néme, Mezaba daikoreme.

⁴⁰ Isau buri kínanɔn t́n dı kũ ń b̀usunɔn: Timina, Alava, Yete, ⁴¹ ɔɔlibama, Ela, Pinɔ, ⁴² Kenazi, Temana, Mibiza, ⁴³ Magadieli kũ Iramuo. Edɔmu kínanɔn t́n gwe wète kũ wète b̀usu kũ ò v̀uten. Isau kũ à de Edɔmunɔ dizi ù burinɔn gwe.

Yusufu nana'ona

37 Yakubu kú Kanaano b̀usun gu kũ a de v̀uten. ² Yakubu burinɔn yã ǹ dı. Yusufu bi kefenname. A wè gèro awèeplade gũn kũ àten sãnɔ dã kũ a v̀inɔn, a de nɔnɔn Bila kũ Zilipao né ǹnɔn, akũ à dà vãni kũ ò kèe kɔɔɔkɔɔkɔ kè a denɔ. ³ Isaraila ye Yusufui de a né kparanɔla kũ à a ì a zĩkũnaa gũn yã, akũ à utagyabaa

zǎne. ⁴ Kū a vīninc è hí de ye Yusufui deńla, akū ò zǎagu òdi we ò yǎ nna o kǎaoro.

⁵ Yusufu nana ò, akū à bàba a vīnincne, akū ò èra ò zǎagu de zǐ pǒla. ⁶ À pińne: À nana kū ma ò ma. ⁷ Ma è óten ése yǐyǐ bura, akū ma ése baka fúte à zè. Á pǒnc líkai, akū ò nàtenè. ⁸ Akū a vīninc pine: Íni kí blewán yá? Íni gbāna ble wán yá? Akū ò èra ò zǎagu de yǎ pǒla nana kū à òo pì yǎi.

⁹ Yusufu èra à nana ò dc, akū à bàba a vīnincne à pì: Ma era ma nana ò dc. Ma è ifǎnté kǔ mǔvuraao kǔ susune mèn kuri awéedonc ten natemene. ¹⁰ À nana pìi bàba a dene dc, akū a de pàtaa à pì: Nana kpate takan n ò lee? Makū kǔ n dao kǔ n vīninc, óni su ò kúte n aren yá? ¹¹ A vīninc nēsēgǔbaa sè kǎao. A de sǐ à nana pì yǎ kǔna a nēsēe gǔn.

¹² A vīninc gēe hí de sǎnc dǎ Sekemu. ¹³ Akū Isaraila pì Yusufune: N vīninc ten sǎ dǎ Sekemu. Mani n zǐ hí kǐnaa. À wèa à pì: Ma laka. ¹⁴ Akū à pine: N gé n n vīninc gwa kǔ sǎnc, tó ò aafia. N era n sumene kǔ hí baaruuo. Akū à a gbàre, à bò Ebłonc guvuten à gēe Sekemu. ¹⁵ Àten líkara sēn, akū gǔgbē ke dàale à a là: Bón nten wete? ¹⁶ À wèa à pì: Mateni ma vīninc wete. Tó hí n sǎdǎki dǎ, n omene. ¹⁷ Gǔgbē pii pì: Kū ò bò gu dín, ma mà ò pì òten gé Dotāme. Akū Yusufu pèteríyǎ à hí lé Dotā.

¹⁸ Kū ò a è zǎ dire, ari à gǔ gé ká hí kǐnaa, ò lé kpàkǔ-sǔi ò pì ò a de. ¹⁹ Ò pikǔne: À gwa, nana'ori ten su zǎ dire. ²⁰ À tó ò a de ò a zu lògc dín doke gǔn. Óni pì nòc pǎsǐ mé à a de ò sò. Èhē óni e lǎkǔ a nananc ni mi de nà. ²¹ Kū Rubeni yǎ pii mà, à ye à a mì sí, akū à pì: Òsun a dero, ²² àsun aru boaro. À a zu lògc díkǐnan gbáranan la. Àsun a dero. Rubeni òńne le, kǔ à ye à a mì sí à a kpá a dea yǎime. ²³ Kū Yusufu kà a vīninc kǐnaa, ò a uta bò, a utagyaba mana pii. ²⁴ Akū ò a sè ò a zu lògc pìn. Lògc pì da korime à í víro. ²⁵ Akū ò vùte òten pǒ ble. Kū ò wé sè, ò Sumaila buri lagatarinc è, ò bò Giliada busun òten gé Misila. N lakuminonc do pǒnc kǔ lí'c ezee kǔ lí'c gbǐ nnao sena. ²⁶ Akū Yuda pì a gbēncne: Tó o ó dakǔna de, akū o a gēe ùte, bó àreen óni lee? ²⁷ À tó ò a yía Sumaila buri pìnc. Òsun a dero, ó dakǔnanloo? Ó aru dokǔncme. Akū a gbēnc a yǎ mà. ²⁸ Kū Midiā lagatari pìnc ten su gē zéla, akū ò Yusufu gà ò bò lògc, ò a yia Sumaila buri pìnc andurufu baro, akū ò tà kǎao Misila.

²⁹ Kū Rubeni sù lògc pì kǐnaa, adi Yusufu e gwe doro, akū à a pǒkasanc gà à kēkē, ³⁰ akū à gēe a dakǔnananc kǐnaa à pì: Né pì kú gwe doro. Mani gé má kǔ abireoo? ³¹ Ò blèkofínii kǔ ò de, akū ò Yusufu uta pii sè ò màte a aru gǔn. ³² Akū ò a utagyabaa pii sè ò gēe hí dene ò pì: Pǒ kǔ ò en dí. N né utan yá, ke a pǒnlo? ³³ À dǎ, akū à pì: Ma né utame, nòc pǎsǐ mé à a sò. Waiyoo, ò ma né Yusufu kè yákiyakime. ³⁴ Akū à a uta zǎkǔ gà à kē à pǒkasa sè à dà, akū à a né pì wēnda kè gikena. ³⁵ A négǔgbēnc kǔ a néncgbēnc sù a laakari kpátene hí pínki, ama à gì a laakari kpátei à pì: Manigǔ ma né pii gē ǔc dcme ari mà gé táo a kǐnaa gyǎwǎn. Akū àten wēnda ǔc dc a né pì yǎ musu.

³⁶ Midiā pìnc sǐ ò Yusufu yia Pǒtífaa Misila. Firi'auna iba keme, àkǔme a dogarinc gbē zǎkǔ ũ.

Yuda kǔ Tamao

38 Zǐ kǔa Yuda bò a gbēnc kǐnaa à gēe à vùte Adu-lamu gbē kǔ òdi pine Ira bea. ² Gwen à dàkare kǔ Kanaanc bǔsu gbē kǔ òdi pine Sua néncgbēo, akū à a sè nc ũ. ³ À nòc sǐ à né ì gǔgbē ũ, akū à tǔ kpàne Èe. ⁴ À èra à nòc sǐ dc à négǔgbē ì, akū à tǔ kpàne Ona. ⁵ À èra à négǔgbē ì dc, akū à tǔ kpàne Sela. Gǔc kǔ à né pii ì, à kú Kezibime.

⁶ Akū Yuda ncgbē kǔ òdi pine Tama sè a daudu Èene. ⁷ Èe kè Dikirine vǎni, akū à a de. ⁸ Akū Yuda pì Onane: N n vīni gyaanc sè n buri ke n vīninc, lǎkǔ òdi ke nà. ⁹ Kū Ona dǎ kǔ né kǔ áni i kǔ a vīni gyaanc nígǔ de a buri ũro, tó à wùte kǎao akū à ye à a zǐda e, àdi a gǔgbē pǒ kóteme, de àsun buri ke a vīninc yǎi. ¹⁰ Yǎ kǔ àten ke pii kè Dikirine vǎni, akū à a de dc. ¹¹ Akū Yuda pì a né gyaanc Tamane: N gé ògǔ gyaanc ble n de bea ari ma né Sela zǎkǔ kǔ. Zaakǔ àten da Sela ni ga lán a vīninc bàme. Akū Tama gēe à vùte a de bea.

¹² Kū a gǔc gǐi kè, akū Yuda nannc gà. Kū a nēsēe kpàte, à dà zén àten gé a sǎkǎkērerinc kǐnaa Timina kǔ a gbēnc Irao. ¹³ Akū ò a baaruu kpà Tamane ò pì: N zǎ de ten gé Timina a sǎnc kǎ kēre. ¹⁴ Akū à a gyaancblecnc bò a pǒdangǎnn sè à kú a ànnwa, akū à gēe à vùte Enaimu bǐnilea Timina zén. Zaakǔ à è Sela zǎkǔ kǔ, odi a kpáa nc ũro. ¹⁵ Kū Yuda a è, akū à a dǐte karua ũ kǔ à pǒ kú a ànnwa yǎi. ¹⁶ Akū à nài zé sare à pì: N tó mà wùte kǔnwo. Adi a dǎ a né gyaanc ũro. Akū ncgbē pii pì: Tó n wùte kǔmao, bón ĩni kpámaa? ¹⁷ À wèa à pì: Mani ma kpàsa blènc mèn do kpāzǎnne. Akū à pì: N tǔcma ditemene ari ògǔ gé kpāzǎ. ¹⁸ Akū à a là à pì: Bó tǔcman mani ditennēe? A pì: N n sèedakecnc kǔ a bàao kǔ gò kǔ hí kǔnao kpáma. Akū à kpàa à wùte kǎao à nòc dǎagu. ¹⁹ Akū ncgbē pii fúte à tà be à a pǒdangǎnn bò à a gyaancblecnc sè à dà. ²⁰ Yuda a gbēnc Adulamu gbē zǐ kǔ blèneo à tǔcma boo ncgbē pii. Kū à kà, adi a lero. ²¹ Akū à gwedenc làla à pì: Karua kǔ à kú Enaimu zé sare la yǎ kú máa? Ò wèa ò pì: Karua ke kú laro fá! ²² Akū à èra à tà à pì Yudane: Mádi a ero. Gwedenc pì o karua ke dǎ gwe yǎ sero. ²³ Akū Yuda pì: Àgǔ pǒ pìnc kǔna. Óni tó gbēnc ó yáa dcro. Ma n zǐ kǔ blènc pii, hídi a lero.

²⁴ Mǔ aakǔ gbera ò sù ò ò Yudane ò pì: N né nannc Tama karua kà, akū à nòc sǐ a pǎpǎkenaa pii gǔn. Yuda pì: À bo kǎao ò té sǎa. ²⁵ Kū òten bo kǎao bàai, à légbǎzǎ kè a zǎ dene à pì: Gbē kǔ à pǒ díkǐnannc ví mé à nòc dǎmagu. N sèedakecnc kǔ a bàao kǔ gò díkǐnao gwa, tó hí a de dǎ. ²⁶ Yuda pǒ pìnc dǎ, akū à pì: Ncgbē pi yǎ nna demala, zaakǔ mádi a kpá ma né Selaaro. Yuda dí wùte kǎao doro. ²⁷ Kū à kà né'ina, à sù à lè sikannc mé ò kú a gberc gǔn. ²⁸ Gǔc kǔ àten né i, hí gbē do c bò, akū ncgbē néseteri wǔnc tēra dǎ à pì: Né díkǐna mé à bò káaku. ²⁹ Kū né pì a c sǔkpa, akū né plade bò, akū ncgbē pii pì: N bo bǔime fá! Akū ò tǔ kpàne Perezí. ³⁰ Abire gbera kǔ a gbēnc kǔ ò wǔnc tēra dǎ a jaa bò, akū ò tǔ kpàne Zera.

Yusufu kũ Pɔtifa nanɔ

39 Kũ Sumaila burinɔ kà kũ Yusufuo Misila, akũ Misila gbɛ Pɔtifa a lùrma. Firi'auna ìba keme, àkũme a dogarinɔ gbɛ zǎkǎ ũ. ² Dikiri kú kũ Yusufuo, akũ à sa'a kũ. À kú a dikiri Misila gbɛ pì bea. ³ Kũ a dikiri pii è Dikiri kú kãao àdigɔ a dakare kũ sa'ao yã kũ àten kenɔ gũn pínki, ⁴ akũ Yusufu a pɔnna lè. Pɔtifa a dîte a azia ũ à pɔ kũ à vĩnɔ nàne a ɔ́ pínki. ⁵ Zaa gɔɔ kũ à a dîte a azia ũ, Dikiri arubarikaa dà a ben Yusufu yã. Dikiri arubarikaa dà pɔ kũ à de a pɔ ũnɔgu pínki, be pɔnɔ kũ burapɔnɔ yá. ⁶ Akũ Pɔtifa a pɔ sĩnda pínki nà Yusufune a ɔ́. A bàka kú yãkeoro, tó adi ke pɔble baasiro. Yusufu sɔ́ bi gɔ́ kefename, akũ a zena mana.

⁷ Zĩkea Yusufu ni gɛ́ a dikiri nanɔgu, akũ à pĩne: Ñ wúte kũmao. ⁸ Akũ à gí à pì: Ñ gwa, ma dikiri bàka kú yãkeo ɔn dí gũn doro, à pɔ kũ à vĩnɔ nàmene ma ɔ́ pínki. ⁹ A gbãna demala ɔn dí gũnlo, adi gĩmene kũ pɔkeoro, sé mɔkɔn, kũ n de a nɔ ũ yã. Mani fɔ́ mà yã vãni bire taka ke mà durunna ke Ludanero. ¹⁰ Bee kũ nɔgbɛ pii digɔ onɛ baabɔre, adi we à wúte kãaoro, à ye àgɔ́ kũ kãao sero.

¹¹ Zĩkea kũ Yusufu gɛ́ kpén a zĩ ke, à sù à lè ɔn zĩkeri ke kú kpé gũnlo. ¹² Akũ nɔgbɛ pì a kũ a utaa à pì: Ñ wúte kũmao. Akũ Yusufu a uta tònɛ gwe à bàa lè à bò bàai. ¹³ Kũ nɔgbɛ pii è à a uta tòare à bàa lè à bò bàai, ¹⁴ akũ à ɔn zĩkerinɔ sisi à pĩnne: À gwa, ò sùwɛre kũ Eberuo, akũ àten dɔke kũoo. À gɛ́mai à wúte kũmao, akũ ma wiki lè. ¹⁵ Kũ à mà ma wiki dɔawa, akũ à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai. ¹⁶ Akũ nɔgbɛ pii uta pii kàte a sare ari Yusufu dikirii sù, ¹⁷ akũ à pĩne: Eberu zò kũ n su kãawɛre dɔkè kũmao à gɛ́mai. ¹⁸ Kũ ma wiki dɔa, akũ à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai. ¹⁹ Kũ nɔgbɛ pì yã pii ò a zãne à pì, lálkũ n zò kèmene nà gwe, akũ Yusufu dikiri pɔfɛ́ manamana. ²⁰ Akũ à pì ò Yusufu kũ ò a da kpésiran, gu kũ gbɛ́ kũ kina bàa dòmmanɔ káten, akũ à gɔɔ pla kè gwe.

²¹ Bee kũ abireo Dikiri kú kãao à gbɛ́ke kène à tò a yã kà purusunanɔ dăkpărigu. ²² Akũ dăkpării pì purusunanɔ nà Yusufune a ɔ́ n pínki, òdi yãke ke a sariro. ²³ Purusunanɔ dăkpării pii bàka digɔ́ kú Yusufu yãoro, kũ Dikiri kú kãao yã, akũ àdigɔ́ a dakare kũ sa'ao yã kũ àten ke gũn pínki.

Yusufu purusunanɔ nana bɔkɔtenaa

40 Abire gbera Misila kina Firi'auna wɛ́kpaateri kũ a burodikeriio taari kène. ² A pɔ fɛ́ a ìba gbɛ́nɔn pla pínki, a wɛ́kpaateriki kũ a burodikerikio. ³ Akũ à n ká kpésiran a dogarinɔ gbɛ́ zǎkǎ bea, kpé kũ ò Yusufu dàn. ⁴ Dogarinɔ gbɛ́ zǎkǎ pì Yusufu dîte àgɔ́ n gwa, akũ ò gɔɔ pla kè kpé pín gwe.

⁵ Gwãani dokɔnɔ Misila kina wɛ́kpaateri kũ burodikerii piio nana ò n gbɛ́nɔn pla n pínki, baadi kũ a pɔo kũ a bɔkɔtenaa. ⁶ Kũ Yusufu sù n gwa kɔnko, à è n ànn sisi. ⁷ Akũ à n lá à pì: Bɔ́ yã mé à tò á àn sisina gbãraa? ⁸ Ò wèa ò pì: Nanan o ò, gbɛ́ke kú la kũ à àlesi owerero. Akũ à pĩnne: Luda mé à nana àlesi

bɔkɔtena vĩroo? À á nana pínɔ omene mà ma. ⁹ Akũ wɛ́kpaateriki a pɔ òne à pì: Ma nana gũn ma geepi lí è ma sare. ¹⁰ Geepi lí pì ɔne aakɔme. À lá bò à vú kè à né ò à mà. ¹¹ Má Firi'auna toko kũna, akũ ma geepi né pínɔ sè ma fɛ́ a toko pii gũn ma kpàa. ¹² Yusufu pĩne: Nana pii bɔkɔtenan dí. Lí'one aakɔ́ pínɔ bi gɔɔ aakɔme.

¹³ Gɔɔ aakɔ́ gbera Firi'auna ni n mì sí. Ani era à n da n zĩ gũn, ìni era ògɔ́ wɛ́ bone lálkũ ndigɔ́ ke nà yã. ¹⁴ Tó yã bò kũnwo nna, n tó ma yã gɔ́ dɔngu. Ñ gbɛ́ke kemene n ma yã ò Firi'aunane de à ma bo kpésira dí gũn. ¹⁵ Zaa akũ ò ma kũ kpáni zaa Eberu busun, akũ bee Misila la mádi yãke ke à kà ò ma da wɛ́e dí gũnlo.

¹⁶ Kũ burodikeriki è Yusufu nana pii àlesi'onaà bò kũ wɛ́kpaateriio nna, akũ à pĩne: Ma nana gũn sɔ́ ma è má burodi sena tãnko aakɔ́ dikɔana. ¹⁷ Tãnko kũ à kú musu, burodi buri dasi kũ ma kè Firi'aunane ká a gũn, akũ bãno ten ble ma musu. ¹⁸ Yusufu pĩne: A bɔkɔtenan dí. Tãnko aakɔ́ pínɔ gɔɔ aakɔme. ¹⁹ Gɔɔ aakɔ́ gbera Firi'auna ni n mì zĩ à n loko lía, bãno ni n ble.

²⁰ A gɔɔ aakɔ́de sɔ́ Firi'auna igɔɔ là kɔkɔme, akũ à pɔble kè a ìbanɔne. À wɛ́kpaateriki kũ burodikerikio bɔte kpén a ìbanɔ wára. ²¹ Akũ à èra à wɛ́kpaateriki dà a zĩn à era àgɔ́ í boare. ²² Akũ à burodikeriki lòko lía lálkũ Yusufu n nananɔ bɔkɔtenaa ònne nà. ²³ Yusufu yã dí dɔ wɛ́kpaaterikin doro, a yã sãagu.

Yusufu Firi'auna nana bɔkɔtenaa

41 Wɛ́ pla papanaa gbera Firi'auna nana ò, à è á zena Nili léa. ² À è zùda mana mèkpananɔ bɔte swa pii wèen mèn suppla òten sɛ́ ble tàfee gũn. ³ Akũ à zùda fɛ́fɛ́na wɔkɔwɔkɔ è mèn suppla dɔ. Ò bò swawèen ò tè a káakupɔnɔ kpe ò zè n sare swa léa. ⁴ Akũ zù fɛ́fɛ́na wɔkɔwɔkɔ pínɔ zù mana mèkpana pínɔ mòmɔ, akũ Firi'auna vù.

⁵ À èra à i ò, akũ à nana ò dɔ. À è ése sáko mana wéde pia ése lí dokɔnɔ sáko suppla. ⁶ Akũ à ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kũ legũ'i kĩarmanɔ è, à pia n gbera dɔ sáko suppla. ⁷ Akũ ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pínɔ ése sáko mana wéde pínɔ mòmɔ. Kũ Firi'auna vù, à è nanan a ò.

⁸ Kũ gu dɔ, à kú bídi gũn, akũ à Misila màsokerinɔ kũ wézérinɔ sisi n pínki. À a nananɔ bàbañne, ama n gbɛ́ke dí fɔ́ à a bɔkɔtenaa ònero. ⁹ Akũ wɛ́kpaateriki fùte à yã ò Firi'aunane à pì: Taari kũ ma kè yã dòmagu gbãra. ¹⁰ Kí, n pɔ fɛ́ n zòblerinɔ yã, akũ n ma da kpésiran n dogarinɔ gbɛ́ zǎkǎ bea lɛle kũ burodikerikio.

¹¹ Gwãani dokɔnɔ o nana ò, ó baadi kũ a pɔo kũ a àlesiio. ¹² Eberu kefenna ke kú kũoo gwe, n dogarinɔ gbɛ́ zǎkǎ zòkɔme. Kũ o ó nananɔ bàbanɛ, akũ à ó baadi pɔ bɔkɔtenaa òne. ¹³ Yã pínɔ kè lálkũ à òwɛre nà. N era n ma da ma zĩn, akũ n burodikeriki pii lòko lía.

¹⁴ Akũ Firi'auna gbɛ́ zĩ ò Yusufu sísi, akũ ò gɛ́e ò a bò wèen likalika. À mii bò à a pɔkasano lite, akũ à gɛ́e Firi'auna kina. ¹⁵ Akũ Firi'auna pĩne: Ma nana ò, gbɛ́ke dí fɔ́ à a bɔkɔtenaa òmenero. Ma mà ò pì, tó ò ònne, ndi fɔ́ n àlesi oñne. ¹⁶ Yusufu pĩne: Adi ke makúmero, Luda mé ani a àlesi onne, kí. ¹⁷ Akũ Firi'auna pĩne: Ma nana gũn ma è má zena Nili léa. ¹⁸ Ma è zùda mana mèkpana mèn supplanɔ bɔte swawèen òten sɛ́ ble tàfee

gün. ¹⁹ Akū ma zūda pāndenc è dɔ mèn suppla ò fěfěna wɔkwɔkwɔ, mádi zù fěfěna bire takanc e Misila la zikiro. ²⁰ Akū zūda fěfěna wɔkwɔkwɔ pinc zù mèkpana káakupɔ mèn suppla pinc mòmɔ. ²¹ Bee kū ò ní mómɔ, ò gǔ fěfěna lán yā bàme, gběke ni dǔ kū ò ní mómɔ sero. Akū ma vu. ²² Nana gün dɔ ma è, ése sáko mana wéde pia ése lí dokɔncɔ sáko suppla. ²³ Akū ma è ése sáko térére wé kwɔkwɔ kū legū'i kíammanɔ pia ní gbera dɔ sáko suppla. ²⁴ Akū ése sáko wé kwɔkwɔ pinc ése sáko wéde pinc mòmɔ. Kū ma ò māsokerincɔ, ní gběke dí fǔ à a bakɔtenaa òmɛnɛro.

²⁵ Akū Yusufu pine: Kí, nana kū n òo pinc àlesi dokɔncɔ. Luda yā kū à ye à ke mòmɛnɛ, kí. ²⁶ Zù mana mèn suppla pinc bi wé supplame. Ése sáko wéde sáko suppla pinc sǔ wé supplame. Nana pinc àlesi dokɔncɔ. ²⁷ Zù fěfěna wɔkwɔkwɔ mèn suppla kū ò bǔte ò tɛ a káakupɔncɔ kpe pinc bi wé supplame. Leme ése sáko wé kwɔkwɔ kū legū'i kíammanɔ sáko suppla pinc de le dɔ. Abirekūncɔ wé suppla kū ò ni ká ũ. ²⁸ Lákū ma ònne nà tera, kí, ma pi Luda ten yā kū à ye à ke mòmɛnɛ. ²⁹ Póblewe nigǔ di Misila gu sǐnda pínkia manamana ari wé suppla. ³⁰ Abire gbera nà ni gǔ ari wé suppla, kána gbāna pi yā ni sǎ Misilancɔgu. Nàa pi ni būsuu pi de. ³¹ Nà kū ani su pi nigǔ pāsí manamana, kána gbāna pi yā ni dɔ gběkegu doró. ³² Kí, kū gǔen plame n nana pii ò, kū Luda mé à dite yāime. Ani ke terame, à sika víro. ³³ Tera sà kí, ò wézǔri òndǔde wete ò dite agǔ de gbānade ũ Misila. ³⁴ Kí, ò gběncɔ dite gbě zǔkɔncɔ ũ Misila ògǔ póblewe sɔɔrode kakara wé suppla kū póblewe nigǔ din pii gün. ³⁵ Oni póble kakara wé mana kū àten sunɔ gün ò póblewe ká dǔncɔ gün wéte kú wéteo kú n tɔo, onigǔ dǎkpǎ. ³⁶ Tó nà kú ani ke wé suppla pii kà Misila, póble pi nigǔ de zǎna ũ de nàa pi sún Misilancɔ dedero yāi.

Yusufu kíblena Misila

³⁷ Yā pii kà Firi'aunagu kú a ibanɔ ní pínki, ³⁸ akū à piñne: Gbě dí Luda Nini ví. Òni gběke e lán a bà dɔ yá? ³⁹ Akū à pi Yusufune: Lákū Luda tò ní yā birencɔ dǔ pínki nà, wézǔri òndǔde ke kun lán n bàro. ⁴⁰ Mɔkɔn mé ònigǔ de ma ncɔ gbě zǔkɔ ũ, ma gběncɔ nigǔ mǐ natenne ní pínki. Kpata mé ani tó màgǔ denla ado. ⁴¹ Akū à èra à pine: Ìnigǔ gbāna ví Misila būsuu gu sǐnda pínkia. ⁴² Akū à tǎnka sèedakebɔcɔ bò a ncɛa à dà Yusufune a ncɛa, à taasaa uta dǎne à wura gèrɛ dǎne a wakaaa. ⁴³ À a sǔ-go plade kpàa táa'obɔ ũ, akū gbě kú ò done arenɔ digǔ pata: À kúte! À kúte! Leme Firi'auna tò Yusufu gbāna ví Misila būsun le. ⁴⁴ À pine dɔ: Makū Firi'auna, gběke ni fǔ à yāke ke Misila la n lé sariro. ⁴⁵ À tǔ kpàncɔ Zafena Panɛa, akū à Eliɔpɔli wéte sa'ori Potifera nénɔgbě Asena kpàa ncɔ ũ.

⁴⁶ Gɔɔ kú Yusufu zǐ lè Misila kína Firi'auna bea, a wé baraakurime. Akū à bò Firi'auna kínaa à gèe à kurè Misila gu sǐnda pínkia. ⁴⁷ Kána gbāna kun ari wé suppla, póblewe din manamana. ⁴⁸ Akū Yusufu póblewe kú à di Misila wé suppla pinc kákara wéte kú wéteo zǎna ũ, wéte sǐnda pínki kú a bura kú ò likainɔ pɔo. ⁴⁹ A

póblewe kákara zǔkɔzǔkɔ lán ísirale būsuu'atɛ bà, akū ò zè a zaka lé yǔnaaa, kú oni fǔ ò a lé dǔro yāi.

⁵⁰ Ari nà gǔ gǔ ká Yusufu nanɔ Asena, Potifera né, négǔgběncɔ ò mèn pla. ⁵¹ Yusufu tǔ kpà a dauduune Manase à pi: Luda tò ma de bedenc kú wari kú ma kèeo yā sǎmagu pínki. ⁵² Akū à tǔ kpà a pladene Eflaimu à pi: Luda tò ma gǔ néde ũ būsuu kú ò wé tǎman.

⁵³ Kū kána gbāna kú à kú Misila wé suppla pii làka, ⁵⁴ akū wé suppla kú nà ni ká dǎte lákū Yusufu ò nà. Nàa kà būsuu póblewe pínki, ama póblewe di Misila gu sǐnda pínkiame. ⁵⁵ Kū nàa gǔ Misilancɔgu pínki, ò wíki lè Firi'aunane à póble kpámma. Akū à piñne ní pínki: À gǔ Yusufu kínaa à ke lákū ani oáre nà. ⁵⁶ Nàa dà būsuu pila pínki, akū Yusufu dǔncɔ wéwé à póblewe yia Misilancɔ, kú nàa pi gbāna kú ní būsun yāi. ⁵⁷ Akū gběncɔ bò andunia gu pínkia ò sù Misila póblewe lú Yusufua, zaakū nà gbāna kú andunia gün pínkime.

Yusufu vǐncɔ suna póblewe lú Misila

42 Kū Yakubu mà póblewe kú Misila, à pi a nénɔncɔ: Ánigǔ káte la pǎ yá? ² Ma mà póblewe kú Misila. À gǔ lúwɛrɛ gwe, de òsun garo, ògǔ kun aafia yāi. ³ Akū Yusufu vǐncɔ gběncɔ kurincɔ gèe Misila póblewe lú. ⁴ Yakubu dí Yusufu dakūna Biliaminu zǐ kúrɔworo, zaakū à pi: Òdigǔ dǔro tó yā vǎni ni a le. ⁵ Akū Isaraila né pinc gèe póblewe lú kú gbě pāndencɔ, zaakū nàa pii kà Kanaancɔ būsun dɔ.

⁶ Yusufu mé à būsuu pi gbě zǔkɔ ũ. Àkū mé à di póblewe yia gbě sǐnda pínkia. Akū a vǐncɔ sù ò kùtene ò ní are pète zǐte. ⁷ Kū à a vǐncɔ è, à ní dǔ, akū à a zǐda kèhne nibɔ ũ. Akū à yā òhne pāsípāsí à ní lá à pi: A bo máa? Ò wèa ò pi: O bo Kanaancɔ būsun o su póblewe lúme. ⁸ Yusufu a vǐncɔ dǔ, ama odi a dǔro. ⁹ Nana kú à ò yā ní yā musu dǔagu, akū à piñne: Gu'asirigwarincɔ á ũ, a su ó būsuu kíaki gwame. ¹⁰ Ò wèa ò pi: Oi dikiri! N zǔblerincɔ ó ũ, o su póblewe lúme. ¹¹ Dedokɔncɔdenɔncɔ ó ũ ó pínki. Náanidenɔncɔ ó ũ. Òkɔncɔ n zǔblerincɔ, gu'asirigwarincɔ ó ũro. ¹² Akū à piñne: Ékeme! A su ó būsuu asiri dǔme. ¹³ Ò pi: Òkɔncɔ n zǔblerincɔ, dedokɔncɔdenɔncɔ ó ũ, ó gběncɔ kuri awéplame. Kanaancɔ būsuu gběncɔ ó ũ. Ó dakūna gǔ be kú ó deo, ó gbě do kunlo. ¹⁴ Akū Yusufu piñne: Lákū ma òáre nà, gu'asirigwarincɔ á ũ. ¹⁵ Yā kú ani tó mà á yǎpura dǔn dí. Kú Firi'auna kunnao áni bǔte laro, séto á dakūna pii sù la baasiro. ¹⁶ À á gbě do zǐ à á dakūna sé, á gbě kparancɔ ni gǔ kpésiran la, mani dǔ tó á yā yǎpurame. Tó lenlo, kú Firi'auna kunnao gu'asirigwarincɔ á ũ. ¹⁷ Akū à ní ká kpén ari gɔɔ aakǔ. ¹⁸ A gɔɔ aakǔde zǐ à piñne: Má Luda vǐna ví. À yā kú mani oáre ke áni bo aafia. ¹⁹ Tó náanidenɔncɔ á ũ, à á gbě do tó da kpén la, á gbě kparancɔ ni tá kú póbleweo á bede nàderincɔ, ²⁰ áni era à sumene kú á dakūna pii, mani dǔ kú á yā yǎpurame, oni á dede doró. Akū ò wèi le.

²¹ Ò pikɔncɔ: Yǎpurame taaridenɔncɔ ó ũ yā kú o kè ó dakūnane yā yāi. O è gɔɔ kú àten kúte kewere, à kè wéndá, akū ódi a yā maro. Abire yāin yā dí ó lé. ²² Akū Rubeni piñne: Kú ma òáre àsun yāke ke né piñnero, ádi

ma yā maro. A aru fīnan Luda ten bowá dí. ²³ Ò dǝ Yusufu ten maro, zaakū kū àten yā oñne, òten liteñneme. ²⁴ Akū à gò ñ kínaa à gèe à ɔ́ɔ dǝ. Kū à sù, à yā òñne, akū à Simeɔ̀ bò ñ gūn à a yǐ ñ wára. ²⁵ Yusufu pì ò pǝblewe káñne ñ asasano pa ò ñ baadi ɔ́ɔ dane a pǝn ò zé kusuna keñne. Kū ò keñne le, ²⁶ ò ñ pǝbleweno dì ñ zaakinɔ́ne, akū ò dà zén.

²⁷ Kū ò kà gu kū òten in, kū ñ gbě do a asasa pòro de à pǝ kpá a zaakia, akū à a ɔ́ɔ è a asasa lén. ²⁸ Akū à pì a gběɔ́ne: Á ma asasa gūn gwa, ò ma ɔ́ɔ sùkpaмене! Akū swěe kěngu, ò pikǝne kū lukanaa: Bǝ yān Luda kèwewe le? ²⁹ Kū ò kà ñ de Yakubu kínaa Kanaano bǝsun, ò yā kū à ñ lé bǝbane pínki ò pì: ³⁰ Bǝsu gbě zǝkǝ pì yā òwewe pǝsǝpǝsǝ, a ó díte gu'asirigwarino ũ. ³¹ O pine náanidenɔ́me ó ũ, gu'asirigwarino me ó ũro. ³² Dedokǝndenɔ́me ó ũ, ó gběɔ́n kuri awɛplame, ó gbě do kunlo, ó dakūna gǝ Kanaano bǝsun kú ó deo. ³³ Akū bǝsu gbě zǝkǝ pìi piwewe yā kú ani tó á ó dǝ náanidenɔ́ ũn dí. Á pì ò ó gbě do tó kǝao, ò pǝblewe sé ò táo ó be-de náderino, ³⁴ ò era ò suáre kú ó dakūnao, áni dǝ sà kú gu'asirigwarino me ó ũro, náanidenɔ́me ó ũ, áni ó gběndo kpáwá, óni laga tá bǝsuo pin.

³⁵ Kū òten pǝblewe bǝte ñ asasano gūn, ñ baadi a ɔ́ɔɔɔɔɔɔɔ è a pǝ gūn. Kū ò ñ ɔ́ɔɔɔ è le, vīna ñ kú ñ pínki kú ñ deo. ³⁶ Akū ñ de piñne: Á ye mà gǝ né sarin yá? Yusufu kunlo, Simeɔ̀ kunlo, akū á ye à Biliaminu síma dǝ yá? Yā sǝnda pínki ten bomene vānime. ³⁷ Akū Rubeni pì a dene: Tó mádi su kǝaonnero, ñ ma négǝgbě plano dede. Ñ a kpáma, mani su kǝaonne. ³⁸ Akū Yakubu pì: Ma né ni gé kǝáoro, zaakū a vīni dadokǝnde gǝ, àkū à gǝ ado. Ma zǝ kǝ. Tó yǝke a lè tá kú àten o gūn, ani tó mà tá miran kú pǝsiraome.

Yusufu vīnino era ò gena Misila kú Biliaminuo

43 Nà pǝsǝ kǝ Kanaano bǝsun. ² Kū ò pǝblewe kú ò bǝo Misila blè ò làka, ñ de piñne: Á era à gé pǝblewe lú fíti dǝ. ³ Akū Yuda pine: Gǝgbě pìi òwewe sǝnsǝmmè à pì, tó ó dakūna kú kǝooro, óni wé sikǝlero. ⁴ Tó ñni we ó dakūna gé kǝoo, óni gé ò pǝblewe lúnne. ⁵ Tó ñdi we sǝro, óni géro, zaakū gbě pìi òwewe, tó ó dakūna kú kǝooro, óni wé sikǝlero. ⁶ Akū Isaraila pì: Bǝ yā mé à tò a wari dǝma, kú a ò gbě piñne á dakūna vīi? ⁷ Ò wèa ò pì: Àkū mé à yā gběkawá kú ó bedeno yāo à pì: Á de kun ari tera yá? Á dakūna vī yá? Yā bireno musun o wea. Ó dǝ yā ani pi ò su kú ó dakūnao yá? ⁸ Akū Yuda pì a dene: Ñ tó né pì gé kǝmao. Óni fute ò gé gǝɔ́ne, de ókǝn kú mǝkǝnwo kú ó néno òsun gagaro yāi, ónigǝ kun aafia. ⁹ Á gǝ ma yā ũme. Ma a zǝda wéndii díte a pǝ gēne ũ. Tó mádi su kǝaonne aafiaro, ma gǝ n taaride ũme. ¹⁰ Tó ódi sika ke yāro, de o ge kú gēn pladeo o su. ¹¹ Akū ñ de piñne: Tó lemè, à yā díkǝna ke. Á ó bǝsu pǝ manano séte à ká á asasano gūn à gé à gǝgbě pì gba. Á lí'ɔ́ eze sé fíti kú zǝ'io fíti kú do pǝn kú lí'ɔ́ gbǝ nnannaano kú gǝɔ́nwo kú sǝo. ¹² Á gé kú ɔ́ɔ leu pla à ɔ́ɔ kú ò dàare á asasano gūn erañne. Ke ò sǝten yá, á dǝro. ¹³ Á á dakūna sé à era à gé gǝgbě pì kínaa. ¹⁴ Luda Gbǝnasǝndapinkide tó gbě pì á wéndi

gwa à á gběndo kú Biliaminuo gbare ò su kǝáo. Makū sǝ, tó Luda ma néno sǝmame, à sǝman gwe.

¹⁵ Ò pǝ kú oni gé ò a gba pino séte kú ɔ́ɔ leu pla kú Biliaminuo ò fute ò gēe Misila, akū ò gēe Yusufu kínaa. ¹⁶ Kú Yusufu Biliaminu è ñ té, à pì a begwariine: Ñ gé kú gbě bireno ma bea. Ñ nǝbɔ̀ de ñ keke, zaakū gbě pino ni pǝ ble kǝmao fǝnantǝarame. ¹⁷ Begwarii pì yā kú Yusufu dǝne kè à gēe kǝñwo a bea. ¹⁸ Kū òten gé kǝñwo Yusufu bea le, vīna ñ kú ò pì: ɔ́ɔ kú ò dà ó asasano gūn yā mé à tò òten su kǝoo la. Ò ye ò létewá ò gbǝna mǝwewe ò ó kǝkǝ zǝnɔ́ ũ ò ó zaakino séteme. ¹⁹ Kū ò kà Yusufu be kpélelea, ò nà a begwarii pìi ò pì: ²⁰ Mare, n yā nna! O su ò pǝblewe lú la yā kǝaku. ²¹ Kú o ka gu kú óni in, o ó asasano pòro, akū ò baadi a ɔ́ɔ lè a asasa lén papana. Akū o su kú ɔ́ɔ pìio ó ɔ́. ²² O su kú ɔ́ɔ pǝnde de ò pǝble pǝnde lúo. Ó dǝ gbě kú à ɔ́ɔ pìi dà ó asasano gūnlo. ²³ Begwarii pìi pì: Ásun damu kero, àsun vīna kero. Á Luda, á de Luda mé à ɔ́ɔ pìi dàare á asasano gūn. Á ɔ́ɔ ma ki lè. Akū à Simeɔ̀ bǝñne. ²⁴ Begwarii pìi gé kǝñwo Yusufu ɔ́n, à í kpǝñma ò zú oo, akū à sée kpà ñ zaakino. ²⁵ Akū ò pǝ kú oni Yusufu gba pì yā kèke ari àgǝ gé su fǝnantǝ, zaakū ò mà oni pǝ ble a beame.

²⁶ Kú Yusufu sù be, ò a gbà pǝ kú ò sǝoo pino ò wùte zǝte a are. ²⁷ Á ñ aafia gběka, akū à pì: Á de zǝkǝna kú a a yā òo pì gbǝna yá? Á kú kú wéndiiio yá? ²⁸ Ò wèa ò pì: Ó de n zǝbleri gbǝna à kun ari tera. Akū ò kùtene ò are pète zǝte. ²⁹ Yusufu wé sé à a dakūna dadokǝnde Biliaminu gwà à pì: Á dakūna kú a a yā òmene piin dí yá? Akū à pì Biliaminune: Luda arubarika dangu. ³⁰ Kú à a dakūna gwà, a pǝ kè nna zǝkǝ à ye à ɔ́ɔ dǝ, akū à gé kpéne likalika à ɔ́ɔ dǝ gwe. ³¹ Kú à ánn pìpi, akū à bǝ ò a zǝda kú à pì ò su kú pǝbleo.

³² Ò pǝble dítene ado, ñ pǝ sǝ adona, Misila kú ò kú kǝaono pǝ adona dǝ, zaakū Misilano dì pǝ ble kú Eberunɔ́ro òdi kakara kǝñwo. ³³ Ò ñ vútevute a are ñ sǝrakea, zaa dauduua ari ñ gbě kpèdea, akū ò lé àte ò kǝ gwàgwa. ³⁴ Akū ò pǝble kú à kú Yusufu are kpàateteñne. Biliaminu pǝ zǝkǝ de gbě kparano pǝla leu sǝɔ́ro. Akū ò pǝ blè ò í mì kú Yusufuo ari ò kǝ.

Andurufu toko dana asasan

44 Yusufu pì a begwariine: Ñ pǝblewe kǝka gbě pino ñ asasano pa lǝkú oni fǝ ò sé nà. Ñ baadi ɔ́ɔ dane a asasa lén ² ñ ma andurufu toko sé ñ da ñ dakūna asasan kú a pǝblewe ɔ́ɔ. Akū à kè lǝkú Yusufu òne nà. ³ Kú gu dǝ gǝn, ò ñ gbǝre kú ñ zaakino. ⁴ Ari ògǝ gé ká zǝ, akū Yusufu pì a begwariine: Ñ fute ñ péteñyí. Tó ñ ñ lé, ñ ñ la ñ pi bǝ yā mé à tò ò fīnaa bǝmene kú a vānio a mana gēne ũu? ⁵ Bǝ yā mé à tò ò ma toko kú madì í mio mà màso keoo sé kpāni? Ñ oñne kú ò yā vāni kè.

⁶ Kú à ñ lé, à yā pìi òñne, ⁷ akū ò wèa ò pì: Mare, à kè dera n ò le? Kúku! Ókǝn n zǝblerino, odi yā bire taka kero. ⁸ ɔ́ɔ kú o lè yā ó asasano lé gūn, ódi era o suon-ne bona zaa Kanaaroo? Óni fǝ ò andurufu ke wura sé kpāni n dikiri bea yá? ⁹ Mare, ó gbě kú n lè a kínaa, ade gǝ, ó pínki óni gǝ n zǝnɔ́ ũ. ¹⁰ Á pì: Tǝ, à ke lǝkú a ò nà.

Gbɛ kũ ò lè a kĩnaa ni gĩ ma zò ùmɛ, á gbɛ kparanɔ ni gĩ taari sari. ¹¹ Akũ ní baadi a asasa kipa à pòro gĩnɔ. ¹² Akũ begwari pì ní asasanɔ gwàgwa. À nà ní vĩni pàa ari à gèè à kào ní dakũna pàa, akũ à toko pii lè Biliaminu pò gũn. ¹³ Ò ní utanɔ gà ò kèkè, akũ ní baadi a aso yĩ a zaakine ò èra ò gè wète gũn. ¹⁴ Kũ Yuda kũ a gbɛnɔ kà Yusufu bea, ò a lè gwe, akũ ò kùte a are zĩte. ¹⁵ À piĩne: Bóyāin a kè lɛɛ? Á dš kũ ma taka dì māsò keroo? ¹⁶ Yuda wèa à pì: Dikiri, óni pinne derameɛ? Á yāke ona vĩro. Óni ke dera ò ó zĩda bo yānn? Luda mé à bò ó taaria. Dikiri, o gĩ n zònɔ ù dí, ókɔnɔ kũ gbɛ kũ ò toko pii lè a kĩnaa. ¹⁷ Akũ Yusufu pì: Kai! Mani fĩ mà abire kero. Gbɛ kũ ò toko pii lèa mé ani gĩ ma zò ù, á gbɛ kparanɔ áni era à tá á de kĩnaa aafia.

Yuda wékena Yusufua Biliaminune

¹⁸ Akũ Yuda nài à pì: N yā nna dikiri! N tó makũ n zòbleri mà yā onne. Nsun pɔ fɛmairo dikiri, zaakũ ní sára kũ Firi'aunaome. ¹⁹ Dikiri, n ó lá yā tó ó de ví ke dakũna. ²⁰ Akũ o pì ó de zĩ kũ, akũsĩ ó dakũna kun dɔ, ó de a ì a zĩkũnaa gũmme. Né pii vĩni dadokɔnɔde gà, àkũ mé à gĩ ado, akũ ó de pì yei manamana. ²¹ N ò ókɔnɔ n zòblerinɔne ò a sé ò su kãaonne de ò wé siale. ²² Dikiri, o pinne né pì ni fĩ à a de tóro. Tó à a tò, de pì ni game. ²³ Akũ n piwɛɛ, tó ódi su kũ ó dakũna piioro, óni wé sikɔlero. ²⁴ Kũ o ta ó de kĩnaa, o n yā òne. ²⁵ Akũ ó de pii pì ò era ò gé pòblewe lú fíti dɔ. ²⁶ O pì, tó adi ke ó dakũna kú kũoo baasiro, óni fĩ ò géro, zaakũ tó à kú kũoro, óni wé sikɔlero. ²⁷ Akũ ó de piwɛɛ, ó dš kũ a nanɔ né ì mèn pla. ²⁸ Kũ a do bò a bea, adi a e doroo ari gbāra. À pì nòbɔ pāsĩ mé à a sò. ²⁹ À pì tó o né bire siawa, akũ yā vāni a lè, lākũ a zĩ kũ nà, óni tó à tá miran kũ pɔsiraome. ³⁰ Tera sà, tó ma ta ma de kĩnaa, akũ a né pì kú kũoro, ani game, zaakũ a pɔ kúame. ³¹ Tó ó de dí né pì e ó téro, ani tá miran a zĩkũnaa gũn kũ pɔsiraome. ³² Ma a zĩda kpà ma dea né pii gēne ùmɛ, ma pì tó mádi sunɛ kãaoro, mani gĩ a taaride ù ari ma wèndi lén. ³³ Dikiri, n yā nna! N tó mà gĩ n zò ù né pii gēne ù de à tá kũ a vĩnɔ. ³⁴ Tó adi ke kũ né piioro, mani fĩ mà tá ma de kĩnaaro. Nsun tó mà yā vāni kũ ani ma de le ero.

Yusufu zĩda babana a vĩnɔne

45 Yusufu dí fĩ à a zĩda kũ a iba kũ ò kú gweno are doroo, akũ à pùtā à pì: Ákɔnɔ kũ á kú lanɔ, à bɔte á pínki! Kũ gbɛke kú gwe doroo, akũ à a zĩda bàba a vĩnɔne sà. ² Áten ò dɔ gbānagbāna ari Misilano mà, akũ Firi'auna bedeno a baaruu mà. ³ Akũ à pì a gbɛ pinɔne: Yusufume ma ù. Ma de kun ari tera yá? Akũ swèè kèngu, odi fĩ ò wèaro. ⁴ Akũ Yusufu piĩne: À namai. Kũ ò nài, akũ à pì: Makũme á dakũna Yusufu kũ a yia ò sù kãao Misila la ù. ⁵ Tera sà àsun tó á nèɛɛ yakaro. Àsun pɔ fɛ ma yiana yā musuro, zaakũ gbɛnɔ surabana yāin Luda ma zĩ á are la. ⁶ Nà kana bunsun la wè pladen dí. Oni bú baro oni pò kèro ari wè sɔɔro. ⁷ Luda tò ma doáre are de ó buri bo aafia andunia gũn, mà á sura ba manamana. ⁸ Adi ke ákɔnɔ mé a ma zĩ laro, Ludame.

À ma dite Firi'auna lédammari ù, a begwari ù, Misila gu sĩnda pínki gbɛ zškš ù. ⁹ À ke likalika à gé ó de kĩnaa à one a né Yusufu pì Luda a dite Misila bũsu gbānade ù. À su ma kĩnaa la gĩnɔ. ¹⁰ Ágš kú kũmao kãni à vute Gosè bunsun kũ a néno kũ a daikoreno kũ a sãno kũ a blèno kũ a zùno kũ pò kũ à vĩnɔ pínki. ¹¹ Mani a gwa la, zaakũ nà nigš kun ari wè sɔɔro dɔmɛ. Tó lenlo, àkũ kũ a bedeno kũ pò kũ à vĩnɔ ni kakate pínki. ¹² Ákɔnɔ kũ Biliaminuo, a è kũ wéno kũ makũ Yusufu makũ mé maten yā oáre. ¹³ À bèere kũ má ví Misila la yā o ma denɛ kũ pò kũ a èo pínki. À gé à su kãao la likalika. ¹⁴ À vĩ à lòko a dakũna Biliaminu wakaaa à ò dš, akũ Biliaminu mĩèa à ò dš se. ¹⁵ Akũ à lè pèpe a vĩnɔna ní pínki kũ ò dɔ dɔ. Abire gbera a vĩnɔna yā ò kãao.

¹⁶ Kũ Yusufu vĩnɔna suna baaruu kà Firi'auna bea, à kène nna kũ a ìbanɔ. ¹⁷ Akũ à pì Yusufune: N ò n vĩnɔne ò ní aso yĩ ní zaakinɔne ò fute ò gé Kanaa, ¹⁸ ò ní de sé kũ n bedeno ò su kũnwo ma kĩnaa la. Mani Misila bũsu gu mana kpámma ògš nna ma. ¹⁹ N ònne dɔ ò Misila zùgono sé ní né fítinɔ kũ ní nɔgbɛno yāi, ò ní de sé ò su kãao. ²⁰ Òsun laasun lè pò kũ oni tó gwenoaro, zaakũ Misila gu mana ni gĩ ní pò ùmɛ.

²¹ Akũ Isaraila né pinɔ kè lɛ. Yusufu zùgono kpámma lākũ Firi'auna ò nà. À zé zànaa kèñne dɔ. ²² À ní gbá uta zškɔnɔ ní pínki, akũ à Biliaminu gbà andurufu ɔgɔ mèn wàa do kpé basɔɔro kũ uta zškɔnɔ mèn sɔɔro. ²³ À Misila pò manano kpázā a denɛ zaaki aso kuri kũ pòbleweo kũ pòbleo zaaki aso kuri a de zé zàna ù. ²⁴ Kũ à ní gbàre à pì: Àsun fiti ke zénlo! Akũ ò tà.

²⁵ Ò bò Misila, akũ ò kà Kanaano bunsun ní de Yakubu kĩnaa. ²⁶ Ò pine: Yusufu kú wèndiio ari tera, àkũme Misila bũsu gbɛ zškš ù. Akũ Yakubu kè sàii, adi síro. ²⁷ Akũ ò yā kũ Yusufu ònne òne pínki. Kũ Isaraila zùgo kũ Yusufu gbàre à a séno è, akũ a laasun kè do sà, ²⁸ akũ à pì: Adikĩna m̀! Ma né Yusufu kú kũ wèndiio ari tera. Mani gé mà wé siale de má kpé mà ga.

Yakubu tana Misila kũ a néno

46 Isaraila dà zén kũ pò kũ a vĩnɔ pínki. Kũ à kà Beseba, à sa ò a de Isaaku Luda. ² Akũ Luda bò à sù wégupu'ena gũn gwāni à pì: Yakubu! Yakubu! À wèa à pì: Makũ di! ³ Akũ à pì: Makũme Luda ù n de Luda. Nsun Misila gena damu kero, zaakũ gwen mani n buri karan manamana. ⁴ Mani gé kũnwo Misila mà era mà su kũ n burinɔ. Yusufu gbádan ĩni gan. ⁵ Akũ Yakubu fũte Beseba. A néno a dà zùgo kũ Firi'auna gbàre ò a séno gũn kũ ní néno kũ ní nanɔnɔ. ⁶ Ò ní pòkādɛno kũ aruzekɛ kũ ò lè Kanaano bunsunno sète ò tào Misila. ⁷ Yakubu tà gwe kũ a négšgbɛno kũ a néno gbɛno kũ a daikoreno ní pínki. ⁸ Isaraila kũ ò tà Misilano tónɔn dí, Yakubu kũ a burinɔ:

Yakubu daudu Rubeni. ⁹ Rubeni négšgbɛno Anɔku, Palu, Ezerɔnu kũ Kaamio. ¹⁰ Simeɔ négšgbɛno Yemueli, Yami, Oada, Yakĩ, Zoa kũ Sauloo kũ à a ì kũ Kanaa nɔgbèo. ¹¹ Levi négšgbɛno Gesɔmu, Koa kũ Merario. ¹² Yuda négšgbɛno Èɛ, Ona, Sela, Perezĩ kũ Zerao, ama Èɛ kũ Onao gà Kanaame. Perezĩ négšgbɛno Ezerɔnu kũ Amuloo. ¹³ Isaka négšgbɛno Tola, Pua, Yasubu kũ Simirɔn-

uo. ¹⁴ Zebulunì nэг̃gbēnɔ Seredi, Eloni kũ Yalelio. ¹⁵ Nэг̃gbē kũ Lea n̄ í kũ Yakubuo Mesopotamianɔn gwe. Akũ mé à a nénɔgbē Dina ì dɔ. N̄ buri pínkì n̄ pínkì gbēnɔn baraakuri awɛɛ'aakɔmɛ.

¹⁶ Gada nэг̃gbēnɔ Zefɔ, Agi, Suni, Ezebɔ, Eri, Arodi kũ Arelio. ¹⁷ Asa nэг̃gbēnɔ Imina, Isiva, Isivi, Beria kũ n̄ dāre Sero. Beria nэг̃gbēnɔ Eberu kũ Malakielio.

¹⁸ Labā mé à Zilipa kpà Leaa. Buri kũ Zilipa kè kũ Yakubuo gwe. O gbēnɔn gēro awɛɛdomɛ.

¹⁹ Yakubu nann Rahila nэг̃gbēnɔ Yusufu kũ Biliaminu. ²⁰ Yusufu Manase kũ Eflaimuo ì Misila kũ a nann Asena, Eliopli sa'ori Potifera néo. ²¹ Biliaminu nэг̃gbēnɔ Bela, Beke, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kũ Adao. ²² Buri kũ Rahila kè kũ Yakubuo gwe. O gbēnɔn gēro donsarimɛ.

²³ Dā nэг̃gbē Usimu. ²⁴ Nafatali nэг̃gbēnɔ Yazielì, Guni, Yeze kũ Sillemuo. ²⁵ Labā mé à Bila kpà Rahilaa. Buri kũ Bila kè kũ Yakubuo gwe. O gbēnɔn supplamɛ.

²⁶ Yakubu buri kũ ò tà kũnwo Misilanɔn gwe. O gbēnɔn baaakɔ awɛɛsuddomɛ a né nɔnɔ baasi. ²⁷ Kũ Yusufu né ì Misila gbēnɔn pla, akũ Yakubu buri kũ ò tà gwɛnɔ kè gbēnɔn baaakɔ akuri.

²⁸ Yakubu Yuda zĩ à donɛ are Yusufu kĩnaa de à Gosɛ bũsu zé mɔnɛ. Kũ ò kà gwe, ²⁹ akũ Yusufu gɛ à sɔgon à gɛɛ da a deɛ gwe. Kũ à a lè, à mlɛ̀a à ɔɔ dɔ à gii kè.

³⁰ Akũ Isaraila pì Yusufune: Lákũ ma wé sinle nà ma è n̄ kú wèndiio, ga ni fɔ à ma sé sà.

³¹ Yusufu pì a v̄nɔnɔnɛ kũ a de bedenɔ: Mani gé mà o Firi'aunane ma v̄nɔnɔ kũ ma de bede kũ ò kú Kanaanɔ bũsunɔ sù ma kĩnaa. ³² Mani onɛ kũ sādārinɔmɛ á ũ, á pókādenɔ v̄i, akũ a su kũ á sānɔ kũ á blènɔ kũ á zùnɔ kũ pó kũ á v̄nɔn pínkì. ³³ Tó Firi'auna á sísi, akũ à á lá bɔ zĩn adi ke, ³⁴ à onɛ à pi á pókādedenɔ ũ zaa á kefenakegɔɔ ari kũ a gbārao lán á dizinɔ bà. Tó a ònɛ le, áni le à vute Gosɛ bũsun, zaakũ Misilanɔ d̄i kakara kũ sādārinɔ.

Isarailanɔ vutena Misila

47 Yusufu gɛɛ à yā ò Firi'aunane à pì: Ma v̄nɔnɔ bò Kanaanɔ bũsun kũ n̄ sānɔ kũ n̄ blènɔ kũ n̄ zùnɔ kũ pó kũ ò v̄nɔn pínkì, ò sù Gosɛ bũsun. ² Akũ à a v̄nɔnɔ sè gbēnɔn sɔɔro à n̄ mɔ Firi'aunane. ³ Firi'auna n̄ lá à pì: Bɔ zĩn adi keɛ? O wèa ò pì: Ókɔnɔ n zòblerinɔ, sādārinɔn ó ũ lán ó dizinɔ bà. ⁴ Akũ ò pinɛ: O su vute bũsun la gɔɔɔ plame, zaakũ nà kú Kanaanɔ bũsun manamana, sɛ̀ kun kũ ó sānɔ blero. Ókɔnɔ n zòblerinɔ, n̄ ó gba zé ò vute Gosɛ bũsun. ⁵ Akũ Firi'auna pì Yusufune: Lákũ n de kũ n v̄nɔnɔ sù n kĩnaa nà, ⁶ n̄ n̄ káte Misila gu manan. O vute Gosɛ bũsun. Tó laakaridenɔn kú n̄ té, n̄ ma pónɔ nañne n̄ c̄i.

⁷ Akũ Yusufu a de Yakubu sè à gɛɛ à m̄ Firi'aunane. Akũ Yakubu sa mana ònɛ. ⁸ Firi'auna a là à pì: N ka wɛn gbaa? ⁹ À wèa à pì: Ma kunna andunia gũn wè basuddo akuriden dí. Ma wè dí ká ma dizinɔ pó ũro, akũ à yā'ummana v̄i. ¹⁰ À sa mana ò Firi'aunane dɔ, akũ à bò a kĩnaa.

¹¹ Yusufu a de kũ a v̄nɔnɔ kàte Misila bũsu gu manan à n̄ gbá bũsu kũ Ramese de a wéra ũ lákũ Firi'auna ò nà. ¹² Yusufu póblewe kpà a dea kũ a v̄nɔnɔ kũ a de bedenɔ n̄ pínkì n̄ kũ n̄nwo n̄ dasi lén.

Nà gbānakūnaa

¹³ Nàa kè gbāna, póblewe kú gukearo. Misilanɔ kũ Kanaanɔ gbāna làka. ¹⁴ Oten póblewe lú, akũ Yusufu ɔɔɔ kũ à kú Misila kũ Kanaanɔ s̄i pínkì à tào Firi'auna bea. ¹⁵ Kũ Misilanɔ kũ Kanaanɔ ɔɔɔ làka, Misilanɔ sù Yusufu kĩnaa n̄ pínkì ò pì: ɔɔɔ kun doro. N̄ ó gba póblewe. N̄sun tó ò ga n wāraro. ¹⁶ Yusufu pì: Lákũ ɔɔɔ kunlo nà, à su kũ á pókādenɔ, mani póblewe kpáawa a musu. ¹⁷ Akũ ò sù Yusufune kũ pókādenɔ, akũ à póblewe kpámma s̄nɔn kũ sānɔ kũ blènɔ kũ zùnɔ kũ zaakinɔ musu. Wè birea à póblewe kpámma n̄ pókādenɔ musumɛ.

¹⁸ Kũ wè bire gète, akũ ò sù a kĩnaa a wè làa ò pinɛ: Dikiri, óni fɔ ò yāke utennero. ɔɔɔ làka, akũ ó pókādenɔ g̃ɔ n pó ũ. Póke dí g̃ɔ ò kpámmaro, ókɔnɔ kũ ó buranɔ baasiro. ¹⁹ N̄sun tó ò ga n wára kũ ó buranɔro. N̄ ó lú kũ ó buranɔ n̄ f̄ina bo kũ póbleweo ò g̃ɔ Firi'auna zònɔ ũ, ókɔnɔ kũ ó buranɔ. N̄ ó gba póblewe de òsun garo òg̃ɔ kun, akũs̄ de ó buranɔ sún g̃ɔ tàraga ũro. ²⁰ Akũ Yusufu Misila buranɔ lù Firi'aunane pínkì, zaakũ Misilanɔ baadi a bura yia, kũ nà n̄ kũ gbāna yāi, akũ bũsu g̃ɔ Firi'auna pó ũ. ²¹ Yusufu Misilanɔ s̄i zònɔ ũ n̄ pínkì zaa n̄ bũsu lén la gena a lé dire. ²² Ama adi sa'orinɔ buranɔ lúro, zaakũ Firi'auna d̄ite àg̃ɔ póblewe kpámma gɔɔ s̄inda pínkì. Lákũ ò kú kũ póblewe kũ Firi'auna d̄i kpámmao nà, odi n̄ buranɔ yiaro.

²³ Akũ Yusufu pì gbēnɔnɛ: Ma á lú kũ á buranɔ sà, a g̃ɔ Firi'auna pó ũ. Póblewen dí. À gé à t̄ɔ. ²⁴ Pókēgɔɔ àg̃ɔ a leu sɔɔrode kpá Firi'aunaa, a kpara ni g̃ɔáre pówɛ ũ kũ póbleo. Àg̃ɔ abire ble kũ á néɔn kũ á bedenɔ á pínki. ²⁵ Akũ ò pì: N ó sura bà. N̄ tó ò n pɔnna le dikiri, ò g̃ɔ Firi'auna zònɔ ũ. ²⁶ Akũ Yusufu yā d̄ite Misila à pì, buranɔ leu sɔɔrode nig̃ɔ de Firi'auna pó ũ. Yā pì kun ari kũ a gbārao. Sa'orinɔ bũsu mé adi g̃ɔ Firi'auna pó ũro ado.

Yakubu wékɛna zā

²⁷ Isarailanɔn kú Gosɛ bũsun zaa Misila. O n̄ z̄ida z̄ite v̄i gwe, akũ ò né ò kàra manamana. ²⁸ Yakubu kè wè gēro awɛɛpla Misila, a wè pínkipínki basuppla awɛɛsupplamɛ. ²⁹ Kũ à kà gana, à a né Yusufu sísi, akũ à pinɛ: N yā nna! Tó ma n pɔnna lè, n̄ n̄ c̄ da ma gbáda gbáru n̄ gbēke kũ náanio yā kemene. N̄sun n̄ ma v̄i Misilaro. ³⁰ Tó ma ka ma dizinɔla, n̄ ma sé n̄ bo kũmao Misila la n̄ ma v̄i ma d̄izi p̄inɔ miran. Akũ Yusufu pinɛ: Mani yā kũ n̄ ò kenne. ³¹ Akũ Yakubu pì: N̄ la damene. Kũ à la dàne, akũ Yakubu gbāna lè a gòoa à donȳi kè.

Yakubu Eflaimu kũ Manaseo ditena a z̄ida nénn ũ

48 Gɔɔɔ pla gbera ò ò Yusufune a de ten gyā ke, akũ à a né gbēnɔn planɔ Manase kũ Eflaimuo s̄ete à gɛɛ kũnwo. ² Kũ ò ò Yakubune a né Yusufu sù a

gwa, à kokari kè à fùte à vùte a gádo musu. ³ À pì Yusufune: Luda Gbānasīndapinkide bò à sùma zaa Luzu, Kanaano būsun, à arubarikaa dāmagu ⁴ à pìmenē áni tó mà né i manamana, áni ma kara mà gō burinɔ dizi ũ áni būsuu pì kpá ma burinɔ ma gbera n pó ũ ari gɔɔ sīnda pínki. ⁵ Tera sà né gbēnɔn pla kù n n í Misila ari màgō su n kīnaano ma pónɔmē. Eflaimu kù Manaseo gō ma néno ũ lākū Rubeni kù Simeɔo de nà. ⁶ Né kù ĩni n i n gberano mé onigō de n pó ũ, oni n túbible n vīnino kīnaa. ⁷ Zaakū kù maten su kù Mesɔɔtamiao, n da Rahila gà zén Eflata kù òdi pì tera Betilihamu léi zaa Kanaano būsun, akū ma a vī zén gwe.

⁸ Akū Isaraila Yusufu néno gwà à pì: Dínɔn gwee? ⁹ À pì a denē: Né kù Luda ma gba lanɔn gwe. Akū Isaraila pì: N mō kūrwo ma kīnaa mà sa'ole kéne. ¹⁰ Zikūna Isaraila wé būsà àten gu e manaro, akū Yusufu nài kù né pinɔ. Isaraila lé pèpèrma à n kpá a kùla, ¹¹ akū à pì Yusufune: Mádi da yā mà wé sinle doro, akū Luda tò ma n e kù n néno dɔ. ¹² Yusufu n gó a de gbála, akū à kùtenē à a arē pète. ¹³ Akū Yusufu a néno kù n pla n pínki. À Eflaimu kù kù ɔplao Yakubu ɔze kpa, akū à Manase kù ɔze kpa Yakubu ɔpla kpa, akū à nài kù né pinɔ. ¹⁴ Akū Yakubu a ɔ pākōla à a ɔpla nà Eflaimu kù à de dakūna ũ mīia, à a ɔze nà Manase kù à de daudu ũ mīia. ¹⁵ Akū à sa'ole kè Yusufune à pì:

Luda kù ma dizino Ibrahim
kù Isaakuo taa ò kãao,
Luda kù à dòmenē arē
ma kunnaa gūn ari kù a gbãrao,
¹⁶ a Malaika kù à ma bo a vānin pínki
à arubarika da né díkīnanɔgu,
à tó ògō n sīsī ma tãa,
kù ma dizino Ibrahim kù Isaakuo tão,
à tó ògō kō manamana andunia gūn.

¹⁷ Kù Yusufu è a de a ɔpla nà Eflaimu mīia, adi kene nnaro. À a de ɔ kù de à go Eflaimu mīia à na Manase póa ¹⁸ à pì: Lenlo Baa, gbē díkīna mé à daudu ũ. N n ɔpla na a mīia. ¹⁹ Akū a de gì à pì: Má dō ma né, má dō. Àpì sō ani gō buri ũ, anigō zōkō, ama a dakūna zōkō nigō deala, a buri nigō dasi. ²⁰ Zī kùna à sa'ole kéne à pì:

Isarailano ni sa mana okōne kù á tóo
oni pì Luda tó n gō
lán Eflaimu kù Manaseo bà.
Lemē à Eflaimu dò Manasene arē le.

²¹ Akū Isaraila pì Yusufune: Ma ka gana, ama Luda nigō kù kãáo, ani era à tá kãáo á dizino būsun. ²² Sekemu būsua mana kù ma sī Amɔrinɔa kù ma fēnedao kù ma sáo, ma n gba, mākōn kù n de n vīninɔla.

Yakubu sa'olekēna a néno

49 Yakubu a néno sīsī, akū à pì:

À kō kakara
mà yā kù ani á le ziakepēzī oáre.
² À kō kakara ma néno à sã kpá,
à á de Isaraila yā ma.
³ Rubeni ma daudu ma gbãna,
ma kana gō léi né káaku,

n bèere deñla kù n gbãnao.

⁴ Nī pāsī lán isō bà,
ama ĩnigō deñlaro,
zaakū n didi n de gádoa,
n wute kù ma nɔnɔ dokeo.

⁵ Simeɔo kù Levio mé ò kō gbēno ũ,
ò pāsī kù fēnedao.

⁶ Ma lé kù n kakaranaa gūnlo,
ma baka kù n yāgōgōnaa gūnlo,
zaakū ò gbēno dēde ɔɔfē gūn,
ò zù gbátino zōzō lākū ò yei nà.

⁷ Luda láari borɔma n ɔɔfē zōkō yāi,
à lé kéne n pāsīke yāi.

Mani n kēkōa Yakubu burino té,
mani n burino fākōa Isarailano gūn.

⁸ Yuda, n gbēno ni n tō kpá.

Īni n ibereno kù n wakaaa,
n de néno ni kùtenne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pīi dī su kù tofekao
àdi gáte àdi wúte a tòn.

Dí mé ani fō à a futee?

¹⁰ Kpata ni go Yudalaro,
a burino mé onigō gò kùna
ari Silo gé su,
buri sīnda pínki ni mī natene.

¹¹ Ani a zaaki dɔ geepi lía,
ani a zaakine yī geepi lí manaa.

Sèwē nigō dime
ani a pōkasano pípío,
ani a uta pípí kù geepi'io.

¹² Sèwē ni a wé tēra kù,
vī ni a saka pura kù.

¹³ Zebuluni nigō kù ísira sare,
a būsua nigō de gó'iteno bàdɔki ũ.

A būsua lé ni ze Sídō.

¹⁴ Isaka de lán zaaki gbãna
kù à wutena aso mēn pla dagura bà.

¹⁵ Tó a burino è n kámmaboki mana,
akūsō n būsua pì wutena nna,
oni nate asosenaane ò zōzī ke.

¹⁶ Dã ni a gbēno bo yān
Isaraila burino doke ũ.

¹⁷ Dã nigō de lán mlē kù à kù zé sare bà,
lán pitiko kù à kù zéwewe gūn bà.

Àdi sō lé a gbáa,
de gbē kù à di a musu léte a kpedangara.

¹⁸ Dikiri, madì wé dɔ n surabanaai.

¹⁹ Gada sō, zīkarino ni singu,
ama oni léte n kpedenɔa.

²⁰ Asa pōblewe nigō nísi vī,
pōble kù a blena nna kīnanɔneen ani kpá.

²¹ Nafatali de lán gbētē lí
kù àdi gā manano bo bà.

²² Yusufu de lán lí né'iri
kù à kù ísēboki sare bà,
a gānɔ dī poro à da gbīla.

²³ Kàzurino ni ibere séo,

ò péa kũ kàao.
 24 Anigõ a sá kũna yĩgãnaa sari
 Yakubu Luda gbãnade gãì,
 a ɔ gbãna nigõ wãna
 Isarailanɔ Gbèsi kũ àdi done are yãì.
 25 N de Luda pì ni kpányĩ,
 Gbãnasĩndapinkide pì ni arubarika dangu
 kũ legũ'i kũ àdi bo musuo,
 kũ arubarika kũ à katena zĩte gbáruo,
 de n nɔnɔ kũ n pónɔ gõ de nérandenɔ ũ.
 26 Sa'ole kũ n de kènne
 de ma dizinɔ pòla,
 à zõkõ de kpi zĩnɔla.
 Luda tó arubarika dínɔ gõ Yusufu miia,
 gbẽ kũ ò dite adona a gbẽnɔ té musu.
 27 Biliaminu de lán lewanna pãsí bà,
 àdi léte gbẽnɔa kɔnɔ,
 àdi n pónɔ kpàate ɔkɔsi.
 28 Isaraila buri mèn kuri awɛɛplanɔn gwe n pínki.
 Sa'ole kũ n de kènnen gwe baadi kũ a póo.

Yakubu gana kũ a vĩnaao

29 Akũ à pìrĩne: Tó ma andunia tò, à ma vĩ ma dizinɔ
 gbèwɛe kũ à kú Iti buri Eflɔnu bura gũn. 30 Gbèwɛe pì
 kú Makpelame, Mamare ifãboki kpa Kanaanɔ bunsun,
 bura kũ Ibrahĩ lù Iti buri Eflɔnu gèvĩki ũ. 31 Gwen ò
 Ibrahĩ kũ a nanɔ Sarao vĩn. Gwen ò Isaaku kũ a nanɔ
 Rebekao vĩn. Gwen ma Lea vĩn. 32 Ò bura pì kũ a
 gbèwɛɛɛoo lù Itinɔame. 33 Kũ Yakubu lé dite a nénɔne à
 làka, à èra à wùte, akũ à gà.

50 Yusufu kùsi a dea à ɔɔ dɔ a musu à lé pèpɛa.
 2 Akũ à ò a zĩkeri ezedenɔne ò eze kũ àdi tó gè
 vãro máma a de gèɛa. Akũ ò màma Isaraila gèɛa 3 ari
 gɔɔɔ bupla de àsun yagi kero yãì, zaakũ len Misilanɔ dɔ
 ke le, akũ ò a gè ɔɔ dɔ gɔɔɔ baaakõ akuri. 4 Kũ ò a gè ɔɔ
 dɔ ò làka, Yusufu pì Firi'auna ɔndenɔne: Á yã nna! Tó
 ma á pɔnna lè, à omene Firi'aunane à pi: 5 Kũ ma de
 ten ga, à tò ma la dàne à pì mà a vĩ mira kũ à kèke a zĩ-
 da pó ũ Kanaanɔ bunsun. N ma gba zé mà gé mà a de vĩ
 sà, mani era mà su. 6 Akũ Firi'auna pĩne: N gé n n de vĩ,
 zaakũ à tò n la dàare.

7 Kũ Yusufu ten gé a de vĩ, Firi'auna ìbanɔ kũ a be gbẽ
 zõkõnɔ kũ Misila bunsu gbãnadɔn gèe kãao n pínki.

8 Yusufu bedenɔ kũ a vĩninɔ kũ a de bedenɔ gèe kãao n
 pínki dɔ. N né fítinɔ kũ n sãnɔ kũ n blènɔ kũ n zùnɔ mé
 ò gõ Gosẽ bunsun nte. 9 Sõgonɔ kũ sõdenɔ gèe kãao
 dɔ. Gbẽ kũ ò gèe zenɛ pìnɔn dasi manamana. 10 Kũ ò
 kà Atada pówegbẽkia Yoda bara, gwen ò wiki gbãna lèn
 ari, ò gè ɔɔ dɔ manamana, akũ Yusufu a de wènda kè
 ari gɔɔɔ suppla. 11 Kũ Kanaanɔ bunsudenɔ è lákũ òten
 gè ke nà Atada pówegbẽkia, akũ ò pì: Misilanɔ gèkena
 zõkõn dɔ. Abire yãì ò tó kpà Yoda bara gu piine Abeli
 Misila.

12 Len Yakubu nénn kè le lákũ à òhne nà. 13 Ò a gèe sè
 ò gèe Kanaanɔ bunsun, akũ ò a vĩ Makpela bura
 gbèwɛe kũ Ibrahĩ lù Iti buri Eflɔnu mira ũ gũn Ma-
 mare ifãboki kpa. 14 Kũ Yusufu a de vĩ à làka, à èra à tà
 Misila kũ a vĩninɔ kũ gbẽ kũ ò gèe zenɛ a de gè vĩn n
 pínki.

Yusufu náanikpana a vĩninɔa

15 Kũ Yusufu vĩninɔ è n de gà, akũ ò pì: Tó Yusufu
 ibere sè kũoo, akũ à ye à a vãni kũ o kènne pínki fĩna
 bowere sõ bi? 16 Akũ ò légbãzã kènne ò pì: De n de kpé à
 ga à pì 17 ò onne n ò taari kũ ó durunnao kèwá, zaakũ
 a vãnin o kènne. N yã nna! N ó taarinɔ kèwá. N de Luda
 zõblerinɔme ó ũ. Kũ ò yã pì ò Yusufune, akũ à ɔɔ dɔ.

18 Akũ a vĩninɔ sù a kínaa ò kùte a are ò pì: N zònɔme ó
 ũ. 19 Akũ Yusufu pìrĩne: Àsun vĩna kero. Ludame ma ũ
 yá? 20 Á ye à a vãni kemene yã, akũ Luda lite a mana ũ,
 de à le à gbẽnɔ sura ba dasi lán àten ke nà tera.

21 Àsun vĩna kero. Mani á gwa kũ á nénn. Akũ à náani
 kpàrĩma à n laakarĩi kpàte.

Yusufu ganaa

22 Yusufu kú Misila kũ a de bedenɔ ari à kà wè
 basɔɔ akuri. 23 Á wé si Eflaimu sãkpenɔle, akũ à wé si
 Manase né Maki nénnɔle dɔ. 24 Akũ Yusufu pì a gbẽnɔne:
 Ma ka gana. Luda mé ani su kpáái à bo kãáo bunsu dín
 à gé kãáo bunsu kũ à a lé sè Ibrahĩne kũ Isaakuo kũ
 Yakubuoo gũn. 25 Akũ Yusufu tò Isarailanɔ la dàare à
 pì: Gɔɔ kũ Luda ni su kpáái, à ma wánɔ sète à boo gu
 dín. 26 Yusufu wè basɔɔ akuriden à gà. Akũ ò eze kũ
 àdi tó gè vãro màma a gèɛa ò dà àkpatii gũn Misila.

BONAA

Musa takada plade

Musa kunna Misila 1:1-11:10
 Luda bona kũ Isarailanɔ Misila 12:1-15:21
 Isarailanɔ kurena gbáranan 15:22-18:27
 Luda baka kunna kũ Isarailanɔ 19:1-20:26, 23:1-24:18
 Bizakuta yã 31:1-18
 Isarailanɔ Luda bàka kunna kũnwo yãgboronaa 32:1-34:35
 Bizakutadɔnaa 40:1-38

Waridɔna Isarailanɔ Misila

1 Isaraila né kũ ò tà Misila kũ ñ de Yakubuo, baadi kũ a be gbẽnɔ tón dí: ² Rubeni, Simeɔ, Levi, Yuda, ³ Isaka, Zebuluni, Biliaminu, ⁴ Dã, Nafatali, Gada kũ Asao. ⁵ Yakubu buri pìnɔ ñ pínki gbẽnɔn baaakõ akurime. Yusufu sã a gĩnake à kú Misila kò. ⁶ Akũ Yusufu gà kũ a vĩninɔ kũ gbẽ kũ ò kun a gɔɔɔn ñ pínki. ⁷ Isarailanɔ né ì ò kè dasi ò kàra ò dasi kũ manamana, ò dà bùsuu pìla pínki.
⁸ Kína dufu kũ à Yusufu dõro kpata blè Misila, ⁹ akũ ò pì a gbẽnɔne: À Isarailanɔ gwa, ò dasi kũ ò dàóla. ¹⁰ Ò gé ò ɔndõ keñne de òsun kararo yã. Tó zĩ fùte, ò na ó iberenɔ ò zĩ ká kũoo ò bɔte ó bùsun.
¹¹ Akũ ò gbẽnɔ ditekne ñ dikirinɔ ù ò wé tãrma kũ zĩ gbãna kenaa. Leme ò Pitomu kũ Rameseo kàte Firi'aunane a pòblekatekianɔ ù le. ¹² Ama lán òten wari dɔrma nà, leme òdigõ kara le òten dagula, akũ swẽ kè Misilanɔgu ñ yã musu. ¹³ Akũ ò ñ dá zòzĩ pãsin ¹⁴ ò ñ pɔ yàka ò ẽ zĩ gbãna dàñne kũ kúnkubonaa kũ bura zĩ sɔnda pínki. Ò zĩ pìnɔ dàñne pínki pãsipãsi.
¹⁵ Akũ Misilanɔ kína Eberu néseterinɔ sisi, a do tón Sifira, a do Pua. ¹⁶ À piñne: Tó áni né i Eberu nɔgbẽnɔne tera sa, tó gõgbẽme, à a de. Tó nɔgbẽme sã, à a tó. ¹⁷ Nɔgbẽ pìnɔn Luda vĩna vĩ, odi yã kũ à òñne kero, òten négõgbẽnɔ tó. ¹⁸ Akũ kína pì ñ sisi à ñ lá à pì: À kè dera a kè le a négõgbẽnɔ tò? ¹⁹ Ò wèa ò pì: Eberu nɔgbẽnɔ de lán Misila nɔgbẽnɔ bàro, ò wãna òdi né i ari ògõ ká. ²⁰ Leme Isarailanɔ ten kara le òten dasi kũ. Akũ Luda yã mana kè néseterii pìnɔne ²¹ à ñ gbá néng, kũ ò a vĩna vĩ yã. ²² Akũ Firi'auna yã dite a gbẽnɔne ñ pínki à pì: À Eberu négõgbẽ kũ ò ñ ñnɔ ká Nili ñ ñ pínki, ama à néngõgbẽnɔ tó.

Musa inaa

2 Levi buri gõgbẽ Levi buri nɔgbẽ sè. ² Nɔ pìi nɔ sɔ ò né ì gõgbẽ ù. Kũ à è né pì mana, akũ à a ùte mɔ aakõ. ³ Kũ adi fõ à a ùte doro, à kepu tãnko sè à òdaa lèa de í sún gè a gũnlo yã. Akũ à né pìi dàn à gèe à dite

Nili í léa kanda gũn. ⁴ Né pì däre ze zã dire, àten gwa yã kũ ani a le.

⁵ Akũ Firi'auna néngõgbẽ gèe zú o swai, a gbẽnɔ ten kure swa pì léa. À tãnko è ditena kandan, akũ à a zònkɔpare zĩ à gèe à a sè. ⁶ Kũ à wè, à è né mé à dan, àten ɔɔ dɔ. À kène wènda à pì: Eberu négõgbẽme. ⁷ Akũ né pì däre sù à pì Firi'auna né piine: Ñ ye mà gé mà Eberu nɔgbẽ sísinne àgõ yõ kpãnnne né pìian yá? ⁸ À wèa à pì: Ñ gé! Akũ néngõgbẽ pìi gèe à né pì da sisi. ⁹ Firi'auna néngõgbẽ pìi piine: Ñ né pì sé ñ tá kãao ñgõ a gwamene, manigõ fĩna bonne. Akũ à né pìi sè à tà kãao, àteni a gwa. ¹⁰ Kũ né pì zõkõ kũ, à a sè à gèe kãao Firi'auna néngõgbẽ piine, akũ à a sì a né ù. À tó kpàne Musa, zaakũ à pì, a a bò í gũmme.

Musa bàa lé à tana Midiã bùsun

¹¹ Zĩkea kũ Musa zõkõ kũ, à gèe a buri Eberunɔ gwa, akũ à zĩ gbãna kũ òten ke è. À è Misila gbẽ teni a buri dake gbẽ. ¹² Kũ à gu gwàgwa, adi gbẽke ero, akũ à Misila gbẽ pìi dè à a ùte bùsu'atèn.

¹³ Kũ gu dò, à bò à Eberunɔ è gbẽnɔn pla, òten fiti ke. Akũ à gbẽ kũ a yã nnaro là à pì: Bóyã nteni n gbẽndo gbèe? ¹⁴ À wèa à pì: Dí mé à n dite kína yãgõgõri ùwewee? Ñ ye ñ ma de lákũ n Misila gbẽ dè nàn yá? Akũ vĩna Musa kũ à pì: Ò yã kũ ma kèe dõ fá!

¹⁵ Kũ Firi'auna yã pìi mà, àten wete à Musa de, akũ à bàa lène à tà Midiã bùsun, akũ à vùte lògɔɔ sare gwe.

¹⁶ Midiã sa'ori kun à néngõgbẽnɔ vĩ gbẽnɔn suppla, akũ ò sù ò í tò ò kà pókãdenɔ gó ímikin ñ de pókãdenɔne.

¹⁷ Kũ sãdãri kenɔ sù òten pémma, akũ Musa fùte à yã sì kũnwo, akũ à í kpãñne ñ pókãdenɔ. ¹⁸ Kũ ò tà ñ de Rueli Kĩnaa, à ñ lá à pì: À kè dera a su káaku le gbãraa?

¹⁹ Ò wèa ò pì: Misila gõgbẽ ke mé à ó sí sãdãrinɔ. Akũ mé se à í tò à kpàwewee ó pókãdenɔ. ²⁰ Akũ à ñ lá à pì: Ade pì kú máa? Bó yã mé à tò a gõgbẽ pìi tò gwee? À a sisi à su à pò ble kũoo. ²¹ Musa sù, akũ à wè à vùte kũ gõgbẽ piio, akũ gõgbẽ pì a néngõgbẽ Zipora kpàa nɔ ù.

²² Akũ Zipora né ì gõgbẽ ù, akũ Musa tó kpàne Gesɔmu, à pì: Buri zĩtɔn ma ù gbẽ pãndenɔ bùsun la.

²³ Kū à gii kè, akū Misilano kina gā. Isarailano teni nda zōzī kū òten ke yāi, òten wiki lé, akū n wiki pii kà Luda kīnaa. ²⁴ À n ndanaa mà, a bàka kū à kú kū Ibrahimō kū Isaakuo kū Yakubuo dí sāaguro. ²⁵ Luda Isarailano gwà, akū ò kène wēnda.

Luda Musa sisinaa

³ Musa teni a anzure Midiā būsū sa'ori pókādens dā à vī gbārannala ari à kà kpi kū òdi pi Orebu kīnaa. ² Akū Dikiri Malaikaa bò à sùà tévuraa gūn tari-anpān. Musa tariankpā pii gwà à è té kúa, ama àten té kūrō. ³ Akū à pì: Mani gé mà daboyā pì gwa de mà dō pó kú à tò tariankpā pì ten té kūrō. ⁴ Kū Dikiri è à sù gwa, akū à lé zùì zaa tariankpā pii gūn à pì: Musa! Musa! Akū à wèa à pì: Makū di! ⁵ Luda pìne: Ìsun nairo. Ì n kyate bobo, zaakū gu kū n zen kun adoname. ⁶ Akū à pì: Makūme n dizino Ibrahimō kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ū. Akū Musa pò kù a wéa, kū à wé kena pla kū Ludao vīna vī yāi. ⁷ Akū Dikiri pì: Ma yā'ūmmana kū ma gbēno ten ke Misila è, ma wiki kū n wétāmmarinò tò òten lé mà. Má n wāwākenaa dō. ⁸ Ma kipa mà n sí Misilano mà n bote būsū pìn mà gé kūrwo būsū mana yāasan, gu kū vī kū z'io din, būsū kū Kanaanò kun kū Itino kū Amrino kū Perizino kū Ivino kū Yebusinò. ⁹ Isarailano wikilena kà ma kīnaa tera sà, ma wari kū Misilano ten dōmma è. ¹⁰ Ì gé tera sà, ma n zī Firi'aunaame de n ma gbē Isarailano bote Misila. ¹¹ Akū Musa pì Ludane: Dín ma ū kū mani gé Firi'auna kīnaa mà Isarailano bote Misilai? ¹² Luda pìne: Manigō kú kūrwo. Zīna kū ma n zī sèedaan dí. Tó n n bōte Misila, ani donyī kemene kpi dí pōtea.

¹³ Akū Musa pì Ludane: Tó ma ge ma ò Isarailano ma pì, n dizino Luda mé à ma zīmma, tó ò ma la n tī sō bi? Mani piñne deramee? ¹⁴ Luda wèa à pì: Makūme gbē kū má de a ū ū. Ì oñne makū mé ma n zīmma. ¹⁵ Luda pìne dō: Ì n Isarailano makū Dikiri n dizino Ibrahimō kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à n zīmma. Ma tón gwe goro sīnda pínki. Agō ma sísi le ari á buria. ¹⁶ Ì gé n Isaraila gbē zōkōno kakara n oñne makū Dikiri n dizino Ibrahimō kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à bò à sūmma. Ì oñne mateni n e ma yā kū òten kéne Misila è. ¹⁷ Mani n bote Misila gu kū òten wé tāmma pìn, mani gé kūrwo būsū kū Kanaanò kun kū Itino kū Amrino kū Perizino kū Ivino kū Yebusinò, gu kū vī kū z'io din. ¹⁸ Oni n yā ma. Mōkōn kū Isaraila gbē zōkōno à gé à Misila kina le à one makū Dikiri Eberuno Luda ma bo ma suáwa, ma pì à á gba zé à gé goro aakō ke gbārannan de à sa o makū Dikiri á Ludaa. ¹⁹ Má dō kū Misila kina ni we à géro, tó adi ke ma a dà tilasiro. ²⁰ Mani cō tō Misilano, mani daboyāno ke mà wé tāomma, gbasà à á gbare. ²¹ Mani tó Misilano á wé gwa, de tó áten tá, ani tá cōkoro. ²² Á nōgbē sīnda pínki andurufu ke wura nōmanablebōno kū pōkasano gbeka a Misila nōgbē dakea kū n nōgbē kū ò kú a beanò, à dà nēgōgbēno kū á nēnōgbēno. Len ani Misilano pōno símma le manamana.

Luda Musa gbana daboyākena zé

⁴ Musa wèa à pì: Tó odi ma náani kero, akū odi ma yā maro, tó ò pì mōkōn mé n bo n sumaro sō bi? ² Akū Dikiri a là à pì: Bón n kīnaa gwee? À wèa à pì: Gōome. ³ Dikiri pìne: Ì gòo pì pāte zīte. Kū à pāte, akū à li mlē ū, akū Musa a zīda gā gwe. ⁴ Dikiri pìne: Ì cō bo n a kū a vlāa. Kū à kūr, akū à èra à li gò ū a cō. ⁵ Dikiri pìne: Len ñni ke le, de ò sí kū makū Dikiri n dizino Ibrahimō kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à bò à sūmma. ⁶ Dikiri èra à pìne dō: Ì n cō soto n utan. Akū à sōton. Kū à bò, à è a cō li kusu ū, à kè púu lán buu bà. ⁷ Dikiri pìne: Ì era n n cō soto n utan. À èra à sōton. Kū à bò, à è à kè a gbèn. ⁸ Dikiri pìne: Tó odi n náani ke ò sèeda káaku sīro, ò kpekpe pò sí. ⁹ Tó odi sèeda pla pìn sí ò n yā mà sōro, n Nili í tō n kóte zīte, ani li aru ū. ¹⁰ Akū Musa pìne: N yā nna Dikiri! Zaa zī yā'onaa araga kūmaoro. Bee zaa goro kū n yā òmene, ma lé tikisime. ¹¹ Akū Dikiri pìne: Dí mé à lé dō bisāsirinee? Dí mé àdi a néne nate ke àdi a sato kūu? Dí mé àdi tó à gu e ke àdi a vīna kūu? Makū Dikiri, makūroo? ¹² Ì gé! Mani kpányī kū yā'onaao, mani yā kū ñni o danne. ¹³ Akū à pì: N yā nna Dikiri! N yā nna! Ì gbē pānde zī. ¹⁴ Akū Dikiri pō fē kū Musao à pì: N vīni Haruna Levi buri kunloo? Má dō kū yā'ona zī ū kāaoro. Àten su danle. Tó á wé kè pla, a pō ni ke nna. ¹⁵ Ì yā o káao n yā kū ani o dane. Makū, manigō kpái kū yā'onaao, manigō yā kū áni ke daáre. ¹⁶ Ani yā o gbēno n gēne ū, anigō de n légbekpari ū, ñnigō dené lán Luda bà. ¹⁷ Ì gò dí sé ñgō kūna n sèedanò keo.

Musa erana Misila

¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kīnaa à pìne: Ì ma gba zé mà tá ma gbēno kīnaa Misila, mà e tó ò kpé kú kū wēndiio ari tera. Yetoro pìne: Ì kipa aafia. ¹⁹ À sù à lè Dikiri ò Musane Midiā būsūn à pì: Ì fute n tá Misila, zaakū gbē kū òteni n wete ò n de yāno gāga n pínki. ²⁰ Akū Musa a nāno sè kū a nēgōgbēno à n dí zaakia, à èra àten tá Misila à Luda gòo pì kūna. ²¹ Akū Dikiri pìne: Tó n ka Misila, n daboyā kū ma a gbāna kpāmmāno ke Firi'auna are pínki. Ama mani a kùgbāna kū, ani gí gbēno gbarei. ²² Ì one makū Dikiri ma pì, Isaraila burime ma daudu ū, ²³ akū ma pìne à ma daudu gbare à gé donyī kemene. Lākū à gī a gbarei nà, mani a daudu de sà. ²⁴ Zé gūn Musa ten i gukea, akū Dikiri a lè gwe à ye à a de. ²⁵ Akū Zipora gbè fēne sè à a né tō zō à a gyōro nà Musa gbāa à pì: Yāpurame, n demene gō arude ū. ²⁶ Tōzōna bire yāin à pìne gō arude. Akū Dikiri Musa tò. ²⁷ Dikiri pì Harunane: Ì gé da Musale gbārannan. Akū à gē à a lè Luda kpi kīnaa, à lé pèa. ²⁸ Musa yā kū Dikiri a zī à o bàba Harunane kū sèeda kū à pìne à kenò. ²⁹ Akū Musa kū Harunao tà Misila ò Isaraila gbē zōkōno kakara. ³⁰ Haruna yā kū Dikiri ò Musane bàbañne n pínki, akū Musa daboyā pìnò kè Isarailano

wára. ³¹ Ò yā pii si. Kū ò mà Dikiri mé à sù n gwa à n yā'ummanaa è, akū ò kùte ò donyí kènɛ.

Musa kū Harunao gena Firi'auna arɛ

5 Abire gbera Musa kū Harunao gɛɛ ò Firi'auna lè ò pine: Yā kū Dikiri Isarailanɔ Luda òn dí. À pì n à gbɛnɔ gbarɛ ò gé dikpɛ keare gbárannan. ² Firi'auna wɛm̄ma à pì: Díme Dikiri ũ kū mà a yā ma mà Isarailanɔ gbarɛ? Má Dikiri d̄sro. Mani Isarailanɔ gbarero. ³ Akū ò pine: Eberunɔ Luda bò à sùwá. Ò ó gba zé ò gé ò gɔɔ aak̄ ke gbárannan ò sa o Dikiri ó Luda piia, de àsun gyā káwáiro kes̄ z̄i. ⁴ Akū Misila kína pii pì Musane kū Harunao: À kè dera a tò gbɛnɔ laakari ten go n z̄iaa? À era á z̄ia. ⁵ Akū à èra à pì: Kū gbɛnɔ dasi k̄ sà, akū á ye ò kámma bo kū n z̄io yá?

⁶ Z̄i birea Firi'auna yā dìte Isaraila wétāmmarinɔnɛ kū n don'aredenɔ à pì: ⁷ Àsun s̄ɛburu kpám̄ma ò kúnku keo lákū adi ke nà yā doro. Ò gé ò n p̄ k̄ n z̄ida. ⁸ Ama ò kúnku ke lákū òdi ke nà yā lén. Àsun lagoñnero, za-akū ma'adenɔm̄ɛ. A yā mé à tò n wiki diḡ d̄, òten pi ò ye ò gé sa o n Ludaame. ⁹ À z̄i karañne de òsun ãmpaki le ò laakari kpá ékeyānɔa doro.

¹⁰ Akū n wétāmmarii p̄nɔ kū n don'aredenɔ sù ò p̄ñne: Firi'auna p̄ òsun s̄ɛburu kpááwa doro. ¹¹ À gé à wete á z̄ida gu kū áni len. Bee kū abireo óni z̄i lagoárero, bee fíti. ¹² Akū ò fāk̄s̄a ò gɛɛ Misila gu s̄inda p̄inki s̄ɛ k̄ s̄ɛburu ũ. ¹³ N̄ wétāmmarii p̄nɔ diḡ nakaram̄ma lákū gu diḡ d̄ nà, de ò n z̄i láka lákū òdi láka nà gɔɔ kū òdi s̄ɛburu kpám̄ma. ¹⁴ Ò gbɛnaa kè Isaraila don'arɛde kū n wétāmmarinɔnɔ d̄itenɔnɛ ò p̄ñne: À kè dera ádi kúnku ke gbāra ke ḡia à kà lákū ò a lé d̄iteáre nà yāroo? ¹⁵ Akū Isaraila don'aredenɔ gɛɛ ò wiki lè Firi'aunaa ò pì: À kè dera nten ke ók̄nɔ n z̄blerinɔnɛ lɛɛ? ¹⁶ Òteni s̄ɛburu kpáwá doro, akū òten pi ò kúnku ke. Òteni ó gbɛ, ama n gbɛnɔ mé ò taari ví. ¹⁷ Akū à pì: Ma'adenɔn á ũ. Len á de lɛ! A yā mé à tò adiḡ pi áni gé sa o Dikiria. ¹⁸ À gé z̄i ke. Oni s̄ɛburu kpááwa doro, bee kū abireo áni kúnku ke lákū ò dàáre nà léa.

¹⁹ Kū ò ò Isaraila don'aredenɔnɛ òsun gɔɔ do kúnkubona lagoro, ò d̄s̄ kū ò yā è sà. ²⁰ Kū ò bò Firi'auna kínaa, ò dàkare kū Musao kū Harunao, òteni n̄ d̄á, ²¹ akū ò p̄ñne: Dikiri á yā gwa à yākpate ke k̄áo, za-akū a tò Firi'auna kū a gbɛnɔn ye ó k̄airo. A ó dena zé kpám̄man gwe. ²² Akū Musa èra à gɛɛ à pì Dikirine: Dikiri, b̄yāi n wari d̄ gbɛ p̄nɔaa? Abire yāin n ma z̄i yá? ²³ Zaa gɔɔ kū ma ge ma yā ò Firi'aunane kū n t̄o, akū àten wari d̄ n gbɛnɔa, akū n̄di n̄ bo s̄ro bi!

Dikiri lésena Musane Isarailanɔ surabana yā musu

6 Akū Dikiri pine: Ìni yā kū mani ke Firi'aunane e tera. Ani n̄ gbarɛ ma gbāna z̄k̄ yāi. Ani p̄m̄ma a b̄sun ma gbāna z̄k̄ yāi. ² Akū Luda èra à yā ò Musane à pì: Makūm̄ɛ Dikiri ũ, ³ ma bo ma su Ibrahim̄ kū Isaakuo kū Yakubuoaa Luda Gbānas̄indapinkide ũ, ama odi ma d̄s̄ ma t̄ Dikiriario. ⁴ Ma bàka kú k̄n̄wo, ma pì mani Kanaanɔ b̄su kū ò kú a ḡn buri z̄it̄ ũ

kpám̄ma. ⁵ Ma Isarailanɔ ndanaa mà n̄ z̄blena Misi-lanɔnɛ yāi, akū ma bàka kú à kú k̄n̄wo p̄i yā dí s̄a-maguro. ⁶ A yā mé à tò n̄ o Isarailanɔnɛ makūm̄ɛ Dikiri ũ. Mani á bo z̄i gbāna kū Misilanɔ dàáre ḡn, mani á bo z̄blen. Mani yākpate ke k̄n̄wo mani a bo kū ma ḡs̄ā gbānao. ⁷ Mani á sé ma gbɛnɔ ũ màḡ de á Luda ũ, áni ḡ d̄s̄ kū makūm̄ɛ Dikiri á Luda kū à á bó Misila z̄i gbāna ḡn ũ. ⁸ Mani gé k̄áo b̄su kū ma a la dà Ibrahim̄ne kū Isaakuo kū Yakubuo ḡn. Mani á gba àḡ ví. Makūm̄ɛ Dikiri ũ.

⁹ Musa yā pii ò Isarailanɔnɛ, ama odi a yā maro kū z̄z̄i p̄s̄i n̄ m̄ɛ yò yāi. ¹⁰ Akū Dikiri ò Musane à pì: ¹¹ N̄ gé n̄ o Misilanɔ kína Firi'aunane à Isarailanɔ gbarɛ ò b̄te a b̄sun. ¹² Akū Musa wè Dikiria à pì: Lákū Isarailanɔ d̄i ma yā maro nà, makū kū ma lé tikisi, deran Firi'auna ni ma yā ma s̄ɔɔ?

Musa kū Harunao buri bozire

¹³ Dikiri yā ò Musane kū Harunao Isarailanɔ yā musu kū Misila kínao, à òñne ò b̄te kū Isarailanɔ Misila. ¹⁴ N̄ buri ɔmbede káakunɔ t̄n dí. Isaraila daudu Rubeni néḡgbɛnɔn dí: An̄ku, Palu, Ezerɔnu, Kaami. Rubeni burinɔn gwe danɛdanɛ. ¹⁵ Simeɔ néḡgbɛnɔn dí: Yemueli, Yami, Oada, Yak̄i, Zoa kū Kanaa n̄gbɛ né Soluo. Simeɔ burinɔn gwe danɛdanɛ. ¹⁶ Levi néḡgbɛnɔn t̄n dí n̄ burinɔa: Ges̄ɔmu, Koa, Merari. Levi kè w̄ basuddo akuri awɛesupplame. ¹⁷ Ges̄ɔmu néḡgbɛnɔn dí n̄ burinɔa danɛdanɛ: Libini kū Simeio. ¹⁸ Koa néḡgbɛnɔn t̄n dí: Amlamu, Iza, Eblɔnu, Uzieli. Koa kè w̄ basuddo akuri awɛɛ'aak̄m̄ɛ. ¹⁹ Merari néḡgbɛnɔn Mali kū Musio ũ. Levi burinɔn gwe danɛdanɛ.

²⁰ Amlamu a das̄i Ȳkebedi sè n̄ ũ, akū à Haruna kū Musao ì k̄áo. Amlamu kè w̄ basuddo akuri awɛesupplame. ²¹ Iza néḡgbɛnɔn Kora kū Nefegio kū Zikiri ũ. ²² Uzieli néḡgbɛnɔn Misaili kū Elezaf̄ao kū Sitirio ũ. ²³ Haruna Aminadabu né Elis̄eba, Nas̄ d̄are sè n̄ ũ, akū à Nadabu kū Abiuo kū Elezao kū Itamao ì k̄áo. ²⁴ Kora néḡgbɛnɔn Asi kū Elekanao kū Abiasafao ũ. Kora burinɔn gwe danɛdanɛ. ²⁵ Haruna né Eleza Putieli n̄n̄ngbɛnɔ doke sè n̄ ũ, akū à Fineasi ì k̄áo. Levi buri ɔmbede káakunɔn gwe danɛdanɛ.

²⁶ Haruna kū Musa kū Dikiri òñne ò Isarailanɔ b̄te Misila ḡā kū ḡāon gwe. ²⁷ Mók̄nɔ mé ò yā ò Misilanɔ kína Firi'aunane de ò Isarailanɔ b̄te Misila. ²⁸ Kū Dikiri yā ò Musane Misila, ²⁹ à pì ak̄ame Dikiri ũ, yā kū áten onen à o Firi'aunane p̄inki. ³⁰ Akū Musa pine a lé tikisi, deran Firi'auna ni a yā maa?

Kisira m̄en kuri z̄ina Misilaa

7 Akū Dikiri p̄i Musane: N̄ gwa! Ma n̄ ke lán ma bà Firi'aunane, akūs̄ n̄ v̄ni Haruna de n̄ légbekpari ũ. ² N̄ yā kū ma ònne p̄inki o n̄ v̄ni Harunane, ani o Firi'aunane à Isarailanɔ gbarɛ ò b̄te a b̄sun. ³ Bee kū abireo mani a kú ke gbāna. Mani s̄edanɔn kū daboyānɔ ke Misila dasi, ⁴ ama Firi'auna ni á yā maro. Mani ɔ t̄ Misilaa mà yākpate ke k̄n̄wo p̄s̄ip̄s̄i, mani bo kū ma z̄ikari Isarailanɔ ḡā kū ḡāo. ⁵ Tó ma bo kū ma gbānao

Misilaa, mani Isarailano baten, Misilano ni dš sà kũ makũme Dikiri ũ. ⁶ Akũ Musa kũ Harunao kè lákũ Dikiri òhne nà. ⁷ Gwɔ kũ ò yã ò Firi'aunane, Musa kun wě basiikš, Haruna sš wě basiikš awee'aakš.

⁸ Akũ Dikiri pì Musane kũ Harunao: ⁹ Tó Firi'auna daboyã gbèkamma, ò o Harunane à a gò sé à pãte a are, ani li mlě ũ. ¹⁰ Kũ Musa kũ Harunao gèe Firi'auna kĩnaa, ò kè lákũ Dikiri òhne nà. Haruna a gòo sè à pãte Firi'auna kũ a ìbano are, akũ à li mlě ũ. ¹¹ Akũ Firi'auna Misila wézèrinɔ kũ ezedenɔ sisi, akũ ò daboyã dokšɔ pino kè se ò ezedeke gũn. ¹² Kũ ò baadi a gòo pãte, akũ ò gòo pino li mlě ũ, akũ Haruna gò ò pɔno mòmɔ. ¹³ Firi'auna sã gbãname, adi ò yã maro lákũ Dikiri ò nà.

Íno linaa aru ũ

¹⁴ Dikiri pì Musane: Firi'auna kũ gbãna à gì gběno gbare. ¹⁵ Ò gé ò a le zia kɔno gwɔ kũ àten gé swai. Ògš a dā Nili sare gwe. Ògš n gò kũ à li mlě ũ pì kũna. ¹⁶ Ò pine makũ Dikiri Eberunɔ Luda ma n zĩa, n òne à ma gběno gbare ò gé donyĩ kemene gbárannan, ama ari tera à gĩmai. ¹⁷ Makũ Dikiri ma pì, yã kũ ani tó àgš dš kũ makũme Dikiri ũn dí. Tó n Nili í lè kũ gò kũ ò kũnao, ani li aru ũ. ¹⁸ Kpò kũ ò kũ í pì gũno ni gaga, Nili í ni gbĩ sš, Misilano ni fu í pì minaa.

¹⁹ Akũ Dikiri èra à pì Musane: Ò o Harunane à a gò sé à dɔ Misila íno la, ò swano kũ ò swa'ɔnenɔ kũ ò ísèbokino kũ ò íkakinɔ pínki ni gš aru ũ. Aru nigš dagula Misila, bee kũ kpěnenɔ kũ orozã gũno.

²⁰ Akũ Musa kũ Harunao kè lákũ Dikiri òhne nà. Haruna a gòo pì sè, à Nili í lèo Firi'auna kũ a ìbano wára, akũ í pì gš aru ũ pínki. ²¹ Kpò kũ ò kũ a gũno gaga, akũ Nili í pì gbĩ sš, Misilano fua ò mi. Aru dagula Misila. ²² Misila ezedenɔ kè le se ò ezedeke gũn, akũ Firi'auna kũgbãna kũ, adi ò yã maro lákũ Dikiri ò nà. ²³ Firi'auna èra à tã a bea, adi yã pì da sero. ²⁴ Misilano bia yšyš Nili bara de ò í mi, zaakũ odi fš ò swada'i mĩro. ²⁵ À kun le ari gwɔ supplame Dikiri Nili lenaa gbera.

Blòno dagulanaa

8 Akũ Dikiri pì Musane: Ò gé ò o Firi'aunane, makũ Dikiri ma pì à ma gběno gbare ò gé donyĩ kemene. ² Tó à gì ò gbare sš, mani tó blòno da a bũsu gu sinda pínki la. ³ Blòno ni Nili pa ari ò bikũ bara, ò gš a ɔno ari a kpén, ò didi a gádo. Ò gš a ìbano ɔno gũn kũ a gběno ɔno. Ò kã a kĩnino kũ a góno gũn. ⁴ Blòno ni didia kũ a gběno kũ a ìbano ò pínki.

⁵ Dikiri èra à pì Musane: Ò o Harunane à a gò sé à dɔ swano kũ swa'ɔnenɔ kũ ísèbokino, blòno ni da Misila bũsula. ⁶ Kũ Haruna a gòo dš Misila íno la, akũ blòno bte ò dà bũsu pila. ⁷ Akũ ezede pino kè le se ò ezedeke gũn, ò tó blòno dà Misilala.

⁸ Akũ Firi'auna Musa kũ Harunao sisi à pì: À kúte ke Dikiri èra à blòno kěma kũ ma gběno, mani á gběno gbare ò gé sa oa. ⁹ Akũ Musa pì Firi'aunane: Ò gwɔ ditemenɔ mà kúte kenne Dikiri kũ n ìbano kũ n gběno, de à blòno kěmma kũ n ɔno ògš kũ swai ado. ¹⁰ Firi'auna pì: Zia. Akũ Musa pì: Ani ke lákũ n ò nà, de

ògš dš kũ gběke de lán Dikiri ó Luda b̄aro. ¹¹ Blòno ni kěmma kũ n ɔno kũ n ìbano kũ n gběno ògš kũ swai ado.

¹² Kũ Musa kũ Harunao b̄o Firi'auna kĩnaa, Musa wé kè Dikiri blòno kũ ò dà Firi'aunalano yã musu. ¹³ Dikiri Musa wéke s̄i, akũ blòno gaga kpénno gũn kũ ɔno kũ burano. ¹⁴ Ò ò kákara, akũ bũsu gbĩ sš pínki. ¹⁵ Kũ Firi'auna è à kè sãna, a sã kpé gbãna, akũ à gì Musa kũ Harunao yã mai lákũ Dikiri ò nà.

Sàa dagulanaa

¹⁶ Dikiri pì Musane: Ò o Harunane à a gò sé à zĩte lèo, bũsutiti ni li sàa ũ Misila gu sinda pínki. ¹⁷ Akũ ò kè le. Haruna a gòo sè à zĩte lèo, akũ bũsutiti li sàano ũ, ò dà bisāsirinɔla kũ nòno. Misila bũsutiti li sàano ũ pínki. ¹⁸ Ezedenɔ yš ò gwà se ò ezedeke gũn, akũ ò fua. Sàano dà bisāsirinɔla kũ nòno. ¹⁹ Akũ ezedenɔ pì Firi'aunane: Luda ɔgbeme. Ama Firi'auna sã kpé gbãna, à gì ò yã mai lákũ Dikiri ò nà.

Ífinino dagulanaa

²⁰ Dikiri pì Musane: Ò fute kɔno kɔno ò gé ò Firi'auna le gwɔ kũ àten gé swai, ò one makũ Dikiri ma ò, à ma gběno gbare ò gé donyĩ kemene. ²¹ Tó à gì ò gbare, mani ífinino daala kũ a ìbano kũ a gběno kũ a kpénno. Misila kpénno ni pa kũ ífinino, bee zĩte oni daala. ²² Gwɔ bira mani Gosé bũsu gu kũ ma gběno kun bo ado. Gwen ífinino ni dan gularo, de àgš dš kũ makũme Dikiri ũ a bũsun. ²³ Mani ma gběno dš kũne kũ a gběno. Zian sèedaa pì ni ke.

²⁴ Akũ Dikiri kè le. Ífinino kã Firi'auna ɔno kũ a ìbano ɔno. Misila yãka pínki ífinino yã. ²⁵ Akũ Firi'auna Musa kũ Harunao sisi à pì: À gé sa o á Ludaa bũsun la. ²⁶ Akũ Musa pine: Ani sí ke ò ke lero, zaakũ pš kũ òni sa o Dikiri ó Ludaa pì de Misilano tš ũme. Tó o sa ò kũ pš kũ à deñne tš ũo ò wára, oni ó pápa kũ gbèe ò ó dederoo? ²⁷ Òni tãa o gbárannan gwɔ aakšme, gbaso ò sa o Dikiri ó Ludaa lákũ à òwene nà. ²⁸ Akũ Firi'auna pì: Mani á gbare à gé sa o Dikiri a Ludaa gbárannan, ama àsun gé zãro. À kúte kenemene. ²⁹ Musa pine: Tó ma ta, mani kúte kene, ani ífinino kěmma zia kũ n ìbano kũ n gběno. Ama òsun manafiki ke doro. Ò tó gběno gé sa o Dikiri. ³⁰ Kũ Musa b̄o Firi'auna kĩnaa, a kúte kene Dikiri. ³¹ Dikiri a wéke s̄i, akũ ífinino kè Firi'aunaa kũ a ìbano kũ a gběno. Adi gš gukearo, bee mèn do. ³² Ama Firi'auna sã kpé gbãna ari tera, à gì ò gbare.

Pókãdeno gaganaa

9 Dikiri pì Musane: Ò gé ò Firi'auna le ò one Dikiri Eberunɔ Luda pì, à ma gběno gbare ò gé donyĩ kemene. ² Tó à gì ò gbare, tó à kpé ò kũna ari tera, ³ mani ɔ tš a pókãdeno a buran. Mani gagagyã pãšĩ kã a s̄no kũ a zaakino kũ a lakumino kũ a zuno kũ a sãno kũ a bleno. ⁴ Mani Isaraila pókãdeno dš kũne kũ Misilano póno. Isarailano pókãdeno ke ni garo. ⁵ Makũ Dikiri ma a gwɔ dite. Zian mani abire ke bũsun la.

⁶ Kū gu dō, akū Dikiri kè lè. Misilano pókādeno gāga pínki, ama Isarailano pókādeno ke dí garo. ⁷ Firi'auna yā kū à kè pii gbēka, à mà Isarailano pókādeno ke dí garo, ama a sã kpé gbāna, à gí gbē pìno gbareí.

Bòbūnu kana Misilano

⁸ Dikiri pì Musane kū Harunao: À tāmakpe túbu dā okū dodo, Musa fā Firi'auna are. ⁹ Ani da Misila būsula pínki lán lukutē bà, ani ke bisāsirinone kū nòbno bòbūnu ū gu sīnda pínkia. ¹⁰ Akū ò tāmakpe túbu sète ò gèe Firi'auna kínaa. Kū Musa túbu pii fā musu, akū à kè bisāsirinone kū nòbno bòbūnu ū. ¹¹ Ezedeno dí fō ò gèe Musa kínaaro bòbūnu pìno yāi, zaakū à dàńla kū Misilano n pínki. ¹² Akū Dikiri Firi'auna kùu kè gbāna, lākū à ò Musane nà, akū à gí n yā mai.

Legūgbè manaa

¹³ Dikiri pì Musane: Ì fute kònkòkònkò n gè n Firi'auna le, n one makū Dikiri Eberuno Luda ma pì, à ma gbēno gbare ò gé donyí kemene. ¹⁴ Tera sà mani yā pāsí pínki daala kū a ìbano kū a gbēno, de àgō dō kū andunia gūn pínki gbēke de lán ma bàro. ¹⁵ Zaakū tó ma c tómma ma gagagyā kàngu yā, de àkū kū a gbēno làka andunia gūn. ¹⁶ Ma a kà kpatan de mà a gbāna mone, ò ma tó kpá andunia gūn pínki. ¹⁷ Lākū àteni a zīda bi, à gí ma gbēno gbareí ari tera, ¹⁸ zia mandara'i mani tó legūgbè pāsí ma manamana, legūgbè kū a taka buri dí ma Misila zikiro zaa lākū ò a kàte nà ari kū a gbārao. ¹⁹ Ì one à gbēno zī ò a pókādeno kū pó kū à ví burano sète ò káka kpén pínki. Bisāsirinone kū pó kū ò kú bàaino, tó òdi gē kúnwo kpénlo, legūgbè ni maríma oni gagame.

²⁰ Firi'auna ìba keno vīna kè Dikiri yāne, ò n zikerino kū n pókādeno kàka kpén. ²¹ Ama gbē kū odi Dikiri yā darono n zikerino kū n pókādeno tò bàai. ²² Akū Dikiri pì Musane: Ì c sé musu, legūgbè ni ma bisāsirinone kū pókādeno kū burapono Misila būsuo gu sīnda pínkia. ²³ Kū Musa a gòo dō musu, Dikiri tò legū ten pūtā, àten ma kū gbēe, àten pí, akū sura ten kipa zīte. Dikiri legūgbè kà Misilano. ²⁴ Legūgbè ten ma, legū ten pí. Legūgbè pì pāsí. Zaa lākū Misila būsuo kun nà, legū dí taka buri dí ma zikiro. ²⁵ Legūgbè pì pó kū ò kú bàai Misila būsuo gūnno ásaruo kè pínki, bisāsirinone kū pókādeno kū burapono pínki. À sēnte línno è'e pínki. ²⁶ Gosē būsuo gu kū Isarailano kunn legūgbè pì dí kánlo ado.

²⁷ Firi'auna Musa kū Harunao sīsì à pìne: Tera sà ma durunna kè. Dikiri yā mé à nna, makū kū ma gbēno taaridenone ò ū. ²⁸ À kúte kene. Legūpūtāna kū legūgbè díkīnao mō lè. Mani á gbare sa, mani gíare doro.

²⁹ Musa pìne: Tó ma bo wēte kpe, mani ma cno sé lei gena Dikiri kínaa, legūpūtāna ni ze, legūgbè ni láka, de ñgō dō kū zīte bi Dikiri pómé. ³⁰ Ama má dō kū mōkōn kū n ìbano, àten vīna ke Dikiri Ludanero ari tera.

³¹ Nagā kū gbadoo yāka, zaakū nagā gínake à pì, gbadoo mure bò. ³² Ése kū werao dí yakaro, kū òdi ma kpekpe yāi. ³³ Musa bò Firi'auna kínaa à gèe wēte kpe, à a cno sè lei gena Dikiri kínaa, akū legūpūtāna kū

legūgbèe zè, legū dí ma doro. ³⁴ Kū Firi'auna è legū kū legūgbèe kū legūpūtānao zè, akū à kpé àten durunna ke, a sã kpé gbāna, àkū kū a ìbano. ³⁵ A kū kpé gbāna à gí Isarailano gbareí, lākū Luda dà Musane à òne nà.

Kwanò dagulanaa

¹⁰ Dikiri pì Musane: Ì gé Firi'auna kínaa, zaakū ma a kú ke gbāna kū a ìbano, de mà a daboyā díno ke n té, ² de n le n o n nénoone kū n daikoreno lākū ma wé tã Misilano nà kū daboyā kū ma kè n ténno, àgō dō kū makūme Dikiri ū. ³ Akū Musa kū Harunao gèe ò pì Firi'aunane: Dikiri Eberuno Luda pì, ñigō kun mìnate-naare sari ari bōremee? Ì a gbēno gbare ò gé donyí keare. ⁴ Tó n gí n gbareí, zia ani kwano ká n būsuo. ⁵ Ò da zītela, oni gu ero. Ò léte pó kū ò gōnne legūgbè gberano kū línno pínki. ⁶ Ò pa n kpéno gūn kū n ìbano póno kū Misilano póno pínki. N deno kū n díno dí a taka e zikiro, zaa goro kū ò vūte būsuo díno ari kū a gbārao. Akū Musa èra à bò Firi'auna kínaa.

⁷ Firi'auna ìbano pìne: Gbē pìno nigō kisira dawá le ari bōree? Ì gbē pìno gbare ò gé donyí ke Dikiri n Ludane. Ì dō kū Misila kàkateroo? ⁸ Akū ò èra ò sù kū Musao kū Harunao Firi'auna kínaa, à pìne: À gé donyí ke Dikiri á Ludane. Á díno mé oni gé? ⁹ Musa wèa à pì: Né fíti gbē zōkō. Óni gé ó pínkime kū ó négōgbēno kū ó nénoone gbēno kū ó sãno kū ó blēno kū ó zūno, zaakū Dikiri dikpen óten gé ke. ¹⁰ Akū à pìne: Tó ma á gbare kū á noone gbēno kū á néno á pínki, ásarume, Dikiri á bo! À laakari ke! Áten wete à fē kūmaome. ¹¹ Oi! Á gōgbēno mé oni gé donyí ke Dikirine, zaakū len a gbēka lè. Akū ò pèmma Firi'auna are.

¹² Dikiri pì Musane: Ì n c do Misila būsuo, kwano ni ká ò sē kū lá kū ò būte legūgbè gberano ble pínki.

¹³ Kū Musa a gòo dō Misilala, Dikiri bò kū ñao ifāboki kpa, àten pá būsuo pìna fānantē kū gwāanio zena sari. Kū gu dō, ifāboki ña pii sù kū kwano. ¹⁴ Akū kwa pìno sù ò dà Misila būsuo pínki. Ì dasi de a yā pónno, a taka ni ke ziki doro. ¹⁵ Ò dà zītela gu sīnda pínki, akū zīte sira kù. Ò sē kū lánno kū línno kū ò bò legūgbè gberano blē pínki. Sēe kū láo kú Misila būsuo doro.

¹⁶ Gwe gōno Firi'auna Musa kū Harunao sīsì à pì: Ma durunna kè Dikiri á Ludane kū ákōno. ¹⁷ À sūru gēno do dí kemene kū ma durunnao, à kúte kemene Dikiri á Ludane à gaga dí kēma. ¹⁸ Kū à bò Firi'auna kínaa, à kúte kè Dikirine. ¹⁹ Akū Dikiri bò kū ña gbānao ifālete kpa, à sù à kwano sète à kà Isira Tēran. Bee kwa mēno do dí gō Misila doro. ²⁰ Ama Dikiri Firi'auna kùu kè gbāna, akū à gí Isarailano gbareí.

Gusira dana Misilala

²¹ Dikiri pì Musane: Ì c sé musu, gusira kū oni fō ò c kea ni da Misilala. ²² Kū Musa a c do musu, akū gusira níkiniki dà Misila gu sīnda pínkia ari goro aakō. ²³ Òdi kō ero, gbēke dí bo a gbēno ari goro aakō pìna. Ama gupura kú gu kū Isarailano kun pínki.

²⁴ Akū Firi'auna Musa sìsi à pì: À gé donyĩ ke Dikirine kũ á nɔgbɛnɔ kũ á néncɔ á pínki, ama à á sãnɔ kũ á blènɔ kũ á zùnɔ tó. ²⁵ Musa pì: Ñ tó ògɔ́ ó sa'opɔnɔ kũ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũnɔ kũna, de ò le ò Dikiri ó Luda gbagbao. ²⁶ Séto ò gé kũ ó pókãdenɔ, bee mèn do ni gɔ́ro, zaakū ñ tén óni sa'opɔnɔ bon ò Dikiri ó Luda gbagbao. De ò kpé ò ká gwe, ó dɔ́ pɔ́ kũ óni sé, ò sa ooa gɔ́aro. ²⁷ Dikiri Firi'auna kùgbãna kũ, akū adi we à ñ gbarero. ²⁸ Firi'auna pì Musane: Ñ gomene gwe! Ñsun tó ó wé ke pla doro. Zĩ kũ ó wé kè pla, n game. ²⁹ Akū Musa pì: Lákū n ò nà, óni kɔ́ e doro.

Misila daudunɔ gagana yã

11 À sù à lè Dikiri gĩnake à pì Musane: Mani wari do Firi'aunaa kũ Misila búsuo gɛ̀n do do, ani gbasa à á gbarɛ. Tó àteni á gbarɛ, ani péáwame! ² Ñ o gbɛ̀nɔne ñ baadi gɔ́gbɛ́ kũ nɔgbɛ́o andurufu pónɔ kũ wura pónɔ gbeka á Misila gbɛ́dakea. ³ Mani tó Isarailanɔ ke kũ Misilanɔo nna. Musa sɔ́, àdigɔ́ bèere ví Misila gũn Firi'auna ibanɔne kũ a gbɛ̀nɔ. ⁴ Akū Musa pì Firi'aunane: Dikiri pì, gwãani lizãndo áni ví Misila búsula, ⁵ Misila daudunɔ ni gaga ñ pínki sena zaa Firi'auna kũ à vutena kpataa néa ari à gèe pé nɔgbɛ́ zĩkeri kũ òdi wísi lónɔ néa kũ pókãde né sà káakunɔ ñ pínki. ⁶ Oni wɛ̀nda ó gbãna do Misila gu sɛ̀nda pínkia, a taka dí ke yãro, ani ke ziki doro. ⁷ Ama Isarailanɔ té bee gbɛ́ ni won ke bisãsiri ke pókãdearo, de ñgɔ́ dɔ́ kũ Dikiri Misilanɔ dɔ́kɔ́ne kũ Isarailanɔ yã. ⁸ N ìba dínɔ ni su ma kínaa ñ pínki ò kútemene, ò pi mà gé kũ ma gbɛ̀nɔ ñ pínki. Abire gbera sà mani gé. Akū Musa bò Firi'auna kínaa kũ pɔ́fɛ́ zɔ́kɔ́o. ⁹ Dikiri pì Musane yã: Firi'auna ni n yã maro, de ma daboyãkenanɔ ke dasi Misila. ¹⁰ Musa kũ Harunao daboyã pìnɔ kè Firi'auna are pínki, akū Dikiri a kùgbãna kũ. À gè Isarailanɔ gbarɛi ò bo a busun.

Vĩnla dikpe

12 Dikiri yã ò Musane kũ Harunao Misila à pì: ² Mɔ́ díkĩna nigɔ́ deáre mɔ́ káaku ù wè kũ wèeo. ³ À o Isarailanɔne ñ pínki, mɔ́ díkĩna gɔ́ro kuride zĩ ò sã bobo mèn dodo ɔn kũ ɔnnwo pínki. ⁴ Tó ɔn gbɛ̀nɔ dasi dí ká ò sã mèn do só sɔ́ro, ò kpàate kũ ɔn kũ ò kú kɔ́ sareo a gbɛ̀nɔ lén, de a kpára sún gɔ́ro yã. ⁵ À sãkaro ke blèkofĩni fĩti kũ à mamberu vĩro bo. ⁶ Isarailanɔ pínki, baadi a pɔ́ gwa ari mɔ́ díkĩna gɔ́ro gɛ́ro donsaride zĩ. ɔkɔ́sin oni de, ⁷ oni a aru má kpé kũ oni a nòɔ sòn kpélele gbɛ̀nɔ, ɔplai kũ ɔzeo kũ musuo. ⁸ Gwãani dokɔ́nɔ piia oni nòɔɔ pi kpá téa, oni só kũ burodi futenasario kũ lá kyàkyãao. ⁹ Àsun só búsu ke fufukenaro. À kpá téa kũ a miio kũ a gbánɔ kũ a pógũnnɔ. ¹⁰ Àsun tó gu do a kparaaro. Tó a kpára gɔ́, à a kpáta à té kũ. ¹¹ Tó áten só, à asa dɔ́awa à kyate kpá, á gò gɔ́ nana á zĩ. À só likalika, zaakū Dikiri Vĩnla sa'opɔme. ¹² Gwãani piia mani ví Misilala mà daudunɔ dede búsuo pì gu pínkia kũ pókãde né sà káakunɔ ñ pínki, mani wé'i da Misila tãnanɔ. Makũme Dikiri ù. ¹³ Aru pì nigɔ́ de sèeda ù kpé kũ á kú a gũnnɔwa. Tó maten ɔ́ tɔ́ Misi-

lanɔ, tó ma aru pii è, mani gɛ́ála, gaga pì ni á lero. ¹⁴ À gɔ́ro pì dite ma dikpe gɔ́ro ù dɔ́ngu yã, àgɔ́ dikpe pì ke kèotokɔ́ne ù ari á buria.

Burodi Futenasari dikpe

¹⁵ Gɔ́ro suppla gũn à burodi futenasari só. A gɔ́ro káaku zĩ à lùbene kũ à kú á kpé gũnnɔ kóte, zaakū gbɛ́ kũ à pófutena sò gɔ́ro suppla pii gũn, oni a bo Isarailanɔ té ò a demɛ. ¹⁶ A gɔ́ro káaku zĩ kũ a gɔ́ro suppladeo à kɔ́ kakara à donyĩ kemene. Àsun zĩ ke ke gɔ́ro kũnɔaro, sé pòblekena gbɛ́ sɛ̀nda pínkine baasiro, a lén gwe. ¹⁷ À Burodi Futenasari dikpe ke, zaakū zĩ birean ma á bôte Misila lán zĩkarinɔ bà. Á burinɔ gɔ́ dikpe pì ke kèotokɔ́ne ù. ¹⁸ Mɔ́ káaku gɔ́ro gɛ́ro donsaride zĩ ɔkɔ́si, àgɔ́ burodi futenasari só ari a gɔ́ro baro awɛedode zĩ ɔkɔ́si. ¹⁹ Gɔ́ro suppla gũn lùbene sún gɔ́ kú á bearo, zaakū gbɛ́ kũ à pófutena sò, gbɛ́ zĩtɔ́n yòo, beden yòo, oni a bo Isarailanɔ té ò a demɛ. ²⁰ Àsun pófutena só gɔ́ro piaro. Gu kũ á kun pínki, àgɔ́ burodi futenasari só.

Vĩnla dikpe káaku

²¹ Musa Isaraila gbɛ́ zɔ́kɔ́nɔ sìsi ñ pínki à piñne: À gé à á ɔn sã kũ à de Vĩnla dikpekepe ù. ²² À sɛ̀sɔ́vlã sé à zɔ́ aru kũ à kú ta gũnwa à máma á kpélele gbɛ̀nɔ, ɔplai kũ ɔzeo kũ a musuo. Á gbɛ́ke sún bo bàairo ari gu do. ²³ Tó Dikiri ten pã búsula àten Misilanɔ dede, tó à aru è kpélele gbɛ̀nɔ, ani gɛ́alame. Ani tó gbɛ́dederi gɛ́ái à á dedero. ²⁴ Ákɔ́nɔ kũ á burinɔ àgɔ́ yã pì kũna kèotokɔ́ne ù ari á buria. ²⁵ Tó a gɛ́ búsu kũ Dikiri ni á gban lákū à a lé séáre nà, àgɔ́ donyĩyã pì kũna. ²⁶ Tó á néncɔ donyĩyã pii mii gbèkaáwa, ²⁷ à oñne kũ Vĩnla sa kũ òdi o Dikiri-aame, zaakū kũ à Misilanɔ dede, à gɛ́ ó Isarailanɔ kpéla, adi ò dedero. Akū gbɛ̀nɔ kúte ò donyĩ kè Dikirine. ²⁸ Kũ ò tà, ò kè lákū Dikiri ò Musa kũ Harunaoone nà.

Misila daudunɔ gaganaa

²⁹ Gwãani lizãndo Dikiri Misila daudunɔ dede ñ pínki, sena zaa Firi'auna kũ à vutena kpataa néa ari à gèe pé purusunanɔ néncɔ kũ pókãde né sà káakunɔ ñ pínki. ³⁰ Firi'auna fute gwãani kũ a ibanɔ kũ Misilanɔ ñ pínki, akū wɛ̀nda ó dà Misilala, zaakū ɔn ke kun gèe sariro. ³¹ Gwãanin Firi'auna Musa kũ Harunao sìsi à piñne: À fute kũ Isarailanɔ à bote ma gbɛ̀nɔ té. À gé donyĩ ke Dikirine lákū a ò nà. ³² À á blènɔ kũ á sãnɔ kũ á zùnɔ séte lákū a ò nà. À gé à sa mana omene se. ³³ Misilanɔ nàkara gbɛ́ pìnɔ ò boteñne ñ busun lika-lika, zaakū ò pì: Óni gaga ó pínkime. ³⁴ Isarailanɔ ñ flawadenanɔ kà tanɔ gũn lùbene sari, ò ñ utanɔ fiffia ò dàda ñ gã. ³⁵ Ò kè lákū Musa òñne nà, ò andurufu pónɔ kũ wura pónɔ kũ pókasanɔ gbèka Misilanɔ. ³⁶ Dikiri tò Misilanɔ ñ wé gwà, akū ò kpàrma. Leme ò Misilanɔ pónɔ sirmma le.

Isarailanɔ dana zén

³⁷ Isarailanɔ dà zén gèe, ò bôte kũ Rameseo ò tà Suko. Gɔ́gbɛ̀nɔ gbɛ̀nɔn dúbu wàa aakɔ́me, néncɔ kũ nɔgb-

běno baasi. ³⁸ Buri žično tà kúnwo dasi dɔ. Blěno kũ sãno kũ zùnno dasi manamana. ³⁹ Ò burodi futenasari kè kũ flawadena kũ ò bò Misilao. Ò kè lùbenɛ sari, zaakũ ò pèmma Misila kãntomɛ. Odi le ò pòble kè ò sè zãna ũro.

⁴⁰ Isarailano kunna Misila kè wè wàa pla kũ baraakurio. ⁴¹ Wè wàa pla kũ baraakurio pì papanaa gbera, dikpe pì zĩn Dikiri žĩkarii pino bête Misila n̄ pínki.

⁴² Gwãani pì kun Dikiri pò ũmɛ. Isarailano nigõ iběne kea ari n̄ buria, zaakũ gwãani piin Dikiri Isarailano bona Misila iběne kè.

Vĩnla dikpe

⁴³ Dikiri pì Musane kũ Harunao: Vĩnla yã kũ ma diten dí. Buri žičo ke sún a nòbo sóro, ⁴⁴ ama zò kũ a lù, tó a tž zžna, ani só. ⁴⁵ Nibɔ ke gbasekeri sún sóro. ⁴⁶ À só kpén, àsun bo kũ a nòbo pìio bàairo. Àsun sã pì wá ke éro. ⁴⁷ Isarailano pínki gž dikpe pì ke. ⁴⁸ Tó gbě žičo kú á té, tó à ye à Vĩnla dikpe ke Dikirine, à a be gžgběno tž zž n̄ pínki à gž bede ũ gbasà à ke. Gycfɔɔde sún sóro. ⁴⁹ Bede kũ gbě žičo kũ à kú kãáo, doka dokno piime. ⁵⁰ Akũ Isarailano kè lákũ Dikiri ò Musane nà kũ Harunao n̄ pínki. ⁵¹ Žĩ birean Dikiri Isarailano bête Misila gž kũ gžao.

Burodi Futenasari dikpe kũ daudono kpana Ludaao

13 Dikiri yã ò Musane à pì: ² Àgž Isaraila daudono kũ pókãde né sà káakuno kpáma, zaakũ ma pónomɛ n̄ pínki.

³ Musa pì Isarailano: Á bona Misila zòblen gɔɔ díkina yã gž dɔágu, zaakũ Dikiri mé à á bête Misila kũ a ɔ gbãnao. Àsun pófutena só gɔɔ piaro. ⁴ Áten bote Misila gbãrame mo káaku kũ òdi pi Abibu gũn. ⁵ Dikiri lé sè á dizinone à pì áni bũsu kũ à vī kũ z'io din, kũ Kanaano kũ Itino kũ Amɔrino kũ Ivino kũ Yebusinon kun kpááwa. Tó à tò a ka, à dikpe pì ke mo dín. ⁶ Àgž burodi futenasari só ari gɔɔ suppla. A gɔɔ supplade pì žĩ nigž deáre Dikiri dikpe gɔɔ ũ. ⁷ Àgž burodi futenasari só ari gɔɔ suppla pì papa. Pófutena ke lùbenɛ ke sũngž kú on ke gũn á bũsunlo. ⁸ Žĩ piia agž o á négžgběno áten ke le yã kũ Dikiri kèare kũ à á bête Misila yãime. ⁹ Dikpe pì nigž deáre sèeda ũ lán pò dana ɔaa bà, ke lán dɔngu pò yĩna mì'areaa bà, de Dikiri doka gž kú á lén, zaakũ àkũ mé à á bête Misila kũ a ɔ gbãnao. ¹⁰ Àgž dokayã pì ke a gɔɔ wè kũ wèeo.

¹¹ Tó Dikiri tò a ka Kanaano bũsun, akũ à kpááwa lákũ à a lé sèare nà kũ á dizino, ¹² agž á daudono kpáa n̄ pínki. Á pókãde né sà káakuno digž de a pò ũ n̄ pínki. ¹³ Àgž á zaaki né sà káaku tɔɔma bo kũ sãneo. Tó ádi boro, à a waka fī. Àgž á daudono tɔɔma bo n̄ pínki. ¹⁴ Tó á négžgběno á lá a mii zia ò pì, bý yãn gwee, à piñne Dikiri á bête zòblen Misila yã kũ a ɔ gbãnao yãime. ¹⁵ Kũ Firi'auna kùgbãna kè à gi ó gbarɛi, akũ Dikiri Misila daudono dèdè n̄ pínki kũ pókãde né sà káakuno n̄ pínki. A yã mé à tò odi sa oa kũ pókãde né sà káakuno pínki, odi ó daudono tɔɔma bo. ¹⁶ Adikina nigž de sèeda ũ lán pò dana ó ɔaa bà ke pò yĩna ó

mì'areaa bà, zaakũ Dikiri mé à ó bête Misila kũ a ɔ gbãnao.

Isarailano bona Misila

¹⁷ Kũ Firi'auna Isarailano gbàre, Luda dí bo kúnwo Filisitini bũsu zé kparo, bee kũ a kãnikeo, zaakũ à pì: Tó ò fùteñyĩ kũ žičo, oni n̄ nèse lite ò era Misila. ¹⁸ Luda pà zé piine, akũ à gbáranna zé sè kúnwo Isira Tēra kpa. Isarailano bête Misila ò n̄ žĩkabono kũna.

¹⁹ Musa Yusufu wáno sè àten táo, zaakũ Yusufu tò Isarailano lé sèare yã à pì, tó Luda sù n̄ bo, oni a wáno sète ò boo gwe.

²⁰ Kũ ò bò Suko, ò gèe ò bùraa kàte gbáranna léa zaa Etamu. ²¹ Dikiri digž doñne are tɛluku gũn fãnantɛ de agž zé moñne. Gwãani sž àdigž doñne are ténene gũn, de agž gu puñne ògž taa o fãnantɛ kũ gwãanio.

²² Tɛluku pì di go n̄ are fãnantɛro, ténene pì di go n̄ are gwãaniro.

Misilano petena Isarailano

14 Dikiri pì Musane: ² Ñ o Isarailano ò lite ò gé bùra kàte Pi'airo sare Migidolu kũ ísira dagura, aredɔkšana kũ Baali Zefžo. À bùra kàte ísira sare gwe. ³ Firi'auna nigž da a sãte, gbáranna á kũkũmɛ. ⁴ Mani a kùgbãna kũ, ani péteái, mani tó bo Firi'auna kũ a žĩkarino yã sabai, Misilano nigž dš kũ makũme Dikiri ũ. Akũ Isarailano kè le.

⁵ Kũ ò ò Misilano kina Firi'aunane gbě pino bàa lè, akũ àpii kũ a ibano nèse lite Isarailano yã musu ò pì: Bón o kè, akũ o tò ò bò zòblenawerenn? ⁶ Akũ Firi'auna gó dš a sšne à a žĩkarino kàkara. ⁷ À sšgo manano sè mèn wàa aakš kũ Misila sšgono pínki kũ žĩkari gbě zžkžno ká n̄ gũn. ⁸ Dikiri Misilano kina Firi'auna kùgbãna kũ, akũ à pète Isaraila kũ òten bote kũ swěgbãnaonci. ⁹ Akũ Misilano pèteñyĩ kũ Firi'auna sšno kũ a sšgono kũ a sšdeno kũ a žĩkarino n̄ pínki, akũ òten su n̄ le n̄ bũran ísira sare kãni kũ Pi'airoo aredɔkšana kũ Baali Zefžo.

¹⁰ Kũ Firi'auna kà kãni, Isarailano wé sè, akũ ò Misilano è té n̄ kpe. Vĩna n̄ kũ manamana, akũ ò wiki lè Dikiria. ¹¹ Ò pì Musane: Mirano kú Misilanloo? Bý yã mé à tò n su kũoo gbárannan la ò gagaa? À kè dera n bo kũoo Misilai? ¹² Asa o ònne Misila ò pì n̄ ó tó tɛene ò zò ble Misilano! Zòblennena manawere de gagana gbáranna dínla. ¹³ Musa piñne: Àsun tó vĩna á kũro. À ze tɛene áni e lákũ Dikiri ni á sura ba nà gbãra, zaakũ Misila kũ áteni n̄ e gbãra dín, áni n̄ e ziki doró.

¹⁴ Dikiri mé ani žĩ káare. Àgž yĩtena kítikiti dé!

Isarailano bikũna Isira Tērala

¹⁵ Dikiri Musa là à pì: Bý wikin nten lémaa? Ñ o gběno ò fute ò bo kũ táo. ¹⁶ Ñ n gò dɔ ísiralà à zžkžre, de Isarailano le ò gète a dagura gukoria.

¹⁷ Makũ, mani Misilano kùgbãna kũ, oni gèn n̄ gbera, mani tó bo Firi'auna kũ a žĩkarino kũ a sšgono kũ a sšdeno yã sabai. ¹⁸ Tó ma tó bò Firi'auna kũ a sšgono kũ a sšdeno yã sabai, Misilano nigž dš sà kũ makũme Dikiri ũ. ¹⁹ Luda Malaika kũ à do Isarailano are era à

gèe n kpe kpa, akū téluku kū à kú n are èra à gèe n kpe dɔ ²⁰ mókɔnɔ kū Misilano dagura. Téluku pì gu pù Isarailano è gusira kpà Misilano, akū n gběke dí le à nà a dakei gwāani kūaro.

²¹ Kū Musa a ɔ dɔ ísiralá, akū Dikiri bò kū ĩa gbānao ifāboki kpa. À kàka ari gu gèe a dɔo à ísira lè à kpàatekɔre, akū gukori bò. Kū í zǝkɔre, ²² akū Isarailano taa ò gukoría ò bikū. Í bīni bò n ɔplai kū ɔzeo. ²³ Akū Misilano pèteńyĩ. Firi'auna sɔnɔ kū a sɔgonɔ kū a sɔdeno pínki té n kpe ísira gūn. ²⁴ Gudɔnaao Dikiri Misila zǝkarino gwà zaa ténene gūn, akū à tò ò líkara. ²⁵ À tò n sɔgonɔ vlě, à tò n taa'onaa kè z'ũ, akū ò pì: Ó bàa lé Isarailano, zaakū Dikiri ten zǝ káńne kūoome.

²⁶ Dikiri pì Musane: N n ɔ dɔ ísiralá, í ni da Misilano kū n sɔgonɔ kū n sɔdeno. ²⁷ Akū Musa a ɔ dɔ ísiralá, akū í ten su a gbèn gudɔnaao. Lákū í ten su nà, akū Misilano bàa sí ò ye ò bɔte. Gwen Dikiri tò ísira dàńlan. ²⁸ Í sù a dà sɔgonɔ kū sɔdeno kū Firi'auna zǝkari kū ò gèe ísira gūn Isarailano gberano n pínki. N gběke dí boro, bee mèn do. ²⁹ Isarailano sɔ ò taa ò í dagura gu koriamé. Í bīni bò n ɔplai kū ɔzeo. ³⁰ Zǝ birean Dikiri Isarailano sí Misilano, akū Isarailano Misila pino gèno è ísira bara. ³¹ Kū Isarailano Dikiri gbāna zǝkɔ kū à mò Misilano è, ò vīna kène, akū ò a náani kè kū a zǝbleri Musao.

Isarailano lèe

15 Akū Musa kū Isarailano n pínki lè dí sí Dikirine ò pì:

Mani lè sí Dikirine, zaakū a tó bona, à sɔdeno kū n sɔnɔ kà ísiran.

² Dikiri mé à ma gbāna ũ, mani a táaki lé, akū mé à ma sura bà.

Àkūme ma Luda ũ, mani a tó kpá.

Àkūme ma de Luda ũ, mani a tó sé lei.

³ Dikiri bi zǝkariime, a tón Dikiri.

⁴ À Firi'auna sɔgonɔ kū a zǝkarino kà ísiran, à zǝkari gbě zǝkɔnɔ vlě Isira Těran.

⁵ Í lòkotoo pii dàńla, ò kpàte zǝte lán gběe bà.

⁶ Dikiri, n ɔplan gbāna kun kū zǝkɔkeo, Dikiri, n n iberenɔ kàkate kū n ɔplao.

⁷ N n zāngurino nē n gakuri zǝkɔ gūn, n ɔ fě n n náte lán sěe bà.

⁸ N pó bò n yīn, akū í zǝkɔre, à gǝ zena lán bīni bà, ísira ì ari a guragura.

⁹ Ó ibere pino pì, oni pètewái ò ó leme,

oni ó pónɔ sète lákū ò yei nà,

oni n fēnedano bo ò ó dedeo.

¹⁰ N n lé'ia vù, akū ísira dàńla,

ò kpàte lán darumaa bà í zǝkɔ pin.

¹¹ Dikiri, tānano té a kpate mé à de lán n bàa? Dín oni lekɔa kūnwoo?

Yābonsarekeri, n zǝkɔke adona, n gakuri naasi ví.

¹² N n ɔpla pòro, akū zǝte n mómɔ.

¹³ Ókɔnɔ kū n ó bó zǝblenno ĩni doweré are n gběke gūn, ĩni gé kūoo n busun kū n gbānao.

¹⁴ Tó burino mà, oni lukaluka, í wāna ni ká Filisitini būsudeno pɔa.

¹⁵ Edɔmuno kínano ni vīna ke, swě ni kē Mɔabu don'aredenɔn, Kanaano būsudeno mē ni yó n pínki.

¹⁶ Vīna zǝkɔ ni n kū, swě ni kēńgu, oni gǝ kítikiti lán gběe bà n gbāna zǝkɔ yāi Dikiri,

ari ókɔnɔ kū n ó sé n pó ũno ni gěte.

¹⁷ Dikiri, ĩni gé kūoo kpi kū n sē n pó ũ kīnaa, ĩni ó zǝni péte gu kū n dite n vuteki ũn,

n kúki kū n kèke n zǝdanee pii.

¹⁸ Dikiri nigǝ kí ble gɔɔ sında pínkime.

¹⁹ Kū Firi'auna sɔnɔ kū a sɔgonɔ kū a sɔdeno gèe ísira gūn, akū Dikiri sù kú ío à dàńla, ama Isarailano taa ò gukoría ísira pii gūn. ²⁰ Akū annabi Miriamu, Haruna dàre, a sègèe sè, akū nɔgběno bò ò téi n pínki, òten sègèe pá òten ũ wā. ²¹ Miriamu lèe síńne à pì:

À lè sí Dikirine, zaakū a tó bona, à sɔdeno kū n sɔnɔ kà ísiran.

Í kyākya

²² Musa dà zén kū Isarailano, ò kèkɔa kū Isira Těrao ò gèe Suru gbáranan. Ó taa ò gɔɔ aakɔ gbáranan pìn odi í ero. ²³ Kū ò kà gu kū òdi pì Mara, odi fǝ ò a í mìro kū à kè kyākya yāi. A yā mé à tò ò tó kpà gu piine Mara. ²⁴ Akū gběno zuka kà Musai ò pì: Bón óni mii? ²⁵ Musa wiki lè Dikiri, akū Dikiri lí mōne. Kū Musa lí pii zù ín, akū í pii kè nna. Gwen Dikiri yā diteńne kū dokao à n yó à n gwá ²⁶ à pì: Tó a laakarii dɔ makū Dikiri á Luda yāa áten yā kú má yei ke, tó a yā kú ma diteno mà, akū á ma dokano kūna pínki, mani gyā kú ma kà Misilano ke kááguro, zaakū makūme Dikiri kū àdi á gba aafia ũ. ²⁷ Abire gbera ò kà Elimu, gu kū ísěboki mèn kuri awēplanɔn kun kú domina lí mèn baaakɔ akurino. Akū ò búraa kàte í pii sare gwe.

Mana kú kpekperewino

16 Isarailano fùte Elimu n pínki, akū ò kà Sini gbáranan kú à kú Elimu kú Sinaio dagura n bona Misila mɔ plade gūn gɔɔ gěrode zǝ. ² Akū ò zuka kà Musai kú Harunao gbáranan gwe n pínki ³ ò pińne: Bó yā mé à tò Dikiri dí ó dede Misilaroo? Gwe odi vute ò pó ble kú nòbɔɔ ari ò kã, akū a su kūoo gbáranan kú à ó dede kú nàao.

⁴ Dikiri pì Musane: Bona musu mani póble fāare. Gběno ni bɔte ò gɔɔ do pó sète lákū gu digǝ dɔ nà n blena lén, de mà n yǝ mà gwa tó ò ma doka kūna.

⁵ Gɔɔ suddode zǝ gɔɔ pla pón oni sète ò a póble ke.

⁶ Akū Musa kú Harunao pińne n pínki: Ɔkɔsiala áni dǝ kú Dikiri mé à á bote Misila, ⁷ zia kɔnɔ áni Dikiri gakuri e. À zuka kú a kàai mà. Bón ó ũ kú áni gbasaa zuka kàwáii? ⁸ Musa èra à pì: Dikiri ni á gba nòbɔɔ à só ɔkɔsiala, zia kɔnɔ ani póble kpáawa á blena lén, kú à

zuka kũ á kàai mà yāi. Póken ó ũro. Adi ke ókõn a zuka kàwáiro, Dikirime.

⁹ Akũ Musa pì Harunane: Ñ o Isarailanõne ñ pínki ò na Dikirii, zaakũ à ñ zुकakanaa mà. ¹⁰ Kũ Haruna ten yā oñne, ò are dõ gbáranna kpa, akũ ò è Dikiri gakuri bò ò sùrma téluku gũn. ¹¹ Akũ Dikiri yā ò Musane à pì: ¹² Ma Isarailanõ zुकakanaa mà. Ñ oñne òksiala oni nõbõ só, zia kõnkõ oni pò ble ò kã, oni dõ kũ makũme Dikiri ñ Luda ũ.

¹³ òksì kpekperewinõ sù ò dà ñ bũrala. Kũ gu dõ plí kpà à likańyí. ¹⁴ Kũ plí kẽ, akũ pò gũ katena zíte púu ketekete lán pò koto bà. ¹⁵ Kũ Isarailanõ è, ò pikõne: Bón díi? Zaakũ odi dõ pò kũ à de a ũro. Musa piñne: Pò kũ Dikiri kpàáwa à blen gwe. ¹⁶ Yā kũ Dikiri ditéáren dí: Á baadi sète a blena lén. Á sète á baadi zaka lé dodo á òndenõ dasi lén. ¹⁷ Isarailanõ kè le. Ò sète, gbẽkenõ pò zõkõ, gbẽkenõ pò fíti. ¹⁸ Kũ ò zakaa dàn, gbẽ kũ à sète zõkõ pò dí dialaro, gbẽ kũ à sète fíti pò dí kíaaro.

¹⁹ Musa piñne: Gbẽke sún a kpara tó ari gudõoro.

²⁰ Gbẽkenõ dí Musa yā maro, ò a kpara tò ari gu dõ, akũ à kòkòw kà à vã, akũ Musa pò fẽ gbẽ pincì.

²¹ Lákũ gu digõ dõ nà baadi di sète a blena lén. Tó ifántẽ gbã, pò kũ à gũ zíte di yómẽ. ²² Gõõ suddode zĩ ò pòble sète leu pla, baadi zaka lé plapla. Akũ ñ gbẽ zõkõnõ gèè ò ò Musane ñ pínki. ²³ À piñne: Len Dikiri díte le. Zia bi kámmabogõõ zĩme, Dikiri gõõme. À pò kũ á ye à kpá téa kpá téa. À pò kũ á ye à disa disa, à a kpara kũ à gũ dite ari gu dõ. ²⁴ Ò dite ari gu dõ lákũ Musa ò nà. Adikũ dí vãro adi kòkò káro. ²⁵ Akũ Musa piñne: À ble gbãra, zaakũ kámmabogõõ zĩme, áni e gukea gbãraro. ²⁶ Àgõ sète ari gõõ suddo. A gõõ supplade bi kámmabogõõ zĩme, anigõ kun zĩ kũaro.

²⁷ Gõõ supplade zĩ gbẽkenõ bò ò gèè sète, akũ odi lero. ²⁸ Akũ Dikiri pì Musane: Ánigõ kú kũ doka kũ ma ditenõ manaa sario ari bõremẽ? ²⁹ Àgõ dõ kũ makũ Dikiri ma kámmabogõõ ditéáre. A yā mé à tò gõõ suddode zĩ madì gõõ pla pòble kpàáwa. Baadi gõ kú a gbèn, gbẽke sún bo gu kũ à kun gõõ supplade pì zĩro. ³⁰ Akũ ò kámma bò gõõ supplade zĩ. ³¹ Isarailanõ tó kpà pòble piine mana. À de lán pòwe pura keteketeno bàme. A í nna lán kàra zóde bà.

³² Musa pì: Yā kũ Dikiri diten dí: Ò mana zaka lé do dite ó burinõne, de ò pòble kũ à kpàwá ò blè gbáranan ó bona Misila gbera e se. ³³ Akũ Musa pì Harunane: Ñ lo sé ñ mana zaka lé do kán ñ dite Dikiri are, de àgõ ditena ó burinõne. ³⁴ Akũ Haruna dite gbè anlonõ sare de àgõ ditena lákũ Dikiri ò Musane nà.

³⁵ Isarailanõ mana blè wẽ bupla ari ò gèè ò kào bũsu kũ gbẽnõn kún. Ò mana pii blè ari ò gèè ò kào Kanaano bũsu léa. ³⁶ Zaka lé do bi lita plame.

Í bona gbèn

(Nar 20:2-13)

17 Isarailanõ fùte Sini gbáranan ñ pínki, òten bũraa kátèkatè lákũ Dikiri òñne nà, akũ ò gèè ò bũraa kàte Refidimu. Odi í le ò mì gwero, ² akũ ò zuka kà Musai ò pì: Ñ ó gba í ò mi. À piñne: Býyāi áten lék-pakõana ke kũmaoo? A kè dera áten Dikiri lé à gwaa?

³ Kũ ími teni ñ de, akũ ò zuka kà Musai ò pì: Býyāi n bo kũoo Misilai? Ñ ye ími ó de kũ ó néno kũ ó pòkãdenõn yá? ⁴ Akũ Musa wiki lè Dikiria à pì: Deran mani ke kũ gbẽ pincõ nàa? À gũ fíti kũ oni ma pápa kũ gbèèo ò ma de. ⁵ Dikiri pìne: Ñ Isaraila gbẽ zõkõnõ sète à do gbẽ pincõne are. Ñ n gò kũ n Nili lèò sé dõ. ⁶ Mani ze n are Orebu gbèsi sare gwe. Ñ gbèsi pì lé, í ni bo de ò mi. Akũ Musa kè le Isaraila gbẽ zõkõnõ wára. ⁷ Akũ ò tó kpà gu piine Masa, zaakũ gwen ò Dikiri lèn ò gwà ò pì: Dikiri kú kũoome gwe yá? Ò tó kpàne Meriba dõ, kũ Isarailanõ zuka kà gwe yāi.

Zíkana kũ Amalekinõ

⁸ Amalekinõ sù zĩ ká kũ Isarailanõ Refidimu. ⁹ Akũ Musa pì Yõsuanõ: Ñ gbẽnõ sé ó té à gé zĩ ká kũ Amalekinõ. Zia manigõ zena sĩsĩ dí mìsõntea kũ Luda gòoo kũna. ¹⁰ Yõsua kè lákũ Musa òne nà, à gèè zĩ ká kũ Amalekinõ. Akũ Musa kũ Harunao kũ Uruo didi sĩsĩ pii mìsõntea. ¹¹ Tó Musa a gõõ sè, Isarailanõ digõ zĩ ble Amalekinõame, ama tó à a gõõ dite sõ, Amalekinõ digõ zĩ ble Isarailanõa. ¹² Kũ Musa gõõ wã, ò gbèè sè ò dite a gbáru à vùtea, akũ Haruna kũ Uruo a gõõ kũkũna, gbẽ do cplai, gbẽ do czei, akũ a gõõ gũ zena ari ifántẽ gèè à gèè kpén. ¹³ Akũ Yõsua zĩ blè Amalekinõa à ñ dede kũ fñedao.

¹⁴ Dikiri pì Musane: Ñ adikina kè takada gũn de àgõ de dõngu pò ũ ñ ò Yõsuanõ, zaakũ mani Amalekinõ buri bo andunia gũn ñ pínki. ¹⁵ Musa gbagbaki bò, akũ à tó kpàne Dikirime ma tuta ũ ¹⁶ à pì: Ma ò sè Dikiri kpata kpa. Dikiri nigõ zĩ ká kũ Amalekinõ gõõ sĩnda pínki.

Yetoro gena Musa gwa

18 Musa anzure Yetoro, Midiã sa'ori, yā kũ Luda kè Musane kũ a gbẽ Isarailanõ mà, lákũ Dikiri ñ bõte Misila nà. ² À sù à lè Musa gĩnake à a nanõ Zipora zĩ be ³ kũ a négõgbẽ mèn planõ. A do tón Gesõmu, zaakũ Musa pì gbẽ zĩtõn a ũ dakenõ bũsun. ⁴ A do tón Elieza, zaakũ Musa pì a de Luda a faaba kè à a bo Firi'auna fñedaa léi. ⁵ Akũ Yetoro fùte àten su Musa kínaa kũ a néno kũ a nanõ gu kũ à bũraa kàten Luda kpi sare gbáranan. ⁶ À légbãzã kè Musane à pì: Maten su n kínaa kũ n nanõ kũ n né mèn planõ. ⁷ Musa bò à gèè à dà a anzurele à kùte à lé pèa. Ò kã aafiaa gbèka, akũ ò gèè kpén. ⁸ Musa yā kũ Dikiri kè Firi'aunanõ kũ Misilano Isarailanõ yāi bàbanõ pínki kũ wari kũ à ñ lé zè gũnnõ pínki kũ lákũ Dikiri ñ bó nà. ⁹ Yetoro pò kè nna yā mana kũ Dikiri kè Isarailanõneea pínki kũ lákũ à ñ bó Misilano cĩ nà. ¹⁰ Akũ à pì: Ò Dikiri sáabu kpá lákũ à á bó Firi'auna kũ Misilano cĩ nà. ¹¹ Má dõ sà kũ Dikiri zõkõ de tãnanõla ñ pínki. Kũ Misilano ña dǎáwa, à yā mǎñne. ¹² Akũ Yetoro sa'opõ kũ òdi ká tén à té kũ ò Ludaa kũ sa'opõ pãndenõ dõ. Akũ Haruna kũ Isaraila gbẽ zõkõnõ ñ pínki ò sù ò pò blè kãao Luda are.

Yãgõgõrino ditena

¹³ Kũ gu dõ Musa vùte àten yā gõgõñne, ò katenai zaa kõnkõ ari òksì. ¹⁴ Kũ Musa anzure yā kũ àten keñne è

pínki, akū à a là à pi: Bón nten ke kú gbě dínc lée? Býyá nten yákpate kéñne ndo, gbě sínda pínki katenanyí zaa kónk ari kóksii? ¹⁵ Musa wèa à pi: Gběnc di su ma kí-naa ò Luda poyenyína yá mame. ¹⁶ Tó ò yáketé ví, òdi su ma kínaa mà yá pi gǔgǔhne mà Luda doka kú à diteno óñe.

¹⁷ Musa anzure pine: Yá kú nten ke manaro. ¹⁸ Ìni kpsa, gbě kú ò kú kúnwonc ni kpsa dɔ, zaakū zī pì denla, ìni fī ò ke ndoro. ¹⁹ Ì ma yá ma sà, mani lé damma, Luda nigǔ kú kúnwo. Ìnigǔ deñe yáǔgǔgǔri ũ, ìnigǔ gé kú ò yānc Luda kínaa, ²⁰ ìnigǔ doka kú Luda diteno dañe, ìnigǔ zé kú à de ò sé mǎhne kú yá kú oni kenɔ. ²¹ Ì gbě laakaride náanide kú ò Luda vína ví akū òdi gusaregba síronc sé ò tē, ò ò díte gběnc wàa sɔsɔronc don'aredenc ũ kú gběnc basɔsɔroo kú gběnc bupla akurio kú gběnc kurikurio, ²² de òǔǔ yá gǔgǔ gbě pínkne gɔɔ sínda pínki. Oni su n kínaa kú yá zī'ún pínki, ama oni yá fitinnanc gǔgǔ ò zída. Abire mé ani n aso lagonne. ²³ Tó Dikiri wènné, tó n kè le, ìni fuaro, gbě pínk ni tá be kú laakariio kpatena.

²⁴ Musa a anzure yá mà à kè lákū à òare nà pínki. ²⁵ À gbě laakaridenc sè Isaraila burinc té pínki à ò díte gběnc wàa sɔsɔronc don'aredenc ũ kú gběnc basɔsɔroo kú gběnc bupla akurio kú gběnc kurikurio. ²⁶ Akū òdigǔ yá gǔgǔhne gɔɔ sínda pínki. Yá zī'ún òdi suo Musa kínaa, akū òdi yá fitinnanc gǔgǔ ò zída. ²⁷ Musa gèe à zè a anzureene, akū à tà a busun.

Sinai kpi sare

¹⁹ Isarailanc bona Misila mɔ aakǔde gūn ² ò fùte Refidimu. Kú ò kà Sinai gbárannc, akū ò búraa kàte gwe Sinai kpi sare. ³ Musa didi à gèe Luda kínaa kpi pii musu, akū Dikiri lé zùì à pi: Ì yá dí o Yakubu buri Isarailancne: ⁴ A è lákū ma kè Misilancne nà, lákū ma á sé ma su kááo ma kínaa, lákū vāu di a né sé a demberèea nà. ⁵ Tó a ma yá mà á ma bàka kunna kááo yá kúna tera sà, anigǔ de ma gbě yenyidenc ũ buri sínda pínki té. Bee kú andunia de ma pǔ ũ pínki, ⁶ anigǔ demene kínanc kú sa'orinc ũ, ma gbě kú ò kú adonanc ũ. Yá kú ìni o Isarailancneen gwe.

⁷ Musa kipa à gbě zǔkǔnc sisi, akū à yá kú Dikiri ònne bàbañne pínki. ⁸ Gběnc wèa ò pínki ò pi: Yá kú Dikiri òwère pínki óni ke. Akū Musa gèe à yá kú ò òo bàba Dikirine. ⁹ Dikiri pine: Mani su n kínaa túsukpe gégetee gūn, de gɔɔ kú maten yá onne, oni ma onigǔ n náani ví gɔɔ sínda pínki. Akū Musa yá kú gběnc òo bàba Dikirine. ¹⁰ Akū Dikiri pine: Ì gé ò kínaa ò óñe ò gbà bo ò zídane gbàra kú ziao, ò ò pókasanc pípi. ¹¹ Òǔǔ kú soru gūn ziando, zaakū a gɔɔ aakǔde zīn mani kipa mà ze Sinai kpi musu gbě sínda pínki wára. ¹² Ì zíte lé sèeda dañe kpi pii pǔɔ léa ari à likai pínki. Ì óñe ò laakari ke. Òsun didi kpi piaro. Ì gběke sún ɔ kea sero. Gbě kú à ɔ kèa, ò ade de. ¹³ Òsun ɔ ke adearo. Ò a pápa kú gbèeo ke ò a pápa kú kàao ò de. Pǔkaden yá, bisásirin yá, à gàmè. Tó ò mà ò kuru pè ò a yísám pà, ò na kpi pii.

¹⁴ Musa kipa kpi piia à sù à gběnc lè à óñe ò gbà bo ò zídane ò ò pókasanc pípi. ¹⁵ À era à piñne: Àǔǔ kú

soru gūn gɔɔ aakǔde zī yá. Àsun wúte kú nɔgbèoro. ¹⁶ Kú gu dǔ a gɔɔ aakǔde piia, akū legū ten pūtā àten pí, akū legū sisi kpi musu. Kú ò kuru yísámpanaa mà, akū vína gbě kú ò kú búrannc kú ò pínki òten lukaluka. ¹⁷ Musa bò kúnwo búran à gèe kúnwo Luda kínaa, akū ò zè zíte kpi pii sare. ¹⁸ Túsukpe dà Sinai kpila kú Dikiri kipa kú téo yá. Túsukpe pii fùte lán tãma túsukpe bà, akū kpi pi ten yígáyigá manamana. ¹⁹ Kuru yísámpana ten kara. Kú Musa yá ò, akū Luda wèa legūpūtãnaa gūn.

²⁰ Dikiri kipa à zè Sinai kpi misǔntea à Musa sisi, akū à didi à gèe gwe. ²¹ Dikiri pine: Ì kipa ò kpáké gběnci, òsun ví gulezekila ò su ò ma gwaro, de ò paridenc sún gagaro yá. ²² Bee sa'ori kú òdi namainc, ò gbà bo ò zídane de màsun fènyíro yá. ²³ Musa pi Dikirine: Oni didiro, zaakū n kpákéwái n pi ò zíte lé sèeda da kpi pii pǔɔ léa à gǔ n pǔ ũ. ²⁴ Akū Dikiri pine: Ì kipa ò Haruna sé ò su káao, ama sa'orinc kú gbě kparanc sún ví bara ò su ma kínaaro de màsun fènyíro yá. ²⁵ Akū Musa kipa gbě pínk kínaa à yá pii óñe.

Dokayā mèn kurinc

²⁰ Luda yá díkína ò pínki à pi: ² Makūme Dikiri á Luda ũ. Ma á bíte zòblen Misila. ³ Àsungǔ dikiri ke ví ma gberaro. ⁴ Àsun pǔke taka ke à kúte à donyí kenero, pǔ kú à kú musu ke zíte ke í gūnn yá, zaakū makū Dikiri á Luda, nèségǔbademe ma ũ. Madi gbě kú à yemaironc yá vāni wí ò burinc musu ari à gé pé ò sǎkpenɔa kú ò nasionc. ⁶ Gbě kú ò yemai ò ma dokayānc kúnanc sǔ, madigǔ gběke ví kúnwome ari ò buria. ⁷ Àsun makū Dikiri á Luda tǔ sí pǎpǎro, zaakū gbě kú à ma tǔ sí pǎpǎ mani tó à bo pǎro. ⁸ Àǔǔ dɔn kámmabogɔɔ bi ma pómè. ⁹ Àǔǔ á bura zī kú á zī sínda pínki ke gɔɔ suddo, ¹⁰ a supplade gǔ deáre kámmabogɔɔ ũ, zaakū makū Dikiri á Luda ma pómè. Àsun zī ke ke gɔɔ pi zīro, ákǔnc ke á néǔgbě ke á néncgbě ke á zíkèri gǔgbě ke nɔgbě ke á pókade ke nibɔ kú à kú á bea. ¹¹ Zaakū gɔɔ suddon ma musu kú zíteo kè kú ísirao kú pǔ kú ò kú ò gūnn pínki, akū ma kámma bò a gɔɔ supplade zī. A yá mé à tò ma arubarikaa dà kámmabogɔɔ pín ma díte ma pǔ ũ. ¹² Àǔǔ á de kú á dao bèere dǔ, de à gi ke busu kú makū Dikiri á Luda maten kpááwan.

¹³ Àsun gbě dero.

¹⁴ Àsun zina kero.

¹⁵ Àsun kpāni oro.

¹⁶ Àsun yá dí á gbèdakearo.

¹⁷ Àsun á gbèdake ɔn ni dero. Àsun a nɔ ni dero ke a zíkèri gǔgbě ke nɔgbě ke a zù ke a zaaki ke pǔ kú à vīno pínki.

¹⁸ Gbě sínda pínki legūpūtãnaa mà kú kuru yísámpanaa, ò legūpinaa è kú túsukpeo dɔ kpi musu, akū vína ò kú òten lukaluka ò ze zǎ dire. ¹⁹ Ò pi Musane: Ì yá owere n zída, óni ma. Ìsun tó Luda yá owerero, de òsun gagaro yá. ²⁰ Musa piñne: Àsun tó vína á kúro, zaakū kú à á yǔ à gwa yāin à sù, de àǔǔ a vína ví akúsǔ

àsun durunna kero yāi. ²¹ Ò ze zà dire, akū Musa nà tú-sukpe gègetee pii, gu kū Luda kun pìn.

Dikiri gbagbaki yā

²² Akū Dikiri pì Musane: Ì yā dí o Isarailanɔne: A mà kū á zīdao lákū ma yā òáre zaa musu nà. ²³ Àsun tãna ke ke à namaro. Àsun andurufu ke wura pi tãnanɔ ũro. ²⁴ À ma gbagbaki bo kū òo à sa oa kū sãno kū zùnɔ, sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū kū kennakūkɔ sa'opɔ. Gu kū ma dīteáre àgɔ ma sísin, mani su á kīnaa mà arubarika daágu. ²⁵ Tó átēni ma gbagbaki pì bo kū gbèe, àsun bo kū gbè anaaoro, zaakū tó a gā pètea, a tò à gbãa lèn gwe. ²⁶ Àsun ma gbagbaki bo à a didiki kero, de á pótompoke sún bo gbagbaki piaro yāi.

Yãkena a zéa

23 Àsun òpi baaru kpáro. Àsun ze kū gbè vānio éke sèedade ũro. ² Àsun té parii yāvānikēnaa gūnlo. Àsun ze kū pario yākpate gūn à bo yāzede kpero. ³ Tó takaside yā nnaro, àsun ze kãaoro. ⁴ Tó n iberē zù ke a zaaki sãte akūsɔ n kpakū kãao, ò a kū ò géone be. ⁵ Tó n n zānguri zaaki è àten fu asoa, ò kpáí, òsun a tónlo.

⁶ Tó takaside yā nna, àsun bo a kpero. ⁷ À ke zà kū manafikio. Àsun taarisaride ke gbè mana dero, zaakū mani tó taaride bo pãro. ⁸ Àsun gusaregba síro, zaakū gusaregba di tó wédēno vīna kūme, akūsɔ àdi gbè manano yā lite kpedangara. ⁹ Àsun bòasu wé tãro. Á bòasuke dɔ, zaakū bòasunɔn á ũ yā Misila. ¹⁰ Àgɔ pɔ tó á buranɔa à keke ari wè suddo, ¹¹ a wè suppladen à tó zīte kámma bo à ìam pá, de á takasidēno le ò a zà kū à bũte gwēno kōno wē, nòbɔsēntēno le ò a kpara só. À ke le dɔ kū á geepi búo kū á kùkpeo. ¹² Àgɔ zī ke ari gɔɔ suddo, a suppladen àgɔ kámma bo, de á zùnɔ kū á zaakino le ò kámma bo, akūsɔ á zōno kū bòasunɔ ni le ò ìam pá. ¹³ Àgɔ yā kū ma òárenɔ kūna pínki. Àsun tãnanɔ tó síro. Òsun ò tó ma á lén sero.

Dikpe mèn aakɔnɔ

(Bon 34:18-26)

¹⁴ Wè kū wèeò àgɔ su dikpe kemene gèn aakɔ. ¹⁵ Àgɔ Burodi Futenasari dikpe ke lákū ma dīteáre nà, àgɔ burodi futenasari só ari gɔɔ suppla mɔ kū òdi pi Abibu gūn a gɔɔa, zaakū mɔ pii gūnn a bɔten Misila. Gbèke sún su ma kīnaa ɔkoriro. ¹⁶ Àgɔ Pókēna dikpe ke gɔɔ kū a na pókēnaa, à á burapɔ káakunɔ kpáma. Àgɔ Pó-dufublena dikpe ke wè lakanaa, gɔɔ kū a á burapɔno kàkara pínki. ¹⁷ Wè kū wèeò gèn aakɔ á gɔgbè sínda pínki su kɔkakarana ke makū Dikiri á Luda are. ¹⁸ Àsun pɔfutena kpáma lēle kū sa'opɔ aruoro. Àsun dikpe sa'opɔ nísi dite gu dɔaro. ¹⁹ Àgɔ gé ma Dikiri á Luda ɔnn kū á burapɔ káakunɔ. Àsun blēne nòbɔ kuku kū a da yǐ'ioro.

Luda Malaika ni do a gbēno are

²⁰ Mani malaika gbare à doáre are à á dākpā zén à ká kãao gu kū ma kēken. ²¹ À laakari dɔ a yāa à a yā ma.

Àsun bo a kpero, zaakū ani sùru ke kãáo á taari yā musuro kū ma tó kúa yāi. ²² Tó a a yā mà akūsɔ a yā kū ma òáre kè pínki, manigɔ de á iberēno iberē ũme, á weterino weteri ũ. ²³ Ma malaika pì ni doáre are à gé zéare bũsu kū Amɔrinɔn kun kū Itino kū Perizino kū Kanaano kū Ivino kū Yebusinɔ, mani ò kakate. ²⁴ Àsun kúte ò tãnanɔne à doñyíro, àsun ò kēna kero. À ò gboro à ò gbēno wíwi. ²⁵ À dɔ Dikiri á Ludai, ani arubarika daáre á pòblen kū á pómīnaao, ani gyāno kēáwa. ²⁶ Nɔgbēno ni ò bɔte á bũsunlo akūsɔ para nigɔ kunlo. Mani á wēndi bà dɔáre kū m̀kakɔanaao. ²⁷ Mani vīna dada gbè kū ò kú á arenɔ, mani tó bídi gé buri kú a ka ò kīnaanɔgu, mani tó á iberēno kpe liáre. ²⁸ Mani zú-mantēno gbare á are ò ká Ivino kú Kanaano kú Itino ò pérmáare. ²⁹ Adi ke mani pérmáare wè do gūn gūno, le bũsu pì sún gɔ lákpe ũ nòbɔsēntēno daálaro yāi. ³⁰ Manigɔ pérmáare busebuseme ari à ke dasi à ká à bũsu sí. ³¹ Mani á bũsu lé daáre zaa Isira Tēra léa ari Filisitino Isira léa, zaa gbáranna lén ari Yuflati léa. Mani bũsupidenɔ naáre á ɔí à pérmá. ³² Á bàka sún gɔ kú ò yān ke ò tãnanɔ yāno. ³³ Àsun tó ògɔ kú á bũsunlo, de òsun tó à durunna kemenero, zaakū tó a ò tãnanɔ gbàgba, a tankute kpàkpa á zīdaneme.

Luda bàka kunna kú Isarailano sèedaa

24 Dikiri pì Musane: M̀kɔn kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbè zɔkɔ gbēno baaakɔ akurinɔ, à didi kpia à mó ma kīnaa, à donyí kemene zaa zà. ² M̀kɔmme òni namai ndo, gbè kparano sún su kãiro akūsɔ pari sún didi kúwo kpi díkīna musuro.

³ Musa gèe à yā kú Dikiri òo gbāhne pínki kú dokayāno pínki. Ò wè lēle ò pínki ò pì: Yā kú Dikiri ò pínki òni ke. ⁴ Akū Musa yā kú Dikiri òo pìnɔ kè takada gūn pínki.

À fùte kɔnkɔkɔnɔ à gbagbaki bò kpigerēi, akū à gbèe pètepete mèn kuri awēepla Isaraila buri mèn kuri awēeplano pɔ ũ. ⁵ À Isaraila kefennano zī kú zùsaneno, akū ò sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òo Dikiri kú sáabukpana sa'opɔ. ⁶ Akū Musa zùo pìnɔ aru sè à kpàate leu pla. À a leu do dite kú tao à a leu do àtè gbagbakia. ⁷ Akū à Dikiri bàka kunna kúwo takada sè à a kyó kēhne. Akū ò pì: Yā kú Dikiri ò pínki òni ke òni m̀ natene. ⁸ Akū à aru pii sè à fāmma à pì: Dikiri bàka kunna kãáo arun gwe lákū a mà nà pínki.

⁹ Musa kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbè zɔkɔ gbēno baaakɔ akurinɔ didi kpia. ¹⁰ Ò Isarailano Luda è. Safia gbè gusara katena a gbá gēi, a í de búgu swáswa lán ludambe búgu bà. ¹¹ Luda dí yāke ke Isaraila gbānade pìnɔnero. Ò wé siale, akū ò pɔ blè ò í mì.

Musa kunna Sinai kpi musu

¹² Dikiri pì Musane: Ì didi kpia ò mó ma kīnaa ògɔ kú gwe. Mani gbè anlo kú ma a dokayāno kēano kpámma, de ò le ò dañne. ¹³ Akū à fùte kú a kpàasi Yɔsuao, òten gé didi Luda kpia. ¹⁴ Akū Musa pì gbè zɔkɔne: Àgɔ ò

dã la, óni era ò su á kínaa. Haruna kũ Uruo nigõ kú kãáo. Tó gbẽke yãke ví, à géo hí kínaa. ¹⁵ Akũ Musa dìdi kpi piia. Túsukpe dà a mìsõntela, ¹⁶ akũ Dikiri gakuri kipa Sinai kpi piia. Túsukpe pi daala le ari gɔɔɔ suddo, a gɔɔɔ suppladen Dikiri lé zù Musai zaa túsukpe pii gũn. ¹⁷ Isarailano Dikiri gakuri è lán té kũ àdi hí ble bà kpi pii mìsõntea. ¹⁸ Akũ Musa gẽ téluku pii gũn à èra à didi kpi piia. À kú gwe ari gɔɔɔ bupla fãnantẽ kũ gwãanio.

Luda bizakuta

31 Dikiri yã ò Musane à pì: ² N ma! Ma Uri né Bezaleli, Uru daikore, Yuda buri sè. ³ Ma tò ma Nini kúa, akũ à ãndõ kũ gonio kũ dõnaao lè cẓí pínki gũn. ⁴ À zãble pónɔa dõ kũ wuraa kũ andurufuuo kũ m̀̀gotẽo. ⁵ À gbè bèerede ana dõ kũ a dana pò gũnwo kũ líanaao kũ cẓí s̃inda pínki. ⁶ Abire gbera ma Aisamaki né ɔɔliabu, Dã buri dìte a kpanyĩri ũ. Ma cẓikerino gbà ãndõ hí pínki, de ò le ò pò kũ ma ditenne ke pínki: ⁷ Dakareki kuta kũ doka àkpatiio kũ a nékpareo kũ kpé pì pò keteno pínki, ⁸ teburu kũ a pò keteno, wura atẽne fitiladibo kũ a pò keteno pínki, turaretitikipataki, ⁹ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oki kũ a pò keteno pínki, dàga kũ a dibɔɔɔ, ¹⁰ pókasa kũ ò tãno, sa'ori Haruna pókasa kũ ani naomaino kũ a néno sa'opokasano pínki, ¹¹ pò sakenisi kũ bizakuta turaretiti gbí nnannao. Ò pò pino ke lákũ ma ditenne nà pínki.

Kámmabogɔɔ yã

¹² Dikiri yã ò Musane à pì: ¹³ N o Isarailano è kámmabogɔɔ kũ ma dìte yã da, zaakũ à de sèeda ũ makũ kũ ákõno dagura ari á buria, de à le à dõ makũ Dikiri ma á sé ma gbẽno ũ. ¹⁴ Àgõ kámmabogɔɔ pì yã da, zaakũ gɔɔɔ pì kúáre adoname. Gbẽ kũ à gɔɔɔ pii tẽe kè, ade gàmè. Gbẽ kũ à zĩ kè gɔɔɔ piia, ò ade bo a gbẽno té ò a de. ¹⁵ Àgõ zĩ ke gɔɔɔ suddo, a gɔɔɔ suppladen áni kámma bo, zaakũ makũ Dikiri ma pómè. Gbẽ kũ à zĩ kè kámmabogɔɔaa gàmè. ¹⁶ Isarailano gõ kámmabogɔɔ pì yã kũna ò dìte gɔɔɔ zõkõ ũ ari hí buria ma bàka kunna kũnwo yã ũ. ¹⁷ Anigõ de sèeda ũ makũ kũ Isarailano dagura gɔɔɔ s̃inda pínki, zaakũ makũ Dikiri ma musu kũ anduniao kè gɔɔɔ suddome, akũ ma làka ma kámma bò a gɔɔɔ supplade zĩ. ¹⁸ Kũ Dikiri yã ò Musane Sinai kpi musu à làka, akũ à dokayã kẽ gbè anlonɔa mèn pla kũ a zĩda ɔneo à kpàa.

Wura zùsane b̀̀ɔɔ

32 Kũ gbẽno è Musa dí kipa kpia likalikaro, ò kàkara Harunai ò pìne: N fute n tãna keno kewere ò dowere are, zaakũ Musa kũ à ó b́te Misila pii, ó dõ yã kũ à a lèro. ² Akũ Haruna piñne: À á nãgbẽno wura pòsãno b́te kũ á négõgbẽno póno kũ á nénogbẽno póno à suomenè. ³ Akũ hí pínki a wura pòsãno b̀̀bo ò kpà Harunaa. ⁴ À s̃i à kàsa lán zùsane bà, akũ à làl. Akũ ò pì: Isarailano, á tãnan di! Akũ mé à á b́te Misila. ⁵ Kũ Haruna è le, à sa'oki bò zùu pì are, akũ à kpàkpa kè à pì: Dikiri dikpe kun zia. ⁶ Kũ gu dõ, gbẽno fute ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ òa kũ kennakũkõ sa'opɔ.

Gbẽno vùte òten pò ble òten í mi, akũ ò fute òten pãpã ke.

⁷ Akũ Dikiri pì Musane: N kipa n gé! N gbẽ kũ n bo kũnwo Misilano yàka. ⁸ Ò kẽ zé kũ ma m̀̀hnea likalika, ò wuraa kàsa tãna ũ lán zùsane bà, ò kùtene ò sa òa ò pì, Isarailano tãna kũ à hí b́te Misilano gwe. ⁹ Akũ Dikiri èra à pì Musane: Ma è gbẽ pino sã gbãname. ¹⁰ N gomala de mà a pɔfẽ kipa m̀̀ma mà hí kakatè, ama mani n burino ke dasi. ¹¹ Akũ Musa kúte kè Dikiri a Ludane à pì: Dikiri, b́yãin nten pɔfẽ kipa n gbẽno kũ n hí b́te Misila kũ n gbãna purao kũ n gãsa gbãnao? ¹² Misilano ni pì hí kakatena yãin n hí b́te, de n le n hí dede kpino musu n hí láka andunia gũn. N n pɔfẽ kpáte n yã kũ hí ye n kipa n gbẽnoaa pì bo n nèsen. ¹³ N do n zòb-lerino Ibrahim kũ Isaakuo kũ Isarailano yã, zaakũ n la dàhne kũ n zĩdao n pì, òni hí buri kara lán susuneno bà, òni b̃usu kũ n a yã òhne kpá hí burino ògõ ví gɔɔɔ s̃inda pínki. ¹⁴ Akũ Dikiri yã kũ à pì áni kipa a gbẽnoaa pii bò a nèsen.

¹⁵ Musa èra à kipa kpia, à doka gbè anlo mèn pla pino kũna a zĩ. Yã kèna gbèe pino kpa plapla pínki. ¹⁶ Luda mé à gbè anlo pino à, akũ mé à yã kèmma. ¹⁷ Yɔsua gbẽno wiki mà, akũ à pì Musane: N zĩ wiki ma do buran. ¹⁸ Musa pì: Kũwiki mé à do gwero, wènda ɔɔ do n gwe s̃oro, gbẽno lèsinaan maten ma. ¹⁹ Kũ à kà kãni kũ b̃uraao, à è òten ũ wã zùsa pì are, akũ à pɔ fẽ. À gbè anlo kũ à kũnaa pino pãte kpigerèi gwe, ò w̃wi. ²⁰ Akũ à zùsa kũ ò pii pii sè à dà tén. À a títi bò, akũ à kà ín à kpà Isarailano, ò mi. ²¹ Akũ Musa Haruna là à pì: Bón gbẽ pino kènne, gbasa n tò ò durunna zõkõ dí taka kèè? ²² Akũ à wèa à pì: Nsun pɔ f̃ero, mare. N gbẽ pino dõ, kũ ò vãni. ²³ Mókõno mé ò p̃imene mà tãna ke ke à dohne are. Ò pì Musa kũ à á b́te Misila pii, ò dõ yã kũ à a lèro. ²⁴ Akũ ma piñne gbẽ kũ ò wura ṽino b́te ò suo. Kũ ò s̃uo, akũ ma kà tén, akũ à bò zùsané b̀̀ɔɔ pì ũ.

²⁵ Musa è Haruna tò gbẽno teni hí poyeina ke, akũ ò gõ lalandi pò ũ hí iberenone. ²⁶ Akũ à zè b̃ura zélea à pì: Gbẽ kũ ò kú Dikiri kpano su ma kuru. Akũ Levi burino kàkara a kuru. ²⁷ À piñne: Dikiri Isarailano Luda pì, á baadi a f̃eneda loko à dodo b̃uraai zéle kũ zéleo, á baadi a gbẽno kũ a gbẽnnano kũ a gbèdakeno dede. ²⁸ Levi burino kè lákũ Musa dàhne nà. Gbẽ kũ ò hí dede zĩ piñno kà gbẽno dúbu aakõ taka bà. ²⁹ Akũ Musa pì Levi buri p̃ino: Lákũ a bo á néno kũ á gbẽno kpe nà, a á zĩda kpà Dikiri gbãra, Dikiri arubarikaa dàagu gbãran gwe.

Musa kutekena Dikiri Isarailano

³⁰ Kũ gu dõ Musa pì Isarailano: A durunna zõkõ kè, bee kũ abireo mani era mà didi kpia mà gé Dikiri kínaa do, òdigõ d̃oro ke mani le mà kúte kenéare á durunna yã musu. ³¹ Akũ à èra à gèe Dikiri kínaa à pì: N yã nna! Gbẽ pino durunna zõkõ kè, ò tãna ke kè hí zĩdane kũ wuraa. ³² N s̃uru ke! N hí durunna kèmma. Tó lenlo, n ma tó warawara takada kũ n kèe gũn. ³³ Dikiri p̃ino: Gbẽ kũ à durunna kèmene t̃on mani warawara ma takada gũn. ³⁴ N gé kũ gbẽno gu kũ ma ònnen sã. Ma

Malaika ni donne are. Bee kũ abireo tó ma wétãm-mana gɔɔ kà, mani wé tãrĩma ñ durunna yã. ³⁵ Akũ Dikiri gagagyã kà gbẽɔngu zùsane kũ ò tò Haruna pii pì yã.

33 Dikiri pì Musane: Ñ fute ñ go la, mɔkɔn kũ gbẽ kũ n bo kũhwo Misilano, ñ gé kũhwo bũsu kũ ma la dà Ibrahimĩne kũ Isaakuo kũ Yakubuo ma pì mani kpá ñ burinɔan. ² Mani malaika gbare à doare are mani péare Kanaanɔa kũ Amɔrinɔ kũ Itinɔ kũ Perizinɔ kũ Ivinɔ kũ Yebusinɔ. ³ Á gé bũsu kũ ví kũ zó'io din pii gũn. Ama mani gé kãáoro, de màsun á kakate zénlo yã, zaakũ sãgbãnadenɔn á ù. ⁴ Kũ gbẽɔn yã pãsí pii mà, ò ʒò dɔ, akũ gbẽke dí a zãblebɔnɔ da doro. ⁵ Zaakũ Dikiri gĩnake à yã ò Musane à o Isarailanɔne à pi: Sãgbãnadenɔne ñ ù, bee tó ma tãa ò kũhwo gẽse do, mani ñ kakate. Ñ baadi ñ zãblebɔnɔ bobo, manigɔ dɔ deran mani ke kũhwo nà. ⁶ Akũ Isarailanɔ ñ zãblebɔnɔ bobo, odi da doro zaa Orebu kpi kĩnaa.

⁷ Musa dì bizakuta sé à gé dɔ bùra kpe boruna kũ bùraa pii fti. À tɔ kpà kuta piine dakareki kuta. Gbẽ kũ à ye Dikiri yã ade dì bo à gé dakareki kuta pì kĩnaa bùra kpe gwe. ⁸ Tó Musa bò àten gé kpé pì kĩnaa, baadi dì bo à ze a kpélelea àgɔ a gwa ari à gé à gẽn. ⁹ Tó Musa gẽ kpé pin, téluku dì kipa àgɔ dɔ kpélelea, akũ Dikiri dì yã ò kãao. ¹⁰ Tó gbẽɔn è téluku pì dɔ kpélele pii, baadi dì donyĩ ke a kpélelea. ¹¹ Dikiri dì yã ò kũ Musao tẽtẽntẽ, lãkũ gbẽ dì yã ò kũ a gbẽnao nà. Musa dì era à su bùran, ama Nuni né Yɔsua a kpãasi dì bo kpé pii gũnlo.

Dikiri bo à suna Musaa

¹² Musa pì Dikirine: N pìmene mà gé kũ gbẽ pìnɔ, ama ñdi gbẽ kũ nten damene omenero. N pìmene yã ñ ma dɔ n gbẽna ù akũsɔ ma n pɔnna lè. ¹³ Zaakũ ma n pɔnna lè, ñ tó mà n laasunɔ dɔ sà, de mà le màgɔ n dɔ màgɔ nna kũnwo yãpura. Ñgɔ dɔ kũ buri dikĩna bi n gbẽɔnɔ. ¹⁴ Akũ Dikiri wèa à pi: Ma wé nigɔ téái mà á gba kãmmabonaa. ¹⁵ Musa pì: Tó ñdi wé téwãiro, ñsun ó fute laro. ¹⁶ Tó ñdi gé kũooro, deran oni le ò dɔ kũ makũ kũ n gbẽ pìnɔ ó nna kũnwo? Oni ó dɔkɔne kũ buri pãndenɔ andunia gũn deramɛ? ¹⁷ Dikiri pìne: Yã kũ n gbẽkama pì mani ke, zaakũ n ma pɔnna lè, mà n dɔ ma gbẽna ù.

¹⁸ Musa pì: Ñ n gakuri mɔmɛne. ¹⁹ Akũ Dikiri wèa à pi: Mani tó ma manake pínki gẽ n are, mani ma tɔ Dikiri sísi n are, zaakũ gbẽ kũ má ye mà sùru ke kãaon mani ke kãao, akũsɔ gbẽ kũ má ye mà wẽnda dɔnen mani dɔne. ²⁰ Akũ à pi: Ìni fɔ ñ ma ãn gwaro, zaakũ bisãsiri ni fɔ à wé simale àgɔ kunlo. ²¹ Dikiri pì: Ñ gu gwa da ma sare la. Ñ ze gbẽe musu gwe. ²² Tó ma gakuri pì ten gẽ, mani n sɔɔ gbẽsɔkɔn mà a ɔ kúnla ari mà gẽte. ²³ Tó ma a ɔ gònla, ñni ma kpe kpa e sà, ama oni fɔ ò ma ãn ero.

Gbè anlo dufunɔ

34 Dikiri pì Musane: Ñ gbè anlo ke mèn pla lán a kãakunɔ bà, mani yã kũ ò kũ a kãakupɔ kũ n

winɔa kẽmɔma. ² Ñgɔ kũ soru gũn kɔnkɔ. Ñ didi Sinai kpia ñ ze ma are a mìsɔntɛa. ³ Gbẽke sún su kũnwo. Òsun gbẽke e gukea kpi piia sero. Bee sã ke zù sún su pò ble a gẽiro.

⁴ Musa gbè anlo à mèn pla lán a kãakunɔ bà. À fute kɔnkɔ kãakukaaku, akũ à didi Sinai kpia à gbè anlo mèn pla pìnɔ kũna a ɔ lãkũ Dikiri òne nà. ⁵ Dikiri kipa túsukpe gũn à zè a sare, akũ à a zĩda tó sísi. ⁶ Kũ Dikiri ten gẽ a are, à a tó sísi à pi: Dikiri, Dikiri Luda wẽndadɔnneri sùruden ma ù. Ma pɔ dì fẽ likaro, mà gbẽke kũ náanio ví zɔkɔ. ⁷ Madigɔ gbẽke ví kũ gbẽɔn ari ñ buri lémmɛ, mani ñ yã vãninɔ kẽmɔma kũ ñ taarinɔ kũ ñ durunnano. Ama madì tó taaride bo pãro. Madì denɔ yã vãni wí ñ néno musu kũ ñ daikorenɔ kũ ñ sãkpenɔ kũ ñ nasionɔ. ⁸ Musa wùte a nẽsele kutena à donyĩ kène gɔnɔ ⁹ à pi: Dikiri, zaakũ ma n pɔnna lè, ñ gé kũoo. Bee kũ gbẽ pìnɔ sã gbãna, ñ sùru ke kũoo ó yã vãninɔ kũ ò durunnano musu ñ ó sé n pɔnɔ ù.

Luda bàka kunna kũ Isarailanɔ

(Bon 23:14-19)

¹⁰ Dikiri pì: Ma bàka nigɔ kũ kãáome. Mani yãbonsare ke á pínki wára, kũ gbẽke dí a taka ke buri ke gũn andunian zikiro. Buri kũ ò likaáinɔ ni ma yãkena e, zaakũ mani yã naaside ke kãáo. ¹¹ Àgɔ yã kũ ma óare gbãra kũna, mani péare Amɔrinɔa kũ Kanaanɔ kũ Itinɔ kũ Perizinɔ kũ Ivinɔ kũ Yebusinɔ. ¹² Á laakari ke! Àsun lédokɔn ke kũ bũsu kũ áten gé gẽn denɔoro, de àsun tankute kpákpa á zĩdanero yã. ¹³ Á ñ sa'okinɔ gboro à ñ tãna gbẽnɔ wíwi à Asera línɔ zɔzɔ. ¹⁴ Àsun kúte tãnanero, zaakũ makũ Dikiri ma tɔn Gɔba, madì gɔba kpá. ¹⁵ Á laakari ke! Àsun lédokɔn ke kũ bũsupidenɔoro, zaakũ tó òten pãpã ke ñ tãnanɔ yã musu, òten sa orĩma, oni á sísi à ñ sa'ona nòbɔ só kũhwome. ¹⁶ Àsun nɔ sé á néno ñ téro, zaakũ tó ñ néno gbẽnɔ ten pãpã ke ñ tãnanɔ yã musu, oni tó á néno pãpã ke kũhwo se. ¹⁷ Àsun mɔ pi tãna ùro.

¹⁸ Àgɔ Burodi Futenasari dikpe ke. Àgɔ burodi futenasari só gɔɔ suppla mɔ kũ òdi pi Abibu gũn lãkũ ma dítɛare nà, zaakũ mɔ pii gũn a bɔte Misila. ¹⁹ Á daudunɔ bi ma pɔnɔ ñ pínki kũ á pókãde né sà kãakunɔ ñ pínki, zù ke pò ketenɔ. ²⁰ Àgɔ zaaki né sà kãaku bo kũ são. Tó ádi boro, à a waka fɔ à de. Àgɔ á daudunɔ bo. Gbẽke sún su ma kĩnaa ɔkoriro. ²¹ Àgɔ zĩ ke gɔɔ suddo à kãmma bo a gɔɔ supplade zĩ, bee búwigɔɔ ke pókɛgɔɔn yá.

²² Àgɔ Pókẽna dikpe ke gɔɔ kũ a na burapɔ kãaku kɛkenaaa. Àgɔ Pódufublena dikpe ke wẽ lakanaaa. ²³ Wẽ kũ wẽeo gɔgbẽ sında pínki gɔ su makũ Dikiri Isarailanɔ Luda are gẽn aakɔ. ²⁴ Mani péare burinɔa mani á bũsu lé karaare. Gbẽke ni á bũsu ni de gɔɔ kũ áten su makũ Dikiri á Luda are wẽ kũ wẽeo gẽn aakɔro. ²⁵ Àsun pófutena kpáma lɛle kũ sa'opɔ aruoro. Àsun Vínla sa'ona nòbɔ dite gu dɔaro. ²⁶ Àgɔ gé makũ Dikiri á Luda ɔnn kũ á burapɔ kãakunɔ. Àsun blène nòbɔ kuku kũ a da yɔ'ioro.

²⁷ Akũ Dikiri pì Musane: Ñ yã pìnɔ kẽ takadan, zaakũ ma bàka kunna kũnwo kũ Isarailanɔ yãɔn gwe.

28 Musa kú kú Dikirio gwe ari gɔɔɔ bupla fānantɛ kú gwāanio póblena sari pómīnaa sari. Akú Dikiri a bàka kunna kúńwo yā mèn kurinɔ kɛ̀ gbè anlo pìnɔa.

Musa ān tɛkɛnaa

29 Kú Musa kipa Sinai kpia, à gbè anlo mèn pla kú doka kɛ́aa pìnɔ kúna a ɔ́. À dɔ́ kú a ān ten tɛ ke n̄ yā'ona kú Dikirio yāiro. 30 Kú Haruna kú Isarailanɔ a è n̄ pínki, a ān ten tɛ ke, vīna n̄ kú ò nai. 31 Akú Musa n̄ sísi. Haruna kú gbɛ̀ z̄k̄ɔnɔ èra ò sù a kīnaa, akú à yā ò kúńwo. 32 Abire gbera Isarailanɔ nài n̄ pínki, akú à yā kú Dikiri dītɛare Sinai kpi musu òńne pínki. 33 Kú à yā òńne à làka, à fáta kú a ānnwa. 34 Tó à gɛ̀ à yā o kú Dikirio, àdi fáta go ari à era à bo. Tó à bò, àdi yā kú Dikiri dītɛare o Isarailanɔne, 35 akú òdi e a ān ten tɛ ke. Musa dī era à fáta kú a ānnwa ari à era à gɛ̀ à yā o kú Dikirio.

Bizakuta sakɛnaa

40 Dikiri pì Musane: 2 N̄ kuta dɔ́ kú à de dakareki kuta ũ mɔ́ káakun gɔɔɔ káaku z̄í 3 n̄ àkpati kú doka gbè anlonɔn kú a gūn diten n̄ lábure kpái. 4 N̄ gɛ̀ kú teburuo n̄ a tanɔ kátea zéazea. N̄ gɛ̀ kú fitiladibɔɔɔ n̄ a fitilanɔ keke. 5 N̄ wura turaretitikpataki dītɛ doka àkpati are n̄ kuta kpélele lábure kpá n̄ tataale. 6 N̄ sa'opɔ́ kú òdi ká tén à tɛ kú oki dītɛ dakareki kuta kpélele, 7 n̄ dàga dītɛ dakareki kuta dagura kú sa'okio n̄ í kán. 8 N̄ kara kpá n̄ likai, n̄ lábure kpá karaa pì léa. 9 N̄ pó sakenísi sé n̄ kú kpé piia kú pó kú ò kú a gūnnɔ pínki n̄ dītɛ ma pó ũ kú a z̄íkɛbɔnɔ, oni gɔ́ ma pó ũ. 10 N̄ nísi pì kú sa'oki piia kú a z̄íkɛbɔnɔ pínki. N̄ sa'oki pì dītɛ ma pó ũ, anigɔ́ de ma pó ũ deńla. 11 N̄ nísi pì kú dàga piia kú a dibɔɔɔ, oni gɔ́ ma pó ũ. 12 N̄ su kú Harunao kú a néno dakareki kuta kpélele n̄ n̄ zú o gwe. 13 N̄ sa'ori pókasanɔ da Harunanɛ, n̄ nísi kúa n̄ a dītɛ ma pó ũ, ani gɔ́ ma gbàgbari ũ. 14 N̄ su kú a néno dɔ́ n̄ utagyabanɔ dadańne, 15 n̄ nísi kúkuńma lákú n̄ kú n̄ dea nà, oni ma gbagba. Nísikummanaa pì mé ani tó ògɔ́ de ma

gbàgbarinɔ ũ ari n̄ buria. 16 Musa kè lákú Dikiri òne nà pínki.

17 N̄ bona Misila wɛ̀ plade mɔ́ káaku gɔɔɔ káakua ò kuta pìi dɔ́. 18 Kú Musa ten kuta pì dɔ́, à a zebɔnɔ pètɛpete gīa, akú à a lípetenɔ pèpen à a líkpakpanɔ kpàkpan, akú à lípetenɔ pètɛpete. 19 À biza kúa, akú à bára kùtea lákú Dikiri òne nà. 20 À sèeda gbè anlonɔ sè à kà àkpatii pìi gūn, à àkpatii pì sélino dà a zānɔ gūn, akú à a né kùtea. 21 À gɛ̀o kpén, akú à lábure kpà sèeda àkpatii pii lákú Dikiri òne nà. 22 À teburuu dītɛ dakareki kutan lábure pì kpélele kpa gugbānduru kpa. 23 À burodii kàtea Dikirine zéazea lákú à òne nà. 24 À fitiladibɔɔ dītɛ dakareki kutan aredɔkɔana teburuu gɛ̀nɔmidɔki kpa, 25 à fitilanɔ nàna Dikiri are lákú à òne nà. 26 Akú à wura turaretitikpataki pìi dītɛ dakareki kutan lábure sare, 27 akú à lábure kpà kuta pì léa. 28 Akú à lábure kpà kuta pì léa.

29 À sa'opɔ́ kú òdi ká tén à tɛ kú oki dītɛ dakareki kuta kpélele, akú à sa'opɔ́ kú òdi ká tén à tɛ kú òa kú flawaao lákú Dikiri òne nà. 30 À dàga pìi dītɛ dakareki kuta dagura kú sa'okio, akú à í kán. 31 Gwen Musa kú Harunao kú a négɔgbɛ́nɔ dī n̄ ɔnɔ kú n̄ gbánɔ pípín. 32 Tó òten gɛ̀ dakareki kutan, ke tó òten na sa'okii, òdi n̄ ɔnɔ kú n̄ gbánɔ pípín lákú Dikiri ò Musane nà. 33 Akú à karaa kpà à lika kuta pii kú sa'okio, akú à lábure kpà karaa pì léa. Len Musa z̄í pii kè à làka le.

Dikiri gakuri kipana bizakutan

(Nar 9:15-23)

34 Akú téluku pìi dà dakareki kuta pìla, Dikiri gakuri kuta pìi pà. 35 Musa dí f̄í à gɛ̀ dakareki kuta pìi gūnlo, kú téluku dàala akūs̄ kú Dikiri gakuri kuta pìi pà yāi.

36 Isarailanɔ táa'ona gūn, tó téluku pìi gò kuta piia, akú òdi fute kú táo. 37 Tó téluku pì dí goaro, òdi fute kú táoro, sé z̄í kú à gò. 38 Fānantɛ Dikiri téluku dī da kuta pìla, gwāani s̄í tɛ̀ dīḡ kú téluku pìi gūn. Len Isarailanɔ dī e le n̄ pínki n̄ táa'ona gūn pínki.

Sāarun Wooda

Sāarun Woodan tirerun gari sun s̄w̄m̄ wooda ye Isireliba ba swīi ba ka Gusun̄ s̄awa. Yāku kowoba ba t̄mbu wooda ye s̄w̄si. Wooda ye, ya bu s̄w̄sim̄w̄a ḡā ni nu disi m̄ ka ni nu ñ disi m̄. Ya maa n̄e, n weene Isireliba ba n d̄ere bu sere Gusun̄ susi.

Tire ten kpunaa

1. Yākunun wooda, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Wooda ye ba yi yāku kowobun s̄, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye ya disi m̄ ka ye ya ñ disi m̄, wiru 11n di sere wiru 15.
4. Toranun yāku, wiru 16.
5. D̄erasiabu ka s̄aarun wooda, wiru 17n di sere wiru 27.

YĀKU NI ISIRELIBA BA KOO KO

Yāku d̄w̄ mwaararuginu

¹ Yinni Gusun̄ u M̄wisi soka saa win kuu beku-rugii t̄n mi ba ra n̄n s̄ān di. ² U n̄n s̄w̄wa u n̄e, a Isireliba s̄w̄w̄ a n̄e, ben goo ù n k̄i u n̄e, Yinni Gusun̄ yāku kua, u koo kp̄i u ket̄e go, ñ kun m̄e yāaru.

³ Ñ n yāku d̄w̄ mwaararugira ȳero u m̄ ka ket̄e, ket̄e ye, ya ko n s̄awa ket̄e kineru te ta ñ alebu gaa m̄. U koo yāku te kowa nen s̄ā yerun k̄n̄k̄w̄, kpa u ka n̄e, Yinni Gusun̄ durom wa. ⁴ U koo win n̄ma s̄w̄diwa ket̄e yen wiru w̄ll̄ ye n̄e Gusun̄ na wura yu ka win durum wukiri. ⁵ U koo ket̄e ye gowa n̄e, Yinni Gusun̄ wuswaa nen kuu ten k̄n̄k̄w̄. Aronin bibu be ba s̄ā yāku kowobu, beya ba koo yen yem sua kpa bu mu yēka bu ka yāku yee ten k̄n̄ b̄ka sikerena. ⁶ Yen biru ba koo sabe te kokuwa kpa bu ten yaa b̄t̄iri. ⁷ Yāku kowo bera ba koo yāku d̄ā yi yi kpa bu d̄w̄ doke. ⁸ D̄w̄ wi s̄w̄ra ba koo ye kpuro doke ka yen wiru ka yen gum. ⁹ Ba koo yen b̄w̄ yānu ka yen w̄bunu kpuro teawa kpa yāku kowobu bu ye kpuro d̄w̄ doke. Ya ko n s̄awa yāku d̄w̄ mwaararuginu n̄n nubura koo n̄e, Yinni Gusun̄ dore.

¹⁰ Goo ù n maa yāku d̄w̄ mwaararugiru m̄ ka yāaru, ñ kun m̄e ka boo, yā kineru u koo go, ñ kun m̄e boo kineru te ta ñ alebu gaa m̄. ¹¹ U koo tu sakawa yāku yerun s̄w̄ ȳsan n̄m̄ geu gia Yinni Gusun̄ wuswaa kpa yāku kowobu bu ten yem sua bu yēka yēka bu ka yāku yerun k̄n̄ b̄ka sikerena. ¹² U koo yaa ye b̄t̄iriwa kpa u kp̄ē yāku d̄w̄ s̄w̄ ka yen wiru ka yen gum sannu. ¹³ U koo yen b̄w̄ yānu ka yen w̄bunu sua u teawa, kpa yāku kowo u ye kpuro sua u d̄w̄ doke, yu d̄w̄ mwaara mam mam. Ya ko n s̄awa yāku d̄w̄ mwaararugiru t̄n nubura koo n̄e, Yinni Gusun̄ dore.

¹⁴ Goo ù n yāku d̄w̄ mwaararugiru m̄ ka gun̄su, kparukona u koo ka tu ko, ñ kun m̄e totoberenu.

¹⁵ Yāku kowo u koo ka gun̄ ge na yāku yer̄. Kpa u gen wiru bura kpa u gen yem yēka yēka yāku yee ten ȳsan. ¹⁶ U koo gen sansu wukiriwa kpa u gen ȳw̄ru w̄ā u k̄i yāku yerun s̄w̄ yari yeru gia mi ba ra torom wisi. ¹⁷ Kpa u gu bera besi yiru u kun s̄siane. Yen biruwa u koo gu d̄w̄ kp̄ē, kpa gu d̄w̄ mwaara. Ya ko n s̄awa yāku d̄w̄ mwaararugiru t̄n nuburu ta koo n̄e Yinni Gusun̄ dore.

Yāku ni ba kua ka d̄ā binnu

² Goo ù n k̄i u Yinni Gusun̄ yāku kua ka win d̄ā binnu, soma u koo sua, u mu burina ka gum ka sere turare ye ba ra d̄w̄ doke yāku yer̄. ² U koo ka ye dawa Aronin bibun mi be ba s̄ā yāku kowobu. Ben turowa u koo som men n̄m̄ w̄k̄ teeru s̄ka u doke yāku yerun w̄ll̄ ka turare ye kpuro kpa u d̄w̄ doke. Yera ya koo de Gusun̄ u n̄ ȳero yaaye. Ya ko n s̄awa yāku d̄w̄ mwaararugiru t̄n nubura koo Yinni Gusun̄ dore. ³ Som m̄e mu tie mu ko n s̄awa Aroni ka win bibugim. Mu kuawa mi d̄ā d̄eranu, domi ba ka nu Yinni Gusun̄ yāku kua.

⁴ Ì n Yinni Gusun̄ yāku kua m̄e ka kira ni ba w̄w̄wa, kaa nu kowa ka som m̄e ba gum yēka ñ kun m̄e m̄e ba ka gum burina ba ñ seeyatia doke.

⁵ B̄ n koo yāku te kon na ka kira ni ba s̄w̄wa, ba koo nu kowa ka som buu te ba burina ka gum, seeyatia sari. ⁶ Yen biru ba koo nu muririwa kpa bu gum yēka nin w̄ll̄. Ya ko n s̄awa yāku kua.

⁷ B̄ n koo yāku te kon na, ka kira te ba koo w̄, ba koo tu kowa ka som buuru te ba burina ka gum.

⁸ Ba koo ka yāku kira te dawa Yinni Gusun̄ s̄ā yer̄. Kpa u tu yāku kowo w̄ u ka tu da yāku yer̄. ⁹ U koo ten garu mura te ta koo de Yinni Gusun̄ u n̄ ȳero yaaye kpa u tu d̄w̄ doke yāku yee ten mi, kpa tu d̄w̄ mwaara. Ta ko n s̄awa yāku d̄w̄ mwaararugiru t̄n nubura koo Yinni Gusun̄ dore. ¹⁰ Kira ni nu tie, Aroni

ka win biba ba ni m̄. Nu kuawa mi d̄a d̄eranu domi ba ka nu Gusun̄ yāku d̄ō mwaaranugiru kua.

¹¹ Kira ni ba koo ka yāku d̄ō mwaaranugiru ko kpuro, bu ku raa nu seeyatia doke, bu ku raa maa nu tim doke. ¹² Kaa kp̄ a ka wunen d̄a gbiikinu Yinni Gusun̄ naawa. Adama a ñ ka nu yāku d̄ō mwaaranuginu m̄ yāku yer̄.

¹³ D̄a ni a ka yākuru m̄ kpuro, kaa nu b̄ru dokewa. A ku duari a kun tu doke. Domi b̄ru ta s̄awa wun̄ ka Gusun̄ arukawanin ȳreru. Yen s̄na ba ko n da tu doke yākuru baatere s̄.

¹⁴ Ì n k̄ i ka b̄en gberun d̄a gbiikinu na Yinni Gusun̄ mi, i ko i nu s̄mewa kpa i nu nam i sere ka na. ¹⁵ Kpa i ka nu gum burina, i turare s̄ndi nin w̄ll̄. Ya ko n s̄awa yākuru. ¹⁶ Yāku kowowa u koo som m̄ mu s̄a Gusun̄ gim d̄ō doke ka sere maa turare ye. Yera ya koo de Gusun̄ u n ȳro yaaye. Ya ko n s̄awa yāku d̄ō mwaaranugiru Yinni Gusun̄ s̄.

Siarabun yākuru

³ Goo ù n siarabun yākuru m̄ Yinni Gusun̄ mi ka ket̄e kineru, ñ kun m̄ ka ket̄e nia, yen ye u wa kpurowa u koo ka na, ya kun gesi alebu m̄. ² U koo win n̄mu s̄ndiwa ket̄e yen wiru w̄ll̄ kpa u ye saka kuu ten k̄n̄k̄w̄ mi ba ra Yinni Gusun̄ s̄. Kpa yāku kowo Aronin bibu bu yen yem ȳka bu ka s̄a yerun n̄k̄ b̄ka sikerena. ³ Wee ye ba koo Yinni Gusun̄ d̄ō dokea, yera gum m̄ mu b̄k̄s̄ yānu t̄ke, ⁴ ka gabu swii yiru ka yin gum m̄ mu yi t̄ke ȳsi ȳsika, ka yen buro ge ga yen woru wukiri. Ba koo gu w̄awa ka gabu swii sannu. ⁵ Yāku kowoba ba koo ye kpuro d̄ō doke yu d̄ō mwaara ka yāku d̄ō mwaaranugiru sannu. Ya ko n s̄awa yāku t̄n̄ nubura koo Yinni Gusun̄ dore.

⁶ Goo ù n siarabun yākuru m̄ ka yāru, yā te u wa kpurowa u koo ka na, baa ñ n nirun na, ta kun gesi alebu m̄. ⁷ Ñ n yā k̄pendun na, u koo ka tu dawa Yinni Gusun̄ wuswaas̄. ⁸ Kpa u win n̄ma s̄ndi ten wiru w̄ll̄ u sere tu saka Yinni Gusun̄ kurun k̄n̄k̄w̄. Saa yera yāku kowobu ba koo ten yem sua bu ȳka bu ka yāku yee ten n̄k̄ b̄ka sikerena. ⁹ Wee ye ba koo Yinni Gusun̄ d̄ō dokea, yera ten gum, ka ten siru kpuro te ba koo bura saa ten gabu w̄an di, ka gum m̄ mu b̄k̄n̄u wukiri, ¹⁰ ka ten gabu swii, ka ten gum m̄ mu w̄a ȳsas̄ ka ten buro ge ga woru wukiri, ge ba koo w̄a ka gabu swii sannu. ¹¹ Yāku kowo u koo ye kpuro d̄ō dokewa yāku yer̄, kpa ya n s̄a yāku d̄ō mwaaranugiru Yinni Gusun̄ s̄.

¹² Goo ù n maa ka boo yākuru m̄, u koo ka gu dawa Yinni Gusun̄ wuswaas̄. ¹³ U koo win n̄ma s̄ndiwa boo gen wiru w̄ll̄ kuu ten k̄n̄k̄w̄, kpa u sere gu saka. Kpa yāku kowobu bu gen yem sua bu ȳka yāku yerun n̄k̄ b̄k̄as̄ bu ka sikerena. ¹⁴ Wee ye ba koo Yinni Gusun̄ d̄ō dokea, yera gum m̄ mu gen b̄k̄s̄ yānu t̄ke, ¹⁵ ka gabu swii yiru ka gum m̄ mu yi t̄ke ka gen buro ge ga woru wukiri, ge ba koo w̄a ka gabu swii sannu. ¹⁶ Yāku kowowa u koo ye kpuro d̄ō doke mu d̄ō mwaara. Kpa ya n s̄a yāku d̄ō mwaaranugiru t̄n̄ nubura koo Yinni Gusun̄ dore.

Yen gum kpuro mu ko n s̄awa Yinni Gusun̄ gim. ¹⁷ Yen s̄na baa ñ n saa yeren na, mi i w̄a kpuro, i wooda yeni m̄m̄ k̄w̄k̄w̄ sere ka baadommas̄, yera i ku yaa gum di, i ku maa yen yem di.

Toranun yākuru

1. Yāku kowo t̄n̄weron

toranun yākuru

⁴ Yinni Gusun̄ u M̄wisi s̄ōwa u n̄e, ² a Isireliba wooda yeniba s̄ōk̄w̄ a n̄e, goo ù n Yinni Gusun̄ wooda gaa tora u kun ȳ, wee ye u koo ko.

³ Ñ n yāku kowon na u tora, ma win tora te, ta Isireliba kpuro torasia, u koo ka ket̄e kin̄e k̄p̄mbu nawa ge ga ñ alebu gaa m̄, u go u ka win tora ten suuru wa.

⁴ U koo ka ket̄e ye dawa Yinni Gusun̄ kurun k̄n̄k̄w̄, kpa u win n̄ma s̄ndi yen wiru w̄ll̄ u sere ye saka Yinni Gusun̄ wuswaas̄. ⁵ Yen biru kpa u yen yem sua u ka da kuu ten k̄w̄k̄w̄. ⁶ U koo ka mu win niki bia d̄ekawa, kpa u mu ȳka n̄k̄ba yiru kuu ten beku kare ten bera gia Yinni Gusun̄ wuswaas̄. ⁷ Yen biru u koo yem m̄ ȳka k̄pakoro t̄n̄ mi ba ra turare d̄ō doken k̄ān̄ te ta w̄a kuu ten s̄k̄w̄, kpa u m̄n̄ sukum wisi yāku yerun tem̄ te ta w̄a kuu ten k̄n̄k̄w̄. ⁸ U koo yaa yen gum kpuro wuna m̄ mu w̄a b̄k̄s̄ yānu s̄, ⁹ ka yen gabu swii, ka gum m̄ mu gabu swii yi wukiri ȳsi ȳsika, ka buro ge ga woru wukiri, ge ba koo w̄a ka gabu swii sannu. ¹⁰ Ye ba ra w̄e b̄a n siarabun yākuru m̄ gesi, yera ba koo maa w̄a yeni s̄. Yen biru yāku kowo t̄n̄werowa u koo ye d̄ō doke yāku yerun w̄ll̄. ¹¹ U koo ye ya tie kpuro gurawa u ka da sansanin biru mi ba ḡsa ba n da yāku d̄ō mwaaranugirun torom kube. Miya u koo yen ḡna ka yaa ye ya tie kpuro d̄ō doke torom m̄n̄ w̄ll̄, ka yen wiru ka yen w̄bunu ka yen b̄k̄s̄ yānu.

2. Yāku te ba koo ko

Isireliba kpuron torarun s̄

¹³ Isireliba kpuro b̄a n Gusun̄ wooda gaa sara ba ñ ka baaru, ba torawa mi. ¹⁴ Adama b̄a n tuba ma ba torawa mi, ba koo naa kin̄e k̄p̄mbu gowa bu ka ben tora ten suuru kana. Ba koo ka naa kin̄e te dawa Yinni Gusun̄ kurun k̄n̄k̄w̄. ¹⁵ Kpa Isireliban wirugibu bu ben n̄ma s̄ndi naa yen wiru w̄ll̄ kpa ben turo u ye saka Yinni Gusun̄ wuswaas̄. ¹⁶ Yāku kowo t̄n̄werowa u koo yen yem fiiko sua u ka da kuu ten mi. ¹⁷ Saa ye s̄k̄ra u koo yem m̄ deka ka win niki bia kpa u mu ȳka n̄k̄ba yiru kuu ten beku kare ten deederu. ¹⁸ Yen biru, kpa u maa k̄pakoro t̄n̄ mi u ra turare d̄ō doken k̄ān̄ yem ȳka. Yem m̄ mu tie, kpa u mu wisi yāku yerun tem̄ te ta w̄a kuu ten k̄n̄k̄w̄. ¹⁹ Yen biru u koo yaa yen gum kpuro sua u d̄ō doke yāku yerun w̄ll̄. ²⁰ Nge m̄ u raa kua win tiin torarun s̄, nge meya u koo ko Isireliba kpuron tora ten s̄ kpa

Gusunƙo u sere bu suuru kua. ²¹ Yen biru kpa u ka yaa ye ya tie da sansanin biruƙo kpa bu ye doke dƙo sƙo nge me ba raa kua wi, yāku kowon torarun sƙo. Yāku te, ta sāawa Isireliba kpuro bu ka ben torarun suuru wa.

3. Yāku te Isireliban wirugii

u koo ko win torarun sƙo

²² Isireliban wirugii goo ù n Gusunƙoƙo wooda gaa sara u ò ka baaru, u torawa mi. ²³ Adama ù n tuba ma u tora, boo kinera u koo go te ta ò alebu gaa mo u ka yāku ko. Kpa Gusunƙo u nùn win tora te suuru kua. ²⁴ Ù n ka boo ge na, u koo win noma sƙandiwa boo gen wallo kpa u gu saka mi ba ra yāku dƙo mwaararuginun yaa sake. Yāku te, ta sāawa torarun suurugiru. ²⁵ Yāku kowo wi, u koo ka win niki bia yem me dekawa kpa u mu yēka yāku yerun kāanu sƙo. Yem me mu tie, kpa u mu wisi yāku yee ten temo. ²⁶ U koo yaa yen gum kpuro suawa u dƙo doke nge me ba ra siarabun yāku ko. Nge meya yāku kowo tɔnwero wi, u koo ko u ka wirugii win torarun suuru kana. Saa ye sƙo, Gusunƙo u koo nùn tu suuru kua.

4. Yāku te ba koo ko

tɔn diron torarun sƙo

²⁷ Tɔn diro goo ù n Gusunƙoƙo wooda gaa sara u ò ka baaru, u torawa mi. ²⁸ Adama ù n tuba ma u torawa, boo niu ge ga ò alebu gaa moƙa u koo ka yāku ko Gusunƙo u ka nùn win toraru suuru kua. ²⁹ U koo win noma sƙandiwa boo gen wiru wallo kpa u gu saka mi ba ra yāku dƙo mwaararugirun yaa sake. ³⁰ Yen biru, yāku kowo u koo na u yem me deka ka win niki bia, kpa u mu yēka yāku yerun kāano, kpa u yem me mu tie wisi yāku yee ten temo. ³¹ Yen biru, ba koo yaa yen gum kpuro wāawa nge me ba ra siarabun yākurugim wīe. Kpa yāku kowo u mu dƙo meni, kpa men nuburu tu Yinni Gusunƙo dore. Nge meya yāku kowo wi, u koo ka toro wi suuru kana. Saa ye sƙo, Gusunƙo u koo nùn suuru kua.

³² Toro wi, ù n maa kīn na, u ka yāa kpendu yāku ko, yāa nira u koo ka na u go, te ta ò alebu mo, u ka win torarun suuru wa. ³³ Ù n kī u tu go, u koo win noma sƙandiwa ten wiru wallo kpa u tu saka mi ba ra yāku dƙo mwaararugirun yaa go. ³⁴ Yen biru yāku kowo u koo yem me deka ka win niki bia u mu yēka yāku yerun kāano. Yem me mu tie kpa u mu wisi sāa yee ten temo. ³⁵ Yen biru u koo yen gum wāawa nge me ba ra siarabun yākurugim wīe. Yāku kowowa u koo me kpuro dƙo doke ka yāku dƙo mwaararugiru sannu. Nge meya yāku kowo wi, u koo ko u ka toro wi suuru kana. Saa ye sƙoƙa Yinni Gusunƙo u koo nùn win tora te suuru kua.

5. Tora bwese bwesekan

yākuƙu

⁵ Su tē nēe, goo u bōrua ma u koo seeda di gāa ni u wan sƙo, adama u ò gerua ye u wa, ò kun me ye u yē. Saa ye sƙo, yēro u torawa mi.

² Su tē kpam nēe, goo u gāanu baba ye ya disi mo u kun ka baaru, aa, yaa sabe te ba ku ra din gora? Ò kun me gbeeku yaa ye ba ku ra din gora? Ò kun me yaa ye ya ra kabirin gora? Saa ye sƙo, yēro u disi durawa mi.

³ Su maa tē nēe, goo ù n win winsim baba wi u disi gēe mo yi yi koo nùn tia, n deema u ò yē, ma u ra ye tuba, yēro u torawa mi.

⁴ Toraru garu wee maa. Su tē nēe, goo u bōrua u win winsim kōsa kua ò kun me u nùn gea kua, u ò bwisika, ù n deema gari yi, gari giriya u gerua, yēro u torawa mi.

⁵ Goo ù n tora nin garu kua, u koo yen tuuba kowa.

⁶ Adama u sere tora ten suuru wa, u koo yāa niru ò kun me boo niu gowa u ka Yinni Gusunƙo yāku ko. Yen biru yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi, kpa u sere win torarun suuru wa.

6. Bwēebwēebun

toranun yākuƙu

⁷ Goo ù kun kpē u yāa niru ò kun me boo niu wa u ka torarun yāku ko, u koo kpī u kparukonu yiru ò kun me totoberenu yiru kasu. Gunƙo gen teuwa ba koo ka torarun yāku ko. Kpa bu maa ka teu geni yāku dƙo mwaararugiru ko. ⁸ Ba koo gina yāku kowo wi gunƙo ge wēwa ge ba ka torarun suuru kanabu na mi, kpa u gen wīiru bua u kun sƙsie. ⁹ Kpa u gen yem deka u yēke yāku yerun nƙo bƙaƙa, me mu tie kpa u wisi ten temo. Ya ko n sāawa torarun yāku ko. ¹⁰ Yen biru yāku kowo u koo gunƙo yiruse sua nge me wooda ya gerua u ka yāku dƙo mwaararugiru garu ko. Kpa u nùn suuru kanabun wororu koosi. Nge meya Gusunƙo u koo ka yēro suuru kua.

¹¹ Goo ù kun kpē u kparukonu yiru ye wa, ò kun me totoberenu yiru ye, u ka som buuru kilo nne na u ka yāku ko kpa u ka win torarun suuru wa. Adama u ku mu gum doke, u ku maa mu turare doke, domi u ka mu nawa u ka win torarun suuru wa. ¹² U koo ka som me dawa yāku kowon mi kpa yāku kowo wi, u men noma kure teeru sƙa u dƙo doke mi ba ra yāku dƙo mwaararugiru ko. Som noma kure tee te, ta koo de Yinni Gusunƙo u n yēro yaaye. Yāku tera ta koo de u win torarun suuru wa. ¹³ Saa ye sƙo, yāku kowo wi, u koo wi u tora suuru kanabun wororu koosi. Kpa Gusunƙo u nùn win torarun suuru kua.

Kpa yāku kowo u me mu tie sua win tiin sƙo, nge gberun dīanun yākuƙu.

Yāku ni ba ra ka toranu sɔme

14 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, 15 goo ù n gāanu neni ni n weene u Yinni Gusunɔn wē, ma u ñ yē ma Yinni Gusunɔgina, wee ye u koo ko win tora ten sɔ. Kaa nùn yāa kineru te ta ñ alebu gaa mɔn geeru burawa te u koo kasu u ka na u ka torarun sɔmbun yākuru ko. Kaa ten gee te burawa ka sii geesun gobi yi ba ra di Yinni Gusunɔn kuu bekurugirɔ. 16 Kpa u ka gāa ni u neni mi na. Yen biruwa u koo maa ka nin bɔnu nɔɔbusen tia na. Yāku kowowa u koo ye wē. Yāku kowo wiya u koo nùn torarun yākuru kua, kpa u sere suuru wa.

17 Goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa sara, baa u kun yē, u torawa mi. Yen torara ko n nùn wāasiwa. 18 Yen sɔ, u koo ka yāa kineru te ta ñ alebu gaa mɔ dawa yāku kowon mi, win tora ten sɔ nge mɛ n weene u kɔsia. Kpa yāku kowo u nùn suuru kanabun wororu koosi. Saa ye sɔɔra Gusunɔ u koo nùn suuru kua. 19 Ya ko n sāawa torarun sɔmbun yākuru. Domi yēro u Yinni Gusunɔ torariwa.

20 Yinni Gusunɔ u kpam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, 21 goo ù n win winsim weesu kua gāa ni u nùn berusie sɔɔ, ñ kun mɛ u bɔkura, ñ kun mɛ u gbena, ñ kun mɛ u kawa, 22 ñ kun mɛ u gāanu dɔba ma u siki, ñ kun mɛ u bɔri weesugii kua, 23 tɔnu win bweseru u Yinni Gusunɔ torariwa mi. U koo gāa ni u gbena mi wesia, ñ kun mɛ ni u kawa mi, ñ kun mɛ ye ba nùn berusia mi, ñ kun mɛ ye u dɔba ma u siki, 24 ñ kun mɛ yèn bɔri u kua mi. Adama n ñ mɔ ye tɔna u koo wesia. U koo maa yen bɔnu nɔɔbusen tia kɔsiawa dɔma te u koo win torarun sɔmbun yākuru ko. 25 U koo ka yāa kineru dawa yāku kowon mi, te ta gāa nin gobin saka tura bu ka ye Yinni Gusunɔ yākuru kua. 26 Yinni Gusunɔn wuswaɔra yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi. Yen biru Gusunɔ u koo yēro suuru kua, baa ñ n meren na win torara nɛ.

Yākunun woodaba

1. Yāku dɔɔ mwaararugii

te yāku kowobu ba ko n da ko

6 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, 2 a Aroni ka win bibu wooda yeni wēyɔ a nɛɛ, wee ye ya sāa yāku dɔɔ mwaararugirun wooda.

Ten yāku yaa ya ko n wāawa dɔɔ sɔɔ wōku giriru, kpa bu ku de dɔɔ wi, u gbi sere yam mu ka sāra. 3 Yen biru yāku kowo u koo win tako sebewa ka win sokoto kpiriru kpa u yāku dɔɔ mwaararugii ten torom gura u yi yāku yee ten bɔku. 4 Yen biruwa u koo win yāa ni pota kpa u kpaanu doke u sere torom mɛ sua u ka yari sansanin di. Kpa u ka mu da yam mi ba gɔsa men sɔ u yi mi. 5 Dɔɔ wi u mwaaramɔ yāku yee ten mi, ba ñ koo de u gbi pai! Bururu baatere yāku kowo u ko n da tu dāa dokewa. Yen wɔllwa u koo yāku yaa sɔndi ka

sere siarabun yāku gum. 6 Dɔɔ u ko n wāawa yāku yee te sɔɔ sere ka baadommaɔ, ba ñ koo de u gbi.

2. Yākuru te ba ra ko

ka gberun dīanu

7 Yāku te ba ra ko ka gberun dīanun wooda wee.

Aronin biba ba ko n da ka tu de yāku yerɔ Yinni Gusunɔn wuswaɔ. 8 Kpa ben wi u yākuru mɔ dɔma te, u som nɔm kure teeru sɔka mɛ ba ka yākuru na mɛ ba gum wisi, ka turare kpuro, kpa bu ye kpuro menna bu dɔɔ doke kpa ten nuburu tu Gusunɔ dore kpa u n yēro yaaye. 9 Som mɛ mu tiara Aroni ka win biba ba koo mɛ di. Yera ya ko n sāa begia yāku dɔɔ mwaararugirun sɔɔ. Adama ba koo mu diwa Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun yaaraɔ. Ba ñ mɛ pɛɛ seeyatia dokemɔ. Ya sāawa nenem nge yāku te ba kua bu ka torarun suuru wan dīanu, ñ kun mɛ te ba ra ka toraru sɔmen dīanu. 11 Aronin bii tɔn durɔ baawurewa u koo dīa ni di. Yeni ya ko n sāawa wooda win bibun bweseru sɔɔ sere ka baadommaɔ. Tɔn tuko wi u koo nu baba kpuro u koo gbiwa.

12 Yinni Gusunɔ u kpam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, yāku te Aroni ka win bibu ba koo Yinni Gusunɔ kua wee.

13 Bā n Aroni ka win bibu tusia ma ba kua nen yāku kowobu, saa dɔma ten diya ba ko n da som kilo ita ka yākuru ko tɔɔ baatere, tia ka bɔnu bururu, yoka maa tia ka bɔnu. 14 Ba koo som mɛ mɔmwa buturu buturu, kpa bu mɛ sɔmɛ siru sɔɔ ka gum, kpa men nuburu tu nɛ, Yinni Gusunɔ dore.

15 Yāku kowo wi ba gum tāre ba gɔsa Aronin bibu sɔɔ u ka nùn kɔsire ko, win tii u koo tu kowa. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ nɛ, Yinni Gusunɔn sɔ. Ba koo som mɛ dɔɔ dokewa kpuro. 16 Yāku te yāku kowon tii u kua, ba koo de tu dɔɔ mwaarawa mam mam, ba ñ koo tu di.

3. Yāku te ba koo ko

bu ka suuru kana

17 Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, 18 a Aroni ka win bibu sɔɔɔ a nɛɛ, yāku te ba koo ko bu ka suuru kanan wooda wee.

Yam mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugirun yāku yaa sake, miya ba koo yāku tenin yaa saka. Ya ko n sāawa gāa dɛeranu. 19 Yāku kowo wi u koo yāku te ko wiya u koo ye di. U koo ye diwa yam dɛeramɔ, kuu ten yaaraɔ. 20 Tɔn tuko wi u koo yāku yaa ye baba kpuro u koo gbiwa. Yāku yaa yen yem m̀n n wisi win yabero u koo tu teawa yam dɛeram mi. 21 Bā n tu sawa wekeru sɔɔ te ba kua ka sɔndu, ba koo weke te kɔrawa. Ñ n maa weke te ba kua ka sii gandun na, ba koo tu teawa sāa sāa ka nim. 22 Yāku kowo tɔn durɔ baawurewa u koo kpī u tu di domi ta sāawa dīa dɛeranu. 23 Adama ba ñ koo torarun yāku yaa tem tèn yem ba ka dua sāa yerɔ. Ba koo ye dɔɔ dokewa yu dɔɔ mwaara mam mam.

4. Yāku te ba ra ko

bu ka toraru sɔmɛ

7 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, yāku te ba ra ko bu ka toraru sɔmen wooda wee.

Yāku te, ta ko n sāawa yāku dɛɛraru. ² Mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugirun yaa sake, miya ba koo maa ten yaa saka, kpa bu yaa yen yem yēka yāku yerun nɔɔ bɔkɔɔ bu ka sikerena. ³ Yaan mi ba koo ka Yinni Gusunɔ yāku kua wee, yera yen gum kpuro, ka yen siru ka bɔɔ yānun gum, ⁴ ka yen gabu swii yiru, ka gum mɛ mu yi tēke yēsi yēsika, ka yen buro ge ga woru wukiri. ⁵ Yāku kowo u koo ye kpuro dɔɔ dokewa yāku yerɔ Yinni Gusunɔn sɔ. Yāku te, ta sāawa te ta koo toraru sɔmɛ. ⁶ Yāku kowo tɔn durɔ baawurewa u koo tu di. Ba koo tu diwa yam dɛɛramɔ domi ta sāawa dīa dɛɛranu. ⁷ Yen wooda ye, ya sāawa tia ka torarun yākurugia. Yāku kowo wi u yāku te kua, wiya u yen yaa mɔ.

5. Ye ya ko n sāa

yāku kowobugia

⁸ Goo ù n yāku dɔɔ mwaararugiru kua, yāku kowo wi u nùn tu kua wiya u ten gɔna mɔ. ⁹ Yāku te ba kua ka gberun dīanu ba wɔɔwawa? Aawo, ba sɔnwawa? Yāku kowo wi u tu kua wiya u tu mɔ. ¹⁰ Adama ni ba ka gum burina ka ni ba ñ yeesie, ba koo nu Aronin bibu bɔnu kuawa.

6. Siarabun yāku

¹¹ Siarabun yākurun wooda wee.

¹² Goo ù n siarabun yāku mɔ, u koo kira bwesenu ita kowa. U koo gbiikinu ko ka gum nu kun seeyatia mɔ, kpa u yirusenun som gum yēka nu kun seeyatia mɔ, kpa u itasenun som burina ka gum u sɔmɛ. ¹³ Kira nin biru, u koo pɛɛ ye ba seeyatia doke sosi mi, ka sere win siarabun yākunun yaa. ¹⁴ Ba koo yāku dīa nin baaniren sukum suawa wɔllɔ bu Yinni Gusunɔ sɔɔsi. Yera ya ko n sāa wi u yem yēkaginu. ¹⁵ Dɔma te ba siara bin yāku kua, yen dɔma tera ba koo ten yaa di, ba ñ koo de ten yaa yu yam sāra.

¹⁶ Adama goo ù n yāku kua u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia ñ kun mɛ win tii ù n gɔru doke u ka nɛ, Yinni Gusunɔ kɛru wɛ, u koo kpī u ten yaan sukum di yen tɔɔ te, kpa u sukum yi sere sisiru. ¹⁷ Adama yà n maa wure ya tiara sɔɔ itaseru ba koo ye dɔɔ meniwa.

¹⁸ Goo ù n siarabun yāku yaa ye ya tiara sere sɔɔ ita tema, Gusunɔ kun maa yēron yāku te mwaamɔ. U win yāku garisiwa mi kam domi yaa ye, ya disi duura. Wi u maa ye tema, yēro u torawa mi. ¹⁹ Mɛya bà n maa ka yāku yaa gāanu baba ni nu disi mɔ, ba koo ye dɔɔ meniwa, ba ñ ye dimɔ.

Wi u kun disi mɔ, wiya koo yāku yaa tem, ²⁰ adama goo ù n wāa disi gɛɛ sɔɔ u ka siarabun yāku dimɔ te

ba Yinni Gusunɔ kua, ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di. ²¹ Goo ù n maa tɔnu baba wi u disi mɔ, ñ kun mɛ yaa gaa ye ya sāa seseru, ñ kun mɛ gāanu ganu ni nu disi mɔ, ma u ka siarabun yāku di te ba Yinni Gusunɔ kua ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

Wooda Isireliban sɔ

²² Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, ²³ a Isireliba sɔɔwa a nɛɛ, bu ku yaa gaan gum di nge yāru ñ kun mɛ ketɛ, ñ kun mɛ boo. Bu ku yen gaan gum di. ²⁴ Sabe te gbeku yaa ya go, ñ kun mɛ te ta gu, i ko i kpī i ka ten gum gāanu ko. Adama i ñ mu dimɔ. ²⁵ Goo ù n yākurun yaan gum di mɛ ba ka Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kua, ba koo yēro girawa wigibun suunu sɔɔn di. ²⁶ I ku gunɔ gagun yem di ñ kun mɛ yaa gaa, baa mi i da kpuro. ²⁷ Wi u mu di, ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

²⁸ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, ²⁹ a Isireliba wooda yeni wɛɛyɔ a nɛɛ, goo ù n nɛ Yinni Gusunɔ siarabun yāku kuammɛ, u koo wunawa ye ya sāa negia. ³⁰ Win tiwa u koo ka nɛ, Yinni Gusunɔ yen gum ka yen guro guroru naawa u kpara nen wuswaas.

³¹ Yāku kowowa u koo yen gum mɛ dɔɔ doke yāku yerɔ. Adama yaa guro guro te, ta ko n sāawa Aroni ka win bibugiru. ³² Yāku yaa yen nɔmu nɔm geuguu ga ko n maa sāawa Aroni ka win bibuguu. ³³ Yaa nɔmu ge, ga ko n sāawa Aronin biiguu wi u yem yēka ma u yaa gum mɛ doke yāku yerɔ. ³⁴ Yaa nɔmu ge, ge ba man sɔɔsi, ka yen guro guro te ba kpara nen wuswaas sanam mɛ ba siarabun yāku mɔ mi, yera ya ko n da n sāa Aroni ka win bibugia sere ka baadommaɔ.

³⁵ Yāku dɔɔ mwaararuginu sɔɔ, yeniwa ya ko n sāa Aroni ka win bibugia dɔma tɛn di ba koo bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu. ³⁶ Wooda yera Yinni Gusunɔ u Isireliba wɛɛmɔ bu ka Aroni ka win bibu yaa ye wɛ saa dɔma tɛn di ba bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu. Ba ko n da bu ye kuewa sere ka ben bibun bweserɔ.

³⁷ Nge mɛya ba ko n da ko bà n yāku dɔɔ mwaararugiru mɔ, ñ kun mɛ bà n yāku mɔ ka gberun dīanu, ñ kun mɛ bà n torarun yāku mɔ, ñ kun mɛ bà n yāku mɔ te ba ra ka toraru sɔmɛ, ñ kun mɛ te ba ra ko bu ka tɔnu gum tāre u sere sɔmburu tore, ñ kun mɛ bà n siarabun yāku mɔ. ³⁸ Yinni Gusunɔwa u Mɔwisi wooda yeni wɛ gbaburɔ, Sinain guurɔ, tɔɔ te u bu wooda wɛ bu ka nùn yāku kua.

BA YĀKU KOWO GBIKOBU TUSIA KA WORORU

Woro te ba koo ko

yāku kowobun s̄ bu sere

s̄mburu tore

8 Yinni Gusunɔ u M̄wisi s̄w̄wa u n̄ɛ, ² a Aroni ka win bibu sokuo Yinni Gusunɔn̄ kurun k̄n̄k̄n̄. Kpa a de bu ka ben yāku yānu na ka gum m̄ɛ ba ra gāanu tāre bu ka nu ḡɔsi Yinni Gusunɔn̄ s̄ ka naa kin̄e te ba koo ka torarun yākuru ko ka yā kin̄enu yiru ka bire te ta p̄ɛ m̄ɛ ye ba ñ seeyatia doke. A maa Isireliba kpuro m̄n̄n̄ mi.

⁴ Ma M̄wisi u Yinni Gusunɔn̄ gari yi wura u Isireliba kpuro m̄n̄na s̄a yee ten k̄n̄k̄n̄ mi. ⁵ Ma u bu s̄w̄wa u n̄ɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua su ko. ⁶ Ma u dera Aroni ka win bibu ba na u bu wobura. ⁷ Ma u Aroni win tako sebusia ka s̄k̄atia ye, ka yabe boogugii te, ka yabe tarakpe ge, ge u gbinisi yabe boogugii te s̄w̄ ka gen s̄k̄atia. ⁸ Ma u k̄w̄ bara ye s̄ndi win tororu w̄ll̄. Ma u urimu ka tumimu doke k̄w̄ bara yen s̄w̄k̄w̄. ⁹ Ma u dawani ye b̄k̄ua win wir̄. Ma u wuran batani ye mani nge m̄ɛ Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄w̄wa.

¹⁰ M̄wisi u gum m̄ɛ sua u s̄a yee te ȳka ka ten dendi yānu kpuro, ma ta kua nen̄ɛm Yinni Gusunɔn̄ s̄. ¹¹ Ma u mu ȳka n̄k̄n̄ba yiru yāku yerun w̄ll̄, ka ten dendi yān̄ ka boo sii ganduguu ge, ka gen ȳratiȳ, ye kpuro ya n̄ ka s̄a Gusunɔn̄ kuu bekurugiria. ¹² Ma u Aroni gum m̄ɛ tāre wir̄ u ka n̄n̄ wuna nen̄ɛm u ko yāku kowo. ¹³ Yen biru M̄wisi u maa Aronin bibu soka u bu takoba dokea ka s̄k̄atii ka fur̄su nge m̄ɛ Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄w̄wa.

¹⁴ M̄wisi u maa ka naa kineru na te ba koo ka torarun yākuru ko. Ma Aroni ka win bibu ba ben n̄k̄ma s̄ndi naa kin̄e ten wiru w̄ll̄. ¹⁵ Ma M̄wisi u ye saka u yen yem deka ka win niki bia u t̄ɛni yāku yerun k̄ānu w̄ll̄ ka sere maa ten k̄w̄ b̄k̄a u ka sikerena. Nge m̄ɛya u ka kuu te d̄ɛrasia. Ma u maa yem ȳka kuu ten tem̄. Nge m̄ɛya u ka kuu te kua nen̄ɛm t̄n̄ mi ba ko n̄ da toranun yākuru ko. ¹⁶ Ma u yen gum m̄ɛ sua m̄ɛ mu k̄w̄ yānu t̄k̄e ka yen buro ge ga woru wukiri ka yen gabu swii yiru ye, ka yin gum sannu. Ye kpurowa u d̄w̄ doke yāku yerun w̄ll̄. ¹⁷ Adama u naa kin̄e ten tii ka ten bisu ka ten ḡna yarawa t̄k̄w̄ u d̄w̄ doke nge m̄ɛ Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄w̄wa.

¹⁸ U maa ka yā kineru na yāku d̄w̄ mwaararugirun s̄. Ma Aroni ka win bibu ba ben n̄k̄ma s̄ndi yā ten wiru w̄ll̄. ¹⁹ Ma M̄wisi u tu saka u ten yem ȳka u ka yāku yee ten k̄w̄ b̄k̄a sikerena. ²⁰ Ma u yā ten yaa b̄k̄ra, yen biru u ten wiru d̄w̄ doke ka ten gum ka yaa ye u murura mi. ²¹ Ma u ten nuki ka ten k̄ri tea ka nim. Ma u yā kin̄e ten yaa doke d̄w̄ k̄w̄ yāku yeru w̄ll̄ u ka yāku d̄w̄ mwaararugiru kua nge m̄ɛ Yinni

Gusunɔ u gerua. Ma yāku ten nubura Yinni Gusunɔ dore.

²² Yen biru u maa ka yā kineru yiruse na te ba koo ka Aroni ka win bibu tusia ma ba s̄a yāku kowobu. Aroni ka win bibu ba ben n̄k̄ma s̄ndi yā ten wiru w̄ll̄. ²³ Ma M̄wisi u tu saka, u ten yem sua u t̄ɛni Aronin soo n̄k̄m geuguu ka n̄k̄m geun niki bii bakaa ka maa win k̄w̄ n̄k̄m geuguun niki bii bakaa. ²⁴ Ma u maa Aronin bibu soka u bu yaa yem m̄ɛ t̄ɛni ben soo n̄k̄m geugis̄, ka maa n̄k̄m geun niki bii bakaa ka ben naa n̄k̄m geugisun niki bii bakaa. Ma u yem m̄ɛ mu tie ȳka yāku yee ten k̄w̄ b̄k̄a. ²⁵ Ma u yen gum sua ka yen siru ka yen nukin gum ka yen buro ka yen gabu swii ka sere yen n̄k̄m geu. ²⁶ Ma u p̄ɛ sua bireru s̄w̄ ye ba ñ seeyatia doke ka kira te ba kua ka gum ka sere maa kira s̄ndanu. Ma u ye kpuro s̄ndi yaa gum m̄n̄ w̄ll̄ ka yā n̄k̄mu gen w̄ll̄. ²⁷ Yen biru u ye Aroni ka win bibu w̄. Ma u n̄ɛ, bu ye Yinni Gusunɔ w̄ɛȳ. Kpa bu ye s̄w̄si beri berika. ²⁸ Yen biru u ye kpuro mwa ben n̄k̄man di u d̄w̄ meni yāku d̄w̄ mwaararugii ten w̄ll̄. Ma yen nubura Yinni Gusunɔ dore. Nge m̄ɛya ba ka Aroni ka win bibu wuna nen̄ɛm. ²⁹ Ma M̄wisi u yā ten guro guroru sua u tu s̄w̄si beri berika Yinni Gusunɔn̄ wuswaa. Ma ta kua M̄wisigiru nge m̄ɛ Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄w̄wa.

³⁰ M̄wisi u gum m̄ɛ sua ka yem fiiko m̄ɛ mu wā yāku yeru w̄ll̄, ma u mu Aroni ȳka ka win s̄a yān̄ ka sere maa win bibun w̄ll̄ ka ben s̄a yānu s̄w̄. Nge m̄ɛya u ka ye kpuro d̄ɛrasia u yi nen̄ɛm.

³¹ Ma M̄wisi u Aroni ka win bibu s̄w̄wa u n̄ɛ, i yāku yaa ye saawo Yinni Gusunɔn̄ wuswaa. Miya i ko i ye di ka p̄ɛ ye ya wā bire te s̄w̄. B̄ɛya i ko ye di nge m̄ɛ Yinni Gusunɔ u gerua. ³² Yaa ka p̄ɛ ye ya tiara, i ko ye kpuro dokewa d̄w̄ k̄w̄ yu d̄w̄ mwaara. ³³ I ko i n̄ wāawa kuu ten k̄n̄k̄n̄ mi sere s̄w̄ k̄w̄ba yiru. I ñ yari min di. Domi s̄w̄ k̄w̄ba yiruwa i ko i ko ba n̄ b̄ɛ tusiam̄. ³⁴ Yinni Gusunɔwa u yenin wooda w̄ i n̄ da ko nge m̄ɛ i wa sa kua gis̄ i ka b̄ɛn toranun suuru wa. ³⁵ Ñ n̄ m̄n̄ na, i ko i sinawa kuu ten k̄n̄k̄n̄ mi sere s̄w̄ k̄w̄ba yiru, w̄k̄uru ka s̄w̄ k̄w̄. Kpa i win woodaba m̄ɛm k̄w̄ba i ku ra ka gbin s̄. Wooda be Yinni Gusunɔ u man w̄ bera mi.

³⁶ Ma Aroni ka win bibu kpuro ba kua ye Yinni Gusunɔ u bu yiire saa M̄wisin min di.

Aroni ka win bibu

ba s̄mburu torua

9 S̄w̄ k̄w̄ba itase, M̄wisi u Aroni ka win bibu soka ka sere Isireliban guro gurobu. ² U Aroni s̄w̄wa u n̄ɛ, a naa kin̄e kpendu suo a ka yākuru ko wunen torarun s̄, kpa a yā kineru kasu a ka yāku d̄w̄ mwaararugiru ko. A ñ kaa de yen gaa ya n̄ alebu m̄. Kpa a ka ye kpuro Yinni Gusunɔ yākuru kua s̄a yer̄. ³ Yen biru kaa Isireliba s̄ a n̄ɛ, bu boo kineru suo ben torarun yākurun s̄ ka naa buu ka yāru ye kpuro ya n̄ w̄k̄ tia tia m̄, kpa ya kun alebu gaa m̄. Ba koo ka

ye yāku dɔ̄k mwaararugiru kowa. ⁴ Kpa a maa ka naa kineru ka yāa kineru na bu ka siarabun yākuru ko Yin-ni Gusunɔ̄n mi, ka som mɛ ba bura ka gum. Domi Yin-ni Gusunɔ̄n u koo bɛɛ kure mi gisɔ̄.

⁵ Ba ka ye kpuro na kuu ten mi ye Mɔ̄wisi u bikia. Ma be kpuro ba na Yinni Gusunɔ̄n wuswaas. ⁶ Mɔ̄wisi u nɛɛ, i koowo ye Yinni Gusunɔ̄n u gerua. Kpa u de win yi-iko yu bɛɛ kure.

⁷ Mɔ̄wisi u Aroni sɔ̄kwa u nɛɛ, a susima yāku yeru mi-ni, kpa a wunen tiin torarun yākuru ko ka yāku dɔ̄k mwaararugiru. Yen biru kpa a maa wunen tɔ̄mbu Isireliban toranun yākuru ko nge mɛ Yinni Gusunɔ̄n u gerua.

⁸ Ma Aroni u susi yāku yee ten bɔ̄kɔ̄. Ma u naa kinɛ kpɛm te go win torarun sɔ̄. ⁹ Ma win biba nùn yen yem wɛ. Ma u mu deka ka niki bia u tɛɛni sāa yerun kāanu sɔ̄, ma u mɛ mu tie wisi yāku yee ten temɔ̄. ¹⁰ Yen biru u yaa yen gum sua u dɔ̄k doke ka yen gabu swii yiru ka yen buro ge ga woru wukiri nge mɛ Yinni Gusunɔ̄n u gerua. ¹¹ Adama yen yaa ka yen gɔ̄na, tɔ̄kɔ̄kɔ̄ u da u ye dɔ̄k doke.

¹² Yen biru Aroni u yāa te saka bu ka yāku dɔ̄k mwaararugiru ko. Ma win biba ten yem sua ba nùn wɛ. Ma u mu yēka u ka yāku yee ten nɔ̄k bɔ̄ka sik-erena. ¹³ Yen biru ba yāa ten yaa bɔ̄kɔ̄ ba Aroni wɛ ka ten wiru. Ma u ye kpuro dɔ̄k doke. ¹⁴ U ten nuki tea ka ten kōri u sɔ̄ndi yāku dɔ̄k mwaararugii ten wɔ̄lɔ̄ u dɔ̄k doke.

¹⁵ Yen biru u Isireliban yākunuu kua. U boo ge saka ge ba koo ka yākuru ko tɔ̄mbun toranun sɔ̄ ma u kua nge mɛ u raa yāku gbiikii te kua ka naa kinɛ kpɛmbu ge. ¹⁶ Yen biru u yāku dɔ̄k mwaararugiru kua nge mɛ wooda ya gerua. ¹⁷ Ma u gberun dīanu sua u ka yāku-ru kua. U som nɔ̄m kureru sua u dɔ̄k doke yāku yerun wɔ̄lɔ̄ bururu baateren yāku dɔ̄k mwaararugii te baasi. ¹⁸ U ketɛ ye ka yāa kinɛ te saka ba ka siarabun yākuru kua Isireliban sɔ̄. Ma win bibu ba nùn yen yem wɛ u ka mu yēka yāku yerun nɔ̄k bɔ̄kɔ̄ u ka sikerena. ¹⁹ Ma ba maa nùn ketɛ yen gum wɛ ka yāa ten siru ka maa ten gum mɛ mu ten bɔ̄kɔ̄ yānu tēke ka sere maa ten gabu swii ka maa ten buro ge ga woru wukiri. ²⁰ Ma u yaa yen gum sɔ̄ndi yen guro gurorun wɔ̄lɔ̄. Yen biru u gum mɛ dɔ̄k doke yāku yeru wɔ̄lɔ̄. ²¹ Ma Aroni u yaa yen guro guro ni sua ka yen nɔ̄m geu ge, u sɔ̄kɔ̄si beri berika Yinni Gusunɔ̄n wuswaas nge mɛ Mɔ̄wisi u gerua.

²² Sanam mɛ Aroni u toranun yākunuu ka yāku dɔ̄k mwaararuginu ka siarabun yākunuu kua u kpa, yera u nɔ̄ma sua wɔ̄lɔ̄ u Isireliba domaru kua. Yen biru u sara yāku yerun di.

²³ Mɔ̄wisi ka Aroni ba dua kuu ten mi. Ye ba yara, ma ba tɔ̄mbu domaru kua. Saa yera Yinni Gusunɔ̄n u bu win yiikon girima sɔ̄kɔ̄si. ²⁴ Ma dɔ̄k yari yara win wuswaan di yi da yi yāku dɔ̄k mwaararugii te mwa ka yāku ni nu tien yaa gum mɛ. Ma Isireliba kpuro ba ye wa. Ma ba nuku dobun kuuki wɔ̄ri ba yiira sere temɔ̄.

Aronin biba dɔ̄k mwaara

10 Aronin bibu Nadabu ka Abihu ben baawure u win dɔ̄k guratia sua ba dɔ̄k gure, ma ba turare doke mi. Yen biru ba ka Yinni Gusunɔ̄n daawa kuu bekurugirɔ̄. Nge mɛya ba ka dɔ̄k tuko da kuu ten mi. N deema Yinni Gusunɔ̄n u bu ye yinari. ² Yera u dera dɔ̄k u yara u bu di ma ba gu mi. ³ Ma Mɔ̄wisi u Aroni sɔ̄kwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ̄n u n̄ daa bɛɛ sɔ̄kwa u nɛɛ, u kīwa be ba nùn susimɔ̄ bu win dɛɛraru nasia, kpa bu nùn bɛɛrɛ wɛ tɔ̄mbu kpuron wuswaas? Ma Aroni u win nɔ̄k mari.

⁴ Ma Mɔ̄wisi u Misaeli ka Elisafani Usielin bibu soka. Usieli wi, u sāawa Aronin tundon wɔ̄kɔ̄n bii. Mɔ̄wisi u bu sɔ̄kwa u nɛɛ, i na i bɛɛn wɔ̄kɔ̄nbun gonu sua kuu ten min di i ka nu da sansanin biruɔ̄. ⁵ Ma ba na ba goo ni sua ka nin takoba sannu ba ka da sansanin biruɔ̄ nge mɛ Mɔ̄wisi u gerua. ⁶ Ma Mɔ̄wisi u Aroni ka win bibu yiru be ba tie Eleasaa ka Itamaa sɔ̄kwa u nɛɛ, i ku bɛɛn winu deri diinu, i ku maa bɛɛn yānu gēeku nuku sankiranun sɔ̄ kpa Gusunɔ̄n u ku raa bɛɛ go kpa u ka Isireliba mɔ̄ru ko. Adama i de bɛɛn mero bisibu Isire-liba bu swī be dɔ̄k u din sɔ̄. ⁷ Bɛɛn tii i ku doona kuu ten kɔ̄kɔ̄n di kpa i ku ra ka gbin sɔ̄. Domi gum mɛ ba bɛɛ tāre mi, mu bɛɛ kuawa mi Yinni Gusunɔ̄n yāku kowobu.

Ma Aroni ka win bii be, ba kua ye Mɔ̄wisi u gerua.

Gusunɔ̄n u yāku kowobu

yinari bu tam nɔ̄

⁸ Yinni Gusunɔ̄n u Aroni sɔ̄kwa u nɛɛ, ⁹ a n̄ kaa tam bɔ̄kɔ̄kɔ̄m gam nɔ̄ wunɛ ka wunen bibu i n̄ dɔ̄k nen kuu bekurugirɔ̄, kpa i ku ra ka gbin sɔ̄. Kpa i ka kpī i wunana ye ya sāa sāarugia ka ye ya n̄ sāa sāarugia. Mɛya i ko i maa kpī i wunana ye ya dɛɛre ka ye ya n̄ dɛɛre. Mɛya i ko i maa kpī i Isireliba Gusunɔ̄n woodaba kpuro sɔ̄kɔ̄si ye u Mɔ̄wisi wɛ. Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka bɛɛn bibun bweserɔ̄.

Wooda ye ba yi

yāku dīanun sɔ̄

¹² Mɔ̄wisi u Aroni ka win bibu yiru be ba nùn tie, Eleasaa ka Itamaa sɔ̄kwa u nɛɛ, i som mɛ suo mɛ ba ka yākunuu kua mu tiara. Kpa i ka mu pɛɛ ko ye i kun seeyatia doke. Kpa i ye di yāku yerun bɔ̄kɔ̄. Domi nu kuawa mi dīa dɛɛranu. ¹³ I ko ye diwa yam dɛɛram sɔ̄kɔ̄. Yera ya ko n sāa wunɛ ka wunen bibugia nge mɛ Yinni Gusunɔ̄n u man sɔ̄kwa. ¹⁴ Mɛya wunɛ ka wunen bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu i ko i yaa nɔ̄mu ge ba kpaa mi di ka guro guro te ba sɔ̄kɔ̄si beri berika Yinni Gusunɔ̄n wuswaas. Yera ya ko n sāa wunɛ ka wunen bibugia Isireliba bā n̄ siarabun yākuru kua. ¹⁵ Isireliba ba ko n da ka yen nɔ̄mu ge ka guro guro te nɛwa ka sere maa yaa gum mɛ ba ra dɔ̄k doke yāku yerun wɔ̄l-

lu mi. Bà n ye kpuro s̄w̄si beri berika ba kpa, ya koo kowa wunε ka wunen bibugia. Ya ko n s̄awa wooda sere ka baadomma nge me Yinni Gusunɔ u gerua.

¹⁶ Yera M̄w̄si u torarun ȳaku boo ge bikia. Adama u deema ba gu d̄w̄ meni. Yera u ka Aronin bibu yiru Eleasaa ka Itamaa m̄ru bara u nεε, ¹⁷ mban s̄na i ñ boo gen yaa temε Yinni Gusunɔn kuru mini. Domi ga s̄awa d̄ia d̄eranu. Yinni Gusunɔ u bεε gu w̄wa i ka Isireliba kpuron toranun ȳakuru ko. ¹⁸ Adama i ñ ka gen yem duume Yinni Gusunɔn kuu ten s̄w̄ka. N deema i ko i raa gen yaa temwa kuu ten mi nge me Yinni Gusunɔ u man s̄w̄ka.

¹⁹ Aroni u M̄w̄si s̄w̄wa u nεε, a ȳε ye n man deema sanam me Isireliba ba Yinni Gusunɔ ȳakuru kua ben toranun s̄ ka maa ȳaku d̄w̄ mwaaranugiru. Yen d̄oma te, n̄a n torarun suurun ȳaku ten yaa di, ya koo Gusunɔ dore? Aawo! Ya ñ Gusunɔ dorem.

²⁰ Ma Aronin wisi bi, bu M̄w̄si dore.

YE YA D̄ERE KA YE YA Ñ D̄ERE

Yaa ye ya s̄a seseru

11 Yinni Gusunɔ u M̄w̄si ka Aroni s̄w̄wa u nεε, ² bu Isireliba s̄w̄ka bu nεε, yεε yi ba koo kp̄i bu di wee. ³ Ba koo kp̄i bu yaa di ye ya naa kaburosu m̄ ma ya ra tuka ko. ⁴ Adama ba ñ yεε dimɔ yi yi ra tuka ko t̄na ma yi ñ naa kaburosu m̄. Nge meya ba ñ yooyoo temm̄ yèn s̄ ga ñ naa kaburosu m̄ baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia. ⁵ Ba ñ koo yaa ye ba m̄ damaa ¹ tem baa me ya ra tuka ko yèn s̄ ya ñ naa kaburosu m̄. ⁶ Meya ba ñ koo maa wukun yaa tem domi ga ñ naa kaburosu m̄ baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia. ⁷ Meya ba ñ koo maa kurus̄ di. Ga naa kaburosu m̄ adama ga ku ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia. ⁸ Bu ku yεε yi di, bu ku maa yin gonu baba. Ba koo yi garisiwa disigii.

⁹ Yεε yi yi maa w̄a daan̄ ka nim w̄kuɔ, yi yi w̄a nim s̄w̄ gesi kpuro yi ba koo di wee. Yiya yi yi k̄εritii m̄ ka kokosu sannu. ¹⁰ Adama yi yi kun k̄εritii m̄ ka kokosu sannu, ba koo yi garisiwa disigii. ¹¹ Ba ñ koo yi di. Meya bu ku maa yin gonu baba. ¹² Yεε yi yi gesi w̄a nim w̄ku s̄w̄, ka daan̄, ma yi ñ k̄εritii ka koko si m̄, ba koo yi garisiwa disigii.

¹³ Gunɔsu s̄w̄, si ba koo garisi disigisu wee, siya gunɔ bakeru ka sere maa si su ra sw̄ε di ka si su ra yaa di ¹⁴ ka yaberekunu ka sere si su ka nu weenε ¹⁵ ka gbanamgbaanu ka maa si su ka nu weenε ¹⁶ ka taataanu ka booro ka sere si su ka su weenε ka kasa ka si su ka ye weenε, ¹⁷ ka booro bweseru garu ka nim kpakpayε, ka booro d̄ia k̄w̄ru ¹⁸ ka gunɔ gbamgbayaku ka gunɔ si su ra sw̄ε din bweseru ¹⁹ ka sw̄a w̄aku ka si su ka ye weenε ka k̄w̄.

²⁰ I ku maa k̄k̄mii ni nu kasa ka naasu m̄ di.

²¹ Adama ni s̄w̄, i ko i kp̄i di ni nu ra ȳw̄ku tem s̄w̄

I *damaa - Damaa ye, ya ka saataburu weene.*

²² nge twea ka gb̄w̄ ka ni nu ka ye weenε. ²³ Adama ni nu tie nu kasa ka naasu m̄ mi, i ku nu di.

Ye ya ra t̄nu ko disigii

²⁴ Yεε gεε w̄a ȳin goru t̄nu ù n baba u koo ko disigii. U ko n disi m̄wa sere ka t̄w̄ ten yokaw. ²⁵ Wi u yin goru s̄w̄wa, u koo win ȳanu teawa. Kpa u n w̄a disi s̄w̄ sere ka yokaw. ²⁶ Yεε yi i ko i garisi disigii yi wee. Yiya yi yi ñ naa kaburosu m̄ ka yi yi ku ra tuka ko ka sere yi yi naasu nne m̄ yi s̄im̄ ka naa s̄enu. Wi u yin gaa baba u disi duurawa mi sere ka t̄w̄ ten yokaw. Wi u maa yin goru s̄w̄wa u koo win ȳanu teawa kpa u n disi m̄ sere ka t̄w̄ ten yokaw.

²⁹ Yεε yi yi kabirim̄ s̄w̄ wee yi i ko i garisi disigii. Yiya gunɔ yantaru ka gunɔ kiikiiru ka d̄eba ka ye ya ka ye weenε kpuro ³⁰ ka duurbεeku ka sureru ka koromb̄w̄ru ka sokoro ka sunɔ naki. ³¹ Yi kpurowa i ko i garisi disigii yεε yi yi kabirim̄ s̄w̄. Wi u yin gaan goru baba u ko n disi m̄wa sere ka t̄w̄ ten yokaw. ³² Ȳin gaan goru t̄a n w̄ri dendi ȳanu s̄w̄ ni ba kua ka d̄a ñ kun me ka bekuru ñ kun me ka ḡna ñ kun me ka saaki, dendi ȳa ni, nu disi duurawa mi. Ba koo nu dokewa nim s̄w̄ sere ka t̄w̄ ten yokaw. Yen biru nu sere d̄era. ³³ Yen gaa ȳa n wekeru garu w̄ri te ba kua ka s̄ndu, ye ya w̄a mi s̄w̄ kpuro ya disi duurawa mi. Ba koo weke te k̄rawa. Bà n nim doke weke te s̄w̄, ma nim me, mu t̄ra d̄ianu s̄w̄ ñ kun me n̄rura gaa s̄w̄, ba koo ye kpuro garisiwa disi. ³⁴ Bà n nim doke weke te s̄w̄, ma nim me, mu d̄are d̄ianu s̄w̄ ñ kun me n̄rura gaa s̄w̄, ba koo ye kpuro garisiwa disi baa ñ n weke tere s̄w̄ na ya w̄a. ³⁵ Mi yaa yen goru ta w̄ri kpuro gesi, doo koo yer̄ ñ kun me p̄εε w̄w̄ yer̄, ba koo ye kpuro k̄sukuwa. Domi ye kpuro ya disi duurawa mi. ³⁶ Yaa goo te, t̄a n w̄ri d̄w̄ s̄w̄ ñ kun me daar̄, i ñ ko i nim me garisi disi. Adama wi u tu baba u disi duurawa. ³⁷ T̄a n w̄ri d̄ia bwese te ba koo duure s̄w̄, d̄ia bwese te, ta ñ disi duure. ³⁸ Adama bà n daa d̄ia bwese te wasan na bu ka di, ta disi duurawa mi.

³⁹ Yaa ye ba ra di ȳa n ka tii gu, wi u yen goru baba, ȳero u disi duurawa mi sere n ka ko t̄w̄ ten yoka. ⁴⁰ Wi u yen yaa tema ñ kun me u yen goru s̄w̄wa, u koo win ȳanu teawa kpa u n disi m̄ sere ka t̄w̄ ten yokaw.

⁴¹ I ku yεε yi yi kabirim̄n yaa tem ⁴² ka yi yi ra ka nukuru s̄i ka yi yi kabirim̄ ka naasu nne ñ kun me yi yi naa dabinu m̄. I ko ye kpuro deriwa mam mam. ⁴³ I ku de yεε yin bweseru yi bεε ko disigibu. ⁴⁴ Domi ne Gusunɔ na s̄awa b̄en Yinni. I ko i tii d̄erasia kpa i n d̄ere. Domi na s̄awa D̄ero. Yen s̄na i ñ ko i tii disi doke ka yεε yi yi kabirim̄. ⁴⁵ Nena na b̄e yarama Egibitin di na n ka s̄a b̄en Yinni. Yen s̄, i de i n d̄ere. Domi na d̄ere.

⁴⁶ Wooda yeni kpurowa na yi yεε kpuron s̄ ka gunɔsu ka yεε yi yi w̄a nim̄ ka sere yi yi kabirim̄. ⁴⁷ Yera ya koo de i n da yaa wunane ye ba koo ka ȳakuru ko ka ye ba ñ ka ȳakuru m̄. Meya maa ya koo b̄e s̄w̄si yaa ye i ko i di ka ye i ñ dim̄.

Tɔn kurɔ̀ ù n maran wororu

12 Yinni Gusunɔ̀ u Mɔ̀wisi wooda wɛ̀ u nɛɛ, ² a Isireliba sɔ̀wɔ̀ a nɛɛ, tɔn kurɔ̀ ù n gura sua ma u bii tɔn durɔ̀ mara, u ko n disi mɔ̀wa sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru nge sanam mɛ u yasa m̀. ³ Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba itase, kpa bu win bii wi bango kua. ⁴ Adama kurɔ̀ wi, u ko n wɔ̀awa disi sɔ̀wɔ̀ tɛna ka ita kɔ̀m u sere dɛera yem mɛ u yarin sɔ̀ marubun saa. U ku raa sɔ̀a yɔ̀nu ganu baba, u ku raa maa da Gusunɔ̀n kuu bekurugirɔ̀ sere tɔ̀ te, tu ka turi.

⁵ Ò n maa tɔn kurɔ̀n na u mara, u ko n wɔ̀awa disi sɔ̀wɔ̀ alusuma yiru. Ya ko n sɔ̀awa nge sanam mɛ u yasa m̀. Yen biru u koo kowa sɔ̀wɔ̀ wata ka nɔ̀ba tia u sere dɛera win yem mɛ mu yarin sɔ̀ marubun saa.

⁶ Tɔn kurɔ̀ wi u mara, win dɛerasiabun saa yà n tura, u koo ka yáaru wɔ̀wɔ̀ tiagiru nawa u ka yáku dɔ̀wɔ̀ mwaararugiru ko. Kpa u totobereru ò kun mɛ kparuko sua u ka win torarun yáku ko. ⁷ Yáku kowowa u koo ka ye yáku ko. Kpa u nùn win torarun suuru kana. Saa ye sɔ̀wɔ̀ u koo dɛera win yem mɛ mu yarin sɔ̀.

Wooda yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ̀ na wɛ̀mɔ̀ tɔn kurɔ̀ wi u bii maran sɔ̀.

⁸ Ò kun yáaru wa, u koo totoberenu yiru ò kun mɛ kparukonu yiru kasu. Nin teuwa u koo ka yáku dɔ̀wɔ̀ mwaararugiru ko kpa u maa ka teu geni torarun yáku ko. Yáku kowowa u koo nùn yáku te kua. Saa ye sɔ̀wɔ̀ u koo dɛera.

Gɔnan bararun wooda

13 Yinni Gusunɔ̀ u Mɔ̀wisi ka Aroni sɔ̀wɔ̀ u nɛɛ, ² goo ù n mɔ̀siru mɔ̀ wasi sɔ̀wɔ̀, ò kun mɛ debu, ò kun mɛ bau kpiku ge ga ka bara disigiru weene, ba koo ka yéro dawa yáku kowo Aronin mi ò kun mɛ win bibun turon mi. ³ Yáku kowo wiya u koo bara te mɛeri. Ò n deema bau ge, ga san kpikisu mɔ̀, ma ga wɔ̀ru mɔ̀, saa ye sɔ̀wɔ̀ u koo gere ma yéro u bara disigiru barɔ̀. ⁴ Ò n maa bau kpiku gagu mɔ̀ ma ga ò wɔ̀ru mɔ̀, ma gen sansu kun buriri, yáku kowo u koo ka yéro dawa diru garu sɔ̀wɔ̀ u kenusi sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ⁵ Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiruse, yáku kowo ù n wa bau ge, ga ò yabi, u koo maa nùn kenusiwa sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ⁶ Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiruse te, yáku kowo u koo maa nùn yarawa u mɛeri. Ò n deema ga ò yabi baama, u koo yéro sɔ̀wɔ̀ ma u dɛere, ya sɔ̀awa debu, kpa u win yánu tea u dɛera. ⁷ Amen biru, debu ye, yà n yabi gɔna ye sɔ̀wɔ̀, yéro u koo maa wurawa yáku kowo u nùn mɛeri. ⁸ Yáku kowo wi, ù n nùn mɛera ma u deema ya yabi win gɔna sɔ̀wɔ̀, u koo yéro sɔ̀wɔ̀ ma u ò dɛere, u bara disigiru mɔ̀wa.

⁹ Goo ù n bara disigiru barɔ̀, ba koo ka nùn dawa yáku kowon mi. ¹⁰ Yáku kowo wiya u koo nùn mɛeri. Ò n bau kpiku wa mi, ma bau gen sansu buriri, ma gɔna ye, ya boo kua, ¹¹ ya sɔ̀awa bara disigii te ta torumɔ̀ yéron gɔna sɔ̀wɔ̀. Yáku kowo u koo yéro garisiwa disigii. U ò maa nùn kenusimɔ̀. ¹² Adama yáku kowo ù n mɔ̀si mɔ̀siminu wa nu yabi yéron gɔna kpuro sɔ̀wɔ̀, saa win wirun di sere ka naasɔ̀, ¹³ u koo yéro garisiwa u dɛere,

domi win wasi kpuro yi burura. ¹⁴ Adama dɔ̀ma te ba boo swáwɔ̀ wa win wasi sɔ̀wɔ̀, ba koo nùn garisiwa disigii. ¹⁵ Yáku kowon tiiwa u koo nùn mɛeri. Ò n deema boo swáwɔ̀ u wáa mi, u koo nùn garisiwa disigii, domi ya sɔ̀awa bara disigiru. ¹⁶ Adama win wasi yi, yì n kɔ̀sa, ma yi burura kpuro, u koo maa dawa u yáku kowo wa. ¹⁷ Yen biru, yáku kowo u koo ye mɛeriwa. Ò n wa ya burura, saa ye sɔ̀wɔ̀, u koo yéro garisiwa u dɛere.

¹⁸ Goo ù n win bwisi kpaka sɔ̀wɔ̀ ¹⁹ mɔ̀siru garu wa, ma u deema ta buriri, ò kun mɛ ta sɔ̀ri, yéro u koo dawa u tii sɔ̀wɔ̀ yáku kowon mi. ²⁰ Yáku kowo wi, u koo nùn mɛeriwa. Ò n deema mɔ̀si te, ta wɔ̀ru mɔ̀, ma win wasin sansu su burura, saa ye sɔ̀wɔ̀ yáku kowo u koo nùn garisiwa disigii. Bara disigira ta yarimɔ̀ saa bwisi kpaka yen min di. ²¹ Adama yáku kowo ù n wa ma san kpikisu sari mɔ̀si ten wɔ̀wɔ̀, yen biru mɔ̀si te, ta ò wɔ̀ru mɔ̀, ma ta buriri fiiko, u koo durɔ̀ wi kenusiwa dirɔ̀ sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ²² Mɔ̀si te, tà n gɔna yabi, yáku kowo u koo nùn garisiwa disigii domi bara disigira ta nùn deema. ²³ Adama mɔ̀si te, ta kun yabi, ta sɔ̀awa bwisi kpaka. Saa ye sɔ̀wɔ̀, yáku kowo u koo gere ma yéro kun disi mɔ̀.

²⁴ Goo ù n dɔ̀wɔ̀ mwaara ma yen boo kpaka sɔ̀wɔ̀ bau kpiku ga yara, ò kun mɛ bau sɔ̀wɔ̀, yáku kowo u koo yéro mɛeriwa. ²⁵ Gen sansu sù n kua kpikisu ma wɔ̀ru ga sɔ̀wɔ̀sire gɔna ye sɔ̀wɔ̀, saa ye sɔ̀wɔ̀ bara disigira ta sɔ̀wɔ̀sira mi. Yáku kowo u koo nùn garisiwa disigii.

²⁶ Adama yáku kowo ù n wa ma san kpikisu sari bau ge sɔ̀wɔ̀, ga ò maa wɔ̀ru mɔ̀, ma ga buriri fiiko, u koo yéro kenusiwa dirɔ̀ sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ²⁷ Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiruse te, u koo nùn mɛeri. Ò n wa bau ge, ga yabi win gɔna sɔ̀wɔ̀, u koo nùn garisiwa disigii. Ta sɔ̀awa bara disigiru. ²⁸ Adama bau ge, ga kun yabi, ma ga burura fem fem, dɔ̀wɔ̀ mwaara kpaka yera. Saa ye sɔ̀wɔ̀, yáku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere.

²⁹ Tɔn durɔ̀ ò kun mɛ tɔn kurɔ̀ ù n bau gagu mɔ̀ win wirɔ̀, ò kun mɛ win tonkurorɔ̀, ³⁰ yáku kowo u koo gu mɛeriwa. Gà n wɔ̀ru mɔ̀ ma gen sansu su ò sinum mɔ̀, ma su swérama nge dɔ̀m buuru, yáku kowo u koo yéro garisiwa disigii. Ya sɔ̀awa wii kpaka ye ya wáa wirɔ̀, ò kun mɛ tonkurorɔ̀. ³¹ Yáku kowo wi, ù n wa ya wɔ̀ru mɔ̀, ma san wɔ̀kusu sari, u koo yéro kenusiwa dirɔ̀ sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ³² Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiruse te, u koo maa yéro mɛeriwa. Ò n deema wii kpaka ye, ya ò yabi ma ya sansu mɔ̀ si su ka dɔ̀m buuru weene, ma su ò wɔ̀ru mɔ̀, ³³ yéro u koo win sansu kɔ̀niwa. Adama u ò kpaka ye kɔ̀nimɔ̀. Yen biruwa yáku kowo u koo maa nùn kenusi dirɔ̀ sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiru. ³⁴ Sɔ̀wɔ̀ nɔ̀ba yiruse te, u koo ye mɛeriwa. Wii kpaka ye, yà kun yabi, ma ya ò tìre ya gɔna kere, yáku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere. U koo win yánu tea. Saa ye sɔ̀wɔ̀, u dɛerawa mi. ³⁵ Adama wii kpaka ye, yà n dákuru yabi, yáku kowo u koo maa nùn mɛeriwa. ³⁶ Ò n wa ya yabi gɔna ye sɔ̀wɔ̀, yáku kowo u ò maa kasumɔ̀ yéro ù n san dɔ̀m buuru mɔ̀. U koo nùn garisiwa disigii. ³⁷ Wii kpaka ye, yà kun yabi, ma yen sansu tìra, yéro u bekurawa mi. U ò maa disi mɔ̀. Yáku kowowa u koo gere ma u dɛere.

³⁸ Tɔn durɔ goo ñ kun mɛ tɔn kurɔ goo ù n win gɔna sɔɔ bau kpikisu wa, ³⁹ yāku kowowa u koo nùn mɛeri. Ù n bausu gasu wa si su ñ buriri sāa sāa, bau si, su ñ sɛ. U koo yēro garisiwa u dɛere.

⁴⁰ Goo ù kun seri mɔ wirɔ, wii kpararugiiwa ba koo yēro garisi. U dɛerewa mi. ⁴¹ Ñ n wuswaa gian na u ñ seri mɔ, yēro u sāawa wii kpararugii. Ka mɛ, yēro u dɛerewa. ⁴² Adama wii kpara te sɔɔ, bau gagu gà n sɔɔsira ga sɔri, bara disigira ta torumɔ mi. ⁴³ Yāku kowowa u koo gu mɛeri. Ù n deema wii kpara te, ta bau kpikisu mɔ su ka bara disigiru weene, wi u su mɔ mi, u bara disigiru barɔwa mi. U ñ dɛere. ⁴⁴ Yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii win wii bau gen sɔ.

⁴⁵ Wi u bara disigiru mɔ kpuro, u koo yānu dokewa ni nu gɛere, u ku furɔ doke, kpa u win wuswaa wukiri kpa u n kɔɔguru sue u n mɔ, disigii, disigii. ⁴⁶ U ko n sāawa disigii sere win bara disigii te, tu ka kpe. Yen sɔna u ko n wāa yeru mɔ bee tia u n ka tɔmbu dɛsire.

Disi gɔmi yānu sɔɔ

⁴⁷ Bà n disi gɔmi gɛɛ wa yi sɔri ñ kun mɛ yi sāa nge wuru biresu yānu ganu sɔɔ, ni ba kua ka yāa sansu ñ kun mɛ kīa si ba kua ka wɛɛ damgii ñ kun mɛ yaa gɔna, bau ge, yāku kowo u koo gu mɛeriwa. ⁵⁰ Yāku kowo wi, ù n yāa ni mɛera u koo nu yiwa sɔɔ kɔɔba yiru. ⁵¹ Yen sɔɔ kɔɔba yiruse te, u koo wure u maa yāa ni mɛeriwa. Ù n deema disi gɔmi yi, yi yabi baama, ma ba ñ kpɛ bu yi wīa, saa ye sɔɔ, u koo nu garisiwa yāa disiginu. ⁵² Saa ye sɔɔra yāku kowo u koo yāa ni dɔɔ meni. Baa bà n nu kua ka wɛsu ñ kun mɛ ka wɛɛ damgii ñ kun mɛ ka yāa sansun wɛɛ ñ kun mɛ ka mam gɔna, ka mɛ, ba koo ye kpuro dɔɔ meniwa. Domi ba ñ kpɛ bu disi gɔmi yi wīa. Dɔɔwa u koo ye go. ⁵³ Adama yāku kowo ù n wa gɔmi yi, yi ñ yabi yāa ni sɔɔ, ⁵⁴ u koo de bu nu teawa kpa bu maa nu diru kenusi sɔɔ kɔɔba yiru. ⁵⁵ Sɔɔ kɔɔba yiruse te, u koo wure u maa nu mɛeriwa. Ù n deema disi gɔmi yi ñ kɔsa, yi ñ maa yabi, ba koo yāa ni garisiwa disiginu kpa bu nu dɔɔ doke. Domi disi gɔmi yi, yi nu di biru ñ kun mɛ wuswaa. ⁵⁶ Adama yāku kowo ù n deema disi gɔmi yi, yi burura, u koo ye wɔkawa yāa nin min di. ⁵⁷ Yen biru yi n maa wurama yāa ni sɔɔ, yi ko n sāawa disi gɔmi. Ba koo yāa ni dɔɔ meniwa.

⁵⁸ Bà n yānu ganu tea ni nu disi gɔmi kpia, ma disi gɔmi yi, yi wīara, ba koo wure bu maa nu teawa bu sere nu garisi nu dɛere.

⁵⁹ Yeniwa ya sāa disi gɔmin wooda yi yi ra kpi yānu sɔɔ ye ba kua ka wɛsu ñ kun mɛ ka wɛɛ damgii ñ kun mɛ ka gɔna. Wooda yera ya koo sɔɔsira yāa ni nu dɛere ka ni nu kun dɛere.

Wi u raa bara disigiru mɔn

dɛerasiabu

14 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, ² wee nge mɛ ba koo ka tɔnu dɛerasia wi u raa bara disigiru mɔ. Ba koo ka nùn dawa yāku kowon mi, ³ kpa

yāku kowo u ka nùn yari sansanin di u nùn mɛeri. Ù n deema u bekura, ⁴ yāku kowo u koo nùn sɔwa ye ba koo ka nùn dɛerasia. U koo gunɔminu yiru sua ni ba ra ka yākuru ko ka sere dāa ye ba mɔ sɛduru ka wɛɛ wunɔmgii ka dāa kiku gagun kāasa ge ba mɔ isɔpu.

⁵ Yāku kowo u koo de bu gunɔ gen teu sakawa wekeru sɔɔ te ba kua ka sɔndu te ta nim gem mɔ.

⁶ Yen biru u koo gunɔ ge ga wasi mi, ka sɛdurun dāa ye, ka wɛɛ wunɔmgii yi, ka isɔpun kāasa ye dokewa yem mɛ sɔɔ, mɛ ba wisi nim sɔɔ mi. ⁷ U koo ye yɛkawa nɔn kɔɔba yiru wi ba koo dɛerasian wɔllɔ. Yen biru u koo nùn garisiwa u dɛere kpa u gunɔ ge yɔsu gu doona. ⁸ Wi u koo tii dɛerasia, u koo win yānu teawa kpa u win sansu kɔni, kpa u wobure nim sɔɔ. Saa ye sɔɔra ba koo nùn garisi u dɛere. Yen biru, u koo kpī u wurama sansanin. Adama u koo kowa sɔɔ kɔɔba yiru tɔɔwa u kun due win kuu bekurugirɔ. ⁹ Sɔɔ kɔɔba yiruse te, u koo win sansu kɔniwa ka win seri ka win toburu ka win nɔni burosu. Ye ya sāa sansu kpuro gesi, u koo kɔniwa. U koo maa win yānu teawa kpa u wobure u dɛera.

¹⁰ Sɔɔ kɔɔba itase, u koo yānu yiru sua ni nu ñ alebu mɔ ka yāa nii teeru wɔɔ tiagiru ka som kilo kɔɔba nne mɛ ba burina ka gum ka sere maa gum litirin kɔnu. ¹¹ Yāku kowo wi u koo tɔnu wi dɛerasia u koo nùn tusia Yinni Gusunɔn wuswaa kuu ten kɔnɔkɔn ka maa win yāku dīanu. ¹² Yāku kowo u koo yāa nin teeru suawa kpa u ka tu yākuru ko te ba ra ka toraru sɔme ka sere gum litirin kɔnu ye, kpa u ye kpuro sɔɔsi beri berika Yinni Gusunɔn wuswaa. ¹³ Kpa u tu saka yam dɛeram mi, mi ba ra torarun yākuru ka yāku dɔɔ mwaararugirun yaa sake. Domi torarun yāku yaa ka ye ba ra ka toranu sɔmegia ya sāawa dīa dɛeranu ni nu koo ko yāku kowogin. ¹⁴ Yāku kowo u koo torarun yāku yaa yen yem sua u tɛeni wi u dɛerasiamɔn soo mɔm geuguu ka win mɔm geun niki bia bakaa ka sere win kɔn mɔm geuguun niki bia bakaa. ¹⁵ Yāku kowo u koo maa gum litirin kɔnu ye wisiwa win mɔm dwarun mɔm kɔɔ. ¹⁶ Kpa u ka win mɔm geun niki bia gum mɛ deka u mu yɛka nɔn kɔɔba yiru Yinni Gusunɔn wuswaa. ¹⁷ Yen biru, kpa u gum mɛ mu tie tɛeni wi u dɛerasiamɔn soo mɔm geuguu ka maa win mɔm geun niki bia bakaa ka win kɔn mɔm geuguun niki bia bakaa. U koo mu tɛeniwa mi u raa yem mɛ doke. ¹⁸ Kpa u maa mɛ mu tie win mɔma sɔɔ doke yɛron wiru wɔllɔ kpa u nùn dɛerasiabun wororu koosi Yinni Gusunɔn wuswaa. ¹⁹ Kpa u nùn torarun yākuru kua. Nge mɛya u koo ka nùn dɛerasia. Yen biruwa u koo yāku dɔɔ mwaararugirun yaa go. ²⁰ Kpa u ye dɔɔ doke yāku yerɔ ka kɛnu. Nge mɛya u koo ka yēro torarun yākuru kua kpa u dɛera.

Bwɛɛbwɛɛ wi u raa

bara disigiru mɔn dɛerasiabu

²¹ Wi u bara disigiru mɔ ma u ñ dam mɔ u ka yāku yaa saberu wa, yāa teera u koo kasu u ka yākuru ko

te ta sāa torarun sɔmbugiru. Yāku kowo u koo ka tu suuru kanabun wororu ko Yinni Gusunɔn wuswaɔ. Yen biru durɔ wi, u koo som kilo ita wē me ba bura ka gum ka sere maa gum litirin bɔnu. ²² U koo maa ka kparukonu yiru na ñ kun me totoberenu yiru nge me win waara ne. Ba koo gen teu go win torarun suurun s̄. Kpa bu maa ka teu ge ga tie yāku d̄ɔ mwaararugiru ko. ²³ Win deerasiabun s̄ɔ itasera u koo ka ye kpuro yāku kowo naawa sāa yerun kɔnɔnɔnɔ Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ²⁴ Yāku kowo wi, u koo yāa te mwa ka gum litirin bɔnu ye, kpa u ye kpuro s̄ɔsi beri berika Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ²⁵ Yen biru u koo yāa te saka kpa u ten yem sua u tēni wi u raa bara disigiru mɔn soo mɔm geuguu ka win mɔm geun niki bia bakas ka sere maa win kɔn mɔm geuguun niki bia bakas. ²⁶ Yen biru yāku kowo wi, u koo gum me wie win mɔm dwardun mɔm kɔnɔnɔ. ²⁷ Kpa u ka win mɔm geun niki bia gum me deka u yēka nɔn kɔnɔnɔba yiru Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ²⁸ U koo maa gum me tēni wi u raa bara disigiru mɔn soo mɔm geuguu ka mɔm geun niki bia bakas ka sere win kɔn mɔm geuguun niki bia bakas. U koo mu dokewa mi u raa gesi yem tēni. ²⁹ Yen biru gum me mu tie win mɔmɔ, u koo mu wisiwa wi u raa bara disigiru mɔn wirɔ u sere n̄n deerasiabun wororu kua Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ³⁰ Yen biru, u koo gunɔ gen teu go, ḡen bweseru u wa. ³¹ Ba koo ka gen teu torarun suurun yākuru ko. Teu maa yāku d̄ɔ mwaararugiru ka som me, ka gum me. Kpa yāku kowo wi, u wi u raa bara disigiru mɔ deerasiabun wororu kua Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ³² Wooda yeniwa wi u bara disigiru mɔ ma u ñ dam mɔ u koo swīi u ka deerasiabun yākuru ko.

Disi gɔmi dirun gani s̄ɔ

³³ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni s̄ɔɔwa u nee, ³⁴ sanam me i ko i du Kananin temɔ me kon b̄e wē, n̄a n dera disi gɔmi yi kpia diru garu s̄ɔ t̄e s̄ɔ i wāa, ³⁵ wi u dii te mɔ, u koo dawa u yāku kowo s̄ɔ u nee, wee u gāanu waamɔ win dirɔ nge disi gɔmi. ³⁶ Yāku kowo wi, u sere du u ka dii te m̄eri, u koo dewa bu ten yānu kpuro yara kpa yāa nin tii nu ku raa disi duura. Yen biru u koo du kpa u disi gɔmi yi m̄eri. ³⁷ Û n deema gɔmi yi sāa nge wuru bekusu, ñ kun me yi s̄ri, kpa yi n sāa nge wɔru gana ye s̄ɔ, ³⁸ u koo yariwa kpa u dii te k̄ene s̄ɔ kɔnɔnɔba yiru. ³⁹ S̄ɔ kɔnɔnɔba yiruse, yāku kowo u koo wura diru mi. Û n deema disi gɔmi yi yabi dii ten gani s̄ɔ, ⁴⁰ u koo de bu dii ten kpenu wɔkɔriwa nin mi disi gɔmi yi, yi kpia bu ka nu yari wuun di bu k̄i mi n kun deere. ⁴¹ U koo dewa bu dii ten s̄ɔkɔ kpuro k̄era kpa bu yanim me ba k̄era mi yari wuun biruɔ mi n kun deere. ⁴² Yen biru kpa bu kpee kpaanu k̄sire ko. Kpa bu wure bu dii te tāwa. ⁴³ Amen biru, disi gɔmi yi, yi n maa wurama dii te s̄ɔ, ⁴⁴ yāku kowo u koo maa sewa u da u tu m̄eri. Û n deema disi gɔmi yi, yi maa kpia dii ten gani s̄ɔ, saa ye s̄ɔ, n ñ maa koorɔ bu yi wīa min di. Dii te, ta disi duurawa mi. ⁴⁵ Ba koo tu surawa kpa bu ten kpenu

ka dāa ka tem gura bu ka da wuun biruɔ mi n kun deere.

⁴⁶ Wi u dua diru mi sanam me ba tu kenusi, u disi duurawa mi sere ka yokas. ⁴⁷ Wi u kpuna mi, ñ kun me u gāanu di mi, u koo win yānu teawa.

⁴⁸ Sanam me ba dii te sɔnwa ba kpa, yāku kowo ù n wura u ka tu m̄eri, ma u deema disi gɔmi yi sari, u koo dii te garisiwa ta deere. Domi disi gɔmi yi, yi doona.

⁴⁹ Bu ka dii ten deerasiabun woronu ko, ba koo gunɔsu yiru kasuwa ka dāa ye ba m̄ seduru ka kiku ge ba m̄ isɔpu ka wēe wunɔmgii. ⁵⁰ U koo gunɔ gen teu sakawa wekeru s̄ɔ te ba kua ka sɔndu ta nim gem mɔ. ⁵¹ Yen biru, u koo ge ga wasi sua ka seduru ye, ka isɔpu ye, ka wēe wunɔmgii yi, kpa u ye kpuro doke gunɔ ge ba sakan yem me s̄ɔ, me ba wisi nim s̄ɔ mi, kpa u mu yēka nɔn kɔnɔnɔba yiru dii te s̄ɔ. ⁵² U koo ka gunɔ gen yem me ba wisi nim s̄ɔ mi, disi wɔka ka gunɔ ge ga wasi ka seduru ye, ka isɔpu ka wēe wunɔmgii yi. ⁵³ Kpa u gunɔ ge ga wasi ȳs̄u gu doona yakas. Saa ye s̄ɔra u koo dii te deerasiabun wororu koosi kpa tu deera.

⁵⁴ Wooda yenibara ba ko n da swīi bara disigiru ka wii kpakin s̄ɔ ⁵⁵ ka m̄siru ka debu ka disi gɔmi yi yi ra kpi yānu s̄ɔ ka dia s̄ɔ. ⁵⁷ Wooda yera ya koo s̄ɔsi gāa ni nu deere ka ni nu kun deere.

Tɔn durɔrun disi

15 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni s̄ɔɔwa u nee, ² i Isireliba s̄ɔkɔ i nee, ben goo ù n kentu kpika mɔ, u kuawa mi disigii. ³ Ya ra wī? Ya ku ra wī? Ka me, u kuawa mi disigii. ⁴ Kpin yee t̄e s̄ɔ u kpuna kpuro, ta disi duurawa mi, ka sere maa gāa ni u sinari kpuro. ⁵ Wi u maa kpin yee te baba kpuro u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, yēro u ko n disi mɔwa sere ka yokas. ⁶ Wi u maa sina mi barɔ wi, u sina, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, u ko n sāawa disigii sere ka yokas. ⁷ Wi u barɔ wi baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, u ko n sāawa disigii sere ka yokas. ⁸ Barɔ wi, ù n goo yāatam sie, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n sāawa disigii sere ka yokas. ⁹ Gāa ni barɔ wi, u sɔni kpuro, nu kuawa mi disiginu. ¹⁰ Gāa ni u sakusi kpuro, wi u nu baba yēro u kuawa mi disigii sere ka yokas. Wi u maa nu s̄ɔwa yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n disi mɔwa sere ka yokas. ¹¹ Wi u dera barɔ wi, u n̄n baba, ma u ñ niē, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, yēro u ko n disi mɔwa sere ka yokas. ¹² Barɔ wi, ù n dendi yānu baba ni ba kua ka sɔndu ba koo nu k̄sukuwa. N̄n n maa sāan na ni ba kua ka dāa, ba koo nu teawa.

¹³ Sanam me kentu ye, ya wību ȳra, u koo kowa s̄ɔ kɔnɔnɔba yiru u sere deera. U koo win yānu tea kpa u wobure ka nim. Saa ye s̄ɔ, u deerawa mi. ¹⁴ S̄ɔ kɔnɔnɔba itase u koo kparukonu yiru ñ kun me totoberenu yiru sua u ka da Gusunɔn kurun kɔnɔnɔnɔ kpa u nu yāku

kowo wē. ¹⁵ Yāku kowo u koo nin teu gowa torarun s̄. Kpa u ka teu geni yāku d̄w̄ mwaararugiru ko kpa u n̄n d̄erasiabun wororu koosi Yinni Gusun̄n wuswaac̄ kpa u d̄era.

¹⁶ Goon sen nim m̄n n yari, u koo woburewa. Adama ka m̄, u ko n disi m̄wa sere ka yokac̄. ¹⁷ M̄n n yānu ganu tāre, ñ kun m̄ ḡna ye ba ra wukiri, ba koo ye teawa ka nim. Adama ka m̄, ya ko n disi m̄wa sere ka yokac̄.

¹⁸ Kur̄ ka dur̄c̄ b̄a n menna, be kpuro ba koo woburewa ka nim. Adama ka m̄, ba koo bu garisiwa disigibu sere ka yokac̄.

T̄n kur̄run disi

¹⁹ T̄n kur̄c̄ ù n yasa m̄, ba koo n̄n garisiwa disigii s̄w̄ n̄c̄ba yiru. W̄i u n̄n baba kpuro u kuawa mi disigii sere ka yokac̄. ²⁰ Kpin yee t̄e s̄w̄ u kpuna kpuro, ta kuawa mi disigiru. Ye u maa sinari kpuro ya kuawa mi disigia. ²¹ W̄i u maa kur̄c̄ win kpin yeru baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u ko n s̄awa disigii sere ka yokac̄. ²² Goo ù n baba ye kur̄c̄ wi, u sinari, ȳero u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u ko n disi m̄wa sere ka yokac̄. ²³ Ḡa ni nu w̄a win kpin yee ten w̄lc̄ ñ kun m̄ ye u sinarin w̄lc̄, w̄i u yen gaa baba, u kuawa mi disigii sere ka yokac̄. ²⁴ T̄n dur̄c̄c̄ goo ù n ka n̄n menna, ma win yem mu n̄n tāre, dur̄c̄ wi, u kuawa mi disigii sere s̄w̄ n̄c̄ba yiru. Kpin yee t̄e s̄w̄ u gesi kpuna ta maa disi duurawa mi.

²⁵ T̄n kur̄c̄ wi u yem w̄im̄, win yasan saa baasi, ñ kun m̄, mu w̄im̄ mu win yasan saa kera, ba koo n̄n garisiwa disigii yem w̄i bin saa kpuro s̄w̄ n̄ge win yasan saa. ²⁶ Kpin yee t̄e s̄w̄ u kpuna kpuro ka ye u sinari kpuro, ya kuawa mi disigia nge sanam m̄ u win yasa m̄. ²⁷ W̄i u kpin yee te baba, ñ kun m̄ sin yee te, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u kuawa mi disigii sere ka yokac̄.

²⁸ Sanam m̄ yem m̄, mu ȳra u koo kowa s̄w̄ n̄c̄ba yiru bu sere n̄n garisi wi u d̄era. ²⁹ Yen s̄w̄ n̄c̄ba itase s̄w̄ra u koo kparukonu yiru ñ kun m̄ totoberenu yiru kasu kpa u ka yāku kowo daawa Gusun̄n kuu ten k̄n̄c̄w̄. ³⁰ Kpa yāku kowo u nin teu sua u ka torarun suurun yāku ko kpa u maa teu geni sua u ka yāku d̄w̄ mwaararugiru ko. Yen biruwa u koo kur̄c̄ wi d̄erasiabun wororu koosi Yinni Gusun̄n wuswaac̄ kpa u d̄era.

³¹ Yinni Gusun̄n u k̄am M̄w̄isi ka Aroni s̄w̄wa u n̄e, i Isireliba s̄w̄w̄ i n̄e, bu de bu ka nen kuu te ta w̄a ben suunu s̄w̄ tonda sanam m̄ ba disi m̄ kpa bu ku raa gbi.

³² Wooda yeni ya w̄awa kentugibun s̄w̄ ka win sen nim mu yari ³³ ka t̄n kur̄c̄ wi u yasa m̄ ka t̄n dur̄c̄ wi u yem w̄im̄ win t̄n dur̄c̄run di ka t̄n kur̄c̄ wi yem w̄im̄ win t̄n kur̄c̄run di ka maa t̄n dur̄c̄ wi u ka t̄n kur̄c̄ disigii kpuna.

W̄w̄ ka w̄w̄n yāku te ba ra ko

Isireliba kpuron toranun s̄

16 Aronin bii be ba gu Yinni Gusun̄n kur̄c̄ ȳn s̄w̄ ba ka turare tuka da mi, ben ḡn̄c̄ biruwa Yinni Gusun̄n u M̄w̄isi s̄w̄wa u n̄e, ² a wunen m̄w̄ Aroni s̄w̄w̄ a n̄e, u kun da du kiri kiri kuu ten dii te ta d̄ere gem gem s̄w̄ mi woodan kpakorora w̄a ka ten wukiritia kpa u ku raa gbin s̄w̄. Domi kpakoro ten wukiritian w̄lc̄w̄ kon tii s̄w̄si guru wii wuroru s̄w̄.

³ D̄ma te u du mi, u koo ket̄e kin̄e k̄pendu kasuwa u ka win torarun yāku ko. Kpa u maa yā kin̄e kasu u ka yāku d̄w̄ mwaararugiru ko. ⁴ Yen biru u koo win tako doke kpa u sokoto kpiribu doke ka s̄katia. Ye kpuro ya ko n s̄awa ye ba kua ka w̄e damgii kpa u dawani b̄ke. U koo woburewa u sere yā ni kpuro doke. ⁵ Isireliba ba koo maa boo kin̄e yiru w̄e u ka ben toranun yāku ko kpa bu n̄n yā kin̄e w̄e u ka yāku d̄w̄ mwaararugiru ko.

⁶ U n koo yāku tore, u koo gina win tii ka win yenugibun toranun yāku kowa ka ket̄e kin̄e te. ⁷ Yen biru kpa u boo kin̄e yiru ye sua u ka da Yinni Gusun̄n wuswaac̄ kuu ten k̄n̄c̄w̄. ⁸ Kpa u nu tubu tubu koosi u ka wa ge ga s̄a Yinni Gusun̄n guu ka ge ba koo ȳsu gbabur̄c̄. ⁹ Boo ge ga s̄a Yinni Gusun̄n guu, gera u koo ka torarun yāku ko. ¹⁰ Ge ba koo maa ȳsu gbabur̄c̄, gera ba koo ka torarun suurun wororu ko. Wasira ba koo ka gu na Yinni Gusun̄n wuswaac̄ bu sere gu ȳsu gu doona gbabur̄c̄.

¹¹ Aroni u koo gina gbiwa u win tiin ket̄e kin̄e te go win toranun s̄w̄ ka sere maa win yenugibuginun s̄w̄. ¹² Kpa u d̄w̄ ḡe gura saa yāku yerun di yi ba yibie d̄w̄ guratii s̄w̄ kpa u turare buuru s̄ka n̄m kurenu yiru kpa u ka ye kpuro du dii te ta d̄ere gem gem s̄w̄. ¹³ U koo turare ye doke d̄w̄ ḡe yi s̄w̄ Yinni Gusun̄n wuswaac̄ kpa yen wiisu su woodan kpakoro ten wukiritia wukiri kpa u ku raa ka gbin s̄w̄. ¹⁴ Yen biru kpa u ket̄e yen yem sua u d̄ka ka win niki bia kpa u mu ȳka kpakoro ten wukiritia s̄w̄ s̄w̄ yari yeru gia. Kpa u maa ko m̄ kpakoro ten wuswaac̄ n̄n n̄c̄ba yiru. ¹⁵ Yen biruwa u koo maa boo ge ga s̄a Yinni Gusun̄n guu mi go Isireliba kpuron toranun s̄w̄ kpa u gen yem sua u ka da dii te ta d̄ere gem gem s̄w̄ kpa u mu ȳka woodan kpakoro ten wukiritia w̄lc̄ ka maa ten wuswaac̄ nge m̄ u kua ka ket̄e yen yem. ¹⁶ Kpa u dii te ta d̄ere gem gem d̄erasiabun wororu koosi u ka ten disi w̄ka yi ta duura Isireliban toranu ka ben mem n̄c̄bu sarirun s̄w̄. Nge meya u koo ko u ka dii d̄era ten disi w̄ka, domi ta w̄a disigibun suunu s̄w̄. ¹⁷ Goo kun ko n w̄a dii ten s̄w̄ sanam m̄ Aroni u koo du mi, u ka toranun yāku ko sere u da u ka yarima. U koo win tii ka win yenugibun toranun yāku ko. Yen biru kpa u maa Isireliba kpuroguru ko. ¹⁸ ù n yari, u koo dawa yāku yer̄c̄ kpa u tu d̄erasiabun wororu koosi. Yen biru kpa u ket̄e ye, ka boo gen yem sua u t̄eni yāku yerun

kāanu nne yen baayere ƙƙ. ¹⁹ U koo yem me dekawa ka win niki bia u yēka nƙn ƙƙba yiru yāku yee ten wƙl- l. Nge meya u koo ka tu deerasia Isireliban toranun di kpa u tu yi nenem Yinni Gusunƙn sƙ.

²⁰ Sanam me u dii te ta deere gem gem deerasia u kpa, ka dii deera te, ka yāku yeru, u koo de bu ka boo ge ga wasi mi nawa. ²¹ Aroni u koo win nƙma kpuro sƙndiwa boo gen wiru wƙllƙ kpa u Isireliban toranu kpuro tuuba ko ka mem ƙƙbu sari te ba kua kpuro. Kpa u boo ge tora ni kpuro sƙbi kpa u de goo u gu gira u ka da gbaburƙ. ²² Nge meya boo ge, ga koo ka Isireliba kpuron toranu sƙbe gu ka doona gbaburƙ mi goo kun wāa.

²³ Yen biru u koo wura kuu ten mi, kpa u win sāa yāa ni u doke potiri u nu yi mi. ²⁴ Kpa u wobure yam deeramƙ kpa u win tiin yānu doke. Yen biru kpa u yari u na u yāku dƙƙ mwaararugiru ko win tiin sƙ ka sere maa Isireliban sƙ. Yen biru kpa u torarun yāku ko win tiin sƙ ka sere Isireliban sƙ. Kpa u suuru kanabun woronu ko win tii ka Isireliban sƙ. ²⁵ Yen biru kpa u yaa yen gum dƙƙ doke yāku yerƙ ye ba ka torarun yāku kua mi.

²⁶ Wi u boo ge gira u ka da gbaburƙ u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere du sansaniƙ. ²⁷ Kete ye, ka boo gen yem me ba ka da dii te ta deere gem gem sƙ toranun sƙ, ba koo yen yaa ka yen gƙni ka yen bisu yarawa ben sansanin di bu dƙƙ doke. ²⁸ Wi u ye kpuro dƙƙ meni u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere wurama sansaniƙ.

²⁹ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaƙ. Suru ƙƙba yirusen sƙƙ wƙkuruse, i ƙƙ ƙƙkuo kpa i been sƙma deri sere ka sƙƙ be ba wāa been suunu sƙ. ³⁰ Domi tƙ te sƙƙra ba koo be torarun yāku kua bu ka be deerasia. Nge meya i ko i ka deera been durum kpuron di Yinni Gusunƙn wuswaƙ. ³¹ Tƙ te, ta koo kowa tƙ wērarugiru kpa i n da ƙƙ ƙƙke. Kpa ya n sāa wooda sere ka baadommaƙ.

³² Amen biru yāku kowo wi ba gum tāre ba gƙsa u ka ko yāku kowo tƙnwero win baaban ƙsire, wiya u koo sāa yāa ni doke ni ba kua ka wē damgii. ³³ Wiya u ko n da yāku ko u ka dii te ta deere gem gem deerasia ka sere dii deera te, ka yāku yee te, ka yāku kowobu ka sere maa Isireliba kpuro.

³⁴ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaƙ. Wƙƙ tia sƙƙ, ba ko n da yāku kowa Isireliba kpuron toranun sƙ nƙ teeru.

Ma Aroni u kua kpuro ye Yinni Gusunƙ u Mƙwisi sƙƙwa.

NGE ME ISIRELIBA BA KO N KA DEERE

Gusunƙ u yina bu yem di

17 Yinni Gusunƙ u Mƙwisi sƙƙwa u nƙ, ² a Aroni ka win bibu ka sere Isireliba kpuro sƙƙwa a nƙ, wooda wee ye nƙ, Yinni Gusunƙ na wēemƙ.

³ Isireliba sƙƙ goo ù n kī u saberu garu saka sansaniƙ ù kun me mi u wāa kpuro, u koo gina ka tu

nawa nen kuu bekurugirun ƙƙnƙƙƙ u ka tu yāku ko nƙ, Yinni Gusunƙn wuswaƙ. ⁴ Yēro u kun kue me, ba koo nùn sabe ten yem bikiawa domi u yem yariwa mi. Saa ye sƙƙ, ba koo yēro yarawa Isireliban suunu sƙƙn di. ⁵ Wooda yeni ya koo dewa Isireliba bu ka ben yaa sabenu na yāku kowon mi nen kuu ten ƙƙnƙƙƙ bu go nƙ, Yinni Gusunƙn wuswaƙ. Kpa bu ku raa tu go mi ba tura. Kpa ta n sāa siarabun yāku. ⁶ Yāku kowowa u koo ten yem me yēka yāku yerƙ kuu ten ƙƙnƙƙƙ. Kpa u ten gum dƙƙ doke mēn nuburu ta koo nƙ, Yinni Gusunƙn dore. ⁷ Nge meya Isireliba ba ù maa ka būnu yāku kuamme nìn bwāarokunu nu ka bonu weenƙ. Yeni ya ko n wāawa ben tiin sƙ ka ben bibun bibun sƙ sere ka baadommaƙ.

⁸ Ñ n men na, Isireli goo, ù kun me sƙƙ goo wi u wāa ben suunu sƙƙ, ù n yāku dƙƙ mwaararugiru mƙ, ù kun me yākuun ganu, ⁹ ma u ù ka nu nƙ nƙ, Yinni Gusunƙn kurun ƙƙnƙƙƙ u ka nin yaa go, ba koo yēro yarawa ben suunu sƙƙn di.

¹⁰ Wee wooda ye nƙ, Yinni Gusunƙ na maa wēemƙ. Isireli goo, ù kun me sƙƙ goo wi u wāa ben suunu sƙƙ ù n yem di, baa ù n meren na mu sāa, nƙ, Yinni Gusunƙwa kon yēro wƙrima n nùn yara win tƙmbun suunu sƙƙn di. ¹¹ Domi yem sƙƙra hunde koni kpuron wāara wāa. Na dera i yem dendimƙ yāku yerƙ i ka been toranun suuru wa. Yem meya mu ra de tƙnu u win torarun suuru wa. ¹² Yen sƙna na nƙ, Isireliban goo ù kun me sƙƙ goo been suunu sƙƙ u ù yem dimƙ.

¹³ Bee Isireliban goo ù kun me sƙƙ goo wi u wāa been suunu sƙƙ, ù n yaa gaa mwa taasoru sƙƙ ù kun me gunƙ gagu ge ba ra di, u koo yaa ye, ù kun me gunƙ gen yem yariwa kpa u mu yanim wukiri. ¹⁴ Domi hunde koni ye ya wasi kpuro, yen wāara wāawa yen yem sƙƙ. Yen sƙna na nƙ, i ku hunde koni gaan yem di. Domi yem sƙƙra wāara wāa. Wi u maa yina u mu di, ba koo yēro wunawa wigibun suunu sƙƙn di.

¹⁵ Bee Isireliban goo, ù kun me sƙƙ goo wi u wāa been suunu sƙƙ, ù n yaa goru di ù kun me yaa ye gbeku yaa ya go, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n sāawa disigii sere ka tƙƙ ten yokƙ u sere deera. ¹⁶ Ù kun win yāa ni teye, ma u ù wobura, u koo win torarun are mwa.

Ƙƙƙ menna bi bu ù beere mƙ

18 Yinni Gusunƙ u Mƙwisi sƙƙwa u nƙ, ² a Isireliba sƙƙwa a nƙ, nena na Gusunƙ been Yinni. ³ I ku ra ko ye ba ra ko Egibitiƙ mi i raa sina. I ku maa ko ye Kananiba mƙ mi na ka be de ƙƙ. I ku ben komanu swī. ⁴ Adama i nen woodaba ka nen yiirebu mem ƙƙnƙƙƙ kpa i ye swī. Domi nena na sāa Gusunƙ been Yinni.

⁵ Ñ n men na, i nen gere ka nen woodaba mem ƙƙnƙƙ. Wi u ye mem ƙƙnƙƙƙ u ko n wāawa yen sƙ. Nƙ Yinni Gusunƙwa na yeni gerumƙ.

⁶ Nena na wooda yeniba wēemƙ. Na nƙ, been goo u ku raa ka win dusi tƙn kurƙ ƙƙƙ menna.

⁷ I ku been tundo sekuru doke i ka been mero ƙƙƙ menna. Domi u sāawa been mero.

⁸ I ku ka bēen meron nisi goo kōw menna, domi ì n kua mē, i bēen tundo sekuru dokewa mi.

⁹ I ku ka bēen sesu tundo turosi ñ kun mē mero turosi kōw menna baa bà kun bēe seeye yenu teu sɔɔ.

¹⁰ I ku ka bēen nikurɔbu kōw menna baa ù n sāan na tɔn durɔn bii, ñ kun mē tɔn kurɔn bii. Domi wi u kua mē, u tii sekuru dokewa mi.

¹¹ I ku ka bēen tundon kurɔ goon bii kōw menna domi u sāawa bēen sesu.

¹² I ku ka bēen tiɔ kōw menna, domi u sāawa bēen tundon dusi.

¹³ I ku maa ka bēen meron wɔkɔ ñ kun mē win mɔw kōw menna. Domi u sāawa bēen meron dusi.

¹⁴ I ku maa bēen tundon wɔkɔ ñ kun mē win mɔw sekuru doke i ka win kurɔ kōw menna. Domi kurɔ wi, u sāawa nge bēen tiin mero.

¹⁵ I ku ka bēen bigii kurɔ kōw menna, domi u sāawa bēen biin kurɔ.

¹⁶ I ku ka bēen wɔkɔ ñ kun mē bēen mɔw kurɔ kōw menna. Ì n kua mē, i nùn sekuru dokewa.

¹⁷ I ku ka tɔn kurɔ kōw menna kpa i maa ka win bii kōw menna, ñ kun mē win nikurɔbu, domi ba sāawa mi dusinu. Ì n kua mē, ya sāawa mi tora bakaru.

¹⁸ I ku bēen kurɔn wɔkɔ ñ kun mē win mɔw sua kurɔ sanam mē kurɔ win tii u wāa wāaru sɔɔ. Domi ya koo nisinu ma.

¹⁹ I ku ka tɔn kurɔ menna sanam mē u yasa m̀, domi u sāawa disigii.

²⁰ I ku ka bēen winsim kurɔ kōw menna. Ì n kua mē, i tii disii koosiwa mi.

²¹ I ku ka bēen bii yākuru ko būu wi ba m̀ Mɔwɔkun mi. Domi ì n kua mē, nē, Yinni Gusunɔn yīsira i sanku mi. I n yē ma nena na sāa Gusunɔ bēen Yinni.

²² I ku ka bēen tɔn durɔsi kōw menna nge mē i ra ka tɔn kurɔ ko. Domi ya sāawa seku bakaru.

²³ I ku ka yaa saberu kōw menna nge tɔn kurɔ. Domi ì n kua mē, i tii disii dokewa. Nge mēya maa tɔn kurɔ goo u ku raa de yaa saberu tu ka nùn menna. Ya sāawa seku bakaru.

²⁴ I ku de koma ninin bweseru nu bēe ko disigibu. Domi niya bwese tuku nini nu ra ko ni kon gira bēen suunu sɔɔn di. ²⁵ Ba tem men tii disii doke, ma na mu sēyasia ma mu men tɔmbu yarinasia.

²⁶ Bēe Isireliba ka bēe sɔbu bēe be i wāa Isireliba sɔɔ, i nen gere ka nen wooda ye mēm nɔkɔw. Kpa i bwese nin koma sekurugii ni deri. ²⁷ Be ba raa sina tem mē sɔɔ i sere na, ba koma ni kua ma tem mē, mu disii duura. ²⁸ Ì n men na, bēen tii i ku mu disii doke kpa mu ku raa maa bēe yarinasia nge yellugibu. ²⁹ Domi be ba koma nin garu saara Isireliba kpuro sɔɔ, ba koo bu wunawa ben tɔmbun suunu sɔɔn di.

³⁰ Nena Gusunɔ bēen Yinni. I de i nen gere ka nen wooda ye mēm nɔkɔw mam mam. Kpa i ku bwese tuku nin komanu swīi ni ba ra ko i sere tunuma mini. Kpa i ku ra tii disii doke.

Nge mē n weene bu Gusunɔ sã

19 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔwɔa u nē, ² a Isireliba kpuro sɔwɔa a nē, i de i n dēere, domi nē Gusunɔ bēen Yinni na dēere.

³ Yen sã, bēen baawure u win tundo ka win mero bēere wēeyo kpa u n da wēre tɔw wērarugiru sɔɔ. Nena Gusunɔ bēen Yinni.

⁴ I ku tii būnu wē, i ku ra maa bwāaroku gagu seku.

⁵ Ì n nē, Yinni Gusunɔ siarabun yākuru kuamme, i tu koowo nge mē ta koo ka man wēre. ⁶ I ko ten yaa diwa dɔma te i ka ye yākuru kua ñ kun mē sisiru. Adama ye ya tiara sɔw itase, i ko ye dɔw meniwa. ⁷ Ì n ye di sɔw itase, na ñ yāku te mwaamɔ. Domi yaa ye, ya disii duurawa mi. ⁸ Wi u ye di u koo win torarun are wa, domi u ñ ye garisi negia. Ba koo yēro wunawa bēen suunu sɔɔn di.

⁹ Ì n bēen dīanu gēemɔ, i ku gē ye ya wāa gbee goorɔ. I ku maa bēen gberun dīanu kunɔnu ko.

¹⁰ Mēya i ku maa resēm gberu sɔɔ resēm kunɔnu ko ka maa resēm ye ya wɔruma. I ko ye deriwa sārɔbu ka sɔbun sã. Nē Gusunɔ bēen Yinniwa na yeni gerua.

¹¹ I ku gbeni, i ku maa bēen winsim weesu kua ñ kun mē i nùn nɔni wōke. ¹² I ku bōri weesugii ko ka nen yīsiru. Domi ì n kua mē, i nen yīsiru sankawa. Nē Gusunɔ bēen Yinniwa na yeni gerua.

¹³ I ku bēen winsim dam dɔre. I ku maa nùn gāanu mwaari ka dam. I ku bēen sɔm kowon kɔsiaru nene sere yam mu ka sāra. ¹⁴ I ku soso wɔmē. I ku maa gāanu yi wōkon wuswaɔ ni nu koo nùn sura. I de bēen daa yu sɔwɔsi ma i man nasie nē Gusunɔ bēen Yinni.

¹⁵ I ku murafitiru ko siribu sɔɔ. I ku goon bwēeb-wēeru ñ kun mē win dam mēeri i ka nùn siri. Adama i ko i bu siriwa nge mē baawuren gem mu nē. ¹⁶ I ku gari weesugii kpara bēen tɔnusin sã. I ku maa nùn gari mani yi yi koo nùn go.

¹⁷ I ku bēen winsim tusi gōruɔ. Adama i nùn gerusio kpa i ku ra tii durum sɔbi win sã. ¹⁸ I ku bēen winsim mɔw kɔsie. I ku maa ka goo mɔw nene. I bēen tɔnusi kōw nge bēen tii. Nē Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁹ I de i nen wooda yeniba mēm nɔkɔw. I ku de yēe bwese bweseka yu yɔkɔna. I ku dīa bwesenu yiru duure gbee teeru sɔɔ. I ku yānu doke ni ba kua ka wēe bwesenu yiru.

²⁰ Goo ù n ka yoo tɔn kurɔ kōw menna wi ba durɔ kā, adama ba ñ gina nùn yakie win yorun di, yēro u koo yen gobi kɔsiawa, adama ba ñ bu goomɔ. Domi kurɔ wi, u gina sāa yoo. ²¹ Durɔ win torarun sã, u koo ka yāa kineru na Yinni Gusunɔn wuswaɔ win kurun kɔn-kɔw u ka torarun sɔmbun yākuru ko. ²² Kpa yāku kowo u nùn torarun suurun wororu koosi nē Yinni Gusunɔn wuswaɔ. Saa ye sɔwɔra u koo win torarun suuru wa.

²³ Sanam mē i dua Kananin temɔ i kpa, ma i dāa bwese bweseka duura, i ko yen marum garisiwa disigim, wōw ita. I ñ mu dimɔ. ²⁴ Wōw nnesen marum mē ya koo ma, mu ko n sāawa nē Yinni Gusunɔgim, i

ka man siara tɔɔ bakaruŋ saa. ²⁵ Saa wɔɔ kɔɔ busen diya beɛn tii i ko i n da dāa marum mɛ sɔri i di. Nɛ Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

²⁶ I ku gāanu ganu di ka yem. I ku wɛɛ ñ kun mɛ gu-ru wiru mɛeri i ka bikiaru ko. ²⁷ I ku beɛn wirun goo gookan seri kɔni bwɛɛɛɛ. I ku maa beɛn toburun beri berika kɔni. ²⁸ I ku beɛn wasi muriri goon gɔɔ sɔ. I ku maa beɛn wasi yore. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁹ I ku beɛn bii wɔndiaba sekuru doke i bu kurɔ tanaru kpɛɛ sāaru garun sɔ, kpa sakararu ka sekuru sariru tu ku raa yibu tem mɛ sɔɔ. ³⁰ I n da tɔɔ wɛraru-giru yaaye kpa i nen kuu bekurugiru beɛɛ wɛ. Nɛ, Yin-ni Gusunɔwa na yeni gerua.

³¹ I ku da be ba ra gɔribu sokun mi ñ kun mɛ sɔrobun mi kpa i ku ra ka tii disi doke. Domi nena na sāa Gusunɔ beɛn Yinni.

³² I wi u seri kpiki mɔ kpuro kpunɔ kpa i durɔ tɔkɔ beɛɛ wɛ. I maa nɛ, Yinni Gusunɔ nasio. Domi nena na sāa beɛn Yinni.

³³ Sɔɔ goo ù n wāa beɛn tem sɔɔ, i ku nùn dam dɔɛ. ³⁴ I ko i nùn kuawa nge kpa yɛro, kpa i nùn kīa nge beɛn tii. Domi beɛn tii i raa sɔru di Egibitiɔ. Nɛ Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

³⁵ I ku murafitiru ko siribu sɔɔ, ka gāa yīribu sɔɔ, ka kiloba sɔɔ ka sakakunu sɔɔ. ³⁶ I de beɛn kiloba ka beɛn sakakunu ye kpuro ya n sāa dee dee. Nɛ Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua, nɛ wi na beɛ yara Egibitiɔ di.

³⁷ I nen woodaba kpuro mɛm kɔɔ kpa i ye swīi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

Sāa ni Gusunɔ u yina

20 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, ² a Isireliba sɔɔwa a nɛɛ, ben goo ñ kun mɛ sɔɔ wi u wāa be sɔɔ ù n win bii sua u ka būu wi ba mɔ Mɔkɔku yākuru kua, ba koo nùn kasukuwa bu go. ³ Nɛ, Yinni Gusunɔwa kon nùn wɔri kpa n nùn wuna nen tɔmbun suunu sɔɔ di yèn sɔ u ka win bii Mɔkɔku yākuru kua ma u nen kuru disi doke u nen yīsi dɛɛraru sanku. ⁴ Isireliba bā n yina bu durɔ win bweseru go, ma ba nùn mɛɛra u daa yen bweseru mɔ, ⁵ nen tiiwa kon nùn wɔri wi ka win yenugibu kpuro kpa n nùn yara win tɔmbun suunu sɔɔ di ka sere be ba maa Mɔkɔku ye sāmɔ.

⁶ Goo ù n bikiaru da gɔri sokobun mi ñ kun mɛ sɔrobun mi, kon nùn wɔriwa kpa n nùn wuna win tɔmbun suunu sɔɔ di.

⁷ I de i n dɛɛre, domi nen tii na dɛɛre. Nɛ Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua.

Kɔɔ mɛnna bi Gusunɔ u yina

⁸ Nena Yinni Gusunɔ wi u beɛ gɔsa i n ka dɛɛre. I ko i nen woodaba mɛm kɔɔwawa kpa i sī ye sɔɔ.

⁹ Goo ù n win tundo ñ kun mɛ win mero bɔrusi, ba koo yɛro gowa kpa win yem mu wɔri win tii sɔɔ.

¹⁰ Goo ù n ka goon kurɔ kpuna, ba koo kurɔ wi ka durɔ wi gowa.

¹¹ Goo ù n ka win tondon kurɔ kpuna, u win tundo sekuru dokewa. Ba koo yɛro gowa ka kurɔ wi sannu kpa ben yem mu wɔri ben tii sɔɔ.

¹² Goo ù n ka win biin kurɔ kpuna, ba koo yɛro gowa ka kurɔ wi sannu. Domi seku bakara ba kua mi. Ben yem mu koo wɔriwa ben tii sɔɔ.

¹³ Tɔɔ durɔ ù n ka win tɔɔ durɔsi kpuna nge mɛ ba ra ka tɔɔ kurɔ mɛnɛ, ba koo be yiru ye kpuro gowa. Domi gāa kɔsuna ba kua mi. Ben yem mu koo wɔriwa ben tii sɔɔ.

¹⁴ Goo ù n bii ka mero sua kurɔ, tora bakara mi. Ba koo be kpuro dɔɔ meniwa. Kpa yen bweseru ya kun wāa beɛn suunu sɔɔ.

¹⁵ Goo ù n maa ka yaa saberu mɛnna nge mɛ ba ra ka tɔɔ kurɔ mɛnɛ, ba koo yɛro gowa ka yaa sabe ten tii.

¹⁶ Tɔɔ kurɔ ù n maa ka yaa saberu mɛnna nge mɛ ba ra ka tɔɔ durɔ mɛnɛ, ba koo nùn gowa ka yaa sabe ten tii. Kpa ben yem mu wɔri ben tii sɔɔ.

¹⁷ Goo ù n win sesu tundo turosi ñ kun mɛ mero turosi sua kurɔ u ka kpuna, ba tii sekuru dokewa mi. Ba koo bu wunawa ben tɔmbun suunu sɔɔ di. Durɔ wi, u koo win torarun are sɔbewa. Domi u ka win sesu kpuna.

¹⁸ Goo ù n ka tɔɔ kurɔ mɛnna wi u yasa mɔ, ma yen yem mɛ mu yara u mu wa, ba koo be yiru ye yarawa Isireliban suunu sɔɔ di.

¹⁹ I ku ka beɛn meron kɔɔ ñ kun mɛ win mɔ ñ kun mɛ beɛn tɔɔ mɛnna. Domi i sāawa dusinu. Wi u kua mɛ, u koo yen are wa.

²⁰ Goo ù n ka win tondon kɔɔ ñ kun mɛ tondon mɔɔ kurɔ kpuna, u bu sekuru dokewa. Kurɔ wi, ka durɔ wi, ba koo ben toranun are wa. Ba ñ bii marumɔ sere bu ka gbi.

²¹ Goo ù n win kɔɔ ñ kun mɛ win mɔɔ kurɔ sua, u torawa mi. U win kɔɔ ñ kun mɛ win mɔɔ wi sekuru dokewa mi. Kurɔ wi, ka durɔ wi, ba ñ bibu marumɔ.

²² I de i nen woodaba ka nen yiirebu mɛm kɔɔwa kpa i ka ye sɔmburu ko, kpa tem mi na ka beɛ dɔɔ mu ku raa beɛ yarinasia. ²³ I ku bwese nin komanu swīi ni na kon beɛ gira. Domi koma niya ba kua na ka bu yina. ²⁴ Na beɛ sɔɔwa na nɛɛ,

beɛya i ko i n ben tem mɛ mɔ.

Nena kon beɛ mu wɛ.

Tem mɛ, mu tim ka bom yiba.

Nena Gusunɔ beɛn Yinni nɛ wi na beɛ wuna saa bwese ni nu tien di. ²⁵ Yen sɔna i ko i wunana yaa ye i ko i di ka ye i kun dimɔ ka sere maa gunɔ si i ko i di ka si i ñ dimɔ kpa i ku ra beɛn tɔmbu disi doke yeɛ yi, ka gunɔ sin sɔ ye na gesi nɛɛ, i ku di mi.

²⁶ I de i n dɛɛre i n wāa nen sɔ, domi na dɛɛre. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na beɛ wuna nenem bwese ni nu tien suunu sɔɔ di i n ka sāa nɛgibu.

²⁷ Goo ù n wāa beɛn suunu sɔɔ, tɔɔ kurɔ ñ kun mɛ tɔɔ durɔ ma u ra gɔribu soku ñ kun mɛ u ra sɔroru ko, ba koo yɛro kpenu kasukuwa kpa win yem mu wɔri win tii sɔɔ.

Yāku kowobun woodaba

1. Wooda ye ya ka

yāku kowon tii yā

21 Yinni Gusunƙo u Mƙwisi sƙƙwa u nƙƙ, a Aroni ka win bibu sƙƙwa a nƙƙ, yāku kowo u ku raa tii disi doke u wigii goon goru baba ² ma n kun mƙ win mero ka win tondon goru ka win tiin biigiru ka win wƙƙa ka win mƙƙguru ³ ka sere win sesu wi u kun durƙ yēguru wi ba n gina sue. ⁴ Isireliban suunu sƙƙ, yāku kowo wi, u sāawa ben guro guro. Yen sƙ, u n koo tii disi doke ka ben goon goru.

⁵ Goo ù n gu, yāku kowobu bu ku raa ben wii suunun seri kƙni, bu ku raa maa ben toburun beri berika kƙni. ⁶ Meya bu ku raa maa tii muriri wasi sƙƙ. Ba ko n wāawa nƙ Gusunƙo ben Yinnin sƙ. Ba n nƙn yīsiru sankumƙ. Domi beya ba ko n da man yākuƙu kue ni nu sāa nƙn dīanu. Yen sƙ, ba ko n dƙƙewa.

⁷ Ba n koo kurƙ tanƙ n kun mƙ wi ba gaba ba ka kpuna sua kurƙ. Ba n maa kurƙ wi u win durƙ yina suamƙ. Domi ba ko n dƙƙewa ba n wāa nƙ, Yinni Gusunƙo sƙ. ⁸ Isireli baawurewa u koo yāku kowo garisi tan dƙƙo. Domi wiya u ra ka bƙƙn yākuƙu nƙ, nƙ, Yinni Gusunƙo mi. Yen sƙ, ba ko n dƙƙewa, domi nƙ, Yinni Gusunƙo na dƙƙe. Nena na bƙƙ gƙsa i n ka maa dƙƙe.

⁹ Yāku kowo goon bii wƙndia ù n tii sekuru dokemƙ u kurƙ tanaru dimƙ, win tundowa u sekuru dokemƙ. Ba koo bii wƙndia wi dƙƙ meniwa.

¹⁰ Yāku kowo wi ba gum tāre wirƙ u kua yāku kowo tanwero, ma ba nƙn sāa yānu dokea, u ku maa win seri sanku goon gƙƙ sƙ. Meya u ku maa win yānu gēƙu. ¹¹ U ku raa goru garu susi u tii disi doke, baa n win tundo n kun mƙ win meron gorun na. ¹² U n maa yariƙ nƙn kurun di goon gorun sƙ, u ku ka kuu te disi doken sƙ. Domi ba nƙn gum tāre u n ka sāa nƙnƙm. Nƙ, Yinni Gusunƙo na ye gerua.

¹³ Wƙndia wi u kun durƙ yēwa yāku kowo tanwero u koo sua kurƙ. ¹⁴ U n koo gƙmini goo sua kurƙ n kun mƙ kurƙ wi ba yina n kun mƙ kurƙ wi ba gaba ba ka kpuna n kun mƙ kurƙ tanƙ. Adama wƙndia wi u kun durƙ yēwa u koo sua win dusibu sƙƙ. ¹⁵ Kpa u ku raa bwese tukuru doke win bweseru sƙƙ. Nƙ Yinni Gusunƙo na nƙn gƙsa u n ka dƙƙe.

2. Wi u kun kpē

u ko yāku kowo

¹⁶ Yinni Gusunƙo u maa Mƙwisi sƙƙwa u nƙƙ, ¹⁷ a Aroni ka win bibu sƙƙwa a nƙƙ, baa ka win bibun bweseru goo ù n alebu gaa mƙ win wasi sƙƙ, yēro kun kpē u da nƙn kuu te sƙƙ u nƙ, Yinni Gusunƙo dīanu ganu yākuƙu kua. ¹⁸ Alebugii goo kun kpē u nƙn sƙmbu te ko, aa wƙƙowa? Aa kōri barƙwa? N kun mƙ yēron

wuswaa ya kƙsikirewa? ¹⁹ N kun mƙ yēron naasu n kun mƙ win gāsera bƙƙrewa? ²⁰ N kun mƙ yēro u kundu kpiawa? N kun mƙ u sāawa tan kƙmiakubu? N kun mƙ yēron nƙni kpiawa? N kun mƙ yēro taataaru n kun mƙ debi mƙwa? N kun mƙ win tīa bii kƙsikira? ²¹ Wi u alebu gaa mƙ wasi sƙƙ gesi Aronin bweseru sƙƙ, u n kpē u nƙ, Yinni Gusunƙo yākuƙu kua. U n maa kpē u ka dīanu ganu na u ka yākuƙu ko nƙn kuu te sƙƙ.

²² Adama u koo kpī u nƙ, Yinni Gusunƙo dīa dƙƙeranu di. ²³ Win alebun sƙna u n kpē u susi yāku yero ka kuu ten beku kare ten mi. Kpa u ku raa nƙn kuu te disi doke. Nƙ, Yinni Gusunƙo na ra yāku kowobu gƙsi ba n ka dƙƙe.

²⁴ Ma Mƙwisi u Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro gari yi sƙƙwa.

3. Be ba koo yāku dīanu di

22 Yinni Gusunƙo u Mƙwisi sƙƙwa u nƙƙ, ² a Aroni ka win bibu sƙƙwa a nƙƙ, ba n tii sƙ dīa ni Isireliba ba ka man naawammƙ sƙƙ, kpa bu ku raa nƙn yīsi dƙƙe te sanku. Nena na sāa Yinni Gusunƙo.

³ Ben bweseru sƙƙ, goo ù n nu susi, ma u disi gƙƙ mƙ, ba koo yēro yarawa nƙn sƙmburun di. ⁴ Aronin bweseru sƙƙ, goo ù n bara disiguru mƙ, n kun mƙ ù n kentu kpika mƙ, u n yāku dīa ni dimƙ sere ù n dƙƙe, ⁵ ka sere wi u goru baba n kun mƙ win sen nim mu wāa n kun mƙ wi u yaa gaa baba ye ya disi mƙ n kun mƙ wi u goo baba wi u disi mƙ. ⁶ Wi u yen gaa baba gesi, u disi duurawa mi sere ka yoka. U n kpē u yāku dīa ni di ma n kun mƙ u wobura mam mam. ⁷ U n wobura, yokan di u dƙƙe, u koo kpī u nƙn dīa ni di. Domi niya nu sāa win dīanu. ⁸ Meya yāku kowo goo kun yaa goru temƙ n kun mƙ yaa ye gbeeku yaa gaa ya go u ku raa ka tii disi doken sƙ. Nƙ, Yinni Gusunƙo na yeni gerua.

⁹ Ba koo nƙn woodaba mem kƙƙwawa domi bā n nƙn dīanu disi doke, ba koo ben torarun are sƙbe kpa bu gbi. Nƙ, Yinni Gusunƙo na bu gƙsa ba n ka dƙƙe.

¹⁰ Tan diro kun yāku dīa ni dimƙ baa yāku kowon sƙm kowo n kun mƙ win sƙƙ. Yēro kun yāku dīa ni dimƙ. ¹¹ Adama yoo wi yāku kowo u dwa ka wi ba mara win yenuƙ, ba koo kpī bu dīa ni di. ¹² Yāku kowon bii tan kurƙ ù n tan diro sua durƙ, ù ku raa yāku dīa ni di. ¹³ Adama bii wi, ù n sāa gƙmini n kun mƙ win durƙ u nƙn yina, ma u n ka durƙ wi mara, ma u gƙsira win tondon yenuƙ u sƙ nge sanam mƙ u n durƙ sue, u koo kpī u dīa ni di. Ma n kun mƙ, tan diro u ku dīa ni di.

¹⁴ Tan tuko goo ù n nu di u n ka baaru, u koo nin kƙsire yāku kowo wēwa. Yen biru kpa u nƙn nin bƙƙu nƙbun tia sosia.

¹⁵ Yāku kowobu bu ku raa dīa ni disi doke n Isireliba ba ka yākuƙu kua Yinni Gusunƙo wuswaa. ¹⁶ Bā n nu di sanam mƙ n n weene bu nu di, ba Isireliba toranu sƙbimƙwa. Nena Yinni Gusunƙo, nƙ wi na ra yākuƙu dƙƙe.

Sabe te ba koo ka yākuru ko

17 Yinni Gusunƙ u Mɔwisi sɔƙwa u nɛɛ, 18 a Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro sɔƙwa a nɛɛ, goo be sɔƙ ñ kun mɛ sɔƙ goo wi u wāa ben suunu sɔƙ, ù n kī u yāku dɔƙ mwaararugiru ko ka kīru, ñ kun mɛ u ka kɔƙ mwɛru garu yibia, 19 nɛ, Yinni Gusunƙ n sere tu mwa, yaa sabe dɔƙ ge ga ñ alebu mɔ gera u koo ka na, naa, ñ kun mɛ yāaru, ñ kun mɛ boo, ya n gesi sāa dwa. 20 U ñ koo ka yaa saberu na te ta alebu gaa mɔ. Domi ù n ka tu yākuru kua, na ñ mwaamɔ. 21 Goo ù n siarabun yākuru mɔ ka kīru ñ kun mɛ u ka kɔƙ mwɛru garu yibia, u koo tu kowa ka sabe te ta ñ alebu gaa mɔ n sere win yāku te mwa. 22 Ñ n mɛn na, bu ku ka sabe wɔko na, ñ kun mɛ te ta kōri kɔƙre, ñ kun mɛ te ba so ba kɔsiki, ñ kun mɛ te ta boo boosu ñ kun mɛ taataaru mɔ gɔƙaɔ. Bu ku ka yen gaa yāku dɔƙ mwaararugiru ko. 23 Ba koo kpī bu ka yaa sabe tèn wasin bee tia kpāaru bo kērun yākuru ko. Adama bu ku ka tu kɔƙ mwɛrugiru ko. 24 Bu ku raa ka yaa sabe tèn tīara kɔra ñ kun mɛ ba wīa nɛ, Yinni Gusunƙ yāku-ru kua. Bu ku maa yen bweseru yaa saberu garu kua bà n dua ben temɔ. 25 Bu ku ka nɛ, Yinni Gusunƙ sabe ten bweseru yākuru kua te ba wa sɔbun mi. Domi sabe tèn wasi ba mɛera kua, ta sāawa nge sabe te ta alebu mɔ. Nɛ, Yinni Gusunƙ, na ñ yāku ten bweseru mwaamɔ.

26 Yinni Gusunƙ u Mɔwisi sɔƙwa u nɛɛ, 27 bà n kete buu mara ñ kun mɛ yāaru ñ kun mɛ boo, ga koo kowa sɔƙ kɔƙba yiru ka gen mero. Adama saa sɔƙ kɔƙba itasen di, ba koo kpī bu ka gu yāku dɔƙ mwaararugiru ko. 28 Bu ku raa yaa saberu garu go ka ten buu sɔƙ teeru.

29 Bà n nɛ, Yinni Gusunƙ siarabun yākuru kuamme, bu tu koowo nge mɛ kon ka tu mwa. 30 Yen dɔma tera ba koo ten yaa di. Ba ñ yen gaa tiamɔ sere sisiru.

31 Ba koo nen wooda ye mem kɔƙwawa kpa bu ye swīi. 32 Bu ku raa nen yīsiru sanku kpa bu wa bu man bɛɛɛ wɛ ben suunu sɔƙ. Nena na Yinni Gusunƙ wi u bɛɛ gɔsa i n ka dɛere. 33 Nena na bɛɛ yara saa Egibitin di na n ka sāa Gusunƙ bɛɛn Yinni.

Tɔƙ baka bwese bweseƙa

23 Yinni Gusunƙ u Isireliba sɔƙwa saa Mɔwisin nɔƙ di u nɛɛ, tɔƙ baka nì sɔƙ i ko i n da mɛnɛ i man sã, ni wee.

Tɔƙ wɛrarugiru

3 Alusuma tia sɔƙ, sɔƙ kɔƙba tia i ko i n da sɔmburu ko, sɔƙ kɔƙba yiruse, i ko i wɛra kpa i menna i ka man sã. Yen tɔƙ te, i ku ra sɔmburu garu ko. I ko i tu diwa nen sɔ baa mi i wāa kpuro gesi.

4 Tɔƙ baka ni nu maa tie, nì sɔƙ i ko i menna i ka man sã, nin tɔnu wee.

Gɔƙ sararibun tɔƙ bakaru

5 Yinni Gusunƙ u nɛɛ, wɔƙn suru gbiikoon sɔƙ wɔkura nɛsen yokan di, i Gɔƙ sararibun tɔƙ bakaru dio nɛ, Yinni Gusunƙn sɔ.

6 Yen sɔƙ wɔkura kɔƙbuse sɔƙra i ko i pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔƙ bakaru tore. I ko i kowa sɔƙ kɔƙba yiru i n pɛɛ dimɔ ye ba kun seeyatia doke. 7 Alusuma yen tɔƙ gbiikiru sɔƙra i ko i menna i man sã. Yen tɔƙ te, i ku ra sɔmburu garu ko. 8 Alusuma yen tɔƙ baatere i ko i n da man yāku dɔƙ mwaararugiru kuewa. Sɔƙ kɔƙba yiruse, i ko i kpam menna i man sã. Yen tɔƙ te, i ku sɔmburu garu ko.

Gberun dīa gbiikinun

tɔƙ bakaru

9 Yinni Gusunƙ u maa Isireliba sɔƙwa saa Mɔwisin nɔƙ di u nɛɛ, ñ n dua tem mɛ kon bɛɛ wɛ sɔƙ, ma i dīanu gā, i ko i ka dīa gbiikii ni i gā mi yāku kowo daawawa. 11 Kpa yāku kowon tii u man nu tusia tɔƙ wɛrarugirun sisiru kpa n wa n ka bɛɛ nɔnu geu mɛeri. 12 Yen tɔƙ te, i ko i man yāku dɔƙ mwaararugiru kua ka yāaru wɔƙ tiagiru te ta ñ alebu gaa mɔ. 13 I ko i maa som kilo kɔƙba tia mɛ i ka gum burina sɔndi kpa ye kpuron nuburu tu nɛ, Yinni Gusunƙ dore. Yen biru kpa i tam litiri tia ka bɔnu tāre som men wallɔ. 14 I ñ ko i dīa gbiikii nin pɛɛ di ñ kun mɛ nin bima ye ba sɔnwa ñ kun mɛ ye ba kɔsuka sere dɔma te i ka nɛ, Yinni Gusunƙgia na. I ko wooda yeni mem kɔƙwawa mi i wāa kpuro sere ka baadomma.

Gɛɛbun tɔƙ bakaru

15 Yinni Gusunƙ u maa Isireliba sɔƙwa saa Mɔwisin nɔƙ di u nɛɛ, i ko i maa alusuma gariwa kɔƙba yiru saa tɔƙ wɛrarugirun sisirun di dɔma tèn di i ka bɛɛn dīa gbiikii ni, nɛ, Yinni Gusunƙ naawa. 16 I ko i gariwa sɔƙ weeraakuru sere n ka ko tɔƙ wɛrarugiru kɔƙba yirusen sisiru. Kpa i maa nɛ, Yinni Gusunƙ yākuru kua. 17 I ko i ka pɛɛ yiru na saa bɛɛn yenun di yèn baayere ba kua ka som kilo ita ka pɛɛ seeyatia. Bɛɛn gberun dīa gbiikii niya i ko i ka yen som mɛ ko, kpa yāku kowo u ye sɔƙsi beri berika. 18 Yen biru, i ko i nɛ, Yinni Gusunƙ yāku dɔƙ mwaararugiru kua ka yāanu kɔƙba yiru ni nu wɔƙ tia tia mɔ kpa nu kun alebu gaa mɔ ka maa kete kinɛ kpem teeru ka yāa kinɛnu yiru ka sere tam. Kpa ye kpuron nuburu tu nɛ, Yinni Gusunƙ dore. 19 I ko i maa boo go bɛɛn toranun yākurun sɔƙ ka maa yāanu yiru ni nu wɔƙ tia tia mɔ siarabun yākurun sɔƙ 20 ka pɛɛ ye sannu. Yāku kowo u koo ka ye kpuro Yinni Gusunƙ daawawa u nu tusiarun wororu koosi. Kpa ye kpuro ya n sāa nɛ, Yinni Gusunƙgia. Ye kpuron biru, yaa ye kpuro ya koo kowa yāku kowogia. 21 Yen tɔƙ te, i ko mennawa bɛɛ kpuro i man sã. I ñ maa sɔmburu mɔ dɔma te. Mi i wāa kpuro, i ko i wooda yeni mem kɔƙwawa sere ka baadomma.

²² Ì n bēen gberun dīanu gēem, i ku ni nu wāa bēen gbee gooro gē. Yen biru i ku maa nu kunuku ko. I ko i nu sāraru ka sōbu deriawa. Ne Gusun bēen Yinniwa na ye gerua.

Tōw baka tē sōw

ba ra kōbi wure

²³ Yinni Gusun u Isireliba sōwaa saa Mōwisiin kōkō di u nē, wōkō suru kōkōba yirusen tōw gbiikuru sōw, i ko i wērawa kpa i kōbi so Gusun u ka bēe yaaya. Tōw te, i ko i mennawa kpa i man sã. ²⁵ I ku ra sōmburu garu ko. Kpa i man yāku dōw mwaararuginu kua.

Torarun suurun tōw bakaru

²⁶ Yinni Gusun u Mōwisi sōwaa u nē, ²⁷ wōkō suru kōkōba yirusen sōw wōkurusewa i ko i yākuru ko bēen toranun suurun sō. I ko i mennawa kpa i kōkōba kpa i man sã. Kpa i man yāku dōw mwaararuginu kua. ²⁸ I ku ra sōmburu garu ko tōw te sōw. Domi tōw te sōw ba koo bēe toranun suuru kobun woronu koosi Gusun bēen Yinnin wuswaa. ²⁹ Wi u kun kōkōba yēn tōw te, ba koo nūn wunawa win tōmbun suunu sōw di. ³⁰ Wi u maa sōmburu kua tōw te sōw, kon de bu yēro gowa. ³¹ I ku ra sōmburu garu ko tōw te. Ya ko n sōwaa wooda ka baadomma ka bēen bibun bweser. Mi i wāa kpuro, i ko ye mēm kōkōwawa. ³² Ya ko n sōwaa nge tōw wēraruguru kpa i kōkōba. I ko i wērawa saa surun sōw kōkōba nnen yokan di sere ka yen sisirun yoka.

Kunun tōw bakaru

³³ Yinni Gusun u Isireliba sōwaa saa Mōwisiin kōkō di u nē, saa wōkō suru kōkōba yirusen sōw wōkura kōkōbun di, i ko i Kunun tōw bakaru diwa sōw kōkōba yiru i ka nē, Yinni Gusun sã. ³⁵ Yen tōw gbiikuru, i ko i mena i man sã. I ku ra sōmburu garu ko tōw te. ³⁶ Tōw baatere i ko i n da man yāku dōw mwaararuguru kuwa sere n ka ko sōw kōkōba yiru ye. Yen sōw kōkōba itase, i ko i kpam mennawa i man sã kpa i man yāku dōw mwaararuginu kua. Tōw te, i ku ra sōmburu garu ko. Ta sōwaa gāa girinu.

³⁷ Yeniba kpuro ya sōwaa tōw baka ni i ko i di nē Yinni Gusun sō. Kpa i man yāku dōw mwaararuginu kua ka bēen gberun dīanu ka siarabun yākuu ka tam. Yākuru baatere ka ten tōru. ³⁸ Meya i ku maa tōw wēraruguru duari ka yāku ni i ra man kue ka sere maa kēē ni i ra ka nē ka maa kōkōba mweerun yākuru.

³⁹ Suru kōkōba yirusen sōw wōkura kōkōbuse sōw, ì n bēen gberun dīanu gā, i ko i tōw bakaru diwa sōw kōkōba yiru i ka man bēere wē. Yen tōw gbiikuru ka yen tōru kōkōba itase, i ko i wērawa i ku sōmburu garu ko.

⁴⁰ Yen tōw gbiikii te, i ko i dāa marum buram sua ka kpakpa wurusu ka dāa wuru bakasu si su ra n wāa daar kpa i n nuku dobu mō nēn wuswaa sōw kōkōba yiru ye. ⁴¹ Wōw baagere i ko i n da tōw baka te diwa i ka man bēere wē suru kōkōba yiruse ye sōw. Ya ko n

sōwaa wooda sere ka baadomma. ⁴² Bēe Isireliba kpurowa i ko i n wāa kunu sōw sere sōw kōkōba yiru. ⁴³ Kpa bēen bibun bweser tu ka gia ma na ben sika-doba sinasia kunu sōw sanam mē na bu yarama Egibitin di. Ne Gusun bēen Yinniwa na ye gerua.

⁴⁴ Nge meya Mōwisi u Isireliba tōw baka ni sōwaa ni ba ko n da di bu ka Yinni Gusun bēere wē.

Gusun kuu bekurugirin

dabu

²⁴ Yinni Gusun u Mōwisi sōwaa u nē, ² a Isireliba sōwaa a nē, bu nūn olifin gum kasuo mē mu gea bo kpa fitilani nu n ka sōre yoka baayere. ³ Aroni u koo ka gum mē dawa nē, Yinni Gusun kuu bekurugii ten mi, beku kare ten wuswaa te ta woodan kpakoro te ganua. Kpa u de fitila ni, nu n sōre yokan di sere yam mu ka sāra. Yeni ya ko n sōwaa wooda sere ka ben bibun bweser. ⁴ Aroni u koo fitila ni sōndiwa dabu wuraguun wōkōba kpa nu n sōre wōkuru baatere sere yam mu ka sāra.

Pēē ye ba ra Yinni Gusun wē

⁵ Yinni Gusun u Mōwisi sōwaa u nē, a pēē wōkura yiru wōkōba yen baayere ya n sōa kilo kōkōba tia. ⁶ Kaa ye yorewa nen wuswaa tabulu wuragia yen wōkōba sōa yiru, yen baayere sōw pēē kōkōba tia. ⁷ Sōa baayeren wōkōba kaa turare gea sōndi kpa bu ye dōw menin nēn sō pēē yen ayer kpa n bēe yaaya.

⁸ Tōw wēraruguru baatere, ba ko n da man pēē yen bweseruyiyewa kpa ya n yii mi baadomma. Ya ko n sōwaa wooda bēen bibun bweser sōw sere ka baadomma. ⁹ Pēē ye ba kōsire kua mi, ya ko n sōwaa Aroni ka win bibugia. Ba koo ye diwa yam dēeram. Pēē ye, ya sōwaa nenem domi nēna ba ye wē sanam mē ba yāku dōw mwaararuguru mō. Aronin bwesera ta ko n da ye di sere ka baadomma.

Wi u Gusun gari kam

gerusin seeyasiabu

¹⁰ Sōw teeru Isireliban goo ka Egibitigii goon bii wì u ka Isireli tōn kurō mara ba sanna. Kurō Isireli win yīsira Selomiti, Debirin bii, Danun bweser sōw. Selomitin bii wi, u Gusun yīsiru gari kam gerusim u bōrusim. Yera yande ba ka nūn da Mōwisiin mi. ¹² Ma ba nūn yii ba ka mara bu wa ye Yinni Gusun u koo gere.

¹³ Yera Yinni Gusun u Mōwisi sōwaa u nē, ¹⁴ i ka durō wi yario sansanin di. Be ba maa nua u nē Yinni Gusun gari kam gerusi mi, kpa bu ben kōma sōndi win wirō bu ka seeda di kpa Isireliba kpuro bu nūn kpenu kasuku bu go. ¹⁵ Yen biru wooda yeniwa kaa Isireliba wē a nē, wi u nē, Yinni Gusun gari kam gerusi, yēro u koo yen are wa. ¹⁶ Wi u gesi nē, Yinni Gusun gari kam gerusi, ba koo yēro gowa. Isireliba

kpurowa ba koo nùn kpenu kasuku bu go. Baa ù n sāan na sɔɔ, ba koo nùn gowa yèn sɔ̄ u nɛ, Yinni Gusunɔ̄ gari kam gerusi.

¹⁷ Goo ù n win winsim go, ba koo maa yěro gowa.

¹⁸ Goo ù n win winsim yaa saberu go, u koo ten kɔ̄sire wěwa wasiru. Hundewa ya hunden kɔ̄sire.

¹⁹ Goo ù n maa win winsim mɛera kua, mɛera yen bwesera ba koo yěro ko. ²⁰ Wi u goo bua, ba koo maa yěro buawa. Wi u goon nɔ̄ni wīa, ba koo maa yěron nɔ̄ni wīawa. Wi u goon dondu bua, ba koo maa yěro-giru buawa. Kɔ̄sa ye tɔ̄nu u win tɔ̄nusi kua kpuro, yera ba koo maa nùn kɔ̄sie.

²¹ Wi u yaa saberu go, u koo ten kɔ̄sire wěwa. Wi u maa tɔ̄nu go, ba koo maa yěro gowa.

²² Wooda tia yera ba koo ka bɛɛ ka bɛɛn sɔ̄bu siri. Nɛ Gusunɔ̄ bɛɛn Yinniwa na ye gerua.

²³ Ma Mɔ̄wisi u Isireliba kpuro ye sɔ̄wɔ̄. Ma ba duru wi u Yinni Gusunɔ̄ gari kam gerusi mi yara sansanin di ba nùn kpenu kasuka ba go. Nge meya ba ka kua ye Yinni Gusunɔ̄ u Mɔ̄wisi sɔ̄wɔ̄.

Tem wěrasiaabu

25 Yinni Gusunɔ̄ u ka Mɔ̄wisi gari kua guu te ba mɔ̄ Sinain wɔ̄llɔ̄ u nɛɛ, bɛɛ Isireliba ù n dua tem mɛ sɔ̄ɔ, mɛ kon bɛɛ wě mi, i ko i dewa bɛɛn gbean tem mu wěra nen sɔ̄. ³ Wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba tia sɔ̄ɔɔ i ko i bɛɛn gbea duure kpa i bɛɛn resem gbaanu sɔ̄mɛ i nin dānu kɔ̄ni. Kpa i yen marum sɔ̄ri. ⁴ Adama wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba yiruse, ya ko n sāawa wɔ̄ɔ wěraruguu Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄. Bɛɛn gbenu nu koo wěrawa mam mam. I ku ra nu dīanu duure, i ù ko i maa bɛɛn resem kɔ̄ni. ⁵ Baa dīa ni nu wɔ̄ruma sanam mɛ i gɛɛmɔ̄ ma nu kpia ka tii, i ù nu gɛɛmɔ̄. I ù maa resem sɔ̄rimɔ̄ ye ya ka tii mara. Domi bɛɛn gbea ya koo wěrawa mam mam wɔ̄ɔ ge sɔ̄ɔ. ⁶ Adama wɔ̄ɔ wěraruguu ge sɔ̄ɔ, ye ya kpia ka tii, yera i ko i di bɛɛ ka bɛɛn sɔ̄m kowobu ka bɛɛn yobu ka sere maa sɔ̄ɔ be ba wāa bɛɛn suunu sɔ̄ɔ ⁷ ka bɛɛn yaa sabenu ka gbeku yɛɛ. Ye tem mɛ, mu koo kpi yera i ko i di.

Yakiabun wɔ̄ɔ

⁸ I ko i wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba yirun suba nɔ̄nɔ̄ba yiru deriwa yu doona. Ye kpuro ya sāawa mi, wɔ̄ɔ weeraakuru tia sari. ⁹ Yen wɔ̄ɔ dāakun suru nɔ̄nɔ̄ba yirusen sɔ̄ɔ wɔ̄kuru, tɔ̄ɔ te ba torarun yākuru kua mi, i ko i kɔ̄bi wurawa ka kuuki tem mɛ kpuro sɔ̄ɔ. ¹⁰ Wɔ̄ɔ weeraakurusen wɔ̄ɔ ge, ga ko n sāawa nenem nɛ, Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄. Kpa i kpara ma baawure u tii mɔ̄. Wɔ̄ɔ ge sɔ̄ɔ, ba koo gbee te goo u raa dɔ̄ra ù kun mɛ te ba nùn mwaari wesiawa tu ko wigiru. Wi u raa maa yoru dimɔ̄, u koo yakiara u wura win yenu. ¹¹ Nge meya i ko n da wɔ̄ɔ weeraakuru baateren yakiabun tɔ̄ɔ bakaru di. I ko i wěrawa wɔ̄ɔ ge sɔ̄ɔ. I ù dīanu ganu duurumɔ̄. I ù maa dīanu ganu gɛɛmɔ̄ ni nu ka tii kpia. Meya i ù maa resem sɔ̄rimɔ̄ ye ya mara resem gbaarɔ̄ te ba ù sɔ̄nwa. ¹² Domi nuku dobun wɔ̄ɔwɔ̄ ge i ko i wuna nenem nɛ Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄. Adama bɛɛn gbean dīana i ko i di.

¹³ Wɔ̄ɔ ge sɔ̄ɔ, baawure u koo win tem mwawa mɛ ba raa nùn mwaari. ¹⁴ ù n tem dɔ̄ramɔ̄, ù kun mɛ ù n dwemɔ̄, bɛɛn goo u ku raa win winsim nɔ̄ni wɔ̄ke.

¹⁵ Wi u kī u win gberu dɔ̄ra, u koo gina lasabu kowa u wa mèn nɔ̄nɔ̄ba ta koo dīanu ma sere wɔ̄ɔ weeraaku te, tu ka yibu tɔ̄ɔ ba ra yakiabun tɔ̄ɔ bakaru ko tɔ̄ɔ yěro u koo tu wesia. ¹⁶ Nge mɛ wɔ̄su su dabiru nɛ, nge meya gbee ten gobi yi ko n kpāaru nɛ. Wɔ̄sun sukum mɛ mu tie mù kun dabi sere wɔ̄ɔ weeraaku te, tu ka yibu, ten gobi yi ù ko yi n kpā. Domi ye ba koo gɛ̄ gbee te sɔ̄ɔ, yera u dɔ̄ramɔ̄. ¹⁷ Bɛɛn goo u ku raa win winsim nɔ̄ni wɔ̄ke. I ko i man nasiawa domi nena na sāa Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni. ¹⁸ I nen woodaba mem nɔ̄nɔ̄ba kpa i sī ye sɔ̄ɔ. Saa ye sɔ̄ɔɔ i ko i sina tem mɛ sɔ̄ɔ ka bɔ̄ri yendu. ¹⁹ Tem mɛ, mu koo dīanu ko ni nu koo bɛɛ turi kpa i n ka wāa bɔ̄ri yendu sɔ̄ɔ.

²⁰ Sɔ̄ɔkudo i ko i tii bikia i nɛɛ, mba i ko i di wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba yiruse te. Domi i ù wɔ̄ɔ ge sɔ̄ɔ dīanu duurumɔ̄, i ù maa gɛ̄ɛmɔ̄. ²¹ Kon bɛɛ domaru kua wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba tiase kpa bɛɛn gbea yu wɔ̄ɔ itan dīanu ma. ²² Wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba itase sɔ̄ɔ, i ko i dīanu duure kpa bɛɛn dīa gurunu nu n tie sere i ka wɔ̄ɔ nɔ̄nɔ̄ba nnesen dīanu gɛ̄.

Tem ka dian yakiabu

²³ Goo kun tɔ̄nu tem dɔ̄remɔ̄ kpa yěro u n mu mɔ̄ sere ka baadomɔ̄, domi nɛ, Yinni Gusunɔ̄wa na tem mɔ̄, i maa wāawa nen mi nge sɔ̄bu. ²⁴ Yen sɔ̄na mi i sina kpuro, i ko i tem yakiabun wooda ye mem nɔ̄nɔ̄wawa.

²⁵ Bɛɛ sɔ̄ɔ, goo ù n kua sāaro, ma u win tem sukum dɔ̄ra, win dusi goo ù n gobi mɔ̄, u koo kpī u mu yakia. ²⁶ Yěro ù kun maa dusi goo mɔ̄ wi u koo mu yakia, win tii u koo kookari kowa u ka mu yakia. ²⁷ U koo wɔ̄su gariwa si su tie wɔ̄ɔ weeraaku te, tu ka sere yibu kpa u si kpuron gobi kɔ̄sia kpa tem mɛ, mu ko wigim. ²⁸ ù kun gobi wa u ka mu yakia, u koo mu wi u tem mɛ dwa deria sere yakiabun tɔ̄ɔ bakaru tu ka turi. Yen biru u koo kpī u wura tem mɛ sɔ̄ɔ.

²⁹ Yinni Gusunɔ̄ u nɛɛ, goo ù n win diru dɔ̄ra te ta wāa wuu gbāraruguu sɔ̄ɔ, wɔ̄ɔ tia u mɔ̄ u ka tu yakia. ³⁰ Yěro ù n kpana u dii te yakia wɔ̄ɔ tia yen baa sɔ̄ɔ, ta koo kowa wi u tu dwagiru sere ka baadomɔ̄. U ù maa tu wesiamɔ̄ baa yakiabun tɔ̄ɔ bakaru t̄a n tunuma. ³¹ Adama dii te ta wāa wuu ge ga ù gbāraru mɔ̄ sɔ̄ɔ, ba koo tu yakiawa nge mɛ ba ra tem yakie. Baa ù n mɛren na, wi u raa dii te mɔ̄, ba koo nùn tu wesiawa yakiabun tɔ̄ɔ bakaru sɔ̄ɔ.

³² Adama Lefiban wusu ka ben dia, ba ko n da kpī bu ye yakie saa kpuro. ³³ Wi u Lefiban goon diru dwa, yakiabun tɔ̄ɔ bakaru t̄a n tunuma, u koo yariwa dii ten min di ka wuu gen min di. Lefiban dia ya sāawa ben tiiginu Isirelibaginun suunu sɔ̄ɔ. ³⁴ Gbee ni nu maa ka ben wusu sikerene, ben goo kun kpē u nu dɔ̄ra. Domi bera ba nu mɔ̄ sere ka baadomɔ̄.

Bɔkurabun wooda

³⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunen Isirelisi ù n sāaru du-
ura, ma u ñ kpɛ̃ u tii nɔɔri, a de a nùn somi u ka win
wāaru di. Nge meya kaa maa sɔɔ kua kpa u wa u sina
tem me sɔɔ wunen bɔkuɔ. ³⁶ À n nùn gāanu bɔkura, a
ku nùn are kasusi. A de a nɛ Gusunɔ wunen Yinni
nasia, kpa wunen winsim u wa u n wāa wunen bɔkuɔ.
³⁷ À n nùn gobi bɔkura ñ kun me dīanu, a ku nim
doke. ³⁸ Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na ye gerua. Nena
na bɛɛ yara saa Egibitin di n ka bɛɛ Kananin tem wɛ̃
kpa na n sāa bɛɛn Yinni.

Yorun wooda

³⁹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, wunen Isirelisi ù n sāaru
duura ma u nun tii dɔre, a ku nùn yoo sɔma koosia.
⁴⁰ U ko n sāawa wunen sɔm kowo, u n wāa wunen
yenuɔ sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka na. ⁴¹ Yakiabun
tɔɔ baka te, tà n tunuma, kaa nùn yakiawa wi ka win
bibu kpa u wura u win yenugibu deema, u win sika-
doban gbea tubi di. ⁴² Domi ba sāawa nen yobu be na
yarama Egibitin di. Ba ñ koo bu dɔra nge me ba ra
yobu dɔre. ⁴³ A ku nùn dam dɔre. A sɔɔsio ma a nɛ
Gusunɔ wunen Yinni nasie.

⁴⁴ À n yobu kī, bwese tuku ni nu ka nun sikerenɛwa
kaa yoru mwɛeri ba n sāa wunɛgibu. ⁴⁵ Kaa kpī a
sɔɔbun bibu dwe be ba wāa wunen yenuɔ ka sere be ba
mara bɛɛn tem sɔɔ. À n bu dwa, ba ko n sāawa
wunɛgibu. ⁴⁶ Wunen bibun bweseru ta koo kpī tu bu
tubi di sere ka baadommaɔ. Adama goo u ku raa win
Isirelisi dam dɔre.

⁴⁷ Sɔɔ goo ù n wāa wunen yenuɔ, ma u kua gobigii,
ma Isireli goo u sāaru duura, ma u tii sɔɔ wi dɔre, ñ
kun me sɔɔ win dusi goo, ⁴⁸ Isireli wi, u koo kpī u tii
yakia ñ kun me win dusi goo u nùn yakia ⁴⁹ ñ kun me
win baan mɔɔ ñ kun me win baan wɔɔ ñ kun me ben
bii goo ñ kun me win dusi goo gesi. Wi u maa tii dɔra
mi, ù n dam wa u ka tii yakia, u koo kpī u tii yakia.

⁵⁰ Ba koo wɔsun geeru gariwa wi ka wi u nùn dwa saa
mìn di u tii dɔra sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka turi.
Win yakiabun gobin geeru ta ko n sāawa nge gobi yi
ba koo sɔm kowo kɔsia wɔɔ si sɔɔ. ⁵¹ Wɔsu sù n maa
tie su kpā yakiabun tɔɔ bakaru tu sere turi, u koo win
yakiabun gobi kɔsiawa nge me wɔɔ sin geera nɛ.

⁵² Wɔsu sù kun maa dabi sere yakiabun tɔɔ bakaru tu
ka turi, u koo win yakiabun gobi kɔsiawa nge me wɔɔ
sin geera nɛ. ⁵³ ù n wāa win yinnin mi, yinni wi, u koo
nùn kowa nge me ba ra sɔm kowo kue. U ñ koo nùn
dam dɔre. ⁵⁴ ù kun kpīa u tii yakie ka swaa yen gaa, u
koo yakiaara wi ka win bibu yakiabun tɔɔ bakaru sɔɔ.

Nena Gusunɔ bɛɛn Yinni

⁵⁵ Isireliba ba sāawa nɛ, Yinni Gusunɔ yobu be na
yara Egibitin di. Nɛ Gusunɔ na sāawa ben Yinni.

26 Na nɛɛ, i ku bwāaroku gagu sã. I ku ra maa
gāanu ganun weenasinu ko. I ku maa kperu

garu gira te ba gāanu ganun weenasinu koosi kpa i
yiira i sã. Domi nena na Gusunɔ bɛɛn Yinni.

² I tɔɔ wɛ̃rarugiru yaayo kpa i nen kuu bekurugiru
bɛɛre wɛ̃. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

Domanu

³ Ì n nen woodaba mem nɔɔwa ma i ye swīi, ⁴ kon de
gura yu nɛ yen saa sɔɔ kpa tem mu dīanu wɛ̃ kpa
dānu nu binu ma. ⁵ I ko n dīanu gɛ̃ɛmɔwa sere bɛɛn
resɛm yu ka sɔribu turi. Kpa resɛm ye, ya n maa wāa
duurubun saa. I ko i di i debu kpa i n wāa ka bɔri yen-
du bɛɛn tem sɔɔ. ⁶ Kon de alafia ya n wāa tem me sɔɔ.
Goo kun bɛɛ baasimɔ ñ n dɔ. Kon de yɛɛ gobi yi doona.
Meya tabu kun maa duɔ tem me sɔɔ. ⁷ I ko i bɛɛn
yibereba naa girawa kpa i bu takobi sɔkiri i kamia.
⁸ Bɛɛn nɔɔbu ba koo kpī bu tɔmbu wunɔbu (100) naa
swīi bu go. Kpa bɛɛn wunɔbu bu tɔmbu nɔɔɔbun suba
wɔkuru (10.000) naa swīi bu go ka takobi. ⁹ Kon ka bɛɛ
nɔnu geu mɛeri kpa n de i marura i kɔwara kpa n de
nen arukawani ya n wāa sere ka bɛɛn bibun bibɔ. ¹⁰ I
ko i bɛɛn dīa gurunu di sere nu tiara kpa i kpaanu
kɔsire ko bɛɛn biranɔ. ¹¹ Kon de bu nen wāa yeru gira
bɛɛn suunu sɔɔ. Na ñ maa bɛɛ biru kisimɔ. ¹² Na kon
sīimɔwa bɛɛn suunu sɔɔ kpa na n sāa bɛɛn Yinni kpa i
n maa sāa nen tɔmbu. ¹³ Nena Gusunɔ bɛɛn Yinni, nɛ
wi na bɛɛ yara saa yorun di Egibitɔ. Nena na Egibitigi-
bun dam dɔrebu kpeerasia. Tɛ̃ i ko i kpī i sī n kun ka
sekuru.

Bɔri

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ñ kun nen woodaba mem
nɔɔwɛ, ma i ñ sīimɔ ye sɔɔ, ¹⁵ ma i nen arukawani
yina, i nen woodaba biru kisi, i ñ ka bu sɔmburu kue,
¹⁶ wee ye kon bɛɛ kua.

Kon bɛɛ berum tia kpa n de wasi sun bakaru tu bɛɛ
wɔri i woora sere bɛɛn nɔni yi tonda kpa i n wahala
mɔ. Kam sɔɔra i ko i bɛɛn dīanu duure. Domi bɛɛn
yiberebara ba koo nu di. ¹⁷ Kon bɛɛ biru kisi kpa bɛɛn
yibereba bu bɛɛ kamia. Kpa be ba bɛɛ tusa bu bɛɛ
dam dɔre. I ko i duki yakikirawa baa bà kun bɛɛ naa
gire.

¹⁸ Yeniba kpuron biru, ñ kun man mem nɔɔwɛ, kon
bɛɛ seeyasia too too bɛɛn torarun sɔ. ¹⁹ Kon bɛɛn dam
bua mɛn sɔ i tii sue. Kon de wɔllu tu bɔbia nge sisu kpa
gura yu ku nɛ. Kpa tem mu bɔbia nge sii gandɔ. ²⁰ I
ko i bɛɛn dam dɔrawa kam sɔɔ. Domi tem mu ñ dīanu
mɔ. Meya dānu nu ñ maa marumɔ.

²¹ Ì n man seesimɔ, kon bɛɛ seeyasia too too bɛɛn
toranun sɔ. ²² Kon bɛɛ gbeeku yɛ̃ surema yi bɛɛn
bibu go sere ka bɛɛn yaa sabenɔ kpa i kun maa dabi
kpa bɛɛn swɛɛ yi gbi.

²³ Seeyasia bini bù kun maa dere i gɔru gɔsie, ma i
man seesimɔ, ²⁴ nen tii kon bɛɛ seesi kpa n maa bɛɛ
seeyasia too too n kere yellu bɛɛn toranun sɔ. ²⁵ Kon
de tabu bu bɛɛ wɔri yèn sɔ i nen arukawani kusia. Ì n
menna i kukua bɛɛn wusɔ, kon de bararu tu bɛɛ wɔri
kpa yibereba bu bɛɛ nɔma turi. ²⁶ Kon de gɔru tu na.

Saa ye ƙƙ, tƙn kurƙbu wƙkuru ba koo pƙƙ wƙwa doo teu ƙƙ kpa bu ka bƙƙ naawa ye ya ñ bƙƙ debumƙ.

²⁷ Yeniban biru ñ kun man mem nƙƙƙƙ, ma i man seesimƙ, ²⁸ nen tii kon bƙƙ seesi ka mƙru kpa n bƙƙ seeyasia nƙn nƙƙba yiru n kere yellu beƙn toranun sƙ. ²⁹ I ko i gƙƙru wa sere i beƙn bibu tem. ³⁰ Kon bƙƙ tusi sere n bƙƙ gunguu nin mi i ra yƙkuru ko kƙsuku ka bwāarokunu ni i ra ka sƙƙ sƙ. Kon beƙn gonu sƙndi bwāaroku nin kƙƙin wƙll. ³¹ Kon beƙn wusu gƙsia bansu kpa n beƙn sƙa yenu kƙsuku. Na ñ maa beƙn yƙkunu mwaamƙ. ³² Kon beƙn tem kam koosia. Beƙn yibere be, ba koo na bu sina mi, kpa biti yu bu mwa. ³³ Kon de bu bƙƙ tabu wƙri kpa i yarina i da tem tukumƙ. Kpa beƙn wusu su ko bansu.

³⁴ Saa yƙ sƙ i ko i n wāa tem tukum mi, beƙn tem mƙ, mu koo wƙra, wƙra bi i ñ daa mu wƙere.

³⁶ Be ba koo tiara ba n wāa yibereban temƙ, kon de bu nuki sankira. Baa wuru kokosun damu, ga koo de bu duka yakurawa. Ba koo yakurawa nge be ba yibereba wa ba tabu yānu neni ba ka bu naa gire. Ba koo wƙrukuwa baa goo ù kun bu naa swīi. ³⁷ Ba koo wƙrikinawa nge be ba goonamƙ tabu ƙƙ ka takobi. Ba ñ kpƙ bu yƙra bu ben yibereba ma. ³⁸ Ba koo gbiwa bwese tukunun suunu ƙƙ. Kpa yibereba bu bu kam koosia. ³⁹ Be ba koo tiara yibereban tem mi, ba koo woorawa ka nuku sankiranu ben toranun sƙ ka ben baababaginun sƙ.

Gusunƙ u koo win arukawani

yaaya

⁴⁰ Isireli be ba tiara, ba koo ben toranu tuuba ko ka ben baababaginu ni ba kua nƙ, Yinni Gusunƙ wuswaƙ ka sere seesi bi ba man seesi. ⁴¹ Ba koo gia ma nena na bu seesi ma na ka bu da tem tukumƙ ben yibereban mi. Saa ye ƙƙra ba koo tii kawa ben naane sarirun sƙ kpa bu gia ma nena na bu seeyasiamƙ ben toranun sƙ. ⁴² Saa ye ƙƙ, kon nen arukawaniba yaaya ye na ƙƙua ka ben baababa. Bera Aburahamu ka Isaki ka Yakƙbu. Kon maa nen ƙƙ mƙƙeru yaaya te na kua ben tem sƙ. ⁴³ Ben biru, tem mƙ, mu koo wƙra. Saa ye ƙƙra ba koo seeyasiabu wa yƙn sƙ ba nen woodaba deri. ⁴⁴ Adama baa bā n wāa tem tukumƙ ben yibereban mi, na ñ bu derimƙ mam mam. Na ñ bu biru kisimƙ, na ñ maa bu kƙeerasiamƙ. Na ñ nen arukawani ye kusiamƙ. Domi na sƙawa Gusunƙ ben Yinni. ⁴⁵ Ben arufaanin sƙ kon arukawani ye yaaya ye na ka ben baababa ƙƙua mi, ye ya dera na bu yara Egibitin di bwesenu kƙuron nƙni biru, ma na kua ben Yinni. Nena Yinni Gusunƙ.

⁴⁶ Wooda ka sƙƙi niniwa Yinni Gusunƙ u Mƙwisi wƙ Sinain guuru u ka Isireliba sƙ.

Nƙƙ mƙƙenun yibiabu

²⁷ Yinni Gusunƙ u Mƙwisi sƙƙwa u nƙƙ, ² a Isireliba wooda yeni sƙƙa a nƙƙ, goo ù n ƙƙ mƙƙeru kua u nƙƙ, u koo nƙ, Yinni Gusunƙ tƙnu kƙ, u

koo kpƙ u gobi kƙsia tƙnu win ayero nge meni u ka win nƙ mƙƙeru yibia.

³ Saa tƙn durƙ wi u wƙƙ yendu mƙn di n ka da wƙƙ watagii, sii geesun gobi weeraakura u koo kƙsia nge mƙ ba ra sƙa yerun gobi kƙsi. ⁴ Ñ n tƙn kurƙn na, sii geesun gobi tƙna.

⁵ Tƙn durƙ wi u mƙ wƙƙ nƙƙbu n ka da wƙƙ yendugii, sii geesun gobi yenda u koo kƙsia. Ñ n maa tƙn kurƙn na, sii geesun gobi wƙkuru.

⁶ Saa tƙn durƙ suru tiagii sere n ka da wƙƙ nƙƙbugii, sii geesun gobi nƙƙbuwa u koo kƙsia. Ñ n maa tƙn kurƙn na, sii geesun gobi itawa u koo kƙsia.

⁷ Goo ù n maa wƙƙ wata mƙ ñ kun mƙ ù n kere mƙ, sii geesun gobi wƙkura nƙƙbuwa u koo kƙsia. Ñ n maa tƙn kurƙn na, sii geesun gobi wƙkura u koo kƙsia.

⁸ Goo ù n sƙa sƙaro too, ma u ñ kpƙ u kƙsia mƙ ba gerua, ba koo ka yƙro dawa yƙku kowon mi, kpa yƙku kowo wi, u nƙn sƙ mƙn nƙƙ u koo kƙsia nge mƙ win waara nƙ.

⁹ Goo ù n nƙ, Yinni Gusunƙ nƙƙ mƙƙeru kua ma u koo man yaa saberu kƙ te ba ra ka yƙkuru ko, yaa sabe te, ta ko n sƙawa negiru. ¹⁰ Ba ñ ka tu garu kƙsinamƙ te ta kun wā. Baa tƙ kun maa wā, ba ñ ka tu garu kƙsinamƙ te ta wā. Ka mƙ, bā n maa ka tu kƙsina, ni yiru kƙpuro nu ko n sƙawa neginu.

¹¹ Goo ù n ka yaa saberu na te ba ku ra ka yƙkuru ko, ba koo ka tu dawa yƙku kowon mi. ¹² Kpa yƙku kowo u tu mƙeri u ten geeru bura. ¹³ Wi u ka yaa sabe te na, ma u kƙ u tu yakia, gee te yƙku kowo u nƙn bure, tera u koo kƙsia. Kpa u maa gee ten ƙƙnu nƙƙbun tia sosi.

¹⁴ Goo ù n win diru Yinni Gusunƙ kƙ, yƙku kowowa u koo da u tu mƙeri kpa u ten geerun saka gere. Gee te u gerua mi, tera ba koo ka sƙmburu ko. ¹⁵ Adama ù n kƙ u win dii te yakia, u koo gina gee te yƙku kowo u bura mi kƙsiawa kpa u ten wƙll ƙƙnu nƙƙbusen tia sosi dii te, tu sere maa ko wigiru.

¹⁶ Goo ù n maa win gberu Yinni Gusunƙ wƙ, ba koo ten geeru burawa. Dīa ni ba koo duuren kpāara ba koo mƙeri. Nge tƙ bā n dīa ni ba mƙ ƙƙsu duura, ma nu kilo gooba wunƙbu (300) kua, sii geesun gobi weeraakura ba koo kƙsia. ¹⁷ Ñ n sƙan na yakiabun tƙƙ bakarun diya u gbee te wƙ, ten gobi kƙpurowa u koo kƙsia. ¹⁸ ù n gbee te Yinni Gusunƙ wƙ yakiabun tƙƙ bakarun biru, yƙku kowo u koo ten gobi kawawa. U koo wƙ si su tie sere yakiabun tƙƙ bakaru tu ka turin gobi kƙsiawa.

¹⁹ Yƙro ù n kƙ u win gbee te yakia, u koo kƙsiawa ye ba bura mi, kpa u yen ƙƙnu nƙƙbun tia sosi gbee te, tu sere maa ko wigiru.

²⁰ ù kun tu yakie, ma ba tu goo dƙre, u ñ maa kpƙ u tu yakia win tii. ²¹ Yakiabun tƙƙ bakaru tƙ n tunuma, ta koo kowa Yinni Gusunƙguru. Yƙku kowoba ba ko n tu mƙ sere ka baadomma.

²² Goo ù n Yinni Gusunƙ gberu wƙ te u dwa, n ñ mƙ te u tubi di, ²³ yƙku kowowa u koo tu mƙeri kpa u ten geeru bura. U koo wƙsu gariwa si su tie yakiabun tƙƙ bakaru tu ka turi. Wƙ si kƙuron gobiya u koo gere

kpa gobi yi, yi ko Yinni Gusunɔgii. ²⁴ Adama yakiabun t̄ɔ bakaru t̄a n tunuma, gbee te, ta ko n s̄awa wi u raa n̄un tu d̄regiru.

²⁵ Ba koo ḡaanu kpuron geeru burawa nge m̄e ba ra s̄a yerun gobi k̄osi. N deema gobi yin tian bunum mu ra n s̄awa garamu w̄akuru.

K̄ɛ bwese bweseka

²⁶ Goo u ku raa win yaa saberun buu gbiikuu Yinni Gusunɔ k̄ɛ. Domi ga s̄awa Yinni Gusunɔguu ko ȳen s̄ ga s̄a buu gbiikuu. Baa n̄ n ȳarun na n̄ kun m̄e ket̄e, ga s̄awa Yinni Gusunɔguu. ²⁷ Ḡa n maa s̄aan na sabe te ba ku ra ka ȳakuru kon buu gbiikuu, wi u ka tu na u koo kp̄i u tu yakia ù n gee te ȳaku kowo u n̄un bure k̄sia kpa u maa ten b̄onu n̄ɔbun tia sosi. ù n kpana u tu yakia, ȳaku kowo u koo kp̄i u tu goo d̄re nge m̄e u ten geeru bure.

²⁸ Ḡa ni ba Yinni Gusunɔ k̄a sere ka baadomma, aa t̄onuwa? Ñ kun m̄e yaa sabera? Ñ kun m̄e gbee te u tubi diwa? Ḡa ni ba ḡasa ba yi Yinni Gusunɔn s̄ gesi, n n̄ maa koor̄u u nu yakia n̄ kun m̄e u nu d̄ra. Nu ko n s̄awa Yinni Gusunɔginu sere ka baadomma. ²⁹ Baa n̄ n t̄onun na n̄ n̄ koor̄u u n̄un yakia. Ba koo ȳero gowa.

³⁰ I ko i n da Yinni Gusunɔ b̄een gberun d̄ianun suba w̄akuru s̄ɔ tia yiyewa sere ka d̄a marum̄. ³¹ Goo ù n k̄i u ye yakia, u koo yen gee te k̄siawa kpa u maa yen b̄onu n̄ɔbun tia sosi. ³² M̄eya maa yaa sabenu s̄ɔ. Ȳara? Ket̄ewa? Boowa? Sabe ni ba kpare gesi, w̄akuru baateren w̄all̄ Yinni Gusunɔ u teeru m̄. ³³ Wi u sabe ni m̄, u n̄ koo ḡosi te ta w̄a n̄ kun m̄e te ta kun w̄a. U n̄ maa ka tu garu k̄sinam̄. Baa ù n ka tu garu k̄sina, ni yiru kpuro nu ko n s̄awa Yinni Gusunɔginu. N n̄ koor̄u bu nu yakia.

³⁴ Wooda yenibara Yinni Gusunɔ u M̄owisi w̄ɛ Isireliban s̄ Sinain guur̄.

V̄inla dikpek̄ena

⁹ Dikiri ȳa ò Musane Sinai gb̄arannan Isarailanɔ bona Misila w̄ɛ plade m̄ k̄aku ḡun à pi: ² Isarailanɔ ḡ V̄inla dikpe ke a ḡɔɔa. ³ À dikpe pi ke m̄ dik̄ina ḡɔ ḡero donsariden ɔk̄osi. À ke l̄ákū ma d̄aare n̄a p̄inki k̄u a dokaȳa k̄u ma d̄aaren̄.

⁴ Musa ò Isarailanɔne ò V̄inla dikpe ke, ⁵ akū ò dikpe pii k̄e Sinai gb̄arannan m̄ k̄aku ḡɔ ḡero donsariden ɔk̄osi. Ò k̄e l̄ákū Dikiri ò Musane n̄a p̄inki. ⁶ Gb̄ekenɔ k̄u gwe ò gb̄as̄i v̄i k̄u ò ɔ n̄a ḡea ȳai, akū odi le ò V̄inla dikpe k̄e z̄i birearo. Akū ò ḡe ò Musa k̄u Harunao l̄e z̄i birea ḡɔn̄ ⁷ ò pi Musane: Ḡe ȳa musu o gb̄aa l̄e. B̄ȳai ò giw̄ere ò su k̄u gbanɔ Dikirin̄e k̄u ó gb̄en̄ɔ a ḡɔɔa? ⁸ Musa w̄em̄ma à pi: À ze ari mà ma l̄ákū Dikiri ni o á ȳa musu n̄a. ⁹ Akū Dikiri pi Musane: ¹⁰ Ñ o Isarailanɔne, tó n̄ gb̄ekenɔ ke n̄ burino kp̄e gb̄as̄i v̄i ḡe ȳa musu, ke ò ḡe w̄ɛ z̄az̄a ken, oni f̄ ò V̄inla dikpe kemene kpekpe. ¹¹ M̄ plade ḡɔ ḡero donsaride ɔk̄osin oni dikpe pi ke. Oni s̄a n̄b̄o só k̄u burodi fute-nasario k̄u l̄a kȳkȳaa. ¹² Òsun a ke tó gu d̄aro ak̄us̄ òsun s̄a pi w̄a ke éro. Oni V̄inla dikpe pi ke l̄ákū ma

d̄iteare n̄a p̄inki. ¹³ Gb̄e k̄u adi gb̄a l̄ero ak̄us̄ adi ḡe w̄ɛte kearo, tó à ḡi V̄inla dikpe pi kei, ò ade bo a gb̄en̄o t̄e, zaakū adi sumene k̄u gbao a ḡɔɔaro. A taari ni w̄i a musu. ¹⁴ B̄oasu k̄u à k̄u á t̄e ak̄us̄ à ye à V̄inla dikpe kemene, séde à ke l̄ákū ma a doka d̄iteare n̄a. B̄oasu k̄u bedeo n̄ p̄inki ȳa dok̄ɔn̄e.

T̄éluku dana bizakutala

(Bon 40:34-38)

¹⁵ Z̄i k̄u ò bizakuta k̄u d̄ò, t̄éluku pii dà s̄eda kuta p̄ila. Naana zaa ɔk̄osi ari gu ḡe à d̄ò t̄éluku pi k̄u kuta pii musu l̄an t̄e bà. ¹⁶ Len àdiḡ kun le ḡɔɔ s̄inda p̄inki, àdiḡ k̄u kuta p̄ila f̄anant̄e, gw̄aani s̄ l̄an t̄e bà. ¹⁷ Tó à gò kuta piia, akū Isarailanɔ di fute k̄u t̄áo. Gu k̄u t̄éluku pii z̄en, gwen òdi b̄ura k̄aten. ¹⁸ Tó Dikiri m̄h̄ne le, òdi b̄ura fute. Tó à m̄h̄ne d̄, òdi era ò b̄ura k̄ate. Tó t̄éluku pi da kuta p̄ila s̄, n̄ b̄uraa diḡ katename. ¹⁹ Tó t̄éluku pi ten ḡɔɔ pla ke kuta p̄ila, òdiḡ Dikiri ȳa ma, òdi b̄ura futero. ²⁰ Z̄ikenɔ t̄éluku pii di ḡɔɔ pla ke kutalaro. Tó Dikiri m̄h̄ne, òdi b̄ura k̄ate, tó Dikiri èra à m̄h̄ne d̄, akū òdi b̄ura fute. ²¹ Z̄ikenɔ s̄ t̄éluku pii di ze gu dok̄ɔn̄o f̄iti zaa ɔk̄osi ari k̄onk̄. Tó à gò k̄onk̄, akū òdi b̄ura fute. F̄anant̄e ke gw̄aanin ȳa, tó t̄éluku pii gò, òdi b̄ura futeme. ²² Tó t̄éluku pii ḡ z̄ena kuta p̄ila ḡɔɔ do ke m̄ do ke w̄e don ȳa, òdiḡ katena b̄uran, òdi futero. Tó à gò, akū òdi b̄ura fute. ²³ Òdi b̄ura k̄ate ke ò b̄ura fute Dikiri l̄e sariro. Òdiḡ Dikiri ȳa ma l̄ákū à dà Musane à òh̄ne n̄a.

Andurufu k̄ākāki m̄en planɔ

¹⁰ Dikiri ȳa ò Musane à pi: ² Ñ k̄ākāki pi m̄en pla k̄u andurufu k̄u ò gb̄egb̄e manamanao gb̄en̄o kakarab̄o ù de ò b̄ura fute. ³ Tó ò k̄ākāki p̄inɔ p̄e, gb̄en̄o ni su ò kakaranȳi n̄ p̄inki dakareki kp̄elelea. ⁴ Tó k̄ākāki m̄en don ò p̄e, Isaraila buri don'arede k̄u ò de k̄ina ùn̄o mé oni su ò kakaranȳi. ⁵ Tó ò k̄ākāki p̄inɔ p̄e k̄u ȳis̄ampanaao, gb̄e k̄u n̄ b̄ura k̄u if̄aboki kpanɔ mé oni b̄ura fute k̄aku. ⁶ Tó ò a ḡen̄ plade p̄e k̄u ȳis̄ampanaao, gb̄e k̄u n̄ b̄ura k̄u ḡen̄mid̄ki kpanɔ mé oni b̄ura fute. K̄ākākipena k̄u ȳis̄ampanaao piime gb̄en̄o dana z̄en s̄eda ù. ⁷ Tó ò ye ò gb̄en̄o kakara, òḡ p̄e ȳis̄ampanao sari.

⁸ Haruna né sa'orinɔ mé oni k̄ākāki p̄inɔ pé. Aniḡ deare doka ù ḡɔɔ s̄inda p̄inki, ák̄on̄ k̄u á burinɔ. ⁹ Ḡɔɔ k̄u a ka á b̄usun, tó áten ḡe z̄i k̄a k̄u á ibere k̄u oni s̄u ò fute k̄áon̄, àḡ k̄ākāki p̄inɔ pé k̄u ȳis̄ampanaao, de á ȳa le à d̄o makū Dikiri á Ludagu, mani á bo á ibere p̄inɔ d̄. ¹⁰ Ḡɔɔ k̄u áten p̄on̄na ke s̄, dikpen ȳa, m̄ dufu ḡɔɔ k̄aku z̄in ȳa, àḡ k̄ākāki p̄inɔ pé á sa'op̄o k̄u òdi k̄a t̄en à t̄e k̄un̄a k̄u á saabukpana sa'op̄on̄, á ȳa ni d̄magu. Makūme Dikiri á Luda ù.

Isarailanɔ futena Sinai

¹¹ W̄e plade m̄ plade ḡɔɔ barode z̄i, t̄éluku gò s̄eda kutala, ¹² akū Isarailanɔ b̄uraa fute Sinai gb̄arannan, òten b̄ura s̄s̄ ari t̄éluku ḡe à z̄e Parani gb̄arannan.

13 N bura futena kaakun gwe. O ke lakū Dikiri da Musane a dhne na.

14 Yuda zikarin me o bura fute ga ku gao kaaku ku n tutaao. Aminadabu ne Nasme n don'arede u.

15 Zua ne Netanelime Isaka zikarin don'arede u.

16 Eloni ne Eliabume Zebuluni zikarin don'arede u.

17 Gesomu burin ku Merari burin kuta pii gboro, aku o se o dao zen.

18 Aku Rubeni zikarin bura fute ga ku gao ku n tutaao. Sedeu ne Elizume n don'arede u. 19 Zurisadai ne Selumielime Simeo zikarin don'arede u. 20 Deweli ne Eliasafame Gada zikarin don'arede u. 21 Aku Koa burin Luda pona se o dao zen. O kuta pii do ari ogō ka.

22 Aku Eflaimu zikarin bura fute ga ku gao ku n tutaao. Amiudu ne Elisamame n don'arede u.

23 Pedazu ne Gamalielime Manase zikarin don'arede u. 24 Gideoni ne Abidame Biliaminu zikarin don'arede u.

25 Aku Da zikarin bura fute ga ku gao ku n tutaao. Mōkōn me odigō te kpekpe. Amisadai ne Ayezame n don'arede u. 26 Okorana ne Pagielime Asa zikarin don'arede u. 27 Enana ne Airame Nafatali zikarin don'arede u. 28 Lakū Isarailan di bura futefute ogō tetekōi nan gwe ga ku gao.

29 Obabume Musa anzure Rueli ne u, Mida burime. Musa pine: Oten da zen o ge busu ku Dikiri pi ani o gban. N mo n ge koo, oni ya mana kenne, zaaku Dikiri nmanana gwe le sewer. 30 Aku a pine: Mani gero, mani era ma busun ma bedeno kinaame. 31 Musa pi: N ya nna. Nsun o tonlo, zaaku n burakateki mana do akusō mōkōn me ini ke o wede u. 32 To n ge koo, oni ya mana ku Dikiri ni kewere kenne se.

33 Isarailan bura fute Dikiri kpi sare o ta o go aakō. O do are ku Dikiri ba ka kunn kurwo akpatio de a burakūki mōne. 34 To o fute o da zen, Dikiri teluku pii digō kula fanantē. 35 To o da zen ku akpatio, Musa di pi:

N fute Dikiri, de n ibereno fakōa,
n zangurino ba lenne.

36 To o dite, Musa di pi:

Dikiri, n era n su Isaraila dūbu ūgbangbanwa.

Dikiri te futena

11 Isarailan zuka ka Dikiri n warikena ya. Ku Dikiri ma, a po fe, aku a te fute n te, n bura kpa do te ku. 2 Aku gbēn wiki le Musaa. Ku a we ke Dikiri, aku te pii ze. 3 Aku o to kpa gu pine Tabera, ku Dikiri te fute n te gwe ya.

Dikiri kpekperewin gbarena

4 Buri pandenon ku Isarailan te, oten poble pande ni de, aku Isarailan ten do se o pi: Man oni nbo len o so? 5 Oten ko ku o so Misila o poyeinaa bege ke ku plēn ku gbzeno ku fono ku arubasan ku arubasa gizonko. 6 Tera sa o le ga, zaaku odi pōke lero, se de mana di baasiro.

7 Manaa pi we kete, a de lan li'w bame. 8 Isarailan di sete o lo gbēn ke odi zō gon. Odi disa o kara keo. A nna lan kara asanaa ba. 9 To pli kpa buran gwāni, aku manaa pii di kote se.

10 Musa ma oten do do onle ku onleo. Dikiri po fe manamana, aku a ke Musane ini 11 a pine: Bōyāin nten we tamai? Ma ya kpate me a kenne vāni, aku n gbē pin gwana aso dimene? 12 Makū me ma gbē pin nō si ya? Makū me ma n i ya? Bōyāi n pime me ma n ku kpe lan nerande ba ma ge kurwo busu ku n la da n dizinonenn? 13 Makpan mani nbo len ma kpa gbē pin na pinkii? Zaaku oten do domene oten pi ma n gba nbo o so. 14 Mani fi ma gbē pin aso se n pinki madoro, zaaku n aso demala. 15 To len ini kemene le, n to ma n konna le n ma de gon. Nsun to ma wari pi ke doro.

16 Aku Dikiri pine: N Isaraila gbē zōkō ku n do don'arede ūn kakara gbēn baaakō akuri n su kurwo dakareki kuta kia ogō ku kurwo gwe. 17 Mani kipa ma ya onne gwe ma a Nini ku a kumma kpado go ma diñne, oni gbēn gwana aso se kurwo de nsungō n sena ndo doro ya. 18 N o gbēn o gbā bo n zidane zia ya, oni nbo le o so. Zaaku o do domene o pi, man oni nbo len la o so? O pi o sana Misila. Abire ya in mani n gba nbo o so. 19 Oni so adi ke go donlo, go planlo, go wronlo, go kurinlo, go baronlo. 20 Oni so mo do gbāngbān ari a bo n yin a ni bo n kon. Zaaku makū Dikiri ma ku n te, aku o pa kpa mai. O zuka do ma o pi, bōyāi o bo Misilai? 21 Aku Musa pi: Gōgbēn ku kuma ma ta gun gbēn dūbu wa aakō, aku n pi ini nbo kpa ma o so ari mo do gbāngbān ya? 22 Bee to o sano ku zun do de dasidasi, ani mōma ya? To o isira kpono sete pinki, ani mōma ya? 23 Dikiri we a pi: Ma gbāni ni kanloo? Ini e tera, to ya ku ma onne ni ke ke ani kero.

24 Musa bo a Dikiri ya pin onne. A Isaraila gbē zōkōn kakara gbēn baaakō akuri a n ze o lika kuta pii. 25 Aku Dikiri kipa teluku gun a ya o kao. A a Nini ku a kua kpado go a di gbē zōkō gbēn baaakō akuri pinone. Ku a a Nini pii diñne le, o annabikeyā o, abire gbera odi era o ke doro. 26 Gbē ku Musa n se gbēn plano gō buran, gbē do ton Eledada, gbē do so Medada. Odi ge kuta kinaaro, ama Nini pii sūmma se, aku o annabikeyā o buran. 27 Kefenna ke ba le a ge a pi Musane: Eledada ku Medadao ten annabikeyā o buran. 28 Nuni ne Yosuame Musa kpaasi u za a kafenakego, aku a pi: Baa Musa, n ginne. 29 Aku Musa pine: Nten nesegōba ke kurwo ma ya musun ya? To Dikiri a Nini di a gbēn o gō annabin u n pinki, a manaroo? 30 Aku Musa era buran ku Isarailan gbē zōkō pinno.

31 Dikiri to ia bo isira kpa a su ku kpekperewin, o da burala. O lika bura gu sinda pinki a ka tago do u, akusō n vurana lei ka gāsakuru pla. 32 Fanantē bira ku gwānio ku a gu laa donao o fute o ge o kpekperewin kuku. Gbē ku adi kuku dasiro kuku buruma baro. Aku o fāte a kori ke. 33 Ku o a nbo da n len gon, odi le o so dasiro, aku Dikiri po feñyi a gagayā kangu. 34 Aku o to kpa gu pine Léiden Mira, zaaku

gwen ò gbě kũ nòwò lé'i n̄ kũn̄ v̄n̄. ³⁵ Akũ Isarailano fùte gwe ò gèe Azero ò gɔɔw pla kè gwe.

Miriamu kũ Harunao Musa taari'ena

12 Miriamu kũ Harunao Musa taari è Etiopia n̄ kũ à sè yā musu, zaakũ à Etiopia n̄ sè. ² Ò pì: Musa adon Dikiri òtè à yā ò a gāi yā? Adi o ó gāi seroo? Dikiri yā pìi mà. ³ Musa bi gbě buseeme, a sára kú andunia gũnlo. ⁴ Gwe gũn̄ Dikiri pì Musa kũ Harunao kũ Miriamuone: À bɔte à gé dakareki kuta kia á gběnc̄n̄ aak̄. Akũ ò gèe n̄ gběnc̄n̄ aak̄ n̄ pínki. ⁵ Dikiri kipa téluku gũn̄ à zè kuta pì kpélelea. À Haruna kũ Miriamuone s̄isi, akũ ò n̄i n̄ pla n̄ pínki. ⁶ À p̄ih̄ne: À ma yā ma. Tó ma annabi ke kú á té, mad̄i bo mà sua wégupu gũn̄ mad̄i yā on̄e nana gũmme. ⁷ Ama à de le kũ ma zòbleri Musaoro. Z̄ikeri n̄aanideme ma on̄ gběnc̄n̄ té n̄ pínki. ⁸ Od̄i yā bo k̄ lén. Mad̄i yā on̄e mà a ke utenero. Àdi wé si ma takale. À kè dera ádi ma zòbleri Musa taari'ena v̄ina keroo? ⁹ Akũ Dikiri p̄o f̄èh̄ȳ à a tá o.

¹⁰ Kũ téluku p̄i gò kuta p̄ila, kusu dà Miriamula gũn̄, à pura kũ lán buu bà. Kũ Haruna l̄ite à a gwà, à è kusu dàala, ¹¹ akũ à p̄i Musane: N yā nna Baa! N̄sun tó ò ȳn̄koyā taarikena gbè lero. ¹² N̄sun tó àḡ de lán né kũ ò ò gè ù a mè kpado yàkanaa bàro. ¹³ Musa òw̄ d̄ Dikirine à p̄i: Luda, n yā nna! N̄ a werek̄. ¹⁴ Akũ Dikiri p̄ine: Tó a de mé à lé'i f̄ā a ānnwa, ani kene wé'yā ù ari gɔɔw suplaroo? Ò bo k̄ao bùra kpe gɔɔw suppla ḡia, gbasa ò a sí. ¹⁵ Miriamu kú bùra kpe ari gɔɔw suppla. Isarailano dí da zénlo sé kũ ò èra ò a sì. ¹⁶ Abire gbera ò fùte Azero ò gèe ò bùraa kàte Parani gbárannan.

Gu'asirigwari gběnc̄n̄ kuri awɛplano z̄ina

13 Dikiri p̄i Musane: ² N̄ gběnc̄n̄ z̄i ò gé Kanaano bùsu kũ maten kpá Isarailano yake. N̄ n̄ dizino buri gbě kũ ò de don'arede ùn̄ sé mèn dodo n̄ n̄ z̄i. ³ Akũ à n̄ gbáre le bona Parani gbárannan lákũ Dikiri ò n̄. Gbě p̄ino bi Isaraila don'aredenome n̄ pínki. ⁴ N̄ t̄n̄on̄ dí:

Rubeni burino gũn̄ Zaku né Samua,
⁵ Simeon burino gũn̄ Ori né Safata,
⁶ Yuda burino gũn̄ Yefune né Kalebu,
⁷ Isaka burino gũn̄ Yusufu né Igali,
⁸ Eflaimu burino gũn̄ Nuni né Osea,
⁹ Biliaminu burino gũn̄ Rafu né Paliti,
¹⁰ Zebulun burino gũn̄ Sodi né Gadieli,
¹¹ Yusufu né Manase burino gũn̄ Susi né Gadi,
¹² Dã burino gũn̄ Gemali né Amieli,
¹³ Asa burino gũn̄ Mukaila né Setu,
¹⁴ Nafatali burino gũn̄ Vofosi né Nabi,
¹⁵ Gada burino gũn̄ Maki né Gueli.
¹⁶ Gbě kũ Musa n̄ z̄i bùsu yaken̄on̄ gwe. Musa tó kpà Nuni né Oseane Ȳsua.

¹⁷ Kũ Musa teni n̄ z̄i Kanaano bùsu yake, à p̄ih̄ne: À bɔte kũ Negevi gbárannao à dí bùsu gus̄s̄idea. ¹⁸ À gwa lákũ bùsu p̄i de n̄, tó a gběnc̄n̄ gbãna kes̄ ò buse, tó ò dasi kes̄ ò dasiro, ¹⁹ tó n̄ bùsu mana kes̄ ò

v̄ani, tó n̄ w̄eten̄on̄ b̄ini v̄i kes̄ à v̄iro, ²⁰ tó a z̄ite gbãna kes̄ à bùsa, tó à l̄ino v̄i kes̄ à v̄iro. À kokari ke à bùsu p̄i l̄inen̄o s̄ete à suo. Zaakũ geepi né káakun̄o mana gɔɔw dí. ²¹ Akũ ò gèe ò bùsu p̄i yakè zaa Zini gbárannan ari Reobo, Lebo Amata kpa. ²² Kũ ò b̄te kũ Negevi gbárannao, ò kà Ebl̄onu, gu kũ Anaki burino Aima kũ Sesaio kũ Talamaio kún. Ebl̄onu katena Zoã kũ à kú Misila ā w̄ē supplame. ²³ Kũ ò kà Esek̄lu guvuten, ò geepi l̄ineȳ ò z̄i gwe ò lòko lía, akũ gběnc̄n̄ plan̄on̄ sena. Ò b̄isi kũ kakapuraoo s̄e d̄. ²⁴ Ò tó kpà gu piine Esek̄lu guvute, geepi l̄ineȳ kũ Isarailano z̄i gwe yāi. ²⁵ Kũ ò bùsu p̄i yakè gɔɔw bupla, akũ ò èra ò sù.

Gu'asirigwarino baarukpanaa

²⁶ Kũ ò sù Kad̄esi, Parani gbárannan, ò gèe Musa kũ Harunao kũ Isarailano k̄inaa pínki. Ò sù kũ baaruoo Isarailano n̄ pínki, akũ ò bùsu p̄i l̄inen̄o m̄d̄h̄ne. ²⁷ Ò yā p̄i gbã Musane ò p̄i: O ge bùsu kũ n̄ ó z̄in. V̄i kũ z̄'io di gwe. A l̄inen̄on̄ dí. ²⁸ Ama bùsupiden̄o gbãna. N̄ w̄eten̄on̄ b̄ini v̄i ak̄s̄ n̄ w̄ete p̄in̄on̄ z̄k̄ manamana. O Anaki burino è gwe se. ²⁹ Amalekin̄on̄ kú Negevi gbárannan. Itino kũ Yebusin̄o kũ Am̄on̄on̄ kú bùsu gus̄s̄iden, ak̄s̄ Kanaan̄on̄ kú Ísira sare kũ Yoda sareo. ³⁰ Kalebu gběnc̄n̄ lé ȳite Musa are, akũ à p̄i: Ò gé ò bùsu p̄i sí, zaakũ òni f̄ ò z̄i blēmma. ³¹ Akũ gbě kũ ò gèe k̄aon̄on̄ p̄i: Òni f̄ ò léte gbě p̄in̄caro, zaakũ n̄ gbãna deóla. ³² Akũ ò bùsu kũ ò yakèe p̄i gya bò Isarailano ò p̄i: Bùsu kũ o yakèe p̄i bi bùsu kũ àdi a gběnc̄n̄ m̄m̄ome. Gbě kũ o n̄ é gwenc̄ n̄ pínki bi gbě gbãnanome. ³³ O gbě gbãnagbãnan̄o è gwe Anaki burino ù. O ó z̄ida è lán baban̄on̄ bà, len ó de le n̄ wén se.

Isarailano bona Dikiri kpe

14 Isarailano ten wiki gbãna lé n̄ pínki, òten òw̄ gwãani pia. ² Ò zuka d̄ Musaa kũ Harunao n̄ pínki ò p̄ih̄ne: Tó o gaga Misila kes̄ gbárannan la, de à kè mana. ³ B̄ȳain Dikiri ten tá k̄oo bùsu pinn̄? On̄i ó dede kũ f̄enedaome, oni ó n̄gběnc̄n̄ kũ ó nénc̄ k̄k̄. Ó erana Misila s̄anaroo? ⁴ Akũ ò pik̄ne: Ò don'arede bo ò era ò tá Misila.

⁵ Musa kũ Harunao w̄ute n̄ n̄es̄e kutena pari are. ⁶ Akũ bùsuyakerino gběnc̄n̄ pla Nuni né Ȳsua kũ Yefune né Kalebuo n̄ utano ḡaga ò k̄k̄ ⁷ ò p̄i gběnc̄n̄: Bùsu kũ o b̄ten o yakèe p̄i mana manamana. ⁸ Tó ó yā kà Dikirigu, ani gé k̄oo bùsu p̄in̄, bùsu kũ v̄i kũ z̄'io d̄in̄ piia, à ó gba. ⁹ Àsun bo Dikiri kpero. Àsun v̄ina ke bùsupiden̄on̄ero, zaakũ ó p̄oblen̄ome, ò uteki v̄i doro. Dikiri kú k̄oo, àsun v̄ina kero.

¹⁰ Gbě s̄inda pínki teni p̄i ò n̄ pápa kũ gbèe, akũ Dikiri gakuri bò à sù Isarailano dakareki kuta kia. ¹¹ Dikiri p̄i Musane: Gbě p̄ino niḡ ma gya bo gɔɔw s̄inda pínkin yá? Bee kũ daboyã dasi kũ ma kè n̄ tén̄o, oniḡ gí ma náani kei gɔɔw s̄inda pínkin yá? ¹² Mani gagayã k̄ar̄ȳi mà n̄ kakate, mani n burino ke dasi, n̄ gbãna niḡ de gbě p̄in̄ola. ¹³ Akũ Musa p̄i Dikirine: M̄k̄n̄ mé n̄ gbě p̄ino b̄te Misila kũ n̄ gbãnao. Tó Misilano mà, ¹⁴ oni gí o bùsu dí den̄on̄ero. Zaakũ ò d̄s̄ kũ n̄

kú kúoo, ndi bo ò suwá tètētē. Ò dš kú n téluku digš kú ó musu, ndi dowerē arē a gūn fānantē, gwāani sš té gūn. ¹⁵ Tó n gbē pìnc dē kānto gūnc, burī kú ò yā pii mànc ni pi: ¹⁶ Dikiri fūa à gé kú gbē pìnc būsū kú à la dàñnen, abire yāin à ñ dede gbárannan. ¹⁷ Dikiri, ñ n gbāna zškš mōñne sà, lākū n ò nà n pi ¹⁸ ndi pō fē lika-likaro, ñ gbēke vī zškš, ndi gbēnc yā vāninc kú ñ taarinc kēřma, ama ndi tó taaride bō pāro. Ndi deno yā vāninc wí ñ burinc musu ari à gé à pé ñ sākpenca kú ñ nasionc. ¹⁹ Lākū n sūruu kē kú gbē pìnc nà zaa Misila ari ò gēe ò kào la, ñ ñ durunna kēřma n gbēke zškš gūn.

Zukakarinc wētāmmanaa

²⁰ Akū Dikiri pì: Lākū n wé kēma nà, mani sūru ke kūrwo. ²¹ Ama lākū madigš kun nà akūsš ma gakuri dà anduniala pínki, ²² gbē kú ò ma gakuri è kú daboyā kú ma kē Misila kú gbáranna gūnc kú ò ma le ò ma gwa gēnc kuri ò gi ma yā mainc, ²³ ñ gbēke ni wé sí būsū kú ma la dà ñ dizincnc pìlero. Gbē kú ò ma gya bōnc ke ni wé sialero. ²⁴ Lākū ma zšbleri Kalebu nēse bō ado nà, à tēmai kú nēse doo, mani tó à gē būsū kú à gēnc pii gūn, a burinc ni le túbī ũ. ²⁵ Zaakū Amalekinc kú Kanaannc kú guvuten gwe, à era à da gbáranna zén zia Isira Tēra kpa.

²⁶ Dikiri pì Musane kú Harunao: ²⁷ Gbē vāni dīnc ni zuka kámai gōnc sīnda pīncin yá? Ma zuka kú òten kámai mà. ²⁸ Ñ piñne makū Dikiri ma pì má kun. Lākū ò wé kēma nà, len mani keñne le. ²⁹ Ñ gēnc ni gš káte gbárannan la, ñ gbē kú ò kà wē baro ke à dealanc pínki. Ñ gbē kú ò ñ náro akūsš ò zuka kāmānc ³⁰ ni gē būsū kú ma a la dàñnenlo, séde Yefune né Kalebu kú Nuni né Ycsuao baasiro. ³¹ Ñ né kú ò pì oni ñ kükūnc mani gē kūrwo, de ò būsū kú ñ deno gii pì nna ma.

³² Mškcnc sš, ñ gēnc ni gš katena gbárannan lame. ³³ Ñ nénc ni pōnc dādā gbárannan la ari wē bupla, ò ñ deno náani sari gbē le. Ñ deno gēnc ni gš gbárannan la ñ pínki. ³⁴ Lākū ò būsū pii yakē gōnc bupla nà, len onigš ñ yā vāni gbē le le ari wē bupla, wē dodo gōnc do- do, onigš dš lán iberesena kūmao de nà. ³⁵ Makū Dikiri makū mé ma yā pii ò, leme sš mani ke gbē vāni kú ò kākaramai pīncnc le. Oni gaga gbárannan la ñ pínki.

³⁶ Gbē kú Musa ñ zī ò būsū yakē kú ò sū ò būsū pì gya bō ò tò ò zuka dōnc, ³⁷ Dikiri gagayā kà gbē pīncgu, akū ò gāga. ³⁸ Gbē kú ò gēe ò būsū yakēe pīnc té, Nuni né Ycsua kú Yefune né Kalebuo mé ò gš kú wēndiio.

³⁹ Musa yā pīnc gbā Isarailancnc pínki, akū ò šc dš manamana. ⁴⁰ Ò fūte kōnc káakukaaku, ò mii pē kpīnc ò pi: À gwa, òten gé gu kú Dikiri òn. O ó durunna dš sà. ⁴¹ Musa pi: Bóyāi áten pā Dikiri yāñe? Abire ni sí kero. ⁴² Ásun géro, zaakū Dikiri kú kāáoro. Á iberenc ni á ble kú zīio. ⁴³ Amalekinc kú Kanaannc kú á arē gwe. Oni á dede kú fēncdao. Dikiri nigš kú kāáoro, kú a gi téii yāi. ⁴⁴ Akū ò sāgbāna kē ò mii pē kpīnc, bee kú Dikiri bàka kunna kūrwo àkpatii gš büran kú Musao. ⁴⁵ Akū Amalekinc kú Kanaa kú ò kú gusšide pīncnc lēřma ò ñ blé kú zīio ò pēřma ari šcma.

Í bona gbèn

(Bon 17:1-7)

²⁰ Isarailanc kà Zini gbárannan ñ pínki mō káaku gūnc, akū ò vūte Kadesi. Gwen Miriamu gānc, ò a vī. ² Í kun ò miro, akū ò kākara Musa kú Harunaoi. ³ Ò zuka kà Musai ò pi: Tó o gaga yā kú gbē kú ò gāga Dikiri arennc, de abire sāna. ⁴ Bóyāi a su kúoo gbáranna dīkīnan de ò gaga la kú ó pškādencnc? ⁵ Bóyāi a bōte kúoo Misila a su kúoo gu vāni dīkīna gūnc? Pšblewe ke kaka lí ke geepi né ke bisi kú laro, akūsš í kú la ò miro. ⁶ Musa kú Harunao gò paria ò gēe dakareki kpélelea ò wūte ñ nēsele kutena, akū Dikiri gakuri bō à sūrma. ⁷ Dikiri yā ò Musane à pi: ⁸ Ñ gò sé, mōkōnc kú n vīni Harunao à gbē pīnc kakara à yā ò gbēsi direne ñ wāra, í ni bon. Len ñni í boñne gbē pīnc ò mi le kú ñ pškādenc. ⁹ Musa gòo sē Dikiri arē lākū à òne nà. ¹⁰ Musa kú Harunao ñ kākara gbēsi pì arē, akū à pīñne: À ma á sāgbānadcnc! Á ye ò í boáre gbē dīnc yá? ¹¹ Akū Musa ò sē musu à gbēe pii lē kú a gòoo gēnc pla. Í bō manamana, akū ò mī kú ñ pškādenc. ¹² Akū Dikiri pì Musane kú Harunao: Zaakū ádi ma náani ke a ma tš bō Isarailancncero, áni gē kūrwo būsū kú maten kpārman- lo. ¹³ Meriba isēbokin gwe, gu kú Isarailanc zuka kàn Dikiri, akū à a ludakenaa mōñne.

Edmunc gina Isarailancnc ò gēte ñ būsula

¹⁴ Musa gbēnc zī ò bō Kadesi ò gēe Edmuncnc kīna kīna ò pi: Ókōnc n dane Isarailanc pì, ñ wari kú à ó lēnc dš pínki. ¹⁵ Ó dizinc gēe Misila, akū o gii kē gwe. Misilancnc wari dōwá kú ó dizinc. ¹⁶ O wiki lē Dikiri, akū à yā si kúoo. À a Malaikaa zī à bō kúoo Misila. Tera sà ó kú Kadesi, n būsū lēzekin. ¹⁷ Ñ ó gba zé ò gēte n būsua. Óni gēte buranc ke geepi búncaro, óni á lōgō' i miro. Ónigš té kīna zēda gūmmē. Óni lite òplai ke òzeiro ari ò gé gēte n būsula. ¹⁸ Akū Edmuncnc pīñne: Áni le à gēte ó būsuaro. Tó a gi, óni bo ò daále kú fēncdao. ¹⁹ Isarailancnc pīñne: Óni gēte zēdaame. Tó ókōnc ke ó pškādencnc á í mī, óni a fīna bo. Gētenaan óten wete ado. ²⁰ Edmuncnc pì: Áni le à gētero. Akū ñ zīkarincnc bōte dasi- dasi ò sū dañle kú gbānao. ²¹ Zaakū Edmuncnc gī Isarailancnc ò gēte ñ būsua, akū Isarailancnc pāñne.

Haruna ganaa

²² Isarailancnc bō Kadesi ñ pínki ò kà Oru kpia ²³ Edmuncnc būsū lēzekin. Gwen Dikiri yā òn Musane kú Harunao à pi: ²⁴ Haruna ni ká a dizincnc tera, ani gē būsū kú maten Isarailancnc gba gūnc, kú á gbēncnc pla a gi ma yā ma zaa Meriba yāi. ²⁵ Ñ Haruna kú a né Eleazao sé ñ didi kūrwo Oru kpia ²⁶ ñ Haruna pškasancnc bōtea ñ da a né Eleazane gwe. Gwen Haruna ni gan à ká a dizincnc.

²⁷ Musa kē lākū Dikiri òne nà. À didi Oru kpia gbē sīncda pínki wāra ²⁸ à Haruna pškasancnc bōtea à dà a né Eleazane, akū Haruna gā kpi pii musu gwe. Kú Musa kú Eleazao kipa kpi pīa ²⁹ akūsš Isarailancnc mà kú Haruna gā, akū ò a gē wēnda kē gōnc baraakuri.

Zìblena Kanaanɔ Negevi bùsun

21 Aradi kù à kù Negevi bùsun kína bi Kanaa gběme. Kù à mà Isarailanɔn té Atarimu zén òten su, akù à bò à dànlɛ kù zìo à ñ gběkenɔ kùkù. ² Akù Isarailanɔ lé sè Dikirine ò pi: Tó n gbě pìnɔ nàwɛrɛ ó ɔ, óni ñ wětenɔ kakatɛ mámmam. ³ Dikiri Isarailanɔ yá mà, akù à Kanaa pìnɔ kpámma. Ò ñ kákate kù ñ wětenɔ pínki, akù ò tó kpà gu piine ɔɔma.

Mògotɛ mlě

⁴ Kù ò fùtɛ Oru kpi pì kínaa, ò Isira Těra zé sè de ò pã Edòmunɔ bùsuunɛ. Akù ò fù menaa zén ⁵ ò Luda kù Musao taari è ò pi: Býyã a ó bôte Misila de ò gaga gbárannann? Póble kunlo, í kunlo, o zã póble gina dín. ⁶ Akù Dikiri mlě pāsínɔ zímma ò ñ lɛlɛ, akù ò gaga dasi-dasi. ⁷ Gběɔnɔ sù Musa kínaa ò pi: O durunna kɛ, zaakù o Dikiri kù mɔkɔnwoo taari è. Ñ kúte kenewɛrɛ de à ó kékɔa kù mlě dínɔ. Akù à kúte kènɛñne. ⁸ Dikiri pine: Ñ mlě pi ñ loko lía ñ pète. Tó mlě gbě lè, tó à wé sè à a gwà, ani aafia le. ⁹ Akù à mògotɛ pì mlě ù à loko lía à pète. Tó mlě gbě lè akùsɔ à wé sè à mògotɛ mlěe pii gwà, àdi aafia le.

Isarailanɔ pãna Edòmunɔ kù Mɔabunɔ bùsunɔne

¹⁰ Isarailanɔ dà zén, akù ò bùraa kàtɛ Obo. ¹¹ Bona Obo ò gèè ò bùraa kàtɛ Iyɛ'abarimu gbárannan Mɔabunɔ bùsu ifáboki kpa. ¹² Bona gwe ò gèè ò bùraa kàtɛ Zeredi guvuten. ¹³ Bona gwe ò bùraa kàtɛ Anɔ bara dire, gbáranna kù à kù Amɔrinɔ bùsu lézekin. Anɔ pime Mɔabunɔ kù Amɔrinɔ bùsunɔ lézeki ù. ¹⁴ Abire yãin ò pi Dikiri zìkatakada gùn:

Waebu kù à kù Sufa bùsun kù Anɔ swa'ɔnɔnɔ

¹⁵ kù ñ guvute kù ò tà ari Aranɔ

Mɔabunɔ bùsu lézekin.

¹⁶ Bona gwe dɔ ò gèè Lògɔ, gu kù Dikiri pìn Musane: Ñ gběɔnɔ kakara mà í kpámma. ¹⁷ Gwen Isarailanɔ lè díkí-na sìn:

Í bo lògɔn, gbasa ò lè síne,

¹⁸ lògɔ kù ó don'aredenɔ yɔ kù línɔ,

lògɔ kù kínɛnɔ pà kù ñ gònɔ.

Bona gbárannan ò gèè Matana. ¹⁹ Matana gbera Nalieli, Nalieli gbera Bamɔ. ²⁰ Bamɔ gbera guvute kù à kù Mɔabunɔ bùsun, gu kù Pisiga mìsɔnte are dɔ gbáran-naa.

Zìblena Siɔ kù Oguooa

²¹ Isarailanɔ gběɔnɔ zì Amɔrinɔ kína Siɔa ò pi: ²² Ñ ó gba zé ò gètɛ n bùsuua. Óni pã buranɔ ke geepi líkpelaro, óni á lògɔ'i miro. Ónigɔ té kína zéda gümme ari ò gé gètɛo n bùsula. ²³ Siɔ dí ñ gba zé ò gètɛ a bùsu-uaro. À a zìkarinɔ kákara ñ pínki, ò bôte òten gényí gbárannan. Kù ò kà Yaza, ò zì kà kù Isarailanɔ, ²⁴ akù Isarailanɔ ñ dede kù fñɛdao ò ñ bùsuu sirmma zaa Anɔ ari Yabokui Amɔninɔ bùsun, zaakù Amɔninɔ bùsu lézeki pì pāsí, àdi sí gënlo. ²⁵ Isarailanɔ Amɔri wětenɔ si pínki kù Esebɔo kù a lakutunɔ pínki, akù ò vùten. ²⁶ Esebɔme

Amɔrinɔ kína Siɔ wéra ù. Siɔ zì kà yã kù Mɔabunɔ kína káakuo, akù à a bùsuu sià ari Anɔ swai. ²⁷ Abire yãin kerɛnɔ dì pi:

À mó Esebɔ,

ò Siɔ wéra pì keke ò kátɛ!

²⁸ Té bò Esebɔ yã,

zìkarinɔ bò Siɔ wětɛ pii gùn,

ò Mɔabunɔ bùsu wéra Ara kákate

Anɔ mii sísí gbě pìnɔ.

²⁹ Waiyoo Mɔabunɔ!

Kemɔsi gbàgbarinɔ, a kakatɛmɛ!

Kemɔsi tò á gɔgběɔnɔ fákɔa,

à á nɔgběɔnɔ kpà Amɔrinɔ kína Siɔa zìzɔnɔ ù.

³⁰ Akù o ñ fú,

o ñ dede zaa Esebɔ ari Dibɔ.

O ñ kákate ari Nɔfa kù Medɛbao.

³¹ Len Isarailanɔ vùtɛ Amɔrinɔ bùsun lɛ. ³² Musa gběɔnɔ zì Yaza asiri gwa, akù Isarailanɔ gwe si kù a lakutunɔ pínki, ò pè Amɔri kù ò kù gwenɔa.

³³ Akù Isarailanɔ lite ò Basã zé sè. Akù Basã kína Ogu gèenyí kù a zìkarinɔ ñ pínki ò zì kà kùñwo Edereí.

³⁴ Dikiri pì Musane: Ñsun vína kenɛro, zaakù ma a nànnɛ n ɔ kù a gběɔnɔ kù a bùsuuo pínki. Ñ kenɛ lákù n kè Amɔrinɔ kína Siɔ kù à kì blè Esebɔne nà. ³⁵ Akù ò Ogu dè kù a néɔnɔ kù a zìkarinɔ ñ pínki, bee gbě mèn do dí boro, akù ò a bùsuu pii si.

Mɔabunɔ kína Balaki Balamu sísináa

22 Isarailanɔ dà zén, akù ò bùraa kàtɛ Mɔabunɔ bùsu sɛn Yoda bara dire kù à are dɔ Yerikoa. ² Zipo né Balaki Mɔabunɔ kína è lákù Isarailanɔ kè Amɔrinɔne nà, ³ akù swěe kè Mɔabunɔgu, vína ñ kù Isarailanɔ dasike yã. ⁴ Akù Mɔabunɔ pì Midiã gbě zɔkɔnɔne: Pari díkína ni pó kù à likawáinɔ ble pínki lán zùu dì sè só nà. ⁵ Akù Balaki gběɔnɔ zì Bɛɔ né Balamua ari Peto, Yuflati sare a be bùsun. À piñne ò a sísi à su, ò pine: Gbě kenɔ bò Misila ò dàgula ò kátɛ ma sare. ⁶ N yã nna! Ñ mó ñ lé keñnemene, zaakù ñ gbãna demala. Ódigɔ dɔro ke mani le mà zì blemma mà pémma bùsu dín gwɛɛ. Má dɔ kù gbě kù n sa mana òne nigɔ de arubarikade ùmɛ. Gbě kù n sa vãni òne sɔ, anigɔ de láaribona pó ùmɛ.

⁷ Mɔabu kù Midiã gbě zɔkɔnɔ dà zén, ò màsokena gba kù oni da Balamunɛ kùna. Kù ò kà a kínaa, ò yã kù Balaki ñ zìoo òne. ⁸ À piñne: À i la, mani yã kù Dikiri ni omene oáɛ. Akù Mɔabu kínane pìnɔ i Balamu bea.

⁹ Akù Luda bò à sù Balamua à a là à pi: Dínɔn gbě kù ò kù kùñwo díkínanɔ ùu? ¹⁰ À wèa à pi: Zipo né Balaki, Mɔabunɔ kína mé à ñ zìma. Ò pi ¹¹ gbě kenɔ bò Misila ò dàgula. Akù à pi mà su mà lé keñneare de à le à zì blemma à pémma. ¹² Akù Luda pine: Ñsun tényíro.

Ñsun sa vãni oñnero, zaakù ma arubarikaa dàngu kò. ¹³ Kù Balamu fùtɛ kɔnɔ, à pi Balaki kínanenɔne: À tá á bùsun, zaakù Dikiri gi mà téai. ¹⁴ Akù Mɔabu kínane pìnɔ fùtɛ ò tà Balaki kínaa ò pi: Balamu gi su kùooi.

¹⁵ Balaki èra à kínane pãndenɔ zì dɔ, ñ dasi kù ñ gakurio de gbě káakunɔ pólá. ¹⁶ Kù ò kà Balamu kínaa, ò pi: Zipo né Balaki pì ñsun tó póke kpánne kù suna a

kĩnaaoro, ¹⁷ zaakũ áni gba kenne manamana. P5 kũ n òare pínki, áni ke. N yã nna! Ñ m3 ñ lè keare gbě pínco. ¹⁸ Akũ Balamu pì Balaki zĩrii píncone: Bee tó Balaki andurufu kũ wura kũ à kú a beaoo kpàma pínki, mani f5 mà bo Dikiri ma Luda yã kpero, bee fíti. ¹⁹ À i la gwãaniala lákũ gbě káakunò kè nà ari mà ma d3 yã kũ Dikiri ni karamene. ²⁰ Luda bò à sùà gwãani à pìne: Zaakũ gbě díkĩnanò sù n sísì, ñ fute ñ gé kũñwo, ama yã kũ mani on ñ ke.

Balamu zaaki yã'onaa

²¹ Balamu fùte kónko à gàarii yĩ a zaakine, akũ à gèe kũ Mɔabu kínanè pínco. ²² Luda p3 fě kũ à gèe yã, akũ Dikiri Malaikaa gèe à zè à zé zĩne. Balamu di a zaaki kpe, a zĩkeri gbẽnɔn planɔn té kãao. ²³ Kũ zaaki pìi è Dikiri Malaika zena zé gũn à fẽneda wòto à kũna, akũ à litè sẽn. Balamu a lè, akũ à èra à dà zén. ²⁴ Dikiri Malaikaa gèe à zè zé tererennan geepi líkpe kũ gbè karaa likainɔ dagura. ²⁵ Kũ zaaki pì Dikiri Malaikaa è, à nà gbĩa à Balamu gbá lɔa. Akũ Balamu èra à a lè d3. ²⁶ Dikiri Malaikaa èra à gèe are d3 à zè gu kpakoto kũ à litèki víron. ²⁷ Kũ zaaki pì Dikiri Malaikaa pìi è, à kùte kũ Balamuo. Akũ Balamu p3 fě à a lè kũ gòoo. ²⁸ Akũ Dikiri zaaki pìi gbá lè à yã ò Balamune à pì: B3n ma kenne n ma le ari gẽn aak3? ²⁹ Balamu wèa à pì: Kũ n y3nkoyã kèmene yãime. Tó má fẽne kũna, de ma n de g3nɔ. ³⁰ Akũ zaaki pìi pìne: N zaaki kũ ndig3 dia g3rɔ sĩnda pínkia ari suna gbãrame ma ũroo? Ma kenne le yã yá? À pì: Oi. ³¹ Akũ Dikiri Balamu wé kène, à a Malaikaa è zena zén à fẽneda wòto à kũna. Akũ à kùte à mii pète.

³² Dikiri Malaika a là à pì: B3yãin n n zaaki lè ari gẽn aak3? Ma su zé z3nneme, zaakũ n wãmene. ³³ Kũ zaaki pì ma e, akũ à litemene ari gẽn aak3. Tó adi litemene yãro, de ma n de ma a tò. ³⁴ Balamu pì Dikiri Malaikaa pìine: Ma durunna kè, zaakũ má d3 kũ n zé z3menero. Zaakũ ma genaa kenne ñni, mani era mà tá. ³⁵ Akũ Dikiri Malaikaa pì Balamune: Ñ gé kũ gbě pínco, yã kũ mani dannen ñ o. Akũ Balamu gèe kũ Balaki kínanè pínco.

³⁶ Kũ Balaki mà Balamu ten su, akũ à gèe à dàale wẽte kũ à kú Anɔ bara, Mɔabunɔ b3su lézekin. ³⁷ Akũ à pì Balamune: Kũ ma gbẽnɔ zĩ ò n sísì yã, à kè dera ndi suroo? Mani f5 mà gba kennenloo? ³⁸ Balamu wèa à pì: Ma su sà, ama má yã sĩnda pínki ona zé víro. Yã kũ Luda ni damenen mani o. ³⁹ Akũ Balaki gèe kũ Balamuo Kiria'uzo. ⁴⁰ À sa ò kũ zùnɔ kũ sãnɔ à a n3bɔɔ kpà Balamua kũ kínanè kũ ò kú kãao lɛelenɔ. ⁴¹ Kũ gu d3, à Balamu sè à gèe kãao Bamɔbaali. Gwen Balamu Isarailanɔ bùra kpado èn.

Balamu yã káaku kũ à è onaa

23 Balamu pì Balakine: Ñ gbagbaki bomene la mèn suppla, ñ sumene kũ z3sanɔ mèn suppla kũ sãkaronɔ mèn suppla. ² Balaki kè lákũ Balamu òne nà, akũ ò sa ò kũ z3saaoo kũ sãkarooo gbagbaki pínco pínki. ³ Akũ Balamu pìne: Ñ ze n sa'opɔi. Mani gé mà

gwa tó Dikiri ni su yã omene, mani yã kũ ani omene onene. Akũ à gèe à zè gulei gbáagbaaa. ⁴ Luda sù à a lè, akũ Balamu pìne: Ma gbagbaki bò mèn suppla, akũ ma sa òmma pínki kũ z3saaoo kũ sãkarooo. ⁵ Dikiri yã dāne a lén, akũ à pì: Ñ era ñ gé ñ Balaki le ñ one lákũ ma dāne nà. ⁶ Akũ à èra à gèe à a lè zena a sa'opɔi kũ Mɔabu kínanenɔ ñ pínki, ⁷ akũ à yã kũ à èe ò à pì:

Mɔabunɔ kina Balaki ma sisi Siria b3sun, akũ ma bo ifãboki kpa kpínco kina ma su. À pì mà boare Isarailanɔ kpe, mà su mà sa vāni oare Yakubu buri píncone.

⁸ Mani ke dera mà gbě kũ Luda dí ñ karonɔ káa? Mani ke dera mà bo gbě kũ Dikiri dí bo ñ kperonɔ kpe?

⁹ Zaa kpi m3s3ntea mateni ñ e, zaa gu lei musu maten wé s3ine.

Gbě pínco kú ndona, ò ñ zĩda díte ndona kũ buri pāndenɔ.

¹⁰ Yakubu burinɔn dasi lán b3su'atɛ bà, oni f5 ò Isarailanɔ naro ò ñ lé d3ro.

Luda tó ma ga g3 de lán a gbẽnɔ p3 bà, ma lakana g3 de lán ñ p3 bà.

¹¹ Akũ Balaki pìne: N kèmene deran gwee? Ma su kũnwo de ñ ma iberenɔ kámene, akũ sa manan n òñne yá?

¹² À wèa à pì: Yã kũ Dikiri dāmene ma lénn mani oroo?

Balamu yã plade kũ à è onaa

¹³ Balaki pìne: Ñ m3 ò gé gu pāndea, gu kũ ñni ñ en. Ñ ñ kámene gwe, zaakũ ñ kpadome ñni e, ñni ñ e ñ pínkiro. ¹⁴ Akũ à gèe kãao gudãkpārinɔ buran Pisiga kpi m3s3ntea. À gbagbaki bò gwe mèn suppla, akũ à sa òmma pínki kũ z3saaoo kũ sãkarooo. ¹⁵ Akũ Balamu pìne: Ñ ze n sa'opɔi la, mani gé mà a le gwe. ¹⁶ Akũ Dikiri sù à yã dāne a lén, akũ à pìne: Ñ era ñ gé ñ Balaki le ñ one lákũ ma dāne nà. ¹⁷ Akũ à èra à gèe à a lè zena a sa'opɔi kũ Mɔabu kínanenɔ. Balaki a là à pì: Dikiri pì deramee? ¹⁸ Akũ à yã kũ à èe ò à pì:

Zipo né Balaki,

ñ sã kpá ñ ma yã ma!

¹⁹ Luda bi bisāsirinlo kũ à gbasà à éke to, àdi nèse lite lán bisāsiri bàro.

Ani gí yã kũ à ò kei yá?

Ani gí lé kũ à gběñne papai yá?

²⁰ À pìmene mà sa mana oñneme.

À arubarikaa dàngu, mani f5 mà gíro.

²¹ Mádi yã vāni ke e Yakubu burinɔaro,

mádi yã'ummana ke e Isarailanɔaro.

Dikiri ñ Luda kú kũñwo,

òdi a kíkè t3 sé lei ñ té.

²² Luda ñ b3te Misila,

ò gbāna ví lán z3sẽnte bà.

²³ Oni f5 ò p3 da Yakubu burinɔaro,

oni f5 ò àlesi bẽne kpá Isarailanɔnero.

Zaa gbāra onig3 o ñ yã musu,

yã kũ Luda kèn gwe.

²⁴ Buri pìi dì fute lán músuda bà,

àdi a zĩda bi lán músusaa bà.

Àdi wútero ari à gé p3 kũ à só,

ari à gé p3 kũ à dènc aru mi.
 25 Balaki pìnc: Ñsun í káro. Ñsun sa mana oñne sero.
 26 Balamu pìnc: Mádi onne kũ yã kũ Dikiri dàmènen
 mani oroo?

Balamu yã aakõde kũ à è onaa

27 Balaki pì Balamu: Ñ m3 sà, mani gé kũnwo gu
 pãnden. Òdigõ dõro t3 ani ke Ludane ñ gbẽ pìnc
 kámene gwe sà. 28 Akũ Balaki gèe kãao Peo kpi musu
 kũ à are d3 gbárannaa. 29 Balamu pìnc: Ñ gbagbaki
 bomene la mèn suppla, ñ m3mènc kũ zùsanc mèn sup-
 pla kũ sãkaronc mèn suppla. 30 Balaki kè lákũ à ònc nà
 à sa òrímã kũ zùsaa pìnc kũ sãkaroo pìnc.

24 Kũ Balamu è sa mana ona Isarailancnc kà
 Dikirigu, adi gé màso ke lán yã bà doru, akũ à
 are d3 gbárannaa. 2 Kũ à wé zù, akũ à Isarailanc è kate-
 na ñ buria. Luda Nini kipaa, 3 akũ à yã kũ à èe ò à pì:

Be3 né Balamu yã dí,
 makũ kũ ma wé kèna yã dí.
 4 Makũ kũ madì Luda yã ma yã dí.
 Ma Gbãnasíndapinkide wégupu è,
 ma wute nèsele kutena, ma wé wèna.
 5 Yakubu burinc bürakatena mana fá!

Isaraila bizakutancnc mana!
 6 Ò katena lán guvute dákonc bà,
 lán swa d3rc kara búnc bà.
 Ò de lán zà lí kũ Dikiri bànc bà,
 lán sida lí kũ ò kú í sarenc bà.

7 Í ni ñ orozãnc pa yérere,
 ñ p3t3ncnc ni í le manamana.
 Ní kina gbãna nigõ de Agaga póla,
 ñ kpata ni t3 bo.

8 Luda ñ b3te Misila,
 ò gbãna ví lán zùsèntè bà.
 Òdi zĩ ble buri kũ ò ibere ke kpà kũñwonca,
 òdi ñ wánc wíwi òdi ñ pápa kũ kàao.

9 Òdi s3pete ò wúte lán músuu bà,
 dí mé ani f3 à ñ futee?
 Luda arubarika da gbẽ kũ oni sa mana oñncncgu,
 à gbẽ kũ oni sa vãni oñncnc ká.

10 Balaki p3 fè Balamu à cnc d3a à pì: Ma iberecnc kana
 yãin ma n sisi, akũ n sa mana oñncnc gènc aakõ yá? 11 Ñ
 tá n bea g3nc. Ma pì mani gba kenneme yã, akũs3 Dikiri
 gincnc ñ láada le. 12 Balamu pìnc: Mádi o gbẽ kũ n ñ zĩ-
 man3nceroo! 13 Ma pì bee t3 n ma gba n be kũ à pana
 kũ andurufuuo kũ wuraa, mani bo Dikiri yã kpe mà yã
 ke kũ ma zĩda p3yeinaaoro, a mana ke a vãni. Yã kũ
 Dikiri pì mà on mani o. 14 Maten tá ma gbènc kina sà.
 Ñ m3 mà onne lákũ gbẽ pìnc ni ke n gbèncnc nà zia.

Balamu yã siikõde kũ à è onaa

15 Akũ Balamu yã kũ à èe ò à pì:
 Be3 né Balamu yã dí,
 makũ kũ ma wé kèna yã dí.
 16 Makũ kũ madì Luda yã ma yã dí.
 Má Luda Musude nèsegũnyã d3.
 Ma Gbãnasíndapinkide wégupu è,

ma wute nèsele kutena, ma wé wèna.

17 Maten Isarailanc e, adi ke teranlo,
 mateni ñ gwa, a g3rc dí ká gíaro.
 Susune ni bo Yakubu burinc té,
 kpatableri ni bo Isarailanc té,
 ani M3abunc mì wíwi,
 ani zukakari pìnc mìtoko f3f3.
 18 Ed3mu bùsu ni g3 a p3 ù,
 a ibere Sei bùsu ni g3 a p3 ù,
 Isarailanc gbãna nigõ karamè.
 19 Yakubu buri ke ni kí blerímã,
 ani gbẽ kpara kũ ò g3nc kakate.
 20 Balamu Amaleki burinc è, akũ à yã kũ à èe ò à pì:
 Amaleki burinc bi burinc mìdemè,
 ama oni kakate zã.

21 Kũ Balamu Keninc è, akũ à yã kũ à èe ò à pì:
 Á kúki gbãna gíngin,
 á sà kú gbè musu.

22 Bee kũ abireo oni á kakateme,
 Asirianc ni á kũkũ z3cnc ù.

23 Balamu yã kũ à èe ò d3 à pì:
 O'o, t3 Luda kè le, dí mé ani boo?

24 G3'itenc ni bo Sípuru bùsun,
 oni zĩ ble Asirianc kũ Eberuncã,
 ama m3k3nc ni kakateme se.

25 Balamu fute à tà a bea, akũ Balaki dà zén se.

Dikiri Isarailanc erana ñ gwena zĩn

30 T3 arubarika kũ láari yã kũ ma diteáre dinc á lé
 pínki, àg3 d3n buri kũ Dikiri á Luda ni peáwa à á
 fãk3a ñ tenc gũn. 2 T3 ák3nc kũ á nénc èra ò are d3
 Dikiri á Ludaa, t3 a a yã kũ maten diteáre gbãra mà
 pínki kũ nèse doo kũ p3yeinaao, 3 Dikiri á Luda ni á
 wènda gwa, ani era à á kakara zaa buri kũ à á fãk3a ñ
 tenc gũn à su kãáo á gwena zĩn. 4 Bee t3 à peáwa à á
 fãk3a bùsu kũ ò kú ari andunia léanc gũn, ani á burinc
 kakara gwe à su kũñwo. 5 Ani era kũñwo bùsu kũ à de
 ñ dizinc p3 ù gũn. T3 ò bùsuu pìi kũ, ani arubarikaa
 dañgu, ani t3 ò dasi kũ de ñ dizincã. 6 Dikiri á Luda ni
 á swè pípiáre kũ á burinc, á nini nigõ yei kũ nèse doo
 de àg3 kú kũ wèndiio. 7 Dikiri á Luda ni láari dinc bo á
 ibere kũ ò zãágu òten wé tãáwanca, 8 áni era à Dikiri yã
 ma àg3 zĩ ke kũ a yãditena kũ maten oáre gbãranc.
 9 Dikiri á Luda ni arubarika daágu kũ á zĩ sínda pínki,
 ani t3 á nénc k3 kũ á p3kãdeno kũ á burap3nc. A p3 ni
 era à keáwa nna, ani yã mana keáre lákũ a p3 kè nna á
 dizinc nà. 10 T3 a Dikiri á Luda yã mà a a c3k3i gwà
 akũs3 á a yãditena kũ ò kú doka takada díkina gũncnc
 kũna, t3 a are d3 Dikiri á Ludaa kũ nèse doo kũ
 p3yeinaao, ani abirenc keáre pínki.

Wèndi ke ga

11 Yã kũ maten diteáre gbãra pì zĩũ de á gbãna
 lélaro. Á zã kãáoro. 12 Á kú ludambero, gbasa à pi,
 mé ani gé ludambe à kipao de à ma à zĩ kea. 13 Á kú
 ísira bara direro, gbasa à pi, dí mé ani bikũ ísira bara à
 suo de à ma àg3 kũna. 14 Yã pì kú kãáo kãnikãni, à kú á

lén kù á nèseε de à le à zī kea. ¹⁵ À ma! Maten wëndi kù yā manao dite á are gbāra kù gao kù yā vānio. ¹⁶ Maten diteáre gbāra, àgō ye Dikiri á Ludai àgō té a gēsegbēei, à a dōkī gwa àgō a yāditenanō kù a dokayānō kùna, de àgō kun à kē dasi, Dikiri á Luda ni arubarika daágu būsū kù áten gé sí gūn. ¹⁷ Ama tó a kpe līne akūsō ádi a yā maro, tó a kēa akūsō a tānanō gbàgba a donyī kēhne, ¹⁸ maten oáre gbāra, a kakaten gwe! Áni gī ke būsū kù áten bikū Yodaa áten gé sí gūnlo. ¹⁹ Ludambe kù zīteome ma sēedadēnō ū gbāra á yā musu. Ma wëndi kù gao dite á are, arubarika yānō kù láaribona yānō. À wëndi sé de ákōnō kù á néno le àgō kun. ²⁰ Àgō ye Dikiri á Ludai àgō a yā ma à naa, zaakū àkūme á wëndi ū. Ani tó à gī ke būsū kù à la dà á dizi Ibrahī kù Isaakuo kù Yakubuonōne, à pi áni kpámma gūn.

Yɔsua ditena Musa gēne ū

31 Kù Musa yā dīnō ò Isarailanōne à làka, ² à pi: Tera dí bà ma ka wē basuddo, mani fī mà doáre are doro. Dikiri pīmene mani bikū Yodaaro. ³ Dikiri á Luda mé ani doáre are à bikū. Ani buri kù ò kú gwēnō kakateáre de à n būsū sí. Yɔsua mé anigō doáre are sà lākū Dikiri ò nà. ⁴ Dikiri ni ke buri pīnōne lākū à kē Amōrinō kīnanōne nà Siš kù Oguo kù n būsūo kù à n kákate. ⁵ Dikiri ni n naáre á zī áni kēhne lākū ma diteáre nà pínki. ⁶ À á laakari kpáte àgō wórwō vī! Àsun tó vīna á kūro, àsun tó swē kēágu n yāiro, zaakū Dikiri á Luda mé áten gé kááo. Ani á tónlo ani pā kpáairo. ⁷ Akū Musa Yɔsua sīsī Isarailanō wára n pínki à pīne: N ze gbāna ògō wórwō vī, zaakū mākōn mé ūni gé kù gbē dīnō būsū kù Dikiri la dà n dizi káakunōne à pi áni kpámma gūn. Mākōn mé ūni būsū pīi kpaateteérne. ⁸ Dikiri mé ani donne are. Àkū mé anigō kú kúnwo, ani n tónlo ani pā kpányī zikīro. Nsun tó vīna n kūro òsun bídi kero. ⁹ Musa doka pīi kē takada gūn à kpà sa'ori Levi buri kù òdigō Dikiri bàka kunna kúnwo àkpati senanōne kù Isaraila gbē zōkōn n pínki. ¹⁰ Musa yā diteérne à pi: Wē suplapla gbera, wē kù òdi fīnadēnō kē Kutadōna dikpegōwō, ¹¹ tó Isarailanō sù ò n zīda mō Dikiri n Ludanē n pínki gu kù ani sé gūn, àgō doka takada díkīna kyó kēhne ò ma. ¹² Àgō n kakara, gōgbēnō kù nōgbēnō kù né fītīnō kù bòasu kù ò kú á wētēnō, de ò ma ò da-da, ò le ògō Dikiri á Luda vīna vī, ògō dokayā pīnō kùna pínki ògō zī kea. ¹³ N né kù ò yā pī dōronō ni ma, onigō vīnakēna Dikiri á Ludanē dada gōwō kù á kú būsū kù áten bikū Yodaa à gé sí pīi gūn.

Dikiri gīnake à Isarailanō bona a kpe yā ò

¹⁴ Dikiri pī Musane: N gagōwō kà kīni. N Yɔsua sīsī à gé ze dakarekia, mani zī nane a zī. Akū Musa kù Yɔsuao gēe ò zē dakarekia. ¹⁵ Dikiri bò à sūrīma gwe téluku kù à zena kuta pī kpéleleaa gūn. ¹⁶ Akū Dikiri pī Musane: Tó n ka n dizīnōla, gbē pīnō ni fute ò pāpā ke ò do būsū kù òten gēn tānanō. Oni pā kpámai ò ma bàka kunna kúnwo yā gboro. ¹⁷ Zī pīia mani pō fēnyī mà pā kpányī,

mani kpe līnne ò n kakate. Kisianō ni wī n musu dasi ò wari ke. Zī pīia oni pi: Kisira pīnō wī ó musu kù ó Luda kù kūooro yāinloo? ¹⁸ Zī pīian mani kpe līnne yā vāni kù ò kē yāi, ò are dō tānanō.

¹⁹ N lē díkīna kē takadan sà n dada Isarailanōne ò sí, de àgō demene n bona ma kpe sēeda ū. ²⁰ Tó ma ge kúnwo būsū kù ma la dà n dizi káakunōne gūn, būsū kù vī kù zō'io din pīi, tó ò kà ò mēe kpà, oni are dō tānanōne ò n gbagba. Oni pā kpámai ò ma bàka kunna kúnwo yā gboro. ²¹ Tó kisira pīnō n lē dasi òten wari ke, lēe pī mé ani n yā vāni káhne n zī, zaakū a yā ni sā n burīnōguro. Má yā kù à kú n nēsen gbāra dō ari màgō gé kúnwo būsū kù ma la dàhne gūn. ²² Musa lēe pīi kē takadan zī pīia, akū à dà Isarailanōne.

²³ Dikiri yā dite Nuni né Yɔsuane à pi: N laakari kpáte ògō wórwō vī! Mākōn mé ūni gé kù Isarailanō būsū kù ma la dàhne gūn, akūsō makū manigō kú kúnwo.

²⁴ Kù Musa dokayā pīnō kē takadan à làka pínki, ²⁵ à yā dite Levi buri kù òdigō Dikiri bàka kunna kúnwo àkpati senanōne à pi: ²⁶ À doka takada díkīna sí à dite Dikiri á Luda bàka kunna kááo àkpati sare, àgō kú gwe á bona Dikiri kpe sēeda ū. ²⁷ Zaakū má á sāgbāna dō, lākū adī gī yāi nà. Zaa gōwō kù má kú kááo adigō bo Dikiri yā kpeme ari kù a terao. Oni ma ga gbera pō o do yā? ²⁸ À á buri gbē zōkōnō kù á don'aredēnō kakaramene, de mà yā dīnō dàhne n sān, ludambe kù zīteo nigō de ma sēedadēnō ū á yā musu. ²⁹ Zaakū má dō kù áni á zīda yaka ma ga gbera, áni kē zé kù ma mōárea. Abire gbera kisira ni á le, zaakū áni yā kù à vāni Dikiri ke, ani pō fēái tāna kù a kēnō yāi.

³⁰ Akū Musa lēe pīi yā dà Isaraila kù ò kakarananōne n sān mámmam.

Musa ganaa

34 Musa bò Mōabunō būsū sēnte à didi Nēbo kpia ari Pisiga kpi mīsōnte kù à are dō Yerikoa, akū Dikiri būsū pīi mōne pínki zaa Giliada būsū ari Danīnō būsū ² kù Nafatalinō būsūo pínki kù Eflaimunō būsūo kù Manasenō būsūo kù Yudanō būsūo pínki ari ísira kù à kú ifālete kpa ³ kù Negevio kù Yeriko wēte dominalide guvuteo ari Zoa. ⁴ Akū Dikiri pīne: Būsū kù ma la dà Ibrahīne kù Isaakuo kù Yakubuo ma pī mani kpà n burīnōaa pīin gwe. Ma tò n wé siale, ama ūni bikū Yodaa n gēnlo.

⁵ Akū Dikiri zōbleri Musa gà Mōabunō būsū gwe lākū Dikiri ò nà. ⁶ Akū Dikiri a vī guvuten gwe Betepeo kpa. Gbēke a mira ki dōro ari kù a gbārao. ⁷ Musa gà a wē basuddode gūmme. A wé nna akūsō a gbāna dí lagoro. ⁸ Isarailanō a gēe kē gōwō baraakuri Mōabunō būsū sēnte, akū a gēkena kù zōdō làka.

⁹ Ūndō pāpa Nuni né Yɔsuaa kù Musa w nàa yāi. Isarailanō a yā mà, ò kē lākū Dikiri dà Musane nà. ¹⁰ Annabi ke dí bo Isarailanō gūn lán Musa bà doro. Àdi yā ò kù Dikiri tētētē ¹¹ akūsō à sēedanō kù daboyā kù Dikiri à zīnō kē Misila, Firi'auna kù a ibanō kù a gbēnō are n pínki. ¹² Gbēke dí yā naasi zōkō ke kù iko gbānao lán Musa bà Isarailanō wé siale doro.

YOSUA

Zìblena Kanaano b̀̀suaa 1:1-11:23

Yosua l̀̀zammana k̀̀ a ganaao 23:1-24:33

Dikiri ỳ̀aditena Yosuaɛ

1 Dikiri z̀̀bleri Musa ga gbera Dikiri ỳ̀ a Musa kp̀̀asi Yosua, Nuni ǹ̀ne a pi: **2** Ma z̀̀bleri Musa ga. N fute ǹ̀ bik̀̀ Yodaa la sa, m̀̀k̀n k̀̀ Isarailano ǹ̀ p̀nki, a g̀e b̀su k̀̀ ma kp̀̀awan. **3** Gu k̀̀ a gb̀a p̀ten p̀nki, ma kp̀̀awa l̀k̀ ma o Musane na. **4** Sena zaa gb̀arannan ari gena Lebana b̀sun, sena zaa swa z̀k̀ k̀ o di pi Yuflati ari gena isira k̀̀ a k̀ if̀lete kpa, Itino b̀suu p̀ ni g̀ a b̀su u p̀nki. **5** Ari ǹ ge gao gb̀eke ni le a n g̀a firo. L̀k̀ ma k̀ Musao na, len manig̀ k̀ k̀nwo le. Mani n t̀nlo, mani p̀ kp̀nỳ zikiro.

6 N ze gb̀ana ǹg̀ ẁrgo v̀, zaak̀ m̀k̀n m̀e nni b̀su k̀ ma a la da a dizi kaakunone ma pi mani kp̀mma s̀ ǹ kp̀a gb̀e d̀na. **7** N ze gb̀ana ǹg̀ ẁrgo v̀ de! N laakari d̀ doka k̀ ma z̀bleri Musa dannea ǹg̀ k̀na p̀nki. Nsun k̀a n na cplai ke czeiro, n ta ni ke nna. **8** N to Musa doka takada pi ya g̀ da n len, ǹg̀ laasun lea fanant̀ k̀ gẁanio. N laakari d̀ ya k̀ a k̀ a g̀nna p̀nki n z̀ kea, n ta nig̀ nna n ya ni bo mana. **9** Mak̀ m̀e ma ya ditenneroo? N ze gb̀ana ǹg̀ ẁrgo v̀. Nsun to v̀na n k̀uro, nsun b̀di kero, zaak̀ mak̀ Dikiri n Luda, manig̀ k̀ k̀nwo gu k̀ nten g̀n p̀nki.

10 Ak̀ Yosua pi Isaraila don'aredenone: **11** A g̀te buran a o gb̀enone o zana soru ke, zaak̀ g̀r aak̀ gbera oni bik̀ Yodaa la, oni ge b̀su k̀ Dikiri n Luda kp̀mma og̀ v̀ si. **12** Yosua pi Rubeninone k̀ Gadano k̀ Manaseno kp̀doo: **13** A d̀ ya k̀ Dikiri z̀bleri Musa ditere d̀n, a pi Dikiri a Luda ni to a k̀mmaboki le a b̀su d̀k̀na kp̀awa. **14** Abire ya a ncbenone k̀ a ne fitino k̀ a p̀kadenone g̀ b̀su k̀ Musa kp̀awan Yoda bara la, a z̀karino do n gb̀enone are o bik̀ n p̀nki, og̀ n g̀kebono k̀na o kp̀nỳ **15** ari Dikiri g̀ to a gb̀eno k̀mmaboki le l̀k̀ a k̀are na, m̀k̀n s̀ onig̀ b̀su k̀ Dikiri a Luda ten kp̀mma v̀. Abire gbera ani su b̀su k̀ a g̀ a p̀ u d̀k̀na g̀n, ani vute b̀su k̀ Dikiri z̀bleri Musa kp̀awa Yoda bara la if̀boki kpa pin.

16 Ak̀ o ẁa o pi: Ya k̀ n ditewere p̀nki oni ke. Gu k̀ n o z̀n p̀nki oni ge. **17** L̀k̀ o z̀ ke Musa ya na p̀nki, len oni z̀ ke n ya le se. Dikiri n Luda g̀ k̀ k̀nwo, l̀k̀ a k̀ k̀ Musao na. **18** Gb̀e k̀ a bo n ya kpe a g̀ ya k̀ n ditene kei, ade game. N ze gb̀ana ǹg̀ ẁrgo v̀ de!

Gu'asirigwarino z̀na Yeriko

2 Zaa Sitimu Nuni ne Yosua gu'asirigwarino z̀ gb̀enone pla asiri g̀n a pi: A ge a we kp̀te b̀suu

pii, atensa Yeriko. Ak̀ o g̀e gwe, o g̀e o kpa karua k̀ o di pine Rahabu ben. **2** Ak̀ o pi Yeriko k̀nane: Isaraila kenone g̀ la cksiala de o o b̀su asiri gwa. **3** Ak̀ k̀na pi gb̀eno z̀ Rahabua o pi: N bo k̀ g̀gb̀e k̀ o su n k̀naano, zaak̀ o b̀su p̀nki asiri gwana ya n o su. **4** Ak̀ s̀ ncbenone pi g̀nake a gb̀enone pla pinone ute k̀, ak̀ a pi: Gb̀e pinone su ma k̀na la ya purame. Ma d̀ gu k̀ o bonlo. **5** K̀ gu si binizatagwra, o bte. Ma d̀ to gu k̀ o tanlo. A n gbera likalika, ani n le. **6** Ak̀ s̀ a g̀nake a n se a g̀e k̀nwo kpe musu a n ute bawisi li k̀ a katena gwen k̀. **7** Z̀rino p̀ternỳ zen ari Yoda bik̀kia, ak̀ o binize tata n kpe g̀n.

8 Ari gu'asirigwarino pinone g̀ wute, Rahabu didi n k̀na kpe musu **9** a pinone: Ma d̀ k̀ Dikiri b̀su d̀k̀na kp̀awa. A v̀na o k̀, ak̀ b̀su di deno ka ga n p̀nki a ya. **10** O ma l̀k̀ Dikiri Isira Tera z̀kreare na g̀r k̀ a bte Misila k̀ ya k̀ a ke Si s̀ k̀ Oguone, a Amrino k̀na gb̀enone pla pinone ke dugudugu Yoda bara dire. **11** K̀ o ma, sẁe k̀ogo, o nini koko a ya, zaak̀ Dikiri a Luda musu k̀ zte Luda u. **12** Zaak̀ ma gb̀e keare, ak̀n s̀ a la damene sa k̀ Dikiri to k̀ ani gb̀e ke ma de bedenone. A seeda kemene de mag̀ d̀ sansan **13** k̀ ani ma de k̀ ma dao k̀ ma v̀nino k̀ ma dakunano k̀ o gb̀eno mi si n p̀nki a o bo ga lei. **14** Ak̀ g̀gb̀e pinone ẁa o pi: M̀k̀mme o wendi u, oknonone n wendi u se. To ndi o ya o gb̀e mare, to Dikiri b̀su d̀k̀na kp̀wa, oni gb̀e kenne ya pura.

15 Ak̀ a n bte wondoo g̀n a n kpa bini kpe k̀ biao, zaak̀ a be k̀ a kun k̀ wte bini musume. **16** A pinone: A mi pe kpino de a gb̀erino sun dakare kaoro ya. Ag̀ utena gwe g̀r aak̀ ari a gb̀erino su, gbas a da zen. **17** Ak̀ g̀gb̀e pinone pine: To o era o ge a b̀sun, n wno tera d̀k̀na d̀ wondo k̀ nteni o bten dia, n n de k̀ n dao k̀ n v̀nino k̀ n dakunano k̀ n de bedenone kakarany n p̀nki n kpe d̀k̀n. To ndi ke lero, o baka nig̀ k̀ ladana k̀ n to o la danne doroo. **19** To n gb̀e bo n kpen a g̀e ganulea, a zida den gwe, o yan doroo. To n gb̀e k̀ k̀nwo kpen, ak̀ o a de, oknonone a gana ya ni wi o musu. **20** To n o krcwcnone ke gb̀enone s̀, o baka nig̀ k̀ ladana k̀ n to o la danne pin doroo. **21** Ak̀ Rahabu pi: Ag̀ de l̀k̀ a o na. Ak̀ a n gbare o ta. Ak̀ a wno tera pii d̀ a wondoo.

22 K̀ o kpa bini le, o mi pe kpino, ak̀ o i gwe g̀r aak̀ ari n gb̀erino g̀e suo. N gb̀erino pinone n wte ze sare p̀nki odi n lero. **23** Ak̀ gb̀enone pla pinone da zen o kpa kpi pinone o bik̀ swaa. K̀ o ka Nuni ne Yosua ki-

naa, ò yā kũ à ñ lé gbãne pínki ²⁴ ò pì: Dikiri bùsuu pìi nàwèrè ó wí pínki. Bùsupidenò kã gà ñ pínki ó yāi.

Isarailano bikūna Yodaa

3 Yosua fùte kɔnkɔkɔnkɔ kũ Isarailano ñ pínki. Bona Sitimu ò gèe Yodai, akũ ò bùraa kàte gwe ari ògɔ́ gè bikũ. ² Gɔɔ aakɔ́ gbera Isaraila gbè zɔ́kɔ́nɔ kurèkure bùraai ³ ò yā dīte gbèncɔne ò pì: Tó a è Levi buri sa'orino Dikiri á Luda bàka kunna kũoo àkpati sena, à da zén àgɔ́ té ñ kpe, ⁴ de à le à dɔ́ zé kũ áni sé, zaakũ ádi zé pì sé zikiro. Àgɔ́ té zãzã lán kiloo do taka bà yoo! Àsun na àkpatii pìi. ⁵ Akũ Yosua pì gbèncɔne: À gbà bo á zīdane, zaakũ Dikiri ni yābonsare ke á té zia. ⁶ Akũ à èra à pì sa'orino: À Dikiri bàka kunna kũoo àkpati sé à do gbèncɔne are à bikũo. Akũ ò àkpatii pìi sè ò dòo gbèncɔne are.

⁷ Dikiri pì Yosua: Mani na n sena leia Isarailano gbàra, onigɔ́ dɔ́ kũ má kú kũwo lákũ má kú kũ Musao nà. ⁸ Ñ o sa'ori kũ ò ma bàka kunna kãáo àkpati senano, tó ò kà Yodai, ò gè ò ze a ín. ⁹ Akũ Yosua pì Isarailano: À mɔ́ la à Dikiri á Luda yā ma. ¹⁰ Akũ à èra à pì: Len áni gɔ́ dɔ́ kũ Luda Wèndide kú kãáo le, akũsɔ́ ani péáre Kanaanɔ kũ Itino kũ Ivino kũ Perizino kũ Gigasino kũ Amɔ́rino kũ Yebusino. ¹¹ À gwa! Andunia sīnda pínki Dikiri bàka kunna kũoo àkpati ni doáre are ari Yoda ín. ¹² À gbèncɔn kuri awèplano sé á té, buri kũ burio gbè mèn dodo. ¹³ Tó sa'ori kũ ò andunia sīnda pínki Dikiri àkpati senano gbá pète Yoda ín, í pì ni zɔ́kɔ́re, í kũ àten bo swa musu ni ke bīni ũ à gɔ́ zena a gbèn.

¹⁴ Kũ gbèncɔn bùra fùte ò dà zén, òten gé bikũ Yodaa, sa'ori kũ ò Dikiri bàka kunna kũñwo àkpati senano té ñ are le. ¹⁵ Burapɔ́nɔ kekegɔ́ sīnda pínki swa pìi dī pa ari à dà sīsīla, ama gɔɔ kũ àkpatiserii pìnc kà swa pìi, kũ ò gbá pète ín, ¹⁶ akũ í kũ àten bo swa pìi musu zɔ́kɔ́re à bīni kè à gɔ́ zena a gbèn zaa zãzã wète kũ òdi pi Adamu sare Zaretã bùsun. Í kũ àten ta sèbe wisiden zɔ́kɔ́re mómio, akũ gbèncɔn bikũ aredɔ́kɔ́ana kũ Yerikoo. ¹⁷ Sa'ori kũ ò Dikiri bàka kunna kũñwo àkpati senano gɔ́ zena Yoda wèen zīte koria gíngin, akũ Isaraila buri sīnda pínki té gukori pìn ari ò gèe ò bikũ ñ pínki ò làka.

Gbè mèn kuri awèplano didikɔ́ana sèeda ũ

4 Kũ Isaraila buri sīnda pínki bikũ Yodaa ò làka, akũ Dikiri pì Yosua: ² Á buri mèn kuri awèplano té à gbèncɔn sén dodo ³ ñ onne ò gbè sète swawèen mèn kuri awèpla gu kũ sa'orino zen súsu, ò bikũo ò kàte gu kũ áni in gwāniala. ⁴ Akũ Yosua gbèncɔn kuri awèplano dīte Isaraila burino té dodo, akũ à ñ sīsī ⁵ à pínne: À gé Yoda wèen Dikiri á Luda àkpati are, á baadi gbè sé à dī a gān á Isaraila burino dasi lén. ⁶ Gbè dínɔ ni gɔ́áre sèeda ũ. Tó á néncɔ á lá zia, bón gbè dínɔ deáre a ũu, ⁷ à pínne, kũ ò ye ò bikũ kũ Dikiri bàka kunna kũoo àkpatii, akũ a í zɔ́kɔ́re, akũ gbèe pìnc gɔ́ Isarailano a dɔ́ngu pɔ́ ũ ari gɔɔ sīnda pínki. ⁸ Len Isarailano kè le lákũ Yosua òñne nà. Ò gbèe sète Yoda wèen mèn kuri awèpla Isaraila burino dasi lén lákũ Dikiri ò Yosua nà. Ò bikũo ò kàte gu kũ ò ñ. ⁹ Gbè

mèn kuri awèpla kũ ò sète swawèen sa'ori kũ ò àkpati sena pìnc zekian Yosua didikɔ́a, ò kú gwe ari kũ a gbàrao.

¹⁰ Sa'ori kũ ò àkpatii pì senano gɔ́ zena swawèen ari yā kũ Dikiri dīte Yosua nà ò gbèncɔne gèe à làkao pínki lákũ Musa dītene nà. Gbèncɔn kè likalika ò bikũ. ¹¹ Kũ ò bikũ ñ pínki ò làka, gbaso sa'orino bikũ kũ Dikiri àkpatii gbèncɔn wára. ¹² Rubeni buri gɔ́gbèncɔn kũ Gada buri gɔ́gbèncɔn kũ Manaseno kpado gɔ́gbèncɔn mé ò dò Isaraila buri kparano are ò bikũ lákũ Musa òñne yā nà. Ò ñ zīkabo kũna. ¹³ Ñ zīkarino kà gbèncɔn dúbu bupla taka. Ò bikũ Dikiri are ò gèe Yeriko gbàrannan kũ zī soruo. ¹⁴ Zī birean Dikiri Yosua sè lei Isarailano ñ pínki, akũ ò a yā mà ari à gèe à gào lákũ ò Musa yā mà nà.

¹⁵ Akũ Dikiri pì Yosua: ¹⁶ Ñ o sa'ori kũ ò doka àkpati senano ò bo swawèen. ¹⁷ Akũ Yosua òñne ò bo swawèen, ¹⁸ akũ ò bòn. Kũ ò gbá pète sīsīla, akũ swa'í èra à sù a gbèn gɔ́ncɔ. À pà à dàgula ari à dà sīsīla lán káakupo bà.

¹⁹ Mɔ́ káaku gɔɔ kuride zīn Isarailano bò Yoda swawèen ò gèe ò bùraa kàte Giligala, Yeriko ifāboki kpa. ²⁰ Yosua gbè mèn kuri awèpla kũ ò sète Yoda wèen pìnc didikɔ́a Giligala gwe. ²¹ À pì gbèncɔne: Tó á néncɔ sù ò ñ denò là zia ò pì, gbè dínɔ yáasi de derame? ²² À pínne, á bikũna Yodaa gukoria sèedaame, ²³ zaakũ Dikiri á Luda a í bàbaáre á zén, akũ a bikũ lákũ a bikũ Isira Tēra kũ à a í bàbaáre nà. ²⁴ Dikiri kè le, de andunia buri sīnda pínki gɔ́ dɔ́ kũ à gbàna ví, ákɔ́ncɔ sɔ́ àgɔ́ Dikiri á Luda vīna ví gɔɔ sīnda pínki.

5 Kũ Amɔ́rino kína kũ ò kú Yoda ifālete kpano kũ Kanaanɔ kína kũ ò kú ísira sarencɔ mà lákũ Dikiri Yoda í zɔ́kɔ́re Isarailano ò bikũ nà, akũ swèe kèñgu ñ kã gà ñ pínki Isarailano yāi.

Tɔ́zɔ́na Isarailano Giligala

² Gɔɔ birea Dikiri pì Yosua: Ñ gbè fēnenɔ ke ñ era ñ tɔ́ zɔ́ Isarailano. ³ Akũ Yosua pì ò gbè fēnenɔ ke, akũ ò tɔ́ zɔ́ Isarailano gu kũ òdi pi tera gyɔ́fɔ́r Sīsī. ⁴ Yā kũ à tò à tɔ́ zɔ́ñnen dí. Isarailano bɔtena Misila gbera, ñ tá gūn, gɔ́ gbàna kũ ò tɔ́ zɔ́ncɔ gaga gbàrannan ñ pínki. ⁵ Gbè kũ ò bɔte Misilano tɔ́zɔ́na ñ pínki. Gbè kũ ò ñ í gbàrannan zé gūn bona Misila gberano, mókɔ́ncɔ mé òdi tɔ́ zɔ́ro. ⁶ Isarailano té gbàrannan wèe bupla ari gbè kũ ò de gɔ́ gbànanò ũ gɔɔ kũ ò bɔte Misilano gèe ò gaga ñ pínki, zaakũ odi Dikiri yā maro. Dikiri pínne oni wé si bùsu kũ a a lé sè ñ dizino à pì áni kpámmalero, bùsu kũ ví kũ zó'io dīn pìi. ⁷ Ñ né kũ Dikiri tò ò fùte ñ gberano Yosua tɔ́ zɔ́ñne, zaakũ gyɔ́fɔ́rdenome, odi tɔ́ zɔ́ñne zénlo. ⁸ Kũ Isarailano tɔ́ zɔ́ ñ pínki ò làka, ò gɔ́ gu kũ ò bùraa kàten gwe ari ñ bɔncɔ gèe à làkao. ⁹ Akũ Dikiri pì Yosua: Ma wé'i kũ Misilano dàawa bòare gbàran gwe. Akũ ò tɔ́ kpà gu pìine Giligala ari kũ a gbàrao.

¹⁰ Isarailano bùra katena Giligala akũ ò Vīnla dikpe kè Yeriko gbàrannan gwe mɔ́ pì gɔɔ gèro donsaride zī kɔ́si. ¹¹ Kũ ò dikpe pìi kè gu dɔ́ ò bùsu pì burapɔ́ncɔ blè, burodi futenasari kũ pɔ́blewe kpatanao. ¹² Ñ bùsu pì burapɔ́ncɔ blenaa gbera, kũ gu dɔ́, manakɔ́tenaa

zè, adi kóteíne doro, akū ò Kanaanò bùsu pò blè wè birea sà.

Dikiri zìkarinò don'arede

¹³ Kū Yosua kà kãni kù Yerikoo, à wé sè à gu gwà, akū à gǔgbè ke è zena a are kù fēnedao na a ʒi. Akū Yosua nài à a là à pì: Ní kú ó kpen yá, ke ó iberenò kpe? ¹⁴ À wèa à pì: Lenlo. Dikiri zìkarinò don'areden ma ũ, ma kanan dí. Akū Yosua kùtene à mii pète, akū à a là à pì: Yã kpaten ma Dikiri ni o makū a z̀bleriine? ¹⁵ Dikiri zìkarinò don'arede pii wèa à pì: Nè n kyate bobo, zaakū gu kù n zén kú adona. Akū Yosua kè le.

Yeriko bīni letenaa

⁶ Ò Yeriko bīnize gbàno tàta gíngin Isarailanò yāi. Gbèke dí boro, gbèke dí gèro. ² Akū Dikiri pì Yosua: Nè gwa, ma Yeriko nànnè n ʒi kù a kínao kù a zìkarinò. ³ Mòkò kù n zìkarinò à gé à lika wète pii gèndo á pínki à su. Àgǔ likai gèndo dodo le ari gɔɔ suddo. ⁴ Sa'ori gbènò supplànò do àkpatiine are ògǔ kuru kùna. A gɔɔ supplade ʒi à lika wète pii gèndo supplade gɔɔ kù sa'orii pìnò teni n kuru pé. ⁵ Tó ò kuru pè òteni a yīsām pá, akū a a ũ mà, gbè sīnda pínki wiki lé gbānagbāna, wète bīni ni sikūn, á baadi ni sin.

⁶ Akū Nuni né Yosua sa'orinò sīsì à piñne: À Dikiri bàka kunna kùoo àkpati sé, a gbènò supplànò ni done are, á baadi nigǔ kuru kùna. ⁷ Akū à pì gbènò: À fute à gé à lika wète gèndo. Zìkarinò mé ò do Dikiri àkpatiine are. ⁸ Kū Yosua yā ò gbènò, akū sa'ori gbènò supplade kù ò kuru kùnaa pìnò fùte ò do Dikiri bàka kunna kùnwò àkpatiine are, òteni n kuru pé. ⁹ Zìkarinò té sa'orii pìnò are, pari té àkpati kpe, akūsǔ kurunò ũ do. ¹⁰ À sù à lè Yosua ò gbènò à pì: Àsun wiki léro. Àsun tó ò á kíni maro. Àsun tó yāke bo á lénlo ari gɔɔ kù mani oáre à wiki lé, gbasa à lé. ¹¹ Ò gèe ò lika wète pii kù àkpatiio gèndo le, akū ò èra ò tà n b̀ran ò ì gwe.

¹² Yosua fùte kònkòkònkò, akū sa'orinò Dikiri àkpati sè. ¹³ Sa'ori gbènò supplade kù ò kuru kùnaa pìnò do Dikiri àkpatiine are, òten pé. Zìkarinò dònne are, pari té àkpati pì kpe, akūsǔ kurunò ũ do. ¹⁴ Ò lika wète pii gèndo do a gɔɔ plade ʒi, akū ò èra ò tà n b̀ran. Ò kè le ari gɔɔ suddo. ¹⁵ A gɔɔ supplade ʒi ò fùte kònkò gudnnao, akū ò èra ò gèe ò lika wète pii lákū òdi ke nà. Ama ʒi birea ò likai gèndo supplame. ¹⁶ A gèndo supplade pii gɔɔ kù sa'orinò ten gé n kuru yīsām pá, akū Yosua pì gbènò: À wiki lé, zaakū Dikiri wète pii kpáawame. ¹⁷ Dikiri wète pì kù pò kù ò kunno dite a pò ũme. Ò n kate n pínki. Karua Rahabu kù gbè kù ò kú kãao a beanò mé oni bo n̄tēne, zaakū àkū mé à gu'asirigwari kù ò n ʒinò ùte. ¹⁸ À laakari ke! Àsun pò kù Dikiri dite a pò ũ ke séro, de àsun kakatero yāi. Tó a sè, áni yā gáte á b̀raane à gǔ kakatena pò ũ. ¹⁹ Andurufu kù wurao kù m̀gotè pònkò kù m̀si pònkò pínki bi Dikiri pòme. Séde ò ká Dikiri aruzeke utekin.

²⁰ Kū ò kuru pè, akūsǔ Isarailanò wiki lè gbānagbāna le, wète bīninò sikūn. Akū n baadi sin sūsu, akū ò wète pì sè. ²¹ Ò pò kù ò kunno dite Dikiri pò ũ, akū ò gbènò

kàkate n pínki kù fēnedao, gǔgbènò kù nɔgbènò, né fitinò gbè zǔkònkò kù zùnò kù sãnkò kù zaakinò.

²² Yosua pì gbènò pla kù ò gèe ò bùsuu pì asiri gwànòne: À gé karuaa pì kpén à bo kãao kù a gbènò, lákū a a la dànè nà. ²³ Akū kefenna pìnò gèe ò bò kù Rahabuo kù a deo kù a dao kù a v̄ninò kù a dakūnanò kù a gbènò n pínki. Ò sù kãao kù a danenò n pínki, akū ò n kate Isarailanò b̀raa sare. ²⁴ Akū ò té sǔ wète pìia kù pò kù ò kunno pínki, tó adi ke andurufu kù wurao kù m̀gotè pònkò kù m̀si pò kù ò sète ò kate Dikiri biza-kuta aruzeke utekin baasiro. ²⁵ Yosua tò karua Rahabu bò aafia kù a de bedenò kù a gbènò n pínki, kù à gu'asirigwari kù Yosua n ʒi Yeriko asiri gwano ùte yāi, akū ò gǔ Isarailanò té ari kù a gbãrao. ²⁶ Gɔɔ birea Yosua lé kè à pì: Dikiri láari bo gbè kù ani fute à Yeriko wète dí keke à kate.

Tó à a bīni é pète, a daudu ni ga.

Tó à a gbànò pète sǔ, a né kpède ni ga.

²⁷ Dikiri kú kù Yosua, akū a tó dà bùsuu pìla pínki.

Akã durunna yã

⁷ Isarailanò tē pò kè. Kaami né Akã, Zimiri daikore, Zera sãkpe, Yuda buri mé à tē pò kenò sè, akū Dikiri pò fè Isarailanò.

² Yosua gbènò ʒi à pì, ò bo Yeriko ò gé Ai kù à kú Betavé sare Beteli ifãboki kpa de ò bùsuu pì asiri gwa. Akū ò gèe ò Ai asiri gwà. ³ Kū ò sù Yosua kínaa, ò pìne: Aidenò dasiro, adi ká ò gé gwe ó pínkiro. Tó gbènò wàa kuri ke gèro gèe, oni wète pì sí. Nsun wari do gbènò n pínkiro. ⁴ Kū gbènò wàa gèronò gèe gwe, akū Aidenò n fú ⁵ ò pèmma bona zaa n wète bīnilea ari gbèwikia, ò n dede s̄s̄gereei gbènò baraakuri awes-suddo. Akū swèe kè Isarailanògu n nini kòko.

⁶ Yosua a uta gá à kè à wùte a nèsele kutena Dikiri àkpati are ari kòkòsi. Àpi kù Isaraila gbè zǔkònkò bùsuu kùku n m̄ia. ⁷ Akū Yosua pì: É'e! Dikiri Luda! À kè dera n ó bikū Yodaa n ó ná Amòrinòne n ʒi ò ó kakatèe? Tó ó vutena Yoda bara dire yã dé! ⁸ N yã nna Dikiri! Zaakū Isarailanò b̀ro kpe n iberenòne, mani pi dera sàa?

⁹ Kanaanò kù bùsuu dí denò ni yã pì ma n pínki, ò likawá ò ó kakate andunian. N tó zǔkòke sǔ bi? Ìni keo deramee? ¹⁰ Akū Dikiri pì Yosua: Nè fute n ze! À kè dera n wute n nèsele kutenaa? ¹¹ Isarailanò durunna kè, ò ma bàka kunna kùnwò yã gbòro. Ò tē pò kenò sè, ò kpāni ò, ò manafiki kè, ò pò pì dà n pònkò gūn. ¹² Abire yāi odi f̄ ò n iberenò gǔ firo. Ò b̀ro kpèñne, kù ò gǔ kakatena pò ũ yāi. Manigǔ kú kãao doro, séto a tē pò kù à kú á ténò kàkate. ¹³ N fute n gé gbã bo n gbènòne. N piñne ò gbã bo n ʒidane ari gu gǔ do, zaakū makū Dikiri Isarailanò Luda ma pì, tē pò kú á tème. Áni f̄ à ze á iberenò arero séto à pò pì bò á té. ¹⁴ Tó gu do, à namai buri kù burio. Buri kù ma sè ni namai danedane, dane kù ma sènò ni namai ʒn kù ʒnnwo, ʒn kù ma sè sǔ, a gǔgbènò ni namai dodo. ¹⁵ Gbè kù ò sù ò tē pò pì lèa, oni ade kpata kù pò kù à v̄nònkò pínki, zaakū à ma bàka kunna kãao yã gbòro, à wé'ì dà Isarailanò.

¹⁶ Yosua fùte kònkò káakukaaku, à tò Isarailanò nà Dikirii buri kù burio, akū gbè Yuda buri sè. ¹⁷ Akū à tò

Yudanc nài danedanɛ, akū gbè Zera danenc sè. À tò Zera danenc nài ɔn kū ɔnnwo, akū gbè Zimiri ɔnn sè. 18 Akū à tò a ɔn gōgbɛnc nài dodo, akū gbè Kaami né Akā, Zimiri daikore, Zera sākpe, Yuda buri sè. 19 Akū Yosua pì Akāne: Né, ñ yāpura o ñ bēere lí Dikiri Isarailanc Ludanɛ. Ñ yā kū n kè omene. Ñsun a ke utemenero. 20 Akū à wèa à pì: Yāpuramɛ, ma durunna kè Dikiri Isarailanc Ludanɛ. Yā kū ma kèn dí. 21 Ma Babilonia arukimba mana è ñ pɔnc té kū andurufuuo kiloo pla kū wura kiloo kusuo, akū ma a ni dè ma sè. À utena wèen ma kpén, andurufu kú zíte. 22 Akū Yosua gbɛnc zĩ gwe. Ò kè likalika ò gèè ò gè a kpén, akū ò è utena gwe, andurufu kú zíte. 23 Akū ò sète ò sùo Yosuanɛ kú Isarailanc ñ pínki, ò kàte Dikiri are. 24 Akū Yosua kú Isarailanc Zera sākpe Akā sè kú andurufuuo kú arukimba kú wuraa piio kú a nénggbɛnc kú a nénggbɛnc kú a zùnc kú a zaakii kú a sãnc kú a bizakutao kú a pɔnc pínki, ò gèè kúhwo Ako guvuten. 25 Akū Yosua pì: N yā gātewere fá! Dikiri ni yā mɔnne gbāra s̄. Akū Isarailanc a pàpa kú gbèèo ñ pínki, ò a dè kú a gbɛnc ñ pínki, akū ò ñ kpáta. 26 Ò gbè kàkara a musu, gbèdidikšana z̄k̄ɔ pì kú gwe ari kú a gbārao. Akū Dikiri pɔfè kpàte. Abire yāin òdí pi gu piine Akoo guvute.

Ai kakatena

8 Dikiri pì Yosuanɛ: Ñsun tó vīna n kūro, ñsun bídi kero. Ñ z̄ikarinc sète ñ gé kúhwo ñ pínki à lète Aia, zaakū ma Ai kína nànnɛ n ɔĩ kú a gbɛnc kú a wèteo kú a būsuo. 2 Ñ ke Aine kú a kínao lákū n kè Yerikone nà kú a kínao. Áni f̄ à ñ pɔnc kú ñ pókādenɔ sète á p̄ ò sà. Ñ natehne ñ wète kpe. 3 Akū Yosua kú a z̄ikarinc gèè ò lète Aia ñ pínki. À ḡsa gbānanc sè gbɛnc dúbu baraakuri, akū à ñ gbāre gwāani 4 à piñne: À sã kpá! À natehne ñ wète kpe. Àsun ke z̄à kú wète piioro. Àḡ kú soru gūn á pínki. 5 Makū kú gbɛ kú ò kú kūmaonc óni na wète pii. Tó ò bò daóle, óniḡ bàa léhne lán káaku bà. 6 Oni péwá ari oni kè ñ wètea z̄à, zaakū oniḡ da óten bàa léhne lán káaku bàme. Tó óten bàa léhne le, 7 à fute á utekia à wète pì sí. Dikiri á Luda nàare á ɔĩme. 8 Tó a wète pii s̄, à té s̄a lákū Dikiri ò nà. À laakari ke, à ke lákū ma diteare nà.

9 Akū Yosua ñ gbāre, ò gèè gu kú oni le ò ñ zāmba ken. Ò nàte Beteli kú Aio dagura Ai ifālete kpa. Gwāani birea Yosua ì bùran gwe kú a gbɛnc. 10 À fute kɔnkɔkɔnc à gbɛnc kàkara, akū àpii kú Isaraila gbɛ z̄k̄ɔnc dōhne are ari ò gèè ò kào Ai. 11 Z̄ikari kú ò kú kāaonc nà wète pii ñ pínki. Kū ò kào kāni, ò bùraa kàte a are gubānduru kpa. Guvute kú ñ dagura kú Aio. 12 Yosua gbɛnc sè dúbu ɔɔro. À gīnake à ñ úte Beteli kú Aio dagura kò Ai ifālete kpa. 13 Isarailanc bùraa kàte wète gubānduru kpa, akūs̄ gbɛ kú ò natena p̄nc kú wète ifālete kpa. Gwāani birea Yosua ì guvutemme.

14 Kū Ai kína Isarailanc è le, àkū kú a wètedenc fute ò kè likalika ò gèehyĩ kú z̄iio gu kú à are d̄ Araba gbāran-naa. À d̄ kú gbɛnc natena a wète kpero. 15 Yosua kú Isarailanc ten ke lákū Aidenɔ teni ñ fu bà, òten bàa léhne ò mii pè gbāranna. 16 Aidenɔ k̄ s̄is̄ ñ pínki ò b̄te ò pé Yosuanɔ, akū ò pèh̄ma ari ò gèè ò kè ñ wètea z̄z̄ā.

17 Gōgbɛ ke dí ḡ wète gūnlo, ò b̄te ò pè Isarailanc ñ pínki, akū ò ñ wète b̄nile tò wēna, òten pé Isarailanc.

18 Dikiri pì Yosuanɛ: Ñ sári kú ñ kūna d̄ Aia, zaakū ma nànnɛ n ɔĩme. Akū Yosua a sári pii d̄ Aia. 19 Kū à ɔ p̄ro le, akū gbɛ kú ò natenanc fute ò s̄i wèten ḡnc ò s̄i, akū ò kè likalika ò té s̄a. 20 Kū Aidenɔ lite ò ñ kpe gwà, akū ò è túsukpe fute à dà ñ wètele, akū odi géki le doro, zaakū Isaraila kú ò bàa lè ò mii pè gbārannaonc lite ò are d̄ ñ pemmarii p̄nc. 21 Kū Yosua kú Isarailanc è ñ gbɛ kú ò natenanc wète s̄i akūs̄ ò è túsukpe fute à dà wètele, akū ò èra ò lète Aide p̄nc. 22 Isaraila kparanc b̄te wète p̄nc ò gèè Aidenɔi kú z̄iio, akū ò likañyĩ. Ò lèter̄ma, akū ñ gbɛke dí le à b̄ro, ñ gbɛke dí le à bàa lèro. 23 Ama ò Ai kína kú b̄ne ò gèè kāao Yosuanɛ.

24 Isarailanc Aidenɔ dède míom̄ bura kú s̄enteo gu kú ò ñ lén. Kū ò Aidenɔ dède kú f̄nedao le, akū ò èra ò gèè wète pin, ò gbɛ kú ò ḡ gwenɔ dède d̄. 25 Gbɛ kú ò ḡga z̄i p̄ianɔ gōgbɛnc kú n̄gbɛnc ñ pínki gbɛnc dúbu kuri awèeplame. Aidenɔ lén gwe. 26 Yosua ɔ kú à sári kūnaoo pii kpé d̄na ari ò gèè ò Aidenɔ dúgu z̄o. 27 Isarailanc wète pì pókādenɔ kú a pɔnc nàk̄a ò tào lákū Dikiri ò Yosuanɛ nà. 28 Len Yosua té s̄ Aia le, à tò à ḡ bezi ū, akū à ḡ dana kori ari kú a gbārao. 29 Akū à Ai kína lòko lía ari ɔk̄si. Kū ifānt̄ ten ḡ kpén, à p̄ ò a gè kipa lía ò zu wète b̄nilea gwe. Akū ò gbèè kàkaraa dasidasi, gbèdidikšanaa pì kú gwe ari kú a gbārao.

Dikiri bàka kunna kú Isarailanc kekena Ebalaa kpi musu

30 Yosua Dikiri Isarailanc Luda gbagbaki b̄ Ebalaa kpi musu 31 lákū Dikiri z̄bleri Musa dite Isarailanc nà. À b̄ lákū Musa k̄ a doka takada gūn nà, à p̄ ò bo kú gbè kú odi ḡ pétea ò àronɔ. Akū ò sa'op̄ kú òdi ká tén à té kú ò Dikiri gwe kú saabukpana sa'op̄nc. 32 Akū Yosua dokayā kú Musa k̄èè pii k̄è gbèè p̄nc gwe Isarailanc wára. 33 Isaraila s̄inda pínki, bedenc kú b̄oasunc kú ñ gbɛ z̄k̄ɔnc kú ñ don'aredenc kú ñ yāk-patekerinc zena àkpatii sare ɔplai kú ɔzeo. Ñ are d̄na Levi buri sa'ori kú òdiḡ Dikiri bàka kunna kúhwo àk-pati senanc. Gbɛ kpadonc are d̄na Gerizimu kpia, gbɛ kpadonc s̄ Ebalaa kpia, lákū Dikiri z̄bleri Musa gīnake à dite nà ò sa mana o Isarailanc. 34 Abire gbera Yosua dokayā p̄nc kyó k̄hne pínki, arubarika kú Dikiri d̄i dañgunc kú láari kú àdi boñmanɔ lákū à kú Musa doka takada gūn nà. 35 Yā kú Musa d̄tenɔ té pínki, a ke dí ḡ kú Yosua ḡi a kyó kei parinero. Bee n̄gbɛnc kú né f̄itinc kú b̄oasu kú ò kú ñ ténnc kú gwe ñ pínki.

Gibiðdenɔ ñnd̄kena Isarailanc

9 Buri kú ò kú Yoda ifālete kpanɔ, s̄is̄denɔ kú gusaradenc kú ísiraledenc ari à gèè pé Lebana būsua, Itinc kú Am̄rinc kú Kanaanc kú Perizinc kú Ivinc kú Yebusinc, kú ñ k̄nanc Ai yā pii baaruu mà, 2 akū ò k̄ kàkara ñ pínki de ò gé ò z̄i ká kú Yosua kú a gbɛ Isarailanc.

3 Kú Gibiðdenɔ yā kú Yosua kè Yerikone kú Aio baaruu mà, 4 ò ñnd̄ kpàteñyĩ. Ò kusuna kàka asasa z̄ikūnanɔ

gün ò didi zaakinone kũ sèwě tũru zĩ parana nabinabinanano. ⁵ Ò kyate nambata nananano kpákpana, ò uta kasano dadana. Nĩ burodi kusuna korikũna akũsĩ à pukpana.

⁶ Ò fũte ò gèe ò Yosua lè kũ a gbèno Giligala bùran, akũ ò pĩnne: Bũsu kũ o bon zã. Ó ye à lédokõno ke kũoo. ⁷ Akũ Isarailano pì Ivi pĩno: Tó á be kú la kãnime, óni lédokõno ke kãáoro yoo! ⁸ Akũ ò pì Yosua: N zòblerinõno ó ù. Akũ Yosua nĩ lã à pì: Dínome á ùu? A bo mãmee? ⁹ Ò wèa ò pì: Ókõno n zòblerinõno, o bo bũsu zãzãmme Dikiri n Luda tó kũ à dàgula yã. O a baaru ma kũ yã kũ à kè Misilano pĩnki ¹⁰ kũ yã kũ à kè Amõrinõno kina gbèno pla kũ ò kú Yoda bara direnõne, Esebõ kina Siõ kũ Basã kina Ogu kũ à kú Asataroo. ¹¹ Ò gbě zõkõno kũ ò bũsudenõno pì ò kusuna sé ò su ò á le, ò piãre á zòblerinõno ó ù. Abire yã à lédokõno ke kũoo. ¹² Ó kusunan dí. O boo be burodi wãna ùme gõro kũ o da zén óten su á kina. À gwa deran à kori kũ nà à pũu kpà. ¹³ Ó wě tũrunõno dí. O wě kãn tũru dufu ùme. À gwa deran ò pãrapara nã. À ó utano kũ ò kyatenõno gwa. Ó yãkayaka tá gbãna kũ ò ò yã. ¹⁴ Akũ Isarailano nĩ kusuna blè kũnwo Dikiri lé sari. ¹⁵ Yosua lédokõno kè kũnwo à pì áni nĩ dedero, akũ Isaraila don'aredenõno la dà a yã musu.

¹⁶ Nĩ lédokõnokena kũnwo gbera a gõro aakõde zĩ, akũ ò mà kũ nĩ be zã kũnwo, ò kú kũ sareme. ¹⁷ Akũ Isarailano dà zén, a gõro aakõde zĩ ò kà nĩ wětenõno kina, Gibiõ kũ Kefirao kũ Beroo kũ Kiriayarimuo. ¹⁸ Odi léterĩmaro, zaakũ nĩ don'aredenõno la dàĩne kũ Dikiri nĩ Luda tóme. Gbě sĩnda pĩnki ten yãkete ká nĩ don'aredenõno, ¹⁹ akũ don'aredenõno pĩno pĩnne: Ókõno mé o la dàĩne kũ Dikiri ó Luda tó. Adi kũ ò ò namma doro. ²⁰ Yã kũ óni keĩnen dí. Óni nĩ tó gwe ladana kũ o keĩne yã, de Dikiri sún pò fě kũooro. ²¹ Akũ ò era ò pì: Ò nĩ tó, onigõ de ó yãkawerinõno ù kũ ò ítoõrinõno. Akũ Isarailano zè kũ nĩ don'aredenõno yã piõ.

²² Akũ Yosua Gibiõdenõno sisi à pĩnne: Bóyã a éke tòwèrè lee? Ase ó katena kũ gbálame, akũ a pì á kúki zã kũoo yã? ²³ Ma Luda láari bõáwa sã. Ániõ de a kpé yãkawerinõno ù kũ a ítoõrinõno gõro sĩnda pĩnki. ²⁴ Akũ ò pĩne: Ò pì ókõno n zòblerinõno sũsu lãkũ Dikiri n Luda ò a zòbleri Musane nã. À pì áni bũsu pì kpááwa pĩnki à gbě kũ ò kunno kakateãre nĩ pĩnki. Abire yã vĩna ó kũ manamana ó wěndi yã musu, akũ o yã pĩ kè. ²⁵ Ó kú n zĩme sã. Yã kũ à kenne mana akũsĩ à zé vĩn kewere. ²⁶ Len Yosua kè le à nĩ bó Isarailano zĩ, odi nĩ dedero. ²⁷ Zĩ birean à nĩ díte Isarailano yãkawerinõno kũ nĩ ítoõrinõno ù, òdigõ yãka we òdigõ í tãtã Dikiri gbagbakine gu kũ Dikiri ni diten. Akũ ò kun le ari kũ a gbãrao.

Ifãntě zena a gbèn

10 Yurusalemu kina Adonizedeki mà kũ Yosua Ai si à kène dúgudugu, à kè Aine kũ a kinao lãkũ à kè Yeriko kũ a kinaoone nã. À mà do kũ Gibiõdenõno kũ yã mà kũ Isarailano akũsĩ ò kú kũ sare. ² Akũ vĩna Yurusalemu denõno kũ manamana, zaakũ Gibiõ bi wérame lãkũ kina wěte ke bà. A zõkõ de Aila akũsĩ a gõgbèno bi zĩkari gbãnanõme. ³ Akũ Yurusalemu kina Adonizedeki

légbãzã kè Eblõnu kina Oamune kũ Yamu kina Piramuo kũ Lakisi kina Yafiao kũ Egelõni kina Debio à pì: ⁴ À mó à kpãmai ò gé léte Gibiõdenõno, zaakũ ò kũ yã mà kũ Yosua kũ Isarailano. ⁵ Akũ Amõrinõno kina gbèno sãro pĩno, Yurusalemu kina kũ Eblõnu kinao kũ Yamu kinao kũ Lakisi kinao kũ Egelõni kinao kũ nĩ zĩkarinõno kũ kãkara. Ò gèe ò bùraa kãte Gibiõ sare, akũ ò gèeyĩ kũ zĩio.

⁶ Akũ Gibiõdenõno gbèno zĩ Yosua Giligala bùran ò pì: Nsun pã kpá ókõno n zòblerinõno. Nĩ ke likalika nĩ mó nĩ ó sura ba. Nĩ mó nĩ kpáwái, zaakũ Amõrinõno kina kũ ò kú gusĩsĩdenõno kũ kãkarawái nĩ pĩnki. ⁷ Akũ Yosua kũ a gõsa gbãnanõno kũ a zĩkarinõno bõte Giligala, òten su nĩ pĩnki. ⁸ Akũ Dikiri pì Yosua: Nsun vĩna keĩnero. Ma nĩ nãnnè n zĩ, nĩ gběke ni fĩ à n gã fĩro. ⁹ Bona Giligala Yosua tãa ò gwãani ari gu gèe à dõ ò sũmã kãnto zena sari. ¹⁰ Akũ Dikiri tò ò kè gĩri ò lèkõa Isarailano are, akũ Isarailano lèterĩma ò nĩ dede manamana Gibiõ gwe, akũ ò pèmmã Betoroni zén do. Ò nĩ dede ari à gèe pé Azeka kũ Makedaooa. ¹¹ Kũ òten bàa lé Isarailano zé kũ à bõ Betoroni kũ à gèe Azeka gün, Dikiri legũgbe gbèntěe sĩngu. Gbě kũ legũgbe pì nĩ dedenõno dasi de gbě kũ Isarailano nĩ dede kũ fenedaonõno.

¹² Gõro kũ Dikiri Amõri pĩno nã Isarailano nĩ zĩ, akũ Yosua yã ò kũ Dikiri Isarailano wãra à pì:

Nĩ tó ifãntě ze a gbèn Gibiõla!

Nĩ tó mo ze teene Ayalõni guvutela!

¹³ Akũ ifãntě zè a gbèn le, akũ mo zè do ari Isarailano gèe ò fĩnaa bõ nĩ iberenõno. Yã pì kú Yasa takadan. Ifãntě gõ zena midangura, adi go a gbènlo ari gõro do gbãngbã. ¹⁴ Odi gõro dí taka e zikiro, akũsĩ odi e a gberaro. Dikiri bisãsiri yã mà, zaakũ àten zĩ ká Isarailano neme. ¹⁵ Akũ Yosua tà Giligala bùran kũ a gbèno nĩ pĩnki.

Yosua Amõri kinao dedenaa

¹⁶ Kũ kina gbèno sãro pĩno bàa lè, ò gèe ò ùte gbèwèen zaa Makeda, ¹⁷ akũ ò pì Yosua: Ò bõ kina gbèno sãro kũna gbèwèen zaa Makeda. ¹⁸ Akũ Yosua pì: À gbè gbèntěno yĩpa à ta gbèwèee pile, à gbèno dite gwe ògõ dãkpã. ¹⁹ Àsun zero. À péte á iberenõno à léterĩma kpe kpa. Àsun tó ò nĩ wětenõno lero, zaakũ Dikiri á Luda nĩ náãre á zĩme.

²⁰ Yosua kũ a gbèno nĩ dede ari ò ye ò láka, nĩ gbě kũ ò bõno kà nĩ wěte bĩnideno gün. ²¹ Akũ Isarailano sũ Yosua bùran Makeda aafia nĩ pĩnki. Gběke dí fĩ à yãke ò Isarailano yã musu doro. ²² Akũ Yosua pì: À gbè go gbèwèe piia à bõtemene kũ kina gbèno sãro pĩno. ²³ Akũ ò kè le, ò bõtene kũ kina gbèno sãro pĩno, Yurusalemu kina kũ Eblõnu kinao kũ Yamu kinao kũ Lakisi kinao kũ Egelõni kinao. ²⁴ Kũ ò nĩ bõte le, akũ à Isaraila zĩkarinõno sisi nĩ pĩnki à pì nĩ don'aredenõno kũ ò gèe kãaonõne: À na kãni à gbá zèze kina díkĩnanõno wakaaa. Akũ ò sũ ò gbá zèze nĩ wakaaa. ²⁵ Yosua pĩnne: Àsun tó vĩna á kũro, àsun bídi kero. À ze gbãna àgõ wõrogo vĩ, zaakũ len Dikiri ni ke le kũ á iberenõno kũ áni zĩ ká kũnwonõno nĩ pĩnki. ²⁶ Abire gbera Yosua nĩ dede à nĩ lóko lía, baadi kũ a lío, akũ ò gõ lokolokona gwe ari zõkõ. ²⁷ Kũ ifãntě ten gě kpén, à pì ò nĩ gèno kipa lí pĩno ò nĩ zu gbèwèe

kū ò ùten pìn. Akū ò kè le, ò gbè gbèntěno tàta wèee pìle, à kú gwe ari kū a gbārao. ²⁸ Zĩ birean Yosua Make-da si. À a kína kū a gběno dède n pínki kū fñedao à n kákate. Bee gbě mèn do dí boro. Akū à kè Makeda kínane lákū à kè Yeriko kínane nà.

Yosua zĩblena Amòrino búsuaa

²⁹ Yosua kū Isarailano bòte Makeda n pínki, akū ò gèe Libina ò lètea. ³⁰ Dikiri wète pì kū a kínaoo nàhne n zĩ, akū ò n dede kū fñedao n pínki, n gběke dí boro. Akū ò kè a kínane lákū ò kè Yeriko kínane nà. ³¹ Akū Yosua kū a gběno bòte Libina ò gèe Lakisi. Ò likai ò lètea. ³² Dikiri Lakisi nàhne n zĩ, a goro plade zĩ ò si. Ò gbě kū ò kunno dède kū fñedao n pínki lákū ò kè Libinane nà. ³³ Kū Geza kína Oramu sù à kpá Lakisidenc, akū Yosua zĩ blèa kū a zĩkarino, n gběke dí boro. ³⁴ Ò bò Lakisi, akū ò gèe ò lika Egelbnii ò lètea. ³⁵ Ò wète pì si zĩ birea gñno, akū ò gbě kū ò kunno dède kū fñedao ò n kákate lákū ò kè Lakisine nà. ³⁶ Kū ò bòte Egelbni, akū ò gèe Eblonu ò lètea. ³⁷ Ò wète pì si ò a gběno kū a kínao dède kū fñedao kū a lakutudenc. Ò gbě kū ò kunno kákate, n gběke dí boro, lákū ò kè Egelbnine nà. ³⁸ Akū ò gèe Debi ò lètea. ³⁹ Ò wète pì si kū a kínao kū a lakutuno pínki. Akū ò n dede kū fñedao ò gbě kū ò kunno kákate lákū ò kè Eblonune nà, n gběke dí boro. Ò kè Debine kū a kínao lákū ò kè Libinane kū a kínao nà. ⁴⁰ Yosua búsupidenc kū a kínano dède n pínki, gusísidenc kū Negevidenc kū gusaradenc kū sístigeredenc n pínki. Adi gběke tó bñero, à gbě kū ò kú gwenc kákate lákū Dikiri Isarailano Luda òne nà. ⁴¹ À n dede sena zaa Kadesi Banea ari à gèe pé Gazaa, zaa Gosē búsun pínki ari à gèe pé Gibiṣa. ⁴² Yosua zĩ blè kína pínca kū n búsuno gñen do gñno, kū Dikiri Isarailano Luda ten zĩ káhne yāi. ⁴³ Akū à era kū a gběno búrano zaa Giligala.

Yosua zĩ ble à lakana Kanaano búsuaa

11 Kū Azo kína Yabī a baaru m̀, à gběno zĩ Madṣ kína Yobabua kū Simirɔno kínao kū Akasafa kínao ² kū kína kū ò kú gugbānduru kpano n pínki, kína kū ò kú gukpidenɔ kū sēntepɔɔtu kū ò kú Galili gēno midɔki kpao kū gusarao kū Dɔru gusísíde kū ò kú ifālete kpao. ³ Akū à era à gběno zĩ dɔ Kanaa kū ò kú ifāboki kpanca kū ifālete kpano n pínki, Amòrino kū Itino kū Perizino kū Yebusi kū ò kú gukpidenɔ kū Ivi kū ò kú Mizipa búsun Emɔ gbè sareno. ⁴ Ò bòte kū n zĩkarino n pínki dasidasi lán isirale búsuatē bà. N sño kū n sñogonɔn dasi. ⁵ Akū kína pino kṣ kàkara ò sù ò buraa kàte lele Meromu ino sare, de ò zĩ ká kū Isarailano. ⁶ Akū Dikiri pì Yosuan: Nsun vīna keñero. Zia mandara'i mani n na Isarailano n zĩ ò n dede. N n sño gbátino zṣz n n sñogonɔ kpata. ⁷ Akū Yosua kū a zĩkarino gēnyī kū zĩno kanto n pínki ò dànl Meromu ino sare gwe. ⁸ Dikiri n nàhne n zĩ, akū ò n dede ò pè n gběkenca ari Sidṣ wéran kū Misirefomaimuo kū Mizipa guvute kū ò kú ifāboki kpao. Ò n dede, n gběke dí boro.

⁹ Yosua kēhne lákū Dikiri òne nà, à n sño gbátino zṣz à n sñogonɔ kpata.

¹⁰ Zĩ piia Yosua lite à gèe à Azo si, akū à a kína dè kū fñedao. Azo pime kína pino wète mide ũ goro birea. ¹¹ Isarailano gbě kū ò kunno dède kū fñedao ò n kákate, n gběke dí goro, akū ò té sṣa. ¹² Yosua wète pino si pínki kū n kínano, à n dede kū fñedao à n kákate lákū Dikiri zòbleri Musa ò nà. ¹³ Ama Isarailano dí té sṣ wète kū ò era ò kàte n bezĩ gbènoaro, séde Azo kū Yosua té sṣaa pii baasiro. ¹⁴ Isarailano wète pino pño nàkṣa n pṣ ũ kū n pṣkādenc ò tào. Ò n gběno dède kū fñedao n pínki ari ò n kákate, odi gběke tó bñero. ¹⁵ Yā kū Dikiri ò a zòbleri Musane, Musa yā pii ò Yosuan, akū Yosua kè le pínki, adi yā kū Dikiri ò Musane ke tó kpero.

¹⁶ Len Yosua búsuo pii si le pínki, a gukpide kū Negevio pínki kū Gosē búsuo pínki kū gusarao kū sēntepɔɔtu pínki. À Isaraila gukpide kū gusarao si ¹⁷ sena zaa Alaki gbè kū ò kú Sei búsun ari à gèe pé Baali Gada kū ò kú Lebana búsuo guvuten Emɔ gbèe sare. À n kínano kùkū n pínki à n dede. ¹⁸ À zĩkanaa gii kè kū kína pino n pínki. ¹⁹ Ivi kū ò kú Gibiṣno baasiro wète ke dí kṣ yā mà kū Isarailano, ò n blé kū zĩno pínki. ²⁰ Dikiri mé à tò n sã gbāgbā, akū ò zĩ kà kū Isarailano, de Isarailano le ò n kákate n wēndagwanaa sari, à laka kùhwo mámmam lákū ò ò Musane nà.

²¹ Goro pìan Yosua gèe à Anakino dède gukpiden kū Eblnno kū Debio kū Anabuo. À n kákate à n wēteno kè dúgudugu Yuda gukpiden kū Isaraila gukpideo pínki. ²² Anaki buri ke dí gṣ Isarailano búsun doro, séde Gaza kū Gatao kū Asadɔdio. ²³ Yosua búsuo pii si pínki lákū Dikiri ò Musane nà, akū à kpà Isarailanca à kpàtetēhne danedane túbi ũ. Akū búsuo pii gṣ katena aafia zĩ sari.

Yosua lézana Isarailanca

23 À goro pla kè kū Dikiri tò Isarailano kámma bò n ibere kū ò likañyino yā musu, akūsṣ Yosua zĩ kū yúkuyuku. ² Akū à Isarailano sisi, n gbě zṣkño kū n midenc kū n yākpatekerino kū n don'aredenc n pínki, à piñne: Ma zĩ kū yúkuyuku. ³ À wé è yā kū Dikiri á Luda kè buri dínno á yāi. Dikiri á Luda mé à zĩ kàáre. ⁴ Ma buri kū ò gṣ Yoda dagura kū ifālete kpa isira zṣkṣonno búsuo kpàate á burinno túbi ũ kū buri kū ma n kákatenɔ pɔo. ⁵ Dikiri á Luda ni n yīpaáre ani pérmmaáre, ani n búsuno símma de àgṣ vī lákū à a lé séáre nà. ⁶ À ze gbāna manamana. À laakari ke àgṣ zĩ ke yā kū ò kú Musa doka takada gñwa. Àsun pāne ɔplai ke ɔzeiro. ⁷ À bàka súnṣo kú kū buri kū ò gṣ á té pínoro, àsun n tãnanc tṣ sísiro, àsun la da kùhwo. Àsun donyī à kúteñero. ⁸ Àgṣ na Dikiri á Ludai ado lákū áten ke nà ari kū a gbārao. ⁹ Dikiri buri zṣkṣ gbānadenc yīpaáre, gběke dí fṣ à á gṣ firo ari kū a gbārao. ¹⁰ À gbě mèn do di gběno wàa sɔɔronɔ fu, kū Dikiri á Luda ten zĩ kááre lákū à a lé séáre nà yāi. ¹¹ À laakari ke manamana àgṣ ye Dikiri á Ludai.

¹² Tó a kpe line, akū a na buri kū ò gṣ á té pínca, tó a n nɔgběno sè akūsṣ a kakara kùhwo, ¹³ àgṣ dṣ sãnsã

kū Dikiri á Luda ni péáre buri pínɔa doró. Oni gǔáre tankute ke mò ũ ke flǎnɔ ũ á kpedagura kesǔ kǔkɔnɔ ũ á wén ari a ge lákao bǔsu mana kū Dikiri á Luda kpàáwa dí gǔn. ¹⁴ Á gwa! Ma ka gena gbě sǐnda pínki gékia tera sà. Á dǔ á nǐsen kū á laasunnwo pínki kū sa mana kū Dikiri á Luda òárenɔ gǔn, bee mǐn do dí ke pǎro. Á pàpa pínki, n ke dí léte pǎro. ¹⁵ Lákū sa mana kū Dikiri á Luda òáre pàpa a musu nà pínki, tó a Dikiri á Luda bàka kunna kǎáo yǎ kū à dìteáre gbòro, a ge a do tǎnanɔi a kuteńne, Dikiri ni tó sa vǎni kū à òo pínɔ pínki á le ari à gé à á kakateo bǔsu mana kū à kpàáwa dín. Dikiri ni pǔfě kipaáwa, áni láka gǔnɔ bǔsu mana kū à kpàáwa dí pín.

Yosua gběncɔ gbana laakari zaa Sekemu

24 Yosua Isaraila burinɔ kàkara Sekemu. À Isaraila gbě zǔkɔnɔ kū n mǐdenɔ kū n yǎkpatekerinɔ kū n don'aredenɔ sisi, akū ò sù ò zè Luda are. ² Akū Yosua pǐnne: Yǎ kū Dikiri Isarailanɔ Luda òon dí: Á dizinɔ kú Yuflati bara dire yǎ, ò dò tǎnanɔi. Ibrahĩ kū Naonɔ de Tera kú n té. ³ Akū ma á dizi káaku Ibrahĩ sè zaa Yuflati bara dire, ma gěte kǎao Kanaanɔ bǔsun pínki, akū ma tò a buri kǔ. Ma a gbà Isaaku, ⁴ akū ma Isaaku gbà Yakubu kū Isauo. Ma Isau gbà Sei gusǐsǐde. Yakubu kū a néncɔ sǔ ò tà Misila.

⁵ Ma Musa kū Harunaoo zǐ, akū ma wé tà Misilanɔa kū yǎ kū ma kè n ténɔ, akū ma á bóten. ⁶ Kū ma á dizinɔ bǔte Misila, kū a ka ísirai, akū Misilanɔ pèteáí kū sǔgonɔ kū sǔdenɔ ari Isira Tǐrai. ⁷ Kū a ɔc dǔmɛne, akū ma gusira dà á dagura kū Misila pínɔ, akū ma tò ísira dàńla mǐmɔ. Á wé yǎ kū ma kè Misilanɔne è. Abire gbera a gɔɔ pla kè gbárannan.

⁸ Ma su kǎáo Amɔri kū ò kú Yoda ifǎboki kpanɔ bǔsun. Kū ò fùteáí kū zǐio, akū ma n nááre á ɔí. Ma n kákate, akū n bǔsuu gǔ á pǔ ũ. ⁹ Kū Zipo né Balaki, Mɔabunɔ kína fùteáí kū zǐio, à Beɔ né Balamu sisi à láari boáwa. ¹⁰ Akū ma gi Balamu yǎ mai ma tò à sa mana óáre, ma á bó Balaki ɔí. ¹¹ Abire gbera a bikū Yodaa a ka Yeriko. Akū Yerikodenɔ zǐi kà kǎáo. Amɔrinɔ kū Perizinɔ kū Kanaanɔ kū Itinɔ kū Gigasinɔ kū Ivinɔ kū Yebusinɔ zǐi kà kǎáo dɔ, akū ma n nááre á ɔí. ¹² Ma zúmantěnɔ gbàre á are, ò péáre Amɔrinɔ kína gběncɔn planɔa. Adi ke á fěnedá ke á kà mé à pèmmaro. ¹³ Ma zǐte kū ákɔnɔ mé a a zǐ kèro kpàáwa kū wěte kū ákɔnɔ mé a kàteronɔ, akū á kú wěte pínɔ gǔn. Áten geepi lí kū kú lí kū ákɔnɔ mé a bàronɔ be ble.

¹⁴ Akū Yosua pǐ: Ágǔ Dikiri vǐna vǐ àgǔ doi yǎpura kū nǐseɛo mǐn do. Á tǎna kū á dizinɔ dòńyǐ Yuflati bara dire kū Misilaonɔ bo á té à do Dikirii. ¹⁵ Tó zǔblena Dikirine dí keárero, à ze kū tǎna kū á ye à doiio gbàra, tǎna kū á dizinɔ dòńyǐ Yuflati bara direnɔ, Amɔri kū á kú n bǔsunɔ pín yá. Makū kū ma bedenɔ sǔ, Dikirin ónigǔ doi. ¹⁶ Akū gběncɔ wèa ò pǐ: Gyam! Óni fǔ ò pǎ kpá Dikirii ò do tǎnanɔiro. ¹⁷ Dikiri ó Luda mé à ó bó zǔblen Misila bǔsun kū ó denɔ. Ákū mé à daboyǎ zǔkɔnɔ pínɔ kè ó wára, à ó dǎkpá ó tǎa'ona gǔn pínki à ó bó buri kū ó gěte n gǔnɔn ɔí n pínki. ¹⁸ Dikiri mé à pèwɛre Amɔrinɔa kū buri kū ò kú bǔsu díkǐnannɔ. Abire yǎi ónigǔ do Dikirii se, zaakū àkǔme ó Luda ũ.

¹⁹ Akū Yosua pǐ gběncɔne: Áni fǔ à do Dikiriiro. Zaakū à kú adona, Luda nǐsegǔbademe. Ani á taarinɔ kū á durunnanɔ kǎáwaro. ²⁰ Bee kū à yǎ mana kǎáre yǎ, tó a pǎ kpàí a do buri zǐtɔnɔ tǎnanɔi, ani era à kisira zǐáwa à á kakate. ²¹ Akū gběncɔ pǐ Yosuanɛ: Lenlo! Dikirin ónigǔ doi. ²² Akū Yosua pǐnne: Ákɔnɔme á zǐda sèedadenɔ ũ, kū a zeo àgǔ do Dikirii. Akū ò pǐ: Ee! A sèedadenɔme ó ũ. ²³ Akū Yosua pǐ: Tó lemɛ, à buri zǐtɔnɔ tǎna kū ò kú kǎáonɔ bo á té à á swè kpá Dikiri Isarailanɔ Ludaa. ²⁴ Akū gběncɔ pǐne: Dikiri ó Ludan ónigǔ doi ògǔ a yǎ ma.

²⁵ Zǐ birean Yosua èra à Dikiri bàka kunna kǔńwo yǎ kèke gběncɔne. Zaa Sekemu gwe à dokayǎnɔ kū yǎdite-nanɔ zé kpàteńne, ²⁶ akū à yǎ pínɔ kè Luda doka takadan. Akū à gbè gběntǐe sè à pète gbiri lí gbáru Dikiri gbagbakia gwe. ²⁷ Akū à pǐ gběncɔne: Á gwa! Gbè díkǐna mé anigǔ dewere sèedade ũ. Gbèe pǐ yǎ kū Dikiri òwɛre mà pínki. Anigǔ deáre sèedade ũ de àsun manafiki ke á Ludanero. ²⁸ Yosua gběncɔ gbàre, akū baadi tà a bǔsu kū ò kpàa túbi ũ gǔn.

²⁹ Yǎ birencɔ gbera Dikiri zǔbleri Yosua, Nuni né gà. À kè wè basɔɔro akuri. ³⁰ Ò a vǐ gu kū à de a túbi ũ gǔn Timina Sera, Eflaimunɔ gukpiden Gaasi kpi gugbǎnduru kpa. ³¹ Isarailanɔ zǔc blè Dikirine Yosua gɔɔɔa pínki kū gbě zǔkɔnɔ kū ò kun a gberanɔ gɔɔɔaoo dɔ. Gbě zǔkɔnɔ pínɔ wé sǐ yǎ kū Dikiri kè Isarailanɔnele pínki.

³² Yusufu wánɔ kū Isarailanɔ bòo Misila sǔ, ò vǐ Sekemu zǐte gǔn, kū Yakubu lù Sekemu de Amɔ nénɔa andurufu mǐn basɔɔro. Zǐte pǐ kú Yusufunɔ túbi gǔmme. ³³ Kū Haruna né Eleaza gà, akū ò a vǐ zaa Gibea, wěte kū ò kpà a né Finɛasia túbi ũ Eflaimunɔ gukpiden.

YĀGŌGŌRINŌ

Isarailano pākpana Dikirii 1:1-3:6
 Yāgŏgŏri káakunŏ 3:7-3:31
 Debora 4:1-4:24
 Gidion 6:1-8:35
 Samusi 13:1-16:31

Isarailano zíkana kŭ Kanaa buri kŭ ò gŏnŏ

1 Yŏsua ga gbera Isarailano Dikiri gbĕka ò pì: Dínŏ mé oni gé zĭ káwɛɛ kŭ Kanaano káakuu? ² Akŭ Dikiri pì: Yudano mé oni gé. À ma! Ma bŭsuu pìi nàhne n̄ cĭme. ³ Akŭ Yudano pì n̄ dane Simeŏnŏne: À mŏ à gé zewɛɛ gu kŭ Luda kpàwá túbi ũ gŭn, ò zĭ ká kŭ Kanaano gbaso ò gé zéáɛ gu kŭ à kpàáwan. Akŭ Simeŏnŏ gĕɛ kŭhwo. ⁴ Kŭ Yudano gĕɛ lɛ, Dikiri Kanaano kŭ Perizino nàhne n̄ cĭ, akŭ ò n̄ dede zaa Bezeki dŭbu kuri. ⁵ Gwen ò Adonibezeki lèn ò zĭi kà káao, akŭ ò Kanaano kŭ Perizi pino dĕdɛ. ⁶ Kŭ kína pì ten bàa lɛ, akŭ ò pĕa. Ò a kŭ, akŭ ò a ɔnemidano kŭ a gbánemidano zĭzĭ. ⁷ Akŭ Adonibezeki pì: Ma kína gbĕnŏn baaakŭ akurino ɔnemidano kŭ n̄ gbánemidano zĭzĭ, akŭ ò pŏble kŭ à lĕte ma teburu gĕi kŏn wĕ. Lákŭ ma kĕ gbĕ pinoŏne nà, a finan Luda bŏmɛne. Akŭ ò gĕɛ káao Yurusalemu, gwen à gàn.

⁸ Kŭ Yudano lĕte Yurusalemu, ò sĭ, akŭ ò a gbĕnŏ dĕdɛ kŭ fĕnedao ò tĕ sĕa. ⁹ Abire gbera Yudano gĕɛ ò zĭ ká kŭ Kanaa kŭ ò kŭ gusŏsĭdenŏnŏ kŭ Negevio kŭ gusarao. ¹⁰ Ò gĕɛ ò lĕte Kanaa kŭ ò kŭ Eblonunŏ. Eblonu tŏn Kiriataba yā. Gwen ò zĭi blèn Sesai kŭ Aimaŏ kŭ Talamaioa.

¹¹ Bona gwe ò gĕɛ lĕte Debidenŏ. Debi tŏn Kiriasefa yā. ¹² Akŭ Kalebu pì: Gbĕ kŭ à lĕte Kiriasefa pìia à sĭn, mani ma nĕnŏgbĕ Akasa kpáa nŏ ũ. ¹³ Kalebu dakŭna Kenazi né Ɔtŏnieli mé à sĭ, akŭ Kalebu a nĕnŏgbĕ pìi kpàa. ¹⁴ Kŭ à a sĕ, akŭ à nàkaraa à gé zĭte wĕ ke a dea. Kŭ nŏgbĕ pìi kipa a zaakia, akŭ Kalebu a là à pì: Bŏn n̄ yeii? ¹⁵ Akŭ à wĕa à pì: N̄ gbĕke kemɛne. Zaakŭ gu kŭ n̄ ma gba kŭ Negevi gbárannan, n̄ ma gba a ísĕbokide dŏ. Akŭ Kalebu a gbà gu kŭ a ísĕboki kŭ sĭsĭi musu kŭ gu kŭ a ísĕboki kŭ guvute gŭnwo.

¹⁶ Musa anzure buri kŭ òdi pi Kenino bŏ wĕte dominaliden kŭ Yudano, ò gĕɛ ò vŭte kŭhwo n̄ bŭsun Aradi sare Negevi gbárannan. ¹⁷ Akŭ Yudano kŭ n̄ dane Simeŏnŏ gĕɛ ò lĕte Kanaa kŭ ò kŭ Zefano. Ò wĕte pìi kàkate mámmam, akŭ ò tŏ kpàne Ɔŏma. ¹⁸ Yudano Gaza kŭ Asakelŏnio kŭ Ekeroŏnuo kŭ n̄ gunŏ sĭ. ¹⁹ Dikiri kŭ kŭhwo, akŭ ò n̄ gukpide sĭ, ama odi fŏ ò pĕ gusaradenŏro, kŭ gbĕ pinoŏn sŏgo mŏpŏnŏ vĭ yāi. ²⁰ Ò Eblonu kpà Kalebua lákŭ Musa a lĕ sĕ nà, akŭ ò pĕ Ana-

ki buri gbĕnŏn aakŏnŏa gwe. ²¹ Biliaminunŏ sŏ odi pé Yebusi kŭ ò kŭ Yurusalemunŏro, akŭ Yebusinŏn kŭ kŭhwo Yurusalemu ari kŭ a gbārao.

²² Yusufunŏ sŏ ò lĕte Betelia akŭsŏ Dikiri kŭ kŭhwo. ²³ Beteli tŏn Luzu yā. Kŭ ò gbĕnŏ zĭ Beteli asiri gwa, ²⁴ gu'asirigwarii pino gŏgbĕ ke è àten bo wĕte pìn, akŭ ò pìne: N̄ owere deran óni ke nà ò gĕ wĕte gŭn óni gbĕke kenne. ²⁵ Kŭ à zé mŏhne, akŭ ò wĕtepidenŏ dĕdɛ kŭ fĕnedao, akŭ ò gŏgbĕ pìi tŏ kŭ a danenŏ n̄ pínki. ²⁶ Gŏgbĕ pìi gĕɛ Iti bŭsun à wĕte kàte gwe, akŭ à tŏ kpàne Luzu. Tŏ bire mé à gŏne ari kŭ a gbārao.

²⁷ Manasenŏ dí pé Kanaa kŭ ò kŭ Betesā kŭ Tanakio kŭ Dŏruo kŭ Ibleamuo kŭ Megidoo kŭ n̄ lakutunŏro, zaakŭ ò gi ò kpé vute bŭsuu pimme. ²⁸ Kŭ Isarailano gbāna lè, akŭ ò Kanaano dà zŏzĭn, odi pémma n̄ pínkiro. ²⁹ Leme se Eflaimunŏ dí pé Kanaa kŭ ò kŭ Gezanoŏro, akŭ ò kŭ gwe lɛlɛ. ³⁰ Leme dŏ Zebulunino dí pé Kanaa kŭ ò kŭ Kitironu kŭ Naloluonŏro, akŭ ò n̄ dá zŏzĭn. ³¹ Leme dŏ Asano dí pé gbĕ kŭ ò kŭ Ako kŭ Sidŏo kŭ Alabuo kŭ Akazibuo kŭ Elebao kŭ Afekio kŭ Reobuoaro, ³² akŭ ò vŭte lɛlɛ kŭ Kanaano bŭsude pino. ³³ Leme dŏ Nafatalino dí pé Besemesidenŏ kŭ Betanadenŏro, akŭ ò vŭte lɛlɛ kŭ Kanaano bŭsude pino ò n̄ dá zŏzĭn. ³⁴ Amŏrino Dānŏ yĭpa ò n̄ kpá gukpiden, odi wehne ò su vute gusaranlo. ³⁵ Amŏri pino gi ò kpé vute Eresi kpia kŭ Ayalŏnio kŭ Salabimuo. Kŭ Yusufunŏ gbāna kàra, akŭ ò n̄ dá zŏzĭn. ³⁶ Amŏrino bŭsu lɛzeki nàa zaa Fí Gbĕkpakotozen ari à gĕɛ pé Selaa ari à gĕɛo are kpa.

Dikiri Malaika bo à suna Isarailanoŏa zaa Bokimu

2 Dikiri Malaikaa bŏ Gilligala à gĕɛ Bokimu à pì: Ma á bŏte Misila, ma gĕ káao bŭsu kŭ ma la dà á dizinoŏne dí gŭn. Ma pì mani ma bàka kunna káao yā gboro zikiro. ² Ma óare á yā sún kakara kŭ bŭsu dí denŏro. Ma óare à n̄ sa'okino gboro, akŭ ádi ma yā maro. À kĕ dera a kĕ lɛɛ? ³ Tŏ! Maten óare, mani pémmaare doro. Onigŏ deare lè ũ á gbāntereea akŭsŏ n̄ tãnanŏ nigŏ deare tankute ũ. ⁴ Kŭ Dikiri Malaika yā pìi ò Isarailanoŏne, ò ɔŏ dŏ gbānagbāna. ⁵ Akŭ ò tŏ kpà gu pìine Bokimu, akŭ ò sa ò Dikiria gwe.

Isarailanŋ kpelina Ludane

6 Yɔsua gbēnŋ gberena gbera baadi gēe à gu kũ ò kpàa túbi ù kũ. 7 Ò dò Dikirii Yɔsua ɔɔɔa pínki kũ gbē zǔkǔ kũ ò kun a gberanŋ ɔɔɔo dɔ. Gbē zǔkǔ pìnŋ wé sɪ yā zǔkǔ kũ Dikiri kè Isarailanŋele pínki. 8 Kũ Dikiri zǔb-leri Nuni né Yɔsua kè wē basɔɔro akuri, akũ à gā. 9 Ò a vǐ gu kũ à de a túbi ù gũn zaa Timina Eresi, Eflaimunŋ gukpiden, Gaasi kpi gugbānduru kpa.

10 Kũ Yɔsua ɔɔɔo gbēnŋ gāga n pínki, né kũ ò fùte n gberanŋ Dikiri dǔro, akũsǔ ò yā kũ à kè n dizinŋe dǔro. 11 Akũ ò yā kũ à vāni Dikirine kè ò dò tǎnanŋi. 12 Ò pǎ kpà Dikiri n dizinŋ Luda kũ à n bóte Misilai, ò tè buri kũ ò likańyĩnŋ tǎnanŋi ò donyĩ kèhne, akũ ò Dikiri pɔ fē. 13 Ò pǎ kpà ò dò Baalii kũ Asatoreo. 14 Akũ Dikiri pɔ fēńyĩ à n ná n wétāmmarinŋe n ɔɔ ò n wára. À n kpá n iberɛ kũ ò likańyĩnŋa, akũ odi fɔ ò gi kũ n zĩdao n iberɛ pìnŋ ɔĩro. 15 ɔɔɔo kũ ò gēe zĩ ká pínki, Dikiri dɪ bo n kpe de yā sún bo kũńwo nnaro yāi, lákũ à dàńne n sǎn nà, akũ ò gǔ wétāmma zǔkǔ gũn.

16 Akũ Dikiri yāgǔgǔrinŋ bòbo n té de ò n sí n wétāmmarinŋa. 17 Ama òdi n yāgǔgǔrii pìnŋ yā maro, ò pǎpǎ kè ò donyĩ kè tǎnanŋe. Ò kē zé kũ n dizinŋ sēea likalika, òdigǔ yā kũ Dikiri diteńnenŋ kũna lán n dizi pìnŋ bàro. 18 Tó Dikiri yāgǔgǔrii bò n té, àdigǔ kú kũ yāgǔgǔrii piio, akũ àdigǔ n sí n iberenŋ ɔɔ ari yāgǔgǔrii pii wēndi lén, zaakũ tó ò n dà gbē kũ òten ɔ tǔmma òten wari dǔm-manŋ yāi, Dikiri dɪ n wēnda gwame. 19 Tó yāgǔgǔrii gā sǔ, òdi era ò yaka de n denŋla. Òdi do tǎnanŋi, òdi n gbagba, òdi donyĩ kèhne. Òdi n yāvānikenaa pìnŋ kũ n sǎgbānao tóro.

20 Akũ Dikiri pɔ fēńyĩ à pì: Zaakũ buri dí ma bàka kunnā kũ n dizinŋ yā gbòro odi ma yā maro, 21 mani péńne buri kũ Yɔsua gā à n tó n būsunnŋ kea doro. 22 Mani n suu ke Isarailanŋa de mà n yǔ mà gwa, tó oni ma zé sé ògǔ ma yā kũna lákũ n dizinŋ kũ nà, ke tó oni ke lero. 23 Abire yāin Dikiri buri pìnŋ tò gwe. Adi n na Yɔsuanɛ a ɔɔ à pèmmma gǔnŋo.

3 Dikiri buri pìnŋ tò gwe de à Isaraila kũ odi Kanaanŋ būsū zĩ ká n wáranŋ yǔ à gwao ² de dɔ à zĩkana dada gbē kũ ò zĩkana dǔ yāro pìnŋe. Buri pìnŋ dɪ: ³ Filisitini kína gbēnŋ ɔɔɔonŋ kũ Kanaanŋ pínki kũ Sidǔdenŋ kũ Ivi kũ ò kú Lebana gukpidenŋ zaa Baali Emŋ kpia ari à gēe pé Lebo Amata. ⁴ À n tó de à Isarailanŋ yǔ à gwao, tó onigǔ yā kũ à dɪte n dizinŋe Musa gāinŋ kũna. ⁵ Abire yāin Isarailanŋ vùte Kanaanŋ té kũ Itinŋ kũ Amŋrinŋ kũ Perizinŋ kũ Ivinŋ kũ Yebusinŋo. ⁶ Ò n néńngbēnŋ sè nŋ ù akũsǔ ò n néńngbēnŋ kpǎzā buri pìnŋ négǔgbēnŋa, akũ ò dò n tǎnanŋi.

Dɔɔnieli

⁷ Isarailanŋ yā kũ Dikiri yeiro kè. Dikiri n Luda yā sǎńgu, akũ ò dò Baalii kũ Asatoreo. ⁸ Akũ Dikiri pɔ fēńyĩ à n yía Mesɔɔɔtamia būsū kína Kusǎrisataimua, akũ ò zǔo blène ari wē sɔraakǔ. ⁹ Kũ ò ɔɔ dɔ Dikirine, akũ à surabarii bòhne, àkũme Kalēbu dakũna Kenazi né Dɔɔnieli ù. Àkũ mé à n bó. ¹⁰ Dikiri Nini sù, akũ à yā

gǔgǔ Isarailanŋe à dòhne are zĩ gũn. Dikiri Mesɔɔ-tamia būsū kína Kusǎrisataimu nàne a ɔɔ, akũ à gbāna m̀nne. ¹¹ Akũ n būsū gǔ katena aafia wē bupla ari Kenazi né Dɔɔnieli gēe à gào.

Eudu

¹² Isarailanŋ era ò yā kũ Dikiri yeiro kè dɔ, akũ Dikiri tò Mɔabu kína Egelŋni gbāna m̀hne yā vāni kũ ò kēe pì yāi. ¹³ Egelŋni Amŋninŋ kũ Amalekinŋ nàawa, akũ ò sù ò lète Isarailanŋa ò wēte dominalide sɪ. ¹⁴ Isarailanŋ zǔo blè Mɔabu kína Egelŋnine ari wē baro plansari. ¹⁵ Akũ ò ɔɔ dɔ Dikirine, akũ à surabarii bòhne, àkũme Gera né Eudu, Biliaminu buri ù. ɔzedeme. Isarailanŋ a zĩ táfe bo Mɔabu kína Egelŋnine. ¹⁶ Eudu fēne lékplade pì a gbāna kà gǎsākuru do. À nà a gbáda ɔplaa a uta zíte, ¹⁷ akũ à gēe à táfe bò Egelŋnine. Egelŋni sǔ bi gbē m̀demɛ manamana. ¹⁸ Kũ Eudu kũ gbē kũ ò táfe sè ò gēonŋ táfe b̀ne ò làka, akũ Eudu a gbē pìnŋ gbare zén. ¹⁹ Akũ à era tǎna kũ à kú Giligala sare à sù kína pì kínaa dɔ à pì: Má asiriyā vǐ mà onne. Akũ kína pii pì: À tó mà yā ma, akũ a iba kũ ò kú kǎaonŋ b̀te. ²⁰ Egelŋni vutena ado kpé musu ĩampakia, akũ Eudu nài à pì: Má yā kũ à bò Luda kínaa vǐ mà onne. Kũ kína pii fùte a gbàaa, ²¹ akũ Eudu a fēne gā à wòto a ɔpla gbádaa kũ ɔzeo, akũ à a zǔo a gberɛa. ²² Akũ fēne pii gē a gberɛn kũ a páo pínki ari à bò a kpe. Eudu dí fēne pì wotoro ari a gberɛ nísi dàala. ²³ Eudu bò kpélelea à kpé ĩampaki pì zé tàta à m̀da kǎ.

²⁴ A bona gbera Egelŋni zĩrinŋ sù ò è ĩampaki pì zé tatana ò kǎ, akũ ò pì: Ke àten bĩnikpe ke kpé ĩampakian yá? ²⁵ Òteni a dǎ ari ò bídi kè. Kũ ò è adi zé wēńnero, akũ ò m̀ne sè ò wē ò gē ò n dikiri è wutena zíte gē ù. ²⁶ ɔɔɔo kũ òten kína dǎ le, Eudu bàa lè à dò tǎna pìnŋi à tà Seira. ²⁷ Kũ à kà gwe, à tò ò kuru pè Eflaimu gukpiden, akũ Isarailanŋ kipa kǎao kpínŋa, Eudu dòhne are. ²⁸ À pìhne: À témai, zaakũ Dikiri á iberɛ Mɔabunŋ nàáre á ɔɔ. Ò tēi, akũ ò Yoda bikũki kũ àdi gé Mɔabunŋ būsūn sɪ, odi we gbēke bikũ doro. ²⁹ Zĩ birea ò Mɔabu gǔ gbānanŋ dède dúbu kuri taka bà, n gbēke dí boro. ³⁰ Zĩ kũna Isarailanŋ gbāna m̀ Mɔabunŋe, akũ n būsū gǔ katena aafia ari wē basiikǔ.

Samaga

³¹ Eudu gbera Anata né Samaga Filisitininŋ dède gbēnŋ wàa aakǔ kũ zùdāgooo. À Isarailanŋ sura bà se.

Debora kũ Barakio

4 Kũ Eudu gā, Isarailanŋ era ò yā kũ Dikiri yeiro kè dɔ. ² Akũ Dikiri n yía Kanaa kína Yabĩ kũ à vutena Azoa. A zĩkarinŋ gbē zǔkǔ tón Sisera. A ben Arose Goyimu. ³ À sǔgo m̀pŋnŋ vǐ mèn wàa siikǔ kũ basɔɔroo. À gbāna m̀ Isarailanŋe pǎsǐpǎsǐ ari wē baro, akũ Isarailanŋ ɔɔ dɔ Dikirine.

⁴ ɔɔɔo birea nɔgbē annabi kũ òdi pine Debora, Lapido nanŋ de Isarailanŋ yāgǔgǔri ù. ⁵ Àdi yā gǔgǔhne a domina lí gbáru Rama kũ Betelio dagura Eflaimunŋ gukpiden. Isarailanŋ dǐgǔ gé a kínaa gwe. ⁶ Akũ à Abinŋamu

né Baraki kú à kú Kedesi, Nafatalinŋ b̀sun sisi à p̀ne: Dikiri Isarailanŋ Luda p̀i ò fute ò gé Nafatalinŋ kú Zebuluninŋ sé gb̀enŋn d̀bu kuri ò gé k̀nwo Tabo kpia.

⁷ Dikiri ni Yabĩ z̀karinŋ gb̀ z̀k̄ Sisera gáte à su k̄ao Kis̄ swai kú a s̄gonŋ kú a z̀karinŋ dasidasi, gwen ani a nanne n ɔĩn. ⁸ Akú Baraki p̀ne: Tó ĩni gé k̀mao dé, mani gé. Tó ĩni gé k̀mao s̄ro, mani géro. ⁹ Akú Debora p̀i: Mani gé k̀nwo, ama kú n ò le, adi ke n t̄ mé ani boro. Nɔgb̄en Dikiri ni Sisera nanne a ɔĩ sà. Akú Debora f̀te à g̀e k̄ao Kedesi. ¹⁰ Akú Baraki Zebuluninŋ kú Nafatalinŋ k̀kara Kedesi, akú à dà z̀en g̀e kú gb̀enŋn d̀bu kurii p̀n. Debora kú ò t̄.

¹¹ Keni buri Eberu b̀ Keninŋ b̀sun yā, à s̀ à b̀raa k̀te gbiri lí kú à kú Zanimu gb̀ru Kedesi sare. Keninŋ bi Musa anzure Obabu burinŋ dome.

¹² Ò p̀i Siserane Abinŋamu né Baraki g̀e Tabo kpia, ¹³ akú à a s̄gonŋ m̀pŋnŋ k̀kara m̀n wàa siik̄ kú basɔroo kú z̀kari kú ò kú k̄aonŋ. Bona zaa Arose Goyimu, ò g̀e Kis̄ swai. ¹⁴ Akú Debora p̀i Barakinŋ: Ò gé, zaakú gb̄aran Dikiri ni Sisera nanne n ɔĩ. À de Dikiri d̀nne are k̀ fá. Akú Baraki k̀pa Tabo kpia kú z̀kari gb̀enŋn d̀bu kurii p̀n. ¹⁵ Dikiri tò Sisera kú a s̄gonŋ kú a z̀karinŋ f̀k̄a Baraki f̀nedane, akú Sisera b̀ a s̄gonŋ à bàa l̄. ¹⁶ Baraki p̀te Sisera z̀karinŋ kú ò s̄gonŋ ari Arose Goyimu. Gwen à ò deden kú f̀nedao ò p̀nki, bee gb̀e m̀n do adi ḡro. ¹⁷ Akú Sisera bàa l̄ g̀e à g̀e Keni buri Eberu nanŋ Yaeli kuta k̄naa, zaakú Azo k̄na Yabĩ kú Eberu bedenŋ k̄ yā mà yā. ¹⁸ Yaeli b̀ à dàale à p̀i: Ò m̀ ò g̀e kp̄n, Baa. Ò g̀e! Òsun tó v̄na n k̀ro. Kú à g̀e, akú nɔgb̄e pii bɔɔwɔ dàala, ¹⁹ akú Sisera p̀ne: Ími teni ma de. Ò ma gba í mà mi. Akú à v̄ t̀ruu s̀ à d̀ne à m̀, akú à èra à bɔɔwɔ dàala. ²⁰ Sisera p̀ne: Ò ze kp̄lele. Tó gb̀e s̀ à n la à pi, gb̀e kú la yá, ò pinŋ, oi. ²¹ Kpasa'ì a s̀, a gb̄ana làka, akú Eberu nanŋ Yaeli kuta káro s̀ kú éro à nào Siserai teene, akú à káro pii p̀ a m̀'are kpadoa à pà ari à g̀e à g̀e à z̄te kú, akú à g̀. ²² Baraki s̄ àten p̀te Siserai, akú Yaeli b̀ à g̀e à dàale à p̀i: Ò m̀ mà gb̀e kú nten wete m̀nne. Kú à g̀e kp̄n, akú à Sisera è wutena, à g̀ kú károo pena a m̀'are kpadoa. ²³ Z̄ b̄rea Luda Kanaa k̄na Yabĩ b̀sa Isarailanŋ. ²⁴ Akú Isarailanŋ p̄s̄ke ten kara ari ò g̀e ò Kanaa k̄na Yabĩ d̀o.

Akú ò b̀suu g̀ a laakariia ari w̄e bupla.

Midiãno ɔ̄na Isarailanŋ

6 Isarailanŋ èra ò yā kú Dikiri yeiro k̀e d̀, akú Dikiri ò ná Midiãnŋ ò ɔĩ ari w̄e supla. ² Kú Midiãnŋ ten ɔ̄ t̄m̄ma, akú Isarailanŋ utekinŋ k̀e gukpidenŋ kú gb̀ewenŋ kú s̄entepɔɔtu. ³ Tó ò p̄ t̄, Midiãnŋ kú Amalekinŋ kú if̄boki kpa buri p̄ndenŋ d̀i su ò létem̄mame. ⁴ Òdi su ò b̀ra káte ò b̀sun, akú òdi ò burapŋnŋ yakañne ari à gé péo Gaza. Òdi p̄ke tó Isarailanŋero ke s̄a ke z̀ ke zaaki. ⁵ Òdi su kú ò p̄k̄adennŋ kú ò bizakutanŋ dasidasi lán sut̄enŋ bà. Gb̀e diḡ m̀k̄nŋ kú ò lakuminŋ lé d̄ro. Òdi su ò b̀suu yakame. ⁶ Midiãnŋ Isarailanŋ dà takasi g̀n, akú ò wiki l̄ Dikiria.

⁷ Kú ò wiki l̄ Dikiria Midiãnŋ yā musu le, ⁸ akú Dikiri annabii b̀nne à p̀i: Makú Dikiri Isarailanŋ Luda ma p̀i ma á bó z̀blen ma á bóte Misila. ⁹ Ma á bó Misilanŋ ɔĩ kú gb̀e kú ò ɔ̄ t̄áwanŋ ò p̀nki ma p̄m̄maare, akú ma ò b̀suu kp̄áwa. ¹⁰ Kú ma p̀are makúme Dikiri á Luda ū, àsun Am̄ri kú á kú ò b̀sunŋn t̄ananŋ gb̄agbaro, akú a gi ma yā mai.

Dikiri Malaika bo à suna Gidionŋ

¹¹ Dikiri Malaikaa s̀ à v̀te gbiri lí gb̀ru zaa ɔ̄fla, Abieza buri Yoasi be w̄te. A né Gidion ten p̄we gb̀e geepi'if̄eki w̄en de Midiãnŋ s̀n a ero yā. ¹² Kú Dikiri Malaikaa b̀ à s̀a, à p̀ne: Ḡ gb̄ana, Dikiri kú k̀nwo. ¹³ Akú Gidion p̀ne: Baa, tó Dikiri kú k̄oo, bóyā yā d̄no ó lé p̀nkii? Daboyā kú ó denŋ a yā b̀awerenŋn kú m̄ame? Ò p̀i Dikiri ó bóte Misila, ama tera à p̄ kp̄wái, akú à ó ná Midiãnŋ ò ɔĩ. ¹⁴ Akú Dikiri are d̀a à p̀i: Ò gé kú gb̄ana kú ò v̄o ò Isarailanŋ bo Midiãnŋ ɔĩ. À de makú mé ma n z̄ fá. ¹⁵ Akú Gidion a là à p̀i: Baa, mani f̄ mà Isarailanŋ bo derame? Ma ɔn mé à k̄ana Manaseno té akú s̄ makúme f̄ti deŋla ma de bedenŋ t̄.

¹⁶ Dikiri w̄a à p̀i: Maniḡ kú k̀nwo, ĩni Midiãnŋ ne lán gb̀e m̀n do bà. ¹⁷ Akú Gidion p̀ne: Tó ma n p̄nna l̄, ò s̄eda m̀m̄ne de m̀ḡ d̄ kú m̀k̄n mé nten yā ò k̀mao. ¹⁸ Òsun go laro ari mà su. Mani sunne kú gbao mà ditenne. Akú à w̄a à p̀i: Maniḡ kú la ari ò su.

¹⁹ Gidion g̀e à bl̄ne d̀ à k̀e, à burodi futenasari k̀e kú w̄isiti kiloo kurii. À ǹnŋ kà t̄nkon à d̀o kà d̀'oron à s̀o gbiri lí p̀i gb̀ru gwe, akú à ditene. ²⁰ Luda Malaikaa p̀ne: Ò ǹnŋ kú burodii sé ò káte gb̀e d̄k̄naa ò d̀ kúa. Akú à k̀e le. ²¹ Akú Dikiri Malaikaa g̀o kú à k̄naa z̄ ǹnŋ kú burodii piioa, akú té b̀ gb̀e pii g̀n à k̀ ǹnŋ kú burodii piiooa, akú Dikiri Malaikaa p̀i d̄bi l̄. ²² Kú Gidion d̄ Dikiri Malaikaame, à p̀i: É'e! Dikiri Luda, ase n Z̄rin ma w̄e siale t̄t̄ent̄é yá? ²³ Akú Dikiri p̀ne: Òḡ kú aafia! Òsun tó v̄na n k̀ro. ĩni garo. ²⁴ Gidion Dikiri gb̄agbaki b̀ gwe, akú à t̄ kpà gu piine Dikiri Aafiade. À kú ɔ̄fla Abieza gwe ari kú a gb̄rao.

T̄na gb̄agbaki gboronŋ

²⁵ Z̄ b̄rea gw̄ani Dikiri p̀ne: Ò n de z̀sa kú à kà w̄e supla kú ò Baali gb̄agbaki kú n de v̄ gboro ò Asera lí kú à ze a sare z̄ ò ne. ²⁶ Ò makú Dikiri n Luda gb̄agbaki bo a z̄e s̄s̄ d̄k̄na musu. Ò Asera lí kú n z̄ séte yàka ū ò sa'op̄ kú òdi ká t̄n à té kú oma kú z̀u pii. ²⁷ Akú Gidion a z̀kerinŋ s̀ gb̀enŋn kuri à k̀ lákú Dikiri òne nà. Kú àten v̄na ke a de bedenŋ kú w̄tedennŋ yā, adi we à k̀ f̄nant̄e, sé gw̄ani.

²⁸ Kú w̄tedennŋ f̀te k̄nŋ, ò è ò Baali gb̄agbaki gb̀ro ò Asera lí kú à ze a sare z̄ ò nè ò sa ò kú z̀uo sa'oki dufu kú ò b̀oa. ²⁹ Akú ò k̄ làla: Dí mé à k̀ le? Kú ò d̀r̄ȳ ò gb̀kagbeka, akú ò mà ò p̀i: Yoasi né Gidion mé à k̀. ³⁰ Akú w̄tedennŋ g̀e ò p̀i Yoasinŋ: Ò bo kú n néo ò a de, zaakú à Baali gb̄agbaki gb̀ro akú s̄ à Asera lí kú à ze a sare z̄ ò nè. ³¹ Akú Yoasi p̀i gb̀e kú ò likaainŋ: Ák̄nŋ mé áni yā sí Baaline yá? Ák̄nŋ mé áni a bo yá? Oni gb̀e kú à yā sine de ari gu ḡ gé d̀. Tó t̄-

nan a ũ, à gí kũ a zĩdao a gbagbaki kũ ò gbòro yāi.
 32 Zĩ birean ò tó kpà Gidionne Yerubaali ò pi: Ò à tó kũ Baalio, zaakũ a gbagbakin à gbòro.

Gidion sèedagbekana Dikiria

33 Midiānō kũ Amalekinō kũ ifāboki kpa gbě pāndeno kō kākara n̄ pínki ò bikũ Yodaa, akũ ò bùraa kàte Yezerili guvuten. 34 Dikiri Nini gè Gidion gūn, akũ à Abiezanō sisi kũ kuruo de ò su ò téai. 35 À gběno zĩ Manasenō bùsu gu sīnda pínkia ò n̄ sísi se ò su ò téai. Akũ à gběno zĩ Asanō bùsun kũ Zebuluninō bùsuuo kũ Nafatalinō bùsuuo. Akũ ò sù ò kākara kũnwo.

36 Gidion pi Ludane: Tó ñni Isarailanō bo ma gāi lākũ n̄ a lé sēmene nà, 37 ñ gwa, maten sākā kàte pówegbēkia. Tó plí kpà sākā piia ado akūsō zĩte gō kori, mani dō sà kũ ñni Isarailanō bo ma gāi lākũ n̄ ò nà. 38 Akũ à kè le. Kũ gu dō, akũ à fute kōnkōkōnko à sākā pii fē, a í ta pà. 39 Akũ Gidion pi Ludane: Ñsun pō fē kũmaoro. Má ye mà yā gbekamma gēn do dō. Ñ tó mà gwa sākā gēn do dō. Adikīna sà, ñ tó plí kpà zĩtea ado, sākā gō kori. 40 Gwāani birea Luda kè le. Plí kpà zĩtea gu sīnda pínkia, sākā mé à gō kori ado.

Gidion kũ a gběno zĩblena Midiānō

7 Gidion kũ gbě kũ ò kũ kãaonō fute kōnko kākukaaku ò gē ò bùraa kàte Arodī ísēbokia. Midiānō bùra kũ guvuten gugbānduru kpa Mōre sístigerēi. 2 Akũ Dikiri pi Gidionne: Gbē kũ ò kũ kũnwonō kè dasi, mani Midiānō nañne n̄ zĩro. Tó ma n̄ nañne n̄ zĩ, oni ña dā ò pi n̄ zĩda gbāna mé à n̄ bó. 3 Ñ kpākpa ke gīa ñ piñne, gbē kũ swēē kēagu àten lukaluka, ade era. Akũ gběno dúbu baro awēēpla èra, gběno dúbu kuri mé ò gō. 4 Akũ Dikiri pi Gidionne: Ò kpé dasi ari tera. Ñ gé kũnwo í kīnaa, mani n̄ pleplenne gwe. Gbē kũ ma ònne oni gé kũnwonō mé oni gé, gbē kũ ma ònne oni gé kũnwonō sō mé oni gō. 5 Kũ à gēē kũnwo í kīnaa, Dikiri piñne: Ñ gbē kũ n̄ ò lé pēte ía lán gbē bànō sé kpado kũ gbē kũ ò kũte n̄ kosoa ò í dā kũ ò òten minō. 6 Gbē kũ ò lé pēte íanō gběno wàa do kpé basōrome. Gbē kparanō sō ò kũte n̄ kosoa ò í mì. 7 Akũ Dikiri pi Gidionne: Mani Midiānō naāre á zĩ kũ gběno wàa do kpé basōro kũ ò lé pēte íanō sà mà á bo. Ñ gbē kparanō gbarē, n̄ baadi tá a bea. 8 Akũ Gidion gběno wàa do kpé basōro piñno sè, ò gbē kũ òten tá benō zānanō kũ n̄ kurunō sīm̄ma, akũ à n̄ gbāre.

Gidion kũ sístī musu, Midiānō bùra kũ guvuten a gēi. 9 Gwāani birea Dikiri yā òne à pi: Ñ fute ñ gényī n̄ bùran, zaakũ ma n̄ nānne n̄ zĩ. 10 Tó vīna teni n̄ kũ ñ gényīme, ñ kipa ñ gé lēle kũ n̄ zĩkeri Purao 11 ñ sã kpà yā kũ òten oi. Yā pi ni n̄ gba swē de ñ gényī n̄ bùran. Akũ à kipa kũ a zĩkeri Purao ò nà n̄ bùra léi. 12 Midiānō kũ Amalekinō kũ ifāboki kpa gbě pāndenō katena guvuten n̄ pínki, ò kpà lán sutēno bà. Odi fō ò n̄ lakuminō nārōro, ò dasi lán ísiralē bùsu'atē bà.

13 Kũ Gidion kà gwe, à gbēke lè, àteni a nana baba a gbědone à pi: Ñ nana kũ ma ò ma. Ma è burodi bundurunna ten gbigiri ke, akũ à lète ó bùran à s̄i bizaku-

taa, akũ kuta pii lète kpedangara à gō katena. 14 Akũ a gběno pii piñne: Yoasi né Gidion, Isaraila buri fēnedan è gwe, adi ke pō pāndenlo. Luda Midiānō kũ ó bùraao nāne a zĩ pínki.

15 Kũ Gidion nana pi yā mà kũ a bōkōtenaao, à donyī kè Dikiriñe. Akũ à èra Isarailanō bùran à pi: À fute! Dikiri Midiānō nāwēre ó zĩ. 16 À gběno wàa do kũ basōroo piñno kpàate gā aakō, akũ à kuru kũ lo korio kpà n̄ baadia. Akũ ò sēte sōtōsōtō lo piñno gūn. 17 À piñne: Maten gé ari n̄ bùra léa. Àgō ma gwa. Lākũ a è ma kè nà, à ke le se. 18 À lika n̄ bùraai pínki. Tó makũ kũ gbē kũ ò kũ kũmaonō ó kuru pē, à á pō pē se à wiki lé à pi: Dikiri pōme kũ Gidionwo. 19 Gidion kũ gběno basōro kũ ò kũ kãaonō kà bùra léa lizāndo gudākpārinō kō lilinke-naa gbera gōnō. Akũ ò n̄ kuru pē n̄ pínki, ò lo kũ ò kũnanō wiwi. 20 Akũ gā aakō piñno baadi a kuru pē ò n̄ lonō wiwi. Ò sētenō kũna zēn, ò kuru kũ òten pēno kũna zplan. Akũ ò wiki lè ò pi: Dikiri kũ Gidionwo fēnedame. 21 Baadi zē a gbēn likana bùraai, akũ bùradeno fute ò lèkōa kũ wikio ò bàa lè. 22 Kũ ò kuru mēn wàa do kũ basōronō pē le, Dikiri tò bùraa pi denō kō dēde kō tēne kũ fēnedao. Zĩkarīi piñno bàa lè ò tà Betesita kũ Zererao ari Abeli Meola léa Taba kpa. 23 Ò Nafatalinō kũ Asanō sisi kũ Manasenō n̄ pínki, akũ ò pēte Midiānōi. 24 Akũ Gidion gběno zĩ ò gēē Eflaimunō gukpiden pínki, ò piñne: À kipa à gé Midiānōi. À zé zōñne Yoda bikūkinō ari Betēbara. Akũ ò Eflaimunō sisi n̄ pínki ò gēē ò zé zōñne Yoda bikūkinō ari Betēbara. 25 Akũ Eflaimunō Midiā kīnanō kũ gběno pla, Orebu kũ Zebu. Ò Orebu dē gbēē sare, kũ òdi pi tera Orebu gbēē. Ò Zebu dē dō, gu piñ òdi pi tera Zebu geepi'ifēki. Akũ ò èra ò pē Midiānōa. Akũ ò kīna piñno mī zōzō ò gēēo Gidionne Yoda bara dire.

8 Eflaimunō Gidion là ò pi: Bō yā mé à tò n̄ kēwēre lēē? Kũ nten gé zĩ kà kũ Midiānō, akũ n̄di ó sísiroo? Akũ ò yākete kài le manamana, 2 akũ à piñne: Bōn ma kè kũ à kà á pō ũu? Ákōnō Eflaimunō geepi kōkōwena mana de ókōnō Abiezanō geepikēkenala. 3 Luda Midiā kīnanō Orebu kũ Zebuoo nāāre á zĩ. Bōn ma fō ma kè kũ à kà á pō ũu? Kũ à òñne le, gbasa n̄ pōfē kpàte sà.

Zeba kũ Zalamunao dēdenaa

4 Gidion kũ a gbē gběno wàa do kũ basōronō kpé òten pēte Midiānōi, bee kũ n̄ gbāna bùsa. Kũ ò kà Yodai, akũ ò bikũ. 5 Akũ à pi Sukodenōne: À ma gběno gba pōble. Ñ gbāna bùsa akūsō má kpé maten pēte Midiā kīnanō Zeba kũ Zalamunaoi. 6 Akũ Suko gbē zōkōnō pi: Zeba kũ Zalamunao gē n̄ zĩ kōn yá? Bōn tò óni n̄ zĩkarinō gba pōblee? 7 Gidion wēm̄ma à pi: Zaakũ a ò le, tó Dikiri Zeba kũ Zalamunao nāmenē ma zĩ, mani á ke yākiyaki kũ gbāranna lēēo. 8 Zaa gwe à gēē Penieli, akũ à wé kēm̄ma le dō. Penielidenō wēa lākũ Sukodenō wēa nà dō, 9 akũ à piñne se: Tó ma ge ma su aafia, mani gudākpāki lei díkīna gborō.

10 Zeba kũ Zalamunao kũ Kako kũ n̄ zĩkarinō gběno dúbu gēro. Ifāboki kpa zĩkari kũ ò gōnō gwe. Ñ fēnedano gāga gběno dúbu basuddo. 11 Gidion lagatar-

ino zé sè Nɔba kŭ Yɔgbɛao ifāboki kpa, akŭ à sɪ zīkarii pīnɔ té gɔɔ kŭ ò sǎ́ n̄ zīda yān. ¹² Midiā́ kína pīnɔ Zɛba kŭ Zalamunao bàa lè, akŭ à pèteńyí à n̄ kŭkŭ, akŭ à tò n̄ zīkarinɔ lèkǎ́a n̄ pínki.

¹³ Kŭ Yoasi né Gidion bò zīlan àten su, à bôte Eresi Gbèkpakotozen, ¹⁴ akŭ à Suko kefenna ke kŭ à a lala yāi, akŭ kefenna pì Suko gbè zōkōnɔ tó kēne takadan gbēnɔn baaakō akuri awēsuppla. ¹⁵ Akŭ Gidion gèe à Sukodenɔ lè à pì: Zɛba kŭ Zalamunao n̄ dí. A ma lalandii kè yā a pì, Zɛba kŭ Zalamunao dí gē ma ɔ́ kòro. Àni fī à ma gbè kŭ n̄ gbāna būsano gba póblero. ¹⁶ Akŭ à wēte pì gbè zōkōn pīnɔ kŭkŭ à n̄ kè yákiyaki kŭ gbāranna lèe, ò dǎ. ¹⁷ Akŭ à gèe à Penieli gudākpāki lei gbòro à wēte gōgbēnɔ dèdè.

¹⁸ Akŭ à Zɛba kŭ Zalamunao là à pì: Gbè kŭ a n̄ dèdè Tabonɔn de deramee? Ó wèa ò pì: Ó de lán n̄ bàme, n̄ bona de lán kīnanenɔ bà. ¹⁹ Akŭ Gidion pīnne: Ma vīni dadokōndenɔn gwe. Tó a n̄ tó yā, kŭ Dikirio mani á dèdèro. ²⁰ Akŭ à pì a daudu Yetane: N̄ fute n̄ n̄ dèdè. Né pì dí a fēneda wotoro, vīna a kŭ, zaakŭ né fītinname. ²¹ Akŭ Zɛba kŭ Zalamunao pì: N̄ fute n̄ ó dèdè n̄ zīda. Baadi kŭ a gbānaome. Akŭ Gidion fūte à n̄ dèdè à mǔzā kŭ ò dada n̄ lakuminɔ wakaano bôte.

²² Isarailano pì Gidionne: N̄ gō ó mīde ū kŭ n̄ burinɔ. Zaakŭ mǔkōn mé n̄ ó bó Midiānɔ ɔ́. ²³ Akŭ Gidion pīnne: Mani gō á mīde ūro, bee ma né. Dikirime á kína ū. ²⁴ Akŭ à èra à pīnne: Maten wé keáwa: Á baadi pǔsā kŭ à sīmma kpáma mēn dodo. Midiānɔ dīgō wura pǔsā dana, zaakŭ Sumaila burinome. ²⁵ Ó pīne: Óni kpámma kŭ nèseɔ do. Ó biza kpàte, akŭ baadi pǔsā kŭ à sīmmanɔ dàn mēn dodo. ²⁶ Wura pǔsā kŭ à gbèkarīma pīnɔ tikisii kè kiloo baro, mǔzānɔ kŭ pǔsānɔ kŭ arukīm-ba tēra kŭ Midiā́ kīnanao danano kŭ mǔzā kŭ ò dada n̄ lakuminɔ wakaaano baasi. ²⁷ Akŭ à pì māsokɛbo ū à pète a be wēten zaa ɔ́fla. Akŭ Isarailano pāpā kè ò dōi n̄ pínki, akŭ à gō tankute ū Gidionne kŭ a bedenɔ.

²⁸ Len Isarailano Midiānɔ gbāna būsala. Midiānɔ dí le ò mīi bò doro. Akŭ Isarailano būsala gō katena aafia Gidion gɔɔ ari wèe bupla.

Gidion ganaa

²⁹ Yoasi né Gidion gèe à wūte a bea. ³⁰ A négōgbè kŭ à n̄ inɔ gbēnɔn baaakō akurime, zaakŭ a nɔnɔn dasi. ³¹ À nɔpose vī dɔ zaa Sekemu kŭ à négōgbè ì kǎao, akŭ ò tó kpàne Abimeleki. ³² Yoasi né Gidion gèe a wēmanagɔɔ, akŭ ò a mira kpākūsū kŭ a de pǔo zaa ɔ́fla Abieza.

³³ Kŭ Gidion gèe gōnɔ, akŭ Isarailano èra ò pāpā kè ò dō Baalii. Akŭ ò tāna kŭ òdi pì Baalibakakukūoo pète n̄ dikiri ū, ³⁴ akŭ Dikiri n̄ Luda kŭ à n̄ bó n̄ ibere kŭ ò likańyí kpa sīnda pínkiano ɔ́ yā sǎngu. ³⁵ Odi gbèke ke Gidion kŭ òdi pīne dɔ Yerubaali bedenɔne yā mana kŭ à kēne pínki musuro.

Samusi inaa

13 Isarailano èra ò yā kŭ Dikiri yeiro kè dɔ, akŭ Dikiri n̄ ná Filisitininɔne n̄ ɔ́ ari wèe bupla. ² Gōg-bè ke kŭ Zɔra, Dǎ burime, a tón Manɔa. A nancɔ bi

parame, adi né iro. ³ Dikiri Malaikaa bò à sù nɔgbè pīia à pì: N̄ ma! Parame n̄ ū, n̄di né iro, ama ĩni nò sí n̄ né ì gōgbè ū. ⁴ N̄ laakari ke! N̄sun wē ke ì gbāna ke miro. N̄sun tē ke blero. ⁵ ĩni nò sí n̄ né ì gōgbè ū. Gē sún na né pīi mīiaro, zaakŭ anigō de Luda pǔ ūme zaa a igɔɔ. Akŭ mé ani na Isarailano bonaaa Filisitininɔ ɔ́.

⁶ Akŭ nɔgbè pīi gèe à ò a zāne à pì: Luda gbèke sù ma kīnaa. Tó n̄ a è, à de lán Luda Malaikaa bà à naasi vī manamana. Mádi a la tó máme à bōnlo, akŭsō adi a tó omenero. ⁷ À pīmene mani nò sí mà né ì gōgbè ū. À pīmene māsun wē ke ì gbāna ke miro, akŭ dɔ māsun tē ke blero, zaakŭ né pì nigō de Luda pǔ ūme zaa a ina gɔɔ ari a wēndi lén. ⁸ Akŭ Manɔa wé kè Dikiria à pì: N̄ yā nna Dikiri! N̄ tó gbè kŭ n̄ zī era à su dɔ à yā kŭ óni ke kŭ né pīio a inaa gbera dawere. ⁹ Luda Manɔa yā mà, akŭ Luda Malaikaa pīi èra à sù nɔgbè pīia gɔɔ kŭ à kŭ bura. A zā Manɔa kŭ kǎao gwero, ¹⁰ akŭ à kè likalika à bàa lè à gèe à òne à pì: Gōgbè kŭ à bò à sūma zī kŭa kŭ dí dɛe! ¹¹ Manɔa fūte à tē a nancɔ. Kŭ à kà gōgbè pì kīnaa, à a là à pì: Mǔkōn mé n̄ yā ò kŭ ma nancɔ yá? À wèa à pì: Makŭme! ¹² Akŭ Manɔa a là à pì: Tó n̄ yā pīi pāpa, né pì nigō de deramee? Bó zīn anigō kee? ¹³ Dikiri Malaikaa wèa à pì: N̄ nancɔ gō yā kŭ ma òne kŭna pínki. ¹⁴ Àsun geepi lí pǔke blero. Àsun wē ke ì gbāna ke miro. Àsun tē ke blero. Àgō yā kŭ ma dītene kŭna pínki. ¹⁵ Akŭ Manɔa pīne: N̄ yā nna, n̄ ze gīa ari ò blène bōro kekene. ¹⁶ Dikiri Malaikaa wèa à pì: Bee tó ma gō la, mani n̄ pǔke blero. Tó n̄ sa'opɔ kŭ òdi ká tén à tē kŭ soru kè, n̄ o Dikiria. Manɔa dí dō kŭ Dikiri Malaikaamero, ¹⁷ akŭ à a là à pì: N̄ tón deramee? Tó yā kŭ n̄ òo pīi kè, óni sáabu kenne. ¹⁸ Dikiri Malaikaa wèa à pì: Bōyāin nteni ma tó gbekaa? Tó bonsareme. ¹⁹ Akŭ Manɔa blène bōro kŭ à flawaa sè à Dikiri gbàgbao gbè ke musu. Kŭ Manɔa kŭ a nancɔ ten gwa, akŭ Dikiri yābonsare kè ²⁰ à tò té bò sa'oki pīn à fūte musu, akŭ Dikiri Malaikaa fūte tēvuraa pīi gŭn à tà musu. Kŭ Manɔa kŭ a nancɔ è le, akŭ ò wūte nèsele kutena.

²¹ Dikiri Malaika dí era à sù Manɔa kŭ a nancɔooro doro, akŭ Manɔa dō sà kŭ Dikiri Malaikaame. ²² Manɔa pì a nancɔne: O gan yee! Zaakŭ o Luda è kŭ wé. ²³ Akŭ a nancɔ pīne: Tó Dikiri ye à ó demè, de adi sa kŭ o òa kŭ flawaa síro, de adi yā dínɔ owerero, akŭsō adi yā pì mǔwerero.

²⁴ Nɔgbè pì né ì gōgbè ū, akŭ à tó kpàne Samusi. Né pì zōkō kŭ, akŭsō Dikiri arubarikaa dāne. ²⁵ Dikiri Nini nà zīkenaaa a gŭn gɔɔ kŭ à kŭ Dānɔ buran, Zɔra dagura kŭ Esetaoluo.

Samusi nɔsena Filisitininɔ té

14 Samusi gèe Timina, akŭ à Filisitini nénɔkpare ke è gwe. ² Kŭ à sù, akŭ à pì a de kŭ a daone: Ma Filisitini nénɔkpare ke è zaa Timina. À gé à a wetemene mà sé nɔ ū. ³ Akŭ a de kŭ a dao pīne: Nɔ kŭ n̄ danenɔ ke n̄ burinɔ ténloo? Akŭ ĩni gé n̄ nɔ sé Filisitini gyɔɔɔdenɔ té yá? Akŭ Samusi pì a dene: N̄ gé n̄ a wetemene dé, zaakŭ nɔkpare pīn má yei. ⁴ A de kŭ a dao dí dō kŭ yā pīi bò Dikiri kīnaanlo, zaakŭ Dikiri ten

zé wete à yā mɔ Filisitininɔnɛmɛ. Gɔɔ birea Filisitininɔ mé òten kí ble Isarailanɔa.

⁵ Akū Samusi ten gé Timina kū a deo kū a dao. Kū ò kà Timina geepi bura, músune bɔɔɔ bò Samusii àten pūtā. ⁶ Dikiri Nini sùà, akū à músuu pii kù à kēkōre lākū blène bɔɔɔ à kēkōre bà. À pòke kūna a ɔī sɔro. Adi yā kū à kēe pì o a de ke a danero. ⁷ Akū à gēe à yā ò kū nɔkpare piio, nɔkpare pì sɔ à kēne mana.

⁸ Kū à gɔɔ pla kē, à fùte àten gé nɔ pì sé, akū à lite à gēe músu gēe pì gwa. Akū à è zónɔ sàa dɔ a gēea ari ò í kē. ⁹ Akū à ɔ dān à a sàa gā à wòto àten ble, akū àten táo. Kū à kà a de kū a dao kínaa, à líhne ò blè, ama adi oñne kū a bò músu gēe gūmmero.

Samusi gara kutu dana Filisitininɔne

¹⁰ A de gēe nɔkpare pì kínaa, akū Samusi pɔnna pòble kēhne lākū nɔserii dī ke nà. ¹¹ Kū à sù, ò kefen-nanɔ sisi gbēnɔn baraaakuri ògɔ kú kãao. ¹² Akū Samusi piñne: Má gara kutu ke ví mà daáre. Ari pòblena gɔɔ suppla dí gé papao, tó a fɔ à gara pii bòmene, mani biza kpááwa pi baraaakuri kū utao waka baraaakuri. ¹³ Tó ádi fɔ à bòmene sɔro, ákɔn mé áni biza pi baraaakuri kū uta waka baraaakuriio kpáma. Akū ò pìne: Ñ ñ gara pì dawere ò ma. ¹⁴ À piñne:

Pòble bò pòsorii gūn,
pó nna bò pó gbāna gūn.

Akū odi fɔ ò gara pii boro ari gɔɔ aakɔ. ¹⁵ A gɔɔ si-ikɔdea ò pì Samusi nanɔne: Ñ òndɔ ke n zāne à gara pì bowere. Tó lenlo, óni n kpata kū n de bedenɔ. Ase a ó sísi de à ó pónɔ síwámee? ¹⁶ Akū Samusi nanɔ ten ɔɔ dɔne à pì: N zāmagu! Ñ yemairo! N gara ke dà ma gbēnɔne, akūsɔ hdi a bona omenero. Akū à pìne: Mádi o ma de ke ma danero. Bó mé à tò mani onnee? ¹⁷ Àten ɔɔ dɔne ari gɔɔ suppla pii gēe à pàpao. A gɔɔ supplade pin akū Samusi gara pii bōne kū à nàkaraa yāi, akū a nɔ pii gēe à ò a gbēnɔne. ¹⁸ A gɔɔ suppladea ari ifāntɛ gɔ gé gē kpén wēte pii kefenanɔ pìne:

Bó nna mé à de zólaa?

Bó gbāna mé à de músulaa?

Akū Samusi piñne: Tó adi ke a bú wì kū ma zùnunuoro, de ádi fɔ a ma gara pì boro. ¹⁹ Dikiri Nini sùà, akū à gēe Asakelɔni à gōgbēnɔ dēde gbēnɔn baraaakuri à ñ pòkasanɔ bòboríma, akū à gēe à kpà gbē kū ò a gara pì bōnenɔa. Akū à pɔ fē à tà a de bea. ²⁰ Akū ò Samusi nɔ pii kù ò kpà a gbēnna kū à zè a sarea nɔ pì ségɔɔa.

Samusi tésɔna Filisitininɔ bura

15 Kū à kē gɔɔ pla, burapɔnɔ kekegɔɔ kà, akū Samusi blène bɔɔɔ kù à gēe a nɔ pì gwao. À pì: Má ye mà gē ma nanɔi kpén. Akū a nɔ pì de dí a gba zéro ² à pì: Maten da n yeimero, akū ma a kpà n gbēnnaa. A dakūna mana deala. Ñ a sé a gēne ũ. ³ Samusi piñne: Tó ma yā vāni kē á Filisitininɔne sà, manigɔ taari ví doro.

⁴ Samusi gēe à gbēgbonnɔ kùkū wàa do kū basɔɔroo, akū à sēe yīyī téreterere. À gbēgbon pìnc vlā yīyīkɔa plapla, akū à sēe pii yīyī ñ vlā pìncɔa. ⁵ À té nà sēe pìncɔa,

akū à gbēgbon pìnc gbàre Filisitininɔ bura. Ñ pówenɔ té kù pínki kù ñ pówē gbànc kù ñ geepi búnc kù ñ kùkpenɔ pínki. ⁶ Akū Filisitininɔ pì: Dí mé à yā dí taka kēwēre? Akū ò pì: Samusime, Timina gbē anzuree. A anzuree pì a nɔ siame, akū à kpà a gbēnnaa. Akū Filisitininɔ gēe ò té sɔ nɔ piia kù a deo. ⁷ Samusi piñne: Za-akū a kē le, mani kámma boro ari ma ge fīna booáwa. ⁸ À sì ñ té à ñ kē dúgudugu, ñ dedenaa pì gē onala, akū à gēe à vùte Etamu gbēween.

Filisitininɔ dedena kū zaaki gerewao

⁹ Filisitininɔ gēe ò búraa kàte Yudanɔ búsun, ò dàgula ari Gerewa sare. ¹⁰ Akū Yudanɔ ñ lá ò pì: Bóyāi a suwái kù zīoo? Akū ò pì: O su ò Samusi kūme, de ò kene lākū à kēwēre nà. ¹¹ Akū Yudanɔ gbēnɔn dúbu aakɔn gēe Etamu gbēwēe kínaa ò pì Samusine: Ñ dɔ kù Filisitininɔ mé òten kí blewároo? Bó yān n kēwēre gwee? À wēmima à pì: Pó kù ò kēmenen ma kēhne. ¹² Akū ò pì: O su ò n yī ò n kpámma. Akū Samusi pì: À la damene kū áni ma de á zīdaro. ¹³ Akū ò pìne: Oi! Óni n dero. Óni n yī kù bàaome ò n nañne ñ ɔī. Akū ò a yī kù bà dufuo mèn pla ò bò kãao gbēwēe pii gūn. ¹⁴ Kū ò kà kãao Gerewa, akū Filisitininɔ sù ò daale, òten wiki léa. Dikiri Nini sù Samusia, akū bà kù ò a yīo a ɔnɔa muna kù, akū bà pìnc zɔzɔkɔre a ɔa. ¹⁵ À zaaki gē dufu gerewa è, akū à nàte à sè à gbēnɔn wàa sɔɔronɔ dèdeo. ¹⁶ Samusi pì: Zaaki gerewan ma gbēnɔn wàa sɔɔronɔ dèdeo, zaaki gerewan ma ñ tɔtɔkɔa.

¹⁷ Kū à yā pii ò à làka, akū à gerewa pii zùkūna. Akū ò tɔ kpà gu piine Gerewa Sīsī.

¹⁸ Ími a kù gbāna, akū à ɔɔ dɔ Dikirine à pì: N tò makū n zòbleri ma zīi blè manamana, akū ñ ye mà ga kù ímio mà léte Filisitini gyɔɔɔɔdenc ɔī yá? ¹⁹ Luda Gerewa guwēe lòkotoo pàra, akū í bòn. Samusi mì, akū a wēndii sù à gbāna lè. Abire yāin òdi gu pì sísi Enakore. À kú Gerewa ari kù a gbārao. ²⁰ Samusi yā gōgō Isarailanɔne ari wē baro Filisitininɔ kiblemmanagɔɔa.

Samusi Gaza gēki gbà gboronaa

16 Samusi gēe Gaza à karua ke è gwe, akū à gē à wute kãao. ² Ò pì Gazadenɔne: Samusi kú la. Akū ò lika zɔ gu pii, òteni a dā wēte gēkia gwāani. Ò yīte gwāani piia ò pì: Tó gu dɔ, óni a demē. ³ Samusi wùte gwe ari lizāndo, akū à fùte à gēe à wēte gēki gbàa kù kù a lípetena mèn planɔ à gā à wò kù a gbāngao lēle. À dà a gān à gēe à zùkūna sísi kù à are dɔ Eblɔnua musu.

Samusi kù Delilao

⁴ Abire gbera Samusi yè nɔgbē kei zaa Sɔreki gu-vuten, a tón Delila. ⁵ Akū Filisitini kínanɔ gēe ò nɔgbē pii lè ò pìne: Ñ òndɔ kpáte de ñ le ñ a gbāna zɔkɔɔ pii asiri dɔ kù lākū óni ke nà ò gbāna mɔne. Tó o a yī bàao o a gbāna búsa, ó baadi ni n gba andurufu ɔɔɔ mèn wàa sɔɔroo kù basɔɔroo. ⁶ Akū Delila pì Samusine: Ñ ñ gbāna zɔkɔɔ asiri omene kù deran oni ke nà ò n yī kù bàao ò n gbāna busao. ⁷ À wèa à pì: Tó ò ma yī kù kyā yīda mèn

supplao, abire mé ani ma busa màgŏ de lán baadi bà. ⁸ Filisitini kínanŏ sù Delilane kŭ kyă yĭda kŭ adi kori keroo mèn suppla, akŭ à a yĭo. ⁹ A kŭrinŏn utena kpénen, akŭ Delila pì Samusine: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akŭ à kyă pínŏ kĕĕĕ lán bà mùkumukuu bà, odi a gbāna asiri dŏro.

¹⁰ Akŭ Delila pìne: Nteni ma lalandi ke, nten éke tomeneme. Ñ omene sà lákŭ oni n yĭ nà. ¹¹ Akŭ à pìne: Tó ò ma yĭ kŭ bà gbigiri dufu kŭ odi zĭ keo kòro, ani ma busa màgŏ de lán baadi bà. ¹² Akŭ Delila bàa pìi sè à a yĭo. A kŭrinŏn utena kpénen, akŭ à pì: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akŭ Samusi bà kŭ à dŏ a ɔaa pìi kĕĕĕ lán buu bàa bà. ¹³ Delila pìne: Nteni ma lalandi ke ari tera. Nten éke tomeneme. Ñ omene sà lákŭ oni n yĭ nà? Akŭ à pìne: Tó n ma mìkă gbāna mèn supplanŏ kŭ n dà àsan n tã lán gòdoo bà, tó n káro pĕa, mani busa màgŏ de lán baadi bà. Delila tò i a sè, akŭ à a mìkă gbāna mèn suppla pínŏ kŭ à tã lán gòdoo bà ¹⁴ à káro pĕa. Akŭ à pì: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akŭ à vù à àsaa pìi gâ à wò kŭ a mìkăo.

¹⁵ Delila èra à pìne dŏ: Ndigŏ pi ñ yemai, akŭsŏ ndi ma náani keroo? N ma lalandii kè à kà gĕn aakŏ. Ñdi n gbāna zĭkŏŏ asiri omenero. ¹⁶ Len àdigŏ nakaraa le kŭ yă pìi takao lakanaa sari. Àteni a zĭda yŏyŏne ari à gèe à fù menaa à ye à ga. ¹⁷ Akŭ à yă kŭ à kú a swĕn òne pínki sà à pì: Gĕ dí na ma mìia zikiro, zaakŭ ò ma ke Luda pŏ ũme. Tó ò ma mìi bò, ma gbāna ni bo ma gŭn, mani busa màgŏ de lán baadi bà. ¹⁸ Kŭ Delila è à yă kŭ à kú a swĕn òare pínki, akŭ à légbăză kè Filisitini kínanŏne à pì: À era à su gĕn do dŏ, zaakŭ à a sĭnda pínki òmene sà. Akŭ ò èra ò sù a kĭnaa, ò andurufuu pì kŭna.

¹⁹ Delila tò i Samusi sè a gbála, akŭ à gŏgbĕ ke sisi. À a mìkă gbāna mèn suppla pínŏ bò, akŭ à nà busanaaa a gbāna pìi bò. ²⁰ Delila pì: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akŭ à vù àten da áni ke lán yă bà à a zĭda bome. À

dŏ kŭ Dikiri a tonlo. ²¹ Akŭ Filisitininŏ a kŭ, ò a wénŏ bŏbo, akŭ ò gĕe kăao Gaza. Ò mŏgotĕ kpàtii kpàne, akŭ ò a dà àten wĭsi lŏ kpésiran. ²² A mìkă pìi èra à nà kunaa dŏ a bonaa gbera.

Samusi ganaa

²³ Filisitini kínanŏ kŏ kàkara de ò ñ tãna Dagŏni gbagba, akŭ òten pŏnna ke ò pì: Ó tãna ó ibere Samusi nàwɛɛ ó ɔĭ. ²⁴ Kŭ Filisitininŏ a è, ò ñ tãna sáabu kpà ò pì:

Ó ibere ó bùsuu dè,
à ó gbĕnŏ dĕde dúgudugu,
akŭ ó tãna a nàwɛɛ ó ɔĭ.

²⁵ Lákŭ ñ pŏ kè nna nà, ò pì: À Samusi sisi à fàai pŏ kɛwɛɛ. Akŭ ò a bò kpésiran à yáadɔyă kĕnne.

Kŭ ò a zè kpé gbĕgbano dagura, ²⁶ à pì kefenna kŭ à a ɔ kŭnaane: Ñ gé kŭmao gbĕgba kŭ ò kpé kŭnanŏ sare de mà ɔ nanaa mà gbāna lea. ²⁷ Tãnakɛ pìi pà, gŏgbĕnŏ kŭ nŏgbĕnŏn kú gwe kŭ Filisitini kínanŏ ñ pínki. Gbĕ kŭ ò kú kpé pìi musu kà gbĕnŏn wàa gĕro, kŭ ò sù Samusi fàai gwa.

²⁸ Samusi wé kè Dikiria à pì: Dikiri Luda, ñ tó ma yă dŏngu. Luda, ñ ma gba gbāna gĕn do dŏ de mà fĭna boo Filisitininŏa ma wé mèn pla yă musu. ²⁹ À ɔ nàna gbĕgba mèn pla kŭ ò kpé pì kŭna guraguranŏa, a ɔpla kú a doa a ɔze kú a doa dŏ. ³⁰ À pì: Ñ tó mà ga kŭ Filisitininŏ! À kutuu kè, akŭ à ɔ yĭpaa kŭ gbānao, akŭ kpé pìi gbòro à sì Filisitini kínanŏa kŭ gbĕ kŭ ò kú a gŭnno ñ pínki. Gbĕ kŭ Samusi ñ dĕde a gagɔɔanŏn dasi de gbĕ kŭ à ñ dĕde gɔɔ kŭ à kú kŭ wĕndiiola. ³¹ A dakŭnanŏ kŭ a de bedeno sù ñ pínki ò a gĕe sè ò tào, akŭ ò a mira kpàkŭsŭ kŭ a de Manŏa pŏo, Zŏra kŭ Èsetaoluo dagura. À yă gŏgŏ Isarailanŏne ari wĕ baro.

RUTU

Naomi kũ Rutuo

1 ƆƆƆ kũ yǎgǎgǎrinƆ ten kí ble IsarailanƆ bũsun, nàa gě, akũ gǎgbě ke bò Betilihamu, YudanƆ bũsun, à gèe à ƆƆƆ pla kè MɔabunƆ bũsun kũ a nanƆ kũ a négǎgbě gběnanƆ planƆ. 2 Gǎgbě pì tón Elimelēki. A nanƆ tón Naomi. A néƆ tón MalonƆ kũ Kilišo. Eflata bũsu gběnanƆ. Ò gèe MɔabunƆ bũsun, akũ ò kú gwe. 3 Gwen Naomi zǎ Elimelēki gàn, akũ à gǎ gwe kũ a né gběnanƆ pla pinƆ. 4 Ò Mɔabu nɔgběnanƆ sè nɔnƆ ũ, a do tón Opa, a do sǎ Rutu. Ò kú gwe lán wě kuri taka bà, a gberan 5 MalonƆ kũ Kilišo gà n̄ pla n̄ pínki, akũ Naomi gǎ gǎ sari néƆ sari.

6 Kũ à kú MɔabunƆ bũsun gwe, à mà kũ Dikiri a gběnanƆ wěnda gwà à n̄ gbá pòble, akũ à soru kè à ta kũ a né nanƆ pinƆ. 7 Akũ à fùte gu kũ à kunwa à dà zén kũ a né nanƆ pinƆ, òten tá YudanƆ bũsun. 8 Akũ à pì a né nanƆ pinƆ: À era à tá á danƆ kīnaa. Dikiri gběke keáre lákũ a kè á gǎ kũ ò gànƆ nà kũ makũo. 9 Dikiri tó á baadi era à zǎ ke à vuteki le. Kũ à lé zǎmma, akũ ò Ɔ do manamana. 10 Ò pinƆ: Óni gé kũnwo n gběnanƆ kīnaame. 11 Akũ à pì a né gyaanƆ pinƆ: À era! Býyǎi áni gé kũmao? Mani era mà négǎgběnanƆ i de à le à zǎ kemma dan yá? 12 À era à tá! Ma zǎ kũ, mani le mà zǎ ke doru. Bee tó ma pì mani wé do zǎkenaai, akũ ma lè ƆƆsiala ma négǎgběnanƆ ò kǎao, 13 áni fǎ à n̄ dǎ ari ò ke zǎkǎ yá? Áni fǎ à gǎ kun pose n̄ yǎi yá? Oi, ma néƆ! Dikiri kpe limeneme. Yǎ kũ à á lé pì dí kemene nnaro fá!

14 Ò era ò nà Ɔ do, akũ Opa lé zǎ a zǎ daa, ama Rutu gi à nà. 15 Akũ Naomi pinƆ: Ò gwa, n gběndo ten tá a gběnanƆ kũ a tǎnanƆ. Ò era n̄ tá kǎao. 16 Akũ Rutu pinƆ: Òsun nakarama mà n tó mà táro. Gu kũ n gèsee pèten, ónigǎ lèlème. Gu kũ n kipan, gwen mani kipan. N gběnanƆ ni gǎ ma gběnanƆ ũ, n Luda ni gǎ ma Luda ũ. 17 Gu kũ n gan, gwen mani gan ò ma ví gwe. Ga baasiro pòke ni ó kěkǎaro. Tó ma kemma, Dikiri yǎ kemene pǎšipǎší. 18 Kũ Naomi è à zèo kũ à tá kǎaome, adi yǎke onè doru.

19 Akũ n̄ pla n̄ pínki ò gèe are ari ò kà Betilihamu. Kũ ò kà gwe, wète wǎ n̄ yǎ musu. GběnanƆ pì: Naomin gwe sǎ yá? 20 Akũ à pinƆ: Àsungǎ ma sísi Naomi doru, séde Mara, zaakũ Gbǎnasĩdapinkide pɔsirayǎ kèmene. 21 Ma ge wètea kũ pónƆ, akũ Dikiri sù kũmao Ɔkori. Bó yǎ mé à tò áni ma sísi Naomii? Dikiri bò ma kpeme, Gbǎnasĩdapinkide pì yǎ'ummanaa kpàmai. 22 Lákũ Naomi sù kũ MɔabunƆ bũsuo n̄an gwe kũ a né nanƆ Rutu, Mɔabu burio. Ò kà Betilihamu ƆƆƆ kũ ò nà ngǎkēnaame.

Rutu dakarena kũ Bɔaza

2 Naomi zǎ Elimelēki be gǎgbě ke kun, gbě zǎkǎ aruzekedeme, a tón Bɔaza. 2 Mɔabu nɔgbě Rutu pì Naomine: Ò tó mà gé bura nagǎ kǎnƆ we màgǎ té gbě kũ à ma wěnda gwà kpe. Akũ à pì a né gyaanƆ pinƆ: Ò gé! 3 Akũ à fùte à gèe nagǎ kǎnƆ we bura, àdigǎ té pòkērinƆ kpe. Akũsǎ bura kũ à gèen pì bi Elimelēki danƆ Bɔaza burame. 4 Akũ Bɔaza bò Betilihamu. Kũ à kà gwe, à fɔ kpà pòkērinƆ à pì: Dikiri gǎ kú kǎáo! Akũ ò pinƆ: Dikiri arubarika dangu! 5 Bɔaza pì a zǎkeri kũ à de a pòkērinƆ gwàri ũne: Dí mé à nɔkpare direkũ víi? 6 Akũ à wèa à pì: Nɔkpare pì bi Mɔabu nɔgbě kũ Naomi bò kǎao MɔabunƆ bũsun à sù kǎaome. 7 À pì mà tó à nagǎ kǎnƆ we pòkērinƆ kpe, akũ àten zǎ ke zaa kɔnƆ. Teran à sù kǎmma bo fíti kuta gũn.

8 Akũ Bɔaza gèe à pì Rutune: Ò ma yǎ ma. Òsun gé nagǎ kǎnƆ we bura pǎnden doru. Òsun gètewálaro. Ò gǎ la kũ ma nɔgbě zǎkerinƆ. 9 Ò wé do zǎ kũ òten kea n̄gǎ té n̄ kpe. Ma ò ma kefennanƆ ò su wari dɔmmaro. Tó ími teni n de, n̄ gé n̄ í kũ ò kà orozǎnƆ mi. 10 À kùtene à mii nàte à pì: À kè dera makũ kũ buri pǎnde nɔgběnanƆ ma ũ, n laakaríi dǎma, akũ n yǎ mana kèmene? 11 Akũ Bɔaza wèa à pì: Ò yǎ kũ n kè n zǎ danƆ n zǎ ga gbera òmene pínki, lákũ n n de kũ n dao tò nà kũ n bũsuo, akũ n su n vute gbě kũ n̄ n̄ dǎ yǎronƆ té. 12 Dikiri fǎna bonne yǎ kũ n kèe musu. Lákũ n su n ƆƆƆ Dikiri IsarailanƆ Luda oruu gũn nà, à a fǎna bonne manamana. 13 Rutu pì: Baa, n yǎ mana kèmene fá! N ma laakaríi kpàtemene, n yǎ nna ò makũ n zǎkerine, bee kũ n zǎkerinƆ doken ma ũro.

14 PòbleƆ Bɔaza pinƆ: Ò m̄ n̄ pò ble la n̄gǎ burodi zǎ dòoa. Akũ à vùte pòkērinƆ sare. Bɔaza pòblewe kpatanaa kpàa, akũ à pò blè à kǎ ari a kpàa gǎ. 15 Kũ à fùte àten gé pò kǎnƆ we, akũ Bɔaza ò kefennanƆ à pì: Bee tó àten pò kǎnƆ we nagǎ kũ à katena té, àsun wéi daaro. 16 À a sà kenƆ bobone nagǎ gũn à tó à a kǎnƆ we. Àsun pataaro.

17 Akũ à pò kǎnƆ wè ari ƆƆsi. Kũ à zǎ à a wé bò, à kà toko lé do taka bà. 18 Kũ à sè à tào be, akũ à pò kũ à a kǎnƆ wè pì mò a zǎ danƆ. À pòble kpàa kũ à gǎ pì kpàa do. 19 Akũ a zǎ da a là à pì: Mákpán n pò kǎnƆ wèn gbǎraa? N zǎ kè máa? Luda arubarika da gbě kũ à laakaríi dǎmman. Akũ à gbě kũ à zǎ kè a bura yǎ òne à pì: Gbě kũ ma zǎ kè a bura gbǎra tón Bɔaza. 20 Akũ Naomi pì: Ma Dikiri sáabu kè! À kpé àten gběke ke ókǎnƆ kũ ò bēnenƆ kũ ò gbě kũ ò gànƆ. Akũ à era à pì: Gbě pì bi ó danƆ kǎni buri mèn dome. 21 Akũ Mɔabu

ncgbě Rutu pì: À pìmene mà na a zīkerinɔa ari ò gé pò ké ò lákao. ²² Akū Naomi pì a né gyaano pìine: À mana ò gé kù a ncgbě zīkerinɔ de òsun wari dɔmma bura pānde gūnlo yāi. ²³ Akū à nà Bɔaza ncgbě zīkerinɔa. Adigɔ pò kɔnɔ wɛ ò kpe ari ò gèe ò nagā kù gbadoo ké ò làka. À kù a zā da beame.

Rutu kù Bɔazao zaa pówegbēkia

³ Naomi pì a né gyaano pìine: À mana mà be wetenne, gu kù òni le ògɔ kunwa aafia. ² Bɔaza kù ò kù kù a zīkerinɔ bi ó danenloo? Àkū mé àten pówegbēkia. Òsun tó à dɔ ò kù gwero ari à pò blè à í m̀i à làkao. ⁴ Tó à wùte, ò gu kù à wùten gwa, ò gé ò a biza lé sé ò wùte a gbá sare. Ani yā kù òni ke onne. ⁵ Akū à pìine: Yā kù ò ò pínki, mani kemɛ. ⁶ Akū à gèe pówegbēkia à yā kù a zā da òne pìi kè pínki.

⁷ Bɔaza pò blè à í m̀i, a pò kè nna. À gèe à wùte pówegbēkia tuku sare dire kpa, akū Rutu lɔtèi tɛne, à biza gò a gbáa à wùte gwe. ⁸ Lizāndo kù Bɔaza kè g̀iri, à vù kù io à lite, akū à lè ncgbě mé à wutena a gbá sare. ⁹ Kù à pì, dímeɛ, akū Rutu wèa à pì: N zīkeri Rutume. Ò n biza lé kùmalá, zaakū ma dane kāni kù ani ma bome n ù. ¹⁰ À pìine: Dikiri arubarika dangu! Gbēke kù n kè kpekpe díkĩna de a káakupɔla. Ndi gé kefenna wetero, takaside kesɔ aruzekede. ¹¹ Òsun tó vīna n kũro. Pò kù n wé kè pínki, mani kenne, zaakū wētedenɔn dɔ kù nɔ maname n ù ò pínki. ¹² Yāpurame! N danen ma ù, ama dane kāni pānde kun à kāni demala. ¹³ Ò i la gwāniala, zia kɔnɔ tó à ye à n bome, à mana, à n bo. Ama tó adi wero, ma s̀i kù Dikirio mani n bo. Ò i la ari gu dɔ.

¹⁴ À wutena a gbá sare gwe ari gudɔ, akū à fùte ari gu gɔ gé ké, zaakū Bɔaza pìine àsun tó gbēke dɔ kù à s̀u pówegbēkiaro. ¹⁵ À pìine dɔ: Ò n pòdangāa poro ògɔ kùna. Kù à kùna, akū Bɔaza nagā kàne zaka lé suddo à dìne, akū à tào be. ¹⁶ Kù à kà be, à zā da a là à pì: Yā kè deraa? Akū à yā kù gɔgbě pìi kène òne pínki, ¹⁷ à pì: À ma gba nagā zaka lé suddo díkĩname. À pì à mana mà tá ma zā da kia kɔkɔriro. ¹⁸ Akū Naomi pì: Ò vute tɛne ari ò yā pì lakana dɔ, zaakū gɔgbě pì ni kámma bo gbāra yā pì lakanaa sariro.

Rutu zākena kù Bɔazao

⁴ Bɔaza gèe à vùte wēte bīnilea, akū à è dane kāni b̀ori kù à a yā òo pì ten su. Akū à pì: Ma gbě, ò m̀ó ò vute. ² Akū à wēte gbě zɔkɔnɔ sisi gbēnɔn kuri à pì

ò vute. ³ Akū à pì dane kāni kù ani a sura ba pìine: Naomi kù à s̀u kù Mɔabunɔ b̀usuuo teni ó vīni Elimeleki bura kpado yía. ⁴ Akū ma è à mana mà a yā onne, de ò lú ó gbě zɔkɔ kù ò vutena lanɔ wára. Tó ò ye ò lúme, ò lú. Tó ò ye ò lú s̀ro, ò omene mà ma, zaakū mɔkɔn mé ò ò luna zé vī. Tó ò n bakanlo, séde makū mà lú. Akū gɔgbě pìi pì: Mani lú. ⁵ Akū Bɔaza pì: Tó ò n bura pìi lù Naomi kù Mɔabu ncgbě Rutuoa, òni gbě kù à g̀a gyaano le dɔ, de a tó le à g̀a a túbia. ⁶ Akū dane kāni b̀orii pìi pì: Tó len à de le, mani lúro, de màsun ma zīda túbia yakaro yāi. Ò n pò lú, zaakū mani f̀i mà lúro. ⁷ Isarailanɔ b̀usun yā tó gbě ten bura lú ke tó àteni a lilin ke, tó àten yā m̀i láka, àdi a kyate gbá do bo à kpá gbēame yā pì lakana sèeda ù Isarailanɔne. ⁸ Kù dane kāni b̀orii pìi pì Bɔazane à lú, akū à a kyate b̀ò à kpá Bɔazaa. ⁹ Akū Bɔaza pì gbě zɔkɔnɔ pìine kù gbě kpanɔ ò pínki: Ákɔnɔme sèedadeno ù gbāra, kù ma Elimeleki kù Malonuo kù Kilišo p̀nɔ lù Naomia pínki. ¹⁰ Akū ma Malonuo gyaano Rutu, Mɔabu ncgbě lè nɔ ù dɔ, de gbě kù à g̀a pì tó le à g̀a kù a túbia, de a tó s̀un ga a gbēnɔ t́e ke a wēte díkĩna gūnlo. Ákɔnɔme yā pìi sèedadeno ù gbāra.

¹¹ Akū gbě zɔkɔnɔ pìine kù gbě kù ò kù gānu gūnno pì ò pínki: Ókɔnɔme sèedadeno ù. Dikiri tó ncgbě kù àten gè ò nɔn pì g̀a lán Rahila kù Leao bà, kù ò Isarailanɔ buri kè. Ani tó ò gbāna kù Eflata b̀usun ò tó bo Betilhamu. ¹² Dikiri tó buri kù ani kpámma kù ncgbě pìionɔ g̀a lán Perezi kù Tama ò Yudanɛ burinɔ bà.

Dauda buri bozire

¹³ Akū Bɔaza Rutu sè nɔ ù. À wùte kāao, akū Dikiri tó à nò s̀i, akū à né ò gɔgbě ù. ¹⁴ Akū ncgbēnɔ pì Naomine: Ó Dikiri sáabu kè, adi ò tó buri sari gbāraro. Luda tó né pì tó bo Isarailanɔ t́e. ¹⁵ Ani ò laakari kpátenne, ani ò gwa ò zīkūnaa gūn, zaakū ò né gyaano kù à yenyí mé à a òne, akūsɔ à mananne de négɔgbě gbēnɔn suplanɔla. ¹⁶ Akū Naomi né pìi sè à kpá a kùla à g̀a gwàri ù. ¹⁷ Akū ncgbě kù ò kù gweno pì: Ó négɔgbě ò Naomine. Akū ò tó kpàne ɔbedi. Ákūme Yesɛ de, Dauda dizi ù.

¹⁸ Perezi burinɔ tón dí:

Perezi mé à Ezerɔnu ò,

¹⁹ Ezerɔnu Ramu ò, Ramu Aminadabu ò,

²⁰ Aminadabu Nasɔ ò, Nasɔ Salamɔ ò,

²¹ Salamɔ Bɔaza ò, Bɔaza ɔbedi ò,

²² ɔbedi Yesɛ ò, akū Yesɛ Dauda ò.

1 SAMUELI

Samueli 1:1-7:17

Solu 8:1-15:35

Solu kũ Daudao 16:1-31:13

Elekana kũ a gbẽno

1 Gõgbẽ ke kú Rama, Eflaimu bũsu gusĩsĩden. Zufu burime, a tón Elekana, Yeroamu néme. Eflaimu buri kũ òdi pi Zufu pi mé à Tohu ì, akũ Tohu Eliu ì, akũ Eliu Yeroamu pii ì. ² Elekana nɔnɔ vĩ mèn pla, a káaku tón Ana, a plade tón Penina. Penina mé à néno vĩ, Ana s̄s̄ à né v̄iro. ³ Wẽ kũ wẽeo gõgbẽ pii dì bo a wẽte gũn à gé donyĩ ke Dikiri Zĩkaridene zaa Silo à sa oa. Eli négõg-bẽ mèn planɔ ɔfini kũ Fineasio kú gwe Dikiri gbàgbarinc ũ. ⁴ Gɔɔ kũ Elekana sa ò, àdi a nòbo kpá a nanc Peninaa kũ a négõgbẽno kũ a néno gbẽno ñ pínki, ⁵ akũ àdi a leu pla kpá Anaa kũ à yei yã, bee kũ Dikiri à kè para ũ. ⁶ A gõba pi s̄s̄, àdigõ a fobo a parakena yã, de à a nèse futene. ⁷ Len àdigõ kene le wẽ kũ wẽeo. Tó Ana gẽe Dikiri kpé gũn, a gõba pii dì a fobo, akũ àdi ɔɔ dɔ ari à fua à p̄p̄ ble. ⁸ Akũ a zã dì a lá: Ana, b̄s̄ mé à n le, nten ɔɔ dɔ, ñdi p̄p̄ bleroo? À kè dera n nèsee yàkaa? Má denne négõgbẽ mèn kurilaroo?

⁹ Zĩkea kũ ò kú Silo, ò p̄p̄ blè ò làka, sa'ori Eli vutena gbàaa Dikiri kpé kpélele, akũ Ana fùte ¹⁰ kũ nèseyakana z̄k̄z̄o, à wé kè Dikiria kũ ɔɔdɔo manamana. ¹¹ Akũ à lé kè Dikiria à p̄p̄: Dikiri Zĩkaride, ñ tó makũ n zòbleri yã dɔngu! Ñ ma wẽnda gwa! Tó ma yã dí s̄nguro, akũs̄ n ma gba négõgbẽ, mani a kpámma n p̄p̄ ũ ari a wẽndi lén, gẽ ni na a miia zikiro. ¹² Kũ a wékena Dikiriaa p̄p̄ ten lákaro, akũ Eli teni a lé gwa tíii. ¹³ Ana ten adua p̄p̄ ke a swẽe gũn, a lé mé àten ke zúki-izuki, adi yã o à bò a lén gbẽke màro. Eli ten da wẽ teni a dem̄e, ¹⁴ akũ à p̄p̄: Wẽ nigõ n de ari b̄rem̄e? Ñ mi kè wẽa. ¹⁵ Akũ Ana wèa à p̄p̄: Adi ke lenlo Baa! Nɔgbẽ p̄s̄iraden ma ũ, mádi wẽ ke í gbãna ke miro. Mateni ma yã'ummanano o Dikirineme. ¹⁶ Ñsun makũ n zòbleri dite nɔgbẽ p̄p̄ ũro. Ma nèse yakana kũ ma kunna bídi gũwo mé à tò maten wé ke la ari tera. ¹⁷ Akũ Eli p̄p̄: Ñ tá aafia. Isarailano Luda n gba p̄p̄ kũ n wé kèaa. ¹⁸ Akũ Ana p̄p̄: Ñ tó makũ n zòbleri yã kángu. Akũ à tà à p̄p̄ blè a ãnn wère.

Samueli inaa

¹⁹ Kũ gu d̄, ò fùte kɔnkɔkɔkɔ ò gèe ò donyĩ kè Dikiri. Akũ ò èra ò tà ñ wẽtea Rama. Kũ Elekana wùte kũ a nanc Anao, a yã d̄ Dikirigu. ²⁰ Gɔɔ birean à nò s̄ à né ì gõgbẽ ũ, akũ à tó kpàne Samueli, zaakũ à p̄p̄: Ma a wé kè Dikiriame.

²¹ Akũ Elekana fùte kũ a bedeno ñ pínki, ò èra ò gèe sa kũ òdi o wẽ kũ wẽeo o Dikiria, ò lé kũ ò gbẽne fina bo. ²² Ama Ana dí géro. À p̄p̄ a zãne: Tó né pii kè, akũ mani gé a m̄ Dikiri, anigõ kú gwe gɔɔ s̄inda pínki. ²³ Akũ a zã p̄p̄: Lákũ à kènne mana nà ñ ke. Ñ mena ari à kè. Dikiri tó yã p̄p̄ ke. Akũ nɔgbẽ p̄p̄ a né gwà ari à gèe à kè.

²⁴ Kũ à kè, akũ à a sè à gèe kãao Dikiri kpén Silo kũ zùsa wẽ aakõo kũ wísitio konko do kũ sèwèo tũru do. Né pii kè kefenna ũ. ²⁵ Kũ ò zùsaa pii kũtu kpà, akũ ò gèe kũ né piio Eli kínaa. ²⁶ Akũ Ana p̄p̄: Baa, ñ gaafara kemene! Kũ n kunnaao makũme nɔgbẽ kũ à ze la maten wé ke Dikiria n wára ũ. ²⁷ Né díkĩnan ma wé kè Dikiria, akũ à ma gba p̄p̄ kũ ma gbèkaaa pii. ²⁸ Abire yãin ma su a kpá Dikiria, de àgõ kun a p̄p̄ ũ ari a wẽndi lén. Akũ ò donyĩ kè Dikiri gwe.

Ana aduakena

(Luk 1:46-55)

2 Akũ Ana aduaa kè à p̄p̄: Ma nèse ten yáa dɔ Dikiria, ma mi dana ía Dikiri yã. Maten woo ke ma iberenɔ, ma p̄p̄ kè nna, kũ à ma sura bà. ² Gbẽke kú adona lán Dikiri bàro, gbẽke kun lán a bàro, gbèsi ke kun lán ó Luda bàro. ³ Àsun yã b̄te kũ ȳnkɔoro, àsun tó z̄ida bina yã bo á lénlo, zaakũ Dikiri Ludame yãd̄ri ũ, àkũ mé àdi ó yãkenano ȳ à gwa. ⁴ Gõsa gbãnanc sá è'è, ama gbẽ funanc gbãna asa d̄ ñ pi. ⁵ Gbẽ kãna ten a z̄ida aya ke p̄ble yã, ama nà ten gbẽ kũ àteni a de yã de doro. Para né ì mèn suppla, ama nédasi'irii gõ wẽnda. ⁶ Dikiri mé àdi tó gbẽ ga, akũs̄ àdi tó gbẽ gõ kun. Àkũ mé àdi tó gbẽ gẽ bũsuu gũn, akũs̄ àdi gè vu. ⁷ Dikiri mé àdi su kũ takasio kũ kunna nnao, àdi ɔ t̄ gbẽkenɔ, àdi gbẽkeno sé lei. ⁸ Àdi wẽndadenc bo bũsutitin, àdi takasidenc bo tuburan. Àdi ñ vute gu dok̄o kũ kínenɔ,

àdi tó ò kpata ble kù gakurio.
 Zaakù zíte pétekinò bi Dikiri pómé,
 akù à andunia kàtea.
 9 Àdi a gběncò gbápeteki dākpāñne,
 àdi yāvānikerinò dúgu zǐ gusiran.
 Gbēke ni fǐ à ɔsì nē kù a zǐda gbānaoro.
 10 Dikiri ni a iberenò ú lǐ,
 ani pata a iberenò zaa musu,
 ani yākpate ke kùñwo ari andunia lézekia.
 Ani kína kù à kàa gba gbāna,
 ani gbě kù à sèe pìi mì da ía.
 11 Akù Elekana tà a be wēteta Rama, akù négǔgbě pìi gǔ,
 àten zǐ ke Dikirine kù sa'ori Elio.

Eli négǔgběncò

12 Eli négǔgběncò bi né pāsīnɔmē, òdi Dikiri daro. 13 Yā kù sa'orii pìncò dì keñnen dí. Tó gbě sa ò, gɔɔ kù àten nòbɔ pì fùfu ke, sa'ori ìba ke dì su kù saka gāne aakǔdeò kùna. 14 Akù àdi sí ta gūn ke oro ke m'oro, akù sa'ori dì pǎ kù saka pìi bòò sé a pǎ ù pínki. Len òdi ke Isaraila kù ò sù Silonɔne le hí pínki. 15 Bee ari ògǔ gē nòbɔ kpá téa a nísì láka, sa'ori ìba ke dì su à pi gbě kù à sa òò pìine: Ñ nòbɔ kpá sa'oria à kpá téa, zaakù ani we à nòbɔ fùfukena símmaro, sé a búsu. 16 Tó gbě pìi pìne áni nòbɔ kpá téa gīa a nísì láka, gbasá pǎ kù à yei à sé sà, akù ìbaa pìi dì pi: Oi! Ñ kpáma gǔnò! Tó n gi, mani bo kù gbānao. 17 Kefenna pìncò durunna zǎkǎ Dikirine manamana, zaakù òteni a sa'onɔbɔ gya bome. 18 Négběncò Samueli sǎ àdigǔ zǐ ke Dikirine kù uta lokommao dana. 19 A da dì uta gyaba fítinna zǎne. Tó àten su sa o kù a zāo wē kù wēo, akù àdi suone. 20 Eli dì sa mana o Elekana kù a nɔ pìio à pi: Dikiri n gba né dɔ kù n nɔ pìio, né kù à a wé kè akù à kpá Dikiriaa pìi gēne ù. Akù òdi tá hí bea. 21 Akù Dikiri arubarikaa dà Anane, à èra à né ì mèn sɔɔro, gǔgbě aakǔ, nɔgbě pla. Négběncò Samueli sǎ àten zǎkǎ kù Dikiri zǐ. 22 Eli zǐ kù yúkuyuku, à yā kù a néncò ten ke Isarailanɔne mà pínki kù lákù òdi wúte kù nɔgbě kù òdigǔ zǐ ke dakareki kuta kpéleleancò nà. 23 Akù à hí lá à pi: Bó mé à tò àten yā ke lee? Ma mà gbě sínda pínki teni á yāvānikena o. 24 Àsun ke lero ma néncò! Baaru kù ma mà kù àten dagula Dikiri gběncò té pì manaro. 25 Tó gbě durunna kè a gbédakene, Luda ni a yā gǔgǔ, ama tó gbě durunna kè Dikirine, dí mé ani kúte kené? Akù ò gi hí de yā mai, zaakù Dikiri zè kù hí dedena yāome. 26 Négběncò Samueli sǎ, àten zǎkǎ kù àten kara. Àdigǔ nna kù Dikirio kù gbě sínda pínki.

Àlesi bēne dɔna Eli bedenɔ

27 Akù Luda gbēke sù à pi Eline: Dikiri pì, gɔɔ kù n dizi Haruna bedenɔ ten zò ble Firi'aunane zaa Misila, a bo a surǔmma tētētē, 28 Isaraila burinɔ té pínki n dizi Harunan a sè a gbàgbari ù. Akù à a gbagba, à turaretiti kàare tén kù sa'o'utao dana. Dikiri pì, a sa'opɔ kù Isarailanɔ dì kpáta kpá a burinɔ pínki. 29 Dikiri pì, bó mé à tò adì a sa'ona nòbɔ zǎ kù gbáo kù gba kù a dìte ò suoare a kpé gūnwo? À pì, bóyāi ndì n néncò dìte deala,

akù àten mè kpá kù a gbě Isarailanɔ sa'ona nòbɔ man-aoo? 30 Abire yāi Dikiri Isarailanɔ Luda pì, a dìte yā n burinɔ kù n dizi burinɔ mé ògǔ a gbagba ari gɔɔ sínda pínki, ama tera adì we abirekùì dorò. À pì, gbě kù à a kpe tàn áni bèere línē, gbě kù à a gya bò áni ke pǎ ùro. 31 Ñ ma! À pì, gɔɔke ni su, áni n be gbāna símma kù n de be pǎo. Mare zǐ ke nigǔ kù n ɔnn dorò. 32 Ñni wari e a bea. Bee tó a arubarikaa pisi Isarailanɔ hí pínki, mare zǐ ke nigǔ kù n ɔnnlo ari gɔɔ sínda pínki. 33 N ɔnden ni gaga zégbān hí pínki. N gbě kù adì a bo a gbagbazǐ gūnlo ni tó n wé bobo kù ɔɔɔɔ, n pɔ ni sira kù. 34 N né gběncò pla ɔfini kù Fineasio ni gaga gɔɔ dokɔn zǐ hí pínki. Abirekù nigǔ denne sèeda ù kù yā kù a ò ni ke pínki. 35 Dikiri pì, áni gbě sé sa'ori náanide ù, ani a pɔyenyina ke lákù á yei nà. Áni a burinɔ gba gbāna gín-gin, anigǔ zǐ ke kína kù áni káne ari gɔɔ sínda pínki. 36 N buri kù ò gǔnò ni su ò kúte kené ɔɔ ke burodi yāi ò pi: Ñ sa'ori zǐ ke dawere ò ke, de ò pǎ fítinna le ògǔ ble.

Dikiri lézuna Samuelii

3 Négběncò Samueli ten zǐ ke Dikirine Eli zǐ. Gɔɔ birea Dikiri yā dì su gběa likalikaro, akù wégupu'ena kun dasiro. 2 Zíkea Eli wutena a wútekia. A wé búsa, àten gu e manamana dorò. 3 Samueli wutena Dikiri kpén, gu kù Luda àkpati kunwa. Luda fitila dí ga kòro. 4 Akù Dikiri lé zù Samuelii. À wèa à pi: Makù dí! 5 Akù à bàa lè à gèe Eli kínaa à pi: N lé zùmain yá? Ma su. Akù à pìne: Mádi lé zunyíro. Ñ gé wúte. Akù à èra à gèe à wúte. 6 Dikiri èra à lé zùì dɔ, akù à èra à gèe Eli kínaa à pi: N lé zùmain yá? Ma su. Akù à pi: Ma né, mádi lé zunyíro. Ñ gé wúte. 7 Samueli sǎ à Dikiri dǎ gīaro, Dikiri yā dí sua yā kòro. 8 Dikiri èra à lé zùì a gēn aakǔde, akù à fúte à gèe Eli kínaa dɔ à pi: N lé zùmain yá? Ma su. Akù Eli dǎ sà kù Dikiri mé àten lé zu kefenna pìii. 9 Akù à pìne: Ñ gé wúte. Tó à lé zùnɔ sà, ñ pi: Ñ yā o Dikiri, n zòbleri sǎ dɔ. Akù Samueli gèe à wúte a wútekia. 10 Dikiri sù à zè gwe, à lé zùì lákù à kè yā nà à pi: Samueli! Samueli! Akù Samueli pì: Ñ yā o Dikiri, makù n zòbleri ma sǎ dɔ. 11 Akù Dikiri pìne: Ñ ma! Mani yā ke Isarailanɔ té, gbě kù à a baaru mà ni keke à sǎ wēmē. 12 Gɔɔ birea mani àlesi kù ma dǎ Eli bedenɔ ke pínki zaa a naanaa ari a midenaaa. 13 Ma pìne mani tó yā gǔ wí a bedenɔ musu ari gɔɔ sínda pínki yā vāni kù à a yā dǎ yāi. A néncò hí zǐda kpe bò, akù adì gínnero. 14 Abire yāi ma la dà Eli bedenɔ yā musu ma pì: Sa'ona ke gbadana ni Eli bedenɔ taari kēm̄ma zikiro. 15 Samueli wúte ari gu dǎ, akù à Dikiri kpé gbàncò wēwē. À wégupu kù à è ona Eline vīna vī. 16 Akù Eli a sisì à pi: Samueli ma né! À wèa à pi: Makù dí! 17 Akù à la à pi: À pinne deraa? Ñsun yā pì utemenero. Tó n yā kù à ònne ke utemene, Luda yā kenne pāsípāsì. 18 Akù Samueli yā pìi bàbane pínki, adì a ke utenero. Akù Eli pì: Dikirime a ù. Lákù à kène mana nà à ke. 19 Samueli ten zǎkǎ kù, akùsǎ Dikiri kù káao. Adì tó yā kù à òò lète pāro. 20 Akù Isaraila kù ò kú zaa Dā ari Besebanɔ dǎ hí pínki sà kù Samueli bi Dikiri annabiime

yāpura. ²¹ Dikiri digɔ bo àgɔ su Samuela Silo, gu kũ à a zida m̀nɛn káaku. Àdi yā onɛ, akũ Isarailanɔ teni a yā ma ń pínki.

Filisitininɔ Dikiri àkpati sinaa

⁴ Isarailanɔ b̀tɛ̀ è g̀è Filisitininɔ kũ z̀iio. Ò bùraa kàtɛ̀ Ebeneza, Filisitininɔ s̀, Afeki. ² Filisitininɔ z̀iɔ̀ p̀òrò è g̀èo Isarailanɔ. Kũ z̀i gbàna kũ, akũ Filisitininɔ Isarailanɔ blè è ń dɛdɛ z̀iɔ̀lan gwe lán gbɛ̀nɔn wàa baro taka bà. ³ Kũ Isarailanɔ s̀ ń bùran, ń gbɛ̀ z̀kɔ̀n p̀i: B̀yāi Dikiri tò Filisitininɔ ó blé kũ z̀iio gbàraa? Ò gé è Dikiri bàka kunna kũoo àkpati sé Silo è suo àgɔ kú kũoo, de àgɔ ó bo ó iberɛnɔ ɔ́. ⁴ Akũ è gbɛ̀nɔ z̀i Silo è g̀è è Dikiri bàka kunna kũnwo àkpatii sè è s̀uò. Àkũmɛ Dikiri Z̀ikaride k̀iblegba ù k̀erubunɔ dagura. Eli né gbɛ̀nɔn planɔ ɔ́fini kũ Fineasio kú kũ àkpatii piio gwe. ⁵ Kũ è kao Isarailanɔ bùran, è f̀tɛ̀ kũ p̀ɔnna wikio ń pínki ari z̀tɛ̀ ỳgã. ⁶ Kũ Filisitininɔ wiki p̀ii mà, è p̀i: B̀yāi wiki gbàna mé à dɔ Eberunɔ bùran lɛɛ? Kũ è d̀s̀ Dikiri àkpati mé à k̀ipa ń bùran, ⁷ v̀ina ń kũ è p̀i: Tāna ke k̀ipa ń bùrammɛ. Yā g̀i kũoo sà! Yā dí taka dí ke zikiro. ⁸ Yā g̀i kũoo! Dí mé ani ó bo tāna gbānade p̀inɔ ɔ́i? Tāna p̀inɔ mé è yā g̀atɛ̀ Misilanɔnɛ gbārannan. ⁹ Ókɔ̀n Filisitininɔ è swɛ̀ d̀tɛ̀ è g̀ɔgbɛ̀ke ke. Tó ódi ke lero, óni z̀ è ble Eberunɔnɛ lákũ èten blewɛ̀ nà. Ò g̀ɔgbɛ̀ke ke è z̀i ká kũnwo.

¹⁰ Akũ Filisitininɔ f̀tɛ̀ Isarailanɔ kũ z̀iio è ń fu, akũ ń baadi bàa lè è tà be, zaakũ ń dedɛnaa kè dasi. Filisitininɔ ń gbɛ̀ kũ è tɛ̀ g̀ɛ̀sɛnɔ dɛdɛ gbɛ̀nɔn dúbu barakuri. ¹¹ Ò Luda àkpatii s̀, akũ è Eli né gbɛ̀nɔn planɔ ɔ́fini kũ Fineasio dɛdɛ.

¹² Biliaminu buri gbɛ̀ke b̀ò z̀iɔ̀lan à bàa lè è g̀è Silo z̀i piia. À a p̀okasanɔ g̀à è k̀èk̀è à bùsuo kú a miia. ¹³ Kũ à kà, è Eli lè vutena gbàaa zé sare, àten gu dākpa, zaakũ a laakari kpatenaro Luda àkpati yāi. Kũ gbɛ̀ p̀ii g̀è wɛ̀ten, à baaru kpa wɛ̀tedɛnɔnɛ, akũ èten ɔ̀ɔ̀ dɔ ń pínki. ¹⁴ Kũ Eli wiki p̀ii mà è p̀i: Zuka dí b̀ò máa? Akũ gbɛ̀ p̀ii kè likalika à gé onɛ. ¹⁵ Eli z̀i kũ è kà wɛ̀ basɔ̀ro plansari, a wé g̀ɔ̀ dāadāa, adi gu e doro. ¹⁶ Akũ gbɛ̀ p̀ii p̀inɛ: Teran ma bo z̀iɔ̀lan, ma bo zaa gwe kũ bàao gbāramɛ. Akũ Eli a là è p̀i: B̀yāi mé à kè gwee, ma gbɛ̀? ¹⁷ Baarukparii p̀ii wèa è p̀i: Isarailanɔ bàa lè Filisitininɔnɛ, akũ Filisitininɔ ń dedɛ dasidasí. N né gbɛ̀nɔn planɔ ɔ́fini kũ Fineasio g̀à dɔ. Ò Luda àkpatii s̀imma dɔ. ¹⁸ Kũ à Luda àkpati yā è, Eli b̀ò a gbàaa à lètɛ̀ kpedangara wɛ̀tɛ̀ b̀inile sare, akũ a wakaa è à g̀à, zaakũ à z̀i kũ, akũs̀ gbɛ̀ kàname. À d̀ò Isarailanɔnɛ are ari wɛ̀ bupla.

¹⁹ Eli né Fineasi nanɔ ǹsina, à kà né'ina. Kũ à Luda àkpati sina baaru mà kũ a zā de ganao kũ a zā ganao, akũ à k̀tɛ̀ à né i, zaakũ ǹwāwā f̀tɛ̀a. ²⁰ Kũ àten gbāsí lé, gbɛ̀ kũ è a kũkũnanɔ pine: Nsun tó v̀ina ń kũro, zaakũ n né i g̀ɔgbɛ̀ ù. Ama adi wɛ̀mmaro, adi ń yā daro. ²¹ Akũ à t́ kpa né piine Ikabodu è p̀i: Isarailanɔ gakuri k̀ò è. Zaakũ è Luda àkpatii s̀imma, akũs̀ a zā de kũ a zāo g̀aga dɔ. ²² À p̀i: Isarailanɔ gakuri k̀ò è, zaakũ è Luda àkpatii s̀imma.

Luda àkpati kunna Filisitininɔ k̀inaa

⁵ Kũ Filisitininɔ Luda àkpatii s̀, è b̀ò Ebeneza è t̀ào Asadɔdi. ² Akũ è g̀èo ń tāna Dagɔ kpén è d̀tɛ̀ è sare. ³ Kũ gu d̀, Asadɔdidɛnɔ f̀tɛ̀ k̀ɔnkɔk̀ɔnkɔ, akũ è è Dagɔ lètɛ̀ z̀tɛ̀ a gbɛ̀rea Dikiri àkpati are. Akũ è Dagɔ sè è v̀tɛ̀ a gbèn. ⁴ Kũ gu d̀ dɔ, è f̀tɛ̀ k̀ɔnkɔk̀ɔnkɔ, akũ è è Dagɔ lètɛ̀ z̀tɛ̀ a gbɛ̀rea dɔ Dikiri àkpati are. A mì kũ a ɔ̀nɔ ẁwokɔ̀a katena kpélele gb̀iia. A gbān mé à g̀ɔ̀ diten a do. ⁵ Abire yāi Dagɔ gbàgbarinɔ kũ gbɛ̀ kũ èten g̀è a kpén Asadɔdinɔ d̀i g̀èse péte a kpé kpélele gb̀iiaro ari kũ a gbārao.

⁶ Dikiri ɔ̀ t̀s̀ Asadɔdidɛnɔ à ń ásarua kè à gbèna kàngu, Asadɔdi kũ a lakutunɔ pínki. ⁷ Kũ Asadɔdidɛnɔ è lɛ, è p̀i: Isarailanɔ tāna àkpati ni lè àgɔ kú kũoo la doro, zaakũ àten ɔ̀ t̀wá kũ ó tāna Dagɔ pāsípāsí. ⁸ Akũ è gbɛ̀nɔ z̀i è ń k̀inanɔ kàkara ń pínki, akũ è ń lá è p̀i: Deran óni ke nà kũ Isarailanɔ tāna àkpatiioo? Akũ è p̀i: Ò géo Gata. Akũ è g̀èo.

⁹ Kũ è k̀ào gwe, Dikiri ɔ̀ t̀s̀ wɛ̀tɛ̀ gwe denɔa dɔ, akũ wɛ̀tɛ̀ p̀ii wã. Dikiri gagagyā kàngu, gbèna dàñla ń pínki né f̀tɛ̀ gbɛ̀ z̀kɔ̀. ¹⁰ Akũ è g̀è kũ Luda àkpatii piio Ekerɔnu. Kũ èten g̀èo, wɛ̀tɛ̀pidɛnɔ wiki lè è p̀i: Ò g̀èwái kũ Isarailanɔ tāna àkpatiio, de è ó dɛdɛ ó buriame. ¹¹ Akũ è gbɛ̀nɔ z̀i è ń k̀inanɔ kàkara ń pínki è p̀inɛ: À Isarailanɔ tāna àkpati sé à t̀ào a gbèn, de àsun ó dɛdɛ ó buriaro. Zaakũ gaga tò wɛ̀tɛ̀ p̀ii wã, Luda ɔ̀ t̀s̀mma gwe manamana. ¹² Gbèna kà gbɛ̀ kũ odi garonɔgu, akũ wɛ̀tɛ̀pidɛnɔ wiki kà ludambe.

Erana kũ àkpatiio Isarailanɔ b̀usun

⁶ Dikiri àkpati kú Filisitininɔ b̀usun ari m̀ɔ suppla, ² akũ è sa'orinɔ kũ m̀sokerinɔ kàkara è ń lá è p̀i: Deran óni ke nà kũ Dikiri àkpatiioo? À owɛ̀ lákũ óni ke nà è t̀ào a gbèn. ³ Akũ è wɛ̀mma è p̀i: Tó áten tá kũ Isarailanɔ tāna àkpatiio, àsun t̀ào koriro. À a gba ṕ á taari yāi, áni aafia le, áni yā kũ à tò adi ɔ̀ goáwaro d̀s̀. ⁴ Akũ è ń lá è p̀i: B̀n óni a gba è t̀ào ó taari yāii? Ò wɛ̀mma è p̀i: À wura pi lán gbèna bà m̀nɛn ɔ̀ɔ̀ro kũ ènenɔ dɔ m̀nɛn ɔ̀ɔ̀ro á k̀inanɔ dasi lén, zaakũ gyā dokɔ̀nɔ pi á lé kũ á k̀inanɔ á pínki. ⁵ À á gbènnanɔ taka pi kũ ène kũ ètení ó b̀usu yaka takanɔ, à Isarailanɔ tāna kpe tao. Ke ani ɔ̀ gowá kũ ó t̀ānanɔ kũ ó b̀usuuo gwɛɛ? ⁶ B̀yāi á ye à s̀āgbāna ke lákũ Misilanɔ kũ Firi'aunao kè nàa? Kũ à ń wé t̄a ari è Isarailanɔ gbàre è tà, a yā dí d̀águroo? ⁷ Tera sà è gé à z̀ugo dufu ke, à su kũ z̀ù nérande m̀nɛn pla kũ èdi gbāngo dàñne yāronɔ. À gó pi d̀mma, à ń né kũ è t̀érýinɔ k̀émma à tá kũnwo ń karaa gũn. ⁸ À Dikiri àkpati sé à da gó p̀ii gũn, à wura ṕ kũ àten kpāzā á taari yāinɔ ká batan à d̀tɛ̀ àkpatii p̀ii sare, à z̀unɔ ká zén è géo ⁹ àgɔ gwa. Tó àkpatii p̀i a b̀usu zé sè àten gé Besemesi kpa, akũ mé à kisira z̀kɔ̀ p̀ii z̀iwá. Tó adi s̀tɛ̀ gwe s̀ro, ónigɔ d̀s̀ kũ akũ mé à ɔ̀ t̀wáro, yā mé à s̀u lɛ.

¹⁰ Akũ è kè lɛ, è gó d̀ z̀ù nérande m̀nɛn planɔ è ń nénɔ kà kara gũn, ¹¹ akũ è Dikiri àkpatii dà gó p̀ii gũn kũ bata kũ wura ènenɔ kũ gbèna takanɔn kú a gũnwo.

12 Akū zùu pìnc zé sè sùsu ò are dɔ Besemesi zéa, òten gé òten ɔ́ dɔ, odi lite ɔplai ke ɔzeiro. Filisitini kínanc té n kpe ari Besemesi bùsu lén.

13 Besemesidenc ten pówε keke guvuten. Kū ò wé sè musu, ò àkpatii pìi è, akū n pɔ kè nna kū a enaao. 14 Kū gó pìi kà Besemesi gbε Yɔsua búgbεεa, akū à zè gbè gbèntεε sare gwe. Akū Levinɔ Dikiri àkpatii pìi bò kū bata kū wura pónɔnc kú a gūnwɔ, ò kàte gbè gbèntεε pìia. Akū Besemesidenc gó pì lí zǔzǔkǔrε yàka ũ, ò sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū ò Dikiria kū zùu pìnc. Zǐ pìia ò sa'opɔ kū òdi ká tén à té kúnɔ ò Dikiria kū sa'opɔ pāndenc. 16 Filisitini kína gbèncɔnc sɔɔronɔ yā pìi è, akū ò èra ò tà Ekerɔncu zǐ pìia. 17 Wura gbèncɔnc Filisitiniɔnc kpāzā Dikirine n taari yāincɔnc dí: Asadɔdi pɔ do, Gaza pɔ do, Asakelɔnci pɔ do, Gata pɔ do, Ekerɔncu pɔ do. 18 Wura èncɔnc kun dɔ Filisitini wéra pìnc dasi lén, n kína gbèncɔnc sɔɔronɔ pɔ ũ. N wéra bīncide pìnc baadi kū a lakutɔnc. Gbè gbèntεε kū ò Dikiri àkpatii dítea Besemesi gbε Yɔsua búgbεεaa pìime sèeda ũ ari kū a gbārao. 19 Akū Dikiri Besemeside kenc dèdε, kū ò a àkpatii gūnc gwà yāi. À n dεdε gbèncɔnc baaakɔ akurime, akū ò wèncda ɔ́ dɔ, kū Dikiri kakate zǔkǔɔ kpānyǐ yāi. 20 Akū Besemesidenc pì: Dí mé ani fǐ à zε Dikiri Luda kū à kú adona pì areε? Óni àkpatii pì kpāzā dínɔc kínaa sàa? 21 Akū ò gbènc zǐ Kiriayarimudenc ò pì: Filisitiniɔnc sù kū Dikiri àkpatii. À mǔ à sé à táo á kínaa.

Samueli dona Isarailanɔnc are

7 Akū Kiriayarimudenc sù ò Dikiri àkpatii pìi sè ò tào Abinadabu bea sǐsǐi musu. Akū ò a né Eleaza díte a dākpāri ũ. 2 Àkpatii pì kú Kiriayarimu à gii kè, à kè gwe wè baro.

Isarailanɔnc ten wiki lé Dikiria n pínki, òteni a ki wete. 3 Akū Samueli pì Isarailanɔnc n pínki: Tó a are dɔ Dikiria kū nèse mèn doo, à buri zǐncɔnc tānanc kū Asatorenɔnc bɔte á té, à á zǐda kpá Dikiria àgǔ doi ado, ani á bo Filisitiniɔnc zǐ. 4 Akū Isarailanɔnc Baalinc kū Asatorenɔnc bòte n té, òten do Dikirii ado.

5 Akū Samueli pì: Ákɔnc Isarailanɔnc à kǔ kakara Mizipa á pínki, mani kúte keáre Dikirine. 6 Kū ò kǔ kàkara gwe, akū ò í tǔ ò kòte Dikiri are. Zǐ birea ò lé yǐ ò pì: O durunna kè Dikirine. Akū Samueli yā gǔgǔ Isarailanɔnc Mizipa gwe.

7 Kū Filisitiniɔnc mà Isarailanɔnc kǔ kàkara Mizipa, akū n kínanc gèe léteréma. Kū Isarailanɔnc mà, vīna n kū, 8 akū ò ò Samueline: Nsungǔ yītenaro! N wiki lé Dikiri ó Luda de à ó sí Filisitiniɔnc. 9 Akū Samueli sāne yǔmiri sè à sa'opɔc kū òdi ká tén à té kū ò Dikiria, akū à wiki lèa Isarailanɔnc. Akū Dikiri sǐ kǎao. 10 Kū Samueli ten sa pì o, Filisitiniɔnc ten su Isarailanɔnc kū zǐo. Zǐ birea Dikiri tò legū gbāna pàta Filisitiniɔnc. Swèe kèngu ò lèkǔa, akū Isarailanɔnc n ásarukè. 11 Kū Isarailanɔnc bòte Mizipa ò pè Filisitiniɔnc, ò n dεdε ò n kpá ari Beteka. 12 Akū Samueli gbèe pète Mizipa kū Senio dagura à tǔ kpànc Ebeneza, zaakū à pì: Dikiri mé à kpawái ari o ka la.

13 Len ò Filisitiniɔnc fù le, akū odi fǐ ò èra ò sùrma kū zǐo n bùsun doro. Dikiri ɔ tǔ Filisitiniɔnc ari Samueli kunna gɔɔɔ zakan. 14 Wète kū Filisitiniɔnc si Isarailanɔnc

yānc èra à gǔ n pǔ ũ zaa Ekerɔncu ari à gèe pé Gataa. Isarailanɔnc wète pìnc kū n bùsunɔnc sǐ Filisitiniɔnc pínki. Isarailanɔnc kū Amɔɔncu sǐ ò kú kū kǔo yākete sari.

15 Samueli bi Isarailanɔnc don'aredeme ari a kunna gɔɔɔ zakan. 16 Wèe kū wèeò àdigǔ gé Beteli kū Giligalao kū Mizipao, àdi yā gǔgǔ Isarailanɔnc wète pìnc gūnc. 17 Akū àdi era à tá Rama, zaakū a ben gwe. Àdi yā gǔgǔ Isarailanɔnc gwe dɔ. Gwen à Dikiri gbagbaki bòn.

Isarailanɔnc kína gbekanaa

8 Kū Samueli zǐ kǔ, à a nénc díte Isarailanɔnc don'aredenc ũ. 2 A daudu tǔn Yoeli, a plade Abia. Mǔkɔnc mé òdi yā gǔgǔrē Beseba. 3 Ama a né pìnc dí té a ágbairo. ɔgɔyā n swèe blè, òdi gusaregba sí, òdi yā gǔgǔ a zéaro. 4 Akū Isaraila gbè zǔkǔnc kǔ kàkara, ò gèe ò Samueli lè Rama 5 ò pì: N gwa, n zǐ kǔ, akū n néncɔnc té n ágbairo. N kína díte wεre sà de àgǔ de ó don'arede ũ, lán buri sǐnda pínki a pǔ ví nà. 6 Kū ò pì à kína kánc ègǔ de n don'arede ũ, yā pì dí ke Samueline nncaro, akū à wé kè Dikiria. 7 Akū Dikiri pì Samueline: N gbè pìnc yā ma, zaakū mǔkǔmme ò ginyiro. Makūme ò gimai de māsunc kí blemmaro yāi. 8 Lákū òten ke nà zaa gɔɔɔc kū ma n bɔte Misila ari gbāra, ò pā kpāmai ò dò tānanc, len òten kenne le dɔ. 9 N n yā ma sà, n lé darma n tò ògǔ dǔ lákū gbè kū ani kí blemma yānc nigǔ de nà.

10 Akū Samueli Dikiri yā pìi bàba gbè kū òten kína gbekaanɔnc pínki 11 à pì: Lákū gbè kū ani kí bleáwa yānc nigǔ de nànc dí. Ani á négǔgbènc sí à n díte a sǔgodenc kū a sǔdenc ũme. Onigǔ taa o a sǔgo are kū bàao. 12 Ani n díte gbèncɔnc wàa sɔɔɔnc ke gbèncɔnc bupla akurikurinc gbè zǔkǔnc ũ. Onigǔ a bú wīne, onigǔ a pǔnc kekene, onigǔ a zǐkabcnc pine kū a sǔgo pǔnc. 13 Ani á néncgbènc sí à n díte nísigbīncakerinc kū pǔblekerinc kū burodikercnc ũ. 14 Ani á buranc kū á geepi búnc kū á kùkpe mananc síáwa à kpá a ibanɔnc. 15 Ani á pówenc kū á geepi nénc leu kuride síáwa à kpá a begwarinc kū a ibanɔnc. 16 Ani á zògǔgbènc kū ncgbènc sí kū á zù mananc kū á zaakinc àgǔ a zǐda zǐ keo. 17 Ani á pǔkādenc leu kuride síáwa, ákɔnc áni gǔ a zònc ũ. 18 Gɔɔɔc birea sà áni wiki lé Dikiria gbè kū a sè á kína ũ pì yāi, ama ani weáwa gɔɔɔc birea doro.

19 Akū ò gi Samueli yā mai ò pì: Oi! Ó ye ògǔ kína vīme, 20 onigǔ de lán buri kparanc bà se. Ó kína mé anigǔ yā gǔgǔwεre, anigǔ dowerε are zǐi gūnc. 21 Kū Samueli n yā mà pínki, à gèe à dà Dikirine a sān. 22 Akū Dikiri pìnc: N n yā ma, n kína kánc. Akū Samueli pì Isaraila pìncnc: Á baadi tá a wètea.

Samueli kǔena kū Soluo

9 Biliaminu buri ke kun, a tǔn Kisi. Aruzekedeme. Biliaminu buri mé à Afia ì, Afia Bekora ì, Bekora Zero ì, Zero Abieli ì, akū Abieli Kisi pìi ì. 2 À négǔgbè ví, a tǔn Solu. Kefenna maname. A mana sára kú Isarailanɔnc téro, n gbèke gbāna dí ví a gāncaro.

3 Kū Kisi pì zaakinc sǎte, akū à pì a né pìnc: N fute n zǐkerinc doke sé à gé zaaki pìnc wete. 4 Akū ò Eflaimu bùsu gusǐsǐde pàra kū Salisa bùsuuo, odi n lero. Akū ò

Salimu būsuu pàra, ama ò kú gwero. Akū ò Biliaminu būsuu pàra, odi zaaki pìnc lero. ⁵ Kū ò kà Zufu būsun, Solu pì zīkeri kū ò lēēē pīine: Ñ mǎ ò era. Tó ódi táro, ma mare ni damu ke ó yā musu, ani zaakinc yā da doru. ⁶ Akū à wèa: Ñ ma! Luda gbēke kú wēte dí gūn. À bēere vī, yā kū à pì ani ke, àdi kemē. Ò gé gwe. Ke ani zé kū óni sé ò ó zaaki pìnc leo owere gwē. ⁷ Akū Solu wèa à pì: Tó óten gé, bǎn óni géonē? Póble ke dí gǎ ó bǎkǎn doru. Ó pǎke vī ò Luda gbē pì gbaro. Ke bǎn ó vīi? ⁸ Akū zīkerii pīi èra à pì Solunē: Ñ gwa! Má ɔɔ vī fītinle la. Mani a gba, ani ó da zé kū à de ò séa. ⁹ Isarailanc būsun yā, tó gbē ten gé yā gbeka Ludaa àdi pì: Ñ mǎ ò gé wégupu'eri kínaa. Zaakū gbē kū òdi pì gbāra annabi ũ gbāra, àkūmē òdi sísi yā wégupu'eri ũ. ¹⁰ Akū Solu pì a zīkeriine: N yā mana ò. Ò gé. Akū òten gé wēte kū Luda gbē pì kunwa.

¹¹ Kū òten wēte pīi sǎsǎ kū, ò dàkare kū nǎkparenɔ, òten gé í tǎ. Akū ò nǎ lá ò pì: Wégupu'eri kú be yá? ¹² Ò wèmmā ò pì: Ee, à kú are gwe. À ke likalika. Gbāran à sù, zaakū ò ye ò sa ò gbagbakiamē. ¹³ Tó a gé wēten, áni a e ari àgǎ gé pǎ ble gbagbaki pīia. Zaakū oni pǎ ble gǎaro ari à su, àkū mé ani arubarika da sa'opǎblen gǎa, gbasā gbē kū ò nǎ sísinɔ pǎ ble. Àgǎ wāna, zaakū a lenagǎɔɔn dí.

¹⁴ Kū ò gé wēte pīi gūn, akū ò dàkare kū Samuelio gǎnc, à bǎ òten gé gbagbaki pīia. ¹⁵ Ari Solu gǎ gé su, Dikiri gǎnake à yā dí dà Samueline a sǎn à pì: ¹⁶ Zia mandara'i mani Biliaminu būsū gbē zǐmma. Ñ nǎsi kúa ò a dite ma gbē Isarailanc don'arede ũ. Ani ma gbē pìnc bo Filisitininɔ ɔ. Ma a gbē pìnc wiki mà, akū ma nǎ wēnda gwà.

¹⁷ Kū Samueli Solu è, Dikiri pīne: Gbē kū ma a yā òne pīin gwe. Àkū mé ani kí ble ma gbēnc. ¹⁸ Akū Solu nà Samuelii wēte bīnileā à a là à pì: Wégupu'eri be kú mǎmē? Ñ mǎmē. ¹⁹ Akū Samueli wèa à pì: Makūmē ade pì ũ. Ñ domēne are ò gé gbagbakia, ĩni pǎ ble kū-mao gbāra. Zia kǎncɔ mani n nēsēgūnyā onne pínki, gbasā mà n gbare. ²⁰ Ñsun n zaaki kū ò sǎte zaa ɔɔɔ aakǎ damu kero, zaakū ò nǎ lé. Dín Isarailanc yei nǎ pínkii, tó adi ke mǎkǎn kū n de bedenc baasiro? ²¹ Akū Solu pì: Biliaminu burin ma ũroo? Ma buri mé à fīti de Isaraila burincɔ nǎ pínki, akū ma danenc mé ò kínyī Biliaminu burinc tē. Býyāi nten yā dí taka omēne?

²² Akū Samueli Solu kū a zīkeriioo sè à gé kǎnwo pǎblekpen, à vutēki mana kpàmmā gbē kū ò nǎ sísinɔ tē. Gbē pìnc kà gbēncɔn baraakuri taka bà. ²³ Akū Samueli pì pǎblekeriine: Ñ nǎbɔ kū ma kpàmma ma pì ò a diteki ke pì sé ò mǎo. ²⁴ Akū pǎblekerii pīi sù kū nǎbɔ gbá pīio ò dite Solu are. Akū Samueli pì: Pǎ kū ò ditēncn dí. Ñ só, zaakū ò ditēncn ari mandara'i kū gbē kū ma nǎ sísinɔ. Akū Solu pǎ blè kū Samuelio zǐ birea.

²⁵ Kū ò kipa gbagbaki pīia, ò gé wēte gūn, akū Samueli gēè à yā ò kū Soluo a kpé musu. ²⁶ Akū ò ì gwe. Kū gu ye à dɔ, akū Samueli lé zù Solui kpé musu gwe à pì: Ñ fute, mà gé zenē. Kū Solu fūte, àkū kū Samuelio ò bǎ bāai nǎ pla. ²⁷ Kū ò kà wēte kpe, akū Samueli pì Solunē: Ñ ò n zīkeriine àgǎ gé, mǎkǎn ò zē gǎa de mà yā kū Dikiri ò onne.

Samueli nǎsikuna Solu mīia

10 Akū Samueli nǎsi tūruu sè à nǎsi kú Solunē a mīia, akū à lé pèa à pì: Dikiri mé à n dite don'arede ũ a gbē Isarailanc. ĩni kí ble Dikiri gbēncɔ ò nǎ bo nǎ ibere kū ò likańyīnc ɔ. Sèeda kū ani tó ò dǎ kū Dikiri mé à n dite a gbēnc don'arede ũn dí. ² Tó ò kēkǎa la tera, ĩni da gbēncɔn planɔle Zeleza, Rahila mira sare, Biliaminu būsū léi. Oni pinne: Ò zaaki kū n ge wetenc lè. Nǎ yā n de kūna gbāna doru, n yān àteni a damu kei sà, àten pì deran áni ke a né yā musu nàa? ³ Bona gwe, tó n te are, tó n ka gbiri lí kǎ kínaa zaa Tabo, gbēncɔn aakǎ ni danle gwe dɔ, òten gé Luda gbagba zaa Beteli. Nǎ gbē do blēncɔn kūna mēnc aakǎ, nǎ gbē do burodi kūna mēnc aakǎ, akū nǎ gbē do sèwē kūna tūru do. ⁴ Oni n aafia gbeka, oni burodi mēnc pla kpámma, nǎ sí. ⁵ Abire gbera tó n ka Luda sǎsǎ kū à kú Gibea, gu kū Filisitininɔ gudǎkpāki kún, tó n ka kǎni kū wēte pīio, ĩni dakare kū annabinɔ ò tétékǎi, òten kipa gbagbakia. Òten doñne are kú mǎɔɔnɔ kū gǎgǎnc kū gidigbonɔ kū kutenɔ, òten annabikeyā ò. ⁶ Dikiri Nini ni summa, ĩni annabikeyā ò kǎnwo, ĩni li gbē dufu ũ. ⁷ Tó sèeda birenc kè le, ò yā kū n a kena zé è ke, zaakū Luda kú kǎnwo. ⁸ Ñ domēne are gena Giligala, mani n le gwe, mani sa'opǎ kū òdi ká tén à tē kū ò kú kennakǎkǎ sa'opǎo. Ñ ma dǎ gwe ari ɔɔɔ suppla, mani su mà n le gwe, mani yā kū ĩni ke onne.

⁹ Kū Solu kpe ì Samueline, àten tá, Luda a nēsē litēne, akū sèedaa pìnc kè zǐ birea pínki. ¹⁰ Kū ò kà Gibea, annabinɔ dàale ò tétékǎi, akū Luda Nini sù, àten annabikeyā ò kǎnwo. ¹¹ Kū gbē kū ò a dǎnc a è, àten annabikeyā ò kú annabinɔ, ò kǎ là ò pì: Bǎ mé à Kisi né lèe? Solu kú annabinɔ tē see? ¹² Akū Gibea gbēke yā wèmmā à pì: Gbē kparanc denɔmē dínɔ ũ sǎɔ? Akū à gǎ baaru pǎ ũ òdi pì: Solu kú annabinɔ tē see? ¹³ Kū Solu annabikeyā ò à làka, akū à gēè gbagbaki pīia.

¹⁴ Kū Solu tà be kū a zīkeriio, a disē nǎ lá à pì: A ge mǎmē? Solu wèa à pì: Ò ge zaakinc wetemē. Kū ódi nǎ ero, akū ò ge Samueli kínaa. ¹⁵ Akū Solu disē pīne: Yā kū Samueli òare babamēne. ¹⁶ Akū Solu pì: À pìwēre ò zaaki pìnc lè. Ama adi kpata yā kū Samueli òare babanero.

Samueli Solu kana kín gupuraa

¹⁷ Akū Samueli Isarailanc kàkara Dikiri are Mizipa. ¹⁸ À pīnc: Dikiri á Luda pì, a á bǎte Misila, a á sí Misilanc kū buri kū ò ɔ tǎáwanɔ ɔ nǎ pínki. ¹⁹ Luda á bǎ á yā'ummananc kū á warikenanc gūn pínki, akū a gii gbāra, a pīne à kína káare. Tò, à mǎ à ze Dikiri are sà buri kū burio, ɔn kū ɔnwo. ²⁰ Kū Samueli sù kū Isaraila burinc nǎ pínki, akū gbè Biliaminu burinc sè. ²¹ Akū à sù kū Biliaminu burinc ɔn kū ɔnwo. Akū Matari ɔnnc ò zè. ɔnde pìnc tē Kisi né Solu mé à blè. Kū ò a wēte, òdi a lero. ²² Akū ò era ò Dikiri là dɔ ò pì: Gǎgbē pīi sù la kò yá? Akū Dikiri pì: À utena asonɔ dagura. ²³ Akū ò bà lè ò gēè ò a bǎ ò sù kǎao nǎ tē. Kū à zè nǎ tē, nǎ pínki nǎ gbāna zè a gǎ lén. ²⁴ Akū Samueli

piñne ní pínki: A gbě kù Dikiri sèe è yá? Gběke kun lán a bà á téro. Akù gbě s'inda pínki wiki lè ò pì: Luda ó kína d'í kù aafiaa! ²⁵ Akù Samueli kíblena zé b'ókoteíne, akù à k'è takadan à dite Dikiri kpén. Akù à ní gbáre, baadi tà a bea. ²⁶ Solu s'í à tà a bea Gibea. G'í w'órog'ode kù Luda z'í k'è ní sw'èe g'unn'ò t'èi. ²⁷ Akù gbě p'á ken'ò pì: Gb'è bire mé ani ó sura ba yá? Akù ò a gya bò, odi sun'è kù p'ókeoro, ama Solu a y'itena o.

Solu z'iblena Am'ònin'ò

11 Am'òni buri Naasa sù kù a z'ikarin'ò, ò bùraa k'ate Yabesi Giliada sare, akù Yabesiden'ò pì Naasane: N'è lédok'òn'ò ke k'úoo, óni mì natenne. ² Akù Naasa piñne: Tó ma á baadi ɔpla w'é b'òb'ò, akù w'éi Isarailan'ò k'ù ní pínki, gbasa mà lédok'òn'ò ke k'ááo. ³ Akù Yabesi gb'è z'ók'òn'ò p'ine: N'è ó gba g'ɔɔ suppl'a de ò gb'èn'ò z'í Isarailan'ò bùsuu g'ùn pínki. Tó gb'èke kun à ó sura baro, óni ó z'ida kpám'ma.

⁴ Kù z'ir'ii p'ìn'ò k'á Solu bea Gibea, ò y'á p'ii ò'ín'è, akù ò w'ènda ɔ'ò d'ò. ⁵ G'ɔɔ birea Solu ten su kù burao, à té a z'ùn'ò, akù à pì: B'ó y'á mé à sù, akù ò'ten ɔ'ò d'ò? Akù ò Yabeside p'ìn'ò y'á bàbane. ⁶ Kù Solu y'á p'ii mà, Luda Nini s'ua, akù a p'ò f'è manamana. ⁷ À z'ùu s'è m'èn pla à d'è à z'òz'ók'òr'è, akù à gb'èn'ò z'ìo Isarailan'ò bùsuu g'ùn pínki ò pì: Len oni ke gb'è kù adi té Solui kù Samuelioro z'ùn'òne l'e. Akù v'ina ní kù Dikiri y'á musu, ò bò ò t'èny'í l'eele ní pínki. ⁸ Solu ní náro zaa Bezeki. Isarailan'ò k'á gb'èn'òn'ò d'úbu w'áa do kp'é bas'òro. Yudan'òn'ò k'ù ní té gb'èn'òn'ò d'úbu baraakuri.

⁹ Akù ò pì z'iri kù ò s'ùu p'ìn'òne: À gé à o á gb'èn'òne, zia ari if'ánt'è g'í gé gb'á, óni ní sura ba. Kù z'irin'ò tà, ò y'á p'ii baaruu kp'à Yabesiden'òne, akù ní p'ò k'è nna. ¹⁰ Ò pì Am'ònin'òne: Óni ó z'ida kp'ááwa zia, áni á p'oyeina kew'á.

¹¹ Solu a gb'èn'ò kp'áate g'á aak'ò. Gud'òn'ò ò si Am'ònin'ògu ní bùran ò ní d'ede ari if'ánt'è g'èe à gb'á. Akù gb'è kù ò g'òn'ò f'á'k'òsa dodo.

¹² Akù ò pì Samueline: D'ín'ò mé ò pì Solu ní kí blew'ároo? À b'òte k'ún'wo ò ní d'ede. ¹³ Akù Solu pì: Oni gb'èke de gb'áaro, zaa kù Dikiri Isarailan'ò sura bà gb'árame. ¹⁴ Akù Samueli pì parine: À m'ó ò gé Giligala ò era ò Solu k'á kpatan gwe d'ò. ¹⁵ Akù ò g'èe Giligala ní pínki, ò èra ò Solu k'á kpatan Dikiri are gwe d'ò, ò ken-nak'úk'ò sa ò Dikiria, akù Solu kù Isarailan'ò p'ònna k'è gwe ní pínki manamana.

Samueli mibona k'ín

12 Samueli pì Isarailan'òne ní pínki: Ma y'á kù a òmene mà pínki, ma k'ína k'áare kpatan. ² Akù mé ani do'áre are sà. Mak'ù s'í ma z'í k'ù, ma mik'á pura k'ù akù ma n'én'òn'ò k'ù k'ááo. Ma do'áre are zaa ma kefen-nakeg'ɔɔ ari kù a gb'áaro. ³ Mak'ùn d'í! À ke ma s'èdad'èn'ò ù Dikiri kù k'ína kù à k'áo are. Ma z'ù ke zaaki s'í á gb'èkea yá? Ma á gb'èke blè yá? Ma w'é tà á gb'èkea yá? Gusaregba ma w'é blè ari ma bo á gb'èke k'p'e yá? Tó ma k'è l'e, mani a f'ina bon'e. ⁴ Akù ò w'èa ò pì: N'di ó b'lero, nídi w'é t'áw'áro, nídi p'óke sí ó gb'èkeoro. ⁵ Samueli piñne d'ò: Dikiri kù k'ína kù à k'áaome á s'èdad'èn'ò ù

gb'ára, kù ádi taari emaro. Ò pì: Dikiri mé à ó s'èdade ù. ⁶ Akù Samueli piñne: Dikiri mé à Musa kù Harunaoo dite, akù ò bò kù á dizin'ò Misila. ⁷ À ze ky'áu Dikiri are, mani y'á mana kù à k'èare kù á dizin'ò baba'áre.

⁸ Yakubun'ò gena Misila g'bera á dizin'ò wiki lè Dikiria, akù à Musa kù Harunaoo dite, ò ní b'òte Misila, akù ò ní k'áte bùsu d'ín. ⁹ Kù Dikiri ní Luda y'á s'ángu y'á, akù à ní kp'á Azo z'ikarin'ò gb'è z'ók'ò Siseraa kù Filisitinin'ò kù M'òabun'ò k'ínao, ò'ten z'í k'á k'ún'wo. ¹⁰ Akù ò wiki lè Dikiria ò pì: O durunna k'è o p'á kp'any'í o d'ò Baalini kù Asat'òren'ò. N'è ó bo ó iber'èn'ò ɔ'í s'á, ónig'ò dony'í. ¹¹ Akù Dikiri Gidion'ò dite kù Barakio kù Yefetao kù Samusio ò á bó á iber'e p'ìn'ò ɔ'í gu s'inda pínkia, akù a g'í katena aafia.

¹² Kù a è Am'òni k'ína Naasa ten su l'éte'áwa, bee kù Dikiri á Ludame á k'ína ù, a p'ime'ne: Oi! K'ínan á yei! ¹³ Tera s'á k'ína kù a gb'èka a s'èn d'í, àk'úme Dikiri dite'áre. ¹⁴ Tó á Dikiri v'ina v'í akù á'ten doi, tó á'teni a y'á ma akù ádi bo a y'á k'p'ero, tó ák'òn'ò kù gb'è kù á'ten kí ble'áwao té Dikiri á Ludai, á'nig'ò aafia. ¹⁵ Tó ádi Dikiri y'á ma s'òro, akù a bo a y'á k'p'e, ani ɔ' t'áwa l'ák'ù à k'è á dizin'òne nà. ¹⁶ À ze à y'á z'ók'ò kù Dikiri ní ke'áre e.

¹⁷ Ések'èg'ɔɔn'ò ó kun loo? Mani Dikiri s'isi, ani tó leg'ù pata à ma, á'nig'ò d'í kù á k'ína gb'ekanaa k'è Dikirine t'ni manamana.

¹⁸ Akù Samueli Dikiri s'isi, akù Dikiri tò leg'ù p'ata à mà z'í birea. Akù gb'è s'inda pínki v'ina k'è Dikirine kù Samuelio manamana. ¹⁹ Akù ò p'ine: N'è w'é kewere Dikiri n' Ludaa de ók'òn'ò n' z'òblerin'ò s'ún gagaro. O y'á v'ani k'ára ó durunna'òla, kù o k'ína gb'èka.

²⁰ Samueli piñne: Àsun tó v'ina á k'úro. A y'á v'ani p'ii k'è pínki, ama àsun k'è Dikiriaro. Àg'ò doi kù n'èse m'èn doo. ²¹ Àsun k'èa à té p'ó ginan'òro. Ò àre v'iro, oni f'í ò gb'è boro, zaa kù p'ó p'án'òme. ²² Dikiri ní a gb'èn'ò zuk'ún'aro a t'ó z'ók'ò y'á, zaa kù à k'áagu à á k'è a gb'èn'ò ù. ²³ Mak'ù s'í, Dikiri s'ún tó mà durunna keare mà aduak'ena'áre t'oro. Mani zé mana kù à de à sé m'áare. ²⁴ À v'ina ke Dikirine, àg'ò doi kù náanio kù n'èse m'èn doo. À laasun l'é y'á z'ók'ò kù à k'èáren'ò. ²⁵ Tó a gi a t'e y'á v'ani, ák'òn'ò kù á k'ínao, oni á kakate á pínki.

Samueli kp'á'k'èna Solui

13 Kù Solu kí blè Isarailan'ò w'è pla, ² à ní z'ikarin'ò s'è gb'èn'òn'ò w'áa g'èro. Gb'èn'òn'ò w'áa kuri kù k'áao Mikimasa kù Beteli gus'ís'ideo. Gb'èn'òn'ò w'áa s'òro kù kù a né Yonat'áo Gibea, Biliaminu bùsun. Akù à gb'è k'p'aran'ò gb'áre, baadi tà a bea.

³ Yonat'á l'ète Filisitini gud'ákp'áki kù à k'ú Gebaa, akù Filisitinin'ò a baaruu mà. Akù Solu z'í kuru p'è Isarailan'ò bùsu gu s'inda pínkia à pì Eberun'ò ma! ⁴ Akù Isarailan'ò mà ní pínki ò pì, Solu l'ète Filisitini gud'ákp'áki, akù Filisitinin'ò z'á Isarailan'ò gb'ín. Akù ò Isarailan'ò s'isi, ò s'ù ò nà Solua Giligala. ⁵ Akù Filisitinin'ò k'ò k'ák'ara ò z'í k'á kù Isarailan'ò. N'è s'ògon'ò k'á d'úbu baraakuri, ní s'ògod'èn'ò k'á d'úbu suddo, akù ní g'èsed'èn'òn'ò dasi lán ís'irale bùsu'at'è bà. Akù ò f'ùte ò g'èe ò bùraa k'ate Mikimasa, Betav'è if'áboki k'pa. ⁶ Kù Isarailan'ò è ò k'ú wari g'ùn ò'ten nakara k'ún'wo, akù ò ùte gb'èw'èen'ò g'ùn kù d'akon'ò kù

gbè sòkòkò kù t̀̀kòkòwɛɛnò kù l̀̀òkòkò. ⁷ Ní gbèkenò gu lè ò bikù Yodaa ari Gada bùsun kù Giliada bùsuuò. Solu kpé kù Giligala, v̄ina ten gbè kù ò kù k̄aaonò kù manamana.

⁸ À Samueli dà gɔɔɔ suppla l̀̀ákù à dìteare nà. Kù adi suro, akù a gbèncò ten f̀̀ákɔ́a. ⁹ Akù Solu pì: À mómene kù sa'opɔ́ kù òdi ká tén à té kùo kù sáabukpa sa'opɔ́kò. Akù à sa'opɔ́ kù òdi ká tén à té kù pì ò. ¹⁰ Kù à làka, Samueli ten ká, akù Solu pì gèè à dàale à gb̄anake kpài. ¹¹ Akù Samueli pìne: Bó yān n kè gwee? Solu wèa à pì: Kù ma è ma gbèncò ten f̀̀ákɔ́a, akù s̄s̄ ndi su gɔɔɔ kù n dìtearo yāime. Filisitininò ten k̄o kakara Mikimasa, ¹² akù ma pì, òsun létema Giligala la ari mà Dikiri gbeka. Akù ma sa pì ò tilasi. ¹³ Akù Samueli pìne: N fayasariyá kè! N yā kù Dikiri n Luda dìtenne kúnaro. Tó n kúna yāme, de Dikiri ni tó n burinò ḡo kpata ble Isarailanò gɔɔɔ s̄nda pínki. ¹⁴ Tera sà ìni gi ke kpataa ḡunlo. Lákù n yā kù Dikiri dìtenne kúnaro nà, à ḡinake à gbè kù a pɔ́ kèare wète, à a dìte a gbèncò don'arede ù. ¹⁵ Akù Samueli f̀̀ute Giligala à gèe Gibeà, Biliaminu bùsun. Akù Solu a z̄ikari kù ò kù k̄aaonò nàro, ò kà gbèncò wàa aak̄o taka bà.

¹⁶ Solu kù a né Yonatão kù a z̄ikari kù ò kù k̄n̄wonò kù Gibeà, Filisitininò s̄s̄ ò bùraa kàte Mikimasa. ¹⁷ Z̄ikari ḡa aak̄onò b̀̀te Filisitininò bùran ò gèe létè Isarailanò. Ḡa do gèe ɔ́fla kpa Suala bùsun, ¹⁸ ḡa do gèe Betoroni kpa, akù a aak̄ode gèe Isarailanò bùsu lén, s̄s̄ kù à aredonò maninò guvutea kù gb̄arannaò.

¹⁹ Sia kù Isarailanò bùsunlo, zaakù Filisitininò pì, Eberunò sùn f̀̀neda ke sári piro. ²⁰ Filisitininò k̄naan Isarailanò dì gé swakurenò kù zùswanò kù kpásanò kù kòmanò lé kèken pínki. ²¹ Swakure kù zùswa lékèkenaa kà andurufu plapla, sakanò kù kpásanò s̄s̄ andurufu dodo. ²² A yā mé à tò z̄i pì kágɔɔ Solu kù Yonatão z̄ikarinò f̀̀neda ke sári kúnaro, sé Solu kù Yonatão baasiro.

²³ Filisitini gudãkp̄arinò gèe Mikimasa gbèscòkò.

Yonatã z̄iblena Filisitininò

14 Z̄ikea Solu né Yonatã pì kefenna kù à a z̄ikapòkò k̄naane: N m̄ ò gé Filisitini gudãki kpa z̄a dire. Adi o a denè s̄ro. ² Solu kù b̄isi lí gb̄aru Migirònu, Gibeà sare kù z̄ikarinò gbèncò wàa aak̄o. ³ Sa'ori Ahia kù n té, à a uta lokomma dana. Ikabodu v̄ini Aitubu néme. Aitubu pì bi Fineasi néme, Eli kù à de Luda gbàgbari ù Silo daikoreme. N gbèke d̄s̄ Yonatã gèe gukearo.

⁴ Gbèscòkò kù Yonatã ye à ḡen à Filisitini gudãkp̄arinò le, gbè s̄ntenò petepetenan oplai kù czeo. A do t̄n Bozezi, a do s̄s̄ Senè. ⁵ A do kù gugb̄andurun Mikimasa kpa, a do s̄s̄ ḡenòmidòki Geba kpa. ⁶ Akù Yonatã pì kefenna p̄ine: N m̄ ò gé ḡyɔɔɔde gudãkp̄arii pinò k̄naa. Ke Dikiri ni kpáwái gwèe? Zaakù yāke ni f̄s̄ à kpá Dikirine à tó ò gí z̄i bleiro, bee tó ò dasi kes̄ ò dasi. ⁷ Akù a z̄ikapòkòseri p̄i p̄ine: Lákù à n pɔ́ gbà nà pínki dé, n ke. Lákù n sè nà, má kù k̄n̄wo kù nèse m̄en doome. ⁸ Akù Yonatã pì: T̄, ò gényí ò ò z̄ida m̄ónne. ⁹ Tó ò piwèrè ò ze ò n d̄ame, òni ze ò gbèn, òni gényí

doro. ¹⁰ Tó ò pì ò sume s̄s̄, òni gényí, zaakù abirekù mé aniḡs̄ de sèeda ù kù Dikiri n nàwèrè ó z̄i.

¹¹ Akù ò n z̄ida m̄ Filisitini gudãkp̄arii pinòne. Akù Filisitini pinò pì: À gwa! Eberunò ten bo wèe kù ò ùtenno ḡun. ¹² Akù gudãkp̄arii pinò lé zù Yonatã kù a z̄ikapòkòseriio ò pì: À m̄ ò yāke oáre la. Akù Yonatã pì a z̄ikapòkòseriine: Nḡs̄ té ma kpe, zaakù Dikiri n ná Isarailanò n z̄i. ¹³ Akù Yonatã ten locte kutena, akù a z̄ikapòkòseriio té a kpe. Kù Yonatã n né, akù a z̄ikapòkòseriio pì n dede a kpe. ¹⁴ Letemmana káaku p̄i ḡun Yonatã kù a z̄ikapòkòseriio n dede gbèncò baro taka bà. Gu pì yàasaa kà bú d̄ro bas̄cro taka bà. ¹⁵ Akù swèe kè Filisitininògu n bùran kù z̄lao pínki. V̄ina n z̄ikarinò kù, gudãkp̄arinò kù gbè kù òdi gé létè Isarailanò n pínki. Akù z̄ite ȳiḡȳiḡa. Luda mé à tò swèe kèngu le.

¹⁶ Kù Solu gudãkp̄ari kù ò kù k̄aaò Gibeà ò Filisitini z̄ikarinò bàà lé òten f̀̀ákɔ́a gu s̄nda pínkia, ¹⁷ akù Solu pì gbè kù ò kù k̄aaonòne: À wé pá ò gbèncò à gwa, òni d̄s̄ gbè kù ò bò ó té. Kù ò gwà, ò è Yonatã kù a z̄ikapòkòseriio mé ò kù n t̄ero. ¹⁸ Akù Solu pì Ahiane: N m̄ kù n sa'outao ò Dikiri gbeka. Zaakù z̄i birea à uta lokomma pì dana Isarailanò té gwe. ¹⁹ Gɔɔɔ kù Solu ten yā o sa'orii p̄ine, zuka kù à d̄o Filisitininò bùran kèke àten kara, akù Solu p̄ine à tó gwe. ²⁰ Solu a z̄ikarinò kàkara n pínki, ò gè z̄in, akù ò è swèe kè Filisitininògu manamana, òten f̀̀ne kák̄ne. ²¹ Eberu kù ò v̄ute Filisitininò té yā ò sù k̄n̄wo n bùraa ḡunno èra ò nà n gbè kù ò kù kù Soluo kù Yonatãooa. ²² Kù Isaraila kù ò utena Eflaimu bùsu gus̄s̄iden gweno mà Filisitininò ten bàà lé, ò nà n gbèncò d̄o ò p̄etenyí z̄i ḡun. ²³ Len Dikiri Isarailanò bò le z̄i birea, akù ò z̄i blè ari Betavè.

Yonatã z̄oblenaa

²⁴ Isarailanò wari kè z̄i birea, zaakù Solu yā sè kù Luda t̄o a z̄ikarinòne à pì: Ari kòksi gé keo, gbè kù à p̄o blè ari màḡs̄ gé fina bo ma iberenò, ade ḡs̄ láaripò ùme. Akù n gbèke dí p̄o blero. ²⁵ Z̄ikarinò s̄i l̀̀ákp̄en n pínki, akù ò z̄ó'i è di gu p̄in. ²⁶ Kù ò s̄i l̀̀ákp̄en le, ò è z̄ó'i ten bàà lé, ama n gbèke dí ɔ́ z̄s̄a à dà a lénlo, kù òten v̄ina ke ladana kù Solu dà yāi. ²⁷ Yonatã s̄s̄, adi yā kù a de dìte a z̄ikarinòne maro, akù à a gò kù à k̄naa z̄s̄ z̄ósa p̄iia. À ɔ́ nàa à dà a lén, akù a wé kè. ²⁸ Akù z̄ikari ke p̄ine: N de yā sè a z̄ikarinòne kù Luda t̄o à pì, gbè kù à p̄o blè gb̄ara, ade ḡs̄ láaripò ùme. Abire yāin n gbè s̄nda pínki gb̄ana làka. ²⁹ Akù Yonatã pì: Ma de ten wari d̄m̄mame. N gwa l̀̀ákù ma wé kè nà, kù ma z̄o p̄i m̄òscò fiti yāi. ³⁰ Tó gbèncò p̄o kù ò s̄i n iberenòaa blè gb̄ara yā dé, de ò Filisitininò d̄ede de abirela.

³¹ Z̄i bieran Isarailanò Filisitininò d̄ede sena zaa Mikimasa ari Ayalòni. Ò kp̄asa búgubugu, ³² akù ò s̄i n p̄ók̄adenò té, ò s̄anò kù zùnò kù zùneno kùkù ò d̄ede gwe ḡnò, òten só kù a aruo. ³³ Akù ò a baaruu kpà Solunè ò pì: N gwa! Òten durunna ke Dikirine, òten n̄b̄o só kù a aruo. Akù Solu pì: A bo Dikiri yā kpe. À gbè gbènt̄e gb̄igiri ke à suo ma are la likalika. ³⁴ Akù à pì: À f̀̀ákɔ́a n té, à piñne n baadi m̄o ma k̄naa kù a zùuo ke a s̄a, ò a k̄utu kpà la ò só. Àsun durunna ke Dikirine

à nòwò só kù a aruoro. Akù baadi sù kù a zùuo gwāani birea, à a kùtu kpàkpa gwe. ³⁵ Solu Dikiri gbagbaki bò gwe. Sa'oki kù à bò káakun gwe.

³⁶ Akù Solu pì: Ò pète Filisitiniñci gwāaniala ògõ ñ dèdè ari gu gé dɔ. Òsun ñ gbēke tóro. Akù ò pìne: Ñ ke lákù à kènne mana nà. Akù sa'orii pì: À tó ò gbeka Luda la gĩa. ³⁷ Akù Solu gbēka Luda: Ò pète Filisitiniñci, ñni ñ nawere ó ɔ yá? Akù adi wea zĩ birearo. ³⁸ Akù Solu pì: Ákõñ zĩkari gbē zĩkõñ á pínki, à namai la, de ò le ò dõ durunna kù ò kè gbāra. ³⁹ Kù Dikiri Isarailanɔ Surabari tɔo, bee tó ma né Yonatã mé à durunna kè, séde à ga. Akù gbēke dí lé síro. ⁴⁰ Akù à piñne: À ze kpado gwe, makù kù ma néo ónigõ kú kpado la. Akù ò pìne: Ñ ke lákù à kènne mana nà. ⁴¹ Solu pì Dikiri Isarailanɔ Ludane: Ñ tó ò yāpura dõ. Akù yā Yonatã kù Soluoo blè, akù baadi mii bò bàn. ⁴² Solu pì: À gbè la makù kù ma néo musu. Kù yā Yonatã blè, ⁴³ akù Solu pìne: Ñ yā kù n kè omene. Akù Yonatã pìne: Ma gò lé sñnten ma zõ zã, fíti ma mòw. Makùn dí! Mà ga. ⁴⁴ Akù Solu pì: Yonatã, tó ñdi garo, Luda yā kemene pāsĩpāsĩ. ⁴⁵ Akù ò pì Solune: Yonatã ga yá! Akù kù à tò o zĩ blè yá? Oi! Kù Luda o dí we kù bee a mikã mèn do à léte zĩtero, zaakù Luda kpányĩn à yā pii kèò gbāra. Len ò Yonatã mii si le, adi garo. ⁴⁶ Akù Solu kámma bò kù petena Filisitiniñci, akù Filisitiniñci tã ñ bunsun.

⁴⁷ Kù Solu vùte Isarailanɔ kpatan à làka, à zĩ kà kù a iberenɔ gu sñnda pínkia: Mɔabunɔ kù Amɔnɔnɔ kù Edɔmunɔ kù Zoba kɔnanɔ kù Filisitiniñci. Kpa kù à liten pínki, àdi zĩ blemame. ⁴⁸ A wórwɔke tó bò à zĩ blè Amalekinɔ, à Isarailanɔ si ñ wétãmmarinɔ. ⁴⁹ Yonatã kù Isiboseo kù Malakisuaooe Solu négõgbēñc ù. À néngõgbēñc ví gbēñcñ pla. A káaku tón Meraba, a plade Mikala. ⁵⁰ A nanɔ tón Ainɔama, Aimaza néme. A zĩkarinɔ gbē zĩkõ tón Abana. Solu pì dakūname, a disē Neré néme. ⁵¹ Solu de Kisi kù Abana de Neréooe Abieli néno ù. ⁵² Solu gɔwò àdigõ pāsĩ kù Filisitiniñci gɔwò sñnda pínki. Tó Solu gõsa gbāna ke wórwɔke è, àdi a sí à na a zĩkarinɔ.

Dikiri gina Solui kina ù

15 Samuéli pì Solune: Makūme Dikiri ma zĩ, akù ma nísì kùmma n kana kɔn a gbē Isarailanɔ sèeda ù. Tò! Ñ sã kpá Dikiri yāi sà. ² Dikiri Zĩkaride pì, áni fĩna bo Amalekinɔne yā kù ò kè Isarailanɔne, kù ò zé zĩñne ñ bɔtena Misila gbera yāi. ³ Ñ gé ñ léterĩma sà, ñ ñ kakate ñ pínki. Ñsun ñ gbēke tóro. Ñ ñ dèdè ñ pínki, gõgbēñc kù nɔgbēñc kù néno kù nékpāntēñc kù zùnɔ kù sãno kù lakuminɔ kù zaakinɔ.

⁴ Akù Solu a gbēñc sisi à ñ kakara Telaimu. A zĩkari gèsedenɔ gbēñcñ dúbú wàa dome. Yudano kun dɔ gbēñcñ dúbú kuri. ⁵ Akù Solu gèe Amalekinɔ wēten, àteni ñ kpákpa swaween. ⁶ Solu légbāzã kè Keninɔne à piñne: À bɔte Amalekinɔ té de māsun á dèdè kũñworo yāi, zaakù ákõñ mé a yā mana kè Isarailanɔne ñ bɔtena Misila gbera. Kù Keninɔ bɔte Amalekinɔ té, ⁷ akù Solu gèe à léte Amaleki pinɔa sena zaa Avila ari à gèe pé Suru kù à kù Misila ifāboki kpaa. ⁸ À Amaleki kina Agaga kù bēne, akù à a gbēñc dèdè kù fēnedao ñ pínki.

⁹ Solu kù a zĩkarinɔ dí Agaga dero, akūsõ ò sã mananɔ sète kù zùnɔ kù zùne mēkpananɔ kù sãne bõrɔnɔ kù pò mananɔ pínki, odi we ò ñ dèdero. Pó ginanɔ kù pó yāyānanɔ ò dèdè pínki.

¹⁰ Akù Dikiri yā sù Samuélia à pì: ¹¹ Ma Solu kana kpatan tò ma pɔ yàka, zaakù à kpe limene. Lákù ma dànè nà, àdi ke lero. Yā pì Samuéli bídi kè, akù à wiki lè Dikiri ari gu gèe à dõ. ¹² Kù Samuéli fùte kɔnkɔkɔnɔ, à gèe da Solule, akù ò pìne: Solu gèe Kameli. À sèeda pète gwe a zĩda yādɔngu yāi, akù à èra à gèe Giligala. ¹³ Kù Samuéli Solu lè, akù Solu pìne: Dikiri arubarika dangu! Ma kè lákù Dikiri òmene nà. ¹⁴ Akù Samuéli a là à pì: Sã wiki kù ma sã ten ma deramee? Zù ɔɔ dɔ kù maten ma bò máme? ¹⁵ Akù Solu wèa à pì: Amalekinɔ pñnɔme, zaakù ò ñ sãno kù ñ zù mananɔ sète ò sùo ò sa oo Dikiri n Ludaame. O ñ kparanɔ dèdè. ¹⁶ Kù Samuéli pìne: Ñ yíte le, manì yā kù Dikiri òmene gwāaniala onne. Akù Solu pì: Ñ o. ¹⁷ Akù Samuéli pì: Kù n n zĩda fíti bò yā, ñdi gõ Isaraila burinɔ don'arede ũroo? Dikiri n ka Isarailanɔ kina ù, ¹⁸ akù à n zĩ ñ a bɔkɔte keare kù à pì: Ñ gé ñ Amalekinɔ dèdè, zaakù durunakerinɔme. Ñ gé ñ zĩ ká kũñwo ari ñ ñ kakate. ¹⁹ À kè dera n gi Dikiri yā mai, n lete ñ pñnɔa, n yā kù Dikiri yeiro kèe? ²⁰ Akù Solu pìne: Ma Dikiri yā mà, ma bɔkɔte kù à ma zĩ mà ke kè. Ma Amalekinɔ dèdè ñ pínki, akù ma su kù ñ kina Agagao. ²¹ Akù zĩkarinɔ sã mananɔ kù zù mananɔoo bò pó kù ò sète pìnɔ té, de ò sa oo Dikiri n Luda Giligala la. ²² Akù Samuéli pì:

Dikiri yā kùna manane de sa'opɔ kù òdi ká tén à té kùla. Mìnatenane de sa'onala.

A yāmana de sa'ona kù sãkaro mēkpanaaola.

²³ Gina a yā mai durunna lele kù māsokenaaome. Dɔkena kãao vāni lele kù tãnagbagbanaaome.

Lákù n gi Dikiri yā mai nà, àpii gi n kɔnakei se.

²⁴ Akù Solu pìne: Ma durunna kè. Ma pã Dikiri yā kù n òmenene, zaakù ma vĩna kè gbēñcne, akù ma ñ yā mà. ²⁵ Ñ sùru ke kũmao kù ma durunna pìio sà. Ñ era ñ gé kũmao de mà le mà donyĩ ke Dikirine. ²⁶ Akù Samuéli pìne: Mani gé kũnworu. N gi Dikiri yāi, akù à ginne ñgõ de Isarailanɔ kina ù.

²⁷ Kù Samuéli kpe li, àten ta, akù Solu a kù a uta léa, à kè a ɔĩ. ²⁸ Akù Samuéli pìne: Dikiri n bo Isarailanɔ kpatan gbāra, akù à n gbēdake kù à mana denla kàn.

²⁹ Isarailanɔ Luda Gakuride di éke toro, àdi a laasun litero, zaakù bisāsirinlo, gbasa à a laasun lite. ³⁰ Akù Solu pìne: Ma durunna kè. Bee kù abireo n yā nna, ñ ma kpe ta Isaraila gbē zĩkõñ kù gbē sñnda pínki arɔ. Ñ gé zemene de mà le mà donyĩ ke Dikiri n Ludane.

³¹ Akù Samuéli èra à gèe à zène, akù Solu donyĩ kè Dikirine.

³² Akù Samuéli pì: À mó kù Amaleki kina Agagao. Kù kina pì ten su, àten kpákpa kù yāke kunlo, zaakù àten da a bo ga léime. ³³ Akù Samuéli pì: Lákù n fēnedo tò nɔgbē dasinɔ kùra ñ néi nà, len n da ni kura a néi le se. Akù à Agaga zõzõkõre Dikiri arɔ Giligala gwe. ³⁴ Akù à

tà Rama. Solu sɔ à tà a bea Gibea. ³⁵ Bee kũ Solu kɛ Samueline wɛnda, Samueli dí gé a gwa doru ari à gɛɛ gao, zaakũ Dikiri pɔ yàka kũ à Solu kà Isarailanɔ kína ũ yã.

Samueli nísikuna Dauda mìa

16 Dikiri pì Samueline: Ìnigɔ ɔɔ dɔ Solu yã musu ari bɔremɛɛ? Ma ginɛ à kí ble Isarailanɔ. N nísi ká bɛnen à pa ò da zén. Ma n zĩ Betilihamu gbɛ Yesɛ Kĩnaa, zaakũ a néno doken ma sɛ à gɔ kína ũ. ² Akũ Samueli pì: Deran mani kɛ mà gé gwee? Tó Solu mà, ani ma de. Akũ Dikiri pìne: N zùnunu sé ò géo ò pi n su ma gbagbame. ³ N Yesɛ sísi sa pì onaa gũn, mani yã kũ òni kɛ onne, òni nísi kúmenɛ gbɛ kũ mani mɔnne mìa.

⁴ Samueli yã kũ Dikiri òare kɛ. Kũ àten ká Betilihamu, lakutu pì gbɛ zɔkɔnɔ gɛɛ ò dàale. Vĩna ò kũ, akũ ò a là ò pì: Aafiaame n su la yá? ⁵ À pì: Aafiaame. Ma su Dikiri gbagbame. À gbà bo á zĩdane à gé kũmao sa o. Akũ à gbà bò Yesɛnɛ kũ a négɔgbɛnɔ à ò sísi sa'onaaa. ⁶ Kũ ò kà, Samueli Eliabu è, akũ à laasun lè à pì: Gbɛ kũ Dikiri sɛ mé à zena a are gwe. ⁷ Akũ Dikiri pìne: Nsun a zena ke a gbànake gwaro, ma giime. Madì gbɛ gwa lákũ bisāsiri dì gwa nàro. Bisāsiri dì gbɛ gwa a mɛɛame, makũ sɔ, swɛɛn madì gwa. ⁸ Akũ Yesɛ Abinadabu sísi, à sù Samueli are, akũ à pì: Dikiri dí gbɛ díkĩna séro. ⁹ Akũ Yesɛ Sama sísi, à sù Samueli are dɔ, akũ à pì: Dikiri dí gbɛ díkĩna séro. ¹⁰ Akũ Yesɛ a négɔgbɛ gbɛnɔnɔn supplanɔ sísi, ò sù Samueli are, akũ à pì: Dikiri dí ò gbɛke séro. ¹¹ Akũ à Yesɛ là à pì: N kefenanɔ lén dí ò pinki yá? À wèa à pì: N gbɛ kpɛde mé à kú laro, àten sã dãmɛ. Akũ Samueli pìne: N gbɛ zĩ ò a sísi. Óni pòke kero séto à sù. ¹² Akũ à gbɛ zĩ, à sù. Né pì bi gbɛ tɛrame, a petena mana akũsɔ a àn kɛkɔana. Akũ Dikiri pì: N fute ò nísi kú a mìa, zaakũ àpiin gwe. ¹³ Akũ Samueli bɛne pì sɛ à nísi kú a mìa a vɛnɔnɔ wára. Zaa zĩ birean Dikiri Nini sù Daudaa. Abire gbera Samueli èra à tà Rama.

Dauda zĩkena Solune

¹⁴ Dikiri Nini gò Solua, akũ Dikiri tò tãna pãsí sù. ¹⁵ A òbanɔ pìne: Luda tò tãna pãsí ten wé tãmma. ¹⁶ Kĩna, ò tó ókɔnɔ n òbanɔ ò gbɛ kũ à mɔɔlɛna dɔ wete. Tó Luda tò tãna pãsí pìi sùmma, anigɔ mɔɔ lénne, ò le ò kɛ sãna. ¹⁷ Akũ à pì a òbanɔnɛ. À gbɛ kũ à mɔɔlɛna dɔ manamana wete à su kãaomenɛ. ¹⁸ Akũ a òbanɔ doke pìne: Ma Betilihamu gbɛ Yesɛ né ke è, à mɔɔlɛna dɔ. Zĩkari wɔɔɔdeme, akũsɔ à yã'ona dɔ. Gɔ maname, akũsɔ Dikiri kú kãao. ¹⁹ Akũ Solu gbɛnɔ zĩ Yesɛa, ò gɛɛ ò pìne: Solu pì ò n né Dauda kũ àdi sãnɔ dã gbareare. ²⁰ Akũ Yesɛ burodii dì zaakine kũ sèwɛo tũru do kũ blèkoffinɛ bɔɔɔ, à a né Dauda gbàreɔ Solua. ²¹ Kũ à kà Solu kĩnaa, à gɔ a zĩkeri ũ. Solu yei manamana, akũ à a dite a zĩkapɔnɔserinɔ doke ũ. ²² Akũ Solu gbɛ zĩ Yesɛa à pì: N tó Dauda gɔ ma zĩkeri ũ, zaakũ a yã dì kemene nna. ²³ Tó Luda tò tãna pìi sù Solua, akũ Dauda dì a mɔɔ sé àgɔ léne. Tó tãna pìi gò, akũ àdi kɛ sãna, à su a laakariia.

Dauda kũ Gɔlayao

17 Filisitininɔ ò zĩkarinɔ kàkara, òten zĩ soru kɛ Soko, Yudano bɔsun, akũ ò bùraa kàte Efesi Damimu, Soko kũ Azekao dagura. ² Solu kũ Isarailanɔ sɔ ò kò kàkara ò bùraa kàte Ela gusaran, òten soru kɛ ò gé Filisitininɔi kũ zĩo. ³ Filisitininɔn kú sístia dire kpa, Isarailanɔn kú sístia la, guvute kú ò dagura. ⁴ Akũ Gata gɔsa gbàna kũ òdi pine Gɔlaya bò Filisitininɔ bùran. A gbàna kà gãskuru suddo. ⁵ À m̀gotɛ fura kuna, à m̀gotɛ uta kũ à de lán kp̀tekeɛ bà dana kũ a tikisii kà kiloo baaakɔ. ⁶ À m̀gotɛ sòkoto yĩna dɔ, akũsɔ à m̀gotɛ sári lèkete lokona a kpe kpa. ⁷ À sári sɔnte kũna, a pá de lán bizatãri gòdo lí bà. A wé tikisii kà kiloo suppla. A sɛgbakoseri té a are.

⁸ Gɔlaya zè à lé zù Isaraila zĩkarinɔi à pì: Bó yã mé à tò a bɔte kũ zĩoo? Á dɔ kũ Filisitininɛ ma ũroo? Ákɔnɔ sɔ, Solu zònɔn á ũ. À gbɛke bo á té à kipa à su ma kĩnaa. ⁹ Tó ani fɔ à zĩ ká kũmao à ma de, ma gbɛnɔ ni gɔ á zònɔ ũ. Tó makũ mé ma a dè sɔ, áni gɔ ó zònɔ ũ, áni gɔ zò blewere. ¹⁰ Akũ Filisitini pìi èra à pì: Maten kùsɛɛ biri Isaraila zĩkarinɔa gbàra. À gbɛ wetemene de ò zĩ ká kũ kɔo. ¹¹ Kũ Solu kũ Isarailanɔ a yã pìi mà ò pinki, ò bídi kè, swɛɛ kɛngu.

¹² Dauda bi Eflata gbɛ Yesɛ néme. Yesɛ bi Betilihamu kũ à kú Yudano bɔsun gbɛme. À négɔgbɛnɔ ò gbɛnɔnɔn sɔraakɔ. Solu gɔɔa à zɔkɔ kũ à zĩ kũ manamana. ¹³ A né gbàna gbɛnɔnɔn aakɔnɔn kú zĩlan kũ Soluo. A daudu tɔn Eliabu, a plade tɔn Abinadabu, a aakɔde tɔn Sama. ¹⁴ Daudame Yesɛ né kpɛde ũ. A vɛni pìnɔ té Solui, ¹⁵ ama Dauda dì gé Solu kĩnaa à era à su Betilihamu a de sãnɔ dã. ¹⁶ Filisitini pìi dì bo à a zĩda mɔnne kɔnko kũ kɔsio ari gɔɔ bupla.

¹⁷ Zĩkea Yesɛ pì a né Daudane: N èse kpatana kpɛne do dí kũ burodi mèn kuri dínɔ sé ò géo n vɛnɔnɔnɛ likalika ò bùran. ¹⁸ N gasi mèn kuri dínɔ sé ò kpá ò gã gbɛ zɔkɔɔ. N gé ò ò gwa, tó ò aafia, ò su kũ sèedaa kũ ò kun aafia. ¹⁹ Ò kú kũ Soluo kũ Isarailanɔ pinki Ela guvuten, òten zĩ ká kũ Filisitininɔ.

²⁰ Dauda fute kɔnko kɔnko, à a sãnɔ tò kũ sãdãri pãnde. À a aso sɛ, akũ à dà zén lákũ Yesɛ òare nà. Kũ à kà zĩkarinɔ bùran, à sù à lè òten gé zĩlan, òten wiki gbàna lé. ²¹ Isarailanɔ kũ Filisitininɔ ten soru kɛ ò are dɔkɔa. ²² Akũ Dauda a aso nà pòdãkpãriine a zĩ, akũ à bàa lè à gɛɛ zĩlan. À a vɛnɔnɔ lè gwe, akũ à fɔ kpãmɛma. ²³ Kũ àten yã ò kũnwo, Filisitininɔ gɔsa gbàna Gɔlaya, Gata gbɛ bò Filisitini zĩkarinɔ té, à era à fute kũ a yã pìi. Dauda yã pìi mà. ²⁴ Kũ Isarailanɔ a è, swɛɛ kɛngu, ò lèkɔa ò pinki. ²⁵ Òten okɔne òten pì: Ádi gɔgbɛ pì e à bòroo? Tó à bò, àdi kùsɛɛ biriwáme. Gbɛ kũ à a dè, kína ni ade gba aruzɛke zɔkɔ, ani a gba a néno gbɛ dɔ nɔ ũ, akũsɔ a bedeno ni be'ɔgɔ kpá doru.

²⁶ Akũ Dauda gbɛ kũ ò zena a sareno là à pì: Bón oni ke gbɛ kũ à Filisitini pìi dè à Isarailanɔ bò wé'i gũnnɛɛ? Dín Filisitini gɔɔɔɔde pì ũ, gbaso àten kùsɛɛ biribiri Luda Wɛndide zĩkarinɔaa? ²⁷ Akũ ò pine lákũ gbɛnɔ ten ò nà: Len oni ke gbɛ kũ à a dène le. ²⁸ Kũ a vɛni zɔkɔde Eliabu mà Dauda ten yã ò kũ gbɛnɔ, a pɔ fɛi à pì: À kè

dera n su laa? Dín n sã fíti nɔ tònɛ gbáranan? Má n karambaani kũ n nɛsɛ vãnio dõ. N su zĩ gwamɛ. ²⁹ Dauda pì: Bõn ma kèɛ? Bee yã mani oroo? ³⁰ Akũ à kpe dònɛ, à gèɛ à yã dokɔnɔ pii là gbɛ pãndea. Lákũ gbɛ káaku ònɛ nà, len ò ònɛ lɛ dɔ. ³¹ Ò yã kũ Dauda ò pii gbã Solunɛ, akũ à a sɪsi.

³² Kũ Dauda sù, à pì Solunɛ: Gbɛke sún tó swɛ kɛagu Filisitini pì yã musuro. Makũ n zòblerii, mani gé zĩ ká kãao. ³³ Akũ Solu pinɛ: Ìni fĩ ò gé zĩ ká kũ Filisitini piioro. Né fítimɛ n ù. Gõgbɛ pì sɔ bi zĩkariimɛ zaa a kefennakɛɔɔɔ. ³⁴ Akũ Dauda pinɛ: Makũ n zòblerii, makũ mé madigõ ma de sãnɔ dã. Tó músu ke mani sù à sã kũ kpãsan, ³⁵ madi a gbɛsɛ mà a gbɛ mà sã pì bo a léi. Tó à èra kũmao, akũ madi a kũ a lékãsã mà gbɛ mà de. ³⁶ Makũ n zòblerii, ma músuu dɛ, ma mani dɛ. Filisitini gyɔɔɔɔɔde pì ni gõ lán pɔ pìnɔ bà, zaakũ àten kùsɛ biribirì Luda Wèndide zĩkarinɔamɛ. ³⁷ Dauda èra à pì: Lákũ Dikiri ma bo músu kũ manio léi nà, len ani ma bo Filisitini pì ɔ lɛ. Akũ Solu pinɛ: Ì gé! Dikiri gõ kú kũnwɔ.

³⁸ Solu a zĩka'uta dànɛ à a mògotɛ fũraa kùnɛ, akũ à a mò uta dànɛ. ³⁹ Dauda Solu fɛnɛda lòko zĩka'uta pii. Kũ à nà táa, akũ à fũa, zaakũ adi dónɛ keoro. Akũ à pì Solunɛ: Mani fĩ mà gé kũ pɔ pìnɔ, zaakũ mádi dónɛ keoro. Akũ à pɔ pìnɔ bɔtɛ pínki à kàtɛ. ⁴⁰ À a gòò sɛ, akũ à gèɛ à gbɛ pɔɔɔɔ sɛtɛ swawɛɛn mɛn sɔɔɔ à kà a sãdãbɔkɔn. Akũ àten na Filisitini pii, à a gbɛmba kũna.

⁴¹ Akũ Filisitini pì ten na Daudai, a sɛgbakoseri ten táa o a arɛ. ⁴² Kũ à Dauda gwà, à è né fíti tɛra manamɛ, akũ à dɔkɛ kãao ⁴³ à pinɛ: Gbɛdan ma ù, akũ n gbasa nten sumai kũ gòò yá? Akũ à a kà kũ a tãna tóo. ⁴⁴ Akũ à èra à pì: Ì namai ò gwa, bãnɔ ni n ble, nòbɔ pãsinɔ ni n sò. ⁴⁵ Dauda pinɛ: Fɛnɛda kũ sári lɛketɛɛo kũ sári sɔntɛon nten suomai. Makũ sɔ, Dikiri zĩkaride Isarailanɔ Luda kũ n kùsɛ biribiria tɔn maten suomma. ⁴⁶ Dikiri ni n namɛnɛ ma ɔ gbãra. Mani n de mà n mì zɔ, mani Filisitini zĩkarinɔ gɛnɔ kpá bãnɔa kũ nòbɔ pãsinɔ gbãra ò sò, andunia ni dõ kũ Luda kú kũ Isarailanɔ. ⁴⁷ Gbɛ kũ ò kakarana lanɔ ni dõ kũ Dikiri dɪ zĩ ble kũ fɛnɛdao ke kũ sãrioro. Dikiri mé a zĩ gbãna vĩ, ani á nawɛrɛ ó ɔ.

⁴⁸ Gɔɔ kũ Filisitini pì ten na Daudai àten su, akũ Dauda bàa lè àten su gu kũ oni zĩ kán. ⁴⁹ Akũ à ɔ dà a bòkɔn à gbɛɛ bò à dà a gbɛmban. Kũ à Filisitini pì gbão, akũ à a pà a arɛa. Gbɛɛ pii vlɛ a arɛ pii gũn, akũ à lɛtɛ a gberɛa. ⁵⁰ Gbɛmbaan Dauda zĩ blɛo Filisitini pii. À a pào à nè, bee fɛnɛda à kũnaro. ⁵¹ Akũ à bàa lè à gèɛ à zèala, à a fɛnɛda wòto a kpén à a dè à a mì zɔ. Kũ Filisitininɔ è ò gɔsa gbãna pii gà, akũ ò lèkãa. ⁵² Akũ Isarailanɔ kũ Yudanɔ pɛtɛrũyĩ kũ wikio, ò pèmmã ari Gata bĩnilea kũ Ekɛrɔnu bĩnileo. Gbɛ kũ ò ò dedɛnɔ gɛnɔ gɔ katɛna sena zaa Saraimu zén ari Gata kũ Ekɛrɔnuo. ⁵³ Kũ ò sù kũ pena Filisitininɔaao, akũ ò ò bùra pónɔ nàkãa ò tàò. ⁵⁴ Dauda Filisitini pii mì sɛ à gèɛo Yurusalemu, à a gɔkɛbɔnɔ kàtɛ a kpén.

⁵⁵ Gɔɔ kũ Dauda ten na Filisitini pii, Solu teni a gwa, akũ à a zĩkarinɔ gbɛ zɔkɔ Abana là à pì: Dí nɛmɛ nɛgɔg-

bɛ pì ùu? À wèa à pì: Kína, kũ n kunnao, má dõro.

⁵⁶ Akũ kína pì: Ì gbeka ò ma dí nén kefenna pì ù. ⁵⁷ Kũ Dauda sù kũ Filisitini pì denaao, Abana a sɛ à gèɛo Solu kĩnaa, à Filisitini pii mì kũna. ⁵⁸ Akũ Solu a là à pì: Kefenna, dí nɛmɛ n ùu? À wèa à pì: Ì zòbleri Yesɛ, Bɛtilhamu gbɛ nɛmɛ ma ù.

Solu gɔbakpana kũ Daudao

18 Kũ Dauda yã ò kũ Soluo à làka, akũ Yonatã gbɛnna kpà kãao à yei lán a zĩda wèndii bà. ² Zaa zĩ birean Solu a dɛtɛ a bea, adi we à tá a de bea dorò. ³ Yonatã yã yĩ kãao kũ à yei lán a zĩda wèndii bà yã. ⁴ Akũ à a arukimba kũ à dana bò à a gbà kũ a zĩka'utao kũ a fɛnɛdao kũ a sáo kũ a asaao. ⁵ Gu kũ Solu Dauda gbàren zĩ ká pínki, àdi sa'a kɛmɛ, akũ à a dɛtɛ zĩkarinɔ gbɛ zɔkɔ ù. A yã dɪ ke gbɛ sɪnda pínkinɛ nname kũ Solu òbanɔ ò pínki.

⁶ Kũ zĩkarinɔ ten su Dauda Filisitini pì denaao gbera, nɔgbɛnɔ bò Isaraila wɛtɛnɔ gũn pínki, ò gèɛ da ò kína Solulɛ, òten lè sí òten ù wã, òten gãgã lè òten pɔnna ke òten sèkɛrɛ pá. ⁷ Òten lè sí òten dɔkɔnɛ, òten ù wã òten pì:

Solu gbɛnɔ dèdɛ wàa sɔɔɔɔɔ,
Dauda sɔ dúbu lɛu ùgbangba.

⁸ Yã pii kè Solunɛ òni manamana, akũ a pɔ fɛ à pì: Ò dúbu lɛu ùgbangba kpà Daudaa, makũ sɔ wàa sɔɔɔɔɔ. Kpata mé à gɔ à sí sà. ⁹ Zaa zĩ birean à nèsegɔbaa kpà kãao.

¹⁰ Kũ gu dè, akũ Luda tò Solu tãna pãsí pii dia, àten yã ya a kpén, akũ Dauda a mɔɔɔ sɛ, àten lé lákũ àdi lé nà. Solu a sári kũna, ¹¹ akũ à a gbão, àten da áni Dauda páo de à nakãa kũ gbũio. Akũ Dauda a zĩda gbàtɛnɛ gɛn pla. ¹² Solu ten vɪna ke Daudanɛ kũ Dikiri kú kãao akũsɔ à pã kpàai yã. ¹³ Akũ à pè Daudaa a kia, à a dɛtɛ zĩkari gbɛnɔn wàa sɔɔɔnɔn gbɛ zɔkɔ ù. Akũ mé àdigɔ tɛhɛnɛ arɛ zĩlan. ¹⁴ Gu kũ à gèen pínki àdi sa'a kɛmɛ, kũ Dikiri kú kãao yã. ¹⁵ Kũ Solu è àdigɔ sa'a lɛ, akũ à vɪna kène de yãla. ¹⁶ Isarailanɔ kũ Yudanɔ sɔ ò ye Daudai ò pínki, kũ àdigɔ tɛhɛnɛ arɛ zĩlan yã.

¹⁷ Akũ Solu pinɛ: Mani ma nɛnɔgbɛ káaku Meraba kpámma nɔ ù. Ì wóɔɔɔ ke ò Dikiri zĩ kámɛnɛ. Zaakũ Solu laasun lè à pì: Mani ɔ kearo, Filisitininɔ mé oni a de. ¹⁸ Akũ Dauda pinɛ: Dín ma ùu? Dín ma bedɛnɔ kũ ma de burinɔ ù kũ mani gbasa mà gɔ n anzurɛ ùu? ¹⁹ Kũ Meraba kà ò a kpá Daudaa, akũ Solu a kpà Mɛɔla gbɛ Adarielia.

²⁰ Solu nɛnɔgbɛ Mikala ye Daudai. Kũ ò yã pii ò Solunɛ, à kène nna ²¹ à pì: Mani a kpáamɛ, ani gɔnɛ tankute ù, Filisitininɔ ni a de. Akũ à pì Daudanɛ: Ìni ma né pãnde e ò sé sà. ²² Akũ à pì a òbanɔnɛ: À yã o Daudanɛ asiri gũn, à onɛ a yã kámagu akũsɔ ma òbanɔnɔ yei ò pínki. À ma nɛnɔgbɛ sé. ²³ A òbanɔnɔ yã pii dà Daudanɛ a sãn, akũ à pìhɛnɛ: Gõna kína né zã ù bi yã aragan yá? Takasidɛmɛ ma ù, dí mé à ma dɔɔ? ²⁴ Kũ Solu òbanɔnɔ sù, ò Dauda yã pii bàbanɛ. ²⁵ Akũ Solu pì: À onɛ má ye anzurɛ pòkeiro, séto à fɪna bomɛnɛ ma òberɛ Filisitininɔ, à sumɛnɛ kũ ò gyɔɔɔɔɔ mɛn basɔɔɔ. Àten da Filisitininɔ ni a demɛ.

²⁶ Kū ibaa pìnc yā pìi bàba Daudane, gōna kína né zā ũ kène nna sà. Ari nc pì ségɔɔ gō gé ká, ²⁷ Dauda kū a zīkarino fùte ò gèe ò Filisitiniɔ dède gbēnc waa do, akū à sù kū n gɔɔɔɔɔɔ à kpà kínaa pínki, de à le à gō a né zā ũ yāi. Akū Solu a né Mikala kpaa nc ũ. ²⁸ Kū Solu è le, à dō kū Dikiri kú kū Daudao akūsō a né Mikala yei, ²⁹ akū a vīnakenanēe kàra, à gō a ibere ũ ari à gèe gào. ³⁰ Gɔɔ kū Filisitini kínanc ten bote ò gé zī ká, Dauda di sa'a le de Solu iba kparanɔla, akū à tó bō manamana.

Solu wɛtɛna à Dauda de

19 Solu ò a né Yonatāne kū a ibanc n pínki ò Dauda de. Ama Yonatā yei manamana, ² akū à a gbà laakarii à pì: Ma de ten wɛtɛ à n de. Ngō n zīda kūna dō zia kɔnc. Ì uteki wɛtɛ ngō kun. ³ Mani bo wɛtɛ kpe kū ma deo, óni ze gu kū n uten. Mani n yā onē. Lákū à òmenē nà, mani onne.

⁴ Akū Yonatā gèe à Dauda mana bō a denē à pì: Baa, ñsun yā vāni ke n zōbleri Daudanero, zaakū adi vāni ke kennero. A yākenanc àre vīnne manamana. ⁵ Kū à Filisitini pìi dè, à gì a wēndiiime, akū Dikiri tò o zī zōkō blè ó pínki. N è, akū n pɔ kè nna. Bó yā mé à tò n ye ñ yā vāni ke taarisaride piine ñ a de pāa? ⁶ Solu a yā mà, akū à yā sè à pì: Kū Dikirio oni a dero. ⁷ A gbera Yonatā Dauda sisi, à yā pìi bàbanē pínki, akū à gèe kū Daudao Solu kínaa, akū àten zī kenē lán a zī bà.

⁸ Zīi èra à fùte, akū Dauda gèe zī ká kū Filisitiniɔ. À síngu à zīi blèmma búgubugu, akū ò bàa lène.

⁹ Dikiri tò Solu tāna pāsī pìi èra à dia gɔɔ kū à vutena a kpén. À a sári kūna, akū Dauda teni a mɔɔ lène.

¹⁰ Solu wɛtɛ à Dauda páo de à a nakōa kū gbīio. Kū à gbātene, akū sári pìi gèe à gbīi pà. Gwāani birean Dauda bàa lè à tà.

¹¹ Akū Solu gbēnc zī Dauda bea, de ò a dādā ò a de kɔnc, akū a nanc Mikala a gbà laakarii à pì: Tó ndi bàa sí gwāanialaro, oni n de zia. ¹² Akū Dauda bō wondoo gūn, Mikala a gbàre kū bàao zīte, akū à bàa lè à gè zéla. ¹³ Akū Mikala tāna sè à wùte gádoa, à blè bàra sè à kù tāna pìi mila, akū à biza kùala. ¹⁴ Kū Solu gbēnc zī ò Dauda kū, Mikala pì à gbānaro. ¹⁵ Akū Solu èra à gbēnc zī Dauda gwa à pīnne: À a sé kū a gádoò lèele, à su kāaomene de mà a de. ¹⁶ Kū ò gè kpén, tāna piin ò è gádoa, blè bàra kú a mila. ¹⁷ Akū Solu Mikala là à pì: Bóyāi n bo ma kpe n ma ibere gbàre à pītima lèe? Mikala wèa à pì: À pīmene mà tó à gè zéla. Tó ma gi, áni ma de.

¹⁸ Kū Dauda bàa lè à gè zéla, à gèe Samueli gwa zaa Rama. À yā kū Solu kèare bàbanē pínki, akū ò gèe ò vùte Nayo lèele. ¹⁹ Kū ò ò Solunē Dauda kú Nayo zaa Rama, ²⁰ akū Solu gbēnc zī ò a kū. Kū ò kà gwe, ò lè annabi gā ten dède, Samueli kú n té n don'arede ũ. Akū Luda Nini sù zīrii pìnc, òten dède se. ²¹ Kū ò ò Solunē, akū à gbē pāndenc zī, akū ò dède le se. Solu èra à gbēnc zī a gēn aakōde, akū ò dède le se do. ²² Akū Solu pìi fùte àten gé Rama a zīda sà. Kū à kà lōgɔ zōkō kú à kú Seku sare, à gbēnc là à pì: Samueli kū Daudao kú māmēe? Akū ò pīne: Ò kú Nayo zaa Rama. ²³ Kū àten gé gwe, akū Luda Nini sù bee àpiia se, àten gé àten

dède, ari à gèe à kao Nayo zaa Rama. ²⁴ À a pókasano pitiawa, à dède Samueli wára. Zī birea fānantē kū gwāanio pínki àdigō wutena punsime. À yā mé à tò òdi pi: Solu kú annabiɔ té do see?

Dauda kū Yonatāo

20 Dauda bō Nayo zaa Rama, à bàa lè à gèe à Yonatā lè, akū à a là à pì: Bón ma kèe? Dà kpaten ma kèe? Yā vāni kpaten ma kè n denē kū àten wete à ma dèe? ² À wèa à pì: Gyam! Ìni garo. Ì gwa, ma de digō yāke ke à gí damene ma sānyīro, yā zōkō ke a fitinanc yá. Ma de nigō yā dí taka ke à gí omenei yá? Lenlo! ³ Akū Dauda pì do: N de dō sānsān kū ma n pɔncna è. Abire yāin adi tó n yā pìi màro, de n pɔ sún yakaro yāi. Kū Dikiri kunnao kū n kunnao má kú ga léime. ⁴ Akū Yonatā pīne: Pó kū n yei pínki mani kenne. ⁵ Akū Dauda pīne: Ì gwa, mɔ dufu dikpeme zia. À kù mà vute mà pó ble kū kínaome. Ì tó mà gé mà ute sēnte ari ziando cɔsi. ⁶ Tó n de ma gbeka, ñ pine ma zé gbèkamma mà gé ma be wètea Betilhamu likalika, kū ma bedenc pínki ten sa kū òdi o wè kū wèe o gwe yāi. ⁷ Tó à pì à mana, manigō aafia, ama tó a pɔ fē manamana, ngō dō kū yā vānin à zèo à kemene gwe. ⁸ Ì gbēke ke makū n zōbleriine, zaakū n yā yī kūmao kū Dikiri dōnaome. Tó má taari vī, ñ ma de n zīda. Ìsun ma kpá n dearo. ⁹ Akū Yonatā pì: Gyam! Tó má dō kū ma de zèo à vāni kenne, de mani onneroo? ¹⁰ Akū Dauda a là à pì: Tó n de sù à yā pāsī ònne, dí mé ani omenee? ¹¹ Akū Yonatā pīne: Ì mō ò gé sēnte. Akū ò bōte ò gèe sēnte n pla.

¹² Akū Yonatā pì: Ma sì kū Dikiri Isarailanc Ludao, ari ziando mandara'i mani ma de yō mà gwa. Tó n yā kène, mani légbāzā kenne. ¹³ Tó ma de ye à vāni keneme sō, akū mádi légbāzā kenne ma n gbare n ta aafiario, Dikiri yā kemene pāsīpāsī. Dikiri gō kú kúnwo lākū à kú kū ma deo yā nà. ¹⁴ Lākū má kú kū wēndiio nà ñ gbēke kemene lākū Dikiri di keñne nà, kū òsun ma dero yāi. ¹⁵ N gbēke sún laka kū ma bedenc zikiro, bee tó Dikiri tò n iberenc làka andunia gūn. ¹⁶ Len Yonatā yā yī kū Daudao le, akū à pì: Dikiri fīna bonne n iberenc. ¹⁷ Akū Yonatā tò Dauda èra a la dàare do a yeina yāi, zaakū à yei lán a zīda wēndii bàme.

¹⁸ Akū Yonatā pīne: Mɔ dufu dikpe kun zia. Tó odi gbēke e n vutekinlo, oni n gbekame. ¹⁹ Ziando ñ gé ñ ute gu kū n uten yā pì naana gɔɔ, ñnigō kú gbè kū à de zīte lé sèeda ũ sare gwe. ²⁰ Mani kà zu gbèe pìi sare wén aakō lándō maten pó gbā bà, ²¹ mani négōgbē ke zī à gé kàa pìnc wete. Tó ma pīne, kànc kú a kpe, à séte à mō, ñ mō, ma sì kū Dikirio ñnigō aafiamē, kari yā kunlo. ²² Tó ma pīne kànc kú a are sō, ñ gé, zaakū Dikiri mé à n gbare. ²³ Yā kū o yī kū kō sō, Dikiri mé anigō de yā pìi sèedade ũ gɔɔ sīnda pínki.

²⁴ Akū Dauda gèe à ùte sēn. Kū mɔ dufu bō, kína vùte de à pó ble. ²⁵ À vùte a vutekia gbīi sare. Yonatā vùte a are, Abana kú a sare. Dauda vuteki sō, gbēke kú gwero. ²⁶ Solu dí yāke o zī birearo, zaakū àten da yāke mé à a lè, gbāsī nàame, abirekū mé à gīne. ²⁷ Kū gu dō mɔ gɔɔ plade zī, Dauda vuteki da korime, akū Solu a né là à pì: Bóyāi Yesē né dí su pó ble gīa kū gbāraoro?

28 Akū à pine: À zé gbèkama à pì áni gé Betilihamu.
 29 À pì mà tó à gé, zaakū a bedenɔ ten sa o wɛte pii gūmme, akū a vīni piare à mɔ. À pì tó à kèmene, mà a gbare à gé a vīninɔ gwa. À yā mé à tò adi su pɔ ble kūnworoworo. 30 Akū Solu pɔ fɛ Yonatāi à pi: Né fayasari sāgbānade! Má dɔ kū n ze kū Yesē néome. N wé'i dà n zīdaa kū n dao. 31 Tó Yesē né pì gɔ kú kú wɛndiio, ŋni le n kpa-ta blero. N gbɛnɔ zī ò a kú ò su kāaomene tera. À gàn gwe. 32 Akū Yonatā a là à pi: Bɔ yā mé à tò ani gaa? Bɔn à kɛɛ? 33 Akū Solu Yonatā gbā kú sario de à le à a de, akū Yonatā dɔ sà kú a de zé kú Dauda denaome. 34 Yonatā fute à gò pɔblea kú pɔfɛo, adi pɔ ble mɔ gɔɔ plade pì zīro, zaakū a nɛɛɛ yàka Dauda yā musu, kú a de a dite gbɛ futa ū yāi.

35 Kū gu dɔ, Yonatā bò à gɛɛ Dauda le gu pìn. Négɔgbɛ ke téi. 36 Akū à pì né piine. N bàa lé n gé zà dire. Tó ma kà zù, n wete. Kū né pii bàa lè àten gé, akū Yonatā kàa zù a mīla. 37 Kū né pii kà gu kú Yonatā kàa pɛten, akū à lé zù né pii à pi: Kàa pìnɔn kú n are dire. 38 Akū Yonatā èra à lé zù di dɔ à pi: N gé likalika, n̄sun zero. Akū né pii kàa pìnɔ sète à sùo a dikiriine. 39 Né pì dí yā pì dɔro, sé Yonatā kú Dauda. 40 Akū Yonatā a gɔkeɔnɔ kpà né piia à pi: N sí n táo be.

41 Kū né pii tà, Dauda fute gbɛ kpe à sù à kùte Yonatāne gɛn aakɔ à wùte a gberɛa. Akū ò lé pèkɔa ò sù dɔ n pla n pínki, Dauda pɔ mé à kè zɔkɔ. 42 Akū Yonatā pine: N tá aafia, zaakū o yā sè kú Dikiri tɔo o pì, Dikiri me ó sèedade ū ma burinɔ kú n burinɔ dagura ari gɔɔ sīnda pínki. Dauda bò gwe, akū Yonatā èra à tà be.

Dauda kunna Nɔbu

21 Kū Dauda ten gé sa'oriki Aimeleki Kīnaa Nɔbu, Aimeleki pii bò à gɛɛ à daale. Vīna a kú, akū à a là à pi: Bɔ mé à tò nten kure ndo, gbɛke kú kūnworoo? 2 Dauda wèa à pi: Kīna mé à zī dāmenɛ, à pì màsun tó gbɛke yā kú a ditemenɛ à ma zī mà ke dɔro. Akū o gu dàkɔne kú ma ibanɔ ò domene are. 3 Pɔble kpaten n vī la teraa? N ma gba burodi mèn sɔɔro kesɔ pɔ kú n vī pínki. 4 Akū sa'oriki pii pì: Burodi pā kunlo, séde pɔ kú ò kàte Ludane baasiro. Tó n gbɛnɔ dí kakara kú nɔgbɛoro, mani kpámma. 5 Akū Dauda pine: À de le kò, ó ó zīda kūna nɔgbɛnɔ yā musu, lákū odi ke nà gbasa ò da zīkazen. Ma gbɛnɔ mènɔn gbāsīro. Bee gɔɔ kú óten pɔyeina taa o, òdigɔ gbāsīro, atɛnsa tá kú óten o gbāra. 6 Akū sa'oriki pii Luda burodii sè à kpàa, zaakū burodi ke kú gwero, sé pɔ kú ò kàte Ludane. Òdi burodii pì sé Dikiri areme, akū òdi a lilin ke kú burodi dufuo.

7 Solu ibanɔ doke kú gwe gɔɔ piia, a tɔn Doegi. Edɔmu burime, akū mé à Solu sādārikina ū. 8 Akū Dauda Aimeleki là à pi: N sari ke fɛneda vī la yā? Madi le ma a fɛneda ke gɔkeɔ ke séro, zaakū kīna zī pii dāmenɛ likalikame. 9 Sa'oriki pii wèa à pi: Filisitini kú n dè Ela guvuten Gɔlaya fɛneda kú la. À kú uta lokomma kpe, biza fifia. Tó n yei, n sé, zaakū a pānde kú la doro, séde abirekū. Akū Dauda pi: N kpāma, a sara kunlo.

Dauda řadeyāno kekenaa

10 Dauda bàa lè Solune zī birea, à tà Gata kīna Akisi kīnaa. 11 Akū Akisi ibanɔ pine: Isarailanɔ būsū kīna Daudan díroo? Àkūme òdi ū wā ò lè sí a yā musuroo? Òdi pi:

Solu gbɛnɔ dède wàa sɔɔɔro,

Dauda sɔ dúbū leu ūgbangba.

12 Yā pì Dauda kú gbāna, àten vīna ke Akisine manamana. 13 Akū à a zīda lite, àten řadeyānɔ keke n wāra. À gɔge gātegate bīni zé gbānɔa, à tò lé'i dà a lékāsāa.

14 Akū Akisi pì a ibanɔne: À gwa! Gbɛ pì bi řademe.

Býāin a a sè a su kāao ma kīnaa? 15 řadeno kīnameme, akū a gbɛ pii sè a su kāao ma kīnaa de a řadeyānɔ kekemene yá? Ani le à gɛ ma ɔnno.

Solu Nɔbu sa'orinɔ dɛdenaa

22 Dauda bò gwe à bàa lè, à gɛɛ à gɛ Adulamu gbɛwɛen. Kū a vīninɔ kú a de bedenɔ a baaruu mà, ò gɛɛ ò a lè gwe. 2 Yā'ūmmadenɔ kú finadenɔ kú gbɛ kú yā di kɛnneronɔ kàkarai n pínki, akū à gɔ n gbɛ zɔkɔ ū. Ò kà gbɛnɔn wàa pla taka bà. 3 Bona zaa gwe Dauda gɛ Mizipa, Mɔabunɔ būsun, à pì Mɔabu kīnane: N ma de kú ma dao gba zé ògɔ kú kūnwo ari mà dɔ lákū Luda ni kemene nà. 4 Akū à n tó kú Mɔabu kīnao gwe. Ò kú kāao gɔɔ kú Dauda kú sɛntɛɔɔɔɔ. 5 Abire gbera annabi Gada sù à yā ò Daudane à pi: N̄sungɔ kú sɛntɛɔɔɔɔ doro. N era n tá Yudanɔ būsun. Akū à fute à gɛɛ Ereti líkpen.

6 Zīkea Solu vutena sāma lí gbāru Gibea sīsīia. À a sari kūna, a ibanɔ likai n pínki. Akū à mà ò Dauda kú gbɛ kú ò kú kāaonɔ kúki dɔ. 7 Akū à pì a ibaa pìnɔne: Àkɔnɔ Biliaminu burinɔ, à ma yā ma á pínki. Yesē né ni buranɔ kú geepi búɔn kpááwa yá? Ani á dite zīkari gbɛnɔn wàa sɔɔɔro ke gbɛnɔn basɔɔɔɔnɔn gbɛ zɔkɔn ū yá? 8 Á pínki a lé kpākūsūmame. Kū ma né yā yī kú Yesē néo, á gbɛke dí omenero. Á gbɛke dí ma wɛnda gwaro. Ádi damene ma sán kú ma né ma ibaa pii nɛɛɛ fute àgɔ ma wete à ma de, lákū àten ke nà teraro.

9 Edɔmu buri Doegi kú kú Solu ibanɔ gwe, akū à pì: Ma Yesē né è, à sù Aitubu né Aimeleki Kīnaa Nɔbu. 10 À yā gbèkane Dikiria, akū à zānaa kpāa kú Filisitini buri Gɔlaya fɛneda.

11 Akū kīna gbɛnɔ zī ò sa'oriki Aimeleki sisi kú a de bede kú ò de sa'orinɔ ū Nɔbunɔ n pínki. Akū ò sù kīna kīnaa n pínki. 12 Akū Solu pine: N sã kpá n ma, Aitubu né. À wèa à pi: Ma sã wɛ, Baa. 13 Akū Solu a là à pi: Býāin mɔkɔn kú Yesē néo a lé kpākūsūmami? Býāin n pɔble kpāa kú fɛnedaoo? N yā gbèkane Ludaa, de à futemai àgɔ ma wete à ma de, lákū àten ke nà tera.

14 Aimeleki wèa à pi: N ibanɔ té pínki, dí mé à náani vī à kà Dauda ūu? N né zāme, n zīda dogarinɔ kīname. À tɔ bò n bea. 15 Madi gbèkane Ludaa yāroo? Kai! Baa, n̄sun yā dí makū n zɔbleriario ke ma de bedenɔ, zaakū má yāke dɔ yā pii musuro, bee fti. 16 Akū kīna pine: ŋni game, mɔkɔn kú n de bedenɔ n pínki. 17 Akū à ò dogari kú ò kú gwenɔne à pi: À fute à Dikiri gbàgbarinɔ dɛde,

zaakū ń ɔ kú Dauda yámme. Ò a bàasina yā dǔ, akū odi omenero. Ama a ibaa pinɔ dí we ò ɔ sè ò Dikiri gbàg-barrii pinɔ dèdèro. ¹⁸ Akū kína pì Doegine: Ñ fute ñ sa'ori pinɔ dèdè. Akū à fùte à ń dèdè gǔnɔ. À sa'o'utadarii pinɔ dèdè gběncɔn basiikǔ awesɔɔro.

¹⁹ Akū Solu èra à sa'orii pinɔ wěte Nɔɔbudencɔ dèdè dɔ, gǔgběncɔ kú nɔgběncɔ kú né gbānanɔ kú nékpāntěncɔ kú zùnɔ kú zaakincɔ kú sǎnɔ. Ò ń dèdè kú fěnedao ń pínki.

²⁰ Akū Aimeleki né ke pìtirímma, a tón Abiata. À bàa lè à gèe à nà Daudai. ²¹ À pì Daudanɛ, Solu Dikiri gbàg-barinɔ dèdè ń pínki. ²² Akū Dauda pìne: Kú ma Edomu buri Doegi è gwe zǐ birea, má dǔ sǎnsǎn kú ani o Solunɛ. Ma yāin ò n de bedencɔ dèdè ń pínki. ²³ Ngǔ kú kú-mao. Ñsun tó vīna n kúro. Gbě kú àteni n wete à n de teni ma wete à ma de se. Yāke ni n le ma ɔro.

Dauda Keiladencɔ surabanaa

23 Ò ò Daudanɛ ò pì: Ñ gwa, Filisitininɔ ten zǐ ká kú Keiladencɔ, òteni ń pówencɔ nakǔa. ² Akū Dauda gbèka Dikiria à pì: Mà gé mà léte Filisitini pìncɔn yá? Akū Dikiri pìne: Ñ gé ñ léteírímma ñ Keiladencɔ sura ba. ³ Akū Dauda gběncɔ pìne: Lákū vīna teni ó kú Yudancɔ búsun la nà, óni fǔ ò gé ò zǐ ká kú Filisitininɔ Keila yá? ⁴ Dauda èra à gbèka Dikiria dɔ, akū Dikiri pìne: Ñ fute ñ gé Keila, zaakū mani Filisitininɔ nanne n ɔí. ⁵ Akū Dauda gèe Keila kú a gběncɔ, à zǐ ká kú Filisitininɔ, akū à ń pókādencɔ sǐmá. À Filisitininɔ dèdè dasidasi, akū à Keiladencɔ sura bà. ⁶ Kú Aimeleki né Abiata bàa lè à teni gé Dauda kínaa yā, à a sa'outa kúna, akū à gèe Keila.

Solu petena Daudai

⁷ Kú Solu mà Dauda gèe Keila, à pì: Luda giime, akū à a nàmene ma ɔí, zaakū à a zǐda tàta wěte bínide gúmme. ⁸ Solu a zǐkarincɔ kàkara ń pínki, de ò gé Dauda kagura ke kú a gběncɔ zaa Keila. ⁹ Kú Dauda mà Solu teni a vāni kpákūsū kǎao, akū à pì sa'ori Abiatanɛ à mǔ kú sa'outao. ¹⁰ Akū Dauda pì: Dikiri Isarailancɔ Luda, makū n zǔbleri ma mà Solu ten zé wéte à su Keila à wěte díkína kakate ma yāi. ¹¹ Keiladencɔ ni ma kpáan yá? Solu ni su la lákū ma mà nà n yá? Dikiri Isarailancɔ Luda, ñ o makū n zǔbleriine. Akū Dikiri pìne: Ani su. ¹² Akū Dauda à là dɔ: Keiladencɔ ni ma kpáa kú ma gběncɔn yá? Akū Dikiri pì: Oni á kpáame. ¹³ Akū Dauda kú a gběncɔ fùte, ò ká gběncɔn wàa aakǔ taka bà. Kú ò bò Keila, akū òten gé gu kú guo. Kú Solu mà Dauda bò Keila, adi gé gwe doro.

¹⁴ Dauda kú zeki gbānan gbárannan Zifi búsun sǐsǐden. Lákū gu digǔ dɔ nà Solu digǔ a wete à de, ama Luda dí Dauda nane a ɔro. ¹⁵ Gɔɔrɔ kú Dauda kú Zifi búsun líkpen, à mà Solu kú a gběncɔ ten su a de. ¹⁶ Akū Solu né Yonatǎ fùte à gèe à Dauda lè zaa líkpe pìn, à a gbà swèe kú Luda tóo. ¹⁷ À pìne: Ñsun tó vīna n kúro, zaakū ma de ni le à ɔ nammáro. Mǔkǔn mé íni kí ble Isarailancɔ, makū sǔ manigǔ de n plade ũ. Ma de pì abirekū dǔ se. ¹⁸ Akū ò yā yǐ kú kǔo ń pla Dikiri are. Dauda gǔ líkpen gwe, akū Yonatǎ tà be.

¹⁹ Abire gbera Zifidencɔ gèe ò Solu lè Gibea ò pì: Dauda utena ó búsun sǐntepɔɔtu. À kú líkpen Akila sǐsǐgererei Yesimɔ gèncɔmidɔki kpa. ²⁰ Kína, gɔɔrɔ kú ń yei pínki, ñ su gwe, óni a kpámma. ²¹ Akū Solu pì: Dikiri arubarika daágu kú a ma wénda gwà yāi. ²² À tá à era à soru ke. À gu kú àdi gén gbekagbeka kú gbě kú ò a ènɔ, zaakū ma mà ò pì, a ɔndǔ bi ɔndǔnlo. ²³ À gbekagbeka de à le à a utekinɔ dǔ pínki, à era à su à ma le, de mà a yā ma sǎnsǎn, mani gé kǎáo. Tó à kú á búsun gweme, mani pétei Yuda burinɔ té pínki. ²⁴ Akū ò dà zén, ò dò Solunɛ are gena Zifi. Dauda kú a gběncɔ sǔ ò kú Maonɔ gbárannan sǐntepɔɔtu Yesimɔ gèncɔmidɔki kpa.

²⁵ Kú Solu kú a gběncɔ ten su pétei, à a baaru ma, akū à kipa kpi piia à gèe à kú Maonɔ gbárannan. Kú Solu mà, akū à pétei Maonɔ gbárannan gwe. ²⁶ Solunɔ ten taa o kpi kpe dire kpa, Daudancɔ ten taa o a kpe la kpa, òten wà òten bàa lé Solunɛ. Gɔɔrɔ kú Solu kú a gběncɔ ten lika Daudancɔ ò ń kú, ²⁷ akū gběke sǔ à baaru kpá Solunɛ à pì: Ñ ke likalika, Filisitininɔ sù ò létè ó búsua. ²⁸ Akū Solu petena Daudai tó, à gèe Filisitininɔ le. Abire yāi òdi gu pì sǐsi Kǔkpaatekpi. ²⁹ Abire gbera Dauda bò gwe à gèe à vùte sǐntepɔɔtu, gu kú òdi pì Engedi.

Dauda gina Solu denaai gbèwèen

24 Kú Solu sù kú petena Filisitininɔiio, ò pìne Dauda kú Engedi gbárannan. ² Akū à Isaraila zǐkarincɔ sète gběncɔn wàa gèro à dà kúnwo zén, de ò Daudancɔ wete gu kú òdi pì Zǐncɔ Gbèea. ³ Kú à kà sǎncɔ kara kú à kú zé sare kínaa, à gbèwèee è gwe, akū à gèncɔ à bǐnisare ke. Dauda kú a gběncɔ sǔ, ò kú gbèwèee pìn zaa a lézekia. ⁴ Akū Dauda gběncɔ pìne: Ñ gwa, a gɔɔrɔn gbāra kú Dikiri pì áni n iberɛ nanne n ɔí ñ yā kenɛ lán ń yei nà. Akū Dauda fùte teene, à Solu arukímbea lé zǔ a sare. ⁵ A gbera Dauda laasun ten wari dɔa Solu uta lé kú à zǔncɔ pì yāi, ⁶ à pì a gběncɔne: Kai! Dikiri sún tó mà yā dí taka ke ma dikiri kú à a kàanero. Mani ɔ kearo, zaakū Dikiri mé à a ká kín.

⁷ Dauda kpákǔe a gběncɔ kú yā piio, adi tó ò Solu dèro. Kú Solu bò gbèwèen, àten gé zéla, ⁸ akū Dauda bò gbèwèee pìn, à lé zùì à pì: Ma dikiri kína! Kú Solu lítè à a kpe gwà, akū Dauda kùte à wùte a gbera. ⁹ Akū à pì Solunɛ: Tó ò pì ma yā vāni kpákpa n musu, bó yā mé à tò ndi sǐi? ¹⁰ Ñ gwa! N wé è gbāra lákū Dikiri n namene ma ɔí nà gbèwèen. Ò pìmenɛ mà n de, akū ma n wénda gwà, ma pì mani ɔ ke ma dikiriario, zaakū Dikiri mé à a ká kín. ¹¹ Ñ gwa dí Baa! Ñ gwa, má n uta lé kúna dí! Ma n uta lé zǔ, ama mádi n dero. N dǔ sà kú má n kúna kú nèse vānioro. Mádi taari kennero, akū nteni ma wete ñ ma de. ¹² Dikiri yā gǔgǔwèe à fīna bommamene, ama makū mani ɔ nammáro. ¹³ Lákū ò yáasi zù zaa zǐ nà ò pì, yā vāni di bo yāvānikerincɔ kínaame, mani ɔ nammáro. ¹⁴ Mǔkǔn Isarailancɔ kína, dí yāin n boo? Dín nten pétei? Gbèda gèen yá? Ke kòkò fítinna? ¹⁵ Dikiri ma yā gwa à yā gǔgǔwèe. À yā nna kpáma à ze kúmao à ma bo n ɔí.

¹⁶ Kú Dauda yā dí ò Solunɛ à làka, Solu pì: Ma né Dauda, n kòtoon gwe yá? Akū Solu pùtǎ kú wikio ¹⁷ à

pì Daudane: N yã nna demala, zaakū yã vānin ma kēne, akū n fīna bōmene kū a mana. ¹⁸ N yã mana kū n kēmene ò tera. Kū Dikiri ma nanne n ɔ́, nídi ma dero. ¹⁹ Tó gbě̀ bò a ibereea, àdi tó à tá aafia yá? Dikiri yã mana kū n kēmene gbāra fīna bonne. ²⁰ Má dǝ sà kū ñni gǝ kína ũ, ñnigǝ kí ble Isarailanɔ. ²¹ Ñ símene kū Dikiri tóo, kū ñni ma buri kakatero, ñni ma tó de ma de bedeno téro. ²² Akū Dauda la dà Solunɛ. Kū Solu tà be, akū Dauda kū a gbě̀no ɛ̀ra ò tà sě̀ntepɔɔtu.

Dauda kū Nabalao kū Abigailio

25 Samueli gà, akū Isarailanɔ kàkara n pínki, òten ɔ́ do a ganaa musu, akū ò a ví a bea zaa Rama. Abire gbera Dauda gèe Parani sě̀nte. ² Maɔni gbě̀ke kun, à bɔkɔte ví Kameli gwe. Aruzekede zǝkɔme, à sãno ví wàa gǝro kū blèno wàa ɔɔɔro. Akū à sù Kameli de à a sãno kǝ zǝzǝ. ³ A tón Nabala, a nanɔ tón Abigaili. Nɔgbě̀ pii laakari ví akūsǝ a kakana mana, ama a gǝ pí gbě̀ke wé'i víro, a yãkenanɔn dɔɔro víro. Kalebu burime. ⁴ Gɔɔɔ kū Dauda kú sě̀nte, à mà Nabala sù a sãno kǝ zǝzǝ. ⁵ Akū à a ìbanɔ zǝ gbě̀noɔn kuri, à pínnɛ: À fute à gè Nabala kínaa zaa Kameli, à fɔ kpáamene ⁶ à one à pi: Luda n dǝ kū aafiaaoo kū n ɔnnwo kū n gbě̀no n pínki. ⁷ Ma mà n su kū sǝkǝkɛrɛrinɔ. Kū n sǝdǝrinɔn kú kúoo, odi wari darímaro, n konna Kameli gūn, póke dí kíarímaro. ⁸ Ñ n zíkɛrii pìnɔ la, oni onne. Ñ tó ma ìbanɔ n pɔɔna e, zaakū dikpe zíme. N zǝblerii pìnɔ kū makū n néo n ó gba pó kū n è.

⁹ Kū Dauda ìbaa pìnɔ kà, ò yã pii bàba Nabalane kū Dauda tóo, akū ò zèi. ¹⁰ Akū Nabala pínnɛ: Dín Dauda ũu? Dín Yese né pì ũu? Zǝ kū ò kè n dikirinɔa gbāranɔn dasi. ¹¹ Á ye mà a burodi kū ma ío kū nòbɔ kū ma de ma sǝkǝkɛrɛrinɔneo sète mà kpá gbě̀ kū má n boki dǝronɔan yá? ¹² Akū Dauda gbě̀no ɛ̀ra ò dà zén ò tà. Kū ò kà, ò yã pìnɔ gbě̀ne pínki. ¹³ Akū Dauda pí a gbě̀ pìnɔne: Á baadi a fě̀neda loko. Akū n baadi a fě̀neda lòko kū Daudao se. Gbě̀ kū ò gèe kū Daudaonɔ kà wàa pla taka, akū gbě̀noɔn wàa do gǝ kū asonɔ.

¹⁴ À sù à lè zíkɛrii pìnɔ doke gèe à ò Nabala nanɔ Abigailine à pi: Dauda gbě̀no zǝ ò bò sě̀nte, ò sù ò fɔ kpá ó dikiria, akū à pàtarímma. ¹⁵ Gbě̀ pìnɔ sǝ ò yã mana kèwɛɛ manamana, odi wari dawáro. Ó konna kúñwo sě̀nte, póke dì sǝtewáro. ¹⁶ Gɔɔɔ kū òten sǝ dǝ n sǝre fǝnantě kū gwāanio pínki, òdigǝ likawái lán bíni bà. ¹⁷ Ñ laasun lé yã kū ñni kea, zaakū ò zèo ò yã vāni ke ó dikiri-ine kū a ɔndenɔ n pínki. Àpi manaro, àdi gbě̀ lédamma maro.

¹⁸ Akū Abigaili buronii kàkara likalika mèn wàa do kū sèwèo tùru pla kū sǝ kū ò kèkenɔ mèn ɔɔɔro kū póblewe kpatanaao kpène ɔɔɔro kū geepi kàranɔ mèn basɔɔro kū kaka né kori kàranɔ mèn wàa do, ò yǝ zaakinɔne. ¹⁹ Akū à pi a zíkɛrinɔne: Àgǝ do are, manigǝ té á kpe. Adi yǝke o a zǝ Nabalano. ²⁰ Akū à di a zaakia, àten kipa sísíia. Kū à bò sísí kpe, ò dàkare kū Daudao, àten kipa sísíia se kū a gbě̀no, òten su. ²¹ Dauda ten o a gbě̀noɔne: Ma gbě̀ pí pónɔ dǝkpǝne sě̀nte pǝme. Ódi a póke séro, akū à yã mana kū ma kène fīna bōmene kū a

vānio. ²² Tó ma a gǝgbě̀ ke tò bēne ari gu gǝ gé do, Luda yã kemene pǝsǝpǝsǝ.

²³ Kū Abigaili a è, akū à kipa a zaakia likalika, à kùte Daudane à are pète. ²⁴ Akū à kùte a gbá sare à pi: Baa, taari pii gǝ ma mèn do musu. Ñ makū n zǝbleri gba zé mà yã onne. Ñ sǝ do makū n zǝbleri yǝi. ²⁵ Baa, Nabala manaro. Ñsun a yã daro. À de lán a tó bàme. A tón Yǝnkɔ, akūsǝ yǝnkɔyǝn àdigǝ ke. Makū n zǝbleri sǝ, mádi gbě̀ kū n n zǝnɔ ero. ²⁶ Baa, lákū Dikiri kun akūsǝ n kun nà, Dikiri gínne n gbě̀ de n mɔra kárímma n zǝda. Dikiri tó n iberenɔ kū gbě̀ kū òteni n kpákpa kū a vānioɔn gǝ lán Nabala bà. ²⁷ Tera sǝ Baa, n gba kū makū n zǝbleri ma suonne dí sí n kpá n ìbanɔa. ²⁸ Ñ sùru ke kū makū n zǝbleriio kū ma taario do. Dikiri ni tó n burinɔ gǝ kí ble gɔɔɔ sǝnda pínki, zaakū ndi zǝ kǝ Dikirineme, oni a vāni ke emma zikiro. ²⁹ Bee tó gbě̀ke fùte àten pétenyǝ à n de, Dikiri n Luda ni n wèndiba do kū mǝkǝkǝnaame, ani n iberenɔ wèndi da gbě̀mban à zu. ³⁰ Baa, tó Dikiri yã mana kène lákū à lé sènnɛ nà pínki, tó à n dite Isarailanɔ gbě̀ zǝkǝ ũ, ³¹ n laasun sún wari dɔmma à n da yǝn gbě̀dena pǝ ke fīnabona n zǝdane yã musuro. Baa, tó Dikiri yã mana kène, n tó makū n zǝbleri ma yã gǝ dɔngu.

³² Akū Dauda pí Abigailine: Ò Dikiri Isarailanɔ Luda sáabu kpá, zaakū à n zǝ ò damale gbāra. ³³ Ma n sáabu kpà se kū lédamma kū n ma gbao, zaakū mǝkǝmme n kpamene gbāra, akū mádi gbě̀ de ma mɔra kárímma ma zǝdanero. ³⁴ Tó abirekúnlo, kū Dikiri Isarailanɔ Luda kū à gímene mà yã vāni kenneo, tó nídi wǝ n su n damale yǝro, de gu ni do Nabala négǝgbě̀ kearo. ³⁵ Akū Dauda pó kū Abigaili sùoare si à pi: Ñ kǝ be aafia. Ma n yã mà, ma yodaado kènnɛ.

³⁶ Kū Abigaili kà Nabala kínaa, à è àten pó ble lán kína bà. A pɔ kè nna, à wě̀ gbě̀ à kǝ. Akū a nanɔ pí dí lé bo à yǝke òne, bee fítiro, ari gu gèe à dɔo. ³⁷ Kū gu dɔ, wě̀ wère Nabalaa, akū a nanɔ yǝ kú à kèe pii òne. Akū swě̀e kèagu, à gǝ lán gbě̀e bà. ³⁸ Kū à kè lán gɔɔɔ kuri taka bà, akū Dikiri gòo tǝa, à gǝ.

³⁹ Kū Dauda Nabala gana baaruu mà, à pi: Ò Dikiri kū à zè kúmao sáabu kpá, à wé'i kú Nabala dàma bōmene. À gímene mà yã vāni ke, akū à tò Nabala vānikenaa wì a zǝda musu. Abire gbera Dauda gbě̀no zǝ Abigailia ò one á ye à a sé nɔ ũ. ⁴⁰ Kū Dauda ìbaa pìnɔ kà Abigaili kínaa Kameli, ò pìne: Dauda mé à ó zímma, à ye à n sé nɔ ũ. ⁴¹ Akū à fùte à kùte à a mii pète à pi: A zǝbleriin ma ũ, ma soru kè mà a dikiri ìbanɔ gbá pípiínne. ⁴² Akū à fùte à di zaakia gǝnɔ. A nɔgbě̀ zíkɛrinɔ gèe kǝao gbě̀noɔn ɔɔɔro. Ò dà zén kū Dauda zǝrinɔ, akū à gǝ a nɔ ũ. ⁴³ Dauda Yezerili gbě̀ Aincama kúna nɔ ũ do. Ñ pla n pínki a nɔnɔme. ⁴⁴ Solu a né Mikala kū à de Dauda nɔ ũ yǝ kpà Laisi né Palatieli, Galimu gbě̀a.

Dauda gina Solu denai gě̀n plade

26 Zifidenɔ gèe ò Solu lè Gibea ò pìne: Dauda utena Akila sísígerɛe kú areɔɔna Yesimɔa. ² Akū Solu gèe Zifi sě̀nte kū Isaraila zíkɛrinɔ gbě̀noɔn wàa gǝro, òten Dauda wete ò a de sèe pin. ³ Solu bùraa kàte zé sare Akila sísígerɛe kú à areɔɔna Yesimɔa, akū Dauda kú

sɛ̃n. Kū à mà Solu ten péteai, ⁴ akū à gu'asirigwarino zĩ, akū à d̃s̃ sà kũ Solu kà. ⁵ Akū Dauda fũte à gèe gu kũ Solu bùraa kàten. À Solu kũ a zĩkarino gbɛ̃ z̃k̃ Nere né Abanao wuteki è. Solu wutena bùraan, a gbɛ̃no kàte ò likai. ⁶ Akū Dauda Iti buri Aimeleki kũ Zeruya né Abisaio là à pì: Dí mé ani gé kũmao bùraa pìn Solu kínaa? Akū Abisai pìne: Makū mé mani gé kũnwo. ⁷ Kũ Dauda kũ Abisaio loctè gbɛ̃ pìnco gwāani, akū ò Solu è wutena, àten i o bùran, a sári petena a miii. Abana kũ a gbɛ̃no wutena ò likai ní pínki.

⁸ Akū Abisai pì Daudane: Luda n ibere nànnè n cĩ gbāra. N tó mà a z̃s̃ kũ sário mà a nak̃a kũ zĩteo. Mani a z̃s̃ gɛ̃n dome, adi ke gɛ̃n planlo. ⁹ Akū Dauda pìne: N̄sun a dero. Dí mé ani f̃s̃ à c̃ na kína kũ Dikiri kàa à bo pāa? ¹⁰ Akū Dauda èra à pì: Dikiri kun! Dikiri mé ani gò t̃a à ga, tó a g̃o p̃a kes̃ à g̃a z̃lan. ¹¹ Kai! Dikiri sún tó mà c̃ na kína kũ à kàaro. Ó gé ò sári kũ à kú a miii sé kũ a í loo ò táo. ¹² Dauda sári kũ í lo kũ à kú Solu miiioo sè, akū ò táo. N̄ gbɛ̃ke dí ní ero, ò ní yā d̃ro, òten i o ní pínki. N̄ gbɛ̃ke dí vuro, zaakū Dikiri mé à tò i z̃k̃o dàñla.

¹³ Kũ Dauda bikū guvute bara dire kpa, akū à zè s̃s̃i musu z̃z̃a, gu yàasa dana ní dagura. ¹⁴ Akū à lé zù Abana kũ a gbɛ̃no à pì: Abana yooo! N̄ ỹitenan yá? Abana wèa à pì: Dí mé àten lé zu kínaai? ¹⁵ Dauda pìne: G̃sa gbāname n ūroo? Gbɛ̃ke kà lán n bà Isarailano bùsunn yá? Gbɛ̃ke sù n dikiri kína de. Bó yā mé à tò ní a d̃kp̃aroo? ¹⁶ N̄di yā ke a zéaro. Ma sì kũ Dikiri a ka ganame, zaakū ádi á dikiri kína kũ Dikiri kà d̃kp̃aro. N̄ gwa! Kína sári kũ a í lo kũ à kú a miiio kú mám̃e?

¹⁷ Solu Dauda kòtoo d̃s̃, akū à pì: Dauda ma né, n kòtoon gwe yá? À wèa à pì: Ma dikiri kína, ma kòtoome. ¹⁸ Dauda èra à pì: Bó yā mé à tò ma dikiri ten péte makū a z̃bleri? Bón ma kèe? Bó taarin ma kèe? ¹⁹ Ma dikiri kína, n s̃a kpá makū n z̃bleri yāi sà. Tó Dikiri mé à n suu kèma, à ma sa'ona gb̃ ma. Tó bisāsirinome s̃s̃, Dikiri láari keríma, zaakū ò pèma ò ma bo Dikiri gbɛ̃no té, ò pì mà gé do t̃anancime. ²⁰ N̄sun tó ò ma de z̃a kũ Dikiri. Isarailano kína bò, àten kòkò fítinna wete à de, lákū òdig̃ pé d̃sa s̃s̃ino musu nà. ²¹ Akū Solu pì: Ma durunna kè. Ma né Dauda, n era n su. Mani wari d̃mma doro, zaakū n ma wèndii bèere d̃s̃ gbāra. Yāpura, ma ỹnk̃yā kè, ma z̃a yāa manamana. ²² Akū Dauda pìne: N sárin dí. N̄ tó n ìbañ doke bikū à m̃ à sí. ²³ Dikiri d̃i f̃na bo baadine a manakena kũ a n̄anio musu. Dikiri n namene ma c̃i gbāra, ama mádi we mà c̃ n̄mmaro kũ Dikiri mé à n ka kín yāi. ²⁴ Lákū ma n wèndii bèere d̃s̃ gbāra nà, Dikiri ma wèndii bèere d̃s̃ le, à ma sí yā ṽni s̃inda pínkia. ²⁵ Akū Solu pìne: Luda arubarika dangu ma né Dauda. Ìni yā z̃k̃ ke, n m̃i nig̃ dana íla. Kũ Dauda tà, akū Solu tà be.

Dauda kunna Filisitinino bùsun

27 Dauda laasun là à pì: Solu ni ma de z̃kea. Tó mádi bàa lé ma ta Filisitinino bùsunlo, ani bo kũmao nnaro. Tó ma bàa là, Solu ni ma wetena tó, mani bo a c̃i. ² Akū Dauda fũte à gèe Gata kína Akisi, Maoku né Kínaa. Gbɛ̃no wàa aak̃no gèe k̃ao. ³ Akū

Dauda kũ a gbɛ̃no vùte Gata kũ Akisio, baadi kũ a bend̃. Dauda kú gwe kũ a n̄no gbɛ̃no pla, Yezerili gbɛ̃ Ainama kũ Kameli gbɛ̃ Abigaili kũ à de Nabala n̄ ū yāo. ⁴ Kũ ò ò Solune Dauda bàa là à tà Gata, adi pétei doro.

⁵ Dauda pì Akisine: Tó ma n p̃onna è, n̄ ma gba zé mà vute gukea n lakutuno doke g̃n. Makū n z̃bleri má ye màg̃ kú kũnwo n wéranlo. ⁶ Z̃i birean Akisi Zikilaga kp̃aa, akū à g̃s̃ Yudano kínano p̃ ū ari kũ a gbārao. ⁷ Dauda kunna Filisitinino bùsun kà wè do kũ m̃o si-ik̃o.

⁸ Akū Dauda kũ a gbɛ̃no gèe ò lète Gesuruno kũ Gizino kũ Amalekino. Gbɛ̃ p̃ino kú bùsuu pìn zaa z̃ime bona zaa Suru ari à gèe pé Misilaa. ⁹ Tó Dauda z̃i blè bùsuu pì lakutuno, àdi g̃s̃gbɛ̃ ke n̄gbɛ̃ ke tó b̃nero, s̃ano kũ z̃uno kũ zaakino kũ lakumino kũ p̃kasano àdi nak̃a. Tó à tà, àdi gé Akisi Kínaa. ¹⁰ Tó Akisi a là gu kũ à lèten gbɛ̃no gbāra, Dauda d̃i p̃ine a gè Negevi bùsun, Yudano ke Yerameeli burino ke Kenino kínaame.

¹¹ Dauda d̃i g̃s̃gbɛ̃ ke n̄gbɛ̃ ke tó b̃ne ò su k̃ao Gataro, zaakū àten pì: Gbɛ̃ke ní ó k̃o k̃o k̃o ke à pi de- ra ma kè n̄n dí. Len àdig̃ ke le g̃o kũ à kú Filisitinino bùsun. ¹² Akisi Dauda náani kè à pì a z̃dane: Isarailano ye a k̃airo. Anig̃ de ma z̃bleri ūme g̃o s̃inda pínki.

Solu kũ n̄gbɛ̃ wedek̃unnade g̃esisiriio

28 G̃o bireno Filisitinino n̄ z̃karino k̃akara, ò ye ò gé ò z̃i ká kũ Isarailano. Akū Akisi pì Daudane: Asa ní d̃s̃ kũ m̃k̃o kũ n gbɛ̃no áni gé kũmao z̃i ká kó?

² Akū Dauda pìne: Tò, ìni e sà lákū makū n z̃bleri mani ke nà. Akū Akisi pìne: Tó leme, mani n ke ma d̃kp̃ari ū ari g̃o s̃inda pínki.

³ À sù à là Samueli g̃a, Isarailano k̃akara ní pínki, ò s̃o d̃s̃ a ga yā musu, akū ò a ví a be wèten Rama. Solu pè wedek̃unnaden̄a kũ g̃esisirino Isarailano bùsun. ⁴ Kũ Filisitinino k̃s̃ k̃akara, ò sù ò bùraa kàte Sunemu. Akū Solu Isarailano k̃akara ní pínki, ò bùraa kàte Giliboa. ⁵ Kũ Solu Filisitini z̃karino è, ṽina a kũ, swèe k̃eagu manamana. ⁶ À gbèka Dikiri, akū Dikiri dí wea nana g̃n ke kũ Urimuo ke annabino g̃airo. ⁷ Akū Solu pì a ìban̄ne: À n̄gbɛ̃ wedek̃unnade g̃esisiri ke wetemene, de mà gé mà yā gbekaa. Akū ò p̃ine: N̄gbɛ̃ wedek̃unnade g̃esisiri ke kú End̃.

⁸ Akū Solu a z̃ida lite à p̃kasa p̃anden̄o dà, akū à gèe à n̄gbɛ̃ p̃ii là gwāani, a gbɛ̃no plan̄o t̃ei. À p̃ine: N̄ tó n t̃ana su n̄ gè kũ mani a tó onne s̃isimene. ⁹ Akū n̄gbɛ̃ p̃ii p̃ine: N̄ d̃s̃ s̃ans̃an yā kũ Solu kè. À a bùsu zé z̃s̃ wedek̃unnaden̄o kũ g̃esisirino. Bó yā mé à tò nten tankute kp̃akpamene de ò ma de? ¹⁰ Akū Solu la d̃ane kũ Dikiri ò pì: Ma sì kũ Dikiri oni wari d̃mma yā dí musuro. ¹¹ Akū n̄gbɛ̃ p̃ii p̃i: Gè kpaten mà s̃isinn̄e? À pì: Samueli g̃eeme. ¹² Kũ n̄gbɛ̃ p̃i Samueli è, à wiki p̃t̃a à pì Solune: M̃k̃m̃e Solu ūu? B̃ỹain n̄ ònd̃ k̃emene? ¹³ Akū kína p̃ine: N̄sun tó ṽina n̄ k̃uro. Bón n̄ èe? À p̃ine: Gyāwānden ma è, àten bo z̃iten. ¹⁴ Solu a là à pì: À kè deramene? À p̃ine: Mare z̃i ke mé àten su, à aruk̃imba dana. Akū Solu d̃s̃ kũ Samuelime, akū à k̃ute

à wùte a gberɛa. ¹⁵ Akū Samuɛli a là à pì: Býyāin n wari dōma, kū n ma sisi? À wèa à pì: Ma warikena zǝkǝ èmɛ. Filisitiniɲo mé ò sù zǝ ká kūmao, akū Luda kpe limenɛ. Àdi wema annabi gāi ke nana gūn dorɔ. Abire yāin ma n sisi. N omene lākū mani ke nà. ¹⁶ Samuɛli pìne: Dikiri kpe linne à gǝ n ibere ũ, akū n su nten yā gbekama sǝ bi? ¹⁷ Dikiri kenne lākū à dàmenɛ ma ònne nà. À n bo kpatan à n gbédake Dauda kàn. ¹⁸ Dikiri abirekū kenne gbāra, kū ndi a yā maro yāime. Ndi pǝfɛ pāsī kipanɛ Amalekinɲaro. ¹⁹ Dikiri ni Isarailanɲo kū mǝkǝnwo kpá Filisitiniɲamɛ. Mǝkǝn kū n négǝgbɛnɲo nigǝ kú kūmao la zia. Dikiri ni Isaraila zǝkarinɲo kpá Filisitiniɲo. ²⁰ Samuɛli yā pìi tò vīna Solu kū manamana, akū à lète a gberɛa sǝrɲo gǝnɲo. A gbāna làka, zaakū adi pǝke ble gɲo birea ke gwāani kūaro.

²¹ Kū nɲogbɛ pìi sù Solu kīnaa, à è swèe kèagu manamana, akū à pìne: Makū n zǝbleri ma n yā mà, ma a zǝda kari kè, ma yā kū n òmenɛ kè. ²² N n zǝbleri yā ma sà. N tó mà pǝble ditenne n ble, de n gbāna kū n da zén. ²³ Akū Solu gǝ à pì: Mani pǝ blero. Kū a ìbanɲo nàkaraa lèlɛ kū nɲogbɛ pìio, akū à n yā mà. Akū à fùte zǝte à vùte gádoa. ²⁴ Nɲogbɛ pìi zù bǝrɲo mèkpana vī bǝdɲona a bea. À gèe à dè gǝnɲo, akū à flawa sè à dè, à burodí futenasari kèo. ²⁵ À dite Solunɛ kū a ìbanɲo. Ò blè, akū ò fùte ò tà gwāani birea gǝnɲo.

Filisitini kɲanɲo Dauda gbarena Zikilaga

29 Filisitiniɲo n zǝkarinɲo kàkara Afeki, akūsǝ Isarailanɲo bùra kú Yezzerili ísǝbokia. ² Filisitini kɲanɲo ten gète kū n zǝkari gǝnɲo, n kenɲo gbɛnɲo basɲɲo, n gǝ kenɲo wàa sɲɲo. Dauda kū a gbɛnɲo té n kpe kú Akisio. ³ Akū Filisitini kína pìnɲo Akisi là ò pì: Eberu dínɲo sǝ bi? À wèrɲma à pì: Daudan dí. Isarailanɲo kína Solu ìba kemɛ yā. À gɲo pla kè kūmao. À kú kūmao de wè dola. Naana zaa gɲo kū à sù ma kīnaa ari gbāra, mádi yāke earo. ⁴ Akū kína pìnɲo pǝ fɛ kǝo ò pì: N gǝgbɛ pì gbarɛ à tá gu kū n kpàawan. Ani le à gé kúoo zǝlanlo, de àsun bo ó kpe gwero yāi. Deran ani le à ke nna kū a dikiriio nà, tó adi ke à tà kú ó gbɛkenɲo mii baasiroo? ⁵ Dauda kú ò lèe sǝ ò ũ wǝ a yā musun gweroo? Kū ò pì:

Solu gbɛnɲo dèdɛ wàa sɲɲo,

Dauda sǝ mèn dúbu leu ũgbangba.

⁶ Akū Akisi Dauda sisi à pìne: Ma sǝ kú Dikirio n kemene gbɛ mana ũmɛ, n gena kūmao zǝlan kèmenɛ nna, zaakū naana zaa gɲo kū n su ma kīnaa ari gbāra, mádi yāke emmaro. Ama n yā dí ke ó kɲanɲonero. ⁷ N era n tá kú aafiaa de n̄sun yāke ke à kènnɛ ñiro. ⁸ Akū Dauda Akisi là à pì: Bón ma kèe? Naana zaa gɲo kū ma su n kīnaa ari gbāra, bón n èmaa? Býyāin mani gǝ gè mà zǝ ká kú ma dikiri kína iberenɲoro? ⁹ Akū Akisi pìne: Má dǝ kú n manamenɛ lán Luda malaika bà, ama ó kɲanɲo pì n̄sun gé kúoo zǝlanlo. ¹⁰ Tó gu dè, n fute kɲokɲokɲo kú n dikiri Solu zǝbleri kú ò sù kúnwonɲo, à tá. ¹¹ Akū Dauda fùte kɲokɲokɲo kú a gbɛnɲo, òten tá Filisitiniɲo b̄sun. Filisitiniɲo sǝ ò gèe Yezzerili.

Dauda Amalekinɲo kakatena

30 Dauda kú a gbɛnɲo kà Zikilaga a gɲo aakǝde zǝ. À sù à lè Amalekinɲo sù ò lète Negevi b̄suua kú Zikilagao n kpe. Ò lète Zikilagaa ò té sǝ. ² Ò nɲogbɛ kú ò kú gweno kùkù, néngɲogbɛnɲo kú nɲogbɛ zǝkǝnɲo n pínki. Odi n gbɛke dero, ò n sète ò tà kúnwo. ³ Kū Dauda kú a gbɛnɲo kà n be wèten, ò è ò té sǝ ò n nɲogbɛnɲo kú n néngǝgbɛnɲo kú n néngɲogbɛnɲo kùkù ò tà kúnwo. ⁴ Akū Dauda kú gbɛ kú ò kú kǝaonɲo wiki lè ò sù dè ari n gbāna làka, ari odi fǝ ò sù dè dorɔ. ⁵ Ò Dauda nɲo kùkù ò tà kúnwo n pla Ainɲama kú Abigailio. ⁶ Dauda wétám-ma è manamana, zaakū òten pì ò a pápa kú gbèe ò dɛ. N gbɛ sǝnda pínki nèse yàka n néngǝgbɛnɲo kú n néngɲogbɛnɲo yā musu. Ama Dauda gbāna è Dikiri a Luda, ⁷ akū à pì sa'ori Abiatane: N mǝ kú n uta lokom-mao. Kū à gèone, ⁸ akū Dauda yā gbèkao Dikiria, à a là à pì: Mà péte gbānamɲonneri pìnɲo mani n le yá? À pìne: N péterhýi, ñi n le n gbɛnɲo mǝ sí. ⁹ Akū Dauda dà zén kú gbɛnɲo wàa aakǝnɲo. Kū ò kà Beso swai, gbɛkenɲo gǝ gwe. ¹⁰ Gbɛnɲo wàa donɲo gbāna làka, odi fǝ ò bikù swa p̄iaro, akū Dauda bikù, à té n gbèe kú gbɛnɲo wàa planɲo.

¹¹ Ò Misila gbɛke è sènte, akū ò gèe kǝao Dauda kīnaa. Ò pǝble kpàa à blè, ò í kpàa à mǝ. ¹² Akū ò kaka né kori kpàa kú gee pì kàraa mèn pla à sò. Akū a mèe sù, zaakū à kè fānantɛ aakǝ gwāani aakǝ pǝblesari ímisari. ¹³ Akū Dauda a là à pì: Dí gbɛmɛ n ũu? N bo mámeɛ? Akū Misila gbɛ pìi pì: Amaleki zǝnɲo ma ũ. A gɲo aakǝden dí, ma dikiri pǝ kpàmai kú maten gyā ke yāi. ¹⁴ Ò lète Negevi b̄suuame, gu kú Keretinɲo kun kú Yudanɲo kú Kalebu burinɲo, akū ò té sǝ Zikilagaa. ¹⁵ Akū Dauda a là à pì: Ñi fǝ n gé kūmao gbɛ pìnɲo kīnaa yá? À wèa à pì: Tó n simene kú Ludao kú ñi ma dero, tó ñi ma kpá ma dikiriario, mani gé kúnwo n kīnaa.

¹⁶ Akū à gèe kǝao. Kū ò kà, ò n lé, ò fǝkǝana gu sǝnda pínkia, òten pǝ ble òten í mi, òten pɲna ke pǝ zǝkǝ kú ò sète Filisitini b̄sunɲo kú Yudanɲo b̄suuo yāi. ¹⁷ Akū Dauda sǝ n té à n dede naana zaa kǝsǝ ari gu gèe à d̄o kǝsǝ. N gbɛke dí boki lero, séde kefenna gbɛnɲo wàa pla kú ò dì lakumia ò bàa lènɲo baasiro. ¹⁸ Dauda gbɛ kú Amalekinɲo n kúnkún mǝ sí n pínki kú a nɲo n pla. ¹⁹ N gbɛke dí sǝsǝro, né fíti gbɛ zǝkǝ, néngǝgbɛnɲo kú néngɲogbɛnɲo n pínki. Bee pǝ kú ò sètenɲo, Dauda èra à pǝ pìnɲo sǝ pínki. ²⁰ À sǝnɲo kú zùnɲo nàkǝa, akū a gbɛnɲo pǝkǝde pìnɲo kpán'are kè ò pì: Dauda pónɲo dí.

²¹ Akū Dauda kà gbɛnɲo wàa do kú n gbāna làka odi fǝ ò gèe kǝaoro ò gǝ Beso swainɲo kīnaa. Ò b̄te ò dàale kú gbɛ kú ò kú kǝaonɲo. Kū Dauda nàhýi, à fǝ kpámma, ²² akū gbɛ pāsī gaavude kú ò té Daudainɲo pì: Lākū odi gé kúooro nà, òni pǝ kú o sìnɲo ke kpámmaro, tó adi ke n baadi nanɲo kú a néngɲo baasiro. Ò n sé ò tá kúnwo. ²³ Akū Dauda pì: Oi! Ma gbɛnɲo, àsun ke le kú pǝ kú Dikiri kpàwanɲo, zaakū à ó dǝkpǝ à gbānamɲonneri kú ò lètewánɲo nàwerɛ ó zǝ. ²⁴ Gbɛke ni yā kú a ò díkína síro fá. Gbɛ kú ò gǝ òten pɲnɲo dǝkpǝnɲo baka nigǝ dokǝnɲo kú gbɛ kú ò gèe zǝlanɲomɛ. Òni kpaatetekǝne

lɛlɛlɛlɛlɛ. ²⁵ Kū Dauda yā pii dite, akū à gǔ doka ũ Isarailanɔne zaa zĩ birea ari kū a gbārao.

²⁶ Kū Dauda kà Zikilaga, à pɔ kū à sɪ kenɔ kpāzā Yudanɔ bɔsu gbě zĩkɔ kū ò de a gběnnna ũnɔne à pi: Gba kū a è pɔ kū o si Dikiri iberenɔaa gūnnɔn gwe. ²⁷ À kpāzāñne Beteli kū Ramɔ Negevio kū Yatio ²⁸ kū Aroao kū Sifimɔo kū Esetemɔao ²⁹ kū Rakalao kū Yerameeli buri wětɛnɔ kū Keni wětɛnɔ ³⁰ kū ɔɔmao kū Borasão kū Atakao ³¹ kū Eblɔnuo kū gu kū Dauda kurèn kū a gběnɔ pínki.

Solu gana kū a négǔgběnɔ

31 Filisitininɔ zĩ kà kū Isarailanɔ, akū Isarailanɔ bàa lèñne ari ñ daside gàga Giliboa sĩsĩgerɛei. ² Filisitininɔ pète Solu kū a négǔgběnɔ, akū ò a né pìnɔ Yonatā kū Abinadabuo kū Malakisuaoo dède. ³ Zĩ kū òtɛn ká Solu sare pāsĩ kù, akū kàzurinɔ a pà, à kĩnna manamana. ⁴ Akū à pi a zĩkapɔnɔseriine: Ñ n fěnedada woto ñ ma zĩ ñ ma deo. Tó lenlo, gycɔfɔɔde dínɔ ni ma zĩ ò fàai bo kũmao. Akū vĩna a zĩkapɔnɔserii kù, adi

weiro, akū Solu a fěnedada sè, à a zĩda ò'oola. ⁵ Kū a zĩkapɔnɔserii è à gà, akū à a zĩda ò'o a fěnedada se à gà. ⁶ Len Solu kū a négǔgbě gběnnɔn aakɔ kū a zĩkapɔnɔserii kū a gběnnɔ gàga lɛlɛ lɛ zĩ dokɔnɔ pía ñ pínki.

⁷ Kū Isaraila kū ò kú guvuten gwennɔ kū ñ gbě kū ò kú Yoda bara direnɔ è ñ zĩkarinɔ bàa lè, akūsɔ Solu kū a nénnɔ gàga, ò bàa lè ò ñ wětɛnɔ tò gwe, akū Filisitininɔ sù ò vùten. ⁸ Kū gu dɔ, akū Filisitininɔ sù òtɛn pónɔ bɔte gbě kū ò gàganɔa, akū ò Solu kū a né mèn aakɔ pìnɔ gènnɔ è katena Giliboa sĩsĩgerɛei. ⁹ Akū ò Solu mii zĩ ò a gǔkɛbɔnɔ bòtɛa, akū ò gběnnɔ zĩ ò a baaruu kpàkpa Filisitininɔ bɔsu gu sĩnda pínkia kū ñ tãnakpenɔ. ¹⁰ Ò a gǔkɛbɔnɔ kàte tãna kū òdi pi Asatore kpén, akū ò a gèe lòko Betesã bĩnia.

¹¹ Kū Yabesi Giliadadenɔ yā kū Filisitininɔ kè Solune pii mà, ¹² akū ñ gǔsa gbãnanɔ fùte ñ pínki ò tá gwãani ò zĩ birea, ò Solu kū a nénnɔ gènnɔ kipa Betesã bĩnia, akū ò tào Yabesi ò té sǔmɔma gwe. ¹³ Ò ñ wánɔ sète ò vĩ sãma lí gbáru Yabesi gwe, akū ò lé yĩ gɔɔɔ suppla.

2 SAMUELI

Dauda kíblena Yudanɔ 1:1-4:12

Dauda kíblena Isaraila buri sínda pínkinɔ 5:1-12:31

Abusalomu bona Dauda kpe 13:1-20:26

Dauda kíblena kpekpe 21:1-24:25

Dauda Solu ga baarumanaa

1 Solu gana gbera Dauda sù kù zìblena Amalek-
inɔaao, akù à gǔ Zikilaga gɔɔ pla. **2** A gɔɔ
aakɔde zì gǔgbě ke bò Solu bùran à sù. A pókasanɔ
kěkěna, bùsu ká a mìn. Kù à kà Dauda kínaa, à kùtene à
wùte a gberɛa. **3** Dauda a là à pì: N bo máa? À wèa à pì:
Ma bo Isarailanɔ bùrammɛ. **4** Akù Dauda a là dɔ: À kè
dera gwee? Ñ omene. Akù à wèa à pì: Isarailanɔ bò
zìlan ò bàa lè. Ñ daside lète ò gàga. Solu kù a né
Yonatão gà dɔ. **5** Akù Dauda kefenna kù àten baaruu pì
kpàare là à pì: N ke deran ñ dǔ kù Solu kù a né Yonatão
gàa? **6** À wèa à pì: À sù à lè má kù Giliboa kpi gerɛi
gweme, akù ma Solu è, àten gbãna e a sária. Sǔgodeno
kù sǔdeno ten ká kãao kíni. **7** Kù à litɛ ma kpa, à ma e,
akù à ma sisi. Ma pì: Makù dí! **8** Akù à ma la, makùme
dí ũu? Akù ma wea ma pì Amaleki burin ma ũ. **9** Akù à
pimene mà naai mà a de, zaakù á kù ga léime, bee kù a
wé kpé kěna fíti. **10** Akù ma nai ma a dè, zaakù má dǔ
ani fǔ à ble a letɛnaa gbera doro. Akù ma a kífura kù à
kunaa sè kù zã kù à danaao, akù ma suonɛ la ma
dikiri. **11** Akù Dauda a pókasanɔ gà à kè, akù gbě kù ò
kù kãaonɔ ñ pónɔ kèkè se. **12** Ò Solu kù a né Yonatão
gana ɔɔ dǔ kù Dikiri gbě Isarailanɔ, zaakù zǐ ñ blé. Wé'i
bòrma, akù ò lé yǐ ari ɔkɔsi.

13 Dauda kefenna kù à baaruu pìi kpàare là à pì: N be
kù máa? Akù à pìne: Bòasu nén ma ũ, Amaleki buri.

14 Akù Dauda a là à pì: À kè dera kína kù Dikiri kà dena
vǐna dí n kùroo? **15** Akù Dauda a kefenna ke sisi à pì: Ñ
a lé ñ de se. Akù à a lè à dè. **16** Zaakù Dauda gǐnake à
pìne: N n zǐda dème. N zǐda lé mé à n da yǎn, n pì n kína
kù Dikiri kàa dè.

Wëndale kù Dauda sù Solu kù Yonatão ga yã musu

17 Dauda wëndà lè díkína sù Solu kù a né Yonatão ga
yã musu. **18** À pì ò lèe pii dada Yudanɔne. À kù Yasa
takadan.

19 Isarailanɔ gakuridenɔ gàga sǔsǔgerɛi,
gǔsa gbãnanɔ i òme fá!

20 Àsun a baaru kpá Gata zédanlo,
de Filisitini nɔgběɔ sún a pɔnna kero yǎi.
Àsun a kpàkpa ke Asakelɔniro,
de gɔɔfɔɔde nénɔgběɔ sún ayuwii kero.

21 Plí sún kpá Giliboa gbèea doro,

legù sún ma bura kù ò kù gwenɔn doro,
gwen ò ɔ sǔ gǔsa gbãnanɔ sěgbakonɔ,
nísi dɔkɔna Solu sěgbakoa lé zè!

22 Kù òten gǔsa gbãna aru fá gua,

òteni ñ gberɛ para,
kàzuri pāsǐ Yonatã dǐ kpe gwaro,
fěnedade pāsǐ Solu dǐ su koriro.

23 Solu kù Yonatão,
gbě mana yenyidenɔme!
Odi kěkǔa wëndi ke ganaa gūnlo.

Ñ wǎna de vǎunɔla,
ñ gbãna de músunɔla.

24 Isaraila nɔgběɔ,
à wé'i bo Solu ga yã musu.

À biza tǔra yǐare kù nɔmanablebɔnɔ,
à á pókasanɔ kèkéare kù zǎblebɔ kù ò pì kù wuraaonɔ.

25 Gǔsa gbãnanɔ i ò zǐlan fá!
Yonatã wutena gè ũ sǔsǔgerɛi.

26 Ma gbě Yonatã,
ma gǔ warikɛnaa gūn n yǎi,
ñ manamene swáswa.

Yenyí kù ñ vǐ kùmao sára vǐro,
à de nɔ yenyíla.

27 Gǔsa gbãnanɔ i ò fá!
Ñ zǐkabɔnɔ kàkatɛ.

Dauda kana Yudanɔ kpatan

2 Abire gbera Dauda Dikiri gbèka à pì: Mà gé Yuda
wète ke gūn yá? Dikiri pìne à gé, akù Dauda èra à
a là à pì: Mákpan mà génn? Dikiri wèa à pì: Eblɔnu kpa.

2 Akù Dauda gèe gwe kù a nɔ mèn planɔ, Yezɛrili gbě
Ainɔama kù Nabala gyaanɔ Abigaili, Kaameli gběo.

3 Dauda gèe kù gbě kù ò kù kãaonɔ dɔ, baadi kù a be-
denɔ, akù ò vùte Eblɔnu kù a lakutunɔ. **4** Akù Yudanɔ
gbě zǔkɔnɔ sù ò nísi kù Dauda mǐia gwe, ò a kà Yudanɔ
kína ũ.

Kù Dauda mà Yabesi Giliadadenɔ mé ò Solu vǐ, **5** à
gběɔ zǐrma, ò gèe ò òhne: Dauda pì, Dikiri arubarika
daágu, kù a gběke kè Solu á dikiriine a a vǐ. **6** Dikiri
gběke yã kù náani yǎo kéare. Makù sǔ mani yã mana
kéare kù a yã pìi kè yǎi. **7** Tera sà àgǔ gbãna à kù gbãna
ke. Á dikiri Solu gà, akù Yudanɔ ma ka ñ kína ũ.

8 À sù à lè Nere né Abana, Solu zǐkarinɔ gbě zǔkɔnɔ gǐ-
nake à gèe se kù Solu né Isiboseo Manaimu. **9** Akù à a

kà kína ù Giliada bùsun kù Asa burinò bùsuuo kù Yezerilio kù Eflaimu burinò bùsuuo kù Biliaminu burinò bùsuuo kù Isarailanò bùsu kparanò pínki. ¹⁰ Solu né Isibose wě buplade gūnn à gǔ Isarailanò kína ù. À kí blè wě pla. Yudanò sǔ, Daudan ò zèò. ¹¹ Dauda kí blè Yudanò zaa Eblonu ari wě suppla kù mɔ suddoo.

Isarailanò zǐkana kù Yudanò

¹² Nere né Abana kù Solu né Isibose zǐkarinò bò Manaimu ò gèe Gibiǔ. ¹³ Zeruya né Yoabu kù Dauda zǐkarinò fùte ò gèe daǎle Gibiǔ íkaki sare. Ní gǎ do kú í bara la, ní gǎ do kú í bara dire. ¹⁴ Akù Abana pì Yoabune: Ní tó kefenna kenò futekǐ ò gwa. Akù Yoabu pì: Ò gé. ¹⁵ Akù Biliaminu zǐkarinò fùte gbēnɔn kuri awēpla Isibose pó ù, akù Dauda zǐkarinò fùte gbēnɔn kuri awēpla se. ¹⁶ Baadi ɔ kà a ɔsikari dake kòkɔɔɔ, akù ò kǔ zǔzǔ kǔ gbǎntereea kù fēneo ò lète lēle. Akù ò tó kpà Gibiǔ gu piine Fēnelennabura. ¹⁷ Zǐ kù ò kà zǐ birea pǎsǐ manamana, akù Dauda zǐkarinò zǐ blè Abana kù Isarailanò.

¹⁸ Zeruya négǔgbē gbēnɔn aakɔnɔn kú gwe, Yoabu kù Abisaio kù Asahelio. Asaheli sǔ a bà nna lán zǔ bà. ¹⁹ Akù à pète Abanai, adi lite ɔplai ke ɔzeiro. ²⁰ Kù Abana a kpe gwà à a è, akù à pì: Asaheli, mǔkǔmme gwe yá? À wèa à pì: Makùme. ²¹ Akù Abana pìne: Ní lite n ɔplai ke n ɔzei, n kefennanò doke kù n a pónò sía. Ama Asaheli dí zenero. ²² Abana èra à pìne do: Nìsun namairo. Ní ye mà n den yá? Tó ma n de, mani we ó wé ke siikǔ kù n vǐni Yoabuo do yá? ²³ Ama Asaheli gí, adi zenero, akù Abana a zǔ a gberèa kù a sári páo ari à bò a kpe kpa. Gwen à lèten à gà gǔnɔ. Kù gbē sǐnda pínki kà gu kù à lète à gà pìn, ò zè òten gwa.

²⁴ Akù Yoabu kù Abisaio pè Abanaa ari ifǎntē gèe à gǔ kpén. Ò kà Ama sǐsǐ kù à kú Gia ifǎboki kpa Gibiǔ gbáranna zén. ²⁵ Biliaminu burinò kàkara Abanai gà do, akù ò gèe òten gí kù ní zǐdao sǐsǐ musu. ²⁶ Akù Abana lé zù Yoabui à pì: Óni ze kǔdedenaaneroo? Ní dǔ kù yǎ pì ni mì de kù ɔsiraoroo? Íni o n gbēnɔne ò zewere ò era ò tároo? ²⁷ Akù Yoabu wèa à pì: Luda kun! Tó ndi lé sí yǎro, ma gbēnɔ ni zeáero ari gu gé do. ²⁸ Kù Yoabu kuru pè, akù a gbēnɔ kámma bò, odi gé Isarailanò kù zǐio doro.

²⁹ Gwǎani birea Abana kù a gbēnɔ tǎa ò sèn ò bikù Yodaa, akù ò té swadɔɔɔ ari ò gèe ò kà Manaimu. ³⁰ Kù Yoabu sù kù pena Abanaaao, akù à a zǐkarinò kàkara ní pínki. Dauda gbēnɔ té gbēnɔn baro donsari mé ò kunlo, Asaheli baasi. ³¹ Ò Biliaminu kù ò kú kù Abanaonò dède gbēnɔn wàa do kù basɔraakǔ. ³² Ò Asaheli gèe sè ò vǐ a de miran Betilihamu. Akù Yoabu kù a gbēnɔ tǎa ò gwǎani ò kà Eblonu gudɔnaao.

3 Zǐ kù Solu bedenò kà kù Dauda bedenò gii kè. Dauda gbǎna ten kara, Solu bedenò sǔ, ní gbǎna ten lago.

Dauda négǔgbēnɔ

² Négǔgbē kù Dauda ò Eblonunò tón dí. A káaku tón Aminò. A da tón Ainɔama, Yezerili gbēme. ³ A plade tón

Kiliabu. A da tón Abigaili, Nabala gyaanò Kaameli gbēme. A aakǔde tón Abusalomu. A da tón Maaka, Gesuru kína Talamai néme. ⁴ A siikǔde tón Adonia. A da tón Agi. A ɔɔrode tón Sefatia. A da tón Abitali. ⁵ A sudode tón Itiriamu. A da tón Egela. Dauda nɔnɔ né pìn ò Eblonume.

Abana nana Daudaa

⁶ Gɔɔ kù Solu bedenò ten zǐ kà kù Dauda bedenò, Abana ten gbǎna kù Solu bedenò gūn. ⁷ Solu nɔ yǐgisaride vǐ yǎ, a tón Rizipa, Aya néme. Isibose pì Abanane: À kè dera n wute kù ma de nɔoo? ⁸ Abana pò fē manamana Isibose yǎ pì yǎi à pì: Gbēdan ma ù Yudanò kpa yá? Maten gbēke ke n de Solu bedenɔne kù a dakúnano kù a gbēnnanò ari kù a gbǎrao. Mádi n na Daudane a ɔíro, akù nteni ma taari e nɔgbē pì yǎ musu sàa? ⁹ Tó mádi lé kù Dikiri sè Daudane kenero, Luda yǎ kemene pǎsǐpǎsǐ. ¹⁰ Mani kpata sí Solu bedenò mà tó Dauda gǔ Isarailanò kù Yudanò kína ù sena zaa Dani ari à gé péo Besebaa. ¹¹ Isibose dí we à wè Abanaa doro, kù àten vǐna kene yǎi.

¹² Abana gbēnɔ zǐ Daudaa kù a tó à pìne: Dí mé à bùsu vǐi? Ò lédokɔnò ke, mani kpányí de Isarailanò bàka le àgǔ kú kúnwo ní pínki. ¹³ Akù Dauda pì: À mana, mani lédokɔnò ke kúnwo, ama yǎ mèn don maten gbekamma. Tó nten su ma gwa, tó ndi sumene kù Solu néngǔgbē Mikalaoro, nìsun tó ó wé sikǔlero. ¹⁴ Dauda légbǎzǎ kè Solu né Isibosene à pì: Ní ma nanò Mikala sukpamene. Ma anzure blè kù Filisitininò gyoɔɔɔ mèn basɔɔ. ¹⁵ Akù Isibose gbēnɔ zǐ, ò nɔgbē pì si a zǎ Palatieli, Laisi néa. ¹⁶ Akù a zǎ pì ten gé kǎao à téi ari Bahurimu, àten ɔɔ do. Akù Abana òne à era à tá, akù à era.

¹⁷ Abana yǎ ò kù Isaraila gbē zǔkɔnò à pì: Zaa zǐ àten wete Dauda gǔ de á kína ù. ¹⁸ À a ká sà, zaakù Dikiri lé sène à pì, áni a gbē Isarailanò bo Filisitininò kù ní iberenò ɔí ní pínki a zǔbleri Dauda pìi gǎime. ¹⁹ Abana yǎ pìi dà Biliaminu burinɔne ní sǎn do. Akù à gèe Eblonu, de à yǎ kù à kè Biliaminu burinɔne kù Isarailanòoo pì o Daudane. ²⁰ Kù à kà Dauda kǐnaa zaa Eblonu kù gbēnɔn baro kù ò kú kǎaonò, akù Dauda ɔnna pǔble kèñne. ²¹ Akù Abana pì Daudane: Ma dikiri kína, nì tó mà fute mà gé mà Isarailanò kakaranne ní pínki, de ò lédokɔnò ke kúnwo, ñigǔ de bùsu kù n pò yei pínki kína ù. Akù Dauda Abana gbàre, à tá aafia.

Abana denaa

²² Zǐ birea Yoabu kù Dauda gbēnɔ sù kù létemanaao. Ò pónò sǐ gbēnɔna manamana ò sùo. Abana kù kù Daudao gwe doro, zaakù à a gbàre, à tá aafia. ²³ Kù Yoabu kù zǐkari kù ò kú kǎaonò kà, ò òne Nere né Abana sù kína gwa, akù à a gbàre à tá aafia. ²⁴ Akù Yoabu gèe à kína lè à pì: Bǔ yǎn n kè gwee? Kù Abana sù n kǐnaa, bǔyǎi n tò à tàa? ²⁵ Ní Nere né Abana dǔroo? À sù ñndǔ kenne, de à le àgǔ n gégɔɔ kù n sugɔɔ dǔ kù n yǎkenanò pínki. ²⁶ Kù Yoabu bò Dauda kǐnaa, akù à gbēnɔ zǐ, ò pète Abanai. Ò a lè Sira lògo kǐnaa, akù

òten su kãao, ama Dauda a yã d̄s̄ro. ²⁷ Kū ò kà kū Abanao Eblonu w̄te b̄n̄ilēa, akū Yoabu a sisi lánd̄s̄ à ye à asiriyã one bà, akū à a z̄s̄ a gber̄ea à a d̄e. A dakūna Asaheli dena fīnaan à b̄oa gwe.

²⁸ Abire gbera kū Dauda mà, à pì: Makū kū ma kíkeo, maniḡs̄ taari ví Dikirine Nere né Abana dena yã musuro. ²⁹ Yã pì ni wí Yoabu musume kū a de bedeno r̄ pínki. Yoabu bedeno niḡs̄ kun kentude ke kusu ke ere ke gb̄e kū z̄i a bl̄e ke nàderii sariro. ³⁰ Yoabu kū Abisaio Abana d̄e, kū akū mé à r̄ dakūna Asaheli d̄e z̄īlan zaa Gibīs̄ yāi. ³¹ Akū Dauda pì Yoabune kū gb̄e kū ò kú kãaon̄ r̄ pínki: À á p̄kasano gága à k̄k̄ē, à uta kasano daála, àḡs̄ té are kū Abana ḡēo kū ɔ̄ɔɔɔ. Kína Dauda s̄s̄ à té r̄ kpe. ³² Akū ò a ví Eblonu gwe. Kína w̄enda ɔ̄ɔ d̄d̄ gb̄ānagb̄āna Abana miraa, akū gb̄e s̄inda pínki ɔ̄ɔ d̄d̄ se. ³³ Akū kína w̄endale dík̄ina s̄i Abana yã musu à pì:

Abana gana lán misaride bà manan gwe yá?

³⁴ Òdi n ḡà ȳinne n kpe kparo,

òdi m̄kak̄āna kán̄nero,

n ga lán gb̄e kū à ḡe yāvānikerin̄ ɔ̄i bà.

Akū gb̄e s̄inda pínki èra ò ɔ̄ɔ d̄d̄ d̄. ³⁵ Gb̄e s̄inda pínki sù ò ò Daudane à p̄ ble ari gu ḡs̄ gé si, ama à la dà à pì: Tó ma burodi ke p̄ble ke dà ma lén ifānt̄ē ḡēna kp̄én sari, Luda yã kemene p̄ās̄ip̄ās̄i. ³⁶ Gb̄e s̄inda pínki wé tè yã pii, akū à k̄ēn̄e mana. Yã kū kína ten ke pínki d̄i ke gb̄ēn̄e maname. ³⁷ Z̄i b̄irea Dauda gb̄ēn̄o kū Isarailano pínki d̄s̄ sà kū kína lé kú Nere né Abana dena yānlo. ³⁸ Akū à pì a gb̄e p̄in̄o: Á d̄s̄ kū Isaraila don'arede z̄k̄ɔ̄ ḡa gb̄āroo? ³⁹ Makū s̄s̄, bee kū Luda ma ka kína ū, ma busa gb̄āra. Zeruya né p̄in̄o yākena p̄ās̄i de ma p̄ola. Dikiri mé ani fīna bo vānikeriine a vāni lén.

Isibose denaa

⁴ Kū Solu né Isibose mà Abana ḡa Eblonu, a k̄a ḡa, akū Isarailano ḡs̄ bídi gūn r̄ pínki. ² Solu né pii z̄ikari gb̄e z̄k̄ɔ̄n̄o ví gb̄ēn̄o pla, a do t̄ón Baana, a do s̄s̄ Rekabu. Bero gb̄e Rim̄o, Biliaminu buri n̄en̄o. Ò Bero d̄ite Biliaminu b̄usu p̄ ū yāme, ³ zaakū Berodeno bà l̄e ò tà Gitaimu ò kú gwe ari kū a gb̄ārao. ⁴ Solu né Yonatā s̄s̄ à né ví ere ū. Ḡɔ̄ɔ kū né pii kà w̄e ɔ̄ɔɔɔ, akū Solu kū Yonatāo gana Yezerili baaru sù. Kū a gw̄ari a s̄e àten bà l̄e kãao, a wānaa gūnn né pii p̄itia à l̄ete. Abire mé à tò à ere k̄u. A t̄ón Mefibose.

⁵ Bero gb̄e Rim̄o né p̄in̄o Rekabu kū Baanao f̄ute, ifānt̄ē gb̄ānai ò kà Isibose bea, ḡɔ̄ɔ kū àten i fānant̄ē o.

⁶ Akū Rekabu kū a dakūna Baanao ḡe kp̄én ò k̄e lánd̄s̄ òten gé p̄blewe d̄ā bà. ⁷ Kū ò ḡe kp̄én, Isibose wutena a gádoa, akū ò ḡe kp̄ene gūn ò a z̄s̄ ò d̄e. Akū ò a mii z̄s̄ ò s̄e ò t̄ào. Ò p̄ete Yoda s̄ēn̄, akū ò t̄aa ò ari gu ḡe à d̄d̄o. ⁸ Ò sù Dauda k̄inaa Eblonu kū Isibose m̄iio ò p̄ine: Ñ gwa, n ibere Solu kū à w̄ete à n de né Isibose m̄iin dí. Ó dikiri kína, Dikiri fīnaa b̄onne Solu kū a burin̄o gb̄āra. ⁹ Dauda w̄em̄ma à pì: Dikiri kun! À ma bo ma warikena gūn pínki. ¹⁰ Kū gb̄eke sù ma k̄inaa Zikilaga yã à pì Solu ḡa, àten da baaru n̄an̄ àten kp̄a, akū ma a k̄u ma d̄e. A baaru àreen gwe. ¹¹ Dí deñla l̄ákū ák̄n̄o gb̄e vānin̄o a taarisaride d̄e a gádoa a kp̄én n̄a. Mani a

dena fīna boáwa mà á w̄ēndi bo se. ¹² Akū Dauda yã ò a gb̄ēn̄e, akū ò r̄ dede. Ò r̄ ɔ̄la kū r̄ gb̄alan̄o z̄s̄z̄s̄, akū ò r̄ ḡen̄o l̄oko Eblonu it̄oki sare. Akū ò Isibose mii s̄e ò ví Abana miran zaa Eblonu.

Dauda kana Isarailano kpatan

⁵ Isarailano sù r̄ buria r̄ pínki Dauda k̄inaa zaa Eblonu ò pì: Ó aru dok̄n̄ome. ² Zaa z̄i ḡɔ̄ɔ kū Solu de ó kína ū, m̄ak̄ōm̄me nd̄i dowere are z̄īlan, gena kū sunaao. Akū Dikiri p̄inne, m̄ak̄ōm̄me ñiḡs̄ de a gb̄e Isarailano don'arede ū, r̄ kína ū. ³ Kū Isaraila gb̄e z̄k̄ɔ̄n̄o sù kína Dauda k̄inaa zaa Eblonu r̄ pínki, gwen à l̄edok̄n̄o k̄en̄ k̄n̄wo Dikiri are, akū ò n̄isi kú a m̄iia ò a kà Isarailano kpatan. ⁴ Dauda w̄e baraakuri ví ḡɔ̄ɔ kū à n̄a k̄iblenaa, à v̄ute k̄in̄ w̄e bupla. ⁵ À de Yudano kína ū zaa Eblonu w̄e suppla kū m̄o suddoo, akū à de Yudano kū Isarailano pínki kína ū zaa Yurusalemu w̄e baraakuri awee'aak̄s̄.

⁶ Kína kū a gb̄ēn̄o ḡe Yurusalemu de à z̄i ká kū Yebusi kū ò kú gweno. Akū ò ò Daudane: Ñni ḡe laro, bee v̄inan̄o kū ereno oni p̄emma. Òten da Dauda ni le à ḡe gwero. ⁷ Bee kū abireo Dauda w̄ete b̄n̄ide kū òdi pi do Zaīs̄ pii si, akū à ḡs̄ a w̄era ū. ⁸ Z̄i b̄irea Dauda pì: Tó gb̄e ye à Yebusin̄o dede, séde à ḡe íze kū ò ȳ gb̄en̄ gūn, ani ereno kū v̄inaa p̄in̄o le. Dauda ibereno. Abire yāi òdi pi, v̄inan̄o kū ereno oni ḡe k̄in̄bearo. ⁹ Akū Dauda be kū w̄ete b̄n̄ide pii gūn, à a z̄ida t̄s̄ kp̄ane, Dauda W̄ete. À kp̄en̄o b̄obo à likai ari gu kū ò w̄ee t̄atan, òdi pi Milo. ¹⁰ Dauda gb̄āna ten kara, zaakū Dikiri Luda Z̄ikaride kú kãao.

¹¹ Taya kína Hiramū gb̄ēn̄o z̄i Dauda kū sida l̄in̄o kū lí'arin̄o kū gb̄e'arin̄o, akū ò be b̄one. ¹² Akū Dauda d̄s̄ sà kū Dikiri a ka Isarailano kína ūme, akū s̄s̄ à a kpataa k̄araare kū Isarailano de Dikiri gb̄ēn̄o ū yāi.

¹³ Dauda bona Eblonu gbera à era à n̄o p̄andeno s̄e à k̄ara Yurusalemu do kū n̄o ȳigisarideno, akū à n̄éḡḡgb̄ēn̄o kū n̄en̄ogb̄ēn̄o ò k̄n̄wo. ¹⁴ N̄éḡḡgb̄e kū à r̄ í Yurusalemu p̄in̄o t̄ón dí: Samua, Sobabu, Nat̄a, Sulemanu, ¹⁵ Iba, Elisua, Nefegi, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada kū Elifeletio.

¹⁷ Kū Filisitinin̄o mà ò Dauda kà Isarailano kína ū, akū ò ḡe òteni a wete ò a de r̄ pínki. Kū à r̄ baaru mà, akū à ḡe s̄ēntep̄ɔ̄ɔtu. ¹⁸ Filisitinin̄o z̄i p̄oro Refaimu guvuten, ¹⁹ akū Dauda gb̄eka Dikiri à pì: Mà gé mà léte Filisitinin̄o, ñni r̄ namene ma ɔ̄i yá? Akū Dikiri w̄ea à pì: Ñ gé, mani r̄ nanne n ɔ̄i. ²⁰ Akū Dauda ḡe Baali Perazimu, à z̄i bl̄em̄ma gwe. Akū à pì: Dikiri d̄omene are, à b̄o à sù ma iberen̄o b̄ui l̄ákū í d̄i gu f̄s̄ n̄a. Akū à t̄s̄ kp̄a gu p̄iine Baali Perazimu. ²¹ Filisitinin̄o r̄ t̄anano tò gwe, akū Dauda kū a gb̄ēn̄o s̄ete ò t̄ào.

²² Filisitinin̄o era ò sù do, ò z̄i p̄oro Refaimu guvuten. ²³ Akū Dauda era à gb̄eka Dikiri do. Akū Dikiri w̄ea à pì: Ñsun ḡéñȳi s̄usuro. Ñ likañȳi kpe kpa ñ l̄etem̄ma kp̄e líkpe sare. ²⁴ Tó a ḡe k̄ini mà lí p̄in̄o musu, à ke likalika, zaakū mak̄ume ma bo ma doare are gwe, de mà z̄i bleare Filisitini z̄ikarin̄o yāi. ²⁵ Dauda k̄e l̄ákū Dikiri òne n̄a, akū à z̄i bl̄e Filisitinin̄o sena zaa Gibīs̄ ari à ḡe pé Gezaa.

Suna kũ Dikiri àkpatiio Yurusalemu

6 Dauda era à Isaraila kũ à ñ sètenu kàkara gbèncɔn dúbu barakuri. ² Akũ à fùte à dà kũwo zén, ò gèe Baala kũ à kú Yudanɔ b̀sun, de ò Luda àkpati sé ò suo. Dikiri Z̀karide dig̃ vutena kín àkpatii pì malaika d̀mberedenɔ dagura, abire yāin òdi pi a t́ kúa. ³ Ò àkpatii pii dà z̀gò dufu gũn Abinadabu be s̀s̃s̃i musu, akũ ò dào zén. Abinadabu néncɔ Uza kũ Ahioo mé òten do z̀gò pii, ⁴ Luda àkpati kún. Ahio mé à té are, ⁵ akũ Dauda kũ Isarailanɔ ten ù wā ñ pínki Dikiri are ñ gbāna zaka lén kũ l̀sinaao. Òten m̀wɔ lé kũ gidigboo kũ s̀g̀s̀g̀g̀eo kũ fakao kũ s̀g̀g̀eo.

⁶ Kũ ò kà Nak̃ ésegb̀kia, z̀ncɔ g̀e si, akũ Uza ɔ bò à nà Luda àkpatiia. ⁷ Akũ Dikiri pɔ f̀i, à a lè a dè àkpatii sare gwe dà kũ à kè yāi. ⁸ Dauda nèsee yāka, kũ Dikiri pɔ f̀e Uzai yāi, akũ òdi gu pì sísi Pɔf̀'uzai ari kũ a gbārao. ⁹ Z̃i birea vīna Dauda kũ Dikiri yā musu à pì: Deran mani ke nà mà Dikiri àkpati sé mà táoo? ¹⁰ Akũ adi we à táo a ẁete gũn doro, à lite à tàò Gata gb̀e ɔbe-di Edɔmu bea.

¹¹ Dikiri àkpati kú a bea ari m̀ aak̃, akũ Dikiri arubarikaa dàn kũ a bedencɔ ñ pínki. ¹² Ò pì kína Daudane: Dikiri arubarikaa dà ɔbedi Edɔmu bedencɔgu kũ pò kũ à vīncɔ pínki a àkpati yāi. Akũ Dauda gèe gwe, à Luda àkpatii sè àten suo a ẁete gũn kũ p̀ncnao. ¹³ Kũ gb̀e kũ ò Dikiri àkpati senancɔ gbá sè g̀en suddo, akũ Dauda sa ò kũ z̀saaoo kũ z̀ne b̀ncɔ m̀kpanaao.

¹⁴ Dauda sa'o'uta dana, àten ù wā Dikiri are a gbāna zaka lén. ¹⁵ Àpii kũ Isarailanɔ pínki òten su kũ Dikiri àkpatiio, òten p̀ncna wiki lé òten kuru pé. ¹⁶ Kũ Dikiri àkpati ten g̀e Dauda ẁete gũn, akũ Solu né Mikala ten z̃ite gwa wondoo gũn. Kũ à è kína Dauda ten vīvī àten ù wā Dikiri are, à a gya bò a sẁe gũn. ¹⁷ Kũ ò sù kũ Dikiri àkpatiio, ò dite a gbèn bizakuta kũ Dauda d̀ncɔ gũn. Akũ à sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ ò Dikiri are kũ ken-nakũk̃oo sa'opɔ. ¹⁸ Kũ à sa ò à làka, à sa mana ò gbèncɔne kũ Dikiri Z̀karide t́o. ¹⁹ Akũ à burodii kpàatete Isaraila kũ ò kakarana gwenɔne k̃ncɔ dodo g̀gbèncɔ kũ ncɔgbèncɔ ñ pínki kũ domina kàraao m̀en dodo kũ geepe kàraao m̀en dodo.

²⁰ Kũ Dauda ten su be de à sa mana o a bedencɔne, akũ Solu né Mikala bò à g̀e à dàale à pì: M̀k̃n Isarailanɔ kína, gb̀e bèere de yān n kè gwe gbāra yá? N n z̃ida m̀e m̀ ò ìba ncɔgb̀e z̃ikerincɔne, lán wé'isaride di a z̃ida m̀e m̀nc̃ne nà. ²¹ Akũ Dauda pì Mikalane: Dikirin ma ù wāne. Dikiri mé à ma se n de kũ a bedencɔ g̀ene ù, à ma ke a gb̀e Isarailanɔ don'arede ù. ²² Mani futa kũ de abirela, mani ma z̃ida kīa n enaa gũn, ama ncɔgb̀e z̃ikeri kũ ñ t́r̃ma p̀ncɔ mé oni ma bèere d̃. ²³ Akũ Solu né Mikala dí né iro ari à g̀e à gào.

Luda lésena Daudane

7 Kũ kína vùte a bea, Dikiri a bò ibere kũ ò likaino ɔ́ à a gbá ñampaki, ² akũ kína pì annabi Natāne: É'e! Kpé kũ ò d̀ kũ sida líon manig̃ vuten, Luda àkpati g̃ ditena bizakutan yá? ³ Natā wèa à pì: Lákũ à kènne

nà ñ ke, zaakũ Dikiri kú kũnwɔ. ⁴ Gwāani birea Dikiri yā sù Natāa à pì: ⁵ Ñ gé ñ o ma z̀bleri Daudane kũ ma pì, àkũ mé ani kpé kũ manig̃ kun bomenero. ⁶ Zaa g̀ncɔ kũ ma Isarailanɔ b̀te Misila ari gbāra mádi be kũro. Madig̃ s̃s̃s̃s̃s̃me, bizakutame ma kúki ù. ⁷ Gu kũ ma s̃s̃s̃n kũ ma gb̀e Isarailanɔ ñ pínki mádi don'aredencɔ dite ò doñne are, ama mádi o ñ gb̀ekene, b̀yāi adi kpé bomene kũ sida líoro. ⁸ Ñ gé ñ o ma z̀bleri Daudane, ma Dikiri Z̀karide ma pì, ma a sè sādākia de àg̃ de ma gb̀e Isarailanɔ don'arede ù. ⁹ Má kú k̃ao gu kũ à g̀en pínki, akũ ma a ibere ncɔ d̀dene. Mani a t́ bo manamana sà, anig̃ kú andunia t́denɔ té. ¹⁰ Mani b̀su kpá ma gb̀e Isarailanɔ, mani ñ káten, oni vuten ñ pò ù. Ñ laakari ni fute doro. Gb̀e vāincɔ ni le ò wé t̃r̃ma lákũ ò wé t̃r̃ma káaku ¹¹ g̀ncɔ kũ ma don'aredencɔ diteñne nà doro. Mani a bo a ibere p̀ncɔ ɔ́ ñ pínki.

Makũ Dikiri maten one, makũ mé mani be kene a burincɔ gbānaleki ù. ¹² Tó a g̀ncɔ p̀pa à gà, mani a buri kũ à bò a m̀en ke sé lei, mani a ká kpatan. ¹³ Àpi mé ani kpé bo kũ ma t́ nig̃ kúa, mani a kpatablena gbá péte, anig̃ kí ble ari g̀ncɔ s̃inda pínki. ¹⁴ Manig̃ denɔ De ù, anig̃ de ma né ù. Tó à taari kè, mani wé t̃a kũ g̀oome, lákũ bisāsiri di gb̀e gb̀e nà. ¹⁵ Ama ma gb̀eke ni k̃k̃a k̃ao lákũ ma k̃k̃a kũ Solu kũ ma a bò Dauda are nàro. ¹⁶ A burincɔ nig̃ kpata ble g̀ncɔ s̃inda pínki. A kpata pì nig̃ lakana ṽro.

¹⁷ Akũ Natā yā pii gb̀a Daudane lákũ Dikiri òare nà pínki.

Dauda wékena Dikiria

¹⁸ Akũ kína Dauda g̀e à vùte Dikiri are à pì: Dikiri Luda, b̀n ma ùu? Dínncɔ ma bedencɔ ù kũ n ma ka gwena dí takaaa? ¹⁹ Dikiri Luda, abirekũ bi yā fítime n kīnaa, akũ n makũ n z̀bleri buri kũ onig̃ kú zianɔ yā ò d̀ yá? Len ndi keñne le yá, Dikiri Luda? ²⁰ Dikiri Luda, mani pinne derame d̃ɔɔ? Makũ n z̀bleri ñ ma d̃. ²¹ N yā z̃k̃ɔ pii kè lákũ n pɔ yei nà yā kũ n ò yāi, akũ n t̀o makũ n z̀bleri ma d̃. ²² Dikiri Luda, ñ z̃k̃ fá! Oni gb̀eke lek̃a kũnworo. N baasiro dikiri ke kunlo, lákũ o mà kũ ó s̃ao nà. ²³ Dín oni lek̃a kũ n gb̀e Isarailanɔ? Andunia burincɔ té buri m̀en do piin n bo n ge n bò, de òg̃ de n gb̀encɔ ù. N n z̃ida t́ bò, n yā z̃k̃ bonsarencɔ kè n gb̀e p̀ncɔne, n pe buri kenɔa kũ ñ t̃anancɔ n gb̀e kũ n ñ bó Misilanɔ are. ²⁴ N Isarailanɔ dite òg̃ de n gb̀encɔ ù ari g̀ncɔ s̃inda pínki. Dikiri, n g̃ ñ Luda ù. ²⁵ Dikiri Luda, lé kũ n sè makũ n z̀bleriine kũ ma burincɔ yā musu, ñg̃ z̃i kea g̀ncɔ s̃inda pínki. Ñ ke lákũ n ò nà ²⁶ de ñ t́ bo manamana ari g̀ncɔ s̃inda pínki. Gb̀encɔ ni pi Dikiri Z̀karideme Isarailanɔ Luda ù. Makũ n z̀bleri Dauda, ñni ma burincɔ z̃ini péte, ²⁷ zaakũ Dikiri Z̀karide Isarailanɔ Luda, n òmene n pì, ñni ma be kemene ma burincɔ gbānaleki ù. Abire yāi makũ n z̀bleri ma k̀gbāna kè ma wéke dik̃ina k̃emma. ²⁸ Dikiri Luda, m̀k̃mme Luda ù, n yā náani ví, akũ n yā mana dínɔ lé sè makũ n z̀bleriine. ²⁹ Ñ arubarika da makũ n z̀bleri burincɔgu sà, n wé nig̃ t̃éñyí g̀ncɔ s̃inda pínki. Dikiri Luda, n yā ò n arubarikaa dà makũ n z̀bleri burincɔgu, onig̃ arubarika ví ari g̀ncɔ s̃inda pínki.

Dauda z̄iblena buri kenca

8 Abire gbera Dauda z̄i blè Filisitiniṅca à n b́usa à n ẃera Gata sirímma. ² À z̄i blè M̄cabunṅca, akū à tò ò wùte k̄s sare z̄ite. À bàa ȳm̄ma. Tó à bà pla dagurraa dède, àdi bà do dagura tó b̄ne. Akū M̄cabunṅc̄ Dauda z̄òblerinṅc̄ ũ, akū òdiḡ t́afe bonē. ³ Dauda z̄i blè Reobo né Adadeza, Zoba kínaa, ḡw̄c̄ k̄ kína p̄i èra àten gé c̄ t̄ Yuflati swasarendenṅca. ⁴ Akū à a s̄ḡgonṅc̄ k̄k̄ mèn wàa s̄w̄c̄ro k̄ s̄ḡgodenṅc̄ gb̄enṅc̄n dúbu suppla k̄ gb̄ē k̄ ò té ḡesenṅc̄ gb̄enṅc̄n dúbu baro. Akū à n s̄ḡnṅc̄ gb̄át̄inṅc̄ z̄z̄ p̄ínki, mèn bas̄w̄c̄ro mé ò b̄ò. ⁵ Siria k̄ ò kú Damasukunṅc̄ sù Adadeza leo, akū Dauda n gb̄enṅc̄ dède dúbu baro aw̄epla. ⁶ À gud̄ākp̄arinṅc̄ d̄itedite Siria b̄usun, akū ò ḡz̄ a z̄òblerinṅc̄ ũ, òdiḡ t́afe bonē. Dikiri tò Dauda z̄i blè gu k̄ à ḡen p̄ínki. ⁷ Dauda Adadeza ibanṅc̄ wura s̄ḡgbakonṅc̄ s̄ete à tào Yurusalemu. ⁸ À m̄gotē s̄ete dasidasi Adadeza w̄ete k̄ òdi pi Teba k̄ Berotaioo ḡn.

⁹ Kū Amata kína Tohu mà Dauda z̄i blè Adadeza z̄ikarinṅca n p̄ínki, ¹⁰ akū à a né Adoramū z̄i f̄o kp̄aa. À a s̄áabu kp̄a z̄i k̄ à blè Adadezaa ȳi, zaakū Tohu z̄i k̄ k̄āo ȳa. Adoramū sù k̄ wura p̄ónṅc̄ k̄ andurufu p̄ónṅc̄ k̄ m̄gotē p̄ónṅc̄, ¹¹ akū kína Dauda k̄ate Dikiri p̄ó ũ lákū à k̄ k̄ buri k̄ à gb̄āna bl̄em̄manṅc̄ andurufu p̄ónṅc̄ k̄ wura p̄ónṅc̄ nà p̄ínki, ¹² Ed̄omunṅc̄ k̄ M̄cabunṅc̄ k̄ Am̄oninṅc̄ k̄ Filisitiniṅc̄ k̄ Amalekinṅc̄. Len à k̄ le k̄ p̄ó k̄ à s̄i Zoba kína Adadeza, Reobo néāao. ¹³ Len Dauda t̄ò b̄ò le. Kū à z̄i blè Sirianṅca à sù, à Ed̄omunṅc̄ dède Guvute Wisiden gb̄enṅc̄n dúbu baro plansari. ¹⁴ Akū à gud̄ākp̄arinṅc̄ d̄itedite Ed̄omu b̄usun d̄o, akū Ed̄omu p̄inṅc̄ ḡz̄ a z̄òblerinṅc̄ ũ. Gu k̄ Dauda ḡen p̄ínki Dikiri d̄i tó à z̄i blemē.

¹⁵ Daudame Isaraila buri s̄inda p̄ínki kína ũ, à ȳa mana k̄ a gb̄enṅc̄ne a z̄ea. ¹⁶ Zeruya né Yoabume z̄ikarinṅc̄ gb̄ē z̄k̄ ũ. Ailudi né Yosafatame baarukpari ũ. ¹⁷ Aitubu né Zad̄ki k̄ Abiata né Aimelekiome sa'orikinṅc̄ ũ. Serayame takadak̄eri ũ. ¹⁸ Yoyada né Benayame dogarinṅc̄ gb̄ē z̄k̄ ũ. Dauda z̄ida néḡgb̄enṅc̄me a kp̄asinṅc̄ ũ.

Dauda gb̄ēkenena Mefibosene

9 Dauda gb̄enṅc̄ là: Solu buri ke dí ḡroo? Má ye mà gb̄ēke kenē Yonatā ȳi. ² Solu b̄e z̄ikeri ke kun, a t̄n Ziba, akū ò a sisi kína Daudane. À a là à pi: M̄k̄m̄me Ziba ũ yá? À w̄ea à pi: Ee, n z̄òbleriin ma ũ. ³ Akū kína pi a là à pi: Solu buri ke kun ari tera yá? Má ye mà gb̄ēke k̄ Luda v̄i keneme. Akū Ziba w̄ea à pi: Yonatā né ke kun ari tera. Er̄eme. ⁴ Akū kína a là à pi: À kú m̄am̄e? Ziba w̄ea à pi: À kú Amieli né Maki bea zaa Lodeba. ⁵ Kína Dauda gb̄enṅc̄ z̄i, akū ò sù k̄āo. ⁶ Kū Yonatā né Mefibose, Solu daikore k̄ Dauda kínaa, à k̄utenē à wùte z̄ite. Akū Dauda pi: Mefibose! À w̄ea à pi: N z̄òbleriime ma ũ. ⁷ Akū Dauda p̄ine: N̄sun tó v̄ina n k̄ūro, zaakū mani gb̄ēke kenne n de Yonatā ȳi. Mani n dizi Solu buranṅc̄ sukpanne p̄ínki, ñiḡ su p̄ó ble k̄mao ḡw̄c̄ s̄inda p̄ínki. ⁸ Mefibose k̄utenē à pi: B̄n̄ makū n

z̄òbleri ũ k̄ ñi ma w̄enda gwaa? Má de lán gb̄enda ḡe b̄aroo?

⁹ Akū kína Dauda Solu z̄ikeri Ziba sisi à p̄ine: P̄ó k̄ à de Solu p̄ó ũ k̄ a bedenṅc̄ p̄o p̄ínki, ma kp̄a n dikiri daikorea. ¹⁰ M̄k̄n̄ k̄ n néno k̄ n z̄ikerinṅc̄, àḡō a z̄ite z̄i kenē, à a p̄ónṅc̄ keke, de à le àḡō z̄ana v̄i. N dikiri daikore Mefibose niḡ p̄ó ble k̄mao ḡw̄c̄ s̄inda p̄ínki. Ziba s̄s̄ à néḡgb̄enṅc̄ v̄i gb̄enṅc̄n ḡero k̄ z̄ikerinṅc̄ gb̄enṅc̄n baro. ¹¹ Akū Ziba pi kínanē: Ȳa k̄ ma dikiri kína ò makū a z̄òbleriine, mani ke p̄ínkime. Akū Mefibose diḡ p̄ó ble k̄ kínao, à ḡz̄ lán kína néno doke bà. ¹² Mefibose néḡgb̄ē v̄i, a t̄n Mika, akūs̄ Ziba bedenṅc̄ ḡz̄ Mefibose z̄ikerinṅc̄ ũ n p̄ínki. ¹³ À kú Yurusalemu, zaakū àdiḡ p̄ó ble k̄ kínao ḡw̄c̄ s̄inda p̄ínkime. Àkūs̄ er̄eme.

Dauda z̄iblena Am̄oninṅca

10 Abire gbera Am̄oni kína ḡa, akū a né Anuni wùte a ḡene ũ. ² Dauda pi: Mani gb̄ēke ke Naasa né Anunine lákū a de gb̄ēke k̄emenē ȳa nà. Akū Dauda a iba kenṅc̄ z̄i, de ò gé Am̄oninṅc̄ b̄usun ò a laakari kp̄atene a de gana ȳa musu. Kū Dauda ibaa p̄inṅc̄ k̄ gwe, ³ Am̄oni kínenṅc̄ pi n dikiri Anunine: N̄ten da Dauda gb̄enṅc̄ z̄im̄ma n de ḡe k̄petana ȳi de à n laakari kp̄atennen yá? À n z̄i de ò su ó w̄ete asiri gwame, de ò era ò su ò w̄ete ble k̄ z̄i. ⁴ Akū Anuni Dauda ibaa p̄inṅc̄ k̄k̄ à n l̄ékās̄a kp̄adonṅc̄ b̄ò, à n p̄ókasanṅc̄ z̄z̄ n p̄òṅc̄n dagura, akū à n gb̄aré. ⁵ Kū ò ò Daudane, akū à gb̄enṅc̄ z̄i ò gé dañle, zaakū w̄e'í n k̄ manamana. Ò piñne: Kína pi, à vute Yeriko ari á l̄ékās̄a k̄ kú ḡbasa à su.

⁶ Kū Am̄oninṅc̄ è Dauda ye n k̄i doro, akū ò f̄ina b̄ò gb̄enṅc̄ne de ò z̄i k̄anne: Siria k̄ ò kú Betereobu k̄ Zobao k̄ ò té ḡesenṅc̄ gb̄enṅc̄n dúbu baro k̄ kína Maaka z̄ikarinṅc̄ gb̄enṅc̄n w̄a s̄w̄c̄ro k̄ Tobudenṅc̄ gb̄enṅc̄n dúbu kuri aw̄epla. ⁷ Kū Dauda a baaru ma, akū à Yoabu gb̄ar̄em̄ma k̄ z̄ikarinṅc̄ n p̄ínki. ⁸ Am̄oninṅc̄ b̄ò ò z̄i p̄òro n w̄ete b̄inile, akū Zoba k̄ Betereobuo Sirianṅc̄ k̄ Tobudenṅc̄ k̄ Maaka gb̄enṅc̄n kú s̄en̄ n̄t̄ne. ⁹ Kū Yoabu è ò z̄i p̄òro a are k̄ a k̄peo, akū à Isaraila z̄ikari mananṅc̄ s̄e à n k̄paatete ò gé léte Sirianṅca. ¹⁰ Akū à z̄ikari k̄paranṅc̄ nà a dak̄una Abisaine a z̄i, akū à n gb̄aré ò gé léte Am̄oninṅca. ¹¹ À pi: Tó Sirianṅc̄ gb̄āna teni ma fu, n̄ m̄ó n̄ c̄ dama. Tó Am̄oninṅc̄ gb̄āna teni n fume s̄s̄, mani su mà c̄ damma. ¹² N̄ḡō gb̄āna, ò ḡōgb̄ēke ke ó gb̄enṅc̄ k̄ ó Dikiri w̄etenṅc̄ ȳa musu. Dikiri ni ȳa k̄ à k̄eare mana ke. ¹³ Akū Yoabu k̄ z̄ikari k̄ ò kú k̄āonṅc̄ ḡe Sirianṅca k̄ z̄i, akū Siria p̄inṅc̄ bà l̄ēñne. ¹⁴ Kū Am̄oninṅc̄ è Sirianṅc̄ bà l̄e, akū ò bà l̄e Abisaine se ò si w̄ete ḡn, akū Yoabu n̄ tó gwe à tà Yurusalemu.

¹⁵ Kū Sirianṅc̄ è Isarailanṅc̄ z̄i bl̄em̄ma, akū ò era ò k̄ k̄kara. ¹⁶ Akū Adadeza gb̄enṅc̄ z̄i, ò sù k̄ Siria k̄ ò kú Yuflati bara direnṅc̄, akū ò ḡe Elamu. Sobakime Adadeza z̄ikarii p̄inṅc̄ gb̄ē z̄k̄ ũ. ¹⁷ Kū Dauda a baaru ma, akū à Isarailanṅc̄ k̄kara n̄ p̄ínki, à bik̄ k̄ñwo Yoda a ḡe Elamu. Akū Sirianṅc̄ z̄i p̄òroi, akū ò si k̄ té. ¹⁸ Kū òten bà l̄e Isarailanṅc̄ne, akū Dauda n̄ dede s̄ḡgodenṅc̄ gb̄enṅc̄n w̄a aak̄ kp̄e bas̄w̄c̄ro k̄ gb̄ē k̄ ò té ḡesenṅc̄ gb̄enṅc̄n dúbu bupla. Gwen ò n̄ z̄ikarinṅc̄ gb̄ē z̄k̄

Sobaki dèn. ¹⁹ Kū kína kū ò de Adadeza zòblerinɔ ũ è Isarailanɔ zĩi blèmma le, akū ò lédokɔnɔ kè kū Isarailanɔ ò gǔ ñ zòblerinɔ ũ. Vĩna Sirianɔ kũ, odi gé ò ɔ da Amɔninɔa doro.

Dauda yena Basebai

11 Kū í bò wèen, ɔɔɔ kū kínanɔ dì gé zĩ ká, akū Dauda Yoabu zĩ kū a ìbanɔ kū Isarailanɔ ñ pínki. Ò Amɔninɔ ásarɔ kè, akū ò lika Rabai. Dauda sɔ à kū Yurusalemu. ² Kū ɔkɔsi kè, akū Dauda fùte a gádoa, àten lika a kpé musu. Zaa kpé musu gwe akū à nɔgbè ke è, àten zú o. Nɔgbè pì bi nɔ maname manamana, ³ akū à gbè zĩ ò nɔgbè pì yā gbeka. Akū ò pìne: Eliamu né Baseban gwe, Iti buri Uria nanɔme. ⁴ Akū Dauda gbèncɔ zĩ ò a sísi. Kū à sù, akū Dauda wùte kǎao, akū nɔgbè pìi tà be. Àkū sɔ, a okūna gbǎa bò dufume. ⁵ Kū à nɔcɔ si, akū à légbǎzǎ kè Daudane à pì a nɔcɔ si.

⁶ Akū Dauda gbè zĩ Yoabua à pì: Ñ Iti buri Uria gbaremenɛ. Akū Yoabu a gbàrenɛ. ⁷ Kū Uria pìi sù, akū Dauda Yoabu aafia gbèka kū zĩkarinɔ kū zĩ kū òten káo. ⁸ Akū Dauda pìne: Ñ tá be ñ zú o. Kū Uria bò kínabea, akū kína gbè zĩa kū pòbleo. ⁹ Ama Uria dí tá a bearo, kínabe gǎnu gūnn à ìn kū kínabe zĩkerinɔ. ¹⁰ Kū ò ò Daudane ò pì, Uria dí tá a bearo, akū à Uria là à pì: À de n bo tái n sume gwèe? À kè dera ñdí tá beroo? ¹¹ Uria wèa à pì: Àkpati kū Isarailanɔ kū Yudanɔn kú bizakutanɔ gūn. Ma dikiri Yoabu kū a gbèncɔn kú zĩlan. Mani fɔ mà tá be mà pò ble mà í mi, mà wùte kū ma nanɔoro. Kū n kunnao mani yā pìi taka kero. ¹² Akū Dauda pìne: Ñ gǔ la gbǎra dɔ, zian mani n gbarɛ. Akū Uria gǔ Yurusalemu zĩ birea kū a gu làa dɔnao dɔ. ¹³ Dauda a sisi à pò blè à í mi kǎao, akū Dauda í kàkanɛ. Ama kū à bò ɔkɔsi, à gèe à ì kū a dikiri kína zĩkerinɔome, adi tá a bearo. ¹⁴ Kū gu dɔ Dauda takada kè Yoabune, akū à Uria gbàreɔ. ¹⁵ Takada pìi gūn à pì: À Uria doñne are gu kū zĩ pāsīn, à bo a kpe de ò le ò a de.

¹⁶ ɔɔɔ kū Yoabu ten lika wète pii, akū à Uria dà gu kū à dɔ gǔsa gbǎnanɔn kún. ¹⁷ Kū wètedenɔ bòte òten zĩ ká kū Yoabuo, ò Dauda zĩkari kenɔ dède. Iti buri Uria kú ñ té.

¹⁸ Akū Yoabu gbè zĩ Daudaa de à zĩ yā gbǎne pínki. ¹⁹ À pì zĩrii piine: Tó n zĩ yā gbǎ kínane pínki n laka, ²⁰ tó a nèsee fùte à n la à pì: Bó mé à tò a na wètei kǎnikǎni kū zĩoo? Á dɔ kū bīnimusudenɔ dì kà gbareñyĩ zĩteroo? ²¹ Dí mé à Gidion né Abimeleki dèe? Nɔgbè mé à ɔ sɔ wísilɔgbèei zaa bīni musu, akū à a dè Tebeziroo? À kè dera a na bīnii kǎnikǎni lee? Tó à ònne le, ñ one a zòbleri Uria, Iti buri gà dɔ. ²² Akū zĩrii pìi dà zén. Kū à kà Dauda kīnaa, à yā kū Yoabu dàare òne pínki. ²³ À pì: Gbèncɔ bòte wète gūn òten gbǎna mɔwere bīni kpeme, akū o perĩma ari ñ wète bīnilea. ²⁴ Ñ kàzurinɔn kú zaa bīni musu, akū ò kà fǎ n gbèncɔ té zĩte ò n gbèkenɔ dède. N zòbleri Uria, Iti buri gà dɔ. ²⁵ Akū Dauda ò zĩrii piine: Ñ o Yoabune àsun tó yā pì kenɛ ñniro. Òdigɔ dɔ gbè kū zĩ ni ñ blero. À zĩ ká kū wètepidenɔ kū gbǎnao à wète pì kakate. Ñ a gba swè le. ²⁶ Kū Uria nanɔ mà a zǎ gà, à ɔcɔ dɔ. ²⁷ Kū ò gèe kè ò làka, Dauda gbèncɔ zĩ ò sù

kǎao a bea, akū à gǔ a nɔ ũ. À né ì kǎao gǔgbè ũ, akū yā kū Dauda kèe pìi kè Dikirine ñni.

Annabi Natā kpākēna Daudai

12 Dikiri Natā zĩ Daudaa. Kū à kà, à pìne: Gǔgbè gbèncɔn pla kenɔ mé ò kú wète ke gūn, gbè do bi aruzekedeme, gbè do sɔ takasidemɛ. ² Aruzekede pì sǎnɔ kū zùnɔ ví dasidasì, ³ takaside pì sɔ à pòke vīro, sǎ nūnu fítinna mèn doken à lù. Akū à dàto ari à zǔkɔ kú a bea kū a néncɔ. Òdigɔ pò dokɔnɔ ble òdigɔ í mi ta dokɔnɔn, àdi wùte a ɔɔte, akū àteni a gwa lán a zĩda néncɔkpare bà. ⁴ Kū nibɔɔ kipa aruzekede piia, akū adi we à sǎ ke zùu kú a kpàsa a gūn à nibɔɔ pìi yàri keoro. Takaside sǎ nūnu fítinna piin à sia à a nibɔɔ pìi yàrii kèo. ⁵ Akū Dauda ɔ fè aruzekede pì yā musu manamana, à pì Natāne: Dikiri kun! À kú ò gbè kū à yā pìi kè deme. ⁶ Lákū à kè le nà, adi a wènda gwaro, ani sǎ pì fīna bo leu siikɔ. ⁷ Akū Natā pì Daudane: Mɔkɔmme ade pì ũ. Dikiri Isarailanɔ Luda mé à yā dí ò à pì: Ma n ka Isarailanɔ kína ũ, ma n bo Solu ɔĩ, ⁸ akū ma n dikiri pì be kpàmma, ma a nɔnɔ nànnɛ n ɔĩ. Ma Isarailanɔ kū Yudanɔn kpàmma n gbèncɔ ũ. Tó adinɔ kèmma fíti yā, de mà a pǎndenɔ karanne dɔ. ⁹ Bóyāi n ma yā gya bòo? N yā kū má yeiro kè, n Iti buri Uria dè kū fènedao, n a nɔ sia n sè. N tò Amɔninɔ a dè zĩ gūn. ¹⁰ Zaa gbǎra yā pǎsĩ ni kè n bea ziki doro, zaakū n ma gya bò, n Iti buri Uria nɔ sia n sè. ¹¹ Akū Dikiri èra à yā dí ò dɔ à pì: Ñ ma! Mani tó n zĩda bedenɔ sunyĩ kenne. Mani n nɔnɔ símma mà ñ kpá n gbèdake kea n wára, ani wùte kūrwo gupuraa. ¹² N yā pìi kè asiri gūmme. Makū sɔ mani yā pì kenne gupuraa Isarailanɔ wára ñ pínki.

¹³ Akū Dauda pì Natāne: Ma durunna kè Dikirine. Akū Natā pìne: Dikiri n durunna kèmma, ñni garo. ¹⁴ Ama lákū n dɔke kū Dikirio manamana nà yā pì kenaa musu, négǔgbè kū nɔgbè pìi ì kūrwo ni game. ¹⁵ Kū Natā tà be, akū Dikiri tò né kū Uria nanɔ ì kū Daudao pì gyā kú. ¹⁶ Akū Dauda ten Luda wé ke né pì yā musu kū léyĩnao, gwǎani àdigɔ wùte zĩtemɛ. ¹⁷ A be gbè zǔkɔnɔ digɔ zeala de ò a fute zĩte, ama àdi wero, àdi pò ble kūrwo. ¹⁸ A ɔɔɔ supplade zĩn né pìi gà. Vĩna Dauda ìbanɔ kũ, odi fɔ ò òne kū né pìi gàro. Ò pì: ɔɔɔ kū né pì kun, o yā òne, adi ó yā maro. Deran òni one nà sà kū né pìi gàa? Ani yā vǎni ke. ¹⁹ Dauda è a ìbanɔ ten yā kpāni okɔne, akū à dɔ kū né pìi gàme. À ñ lá à pì: Né pìi gàn yá? Akū ò wèa ò pì: Ee! À gàme. ²⁰ Dauda fùte zĩte à zú ò, à nísì dɔkɔ à a pòkasannɔ líte, akū à gèe à kùte Dikirine a kpén. Kū à èra à tà be, à pòble gbèka, akū ò kpàa à blè. ²¹ A ìbanɔ a là ò pì: À kè dera nten yā ke lee? ɔɔɔ kū né pì kun, n lé yĩ n ɔcɔ dɔ. Kū à gà sà, n fute n pò blè. ²² À wèmma à pì: ɔɔɔ kū né pì kun, ma lé yĩ ma ɔcɔ dɔ, zaakū ma pì, ke Dikiri ni ma wènda gwa à tó né pì gǔ kun gwèe, dí mé à dɔcɔ? ²³ Lán à gà nà sà, bóyāin manigɔ léyĩna dɔcɔ? Mani fɔ mà a vun yá? Mani gé a kīnaa, ama ani era à su ma kīnaaro.

²⁴ Dauda a nanɔ Baseba laakarii kpàtene, akū à gèe à wùte kǎao. À né ì gǔgbè ũ, akū à tó kpàne Sulemanu. Dikiri yei, ²⁵ akū à annabi Natā zĩa à tó kpà né piine Ye-didaya Dikiri yenyĩ pì yāi.

Raba sina Amɔninɔ

26 Ari tera Yoabu kpé àten zǐ ká kǔ Amɔninɔ zaa Raba, akǔ à kínabe sǐ. 27 Akǔ à gběnc zǐ Daudaa à pì: Ma zǐi kà kǔ Rabadenɔ, akǔ ma n í itɔki sǐ. 28 N zǐkari kparanc kakara sà, n mǔ n lika wěte piiii n sǐ. Tó lenlo, mani sǐ, oni ma tǔ kpáne. 29 Akǔ Dauda zǐkarinc kàkara n pínki, à gèè à lète Rabaa à sǐ. 30 Ò n kína wura fúraa gò a miia ò kù Daudane. A tikisi kà kiloo barakuri, akǔsǔ gbè bèereɗe kúa. À wěte pì pónɔ nàkǔa manamana, 31 akǔ à gbě kǔ ò kú gwenc kǔkǔ à bòte kǔnwo, à n dá sàkasaka zǐn kǔ diga zǐo kǔ kpása zǐo, akǔsǔ à tò ò kúnku bò. Len à kè Amɔni wětenɔne le pínki, akǔ à èra à tà Yurusalemu kǔ a zǐkarinc n pínki.

Aminɔ yena a dàre Tamai

13 Abire gbera Dauda né Abusalomu dàre mana ví, a tón Tama, akǔ Dauda né Aminɔ yei. 2 Yǎ pì ten wari dɔ Aminɔ piia ari à kà gyǎkena a dàre Tama pì yǎi, zaakǔ à gǔgbě dǔro, ani fǔ à yǎke kenere. 3 Aminɔ gběenna ke ví, a tón Yonadabu, Dauda vǐni Simea néme. Yonadabu ɔndǔ gbǎna, 4 akǔ à Aminɔ là à pì: À kè dera n kine'ina n mēe digǔ yona lákǔ gu digǔ dɔ nà lɛɛ? Ìni omeneroo? Akǔ Aminɔ wèa à pì: Má ye ma dakǔna Abusalomu dàre Tamaimé. 5 Akǔ Yonadabu pine: N gé n wúte n gádoa lákǔ gyǎren n ũ bà. Tó n de sù n gwa, n one n ye n dàre Tama su à pòble kpámma. À su à keke n wára de ngǔ e, gbasa à nanne n ɔí. 6 Akǔ Aminɔ wúte lán gyǎre bà. Kǔ kína sù a gwa, akǔ à pine: N tó ma dàre Tama su à kàra kemene ma wára, à namene ma ɔí. 7 Akǔ Dauda gbě zǐ Tamaa a bea à pì: N gé n vǐni Aminɔ kpén n pòble kene. 8 Kǔ Tama gě a kpén, à a lè wutena, akǔ à wísiti yà à kàraa kàsao a wára. 9 Akǔ à ta sè à kàraa pii kànné. Aminɔ gǐ sói à pì: N pé gběncɔ ò bote n pínki. Kǔ gbě kǔ ò kú kǎaonɔ bòte n pínki, 10 akǔ à pì Tamane: N su kǔ pòble piio kpéne gǔn la n namene ma ɔí. Akǔ Tama kàra kǔ à kèe sè à gěo a vǐni Aminɔ pì kínaa kpéne gǔn. 11 Kǔ à nài, àten su kpáa à só, akǔ à a dàre pii kǔ à pì: N tó mà wúte kǔnwo.

12 Akǔ à pì a vǐni piine: Oi! Nsun gbǎna mɔmenere. Zaakǔ ó Isarailanc odì yǎ dí taka kero. Nsun yǎ dǔrɔsari bire taka kemenero. 13 Makǔ, mán mani gěen kǔ wé'iyǎ dioo? Mɔkɔn sǔ, Isarailanc ni n dite gbě pǎ ũ. N sùru ke! N a yǎ o kínane, ani gǐ ma kpámmairo. 14 Adi we à a yǎ màro. À gbǎna mǔne, akǔ à kǔsia à wúte kǎao. 15 Akǔ Aminɔ zǎagu pǎsǐpǎsǐ. Zǎngu kǔ à sè kǔ Tama piio de yenyǐ kǔ à vǐ kǎao yǎla. Akǔ à pine: N fute n bo. 16 Akǔ nɔgbě pii pì a vǐni piine: Oi! N penama taari zǔkǔ de pǔ kǔ n kēmenela. Kǔ abireo adì we à a yǎ màro. 17 Akǔ Aminɔ a zǐkeri kefenna sǐsǐ à pì: N pé nɔgbě díkínaa à bomene ma kpén, n gbà ta n a mǔne dan. 18 Akǔ a zǐkerii pì a sè à bò kǎao bàai, à gbàa tà à a mǔne dàn. Nɔgbě pii uta gbǎna dana, zaakǔ uta bire takan kína néncokpare lésinɔ digǔ dana. 19 Akǔ Tama túbu gbě a miia, à a uta gbǎna kǔ à danaa pii gà à kè à ɔ dǐ a musu, àten ɔɔ dɔ àten tá.

20 A dǎgǔ dadokɔncɔde Abusalomu pine: N dǎgǔ Aminɔ wúte kǔnwon yá? Nsun o gběke maro, zaakǔ n dǎgǔme. Nsungǔ yǎ pì kǔna n swěe gǔnlo. Akǔ Tama wúte a dǎgǔ Abusalomu bea kǔ pɔyakao. 21 Kǔ kína Dauda yǎ pii mà, a pɔ fě manamana. 22 Abusalomu dí yǎke o Aminɔncero, yǎ vǎni ke a mana. A zǎagu, kǔ à kǔsi a dàre Tamaa yǎi.

Abusalomu Aminɔ denaa

23 Wě pla gbera Abusalomu kú Baali Azo, Eflaimu bùsu lén kǔ a sǎkǎkǎerinc, akǔ à kína nénc sǐsǐ pɔnna pòblea n pínki. 24 Akǔ à gèè à kína lè à pì: Kína, òteni makǔ n zòbleri sǎnc kǎ zǔzǔ. Mɔkɔn kǔ n ibanc áni gé kǔmaoroo? 25 Akǔ kína wè a né piia à pì: Oi! Óni fǔ ò gé ó pínkiro. Óni kenne aso ũ. À nàkara kǎao, ama adi géro, akǔ à sa mana òne. 26 Akǔ Abusalomu pì: Tó ìni géro, n tó ma vǐni Aminɔ gé kǔoo. Kína a là à pì: Býyǎi n ye à gé kǔnwoo? 27 Abusalomu nàkara kǎao, akǔ kína tò Aminɔ gèe kǎao kǔ a né kparanc n pínki.

28 Abusalomu yǎ dite a gběncɔne à pì: À sǎ kpá! Tó í Aminɔ kǔ, tó ma òare à a zǔ, à a de. Ásun tó vǐna á kǔro. Makǔ mé ma á dán! À ze gbǎna à gǔgběke ke. 29 Abusalomu gběnc kè lákǔ à òhne nà ò a dè, akǔ kína né kparanc fúte ò dǐ n baragbǎsɔnc kpe ò bàa lè. 30 Gɔɔ kǔ ò kú zén, Dauda a baaruu mà ò pì: Abusalomu kína nénc dède n pínki, n gběke dí gǔro. 31 Dauda fúte à a pòkasanc gà à kè, akǔ à wúte zǐte. A ibanc zeii kǔ n pòkasanc kékèna. 32 Akǔ Dauda vǐni Simea né Yonadabu pì: Baa, nsungǔ da ò n né kefennanc dède n pínkiro, Aminɔ mé à gà ado. Ò yǎ pii dǔ Abusalomu wéa zaa gɔɔ kǔ Aminɔ kǔsi a dàre Tamaame. 33 Ma dikiri kína, nsungǔ yǎ pì kǔna n nèse gǔnlo. N négǔgběnc dí gaga n pínkiro, séde Aminɔ ado. 34 Abusalomu sǔ à bàa lè.

Kǔ kefenna gudǎkpǎri wé zù, à è ò té Oronaimu zén sǐsǐgerɛei dasidasi. À gèè à pì kínane: Ma gběnc è té sǐsǐgerɛei Oronaimu kpa. 35 Akǔ Yonadabu pì kínane: N è yá? N nénc mé òten su gwe lákǔ ma ònne nà. 36 Kǔ à yǎ pii ò à làka, akǔ kína né pìnc kà gǔnc, òten wěnda ɔɔ dɔ. Kína kǔ a ibanc ɔɔ dǔ n pínki manamana dɔ.

37 Abusalomu bàa lè à tà Amiudu né Talamai, Gesuru kína kínaa. Kína Dauda sǔ àdigǔ a né gana ɔɔ dɔ gɔɔ sǐnda pínki. 38 Kǔ Abusalomu bàa lè à tà Gesuru, à kú gwe ari wè aakǔ. 39 Kǔ kína Dauda nèse kpàte Aminɔ gana yǎ musu, akǔ àten Abusalomu begɛ ke sà.

Abusalomu suna Yurusalemu

14 Zeruya né Yoabu dǔ kǔ kína pɔ kpé kú Abusalomu, 2 akǔ à gběnc zǐ Tekoa, ò nɔgbě ɔndǔde ke sè ò sù kǎao. Akǔ à pine: N ke lándǔ nten wěnda ke bà. N gyaanc pòkasanc da. Nsun nísi dɔkɔro. N ke lákǔ nɔgbě kǔ a gbě gà àteni a ɔɔ dɔ à gǐi kè bà. 3 N gé kína kínaa le, n yǎ díkína one. Akǔ Yoabu yǎ kàka nɔgbě piine. 4 Kǔ Tekoa nɔgbě pii gèè à kína lè, à kùtene kǔ à miio zǐte à pì: Kína, n ma mi sí! 5 Akǔ kína pì a là à pì: Bón n yeii? À wèa à pì: Gyaancɔn ma ũ, ma zǎ gà. 6 Makǔ n zòbleri, má négǔgběnc vǐ gběncɔn pla. Kǔ òten

fiti ke ñ kǒ tēne bura, gbēke kun à ñ kpaatero. Akū gbē do a gbē do lè à dè. ⁷ Akū ma bedenƿ fùte ñ pínki, ò pi makū n zòbleriine mà a né kū à a gbēndo dèe pi kpárima ò de, kū à a gbēndo dè yāi. Ò ye ò yàka mì'oro téde kū à gǔmēne túbibleri ũ pi té demē, de ma zā súnɡǔ tó ke buri ví andunia gūn doró yāi. ⁸ Akū kína pi nɔgbē piine: Ñ tá be, mani yā gwa n yā pii musu. ⁹ Akū Tekoa nɔgbē pii pi: Ma dikiri kína, taari pi wí ma musu kū ma de bedenƿ, mǎkǎn ñɡǔ kun taari sari kū n kíkēo. ¹⁰ Akū kína pi: Tó gbēke lé pà yā piia, ñ mǎ kǎao ma kína la, ani le à wari dǎmma doró. ¹¹ Akū nɔgbē pii pi: Kína, ñ si kū Dikiri n Luda, de mǎrakari sún ma né mèn do kū à gǔ lakiti kero yāi. Akū kína pii pi: Kū Dikiri n né pii mǎkǎ ke ni léte zítēro. ¹² Akū nɔgbē pii pi: Ma dikiri kína, makū n zòbleri ñ ma gba zé mà era mà yā onne. À wèa à pi: Ñ o! ¹³ Akū à pine: Býyāi n yā dí taka kpákūsū kū Luda gbēnɔ? Yā kū n òmēne mé à n da yān, zaakū ñdi gbē kū n pēaa gbese n su kǎaoro. ¹⁴ Ó pínki óni ga, óniɡǔ de lán í kū à kǔte zíte gbēke dí le à sète doró bā. Luda di gbē kū ò pēaa wēndi boro, àdi zé wete ade era à suawame. ¹⁵ Ma su yā pi o ma dikiri kínaneme, zaakū gbēnɔ tò vīna ma kū. Akū makū n zòbleri ma pi mani yā pi onne. Òdigǔ dǎro ke ñni ma wékēna sí ¹⁶ ñ ma bo gbē kū à ye à makū kū ma néo zíte kū Luda tòwēre sí ó ɔí. ¹⁷ Ma dikiri kína, makū n zòbleri ma pi n yā ni tó ma laakari kpáte, zaakū ñ de lán Luda malaikaa bàme, ndi sǎ kpá yā mana kū a vāniooi pínki. Dikiri n Luda gǔ kú kúnwo.

¹⁸ Akū kína pine: Ñsun gí yā kū matēni n la onaaoro. Akū nɔgbē pii pi: Ñ o ma dikiri kína! ¹⁹ Akū kína a là à pi: Yoabu lé kú yā pii gūn yá? Nɔgbē pii wèa à pi: Ma dikiri kína, kū n kunnao yā kū n òo pi gena are kú kpeo víro. Ee, n zòbleri Yoabu mé à yā pii kàkamēne pínki. ²⁰ N zòbleri Yoabu kè le, de à le à yā kú à lokona tera díkū keke yāime. Ma dikiri, ñ ɔndǔ lán Luda malaikaa bàme, ñ yā kú à kè andunia gūn dǔ pínki. ²¹ Akū kína gèe à ò Yoabune: Tò, mani yā pi ke sà. Ñ gé ñ kefenna Abusalomu gbese ñ su kǎao. ²² Akū Yoabu kùte kínane kú à miiio, à a sáabu kpà à pi: Ma dikiri kína, makū n zòbleri, ma dǔ gbāra sà kú ma yā kàngu, zaakū n ma yā mà. ²³ Akū Yoabu fùte à gèe à Abusalomu gbese zaa Gesuru à sù kǎao Yurusalemu. ²⁴ Akū kína pi: Ñ one à gé vute a zída bea, ó wé ni ke siikǎro. Akū Abusalomu gèe à vùte a bea, odi wé sikǎle kú kínaoro.

²⁵ Gǔ mana ke kú Isarailanɔ té lán Abusalomu bàro. Òdigǔ a manake yā o manamana. Sena zaa a gèseaa ari à gèe pé a midangura mamberu ke kúaro. ²⁶ Àdigǔ a mì bo wè kú wèeome. Àdi kea tikisi. Tó à bò, àdi yǔ kiloo, a tikisii digǔ de kiloo plala. ²⁷ À néɡǔgbēnɔ ñ gbēnɔn aakǔ kú nénɔgbēo mèn do. Nénnɔgbē pi tǎn Tama. Nɔ maname. ²⁸ Abusalomu kú Yurusalemu ari wè pla wésina kínale sari.

²⁹ Akū à Yoabu sisi à géare kína kína, ama Yoabu dí we à sù a kínaaro. Akū à èra à a sisi dɔ, adi we à sùro. ³⁰ Akū à pi a zíkērinɔne: À Yoabu bura kú à kú ma pǎ sare gwa, a nagǎ mà. À gé à té sǎa. Akū Abusalomu zíkērinɔ gèe ò té sǎ Yoabu bura piia. ³¹ Akū Yoabu fùte à gèe Abusalomu bea, à a là à pi: Býyāi n zíkērinɔ té sǎ

ma buraaa? ³² Akū Abusalomu wèa à pi: Ñ gwa, ma gbē zǐmma ma pi ñ mǎ mà n zǐ kína, de ñ a la bǎ mé à tò à ma gbese zaa Gesuru à sù kúmaoo? Ma kunna gwe sǎnamēne de gu díla! Má ye mà kǎ e kú kínao tera. Tó má taari ke ví, à ma de. ³³ Akū Yoabu gèe à yā pii ò kínane. Akū kína Abusalomu sisi. Kū à sù, à kùtene kú a miiio zíte. Akū kína lé pèa.

Abusalomu bona Dauda kpe

15 Abire gbera Abusalomu sǎgo lè a zǐdane kú sǎnɔ kú gǔgbēnɔ gbēnɔn bupla akuri kú onigǔ bàa lé a arenɔ. ² Àdi fute kɔnkɔkɔnkɔ àgǔ zena bǐnile sare. Tó gbē yā ví kú a gbēdakeo àten géo kína kína à kekene, Abusalomu di ade sisi à pine: Wète kpaten n bonn? Tó à wèa à pi: Makū n zòbleri ma bo Isaraila buri dí gūmme, ³ akū Abusalomu di pine: N yā nname, à zé ví, ama kína gbēke kun à sǎ kpá n yāiro. ⁴ Abusalomu di era à pi: Tó ò ma ke yǎkpatēkeri ũ ó busun, gbē kú à yā ví ke gbē kú àten gbē gbeka yǎkpatēkēkia ñ pínki anigǔ su ma kína, manigǔ a yā kekene a zéa. ⁵ Tó gbē sù à kùte a are, àdi ɔ bo à ade kú à lé péa. ⁶ Len àdigǔ ke le Isaraila kú òten su yǎkpatē ke kína kínaanɔne ñ pínki, akū ñ swèe tà a kpa.

⁷ Wè siikǎ gbera à pi kínane: Ñ ma gba zé mà gé la kú ma dà Dikirine sa o zaa Eblɔnu. ⁸ Makū n zòbleri ma lé pii gbēne gɔɔ kú má kú Gesuru, Siria busun ma pi: Tó Dikiri tò ma su Yurusalemu, mani sa oa Eblɔnume. ⁹ Kína pine: Ñ gé ñ su aafia! Akū à fùte à gèe Eblɔnu. ¹⁰ À gbēnɔ zǐ Isaraila burinɔ kína pínki à pi: Tó a kuru'ũ mà dɔ, à pi Abusalomu mé à kí blè Eblɔnu. ¹¹ Gɔɔ kú àten fute Yurusalemu à gbēnɔ sisi gbēnɔn wàa do ò gé kǎáo, akū ò gèe kú nèse mèn doo, ò yā pii asiri dǎro. ¹² Gɔɔ kú àten sa o, à Gilo gbē Aitofeli, Dauda lédammarii sisi zaa a be wèten, akū lékpakūsūna Daudai ten kara. Gbē kú ò kú kú Abusalomuonɔ dasi ten kara.

Dauda bàasinaa

¹³ Baarukparii sù à pi Daudane: Isarailanɔ swèe tà Abusalomua. ¹⁴ Akū Dauda pi à ìba kú ò kú kǎao Yurusalemunɔne: À fute ò bàa lé. Tó ódi ke lero, óni le ò bo Abusalomu ɔíro. Ò ke likalika. Tó ódi ke likalikaro, ani ó le la, ani ó ásarú ke, ani wètedenɔ dede kú fēne-dao. ¹⁵ Kína ìbanɔ pine: Ó dikiri kína, yā kú n zeo pínki, ókǎnɔ n zòblerinɔ o lakame. ¹⁶ Akū kína dà zén. A bedenɔ bò ò tēi ñ pínki, ama à a nɔ yigisaride mèn kurinɔ tò gwe ògǔ be gwa. ¹⁷ Kína dà zén le kú a gbēnɔ. Kú ò kà wète kpe, à lite à zè. ¹⁸ Akū a ìbanɔ pínki kú a dogarinɔ kú Gatadenɔ gbēnɔn wàa aakǔ kú ò tēi zaa Gatano gète ñ pínki.

¹⁹ Akū kína pi Gata gbē Itaine: Býyāi nten gé kúoomē? Ñ era ñ tá ñgǔ kú kú kína dufuo, zaakū gbē zǐtɔmē n ũ, n bo n busunme. ²⁰ N suna dí gɔɔ pla kero, akū ñ ye ñgǔ likara zǐ kúoo yá? Má dǔ gu kú maten génlo. Ñ n gbēnɔ kakara ñ tá kúnwo. Dikiri gbēke kú náani yāo kenne. ²¹ Akū Itai wèa à pi: Ma dikiri kína, kú Dikiri kunnao kú n kunnao, gu kú ñ kun pínki, makū n zòbleri manigǔ kú gweme, mani ga

yá kesõ manigõ kun yá. ²² Akū Dauda pìne: Ñ domene are ò gé! Akū Gata gbě Itai èra à dà zén kū a gběnc kū a dane kū ò kú kãaonc ñ pínki. ²³ Kū òten gé zéla ñ pínki, akū būsudenc wiki lè. Kū kína bikū Kidironua, akū ñ pínki ò gbáranna zé sè.

²⁴ Zadɔki kú gwe dɔ kú Levinɔ ñ pínki. Ò Luda bàka kunna kúnwo àkpati sena. Ò àkpatii pii dìte Abiata sare ari gběnc bòte wēten ò làka ñ pínki. ²⁵ Akū kína pi Zadɔkine: Ñ Luda àkpati sé ñ gēo wēte gūn. Tó ma Dikiri pɔnna lè, ani tó mà su mà wé siale kú a kúki. ²⁶ Tó à pi ma yá dí káaguro s̄s̄, ma laka. À kemene lákū à kèare mana nà. ²⁷ Akū kína èra à pi sa'ori Zadɔkine: Wégupu'eriime n ūroo? Ñ era ñ tá wēte gūn aafia kū n né Aimazao kú Abiata né Yonatāo. À tá kú á né gběncn pla pinc. ²⁸ Manigõ zena swabikūkia sēnte ari mà baaru maáwa. ²⁹ Akū Zadɔki kú Abiatao Luda àkpatii sè ò tào Yurusalemu, akū ò ḡs̄ gwe. ³⁰ Dauda ten Kúkpe s̄s̄ kú àten ɔɔ dɔ. À p̄ kú a miia, à kyate kpanaro. Gbē kú ò kú kãaonc p̄ kú ñ miia ñ pínki, òten ɔɔ dɔdɔ òten géo. ³¹ Kū ò pi Daudane Aitofeli kú gbē kú ò zè kú Abusalomuonc té, akū Dauda adua kè à pi: Dikiri, ñ tó a lé-damma ḡs̄ de yá fayasaride ū.

³² Kū Dauda kà s̄s̄ mis̄ntea, gu kú donyīkēki kún, Aki gbē Usai sù à dàale, a uta kēna akūs̄s̄ būsū kú a miia. ³³ Dauda pìne: Tó n ge kūmao, ñigõ demene aso ūme. ³⁴ Tó n era n ta wēten, akū n ò Abusalomune a z̀bleriime n ū s̄s̄, ñni Aitofeli lédamma gboromeneme. Ñ pìne a de z̀bleriime n ū yá, ama tera n ḡs̄ a z̀bleri ūme sà. ³⁵ Sa'orinc Zadɔki kú Abiatao ḡs̄ kú kúnwo gwe. Ñ yá kú n mà kínabea babañne pínki. ³⁶ Ñ né gběncn planɔn kú kúnwo gwe, Zadɔki né Aimaza kú Abiata né Yonatāo. Tó n yāke mà, ñ né pinc z̄ ò su ò omene. ³⁷ Akū Dauda gbēnna Usai pii tà, à kà Yurusalemu gɔɔ kú Abusalomu ten gē.

Dauda kú Zibao kú Simeio

16 Kū Dauda v̄ s̄s̄ m̄dangurala f̄iti, à è Mefibose begwari Ziba ḡariii ȳi zaakinɔne m̄en pla, àten su daale. Ò burodi sena m̄en w̄aa do kú geepi k̄araao m̄en basɔɔro kú kaka né k̄araao m̄en basɔɔro kú s̄ew̄e t̄uru do. ² Akū Dauda Ziba là à pi: Bó mé à tò n su kú abireoo? Ziba w̄ea à pi: Kína, zaakinɔ bi n bedenc p̄ome ò dia. Burodi kú k̄aranc bi n gběnc p̄obleme. Wē s̄s̄, gbē kú ò kp̄asa gbáranna gūnnc p̄ominaame. ³ Kína a là à pi: N dikiri kú à kè sari daikore kú máme? Ziba w̄ea à pi: À ḡs̄ Yurusalemu, zaakū àten da Isarailanc a ká a dizi kpatan gb̄aramē. ⁴ Akū kína pìne: P̄s̄ kú Mefibose v̄i pínki ḡs̄ n p̄s̄ ū. Akū Ziba pi: Má kúte dí! Ma dikiri kína, ñ tò màḡs̄ n pɔnna le le.

⁵ Kū kína Dauda nà Bahurimui, à è ḡs̄gbē ke bò. A t̄n Simeí, Gera néme. Àkūme buri dok̄nc kú Solu bedenc. À bò wēte gūn, àten Dauda ká. ⁶ Àten gbè zuzu kína Daudai kú a gběnc, bee kú a z̄ikarinc kú a dogarincn kú a ɔplai kú a ɔzeio ñ pínki. ⁷ Àteni a s̄s̄s̄ àten pi: Ñ gé! Ñ gé! Gbēderi! P̄s̄ p̄ā! ⁸ Dikiri f̄ina b̄onne Solu kú n kí blè a gēne ū bedenc dedena yá yāi. Dikiri n bo kpatan à n né Abusalomu k̄an. Ásarū k̄emma s̄a, zaakū gbēderiime n ū. ⁹ Akū Zeruya né Abisai pi kínane: Ma

dikiri kína, à mana gbēda gè dí ḡs̄ n s̄s̄s̄ro. Ñ tó mà gé mà a mì z̄s̄. ¹⁰ Akū kína pi: Zeruya nénc, bó mé à ó kakaraa? Tó Dikiri mé à òne à ma s̄s̄s̄, akū àteni ma s̄s̄s̄, dí mé ani f̄s̄ à a la à pi, b̄oyāi àten ke l̄e? ¹¹ Akū Dauda ò Abisaine kú a ìbanɔ ñ pínki à pi: À gwa, ma z̄i-da néina mé àten wete à ma de. Oni Biliaminu buri dík̄ina p̄s̄ o dɔ yá? À a tó gwe. Tó Dikiri mé à pìne à ma s̄s̄s̄, à maname. ¹² Òdiḡs̄ d̄s̄ro ke Dikiri ni ma wari d̄s̄ à f̄ina bomene kú yá manao s̄s̄s̄ kú òten kemene gb̄ara yāi. ¹³ Kū Dauda té zén kú a gběnc, Simeí té s̄s̄s̄ p̄ande kpadoi, àteni a s̄s̄s̄ àteni gbè zuzui àten būsū f̄a. ¹⁴ Kū kína kú a gbē kú ò kú kãaonc kà swai, ò kp̄asa, akū ò k̄amma bò gwe.

Abusalomu kana Yurusalemu

¹⁵ Abusalomu kà Yurusalemu kú Isarailanc ñ pínki. Aitofeli kú k̄aao. ¹⁶ Akū Dauda gbēnna Usai, Aki gbē ḡe à Abusalomu lè à pìne: Luda n d̄s̄ kú aafiao Zaaki! Luda n d̄s̄ kú aafiao Zaaki! ¹⁷ Abusalomu a là à pi: Gbēke kú ñ v̄i kú n gbēnnaonc gwe yá? B̄oyāi ñdi gé kú n gbēnnaoroo? ¹⁸ Usai w̄ea à pi: Lenlo! Gbē kú Dikiri kú gbē dík̄inanc sè p̄n ma ū. Ma ze kú kína kú Isarailanc k̄aa piio. ¹⁹ Abire gbera dɔ, dí mé à mana mà z̀ blene, n baasii? Lákū ma z̀ɔ blè n dene nà, len mà blenne le.

²⁰ Abusalomu pi Aitofeline: À lé dawá. B̄n óni kee? ²¹ Akū Aitofeli w̄ea à pi: Ñ gé ñ w̄ute kú n de nɔ ȳigis- aride kú à ñ tó la òten be gwancɔ, de Isarailanc le ò d̄s̄ ñ pínki kú n tò n de ye n k̄airo, gbē kú ò kú kúnwonc gb̄ana ni kara. ²² Akū ò bizakuta d̄s̄ Abusalomune kpé musu, akū à ḡe à w̄ute kú a de nɔ pinc gwe Isarailanc pínki w̄ara. ²³ Gɔɔ birenɔa lé kú Aitofeli d̄i dar̄ma de lán gbē kú à yá gb̄eka Ludaa yá bàme. Len Aitofeli lé-damma de le Daudane kú Abusalomuo ñ pínki.

Usai ñnd̄s̄kena Abusalomune

17 Aitofeli pi Abusalomune: Tó makūme, mani z̄ikarinc sé gběncn d̄ubu kuri aw̄epla mà péte Daudai kúnwo gw̄añiala. ² Mani létea gɔɔ kú à kp̄asa a ɔ b̄usa, mani a fu. A gběnc ni bàa lé ñ pínki, mani a de ado, ³ mani sunne kú gbē pinc ñ pínki. Gbē kú nten wete ñ de gananc gbē pinc suna ū ñ pínki. Tó à gà, gbē kparanc ni ḡs̄ aafia ñ pínki. ⁴ Yá pii kè Abusalomune nna kú Isaraila gbē z̄k̄nc ñ pínki. ⁵ Akū Abusalomu pi: Ò Aki gbē Usai sísi dɔ ò ma lákū ani o nà se. ⁶ Kū Usai kà, Abusalomu pìne: Lákū Aitofeli ò n̄n dí. Ò ke lákū à ò n̄n yá? Ke òsun ke lero. N è deramee? ⁷ Usai w̄ea à pi: Lé kú Aitofeli dàawa gb̄ara manaro. ⁸ Ñ n de d̄s̄ kú a gběnc. Z̄ikari manancme ñ ū, ò p̄s̄s̄ lán músu nérande kú ò a nénc siaa bàme. N de bi z̄ikariime, ani we à i gu dok̄nc kú a gběncoro. ⁹ Gu kú à kun tera, aniḡs̄ utena gb̄ew̄ee gūn ke gukea. Tó à sù à l̄ete ó gb̄nc̄a k̄aaku s̄s̄, gbē kú à a baaru mà ni pi, ò z̄i blè Abusalomu z̄ikarincame. ¹⁰ Bee ḡs̄a gb̄ana kú à w̄ɔɔɔ v̄i lán músu b̄anc sw̄e ni k̄éngume, zaakū Isarailanc d̄s̄ ñ pínki kú n de bi z̄ikari maname, akūs̄s̄ ḡs̄a gb̄anancn kú k̄aao. ¹¹ Abire yāi lédamma yá kú má v̄in dí. Ñ Isarailanc kakaranȳi ñ pínki zaa Dani ari gena Bes̄eba,

ogõ dasi lán ísirale búsua'té bà, ò doñne are zīlan.
 12 Óni a le gu kù à kun pínki, óni létea lán plí dī kóte zítea nà. Àpi kù gbě kù ò kú kãaonɔ́ ò pínki, ò gběke ni boro. 13 Tó à sù à gě wěte ke gümme s̄s̄, Isaraila gbě sínda pínki ni bà sé à géo gwe, oni wěte pì káteɔ́nɔ́ gáte ò táo guvuten. Bee a gbè kaso ke, oni e gwe doro. 14 Akù Abusalomu kù Isarailanɔ́ pì ò pínki: Usai lé-damma mana de Aitofeli póla. Dikiri mé à zèò à Aitofeli lédamma mana pìi gboro, de à le à Abusalomu ásarua ke yāi.

15 Akù Usai ò sa'ori Zadɔ́kine kù sa'ori Abiatao à pì: Aitofeli lé dà Abusalomua kù Isaraila gbě z̄k̄ɔ́nɔ́ à pì à ke lán dí bà, akù ma lé dàmma ma pì ò ke lán dí bà. 16 À gběɔ́nɔ́ z̄i líkalika ò gé ò o Daudane àsun i swabikùkiaro, à bikù líkalika, de òsun àpii kù gbě kù ò kú kãaonɔ́ dúgu z̄ro yāi. 17 Yonatã kù Aimazao kù Enlogeli, zaakù oni f̄i ò bo gupuraa Yurusalemuro. Akù nɔ́kp̄are z̄ikeri ke gěe à òñne ò gé baaru pìi kpá kína Daudane. 18 Akùs̄s̄ kefenna ke ò é, akù à gěe à ò Abusalomune. Gběɔ́nɔ́ pla p̄inɔ́ dà zén ḡɔ́nɔ́, ò gěe gběke bea Bahurimu. Lògɔ́ kù ɔ́nn gwe, akù ò ḡɔ́n. 19 Akù bede pì nanɔ́ lògɔ́ pì né kpàale à póblewe f̄átea, gběke a yā d̄ro. 20 Kù Abusalomu gběɔ́nɔ́ sù nɔ́gbě pì bea ò pì: Aimaza kù Yonatão kú máme? À wèr̄ma à pì: Ò bikù swa'ɔ́nea. Ò ò wéte, odi ò ero, akù ò èra ò tà Yurusalemu. 21 Kù ò tà, akù gběɔ́nɔ́ pla p̄inɔ́ b̄te lògɔ́ pìi ḡn, ò gěe ò pì kína Daudane: Ò bikù swa líkalika, zaakù Aitofeli n kpakpa kù yā v̄niome. 22 Dauda dà zén kù gbě kù ò kú kãaonɔ́ ò pínki, ò bikù Yodaa. Kù gu d̄, ò gběke dí ḡro, ò bikù ò pínki. 23 Kù Aitofeli ò òd̄i z̄i ke a lédamma yāro, à f̄ute à ḡarii ȳi à zaakine à tà a be w̄eten. À a be p̄onɔ́ nàk̄ɔ́a, akù à a z̄ida lòko à gà, akù ò a v̄i a de miraw̄een.

24 Dauda gèe Manaimu, akù Abusalomu bikù Yodaa kù Isarailanɔ́ ò pínki. 25 Abusalomu Amasa dìte z̄ikarinɔ́ gbě z̄k̄ɔ́ ù Yoabu ḡene ù. Amasa bi Sumaila buri Yeta néme. A dan Naasa né Abigaili ù, Yoabu da Zeruya dakūname. 26 Isarailanɔ́ kù Abusalomuo bùraa kè Giliada b̄sun.

27 Kù Dauda kà Manaimu, Naasa né Sobi, Raba w̄ete kù à kú Amɔ́ninɔ́ b̄sun gbě sù kù Lodeba gbě Amieli né Makio kù Rogelimu kù à kú Giliada b̄sun gbě Bazilaio. 28 Ò sù kù wuteɔ́nɔ́ kù tanɔ́ kù oronɔ́ kù éseo kù nagão kù wísitio kù póblewe kpatanaao kù bláo kù dò p̄onɔ́ 29 kù z̄o kù víf̄añiio kù s̄a n̄b̄ɔ́ɔ́ kù ḡasiio, ò kpà Daudaa kù gbě kù ò kú kãaonɔ́ ò ble, zaakù ò pì: Nà kù ímio gbě p̄inɔ́ dè gbárannan, ò kpàsa.

Abusalomu ganaa

18 Dauda gbě kù ò kú kãaonɔ́ kàkara, akù à gbě z̄k̄ɔ́nɔ́ dìtedite gběɔ́nɔ́ wàa s̄ɔ́ɔ́ɔ́nɔ́nɔ́ kù gběɔ́nɔ́ bas̄ɔ́ɔ́nɔ́nɔ́. 2 Akù à a z̄ikarii p̄inɔ́ kpàatete ḡa aak̄. À ḡa do nà Zeruya né Yoabune a z̄i, a do s̄s̄ Yoabu dakūna Abisai z̄i, a do s̄s̄ Gata gbě Itai z̄i. Akù kína pì a z̄ikarinɔ́ne: Makūme mani doáre are. 3 Akù gběɔ́nɔ́ pì: Òsun géro. Tó o sù o bàa lè, oni ó yā daro. Bee tó ó gbě kpadonɔ́ gàga, oni ó yā daro. M̄k̄ɔ́n òteni n gwa de gběɔ́nɔ́ dúbu kurinɔ́la. N kpanawái w̄ete ḡn mé à

mana. 4 Akù kína p̄inɔ́ne: Lákù à kèáre mana n̄n mani ke. Kína ḡe à zè b̄nile sare, akù z̄ikarinɔ́ b̄te ḡa kù ḡaao gběɔ́nɔ́ bas̄ɔ́ɔ́nɔ́nɔ́ kù gběɔ́nɔ́ wàa s̄ɔ́ɔ́ɔ́nɔ́nɔ́. 5 Akù kína yā dìte Yoabune kù Abisai kù Itai ò pì: À ke kefenna Abusalomune busebuse ma yāi. Z̄ikarinɔ́ yā kù kína dìte gbě z̄k̄ɔ́nɔ́nɔ́ Abusalomu yā musu mà ò pínki. 6 Z̄ikarinɔ́ b̄te ò ḡe lákpen, de ò z̄i ká kù Isarailanɔ́, akù ò s̄i k̄ó té Eflaimu d̄akon. 7 Dauda z̄ikarinɔ́ z̄i blè Isarailanɔ́. Gbě kù ò gàga z̄i bireanɔ́nɔ́ dasi, gběɔ́nɔ́ dúbu barome. 8 Z̄i p̄i dà b̄s̄uu p̄ila pínki, akù z̄i b̄irea s̄ente gběɔ́nɔ́ blè dasi de f̄enedala.

9 Kù Abusalomu kpàkù kù Dauda gběɔ́nɔ́, à dina baragbās̄s̄ kpe. Akù baragbās̄s̄ p̄i ḡe gbiri lí z̄k̄ɔ́ ḡanɔ́ gbáru, akù a wakaa kpà líḡan ḡinɔ́n, akù a s̄s̄ p̄i ḡe z̄éla, à ḡi lokona líḡan gwe. 10 Kù gběke a è, à ḡe à pì Yoabune: Ma Abusalomu è lokona líḡan. 11 Akù Yoabu pì gbě kù à baaru p̄i kpàarene: B̄ɔ́ɔ́? N a è yā? B̄ȳāin òdí a lé n d̄eroo? De yā ma n gba andurufu kuri kù z̄i-ka'asaa. 12 Akù gbě p̄i wè Yoabua à pì: Bee tó ò andurufu wàa s̄ɔ́ro ȳ ò kà ma ɔ́n, mani f̄i mà ɔ́ pá kína né piaro, zaakù kína yā d̄itene kù Abisai kù Itai ó s̄a mà, à pì ò ke kefenna Abusalomune busebuse. 13 Tó ma a dè, de ma ásarua kè ma z̄idaneme. A ke utena k̄inanero, m̄k̄ɔ́n s̄i òni ze k̄umaoro. 14 Yoabu pì: Mani n d̄a doro. Akù à s̄ari s̄onte sè m̄en aak̄, à ḡe à Abusalomuo z̄o a sw̄en ḡɔ́ kù à lokona líḡan b̄ene. 15 Akù Yoabu z̄ikapɔ́nɔ́s̄eri gběɔ́nɔ́ kurinɔ́ likai ò a dè.

16 Akù Yoabu kuru pè à a z̄ikarinɔ́ d̄ad̄a, akù ò kámma bò kù petena Isarailanɔ́iio. 17 Ò Abusalomu ḡe sè ò zù w̄e z̄k̄ɔ́ ḡn lákpen gwe, akù ò gbèe kàkaraa, à ḡi gbèdidid̄ɔ́ana z̄k̄ ù. Isarailanɔ́ s̄ ò bàa lè, ò baadi tà a bea.

18 Ḡɔ́ kù Abusalomu kun, à gbèe p̄ete a z̄idane Kína guvuten, zaakù à pì á néḡɔ́gbě víro, akù á ye a tó garo. À a z̄ida tó kpà gbè kù à p̄ete piine, akù òdiḡ gwe sísi Abusalomuo D̄ongup̄o ari kù a gb̄rao.

Dauda Abusalomu ga baarumanaa

19 Zad̄ki né Aimaza pì: Ò tó mà bàa lé mà gé baaru kpá k̄inane, lákù Dikiri yā nna kpàa nà à a bò a iberenɔ́ z̄i. 20 Akù Yoabu p̄ine: Òni le ò baaru kpá gb̄raro, sé ḡɔ́ p̄ande z̄i. Gb̄ra p̄o d̄in òni kpáro, kù kína né ḡa yāi. 21 Akù Yoabu pì Etiopia burine: Ò gé ò yā kù n è o k̄inane. Akù Etiopia buri p̄i kùte Yoabune à f̄ute kù bàao. 22 Zad̄ki né Aimaza èra à pì Yoabune: Bee deramee, ò tó mà bàa lé màḡó té Etiopia buri pì kpe. Akù Yoabu p̄ine: Né, b̄ȳāi ò ye ò gé? Baaru p̄i niḡ ò are v̄innero. 23 Akù Aimaza pì: Bee deramee, má ye mà géme. Akù Yoabu p̄ine: Ò gé! Akù à bàa lè à ḡe à b̄te kù swa sare z̄e, à Etiopia buri p̄i kè.

24 Dauda vutena w̄ete b̄nile gbà m̄en planɔ́ dagura. Gud̄ákp̄arii didi b̄nia ari ḡanu p̄i musu. Kù à wé zù, à gběke è à té kù bàao. 25 À lé zù k̄inai à òne. Akù kína pì: Lákù à té ado nà, àten su kù baaru nnaome. Kù àten su, à kà k̄ani. 26 Akù gud̄ákp̄arii p̄i gbě p̄ande è do, àten bàa lé. À lé zù zéd̄ákp̄arii à pì: Gbě p̄ande té a kpe dire kù bàao, àten su do. Akù kína pì: Àten su kù baaru nnaome do se. 27 Akù gud̄ákp̄arii p̄i pì: Ma è gbě

káaku bàasina de lán Zadoki né Aimaza bàasinaa bà. Akū kína pì: Gbē maname, baaru nnan àten suo. ²⁸ Aimaza lé zù kínai à pì: Aafia kun! Akū à kùte kínane à mii pète zíte à pì: Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, à gbē kù ò kùsɛɛ b̄irimmanɔ kpamma, ma dikiri kína. ²⁹ Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kù aafiaa yá? Aimaza wèa à pì: Kù Yoabu teni n zòbleri zì kù makū n zòbleriio, ma mà zuka fùte manamana, ama má d̄s̄ tó b̄ó mé à sùro. ³⁰ Kína pì: Ñ ze kpado la ḡia. Akū à zè gwe.

³¹ Kù Etiopia buri sù, à pì: Ma dikiri kína, ma sunne kù baaru nnaome. Dikiri yá nna kpamma gbāra, à n bo gbē kù ò b̄ò n kpenɔ ɔ̄. ³² Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kù aafiaa yá? Etiopia buri p̄ii wèa à pì: Ma dikiri kína, Luda tó n iberenɔ kù gbē kù ò fùte òten wari d̄mmannɔ ḡs̄ lán kefenna p̄ii bà. ³³ Swēɛ kē k̄i-nagu, à didi à gē kpé kù à kù gānu pii musu, akū à ɔ̄ d̄ d̄ gwe. Ḡɔɔ kù àten didi gwe à pì: O'o ma né Abusalomu! Ma né Abusalomu! Ma gana n gēne ũ s̄ana yá! Abusalomu ma né! Ma né!

Yoabu kpākēna Daudai

19 Ò pì Yoabune: Kína ten ɔ̄ d̄, àten wēnda ke Abusalomu yá musu. ² Z̄i b̄irea z̄ikarinɔ z̄iblena p̄onna li wēndakena ũ, zaakū ò mà ò pì, kína nèseɛ yàka a né yá musu. ³ Z̄i b̄irea z̄ikarinɔ gē wēten s̄ɔɔɔɔɔɔɔɔ lán gbē kù ò bàa lè z̄ilan, wé'i n̄ k̄unɔ bà. ⁴ Kína p̄ó kù a ānla, àten wēnda ɔ̄ d̄ àten pì: O'o ma né Abusalomu! Abusalomu ma né! Ma né!

⁵ Akū Yoabu ḡɛɛ à kína lè kpén à pì: N wé'i dà n gbēnɔ gbāra. Ò n bo gbāra kù n n̄ḡɔ̄gbēnɔ kù n n̄enɔgbēnɔ kù n n̄ɔɔ kù n n̄ɔ yigisaridenɔ. ⁶ N zāngur-inɔ n̄ yeñȳi, akū n̄ zā n yenyidenɔgu. N m̄wɛre gbāra, ók̄ɔɔ n z̄ikari gbē z̄k̄ɔɔ kù ó gbēnɔ ódi kánne p̄óke ũro. Ma d̄s̄ sà, tó Abusalomu kun gbāra, akū ók̄ɔɔ o gaga ó p̄ínki, abirekū mé ani kenne nna. ⁷ Ñ fute n̄ bo sà. Ñ gé n̄ n gbēnɔ nèse kpáteñne. Ma sinne kù Dikiri, tó n̄di géro, n̄ gbēke ni i k̄unwo la gwāanialaro. Abirekū ni kenne vāni de yá vāni kù à n le zaa n kefenakeḡɔɔ ari suna gbārala. ⁸ Akū kína fùte à ḡɛɛ à vùte b̄inileá. Kù ò ò gbēnɔ kína vutena gānun, akū ò sù ò zè a are n̄ p̄ínki.

Dauda gbesenaa

Isarailanɔ bàa lè, baadi tà a bea. ⁹ Isaraila burinɔ té p̄ínki gbēnɔ ten l̄ékpak̄ana ke ò pì: Kína ó sí ó iberenɔ à ó bó Filisitininɔ ɔ̄, akū à bàa lè à b̄ò ó b̄usun Abusalomu yāi. ¹⁰ O Abusalomu kà kpatan, akū à gà z̄ilan. B̄ón àten d̄á kù kína gbesenaaoo?

¹¹ Kína Dauda gbēnɔ z̄i sa'ori Zadokia kù sa'ori Abi-atao à pì: Yā kù Isarailanɔ ten o p̄ínki gē ma s̄an zaa ma kúkia la. À yā dík̄ina gbeka Yuda gbē z̄k̄ɔɔ à pì: B̄ȳȳi a ḡs̄ kpe kù ma gbesenaaoo? ¹² Ma gbēnɔ, p̄ó dok̄ɔɔnɔ ò ũ, ó aru dok̄ɔɔme. À kè dera a ḡii kè kù ma gbesenaaoo? ¹³ Ñ o Amasane p̄ó dok̄ɔɔnɔ ò ũ, ó aru dok̄ɔɔme. Tó mádi tó à ḡs̄ ma z̄ikarinɔ gbē z̄k̄ɔ̄ ũ Yoabu gēne ũ zaa gbāraro, Luda yā kemene p̄ās̄ip̄ās̄i.

¹⁴ A yā Yudanɔ swēɛ blè, n̄ lé kè dok̄ɔɔ, akū ò l̄égbāzā k̄ene ò pì: Ñ su kù n gbēnɔ n̄ p̄ínki.

¹⁵ Kína ten su, à kà Yodai, akū Yudanɔ ḡɛɛ daale zaa Giligala, de ò bikū k̄aao swa p̄ia. ¹⁶ Gera né Simeï, Biliaminu buri kù à kù Bahurimu wā à gé da kína Daudale kù Yudanɔ. ¹⁷ Biliaminu burinɔ kù k̄aao gbēnɔ wā s̄ɔɔro. Solu begwari Ziba ḡɛɛ d̄ kù a n̄ḡɔ̄gbē gbēnɔ ḡeronɔ kù a z̄ikeri gbēnɔ baronɔ. Ò wā ò kà Yoda léa kína ā, ¹⁸ de ò le ò bikū kù k̄inabedenɔ, ò yā kù ani ke k̄inanɛ nna ke yāi. Akū Gera né Simeï wùte kína are ari àḡs̄ gé bikū Yodaa. ¹⁹ À p̄ine: Ma dikiri, ñsun ma taari yā daro. Yā vāni kù makū n zòbleri ma k̄enne ḡɔɔ kù n bo Yurusalemu s̄un d̄nguro. Ma dikiri kína, ñsunḡs̄ yā p̄i k̄una n swēɛ ḡunlo. ²⁰ Makū n zòbleri, má d̄s̄ kù ma durunna kè. Yusufu burinɔ té n̄ p̄ínki, makūme ma doñne are ma su danle gbāra ma dikiri kína. ²¹ Akū Zeruya né Abisai pì: Simeï kína kù Dikiri k̄aa k̄ame. Adi kà ò a deroo? ²² Akū Dauda pì: Zeruya né n̄, b̄ón ó v̄i k̄oo? Á ye à zé z̄imene gbāraran yá? Òni gbēke de Isarailanɔ b̄usun gbāraro, zaakū má d̄s̄ gbāra kù makūme Isarailanɔ kína ũ. ²³ Akū kína p̄i Simeine: Ñni garo. Akū kína la d̄ane.

²⁴ Solu daikore Mefibose ḡɛɛ da k̄inale. Zaa ḡɔɔ kù kína b̄ò wēten ari ḡɔɔ kù à sù aafia, Mefibose dí a gbá pípiro, adi a ȳik̄ā z̄z̄ɔ̄ro, adi a p̄ónɔ pípiro. ²⁵ Kù à b̄ò Yurusalemu à sù à dà k̄inale nà, akū kína a là à pì: Mefibose, À kè dera n̄di gé k̄umaaroo? ²⁶ À wèa à pì: Ma dikiri kína, ma z̄ikeri mé à ɔ̄nd̄s̄ k̄emene. Ma òne à ḡaari ȳimene ma zaakine mà dia mà gé k̄unwo, zaakū eren ma ũ. ²⁷ Ma dikiri kína, akū à ḡɛɛ à makū n zòbleri yàka n k̄inaa. Ma dikiri kína n̄ de lán Luda malaika bàme. Ñ ke lákū à k̄enne mana nà. ²⁸ Ma dikiri kína, à de yā n ma de bedenɔ d̄ede n̄ p̄ínki, akū n makū n zòbleri baka k̄akara kù n gbē kù òdi p̄ó ble l̄eelenɔ. Má zé v̄i mà kùte ke kenne doro. ²⁹ Akū kína p̄ine: Yā kpaten ñni o d̄ɔɔ? Ma dite m̄ɔk̄ɔn kù Zibao, à z̄ite kpaatek̄neme. ³⁰ Akū Mefibose p̄i k̄inanɛ: Ma dikiri kína, lákū n su be aafia nà, n̄ tó à sé p̄ínki.

³¹ Giliada b̄usu gbē Bazilai b̄ò Rogelimu à ḡɛɛ ze k̄inanɛ ari Yoda bara dire. ³² Bazilai z̄i kù manamana à kà wē basiik̄. À kína ȳarii kè ḡɔɔ kù à kù Manaimu, zaakū aruzekede z̄k̄ɔ̄me. ³³ Akū kína p̄ine: Ñ bikū kù-mao, mani n gwa ma bea zaa Yurusalemu. ³⁴ Bazilai wèa à pì: Wē ũgba mé à ḡm̄ene andunia ḡun kù mà tá k̄unwo Yurusalemu? ³⁵ Ma ka wē basiik̄ k̄ò. Má p̄ó mana kù a v̄anio d̄k̄ɔ̄ne d̄ yá? Makū n zòbleri mani f̄s̄ mà p̄ó kù ma blè ke í kù ma m̄i nna ma d̄ yá? Mani ḡs̄gbē ke n̄gbē l̄èsirinɔ kòto ma d̄ yá? Ma dikiri kína, n̄ tó mà aso lagonne. ³⁶ Makū n zòbleri òni Yoda bikū l̄eele, mà zenne k̄ānik̄āni gwe. À kè dera n̄ ye ñ f̄ina bomene l̄eɛ? ³⁷ Makū n zòbleri, n̄ tó mà era mà tá ma be wēten, de m̄asun ga ma de kù ma da mirao z̄āro yāi. Ñ ma né n zòbleri Kimamu gwa la. Ma dikiri kína, n̄ tó à bikū k̄unwo. Ñ kene lákū à k̄enne mana nà. ³⁸ Akū kína p̄i: Kimamu ni bikū k̄umao. Mani yā kù à k̄enne mana kene, yā kù n gbēkama s̄s̄ p̄ínki mani kenne. ³⁹ Gbē s̄inda p̄ínki bikū Yodaa, akū kína bikū. Kína lé p̄e Bazilaia à sa mana òne, akū Bazilai èra à tà be.

40 Kū kína bikù à gèe Giligala, Kimamu bikù káao. Yuda z̄ikarincó n pínki kú Isaraila z̄ikari kpadonco kína bikù. 41 Akū Isaraila buri pínki sù ò kína lè ò pìne: Býyāi ó gbě Yudanco bikù kááo kpāni, m̀ak̄ōn kū n bedenco kū n gběncó pínkii? 42 Akū Yudanco wèr̄mma ò pì: Kū kína de ó dane ū yāime. Býyāi yā bire kèáre ìnii? Ódi kína zàna blero, ódi a p̀oke sí ó p̀ó ūro. 43 Akū Isarailancó pì Yudancon: Zaakū ó buri leu kurime, ó c kú kú kína Daudao de á p̀ola. Býyāi a ó díte futaa? Ók̄ōnc̄me o kína gbesena yā ò káakuroo? Ama Yudanco wena pāsī de Isarailancó p̀ola.

Seba bona Dauda kpe

20 Gaavude ke mé à kú gwe, a t̄n Seba, Bikiri né, Biliaminu burime. Akū à kuru pè à pì: Ó baka kú kú Daudaoro, ó bàka kú kú Yesē néoro, ák̄ōnc̄ Isarailancó, á baadi tá a bea. 2 Akū Isarailancó kè Daudaa n pínki ò gèe ò nà Bikiri né Sebaa, ama Yudanco zè kú n kínao bona zaa Yodai ari Yurusalemu. 3 Kū Dauda sù a bea Yurusalemu, à a ncó yìgìsaride gběncón kuri kú à tò òten be gwancó sè à n ká be ken òḡō n dāk̄pā. Dauda n gwá, ama adi wúte kúnwo doro. Ó n káka kpén gyaancon ūme ari ò gèe ò g̀gao. 4 Akū kína pì Amasane: N̄ Yuda z̄ikarincó sísi ò kakaramai ḡo aak̄ō dagura. M̀ak̄ōn s̄ō, ìniḡō kú lame. 5 Amasa gèe à Yudanco sísi, ama à gii kè de ḡo kú kína ditenela. 6 Akū Dauda pì Abisaine: Bikiri né Seba ni wari d̄owá tera de wari kú Abusalomu d̄owála. N̄ ma gběncó sète à pétei, de àsun sí wète b̄iniden à piti ó c̄iro yāi. 7 Akū Yoabu gběncó kú kína dāk̄pāricó kú z̄ikarincó n pínki ò b̄ote Yurusalemu ò pète Bikiri né Sebai. 8 Ḡo kú ò kú gbè gbènt̄ē kú à kú Gibiō sare, akū Amasa sù dan̄le. Yoabu z̄ika'uta dana, a f̄ēne d̄ona a pi. Kū à nà Amasai, à f̄ēne pii wòto a plen 9 à pìne: Ma gbè, n̄ aafia yá? Akū à Amasa kú à lékāsāa kú a c̄ plao lákū à ye à lé péaa bà. 10 Amasa dí f̄ēne kú à kú Yoabu c̄n tàasi káro, akū Yoabu a z̄ō a gberen, a nukānicó b̄ote à kàte z̄ite. Yoabu dí era à a plade z̄ō doro, zaakū à g̀à k̄ō. Akū Yoabu kú a dakūna Abisaio pète Bikiri né Sebai. 11 Yoabu ibancó do ḡō zena Amasala à pì: Gbè kú à zè kú Yoabuo kú Daudao, à do Yoabui. 12 Aru dana Amasa gèla zédan, akū z̄ikari kú òten sunco zè òten gwa n pínki. Kū Yoabu ibaa pii è gbè kú òten su gwencó n pínki ò zè òten gwa, akū à Amasa gèe gàte à g̀o zén à díte s̄ēn, akū à uta kùala. 13 Kū à gàte à g̀o zén le, gbè sínda pínki bò à tè Yoabui, akū ò Bikiri né Seba gbèse. 14 Seba lika Isaraila burincó b̄usuui pínki ari Abeli Betemaka, akū Beri burincó sù ò kàkara ò t̄i gwe. 15 Yoabuncó sù ò likai zaa Abeli Betemaka. Ó b̄usuu kàtekate wète b̄ini sare, akū òten wete ò b̄ini pii gboro. 16 Akū ncogbè ònd̄ōde ke lé zù zaa wète ḡun à pì: Á s̄ā kpá! Á s̄ā kpá! N̄ o Yoabune à su la, mà yā onē. 17 Kū Yoabu nà ncogbè pii, akū à a là à pì: M̀ak̄ōmm̄e Yoabu ū yá? Á wèa à pì: Makūme! Akū à pìne: N̄ s̄ā kpá makū n z̄ōbleri yāi. Á pì: Ma s̄ā kpà. 18 Akū ncogbè pii pì: Ódi pi yā, n̄ yā gbeka Abelidenca, yā le à mì de. 19 Ó kun

yākete sari Isaraila gbè nāanidenco ū, akū nten wete n̄ Isaraila wète t̄ōde dí kakate yá? Býyāi n̄ ye n̄ Dikiri wète de? 20 Yoabu wèa à pì: Gyam! Oi! Má ye mà á dedero. Má ye mà á wète kakatero. 21 Lenlo! Gbè kú òdi pine Bikiri né Seba, Eflaimu burincó b̄usu síside gbè mé à f̄ute kína Daudai. Á gbè mèn do pì kpáma, mani go á wètela. Akū ncogbè pii pìne: N̄ ma! Oni a mì zunne zaa b̄ini musu.

22 Ncogbè pii gèe à a gběncó lè kú a ònd̄ōkeo, akū ò Bikiri né Seba mii z̄ō ò zù Yoabune. Yoabu kuru pè, akū ò f̄āk̄ōa, ò wète pii tò gwe. Baadi tà a bea, akū Yoabu pii tà kína kínaa Yurusalemu.

Dauda ibano

23 Yoabume Isaraila z̄ikarincó pínki gbè z̄ōk̄ō ū. Yoyada né Benayame dogarincó gbè z̄ōk̄ō ū. 24 Adoniramume z̄ōncó gbè z̄ōk̄ō ū. Ailudi né Yosafatame baarukpari ū. 25 Sevame takadak̄ēri ū. Zad̄ōki kú Abiataoome sa'orikincó ū. 26 Yairi gbè Irame Dauda kpàasi ū.

F̄inabona Gibiōdencon

21 Nà kun Dauda ḡo a, à gii kè ari wè aak̄ō. Dauda Dikiri are wète, akū Dikiri pì: Solu yāime. Gbèdeyā wì a be musu, kú à Gibiōdenco d̄ede yāi. 2 Akū kína Gibiōdenco sísi à yā òh̄ne. Gibiōdencon de Isarailancó ūro, Am̄ori buri kú ò ḡōnc̄me. Isarailancó la d̄āh̄ne yā ò pì oni n̄ dedero, akū Solu wète à n̄ lakiti ke a aniakenaa Isarailancón kú Yudanco yāi. 3 Akū Dauda Gibiōdenco là à pì: B̄ón á ye mà kèáre? Deran mani kúte kèáre, de à le à Dikiri gběncó s̄ábu kpáa? 4 Ó wèa ò pì: Ó zé v̄i ò andurufu ke wura gbeka Solua ke a bedeanco, akū s̄ō ó zé v̄i ò Isaraila gbèke dero. Akū Dauda n̄ lá à pì: Áten pi derame? B̄ón mani kèáre? 5 Ó wèa ò pì: Gbè kú à ó dede à lé kpāk̄ūsūwái à ó láka de à le à ó buri bo Isarailancó ḡun yāi, 6 t̄ó ò a buri ḡōgbè mèn supplanco kpáwá, óni n̄ loko lía Dikiri are Gibea, kína Solu kú Dikiri kàa pì be wèten. Akū kína pì: Mani n̄ kpáawame. 7 Kína dí Yonatā né Mefibose, Solu daikore kpám̄maro, lé kú ò kè Dikiri l̄e l̄e kú Yonatāo yāi. 8 Á n̄éḡōgbè gběncón pla kú Aya n̄ncogbè Rizipa ì kú Soluoo sè. N̄ t̄ón dí: Am̄oni kú Mefiboseo. Á n̄éḡōgbè gběncón s̄oero kú Solu n̄ncogbè Meraba ì kú M̄eola gbè Bazilai né Adielionco sè dc. 9 Á n̄ ná Gibiōdencon n̄ c̄i, akū ò n̄ loko lía síst̄i musu Dikiri are. Gběncón suppla pincó g̀à l̄e l̄e me, ò n̄ dede p̄ó dúfu kekeḡo a.

10 Aya né Rizipa uta kasancó sè à kpàte a z̄idane gbèea gwe. Zaa p̄ó dúfu kekeḡo ari leḡū gèe à gèe pincó gbè, àdiḡō gí b̄ānc̄ne ò dímma f̄ānant̄ē, àdiḡō gí s̄ēnte n̄b̄ōnc̄ne ò nañí gwāani. 11 Ó yā kú Solu ncó yìgìsaride pii kè ò Daudane, 12 akū à gèe à Solu kú a né Yonatāo wāncó sète Yabesi Giliadadencó kia. Á sù à lè ò n̄ gèncó sète kpāni Betesā ḡānulea, gu kú Filisitincó n̄ loko b̄inia Solu dena Giliboa gbera. 13 Dauda tò ò n̄ gèwa pincó sète ò t̄ào, ò kàkara kú gbè kú ò n̄ loko pincó gèwancó, 14 akū ò v̄i Solu de Kisi miran Zela, Biliaminu burincó b̄usun. Ó yā kú kína díte kè pínki, akū Luda adua kú ò kè Isarailancó b̄usu yā musu sí kúr̄wo.

Gbě gbàṅagbàṅano dèdènaa

15 Filisitiniṅ èra ò zīi kà kǔ Isarailano dɔ. Dauda kǔ a gběṅo gùè ò zīi kà kǔṅwo. Kǔ Dauda gbàṅa làka, 16 akǔ gbě gbàṅano buri Isibi Bencɔbu pì áni Dauda demè. A m̀̀gotè sári tikisi de kiloo aakɔla, à fèṅeda dufu lokona. 17 Akǔ Zeruya né Abisai kpài à Filisitini pii dè. Akǔ Dauda gběṅo la dànè ò pì: Ìni gé kǔoo zīlan doro, de ó Isarailano fitila sún garo yāi.

18 Abire gbera òṅen zī ká kǔ Filisitiniṅ Gobu, akǔ Usa gbě Sibekai gbě gbàṅa buri kǔ òdi pine Safa dè. 19 Zīi èra à fùte kǔ Filisitiniṅ Gobu dɔ, akǔ Betilihamu gbě Yairi né Elana Gata gbě Gɔlaya dakǔna Lami dè. Lami sári pá de lán bizatāri gòdo lí bàṅe. 20 Kǔ òṅen zī ká kǔṅwo Gata dɔ, gbě tikisi ke kú gwe, a ɔṅen kǔ a gbàṅenɔ m̀̀n suddodome, à kè pínki baraasɔɔro don-sari. Gbě gbàṅano burime dɔ. 21 À kùsèè bìri Isarailano, akǔ Dauda v̄ni Simea né Yonatā a dè. 22 Gbèṅon siikɔ pìṅo bi Gata gbě gbàṅano burinɔṅmè. Dauda kǔ a gběṅo mé ò ñ dèdè.

Dauda Dikiri sáabukpana a zīblena yā musu

(Zab 18)

22 Kǔ Dikiri kína Dauda bò Solu kǔ a ibere kparano ɔ, à lèè dà kǔ Dikiri tɔo ² à pì: Dikirime ma gbèsi kǔ ma zeki gbàṅao ũ, ma surabariime. 3 Ma Ludame ma gbèsi ũ, madì nai. Àkǔmè ma sēgbako ũ ma surabari gbàṅa kǔ ma guleio, ma uteki kǔ ma bokio, àdi ma sí gbě pāsīṅa. 4 Dikiri kà ò a sáabu kpá. Madì a sísi, àdi ma bo ma ibereno ɔ. 5 Gó'ite vlè kǔmao, ísɔ kǔ àdi ñ kakate teni ma ble. 6 Mira bànɔ likamai, ga tankute kpàkparamene ma are. 7 Kǔ má kú wari gǔn le, ma Dikiri sísi, ma wiki lè ma Luda, akǔ à ma kòtoo mà zaa a bea, ma wiki kà a kīnaa, à gèè a sǎn. 8 Zīte lùkaluka à yīgāyīgā, kpino dègedege ari ñ zīnin. Ò lùkaluka kǔ a pɔ fèè yāi. 9 Túsukpe bò a yīn, té kǔ àdi ñ kpata bò a lén, a yōnɔ ten té ke a are. 10 À musu wèè à kipa, legǔ sísi a gbá gbáru. 11 Àten vura dina kerubu kpe, àten yàa ke ìala. 12 À gusira dà a zīdala, ludambe sira kǔ a kúkila. 13 Zaa a gakuri tékenaa gǔn legǔ ten pí pāsīpāsī. 14 Dikiri pàta zaa musu, Luda Musude kòto dɔ legǔpūtāna ũ.

15 À kàa fā ma ibereno à ñ fākɔa, à tò legǔ pìrma à pèrma.

16 Kǔ Dikiri pàtarma, kǔ à pò bò a yīn,

ísira zīte bò gupuraa, andunia zīni gǔ katena pótompo.

17 À ɔ bò zaa musu à ma kǔ, à ma bo swada gǔn.

18 À ma si ma ibere gbàṅa ɔ kǔ ma zānguri kǔ ñ gbàṅa demalano.

19 Ò lètema ma sunyīkegɔɔa, ama Dikiri zè kǔmao.

20 À ma bo à ma gba m̀̀poroki, à ma sura bà kǔ à yemai yāi.

21 Dikiri yā kèmenè ma nèsamana lén, à fina bòmene ma gbāsīsarike lén.

22 Zaakǔ má Luda yāditenano kǔna, mádi yā v̄ni ke ma a Luda tònlo.

23 A dokayānɔ digǔ domene are pínki, mádi kpe li yā kǔ à ditenanoero.

24 Má kunna taari v̄i Dikirinero, má a zīda kǔna durunna sari.

25 Dikiri fina bòmene ma nèsamana lén, zaakǔ à è má kun gbāsī sari.

26 Náanideme n ũ náanidenono, taarisarideme n ũ taarisaridenono.

27 N swáswa gbě swáswanono, ama ndi ibere kpá kǔ gbě d̀̀ɔsaridenono.

28 Ndi zīdabusarino sura ba, ndi zīdabirino lago.

29 Dikiri, m̀̀kɔmmè ma fitila ũ, Dikiri, ndi ma gusira lite gupura ũ.

30 Kǔ n gbàṅao mani f̄ mà kusi karaaa, ma Luda gāi mani f̄ mà v̄i gb̄la.

31 Luda díkina s̄ a yākena papana, Dikiri yā mamberu v̄iro, à swáswa, à de sēgbako ũ gbě kǔ ò nàinono.

32 Dikiri baasiro, dín Luda ũu? Ó Luda baasiro, dín gbèsi ũu?

33 Luda mé àdi ma gba gbàṅa, àkǔ àdi zé poromene súsu.

34 Àdi tó ma gbá kái gǔ nna lán z̄ pò bà, àdi tó màgǔ taa o guleino musu.

35 Àdi zīkanaa dadamene, ari ma gāsā ni f̄ à m̀̀gotè sá gá.

36 Ndi n zīblena sēgbako kpáma, ndi nate ñ ma tó bo.

37 Ndi ma zé yàasa kǔmene, de ma gbá sún sataro.

38 Ma pete ma ibereno ma ñ dúgu z̄, mádi era mà suro, sé ma ge ma ñ dèdè.

39 Ma ñ wiwi dúgudugu, odi f̄ ò fùte doro, ò lète ò gǔ katena ma gbá gēi.

40 N ma gba gbàṅa ma zīi kào, n tò ma ibereno m̀̀i nàtemene.

41 N tò ma zāngurino kpe li, akǔ ma a ibere pino kàkate.

42 Ò wiki lè, gbèke dí ñ sura baro,

ò lé zù Dikirii, adi werímaro.

43 Ma ní ké nékuneku lán bùsutiti bà,
ma táa òrma lán zé gūn bɔkɔtɔ bà.

44 N ma bo ma gbě kù ò fùtemainɔ ɔí,
n ma ke burinɔ mìde ù.

Buri kù má ní d̄ronɔ di zò blemene,

45 buri z̄tɔnɔ di kã natemene.

Tó ò ma yã mà, òdi mì natemene.

46 Ní kã di ga,

òdi bo ní kúki gbānanɔn kù lukanaao.

47 Dikiri kun! Arubarikademe ma gběsi ù!

Ò Luda ma gběsi ma surabari tó bo!

48 Luda mé àdi mɔra kámmamene,

àdi tó burinɔ mì natemene,

49 àdi tó mà piti ma iberenɔa.

N ma gba gbāna de ma zāngurinɔla,

n ma bo gbě pāsínɔ ɔí.

50 Abire yāi mani n sáabu kpá burinɔ té,

mani n tó kpá, Dikiri.

51 Dikiri di z̄ z̄k̄ ble kína kù á s̄ene,

àdi gběke ke kína kù á kàane,

makù Dauda kù ma burinɔ

ari ɔɔ s̄inda pínki.

Yã kpede kù Dauda òo

23 Yã kpede kù Dauda òon dí.

Yese né Dauda yān dí,

gbě kù Luda a gbà gbāna yā'onaame.

Yakubu Luda a kà kína ù,

àkūme Isarailanɔ lèdari mana ù.

² Dikiri Nini yā dāmenɔ,

a yā da ma lén.

³ Isarailanɔ Luda yā ò,

Isarailanɔ Gbèsi pìmenɔ:

Tó gbě kí blè gbēnɔa a zéa,

tó à kí blè vīnakena Ludane gūn,

⁴ àdiḡ de lán ifānt̄ɛ bɔtena gupura bàme,

lán gudɔna guk̄k̄anaa bà,

lán legū kù àdi tó s̄ bute bà.

⁵ Ma bedenɔn nna kù Ludaoroo?

A bàka niḡ kù kūmao ari ɔɔ s̄inda pínki.

À a yā ḡḡ pínki, à sika vīro.

Ani bo kù ma surabanaaoroo?

Ani p̄ kù má a ni vī kpáma pínkiroo?

⁶ Gbě pānɔn de lán lèe bàme,

òdi z̄ ò zukūname, òdi kù kyáuro.

⁷ Gbě kù à ye à ɔ kea,

séto àḡ ḡkeɔ ke gò kūna,

àdi té naa gu kù à kún.

Dauda ḡsa gbānanɔ

⁸ Dauda ḡsa gbānanɔ tón dí. Takemɔ gbě Yasɔbea-
mume z̄kari tóde gbēnɔn aak̄nɔ gbě z̄k̄ ù. Àkū mé à
sári sè gbēnɔn wàa siik̄nɔ à ní z̄z̄ ò ní pínki ɔɔ
dok̄nɔ z̄. ⁹ Gbě bire gbera Dodai né Eleza, Ahoa gbě
kù z̄kari gbēnɔn aak̄ p̄nɔ té dɔ. À kù kù Daudao ɔɔ
kù Isarailanɔ kàkara ò z̄ kà kù Filisitininɔ zaa

Pasadamimu. Isarailanɔ bòru kpe kpa, ¹⁰ àkū mé à fùte
à Filisitininɔ dède ari a ɔ wã à ḡ fēneda pá kūna. Dikiri
tò à z̄i blè manamana z̄i birea. Z̄kari kparanɔ èra ò sù
ò a lè, ama p̄nɔn porona gēnɔa yāime. ¹¹ Gbě dí gbera
Age né Sama gus̄s̄ide gbě kun. Kù Filisitininɔ ḡa
kàkara gu kù blá bú kún, Isarailanɔ bàa lèhne, ¹² àkū
mé à zè à ḡ bú p̄i dagura. À bú p̄i s̄imma à Filisitininɔ
dède. Dikiri tò à z̄i blè manamana.

¹³ Pókēgɔɔ w̄ɔɔḡde gbēnɔn baraakurinɔ té, gbēnɔn
aak̄nɔ bò ò ḡe Dauda k̄naa zaa Adulamu gbēwēn.

Filisitininɔ ḡa bura katena Refaimu guvuten. ¹⁴ ɔɔɔ

birea Dauda kù s̄entepɔɔtu, Filisitini gudākpārinɔ s̄ ò

kù Betilihamu. ¹⁵ Dauda teni a be í ni de à pi: Dí mé ani

gè à Betilihamu b̄nile l̄ḡ'i t̄menɛ?

¹⁶ W̄ɔɔḡde

gbēnɔn aak̄ p̄nɔ mé ò ḡe ò ḡe Filisitininɔ b̄ran, ò

Betilihamu b̄nile l̄ḡ'i t̄ ò s̄o Daudane. Àkū adi we à

m̄ro, à k̄te Dikiri are sa'o'i ù. ¹⁷ À pi: Haba Dikiri, mani

f̄ mà í díkū miro. Gbě kù ò ḡi ní w̄ndiinɔ arume. Adi

we à m̄ro. W̄ɔɔḡde gbēnɔn aak̄ p̄nɔ yākenaan gwe.

¹⁸ Zeruya né Abisai, Yoabu dakūna mé à w̄ɔɔḡde

gbēnɔn baraakurinɔ gbě z̄k̄ ù. Àkū mé à sári sè

gbēnɔn wàa do kpé basɔronɔ à ní dede, akū à tó bò

gbēnɔn baraakurii p̄nɔ té. ¹⁹ À tó bò de w̄ɔɔḡde

gbēnɔn aak̄ p̄nɔla, akū à ḡ ní gbě z̄k̄ ù, ama à kù

w̄ɔɔḡde t̄de gbēnɔn aak̄ p̄nɔ t̄ro. ²⁰ Yoyada né Be-

naya, Kabazeli gbēme z̄kari w̄ɔɔḡde ù. A yākenanɔn

dasi. À M̄abu z̄kari t̄denɔ dède gbēnɔn pla. À ḡe w̄eɛ

gūn ɔɔ kù legūgbe k̄te, à músuu dè. ²¹ À Misila

ḡsa gbāna kù à sári kūnaa dè. À nài kù gòoo à a sári

sia à a dè. ²² Yoyada né Benaya mé à yā p̄nɔ kè, akū à

tó bò w̄ɔɔḡde gbēnɔn baraakurii p̄nɔ té. ²³ À tó bò de

w̄ɔɔḡde gbēnɔn baraakurii p̄nɔla, ama à kù w̄ɔɔḡde

t̄de gbēnɔn aak̄ p̄nɔ t̄ro. Àkū Dauda a d̄te a

dākpārinɔ gbě z̄k̄ ù.

²⁴ Gbēnɔn baraakurii p̄nɔ tón dí:

Yoabu dakūna Asaheli,

Dodo né Elana Betilihamu gbě,

²⁵ Arodi gbēnɔ Sama kù Elikao,

²⁶ Paliti gbě Elezi,

Tekoa gbě Ikési né Ira,

²⁷ Anato gbě Abieza,

Usa gbě M̄ebunai,

²⁸ Ahoa gbě Salamo,

Netofa gbě Marai,

²⁹ Netofa gbě Baana né Elebu,

Gibeá kù à kù Biliaminu b̄sun gbě Ribai né Itai,

³⁰ Pirat̄ gbě Benaya,

Gaasi guvute gbě Idai,

³¹ Araba gbě Abialab̄,

Bahurimu gbě Azamave,

³² Salaboni gbě Eliabu,

Yas̄ néno,

³³ gus̄s̄ide gbě Sama né Yonatā,

gus̄s̄ide gbě Saraa né Ahiamu,

³⁴ Maaka gbě Asabai né Elifeleti,

Gilo gbě Aitofeli né Eliamu,

³⁵ Kaameli gbě Ezero,

Larubu buri Parai,

36 Zoba gbě Natã né Igalì,
Gada buri Bani,
37 Amõni buri Zeleki,
Bero gbě Narai, Zeruya né Yoabu žikarĩkõserii,
38 Yeta gběĩ Ira kũ Garebuo
39 kũ Iti buri Uriao.
Nĩ pinki ò gběĩkõn baraakuri awěesupplame.

Dauda a žikarĩnõ narõnaa

24 Dikiri ẽra à pò fě Isarailanõ, akũ à Dauda dà à ɔ kà yã à pì: Nĩ gé nĩ Isarailanõ kũ Yudanõ naro.
2 Akũ kĩna pì Yoabunẽ kũ žikari gbě žĩkõ kũ ò kũ kãaonõ à pì: À Isaraila burinõ bùsu para sena zaã Dani ari à gé pé Besebaa, à žikarĩnõ naro de mà le mà nĩ dasi lé dõ. 3 Akũ Yoabu pì kĩnanẽ: Ma dikiri kĩna, Dikiri n Luda n gběĩnõ karanne leu basõõro ò wé siale, ama ma dikiri kĩna, À kè dera nĩ ye ò ke lãe? 4 Bee kũ abireo kĩna yã Yoabu kũ žikari gbě žĩkõnõ blè, akũ ò bõte kĩna kĩnaa ò gèe Isarailanõ naro. 5 Kũ ò bikũ Yodaa, akũ ò bùraa kàte Aroa sare. Wěte pì kũ guvutemme. Akũ ò kurè Gada bùsun ari Yaza. 6 Ò kurè Giliada bùsun ò gèe Kadesi, Iti bùsun ari Daniyani, akũ ò gèe Sidõ kpa. 7 Ò gèe Taya wěte bĩniden kũ Ivi wětenõ kũ Kanaa wětenõ pĩnki, akũ ò gèe Yudanõ bùsu gèĩnõmidõki kpa ari Beseba. 8 Ò kurè bùsu pì gũn pĩnki. Mõ kěĩdo kũ gõõõ baroo gbera ò ẽra ò sù Yurusalemu. 9 Akũ Yoabu gbě kũ à nĩ narõnõ lé ò kĩnanẽ. Isaraila gõgbě kũ ò fěĩnõ da dõĩnõ gběĩkõnõ dũbu wàa siikõ. Yudanõ sõ gběĩkõnõ dũbu wàa pla kpé basõõro.
10 Gbě pĩnõ narõnaa gbera Dauda kũ tómadõyã gũn, akũ à pì Dikirinẽ: Ma durunna kè yã pì kenaa gũn manamana. Dikiri, makũ n zõbleri, ò ma taari kěĩma sà, zaakũ ma yõnõ yã kè. 11 Ari Dauda gõ gé fute kõnõ, Dikiri yã didi annabi Gada, Dauda wégupu'eriia à pì: 12 Nĩ gé ò o Daudanẽ ma pì, mani yã mèn aakõ kátene. À yã pĩnõ do gwa à sé, mani kenẽ. 13 Akũ Gada gèe à

Dauda lè à pĩnẽ: Nà kana n bùsun wě suppla ke n iberenõ petenanyĩ ò bàà léĩnẽ mõ aakõ ke gagagyã gèina n bùsun gõõõ aakõ, a kpaten n sèe? Nĩ laasun léa ò gwa, mani gé mà o Luda kũ à ma žĩnẽ. 14 Akũ Dauda pì Gadane: Má kũ warikena žĩkõõ gũn. Ma sù ò léte ò da Dikiri ɔĩ, zaakũ à wěĩda vĩ manamana. Àsun tó mà léte mà da bisãĩsiri ɔĩro. 15 Akũ Dikiri tò gagagyã gě Isarailanõgu zaã kõnõ birea ari gõõõ kũ à zèo. Sena zaã Dani ari à gèe pé Besebaa Isarailanõ gàga gběĩkõnõ dũbu baaakõ akuri. 16 Kũ malaika ɔ bõ à Yurusalemunõ kakate, Dikiri a nẽsẽe lĩte yã pìi musu, akũ à pì malaika kũ àteni nĩ kakate pĩĩnẽ: Nĩ ze le! Nĩ n ɔ era sà. Yebusi buri Arauna pówegběĩkin Dikiri malaikaa pì kún. 17 Gõõõ kũ Dauda malaika pìi è àteni nĩ dede, à pì Dikirinẽ: Makũ mé ma durunna kè ma taari kè. Gbě pĩnõ bi ma kpàsa sãĩnõ, odi yãke kero. Nĩ tó n ɔ su makũ kũ ma de bedenõa.

18 Žĩ birea Gada gèe à Dauda lè à pĩnẽ: Nĩ gé Dikiri gbagbaki bo Yebusi buri Arauna pówegběĩkia. 19 Akũ Dauda gèe lãkũ Dikiri a yã ò Gadane nã. 20 Kũ Arauna wé zù, à è kĩna kũ a gběĩnõ ten su a kĩnaa, akũ à gèe à kũtenẽ à wũte a gbera 21 à pì: Ma dikiri kĩna, À kè dera nten su makũ n zõbleri kĩnaa lãe? Dauda wèa à pì: Ma su mà n pówegběĩki lúmma mà Dikiri gbagbaki bon, de gagagyã pì le à go gběĩnõ yã. 22 Akũ Arauna pì Daudanẽ: Ma dikiri kĩna, ò pó kũ à kènne mana sé ò sa oo. Nĩ zùnõ gwa sa'opõ ũ. Nĩ pówegběĩgonõ kũ gbãĩngonõ séte yàka ũ. 23 Kĩna, ma n gba pĩnki. Arauna ẽra à pĩnẽ dõ: Dikiri n Luda sí kũnwo. 24 Akũ kĩna pĩnẽ: Oi! Mani lúmma, mani a fĩna bonnẽ. Mani sa o Dikiri ma Ludaa pã fĩnabõnaa sarĩro. Akũ à pówegběĩki pì kũ zùnõ lùã andurufu bupla akuri. 25 Akũ à Dikiri gbagbaki bõ gwe à sa'opõ kũ òdi ká tén à té kũ òa kũ kennakũkõõ sa'opõõõ. Dikiri sù kãao a bùsu yã musu, akũ gagagyã pìi zè.

1 KINANƆ

Sulemanu kíblenaa 1:1-2:46

Kína Sulemanu yã 3:1-11:43

YudanƆ kũ IsarailanƆ kǎkpaatenaa 12:1-16:34

Iliasu yã 17:1-22:54

Adonia a zĩda kana kína ũ

1 Kũ kína Dauda zĩ kũ yúkuyuku, bee tó ò bizano kùala, ãa dì gí àgǎ a demε. 2 Akũ a ìbanƆ pìne: Ó dikiri kí, ñ tó ò nƆkpare wetenne, àgǎ zĩ kenne àgǎ n gwa, àgǎ wute n sare de ãa sún n de doró. 3 Akũ ò gǎe ò kpáte kè nƆkpare manai IsarailanƆ b̀sun pínki, akũ ò bò Sunemu nƆgbǎ Abisagaa, ò a sè ò sù kãao kínane. 4 NƆkpare pì bi nƆ maname. Àdigǎ kína gwa àgǎ zĩ kene, ama kína dí a dǎ nƆgbǎ ũro.

5 Dauda nanƆ Agi né Adonia a zĩda dìte kũ a ka, akũ à pì ákãa mé áni kí ble sà. Akũ à sǎgonƆ sè kũ sǎdenƆ kũ gǎgbǎ gbǎnƆn bupla akuri kũ onigǎ bàa lé ògǎ ténε arenƆ. 6 A de dí kpǎkǎi ziki à pi, à kè dera nten ke læero. Àpi sǎ bi kefenna maname. Abusalomu mé à yǎ mi à kpàa. 7 Akũ à lédokƆnƆ kè kũ Zeruya né Yoabuo kũ sa'ori Abiatao, akũ ò zè kãao. 8 Ama sa'ori ZadƆki kũ Yoyada né Benayao kũ annabi Natão kũ Simeio kũ Dauda gbǎnnanƆ kũ a dogarinƆ dí ze kãaoro. 9 Adonia sa ò kũ sãnƆ kũ zùnƆ kũ zùnε mèkpananƆ Gbǎmlǎ kũ à kú Enlogelí sarea. À a dakũna kínanenƆ sisi ñ pínki kũ Yuda kũ ò de kína ìba ùnƆ ñ pínki. 10 Adi annabi Natã sísiro ke Benaya ke Dauda dogarinƆ ke a zĩda dakũna Sulemanu.

11 Akũ Natã gǎe à Sulemanu da Baseba là à pì: Nídi ma kũ Agi né Adonia kí blè ó dikiri kína Dauda dǎnaa saríroo? 12 Tǎ, ñ tó mà lé damma sà lákũ ñni ke nà, ñ n zĩda mì sí kũ n né Sulemanu póo. 13 Nè fute ñ gé kína Dauda le ñ pine, kũ à la dànne yã à pì n né Sulemanu mé ani kí ble a gǎne ũ à vute a gbàn sǎ bi? À kè dera Adonia gǎ kína ũu? 14 GƆƆ kũ ñ kpé nten yã one, mani gǎ mà yã'i kara se. 15 Akũ Baseba gǎe à kína lè a kpéne gũn, gu kũ Sunemu nƆgbǎ Abisaga teni a gwan. Kína sǎ à zĩ kũ. 16 Baseba kùte à mii pètenε, akũ kína a là à pì: Bón ñ yeii? 17 À wèa à pì: Baa, mƆkǎn mé n la dà makũ n zǎbleriine kũ Dikiri n Luda tǎo, n pì ma né Sulemanu mé ani kí ble n gǎne ũ à vute n gbàn. 18 Tera sǎ ma dikiri kí, Adonia mé à kè kína ũ, akũsǎ ñ a yã dǎro. 19 À sa ò kũ zùnƆ kũ zùnε mèkpananƆ kũ sãnƆ dasidasi, à n néno sisi ñ pínki kũ sa'ori Abiatao kũ zĩkari don'arede Yoabuo, ama adi n zǎbleri Sulemanu sísiro. 20 Ma dikiri kí, mƆkǎmme IsarailanƆ sã dƆnyí ñ pínki ò ma tó dí mé ani ke kína ũ n gǎne ũ. 21 Ma dikiri kí, tó n ka n dizinƆla,

makũ kũ ma né Sulemanu, onigǎ ó gwa taaridenƆ ũme.

22 Kũ à kpé àten yã o kũ kínao, akũ annabi Natã sù. 23 Ò ò kínane kũ annabi Natã kú la. Akũ Natã gǎe à kùte kínane à wùte a nèsele kutena 24 à pì: Ma dikiri kí, mƆkǎn mé n pì Adonia ke kína ũ à vute kín n gǎne ũ yá? 25 Zaakũ à gǎe à sa ò gbãra kũ zùnƆ kũ zùnε mèkpananƆ kũ sãnƆ dasidasi. À n néno sisi ñ pínki kũ n zĩkari don'arede kũ sa'ori Abiatao. Òten pǎ ble kãao, òten í mi tera, òten pi: Luda kína Adonia dǎ kũ aafiaao! 26 Ama adi makũ n zǎbleri sísiro ke sa'ori ZadƆki ke Yoyada né Benaya ke n zǎbleri Sulemanu. 27 Ma dikiri kí, ase mƆkǎn mé n kè le, akũ n gi gbǎ kũ ani vute kín n gǎne ũ oi ókƆnƆ n zǎblerinƆne yá?

Sulemanu kana kína ũ

28 Akũ kína Dauda pì: À Baseba sísimene. Kũ Baseba sù à gǎe, à sù à zè kína are. 29 Akũ kína la dànε à pì: Kũ Dikiri kunnaao! Àkũ mé à ma bo wari sínda pínki gũn. 30 Ladana kũ ma kenne kũ Dikiri IsarailanƆ Luda tǎo, ma pì n né Sulemanu mé ani kí ble ma gbèn à vute kín ma gǎne ũ, mani papa gbãra sãnsãmme. 31 Akũ Baseba kùte à mii pète zĩte kínane à pì: Ma dikiri kína Dauda, Luda n dǎ kũ aafiaao gƆƆ sínda pínki!

32 Akũ kína Dauda pì: À sa'ori ZadƆki sísimene kũ annabi Natão kũ Yoyada né Benayao. Kũ ò sù kína kína, 33 à piñne: À ma ìbanƆ kakara á ma né Sulemanu sé à a di ma baragbãsǎ, á gé kãao Gíš. 34 Gwen sa'ori ZadƆki kũ annabi Natão ni nísi kúa ò a ká IsarailanƆ kína ũ, á kuru pé à wiki lé à pì: Luda kína Sulemanu dǎ kũ aafiaao! 35 Abire gbera á su kãao, a vute gbàn àgǎ kí ble ma gǎne ũ. Àkũme ma dìte IsarailanƆ kũ YudanƆ don'arede ũ. 36 Akũ Yoyada né Benaya pì kínane: À ke le! Dikiri n Luda n légbε sí ma dikiri kí! 37 Lákũ Dikiri kú kũnwo nà ma dikiri kí, àgǎ kú kũ Sulemanu le, à a kike sé lei de n pǎla se.

38 Akũ sa'ori ZadƆki kũ annabi Natão kũ Yoyada né Benayao kũ dogarinƆ gǎe ò Sulemanu dì kína Dauda baragbãsǎ, ò gǎe zene Gíš. 39 Akũ sa'ori ZadƆki nísi túruu sè Dikiri kpén, à nísi pìi kú Sulemanu. Akũ ò kuru pè, gbǎ sínda pínki wiki lè ò pì: Luda kína Sulemanu dǎ kũ aafiaao! 40 Akũ gbǎ sínda pínki bò ò tèi, òten su òten úra pé, òten pƆnna ke manamana ari zĩte yǎgã kĩni kũ òten ke pì yã.

41 Kū Adonia kū gbě kū à n̄ sisinƆ pƆ blè ò làka, òten su fute, akū ò kīnii pii mà. Kū Yoabu kuru ũ pii mà, akū à pì: B5 zuka mé à dƆ wěte gūn lɛɛ? 42 Adi yā pì o à làkaro, akū sa'ori Abiata né Yonatā kà gǔnƆ. Akū Adonia pì: N̄ gě. Bèeredom̄ n̄ ũ, maten sí baaru nnan n suo. 43 Akū Yonatā pì Adonianɛ: Lenlo! Ó dikiri kína Dauda Sulemanu kà kín. 44 À sa'ori ZadƆki kū annabi Natāo kū Yoyada né Benayao kū a dogarinƆ gbàre ò gé kāao, akū ò gèe ò a dī kína baragbāsā. 45 Akū sa'ori ZadƆki kū annabi Natāo n̄isi kua ò a kà kína ũ zaa Giš. Kū ò bò gwe, ò sù kū pɔnnakenaao, akū wěte loko. Kīni kū a màn gwe. 46 Bee derame Sulemanu vùte kín kò. 47 Akū ó dikiri kína Dauda ibanƆ sù ò fƆ kpàa se, ò pì Luda tó Sulemanu tó bo de a pólá! Luda a kíkɛ gba gbāna de a pólá! Akū Dauda mii nāte à donyī kè Dikirine a gádo a 48 à pì: Ó Dikiri IsarailanƆ Luda sáabu kpá, kú à tò ma wé s̄i ma gēnele kana kína ũ gbāra.

49 Kū gbě kū Adonia n̄ sisinƆ mà lɛ, akū n̄ laakarīi fute, baadi a zé kù. 50 Kū Adonia ten vīna ke Sulemanunɛ yāi, akū à fute à gèe à nà Dikiri gbagbakīi à a bēne kù. 51 Akū ò pì Sulemanunɛ: Adonia ten vīna kennemɛ, à gèe à nà Dikiri gbagbakīi à a bēne kūna, àten pi n̄ la da akāa n zòbleriine gbāra, kū īni a dero. 52 Akū Sulemanu pì: Tó à a zīda kūna dš gbě mana ũ, bee a mikā wén do ni léte zītero. Tó ò sù ò yā vāni ke làa sš, à gāmɛ. 53 Akū kína Sulemanu gbēnƆ zī, ò Adonia gò Dikiri gbagbakia. Kū Adonia pii sù à kùtenɛ, akū Sulemanu pine: N̄ tá n bea.

Dauda léditena Sulemanunɛ

2 Kū Dauda gagƆƆ kà kāni, à lé dite a né Sulemanunɛ à pì: 2 Maten gé andunia gbě sīnda pínki gékia. N̄ ze gbāna, n̄ n zīda mƆ kú négšgbēm̄ n ũ! 3 Ngš Dikiri n Luda yānƆ kūna, n̄gš té a zéi, n̄gš a ɔɔki gwa, n̄gš a yāditenanƆ kūna kú a dokayānƆ kú a yā'onnenanƆ, lākū à kú Musa doka takadan nà, yā kú nten ke sīnda pínki nigš bo mana, n tá pínki nigš nna. 4 Len Dikiri ni yā kú à òmenɛ papa lɛ à pì, tó ma néno n̄ zīda kūna dš akūsš ò té ma zéi kú n̄sɛ mèn doo kú n̄ pɔyeinaao pínki, ma burinƆ nigš vutena IsarailanƆ kín gƆƆ sīnda pínki.

5 N̄ yā kú Zeruya né Yoabu kēmene dš, lākū à Isaraila zīkari don'arede gbēnƆn planƆ dèdɛ nà, Nerɛ né Abana kú Yeta né Amasao. À gbě pìnƆ dèdɛ, adi ke sš zī gƆƆnlo. N̄ aru gš a musu, à kú a asaaa kú a kyatenƆ. 6 N̄ yā kene n̄ ɔndōna lén. N̄sun tó a mikā pura kú gbasā à ta miran yīdaro. 7 N̄ gběke ke Giliada gbě Bazilai négšgbēnƆnɛ. N̄ n̄ dite gbě kú ánigš pƆ ble lɛelɛnƆ té, zaakū mókƆnƆ mé ò zè kūmao gƆƆ kú maten bàa sí n vīni Abusalomunɛ. 8 Biliaminu buri Gera né Simeī, Bahurimu gbě kú kúnwo dƆ. À ma ka pāsīpāsī gƆƆ kú maten gé Manaimu. Kū à sù à ma le Yodai, ma la dāne ma pì kú Dikirio mani a dero. 9 Bee kú abireo n̄sun a tó gwe wétāmmanaa sariro. N̄ ɔndš, n̄ dš deran īni kene nà à ga kpām à gě miran.

10 Akū Dauda gā. Yurusalemu fārandi kú ò a vīn òdi pi Dauda wěte. 11 À kè IsarailanƆ kína ũ ari wě bupla, Eblon̄u wě suppla, Yurusalemu wě baraakuri awɛ'aakš.

12 Sulemanu vùte a de gbàn akūsš à kpata zīni petena.

Adonia ganaa

13 Agi né Adonia gèe à Sulemanu da Baseba lè, akū Baseba a là à pì: Aafian n su yá? À wèa à pì: Aafiame! 14 Adonia èra à pì: Má yā vī mà onne. Baseba pì: N̄ o! 15 Akū Adonia pì: N̄ dš kú kpata de ma pƆ ũ yā. IsarailanƆ wé kúma n̄ pínki mà ke n̄ kína ũ, akū yā lite, ma dakūna mé à kpataa blè, zaakū Dikiri mé à a kà. 16 Tera sà yā mèn don maten wé kemma, n̄sun gí kemeneiro. Baseba pì: N̄ o! 17 Akū à pì: N̄ wé kemene kína Sulemanu à Sunemu n̄gbě Abisaga kpáma nƆ ũ, zaakū ani gínne kāaoro. 18 Baseba pine: Tš, mani onenɛ.

19 Kū Baseba gèe à kína Sulemanu lè Adonia yā pii musu, akū kína pii fute à gèe à dàale à kùtenɛ, akū à èra à sù à vùte a kiblegban. Akū ò sù Basebanɛ kú kiblegba pāndeo, akū à vùte kína ɔplai. 20 Baseba pì: Pšken má yei mà wé kemma, n̄sun ma tēro. Akū kína pì: N̄ wé ke Naa, mani n tēro. 21 Akū Baseba pì: N̄ tó ò Sunemu n̄gbě Abisaga kpá n vīni Adoniaa à a sé nƆ ũ. 22 Akū kína Sulemanu a da là à pì: Bšyāin nten Sunemu n̄gbě Abisaga wé ke Adonianɛ? N̄ kpata wé kene gšnƆ sàee! Zaakū ma vīnimɛ. Nten kpata wé kene kú sa'ori Abiatao kú Zeruya né Yoabuomɛ. 23 Akū kína Sulemanu la dà à pì: Ma s̄i kú Dikirio, tó Adonia dí kura a wēndīii yā kú à wé kè dí yāiro, Luda yā kemene pāsīpāsī. 24 Zaakū Dikiri ma ka kín, à ma dite ma de Dauda gēne ũ, à ma buri gbà gbāna lākū à a lé sè nà, ma s̄i kú Dikirio Adonia ni ga gbāramɛ. 25 Akū kína Sulemanu Yoyada né Benaya dà, à gèe à Adonia lè à dè.

Sulemanu pena Abiataa kú Yoabu ganaa

26 Kína pì sa'ori Abiatanɛ: N̄ era n̄ tá n gun Anato. À kú n̄ game, ama mani n de teraro, zaakū mókƆn mé n Dikiri Luda àkpatīi sè n doo ma de Daudanɛ are, akūsš n ze kāao a wari sīnda pínki gūn. 27 Len Sulemanu pè Abiataa lɛ, à a bò Dikiri gbagbana zīn, de yā kú Dikiri ò Eli bedenƆ musu zaa Silo lɛ à papa yāi.

28 Kū Yoabu a baaruu mà, akū à bàa s̄i à gèe Dikiri bizakuta kīnaa, à nà Dikiri gbagbakīi à a bēnenƆ kù. Yoabu zè kú Adoniaomɛ yā, ama adi ze kú Abusalomuoro. 29 Ò ò kína Sulemanunɛ kú Yoabu bàa lè à gèe Dikiri bizakuta kīnaa, à kú sa'oki pii sare, akū Sulemanu pì Yoyada né Benayanɛ à gé à láka kāao gwe. 30 Kū Benaya kà Dikiri bizakuta kīnaa, à pine: Kína pì n̄ bo gwe! Akū Yoabu pì: Oi! Gu dín mani gan. Akū Benaya gbēnƆ zī kīnaa à pì: Lākū Yoabu yā wèma nān dí. 31 Akū kína pine: N̄ kene lākū à ò nà. N̄ a de, n̄ a vī, de a gbēdena pā yā sún wí makū kú ma de bedenƆ musuro. 32 Dikiri ni tó a gbēdena yā wí a musu, zaakū à lète taarisaride gbēnƆn pla kú n̄ mana dealanƆa. À Nerɛ né Abana, Isaraila zīkarinƆ don'arede kú Yeta né Amasa, Yuda zīkarinƆ don'aredeo dèdɛ ma de lé sari. 33 N̄ dena yā nigš wí Yoabu kú a burinƆ musu gƆƆ sīnda pínki, ama Dikiri nigš Dauda kú a burinƆ kú a ɔnnwo kú a kpataao gba aafia gƆƆ sīnda pínki. 34 Akū Yoyada né Benaya gèe à

Yoabu lè à dè, akū ò a vī a bea zaa gbáranan. ³⁵ Akū kína Yoyada né Benaya dite zikarino don'arede ũ Yoabu gēne ũ, sa'ori Zadoki s̄, Abiata gēne ũ.

Simeï ganaa

³⁶ Kína gbēno z̄ ò Simeï sisi, akū à p̄ine: Ñ be bo Yurusalemu la ñḡ kún. Ñsun bo bera la ñ gé gukearo.

³⁷ Ñḡ d̄s̄ sānsān ḡw̄o k̄u n bik̄ Kidironua, n gan gwe. Ama n n z̄ida dè. ³⁸ Akū Simeï p̄i k̄inanē: Yā maname ma dikiri kí. Makū n z̄òbleri mani ke lákū n ò nà. Akū à kú Yurusalemu le ari à ḡii kè.

³⁹ Wè aak̄ gbera Simeï z̄ò gbēno plan̄o bàa s̄i ò tà Maaka né Akisi, Gata kína k̄inaa, akū ò p̄i Simeine: N z̄on̄o kú Gata. ⁴⁰ Akū Simeï f̄ute à ḡari ȳi a zaakine, à gèe Akisi k̄inaa Gata a z̄ò p̄ino wete. Kū à ñ lé, akū à ñ séte Gata à sù k̄inwo. ⁴¹ Akū ò ò Sulemanune, Simeï b̄ò Yurusalemu à gèe Gata à èra à sù. ⁴² Akū kína gbēno z̄i ò Simeï sisiare, akū à p̄ine: Ma tò n la dà n p̄i n s̄i k̄u Dikiri, akū ma lé d̄amma ma p̄i, z̄i k̄u n bo la n ge gukea, ñḡ d̄s̄ k̄u n game. Akū n p̄imene, yā maname, n mà. ⁴³ B̄yāin n bo ladana k̄u n s̄i k̄u Dikiri t̄o kpe k̄u yā k̄u ma d̄anneo? ⁴⁴ Akū kína èra à p̄ine do: Yā vāni k̄u n kè ma de Daudane d̄ongu p̄inki. Dikiri mé ani t̄o a vāni p̄i wí n musu s̄a, ⁴⁵ ama ani arubarika damagu à t̄o Dauda kpata z̄ini ḡs̄ petena ari ḡw̄o s̄inda p̄inki.

⁴⁶ Kína Yoyada né Benaya dà, akū à gèe à Simeï lè à dè. Len Sulemanu kpata z̄ini p̄ete le.

Sulemanu ñnd̄ wékenaa

3 Sulemanu lédok̄no kè k̄u Misila kína Firi'aunao, à a n̄n̄gb̄e s̄e no ũ à sù k̄ao Dauda w̄eten ari aḡs̄ a be k̄u Dikiri on̄wo k̄u Yurusalemu b̄inio bo à láka. ² Ḡw̄o b̄irea odi kpé bo Dikiri k̄oro, akū òdiḡs̄ sa o kpi musu t̄anagbagbak̄in̄o. ³ Sulemanu ye Dikiri, à a de Dauda yāditenano k̄una, ama àdi sa o gbagbaki p̄in̄o, akū àdiḡs̄ turaretiti kpata gwe.

⁴ Akū à gèe sa o zaa Gibi, zaakū gbagbaki p̄i mé à de a kparan̄la. À sa'opo k̄u òdi ká tén à té k̄u ò gwe m̄en w̄a s̄w̄o. ⁵ Gwen Dikiri b̄ò à s̄ua nana ḡun gwāani à p̄i: Ñ p̄i k̄u ñ yei wé kema. ⁶ Akū Sulemanu p̄i: N gb̄eke kè n z̄òbleri ma de Daudane manamana, k̄u à denne gb̄e mana n̄anide n̄sepurade ũ yāi. N gb̄eke z̄k̄o k̄ene, n tò makū a né ten kí ble a gēne ũ gb̄ara dí. ⁷ Tera s̄a Dikiri ma Luda, n makū n z̄òblerii k̄a kína ũ ma de Dauda gēne ũ. Né f̄itin ma ũ, má yāke gbá d̄oro. ⁸ Makū n z̄òblerii, má kú n gb̄e k̄u n s̄en̄o té. Ó dasi, oni f̄i ò ñ naro ò ñ lé d̄oro. ⁹ Ñ makū n z̄òbleri gba ñnd̄, de màḡs̄ yā ḡḡs̄ n gbēno a zéa, màḡs̄ a mana d̄k̄one k̄u a vānio. Tó lenlo, deran mani ke nà mà yā ḡḡs̄ n gb̄e dasi p̄in̄o? ¹⁰ Yā k̄u Sulemanu wé kèe p̄i kè Dikiri, ¹¹ akū à p̄ine: Zaakū yā k̄u n wé k̄en gwe, ñdi w̄endi gb̄ana wé kero ke aruzeke ke n iberen̄o ga, séde yāḡḡs̄na a zéa d̄nan n wé kè, ¹² mani ke lákū n wé kè nà, mani n gba ñnd̄ k̄u wézeo. Gb̄e ke kun n ã ke n gbera k̄u aniḡs̄ ñnd̄ lán n bàro. ¹³ Mani p̄o k̄u ñdi wé kero kp̄amma do. Mani n gba aruzeke k̄u gakurio p̄inki ari n w̄endi lén. Kína ke ni ká n ũro. ¹⁴ Tó ñ t̄emai,

akūs̄ ñ ma yā'onnenano k̄u ma yāditenano k̄una lákū n de Dauda k̄una nà, mani n w̄endi d̄onne k̄u m̄okak̄anao. ¹⁵ Akū Sulemanu v̄u, à è k̄u nanan a ò. Akū à tà Yurusalemu, à gèe à zè Dikiri bàka kunna k̄u Isarailano àkpati are, à sa'opo k̄u òdi ká tén à té k̄uno k̄u kennak̄k̄o sa'opo ò gwe, akū à p̄inna p̄oble kè a iban̄o.

Sulemanu yāḡḡs̄na karuan̄o

¹⁶ Z̄ikea karua gbēno pla ken̄o sù Sulemanu k̄inaa, ò zè a are. ¹⁷ Ñ gb̄e do p̄i: Ñ gaafara kemene kína. Makū k̄u n̄gb̄e dío ó kú kpé dok̄on̄me. Akū ma né ñ ók̄on̄me ó pla kpé p̄i ḡun. ¹⁸ A ḡw̄o aak̄de z̄i n̄gb̄e p̄i né ñ se. Ók̄on̄me ó pla kpé p̄i ḡun, gb̄eke kú k̄oo gwero. ¹⁹ K̄u n̄gb̄e p̄i w̄ute a n̄ḡgb̄e p̄ia gwāani, akū à ḡa. ²⁰ Akū à f̄ute gwāani liz̄ando, à ma n̄ḡgb̄e s̄e ma sare ḡw̄o k̄u makū n z̄òbleri maten i o, à w̄ute a sare, akū à a né gèe p̄i s̄e à w̄utemene ma sare. ²¹ K̄u ma vu k̄on̄o mà ȳi kpá ma néa, akū ma è gè ũ. K̄u ma gwà t̄ii, akū ma è ma n̄enlo. ²² Akū n̄gb̄e p̄i gb̄e do p̄i: Ékeme! Ma né mé à b̄ene, n p̄o mé à ḡa. Akū n̄gb̄e káaku p̄i: Ékeme! N né mé à ḡa, ma p̄o mé à b̄ene. Akū òten lék-pak̄ana ke kína are.

²³ Akū kína p̄i: Gb̄e dík̄ina ten pi a né mé à b̄ene, n p̄o mé à ḡa, akūs̄ gb̄e dire ten pi, ékeme, n né mé à ḡa, a p̄o mé à b̄ene. ²⁴ Akū kína p̄i: À m̄onene k̄u f̄enedao. Akū ò s̄on̄e. ²⁵ Akū kína p̄i: À né k̄u à b̄ene z̄k̄ore pla, à kpado kpá gb̄e doa, á kpado kpá gb̄e doa. ²⁶ N̄gb̄e k̄u a né b̄ene s̄i, né p̄i k̄ene w̄enda, akū à p̄i k̄inanē: Kí, ñ né k̄u à b̄ene p̄i kpáa, ñsun a dero. Akū a gb̄e do p̄i: Ó a z̄k̄ore pla, ó p̄inki ò kurai. ²⁷ Akū kína yā m̄ii z̄i à p̄i: À né k̄u à b̄ene p̄i kpá n̄gb̄e káakua. Àsun a dero. A dan gwe. ²⁸ K̄u Isarailano yākpate k̄u kína kèe p̄i mà, ò v̄ina k̄ene, zaakū ò è Luda a gbà ñnd̄ à yā ḡḡs̄ a zéa.

Sulemanu iban̄o

4 Kína Sulemanu Isaraila buri s̄inda p̄inki kína ũ. ² A b̄usu don'areden̄o t̄n dí: Zadoki né Azariame sa'oriki ũ. ³ Sisa n̄n̄o Eliorefi k̄u Ahiaome a takadak̄erino ũ. Ailudi né Yosafatame yāz̄ibaaruk̄eri ũ. ⁴ Yoyada né Benayame a z̄ikari don'arede ũ. Zadoki k̄u Abiataome sa'orino ũ. ⁵ Natā né Azariame a gu don'areden̄o gb̄e z̄k̄ ũ. Sa'ori Zabudu, Natā néme a kp̄asi ũ. ⁶ Aisame a be azia ũ. Abada né Adoniramume z̄z̄i gb̄e z̄k̄ ũ.

⁷ Kína Sulemanu Isarailano b̄usu gb̄e z̄k̄on̄o d̄itedite gun̄o gbēno kuri aweepla. Wè k̄u w̄eo ñ baadi d̄i su kína k̄u a on̄den̄o k̄u p̄obleo ñ baadi k̄u a m̄o. ⁸ Ñ t̄n dí: Uru né mé à Eflaimu burino gu s̄is̄ide v̄i. ⁹ Deka né mé à Makaza k̄u Salabimuo k̄u Besemesio k̄u Elni Betanao v̄i. ¹⁰ Esedi né mé à Arubo k̄u Sokoo v̄i k̄u Efa guo p̄inki do. ¹¹ Abinadabu né mé à D̄ru gus̄is̄ide v̄i. Sulemanu n̄n̄gb̄e Tafame a no ũ. ¹² Ailudi né Baana mé à Tanaki v̄i k̄u Megidoo k̄u Betesā gu k̄u à k̄ani k̄u Zaretāo Yezerili ḡe kpa p̄inki zaa Betesā ari Abeli Mecla ari Yokemeamu dire kpa. ¹³ Geba né mé à Ram̄o Giliada v̄i k̄u Manase né Yairi lakutu k̄u ò kú Giliada ḡun̄o k̄u

Agobu gu kũ à kú Basão kũ a wéra bĩnide mèn baaakɔ̃ɔ. Ò ń zé gùrukpananɔ kè kũ m̀̀gotẽomẽ. 14 Ido né Ainadabu mé à Manaimu gu vĩ. 15 Aimaza mé à Nafatali gu vĩ. Àkũ mé à Sulemanu nénɔgbẽ Basema sè nɔ ù. 16 Usai né Baana mé à Asa gu vĩ kũ Alotio. 17 Parua né Yosafata mé à Isaka gu vĩ. 18 Ela né Simeĩ mé à Biliaminu gu vĩ. 19 Uri né Geba mé à Giliada gu vĩ. Amɔrinɔ kína Siš kũ Basã kína Oguo mé ò kú gwe yã. Gebame gu pì don'arede ù ado. 20 Yudanɔ kũ Isarailanɔn dasi lán isirale b̀̀su'atẽ bà. Òdigɔ p̀̀ ble ò í mi ò p̀̀nna kè.

Sulemanu nnamana kũ a ɔ̃ndɔ

21 Zaa Yuflati ari Filisitininɔ b̀̀sun kũ Misila b̀̀su léo, Sulemanu mé à kí blè b̀̀suu p̀̀nɔa p̀̀nki. B̀̀suu p̀̀nɔ gbẽnɔ digɔ táfe bonẽ ari a wẽndi lén. 22 Sulemanu ɔn gɔɔ do p̀̀blen dí: Flawa asasa bupla akuri, wísiti asasa basɔɔro. 23 Zù m̀̀kpana kũ ò gwà be mèn kuri, kpàsa zù baro, sã basɔɔro kũ gãnɔ kũ z̃nɔ kũ b̀̀ganɔ kũ ko mananɔ dɔ. 24 Zaakũ à kí blè b̀̀su kũ à kú Yuflati ifãlete kpanɔa p̀̀nki sena zaa Tifisa ari Gaza, akũs̃ yãkete kú gukearo. 25 Sulemanu gɔɔa Yudanɔ kũ Isaraila kũ ò kú zaa Dã ari Besebanɔ katena ń b̀̀sun ń laakarĩame, baadi kũ a geepi línɔ kũ a kakapura línɔ. 26 Sulemanu s̃ kũ òdi gó gátɔn k̃s̃ d̀̀bu siik̃mẽ. A s̃ kũ òdi dir̃manɔ s̃, d̀̀bu kuri awẽepla. 27 Gu gbẽ z̃k̃ɔ̃ p̀̀nɔ s̃, ń baadi digɔ sunẽ kũ p̀̀bleo a m̃a kína Sulemanu kũ gbẽ kũ òdi su p̀̀ ble kãaonɔ p̀̀ ù. P̀̀ke di kíam̃maro. 28 Òdigɔ su s̃ p̀̀nɔne kũ éseo kũ s̃ẽo dɔ gu kũ ò kún, lákũ ò dite ń baadine nà.

29 Luda Sulemanu gbà ɔ̃ndɔ kũ wézeo manamana. Oni f̃ ò a d̃na lé d̃ro, lákũ oni f̃ ò isirale b̀̀su'atẽ lé d̃ro nà. 30 Sulemanu ɔ̃ndɔ de ifãbokikpadenɔ kũ Misilano p̀̀la ń p̀̀nki. 31 À ɔ̃ndɔ de gbẽ s̃inda p̀̀nkila. À de Ezera buri Etani p̀̀la kũ Maoli néɔn Emani kũ Kalakolio kũ Daadao. À t̃ b̀̀ b̀su kũ ò likainɔ gũn p̀̀nki. 32 À yãasi zù d̀̀bu aak̃ akũs̃ lè kũ à dànɔ kà d̀̀bu do kũ mèn ɔɔro. 33 À línɔ kũ lánɔ yã b̀̀kɔtena kè, naana zaa sida lí kũ à kú Lebana b̀̀sun ari à gèe pé s̃ẽsvlã kũ àdi bute b̃nianɔa. À ñb̃nɔn yã dàñne dɔ kũ b̃nɔ kũ p̀̀ kũ òdi tãa o kũ k̀aonɔ kũ kp̃nɔ. 34 Kína kũ ò kú andunia gũnnɔ a ɔ̃ndɔ baaruu mà ń p̀̀nki. B̀̀su kũ b̀̀suu p̀̀nki ń gbẽnɔ z̃ ò gé a ɔ̃ndɔyã ma.

Dikiri ɔn katena soru

5 Kũ Taya kína Hiramũ mà kũ ò Sulemanu kà kína ù a de g̃ne ù, à a ìba kenɔ z̃ã, zaakũ Dauda gbẽnname yã. 2 Akũ Sulemanu légbãzã kè Hiramũne à pi: 3 ń d̃ kũ ma de Dauda dí le à ɔnn kàte Dikiri a Ludanero, kũ buri kũ ò likainɔ ten z̃ kã kãao yã, ari Dikiri gèe à ń kène t̃ntin ù. 4 Tera sà Dikiri ma Luda tò ma ãmpaki lè. Iberẽ ke kú gukearo, ásarũ ke kunlo. 5 Abire yãin má ye mà kpé bo Dikiri ma Ludane, lákũ Dikiri ò ma de Daudane nà, à pi a né kũ ani kã kpatan a g̃ne ù mé ani kpé boare. 6 ń gbẽnɔ da ò Lebana sida línɔ z̃z̃mẽne. Ma z̃kerinɔ ni z̃ pi ke kũ n z̃kerinɔ lèlè,

mani n z̃keri p̀̀nɔ f̃ina bonẽ lákũ n ò nà p̀̀nki. ń d̃ kũ ó gbẽke ṽ à líz̃na d̃ lán ák̃n Sid̃denɔ bàro.

7 Kũ Hiramũ Sulemanu yã p̃i mà, a p̃ kè nna manamana à pi: Ò Dikiri t̃ kpá gbãra, zaakũ à Dauda gbà né ɔ̃nd̃de, àten do a gbẽ dasinɔne are. 8 Akũ Hiramũ gbẽnɔ z̃ Sulemanua à pi: Ma légbãzã kũ n kèmenẽ mà. Mani ke lákũ ń yei nà sida línɔ kũ pini línɔ yã musu. 9 Ma z̃kerinɔ ni lí p̀nɔ sé zaa Lebana kp̃nɔ musu, oni kipao ísira léa, mani ỹỹ mà gbẽnɔ z̃ionne ísira musu. Gu kũ n òmenen, gwen mani tó ò kátennnẽ, gbasa ñ táo. M̃k̃n s̃, yã kũ má ye ñ kèmenen dí: ń p̀ble kpá ma ɔndenɔa. 10 Len Hiramũ digɔ sida línɔ kũ pini línɔ kpá Sulemanua le lákũ à yei nà. 11 Sulemanu s̃ àdigɔ p̀blewe kpáa wẽ kũ wẽeo t̃n wàa pla kũ ñsio lita d̀̀bu wàa pla. 12 Dikiri Sulemanu gbà ɔ̃ndɔ lákũ à a lé s̃ne nà. Hiramũ kũ Sulemanuo nna kũ k̃o, akũ ò lé-dok̃nɔ ṽ.

13 Kína Sulemanu gbẽnɔ s̃ese Isaraila burinɔ té p̀nki à ń dá z̃ p̃i gũn gbẽnɔn d̀̀bu baraaakuri. 14 Àdigɔ ń z̃ Lebana b̀̀sun m̃ kũ m̃o gbẽnɔn d̀̀bu kuri. Gbẽ p̃nɔ di ke Lebana m̃ do, akũ òdi su ò ke be m̃o plapla. Adoniramũne z̃z̃ p̃i gbẽ z̃k̃ ù. 15 Sulemanu gbè'arinɔ ṽ gukp̃iden gbẽnɔn d̀̀bu basiik̃, a s̃eserinɔ s̃ gbẽnɔn d̀̀bu baaak̃ akuri. 16 Gbẽ p̃nɔ baasi, Sulemanu gbẽnɔn d̃tedite gbẽnɔn d̀̀bu aak̃ kũ wàa aak̃o, òg̃ wé pá z̃ p̃ia. 17 Kína yã dite, akũ ò gbè gbèntẽ mananɔ ỹỹ ò à, ò s̃ete ò s̃uo kpé pi èpetegbenɔ ù. 18 Len Sulemanu z̃kerinɔ kũ Hiramũ z̃kerinɔ kũ Gebalidenɔ lí z̃z̃ le ò kèke, ò gbèe kèke kpé p̃i bobɔ ù.

Dikiri ɔn katena

6 Isarailanɔ bona Misila wẽ wàa pla kũ basiik̃oo gbera, Sulemanu kíblena wẽ siik̃den, a m̃o plade kũ òdi pi Zivi gũn, akũ à nà Dikiri ɔn katena. 2 Kpé kũ à b̀ Dikirinẽ p̃i gbãna kà g̃s̃akuru baaak̃, a yãasa baro, a lei baraaakuri. 3 Kpé pi èda ṽ a are, a gbãna lèlè kũ kpé p̃iio g̃s̃akuru baro, a yãasa s̃ g̃s̃akuru kuri. 4 À a wondonɔ b̀bo, a lénɔn de yãasa, a gũn kpa kpakoto. 5 À kpéne b̀bo à lika kpé p̃i kũ a Ludakukio kpa plapla kũ a kpeo. 6 À didik̃ana aak̃k̃, kpéne kũ ò kú z̃tenɔ yãasaa kà g̃s̃akuru ɔɔɔro, a kũ ò kú guraguranɔ suddodo, a kũ ò kú musunɔ sup-plapla. Dikiri kpé gbè kũ ò kú musunɔ yãasa k̃ã z̃te p̃i, de ò e ò kpéne p̃i lík̃kũnɔ didia kpé p̃i gbèf̃naa sari yã.

7 Kũ òten kpé pi bo, ò b̀ kũ gbè kũ ò à zaa a ỹkiaomẽ. Odi ére ke gã ke z̃kebo ke kíni ma kpé pi bokiaro. 8 Kpéne kũ ò kú z̃tenɔ p̀nki g̃ki kú a g̃nɔmid̃ki kpame. Didiki g̃e kpéne kũ ò kú guraguranɔ kũ kpéne kũ ò di a musunɔ kína. 9 Kũ à kpé p̃i b̀ à làka, à d̃ kũ zà línɔ kũ sida lí lèketenɔ. 10 À kpéne p̃nɔ b̀ kpé p̃i gbãna lémmẽ. A p̀nki lei g̃s̃akuru ɔɔɔromẽ, akũs̃ ò ń pépe kpé p̃ia kũ sida lío.

11 Akũ Dikiri yã ò Sulemanũne à pi: 12 Kpé kũ nten bo dík̃ina yã musu, tó nten ma ɔɔki gwa, tó n ma yãdan-nenanɔ kè, tó ń yã kũ ma diteñnenɔ kũna nten z̃ kea, mani lé kũ ma s̃ n de Daudane papanne. 13 Manig̃ kú ma gbẽ Isarailanɔ té, mani ń tónlo.

14 Kū Sulemanu kpé pii bò à làka, 15 à sida lí lèketenò nàna a gbǎia a gūn kpémkpem zaa zíte ari a sakaa, akū à pini lí lèketenò kpàte a zíte pínki. 16 À kpéne kè kpé pii gūn Ludakuki ũ, a gbǎna kà gǎsākuru baro, akū à sida lí lèketenò nàna a gbǎia kpémkpem zaa zíte ari a sakaa. 17 Kpé pì kpéda gbǎna kà gǎsākuru bupla. 18 Sida lí kù ò nàna kpé pii gūn, ò zǐ kèa lán tūru kù lávu pianaao bà. A pínki bi sida líme, a gbè ke dí bo gukea ò èro. 19 À kpé pì né kèke Dikiri bàka kunna kù Isarailano àkpati diteki ũ. 20 Kpéne pii gbǎna kà gǎsākuru baro, a yàasa do baro, a lei sǐ baro. À wura atēne nàna kpéne pii gbǎia pínki. À turaretitikipataki kù ò kè kù sida lío nàna kù wuraa do. 21 À wura atēne nàna kpéda gbǎia do, akū à m̀kakšana kù ò pì kù wuraaonɔ̀ l̀okoloko kpéne gbǐ kù à wuraa nànaa piia kpélele kpa. 22 À wuraa nàna kpé pii gūngūn kpémkpem kù turaretitikipataki kù à kù kpéne pii sareo.

23 À kù lí à kerubunɔ̀ ũ mèn pla, à dite kpéne gūn. Kerubuu pìno lei kà gǎsākuru kuri. 24 Ǹ dèmbereɔ̀ gbǎna kà gǎsākuru sɔ̀sɔ̀ro. Zaa dèmbere do léa la ari a do léa dire a gbǎna kà gǎsākuru kuri. 25 Kerubu mèn pla pìno bòkɔ̀a, ò leeleme. 26 Ǹ pla ǹ pínki lei kà gǎsākuru kurikuri. 27 Akū à ǹ káte kpé pì né gūn. Ǹ dèmbereɔ̀n poropona, a do dèmbere gèe à pè gbǎia dire, a do p̀ pè gbǎia la, akū ǹ dèmbere kù ò g̀nɔ̀ pèkɔ̀a kpéne pi guragura. 28 À wuraa nàna kerubuu pìno do. 29 À zǐ kè kpé pii gbǎna kpéda kù a néo pínki, à kerubunɔ̀ wǎnzǎn kè kù domina líno kù lávu pianaao. 30 À wuraa kpàte kpé pì zíte do, kpéda kù a néo pínki. 31 À kpéne pì gbànɔ̀ kù a lípetenɔ̀ kè kù kù lío. A musu kè s̀ntɛ. 32 À zǐ kè kù lí gbà mèn pla pìno, à kerubunɔ̀ wǎnzǎn kè kù domina líno kù lávu pianano, akū à wuraa nànaa. 33 À kpéda gbà lí kè kusuru siikɔ̀ kù kù lío do. 34 À a gbànɔ̀ kè kù pini lío né pla. Gbàa pìno né pínki di nakɔ̀a guragura. 35 Akū à zǐ kè gbàa pìno, à kerubunɔ̀ wǎnzǎn kè kù domina lío kù lávu pianaao, akū à wuraa nànaa.

36 À bīni bò ò lika a ɔ̀nyĩ. Bīni pii gbè kù ò àno vī didikšana leu aakɔ̀kɔ̀, akū sida lí kù ò z̀nɔ̀ kpákpa a musu. 37 Ò Dikiri kpé pì ɛ̀ pète Sulemanu kíblena wè siikɔ̀den, a mɔ̀ kù òdi pi Zivi gūmme, 38 akū ò a lakiti kè a wè kuri awɛedoden, a mɔ̀ sɔ̀raakɔ̀de kù òdi pi Bulu gūn lákù à kpé zǐ dite nà. A bona kù a kekɛnao kà wè supla.

Sulemanu be bonaa

7 Sulemanu a be bona zǐ kè pínki wè kuri awɛɛ'aakɔ̀me. 2 À kpé kù òdi pi Lebana líkpe bò, a gbǎna kà gǎsākuru basɔ̀ro, a yàasa kà gǎsākuru bupla akuri, a lei sǐ baraaakuri. A sida líno pètepete d̀ro siikɔ̀, akū à sida lí kù ò àno dàdańla 3 mèn bupla awɛɛsɔ̀ro, d̀ro kù d̀ro gèro gèro leu aakɔ̀, akū à sida líno kpákpa lí kù ò kpàa pìno. 4 À a wondonɔ̀ b̀bo didikšana d̀ro aakɔ̀kɔ̀, ǹ are d̀d̀kšana. 5 Kpé pì léno lei kù a yàasao pínki leeleme. A léno mèn aakɔ̀kɔ̀ dire kpa kù la kpao, ǹ are d̀d̀kšana. 6 À lígbano pètepete kpé pì kpélele. Kpélele pii gbǎna kà gǎsākuru bupla

akuri, a yàasa sǐ baraaakuri. À gānu bò lígba pìno are, akū à lígbano pètepete à èda d̀ gānu pì léa.

7 À a kíblegbaa dite gānu pin. Gwen àdi yǎ gǔgǔn, akū òdi pi Yǎkatekekepe. À sida lí lèketenò nàna a gbǎia zaa zíte ari a sakaa. 8 A kpé kù àdi in kù are. À bòkɔ̀a kù gānu piio. Len kpé kù à d̀ Firi'auna néno gbè kù à sè no ũne de le do. 9 Kpé pìno bona, gbè manano ò pèteo ari à gèe pé a sakaa. Ò gbèe pìno yǐ gbasa ò z̀z̀kɔ̀re kù s̀kasakaa kpa plapla pínki. Leme ɔ̀n kpa de le kù bàai kpao. 10 Ò kpé pìno ɛ̀ pète kù gbè gbèntɛ manano, a keno gbǎna kà gǎsākuru kuri, a keno sǐ sɔ̀raakɔ̀, 11 gbasa ò bò kù gbè mana kù ò yǐ ò àno kù sida lío. 12 À bīni bò ò lika ɔ̀n z̀kɔ̀ piia, à gbè kù ò àno vī didikšana d̀ro aakɔ̀, akū sida lí kù ò àno kpákpa a musu, lákù Dikiri kpé kù a èdao ɔ̀n bīni de nà.

Dikiri ɔ̀n p̀no

13 Kína Sulemanu gbèno zǐ ò Huramu sísi zaa Taya, akū ò sù kǎao. 14 Huramu pì da bi Nafatali burime, akūs s̀ gyaanɔ̀me. A de bi Taya gbème, akūs s̀ m̀gotɛ zǐkeriime. Huramu pì ɔ̀ndɔ̀ kù asǎnsínio kù d̀naao vī m̀gotɛ zǐ sínda pínki gūn. Kù à sù kína Sulemanu kínaa, akū à zǐ kù à dàare kè pínki. 15 À m̀gba pì mèn pla kù m̀gotɛo. A pínki lei kà gǎsākuru baro plansari, a lé yàasa kà kuri awɛɛpla. 16 À a f̀raa pì kù m̀gotɛo mèn pla à kùte m̀gba pìno musu. F̀raa pìno lei kà gǎsākuru sɔ̀sɔ̀ro. 17 À m̀kakšanao pì, akū à f̀f̀f̀ a f̀raa pìno lán m̀wakare bà, ò lokolokona mèn supla. 18 À p̀no pì lán b́isi néno bà à d̀do m̀gba f̀raa pìno à likai d̀ro pla, m̀kakšanaa pìno gèi kù a musuo. A f̀raa pìno leeleme pínki. 19 À Dikiri kpé èdaa m̀gba f̀raa pìno pì kù d̀naao lán tafetira vù bà. Tafetira vù pìno lei kà gǎsākuru siisiikɔ̀. 20 B́isi né pìno d̀do m̀gba f̀raa pìno kùd̀ki musu mèn wàa dodo likana m̀kakšanaa pìno d̀ro d̀ro. 21 Akū à m̀gba pìno pètepete kù ò Dikiri kpé èda kùna. À t̀ kpà ɔ̀pla p̀ne Ani Káte, ɔ̀e p̀ sǐ Gbǎna Kúa. 22 M̀gba pìno f̀rano bò lán tafetira vù bà. Len à m̀gba pìno pì le pínki.

23 À m̀ò kàsa íkaki ũ b̀kutu. A lé la kpa ari a lé dire kpa kà gǎsākuru kuri, a lei kà gǎsākuru sɔ̀ro, a lé yàasa sǐ baraaakuri. 24 À zǐ kè íkaki piia lán t̀runo bà, à lika a léi gèi d̀ro pla, gǎsākuru do pínki t̀ru mèn kuri. À íkaki pii kàsa lele kù t̀ru wǎnzǎnde pìno. 25 Íkaki pì di z̀sa mèn kuri awɛɛplanɔ̀. Z̀ mèn aakɔ̀no m̀ do gugbānduru kpa, mèn aakɔ̀no if̀lete kpa, mèn aakɔ̀no gèno mid̀ki kpa, mèn aakɔ̀no sǐ if̀boki kpa. Íkaki pì di ǹ musu, akūs s̀ ǹ p̀ro d̀do guragura. 26 Íkaki pii gègetee kà ɔ̀la yàasa ũ. A sǎ de lán oro sǎ bà, lán tafetira sǎ bà. Dirɔm lé wàa do ín àdi sí.

27 À tadibɔ̀no pì kù m̀gotɛo mèn kuri. Ǹ pínki gbǎna kà gǎsākuru siikɔ̀, a yàasa do siikɔ̀, a lei sǐ aakɔ̀. 28 Kù ò tadibɔ̀no pìno pì, ò m̀ lèketenò kpà à gbánɔ̀ dagura. 29 Akū ò músu wǎnzǎno kè m̀ lèketee pìno pínki kù z̀sa wǎnzǎno kù kerubu wǎnzǎno. Ò látutána wǎnzǎn kè músu pìno kù z̀sa pìno musu kù a gèio. 30 Tadibɔ̀no pìno m̀gotɛ gère kù g̀oo vī mèn siisiikɔ̀. Ò gbá vī mèn siisiikɔ̀ do. Gbá pìno musun òdi ta dín. Ò gbá pìno kàsa, ò látutána wǎnzǎn kè a kpa siikɔ̀a.

³¹ Tadibɔɔ pɛnɔ lɛ wɛna bɔkutu, a lɛ kpa bona gɛsɛkuru do, akɔsɔ à lɔkotoo kà tɔã do. Ò wɔnzɔn kɛ a lɛ kɔ à bɔ musua dɔ. Tadibɔɔ pɛnɔ mɔ lɛketɛ kusurudɛnɔ vɛ, ò de bɔkuturo. ³² Gére pɛnɔn kú mɔ lɛketɛ pɛnɔ gɛi. A gònɔ pépena tadibɔɔ pɛnɔ gbánɔa. Gére pɛnɔ lei kà gɛsɛkuru do kú a kusuo. ³³ Ò gére pɛnɔ pì lán sɔgo pɔ bàme. Ò a gònɔ kú a gérenɔ kú a mɔtererɛnɔ kú a oronɔ kàsa kú mɔgotɛo pínki. ³⁴ Tadibɔɔ pɛnɔ kúki vɛ mɛn siisiikɔ a kusurunɔa. ³⁵ Tadibɔɔ pɛnɔ musu de bɔkutu, a lei kà tɔã do. A gbánɔ kú a mɔ lɛketɛnɔn na tadibɔɔ pɛnɔ musu. ³⁶ À kerubu wɔnzɔn kɛ a gbánɔ kú a mɔ lɛketɛnɔa kú músu wɔnzɔnɔn kú domina línɔ wɔnzɔnɔn, gu kú à lè pínki. À látutána wɔnzɔn kɛ à likai dɔ. ³⁷ Len à tadibɔɔ pɛnɔ pì lɛ. À kàsa pɔ dokɔnɔ gúmme, n̄ zɔkɔke kú n̄ bonaoo lɛlɛme.

³⁸ Akú à dàgaa pì kú mɔgotɛo mɛn kuri. A pínki dɛ í sí dirɔm lɛ siisiikɔ. Dàgaa pɛnɔ yàasa kà gɛsɛkuru siisiikɔ. Kú à dàgaa pɛnɔ didi tadibɔ mɛn kurii pɛnɔa, ³⁹ akú à kàte Dikiri kpé are, mɛn sɔɔro ɔplai, mɛn sɔɔro ɔzei. À ikaki pii dɛte ɔze kpa Dikiri kpé kusuru kú à kú ifáboki gɛnɔmidɔki kpa sare. ⁴⁰ Akú Huramu oro túbukabɔnɔ kú a sɛtebɔnɔ kú ta arusbɔnɔ pì dɔ. Len à Dikiri ɔn zɛ kú kína Sulemanu dàare kɛ lɛ, à a lakiti kɛ pínki. ⁴¹ Zɛ kú à kɛe pɛnɔn dí: Mɔgba mɛn pla, a fura kú à bɔ lán lo bà kú à kú mɔgba pɛnɔ musu mɛn pla, mɔkakɔana kú à zã blèo a fura pɛnɔa mɛn pla, ⁴² bisi né kú à dɔdɔ mɔkakɔanaa pɛnɔa musu mɛn wàa pla. À kɛ ari dɔrɔ pla zãblebɔ ù mɔgba fura pɛnɔa. ⁴³ Tadibɔɔ pɛnɔ mɛn kuri kú a dàgɔnɔ mɛn kuri. ⁴⁴ Íkaki mɛn do kú zùsa kú à kú a zítɛnɔ mɛn kuri awɛepla. ⁴⁵ Túbukabɔnɔ pɛnɔ kú a sɛtebɔnɔ kú ta arusbɔnɔ. Pɔ kú Huramu pì kína Sulemanu Dikiri ɔn pɔ ùnɔ pínki, à n̄ pí kú mɔgotɛ kú ò lɔlɔome. ⁴⁶ Kína tò ò pɔ pɛnɔ kàsa kú Yoda gbɛro zaa Suko kú Zaretão dagura. ⁴⁷ Sulemanu dí tó ò pɔ kú ò pì kú mɔgotɛoo pɛnɔ yɔ kilooa à a tikisi dɔro, kú à kɛ dasi yãi.

⁴⁸ Sulemanu pɔ kú à kú Dikiri kpé gúnɔnɔ pì dɔ, turaretitikpataki kú ò kɛ kú wuraaoo kú wura teburu kú òdi Dikiri burodi káteaaoo ⁴⁹ kú fitiladibɔ kú ò kàte kpéda gún kpéne are ɔplai kú ɔzeo mɛn sɔɔro. Ò pì kú wuraaoo atɛne kú a fitilano kú a kpàkonɔ pínki, ò látuvu wɔnzɔn kɛm̄ma. ⁵⁰ À wura tokonɔ pì dɔ kú fitiladɛbɔnɔ kú tanɔ kú gɔmbɔnɔ kú tésibɔnɔ kú kpéne kú òdi pì Ludakuki gbà asigbenɔ kú kpéda pɔnɔ. ⁵¹ Kú kína Sulemanu Dikiri ɔn zɛ pii kɛ à làka pínki, akú à sù kú wuraaoo kú andurufuoo kú pɔ kú a de Dauda dɛte Dikiri pɔ ùnɔ, akú à kà Dikiri ɔn aruzekekatekin.

Tana kú Dikiri àkpatiio a kpén

8 Akú kína Sulemanu Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ sisi Yurusalemu, n̄ buri don'aredɛnɔ kú n̄ ɔmbedɛnɔ n̄ pínki, de ò su ò Dikiri bàka kunna kúnwo àkpati sé Dauda wɛte kú òdi pì Zaiɔ ò suo. ² Akú Isarailanɔ kàkara a are n̄ pínki mɔ supplade Etanimu dikpɛgɔrɔ zɛ. ³ Kú Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ kàkara n̄ pínki, akú sa'orinɔ Dikiri àkpati pì sɛ ⁴ kú dakareki kutao kú Dikiri pɔ kú ò kú a gúnɔnɔ. Sa'orinɔ kú Levi burinɔ mé ò pɔ pɛnɔ sɛ ò sùo, ⁵ akú kína Sulemanu kú Isaraila kú ò kàkaraaino

sa ò kú sãnɔ kú zùnɔ àkpati pì are. Pɔ kú ò sa òoo pɛnɔ dasi kɛ zɔkɔ, adi sí naroro. ⁶ Akú sa'orinɔ gɛ kú Dikiri bàka kunna kúnwo àkpatiio a kpén ari kpéne kú òdi pì Ludakukin. Ò dɛte a ditekia gwe kerubunɔ gɛi.

⁷ Kerubuu pɛnɔ dɛmberɛnɔn poroporona àkpati pì kú a sélinɔla. ⁸ A séli pɛnɔ gbãna ari òdi n̄ lɛ e Dikiri kpé kpéda gún, ama òdi e ɔnnlo. Lí pɛnɔn kú gwe ari kú a gbãrao. ⁹ Pɔke kú àkpati pì gúnlo, tó adi ke gbè anlo mɛn pla kú Musa dàn zaa Orebu, gu kú Dikiri pì a bàka nigɔ kú kú Isarailanɔ n̄ bona Misila gbera baasiro.

¹⁰ Kú sa'orinɔ bɛte Dikiri kpén, túsukpe kpé pì pà, ¹¹ odi fɔ ò gɛ ò n̄ zɛ ke gwero túsukpe pì yãi, zaakú Dikiri gakuri a kpé pà. ¹² Akú Sulemanu pì: Dikiri pì ànigɔ kú túsukpe sira gúmme. ¹³ Akú à pì Dikirine: Ma kpé naasi díkína bònne, ñgɔ kú a gún gɔrɔ sɛnda pínki. ¹⁴ Akú à lite à are dɔ paria à sa mana òhne. ¹⁵ Akú à pì: Ò Dikiri Isarailanɔ Luda saabu kpá! À lɛ sɛ ma de Daudane, akú à pàpa. Zaakú à pì, ¹⁶ zaa gɔrɔ kú a a gbɛ Isarailanɔ bɛte Misila, ádi Isaraila wɛte ke dɛte ò kpé bon arero. Daudan a sɛ a gbɛ Isarailanɔ don'arede ù. ¹⁷ Kú ma de Dauda ye à kpé bo Dikiri Isarailanɔ Ludane, ¹⁸ akú Dikiri pɛne kpébonaare de a tɔ gɔ kú a laasan kú à kɛe pì mana, ¹⁹ ama adi ke akú mé ani boarero, a zɛda né ke mé ani boare. ²⁰ Akú Dikiri kɛ lákú à a lɛ sɛne nà. Ma gɔ ma de Dauda gɛne ù, ma vute Isaraila kpatan lákú Dikiri Isarailanɔ Luda a lɛ sɛ nà, akú ma kpé dí bònne de a tɔ gɔ kú a yãi. ²¹ Gwen ma Dikiri àkpati ditekia kɛken. Dikiri bàka kunna kú ó dizinɔ n̄ bona Misila gbera yã kú a gún.

Sulemanu aduakena a gbɛnɔne

²² Sulemanu are dɔ Dikiri gbagbakia Isaraila kú ò kakarana gwɛnɔ wára n̄ pínki, akú à a ɔnɔ sɛ musu ²³ à pì: Dikiri Isarailanɔ Luda, gbɛke dɛ sí lekɔa kúnwo musu ke zítɛro. N gbɛke gún n̄ bàka kú kú n̄ zɔbleri kú ò té n̄ zén kú nɛsedoonɔ. ²⁴ N yã kú n̄ a lɛ sɛ n̄ zɔbleri ma de Daudane pàpa. N ò kú léome yã, gbãra sà n̄ pàpa. ²⁵ Tera sà Dikiri Isarailanɔ Luda, n̄ lɛ sɛ n̄ zɔbleri ma de Daudane n̄ pì, tó a burinɔ n̄ zɛda kúna dɔ akɔsɔ ò té n̄ zén lákú à téi nà, onigɔ kú Isaraila kpatan gɔrɔ sɛnda pínki. ²⁶ Isarailanɔ Luda, n̄ tó yã kú n̄ ò n̄ zɔbleri ma de Daudane ke yãpura ù sà. ²⁷ Ama Luda, ñigɔ kú zítɛ la yãpura yá? Musu kú a leikeo ni fɔ à n̄ síro, bele kpé kú ma bònne díkína sàa? ²⁸ Dikiri ma Luda, n̄ laakari dɔ makú n̄ zɔbleriia, n̄ ma aduakena kú ma kutekenaoo sí. N̄ sã kpá ɔ kú makú n̄ zɔbleri maten dɔnyii kú adua kú maten kemmao gbãra. ²⁹ N̄ tó n̄ wé gɔ pena kpé díkínaa gwãani kú fãnantɛo, gu kú n̄ pì n̄ tɔ nigɔ kú a díkína pii. N̄ adua kú makú n̄ zɔbleri madɛ ke areɔna gu día ma. ³⁰ Tó makú n̄ zɔbleri ke n̄ gbɛ Isarailanɔ are dɔ gu día, tó ó wé kemma, ñgɔ ó wékɛna sí zaa n̄ kúkia musu ò sùru ke kúoo.

³¹ Tó gbɛ taari kɛ a gbɛdakenɛ, akú ò pɛne à yã sí kú n̄ tɔo, tó à sù à yã sɛ kú n̄ tɔo n̄ gbagbaki dí are, ³² ñgɔ ze kúnwo zaa n̄ kúkia musu n̄ mɔhne. Ñgɔ yã gɔgɔ n̄ zɔblerinɔne n̄ yã da taaridela, de a yãkena wí a musu n̄ yã nna kpá taarisaridea, de ò le ò dɔ kú à yãke víro. ³³ Tó n̄ gbɛ Isarailanɔ ibɛrenɔ zɛ blɛm̄ma durunna kú ò

kènne yāi, ò tà kǔńwo, tó ò èra ò are dòmma ò n sisi, tó ò wé kèmma ò kúte kènne kpé díkínaa, ³⁴ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔńwo ò sùru ke kǔńwo kǔ ò durunnano, ò n kǔńwo bǔsu kǔ n kpà ò dizinɔa díkína pii gǔn.

³⁵ Tó ludambe gǔ da wárawara, legǔ di maro kǔ ò durunna kènne yāi, tó ò are dǔ gu díkínaa ò wé kèmma ò n sisi, akǔsǔ ò kpe li ò durunnane kǔ n wé tǎńma yāi, ³⁶ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔńwo ò sùru ke kǔńwo kǔ ò durunnano. Òngǔ ò da zé manan, ò tó legǔ ma n bǔsu kǔ n kpà n gběɔa ò pǔ ò dí gǔn. ³⁷ Tó nà ke gagagyā kà bǔsu dín, ke pǔwesirakǔ ke pǔpukpana ke kwanɔ ke kwa'eseblerinɔ ke tó iberenɔ ilka ò wéte kei ke tó kisira ke gyā gě ò tǔ, ³⁸ tó ò gběke yā kǔ ò a le dǔ, tó ò a ɔ dǔ kpé díkína kpa, tó ò wé kèmma ò kúte kènne, ³⁹ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔao ò sùru ke kǔao, ò kpái. Òngǔ fi-na bone a yākenaana, zaakǔ ò a nèse dǔ. Mǔkǔn mé ò gbě sǔnda pínki nèse dǔ. ⁴⁰ Len onigǔ vǔna kenne le ari ò wěndi lén bǔsu kǔ n kpà ò dizinɔa díkína gǔn.

⁴¹ Zaakǔ oni n tǔ zǔkǔ kǔ n gǔsǔ gbǎnao kǔ n ɔ kǔ ò poronaa baaru ma, tó gbě zǔtɔ kǔ ò de n gbě Isaraila buri ūro bǔ bǔsu zǎzǎ ò sù n tǔ yāi, tó ò are dǔ kpé día ò wé kèmma, ⁴³ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔao ò yā kǔ ò wé kèmma kene, de andunia buri sǔnda pínki le ò n tǔ dǔ, ò vǔna kenne lǔkǔ n gbě Isarailano di kenne nà, onigǔ dǔ kǔ n tǔ kú kpé kǔ ma bǔ día.

⁴⁴ Tó n gběɔo bǔte ò gèe zǔ ká kǔ ò iberenɔ, bee gu kǔ n ò zǔn pínki, tó ò are dǔ wéte kǔ n sè día kǔ kpé kǔ ma bǔnne dío, tó ò wé kèmma, ⁴⁵ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔńwo kúte kǔ ò kènne yāi, ò yā nna kpáńma. ⁴⁶ Zaakǔ gběke di gí durunna keiro, tó ò durunna kènne, tó n ɔ fěńyí n ò ná ò iberenɔ ò n ɔ, tó ò tà kǔńwo ò bǔsun zǔzɔn ū bǔsu zǎzǎ ke a kǎnin yá, ⁴⁷ tó ò nèse líte bǔsu kǔ òten zǔ blen pii gǔn, tó ò èra ò kúte kènne gwe ò pi: O durunna kè, o taari kè, o yā vǔni kè, ⁴⁸ tó ò are dòmma kǔ nèse mèn doo kǔ ò poyeinaao pínki zaa bǔsu kǔ òten zǔ blen ò iberenɔ pii gǔn, tó ò are dǔ bǔsu kǔ n kpà ò dizinɔa kǔ wéte kǔ n sèe kǔ kpé kǔ ma bǔnne díooa, tó ò wé kèmma, ⁴⁹ zaa n kúkia musu òngǔ ze kǔńwo kúte kǔ ò kènne yāi, ò yā nna kpáńma. ⁵⁰ Òngǔ sùru ke kǔ n gbě kǔ ò durunna kènneno kǔ taari kǔ ò kèe, ò tó gbě kǔ òten zǔ bleńnen ò wěnda gwa, ⁵¹ zaakǔ n pǔvǔnanome, n gbě kǔ n ò bǔte Misilano wétǎmma pǎsǔ gǔnnome.

⁵² Ò tó n wé gǔ kú makǔ n zǔbleriia, ò sǎ kpá kúte kǔ ma kènne kǔ kúte kǔ n gbě Isarailano kènneno. Ò sǎ kpáńyí gɔɔ kǔ ò wiki lèmma pínki. ⁵³ Dikiri Luda, zaakǔ andunia buri sǔnda pínki gǔn mǔkǔn n ò sè n gběɔo ū, lǔkǔ n ò n zǔbleri Musa gǎi nà gɔɔ kǔ n ò dizinɔ bǔte Misila.

⁵⁴ Gɔɔ kǔ Sulemanu ten wé ke Dikiria, ò kutena a kosoame kǔ a ɔnɔ porona musu. Kǔ ò adua kè ò lǔka, akǔ ò fúte ò zè Dikiri gbagbakia gwe, ⁵⁵ akǔ ò sa mana ò Isaraila kǔ ò kú gwenɔ ò pínki, ò ò gbǎnagbǎna ò pi: ⁵⁶ Ò Dikiri sǎabu kpá, zaakǔ ò ókǔn a gbě Isarailano gbà ɔampaki lǔkǔ ò ò nà. Yā mana kǔ ò a lé sè a zǔbleri Musa gǎinɔ pǎpa pínki, a ke dí léte pǎro. ⁵⁷ Dikiri ó Luda gǔ kú kǔoo, lǔkǔ ò kú kǔ ò dizinɔ nà. Àsun ó tónlo, àsun pǎ kpáwairo. ⁵⁸ À tó ò swě kpáawa

ògǔ té a zén, ògǔ a yǎditenano kǔna kǔ yā kǔ ò dà ó dizinɔnɔ, ògǔ a ɔɔki gwa. ⁵⁹ Adua kǔ ma kè Dikiri ó Luda gǔ dɔn fǎnanté kǔ gwǎanio. Àgǔ yā nna kpá makǔ a zǔbleriia kǔ a gbě Isarailano lǔkǔ gu digǔ dɔ nà, ⁶⁰ de andunia buri sǔnda pínki le ò dǔ kǔ Dikiri bi Ludame, a pǎnde kunlo. ⁶¹ À kǔ ò á swě kpá Dikiri ó Luda mǎmam, ògǔ a ɔɔki gwa, ògǔ a yǎditenano kǔna lǔkǔ á kǔna gbǎra nà.

Dikiri ɔn sakanaa

⁶² Akǔ kína kǔ Isarailano ò pínki sa ò Dikiria. ⁶³ Sulemanu kennakǔkǔo sa ò Dikiria kǔ zúnɔ dǔbu baro awɛepla kǔ sǎnɔ dǔbu basuddo. Len kína kǔ Isarailano ò pínki Dikiri ɔn sa kè le. ⁶⁴ Zǔ piia kína gbǎ bǔ ɔn kǔ ò kú Dikiri kpé kpéleleane, akǔ ò sa'opɔ kǔ òdi ká tén ò té kǔ ò gwe kǔ pǔblewe gbao kǔ kennakǔkǔo sa nísio, zaakǔ sa'oki kǔ ò kè kǔ mǔgɔtǔo kǔ ò kú Dikiri kpé kpélele zǔkǔro, adi fǔ ò sǔ pínkiro. ⁶⁵ Zǔ birea Sulemanu kǔ Isarailano ò pínki dikpe kè Dikiri ò Ludane ari gɔɔ suppla, akǔ ò Kutadɔna dikpe kè gɔɔ suppla dɔ. A pínki kè gɔɔ gěro donsari. Ò dasi manamana, ò bǔ zaa Lebo Amata ari ò gèe pé Misila bǔsu lézeki swaa. ⁶⁶ A gɔɔ ɔraakǔde zǔ ò ò gbáre, akǔ ò lé zàa ò tà ò bea kǔ ɔnnao. Ò ɔ kè nna yā mana kǔ Dikiri kè a zǔbleri Dauda kǔ a gbě Isarailano pínki yāi.

Dikiri bo ò suna Sulemanua

9 Kǔ Sulemanu Dikiri ɔnn kàte ò lǔka kǔ a ɔnnwo kǔ zǔ kǔ a ɔ kúano pínki, ² akǔ Dikiri èra ò bǔ ò sǔa a gěnn pladeo lǔkǔ ò bǔ ò sǔa Gibiǔ nà ³ ò pine: Ma adua kǔ n kè kǔ kúte kǔ n kèmeneeo mà. Ma kpé kǔ n bǔo pii dǔte ma pǔ ū, ma tǔ nigǔ kúa lakanaa sari. Ma wé nigǔ kúa, ma ɔ nigǔ kúa. ⁴ Mǔkǔn sǔ, tó ò tǔ ma zén sǔsu kǔ nèse purao lǔkǔ n de Dauda bà, tó ò yā kǔ ma dǔtennenɔ kǔna kǔ ma yǎ'onnenano, tó nteni ma ɔɔki gwa, ⁵ mani n kpata zǔni péte Isarailano tǔ, anigǔ lakana vǔro, lǔkǔ ma a lé sè n de Daudane nà, ma pi a burinɔ nigǔ kú Isaraila kpatan gɔɔ sǔnda pínki. ⁶ Tó mǔkǔn ke n néɔ kpe limene sǔ, tó á ma dokayǎn kǔ yā kǔ ma dǔtearenɔ kǔnaro, tó a ge do tǎnanɔ ari áteni ò gbagba, ⁷ mani Isarailano bǔte bǔsu kǔ ma kpáńman, mani gí kpé kǔ ma dǔte ma pǔ ū pii, oni gǔ lalandi pǔ ū, pina pǔ ū buri sǔnda pínki. ⁸ Bee kǔ kpé pi naasikeo, a yā ni bo gbě kǔ òten gěte a sareno sare. Oni suru gá ò pi: À kè dera Dikiri kè bǔsu dí kǔ kpé díooe lǔe? ⁹ Oni pińne: Kǔ ò pǎ kpà Dikiri ò Luda kǔ ò ò dizinɔ bǔte Misilai yǎime. Ò zè kǔ tǎnanɔ, òteni ò gbagba òten kúteńne. Abire yǎin Dikiri kisira dí zǔńma pínki.

Sulemanu yǎkena kparano

¹⁰ Sulemanu ɔn mèn pla pinɔ kàe wè barome, Dikiri ɔn kǔ a zǔda beo. Abire gberan ¹¹ ò Galili bǔsu wéte kpà Taya kína Hiramua mèn baro, zaakǔ Hiramua sida lí kǔ pini lío kǔ wurao kpà lǔkǔ ò yei nà. ¹² Kǔ Hiramua bǔ Taya ò gèe ò wéte kǔ Sulemanu kpàawano gwà, adi kenero, ¹³ akǔ ò pi: Ma gbě, wéte kpate takanɔ n kpàma gwee? Akǔ ò tǔ kpà gu piine Kabulu ari kǔ a

gbārao. ¹⁴ Hiramū gīnake à wuraa kpāzā Sulemanū yā tɔn siikō.

¹⁵ Gbē kū Sulemanu n dá zòzīnno yān dí. Gbē pìnc mé ò Dikiri ɔn kū Sulemanu ɔnnwo zī kē. Ò Milo wēe tātā kū būsuo, ò Yurusalemu bīni bō, ò èra ò Azo kū Megidoo kū Gezao kēke ò kàte. ¹⁶ Misila kína Firi'auna lēte Geza piia yā, akū à sī à té s̄s̄a à Kanaa kū ò kú a gūnno dēde, akū à kpà a nénɔgbēa zākena gba ū ɔɔɔ kū à a kpāzā Sulemanua. ¹⁷ Akū Sulemanu èra à Geza pii kēke à kàte kū Betoroni gēi pōo ¹⁸ kū Baalao kū Tadamō kū à kú a būsū gbārannanwo ¹⁹ kū wēte kū à kusuna kàtenno kū wēte kū a s̄ɔɔnno kū a s̄nno kunno kū kpé kū à ye à do Yurusalemunno kū Lebanao kū būsū kū àten kí bleanno pínki. ²⁰ Buri kū ò de Isaraila ūronno: Amɔrino, Itino, Perizino, Ivino kū Yebusi kū ò ḡnno n pínki, ²¹ gbē kū Isarailano dí f̄ ò n dederono, n buri kū ò ḡ n būsū pinnono Sulemanu n dá zòzīn, akū òdigō zī pì ke le ari kū a gbārao. ²² Adi Isarailano da zòzīnlo. Mókōnno à n díte a zīkarino ū, a ibanō, a kína dakeno, a gbēno don'are-deno, a s̄ɔgodeno, a s̄s̄deno. ²³ Mókōnno zī kū òten ke pì gbē z̄kōnno ū do, ò gbēnno wàa pla kū basuppla akurio.

²⁴ Kū Firi'auna nénɔgbē bō Dauda wēten à tà a kpé kū Sulemanu bōaren, a gberan Sulemanu Milo wēe tātā. ²⁵ Wē kū wēe Sulemanu digō sa o gēn aakōkō. Àdi sa'opō kū òdi ká tén à té kū kū kennakūkō sa'opō o sa'oki kū à bō Dikirineea, àdi turaretiti kpata Dikiri are gwe do. Len à Dikiri ɔn zīno kè le mámmam.

²⁶ Kína Sulemanu gó'iteno kè Eziō Geba Elata sare Edōmu būsū Isira Tēra léa. ²⁷ Hiramū a góde kū ò ísira d̄nno zī, akū ò dí ísira musu lēle kū Sulemanu gbēno. ²⁸ Ò gēe Ofi, ò wuraa sēte gwe tɔn gēro ò sūo kína Sulemanū.

Seba būsū saraunia suna Sulemanu kīnaa

10 Kū Seba būsū saraunia mà lákū Sulemanu tó bō nà Dikiri yā musu, akū à sū a yō à gwa kū yā zī'ū gbekanaao. ² À kà Yurusalemu kū à ibanō dasidasi kū pō gbī nnanō kū wuraa sà z̄kōnno kū gbē bēere de kū lakumino senano, akū à gēe Sulemanu kīnaa à yā kū à kú a nēse gūn fāaii bō kāao pínki. ³ Akū Sulemanu yā kū à làlaawano bōkōtene pínki. A ke bōkōtena dí a furo. ⁴ Kū saraunia pì Sulemanu ɔnd̄yāno mà pínki, akūs̄ à a be kū à bō è ⁵ kū pōble kū àdi bleno kū a ibanō gwennaao kū a be zīkerino kunnaao kū n pōkasano kū a wēkpaaterino kū sa'opō kū òdi ká tén à té kū kū à ò Dikiri ɔnnno, yā pii a kū gbāna, akū a lé wē. ⁶ Akū à pì kīnane: N yākenano kū n ɔnd̄ baaru kū ma mà zaa ma būsūno bi yāpurame. ⁷ Mádi yā pino síro ari ma ge ma kao la, akū ma wé siale sà. Odi omene pínki sero fá! N ɔnd̄ kū n aruzekenno de lákū ma a baaru mà nàla zā. ⁸ Minnadeno n gbēno ū kū n iba kū òdigō kú kúnno ɔɔɔ sīnda pínki, ògō n ɔnd̄yā manō! ⁹ Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, zaakū n yā kàagu, akū à n ka Isarailano kpatan. Yenyī kū Dikiri vī kū Isarailano ɔɔɔ sīnda pínki mé à tò à n ka kína ū, de n̄gō yā ḡḡnne a zéa. ¹⁰ Akū saraunia pì kína gbà wuraa tɔn siikō kū pō gbī nnanō dasidasi manamana kū gbē bēere deno. Pō gbī nna kū à

kína Sulemanu gbàa pino z̄kō, gbēke dí suone à kà le ziki doro.

¹¹ Hiramū gó'ite kū ò sū kū Ofio kū wuraaono sū kū lí bēere deno manamana kū gbē bēere deno do. ¹² Akū kína Dikiri ɔn pónno kēo kū a zīda be pónno, à m̄ɔɔno kū gidigbonno kēo lēsirinno do. Odi su kū lí pì burio à kà le ziki doro, odi wé si a takale doro ari kū a gbārao.

¹³ Pō kū Seba būsū saraunia pì yei pínki à gbēka kína Sulemanua, akū à a gbà, gba kū à kēne yōnkoyōnkono baasi. Akū à èra à tà a būsūno kū a ibanō.

Sulemanu gakurike

¹⁴ Wura kū àdi su Sulemanua wē kū wēe di ká tɔn baro awē'aakō, ¹⁵ táfe kū táa'orino kū lagatarino kū Larubu kīnno kū a būsū gbē z̄kōnno di suone baasi. ¹⁶ À sēgbako z̄kōnno kē kū wuraa kū ò gbēgbēe mēn wàa do, n baadi tikisii kà kiloo aakōkō kū a kusuo. ¹⁷ À sēgbako fittinno kēo do, n baadi tikisii ye à ká kiloo plapla. À sēgbako pino kàte kpé kū òdi pì Lebana Líkpen. ¹⁸ Kína kiblegba z̄kōnno kē kū wisa sakaa, akū à wuraa atēne kùtea. ¹⁹ Gbàa pì didiki vī, a gbápeki mēn suddo. A kpenaki musu de m̄ɔɔ kusuru sari. À gāsādikino vī, músu taka kū ò kēno zezena gāsādiki pino sare. ²⁰ Músū pinnono zezena gbápeki pino kpa pla, a pínki kà kuri awēpla. Odi gbàa pii taka ke būsū ken zikiro. ²¹ Kína Sulemanu tokono bi wuraa pínki. Kpé kū òdi pì Lebana Líkpe pónno pínki bi wuraa atēne. Andurufu pōke kú gwero, zaakū òdi andurufu dite pōke ū Sulemanu ɔɔɔ.

²² Kína gó'iteno digō dina ísira kū Hiramū gónno. Wē aakō pínki òdigō su kū wuraa kū andurufuo kū wisa sakaa kū gbakūno kū zāno. ²³ Kína Sulemanu aruzeke kū a ɔnd̄o z̄kō de andunia kīnno pōla n pínki. ²⁴ Baadi pínki ten zé wete à wé si Sulemanule à a ɔnd̄yā kū Luda dāne a swēn ma. ²⁵ Wē sīnda pínki baadi digō suno kū a gbao: Andurufu pónno, wuraa pónno, utano, zīk-abono, pō gbī nnanno, s̄nno kū baragbās̄no. ²⁶ Sulemanu s̄ɔnno kū s̄nno kākara. A s̄go pino kà wàa suppla, a s̄no s̄ dúbu kuri awēpla. Òdi a s̄ pino gwa a s̄go wēteno gūn kū a be Yurusalemuo. ²⁷ Kína tò andurufu gō di Yurusalemu lán gbēe bà, akūs̄ sida lí kū òdi kpé boo dasi lán bēte lí bà sēn. ²⁸ Òdi bo kū Sulemanu s̄ pino zaa Misila kū Silisia būsūome. Kína lagatarino mé òdi gé lulu gwe. ²⁹ Òdi s̄ɔnno lulu Misila andurufu ɔɔ mēn wàa aakōme, s̄no s̄ mēn basuppla akuri, akū àdi era à s̄ pino yía Iti kīnno kū Siria kīnno.

Sulemanu n̄no

11 Kína Sulemanu ye buri pānde n̄no dasi. Firi'auna nénɔgbē baasi, akū à M̄abono kū Am̄nno kū Edōmno kū Sid̄deno kū Itino sēse n̄no ū. ² Dikiri pì Isarailano òsun buri pino séro, zaakū oni n s̄teme, de ò té n t̄nno. Bee kū abireo n yenyī Sulemanu kú gbāna. ³ À kīnno sēse n̄no ū gbēno wàa aakō kū bas̄roo, akūs̄ à n̄no yīgisarideno vī do wàa do kū bas̄roo. Akū a n̄no pino a s̄te. ⁴ Kū zīkū ten gēn, a

naƙƙo tɔ̀ à tɛ̀ tãnanɔ̀, adi a swɛ̀ kpá Dikiri a Luda a mám-mam lán a de Dauda bàro. ⁵ À tɛ̀ Sidɔ̀denɔ̀ tãna Asatorei kú Amɔ̀nino tãna Mɔ̀lekio kú Luda zãaguo. ⁶ À yã kú Dikiri yeiro kɛ̀, adi tɛ́i kú nɛ̀sedoo lán a de Dauda bàro. ⁷ Akú à gɛ̀e à tãnagbagbaki bò sɛ́sɛ́ kú à kú Yurusalemu ifãboki kpa musu Mɔ̀abunɔ̀ tãna gina Kemɔ̀sine kú Amɔ̀nino tãna gina Mɔ̀lekio. ⁸ Len à kɛ̀ le a buri pãnde naƙƙo ń pínki, akú ò turaretiti kpàta ń tãnanɔ̀ ò sa òrma.

⁹ Akú Dikiri Isarailanɔ̀ Luda pɔ̀ fɛ̀ Sulemanui kú à kpe line a swɛ̀ kúa doroyã, zaakú Dikiri bò à súa yã gɛ̀n pla. ¹⁰ Bee kú Dikiri piɛ̀ àsun tɛ̀ tãnanɔ̀, adi yã kú Dikiri diɛ̀ pi maro. ¹¹ Akú Dikiri piɛ̀: Zaakú n kɛ̀ le, ńdi ze kú ma bàka kunna kúnwo yã kú ma ditennɛoro, mani kpata símma mà n zɔ̀blerinɔ̀ doke ká n gɛ̀ne ũ. ¹² Ama n de Dauda yã mani ke le n gɔ̀ɔaro, n nɛ̀n mani kenɛ̀. ¹³ Bee kú abireo mani kpata sífa pínkiro. Buri leu don mani tó n né piɛ̀ne ma zɔ̀bleri Dauda kú Yurusalemu kú ma sɛ̀ ma pɔ̀ ũo yã.

Sulemanu ibereɛ

¹⁴ Akú Dikiri tɔ̀ Edɔ̀mu gbɛ̀ Adada kú à de kíne ũ ibereɛ sɛ̀ kú Sulemanuo. ¹⁵ Gɔ̀ɔ kú Dauda ten zɛ̀ ká kú Edɔ̀munɔ̀ yã, a zɛ̀karinɔ̀ don'arede Yoabu gɛ̀e à Isarailanɔ̀ gɛ̀n vɛ̀, akú à Edɔ̀mu bùsu gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ dɛ̀de gwe ń pínki. ¹⁶ Akú kú a gbɛ̀nɔ̀ kú gwe ari mɔ̀ suddo ari ò gɛ̀e ò Edɔ̀mu bùsu gɔ̀gbɛ̀ pìnɔ̀ dɛ̀de ń pínki. ¹⁷ Kú Adada bàa sì, àten tá Misila kú a de iba kenɔ̀. Gɔ̀ɔ birea sɛ̀ Adada bi kefenname. ¹⁸ Ò bò Midia ò gɛ̀e Parani, akú ò Paranide kenɔ̀ sɛ̀ ò gɛ̀e kúnwo Misila kína Firi'auna kínaa. Firi'auna kpé kpàa kú pɔ̀bleo kú zɛ̀te. ¹⁹ Adada yã ká Firi'aunanɛ̀ manamana, akú à a nanɔ̀ Tapenɛsi dakúna kpàa nɔ̀ ũ. ²⁰ Akú Tapenɛsi dakúna pi né ò gɔ̀gbɛ̀ ũ, òdi piɛ̀ne Genuba, akú Tapenɛsi né pii gwà Firi'auna ɔ̀nn kú Firi'auna nɛ̀nɔ̀ lele. ²¹ Gɔ̀ɔ kú Adada kú Misila, à mà kú Dauda gá akú sɛ̀ a zɛ̀karinɔ̀ don'arede Yoabu gá dɔ̀. Akú à pi Firi'aunanɛ̀: ń ma gba zé mà tá ma bùsun. ²² Akú Firi'auna a là à pi: Bó mé àten kíam-ma ma kínaa, gbasá ń ye ò tá n bùsun? À wèa à pi: Póke ten kíamaro, ń ma gba zé dé!

²³ Akú Luda tɔ̀ dɔ̀ Eliada né Rezɔ̀ kú à bàa sì a dikiri Zoba kína Adadezanɛ̀ yã fùte Sulemanui. ²⁴ Kú Dauda Adadeza gbɛ̀nɔ̀ dɛ̀de, akú Rezɔ̀ gbɛ̀nɔ̀ kàkaraa ò kɛ̀ gbãnamɔ̀nnerinɔ̀ gã ũ, akú à gɛ̀ ń don'arede ũ. Ò gɛ̀e ò vùte Damasuku, akú à gwe sì. ²⁵ Rezɔ̀mɛ̀ Isarailanɔ̀ ibere ũ ari Sulemanu wɛ̀ndi lén, yãkete kú Adada fùte baasi. À kpata blè Siria bùsun, à gi Isarailanɔ̀ kái.

Yeroboamu bona Sulemanu kpe

²⁶ Nebati né Yeroboamu bi Sulemanu iba keme. Eflaimu burime, kú à bò Zerɛda, akú à bò Sulemanu kpe. A da bi gyaanɔ̀mɛ̀, a tɔ̀n Zerua. ²⁷ Lákú à kè nà à bò kína kpen dí. Sulemanu wèe kú òdi pi Milo tàta kú bùsuuo, akú à a de Dauda wɛ̀te bini bò à pèkere. ²⁸ Yeroboamu bi né gɔ̀gbɛ̀ laakarideme. Kú Sulemanu è kefenna pi kokari vɛ̀, akú à a diɛ̀ zɛ̀ gbãna kú Yusufu burinɔ̀ ten ke pi gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀ ũ. ²⁹ Gɔ̀ɔ bieran Yeroboamu

bò Yurusalemu, akú à dàkare kú annabi Ahia, Silo gbɛ̀o zén, à uta dufu dana. Ò kú sɛ̀n gwe ń pla. ³⁰ Akú Ahia a uta dufu pii gá à kɛ̀ à pàrapara leu kuri awɛ̀pla. ³¹ Akú à pi Yeroboamunɛ̀ à a paranaa pi séte mɛ̀n kuri, zaakú Dikiri Isarailanɔ̀ Luda pi: Mani Sulemanu bo kpatamme mà Isaraila buri leu kuri kpámma. ³² Mani buri leu do tóne ma zɔ̀bleri Dauda kú Yurusalemu kú ma sɛ̀ Isaraila buri sínda pínki wɛ̀tenɔ̀ téo yã. ³³ Mani kene le, kú à ma zukúna à gɛ̀e àten Sidɔ̀denɔ̀ tãna Asatore kú Mɔ̀abunɔ̀ tãna Kemɔ̀sio kú Amɔ̀nino tãna Mɔ̀lekio gbagba yã. Adi tɛ̀mairo, adi yã kú à manamene kero, adi ma dɔ̀ki gwaro, à ma dokayãnɔ̀ kúna lán a de Dauda bàro. ³⁴ Bee kú abireo mani kpata bo a ɔ̀ sãnsãno, zaakú ma gɛ̀nake ma a kɛ̀ kína ũ ari a wɛ̀ndi lémmɛ̀ ma zɔ̀bleri Dauda kú ma sɛ̀ yã, kú à ma yãditenanɔ̀ kúna akú sɛ̀ à ma dɔ̀ki gwà. ³⁵ A nɛ̀n mani kpata sí a ɔ̀ mà Isaraila buri leu kurinɔ̀ kpámma. ³⁶ Isaraila buri leu don mani tó a né piɛ̀ne, de ma zɔ̀bleri Dauda buri gɔ̀ kí blemene Yurusalemu gɔ̀ɔ sínda pínki, wɛ̀te kú ma sɛ̀ ma tɔ̀ gɔ̀ kúaa pii. ³⁷ Mɔ̀kɔ̀n sɛ̀, ma n se Isarailanɔ̀ kína ũ, de ò gɔ̀ kí ble pɔ̀ kú n pɔ̀ yeia pínki. ³⁸ Tó nten yã kú ma ditenne ke pínki, tó ń tɛ̀mai, nten yã kú à manamene ke, tó nten ma dɔ̀ki gwa akú sɛ̀ ń ma yãditenanɔ̀ kúna lán ma zɔ̀bleri Dauda bà, manigɔ̀ kú kúnwo, manigɔ̀ n burinɔ̀ ká Isaraila kpatan gɔ̀ɔ sínda pínki, lákú ma Dauda burinɔ̀ kàn nà. ³⁹ Mani Dauda burinɔ̀ era kpe yã kú ò kɛ̀ pi yã, ama adi ke gɔ̀ɔ sínda pínkinlo.

⁴⁰ Sulemanu zé wɛ̀te à Yeroboamu de, akú à fùte à bàa sì à tà Misila kína Sisaki kínaa, à gɔ̀ gwe ari Sulemanu gɛ̀e à gào. ⁴¹ Sulemanu yã kparanɔ̀ kú ɔ̀ndɔ̀yã kú à kènɔ̀ pínki kú Sulemanu yãnɔ̀ takadan. ⁴² Sulemanu kɛ̀ Isaraila buri sínda pínki kína ũ Yurusalemu wɛ̀ buplame. ⁴³ Kú à gá, ò a vɛ̀ a de Dauda wɛ̀ten, akú a né Reoboamu vùte a gɛ̀ne ũ.

Isarailanɔ̀ bona Reoboamu kpe

12 Reoboamu gɛ̀e Sekemu, zaakú gwen Isaraila buri sínda pínki gɛ̀en de ò a ká kína ũ. ² Kú Nebati né Yeroboamu a baaruu mà, akú à bò Misila à sù, zaakú gwen à kun zaa gɔ̀ɔ kú à bàa sì Sulemanunɛ̀. ³ Akú Isaraila kú ò kɔ̀ kàkara pìnɔ̀ a sisi, akú ò gɛ̀e ò yã ò lele kú Reoboamuo ò pi: ⁴ N de zɛ̀ gbãna dàwere pãsipãsi. Mɔ̀kɔ̀n sɛ̀, ń zɛ̀ gbãna pi kú aso tikisi kú à diwero lago, óni mi natenne. ⁵ Akú à wèrma à pi: À tá gɛ̀a ari gɔ̀ɔ aakɔ̀, gbasá à era à su. Akú ò tà.

⁶ Kína Reoboamu yã pii gbã gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀ kú ò de a de Sulemanu iba ũnɔ̀ne à pi: Yã kpaten a è à mana mà we gbɛ̀ píncaa? ⁷ Akú ò wèa ò pi: Tó n mii nàteɛ̀ne gbãra, akú n yã mana wèrma, onigɔ̀ de n zɔ̀blerinɔ̀ ũ gɔ̀ɔ sínda pínki. ⁸ Akú Reoboamu gi gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀ pìnɔ̀ lédammai, à gɛ̀e à yã pii gbã a iba kefenna kú ò né blè leelenɔ̀ne. ⁹ Á ń lá à pi: Gbɛ̀ kú ò pimenɛ̀ mà zɛ̀ gbãna kú ma de dàɛ̀ne lagoɛ̀ne pìnɔ̀, yã kpaten a è à mana ò sínláa? ¹⁰ Akú kefenna pìnɔ̀ wèa ò pi: Gbɛ̀ kú ò pinne n de aso tikisii diɛ̀ne ò lagoɛ̀ne pìnɔ̀, ń oɛ̀ne n ɔ̀nekpare gbígiri de n de pila. ¹¹ N de aso tikisii diɛ̀ne, mɔ̀kɔ̀n sɛ̀,

ĩni aso pì karañe. N de wé tãrma kũ flãaome, ama flã lèden ĩni wé tãořma.

¹² A gɔɔ aakɔde zĩ Yeroboamu kũ Isarailanɔ ɛra ò sù ò Reoboamu lè ñ pínki, lákũ à òñne nà à pì, ò era ò su gɔɔ aakɔ gbera. ¹³ Akũ kína gì gbě zɔkɔnɔ lédammai à yã wèrma pãšipãšĩ. ¹⁴ À tètè kefennanɔ lédammai à pì: Aso tikisin ma de diãre, makũ sɔ mani aso pì karaãre. Flãan ma de wé tãoáwa, makũ sɔ, flã lèden mani wé tãoáwa. ¹⁵ Akũ kína gì Isarailanɔ yã mai, za-akũ yã pii bò Dikiri kínaame, de yã kũ à ò Nebati né Yeroboamune annabi Ahia, Silo gbě gãi le à ke yãĩ.

¹⁶ Kũ Isarailanɔ è kína gì ñ yã mai, ò pine:

Ó bàka kú kũ Daudaoro,

ó lé kú Yesè né yãllo.

Isarailanɔ, á baadi tá a bea!

Dauda buri, ñ n zĩda be kũ!

Akũ Isarailanɔ tà ñ bea. ¹⁷ Isaraila kũ ò kú Yuda burino wète gũnnɔn Reoboamu gũ ñ kína ũ ado. ¹⁸ Kína Reoboamu a zɔzĩ gbě zɔkɔ Adoniramun zĩ Isarailanɔ, akũ ò a pàpa kũ gběeo ò a dè. Akũ kína Reoboamu fũte kũ wãnao à sɔ a sɔgo gũn à bàa sɔ à tà Yurusalemu. ¹⁹ Len Isarailanɔ gì Dauda burinɔ le ari kũ a gbãrao. ²⁰ Kũ Isarailanɔ mà ñ pínki kũ Yeroboamu sù, akũ ò a sɔsi kɔkakaranaa gũn, akũ ò a kà Isaraila burino kína ũ. Isaraila buri ke dí ze kũ Dauda burinɔ doru, tó adi ke Yuda burinɔ baasiro.

²¹ Kũ Reoboamu kà Yurusalemu, à Yudanɔ kàkara ñ pínki kũ Biliaminu burinɔ. Zĩkarii pinɔ gběnnɔn dũbu bakẽndome. Akũ òten gé zĩ ká kũ Isarailanɔ, de ò le ò Sulemanu né Reoboamu kpata síne ò kpáa dɔ. ²² Akũ Luda yã sù Luda gbě kũ òdi pi Semayaa à pì: ²³ Ñ ò Yudanɔ kína Sulemanu né Reoboamun kũ Yudanɔ ñ pínki kũ Biliaminu burinɔ kũ gbě kparanɔ, ²⁴ makũ Dikiri ma pì, àsun gé zĩ ká kũ á Isaraila dakenɔoro. Á baadi tá a bea, zaakũ yã kũ à kèe pii bò ma kínaame. Akũ ò yã kũ Dikiri òñne mà ò tà.

²⁵ Yeroboamu Sekemu kũ à kú Eflaimu gu kpiden bĩni bò, akũ à vùten. Zaa gwen à gèe à Penieli kèke à kàte. ²⁶ Akũ à laasun lè à pì: Oni Dauda buri era kpatamme fá! ²⁷ Tó Isarailanɔ ten gé sa o Dikiri ɔnn Yurusalemu, oni era ò ze kũ ñ dikiri Yudanɔ kína Reoboamunome, oni ma de ò ze kãao. ²⁸ Kũ kína yã pii gwà, akũ à wura zùsane pì mèn pla, akũ à pì gběnnɔne: Isarailanɔ, á gena Yurusalemu m̀ le. Á dikiri kũ ò á bôte Misilanɔn dí! ²⁹ Akũ à a do dite Beteli, a do sɔ ari Dã. ³⁰ Akũ yã pì gũñne durunna ũ, òdi gé donyĩ ke a done Beteli, a do sɔ ari Dã. ³¹ Yeroboamu kpé bò zùu pinɔne tãnagbagbakinɔ, akũ à gbě dite sa'orinɔ ũ, bee kũ gbě kũ ò de Levi buri ũronɔ. ³² Akũ à mɔ sɔraakɔde gɔɔ gẽrode dite dikpe ũ lán Yudanɔ pò bà se, akũ à sa ò tãnagbagbaki kũ à kú Beteli piia. Á sa ò zùsane kũ à pii pinɔ, akũ à sa'orinɔ dite gwe. ³³ Akũ à sa ò sa'oki kũ à kè Beteli piia mɔ sɔraakɔde gɔɔ gẽrode zĩ. Gɔɔ piin à dite a zĩda pɔyeinaaa dikpe ũ Isarailanɔne.

Luda gbě lékena Beteli sa'okine

13 Luda gběke bò Yudanɔ busun à sù Beteli lákũ Dikiri danè nà gɔɔ kũ Yeroboamu zena sa'oki

pii sare de a sa o. ² Akũ à lé kè sa'oki piine à pì: Sa'oki, sa'oki, Dikiri pì oni né i Dauda bea, oni tó kpáne Yosia. Akũ mé ani sa omma kũ tãnagbagbaki sa'ori kũ òten zĩ ke lanɔ, ani bisãsiri wánɔ kpátamma. ³ Gwe gũnɔ Luda gbě pì yã pì kena sèedaa òñne à pì: Sèeda kũ Dikiri òn dí. Sa'oki pì ni parakõre a túbu ni kóte.

⁴ Kũ kína Yeroboamu lé kũ Luda gbě pii kè Beteli sa'oki piine mà, akũ à ɔ d̀a zaa sa'okia gwe à pì: Á a kũ! Akũ ɔ kũ à d̀aa pii gbãgbã, ani fĩ à kòko doru. ⁵ Akũ sa'oki pii parakõre a túbu kòte lákũ Dikiri dà Luda gbě piine à ò nà. ⁶ Akũ kína pì Luda gbě piine: Ñ kúte kemene Dikiri n Ludane. Ñ wé keamene de ma ɔ le à su a gbèn. Akũ Luda gbě pì kúte kè Dikirine, akũ a ɔ sù a gbèn lán yã bà. ⁷ Akũ kína pì Luda gbě piine: Ñ m̀ ò gé ma bea ò pò ble mà gba kenne. ⁸ Akũ à pì kína piine: Bee tó n n aruzeke kpado kpama, mani gé kũnworo. Mani pò ble ke mà í mi gu dínlo, ⁹ zaakũ Dikiri pìmene màsun pò ble laro, màsun í mi laro, akũsɔ màsun era kũ zé kũ ma suooro. ¹⁰ Akũ à zé pãnde sè, adi zé kũ à sùo Beteli sé doru.

¹¹ Annabi zĩ ke kú Beteli gwe. Kũ a nénnɔ sù, ò yã kũ Luda gbě pii kè gwe zĩ birea bàba ñ denè kũ yã kũ à ò kinaneeo pínki. ¹² Akũ ñ de ñ lá à pì: Zé kpaten à sèe? Akũ a nénnɔ zé kũ Luda gbě kũ à bò Yudanɔ busun pii sèe òne. ¹³ Akũ à pìñne: À gàari yĩmene zaakine. Akũ ò yĩne ò a dì a kpè. ¹⁴ Kũ à pète Luda gbě pii, akũ à a lè vutena gbiri lí gbáru. Akũ à a là à pì: Luda gbě kũ à bò Yudanɔ busunne n ũ yá? À wèa à pì: Makũme! ¹⁵ Akũ annabi zĩ pii pine: Ñ m̀ ò gé ma bea, ñ pò ble. ¹⁶ À wèa à pì: Mani fĩ mà era mà tá kũnworo. Mani fĩ mà pò ble ke mà í mi kũnworo gu dínlo, ¹⁷ zaakũ Dikiri pìmene màsun pò ble ke mà í mi laro, akũsɔ màsun tá kũ zé kũ ma suooro. ¹⁸ Akũ annabi zĩ pii pine: Annabiin ma ũ lán n bà. Malaika ke mé à Dikiri yã òmene à pì mà pètenyĩ mà su kũnworo ma bea, de ñ pò ble ñ í mi. Ama éken annabii pì ten to. ¹⁹ Akũ Luda gbě pii era kãao, à pò blè a bea à í m̀. ²⁰ Gɔɔ kũ ò vutena pòblei, Dikiri yã sù annabi zĩ kũ à sù kãaoo piia, ²¹ akũ à wiki lè Luda gbě kũ à bò Yudanɔ busun piia à pì: Dikiri n Luda pì, lákũ n gi a yã mai nà, ñdi yã kũ à òñne maro, ²² n era n su n pò blè n í m̀ gu kũ à òñne ñsun pò blenlo ñsun í minlo pii, oni n ví kũ n dizinɔoro. ²³ A pòblena kũ a íminaaoo gbera, annabi kũ à sù kãao pii gàarii yĩne zaakia. ²⁴ Kũ à dà zén, akũ à kpàkũ kũ músuu, akũ músuu pì a dè. A gèe gũ ditena zén, akũ zaaki kũ músuu gũ zena a gèe pii. ²⁵ Kũ gbě kũ òten gètenɔ a gèe è wutena zén gwe kũ músu kũ à zena a sareo, akũ ò gèe ò a baaruu kpà wète kũ annabi zĩ pì kún. ²⁶ Kũ annabi kũ à sù kãaoo pì a baaruu mà, à pì: Luda gbě kũ à gì Dikiri yã main gwe. Akũ Dikiri a kpà músuu, à a è'e à dè lákũ Dikiri òne nà. ²⁷ Akũ à pì a nénnɔne: À gàari yĩmene zaakine. Akũ ò yĩne. ²⁸ À dà zén, akũ à gèe à a gèe lè wutena, zaaki kũ músuu ze. Músuu pì dí gèe pì sóro akũsɔ adi zaaki pì é'ero. ²⁹ Akũ annabii pii Luda gbě pii gèe sè à dì zaaki musu à sùo a be wèten, de à gèe ɔɔ d̀ à a ví. ³⁰ Akũ à a ví a zĩda mirawee, à ɔɔ d̀ à pì: Waiyoo ma gbě! ³¹ Kũ à a ví à làka, à pì a nénnɔne: Tó ma ga, à ma ví mirawee kũ ma Luda gbě pii vìn à ó gè kpákũsũ. ³² Zaakũ yã kũ

Dikiri dàne à ò Beteli sa'oki musu kù tãnakpe kù ò kù Samaria bùsu wête tãnagbagbakianɔ ni ke yãpura.

³³ Bee kù abireo Yeroboamu dí kpe li a yãvãnikenaanero, à era à Isaraila buri sînda pínki dite tãnagbagbaki sa'orinɔ ù dɔ. Gbê kù ò ye ò gɔ tãnagbagbaki sa'orinɔ ùn à ñ ké a ù. ³⁴ Durunna kù à tò ò Yeroboamu burinɔ dúgu z̄ ò làka andunia gũnn gwe.

Annabi Ahia yã kù ani Yeroboamu le onaa

14 Gɔɔ birea gyã Yeroboamu négɔgbê Abia kù. ² Akù Yeroboamu pì a nanɔne: Ñ fute ñ n z̄ida lite, de òsun n d̄s ma nɔ ùro, ñ gé Silo. Annabi Ahia kù gwe. Àkù mé à pìmenɛ maniḡ de Isarailanɔ kína ù. ³ Ñ burodi sé mèn kuri kù kàranɔ kù zó tũruuo, ñ géonɛ. Ani yã kù ani né pì le onne. ⁴ Akù Yeroboamu nanɔ kè le, à fute à gèe Silo à gè Ahia bea. Ahia wé dí gu e doro, zaakù à z̄i kù a wé ḡ d̄adã. ⁵ Dikiri ḡnake à ò Ahiane kù Yeroboamu nanɔ né ten gyã ke, akù àten su à yã gbekamma. Ñ onɛ lán dí bà lán dí bà, zaakù tó à sù, ani a z̄ida litenne gbê pãnde ùmɛ.

⁶ Kù Ahia a gèse k̄inii mà, àten gè kpén, à pì: Ñ gè Yeroboamu nanɔ! B̄yãin n n z̄ida lite lee? Yã p̄s̄in Luda pì mà onne. ⁷ Ñ gé ñ ò Yeroboamunɛ, Dikiri Isarailanɔ Luda pì, akãame a n se n gbẽnɔ té, a n ke a gbê Isarailanɔ don'arede ù. ⁸ A kpataa bò Dauda burinɔ z̄i, akù a n kan, ama ñ de lán a z̄òbleri Dauda bàro, kù à a yãdite-nanɔ kùna, à téi kù nèsedoo à yã kù á yeii kè. ⁹ N yã vãni kè de gbê kù ò dònne arenɔla, n ge n tãnanɔ kè n z̄idane, m̄ kù n kàsanɔ, akù n kpe liare, n a pɔ f̄è. ¹⁰ Abire yãin áni ásarú z̄i n burinɔ, áni n ḡgbẽnɔ kakate Isarailanɔ gũn z̄onɔ kù z̄idadenɔ ñ pínki, áni té na n bea, lákù òdi té na z̄ùgb̄ɔa nà ari à té kù à láka pínki. ¹¹ Gbẽdanɔ ni n buri kù oni gaga w̄etenɔ só, bãnɔ ni n gbê kù oni gaga s̄ennɔ ble. Dikiri mé à ò le. ¹² M̄k̄ɔn s̄i nɔgbê, ñ fute ñ tá be. Tó n gèsee p̄ete w̄ete gũn ḡnɔ, né pì ni ga. ¹³ Isarailanɔ ni a gè z̄ɔ dɔ ò a ví. Yeroboamu burinɔ té ñ pínki, àpiin oni ví ado, zaakù àkùme ado Dikiri Isarailanɔ Luda yã mana lèa Yeroboamu onn. ¹⁴ Dikiri ni kína pãnde dite a gbê Isarailanɔne. Àkù mé ani Yeroboamu burinɔ dede. Gbãra dí! B̄ɔɔ? Leme, tera dí! ¹⁵ Dikiri ni gò t̄ Isarailanɔ, oni ḡ lán leba kù àten ȳgã í gũn bà. Ani Isarailanɔ b̄ote bùsu mana kù à kpà ñ dizinɔa dín à ñ f̄ãk̄ɔa Yuflati bara dire, kù ò Asatore lí p̄etepete ò Dikiri pɔ f̄èone yã. ¹⁶ Ani Isarailanɔ kpám̄ma durunna kù Yeroboamu kè à Isarailanɔ dà a kenan yã.

¹⁷ Akù Yeroboamu nanɔ fute àten tá. Kù à kà Tiza, kù à gèsee zè kpélelela ḡnɔ, akù négɔgbê p̄ii gà. ¹⁸ Ò a v̄i, akù Isarailanɔ z̄ɔ d̄ ñ pínki lákù Dikiri ò a z̄òbleri annabi Ahia ḡai nà. ¹⁹ Yeroboamu yã kparanɔ kù Isarailanɔ kinanɔ ḡyãk̄ena takadan, z̄i kù à kànɔ kù a kík̄eyãnɔ pínki. ²⁰ Yeroboamu kí blè w̄è baro aw̄eplame. Kù à gà, akù a né Nadabu vùte a ḡene ù.

Yudanɔ kína Reoboamu

²¹ Sulemanu né Reoboamunɛ Yudanɔ kína ù. À kí blè a w̄è bupla aw̄eododem̄me, akù à kí blè Yurusalemu w̄è

ḡero aw̄eep̄la, w̄ete kù Dikiri sè Isaraila buri sînda pínki w̄etenɔ té de a tó ḡ kúa. A da tón Naama, Am̄oni burime. ²² Yudanɔ yã kù Dikiri yeiro kè, ò a pɔ f̄ène de ñ dizinɔla ñ pínki ñ durunna kù ò kè yã. ²³ Ò tãnagbagbakinɔ bò ñ z̄idane s̄is̄i lei sînda pínki musu kù lí z̄k̄ s̄inda pínki gbáruo, ò gbènɔ kù línɔ p̄etepeten. ²⁴ Bee se tãnagbagbaki karuanɔn kù Isarailanɔ bùsun ḡg-b̄enɔ kù nɔgb̄enɔ. Leme Isarailanɔ buri kù Dikiri p̄em̄mañnenɔ dà v̄aninɔ s̄ete le pínki.

²⁵ Kína Reoboamu kíblena w̄è s̄ɔɔrode gũnn Misila kína Sisaki sù à lète Yurusalemu. ²⁶ À Dikiri on aruzekenɔ kù k̄inabe p̄nɔ nàk̄ɔa à wura s̄egbako kù Sulemanu pinɔ s̄ete pínki. ²⁷ Akù kína Reoboamu s̄egbako pinɔ ḡene pì kù m̄ogot̄e à nà a be dogari don'aredenɔne ñ z̄i a be kpélelela. ²⁸ Tó kína ten gé Dikiri onn, dogarii pinɔ diḡ s̄egbako pinɔ kùna. Tó ò era ò sù, òdi era ò káte ñ kpén.

²⁹ Reoboamu yã kparanɔ kù yã kù à kènɔ pínki kù Yudanɔ kinanɔ ḡyãk̄ena takadan. ³⁰ Reoboamu kù Yeroboamuo diḡ z̄i ká kù k̄o gɔɔ sînda pínki. ³¹ Kù Reoboamu gà, ò a mira kpàk̄us̄u kù a dizinɔ Dauda w̄eten. A da tón Naama, Am̄oni burime. Akù a né Abia vùte a ḡene ù.

Yudanɔ kína Abia

15 Nebati né Yeroboamu kíblena w̄è baro plansaride gũnn Abia ḡ Yudanɔ kína ù ² à kí blè Yurusalemu w̄è aak̄me. A da tón Maaka, Abusalomu burime. ³ À durunna kù a de kènɔ kè pínki, adi a z̄i da kpá Dikiri a Ludaa lán a dizi Dauda bàro. ⁴ Ama Dauda yãin Dikiri a Luda tò a buri kí blè Yurusalemu, à a buri p̄ii dite a ḡene ù à tò Yurusalemu gbãna lè. ⁵ Zaakù Dauda yã kù Dikiri yeii kè, adi gí yã kù Dikiri ditene mairo ari a w̄endi lén, tó adi ke yã kù à kè Iti buri Uriane baasiro.

⁶ Abia kù Yeroboamuo diḡ z̄i ká kù k̄o ari Abia w̄endi lén. ⁷ Abia yã kparanɔ kù yã kù à kènɔ pínki kù Yudanɔ kinanɔ ḡyãk̄ena takadan. ⁸ Kù à gà, ò a v̄i Dauda w̄eten, akù a né Asa vùte a ḡene ù.

Yudanɔ kína Asa

⁹ Isarailanɔ kína Yeroboamu kíblena w̄è barode gũnn Asa ḡ Yudanɔ kína ù, ¹⁰ akù à kí blè Yurusalemu w̄è bupla aw̄eodo. A dai tón Maaka, Abusalomu burime. ¹¹ Kína Asa yã kù Dikiri yeii kè lán a dizi Dauda bà. ¹² À p̄e tãnagbagbaki karuanɔa a bùsun, akù à tãna kù a dizinɔ kènɔ k̄ete pínki. ¹³ Bee se à a dai Maaka bò kpatan, kù à Asatore lí ginaa p̄ete yã. Kína Asa lí p̄ii z̄ ò à té nàa Kidironu guvuten. ¹⁴ À a z̄ida kpà Dikiri ari a w̄endi lén, ama adi tãnagbagbaki kù ò bònɔ gbororo. ¹⁵ À wura kù andurufuuo kù p̄ pãnde kù akãa kù a deo dite Dikiri p̄ ùnɔ s̄ete à kàte Dikiri onn.

¹⁶ Asa kù Isarailanɔ kína Baasao diḡ z̄i ká kù k̄o ari ñ kíblena lén. ¹⁷ Baasa mé à gèe à lète Yudanɔ bùsuua, akù àten b̄ni bo à lika Ramai, de gbêke sún bo ke à ḡe Yudanɔ kína Asa bùsunlo yã. ¹⁸ Akù Asa andurufu kù wura kù à ḡ Dikiri on laasinɔ s̄ete kù p̄ kù ò kù a be

laasinƆ, à nà a ìbanƆne n̄ d̄í, akū à n̄ z̄í Damasuku, Siria b̄usu kína Benadada, Tabirim̄o né, Eziš daikore k̄inaa à p̄i: ¹⁹ Ò lédok̄Ɔn̄ ke lákū ma de k̄u n̄ deo k̄e nà yā. A andurufu k̄u wuraaon d̄í. Ñ lédok̄Ɔn̄ k̄u n̄ v̄í k̄u IsarailanƆ kína Baasao gboro, de à gomala k̄u a z̄ikarinƆ. ²⁰ Akū Benadada lédok̄Ɔn̄ k̄e k̄u Asao à a z̄ikarinƆ gbàre ò ḡeè ò lète Isaraila w̄etenƆa. Ò Iyon s̄i k̄u Dāo k̄u Abeli Betemakao k̄u Genesareti guo k̄u Nafatali burinƆ guo d̄o p̄inki. ²¹ Kū Baasa a baaruu mà, akū à b̄inibona Ramaii tò à tà Tiza. ²² Akū kína Asa kpàkpa a k̄e Yu-danƆne n̄ p̄inki, adi gb̄eke t̄ē boro à p̄i, ò Rama gb̄enƆ k̄u lí k̄u Baasa ten b̄ini boonƆ s̄ete. Akū à b̄ini b̄oò à lika Geba k̄u à k̄u Biliaminu burinƆ gui k̄u Mizipao. ²³ Kína Asa yā kparanƆn̄ kú YudanƆ kinanƆ ḡiyākena takadan, a n̄éḡgb̄ekeyānƆ k̄u yā k̄u à k̄enƆ p̄inki k̄u w̄ete b̄ini k̄u à b̄onƆ. Kū à z̄í k̄u, gyā a k̄u a gbálanƆa. ²⁴ Kū à ḡà, ò a mira kpàkūsū k̄u a dizinƆ a dizi Dauda w̄eten, akū a né Yosafata v̄ute a ḡene ū.

IsarailanƆ kína Nadabu

²⁵ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e plade ḡunn Yeroboamu né Nadabu k̄e IsarailanƆ kína ū à k̄i bl̄e w̄e plame. ²⁶ À yā k̄u Dikiri yeiro k̄e à z̄e k̄u yā k̄u a de k̄e à IsarailanƆ dà durunna ḡunwo. ²⁷ Ahia né Baasa, Isaka buri lé kpàkūsūi ḡoƆ k̄u àkū k̄u IsarailanƆ ten lika Filisitini w̄ete Gibet̄i, akū à a d̄e gwe. ²⁸ À a d̄e YudanƆ kína Asa kíblena w̄e aak̄de ḡumme, akū à v̄ute a ḡene ū. ²⁹ Kū à nà kíblena a, akū à Yeroboamu burinƆ d̄ede n̄ p̄inki, adi n̄ gb̄eke t̄oro, à n̄ kákate lán Dikiri ò a z̄òbleri Ahia, Silo gb̄e ḡai nà. ³⁰ Yā p̄ii k̄e le durunna k̄u Yeroboamu k̄e yāi, k̄u à IsarailanƆ dà a kenan à Dikiri IsarailanƆ Luda p̄o f̄eone. ³¹ Nadabu yā kparanƆ k̄u yā k̄u à k̄enƆ p̄inki kú IsarailanƆ kinanƆ ḡiyākenanƆ takadan. ³² Kína Asa k̄u IsarailanƆ kína Baasao z̄i k̄u k̄o ari n̄ kíblena lémme.

IsarailanƆ kína Baasa

³³ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e aak̄de ḡunn Ahia né Baasa k̄e IsarailanƆ kína ū. À k̄i bl̄e Tiza w̄e baro aw̄esi-ik̄. ³⁴ À yā k̄u Dikiri yeiro k̄e à z̄e k̄u Yeroboamu yākenaao k̄u durunna k̄u à IsarailanƆ dà a kenanwo.

16 Dikiri yā s̄u Anani né Yehua, akū à yā ò Baasan̄ à p̄i: ² Ma n̄ bo b̄usutitin, ma n̄ ke ma gb̄e IsarailanƆ don'arede ū, akū n̄ ze k̄u Yeroboamu yākenaao n̄ ma gb̄e IsarailanƆ dà durunnakenan, akū n̄ durunna p̄inƆ ma p̄o f̄e. ³ M̄ok̄Ɔn̄ k̄u n̄ burinƆ, mani á dúgu z̄me s̄a. Mani ke n̄ on̄ne lákū ma k̄e Nebati né Yeroboamu on̄ne nà. ⁴ Gb̄ed̄anƆ ni n̄ gb̄e k̄u oni gaga w̄ete ḡunn̄o só, b̄anƆ ni n̄ gb̄e k̄u oni gaga s̄enn̄o ble. ⁵ Baasa yā kparanƆ, yā k̄u à k̄enƆ k̄u a n̄éḡgb̄ekeyānƆn̄ kú IsarailanƆ kinanƆ ḡiyākenanƆ takadan. ⁶ Kū Baasa ḡà, ò a v̄í Tiza, akū a né Ela v̄ute a ḡene ū.

⁷ Dikiri yā p̄ii ò Baasan̄ k̄u a burinƆ annabi Yehu, Anani né ḡai, yā v̄ani k̄u à k̄e à Dikiri p̄o f̄eone lákū Yeroboamu burinƆ k̄e nà yāi k̄u Yeroboamu buri k̄u à n̄ kakatenƆ yāo d̄o.

IsarailanƆ kína Ela

⁸ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e baraasƆro aw̄eedode ḡunn Baasa né Ela k̄e IsarailanƆ kína ū à v̄ute Tiza w̄e pla. ⁹ A ìbanƆ do Zimirime a s̄ḡonƆ kpado gb̄e z̄k̄š ū, akū à lé kpàkūsūi k̄u n̄wo. ḠoƆ k̄u í Ela k̄u a begwari Aza kp̄en zaa Tiza, ¹⁰ akū Zimiri ḡe à a d̄e Asa kíblena w̄e baraasƆro aw̄eplade ḡun, akū à v̄ute a ḡene ū. ¹¹ Kū à k̄i bl̄e ḡonƆ, akū à Baasa burinƆ d̄ede n̄ p̄inki, adi ḡōgb̄e ke t̄o a danenƆ ke a gb̄ennanƆ t̄ero. ¹² À Baasa buri p̄inƆ kákate n̄ p̄inki, lákū Dikiri ò annabi Yehu ḡai nà. ¹³ Baasa k̄u a né Elao Dikiri IsarailanƆ Luda p̄o f̄ene durunna k̄u ò k̄e t̄ana p̄āp̄anƆ yā musu, akū d̄o ò IsarailanƆ dà a kenan yāi. ¹⁴ Ela yā kparanƆ k̄u yā k̄u à k̄enƆ p̄inki kú IsarailanƆ kinanƆ ḡiyākena takadan.

IsarailanƆ kína Zimiri

¹⁵ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e baraasƆro aw̄eplade ḡunn Zimiri k̄i bl̄e Tiza ḡoƆ suppl̄a. ḠoƆ b̄irea Isaraila z̄ikarinƆ b̄ura kú Filisitini w̄ete Gibet̄i sar̄e. ¹⁶ Kū z̄ikarii p̄inƆ mà Zimiri lé kpàkūsū k̄u gb̄enƆ k̄inai à a d̄e, akū ò n̄ don'arede Ɔmiri k̄e IsarailanƆ kína ū n̄ b̄uran gwe ḡonƆ. ¹⁷ Akū Ɔmiri k̄u Isaraila z̄ikarinƆ f̄ute Gibet̄i ò ḡeè ò lika Tizai. ¹⁸ Kū Zimiri è ò a w̄ete siawa, akū à didi à ḡe a be kp̄edidik̄ana musu ḡun à té n̄a, akū à té k̄u à ḡà ¹⁹ durunna k̄u à k̄e yāi. À yā k̄u Dikiri yeiro k̄e à z̄e k̄u Yeroboamu yākenaao. À durunna k̄e, akū d̄o à IsarailanƆ dà a kenan. ²⁰ Zimiri yā kparanƆ k̄u lé k̄u à kpàkūsū k̄u n̄wo Elaiio kú IsarailanƆ kinanƆ ḡiyākena takadan.

IsarailanƆ kína Ɔmiri

²¹ IsarailanƆ kp̄ate leu pla. N̄ kpadonƆ ye ò Ginati né Tibini ká kína ū, n̄ kpadonƆ s̄š, Ɔmiri. ²² Kū gb̄e k̄u ò z̄e k̄u ƆmirionƆ gb̄ana de gb̄e k̄u ò z̄e k̄u Ginati né Tibin-ionƆla, akū ò Tibini d̄e, Ɔmiri k̄i bl̄e. ²³ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e baraakuri aw̄eedode ḡunn Ɔmiri k̄e IsarailanƆ kína ū, à k̄i bl̄e w̄e kuri aw̄epla. À k̄e Tiza w̄e suddo, ²⁴ akū à Samaria s̄is̄i l̄u Semaa k̄u andurufuuo kiloo baaak̄ akuri, akū à w̄ete k̄ate a t̄o kp̄ane Samaria k̄u Sema mé à s̄is̄i p̄i v̄í yā yāi. ²⁵ Ɔmiri yā k̄u Dikiri yeiro k̄e à durunna k̄e de gb̄e k̄u ò d̄one arenƆ p̄ola n̄ p̄inki. ²⁶ À z̄e k̄u Nebati né Yeroboamu yākenaao p̄inki. À Dikiri IsarailanƆ Luda p̄o f̄ene k̄u durunna k̄u à k̄e t̄ana p̄āp̄anƆ yā musuo à IsarailanƆ dà a kenan d̄o. ²⁷ Ɔmiri yā kparanƆ k̄u yā k̄u à k̄enƆ k̄u a n̄éḡgb̄ekeyānƆn̄ kú IsarailanƆ kinanƆ ḡiyākena takadan. ²⁸ Kū à ḡà, ò a v̄í Samaria, akū a né Ahabu v̄ute a ḡene ū.

IsarailanƆ kína Ahabu

²⁹ YudanƆ kína Asa kíblena w̄e bupla plansaride ḡunn Ɔmiri né Ahabu k̄e IsarailanƆ kína ū à k̄i bl̄e Samaria w̄e baro aw̄eplame. ³⁰ À yā k̄u Dikiri yeiro k̄e de gb̄e k̄u ò d̄one arenƆ p̄ola n̄ p̄inki. ³¹ A z̄ena k̄u Nebati né Yeroboamu durunnakenaao dí ken̄e yāke ūro,

akū à Sidḏdeno kína Etabaali nénogbē Yezebeli sè nɔ ũ, akū à nà Baali tǎnagbagbanaaa, àdigḏ kútenɛ. ³² À kpé bò Baaline Samaria, akū à a gbagbaki pète kpé pii gūn. ³³ À Asera lí pèten dɔ à èra à Dikiri Isarailano Luda pɔ fēne de Isarailano kína kū ò dōne arenɔ pòla n pínki.

³⁴ Ahabu gɔɔan Beteli gbē Iyeli Yeriko kèkè à kàtɛ. Kū à a bīni ē pète, akū a daudu Abiramu gà. Kū à a zé gbàno pète, akū a né kpède Segubu gà lákū Dikiri ò Nuni né Yɔsua gāi nà.

Kāakāannano annabi Iliasu gwanaa

17 Tisibe gbē Iliasu bò a bea Giliada būsun à gèè à Ahabu lè à pì: Kū Dikiri Isarailano Luda kū maten doi kunnao, zaa wēnla plí ni kpáro, legū ni maro, séde gɔɔ kū ma ò baasiro.

² Akū Dikiri yā sù Iliasua à pì: ³ N fute n gé ifāboki kpa, n ute Keriti swaween Yoda bara dire kpa. ⁴ Ìnigḏ swa pì í mi. Ma dīte kāakāannano ògḏ n gwa gwe. ⁵ Akū à gèè à kè lákū Dikiri òare nà, à vùte Keriti swaween Yoda bara dire kpa. ⁶ Kāakāannano digḏ sune kū burodii kū nòbɔɔo kɔnko kū ɔkɔsio, akū àdigḏ swa pì í mi.

Zarefa gyaano Iliasu gwanaa

⁷ Gɔɔ pla gbera swa pì í bàba kū legū dí ma būsuu pinlo yāi. ⁸ Akū Dikiri yā sù à pì: ⁹ N fute n gé Zarefa Sidḏ būsun, ògḏ kú gwe. Ma gyaano ke dīte àgḏ n gwa gwe. ¹⁰ Akū à fùte àten gé Zarefa. Kū à kà wēte pii sare, à gyaano ke lè, àten yàka wɛ gwe. Akū Iliasu lé zù gyaano pii à pì: N gé n sumene kú ío, bee fīti, mà mi. ¹¹ Kū àten gé tɔ, Iliasu èra à lé zù à pì: N sumene kú burodi kusuo dɔ. ¹² Akū nɔgbē pii pīne: Kū Dikiri n Luda kunnao, bee burodi má vīro, séde wísiti okū do kú à gḏ gbaka gūn kú nísio fīti tūruu gūn baasiro. A yàkaan maten wɛ la, de mà tá be mà pòble keo, ò ble kú ma néo ògḏ ga dā. ¹³ Akū Iliasu pīne: Nsun tó vīna n kūro. N gé n ke lákū n ò nà, ama n burodi keo fīti n suomenɛ gīa, gbasa n n pɔ ke kú n néo. ¹⁴ Zaakū Dikiri Isarailano Luda pì, wísiti ni láka gbaka pii gūnlo, akūsḏ nísi ni láka tūruu pii gūnlo ari gɔɔ kú ani tó legū ma būsuu pìn. ¹⁵ Gyaano pii gèè à kè lákū Iliasu òare nà, akū pòble mǎmǎma ari gɔɔ ũgbangba, àpii kú a bedeno kú Iliasuo. ¹⁶ Wísiti dí láka gbaka pinlo, akūsḏ nísi dí láka tūruu pinlo, lákū Dikiri ò Iliasu gāi nà.

¹⁷ Abire gbera nɔgbē bede pì né ten gyā ke. Kū gyā gbāna kpà manamana, akū a wēndii bò. ¹⁸ Akū nɔgbē pii pì Iliasune: Luda gbē, bɔ mé à ó ká kú n su ma kínaaa? N su ma durunna dɔ Ludagu de à ma né de yāin yá? ¹⁹ Akū Iliasu pīne: N n né pì kpáma. Akū à né pii sɔ nɔgbē pì ɔ à didi kāao kpé musu gu kú à kipan. À a wùte a gádoa gwe, ²⁰ akū à ɔɔ dɔ Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, mǎkḏn mé n tò gyaano kú ma kipa a bea né gà n pɔsira kpà yá? ²¹ Akū à wùte à a zīda pòro nógḏgbē pila gēn aakḏ à ɔɔ dɔ Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, n tó a wēndi era à su a mèe gūn. ²² Dikiri Iliasu ɔɔ dɔ mà, akū wēndii era à sù né piia à fùte. ²³ Kū Iliasu nógḏgbē pii sè à kipa kāao, à gē kāao kpén, akū à a kpà a daa à

pì: N gwa, n né pii wēndii sù! ²⁴ Akū nɔgbē pii pì Iliasune: Má dḏ sà kú Luda gbēme n ũ. Dikiri yā kú à bò n lén bi yāpurame.

Iliasu kú Obadio

18 À gɔɔ pla kè, akū Dikiri yā sù Iliasua legū-manasari wē aakḏde gūn à pì: N gé n n zīda mɔ Ahabune, mani tó legū ma a būsun. ² Akū Iliasu fùte àten gé a zīda mɔ Ahabune.

Kū nàa kè gbāna Samaria, ³ akū Ahabu a begwari Obadia sisi. Obadia pì sḏ à Dikiri vīna vī manamana. ⁴ Gɔɔ kú Yezebeli ten Dikiri annabino dede yā, akū Obadia n gbē keno sète gbēno basɔɔro à n úte gbèweeno gūn gbēno bupla akurikuri, akū à n gwá kú pòbleo kú ío. ⁵ Akū Ahabu pì Obadianɛ: Ò dodo gunci ò gé ísēbokino kú swaweenno pínki. Òdigḏ dḏro ke óni sè le ò kpá ó sḏnɔ kú ó baragbāsḏnɔ. ⁶ Akū ò gu kpàate, n baadi a zé sè. ⁷ Kū Obadia tena, akū ò kpàkū kú Iliasuo. À a dḏ, akū à wùte a nèsele kutena à pì: Ma dikiri Iliasu, mǎkḏmmen gwe yá? ⁸ Iliasu wèa à pì: Makūme! N gé o n dikiriine má kú la. ⁹ Akū Obadia pì: Bɔ taarin ma kè, kú nten makū n zòbleri na Ahabune a ɔ à ma dɛɛ? ¹⁰ Ma sɔ kú Dikiri n Ludao buri ke būsuo ke kun kú ma dikiri gì gbēno zīmma ò n wetenyīro. Tó ò pì n kú gwero, àdi tó ò la dame. ¹¹ Akū nten omene dɔ mà gé mà o ma dikiri Ahabune kú n kú la yá? ¹² Tó ma da zén, manigḏ dḏ gu kú Dikiri Nini ni n sé à tá kúnworo. Tó ma ge ma ò Ahabune, tó à sù adi n ero, ani ma demɛ. Makū n zòbleri sḏ má Dikiri vīna vī zaa ma kefenakegɔɔra. ¹³ Ma dikiri Iliasu, kú Yezebeli ten Dikiri annabino dede, n di yā kú ma kè maroo? Makū mé ma n gbēkeno sète gbēno basɔɔro, ma n úte gbèweeno gūn gbēno bupla akurikuri, ma n gwá kú pòbleo kú ío. ¹⁴ Akū n pīmene dɔ mà gé mà o ma dikiri Ahabune n kú la yá? Ani ma demɛ. ¹⁵ Akū Iliasu pì: Ma sɔ kú Dikiri Zīkaride kú maten doiio, mani ma zīda mɔne gbāra sà.

Iliasu kú Baali tǎnagbagbarino Kaameli kpi musu

¹⁶ Akū Obadia gèè à dà Ahabule à yā pii òne, akū Ahabu gèè da Iliasule. ¹⁷ Kū Ahabu Iliasu è, à pīne: Isarailano būsuderi, mǎkḏmmen gwe yá? ¹⁸ Akū Iliasu pì: Adi ke makū mé ma Isarailano būsuo dèro, mǎkḏn kú n de bedeno ákḏn mé a dè, zaakū a pā kpà Dikiri yādite-nanɔ a tɛ Baalii. ¹⁹ N Isarailano sisi n pínki, ò dakare Kaameli kpi musu lɛɛɛ kú Baali tǎnagbagbari gbēno wàa pla kú bupla akurio kú Asera tǎnade gbēno wàa pla kú òdi pò ble kú Yezebelionɔ.

²⁰ Ahabu Isarailano sisi n pínki, akū à tǎnade pino kàkara Kaameli kpi musu. ²¹ Akū Iliasu nà gbēno à n lá à pì: Á laasun nigḏ kpaatena ari bɔremɛɛ? Tó Dikiri bi Ludame, à téi. Tó Baalime sḏ, à téi. Odi yāke wearo, ²² akū Iliasu pīne: Dikiri annabino té makū mé ma gḏ mado. Baali tǎnagbagbarino sḏ, gbēno wàa pla kú bupla akuriome. ²³ À zūsano kpáwá mèn pla, tǎnade pino à mèn do sé ò zḏzḏkḏre ò ká yàkala, òsun té naaro. Makū se mani a do keke mà ká yàkala, mani té naa sero. ²⁴ Mǎkḏn sḏ ò Baali sisi, makū sḏ mani Dikiri sisi.

Ŋ gbě kũ à mà, akũ à sù kũ téo, àkũme Luda ũ. Akũ gbě sında pínki pi: Yã maname! ²⁵ Akũ Iliasu pi tãnade pĩnɔne: À zùsa mèn do sé à keke káaku, zaakũ ákɔno mé á dasi. À á tãna sísi, ama àsun té naaro. ²⁶ Akũ ò zùsa kũ ò kpàrma si ò kèke, akũ òten Baali sísi zaa kɔnko ari ifãntě gèe káo midangura. Òten ũ wã, òten li-ka sa'oki kũ ò bòoi, òten pi: Baali, ñ yã mawá! Bee kũ abireo odi yãke maro, adi yã marĩmaro. ²⁷ Kũ ifãntě kà midangura, akũ Iliasu teni ñ lalandi ke à pi: À wiki lé gbãna à kara, àkũme dikiri ũroo? Ke a laasun tà kpadome. Ke à gèe bĩnikpe kemε. Ke à gèe wèteame. Ke àten i omε, akũ ádi a vuroo? ²⁸ Akũ òten wiki lé kũ koto gbãnao, òteni ñ zĩda líli kũ fēnedao kũ sario lákũ òdi ke nà, ari aru ten pla ñ mēea. ²⁹ Kũ ifãntě gò miia, akũ òten yã ya ari sa ɔkosi ogɔɔ gèe à kào. Bee kũ abireo adi yãke weĩmaro, adi yã marĩmaro, adi sã kpányĩro. ³⁰ Akũ Iliasu pi parine: À namai la! Kũ ò nài ñ pínki, akũ à Dikiri gbagbaki kũ à gbòroo kèke àten bo. ³¹ À gbèe sèse mèn kuri awεεpla Yakubu burinɔ dasi lén. Yakubun Dikiri yã òne yã à pi ògɔ pine sà Isaraila. ³² Kũ à Dikiri gbagbaki pii bò, akũ à wèee yã à likai. Wèee pii kà à í sí lita gēro. ³³ À yàkaa kà sa'oki pila, à zùu pii z̄z̄k̄ɔrε à kà yàkaa piia à pi: À í tó lo siik̄, à ká sa'opɔ piia kũ yàkaa piio. ³⁴ Kũ ò t̄, akũ à pi: À era à t̄ do. Kũ ò t̄, akũ à pi: À era à t̄ à ke gēn aak̄. Akũ ò t̄ ari gēn aak̄. ³⁵ Í pii bàa lè à lika sa'oki pii ari wèee pii pà. ³⁶ Sa ɔkosi ogɔɔ akũ annabi Iliasu nài à pi: Dikiri, Ibrahim kũ Isaakuo kũ Isarailao Luda, ñ tó ò d̄s gbãra kũ m̄k̄m-με Isarailano Luda ũ akũs̄ n z̄bleriime ma ũ, maten yã dí ke kũ m̄k̄n mé n ma dan yã. ³⁷ Ñ yã mama Dikiri! Ñ yã mama, de gbě díno le ò d̄s kũ Dikiri, m̄k̄mμε ñ Luda ũ akũs̄ nteni ñ n̄ese liteĩne de ò era ò summa. ³⁸ Akũ Dikiri té sù sa'obɔo piia kũ yàkaao kũ gbèno kũ b̄suo, ò té kũ, akũ í kũ à kú wèee pin bàba. ³⁹ Kũ gbèno è, akũ ò wùte ñ n̄esele kutena ò pi: Dikirime Luda ũ! Dikirime Luda ũ! ⁴⁰ Akũ Iliasu dàĩne à pi: À Baali tãnagbagbarii pinɔ kũkũ, ñ gbēke sún pitiáwaro. Kũ ò ñ kũkũ, akũ Iliasu gèe kũnwo Kis̄ guvuten à ñ d̄ede gwe.

⁴¹ Iliasu pi Ahabune: Ñ gé p̄ ble ñ í mi, zaakũ ma legũ kíni mà do. ⁴² Akũ Ahabu gèe p̄ ble à í mi. Akũ Iliasu didi à gèe Kaameli m̄s̄ntea à wùte à m̄i kà tún. ⁴³ À pi a z̄keriine: Ñ gé gu gwa ísira kpa. Akũ à gèe à gwà. Kũ à sù à pi: P̄ke kú gwero. Akũ Iliasu pine à era à gé gwa do, akũ à gèe le ari gēn suppl. ⁴⁴ A gēn suppladeo z̄kerii pii pi: Ma legũ è lokona serere lán ɔla bà, àten fute ísira musu. Akũ Iliasu pine: Ñ gé ñ o Ahabune à s̄go do s̄nɔa à gēn à kipa kpia ari legũ ḡ gé a d̄d̄. ⁴⁵ Legũ ten sísi busebuse, zàgãra fùte, akũ legũ mà manamana. Ahabu kú s̄gon, àten tá Yezerili. ⁴⁶ Dikiri gbãna sù Iliasua, akũ à a uta z̄k̄ɔ kàkara à kũ, à bàa lè à Ahabu kè ari à gèe káo Yezerili.

Dikiri yã'ona kũ Iliasuo Orebu

19 Akũ Ahabu yã kũ Iliasu kèe bàba Yezebeline pínki, lákũ à tãnade pinɔ d̄ede nà kũ fēnedao ñ pínki. ² Akũ Yezebeli légbãzã kè Iliasune à pi: Ari zia mandara'i, tó mádi kenne lákũ n kè tãnadenɔne n̄aro,

tãnanɔ yã kemene p̄s̄p̄s̄! ³ Akũ v̄ina Iliasu kũ, akũ à fùte à bàa si à a z̄da m̄iboki wète. Kũ à kà Beseba, Yudanɔ b̄sun, gwen à a z̄kerii t̄on, ⁴ akũ à tãa ò gbáranan gɔɔ do. À gèe à wùte s̄é lí gbáru, akũ à adua kè à le à ga à pi: Dikiri, yã díkina m̄ma le. Ñ ma wēndi sé ḡnɔ, zaakũ má de ma dizinlaro. ⁵ Akũ à wùte àten i o s̄é lí pi gbáru.

Kãnto malaikaa sù à ɔ kèa à pi: Ñ fute ñ p̄ ble. ⁶ Kũ Iliasu gu gwà, akũ à kàra asãna è kũ í t̄uruo katena a m̄iii. Akũ à p̄ ble à í mi à era à wùte. ⁷ Dikiri Malaikaa era à sù a gēn pladeo, à ɔ kèa à pi: Ñ fute ñ p̄ ble, za-akũ tá gbãnan nten su o. ⁸ Akũ à fùte à p̄ ble à í mi. P̄ble pii tò à gbãna lè, akũ à tãa ò gɔɔ bupla fãnantě kũ gwãanio ari à gèe à kà Luda kpi kũ òdi pi Orebu. ⁹ Akũ à ḡ gbèween à ì gwe, akũ Dikiri yã sù à pi: Iliasu, b̄n nten ke laa? ¹⁰ À wèa à pi: Dikiri Luda Z̄karide, ma laakarrii fùte manamana, zaakũ Isarailano p̄ kpà n bàka kunna kũnwo yã, akũ ò n gbagbakino gbòro ò n annabinɔ d̄ede kũ fēnedao. Makũ mé ma ḡ mado, akũ òteni ma we se. ¹¹ Akũ Dikiri pi: Ñ bo ñ gé ze ma are kpi musu, mani gēte n are.

Zàgãra gbãna fùte, àten kpi pinɔ para àten gbèno w̄iwi Dikiri are, ama Dikiri kú ña pii ḡnlo. Ña pii gbera z̄te ȳḡȳḡ, ama Dikiri kú z̄te ȳḡȳḡanaa pii ḡnlo. ¹² Z̄te ȳḡanaa pii gbera akũ té bò, ama Dikiri kú té pii ḡnlo. Té pii gbera akũ koto busee bò t̄ene. ¹³ Kũ Iliasu kotoo pii mà, à a uta z̄k̄ɔ kú a wéa. Akũ à bò à gèe à zè gbèween pi léa, à mà ò piare: Iliasu, b̄n nten ke laa? ¹⁴ À wèa à pi: Dikiri Luda Z̄karide, ma laakarrii fùte manamana, zaakũ Isarailano p̄ kpà n bàka kunna kũnwo yã, akũ ò n gbagbakino gbòro ò n annabinɔ d̄ede kũ fēnedao. Makũ mé ma ḡ mado, akũ òteni ma we se. ¹⁵ Akũ Dikiri pine: Ñ era ñ tá Damasuku gbáranan. Tó n ka gwe, ñ Azaili ká Siria kina ũ, ¹⁶ ñ Nimisi daikore Yehu ká Isarailano kina ũ, ñ Abeli Meɔla gbě Safata né Elisa ke n gēne ũ annabi ũ. ¹⁷ Gbē kũ bò Azaili fēneda léi, Yehu mé ani a de. Tó à bò Yehu fēneda léi s̄s, Elisa mé ani a de. ¹⁸ Bee kũ abireo má Isarailano kũna gbēnɔn d̄ubu suppl, kũ ñ gbēke dí kúte Baaline à lé p̄aro.

Elisa sisinaa

¹⁹ Akũ Iliasu fùte à bò gwe à gèe à Safata né Elisa lè, àten bú w̄i kũ z̄nɔ swa kuri awεεpla. Àkũ mé à té zù swa kpedei. Akũ Iliasu nài à a gyabaa gò à dàala. ²⁰ Akũ Elisa a z̄nɔ tò gwe à bàa lè à bò à té Iliasu kpe, akũ à pine: Ñ tó mà gé lé za ma de kũ ma daoaa ḡa, gbasà mà su mà t̄enyí sà. Akũ Iliasu pine: Ñ gé ñ era ñ su. Ñ d̄s yã kũ ma k̄enne. ²¹ Akũ Elisa era à gèe à a z̄nɔ k̄utu kpà à té kà kũ a zù swa gbãngoo, akũ à zùu pinɔ n̄ɔɔ f̄ufuu kè à kpà gbēnɔ ò sò. Akũ à bò à t̄e Iliasui, à ḡ a plade ũ.

Benadada kũ a z̄karino likana Samariai

20 Siria kina Benadada a z̄karino kàkara ñ pínki. Kina gbēnɔn baraakuri awεεplanɔn kú kãao kũ ñ s̄nɔ kũ ñ s̄gonɔ. Akũ ò gèe ò lika Samariai ò l̄tea.

2 Akū à gběnc zǐ Ahabua wēte gūn à pì: Makū Benadada ma pì, 3 n andurufu kū n wuraaò gǐ ma pǐ ũ. N nɔ mananc kū n né mananc gǐ ma pǐ ũ dɔ. 4 Akū Isarailanc kína pì: Ma dikiri kína, makū kū pǐ kū má vīnc gǐ n pǐ ũ pínki lákū n ò nà. 5 Akū Benadada èra à gběnc zǐa dɔ à pì: Makū Benadada ma gběnc zǐ ma n andurufu kū n wuraaò kū n nɔnc kū n nénc làmma. 6 Zia mandara'i mani ma gběnc zǐmma ò n be kpukɛ kū n gběnc benc, oni á pǐ bēeredenc sēte ò suomene pínki. 7 Akū Isarailanc kína a būsū gbě zǐkǐnc sīsī n pínki à pīñne: A è lákū àteni ó lé wete nà yá? Kū à gběnc zǐma, à ma nɔnc kū ma nénc kū ma andurufuuo kū ma wuraaò làma, mádi gíonero. 8 Akū gbě zǐkǐnc pīnc kū gbě kparanc pīnc: Ñsun a yā maro, ñsun wenero. 9 Akū à pì Benadada zǐrinc: Á gé à o ma dikiri kínanc, pǐ kū à là makū a zǐbleriia káakun mani ke. Pǐ kū à làma kpekpe dín mani kero. Akū zǐrii pīnc èra Benadadanc kū légbāzā pīio. 10 Akū à èra à gběnc zǐ Ahabua dɔ à pì: Tó Samaria būsutiti gǐ à kà kū ma gběnc le à dādā okū dodo, tānanc yā kemene pāsīpāsī! 11 Akū Isarailanc kína pì: Á gé à one, gbě kū àten zǐka'uta da sún ĩa dā lákū gbě kū à uta pīi bò à kàte bàro. 12 Kū Benadada yā pīi mà gɔrc kū àten í mi kū a kína dakenɔ n bizakutanc gūn, akū à pì a gběnc ò soru ke. Akū ò gēe soru ke.

Ahabu zǐblena Benadada

13 Annabi ke sù à Isarailanc kína Ahabu lè à pīnc: Dikiri pì, n zǐkari dasinc è gwe yá? Áni n nanc n cǐ gbāra, ĩnigǐ dǐ kū akāame Dikiri ũ. 14 Akū Ahabu a là à pì: Dí mé ani abire kee? À wèa à pì: Dikiri pì, n būsū gu gbě zǐkǐnc kefenna zǐkarinc mé oni ke. Akū Ahabu a là dɔ: Dí mé ani na zǐia káakuu? À wèa à pì: Mǎkǐmme! 15 Akū Ahabu gu gbě zǐkǐnc kefenna zǐkarii pīnc kàkara gběnc wàa dɔ kū baraakuri awēplao. Akū à a zǐkarinc kàkara n pínki, ò kè gběnc dúbū suppla. 16 Ò fūte wēten ifāntē kà midangura, gɔrc kū í ten Benadada kū a kína dake pīnc de n bizakutanc gūn. 17 Akū gu gbě zǐkǐnc kefenna zǐkarii pīnc bōte káaku. Akū Benadada zǐrinc gēe ò òne, gběnc ten bo Samaria. 18 Akū Benadada pì: Tó aafian òten sun yoo ke kū zǐio, à n kūkū bēne. 19 Kū gu gbě zǐkǐnc kefenna pīnc bò wēten, zǐkarinc té n kpé, 20 akū n baadi a iberēe dè. Kū Sirianc lèkǐa, akū Isarailanc pèmma, akū Siria kína Benadada kū a sǐde kenɔ bàa sī ò n kē sǐ musu. 21 Akū Isarailanc kína bò à gēe à sǐdenɔ kū sǐgodenc dèdè à Sirianc áсарu kè manamana. 22 Annabi pīi èra à sù à Isarailanc kína lè à pì: Ñ n zǐkarinc kara ñgǐ kú soru gūn, zaakū tó Sētāgɔrc kà, Siria kína ni era à su létemma dɔ. 23 Akū Siria kína ìbanc pīnc: Isaraila tānanc bi sǐsǐ tānancme. Abire yāin n gbāna deóla. Tó óten zǐ ká kūñwo gusaran, ó gbāna nigǐ deñla. 24 Ñ n kína dakenɔ lilin ke, n don'arède pāndenc ditedite n gbèn. 25 Séde n zǐkarinc kū n sǐnc kū n sǐgonɔ gǐ dasi lán káakupɔ kū n kurainɔ bà, ó zǐ ká kūñwo gusaran, ó gbāna ni deñla. Kína n yā mà, akū à kè le. 26 Kū Sētāgɔrc kà, Benadada Sirianc kàkara, akū à gēe zǐ ká kū Isarailanc zaa Afeki. 27 Ò Isarailanc kàkara ò kusuna kēñne, akū ò gēenyī. Sirianc dàgula gu sīnda

pínki, akū Isarailanc būraa kàte lán blè kpàsa fítinna leu planɔ bà, ò are dǐkǐa. 28 Akū Luda gbě pīi sù à pì Isarailanc kínanc: Dikiri pì, zaakū Sirianc ten da sǐsǐnc dikirin a ũ, guvute dikirin a ũro, áni a zǐkari dasi dǐkǐnc nanc n cǐ, ĩnigǐ dǐ kū akāame Dikiri ũ. 29 Ñ búranc are dǐdǐkǐana le ari gɔrc suppla, a gɔrc supplade pīn ò nà zǐia. Akū Isarailanc Siria gēsedenɔ dèdè gběnc dúbū basɔro zǐ pīia. 30 Kū gbě kparanc lèkǐa ò sī Afeki wēten, akū a bīni lète à sǐmma. Gbě pīnc kà gběnc dúbū baraasɔro awēsuppla. Benadada sǐ à bàa sī à sī wēte pīn se, à gēe à ùte kpéne gūn. 31 Akū a ìbanc pīnc: O mà Isarailanc kínanc gběke ví. Ò uta kasanc dɔ ó pì, ò bà dɔ ó wakale, ò bo ò gé ò a le. Òdigǐ dǐro ke ani n tó kū wēndiio. 32 Akū ò uta kasanc dǐ n pì, ò bàa dǐ n wakale, ò gēe ò Isarailanc kína lè ò pì: N zǐbleriia Benadada pì n a tó kū wēndiio. Akū Isarailanc kína pì: Ase à kpé kun yá? Ma gbēme. 33 Yā pīi kè gbě pīnc èlesi mana ũ, akū ò yā pīi dā ò kù ò pì: Ee, Benadada bi n gbēme. Akū kína pì: Á gé à a sé à su kāao. Kū Benadada sù, akū Ahabu pīnc à gé kāao a sǐgon. 34 Akū Benadada pīnc: Wēte kū ma de sī n deanc mani era mà kpámma, ĩnigǐ laga yía Damasuku lákū ma de kè nà Samaria. Akū Ahabu pì: Ò lédokǐnc ke abire musu, má n gbare. Akū à lédokǐnc kè kāao à a gbàre.

Annabi yādana kína Ahabula

35 Dikiri pì annabi gǐ gbēkene à o a gbēdakene à a lé. Kū annabii pīi òne, akū à gǐ. 36 Akū à pīnc: Zaakū ndi Dikiri yā maro, tó o kēkǐa gǐnc, músu ni n demē. Kū ò kēkǐa, akū músu a è à dè. 37 Annabii pì gbēke lè dɔ, akū à pīnc à a lé. Akū à a lè à kǐnna. 38 Akū annabii pì biza kú a wéa à a zǐda lite, akū à gēe àten kína dā zé léa. 39 Kū kína ten gēte, akū annabii pì lé zui à pì: Makū n zǐbleri, kū ma ge zǐlan, akū gbēke sù ma kínaa kū gǐgbē keo, à pì màgǐ a dākpā. Tó ma tò à pītima, ma wēndi lén gwe, kesǐ mani fīna bo kū andurufuuo kiloo bupla sɔrosari. 40 Kū ma laakarrii tà gu pāndea, akū gǐgbē pīi gēte. Akū Isarailanc kína pīnc: Lákū oni wé tāmmanàn n ò gwe. 41 À biza pīi gò a wéa likalika, akū Isarailanc kína a dǐ annabi ũ. 42 Akū annabii pīi pīnc: Dikiri pì, zaakū n gǐgbē kú a dite à ga gbàre, ĩni ga a gēne ũ, n gběnc ni gaga a gběnc gēne ũ. 43 Akū Isarailanc kína dà zén à tà a bea zaa Samaria. A nēsee yàka à ānn sīsī.

Naboti geepi líkpe

21 Abire gbera Yezerili gbēke kun, a tón Naboti. À geepi líkpe ví gwe Samaria kína Ahabu be sare. 2 Akū Ahabu pīnc: Ñ n geepi líkpe kpáma mà ke dò kara ũ, zaakū à kú ma be sare. Mani geepi líkpe kú à mana de abirela kpámma a gēne ũ. Tó n yei, mani fīna bonne kū andurufuuo láku à kù nà. 3 Akū Naboti pì Ahabune: Kai, ani sí kero! Mani fī mà túbi kú ma dizinc tòmenē kpámmaro. 4 Akū Ahabu nēsee yàka, à tà be kú psirao kú Yezerili gbē Naboti pīnc áni túbi kú a dizinc tòare kpáaro yāi. Akū à wùte a gádoa à are dǐ gbīia à gǐ

pó blei. ⁵ A nanċ Yezebeli sù à a là à pì: Bó mé à n le n ànn sîsi, řdi pó bleroo? ⁶ Akū à wèa à pì: Ma pì Yezerili gbě Nabotine à a geepi líkpe kpáma, mani fína bone kū andurufuuo. Tó geepi líkpe pānden à yei sō, mani kpáa a gēne ũ. Akū à pì áni kpámaro. ⁷ Akū a nanċ Yezebeli pîne: Măkċn Isarailanċ kí'ina yākenan dí yá? N fute ñ pó ble kū pċnnao, mani Yezerili gbě Naboti geepi líkpe sínne.

⁸ Akū à takadanċ kěkě kū Ahabu tóo à a tambari lèa, à kpāzākpāzā gbě zċkċnċ kū kine kū ò kú Naboti wēte gūnnċne. ⁹ Takada pċnċ gūn à pì: À léyċgċwċ dite à a kpākpa ke. À vuteki mana kpá Nabotia gběncċ té ¹⁰ à gbě ginanċ wete gběncċn pla à ř káte a are, de ò yā dia ò pi à Luda kū kínao tó vāni sí. À a kū à bo kāao wēte kpe, á a pápa kū gbèeo à de. ¹¹ Akū Naboti wēte gbě zċkċnċ kū kinenċ kè lākū Yezebeli ò takada kū à kpāzāñnenċ gūn nà. ¹² Ò léyċgċwċ dite, akū ò vuteki mana kpá Nabotia gběncċ té. ¹³ Akū gbě gina gběncċn pla pċnċ sù ò vùte a are, ò yā dia gběncċ wára ò pi à Luda kū kínao tó vāni sí. Akū ò a kū ò bō kāao wēte kpe ò a pāpa kū gbèeo ò de. ¹⁴ Akū ò légbāzā kè Yezebeline ò pi, ò Naboti pāpa kū gbèeo ò de.

¹⁵ Kū Yezebeli mà ò Naboti pāpa kū gbèeo ò de, akū à gèe à pì Ahabune: N fute ñ gé Naboti geepi líkpe kū à gionne pì sí n pó ũ, zaakū à kun doró à gā. ¹⁶ Kū Ahabu mà Naboti gā, akū à fùte àten gé de à a geepi líkpe sí a pó ũ.

¹⁷ Akū Dikiri yā sù Tisibe gbě Iliasua à pì: ¹⁸ N fute ñ gé Samaria kína Ahabu le. À gèe Naboti geepi líkpe sí, à kú gwe. ¹⁹ N onē makū Dikiri ma pì, à gbě de à sù a túbi sín gweroo? N onē dċ, gu kū gbědanċ Naboti aru sāsān, gwen oni àpii pó sāsān se.

²⁰ Kū Ahabu Iliasu è à pì: Ma ibere, ari tera řdi ma tóroo? Akū Iliasu pîne: Ee, mádi n tóro, zaakū n n zċda dà yā kū à vāni Dikirine kenan. ²¹ Akū Dikiri pì áni sunyċ zċmma áni n burinċ kakate, n gċgbě ke ni gċ Isarailanċ bċsunlo, bee zċdade kesċ zċ. ²² Ani ke n ċnnne lākū à kè Nebati né Yeroboamu ċnnne nà, lākū à kè Ahia né Baasa ċnnne nà, zaakū n Isarailanċ dà durunnakenan n a pċ fēne. ²³ Yezebeli sċ, Dikiri pì gbědanċ ni a só Yezerili bċni sare. ²⁴ Gbědanċ ni n gbě kū oni gaga wēte gūnnċ só, bānċ ni n gbě kū oni gaga sēnnċ ble.

²⁵ Gbēke kun ziki kū à a zċda dà yā kū Dikiri yeiro kenan lán Ahabu bāro, akūsċ a nanċ Yezebeli dċ té káagu. ²⁶ À yā kū ò a tēnċ kè manamana, à tē tānanċi lán Amċrinċ kè nà, kū Dikiri pèmmā Isarailanċne.

²⁷ Kū Ahabu mà le, akū à a uta gā à kè à uta kasano dà ari à ò, akū à lé yċ à gċ té kū pċsiraó. ²⁸ Akū Dikiri yā sù Iliasua: ²⁹ N è deran Ahabu a zċda nàtemene nà yá? Zaakū à a zċda nàtemene, mani yā vāni pì ke a ċnnne a gċwċaro. A négċgbēn mani yā vāni pì ke a ċnnne.

Mikaya annabikeyā vāni ona Ahabune

22 À kà wèe aakċ kū Sirianċ kū Isarailanċ dí zċ ká kū kċoro. ² A wèe aakċde pii gūnn Yudanċ kína Yosafata gèe à Isarailanċ kína lè. ³ Isarailanċ kína pì a gběncċne: À dċ kū Ramċ Giliada bi ó pċme yāroo? Ama ódi a sina Siria kínaa yā kekero. ⁴ Akū à Yosafata là à pì:

Īni gé kūmao zċ ká kū Ramċ Giliadadenċroo? Akū Yosafata wèa à pì: Pó dokċnċme ó ũ, ma gběncċ bi n gběncċme. Ma sċnċ bi n sċnċme. ⁵ Akū à èra à pîne: N Dikiri gbeka ñ ma gċa. ⁶ Akū Isarailanċ kína annabinċ kākara lán gběncċn wāa pla bà, akū à ř lá à pì: Mà gé zċ ká kū Ramċ Giliadadenċon yá, ke māsun géro? Akū ò wèa ò pì: N gé! Dikiri ni ř nanne n ċċ. ⁷ Akū Yosafata pì: Dikiri annabi ke kú la ò a laroo? ⁸ Akū Isarailanċ kína wèa à pì: Gċgbě ke kun dċ, a tċn Mikaya, Imlā néme. Ani fċ à yā gbekawere Dikiria, ama má yeiro, zaakū àdi yā mana omene zikiro, séde a vāni. Akū Yosafata pì: Nsun o lero kína! ⁹ Akū Isarailanċ kína a ibano doke sċsi à pîne: N gé ñ Imlā né Mikaya sċsi à su likalika.

¹⁰ Isarailanċ kína kū Yudanċ kína Yosafatao baadi a kible'uta dana, ò vutena ř kiblegbaaa pċwegbēki kū à kú Samaria bċnileā, akū annabii pċnċn ten annabikeyā o ř are ř pínki. ¹¹ Kenana né Zedekia mċsi pì lán bēne bà à pì: Dikiri pì bēne dċnċn ĩni Sirianċ zċzċo ñ ř dede ř pínki. ¹² Akū annabii pċnċn ten yā dokċnċ o ř pínki òten pi: N gé léte Ramċ Giliadaa, ĩni fuaro. Dikiri ni ř nanne n ċċ.

¹³ Gbē kū à gèe Mikaya sċsi pîne: N annabi dakenċ lé kè dokċnċn yee! Yā nnan òten o kċnane. N yā dokċnċn pi o se ñ yā nna onē. ¹⁴ Akū Mikaya pì: Ma sí kú Dikiri kunnao, yā kú Dikiri òmenen mani o kċnane.

¹⁵ Kū à kà, akū kína a là à pì: Mikaya, ò gé zċ ká kū Ramċ Giliadadenċon yá, ke òsun géro? Akū à wèa à pì: N gé léteřma! Īni fuaro. Dikiri ni ř nanne n ċċ. ¹⁶ Akū kína pîne: Gēn ũgban mani n da ñ sí kú Dikiri kú yāpuran ĩni omene? ¹⁷ Akū Mikaya pì: Ma Isarailanċ è fākċana sċsċnċn kpadoa lán sā kū ò dāri vċronċ bà. Akū Dikiri pċmene, gbě pċnċn don'arede vċro. N baadi tá a bea aafia. ¹⁸ Akū Isarailanċ kína pì Yosafatane: Ndi ma gweroo? Mádi onne kú àdi yā nna omene zikiro, séde a vāni? ¹⁹ Akū Mikaya èra à pì: N Dikiri yā ma! Ma Dikiri è vutena a kpatan, ludambe zċkarinċ zeze a sare ř pínki ċplai kú ċzeo. ²⁰ Akū Dikiri pì: Dí mé ani ċndċ kemene Ahabune à gé léte Ramċ Giliadaa de à ga gwee? Akū gbēke pì la, gbēke pì la dċ. ²¹ Akū nini ke bō à sù à zē Dikiri are à pì: Makū mé mani gé ċndċ kene. Akū Dikiri a là à pì: Īni ke deramee? ²² Akū à wèa à pì: Mani gé mà ke nini ékede ũ mà yā sóso mà ká a annabinċne ř lén. Akū Dikiri pì: Īni ċndċ kene, ĩni fuaro. N gé ke le. ²³ Len Dikiri tò nini ékede pì yā sóso à kà n annabi dċnċne ř lén le ř pínki. Sunyċn Dikiri kpānyċ. ²⁴ Akū Kenana né Zedekia gèe à Mikaya sān kè à pì: Bċren Dikiri Nini bōma à gèe à yā ònnēe? ²⁵ Akū Mikaya wèa à pì: Īni dċ zċ kú n bàa lè n ge ute kpéne. ²⁶ Akū Isarailanċ kína pì: À Mikaya kú à tá kāao wēte kína Amċ kú ma né Yoasio kínaa, ²⁷ á onne ma pì ò a da kpésiran, ògċ burodi kpáa kú ío fċfċfċi ari mà gé suo aafia. ²⁸ Akū Mikaya pì: Tó n ge n su aafia, séde adi ke Dikiri mé à yā ò ma gāiro. Akū Mikaya èra à pì: Asa á baadi pínki ma yā pii màa?

Ahabu gana zaa Ramċ Giliada

²⁹ Isarailanċ kína kū Yudanċ kína Yosafatao gèe Ramċ Giliada. ³⁰ Akū Isarailanċ kína pì Yosafatane: Mani ma zċda lite mà si zċn. Măkċn sċ, ngċ kú la kú n kible'utao

dana. Akū IsarailanƆ kína a zǐda lite à sǐ zǐn. ³¹ Siria kína gĩnake sǐ à ò a sǐgo don'arede gbě̃nƆn baraakuri awɛɛplanƆnɛ à pì: Àsun are dɔ gbě̃kea zǐnlo, bee díme, séde IsarailanƆ kína ado. ³² Kū sǐgo don'arede pìnƆ Yosafata è, òten da IsarailanƆ kiname. Kū ò sǐ dāa, akū Yosafata wiki lè. ³³ Kū ò è IsarailanƆ kinanlo, akū ò a tò gwe.

³⁴ Kū gbě̃ke kàa gbàre, akū à gèe à IsarailanƆ kína pà, à gèe a mǔ'uta pɛkɛɛki dagura. Akū à pì a sǐgodene: Ñ sǐ lè lite ò bo zǐn, ò ma kǐnname gwe. ³⁵ Zǐi pì gbāna kpà zǐ birea, akū ò kína pì kũkũna a sǐgo gūn, ò are dɔ SirianƆa. Gu kū ò a kǐnƆn pì ten aru bo àten kóte sǐgo gūn. Zǐ piia Ɔkɔsin à gà. ³⁶ Kū ifāntɛ ten gɛ kpén, zǐkarinƆ wiki kàkara ò pì, baadi tá a b̀sun ari a be wɛten. ³⁷ Len kína pii gà lɛ, akū ò a gèe sè ò s̀o Samaria ò a vǐ. ³⁸ Ò a sǐgo pìpi Samaria íkákia, gu kū karuanƆ dì zú on, akū gbě̃danƆ s̀ ò a aru sǎsǎ lákũ Dikiri ò nà.

³⁹ Ahabu yǎ kparanƆn kú IsarailanƆ kinanƆ gĩayǎkena takadan, yǎ kú à kènƆn pínki kú kpé kú à b̀ kú wisa sakaao kú wɛte kú à kèke à kàtenƆ. ⁴⁰ Kū Ahabu gà, akū a né Azia v̀te a gɛne ũ.

YudanƆ kína Yosafata

⁴¹ IsarailanƆ kína Ahabu kǐblena wè gɛro awɛɛplade gūnn Asa né Yosafata kè YudanƆ kína ũ. ⁴² A wè baraakuri awɛɛƆƆrode gūnn à kè kína ũ, akū à kǐ blè Yurusalemu

wè baraasƆro. A da tón Azuba, Sili néme. ⁴³ À zè kú a de Asa yǎkenanƆ zé sǐnda pínki gūn, adi pānero, à yǎ kú Dikiri yeii kè. Bee kú abireo adi tǎnagbagbaki kú ò b̀nƆn gbororo. Ò kpé òten sa oa òten turaretiti kpáta gwe.

⁴⁴ Yosafata kú IsarailanƆ kínao kú kú k̀o aafia. ⁴⁵ A yǎ kparanƆn kú YudanƆ kinanƆ gĩayǎkena takadan, a négǐgbě̃keyǎnƆ kú zǐ kú à kànƆn pínki. ⁴⁶ Tǎnagbagbaki karua kpara kú ò gǐ a b̀sun zaa a de Asa gƆƆanƆ, à pèrĩma gǐgbě̃nƆ kú nƆgbě̃nƆ ní pínki. ⁴⁷ Edɔmu b̀sun kína vǐ gƆƆ birearo, séde gbě̃ zǐkǐ kú YudanƆ kína d̀te.

⁴⁸ À gó'ite lagatabƆnƆ kè de ò gé wura sé Ofi, ama odi le ò bo kú táo ísiralaro, zaakú gó pìnƆ wìwi zaa Eziš Geba. ⁴⁹ GƆƆ birean Ahabu né Azia pì Yosafatane à tó a gbě̃nƆ da ísira musu kú a gbě̃nƆ lèlè, ama Yosafata dí wero. ⁵⁰ Kú Yosafata gà, ò a mira kpàk̀sũ kú a dizinƆ a dizi Dauda wɛten, akū a né Yoramú v̀te a gɛne ũ.

IsarailanƆ kína Azia

⁵¹ YudanƆ kína Yosafata kǐblena wè gɛro awɛɛplade gūnn Ahabu né Azia kè IsarailanƆ kína ũ Samaria, à kǐ blè wè pla. ⁵² À yǎ kú Dikiri yeiro kè à zè kú a de kú a dao yǎo kú dɔ Nebati né Yeroboamu kú à IsarailanƆ dà durunnakenan yǎo. ⁵³ À dò Baalii, à a gbàgba, akū à Dikiri IsarailanƆ Luda pɔ fène lákũ a de kè nà.

2 KINANƆ

Iliasu yã 1:1-2:18

Elisa yã 2:19-8:15

Yudanc kɔnanƆ kũ Isarailanc kɔnanƆ 8:16-16:20

Isarailanc gɔna zɔzɔnc ũ 17:1-17:41

Yudanc kɔnanƆ 18:1-24:20

Yudanc gɔna zɔzɔnc ũ 25:1-25:30

Iliasu kũ kɔna Ahaziao

1 Ahabu gana gbera Mɔabunc n zɔda si Isarailanc. ² Gɔɔ kũ Ahazia bækɛ zaa a kpɛ musu wondoo gũn Samaria, à kɔnna manamana. Akũ à gbɛnc zɔ à pì: À gé à Ekerɔnu tãna Baalizebubu gbekamene, tó manɔ aafia le. ³ Akũ Dikiri Malaikaa pì Tisibe gbɛ Iliasune: N fute n gé da Samaria kɔna zɔrɔnc n n la, Luda kũ Isarailanc bɔsunlo, gbasa òten gé yã gbeka Ekerɔnu tãna Baalizebubua yá? ⁴ Abire yãin ma pì, Ahazia ni fute a gyãpe kũ à wutenaaro, ani game. Akũ Iliasu gɛe à ò le.

⁵ Kũ zɔrii pìnc era ò tã kɔna kɔna, akũ à n lá à pì: À kè dera a era a su likalika lɛe? ⁶ Akũ ò wèa ò pì: Gɔgbɛ ke mé à sù à dàòle à piwɛre ò era ò su ò onne, Dikiri pì á kũ Isarailanc bɔsunlo, akũ n gbɛnc zɔ ò yã gbeka Ekerɔnu tãna Baalizebubua yá? Abire yãin ñni fute n gyãpe kũ n wutenaaro, ñni game. ⁷ Akũ kɔna n lá à pì: Gɔgbɛ kũ à sù à dààle à yã òare pì de deramee? ⁸ Ò wèa ò pì: Pókã utan gɔgbɛ pì dana, akũsɔ à bára asa dɔna a pi. Akũ kɔna pì: Tisibe gbɛ Iliasun gwe.

⁹ Kɔna a zɔkari gbɛnc bupla akuri kũ n don'aredeo zɔ ò Iliasu kũ, akũ ò gɛe ò a lè vutena sɔsɔ musu. Don'arede pìnc: Luda gbɛ, kɔna pì n kipa n mɔ! ¹⁰ Iliasu wèa à pì: Tó Luda gbɛn ma ũ, té bo ludambe à a dede kũ n zɔkari gbɛnc bupla akurinc. Akũ té bò ludambe à n dede n pínki. ¹¹ Akũ kɔna era à zɔkari gbɛnc bupla akuri pãndenc zɔ dɔ kũ n don'aredeo. Don'arede pìnc: Luda gbɛ, kɔna pì n kipa n su likalika! ¹² Iliasu pìnc: Tó Luda gbɛn ma ũ, té bo ludambe à a dede kũ n zɔkari gbɛnc bupla akurinc. Akũ Luda té bò zaa musu, à n dede n pínki. ¹³ Akũ kɔna era à zɔkari gbɛnc bupla akuri pãndenc zɔ kũ n don'aredeo a gɛn aakɔdei. Don'arede pìnc gɛe à kùte Iliasune à kùte kene à pì: Luda gbɛ, makũ kũ n zòbleri gbɛnc bupla akuri dinc, n ò wèndi bèere gwa. ¹⁴ Té bò ludambe à don'arede gbɛnc pla káakunc dede kũ n zɔkarinc n pínki. Tera sà n ma wèndi bèere gwa. ¹⁵ Akũ Dikiri Malaikaa pì Iliasune: N kipa n téi, ñsun vɔna kenero. Akũ à kipa, ò gɛe kɔna kɔna lɛle. ¹⁶ Akũ Iliasu pìnc: Dikiri pì á kũ Isarailanc bɔsunlo, gbasa n gbɛnc zɔ ò yã gbeka Ekerɔnu tãna Baalizebubua yá? Abire yãin ñni fute gyãpe kũ n

wutenaaro, ñni game. ¹⁷ Akũ kɔna Ahazia gá lákũ Dikiri ò Iliasu gáin nà.

Yudanc kɔna Yehoramu, Yosafata né kɔblena wè plade gũnn Yoramu vute Ahazia gɛne ũ, kũ Ahazia négɔgbɛ vɔro yã. ¹⁸ Ahazia yã kparanc kũ Isarailanc kɔnanƆ gɔyãkenanc takadan kũ yã kũ à kɛnc.

Iliasu tana Dikiri kɔna

2 Gɔɔ kũ Dikiri ye à Iliasu sé kũ zàgaɔao à tá kãao a kɔna, Iliasu kũ Elisao bò Giligala ò té zén. ² Akũ Iliasu pìnc: N ze la! Dikiri ma zɔ Beteli. Akũ Elisa pìnc: Kũ Dikiri kunnao kũ n kunnao mani kɛmmaro. Kũ òten gé Beteli, ³ akũ annabinc gá gbɛ kũ ò kũ Betelinc bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n dɔ kũ Dikiri ye à n dikiri símma gbãraa? À wèmma à pì: Má dɔ bi. À abire tó! ⁴ Akũ Iliasu pìnc: N ze la! Dikiri ma zɔ Yeriko. À wèa à pì: Kũ Dikiri kunnao kũ n kunnao mani kɛmmaro. Akũ ò gɛe Yeriko lɛle. ⁵ Annabinc gá gbɛ kũ ò kũ Yerikonc bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n dɔ kũ Dikiri ye à n dikiri símma gbãraa? À wèmma à pì: Má dɔ bi! À abire tó! ⁶ Akũ Iliasu pìnc: N ze la! Dikiri ma zɔ Yodan. Akũ à wèa à pì: Kũ Dikiri kunnao kũ n kunnao mani kɛmmaro.

Akũ ò tékɔi, ⁷ annabi gbɛnc bupla akurinc téryi. Kũ gbɛnc pla pìnc zè Yoda bara, akũ annabi pìnc zè zãzã òteni n gwa. ⁸ Akũ Iliasu a utagyabaa bò à fɔ à í lèo, akũ í pìnc zɔkɔre zaa bara la ari bara dire. Gukori bò, akũ gbɛnc pla pìnc bikũ. ⁹ Kũ ò bikũ, akũ Iliasu Elisa là à pì: Bón n ye mà kenne ari Luda gɔ gé ma símma? Elisa wèa à pì: N tó n annabikegbãna kũ n vɔ gɔmene túbì ũ leu pla. ¹⁰ Akũ Iliasu pìnc: Yã kũ n gbekama pì zɔ. Gɔɔ kũ Luda teni ma símma, tó n ma e, ani gɔnne. Tó ndi ma e sɔro, ñni lero. ¹¹ Kũ ò tena, òten yã ò lɛle, akũ sɔgo téde kũ sɔ tédenc n kékɔa, akũ Iliasu tã musu kũ zàgaɔao. ¹² Kũ Elisa è le, à wiki lè à pì: Baa! Baa! Mɔkɔmme Isaraila sɔgonc kũ a sɔdenc ũ. Adi a e doro, akũ à a pókasanc gá à kékɔre. ¹³ À Iliasu utagyaba kũ à bò à lètaaa sè, akũ à era à gɛe à zè Yoda bara. ¹⁴ À í lè kũ Iliasu utagyaba kũ à kɔna pìnc: Dikiri Iliasu Luda kũ máme? Kũ à í lèo, akũ à zɔkɔre zaa bara la ari bara dire, akũ à bikũ.

¹⁵ Annabincɔ gǎ gbɛ̃ kũ ò bò Yerikonɔ teni a gwa, akũ ò pì: Iliasu annabikegbāna gǎ Elisane. Akũ ò sù ò dàale ò kùtene ¹⁶ ò pì: Ókɔnɔ n zòblerinɔ, ó gǎsa gbāna gbɛ̃nɔn bupla akurinɔ ví. N tó ò gé n dikiri wete. Ódigǎ dǎro tó Dikiri Nini a sè à zù kpi ke musu ke guvute ken gwɛɛ. Akũ Elisa pì: Àsun n zĩro. ¹⁷ Ò nàkaraa, akũ à n wé'i kũ à pì: À n zĩ. Akũ ò gbɛ̃nɔn bupla akurii pìnɔ gbàre, ò kpáte kè Iliasui gɔɔ aakɔ, odi boaro. ¹⁸ Kũ ò èra ò sù, ò Elisa lè Yeriko, akũ à pìhne: Asa má òare àsun gé à a weteroo?

Elisa daboyā káakunɔ

¹⁹ Wɛ̃tepidenɔ pì Elisane: N gwa dikiri! Ó wɛ̃te katena mana lákũ n è nà. A í mé à nnaro, a zĩte dì pò ke manaro. ²⁰ Akũ à pì: À wisi ká ta dufun à mómene. Akũ ò sùone. ²¹ À gèe ísɛ̃bokia, akũ à wisi pìi kàn à pì: Dikiri pì a í pìi yòɔ kè. Í pì ni su kũ gaga ke zĩte pòkena-manasario doro. ²² Akũ í pì kè nna ari kũ a gbārao lákũ Elisa ò nà.

²³ Kũ Elisa bò gwe, àten gé Beteli. Gɔɔ kũ à té zén, akũ kefenna kenɔ bòte wɛ̃te gũn ò a kè pāpā ò pìne: Mìgbarasude, ògǎ gé! Mìgbarasude, ògǎ gé! ²⁴ À líte à n gwá, akũ à n ká kũ Dikiri tɔo. Akũ nòbɔ pāsĩnɔ bò líkpen mèn pla, ò né gbɛ̃nɔn bupla awɛ̃pla pìnɔ kèkèkɔre. ²⁵ Kũ Elisa bò gwe, à gèe Kaameli kpi musu, akũ à èra à tà Samaria.

Mɔabunɔ n zĩda sina Isarailanɔ

3 Yudancɔ kina Yosafata kiblana wè baro plansaride gũnn Ahabu né Yoramú kè Isarailanɔ kina ũ Samaria, à kí blè wè kuri awɛ̃pla. ² À yā kũ Dikiri yeiro kè, ama adi ká a de kũ a dao pò ũro. À Baali gbè kũ a de pète wò, ³ ama à zè kũ durunna kũ Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi pānero.

⁴ Mɔabu kina Mesa sã kpāsancɔ ví, àdigǎ sãne bòɔnɔn táfe bo Isarailanɔ kinanɛ dúbú basɔɔro kũ sãkaro dúbú basɔɔronɔ kão. ⁵ Kũ Ahabu gá, akũ Mɔabu kina a zĩda si Isarailanɔ kinaa. ⁶ Gwe gũnɔ kina Yoramú bò Samaria à Isarailanɔ kàkara n pínki. ⁷ À gbɛ̃nɔ zĩ Yudancɔ kina Yosafataa à pì: Mɔabu kina a zĩda sima. Īni gé kũmao zĩ ká kũ Mɔabunɔroo? À wèa à pì: Mani gé, zaakũ pò dokɔnɔme ó ũ. Ma zĩkarinɔ bi n zĩkarinɔme, ma sɔnɔ bi n sɔnɔme.

⁸ Kũ Yosafata sù, akũ à Yoramú là à pì: Mákpan óni sétén ò léterĩmaa? Yoramú wèa à pì: Óni sété Edɔmu gbáranna kpame. ⁹ Akũ Isarailanɔ kina dà zén kũ Yudancɔ kinao kũ Edɔmu kinao. Kũ ò lika gui gɔɔ suppla, akũ í làka zĩkarinɔ kũ n pókādencɔ. ¹⁰ Akũ Isarailanɔ kina pì: Yā gi! Dikiri ókɔnɔ kina gbɛ̃nɔn aakɔnɔ kàkara à ó ná Mɔabunɔne n zĩ yá? ¹¹ Akũ Yosafata pì: Dikiri annabi ke kú la à Dikiri gbekawereroo? Akũ Isarailanɔ kina ibanɔ doke pì: Safata né Elisa kun. Àkũ mé àdi í kú Iliasune a ɔa yā. ¹² Akũ Yosafata pì: Dikiri kú kãao. Akũ Isarailanɔ kina kũ Yosafatao kũ Edɔmu kinao gèe Elisa kinaa. ¹³ Akũ Elisa pì Isarailanɔ kinanɛ: Ó bàka kú kũ kɔo māmɛɛ? N gé n de kũ n dao tãnagbagbarinɔ kinaa. Akũ Isarailanɔ kina wèa à pì: Oi! Ókɔnɔ kina gbɛ̃nɔn aakɔnɔ,

Dikiri mé à ó kákara à ó ná Mɔabunɔne n zĩ. ¹⁴ Akũ Elisa pìne: Kũ Dikiri Zĩkaride kũ maten zĩ kene kunnaao, tó adi ke Yudancɔ kina Yosafata yāinlo, mani wé sé mà n gwa sero. ¹⁵ À sumene kũ mɔɔlerii. Kũ mɔɔlerii pìi nà a lenaaa, akũ Dikiri gbāna sù Elisaa ¹⁶ à pì: Dikiri pì à wèe yōyō swawɛ̃e díkĩnan. ¹⁷ Dikiri pì áni zàgāta kũ legũo ero, ama í ni guvute díkĩna pa, áni mi kũ á pókādencɔ. ¹⁸ Dikiri kinaan yā pì zĩŭro. Ani Mɔabunɔ naáre á zĩme dɔ. ¹⁹ Áni léte n wète mana bĩnidenɔa pínki. Áni lí kũ òdi a né blenɔ zōzō pínki. Áni ísɛ̃bokinɔ tata pínki. Áni búgbe mananɔ yaka kũ gbèeo pínki. ²⁰ Kũ gu dɔ sa konɔ gɔɔ, akũ í bò Edɔmu búsu kpa à dà zĩtela pínki.

²¹ Kũ Mɔabunɔ mà kina pìnɔ sù zĩ ká kũhwo, ò gbɛ̃ kũ ò kà ò zĩ kánɔ sisi n pínki né fiti gbè zōkɔ, akũ ò n kákara n búsu lézekia. ²² Kũ ò fùte kɔnɔ, ifāntɛ̀ dè í piia n are, à deñne tɛ̃e lán aru bà. ²³ Akũ ò pì: Arun gwe fál! Kina pìnɔ are dòkɔa ò kɔ dèdè! Mɔabunɔ, ò gé ò n pónɔ séte! ²⁴ Kũ ò kà Isarailanɔ bũran, akũ Isarailanɔ fùte ò létérĩma, akũ Mɔabu pìnɔ fākɔa. Akũ Isarailanɔ si n búsun ò n dede. ²⁵ Ò n wètenɔ wiwi. Baadi gbèe sété ò zùzu búgbe mananɔn, ò dà búgbe pìnɔla pínki. Ò ísɛ̃bokinɔ tãta pínki. Ò lí kũ òdi a né blenɔ zōzō pínki. N wéra Kirarese mé à gǎ lési ado, akũ gbèzurinɔ likai, òten wète pì bĩni pápa kũ gbè zōkɔnɔ. ²⁶ Kũ Mɔabu kina è ò ye ò zĩ bleawa, akũ à fènedadencɔ sè gbɛ̃nɔn wàa aakɔ kũ basɔɔroo, de ò gbɛ̃nɔ kè kùo gena Edɔmu kina kínaa, ama ò fua. ²⁷ Akũ à a daudu kũ ani kí ble a gène ũ sè à sa ò kãao bĩnia. Akũ vĩna Isarailanɔ kũ, ò gò Mɔabunɔla ò tà n búsun.

Gyaanɔ nisi tũru yā

4 Annabincɔ gǎ gbɛ̃ke nanɔ ɔɔ dò Elisaa à pì: Ma zā kũ à de n gbè ũ gá. N dǎ kũ n gbè pì Dikiri vĩna ví. A fĩnade ten su à ma négǎgbɛ̃ gbɛ̃nɔn planɔ séte a zònɔ ũ. ² Akũ Elisa pìne: Bón n ye mà kennɛɛ? N omene, bón n ví n kpénɔ? À pì: Makũ n zòbleri, nisi kũ à kú tũruu gũn baasiro má pòke víro. ³ Akũ Elisa pì: N gé bàai n ta korinɔ gbekagbeka n gbèdakenɔa n pínki, àgǎ dasi, ⁴ n gé kpén n zé tatanle kũ n néncɔ, ògǎ nisi káka ta pìnɔ gũn, ta kũ à pà ògǎ dite kpado.

⁵ Akũ nɔgbɛ̃ pìi fùte à bò a kinaa à gèe ke le. À gé kpén kũ a néncɔ à zé tãta, òten ta dɔne, akũ àten nisi kákan. ⁶ Kũ ta pìnɔ pà pínki, à pì a néncɔ dokene à ta pãnde dɔare, akũ à pine ta ke kun doro, akũ nisi pìi yonaa zè. ⁷ À gèe à ò Luda gbè piine, akũ Luda gbè pìi pì: N gé n nisi pì yía n fĩna boo, mɔkɔn kũ n néncɔ ániǎ pò ble kũ a kpara kũ à gǎo.

Elisa Sunemu nɔgbɛ̃ né futena gan

⁸ Zĩkea Elisa gèe Sunemu. Nɔgbɛ̃ tóde ke kú gwe, à nàkaraa à pì, à pò ble a bea, akũ à pò blè. Zaa gɔɔ birea tó àten gète, àdi bɔte à pò ble gwe. ⁹ Akũ nɔgbɛ̃ tóde pìi pì a zãne: Má dǎ kũ gbè kũ àdigǎ gète la gèen baaakɔ pì bi Luda gbème súsu. ¹⁰ Ò kpéne bo ó kpé musu ò gádo ditene gwe kũ teburuuo kũ gbàao kũ fitilaa. Tó à sù ó gwa, aniǎ kipa gwe.

¹¹ Zĩkea kũ Elisa sù gwe, à gè a kpé pìn à wùte.
¹² Akũ à pì a zĩkeri Geazine. Ñ Sunemu nɔgbě pì sísi. Kũ à a sísi, akũ à sù à zè Elisa are. ¹³ Akũ Elisa pì Geazine: Ñ onè à nibɔkenaa kèwèrè manamana. Bón à ye ò kèare sɔw? À ye ò yàke oare kinanè ke zĩkari don'arede yá? Akũ nɔgbě pì pì: Póke ten kíama ma gběno téro. ¹⁴ Akũ Elisa Geazi là à pì: Bón à de ò kenè? Akũ Geazi wèa à pì: Too, à négɔgbě ke víro, akũsɔ a zā zĩ kũ. ¹⁵ Akũ Elisa pì: Ñ a sísi. Kũ à a sísi, akũ à sù à zè kpélelea. ¹⁶ Akũ Elisa pìne: Ziki mandara'i ñinigɔ négɔgbě kũna n ɔĩ. Akũ nɔgbě pì pì: Oi ma dikiri Luda gbě, ñsun makũ n zòbleri kekero.
¹⁷ Akũ nɔgbě pì nòw sì. Kũ wèe pì kà, à né ì gɔgbě ù lákũ Elisa òne nà. ¹⁸ Kũ né pì kè zɔkɔ, akũ zĩkea à gèe à a de lè bura kũ pókèrinɔ. ¹⁹ Akũ à pì a de pìne: Ma mi! Ma mi! Akũ a de pì pì a zĩkeriine: Ñ né pì sé ñ tá kãao a danè. ²⁰ Kũ à a sè à tà kãao a danè, akũ a da pì a sè à dī a gbála. Kũ ifāntē kà midangura, akũ à gā. ²¹ Akũ à a sè à dīdī kãao Luda gbě pì kpén à a wùte a gádoa, akũ à bò à zé tàtaale. ²² Akũ à a zā sísi à pìne: Ñ zĩkerinɔ doke gbaremenè kũ zaakio. Má ye mà gé Luda gbě kínaa likalika. ²³ Akũ à a lá à pì: À kè dera nten gé a kínaa gbāraa? Mɔ dufu ke kámmabogɔw zĩn gbāraro. Akũ nɔgbě pì pì: Yāke kunlo. ²⁴ À gārīi yĩ zaakine à dīa, akũ à pì a zĩkeriine: Ñ a kpaɛ ò gé. Ñsun zero, séto ma ònne. ²⁵ Ò dà zén ò gèe Luda gbě pì kínaa zaa Kaameli kpi musu. Kũ Luda gbě pì a è té zaa zā, à pì a zĩkeri Geazine: Ñ Sunemu nɔgbě gwa, à té dire! ²⁶ Ñ bàa lé ñ gé daale, í a la, tó à aafia kũ a zāo kũ a néo. Akũ nɔgbě pì wèa à pì: Aafiaame! ²⁷ Kũ à kà Luda gbě kínaa kpi pì musu, akũ à a kũ a gbáa. Kũ Geazi sù à ɔ sɔi, akũ Luda gbě pì pì: Ñ a tó. A nèsee yàka, ama Dikiri abire ùtemenè, adi omenero. ²⁸ Akũ nɔgbě pì pì: Ma dikiri, ma négɔgbě wé kèmmān yá? Mádi pì ñsun ma kekeroo?
²⁹ Akũ Elisa pì Geazine: Ñ n asa dɔmma ñ ma gò sé ñ gé. Tó n dakare kũ gběkeo, ñsun fɔ kpáaro. Tó gběke fɔ kpámma sɔ, ñsun wero. Ñ gé ñ ma gò pì na né pì area. ³⁰ Akũ né pì da pì: Kũ Dikiri kunnao kũ n kunnao mani tá n sarīro. Akũ Elisa bò à téi. ³¹ Geazi dò are à gèe à gò pì nà né pì area, ama adi kíni ke kero, adi yĩgāro. Akũ Geazi èra à gèe à dà Elisale à pìne: Né pì dí futero. ³² Kũ Elisa kà be pìn, à né pì è wutena a gádoa gè ù. ³³ Akũ à gè né pìi adó, à zé tàta à wé kè Dikiria. ³⁴ Akũ à wùte né pìia. À lé pè a léa à wé pè a wén à ɔ dàda a ɔnɔn. Lákũ à wùte né pìia nà, akũ a mèe kè lógɔlógɔ. ³⁵ Elisa fùte à zè à táa ò kpé pìn à gèe à sù, akũ à èra à wùte né pìia dɔ. Akũ né pì yĩ sà gènn suppla à wé wè. ³⁶ Akũ Elisa Geazi sísi à pìne: Ñ Sunemu nɔgbě pì sísi. Kũ à à sísi à sù, akũ Elisa pìne: Ñ nén dí. ³⁷ Akũ à kùte à mi pète a gbá sare à a né pì sè à bò kãao.

Sewe kana do'oron

³⁸ Elisa tà Giligala. Gɔw birea nà kú búsuu pìn. Annabinɔn káte a are, akũ à pì a zĩkeriine: Ñ dàga di téa, í dò kuku annabi dínɔne. ³⁹ Kũ í gběke gèe dò pɔnɔ wete bura, akũ à bò sènte boboa. À a né bôbo à kà a uta lébaran à pà. Kũ à sùo, akũ ò pàrapara ò kà

dòn, gběke dɔ lákũ à de nàro. ⁴⁰ Kũ ò dòo pìi dà gbě pìnɔne ò pɔ bleo, kũ ò lé kè, ò wiki lè ò pì: Luda gbě, ga kú do'oro pìn. Akũ odi fɔ ò blèro. ⁴¹ Akũ Elisa pì: À flawa sé à suo. Akũ à dà à kà do'oro pìn à pì: Ñ kpaateíne ò ble. Akũ sewe pìi làka do'oron.

Póblekpana gběnnɔn basɔwroa

⁴² Gběke bò Baali Salisa à sù Luda gbě pìine kũ burodi kũ ò kè kũ pɔwe káakuo mèn baro kũ gbado dufuo. Akũ Elisa pì: Ñ kpá gběnnɔn ò só. ⁴³ Akũ a zĩkeri a là à pì: Gbě pìnɔ kà gběnnɔn basɔwro, deran mani abire kpaateíne nàa? À wèa à pì: Ñ kpámma ò só, zaakũ Dikiri pì oni só, a kpara ni gɔ. ⁴⁴ Akũ à kpámma, ò sò, a kpara gɔ lákũ Dikiri ò nà.

Naama werekɔana kũ a kusuo

5 Naamame Siria kína zĩkarinɔ don'arede ù. À bèere ví a dikiri ɔĩ akũsɔ a tɔ bò, zaakũ a gāin Dikiri tò Sirianɔ zĩi blè. Néngɔgběme zĩi gūn, ama à kusu kũ. ² Gɔw kũ Siria zĩkari gbānamɔnnerinɔ gèe Isarailanɔ búsun yā, ò nénɔkpare ke kũ, akũ à gɔ Naama nanɔ zĩkeri ù. ³ Akũ nénɔkpare pì pì a dikiriine: Tó ó be-de ni fɔ à gé annabi kũ à kú Samaria kínaa yā, de à a wèrekɔa kũ a kusuo. ⁴ Akũ Naama gèe kína kínaa à pì: Yā kũ nɔkpare kũ à bò Isarailanɔ búsun òn dí. ⁵ Akũ Siria kína pì: Ñ gé, má takada ké Isarailanɔ kinanè. Akũ Naama andurufuu sète kiloo wàa do kũ basupplao kũ wurao kiloo baaakɔ akuri kũ utao waka kuri. ⁶ À gèe kũ takada kũ kína ké Isarailanɔ kinanèe dɔ. Takada pìi gūn kína pì: Ma takada dí kpāzānne kũ ma ìba Naamao, de ñ a werekɔamene kũ a kusuo. ⁷ Kũ Isarailanɔ kína takada pì kyó kè, à a uta zɔkɔw gā à ké à pì: Luda ma ù kũ mani gbě wèndi bo mà eraone dɔ yá? Býāin à gbě díkína gbàrema mà a werekɔa kũ a kusuo? À gwa lákũ àteni ma lé wete nà fá!

⁸ Luda gbě Elisa mà kũ Isarailanɔ kína a uta zɔkɔw gā à kè, akũ à légbāzā kène à pì: Býāin n n uta zɔkɔw gā n kèe? Ñ tó ade pì su ma kínaa, ani dɔ kũ annabi kú Isarailanɔ búsun. ⁹ Akũ Naama gèe a sɔgon à gèe à zè Elisa be gānulea. ¹⁰ Akũ Elisa gbě zīa à pì: Ñ gé ñ zú o Yoda swan gènn suppla, n mē ni era à su a gbènn, ñni werekɔa swáswa. ¹¹ Akũ Naama pētē kè, àten tá à pì: Maten da ani bo a kpén à su à ze ma are à Dikiri a Luda sísi à ɔ lika ma bɔɔi, de ma kusu pì lákame. ¹² Damasuku swanɔ Abana kũ Faapao í mana de Isaraila swanɔ ílaroo? Mani fɔ mà zú o gwe mà gɔ swáswaroo? Akũ à èra kũ pɔfēo, àten tá.

¹³ Akũ a ìbanɔ tēi ò pì: Baa, tó yā zĩñ annabii pìi dānne yā, ñni keroo? Kũ à pìinne ñ gé zú o, í gɔ swáswa, abire ni n fu yá? ¹⁴ Akũ à gèe à a zīda kpāte Yoda ín gènn suppla lákũ Luda gbě pìi òare nà. Akũ a mē èra à sù a gbènn swáswa lán né fīti pɔ bà. ¹⁵ Akũ Naama kũ a ìbanɔ èra ò gèe Luda gbě kínaa í pínki. À zè a are à pì: Má dɔ sà kũ Luda kú gukea andunia gūnlo, séde Isarailanɔ búsun. Ñ gba kũ makũ n zòbleri ma suonne dí sí. ¹⁶ Akũ Elisa pì: Kũ Dikiri kũ madì zĩ kene kunnao mani síro. Naama nàkaraa à sí, bee kũ abireo à gì síi.

17 Akū Naama pì: Tó ndi síro, ñ makū n zòbleri gba zé mà bùsu sé baragbās̄ aso pla, zaakū mani sa o tānaa doro, séde Dikiri. 18 Dikiri sùru kemene kū yā dīkīnao. Tó ma kína gèe Rimɔ gbagba a kpén, tó ma ge zene, tó ma kute Rimɔ kpé pìn, Dikiri sùru kemene kū yā pìio. 19 Akū Elisa pìne: Ñ ká be aafia!

Kū à dà zén, à táa ò fíti, 20 akū Luda gbě Elisa zikeri Geazi laasun lè à pì: Ma dikiri tò Siria gbě Naama ten tá pā, adi pɔ kū à sùoare síro. Kū Dikiri kunnao mani pétéi mà pòke sía. 21 Akū Geazi pète Naamai. Kū Naama è à té ñ kpe kū bàao, akū à bò a s̄gon, àteni a dà. Kū à kà, akū Naama a là à pì: Aafiaan yá? 22 À wèa à pì: Aafiaame. Ma dikiri mé à ma zīmma, à pì annabinɔ gā kefenna gbēnɔ pla kenɔ mé ò bò Eflaimu gusísiden ò sù a kīnaa tera. Ñ ñ gba andurufu kiloo bupla kū utao waka pla. 23 Akū Naama pì: Tó leme, ñ andurufu kiloo basiik̄ó sí ḡnɔ. À kàne asan mèn pla kū utao waka pla. À kpà a ìba gbēnɔn planɔa, akū ò sè ò dò Geazine are. 24 Kū ò kà Elisa bea s̄s̄ii musu, akū Geazi pɔ pìn sím̄ma à kàte a kpén, akū à gbě pìn gbàre ò tà. 25 Kū à gèe a dikiri Elisa kīnaa, akū Elisa à là à pì: Geazi, mán n genn? À wèa à pì: Makū n zòbleri, mádi gé gukearo. 26 Akū Elisa pìne: Kū ḡs̄gbě pìi bò a s̄gon, àteni n dà, ñ d̄s̄ kū ma nini kú kúnwo gweroo? Andurufu ke utano sím̄mana ḡrɔn díro, ke kùkpenɔ ke geepi búno ke s̄ano ke zuno ke ḡs̄gbě kū nɔgbě zikerinɔ. 27 Naama kusu ni ḡnne kú n burinɔ ari ḡrɔ s̄inda pínki. Kū à bò Elisa kīnaa, akū kusu pìi lìi púu lán buu bà.

Kpásawe funa íla

6 Annabi gā gbēnɔ pì Elisane: Ñ gwa, gu kū òten k̄kakarana ken kèwɛrɛ fíti. 2 Ò gé Yodai, ó baadi ni lí z̄s̄ ò kpé boo gwe, gu kū óniḡs̄ kun. Akū Elisa pì: À gé. 3 Akū ñ gběke pì: Ìni sùru ke ñ gé kúooroo? Akū à pì: Mani gé. 4 Akū à gèe kúnwo. Kū ò kà Yodai, òten lí z̄z̄z̄. 5 Kū ñ gběke ten lí z̄s̄, akū a kpásawe wò a pán à zù ín bùdum, akū à wiki lè Elisaa à pì: O'o dikiri, ma kpása pìi sèrm̄mame fá! 6 Akū Luda gbě pì: Mákpan à zùn súsuu? Kū à m̄nne, akū Elisa lí z̄s̄ à zù ín gwe, à tò kpásawe pìi fù íla. 7 Elisa pì: Ñ sé ñ boo! Akū gbě pì ɔ bò à kú.

Siria z̄ikarinɔ v̄ñakūnaa

8 Siria kína fùte Isarailanɔi kū z̄iio. À lé kpàkūsū kū a ìbanɔ, akū à p̄inne gukean oni bùra káten. 9 Akū Luda gbě légbāzā kè Isarailanɔ kīnane à pì, àḡs̄ gu pì d̄ākpā àsun ḡēaloro, zaakū Sirianɔ ten su gweme. 10 Akū Isarailanɔ kína gbēnɔ z̄i gu kū Luda gbě a yā òare pìi gūn. Len Elisa d̄iḡs̄ lé daa ḡēn baaak̄ó lɛ, akū àdi tó òḡs̄ gu pìn d̄ākpā. 11 Akū Siria kína laakar̄ii fùte yā pìi yāi. À a ìbanɔ kākara, akū à ñ lá à pì: Ó dí mé à de Isarailanɔ kína gbě ūu? À omene. 12 A ìbaa pìn doke wèa à pì: Ma dikiri kí, adi ke ó gběke bi a gbēnlo. Isarailanɔ bùsu annabi Elisa mé àdi yā kū ndi o zaa n kpéne gūn gbā Isarailanɔ kīnane. 13 Akū kína pì: À gé à a wetɛ gu kū à kún, mani gbēnɔ z̄i ò a kú. Akū ò pìne: À kú Dotāme.

14 Akū kína z̄ikarinɔ gbàre gwe dasidasi kū s̄s̄denɔ kū s̄s̄gonɔ. Ò gèe gwe gwāani ò lika wète pìi.

15 Kū Luda gbě ziker̄ii fùte kɔnko káaku, à bò, akū à z̄ikarii pìn è likana wètei kū s̄s̄denɔ kū s̄s̄gonɔ. Akū à pì Elisane: O'o dikiri, óni ke derameɛ? 16 À wèa à pì: Ñsun tó v̄ina n kuro. Gbě kú ò kú kúoonɔn dasi de gbě kú ò kú kúnwonɔla. 17 Akū Elisa wé kè à pì: Dikiri, ñ a wé kēne. Akū Dikiri ziker̄ii pì wé kēne. Kū à gu gwà dɔ, akū à s̄s̄denɔ kū s̄s̄go tédénɔ è likana Elisai, ò dà s̄s̄s̄i pila. 18 Kū Sirianɔ ten su Elisa kú, akū à wé kè Dikiria à pì: Ñ tó gbě pìn v̄ina kú. Akū Dikiri tò ò v̄inaa kú lākū Elisa wé kēawa nà. 19 Akū Elisa pì Siria z̄ikarii pìnɔne: Zé d̄íkīnanlo! Wète d̄íkīnanlo! À témai mà gé k̄áo gbě kú áten wetɛ kīnaa. Akū à gèe kúnwo Samaria. 20 Kū ò ḡē wète pìi gūn, akū Elisa pì: Dikiri, ñ ñ wé wēñne sà. Kū Dikiri ñ wé wēñne, ò gu gwà ò è Samarian ò kún. 21 Kū Isarailanɔ kína ñ é, à Elisa là à pì: Mà ñ deden yá? Baa, mà ñ deden yá? 22 Akū Elisa wèa à pì: Ñsun ñ dedero. Ndì gbě kú n ñ kúkū z̄ilannɔ deden yá? Ñ pòble kpár̄ma ò ble. Ñ í kpár̄ma ò mi, gbaso ò ta ñ dikiri kīnaa. 23 Akū kína p̄onna pòble kēñne, ò blè ò í mì, akū ò ñ gbàre, ò tà ñ dikiri kīnaa. Abire gbera Siria gbānam̄nnerinɔ dí era ò sù léte Isarailanɔ bùsuua doro.

Sirianɔ Samaria kagurakenaa

24 Ḡrɔ pla gbera Siria kína Benadada a z̄ikarinɔ kākara ñ pínki, akū ò sù ò Samaria kaguraa kè. 25 Akū nà gbāna kú wète pìn, ò a kaguraa kè à ḡii kè ari òten zaaki mì yía andurufu kiloo do, lukuluku gb̄s̄ zaka fitina lé do s̄s̄ andurufu ɔgɔ mèn s̄ɔro. 26 Kū Isarailanɔ kína té b̄ini musu, akū nɔgbě ke ɔɔ d̄òne à pì: Ma dikiri kí, ñ ma sura ba. 27 Akū kína pìne: Tó Dikiri dí n sura baro, mani le mà n sura ba derameɛ? Má pòwe ke wé v̄in yá? 28 Akū à era à a là à pì: Bó mé à n lee? Akū nɔgbě pìi wèa à pì: Nɔgbě ke mé à p̄imene mà su kú ma néḡs̄gb̄e ò só gbāra, zia s̄s̄ ó a p̄ó só. 29 Akū o ma né kuku o sò. Kū gu d̄ò, akū ma p̄ine à su kú a p̄ó se ò só, akū à a p̄ó ki ùte. 30 Kū kína mà yā kú nɔgbě pìi ò, akū à a uta z̄k̄ɔɔ gā à kè. Kū ò wé sè ò a gwà lākū à té b̄ini musu nà, ò a è kú uta kasano dana a uta z̄k̄ɔɔ gēi. 31 Akū kína pì: Tó mádi Safata né Elisa mì z̄s̄ gbāraro, Luda yā kemene p̄ās̄ip̄ās̄i.

32 Elisa vutena a kpén kú gbě z̄k̄ɔɔ. Akū kína gbě z̄i à doare are à gé Elisa kú ari àḡs̄ ká. Ari z̄ir̄ii pì ḡs̄ ká gwe, akū Elisa pì gbě z̄k̄ɔɔ pìnɔne: Gbēderi pì gbě z̄i, àten su à ma mì z̄s̄. À laakar̄i ke! Tó z̄ir̄ii pìi kà, à zé tatane, àsun tó à ḡero. Ádi a dikiri gèse k̄ini ma dɔ a kperoo? 33 Kū à kpé àten yā oñne, akū z̄ir̄ii pìi kà. Akū kína pìi kà à pì: Sunȳí dí bò Dikiri kīnaame, bó mani wé d̄i d̄ɔɔ?

7 Akū Elisa pì: À Dikiri yā ma! À pì zia mandara'i oni flawa yía Samaria b̄inileza zaka lé do andurufu ɔgɔ mèn do, pòblewe zaka lé pla s̄s̄, andurufu ɔgɔ mèn do. 2 Akū kína kpàasi yā s̄i Luda gbě pila à pì: Bee tò Dikiri legū foro f̄i, yā pì ni sí ke yá? Akū Elisa pìne: Ìni wé siale, ama ñni le ñ blero.

KusunƆ baaru nna kpanaa

³ Kusu gbɛ̃nɔn siikɔnɔn kú bīnilea. Akū ò pikɔ̃ne: B́yāin ónig̃ vutena la ari ò gé gagaa? ⁴ Tó o pì óni g̃e w̃te g̃ūn, nà kú gwe, óni gagame. Tó o g̃ la s̃, ga dok̃nɔn piime. Ò fute ò gé na Sirianɔ b̀raai. Tó ò ó tó b̃ne, ónig̃ kun. Tó ò ó dedeme s̃, o gagan gwe. ⁵ Akū ò fute ɔk̃si, òten gé Sirianɔ b̀ran. Kū ò kà b̀ra léa, ò è gb̃eke kú gwero. ⁶ Dikiri tò Siria b̀radenɔ s̃gonɔ kú s̃nɔ kú z̃kari dasinɔ k̃ini mà, akū ò pik̃ne, Isarailanɔ kina fina b̀ Iti kinanɔa kú Misila kinanɔ ò su ò létewá. ⁷ Akū ò bàa sì ɔk̃sii piia g̃nɔ ò n̄ bizakutanɔ tò gwe kú n̄ s̃nɔ kú n̄ zaakinɔ. Ò n̄ b̀raa tò gwe lákū à de nà, ò l̃k̃sa ò n̄ z̃ida m̃boki w̃te.

⁸ Kū kusu p̃nɔ kà b̀raa p̃n gwe, ò g̃e bizakuta p̃nɔ doke g̃ūn, ò p̃ bl̃ è ò í m̃, akū ò andurufu kú wuraa kú p̃kasano s̃ete ò g̃e ò ùte. Kū ò èra ò sù, ò g̃e biza-kuta p̃anden d̃, ò p̃nɔ kàkara ò g̃e ò ùte. ⁹ Akū ò pik̃ne: Yā kú òten ke dí manaro. Gb̃ara mé à de ò baaru nna kpá, akū ó ỹitena yá? Tó o ỹite le ari gu g̃e à d̀o, a gò ni ó lé. Ò fute g̃nɔ ò gé o k̃inabedenɔne.

¹⁰ Kū ò kà gwe, ò lé zù w̃te zédākp̃arinoi ò p̃i: O ge Sirianɔ b̀ran, ódi gb̃eke e gwero, ódi gb̃eke k̃ini maro. N̄ s̃nɔ kú n̄ zaakinɔ mé ò b̀adɔna gwe, akū s̃ n̄ bizakutanɔn kú n̄ gb̃en gboronaa sari. ¹¹ Kū zédākp̃arii p̃nɔ lé zù ò òh̃ne w̃ten, akū ò a baaru kpà k̃inabe ɔnn.

¹² Akū kina fute gwāani, à p̃i a ibanɔne: Mani yā kú Sirianɔ k̃ewere oáre. Kū ò d̃ kú nà ó kú gb̃ana, abire yāin ò b̀te n̄ b̀ran ò g̃e ò ùte s̃en. Òten da óni b̃te w̃teme, gbasa ò ó k̃k̃ b̃ne ò ó w̃te sí. ¹³ Akū a ibanɔ doke p̃ine: Zaakū ók̃nɔ kú o g̃nɔ ó kú ga léi, n̄ tó ò s̃ m̃en ɔɔro kú ò g̃nɔ sé ò gb̃enɔ z̃io, de ò yā kú à k̃e gwa. ¹⁴ Akū ò s̃gonɔ s̃e m̃en pla kú s̃nɔ, akū kina n̄ gb̃are à p̃i: À gé à Siria z̃ikarinɔ gbese à gwa! ¹⁵ Akū ò n̄ gbese ari Yodai. Ò è kú Sirianɔ bàa s̃ime, ò n̄ p̃kasano kú n̄ g̃k̃enɔn f̃k̃sa z̃e g̃ūn gwe. Akū z̃irii p̃nɔ èra ò sù ò yā p̃i gb̃a k̃inanɔ.

¹⁶ Akū ò b̀te ò g̃e Sirianɔ b̀ran ò p̃nɔ s̃ete, akū òten flawa yía zaka lé do andurufu ɔɔ m̃en do, p̃blewe zaka lé pla andurufu ɔɔ m̃en do lákū Dikiri ò nà. ¹⁷ Kina a kp̃asii dite b̃inile dākp̃ari ũ, akū gb̃enɔ g̃ese z̃ez̃ea b̃inilea gwe à g̃a, lákū Luda gb̃e g̃inake à ò nà ɔɔro kú kina sù a bea. ¹⁸ À k̃e lákū Luda gb̃e p̃ii ò k̃inanɔ nà à p̃i: Oni flawa yía zia mandara'i Samaria b̃inilea zaka lé do andurufu ɔɔ m̃en do, p̃blewe s̃ zaka lé pla andurufu ɔɔ m̃en do. ¹⁹ Kina kp̃asii yā w̃e Luda gb̃ea à p̃i: Bee tó Dikiri legū foro f̃, yā p̃i ni ke yá? Akū Luda gb̃e pine: Īni w̃e siale, ama Īni le n̄ b̃lero. ²⁰ Len à k̃e le, ò g̃ese z̃ez̃ea b̃inilea à g̃a.

Kina Sunemu nɔgb̃e bura eranane

8 Elisa p̃i nɔgb̃e kú à a né fute piine à fute à tá b̀su p̃anden kú a bedenɔ à ɔɔro pla ke gwe, zaakū Dikiri dite nà ni g̃e Isarailanɔ b̀sun ari w̃e supplame. ² Akū nɔgb̃e p̃ii k̃e lákū Luda gb̃e òare nà. Àpii kú a bedenɔ g̃e ò ṽte Filisitini b̀sun ari w̃e suppla. ³ W̃e suppla p̃ii gberan à b̀ Filisitini b̀sun à sù, akū à g̃e w̃e ke

kinaa a be kú a burao yā musu. ⁴ ɔɔro birea kina ten f̃ai bo kú Luda gb̃e z̃ikeri Geazio à p̃i: N̄ yā z̃k̃ kú Elisa k̃enɔ babamene. ⁵ ɔɔro kú àteni a g̃efutena yā o k̃inanɔ, akū nɔgb̃e kú à a né g̃gb̃e f̃utenɔe p̃ii sù w̃e ke kina piia, de à a be kú a burao eraare. Akū Geazi p̃i: Ma dikiri kí, nɔgb̃e kú Elisa a né futenɔe piin dí kú a néo. ⁶ Kū kina a l̃ala yā piia, akū nɔgb̃e p̃i yā p̃ii b̀banɔ. Akū kina p̃i a ibanɔ dokene: N̄ nɔgb̃e p̃i p̃nɔ eranɔ kú p̃oble kú à k̃e a buranwo zaa ɔɔro kú à fute la ari kú a gb̃arao.

Azaili kina Benadada denaa

⁷ Elisa g̃e Damasuku ɔɔro kú Siria kina Benadada ten g̃yā ke. Kū ò òne Luda gb̃e sù la, ⁸ akū kina p̃i Azailine: N̄ gba sé n̄ gé dao Luda gb̃e n̄ kp̃aa n̄ onɔ à Dikiri gbekamene, tó mani fute kú g̃yā díkinao. ⁹ Akū Azaili Damasuku p̃i mananɔ s̃ete lakumi aso bupla, akū à g̃e dao Elisale. Kū à kà a kinaa à p̃i: N̄ z̃bleri Siria kina Benadada mé à ma z̃mma mà n̄ gbeka, tó ani fute kú a g̃yāo. ¹⁰ Akū Elisa w̃e à p̃i: N̄ gé n̄ onɔ ani fute kú abireo, ama Dikiri m̃mene kú ani game. ¹¹ Akū Luda gb̃e w̃e p̃e Azailia ari w̃e'i a k̃, akū Luda gb̃e nà ɔɔro naaa. ¹² Akū Azaili a là à p̃i: Ma dikiri, b́yāin nten ɔɔ d̃i? À w̃e à p̃i: Kū má yā ṽani kú ĩni ke Isarailanɔne d̃ yāime. Īni té na n̄ zeki gb̃ananɔa, ĩni n̄ kefennanɔ dede kú f̃enedao, ĩni n̄ néno yāmiyāmi, ĩni n̄ n̄sindarenɔ n̄ese f̃f̃. ¹³ Akū Azaili p̃i: Makū n̄ z̃bleri, gb̃edan ma ũ, deran mani yā z̃k̃ bire taka kee? Akū Elisa p̃ine: Dikiri m̃mene kú ĩni g̃e Siria kina ũ.

¹⁴ Kū à b̀ Elisa kinaa, à èra à tà a dikiriia. Kū kina yā kú Elisa òo gb̃ekaa, akū à p̃i: À òmene ĩni fute aafia. ¹⁵ Kū gu d̃, Azaili biza g̃egetee s̃e à yaku, akū à kú kina ãnla ari à g̃a, akū Azaili a g̃ene bl̃e.

Yudanɔ kina Yehoram

¹⁶ Isarailanɔ kina Ahabu né Yoram kiblana w̃e ɔɔrode g̃ūn, Yudanɔ kina Yosafata né Yehoram nà kiblanaaa. ¹⁷ A w̃e baraakuri aw̃epladen à kí bl̃e, à ṽte k̃in Yurusalemu w̃e ɔɔraak̃. ¹⁸ À z̃e kú Isarailanɔ kinanɔ yākenaa lán Ahabu bedenɔ bà, zaakū à Ahabu n̄nɔgb̃e s̃e n̄ ũ, akū à yā kú Dikiri yeiro k̃e. ¹⁹ Bee kú abireo Dikiri dí we à Yudanɔ dúgu z̃ro a z̃bleri Dauda yāi, zaakū à lé s̃ene à p̃i, a buri nig̃ kí ble ɔɔro s̃inda p̃inki.

²⁰ Yehoram kiblegɔɔroan Ed̃munc n̄ z̃ida sì Yudanɔ ò n̄ z̃ida kina kà. ²¹ Abire yāi Yehoram g̃e Zai kú a s̃gonɔ p̃inki, akū Ed̃munc likai kú a s̃godenɔ. À fute à n̄ k̃e k̃uo gwāani à tà, akū a z̃ikarinɔ bàa sì ò tà be. ²² Ed̃munc n̄ z̃ida sì Yudanɔ ari kú a gb̃arao. ɔɔro birean Libinadenɔ n̄ z̃ida sì Yudanɔ se. ²³ Yehoram yā kparanɔ kú yā kú à k̃enɔ p̃inki kú Yudanɔ kinanɔ g̃yākenanɔ takadan. ²⁴ Yehoram g̃a, ò a mira kp̃ak̃-s̃ kú a dizinɔ Dauda w̃ten, akū a né Ahazia a g̃ene bl̃e.

Yudanɔ kina Ahazia

²⁵ Isarailanɔ kina Ahabu né Yoram kiblana w̃e kuri aw̃eplade g̃ūn Yudanɔ kina Yehoram né Ahazia nà kiblanaaa. ²⁶ A w̃e baro aw̃eplade g̃ūn à kí bl̃e, à kú

kín Yurusalemu wê dome. A da tón Atalia, IsarailanƆ kí-na Ɔmiri daikoreme. ²⁷ Ahazia zè kù Ahabu bedenƆ yãkenaao, à yã kù Dikiri yeiro kè lán Ahabu bedenƆ bà, zaakù a anzurenƆme. ²⁸ À gèè à nà Ahabu né Yoramua, akù òten zĩ ká lèlè kù Siria kína Azailio zaa RamƆ Giliada. Kù SirianƆ Yoramua kínnà, ²⁹ akù à èra à tà Yezerili ari a bòƆ pi gĩ láka. Akù Ahazia gèè wé kpátei gwe.

Yehu kana IsarailanƆ kína ũ

9 Annabi Elisa annabi gã gbêke sisi, akù à pìne: Ñ asa dɔmma ñ kù, ñ nísi tũru dí sí ñ géo RamƆ Giliada. ² Tó n ka gwe, ñ kpáte ke Yosafata né Yehu, Nimisi daikorei ñ bo kãao a gbẽnƆ té, ñ gẽ kpén ari kpénen. ³ Ñ tũruu pì nísi kù a miia, ñ onè kù Dikiri pì a a kà IsarailanƆ kína ũ. Abire gbera ñ zé wé, ñ bàà sí ñ su. Ñsun gĩ ke gwero. ⁴ Akù annabi kefenna pìi gèè RamƆ Giliada. ⁵ Kù à kà gwe, à zĩkari don'aredenƆ è katena, akù à pì: Don'arede, má yã ví mà onne. Akù Yehu a là à pì: Ó díme nten oo? À wèa à pì: Mòkõmme don'arede. ⁶ Kù Yehu fùte à gè kpén, akù kefenna pì nísi kù a miia à pì: Dikiri IsarailanƆ Luda pì a n ka a gbẽ IsarailanƆ kína ũ. ⁷ Ñ Ahabu bedenƆ dede, Dikiri ni a zòbleri annabinƆ fĩna borĩma kù a zòbleri kù Yezebeli ñ déno ñ pínki. ⁸ Ñ Ahabu bede pìnƆ dede zònƆ kù zĩdadeno ñ pínki. Ñ gĩgbẽ ke sún gĩ IsarailanƆ bùsunlo, ⁹ Ahabu ɔn ni gĩ lán Nebati né Yeroboamu ɔnn bà, lán Ahia né Baasa ɔnn bà. ¹⁰ GbẽdanƆ ni Yezebeli gè só Yezerili bĩnikpeme, gbêke ni a víro. Akù annabi pì zé wé à bàà sí. ¹¹ Kù Yehu bò à gèè a don'arede dakenƆ kínaa, akù ò a là ò pì: À kè deran ãade pìi sù n kínaa? À wèrĩma à pì: Á a dš kù yãzšzriime. ¹² Akù ò pì: Ékeme! Ñ owere. Akù à pì: Yã kù à òmenen dí. À pì Dikiri pì a ma ka IsarailanƆ kína ũ. ¹³ Akù ñ baadi kè likalika à a uta zškšz sè à kàte a gbá sare didikia, akù ò kuru pè ò pì: Yehu kè kína ũ.

¹⁴ Akù Yehu lé kpàkšsũ kũrwo Yoramui. Gwɔ birea kína Yoramua pì kù IsarailanƆ ñ pínki ten gĩ kù RamƆ Giliadao, òten zĩ ká kù Siria kína Azailio. ¹⁵ Kù SirianƆ a kínnà, akù à èra à tà Yezerili ari à aafia le. Akù Yehu pì a gbẽ pìnƆne: Tó a ze kũmaome, àsun tó gbêke bo wèten à gé yã dí baaru kpá Yezeriliro. ¹⁶ Akù Yehu gèè a sšgon, àten gé Yezerili. Yoramua wutena gwe kínnana, Yudano kína Ahazia kù gwe dɔ, à gèè wé kpátei. ¹⁷ Kù gudãkpãri kù à kù Yezerili gudãkpãki lei musu Yehu è kù a gbẽnƆ, òten su, akù à wiki lè à pì: Ma gbẽnƆ è, òten su. Akù Yoramua pì: Ñ sšde gbarè à gé dañle à ñ la tó aafiaan òten suo. ¹⁸ Akù sšde bò à gèè à Yehu lè à pì: Kína pì, aafiaan nten suo yá? Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kù aafiaaoo? Ñ mš ñgš témai. Akù gudãkpãrii pì: Zĩrii pì ñ lé, ama adi era à sũro. ¹⁹ Akù kína sšde plade gbàre dɔ. Kù à ñ lé, à pì: Kína pì, aafiaan nten suo yá? Akù Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kù aafiaaoo? Ñ mš ñgš témai. ²⁰ Akù gudãkpãrii pì: Á ñ lé, ama àkù sš adi era à sũro. Gbẽ pì gófiina de lán Nimisi daikore Yehu bà, àdi gó baka lán ãade bàme.

²¹ Akù kína Yoramua pì: Ñ gó dɔmene sšnɔa! Kù ò dšà, akù à bò wèten kù Yudano kína Ahaziao, baadi kù a sšgoo, òten gé da Yehule. Akù ò dàkare Yezerili gbẽ

Nabɔti kù ò a dè yã bura. ²² Kù Yoramua wé sì Yehule, akù à a là à pì: Yehu, aafiaan nten suo yá? À wèa à pì: Aafia kù máme? Zaakù n da Yezebeli tãnagbagbana kù a pòdammanaao dàgula. ²³ Kù Yoramua lite àten bàà sí, akù à lé zù Ahazia à pì: Bonkpèyãme Ahazia! ²⁴ Akù Yehu a sá gá à Yoramua pà a ɔple dagura. Kàa pìi a swèè kù, akù à kè yòkɔ a sšgon. ²⁵ Akù Yehu pì a zĩkari gbẽ zškš Bidikane: Ñ a gè sé ñ zu Yezerili gbẽ Nabɔti buran gwe. Ma dɔn kù ó kù sšgo gũn lèlè yã ó pla, ó té a de Ahabu kpe, gwɔ kù Dikiri gĩnake à lé kè a yã musu à pì ²⁶ a è lán ò Nabɔti dè nà kù a néno. Bura dín áni Nabɔti pò fĩna bone Ahabua. Abire yãin ñ a gè sé ñ zukũna buran gwe lákù Dikiri ò nà.

²⁷ Kù Yudano kína Ahazia è le, akù à dà Betagã zén kù bàao. Akù Yehu pètei àten pì: Á a de se. Akù ò a pà a sšgo gũn gwɔ kù àten Guru sšsĩ kù Ibleamu sare. Akù à ñ kè à tà Megido, gwe à gèè à gàn. ²⁸ A ibano a gèè sè ò dà sšgo gũn ò tào Yurusalemu, akù ò a mira kpàkšsũ kù a dizino Dauda wèten. ²⁹ Ahabu né Yoramua kíblena wèè kuri awèedode gũnn Ahazia kè Yudano kína ũ.

Yezebeli ganaa

³⁰ Kù Yehu sù Yezerili, Yezebeli a baaru mà, akù à kiro kà à a mìkã kèke. Zaa bĩni kpé musu wondoo gũn àten wé kpáte. ³¹ Kù Yehu gè bĩnilea, akù Yezebeli pì: N ke lèlè kù Zimirio, n n dikiri dè. Aafiaan n suo la yá? ³² Kù Yehu wé sè musu, à wondoo gwà, akù à pì: Dí mé à zè kũmaoo? Dí mé à kù ma kpa? Kù kína zĩkeri gbẽnƆn pla ke aakšnƆ sù ò wé kpáte wondoo gũn, ³³ akù Yehu pìhne: Á ɔ sšì à léte. Kù ò ɔ sšì à lète, akù Yehu gèè pètepetea kù sšgoo ari a aru fã gbĩia kù a sšnƆ. ³⁴ Kù Yehu gè kína bèa, à pò blè à í mì, akù à pì: Bee kù ò láari bò nɔgbè pìia, ò a ví, zaakù kína burime. ³⁵ Kù ò gèè ò a gè sé ò ví, akù odi pòke lero, tó adi ke a mítoko kù a gbálanƆ kù a ɔlanƆ baasiro. ³⁶ Akù ò èra ò gèè ò ò Yehune, akù à pì: Yã kù Dikiri ò a zòbleri Tisibe gbẽ Iliasu gãin gwe, à pì: GbẽdanƆ ni Yezebeli nòbƆ só Yezerili bĩni kpe. ³⁷ Yezebeli gè ni gš káte zĩte lán pòkãde gbòƆ bà Yezerili bĩni kpe. Gbêke ni le à pì Yezebelin díro.

Ahabu burinƆ dedenaa

10 Ahabu burinƆn kù Samaria gšgbẽnƆ ũ gbẽnƆn baaakš akuri. Akù Yehu takada kè à kpãzã Samaria gbãnadeno kù gbẽ zškšnƆ kù gbẽ kù òten Ahabu né gwano à pì: ² Tó takada díkĩna gè á ɔĩ, zaakù á dikiri Ahabu burinƆn kù kãáo akšsš á sšgonƆn ví kù sšnƆ kù wète bĩnideo kù zĩkaboƆn, ³ à á dikiri né kù à kèare mana de gbẽ kparanƆla ká a de gène ũ à zĩ ká á dikiri pì bedenoƆne. ⁴ Akù vína ñ kù manamana ò pì: Zaa kù kína gbẽnƆn planƆ dí fš ò gĩnero, ókšnƆ óni fš ò gĩne yá? ⁵ Akù kína bèa dãkpãri kù wète don'aredeo kù gbẽ zškšnƆ kù négwarii pìnƆ gbẽnƆ zĩ Yehua ò pì: N zòblerinƆme ó ũ. Yã kù n òwere pínki óni ke. Óni gbêke ká kína ũro. Ñ ke lákù à kène mana nà. ⁶ Akù Yehu takada pãnde kèĩne à pì: Tó a ze kũmao, áteni ma yã ma, à á dikiri Ahabu négšgbẽ pìnƆ mì zšzš à suomenè Yezerili zia mandara'i.

Kínane pìnc s̄ ò kà gbēncn baaak̄ akuri, ò kú kũ wēte gbē z̄k̄ kũ òteni n̄ t̄utu ken̄. ⁷ Kũ takada p̄i kà, akũ ò kínane gbēncn baaak̄ akurii p̄inc kũkũ ò n̄ dede n̄ p̄inki, akũ ò n̄ m̄inc z̄z̄ ò kàka t̄ankon ò kp̄z̄ane zaa Yez̄erili. ⁸ Kũ z̄ir̄ii p̄i kà, akũ à p̄i Yehune: Ò sù kũ kínane p̄inc m̄inc̄o. Akũ Yehu p̄i ò kàte b̄inilēa leu pla ari gu d̄. ⁹ Kũ gu d̄, akũ Yehu bò à ḡe à z̄e gbēnc are à p̄i: Ák̄nc̄ á ȳake v̄iro, makũ mé ma bo ma dikiri kpe ma a d̄e, ama dí mé à gbē d̄inc̄ d̄ede. ¹⁰ Áḡ d̄ s̄à kũ ȳa kũ Dikiri ḡinake à ò Ahabu bedenc̄ ȳa musu, a ke ni léte p̄aro. Dikiri k̄e l̄ákũ à ò a z̄b̄leri Iliasu ḡai n̄a. ¹¹ Akũ Yehu Ahabu bede kũ ò ḡ Yez̄erilinc̄ d̄ede n̄ p̄inki kũ a iba gbē z̄k̄nc̄ kũ a gbēncn̄ kũ a sa'orinc̄. Adi a gbēke tó kũ wēndiioro.

¹² Akũ à f̄ute à dà Samaria z̄en. Kũ à kà s̄ad̄arinc̄ b̄urakũkia, ¹³ akũ à d̄akare kũ Yudanc̄ kína Ahazia danenc̄ à n̄ lá à p̄i: D̄inc̄me á ũ? Ò w̄eà ò p̄i: Ahazia danenc̄me ó ũ, o su f̄o kp̄a kína Yoram̄u bedenc̄ame kũ a da Yez̄ebeli bedenc̄. ¹⁴ Akũ Yehu p̄i a gbēnc̄ne: À n̄ kũkũ b̄ēne! Akũ ò n̄ kũkũ ò n̄ dede b̄uraa p̄in l̄oḡw̄ sare. N̄ gbēncn̄ bupla awēplame, n̄ gbēke dí boro.

¹⁵ Kũ à bò gwe, à d̄akare kũ Rekabu né Yonadabuo, àten su daale. Akũ Yehu a là à p̄i: N swē kúma l̄ákũ ma swē kúmma n̄a ȳa? Yonadabu w̄eà à p̄i: Ee! Akũ Yehu p̄i: Zaakũ lem̄e, n̄ n̄ c̄ d̄m̄ene. Kũ à c̄ d̄ Yehui, akũ Yehu a kũ à ḡe k̄ao a s̄go ḡun. ¹⁶ Yehu p̄i: Ò gé l̄ēle, ïni kokari kũ má v̄i kũ Dikiri ȳo e. Akũ à tò à ḡe k̄ao l̄ēle a s̄go ḡun. ¹⁷ Kũ Yehu kà Samaria, à Ahabu buri kũ ò ḡ gwen̄c̄ d̄ede n̄ p̄inki. À n̄ dúgu z̄ l̄ákũ Dikiri ò Iliasu ḡai n̄a.

Baali t̄anagbagbarinc̄ dedenaa

¹⁸ Yehu gbēnc̄ k̄akara n̄ p̄inki, akũ à p̄in̄ne: Ahabu d̄o Baalii f̄itinlem̄e, makũ Yehu, mani doi manamana. ¹⁹ N̄ Baali t̄anadenc̄ s̄isimene n̄ p̄inki kũ a gb̄agbarinc̄ kũ a don'aredenc̄ n̄ p̄inki. N̄ gbēke s̄un ḡi suiro, má ye mà sa z̄k̄ o Baaliame. Gbē kũ à ḡi sui, à ḡame. Yehu ten̄ ïnd̄s̄ keñne de à le à Baali gb̄agbarii p̄inc̄ kakateme. ²⁰ Akũ à p̄i: À dikpe dite Baali p̄o ũ. Akũ ò a kp̄akpaa k̄e. ²¹ À l̄ég-b̄az̄à k̄e Isarailanc̄ b̄usun p̄inki, akũ Baali gb̄agbarinc̄ sù n̄ p̄inki, n̄ gbēke dí ḡro. Kũ ò ḡe Baali kp̄en, ò kp̄e p̄i p̄a ḡinḡin, gb̄ap̄eteki kunlo. ²² Akũ Yehu p̄i kp̄e p̄i utakateki d̄ákp̄ariine: N̄ b̄ote kũ utanc̄ Baali gb̄agbarinc̄ n̄ p̄inki. Akũ à b̄oteñne kũ uta p̄inc̄. ²³ Yehu kũ Rekabu né Yonadabuo ḡe Baali kp̄en, akũ Yehu p̄i Baali gb̄agbarii p̄inc̄ne: À w̄e pá gbēnc̄a à n̄ gwagwa manamana, de Dikiri gb̄agbarinc̄ s̄unḡs̄ kú k̄áo laro, sé ák̄nc̄ Baali gb̄agbarinc̄ át̄ēne baasiro. ²⁴ Akũ Yehu kũ Yonadabuo ḡe de ò sa o. À sù à l̄e Yehu ḡinake à gbēnc̄ k̄atekate b̄ai gbēncn̄ basiik̄. À kp̄ak̄ēñȳi à p̄i tó n̄ gbēke tò gbē kũ àteni n̄ nañne n̄ ÿnc̄ doke pitiawa, à wēndii musume. ²⁵ Kũ Yehu sa'op̄o kũ òdi ká t̄en à té kũ ò à làka, akũ à p̄i dogarinc̄ kũ z̄ikari gbē z̄k̄w̄ p̄inc̄ne: À ḡe à n̄ dede! Ásun tó n̄ gbēke pitiawaro. Kũ ò n̄ dede kũ f̄enedao ò n̄ ḡenc̄ k̄ote b̄ai, akũ ò ḡe Baali kúkia. ²⁶ Ò Baali t̄anakpe gbēe s̄e ò bò ò té s̄a, ²⁷ akũ ò wiwi ò a kp̄e gb̄oro, akũ ò gu p̄i k̄e b̄inikpekeki ũ ari kũ a gb̄arao.

²⁸ Len Yehu Baali t̄anagbagbanaa m̄i d̄e le Isarailanc̄ b̄usun. ²⁹ Bee kũ abireo adi kpe li durunna kũ Nebati né Yeroboamu Isarailanc̄ dà a kenannero, à té wura z̄usane b̄orc̄ kũ ò kú Beteli kũ D̄aonc̄i. ³⁰ Dikiri pine: Zaa akũ n̄ ȳa k̄e mana, n̄ ȳa kũ má yei k̄e, n̄ k̄e Ahabu bedenc̄ne l̄ákũ ma z̄eo n̄a, n̄ buri niḡs̄ kana Isarailanc̄ k̄in ari n̄ nasionca. ³¹ Ama Yehu dí ze kũ Dikiri Isarailanc̄ Luda dokaȳaoro, adi laakari d̄a kũ n̄ese m̄en dooro. Adi kpe li durunna kũ Yeroboamu Isarailanc̄ dà a kenannero.

³² Ḡorc̄ kũa Dikiri tò Isarailanc̄ b̄usu n̄a lagonaa. Azaili gb̄ana bl̄e Isarailanc̄ b̄usu ³³ kũ à kú Yoda if̄aboki kpa p̄inki sena zaa Aroa kũ à kú An̄o swad̄orc̄w̄ ari Gili-ada kũ Bas̄a b̄usuu. Gada burinc̄ kũ Rubeni burinc̄ kũ Manase burinc̄ kú gwe. ³⁴ Yehu ȳa kpara kũ à k̄enc̄n̄ kũ Isarailanc̄ k̄inanc̄ ḡiȳakenanc̄ takadan kũ a néḡg- b̄ēkeȳanc̄ p̄inki. ³⁵ Yehu ḡa, ò a v̄i Samaria, akũ a né Yoaza k̄e a ḡēne ũ. ³⁶ Yehu v̄ute Samaria à k̄i bl̄e Isarailanc̄ne w̄e baraakuri plansari.

Yoasi kũ a dai Ataliao

11 Kũ Ahazia da Atalia è a né ḡa, akũ à f̄ute àten kína burinc̄ dede n̄ p̄inki. ² Akũ kína Yehoram̄u nénc̄gb̄e Yoseba, Ahazia d̄are, Ahazia né Yoasi s̄e n̄ sare kínane kũ òteni n̄ dedenc̄ té. À a ùte Ataliane kp̄e kũ ḡadon̄c̄n̄ katenan kũ nc̄gb̄e kũ àten ȳo kp̄aaoo l̄ēle, akũ odi le ò a d̄ero. ³ Né p̄i ḡe utena Dikiri ÿnc̄ kũ a gw̄arii p̄io ari w̄e suddo. Ḡorc̄ b̄irea Ataliame Yudanc̄ b̄usu kína ũ.

⁴ A w̄e supplade ḡunn sa'oriki Yoyada kínabe dogari gbē z̄k̄nc̄ kũ z̄ikari gbē z̄k̄nc̄ sisi, akũ ò sù kũñwo a kína Dikiri ÿnc̄. Akũ à ȳa ȳi kũñwo à tò ò la dà Dikiri ÿnc̄ gwe, akũ à kína néḡs̄gb̄e p̄i m̄d̄ñe. ⁵ Akũ à ȳa d̄iteñne à p̄i: Ȳa kũ áni ken dí. Tó a su gu d̄ákp̄a kámma-boḡorc̄ z̄i, á ḡa káaku niḡs̄ kínabe d̄ákp̄a, ⁶ á ḡa plade s̄s̄ Suru ḡanu, á ḡa aak̄de niḡs̄ ḡanu kũ à kú dogari kparanc̄ kpe d̄ákp̄a. ⁷ Á ḡa pla kũ òten kámma bo kámmaboḡorc̄ z̄inc̄ niḡs̄ kína p̄i d̄ákp̄a Dikiri ÿnc̄. ⁸ À likai, á baadi kũ a ḡkebc̄w̄o kúna. Gbē kũ à sù à n̄ai s̄s̄, à a de. Áḡ té kína p̄ii gu kũ àten ḡen p̄inki.

⁹ Z̄ikari gbē z̄k̄nc̄ k̄e l̄ákũ sa'oriki Yoyada òñne n̄a. N̄ baadi a gbēnc̄ s̄e à ḡe kũñwo Yoyada kína, gbē kũ òten kámma bonc̄ kũ gbē kũ òten su n̄ lilin ken̄ n̄ p̄inki. ¹⁰ Akũ Yoyada kína Dauda s̄arinc̄ kũ a s̄ēgbako kũ ò kú Dikiri ÿnc̄nc̄ kp̄a z̄ikari gbē z̄k̄w̄ p̄inc̄a. ¹¹ Akũ dogarii p̄inc̄ sù ò k̄ate Dikiri kp̄e kũ sa'okio kp̄elelea sena zaa Dikiri ÿnc̄ oplai ari a z̄zei, baadi kũ a ḡkebc̄w̄o kúna, de òḡs̄ kína p̄i d̄ákp̄ao. ¹² Akũ Yoyada bò kũ kína néḡs̄gb̄e p̄io à kífuraa kúne à doka takada kp̄aa. Kũ ò n̄isi kú a m̄iia ò a ká kína ũ, akũ ò ÿkpa l̄e ò wiki l̄e ò p̄i: Luda kína d̄s̄ kũ aafiaao! ¹³ Kũ Atalia dogarinc̄ kũ gbē kparanc̄ k̄ini p̄i mà, akũ à f̄ute à ḡe n̄ kína Dikiri ÿnc̄. ¹⁴ Kũ à w̄e s̄e, à kína p̄i è zena gbēgba sare l̄ákũ òdi ke n̄a. Z̄ikari gbē z̄k̄nc̄ kũ k̄ak̄kip̄erinc̄n̄ zena a sare, akũs̄ gbē s̄inda p̄inki ten̄ p̄nc̄na ke òten k̄ak̄aki pé. Akũ Atalia a p̄okasanc̄ ḡa à k̄e à p̄t̄a kũ wikio à p̄i: Ò bò ma kpe! Ò bò ma kpe! ¹⁵ Akũ sa'oriki Yoyada p̄i z̄ikari gbē z̄k̄w̄ p̄inc̄ne: À nc̄gb̄e p̄i s̄e à bo k̄ao b̄ai, á gbē kũ ò bò ò

téino dede kū fēnedao. Zaakū à pì òsun a de Dikiri onno. ¹⁶ Gwō kū nɔgbē pii kà kínabe gānu lé kū sōnɔ di gēn zén, akū ò ɔ pētea gwe ò a dè.

¹⁷ Yoyada tò kína kū a gbēnɔ Dikiri bàka kunna kūnwo yā kēkē, de ò le ògō de Dikiri gbēnɔ ũ yāi. À tò kína kū a gbēnɔ lédokōn kē kū kōo dɔ. ¹⁸ Akū ò gēe ò Baali kpé gbòro, ò a gbagbakinɔ kū a tǎnanɔ wiwi dúgudugu, akū ò Baali gbàgbari Matā dè gbagbaki pìnɔ sare.

Yoyada Dikiri onno nà gudākpārinɔne n̄ ɔi, ¹⁹ akū à zīkari gbē zōkōn sēte kū dogarinɔ kū gbē kparanɔ n̄ pínki, ò bò Dikiri onno kū kína pìio, ò kínabe gānu lé kū dogarinɔ di gēn zé sè. Kū ò kà kínabea, akū kína pii vùte kpatan, ²⁰ akū būsuu pi gbē sīnda pínki ɔ kē nna, akūsō wēte gō yākete sari, kū ò Atalia dè kū fēnedao kínabea yāi. ²¹ Yoasi kí blè a wè supplade gūn.

Dikiri onno kékēnaa

12 À kè kína ũ Yehu kíblena wè supplade gūn, akū à kí blè Yurusalemu wè bupla. A da bi Beseba gbēme, a tón Zibia. ² Gwō kū sa'oriki Yoyada lé dà Yoasia, akū à yā kū à mana Dikirinēe kè. ³ Ama adi tǎnagbagbaki kū ò bònɔ gbororo, ò kpé òten sa o gwe, òten turaretiti kpáta.

⁴ Yoasi pì sa'orinɔne: À gwō kū ò sùo Dikiri onno kakara, gwō kū ò lìli baadine kū légbēna gwō kū ɔyeina gbanɔ pínki. ⁵ Sa'orinɔ gō gwō pì sí gwōsirinɔ ò Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēo. ⁶ Akū Yoasi kí blè ari wè baro awēe'aakō, ama sa'orinɔ dí Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēo, ⁷ akū kína Yoasi sa'oriki Yoyada sisi kū sa'orinɔ n̄ pínki à n̄ lá à pì: À kè dera adi Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēoo? Àsun gwō sí gwōsirinɔ doro. À tò ògō Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēo. ⁸ Akū sa'orinɔ wè kū oni gwō ke sí gbēnɔ doro, oni sō Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēo. ⁹ Akū sa'oriki Yoyada àkpatii sè à a né fī, akū à dīte sa'oki sare tò òten gē Dikiri onno ɔplai. Akū sa'ori kū òten kpé zé dākpānɔ di gwō kū ò sùo Dikiri onno kán pínki. ¹⁰ Tó ò è àkpatii pii gwō kè dasi, akū kína takadākēri kū sa'orikio di nara ò káka asanɔ gūn. ¹¹ Òdi gwō pì dedebaru ke ò na gbē kū ò Dikiri onno zī dānɔne n̄ ɔi, akū òdi fīna boo lí'arinɔne kū kpéborinɔ ¹² kū gbīborinɔ kū gbē'arinɔ. Akū ò lí kū gbē ananɔ lùluo dɔ, de ò Dikiri onno gu kū à yàkanɔ kékēo yāi kū kpé kékēna zī pāndenɔ pínki. ¹³ Odi Dikiri onno andurufu tanɔ pi kū gwō kū ò sùo Dikiri onno piioro, ke fitila tédēbɔnɔ ke arusibɔnɔ ke kākākinɔ ke wura pónɔ ke andurufu pō kparanɔ. ¹⁴ Dikiri onno kēkerinɔ òdi fīna booñe. ¹⁵ Gbē kū ò gwō pii kpānɔ ò fīna boo zīkerinɔne, òdi n̄ gbeka gwō pi yāiro, zaakū gbē pìnɔ bi nāanidenɔne. ¹⁶ Gwō kū ò kpā taari fīnabobɔ ke durunna kútekebo ũnɔ, òdi gēo Dikiri onno, sa'orinɔ pómē.

¹⁷ Gwō kúa Siria kína Azaili gēe à lète Gataa à sì, akū à èra àten su lète Yurusalemu dɔ. ¹⁸ Akū Yudanɔ kína Yoasi pō kū a dizi Yudanɔ kinanɔ Yosafata kū Yoramuo kū Ahaziao kpā Dikiri onno sēte kū pō kū à kpā Dikiri onno dɔ kū wura kū à kú Dikiri onno laasii gūnwo kū a be laasii gūnwo pínki, à kpāzā Azailine, akū Azaili gò Yurusalemu. ¹⁹ Yoasi yā kparanɔ kū yā kū à kēnɔ pínki kú Yu-

danɔ kinanɔ gīyākenanɔ takadan. ²⁰ A ibanɔ lé kpākū-sūi, akū ò a dè zaa Betemilo Sila zén. ²¹ Gbē kū ò a dèe pìnɔ tón dí: Simeata né Yozabada kū Soma né Yozabadao. Kū Yoasi gā, ò a mira kpākūsū kū a dizinɔ Dauda wēten, akū a né Amazia a gēne blè.

Isarailanɔ kína Yoaza

13 Yudanɔ kína Ahazia né Yoasi kíblena wè baro awēe'aakōde gūnn Yehu né Yoaza kè Isarailanɔ kína ũ, akū à kí blè Samaria wè gēro awēepla. ² À yā kū Dikiri yeiro kè à zè kū durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi pānero. ³ Akū Dikiri pō fē Isarailanɔ à n̄ ná Siria kína Azailine a ɔi kū a né Benadadao ari Yoaza kíblena lén. ⁴ Yoaza kúte kè Dikirinē, akū Dikiri sì, zaakū à è deran Siria kína pì ten wé tǎ Isarailanɔ nà. ⁵ Dikiri tò ò surabarii lè, akū ò bò Siriano ɔi, akū baadi kú a onno lán zī bà. ⁶ Ama odi kpé li durunna kū Nebati né Yeroboamu n̄ dá a kenannero, ò zèo. Asera lí sō à kpé petena Samaria. ⁷ Yoaza zīkarinɔ kà lakana, séde sōde gbēnɔ bupla akurinɔ kū sōgo mèn kurinɔ kū zīkari gēsede gbēnɔ dúbu kurinɔ baasiro, zaakū Siria kína n̄ kè búgubugu, ò gō lán būsutiti bà. ⁸ Yoaza yā kparanɔ, yā kū à kēnɔ kū a négōgbēkeyānɔ kú Isarailanɔ kinanɔ gīyākenanɔ takadan. ⁹ Kū Yoaza gā, akū ò a ví Samaria, akū a né Yehoasi a gēne blè.

Isarailanɔ kína Yehoasi

¹⁰ Yudanɔ kína Yoasi kíblena wè baraakuri awēesupplade gūnn Yoaza né Yehoasi kè Isarailanɔ kína ũ, akū à kí blè wè gēro awēedo. ¹¹ À yā kū Dikiri yeiro kè, adi kpé li durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenannero, à kpé àten ke. ¹² Yehoasi yā kpara kū à kēnɔ kū a négōgbēkeyānɔ kū zī kū à kà kū Yudanɔ kína Amaziao kú Isarailanɔ kinanɔ gīyākenanɔ takadan. ¹³ Kū à gā, ò a mira kpākūsū kū Isarailanɔ kinanɔ Samaria, akū Yeroboamu a gēne blè.

Elisa ganaa

¹⁴ Elisa ten gyā ke, ani fī à ble doro, akū Isarailanɔ kína Yehoasi gēe à à lè, àten ɔɔ dɔ à pìne: Baa! Baa! Mākōmme Isarailanɔ sōgonɔ ũ kū n̄ sōdenɔ. ¹⁵ Akū Elisa pìne: N̄ sá sé kū kànɔ. Kū à sè, ¹⁶ akū Elisa pìne: N̄ kà kpá sála. Kū à kpá sála, akū Elisa a ɔnɔ dīdi kína pì ɔnɔ ¹⁷ à pì: N̄ ifāboki kpa wondo wē. Kū à wē, akū Elisa pì: N̄ kàa pì zu. Kū à zù, akū Elisa pì: Dikiri zīblena kàan gwe. Zīblena Sirianɔ kàame. Ìni Siriano kakate mām-mam zaa Afeki. ¹⁸ Akū Elisa pì: N̄ kàa pìnɔ sēte. Kū à sēte, akū Elisa pìne: N̄ zīte léo. À lèo gēn aakō, akū à zè. ¹⁹ Akū Luda gbē pì ɔ fēi à pì: Tó n̄ zīte lèo yā gēn ɔnɔ ke suddome, de n̄ zī blè Sirianɔ mām-mam. Tera sà ìni zī blēm̄ma gēn aakōmē.

²⁰ Elisa gā, akū ò a ví. Tó Sētāgwō kà, akū Mābu gbānamōnnerinɔ di su lète Isarailanɔ būsua. ²¹ Gwō kúa gbēnɔ ten gè ví. Kū ò gbānamōnnerinɔ gāa è, akū ò gēe pii sè ò zù Elisa miran. Kū gēe pii lète à nà Elisa wánɔ, akū à vù à fūte à zè.

22 Siria kína Azaili gbãna mò IsarailanƆne ari Yoaza kíblena lén. 23 Akū Dikiri sùruu kè kŭnwo à wěnda dŭhne, à n wé gwà a bàka kŭ à kú kŭ Ibrahĩo kŭ Isaakuo kŭ Yakubuo yāi. Adi we à n dúgu zŕo, adi n zukŭnaro ari kŭ a gbãrao. 24 Kŭ Siria kína Azaili gà, akŭ a né Benadada a gēne blè. 25 Kŭ Yoaza né Yehoasi zŭi kà kŭ Azaili né Benadada pŭio, à èra à wēte kŭ Azaili si a de YoazaanƆ sia. Yehoasi zŭi blèa gēn aakŭme, akŭ à Isaraila wēte pŭnƆ sia.

YudanƆ kína Amazia

14 IsarailanƆ kína Yoaza né Yehoasi kíblena wē plade gŭnn Yoasi né Amazia kè YudanƆ kína ũ. 2 A wē baraasƆrode gŭnn à kí blè, à vùte kŭn Yurusalemu wē baraakuri donsari. A da bi Yurusalemu gbēme, a tŭn Yoadĩ. 3 À yā kŭ Dikiri yeii kè, ama adi ká a dizi Dauda pŭ ũro. À a de Yoasi ágba sè sŭsu. 4 Adi tãnagbagbaki kŭ ò bònƆ gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan. 5 Kŭ à kpata zŭni pète à làka, akŭ à a iba kŭ ò a de dèƆ dède se. 6 Lákŭ à kú Musa doka takadan nà, adi gbēderii pŭnƆ néƆ dederò. Takada pŭi gŭn Dikiri pŭ òsun denƆ dède n néƆ durunna yāiro, akŭsŭ òsun néƆ dède n denƆ durunna yāiro. Baadi ni ga a zŭida durunna yāime. 7 Amazia mé à zŭi blè EdmunƆa gbēƆƆn dŭbu kuri zaa Guvute Wisiden. Zŭi pŭi gŭnn à Sela si, akŭ à tŭ kpàƆe Yŏkoteli, tŭ pŭi kpé kúa ari kŭ a gbãrao.

8 Abire gbera Amazia gbēƆƆn zŭi IsarailanƆ kína Yoaza né Yehoasi, Yehu daikorea, à pŭine: N mŭ ò kŭ le wédewe zŭian. 9 IsarailanƆ kína Yoasi wèa à pŭi: Lebana bùsu lèkara légbāzā kè Lebana bùsu sida líne à pŭi à a néƆgbē kpāzā a néa, akŭ Lebana bùsu nòƆ pāsŭ sŭ à kitii pŭi lèkaraa piia. 10 N zŭi blè EdmunƆa, akŭ n n zŭida bi. N ze kŭ n tŭmanakèo n vute tēne. À kè dera nten Ɔ ká yā pāsŭiii? Abire ni sunne kŭ kisirao kŭ YudanƆ se. 11 Ama Amazia yā pŭi kpà sākoto, akŭ Yehoasi sŭ lètea. Ò dàkare zaa Besemesi YudanƆ bùsun. 12 IsarailanƆ zŭi blè YudanƆa, akŭ YudanƆ bàa si ò tã n bea. 13 Besemesi gwen Yehoasi Amazia kŭn à gēe kãao Yurusalemu. À a bŭni gbòro lán mita wàa do bà zaa Eflaimu gãnu léa ari gena Kusuru gãnu léa. 14 À wura kŭ andurufuuo kŭ pŭ kŭ ò kú Dikiri ƆnƆƆ kŭ pŭ kŭ ò kú kŭnabe laasinƆƆ sète pŭnki, akŭ à gbēkenƆ kŭkŭ à tã kŭnwo Samaria zŭiƆƆ ũ.

15 Yehoasi yā kpara kŭ à kèƆƆ kŭ a négŭgbēkeyāƆƆn kú IsarailanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan. Lákŭ à zŭi kà kŭ YudanƆ kína Amaziao nà kú gwe dƆ. 16 Kŭ Yehoasi gà, ò a mira kpàkŭsŭ kŭ IsarailanƆ kŭnƆƆ Samaria, akŭ a né Yeroboamu vùte a gēne ũ.

17 YudanƆ kína Amazia kè wē gēro Yehoasi ganaa gbera. 18 Amazia yā kparanƆƆn kú YudanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan. 19 Ò lé kpàkŭsŭi Yurusalemu, akŭ à bàa si à tã Lakisi. Akŭ ò gbēƆƆn gbàre ò pètei ò a dè gwe. 20 Akŭ ò a gēe sè kŭ sŭo ò sŭo Yurusalemu, ò a mira kpàkŭsŭ kŭ a dizinƆƆ Dauda wēten. 21 Akŭ YudanƆ Uzia kŭ à kà wē gēro awēedo kà kína ũ a de Amazia gēne ũ. 22 Akŭ mé à Elata si à kèke à kàte YudanƆne a de ganaa gbera.

IsarailanƆ kína Yeroboamu plade

23 YudanƆ kína Yoasi né Amazia kíblena wē gērode gŭnn IsarailanƆ kína Yoasi né Yeroboamu kè kína ũ Samaria, à kú kŭn wē bupla awēedo. 24 À yā kŭ Dikiri yeiro kè, adi kpé li durunna kŭ Nebati né Yeroboamu IsarailanƆ dà a kenannero. 25 Akŭ mé à èra à IsarailanƆ bùsuu siƆne zaa Lebo Amata ari gena Ísira Wisidei, lákŭ Dikiri IsarailanƆ Luda ò a zòbleri Amitai né Inusa, Gatefa gbē gāi nà. 26 Zaakŭ Dikiri è IsarailanƆ ten wari ke manamana, zòƆƆ kŭ zŭidadenƆ n pŭnki, akŭsŭ ò gbēke vŭi à kpáƆyŭro. 27 Dikiri dí pi áni Isaraila tŭ dède andunia gŭnlo, akŭ à n sura bà Yehoasi né Yeroboamu gāi. 28 Yeroboamu yā kpara kŭ à kèƆƆ kŭ zŭi kŭ à kàƆƆn kú IsarailanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan. Lákŭ à èra à Damasuku kŭ Amatao si IsarailanƆne nà kú gwe dƆ. 29 Kŭ à gà, ò a mira kpàkŭsŭ kŭ a dizi IsarailanƆ kŭnƆƆ, akŭ a né Zakari vùte a gēne ũ.

YudanƆ kína Uzia

15 IsarailanƆ kína Yeroboamu kíblena wē baraasƆro awēplade gŭn Amazia né Uzia kè YudanƆ kína ũ. 2 A wē gēro awēedode gŭnn à kí blè, akŭ à kú kŭn Yurusalemu wē bupla akuri awēepla. A da bi Yurusalemu gbēme, a tŭn Yekolia. 3 À yā kŭ Dikiri yeii kè lákŭ a de Amazia kè nà. 4 Ama adi tãnagbagbaki kŭ ò bònƆ gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan. 5 Dikiri tò a kusu kŭ, à kúo ari à gēe à gào. À kpé kúki ado. A né Yotamu mé à kŭnabe Ɔn kŭna, àkŭme YudanƆ don'arede ũ. 6 Uzia yā kparanƆƆn kú YudanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan kŭ yā kŭ à kèƆƆ pŭnki. 7 Kŭ à gà, ò a vŭ kŭ a dizinƆƆ Dauda wēten, akŭ a né Yotamu vùte a gēne ũ.

IsarailanƆ kína Zakari

8 YudanƆ kína Uzia kíblena wē bupla plansaride gŭnn Yeroboamu né Zakari kè IsarailanƆ kína ũ Samaria, à kí blè mƆ suddo. 9 À yā kŭ Dikiri yeiro kè lákŭ a dizinƆƆ kè nà. Adi kpé li durunna kŭ Nebati né Yeroboamu IsarailanƆ dà a kenannero. 10 Akŭ Yabesi né Salumu lé kpàkŭsŭi kŭ gbēƆƆn à a dè zaa Ibleamu, akŭ à a gēne blè. 11 Zakari yā kparanƆƆn kú IsarailanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan. 12 Len yā kŭ Dikiri ò Yehunee kè le, à pŭi a burinƆ mé onigŭ IsarailanƆ kí ble ari à gé pé a nasionƆa.

IsarailanƆ kína Salumu

13 Yabesi né Salumu kè kína ũ YudanƆ kína Uzia kíblena wē bupla donsaride gŭn, à kí blè Samaria mƆ do. 14 Akŭ Gadi né Menahemu bò Tiza à gēe Samaria, akŭ à Yabesi né Salumu lè à dè gwe, akŭ à a gēne blè. 15 Salumu yā kparanƆƆn kŭ lé kŭ à kpàkŭsŭ kŭ gbēƆƆn Zakariiiio kú IsarailanƆ kŭnƆƆ gŭyāƆƆkenanƆ takadan. 16 GƆƆ birean Menahemu bò Tiza à gēe à lète Tifisaa kŭ gbē kŭ ò kú a gŭnnƆƆ kŭ gu kŭ à likainƆƆ pŭnki, zaakŭ ò gi zé wēnei. À nŭsindarenƆ nēseè pàrapara n pŭnki dƆ.

Isarailano kina Menahemu

17 Yudano kina Uzia kiblena wê bupla donsaride gūnn Gadī né Menahemu kè Isarailano kina ũ, akū à kí blè Samaria wê kuri. 18 À yā kū Dikiri yeiro kè ari a wēndi lén. Adi kpe li durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailano dà a kenannero.

19 Kū Asiria kina Tigila Pilesa lète Isarailano būsua, akū Menahemu a gbà andurufu tɔn baraakuri awēsi-ikš, de Tigila Pilesa le à ɔ daawa, à kpata zīni le à péte yāi. 20 Menahemu tò Isarailano andurufuu pi fīnaa bò, akū ɔɔɔdeno andurufu ɔɔɔ kpà ní mīamiia mèn bupla akurikuri Asiria kina pò ũ. Akū Asiria kina pii èra à tà, adi ze ní būsun doro. 21 Menahemu yā kparanɔn kú Isarailano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kū yā kū à kènɔ pínki. 22 Kū à gà, akū a né Pekaya a gēne blè.

Isarailano kina Pekaya

23 Yudano kina Uzia kiblena wê bupla akuride gūnn Menahemu né Pekaya kè Isarailano kina ũ, à kí blè Samaria wê pla. 24 À yā kū Dikiri yeiro kè, adi kpe li durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailano dà a kenannero. 25 A zīkari gbē zōkš Remalia né Peka lé kpākūsūi kū gbēnɔ. Akū à Giliada būsudenɔ sè gbēnɔn bupla akuri à sī kūńwo kina pii a zeki gbānan Samaria, à a dè kū Agobuo kū Arieo, akū à a gēne blè. 26 Pekaya yā kparanɔn kú Isarailano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kū yā kū à kènɔ pínki.

Isarailano kina Peka

27 Yudano kina Uzia kiblena wê bupla akuri awēplade gūnn Remalia né Peka kè Isarailano kina ũ, à kí blè Samaria wê baro. 28 À yā kū Dikiri yeiro kè, adi kpe li durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailano dà a kenannero. 29 Peka ɔɔɔɔan Asiria kina Tigila Pilesa sù à Iyon sī kū Abeli Betemakao kū Yanzao kū Kedesio kū Azoo. À Nafatali burinɔ gu sī dɔ, Giliada kū Galilio pínki, akū à gupidenɔ kūkū à tà kūńwo Asiria. 30 Ela né Osea lé kpākūsū kū gbēnɔ Pekai, akū à a dè à a gēne blè Uzia né Yotamu kiblena wê barode gūn. 31 Peka yā kparanɔn kú Isarailano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kū yā kū à kènɔ pínki.

Yudano kina Yotamu

32 Isarailano kina Remalia né Peka kiblena wê plade gūnn Uzia né Yotamu kè Yudano kina ũ. 33 A wê baraasɔɔrode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wê gēro awēedo. A da tɔn Yerusa, Zadki néme. 34 À yā kū Dikiri yeii kè lākū a de Uzia kè nà. 35 Ama adi tãnagbagbaki kū ò bònɔ gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan. Akū mé à Dikiri ɔn gānu kū à kú musu kēke. 36 Yotamu yā kparanɔn kú Yudano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kū yā kū à kènɔ pínki. 37 ɔɔɔ birean Dikiri tò Siria kina Rezī kū Remalia né Pekaò nà letena Yudanɔaaa. 38 Kū Yotamu gà, ò a mira kpākūsū kú a dizinɔ Dauda wēten, akū a né Aza vùte a gēne ũ.

Yudano kina Aza

16 Remalia né Peka kiblena wê gēro awēplade gūnn Yotamu né Aza kè Yudano kina ũ. 2 A wê barode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wê gēro awēedo. Adi yā kū Dikiri a Luda yei ke lán a dizi Dauda bāro. 3 À zè kū Isarailano kinanɔ yākenaaò ari sé à sa'opɔ kū òdi ká tén à té kú ò kú a négōgbēo. À yā vāni kè lākū buri kū Dikiri pèmma Isarailanɔnɔnɔ dī ke nà yā. 4 À sa ò à turaretiti kpàta tãnagbagbaki kū ò bònɔ kú sīsīi musunɔ kú lí zōkš sīnda pínki gbáruo.

5 Abire gbera Siria kina Rezī kú Isarailano kina Remalia né Pekaò sù zī ká Yurusalemu. Gwen ò lika Azai, ama odi fō ò a blè kú zīoro. 6 ɔɔɔ birean Rezī pè Yudanɔa à ní bóte Elata à èra à gwe sīmma, akū Edomunɔ sù ò vùte gwe ari kú a gbāro. 7 Akū Aza gbēnɔ zī Asiria kina Tigila Pilesaa à pì: N zòbleriime ma ũ, n néme ma ũ. N mó n ma bo Siria kina kú Isarailano kina kú ò fùtemainɔ ũ. 8 Aza andurufu kú wura kú à kú Dikiri ɔnn kú a be laasii gūnwo sète à Asiria kina gbà à kpāzāne. 9 Akū Asiria kina a yā mà, à gèe à lète Damasukua à sī. À Rezī dè, akū à tà kú Damasukudenɔ ari Kiri. 10 Kina Aza gèe à dà Asiria kina Tigila Pilesale zaa Damasuku. À sa'oki è gwe, akū à a taka gà takada gūn à kpāzā sa'ori Uriane kú a kena takao pínki. 11 Sa'ori Uria sa'oki pii kè lākū kina Aza kpāzāare nà kyáu, à a mii dè ari kina pi gō su kú Damasuku. 12 Kū à sù, à sa'oki pii è, akū à nài. 13 À sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òa à wísiti kàn à í t̀a à kennakūkšo sa'o'aru kua. 14 Dikiri gbagbaki kú ò pi kú m̀gotēo kú sa'oki dufu pi kú Dikiri kpéo dagura, akū Aza sè à dite sa'oki dufu pi ɔplai. 15 Akū à yā dite sa'ori Uriane à pì: Īnigš sa'o kɔnkɔk kú òdi ká tén à té kú o sa'oki zōkš piia kú ɔkɔsi pòblewe gbao kú kina sa'opɔ kú òdi ká tén à té kúo kú a pòblewe gbao kú gbēnɔ sa'opɔ kú òdi ká tén à té kúo kú ní pòblewe gbao kú ní sa'o'io. Īnigš sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú kua kú kennakūkšo sa'o'aru. Sa'oki kú ò pi kú m̀gotēo sš, anigš de ma màsokeki ũ. 16 Akū sa'ori Uria kè lākū kina Aza òare nà.

17 Kina Aza m̀ lèketenɔ gògo tadibɔnɔa à ní tanɔ gò à dite. À ikaki gò m̀gotē zùsa kú ò kú a zītenɔa à dite kīni gbèea. 18 À kina tintin kú ò bò Dikiri ɔnn kú a gānu kú à kú gweoo gbòro minatena Asiria kinanɔ yāi. 19 Aza yā kparanɔn kú Yudano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kú yā kú à kènɔ pínki. 20 Aza gà, akū ò a mira kpākūsū kú a dizinɔ Dauda wēten, akū a né Ezekaya vùte a gēne ũ.

Isarailano kina kpede Osea

17 Yudano kina Aza kiblena wê kuri awēplade gūnn Ela né Osea kè Isarailano kina ũ Samaria, à kí blè wê kēndo. 2 À yā kū Dikiri yeiro kè, ama adi ke lākū Isarailano kina kú ò dòare arenɔ kè nàro. 3 Asiria kina Samanesa sù à lètea, akū Osea kè a zòbleri ũ, àten táfe bonɔ. 4 Osea gbēnɔ zī Misila kina Soa, akū adi táfe kú àdi bo Samanesanɔ wê kú wēeo bonɔ doro. Kú Samanesa è Osea bò a kpe, akū à a kú à a dà kpésiran. 5 Akū Samanesa lète Isarailano būsua pínki. A gbēnɔ

sù ò Samaria kaguraa kè ari wě aakõ. ⁶ Osea kíblena wě kěndode gūnn Samanesa Samaria si à tà kũ Isarailano a bùsun, à n kátekate Ala kũ Gozã kũ à kú Abo barao kũ Midiã bùsu wěteno gūnwō.

Isarailano gōna zǐzɔɔ ũ n durunna yāi

⁷ Yā pii kè le, kũ Isarailano durunna kè Dikiri n Ludane kũ à n b́te Misila kína Firi'auna ɔ́ yāi. Ò donyí kè tãnanone ⁸ ò buri kũ Dikiri pèrmamānenɔ ágba sè ò zè kũ yā kũ Isarailano kínano dànneno. ⁹ Ò yā d̀ɔɔsari d̀te Dikiri n Luda yā gbèn ò tãnagbagbakino b̀ ò n zidane n wěteno gūn pínki zaa gudãkpãkia gena ari wěte b́nidea. ¹⁰ Ò gbènɔ kũ línɔ pètepete s̄s̄ leinɔa pínki kũ lí z̄kɔ s̄inda pínki gbáruo. ¹¹ Ò turaretiti kpàta tãnagbagbaki kũ ò b̀o pínɔa pínki lákũ buri kũ Dikiri pèrmamānenɔ kè nà. Yā vāni kũ ò kèe pínɔ mé à Dikiri pɔ f̄ēne. ¹² Ò kúte tãnanone, bee kũ Dikiri piñne òsun kero. ¹³ Dikiri Isarailano kũ Yudano sã gà a annabino kũ wégupu'erino gāi n pínki à pi, ò kpe li n yā vāninone, òḡ Dikiri yāditenano kũ a yādannenaao kũna, lákũ à kú doka takada kũ à d̀te n dizinone gūn nà, akũ à èra ò ò a z̀bleri annabino gāi.

¹⁴ Bee kũ abireo Isarailano gĩmai, n sã gbãna lán n dizi kũ odi Dikiri n Luda náani keronɔ pɔ bàme. ¹⁵ Ò gĩ a ɔɔkɔ gwai, ò a bàka kunna kũ n dizino yā gb̀oro, odi laakari kũ à dàñne yā daro. Ò tē pɔ pãpãno, akũ m̀k̄ɔnɔ kè pã. Ò buri kũ ò likañyĩnɔ ágba sè, buri kũ Dikiri pi òsun n dà séro pínɔ. ¹⁶ Ò pã kpà Dikiri n Luda yāditenano, ò m̀ɔ kàsa mèn pla lán z̀sane b̀ɔnɔ b̀ ò n tãnanɔ ũ, ò Asera lí pète, ò susunenɔ gbàgba, ò kúte Baaline. ¹⁷ Ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à tē kũ ò kũ n néno, ḡgbēnɔ kũ nɔgbēnɔ, ò m̀soo kè ò eze vāni kè, ò n z̄ida kpà yā kũ Dikiri yeiroa, ò a pɔ f̄ēne. ¹⁸ Akũ Dikiri pɔ f̄ēnyĩ manamana à pèmma. Yudano mé ò ḡ n̄tēne. ¹⁹ Bee se Yudano dí Dikiri n Luda yāditenano maro, ò Isarailano ágba sè. ²⁰ Akũ Dikiri gĩ Isaraila buri pínɔ n pínki. À wé tãmma à n ná gbē kũ òten gbãna m̀ɔñnenone n ɔ́ ari à ḡe p̄eomma.

²¹ Kũ Dikiri Isarailano kè Dauda burinɔa, akũ ò Nebati né Yeroboamu d̀te n kína ũ. Yeroboamu mé à Isarailano sã gbãgbã Dikirine, à tò ò durunna z̄k̄ɔ kè. ²² Isarailano kpé òten durunna kũ Yeroboamu kèno ke, odi kpe linero, ²³ akũ Dikiri pèmma lákũ à ò a z̀bleri annabino gāi nà. Asiriano Isarailano sète n bùsun ò tà kũnwo z̄zɔɔ ũ, akũ ò kú gwe ari kũ a gbãrao.

Samariadeno yā

²⁴ Asiria kína tò gbēno b̀te Babilonu kũ Kutao kũ Avao kũ Amatao kũ Sefavaimuo, akũ à n kátekate Samaria wěteno gūn Isarailano gbèn. Len ò Samaria bùsuu kè n pɔ ũ le, ò vùtevute a wěteno gūn. ²⁵ Kũ ò kà gwe káaku, odi donyí ke Dikirino, akũ à músuno gbàremma, òteni n gbēkeno dede. ²⁶ Akũ ò ḡe ò ò Asiria kínane ò pi: Gbē kũ n n sé n n kátekate Samaria wěteno gūnɔ, ò bùsuu pi tãnakekena d̄ro, akũ à músuno gbàremma, òteni n dede. ²⁷ Akũ Asiria kína pi: Ò Samaria sa'ori kũ o su kũnwonɔ doke gbare, à tá gwe à

b̀suu pi tãnakekena dadañne. ²⁸ Akũ Samaria sa'orino doke èra à tà gwe à vùte Beteli. À dàda gbēnɔe deran oni ke nà ò donyí ke Dikirine.

²⁹ Gɔɔ birea gbē kũ ò sù ò vùte wěte pínɔ gūnɔ, buri s̄inda pínki kũ a tãnao, akũ ò n tãna pínɔ taka kè ò pètepete tãnagbagbaki kũ Isarailano b̀no kpénɔ gūn. ³⁰ Babilonudeno Sukobenɔti tãna kè, Kutadeno Negali tãna kè, Amatadeno Asima tãna kè, ³¹ Avadeno Nibazi kũ Tatakio tãna kè, Sefavaimudeno sa'opɔ kũ òdi ká tén à tē kũ ò kũ n néno n tãna Adaramelekia kũ Anamelekio. ³² Akũ ò èra ò donyí kè Dikirine dɔ. Gbēno ditena tãnagbagbaki pínɔ sa'orino ũ tē vĩñero, akũ òdiḡ sa oñne tãnagbagbaki pínɔ kpénɔ gūn. ³³ Ò donyí kè Dikirine, akũ òteni n tãnanɔ gbagba lákũ bùsu kũ ò b̀n futeokarayã de nà. ³⁴ Len ò n futeokarayã kũna le ari kũ a gbãrao. Odi v̄ina ke Dikirino, zaakũ òdi a ɔɔkɔ gwaro, òdiḡ a yādannena kũnaro ke a doka ke yā kũ à d̀te Yakubu kũ à èra à tɔ kpàne Isaraila burinone. ³⁵ Kũ Dikiri pi a bàka niḡ kũ kũ Isaraila pínɔ yā, à pi òsun do tãnanɔiro òsun kúteñero, òsun n gbagbaro òsun sa om̄maro, ³⁶ séde akãa kũ a n b́te Misila kũ a gbãna z̄k̄ɔ kũ a ḡsã gbãnao. Akãame òḡ donyí keare, òḡ kúteare, òḡ sa oawa. ³⁷ À pi òḡ a ɔɔkɔ gwa, òḡ a yādannenano kũna kũ a dokayãno kũ yāditenano kũ a kēñne takada gūnɔ ari gɔɔ s̄inda pínki. Òsun donyí ke tãnanone. ³⁸ Òsun tó a bàka kunna kũnwo yā s̄ñguro. Òsun tãnanɔ sísiro. ³⁹ Òḡ donyí ke akãa Dikiri n Ludane ado. Akãa mé áni n bo n iberenɔ ɔ́ n pínki.

⁴⁰ Bee kũ abireo ò gĩ mai, akũ ò zè kũ n futeokarayã. ⁴¹ Buri pínɔ donyí kè Dikirine, ama ò kpé òteni n tãnanɔ gbagba dɔ, akũ n néno kũ n daikorenɔ ten ke lákũ n dizino kè nà ari kũ a gbãrao.

Yudano kína Ezekaya

18 Isarailano kína Ela né Osea kíblena wě aak̄de gūnn Aza né Ezekaya kè Yudano kína ũ. ² A wě baraasɔrode gūnn à kí blè, à kú kpatan Yurusalemu wě baraakuri donsari. A da tón Abia, Zakari néme. ³ À yā kũ Dikiri yeii kè lákũ a dizi Dauda kè nà pínki. ⁴ À tãnagbagbaki kũ ò b̀no gb̀oro à tãna gbènɔ wiwi à Asera lípeteno z̄z̄. À m̀gotē ml̄ē kũ Musa pii gbēgbē à è'ε, zaakũ ari gɔɔ birea Isarailano kpé òten turaretiti kpátaa. Ml̄ē piin ò tɔ kpàne Neusutã. ⁵ Ezekaya Dikiri Isarailano Luda náani kè. Yudano kína ke dí sí lek̄sa kãaoro, gbē kũ ò kí blè a ãno kes̄ gbē kũ ò kí blè a kpno. ⁶ À nà Dikirii, adi kpe linero. À yā kũ Dikiri dà Musanenɔ kũna. ⁷ Dikiri kú kãao, akũ yā kũ à kèno sa'a kè pínki. À b̀o Asiria kína yā kpe, adi z̀ blene doru. ⁸ À z̄i blè Filisitininɔa ari Gaza kũ gu kũ ò likaino sena zaa gudãkpãkia ari wěte b́nidea.

⁹ Kína Ezekaya kíblena wě aak̄de gūn, Isarailano kína Ela né Osea kíblena wě supplade gūnn Asiria kína Samanesa sù ò Samaria kaguraa kè. Ò katena gwe ¹⁰ ari wě aak̄, ò wěte pii si Ezekaya kíblena wě suddode gūn. Isarailano kína Osea kíblena wě kēndoden gwe. ¹¹ Asiria kína Isarailano sète à tà kũnwo a bùsun à n kátekate Ala kũ Gozã kũ à kú Abo bara kũ Midiã bùsu

wěteno gūnwō. ¹² Yā pīi kè lē kū odi Dikiri n Luda yā maro yāime. Ò a bàka kunna kūnwō yāno kūnaro, odi yā kū Dikiri zòbleri Musa dìte ma ò zī kèaro.

Asiria kína vīnadadana Yurusalemudencō

¹³ Kína Ezekaya kīblena wē gēro donsaride gūnn Asiria kína Senakeribi sù à lēte Yuda wēte bīnidenca à sī pīnki. ¹⁴ Akū Yudano kína Ezekaya gbēno zī Asiria kīnaa zaa Lakisi à pī: Ma taari kè. N gomala, manigō fīna bonne lākū tni līmene nà. Akū Asiria kína andurufuu li Ezekayane tōn kuri kū wurao tōn do. ¹⁵ Akū Ezekaya andurufu kū à lè Dikiri onn kū a bē laasii gūnwōo kpàa pīnki. ¹⁶ Gōro bīrea à wuraa gò Dikiri kpé gbàncā kū pò kū à kùte gbàa pīno lípetencaao à kpà Asiria kīnaa.

¹⁷ Akū Asiria kína a kpàasi kū a ibano gbē zōkōo kū a zīkari gbē zōkōo zī, ò bō Lakisi ò sù Yurusalemu kína Ezekaya kīnaa kū zīkarino dasidasi. Kū ò kà Yurusalemu, ò sù ò zè musu kpa íkaki sare òsiwera zén. ¹⁸ Ò kína sisi, akū kīnabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū a yāzībaarukēri Asafa né Yoao bō ò gēe n kīnaa. ¹⁹ Akū zīkarino gbē zōkōo pīi pīhne: À gé o Ezekayane, Asiria kína zōkō mé àteni a la à pī: Bōn à gēsēe pētea lēe? ²⁰ À pī á zīkana gbá dō akūsō á gbāna, ama yā pā korime. Dín àten náani ke, akū à bō ma yā kpēe? ²¹ À Misila kína kū àteni a náani ke pī gwa. À de lán leba gò enaa bàme. Gbē kū à gbāna lèa, àdi a lí a camē. ²² Tó a pīmene Dikiri á Ludame á náanikena, à de a tānagbagbakino kū a sa'okinon Ezekaya gbòro fá! Akū à pī Yurusalemudencō kū Yudano n kīnki ò su ò donyī ke sa'oki día Yurusalemu. ²³ À gōgō à dōkōi kū ma dikiri Asiria kīnao, mani a gba sō dūbu pla, tó á gbēno vī kū oni dímma dé! ²⁴ Zaakū àten Misila sōgonō kū sōdencō náani ke, deran ani fī à kpá bee ma dikiri zīkari gbē zōkō kū à kīnāyīno dokene? ²⁵ Àten da ma dikiri sù lēte gu día à a kakate Dikiri lé sarin yá? Dikiri mé à pīne à lēte būsū dí pīia à a kakate.

²⁶ Akū Eliakimu kū Sebenao kū Yoao pī zīkarino gbē zōkōo pīine: N yā ò ókōn n zòblerino kū Siria yāo, zaakū odi ma. Nsun yā owere kū Eberu yāoro, de gbē kū ò kú bīni musunō sūn maro yāi. ²⁷ Akū gbē zōkōo pīi wēm̄ma à pī: Ma dikiri dí ma zī mà yā pīi óare kū á dikirió átēnero, kū gbē kū ò vutena bīni musunōme dō, zaakū oni n zīda bōto ble, oni n zīda osoro mi lán á bà. ²⁸ Akū gbē zōkōo pīi fūte à pūtā kū Eberu yāo à pī: À Asiria kína zōkō yā ma! ²⁹ Kína pīi pī, àsun tó Ezekaya á kekero, zaakū ani fī à á bo a zīro. ³⁰ Ezekaya pī Dikiri ni á bo ani á wēte dí kpá Asiria kīnaaro. Àsun Ezekaya yā ma à Dikiri náani ke yā dí musuro. ³¹ Àsun Ezekaya yā maro. Asiria kína pī, à a yā ma à su a kpa, á baadi ni a zīda geepi né kū a zīda kaka néo ble, ani a zīda orozā í mi ³² ari àgō su á sēte à tá káao būsū kū à de lán á pò bàa gūn. Póblewe kū sēwē nnao dímmē, burodi kū geepi búo kū kú líno kú zó'io dímmē. À ze kú wēndiio. Àsun ze kú gaoro. Ezekaya pī Dikiri ni á bo, ama àsun weiro, àsun tó à á kekero. ³³ Burino tāna ke fī à gī Asiria kīnane kū n būsūo de àsun sínm̄maro yá? ³⁴ Amata kū Apadao tānanon kú māmēe? Sefavaimu ke Ena ke Iva tānanon kú māmēe? Samaria tānanon fī ò gīne kū

n wēteo yá? ³⁵ Būsūo pīno kpate tāna mé à fī à gīne kū a būsūo? Gbasa ò pī Dikiri ni fī à gīne kū Yurusalemuo?

³⁶ Gbēno yītena kítikiti, odi yā wearo, zaakū n kína pīhne òsun yā wearo. ³⁷ Akū kīnabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū Asafa né Yoao a yāzībaarukēriio n pōkasano kēkē ò era ò sù Ezekayaa ò zīkarino gbē zōkō yā pīi gbāne.

Ezekaya wékēna Dikiria

19 Kū kína Ezekaya yā pīi mà, à a uta gā à kē, akū à uta kasa dàala à gēo Dikiri onn. ² À a begwari Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū sa'orikino zī annabi Isaya, Amozu néa kū uta kasanōo dadana. ³ Ò pīne: Ezekaya pī yā gī gbāra, ò kpākēwái ò wé'i dàdawá. O gō lán nōgbē kū a né kà bona à gbāna vī à fī à iro bà. ⁴ Asiria kína a zīkari gbē zōkōo zī, à sù à Luda Wēndide lalandii kè. Dikiri n Luda yā pīi mà, ani kpākēi yā pī ona yāin yá, ó dōro. N adua ke ókōn gbē kpāra kū o gōnōne.

⁵ Kū kína Ezekaya zīrii pīno gēe ò Isaya lè le, ⁶ à pīhne: À gé o á dikiriine, Dikiri pī àsun tó vīna a kū Asiria kína ibano dōkena kāao yā kū à màa pī yāiro. ⁷ À ma! Tó Asiria kína baaru ke mà, Dikiri ni tó laasun gēagu à tá a būsūn, Dikiri ni tó ò a de kū fēnedao gwe.

⁸ Kū zīkari gbē zōkōo mà Asiria kína fūte Lakisi, akū à era à gēe à a lè, àten zī ká kú Libinadencō. ⁹ Kū Asiria kína mà Etiopia kína Tiraka ten su zī ká kāao, akū à era à zīrino gbāre Ezekayaa kū takadao à pī: ¹⁰ À o Yudano kína Ezekayane, tāna kū àteni a náani ke gbasa à pī áni Yurusalemu namene ma zīro, àsun tó tāna pī a kekero. ¹¹ Adi ma lākū Asiria kīnancō kè būsūnōne nà à n kē búgubugu pīnkīroo? Àkū mé ani bo ado sàa? ¹² Buri kū ma dizino n kákate Gozā kú Aranao kú Rezefio kú Edeni kú à kú Telasaonō, n tānanō n bó yá? ¹³ Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva kīnanon kú máa?

¹⁴ Ezekaya Asiriano takada sī zīrii pīnca. Kū à a kyó kē, akū à gēe Dikiri onn à pòro a are ¹⁵ à wé kēa à pī: Dikiri Isarailano Luda, n kú kerubunō dagura, mōkōmme būsū kú à kú andunia gūn pīnki Luda ū. Mōkōn mé n musu kú zīteoo kè. ¹⁶ N sā kpá n yā ma, Dikiri. N wé sé n gu gwa, Dikiri. N dōkena kú mōkōn Luda Wēndideo légbāzā kú Senakeribi kè ma fá! ¹⁷ Yāpurame Dikiri, Asiria kīnancō buri pīno kákate n pīnki, n būsūno gō bezī ū. ¹⁸ Ò n tānanō kà tén ò n kpáta, zaakū pō pīnōn kú pōke léiro, pō kú bisāsiri kè kú lío kú gbēsonōme. ¹⁹ Dikiri ó Luda, n ó bo a zī, de būsū kú à kú andunia gūn sínda pīnki gō dō kú mōkōn Dikiri, mōkōmme Luda ū ndo.

Senakeribi ganaa

²⁰ Akū Amozu né Isaya légbāzā kè Ezekayane à pī: Dikiri Isarailano Luda pī a wékēna kú n kè Asiria kína Senakeribi yā musu mà, ²¹ akū à lé kēne a pī:

Zaiō nōkpāre būnu teni n gya bo, àteni n lalandi ke n kpē.

Yurusalemu nɔgbɛ̃ tɛn èrɛ kɛ,
àtɛni a mì dada a gǎn.
22 Dín n dɔkɛ kǎao n s̄s̄ɔɔ?
Dín n pataa n n mii dǎnɛ íaa?
Isarailanɔ Luda kũ à kú adonan n abire kènɛ.
23 N dà n z̄irinɔnɛ, akũ ò Dikiri s̄s̄ɔɔ,
n pì n didi kpɔnɔ musu
kũ n s̄ɔgonɔ dasidasi
ari Lebana bùsu kpi mis̄ntɛa.
N sida lí gbǎnanɔ z̄z̄ɔ,
n pini lí z̄k̄nɔ nɛ,
n ka a léa musu ari a líkpe sisinan.
24 N l̄ɔgɔɔ ȳ buri pǎndenɔ bùsun,
n a í mì,
n gɛsɛɛ pɛtɛpɛtɛ Misila swanɔa ari n í bàba.
25 Kũ makũ mé ma dite le zaa z̄i,
nídi maroo?
Ma zɛo à gii kè, akũ ma tò à kè.
Ma tò n n wɛtɛ b̄inidenɔ gbòro gbirim,
a gbènɔ ḡ katena.
26 Wɛtɛpidenɔ gbǎna k̄a,
ò ḡ s̄uum, wé'i n kũ,
ò de lán s̄ɛɛ bà, lán s̄ɛla b̄òtɔɔ bà,
lán s̄ɛ kũ à b̄ò kpé musu à kori kè ḡnɔ bà.
27 Má n kúki d̄ɔ,
má n gena kũ n sunaao d̄ɔ,
má n futɛnamai d̄ɔ.
28 Zaakũ n futɛmai,
n wékǎkǎ kũ n ví yǎ gè ma sǎn,
mani bà kánne n ȳn,
mani s̄ɔmɔ kánne n lén,
mani tó n era n tá kũ zé kũ n suoou.
29 Ezekaya, yǎ dík̄ina niḡ denne sèeda ũ:
Áni p̄ z̄à ble wɛnla,
ziki dɔ áni ble gwe.
Ziki dire sà á p̄ t̄ áni p̄ keke,
á geepi lí pépɛ áni a né ble.
30 Yuda kpara kũ ò ḡnɔ
ni z̄ini péte z̄ite gbaso ò né i musu.
31 Zaakũ gbɛ kparanɔ ni bo Yurusalemume,
gbɛ kũ ò ḡnɔ p̄nɔ ni ɔ tá zaa Zaiɔ kpia.
Dikiri Z̄ikaride kokari mé ani abire kɛ.
32 Abire yǎin ma yǎ dí ò Asiria kina musu:
Ani gɛ wɛtɛ dínlo,
ani kà zunlo,
ani a s̄ɛgbako d̄nɛro,
ani likai à gbà lei dairo.
33 Ani era à tá kũ zé kũ à s̄uouo,
ani gɛ wɛtɛ dínlo.
Makũ Dikiri makũ mé ma ò.
34 Mani gí kũ wɛtɛ díome,
mani a sura ba ma z̄ida yǎi
kũ ma z̄òbleri Dauda yǎo dɔ.
35 Gwǎani k̄ua Dikiri Malaikaa bò à gè Asirianɔ bùran
à gbɛnɔ dɛdɛ dúbu bak̄endo awɛsɔɔro. Kũ ò fute
kɔnɔ, akũ ò gènɔ è katena gu s̄inda pínkia. 36 Akũ
Asiria kina Senakeribi fute a bùraa p̄n à èra à tà Nineva
à ḡ gwe. 37 Z̄ikea kũ à kutena a tāna Nisiroku kpén,

akũ a néno Adaramelɛki kũ Sarezao a dè kũ f̄ɛnɛdao. Ò
bàa si ò tà Ararata bùsun, akũ a né Esarad̄ɔ a ḡɛnɛ blè.

Ezekaya gyǎkenaa

20 Gɔɔ birea Ezekaya gyǎ kè à kà gana, akũ
annabi Isaya, Amɔzu né gè à a lè à pinɛ: Dikiri
pì n lé dite n gbɛnɔnɛ, zaakũ nten su game, òni fute
doro. 2 Akũ Ezekaya arɛ d̄ò gb̄ia à wé kè Dikiria 3 à pì:
Dikiri, n yǎ nna! Zaakũ ma donȳi kũ yǎpurao, akũs̄ ma
yǎ kũ n yeii kè kũ nèse mèn doo, n tò à d̄ɔngu. Akũ à
wɛnda ɔɔ d̄ò. 4 De Isaya ḡ gè bo ɔnn, akũ Dikiri yǎ s̄ua
à pì: 5 N gè n ò ma gbɛnɔ don'arɛde Ezekayanɛ, kũ
makũ Dikiri a dizi Dauda Luda, ma pì ma a aduakɛnaa
mà, ma a wé'i è. Mani a gba aafiaa, a gɔɔ aak̄ɔde z̄i ani
gè ma kpén. 6 Ma a gɔɔ kàranɛ wɛ ḡɛro. Mani a sí
Asiria kinaa kũ wɛtɛ dío. Mani gí kũ wɛtɛ dío ma z̄ida
yǎi kũ ma z̄òbleri Dauda yǎo.

7 Isaya pì ò kaka né ló. Kũ ò lò, ò d̄òkɔ a b̄òb̄unua, akũ
à aafiaa lè. 8 Akũ Ezekaya Isaya là à pì: Zaakũ Dikiri pì
áni ma gba aafiaa mani gè a kpén a gɔɔ aak̄ɔde z̄i, b̄ò
mé aniḡ de a sèeda ũ? 9 Akũ Isaya wèa à pì: Sèeda
kũ Dikiri ni kennɛ lé kũ à sènne yǎ musun dí. Ura kũ
if̄antɛ tɛn suo Aza didikinɔ, n ye à gè ari a gbápeki
mèn kuriian yá, ke à era à su kpe kpa mèn kuriiamɛ?
10 Akũ Ezekaya wèa à pì: Ura kipana gbápeki mèn kuriia
z̄i ũro. À tò à era kpe kpa gbápeki mèn kuriia. 11 Kũ
annabi Isaya Dikiri wé kè, akũ ura kũ if̄antɛ tɛn suo èra
à didi gbápeki mèn kuri kũ à kipaa yǎnɔa.

Babilɔnu bùsu z̄irinɔ suna Yurusalemu

12 Gɔɔ birea Balad̄á né Merodaki Balad̄á, Babilɔnu kí-
na takada kp̄z̄á Ezekayanɛ kũ gbao, kũ à a gyǎkena
baaruu mà yǎi. 13 Ezekaya gbǎnake kpà z̄ir̄ii p̄nɔ à gè
kũn̄wo a laasin, à a andurufu p̄nɔ m̄n̄ne kũ wura
p̄nɔ kũ p̄ gb̄i nnanɔ kũ n̄isi manao. À gè kũn̄wo a
ḡk̄eb̄k̄atekin d̄ò à a aruzekɛnɔ m̄n̄ne mámmam.
P̄s̄ke kú a bea ke a bùsun kũ à ḡi m̄n̄neiro. 14 Akũ
annabi Isaya gè à a lè à a là à pì: Yǎ kpaten gbɛ p̄nɔ
ònnɛ? Zaa mákpan ò b̄on ò s̄u n k̄inaaa? Akũ Ezekaya
wèa à pì: N̄ boki z̄à, Babilɔnun ò b̄on. 15 Akũ Isaya a là
à pì: B̄on ò è n beaa? À wèa à pì: Ò ma be p̄ s̄inda p̄nki
è. Ma aruzekɛ ke kun kũ ma ḡi m̄n̄neiro. 16 Akũ Isaya
pinɛ: N̄ yǎ kũ Dikiri ò ma: 17 Gɔɔ tɛn su, oni n be p̄
s̄inda p̄nki kũ aruzekɛ kũ n dizinɔ tònne n̄ k̄una ari
gb̄aranɔ s̄ete ò táo Babilɔnu. Dikiri pì a ke ni ḡro.
18 Oni né kũ òni n̄ i kenɔ s̄ete ò tá kũn̄wo, oni ḡ Ba-
bilɔnu k̄inabe z̄ikerinɔ ũ. 19 Akũ Ezekaya pì Isayanɛ:
Dikiri yǎ kũ n òmɛnɛ pì mana. Zaakũ àtɛn da vutena
afiaa yǎkete sari áni ḡ kun ari a wɛndi lémmɛ.
20 Ezekaya yǎ kparanɔ kũ a né ḡgb̄ɛkeyǎnɔn kú Yudanɔ
k̄inanɔ ḡiyǎkenanɔ takadan kũ lákũ à íkaki kè nà kũ
íbaze kũ à s̄ò gbèn àdi su kũ ío wɛtɛ ḡn̄wo. 21 Kũ à gà,
akũ a né Manase a ḡɛnɛ blè.

Yudanɔ kina Manase

21 Manase wɛ kuri awɛplade ḡunn à kí blè, akũ à
kú k̄in Yurusalemu wɛ baaak̄ɔ as̄ɔɔrosari. A da

tón Efeziba. ² À yā kǔ Dikiri yeiro kè à zè kǔ buri kǔ Dikiri pèmma IsarailanƆnɛnɔ yāvānikenanƆ. ³ À tānagbagbaki kǔ a de Ezekaya gbòronƆ kèkè à bò kǔ Baali sa'okino. À Asera lí pète lākū IsarailanƆ kína Ahabu kè nà yā. À kùte susunenƆnɛ à n̄ gbagba. ⁴ À sa'okino bò Dikiri ɔnn Yurusalemu, gu kǔ Dikiri pì a tó nigɔ kúaa pii. ⁵ À sa'okino bò Dikiri ɔn mèn planƆ gūn susunenƆnɛ pínki. ⁶ À sa'opƆ kǔ òdi ká tén à té kǔ ò kǔ a négɔgbè, à pɔ dàrɛma à masonƆ kè, à yā gbèka gèsisirinƆa kǔ wedekūnnadeno, à yā kǔ Dikiri yeiro kè manamana, akū à a pɔ fèñe. ⁷ À Asera tāna kǔ à kèe pii dìte Dikiri ɔnn kǔ Dikiri pì Daudanɛ kǔ a né Sulemanuo a tó nigɔ kúaa gɔɔ sɛnda pínki, zaakū Isaraila wètenƆ té pínki Yurusalemu à sè. ⁸ À pì, tó IsarailanƆnɛ yā kǔ a dìtèíneno kúna pínki, tó ò zè kǔ doka kǔ a zòbleri Musa kpàrnmao pínki, áni era à n̄ bote búsuo kǔ a kpà n̄ dizinƆnlo, áni tó ò likara zɔ doro. ⁹ Bee kǔ abireo ò gì a yā mai. Manase n̄ sàte, akū ò yā vāni kè de buri kǔ Dikiri n̄ kakate n̄ dizinƆnɛnɔ póla.

¹⁰ Akū Dikiri yā ò a zòbleri annabinƆ gāi à pì: ¹¹ Zaakū YudanƆ kína Manase yā kǔ à de tɛ ũnƆ kè à yā vāni kè de Amɔri kǔ ò kú a ānɔla, à YudanƆ dà durunnakenan tāna kǔ à kènƆ yā musu, ¹² abire yāin makū Dikiri IsarailanƆ Luda ma pì, mani ásaruo zī Yurusalemu kǔ YudanƆ búsuo pínki. Gbè kǔ ò a baaru mánƆ ni ke giri. ¹³ Zaka kǔ ma yò Samarianen mani yò Yurusalemu se. Mani kene lākū ma kè Ahabu bene nà. Mani Yurusalemu wawa lākū òdi ta wawa ò a lé kúte nà.

¹⁴ Mani pā kpá ma gbè kpara pínƆi mà n̄ na n̄ iberenƆnɛ n̄ ɔ. Oni n̄ pónƆ nakɔa ò n̄ sète, ¹⁵ zaakū ò yā kǔ má yeiro kè, òdigɔ ma pɔ fèmenɛ zaa gɔɔ kǔ n̄ dizinƆ bò Misila ari kǔ a gbārao.

¹⁶ Manase taarisarideno dèdè dasidasi ari n̄ gènƆ Yurusalemu pà zaa a léa la ari a léa dire, durunna kǔ à kè à YudanƆ dà yā kǔ Dikiri yeiro kenan baasi. ¹⁷ Manase yā kparanƆ kǔ durunna kǔ à kènƆ pínki kú YudanƆ kínanƆ gīayākenanƆ takadan. ¹⁸ Kū à gà, ò a ví a bea, Uza karan, akū a né Amɔ a gēne blè.

YudanƆ kína Amɔ

¹⁹ Amɔ wè baro awèeplade gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè pla. A da tón Mesuleme, Aruzu né, Yɔtɔba gbème. ²⁰ À yā kǔ Dikiri yeiro kè lākū a de Manase kè nà. ²¹ À a de ágba sè pínki. À dò tāna kǔ a de dònɔyínƆi à kùtèínɛ. ²² À Dikiri a dizinƆ Luda tòn, adi a zé séro. ²³ Akū a ibanƆ lé kpàkūsūi ò a dè a bea. ²⁴ Kū YudanƆ gbè kǔ ò lé kpàkūsūi pínƆ dèdè n̄ pínki, akū ò a né Yosia kà kína ũ a gbèn. ²⁵ Amɔ yā kparanƆn kú YudanƆ kínanƆ gīayākenanƆ takadan kǔ yā kǔ à kènƆ pínki. ²⁶ Kū ò a ví Uza karan, akū a né Yosia vùte a gēne ũ.

YudanƆ kína Yosia

22 Yosia wè sɔraakɔde gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè baraakuri awèedo. A da tón Yedida, Adaya né, Bɔɔka gbème. ² À yā kǔ Dikiri yeii kè à a dizi Dauda ágba sè pínki, adi pāne ɔplai ke ɔzeiro. ³ A kíblena wè baro plansaride gūnn à a takadakēri

Safana, Azalia né, Mesulamu daikore zī Dikiri ɔnn à pì: ⁴ N̄ gé sa'oriki Ilikia kínaa n̄ one à ɔgɔ kǔ ò sùo Dikiri ɔnn kǔ zédākpārinƆ si n̄ ɔ naro ⁵ à na gbè kǔ ò n̄ díte Dikiri ɔn zīkerinƆ gbè zɔkɔ ũnƆnɛ n̄ ɔ, ò fīna boo gbè kǔ òten kpé pì gu kǔ à yàkanƆ kekenƆnɛ, ⁶ lí'arinƆ kǔ kpèborinƆ kǔ gbè'arinƆ. Ó lí lúo dɔ kǔ gbè ananƆ ò kpé pì kekeo. ⁷ Ósun gbeka lākū ò ɔgɔ kǔ ò nāñne n̄ ɔ pii dè nāro, zaakū gbè nāanidenƆme.

⁸ Sa'oriki Ilikia pì takadakēri Safananɛ a bo Musa doka takadaa Dikiri ɔnn, akū à kpàa. Kū à a kyó kè, ⁹ akū à gèe kína kínaa à a yā gbāne à pì: N̄ ibanƆ ɔgɔ kǔ à kú Dikiri ɔnn bòte ò nà ɔn zīkerinƆ gbè zɔkɔnɛ n̄ ɔ. ¹⁰ À era à pine sa'ori Ilikia takada kpàawa, akū à a kyó kè kínanɛ. ¹¹ Kū kína Musa doka takada pì yā mà, akū à a uta zɔkɔ gā à kè. ¹² Akū à pì sa'ori Ilikiane kǔ Safana né Aikamuo kǔ Mikaya né Akaboo kǔ takadakēri Safanao kǔ a iba Asayao à pì: ¹³ À gé gbekamene Dikiria YudanƆnɛ n̄ pínki takada kǔ ò bòa dí yā musu. Dikiri pɔ fèwái à kè zɔkɔ, zaakū ó dizinƆ dí ó yā kǔ à kú takada dí gūn ma ò zī kèaro. ¹⁴ Akū sa'ori Ilikia kǔ Aikamuo kǔ Akaboo kǔ Safanao kǔ Asayao gèe ò yā pii ò nɔgbè annabi Uludanɛ. Nɔgbè pì kú Yurusalemu fāranƆ di plade gūmme, a zā tón Salumu, Tikiva né, Arasa daikoreme. Arasan Dikiri ɔn utakateki dākpāri ũ.

¹⁵ Dikiri IsarailanƆ Luda yā sù nɔgbè piia à pì: À gé à ò gbè kǔ à á zīmanɛ, ¹⁶ makū Dikiri ma pì mani kisira kpá gu díkínai kǔ gbè kǔ ò kunnƆ lākū à kú takada kǔ YudanƆ kína a kyó kèe pii gūn nà. ¹⁷ Mani pɔfè kipa gu díkínaa, ma pɔfè pì ni kpátero, zaakū ò ma ton ò turaretiti kpàta tānanƆ ò ma pɔ fèmenɛ tāna kǔ ò kèe pínƆ yāi. ¹⁸ À ò YudanƆ kína kǔ à á zī à gbekamane, yā kǔ à màa pii musu, makū Dikiri IsarailanƆ Luda ma pì ¹⁹ yā kǔ ma ò gu díkínaa kǔ gbè kǔ ò kunnƆ, ma pì ani gɔ bezi ũ kana pɔ ũme, zaakū à swèe kpà yā piia à a zīda búsua à a uta zɔkɔ gā à kè à ɔɔ dɔ, abire yāi ma a yā mà. Makū Dikiri makū mé ma ò. ²⁰ Abire yāin mani tó à ga, ò a ví yīda gūn. A wé ni si ásaruo kǔ mani zī gu díalero. Akū zīrii pínƆ era ò tà kína kínaa kǔ yā piio.

Yosia zena kǔ Dikiri bàka konna kǔ IsarailanƆ yāo

23 Kína Yurusalemu gbè zɔkɔnƆ kǔ Yuda gbè zɔkɔnƆ sisi, akū ò kàkarai n̄ pínki. ² À gèe kūrwo Dikiri ɔnn kǔ sa'orinƆ kǔ annabinƆ kǔ Yurusalemuɔnɛnɔ kǔ YudanƆ n̄ pínki, né fíti gbè zɔkɔ, akū à tò ò Dikiri bàka konna kūrwo takada kǔ ò lè a ɔnn pì kyó kè n̄ wára pínki. ³ Kína zena kpé gbègba sare, akū à era à zè kǔ Dikiri bàka konna kūrwo yānƆ. À pì á té Dikirii, áni gɔ a yāditenanƆ kǔ a yādannenanƆ kúna, áni gɔ a ɔɔkɔ gwa kǔ nese mèn doo kǔ a pɔyeinao pínki, lākū à kú takada pii gūn nà. Akū baadi pínki zè kǔ Dikiri bàka konna kūrwo yāo dɔ.

⁴ Kína pì sa'oriki Ilikiane kǔ a kpàasiio kǔ Dikiri ɔn zédākpārinƆ ò pɔ kǔ ò kè Baaline kǔ Aserao kǔ susunenƆ sète ò boo Dikiri kpén. Akū à gèe à té nàa Yurusalemu bīni kpè Kidironu guvute búgben, akū ò a túbu sète ò tàò Beteli. ⁵ Akū kína pè tāna sa'orinƆa kǔ YudanƆ kínanƆ n̄ díte ò sa o Yuda wète tānagbagbakinƆa kǔ pɔ kǔ ò lika YurusalemuinƆ n̄ pínki kǔ sa'ori kǔ

ò sa ò Baaliano kũ ifãntẽo kũ mɔvuraaoo kũ susune tɔ-deno kũ susune kparano pínki. ⁶ À Asera lípete sè à bòo Dikiri onn à gèe à té nàa Yurusalemu bĩni kpe zaa Kidironu guvuten, akũ à a tí bò à a fãfã talakano miranɔa. ⁷ À gɔgbẽ karuano kpé kũ à kú Dikiri onno gbòro do. Kpé pino gũnn nɔgbẽno di Asera kuta bizano tãn. ⁸ À tò sa'ori kũ ò kú Yuda wẽtenno sù Yurusalemu, akũ à tãnagbagbaki kũ ò bò kũ sa'orino sa ònɔ gbãa lè sena zaa Geba ari Beseba. À tãnagbagbaki kũ ò kú wẽte don'arede Yɔsua gãnu léa wẽte pi bĩnile ɔzeino gbòro. ⁹ Bee kũ tãnagbagbaki sa'orii pino di sa ò Dikiria Yurusalemuro, òdi burodi futenasari só kũ ñ sa'ori dakenɔ. ¹⁰ À tò sa'oki kũ à kú Tofeti, Beninɔmu guvuten gbãa lè, de gbẽke sún sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ o Mɔlekia kũ a nɛgɔgbẽ ke a nɛnɔgbẽo doro. ¹¹ À sɔ kũ Yudano kınano sa kè ifãntẽ pɔ ùnɔ Dikiri kpé kpélele gò, akũ à sɔ pino góno kpàta. Sɔ pino kú gbãnade Natãmeleki kpé sare. ¹² À sa'oki kũ Yudano kınano bò Aza kpé musuano gbòro kũ a kũ Manase bò Dikiri on mèn pla gũnnɔ. À wiwi búgubugu, akũ à a búruu sète à kòte Kidironu guvuten. ¹³ Isarailano kına Sulemanu tãnagbagbakino bò yã Sidɔdeno tãna Asatorene kũ Mɔabunɔ tãna Kemɔsio kũ Amɔnino tãna Mɔlekio Yurusalemu ifãboki kpa zaa Kùkpe sɔsɔgeresi gènnɔmidɔki kpa, akũ Yosia tãnagbagbaki pino gbãa lè. ¹⁴ À a gbèpeteno wiwi à a lípeteno zɔzɔ, akũ à bisãsiri gèwano fãkɔa gu pinoɔa.

¹⁵ Bee tãnagbagbaki kũ Nebati né Yeroboamu bò Beteli kũ a sa'okio à Isarailano dào durunnakenan pii, Yosia gbagbaki pi kũ a sa'okio gbòro. À gbagbaki pii gbèno wiwi à a tí bò à té nà Asera lípete do. ¹⁶ Kũ à wé zù, à mirano è sɔsɔna gwe, akũ à gèwano bɔten à kpàta sa'oki piia à a gbãa lè, lán Dikiri gĩnake à ò nà Luda gbẽ gã. ¹⁷ Akũ kına pi: Dí miran ò sèedaa kèa zã diree? Akũ wẽtepideno pi: Luda gbẽ kũ à bò Yudano bũsumme. Àkũ mé à gĩnake à yã kũ n kè Beteli sa'oki díkĩnanee pii ò. ¹⁸ Akũ kına pi: À a tó gwe. Gbẽke sún a wá sé à sɔsɔoro. Akũ ò a wáno tò gwe kũ annabi kũ à bò Samaria wáo. ¹⁹ Tãnagbagbaki kpé kũ Isarailano kınano bò Samaria bũsu wẽteno gũn ò Dikiri pɔ fèonenɔ Yosia wiwi pínki lákũ à kè Beteli póna nà. ²⁰ Akũ à gbagbaki pino sa'orino kũtu kpàkpa sa'oki kũ òdi sa oano ñ pínki à bisãsiri gèwano kpàta, akũ à era à tà Yurusalemu.

²¹ Kına pi gbẽ sında pínkine: À Vĩnla dikpe ke Dikiri á Ludane lákũ à kú Dikiri bàka kunna kũoo takada dí gũn nà. ²² Zaa gɔɔ kũ yãgɔgɔrino do Isarailano are kũ gɔɔ kũ Isarailano kınano kũ Yudano kınano ten kí bleo pínki, òdi Vĩnla dikpe pi ke à kà Iero. ²³ Kına Yosia kible-na wẽ baro plansaride gũnn ò Vĩnla dikpe pii kè Yurusalemu. ²⁴ Abire gbera à gèsisirino kũ wedekũnadenɔ mii dè kũ kpé gũn tãnɔ kũ on tãnɔ kũ tẽ kũ ò è Yurusalemu kũ Yudano bũsuono pínki, de à zĩ ke dokayã kũ ò kú takada kũ sa'oriki Ilikia bòa Dikiri onn pino. ²⁵ Kına kũ ò kú a ãno kũ kına kũ ò kú a gberano té, ñ gbẽke dí are do Dikiria kũ nèse mèn doo kũ a pɔyeinao pínki lákũ a bàro. À Musa doka kũna pínki a gbãna lén. ²⁶ Bee kũ abireo Dikiri pɔfèna Yu-

dano kũ pẽtẽ pãsio yã vãni kũ Manase kè yã dí kpátero. ²⁷ Dikiri pi: Mani pé Yudano mà ñ gomala lákũ ma pe Isarailano mà ñ gómala nà. Mani gí Yurusalemu kũ ma sèi kũ kpé kũ ma pi ma tó nigɔ kúaa. ²⁸ Yosia yã kparano kú Yudano kınano gĩayãkenano takadan kũ yã kũ à kèno pínki.

²⁹ Kına Yosia gɔɔ kũ Misila kına Firi'auna Neko ten gé Asiria kına le Yuflati, akũ Yosia gèe zĩ ká kãao Megido. Kũ ò kɔ lè, akũ Neko a dè. ³⁰ A ibano a gèe sè ò dà sɔgo gũn ò sùo Yurusalemu ò vĩ. Akũ Yudano a né Yoaza kà kına ù a gène ù.

Yudano kına Yoaza

³¹ Yoaza wẽ baro awẽaakɔde gũnn à kí blè, akũ à kú kın Yurusalemu mɔ aakɔ. A da tón Amutali, Ilimia né, Libina gbẽme. ³² À yã kũ Dikiri yeiro kè lákũ a dizino kè nà. ³³ Akũ Firi'auna Neko mòkò kàa Ribla, Amata bũsun, de àsungɔ de kına ù Yurusalemuro yã, akũ à pi Yudano fina boare andurufu tɔn aakɔ kũ a kusuo kũ wuraaoo kiloo baraakuri awẽesɔɔ. ³⁴ Akũ à Yosia né Eliakimu dite kına ù a de gène ù, akũ à a tó litene Yoyakimu. Akũ à Yoaza sè à tà kãao Misila, gwen à gàn. ³⁵ Yoyakimu andurufu kũ wura kũ Firi'auna Neko gbèkaawa si a bũsudenɔa baadi gbãna lén, akũ à kpàa.

Yudano kına Yoyakimu

³⁶ Yoyakimu wẽ baraasɔrode gũnn à kí blè, akũ à kú kın Yurusalemu wẽ kuri awẽedo. A da tón Zebida, Pedaya né, Ruma gbẽme. ³⁷ À yã kũ Dikiri yeiro kè lákũ a dizino kè nà.

24 Yoyakimu kiblegɔɔan Babilonu kına Nebukaneza sù à lète Yudano bũsuua, akũ Yoyakimu gɔ a zòbleri ù ari wẽ aakɔ. Abire gbera Yoyakimu nèsee lite, akũ à bò a kpe. ² Dikiri Babilonia gbãnamɔnnerino gbàrea kũ Siriano kũ Mɔabunɔ kũ Amɔninɔ. À ñ gbàre ò Yudano bũsu kakate lákũ à ò a zòbleri annabinɔ gã nà. ³ Yã pi Yudano lè kũ Dikiri mé à ò yã, de à pémma à ñ goala durunna kũ Manase kèno yã kũ yã kũ à kèno pínki ⁴ kũ taarisaride kũ à ñ dedeno yã. Manase tò Yurusalemu pà kũ taarisaride kũ à ñ dedeno aruo. Abire yã Dikiri dí we à sùru kè kãaoro. ⁵ Yoyakimu yã kparano kú Yudano kınano gĩayãkenano takadan kũ yã kũ à kèno pínki. ⁶ Kũ à gà, akũ a né Yoyakini a gène blè. ⁷ Misila kına dí era à bò a bũsun doro, zaakũ Babilonu kına bũsu kũ à de Misila pɔ ù yã sia pínki sena zaa Misila bũsu lézeki swai ari Yuflatii.

Yudano kına Yoyakini

⁸ Yoyakini wẽ baro plansaride gũnn à kí blè, akũ à kú kın Yurusalemu mɔ aakɔ. A da tón Neusuta, Elenatã né, Yurusalemu gbẽme. ⁹ À yã kũ Dikiri yeiro kè lákũ a de kè nà. ¹⁰ Gɔɔ birean Babilonu kına Nebukaneza zĩkarino sù Yurusalemu ò a kaguraa kè. ¹¹ Akũ Nebukaneza sù gwe gɔɔ kũ a zĩkarii pino likai. ¹² Akũ Yudano kına Yoyakini bò à gèe à a zĩda kpàa, àpii kũ a dao kũ a ibano kũ a sakpano kũ a kpàasinɔ. Babilonu kına Yoyakini kũ a kiblena wẽ sɔraakɔde gũn. ¹³ Akũ à Dikiri on

aruzekeno kàkara à bòo gwe kù kínabe aruzekeno pínki. À wura pɔ́ kù Isarailano kína Sulemanu kè Dikiri kpé pɔ́ ùno zǝzǝkɔ́re pínki lákù Dikiri gĩnake à ò nà. ¹⁴ À Yurusalemu gbě zǝkɔ́no kù zǝkarino kùkù à tà kùńwo zǝzǝno ù n pínki. Ò kà gběno dúbu kuri. À tà kù l'arino kù sianɔ́ dɔ. Gběke dí gɔ́ro, séde talakanɔ́ baasiro. ¹⁵ Len à Yoyakini kù Yurusalemu le kù a dao kù a noɔ kù a kpàasinɔ́ kù bùsu gbě zǝkɔ́no à tà kùńwo Babilonu zǝzǝno ù. ¹⁶ À tà Babilonu kù gɔ́ gbānano gběno dúbu suppla kù zǝkerino kù sianɔ́ gběno wàa soɔro. N pínki zǝkari gbānano me. ¹⁷ À Yoyakini disě Matania dite kína ù a gēne ù, akù à a tɔ́ litene Zedekia.

Yudano kína Zedekia

¹⁸ Zedekia wě baro awēedode gūnn à kí blè, akù à kú kín Yurusalemu wě kuri awēedo. A da tɔ́n Amutali, Ilimia né, Libina gběme. ¹⁹ À yā kù Dikiri yeiro kè lákù Yoyakimu kè nà. ²⁰ Dikiri pɔ́fě mé à tò yā pì Yurusalemu kù Yudano bùsuuo lè pínki ari à gēe pémma à n goala. Akù Zedekia bò Babilonu kína kpe.

Yurusalemu kakatēnaa

25 Zedekia kíblena wě kēndode gūn, a mɔ́ kuri gɔ́ro kuriden Babilonu kína Nebukaneza sù léte Yurusalemua, àpii kù a zǝkarino n pínki. Ò bùraa pète a bĩni sare, akù ò gbà leino dɔ ò likai. ² Ò wěte pì kaguraa kè le ari kína Zedekia kíblena wě kuri awēedode gūn. ³ A mɔ́ siikɔ́ gɔ́ro kēndoden nà gbāna kpà wěte pìn, gběke pɔ́ble ví doru. ⁴ Kù ò bĩni fɔ́, bee kù Babilonianɔ́n likana wěte pii, akù Yuda zǝkarino bàa sɔ́ n pínki, ò bɔ́te kù kínabe karaao ò bɔ́te wěte gēkia gwāni, akù ò pète Yoda sēn. ⁵ Akù Babilonia zǝkarino pète kína pii ò a lè sēn Yeriko kpa. Kù Zedekia zǝkarino lèkɔ́a ò a tòn, ⁶ akù ò a kù ò tà kāao Babilonu kínane zaa Ribla, akù ò yā dàala. ⁷ Ò a néno dēde a wára, akù ò a wé bòbo ò m̀gotě kpàtii kpàne ò tà kāao Babilonu.

⁸ Babilonu kína kíblena wě baro donsaride gūn, a mɔ́ soɔro gɔ́ro supplade zǝ a ìba Nebuzaradā sù Yurusalemu. Àkūme Nebukaneza dogarino gbě zǝkɔ́ ù. ⁹ À té nà Dikiri onnwa kù kínabeo kù Yurusalemu kpéno pínki. Kpé kù à de kpé zǝkɔ́ ù pínki, à té nà. ¹⁰ Akù à tò Babilonia zǝkarino n pínki Yurusalemu bĩni gbòro. ¹¹ À gbě kù ò gɔ́ wěte pii gūnnò kàkara à tà kùńwo Babilonu kù gbě kù ò gēe ò nà Babilonu kínaano kù gbě kparano. ¹² Talakanɔ́n à tòn de ògɔ́ geepi búno kù búgbeno sě wa.

¹³ Babilonianɔ́n Dikiri onn m̀gotě gbánɔ́ kù tadibɔ́no kù íkaki zǝkɔ́no wíwi ò tàò Babilonu. ¹⁴ Ò túbukabɔ́no

kù a sétebɔ́no kù fitiladebɔ́no kù gɔ́mbɔ́no kù m̀gotě pɔ́ pānde kù òdi Dikiri zǝ keono kàkara ò tàò dɔ. ¹⁵ Akù dogarino gbě zǝkɔ́ pì takasonɔ́ kù arusibɔ́no kù pɔ́ kù ò pì kù wurao ke kù andurufuuono sète pínki. ¹⁶ M̀gba mèn pla kù íkaki pii kù tadibɔ́ kù Sulemanu pì Dikiri on pɔ́ ùno, òdi fɔ́ ò a m̀gotě yǝ kilooaro, a tikisii kè zǝkɔ́. ¹⁷ M̀gba pino lei kà gāsākuru baro plansari, akūsɔ́ a fūra kù ò kú musuno lei kà gāsākuru soɔro. M̀kakɔ́ana tāna kù zǝ kù ò kè lán bisi né bāno likana fūraa pino pínki. M̀gba mèn pla pino leleme.

¹⁸ Dogari gbě zǝkɔ́ pì sa'oriki Seraya kù kù a plade Zefanayao kù zédākpāri gběno aakɔ́no. ¹⁹ À gbě zǝkɔ́ kù à de zǝkari don'arede ù kù wěte gūn kù kína ìba gběno soɔro kù à bōmma wěte gūnnò dɔ kù zǝkari gbě zǝkɔ́ takadakēri kù àdi gběno tɔ́ da sozano kù a gběno gběno baaakɔ́ kù ò bōmma wěte gūnnò. ²⁰ Nebuzaradā n kàkara à tà kùńwo Babilonu kínane zaa Ribla, ²¹ akù Babilonu kína n dēde Ribla gwe Amata būsun. Len ò Yudano kàkara n būsun ò tà kùńwo le.

Gedalia ditena Yudano bùsu gbě zǝkɔ́ ù

²² Babilonu kína Nebukaneza Aikamu né Gedalia, Safana daikore dite gbě kù ò gɔ́ Yudano būsunnò gbě zǝkɔ́ ù. ²³ Kù zǝkari don'aredeno kù n gběno mà Babilonu kína Gedalia dite gbě zǝkɔ́ ù, akù ò sù a kīnaa Mizipa. Netania né Sumaila kù n té kù Karea né Yoananao kù Tanume né Seraya, Netofa gběo kù Maa-ka gbě né Yazaniao kù n gběno. ²⁴ Akù Gedalia la dàhne kù n gbě pino à pì: Àsun vīna ke Babilonia gbānadenɔ́no. À vute ó būsun la à zǝ ble Babilonu kínane, ániğɔ́ aafia. ²⁵ Ama a mɔ́ supplade gūnn Netania né Sumaila, Elisama daikore kù à de kine ù sù kù gběno kurino à Gedalia dè kù Yuda kù ò kú kāao Mizipano kù Babilonia kù ò kú kāao gweno. ²⁶ Akù Yudano fute, né fiti gbě zǝkɔ́ n pínki kù zǝkari don'arede pino, ò bàa sɔ́ ò tà Misila, kù òten vīna ke Babilonianɔ́ne yāi.

Yoyakini gbarenaa

²⁷ Yudano kína Yoyakini tana Babilonu wě baraakuri awēesupplade, a mɔ́ kuri awēepla gɔ́ro baraaso awēepladen Babilonu kína Evili Merodaki a bò kpésiran a kíblena wě káaku gūn. ²⁸ À yā mana òne, akù à vuteki kpàa kù à de a kína dake kù ò kú kāao Babilonnò pɔ́la. ²⁹ Akù Yoyakini a kpésira uta bò à kàte, àdigɔ́ pɔ́ ble kù kínao lele ari a wēndi lén. ³⁰ Lákù gu digɔ́ dɔ nà kína digɔ́ pɔ́ble kù à yei kpàa ari à gēe à gà.

Bandun Gari I

À n gina Isireliban bandun garin tire gbiikuru gara kaa nɛɛ, Samuelin tirera yěro u sua u ka tu yorua. Dafidin bandun gariya u m̀ te Gusunɔn tii u swīi. Yěro u kī u sun s̄w̄si ma Gusunɔ turowa u s̄a Isireliban sina boko. Ma ben sinam be u ra swīi mi, ba s̄a win s̄om kowobu. Ta maa sun s̄w̄si ma Dafidiwa u s̄a yerun banan himba ka ten s̄oma kpuron s̄w̄ru kua. Ma u Lefiba b̄nu kua wuu wuuka s̄arun s̄. Adama Salom̄w̄wa u tu bana.

Tire ten kpunaa

1. Bwese t̄ki ka yin t̄mbun yīsa, wiru 1n di sere wiru 9.
2. S̄w̄lun gw̄, wiru 10.
3. Dafidin bandun gari, wiru 11n di sere wiru 29.

ISIRELIBAN BWESE T̄KI

Adamun bweserun t̄kan di

n ka girari Esaun bibun

bweserɔ

1 Adamuwa u s̄a Setin tundo. Ma Seti u maa En̄si mara. **2** Ma En̄si u Kenani mara. Ma Kenani u Mahalal̄ɛli mara. Ma Mahalal̄ɛli u maa Yer̄edi mara. **3** Yer̄ediwa u En̄ku Mara. Ma En̄ku u Metusela mara. Ma Metusela u Lemeki mara. **4** Ma Lemeki u maa N̄w̄ɛ mara. N̄w̄ɛ wiya u s̄a Semu ka Kamu ka Yafetin tundo.

5 Be ba s̄a Yafetin bibu, bera Gom̄ɛɛ, ka Maḡɔgu, ka Madai, ka Yafani, ka Tubali, ka M̄ɛɛki, ka sere maa Tirasi. **6** Be ba s̄a Gom̄ɛɛn bibu, bera Asikenasi, ka Rifati, ka Togaama. **7** Be ba s̄a Yafanin bibu, bera Elisa, ka Taasisa, ka Kitimu, ka sere Dodanimu.

8 Kamun biba, Kusi, ka Misiraimu, ka Puti, ka sere Kanani. **9** Kusi biba maa, Saba, ka Hafila, ka Sabuta, ka Raema, ka sere Sabuteka. Be ba s̄a Raeman bibu, bera Seba ka Dedani. **10** Kusi u maa bii mara wi ba sokum̄ Nimurodu. Wiya u gbia u kua w̄ruḡ damgii handunia s̄w̄. **11** Misiraimuwa u Ludiba mara ka Ananiba, ka Lehabuba, ka Nafituba, **12** ka Paturusi-gibu, ka Kasulugibu, min di Filisitiban bwesera yarima, ka sere Kafitorigibu. **13** Kananiwa u Sidoni ka H̄ti mara. Sidoni wiya u s̄a win bii gbiikoo. **14** Kanani win bibu gaba ba kua Yebusiba, ka Am̄reba, ka Girigasiba, **15** ka Hefiba, ka Aakiba, ka Siniba, **16** ka maa Aafadiba, ka Semarigibu, ka Hamatiba.

17 Be ba s̄a Semun bibun bweseru, bera Elamu, ka Asuri, ka Aapasadi, ka Ludi, ka Aramu, ka Usi, ka Uli, ka Get̄ɛɛ, ka sere M̄ɛɛki. **18** Aapasadiwa u Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara. **19** Bii t̄n dur̄bu yiruwa

Heberu u mara. Gbiikoon yīsira Pelegi. Yīsi ten tubusiana, ba b̄nu kua, ȳn s̄ win waati s̄w̄ra duniagiba tem b̄nu kua. Win w̄n̄n̄ yīsira maa Yokutani. **20** Yokutaniwa u Alim̄ɔdadi mara, ka Sel̄ɛfu, ka Hasamaf̄eti, ka Yeraa, **21** ka Hadoramu, ka Usali, ka Dikila, **22** ka Ebali ka Abimaeli, ka Seba, ka Ofiri, ka Hafila, ka Yobabu. **23** Beni kpurowa ba s̄a Yokutanin bibu.

24 Semuwa u Aapasadi mara. Ma Aapasadi u maa Sela mara. **25** Selawa u Heberu mara. Ma Heberu u Pelegi mara. Ma Pelegi u maa Rehu mara. **26** Rehuwa u Serugu mara. Ma Serugu u Nakori mara. Ma Nakori u maa Tera mara. **27** Terawa u Aburamu mara wi ba maa sokum̄ Aburahamu.

28 Aburahamun biba, Isaki ka Isim̄ɛli. **29** Ben bibun bweseru wee.

Isim̄ɛlin bii gbiikoowa N̄ɛbaȳtu. Win w̄n̄n̄ba Kedaa, ka Adibeli, ka Mibusamu, **30** ka Mikima, ka Duma, ka Masa, ka Hadadi, ka Tema, **31** ka Yeturi, ka Nafisi, ka sere K̄ɛɛdima. Beniwa ba s̄a Isim̄ɛlin bibu.

32 Aburahamun kur̄ wi ba m̀ Ketura, win biba Simurani, ka Yokusani, ka M̄ɛɛdani, ka Madiani, ka Yisi-baku, ka sere Sua. Yokusanin biba maa Seba ka Dedani. **33** Madianin biba Efa, ka Ef̄ɛɛ, ka En̄ku, ka Abida, ka Elida. Beni kpurowa ba s̄a Keturin bibu ka win nikur̄minu.

34 Aburahamuwa u Isaki mara. Isakin biba Esau ka Isireli. **35** Be ba s̄a Esaun bibu, bera Elifasi, ka Rew̄li, ka Yeusi, ka Yalamu, ka sere Kore. **36** Be ba s̄a Elifasin bibu, bera Temani, ka Omaa, ka Sefi, ka Gatamu, ka Kenasi, ka Tinna, ka sere Amaleki. **37** Be ba s̄a Rew̄lin bibu, bera Nahati, ka Seraki, ka Sama, ka sere Misa. **38** Seirin biba Lotani, ka Sobali, ka Sibeoni, ka Ana, ka Disoni, ka Ēɛɛ, ka sere Disani. **39** Be ba s̄a Lotanin bibu, bera Hori, ka Homamu. Lotanin sesuwa Tinna. **40** Be ba s̄a Sobalin bibu, bera Aliani, ka Manahati, ka Ebali, ka Sefi, ka sere Onamu. Sibeonin biba maa Aya ka Ana. **41** Anan biiwa Disoni. Disonin biba maa Hamurani, ka Esibani, ka Yitirani, ka sere

Kerani. ⁴² Be ba sāa Ešēen bibu, bera Bilani, ka Safani, ka Yakani. Be ba maa sāa Disanin bibu, bera Usi ka Arani.

Edōmun sinambu

(I maa mēerio Torubu 36:31-43)

⁴³ Sinam be ba bandu di Edōmu, Isireliba bu sere maa bandu swīi ben tem, bera Bela, Beorin bii. Win wuun yīsira Dinaba. ⁴⁴ Ye Bela u gu, ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gōna kōsire kua. ⁴⁵ Ye Yobabu u gu, ma Husamu, Temanigii u gōna kōsire kua. ⁴⁶ Ye Husamu u gu, ma Hadadi, Bedadin bii u gōna kōsire kua. Wiya u Madianiba go Mōabun baru kpaan. Win wuuwa Afiti. ⁴⁷ Ye Hadadi u gu, ma Samula, Masirekagii u gōna kōsire kua. ⁴⁸ Ye Samula u gu, ma Sōklu, Rehobōtugii u gōna kōsire kua. Rehobōtu ye, ya wāawa daa bakarun bera gia. ⁴⁹ Ye Sōklu u gu, ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gōna kōsire kua. ⁵⁰ Ye Baali Hanani u gu, ma Hadari, Paigii, u gōna kōsire kua. Win kurōn yīsira Mēhetabeli, Matiredin bii, Mesaabun debubu.

⁵¹ Hadarin gōn biru, Edōmuba ba bandu bōnu kuawa bwese kera ka bwese kera. Be ba kua wirugibu bwese keri yi sō, bera Tinna, ka Alifa, ka Yeteti, ⁵² ka Oholibama, ka Ela, ka Pinōni, ⁵³ ka Kenasi, ka Temani, ka Mibisaa, ⁵⁴ ka Madieli, ka Iramu. Be ba kua ben bwese kerin wirugibu Edōmu, bera mi.

Yudan bibun bweseru

² Yakōbu wi ba maa sokumō Isireli, win bibun yīsa wee. Rubeni, ka Simeō, ka Lefi, ka Yuda, ka Isakari, ka Sabuloni, ² ka Danu, ka Yosefu, ka Benyamē, ka Nefitali, ka Gadi, ka Ašē.

³ Be ba maa sāa Yudan bibu, bera Eri ka Onani, ka Sela. Ben mērowa Sua, Kananigii. Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kōsa kua Yinni Gusunōn kōni sō, ma Yinni Gusunō u dera u gu. ⁴ Tamaa Yudan biigii kurōwa u nūn Peresi ka Seraki marua. Ma Yudan bibu kpuro ba kua tōmbu nōkbu. ⁵ Be ba sāa Peresin bibu, bera Hēsironi, ka Hamulu. ⁶ Serakin biba maa Simiri, ka Etani, ka Hemani, ka Kalikoli, ka sere Dara. Be kpuro ba kuawa mi tōmbu nōkbu. ⁷ Kaamiwa u Akani mara. Akani wiya u Isireliba kōni swāaru kpēē kōsa ye u kuan sō. U yānu sua ni Gusunō u nē bu kpeerasia mam mam. ⁸ Etanin biiwa Asaria. ⁹ Be ba maa sāa Hēsironin bibu, bera Yerameeli, ka Ramu, ka Kalebu, wi ba maa sokumō Kelubai.

¹⁰ Ramuwa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u maa Nasoni mara, wi u kua Yudaban wirugii. ¹¹ Nasoni wiya u Saluma mara. Ma Saluma u maa Boasi mara. ¹² Boasiwa u Yobedi mara. Ma Yobedi u maa Isai mara. ¹³ Eliabuwa u sāa Isain bii gbiikoo. Ma Abinadabu u sāa yiruse. Ma Sama u sāa itase. ¹⁴ Ma Netanēeli u sāa nnese. Ma Radai u sāa nōkōbuse. ¹⁵ Ma Osemu u sāa kōkba tiase. Ma Dafidi u sāa kōkba yiruse. ¹⁶ Ben sesuba Seruya ka Abigali. Be ba sāa Seruyan bibu, bera Abisai ka Yoabu ka Asaeli. Ba

sāawa mi, be ita. ¹⁷ Amasan mērowa Abigali. Win tundo maa Yetē, Isimēeli.

¹⁸ Kalebu, Hēsironin bii u tōn durōbu ita mara ka win kurō Asuba. Bera Yesē ka Sobabu ka Aadoni. U maa ka Yerictu mara. ¹⁹ Ye Asuba u gu, ma Kalebu u Efarata sua kurō. Ma Efarata wi, u nūn Huri marua. ²⁰ Huri wiya u Uri mara. Ma Uri u maa Besaleli mara.

²¹ Yen biru, ye Hēsironi u kua wōwata, yera u Makiri, Galadin tondon bii sua kurō. Ma u nūn Segubu marua. ²² Segubu wiya u Yairi mara. Yairi wi, u wusu wawa yenda ita Galadin tem. ²³ Adama Gesuriba ka Sirigibu ba Yairin wuu si wōri ba mwa ka Kenatin wusu ka sin baru kpaanu kpuro. Su sāawa wusu wata. Be ba wāa wuu si sō kpuro, ba sāawa Makiri Galadin tondon debuminu. ²⁴ Hēsironi, Abian durōn gōn biru, Kalebu u maa ka Efarata mēna ma u nūn bii tōn durō marua wi ba sokumō Asuri. Asuri wiya u sāa Tekoagibun sikado.

²⁵ Yerameeli, Hēsironin bii gbiikoon biba, Ramu, ka Buna, ka Orēni, ka Osemu, ka Akiya. Ramuwa u sāa ben gbiikoo. ²⁶ Yerameeli wi, u maa kurō goo sua wi ba sokumō Atara, Onamun mero. ²⁷ Ramu, Yerameelin bii gbiikoon biba Maasi, ka Yamini, ka Ekē. ²⁸ Be ba sāa Onamun bibu, bera Samai, ka Yada. Be ba maa sāa Samain bibu, bera Nadabu ka Abisuri. ²⁹ Abisurin kurōn yīsira Abihaili. Wiya u nūn Akubani ka Mōlidi marua. ³⁰ Be ba sāa Nadabun bibu, bera Seledi ka Apaimu. Seledi wi, u n bii mara u ka gu. ³¹ Apaimuwa u Yisei mara. Ma Yisei u Sesani mara. Ma Sesani u maa Alai mara. ³² Be ba sāa Yada, Samain kōnōn bibu, bera Yetē ka Yonatam. Yetē wi, u n bii mara u ka gu. ³³ Be ba sāa Yonatam bibu, bera Peleti ka Sasa. Beni kpurowa ba sāa Yerameelin bibun bweseru.

³⁴ Sesani u n bii tōn durōbu mara. Bii tōn kurōbu tōnawa u mara. Sesani wi, u Egibitigii goo mō yoo, wi ba ra soku Yara. ³⁵ Ma Sesani u win bii tōn kurō sua u Yara win yoo Egibitigii wi wē u sua kurō. Ma u nūn Atai marua. ³⁶ Ataiwa u Natani mara. Ma Natani u maa Sabadi mara. ³⁷ Sabadiwa u Efilali mara. Ma Efilali u Obedi mara. ³⁸ Obediwa u Yehu mara. Ma Yehu u maa Asaria mara. ³⁹ Asariawa u Halesi mara. Ma Halesi u maa Elasa mara. ⁴⁰ Elasa u Sisimai mara. Ma Sisimai u maa Salumu mara. ⁴¹ Salumuwa u Yekamia mara. Ma Yekamia u Elisama mara.

⁴² Kalebu, Yerameelin mōn bii gbiikoowa Mesa, wi u sāa Sifun tundo ka Maresa wi u sāa Heboronin tundo. ⁴³ Be ba sāa Heboronin bibu, bera Kore, ka Tapua ka Rekemu, ka Sema. ⁴⁴ Semawa u Rakamu, Yōkōkamun tundo mara. Rekemuwa u maa Sammai mara. ⁴⁵ Sammaiwa u Maoni mara. Ma Maoni u Beti Suri mara. ⁴⁶ Efa, Kalebun kurō goo, wiya u Harani, ka Mōsa, ka Gasesi mara. Harani wi, u maa bii mara ma u nūn yīsiru kō Gasesi. ⁴⁷ Be ba sāa Yadain bibu, bera Regemu ka Yotamu, ka Gesani, ka Peleti, ka Efa, ka Saafu. ⁴⁸ Maaka, Kalebun kurō goowa u Sebē ka Tirana mara. ⁴⁹ Yen biru u maa Saafu, Madimanan tundo mara, ka Sefa, Makibena ka Gibeon tundo. Kalebu u bii tōn kurō mara. Wiya ba mō Akusa.

⁵⁰ Win kurɔ Efaratan bii gbiikoowa Huri. Bibu itawa Huri u mara. Bera Sobali wi u s̄a Kiriati Yarimun kaba wuko, ⁵¹ ka Saluma, Betelehemun kaba wuko, ka Harefu, Beti Gedēen kaba wuko. ⁵² Be ba s̄a Sobali, Kiriati Yarimun kaba wukon bweseru, bera Haroegibu, ka Mēnuhɔtugibun sukum, ⁵³ ka bwese kerɔ yi yi w̄a Kiriati Yarimɔ. Yiya Yetēeba, ka Putiba, ka Sumatiba, ka Misiraiba. Bwese kerɔ yin min diya Soreagibu ka Esitaoligibu ba yara.

⁵⁴ Saluman min diya Betelehemugibu ba yara ka Netofagibu, ka Atarɔtu Beti Yoabugibu, ka Manahatigibun sukum, ka Soreagibu, ⁵⁵ ka be ba ra tirenu yore ba ka w̄a Yabesɔ. Bera Tireatigibu ka Simeatigibu ka Sukatigibu. Ba s̄awa Keniba be ba yara Hamatin bweserun di wi u s̄a Rekabun bweserun sikado.

Dafidin bibun bweserun t̄ka

³ Bii be Dafidi u mara Heboronɔ ben ȳisa wee. Amɔɔ, Akinɔamu Yisireeligiin biiwa u s̄a gbiikoo. Ma Danieli, Abigali, Kaameligiin bii u s̄a yiruse. ² Ma Abusalɔmu, Maakan bii u s̄a itase. Maaka wi, u s̄awa Talimai, Gesurin sina bokon bii. Ma Adoniya, Hagitin bii u s̄a nnese. ³ Ma Sefatia, Abitalin bii u s̄a nɔɔbuse. Ma Yitreamu, Egilan bii u s̄a nɔɔba tiase. Egila wi, u maa s̄awa Dafidin kurɔɔbun turo. ⁴ Be nɔɔba tia yera ba n̄n marua Heboronɔ. Dafidi u bandu diwa Heboronɔ mi w̄ɔ nɔɔba yiru ka suru nɔɔba tia. Yen biruwa u maa bandu di Yerusalemɔ w̄ɔ t̄ena ka ita. ⁵ Bii be u maa mara Yerusalemɔ, bera Simea, ka Sobabu, ka Natani ka Salomɔɔ. Bibu nne ye, ya s̄awa Bati Seba, Amielin biin bibu. ⁶ Dafidi u maa bibu gabu mara. Bera Yibaa, ka Elisua, ka Elifeleti, ⁷ ka Nɔga, ka Nefegi, ka Yafia, ka Elisama, ⁸ ka Eliada, ka Elifeleti. Ba s̄awa mi be nɔɔba nne. ⁹ Be ba s̄a Dafidin bibu bera mi, win kurɔɔbu gabun bibu baasi. Ben sesuwa Tamaa.

¹⁰ Salomɔɔwa u Roboamu mara. Ma Roboamu u Abiya mara. Ma Abia u Asa mara. Ma Asa u Yosafati mara. ¹¹ Ma Yosafati u Yoramɔ mara. Ma Yoramɔ u Akasia mara. Ma Akasia u Yoasi mara. ¹² Ma Yoasi u Amasia mara. Ma Amasia u Asaria mara. Ma Asaria u Yotamɔ mara. ¹³ Ma Yotamɔ u Akasi mara. Ma Akasi u Esekiasi mara. Ma Esekiasi u Manase mara. ¹⁴ Ma Manase u Amɔɔ mara. Ma Amɔɔ u Yosiasi mara. ¹⁵ Be ba s̄a Yosiasin bibu, be wee. Yohananiwa u s̄a gbiikoo. Ma Yoyakimu u s̄a yiruse. Ma Sedesiasi u s̄a itase. Ma Salumu u s̄a nnese. ¹⁶ Be ba s̄a Yoyakimun bibu, bera Yekonia ka Sedesiasi.

¹⁷ Be ba maa s̄a Yekonian bibu, bera Asiri wi u Sealitieli mara, ¹⁸ ka Maakiramɔ, ka Pedaya, ka Senasaa, ka Yekamia, ka Hosama, ka Nedabia. ¹⁹ Be ba s̄a Pedayan bibu, bera Sorobabeli ka Simeɔ. Be ba maa s̄a Sorobabelin bibu, bera Mesulamu ka Hanania. Selomitiwa u s̄a ben sesu. ²⁰ Pedaya wi, u maa bibu nɔɔbu gabu mara. Bera Hasuba, ka Oheli, ka Berekia, ka Hasadia, ka Yusabu Hesedi.

²¹ Be ba s̄a Hananian bibun bweseru, bera Pelatia, ka Esai, ka Refayan bibu, ka Ananin bibu, ka Abudiasin bibu, ka Sekanian bibu. ²² Bibu nɔɔba tia

Sekania u mara. Bera Semaya, ka Hatusi, ka Yigeali, ka Bariaki, ka N̄aria, ka Safati. ²³ Bibu itawa N̄aria u mara. Bera Elionai, ka Esekiasi, ka Asirikamu. ²⁴ Be ba maa s̄a Elionain bibu, bera Hodafia, ka Eliasibu, ka Pelaya, ka Akubu, ka Yokanani, ka Delaya, ka Anani. Ba maa s̄awa mi be nɔɔba yiru.

Yudan bibun bweseru

⁴ Be ba s̄a Yudan bibu, bera Peresi, ka Hesironi, ka Kaami, ka Huri, ka Sobali. ² Reaya, Sobalin biiwa u Yasati mara. Ma Yasati u Akumai ka Lahadi mara. Bera ba s̄a Sorean bweserun t̄ka.

³ Huri, Efaratan bii gbiikoo, Betelehemun kaba wuko, u bibu mara. Bera Etamu, ka Yisireeli, ka Yisima, ka Yidibasi, ka ben sesu Heseleponi, ka Penueli, Gedorin kaba wuko, ka Esee, Husan kaba wuko.

⁵ Kurɔɔbu yiruwa Asuri, Tekoan kaba wuko u mɔ. Bera Helea ka Naara. ⁶ Be Naara u n̄n marua, bera Akusamu, ka Hefee, ka Temeni, ka Akasitari. ⁷ Be ba s̄a Helean bibu, bera Sereti, ka Sokaa, ka Etinani.

⁸ Kɔɔwiwa u Anubu ka Sobeba mara. Hosi win min diya Akaakeli, Harumun biin bwese t̄ka ya yara.

⁹ Yabesɔ u beere mɔ n kere win wɔɔɔbu. Win mero u n̄n ȳisi te k̄awa ȳen s̄ɔ u wahala kua win marubu nɔɔ.

¹⁰ Yabesɔ wi, u kanaru kua u nee, Gusunɔ, Isireliban Yinni, a de wunen domaru ta n man w̄asi. A nen tem kp̄aru sosio. A wunen nɔmu demɔ a man k̄osu. Kpa a de nɔni sw̄aru ka wahala yu ka man tonda.

Ma Gusunɔ u n̄n kua ye u bikia.

¹¹ Kelubu, Sukan mɔɔwa u Mekiri, Esitonin tundo mara. ¹² Esitonniwa u s̄a Rafa ka Paseaki ka Tekinan yenugibun sikado. Tekina wiya u wuu ge ba m̄ Nakasi sw̄i. Ben bibun bwesera ta sina Rekaɔ.

¹³ Be ba s̄a Kenasin bibu, bera Otinieli ka Seraya. Otinielin biiwa maa Hatati. ¹⁴ Menɔtaiwa u Ofara mara. Ma Seraya u maa Yoabu mara. Yoabu wiya u s̄a nɔm kowobun sikado be ba w̄a wɔɔɔ ye ba m̄ Nɔman nɔm kowobun wɔɔwa.

¹⁵ Kalebu, Yefunen biiwa u Iru ka Ela ka Naamu mara. Elawa u maa Kenasi mara.

¹⁶ Be ba s̄a Yehaleelin bibu, bera Sifu, ka Sifa, ka Tiria, ka Asareli.

¹⁷ Esidasarin biba Yetee, ka Meredi, ka Efee, ka Yaloni. Meredi u Bitiya Egibiti sunɔn bii wɔndia sua kurɔ, ma u n̄n Mariamu ka Samai ka Yisiba marua. Yisiba wiya u wuu ge ba m̄ Esitemɔɔ sw̄i. Ma Meredi wi, u maa kurɔ Yuda goo sua. Wiya u Yeredi mara, ka Hebee, ka Yekutieli. Yerediwa u wuu ge ba m̄ Gedori sw̄i, ma Hebee u maa Soko sw̄i, ma Yekutieli u maa Sanɔ sw̄i.

¹⁹ Hodiya u Nakamun sesu sua kurɔ. Win bibun bweseru Gaamiba be ba w̄a Keilaa ka sere Maakagibu be ba w̄a Esitemɔɔ.

²⁰ Be ba s̄a Simɔn bibu, bera Amɔɔ, ka Rina, ka Beni Hanani, ka Tiloni. Be ba maa s̄a Yisein bibun bweseru, bera Soketi ka win bii.

²¹ Be ba sāa Sela, Yudan biin bweseru, bera Eri, wi u wuu ge ba m̀ Leka swīi, ka Lada, wi u maa Maresa swīi, ka sere maa bwese te ta ra beka wesi ka wēe damgii Beti Asibeaw, ²² ka Yokimu ka tɔn be ba wāa Kosebaɔ ka Yoasi ka Sarafu be ba Mɔabuba sua kurɔbu, ba sere na ba sina Lesemuɔ. Yeni ya koorawa yee yellun di. ²³ Ben bibun bwesera ta ra wekenu mɔm. Ba ra n wāa dāa gbaanɔ ka kpara yenɔ ba n sina boko sɔmburu kuammɛ.

Simeɔn bibun bweseru

²⁴ Be ba sāa Simeɔn bibun bweseru, bera Nemuɛli, ka Yamini, ka Yaribu, ka Seraki, ka Sɔɔlu. ²⁵ Ye Sɔɔlu u seewa, yera u Salumu mara. Ma Salumu u maa seewa u Mibusamu mara. Ma Mibusamu u maa Misama mara. ²⁶ Ye Misama u seewa, yera u Hamuɛli mara. Ma Hamuɛli u maa seewa u Sakuri mara. Ma Sakuri u maa Simeɔn mara. ²⁷ Bii tɔn durɔbu wɔkura nɔɔbu ka tia Simeɔn u mara ka sere bii tɔn kurɔbu nɔɔba tia. Ben bweseru ta n mara n dabi. Yen sɔna ta n kuure too nge Yudan bweseru.

²⁸ Wuu si sɔɔ ba wāa sere n ka girari Dafidin bandun waati sɔɔ, si ka sin baru kpaanu, siya Beri Seba, ka Mɔlada, ka Hasaa Suali, ka Bila, ka Etisemu, ka Toladi, ka Betuɛli, ka Hɔɔma, ka Sikilagi, ka Beti Maakabɔti, ka Hasaa Susimu, ka Beti Bire, ka Saaramu, ³² ka maa wusu nɔɔbu yeni, Etamu, ka Aini, ka Rimɔɔ, ka Tokeni, ka Asani, ³³ ka sere maa wuu si su ka bu sikerene ka sin baru kpaanu n ka girari sere Balatiɔ. Ye ba yorua ben wāa yenu ka ben bwese tɔkan sɔɔ, yera mi.

³⁴ Be ba sāa Simeɔn bwese keran wirugibu, bera Mesobabu, ka Yamuleki, ka Yosa, Amasian bii, ³⁵ ka Yoeli ka Yehu, Yosibian bii, Serayan debubu, Asiɛlin sikadobu, ³⁶ ka Elionai, ka Yaakoba, ka Yesosaya, ka Asaya, ka Adiɛli, ka Yesimiɛli, ka Benaya, ³⁷ ka Sisa, Sifein bii, Alonin debubu, Yedaya ka Simuri ka Semayan sikadobu. ³⁸ Beniwa ba sāa wirugibu ben bwese keran sɔɔ. Ma ben bwesera marura ba dabia. ³⁹ Ma ba da Gedorin bera gia n ka da wɔwan sɔɔ yari yeru gia bu ka yakasu kasu ben yaa sabenu sɔɔ. ⁴⁰ Ba yaka geesu wa mi. Ben tem mɛ, mu kpā. Ma mu wāa bɔri yendu sɔɔ. Domi be ba raa wāa mi yellu ba sāawa Kamun bweseru. ⁴¹ Esekiasi, Yudaban sina bokon waati sɔɔra tɔn be, ba na tem mɛ sɔɔ, ma ba Maoniba kpeerasia mam mam. Ma ba ben kunu wɔri ba kɔsuka. Ma ba sina tem mɛ sɔɔ. Domi yakasu wāa mi, ben yāanun sɔɔ.

⁴² Simeɔn bwese keran tɔmbu gabu ba da Seirin guurɔ. Ben geera sāawa tɔmbu nɛera wunɔbu (500). Be ba maa sāa ben wirugibu, bera Pelatia, ka Nɛaria, ka Refaya, ka Usiɛli, Yisein bii. ⁴³ Ma ba Amaleki be ba tie mi go. Ma ba sina mi, sere ka gison gisɔ.

Rubenin bwese keran tɔmbu

5 Rubeni u sāawa Isirelin bii gbiikoo. N deema Rubeni wi, u ka win tondon kurɔ kpuna. Ma ba

win yerumaru mwa ba win wɔɔ Yosefun bibu wē. Yen sɔna ba n win bwese keran tɔmbun yīsa tireru doke yerumarun swaa sɔɔ. ² Isirelin bii be sɔɔ, Yudawa u dam bo. Win bwese keran diya kpara u yara. Adama Yosefun biba ba yerumaru wē.

³ Be ba sāa Rubeni, Isirelin bii gbiikoo bibu, bera Enɔku, ka Paalu, ka Hesironi, ka Kaami.

⁴ Yoɛliwa u Semaya mara. Ma Semaya u seewa u Gɔgu mara. Ma Gɔgu u maa seewa u Simeɔn mara. ⁵ Ye Simeɔn u seewa, ma u Misee mara, ma Misee u seewa u Reaya mara. ⁶ Ma Reaya u seewa u Baali mara. Ma Baali u seewa u Beera mara. Wiya u sāa Rubeniban wirugii. Wiya Tigilati Pilesee, Asirin sina boko u yoru mwa.

⁷ Beeran tɔmbun yīsa wee nge mɛ ba ka bu tireru doke yenu ka yenu, bwese kera ka bwese kera, ka nge mɛ ba ka kerane. Yeyeliwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sakari u swīi, ⁸ ka Bela, Asasin bii, Seman debubu, Yoɛlin sikadobu.

Belan tema Aroɛn di, n ka da guu te ba m̀ Nɛboɔ, sere ka Baali Mɛnɔ. ⁹ Sɔɔ yari yeru gia, win tem mu wāawa saa Efaratin daaru di sere n ka da gbaburun duu yerɔ. Domi ben yaa sabenu nu dabia Galadin tem mɛ sɔɔ. ¹⁰ Sɔɔlu, sina bokon waati sɔɔ, ba ka Hagareniba tabu kua ba kamia. Ma ba sina ben wāa yenɔ Galadin sɔɔ yari yerun bera gia kpuro.

Gadin bwese keran tɔmbu

¹¹ Gadin bwese keran tɔmbu ba sina Rubeniban deedeeru sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, Basanin tem sere n ka girari Salikaɔ sɔɔ yari yeru gia. ¹² Yoɛlin bwese kera ya kpāaru bo. Ma Safamugia ya sāa yiruse. Ma Yanaigia ka Safatigia ya wāa Basanin. ¹³ Bwese keran nɔɔba yiru gɛɛ maa wāa. Yiya Mikaelin bwese kera, ka Mesulamugia, ka Sebagia, ka Yoraigia, ka Yakanigia, ka Siagia, ka sere Ebeɛgia. ¹⁴ Be ba sāa Abihailin bibun bweseru, bera Huri, ka Yaroasi, ka Galadi, ka Mikaeli, ka Yesisai, ka Yado, ka sere Busi. ¹⁵ Aki, Abudiɛlin bii, Gunin debubuwa u sāa ben wirugii. ¹⁶ Gadin bwese keran tɔn be, ba wāawa Galadiɔ ka Basanin ka yen baru kpaanɔ ka yen kpara yenɔ saa Saronin di n ka da yen nɔɔ bura yenɔ.

¹⁷ Ba ben bwese keran yi kpuro tireru dokewa nge mɛ yi ka swīine, Yotamu Yudaban sina boko ka Yeroboamu Isireliban sina bokon waati sɔɔ.

¹⁸ Rubenin bwese kera ka Gadigia ka sere Manasen bwese keran nɔnu ba tabu durɔ damgibu mɔ be ba koo kpī bu tereru ka takobi nene kpa bu tendu to. Ba maa tabu tobu yē gem gem. Ben geera sāawa tɔmbu nɔɔɔn suba weeru ka nne ka tɔmbu nata ka wunɔbu ka wata (44.760). Ba maa sɔɔru sāa bu ka tabu to.

¹⁹ Ma ba Hagareniba ka Yeturigibu, ka Nafisigibu, ka Nɔɔdabugibu tabu wɔri. ²⁰ Sanam mɛ ba taa bi m̀, ba Yinni Gusunɔ somiru kana domi ba ben naane doke wi sɔɔ. Ma ba Hagarenigii be, ka be ba bu somiru na kamia. ²¹ Ma ba ben yaa sabenu mwɛera. Niya yooyoo suba weeraakuru (50.000) ka yāa ninu nɔɔɔn suba goobu ka weeraakuru (250.000) ka

ketekunu ከጥቅም suba yiru (2.000) ka sere ከጥቅም suba wunጥቅም (100.000). ²² ጥቅም be ba go taa bi ኦጋ, ba dabi. Domi Yinni Gusunጥቅም u dera n koora mε. Ma ba sina tem mi sere n ka tura saa ye ba bu yoru mwa ba ka doona.

Manasen bwese kera

²³ Manasen bwese keran sukum mu na mu sinawa tem mε mu wāa Basanጥቅም, n ka da Baali Hεmጥቅም ka Senirጥቅም, sere ka guu te ba mጥቅም Hεmጥቅም. ጥቅም be, ba dabi. ²⁴ Ben wirugibun yīsa wee. Efε, ka Yisei, ka Elieli, ka Asirieli, ka Yeremi, ka Hodafia, ka Yadieli. Ba sāawa ጥቅም durጥቅም wጥቅም, ma ba yīsiru yara.

²⁵ Adama ba Gusunጥቅም ben baababan Yinni torari. Ba bwese tukunun būnu sāwa ni u raa kam koosia. ²⁶ Yen sōna wi, Gusunጥቅም Isireliban Yinni u dera Asirin sinam beni, Pulu ka Tigilati Pilesεε ba Rubeniba, ka Gadiba, ka Manasen bwese keran sukum yoru mwεera ba ka da Salasጥቅም, ka Saborጥቅም, ka Harጥቅም, ka sere Gosanin daarun bጥቅም. Miya ba wāa sere ka gisጥቅም.

Lefi be ba sāa yāku kowo

ጥንwerobu

²⁷ Be ba sāa Lefin bibu, bera Gεsጥቅም, ka Kehati, ka Merari. ²⁸ Ye Kehati u seewa, ma u Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli mara. ²⁹ Ye Amuramu u seewa, ma u Aroni ka Mጥጥwisi ka Mariamu mara. Ma Aroni u maa seewa u Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa mara. ³⁰ Ye Eleasaa u seewa, ma u Finεsi mara. Ma Finεsi u seewa u Abisua mara. ³¹ Ye Abisua u seewa ma u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara. ³² Ye Usi u seewa, ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Mεrayጥቅም mara. ³³ Ye Mεrayጥቅም u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara. ³⁴ Ye Akitubu u seewa, ma u Sadጥቅም mara. Ma Sadጥቅም u seewa u Akimasi mara. ³⁵ Ye Akimasi u seewa, ma u Asaria mara. Ma Asaria u seewa u Yokanani mara. ³⁶ Ye Yokanani u seewa, ma u Asaria mara. Asaria wiya u ra yākunu ko Yinni Gusunጥቅም sāa yerጥቅም te Salomጥቅም u bana Yerusalemuጥቅም. ³⁷ Ye Asaria wi, u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara. ³⁸ Ye Akitubu u seewa ma u Sadጥቅም mara. Ma Sadጥቅም u seewa u Salumu mara. ³⁹ Ye Salumu u seewa, ma u Hilikiya mara. Ma Hilikiya u seewa u Asaria mara. ⁴⁰ Ye Asaria u seewa ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Yosadaki mara. ⁴¹ Sanam mε Yinni Gusunጥቅም u dera Nebukanεsaa u Yudaba ka Yerusalemuጥቅም yoru mwεera u ka doona, ka Yosadaki wi sanna mi.

Lefin bwese keran

ጥንmbu gabu

⁶ Lefiwa u Gεsጥቅም ka Kehati ka Merari mara. ² Ye Gεsጥቅም u seewa, ma u Libini ka Simeጥቅም mara. ³ Be

ba sāa Kehatin bibu, bera Amuramu, ka Yisehari, ka Heboroni, ka Usieli. ⁴ Be ba maa sāa Merarin bibu, bera Makili ka Musi. Beni kpurowa ba kua wirugibu Lefin bwese kerጥቅም.

⁵ Ma Gεsጥቅም u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Yasati mara. Ma Yasati u seewa u Simma mara. ⁶ Ma Simma u seewa u Yoasi mara. Ma Yoasi u seewa u Ido mara. Ma Ido u seewa u Seraki mara. Ma Seraki u seewa u Yatarai mara.

⁷ Kehatiba ኦጋ, Kehati u seewa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u seewa u Kore mara. Ma Kore u seewa u Asiri mara. ⁸ Ma Asiri u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Abiasafu mara. Ma Abiasafu u seewa u Asiri mara. ⁹ Ma Asiri u seewa u Tahati mara. Ma Tahati u seewa u Urieli mara. Ma Urieli u seewa u Osiasi mara. Ma Osiasi u seewa u Sጥጥlu mara.

¹⁰ Be ba sāa Elikanan bibu gabu, bera Amasai ka Akimጥጥti. ¹¹ Ahimጥጥtin bweseru ኦጋ, Akimጥጥti u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Sofai mara. Ma Sofai u seewa u Nahati mara. ¹² Ma Nahati u seewa u Eliabu mara. Ma Eliabu u seewa u Yeroamu mara. Ma Yeroamu u seewa u Elikana goo mara. ¹³ Samuelin biba maa sāa Yoeli ka Abiya.

¹⁴ Merarin bwese kera ኦጋ, Merari u seewa u Makili mara. Ma Makili u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Simeጥቅም mara. Ma Simeጥቅም u seewa u Usa mara. ¹⁵ Ma Usa u seewa u Simeጥጥ mara. Ma Simeጥጥ u seewa u Hagiya mara. Ma Hagiya u seewa u Asaya mara.

¹⁶ Sanam mε ba Yinni Gusunጥቅም woodan kጥጥkororu yii yeru waawa, sanam mεya Dafidi u Lefi ben gabu kua wom kowobun wirugibu Yinni Gusunጥቅም sāa yerጥቅም. ¹⁷ Bera ba ra wom kowobu kጥጥpare Yinni Gusunጥቅም kuu bekurugirun wuswaጥጥ sere Salomጥጥ u ra ka Yinni Gusunጥቅም sāa yeru bana Yerusalemuጥጥ. Ba ben sጥጥmburu kuawa dee dee nge mε ba bu ten wooda wε.

¹⁸ Be ba kua wom kowobun wirugibu ka ben bibun bweseru wee.

Kehatin bweseru ኦጋ, Hemanīwa u sāa wom kowobun wirugii. Win sikadobara Yoeli ka Samueli, ¹⁹ ka Elikana, ka Yeroamu, ka Elieli, ka Toa, ²⁰ ka Sufu, ka Elikana, ka Mahati, ka Amasai, ²¹ ka maa Elikana goo, ka Yoeli goo ka Asaria, ka Sofoni, ²² ka Tahati, ka Asiri, ka Abiasafu, ka Kore, ²³ ka Yisehari, ka Kehati, ka Lefi, ka Isireli.

²⁴ Asafu u maa sāawa wom kowobun wirugii turo. Wiya u ra n wāa Hemanin nጥጥm geuጥጥ u n nጥጥn somimጥጥ. Win sikadobara Berekia, ka Simeጥጥ, ²⁵ ka Mikaeli, ka Baaseya, ka Maakiya, ²⁶ ka Etini, ka Seraki, ka Adaya, ²⁷ ka Etani, ka Simma, ka Simeጥጥ, ²⁸ ka Yasati, ka Gεsጥጥ, ka Lefi.

²⁹ Merarin bweseru ኦጋ, be ba ra womusu ko, ba ra n wāawa Hemanin nጥጥm dጥጥwaru gia. Ben wirugiiwa Etani. Etani win sikadobara Kisi, ka Abudi, ka Maluku, ³⁰ ka Hasabia, ka Amasia, ka Hilikiya, ³¹ ka Amusi, ka Sani, ka Semεε, ³² ka Makili, ka Musi, ka Merari, ka Lefi.

³³ Ben mero bisi be ba tie, bera ba ra sɔma ko ye ya wāa Yinni Gusunɔn sāa yerɔ kpuro.

³⁴ Aroni ka win bibun bwesera ba ra yāku dɔɔ mwaararuginu ko yāku yeru wɔllɔ kpa bu maa turare dɔɔ doke mi. Bera ba ra sɔma kpuro ko dii te ta dɛere gem gem sɔɔ kpa bu torarun yākunu ko Isireliban sɔ nge mɛ Mɔwisi, Gusunɔn sɔm kowo u bu yiire.

³⁵ Aronin bweserun tɔka wee. Aroni u seewa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u seewa u Finɛsi mara. Ma Finɛsi u seewa u Abisua mara. ³⁶ Ma Abisua u seewa u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara. Ma Usi u seewa u Seraya mara. ³⁷ Ma Seraya u seewa u Merayɔtu mara. Ma Merayɔtu u seewa u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara. ³⁸ Ma Akitubu u seewa u Sadɔku mara. Ma Sadɔku u seewa u Akimasi mara.

Wuu si ba Lefin bibun

bweseru wɛ

³⁹ Ye ba tɛtɛ toba, be ba gbia ba tem wɛ bera Kehatin bwese keragibu, Aronin bweseru sɔɔ. Ben wāa yenu ka ben kpara yenu ka ben tem nɔɔ bura yenu wee. ⁴⁰ Niya Heboroni ye ya wāa Yudan temɔ ka yen kpara yenu ni nu ka ye sikerene. ⁴¹ Adama yen baru kpaanu, Kalebu, Yefunen biiwa ba mi wɛ. ⁴² Wuu si ba Aronin bibun bweseru wɛ, siya Heboroni mi ba ko n da kpikuru de, ka Libina ka yen kpara yenu, ka Yatiri, ka Esitemɔa ka yen kpara yenu, ⁴³ ka Hileni ka yen kpara yenu, ka Debiri ka yen kpara yenu, ⁴⁴ ka Asani ka yen kpara yenu, ka Bɛti Semesi ka yen kpara yenu, ⁴⁵ ka Benyamɛn tem wuu sini, Gibeaa ka yen kpara yenu, ka Alemɛti ka yen kpara yenu, ka Anatɔtu ka yen kpara yenu. Wuu si kpuro su kuawa mi wɔkura ita nge mɛ bwese keri yi, yi geeru nɛ.

⁴⁶ Ye ba maa tɛtɛ toba, Kehatin bibun bwese te ta tie, ta wusu wɔkuru wa Efaraimun bwese keran tem sɔɔ ka Danun bwese keragim sɔɔ, ka Manasen bwese keran sukumgim sɔɔ. ⁴⁷ Gɛɛsɔnin bibun bweseru ta wusu wawa wɔkura ita nge mɛ ben bwese kerin geera nɛ. Wuu si, su wāawa Isakarin bwese keran tem sɔɔ ka Aseɛn bwese keragim sɔɔ, ka Nefitalin bwese keragim sɔɔ ka Manasen bwese keragim sɔɔ Basaniɔ. ⁴⁸ Ye ba maa wure ba tɛtɛ toba, wusu wɔkura yiruwaa Merarin bibun bwesera wa Rubenin bwese keran tem sɔɔ, ka Gadigian tem sɔɔ, ka Sabulonigian tem sɔɔ nge mɛ ben bwese kerin geera nɛ. ⁴⁹ Isireliba ba maa Lefiba wusu gasu wɛ ka sin kpara yenu. ⁵⁰ Ba wuu si gɔsawa ka tɛtɛ Yudan bwese keran temɔ, ka Simeɔn bwese keragim sɔɔ, ka Benyamɛn bwese keragim sɔɔ.

⁵¹ Kehatin bibun bwese te ta maa tie, ta wusu wawa Efaraimun bwese keran tem sɔɔ. ⁵² Wuu si ba bu wɛ, siya Sikemu ye ya wāa Efaraimun guurɔ, ka yen kpara yenu. Miya ba ko n da kpikuru de. Ka Gesɛ ka yen kpara yenu, ⁵³ ka Yokumɛamu ka yen kpara yenu, ka Bɛti Horoni ka yen kpara yenu, ⁵⁴ ka Ayaloni ka yen kpara yenu, ka sere maa Gati Rimɔɔ ka yen kpara

yenu. ⁵⁵ Wuu si Manasen bwese keran sukum mu maa wa, siya Anɛɛ ka yen kpara yenu, ka Bileamu ka yen kpara yenu. Siya ba Kehatin bwese keragii be ba tie wɛ.

⁵⁶ Ba maa Gɛɛsɔnin bwese keran tɔmbu wusu wɛ. Wuu si ba wa Manasen bwese keran sukum min di, siya Golani ye ya wāa Basaniɔ ka yen kpara yenu, ka Asitarɔtu ka yen kpara yenu. ⁵⁷ Wuu si ba wa Isakarin bwese keran min di, siya Kedɛsi ka yen kpara yenu, ka Dabarati ka yen kpara yenu, ⁵⁸ ka Ramɔti ka yen kpara yenu, ka sere Anɛmu ka yen kpara yenu. ⁵⁹ Wuu si ba wa Aseɛn bwese keran min di, siya Masikali ka yen kpara yenu, ka Abudoni ka yen kpara yenu, ⁶⁰ ka Hukɔku ka yen kpara yenu, ka sere Rehɔbu ka yen kpara yenu. ⁶¹ Wuu si ba wa Nefitalin bwese keran min di, siya Kedɛsi ye ya wāa Galilen temɔ ka yen kpara yenu, ka Hamɔɔ ka yen kpara yenu, ka sere Kiriataimu ka yen kpara yenu.

⁶² Ba Lefi be ba tie Merarin bweseru sɔɔ wusu wɛ. Wuu si ba wa Sabulonin bwese keran min di, siya Rimɔɔ ka yen kpara yenu, ka Tabori ka yen kpara yenu. ⁶³ Wuu si ba wa Rubenin bwese keran min di Yudenin guru gɔɔ, Yerikon deederu sɔɔ yari yeru gia, siya Beseri ye ya wāa tem saaraɔ ka yen kpara yenu, ka Yasa ka yen kpara yenu, ⁶⁴ ka Kedemɔti ka yen kpara yenu, ka sere Mefati ka yen kpara yenu. ⁶⁵ Wuu si ba maa wa Gadin bwese keran min di, siya Ramɔti, Galadin temɔ ka yen kpara yenu, ka Mahanaimu ka yen kpara yenu, ⁶⁶ ka Hesiboni ka yen kpara yenu, ka sere Yasɛ ka yen kpara yenu.

Isakarin bibun bweseru

7 Bibu nnewa Isakari u mara. Bera Tola, ka Pua, ka Yasubu, ka Simuroni. ² Tolan biba Usi, ka Refaya, ka Yerieli ka Yamai, ka Yibisamu, ka sere Samuɛli. Bera ba sāa wirugibu ben yenusɔɔ, Tolan bwese kera sɔɔ. Ba sāawa wɔrugɔba ben waati ye sɔɔ. Dafidin waati sɔɔ, ben geera sāawa nɔɔɔɔ suba yenda yiru ka tɔmbu nata (22.600). ³ Usin biiwa Yisiraya. Yisiraya ka win bibu ba sāawa be wirugibu nɔɔɔɔ. Win bii bera Mikaɛli, ka Abudiasi, ka Yoɛli, ka Yisiya. ⁴ Be ba wāa ka be sannu, tɔn kurɔbu ka bibu ba dabi sere ba koo kpɛ bu tɔn durɔbu nɔɔɔɔ suba tɛna ka nɔɔba tia (36.000) wa be sɔɔ be ba koo kpɛ bu tabu ko.

⁵ Isakarin bwese kera sɔɔ, be ba tireru doke, ben geera sāawa nɔɔɔɔ suba wɛnɛ ka nɔɔba yiru (87.000). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba.

Benyamɛn ka Nefitalin

bibun bweseru

⁶ Bibu itawa Benyamɛn u mara. Bera Bela, ka Bekɛɛ, ka Yedieli. ⁷ Bibu nɔɔɔɔwaa Bela u mara. Bera Esiboni, ka Usi, ka Usieli, ka Yerimɔti, ka maa Iri. Ben baawure u sāawa win bwese keran wirugii. Be kpuro maa wɔrugɔbara. Ba bu tireru doke ma ben geera kua nɔɔɔɔ suba yenda yiru ka tɔmbu tɛna ka nne

(22.034). ⁸ Bekēen biba Semira, ka Yoasi, ka Eliesē, ka Elionai, ka Omiri, ka Yeremōti, ka Abiya, ka Anatōtu, ka Alameti. Beni kpurowa ba sāa Bekēen bibu. ⁹ Ma ba bu tireru doke nge me ba ka swīine bwese kera ye sō. Be kpuro ba sāawa yenu yēro wōrugōba. Ma ben geera sāa tōnu nōrōbun suba yendu ka goobu (20.200). ¹⁰ Yedielin biiwa Bilihani. Bilihanin biba maa Yeusi, ka Benyamē, ka Ehudu, ka Kenaana, ka Setani, ka Taasisi, ka sere Akisasaa. ¹¹ Be kpuro ba sāawa Yedielin bibun bweseru. Be kpuro maa wōrugōbara. Ma ben baawure u sāa wirugii win bwese kera sō. Ben geera sāawa nōrōbun suba wōkura nōkbu ka yiru, ka tmbu goobu (17.200) be ba koo kpī bu tabu ko.

¹² Supimu ka Hupimu ba sāawa Irin bibu. Ma Husimu u maa sāa Akēen bii.

¹³ Nefitalin biba Yasieli, ka Guni, ka Yesē, ka sere Salumu. Beni kpuro ba sāawa Bilihan nikurōminu.

Manasen bibun bweseru

¹⁴ Bii be Manase u ka win kurō Sirigii mara, bera Asirieli ka Makiri wi u sāa Galadin tundo. ¹⁵ Makiri wiya u Hupimu ka Supimu kurōbu sua. Win sesun yīsira Maaka. Win bii yirusen yīsira Selofadi. Bii tōn kurōba Selofadi wi, u mara. ¹⁶ Maaka, Makirin kurō u bii tōn durō mara ma ba nūn yīsiru kā Peresi. U maa wure u bii tōn durō mara ma ba nūn yīsiru kā Seresi. Seresi wiya u Ulamu ka Rekemu mara. ¹⁷ Ulamun biiwa Bedani.

Beniwa ba sāa Galadi, Makirin bii, Manasen debubun bibun bweseru.

¹⁸ Hamōleketi, Galadin sesuwa u Isodu ka Abiesē ka Mala mara. ¹⁹ Be ba sāa Semidan bibu, bera Akiyani ka Sikemu ka Likisi ka sere Aniamu.

Efaraimun bibun bweseru

²⁰ Efaraimun bibun bweseru wee. Efaraimu u Sutelaki mara. Ma Sutelaki u Berēdi mara. Ma Berēdi u Tahati mara. Ma Tahati u Eleada mara. Ma Eleada u Tahati mara. ²¹ Ma Tahati u Sabadi mara. Ma Sabadi u Sutelaki mara. Efaraimu u maa bibu yiru mara, Sutelaki baasi, beya Ešē ka Eleadi. Bera ba Gatigibu wōri bu ka sibun yaa sabenu mwa. Adama Gatigii be, siba bu go. ²² Ma Efaraimu u gōw wooru sina n ka tē. Ma win mero bisibu ba na ba nūn nukuru yemiasia. ²³ Yen biruwa u ka win kurō mēna, ma u gura sua u bii tōn durō mara. Ma ba nūn yīsiru kā Beria yēn sō u nuku sankiranu wa win yenu. ²⁴ U maa bii tōn kurō mara wi ba mō Seraki. Wiya u Bēti Horoni bana ye ya wāa wōwō, ka ye ya wāa gunguru wōll, ka maa Useni Seera. ²⁵ Ma Beria wi, u seewa u Refa mara. Ma Refa u seewa u Resefu mara. Ma Resefu u seewa u Telaki mara. Ma Telaki u seewa u Takani mara. ²⁶ Ma Takani u seewa u Ladani mara. Ma Ladani u seewa u Amihudu mara. Ma Amihudu u seewa u Elisama mara. ²⁷ Ma Elisama u seewa u Nuni mara. Ma Nuni u seewa u Yosue mara.

²⁸ Tem me ba wa ba sina meya Beteli ka yen wuu si su ka ye sikerene. Siya Naarani ye ya wāa sō yari yeru gia ka Gesē ye ya wāa sō duu yeru gia ka yen baru kpaanu, ka Sikemu ka yen baru kpaanu, n ka girari Gasō ka yen baru kpaanu.

²⁹ Tem me Manasen bibun bwesera wa, meya Bēti Seani ka yen baru kpaanu, ka Taanaki ka yen baru kpaanu, ka Mēgido ka yen baru kpaanu, ka sere Dori ka yen baru kpaanu.

Wuu si sōra Yosefu, Isirelin biin bibun bwesera sina.

Aseēn bibun bweseru

³⁰ Be ba sāa Aseēn bibu, bera Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka sere ben sesu Seraki. ³¹ Be ba sāa Berian bibu, bera Hebē ka Maakieli. Maakieli wiya u wuu ge ba mō Biisafiti swī. ³² Hebēewa u Yafiletī mara ka Somē ka Hotamu ka sere ben sesu Sua. ³³ Be ba sāa Yafiletin bibu, bera Pasaki ka Bimali ka sere Asifati. Be ba sāa Yafiletin bibu, bera mi. ³⁴ Be ba sāa Sameēn bibu, bera Aki ka Roga ka Huba ka sere Aramu. ³⁵ Be ba sāa win wōnō Helemun bibu, bera Sofaki ka Yimina ka Selesi ka sere Amali. ³⁶ Be ba sāa Sofakin bibu, bera Sua ka Haanefē ka Suali ka Beri ka Yimura, ³⁷ ka Beseri ka Hōdu ka Samma ka Silisa ka Yitirani ka sere Beera. ³⁸ Be ba sāa Yetēn bibu, bera Yefunē ka Pisipa ka sere Ara.

³⁹ Be ba sāa Ulan bibu, bera Ara ka Hanieli ka sere Risia.

⁴⁰ Be ba sāa Aseēn bibun bweseru, bera mi. Ben baawure u sāawa wirugii win bera. Be kpuro ba sāawa wōrugōba. Be ba tireru doke, ben geera sāawa nōrōbun suba yenda nōkbu ka tia (26.000) be, be ba koo kpī bu tabu ko.

Benyamēn bwese keragii

be ba wāa Yerusalemu

⁸ Bibu nōkbuwa Benyamē u mara. Wee nge me ba ka swīine, Bela ka Asibeli ² ka Ara ka Nōka ka sere Rafa. ³ Be ba sāa Belan bibu, bera Adari ka Gera ka Abihudu ⁴ ka Abisua ka Naama ka Akoasi ⁵ ka Gera ka Sefufani ka sere Huramu.

⁶ Ehudun bii be ba sāa wirugibu Gebagibun suunu sō, ma ba ka bu da Manahati, ⁷ bera Namani ka Akiya ka sere Gera. Gera wi u ka bu da mi, wiya u Usa ka Ahihudu mara.

⁸ Saaraimu u win kurōbu yiru beni gira. Bera Husimu ka Baara. Yen biruwa u bibu gabu mara Mōabuban tem. ⁹ Bii be u ka win kurō Hodesi mara, bera Yobabu ka Sibiya ka Mesa ka Malikamu, ¹⁰ ka Yeusi ka Sokia ka sere Mirima. Be kpuro ba sāawa yenu yērobu. ¹¹ Be u ka win kurō Husimu mara, bera Abitubu ka Elipali. ¹² Be ba sāa Elipalin bibu, bera Ebē ka Miseamu ka sere Semē wi u wuu ge ba mō Onō bana ka sere maa Lodu ka yen baru kpaanu.

¹³ Beria ka Sema be ba sāa wirugibu Ayalonigibun suunu sō, bera ba Gatigibu gira. ¹⁴ Be ba sāa Berian

bibu, bera Akiyo ka Sasaki ka Yeremoti ka Sebadia ka Aradi ka Edeε ka Mikaeli ka Yisifa ka sere Yoasi.

¹⁷ Be ba sāa Elipalin bibu, bera Sebadia ka Mēsulamu ka Hisiki ka Hebeε ka Yisimerai ka Yisilia ka sere Yobabu.

¹⁹ Be ba sāa Simein bibu, bera Yakimu ka Sikiri ka Sabidi ka Elienai, ka Silitai ka Elieli ka Adaya ka Beraya ka Simurati.

²² Be ba sāa Sasakin bibu, bera Yisipani ka Ebeε ka Elieli ka Abudoni ka Sikiri ka Hananu ka Hanania ka Elamu ka Antotia ka Yifideya ka sere Penueli.

²⁶ Be ba sāa Yerohamun bibu, bera Sanserai ka Seharria ka Atalia ka Yaaresia ka Eliya ka sere Sikiri.

²⁸ Be ba sāa wirugibu nge mε ba ka swīine, bera mi. Ba wāawa Yerusalemu.

²⁹ Wi u Gabaoni swīi, u wāa Gabaoni mi. Win kurɔn yīsira Maaka. ³⁰ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Nadabu, ³¹ ka Gedori ka Akiyo ka Sekεε, ³² ka sere Mikoloti, Simean tundo. Ben tii ba wāawa Yerusalemu, ben mero bisibun bɔku.

Sɔɔlun bibun bweseru

(I maa mεerio 9:39-44)

³³ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sɔɔlu mara. Ma Sɔɔlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali. ³⁴ Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Miseen mara. ³⁵ Be ba sāa Miseen bibu, bera Pitoni ka Mεleki ka Tarea ka sere Akasi. ³⁶ Akasiwa u Yehoyada mara. Ma Yehoyada u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mɔsa mara. ³⁷ Ma Mɔsa u Bineε mara. Ma Bineε u Rafa mara. Ma Rafa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara. ³⁸ Bibu kɔɔba tia Aseli u mara. Bera Asirikamu ka Bokuru ka Isimeeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Beni kpurowa ba sāa Aselin bibu. ³⁹ Aseli wi, u kɔɔ mɔ wi ba sokumɔ Eseki. Bibu itawa Eseki wi, u mara. Bera Ulamu ka Yeusi ka Elifeleti. ⁴⁰ Ulamun bibu ba kuawa wɔrugɔba ka ten towobu. Ben bibu ka ben debuminu dabi. Ba tura nge tɔmbu wunaa weeru ka wɔkuru (150).

Be kpuro ba sāawa Benyamεen bibun bweseru.

⁹ Ba Isireliba kpuron yīsa yorua ben gari garin tireru sɔɔ nge mε ba ka swīine, bwese kera ka bwese kera.

Isireli be ba wurama yorun di

N deema ba Yudaba kpuro yoru mwa ba ka da Babiloni kɔsa ye ba kuan sɔ. ² Be ba gbia ba sina ben tem wusu sɔɔ, bera Isireliba ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere Netiniba.

³ Be ba na ba sina Yerusalemu, bera Yudan bweseru ka Benyamεen bweseru ka Efaraimugiru ka Manaseguru.

⁴ Ka sere Utai wi u wāa Yudan bwese kera sɔɔ. U sāawa Amihudun bii. Amihudu wi, u sāawa Omirin bii, Imirin debubu, Banin sikadobu, Perεsin bwese kera sɔɔ. ⁵ Silonigibun bwese kera sɔɔra Asaya u wāa ka

win bibu. Asaya wiya u sāa win bii gbiikoo. ⁶ Serakin bwese kera sɔɔra Yeweli ka wigibu ba wāa. Ben geera sāawa nata ka wene ka wɔkuru (690).

⁷ Be ba wāa Benyamεen bwese kera sɔɔ, bera Salu, Mēsulamun bii, Hodafian debubu, Asenuan sikadobu, ⁸ ka Yibineε, Yoramun bii, ka Ela, Usin bii, Mikirin debubu ka Mēsulamu, Sefatian bii, Rewelin debubu, Yibinian sikadobu, ka sere ben tɔmbu gabu. ⁹ Tɔn be kpurowa ba sāa wirugibu ben yenusɔ nge mε ba ka swīine. Ben geera sāawa nene ka wunɔbu ka weeraakuru ka kɔɔba tia (956).

¹⁰ Be ba sāa yāku kowobu, bera Yedaya ka Yoyaribu ka Yakini, ¹¹ ka Asaria. Win sikadobara Hilikiya ka Mēsulamu ka Sadɔku ka Merayɔtu ka sere Akitubu wi u sāa Yinni Gusunɔn sāa yerun wirugii. ¹² Adaya u maa sāa yāku kowo. Win sikadobara Yerohamu ka Pasuri ka Maakiya ka Masai ka Adieli ka Yasisia ka Mēsulamu ka Mēsilemiti ka Imeri. ¹³ Be ka begii be ba sāa wirugibu ben yenusɔ, ben geera sāawa tɔmbu kɔɔbu ka nata ka wunɔbu ka wata (1.760). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba. Bera ba ra sɔmburu ko Yinni Gusunɔn sāa yeru.

¹⁴ Semaya u sāawa Lefi. Win sikadoba wee, nge mε ba ka swīine. Bera Hasubu ka Asirikamu ka sere Hasabia, Merarin bwese kera sɔɔ. ¹⁵ Be ba maa sāa Lefiba, bera Bakibakaa ka Heresi ka Galali ka Matania. Matania win sikadobara Miseen ka Sikiri ka Asafu. ¹⁶ Abudiasin tii u sāa wa Lefi. Win sikadobara Semaya ka Galali ka Yedutum. Berekia, Asan bii, Elikanan debubu wi u wāa Netofagibun temɔ, u maa sāawa Lefi.

¹⁷ Be ba sāa kɔnɔ kɔsobu, bera Salumu ka Akubu ka Talumɔɔ, ka Ahimani ka begibu. Salumuwa u sāa ben wirugii. ¹⁸ Wiya u ra n wāa sina bokon kɔnɔkɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia sere ka gisɔ. Be ba sāa kɔnɔ kɔsobu Lefin bweseru sɔɔ, bera mi. ¹⁹ Salumu, Koren bii, Abiasafun debubu, Koren sikadobu ka wigii be ba tie, bera ba ra Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun kɔnɔ kɔsu. Ben sikadobara ba ra raa sɔmbu te ko. ²⁰ Fineesi, Eleasaan biiwa u sāa ben wirugii. Ma Yinni Gusunɔn u wāa ka wi. ²¹ Sakari, Meselemian biiwa u ra kuu bekurugii ten kɔnɔ kɔsu.

²² Be kpuron geera sāawa mi goobu ka wɔkura yiru (212). Bera ba ra kɔnɔkɔsu kɔsu. Ben yīsa ba maa doke tireru sɔɔ ka ben wusu. Dafidi ka Gusunɔn kɔmɔ Samueliwa ba bu sɔmbu te kɔmu sɔndia. ²³ Be ka ben bibun bwesera ba ra Yinni Gusunɔn sāa yee ten kɔnɔ si kɔsu.

²⁴ Be ba sāa yerun kɔnɔ si kɔsu mi, ba ra n wāawa bera ka bera, sɔɔ yari yeru ka sɔɔ duu yeru, ka sɔɔ yēsɔn kɔm geu ka yen kɔm dwarɔ. ²⁵ Begibu gabu ba ra nε ben mi saa ben wusun di bu ka bu sina mi alusuma tia. ²⁶ Kɔnɔ kɔsobun wirugibu nne be, ba sāawa Lefiba. Ba ra n wāawa ben sɔmburu sɔɔ baadomma. Bera ba ra maa sāa yerun dii sɔsu ka sāa yee ten arumani kɔsu. ²⁷ Ba ra kpunewa bu ka sāa yee te sikerena. Yam mù n sāra, kpa bu ten kɔnɔkɔsu wukia.

²⁸ Kɔnnɔ kɔso ben gaba ba ra yākurun dendi yānu kɔsu. Ba ra nu gariwa bà n nu yaramɔ. Kpa bu maa nu gari bà n nu duusiamɔ. ²⁹ Ben gaba ba ra maa sãa yerun dendi yāa ni nu tie kɔsu ka sere maa som ka tam ka gum ka turare ye ba ra dɔɔ doke ka maa turare nobu durorugia. ³⁰ Yāku kowoba ba ra turare nobu durorugia ye ko.

³¹ Lefi ben turo, Matitia, Salumun bii gbiikoo, Koren bweseru sɔɔ, wiya u ra kiranu wɔ. ³² Wigibu gabu Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba ra tɔɔ wɛrarugiru baateren pɛɛ ko, ye ba ra Yinni Gusunɔ yiye.

³³ Bera ba sãa Lefiban yenu yɛrobu. Bera ba ra maa wom kowobu kpare. Ba ra n wāawa sãa yerun dinu ganu sɔɔ. Ba ku ra maa sɔma gaa ko, yèn sɔ ba ra n sɔmburu mɔ sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru.

³⁴ Bera ba sãa Lefiban yenu yɛrobu nge mɛ ba ka swīine. Be, ba wāawa Yerusalemuɔ.

Sɔɔlun bibun bweseru

(I maa mɛerio 8:29-38)

³⁵ Yeyeli wi u Gabaoni swīi, u wāawa Gabaoniɔ. Win kurɔn yīsira Maaka. ³⁶ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Neri ka Nadabu, ³⁷ ka Gedori ka Akiyo ka Sakari ka sere Mikoloti. ³⁸ Mikoloti wiya u Simeamu mara. Be kpuro ba wāawa Yerusalemuɔ begibun bɔkuɔ.

³⁹ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sɔɔlu mara. Ma Sɔɔlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali. ⁴⁰ Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Miseen mara. ⁴¹ Miseen biba Pitoni ka Mɛleki ka sere Tarea. ⁴² Akasiwa u Yara mara. Ma Yara u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mɔsa mara. Ma Mɔsa u maa Bineɔ mara. ⁴³ Bineɔwa u Refaya mara. Ma Refaya u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara. ⁴⁴ Bibu kɔɔba tia Aseli u mara. Ben yīsa wee, Asirikamu ka Bokuru ka Isimɛeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Be ba sãa Aselin bibu, bera mi.

DAFIDI, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

Sɔɔlu ka win bibun gɔɔ

(I maa mɛerio Samuɛli I, 31:1-13)

10 Filisitiba ba Isireliba tabu wɔri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisiti be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guurɔ. ² Ba maa Sɔɔlun tii ka win bibu ita Yonatam ka Abinadabu ka Maakisua naamwɛ. Ma ba bii be go. ³ Sannɔ ge, ga Sɔɔlu swīɛ. Ten towobu ba nùn sɛɛnu twee ba mɛera kua gem gem. ⁴ Yera u win tabu yāa sɔɔwɔ sɔɔwa u nɛɛ, u win takobi womɔ u nùn ye sɔku kpa bango sarirugii be, bu ku raa nùn sɔku bu yaa kasiki.

Adama durɔ wi, u yina u ko mɛ, domi berum nùn mwa gem gem. Ma Sɔɔlu u takobi ye mwa u ka tii sɔka u kibarisi u taare. ⁵ Ye win tabu yāa sɔɔwɔ wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sɔka nge mɛ Sɔɔlu u kua. Ma ba gu yam tem mi.

⁶ Nge meya Sɔɔlu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yāa sɔɔwɔ ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu. ⁷ Ye Isireli be ba wāa Yisirelin wɔwɔ ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Sɔɔlu ka win bii tɔn durɔbu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sɔɔ.

⁸ Ye n kua sisiru Filisitiba ba na ba goo nin yānu potirimɔ. Yera ba Sɔɔlu ka win bibu itan gonu wa Gili-boan guurɔ. ⁹ Ma ba Sɔɔlun wiru bura ba win tabu yānu kpuro potira. Yera ba sɔmɔbu gɔra bu yen labaari kpara ben būu diaɔ ka ben tɔmbun mi, ben tem sɔɔ kpuro. ¹⁰ Yera ba win tabu yānu sua ba doke ben būu dirɔ. Ma ba win wiru sua ba bwɛ ben būu wi ba mɔ Dagonin dirɔ.

¹¹ Sanam mɛ Yabesi ye ya wāa Galadin temɔ, yen tɔmbu ba nua ye Filisitiba ba Sɔɔlu kua, ¹² yera be ba sãa tabu durɔ wɔrugɔba ba seewa ba Sɔɔlu ka win bibun goo ni sua ba ka da Yabesiɔ. Ma ba ben kukunu sikua dāru garun nuurɔ Yabesi mi. Ma ba kɔɔ bɔkua sɔɔ kɔɔba yiru.

¹³ Sɔɔlu u guwa yèn sɔ u Yinni Gusunɔ tɔnu kam kom kua, u n win woodaba mem kɔwɛ. U bikiaru dawa be ba ra gɔribu sokun mi. ¹⁴ U n Yinni Gusunɔ bikie. Ma Yinni Gusunɔ u dera u gu. Ma u win bandu sua u Isain bii, Dafidi wɛ.

Dafidi u kua Isireliban sunɔ

(I maa mɛerio Samuɛli II, 5:1-3)

11 Isireliba kpuro ba menna ba na Dafidin mi Heboroniɔ. Ma ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, bɛɛ ka wunɛ, sa sãawa yem tem. ² Baa yellun di, saa ye Sɔɔlu u sãa besen sunɔ, wuna a ra sun mɛnɛ a sun kpara a ka tabu da, kpa a ka maa sun wurama. Gusunɔ wunen Yinni u maa nun sɔɔwa u nɛɛ, wuna kaa ko besen wirugii kpa a bɛɛ win tɔmbu kpara.

³ Yera Isireliban guro gurobu kpuro ba na Dafidi sina bokon mi Heboroniɔ. Ma u ka bu arukawani bɔkua Yinni Gusunɔ wuswaɔ Heboroni mi. Yera ba nùn gum tāre wirɔ, ba nùn kua be, Isireliban sunɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua saa Samuɛlin kɔɔ di.

Dafidi u Yerusalemu wɔri

u mwa

(I maa mɛerio Samuɛli II, 5:6-10)

⁴ Sɔɔ teeru, Dafidi ka Isireliba kpuro ba Yerusalemu wɔri. Yerusalemu yera ba maa sokumɔ Yebusi. Miya Yebusiba ba wāa. ⁵ Yera ba Dafidi sɔɔwa ba bɛɛ, n n koorɔ u duuma wuu ge sɔɔ.

Adama Dafidi u bu wɔri u ben wuu gbāraruugu ge mwa. N deema gera ba maa sokumɔ Sioni. Yen biru ba gu soka Dafidin wuu. ⁶ N deema Dafidi u raa win tabu kowobu sɔɔwa u nɛɛ, wi u gbia u Yebusiba wɔri u kamia, yɛrowa u koo ko tabu kowobun wirugii. Ma Yoabu, Seruyan bii u gbia u bu wɔri u kamia. Ma u kua wirugii.

⁷ Dafidi u da u sina wuu gb̄araruguu gen mi. Yen s̄na ba gu soka Dafidin wuu. ⁸ Ma u bani kua u ka gu sikerena. U banawa saa Milon di u ka sikerena. Ma Yoabu u maa gen mi n tie s̄nwa.

⁹ Ma Dafidin dam mu sosim̄. Domi Gusun̄ w̄ollu ka tem Yinni u w̄a ka wi.

Dafidin tabu kowobu

(I maa meerio Samuēli II, 23:8-39)

¹⁰ Wee be ba s̄a Dafidin tabu kowobun wirugibu. Be ka Isireliba kpurowa ba n̄n kua sina boko nge me Yinni Gusun̄ u gerua win t̄mbun s̄. Ba n̄n mem n̄k̄wawa mam mam win bandun waati ye kpuro s̄.

¹¹ Yasobeamu, Hakum̄nin bii u s̄a tabu kowobun wirugii ben turo. Wiya u t̄mbu gooba wun̄bu (300) go ka yaasa n̄n teerun tabu s̄.

¹² Yen biru Eleasaa, Dodon bii, Akosigii, u s̄awa tabu kowobu ita yen turo. ¹³ U w̄a ka Dafidi Pasi Damimus, sanam me Filisitiba ba menna bu ka bu tabu w̄ri. Ma Isireliba ba duki Filisitiban wuswaan di. N deema gberu gara w̄a mi, t̄ s̄ ba s̄su duura.

¹⁴ Yera Eleasaa ka win t̄mbu ba ȳra gbee ten suunu s̄ ba ka tu yina. Ma ba ka Filisitiba tabu kua ba bu go. Yinni Gusun̄ u bu nasara baka w̄ d̄ma te.

¹⁵ S̄s̄ teeru Dafidin tabu sinambu t̄na ye s̄, ben ita ba da ba n̄n deema Adulamun kpee w̄ru, sanam me Filisitiban tabu kowobun wuuru garu ta na ta ten sansani gira Refaban w̄ka. ¹⁶ Saa ye s̄, Dafidi u w̄a kpee w̄ru ge s̄, ma Filisitiban sansani ya maa gire Betelehem̄. ¹⁷ Ma Dafidi u Betelehemun beke kua u n̄e, wara u koo ka man Betelehemun gb̄ara k̄n̄n̄ d̄k̄n̄ nim naawa n̄.

¹⁸ Yera win tabu dur̄bu ita be, ba da ba Filisitiban sansani ye w̄ri ka dam ba Dafidi nim me takama ba ka na. Adama u ñ mu n̄ra. U ka mu ȳkuru kuawa, u Yinni Gusun̄ yaria. ¹⁹ U n̄e, Gusun̄ u man gbara bu n̄e, n̄na na nim me n̄ra. Domi men s̄na t̄n beni ba ben w̄aru kari b̄rie. Nim me, mu s̄awa nge ben yem me mu koo raa yari.

Yen s̄na u yina u n̄.

Yeniba kpurowa Dafidin tabu kowobu ita be, ba kua.

²⁰ Abisai, Yoabun w̄k̄wa u s̄a tabu sinambu t̄na yen wirugii. T̄mbu gooba wun̄buwa (300) u go ka win yaasa. Ma u ȳsiru yara wigibun suunu s̄. ²¹ Ba n̄n b̄ere w̄ too. Adama u ñ tabu dur̄bu ita be tura.

²² Benaya, Kabis̄eligii, Yehoyadan bii, u s̄awa tabu dur̄ w̄ruḡ. Ma u ȳsiru yara nasara dabi te u wan s̄. Wiya u M̄abuban t̄mbu yiru gabu go, be ba s̄ nge gbee sinansu. Wiya u maa dua d̄k̄ kpiriru s̄ u gbee sun̄ k̄asi mi, u go puran saa s̄. ²³ Ma u Egibitin tabu dur̄ damgii goo go. Win gunum mu s̄awa ḡm̄ soonu n̄k̄bu. Ma u yaasa n̄ni. Yen buru ta s̄awa nge weson d̄ka ye u ra beku yasa t̄ke. Saa ye s̄ u n̄n w̄rim d̄k̄, bokura u n̄ni. Ye u tura mi, ma u dur̄ win yaasa ye u n̄ni mi w̄ra u ka n̄n s̄ka u go.

²⁴ Yeniba kpurowa Benaya Yehoyadan bii u kua. Ma u ȳsiru yara tabu kowobu t̄na ye s̄. ²⁵ U b̄ere baka wa Dafidin tabu dur̄bu t̄na ye s̄. Adama ya ñ tabu

dur̄ gbiikobu ita begia tura. Ma Dafidi u n̄n kua win tiin k̄sobun wirugii.

²⁶ Dafidin tabu kowo ben gabun ȳsa wee, Asaeli, Yoabun w̄k̄, ka Elikanani, Dodon bii, Betelehemugii, ²⁷ ka Sam̄ti, Harorigii, ka Helesi, Palonigii, ²⁸ ka Ira, Ikesin bii, Tekoagii, ka Abies̄e, Anat̄tugii, ²⁹ ka Sibekai, Husagii, ka Ilai, Akoasigii, ³⁰ ka Maharai, Netofagii, ka Heledi, Baanan bii, wi u maa s̄a Netofagii, ³¹ ka Itai, Ribain bii, Gibeagii, ye ya w̄a Benyam̄en tem̄, ka Benaya, Piratonigii, ³² ka Hurai, Nasale Gaasigii, ka Abieli, Arabagii, ³³ ka Asimafeti, Basarumugii, ka Eliaba, Saabonigii, ³⁴ ka B̄ene Hase-mu, Gisonigii, ka Yonatam, Sagen bii, Hararigii, ³⁵ ka Akiamu, Sakaan bii, Hararigii, ka Elifali, Urun bii, ³⁶ ka Hef̄e, Mekeragii, ka Akiya, Palonigii, ³⁷ ka Hesiro, Kaameligii, ka Naarai, Esibain bii, ³⁸ ka Yoeli, Natanin m̄k̄, ka Mibisaa, Hagirin bii, ³⁹ ka Seleki, Am̄onigii, ka Nakarai, Ber̄tugii wi u ra Yoabu, Seruyan biin tabu ȳanu s̄be, ⁴⁰ ka Ira, ka Garebu be ba s̄a Yet̄eba, ⁴¹ ka Uri, Heti, ka Sabadi, Alaigii, ⁴² ka Adina, Sisan bii, Rubenin bwese keran wirugii turo, wi u tabu kowobu t̄na m̄, ⁴³ ka Hanani, Maakan bii, ka Yosafati, Mitinigii, ⁴⁴ ka Osiasi, Asitar̄tugii, ka Sama, ka Yeyeli be ba s̄a Hotamun bibu, Arōegibu, ⁴⁵ ka Yedieli, Simurin bii, ka win w̄k̄ Yoka, Tisigii, ⁴⁶ ka Elieli, Makafimugii, ka Yeribai, ka Yosafia, Elinamun bibu, ka Yitima, M̄abu, ⁴⁷ ka Elieli, ka Ob̄edi, ka Yasieli, Sobagii.

Tabu kowo be ba ka Dafidi

n̄k̄ tia kua S̄alun waati

12 Sanam me Dafidi u kpikuru sua u da Sikilagi u ka S̄alu Kisin bii tonda, yera gaba seewa ba da win mi. Ba s̄awa tabu dur̄ w̄ruḡba be ba s̄aru s̄a bu ka n̄n tabu somi. ² Ma ba t̄nnu ka kpuran-t̄enu n̄ni. Ba maa ye kpuron tobu ȳwa n̄m geu ka n̄m dwaru.

Be ba s̄a Benyam̄eba, S̄alun bwese kera s̄, ³ bera tabu sun̄ Akies̄e ka Yoasi be ba s̄a Sema, Gibeagiin bibu, ka Yesieli, ka Peleti be ba s̄a Asimafetin bibu, ka Beraka ka Yehu be ba s̄a Anat̄tugibu, ⁴ ka Yisimaya, Gabaonigii, wi u s̄a tabu sinambu t̄na yen wirugii turo, ⁵ ka Yereimi ka Yasieli, ka Yokanani ka Yosabadi, Gederagii, ⁶ ka Elusai ka Yerim̄ti ka Bealia ka Semaria ka Sefatia, Har̄fugii, ⁷ ka Elikana ka Yisiya ka Asareli, ka Yoes̄e ka Yasobeamu, be ba s̄a Koren bwese keragibu, ⁸ ka Yoela ka Sebadia be ba s̄a Yerohamun bibu, Gedorigibu.

⁹ Gadiba s̄, tabu dur̄ w̄ruḡba ba na Dafidin mi kpee w̄ru gen mi, ḡabur̄. Ba s̄awa be ba tabu tobu ȳ. Ma ba ter̄nu ka yaasi n̄ni. Ba dam m̄wa nge gbee sinansu. Ma ba s̄u nge nem ni nu w̄a guunu w̄ll̄. ¹⁰ Ba s̄awa t̄n̄ w̄kura tia. Bera tabu sun̄ Es̄e ka Abudiasi ka Eliabu ka Misimana ka Yereimi ka Atai ka Elieli ka Yokanani ka Elisabadi ka Yereimi ka Makibanai. ¹⁵ Be ba s̄a Gadigibu ba ka s̄a tabu

sinambu, bera mi. Wi u piiburu bo be ככ, wiya u koo tumbu wunכbu (100) tabu כרי. Wi u maa bo, kpa u tumbu ככbu (1.000) tabu כרי. ¹⁶ Bera ba Yuudeni tɔbura wכn suru gbiikoo ככ, sanam me ya nim yiba sere ככ. Bera ba maa tɔn be ba waa ככ giru sere ככ yari yeru gia ka yen ככ duu yeru gia.

¹⁷ Benyameeba ka Yudaba ben tii ba maa na Dafidin mi kpee כru mi. ¹⁸ Dafidi u bu senn da, ma u bu ככwa u נע, i n ween na nen mi ka bwisiku geenu, i ka man somi, kon ka בע ככ tia ko. Adama i n ween na i ka man samba ko, kpa nen yibereba bu ka man go sanam me na n taare gaa kue, Gusunכ besen baababan Yinni u ye waawo, kpa u sun siria.

¹⁹ Yera Yinni Gusunכ Hunde u dua Amasai, tabu sinambu tena yen turo ככ, ma u gerua u נע, wuna sa ka yɔra, wunε Dafidi, Isain bii.

Wunε ka be ba nun somimכn bwera yu kpunכ. Domi Gusunכ wunen Yinni u nun faaba kua.

Ma Dafidi u bu mwa ka nuku dobu. Ma u dera ba dua win tabu sinambun wuuru ככ.

²⁰ Manasen bwese keran tumbu ba Dafidi swii sanam me wi ka Filisitiba ba ככ bu ka ככlu tabu ko. Adama ba n Filisiti be somi. Domi ye Filisiti ben wirugibu ba wesiana, ba Dafidi girawa ba נע, u ko n waa Sכlu win yinnin biru kpa u ra bu wiru ככri.

²¹ Manasen bwese keragii be ba Dafidi swiima sanam me u ככsirama Sikilagi, bera Adina ka Yosabadi ka Yedieli ka Mikaeli ka Yosabadi goo ka Elihu ka Silitai. Be kpuro ba saawa Manasen bwese keran tabu kowo wunun wirugibu. ²² Bera ba Dafidi somi domi be kpuro ba saawa tabu duru ככru kpa ka maa tabu sinambu. ²³ Tכ baatere, tumbu ba ra n naamכwa Dafidin mi bu ka nun somi sere win tabu kowobu ba dabia ba dam kua nge Gusunכn tabu kowobu.

Tabu sinam be ba Dafidi kua

Isireliba kpuron sunכ

²⁴ Tabu kowo be ba na Dafidin mi Heboroniכ bu ka nun ככlun bandu wesia nge me Yinni Gusunכ u gerua, ben geeru wee.

²⁵ Yudan bwese kera ככ, tabu kowo be ba terenu ka yaasi neni, ba saawa tכn ככbun suba ככba tia ka nε (6.800). ²⁶ Simεn bwese kera ככ, be ba sa tabu duru ככru kpa ben geera saawa ככbun suba ככba yiru ka wunכbu (7.100). ²⁷ Lefiban bwese kera ככ, tumbu ככbun suba nε ka nata (4.600) ba waa, ²⁸ ka Yehoyada, Aronin yenun wirugii ka win tumbu ככbun suba ita ka nata ka wunכbu (3.700), ²⁹ ka Sadכu, aluwaasi kpembu wi u sa tabu duru ככru kpa wirugibu yenda yiru be ba sa win tndon yenugibu.

³⁰ Benyameεn bwese kera ככ, be ba sa ככlun mero bisibu, ba saawa tumbu ככbun suba ita (3.000) domi ben dabira ba ka ככlu yra n ka saa ye girari.

³¹ Efaraimun bwese kera ככ ba saawa ככbun suba yendu ka nε (20.800). Ba bu gara yenu ka yenu. Ba

saawa tabu duru ככru kpa be ba yisuru yara.

³² Manasen bwese keran sukumgibu ba saawa ככbun suba ככkura ככbu ka ita (18.000). Bera ba soka ka ben yisa bu ka da bu Dafidi ko sunכ.

³³ Isakaran bwese kera ככ, ba saawa tabu sinambu goobu (200) ka sere maa ben tכn be ba kpare.

Isakaran bwese keragii be, ba ben waatin asansi ye bu ka tubu ye Isireliba ba koo ko. ³⁴ Sabulonin bwese kera ככ, ba saawa tumbu ככbun suba weeraakuru (50.000) be ba tabu ye, ba maa tabu ya bwese bwe-seka neni, ba ככru kpeere bu ka tabu ko ka gru tia.

³⁵ Nefitalin bwese kera ככ, ba saawa tabu sinambu ככbun suba tena ka ככba yiru (37.000) be ba terenu ka yaasi neni. ³⁶ Danun bwese kera ככ, be ba tabun ככru kpeere, ba saawa tumbu ככbun suba yenda yendu ka ita ka tכn nata (28.600). ³⁷ Aseεn bwese kera ככ, be ba tabu ye ma ba ככru sa bu ka tabu ko, ba saawa tumbu ככbun suba weeru (40.000). ³⁸ Be ba waa Yuudenin ככ yari yeru gia, Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukumgibu ba saawa tumbu ככbun suba wunaa teeru (120.000). Ba maa tabu ya bwese bweseka כ.

³⁹ Tכn be ba tabun ככru sa mi, be kpurowa ba na Heboroniכ ka gru tia, kpa bu ka Dafidi ko Isireliba kpuron sunכ. Ma Isireli be ba tie ba ka bu ככ tia kua. ⁴⁰ Ma ba kua ככ ita Dafidin mi, ba dimכ ba ככru כ. Domi begibu ba dfanun ככru kua ben s. ⁴¹ Yen biru be ba waa ben ככu n ka girari Isakariba, ka Sabuloniba ka sere Nefitaliba, ba ra ben ketekunu ka ben yooyoosu ka ben birakכsu ka sere maa ben keteba dfanu ככbimεwa bu ka na, ka maa som ka figi gbebi, ka resem gbebi, ka tam ka gum, ka keteba ka yanu dabi dabinu, domi be kpuro ba waa nuku dobu ככ.

Dafidi u Yinni Gusunכn

woodan kpakororu yi

Obedi Edmun yenuכ

(I maa meerio Samueli II, 6:1-11)

13 Sכ teeru Dafidi u tabu kowobu ככn ככn ka wunכm wunכm wirugibu menna ka sere maa wirugii be ba tie. ² Ma u be kpuro ככwa u נע, yen yà n ween na Gusunכ besen Yinnin min di, ma ya be wera, i de su ככbu guri besεgibun mi Isirelin tem kpuro ככ, ya ku kowobu ka Lefiban mi be ba waa wuu maroכ ka kpara yeno kpa bu mennama. ³ Kpa su ka Gusunכ besen Yinnin woodan kpakoro te wurama. Domi sa n ten gari kue ככlun waati ככ.

⁴ Ma tכn be kpuro ba wura bu ko me. Domi gari yi, yi ka bu naawa. ⁵ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna saa Sikorin di ye ya waa Egibitiכ sere ka Hamatin duu yero kpa bu da bu Yinni Gusunכn woodan kpakoro te suama Kiriati Yarimun di. ⁶ Yera Dafidi u seewa ka Isireli be kpuro ba da Baalכ ye ba maa m Kiriati Yarimu, Yudan temכ, bu ka Yinni Gusunכn woodan

kpakoro te tama, tèn wuswaas ba ra Yinni Gusunon yĩsiru soku, wi u ra n sɔ ten wɔllun kɔsobun su-unu sɔɔ. ⁷ Ma ba tu sua ba doke naa keke kpaa gaa sɔɔ ba ka doona Aminadabun yenun di. Usa ka Akiy-owa ba naa keke ye kpare. ⁸ Ma Dafidi ka Isireliba kpuro ba bu swii ba mɔɔkunu soomɔ ka gɔɔgenu, ka bara kpānu, ka seketirenu, ka yankokonu. Ma ba womusu mɔ ba yaamɔ ka ben dam kpuro ba ka Gusunon sɔamɔ. ⁹ Saa ye sɔɔ ba tura Kidonin doo soo yerɔ, yera kpakoro te, ta wɔrumaa dɔɔ, ma Usa u nɔma demia u tu gaba. ¹⁰ Mii mii, Yinni Gusunon u ka nɔn mɔru kua. Ma u dera u wɔruma kpakoro ten bɔku u gu, yèn sɔ u tu baba.

¹¹ Dafidi u mɔru kua too yèn sɔ Yinni Gusunon u ka Usa seeyasia mɛ. Ma u yam mi yĩsiru kɔ Peresi Usa. Yen tubusiana Usan goo yeru. Yisi tera ba ka mu sokomɔ sere ka gison giso. ¹² Ma Dafidi u Yinni Gusunon nasia dɔma te. Yera n dera u ka nɛɛ, amɔna u koo ko u ka Yinni Gusunon woodan kpakoro te turi win yenuɔ.

¹³ U n̄ dere bu gina ka tu da win yenuɔ Yerusalemɔ. U dera ba ka tu dawa Obedi Edomɔ Gatigiin yenuɔ. ¹⁴ Ma ta kua mi suru ita. Ma Yinni Gusunon u durɔ wi ka win yenugibu ka maa ye u mɔ kpuro domaru kua.

Dafidi u wɔa Yerusalemɔ

(I maa mɛerio 3:5-9; Samuɛli II, 5:11-16)

14 Sɔɔ teeru, Hiramɔ, Tirin sunɔ u Dafidi sɔmɔbu gɔria ka dɔa gea ye ba sokomɔ seduru ka dɔa dɔkɔbu ka be ba ra kpenu dɔku, kpa bu nɔn sina kpaaru bania. ² Dafidi u tuba ma Gusunon u win bandun dam siremɔ. Wiya u maa ban te wɔlle suamɔ win tɔmbu Isireliban sɔ.

³ Yen biru Dafidi u maa kurɔbu gabu sua Yerusalemɔ. Ma ba nɔn bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marua. ⁴ Bera Samua ka Sobabu ka Natani ka Salomɔ ⁵ ka Yibaa ka Elisua ka Elifeleti ⁶ ka Nɔga ka Nefegi ka Yafia ⁷ ka Elisama ka Beliada ka sere Elifeleti goo.

Dafidi u Filisitiba kamia

(I maa mɛerio Samuɛli II, 5:17-25)

⁸ Ye Filisitiba ba nua ba Dafidi gum tɔre wirɔ u kua Isireliba kpuron sunɔ, yera be kpuro ba seewa ba nɔn wɔrim wee. Ye u nua mɛ, yera u sara u da u ka bu yina. ⁹ Saa ye sɔɔra Filisiti be, ba tunuma ba teria Refan wɔwɔ. ¹⁰ Ma Dafidi u Yinni Gusunon bikia u nɛɛ, n doo n Filisiti be wɔri? Kaa man bu nɔmu beria?

Ma Yinni Gusunon u nɔn wisa u nɛɛ, a doo, kon nun bu nɔmu beria.

¹¹ Ma ba seewa ba da Baali Perasimɔ. Miya Dafidi u Filisiti be go go. Ma u gerua u nɛɛ, Yinni Gusunon u nen yibereban wuuru gɔa nge mɛ nim tora ya ra guna gɛ.

Yen sɔna ba yam mi yĩsiru kɔ Baali Perasimu.

¹² Yera Filisiti be, ba duki sua ba ben bwārokunu deri mi. Ma Dafidi u win tɔmbu sɔɔwa bu nu guro bu dɔɔ meni.

¹³ Amen biru, Filisiti be, ba kpam na ba teria Refan wɔwɔ mi. ¹⁴ Ma Dafidi u Yinni Gusunon bikia u nɛɛ, n maa doo n bu wɔri? Ma Yinni Gusunon u nɔn wisa u nɛɛ, oo. Adama a ku da sɔru sɔrum mɛ. A besiro kpa a da a n wɔa dɔa ye ba mɔ miren sɔɔ. ¹⁵ Sanam mɛ a naa damu damusu gasu kɔmɔ dɔa wɔllɔ, a yarima. Domi nɛ, Yinni Gusunon na nun gbiye n ka ben samsani ye wɔri.

¹⁶ Ma Dafidi u kua nge mɛ Yinni Gusunon u nɔn sɔɔwa. U da u Filisiti be go go saa Gabaonin di n ka da Gesɛɔ. ¹⁷ Ma Dafidi u yĩsiru yara tem baama kpuro sɔɔ. Ma Yinni Gusunon u nɔn dam wɛ bwesenu kpuro sɔɔ.

Dafidi u Yinni Gusunon

woodan kpakororu wɔa yeru

sɔru kua

15 Yeniban biru, Dafidi u tii dia bania Yerusalemɔ. U maa Yinni Gusunon woodan kpakororu wɔa yeru kua mi. ² Ma u nɛɛ, Lefiba tɔnawa n weene bu tu sɔbe. Domi bera Yinni Gusunon u gɔsa bu ka tu sɔbe, kpa bu maa ten sɔmburu ko saa kpuro sɔɔ.

³ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna Yerusalemɔ bu ka Yinni Gusunon woodan kpakoro te da ten ayerɔ mi u sɔru kua ten sɔ. ⁴ U maa yɔku kowobu Aronin bwerugibu ka Lefiba menna. ⁵ Kehatin bweseru sɔɔ, Urieliwa u sɔa wirugii ka wigibu tɔnu wunaa teeru (120). ⁶ Merarin bwese kera sɔɔ, Asayawa u sɔa wirugii, ka wigibu tɔmbu goobu ka yendu (220). ⁷ Gɛɛɔnɔn bwese kera sɔɔ, Yoeliwa u sɔa wirugii ka wigibu tɔmbu wunaa teeru ka wɔkuru (130). ⁸ Elisafanin bwese kera sɔɔ, Semayawa u sɔa wirugii ka wigibu tɔnu goobu (200). ⁹ Heboronin bwese kera sɔɔ, Elieliwa u sɔa wirugii ka wigibu tɔnu wene (80). ¹⁰ Usielin bwese kera sɔɔ, Aminadabuwa u sɔa wirugii ka wigibu tɔnu wunɔbu ka wɔkura yiru (112). ¹¹ Ma Dafidi u yɔku kowobu Sadɔku ka Abiataa soka, ka sere maa Lefi beni, Urieli ka Asaya ka Yoeli ka Semaya ka Elieli ka sere Aminadabu. ¹² Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛya i sɔa wirugibu Isireliban bwese keri sɔɔ. Yen sɔ, i tii deerasio bɛɛ ka bɛɛn yenugibu, kpa i da i ka Gusunon bɛɛ Isireliban Yinnin woodan kpakororu suama i ka na yam mi na tu wɔa yeru kua sɔɔ. ¹³ Yellu, Gusunon besen Yinni u sun seeyasia ka gɔɔ yèn sɔ i n̄ daa wɔa mi, ma sa n̄ win wooda mem nɔwɛ.

¹⁴ Yera yɔku kowo be, ka Lefi be, ba tii deerasia bu wa bu ka Gusunon be Isireliban Yinnin woodan kpakoro te suama. ¹⁵ Ma Lefi be, ba kpakoro te sua ba seru sɔndi ka ten dɔa kɔɔsi yi ba ra ka tu sue nge mɛ Yinni Gusunon u raa yiire bu ko saa Mɔwisin nɔn di. ¹⁶ Ma Dafidi u maa Lefiban wirugii be sɔɔwa u nɛɛ, bu begibu sɔru koosio be ba koo womusu ko ba n guunu ka mɔɔkunu ka seketirenu soomɔ ka dam bu ka nuku dobu sɔɔsi. ¹⁷ Be Lefiba ba sɔru koosia, bera Hemani, Yoelin bii ka win sɔm kowosii beni, Asafu, Berekian bii

ka sere maa Etani, Kusayan bii, Merarin bwese keragii. 18 Be ba maa swii, bera Sakari ka Beni ka Yaasieli ka Semiramotu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Benaya ka Maaseya ka Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Edomu ka sere Yeyeli. N deema beni kpuro ba sãawa kãnkã kãsobu. 19 Wom kowo be ba seketirenu soomã ni ba kua ka sii gandu, bera Hemani ka Asafu ka sere Etani. 20 Be ba maa guunu soomã ni nu gõru yãka mã, bera Sakari ka Asieli ka Semiramotu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Maaseya ka sere maa Benaya. 21 Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Edomu ka Yeyeli ka sere Asasia, bera ba mãrãku serum kãkãba itaginu soomã ba ka womusu swii. 22 Lefi be kãkã, Kenaniawa u sãa wom kowo ben wirugii. Wiya u bu womusu koosiamã domi u yãru mã. 23 Be ba ra Yinni Gusunã woodan kpakoro te sãbe, bera Berekia ka Elikana 24 ka Obedi Edomu ka Yehia. Yãku kowo be ba ra kãbi so Yinni Gusunã woodan kpakoro ten wuswaã, bera Sebania ka Yosafati ka Netanãeli ka Amasai ka Sakari ka Benaya ka sere Eliesã.

Yinni Gusunã

woodan kpakororu

ta tura Yerusalemu

(I maa mæerio Samueli II, 6:12-19)

25 Dafidi ka Isireliban guro gurobu ka tabu kowobu kãnkã kãnkã wirugibu ba swaa kãri ba ka Yinni Gusunã woodan kpakoro te wee Obedi Edomun yennun di ka nuku dobu. 26 Yinni Gusunã u wãa ka Lefi be ba win woodan kpakoro te kãkã. Ma ba ketã kãkãba yiru ka yãa kinenu kãkãba yiru go ba ka yãkuru kua. 27 Dafidi ka Lefi be ba woodan kpakoro te kãkã ka wom kowobu, ka sere Kenania wi u wom kowo be kpare, be kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wãã damgii. Yen biru, Dafidi u maa yãku kowon yabe tarakpe doke. 28 Isireliba kpuro ba ka Yinni Gusunã woodan kpakoro te na Yerusalemu. Ba kuuki mã nuku dobun sã, ma ba kãbi ka seketirenu ka guunu ka mãrãkunu soomã.

29 Ye ba ka Yinni Gusunã woodan kpakoro te duã Dafidin wuu, yera Mikali Sãkãlun bii tãn kurã u mærima saa fenentini di. Ye u wa sina boko Dafidi u yãkãkã u yaamã, yera u nùn gema.

16 Ye ba ka kpakoro te tunuma, yera ba tu doke ten ayãrã kuu bekurugiru kãkã te Dafidi u kua ten sã. Yen biruwa u Yinni Gusunã yãku dãã mwaararuginu ka siarabun yãkunu kua. 2 Ye Dafidi u yãku ni kua u kpa, yera u win tãmbu Isireliba domaru kua ka Yinni Gusunã yãsiru. 3 Ma u be kpuro dãanu kãnu kua, tãn kurãbu ka tãn durãbu. U baawure pãã ka yaa wããra wãã ka sere maa kira te ba kua ka resemm gbeba.

Lefiba ba Yinni Gusunã

siaramã ka womusu

(I maa mæerio Womu 105:1-15; 96; 106:1,47-48)

4 Ma Dafidi u Lefi ben gabu sãma wã woodan kpakoro ten sã, kpa bu ka Gusunã be Isireliban Yinni sã. Kpa bu nùn siara, kpa bu nùn bæã wã. 5 Asafuwa u sãa ben wirugii. Ma Sakari u sãa win yiruse. Ma Yeyeli ka Semiramotu ka Yehieli ka Matitia ka Eliabu ka Benaya ka Obedi Edomu ka sere Yeyeli ba guunu ka mãrãkunu soomã. Ma Asafu u maa seketirenu soomã. 6 Ma yãku kowo beni, Benaya ka Yasieli ba kãbi soomã tãa tãa Yinni Gusunã woodan kpakoro ten wuswaã. 7 Tãã tera Dafidi u dera Asafu ka wigibu ba Yinni Gusunã tãmam torua. Ba nãã,

8 i Yinni Gusunã siaro, kpa i nùn sã,
kpa i bwesenu kãkãsia kãm baka ni u kua.

9 I nùn tãkã.

I nùn siaro ka womusu,
kpa i win kãm maamaakiginun gari kpara.

10 I yããerio win yãsi dæerarun sã,

kpa i nuku dobu ko
bãã bèn gõru ga nùn kasu.

11 I gãsiro Yinni Gusunã Dam kpurogiin mi,
kpa i nùn kasu baadomma.

12 Bãã Isireliba, Yakãbu Gusunã kãm kowon bweseru,

bãã be u gãsa,
i yaayo kãm maamaakigii ni u kua
ka gari yi u bæã sããwa.

14 Gusunãwa u sãa besen Yinni.
Wiya u koo handunia kpuro siri.

15 I arukawani ye yaayo baadomma
ye u ka Aburahamu kãkã
ka maa kã mweã te u Isaki kua.

17 U ka ye Isireliba, Yakãbun bweseru kãkãuawa
ya n sãa wooda sere ka baadomma.

18 U nãã, u koo bu Kananin tem wãã
bu tubi di.

19 N deema sanam mæ,
Isireliba ba ñ dabi,
ma ba sãa kãbu tem mæ kãkã.

20 Ba ra n daamãwa bwese tukunun mi
ka wuu tukusã.

21 Adama u ñ dere goo u bu dam dãre.
U maa sinambu sããyasia ben sã.

22 U nãã, i ku nen tãn be na gãsa baba.
I ku maa nen kãkãbu kããsa kua.

23 Yen sã, bæã handuniagibu,
i Yinni Gusunã tãkã.

I win faaban gari kparo tãã baatere.

24 I win yiikon girima ka win kãm maamaakiginu
kparo

bwesunen suunu kãkã.

25 Domi Yinni Gusunã u kpã.

Wiya n weenã bu siara.

U bũnu kpuro nanum kere.

26 Bwese tukunun būnu nu sāawa kam dirum.

Adama Yinni Gusunƙwa u wǎllu kua.

27 Yiiko ka girima ya wāa win wuswaƙ.

Ma dam ka nuku dobu wāa win wāa yero.

28 Bɛɛ bwesenu kpuro,

i Yinni Gusunƙ yiiko ka bɛɛɛ wɛɛyɔ.

29 I Yinni Gusunƙn yīsiru yiiko wɛɛyɔ.

I ka nūn kēnu daawo win sāa yero.

Kpa i yiira win wuswaƙ

i nūn sā win dɛɛrarun sɔ.

30 Bɛɛ handuniagibu kpuro,

i diirio win wuswaƙ.

Tem mu dam mɔ,

mu ñ bāarimɔ.

31 Wǎllu, a yɛɛrio,

kpa tem mu nuku dobu ko.

I bwesenu kpuro sɔƙwɔ

ma Yinni Gusunƙ u bandu dii.

32 Nim wǎku gu kuuki koowo,

ka ye ya wāa ge sɔ.

Ye ya wāa gen bera mi gia kpuro,

yu nuku dobu koowo.

33 Dānu, i nuku dobu kuuki koowo

Yinni Gusunƙn wuswaƙ.

Domi u wee u handuniagibu siri.

34 I Yinni Gusunƙ siaro win tɔn geerun sɔ.

Win kīru ta ñ nɔru mɔ.

35 I nūn nɔƙguru sueyo i nɛɛ,

Gusunƙ bɛsɛn Faaba kowo, a sun faaba koowo.

A sun wɔro bwese tukunun nɔman di,

kpa a sun menna.

Saa yera sa ko nun tɔma

sa n wunen yīsi dɛɛraru soku,

kpa sa n yɛɛrimɔ, sa n mɔ,

36 Gusunƙ, Isireliban Yinni,

wuna ba ko n siaramɔ sere ka baadomma.

Ma tɔmbu kpuro ba nɛɛ, ami! I Yinni Gusunƙ siaro.

37 Yen biru Dafidi u Asafu ka wigibu yiire ba n wāa

Yinni Gusunƙn woodan kpakoro ten mi, ba n sɔmburu

mɔ baadomma. 38 Ma u Obɛdi Edɔmu ka Hosa ka be-

gibu gɔsa. Ben geera sāawa tɔmbu wata ka nɔkɔba ita

(68). Obɛdi Edɔmu, Yedutum bii, ka Hosa ba sāawa

kɔnɔ kɔsobu.

39 Ma Dafidi u yāku kowo Sadɔku ka wigibu yiire bu

sɔmburu ko gunguru wǎllu Gabaonɔ, mi ba ra Yinni

Gusunƙ yākuru kue, 40 ba n da nūn yāku dɔ

mwaararuginu kue baadomma yāku yero, bururu ka

yoka, kpa bu maa ko kpuro ye ya wāa wooda sɔ ye u

Isireliba wɛ. 41 Be sɔkra Hemani ka Yedutum ka sere

be ba gɔsa ba ben yīsa sia sia mi, bu ka Yinni Gusunƙ

sā ba wāa. Domi wi, Yinni Gusunƙn tɔn geeru ta ra n

wāawa sere ka baadomma. 42 Hemani ka Yedutum,

bera ba ra kɔbi ka seketirenu ka sere maa yā ni nu

tien wunanɔsu ko, ni ba ra ka womusu ko bā n Yinni

Gusunƙ sāmɔ. Yedutum biba ba maa sāa kɔnɔ kɔ-

sobu.

43 Yen biru, tɔmbu kpuro ba gɔsira ba wura ben

yenusɔ. Ma Dafidi u maa da win yenusɔ u ka win

yenugibu domaru kua.

Nɔkɔ mweɛ te Gusunƙ u Dafidi

ka win bibun bweseru kua

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 7:1-17)

17 Ye Dafidi u da u sina win yenusɔ, yera u
Gusunƙn sɔmɔ Natani sɔƙwa u nɛɛ, n weene na
n wāa diru sɔ te ba kua ka dāa gea ye ba mɔ sɛduru,
kpa Gusunƙn woodan kpakororu ta n wāa kuu beku-
rugiru sɔ?

2 Ma Natani u nūn wisa u nɛɛ, a doo a ko nge mɛ a
gɔru doke kpuro. Domi Yinni Gusunƙ u wāa ka wunɛ.

3 Ye n kua wǎkuru, yera Yinni Gusunƙ u Natani
sɔƙwa kāsiru sɔ u nɛɛ, 4 a doo a nen sɔm kowo Dafidi

sɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunƙ na nūn sɔmɔ ma n ñ wi u

koo man diru bania mi na ko n wāa. 5 Domi na ñ

sinare diru garu sɔ saa mìn di na ka Isireliba yarama

Egibitin di sere n ka kua gisɔ. Adama na ra n wāawa

kuu bekurugiro kpa ba n ka man bɔsu. 6 Baama mi sa

da nɛ ka Isireliba, na ra kparobu gɔsiwa ba n be ba tie

kpare. Adama na ñ ben goo taare wɛɛre n nɛɛ, mban

sɔna u ñ man diru banie ka dāa ye ba mɔ sɛduru.

7 Yen sɔ, a doo a Dafidi nen sɔm kowo sɔ a nɛɛ, nɛ,

Gusunƙ wǎllu ka tem Yinni, na nɛɛ, yā kparabun diya

na nūn wunama u n ka sāa nen tɔmbu Isireliban

kparo. 8 Na wāa ka wi, baama kpuro mi u da. Meya

na nūn win yiberɛba dɛra. Ma na dɛra u yīsiru yara

nge tɔn boko dunia sɔ. 9 Na nen tɔmbu Isireliba

ayeru kua na bu sinasia ba n ka wāa mi ka bɔri yendu,

kpa tɔn kɔsobu bu ku raa maa se bu bu nɔki sɔ 10 nge

mɛ ba bu kua yellu kparobun waati sɔ. Na win

yiberɛba kpuro sekuru doke. Nɛ, Yinni Gusunƙwa na

nūn sɔmɔ ma kon nūn ko bwese bakarun nuuru.

11 Win saa yà n tura u gu, ba nūn sika win baababan

sika, kon win bii turo wuna u bandu di, kpa n ban ten

dam sire. 12 Bii wiya u koo man diru bania, kpa n win

sina gɔna swīi ya n dam mɔ sere ka baadomma.

13 Na kon sāa nge win tundo, kpa u n maa sāa nge

nen bii. Na ñ nūn nen durom wunarimɔ nge mɛ na mu

sunɔ wi u nūn gbiiye wunari. 14 Kon nūn ko nen tɔm-

bun sunɔ, kpa n win ban ten dam sire sere ka baa-

domma.

15 Ye Natani u gari yi kpuro nua u kpa, yera u da u yi

Dafidi sɔƙwa nge mɛ Yinni Gusunƙ u nūn sɔkɔsi kāsī te

sɔ.

Dafidi u kanaru kua

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 7:18-29)

16 Ma Dafidi u seewa u da Yinni Gusunƙn sāa yero. U

gerua u nɛɛ, Yinni Gusunƙ, na yɛ ma na ñ sāa gāanu.

Nen bwesera kun maa gāanu tura. Ka mɛ, a man kua

sunɔ Yerusalemu mini. 17 Ma a ye garisi gāa piiminu

wunen mi. Domi a kpam gerumɔ nge mɛ nen bweseru

ta ko n sāa sia. Ma wunɛ wi a kpā, a man ye sɔmɔ nɛ

wi na sāa tɔn diro. ¹⁸ Mba kon maa gere beere ye a man doke min sɔ. Domi a man yɛ kɔ. ¹⁹ Yinni Gusunɔ, wunen gari ka maa wunen gɔrun kɪrun saabuwa a ka man gāa baka nini kpuro kua. Ma a man nu sɔɔsi. ²⁰ Gāanu kpuro ye sa nua a kua, ya sɔɔsi ma a kpā. Goo sari wi u sāa nge wunɛ. Wunɛ turowa a sāa Gusunɔ. ²¹ Bweseru garu maa sari nge bese Isireliba te ta koo nɛɛ, ten bũu u tu yakiamā yorun di, ma u tu yĩsiru kā ta n ka sāa wigiru. Ka geema, gāa bakana a sun kua. A maa gāa maamaakiginu kua besen wuswaɔ ye a ka bwese tukunu gira besen wuswaan di, ma a sun yakiamā Egibitigibun min di. ²² A wunen tumbu Isireliba swii ba n ka sāa wunegibu mam mam sere ka baadommaɔ. Ma wunɛ Gusunɔ, a kua ben Yinni. ²³ N n men na, gari yi a gerua nɛ ka nen bweserun sɔ a de yi kooru sere ka baadommaɔ. ²⁴ A de wunen yĩsiru tu wolle suara sere ka baadommaɔ. Kpa bu nɛɛ, wunɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa a sāa Isireliban Yinni. Kpa a de nen bwese kera ya n bandu dii wunen wuswaɔ. ²⁵ Yinni Gusunɔ, wunen tiwa a man sɔɔwa a nɛɛ, kaa de nen bibun bweseru tu bandu di nen biru. Yen sɔna na ka kāka na kana teni mɔ. ²⁶ Yinni, wuna a sāa Gusunɔ. Wuna a maa nɛ wunen sɔm kowo durum menin nɔɔ mweeru kua. ²⁷ N n men na, a nen bweseru domaru kuo, kpa ta n bandu dii sere ka baadommaɔ wunen wuswaɔ. Ye a domaru kua, ya ko n maa domaru mɔwa sere ka baadommaɔ.

Dafidi u bwese tukunu kamia

(I maa mɛerio Samuɛli II, 8:1-14)

18 Yeniban biru, Dafidi u Filisitiba kamia, u bu sekuru doke. Ma u Gati ka yen baru kpaanu mwa. ² Ma u Mɔabuba kamia ba kua win yobu. Ma ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ. ³ Yen biru u Hadadesɛɛ, Soban sina boko kamia Hamatin bera gia, sanam mɛ wi, Hadadesɛɛ u dɔɔ u win tem yiasia daa te ba mɔ Efaratiɔ. ⁴ Ma Dafidi u nùn tabu keke kɔɔbu (1.000) mwaari ye dumi gawe, ka maasɔbu nɔɔɔ bun suba nɔɔba yiru (7.000), ka naanaakobu nɔɔɔ bun suba yendu (20.000). Ma u ben dumi kpuron naa siinu nɔɔra ma n kun mɔ wunɔbu (100) yi u tii deria. ⁵ Sirigii be ba wāa Damasiɔ ba na bu ka Hadadesɛɛ, Soban sina boko somi. Ma Dafidi u ben tumbu nɔɔɔ bun suba yenda yiru (22.000) go. ⁶ Ma u bu kparobu yiyi. Ma Sirigii be, ba kua win yobu, ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da. ⁷ Ma u Hadadesɛɛn sɔm kowobun tɛrenu mweera ni ba kua ka wura. Ma u ka nu na Yerusalemɔ. ⁸ U maa sii gandu gurama ta kpā Tibusati ka Kunun di. Wusu yiru ye, ya sāawa Hadadesɛɛgisu. Sii gan teya Salomɔɔ u ka boo kua ka gen yɔratii ka maa sāa yerun dendi yānu.

⁹ Ye Tohu, Hamatin sina boko u nua ma Dafidi u Hadadesɛɛ, Soban sina boko ka win tabu kowobu kamia, ¹⁰ yera u win bii Hadoramu gɔra Dafidin mi u nùn tɔbiri kpa u nùn siara yèn sɔ u Hadadesɛɛ tabu wɔri u kamia. Domi Tohu u raa ka Hadadesɛɛ tabu mɔwa. Ma u Dafidi gbɛa mɔrisia bwese bweseka ye ba

kua ka wura ka sii geesu ka maa sii gandu. ¹¹ Ma Dafidi u ye kpuro yi Yinni Gusunɔn sɔ, ka maa sii geesu, ka wura ye u mweera bwese tuku ninin min di. Niya, Edɔmuba ka Mɔabuba ka Amɔniba ka Filisitiba ka sere Amalekiba.

¹² Abisai, Seruyan bii, u Edɔmuba kamia wɔwɔɔ ye ba mɔ Bɔru. Ma u ben nɔɔɔ bun suba yendu yiru sari (18.000) go. ¹³ Ma u kparobu yi yi Edɔmu mi. Ma Edɔmu be kpuro ba kua Dafidin yobu. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da.

Dafidin sɔm kowobun yisa

(I maa mɛerio Samuɛli II, 8:15-18)

¹⁴ Dafidi u bandu di Isireliba kpuro sɔɔ. Ma u gea mɔ, u bu siriamme dee dee. ¹⁵ Yoabu, Seruyan biiwa u tabu kowobu kpare. Ma Yosafati, Ahiludun bii u sāa tirenun bero. ¹⁶ Sadɔku, Akitubun bii, ka Abimeleki, Abiataan biiwa ba sāa yāku kowobu. Ma Safusa u sāa tire yoro. ¹⁷ Benaya, Yehoyadan biiwa u sāa Keretiba ka Peletiban kparu. Ma Dafidin bibu ba sāa win gerunasibu.

Ba Dafidin sina asakpɔbu

sekuru doke

(I maa mɛerio Samuɛli II, 10:1-5)

19 Yeniban biru Nakasi, Amɔniban sina boko u gu. Ma win bii u bandu kɔsire kua. ² Ma Dafidi u nɛɛ, kon Hanuni, Nakasin bii wi tɔn geeru kua. Domi meya win tundo u man kua. Yera Dafidi u sɔmɔbu gɔra bu nùn nukuru yemiasia win tundon gɔɔn sɔ. Ye Dafidin sɔmɔ be, ba tura Hanuni win mi, Amɔniban temɔ bu ka nùn nukuru yemiasia, ³ yera Amɔniban wirugibu ba Hanuni sɔɔwa ba nɛɛ, a tamaa Dafidi u ka wunen tundo beere wɛn sɔna u sɔmɔbu grima bu nun nukuru yemiasia? A ñ yɛ bu ka wuu ge bukiana bu gen saria gia kpa bu gu wɔrima bu kam koosian sɔna sɔmɔ beni ba na wunen mi?

⁴ Yera Hanuni u Dafidin sɔmɔ be mwa u ben toba kɔna ma u ben yabenu karana saa suunun di sere taanɔ. Ma u bu yɔsu ba doona. ⁵ Ye Dafidi u nua ye n tɔn be deema ma u wa ba wāa seku bakaru sɔɔ, yera u gabu gɔra bu ka bu yinna kpa bu bu sɔ bu gina doo bu sina Yerikoɔ sere ben toba ye, yà n kpia bu sere wurama.

Dafidi u ka Amɔniba

ka Sirigibu tabu kua

(I maa mɛerio Samuɛli II, 10:6-19)

⁶ Ye Amɔni be, ba wa ma ba Dafidin mɔru seeyawa, yera Hanuni ka Amɔni be, ba sii geesun gobi nɔɔɔbu (1.000) mɔrisia Sirigibun mi be ba wāa Mesopotamiɔ ka Maakaɔ ka sere Sobaɔ bu ka bu tabu kekeba ka maasɔbu wɛɛma. ⁷ Ma ba bu tabu keke nɔɔɔ bun suba tena ka yiru (32.000) wɛɛma, ka maa Maakan sunɔ ka win tabu kowobu. Ma ba na ba ben sansani gira

Medeɓaɗ. Ma Amɓniba ba maa yarima ben wusun di ba menna ka tabun sɓɓru.

⁸ Ye Dafidi u nua mɛ, yera u bu Yoabu ka win tabu kowo damgibu sure. ⁹ Ma Amɓniba ba yarima ba waa wuun duu yera. Sinam be ba maa bu somiru na, ma ba da ba yɗra nennɛnka. ¹⁰ Ma Yoabu u deema u koo tabu kowa biruɗ ka wuswaɗ. Ma u Isireliban tabu kowo damgibu sɓɓ tabu kowo wuuru sua u Sirigibu kpare. ¹¹ Ma u maa win kɔɔ Abisai tabu kowo be ba tie wɛ bu ka Amɓniba wɔri. ¹² Ma u nɛɛ, Sirigibu ba n man kamiamɓ, a man somiru na. Amɓniba ba n maa nun kamiamɓ, kon nun somiru na. ¹³ A de a n wɔrugru mɓ, kpa su taa bi ko ka wɔrugru besen tɓmbun sɓ ka maa Gusunɓ besen Yinnin wusun sɓ. Kpa Yinni Gusunɓ u ko ye n ko n nɔn wɛre.

¹⁴ Ma Yoabu ka win tɓmbu ba Sirigibu tabu wɔri. Ma Sirigii be, ba duki sua Yoabun wuswaan di. ¹⁵ Ye Amɓniba ba wa ma Sirigibu ba duki sua, yera ben tii ba maa duki yarina Abisai, Yoabun wɔɔɔ wuswaan di ba dua wuuɗ. Ma Yoabu u gɔsirama Yerusalemɗ.

¹⁶ Ye Sirigibu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba sɔɔɔbu gɔra bu Sirigii be ba waa daaran guru giɗ sokuma. Sofaki, Hadadesɛɛn tabu kowobun wirugii u bu gbiie. ¹⁷ Ma ba ye Dafidi kɔɔɔsia. Yera u Isireliban tabu kowobu kpuro menna, u ka bu Yuudenɩ tɔbura, ma ba sɩa ba da Sirigii ben bera gia ba bu tabu wɔri ba kamia. Ma Sirigii be, ba duki sua Isireliban wuswaan di. ¹⁸ Dafidi u ben tabu keke be dumi gawe kɔɔɔɔ suba kɔɔɔba yiru (7.000) kɔsuka ka be ba waa be sɓ, ka naanaakobu kɔɔɔɔ suba weeru (40.000), ka sere maa ben tabu sunɓ Sofaki.

¹⁹ Ye Hadadesɛɛn sɔm kowobu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba ka Dafidi kɔɔ tia kua ba nɔn tii wɛ. Saa dɔma ten di, Sirigibu ba ku ra maa ka bu Amɓniba somiru da.

Yoabu u Raba tabu wɔri

u mwa

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 11:1; 12:26-31)

20 Wɔɔ kɔɔɔn saa ye sɓ sinambu ba ra tabu yari, yera Yoabu ka win tabu kowo damgii be u kpare ba da ba Amɓniban tem wɔri ba kɔsuka. Ma ba Raba tarusi ba mwa. N deema saa ye sɓ, Dafidi u waa win yenuɗ Yerusalemɗ.

² Yen biruwa Dafidi u wuu gen sunɓ furɗ wuragu mwa. Gen bunum mu sɩawa kilo tena ka nɛɛ. Ma ba gu kpee gobiginu gore. Ma ba gu sua ba Dafidi dokea wirɗ. Yen dɔma te, dukia baka Dafidi u gura wuu gen min di u ka doona. ³ Ma u gen tɓmbu yoo sɔma koosia. Ben gaba dɩa kɔɔɔɔ ka sii, gabu ka gbɛɛ, gaba kpenu dɩkumɓ, ma gaba tem gbemɓ ka dɩkunu. Nge meya u maa Amɓniban wusu kpuron tɓmbu yoo sɔma koosia. Yen biru, Dafidi u gɔsirama Yerusalemɗ ka win tabu kowobu.

Ba Filisitiba kamia

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 21:18-22)

⁴ Yeniban biru Isireliba ba ka Filisitiba tabu kua Gesɛɛɓ. Saa ye sɓɓra Sibekai, Husagii u Sipai, Rafan bweserun turo go. Ma u Filisiti be sekuru doke. ⁵ Yen biru tabu maa seewa Isireliba ka Filisitiban suunu sɓɓ. Yera Elikanani Yairin bii, u Lasimi, Goliati, Gatigiin wɔɔ go. Lasimi win yaasan buru ta kɔɔruwa nge weson beku tɛketiru. ⁶ Isireliba ba maa ka Filisitiba tabu kua Gati mi. Miya tabu kowo goo waa u gunu too. Niki binu kɔɔba tia tiawa u mɓ kɔmɓ ka naasɓ. Ma ni kpuro nu kua yenda nɛɛ. Win tii u sɩawa Rafan bweserugii. ⁷ U Isireliba kɔɔ kuura, ma Yonatam, Dafidin mɓ, Simean bii, u nɔn go.

⁸ Tɔn be kpuro ba sɩawa Rafan bweseru. Dafidi ka win tabu kowoba ba bu go Gatiɗ.

Dafidi u dera ba Isireliba gara

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 24:1-9)

21 Sɓ teeru Setam u Isireliba seesi, ma u Dafidi bɔrie u ka bu gari. ² Ma Dafidi u Yoabu ka tabu kowobun wirugii be ba tie sɔɔwa u nɛɛ, bu doo bu Isireliba gari saa ben tem sɔɔ yɛsan kɔm geu gian di sere men sɔɔ yɛsan kɔm dwarɗ, kpa bu na bu nɔn gɔra tusia. Nge meya u koo ka ben geeru gia.

³ Yoabu u wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɓ u de win tɓmbu bu dabia wunɓm wunɓm subenu. Nen yinni sina boko, tɔn beni kpurowa ba sɩa wunen sɔm kowobu. Mban sɩna a maa yeni bikiamɓ. Mban sɩna kaa bu torasia.

⁴ Adama sina boko u yɩrariwa win wooda ye sɓ dim dim, ye u Yoabu wɛ mi. Ma Yoabu u da u Isireliban tem kpuro bukiana. Ma u wurama Yerusalemɗ. ⁵ U Dafidi gari gari yi tusia. Isireli be ba koo kpɩ bu tabu ko, ben geera sɩawa yako tia ka tɓmbu kɔɔɔɔ suba wunɓu (1.100.000). Yudaban geera sɩawa kɔɔɔɔ suba nɛɛru ka wata ka wɔkuru (470.000).

⁶ Yoabu u n Lefin bwese keragibu ka Benyamɛɛn bwese keragibu gara. Domi sina bokon wooda ye, ya n ka nɔn naawe.

Yinni Gusunɓ u Dafidi

taare wɛ

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 24:10-17)

⁷ Dafidin wooda ye, ya n Yinni Gusunɓ dore. Ma u Isireliba sɛɛyasia. ⁸ Ma Dafidi u Yinni Gusunɓ sɔɔwa u nɛɛ, ye na kua mi, tora bakara. A de a nɛ wunen sɔm kowo suuru kua, domi wiira kookoosa na kua mi.

⁹ Ma Yinni Gusunɓ u win sɔmɓ Gadi sɔɔwa u nɛɛ, ¹⁰ a doo a Dafidi sɩ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɓ na gerua. Na nɛɛ, wee, na nɔn kɔni swaanu ita yiie. U gɔsio te u kɩ n ka nɔn sɛɛyasia.

¹¹ Yera Gadi u da Dafidin mi, ma u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɓ u gerua. ¹² U nɛɛ, gɔru tu wunen tem wɔri wɔɔ ita, n kun mɛ wunen yiberɛba bu ka nun tabu ko suru ita bu kamia, n kun mɛ Yinni

Gusunɔ u de ɔɔɔ ɔɔɔɔ u kɛsi kɛsi bararu pusi Isireliban tem kpuro ɔɔɔ u mu kpeerasia. Nɔni swāanu ita ye ɔɔɔ, a ɔɔsio ye a kɪ kpa n da n ye Yinni Gusunɔ sɔ, wi u man ɔɔɔɔ.

¹³ Dafidi u Gadi wisa u nɛɛ, na wāa nuku sankira bakanu ɔɔɔ. Adama n buram bo n wɔri Yinni Gusunɔ nɔmɔ ye kon ka wɔri tɔmbun nɔmɔɔ. Domi win wɔn-wɔnda kpā.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u kɛsi kɛsi bararu sure Isireliba ɔɔɔ. Ma tɔmbu nɔɔɔɔ suba wata ka wɔkuru (70.000) ba gu. ¹⁵ Yinni Gusunɔ u win ɔɔɔɔ ɔɔɔ Yerusalemu u ye kpeerasia. Sanam mɛ ɔɔɔɔ wi, u ye kpeerasiaɔ, Yinni Gusunɔ u mɛɛɛ, ma u ɔɔru ɔɔsia kɔsa yen di. Ma u win ɔɔɔɔ wi u wuu ge kpeerasiaɔ mi, sɔɔwa u nɛɛ, n den tura mɛ, a wunen nɔmɔ wunu.

N deema ɔɔɔɔ wi, u wāawa ɔɔnani, Yebusin doo soo yeru. ¹⁶ Dafidi u nɔni seeya u ɔɔɔɔ wi wa u wāa wɔllu ka tem baa ɔɔɔ, u win takobi sue Yerusalemun bera gia. Yera Dafidi ka win tɔmbun guro gurobu ba saaki dewa ma ba yiira ba wuswaa tem girari nuku sankiranun sɔ. ¹⁷ Yera Dafidi u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, nɛna na wooda wɛ bu tɔn be gari. N n mɛn na, nɛna na tora. Tɔn beni ba n gāanu kue. Yen sɔ, a nɛ na nɛn yenugibu nɔma dokeo kpa a wunen tɔmbu Isireliba deri.

Dafidi u Yinni Gusunɔ

yāku yeru bania

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 24:18-25)

¹⁸ Yinni Gusunɔ ɔɔɔɔ u Gadi sɔɔwa u nɛɛ, a Dafidi sɔɔɔ a nɛɛ, u doo ɔɔnani, Yebusin doo soo yeru mi, u Yinni Gusunɔ yāku yeru bania.

¹⁹ Ma Dafidi u seewa u da nge mɛ Yinni Gusunɔ u Gadi sɔɔwa. ²⁰ N deema ɔɔnani u wāa win doo soo yeru ka win bibu nɛ ba alikama soomɔ. Ye u siira yera u Gusunɔ ɔɔɔɔ wa ma ba da ba kukua. ²¹ Ma Dafidi u da ɔɔnani mi. Ye ɔɔnani u Dafidi wa, yera u yarima doo soo yee ten min di u yiira win wuswaa u siriru tem girari. ²² Ma Dafidi u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a man wunen doo soo yee te derio n Yinni Gusunɔ yāku yeru bania mi. Kpa wahala ye ya nɛn tɔmbu deema mi, yu kpe. Kon tu dwe ka sii geesun gobi nge mɛ kaa ten gobin geeru bure.

²³ Ma u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni sina boko, a tu suo a ka ko ye a kɪ. Ketɛba wee, a ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko. Naa kekeba wee yi ko yāku dāa. Alikama wee a ka kɛrun yāku ko. Ye kpuro na nun kāwa.

²⁴ Ma Dafidi sina boko u nɔn wisa u nɛɛ, aawo, kon tu dwewa nge mɛ kaa ten gobin geeru bura. Na n Yinni Gusunɔ gāanu wɛɛmɔ ni nu sāa wunɛginu n ka nɔn yāku dɔɔ mwaararugiru kua te ta n man gāanu diiri.

²⁵ Ma Dafidi u nɔn wuran gobi nata (600) wɛ yam min sɔ. ²⁶ Dafidi u Yinni Gusunɔ yāku yeru bania mi. Ma u yāku dɔɔ mwaararugiru ka siarabun yāku kua. Yen biru u Yinni Gusunɔ kana. Ma Yinni Gusunɔ u

win kanaru mwa, u dera dɔɔ u sarama wɔllun di yāku yeru wɔllu mi, u yāku ni mwa. ²⁷ Yinni Gusunɔ u ka win ɔɔɔɔ wi gari kua, ma u win takobi wesia yen kararɔ.

²⁸ Saa yera Dafidi u tuba ma Yinni Gusunɔ u win kanaru mwa ɔɔnani Yebusin doo soo yeru mi. Saa dɔma ten diya u ra nɔn yāku kue mi. ²⁹ Saa ye ɔɔɔ, Yinni Gusunɔ kuu bekurugii te Mɔwisi u kua gbaburɔ, ta wāawa Gabaonin gungurɔ ka yāku yeru sannu mi ba ra yāku dɔɔ mwaararuginu ko. ³⁰ Dafidi kun kpɛ u da kuu bekurugii ten mi, u ka bikiaru ko Yinni Gusunɔ mi, yɛn sɔ berum nɔn mwa ɔɔɔɔ win sɔ.

22 Ma Dafidi u nɛɛ, yam miniwa ba koo Yinni Gusunɔ sāa yeru bani. Miya yāku yera ko n maa wāa mi Isireliba ba ko n da yāku dɔɔ mwaararuginu ko.

Dafidi u Yinni Gusunɔ

sāa yerun ɔɔɔ mɔ

² Dafidi u dera ba ɔɔbu kpuro mɛna be ba wāa Isireliɔ. Ma u bu yiire bu kpee bakanu dāku bu ka Yinni Gusunɔ sāa yeru bani. ³ U maa sisu ɔɔɔ kua siki siki bu ka kulumba seku gamboban kadiriban sɔ ka maa sɔretii. Sii gan te u mɛna, ta kpā sere n n koorɔ bu tu yiire. ⁴ Meya u maa dāa gea ye ba mɔ seduruba mɛna siki siki sere ba n kpɛ bu ye gari. Sidonigibu ka Tirigiba ba ka nɔn ye naawa. ⁵ Dami Dafidi u tii sɔɔwa u nɛɛ, win bii Salomɔ u sāawa bii piibu. U n gina bwisi mɔ. Wee sāa yee te ba koo Yinni Gusunɔ bania mi, ta ko n yīsiru yarawa tem kpuro ɔɔɔ ten giriman kpāarun sɔ. Yen sɔna u kɪ u nɔn ten ɔɔɔ kua. Ma Dafidi u ɔɔɔ dabinu kua u sere gu.

Dafidi u Salomɔ yiire

u Yinni Gusunɔ sāa yee te

bani

⁶ Dafidi u win bii Salomɔ soka ma u nɔn yiire u nɛɛ, a Gusunɔ Isireliban Yinni sāa yeru bania. ⁷ Nɛn bii, nɛn tiiwa na raa ɔɔru doke n nɔn tu bania. ⁸ Adama u man sɔɔwa u nɛɛ, na tɔmbun yem yari too win wuswaa taa baka bi na kuan sɔ. Yen sɔ n nɛ kon nɔn sāa yeru bania mi ba ko n da nɔn sɔ. ⁹ Adama kon bii ma. Bii wi, u ko n wāawa bɔri yendu ɔɔɔ. U koo maa nɔn wɔra win yiberɛ be ba ka nɔn sikerenɛn nɔman di. Ba koo nɔn sokuwa Salomɔ. Yen tubusiana bɔri yendu. Dami win bandun saa ɔɔɔ, u koo de Isireliba ba n wāa bɔri yendu ɔɔɔ. ¹⁰ Wiya u koo nɔn sāa yeru bania. U ko n sāawa win bii, kpa wi, u n maa sāa win tundo. Kpa u win bandun dam sire Isireliban suunu ɔɔɔ sere ka baadomɔ. ¹¹ Tɛ, nɛn bii, Gusunɔ wunen Yinni u ko n ka nun wāa. Kpa wunen wāaru tu daka da. Kpa a kpɪ a nɔn sāa yee te bania nge mɛ u nun yiire. ¹² U de a n bwisi ka yɛru mɔ sanam mɛ u

koo de a bandu di Isireliba כַּכּ, kpa a win woodaba mem כַּכּwa. ¹³ Æ n Yinni Gusun כַּכּ wooda ka win yiire-bu mem כַּכּwa bi u Mawisi wē Isireliban s̄s̄, saa yera ye a m̄ k̄puro ya koo nun kooa. A n gesi dam ka wrugr̄u כַּכּ. A ku nanda, a ku maa berum ko. ¹⁴ Wee na kookari kua na wura כַּכּru kua ya t̄n̄nu כַּכּbun suba ita (3.000) kere Yinni Gusun כַּכּ s̄a yee ten s̄s̄. Ma na sii geesu כַּכּru kua su t̄n̄nu כַּכּbun suba t̄na (30.000) kere. Na sii gandu ka sii w̄kusu כַּכּru kua siki siki sere ba ñ k̄p̄e bu su ȳire. Meȳa na maa d̄a ka k̄penu כַּכּru kua. Adama wunen tii kaa k̄p̄i a maa sosi mi כַּכּ. ¹⁵ Som kowoba ko n w̄a wunen כַּכּu dabi dabinu. Bera be ba ra k̄penu d̄aku ka be ba ra d̄a d̄aku ka sere be ba som bwese bwesekan k̄bu ȳe. ¹⁶ Wee a wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii w̄kusu כַּכּ ru ñ geer̄u כַּכּ. T̄e, a seewo, kpa a sombu te ko. Kpa Yinni Gusun u n ka nun w̄a.

¹⁷ Yen biru Dafidi u Isireliban gurobu k̄puro yiire bu win bii Salom כַּכּ somi sombu te כַּכּ. ¹⁸ U maa bu s̄k̄wa u n̄e, Gusun כַּכּ ben Yinni u w̄a ka b̄e. Wiya u dera i w̄a k̄ri yendu כַּכּ beri berika. Domi u man tem m̄e כַּכּmu beria. Ma mu kua wi ka win t̄mbugim. ¹⁹ T̄e i Gusun כַּכּ ben Yinni kasuo ka ben ḡru k̄puro ka ben bw̄era k̄puro. I seewo i win s̄a yeru bani, kpa i ka win woodan k̄pakororu ka win s̄arun dendi ȳanu k̄puro da mi.

Dafidi u dera ba Lefiba gara

23 Ye Dafidi u t̄ka kua, yera u win bii Salom כַּכּ kua Isireliban sun. ² Ma u Isireliban gurobu kua ȳaku kowobu ka Lefiba m̄na.

³ Ma ba Lefiba gara tia tia be ba w̄k̄ t̄na כַּכּ, ka be ba kere m̄e. Ma ben geera kua כַּכּbun suba t̄na ka כַּכּba ita (38.000). ⁴ Ma Dafidi u t̄mbu כַּכּbun suba yenda n̄e (24.000) ḡsa be כַּכּ, be ba ko n da Yinni Gusun כַּכּ s̄a yee ten bana כַּכּni doke, ka t̄mbu כַּכּbun suba כַּכּba tia (6.000) be ba koo t̄mbu k̄para, kpa ba n da bu sirie. ⁵ U maa t̄mbu כַּכּbun suba n̄e (4.000) ḡsa be ba tie כַּכּ, ba n da s̄a yee ten כַּכּnsu k̄su, kpa t̄mbu כַּכּbun suba n̄e (4.000) be ba tie ba n da Yinni Gusun כַּכּ t̄m̄e ka dwee ȳa ni wi, Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusun כַּכּ siara. ⁶ Ma u bu כַּכּnu kua wuu wuuka nge m̄e ba ka w̄a Ḡes̄oni ka Kehati ka M̄erari, Lefin bibun bwese k̄ri כַּכּ.

⁷ Ḡes̄onin biba Ladani ka Simēi. ⁸ Bibu itawa Ladani u mara. Bera Yehieli ka Setamu ka Yoeli. Yehieliwa u s̄a ben ḡbiikoo. ⁹ Bibu itawa Simēi u mara. Bera Selomiti ka Hasieli ka Harani. Bera ba s̄a Ladanin bwese k̄eran wirugibu. ¹⁰ Simēi u maa bibu n̄e gabu mara. Bera Yasati ka Sina ka Yeusi ka Beria. ¹¹ Yasatiwa u s̄a ben ḡbiikoo. Ma Sina u s̄a yiruse. Yeusi ka Beria ba ñ bibu mara n dabi. Ma ba bu garisi bwese k̄ri tia.

¹² Bibu n̄ewa Kehati u mara. Bera Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli. ¹³ Amuramun biba Aroni ka M̄wisi. Ma ba Aroni ka win bibun bweseru ḡsa ba yi nenem sere ka baadomma כַּכּ ba n da ka Yin-

ni Gusun כַּכּ turare d̄k̄ dokeye, kpa ba n da maa s̄arun somburu ko, kpa ba n da maa t̄mbu domaru kue ka Yinni Gusun כַּכּ ȳisuru. ¹⁴ Adama ba M̄wisi Gusun כַּכּ som kowon bibu garisiwa Lefin bwese k̄era כַּכּ.

¹⁵ M̄wisin biba, Ḡes̄omu ka Elies̄e. ¹⁶ Ḡes̄omun bii ḡbiikoowa Sebueli. ¹⁷ Elies̄en biiwa Rehabia. Bii turo win biru u ñ maa goo mara. Adama Rehabia u bibu mara ba dabi. ¹⁸ Yiseharin bii ḡbiikoowa Selomiti. ¹⁹ Bibu n̄ewa Heboroni u mara. Bera Yeriya ka Amaria ka Yasieli ka Yekamēamu. ²⁰ Bibu yiruwa Usieli u mara. Bera Misee ka Yisiya.

²¹ M̄erarin biba Makili ka Musi. Makilin biba maa Eleasaa ka Kisi. ²² Eleasaa u ñ bii t̄n̄ dur̄bu mara u ka gu. Bii t̄n̄ kur̄ba u mara. Bera ben m̄ero bisibu Kisin bibu ba sua kur̄bu. ²³ Bibu itawa Musi u mara. Bera Makili ka Ed̄e ka Yerem̄ti.

²⁴ Be ba s̄a ben yenun wirugibu Lefin bibun bweseru כַּכּ nge m̄e ba ka bu tireru doke tia tia, bera mi. Bera ba ko n da somburu ko Yinni Gusun כַּכּ s̄a yer̄o saa be ba w̄k̄ yendu כַּכּni di n ka da be ba m̄e kere.

²⁵ Domi Dafidi u raa n̄e, Gusun כַּכּ Isireliban Yinni u win t̄mbu k̄ri yendu w̄e. Yen biru u ko n w̄awa Yerusalem̄ sere ka baadomma כַּכּ. ²⁶ Saa ye כַּכּ, Lefiba ba ñ maa Yinni Gusun כַּכּ kuu bekurugiru ka ten dendi ȳanu כַּכּ.

²⁷ Dafidin yiire d̄aki bin biruwa ba Lefiba gara saa be ba w̄k̄ yendu כַּכּni di n ka girari be ba kere m̄e. ²⁸ Ba bu dokewa Aronin bibun bweserun wuuru כַּכּ bu ka somburu ko Yinni Gusun כַּכּ s̄a yerun yaara כַּכּ ten dii כַּכּ. Bera ba ko n da s̄a yee ten dendi ȳanu k̄puro d̄erasie kpa bu maa som̄a gaa ko mi. ²⁹ Bera ba ko n da p̄e ye ba ko n da Yinni Gusun כַּכּ yiye ko, ka sere maa som m̄e ba ko n da ka k̄enun ȳakunu ko, ka p̄e ye ba ku ra seeyatia doke, ka p̄e ye ba ra w̄ perenti כַּכּ, ka kira ni ba ra som̄e. Beya ba ko n da yeba k̄puron k̄p̄aru ka yen d̄ebun saria m̄eri.

³⁰ Ba ko n da n̄ewa s̄a yeru mi bururu ka yoka bu ka Yinni Gusun כַּכּ t̄ma, kpa bu n̄un b̄ere w̄e. ³¹ Meȳa ba ko n da maa n̄un ȳaku d̄k̄ m̄waararuginu kue baadomma t̄k̄ w̄erarugiru כַּכּ, ka suru k̄pao ù n yara, ka t̄k̄ baka ni nu tia כַּכּ nge m̄e nin geera n̄e ka nge m̄e ba nin wooda yi. ³² Bera ba ko n da Yinni Gusun כַּכּ kuu bekurugirun somburu ko, kpa Aronin bibun bweseru tu maa win s̄a yerun somburu ko.

Ȳaku kowobun wuunu

24 Ba Aronin bibun bweseru כַּכּnu kua wuuru ka wuuru. Bibu n̄ewa Aroni wi, u mara. Bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa. ² Nadabu ka Abihu ba ḡbia ba guwa ben tundo u sere gu. Be, ba ñ bibu mara. Eleasaa ka Itamaa, be t̄n̄awa ba ȳaku som̄a kua. ³ Dafidi u Aronin bibun bweseru כַּכּnu kuawa nge m̄e ben baawuren sombura s̄a. Sad̄ku u w̄awa Eleasaan bibun bweseru כַּכּ. Ma Akimeleki u maa w̄a Itamaan bibun bweseru כַּכּ. ⁴ N deema t̄mba dabiru bo Eleasaan bibun bweseru כַּכּ n kere Itamaan bibugiru כַּכּ. Yen s̄na ba Eleasaan bibun bweseru כַּכּnu kua wuuru w̄akura כַּכּbu ka tia, nin baatere ka ten wirugii. Ma ba maa Itamaan bibugiru

ƙonu kua wuuru ƙonƙaba ita, nin baatere ka ten wirugii.
 5 Ba bu ƙonu kuawa ka tɛtɛ. Domi be ba s̄a s̄a yerun wirugibu ka Yinni Gusunƙon s̄aarun wirugibu, be kpuro ba s̄awa Eleasaa ka Itamaan bibun bweseru.

6 Tire yoro Semaya, Netanɛlin bii, Lefin bwese kera s̄a, wiya u ben ȳisa tureru doke sina boko ka wirugibu ka ȳaku kowo Sadƙu ka Akimeleki, Abiataan bii ka ȳaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaa. Ba Eleasaa ka Itamaan bibun bwese nin ȳisa tureru dokewa ka tɛtɛ. Ba ra gina Eleasaagibu gɔsiwa, yen biru kpa bu maa Itamaagibu gɔsi. 7 Wuuru ka wuurun wirugii be ba gɔsa ka tɛtɛ, ben ȳisa wee. Yehoyaribuwa u s̄a gbiikoo.

Ma Yedaya u s̄a yiruse.

Ma Harimu u s̄a itase.

Ma Seorimu u s̄a nnese.

Ma Maakiya u s̄a ƙonƙbuse.

Ma Miyamini u s̄a ƙonƙba tiase.

Ma Hakɔtu u s̄a ƙonƙba yiruse.

Ma Abiya u s̄a ƙonƙba itase.

Ma Yosue u s̄a ƙonƙba nnese.

Ma Sekania u s̄a wɔkurse.

Ma Eliasibu u s̄a wɔkura tiase.

Ma Yakimu u s̄a wɔkura yiruse.

Ma Hupa u s̄a wɔkura itase.

Ma Yesebabu u s̄a wɔkura nnese.

Ma Biliga u s̄a wɔkura ƙonƙbuse.

Ma Imeri u s̄a wɔkura ƙonƙbu ka tiase.

Ma Hesiri u s̄a wɔkura ƙonƙbu ka yiruse.

Ma Hapisesi u s̄a wɔkura ƙonƙbu ka itase.

Ma Petahia u s̄a wɔkura ƙonƙbu ka nnese.

Ma Esekieli u s̄a yenduse.

Ma Yakini u s̄a yenda tiase.

Ma Gamulu u s̄a yenda yiruse.

Ma Delaya u s̄a yenda itase.

Ma Maasia u s̄a yenda nnese.

19 Nge meya ba ka bu yi yi bu ka s̄amburu ko Yinni Gusunƙon s̄a yerɔ. Ba ra ben s̄amburu kowa nge mɛ ben sikado Aroni u bu yiire bu ko. N deema Gusunƙon Isireliban Yinnin tiwa u Aroni wooda ye wɛ.

Lefi be ba tien ȳisa

20 Lefin bibun bweserun wirugii be ba tien ȳisa wee.

Amuramun bibun bweseru s̄a, Subaeliwa. Subaelin bibun bweseru s̄a, Yesidiawa. 21 Reƙabian bibun bweseru s̄a, Yisiyawa u s̄a gbiikoo. 22 Yiseharin bibun bweseru s̄a, Selomɔtuwa. Selomɔtun bibun bweseru s̄a maa, Yasatiwa. 23 Heboronin bibun bweseru s̄a, Yeriyaawa u s̄a gbiikoo. Ma Amaria u s̄a yiruse. Ma Yasieli u s̄a itase. Ma Yekameamu u s̄a nnese.

24 Usielin bibun bweseru s̄a, Miseewa. Miseen bibun bweseru s̄a, Samiriwa. 25 Yisiya, Miseen ƙonƙbu bibun bweseru s̄a, Sakariwa. 26 Merarin bibun bweseru s̄a, Makili ka Musi ka Musin bii Yasian biba. 27 Yaasiya, Merarin biin bibun bweseru s̄a, Sohamu ka Sakuri ka Ibiriwa. 28 Makilin bibun bweseru s̄a, Eleasaawa, wi u kun bibu mara. Kisin bibun bweseru s̄a, Yerameeliwa.

30 Musin bibun bweseru s̄a, Makili ka Edɛɛ ka Yerimɔtiwa.

Be ba s̄a Lefin bibun bweserun kerɛ, bera mi. 31 Ben tii ba tɛtɛ tobawa nge mɛ begibu Aronin bibun bweserugibu ba kua sina boko Dafidi ka Sadƙu ka Akimeleki ka ȳaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaa. Ka woro tee teya ba ka ben baawuren ȳisiru tureru doke, ba ñ ben keranaa mɛɛra.

Wom kowobun wuunu

25 Dafidi ka tabu sinambu ba Asafun bibun bweseru ka Hemanin bibugiru ka Yedutum bibugiru gɔsa ba yi nenem s̄aarun s̄a. Gari yi Gusunƙon u bu s̄awwa, yiya ba ra ka womusu ko ka mɔƙɔkunu ka guunu ka seketirenu. Be ba s̄ama ye mɔ, ben ȳisa wee.

2 Asafun bibun bweseru s̄a, Sakuri ka Yosefu ka Netania ka Asarela. Ben tundo Asafuwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunƙon u n̄n s̄awwa yiya u ra n ka womu mɔ nge mɛ sina boko u n̄n yiire.

3 Yedutum bibun bweseru s̄a, Gedalia ka Seri ka Esai ka Hasabia ka Matitia ka Simeywa. Ben tundo Yedutumwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunƙon u n̄n s̄awwa, yiya u ra n ka womu mɔ ka mɔƙɔku, u n ka Gusunƙon siaramɔ kpa u n n̄n beɛɛ wɛɛmɔ.

4 Hemanin bibun bweseru s̄a maa, Bukia ka Matania ka Usieli ka Sebueli ka Yerimɔti ka Hanania ka Hanani ka Eleata ka Gidaliti ka Romanti Esɛɛ ka Yosibekasa ka Malɔti ka Hotiri ka Makasiɔti. 5 Beni kpurowa ba s̄a Hemanin bibun bweseru. Hemanin wiya u ra Yinni Gusunƙon dam walle sue kpa u sina boko s̄a ye Yinni Gusunƙon u gerua. Hemanin wi, u bii tɔn durɔbu mara wɔkura nne, bii tɔn kurɔbu maa ita.

6 Tɔn be kpurowa ba ra womusu ko Yinni Gusunƙon s̄a yerɔ ka seketirenu ka guunu ka mɔƙɔkunu kpa ben tundobu ba n bu kpare. Ba ra ben s̄amburu kowa ka sina bokon wooda. Kpa Asafu ka Yedutum ka Hemanin ba n bu gbiye. 7 Be ba womusu yɛ ka be ba bu swii, be kpuron geera s̄awa goobu ka wene ka ƙonƙba ita (288).

8 Ba tɛtɛ tobawa bu ka s̄amburun kpunaa yi. Ba ñ nɛɛ, bukurowa gee, ñ kun mɛ biiwa gee. Meya ba ñ maa nɛɛ, be ba womusu yɛwa gee, ñ kun mɛ be ba torumɔwa gee.

9 Wuuru ka wuurun wirugii be ba gɔsa ka tɛtɛ, be wee.

Yosefu, Asafun bweseru s̄a, wiya u s̄a gbiikoo.

Ma Gedalia u s̄a yiruse.

Ma Sakuri u s̄a itase.

Ma Yiseri u s̄a nnese.

Ma Netania u s̄a ƙonƙbuse.

Ma Bukia u s̄a ƙonƙba tiase.

Ma Yesarela u s̄a ƙonƙba yiruse.

Ma Esai u s̄a ƙonƙba itase.

Ma Matania u s̄a ƙonƙba nnese.

Ma Simeyi u s̄a wɔkurse.

Ma Asareli u s̄a wɔkura tiase.

Ma Hasabia u s̄a wɔkura yiruse.

Ma Subaeli u s̄a wɔkura itase.

Ma Matitia u s̄a w̄kura nnese.
 Ma Yerem̄ti u s̄a w̄kura n̄k̄buse.
 Ma Hanania u s̄a w̄kura n̄k̄bu ka tiase.
 Ma Yosibekasa u s̄a w̄kura n̄k̄bu ka yiruse.
 Ma Hanani u s̄a w̄kura n̄k̄bu ka itase.
 Ma Mal̄ti u s̄a w̄kura n̄k̄bu ka nnese.
 Ma Eliata u s̄a yenduse.
 Ma Hotiri u s̄a yenda tiase.
 Ma Gidaliti u s̄a yenda yiruse.
 Ma Makasīti u s̄a yenda itase.
 Ma Romanti Ēē u s̄a yenda nnese.
 Wuuru baateren wirugii ka win yenugibu ba ra n s̄awa w̄kura yiru.

Be ba ra s̄a yerun k̄n̄ksu

k̄su

26 Ba be ba ra s̄a yerun k̄n̄ksu k̄su b̄nu kua wuu uuuka. Koren bweseru k̄k, Meselema, Koren bii, Asafun debubuwa ba ḡsa. ² Bibu n̄k̄ba yiruwa u mara. Wee nge m̄e ba ka sw̄ine. Sakari ka Yedieli ka Sebadia ka Yatinieli, ³ ka Elamu ka Yokanani ka sere Elionai.
⁴ Ba maa Obedi Ed̄mu ḡsa. Ma Yinni Gusun̄k u n̄n̄ domaru kua, u bibu n̄k̄ba ita mara. Wee nge m̄e ba ka sw̄ine. Semaya ka Yosabadi ka Yoasi ka Sakaa ka Netan̄eli, ⁵ ka Amieli ka Isakari ka sere Pelitai.
⁶ Semaya, Obedi Ed̄mun bii ḡbiikoo u bibu mara be ba kua damgibu, begibun suunu k̄k. Domi ba s̄awa w̄ruḡba. ⁷ Bii bera, Otini ka Refaeli ka Obedi ka Elisabadi ka sere ben w̄k̄bu yiru beni, Elihu ka Semaya be ba s̄a w̄ruḡba. ⁸ T̄n̄ be kpurowa ba s̄a Obedi Ed̄mun bibun bweseru. Be ka ben bibu ka ben dusibu ba s̄awa w̄ruḡba ma ba hania m̄ k̄m̄buru k̄k. Ba s̄awa t̄mbu wata ka yiru.
⁹ Meselemian bibu ka win w̄k̄bu ba s̄awa t̄mbu w̄kura n̄k̄bu ka ita. Be kpuro ba s̄awa w̄ruḡba.
¹⁰ Merarin bweseru k̄k, Hosawa ba ḡsa. Bibu nn̄ewa u mara. Bera Simiri ka Hilikiya ka Tebalia ka Sakari. Ma u Simuri kua ben wirugii baa m̄e n̄ ñ wi u s̄a bii ḡbiikoo. Hosan bibu ka win w̄k̄bu ba s̄awa t̄mbu w̄kura ita.
¹² K̄n̄k̄ k̄sobun wuu ni, ka nin wirugibu ka ben mero bisibu, bera ba ko n̄ da k̄n̄ksu k̄su Yinni Gusun̄k s̄a yeru. ¹³ Ba k̄n̄ksu b̄nu kuawa ka t̄t̄e, yenu ka yenu, bibu ka bukurobu, baawure u n̄ ka ȳe mi u koo k̄su.
¹⁴ Ye ba t̄t̄e toba, s̄w̄ yari yeru giara Selemia u wa. Ma win bii Sakari wi u s̄a bwisi k̄ē u maa s̄w̄ ȳsan n̄m̄ geu gia t̄t̄e di. ¹⁵ Obedi Ed̄muwa u s̄w̄ ȳsan n̄m̄ dwarugia t̄t̄e di. Ma win bii u maa yenusu t̄t̄e di mi ba ra d̄anu bere. ¹⁶ Supimu ka Hosawa ba k̄n̄k̄ ge ga w̄a s̄w̄ duu yeru gia t̄t̄e di, ka ge ba m̄ Sal̄keti, ga m̄era swaa ye ya d̄w̄ gunguru gia. K̄so be, ba m̄erin̄ewa.
¹⁷ T̄w̄ baatere Lefiba n̄k̄ba tia ba ra n̄ w̄a s̄w̄ yari yeru gia, kpa t̄mbu n̄e ba n̄ w̄a s̄w̄ ȳsan n̄m̄ geu

gia, kpa n̄e ba n̄ w̄a s̄w̄ ȳsan n̄m̄ dwaru kpa n̄e ba n̄ maa w̄a d̄ia mi ba ra d̄anu bere. Adama ba diagii be b̄nu s̄awa wuu yiru, wuu teer̄ t̄mbu yiru. ¹⁸ S̄w̄ duu yeru gia, dia ye ba ḡri ḡri k̄k, t̄mbu yiru, swaan bera gia, maa t̄mbu yiru.

¹⁹ K̄n̄k̄ k̄sobun wuu ni ba kua Kore ka Merarin bwese k̄ri k̄k, niya mi.

Soma ye ba Lefi gabu w̄e

²⁰ Lefiba k̄k, Akiyawa u ra Yinni Gusun̄k s̄a yerun arumani bere ka sere maa k̄ē ni ba ka Yinni Gusun̄k naawa. ²¹ Ḡēs̄n̄in bweseru k̄k, Ladanin bibun bwesera ba s̄a yenu ȳrobu. Wee nge m̄e ba ka sw̄ine. ²² Yeyeli ka win bibu Setamu ka win w̄k̄ Yoeli bera ba ra Yinni Gusun̄k s̄a yerun arumani bere. ²³ Amuramun bweseru k̄k ka Yiseharin bweseru k̄k, ka Heboronin bweseru k̄k ka Usielin bweseru k̄k, ²⁴ Sebueli, Ḡēs̄mun bii, M̄wisin debubuwa u s̄a arumanin berobun wirugii. ²⁵ Win bweseru k̄kra Elies̄ē, Ḡēs̄mun w̄k̄ bibun bwesera w̄a. Rehabia, Elies̄en bii u Esai mara. Ma Esai u Yoramu mara. Ma Yoramu u Sikiri mara. Ma Sikiri u Selomiti mara. ²⁶ Arumani ye sina boko Dafidi ka yenu ȳrobu ka tabu kowobu n̄k̄m̄ ka wun̄m̄ wun̄m̄ wirugibu ka tabu sinambu ba ka Yinni Gusun̄k naawa, yera Selomiti ka wigibu ba k̄su. ²⁷ N̄ deema arumani ye ba tabu di, yen sukuma ba ka Yinni Gusun̄k naawa bu ka win s̄a yeru k̄m̄e. ²⁸ Arumani ye Gusun̄k k̄m̄ Samueli ka S̄alu, Kisin bii ka Abin̄ē, Nerin bii ka Yoabu, Seruyan bii, ba ka Yinni Gusun̄k naawa, Selomiti ka wigii bera ba maa ye kpuro berua.
²⁹ Kenania ka win bibu be ba w̄a Yiseharin bweseru k̄k, bera ba ra t̄mbun wun̄ksu ka siribu ko Isirelin tem̄.
³⁰ Hasabia ka t̄mbu n̄k̄bu ka nata ka wun̄bu (1.700) gabu be ba s̄a w̄ruḡba Yiseharin bweseru k̄k, bera ba Isireliban tem̄ kpare m̄e mu w̄a Yu-udenin s̄w̄ duu yeru gia. Bera ba ra maa Yinni Gusun̄k s̄a yerun k̄m̄bu ko ka maa sina bokogiru. ³¹ Yeriya u s̄a wirugii Heboronin bweseru k̄k. Dafidin bandun w̄w̄ weeruse k̄k ba bwese ten t̄kan kaso kua. Ma ba w̄ruḡba wa be k̄k Yas̄ē Galadin tem̄. ³² Yerian m̄ero bisi be, ba s̄awa w̄ruḡba. Be kpuro maa yenu ȳroba. Ben geera s̄awa n̄k̄bun suba yiru ka t̄mbu nata ka wun̄bu (2.700). Bera ba Yinni Gusun̄k s̄a yerun k̄m̄bu ko ka maa sina bokogiru n̄m̄ beria bera mi Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukumgiba w̄a s̄w̄ yari yeru gia.

Tabu kowobun k̄m̄

27 Wee Isireli be ba sina bokon k̄m̄bu m̄. Ba s̄awa yenu ȳrobu ka tabu kowobu n̄k̄m̄ ka wun̄m̄ wun̄m̄ wirugibu. Bera ba ra tabu kowobun wuu kpare be ba ra n̄ k̄m̄bu naam̄ suru ka suru, w̄w̄ k̄k. Wuuru baatere ta s̄awa t̄mbu

nɔɔbun suba yenda nne (24.000).² Wuu nin baatere ta ten wirugii m̄.

Suru gbiikoo ɔɔ, Yasobeamu, Sabudielin bii, Peresin bweseru ɔɔ, wiya u wuu gbiikii ten tabu sinambu kpara.

Suru yiruse ɔɔ, Dodai, Akosigiiwa u wuuru yiruse kpara. Ma Mikoloti u s̄a win yiruse.

Suru itase ɔɔ, Benaya, ȳaku kowo Yehoyadan biiwa u wuuru itase kpara. U s̄awa tabu durɔ wɔrugɔba tenan turo. Wiya u maa s̄a ben wirugii. Win bii Amisabadiwa u n̄n k̄sire kua u wuu te kpara.

Suru nneɛ ɔɔ, Asaeli, Yoabun m̄kwa u wuuru nneɛ kpara. Yen biruwa win bii Sebadia u n̄n k̄sire kua.

Suru n̄kɔbuse ɔɔ, Samehutu Yisiragiiwa u wuuru n̄kɔbuse kpara.

Suru n̄kɔba tiase ɔɔ, Yira, Ik̄sin bii, Tekoagiiwa u wuuru n̄kɔba tiase kpara.

Suru n̄kɔba yiruse ɔɔ, Helesi Palonigii, Efaraimun bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru n̄kɔba yiruse kpara.

Suru n̄kɔba itase ɔɔ, Sibekai Husagii, Serakin bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru n̄kɔba itase kpara.

Suru n̄kɔba nneɛ ɔɔ, Abies̄e Anatɔtugii, Benyamēen bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru n̄kɔba nneɛ kpara.

Suru w̄kuruse ɔɔ, Marai Netofagii, Serakin bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru w̄kuruse kpara.

Suru w̄kura tiase ɔɔ, Benaya Piratonigii, Efaraimun bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru w̄kura tiase kpara.

Suru w̄kura yiruse ɔɔ, Helidai Netofagii, Otinielin bwese kera ɔɔ, wiya u wuuru w̄kura yiruse kpara.

Bwese kerin wirugibu

¹⁶ Wee be ba s̄a Isireliban bwese kerin wirugibu. Rubenin bwese kera ɔɔ, Elies̄e, Sikirin biiwa u s̄a wirugii.

Sim̄ɔn bwese kera ɔɔ, Sefatia, Maakan biiwa u s̄a wirugii.

¹⁷ Lefin bwese kera ɔɔ, Hasabia, Kemuelin biiwa u s̄a wirugii.

Aronin bibun bweseru ɔɔ, Sad̄kuwa u s̄a wirugii.

¹⁸ Yudan bwese kera ɔɔ, Elihu, Dafidin mero bisibu ɔɔ, wiya u s̄a wirugii.

Isakaran bwese kera ɔɔ, Omiri, Mikaelin biiwa u s̄a wirugii.

¹⁹ Sabulonin bwese kera ɔɔ, Yisimaya, Abudiasin biiwa u s̄a wirugii.

Nefitalin bwese kera ɔɔ, Yerim̄ti, Asirielin biiwa u s̄a wirugii.

²⁰ Efaraimun bibun bweseru ɔɔ, Hosee, Asasian biiwa u s̄a wirugii.

Manasen bwese keran sukumgibu ɔɔ, be ba w̄a s̄ɔɔ duu yeru gia, Yoeli, Pedayan biiwa u s̄a wirugii.

²¹ Manasen bwese keran sukumgibu ɔɔ, be ba maa w̄a s̄ɔɔ yari yeru gia, Galadin tem̄, Ido, Sakarin biiwa u s̄a wirugii.

Benyamēen bwese kera ɔɔ, Yaasieli, Abun̄ēen biiwa u s̄a wirugii.

²² Danun bwese kera ɔɔ, Asareli, Yerohamun biiwa u s̄a wirugii.

Tɔn beni kpurowa ba s̄a Isireliban bwese kerin wirugibu.

²³ Dafidi u n̄ Isireliba gara be ba w̄ɔ yendu m̄ ka be ba n̄ tura m̄e, ȳen s̄ɔ Yinni Gusunɔ u n̄ m̄w̄ēru kua ma u koo Isireliba dabiasia nge w̄llun kperi.

²⁴ Yoabu, Seruyan biiwa u raa Isireliba garibu torua, ma ya Yinni Gusunɔ m̄ru kua. Yen s̄na u n̄ ye kurasie. Adama ba n̄ tɔn be ba gara min geeru yorua sina boko Dafidin w̄arun faagin tireru ɔɔ.

Dafidin s̄m kowobu gabu

²⁵ Asimafeti, Abudielin biiwa u ra sina bokon arumani bere.

Yonatam, Osiasin biiwa u ra maa gbean d̄nanu bere, wuu marosuginu ka baru kpaanuginu, ka sere k̄su yenuginu.

²⁶ Esiri, Kelubun bii wiya u s̄a be ba gbean s̄ma m̄n wirugii.

²⁷ Simēi, Ramagii, wiya u s̄a res̄em gbaa s̄m kowobun wirugii.

Sabidi Sefamugii, wiya u s̄a mi ba ra tam bere kpuron wirugii.

²⁸ Baali Hanani, Ged̄egii, wiya u ra d̄a ye ba m̄ olifi ka sikam̄re ye ya w̄a w̄wa ye ba m̄ Sefalac̄n wunan̄su ko.

Yoasi, wiya u maa s̄a gum beru yenun wirugii.

²⁹ Sitarai Saronigii, wiya u ra ket̄e yi ba kparam̄ Saronic̄n wunan̄su ko.

Safati, Adilain bii, wiya u ra maa ket̄e yi ba kparam̄ w̄wi ɔɔ wunan̄su ko.

³⁰ Obili, Isimēeli, wiya u ra yooyoo si ba m̄n wunan̄su ko.

Yesidia Meron̄tugii, wiya u ra maa ket̄eku ninu ni ba m̄n wunan̄su ko.

³¹ Yasisi Hagarenigii, wiya u ra ȳa ni ba m̄n wunan̄su ko.

Beni kpurowa ba sina boko Dafidin arumanin wunan̄su m̄.

Sina bokon gerunasibu

³² Yonatam, Dafidin dusiwa u s̄a win bwisi k̄ɔ. Yonatam wi, u bwisi ka ȳru m̄ too. Yehieli,

Hakum̄nin bii wiya u s̄a sina bokon bibun keu koosio. ³³ Ahitofeli u maa s̄awa sina bokon bwisi k̄ɔ.

Usai Aakigii, wiya u s̄a sina bokon b̄ɔ kpaasi.

³⁴ Ahitofelin biru, Yehoyada, Benayan bii ka Abiataa, beya ba maa kua win bwisi k̄ɔbu. Ma Yoabu u s̄a win tabu sunɔ.

Dafidi u Salom̄ɔ yiire

u Yinni Gusunɔn s̄a yeru bani

²⁸ Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro menna Yerusalem̄u ka ben bwese kerin wirugibu ka tabu kowo wunun wirugibu ka tabu sinam be ba tabu kowobu n̄kɔm n̄kɔm ka wun̄m wun̄m kpare ka be ba sina bokon arumani ka win sabenun

wunanɔsu m̀n wirugibu, ka win bibun keu koosiobu ka win sina kpaarun sɔm kowobu ka win tabu durɔ wɔrugɔba ka ben damgibu kpuro gesi. ² Yera sina boko Dafidi u seewa u ȳra u n̄ɛ, b̄ɛ n̄ɛn mero bisibu, b̄ɛ n̄ɛn t̄mbu kpuro, i man swaa dakio i n̄ɔ. Wee na raa ḡru doke n Gusunɔ b̄ɛn Yinni diru bania mi ba koo win woodan kpakororu yi te ta s̄a win naa s̄andi-tiru, ma na s̄ɔru s̄a n ka tu bani. ³ Adama u man s̄ɔwa u n̄ɛ, n ñ n̄ɛ kon tu bani. Domi na s̄awa t̄nu wi u tabu kua ma u yem yari. ⁴ Wi, Gusunɔ b̄ɛ Isireliban Yinni u man ḡɔsa n̄ɛn t̄ndon yenun di n ka ko b̄ɛ Isireliban sunɔ sere ka baadommaɔ. Yellun di, Yudan bwesera u kua wirugii. Yudan bwese te s̄ɔ, ma u n̄ɛn t̄ndon yenu ḡɔsa. N̄ɛn t̄ndon yenu ge s̄ɔ, ma u man ḡɔsa n ka bandu di b̄ɛ Isireliba s̄ɔ. ⁵ Yinni Gusunɔ u man bii dabiru k̄a. Be s̄ɔra u Salomɔɔ ḡɔsa u sw̄ii b̄ɛ Isireliban sina ḡɔna s̄ɔ, ye ya s̄a wi, Yinni Gusunɔgia. ⁶ U man s̄ɔwa u n̄ɛ, n̄ɛn bii Salomɔɔwa u koo n̄n diru bania ka ten yaari mi ba ko n da n̄n s̄a. Domi wiya u ḡɔsa u n ka s̄a nge win bii kpa wi, Yinni Gusunɔ u n maa s̄a nge win tundo. ⁷ U koo win bandun dam sire sere ka baadommaɔ ù n win woodaba ka win yiirebu mem n̄ɔwamm̄ nge m̄e u m̀d̄ ḡisɔ. ⁸ T̄ɛ, n̄ɛgibu, na b̄ɛ yiirem̄ Isireliba, Gusunɔ t̄mbun wuswaɔ ka Gusunɔ b̄ɛn Yinnin tii wi u sun swaa dakin wuswaɔ, i de i win wooda mem n̄ɔwa, i ye n̄ɛn b̄ɛn ḡrusɔ kpa i wa i n tem m̄e m̄, kpa i maa b̄ɛn bibu mu deria bu tubi di sere ka baadommaɔ.

⁹ Ma u maa n̄ɛ, wun̄ maa Salomɔɔ n̄ɛn bii, a Gusunɔ, n̄ɛ wunen t̄ndon Yinni gio kpa a n̄n s̄a ka wunen ḡru kpuro ka wunen bw̄ra kpuro. Domi wiya u ra t̄mbun ḡrusu ka ben bwisikunu w̄ɛri. Ì n n̄n kasu, u koo de a n̄n wa. Adama ù n n̄n deri, u koo maa nun deriwa sere ka baadommaɔ. ¹⁰ T̄ɛ, a n ȳ ma Yinni Gusunɔ u nun ḡɔsawa a ka n̄n diru bania mi ba ko n da n̄n s̄a. Yen s̄ a de a n w̄rugru m̄ kpa a se a s̄amburu ko.

Dafidi u Salomɔɔ

s̄a yee ten kpunaa w̄

¹¹ Yen biru Dafidi u win bii Salomɔɔ s̄a yee ten kpunaa w̄ ka ten dia ye ba ḡri ḡrigia, ka ten arumani beru yerugia, ka dii w̄rukinugia, ka dii s̄ɔk-inugia, ka dii t̄n mi ba koo Yinni Gusunɔ woodan kpakororu yigia. ¹² Dii ten kpunaa kpurowa u n̄n w̄ ye u raa himba s̄a u ko kpuro. Yera s̄a yerun yaarin kpunaa ka dia ye ya ka yi sikerenegia ka dia ȳn mi ba ko n da s̄a yee ten arumani beregia, ka ȳn mi ba ko n da k̄nu beregia ni ba Gusunɔ w̄, ¹³ ka nge m̄e ba ȳku kowobu ka Lefiba b̄nu kua wuu wuukagia, ka nge m̄e ba ko n da ben s̄amburu koosin̄ Yinni Gusunɔ s̄a yerogia, ka sere maa dendi ȳa ni ba ko n da ka s̄amburu kogia. ¹⁴ U n̄n wura s̄ɔsi ye u koo ka dendi ȳa wuraginu ko, nge m̄e nin baaniren bunum n̄. Ma u n̄n sii geesu s̄ɔsi si u koo ka dendi ȳa sii geesuginu ko, nge m̄e nin baaniren bunum n̄.

Ba koo dendi ȳa ni kowa nin baanire ka nin s̄amburu. ¹⁵ M̄ya u maa bu wura ka sii geesun bunum saka w̄ ye ba koo ka dabu wuraginu ka sii geesuginu ko, ni kpuro ka nin fitilaba. ¹⁶ U maa n̄n wura w̄ m̄n saka ba koo ka tabulu wuragii ko mi ba ko n da Yinni Gusunɔ p̄ɛ yiye, ma u maa n̄n sii geesu w̄ u ka tabulu ḡɛ ko. ¹⁷ Yen biru u maa n̄n s̄ɔsi nge m̄e ba koo kaato donnuginu koosina ka gb̄a ka n̄ri yi ba kua ka wura gea ka sii geesugii, ka yin baayeren bunum, ¹⁸ ka ȳku yee wuragiru mi ba ko n da turare d̄ɔ doke ka ten bunum. U maa n̄n s̄ɔsi nge m̄e ba koo naa k̄k̄e ka w̄llun k̄sobun weenasibu koosina ka wura. Yin kasi yi ko n deriwa yi n Yinni Gusunɔ woodan kpakororu wukiri. ¹⁹ Ma Dafidi u n̄ɛ, Yinni Gusunɔ tiiwa u yeniba kpuron kpunaa yorua u man w̄. Ma u man yen bwisi w̄ n ka ye tabu.

²⁰ Yen biru, Dafidi u win bii Salomɔɔ s̄ɔwa u n̄ɛ, a tii dam k̄ɔ, kpa a n w̄rugru m̄, kpa a se a s̄amburu ko. A ku berum ko, a ku maa nanda. Domi Gusunɔ n̄ɛn Yinni u ko n ka nun w̄a. U ñ nun derim̄, u ñ maa nun biru kisim̄ sere win s̄a yee ten s̄amburu kpuro tu ka wiru goora. ²¹ Ȳku kowobu ka Lefiba wee ba b̄nu s̄a wuu wuuka bu ka Yinni Gusunɔ s̄arun s̄ama ko. Ì n s̄a yee ten banan s̄n na, t̄mbu wee be ba s̄m bwese bwesekan kobu ȳ ba maa tii w̄ ka k̄ru. Be ka wirugibu ka Isireliba kpuro ba koo nun wiru kp̄iya.

K̄ɛ ni ba w̄

s̄a yee ten banan s̄

²⁹ Sina boko Dafidi u t̄n be ba m̄n̄ mi kpuro s̄ɔwa u n̄ɛ, n̄ɛn bii Salomɔɔ wi Yinni Gusunɔ u ḡɔsa, u s̄awa bii piibu. U ñ gina t̄mbun kparabun bwisi m̄. S̄ambu te u koo maa ko ta kp̄a, domi s̄a yee te, ta ñ ko n s̄a t̄nugiru. Ta ko n s̄awa Yinni Gusunɔgiru. ² Na n̄ɛn dam kpuro doke n ka Gusunɔ n̄ɛn Yinni s̄a yee ten banan s̄ɔru ko. Dendi ȳa ni ba koo ko ka wura, na nin wura yii. Ni ba koo maa ko ka sii geesu, na nin sii geesu yii. Ni ba koo maa ko ka sii gandu, na nin sii gandu yii. Ni ba koo maa ka sii w̄kusu ko, na nin sii w̄kusu yii. Ni ba koo maa ko ka d̄a, na nin d̄a yii. Ni ba koo maa ko ka kpee gobigii n̄ni bwese bwesekaginu, na nin kpee gobiginu yii. Ma maa kpee kpiki buranu yii nu kp̄a. ³ Gusunɔ n̄ɛn Yinnin s̄a yee ten k̄run s̄, wura ye na m̄ ka sii gee si na m̄, ye kpurowa na w̄ s̄a yee ten s̄ ye na raa s̄ɔru kua yellu baasi. ⁴ Yera wura ye ya na Ofirin di t̄nnu wunɔbu (100), ka sii geesu t̄nnu goobu ka weeru (240) bu ka s̄a yee ten gani pote, ⁵ ka sere maa dendi ȳa ni ba koo ka wura ko ka ni ba koo ka sii geesu ko, dendi ȳa ni s̄m kowo be, ba koo gesi ko kpuro. T̄ɛ, b̄ɛ s̄ɔ, wara k̄i u Yinni Gusunɔ k̄ru w̄ ka nuku tia, kpa s̄m kowobu bu ka ye ḡa wuraginu ka sii geesuginu seku.

⁶ Yera yenu ȳrobu ka Isireliban bwese kerin wirugibu ka tabu kowobu n̄ɔm n̄ɔm ka wunɔm wunɔm wirugibu ka sina bokon s̄m kowobun

wirugibu ba kēnu wē ka nuku tia. ⁷ Ye ba wē Yinni Gusunɔn s̄a yee ten s̄, yera wuran tɔnnu wuna wata ka wɔkuru ka wuran gobi nɔɔɔn suba wɔkuru (10.000) ka sii geesun tɔnnu gooba wunɔbu (300) ka sii gandun tɔnnu nata (600) ka sii wɔkusun tɔnnu nɔɔɔn suba ita (3.000). ⁸ Be ba kpee gobiginu mɔ, ba nu Yeyeli, Gēsɔnin bweserugii wē u doke Yinni Gusunɔn s̄a yerun arumanin beru yerɔ. ⁹ Tɔn be kpuro ba nuku dobu kua kēɛ ni ba Yinni Gusunɔn wēn s̄, domi ba nu wēwa ka nuku tia. Ma sina boko Dafidin tii u nuku doo bakabu kua.

Dafidin kanaru

¹⁰ Dafidi u Yinni Gusunɔn siara tɔn be ba mēne mi kpuron wuswaɔ. U nē, i Gusunɔn besen sikado Yakɔbun Yinni siaro sere ka baadomma. ¹¹ Yinni Gusunɔn, wuna a kpā, a dam mɔ, a maa yiiko mɔ. A n nɔru mɔ. Domi wuna a mɔ kpuro ye ya wā wɔllɔ ka ye ya wā temɔ. Wuna a bandu dii, wuna a kpuro kere. ¹² Wunen min diya dukia ka bēere ya ra nē. Wuna a bandu dii kpuron wɔllɔ. Wunen nɔmɔra dam kpuro mu wā. Wuna kaa kpā a gāanu kpuro wɔlle sua kpa a nu tāsisia. ¹³ Tē, Gusunɔn besen Yinni, sa nun siaramɔ, sa maa wunen yīsirun kpāaru bēere wēemɔ. ¹⁴ Ne ka nen tumbu sa n gāanu tura su ka nun kēnu wē. Gāanu kpuro naamɔwa wunen min di. Ye sa maa nun wēemɔ kpuro, wunen min diya sa ye waamɔ. ¹⁵ Sa besen wāaru dimɔwa wunen wuswaɔ nge sɔbu nge mē besen sikadoba ba kua. Besen wāarun t̄ru kpuro koo doonawa nge saaru, yīiyɔbu sari. ¹⁶ Gusunɔn besen Yinni, wuna a kpuro mɔ. Wunen min diya arumani yeni kpuro ya wee ye sa sɔru kua su ka nun diru bania te ta ko n wunen yīsi dēeraru sɔɔwa. ¹⁷ Gusunɔn nen Yinni, na yē ma wuna a ra tɔnun ḡru wēeri, a ra maa gem kā. Wee na ka nun kēɛ nini naawa ka ḡru dēerɔ. Na maa wa wunen tɔn be ba wā mini, ba nun kēnu wēemɔ ka nuku dobu. ¹⁸ Gusunɔn, besen sikadoba Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbun Yinni, a de wunen tɔmbun ḡrusu ka ben bwisikunu nu n s̄a meni baadomma, kpa ben ḡrusu su n t̄sa wunē sɔ. ¹⁹ Kpa a de nen bii Salomɔn ḡru ga n s̄, u ka wunen yiirebu

ka wunen s̄ɔsinu ka wunen woodaba mēm nɔɔwa, u ka ye kpuro sɔmburu ko, kpa u s̄a yee te bani tēn s̄ na sɔru yeni kpuro kua.

²⁰ Dafidi u maa tɔn be ba mēne mi kpuro s̄ɔwa u nē, i Gusunɔn besen Yinni siaro.

Ma be kpuro ba Gusunɔn ben sikadoban Yinni siara, ba yiira win wuswaɔ ka maa sina bokon wuswaɔ.

Ba Salomɔn kua sina boko

²¹ Yen sisiru, ba Yinni Gusunɔn siarabun yāku ka yāku d̄ɔ mwaaruginu kua ka ketē nɔɔbu (1.000) ka yā kinenu nɔɔbu (1.000) ka yā kpemminu nɔɔbu (1.000), yāku nin baatere ka ten tam. Ma ba maa yāku dabinu ganu kua Isireliba kpuron s̄. ²² Yen t̄ɔ te, ba di ba nɔra Yinni Gusunɔn wuswaɔ ka nuku doo bakabu. Ma ba maa Salomɔn Dafidin biin bandu dam sire ba n̄n gum t̄re wirɔ nɔn yiruse Yinni Gusunɔn wuswaɔ, u ka ko kparo. Yen biru, ba maa Sadɔku gum t̄re wirɔ ba n̄n kua yāku kowo. ²³ Salomɔn u sina Isireliban sina gɔnɔ ye ya maa s̄a Yinni Gusunɔngia. U kua sunɔ win tundo Dafidin ayerɔ. U kura, ma Isireliba kpuro ba n̄n wiru kpīya.

²⁴ Wirugibu ka tabu kowo damgibu ka mam sina boko Dafidin bii be ba tie kpuro, ba n̄n wiru kpīyawa. ²⁵ Yinni Gusunɔn u Salomɔn wɔlle sua Isireliba kpuron suunu sɔ. Ma u win bandu girima doke n kere sinam be ba n̄n gbiiye Isireliɔ.

Dafidin gɔ

²⁶ Dafidi Isain bii u bandu di Isireliba kpuro sɔ. ²⁷ U bandu diwa w̄ɔ weeru Isireliba sɔ. Heboronɔ w̄ɔ nɔɔba yiru, Yerusalemu maa w̄ɔ tena ka ita. ²⁸ Dafidi u dukia ka girima wa. U tɔkɔ kuawa k̄ɔ k̄ɔ. Ma u gu b̄ri yendu sɔ. Ma win bii Salomɔn u bandu k̄sire kua.

²⁹ Ye sina boko Dafidi u gbia u kua, ka ye u kua d̄aku te, ye kpuron gari yi yorua yam wao Samuelin tireru sɔ ka Gusunɔn s̄mɔ Natanin tireru sɔ, ka sere maa yam wao Gadin tireru sɔ. ³⁰ Tire ni sɔra ba maa win bandun gari yorua ka win w̄rugru, ka ye n koora Isireliban temɔ ka tem tukumɔ win waati ye sɔ.

Bandun Gari II

Salomɔɔn bandun faagiwa tire te, ta m̀ ka nge mɛ Isireliban bwese keri wɔkuru ta win bii Roboamu seesi ma ta Yeroboamu kua ten sina boko. Ma Roboamu u kua Yudaba tɔnan sina boko ma win bibun bwesera ban te wɛenamɔ sere Babilonigibu ba ra ka na ba Yerusalemu wɔri ba kamia.

Tire ten kpunaa

1. Salomɔɔn bandun gari, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Isireliban banda bɔnu kua yiru, wiru 10:1n di sere wiru 11:4.
3. Yudaban bandun gari, wiru 11:5n di sere wiru 36:23.

SALOMɔɔ, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

1 Salomɔɔ, Dafidin biin banda dam kua domi Gusunɔ win Yinni u wɔa ka wi, ma u ǹn walle sua.

Salomɔɔ u bwisi kana

(I maa mɛerio Sinambu I, 3:4-15)

2 Sɔɔ teeru Salomɔɔ u ka Isireliba kpuro gari kua ka ben tabu kowobu nɔɔnɔ nɔɔnɔ (1.000) ka wunɔm wunɔm sinambu ka ben siri kowobu ka ben yenu yɛrobu, ben wirugibu kpuro gesi. **3** U ka tɔn be kpuro da Gabaonib gunguru. N deema miya Yinni Gusunɔn kuu bekurugiru ta wɔa te Mɔwisi Gusunɔn sɔm kowo u kua sanam mɛ Isireliba ba wɔa gɔaburu.

4 Adama ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu sua saa Kiriati Yarimun di ba ka da Yerusalemuɔ ba yi kuu bekurugiru. **5** N deema kuu ten wuswaawɔa yɔku yee te Besaleli, Urin bii, Hurin debubu u kua ka sii ganduta wɔa.

Miya Salomɔɔ ka tɔn be kpuro ba bikiaru kua Yinni Gusunɔn mi. **6** Yera Salomɔɔ u da u yɔkuru kua yɔku yee ten mi, te ta wɔa kuu bekurugii ten wuswaawɔa. Yɔanu nɔɔnɔbuwa (1.000) u ka yɔku dɔɔ mwaaranuginu kua. **7** Ye n kua wɔkuru, yera Yinni Gusunɔ u Salomɔɔ kure. Ma u ǹn sɔɔwa u nɛɛ, a man bikio ye a kɔi n nun kɛ.

8 Ma Salomɔɔ u nɛɛ, wee a nen tundo Dafidi durom kua. Ma a man kɔsire kua win ayeru. **9** Tɛ, a de wunen nɔɔ mɛɛru tu yibiara te a nen tundo Dafidi kua. Domi a dera na bandu di tɔn wuurun suunu sɔɔ te ta dabi nge yani seeri. **10** Yen sɔɔ tɛ, a man bwisi ka laakari kɛɛyɔ, kpa n kpɔi n ka tɔn be kpara. Ma n kun mɛ, wara u koo kpɔi u wunen tɔn dabi te kpara.

11 Gusunɔ u Salomɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, na nua ye ya wɔa wunen gɔruɔ. Wee, a n dukia ka arumani bikie, n kun mɛ bɛɛɛ, n kun mɛ be ba nun tusan gɔɔ. Meya a n maa bikie wunen wɔaru tu dakaa da. Adama bwisi ka laakariwa a bikia a ka nen tɔmbu kpara bɛn wɔɔnɔ na dera a bandu dii. **12** Tɛ, kon nun bwisi ka laakari ye

wɛ. Ye baasi, kon maa nun dukia ka arumani ka bɛɛɛ wɛ ye sinam be ba nun gbiiye ba n waare a sere bandu di. Meya wunen biru, goo kun maa ye wasi.

13 Yeniban biru, Salomɔɔ u sarama gunguu ten min di, mi Yinni Gusunɔn kuu bekurugira wɔa. Ma u wurama Yerusalemuɔ u bandu dii Isireliba kpuron wɔɔɔ.

Yiiko ka arumani

ye Salomɔɔ u mɔ

(I maa mɛerio 9:25-28, Sinambu I, 10:26-29)

14 Salomɔɔ u tabu kɛkɛ yi dumi gawe menna nɔɔnɔbu ka nɛɛru (1.400). Ma u maa maasɔbu menna nɔɔnɔbun suba wɔkura yiru (12.000). Ma u be kpuro yi yi wusu gasu sɔɔ ka sere maa Yerusalemuɔ mi win tii u wɔa.

15 U dera wura ka sii geesu dabia Yerusalemuɔ nge kpenu. Ma u dera dɔa ye ba m̀ seduru ya maa dabia baama nge dɔa ye ba m̀ sikamɔre ye ya ra n wɔa Sefalan wɔwɔa. **16** Egibitin diya ba ra ka ǹn dumi naawe. Tenkubara ba ra yi dwem de. **17** Ba ra ǹn tabu kɛkɛ yi dumi gawen tia dɔrewa sii geesun gobi nata (600). Kpa bu maa ǹn duma dɔre sii geesun gobi wunaa weeru ka wɔkuru. Bera ba ra maa ka Hetiban sinambu ka Sirigibun sinambu dumi daawe.

Salomɔɔ u sɔa yerun banan

sɔɔru m̀

(I maa mɛerio Sinambu I, 5:15-32, 7:13-14)

18 Salomɔɔ u wooda wɛ bu Yinni Gusunɔn diru bania, kpa bu maa win tii sina kpaaru bania.

2 Yera u tɔmbu nɔɔnɔbun suba wata ka wɔkuru (70.000) gɔsa be ba ko n da sɔmunu sue, ka tɔmbu nɔɔnɔbun suba wɛnɛ (80.000) be ba ko n da kpenu dɔku guunɔ. Ma u maa tɔmbu nɔɔnɔbun suba ita ka nata (3.600) gɔsa be ba ko n sɔmbu te nɔni doke.

2 Salomɔɔ u Hiram, Tirin sunɔ gɔria u nɛɛ, nge mɛ a raa nen tundo Dafidi dɔa ye ba m̀ seduru kɔ u ka win sina kpaaru bana, nge meya nen tii na maa kɔ a man

kēema. ³Wee na Gusunɔ nɛn Yinni diru baniamme ta n sãa wigiru. Miya ba ko n da nùn turare nubu durorugia dɔɔ dokeye, kpa bu win pēē yi mi baadomma. Miya ba ko n da maa yãku dɔɔ mwaararuginu ko bururu ka yoka, tɔɔ baatere, ka tɔɔ wērarugiru sɔɔ, ka suru kpao baawure sɔɔ, ka Yinni Gusunɔn tɔɔ bakaru baatere sɔɔ nge mē ba Isireliba yen wooda wē sere ka baadomma. ⁴Dii te, ta ko n kpã. Domi Gusunɔ besen Yinni u būnu kpuro kpãaru kere. ⁵Ŋ n men na, goo kun kpē u nùn diru bania. Domi baa wɔllu ka ten kpãaru ta ñ kpē tu nùn mwa. Yen sɔ, wara ra n nē, Salomɔ n sere ka nùn diru bania. Nēgia n ko mi ko na n da nùn turare dɔɔ dokeye. ⁶Yen sɔ tē, wunē Hiram, a man goo mɔrisiama wi u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusun sɔmburu yē ka sere beka ye ba wɔkua ka wunɔm ka maa gaadura kpa u n maa gāanun weenasinun kobu yē gana sɔɔ, kpa bu sɔmburu ko sannu ka nɛn tɔn be ba maa yēru mɔ ba ka wãa Yerusalemu mini ka Yudan tem kpuro sɔɔ. Tɔn be, ba sãawa be nɛn tundo Dafidi u gɔsa. ⁷A de a man dāa ye ba mɔ sɛduru ka sipere ka santali mɔrisiama Libanin di. Domi na yē ma wunen sɔm kowobu ba yen burabu yē. Nɛn sɔm kowobu ba koo bu somi sɔmbu te sɔɔ. ⁸A de bu man dāa ye kasuama ya n kpã. Domi dii te na kī n bani mi, ta kpã. Ta ko n maa wã. ⁹Saa ye sɔɔ, kon wunen sɔm kowobu alikaman som tɔnnu nɔɔɔ bun suba kɔɔɔ tia (6.000) wē ka dīa bimi yi ba mɔ kɔsun som tɔnnu nɔɔɔ bun suba kɔɔɔ tia ka tam ditiri nɔɔɔ bun suba nene (800.000) ka sere maa gum ditiri nɔɔɔ bun suba nene.

¹⁰Ma Hiram, Tirin sunɔ, u Salomɔ wisa tireru sɔɔ u nē, geema, yèn sɔ Yinni Gusunɔ u win tumbu kī, yen sɔna u nun kua ben sunɔ. ¹¹I ka man Gusunɔ Isireliban Yinni siaro wi u wɔllu ka tem taka kua. Wee u Dafidi bii bwisigii ka laakarigii kã wi u koo wi, Yinni Gusunɔ sãa yeru bania ka sere maa win tiin sina kpaaru. ¹²Tē, wunē Salomɔ, kon sɔm yēro goo mɔrisiama. Yēro u bwisi mɔ too. Win yīsira Hiramabi. ¹³U sãawa kurɔ goon bii. Kurɔ wi, u sãawa Danun bweserugii. Ma win tundo u sãa Tirigii. Hiramabi wi, u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka kpenu ka dāan sɔmburu yē. U maa bekan sɔmburu yē, ye ba kua ka wēē wunɔmgii ka gaaduragii, ka wēē swēē ka sere maa wēē damgii. Meyu u maa gāanun weenasinun kobu gani sɔɔ sɔmburu yē. Sɔmbu te ba gesi nùn mɔmu sɔndia kpuro, u koo kpī u tu kowa. U koo sɔmbu te kowa ka wunen sɔm kowobu sannu ka sere be nɛn Yinni Dafidi wunen tundo u gɔsa. ¹⁴Tē, wunē maa, a sun alikama ka kɔsu ka gum ka tam mē mɔrisiama yèn gari a gerua mi. ¹⁵Bese sa ko maa nun dāa kɔria nge mèn kɔ a kī, kpa su ye mɔrisiama ka goo nimkusu sere Yafoɔ. Kpa wunegibu bu maa na bu ka ye da Yerusalemu.

¹⁶Salomɔ u sɔbu gara be ba wã Isireliba sɔɔ. N deema win tundo Dafidi u raa bu gara. Sɔɔ ben geera kuawa tɔnu nɔɔɔ bun suba wunaa weeru ka wɔkura ita ka nata (153.600). ¹⁷Ma u ben nɔɔɔ bun suba wata ka wɔkuru (70.000) gɔsa ba n da sɔmunu sue, kpa ben

nɔɔɔ bun suba wene (80.000) ba n da kpenu dāku guunɔ. Ben nɔɔɔ bun suba ita ka nata (3.600) ye ya tie, ba n da sɔm kowo be ba tie nɔni doke.

Sãa yerun bana

(I maa meerio Sinambu I, 6:1-38)

³Salomɔ u sãa yee ten bana torua Yerusalemu guu te ba mɔ Mɔriyan wɔllu mi ba win tundo Dafidi sɔɔsi. N deema yam mi n daa sãawa tɔnani, Yebusin doo soo yeru. ²U sãa yee ten bana toruawa win bandun wɔɔ nnesen suru yirusen sɔɔ yiruse sɔɔ.

³Ba dii te yīirawa ka yellun yīirutia ye ba ra ka gāanu yīire. Ten dēēbu bu sãawa gɔm soonu wata. Ten yasum maa sãa gɔm soonu yendu. ⁴Dii ten yasum ka ten duu yee gbiikirun dēēbu n nēwa. N sãawa gɔm soonu yendu. Ma ten gunum mu sãa gɔm soonu wunaa teeru. Ma Salomɔ u ten sɔɔɔ wura gea pote. ⁵Ma u dii ten tiin gani dāa ye ba mɔ sipere wukiri. Yen biru, u maa ye wura ye ya gea sãa pote. Ma u dera ba kpakpa wurusu ka yɔnin weenasii kua kua gani yi sɔɔ. ⁶Ma u tu buraru kua ka kpee gobiginu. N deema wura ye u ka sɔma ye kpuro kua mi, ya weewa saa Paafaimun di. ⁷U dii te wura potewa ka ten gbereba sɔɔ, ka ten kɔnɔ suukusɔ ka ten ganiɔ, ka ten gamboba sɔɔ, ma u wɔllun kɔsobun weenasibu kua ten gani sɔɔ.

⁸Ma u dii te ta dēere gem gem bana mi. Ten dēēbu ka dii ten tiin yasum mu nēwa. Mu sãawa gɔm soonu yendu. Ma ten yasum maa sãa gɔm soonu yendu. Ma u tu wura gea pote. Wura yen geera sãawa tɔnnu yendu. ⁹Wura ye ba ka kulumba kuan geera sãawa kilon tɔnu. Baa ka dia ye ya wã wɔllu kpuro ba ye wura potewa.

¹⁰U maa kɔsobun weenasibu yiru kua dii te ta dēere gem gem mi sɔɔ. Ma u ye wura pote. ¹¹Wɔllun kɔso ben kasa nne ye kpuron dēēbu bu sãawa gɔm soonu yendu. Kasa yen tian dēēbu bu sãawa gɔm soonu nɔɔɔ. Ma ben turon kase teeru ta gana girari. Ma tee teni ta ka kɔso yirusegirun teeru girarine. ¹²Ma kɔso yiruse win kase teeru ta maa dii ten goo tɔnɔ girari. N deema ten yirusewa ta ka gbiikoo wigiru girarine. ¹³Kɔso be kpuron kasa ya deriarewa. Ma yen dēēbu kua gɔm soonu yendu. Ma ba yɔ ba wuswaa tī dii ten kɔnɔ gia. ¹⁴Ma u dii ten beku kareru kua ka wēē damgii yi ba wɔkua ka gaadura ka wunɔm ka sere maa tom. Ma ba maa kɔsobun weenasibu kua beku te sɔɔ.

Dii ten gbere be ba kua

ka sii gandu

(I maa meerio Sinambu I, 7:15-22)

¹⁵U dii ten wuswaa gbere yiru kua. Yen baayeren gunum mu sãawa gɔm soonu tena ka nɔɔɔ. Ma ba ye furɔsu sɔndia wɔllu. Sin gunum mu sãawa gɔm soonu nɔɔɔ. ¹⁶U maa yɔnin weenasii buraru garu kua nge te u raa kua sãa yeru mi. Ma u bura te doke

furɔ sin ʋɔllɔ. Ma u dāa marum weenasim kua wunɔbu (100) u doke yɔni yi sɔɔ. ¹⁷ Ma u gbere yiru ye gira sāa yee ten wuswaas. Tia nɔm geuɔ, tia maa nɔm dwarɔ. Ma u nɔm geugia ye yīsiru kā Yakini. Ma u maa nɔm dwarugia ye yīsiru kā Boasi.

4 U maa yāku yeru kua ka sii gandu. Ten dēɛbu bu sāawa gɔm soonu yendu. Ma ten yasum maa sāa gɔm soonu yendu. Ma ten gunum mu sāa gɔm soonu wākuru.

Boo sii ganduguu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:23-26)

² U boo sii ganduguu kua. Gen nɔnɔ yasum mu sāawa gɔm soonu wākuru. Gen gunum maa gɔm soonu nɔnɔ. Ma gen kēkera sāa gɔm soonu tēna. Ga sāawa bwēereke mam mam. ³ Ba gen nɔnɔ kan temo ketēban weenasii kua ba ka sikerena. Gɔm soo teerun baa sɔɔ, ketē wākura ba kua. Ba ketēn weenasii yi kuawa sīa yiru. Ma ye kpuro ya sāa sii bɔri tia ka boo sii ganduguu ge. ⁴ Ba boo ge sɔndiwa ketēn weenasii wākura yirun ʋɔllɔ. Yen ita ya wuswaa kisi sɔɔ yēsān nɔm geu gia, ita maa sɔɔ duu yeru gia, ita yeni maa sɔɔ yēsān nɔm dwaru gia, ita ye ya maa tie, sɔɔ yari yeru gia. Ma boo ge, ga sɔndi ketēn weenasii yin ʋɔllɔ. Ma ketē ben biru ga wura sɔɔ. ⁵ Boo gen sinum mu ka nɔm tararu nē. Ma ba gen nɔnɔ kaka kua nge nɔragia. Ma ga maa nɔnɔ deriare nge biibii. Ga koo kpī gu nim mwa ditiri nɔnɔ bun suba wunaa teeru (120.000).

⁶ U wekenu wākuru kua ma u nin nɔnɔ bu yi sāa yee ten nɔm geuɔ. Nɔnɔ yeni maa ten nɔm dwarɔ bu wa bu ka tii sārasia, kpa bu maa ka yāku yaa kpakia bā n yāku dɔɔ mwaaruginu mɔ. Boo sii ganduguu gen nima yāku kowobu ba ra ka ben nɔma ka naasu kpakie.

Dendi yāa ni ba kua ka sisu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:40-51)

⁷ U maa dabu wuraginu kua wasi wākuru. U nu kuawa nge mē ba nin wooda yi. Ma u nin nɔnɔ bu yi sāa yee ten nɔm geuɔ. Nɔnɔ yeni maa nɔm dwarɔ.

⁸ U tabulu wākuru kua u yi sāa yeru mi. U nɔnɔ bu yi nɔm dwarɔ, ma u maa nɔnɔ bu yi nɔm geuɔ.

Ma u maa gbēɛ wuraginu kua wunɔbu (100) nì sɔɔ ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka.

⁹ U yaara gaa kua yāku kowobun sɔ. Yen biru, u maa yaara baka gaa kua ka yen gamboba. Ma u gambo be sii gandu pote.

¹⁰ U boo sii ganduguu ge yiwa yaara yen nɔm geuɔ sɔɔ yari yerun nɔm dwaru gia.

¹¹ Huramu u torom guratii kua ka kaatonu ka gbēa yè sɔɔ ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka. Nge mēya u ka sɔmbu te kua u kpa te sina boko Salomɔɔ u nùn yiire u ko Yinni Gusunɔn sāa yee ten sɔ. ¹² Wee ye u maa kua. Yera gbere yiru ka furɔsu yiru si ba koo doke gbere ben ʋɔllɔ ka kɔkɔɔ bwesenu yiru ye ba koo sɔndi furɔ sin ʋɔllɔ.

¹³ U maa dāa marum weenasim kua nēeru (400) kɔkɔɔ yiru yen sɔ. Kɔkɔɔ yiru yen baayere sɔɔ, dāa marum weenasim mēn sīa yiru yiruwa u kua u ka sɔndi furɔ sin ʋɔllɔ.

¹⁴ U wekenu kua wākuru ka nin sɔwaritii wākuru.

¹⁵ U boo sii ganduguu kua, ka ketēn weenasii wākura yiru yi yi boo ge sɔɔwa.

¹⁶ U maa torom guratii kua, ka kaatonu, ka kaato donnuginu.

Dendi yāa ni sina boko Salomɔɔ u dera Huramabi u kua mi, u nu kuawa ka sii gan te ba wɔriasia. ¹⁷ U dera ba yāa ni kpuro kua ka sii gandu Yuudenin wɔwɔ mi sɔnda wāa Sukɔtu ka Seredan baa sɔɔ.

¹⁸ Salomɔɔ u dera ba dendi yāa ni kua nu dabi sere ba n maa sii gan ten bunum yīra.

¹⁹ Salomɔɔ u maa dera ba dendi yāa ni nu tie kua.

Niya

yāku yee wuragii te,

ka tabulu yè sɔɔ ba ra pēɛ sɔndi,

²⁰ ka dabunu ka nin fitilanu ni ba kua ka wura gea.

Ba koo nu sɔrawa nge mē sāa yerun wooda ya gerua.

²¹ U maa biibiin weenasii kua ka fitilanu ka nin bakusu. U ye kpuro kuawa ka wura gea.

²² U maa woba kua, ka nɔri, ka gbēa, ka dɔɔ guratii.

Ba ye kpuro kuawa ka wura gea.

U maa dii te ta dēere gem gem gamboba ka sāa yee

ten tiin kɔnɔnɔ gamboba kua ka wura.

⁵ Ye Salomɔɔ u sāa yee ten sɔmburu kua u kpa,

yera u sii geesu ka wura ka gāa ni win tundo u

raa yi sāa yee ten sɔ kpuro gurama u doke Yinni

Gusunɔn arumanin beru yerɔ.

Ba woodan kpakororu yi

Yinni Gusunɔn sāa yerɔ

(I maa mēerio Sinambu I, 8:1-13)

² Yen biru, Salomɔɔ u Isireliban guro gurobu ka ben yenu yērobu ka bwese kera baayeren wirugibu sokusia Yerusalemɔɔ bu ka Yinni Gusunɔn woodan kpakororu suama saa Dafidin sina kpaarun di te ba maa mɔ Sioni, kpa bu tu doke sāa yeru mi. ³ Yera Isireliba kpuro ba menna Salomɔɔ mi wɔɔn suru nɔnɔ bu yiruse wì sɔɔ ba ra tɔɔ bakaru garu ko. ⁴ Ye ben guro guro be kpuro ba tunuma, yera Lefiba ba Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te sua, ⁵ ka win kuu bekurugii te, ka sere sāarun dendi yāa ni nu wāa te sɔɔ kpuro. Yāku kowobu ka Lefibara ba ye kpuro suama. ⁶ Sina boko Salomɔɔ ka Isireliba kpuro be ba menne mi, ba na ba yāra Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten wuswaas. Ma ba yāanu ka ketē dabinu go ba ka yākunu kua. Sabe ni ba go mi, nu n̄ garirɔ.

⁷ Ma yāku kowobu ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te da ten ayerɔ dii te ta dēere gem gem sɔɔ. Ba tu yiwa ʋɔllun kɔsɔbun weenasibu yirun kasin kɔkɔɔ. ⁸ Kɔso be, ba kasa deriewa ba woodan kpakoro te ka ten nenutii wukiri. ⁹ Ba koo kpī bu nenutii yi wa yi tere saa dii te ta dēere gem gem kɔnɔnɔ di. Do-mi ba yi kuawa yi dēu. Adama ba n̄ kpē bu yi wa saa

tɔɔn di. Miya kpakoro te, ta wãa sere ka gisɔn gisɔ.

¹⁰ Gãanu sari kpakoro te sɔɔ, ma n kun mɔ wooda wɔkurun kpee besi yiru ye Mɔwisi u doke mi. Yinni Gusunɔwa u nùn yi wẽ Horebun guurɔ sanam mɛ u ka Isireliba arukawani bɔkua ye ba yarima Egibitin di.

¹¹ Yãku kowobu ba tii dɛerasia. Adama ba ñ kue nge mɛ wooda ya nɛɛ bu ko wuuru ka wuuru. Ma be kpuro ba yara sãa yee ten min di. ¹² Ma Lefiba kpuro be ba sãa wom kowobu, Asafu ka Hemani ka Yedutum ka ben bibu ka begibu kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wẽɛ damgii ba ka yĩ yãku yerun sɔɔ yari yeru gia ba sɛketirenu neni ka guunu ka mɔɔkɔkunu. Ma yãku kowobu wunaa teeru ba wãa ben bɔkɔɔ ba kɔɔbi soomɔ. ¹³ Be ba kɔɔbi soomɔ ka be ba womusu mɔ ba Yinni Gusunɔ siaramɔ ba mɔ, i Yinni Gusunɔ siaro, domi u sãawa tɔn geo, win durom mu ko n wãawa sere ka baadommaɔ.

Ye ba mɔ mɛ, saa yera guru wii wurora Yinni Gusunɔn sãa yee te wukiri. ¹⁴ Ma yãku kowobu ba kpana bu yĩra bu ben sɔmburu ko guru wii ten sɔ. Domi Yinni Gusunɔn yiikon girima ya dii te yiba.

6 Yera Salomɔɔ u nɔɔngiru sua u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a bwisika a n wãa guru wii sinumgiru sɔɔ.

² Adama nɛ, na nun wãa yee geeru bania mi kaa n wãa sere ka baadommaɔ.

Gari yi Salomɔɔ

u Isireliba sɔɔwa

(I maa mɛerio Sinambu I, 8:14-21)

³ Yera sina boko Salomɔɔ u sãira Isireliba kpuron mi gia, mi ba yĩ. Ma u bu domaru kua. ⁴ U gerua u nɛɛ, na Gusunɔ Isireliban Yinni siara. Domi u win nɔɔ mwɛeru yibia te u Dafidi nen tundo kua u nɛɛ, ⁵ saa mìn di u win tɔmbu Isireliba yarima Egibitin di, u ñ wuu gagu gɔɔsa ben wusu gasu sɔɔ bu ka diru bani mi ba koo nùn sã. U ñ maa goo gɔɔsa u n ka sãa win tɔmbun kparo. ⁶ Adama Yerusalemuwa u gɔɔsa bu ka nùn sãa yeru bania mi. Meya u maa Dafidi gɔɔsa u n ka sãa ben kparo. ⁷ Nen tundo Dafidi wi, u raa gĩru doke u Gusunɔ besen Yinni diru bania. ⁸ Ma Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ya wã ye u gĩru doke u ka nùn diru bania. ⁹ Adama n ñ wi, u koo nùn tu bania. Win bii wi u koo ma, wiya u koo tu bani. ¹⁰ Tɛ, Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛ te yibia. Wee nɛ, Salomɔɔ, na sina bɛsɛ Isireliban sina gɔɔna wɔllɔ na kua nen tundo Dafidin kɔsire. Yen biru, na Gusunɔ besen Yinni dii te bania mi ba ko n da nùn sã. ¹¹ Dii te sɔɔna na win woodan kpakororu wãa yeru kua. Kpee besi yiruwa yi wãa kpakoro te sɔɔ, yi sɔɔ ba win woodaba yoruwa be u besen baababa wẽ.

Salomɔɔ kanaru

(I maa mɛerio Sinambu I, 8:22-53)

¹² Yera Salomɔɔ u yĩra Yinni Gusunɔn yãku yerun wuswaɔ Isireliban nɔni biru, ma u nɔma yiya wɔllɔ u

kanaru kua. ¹³ N deema Salomɔɔ u raa turaru garu kua ka sii gandɔ. Ma u tu doke sãa yerun yaara yen suunu sɔɔ. Tura ten dɛɛbu bu sãawa gɔɔm soonu nɔɔbu. Ten yasum maa gɔɔm soonu nɔɔbu. Ma ten gunum maa sãa gɔɔm soonu ita. Miya u yɔɔwa u yiira Isireliba kpuron wuswaɔ. Ma u nɔma yiya wɔllɔ u nɛɛ, ¹⁴ Gusunɔ, bɛsɛ Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunɛ wɔllɔ ka temɔ. Wunen bwãa be ba nun mɛm nɔɔwammɛ ka gĩru tia, a ra arukawani ye a ka bu bɔkua yibia, kpa a bu wunen wɔnɔwɔndu sɔɔsi. ¹⁵ Wee a wunen nɔɔ mwɛeru yibia te a wunen bɔɔ Dafidi nen tundo kua. Ye a nùn sɔɔwa kpuro, a ye kua gisɔ ka wunen dam. ¹⁶ Yen sɔ, Gusunɔ besen Yinni, a nɔɔ mwɛ te yibia te a nùn kua mi. A nɛɛ, u ñ kɔsire biamɔ win bibun bweseru sɔɔ wi u koo win bandu di, bii be, bã n tii neni dee dee ben wãaru sɔɔ, ma ba nun mɛm nɔɔwammɛ nge mɛ wi, Dafidi u kua. ¹⁷ Ñ n men na, Gusunɔ besen Yinni, a de wunen gari yi a nùn sɔɔwa mi kpuro yi koora.

¹⁸ Adama kaa sere kpĩ a sina tem mɛ sɔɔ ka gem? Domi wɔlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini? ¹⁹ Ka mɛ, Gusunɔ nen Yinni, a nen gere swaa dakio, kpa a nen kanaru nɔ te na mɔ gisɔ. ²⁰ A de wunen nɔni yi n wãa dii te sɔɔ wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ. A nen kanaru swaa dakio te na mɔ yam mini. Domi miya a nɛɛ, kaa tii sɔɔsi. ²¹ Nɛ ka wunen tɔmbu, sã n menna yam mini, sa kanaru mɔ, a sun swaa dakio saa wɔllun di mi a wãa kpa a sun suuru kua.

²² Goo ù n win winsim torari, ma ba yẽro tilasi kua u ka na mini u bĩre yãku yeru, ²³ na nun kanamɔ a yẽro swaa dakio wɔllun di kpa a bu siria. A tɔn kɔso nùn win kɔsa kɔsieyo, kpa a maa gemgii nùn win gem wẽ.

²⁴ Yibereba bã n wunen tɔmbu Isireliba kamia yèn sɔ ba nun torari, ma ba gĩru gɔɔsia ba na ba nun suuru kanamɔ dii teni sɔɔ, ²⁵ a bu swaa dakio saa wɔllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwɛera bu wurama tem mɛ sɔɔ mɛ a raa ben baababa wẽ.

²⁶ ù n dera gura ya yĩra yèn sɔ ba nun torari, ma ba gĩru gɔɔsia yèn sɔ a bu sekuru doke, ma ba mɛerima yam mini ba nun sãamɔ ba kanaru mɔ, ²⁷ a bu swaa dakio saa wɔllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sɔɔsio yè sɔɔ ba koo sɔ, kpa a de gura yu nɛ tem mɛ sɔɔ, mɛ bɛsɛ wunen tɔmbu sa tubi di mi.

²⁸ Gĩru tã n dua tem mɛ sɔɔ, ñ kun mɛ kɛsi kɛsi bararu, ñ kun mɛ dɛanun gɔɔ, ñ kun mɛ twee, ñ kun mɛ kɔkɔnu ganu ni nu ra dɛanu sanku, ñ kun mɛ yibereba bã n tem men wusu tarusi, ñ kun mɛ bara bwese bweseka yà n wunen tɔmbu deema, ñ kun mɛ wahala gaa, ²⁹ bã n seewa ba kanaru mɔ ma ben baawure u win toraru wura win gĩru, ma u win nɔma suema dii tenin bera gia, ³⁰ a bu swaa dakio saa wɔllun di mi a wãa kpa a bu suuru kua a baawure kua nge mɛ u sãa. Domi wunɛ turowa a tɔnun gĩru yẽ.

³¹ Kpa bu nun nasia ba n sãimɔ wunen swɛɛ sɔɔ ben wãaru kpuro sɔɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ a ben baababa wẽ.

³² Tɔn tuko goo ù n na u ka nun sã yèn sɔ u nua wunen yĩsira kpã, ma a dam bakam mɔ, ma yẽro u

kanaru m̀ dii te ɔɔ, ³³ a ǹn swaa dakio saa ẁllun di mi a w̄a, kpa a ǹn kua ye u nun bikiamɔ. Kpa handunian tɔmbu kpuro bu nun gia, kpa bu nun nasia nge m̄ wunen tɔmbu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n ȳ ma wuna ba ra s̄a dii te ɔɔ, te na bana mini.

³⁴ A n wunen tɔmbu Isireliba wooda w̄ bu da bu ben yibereba tabu w̄ri, ma ba kanaru koosima wunen mi, ba m̄erima wunen gee a gɔsa, ka dii te na nun banian bera gia, ³⁵ a ben kanaru swaa dakio ẁllun di kpa a bu kua dee dee.

³⁶ B̄a n daa maa nun torari domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunen m̄ru ya seewa, a bu yibereba n̄mu ɔndia, ma ba bu mw̄era ba ka da ba yoru dimɔ turuku n̄ kun m̄ mi n toma, ³⁷ b̄a n bwisika tem mi ba yoru dimɔ mi ma ba ḡru gɔsia mam mam ba nun tii w̄, ma ba tem meni m̄erima m̄ a ben baaba w̄, ka wuu geni ge a gɔsa ka s̄a yee te na nun bania mini, b̄a n kanaru m̀ ba m̀, ba nun torari, ba durum kua, ³⁹ a bu swaa dakio saa ẁllun di mi a w̄a kpa a bu kua dee dee, kpa a bu ben toranu kpuron suuru kua. ⁴⁰ T̄, Gusunɔ nen Yinni, a de a n̄ni wukia kpa a swaa daki kana te na m̀.

⁴¹ Yinni Gusunɔ,
a seewo a na mi a ra w̄re,
wun̄ ka wunen woodan kpakororu,
mi wunen dam mu ra s̄ɔsire.
A de wunen ȳku kowobu ba n faaba m̄.
Kpa be ba nun m̄em n̄ɔwamme
ba n nuku dobu m̀ doo n̄ɔru ɔ.

⁴² Yinni Gusunɔ,
a ku wi a gɔsa biru kisi.
A wunen durom yaayo
m̄ a Dafidi wunen ɔm kowo kua.

S̄a yee ten wukiabu

(I maa m̄erio Sinambu I, 8:62-66)

⁷ Sanam m̄ Salomɔ u kanaru kua u kpa, yera d̄ɔ u sarama ẁllun di u ȳku d̄ɔ mwaararugii ni ka ȳku ni nu tie mwa. Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya dii te wukiri. ² Ȳku kowobu ba n̄ kp̄a bu du Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ, domi win yiikon girima ya yiba ten mi. ³ Ye Isireliba kpuro ba d̄ɔ wi ka Yinni Gusunɔn yiikon girima ye wa ya sarama ya w̄a s̄a yee ten w̄lɔ, yera ba yiira ba siriru tem girari turarun w̄lɔ te ba kua ka kpenu. Ma ba Yinni Gusunɔ siaramɔ ba m̀, Yinni Gusunɔ u s̄awa t̄n geo. Win durom mu ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.

⁴ Isireliba kpuro ka sina boko ba ȳkunu kua Yinni Gusunɔn wuswaɔ. ⁵ Yen d̄ma te, Salomɔ u naa kinenu n̄ɔɔbun suba yenda yiru (22.000) go ka ȳanu n̄ɔɔbun suba wunaa teeru (120.000). Nge m̄ya ba ka s̄a yee te wukia. ⁶ Ȳku kowobu ba ȳ ben ayenɔ, ma Lefiba ba dwee ȳnu soomɔ, ni sina boko Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunɔ s̄a. N deema u raa bu yiire bu womu geni ko bu n̄e, Gusunɔn durom mu ko n w̄awa sere ka baadommaɔ. Ma ȳku kowobu ba k̄bi soomɔ Isireliba kpuron wuswaɔ mi ba ȳ.

⁷ Salomɔ u s̄a yee ten yaaran suunu d̄erasia ye ya

w̄a s̄a yee ten tii tiin wuswaɔ. Domi miya u ȳku d̄ɔ mwaararuginu ka siarabun ȳkunu kua ȳn s̄ ȳku yee te ba kua ka sii gandun ten ayera kun tura bu ka ȳku ni kpuro ko mi.

⁸ Salomɔ ka Isireliba kpuro ba t̄ɔ baka te diwa sere s̄ɔ n̄ɔba yiru. Ma t̄n dabiru ta na saa Hamatin tem kpuron di, n ka girari Egibitin daaru gian di. ⁹ S̄ɔ n̄ɔba itase, ba maa menna be kpuro ba ȳku yee te d̄erasia ba yi n̄em. Ba ye kuawa s̄ɔ n̄ɔba yiru. Yen biruwa ba maa t̄ɔ bakarun tii di sere s̄ɔ n̄ɔba yiru. ¹⁰ W̄ɔn suru n̄ɔba yirusen s̄ɔ yenda itase ɔɔra Salomɔ u dera t̄mba wura ben yenusɔ. Ma ba nuku dobu m̀ durom m̄ Gusunɔ u Dafidi ka Salomɔ ka sere win tɔmbu Isireliba kuan s̄.

Yinni Gusunɔ

u kpa Salomɔ kure

(I maa m̄erio 1:7-12, Sinambu I, 9:1-9)

¹¹ Sanam m̄ Salomɔ u Yinni Gusunɔn s̄a yeru ka win tiin sina kpaaru bana u kpa, ma ye kpuro ya kooru, ye u ḡru doke u ko Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ ka sere maa win tiin sina kpaaru, ¹² yera Yinni Gusunɔ u ǹn kure w̄kuru. Ma u ǹn s̄ɔwa u n̄e, na wunen kanaru nua. Na yam mi gɔsa. Miya ba ko n da man ȳkunu kue. ¹³ N̄a n w̄llu kenua, ma gura kun maa n̄em, n̄ kun m̄ na dera twee yi tem m̄ wukiri yi men d̄fanu di, n̄ kun m̄ n̄ men tɔmbu k̄si k̄si baranu sure, ¹⁴ saa ye ɔɔ, b̄e be i s̄a nen tɔmbu, i nen ȳsiru ɔɔwa, ma i tii kawa i b̄en daa k̄sa deri, ma i man soka, kon b̄e wurari ẁllun di kpa n b̄e b̄en toranu suuru kua, kpa n b̄en tem arumani wesia. ¹⁵ Saa ye ɔɔ, kon b̄e m̄eri kpa n kana ni i man koosima s̄a yeru mini swaa daki. ¹⁶ T̄, na tu gɔsa na yi n̄em nen s̄, ta n ka nen ȳsiru ɔɔwa. Ten miya nen n̄ni ka nen ḡru kpuro ko n woo. ¹⁷ Wun̄ maa Salomɔ, a n s̄im̄ nge m̄ wunen tundo Dafidi u s̄a, ma a m̀ ye na nun yiire kpuro, ma a nen woodaba m̄em n̄ɔwamme, ¹⁸ kon wunen bandun dam sire nge m̄ na wunen tundo Dafidi n̄ m̄w̄eru kua na n̄e, u n̄ k̄sire biamɔ wi u koo bandu di Isireliba. ¹⁹ Adama n̄ gɔsira i nen woodaba deri be na b̄e w̄, ma i maa da i b̄unu s̄awa, ²⁰ kon b̄e wunawa nen tem di m̄ na b̄e w̄. Kpa n dii te yina te na gɔsa na yi n̄em nen ȳsiran s̄ mi. Kpa n de bwesenu kpuro nu tu ȳe. ²¹ Be ba raa ten kp̄aru ȳ yellu, b̄a n sarɔ mi, biti koo bu mwa kpa bu bikia bu n̄e, mban s̄na Yinni Gusunɔ u wuu geni ka dii teni kua m̄. ²² Kpa bu wisi bu n̄e, ba Gusunɔ ben baababan Yinni deriwa, wi, wi u bu yarama Egibitin di ma ba da ba b̄unu yiiram̄e ba s̄amɔ. Yen s̄na u dera wahala yeni kpuro ya bu deema.

Ye Salomɔ u maa kua

(I maa m̄erio Sinambu I, 9:10-28)

⁸ W̄ɔ yendun baa ɔɔra Salomɔ u Yinni Gusunɔn s̄a yeru ka sere maa win tiin sina kpaaru bana

u kpa. ² U maa wuu si Huramu u nùn kã sɔnwɔ. Ma u dera Isireliba ba sina mi.

³ Salomɔɔ u Hamati wɔri ye ya wã Soban bera gia, ma u ye mwa. ⁴ U tem mi gãanu ku ra kpin wuu ge ba m̀ Tadamɔri bana ka sere maa Hamatin wuu sìn mi ba ko n da win dīanu bere. ⁵ U Beti Horoni ye ya wã gunguru wɔllɔ ka ye ya wã wɔwɔɔ bana. Wuu si, su gbãranu ka gamboba m̀, ka maa yen s̄retinu. ⁶ U maa wuu ge ba m̀ Balati bana ka wuu sìn mi u ko n da win dīanu bere. Ma u sin gasu sɔɔ win tabu k̄k̄e yi dumi gawe berua ka maasɔbu. Ye Salomɔɔ ḡru ga k̄i, yera u bana Yerusalemɔɔ ka Libaniɔ, ka sere wuu si u m̀ sɔɔ.

⁷ Tɔn be ba tie H̄etiba sɔɔ, ka Amɔreba sɔɔ, ka Feresiba sɔɔ, ka Hefiba sɔɔ, ka Yebusiba sɔɔ, be, be ba ñ sã Isireliba, ⁸ ben bibun bwese te ta seewa ben biru, tera Salomɔɔ u yoo sɔma koosia sere ka gisɔn gisɔ.

⁹ Salomɔɔ u ñ Isireliban goo yoo sɔmburu koosie. Be, ba sãawa win tabu kowobu ka wirugibu, ka tabu sinambu, ka tabu k̄k̄e yi dumi gawen kparobu.

¹⁰ Wirugii be Salomɔɔ u ḡsa bu ka win tɔmbu kpara sɔmbu te sɔɔ, ben geera sãawa goobu ka weeraakuru (250).

¹¹ Salomɔɔ u dera win kurɔ wi u sã Egibiti sunɔn bii u yara Dafidin yenun di ge u bana. U n̄e, win kurɔ kun sinamɔ Dafidi Isireliban sina bokon yenuɔ. Domi mi ba woodan kpakororu doke, yam mi, mu kuawa mi yam d̄eram.

¹² Yera Salomɔɔ u yãku d̄ɔ mwaararuginu kua yãku yee ten wɔllɔ te u bana Yinni Gusunɔn sãa yerun wuswaɔ. ¹³ U ra yãkunu ko nge m̄ M̄wisin wooda ya gerua t̄ɔ baateren s̄, ka suru kpaon s̄, ka t̄ɔ w̄ɛrarugiru sɔɔ ka t̄ɔ bakanu ita yenin s̄ ni ba ra ko w̄ɔ tia sɔɔ. Niya p̄ɛ ye ba ku ra seeyatia doken t̄ɔ bakaru, ka duurbun t̄ɔ bakaru, ka sere maa Kunun t̄ɔ bakaru. ¹⁴ U yãku kowobu yi wuu wuuka nge m̄ win tundo Dafidi u raa kua. Yãku kowo ben baawure ka win sɔmburu. Lefiba ka maa ben sɔmburu. Bera ba ra n Yinni Gusunɔ siaramɔ t̄ɔ baatere kpa bu maa yãku kowobu somi ben sɔma sɔɔ. Ma ba kɔnn̄sun k̄s̄sobu yi yi wuu wuuka. ¹⁵ Ba ñ sina bokon wooda sare ye u yi yãku kowobu ka Lefiban s̄ ka sere maa arumani beru yerun s̄.

¹⁶ Nge m̄ya ba ka sãa yee ten sɔmbu te kpuro kpara saa ten torubun di sere ba da ba ka tu wiru go. Nge m̄ya ba ka dii te bana ba kpa.

¹⁷ Yen biru Salomɔɔ u da Esioni Geb̄eɛ ka Elɔtuɔ. Wuu si, su wãawa nim w̄kun b̄kuɔ Ed̄mun temɔ.

¹⁸ Huramu u dera win sɔm kowo be ba nim ȳ ba ka Salomɔɔ goo nimkusu daawa. Ma ba da Ofirɔ ka Salomɔɔ sɔm kowobu sannu. Min diya ba ka sina boko Salomɔɔ wuran t̄nnu w̄kura ita naawa.

Seban sunɔ tɔn kurɔ

u Salomɔɔ m̄erim da

(I maa m̄erio Sinambu I, 10:1-13)

⁹ Saa ȳ sɔɔ Seban sunɔ tɔn kurɔ u nua ma Yinni Gusunɔ u dera Salomɔɔ u ȳsiru yara, yera u da u ka Salomɔɔ bwisi yin saka m̄eri kpa u nùn gãa dabinu bikia. U tura Yerusalemɔɔ, ka win sina bwãa dabinu be ba nùn sw̄i, ka yooyoo si su turare ka wura dabinu sɔɔwa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Salomɔɔ mi, ma u gerua kpuro ye ya wã win ḡruɔ. ² Ma Salomɔɔ u nùn wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun nùn wisibu s̄sie. ³ Ye kurɔ wi, u Salomɔɔ bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana ⁴ ka d̄a ni u ra di, ka win bwãabun wãa yeru, ka win sɔm kowobun yãa ni ba ra doke bu ka nùn n̄k̄ri, ka sere be ba ra nùn tam dok-eye n̄k̄rɔginu, ka yãku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunɔ sã, ⁵ ye kpuro ya nùn biti mwa sere u wom m̄w̄. Ma u sina boko Salomɔɔ s̄ɔwa u n̄e, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa nen tem di, ye kpuro geema. ⁶ Adama na ñ daa gari yi naane kue sere na ka tunuma mini. Wee nen n̄k̄ni yi ye kpuro wa. Ka gem, ye na wa mini, ba ñ daa man yen b̄nu s̄ɔwa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya k̄p̄ n kere nge m̄ wunen ȳsira yara. ⁷ Doo n̄k̄rugiba wunen t̄mbu ka wunen sɔm kowo be ba nun n̄k̄rimɔ saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki. ⁸ Na Gusunɔ wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun sw̄i Isireliban sina ḡna wɔllɔ. U bu k̄iwa sere ka baadom-maɔ. Yen s̄na u nun kua ben sunɔ a n da ka bu sirie dee dee.

⁹ Ma u sina boko wura kã t̄nnu ita ka b̄nu, ka maa turare ka kpee gobiginu. Salomɔɔ kun maa turare waare gam gum di ya n k̄p̄aru n̄e m̄.

¹⁰ Huramun sɔm kowobu ka Salomɔɔgii be ba ka wura naamɔ Ofirin di, beya ba maa ka d̄a gea ye ba m̀ santali ka kpee gobiginu naamɔ. ¹¹ Ma sina boko u ka d̄a ye ȳk̄tii kua sãa yerɔ ka sere maa win tiin dirɔ. Dãa yera u maa ka wom kowobun n̄k̄kununu ka ben guunu kua. Dãa yen bwesera kun saara m̀. M̄ya ba ñ maa yen bweseru waare Yudan temɔ.

¹² Salomɔɔ u sunɔ tɔn kurɔ wi w̄ kpuro ye u bikia. U nùn k̄ru kãwa n kere ye u ka na. Yen biru, ma kurɔ wi, u ḡsira u wura win temɔ ka win bwãabu.

Salomɔɔ dukia

(I maa m̄erio Sinambu I, 10:14-29)

¹³ Wura ye Salomɔɔ u ra wa w̄ɔ ka w̄ɔ ya sãawa t̄nnu yendu. ¹⁴ Ye baasi, u ra maa wura ka sii geesu m̄w̄ tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani b̄kuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁵ U dera ba t̄r̄e bakanu goobu (200) ka t̄r̄e p̄iminu gooba wun̄bu (300) kua ka wura. T̄r̄e baka nin teerun bunum mu sãawa kilo n̄k̄ba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sãa kilo ita. Ma u t̄r̄e ni doke diru garu sɔɔ te ba sokumɔ Libanin d̄a s̄ɔ, win sina kpaarɔ.

¹⁷ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu, ma u tu wura gean tii pote. ¹⁸ Sina kita te, ta ȳk̄tia m̄wa naa dabusanu n̄k̄ba tia. Ma ba ten naa s̄nditia kua ka wura. Ma ta n̄k̄ s̄nditia m̄ ȳsi ȳsika. Yen baay-

eren bɔkura ba gbee sunɔn weenasia kua ya yɔ, tia nɔm dwarɔ, tia maa nɔm geu. ¹⁹ Ma ba maa gbee sinan sin weenasisu kua wɔkura yiru ba doke tia tia yɔɔtia yen naa dabusaru baateren yɛsi yɛsikas. Nɔɔba tia ya wɔa nɔm dwarɔ, nɔɔba tia maa wɔa nɔm geu. Sunɔ goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²⁰ Salomɔɔn nɔri kpuro yi sɔawa wura gea ka sere maa win gbɛa ye u ra ka di win sina kpaarɔ te ba sokomɔ Libanin dɔa sɔɔ. Gɔanu ganu sari mi ni ba kua ka sii geesu, domi win waati ye sɔɔ, ba ñ sii geesu garisi gɔanu. ²¹ Yɛn sɔ Huramun sɔm kowobu ba ka Salomɔɔn goo nimkusu tenkuru mɔ su ra n naamɔ wɔɔ ita ka wɔɔ ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sɔɔwa ka suunu donnu, ka wɔnnu ka gunɔ burasu.

²² Salomɔɔn u sinam be ba wɔa dunia sɔɔ kpuro bwisi ka dukia kere. ²³ Sinambu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari nɔ win bwisi yi Yinni Gusunɔ u nɔn kɔn sɔ.

²⁴ Wɔɔ baagere, ben baawure u ra ka nɔn kɛru naawewa. Gabu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yɔnu, gabu turare, gabu maa dumi ka ketɛkunu.

²⁵ Ma Salomɔɔn u tabu kekeba kasu yi dumi gawe ka maasɔbu. U dum gɔnu kua nɔɔɔn suba nne (4.000). Maasɔ be, ba maa sɔa nɔɔɔn suba wɔkura yiru (12.000). Ma u bu yi yi wuu marosɔ, mi win tabu kekeba ba wɔa ka sere maa Yerusalemɔ mi win tii u wɔa. ²⁶ Sinam be ba wɔa saa daa te ba mɔ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temɔ, n ka da Egibitin daarɔ, Salomɔɔwa u be kpuro mɔ. ²⁷ Ma u dera sii geesu kooru Yerusalemu mi nge kpenu. Meya u maa dera dɔa gea ye ba mɔ sɛduru ya dabia nge yakasun dɔa ye ba mɔ sikamɔre ye ya ra n wɔa Sefalan wɔwɔa. ²⁸ Salomɔɔn u tenkuba mɔ be ba ra nɔn dumi dwem daawe Egibitiɔ ka sere maa tem baamaɔ.

Salomɔɔn ɔɔ

(I maa mɛerio Sinambu I, 11:41-43)

²⁹ Salomɔɔn kookoo si u kua, gbiiɔisu ka dɔakisu, si kpuron garin sukum yorua Gusunɔn sɔmɔ Natanin tireru sɔɔ, ka Gusunɔn sɔmɔ Akiya, Silogiin tireru sɔɔ, ka sere maa Gusunɔn sɔmɔ Yedon kɔsinun tireru sɔɔ. Yedo wiya u Yeroboamu, Nebatin bii, Isireliban sina bokon wɔarun faagi yorua. ³⁰ Salomɔɔn u bandu diwa wɔɔ weeru Isireliba kpuron wɔɔ Yerusalemɔ. ³¹ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua win tundo Dafidin wuu. Ma win bii Roboamu u bandu kɔsire kua.

YUDAN SINAMBUN GARI

Isireliban banda

ɔɔn kua yiru

(I maa mɛerio Sinambu I, 12:1-15)

10 Roboamu u da Sikemuɔ. Domi Isireliba kpurowa ba da mi bu ka nɔn ko sunɔ. ² N deema Yeroboamu, Nebatin bii, u raa kpikuru sua

Salomɔɔn sɔ u da u wɔa Egibitiɔ. Sanam mɛ u nua Roboamu u bandu di, yera u gɔsirama Egibiti min di. ³ Yera ba nɔn sɔmɔ gɔria ba nɛɛ, u na. Ye u tunuma, yera wi ka Isireliban bwese kɛri wɔkuru ba menna ba da ba Roboamu sɔɔwa ba nɛɛ, ⁴ wunen tundo u sun yoo sɔma koosia, ma ya sun bunie nge ketɛn sugu. Adama wunɛ a sun tu kawo kpa su nun swii.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i gina doo. Ñ n kua sɔɔ ita kpa i wurama.

Ma tɔn be, ba doona. ⁶ Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Salomɔɔn bwisi kɛ. Ma u bu bikia u nɛɛ, bwisi yirɔ i man kɛmɔ n tɔn be sɔ.

⁷ Ma ba nɔn wisa ba nɛɛ, à n wura saa gisɔn di, a tɔn be nɔri kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka kɔru, ba ko n sɔawa wunen tumbu sere ka baadom-maɔ.

⁸ Adama Roboamu wi, u ñ bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

⁹ U bu sɔɔwa u nɛɛ, bwisi yirɔ i man kɛmɔ n ka tɔn be wisi be ba nɛɛ, n bu yoo sɔma kawo ye nen tundo u raa bu koosia.

¹⁰ Yera ba nɔn wisa ba nɛɛ, a bu sɔɔwa a nɛɛ, wunen niki bii piibu ga wunen tondon pɔra bɔɔrum kere.

¹¹ Wunen tundo u raa bu yoo sɔma koosia. Meya kaa maa tu sosi. Wunen tundo u raa bu sɛyasia ka yii sennu. Meya kaa maa bu sɛyasia ka som kpaki.

¹² Yera Yeroboamu ka tɔn be kpuro ba na Roboamun mi sɔɔ itase te, nge mɛ u raa gerua. ¹³ Roboamu u tɔn be wisa ka dam. U ñ bukuro ben gari yi garisi gɔanu. ¹⁴ Adama win saarasi ben bwisiya u ka sɔm-buru kua, ma u nɛɛ, nen tundo u raa bɛɛ yoo sɔma koosia. Adama tɛ, negira ta koo kera. U raa bɛɛ sɛyasia ka yii sennu. Adama nɛ, som kpakiya kon ka bɛɛ sɛyasia.

¹⁵ Nge meya Roboamu u yina u tɔn begii swaa daki, domi Yinni Gusunɔwa u dera n kooru mɛ, kpa win gari yi ka kooru yi u raa Yeroboamu, Nebatin bii sɔɔwa saa Akiya, Silogiin nɔn di.

Roboamu

u kua Yudaban sunɔ

(I maa mɛerio Sinambu I, 12:16-25)

¹⁶ Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u ñ ben gere swaa daki, yera ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, mba n sun mɔksine bese ka Dafidi, Isain bii. Sa ñ maa bɔnu gaa mɔ ka wi.

Bese Isireliba i de su gɔsira su wura besen yenusɔ.

Wunɛ Roboamu, a wunen bweserun wunans koowo.

Ma Isireli be, ba gɔsira ba wura ben yenusɔ. ¹⁷ Ma Roboamu u kua Yudaba tɔnan sunɔ. ¹⁸ Saa ye sɔɔra u Hadoramu gɔra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka wɔɔ gobi mwa. Ma ba nɔn kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii u win tabu keke wɔri fuuku fuuku

u da Yerusalemu. ¹⁹ Nge meya Isireliban bwese keru waku te, ta ka Dafidin yenugibu karana sere ka gisu.

11 Saa ye sɔɔ Roboamu u tunuma Yerusalemu, yera u Yudaba ka Benyameeba kpuro menna, ma u be sɔɔ tabu durɔ damgibu nɔɔɔɔ suba wunɔɔɔɔ ka wene (180.000) gɔɔɔɔ bu da bu Isireliban bwese keru waku te wɔri kpa bu ban te wɔrama bu nɔn wesia. ² Adama Gusunɔ u ka win sɔɔɔ Semaya gari kua u nɛɛ, ³ a Roboamu, Salomɔɔɔ bii, Yudaban sunɔ ka Yudaba ka Benyameeba kpuro sɔɔɔ a nɛɛ, ⁴ wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku raa da bu ka ben mero bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u gɔsiro win yenu. Domi yeni ya nawa saa nen min di.

Ma ba Yinni Gusunɔn gere wura, ba gɔsira ba wura ben yenu.

Roboamu

u wusu gbāranu banisi

⁵ Roboamu u da u sina Yerusalemu. Ma u Yudan wusu gbāranu banisi. ⁶ U Betelehemu bana, ka Etamu ka Tekoa ⁷ ka Beti Suri ka Soko ka Adulamu ⁸ ka Gati ka Maresa ka Sifu ⁹ ka Adoraimu ka Lakisi ka Aseka ¹⁰ ka Sorea ka Ayaloni ka Heboroni. Wuu si, su wāawa Yudan temɔ ka Benyameen temɔ. Ma u su tāsisia. ¹¹ U su gbāranu toosi, ma u tabu sinambu yi yi mi. Ma u dia kua mi ba ko n da dīanu ka gum ka tam bere. ¹² U wuu sin baagere sɔɔ tereɔu ka yaasi yi. Ma u su tāsisia. Ma Yudaba ka Benyameeba ba ka nɔn yōra.

Yāku kowobu ka Lefiba

ba wura Roboamun mi gia

¹³ Yāku kowobu ka Lefi be ba wāa Isireliban tem sɔɔ kpuro, ba seewa ben wāa yerun di ba na Roboamun mi. ¹⁴ Lefiba ba ben wāa yenu deri ma ba na Yudaɔ ka Yerusalemu yēn sɔɔ Yeroboamu ka win bibu ba bu yinari bu ben yāku kowo sɔɔma ko. ¹⁵ Yeroboamu u yāku kowobu yi yi win bwāarokunun sɔɔ, ni u kua nu ka boo kinenu ka keteba weene. ¹⁶ Isireli be ba tie ba Yinni Gusunɔn sāarun kīru mɔ, ba Lefiba swīi Yerusalemu bu ka Gusunɔ ben baababan Yinni yāku kua. ¹⁷ Ma ba Yudan bandun dam sire, ba Roboamu, Salomɔɔɔ bii tāsisia wɔɔ ita. Wɔɔ ita ye sɔɔra ba sīa Dafidi ka Salomɔɔɔ yira sɔɔ.

Roboamun bweseru

¹⁸ Roboamu u Mahalati sua kurɔ. Mahalatin tndon yīsira Yerimɔti, Dafidin bii. Win meron yīsira Abihaili, Eliabun bii, Isain debubu. ¹⁹ Mahalati wi, u bii tɔn durɔɔɔ mara. Bera Yeusi ka Semaria ka Sahamu. ²⁰ Mahalatin biru, u Maaka sua kurɔ. Maaka wi, u sāawa Abusalɔmun bii. Ma u Roboamu Abia ka Atai marua ka maa Sisa ka Selomiti. ²¹ Roboamu u Maaka kī too n kere win kurɔ be ba tie. Domi kurɔɔ yendu yiru sariwa u sue yenu ma u maa kurɔ tanɔɔɔ bu

wata kɔɔɔ. Bii tɔn durɔɔɔ tɔna yiru sariwa u mara. Bii tɔn kurɔɔɔ maa wata. ²² Roboamu u Abia, Maakan bii yerumaru wē. Ma u nɔn kua win maabu ka win wɔɔɔɔɔ bun guro guro. Domi u kī u nɔn ko sunɔ. ²³ Yen biru, u win bii be ba tie yarinasia ka bwisi. U dera ba da ba wāa Yudaba ka Benyameen wuu gbāranugisu sɔɔ. U bu dīanu wē nu kpā. Ma u maa bu kurɔ dabinu sua.

Egibitin sunɔ Sisaki

u Yudaba wɔri

(I maa meerio Sinambu I, 14:25-28)

12 Ye Roboamu u wa ma win banda dam kua, u tāsia, yera u Yinni Gusunɔn woodaba deri. Ma Isireliba kpuro ba maa win yira swīi. ² Roboamun bandun wɔɔ kɔɔɔɔɔ buse sɔɔra Sisaki, Egibitin sunɔ u Yerusalemu wɔri. Domi Roboamu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ torari. ³ Sisaki wi, u tabu kekeba mɔwa nɔɔɔɔɔ bu ka goobu (1.200), maasɔɔɔ maa nɔɔɔɔɔ suba wata (60.000). Ma u na saa Egibitin di ka tɔn dabi dabinu. Bera Libigibu ka Sukigibu ka Etiopigibu. ⁴ Ma u Yudan wuu gbāranugisu mweera sere n ka girari Yerusalemu. ⁵ Yera Gusunɔn sɔɔɔ Semaya u da u Roboamu deema ka Yudaban tabu sinambu be ba duki sua sanam me Sisaki u wee. Ma u bu sɔɔɔ u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, i nɔn deri. Wee u koo maa been tii deri, kpa u beɛ beri Sisakin nɔɔɔ.

⁶ Isireliban tabu sinambu ka ben sina bokon tii, ba ben toranu wura ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ u sāawa gemgii.

⁷ Ye Yinni Gusunɔ u wa ba tii kawa, yera u Semaya sɔɔɔ u nɛɛ, wee ba tii kawa. Yen sɔɔ, na n maa bu kpeerasiamɔ. Na n tɛɛmɔ n ka bu somiru na. Na n derimɔ Sisaki u maa Yerusalemu wɔri nen mɔɔrun sɔɔ.

⁸ Adama ba koo ko Sisakin yobu kpa bu gia ma nen yinniru ka handunian sinambun yinniru nu n tia.

⁹ Sisaki, Egibitin sina boko u da u Yerusalemu wɔri ma u Yinni Gusunɔn sāa yeru ka sina bokon dirun arumani gura. Ye kpurowa u sua. U maa tereɔu gura ni Salomɔɔ u kua ka wura. ¹⁰ Ma Roboamu u tereɔu nin kɔsire kua ka sii gandu. Ma u nu sina kpaarun kɔnɔn kɔsobun wirugibu nɔɔmɔ sɔɔndia. ¹¹ Mēn kɔɔ sina boko u gesi dɔɔ Yinni Gusunɔn sāa yerɔ, kɔnɔn kɔsɔ be, ba ra newa bu nu sua. Yen biru, kpa bu maa ka nu wura bu yi ben dirɔ.

¹² Mɔru ye Yinni Gusunɔ u raa ka Roboamu sāa ya sure yēn sɔɔ u tii kawa. Ma u n dere bu nɔn kam koosia mam mam. Ma u dera gāa geenu tiara Yudaɔ.

Roboamun bandun kpeeru

(I maa meerio Sinambu I, 14:21-24,29-31)

¹³ Roboamu u mɔwa wɔɔ weeru ka tia sanam me u bandu di Yerusalemu. Ma u win bandun dam sire. U kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔɔ bu ka yiru bandu sɔɔ Yerusalemu mi. N deema wuu gera Yinni Gusunɔ u gɔsa Isireliba kpuron sɔɔ ga n ka win yīsiru sɔɔwa. Roboamu win

meron yīsira Naama, wi u sāa Amōni. ¹⁴ Kōsa u kua, domi u ñ Yinni Gusunƙ kasu ka win gōru kpuro.

¹⁵ Roboamun kookoo si u kua, gbiikisu ka dāakisu, ye kpuron gari yi yorua Gusunƙn sōmƙbu Semaya ka Idon tirenu sƙƙ. Tire ni sƙƙra ba ben yīsa yorua nge me ba ka swīine. Roboamu ka Yeroboamu ba ra n tabu mōwa baadomma. ¹⁶ Roboamu u kpuna u gu, ma ba nūn sikua win baababan sikaƙ Dafidin wuuƙ. Ma win bii Abia u bandu kōsire kua.

Abia u bandu di Yudaƙ

(I maa mēerio Sinambu I, 15:1-8)

13 Yeroboamun bandun wōƙ wōƙura nƙƙbu ka itase sƙƙra Abia u bandu di Yudaƙ. ² U bandu diwa wōƙ ita Yerusalemuƙ. Win meron yīsira Maaka, Urieli, Gibeagiin bii.

Abia ka Yeroboamu ba tabu kuawa ben wāaru kpuro sƙƙ. ³ Abia u tabu kowo damgibu sua nƙƙbun suba nēeru (400.000) u ka Yeroboamu wōri. Ma Yeroboamu u maa tabu durƙ damgibu sua nƙƙbun suba nēne (800.000) u bu sure. ⁴ Yera Abia u seewa u nƙƙguru sua saa guu te ba mō Semaraimun di. Guu te, ta sāawa Efaraimun guurun bee tia. U nēe, Yeroboamu, wunē ka Isireliba, i man swaa dakio i nƙ. ⁵ I ñ yē ma Dafidi ka win bibun bwesera Gusunƙ Isireliban Yinni u bandu wē Isireliba kpuro sƙƙ? U maa nēe, u ñ arukawani ye kusiamƙ. ⁶ Adama Yeroboamu, Nebatin bii, Salomƙƙ, Dafidin biin sƙm kowo u win yinni seesi. ⁷ N deema garu koo saribara ba menna ba na wi Yeroboamun mi. Ma ba Roboamu kamia. Roboamu u sāawa aluwaasi. U ku ra gāanu ko ka toro sindu. Ma u kpuna u yōra dim dim ben wuswaƙ. ⁸ Tē, i tamaa i ko i ka ban te yina te Yinni Gusunƙ u Dafidin bibun bweseru nƙ mweeru kua. Geema i dabi too. Ma i keten bwāarokunu mƙ ni Yeroboamu u bēe kua ka wura nu n sāa bēen yinnibu. ⁹ Ma i Yinni Gusunƙn yāku kowobu Aronin bibu ka sere Lefiba yina. Ma i tii yāku kowo kpaobu kua nge bwese tukunu. Wi u gesi seewa u ka naa kpema ka yā kinenu nƙƙba yiru na, wiya ba ra ko bwāaroku nin yāku kowo, ni, ni nu ñ sāa Gusunƙ. ¹⁰ Adama bese Yudaba, Gusunƙwa u sāa besen Yinni. Sa ñ maa nūn deri. Yāku kowobu Aronin bweseru ka Lefiba, bera ba win sƙma mō. ¹¹ Sa ra Yinni Gusunƙ tōƙ baateren yāku dōƙ mwaararuginu kue bururu ka yoka. Sa ra nūn turare dōƙ dokeye kpa su nūn pēe yīya tabulu dēera yen wōƙ. Meya sa ra maa fitilanu sōre yoka baayere dabu wuragu gen wōƙ. Bese, sa nūn mem nƙƙwammē. Adama bēe i nūn deri. ¹² Meya Gusunƙ ka win yāku kowobu ba wāa ka bese. Ba sun swaa gbiiye. Meya sa kōbi mƙ yin swīi yi dam mƙ. Sa ko bēe yi swee. Bēe Isireliba, i ku ka Gusunƙ bēen baababan Yinni tabu ko. Domi i ñ kamiamƙ.

¹³ Yera Yeroboamu u dera win tōn be ba kukua Yudaban biruƙ ba yarima ba Yuda be wōri. N deema Yeroboamun tabu kowobu gabu ba wāa Yudaban wuswaƙ. Nge meya n kua ba ka bu suunu doke. ¹⁴ Ye Yudaba ba sīira, yera ba wa ma ba koo tabu kowa biruƙ ka wuswaƙ. Ma ba nƙƙguru sua ba Yinni Gusunƙ

somiru kana. Sanam mē, yāku kowobu ba kōbi soomƙ, ¹⁵ yera Yudaba kpuro ba tabun kuuki wura. Ma Yinni Gusunƙ u Yeroboamu ka wigibu wōri Abia ka Yudaban wuswaƙ. ¹⁶ Isireliba ba duki yakikira adama Gusunƙ u bu beri Yudaban nōmƙ. ¹⁷ Ma Abia ka win tōmbu ba Isireliba kamia. Isireli be sƙƙ, tōmbu nƙƙbun suba nēera wunƙbuwa (500.000) ba wōruka ba gu. ¹⁸ Isireliba ba sekuru wa dōma te. Ma Yudaba ba nasara sua. Domi Gusunƙ ben baababan Yinniwa ba tāsa. ¹⁹ Abia u Yeroboamu naa gira, ma u nūn wuu sini mwaari, Beteli ka yen baru kpaanu ka Yesana ka yen baru kpaanu ka Eforoni ka yen baru kpaanu.

²⁰ Yeroboamun dam kpuro mu kpa Abian waati ye sƙƙ. Ma Yinni Gusunƙ u dera u gu. ²¹ Yen biru, Abia u win bandun dam sire. U kurƙbu sua wōƙura nne. Ma u bii tōn durƙbu yenda yiru mara ka bii tōn kurƙbu wōƙura nƙƙbu ka tia.

²² Ye Abia u kuan sukum ka ye u gerua, ya yorua Gusunƙn sƙm Idon tireru sƙƙ. ²³ Abia u kpuna u gu, ma ba nūn sikua win baababan sikaƙ, Dafidin wuuƙ. Ma win bii Asa u bandu kōsire kua.

Asa u bandu di Yudaƙ

(I maa mēerio Sinambu I, 15:9-11)

Ma wōri yenda dua tem mē sƙƙ sere wōƙ wōƙuru.

14 Asa u sīa dee dee Gusunƙ win Yinnin wuswaƙ. ² U būu yāku yenu ka gungunu ka bwāarokunu kōsuka. ³ U Yudaba sōƙwa u nēe, bu Gusunƙ ben baababan Yinni kasuo, kpa bu win yiirebu ka win woodaba mem nƙƙwa. ⁴ U bwāaroku ka gungunu mi ba ra būnu sā kpuro kōsuka. Ma win banda wāa bōri yendu sƙƙ. ⁵ U dera ba wuu gbāranugisu seeya. Win bandu sƙƙ, tabu sari. Bōri yenda ta wāa, domi Yinni Gusunƙ u dera u wēra. ⁶ Asa u maa Yudaba sōƙwa u nēe, su wuu si sōmē su si gbāranu ka kōsu yenu toosi kpa su sin kōnƙsun gamboba kōƙƙba doke, domi tem mē, mu sāawa besegim. Meya sa Gusunƙ besen Yinni kasu ma u sun wērabu wē beri berika kpuro.

Ma ba kpīa ba wuu si sōnwa.

⁷ Asa u tabu kowobu nƙƙbun suba gooba wunƙbu (300.000) mƙ Yudaba sƙƙ be ba tērenu ka yaasi mƙ. Benyamēeba sƙƙ maa, tōmbu nƙƙbun suba goobu ka wene (280.000) be ba tērenu neni ma ba tēn toobu yē. Be kpuro ba sāawa tabu durƙ damgibu. ⁸ Yera Seraki, Etiopigii u Yudaba wōrim wee. Ma u tunuma Maresaƙ ka win tabu kowobu nƙƙbun suba nƙƙbu (1.000.000), ka tabu keke yi dumi gawe gooba wunƙbu (300). ⁹ Ma Asa u seema u ka nūn yinna wōƙa ye ba mō Sefataƙ, Maresan bōku. ¹⁰ Ma Asa u Gusunƙ win Yinni kana u nēe, Yinni Gusunƙ, wunē turowa kaa kpīa damgii ñ kun mē dam sarirugii somiru na. Yen sō, a na a sun somi. Domi wunē sƙƙra sa tāsa. Meya ka wunen yīsira sa ka tōn dabi teni wōrim na. Gusunƙ besen Yinni, a ku de tōnu u nasara wa wunen wōƙ.

¹¹ Ma Yinni Gusunƙ u dera Asa ka Yudaba ba Etiopigibu kamia, ba duki yarina Yudaban wuswaan di.

¹² Ma Asa ka wigibu ba bu naa gira sere Geraƙ. Ma

Etiopigii be, ba wɔruka ba gu. Domi Yinni Gusunɔ ka win tabu kowoba ba Etiopigii be kam koosia. Yen dɔma te, Yudaba ba yānu gurawa too. ¹³ Asa ka win tɔmbu ba wuu si su wāa Geraɔ wɔri ba kɔsuka. Ma ba dukia baka gura. Domi sin tɔmba Yinni Gusunɔn berum kua ba nanda. ¹⁴ Ba be ba yaa sabenu kɔsun kuu bekunuginu kasuka. Ma ba yāanu ka yooyoosu mwɛera dabi dabinu. Yen biru, ba gɔsira ba wura Yerusalemu.

Asa u bŭu s̄aru yina

(I maa mɛerio Sinambu I, 15:12-15)

15 Yinni Gusunɔ u dera win Hunde u Asaria, Odɛdin bii yɔkwa. ² Ma u da Asan wuswaɔ u nùn s̄ɔkwa u nɛɛ, Asa, wunɛ ka Yudaba, ka Benyamɛɛba, i swaa dakio i nɔ. Yinni Gusunɔ u wāa ka bɛɛ, ì n ka nùn yōra. Ì n nùn kasu, i ko i nùn wa. Adama ì n nùn deri, u koo maa bɛɛ deri. ³ N deema saa ye s̄ɔk, Isireliba ba Yinni Gusunɔn deri. Ba ñ yāku kowobu mɔ be ba koo bu Yinni Gusunɔn woodaba s̄ɔksi. Mɛya ba ñ maa Gusunɔn wooda gaa mɔ. ⁴ Adama ben nuku sankiranu s̄ɔk, ba gɔsirama Gusunɔn ben Yinnin mi ba nùn kasu. Ma u tii bu s̄ɔksi. ⁵ Waati ye s̄ɔk, be ba dumɔ ka be ba yarimɔ ba ñ b̄ri yendu mɔ. Domi tabu wāawa tem kpuro s̄ɔk. ⁶ Tabu wāa bwesenu s̄ɔk ka wusu s̄ɔk. Domi Gusunɔwa u bu wahala dabi ni suremɔ. ⁷ Yen s̄ɔ tɛ, i yōro dim dim, kpa i ku mwia kpana. Domi i ko i bɛɛn kookoosun are wa i mwa.

⁸ Ye Asa u Gusunɔn s̄ɔk Asaria, Odɛdin biin gari yi nua, yera u dam wa ma u bŭu ni nu wāa Yudan tem s̄ɔk ka Benyamɛɛn tem s̄ɔk kpuro kpeerasia ka sere maa ni nu wāa wuu si ba mwɛera s̄ɔk Efaraimun gu-urɔ. Ma u Yinni Gusunɔn yāku yeru seeya te ta ra n wāa s̄ɔa yerrun wuswaɔ. ⁹ Ma u Yudaba kpuro menna ka Benyamɛɛba ka Efaraimuba ka Manaseba ka sere Simeɔba, be, be ba wurama win mi Yudaɔ. Domi Isireliba dabira ta wurama Yudaɔ yèn s̄ɔ ba wa ma Gusunɔ, Asan Yinni u ka nùn wāa. ¹⁰ Ma ba menna Yerusalemu w̄ɔkɔn suru itase s̄ɔk. N deema Asan bandun w̄ɔkɔ kura kɔkɔbuse s̄ɔk mi. ¹¹ Yen t̄ɔ te, arumani ye ba gura s̄ɔk, kɛɛ nata ka wunɔbu (700) ka yāanu nɔkɔbun suba nɔkɔba yiruwa (7.000) ba ka Yinni Gusunɔn yākunuu kua. ¹² Ba s̄ɔk mwɛeru kua ma ba koo Gusunɔn ben baababan Yinni kasuwa ka ben ḡru kpuro, ka ben bwɛra kpuro. ¹³ Ben wi u yina u Gusunɔn Isireliban Yinni kasu, ba koo yēro gowa, baa ñ n s̄ɔan na bukuro ñ kun mɛ bii, tɔn durɔ ñ kun mɛ tɔn kurɔ. ¹⁴ Ma ba b̄ri yi wuramɔ ka dam Yinni Gusunɔn wuswaɔ, ma ba nuku dobun kuuki m̄ ba kɔbi ka gu-unu soosimɔ. ¹⁵ Ma Yudaba kpuro ba nuku dobu kua ben s̄ɔk mwɛɛ te ba kuan s̄ɔ. Domi ba tu kuawa ka ben ḡru kpuro. Ma ba Yinni Gusunɔn kasu ka ben ḡru kpuro. Ma u bu tii s̄ɔksi, u bu wɛrabu wɛ beri berika.

¹⁶ Asa u mam Maaka win mero yara bandun di. Domi u bwāaroku kua Asitaaten s̄ɔ. Ma Asa u gu kɔsuka muku muku u d̄ɔk meni wɔwɔ ye ba m̄ Sedoroni.

¹⁷ Adama Asa u ñ kp̄ia u gungunu mi ba ra bŭnu s̄ɔ

kpuro kpeerasie baa mɛ u tii Gusunɔ wɛ mam mam win wāaru kpuro s̄ɔk. ¹⁸ Wi ka win tundo ba sii geesu ka wura ka gāa bwese bweseka yi Yinni Gusunɔn s̄ɔ. Ma u ye kpuro sua u ka da Yinni Gusunɔn s̄ɔa yero.

¹⁹ Ma tabu yōra saa ye s̄ɔk, sere n ka kua Asan bandun w̄ɔkɔ tena ka nɔkɔbuse s̄ɔk.

Asa u ka Basa,

Isireliban sina boko tabu kua

(I maa mɛerio Sinambu I, 15:16-22)

16 Asan bandun w̄ɔkɔ tena ka nɔkɔba tiase s̄ɔk, yera Basa, Isireliban sina boko u Yudaba tabu wɔrima. Ma u Rama gbāraru toosi u ka Asan tɔmbu Yudaba yinari bu du bu yari. ² Yera Asa u sii geesu ka wura yarama Yinni Gusunɔn arumani beru yerun di ka maa sina bokon arumani beru yerun di. Ma u ka ye kpuro gɔra Sirin sina boko Beni Hadadin mi, wi u wāa Damasiɔ. ³ U nɛɛ, u de bu arukawani b̄ke nge mɛ ben baababa ba raa b̄kua. Wee u nùn sii geesu ka wura m̄ɔrisiamɛ. Yen s̄ɔ, u de u win arukawani kusia ye wi ka Basa Isireliban sina boko ba b̄kua, kpa Basa u wa u wi, Asa deri. ⁴ Ma Beni Hadadi u Asan gari yi wura. Ma u win tabu sinambu gɔra bu Isireliban wusu wɔri. Ma ba Iyoni wɔri ka Danu ka Abeli Maimu ka sere maa Nefitalin wuu s̄ɔn mi ba ra d̄ianu bere. ⁵ Sanam mɛ Basa u ye nua, yera u win s̄ɔmburu yōrasia u Raman bana ye deri. ⁶ Ma Asa u dera Yudaba ba kpenu ka d̄ɔa ye Basa u raa ka Rama banimɔ mi gura. Ma ba ka ye Geba ka Misipa bana.

Asa u Gusunɔn s̄ɔk Hanani

pirisɔm doke

⁷ Saa ye s̄ɔkɔra, Gusunɔn s̄ɔk Hanani u da u Asa Yudaban sina boko deema u nɛɛ, yèn s̄ɔ a wunen naane doke Sirin sina boko s̄ɔk, n ñ m̄ Gusunɔn wunen Yinni s̄ɔk, yen s̄ɔ, Sirin sina bokon tabu kowobu ba koo nun kisirari. ⁸ Etiopigibu ka Libigibu ba tabu kowo dabi dabinu mɔ ka tabu keke dabi dabinu yi dumi gawe, ka sere maa maasɔbu. Ka mɛ, Yinni Gusunɔn u nun bu nɔmu beria yèn s̄ɔ a nùn naane kua. ⁹ Domi Yinni Gusunɔn u kpuro mɛera handunia ye s̄ɔk u ka wa be ba nùn k̄i ka ben ḡru kpuro. Adama wunɛ, a gari baka kookoosu kua gari yi s̄ɔk. Yen s̄ɔ, saa tɛn di, ba koo ka nun tabu ko.

¹⁰ Ma Asa u ka Gusunɔn s̄ɔk wi m̄ru kua gem gem. Ma u dera ba nùn pirisɔm doke. Saa ye s̄ɔkɔra u maa Yudaban gabu dam d̄remɔ.

Asan bandun kpeeru

(I maa mɛerio Sinambu I, 15:23-24)

¹¹ Asan bandun tore ka ten kpeerun gari yi yorua Yudaban sinambu ka Isireliban sinambun tireru s̄ɔk.

¹² Asan bandun w̄ɔkɔ weeru tia sarise s̄ɔk, u naasu bara sere u nɔni s̄ɔkɔra. Baa mɛ u barɔ, ka mɛ, u ñ Yinni Gusunɔn kasu. Timgiba u kasu. ¹³ Ma Asa u kpuna u gu

win bandun wɔ̄ weeru ka tiase ɔ̄. U da u win baababa deema. ¹⁴ Ba nùn sikua siki ni u dera ba gban teerɔ̄ Dafidin wuu. Bu sere nùn sike, ba nùn kpīwa kpin yeru garun mi tē ɔ̄ ba turare bwese bwe-seka menna ye ba kua nge mē turare kowobu ba ra ko. Ma ba nùn ye dɔ̄ dokea gem gem.

Yosafati u bandu di

17 Asan gɔ̄n biru, win bii Yosafatiwa u bandu ksire kua. ² U win bandun dam sire Isireliban sɔ̄. Ma u tabu kowobu yi yi Yudan wuu gbāranugisu kpuro ɔ̄. Ma u maa wirugibu yi yi Yudan tem mē ɔ̄ ka sere maa Efaraimun wusu ɔ̄ si win tundo Asa u raa mwēera. ³ Yinni Gusunɔ̄ u ka Yosafati wā. Domi u sīa Dafidi win sikadon yiri gbiikii ɔ̄. U n̄ būu wi ba m̄ Baali kasu u sāwa. ⁴ Gusunɔ̄ win sikadon Yinniwa u kasu. Ma u win woodaba mēm n̄kwa. U n̄ Isireliban yira swī. ⁵ Yinni Gusunɔ̄ u Yosafatin bandu dam sire. Ma Yudaba kpuro ba ka nùn kēnu naawammē. U dukia baka ka bēere baka wa. ⁶ Ma win ḡru ga tāsā Yinni Gusunɔ̄ ɔ̄. Ma u dera ba būnu ka nin sāa yenu kɔ̄-suka Yudaɔ̄.

⁷ Win bandun wɔ̄ itase ɔ̄, yera u win tabu sinam beni gɔ̄sa bu da bu keu s̄ɔ̄si Yudan wusu ɔ̄. Bera Beni Haili ka Abudiasi ka Sakari ka Netanēeli ka Misee. ⁸ Ma u dera Lefiba ba bu swī. Lefi bera Semaya ka Netania ka Sebadia ka Asaeli ka Semiramɔ̄tu ka Yonatam ka Adoniya ka Tobiya ka Tobi Adoniya ka sere yāku kowo beni, Elisama ka Yoram. ⁹ Ba Yinni Gusunɔ̄n woodan tireru neni ba ka Yudaban wusu bukiane, ba bu wooda yen keu s̄ɔ̄simɔ̄.

Yosafatin bandun dam

¹⁰ Sinam be ba ka Yudaba sikerene ba berum duura Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄. Ba n̄ maa ka Yosafati tabu kue. ¹¹ Filisitiba ba ka Yosafati kēnu naawa, ka sere maa wɔ̄ gobi yi ba ra nùn kɔ̄sie ka sii geesun gobi. Ma Daarububa ba ka nùn yaa sabenu naawa. Niya yānu n̄kɔ̄n suba n̄kɔ̄ba yiru ka nata ka wunɔ̄bu (7.700) ka bonu n̄kɔ̄n suba n̄kɔ̄ba yiru ka nata ka wunɔ̄bu. ¹² Ma Yosafatin yiiko ya sosimɔ̄ ya ɔ̄. Ma u dii damginu ka maa wusu bana Yudaɔ̄ mi ba ra dīanu bere. ¹³ U ɔ̄m dabi dabinu kua Yudan wusu ɔ̄. Ma u tabu kowo wɔ̄rugɔ̄ba m̄ Yerusalem. ¹⁴ Tabu kowo ben geeru wee yenu ka yenu. Yudaba ɔ̄, be ba sāa tabu kowobu n̄kɔ̄m (1.000) wirugibu, be wee. Adina ka win tabu kowo wɔ̄rugɔ̄ba n̄kɔ̄n suba gooba wunɔ̄bu (300.000). ¹⁵ Yen biru, Yokanani ka win tabu kowobu n̄kɔ̄n suba goobu ka wene (280.000). ¹⁶ Ma Amasia, Sikirin bii wi u tii Yinni Gusunɔ̄ wē ka kīru, u maa tabu kowobu n̄kɔ̄n suba goobu (200.000) kpare. ¹⁷ Benyamēen bweseru ɔ̄, Eliada tabu kowo wɔ̄rugɔ̄ba u tabu kowobu n̄kɔ̄n suba goobu (200.000) kpare be ba tennu ka tereu m. ¹⁸ Ma Sosabadi u maa tumbu n̄kɔ̄n suba wunɔ̄bu ka wene (180.000) kpare be ba tabu yānu neni.

¹⁹ Tabu kowo beniwa ba sina bokon ɔ̄ma m̄, be ba wāa Yudan wuu gbāranugisu ɔ̄ baasi.

Yosafati u ka Akabu

arukawani bɔ̄kua

(I maa mēerio Sinambu I, 22:1-4)

18 Yosafati u dukia baka ka bēere baka wa. Ma u ka Akabu arukawani bɔ̄kua kurɔ̄ kēena ɔ̄. ² Amen biru, u da u Akabu deema Samarit. Ma Akabu u dera ba ka yānu ka ketē dabi dabinu go Yosafati ka win tɔ̄mbun sɔ̄. Ma Akabu u Yosafati kana bu da bu Ramɔ̄ti w̄ri ye ya wāa Galadin temɔ̄. ³ U n̄ē, Yosafati, kaa ka man da Ramɔ̄ti, Galadin temɔ̄?

Ma Yosafati u nùn wisa u n̄ē, oo. À n̄ ɔ̄kru kpa, na maa kpawa mi. Wunen tumbu bā n̄ seewa, n̄giba maa seewawa mi. Sa ko ka nun taa bi da kpa su wuu ge w̄ri sannu.

ɔ̄m weesugiba n̄ē,

Akabu koo tabu di

(I maa mēerio Sinambu I, 22:5-12)

⁴ Ma Yosafati u Isireliban sina boko s̄ɔ̄wa u n̄ē, adama a gina Yinni Gusunɔ̄n bikio a n̄ mē u koo nun sɔ̄.

⁵ Ma Isireliban sina boko u ɔ̄mɔ̄bu menna tumbu n̄ēru (400). Ma u bu bikia u n̄ē, su tabu doo Ramɔ̄ti Galadin temɔ̄? Nge su ku da.

Ma ba wisa ba n̄ē, a doo, Gusunɔ̄n u koo nun ge n̄-mu beria.

⁶ Adama Yosafati u maa bikia u n̄ē, Yinni Gusunɔ̄n ɔ̄mɔ̄ goo maa sari mini w̄n min di sa ko win gere n̄?

⁷ Isireliban sina boko u wisa u n̄ē, Gusunɔ̄n ɔ̄mɔ̄ turowa u wāa mini w̄n min di sa ko kpī su Gusunɔ̄n gere n̄. Adama na nùn tusa domi u ku ra man gāa geenu s̄ ma n̄ kun m̄ gāa k̄sunu. Win yīsira Misee Yimilan bii.

Ma Yosafati u nùn s̄ɔ̄wa u n̄ē, sina boko, a ku gere mē.

⁸ Yera Isireliban sina boko u win ɔ̄m kowo gɔ̄ra u da u Misee Yimilan bii sokuma fuuku.

⁹ Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yānu doke, ben baawure u s̄ win sina kitarɔ̄ Samarit gbāra n̄kɔ̄n. Ma Gusunɔ̄n ɔ̄mɔ̄ be kpuro ba wāa ben wuswaɔ̄ ba gari m̄.

¹⁰ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susun kɔ̄bunu seka. U n̄ē, ameniwa Yinni Gusunɔ̄n u gerua. U n̄ē, kɔ̄bi yini yi sāawa yīreru te ta wunen dam s̄ɔ̄simɔ̄ mē kaa ka Sirigibu go mam mam.

¹¹ Ma Gusunɔ̄n ɔ̄mɔ̄ be kpuro ba gari tee yi gerua. Ba m̄, a doo Ramɔ̄ti Galadin temɔ̄. Kaa nasara wa. Yinni Gusunɔ̄n u koo nun wuu ge n̄mu beria.

Misee u nɛɛ,

ba koo Akabu kamia

(I maa mɛerio Sinambu I, 22:13-28)

¹² Sɔmɔ wi ba gɔra u bu Misee sokua u Misee sɔɔwa u nɛɛ, wee Gusunɔn sɔmɔ be ba wāa mi kpuro ba sina boko gari dori gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tee.

¹³ Ma Misee u wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, ye wi, Gusunɔn nen Yinni u man sɔɔwa, yera kon gere.

¹⁴ Ye Misee u tunuma sina bokon mi, yera sina boko u nùn bikia u nɛɛ, Misee, sa ko kpī su tabu da Ramɔti Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma Misee u wisa u nɛɛ, i doo mɛ. I ko i nasara wa. Yinni Gusunɔn u koo nun bu nɔmu bɛria.

¹⁵ Adama sina boko u nɛɛ, nɔn nyewa kon nun bɔrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusunɔn u nun sɔɔwa a gere.

¹⁶ Misee u nɛɛ,

na Isireliba wa ba yarine guunu wɔlɔ,
ba sāa nge yāa ni nu kun kparo mɔ.

Ma Yinni Gusunɔn u nɛɛ,
tɔn beni ba ñ kparo mɔ.

Ben baawure u gɔsiro u wura yenuɔ ka alafia.

¹⁷ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, na ñ daa nun sɔɔwa ma u ku ra man gāa geenu sɔ, ma n kun mɔ gāa kɔsunu?

¹⁸ Yera Misee u Akabu sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn gari swaa dakio. Na nùn wa u sɔ win sina kitarɔ. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nɔm geuɔ ka win nɔm dwarɔ. ¹⁹ Ma u nɛɛ, wara koo Akabu nɔni wɔke u ka taa bi da Ramɔti Galadin temɔ, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianɔ mɔ. Wini ù n gerua mɛni, wɔnɔ u gere mɛ. ²⁰ Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunɔn wuswaɔ ya nɛɛ, kon Akabu wi nɔni wɔke.

Ma Yinni Gusunɔn u ye bikia u nɛɛ, amɔna kaa koosina. ²¹ Hunde ye, ya nɛɛ, kon yari kpa n du Gusunɔn sɔmɔ be sɔ, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔn u ye wisa u nɛɛ, ya wā. Swaa gea. Kaa maa kpī a bu nɔni wɔke. ñ n mɛn na, a yario a da a ko mɛ. ²² Wee tɛ, Yinni Gusunɔn u dera hunde ye, ya dua win sɔmɔ be sɔ bu ka nun weesu kua. Yen sɔ, a n yɛ ma kɔsa Yinni Gusunɔn u koo de yu nun deema.

²³ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susi Miseen bɔkuɔ, u nùn baara so. Ma u nɛɛ, swaa yerà Yinni Gusunɔn hunde u ka yara nen min di u ka sere nun gari kua.

²⁴ Misee u nùn wisa u nɛɛ, kaa ye gia dɔma te kaa n duku dukubu mɔ a n kuku yeru kasu diaɔ.

²⁵ Yera Isireliban sina boko u nɛɛ, i Misee mɔ i ka da Amɔ wi u sāa wuun wirugii ka maa Yoasi sina bokon biin mi. ²⁶ Kpa i bu sɔ i nɛɛ, ameniwa nɛ sina boko na gerua. Na nɛɛ, bu nùn mɔ bu kpɛ pirisɔm sɔ kpa ba n nùn dīanu ka nim wɛmɔ saka sɔ sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁷ Misee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, à n wurama ka alafia, n ñ Yinni Gusunɔn u ka man gari kua. Bɛɛ be i wāa mini, bɛɛn baawure u gari yi swaa suo.

Akabun gɔ

(I maa mɛerio Sinambu I, 22:29-40)

²⁸ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramɔti Galadin temɔ. ²⁹ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, kon yānu ganu kɔsi ni ba ñ ka man tubu. Adama wunɛ, a n wunen sina yānu doke.

Mesuma Isireliban sina boko u kua u ka taa bi da. ³⁰ N deema Sirin sina boko u win tabu kekeban tabu sinambu sɔɔwa u nɛɛ, i ku goo go ma n kun mɔ Isireliban sina boko tɔna.

³¹ Ye tabu sinam be, ba Yosafati wende kua, yera ba nɛɛ, Isireliban sunɔwa. Ma ba nùn kooro bure bu ka nùn wɔri. Adama u nɔngiru sua u somiru kana. Ma Yinni Gusunɔn u nùn somi, u bu gira ba ka nùn tonda.

³² Ye tabu sinam be, ba wa ma n ñ Isireliban sina boko mi, yera ba nùn deri ba doona.

³³ Yera goo u sɛu tooma Isireliban mi gia. U ñ goo yīisi. Adama ga na ga Akabu wɔri deedeeru mi win tarakpe ga yɔra. Yera u win tabu keke swaa sɔɔsio sɔɔwa u nɛɛ, a tabu keke ye sīiyɔ biruɔ, kpa a man yara tabu sīan di. Domi ba man mɛera kua.

³⁴ Tabu swāa yen dɔma te, sere ba sina boko neni u ka yɔ win tabu keke sɔ u mɛera Sirigibun sansani gia sere n ka kua yoka. Ye sɔ u dua, ma u gu.

Yosafati u wirugibu gɔsa

¹⁹ Yeniban biru, Yosafati u wurama Yerusalem u ka bɔri yendu. ² Ma Yehu, Gusunɔn sɔmɔ Hananin bii u nùn sennɔ da. Ma u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, ba ra tɔn kɔso somi? A be ba Gusunɔn tusa kɔ? Yeniban sɔ, Yinni Gusunɔn u ka nun mɔru sāa. ³ Adama u gāa geenu wa ni a kua. Yera a būu wi ba mɔ Asitaaten bwāarokunu kpuro kɔsuka mam mam tem mɛ kpuro sɔ. Ma a wunen tii wɛ a ka wi, Yinni Gusunɔn kasu.

⁴ Yen biru Yosafati u maa sina Yerusalem u. Ma u win tɔmbu bera saa Beri Seban di n ka da Efaraimun guunɔ. Ma u ben gɔrusu wesia Gusunɔn ben baababan Yinnin mi. ⁵ Ma u siri kowobu yi Yudan wuu gbāraruguu baagere sɔ. ⁶ Ma u siri kowo be sɔɔwa u nɛɛ, i de i n tii sɛ ye i sirimɔ sɔ. Domi n ñ tɔmbun sɔ i siribu mɔ. Yinni Gusunɔn sɔna i sirimɔ. U ko n maa wāa bɛɛn bɔkuɔ. ⁷ Yen sɔ, i de i nùn nasia kpa i n tii sɛ. Domi Yinni Gusunɔn mi, weesu sari. U ku ra maa goo garisi tuko. Meya u ku ra maa nɔm biram kɛnu mwe.

⁸ Sanam mɛ ba wurama Yerusalem u, Yosafati u Lefiba ka yāku kowobu yi, ka sere maa Isireliban guro gurobu, bu ka tɔmbu siria bā n gari gɛɛ mɔ. ⁹ Wee wooda ye u bu wɛ. U nɛɛ, goo ù n ka siribu na bɛɛn mi saa wuu gagun di yèn sɔ ba goo go, ñ kun mɛ goo u wooda sara, ñ kun mɛ u Yinni Gusunɔn yiirebu gabu yina, i ko i nùn siriawa dee dee Gusunɔn nasiaru sɔ, ka murafitiru sariru sɔ, ka gɔru dɛɛɔ. I de i bu swaa

gea s̄wasi kpa bu ku raa Yinni Gusunɔ torari kpa u ku beɛ ka beɛgibu m̄wru ko. Nge meya i ko i n da ka bu sirie kpa i ku ka taare wa. ¹¹ Wee ȳaku kowo t̄nwero Amaria u ko n s̄aa wirugii s̄aarun swaa s̄wɔ, kpa Sebadia, Isimeelin bii Yudaban yenu ȳero u n s̄aa wi u ra sina bokon yenu wunanɔsu ko, kpa Lefiba ba n maa s̄aa siri kowobu. Yen s̄ɔ, i tii dam k̄ɛyɔ kpa i se i s̄oma ko, kpa Yinni Gusunɔ u n w̄aa ka wi u koo gea ko.

Yosafati u ka Edmuba

tabu kua

20 Yeniban biru, M̄abuba ka Am̄niba ba seewa ba Yosafati tabu w̄rim wee. ² Ma ba na ba ye Yosafati s̄wɔwa. Ba neɛ, wee t̄n dabiru ta nun w̄rim wee saa nim w̄ku b̄wuguun guru ḡin di, Edmun tem̄. Ba w̄aa Hasas̄n Tamaaɔ ye ya w̄aa Engediɔ. ³ Yera Yosafati u nanda. Ma u Gusunɔ kasu. U dera ba k̄wɔ k̄kua Yudan tem̄ kpuro s̄wɔ. ⁴ Ma Yudaba kpuro ba menna bu ka Yinni Gusunɔ kana. T̄mbu kpurowa ba na saa Yudan wusu kpuron di bu ka Yinni Gusunɔ kasu. ⁵ Yosafati u seewa u ȳra Yudaba ka Yerusalemugii ben suunu s̄wɔ Yinni Gusunɔ s̄aa yerun yaara kpaan wuswaɔ. ⁶ Ma u neɛ, Gusunɔ besen baababan Yinni, wuna a s̄aa Yinni w̄llɔ. Wuna a bwe-senu kpuron bandu neni. Wuna a maa dam kpuro neni wunen n̄maɔ. Goo sari wi u koo ka nun tabu ko. ⁷ Yinni Gusunɔ, wuna a tem̄ min t̄mbu gira beɛ, wunen t̄mbu Isireliban wuswaan di. Ma a mu beɛ, Aburhamu wi u nun k̄ian bibun bweseru w̄. ⁸ Sa sina tem̄ me s̄wɔ. Ma sa s̄aa yeru bana te ta wunen ȳsiru s̄wɔwa. ⁹ Sa neɛ, wahala gaa ȳa n sun deema, aa, taba? Wunen siribu bu sun w̄riwa? Aa, barara? Aa, ḡw̄ra? Ma sa seema sa na diru mini wunen wuswaɔ sa nun kana besen wahala s̄wɔ, kaa sun wurari kpa a sun faaba ko. ¹⁰ Wee t̄ɛ, M̄abuba ka Am̄niba ka Edmuba be ba w̄aa Seirin guur̄ ba na bu beɛ Isireliba gira tem̄ me a sun w̄n di. N deema a raa besen baababa s̄wɔwa a neɛ, bu ku du bwese ni s̄wɔ sanam me ba wee Egibitin di. Ma ba bu deri, ba ñ bu kam koosie. Wee, ba wee bu sun k̄sa kua. ¹² Yera wunɛ Yinni Gusunɔ, a ñ kaa bwese ni siri? Domi beɛ, sa ñ dam gam m̄. Wee t̄n dabira sun w̄rim wee, sa ñ ȳe ye sa ko ko. Adama wuna sa meera.

¹³ Ma Yudaba kpuro ba ȳ Yinni Gusunɔ wuswaɔ ka ben kur̄bu ka bibu kpuro.

Gusunɔ u dera

Yudaba ba tabu di

¹⁴ Yera Yinni Gusunɔ Hunde u Yaasieli, Sakarin bii ȳwɔwa t̄mbun suunu s̄wɔ. Yaasieli wi, u s̄awa Asafun bweseru, Lefiba s̄wɔ. Win sikadobara Benaya ka Yeyeli ka Matania. ¹⁵ Ma Yaasieli u neɛ, beɛ Yudaba kpuro, ka beɛ Yerusalemugibu kpuro, ka sere wunɛ sina boko Yosafati, i swaa dakio i n̄ ye Yinni Gusunɔ u gerum̄. U neɛ, i ku nanda, i ku maa wurura t̄n dabi ten

wuswaɔ. Domi n ñ beɛ i ko i tabu ko. Wi, Yinni Gusunɔ tiiwa u koo taa bi ko. ¹⁶ Sia i doo i bu w̄ri. Ba koo kurana saa gunguu te ba m̄ Sisin di, kpa i bu deema w̄wi piibu gagu s̄wɔ gbabu te ba m̄ Yerueliɔ. ¹⁷ Beɛn tii i ñ tabu m̄. Adama i gesi doo i ȳra mi. I ko i wa faaba ye Yinni Gusunɔ u koo beɛ ko. Beɛ Yudaba ka beɛ Yerusalemugibu, i ku nanda, i ku maa wurura. Sia i yario i ka bu yinna. Wi, Yinni Gusunɔ u ko n ka beɛ w̄aa.

¹⁸ Yera Yosafati ka Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu ba yiira ba wuswaɔ tem̄ girari Yinni Gusunɔ wuswaɔ bu ka n̄n beere w̄. ¹⁹ Yera Lefiba s̄wɔ, Kehatiba ka Koreba ba seewa ba Gusunɔ Isireliban Yinni siaram̄ ka k̄wɔ giru.

²⁰ Yera ba yara buru buru yellu ba da gbaburu gia te ba m̄ Tekoa. Sanam me ba yario, yera Yosafati u seewa u ȳra. U neɛ, beɛ Yudaba ka beɛ Yerusalemugibu, i man swaa dakio i n̄. I Gusunɔ beɛn Yinni naane koowo, kpa i dam wa. I beɛn naane dokeo win s̄wɔm̄ bun gere s̄wɔ, kpa i nasara wa.

²¹ Ma ba n̄k̄sina ka t̄n be. Yera Yosafati u wom kowobu ḡsa ba n s̄aa ȳnu sebua, kpa ba n tabu kowobu gb̄iye, ba n Yinni Gusunɔ siaram̄ ka womu geni, ba n m̄, i Yinni Gusunɔ siaro. Domi win durom mu ñ n̄ru m̄.

²² Sanam me t̄n be, ba taki seewa ba womu m̄ bu ka Yinni Gusunɔ siara, yera Yinni Gusunɔ u Am̄niba ka M̄abuba ka Edmu be ba w̄aa guu te ba m̄ Seiriɔ burisina. Ma ba s̄sukuna ben tii tiine. ²³ Am̄niba ka M̄abuba ba Edmuba w̄ri ba kam koosia mam mam. Ye ba bu go ba kpa, yera ba w̄rina ben tii tiine ba goona. ²⁴ Sanam me Yudaba ba tunuma m̄n di ba ra n tem̄ mi ḡanu ku ra kpi wende s̄aa, yera ba meera bera mi gia t̄n dabira raa w̄aa, ma ba deema gona nu kp̄i kp̄i. Goo kun kisire. ²⁵ Yera Yosafati ka wigibu ba na ba goo nin ȳnu potira. Ba dukia gurawa be s̄wɔ ka sere ḡa gobiginu. Ba ȳa ni gurawa nge m̄n̄ k̄wɔ ba koo kp̄i bu sua. Ba kuawa s̄wɔ ita ba ȳa ni guram̄. Domi nu kp̄a.

²⁶ S̄wɔ n̄nese, ba menna w̄wɔw̄ ye ba m̄ Beraka. Ma ba Yinni Gusunɔ siara. Yen s̄na ba yam mi ȳsiru k̄a Beraka. Tera ba ka mu sokum̄ sere ka ḡsɔ. Ȳsi ten tubusiana, mi ba Yinni Gusunɔ siara. ²⁷ Yosafati u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro kpara ka nuku dobu ba ka wura Yerusalem̄. Domi Yinni Gusunɔ u bu nuku dobu w̄ ben yibere be u bu kamian s̄. ²⁸ Ba dua Yerusalem̄ ba womusu m̄ ka m̄w̄k̄kunu ka ḡw̄-genu ka k̄bi ba ka dua sere Yinni Gusunɔ s̄aa yeru.

²⁹ Ma tem̄ tukum sinambu kpuro ba Yinni Gusunɔ nasia sanam me ba nua ma u Isireliban yibereba kpeerasia. ³⁰ Yosafati u win bandu diwa b̄ri yendu s̄wɔ. Ma Gusunɔ win Yinni u n̄n w̄rabu w̄ beri berika kpuro.

Yosafatin bandun kpeeru

(I maa meerio Sinambu I, 22:41-51)

³¹ Sanam me Yosafati u bandu di Yudaa, w̄w̄ tena ka n̄k̄w̄buwa u m̄. Win meron ȳsira Asuba, Silikin bii. Ma

u kua wɔ̄ yenda nɔ̄kɔbu bandu sɔ̄ Yerusalemuɔ̄.
³² Yosafati u win tundo Asan yira swīwa mam mam.
 Gea u kua Yinni Gusunɔ̄n wuswaɔ̄. ³³ Adama u ñ
 gunguu n̄n mi ba ra b̄u yākuɔ̄ ko kpuro kpeerasie.
 Domi win tɔ̄mbu Yudaba ba ñ ben ḡru Gusunɔ̄n ben
 baababan Yinni wē mam mam. ³⁴ Yosafatin
 kookoosun sukum, gbiikisu ka dāakis, ye kpuro ya
 yorua Yehu, Hananin biin tireru sɔ̄ te ba doke Isire-
 liban sinambun faagin tireru sɔ̄.

³⁵ Yeniban biru, Yosafati u da u ka Akasia Isireliban
 sina boko arukawani bɔ̄kua. Akasia wi, u ñ Yinni
 Gusunɔ̄n beere yē. ³⁶ Durɔ̄ wiya Yosafati u ka
 arukawani bɔ̄kua ma ba goo nimkusu kua si su ra de
 Taasisi. Ba goo nimkuu si kuawa Esioni Gebeeɔ̄.
³⁷ Yera Eliesee, Dodafan bii, Maresagii u Gusunɔ̄n gari
 gerua Yosafatin s̄ u nee, Yinni Gusunɔ̄n u koo wunen
 sɔ̄mburu kam koosia yèn s̄ a ka Akasia arukawani
 bɔ̄kua.

Yen biruwa goo nimkuu si, su k̄sikira. Su ñ maa
 kp̄a su Taasisi de.

21 Yeniban biru, Yosafati u kpuna u gu. Ma ba
 n̄n sika win baababan sikaɔ̄, Dafidin wuuɔ̄.
 Ma win bii Yoram u bandu k̄sire kua.

Yoram u bandu di

(I maa m̄erio Sinambu II, 8:16-24)

² Yoram u wɔ̄kɔbu m̄wa n̄kɔba tia. Be kpuro ba
 s̄awa Yosafatin bibu. Bera Asaria ka Yeyeli ka Sakari
 ka Asaria ka Mikaeli ka Sefatia. ³ Ben tundo u ben
 baawure k̄ru wē ta kp̄a. Tera sii geesu ka wura ka
 ḡa gobiginu ka wuu si su gb̄aranu m̄ Yudan temɔ̄.
 Adama Yoram u bandu wē domi wiya u s̄a win
 bii gbiikoo.

⁴ Sanam m̄e Yoram u ban te di u kpa, ma u tu t̄a-
 sisia, yera u win wɔ̄kɔ be kpuro ka Isireliban bukurobu
 gabu go. ⁵ Sanam m̄e Yoram u ban te di, u m̄wa
 wɔ̄kɔ tena ka yiru. Ma u kua wɔ̄kɔ n̄kɔba ita bandu sɔ̄
 Yerusalemuɔ̄. ⁶ Isireliban sinambun yira u swī nge m̄e
 Akabun yenugibu ba kua. Domi Akabun bii t̄n kurɔ̄wa
 u sua kurɔ̄. K̄sa u kua Yinni Gusunɔ̄n wuswaɔ̄.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ̄n u ñ wure u n̄n go, arukawani
 ye u ka Dafidi bɔ̄kuan s̄ ye u nee, Dafidi kun k̄sire
 biamɔ̄ bandu sɔ̄ win bweserɔ̄.

⁸ Yoramun waati ye sɔ̄, Edmuba ba ka tii yina, ma
 ba ben sunɔ̄ kua. ⁹ Yera Yoram u seewa ka win tabu
 sinambu ka tabu k̄k̄e yi dumi gawe, ma ba bu tarusi.
 Adama, ye n kua w̄kuru, ma ba duki yakura. ¹⁰ Saa
 yen d̄ma ten diya Edmuba ba ka tii yine sere ka
 gisɔ̄n gisɔ̄.

Ma Libinagibu ba maa Yudaba seesi yèn s̄ ba
 Gusunɔ̄n ben baababan Yinni deri. ¹¹ Yoram u mam
 b̄u yāku yenu kua Yudaban guunu wɔ̄lɔ̄. Ma u dera
 ba b̄u gasirinu w̄ri. U bu b̄riewa ni sɔ̄ mam mam.

¹² Yera Gusunɔ̄n m̄ Eli u n̄n yorua u nee, ameni-
 wa Gusunɔ̄n wunen baaba Dafidin Yinni u gerua. U nee,
 wee, a ñ s̄a wunen baababa Yosafati ka Asa,
 Yudaban sinambun yira sɔ̄. ¹³ Isireliban sinambun
 yira sɔ̄ra a s̄a. Ma a dera Yudaba ka Yerusalemuɔ̄gibu

kpuro ba b̄u gasirinu w̄ri nge m̄e Akabun yenugibu
 ba dera Isireliba ba kua. Yen biru, a maa wunen
 wɔ̄kɔbu m̄weera a go, be, be ba nun sanɔ̄ kere wunen
 tundon yenuɔ̄. ¹⁴ Yen s̄, Yinni Gusunɔ̄n u koo wunen
 tɔ̄mbu wahala baka doke, ka wunen kurɔ̄bu ka wunen
 bibu ka sere maa been arumani ye i m̄. ¹⁵ Kpa u
 wunen tii bara bakaru kp̄e nuki sɔ̄. Kpa ta n kp̄amɔ̄
 t̄ɔ̄ baatere sere tu ka wunen nuki yarama t̄ɔ̄kɔ.

¹⁶ Yera Yinni Gusunɔ̄n u Filisitiba seeya ka Daarububa
 be ba w̄a Kusigibun b̄kua. Ma ba Yoram u w̄ri.

¹⁷ Yera ba Yudaba w̄ri ba ben dukiaba m̄weera ye ya
 w̄a sina bokon yenuɔ̄ ka maa win bibu ka win kurɔ̄bu
 ba ka doona. Win bii d̄ako Akasiawa ba deri, wi ba
 maa m̄ Yoakasi.

¹⁸ Yeniban biru, Yinni Gusunɔ̄n u sina bokon tii bararu
 kp̄e nukurɔ̄ te u ñ bekuramɔ̄. ¹⁹ Ma win bara te, ta
 sosimɔ̄ t̄ɔ̄ baatere. Bara ten w̄kɔ yiruse sɔ̄ra win nuki
 yarima ten wahalan s̄. Ma u gu n̄n sw̄a bakaru
 sɔ̄. Win tɔ̄mbu ba ñ n̄n turare d̄ɔ̄ dokeye nge m̄e u
 win baababa kua.

²⁰ Yoram u m̄wa w̄kɔ tena ka yiru sanam m̄e u
 bandu di. Ma u kua w̄kɔ n̄kɔba ita bandu sɔ̄ Yerusale-
 muɔ̄. Ye u gu, goo kun n̄n wɔ̄kɔw̄ndu kue. Ma ba n̄n
 sika Dafidin wuuɔ̄. Adama n ñ m̄ sinambun sikaɔ̄.

Akasia u bandu di Yudaɔ̄

(I maa m̄erio Sinambu II, 8:25-29, 9:27-29)

22 Yerusalemuɔ̄gibu ba dera Akasia, Yoramun bii
 d̄ako u bandu di win tundon ayerɔ̄. Domi
 yiberɔ̄ be ba na ka Daarububa ba win maabu kpuro
 w̄ri ba go. Nge m̄ya Akasia u ka bandu wa u di.

² Sanam m̄e u bandu di, u m̄wa w̄kɔ yenda yiru. W̄kɔ
 tia u kua bandu sɔ̄ Yerusalemuɔ̄. Win meron ȳsira
 Atali, Omirin bii. ³ U s̄awa Akabun yenugibun yira sɔ̄.
 Domi bwisi k̄siya win mero u n̄n k̄m̄ u ka k̄sa ko.

⁴ K̄sa u kua Yinni Gusunɔ̄n n̄n sɔ̄ nge m̄e Akabun
 yenugibu ba kua. Ben miya u bwisi k̄ɔ̄bu wa win tun-
 don gɔ̄kɔ biru. Ba n̄n bwisi k̄si k̄a, ma yi n̄n kam
 koosia. ⁵ Domi u ka Yoram Akabun bii, Isireliban sina
 boko tabu da bu ka Hasaeli, Sirin sina boko tabu w̄ri
 Ramɔ̄tɔ̄ Galadin temɔ̄. Ma Sirigibu ba Yoram m̄era
 kua. ⁶ Ma u gɔ̄sira Yisireliɔ̄ bu ka win m̄era ye tim
 kua. Yera Akasia, Yoramun bii, Yudaban sina boko u
 na Yisireli mi u ka n̄n wa mi ba n̄n tim nendu
 kuamme. Domi m̄era ye, ya ñ sanɔ̄ m̄.

⁷ Yinni Gusunɔ̄n u dera Akasia u Yoram u beram da
 kpa u ka kam ko mi. Ye Akasia u tura mi, yera wi ka
 Yoram ba Yehu, Nimusin bii w̄rim da. N deema Yinni
 Gusunɔ̄n u Yehu wi gɔ̄sa u ka Akabun yenugibu
 kpeerasia. ⁸ Sanam m̄e u Akabun yenugii be
 kpeerasiamɔ̄, yera u ka Akasian sina bw̄abu yinna ka
 win maabun bibu be ba n̄n k̄su. Ma Yehu u be kpuro
 m̄weera u go. ⁹ Ma ba Akasian tii kasu ba mwa
 Samariɔ̄, mi u kukua. Ba ka n̄n na Yehun mi, ba go.
 Ma ba n̄n sika yèn s̄ u s̄a sina boko Yosafati wi u
 Gusunɔ̄n kasu ka win ḡru kpuron bii.

Akasian bwese te sɔ̄, goo sari wi u s̄a dee dee u ka
 bandu di.

Atali u bandu di

(I maa meerio Sinambu II, 11:1-3)

¹⁰ Ye Atali u wa win bii Akasia u gu, yera u Yudaban sina bibu kpuro go. ¹¹ Sanam me ba bii be goomɔ, yera Yoseba, sina boko Yoramun bii tɔn kurɔ u Yoasi, Akasian bii sua u berua asiri sɔɔ. Ma u nùn sua u ka da ka win nɔɔrio mi kpɔn yenu wãa sãa yerɔ. Nge meya Yoseba, yãku kowo Yehoyadan kurɔ u ka Yoasi wɔra Atalin nɔɔman di, u ñ ka nùn wa u go. Yoseba wi, u sãawa Akasian sesu. ¹² Ba nùn beruawa wãɔɔ kɔɔba tia Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Domi Atali u bandu dii saa ye.

Ba Atali bandu yara

(I maa meerio Sinambu II, 11:4-20)

23 Wãɔɔ kɔɔba yiruse sɔɔ, Yehoyada u wɔrugɔru kua u ka tabu kowobun wirugii be ba tabu kowobu wunɔm wunɔm kpare arukawani bɔkua. Bera Asaria, Yerohamun bii ka Isimeeli, Yokananin bii ka Asaria, Obedin bii ka Maseya, Adayan bii ka Elisafati, Sikirin bii. ² Ba Yudan tem bukiana. Ma ba Lefiba men-na saa Yudan wusu kpuron di ka sere Isireliban yenu yẽrobu. Be kpuro ba na Yerusalemu. ³ Ma be kpuro ba ka sina bokon bii Yoasi arukawani bɔkua Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Yera Yehoyada u bu sãɔwa u nee, wee, sina bokon bii u koo bandu di Yerusalemu nge me Yinni Gusunɔn u gerua Dafidin bibun sã. ⁴ Wee ye ba koo ko. Be ba koo sɔmburu ko tã wẽrarugiru sɔɔ, yãku kowobu ka Lefiba, ba koo tii bɔnu kowa wuunu ita. ⁵ Wuu teeru ta n sãa yerun kɔnɔsu kãsu, kpa wuu teeru ta n sina kpaaru kãsu, kpa itaseru ta n wãa kɔn-kɔwɔ ge ba m̃ Kpɛkɛkɛku, kpa tɔn be ba tie kpuro ba n yã sãa yerun yaara. ⁶ Goo u ku raa du Yinni Gusunɔn sãa yerɔ ma n kun m̃ yãku kowobu ka Lefiba be ba sɔmburu m̃ dɔma te. Beya ba koo kpɔ bu du mi, domi beya ba deere. Tɔmbu kpuro ba koo yãrawa kɔwɔ bu kɔnɔ kãsu. ⁷ Lefiba ba koo sina boko sikerenawa, kpa ben baawure u n tabu yãnu neni, wi u dua mi, bu ka nùn go. I ko i n wãawa sina bokon bɔkua sanam me u duɔ ka sanam me u yariɔ.

⁸ Lefiba ka Yudaba kpuro ba kua kpuro ye yãku kowo Yehoyada u gerua. Ben baawure u win tɔmbu sua be ba duɔ sɔmburu sɔɔ ka be ba yariɔ tã wẽrarugii te sɔɔ. Domi yãku kowo Yehoyada u ñ goo bure. ⁹ U tabu kowobu wunɔm wunɔm wirugibu yaasi ka tere bakanu ka piiminu wẽ. Tere ni, nu sãawa sina boko Dafidiginu ni nu wãa Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. ¹⁰ Ma u tɔmbu yi yi ba sina boko sikerene saa sãa yee ten nɔm geu gian di n ka da ten nɔm dware yãku yerun bɔkua. Ben baawure u win tabu yãnu neni. ¹¹ Yera ba ka Yoasi susima. Ma Yehoyada ka win bibu ba nùn bandun gum tare u kua sina boko. Ma ba nùn sina furɔ dokea. Ma ba nùn woodan tireru wẽ ba nee, sina boko, wunen wãaru tu daka da.

¹² Ye Atali u nua tɔmba duki m̃ ba sina boko tɔmam, ¹³ yera u na ben mi, Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. U meera u deema sina boko u yã turaru wãlɔ. Ma

wirugibu ka be ba kɔbi wuramɔ ba yã win bɔkua. Tɔm-bu kpuro ba nuku dobu m̃, ba kɔbi soomɔ. Yera wom kowobu ba womusu m̃ ka ben dwee yãnu ba Yinni Gusunɔn siaramɔ. Yera Atali u win yãnu nenua u gẽeka nuku sankiranun sã. U nee, ba man seesi! Ba man seesi!

¹⁴ Ma Yehoyada u tabu sinam be yara be ba sãa tabu kowobu wunɔm wunɔm wirugibu. U bu sãɔwa u nee, i Atali wi yaro. Wi u maa nùn swã, kpa i yẽro go ka takobi. N deema yãku kowo Yehoyada u raa bu sãɔwa u nee, bu ku nùn go sãa yeru mi.

¹⁵ Ma ba nùn deri u da sina bokon dirɔ saa dumin kɔnɔn di. Miya ba nùn sãre ba go.

¹⁶ Yeniban biru, Yehoyada ka tɔn be ba tie ka sina boko Yoasi ba arukawani bɔkua ba nee, ba ko n sãawa Yinni Gusunɔn tɔmbu. ¹⁷ Ma tɔn be kpuro ba dua bũ wi ba m̃ Baalin dirɔ ba ye kɔsuka ka yen turarɔ ka yen bwãroko. Ma ba yen yãku kowo Matani go yen yãku yen. ¹⁸ Yehoyada u Yinni Gusunɔn sãa yeru Lefi be ba sãa yãku kowobu nɔmu beria bu kãsu. N deema Dafidi u raa bu bɔnu kua wuu wuuka bu ka Yinni Gusunɔn yãku dã mwaararuginu kua nge me Mwɔsin wooda ya gerua. Kpa ba n da maa womusu ko ka nuku dobu bu ka Gusunɔn siara. ¹⁹ U kɔnɔn kãso be yiwa sãa yee ten kɔnɔn kpa disigii goo u ku raa ka du mi.

²⁰ U tabu sinambu ka sina bibu ka wuun bukurobu ka sere tɔmbu kpuro menna. Ma u dera ba ka sina boko yara Yinni Gusunɔn sãa yerun di, ma ba ka nùn da sina kpaaru saa kɔnɔn ge ga wãa gunguru gian di. Miya ba sina boko sinasia sina kitarɔ. ²¹ Ma tɔmbu kpuro ba nuku dobu m̃.

Wuu ga wãa bɔri yendu sɔɔ yèn sã ba Atali go.

Yoasi u dera ba Yinni Gusunɔn**sãa yeru sɔwɔ**

(I maa meerio Sinambu II, 12:1-17)

24 Wãɔɔ kɔɔba yiruwa Yoasi u m̃ sanam me u bandu di. Ma u kua wã weeru bandu sɔɔ Yerusalemu. Win meron yisira Sibia, Beri Sebagii. ² Yoasi u kuawa ye ya Yinni Gusunɔn wẽre yãku kowo Yehoyadan wãaru kpuro sɔɔ. ³ Yera Yehoyada u Yoasi kurɔbu yiru sua. Ma ba Yoasi bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marua.

⁴ Yeniban biruwa Yoasi u gãru doke u Yinni Gusunɔn sãa yeru sɔme. ⁵ Ma u yãku kowobu ka Lefiba menna u nee, i yario i da Yudaban wusu sɔɔ, ka Isirelibagisɔ i gobi mwẽeri wã baagere i ka Gusunɔn besen Yinnin sãa yeru sɔme. I de i ye ko fuuku.

Adama Lefiba ba ñ ye kue. ⁶ Yera sina boko u yãku kowo Yehoyada soka. U nùn bikia u nee, mban sãna a ñ Lefiba gobi yi bikie yi Mwãsi Yinni Gusunɔn sɔm kowo u Isireliba bure bu ka Yinni Gusunɔn sãa yeru sɔme. ⁷ Domi Atali tɔn kãso wi ka win bibu ba Yinni Gusunɔn sãa yerun yãnu gura ka ten dendi yãnu ba ka bũ wi ba m̃ Baali sãwa.

⁸ Yera sina boko u nee, bu de bu kpakoro piibu gagu ko, kpa bu gu yi saa yerun כָּכֹכָה כָּכֹכָה. ⁹ Ma ba kpara Yuda ka Yerusalemu ba nee, bu ka gobi yi na yi Mwisi Gusunokom sɔm kowo u Isireliba bure gbaburɔ mi gāanu ku ra kpi. ¹⁰ Yenu yērobu ka tɔn be kpuro ba nuku dobu kua. Ma ba ka gobi na ba kpēemɔ kpakoro te sɔk sere ta ka yiba. ¹¹ Tɔk baatere Lefiba ba ra newa bu kpakoro te sua bu ka da tɔn be sina boko u gɔsa ba n da gina tu mēerim mi. Bā n deema kpakoro te, ta yiba, yera sina bokon tire yoro ka yāku kowo tɔnweron sɔm ba ra gobi yi wie kpa bu kpakoro te wesia ten ayerɔ. Nge meya ba ra ko tɔk baatere, kpa bu gobi wa yi n kpā. ¹² Yen biru sina boko ka Yehoyada ba ra gobi yi tɔn be wē be ba sɔmbu te nɔmu sɔndia. Domi ba sɔm kowobu sua be ba koo gobi kɔsia. Ben gabu ba sāawa kpee dākobu, gabu dāa dākobu, gabu maa be ba ra sisu ka sii gandun sɔmburu ko. Tɔn beni kpurowa ba koo dii te sɔmē. ¹³ Be ba sɔmbu te nɔmu sɔndia, ba sɔmburu kua. Ma ba dera ba sāa yee te sɔmmɔ. Ba dii te sɔnwa ta dam kua. ¹⁴ Sanam mē ba sɔmbu te kua ba kpa yera ba ka gobi yi yi tie na sina boko ka Yehoyadan mi. Ba sāa yee ten dendi yānu kua ka mi ba ra yāku dɔk mwaararuginu kon dendi yānu, ka nɔri, ka dendi yānu ganu ni ba kua ka wura ka sii geesu. Ba ra yāku dɔk mwaararugii ni kowa Yehoyadan wāarun tōru kpuro sɔk Yinni Gusunokom sāa yerɔ.

Yoasi u Gusunokom biru kisi

¹⁵ Yen biru, Yehoyada u tɔkru kua kɔk kɔk. Ma u kpuna u gu. U mɔwa wɔk wunaa teeru ka wɔkuru sanam mē u gu. ¹⁶ Ma ba nùn sikua Dafidin wuuɔ, mi ba ra sinambu sike. Domi u gea kua Isireliokom ka maa Yinni Gusunokom wuswaɔk ka sere sāa yee ten mi. ¹⁷ Yehoyadan gɔk biru, Yudan wirugibu ba na ba sina boko kpuna ka bēere, ma u ben gari swaa daki. ¹⁸ Yera ba Gusunokom ben baababan Yinnin sāa yeru biru kisi. Ma ba da ba būu wi ba m̀ Asitaate sāmɔk ka sere bwāarokunu ganu. Yera Yinni Gusunokom u ka Yudaba ka Yerusalemu gibu mɔku kua. Domi ba tora. ¹⁹ Yinni Gusunokom u bu win sɔmɔkbu gɔria bu wa bu ka gōru gɔsia bu wurama win mi. Ma sɔm be, ba ka bu gari kua. Adama ba n swaa daki. ²⁰ Yera Yinni Gusunokom Hunde u Sakari, yāku kowo Yehoyadan bii yɔkwa. Ma u yōra tɔmbun wuswaɔk u nee, ameniwa Yinni Gusunokom u gerumɔk. U nee, mban sōna i win woodaba saramɔk. I n maa koorɔk. Domi i wi, Yinni Gusunokom deri. Yen sōna win tii u koo maa bēe deri. ²¹ Yera ba kɔk toosi kua ka sina boko. Ma u bu wooda wē bu ka Sakari kpenu kasuku bu go Yinni Gusunokom sāa yerun yaaraɔ. ²² Sina boko Yoasi u duari gea ye Sakarin tundo Yehoyada u nùn kua. Ye Sakari u gɔk kɔk, yera u nee, Yinni Gusunokom, a waawo kpa a baawure siria.

Yoasin bandun kpeeru (I maa mēerio Sinambu II, 12:18-22)

²³ Wɔk tian biru, Sirigibun tabu kowobu ba Yoasi wɔrima. Ba Yudan tem kpuro wukiri, ba tunuma sere Yerusalemuɔ. Ma ba wirugibu go go ba ben yānu gura ba ka ben sina boko daawa Damasiokom. ²⁴ Tabu kowo be Sirigibu ba ka na mi, ba n dabi. Adama ka mē, Yinni Gusunokom u dera ba Yudaban tabu kowo dabi dabinu kamia. Domi ba wi, Gusunokom ben baababan Yinni deri. Nge meya Yinni Gusunokom u Sirigibu denda u ka Yoasi sēeyasia. ²⁵ Sanam mē Sirigii be, ba biru kisi, ba Yoasi deri wahala baka sɔk, ma win bwāaba nùn seesi ba go win kpin yerɔ yèn sō u yāku kowo Yehoyadan bibu go. Ma ba nùn sikua Dafidin wuuɔ. Adama ba n ka nùn de mi ba ra sinambu sike. ²⁶ Be ba nùn seesi, bera Sabadi ka Yosabadi. Sabadin meron yīsira Simēati, wi u sāa Amɔni, Yosabadin meron yīsira maa Simeriti, wi u sāa Mɔabu. ²⁷ Yoasin bibun geeru ka gari yi ba gerua win sō ka sere Yinni Gusunokom sāa yee te u sɔnwa, ye kpuron gari yi yorua sinambun faagin tireru sɔk. Win bii Amasiawa u bandu di win ayerɔ.

Amasia

u kua Yudaban sina boko (I maa mēerio Sinambu II, 14:1-7)

²⁵ Amasia u mɔwa wɔk yenda kɔkbu sanam mē u bandu di Yerusalemuɔ. Ma u kua wɔk yenda kɔkbu ka nne bandu sɔk. Win meron yīsira Yoarani, Yerusalemu gi. ² U kua dee dee Yinni Gusunokom kɔk sɔk. Adama u n win gōru kpuro Yinni Gusunokom wē. ³ Sanam mē win banda dam kua, yera u win bwāabu go be ba raa win tundo go. ⁴ Adama u n ben bibu go. U Yinni Gusunokom wooda swīwa ye u Mwisi sōkwa u yorua woodan tireru sɔk u nee, baababa ba n gbimɔk ben bibun toranun sō. Meya maa bibu ba n gbimɔk ben baababan toranun sō. Baawure u koo gbiwa win tiin toranun sō. ⁵ Yera Amasia u Yudaba ka Benyameeba menna yenu ka yenu ka sere tabu sinam be ba tabu kowobu wunokom wunokom ka kɔk kɔk (1.000) kpare. Ma u bu gara saa be ba wɔk yendu mɔn di n ka girari be ba kere mē. Ma ba kua tɔmbu kɔkɔk suba gooba wunokom (300.000). Ba sāawa be ba tabu yē sāa sāa. Ba koo kpī bu ka yaasi ka tere nu sanna. ⁶ Ma u maa tabu durɔk wɔkɔkba kasu Isireliba sɔk, tɔmbu kɔkɔk suba wunokom (100.000) bu ka nùn somi kpa u bu sii geesun gobi tɔknu ita wē. ⁷ Yera Gusunokom sɔm koo u na u nùn sōkwa u nee, Yinni, a ku de Isireliba bu ka nun da. Domi Yinni Gusunokom u n ka bu wāa, be Efaraimu be. ⁸ A n ka bu da, baa mē a dam mɔ, Gusunokom u koo nun sura yibereban wuswaɔk. Domi wiya u ra somi kpa u kamia.

⁹ Ma Amasia u sɔwɔ wi sɔwɔ u nɛɛ, amɔna kon ko tɛ n ka nen sii geesun gobi tɔnnu ita ye mwa ye na Isireliban tabu kowo be wɛ mi.

Yera sɔwɔ wi, u nùn wisa u nɛɛ, Gusunɔ u koo kpɛ u nun wɛ n ye kpuro kere.

¹⁰ Yera Amasia u tabu kowo be ba na saa Efaraimuban min di mi wuna, kpa bu ka gɔsira bu we. Adama tabu kowo be, ba ka Yudaba mɔru kua, ma ba gɔsira ben yenuɔ ka mɔru baka.

¹¹ Ma Amasia u wɔrugru seewa u win tɔmbu kpara ma u da u wɔa wɔwɔ ye ba mɔ Bɔru. Miya u tɔmbu nɔwɔbun suba wɔkuru (10.000) go Seirin bibun bweseru sɔ. ¹² Ma ba maa tɔn ben nɔwɔbun suba wɔkuru (10.000) mwɛera wasiru ba ka da guuru wɔwɔ. Min diya ba bu kasi kooma ba kasikira.

¹³ Adama Efaraimu be Amasia u yinari bu ka nùn tabu da mi, ba pusi Yudan wusu sɔ saa Samarin di n ka da Beti Horonɔ. Ma ba tɔmbu nɔwɔbun suba ita (3.000) go, ba ben yɔnu gura.

Yoasi, Isireliban sina boko

u Amasia kamia

(I maa mɛerio Sinambu II, 14:8-14)

¹⁴ Sanam mɛ Amasia u Edmuba kamia u wurama, yera u dera ba Seirin bibun bweserun bɔnu gurama ba ka na win temɔ. Ma u nu kua win tiiginu. U nu yiramɛ u sɔamɔ. Ma u nu turare dɔwɔ dokeamɛ.

¹⁵ Yera Yinni Gusunɔ u ka Amasia mɔru kua. Ma u nùn win sɔwɔ goo gɔriama. U nùn bikia u nɛɛ, mban sɔna a Edmuban bɔnu gurama, ni, ni nu n kpɛa nu bu wɔre wunen nɔman di.

¹⁶ Sanam mɛ u gari yi mɔ u dɔwɔ, yera Amasia u nùn sɔwɔ u nɛɛ, wara nun gɔsa a n ka sɔa nɛ sina bokon bwisi kɛwɔ. A doonɔ min di. Mban sɔna a kɛ bu nun go.

Ye sɔwɔ wi, u doonɔ, yera u nùn sɔwɔ u nɛɛ, na yɛ ma Gusunɔ u gɔru doke u nun kpeerasia yɛn sɔ a kua mɛ. Wee a n nen bwisi kɛru wure.

¹⁷ Sanam mɛ Amasia ka wigibu ba nɔwɔsina, yera u gɔra bu Yoasi, Isireliban sina boko Yoakasin bii, Yehun debubu sɔ bu nɛɛ, u na bu tabu yinna. ¹⁸ Yera Yoasi Isireliban sina boko u wisima u nɛɛ, sɔkin kikiru garu ta wɔa Libanin guurɔ. Tera ta dɔa bakarɔ sɔwɔbu gɔria Libanɔ ta nɛɛ, a man wunen bii wɔndia kɛɛma u ko nen biin kurɔ. Adama gbeeku yɛɛ yi seewa yi da yi sɔkin kiki te taaka yi go. ¹⁹ Geema Amasia. Wee, a Edmuba kamia. Ma a tii sue. Yen sɔ, a sɔn sɛɛ wunen yenuɔ. Mban sɔna kaa tii tabu sure bi bu koo ka nun kɔsa naawa. Domi wunɛ ka Yudaba, sa ko bɛɛ kam koosia.

²⁰ Adama Amasia kun nùn swaa daki. Domi ye kpuro ya weewa saa Yinni Gusunɔ min di u ka wa u nùn yibereba nɔmu beria. Domi Amasia wi, u Edmuban bɔnu guramawa u sɔamɔ. ²¹ Yera Yoasi, Isireliban sina boko u seewa u da u Amasia, Yudaban sina boko wɔri Beti Semesɔ Yudaban temɔ. ²² Ma Isireliba ba Yudaba kamia. Ma Yuda ben baawure u duka sua u wura win yenuɔ. ²³ Yoasi, Isireliban sina boko u

Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, Yoakasin debubu yoru mwa Beti Semesɔ. Ma u ka nùn da Yerusalemɔ. Saa ye sɔwɔ wi, Yoasi, u Yerusalemun gbɔraru sura gɔm soonu nɛru (400) saa nɔwɔ ge ba mɔ Efaraimun di sere n ka da nɔwɔ ge ba mɔ Gani gɔmburu. ²⁴ Ma Yoasi wi, u wura ka sii geesu gura ka sɔa yerun gɔa gee ni nu wɔa Obedi Edmun yenuɔ ka sere maa sina kpaarun arumani. Ma u gabu mɔwɛra u ka gɔsira win wuuɔ Samariɔ.

Amasian gɔwɔ

(I maa mɛerio Sinambu II, 14:15-20)

²⁵ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin gɔwɔ biru, Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, u maa kua wɔwɔ wɔkura nɔwɔbu bandu sɔ. ²⁶ Ye Amasia u gbia u kua ka ye u kua dɔku ten sukum, ye kpuro ya yoru Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔ. ²⁷ Ye Amasia u ka Yinni Gusunɔ tonda u kpa, yera ba nùn seesi Yerusalemɔ. Ma u duka sua u da u wɔa Lakisɔ. Miya ba nùn naa swɛi ba go. ²⁸ Ma ba win goru suama ka dumi ba ka na ba sikua win baababan sikaa Dafidin wuuɔ.

Osiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛerio Sinambu II, 14:21-22, 15:1-3)

²⁶ Amasian gɔwɔ biru, Yudaba kpuro ba Osiasi sua ba swɛi bandu sɔ win tundo Amasian ay-erɔ. Saa ye sɔwɔ, u mɔwɔ wɔwɔ wɔkura nɔwɔbu ka tia.

² Wiya u Elati bana u sɔwɔ. Ma u dera ya kua Yudabagia win tondon gɔwɔ biru.

³ Osiasi u kuawa wɔwɔ weeraakuru ka yiru Yerusalemɔ. Win meron yɛsira Yekolia Yerusalemugii. ⁴ U sɔawa dee dee Yinni Gusunɔ wuswaɔ nge mɛ win tundo Amasia u kua.

Osiasi u Gusunɔ biru kisi

⁵ Osiasi u kookari kua u ka Yinni Gusunɔ sɔwɔ Sakarin wɔaru kpuro sɔ. Sakari wi, u bwisi mɔ u ka kɔsinu tubusia ni nu wee Gusunɔ min di. Saa ye sɔwɔ, ye Osiasi u mɔ kpuro ya ra nùn koorewa.

⁶ Sɔwɔ teeru u yara u ka Filisitiba wɔri. Ma u da u Gatin gbɔraru yaba ka Yabinegiru ka Asidɔdugiru. Ma u wusu bana Asidɔdugibun temɔ Filisitiban wusun sunu sɔ. ⁷ Yinni Gusunɔ u nùn somi u ka Filisitiba ka Daarububa tabu kua ka be ba wɔa Guri Baalɔ ka sere Maoniba.

⁸ Saa ye sɔwɔ, Amɔniba ba ka Osiasi kɛnu naawamme ma u yɛsiru yara sere Egibitin tem nɔwɔ bura yerɔ. Domi win dam mu nɔwɔ baama kpuro. ⁹ Osiasi u kɔsu yenu kua Yerusalemɔ nɔwɔ ge ba mɔ Gani gɔmburu, ka ge ga wɔa wɔwɔ gia, ka gbɔrarun goo gɔmkirɔ. Ma u dera nu dam mɔ. ¹⁰ U maa kɔsu yenu bana gbaburɔ, ma u dɔkɔ dabi dabinu gba, domi u sabe dabi dabinu mɔ ni nu wɔa Sefalan wɔwɔ ka nim wɔkun goorɔ. Meya u maa gbaa wukobu mɔ ka be ba ra resem sɔm-

buru ko guunc ka guu te ba m̀ Kaamelio. Domi u ra gbee sɔmburu kã.

¹¹ Osiasi u tabu durɔbu m̀ be ba ra tabu de wuu wuuka nge m̄ win tire yoro Yeyeli ka win tabu suno turo Maaseya ba ka bu gara. Win sina asakpɔ turo wi ba m̀ Hanania, wiya u bu kpare. ¹² Yenu yẽrobu ka tabu durɔ wɔrugɔba, be kpuron geera sãawa nɔɔɔɔ bun suba yiru ka nata (2.600). ¹³ Tɔn be, ba tabu durɔbu nɔɔɔɔ bun suba gooba wunɔbu ka nɔɔɔɔ yiru ka n̄era wunɔbu m̀ ba kpare (307.500). Bera ba ra sina boko somi tabu sɔɔ. ¹⁴ Osiasi u tabu kowo be kpuro t̄erenu ka yaasi w̄ ka sii furɔsu ka yabe tarakpenu ka t̄enu ka kpurant̄enu. ¹⁵ U dera bwisigii goo u tabu yãnu ganu kua ni ba yi k̄su yeno ka gan̄i ḡmunc̄. Niya nu ra n s̄̄enu toom̄, ñ kun m̄ nu n kpenu kasukum̄. Ma sina boko Osiasi u ȳsiru yara n toma. Domi u somiru wa sere u ka win bandu t̄asisia.

¹⁶ Sanam m̄ Osiasi u win bandu t̄asisia u kpa, yera u tii sua sere bu n̄n kam kua. U ñ Gusunc̄ win Yinni mem̄ n̄n̄. Ma u da Yinni Gusunc̄ sãa yero u ka turare d̄ɔ doke mi, ka tii. ¹⁷ Yen biru, yãku kowo Asaria u dua mi, ka yãku kowobu wene, ¹⁸ be ba wɔrugru m̄. Ma ba sina boko Osiasi s̄ɔwa ba n̄e, Osiasi, n ñ wune kaa Yinni Gusunc̄ turare d̄ɔ dokea. Aronin bibun bwesera ba ḡsa yen s̄. Ñ n men na, a yario sãa yero min di. Domi a kua mem̄ n̄n̄ sari. A ñ maa b̄ere wasi Yinni Gusunc̄ wuswaɔ.

¹⁹ Yera sina boko Osiasi u m̄ru seewa. N deema u ye ba ra ka turare d̄ɔ doke neni. Yera bara disigira n̄n̄ wri win sirikan̄a yãku kowo ben n̄n̄i biru Yinni Gusunc̄ sãa yero mi, mi ba ra turare d̄ɔ doken wuswaɔ. ²⁰ Yera yãku kowo t̄nwero Asaria ka yãku kowo be ba tie, ba n̄n̄ m̄era, ma ba deema wee, bara disigira win sirikan̄a. Yera ba yande n̄e, u yario t̄n̄. Ma Osiasi u yara t̄n̄ fuuku fuuku, domi u wa ma Yinni Gusunc̄ u n̄n̄ bara disigiru kp̄e.

Osiasin bandun kpeeru
(I maa m̄erio Sinambu II, 15:5-7)

²¹ Ma bara disigii te, ta Osiasi w̄asi sere u da u ka gu. Ba n̄n̄ yara Isireliban suunu s̄n̄ di, u da u wã wi turo. Win bii Yotamuwa u n̄n̄ k̄sire kua u tem m̄ kparam̄. ²² Ye Osiasi u gbia u kua, ka ye u kua win wã d̄akiru s̄n̄, ye kpuron gari yi yorua Gusunc̄ s̄n̄ Esai, Am̄tin biin tireru s̄n̄. ²³ Osiasi u kpuna u gu. Ma ba ka n̄n̄ da mi ba ra sinambu sike. Adama ba ñ n̄n̄ sikua win baababan siki wɔru, domi ba n̄e, u bara disigiru m̄. Ma win bii Yotamu u bandu k̄sire kua.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko
(I maa m̄erio Sinambu II, 15:32-38)

²⁷ W̄ɔ yenda n̄n̄buwa Yotamu u m̄ sanam m̄ u bandu di. Ma u kua w̄ɔ w̄kura n̄n̄bu ka tia bandu s̄n̄ Yerusalem̄. Win meron ȳsira Yerusa,

Sad̄kun bii. ² U s̄awa dee dee Yinni Gusunc̄ wuswaɔ. Win tundo Osiasin yira u sw̄i mam mam. Adama u ñ due Yinni Gusunc̄ sãa yero. Yen biru, u dera t̄mba sankiram̄ win tem m̄ s̄n̄.

³ Wiya u Yinni Gusunc̄ sãa yerun k̄n̄n̄ ge ga wã gunguru gia bana. Ma u maa bani dabinu kua Ofelin gb̄arar̄. ⁴ U wusu bana Yudan guunc̄. Ma u maa k̄su maru yenu kua ka dii baka damginu yakas̄.

⁵ U maa ka Am̄niba tabu kua, ma u bu kamia. W̄ɔ ge s̄n̄, Am̄niba ba n̄n̄ sii geesun gobi wunɔbu (100) w̄ ka d̄ia bimi yi ba m̀ s̄n̄ sun t̄n̄n̄ n̄n̄ bun suba ita (3.000) ka alikaman t̄n̄n̄ n̄n̄ bun suba ita. Nge meya ba m̀ sere n ka girari w̄ɔ ita. ⁶ Yotamu u dam kua. Domi u win naan̄e doke Yinni Gusunc̄ s̄n̄.

⁷ Ye Yotamu u kuan sukum̄, win tabu ka win s̄ma ye u kua, ye kpuron gari yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru s̄n̄. ⁸ Yotamu u m̄wa w̄ɔ yenda n̄n̄bu sanam m̄ u kua sina boko. Ma u kua w̄ɔ w̄kura n̄n̄bu ka tia ban te s̄n̄ Yerusalem̄. ⁹ Yen biru, u kpuna u gu. Ma ba n̄n̄ sikua Dafidin wuu. Ma win bii Akasi u bandu k̄sire kua.

Akasi u kua sina boko Yudas
(I maa m̄erio Sinambu II, 16:1-6)

²⁸ Akasi u m̄wa w̄ɔ yendu sanam m̄ u bandu di. U kuawa w̄ɔ w̄kura n̄n̄bu ka tia bandu s̄n̄ Yerusalem̄. U ñ s̄a dee dee Yinni Gusunc̄ wuswaɔ. U ñ win sikado Dafidin yira sw̄i. ² Isireliban sinambun yira u sw̄i. U mam b̄u wi ba m̀ Baalin bw̄aroku sii ganduguu kua. ³ U turare d̄ɔ doke Hin̄mun bibun bweserun w̄wa. Ma u ka win tiin bibu yãku d̄ɔ m̄wararuginu kua nge m̄ bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunc̄ u gira Isireliban wuswaan di. ⁴ U ra b̄u yãkunu ko kpa u nu turare d̄ɔ dokea gungunc̄ ka guunc̄ ka sere d̄a kuben̄.

⁵ Gusunc̄ wi, Akasin Yinni u n̄n̄ Sirin sina boko n̄mu beria. Ma ba n̄n̄ kamia ba win t̄n̄ dabinu m̄w̄era ba ka da Damasio. Yen biru, Gusunc̄ u maa n̄n̄ ber̄i Isireliban m̄wa. Ma Isireli be, ba n̄n̄ kamia. ⁶ Peka, Remalian bii, u t̄mbu n̄n̄ bun suba wunaa teeru (120.000) go s̄n̄ teerun s̄n̄, ȳn̄ s̄ ba Gusunc̄ ben baababan Yinni deri. T̄n̄ be ba go mi, be kpuro ba sãawa tabu durɔ wɔrugɔba. ⁷ Sikiri, Efaraimuban tabu durɔ u Maaseya, sina bokon bii go ka Asirikamu wi u sãa sina bokon yenun s̄m̄ kowobun wirugii ka sere Elikana sina bokon sina asakpɔ gb̄iikoo. ⁸ Isireliba ba ben mero bisibu Yudaba yoru mwa t̄mbu n̄n̄ bun suba goobu (200.000), kurɔbu ka bibu. Ma ba ben yã dabinu gura ba ka da Samari.

⁹ N deema Yinni Gusunc̄ s̄n̄ goo u wã mi. Win ȳsira Od̄edi. Yera u tabu kowo be senn̄ da. U n̄e, wee Gusunc̄ b̄en baababan Yinni u ka Yudaba m̄ru kua, ma u b̄e bu n̄mu beria, ma i bu go ka w̄n̄w̄n̄du sariru sere ben wuri yi n̄n̄ girari. ¹⁰ Yera i k̄ t̄e, Yuda be, ka Yerusalem̄gii be, bu ko b̄en yobu? I ñ t̄amaa i Gusunc̄ b̄en Yinni torari? ¹¹ I swaa dakio i n̄. I yoo be i m̄w̄era b̄en mero bisibu s̄n̄ mi ȳsuo bu

wura ben yenusɔ. Domi Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ mɔru baka mɔ.

¹² Efaraimuban wirugibu gabu, Asaria, Yokananin bii ka Berekia, Mesilemɔtun bii ka Esekiasi, Salumun bii ka Amasa, Adilain bii, bera ba tabu kowobu seesi be ba wee tabu gberun di. ¹³ Ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i ñ ka yoo be duɔ mini. I kī i besen taare sosiwa Yinni Gusunɔn mi. Domi sa tore kɔ. Ma Yinni Gusunɔ u ka sun mɔru sãa.

¹⁴ Yera tabu kowo be, ba yoo be yɔsu, ba bu ben yãnu wesia Isireliba ka ben wirugibun wuswaɔ. ¹⁵ Wirugij be ba soka ka ben yĩsa ba yoo be sua, ba ben be ba wã tereru yãnu dokea ni tabu kowoba mwɛɛrima. Ba bu yãnu ka baranu wɛ. Ba dera ba di ma ba nɔra. Ma ba ben mɛɛran bosu bɔkua. Ma ba yoo be sɔɔ be ba kun kpɛ bu sī ketɛkunu sɔndi ba ka da Yerikoɔ mi kpakpa bɛɛ wãa. Yen biru, Isireli be ba ka bu da ba wurama Samariɔ.

Akasi u somiru kasu

Asirigibun mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 16:7-20)

¹⁶ Saa ye sɔɔra sina boko Akasi u gɔra Asirin sinambun mi, u bu somiru kana. ¹⁷ Edɔmuba ba na ba kpam Yudaba wɔri ba kamia, ma ba Yuda be, yoru mwɛera ba ka doona. ¹⁸ Filisitiba ba wɔraa na wuu si su wã Sefalan wɔwɔɔ ka si su wã Yudan tem sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Ma ba Beti Semesi ka Ayaloni mwa ka Gederɔtu ka Soko ka yen baru kpaanu ka Tina ka yen baru kpaanu ka Gimuso ka yen baru kpaanu. Ma ba sina wuu si sɔɔ. ¹⁹ Domi Yinni Gusunɔ u Yudaba sekuru doke ben sina boko Akasin sɔ. Akasi wi, u kom bereteke kuawa Yudaɔ, u Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔbu sariru koosiwa mam mam.

²⁰ Ma Asirin sina boko Tigilati Pilesee u na u nùn wɔri nge yibere. U ñ nùn somi. ²¹ Domi Akasi u Yinni Gusunɔn sãa yeru ka sina kpaaru ka win tem wirugibun arumani gura u Asirin sina boko wɛ. Adama ka mɛ, yen gaa kun nùn yare. ²² Sanam mɛ u wã nuku sankiranu sɔɔ, ka mɛ, u Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔbu sariru koosiwa u dɔɔ. ²³ U Damasın bũnu yãkuru kua ni nu nùn kamia mi. Domi u nɛɛ, wee Sirin sina bokon bũnu nu ra bu somi. Tɛ, win tii u koo maa nu yãkuru kua kpa nu wa nu nùn somi. Adama nu ñ nùn somi. Nu nùn kam kuawa wi ka Isireliba kpuro.

²⁴ Akasi u Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãnu kpaasina u kɔsuka. Ma u dera ba tu kenua. Ma u bũu yãku yenu kua beri berika kpuro Yerusalemɔ. ²⁵ Yera u gungunu kua Yudan wusu kpuro sɔɔ bu ka bũnu yãkuru kua kpa bu maa nu turare dɔɔ dokea mi. Nge meya u kua u ka Gusunɔ win baababan Yinnin mɔru seeya.

²⁶ Akasin kookoosun sukum gbiikisu ka dãakisu si kpuro su yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ. ²⁷ Yen biru, Akasi u kpuna u gu, ma ba nùn sikua Yerusalemɔ. Adama ba ñ nùn sikua Isireliban sinambun sikaw. Yen biru, win bii Esekiasi u bandu kɔsire kua.

Esekiasi u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:1-4)

²⁹ Esekiasi u mɔwa wɔɔ yenda nɔɔbu sanam mɛ u bandu di. Win meron yĩsira Abiya, Sakarin bii. U kuawa wɔɔ yenda nɔɔbu ka nɛɛ bandu sɔɔ Yerusalemɔ. ² U kua ye ya Yinni Gusunɔ wɛre. Win sikado Dafidin yira u swii mam mam.

³ Win bandun wɔɔ gbiikuun suru gbiikoo sɔɔ, u Yinni Gusunɔn sãa yeru kenia. Ma u ten gamboba sɔɔnwa. ⁴ U dera yãku kowobu ka Lefiba ba na. Ma u bu mena sãa yerun batumaw ye ya wã sɔɔ yari yeru gia. ⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Lefiba i swaa dakio i nɔ. I tii dɛerasio, kpa i maa Gusunɔ bɛɛn baababan Yinnin sãa yeru dɛerasia. I ye ya disi mɔ kpuro yaro sãa yee ten min di. ⁶ Besen baababa ba kua mɛm nɔɔ sariba. Ba kɔsa kua Gusunɔ besen Yinnin nɔni sɔɔ. Ba wi ka win sãa yeru biru kisi. ⁷ Ma ba sãa yee te kenua, ba ten fitilaba go. Ba ku ra nùn turare dɔɔ dokeye. Ba ku ra maa nùn yãku dɔɔ mwaararuginu kue. ⁸ Yera Yinni Gusunɔ u Yuda ka Yerusalemu mɔru seesi. Ma u dera ye kpuro ya kua bansu ba ye yɛɛm nge mɛ i waamɔ gisɔ. ⁹ Besen baababa ba gbisuka tabu sɔɔ ma besen bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka besen kurɔbu ba yoru da tem tukumɔ Yinni Gusunɔn mɔru yen sɔ. ¹⁰ Tɛ, na kī n ka Gusunɔ bese Isireliban Yinni arukawani bɔke, kpa win mɔru ye, yu wa yu sure u sun deri. ¹¹ Yen sɔ, nen bibu, i ku maa Gusunɔ atafiiru ko. Domi u bɛɛ gɔsawa i ka nùn sɔmburu kua, i n nùn sãamɔ, kpa i n nùn turare dɔɔ dokeammɛ.

¹² Lefiba be ba seewa ba na, bera Mahati, Amasain bii ka Yoeli, Asarian bii Kehatin bibun bweseru sɔɔ ka Kisi, Abudin bii ka Asaria, Yehalɛelin bii Merarin bibun bweseru sɔɔ ka Yoasi, Simman bii ka Edeni, Yoan bii Gɛɛsɔnin bibun bweseru sɔɔ ka Simuri ka Yeyeli Elisafanin bibun bweseru sɔɔ ka Sakari ka Matania Asafanin bibun bweseru sɔɔ ka Yeyeli ka Simeï Hemanin bibun bweseru sɔɔ ka Semaya ka Usieli Yedutum bibun bweseru sɔɔ. ¹⁵ Ba ben mero bisibu mena ye ba tii dɛerasia ba kpa. Yen biru, ba Yinni Gusunɔn sãa yeru dɛerasia nge mɛ sina boko u gerua ka nge mɛ Yinni Gusunɔ u wooda wɛ. ¹⁶ Yãku kowobu ba dua Yinni Gusunɔn sãa yeru bu ka tu dɛerasia. Ma ba disinu kpuro yara ni nu wã sãa yeru mi, ka ten yaaraɔ. Min diya Lefiba ba disi ni gura ba ka da ba kube wɔwɔɔ ye ba mɔ Sedoroni. ¹⁷ Ba sãa yee ten dɛerasiabɔ toruawa wɔɔn suru gbiikoon tɔɔ gbiikirun di. Yen sɔɔ nɔɔba itase, ma ba tura ten adɛɔwɔ. Yen biruwa ba maa kua sɔɔ nɔɔba ita ba ka tu dɛerasia ba kpa. Sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia ba kua ba ka te kpuro dɛerasia ba kpa.

¹⁸ Ma ba da sina boko Esekiasin mi ba nɛɛ, wee sa sãa yee te dɛerasia sa kpa ka yãku yee te, ka ten dendi yãnu ka tabulu mi ba ra pɛɛ yi ka yen dendi yãnu. ¹⁹ Yãa ni kpurowa sa sɔɔnwa, ma sa nu dɛerasia ni Akasi u raa disi doke win mɛm nɔɔbu sarirun sɔ sanam mɛ u bandu dii. Ni kpurowa sa yi Yinni Gusunɔn yãku yerun wuswaɔ.

Esekiasi u maa

Yinni Gusunɔn s̄āru seeya

²⁰ Yera s̄ā teeru, Esekiasi u seewa buru buru yellu u wuun wirugibu menna, ma ba da Yinni Gusunɔn s̄ā yero. ²¹ Ma ba ka naa kinenu nɔɔba yiru na ka yā kinenu nɔɔba yiru ka yā kpemminu nɔɔba yiru ka boo kinenu nɔɔba yiru bu ka toranun yāku ko bandun s̄ā ka yāku yee ten s̄ā ka sere Yudaban s̄ā. Yera sina boko u yāku kowobu Aronin bibun bweseru s̄āwa u nɛɛ, bu ye kpuro goowo Yinni Gusunɔn yāku yero. ²² Ma ba ketɛ kinɛ ni sakira ba nin yem sua ba yēka yāku yero. Yen biru, ba yā kinɛ ni sakira ma ba nin yem yēka yāku yero. Meya ba maa yā kpemmii ni sakira ba nin yem yēka yāku yero. ²³ Yen biru, ba maa ka boo kinɛ ni na sina bokon wuswaas ka tumbu kpuron wuswaas bu ka toranun yāku ko. Ma be kpuro ba ben nɔma s̄ondi boo nin wiru wɔɔ. ²⁴ Ma yāku kowobu ba boo ni sakira ba nin yem yari yāku yerun temɔ. Ba yāku te kuawa Isireliba kpuron toranun s̄ā. Domi sina boko u nɛɛ, yāku d̄ɔ mwaararugii ni, ka torarun yāku ni, ba koo nu kowa Isireliba kpuron s̄ā.

²⁵ U Lefiba doke Yinni Gusunɔn s̄ā yero ba seketirenu neni ka guunu ka mɔɔkunu nge mɛ Dafidi ka Gusunɔn s̄ā Gadi ka maa Natani ba wooda wɛ bu ko. Yinni Gusunɔn u bu wooda ye wɛ. ²⁶ Ma Lefiba ba na ba sina Yinni Gusunɔn s̄ā yero ka dwee yā ni Dafidi u dera ba kua. Ma yāku kowobu ba maa dua ka ben kɔbi. ²⁷ Ma Esekiasi u nɛɛ, bu yāku d̄ɔ mwaararugiru koowo yāku yero wɔɔ. Ye ba yāku d̄ɔ mwaararugii te torua, yera ba maa womusu torua. Ma ba kɔbi so ka sere Dafidi Isireliban sina bokon dwee yā ni. ²⁸ Ma tɔn be kpuro ba yiira bu ka Yinni Gusunɔn bɛɛɛ wɛ. Ba kɔbi soomɔ, ba womusu m̄ sere ba ka yāku d̄ɔ mwaararugii te wiru go. ²⁹ Sanam mɛ ba yāku ni kua ba kpa, yera sina boko ka win tɔn be kpuro ba yiira ba Yinni Gusunɔn bɛɛɛ wɛ. ³⁰ Yera Esekiasi ka Yudaban wirugibu ba Lefiba s̄āwa ba nɛɛ, bu Yinni Gusunɔn siaro ka Dafidin womusu ka maa Asafun womusu. Ma ba Yinni Gusunɔn kpuna ba n̄n s̄āwa ka nuku doo bakabu.

³¹ Esekiasi u nɛɛ, tɛ, wee i tii dɛɛɛɛɛ, i kua Yinni Gusunɔngibu. Yen s̄ā, i susima i n̄n siarabun yāku kua win s̄ā yero.

Yera tɔn be, ba maa ka yaa sabenu na ba ka n̄n siarabun yāku ni kua. Ma gaba maa n̄n yāku d̄ɔ mwaararuginu kua ka nuku tia. ³² Yaa sabe ni ba ka yāku d̄ɔ mwaararugii ni kua mi, nu dabi. Ketɛban geera s̄āwa wata ka wɔkuru, yā kinenu maa wunɔbu (100) ka sere yā kpemminu goobu (200). Ye kpurowa ba ka yāku d̄ɔ mwaararugii ni kua. ³³ Yen biru, ba maa ketɛ nata (600) go ka yānu nɔɔɔbu suba ita (3.000). ³⁴ Adama yāku kowobu ba n̄n dabi dɔma te. Yen s̄āna ba n̄n kp̄a bu yāku yā ni koku. Ben mero bisibu Lefibara ba bu somi ba ka s̄āmbu te kua sere saa ye yāku kowobu be ba tie ba tii dɛɛɛɛɛ. Do-

mi Lefiba ba tii wɛ ka k̄iru n kere yāku kowobu.

³⁵ Dɔma te, ba yāku d̄ɔ mwaararuginu kua nu dabi ka siarabun yāku ni ba kua ka yaa gum ka sere tam mɛ ba ka yāku d̄ɔ mwaararuginu kua.

Nge meya ba ka s̄āru seeya Yinni Gusunɔn s̄ā yero. ³⁶ Esekiasi ka tɔn be kpuro ba nuku dobu kua yèn s̄ā Gusunɔn u doke tɔmbun ḡrusɔ ba ka win s̄āru seeya m̄sum fuuku.

Gɔɔ sararibun t̄ɔ bakaru

s̄āru

³⁰ Esekiasi u s̄āmbu gɔɔ Isireliɔ ka Yudab. N deema u raa Efaraimuba ka Manaseba tireru yorua bu ka na bu Gɔɔ sararibun t̄ɔ bakaru di Gusunɔn, be Isireliban Yinnin s̄ā yero, Yerusalemɔ. ² Sina boko Esekiasi ka win sina asakpɔbu ka Yudaba ba nɔɔsina ma ba koo Gɔɔ sararibun t̄ɔ baka te di w̄ɔn suru yiruse s̄ā. ³ Domi ba n̄n kpɛ bu tu di ten saa s̄ā yèn s̄ā yāku kowo dabiru ta n̄n tii dɛɛɛɛɛ. Meya tɔn dabira kun maa menne Yerusalemɔ. ⁴ Sina boko ka tɔn be kpuro ba t̄ɔ te wura. ⁵ Ma ba dera ba kpara Isirelin tem kpuro s̄ā saa Beri Seban di n ka da sere Danɔ, tumbu bu ka na Yerusalemɔ bu Gusunɔn Isireliban Yinni Gɔɔ sararibun t̄ɔ baka te diiya. Domi tɔn dabiru ta ku ra raa maa tu di nge mɛ ba yorua bu ko. ⁶ Ma gɔɔ be, ba sina boko ka win sina asakpɔbun tire ni sua ba ka da Isireliɔ ka Yudab. Ma ba bu s̄āwa ka sina bokon ȳsiru ba nɛɛ, bɛɛ Isireliba, i wurama Gusunɔn Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbun Yinnin mi, kpa win tii u maa wurama bɛɛn mi. I de i wurama bɛɛ be i kisira Asirin sina bokon n̄man di. ⁷ I ku bɛɛn baababa ka bɛɛn maabu saari be ba n̄n Gusunɔn ben baababan Yinni mem nɔɔwɛ, ma u bu kam koosia nge mɛ i waamɔ gisɔ. ⁸ I ku swaa taaya nge bɛɛn baababa. I wurama Yinni Gusunɔn mi. I na i n̄n s̄ā win s̄ā yero te u tii yiye sere ka baadomma. I na i Gusunɔn bɛɛn Yinni s̄ā kpa win m̄ru baka ye, yu bɛɛ doonari. ⁹ I n wurama Yinni Gusunɔn mi, bɛɛn tumbu ka bɛɛn bii be ba mweera ba ka yoru da, ba koo bu wɔnɔwɔndu kua kpa bu den de bu wurama tem mɛ s̄ā. Domi Gusunɔn bɛɛn Yinni u ra suuru ko. Win wɔnɔwɔnda kp̄a. U n̄n maa bɛɛ biru kisimɔ i n wurama win mi.

¹⁰ Nge meya gɔɔ be, ba gerumɔ ba ka wusu gasirimɔ saa Efaraimun tem di ka Manasen temɔ n ka girari Sabulonin temɔ. Ma ba bu yɛmɔ ba yaakoru koosimɔ. ¹¹ Adama gaba tii kawa Aɛɛn temɔ ka Manasen temɔ ka Sabulonin temɔ, ma ba seema ba na Yerusalemɔ. ¹² Meya maa Yinni Gusunɔn u ka Yudaba w̄a. Ma u dera ben ḡru ga kua tia bu ka sina boko ka win sina asakpɔbun gari mem nɔɔwa nge mɛ wi, Yinni Gusunɔn u gerua.

Gɔɔ sararibun t̄ɔ bakaru

¹³ Tɔn dabiru ta menna w̄ɔn suru yiruse s̄ā Yerusalemɔ bu ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doken t̄ɔ bakaru ko. Dɔma te, tɔn be, ba dabi. ¹⁴ Yera ba

seewa ba būu yāku yee ni nu wāa Yerusalemu kɔ-suka ka sere mi ba ra nu turare dɔɔ dokeye. Ma ba ye kpuro gura ba sure wɔwɔ ye ba m̀ Sedoroni. ¹⁵ Yen biru, ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun yāku yaa sakira wɔɔn suru yirusen sɔɔ wɔkura nnese sɔɔ. Sekura yāku kowobu ka Lefiba mwa, ma ba tii dɛerasia. Ba yāku dɔɔ mwaararuginu kua Yinni Gusunɔn s̄a yero.

¹⁶ Ben baawure u da u wāa win ayero nge mɛ Mɔwisi Yinni Gusunɔn tɔnu u yorua woodan tireru sɔɔ. Ma yāku kowobu ba yem yēkamɔ mɛ Lefiba ba bu wēemɔ. ¹⁷ Nge mɛ tɔn dabira wāa be ba ñ tii dɛerasie dɔma te, yera n dera Lefiba ba bu yāku yee yi sakiriamɛ, kpa bu ka yi dɛerasia bu yi nenem Yinni Gusunɔn s̄. ¹⁸ Tɔn dabiru ta wāa te ta ñ tii dɛerasie, n mam neere Efaraimuba sɔɔ ka Manaseba sɔɔ ka Isakariba sɔɔ ka sere Sabuloniba sɔɔ. Ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di. Adama ba ñ ten wooda swī. Yen s̄na Esekiasi u bu kanaru kua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wunɛ tɔn geowa. Be ba tii wē ka ben ḡru kpuro ba ka wunɛ Gusunɔ ben baababan Yinni kasu, baa mɛ ba ñ tii dɛerasie, a bu suuru kuo.

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekiasin kana te mwa ma u tɔn be suuru kua.

²¹ Nge meya Isireli be ba menna Yerusalemu, ba ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru di sɔɔ kɔɔba yiru ka nuku dobu. Tɔɔ baatere yāku kowobu ka Lefiba ba ra n Yinni Gusunɔ siaramɔwa ka dwee yānu. ²² Esekiasi u Lefi baawure siara sɔmbu te u kuan s̄ Yinni Gusunɔn s̄. Ba yāku yaa ye tema sɔɔ kɔɔba yiru. Ma ba siarabun yāku kua ba ka Gusunɔ ben baababan Yinni siara. ²³ Yen biru, tɔn be, ba maa wura bu tɔɔ bakaru di sɔɔ kɔɔba yiru. Ma ba maa sina sɔɔ kɔɔba yiru ba tɔɔ bakaru di ka nuku dobu. ²⁴ Domi Esekiasi u ketɛ kinenu nɔɔbu (1.000) gɔsa ka yānu nɔɔbu suba kɔɔba yiru (7.000). Ma win sina asakpɔbu ba maa ketɛ kinenu nɔɔbu gɔsa ka yānu nɔɔbu suba wɔkuru (10.000). Ma yāku kowobu dabinu ba tii dɛerasia. ²⁵ Yudaba kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere be ba na Isirelin di ka sɔbu be ba wāa Isireli ka Yuda, be kpurowa ba nuku dobu kua dɔma te. ²⁶ Nuku doo bakabu bu wāa Yerusalemu. Saa Salomɔ Dafidi Isireliban sina bokon biin waatin di, ba ñ tɔɔ baka ten bweseru koore Yerusalemu. ²⁷ Yera yāku kowobu ka Lefiba ba seewa ba tɔn be domaru kua. Yinni Gusunɔ u ben kɔn nua domi ben kana te, ta nùn girari sere win wāa yee dɛerarɔ wɔɔ.

Esekiasi

u Yinni Gusunɔn s̄aru seeya

31 Yeniba kpuron biru, Isireli be ba wāa mi, ba seewa ba da Yudan wusu kpuro sɔɔ ba bwāarokunu kɔsuka ma ba gungunu ka būu yāku yenu kpuro kɔsuka Yudan temɔ ka Benyamɛn temɔ ka Efaraimun temɔ ka Manasen temɔ. Yen biru, be

kpuro ba wurama ben temɔ, ben baawure u da u wāa win wāa yero.

² Esekiasi u wure u yāku kowobu ka Lefiba wesia ben sɔmburu sɔɔ nge mɛ ba ka kɔnu s̄a ka sɔmbu te baawure u ra ko. Bera ba ko n da yāku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yāku ko ka sere womusu bu ka Yinni Gusunɔ siara win s̄a yerun kɔn-kɔ. ³ Sina boko Esekiasi u win dukian sukum wē bu ka yāku dɔɔ mwaararuginu ko ni ba ra ko bururu ka yoka ka ni ba ra ko tɔɔ wērarugiru sɔɔ ka suru kpaon tɔɔ bakaru sɔɔ ka sere tɔɔ baka ni nu tie sɔɔ nge mɛ ba yorua woodan tireru sɔɔ.

⁴ Yera u Yerusalemugibu sɔɔwa u nɛɛ, bu yāku kowobu ka Lefiba ben baa wēyɔ, kpa bu kp̄ bu Yinni Gusunɔn woodaba mem kɔɔwa s̄a s̄a. ⁵ Sanam mɛ gari yi, yi kɔɔ baama, yera Isireliba ba ben alikama ye ya gbia ya ye wē ka tam kɔam ka gum ka tim ka sere ben d̄anu ganu. Meyā ba maa ka gāanu kpuron wɔkuru baateren wɔɔn tia tia na. ⁶ Meyā Isireliba ka Yudaba be ba wāa Yudan wuu marosɔ ba ben yaa sabenun wɔkuru baateren wɔɔn tia tia wē ka sere gāa ni ba gɔsa ba yi nenem Yinni Gusunɔn s̄. Ma ba nu suba suba. ⁷ Ba nin subenu toruawa saa wɔɔn suru itasen di n ka da wɔɔ gen suru kɔɔba yiruse sɔɔ.

⁸ Esekiasi ka win sina bwāabu ba na ba subu ni wa, yera ba Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu siara.

⁹ Ma Esekiasi u yāku kowobu ka Lefi be bikia u nɛɛ, subu nirà mini. ¹⁰ Yera yāku kowo tɔnwero Asaria, Sadɔkun bweseru sɔɔ, u nùn wisa u nɛɛ, saa mìn di ba ka kēnu naamɔ Yinni Gusunɔn s̄a yero, d̄anu ra n wāawa sa n dimɔ, sa n debumɔ. Ni nu tiara nu kpā niya mini. Domi Yinni Gusunɔ u sun domaru kua.

¹¹ Ma Esekiasi u wooda wē bu dinu sɔmɛ mi ba koo nu yi. Ma ba dinu sɔnwa. ¹² Ma ba ka kēnu ka wɔkuru baateren wɔɔn tia tia na ka yāku d̄a ni nu s̄a Yinni Gusunɔginu. Lefi wi ba m̀ Konania wiya ba d̄a ni kɔmu sɔndia, ma win mero bisi Simeï u s̄a win yiruse.

¹³ Yeyeli ka Asasia ka Nakati ka Asaeli ka Yerimɔti ka Yosabadi ka Elieli ka Yisimakia ka Makati ka Benaya be kpurowa Konania ka win mero bisi Simeï ba kpare nge mɛ sina boko Esekiasi ka yāku kowo Asaria Yinni Gusunɔn s̄a yerun wirugii ba wooda wē. ¹⁴ Kore wi u s̄a Lefi Yiminan bii, u s̄awa kɔnɔ ge ga wāa sɔɔ yari yero gian k̄so. Wiya ba kēɛ ni kɔmu sɔndia ñ ba ka Yinni Gusunɔ naawa ka nuku tia ka sere ni ba ra wunɛ Yinni Gusunɔn s̄. Beya ba ko n da kēɛ ni kɔnu ko.

¹⁵ Yāku kowobun wusu sɔɔ, Edeni ka Miyamini ka Yosue ka Semaya ka Amaria ka Sekaniawa ba gɔsa bu Kore wi somi ba n da ka kēɛ ni begibu kɔnu kue dee dee bibu ka bukurobu kpuro nge mɛ ba ka bu kɔnu s̄a wuu wuuka. ¹⁶ Beya tɔn durɔ bii be ba gara saa wɔɔ itan di n ka da be ba kere mɛ, ka be ba gesi dumɔ Yinni Gusunɔn s̄a yero tɔɔ baatere bu ka ben sɔma ko wuu wuuka, ¹⁷ ka yāku kowo be ba gara yenu ka yenu ka Lefiba be ba gara saa be ba wɔɔ yendu kɔn di nge mɛ ben sɔmbura s̄a wuu wuuka, ¹⁸ ka sere maa tɔn be ba tie kpuro ka ben debuminu ka ben kurɔbu ka bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu, domi ba tii wēwa mam

mam Yinni Gusunɔn sãa yerun sɔmburu sɔɔ. ¹⁹ Aronin bibun bweseru te ta sãa yãku kowobu baru kpaano wuu marosun bɔkuɔ, ba tɔmbu gɔsa wuu baagere sɔɔ be ba ko n da bu dɔanu bɔnu kue ben suunu sɔɔ, ka sere Lefi be ba gara garan suunu sɔɔ.

²⁰ Wee ye Esekiasi u kua Yuda kpuro sɔɔ. U sɔawa dee dee gem sɔɔ Gusunɔn win Yinnin wuswaɔɔ.

²¹ Sɔma ye u kua bu ka sãaru ko Yinni Gusunɔn sãa yerɔ ka sere win woodan mem nɔɔbu, u ye kpuro kuawa ka gɔru tia. Ma u koora.

Asirin sina boko Sankeribu

u Yudan tem wɔri

(I maa mɛerio Sinambu II, 18:13, Esai 36:1)

32 Esekiasi u sãa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaɔɔ. Yeniban biruwa Sankeribu, Asirin sina boko u na Yudaɔ, ma u dera ba wuu gbãrarugisu tarusi. U nɛɛ, u koo su wɔriwa ka dam. ² Ye Esekiasi u wa Sankeribu u na u ka Yerusalemu tarusi, yera u wirugibu ka tabu kowo damgibu soka, ³ bu wesiana bu ka bwii yi kenɛ yi yi wãa wuun biruɔ. ⁴ Tɔn dabira ta nùn somi ba ka bwii yi kɔrua ka nim tora ye ya kokumɔ bera yen suunu sɔɔ. Domi Esekiasi u nɛɛ, u ñ kɪ Asirigibu bà n tunuma bu nim deema n kpã.

⁵ Ma u win bandun dam tãsisia. U Yerusalemun gbãrarun mi n wɔruma seeya ka maa wuun kɔsu yenu. Ma u gbãraru garu bana wuun biruɔ u ka sik-erena. Ma u kari ye sɔnwa ye ba m̀ Milo Dafidin wuu. U tabu yãa dabi dabinu kasu ka maa terenu.

⁶ U tabu sinambu kua ma u bu menna wuun gbãrarun kɔnɔkɔ. Ma u bu kirɔ kua u nɛɛ, ⁷ bu tii dam kɛɛyɔ kpa bu wɔrugɔru sɔɔsi. Bu ku berum ko bu diiri Asirin sina boko ka win tɔn dabi ten wuswaɔɔ. Domi be ba ka bu wãa ba dabi n kere be ba ka nùn wãa. ⁸ Tɔmba ba ka nùn wãa. Adama be, Gusunɔn ben Yinniwa u koo bu somi. Wiya u koo bu dam wɛ tabu sɔɔ.

Ma tɔn be, ba Esekiasi Yudan sina bokon gari yi naane kua.

Sankeribu u gɔra

Yerusalemuɔ

(I maa mɛerio Sinambu II, 18:17-37, Esai 36:2-22)

⁹ Yeniban biru, Sankeribu, Asirin sina boko u win sɔm kowobu gɔra Yerusalemuɔ sanam mɛ u wãa Lak-isiɔ ka win tabu kowobu kpuro. U sɔm kowo be gɔrawa Esekiasi ka Yuda be ba wãa Yerusalemuɔ kpuron mi, ¹⁰ bu nɛɛ, ameniwa wi, Sankeribu, Asirin sina boko u gerua. U nɛɛ, ma sɔkra ba ben naane doke ba ka wãa Yerusalemuɔ ka nuku sankiranu.

¹¹ Bu ku de Esekiasi u bu nɔni wɔke kpa u de bu gbi gɔɔru ka nim nɔrun sɔ ye u nɛɛ, Gusunɔn ben Yinni u koo bu wɔra wi, Asirin sina bokon nɔman di. ¹² Ba ñ yɛ ma wi, Esekiasiwa u gungunu kɔsuka ka Yinni Gusunɔn yãku yee te? Ma u bu sɔkwa u nɛɛ, yãku yee teeru tɔnan miya ba ko n da de bu yiira bu Yinni

Gusunɔn sã kpa bu nùn turare dɔɔ dokea. ¹³ Adama be, ba ñ yaaye ye wi, Sankeribu ka win baababa ba bwesenu kpuro kua? Nin bũnu nu kpã nu bu yara saa win nɔman di? ¹⁴ Bwese ni win baababa ba kam koosia sɔɔ, nin niren bũna nu kpã nu bu yakia win nɔman di ben tii bu ka sere nɛɛ, Gusunɔn ben Yinni u koo bu yakia. ¹⁵ Yen sɔ, bu ku de Esekiasi u bu nɔni wɔke kpa u n bu gari seeyamɔ mesum. Bu ku nùn naane ko. Domi bweseru garun bũnu kun kpã nu tu wɔre win nɔman di, ñ kun mɛ win baababan nɔman di. Kaa sere gere Yudaban bũnu?

¹⁶ Nge mɛya Sankeribun sɔmɔ be, ba Yinni Gusunɔn ka win sɔm kowo Esekiasi wɔmmɔ.

Sankeribun sɔmɔbu

ba Yinni Gusunɔn wɔmmɔ

(I maa mɛerio Sinambu II, 19:14-19, Esai 37:14-20)

¹⁷ Sankeribu u tireru yorua u ka Gusunɔn Isireliban Yinni wɔmɛ. U nɛɛ, nge mɛ bwese ni nu tien bũnu nu ñ kpã nu nin tɔmbu wɔre win nɔman di, nge mɛya Gusunɔn, Esekiasin Yinni u ñ maa kpɛ u bu wɔra win nɔman di.

¹⁸ Ma Sankeribun sɔmɔ be, ba gbãramɔ ka dam ka Yudan barum bu ka tɔmbu nandasia be ba wãa gbãra ten sɔkwa kpa bu wa bu wuu ge mwa. ¹⁹ Ba Gusunɔn Yerusalemugibun Yinnin gari m̀ nge bwese ni nu tien bũu ni ba ka tii seka.

Asirigibu ba duki yakikira

(I maa mɛerio Sinambu II, 19:15,35-37, Esai 37:15,36-38)

²⁰ Yera Esekiasi ka Gusunɔn sɔmɔ Esai, Amɔtin bii ba kanaru wɔri gari yin sɔ ba Yinni Gusunɔn kɔkgiru sue wɔkɔ. ²¹ Yera Yinni Gusunɔn u gɔrado goo gɔra u Asirigibun sansani wɔri u ben tabu durɔ wɔrugɔba ka ben tabu sinambu ka ben wirugibu go. Yera Asirin sina boko u gɔsira u wura win temɔ ka sekuru. Ma u da win bũu dirɔ. Miya win tiin bibu ba na ba nùn kãasi ba go ka takobi.

²² Nge mɛya Yinni Gusunɔn u ka Esekiasi ka Yerusalemugibu faaba kua saa Sankeribun nɔman di ka sere be ba tie kpuron nɔman di. Ma u bu kɔsu be ba ka bu sikerenen sɔ. ²³ Tɔn dabira ta ra ka Yinni Gusunɔn kɛnu naawe Yerusalemuɔ kpa tu maa ka Esekiasin tii kɛ gobiginu naawa. Saa yen dɔma ten di, u yĩsiru yarawa bwesenu kpuro sɔɔ.

Esekiasin bandun kpeeru

(I maa mɛerio Sinambu II, 20:1-21, Esai 38:1-8, 39)

²⁴ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma u Yinni Gusunɔn kana. Ma Yinni Gusunɔn u nùn wisa, ma u nùn sɔm maamaakiginu kua. ²⁵ Adama Esekiasi kun kue nge u durom wa Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii sua. Yera Yinni Gusunɔn u bu mɔru seesi wi ka Yudaba ka Yerusalemugibu. ²⁶ Ye u wa mɛ, yera wi ka Yerusalemugibu ba tii kawa. Ma Yinni Gusunɔn mɔru ya doona ben min di Esekiasin waati ye sɔɔ.

²⁷ Esekiasi u dukia baka ka bæere baka wa. U sii geesu ka wura ka kpee gobiginu ka turareba kasu ka terenu ka gāa bwese bweseka ye ya wā. ²⁸ U alikaman biranu kua, ma u tam kpam ka gum beru yenu kua ma u yaa sabenu baaniren gōru kua ka sere nin dii yenu. ²⁹ Ma u tii wusu bania. U yaa sabenu wa dabi dabinu, keteba ka yāanu ka bonu. Domi Yinni Gusunɔ u nùn dukia baka wē.

³⁰ Wiya u maa Gihonin yeru gèn ɔɔ ga wāa gungu-run bera gia kɔrua, ma u ɔɔ kpɔɔ yaba Dafidin wuun sɔɔ duu yeru gia.

Ye Esekiasi u gōru doke u ko kpuro, ya nùn koorawa. ³¹ Adama sanam mɛ Babilonin sina boko u sɔɔmɔbu mɔrisia u ka wa sɔm maamaaki ye Yinni Gusunɔ u mɔ Isireliɔ, yera Gusunɔ u Esekiasi deri u ka wa ye ya wāa win gōru.

³² Ye Esekiasi u kuan sukum ka nge mɛ u Gusunɔ sāwa ka naanɛ, ye kpuron gari yi yorua Gusunɔɔ sɔmɔ Esai, Amɔtin biin kāsɔnɔn tireru sɔɔ ka maa Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. ³³ Esekiasi u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Dafidin bibun bweserun siku yerɔ bera gee n gunum bo. Yerusalemugibu ka Yudaba ba nùn gɔɔ swīiya. Yen biru, win bii Manase u bandu kɔsire kua.

Manase

u kua Yudaban sina boko (I maa mɛerio Sinambu II, 21:1-18)

33 Manase u mɔwa wɔɔ wɔkura yiru sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ weeraakuru ka nɔɔɔɔ ban te sɔɔ Yerusalemɔ. ² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔɔ nɔɔni sɔɔ. Bwese ni Yinni Gusunɔ u gira Isireliban wuswaan di nin kom kɔsum mɛya u swīi. ³ U wure u gungunu seeya ni win tundo Esekiasi u kɔsuka. Ma u būu wi ba mɔ Baalin yāku yenu kua ka būu wi ba mɔ Asitaaten bwāarokunu ni win tundo u raa kɔsuka. Ma u kperi ka sɔɔ ka surun sāaru wɔri. ⁴ U būu turanu bana Yinni Gusunɔɔ sāa yerɔ tèn mi Yinni Gusunɔ u win yīsiru doke sere ka baadommaɔ. ⁵ U maa suru ka sɔɔ ka kperin yāku yenu kua sāa yee ten yaari yiru ye sɔɔ. ⁶ U dera ba ka win bii tɔn durɔɔbu yākuru kua Hinɔɔmun wɔwɔ. U ra ka wɛɛ ka guru winu sɔrɔru ko kpa u dobo doboba ko. U gɔri sokobu yii be ba ra nùn sian gari sɔ. Ma u kɔsa mɔ u dɔɔ ye ya Yinni Gusunɔɔ mɔru seeya. ⁷ U win būun bwāaroku kua u yi Yinni Gusunɔɔ sāa yerɔ. N deema Yinni Gusunɔ u raa Dafidi ka win bii Salomɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, sāa yee teni ka Yerusalemu yeniwa na gɔsa Isireliban suunu sɔɔ ya n ka nen yīsiru sɔɔwa sere ka baadommaɔ. ⁸ Na n maa Isireliba yaramɔ saa ben tem di mɛ na ben baababa wē bā n gesi nen woodaba ka nen gere mɛm nɔɔwammɛ ye na Mɔwisi wē u yorua. ⁹ Adama Manase u dera Yudaba ka Yerusalemugibu ba ka Yinni Gusunɔɔ tonda, ma ba kɔsa kua n kere bwese ni Yinni Gusunɔɔ tii u gira be Isireliban wuswaan di.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u ka Manase ka win tɔmbu gari kua. Adama ba n nùn swaa daki. ¹¹ Yera Yinni Gusunɔ u Asirin sina bokon tabu sinambu gɔra ba Manase mwa ba yɔni doke, ma ba nùn bɔkua ka sii gandun yɔni ba ka da Babilonɔ. ¹² Sanam mɛ u wāa nuku sankiranu sɔɔ, yera u tii kawa Gusunɔ win baababan Yinnin wuswaan. Ma u nùn kana. ¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gōru gɔsia u win kanaru mwa, u ka nùn wura Yerusalemɔ win bandu sɔɔ. Saa ye sɔɔra Manase u gia ma Gusunɔwa u sāa Yinni.

¹⁴ Yeniban biru, u gana bana Yerusalemun tɔɔɔ Gi-honin sɔɔ duu yeru gia wɔwɔ. Gana ye, ya dawa sere kɔnɔɔ ge ba mɔ Swɛɛ. Ma ya ka Yerusalemun wɔɔ bera ye ba mɔ Ofeli sikerena. U dera gana ye, ya gunia too. Ma u tabu sinambu doke Yudan wuu si su gbāranu mɔ kpuro sɔɔ. ¹⁵ Ma u tɔn tukobun būnun bwāarokunu ka win tiiguu ge, ni u raa doke Yinni Gusunɔɔ sāa yerɔ kpuro wuna ka sere būu yāku yee ni u bana Yinni Gusunɔɔ sāa yerun guuru Yerusalemɔ. Ma u nu kasi kua wuun biru. ¹⁶ Yera u Yinni Gusunɔɔ yāku yeru wesia sāa yerɔ. Ma u siarabun yākunu kua. U Yudaba wooda wē bu Gusunɔɔ Isireliban Yinni wi turo sā. ¹⁷ Saa ye sɔɔ, tɔmba yākunu mɔ gungunɔ, adama Gusunɔ ben Yinniwa ba nu kuammɛ.

¹⁸ Ye Manase u kuan sukum ka kana te u kua ka Yinni Gusunɔɔ gari yi win sɔɔmɔɔ ba nùn sɔɔwa, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ. ¹⁹ Win kanaru ka nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn wurari ka win toranu ka gunguu ni u kua ka mɛm nɔɔɔ sari te u kua ka sere bwāaroku ni u seka ma u nu gira u sāwa u sere tii kawa, ye kpuron gari yi yorua Hosain tireru sɔɔ. ²⁰ Yen biruwa Manase u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win tiin dirɔ. Ma win bii Amɔɔ u bandu kɔsire kua.

Amɔɔ u kua sina boko Yudaɔ (I maa mɛerio Sinambu II, 21:19-26)

²¹ Wɔɔ yenda yiruwa Amɔɔ u mɔ sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ Yerusalemɔ. ²² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔɔ nɔɔni sɔɔ nge win tundo Manase. U bwāaroku ni Manase u kua kpuro yākuru kua u sāwa. ²³ U n tii kawe Yinni Gusunɔɔ wuswaan nge mɛ win tundo u tii kawa. Adama u win toranu sosimɔwa u dɔɔ.

²⁴ Win sɔm kowobu ba nùn seesi ma ba nùn go win dirɔ. ²⁵ Adama be ba nùn seesi ba go mi, tɔmba maa ben tii so ba go. Ma ba win bii Yosiasi kɔsire kua bandu sɔɔ.

Yosiasi

u kua Yudaban sina boko (I maa mɛerio Sinambu II, 22:1-2, 23:4-20)

34 Wɔɔ nɔɔɔ itawa Yosiasi u mɔ sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wɔɔ tena ka tia bandu sɔɔ Yerusalemɔ. ² Gea u kua Yinni Gusunɔɔ nɔɔni sɔɔ. Win

sikado Dafidin yira sɔɔra u s̄a mam mam. U ñ yen gam gere.

³ Win bandun wɔɔ kɔɔba itase sɔɔ, sanam me u s̄a aluwaasi, u Gusunɔ win sikado Dafidin Yinni kasum wɔri. Win bandun wɔɔ wɔɔkura yiruse sɔɔ, u Yerusalemu ka Yuda deerasiabu torua. U gunguu n̄n mi ba ra b̄nu s̄a kɔsuka ka nin bw̄aroku bwese bweseka.

⁴ Ba b̄nu wi ba m̄ Baalin ȳaku yenu kɔsuka win wuswaɔ. Ma u bw̄aroku ni ba kua s̄ɔɔn s̄ɔ ka ni ba kua ka sii gandu kɔsuka. U dera ba nu munkawa ma ba nin k̄eki gura ba wisi be ba nu s̄aamɔn sikan wɔɔɔ. ⁵ Ma u b̄nu ȳaku kowobun kukunu sikia u d̄ɔɔ doke ben ȳaku yeno. Nge meya u ka Yuda ka Yerusalemu deerasia.

⁶ Manasen wusu sɔɔ ka Efaraimugisɔ ka Simeɔgisɔ ka Nefitaligisɔ si su kua bansu, u b̄nu ȳaku yenu kɔsukawa ⁷ ma u bw̄arokunu surura ma ba nu kɔsuka muku muku nu kua tua. Meya u maa bw̄aroku ni ba kua s̄ɔɔn s̄ɔ kɔsuka Isireliban tem kpuro sɔɔ. Ma u gɔsira u wura Yerusalemu.

Ȳaku kowo tɔnwero

u woodan tireru wa

(I maa meerio Sinambu II, 22:3-10)

⁸ Yosiasin bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔ, sanam me u tem me, ka Yinni Gusunɔn s̄a yee te deerasia u kpa, yera u Safani, Asalian bii gɔra ka Maaseya wi u s̄a wuun guro guro ka Yoasi, Yoakasin bii wi u s̄a tire bero bu ka Gusunɔ win Yinnin s̄a yeru sɔme.

⁹ Tɔn be kpuro ba da ȳaku kowo tɔnwero Hilikiyan mi. Ma ba n̄n gobi w̄e yi Lefiba ba raa mw̄era Yinni Gusunɔn s̄a yerun s̄ɔ saa Manasen tem di ka Efaraimun tem di ka Yudaban min di ka Isireliba kpuron min di ka Benyam̄en tem di ka sere Yerusale-mugibun min di. ¹⁰ Be ba sɔmbu te kpare bera ba gobi yi n̄mu sɔndia ma ba yi sɔm kowobu w̄e be ba s̄a yee te sɔmmɔ. ¹¹ Bera d̄a d̄akobu ka banɔbu. Gobi yiya ba koo ka kpee bakanu dwe ka d̄a ye ba koo ka dia kpe ye Yudaban sinamba sanku. ¹² Tɔn be, ba sɔmburu kuawa ka naane. Yasati ka Abudiasi be ba s̄a Lefiba, Merarin bweseru sɔɔ ka Sakari ka Mesulamu, Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba bu kpare. ¹³ Lefi be ba womusu ka dweebu ȳe, bera ba ra maa be ba ra sɔmunu sue n̄ni doke ka sere maa s̄a yee ten sɔm bwese bwesekan kowobu. Ma Lefiba gabu ba s̄a tire yorobu ka sɔman guro gurobu. Gaba maa s̄a kɔnɔn k̄sobu.

¹⁴ Sanam me ba da bu ka gobi yi sua yi ba w̄e Yinni Gusunɔn s̄a yerun s̄ɔ, yera ȳaku kowo Hilikiya u woodan tireru wa t̄e Yinni Gusunɔ u raa M̄wisi w̄e. ¹⁵ Yera Hilikiya u Safani, tire yoro s̄ɔɔwa u nee, na woodan tireru wa Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. Ma Hilikiya u tu suama u Safani w̄e. ¹⁶ Ma Safani u tire te sua u ka sina boko daawa. Ma u n̄n s̄ɔɔwa u nee, wunen sɔm kowobu ba kua kpuro ye a bu yiire. ¹⁷ Ba tɔn be a s̄a yee ten sɔmburu n̄mu sɔndia ka tɔn be ba sɔma m̄ mi, gobi yi w̄e.

¹⁸ Yen biru, ȳaku kowo Hilikiya u maa man tireru garu w̄e.

Ma Safani u tu gara sina bokon wuswaɔ.

Yosiasi u tɔmbu gɔra

bu bikiaru ko Huludan mi

(I maa meerio Sinambu II, 22:11-20a)

¹⁹ Sanam me sina boko u wooda yen gari nua, yera u win ȳanu n̄nua u karana nuku sankiranun s̄ɔ.

²⁰ Yera sina boko u Hilikiya ka Akikamu, Safanin bii ka Abudoni, Miseen bii ka tire yoro Safani ka Asaya win sɔm kowo s̄ɔɔwa u nee, ²¹ i doo i bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi Isireliba ka Yuda be ba tien s̄ɔ tire te sa wa minin garin s̄ɔ. Domi Yinni Gusunɔ u ka sun m̄ru m̄ ya kp̄a ȳen s̄ɔ besen baababa ba ñ win gari mem n̄kɔwe. Ba ñ kue nge me ya yorua woodan tire te sɔɔ.

²² Hilikiya ka tɔn be sina boko u gɔsa mi, ba da Gusunɔn sɔm tɔn kurɔ Huludan mi. Huluda wi, u s̄awa Salumun kurɔ, Tokehatin bii, Hasira wi u ra s̄a ȳanu k̄sun debubu. Huluda wi, u w̄awa Yerusalemun wɔɔ beri kpaɔ. Sanam me ba n̄n s̄ɔɔwa ye ba k̄i, ²³ yera u bu wisa u nee, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U nee, i durɔ wi u bee gɔrima s̄ɔɔwa i nee, ²⁴ u koo de k̄sa ka b̄ri yi tem men tɔmbu deema yi yi yorua tireru sɔɔ t̄e i gara Yudaban sina bokon wuswaɔ. ²⁵ Domi ba n̄n biru kisi ba da ba b̄nu turare d̄ɔɔ dokeamme. Ma ba win m̄ru seeya ka bw̄aroku ni ba tii kua ba s̄aamɔ. Yen s̄ɔ, u ko n ka tem men tɔmbu m̄ru s̄awa, ya ñ suremɔ. ²⁶ Adama i ko i Yudaban sina boko wi u bee gɔrima i ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi s̄ɔ i nee, Gusunɔ Isireliban Yinni u nee, u win kanaru mwa. Domi ye u win woodan gari yi nua, yi win ḡru taare w̄e, ma u tii kawa Gusunɔn wuswaɔ, ma u win yaberu n̄nua u karana nuku sankiranun s̄ɔ, ma u sw̄i wi, Gusunɔn wuswaɔ. ²⁸ T̄e, Gusunɔ wi, u koo de u gbi b̄ri yendu sɔɔ kpa bu n̄n sike win sikirɔ. Win n̄ni kun wahala ye wasi ye u koo de yu Yerusalemu ka yen tɔmbu deema.

Yosiasi u wure u ka Gusunɔ

arukawani b̄kua

(I maa meerio Sinambu II, 22:20b-23:3)

Yera Hilikiya ka wigibu ba ka sina boko gari yi daawa. ²⁹ Ma sina boko u gɔra bu Yudaba ka Yerusalemun guro gurobu kpuro menna. ³⁰ Yen biru, u da Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ ka Yudaba ka Yerusale-mugibu kpuro ka ȳaku kowobu ka Lefiba tɔmbu kpuro gesi, saa bukurobun di n ka da bibɔ. Ma u be kpuro Yinni Gusunɔn woodan tire te garia te ba wa s̄a yee ten mi. ³¹ Yera sina boko u ȳra win turaru wɔɔɔ, ma u ka Yinni Gusunɔ arukawani b̄kua u nee, u koo wi, Yin-ni Gusunɔn woodaba ka win gere sw̄iwa ka win ḡru kpuro ka win bw̄era kpuro kpa u ka gari yi mem n̄kɔwa yi ba yorua woodan tire te sɔɔ. ³² Ma u dera tɔn be ba w̄a Yerusalemu ka Benyam̄en temɔ ba dua

arukawani ye כַּכ. Ma ba kua nge με Gusunɔ ben baababan Yinnin arukawani ye, ya gerumɔ. ³³ Yosiasi u b̄n̄un bwāarokunu kɔsuka ni Isireliba ba waama tem tukum di. Ma u be ba wāa Isireliɔ kpuro tilasi kua bu ka Gusunɔ ben Yinni s̄a. Win wāarun t̄ru kpuro כַּכ, ba ñ gere Yinni Gusunɔn yiran di.

Yosiasi

u Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di

(I maa meerio Sinambu II, 23:21-23)

35 Yosiasi u Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di Yerusalemɔ Yinni Gusunɔn s̄a. Ba ten yāku yεε sakirawa w̄ɔɔn suru gbiikoon s̄ɔɔ w̄akura nnese כַּכ. ² U yāku kowobu doke ben s̄omburu כַּכ. Ma u bu dam kā bu ka Yinni Gusunɔn s̄a yerun s̄omburu ko. ³ U Lefi be ba gɔɔa nenem Yinni Gusunɔn s̄a ba Isireliba keu s̄ɔɔsimɔ s̄ɔɔwa u nεε, i Yinni Gusunɔn woodan kpakoro dεera te dokeo s̄a yerɔ t̄e Salomɔɔ Dafidi Isireliban sina bokon bii u bana. I ñ maa tu suamɔ senɔ. I de bεε ka bεen t̄mbu i Gusunɔ bεen Yinni s̄a. ⁴ I de i n s̄ɔɔru s̄a yenu ka yenu ka nge με Dafidi Isireliban sina boko ka win bii Salomɔɔ ba bεε b̄n̄u kua ba yorua. ⁵ I de i bεen ayeru mwa s̄a yerɔ yenu ka yenu nge με ba bεen mero bisibu Lefiba b̄n̄u s̄a. ⁶ Bεeya i ko i Gɔɔ sararibun yāku yεε sakiri. Yen s̄a, i de i tii dεerasia, kpa i ten s̄ɔɔru ko bεen mero bisibun s̄a nge με Yinni Gusunɔ u M̄wisi wooda w̄e. ⁷ Yosiasi u t̄n̄ be ba wāa mi yāanu ka bonu w̄e n̄ɔɔɔɔ bun suba tena (30.000) ka sere keteba n̄ɔɔɔɔ bun suba ita (3.000) bu ka ye kpuro Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru ko. Yaa sabe ni kpuro nu weewa sina bokon arumanin di. ⁸ Win sina bwāabu ba t̄mbu ka yāku kowobu ka Lefiba k̄nu kā ka nuku tia. Ma s̄a yerun wirugibu, Hilikiya ka Sakari ka Yehieli ba yāku kowobu yāanu n̄ɔɔɔɔ bun suba yiru ka nata (2.600) ka sere keteba gooba wunɔɔbu (300) w̄e. ⁹ Konania ka Semaya ka Netanēeli ka ben mero bisibu Lefiban wirugibu, Hasabia ka Yeyeli ka Yosabadi ba Lefiba yāanu n̄ɔɔɔɔ bun suba k̄n̄u (5.000) ka keteba nεera wunɔɔbu (500) w̄e. ¹⁰ Wee nge με ba t̄ɔɔ baka ten kpunaa koosina. Yāku kowobu ka Lefiba ba ben ayeru sua wuu wuuka nge με sina boko u gerua. ¹¹ Ba Gɔɔ sararibun yεε go. Ma yāku kowobu ba yem yēkamɔ με Lefiba ba bu t̄im̄. Yen biru, ma Lefi be, ba yεε yi kokumɔ. ¹² Ba yāku d̄ɔɔ mwaararuginun yεε yi nenem bu ka ye t̄mbu w̄e yenu ka yenu kpa bu ka ye Yinni Gusunɔ yākuru kua nge με ba yorua woodan tireru כַּכ te Yinni Gusunɔ u M̄wisi w̄e. Nge meya ba maa kua ka keteba. ¹³ Ba Gɔɔ sararibun yāku yaa ye w̄ɔɔwa nge με wooda ya gerua. Yen biru, ba yaa ye ba w̄a nenem Yinni Gusunɔn s̄a yikua. Ma ba yande ye t̄mbu kpuro b̄n̄u kua. ¹⁴ Yen biruwa ba ben tiigia ka yāku kowobugia yikua. Domi yāku kowo Aronin bibu ba s̄omburu kua sere ka w̄kurɔ. Ba yāku d̄ɔɔ mwaararuginu ka yaa gum yākunu m̄. Yen s̄na Lefiba ba bu yaa yikuamme. ¹⁵ Wom kowo Asafun bibu ba wāa ben ayeru nge με Dafidi ka Asafu ka

Hemani ka Yedutum, sina bokon bwisi k̄n̄ ba wooda yi. Ma k̄n̄n̄n̄ k̄s̄obu ba ȳ k̄n̄n̄n̄ baageren mi. Ba ñ doone ben ayerun di, domi Lefiba ba bu ben d̄ianu kuamme. ¹⁶ Nge meya ba kpunaa yi d̄oma te, bu ka Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di, kpa bu yāku d̄ɔɔ mwaararuginu ko Yinni Gusunɔn yāku yerɔ nge με sina boko u wooda yi.

¹⁷ Isireli be ba wāa mi kpuro ba Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di d̄oma te, ma ba p̄εε ye ba kun seeyatia do-ken t̄ɔɔ bakaru di s̄ɔɔ k̄n̄n̄n̄ba yiru. ¹⁸ Saa Gusunɔn k̄m̄o Samuēlin waatin di sere n ka gisɔ girari, ba ñ Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru garu diire με Isireliɔ. Meya sina boko goo maa sari Isireliɔ wi u Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru diire nge Yosiasi ka yāku kowobu ka Lefiba ka Yudaba ka Isireliba be ba wāa Yerusalemɔ d̄oma te. ¹⁹ Yosiasin bandun w̄ɔɔ yendu yiru sarise כַּכ ba Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ baka te di.

Yosiasin bandun kpeeru

(I maa meerio Sinambu II, 23:28-30)

²⁰ Ye Yosiasi u Yinni Gusunɔn s̄a yee te s̄n̄wa u kpa, yen biruwa Egibitin sunɔ Neko u seewa u tabu d̄ɔɔ Kaakemisio, daa te ba m̄ Efaratiɔ. Yera Yosiasi u seewa u n̄n̄ w̄rim da mi. ²¹ Yera Neko u n̄n̄ s̄m̄b̄u gria u nεε, mba n sun m̄k̄s̄ine nε ka wunε Yudaban sina boko. Domi n ñ wunε na tabu w̄rim wee gisɔ. Yenu ge ga ka man tabu m̄, gera na w̄rim d̄ɔɔ. Yinni Gusunɔwa u man s̄ɔɔwa u nεε, n doo fuuku. Yen s̄a, a ku ka Gusunɔ gabirina wi u ka man wāa, kpa u ku raa nun kam koosia. ²² Adama Yosiasi u yina u n̄n̄ deri. U ñ Nekon gari yi wure yi yi wee Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii k̄sa bu ku ka n̄n̄ tubu. U da u Neko tabu w̄ri w̄wa ye ba m̄ Megido. ²³ Yera ten towobu ba Yosiasi twee. Ma u win s̄m̄ kowobu s̄ɔɔwa u nεε, i ka man doonɔ minin di, domi ba man mεera kua ya kp̄a. ²⁴ Win s̄m̄ kowobu ba n̄n̄ sua saa win tabu k̄ken di ma ba n̄n̄ doke win tabu k̄ke gaa כַּכ ba ka da Yerusalemɔ. Ma u kpuna u gu. Ma ba n̄n̄ sikua win baababan sikaa. Ma Yudaba ka Yerusalemugibu ba win כַּכ sw̄i.

²⁵ Yeremi u gɔɔ sw̄i Yosiasin s̄a. Ma wom kowobu, t̄n̄ durɔbu ka t̄n̄ kurɔbu ba Yosiasi doke gɔɔ sw̄in womusu כַּכ sere ka gisɔ. Su kua wororu Isireliɔ. Womu si, su wāa ben gɔɔ sw̄in womusun tireru כַּכ.

²⁶ Ye Yosiasi u kuan sukum, ye u gbia u kua ka ye u kua d̄aku te, ka nge με u Gusunɔ s̄awa ka naane nge με Yinni Gusunɔn woodan tirera gerua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru כַּכ.

Yoakasi ka Yoyakimu

ka Yoyakini ba bandu di

ba w̄ena

(I maa meerio Sinambu II, 23:30-24:17)

36 Tamba Yoakasi, Yosiasin bii sua ma ba nùn kua suno win tondon ayero Yerusalemu. ² Yoakasi u mawa wã yenda ita sanam me u bandu di Yuda. Ma u kua suru ita ban te sã Yerusalemu. ³ Egibitin sunowa u nùn bandu yara. Ma u win tumbu sii geesun tãnu ita ka wuran kilo tena bure bu kãsia wã ka wã. ⁴ Yen biruwa u Yoakasi win kãkã, Eliakimu sua u kãsire kua bandu sã. Ma u nùn yĩsi kpaaru kã Yoyakimu. Ma u Yoakasi sua u ka da Egibiti.

Yoyakimu

u kua Yudaban sina boko

⁵ Yoyakimu u mawa wã yenda kãbu sanam me u bandu di Yuda, ma u kua wã wãkura tia bandu sã. Kãsa u kua Gusun win Yinnin kã sã. ⁶ Yera sã teeru Babilonin sina boko, Nebukanesaa u na u Yoyakimu tabu wãri. Ma u nùn mwa u kãkua ka sii gandun yãni u ka da Babiloni. ⁷ Nebukanesaa u Yinni Gusun sã yerun dendi yãnu gura u ka da u yi win sina kpaaru.

⁸ Ye Yoyakimu u kuan sukum ka kãsa ye u kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sã. Yen biru, win bii Yoyakiniwa u bandu kãsire kua.

Yoyakini

u kua Yudaban sina boko

⁹ Wã kãba itawa ¹ Yoyakini u m sa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ka sã wãkuru ban te sã Yerusalemu. Kãsa u kua Yinni Gusun kã sã. ¹⁰ Ye n kua wã kãkã, yera Nebukanesaa Babilonin sina boko u na u Yoyakini mwa u ka da Babiloni. Ma u Yinni Gusun sã yerun dendi yãnu ganu gura. Ma u Yoyakinin baa yãkabu Sedesiasi kua suno Yudaban suunu sã Yerusalemu.

Sedesiasi u bandu di Yuda

(I maa mærio Sinambu II, 24:18-25:21, Yereimi 39:1-10, 52:1-27)

¹¹ Sedesiasi u mawa wã yenda tia sanam me u bandu di Yuda. Ma u kua wã wãkura tia ban te sã Yerusalemu. ¹² Kãsa u kua Gusun win Yinnin

I wã kãba itawa - Sinambu II, 24:8 ya næ, Yoyakini u mawa wã wãkura kãbu ka ita sanam me u bandu di.

wuswaas. U ñ tii kawo Gusun kã sã Yereimi wuswaas wi u ra nùn Yinni Gusun gari sã. ¹³ U swaa taaya, ma u gãru bãbia. U ñ win gãru wesie Gusun Isireliban Yinnin mi gia. U mam Nebukanesaa seesiwa wi u nùn bãrusia ka Yinni Gusun yĩsiru sanam me ba arukawani kãkum. ¹⁴ Yãku kowobun wirugibu ka Yuda be ba tie kpuro ba kãsa kua ya kã. Domi ba tã tukobun komanu swã. Ma ba Yinni Gusun sã yeru disi doke te u gãsa Yerusalemu. ¹⁵ N deema Gusun ben baababan Yinni wi, u bu kirã kua yee yellun di saa win kãkã min di. Domi u kã u win tumbu ka win sã yee te faaba ko. ¹⁶ Adama ba Yinni Gusun kã sã be yã ba yaakoru koosi. Ba ben gari atafiiru kua sere Yinni Gusun tii u ka bu mawu kua ye ba ñ kã bu suresia. ¹⁷ Yera Yinni Gusun u dera Nebukanesaa, Babilonin sina boko u bu tabu wãri, ma u ben aluwaasiba takobinu sãkura u go ben sã yeru. U ñ goo deri, aluwaasiba ka wãndiaba ka durã tãnu. Be kpurowa Yinni Gusun u beri win kãkã.

¹⁸ Nebukanesaa u Yinni Gusun sã yerun arumani gura baka ka piibu ka ben sina kpaaru arumani ka sina bokon tiigia ka sere maa win sina bwãbugia. ¹⁹ Ma ba Yinni Gusun sã yeru ka Yerusalemun di geenu dã sã. Ma ba yen gã geenu kãsuka. Ma ba yen gbãraru sura. ²⁰ Nebukanesaa u be ba ñ go tabu sã gura u ka da Babiloni. Ma ba kua wi ka win bibun yobu sere Pæsiba ba ka bandu di. ²¹ Nge meya Yinni Gusun gari yi ka koora yi win kãkã Yereimi u raa gerua u næ, ba koo Yudaba yoru mwa kpa tem me, mu wa mu sanam wãragim di kpa mu wãra sere wã wata ka wãkuru, wahala ye mu raa wan sã.

Sirusi u Yudaba wooda wã

bu wura ben temo

²² Sirusi, Pæsini sina bokon bandun wã gbiiuu sã, yera Yinni Gusun u gãru doke u win gari yibia yi u raa gerua saa win gãro Yereimi kã di. Ma u doke Sirusin gãru bu ka gari yini yore. Ma ba yi kpara win tem kpuro sã. ²³ Yi næ, ameniwa Sirusi, Pæsini sina boko u gerua. U næ, Gusun Wãrukoo u man handunian bannu kpuro wã. Ma u man yĩire n nùn sã yeru bania Yerusalemu Yudaban temo. Yen sã, be ba sã Isireliba kpuro bu wuro Yerusalemu kpa Gusun ben Yinni u n ka bu wã.

EZERA

Sirusu Isarailano gbarenaa

1 Pesiano kina Sirusu kiblena wɛ káaku gūn Dikiri té kàagu de yã kũ à dà Ilimiane à ò ke yã. Akũ Sirusu kpàkpaa kè a b̄sun pínki, gbasa à kè takadan à pì: ² Yã kũ makũ Sirusu, Pesiano kina ma òon dí. Dikiri Luda Musude tò andunia kpata s̄inda pínki ḡs̄ ma p̄ ũ, akũ à ma dite mà kpé boare Yurusalemu, Yudano b̄sun. ³ Gbɛ kũ à de a gbɛ ũ á té, Luda ḡs̄ kũ kãao à tá Yurusalemu, Yudano b̄sun, à kpé bo Dikiri Isarailano Luda kũ à de Dikiri ũ Yurusalemune gwe. ⁴ N̄ gbɛ kũ ò ḡs̄ p̄n̄o gbɛdakeno kpányĩ kũ andurufuuo kũ wurao kũ aruzekeno kũ p̄kãdeno kũ Luda kpé kũ òten gé bo Yurusalemu gban̄o.

⁵ Akũ Yudano kũ Biliaminano ɔmbedeno kũ sa'orino kũ Levino kũ gbɛ kũ Luda té kàhguno f̄ute, òten gé Dikiri kpé bo Yurusalemu. ⁶ N̄ gbɛdakeno ɔ d̄arm̄ma ò n̄ gbá andurufu p̄n̄o kũ wura p̄n̄o kũ aruzekeno kũ p̄kãdeno kũ p̄ ɔɔdeno kũ Dikiri kpé gban̄o pínki.

⁷ Akũ Pesiano kina Sirusu b̄o kũ Dikiri kpé p̄ kũ Nebukaneza s̄ete yã zaa Yurusalemu à kàte a tãna kpé gūn̄o. ⁸ À p̄i a ɔɔ'uteri Mitiredane à p̄ p̄n̄o naro à kpá Yudano kina Sesebazaa, akũ à kè ɛ. ⁹ P̄ p̄n̄o dasi lén dí:

Wura ta barakuri,
andurufu ta wàa ɔɔro,
tire barakuri donsari,
¹⁰ wura toko barakuri,
andurufu toko wàa pla kũ kuriio,
ta buri p̄nden̄o wàa ɔɔro.

¹¹ Wura kũ andurufu tano f̄ute pínki mèn d̄ubu ɔɔro kpé wàa pla. Kũ z̄ɔɔ p̄n̄o b̄te Babilonu ò s̄u Yurusalemu, akũ Sesebaza s̄u kũ p̄ p̄n̄o pínki.

Z̄ɔɔ kũ ò s̄un̄o

2 Babilonu kina Nebukaneza Isarailano kũkũ z̄ɔɔ ũ à tà kũn̄wo Babilonu yã, akũ n̄ gbɛkeno b̄o z̄ɔɔke p̄n̄o ò s̄u Yurusalemu, Yudano b̄sun sà, akũ n̄ baadi tà w̄ɛta. ² N̄ don'areden̄o dí: Zerubabeli, Yesua, N̄emaya, Seraya, Relaya, M̄dekai, Bilisã, Misipa, Bigivai, Reumu kũ Baanao. Isaraila ḡs̄gbɛ kũ ò s̄un̄o dasi lén dí.

³ Parɔsu burino gbɛn̄o d̄ubu pla kũ mèn basɔraak̄o akuri awɛɛplao.

⁴ Sefatia burino gbɛn̄o wàa do kũ mèn basɔraak̄o akuri awɛɛplao.

⁵ Ara burino gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn bak̄endo ɔɔrosario.

⁶ Pamɔabu buri kũ ò de Yesua kũ Yoabuo burino ũn̄o gbɛn̄o wàa ḡero donsari kũ kuri awɛɛplao.

⁷ Elamu burino gbɛn̄o wàa suddo kũ mèn bupla akuri awɛɛsiik̄o.

⁸ Zatu burino gbɛn̄o wàa siik̄o kũ mèn basuppla awɛɛɔɔroo.

⁹ Zakai burino gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn basɔraak̄o.

¹⁰ Bani burino gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn bupla awɛɛplao.

¹¹ Bebai burino gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn baro awɛɛ'aak̄o.

¹² Azagada burino gbɛn̄o wàa suddo kũ mèn baro awɛɛplao.

¹³ Adonikamu burino gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn baaak̄o awɛɛsuddo.

¹⁴ Bigivai burino gbɛn̄o wàa kuri kũ mèn bupla akuri awɛɛsuddo.

¹⁵ Adini burino gbɛn̄o wàa pla kũ mèn bupla akuri awɛɛsiik̄o.

¹⁶ Ata burino gbɛn̄o basɔro plansari.

¹⁷ Bezai burino gbɛn̄o wàa do kũ mèn basuddo awɛɛ'aak̄o.

¹⁸ Yora burino gbɛn̄o basɔro akuri awɛɛpla.

¹⁹ Asumu burino gbɛn̄o wàa do kũ mèn baro awɛɛ'aak̄o.

²⁰ Giba burino gbɛn̄o basiik̄o akuri awɛɛɔɔro.

²¹ Betililhamudeno gbɛn̄o basuddo awɛɛ'aak̄o.

²² Netofadeno gbɛn̄o bupla akuri awɛɛsuddo.

²³ Anatodeno gbɛn̄o basuddo akuri plansari.

²⁴ Azamavedeno gbɛn̄o bupla awɛɛpla.

²⁵ Kiriayarimudeno kũ Kefiradeno kũ Berodeno gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn basuppla awɛɛ'aak̄o.

²⁶ Ramadeno kũ Gebadeno gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn baro awɛɛdo.

²⁷ Mikimasadeno gbɛn̄o basuddo awɛɛpla.

²⁸ Betelideno kũ Aideno gbɛn̄o wàa do kũ mèn baro awɛɛ'aak̄o.

²⁹ Nebodeno gbɛn̄o bupla akuri awɛɛpla.

³⁰ Magbisideno gbɛn̄o basuppla akuri awɛɛsuddo.

³¹ Elamu p̄nde burino gbɛn̄o wàa suddo kũ mèn bupla akuri awɛɛsiik̄o.

³² Arimu burino gbɛn̄o wàa do kũ mèn basuddo.

³³ Lodudeno kũ Adidideno kũ On̄odeno gbɛn̄o wàa aak̄o kũ mèn basuddo awɛɛɔɔroo.

³⁴ Yerikodeno gbɛn̄o wàa do kũ mèn basuppla awɛɛɔɔroo.

³⁵ Senadeno gbɛn̄o wàa baro plansari kũ mèn barakurio.

³⁶ Sa'ori buri kũ ò s̄un̄o dí:

Yesua buri Yedaya burino gbēnnon wàa siikō kù mèn baswraakō akuri awēaakō.

³⁷ Ima burino gbēnnon wàa sworo kù mèn bupla akuri awēplao.

³⁸ Pasu burino gbēnnon wàa suddo kù mèn bupla awēsupplao.

³⁹ Arimu burino gbēnnon wàa sworo kù mèn gēro awēplao.

⁴⁰ Levi kù ò sùnnon dí:

Odavia buri Yesua kù Kadamielio burino gbēnnon baaakō akuri awēsiikō.

⁴¹ Asafa buri lèsirino gbēnnon basuddo akuri plansari.

⁴² Zédākpāri kù ò de Salumu kù Atao kù Talamō kù Akubuo kù Atitao kù Sobaio buri ūnō gbēnnon basuppla donsari.

⁴³ Gbē dínō burino mé ò Luda on zīkerino ū:

Zia, Asufa, Tabao,

⁴⁴ Kerosu, Sia, Padō,

⁴⁵ Lebana, Agaba, Akubu,

⁴⁶ Agabu, Salamai, Anana,

⁴⁷ Gideli, Gaa, Raya,

⁴⁸ Rezī, Nekoda, Gazamu,

⁴⁹ Uza, Pasea, Besai,

⁵⁰ Asana, Meunimu, Nefusimu,

⁵¹ Bakabuku, Akufa, Aru,

⁵² Bazalu, Meida, Asa,

⁵³ Bakosi, Sisera, Tema,

⁵⁴ Nezia kù Atifao.

⁵⁵ Sulemanu zòbleri dínō burino mé ò bō zīzōken ò sù:

Sotai, Asofere, Peruda,

⁵⁶ Yala, Daakō, Gideli,

⁵⁷ Sefatia, Atili, Pōkere Azebaimu kù Amio.

⁵⁸ Luda on zīkeri pino kù Sulemanu zòbleri buri pino kà gbēnnon wàa do kù mèn bakēndo akuri awēplao.

⁵⁹ Gbēkeno bō Telemela kù Telasao kù Kerubuo kù Adō kù Imao, akū odi le ò n buri bozire ònne kù Isarailanōme n ūro. ⁶⁰ Delaya kù Tobiao kù Nekodao burino, ò kà gbēnnon wàa aakō kù mèn bupla akuri awēplao. ⁶¹ Sa'ori buri kù ò de Obaya kù Akozuo kù Bazilaio burino ū sù dō. Bazilai pì Giliada bùsu gbē Bazilai né sè yā, akū à a anzure pì tó sè. ⁶² Gbē pino n tó wēte buri bozire takadan, ama odi boaro, akū ò gínne kù sa'orikēo. ⁶³ Bùsu don'arede pìnnē, tó adi ke sa'ori n yā gwà kù Urimuo kù Tumimuo baasiro, òsun sa'opō blero.

⁶⁴ Gbē pino n pínki gbēnnon dúbu bupla awēpla kpé wàa do kù baswraakōme. ⁶⁵ N zòbleri gōgbēnnon kù ngbēnnon kun dō gbēnnon dúbu suppla kpé wàa do kù basuddo akuri awēsupplao. Lèsirino gōgbē kù ngbēo kù kūrwo dō gbēnnon wàa do. ⁶⁶ Ò sō ví mèn wàa aakō kù mèn basuddo akuri awēsupplao, baragbāsō wàa do kù mèn bupla awēsworo, ⁶⁷ lakumi wàa pla kù mèn baraakuri awēsworo, zaaki dúbu suddo kpé wàa aakō kù basuddo.

⁶⁸ Kù ò kà Dikiri kpé bokia Yurusalemu, n cōmbedeno gba dà, de ò le ò Luda kpé keke ò boo a gbēn. ⁶⁹ Ò gba dà kpé zī gwōditeki gūn n gbāna lén, wura kiloo wàa pla kpé basworo, andurufu tōn aakō kù sa'ori gyabano

basworo. ⁷⁰ Sa'orino kù Levinō kù lèsirino kù zédākpārinō kù Luda on zīkerino kù gbē kpara keno vùtevute lakutu kù ò kēkēnneno gūn, akū Isaraila kparano vùte n wēteno gūn.

Dikiri gbagbaki bonaa

3 Kù wē mō supplade kà, Isarailanōn vutena n wēteno gūn, akū ò kō kākara Yurusalemu gbē dokōnnon ū. ² Yozadaka né Yesua kù a sa'ori dakeno kù Sealatieli né Zerubabelio kù a gbēnnon Isarailano Luda gbagbaki bō, de ò sa'opō kù òdi ká tén à té kù oa lākū Luda gbē Musa ò a doka gūn nà. ³ Bee kù òten vīna ke gbē kù ò kù bùsuo pì gūnnōne, ò gbagbaki pì bō a gbēn, akū ò sa'opō kù òdi ká tén à té kù ò Dikiri konko kù kwōsio. ⁴ Ò Kutadōna dikpe kē lākū à kù takada gūn nà, òdigō sa'opō kù òdi ká tén à té kù o lākū gu digō dō nà lākū ò a lé dite nà. ⁵ Abire gbera ò sa'opō kù òdigō ká tén à té kù gwō sīnda pínki ò kù mō dufu pōo kù dikpe kù Dikiri diteno pōo kù gba kù òdi suoneno. ⁶ Mō supplade gwō káaku zīn ò nà Dikiri gbagbanaa le, bee kù odi a kpé bo kōro.

⁷ Ò gwō kpà gbē'arino kù lí'arino, akū ò pōble kù pōminao kù nísio kpà Sidōdeno kù Tayadenō, de ò si-da lí zōzō Lebana bùsun ò yīyī ò géo ari Yōpa funa ísir-ala, lākū Pesiano kína Sirusu n gbá zé nà. ⁸ N kana Luda kpé bokia Yurusalemu wē plade mō plade gūn, Sealatieli né Zerubabeli kù Yozadaka né Yesuao nà zīa kù n gbē kparano, sa'orino kù Levinō kù gbē kù ò bō zīzōken ò sù Yurusalemuno n pínki. Ò Levi kù ò kà wē baro ke kù ò dealano dite Dikiri kpé zī pì gbē zōkōnō ū. ⁹ Yesua kù a burino nākōa kù Kadamielio kù a né Odavia burino, akū ò gō zī pì gbē zōkōnō ū kù Enadadao kù a burino. Levinōme n pínki. ¹⁰ Kù Dikiri kpéborino ten kpé pì ē péte, sa'orino zeze gwe sa'ori pōkasano dadana, ò n kākākinō kükūna, akūsō Levi né Asafa burino kù gwe dō kù sēgēnō de ò Dikiri táaki léo lākū Isarailano kína Dauda dite yā nà. ¹¹ Ò lè sī ò Dikiri táaki lè ò a sáabu kpà ò pì:

Dikiri mana,

a gbēke kena ókōnō Isarailanōne lakana vīro.

Akū gbē sīnda pínki wiki gbāna lè ò Dikiri táaki lè, kù ò Dikiri kpé ē péte yāi. ¹² Ama sa'ori paride kù Levinō kù bede kù ò zī kù ò wé sī kpé káakuleno, kù ò kpé pì ēbonaa è, ò wēnda ó dō. Gbē kparano sō, òten pōnna wiki lé dasi. ¹³ Gbēke dí pōnna wiki dōkōne kù wēnda ó kù òten dōo doro, kù baadi ten wiki gbāna lé yāi, akūsō ò wiki pìi mà zā.

Iberesena kù Dikiri kpéborino

4 Kù Yudano kù Biliaminono ibereno mà zīzō kù ò sùnnon ten kpé bo Dikiri Isarailano Ludane, ² ò sù ò Zerubabeli kù cōmbedeno lè ò pìnnē: À tó ò kpé bo kááo, zaakū odi á Luda ki wete lán á bame se. Òdigō a gbagbame zaa gwō kù Asiriano kína Esaradō sù kúoo la. ³ Akū Zerubabeli kù Yesuao kù Isaraila bede kparano pìnnē: Ó Luda kpébona de á yā ūro. Óni ó pō bo Dikiri Isarailano Ludane ó tēne lākū Pesiano kína Sirusu

ditéwewe nà. ⁴ Akū būsupidenɔ ten wete ò Yudanɔ nèsee yaka, òten wé tām̄ma de òsun kpé pì boro yāi. ⁵ Ò fīna bò kína lédammarinɔne zaa Sirusu ɔɔɔ ari à gèe pé Pesianɔ kína Dariusu kíblegɔɔa, akū ò gíñne kū yā kū òten péaa.

⁶ Ò takada kē Asuerune kū à kí blè gōɔɔ ò gbē kū ò kú Yurusalemunɔ kū Yudanɔ būsuo pínki káara kè a kia. ⁷ Bisilamu kū Mitiredao kū Tabelio kū ñ gbē kparanɔ takada kē Pesianɔ kína Atasesene dɔ a kíblegɔɔa. Ò kēne kū Siria yāo, akū ò bōkɔtene. ⁸ Būsu gbē zōkō Reumu kū a takadakēri Simisaio takada kē kína Atasesene Yurusalemu yā musu dɔ ò pì: ⁹ Būsu gbē zōkō Reumu kū a takadakēri Simisaio kū ñ gbē kpara yākpatekerinɔ kū gbānadennɔ kū Tiripolidennɔ kū Pesianɔ kū Erekidennɔ kū Babilɔnunnɔ kū Susade kū ò bōte Elamu būsuo gūnnɔ ¹⁰ kū gbē kū kína zōkō bèereede Asubanipalí ñ bōte ñ būsun à ñ vútevute Samaria wēten kū Yuflati bara la gu pāndennɔ, ¹¹ ókōɔ Yuflati baraladennɔ n zōblerinɔ mé o takada dí kēne kína Atasese, o pì:

¹² Kína, ñgō dō kū Yuda kū ò bō n kína ò sù lanɔ gèe òten Yurusalemu wēte vāni pāsī pì káte, ò era òteni a bīni bo dɔ, òteni a bezi fute. ¹³ Kína, ñgō dō dɔ, tó ò era ò wēte pīi káte ò a bīni bō ò làka, oni táfe bonne doro ke ete'ɔgɔ ke be'ɔgɔ, n ɔgɔ kū ndi sí ni lago. ¹⁴ Tera lán dí bà kína, lākū n be wisin odì ble nà, adi kū ò n kpe ero. A yā mé à tò o takada díkīna kpāzānne de ò yā pì onne. ¹⁵ Ñ wete n dizinɔ takadannɔ gūn ñ gwa, ñni dō de ra wētepidennɔ sã gbāna, ò wari dō kīnanɔa kū būsuo gbānadennɔ. Zaa zī wētepidennɔ yākete kè zōkō. Abire yāin ò wēte pīi gbòro. ¹⁶ Kína, óten onne, tó ò era ò wēte pīi fute ò era ò a bīni bō ò làka, ñnigō pōke ví Yuflati bara la doro.

¹⁷ Abire gbera kína takada kpāzāñne à pì: Būsu gbē zōkō Reumu kū a takadakēri Simisaio kū á gbē kpara kú ò kú Samaria kū Yuflati bara dirennɔ, ma fɔ kpāáwa. ¹⁸ Takada kū a kpāzāmenne, ò a kyó kè ò bōkɔtemene. ¹⁹ Ma pì ò wete takada zinɔ gūn, akū ò lè yāpurame, wētepidennɔ digō bo kīnanɔ kpeme. Zaa zī yāketedennɔ. ²⁰ Kína zōkōɔ kpata blè Yurusalemu gwe, ò gbāna blè Yuflati baradirennɔa ñ pínki, akū ò táfe bōñne kū ete'ɔgɔo kū be'ɔgɔo. ²¹ À yā dite gbē pìnɔne ò kámma bo sà. Òsun era ò wēte pì futero ari mà ñ gba lé. ²² À laakari ke! Àsun nigāzī kpá yā pīiaro, de yā vāni pì sún ɔ tá à ó ásaruo kero yāi.

²³ Kū ò kína Atasese takada pì kyó kè ò bōkɔte Reumune kū a takadakēri Simisaio kū ñ gbē kparanɔ, akū ò fute ò gèe ò Yudanɔ lè Yurusalemu gōɔɔ. Ò gíñne pāsīpāsī ò pì ò kámma bo. ²⁴ Len ò kámma bō le kú Luda kpé zī kū òten ke Yurusalemuo ari Pesianɔ kína Dariusu kíblena wē plade gūn.

Tatenai takadakēna kína Dariusune

5 Annabi Agai kū annabi Zakari, Ido néo annabikeyā ò Yuda kū ò kú Yurusalemunɔ kū Yudanɔ būsuo kū Isarailanɔ Luda tōo. ² Akū Sealatieli né Zerubabeli kū Yozadaka né Yesuao fute ò nà Luda kpé bonaaa Yurusalemu. Luda annabii pinnɔ kú kūñwo òten kpányí. ³ Gwe gōɔɔ Yuflati bara la don'arede Tate-

nai kú Seta Bozenaio kū ñ gbēnnɔ sù ò ñ lé ò ñ lá ò pì: Dí mé à á gbá zé à kpé dí keke à boo? ⁴ Ò gbē kū òten kpé pì bonɔ tó gbēka dɔ. ⁵ Ama Luda wé té Yuda gbē zōkō pinnɔ, akū odi oñne ò kámma boro. Ò pì oni légbāzā ke Dariusune gīa, oni takada kū ani kē a yā musu le. ⁶ Yuflati bara la don'arede Tatenai kú Seta Bozenaio kū ñ gbē Pesianɔ takada kē, akū ò kpāzā kína Dariusune. ⁷ Légbāzā kú ò kēneen dí, ò pì:

Kína Dariusu, o fɔ kpāmma manamana. ⁸ Kína, ñgō dō kú o ge Yudanɔ būsun ari Luda kū à zōkō kpén. Òten kpé pì bo kú gbē gbēntēnnɔ òten lí lèkete kpáte kpé pīi gbōnnɔ. Òten zī pì ke kú laakariio àten taa o. ⁹ O yā làla ñ gbē zōkōɔa o pì: Dí mé à á gbá zé à kpé díkīna keke à boo? ¹⁰ O ñ tó gbēka de ò le ò onne, akū ò ñ don'arede pinnɔ tó dà takadan. ¹¹ Lākū ò yā wēwā nān dí. Ò pì, musu kú zīte Luda zōblerinɔne ñ ũ. Kpé kú ò bō yā à wēe kè ò kēke òten bo dɔ. Isarailanɔa kína zōkō mé à bō yā. ¹² Ò pì ñ dizinɔ Luda Musude pɔ fè, akū ò ñ ná Kaladia buri Nebukaneza, Babilɔnu kīnane a zī, akū ò kpé pīi wīwī à gbē pinnɔ sēte à tà kūñwo Babilɔnu. ¹³ Ama Babilɔnu kína Sirusu kíblena wē káaku gūn à yā dite à pì ò era ò Luda kpé pì bo dɔ. ¹⁴ Bee wura kū andurufu pó kú Nebukaneza sēte Luda kpén zaa Yurusalemu à káte a tãna kpén Babilɔnunnɔ, kína Sirusu bōte à kpà Sesebaza kú à dite būsuo don'arede ũa. ¹⁵ À pīne à pó pinnɔ sé à gé à káte Luda kpén zaa Yurusalemu, tó ò kpé pīi kēke ò bō. ¹⁶ Akū Sesebaza sù Luda kpé ē pēte. Òten kpé pì bo zaa ɔɔɔ kú ari kú a gbārao, ama adi láka kōro. ¹⁷ Kína, tó à kēne mana, ñ takada wete kīnanɔ takadakatekia zaa Babilɔnu ñ gwa tó kína Sirusu yā dite ò Luda kpé bo Yurusalemu. Lākū n è nà, ñ légbāzā kewere.

Dariusu yāditena Luda kpé bona yā musu

6 Kína Dariusu yā dite, akū ò takada pīi wete takada kú ò káte Babilɔnu takadakatekianɔ té. ² Akū ò bō takada kokonaaa Ekebatana wēte bīniden Midiā būsun. Yā díkīna kú a gūn de òsun sāsāiro yāi:

³ Kína Sirusu kíblena wē káaku gūn à yā dite Luda kpé kú à kú Yurusalemu musu, à pì ò kpé pì bo sa'oki ũ. Ò a ē kpáte, kpé pì lei ká gāsākuru baaakō, a yāasa gāsākuru baaakō. ⁴ Ò gbē gbēntē mēn aakō didikōa, lí lèkete mēn do, gbē gbēntē aakō, lí lèkete mēn do. Oni a fīna bo kú kīnabe ɔgɔo. ⁵ Wura kú andurufu pó kú Nebukaneza sēte Luda kpén Yurusalemu à sūo Babilɔnunnɔ sō, oni era ò gé káte a gbēnnɔ Luda kpén Yurusalemu.

⁶ Akū kína Dariusu légbāzā kè à pì: Tera sà Yuflati bara dire gbē zōkō Tatenai kú Seta Bozenaio kú á gbē kú ò kú Yuflati bara gwennɔ, à á zīda gá gwe. ⁷ À Luda kpé bōrinɔ tó teene. À tó Yuda don'aredennɔ kū ñ gbē zōkōɔ Luda kpé pì keke ò bo. ⁸ Maten yā kú àsun ke Yuda gbē zōkōɔne Luda kpé pì bonaa musu diteáre. À pó kú ò yeinɔ sēte ma aruzekatekin gwe kú Yuflati bara dire táfe kú ò bōo, à kpām̄ma pínki de zī pì sún ze doro yāi. ⁹ Pó kú ò yei pínki, zūsaa, sākaroo, sāne bōro kú òdi Luda Musude gbagbaoo, pōblewe, wisi, sēwē, nísi, àgō kpá Yurusalemu sa'orinɔa lākū gu digō dɔ nà

lákū ò gbèka nà funaa sari, ¹⁰ de ò le ò sa kù à kà Luda Musudegu oa, ò wé keamene kù ma négōgbēnō. ¹¹ Tó gbēke yā kù ma dīte díkīna līte, oni ade kpé lí wo ò a páa ò péte ò a be ke tubura ũ. ¹² Tó kína ke buri ke ten wete yā pì līte ke àten wete Luda kpé kù à kú Yurusalemu pì wí, Luda kù à tò a tó kúaa pì a kakate. Makū Dariusu makū mé ma yā pìi dīte. Ò zī kea manamana.

Luda kpé sakenaa

¹³ Kù kína Dariusu légbāzā pìi kè le, Yuflati bara la gbē zōkō Tatenai kù Seta Bozenaio kù n gbēnō yā pìi kè kù laakariio. ¹⁴ Akū Yuda gbē zōkōnō kpébona ten gé are lākū annabi Agai kù annabi Zakari Ido néo annabikeyā ò nà. Ò kpé pìi bò ò làka lākū Isarailanō Luda ò nà, lākū Pesianō kínanō Sirusu kù Dariusuo kù Ataseseo a yā dīte nà. ¹⁵ Ò Luda kpé làka Ada gōrō aakōde zī kína Dariusu kiblena wē suddode gūn. ¹⁶ Akū Isarailanō Luda kpé sa kè kù pōnnao, sa'orinō kù Levinō kù gbē kpara kù ò sù kù zīzōkeonō n pínki. ¹⁷ Luda kpé sakenaa pì yāi ò sa ò kù zūsano mēn basōrō kù sākaronō mēn wàa do kù sāne bōrōnō mēn wàa pla, akū ò sa ò kù blèkoffinō mēn kuri aweēpla Isaraila dasi lén n pínki durunna kútekebo ũ.

¹⁸ Ò sa'orinō dītedite gā kù gāao, akū ò Levinō dītedite gā kù gāao do de ò zī ke Ludane Yurusalemu lākū à kú Musa takada gūn nà. ¹⁹ Mō káaku gōrō kuri aweēsiikōde zī, zīzō kù ò sùu pìnō Vīnla dikpe kè. ²⁰ Sa'orinō kù Levinō gbā bò n zīdane ò gō gbāsī sari n pínki, akū ò Vīnla sā kùtu kpàkpa zīzō kù ò sùnōne kù n sa'ori dakenō pōo kù n zīda pōo. ²¹ Isaraila zīzō kù ò sùu pìnō mé ò sò kù gbē kù ò n zīda kè buri pāndeno yābēnekenanō òten Dikiri Isarailanō Luda ki wetenō. ²² Akū ò Burodi Futenasari dikpe kè kù pōnnao ari gōrō suppla. Dikiri tò n pō kè nna, zaakū à tò Asirianō kína nēse līte n yā musu, akū à kpānyī a kpé bona zī gūn, Isarailanō Luda pìi.

Ezera su à Yurusalemu sorukenaa

7 Yā bireno gbera Pesianō kína Atasese kiblegōrōa Ezera bò Babilōnu à sù. Sa'oriki zōkō Haruna mé à Elēaza ì, Elēaza Fineasi ì, Fineasi Abisua ì, Abisua Buki ì, Buki Uzi ì, Uzi Zeraya ì, Zeraya Merayo ì, Merayo Azaria ì, Azaria Amaria ì, Amaria Aitubu ì, Aitubu Zadōki ì, Zadōki Salumu ì, Salumu Ilikia ì, Ilikia Azaria ì, Azaria Seraya ì, akū Seraya Ezera pìi ì. ⁶ Ezera bi yādanneri-me, à Musa doka kù Dikiri Isarailanō Luda dīte dō sān-sān. Lākū Dikiri a Luda c kúa nà, kína pō kù à wé kēaa kpàa pínki. ⁷ Kína Atasese kiblena wē supplade gūn Isaraila kenō sù Yurusalemu do. Sa'orinōn kù n té kù Levinō kù lēsirinō kù zédākpārino kù Luda on zīkerino. ⁸ Ezera kà Yurusalemu kína kiblena wē supplade mō

sōcrode gūn. ⁹ À fūte Babilōnu mō káaku gōrō káaku zī, akū à kà Yurusalemu mō sōcro gōrō káaku zī. A Luda c kúa, ¹⁰ zaakū Ezera mēe kpà Dikiri doka wàaripanaaa kù a kenaa, de à le à a yāditenanō kù a dokayānō da-da Isarailanōne.

Takada kù kína Atasese kpà Ezeraa

¹¹ Takada kù kína Atasese kpà sa'ori Ezeraa yān dí, kù àdi Dikiri yāditenanō kù a dokayānō da Isarailanōne. ¹² Atasese, kínanō kína mé à takada díkīna kè Luda Musude dokadanneri sa'ori Ezerane. Ma fō kpàmma. ¹³ Ma yā dīte ma pì Isaraila ke sa'ori ke Levi kù à kú ma būsuno kù à ye à gé kúnwo Yurusalemu à gé. ¹⁴ Makū kù ma iba gbēnōn supplanō mé o n gbarē de n gé Yurusalemu kù Yudanō būsuno pínki yā gwagwa n Luda doka kù n kúna musu. ¹⁵ N andurufu kù wura kù makū kù ma ibanō o Isarailanō Luda kù a be kú Yurusalemu gbà sēte n géo ¹⁶ kù andurufuuo kù wura kù n lè Babilōnu būsuno pínki kù pō kù gbēnō kù sa'orinō kpà n Luda kpé pō ũ Yurusalemuo. ¹⁷ N zūsano kù sākaronō kù sāne bōrōnō lulu kù gō pìo n laakariia n sa'opō kù òdi ká tén à té kù o n Luda kpé gbagbakia Yurusalemu kù flawa gbao kù pōmina gbao. ¹⁸ Mōkōn kù n gbēnō à ke kù andurufuuo kù wura kù à gōkō lākū à kēare mana nà, lākū á Luda yei nà. ¹⁹ N pō kù ò nāne n cō n Luda kpé donyīkebo ũnō kpà Luda kù à kú Yurusalemu pīia. ²⁰ Tó n ye Luda kpé pō kparanō, tó a kekenaa gō n yā ũme, n sé ma laasin gwe. ²¹ Makū kína Atasese, ma yā dīte Yuflati bara dire gō'uterinōne n pínki. À wéke kù Luda Musude dokadanneri sa'ori Ezera kēawa kpāa gōnō pínki. ²² Andurufu sún de tōn aakōlaro. Pōblewe sún de tōn baraaakurilaro. Sēwē kù nīsio sún de lita wàa basōrōrolaro. Wisi sō, lākū à yei nà lén. ²³ Lākū Luda Musude dīte pínki nà, à kpà gōnō a kpé pō ũ, de àsun pētē ke kù ma kīkeo ke kù ma nēnōoro. ²⁴ Agō dō sō kù á zé vī à táfe ke ete'gō ke be'gō sí Luda onn pì zīkerinōro ke sa'orinō ke Levinō ke lēsirinō ke zédākpārino ke zīkeri pāndeno.

²⁵ Mōkōn sō Ezera, n yākpatekerino kù yāgōgōrinō dītedite ōndō kù n Luda kpàmma lén, de ògō yā keke a zéa gbē kù ò kú Yuflati bara direnōne n pínki. Onigō de gbē kù ò n Luda doka dōnō ũ. Gbē kù ò dōronō sō, n dadañe. ²⁶ Gbē kù n Luda doka kù būsuno dokao kúna oplaplaro, oni yā daala, a denaa ke a bona būsuno ke a aruzeke sinaa ke a dana kpēsirann yá.

²⁷ Akū Ezera pì: Ò Dikiri ó dizino Luda sáabu kpá! À laasun mana dà kīnane a swēn, akū kína pì gbāna kpà a kpé kù à kú Yurusalemuo le. ²⁸ À tò ma yā kà kína kù a ibanōgu kù a kína gbānade dakenō n pínki. Lākū Dikiri ma Luda c kúma nà, ma kùu kè gbāna, akū ma Isaraila don'aredeno kākara ò gé kúmao.

NĚEMAYA

NĚemaya Yurusalemu damukenaa

1 Akalia né NĚemaya yān dí. Atasese kíblena wĕ barode mɔ kũ òdi pi Kisilevi gũn má kú kínabea Susa wéran. ² Akũ ma dakũna Anani bò Yudanɔ̀ bũsun à sù kũ gbĕkenɔ̀. Ma yā lalárníma Yuda gbĕ kpara kũ ò bò zĩzkenannɔ̀ musu kũ Yurusalemuo. ³ Ò wèma ò pi, gbĕ kũ ò bò zĩzken ò tà Yudanɔ̀ bũsuu gũnnɔ̀ ten wari ke manamana, òteni í lalandi ke, zaakũ Yurusalemu bĩni gborona akũsĩ a bĩnile gbàncò tékũna. ⁴ Kũ ma yā pii mà, ma vute, akũ wé'í bòma. Ma ɔ̀w dɔ̀ gɔ̀w pla, maten lé yĩ maten wé ke Luda Musudea ⁵ ma pi: N yā nna Dikiri Luda Musude! N zĩkĩ akũsĩ í naasi ví. Gbĕke gũn n bàka dìgĩ kú kũ gbĕ kũ ò yenyĩ ò n yāditenancò kũnanɔ̀. ⁶ N wé té makũ n zòbleriii ò sã kpá adua kũ maten ke fānantĕ kũ gwāanio n zòbleri Isarailanɔ̀nĕĕa. Maten durunna kũ o kĕnnĕ yā o. Bee makũ kũ ma de bedencò o durunna kĕ se. ⁷ O yā vāni kĕnnĕ manamana, ódi n yāditenancò daro, ódi n ɔ̀wɔ̀ki gwaro, ó n doka kũ n dìte n zòbleri Musanĕ yā kũnaro. ⁸ N tó yā kũ n dìte n zòbleri Musanĕ díkĩna dɔ̀ngu. N pi tó o bo n kpe, íni ó fãkɔ̀a burincò té. ⁹ N pi dɔ̀ tó o era o are dɔ̀mma akũsĩ ó n yāditenancò kũna óten zĩ kea, bee kũ n pĕwá ari andunia léa, íni ó kakara ò su kũoo gu kũ n sĕ n tó kúaa kũn. ¹⁰ Gbĕ pincò bi n zòblerinɔ̀mĕ, n gbĕ kũ n í bó kũ n iko zĩkɔ̀w kũ n gāsã gbānaonɔ̀mĕ. ¹¹ N yā nna Dikiri, ò sã kpá makũ n zòbleri aduakenaai kũ n zòbleri kũ n yā dì kĕnnĕ nna akũsĩ ò n vĩna vĩncò aduakenaao. N tó makũ n zòbleri sa'a kũ gbāra de kína ma wĕnda gwa.

Gɔ̀w birea sĩ, kína pi wĕkpaateriime ma ũ.

Kína Atasese NĚemaya zĩna Yurusalemu

2 Kína Atasese kíblena wĕ barode mɔ kũ òdi pi Nisã gũn kína ye à wĕ mi, akũ ma sĕ ma kpàa. Adi ma e kũ ānsisinaao zikiro, ² akũ à ma la à pi: Bó yā mé à tò n ān sisinaa? Nten gyā kero. N nĕse mé à yàkaa? Vĩna ma kũ manamana, ³ akũ ma pĩne: Luda n dɔ̀ kũ aafiaao, Zaaki! Ma ān sisina, zaakũ wĕte kũ ma dizincò mira kun gĩ bezĩ ũ. A bĩnile gbàncò tékũna. ⁴ Akũ à pĩmenĕ: Í ye mà ke derameĕ? Ma wé kĕ Luda Musudea gĩa, ⁵ akũ ma wea ma pi: Kí, tó à kĕnnĕ mana akũsĩ makũ n zòbleri yā kàngu, ò ma zĩ Yudanɔ̀ bũsu wĕte kũ ma dizincò mira kun pìn, de mà le mà keke mà kátĕ. ⁶ Kína pi nancò vutena a sare, akũ à ma la à pi: Ínigĩ kú gwe ari bɔ̀remĕ? Bɔ̀ren íni suu? Kũ kína wĕ ma genaai, akũ ma gɔ̀w ditĕnĕ. ⁷ Ma pĩne: Tó à kĕnnĕ, ò takada kĕ Yuflati bara dire don'aredencò ò kpáma.

N ónne ò tó mà gĕ í bũsun ari mà gé káo Yudanɔ̀ bũsun. ⁸ N takada kĕ n líkpe dākɔ̀pāri Asafanĕ dɔ̀. N one à ma gba lí mà zeki gbāna kũ à kú Luda kpé sare léncò keo kũ bĩnilencò kũ kpé kũ manigĩ kun pɔ̀o. Akũ kína pɔ̀ kũ ma gbĕkaawa kpàma, zaakũ ma Luda ɔ̀ kúma. ⁹ Kína soza bàdenɔ̀ kũ sɔ̀denɔ̀ dāmĕne ò gé kũmao. Akũ ma ge ma Yuflati bara dire don'aredencò lè ma kína takadanɔ̀ kpārĩma. ¹⁰ Kũ Oronu gbĕ Sambala kũ a iba Tobia, Amɔ̀ni burio mà gbĕke sù Isarailanɔ̀ gwena kara, à kĕnnĕ íni manamana.

¹¹ Kũ ma ka Yurusalemu, ma kámma bò gĩa gɔ̀w aakĩ. ¹² Akũ ma fute gwāani kũ gbĕkenɔ̀, mádi yā kũ ma Luda dà ma swĕn mà ke Yurusalemu o gbĕkenĕro. Má di zaaki kpe, gbĕ kparancò té gĕse. ¹³ Ma bo Guvute bĩnilen gwāani ma mii pĕ Gbĕgbon lɔ̀gɔ̀w kũ Tubura bĩnileo. Maten Yurusalemu bĩni kũ ò gbòro gwagwa kũ a bĩnile tékũnanɔ̀. ¹⁴ Akũ ma ge are ari Ísĕboki bĩnilea kũ Kína íkakio. Gu ke kú gwe, ma zaaki dí fĩ à gĕnlo, ¹⁵ akũ má té swawĕen gwāani, maten bĩni gwagwa. Akũ ma era ma su ma gĕ Guvute bĩnilen. ¹⁶ Gbānadenɔ̀ gu kũ ma gen ke yā kũ ma kĕ dɔ̀ro, zaakũ mádi yāke o Yudanɔ̀nĕ gĩaro, bee sa'orincò ke kínencò ke gbānadenɔ̀ ke gbĕ kpara kũ oni zĩ pi kenɔ̀. ¹⁷ Akũ ma piĩnĕ: A wari kũ à ó lé è yá? Yurusalemu gĩ bezĩ ũ, a bĩnilencò tékũna. À tó ò era ò bĩni bo dɔ̀ de òsungĩ de lalandi pɔ̀ ũ doroyāi. ¹⁸ Ma piĩnĕ dɔ̀ lákũ ma Luda ɔ̀ kúma nà kũ yā kũ kína òmĕne. Akũ ò pi: Ò fute ò na a bonaaa. Akũ ò nà zĩ mana piia ɔ̀plapla.

¹⁹ Kũ Oronu gbĕ Sambala kũ a iba Tobia, Amɔ̀ni burio kũ Larubu buri Gesemuo a baaruu mà, ò ó fobò ò ó gya bò ò pi: Bón áten ke gwee? Áten bo kína yā kpen yá? ²⁰ Akũ ma yā síñla ma pi: Luda Musude ni tó ò sa'a kũ. Ókɔ̀ncò a zòblerincò, Yurusalemu bĩnibonaan óten naa dí. Ákɔ̀ncò sĩ á baka kunlo. Á yā kú la doroyāi, á tó nigĩ dɔ̀ gbĕkegu wĕte dí gũn doroyāi.

Iberesena kũ Yurusalemu bĩniborincò

4 Kũ Sambala mà ókɔ̀ncò Yudanɔ̀ óten Yurusalemu bĩni bo, a pɔ̀ fĕ a laakarĩ fute manamana, akũ àteni ó lalandi ke. ² À pi a gbĕncò kũ Samaria zĩkarincò wára: Bón Yuda ginaa pincò ten kee? oni fĩ ò era ò bĩni pi bo yá? Oni sa o ò zĩ pi né gɔ̀w do yá? Oni fĩ ò wĕte pi vu kũ gbĕ kũ à té kũ à katĕnaa pincò yá? ³ Amɔ̀ni burio Tobia kú a sare, akũ à pi: Bĩni kũ òten bo pii, tó gbĕgbon dìdia, a gbĕncò gboro fá!

⁴ Akũ ma pi: Ó Luda, ò ó yā ma, zaakũ ò dɔ̀kĕ kũoo. N tó ó lalandi kũ òten ke wí í musu. N tó ò í kũkũ ò tá kũrwo zĩzncò ũ. ⁵ Nsun lá kú í taarinɔ̀laro. Nsun í du-

runnanc wararo, zaakū ò bīniborinc s̄s̄s̄. ⁶ Len o bīni pii bò le ari à pèk̄ṣa, akū a lei kà guragura, zaakū gbēnc ten zī pì ke kū nèse mèn doome.

⁷ Kū Sambala kū Tobiao kū Larubunc kū Amōninc kū Asad̄didenc mà Yurusalemu bīnikekena ten gé are gu-foronc ten tata, n̄ p̄ f̄ē manamana. ⁸ Akū ò lé kpākūsū n̄ p̄nki ò p̄i oni su léte Yurusalemu ò yāketē likańyī. ⁹ Akū o wé kè ó Ludaa akūs̄s̄ o gudākpārin̄c ditedite fānantē kū gwāanio n̄ yāi. ¹⁰ Akū Yudanc p̄i: Asoserinc gbāna ten láka. Gbē kū ò gbòro ò wùte dasi, óni f̄s̄ ò bīni p̄i bo ò a láraro. ¹¹ Ó iberenc p̄i, ari òḡs̄ gé n̄ yā d̄s̄, oni síogu ò ó dede, zī p̄i ni ḡs̄ kp̄ana zén. ¹² Ó gbē kū ò kú n̄ sarenc s̄u ò piwere à kà gēnc kuri ò p̄i: òten bo gu sínda p̄inkia, ò ye ò su ò létewá. ¹³ Akū ma gbēnc ditedite bīni foronc gūn̄ kū a gu k̄u ò kè etenlenc. Ma n̄ ditedite danedane, baadi kū a fēnedao kū a s̄ario kū a s̄áo. ¹⁴ Kū ma wé p̄e gunc̄i, ma fute ma p̄i k̄inenc̄e kū gbānadenc̄ kū gbē kparanc̄: Ásun v̄ina keńnero. Àḡs̄ d̄s̄ kū Dikiri z̄k̄s̄ à naasi v̄i. À z̄i ká á gbēnc̄e kū á néḡg-bēnc̄ kū á nénc̄gbēnc̄ kū á nc̄nc̄ kū á benc̄. ¹⁵ Kū ó iberenc̄ mà Luda n̄ fú à tò o n̄ lékpākūsūna asiri mà, akū ó p̄nki o era o na bīnibonaaa, baadi kū a z̄io.

¹⁶ Zaa ḡrc̄ birea ma gbēnc̄ kp̄aatete leu pla. Gbēkenc̄ ten zī ke, gbēkenc̄ s̄ari kūna kū s̄ēgbakoo kū s̄áo kū m̄'utao dana. Gbē z̄k̄nc̄nc̄ zena gbē kū òten bīni bonc̄ kp̄e. ¹⁷ Gbē kū ò aso senanc̄ aso kūna c̄do, ḡs̄kebc̄ c̄do. ¹⁸ Bīniborinc̄ fēneda d̄c̄na n̄ pi n̄ p̄nki. Kuruperi diḡs̄ k̄u ma sare. ¹⁹ Akū ma p̄i k̄inenc̄e kū gbānadenc̄ kū gbē kparanc̄o: Zī dasi akūs̄s̄ bīni pii gbāna, akū o k̄ kp̄aatete a lén. ²⁰ Gu k̄u a mà òten kuru p̄én, à k̄ kakarawái gwe, ó Luda ni z̄i káwerc̄. ²¹ Akū o era o na z̄ia, gbēkenc̄ s̄ari kūna zaa gugurugurua ari susunenc̄ ḡe ò b̄t̄eo. ²² Zī k̄u ma p̄i gbēnc̄e: Á baadi ḡs̄ i Yurusalemu la k̄u a ibanc̄, de àḡs̄ le à gu dākpā gwāani àḡs̄ zī ke fānantē. ²³ Makū kū ma dakūnanc̄ kū ma ibanc̄ kū gudākpāri k̄u ò kú k̄umaonc̄, od̄i ó p̄kasa boro, baadi diḡs̄ a ḡs̄kebc̄ kūna a c̄plamme.

Neemaya zena kū takasidenc̄

⁵ Ḡrc̄ k̄u ó Yuda kenc̄ kū n̄ nannc̄nc̄ ten wiki lé n̄ gbēnc̄a manamana. ² N̄ gbēkenc̄ p̄i: Ók̄nc̄ kū ó nénc̄ ó dasi. Ó ye p̄oblewei ò p̄ ble ò le òḡs̄ aafia. ³ N̄ gbēkenc̄ p̄i d̄c̄: Nà kun, akū o ó buranc̄ kū ó geepi búnc̄ kū ó kp̄énc̄ t̄rc̄ma kè p̄oblewe yāi. ⁴ N̄ gbēkenc̄ p̄i: O c̄ḡc̄ s̄ākā de ò ó buranc̄ kū ó geepi búnc̄ táfe bo k̄inanc̄ yāi. ⁵ Bee tó ó buri dok̄nc̄me, akūs̄s̄ ó nénc̄ dok̄nc̄ kū n̄ nénc̄, óteni ó nénc̄ yíar̄ma z̄nc̄ ū tilasi. Ó nénc̄gbē kenc̄ ten z̄ ble k̄ akūs̄s̄ ò gbāna dí ká ò p̄ke k̄ero, za-akū ó buranc̄ kū ó geepi búnc̄ ḡs̄ n̄ p̄ ūme.

⁶ Kū ma n̄ wiki pii mà k̄u gbēnc̄ káara k̄u ò k̄eero, ma p̄c̄ f̄ē manamana. ⁷ Ma yā pii laasun l̄e ma sw̄ē gūn̄, akū ma zuka d̄ k̄inenc̄ kū gbānadenc̄a ma pińne: Á baadi ten c̄ḡc̄'í ká a gbēdaken̄e. Akū ma p̄i ò pari kakara n̄ yā p̄i yāi. ⁸ Ma pińne: O ó gbē Yuda k̄u ò ḡs̄ buri pāndenc̄ p̄ ūnc̄ bò ó gbāna lén, akū a tò á gbēnc̄ teni n̄ z̄ida yíawá d̄c̄ yá? Akū ò ȳite kp̄ēn̄, òdi yāke le ò òro. ⁹ Akū ma era ma p̄i: Yā k̄u áten ke p̄i manaro. Àḡs̄ ó Luda v̄ina v̄i de ó iber̄e buri pāndenc̄ s̄un̄ ó s̄s̄ro yāi.

¹⁰ Makū k̄u ma danenc̄ k̄u ma ibanc̄, o c̄ḡc̄ k̄u p̄weo s̄ākāńne d̄c̄. À c̄ḡc̄'ikannena tó sà, ¹¹ à n̄ buranc̄ k̄u n̄ geepi búnc̄ k̄u n̄ k̄k̄penc̄ k̄u n̄ kp̄énc̄ sukpańne k̄u p̄ bas̄c̄rode k̄u áten símma c̄ḡc̄'í ūo, c̄ḡc̄ k̄u p̄weo k̄u w̄eo k̄u n̄isio p̄nki. ¹² Akū ò p̄i: Óni sukpańne, óni p̄ke weter̄mma doró. Óni ke lákū n̄ ò nà. Akū ma sa'orinc̄ s̄isi ma tò gbē p̄inc̄ la dàń wára lákū ò a lé s̄e nà. ¹³ Ma a uta z̄k̄s̄ kp̄uke ma p̄i: Luda gbē kū adi zī ke lé k̄u à gbēe piaro kp̄uke le à a be k̄u a aruzekenc̄ s̄ía. Luda a kp̄uke de à ḡs̄ kori le. Pari p̄i: Aami! Akū ò Dikiri s̄áabu kp̄a. Akū gbēnc̄ kè lákū ò a lé s̄e nà.

¹⁴ Abire gbera zaa ḡrc̄ k̄u k̄ina Atasese ma dite Yudanc̄ búsu don'arede ū a k̄iblena w̄ē baroden ari a w̄ē baraakuri awēplade gūn̄, à kà w̄ē kuri awēpla, makū k̄u ma danenc̄ ódi don'aredeke p̄ blero. ¹⁵ Don'arede káaku k̄u à d̄omene aren̄c̄ aso tikisii t̄s̄ gbēnc̄a, ò p̄oble k̄u s̄ew̄eo s̄i baadia k̄u andurufu c̄ḡc̄ mèn buplabuplao. N̄ ibanc̄ gbāna bl̄em̄ma d̄c̄. Makū s̄s̄, mádi ke lero, za-akū má Luda v̄ina v̄i. ¹⁶ Ma m̄ēe kp̄a bīni p̄i bonaaa, mádi z̄ite sé ma p̄ ūro. Ma ibanc̄ kakarana gwe zī p̄i yāi. ¹⁷ Yudanc̄ diḡs̄ p̄ ble ma bea gbēnc̄nc̄ basuppla akurikuri, gbānadenc̄ k̄u gbē k̄u ò bò buri k̄u ò likanawáinc̄ k̄inaanc̄. ¹⁸ Lákū gu diḡs̄ d̄c̄ nà òdiḡs̄ z̄i kekemene mèn dodo k̄u s̄a m̄ēkpananc̄ mèn suddodo k̄u konc̄, akūs̄s̄ òdiḡs̄ s̄ew̄ē ba z̄k̄s̄z̄k̄s̄ ḡrc̄ kuri k̄u ḡrc̄ kuriio. Bee k̄u abireo mádi don'aredeke p̄oble gbekar̄maro, zaakū zī k̄u gbē abirenc̄ ten ke z̄k̄s̄. ¹⁹ Ma Luda, yā mana k̄u ma kè gbē d̄inc̄nc̄ p̄nki ḡs̄ d̄nḡu.

Neemaya iberenc̄ zéwetena ò ūnd̄s̄ kene

⁶ Ma bīni bò ma làka a foro kú gukea doró, ama mádi a bīnile gbānc̄ pétepete ḡiaro. Kū Sambala kū Tobiao kū Larubu buri Gesemu k̄u ma iber̄e kparanc̄ a baaru ma, ² Sambala k̄u Gesemu piió légbāzā k̄emene ò p̄i mà m̄ó mà dańle On̄c̄ guvute lakutu ke gūn̄. Yā v̄ain̄ òten wete k̄u ma. ³ Ma gbēnc̄ z̄im̄ma ma p̄i: Maten zī z̄k̄s̄ keme, mani le mà suro. Mani le mà zī p̄i tón mà su á k̄inaaro. ⁴ Ó légbāzā pii k̄emene ḡēn̄ siik̄s̄, akū ma yā mèn do pii sińla. ⁵ A ḡēn̄ s̄c̄rode Sambala a iba ke z̄ima. À takada k̄u òdi k̄ani'c̄ naaro kūna. ⁶ Ó k̄ē takada pii gūn̄ ò p̄i: O yāke mà burinc̄ k̄inaa, akū Gesemu p̄i yāpurame. À p̄i m̄k̄nc̄ k̄u Yuda kparanc̄ a z̄eo à bo k̄ina yā kp̄eme. Abire yāin̄ áten bīni p̄i bo. Ó p̄i d̄c̄ n̄ ye ò ḡs̄ Yudanc̄ k̄ina ūme, ⁷ akū n̄ annabinc̄ dite ò o Yurusalemu, m̄k̄mm̄e n̄ k̄ina ū. K̄ina ni yā p̄i ma. A yā mé à tò ò m̄ó ò lé kpākūsū. ⁸ Akū ma légbāzā k̄ene ma p̄i: Yā k̄u nten o kunlo. M̄k̄mm̄e n̄ yā pii ò n̄ z̄idaa. ⁹ N̄ p̄nki ò ye v̄ina ma k̄u ò p̄i, ò c̄ ni ḡs̄ d̄wáime, óni le ò zī p̄i láraro. Ma Luda, n̄ ma c̄ gba gbāna.

¹⁰ Ma ge Delaya né Semaya, Metabeli daikore bea, za-akū à a z̄ida ȳi a kp̄én. À p̄i: Ó dakare Luda kp̄én ò a gbà taóle, zaakū gbēnc̄ ten su n̄ dem̄e. Oni su ò n̄ de gwāanim̄e. ¹¹ Akū ma p̄i: Ma taka di bàa sí yá? Ma taka ni f̄s̄ à gé ute Luda kp̄én ma z̄ida surabana yāi yá? Mani géro. ¹² Má d̄s̄ ma z̄idaa a yā p̄i dí bo Luda k̄inaaro. Á annabikeyā pii ò ma yā musu k̄u Tobia kū Sambalao f̄i-

naa bõne yãime. ¹³ À fīnaa bõne de vīna le à ma kũ mà durunna ke mà gé gwe, gbasa ò ma tó yaka ò ma sōsō. ¹⁴ Ma Luda, Tobia kũ Sambalao yākenaa pì gō dōngu. Nōgbē annabi Nōadia yā gō dōngu dō kũ annabi kpara kũ ò ye vīna ma kũno.

Yurusalemu bīni lakanaa

¹⁵ Gōro bupla akuri awēēpla gbera ò bīni pii lāka Elulu mo gōro baraasōrodea. ¹⁶ Kũ ó ibereno a baaru ma akūsō buri kũ ò likanawāino wé siāle, n kã gā ò dō sà kũ o zī pii kē kũ ó Luda gbānao. ¹⁷ Gōro birea Yudano kīneno ten takada kpāzā Tobiane dasi, akūsō Tobia pì ten kpāzārine. ¹⁸ Yudano yā yī kãao dasi, zaakũ Ara né Sekaniame a anzure ũ akūsō Berekia né Mesulamu mé à Tobia né Yoanana anzure ũ. ¹⁹ Òdi a sáabu kpá ma wára dō, akũ òdi era ò ma yā babane. Tobia pì takadano kpāzāmene dō de vīna le à ma kũ.

7 Kũ o bīni bō akūsō ma a lé gbàno pētepete, ò zédākpārino kũ lēsirino kũ Levino dite. ² Akũ ma a dakūna Anani dite Yurusalemu gbē zōkō ũ kũ zeki gbāna gbē zōkō Ananiao, zaakũ gbē nāanidemē. À Luda vīna vī de gbē dasinola. ³ Ma pīrine: Òsungō Yurusalemu bīnile gbàno wēro ari ifāntē gé gbāna kũ. Ògō zé tata ò lígurukpano dan ari zédākpārino tá. Ò Yurusalemudeno ditedite gudākpārino ũ dō, n gbēkeno gō kũ dākpākia, n gbēkeno n be sare.

Ezera Musa doka kyókena

8 Baadi pínki kākara kũ lédokōno batu kũ à kú Í bīnile sare, akũ ò pì danneri Ezerane à bo kũ Musa doka kũ Dikiri dite Isarailano takadao. ² Mo suppla gōro káakun sa'ori Ezera bō kũ Musa dokao pari are. Gōgbēno kũ nōgbēno kũ gbē kũ oni fō ò yā manō n pínki kú gwe. ³ À are dō batu kũ à kú Í bīnile pii sare, akũ àten takada pì kyó ke zaa kōnkōkōno ari ifāntē kà midangura gōgbēno kũ nōgbēno kũ gbē kũ oni fō ò manō wára. Gbē sīnda pínki sã dō Musa doka takada pì kyókenaai. ⁴ Danneri Ezera zena tintin lei kũ ò kē kũ lío musu takada pì kyókena yāi. Matitia kũ Semaio kũ Anayao kũ Uriao kũ Ilikiao kũ Masiao kú a oplai. Pe-daya kũ Misailio kũ Malakiao kũ Asumuo kũ Asabadanao kũ Zakario kũ Mesulamuo kú a ozei. ⁵ Kũ Ezera takada wē, gbē sīnda pínki è, zaakũ a zeki lei deñla. Kũ à wē, gbē sīnda pínki fūte ò zē. ⁶ Ezera Dikiri Luda zōkōde sáabu kpà, akũ gbē sīnda pínki o sè musu ò pì: Aami! Aami! Akũ ò mii pēte zīte ò donyī kē Dikirine. ⁷ Gōro kũ gbēno zena gwe, Levi keno Musa doka dàdañe. Levi pino tón dí: Yesua, Bani, Serebia, Yami, Akubu, Sabetai, Odi, Masia, Kelita, Azaria, Yozabada, Anana kũ Pelayao. ⁸ Ò Luda doka takada pì kyó kē, akũ ò bōkote ò a wé wēñne, de ò le ò kyó pì ma. ⁹ Akũ būsuo gbānade Nēemaya kũ danneri sa'ori Ezerao kũ Levi kũ òten yā dada gbēno neno pīrine: Gōro díkina bi Dikiri á Luda pōme. Àsun wēnda kero àsun ó dōro. Zaakũ kũ òten Musa doka yā ma, òten ó dō n pínki. ¹⁰ Nēemaya pì: À gé à pō nísido ble à í nnanna mi. À li gbē kũ ò pōke vironone. Gōro díkina bi ó Dikiri pōme. Àsun wēnda ó

dōro, zaakũ pōna kũ Dikiri di kpáwá de á gbānaleki ũ. ¹¹ Levino gēe ò gbēno nēseē kpāteñne ò pì: À yīte! Gōro díkina bi Luda pōme, àsun wēnda ó dōro. ¹² Akũ ò fūte ò gēe ò pō blē ò í mī, ò likōne ò pōna kē manamana, zaakũ ò yā kũ ò òñne mà sà.

¹³ Mo pì gōro pladea ondeno kũ sa'orino kũ Levino kākara danneri Ezera, de ò le ò wé té Musa dokai. ¹⁴ Akũ ò yā kũ Dikiri dite Musane lè gwe à pì, Isarailano gō kú lá kutano gūn mo supplade dikpegōro, ¹⁵ ò yā díkina kpākpa ke n lakutano gūn kũ Yurusalemu ò pì: À bote à gé sēn à kú lāno kē à suo kũ sāma lāno kũ gbētē lāno kũ domina lāno kũ lí urade lāno, de à lá kutano dōo lākũ à kú takadan nà. ¹⁶ Akũ gbēno gēe ò kēkē ò sūo, baadi kuta dōo a kpé musu ke onn ke Luda onn ke Í bīnile batun ke Eflaimu bīnile batun. ¹⁷ Gbē kũ ò bō zīzōken pino lá kutano dōdō n pínki, akũ ò kú a gūn. Zaa Nuni né Yōsua gōro ari gōro birea Isarailano dí dikpe pì ke lero. Akũ ò pōna kē manamana. ¹⁸ Ezera dígō Luda doka takada kyó ke lākũ gu dígō dō nà naana zaa dikpegōro káakua ari à gēe à lākao. Ò dikpe pii kē gōro supplame. A gōro sōraakōdea ò kōkakaranaa kē lākũ ò dite nà.

Isarailano n durunnano ona Ludane

9 Mo dokōno pì gōro baro awēsiikōdea Isarailano kō kākara kũ léyīnao kũ uta kasano dadana, būsuo ká n mìn. ² Ò n zīda kē buri pāndenō akũ ò zena, òteni n durunnano kũ n dizino yāvānikenano o. ³ Ò gō zena gu kũ ò kún, akũ ò Dikiri n Luda doka takada kyó kēñne awa aakō, akũ ò n durunnano ò ò donyī kē Dikiri n Ludane awa aakō. ⁴ Levi keno zena tintin kũ ò kēñne musu, ò lé zū Dikiri n Ludai gbāngbān. N tōno dí: Yesua, Bani, Kadamieli, Sebania, Buni, Serebia, Bani kũ Kenanio. ⁵ Levino Yesua kũ Kadamielio kũ Banio kũ Asabaniao kũ Serebiao kũ Odiao kũ Sebaniao kũ Petayao pì: À fute à Dikiri á Luda táaki lé! À kun zaa káaku ari gōro sīnda pínki. Ò n tó gakuride bo, à de gbē tókpana kũ táakiola pínki. ⁶ Mōkōmme Dikiri ũ ndo. N sarapura kē kũ n be kũ à kú musuo kũ pō kũ ò kú gweno pínki. N andunia kē kũ pō kũ ò kúnno. N ísira kē kũ pō kũ ò kú a gūnno. Ndi wēndi kpá n pínkia, n be malaika dasino di donyī kenne. ⁷ Mōkōmme Dikiri Luda kũ à Abramuo sē ũ, n bo kãao Uru, Kaladia būsuno, n a tó litene Ibrahimī. ⁸ N è à n náani vī a swēē gūn, akũ n pì n bāka nigō kú kãao, ñni Kanaanuo būsuo kpáa kũ a burino, būsuo kũ Itino kũ Amōrinon kún kũ Perizino kũ Yebusino kũ Gigasino. Akũ n lé kũ n gbēneē pii pāpa, kũ n mana yāi. ⁹ N wari kũ ó dizino kē Misila è,

n wiki kũ ò lè Isira Tēraii mà.
 10 N sèedano kũ daboyāno kè Firi'aunane,
 n sunyī kpai kũ a ibanō
 kũ a būsudeno n pínki,
 zaakũ n dš lākũ ò ania pāsī kè kũ ó dizino nà.
 N tš bō lākũ à kun ari kũ a gbārao nà.
 11 N ísira zškreñe,
 akũ ò táa ò gukoria ò bikũ.
 N gbē kũ ò pēteñyīno zù í lōkoton,
 n n zú lán gbēe bà í zškwō pii gūn.
 12 N do n gbēno are tēluku gūn fānantē,
 gwāani sš té gūn.
 N zé kũ à de ò sé pūñe.
 13 N kipa Sinai kpi musu,
 n yā òñe zaa musu.
 N doka zéde yāpurade kpām̄ma
 kũ yā mana kũ n ditenō.
 14 N tò ò kām̄mabogro dš n pō ũ.
 N n yāditenano kũ n dōkio
 kũ n dokao dà n zōbleri Musane
 akũ à kpām̄ma.
 15 Kũ nà n dé, n pōble gbareñe zaa musu.
 Kũ ími n dé, n í bōñe gbēsin.
 Būsu kũ n a la dàñe n pi ñni kpām̄man
 n pñe ò gé ò sí n pō ũ.
 16 Bee kũ abireo ó dizi pino karambaani vī,
 n sã gbāna kũ,
 òdigš n yāditenano kũnaro.
 17 Ó gī n yā mai,
 daboyā kũ n kēñeno yā sãngu.
 N sã gbāna kũ ò bō n yā kpe
 ò don'arede dite à era à tá kũñwo zōblen.
 Luda, ndi gbēno durunna kēñma,
 n sūru vī kũ wēndao,
 n pō dī fē likaro, n gbēke vī zškwō,
 akũ ndi pã kpányīro.
 18 Bee kũ ò mō kàsa lán zūsane bōro bà,
 ò pī n dikiri kũ à n bōte Misilan gwe,
 akũsš ò dōkè kũñwo manamana,
 19 ndi pã kpányī gbārannanlo
 n wēnda zškwō yāi.
 Tēluku pii dōñe are à zé mōñe fānantē,
 té pi zé kũ à de ò sé pūñe gwāani,
 adi n tón zikiro.
 20 N n Nini kpām̄ma à yā dàñe.
 Ndi n tē manaro,
 kũ ími teni n de, n n gbá í.
 21 N n gwá gbārannan wē bupla,
 pōke dí kīām̄maro.
 N pōkasano dí yakaro,
 n gbá dí sēsero.
 22 N burino kpām̄ma kũ n būsuno,
 n n būsuo pino kpāateteñe mōmō.
 Ó Esebš kina Sīš būsuo si n pō ũ
 kũ Basã kina Ogu pō.
 23 N tò n burino dasi kũ lán susuneno bà,
 n gē kũñwo būsuo kũ n ò n deno ò gé ò sí n pō ũ
 gūn.

24 Kũ n néno gēe ò būsuo pii si n pō ũ,
 akũ n Kanaa kũ ò kú gweno kã dēñe,
 n n náñe n dī kũ n kínano n pínki,
 n būsuo pii burino kpām̄ma,
 ò n poyeinaa kēñma.
 25 Ó wēte bīnidenō si kũ zīte manao,
 ò kpéno si kũ pō mana kũ ò kunno
 kũ lōgo kũ ò yōno
 kũ geepi búno kũ kùkpeno
 kũ lí kũ òdi a né bleno à kè zškwō.
 Ó pō blē ò kã ò mēe kpà,
 ò nnamanaa mà n arubarika zškwō yāi.
 26 Bee kũ abireo n sã gbāna kũ,
 akũ ò bō n yā kpe ò kpe li n dokano.
 Ó annabi kũ ò lé dām̄ma
 de ò summano dēde,
 ò dōkè kũñwo manamana.
 27 N n ná n iberenō n dī,
 ò gbāna sūñe,
 akũ ò wiki lēmma n warikenaa gūn.
 Zaa musu n n wēke si
 n wēnda zškwō yāi,
 n surabarino dīteñe,
 akũ ò n bó n ibere pino dī.
 28 Tó ò a yīda lè,
 òdi era ò yā kũ à vāninne kemē,
 akũ n n kpá n iberenō,
 ò gbāna blēm̄ma.
 Ó era ò wiki lēmma,
 akũ zaa musu n n wēke si,
 n n bó gēn ũgbangba n wēnda yāi.
 29 N lé dām̄ma ò are dō n dokaa,
 ama ò dōkè kũñwo òdigš n yāditenano kũnaro,
 yā kũ tó gbē kũna anigš kun a gāi.
 Ó zã n yā pino ò kpe linne,
 n sã gbāna kũ ò gī n yā mai.
 30 N mena kũñwo a wē dasi,
 n Nini yā dà n annabinō,
 akũ ò lé dàoñma, ama odi sã dōiro,
 akũ n n ná buri pāndenō n dī.
 31 N wēnda zškwō gūn ndi n lākaro,
 Luda sūrude wēndadōñnerime n ũ,
 ndi pã kpányīro.
 32 A yā mé à tò ó Luda,
 n zškwō, n gbāna akũsš n naasi vī,
 lākũ n bàka dīgš kú kũoo n gbēke gūn nà,
 wari kũ à ó lé
 kũ ó kínano kũ ó don'aredeno
 kũ ó sa'orino kũ ó annabino
 kũ ó dizino kũ n gbēno n pínki
 zaa Asiria kínano goro ari kũ a gbārao,
 ñsun tó à kenne fitiro.
 33 Yā kũ à ó léno pínki musu n mana,
 bee kũ o yā vāni kè, n náani vī.
 34 Ó kínano kũ ó don'aredeno
 kũ ó sa'orino kũ ó dizino
 odi zī ke n dokaaro,
 odi laakari dō n yāditenanaro

ke lé kũ n dàrmmanɔ.

35 Bee ɔɔɔ kũ ò ń zĩda vĩ
akũsĩ ò pɔ mana dasi kũ n ń gbánɔ vĩ
kũ bũsu yàasa tɔkɔtɛde kũ n kpàrmmao,
odi donyĩro odi kpe li ń yã vāninɔnɛro.

36 Ñ gwa! Zòɔɔn ó ù gbāra.

Bũsu kũ n kpà ó dizinɔ
ò a línɛnɔ kũ a pɔ mananɔ ble,
zòɔɔn ó ù a gũn.

37 Kína kũ n tò ò kí blewánɔ
ó búgbɛ yàasanɔ gĩ ń pɔ ù ó durunnanɔ yāi.
Òdi kí blewá kũ ó pókādenɔ
lákũ ò yei nà.

Ó kú wétāmma zɔkɔɔ gũn.

38 Yã bireɔnɔ yāi pínki óten lédokɔnɔ ke kũnwo kũ yāpu-
rao óten kē takada gũn. Ó don'aredenɔ kũ Levinɔ kũ ó
sa'orinɔ teni ń sèeda kea.

ESITA

Kína Asueru nanc Vasati bona kpatan

1 Kína Asueru ગુરુજા à kí blè b̀usu m̀en basuddo awɛsupplanɔa sena zaa India b̀usun ari à g̀eɛ p̀e Etiopia b̀usuua. ² Vutena a bea Susa ẃeran ³ a kíblena ẃe aakɔde g̀un à gb̀anadenc k̀u a ibanc k̀akara ń pínki dikpe p̀óblea. Pesia k̀u Midião b̀usu z̀ikari b̀adenɔn k̀u gwe k̀u gb̀e b̀eɛredenc k̀u b̀usu gb̀anadenc. ⁴ À a kpata aruzeke z̀ikɔnɔ k̀u a z̀ikɔke gakurio m̀nne ari mɔ suddo. ⁵ K̀u g̀urɔ birenc p̀apa, à dikpe p̀óble k̀e gb̀e k̀u ò k̀u Susancne, kíncnc k̀u talakanc ń pínki. Ò dikpe p̀ó blè ari g̀urɔ suppla a be ɔn líkpen. ⁶ Ò biza pura k̀u a búguo d̀òdɔ andurufu t̀ankanc k̀u bà puranc k̀u bà gaaruradenc, ak̀u ò lòko kp̀e gb̀egba k̀u ò b̀ò k̀u gb̀epunc. Wura k̀u andurufu wutebɔnc katena gusara k̀u ò k̀e k̀u gb̀epuo k̀u gb̀etɛo k̀u gb̀esirao k̀u gb̀e búguo. ⁷ Ò ẃe kp̀akp̀arima gwe k̀u wura tokonc. Toko pinc buri donadona k̀ncne pínki. Kína ẃe pii kp̀arima à g̀e ɔla. ⁸ Kína dite k̀u òsun ǵ ẃemirincncero. À pi a begwarincnc ò ẃe kp̀a baadia l̀ak̀u à yei nà.

⁹ Kína Asueru nanc Vasati dikpe p̀óble k̀e ncgb̀encnc kínabea dɔ. ¹⁰ A g̀urɔ supplade z̀i kína pɔ k̀e nna ẃe, ak̀u à pi a dogari gb̀encnc suppla k̀u ò ń f̀eɛɛ k̀encnc: Mɛuma, Bizita, Abona, Bigita, Abagata, Zeta k̀u Kakasao, ¹¹ ò suare k̀u a nanc Vasatio k̀u a kí nanc f̀uraao kuna, de à a manake mɔ gb̀encnc k̀u gb̀anadenc, zaak̀u ncgb̀e pi bi ncme. ¹² K̀u kína dogari pinc yã pii ò a nancnc, à gi sui, ak̀u kína p̀etɛ k̀e a pɔ f̀ei manamana. ¹³ Kína yã pii ò ẃez̀eri susunc t̀asikarincnc, zaak̀u àdigɔ yã s̀inda pínki gb̀eka gb̀e k̀u ò b̀usu doka d̀ncncme. ¹⁴ Pesia k̀u Midião gb̀anade k̀u òdigɔ k̀u a sare gb̀encnc supplanɔ t̀on dí: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, Mɛresi, Masena k̀u Mɛmukão. M̀ókcncncme a kp̀aasinc ũ. A kpata gb̀anadencnc gwe.

¹⁵ À piñnc: Ma a dogarinc z̀i ma nanc Vasatia k̀u yão, ak̀u à gi mai. Óni ke kãao derameɛ? Doka pi derameɛ?

¹⁶ Ak̀u Mɛmukã pi kínanc k̀u gb̀anade pincnc: Kí, m̀ak̀m̀m̀e n nanc Vasati taari k̀encnc ndoro, à taari k̀e gb̀anadencnc k̀u n b̀usu gb̀e s̀inda pínki. ¹⁷ Yã k̀u n nanc pii k̀e ni dagula, ncgb̀e s̀inda pínki ni ma ò n zãnc gya bo ò pi: Kína Asueru pi ò a nanc Vasati sísiare, ak̀u à gi sui. ¹⁸ Pesia k̀u Midião b̀usu gb̀anadenc ncgb̀e k̀u ò n nanc yã pii m̀anc nigɔ yã vãni we n zãnc tera. Lé'ena k̀a k̀u zukao ni ke dasi. ¹⁹ Kí, tó à kàngu, n yã dite Vasatine àsun ẃe ke pla k̀unwo doro, n ncgb̀e k̀u à deala ká kpatan a g̀enc ũ. Oni yã pi ḱe Pesia k̀u Midião doka k̀u òdi gbororo takada g̀un. ²⁰ Tó ò yã k̀u n dite kp̀akp̀aa k̀e n b̀usu z̀ikɔnc g̀un pínki, ncgb̀enc ni b̀eɛɛ lí

n zãncnc, nc gb̀anadenc k̀u nc f̀itinnanc ń pínki. ²¹ Yã pii kà kínagu k̀u gb̀anadenc ń pínki, ak̀u à k̀e l̀ak̀u Mɛmukã ònc nà. ²² Ak̀u à légbãzã k̀e b̀usu k̀u à v́incnc pínki, b̀usu k̀u b̀usuuo k̀u a takadak̀ena burio, buri k̀u burio baadi k̀u a buriyão. À pi g̀gb̀e mé anigɔ gb̀ana ble ɔnc, a buriyãnc ògɔ o ɔnc pii g̀un.

Esita g̀na kína nanc ũ

2 Yã birenc gbera k̀u kína Asueru pɔ kp̀ate, yã k̀u Vasati k̀encnc k̀u yã k̀u à dite a yã musuo dí sãaguro. ² Ak̀u kína ibanc pine: Kí, n tó ò ncckpare mananc wɛtennc. ³ N gb̀e z̀ikɔnc dite n b̀usunc g̀un pínki ò ncckpare mananc kakara ò su ò ń ká n ncgb̀encnc té Susa la. N ncgb̀encnc gwàri Egai k̀u ò a f̀eɛɛ k̀e ni ń gwa k̀u n ncnc, oni ń keke k̀u nísidɔkcncnc swáswa. ⁴ Ncgb̀e k̀u à kàngu ni gɔ n nanc ũ Vasati g̀enc ũ. Yã pii k̀e kínanc nna, ak̀u à z̀eo le.

⁵ Yuda ke k̀u Susa Biliaminu burime, a t̀on M̀dekai, Yairi néme. Simeí k̀u Kisio k̀u a dizinc té. ⁶ À k̀u z̀zncnc té k̀u Babilɔnu kína Nebukaneza ń k̀uk̀u Yurusalemu k̀u Yudanc kína Yekncnio à t̀a k̀unwo. ⁷ Àteni a dis̀e né Adasa k̀u òdi pine dɔ Esita gwa, zaak̀u a de k̀u a dao kunlo. Ncckpare pi kakana mana ak̀usɔ à mana. K̀u a de k̀u a dao g̀a, M̀dekai a s̀e a né ũ. ⁸ K̀u ò yã k̀u kína dite pii mà, ak̀u ò g̀e k̀u ncckparencnc dasidasi Susa ò n ná Egaine a ɔ. Ak̀u ò Esita s̀e ò g̀e kãao kínabea kína ncgb̀encnc gwàrii piinc. ⁹ Ncckpare pii k̀encnc mana, ak̀u à gb̀eke k̀encnc à pi ò a keke k̀u nísidɔkcncnc swáswa g̀ncnc, ò p̀óble mana kp̀aa. À kínabea ncckpare k̀u a s̀e gb̀encnc supplanɔ kp̀aa, ak̀u à kp̀e mana kp̀aa kína ncgb̀encnc bea. ¹⁰ Esita dí a buri ke a be b̀usu o gb̀ekencncero, zaak̀u M̀dekai pine àsun tó gb̀eke d̀ro. ¹¹ L̀ak̀u gu digɔ dɔ nà M̀dekai digɔ kína ncgb̀encnc be g̀anule zé ɔ, de à le àgɔ Esita kunna d̀ k̀u yã k̀u àteni a leo.

¹² Ari ncckparencnc zé e ògɔ gé i k̀u kína Asueruo, séto ò yã k̀u ò diteñnc ke g̀ia ari mɔ kuri awɛepla. Òdigɔ nísí k̀u ò k̀e k̀u lí'nc gb́ nnao d̀ak̀m̀ma ari mɔ suddo, ak̀u òdigɔ ń keke k̀u nísí gb́ nnanc k̀u ncgb̀e m̀ekekebncnc ari mɔ suddo. ¹³ Ncckpare k̀u kína pi ina k̀aa, kína ncnc be p̀ó k̀u à gb̀eka pínki òdi kp̀aa à géome. ¹⁴ Àdi gé ɔkɔsi à su kína ncnc bea kcncnc gwàri k̀u òdi pine Sasagaza k̀u ò a f̀eɛɛ k̀e f̀arandi. Àk̀u mé àdi ɔ lika kína nc yigisaride pincnc. Àdi le à era à gé kína kínaa doro, séto a yã kà kína pinc à a sísi dɔ baasiro. ¹⁵ K̀u inaa kà Abihaili né Esita k̀u a dis̀e M̀dekai a s̀e né ũ piia, adi p̀óke gbekaro, séde p̀ó k̀u kína ncgb̀encnc gwàri Egai pii ònc baasiro. Esita yã kà gb̀e k̀u ò a encnc ń pínki. ¹⁶ Kína kíblena ẃe supplade g̀un ò g̀e kãao a bea mɔ kuride

Tebe gūn. ¹⁷ Kína ye Esitai de a nɔ kparanɔla ń pínki. A yá kàagu, à kènne mana de nɔkpare kparanɔla ń pínki, akū à kína nanc fùraa kùne à a dite a nɔ Vasati gēne ũ. ¹⁸ Akū kína pì dikpe pòble kàkara gbānadenɔne kū a ibanc Esita sena yá musu. À dite kū ò dikpe zókò ke, akū ò a kpàkpaa kè bùsu kū bùsuuo, akū à gba dà gbēncne à gē ɔla.

Mɔdekai kū Amanao

¹⁹ Nɔkparenc kakarana gēn pladen Mɔdekai vutena kínabe gānu gūn. ²⁰ Esita dí a be bùsu ke a buriyā o gbēke mào lákū Mɔdekai òne nà. À tē Mɔdekai yāi lákū àdigō ke nà zaa gɔɔ kū àteni a gwa. ²¹ Kū Mɔdekai vutena kínabe gānu gūn le, kína Asueru dogari zédākpāri gbēncn planɔ pɔ fē kínai, akū ò lé kpàkūsūi ò a de. Ń tɔn dí: Bigitana kū Teresio. ²² Kū Mɔdekai yā pìi mà kpāni, à ò kína nanc Esitanɛ, akū Esita ò kínane kū Mɔdekai tɔo. ²³ Ò yā pìi gwàgwa ò è yāpurame, akū ò gbēncn pla pìnc lòko lía ò gà. Ò yā pìi kē bùsu gīayāke-na takadan kína wára.

³ Yā birenc gbera kína Asueru Amedata né Amana, Agaga buri gwena kàra à a gbà gbāna, à vutēki kū à de a gbānade dakenɔ pòla ń pínki kpàa. ² Kína iba kū ò kú a be gānu gūncn dī kúte ò mī nate Amanane lákū kína dite nà, ama Mɔdekai dī kúte à mī natenero. ³ Akū kína ibaa pìnc Mɔdekai là ò pì: À kè dera nídi kína yā maroo? ⁴ Lákū gu dīgō dɔ nà òdigō one le, ama àdi ń yā daro, à pì Yudan a ũ. Akū ò ò Amanane de ò le ò dō tó ani Mɔdekai yākenaa pì fī. ⁵ Kū Amana è Mɔdekai dī kúte à mī natearero, akū a pɔ fē. ⁶ Kū ò Mɔdekai buri òne, akū a dena ado kènne fíti, akū àten zé wete à Mɔdekai buri Yuda kū ò kú Asueru bùsuuo gūncn dede ń pínki.

Amana lékpakūsūna Yudanc

⁷ Kína Asueru kíblena wē kuri awēpladen a mɔ káaku Nisā gūn, Amana gbè kū òdi pì purimu zù à gu gwà, de à mɔ kū ani yā pì kea dō kū a gɔɔ. Akū gugwanaa pìi bò mɔ kuri awēpla kū òdi pì Ada gūn. ⁸ Akū Amana pì kína Asuerune: Buri ke kun a gbēnc fākōa buri pāndenc tē n bùsu dasinc gūn pínki. Ń futēokarayānc donadona kū buri kparanc pòo, òdi n doka daro. Adi kō sí ń ń tó tēnero. ⁹ Kí, tó à kènne nna, ń yā dite de ò láka kūrwo, mani andurufu tɔn wàa pla kpá n gɔɔ'uterinc ò ká n aruzekatekin. ¹⁰ Kína a tãnka sèedakebɔɔ bò à kpà Amedata né Amana, Agaga buri Yudanc zāngurii piia ¹¹ à pì: Ń ke buri piine lákū à kènne mana nà, n̄gō andurufu pì kūna n pò ũ.

¹² Mɔ káaku gɔɔ kuri awē'aakōde zī Amana kína takadakērinc sisi. Ò yā kū Amana dite kína ibanc kū kína kū ò kú bùsu kū bùsuonc, buri kū burio gbānadenɔne dà takadan. Ò kē buri kū burioone, baadi kū a yā takao, bùsu kū bùsuuo kū a takadakēna burio. Ò kē kū kína Asueru tɔo, akū ò a sèedaa kē takada piia kū a tãnkao. ¹³ Ò takada pìnc nà zīrincne ń tɔ ò ń gbáre kína bùsu dasinc gūn. Takada pìi gūn ò pì ò Yudanc dede ò láka kūrwo ò ń buri bo, né fíti gbē zókò, gōgbēnc kū

nɔgbēnc gɔɔ do gūn, mɔ kuri awēplade Ada gɔɔ kuri awē'aakōde zī, ò ń pònc kakara. ¹⁴ Oni yā kū à dite pì takada kpāzā bùsu kū bùsuuoone pínki de àgō de doka ũ, oni a kpàkpa ke buri sīnda pínkinɛ de àgō kú soru gūn gɔɔ pì zī. ¹⁵ Zīrinc wā ò gēe gōnc yā kū kína dite pì yāi, akū ò a kpàkpaa kē Susa wéran. Kína kū Amanao vùte òten í gbē. Susadenc sō ò bídi kē yā piia.

Mɔdekai wékena Esitaa de à lé da yān

⁴ Kū Mɔdekai yā kū ò kēe pìi mà, à a pòkasanc gā à kē, akū à uta kasanc kùala à túbu gbē a miia, akū àten kure wēte gūn àten wēnda ó gbāna dɔ. ² À gēe ari kínabe gānulea, zaakū gbēke dī fī à gē kínabe gānu gūn kū uta kasanc danaro. ³ Ò yā kū kína dite doka ũ pìi kpàkpaa kē bùsu kū bùsuuoone pínki, akū Yudanc nà ódɔnaaa manamana gu sīnda pínki kū léyinaao. Òten wētē kóte òten wēnda ó dɔ. Ń gbēnc uta kasanc dàda dasi ò túbu gbē ń miia.

⁴ Kū Esita iba nɔgbēnc kū gōgbēnc sù ò òne, a nēsee yāka manamana. À pòkasanc kpāzā Mɔdekaine à da uta kasanc gbēn, ama adi we à siro. ⁵ Ataka kū ò a fēere kēeme dogari kū kína dite àgō kú Esita sare ũ. Esita a sisi à a zī Mɔdekaia à gé à a lá: Bó yā mé à sùu? Bó yā mé à tò àten ke le? ⁶ Ataka bò kínabe gānulea à Mɔdekai lè. ⁷ Mɔdekai yā kū à a le bàbanɛ pínki, akū à andurufu kū Amana pì ani ká kína aruzekatekin Yudanɔ dedena yāi lé òne papana. ⁸ À yā kū ò dite Yudanɔ dedena yā musu kū ò a kpàkpaa kē Susa takada kpàa dɔ de à mɔ Esitanɛ à a bɔkɔtene. À pì à o Esitanɛ à gé kína kīnaa à kúte kene à wé kea a gbēnc yā musu.

⁹ Ataka tà à yā kū Mɔdekai ò bàba Esitanɛ. ¹⁰ Akū Esita pìne à gé à yā dí o Mɔdekaine: ¹¹ Kía ibanc kū a bùsu gbēnc dō ń pínki kū tó gōgbē ke nɔgbē nà kínai a kpé gūn, tó adi a sísiro, doka kun mèn dome. Òdi ade demɛ, tó adi ke kína a wura gòo dō adea de à le àgō kun baasiro. Makū sō, à kà gɔɔ barakuri kū odi ma sísi mà gé kína kīnaaro. ¹² Kū à gēe à Esita yā pì bàba Mɔdekaine, ¹³ akū Mɔdekai èra à légbāzā kēne à pì: N̄sungō da mɔkōn mé ĩni bo ndo Yudanɔ tē n kunna kínabea yāiro. ¹⁴ Tó ń yītena gɔɔ díkīna taka gūn, kpányī ni bo gukea à Yudanɔ mī sí à ń bo. Mɔkōn kū n de bedenc sō áni gaga. Tó gɔɔ díkīna taka yāime n gō kína nanc ũ, dí mé à dō? ¹⁵ Akū Esita légbāzā kē Mɔdekaine à pì: ¹⁶ Ń gé ń Yuda kū ò kú Susanc kakara ń pínki, à lé yī ma yā musu. Àsun pò blero àsun í miro gɔɔ aakō fānantē kū gwāanio. Makū kū ma ibanc óni lé yī le se. Abire gbera mani gé kína kīnaa, bee tó má gena zé víro. Tó sō ma ga, ma gan gwe. ¹⁷ Akū Mɔdekai tà à yā kū Esita òne kē pínki.

Esita wékena kīnaa

⁵ A gɔɔ aakōde zī Esita a kína nanc bizanc yī, akū à gēe à zè kínabe onn kpé kū à kun kpélelea. Kína vutena kíblegbaaa kpé gūn gwe, a are dɔna kpélelea. ² Kū à a nanc Esita è zena kpélelea, a pɔ kēa nna, akū à a wura gòo kū a kūna dā. Esita nài à ɔ kē a gòo pì léa. ³ Kína a là à pì: Esita, bómee? Bón nten gbekamaa? Bee

tó ma kpata kpadome mani kpámma. ⁴ À wèa à pì: Kí, tó à kènne mana, ò Amana sisi pòble kù maten kènnea gbàra. ⁵ Akù kína pì ò su kù Amanao gǔn, de ò gé ò yá kù Esita gbèkaa pì ke. Akù kína kù Amanao gèe de ò pòble kù Esita kèhne pì ble.

⁶ Kù òten sèwè mi, kína Esita là à pì: Bón nten wé ke maa? Mani kènne. Yá kpaten nten gbekamaa? Bee tó ma kpata kpadome mani kpámma. ⁷ Esita wèa à pì: Yá kù maten wé kemman dí. ⁸ Kína, tó ma n pónna lè, tó à kènne, ò yá kù maten wé kemma kemene, à m'ò à pòble kù mani keáre zia ble, mani yá kù n ma lai onne.

⁹ Kù Amana bò zì birea, a pò kè nna àten yáa d. Ama kù à Mòdekai è kínabe gānu gūn adi fute à zèarero adi vīna kearero, akù à pò fēi. ¹⁰ À a zīda kù à tà be. Kù à a gbènnanò sisi kù a nanò Zeresio, ¹¹ akù àten ìa dā a aruzekè zōkō kù a nēgōgbē dasinò yā musu. À pì a karanaa lè kína kīnaa à a gba gbāna de a iba kparanòla kù gbānadenò ò pinki. ¹² À pì d: Madon kína nanò Esita ma sisi à pòble kèmene kù kīnao. À èra à ma sisi m'ò pò ble kù kīnao zia d. ¹³ Bee kù abiero tó ma Yuda buri Mòdekai è vutena kínabe gānu gūn, yá birenò pínki dī kemene pòke ūro. ¹⁴ Akù a nanò Zeresi kù a gbènnanò pìne: Ò tó gbèno lí pètenne a lei kà gāsākuru bupla akuri, ò wé ke kīnaa zia konkò à n gba zé ò Mòdekai lokoa, gbasa ò gé kù kīnao ò pò ble kù pónnao. Yá pìi kà Amanagu manamana, akù à lí pìi pète.

Bèerekarana Mòdekaine

⁶ Gwāani birea kína dí fō à i òro. Akù à pì ò m'ò kù a būsò gīayākèna takadao. Ò a kyó kènne, ² akù ò Mòdekai yá è gwe, lākù kína dogari zédākpāri gbènnanò planò Bigitana kù Teresio lé kpākūsūi nà, akù Mòdekai bòo. ³ Kína a ibanò là à pì: Ò Mòdekai bèere kàra ò a gbà gbāna yá pì yāi deramee? Ò wèa ò pì: Odi yāke kenero. ⁴ Akù kína pì: Dí mé à kù onn gwee? Goro kù Amana gè kínabe onn gūn de à Mòdekai lokona lí kù à pète piia yá onne. ⁵ Akù kína ibanò wèa ò pì: Amanaa mé à kù onn gwe. Akù kína pì à gē. ⁶ Kù à gē, kína a là à pì: Bón oni ke gōgbē kù má ye m'ò a karane? Amanaa laasunn lè à pì: Dín kína ye à bèere karane de makūlaa? ⁷ Akù à wèa à pì: Tó ò ye ò gbē bèere kara, ⁸ oni kína arukimba kù n dà yá sé ò m'ò kù n sō kù ò kifuraa kùaa. ⁹ Ò arukimbaa pì kù sō piio kpá n gbānade bèeredenò dokea, à arukimbaa pì da gbē kù ò ye ò a bèere karane à a di sōa à gō té a are wète zédanò gūn à gō pūtā à gō pì: Len kína dī ke le gbē kù à ye à a bèere karane. ¹⁰ Akù kína pìne: Ò gé ò arukimbaa pì sé gūn kù sōo lākù ò nà, ò yá pì ke Yuda buri Mòdekai kù àdigō vutena ma be gānu gūnne. Òsun yá kù n pì ò kene pì ke tóro.

¹¹ Amanaa gèe à arukimbaa pìi sé kù sō piio à sùo. Akù à arukimbaa pìi dà Mòdekaine à a di sōa, à té a are wète zédanò gūn, àten pūtā à pì: Len kína dī ke le gbē kù à ye à a bèere karane. ¹² Kù ò sù, Mòdekai gèe à vute kínabe gānu gūn, akù Amanaa kù a wéa à tà be kù wòdo. ¹³ À yá kù à a le bàba a nanò Zeresine kù a gbènnanò ò pinki. Akù a lédamariii pìno kù Zeresio pìne: Zaakù Mòdekai kù n gō kpe a yāi pì bi Yuda burime, òni a fō

doro, ònigō kīai ògō géme. ¹⁴ Goro kù òten yá pì onne, kína dogari kù ò ò fēere kènò kà, akù ò a sè likalika ò gèe kāao pòble kù Esita kèea.

Amana lokona lía

⁷ Akù kína kù Amanaa gèe pò ble kù Esitaa. ² Goro kù òten wè mi a goro plade pì zī, akù kína Esita là à pì: Esita, bón òni wé kemaa? Mani kènne. Yá kpaten nten gbekamaa? Bee ma kpata kpadome mani kpámma. ³ À wèa à pì: Tó ma n pónna lè akūsō yá pìi kènne, ò tó m'ògō kù wèndiio. Wéke kù ma kèmmann gwe. Ò tó ma gbèno gō wèndi vī. Yá kù ma gbèkan gwe. ⁴ Zaakù makù kù ma gbèno, ò dite kù ò ó dede ò láka kūhwo ò ó buri bome. Tó òteni ó yá zòno ū yāme, de má yītena. Wari dí taka dí kà mà wari dōmmaro. ⁵ Akù kína a là à pì: Dímee? Dí mé ani fō à ze kù yá bira taka buri kenaaoo? ⁶ À wèa à pì: Amanaa vāni díkīnan ibere kù à zāógu pì ū. Swèe kè Amanaa kína kù a nanò piio yá musu. ⁷ Kína fute a wéla pōfē gūn à gèe líkpen a onn. Amanaa sō à gō gwe kù Esitaa, akù Amanaa ten kúte kene a wèndi yá musu, zaakù à è kù kína zèo à vāni keareme. ⁸ Kù kína bò líkpen à sù pòblekia gūn, Amanaa lèle gbà wutèbo kù Esita gengesekenaana, akù à pì: À ye à kusi ma nanò ma wára kpé gūn lan yá? Kù yá pìi bò kína lén gūn, ò sù ò pò yī Amanaa ānnwa. ⁹ Kína dogarino doke Abona pìne: Lí pètena Amanaa pì be sare à kà gāsākuru bupla akuri. Àkù mé à lí pìi pète de à le à Mòdekai kù à yá mana kènne lokoa. Akù kína pì: À a lokoa. ¹⁰ Kù ò Amanaa lòko lí kù à pète Mòdekaine piia, akù kína pò kpate.

Kína yá pānde ditena Yudanò yá musu

⁸ Zī piian kína Asueru Yudanò zānguri Amanaa be kpà a nanò Esitaa. Esita pì kīnane Mòdekaine a dane ū, akù Mòdekai nà kīnai. ² Kína a tānka kù à si Amanaa bò à dà Mòdekaine, akù Esita Amanaa be nāne a zī.

³ Esita èra à gèe yá o kīnane d. À wute a gbà are àten wéte kóte, à kúte kène de à yá vāni kù Agaga buri Amanaa a lé kpākūsū Yudanòii gboro. ⁴ Kína wura gò dā, akù à fute à zè a are ⁵ à pì: Tó ma yá kàngu akūsō ma n pónna lè, tó yá díkīna zé vī akūsō ma yá kànne, zaakù Amèdata né Amanaa, Agaga buri zèo à Yuda kù ò kù n būsò gūnnò dede ò pinki, ò o n takadakerinò ò takada kè ò Amanaa yá pì lite kpèdangara. ⁶ Mani ke deran mà kisira kù ani su ma gbèno le gwaa? Mani ke deran mà wé ke pla kù ma burino dedenaaoo? ⁷ Akù kína Asueru pì a nanò Esitane kù Mòdekai: À gwa, ma Amanaa be kpà Esitaa, akù ma Amanaa pìi lòko lía kù à yá vāni kpākūsū Yudanòii yāi. ⁸ À takada kè Yudanò yá musu lākù à kèare mana nà. À kè kù ma tóo à ma tānka sèeda kea, zaakù takada kù ò kè kù ma tóo ò ma tānka sèedaa kèa litena vīro. ⁹ Gwe gūn ò kína takadakerinò sisi. M'ò aakōde Sivā goro baro awèe'aakōde zīn ò yá kù Mòdekai dite Yudanòne kù kína ibanò kù kīnanò kù būsò gbānadenò kè pinki būsò mèn basuddo awèesupplanòne sena zaā India būsò ari à gèe pé Etiopia būsò-

ua. Ò takada kɛ̀ b̀usu k̀u b̀usuuo k̀u ń takadakɛ̀na burio, buri k̀u burio k̀u ń yão. Ò takada kɛ̀ Yudanɔne k̀u ń takadakɛ̀na takao k̀u ń buriyão dɔ. ¹⁰ Mɔdekai takada kɛ̀ k̀u kína Asueru t̄so à kína t̄anka s̄eedaa k̄ea à takada p̄inɔ nà z̄irinɔne ń z̄i, akũ ò dì s̄s̄ bàaleri k̀u ò b̀ò kína s̄ȳĩkianɔa ò ḡēeo.

¹¹ Yã k̀u kína dìte p̄i Yuda k̀u ò kú w̄ete k̀u w̄et̄eono gbà zé ò k̄s̄ kakara ò gí k̀u ń z̄idao. Tó buri ke b̀usu z̄ikari ke l̄eter̄mma k̀u ń n̄eɔn k̀u ń nɔgb̄eɔn, ò ń dede ò láka k̀uńwo ò ń mì de ò ń p̄ɔnɔ s̄ete. ¹² À ń gbà zé ò abire ke kína Asueru b̀usunɔ ḡũn p̄inki mɔ kuri aw̄eplade Ada gɔɔɔ kuri aw̄e'aak̄ɔde z̄in. ¹³ Ò yã k̀u à dìte p̄i takada kp̄ãzã b̀usu k̀u b̀usuuo p̄inki doka ù. Ò a kp̄akpaa k̄e buri s̄inda p̄inkine de Yudanɔ ḡũ kú soru ḡũn ò yã yía ń iberenɔa z̄i birea. ¹⁴ Kína yãd̄itena p̄i yãin z̄irii p̄inɔ k̄e likalika dina kína s̄s̄ bàalerinɔa ò ḡēe. Akũs̄ ò yã p̄ii kp̄akpaa k̄e Susa w̄eran. ¹⁵ Mɔdekai b̀ò k̄inab̄ea à k̄ike p̄ɔ pura k̀u p̄ɔ búguo dana, à k̄ifura z̄ɔk̄s̄ k̀u ò p̄i k̀u wurao kuna. À táaru biza aruk̄imba t̄era dana dɔ, akũ Susadeno ayuw̄ii k̄e k̀u p̄ɔnnao. ¹⁶ Gu p̄u Yudanɔne z̄i birea, òten p̄ɔnna ke k̀u yãa dɔo, zaakũ ò ń gbà gbãna. ¹⁷ B̀usu k̀u b̀usuuo w̄ete k̀u w̄et̄eo, gu k̀u kína yã ditena p̄ii k̄an p̄inki Yudanɔ p̄ɔnna k̄e k̀u yãa dɔo ò dikpe k̄e k̀u p̄ɔblegb̄enaao. Buri p̄andenɔ ḡs̄ Yudanɔ ù dasi, k̀u v̄ina ń k̀u Yudanɔ yã musu yãi.

Yudanɔ z̄iblena ń iberenɔa

⁹ Mɔ kuri aw̄eplade Ada gɔɔɔ kuri aw̄e'aak̄ɔde z̄in yã k̀u kína dìte kegɔɔ ù. Z̄i k̀uã Yudanɔ iberenɔ w̄e d̄i yã k̀u ò gbãna mɔ Yudanɔne, ama yã p̄ii lit̄e kp̄edangara, akũ Yudanɔ gbãna m̀ò ń iberenɔne. ² Kína Asueru b̀usunɔ ḡũn p̄inki Yudanɔ k̄s̄ k̄akara f̄arandi k̀u ò kun de ò léte gb̄e k̀u ò yã v̄ani kp̄akũ-s̄ũh̄ȳinɔa. Gb̄eke dí f̄s̄ à ń furo, zaakũ buri p̄andenɔ ten v̄ina k̄e ńe ń p̄inki. ³ B̀usu gb̄anadenɔ, kína ibanɔ k̀u k̄inenɔ k̀u a z̄ikerinɔ ń p̄inki z̄e Yudanɔ kpe, k̀u òten v̄ina ke Mɔdekaine yã. ⁴ Mɔdekai b̄eere v̄i k̄inab̄ea, akũ a t̄s̄ dà b̀usu s̄inda p̄inkila, zaakũ a gbãna ten karam̄e. ⁵ Yudanɔ ń iberenɔ d̄ede k̀u f̄enedao ò láka k̀uńwo ń p̄inki ò ń p̄oyeinaa k̄e ń z̄angurii p̄inɔa. ⁶ Ò ḡs̄gb̄eɔn d̄ede Susa w̄eran gb̄eɔn w̄aa pla kp̄e basɔɔro. ⁷ Ò Pasandata k̀u Dalaf̄o k̀u Asapatao ⁸ k̀u Poratao k̀u Adaliao k̀u Aridatao ⁹ k̀u Pamasatao k̀u Arisaio k̀u Aridaio k̀u Vaizatao d̄ede dɔ. ¹⁰ Gb̄e p̄inɔ bi Amedata né Amana, Yudanɔ z̄anguri néḡs̄gb̄e gb̄eɔn kurinɔne. Bee k̀u abireo odi ɔ ke ń p̄okearo. ¹¹ Z̄i dok̄nɔ p̄iian ò gb̄e k̀u ò ń dede Susano dasi lé gbà k̄inan̄e. ¹² Akũ à p̄i a nanɔ Esitane: Yudanɔ ḡs̄gb̄eɔn d̄ede Susa la gb̄eɔn w̄aa pla kp̄e basɔɔro k̀u Amana néḡs̄gb̄e gb̄eɔn kurinɔ. B̄ɔn ò k̄e ma b̀usu kparanɔ ḡũn s̄e! Yã kpaten nten w̄e k̄ema dɔɔ? Mani k̄enne. B̄ɔ yã nten gbekamaa? Mani kp̄amma. ¹³ Esita w̄e à p̄i: Kína, tó à k̄enne mana, ń Yuda k̀u ò kú Susa lanɔ gba zé ò yã k̀u n dìte ò ke gbãra ke zia dɔ, ò Amana néḡs̄gb̄e gb̄eɔn kurii p̄inɔ loko lía. ¹⁴ Kína p̄i, ò ke le. Ò a kp̄akpaa k̄e Susa, akũ ò Amana né p̄inɔ ḡēe lòkoloko. ¹⁵ Yuda k̀u ò kú Susano k̄s̄ k̄akara Ada gɔɔɔ ḡero don-

saride z̄i, akũ ò ḡs̄gb̄eɔn d̄ede dɔ gb̄eɔn w̄aa do kp̄e basɔɔro. Bee k̀u abireo odi ɔ ke ń p̄okearo.

¹⁶ Yuda kpara k̀u ò kú kína b̀usunɔ ḡũnɔ ń p̄inki k̄s̄ k̄akara de ò gí k̀u ń z̄idao ò bo ń iberenɔ yã, akũ ò ń z̄angurii p̄inɔ d̄ede gb̄eɔn d̄ubu basiik̄s̄ ɔɔro sari. Bee k̀u abireo odi ɔ ke ń p̄okearo. ¹⁷ Ò yã p̄ii k̄e Ada gɔɔɔ kuri aw̄e'aak̄ɔde z̄ime, a gɔɔɔ ḡero donsaride z̄in ò k̄amma b̀ò. Ò gɔɔɔ p̄ii dìte dikpe ù de ò dikpe p̄oble ke ò p̄ɔnna ke gɔɔɔ piia.

¹⁸ Yuda k̀u ò kú Susano k̄s̄ k̄akara a gɔɔɔ kuri aw̄e'aak̄ɔde z̄i k̀u a gɔɔɔ ḡero donsaride z̄io, akũ ò k̄amma b̀ò a gɔɔɔ ḡerode z̄i. Ò gɔɔɔ p̄ii dìte dikpe ù de ò dikpe p̄oble ke ò p̄ɔnna ke gɔɔɔ piif̄. ¹⁹ Abire yãin Yuda búbari k̀u ò kú lakutu ḡũnɔ d̄i dikpe p̄i ke Ada gɔɔɔ ḡero donsaride z̄i ò dikpe p̄oble ke ò p̄ɔnna ke òdi p̄oble dak̄ne.

Purimu dikpe ditena

²⁰ Mɔdekai yã p̄inɔ k̄e takada ḡũn, akũ à kp̄ãzã Yuda k̀u ò kú kína Asueru b̀usuuo ḡũnɔne ń p̄inki, gb̄e k̀u ò kú k̄aninɔ k̀u gb̄e k̀u ò kú z̄anɔ ń p̄inki. ²¹ À dìte ńe k̀u òḡs̄ dikpe p̄i ke w̄e k̀u w̄ēeo Ada gɔɔɔ ḡero donsaride z̄i k̀u a gɔɔɔ ḡerode z̄io. ²² Gɔɔɔ p̄inɔme Yudanɔ bona ń iberenɔ z̄i dikpe ù. Mɔ p̄ii ḡũn ń p̄osira lit̄e p̄ɔnna ù, ń w̄endakenaa lit̄e dikpek̄ena ù. Òḡs̄ dikpe p̄i ke gɔɔɔ p̄inɔ z̄i, òḡs̄ dikpe p̄oble ke òḡs̄ p̄ɔnna ke, òḡs̄ p̄oble dak̄ne, òḡs̄ gba da takasidenɔne. ²³ Yudanɔ z̄e k̀u yã k̀u Mɔdekai k̄e ńne, akũ dikpe k̀u ò k̄e p̄ii ḡe ńne futeokarayã ù.

²⁴ Amedata né Amana, Agaga buri Yudanɔ p̄inki z̄anguri yã v̄ani kp̄akũs̄ũh̄ȳi k̀u à ń dede, akũ à gb̄e k̀u òdi p̄i purimu z̄u à a gu gwà de à le à ń fu à ń dede. ²⁵ Ama k̀u kína yã p̄ii mà kp̄ani, à yã dìte takada ḡũn, de yã v̄ani k̀u à a lé kp̄akũs̄ũ Yudanɔ p̄i era a musu. Akũ ò a lòko lía k̀u a néḡs̄gb̄eɔn lele. ²⁶ A yã mé à tò òdi gɔɔɔ p̄inɔ sísi Purimu, zaakũ gb̄e k̀u à z̄u à a gu gwà t̄ɔn gwe. Yã k̀u Mɔdekai k̄e takada p̄ii ḡũn k̀u yã k̀u à ń léno yãin ²⁷ ò sì k̀u ò dikpe ke gɔɔɔ pla p̄inɔ ḡũn w̄e k̀u w̄ēeo. Ò p̄i m̄ók̄nɔ k̀u ń n̄eɔn k̀u gb̄e k̀u ò n̄am̄manɔ ni gí dikpe p̄i keiro, òḡs̄ ke a gɔɔɔ l̄ákũ ò k̄e takadan nà. ²⁸ W̄e k̀u w̄ēeo gɔɔɔ p̄inɔ yã ḡs̄ d̄anḡu, òḡs̄ a dikpe ke ɔn k̀u ɔnnwo w̄ete k̀u w̄et̄eo b̀usu k̀u b̀usuuo, de Purimu dikpe p̄i s̄un láka Yudanɔ k̄inaaro yã, a kegɔɔ s̄un mì de ń burinɔaro.

²⁹ Kína nanɔ Esita, Abihaili né takada plade k̄e k̀u a ikooo p̄inki Purimu yã musu, à gbãna kp̄ao takada k̀u Yuda buri Mɔdekai k̄e. ³⁰ Mɔdekai takada p̄ii kp̄ãzã Yuda k̀u ò kú kína Asueru b̀usu m̄en basuddo aw̄e-suppla ḡũnɔne. À kunna aafia k̀u laakarikipatenaao yã ò ńne, ³¹ akũ à Purimu dikpe p̄ii dìte a gɔɔɔ, l̄ákũ à p̄ii k̀u kína nanɔ Esitao dìte ńne nà, l̄ákũ m̄ók̄nɔ s̄s̄ ò sì ò ke nà k̀u ń burinɔ ń kpe k̀u léȳinaao k̀u ɔɔɔ. ³² Yã k̀u Esita dìte p̄i gbãna kp̄a Purimu doka p̄inɔa, akũ ò k̄e takadan.

Kína Asueru kũ Mɔdekaio yã

10 Kína Asueru tò gbě kũ ò kú a búsuu gũnnɔ pín-
ki kũ ísira luannɔ táfe boare. ² Yã zǝkǝ kũ à kěnnɔ
kũ a ikokeyãnnɔ kěna Midíãnnɔ kũ Pesianɔ kínannɔ

gĩyãkenna takadan. Lákũ kína Mɔdekai gbà gbãna à gǝ
gbě zǝkǝ ù nà, a yã kú takada pìi gũn dɔ. ³ Yuda buri
Mɔdekaime kína Asueru kpàasi ù. À tó bò Yudanɔ té
akũsǝ a yã kàngu dasi, zaakũ à a gběnnɔ aafiaa wète,
akũ à kunna nna zé kèke a buri pinnɔ.

AYUBA

Setan Ayuba yǎnaa 1:1-2:13
 Ayuba a igɔɔ gyabonaa 3:1-3:26
 Ayuba gběnnanɔ yǎweanaa 4:1-5:22
 Ayuba wena a gběnnanɔa 14, 19, 31
 Dikiri wena Ayubaa 38:1-41:34
 Ayuba yǎ midenaa 42:1-42:17

Setan Ayuba yǎna káaku

1 Gǔgbě ke kú Uzu bùsun yǎ, a tón Ayuba. Gbě maname, àdigǔ taari vīro. À Luda vīna vī akūsǔ à gí yǎvānikenaai. ² À négǔgběno vī gběnoɔn suppla, nénoɔgběno gběnoɔn aakǔ. ³ À sāno vī dúbu suppla, laku-mino dúbu aakǔ, zúnɔ wàa ɔɔɔro, zaakinɔ wàa pla kpé basɔɔro, akūsǔ a zíkeroɔnɔn dasi manamana. À aruzeke zǔkǔ de gbě sǐnda pínki póla ifāboki kpa. ⁴ À négǔgběno digǔ pɔnna póble kekǔne be kú beo, òdi n dāre pino sísí ò mǔ ò pǔ ble ò í mi kūrwo lɛlɛ. ⁵ Gɔɔ kú ò pɔnna pǔ blè ò làka pínki, Ayuba di gbě zírma ò gbà bońne. Tó gu dǔ, àdi fute kɔnkɔkɔkɔ à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú o n baadine à pi: Òdigǔ dǔro ma néno durunna kè ò dǔkè kú Ludao n swèn gwɛɛ. Len Ayuba digǔ ke le gɔɔ sǐnda pínki.

⁶ Zíkea malaikanɔ sù ò zè Dikiri are, akūsǔ Setan kú n té. ⁷ Akū Dikiri pì Setanne: N bo máme? À wèa à pì: Maten gé maten su maten likara andunia gǔmme. ⁸ Akū Dikiri pine: N ma zǔbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gǔnlo. Gbě maname, à taari vīro. À ma vīna vī akūsǔ à gí yǎvānikenaai. ⁹ Akū Setan pì Dikirine: Ayuba n vīna vī pǎn yá? ¹⁰ Mǔkǔmme n karaa kpà n likai kú a beo kú pǔ kú à vīno pínki. N arubarikaa dà a zǐn, akū a pónɔ kàra à dàgula. ¹¹ N ɔ bo n pá a pónɔa pínki n gwa, tó adi yǎ vāni onnero. ¹² Akū Dikiri pine: Tǔ! Ma a pǔ sǐnda pínki nànnè n ɔ, ama n̄sun ɔ pá a mèɛaro. Akū Setan gò Dikiri are.

¹³ Zíkea Ayuba négǔgběno kú a nénoɔgběno ten pǔ ble òten sèwè mi n vīni bea. ¹⁴ Akū gběke sù Ayuba kínaa à pì: Zúnɔ ten bú wí akūsǔ zaakinɔ ten sè ble n sare, ¹⁵ akū Sebanɔ lèterma ò n sète ò tà kūrwo, ò n dàrinɔ dèdè kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne. ¹⁶ Adi yǎ o à làkaro, akū gbě pǎnde sù à pì: Sura pète n sǎ kpàsanɔa ò té kú, pódarinɔ gàga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne. ¹⁷ Adi yǎ o à làkaro, akū gbě pǎnde sù à pì: Kaladianɔ kǔ kpàatete gǎ aakǔ ò sù ò lète n lakuminɔa ò n sète ò tà kūrwo, ò n dàrinɔ dèdè kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne. ¹⁸ Adi yǎ o à làkaro, akū gbě pǎnde sù à pì: N négǔgběno kú n nénoɔgběno ten pǔ ble òten sèwè mi n vīni bea, ¹⁹ akū zàgǎta gbàna kàka à bò gbàran-

nan à sù n kpé kusuru siikǔnɔa, akū à lète à sǐ né pínɔa ò gàga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne.

²⁰ Akū Ayuba fùte à a uta gà à kè à a mìi bò. Akū à wùte a gberɛa à donyí kè Ludane ²¹ à pì:

Ma bo ma da gberɛn ɔkori akūsǔ mani era mà tá ɔkori.
 Dikiri kpàma akū à èra à sǐma.
 Ò Dikiri sáabu kpá.

²² Yǎ pínɔ gǔn pínki Ayuba dí durunna ke à Luda taari èro.

Setan Ayuba yǎna a gèn plade

2 Zíkea malaikanɔ èra ò sù ò zè Dikiri are, akūsǔ Setan kú n té. À zè Dikiri are, ² akū Dikiri a là à pì: N bo máme? À wèa à pì: Maten gé maten su maten likara andunia gǔmme. ³ Akū Dikiri pine: N ma zǔbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gǔnlo. Gbě maname, à taari vīro. À ma vīna vī akūsǔ à gí yǎvānikenaai. Bee kú n ma sǎ vùne, ma kisira kpàì pǎ, à kpé kun taari sari ari tera. ⁴ Akū Setan pine: N kemene mà kenne. Pǔ kú gbě vī sǐnda pínki ani kpá a surabana yǎi. ⁵ N n ɔ bo n pá a mèɛa n gwa. Ani yǎ vāni onne. ⁶ Akū Dikiri pine: Tǔ! Ma a nànnè n ɔ, ama n̄ a wèndi tó.

⁷ Setan gò Dikiri are, akū à bǔbǔnu zǐ Ayubaa sena zaa a gèseɛa ari à gèe pé a midangura. ⁸ Akū Ayuba takaso sè à gèe à vùte tubura, àteni a zǐda wao. ⁹ A nanɔ pine: Ìnigǔ kpé kun taari sari ari teran yá? N yǎ vāni o Ludane n ga. ¹⁰ Akū à pine: Nten yǎ o lán nɔgbě yǔnkɔ bà. Ónigǔ yǎ mana le Luda ɔ ò gí a vāni lei yá? Yǎ pínɔ gǔn pínki Ayuba dí durunna ke a yǎ'ona gǔnlo.

Ayuba gběnnanɔ suna a kínaa

¹¹ Kū Ayuba gběna gběnoɔn aakǔnɔ kisira kú à a lèno baaru mà, n baadi bò a bea ò kǔ kàkara, akū ò gèe ò wènda ke kǎao ò a laakari kpátene. N tónɔn dí: Temana gbě Elifaza, Sua gbě Bilidada kú Naamati gbě Zofao. ¹² Kū ò a wīna kè zǎzǎ, odi a dǔro, akū ò ɔɔ dǔ, n baadi a uta gà à kè, akū ò bùsuu dà ò fǎ musu n mila. ¹³ Akū ò vùte kǎao zíte gɔɔ suppla fānantǔ kú gwāanio. N gběke dí yǎke o kǎaoro, zaakū ò è lǎkū a warikena kè zǔkǔ manamana nà.

Ayuba a igwɔ gyabonaa

3 Abire gbera Ayuba lé wě à yā vāni ò a igwɔ musu
 2 à pì:
 3 Luda ma igwɔ ke pã
 atēnsa gwāani kũ ò ma nò sii pìi.
 4 Gwɔ pì li gusira ũ,
 zaa musu Luda sún a yā daro,
 àsun tó gu puaro.
 5 Gusira kũ níkiniki gwɔ pìia,
 ludambe sira kútea,
 gusira bítim daala.
 6 Gwāani pì sǎ à sira kũ níkiniki,
 òsun a da wě gwɔ tē doro,
 òsun a naro mɔ gwɔ gūnlo.
 7 Gwāani pì ke gwāani fīni ũ,
 ayuwii sún gɔ dɔ gwɔ kũaro.
 8 Pódammari kũ òdi tó ifāntē gu puronɔ láari ke gwɔ
 pìia,
 gbě kũ ò dǎ lákũ òdi ɔ ká kwāsaai pìnɔ.
 9 A gudɔnao susunenɔ sira kũ,
 oni a gudɔna dǎ pã, gu ni kēro.
 10 Zaakũ gwɔ pì dí ma da né'isɔ zé tatamalero,
 à tò ma wé wari è.
 11 À kè dera òdi ma i gè ũroo?
 Bóyāi mádi bo gberen ma era gǔnɔroo?
 12 À kè dera ò ma kpa gbálaa?
 Bóyāin ò yǎ kpàma ma mii?
 13 Tó ma ga yā, de ma gǎ kítikiti,
 de ma i ò ma kámma bò
 14 kũ kínanɔ kũ andunia gūn lédammari
 kũ ò kínabe zínɔ kèkè ò bò n̄ zīdanenɔ,
 15 kíne kũ ò wuraa kàkaraýínɔ
 akūsǎ ò andurufuu kà n̄ kpén à pà.
 16 À mana yā ò ma ví lán nòbɔtenɔ bà,
 lán né kũ à sù gè ũ adi andunia ero bà.
 17 Gwen yāvānikerinɔ di n̄ vānikena tón
 akūsǎ gbě busananɔ di kámma bon.
 18 Zízɔnɔ di ïampaki le gwe,
 òdi n̄ wétāmmarinɔ kòto ma doro.
 19 Gbānadennɔ kũ talakanɔn kú gwe n̄ pínki,
 akūsǎ zò dīgǎ de a dikiri pǎ ũ gwe doro.
 20 Bóyāi Luda di gu pu wēndadenɔnɔ?
 À kè dera àdi wēndi kpá gbě kũ n̄ pɔ siranɔaa?
 21 N̄ wé dīgǎ dɔ gai òdi lero,
 òdi kpáte kei de aruzeké kũ à utenala.
 22 Tó ò gà ò n̄ ví, òdi pɔnna ke,
 n̄ nèseɛ di ke nna.
 23 Luda n̄ zia yā ùteñne,
 à karaa líkariyí kpa sīnda pínkia.
 24 Wesakakara à bona mé à gǎ ma pǔble ũ,
 ma ndanaa di lákaro.
 25 Yā kũ ma vína kènne pì mé à ma le,
 yā kũ ma kǎ gii pì mé à sùma.
 26 Má ïampana víro, ma laakari kpátenaro.
 Má kámmabona víro, ma wari di lákaro.

Elifaza yāwena Ayubaa

4 Akũ Temana gbě Elifaza yā wèa à pì:
 2 Asa tó gbě yā ònne, ïni pɔ fēroo?
 Zaakũ mani fǎ mǎgǎ yītenaro.
 3 N̄ dɔn lákũ n̄ lé dà gbēnɔa dasi nà,
 n gbě kũ n̄ gbāna lakanɔ gbà swēɛ.
 4 N̄ yā gbě kũ òten funɔ sè lei,
 n gbě kũ ò busananɔ gbà gbāna.
 5 Kũ yā n le sà, akũ nten fu,
 kũ à sùmma, n bídi kè.
 6 N vīnakena Ludanɔ dí n laakari kpátero?
 N kunna taari sari di tó ngǎ tāmāa víroo?
 7 N̄ laasun lé n̄ gwa!
 Kisira taarisaride lè ziki ari à gà yá?
 Mán ò gbě mananɔ kàkatenn̄ zikii?
 8 Gbě kũ à yā vāni bú wì à yāketé tǎa,
 ma è abire mé àdi butenɔ.
 9 Luda lé'ia mé àdi a kakate,
 a pǎ bona a yīn mé àdi a dúgu zǎ.
 10 A pūtāna kũ kòto gbānao lán músuu bà di lāka,
 Luda di a saka woronɔ.
 11 Àdi ga lán músu kũ à nòbɔ wète à kùraii bà,
 a nénn̄ ni gbasa ò fākǎa.
 12 Yā sùma kpāni asiri gūn,
 a ïa gè ma sǎn.
 13 Gwɔ kũ maten nana bēne o gwāani,
 gwɔ kũ gbēnɔ i ò ò kà zǎ,
 14 vína ma kũ maten lukaluka,
 ma mēgu sīnda pínki ten luka.
 15 ïa ke buri ma pa ma ānnwa,
 ma mèkāseseɛ fùte à zè.
 16 Kũ à zè, mádi a taka dǎro,
 pǎ pì kú ma are,
 akũ ma a kòto kpāni mà à pì,
 17 bisāsiri ni fǎ àgǎ de yānnade ũ Ludanɔ yá?
 Gbě ni fǎ àgǎ zēna a Kèri are yá?
 18 Zaakũ Luda di a malaikanɔ náani kero,
 akūsǎ àdi a zīkerii pìnɔ taari le,
 19 ókǎnɔ kũ ó mè de lán ɛ kpé bà,
 ó kasana de būsú kori ũ
 akūsǎ òdi ó dúgu zǎ lán dǎmboroo bà,
 oni ó pǎ o dɔ yá?
 20 Zaa kɔnɔ ari ɔkɔsi gbēnɔ di gaga,
 òdi kakate ari gwɔ sīnda pínki,
 òdi n̄ tàasi káro.
 21 Luda di n̄ kuta lí gboron̄ne,
 akũ òdi ga òndǎ sari.
 5 N̄ lé zú sà n̄ ma tó gběke ni wemma.
 2 Malaika kpatenn̄ ïni are dɔaa?
 2 Íbetesenaa di yǎnkɔ de,
 nèsegǎbaa di misaride kakate.
 3 Ma è yǎnkɔ zīni pète,
 akũ zīni pij yò kǎnto.
 4 A nénn̄ zǎ kũ aafia kínaao,
 òdi n̄ yānɔ mātēmateñne yākpatekēkia,
 gběke di zé kũñworo.
 5 Nàderinɔ di a burapɔnɔ ble,

bee p3 kũ à lèe likainɔ,
 ímiderinɔ dì luka a aruzekèi.
 6 Kisira dì fute bùsunlo,
 wari dì bute zĩtero.
 7 Lákũ tépũtãna gena musu sika víro nà,
 len gbě kũ ò ì pínki dì wari le le.
 8 Tó makũme s3, Ludan mani gbeka,
 mani ma yã kpáte a are.
 9 Àdi yã z3k3 ke kũ oni f3 ò a gbá d3ro,
 oni f3 ò a yãbonsarekenanɔ lé d3ro.
 10 Àdi tó legũ ma zĩte,
 àdi tó a í dagula sěnte.
 11 Àdi gbě busananɔ sé lei,
 àdi wěndadenɔ dan pɔnnan.
 12 Àdi yã kũ manafikidenɔ ten péa gboro,
 de ñ ɔzĩ súngr3 arubarikena tĩro yã.
 13 Àdi ɔnd3rinɔ kũ ñ wézě gũn,
 àdi tó yãlekperɛ'orinɔ yãg3g3na ke pã.
 14 Gu dì sira kũrĩma fãnantě,
 òdi ɔ mátémate fãnantě lán gwãani bà.
 15 Àdi takasidenɔ bo ga léi,
 àdi p3saridenɔ bo gbãnamɔnnèrinɔ ɔ.
 16 A yã mé à tò gbãnasaridenɔn tãmaa ví,
 yãzedesaridenɔ dì yĩte kyáu.
 17 Arubarikaden gbě kũ Luda dì a toto ũ.
 Tó àteni n sã gaga, ñsun yãvunu káro.
 18 Zaakũ àdi gbě kĩnna akũ àdi a b3 gwa,
 àdi gbě wíwi akũ àdi a werek3a.
 19 Ani n bo yãn gěnn suddo,
 bee tó à kà gěnn suppla, kisira ni n lero.
 20 Ani n sí gaa nàgɔɔ,
 ani n bo f3neda léi zĩlan.
 21 Dikiri ni n bo gběyakarinɔ ɔ,
 tó yakanaa sù, vína ni n kũro.
 22 Īni yakana kũ nàao yáa dɔ,
 ĩni vína ke n3bɔ pãsinɔnɔ.
 23 Zaakũ ĩnig3 kun aafia kũ gbènɔ,
 ĩnig3 nna kũ n3bɔsěntɔnɔ,
 24 ĩnig3 d3 kũ n ɔn nig3 nna,
 tó n gɛ n kpàsan, p3ke ni kĩaro.
 25 Īnig3 d3 kũ n néɔn ni ke dasi,
 n burinɔ ni dagula lán sěe bà.
 26 Īni zĩ kũ yúkuyuku gbasa ñ ga
 lán ése kũ à mà ò kě a gɔɔaa bà.
 27 Kũ o yã pìi asiri gbèka, len à de le.
 Ñ yã pì sí ñg3 d3 kũ n zĩda yãme.

Ayuba yã'ona Ludane

14 Bisāsiri dì bo nɔgbě kĩnaame,
 a wěndii kusu, àdig3 kun yãkete sariro.
 2 Àdi pia lán lávu bà àdi kori ke,
 àdi gěte lán uraa bà àdi gĩ kero.
 3 Gbě dí takan ĩni wé dɔa
 ñ yãkpate ke kãao yá?
 4 P3 gbāsĩ ni f3 à p3 gbāsĩsari i yá?
 Ani sí kero.
 5 N bisāsiri gɔɔ dītene,
 a mɔ lé kú n ɔ,
 n a wě lé dànɛ, ani f3 à víalaro.

6 Ñ wé goa ñ a tó gwe
 ari a gɔɔ lé papa lán zamalingakerii bà.
 7 Lí dig3 tãmaa víme,
 zaakũ tó ò z3, àdi era à b3tɔ pá,
 akũs3 a b3tɔ dufu pìi dì furo.
 8 Bee tó a zĩni zĩ kũ zĩte gũn,
 akũs3 a mukutu gà bùsun,
 9 tó à í gbĩ mà, ani b3tɔ pá,
 ani gã bo lán lí kũ ò pèe bà.
 10 Tó gbě gà s3, àdig3 wutena s3ɔɔɔ,
 àdi tá àdig3 kun doro.
 11 Lákũ sěbe'i dì lago nà,
 akũs3 swa'i dì baba à láka,
 12 len bisāsiri dì wúte le àdi fute doro,
 ari ludambe gé gěteo, ani vuro,
 ani vu kũ i piioro.
 13 Tó ĩni ma ute gyãwãnn
 ñ ɔ kúma ari n pɔ gòma dé!
 Tó ĩni gɔɔ lé dītémene gwe
 gbasa ñ dɔ ma yãn dé!
 14 Tó gbě gà, ani era àg3 kun yá?
 Tó lemɛ, manig3 wé dɔ ma vunaai
 ma ɔsikanaa gũn gɔɔ sĩnda pínki.
 15 Īni lé zumai mani wemma,
 ĩni makũ kũ má de n ɔzĩ ũ begɛ ke.
 16 Gɔɔ birea n wé nig3 té ma yãkenanɔi,
 ama ĩni ma durunna yã da doro.
 17 Īni ma taarinɔ ká b3kɔn ñ yĩ ñ dite,
 ĩni lá kú ma yãvãnikenaa pĩnɔa.
 18 Lákũ kpi dì gboro à fãk3a nà,
 akũs3 s3s3 musu gbè gběntěe dì s3s3,
 19 lákũ swa'i dì gbè l3lɔ nà,
 akũs3 í dì bùsu sète à táo,
 len ndi bisāsiri tãmaa nenɛ le.
 20 Ndi gbãna mɔne à tá, àdi su doro,
 ndi tó a ãn lite à andunia tó.
 21 Tó a néɔn g3 gbě bèerɛdenɔ ũ, ani d3ro,
 tó ò kè gbě fítinɔ ũme s3, ani ero.
 22 Wãwãn anig3 ma ado,
 a zĩda pɔsiran àdig3 ke.

Ayuba wena a gběnnanɔa

19 Akũ Ayuba wè a gběnnanɔa à pì:
 2 Ari bɔren ánig3 wari dɔma,
 àg3 ma nèse yakamene kũ yãz3z3naaoo?
 3 A ma s3s3 à kè gěnn kuri sà,
 áteni ma fobo, wé'i dì á kũro.
 4 Tó ma sãtemɛ yãpura,
 ma taari de ma zĩda yã ũme.
 5 Tó a gĩ áteni á zĩda sé lei demala,
 akũs3 áteni ma taari e yã kũ à ma le musu,
 6 àg3 d3 kũ Luda mé à yã dí kēmene kpɛdangara,
 à tankute kpàkpamene à ma kũ.
 7 Madì faaba wiki lé, gběke dì wemaro,
 madì surabana ɔɔ dɔ, yãzede kunlo.
 8 Luda zé z3mene, gěki kunlo,
 à gusira dà ma zéla.

9 À ma kpe bò,
 à ma fùraa gò.
 10 Àdi ma wíwi kpa sǐnda pínkia ari ma laka,
 àdi ma tǎmaa ne lákū òdi lí né nà.
 11 Àdi a pǎfě kipama,
 àdi ma dite a ibere ũ.
 12 A zǐkarinɔ di futemai lɛɛɛ,
 òdi ma kagura ke,
 òdi bùra káte ò lika ma kpéi.
 13 À tò ma gběɔ di kakara kǔmao doro,
 gbě kǔ ò ma dǔɔɔ lɛɛ zǐ ò tǎtamale.
 14 Ma danɛɔ pǎ kpàmai,
 ma gběnnanɔ sǎ ma yǎn.
 15 Ma gǔ nibɔ ũ ma be zǐkerinɔɛ,
 ma gǔhɛ lán buri zǐtɔɔ bà.
 16 Tó ma a begwaríi sísí, àdi wema doro,
 bee tó ma kúte kɛɛ kǔ ma zǐda léo.
 17 Ma lɛ́ɛa di ke ma nanɔɛ lɛ́fɔɔ ũɛɛ,
 ma vǐninɔ kǔ ma dakǔnanɔ yemai doro.
 18 Bee né ketenɔ di ma gya bo se,
 tó ma fute ma ze, òdigǔ ma lalandi kemɛ.
 19 Ma kpàasinɔɔ ye ma yǎiro,
 ma gbě yenyǐdenɔ bò ma kpɛ.
 20 Ma mè yítoro kǔ,
 à gǔ fíti mà ga.
 21 À ma wěnda gwa ma gběnnanɔ,
 à ma wěnda gwa, zaakǔ Luda ɔ tǔmamɛ.
 22 À kè dera adì wé dɔma lán Luda di wé dɔma nà?
 Ma nòɔɔ sona dí mǎáwa leroo?
 23 De ò ma yǎnɔ kè
 ò kà takadan.
 24 De ò kè gbèɛa kǔ gǎo,
 ò daruma kpàten àgǔ kun ari gɔɔ sǐnda pínki.
 25 Zaakǔ má dǔ kǔ ma Zekǔnwode kun,
 ani fute à ze ma sèedade ũ kpɛkpɛ.
 26 Tó ma mɛbara díkǐna kàkate,
 mani wé si Ludale mèɛ sari.
 27 Mani wé siale ma zǐda,
 ani kemene gbě zǐtɔ ũro.
 Yǎ pì ma kǔna gbǎna ma swěɛ gǔn.
 28 À kè dera a wé dǔmɛne,
 a pì makǔ ma a zǐda lèoo?
 29 À vǐna ke Luda fěnedanɛ,
 zaakǔ ani pǎfě kipao yǎvǎnikerinɔɔ,
 de àgǔ dǔ kǔ yǎkpatɛ teni á dǎ.

Ayuba zena kǔ a taarisaríkɛo

31 Ma la dà kǔ ma wé nigǔ kú nɔkparearo.
 2 Bó mé ani gǔ bisásiri baka ũ Luda kǐnaa zaa
 musuu?
 Bó túbin ani le Gbǎnasǐndapinkide kǐnaa zaa lu-
 dambɛɛ?
 3 Gbě vǎninɔɔ kisira di ñ leroo?
 Vǎnikerinɔɔ kakatenaa di gěhýíroo?
 4 À de Luda teni ma yǎkenanɔ e
 à ma gèsesena lé dǔroo?
 5 Madǐgǔ tǎa o kǔ manafikion yá?
 Madì wǎ mà gbě sǎten yá?

6 Luda ma yǔ a zéa à gwa,
 ani dǔ kǔ má taari vǐro.
 7 Tó ma pǎ zéɛɛ,
 akǔsǔ pǔ kǔ ma wé ènɔ mé àteni ma swě ble,
 ke tó ma ɔ kú yǎ vǎni ke gǔn,
 8 tó lɛmɛ, mà pǔ tǔ gbě pǎndenɔ ble,
 ò pǔ kǔ ma bànɔ wowo.
 9 Tó gběke nɔ ni gě ma swěɛn,
 tó ma nagui ma gbědake nɔ yǎi,
 10 tó lɛmɛ, gbě pǎnde gbá di ma nanɔɔ,
 àgǔ kǐni ke dakenɔɛ.
 11 Zaakǔ tó ma yǎ pii kè, dà vǎnimeɛ,
 durunna kǔ à kà ò a yǎ gǔgǔmɛ.
 12 Yǎ pi bi té pǔkakateriimeɛ,
 kǔ à de à dɔ ma burapɔɔɔ à té kǔ kororo.
 13 Tó ma gǔgbě ke nɔgbě zǐkeri yǎ vǐ kǔmao,
 tó mádi gǔgǔ a zéaro,
 14 mani ke derameɛ, tó Luda fùtemaii?
 Tó à sǔmai, mani pine derameɛ?
 15 Luda kǔ à ma í kàsa né'ison mé à ade í kàsa seroo?
 Luda mèn do pì mé à ó baadi kè a da gberenloo?
 16 Tó ma takaside tǔ pǔ kǔ àteni a ni de,
 tó ma gi gyaanɔ wěnda gwai,
 17 tó ma pǔ blè,
 ma tone kǔ à gwàri vǐro tǔ sǔ, tǔ!
 18 Lenlo! Zaa ma kefennakegɔɔɔɔ
 tonenɔ deme ma ũ.
 Zaa lákǔ ma bo ma da né'ison nà
 gyaanɔɔ kpànyǐriime ma ũ.
 19 Tó ma gběke è kǔ ña teni a de,
 ke tó ma takaside è kǔ à biza vǐ à kúaloro,
 20 tó adi ma sǎabu kpá
 kǔ ma a sǎkǎ biza kúala a mèe kè lógɔɔɔɔɔ,
 21 tó ma gbǎna mɔ tonene,
 kǔ má dǔ kǔ oni ze kǔmao yǎkpatɛkenan yǎi,
 22 ma gǎ bokǔn,
 ma gǎsǎ wó a pékia.
 23 Má Luda wétǎmmanaa vǐna vǐ,
 a zǐkǔke yǎi mani fǔ mà yǎ dí taka kero.
 24 Tó wuraan ma gbǎna lèa,
 tó ma pì wura atěne má nánikena,
 25 tó ma aruzekɛ zǐkǔɔɔɔ ma pɔ dɔa,
 ɔɔɔda kǔ à gě ma ɔ pìi,
 26 tó ifǎntě tékenaan má téi,
 ke mɔvura tǎa'ona kǔ a manakeo,
 27 akǔ ñ yǎ teni ma swě ble busebuse,
 ari ma lé pè ma ɔa ma fɔ kpàoríma,
 28 abirekǔ bi durunna kǔ à kà ò a yǎ gǔgǔmɛ,
 manafikikena Luda Musudenɛn gwe.
 29 Mádi pɔnna ke ma zǎnguri kǔ kisira a lè yǎ musuro,
 mádi a yáa dɔ kǔ yǎ a lè yǎiro.
 30 Mádi we ma durunna kè ma a kàro.
 31 Dí mé à kipama kǔ adi pǔ ble à kàroo?
 Ma bedenɔmɛ ma sèedadɛnɔ ũ.
 32 Ma be zé dígǔ wěna nibɔɔɔɔɔɔ,
 madì we nibɔ gězela ì batunlo.
 33 Ma a taarinɔ ùte gběɔɔɔɔ yá?
 Ma lá kǔ ma durunnanɔɔn yá?

34 Pari vīna ma kū ari ma fua mà yā o yá?
 Kū oni ma gya bo yāin ma gi bo kpényí yá?
 35 O'o! Dí mé ani ma yā díkīna maaaa?
 Ma zeo. Gbānasīndapinkide wema sà.
 Luda kū à yā vī kūmao pì kē takadan.
 36 Mani takada pì sé mà da ma gān,
 mani kú fūra ũ,
 37 mani gé mà yā kū ma kènɔ babane pínki,
 mani nai lán kīne bà.
 38 Tó ma bura ten gímai,
 akūsɔ a dōrɔɔ ten wiki léma,
 39 tó ma burapɔ blè akūsɔ mádi zīte pii fīna boro,
 ke tó ma gbē kū ò vī yānɔ dèdè,
 40 tó lème, lèkara bute gbado gēne ũ,
 pampara sɔ à bute ése gbèn.
 Ayuba yā lén gwe.

Dikiri a kíkɛ mɔna Ayubane

38 Akū Dikiri yā wè Ayubaa zàgaīa gūn à pì:
 2 Dí mé àten fayasariyā ká ma ɔndɔlaa?
 3 N fute n ze lán négɔgbē bà,
 mani n la yāi, īni wema.
 4 Kū ma andunia kàte, n kú māmɛɛ?
 Tó n dɔna vī, n omene.
 5 Dí mé à a zīte lé sèedaa lèè?
 Dí mé à bà yā à gwàa? À de n dɔɔ?
 6 Bɔ mé à zīte kūnaa?
 Dí mé à a ē pète
 7 gɔɔ kū gudɔna susunenɔn ten ayuwii ke,
 malaikanɔ pɔnna wiki dɔ n pínkii?
 8 Kū ísira gu fī à bò,
 dí mé à zé tàtaaleɛ?
 9 Ma ludambe luku dànɛ pókasa ũ,
 ma gusira yīne biza ũ.
 10 Ma a lézeki dànɛ,
 ma zénɔ tàta ma gùrukpanɔ dādan.
 11 Ma pine: Īnigɔ ká la n̄sun vīaloro,
 n ísíkɛna gbānanɔ ni ze la.
 12 Zaa lákū ò n i nà n yā dìte kɔnkɔne yá?
 N boki mò gudɔnaane ziki yá?
 13 Gudɔnaa di andunia kū a léa
 de à gbāke lán biza bà a yāvānikerinɔ kóte.
 14 Àdi andunia lite kokūkokū lán kwā kpe bà,
 kpinc di bo gupuraa lán uta yīyīkɔanaa bà.
 15 Àdi gí yāvānikerinɔne ò n gusira yā ke,
 àdi n ɔ sena musu é'ɛ.
 16 N ge ari zaa ísira ísēbokinɔa yá?
 N taa ò í lòkotoo pii gānun ziki yá?
 17 Ò ga bīnile gbànc mōnne yá?
 N gyāwān gānulenc è yá?
 18 N andunia yàasa lé tàasii kà yá?
 Tó n yā birenc dɔ pínki, n omene.
 19 Gupura be zén máa?
 N gusirakuki dɔ yá?
 20 Īni fī n gé kūñwo n b̄sun yá?
 N n be zé dɔroo?
 21 N dɔ sàee! À de ò n i gɔɔ birea!
 À de n wē lé vīroo?

22 N gē laasi kū ma gu yīda kàten yá?
 N ma legūgbɛ dɔɔ è yá?
 23 Madì ute ari warikegɔɔɔ,
 madì gbare zīkagɔɔ zī.
 24 Gupura di bo māmɛ à dagulaa?
 Ifāboki kpa īa di bo à da zītela derameɛ?
 25 Dí mé àdi zé bo legū dasineɛ?
 Dí mé àdi gu para surapūtānaaneɛ?
 26 Àdi mɔɔ pisi zīte kū gbēke kunloa,
 bee gbāranna kū bisāsiri kunlo.
 27 Àdi bezī kū tàragaa yīda kū,
 àdi tó sē bute gwe.
 28 Legū de vī yá?
 Dí mé à plí iì?
 29 Dí né'isɔn legūgbɛɛ di bonn?
 Dí mé àdi suka i gbasa à kpáa?
 30 Dí mé àdi tó í li à ke gbē ũ
 à tó ísira musu ke kpakparakpaa?
 31 Īni fī n̄ susune mēn suplanɔ yī n̄ kakara yá?
 Īni fī n̄ susune azianɔ fākɔa yá?
 32 Īni fī n̄ m'azia bo a gɔɔa yá?
 Īni fī n̄ gu mɔ susune ko nérande kū a nénɔne yá?
 33 N musu pɔnc doka dɔ yá?
 Īni fī n̄ n ká kpatan zītela yá?
 34 Īni fī n̄ lé zu legūi
 de à sisi à í bo à n yaku yá?
 35 Īni fī n̄ legūpinanɔ gbare ò da zén yá?
 Òdi su ò onne ókɔnc dí yá?
 36 Dí mé à ɔndɔ dà ludambe lukunɔne à legū maa?
 Dí mé à dɔnaa kpà sukaa à kpáa?
 37 Dí ɔndɔ mé à kà à ludambe lukunɔ naroo?
 Dí mé ani fī à musu orozānc kpákasia keɛ?
 38 Tó a í b̄te, b̄usu kori di gɔ b̄kɔɔ ũ,
 làkpakɔnc di nanakɔa.
 39 Mɔkɔmme ndi tofe ká músudane,
 tó àten n̄bɔ dādā dākoo gūn yá?
 Mɔkɔmme ndi pób̄le kpá a nénɔa ò kã
 gɔɔ kū ò kú n̄ tòn yá?
 41 Tó kākāanna nénc ten likara gui,
 òten lé zu Ludai kū pób̄le kīam̄ma yāi,
 dí mé àdi pób̄le kpám̄maa?
39 N z̄ né'igɔɔ dɔ yá?
 N gāsi è gɔɔ kū àten né i yá?
 2 Ndì n̄ n̄ mɔ dɔdɔ yá?
 Ndì n̄ né'igɔɔ dɔ yá?
 3 Òdi kúte ò né ime,
 akū n̄ né'iwāwā di kpáte.
 4 N̄ nénc di gbāna kū sēn òdi péte,
 òdi gē zéla òdi su n̄ danɔa doro.
 5 Dí mé à tó zaakisēnte ḡ à zīdanee?
 Dí mé à a pòro à a gbàreɛ?
 6 Ma sēnte dìtene a be ũme,
 ma zīte wiside kēne a kúki ũ.
 7 Àdi pã kpá wēte kīnii,
 àdi a kpàkerii zuka maro.
 8 Àdigɔ kure sīsīnɔa àgɔ sē wete,
 àdigɔ kpáte ke pó ísinɔi pínki.
 9 Zūsēnte ni we à zī kenne yá?

Ani we à i n zùnc karan yá?
 10 Ìni bà dɔa de à bú wínnɛ yá?
 Ìni gbāngo danɛ de à kpase kēnnɛ yá?
 11 Ìni náani dɔa a gbāna zǔkǔ yāii?
 Ìni n zǐ tónɛ yá?
 12 Ìni a náani ke à n pówɛ sése
 à suonɛ pówɛgbɛkia yá?
 13 Sǔbā dì a dɛmberɛnc poro kǔ pɔnnao,
 ama ani sí lekɔa kǔ tokǔ dɛmberɛoro.
 14 Àdi négbīni da zǐtɛ,
 àdi tó bùsu'atɛ négbīnii pìnc wā à pipi.
 15 À sāsān kǔ oni su ò gɛsɛ péteɛ à wíwi,
 kesɔ nòbɔsɛntɛnc ni taa oa.
 16 Àdigɔ pāsí kǔ a nénc,
 ìnigɔ dǔ se a zǐda néncnclo,
 zǐ pā kenaa di kenɛ yāke ũro.
 17 Zaakǔ mádi a gba òndǔro,
 mádi a baka da fayadenc téro.
 18 Ama tó à fùtɛ à bò kǔ bàao,
 àdi gɛ sǔla à a diri yaa dɔ.
 19 Mɔkǔn mé ndi tó sǔ gǔ gbāna vǐ yá?
 Mɔkǔn mé n sèrekā pèpɛ a wakaaa yá?
 20 Mɔkǔn mé ndi tó àgǔ vǐvǐ lán kwa bà yá?
 A pǔ bona a yǐn kǐni gbāna dì tó vǐna ñ kǔ.
 21 Àdi a gbá gátɛgate guvuten,
 àdi pɔnna ke a gbāna yāi,
 akǔ àdi gé da zǐkarincɔ.
 22 Àdi pǔ kǔ òdi vǐna kenɛ yaa dɔ,
 swɛɛ di kɛaguro, àdi boru kpe fɛnedanero.
 23 Kàa dìgǔ kǐni ke gbàtan a musu,
 sári lɛkɛtɛ kǔ sári gésedeo di pí.
 24 Tó ò zǐ kuru pɛ, àdigɔ a zǐda daki dǔro,
 àdigɔ zǐtɛ léle àdigɔ vǐvǐ àdigɔ ke kɛkɛkɛ.
 25 Tó ò kuru yǐsām pà,
 àdi pǔ bo a yǐn à pi, ěhɛ!
 Àdigɔ zǐ ɔa sése zaa zǎzǎ
 kǔ gbɛ zǔkǔnc wiki gbānao kǔ kùwikikenaao.
 26 N òndǔ mé à tò boro di yaa ke,
 à a dɛmberɛ poro à gé gèncmidɔki kpa yá?
 27 Mɔkǔn mé n dìtɛ vāunɛ
 àgǔ vura zǎzǎ à a sà da zaa musu yá?
 28 Àdigɔ kǔ gbɛɛ musu, gwen àdi in,
 àdi di gbè mìsǔntɛa a aafialeki ũ.
 29 Zaa gwen àdigɔ kpátɛ ke pǔblei,
 àdi wé pá pǔncɔa zaa zǎ.
 30 Arun a nénc pǔble ũ,
 gu kǔ pǔ gè kún, gwen àdigɔ kún.

Bisāsiri di fǔ à Luda vāni boro

40 Akǔ Dikiri èra à pì Ayubanɛ:
 2 Makǔ Gbānasǐndapinkide,
 ìni ma taari e ò ma gba laakari yá?
 Ludavānibori, ò yā wema sà.
 3 Akǔ Ayuba wèa à pì:
 4 Pǔken ma ũro fá! Deran mani wemmaa?
 Séde mà ɔ kú ma léa baasiro.
 5 Ma yā ò gɛnc do, mani era mà o doro,
 ma ò gɛnc pla se, mani yā wemma doro.

6 Akǔ Dikiri èra à yā ò Ayubanɛ zàgaɔa gǔn à pì:
 7 Ñ fute ò zɛ lán négǔgbɛ bà,
 mani n lala yāi, ìni wema.
 8 Ìni lá kú ma yākena a zéalan yá?
 Ñ ye ò ma taari e de n yā bo nnan yá?
 9 N gǎsā gbāna kà ma pǔ ũ yá?
 N kòto ni fǔ à gu yǐgā lán ma pǔ bà yá?
 10 Ñ zǔkǔke kǔ kíkɛo da pǔkasa mananc ũ,
 ò gakuri kǔ bɛɛɛɛo da uta zǔkǔ ũ.
 11 Ñ n pɔfɛ kipaɔma,
 ò zǐdabirinc gwa kǔ wé pāsio ò wé'i darɔma.
 12 Ñ zǐdabirinc gwa kǔ wé pāsio ò ñ busa,
 ò ñ dúgu zǔ gu kǔ ò kún,
 13 ò ñ vǐ zǐtɛ ñ pínki,
 ò ñ yǐyǐ ò ñ ká gyāwānn,
 14 gbasa mà n sáabu kpá,
 kǔ n zǐ blè kǔ n gǎsā gbānao yāi.

Ūma yā

15 Ñ ũma gwa,
 kǔ ma a kè lákǔ ma n ke nà.
 Àdi sɛ ble lán zùu bàme.
 16 A gbāna kú a wógbaaame,
 a iko kú a gbere báasiame.
 17 A vlā porona lán sida lí bà,
 a gbáda tí de lán bà tānaa bà.
 18 A wánc gbāna lán mǔgotɛ bà,
 a gbánc de lán mǔ gòò bà.
 19 A zǔkǔ mé à de pǔ bɛnɛ kǔ ma kèncɔla pínki,
 a Kèri ado mé ani a fǔ.
 20 Sǐsǐnc musun àdi pǔ blen,
 gwen nòbɔsɛntɛnc di fàai bon ñ pínki.
 21 Àdi wúte lè'ite gbáru,
 àdigɔ sɔɔ vǔn dǎdǎa gǔn.
 22 Lè'ite uraa di daala,
 swa sare lubanc di likai.
 23 Bee tó ísǔ ten vǐvǐ, àdi bídi kero,
 tó Yoda ísǔkena teni a lé pá,
 a laakarii digǔ kpátɛname.
 24 Oni fǔ ò a wé wíwi ò a kǔ yá?
 Oni fǔ ò òndǔ kenɛ ò a yǐ fǔ yá?

Kwā kàsaraa

41 Ìni fǔ ò kwā kàsara kǔ kǔ daburuuo
 ò gátɛ ò boo yá?
 Ìni fǔ ò bà dɔ a nénea yá?
 2 Ìni fǔ ò bà ká a yǐn yá?
 Ìni fǔ ò a légbako fǔ kǔ kúrao yá?
 3 Ani kúte kenɛ ò a gbare yá?
 Ani pinne ò sùru ke yá?
 4 Ani wenne ò a sé n zò ũ
 ari a wèndi lén yá?
 5 Ìni a dato lákǔ òdi bǎ dato nà yá?
 Ìni bà dɔa ò kpá n néncgbɛncɔa yá?
 6 Sɔɔkɔnc ni kwā kàsaraa pì tɔkɛɔma yá?
 Oni a líli lagatarincɔne yá?
 7 Ìni fǔ ò a pápa kǔ sakao ò a bára fǔ yá?

Īni fĩ ò a mì ke yákiyaki kũ sáριο yá?
 8 Ñ wete ò ɔ naa ò gwa!
 Ɔsi pì yā ni sānguro,
 ĩni we ò a buri ke doro.
 9 Tó nten da ĩni a fĩ, nteni n zĩda kekeme,
 tó n wé siale, ndigĩ sùumme.
 10 Zaakũ gběke wórɔɔ dí ká à a go a gbènlo,
 dí mé ani fĩ à ze ma are sɔɔ?
 11 Dí fĩna mé à dɔma kũ mani bonee?
 P5 kũ à kú andunia gũn sĩnda pínki bi ma pómé.
 12 Mani gí kwā kàsaraa pì gbáɔ yā oiro
 ke a gĩsagbānake ke a manake.
 13 Dí mé ani fĩ à a tēke gogoo?
 Dí mé ani we à sɔmɔ kánēe?
 14 Dí mé ani we à a lé wēkɔaa?
 A saka kà à gbē naasi kũ.
 15 A tēke de lán sēgbakonɔ bà a kpe,
 à didikɔana sarapura sari dɔrɔdɔrɔ.
 16 A tēke pínɔ nanakɔame,
 bee ĩa dì gēki lero.
 17 Ò pépekerena gíngin,
 oni sí gokɔaro.
 18 Tó à yĩ sà, gu dì pume,
 a wé de lán ifāntē bina kɔnɔ bà.
 19 Ténene dì bɔte a lén,
 sĩsĩ téde dì bon dɔ.
 20 Tú sukpe digĩ bɔte a yĩn
 lán í kũ ò dì téa àten pípi puusu bà.
 21 A lé ĩa dì tó sĩsĩ té sé,
 ténene dì bo a lén.
 22 A gbāna kú a wakaaame,
 gbē kũ à bòa mēe dì ke kpām.
 23 A báasi digĩ sɔsɔkɔana gíngin,
 à naa gbāngbān, àdi yīgāro.
 24 A kú gbāna lán gbēe bà,
 lán wísilɔgbē da bà.
 25 Tó à fùte, swēe dì kē gĩsa gbānanɔgu,
 òdi kɔ kē kùo ò kura gēkii.
 26 Fēneda kũ ò a lèo pínki dì póke kenero
 ke sári ke kà ke saka.
 27 Àdi m̀si gwa lán leba bàme,
 m̀gotē digĩ denē lán lí mùkumukuu bàme.
 28 Àdi bàa lé kàanero,
 gbèmba gbēe digĩ denē lán ése ũkā bàme.
 29 Àdigĩ gò gwa lán sē kori bàme,
 sári kĩni digĩ denē yáadyā ũme.
 30 A gberē tēke de lán takaso bà,
 a gbēe digĩ té bɔkɔtɔn
 lán zùswa guwibɔɔ bà.
 31 Àdi í lòkoto ya lán í kũ àten pípi oron bà,
 àdi ísira de lán nísidenaa bà.

32 Íwisi digĩ té a kpe,
 ísira pìi dì ya a kpe púu.
 33 A sára kú andunia gũnlo,
 ma pónɔ té àkũ mé à vĩna vĩro.
 34 Àdi ǹbɔ kũ òdi í zĩda binɔ da póke ũro,
 àkũme ǹbɔ kũ ò dite ò kànɔ kína ũ.

Ayuba m̀natena Ludane

42 Akũ Ayuba pì Dikirine:
 2 Má dš kũ ĩni fĩ ò yā sĩnda pínki ke,
 gběke ni fĩ à kpá n pɔyeinaanero.
 3 N pì, dí mé àten kpá ɔndšne dšnaa sarii?
 Yāpurame, ma yā kũ má a gbá dšro ò,
 yābonsare kũ à de ma dšnala.
 4 N pì mà sã kpá, ĩni yā o,
 ĩni yā lalama, mani wemma.
 5 Ma n yā mà kũ sãome yā,
 tera sà ma wé sìnle.
 6 Abire yāi ma a zĩda gya bò,
 ma a nēse lite ma vute b̀sutitin tubura.

Dikiri era à Ayuba zĩni petenaa

7 Dikiri yā bireno onaa gbera à yā ò Temana gbē Eli-
 fazane à pì: Ma pɔ fēnyĩ kũ n gbēnna gbēnɔn planɔ, za-
 akũ ádi ma yā o a zéa lán ma z̀bleri Ayuba bàro. 8 À
 z̀sane b̀rɔ sé m̀en suppla kũ sãkarooo m̀en suppla, à
 géo ma z̀bleri Ayuba kĩnaa à sa'opɔ kũ òdi ká tén à té
 kũ oo, ma z̀bleri Ayuba ni adua keáre. Mani a aduake-
 na sí mani keáre á ỳnkɔkenaaaro. Àdi ma yā o a zéa
 lán ma z̀bleri Ayuba bàro. 9 Akũ Temana gbē Elifaza
 kũ Sua gbē Bilidadao kũ Naamati gbē Zofao gēe ò kè
 lákũ Dikiri òhne nà, akũ Dikiri Ayuba aduakennena si.
 10 Ayuba aduakena a gbēnnanɔne gbera Dikiri tò à
 sù a gwena zĩn. À era à pó kũ à vĩ yā kàranē leu pla. 11 A
 vĩni kũ a dakũnanɔ sù a kĩnaa í pínki kũ a gbē dšnanɔ
 í pínki. Ò pó blè kãao a bea ò wēnda kè kãao, ò a
 laakarii kpàtene yā kũ Dikiri tò à a lè pínki yāi. Akũ í
 baadi a gbà andurufu ɔɔ kũ wura tãnkao m̀en dodo.
 12 Dikiri arubarikaa dà Ayubagu kpekpe de
 káakupɔla. À sãnɔ vĩ dúbu gēro donsari, lakumino
 dúbu suddo, z̀nɔ wàa kuri kũ zaakinɔ wàa sɔɔro. 13 À
 nēgšgbēnɔ ò gbēnɔn suppla kũ nēnɔgbēnɔ m̀en aakš dɔ.
 14 A nēnɔgbē káakude t̀n Yemima, a plade t̀n Kezia, a
 aakšde t̀n Kerenapuku. 15 B̀suu pìi gũn pínki nɔgbē
 ke kun a mana kà Ayuba nēnɔgbē pínɔ ũro. Í de í túbí
 d̀teíne kũ í dāgšnɔ.
 16 Ayuba warikena gbera à kè wē basuppla dɔ, à wé
 sí a daikorenɔ kũ a sãkpenɔ kũ a nasionɔ lé. 17 À zĩ kũ
 yúkuyuku, àkũ à gà.

ZABURA

TAKADA KAAKU

Zabura 1-41

Arubarikade

1 Arubarikaden gbě kũ àdi gbě vāninc̄o lédamma maro ũ,
àdi kifirinc̄o zé séro,
àdi vute kũ gbě foborinc̄oro.
2 Dikiri doka mé àdi káagu,
àdigĩ laasun léa fānantē kũ gwāanio.
3 À de lán lí kũ ò pète swa sare bà,
a lá dì kori kero,
àdigĩ né i a gɔɔɔ,
yā kũ àdi ke pínki karana ví.
4 À de léele kũ gbě vāninc̄oro,
ò de lán ése ũkā kũ ïa dì sète bà.
5 Gbě vāninc̄o ni bo mana yākpatekegɔɔ zĩro,
kifirinc̄o ni ze gbě mananc̄o sarero.
6 Dikiri dì gbě mananc̄o zé dākpańne,
gbě vāninc̄o zé s̄s̄ à mì pé kakatenaaa.

Kína kũ Luda kà

2 Bóyāi burinc̄o ten zuka káa?
À kè dera òten lé pā kpákũsũu?
2 Andunia kínanc̄o ten zĩ soru ke,
kpatablerinc̄o ten kakara Dikirii
kũ Kína kũ à kào.
3 Òten pi: Ò n̄ m̀kak̄ōananc̄o kēkē,
ò n̄ bàa porowá.
4 Dikiri teni n̄ fobo,
à vutena musu, àteni n̄ yáa dɔ.
5 Àten patarímma kũ pɔfēo,
a pētē dì n̄ gba vīna.
6 À pì a a Kína kà a kpi Zaiĩ musu.
7 Mani yā kũ Dikiri dìtemene o kũ à pì:
Ma Néme n̄ ũ, gbāran ma n̄ i.
8 N̄ wé kema,
mani buri s̄inda pínki kpámma n̄ p̄ ũ,
mani n̄ gba andunia kusuru siik̄o.
9 Īni kí bleńma kũ m̀ò g̀òo,
ĩni n̄ wíwi lákũ òdi oro wíwi nà.
10 Kínanc̄o, à lédamma díkĩna ma,
andunia kpatablerinc̄o, à ōnd̄s̄ kũ sà.
11 À do Dikirii kũ vīnao,

à p̄onna keo kũ lukanaao.

12 À lé pé a Néa
de a p̄o sún f̄f̄ái à gaga zénlo,
zaakũ a p̄o dì f̄f̄e k̄āntome.
Arubarikaden gbě kũ à nài ũ.

Lézuna Ludai iberenc̄o yā musu

(2Sa 15:13-17)

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à bàa lè a né Abusalomune.

3 Dikiri, ma weterinc̄o dimme fá,
gbě kũ ò ibereε s̄e kũmaon̄c̄o dasi.
2 Òteni ma yā o dasidasi,
òten pi Luda ni ma sura baro.
3 M̀k̄ōn s̄s̄ Dikiri,
ndi ɔ likamai s̄ēgbako ũ,
ma gakurime n̄ ũ,
ndi tó ma mì ḡs̄ dana íla.
4 Madì wiki lé Dikiria,
àdi wema zaa a kúkia kpi musu.
5 Madì wúte mà i o mà vu,
zaakũ Dikirime ma kũna ũ.
6 Gbēnc̄o dúbu kurinc̄o teni ma we kpa s̄inda pínkia,
ama madì vīna keńnero.
7 N̄ fute, Dikiri,
n̄ ma sura ba, ma Luda,
n̄ ma iberenc̄o s̄ān keke,
n̄ gbě vāninc̄o saka é'ε.
8 Dikiri mé àdi gbě sura ba.
N̄ arubarika da n̄ gbēnc̄o.

Ɔk̄osi aduakena

Dauda lèε. Òdi sí kũ m̀ɔɔlɛnaaome.

4 Tó ma n̄ sisi, n̄ wema Luda ma zek̄n̄wode,
tó má kak̄n̄na, n̄ ma gba ĩampaki,
n̄ ma wēnda gwa n̄ ma aduakena sí.
2 Gbēnc̄o, áni gí àḡs̄ wé'i da ma Luda gakuridea ari
b̄ɔɔɔɔ?
Ániḡs̄ ye p̄o p̄ānc̄o àḡs̄ té t̄ānanc̄o yá?
3 Àḡs̄ d̄s̄ kũ Dikiri a gbēnc̄o dìte adona,
tó ma a sisi, ani ma yā ma.
4 Tó a p̄o f̄f̄e, àsun durunna kero,
à laasun lé á wuteb̄o musu à yĩte.
5 À sa kũ à de à o o,
à Dikiri náani ke.
6 Parinc̄o dì pi: Dí mé ani yā mana kewereε?
N̄ ān̄ werewá, Dikiri, n̄ arubarika daógu.
7 Bee tó p̄oblewe kũ s̄ew̄e dińyĩ,

Ɔɔnna kũ ñ dàmene ma swẽn de ñ póla.
 8 Madì wúte mà i o nnanna,
 zaakũ Dikiri, mɔkɔmme ndì tó màgɔ kú ma laakariia.

Kɔnko aduakena

Dauda lè. Òdi sí kũ kutepenaome.

5 Ñ sã kpá ma yã, Dikiri,
 ñ laakari dɔ ma ndanaaa.
 2 Ma Kína, ñ ma ɔɔɔɔna ma,
 ma Luda, maten wé kemma.
 3 Dikiri, ndì ma kòto ma gudɔ,
 madì ma yãɔ dɔɔɔnne kɔnko,
 ma wé dígɔ dɔnyĩ.
 4 Mɔkɔn Luda ñ ye yã vãniiro,
 ndígɔ kú lee kũ gbẽ vãniro.
 5 Ìadãrii dì le à ze n arero,
 n zã yãvãnikerincɔ ñ pínki.
 6 Dikiri, ndì ékedencɔ mì de,
 ñ ye gbẽderincɔ kũ gbẽblerincɔ kãiro.
 7 Makũ sɔ, mani gẽ n ɔn n gbẽke zɔkɔ yã,
 mani kúte mà are dɔ n kpéa mà mì natenne.
 8 Dikiri, ñ ma da zén n náanikena yã,
 ñ zé poromene ma weterincɔ yã.
 9 Zaakũ ñ yãke náani vïro,
 ñ nèse de lán kaka be bàme,
 ñ kòto de lán mira wẽnna bàme,
 òdi lénna keñe.
 10 Ñ tó yã vutemma Luda,
 ñ tó yã vãni kũ òten kpákpanɔ wí ñ musu.
 Ñ pémma n are ñ taari dasincɔ yã,
 zaakũ ò gí n yã mai.
 11 Ñ tó gbẽ kũ ò utena n kínaancɔ yáa dɔ,
 ògɔ lè sí kũ ɔɔnnao ɔɔɔ sɔnda pínki.
 Ñ ɔ kú gbẽ kũ ò yenyíncɔ,
 de ò ɔɔnna ke n yã musu.
 12 Dikiri, ndi arubarika da gbẽ manancɔgu,
 ndi likańyĩ kũ yenyíto lán sɛgbako bà.

Faaba wikilena Luda

Dauda lè. Òdi sí kũ mɔɔlɛnaome.

6 Dikiri, ñsun patama kũ pẽtẽoro,
 ñsun ma toto kũ ɔɔfẽoro.
 2 Ñ ma wẽnda gwa, Dikiri,
 zaakũ ma gɔ fẽfẽna,
 ñ ma gba aafiaa, Dikiri,
 zaakũ ma wáncɔ ten wíme.
 3 Ma ɔ yàka manamana,
 Dikiri, ñni kpámai bɔremee?
 4 Ñ era ñ ma mì sí, Dikiri,
 ñ ma sura ba n gbẽke yã.
 5 Zaakũ gè ni le à n tó kpáro,
 oni n sáabu kpá mira gũnlo.
 6 Ma ndana ma kpasa,
 ma mibɔkɔ dì yaku kũ wé'io,
 ma wutɛbɔ dì yída kũ ari gu gé dɔ.
 7 Ma wé kakana kũ ɔɔsira ɔɔɔɔnao,

àten ga kũ ma iberencɔn dasi yã.
 8 À go ma kínaa yãvãnikerincɔ,
 zaakũ Dikiri ma ɔɔ dɔ mà.
 9 Dikiri ma wikilena mà,
 Dikiri ma aduakena si.
 10 Wé'i ni ma iberencɔ kũ ò gɔ bídi gũn,
 oni fua kãnto ò kpe li ñ pínki.

Ñ yã nna kpáma, Dikiri!

Lè kũ Dauda si Dikirine Biliaminu buri Kusu yã musu.

7 Dikiri ma Luda, ma nanyĩ,
 ñ ma mì sí ñ ma sura ba
 gbẽ kũ ò pètẽmainɔ ɔ.
 2 Tó lenlo, oni ma ke yákiyaki
 lán músuu dì keñe nàme,
 oni ma kẽkẽkɔre,
 gbẽke ni ma mì síro.
 3 Dikiri ma Luda, tó ma taari ke kè,
 tó ma ɔ kú yã vãnin,
 4 tó ma a vãni kè ma gbẽdakene,
 ke tó ma gbãna mà ma iberene pã,
 5 ñ tó ma iberɛ pì pètẽmai à ma kũ,
 à gèse pètẽpetema zíte,
 à ma ví bùsu'atèn.
 6 Ñ fute ñ ze kũ ɔɔfẽo, Dikiri,
 ñ fute ma iberencɔ ñ nèse kpákpa yã.
 Ñ vu, ma Luda,
 ñ yã gɔgɔ a zéa.
 7 Ñ tó gbẽncɔ kakaranyĩ,
 ñ kí blémma zaa musu.
 8 Dikiri, ndi yãkpate ke kũ gbẽncɔ.
 Dikiri, ñ tó yã bo kũmao nna ma yãzedeke lén.
 Luda Musude, ñ yã kemene ma nèsepara lén.
 9 Luda, mɔkɔmme mana,
 ndi nèse kũ laasunnwo kpáte ke.
 Ñ gbẽ vãninɔ pãsíkenaa mì de,
 ñ gbẽ manancɔ gba zeki.
 10 Luda Musudeme ma sɛgbako ù,
 àdi gbẽ kũ ñ nèse manancɔ sura ba.
 11 Luda dì yãkpate ke a zéa,
 àdi tó yã gɔ vutemma ɔɔɔ sɔnda pínki.
 12 Tó gbẽ dí a nèse litero,
 Luda dì a fẽneda lé keke
 àdi a sá kú à kã.
 13 Àdi a gɔkebɔ kũ àdi ga ínnencɔ keke,
 àdi a kà tédencɔ kpá sála.
 14 Ñ gwa, yã vãni dì nò dɔ gbẽn,
 akũ àdi wari nò sí à né i éke ù.
 15 Àdi wèe yɔ gbẽncɔne zãzã tankute ù,
 akũ àdi zu wèe kũ à yɔɔ pìi gũn.
 16 A àlesi pãsí dì doi,
 a wétãna gbẽncɔ dì wí a miia.
 17 Mani Dikiri sáabu kpá a manake yã,
 mani Dikiri Musude tó bo kũ lèsinaao.

Luda gakuri yā'onaa

Dauda lèè.

- 8 Dikiri ó Dikiri, n tó bò andunia gūn pínki,
n gakuri bò gupuraa musu.
2 N dà né fítinɔnɛ kũ nékpāntēnɔ ò n sáabu kpá
de n iberenɔ kũ n zānguri mɔrakarinɔ yīte.
3 Kũ ma n zī gwà musu,
mɔvura kũ susune kũ n pèpe gweno,
4 ma pì bón bisāsiri ũ kũ a yā ògō dɔnguu?
Bóme a ũ kũ n laakari dɔaa?
5 N a kè kíana malaikanci fíti,
n a kà kpatan kũ gakurio kũ bèereeo.
6 N tò à kí blè pó kũ n kènɔa,
n tò pó sīnda pínki mì nàtenɛ,
7 sǎnɔ kũ zùnɔ kũ nòbɔsēntenɔ pínki,
8 bǎnɔ kũ kpòɔ kũ pó kũ ò kú ísira gūnnɔ.
9 Dikiri ó Dikiri, n tó bò andunia gūn pínki.

Luda sáabukpana kũ àdi yā keke gbēnɔnɛ yāi

Dauda lèè.

- 9 Dikiri, mani n sáabu kpá kũ nèsedoo,
mani n yābonsarekenanɔ kpàkpa keñne.
2 Mani pɔnna ke mà ãa dǎ n yā musu,
Luda Musude, mani n tó kpá kũ lèsinaao.
3 Ma iberenɔ dì kpe li,
òdi léte ò gaga n are.
4 Zaakũ n ze kũmao n yā nna kpàma,
vutena n tintinnwa n yā gōgō a zéa.
5 N kpākē burinɔ,
n gbē vāninɔ kàkate n í tó dède míomio.
6 N kisira kũ àdi láraro kpà ma zāngurinɔ,
n í wētɛnɔ gbòro, í yā dɔ gbēkegu doró.
7 Dikiri dì kí ble gɔɔ sīnda pínki,
à a kpata òte yākpatekena yāi.
8 Ani yākpate ke kũ andunia gbēnɔ súsú,
ani kí ble burinɔ a zéa.
9 Dikirime uteki ũ gbē kũ òten gbāna mɔñnenɔnɛ,
à deñne aafialedi ũ warikegɔɔa.
10 Dikiri, gbē kũ ò n tó dōɔnɔ n náani ví,
ndi n ki weterinɔ zukūnaro.
11 À lè sí Dikirine, àten kí ble zaa Zaiš,
à a yākenanɔ kpàkpa ke buri sīnda pínkinɛ.
12 Zaakũ àdi mɔraa ká gbēderiia, yā dì sǎnlo,
àdi takasidenɔ wikilena yā da.
13 Dikiri, ò gwa lákũ ma iberenɔ ten wari dɔma nà,
ò ma wēnda gwa ò ma bo ga léi,
14 de mà n tó kpá Zaiš bīnilɛa,
mà pɔnna ke kũ n ma sura bà yāi.
15 Burinɔ sì wēe kũ ò yōn,
í gbá zù bà kũ ò kpàkpan.
16 Ò Dikiri dš kũ yākpatekena a zéaao,
àdi tó gbē vāni yākena era a musu.
17 Gbē vāninɔ dì tá gyāwān,
buri kũ òdi Luda yā daro pìnɔ.
18 Wēndadenɔ yā ni sāagu zikiro,

takaside sš à wédɔina lakana víro.

- 19 Ñ fute Dikiri, òsun tó bisāsiri n gǎ fīro,
ò buri sīnda pínki kakara ò yākpate ke kũñwo.
20 Dikiri, ò tó vīna burinɔ kũ,
de ò le ò dš kũ bisāsirinɔnɛ í ũ.

Wékena Ludaa à yākpate ke bisāsirinɔnɛ

- 10 Dikiri, bóyāi í zena zǎzǎa?
À kè dera ndi n zīda ute warikegɔɔa?
2 Gbē vāni dì gbānasaride wete à de zīdabi gūn,
àdi manafiki kenɛ à a kũ.
3 Gbē vāni dì a pónidenanɔ ãa dǎ,
àdi sǎnkarade sáabu kpá àdi Dikiri tó yaka.
4 Gbē vāni zīdabi mé à tò àdi Dikiri ki wetero,
à Luda laasun víro.
5 Yā kũ àdi ke pínki dì bone maname,
àdi a zīda kara, àdi n doka daro,
àdi lézuki ke a iberenɔa.
6 Àdi pi áni kpáguaro,
ánigō kú kũ pɔnnao warikena sari.
7 Éke kũ gbēkanaao kũ yā pāsio a lé pà,
àlesi pāsí kũ yā vānio mé àdigō da a lén.
8 Àdi nate taarisaridene lakutu kpe
de à le à a de asiri gūn,
àdi àleside kpàkpa gukpado.
9 Àdi nate gbēnɔnɛ asiri gūn lán músú bà,
àdi nate lákpen de à le à gbānasaride kũ.
Tó à a kũ, àdi a gáte kũ a bàao.
10 Gbē kũ à a lè à kũ ògō wutena sùum,
gbāna mé à a nè.
11 Gbē vāni dì pi Luda dì yā tàasi káro,
àdi ɔ kú a wéame àdi gu ero.
12 Dikiri, ò fute ò su kũ n gbānao,
Luda, ògō takasidenɔ tàasi ká.
13 Luda, bóyāin gbē vāni dì dɔke kũñwo lɛɛ?
Àdi pi a swēe gūn ïni wari dɔáwaro.
14 Bee kũ abireo ndi gbēnɔ yā'ummana e sǎnsǎn,
ndi í pɔsira yā da de ò le ò ɔ daríma.
Gbānasaride dì a zīda kpámma,
tone kũ à gwàri víro kpànyīriime n ũ.
15 Ñ gbē vāninɔ kũ gbē pāsino gǎsǎ éñne,
ò í yā vāni kũ òten da ò dšro erámma.
16 Dikiri ògō kí ble gɔɔ sīnda pínki,
a yādarisarinɔ ni kakate a busun.
17 Dikiri dì takasidenɔ wékena sí,
àdi í gba swēe, àdi sǎ kpá í ɔɔ dɔi.
18 Àdi ze kũ tone kũ à gwàri víronɔ
kũ gbē kũ òten wé tǎmmanɔ,
de bisāsiri kũ à de búsutiti ũ
sún tó swēe kē gbēnɔgu doró yāi.

Laakarikipatenaa

Dauda lèè.

- 11 Ma na Dikirii.
Bó yā mé à tò áten pimene mà vura
mà tá kpi musu lán bǎ bàa?
2 À yāvānikerinɔ gwa, ò kàa kpá sála,

ò nàte gusare ò ñ sá gà,
 ò kàa dòdò nèsèmanadenɔ.
 3 Tó futeokarayā ten kakate,
 gbě mananɔ ni ke deramee?
 4 Dikiri kú a kpé kú à kú adonaa gūn,
 à vutena kpatan musu gwe.
 Àdi wé pé bisāsirinɔla à ñ tàasi ká.
 5 Dikiri dì gbě mananɔ gwagwa,
 ama à zā yāvānikerinɔgu
 kú gbě kú yā pāsí dì kéñne nnanɔ.
 6 Ani tēyō kú ifāntēgbōɔ kú yāvānikerinɔ,
 ña wāna mé anigō de ñ baka ũ.
 7 Zaakū Dikiri dì yā ke a zéa,
 yāmanakenaa dì kene nna,
 gbě mananɔ ni wé ke kāao pla.

Bisāsiri vānike

Dauda lèè. Òdi sí kú mɔɔlɛnaaome.

12 Ñ ma sura ba, Dikiri,
 zaakū gbě mana ke kun doro,
 náanide làka bisāsirinɔ té.
 2 Baadi dì éke to a gbědakenɛ,
 àdi lénna kásañne kú nèsɛplao.
 3 Dikiri, ñ lénnade lé kò é
 kú zīdabiri pínki pɔo.
 4 Òdi pi ñ lé mé ani tó ò zī ble,
 ò ñ lé vī, dí mé ani kí blemmaa?
 5 Wétāna gbě busenɔ
 kú wēndadenɔ ndanaao yāi
 Dikiri pì áni fute sà
 à ñ gba zéboki kú òteni a ni de.
 6 Dikiri yā mamberu vīro,
 à de lán andurufu kú ò yō tēvuraa gūn
 ò bàasa gēn suppla bà.
 7 Mɔkɔn Dikiri, ñigō ó dākpā gɔɔ sīnda pínki,
 ñ ó sí gbě bire takanɔ.
 8 Tó gběɔ yā bēne kú ɔplapla,
 gbě vāninɔ digō kure kú zīdabio gu sīnda pínkia.

Wikilena Ludaa

Dauda lèè.

13 Ari bɔɔɛ, Dikiri?
 Ma yā nigō sāngu gɔɔ sīnda pínkin yá?
 Ñni kpe limene ari bɔɔɛɛ?
 2 Manigō ɔsí ká kú ma laasunɔ ari bɔɔɛɛ?
 Ma ɔ digō sira lākū gu digō dɔ nà,
 ma ibere nigō gbāna blema ari bɔɔɛɛ?
 3 Dikiri ma Luda, ñ ma gwa ñ ma yā ma,
 ñ ma ān weremene de māsun garo yāi,
 4 de ma ibere sún pi a ma nero yāi,
 de ma zāngurinɔ sún ɔnna ke ma fuana yā musuro.
 5 Mateni n gběke náani ke,
 ma ɔ kè nna kú n ma sura bà.
 6 Mani lè sí Dikirine,
 zaakū à yā mana kèmenɛ.

Yōnko yā'onaa

Dauda lèè.

14 Yōnko dì o a swēn Luda kunlo.
 Gbēɔ yàku kpà, ñ yākena vāni,
 yāmanakeri ke kú ñ tēro.
 2 Zaa musu Dikiri dì bisāsirinɔ tàasi ká
 à gwa tó gběke ñndō kà à a ki wete.
 3 Ò sàte ñ pínki ò gō dōɔ sari mómio,
 yāmanakeri ke kú ñ tēro, bee mèn do.
 4 Vānikerinɔ dōna vīnloo?
 Òdi ma gbēɔ mómɔ lán ú bà,
 òdi Dikiri sísiro.
 5 Gwen vīna ñ kún manamana,
 zaakū Luda kú kú gbě mananɔ.
 6 Òdi kpá takasidene a ɔyeinakenaa,
 ama Dikirime a uteki ũ.
 7 Luda, ñ bo Zaiō ñ mó ñ Isarailanɔ sura ba!
 Tó Dikiri sù kú a gbēɔ ñ gwena zīn,
 Yakubu burinɔ ni ɔnna ke,
 Isarailanɔ ni yāa dɔ.

Ludayāmari yā'onaa

Dauda lèè.

15 Dikiri, dí mé à zé vī à gē n be ɔnnn?
 Dí mé ani fō àgō kú n kpi musuu?
 2 Gbē kú àdigō kun taari sari,
 àdi yā ke a zéa,
 àdi yāpura o zaa a nèsen.
 3 Àdi yā di gběkearo,
 àdi taari ke a gbědakenɛro,
 àdi a gbě do sōsōro.
 4 Àdi ludayādarisarinɔ gya bo,
 àdi bèere li ludayāmarinɔ.
 Àdi a légbēna papa, bee tó à kène zīũ.
 5 Àdi ɔgɔ sākāñne kú a íoro,
 àdi bo taarisaride kpe gusaregba yāiro.
 Gbē kú àdi ke le ni kpágula zikiro.

Nana Ludai aduaa

Dauda lèè.

16 Ñ ma dākpā Luda, mɔkɔn ma nanyī.
 2 Ma pì Dikirine: Mɔkōmme ma Dikiri ũ,
 n baasiro má pɔ mana ke vīro.
 3 N gbě kú ò kú būsu dí gūnnɔ,
 mókōnɔme gakuride kú ò kāmaganɔ ũ.
 4 Gbē kú òdi wā ò gé tāna kīnaanɔ
 dì yā'ūmmana kpá ñ zīdaime.
 Mani sa'o'aru kóte kūrwoɔ,
 oni ñ tēnanɔ tó ma ma lénlo.
 5 Dikiri, mɔkōmme má n vī ndo,
 n ma ka ma bakaaa,
 ma wēndi kú n ɔime.
 6 N zīte lézekinɔ dāmenɛ gu mana gūn,
 gba kú n dāmenɛ kāmagu.

7 Mani Dikiri sáabu kpá kù àdi lé dama yāi,
bee gwāani àdi tó ma swè ma gba laakarii.
8 Madigō Dikiri e ma wén baala'i,
lákū à kú ma ɔplai nà, péke ni ma lukaro.
9 Abire yāi ma pɔ digō nna,
ma nèsegūn pù.
Má tãmaa ví kù ma mē nigō kun,
10 zaakū ñni ma tó mira gūnlo,
ñni we n gbē kù à kú adona yagi kūro.
11 N ma da wēndi zéa,
ma pɔnna nigō pana n kínaa,
pó manano nigō kú n ɔi gɔɔ sīnda pínki.

Taarisaride aduakēnaa

Dauda aduakēnaa

17 Dikiri, ñ ma yāzede ma,
ñ sã kpá ma wikilēnaai,
ñ ma wékena sí,
zaakū maten ke kù manafikiro.
2 N kínaan mani yã nna len,
n wé ten yã kù à zé ví e sãnsã.
3 N ma swèe gwà, n wé témai gwāani,
n ma tàasii kà, ñdi yãke emaro,
zaakū ma zeo kù ma lé ni ma kari boro.
4 Madì té bisāsiri yākenanairo,
madì gbē pāsīnɔ turuba séro.
5 Ma kure n zén sūsu,
mádi pã n yãnero.
6 Maten lé zunyí, zaakū ñni wema.
Luda, ñ sã kpá ma aduakēnaai.
7 Ñ n gbēke yābonsare kemene,
ñ gbē kù ò nanyīnɔ bo ñ iberenɔ ɔi.
8 Ñ laakari dɔma lán n wéne bà,
ñ ma ɔɔɔ n orun.
9 Ñ ma sí gbē pāsī kù òdi wari dɔmanɔ,
ma ibere kù ò likanamai pínɔ.
10 Òdi gbēke wé gwaro,
ñ lé di zīda sena lei yã o.
11 Ò pētemai ò likamai,
ò wé pitima de ò le ò ma pãte zīte.
12 Ò ye ò ma ke yákiyaki
lákū músu nàderi di ke nà,
lán músu kù à natena gukpado bà.
13 Dikiri, ñ fute ñ dañle ñ ñ ne,
ñ ma sí gbē pāsīnɔ kù n fēnedao.
14 Ñ ma bo ñ ɔi kù n gbānao.
Ñ baka kú andunia díkīna gūn,
ñ aruzeke digō diñyí, ñ néno di kã,
òdi pó kù à diñyīnɔ káte ñ nénoɔe.
15 Makū sō, mani wé ke pla kúnwo ma nèsemāna yāi,
tó ma n e ma vugɔɔa, abirekū ni ma kã.

Zìble sáabukpanaa

(2Sa 22:1-51)

Lè kù Dikiri zòbleri Dauda sīne gɔɔ kù à a bò Solu kù a
ibere kparanɔ ɔi.

18 Má yenyí Dikiri, mɔkōmme ma gbāna ũ.
2 Dikirimē ma gbēsi ũ kù ma zeki gbānao,
ma surabariime.
Ma Ludame ma zeki gbāna ũ, madì nai.
Àkūme ma sēgbako ũ,
ma surabari gbāna kù ma guleio.
3 Dikiri kà ò a sáabu kpá.
Madì a sísi, àdi ma bo ma iberenɔ ɔi.
4 Gó'ite vlē kūmao,
ípaka kù àdi ñ kakate teni ma ble.
5 Mira bānɔ likamai,
ga tankute kpàkpamene ma are.
6 Kù má kakūnna, ma Dikiri sísi,
ma wiki lè ma Ludaa,
akū à ma kòtoo mà zaa a bea,
ma wiki kà à kínaa, à gè a sãn.
7 Zīte lùkaluka à yīgāyīgā,
kpínɔ dègedege ari ñ zīnin.
Ò lùkaluka kù à pɔ fè yāi.
8 Túsukpe bò a yīn,
té kù àdi ñ kpata bò a lén,
a yōnɔ ten té ke a are.
9 À musu wè à kipa,
legū sísi a gèse gbáru.
10 Àten vura dína kerubu kpe,
àten yàa ke ñala.
11 À gusira dà a zīdala,
ludambe sira kù a kúkila.
12 Zaa a gakuri tékenaa gūn legū ten sísi,
legūgbe ten kɔte, legū ten pi pāsīpāsī.
13 Dikiri pàta zaa musu,
Luda Musude kòto dɔ legūpūtāna ũ.
14 À kàa fà ma iberenɔ à ñ fākōa,
à tò legū pīmā à pēmā.
15 Kù n patamāma Dikiri,
kù n pó bò n yīn,
ísira zīte bò gupuraa,
andunia zīni gō katena punsi.
16 À ɔ bò zaa musu à ma kù,
à ma bo swada gūn.
17 À ma si ma ibere gbāna ñi
kù ma zānguri kù ñ gbāna demalanɔ.
18 Ò lètema ma sunyīkegɔɔa,
ama Dikiri zè kūmao.
19 À ma bo à ma gba mēporoki,
à ma sura bà kù à yemai yāi.
20 Dikiri yã kēmene ma nèsemāna lén,
à fīna bōmene ma gbāsīsarikena lén.
21 Zaakū má Luda yāditenanɔ kūna,
mádi yã vāni ke ma a Luda tònlo.
22 A dokayānɔ digō domene are pínki,
mádi kpe li yã kù à ditenɔnero.
23 Ma kunna taari ví Dikirinero,
má a zīda kūna durunna sari.
24 Dikiri fīna bōmene ma nèsemāna lén,
zaakū à è má kun gbāsī sari.
25 Náanideme n ũ náanidenɔne,
taarisarideme n ũ taarisaridenɔne.

26 Í swáswa gbě swáswanɔne,
ama ndi kisira li gbě dɔɔsaridenɔ.
27 Ndi zɔdabusarino sura ba,
ndi zɔdabirino lago.
28 Dikiri, ndi ma fitila té tó nana,
ma Luda, ndi ma gusira lite gupura ũ.
29 Kũ n gbãnao mani fĩ mà kùse kpá karaa,
ma Luda gāi mani fĩ mà vī gbīla.
30 Luda díkĩna s̄s̄ a yākena bɔtena.
Dikiri yā mamberu vīro, à swáswa.
À de sēgbako ũ gbě kũ ò nàinɔne.
31 Dikiri baasiro, díme Luda ũu?
Ó Luda baasiro, dín gbèsi ũu?
32 Luda mé àdi ma gba gbãna,
àkũ mé àdi zé poromene súsu.
33 Àdi tó ma gbá kái gō nna lán z̄s̄ pó bà,
àdi tó màgō taa o guleinɔ musu.
34 Àdi z̄ikanaa dadamene
ari ma gāsā ni fĩ à m̀ogotē sá gá.
35 Ndi n z̄iblesēgbako kpáma,
ń ma kũna n ɔplaa,
ndi nate ñ ma tó bo.
36 Ndi ma zé yàasa kũmene
de ma gbá sún sataro.
37 Ma pete ma iberenɔ ma ń kũkũ,
mádi era ma suro, sé ma ge ma ń dede.
38 Ma ń z̄z̄z̄, odi fĩ ò fùte doro,
ò lète ò ḡ katena ma gbá léi.
39 N ma gba gbãna ma z̄i kào,
n tò ma iberenɔ mii natemene.
40 N tò ma zāngurino kpe li,
akũ ma a ibere pinò kàkate.
41 Ò wiki lè, gběke dí ń sura baro,
ò lé zù Dikirii, adi wemmaro.
42 Ma ń ké nékuneku lán bùsutiti kũ ña sète bà,
ma taa òmma lán zé gūn bɔkɔtɔ bà.
43 N ma bo gbě kũ ò fùte kũmaonɔ ɔĩ,
n ma ke buri kũ burio m̀ide ũ.
Buri kũ má ń d̄ronɔ di zò blemene,
44 buri z̄itɔnɔ di kã natemene.
Tó ò ma yā mà, òdi m̀ natemene.
45 Í kã di busa,
òdi bo kũ lukanao ń zeki gbānanɔ.
46 Dikiri kun! Arubarikademe ma gbèsi ũ!
Ò Luda ma surabari tó bo.
47 Luda mé àdi m̄ra kármmamene,
àdi tó burino m̀ natemene,
48 àdi tó mà piti ma iberenɔ.
N ma gba gbãna de ma zāngurino la,
n ma bo gbě pāsino ɔĩ.
49 Abire yāi mani n sáabu kpá burino té,
mani n tó kpá, Dikiri.
50 Dikiri di z̄i z̄k̄ ble kina kũ à a sèene,
àdi gběke ke kina kũ à a kàane,
makũ Dauda kũ ma burino
ari gɔɔ s̄inda pínki.

Ludambe gakuri kũ Luda yā gakurio

Dauda lèe.

19 Musu di Luda gakuri bo gupuraa,
sarapurapɔnɔ di a ɔz̄i m̄hne.
2 Àdigō yā o'ohne lán gu digō dɔ nà,
àdi d̄na kpáhne gwāani kũ gwāanio.
3 Àdi yā oro, a yā'ona buri ke kunlo,
òdi a k̄ini maro.
4 A kòtoo di da anduniala pínki,
a yā'ona di gé ari z̄ite léa.
Luda kpé bò ifāntēne gwe,
5 àdi bo kpén à fute lán nɔserii bà,
àdi fute tào kũ pɔnnao lán gōsa gbãna bà.
6 Àdi fute ludambelea la,
àdi bikũ à gé ari a léa dire,
póke digō utena a puusuiro.
7 Dikiri doka papana,
àdi ń kunna keke à kéhne dɔ.
Dikiri yā náani vī,
àdi lé da ñnd̄saridenɔ.
8 Dikiri di ɔɔki d̄hne súsu,
àdi ń pɔ ke nna.
Dikiri yāditenanɔ gbāsī vīro,
àdi ń ãn werehne.
9 M̄natena Dikirine zé pi wébona,
onigō téi gɔɔ s̄inda pínki,
Dikiri yākpatékana yāpura vī,
àdigō mana swáswa.
10 A mana de wurala, bee wura mana,
a nna de zó'ila, bee zó búsu.
11 Abire musu ndi lé da makũ n zòbleriia,
gbě kũ à n yā kũnaa àree digō z̄k̄.
12 Dí mé ani fĩ à yā kũ à zāano d̄ɔɔ?
Ñ suru ke kũmao kũ ma taari kũ ò utenanɔ.
13 Ñsun tó makũ n zòbleri taari kenne gb̄inib̄niro,
ñsun tó durunnano kí blemaro,
manigō kun swáswa taari z̄k̄ sari.
14 Ñ tó yā kũ àten bo ma lén kángu
kũ laasun kũ à kú ma swēe gūnwo,
Dikiri, ma gbèsi, ma surabarii.

Z̄ible wékenaa

Dauda lèe.

20 Dikiri sí kũnwo n warikegɔɔ,
Yakubu Luda ɔ kũmma.
2 À n sura ba bona a kúkia,
à kpáhyī bona zaa Zaiš.
3 À n sa'ona sí pínki,
n sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũnɔ dɔn.
4 À pó kũ n pɔ yei kpámma,
à tó ñ pó kũ nten pía le.
5 Óni ayuwii ke z̄i kũ n blè yā musu,
óni tuta dɔ musu kũ ó Luda tóo.
Dikiri wéke kũ n kè sí pínki.
6 Má d̄s̄ sà kũ Dikiri di kina kũ à à kà sura ba,

àdi yā sí k̄āao zaa a b̄e k̄ū à kú adona,
 àdi tó à z̄ĩ ble k̄ū a ḡās̄ā gb̄ānao.
 7 Gb̄ēkeno di s̄ōgon̄o náani ke,
 gb̄ēkeno di s̄ōn̄o náani ke,
 ók̄ōn̄o s̄ō, Dikiri ó Ludan odì náani ke.
 8 Oni sata ò léte,
 ók̄ōn̄o s̄ō óniḡō zena ḡinḡin.
 9 Dikiri, ò tó k̄ína z̄ĩ ble.
 Tó o n sisi, ò wewá.

Z̄ĩble sáabukpana

Dauda lèe.

21 Dikiri, k̄ína ten̄o p̄onna ke k̄ū n gb̄ānao,
 a p̄o nna manamana k̄ū n tò à z̄ĩ blè.
 2 N p̄ó k̄ū a p̄o yeii kp̄àa,
 ñdi ḡí a wékena síiro.
 3 N daale k̄ū arubarika z̄ōk̄ōo,
 n wura f̄uraa k̄ūne.
 4 À w̄ēndii gb̄ekamma, ak̄ū n kp̄àa,
 n tò àḡō kun ari ḡoṛo s̄inda p̄ínki.
 5 A gakuri z̄ōk̄ō k̄ū n tò à z̄ĩ blè,
 n b̄ēere k̄ū z̄ōk̄ōkeo kp̄àa.
 6 Nd̄iḡō arubarika daagu ḡoṛo s̄inda p̄ínki,
 n kunna k̄āao tò a p̄o k̄ē nna.
 7 Zaak̄ū k̄ína Dikiri náani k̄ē,
 kunna Luda Musude gb̄ēken ani ȳiḡāro.
 8 N ɔ ni n ibereno k̄ū ñ p̄ínki,
 ñni n z̄āngurino k̄ū k̄ū n ɔplao.
 9 Ñni ñ ke t̄āmate ȳāka ũ n suḡoṛo.
 Dikiri ni ñ kakate a p̄of̄ēḡoṛo,
 ani tó té ñ ble.
 10 Ñni ñ néno dede andunia ḡūn,
 ñni ñ burino k̄ē bis̄ās̄irino.
 11 Bee tó ò lé kp̄āk̄ūs̄ūnȳĩ,
 ñ p̄oyeinaȳā ni z̄ĩ kero.
 12 Ñni k̄à d̄oṛo ñ wéa,
 ñni tó ò k̄pe li.
 13 N gb̄ānake ḡūn, Dikiri, ò n z̄ida sé lei,
 óni lè sí ò n z̄ōk̄ōke sáabu kp̄á.

ɔ̄d̄oṛo Luda

Dauda lèe.

22 Ma Luda, ma Luda,
 à k̄ē dera n ma ton̄n?
 Ma wiki lè,
 à k̄ē dera ñdi su ma sura baroo?
 2 Ma Luda,
 ma lé z̄ūnȳĩ f̄ānant̄ē, ama ñdi wemaro,
 ma wiki l̄emma gw̄āani d̄o, mádi ȳiṛero.
 3 Ñ kú adona ñ vutena kpatan,
 m̄ok̄ōn̄o k̄ū Isarailano di n sáabu kp̄á.
 4 M̄ok̄ōmm̄e ó dizino náani k̄ē,
 ò n náani k̄ē, ak̄ū n ñ m̄ii sí.
 5 Ò lé z̄ūnȳĩ, ak̄ū ò boki lè,
 ò n náani k̄ē, ak̄ū wé'i dí ñ k̄ūro.
 6 K̄ōk̄o f̄tinnan ma ũ, bis̄ās̄irime ma ũro,

òteni ma s̄ōs̄ō, òteni ma gya bo.
 7 Gb̄ē k̄ū òteni ma gwano teni ma fobo,
 òten lézuki kema,
 òteni ñ m̄i ke dék̄ūdek̄ū òten pi:
 8 Lák̄ū àten Dikiri náani ke nà, à a sura ba,
 tó a yā k̄āagume, à a m̄i sí.
 9 M̄ok̄ōmm̄e n ma bo ma da n̄esen,
 n ma gwa aafia ma ȳmiḡoṛo.
 10 Má na n ɔ z̄aa né'is̄oṛmm̄e,
 ma Ludame n ũ zaade má kú ma da n̄esen.
 11 Ñsunḡō kú k̄ūmao z̄āro,
 zaak̄ū wari k̄ē k̄āni k̄ūmao,
 gb̄ēke kun à kp̄ámairo.
 12 Ò likamai dasidasi lán z̄usano bà,
 ò ma kaguraa k̄ē lán Bas̄ā b̄usu z̄usa gb̄ānano bà.
 13 Òten lé at̄ēma lán músu ɔ̄d̄oṛi
 k̄ū òten p̄ó ke ȳakiyakin̄o bà.
 14 Ma gb̄āna tà lán í k̄otenaa bà,
 ma m̄ē gupekino b̄ok̄ūn p̄ínki,
 ma m̄ē ȳò lán z̄ōsaa bà.
 15 Ma k̄oto kori k̄ē lán kp̄ēne kaso bà,
 ma néne nà ma lé musu,
 ò ma wute lán ḡēe bà lukut̄ēn.
 16 L̄ewannano ḡā likanamai,
 gb̄ē v̄āni p̄ino n̄akarama,
 ò ma ɔ̄n̄o k̄ū ma gb̄áno z̄ōz̄ō.
 17 Mani f̄i mà a wano n̄aro p̄ínki,
 ò wé b̄iribiri, òteni ma gwa.
 18 Ò ma p̄okasano kp̄àatek̄ōne,
 ò k̄apaa kp̄a ma uta yā musu.
 19 Dikiri, ñsunḡō kú k̄ūmao z̄āro,
 m̄ok̄ōmm̄e ma gb̄āna ũ,
 ñ m̄ó ò kp̄ámai likalika.
 20 Ñ ma bo ñ f̄ēneda léi,
 ñ ma w̄ēndi sí lewanna p̄ino.
 21 Ñ ma bo músu p̄ino léi,
 ñ ma si z̄ūs̄ēnte p̄ino b̄ēnea.
 22 Mani n tó bo ma gb̄ēno té,
 mani n sáabu kp̄á k̄ōkakaranaa ḡūn.
 23 Ák̄ōn̄o Dikiri v̄inakerino, à a sáabu kp̄á,
 ák̄ōn̄o Yakubu burino, à a tó bo,
 ák̄ōn̄o Isarailano, à m̄i natene.
 24 Zaak̄ū adi takaside gya boro,
 adi a w̄ēndake foboro,
 adi mik̄pere zunero,
 à s̄ā kp̄a a wikilenaai.
 25 Mani n sáabu kp̄á pari k̄ōkakaranaa ḡūn,
 mani lé k̄ū ma gb̄ēne papa n v̄inakerino wára.
 26 Takasideno ni p̄ó ble ò k̄ā,
 Dikiri ki weterino ni a sáabu kp̄á,
 oniḡō kú k̄ū w̄ēndiio ḡoṛo s̄inda p̄ínki.
 27 Andunia lézekideno niḡō Dikiri d̄ō ò are d̄o,
 buri k̄ū ò kunno ni kútene ñ p̄ínki,
 28 zaak̄ū kíblena bi Dikiri p̄óme,
 àdi kí ble buri s̄inda p̄ínkia.
 29 Andunia aruzekedeno ni donȳĩ kene ñ p̄ínki,
 k̄ū gb̄ē k̄ū ò kú ga léino,
 gb̄ē k̄ū ò ḡēe gékiano ni m̄i natene ñ p̄ínki.

30 Zia gběnc ni donyĩ,
oni Dikiri yā baba gbě kũ oni sunɔne.
31 Ò surabana yā o gbě kũ òdi n i k̀ronɔne,
zaakũ à gĩnake à kè.

Dikirime ma d̀ari ũ

Dauda lèe.

23 Dikirime ma d̀ari ũ,
póke ni kíamaro.
2 Àdi ma wúte s̀ela b̀tɔɔɔɔ,
àdi gé kũmao í katena kítikiti sare.
3 Àdi ma kunna keke d̀o,
àdi domene are zé manano gũn a t̀bona yāi.
4 Bee tó ma t́a à guvute sira p̀sĩn,
mani yā v́ani v́ina kero, zaakũ n kú kũmao,
n sári kũ n g̀o di ma laakari kpátēmeɛ.
5 Ndì p̀ble káte ma are ma iberenc wára,
ndì nísì gbĩnnade kú ma miia,
ndì í ká ma tokon ari à pa yérere.
6 Yápura Dikiri gběke kũ a yenyĩo nigõ kú kũmao gɔɔ
sĩnda pínki,
manigõ kú a ɔnn ari ma ẁendi lén.

Dikiri gẽna a kpé gũn

Dauda lèe.

24 Zĩte kũ p̀ kũ ò kúnno bi Dikiri p̀me,
andunia kũ gbě kũ ò kúnno n pínki.
2 À zĩte zĩni p̀ete ísiran,
à andunia káte kũ swano.
3 Dí mé à zé ví à didi Dikiri kpiaa?
Dí mé ani f̃ à gẽ a ɔnnn?
4 Gbě kũ à taari v́ro akũs̃ a ǹese mana,
gbě kũ a laakari di tá t́ananɔ kparo
akũs̃ àdi sí kũ t́ana t̀oro.
5 Dikiri ni arubarika da adegú,
Luda a surabari ni tó yā bo ḱao nna.
6 Len à de l̃ kũ a ki weterino,
Yakubu burino Luda are weterino.
7 À b̃nileno w̃w̃,
à gbà z̃no w̃w̃,
à tó Kína gakuride gẽ.
8 Díme Kína gakuride p̀i ũ?
Dikiri gb̃naz̃k̃deme,
àkũme Dikiri z̃kari gb̃nade p̀i ũ.
9 À b̃nileno w̃w̃,
à gbà z̃no w̃w̃,
à tó Kína gakuride gẽ.
10 Dín Kína gakuride p̀i ũ?
Dikiri z̃karideme Kína gakuride p̀i ũ.

Luda ó d̀kp̃arii

Dauda lèe.

25 Dikiri, ma a sw̃e kp̀amma,
2 Ma Luda, mateni n náani ke,
̀sun tó wé'i ma kũro,

̀sun tó ma iberenc ma nero.
3 Wé'i ni gbě kũ ò wé d̀nyĩno kũ zikiro,
sé gbě kũ ò b̀o n kpe s̀eda ke sarino.
4 Dikiri, n n zé m̀mene,
n n yā dadamene.
5 N ma da n yápura zén,
n a yā dadamene,
zaakũ Luda ma surabariime n ũ,
ma wé digõ d̀nyĩme gɔɔ s̃nda pínki.
6 N w̃nda kũ n yenyĩo gõ d̀ngu,
zaakũ abirekũno kú kũnwo zaa zĩ, Dikiri.
7 Nsun taari kũ ma k̀no yā daro
ke durunna kũ ma kè ma kefennakegɔɔno.
N tó ma yā gõ d̀ngu yenyĩ gũn,
kũ n mana yāi, Dikiri.
8 Dikiri mana, àdi yā ke a zéa,
abire yāi àdi a yā dada durunnakerino.
9 Àdi z̃dabusarino da a zéa,
àdi yā mana dadañe.
10 Dikiri digõ yenyĩ kũ náanio ṽ
kũ gbě kũ ò a bàka kunna kũnwo yā kũnno.
11 Bee kũ ma durunna z̃k̃ Dikiri,
n k̃ma n t̀bona yāi.
12 Dí mé à Dikiri v́na ṽi?
Dikiri di ade da zé kũ à de à s̃a.
13 Ade nigõ kú nnamanaa gũn,
a burino mé onigõ n b̀su ṽi.
14 Dikiri nna kũ a ṽnakerino,
àdi tó ògõ a bàka kunna kũnwo yā d̃.
15 Ma wé digõ d̀o Dikiri baala'i,
àkũ mé àdi ma gbá bo bàn.
16 N are d̀ma, n ma w̃nda gwa,
zaakũ má kú mado wét̃amma gũn.
17 Ma yā'ũmmanano k̀ra ma ǹese gũn,
n ma bo ma wari p̃n.
18 N ma wét̃amma kũ ma p̀siraŋo gwa,
n ma durunnano k̃ma pínki.
19 N gwa lákũ ma iberenc d̀gula nà,
ò z̃magu p̃s̃p̃s̃.
20 N ma w̃endi d̀kp̃, n ma sura ba,
̀sun tó wé'i ma kũro, zaakũ ma nanyĩ.
21 N tó yápura kũ kunna manao gõ ma d̀kp̃,
zaakũ ma wé digõ d̀nyĩ.
22 Luda, n Isarailano bo n warikenanɔn pínki.

Gbẽ mana aduakēnaa

Dauda lèe.

26 N yā nna kp̀ama Dikiri,
zaakũ ma yā kè a zéa,
ma n náani kè sikaa sari.
2 N ma ỹ n ma gwa Dikiri,
n ma ǹese kũ ma laasunno gwa,
3 zaakũ n yenyĩ digõ domene are,
madì z̃ ke n yápura.
4 Madì vute kũ ékedencoro,
madì gẽ manafikidenc t̀ero.
5 Ma z̃ durunnakerino k̃kakaranan,

madì vute kù gbě vāninɔoro.
 6 Ma ɔ pìpi ma taarisarike sèeda ù,
 maten lika n gbagbakii, Dikiri,
 7 de mà le mà n sáabu kpá lèsinaa gūn,
 mà n yābonsarenɔ kpàkpa ke.
 8 Dikiri, má ye n kpé kù ndigō kunyĩ,
 gu kù n gakuri dì kipan.
 9 Ñsun ma kakara kù durunnakerinɔoro,
 ñsun ma baka kakara kù gběderinɔ pɔoro.
 10 Laasun vāni mé àdigō doñne are,
 n ɔ digō pa kù ɔɔnkpɛgbanɔ.
 11 Makū sō, madì yā ke a zéa,
 ñ ma wēnda gwa, n ma sura ba.
 12 Ma zeki è gu manan,
 mani Dikiri sáabu kpá pari kōkakaranaa gūn.

Dikirime ma gupura ù

Dauda lèè.

27 Dikirime ma gupura ù kù ma surabarii,
 dín mani vīna kenɛɛ?
 Dikirime ma uteki ù,
 dí vīnan mani keɛ?
 2 Tó gbě vāninɔ simagu de ò ma ke yákiyaki
 ke tó ma iberenɔ kù ma zāngurinɔ lètɛma,
 ò gě sí ò létɛ.
 3 Bee tó zīkarinɔ likamai,
 ma kù ni vīro,
 bee tó gběɔ fùtɛma kù zīro,
 ma laakari nigō kpatena.
 4 Yā mèn don maten gbeka Dikiria,
 yā pìn maten wete manamana.
 Má ye màgō kú Dikiri ɔnn ari ma wēndi lén,
 de mà le màgō a are wete a kpén gwe,
 má wé ɔ a manakenaai.
 5 Ani ma ute a kpén warikegɔɔɔ,
 ani ma gwa a bizakutan,
 ani ma ze gbèe musu aafia.
 6 Ma mì ni bo ma iberɛ kù ò likamainɔ pòla,
 má sa o Dikiri ɔnn kù ayuwiikenaao,
 má lè sí mà a sáabu kpá.
 7 Tó ma n sisi Dikiri, ñ wema,
 ñ ma wēnda gwa, n ma yā ma.
 8 Ma nèse ten lé dama mà n are wete,
 Dikiri, mateni n are wete.
 9 Ñsun n mikpɛɛ zu makū n zòbleriinero,
 ñsun kpe ɔmɛne kù ɔpǎɔoro.
 Ma kpanyīriime n ù, ñsun ma zukūnaro,
 Luda ma surabarii, ñsun ma tónlo.
 10 Tó ma de kù ma dao pā kpàmai,
 Dikiri ni ɔ likamai.
 11 Dikiri, ñ ma da n zéa,
 ñ domɛne are zé súsu gūn ma wétāmmarinɔ yāi.
 12 Ñsun tó ma iberenɔ ɔɔyɛina kemɛnero,
 zaakū sèeda ékedɛnɔ ten yā dima,
 gbě pāsīnɔ ten yī fēma.
 13 Má yā díkīna nāanikena,
 kù Dikiri ni yā mana kemɛne andunia díkīna gūn.

14 Ñ wé ɔ Dikirii,
 ñ ze gbāna, n laakari kpáte,
 ñ wé ɔ Dikirii.

Wékena kù sáabukpanaao

Dauda lèè.

28 Dikiri, mōkōmme ma gbèsi ù, mateni n sísi,
 ñsun n sã tatamɛnero.
 Tó n yītɛma dé,
 mani gō lán gbě kù ò si gyāwānnnɔ bàme.
 2 Maten kpányī ɔɔ ɔnnɛ,
 ñ sã kpàmai,
 mateni ma ɔ sé n kúkia.
 3 Ñsun ma gáte lɛlɛ kù gbě bēnenɔ ke vānikerinɔoro.
 Òdi yā nna o n gbědakenɔne,
 ama zāngu mé à kú n swēn.
 4 Ñ kēñne n yākenaaa kù n vānikenaao,
 ñ fīna boñne n dàaa
 de a gbè wí n musu.
 5 Òdi Dikiri yākena kù à zīkenaao yā daro,
 ani n lite kpedangara, ani n fute doro.
 6 Arubarikademe Dikiri ù,
 zaakū à sã kpà ma wēnda wikilenaai.
 7 Dikirime ma gbāna ù kù ma sēgbakoo,
 má a náani vī ma swēn.
 Àdi kpàmai, ma ɔɔ dì ke nna,
 madì a sáabu kpá kù lèsinaao.
 8 Dikirime a gběɔ gbāna ù,
 à de uteki ù kína kù à kàane, àdi a sura ba.
 9 Ñ n gběɔ sura ba ñ arubarika dañgu,
 ñ n dākpā ñgō n kūna gɔɔ sīnda pínki.

Dikiri yā'ona zàgā'ia gūn

Dauda lèè.

29 Ákōnɔ malaikanɔ, à Dikiri tó kpá,
 à gakuri kù gbānao dō Dikirinɛ.
 2 À Dikiri tó kpá,
 à kúte Dikirinɛ a kúadona gupuran.
 3 Dikiri kòto kú ínɔ musu,
 Luda Gakuride dì tó legū pūtā,
 Dikiri kòto kīni ɔɔ ínɔ musu.
 4 Dikiri kòto gbāna ɔɔ,
 Dikiri kòto gakuri vī.
 5 Dikiri kòtoo dì sida línɔ para,
 Dikiri dì Lebana bùsu sida línɔ para.
 6 Àdi tó Lebana kpínɔ vīvī lán zùne bà,
 Emɔ gbè sō lán zùsane bōɔɔ bà.
 7 Dikiri kòtoo dì bo kù legūpinanɔ,
 8 Dikiri kòtoo dì gbáranna yīgāyīgā,
 Dikiri dì Kadesi gbáranna yīgāyīgā.
 9 Dikiri kòtoo dì línɔ yīgāyīgā,
 àdi líkpenɔ pura kù,
 gbě kù ò kú à ɔnnɔ ten pinɛ,
 Gakurideme a ù.
 10 Dikiri kú í kù à da anduniala musu,
 Dikiri vutena Kína ù gɔɔ sīnda pínki.

11 Dikiri dì a gběnc̄o gba gbāna,
Dikiri dì arubarika daṅgu òg̃ṅ aafia.

Dikiri sáabukpanaa

Lè kũ Dauda dà Luda ɔn sakena yāi.

30 Mani n tó sé lei Dikiri,
zaakũ n ma kara,
ńdi tó ma iberenc̄o ma nero.
2 Dikiri ma Luda, ma ɔ́ɔ dònne,
akũ n ma gba aafia.
3 Dikiri, n ma si miraa,
ńdi tó ma si gyāwānnlo.
4 Dikiri gběnc̄o, à a tó kpá,
à a tó kũ à kú adona sáabu kpá.
5 Zaakũ a ɔ́fēnaa dì la kũ lao lero,
à arubarika mé àdig̃ṅ kun ari gbě wěndi lén.
ɔ́ɔɔnaa dig̃ṅ kun gwāni,
akũ gu dì dɔ kũ ɔ́nnao.
6 Kũ má kú nmananaa gūn ma pi:
Mani kpágula zikiro.
7 Dikiri, kũ n arubarikaa dāmagu,
n ma ze gíngin lán kpi bà.
Ama kũ n kpe limene,
ma g̃ṅ bídi gūn.
8 Mɔ́k̄ɔn Dikiri, ma n sisi,
ma kúte kè ma dikiriine ma pi:
9 B̄s̄ àreen ma gana ke ma sina gyāwān v̄i:
Ma mira ni n tó kpán yá?
Ani n náani kpàkpa ken yá?
10 Ñ ma yā ma Dikiri ñ ma wěnda gwa,
Dikiri, ñg̃ṅ de ma kpányiri ũ.
11 N ma ɔ́ɔɔnaa lite ũwāna ũ,
n ma uta kasanɔ́ b̄tēma,
n ɔ́nna dāmene ɔ́kasa ũ.
12 Manig̃ṅ yitenaro, manig̃ṅ n tó kpámē,
Dikiri ma Luda,
manig̃ṅ n sáabu kpá gɔ́ɔ s̄inda pínki.

Zidakpana Dikiria

Dauda lèe.

31 Dikiri, mɔ́k̄ɔnn ma nanyĩ,
ñsun tó wé'i ma kũ zikiro.
Ñ ma sura ba n manakena yāi.
2 Ñ s̄a kpámai ñ ma faaba ke likalika,
ñ g̃ṅ ma uteki gbè ũ,
zeki gbāna kũ ani ma faaba ke ũ.
3 Ma gbèsi kũ ma zeki gbānaoome n ũ,
ñ domene are ñ ma da zéa n tó yāi.
4 Ñsun tó mà zu bà kũ ò kpàkpamenenlo,
zaakũ ma surabariime n ũ.
5 Ma a nini nānne n ɔ́,
ñ ma sura ba Dikiri Luda yāpurade.
6 Ma z̄a gbě kũ òdi na t̄ananc̄inɔ́n,
Dikirin ma náani kè.
7 Mani yáa dɔ mà ɔ́nna ke kũ n yenyĩo,
zaakũ n ma yā'ummanaa è,

n ma warikena d̄mēne.
8 Ñdi ma na ma iberenc̄o ñ ɔ́iro,
n ma gba mēporoki.
9 Ñ ma wěnda gwa Dikiri,
zaakũ má kú wari gūmme,
ɔ́sira tò ma wé g̃ṅ s̄ukusuku,
ma ɔ́ sira kũ ma nēsee yàka.
10 ɔ́sira teni ma swē ble,
ndana teni ma wē ligo,
laasun tò má gbāna ví doro,
ma wánɔ́ b̄usa.
11 Ma gbēdakenɔ́ dì ma gya bo ma iberenc̄o yāi,
ma yā dì ma gběnc̄o gba v̄ina manamana,
gbě kũ odì dakare batunɔ́ dì p̄amēne.
12 Ma yā dí dɔ gbēkegu doro,
ma g̃ṅ lán gēe bà,
ma g̃ṅñe lán oro kaso bà.
13 Madì ma kũ gběnc̄o teni ma pi dasi,
v̄inapɔ́nɔ́n likamai.
Òdi kakara ò lé kpákūsūmai,
òdi lédok̄ɔn ke ma wěndibona yāi.
14 Ama ma n náani kè Dikiri,
madì pi ma Ludame n ũ.
15 Ma wěndii dig̃ṅ kú n ɔ́ gɔ́ɔ s̄inda pínki,
ñ ma sí ma iberē kũ òteni ma wete
ò ma denɔ́ ɔ́.
16 Ñ ãn were makũ n z̄òbleriia,
ñ ma sura ba n yenyĩ gūn.
17 Dikiri, ñsun tó wé'i ma kũro,
zaakũ ma wiki lèmma.
Ñ tó wé'i yāv̄anikerinc̄o kũ,
ñ tó ñ lé g̃ṅ nak̄ana gyāwānn,
18 ñ tó éketorii p̄inc̄o nēne nate.
Òdi d̄ke kũ gbě mananc̄o,
òdi ñ gya bo kũ ñadānaao.
19 Aruzeke kũ n kàkara n v̄inakerinc̄o z̄k̄,
ndi arubarika da gbě kũ ò nanyĩnc̄o
gbě s̄inda pínki wára.
20 Tó gběnc̄o lé kpákūsūnyĩ, ndi ñ ute n kuru,
tó òten lékpak̄a ke kũñwo, ndi ñ d̄akp̄a n kukia.
21 Arubarikademe Dikiri ũ,
zaakũ à yenyĩ z̄k̄ɔ m̄mēne
wēte kũ ò likaii gūn.
22 Swēe kēmagu gwe,
akũ ma dà, n ma zukūname.
Kũ ma faaba lé z̄unỹi,
n ma wěnda ɔ́ɔɔnaa mà.
23 Àg̃ṅ ye Dikirii, ák̄ɔn á gběnc̄o.
Dikiri dì a náanikerinc̄o d̄akp̄a,
àdi f̄ina bo z̄idabirinɔ́ne p̄s̄ip̄s̄i.
24 Ák̄ɔn kũ á wé dɔ Dikiriinc̄o,
àg̃ṅ gbāna à á swē kpáte.

Durunna'ona Ludane

Dauda lèe.

32 Arubarikademe gbě kũ Luda a taarinɔ́ tònē
à a durunnanc̄o kēne ũ.

2 Arubarikademe gbě kù Dikiri dì a durunna yã daro ù,
 akūsō manafiki kù à nèsee gūnlo.
 3 Kù ma yīte kù ma durunnao, ma fēfē,
 ma wiki digō dō zaa kōkō ari kōsì.
 4 N ɔ digō tōnama fānantē kù gwāanio,
 ma gbāna làka lākū guwānagɔɔ ifāntē ma le bà.
 5 Akū ma wenne ma durunnai,
 mádi ma yã vāni utenne dorō.
 Ma pì, mani ma taarino ɔ Dikirine,
 akū a ma durunna kēmenē.
 6 Abire yāi n nāanikeri wé kemma a gɔɔɔ,
 tó kisira ten su, ani a lero.
 7 Ma utekime n ù,
 ndi ma bo wētāmmanaa gūn,
 ndi likamai ñ ma sura ba.
 8 Mani yã danne mà n da zé kù à de ñ séa,
 mani lé damma, ma wé gō ténýí.
 9 Ñsungō kun laasunn sari
 lán sō ke baragbāsō bàro,
 tó ñdi sōmō káñne kù a bàaoro,
 òdi da n dōɔɔɔ.
 10 Yã'ūmmanaa dì da gbě vāninola,
 Dikiri yenyí dì lika a nāanikerinɔ.
 11 Gbě manano, à pōnna ke Dikiri yāi,
 nèsepuradenɔ, à ayuwii ke à yáa dō.

Luda sáabukpanaa

33 À ayuwii ke Dikirine gbě manano,
 à kù nèsepuradenɔ a sáabu kpá.
 2 À Dikiri tó kpá kù gidigboo,
 à lè síne kù mɔɔɔɔ.
 3 À lè dufu síne,
 à p'ūborino lé kù dōnaao kù pōnna wikio.
 4 Zaakū yã kù Dikiri ò bi yāpurame,
 à náani ví a yākenaa gūn pínki.
 5 À ye yã manai kù yāzedeo,
 Dikiri yenyí andunia pà.
 6 Dikiri yā'ona mé à musu kè,
 a lé'ia mé à musupōnno pèpè.
 7 À í kàte gu dokōnɔ, à gō ísira ù,
 à ínɔ kàkara, à gō í lòkoto ù.
 8 Andunia gbě sīnda pínki, à vīna ke Dikirine,
 gbě bēnenɔ pínki, à mì natene.
 9 Zaakū à yã ò, akū andunia gō katena,
 à yã dìte, akū pō sīnda pínki gō kun.
 10 Dikiri dì lé kù burino kpàkūsū ke pã,
 àdi kpá būsudenɔne kù pō kù òten péaa.
 11 Yã kù Dikiri zèò digō zena gíngin,
 yã kù à a pō gbà digō kun gɔɔ sīnda pínki.
 12 Arubarikaden buri kù Dikiri de a Luda ù ù,
 gbě kù à ñ sé a pō ùnɔ.
 13 Zaa musu Dikiri dì gu gwa zīte,
 àdi bisāsirino e ñ pínki.
 14 Zaa gu kù à kun àdi wé pã
 gbě kù ò kù andunia gūnnola ñ pínki.
 15 Akū mé à gbě sīnda pínki swēē kè,
 àdi ñ yākenano dō pínki.

16 Kína ke dì zì ble a zìkari gbānano yāiro,
 zìkari ke dì bo a gōsagbānake yāiro.
 17 Sō nāanikena à n mì sí bi ékeme,
 bee kù a gbānakenao ani fō à gbě sura baro.
 18 Dikiri wé kù a vīnakerinɔ,
 gbě kù ñ wé dō a yenyāno.
 19 Ani ñ bo ga léi,
 ani ñ gwa nāgɔɔ.
 20 Ó wé digō dō Dikirii,
 àkūme ó kpanyīri ù kù ó sēgbakoo.
 21 Zaakū Dikirin ó pō digō nna kãao,
 ó a tó kù à kù adona náani ví.
 22 Dikiri, ñ tó n yenyí gō kù kúoo
 lākū ó wé dōnyí nà.

Dikiri manakenaa

*Lè kù Dauda dà gɔɔ kù à a zīda dìte ñade ù Abimeleki
 are, ari Abimeleki pèa à tà.*

34 Manigō Dikiri tó sé lei lakanaa sari,
 manigō a tó kpá lākū gu digō dō nà.
 2 Manigō ña dā Dikiri yã musu,
 takasidenɔ ni ma ò pōnna ke.
 3 À zōkōke dō Dikirine kūmao,
 ò a tó bo lèlè.
 4 Ma Dikiri ki wète, akū à wèma,
 à ma bo ma vīnano gūn.
 5 Gbě kù ñ wé dōino ãn nigō werena,
 wé'í ni ñ kù zikiro.
 6 Gbě takaside dí Dikiri sīsì, akū à wèa,
 à a bō a warino gūn pínki.
 7 Dikiri Malaika digō kù a vīnakerino sare,
 àdi ñ mì sí.
 8 À lé ke à gwa, áni dō kù Dikiri nna,
 arubarikaden gbě kù à nài ù.
 9 Dikiri gbēnɔ, à vīna kene,
 pōke dì kīa à vīnakerinɔ.
 10 Nà dì músuno de, pōble dì kīáñma,
 ama pō mana ke dì kīa Dikiri ki weterinɔ.
 11 Gbēnɔ, à mō à ma yã ma,
 mà vīnakena Dikirine dadaře.
 12 Ákōnɔ kù á ye á wēndi gō mana
 akūsō á ye á kunna gō nna,
 13 à á lé kù kù yāvāni'onaao,
 àsun tó éke bo á lénlo.
 14 À kpe li yã vānine à yã mana ke,
 à aafia zé wete àgō téi.
 15 Dikiri digō wé té gbě manano,
 àdi sã kpá ñ ɔɔɔnaai.
 16 Dikiri dì kpe li yāvānikerinɔne,
 de ñ yã sún dō gbēkeguro yāi.
 17 Tó gbě manano lé zù Dikirii, àdi ma,
 àdi ñ bo ñ warino gūn pínki.
 18 Dikiri kãni kù gbě kù ñ pō yàkano,
 àdi kpá gbě kù ñ ãn sisinano.
 19 Wari digō gbě mana le gēn baaakō,
 ama Dikiri dì a bo a gūn pínki.
 20 Àdi a wáno dākpã pínki,

a ke dì éro, bee mèn do.

21 Kisira ni gbě vānino dēde,
yā ni vute gbě mana iberenca.

22 Dikiri dì a zòblerino mì sí,
yā ni vute gbě kù à naiaro.

Gbě mana ɔ̀ɔ̀ɔ̀na Dikirine

Dauda lèe.

35 Dikiri, òn ìberε sé kù ma iberenca,
n zì ká kù gbě kù òten zì ká kùmaonɔ.

2 N n sēgbako kù n zìkabonɔ sète,
n fute n kpámai.

3 N n sári kù n fēnedao sé dɔ,
n gé n da gbě kù òten pétemainɔe.
N omene ma surabariime n ũ.

4 Gbě kù òteni ma wete ò ma denɔ,
n tó ò kpe li, wé'í n kù.

Gbě kù òten kisira gōgōmainɔ,
n tó ò fua, mà n kpe e.

5 Ògō de lán ése ũkã kù ïa sète bà,
Dikiri Malaika péríma.

6 N zé gō gusira ũ kù guzārεεo,
Dikiri Malaika ɔ̀ sōhĩ.

7 Zaakù ò wēεε yōmεne pã,
mádi yãke kéñero, akù ò bàa kpàkpamεne.

8 N tó kisira n le kãnto,
n tó bà kù ò kpàkpamεne n kù

de ò léte wēε kù ò yṑ pii gūn.

9 Ma pɔ̀ ni gbasà à ke Dikiri nna,
mani pɔ̀nna ke kù à ma sura bà yã.

10 Mani pi kù nēsεdo, o,
Dikiri, dí mé à de lán n bàa?

Ndì takasidenɔ sí gbānamɔ̀nnerinɔ,
ndi wēndadenɔ bo n wétāmmarinɔ ɔ̀.

11 Sēda ékedεnɔ di futemai,
òdi yã kù má a yã dōro lalama.

12 Òdi yã mana fīna bomεne kù yã vānio,
akù ma gō boado ũ.

13 Tó ò gyã kē sō, ma uta kasa dà,
ma ma zīda būsà kù léyīnaao,

ma adua kēñne lakanaa sari,
14 lákù ò de ma gbēnna ke ma danε ũ bà.

Ma kure má mīpetena kù pɔ̀sira, o,
lákù ma dan maten wēnda kenεε bà.

15 Ama kù ma gēε si,
ò likamai kù pɔ̀nnao,

ò ma ke pã ò lētεma,
ò ma yaka lakanaa sari.

16 Ò ma fobò pāsīpāsī,
ò saka pītima.

17 Dikiri, ïnigō ma gwa le ari bɔ̀rεε?
Músu pìnɔ teni ma ke yákiyaki,

n ma símma màgō kú wēndiio.
18 Mani n sáabu kpá pari kōkakarana gūn,

mani n tó kpá gbēnɔ wára.
19 Nsun tó ma iberenca ma yáa dɔro,
n̄sun tó gbě kù ò zāmagu pānɔ

ma gwa kù wé vānioro.

20 Yã nna dì bo n lénlo,
òdi yã di yāketesaridenca.

21 Òdi lé atē ò pi:
Éhē, éhē, ó wé è.

22 Dikiri, n wé è, ñsungō yītenaro,
ma Dikiri, ñsungō zã kùmaoro.

23 Ma Luda, n fute n ze kùmao,
ma Dikiri, n tó yã bo kùmao nna.

24 Ndi yã ke a zéa,
Dikiri ma Luda, n yã nna kpáma,

ñsun tó ò ma yáa dɔro.
25 Nsun tó ò o n swēn ò ma nero,

ñsun tó ò pi ò ma mɔ̀ bēnero.
26 Lákù òten pɔ̀nna ke ma wétāmmaanaa musu nà,

n tó wé'í n kù, mà n kpe e.
Lákù òten zōkōke mɔ̀mεne nà,

n wé'í daríma n n kpe bo.
27 Gbě kù ma bona mana di kéñne nnanɔ

n tó ò pɔ̀nna ke ò ayuwii ke.
Gbě kù ma bona aafiaa di kángunɔ

n tó ògō pi baala'i, Dikiri mé à zōkō.
28 Makù sō, mani n náani yã o,

manigō n sáabu kpá gɔ̀ɔ̀ sīnda pínki.

Bisāsiri vāni

Dikiri zòbleri Dauda lèe.

36 Gbě vāni durunna yã dɔ ma swēεa,
à wé digō Luda wé'í víro.

2 Zaakù àdigō a zīda e gbě mana ũme,
àdi a durunna dō gbasà à zānlo.

3 Éke kù manafikio kú a lén,
à ñndō kù manakenaaoo tò.

4 Àdi yã vāni laasun lé a wútekia,
àdi gí yã pāsīro,

àdi a zīda da zé fayasariden.
5 Dikiri, n yenyī zōkō kà ludambea,

n náani ví manamana, à zō susunenca.
6 N manakena zōkō lán kpino bà,

n yāzedεke lé víro lán ísira lòkotoo bà.
Dikiri, ndi bisāsirinɔ kù nòbɔ̀nɔ bo pínki.

7 Luda, n yenyī bēεε ví fá,
bisāsirinɔ di ute n orun.

8 Òdi n ɔ̀n póbile níside ble ò kã,
ndi n swa'í pɔ̀nnade kpámma ò mi.

9 Zaakù mɔ̀kōmme wēndiboki ũ,
ó kunna n gupuran mé à ó wé kē.

10 N̄gō yenyī mɔ̀ gbě kù ò n dōnɔe,
n̄gō nēsεpuradenɔ sura ba n̄gō gé.

11 Nsun tó zīdabirinɔ gēε pétepetemaro,
n̄sun tó yāvānikerinɔ ɔ̀ sōmairo.

12 N̄ gwa, manafikide pìnɔ lēte,
ò gō wutena sòrɔ̀, oni fō ò futero.

Gbě mananɔ kù gbě vānino ziake zī

Dauda lèe.

37 Ìsun tó gbě vāninc yā n kũ gbānaro,
 ñsun yāvānikerinc gwena ni dero,
 2 zaakũ ò kori ke tera lán sěe bàme,
 í manakena ni láka lán sěla ísí bà.
 3 Ì Dikiri náani ke, ñgõ yā mana ke,
 ñgõ kú bùsu dín, ñgõ nna ma.
 4 Ì tó n pɔ gõ nna kũ Dikirio,
 ani pɔ kũ n nèse yei kpámma.
 5 Ì ze kũ Dikirio ñ a náani ke,
 ani yā dínɔ kenne.
 6 Ani tó yā bo kũnwo nna lán gudɔnaa bà,
 ani tó ñ bo mana lán fānantě gupurakūnaa bà.
 7 Ì ze kũ menao Dikiri are ñ a dā,
 ñsun tó aruzekede yā n kũ gbāna
 gɔɔ kũ à bò kũ a wézě vānioro.
 8 Ì pɔfě tó ñ mì kě pětěa.
 Ìsun tó yā birenɔ n kũ gbānaro,
 àdi su kũ yāvānikenaoma.
 9 Zaakũ gbě vāninc ni kakate,
 gbě kũ ñ wé dɔ Dikiriinc ñ ògõ bùsu vī.
 10 À gõ fíti kũ gbě vāninc nigõ kun doro,
 bee tó n í wéte, ñni í lero.
 11 Zidabusarinc mé onigõ bùsu vī,
 onigõ pɔnna ke kũ aafia zĩkɔɔ.
 12 Gbě vāni dì yā vāni kpákpa gbě manane,
 àdi sakaa pítia.
 13 Ama Dikiri dìgõ a yáa dɔ,
 zaakũ à dõ kũ a gɔɔ ni papa.
 14 Gbě vāninc di fēneda woto,
 òdi í kà kpá sála,
 de ò le ò takasidenc kũ wēndadenc dedeo,
 ò gbě kũ ñ yākena mananc kakate.
 15 Ì zĩda fēneda ni í zĩ ñ swēn,
 oni í sánc é'énne.
 16 Pɔ fíti kũ gbě mana vī
 de gbě vāni dasinc aruzekela,
 17 zaakũ gbě vāninc gbāna ni mì de,
 ama Dikirime gbě mananc kũna ũ.
 18 Dikiri taarisaridenc yā dõ,
 í bakaa dìgõ de í pɔ ũ gɔɔ sīnda pínki.
 19 Wé'i ni í kũ yā pāsĩ gɔɔ zĩro,
 bee tó nàa kà, onigõ kāna.
 20 Gbě vāninc sõ oni kakate,
 Dikiri iberenc ni láka lán sěla bɔtɔɔ bà,
 ò gěte lán túsukpe bà.
 21 Gbě vāni dì pɔ sākāmma à a fīna boro,
 gbě mana sõ àdi gba da yōnkɔyōnkɔ.
 22 Gbě kũ Dikiri arubarikaa dàngunc mé ògõ bùsu vī,
 gbě kũ à lé kēñnenc sõ oni kakate.
 23 Dikiri mé àdi zémile kũ gběne,
 a pɔ dìgõ nna a kunnaaa.
 24 Bee tó à gěe sì, ani léte sɔɔɔɔɔ,
 kũ Dikiri a kũna yāi.
 25 Kefennan ma ũ yā, akũ ma zĩ kũ,
 mádi e Luda gbě mana zùkūna zikiro,
 mádi e à nénc ten bara kero.
 26 Àdigõ gba da gɔɔ sīnda pínki
 àdigõ pɔ sākāñne,

a nénc nigõ de arubarikadenc ũ.
 27 Ì kpe li yā vāninc ñgõ yā mana ke,
 ñnigõ kú bùsu dín gɔɔ sīnda pínki.
 28 Zaakũ Dikiri ye yāzedei,
 ani a náanikerinc zukūnaro.
 Onigõ kun aafia gɔɔ sīnda pínki,
 gbě vāninc sõ oni kakate.
 29 Gbě mananc mé ògõ bùsu vī,
 onigõ kun gɔɔ sīnda pínki.
 30 Ìndõyā dì bo gbě mana lén,
 a lé dì yāzede o.
 31 A Luda doka kú a swēn,
 a gbá dì sata pókearo.
 32 Gbě vāni dì gbě mana kpákpa
 de à le à a de,
 33 ama Dikiri ni a tó a zĩro,
 ani we yākpate a blero.
 34 Ì Dikiri dā ñgõ a yā kũna,
 ani n kara de ñgõ bùsu vī,
 ñni gbě vāninc midena e.
 35 Ma gbě pāsĩ gbānade ke è yā,
 àten ɔ tá lán lí kũ zíte kēne nna bà.
 36 Kũ tá kà kũmao gwe, à kú gwe doro,
 ma a wéte, mádi a lero.
 37 Ì taarisaride yā gwa,
 ñ wé pé gbě mana yāi,
 zaakũ nēsēyídade burinc ni gõ buri ũ.
 38 Durunnakerinc sõ oni kakate lēlēlēlē,
 gbě vāninc buri ni mì de.
 39 Dikiri mé ani gbě mananc sura ba,
 anigõ deñne uteki ũ warikegɔɔɔ.
 40 Dikiri ni kpáñyí à í bo,
 ani í sí gbě vāninc à í sura ba
 kũ ò nài yāi.

Takaside aduakena

Dauda lèe.

38 Dikiri, ñsun ma toto kũ pɔfěoro,
 ñsun ma sã fí kũ pětěoro.
 2 N kànc ma papa,
 n ɔ tōma.
 3 Ma mē gbāna làka n pětě yāi,
 ma wá aafiaro ma durunna yāi.
 4 Ma taarinc dāmala,
 ò tōma lán aso tikisii bà.
 5 Ma bōnc li fōnna ũ,
 ò yagi kē ma yōnkɔke yāi.
 6 Má kuna, ma gõ zòlɔɔ,
 madigõ té ānsisiname gɔɔ sīnda pínki.
 7 Ma kpewa ten wí yāpura,
 ma mē gbāna víro.
 8 Má gbāna víro, ma mē kē búgubugu,
 maten wiki lé ma poyakana yāi.
 9 Dikiri, í pɔ kũ má yei dõ pínki,
 ndi ma ndana ma sānsān.
 10 Ma kú ten vī gbì gbì, ma gbāna làka,
 ma wé ten té ke doro.

11 Ma gběnnanɔ kū ma gběncò dī gbātemene,
 ma danenɔ dī bàa lémenɛ ma bònɔ yāi.
 12 Gbě kū ò wete ò ma denɔ dī bà kpákpaenɛ,
 ma weterinɔ dī yā vāni kpákūsū kūmao,
 òdigɔ manafikiyā gwa kū kɔo ɔɔɔ sīnda pínki.
 13 Ma gɔ lán sātò bà, madi yā maro,
 lán gbě kū a néne nàte bà, madi lé wěkɔaro.
 14 Má de lán gbě kū àdi yā maro bà,
 madi wemmaro.
 15 Dikiri, mɔkɔmmɛ ma wé donyī,
 ñni ma yā ma, Dikiri ma Luda.
 16 Ma pi, ñsun tó ò yɔgɔ kemaro,
 ñsun tó ò ãa dā ma satana yāiro.
 17 Ma ka letena,
 madigɔ kú yā'ümmanaa gūn.
 18 Mani ma yā vāninɔ onne sà,
 zaakū ma durunna yāin ma pɔ yakana.
 19 Ma ibere pásinɔn lé víro,
 gbě kū ò zāmagu pāpānɔn dasi.
 20 Òdi yā mana fīna bomene kū yā vānio,
 yā manan má téi, akū ò ibere sè kūmao.
 21 Dikiri, ñsun ma zukūnaro,
 ma Luda, ñsungɔ kú kūmao zāro.
 22 Ñ mɔ ñ kpámai likalika,
 ma Dikiri, ma surabarii.

Takaside ɔɔɔna Ludane

Dauda lèɛ.

39 Ma pi, manigɔ ma zīda kūna dɔ,
 mani tó ma lé ma da durunnakenaa gūnlo.
 Tó gbě vāni kú kūmao, mani ma lé kū.
 2 Ma lé nakɔana, ma yīte kítikiti,
 mádi yāke oro, bee yā mana se,
 akū ma yā'ümmanaa èra à kàra.
 3 Ma swèɛ puusu bò ma gūn,
 kū ma laasunn lè, ma nēsɛ wā,
 akū ma lé bò ma pi:
 4 Dikiri, ñ tó mà a wëndigɔɔ lé dɔ
 kū ma ɔɔɔ dasi léo.
 Ñ tó màgɔ dɔ lákū ma wëndii ni láka nà araga.
 5 N ma wëndi lé yɔ ñ ɔla lén,
 ma kunna de wé kū yīola n kīnaaro.
 Gbě sīnda pínki dī gēte lán ãa bàme,
 6 bisāsiri tena digɔ de lán uraa bàme.
 Àdi ke gàragara à aruzɛke kakara,
 ama à dɔ ke dín ani gɔnero.
 7 Tó lɛme, bó tāmaan manigɔ vīi?
 Mɔkɔmmɛ ma wé donyī, Dikiri.
 8 Ñ ma taarinɔ kēma,
 ñsun tó yōnkɔnɔ ma foboro.
 9 Ma lé nakɔana, mádi ma lé wěkɔaro,
 zaakū mɔkɔn mé n yā bire kè.
 10 Ñsun ma lé doro,
 n okū teni ma ká gaa.
 11 Ndì gbě toto ndì wé tãa a durunna yāi,
 ndì a aruzɛke ble lán blé bà.
 Gbě sīnda pínki dī gēte lán ãa bàme.

12 Ñ ma aduakena sí Dikiri,
 ñ sã kpá ma wikilenaana.
 Ñsun sã tata ma ɔɔɔnaanero,
 zaakū n nibɔɔnɔ ma ũ,
 má de gbě zītɔ ũ lán ma dizinɔ bà.
 13 Ñ wé goma de ma pɔ le àgɔ nna dɔ,
 ari màgɔ gé andunia tó.

Dikiri sáabukpanaa

Dauda lèɛ.

40 Ma wé dɔ Dikirii manamana,
 akū à are dɔma à ma ɔɔɔnaa mà.
 2 À ma bo tɔ̀nɔwɛɛɛ gūn,
 à ma bo fokon.
 À ma gbá pète gbèsi musu,
 à ma zɛ gwe gíngin.
 3 À lè dufu dàmenɛ ma lén
 ó Luda sáabukpana pɔ ũ.
 Gběncò ni e dasi, vīna ni ñ kū,
 ò Dikiri náani ke.
 4 Arubarikaden gbě kū à Dikiri náani vī ũ,
 akūsɔ àdi are dɔ zīdabirinɔ kū tãnagbagbarinɔaro.
 5 Dikiri ma Luda, n yābonsarekenanɔn dasi,
 oni fɔ ò yā kū nten péawere dɔdɔro.
 Tó maten babanne, à lé víro,
 mani fɔ mà o pínkiro.
 6 Ñ ye sa'opɔ ke gbaïro,
 akū n ma gba sã mà yā mao.
 Ñdi sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū
 ke durunna kútekebo gbekaro.
 7 Akū ma pi: Makūme la,
 ma su lákū à kēna takadan ma yā musu nà.
 8 Má ye n pɔyenyīna keme, ma Luda,
 n doka kú ma swèɛ gūn.
 9 Mani yāzede baaru kpá pari kɔkakaranaa gūn,
 mani ma lé nakɔaro, lákū ñ dɔ nà Dikiri.
 10 Mádi n yāzedeke uteñnero,
 ma n náani kū n surabanao yā ò.
 Mádi gí n yenyī kū n yāpurao oi
 pari kɔkakaranaa gūnlo.
 11 Dikiri, ñsun gí ma wēnda gwairo,
 n yenyī kū n yāpurao gɔ ma dākpā.
 12 Zaakū yā vāni kū à likanamai lé víro,
 ma taarinɔ dàmalá, maten gu ero,
 à dasi de ma mìkāla, swèɛ kēmagu.
 13 Dikiri, ñ sùru ke ñ ma sura ba,
 Dikiri, ñ ke likalika ñ mɔ ñ kpámai.
 14 Wé'i gbě kū òten wete ò ma denɔ kū,
 ò ñ mì péte.
 Gbě kū ò ye mà kisira enɔ kpe li,
 ñ ãn gɔ sisina.
 15 Gbě kū òdi pimene, taare, taarenɔ,
 wé'i ñ kū ò gɔ gíri.
 16 Gbě kū òteni n ki wetenɔ,
 ñ tò ñ pɔ kemma nna ò yáa dɔ.
 Gbě kū ò ye n surabanainɔ
 gɔ pi Dikiri zɔkɔ.

17 Takaside wëndademe ma ù,
 ò laasun lé ma yãa, Dikiri.
 Mòkòmme ma kpanyĩri ù kũ ma misiriio,
 ma Luda, òsun gi kero.

Gyãre aduakena

Dauda lèe.

41 Arubarikaden gbě kũ àdi gbãnasaride yã da ù,
 Dikiri di a bo warikenagɔɔɔa.
 2 Dikiri ni à dākpa à a gba wëndi gbãna,
 ani arubarika daagu a busun,
 ani a kpá a iberenɔa ò òn pɔyeina kearo.
 3 Dikiri ni ze kãao tó à wutena gyãn,
 ani tó à fute gyã pin aafia.
 4 Ma pi: Dikiri, ma durunna kenne,
 ò ma wëndi gwa, ò ma gba aafiaa.
 5 Ma iberenɔ teni ma wete kũ gao ò pi:
 Bɔren ani ga de a tó sãtee?
 6 Tó ò sù ma gwa, yã pãn òdi omene,
 òdi baaru vãni wete ma yã musu,
 gbasa òdi fute ò gé ò yã pi fã bàai.
 7 Ma zãngurino di ma kpákpa kũ yã vãnio,
 ò pínki òdi àlesi vãni dɔma ò pi:
 8 Gagagyã mé à a lè,
 ani fute a wutena bire gũn doro.
 9 Bee ma gbënna kũ ma a náani kè,
 kũ odì ɔ kakara ta dokɔn gũn bò ma kpe.
 10 Mòkòn sã Dikiri, ò ma wëndi gwa,
 ò ma gba aafiaa de mà fĩna boñne.
 11 Tó ma iberenɔ dí ma yǒgǒ kemaro,
 manigǒ dǒ sà kũ ma yã kàngu.
 12 Ò ma kũna ma nẽsemãna yã,
 ò tó màgǒ kú n are gɔɔ sĩnda pínki.
 13 Arubarikade Dikiri, Isarailano Luda
 zaa káaku ari gɔɔ sĩnda pínki!
 Aami! Aami!

TAKADA PLADE

Zabura 42-72

Zĩɔ ɔɔɔnaa

Kora burino lèe.

42 Lákũ zǒ di swa sare ni de nà,
 len n ni di ma de le, Luda.
 2 Ma nini ten Luda ni de, Luda Wëndide pii.
 Bɔren mani le mà gé daalee?
 3 Wétě mé à gǒ ma póbble ù
 fãnantě kũ gwãanio,
 òdigǒ pimene gɔɔ sĩnda pínki:
 N Luda kú máa?
 4 Ma nẽsee wẽnne, akũ yã díkĩnãno dòmagu,
 lákũ madì gé pari gũn nà ari Luda onn,
 gbẽno òdigǒ tété ma kpe kũ ayuwiiio,

dikpekerino di dodomai kũ sáabukpanaao.

5 Bóyãin ma nẽsee yàkaa?

À kè dera ma laakarii fùtee?

Séde màgǒ wé dɔ Ludai,
 zaakũ mani era màgǒ à sáabu kpá,
 ma Surabari, ma Luda.

6 Ma nẽsee yàka, akũ n yã dòmagu
 zaa Miza kpigeresi ari Yoda miia,
 zaa Emɔ kpino musu.

7 Ndì tó isĩkena kĩni gǒ dɔ,

ì lòkotonɔ ten lé zukǒi.

N tó ò ten damala,

a sǒ ten tá kũmao.

8 Dikiri di yenyĩ mɔmene fãnantě,

a lèe òdigǒ dɔ ma len gwãani,

maten wé ke Luda kũ à de ma wëndi ùa.

9 Madì pi Luda ma gbèsine:

Bóyãin ma yã sãnguu?

À kè dera n tó màgǒ té kũ pɔsirao

ma iberé wétãmmãna yãii?

10 Ma waridɔmmarinɔ di ma sǒsǒ,

akũ ma wãno òdigǒ wí,

òdigǒ pimene gɔɔ sĩnda pínki:

N Luda kú máa?

11 Bóyãin ma nẽsee yàkaa?

À kè dera ma laakarii fùtee?

Séde màgǒ wé dɔ Ludai,

zaakũ mani era màgǒ a sáabu kpá,

ma Surabari, ma Luda.

43 Ò ma yã nna kpáma Luda,
 ò ze kũmao buri ludadrisarinɔ yã musu,

ò ma bo gbě vãni manafikidenɔ ɔĩ.

2 Luda, mòkòmme ma uteki ù,

bóyãin n gimaii?

À kè dera n tó màgǒ té kũ pɔsirao

ma iberé wétãmmãna yãii?

3 Ò n gupura kũ n yãpurao zĩma,

à domene are n kpi musu,

à gé kũmao ari n kúkia gwe.

4 Gbasa mà gé n gbagbakia Luda,

ma pɔ ni kemma nna, Luda ma pɔnna,

mani n tó kpá kũ mɔɔɔɔɔ,

Luda ma Luda.

5 Bóyãin ma nẽsee yàkaa?

À kè dera ma laakarii fùtee?

Manigǒ wé dɔ Ludai,

zaakũ mani era màgǒ a sáabu kpá,

ma Surabari, ma Luda.

Isarailano faaba wékena

Kora burino lèe.

44 Luda, yã kũ n kè zaa gikena ó dizino gɔɔɔa,
 ò òwɛre ó sã mà.

2 N ɔ sǒ burino n wari dòmãma,

n ó dizino kàte ò gbèn,

n òn kara ò dàgula.

3 Adi ke òn fẽneda mé à òn ká bũsu díaro,

1 ń gǎsǎ gbānan ò zǐi blèoro.
 N zǐda gǎsǎ gbāna mé à tò,
 n are dòmma kũ ń yeńyĩ yǎi.
 4 Mǎkǎmme ma Kína ũ ma Luda,
 ndi tó Yakubu burinɔ zǐ ble.
 5 N gǎin odì ɔ sǐ ó iberenɔi,
 kũ n tɔon odì gbá pétepete ó zǎngurinɔa.
 6 Adi ke ma sá náanikenanlo,
 adi ke ma fɛneda mé àdi ma boro.
 7 Zaakũ mǎkǎn mé ndi ó sí ó iberenɔa,
 ndi wé'i da ó zǎngurinɔa.
 8 Luda, odigǐ n sáabu kpá gɔɔ sǐnda pínki,
 odigǐ n tó kpá lakanaa sari.
 9 Bee kũ abireo n giwái n tò wé'i ó kũ,
 ndi bo kũ ó zǐkarinɔ doró.
 10 N tò o boru kpe ó iberenɔne,
 n tò ó zǎngurinɔ ó pónɔ nǎkǎa.
 11 N ń gbá zé ò ó dede lán sǎnɔ bà,
 n ó fǎkǎa burinɔ té.
 12 N n gbɛnɔ yia araga,
 ńdi àre le a gũnlo.
 13 N tò ó gbɛɔdenɔ ó sǐsǐ,
 gbɛ kũ ò kú ó sarenɔ ó lalandii kè.
 14 N tò o gǐ baaru pǐ ũ burinɔne,
 gbɛnɔ di ń mì yǐgǎwɛre.
 15 Madigǐ kú kũ wé'io gɔɔ sǐnda pínki,
 ma gasuu gǐ kpá ma wéi
 16 ma lalandikerinɔ kũ ma sǐsǐrinɔ yǎi
 kũ ma iberɛ kũ ò ye ò fína bomannɔ yǎo.
 17 Abirekũ ó lé pínki,
 bee kũ n yǎ dí sǎóguro,
 ódi n bàka konna kũoo yǎ gbororo.
 18 Ó laasun dí kɛmmaró,
 ódi kɛ n zéaro.
 19 N ó ké dúgudugu,
 n ó búsu kè gbɛgbonnɔ kureki ũ,
 n gusira níkiniki dàóla.
 20 Tó ó Dikiri tó sǎógu yǎ,
 ke tó ó wé dè buri zǐtɔnɔ tǎnanɔi,
 21 Luda ni gí ei yá?
 Zaakũ àkũ mé à ó nɛsegũnyǎnɔ dǐ pínki.
 22 N yǎi ó kú ga léi zaa kɔnkɔ ari ɔkɔsi,
 òdi ó dite lán sǎ kũ oni ń kùtu kpánɔ bà.
 23 N vu Dikiri! À kè dera nten i oo?
 N fute! Nsun gíwái gɔɔ sǐnda pínkiro.
 24 À kè dera n kòkɔtɔ dèwɛɛɛ?
 Ó wɛndake kũ ó wétǎmmannaa sǎngun yá?
 25 O gǐ yǐna lukutɛn,
 o gǐ wutena zǐte.
 26 N fute n kpáwái,
 n mó n ó bo n yenyĩ yǎi.

Kína nɔsɛna lɛɛ

Yenyĩ lɛ kũ Kora burinɔ dà.

45 Yǎ nna ten pípi ma swɛɛ gũn,
 lǎkũ maten lɛ díkǐna da kǐnanɛ nà.
 Ma lé nna lán takadakɛri mana takadakɛbɔɔ bà.

2 N manake de gbɛ sǐnda pínkila,
 n légbɛɛ digǐ nna,
 arubarika kũ Luda dàngu lakana víro.
 3 Mǎkǎn zǐkari pǎsǐ, n n fɛneda sé
 n loko n kíkɛgakuri sèeda ũ.
 4 N di sǎa n gé zǐ ble n gakurike gũn
 yǎpura kũ nɛsɛdoo kũ yǎzɛdeo yǎi,
 n yǎ náasidenɔ ke kũ n ɔpla gbānao.
 5 Kí, n kànɔ lé sǐntɛ,
 àdi gɛ à n iberenɔ swɛ zǐ,
 burinɔ di léte n gbá sare.
 6 Luda, ńnigǐ vutena kpatan gɔɔ sǐnda pínki,
 ńnigǐ n kíkɛgo kũna yǎzɛde ũ.
 7 N ye yǎmanakenaai, n zǎ a yǎvǎnikenagu.
 À yǎ mé à tò Luda, n Luda, n ka kǐn,
 à pɔnna písɛmma de n gbɛnɔla.
 8 Lí'ɔ gbǐ nnanna písi n pókasanɔa,
 mǎɔ'ũ di n pɔ ke nna
 n kpé kũ ò kèkɛ kũ wisa sakaaoo gũn.
 9 Kína nɛnɔgbɛnɔn kú n nɔ yenyǐdenɔ té,
 n nɔ dufu kú n ɔplai,
 à Ofi búsu wurapɔnɔ dana.
 10 Nénɔkpare, n sǎ kpá n ma!
 N de be kũ n gbɛnɔ yǎ sún donne arero.
 11 N nɔmanake ten kína mɛɛ luka,
 n mì natɛne, zaakũ n dikirime a ũ.
 12 Tayadenɔ ni su ò gba danne,
 aruzekedenɔ ni n wé wetɛ.
 13 Kína nɛnɔkpare vutena kpéne gũn kũ gakurio,
 ò ɔzǐ kè a pókasanɔa kũ wura bàao.
 14 Òten su kǎao kǐnanɛ
 kũ a pókasa wǎnzǎndenɔo dana.
 Nénɔkpare zennɛrinɔ téi,
 òten su kǎao a kǐnaa.
 15 Òten gɛ kũńwo kǐnabɛa,
 òten pɔnna ke kũ ayuwiikenaaoo.
 16 N négǐgbɛnɔ ni gǐ n denɔ gɛne ũ,
 ńni ń ditedite kǐnanɔ ũ andunia gũn pínki.
 17 Mani tó n tó gǐ dɔ gbɛnɔgu lakanaa sari,
 burinɔ nigǐ n sáabu kpá gɔɔ sǐnda pínki.

Luda kú kũoo

Kora burinɔ lɛɛ.

46 Ludan ó uteki ũ kũ ó gbānao,
 àdigǐ kpáwái gɔɔ sǐnda pínki ó warikenaa gũn.
 2 A yǎ mé à tò bee tó andunia yǎka
 akũsǐ kpínɔ lɛte ò sǐ ísiran,
 bee tó í pí kǐni kà à fùtaa bò
 akũsǐ kpínɔ dège kũ kǐnio,
 swɛ ni kèóguro.
 4 Swa ke kun kũ a í di su kũ pɔnnao Luda wɛte gũn,
 Luda Musude kúki kũ à kú adonaa píi.
 5 Luda kú wɛte píi gũn, ani gǐ bezǐ ũro,
 Luda ni kpái gudɔo.
 6 Burinɔ ten wiki lé, kpatanɔ ten yǐgǎ,
 Luda pùtǎ, akũ andunia yò.
 7 Dikiri Zǐkaride kú kũoo,

Yakubu Ludan ó uteki ũ.
 8 À mós à Dikiri yākenanɔ gwa,
 lākū à yā yia anduniaa nà.
 9 Àkū mé àdi zīi mī de ari andunia lén,
 àdi sánɔ é'ε àdi sárinɔ dúgu zǔ,
 àdi té sǔ sēgbakonɔa.
 10 À ze tēne àgǔ dǔ kū makūme Luda ũ.
 Burinɔ ni ma tó sé lei,
 oni ma tó kpá andunia gūn pínki.
 11 Dikiri Zīkaride kú kūoo,
 Yakubu Ludan ó uteki ũ.

Ludame andunia pínki kína ũ

Kora burinɔ lèε.

47 Buri sīnda pínki, à ɔkpa lé,
 à ɔnna wiki lé Ludane kū ayuwiiio.
 2 Zaakū Dikiri Musude naasi vī,
 andunia pínki Kína zǔkǔme a ũ.
 3 À tò o zīi blè burinɔa,
 à tò o gèseε pète gbēnɔa.
 4 À ó zīte bakaa kpàwá,
 a yenyīde Yakubu burinɔ ïadābo ũ.
 5 Luda fùte, òten ayuwii ke,
 Dikiri zena, òten kuru pé.
 6 À lè sí Ludane, à lè sínε,
 à lè sí ó Kínane, à lè sínε.
 7 Zaakū andunia pínki Kínane a ũ,
 à lè sínε kū dǔnaao.
 8 Luda ten kí ble burinɔa,
 à vutena a kpata kū à kú adonaaa.
 9 Burinɔ kpatablerinɔ ten kǔ kakara
 gbē kū ò de Ibrahī Luda gbēnɔ ũ,
 zaakū andunia kínanɔ bi Luda pómε.
 À deñla ní pínki.

Zaiš bi Luda wētemε

Kora burinɔ lèε.

48 Dikiri zǔkǔ, à kà ò a sáabu kpá manamana
 ó Luda wēte gūn a kpi kū à kú adonaa musu.
 2 Zaiš gbē katena mana,
 à de andunia gbē sīnda pínkinε ɔnna ũ.
 Kína zǔkǔ wēte pì kú kpi gugbānduru kpa.
 3 Luda kú a gudākpākinɔ gūn,
 à tò ò a dǔ aafialekī ũ.
 4 Kū kínanɔ lédokǔnɔ kè
 de ò su ò létεa lεεle,
 5 kū ò wēte pii è lε, akū à bò ní sare,
 vīna ní kū, akū ò bàa lè.
 6 Ò gǔ kū lukanaao
 lán nɔgbē nǔwāwākerii bà.
 7 N ní ké dúgudugu
 lākū ifāboki ïa dì lagatarinɔ gó'itenɔ kakate nà.
 8 Yā kū o mǎan ó wé è
 Dikiri Zīkaride ó Luda wēte gūn.
 Luda wēte pìi kàte àgǔ kun gɔɔ sīnda pínki.
 9 Luda, ó kú n kpé ɔnn,

òten laasun lé n yenyīkenaaaa.
 10 Luda, lākū n tó dàgula ari andunia lén nà,
 len n sáabukpanaa dàgula le dɔ.
 Ndi yā gǔgǔ n gbēnɔne a zéa.
 11 Zaiš kpidenɔ ten ɔnna ke,
 Yudanɔ bǔsu wētedenɔ ɔ kè nna,
 yākpate kū n kènɔ yāi.
 12 À dǔdǔkǔa à lika Zaiš,
 à a bīni dākpāki lei dasinɔ naro.
 13 À a bīninɔ tàasi ká kū a zeki gbānanɔ
 de à le à baba ziadennε.
 14 Zaakū Luda díme ó Luda ũ gɔɔ sīnda pínki,
 àdi dowerε are ari ò gé gao.

Aruzeke náanikena bi yǔnkoyāme

Kora burinɔ lèε.

49 Buri sīnda pínki, à yā díkína ma,
 andunia pínki, à sǎ kpá,
 2 kínanɔ kū talakanɔ,
 aruzekedenɔ kū takasidenɔ á pínki.
 3 Ìndǔyā kú ma lén,
 dǔna kú ma swèn.
 4 Mani sǎ dɔ yáasi yāi
 mà a bǔkɔte ke kū mǔɔlɛnaao.
 5 Mani vīna ke yā pāsī gɔɔnɛro,
 bee tó ma zāngurinɔ likanamai.
 6 Ò ní aruzeke náani vī,
 òdi ní gɔɔda ïa dǎ.
 7 Gbēke ni fī à gí a gbēdakenε ga kū ani gairo,
 ani le à póke kpá Luda a a wēndi booro.
 8 Zaakū gbē wēndi bona zīū,
 aruzeke ni fī à bo zikiro.
 9 Ani fī à tó àgǔ kun gɔɔ sīnda pínkiro,
 ani fī à gíne àsun wé ke pla kū gyāwānworo.
 10 Zaakū ò dǔ kū bee Ìndǔrinɔ dì ga,
 misaridenɔ kū yǔnkɔnɔ dì mī de lε se,
 òdi ní aruzeke tó gbē pāndenɔne.
 11 Bee kū ò ní tǔnɔ kpà bǔsunɔne yā,
 ní mira nigǔ de ní be ũme gɔɔ sīnda pínki,
 anigǔ ní kúki ũ ari ní buria.
 12 Bisāsiri kū a bēerekeo
 digǔ kun gɔɔ sīnda pínkiro,
 ani kakate lán nǔbɔnɔ bàme.
 13 Misaridenɔ lakanaan gwe,
 lεme à de lε dɔ kū gbē kū ò té ní ágbainɔ.
 14 Oni si gyāwānn lán sǎnɔ bà,
 ga mé anigǔ de ní dàri ũ,
 gbē mananɔ ni kí blemma gudɔo.
 N mènɔ ni yagi kū miran,
 gyāwān mé anigǔ de ní be ũ.
 15 Ama Luda ni ma wēndi sí gyāwānnwa
 à gbānake kpamai.
 16 Tó gbē ten gǔ aruzekede ũ
 akūsǔ a be tó ten bo nna,
 ñsun tó à kenne yāke ũro,
 17 zaakū ani le à póke sé à táo a gagɔɔro,
 a aruzekenɔ ni bo téiro.

18 Bee tó à a zǐda dǝ arubarikade ũ a wǝndi gɔɔ akũsǝ ò a sáabu kpà a nnamana yǎi,
 19 ani ká a dizinlame,
 ani wé ke pla kũ gupurao ziki doro.
 20 Bisásiri kũ a bèerekeo,
 tó a wé dí kǝro,
 ani gǝte lán nòbɔɔɔ bàmɛ.

Donyíkɛna yǎpura

Asafa lèɛ.

50 Dikiri Luda Gbǎnasǐndapinkide ten yǎ o,
 àten lé zu andunia gbǝncɔ
 zaa ifǎboki kpa ari a léte kpa.
 2 Luda gakuri ten bi Zaiǝ,
 wǝte kũ a manake papana.
 3 Ó Luda ten su, anigǝ yǐtenaro.
 Té kũ àdi n ble kú a are,
 zàgaǐa pǎsǐ likai.
 4 Àten musudenc sísí kũ zǐtedencɔ
 de à le à yǎkpatɛ ke kũ a gbǝncɔ.
 5 À pi: À ma yǎmarinc kakaramenɛ,
 gbǝ kũ ma bàka kú kũnwo sa'onaa gǎincɔ.
 6 Ludame yǎkpatɛkeri ũ,
 musudenc dì a yǎkena a zéa kpàkpa ke.
 7 À ma, ma gbǝncɔ, má yǎ ví mà oáre,
 Isarailanc, mani á dà bobo,
 makũmɛ Luda á Luda ũ.
 8 Maten zuka káái á sa'ona yǎiro,
 ke sa'opɔ kũ adigǝ ká tén à té kũ.
 9 Má zùsa kũ à kú á kpàsan ni víro,
 kesǝ blè kũ à kú á karaa gũn,
 10 zaakũ nòbɔsǝntenc bi ma pɔncɔmɛ
 kũ pɔkǎde kpàsa kũ ò kú sísǐ dasinc musuo.
 11 Má kpi musu bǎnc dǝ pínki,
 sǝntɛ pɔ ketenc kun ma pɔ ũmɛ.
 12 Tó nà teni ma de, mani oáreɔ,
 zaakũ makũmɛ má andunia ví
 kũ pɔ kũ ò kunnc pínki.
 13 Madì zùsa nòbɔ sòn yá?
 Madì blèkofinii aru min yá?
 14 À sa oma kennakũkǝo pɔ ũ,
 à lé kũ a gbǝ makũ Luda Musudea fína bo.
 15 À ma sísí warikegɔɔɔ,
 mani á bo, áni bèere límenɛ.
 16 Akũ Luda pi yǎvǎnikerincɔ:
 À kè dera áteni ma yǎditenanc dɔdɔɔ?
 Býyǎi ma bàka kunna kũnwo yǎ da á lénn?
 17 Á ye ma yǎdannenaairo,
 a ma yǎnc kpà kpe.
 18 Tó a kpǎni è, adì a ke á gbǝnna ũmɛ,
 á bàkaa dǐgǝ kú kũ zinakerincɔ.
 19 Á légbɛɛ vǎni,
 adì lénna keíne.
 20 Adǐgǝ á gbǝndo pi,
 adì á da né éke bo.
 21 A yǎ birenɔ kè, akũ má yǐtena.
 Àten da má de lán á bàmɛ,

ama mani kpàkǝái mà á dà bobo.
 22 Ákǝnc kũ ma yǎ sǎágunc, à yǎ pi ma.
 Tó len sǝro, mani á ke yákiyaki,
 gbǝke ni fǝ à á símaro.
 23 Gbǝ kũ à kennakũkǝo sa òma zǝkǝke dǝmenɛ,
 àteni ma gba zé mà mǎare
 lákũ madì gbǝncɔ sura ba nà.

Sùrukpana Ludaa

*Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ annabi Natǎ gèɛ a kǐnaa a zǐ-
 nakɛna kũ Basebao gbera*

51 Luda, n ma wǝnda gwa n yenyǐ gũn,
 n ma taarinc gogo n mana zǝkǝ yǎi.
 2 N ma durunna kǝma mà gǝ swáswa,
 n ma durunna kǝma míwímí.
 3 Má a taarinc dǝ sà,
 ma durunna dǐgǝ sǎmaguro.
 4 Mǎkǝmmɛ ma durunna kǝnɛ,
 ma yǎ kũ n yeiro kè.
 Tó n yǎ ò, n yǎ nigǝ zé ví,
 tó n yǎkpatɛ kè kũmao, n yǎ nigǝ nna.
 5 Zaa ma da nèsen má vǎni,
 má durunna ví zaa ma ina gɔɔmɛ.
 6 Nèsemama mé àdi kángu,
 n ǝndǝ damenɛ ma swǝɛ gũn.
 7 N ma zú o kũ sakoo mà pu swáswa,
 n ma nèse pípimɛnɛ mà gǝ púu táítai.
 8 N tó mà pɔncɔ ke kũ yáadɔnaao,
 n tó ma wá kũ n bùsanɔ were.
 9 Nsun ma durunnanc yǎ daro,
 n ma yǎ vǎninc bo n zukũna pínki.
 10 Luda, n nèsepura damenɛ,
 n era n tó ma laakari gǝ kpatena.
 11 Nsun ma zukũnaro,
 n sun n Nini símaro.
 12 N era n tó ma pɔ ke nna
 kũ n ma sura bà yǎi.
 N ma nini gba màgǝ n yǎ ma,
 13 gbasa mà n yǎ dada yǎvǎnikerincɔnɛ,
 durunnakerincɔ ni era ò are dɔmma.
 14 N ma bo gbǝdena yǎn,
 Luda, Luda ma surabarii,
 mani lè sí n yǎkena a zéa musu.
 15 Dikiri, n ma gba lé
 mà n sáabu kpá.
 16 Sa'onaa dì kennɛ nnaro,
 tó lenlo de ma ò.
 Sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ dì kánguro.
 17 Sa kũ maten ommamɛ ma nèseyǐda ũ,
 ndì wǝndade sùrude gya boro.
 18 Luda, n arubarika da Zaiǝgu
 n pɔyeina mana gũn,
 n Yurusalemu bǐni gba gbǎna,
 19 gbasa sa'ona a zéa ni kángu
 kũ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũo,
 oni sa o kũ zùsanenc n gbagbakia.

Aruzekede ãadãnaa

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à gèe Aimeleki bea, akũ Edɔmu
gbě Doegi gèe à ò Solunee

- 52** Gõsa gbãna, Luda gběke kun gɔɔ sɪnda pínki,
à kè dera nten ãa dã kũ yã vãnioo?
2 Ndìgõ lèfɔɔ ke kũ gběno gɔɔ sɪnda pínki,
n lé nna lán gě mibobɔɔ bà,
ndì gběno gbákí zõo.
3 Ní ye yã vãni de a manala,
éketonaa dì kenne nna de yãpurala.
4 Ní ye gběkakatena yã,
manafikiyã mé à da n lén.
5 Luda ni n gbãna kò é ari gɔɔ sɪnda pínki,
ani n kũ à bo kũnwo n kpén,
ani n bo gbě bēnenɔ té.
6 Tó gbě manano è, vɪna ni n kũ,
oni n lalandi ke ò pi:
7 Gbě kũ adi Luda ke a uteki ũron dí!
À náani kpà a aruzeke zõkõa,
à gõ gbãnade ũ gběkakatena gũn.
8 Má de lán kũ lásirade kũ à kũ Luda onn bà,
manigõ ze kũ Luda yenyio gɔɔ sɪnda pínkime.
9 Manigõ n sáabu kpá gɔɔ sɪnda pínki
yã kũ n kè yã,
mani n tó sé lei n yãmarino wára,
kũ n mana yã.

Yõnko yã'ona

Dauda lèe.

- 53** Yõnko dì pi a swèn Luda kunlo.
Gběno yàka, n yãkenaa vãni,
yãmanakeri ke kũ n téro.
2 Zaa musu Luda dì bisāsirino tàasi ká
à gwa tó gběke òndõ kà à a kínaa wete.
3 Ó sãte n pínki ò gõ dõɔɔ sari míomio,
yãmanakeri ke kũ n téro, bee mèn do.
4 Yãvãnikerino dõna víroo?
Òdi ma gběno mómɔ lán ú bà,
òdi Luda sísiro.
5 Gwen vɪna n kũn manamana,
vɪnapɔɔ kũ gwe sõro.
Luda tò gbě kũ ò lètéawano gõ katena gèno ũ,
a wé'i dàrma kũ Luda gĩnyĩ yã.
6 Luda, n bo Zaiõ n mót n Isarailano sura ba!
Tó Luda èra à sù kũ a gběno n gwena zĩn,
Yakubu burino ni pɔɔna ke,
Isarailano ni yáa dɔ.

Gbě kũ òten wé tãa aduakena

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ Zifideno gèe ò pi Solune, Dauda
utena n busun.

- 54** Luda, n ma sura ba n tó yã,
n yã símene kũ n gbãnao.
2 Luda, n ma aduakena ma,

n sã kpá ma yã'onaai.

3 Zaakũ buri pãndeno fùtemai,
gbě pãsinɔ teni ma we ò ma de,
òdi Luda yã daro.

4 Ludame ma kpanyĩri ũ,
Dikiri mé à ma kũna.

5 Ní ma zãngurino vãni eramma,
n n dúgu zõ n náani yã.

6 Mani sa omma kũ ma poyeinaao,
mani n tó bo Dikiri, zaakũ n mana.

7 À ma bo ma warino gũn pínki,
à tò ma yõgõ kè ma iberenɔa.

Aduakena kunna wétãmmaana gũn

Dauda lèe. Òdi sí kũ guruminome.

- 55** Luda, n ma aduakena ma,
n sun lá kũ ma yãlaro.
2 Ní sã wé ma yã n wema,
ma laasun ma likara ma gõ bídi gũn,
3 ma iberenɔ yã'ona yã
kũ gbě vãnino wébirimanaao,
zaakũ òten wari dɔmame,
ò ma kũna kũ pɔfèo.
4 Swèe kèmagu,
ga vɪna gèmagu.
5 Vɪna ma kũ, maten lukaluka,
ma nini vùra.
6 Tó má dèmbere vɪ lán potène bà,
de mani vura mà gé kamma bo,
7 mani bàa lé mà gé zãzã,
mani gé mà vute gbárannan.
8 Mani wã mà gé mà uteki wete,
de zàga'ra gbãna sún ma lero yã.
9 Ní n yã gboro, Dikiri, n n yã yãkateñne,
zaakũ ma è zuka kũ fitiio kũ wete gũn.
10 Òdi kpáte ke bini musu fãnantè kũ gwãanio,
yã vãni kũ yã gbãnao di wete gũn.
11 Gbèdèdèyã mé à wete pii pà,
gbãnamonnena kũ manafikio dì kè a batunlo.
12 Tó ma ibere mé àteni ma sõsõ yã, mani mena,
tó ma zãnguri mé à fùtemai, mani utene.
13 Ama mɔkõn, mɔkõn kũ ó sára léle,
ma gbèndo, ma gbèna!
14 Odi fãai bo kũ kõo yã nnanna,
odigõ tékõ pari té Luda onn.
15 Ga ni zãmba ke ma iberenɔne,
ò si gyãwã n gbãnagɔɔ,
zaakũ vãni vuteki è n gũn.
16 Makũ sõ, madì Luda sísi,
akũ Dikiri dì ma sura ba.
17 Kõnko, fãnantè kũ kɔsio
madigõ ma yã'ummanano bɔtene kũ ndanaao,
akũ àdi ma yã ma.
18 Bee kũ ma iberenɔn dasi,
àdi ma sí à ma bo fitin aafia.
19 Luda digõ vutena kpatan gɔɔ sɪnda pínki,
ani ma yã ma, ani wé'i dàrma,

zaakū òdi hí dà litero, ò Luda vīna vīro.
 20 Ma gbě pìi fiti kè kù a gběncò,
 à bò lédokōncò kù ò kè kù kōo kpè.
 21 Àdi yā nna o lán zó bà,
 ama fiti laasun kú a swēn.
 Àdi lénna keíne páipai,
 ama yáadōmma bà da a bōkōmme.
 22 Ñ n yā'ūmmanancò tó Dikirine,
 anigō n kūna,
 àdi tó gbě mana fu zikiro.
 23 Gbēderi náanisaridencò ni hí gōrcò dagura lero,
 Luda, ñni tó ò si gyāwān tōncōwēen.
 Makū sō, manigō n náani vī.

Zidakpana Ludaa

Lè kù Dauda dà gōrcò kù Filisitinincò a kù zaa Gata.

56 Ñ ma wēnda gwa Luda, òten péma,
 òdigō zī ká kūmao ògō wé tāma gōrcò sīnda pín-
 ki.
 2 Ma kpàkparincò digō péma gōrcò sīnda pínki,
 hí karambaani yāin òten zī ká kūmao.
 3 Tó vīna teni ma kù, mani n náani ke.
 4 Mani Luda tó kpá yā kù à ò yāi,
 má Luda náani vī, mani vīna kero.
 Bón bisāsiri ni fō à kemenee?
 5 Òdigō ma yā lite kpedangara gōrcò sīnda pínki,
 òdigō ma kpákpa kù yā vānio.
 6 Òdi kō kakaramai ò natemene,
 òdi ma kpákpa ògō ye ò ma de.
 7 Luda, ñsun tó hí gběke boro,
 ñ burincò ne kù pōfēo.
 8 Ñ ma warikena yā da,
 ñ ma wétēkōtena ká n tūruu gūn.
 À kú n takada gūnloo?
 9 Tó ma lé zù Ludai,
 ma iberencò ni boru kù kpēo,
 manigō dō kù à yā simene.
 10 Mani Luda tó kpá yā kù à ò yāi,
 ee, mani Dikiri tó kpá yā pì ona yāi.
 11 Má Luda náani vī, mani vīna kero.
 Bón bisāsiri ni fō à kemenee?
 12 Luda, mani lé kù ma gbēncencò fīna bo,
 mani kennakūkōo sa omma.
 13 Zaakū n ma si ga léi,
 hídi tó ma gēe sīro,
 de màgō kure kūnwo
 gupura kù àdi wēndi kpárima gūn.

Wikilena Luda Musudei

Lè kù Dauda dà gōrcò kù à bàa lè Solune à ùte gbèwēen.

57 Ñ ma wēnda gwa Luda, ñ ma wēnda gwa,
 zaakū mākōmme ma nanyī.
 Ñ ma sōcò n orun ari ma bo ga léi.
 2 Maten wiki lé Luda Musudei,
 Luda kù àdi yā kù à ò papamene pìi.
 3 Ani tó kpányī bo zaa musu à ma sura ba,

ani wé'i da gbě kù òten pémanca,
 ani a gběke kù a náaniyāo kemene.
 4 Má kú músuncò té,
 ma gō wutena nōbō pāsīncò dagura.
 Gbě pīncò néne nna lán fēneda bà,
 hí saka bi sárimē kù kàao.
 5 Luda, ñ n zīda tó sé lei ari musumusu,
 ñ tó n gakuri da anduniala pínki.
 6 Ò tankute kpàkpaemene ma zén,
 akū ma gō wari gūn,
 ò wēee yō ma arē, akū ò zù wēee pīn.
 7 Ma laakari kpatena Luda, ma laakari kpatena,
 mani lè sí mà n táaki lé.
 8 Ñ vu, ma swē!
 Ma mōrcò kù ma gidigboo kù máa?
 Mani gudò pá mīio.
 9 Dikiri, mani n sáabu kpá burincò té,
 mani n táaki lé gbēncōne.
 10 Zaakū n gběke zōkōcò kà n kīnaa,
 n náani ludambe luku lè.
 11 Luda, ñ n zīda tó sé lei ari músumusu,
 ñ tó n gakuri da anduniala pínki.

Gbě vānincò tona kù Ludao

Dauda lèe.

58 Gbānadencò, adì yā o a zéa sō yá?
 Adì yākpate ke kù gbēncò súsu yá?
 2 Adì yā vāni laasun lé á swēe gūn,
 adì gbāna mō gbēncōne á būsun.
 3 Gbě vānincò sātēna zaa hí ina gōrcōme,
 ékēdenncò yakana zaa hí da nēsen.
 4 Ñ légbē de lán mlē sewe bà,
 ò de lán káre kù à a sá tātāa bà,
 5 de mlēe pì sún a kōkō'ori úra ū maro,
 de àsun a dabukeri gonike ero.
 6 Luda, ñ hí saka é'ēhne hí lén,
 Dikiri, ñ músuu pīncò saka sōntencò é'ēhne.
 7 Ñ tó ò gēte lán í bàasinaa bà.
 Tó ò sá gá, ñ hí kàncò é'ēhne.
 8 Ñ tó ò kori ke zén lán kōncò lé'i bà,
 ògō de lán nōbōtene kù adì ifāntē ero bà.
 9 Ari yàka té gō oro wā,
 gbě vānincò ní gēte kù ūao.
 10 Gbě manancò ní pōnna ke
 zī kù Luda fīna bōhne gbě vānincò,
 kù ò hí gbá pìpì hí aru gūn.
 11 Gbēncò ní pì: Gbě manancò láada vī fá!
 Luda kun, àdi yākpate ke andunia gūn.

Ñ ma sí ma iberencò

Lè kù Dauda dà gōrcò kù Solu gbēncò zī ò a dādā a bea ò a de.

59 Ma Luda, ñ ma sí ma iberencò,
 ñ ma bo gbě kù ò fùtemaincò cī.
 2 Ñ ma sí yāvānikerincò,
 ñ ma bo gbēderincò cī.

3 Ñ gwa, òteni ma kpákpa,
 gbě pāsīnɔ ten fiti ke kũmao.
 Dikiri, mádi taari ke durunna keínero,
 4 mádi zǎhne yǎkearo,
 akū ò kú kũ soruo ò nakarama.
 Ñ ma wěnda gwa ñ fute ñ mót ñ kpámai!
 5 Mǎkɔn Dikiri Luda Zikaride, Isarailanɔ Luda,
 ñ fute ñ wé tǎ buri kũnɔa ñ pínki.
 Ñsun bonkpede vǎni kũnɔ wěnda gwaro.
 6 Òdi era ò su ɔkɔsi dɔ,
 òdi likara zǎ wěten,
 òdi hũu kema lán gběncɔ bà.
 7 Ñ gwa, ñ lé'i ten tɔ,
 fěne kpá ñ lén,
 òdi pi gběke teni ñ maro.
 8 Mǎkɔn sǎ Dikiri, ndi ñ yáa dɔ,
 ndi buri pínɔ lalandi ke ñ pínki.
 9 Luda ma gbǎna, ma wé dɔnyí,
 mǎkɔmme ma aafialedi ũ.
 10 Luda ni domene are a gběke gũn,
 ani tó mà yǎgɔ ke ma zǎngurincɔa.
 11 Dikiri ó sěgbako, ñsun ñ dedero,
 de ñ yǎ sún sǎ ma gběncɔguro yǎi.
 Ñ tó ò likara zǎ ñ ñ kóte kũ n gbǎnao.
 12 Yǎ kũ àdi bo ñ lén bi durunna yǎme.
 Ñ tó ñ karambaanikena ñ kũ,
 zaakū òdi éke to òdi gbě ká.
 13 Ñ ñ kakate kũ pɔfěo,
 ñ ñ dúgu zǎ, òsungɔ kun doro,
 gbasa ògɔ dǎ ari andunia léa
 kũ Luda ten kí ble Yakubu burincɔa.
 14 Òdi era ò su ɔkɔsi dɔ,
 òdi likara zǎ wěte gũn,
 òdi hũu ke lán gběncɔ bà.
 15 Òdi likara ògɔ pǎble wete,
 tó odi kǎro, òdi wiki lé.
 16 Makū sǎ, mani lè sí n gbǎna yǎ musu,
 mà ayuwii ke kɔnko n gběke yǎi,
 zaakū mǎkɔmme ma aafialedi ũ,
 mǎkɔmme ma uteki ũ warikegɔɔa.
 17 Luda ma gbǎna, mani n táaki lé,
 zaakū mǎkɔmme ma aafialedi ũ,
 Luda kũ àdi gběke kemene.

Óni zǎ ble kũ Luda gbǎnao

*Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à zǎ kà kũ Siria kũ ò kú
 Mesopotamia bunsun kũ Zoba bunsu gũnɔ, akū Yoabu
 sù à Edomunɔ dède Guvute Wisiden gběncɔn dúbu kuri
 awεεpla.*

60 Luda, n pɔ fěwǎi,
 n ɔ gbàrewǎi n ó zukūna.
 Ñ era ñ are dɔwǎ sà.
 2 Ñ tó ó bunsu yǎgǎ ari à pàra.
 Ñ era ñ tata a gbèn,
 zaakū à gǎ kpámme.
 3 Ñ tó yǎ zǎ sù n gběncɔa,
 n ó káka kũ í gbǎnao,

akū óten tātantatan ke.
 4 Ama n tuta dɔ n vǎnakerincɔne,
 de ò le ò bo gběncɔ ságana léi.
 5 Ñ wewá ñ ó sura ba kũ n gǎsǎ gbǎnao
 de ókɔnɔ n gbě yenyidenɔ le ò bo.
 6 Luda yǎ ò zaa a kúkia à pi:
 Mani Sekemu kpaate kũ kũwikio,
 mani gba da kũ Suko guvuteo.
 7 Giliada bunsu bi ma pómé,
 Manase burincɔ bunsu bi ma pómé,
 Eflaimu burincɔ bunsu bi ma mǎfuraame,
 Yudanɔ bunsu bi ma gòome.
 8 Mǎabunɔ bunsu bi ma ɔpipibɔɔme,
 madì ma kyate káte Edomunɔ bunsun,
 madì kũwiki dɔ Filisitincɔ bunsun.
 9 Dí mé ani gě kũmao wěte bǎnide gũnn?
 Dí mé ani domene are ari Edomunɔ bunsun?
 10 Luda, à de mǎkɔn mé n ɔ gbàrewǎi,
 ndi bo kũ ó zikarincɔ doroo?
 11 Ñ ɔ dawá ó iberencɔ yǎi,
 zaakū bisāsiri kpányí bi yǎ pǎme.
 12 Óni zǎ ble kũ Luda gbǎnao,
 àkū mé ani gèse pétepete ó iberencɔa.

Kína aduakena

Dauda lèe.

61 Luda, ñ sǎ kpá ma wikilenaai,
 ñ ma aduakena ma.
 2 Kunna zaa andunialea ma wiki lèmma,
 kũ ma wěndii gǎ lèkèe, akū ma n sisi.
 Ñ gé kũmao gbèsi kũ à lei demala Kínaa.
 3 Zaakū mǎkɔmme ma aafialedi ũ,
 ma uteki gbǎna ũ ma iberencɔ are.
 4 Má ye màgɔ kú n ɔnn gɔɔ sǎnda pínki,
 màgɔ ɔɔɔna n orun.
 5 Luda, zaakū n lé kũ ma gběncɔ mà,
 n n vǎnakerincɔ bakaa kpàma.
 6 Ñ kína dǎ kũ aafiaao,
 ñ tó à ká a gɔɔa.
 7 Àgɔ kpata ble n dǎnaa gũn gɔɔ sǎnda pínki,
 ñ a dǎkpǎ n gběke kũ n náanikenaa yǎi,
 8 gbasa màgɔ n táaki lé lákū gu digɔ dɔ nà,
 manigɔ lé kũ ma gběncɔ fína bo gɔɔ sǎnda pínki.

Ludame uteki ũ

Dauda lèe.

62 Luda ado mé à tò ma laakari kpátana,
 àkū mé àdi ma sura ba.
 2 Àkūme ma gbèsi ũ ma surabari ũ,
 madì gbǎna lea, mani yǎgǎ zikiro.
 3 Gěncɔ ũgban ánigɔ fute gběaa?
 Áni a ne lán gbǎ kũ à è à kpán
 ke kara zǎ bǎn yá?
 4 A gona a tía lén áten kpákúsū,
 éketona mé àdi keáre nna.
 Adì sa mana o gběncɔ kũ léome,

akū adì ñ ká á swěe gūn.
 5 Luda ado mé à tò ma laakari kpátèna,
 zaakū àkūme ma wé dji.
 6 Àkūme ma gbèsi ũ ma surabari ũ,
 madì gbāna lea, mani yīgā zikiro.
 7 Ma aafia kū ma bèereeo di bo a kīnaame,
 àkūme ma gbèsi gbāna ũ, ma uteki ũ.
 8 Gbēnɔ, àgɔ a náani vī gɔɔ sīnda pínki,
 à á swě wēne, àkūme ó uteki ũ.
 9 Talakanɔn de lán lé'ia bàme,
 gbānadenɔn kú póke léiro.
 Tó ò ñ yō kilooa,
 ñ pínki nigɔ de fáuunle.
 10 Àsun gbēble'ɔgɔ náani kero,
 àsun ia dā kū kpāni póro.
 Tó á aruzeke ten kɔ,
 àsun tó à á swě blero.
 11 Yā mēn don Luda ò,
 yā mēn pla dínɔn ma mà:
 Luda, mɔkɔn mé ñ gbāna vī,
 12 Dikiri, mɔkɔn mé ñ gbēke vī,
 akū ndì fīna bo baadine a yākenaaa.

Luda nidènaa

Lè kū Dauda dà gɔɔ kū à kú Yuda gbárannan.

63 Luda, ma Ludame n ũ,
 mateni n are wete,
 ma nini yenyī, mateni lukanyī
 lán zīte kori kū à ye íi bà.
 2 Ma n e n kúkia,
 ma wé sī n gbāna kū n gakuriolè.
 3 Zaakū n gbēke manamene de wēndila,
 n sáabukpana nigɔ da ma lén.
 4 Manigɔ n tó kpá ari ma wēndi lén,
 mani ɔ sé musu mà n sísi.
 5 Ma nèse ni ká lákū òdi pó nna ble ò ká nà,
 n táakilena nigɔ da ma lén kū ayuwiikènaao.
 6 N yā di dɔmagu ma wútekia,
 madì laasun lémma gwāani.
 7 Ma ɔɔɔna n orun, maten lè sí,
 zaakū mɔkɔmme ma kpanyīri ũ.
 8 Ma nini namma,
 ñ ma kūna n ɔplan.
 9 Gbē kū òteni ma wɛnɔ ni kakate,
 ò gē zīte.
 10 Luda ni tó ò ñ dede kū fēnedaome,
 ò gɔ gbēgbonnɔ póbte ũ.
 11 Kína sɔ ani pɔnna ke kū Ludao.
 Gbē kū òdi la da kū Ludaonɔ ni a sáabu kpá,
 ékedèno sɔ, ñ lé nigɔ nakɔana.

Ñ ma sí gbē vānino ɔ

Dauda lèe.

64 Luda, ñ ma ndana ma,
 ñ ma bo ma ibere kū òteni vīna damainɔ ɔ.
 2 Ñ ma ute gbē vāni kū ò lé kpàkūsūmainɔne,

yāvānikeri zukade pino.
 3 Òdi ñ lé keke lán fēneda bà,
 yā pāsino di bo ñ lén lán kà sewede bà.
 4 Òdi taarisaride dādā ò a pá,
 òdi a pá kanto, vīna di ñ kuro.
 5 Òdi té kákɔgu ñ vānikènaa gūn,
 òdi bàkpakpannena gusare yā gɔgɔ
 òdi pi: Gbēke ni ó ero.
 6 Òdi vānikèna yā gɔgɔ ò pi,
 yā kū o a lé kpàkūsū papana.
 Bisāsiri nēsègūnyānɔ asiri zɔkɔ.
 7 Ama Luda ni ñ pá kū kàao,
 ani ñ kīnna kanto.
 8 Ani tó yā kū ò ò wí ñ musu,
 gbē kū à ñ é pínki nigɔ mi ke dékūdekū
 ò pi taare.
 9 Vīna ni gbē sīnda pínki kū,
 oni Luda yākenanɔ baba,
 onigɔ yā kū à kèno laasun lé.
 10 Gbē mananɔ, àgɔ pɔnna ke Dikiri gūn ò nai,
 nēsèpuradenɔ, àgɔ a táaki lé ñ pínki.

Buri sīnda pínki wé dɔ Ludai

Dauda lèe.

65 Luda, à kū ò n táaki lé Zaiɔ
 ò lé kū ò gbēnnèno fīna bo.
 2 Mɔkɔn kū ndì aduakèna ma,
 n kīnaan buri sīnda pínki ni sun.
 3 Ó yā vānino ó fú,
 akū n ó taarinɔ kēwá.
 4 Arubarikademè gbē kū n sè
 n gē káao n ɔnn ũ.
 N kpé pó mananɔ mòwá,
 n kpé kū à kú adona pìi.
 5 Ndì wewá kū yā mana naasidenɔ,
 Luda ó Surabari.
 Andunia lézekidenɔ kū ísirabaradenɔ
 wé dɔnyī ñ pínki.
 6 N gbāna dànla,
 n kpino kè kū n ikoo.
 7 Ndì ísira kū a sīnɔ kīni kpáte,
 ndì burinɔ zuka lákañe.
 8 N daboyānɔ di swè kē
 gbē kū ò kú zīteleanɔn,
 òdi ayuwii dɔmma zaa ifāboki kpa
 kū a léte kpao.
 9 Ndì laakari dɔ anduniaa, ndì a gba í,
 ndì taaki ká zītene, n swanɔn pana kū ío,
 ndì tó pówenɔ ke, zaakū len n dìte le.
 10 Ndì í dagula ari búgbanɔ pa,
 ndì gunɔ foko fī kū legūo,
 ndì arubarika da pó kū à bütènoɔgu.
 11 Ndì arubarika da burazīn wē kū wēeo,
 póbte nísìde di kóte n ágban.
 12 Pósdādākinɔ sēla bòtɔ kú sēnte,
 sísinɔ pɔnna dà uta ũ.
 13 Pókādèno dàgula ñ dādākinɔ,

pówe dàgula s̄s̄igerēi.
 Òten pɔnna wiki lé, òten lè sí.

Luda sáabukpanaa

66 Andunia gbě s̄inda pínki,
 à ayuwii ke Dikiria.
 2 À lè sí a t̄́ gaurike musu,
 à a táaki lé à a t̄́ bo.
 3 À o Ludane: N yākenanɔn naasi v̄i,
 n gbāna z̄k̄ɔ̄ di tó n iberenɔ k̄a nate.
 4 Andunia pínki di kútenne,
 òdi n táaki lé ò n t̄́ bo.
 5 À m̄́ à Luda yākenanɔ gwa,
 yā k̄u àdi ke bisāsirinɔne naasi v̄i.
 6 À ísira li gukori ũ,
 ò swa bik̄u gèse.
 Ò pɔnna ke a yā musu.
 7 Àdiḡ k̄i ble k̄u a gbānao gɔɔ s̄inda pínki,
 a wé diḡ kú burinɔa.
 Sāgbānadeno sún d̄oke k̄aoro.
 8 Burinɔ, à ó Luda sáabu kpá,
 a táakilena ḡ́ d̄o á lén.
 9 À ó wēndi d̄akpāwēre,
 adi tó ó gbá s̄ataro.
 10 Luda, zaak̄u n ó lé n ó gwá,
 n ó baasa lán andurufuu bà.
 11 N ó ká kpésiran,
 n aso t̄ikisii diwēre ó kp̄e.
 12 N tò ò diwá lán s̄̄ bà,
 ó wé té mà, í dàóla,
 ak̄u n su k̄uoo nnamana k̄inaa.
 13 Mani su n ɔnn mà sa'op̄o k̄u òdi ká tén à té k̄u o,
 mani lé k̄u ma k̄emmanɔ f̄ina bo,
 14 yā k̄u à bò ma lén ma warikegɔɔa.
 15 Mani sa omma k̄u p̄́ m̄ekpananɔ,
 mani s̄akarono kpátanne,
 mani n gbagba k̄u z̄usanɔ k̄u bl̄ekof̄ininɔ.
 16 Ák̄ɔ̄n k̄u á Luda v̄ina v̄inɔ,
 à m̄́ à ma á pínki,
 mani yā k̄u à k̄emene oáre.
 17 Ma wiki l̄ea,
 a táakilena da ma lén.
 18 Tó ma yā v̄ani dà ma sw̄en,
 de Dikiri gi ma yā mai.
 19 Ama à ma yā mà,
 ak̄u à ma aduakēnaa s̄i.
 20 Arubarikademe Dikiri ũ,
 adi ḡ́ ma aduakēna mairo,
 adi ḡ́ gb̄eke kemeneiro.

Arubarika gbekana Ludaa

Lè k̄u òdi sí k̄u guruminɔ.

67 Luda, ò ó wēnda gwa,
 ò ãn werewá ò arubarika daógu,
 2 de andunia pínki ḡ́ n zé d̄́,
 buri s̄inda pínki d̄́ lák̄u ndi gb̄e sura ba nà.
 3 Ò n táaki lé Luda,

gb̄e s̄inda pínki n táaki lé.
 4 Burinɔ pɔnna ke à ayuwii ke,
 zaak̄u ndi yākpate ke k̄u gb̄enɔ a zéa,
 ndi do andunia burinɔne are.
 5 Ò n táaki lé Luda,
 gb̄e s̄inda pínki n táaki lé,
 6 gbas̄a z̄ite p̄́ble ke,
 Luda ó Luda ni arubarika daógu.
 7 Luda ni arubarika daógu,
 andunia lézekidenɔ ni v̄ina kene í pínki.

Luda z̄k̄oke

Dauda l̄e.

68 Luda fute, a iberenɔ f̄ák̄a,
 a zāngurinɔ bà léne.
 2 Lák̄u t̄usukpe di ḡ́te k̄u íao nà,
 ò tó ò ḡ́te le.
 Lák̄u z̄saa di yó té sare nà,
 yāvānikerinɔ ni kakate Luda are le.
 3 Gb̄e mananɔ s̄̄ ò pɔnna ke,
 ò yáa d̄o Luda are,
 ò v̄iv̄i k̄u pɔnna z̄k̄ɔ̄o.
 4 À lè sí Ludane à lé maa,
 à di ludambe lukua, à a t̄́ bo,
 a t̄́n Dikiri, à pɔnna wiki lé a are.
 5 Kunna a kp̄e k̄u à kú adonaa ḡ́n,
 Luda bi tonenɔ deme,
 gyaanɔn zek̄unwodeme.
 6 Luda di be ke gb̄e k̄u à gb̄e v̄ironɔ,
 àdi purusunanɔ b̄ote à í da nnamanan,
 s̄āgbānadeno s̄̄ oniḡ kú gu kori ḡ́mme.
 7 Luda, k̄u n do n gb̄enɔne are,
 gɔɔ k̄u n t̄́a ò k̄uñwo gbárannan,
 8 z̄ite ȳiḡāȳiḡā, ludambe leḡu gb̄are n are,
 m̄ok̄ɔ̄n Luda k̄u n yā ò Sinai kpi musu,
 Luda, Isarailanɔ Luda.
 9 Luda, n m̄usee p̄́si í b̄usuu baala'i,
 n n gb̄e busananɔ gbà gbāna.
 10 N gb̄enɔ v̄ute a ḡ́n Luda,
 ak̄u n wēndadenɔ gbà p̄́ n manake yāi.
 11 Dikiri yā ò,
 ak̄u nɔgb̄enɔ ḡ́ a baarukparinɔ ũ dasi.
 12 K̄inanɔ k̄u í z̄ikarinɔ ten bà lé likalika,
 nɔgb̄e k̄u ò ḡ́ benɔ teni í p̄́nɔ kpaatete.
 13 Bee k̄u a wute a kp̄asa guragura,
 andurufu í kú ma pot̄ene d̄emberenɔa,
 a k̄anɔ ten té ke lán wuraa bà.
 14 K̄u Gbānas̄indapinkide k̄inanɔ f̄ák̄a,
 ò k̄te Zalamɔ kpia lán leḡugb̄e bà.
 15 Bas̄a kpi gakuri v̄i,
 Bas̄a kpi mis̄ntenɔn dasi.
 16 Ák̄ɔ̄n kpi mis̄ntenɔ,
 b̄óyāi áten kpi k̄u Luda s̄e
 a k̄ibleki ũ gwa k̄u n̄eseḡbaaoo?
 Gwen Dikiri niḡ k̄u gɔɔ s̄inda pínki.
 17 Luda s̄gonɔ lé v̄iro,
 à kà d̄ubu leu ũgbangba,

Dikiri bò zaa Sinai,
à sù à kipa a gu kù à kú adonan.
18 N fute n ta musu dona zìzòkòne are,
n gba sù gbēnɔa ari kù sāgbānadeno,
akū n vute gwe, Dikiri Luda.
19 Arubarikademe Dikiri Luda ó surabari ũ,
àkūme àdigō ó asonɔ sena lákū gu digō dɔ nà.
20 Ó Luda bi Luda kù àdi n sura bame,
Dikiri Luda mé àdi ó bo ga léi.
21 Luda ni a iberenɔ mi wíwíhne,
bisāsiri mikā dɔre kù ò tē n durunnaano.
22 Dikiri pì: Mani n bɔte Basā busun,
mani n bɔte ísira lòn,
23 de à á gbá ya á iberenɔ arun,
á gbēdanɔ ni néne maten ò n baka ble.
24 Luda, o n gbēnɔ è ò tétékōi,
ma Luda ma Kína, òten su n kúkia.
25 Lèsirinɔn té are, batanɔn té n kpe,
nɔkpare sēgēsēgēparinɔn té n guragura.
26 À Luda tó bo pari kōkakaranaa gūn,
à Dikiri sáabu kpá ákōnɔ Isaraila burinɔ.
27 Né kpede Biliaminu burinɔn té are gwe,
abire gbera Yudanɔ kinenɔ kù n gbēnɔ
kù Zebuluni buri kinenɔ
kù Nafatali buri kinenɔ.
28 Luda, n n gbāna mɔwere,
Luda, n bo kù n gbāna kù n m̀wewere yāo.
29 Kínano ni sunne kù n gbano
n kpé kù à kú Yurusalemu yāi.
30 N kpākē Misila ítenɔbɔi,
n pata burinɔ zùsanɔa kù n gbēnɔ.
N andurufu gò tōrma,
n gbē kù zīkanaa di kéhne nnano fākōa.
31 Misilano ni zīrinɔ gbaremma,
Etiopianɔ ni ɔ dɔmma, Luda.
32 Andunia kpatablerinɔ, à lè sí Ludane,
à Dikiri táaki lé,
33 àkū kù à di ludambe kù à kun zaa zīzā.
À ma, àten pūtā gbānagbāna.
34 À Luda gbāna kpàkpa ke,
ò a zōkōke dō Isarailanɔa,
a gbāna kú ludambea.
35 Luda, n naasi vī n kúkia,
Isarailano Luda di gbāna kù ikoo kpá a gbēnɔa.
Arubarikademe Luda ũ!

Wétāmmaana gūn aduakanaa

Dauda lèe.

69 Luda, n ma sura ba,
zaakū í ma kù ma wakale.
2 Foko teni ma mó ma ka zā,
gèsepeteki kunlo,
ma kpaté í lòkoton,
ísō ten damala.
3 Ma wiki lè ma kpasa,
ma kòtoo nà,
ma wé d̀ ma Ludai

ari ma wé ten sira kù.
4 Gbē kù ò zāmagu pānɔn
dasi de ma mikāla.
Ma iberenɔn lé vīro,
ò ye ò ma de póke wíhne sari.
Pó kù mádi a kpāni oron
ò pì mà kpárma.
5 Luda, n ma yōnkoyānɔ dō,
ma taarinɔn utenannero.
6 Dikiri Luda Zīkaride,
gbē kù n wé dɔnyīnɔ
n̄sun tó wé'í n kù ma yāiro.
Isarailano Luda,
gbē kù òdi n ki wetenɔ
n̄sun tó n tó yaka ma yāiro.
7 Zaakū n yāin maten sōsōna fō,
akū ma gasuu gō kpá ma wéi.
8 Ma gō zīto ũ ma gbēnɔ té,
ma gō boado ũ ma da beden té.
9 N ɔn yā ma kù gbāna manamana,
gbēnɔ dɔkena kūnwo gōmene.
10 Tó ma lé yì pɔsira gūn,
òdigō ma sōsō.
11 Tó ma uta kasano fīfīma,
òdigō ma lalandi ke.
12 Gbē kù ò vutena gānuleano di ma pi,
ígbānamirinɔ di lè da ma yāi.
13 Ama tó à gō ma yāi, Dikiri,
mɔkōn manigō wé kemma a gɔɔra.
N̄ wema Luda n gbēke zōkō yāi,
n̄ ma sura ba yāpura.
14 N̄ ma bo fokon,
n̄sun tó mà vlēnlo.
N̄ ma bo í lòkoton,
n̄ ma sí ma zāngurinɔa.
15 N̄sun tó ísō damalaro,
n̄sun tó mà kpáté í lòkotonlo,
n̄sun tó wèe tatamalero.
16 N̄ wema Dikiri, zaakū n gbēke mana,
n̄ are dɔma n sùru zōkō gūn.
17 N̄sun m̀kperere zu n zòbleriinero,
n̄ wema likalika,
zaakū ma gō kagura gūmme.
18 N̄ namai n̄ ma m̀ sí,
n̄ ma sura ba ma iberenɔa.
19 N̄ ma sōsōna dō
kù ma wé'idammanaao kù ma kpebonaao,
nten gbē kù ò ma kūna kù yāonɔ e.
20 Sōsōnaa ma swēe zō, ma gō gbāna sari,
gbē kù ani ma wēnda gwan ma wèe,
mádi lero,
gbē kù ani ma n̄ese kpátemenen ma wé d̀i,
à kunlo.
21 Ò eze vāni kāmene póblen,
kù ími ma kù, ò sèwē kpàkpāa kpàma mà mi.
22 N̄ dikpekana gōhne tankute ũ
à n̄ kù à yā lúhne.
23 N̄ wé sira kù de òsun gu ero,

17 wó gǝ kokona.
 24 Ñ n pētē kipařma,
 ñ n pǝfē pāsī pisirřma.
 25 Ñ be gǝ bezī ũme,
 17 gbēke sǝngǝ kun de à vute 17 kpén doro.
 26 Zaakū òdi wé tǝ gbē kǝ n 17 lénɔa,
 òdi gbē kǝ n 17 kínnanɔ wǝwǝ yǝ o.
 27 Ñ 17 yǝ sǝnda pínki taari dińne,
 17 baka sǝngǝ kú n surabanaa gǝnlo.
 28 Ñ 17 tǝ gogo wēndi takada gǝn,
 17 tǝ sǝngǝ kú kǝ gbē mananɔ tǝoro.
 29 Luda, má kú wǝwǝ kǝ yǝ ũmmanaao gǝn,
 17 ma sé lei de mà bo aafia.
 30 Mani Luda tǝ bo lésinaa gǝn,
 mani a sáabu ke mà a tǝ sé lei.
 31 Abirekǝ ni ká Dikirigu de sa'ona kǝ zǝuola,
 bee zǝsane kǝ à bēne vī.
 32 Takasidenɔ ni e ò pɔna ke,
 ákǝnɔ Luda ki weterinɔ nigǝ wēndi vī.
 33 Zaakū Dikiri di wēndadenɔ yǝ ma,
 àdi a gbē kǝ ò de zǝzɔ ũnɔ gya boro.
 34 À a táaki lé musu kǝ zǝte,
 ísira kǝ pǝ kǝ ò kú a gǝnnɔ pínki.
 35 Zaakū Luda ni Zaiř sura ba,
 ani era à Yuda wētenɔ káte,
 a gbēnɔ ni vuten 17 pǝ ũ.
 36 A zǝbleri nénnɔ mé ògǝ vī,
 gbē kǝ ò ye a tǝ nnainɔ nigǝ kún.

Wikilena surabariii
(Zab 40:14-18)

Dauda lèe.

70 N yǝ nna Luda, 17 ma mì sí,
 Dikiri, 17 ke likalika 17 mǝ 17 kpámai.
 2 Ñ tǝ wé'i gbē kǝ òteni ma we ò ma denɔ kǝ,
 ò 17 mì péte.
 Ñ tǝ gbē kǝ ò ye mà sunyī lenɔ kpe li,
 17 ǝn gǝ sisina.
 3 Gbē kǝ òdi omene, taare, taarenɔ,
 17 tǝ ò era kǝ wé'iyǝo.
 4 Gbē kǝ òteni n ki wetenɔ pɔ kemma nna ò yáa dɔ,
 gbē kǝ ò ye 17 surabanaainɔ gǝ pi Luda zǝkǝ.
 5 Takaside wēndademe ma ũ,
 Luda, 17 ke likalika.
 Mǝkǝmme ma kpanyīri ũ kǝ ma surabariio,
 Dikiri, 17 sun gi kero.

Mare zǝkǝ aduakena

71 Dikiri, mǝkǝnɔ ma nanyī,
 17 sun tǝ wé'i ma kǝ zikiro.
 2 Ñ ma bo 17 ma mì sí n manakena yǝi,
 17 sǝ kpámai 17 ma sura ba.
 3 Ngǝ de ma uteki gbē kǝ manigǝ gé uten ũ.
 N diťe 17 ma sura ba,
 ma gbēsi kǝ ma zeki gbǝnaoome n ũ fál!
 4 Ma Luda, 17 ma bo yǝvǝnikerinɔ dǝ,
 17 ma sí gbē vǝni pǝsǝnɔa.

5 Mǝkǝnɔ ma wé dɔnyī, Dikiri Luda,
 mǝkǝnɔ má n náani vī zaa ma kefennakegɔɔa.
 6 Ma gbǝna lèmma zaa ma igɔɔ,
 mǝkǝn mé n ma bo ma da nēsen.
 N táakin madigǝ lé.
 7 Ma konna de yǝbonsare ũ gbēnɔne dasi,
 zaakū mǝkǝmme ma uteki gbǝna ũ.
 8 N táakilena digǝ da ma lén,
 madigǝ n manake bo kɔnkɔ kǝ dɔkɔsio.
 9 Ñsun pǝ kpámai ma zǝkǝkena yǝiro,
 17 sun ma zukǝna ma gbǝna lakana yǝiro.
 10 Zaakū ma iberenɔ teni ma pi,
 ma weterinɔ ten lé kpákǝsǝmai ma wēndi bona yǝi.
 11 Ó pì: Luda giime, ò péa ò kǝ,
 gbēke kun kǝ à a sura baro.
 12 Luda, 17 sun gǝ kǝ kǝmao zǝro,
 ma Luda, 17 ke likalika 17 mǝ 17 kpámai.
 13 Ñ tǝ wé'i gbē kǝ òten yǝ dimanɔ kǝ
 de ò kakate,
 17 tǝ sǝsǝna da gbē kǝ òten wé tǝmanɔla
 de 17 tǝ yaka.
 14 Makū sǝ, ma wé nigǝ dɔnyī,
 manigǝ n táaki lé mǝgǝ gé.
 15 N manakena nigǝ da ma lén gɔɔ sǝnda pínki
 kǝ n surabana kǝ má a lé dǝroo.
 16 Mani su mà n zǝkǝkeyǝnɔ o Dikiri Luda
 n mèn do manaken mani da gbēnɔne.
 17 N yǝ dǝmene zaa ma kefennakegɔɔa,
 Luda, ari tera mateni n yǝbonsarenɔ o'o.
 18 Bee kǝ ma zǝ kǝ, ma mìkǝ pura,
 17 sun ma tónlo, Luda,
 de mà le mà n gbǝna baba teradenɔne,
 mà n gbǝnakeyǝ da gbē kǝ òten futenɔne 17 pínki.
 19 Luda, n manakena zǝ susunenɔa,
 n yǝ zǝkǝ kǝ, dín oni lekǝa kǝnwoo?
 20 N tǝ wari pǝsǝ ma le dasidasi,
 ama 17 ni era 17 ma gba wēndii dɔ,
 17 ni era 17 ma bo zǝte.
 21 17 ni ma bēere karamene,
 17 ni era 17 ma laakari kpátemene dɔ.
 22 Ma Luda, mani n sáabu kpá
 kǝ mǝɔɔɔ n náani yǝi.
 Isarailanɔ Luda kǝ 17 kú adona,
 mani n táaki lé kǝ gidigboo.
 23 Ayuwii nigǝ dɔ ma lén,
 makū kǝ n ma mì sǝ mani n táaki lé.
 24 Manigǝ n manakena o gɔɔ sǝnda pínki,
 zaakū wé'i gbē kǝ ò ma wete kǝ vǝnionɔ kǝ,
 ò gǝ bídi gǝn.

Aduakena kínane

Sulemanu lèe.

72 Luda, 17 dada kínane à yǝkpate ke kǝ yǝpura,
 17 tǝ kína yǝ mana ke lǝkǝ ndi ke nà,
 2 de à do n gbēnɔne are a zéa,
 à yǝ gǝgǝ talakanɔne sǝsu,
 3 gbaso kpino ni su gbēnɔne kǝ aafiao,

sĩsĩnc ni tó ògĩ kú nnamanaa gũn.
 4 Kína ni tó yā bo kũ talakano nna,
 ani takaside nēnc sura ba,
 ani gbānamōnnerinc dũgu zĩ.
 5 Anigĩ kun lākũ ifāntē digĩ kun nà,
 lán mōvura digĩ kun nà wē kũ wēēo.
 6 Anigĩ de lán kabura legũ bà,
 lán mōtō kũ àdi pisi zĩteaa bà.
 7 Gbē manano ni ɔ tá a gɔɔa,
 nnamana nigĩ zĩkĩ ari mō sũngĩ kun doro.
 8 Ani kí ble zaa ísira bara la kũ bara direo,
 sena zaa Yuflati ari gena andunia léa.
 9 Buri kũ ò kú gbāranna gũnc ni su ò kútene,
 a iberenc ni wúte kũ kúaa a are.
 10 Tasisi kína kũ ísira bara kínano ni táfe bone,
 Seba kũ Seba kínano ni su ò gba dane.
 11 Kínano ni su ò kúte a are n pínki,
 buri sĩnda pínki ni donyĩ.
 12 Zaakũ ani wēndade kũ n wiki dōnc bome,
 ani takaside kũ ò kpányĩ virono sura ba.
 13 Ani gbānasaridenc wēnda gwa,
 ani takasidenc bo ga léi.
 14 Ani n bo gbānamōnnerinc kũ gbē pāsĩnc ɔ,
 zaakũ à ye n arukōtenaairo.
 15 Luda kína dĩ kũ aafiaao!
 Ògĩ a gba Seba bũsu wuraa,
 ògĩ wé kene Luda lakanaa sari,
 ògĩ sa mana one gɔɔ sĩnda pínki.
 16 N tó burapōnc ke a bũsun manamana,
 a lán gĩ da sĩsĩnc musu síi,
 ò né i ò pia lán Lebana lákpe bà,
 ò gbā lán kàsapli bà sēnte.
 17 N tó a tĩ gĩ kun gɔɔ sĩnda pínki
 lán ifāntē bà,
 buri sĩnda pínki ni arubarika le a gāi,
 oni a tĩ nna sí.
 18 Arubarikaden Dikiri Luda, Isarailano Luda!
 Àkũ mé àdi yābonsarenc ke ado.
 19 Ògĩ a tĩ gakuride bo gɔɔ sĩnda pínki!
 À tó a gakuri da anduniala pínki!
 Aami! Aami!
 20 Yese né Dauda aduakena lén gwe.

TAKADA AAKŌDE

Zabura 73-89

Yāvānikerinc nnamanaa

Asafa lèe.

73 Luda dì yā mana ke Isarailanone yāpurame,
 atēnsa nēsepuradenc.
 2 Makũ sĩ, ma ka kāni letena,
 ma gbá ye à satame yā.
 3 Kũ ma yāvānikerinc kunna mana è,
 ma ñadārii pīnc gwena ni dē.

4 Yāke di kpáñnero,
 aafia mōmā akūsĩ ò mèkpana.
 5 Òdi wari ke lán dakeno bàro,
 òdi gyā ke lán dakeno bàro.
 6 Òdi ñadāna da n wakan lán mōwakare bà,
 òdi pāsĩke da pókasa ũ.
 7 N swēe kē gbāna kũ yāvānikenaao,
 yā bēne n nēsee pà.
 8 Òdi gbē lalandi ke òdi yā vāni límma,
 òdi gbāna mōñe n zĩkĩke yāi.
 9 Òdi pi: Luda kipa ò ɔsi ká,
 akūsĩ n yā mé àdi ble andunia gũn.
 10 Abire yāi òdi era n kpa,
 òdi yā kũ ò ò pínki sí yāpura ũ.
 11 Òdi pi: Luda dĩ mámeē?
 Luda Musude dñna kà le yá?
 12 N yāvānikerinc gwa, òdi yāke damu kero,
 n gwena digĩ kara gɔɔ sĩnda pínki.
 13 Ase ma nēsee pura pān yá?
 Ma a ɔ bōte taarin swáswa pāme yá?
 14 Ndigĩ ma gbē gɔɔ sĩnda pínki,
 ndigĩ ma sā gágamene lākũ gu digĩ dō nà.
 15 Tó ma ze kũ yā dí taka onaa,
 abirekũ nigĩ de bona n gbēnc kpe yā ũme.
 16 Kũ ma laasunn lè yā piia de mà dĩ,
 à kēmene zĩũ.
 17 Sé kũ ma gē Luda kúkia,
 gbasa ma wé kē lākũ oni láka nà.
 18 N n dá guzāre kpa yāpura,
 ndi ɔ sōñyĩ ò léte ò kakate.
 19 Òdi gĩ kakatena pĩ ũ kānto,
 vīnapōnc di n le ò láka.
 20 Lākũ nana dì gēte kũ ñao nà tó gbē vù,
 tó n fute Dikiri, n tó ò gēte le.
 21 Kũ ma nēsee yāka,
 akūsĩ ma pō sira kũ,
 22 ma ke yōnc, má yāke dōro,
 ma gōnne lán nōbōsēnte bà.
 23 Bee kũ abireo madigĩ kú kũnwo,
 n ma kũna ma ɔplaa.
 24 Ndì domene are kũ n lédammao,
 ñni láka n ma sí n gakuri gũn.
 25 Dín ma wé dōi musu n baasii?
 N baasiro pōke ni teni ma de andunia gũnlo.
 26 Bee tó ma mè kũ ma swēe ten láka,
 Ludame ma swē gbānaleki ũ,
 àkũme ma baka ũ gɔɔ sĩnda pínki.
 27 Gbē kũ ò kēmmano ni láka,
 ñni gbē kũ ò bō n kpeno kakate.
 28 Luda, ma nanyĩna mé à kēmene nna,
 Dikiri Luda, ma n ke ma uteki ũ,
 mani n yākenano babañe.

Wikilena Ludai a kpé kũ ò wì yāi

Asafa lèe.

74 Luda, bōyāi n giwái ari gɔɔ sĩnda pínkii?
 À kē dera n pētē ten fute n kpasa sāncii?

2 Ì tó gbě kù n ñ sí zaa zĩnɔ yã dɔngu,
 buri kù n bò ò g̃ n p̃ ùnɔ
 kù Zaiš kpi kù n kè n kúki ùo.
 3 N iberenɔ n kúki wì ò dàte mámmam,
 ò dɔdɔi ò gwa, à gbòro pínki.
 4 N zāngurinɔ zuka kàkara gu kù odì danlèn,
 ò ñ zĩda tutanɔ pête gwe sèeda ù.
 5 O è, ñ kpása dɔ musu,
 òten ke lákù òdig̃ dàko gbě nà.
 6 Lí ana mana kù ò nàna n kpé kpataaa,
 ò gbě ò gbòro kù kpásao kù adao.
 7 O té s̃ n kúkia à k̃te,
 ò tò kpé kù n t̃ kúaa p̃i gbàa lè.
 8 O ò ñ ñsɛn: O ɔ t̃m̃ma mámmam.
 O té s̃ ó bùsu aduakekpɛnɔa.
 9 N kpé sèedanɔ kun doro,
 annabi ke kun doro.
 Ónig̃ kun lɛ ari b̃rɛmɛɛ?
 Ó gběke d̃ro.
 10 Luda, ñni tó n iberenɔ g̃ n yáa dɔ ari b̃rɛmɛɛ?
 N zāngurinɔ nig̃ n gya bo lakanaa sarin yá?
 11 B̃yāin n ɔ kakūnnaa?
 Ì ɔ go n kúaaa ò ñ dede.
 12 Ludame ma kína ù zaa káaku,
 àkù mé àdi gbě sura ba andunia g̃n.
 13 M̃k̃n mé n ísira z̃k̃re kù n gbānao,
 n kwā kàsaraa m̃nɔ wìwì í g̃n.
 14 N Misilano kàkate gwe,
 n ñ gènɔ kpà gbáranna nòbɔnɔa p̃ble ù.
 15 N swano bò n zé w̃ è ís̃bokinɔne,
 n swa kù a í babana víro z̃k̃re.
 16 Fānant̃ kù gwāanio de n p̃ ù,
 n m̃vura kù ifānt̃eo kúki kèñne.
 17 M̃k̃n mé n andunia lézekinɔ dà pínki,
 n sakare kù bunsireɛo g̃ɔɔ d̃te.
 18 N yá kù n iberenɔ d̃ yã dɔngu Dikiri,
 ỹnɔnɔ n t̃ gya bò.
 19 Ìsun n pot̃ne kpá nòbɔ p̃s̃nɔaro,
 n gbě w̃endadeno yã sún s̃nguro.
 20 Ì laakari dɔ n bàka kunna kùoooa,
 zaakù ó bùsu gusarenɔ p̃s̃ kù pínki.
 21 Ìsun tó ó g̃naw̃endadeno boru kpe kù wé'ioro,
 ò tó w̃endadeno kù takasidenɔ n táaki lè.
 22 Luda, ò fute ò gí kù n zĩdao,
 ò n yá kù ỹnɔnɔ ten dɔ zena sari ma dé!
 23 Ìsun zuka kù n iberenɔ ten kányi kpá s̃kotoro,
 n zāngurinɔ k̃ni d̃ig̃ dɔ lakanaa sari.

Ludame yākpatekeri ù

Asafa lèe.

75 O n sáabu kè Luda, o n sáabu kè.
 Tó ò n yābonsarenɔ bàba, ndig̃ kù k̃ni.
 2 Luda p̃i: Ma g̃ɔɔ d̃te
 kù mani yākpate ke a zéa.
 3 Tó andunia ỹg̃ kù gbě kù ò kunno ñ pínki,
 makù mé madì a gbègbano kù g̃ngin.
 4 Madì o zĩdabirinɔne òsun ña d̃ro,

madì o yāvānikerinɔne òsun kù biriro.
 5 Àsun kù birì ludambearo,
 àsun waka nɔnɔmairo.
 6 Zaakù gbāna d̃i bo ifāboki kpa ke a lète kparo,
 àdi bo gbárannanlo,
 7 Ludame yākpatekeri ù,
 àkù mé àdi gbě do lago à gbě do kara.
 8 Toko kù Dikiri z̃i, í gbāna kán à pà,
 àten s̃en a p̃f̃ ù f̃uu.
 Àdi at̃e andunia yāvānikerinɔ ñ pínki,
 òdi mi à láka láí kù a gb̃ɔɔ.
 9 Makù s̃, manig̃ yã p̃i o g̃ɔɔ s̃inda pínki,
 mani Yakubu Luda táaki lè.
 10 Mani yāvānikerinɔ b̃ne é'e,
 gbě manano b̃ne s̃, mani sé musu.

Ludame z̃iblena gbāna ù

Asafa lèe. Òdi sí kù guruminɔo.

76 O Luda d̃ Yudanɔ bùsumme,
 a t̃ z̃k̃ Isarailano té.
 2 A bizakuta kù Salemu,
 a kúki kù Zaiš.
 3 Zaa gwen à kà wānanɔ è'en
 kù s̃gbakonɔ kù f̃ñedano kù z̃ikabɔnɔ.
 4 Ndì gu pu ndig̃ té ke,
 n z̃k̃ke de kpi kù ò kun g̃ɔɔ s̃inda pínkinɔla.
 5 N kùgbānadeno g̃k̃ebɔnɔ s̃m̃ma,
 ò wutena kù ga'io,
 g̃ gbāna p̃inɔ doke dí f̃ à a ɔ s̃ero.
 6 Yakubu Luda, n kpāk̃ñỹ,
 akù s̃idenɔ kù ñ s̃nɔ g̃ katena g̃n ù.
 7 M̃k̃n mé ñ naasi ṽi ndo,
 tó n p̃ bò n ỹn,
 dí mé ani f̃ à ze n areɛ?
 8 Zaa musu n yākpate kè,
 akù ṽina andunia kù, à ỹte kítikiti,
 9 z̃i kù Luda, n fute ò yã g̃g̃ anduniane
 de ò gbānasaridenɔ sura ba.
 10 N p̃f̃ena gb̃nɔ d̃i n t̃ bo,
 n p̃f̃ kpara d̃ig̃ dɔ n pi.
 11 À lè ke Dikiri á Ludaa à a f̃ina bo.
 Ák̃n kù á likanawáinɔ, à m̃
 à Luda kù à de òg̃ a ṽina ṽi gba p̃.
 12 Àdi kpatablerinɔ k̃a kpáte,
 àdi tó ṽina andunia k̃inanɔ kù.

Luda kpányi begekɛna wari g̃n

Asafa lèe.

77 Ma lè zù Ludai ma a sisi,
 ma wiki lè Ludaa de à ma yã ma.
 2 Kù má kù wari g̃n ma Dikiri ki w̃ete,
 ma ɔ s̃e musu gwāani kámmabonaa sari,
 ma laakari g̃i kpátei.
 3 Kù ma laasun tà Luda k̃inaa, akù ma ā'ā,
 kù ma dɔ a yān, ma g̃ kpam l̃eɛɛɛ.
 4 N tò ma wé t̃e i'onaa,

ma gǝ bídi gūn má dǝ deran ma ò nàro.

5 Ma dɔ yǎ zīnɔn
kū wě kū ò gětenɔ.

6 Ma laasunn lè ma swěe gūn gwāani,
ma a zīda là mà wete mà dǝ.

7 Ma pì: Dikiri giwai sǎnsǎnn yá?

A pɔ ni ke nna kūoo doroo?

8 A gběke làka mámmann yá?

A yǎ nigǝ futena gɔɔ sīnda pínkin yá?

9 Ó wëndagwana yǎ sǎ Ludagun yá?

A pɔ fěwái, ani wěnda kewere doroo?

10 Akū ma pì: Yǎ kū à ũman dí.

Luda Musude ɔ būsawere.

11 Mani laasun lé Dikiri yābonsarenɔa,
mani dɔ yǎ kū à kè yānɔn.

12 Mani n daboyākenanɔ laasun lé pínki,
mani n yāzǝkǝkenanɔ da ma swěn.

13 Luda, n zé kú adona.

Dikiri kpate zǝkǝ mé à kà lán ó Luda bàa?

14 Mǝkǝmmɛ Luda yābonsarekeri ũ,
n n gbāna mǝ burinɔne.

15 N n gběnɔ sura bà kū n gǎsǎ gbānao,
ókǝnɔ Yakubu kū Yusufu burinɔ.

16 Kū ísira wé sìnle Luda,
kū ísira wé sìnle, akū à kǝtɔ kpà,
à yǐgǎyǐgǎ ari a lòkoton.

17 Ludambe í kòte,
surapatana kíni dɔ musu,
n kànɔ ten fǎ legūpina ũ.

18 N pūtāna kíni dɔ zagaīa gūn,
n legūpinaa andunia pù pínki,
zǐte kè giri à yǐgǎyǐgǎ.

19 N zé dà ísiran,
n gěki kè í zǝkǝnɔ dagura,
odi n gèsegbe ero.

20 N do n gběnɔne are lán sǎ kpàsaà bà
Musa kū Harunao gǎi.

Lè kū Isarailanɔ yǎ ó gbáo laakaríi

Asafa lèe.

78 Ma gběnɔ, à ma yādannena ma,
à sǎ kpá ma yǎi.

2 Mani yǎ oáre kū yáasio,
mani yǎ kū à utena zaa zǐ bɔkɔteáre,

3 yǎ kū o mà akūsǝ ó dǝ,
yǎ kū ó denɔ bàbawere.

4 Óni yǎ pì ute ó nénɔnero,
óni Dikiri táakilena da ó daikorenɔne,
a gbāna kū yābonsare kū à kènɔ.

5 À yǎ dite Yakubu burinɔne,
à a doka dà Isarailanɔne,

à dite ó dizinɔne ò tó n nénɔ dǝ,
6 de à gǝ n buri kū ò kpénɔne futeokarayǎ ũ,
gbasa ò fute ò dada n nénɔne se,

7 de ò le ò Luda náani ke,
a yākenanɔ sún sǎnguro,
ama onigǝ a yāditenanɔ kūna.

8 Ògǝ de lán n dizinɔ bàro,
zaakū ò sǎgbāna kè ò gǐ Luda yǎi,
n swě kú Ludaaro, ò yǎpura vínero.

9 Eflaimu burinɔ bi kàzurinɔme,
akū ò bòru kpe zǐi gūn.

10 Odi ze kū Luda bàka kunna kūnwo yāoro,
ò gǐ té a dokaiii.

11 A yākenanɔ sǎnguro
kū yābonsare kū à mǝnɔne.

12 À daboyānɔ kè n dizinɔ wára

Zoā wěte gūn, Misila būsun.

13 À ísira zǝkǝre à bikū kūnwo,
à tò í gǝ zena lán bíni bà.

14 À dòñne are téluku gūn fānantě,
gwāani sǝ kū té gupurao.

15 À gbèsi para gbárannan,
à í kpàrǐma zǝkǝ lán ísira'i bà.

16 À tò í bòñne gbèn,
à tò í bàa lè lán sèbeɛ bà.

17 Akū ò kpé òten durunna kene,
ò gǐ Luda Musude yǎ mai gbárannan.

18 Ò Luda lè ò gwà kū nèse plao,
ò n poyeina pǝble gbèkaa.

19 Ò Luda vāni bò ò pì:
Luda ni fǝ à ó gbá pǝble gbárannan la yá?

20 Bee kū à gbèe lè, í bò à dàgula,
ani fǝ à pǝble ke nòbɔ kpáwá dɔ yá?

21 Kū Dikiri yǎ pìi mà, à pɔ fě,
akū té fute à dà Yakubu burinɔla,
à pɔfě kipa Isarailanɔa.

22 Zaakū odi Luda yǎ síro,
odi a surabana gbāna náani kero.

23 Bee kū abireo à yǎ dite ílukune,
à musu zé wě,

24 akū à mana kòteñne ò blè,
à pǝble kū à bò musu kpàrǐma.

25 Ò malaikanɔ pǝble blè,
à zànaa kèñne, à gě ɔla.

26 À tò ía gbāna bò ifāboki kpa,
à pè gènɔmidɔki kpa íaa dɔ kū a gbānao,

27 akū à nòbɔ kòteñne dasi lán lukutě bà,
bānɔ dàñla lán ísirale būsua'tě bà.

28 À tò ò kípakipa n búrann,
ò gǝ káte likana n kpénɔi.

29 Luda pó kū òteni a ni denɔ kpàrǐma,
akū ò blè ò kǎ gíngin.

30 De a ni kpé à borǐma,
gɔɔ kū pǝble pì kpé da n lén,

31 Luda pɔfě futeñyǐ,
à Isaraila gǝ gbānanɔ dède,
à n kefennanɔ lè à nè.

32 Bee kū abireo ò kpé òten durunna ke,
bee kū a yābonsarekenanɔ, odi a náani kero.

33 Akū à n wëndii kèñne pǎ lán lé'íaa bà,
à tò sunyǐ n lé.

34 Tó à n gběkenɔ dède, òdi a ki wete,
òdi era ò are dɔa kū wānao.

35 Akū ò dòn sà kū Ludame n gbèsi ũ,

ò dǝ kũ Luda Musudeme ń surabari ũ.
 36 ԵԾԾ ԿԱՍÀ òdi lé maa,
 òdi էկե tone,
 37 ń swէ kúaro,
 ò a bàka kunna kũńwo yǎ gbòro.
 38 Ȧpi sǝ à ń wẽnda gwà,
 à ń durunnano kẽmma, adi ń kakatero.
 Ȧdigǝ a zĩda mile ble baala'i,
 àdi a ƆƆfẽkipammana Ɔ lago.
 39 Ȧ ń bisāsirike dǝmma,
 kũ òdi gẽte sunaa sari lán ĩa bà.
 40 Ȧ sǎgbāna kẽne gbārannan gẽn ũgbangbaal
 Ȧ a ƆƆ yàkane sẽnte gwe à kè dasi.
 41 Ȧ Luda lè ò gwà, ò Luda lè ò gwà,
 ò Isarailano Luda kũ à kú adonaa fẽ.
 42 Ȧ iko gbāna sǎngu,
 lǎkũ à ń sí ń iberenɔa nà,
 43 lǎkũ à daboyāno kè Misila nà,
 akũsǝ à yābonsarenɔ kè Zoā bũsun.
 44 Ȧ ń swa ĩno lì aru ũ,
 akũ odi fǝ ò a í mì doro.
 45 Ȧ ĩfinino kǎngu, ò ń soso,
 kũ kaso kũ ò kisira kǎnyĩno.
 46 Ȧ tò kwano ń bú ƆƆbleweno blè,
 à sutẽno kà ń burapɔno.
 47 Ȧ tò legũgbe ń geepi líkpenɔ kè búgubugu,
 zàgǎta ń kaka líno è'ε.
 48 Ȧ ń ƆƆkǎdenɔ kàkate kũ legũgbeεo,
 sura pẽte ń kǎsanɔa.
 49 Ȧ a ƆƆfẽ zǝkǝ bòborĩma,
 à kè ĩni kũńwo kũ ƆƆfẽo kũ pẽtẽo,
 à malaika kisiradenɔ gbàremĩma.
 50 Ȧ a ƆƆfẽ zé wẽ, adi gí ganɔ doro,
 à gagagyǎ kǎngu.
 51 Ȧ Misila dauduno dède ń pĩnki,
 Hamu buri nẽgǝgbẽ káakunɔ gǎga.
 52 Ama à bò kũ a gbẽno lán sǎno bà,
 à dònne are gbārannan lán sǎ kǎsanɔ bà.
 53 Ȧ té kũńwo kũ laakariio kǎtana vĩna sari,
 ń iberenɔ sǝ, ĩsira dàńla.
 54 Ȧ kà kũńwo a bũsu lén,
 gusĩside kũ à sì kũ a gbānao pĩ.
 55 Ȧ pèhne burinɔa,
 akũ à ń bũsu kǎtatetehne ń ƆƆ ũ,
 à Ɔnn kǎkpa Isaraila burinɔa.
 56 Akũ ò Luda yǝ ò gwà ò gĩ a yǎ mai,
 ò Luda Musude yǎditenano kũnaro.
 57 Ȧ èra ò bò a kpe lán ń denɔ bà,
 ò náani vĩro lán sǎ kotinaa bà.
 58 Ȧ a ƆƆ fẽ kũ ń sa'okinɔ,
 ò a nẽsegǝba fũte kũ ń tǎnno.
 59 Kũ Luda dǝ ĩε, akũ a ƆƆ fẽ,
 à gĩ Isarailano Ɔsĩpǎsĩ.
 60 Ȧ a bizakuta tò zaa Silo gwe,
 a be kũ à dǝ bisāsirinɔ té pĩ.
 61 Ȧ tò ń weterino sù ò a àkpatii sè,
 àkũme a gbāna kũ a gakuribokio ũ.
 62 Ȧ tò ò a gbẽno dède kũ fẽnedao,

a ƆƆ fẽ buri kũ ń séi.
 63 Ȧ kefennano té kũ zĩ ĩn, gũn,
 ń nɔkparenɔ dí le ò zǎkeleεe sì doro.
 64 Ȧ ń sa'orino dède kũ fẽnedao,
 ń gyaanɔno dí fǝ ò ƆƆ dǝro.
 65 Akũ Dikiri fũte sǎ lán i'orii bà,
 lán gǝsa kũ à vù kũ wẽ'io bà.
 66 Ȧ ń weterino gbẽ, ò bòru kpe,
 à tò ò gǝ kũ wẽ'io gɔɔ sĩnda pĩnki.
 67 Ȧ gĩ Eflaimu burinɔi,
 adi Yusufu buri pĩ sé doro.
 68 Yuda burin à sè sǎ
 kũ Zaiǝ kpi kũ à yeiio.
 69 Ȧ a kúki bò musumusu gwe,
 anigǝ kun gɔɔ sĩnda pĩnki lán andunia katena bà.
 70 Akũ à a zǝbleri Dauda sè,
 à a bò sǎkpasan.
 71 Ȧ a bò sǎdānan, à dǝ Isarailano are,
 Luda gbẽ Yakubu burinɔ kĩname.
 72 Dauda ń kǎ a kpe kũ nẽsedoo,
 à dònne are kũ a Ɔ arubarikadeo.

ԾԾԾԾԾ Yuruselemu wina yǎ musu

Asafa lèε.

79 Luda, burinɔ sì n bũsun,
 ò n kpe kũ à kú adona yàka,
 ò Yuruselemu wiwi ò dǎte.
 2 Ȧ n zǝblerino gèε kǎ bānɔa,
 ò n yāmarino mèε tò nǝbɔ Ɔsĩnɔne Ɔble ũ.
 3 Ȧ ń aru kòte lán í bà Yuruselemu bĩnikpe,
 gbẽke kun à ń vĩro.
 4 Ȧ gǝ sǝsǝna Ɔ ũ ò saredenɔne,
 o gǝ lalandi Ɔ ũ gbẽ kũ ò likawáinɔne.
 5 Dikiri, ĩnigǝ Ɔ fẽ kũoo ari bɔremεε?
 N pẽtẽ té nigǝ kũ gɔɔ sĩnda pĩnkin yá?
 6 Ȧ ƆƆfẽ kipa buri kũ ò n dǝronɔa,
 gbẽ kũ òdi n sísironɔ bũsunɔa.
 7 Zaakũ ò Yakubu burinɔ blè,
 ò ń bũsu yàka.
 8 Ȧ sun ó denɔ durunnano wí ó musuro.
 Ȧ wẽnda dǝwεε likalika,
 zaakũ o busa o gǝ búgubugu.
 9 Ȧ kǎwái, Luda ó surabari,
 ń ó sura ba de ń tǝ bo,
 ń ó durunnano kẽwá n tǝ yǎi.
 10 Bǝyǎi ĩni tǝ burinɔ ó lá ò pi:
 Ó Luda kú máme sée?
 Ȧ tǝ burinɔ gǝ dǝ ó wára
 kũ ndi n zǝblerino dedena fĩna borĩma.
 11 Ȧ tǝ zĩɔno ԾԾԾԾԾ gẽ n sǎn,
 ń gbẽ kũ ò kú ga léino bo
 kũ n gǝsǎ gbānao.
 12 Ȧ lalandi kũ buri kũ ò likawáino kènne
 fĩna borĩma gẽn suppla, Dikiri.
 13 Ókǝno n gbẽno, n kǎsa sǎno,
 ónigǝ n sǎabu kǎ gɔɔ sĩnda pĩnki,
 ónigǝ n tǝ babańne ari ó buria.

Isarailano suna ní gwena zīn aduakena

Asafa lèè.

80 N̄ sã kpá, Isarailano Don'arede,
 ṁṁṁṁ kũ ndi Yusufu burino dã lán sã bà.
 N̄ bo ñ m̄, ṁṁṁṁ kũ ñ vutena kerubuno dagura,
 2 ñ do Eflaimu burino are
 kũ Biliaminu burino kũ Manase burino.
 N̄ fute kũ n gbãnao, ñ m̄ ñ ó sura ba!
 3 Luda, ñ tó ò era ò su ó gwena zīn,
 ñ ãn werewá, ñ ó sura ba.
 4 Dikiri Luda Zīkaride,
 īni fē ñ gí n gbēno aduakena síi ari b̄rem̄e?
 5 N wé'i d̄h̄ne ñ p̄mina ũ,
 n ñ wé'i ȳh̄ne a p̄ p̄, ò mì.
 6 N tò o ḡ fobona p̄ ũ ó sareden̄e,
 ó iber̄eno teni ó lalandi ke.
 7 Luda Zīkaride, ñ tó ò su ó gwena zīn,
 ñ ãn werewá ñ ò sura ba.
 8 N geepi lí wò Misila,
 n pe burino, akũ n lí p̄i p̄ ñ gbèn.
 9 N gu k̄k̄ene à zīni p̄te,
 akũ à ɔ t̄ à gu s̄i.
 10 A uraa dà kp̄n̄la,
 a ḡno de sida lí z̄k̄n̄la.
 11 À ɔ t̄ à ḡe ari ísira léa,
 a ɔnen̄o k̄a ari Yuflati.
 12 B̄ȳain n a karaa gb̄oro
 de gb̄e kũ òten ḡten̄o ḡ ɔ m̄ate a néii?
 13 S̄akpan̄o di lé k̄ai ò bi,
 n̄b̄s̄ent̄eno di su ò a lá ble.
 14 N yā nna! Luda Zīkaride, ñ era ñ are d̄wá!
 Zaa musu ñ wé kp̄ate ñ gwa!
 N̄ laakari d̄o geepi lí día,
 15 p̄ kũ n p̄ kũ n ɔplao,
 né kũ n t̄tuu k̄e n z̄dan̄e.
 16 Ò n geepi lí p̄i z̄ ò té s̄ã,
 ñ wé t̄era pitir̄ma de ò kakate.
 17 N ɔ kú gb̄e kũ à kú n ɔplaiia,
 bis̄asiri né kũ n s̄e n p̄ ũ p̄i,
 18 óni k̄emma doro.
 N̄ ó kunna k̄e ñ k̄ewere, óni n sísi.
 19 Dikiri Luda Zīkaride,
 ñ tó ò su ó gwena zīn,
 ñ ãn werewá ñ ó sura ba.

Isarailano dikpe lèè

Asafa lèè.

81 À ayuwii ke Luda ó gbãnaa,
 à ɔnna wiki lé Yakubu burino Luda.
 2 À lè d̄ à bata lé
 kũ ṁṁṁṁ ũ nnao kũ gidigboo.
 3 À kuru pé ṁṁ dufu bonaao,
 à pé tó ṁṁ k̄e papana ó dik̄p̄eṁṁ,
 4 zaakũ à de doka ũ Isarailanōeme,
 yā kũ Yakubu burino Luda d̄ten gwe.

5 À yā p̄i dà Yusufu burino
 ṁṁṁ kũ à v̄ Misila b̄sula.
 Ò k̄oto kũ ò d̄ro mà à p̄i:
 6 Ma aso gò á ḡaa,
 ma á ɔ b̄o ēbona zīn.
 7 A ɔ d̄m̄ene warik̄eṁṁ, akũ ma á bó,
 ma weáwa zaa leḡv̄inaa ḡn,
 ma á lé ma á gwá zaa Meriba í kínaa.
 8 À sã kpá ma gb̄eno, mani lé daáwa,
 ák̄no Isarailano, tó áni ma yā ma dé!
 9 Àsunḡo buri z̄t̄no t̄ana ví á t̄ero,
 àsun k̄ute dikiri p̄anden̄ero.
 10 Mak̄me Dikiri á Luda ũ,
 ma á b̄te Misila.
 À á lé w̄e, mani tó à k̄a.
 11 Ama Isarailano gi ma yā mai,
 ma gb̄e pin̄o dí mì natemen̄ero.
 12 Akũ ma ñ tó kũ ñ s̄gb̄anakeo,
 ò té ñ z̄da p̄yeinaai.
 13 Tó ò p̄i Isarailano ni ma yā ma,
 tó ma gb̄eno té ma yāi,
 14 de mani ñ iber̄eno s̄p̄ete ḡnoṁṁ,
 mani ɔ s̄ ñ z̄angurino.
 15 Ma z̄angurino ni k̄a nate ma are,
 ñ w̄t̄amma n̄iḡo lakana v̄ro.
 16 Gbasa mà á gwa kũ p̄blewe manao,
 mà era mà gb̄e z̄'í kp̄áwa à m̄awa.

Yākpatekena kũ gbãnadeno

Asafa lèè.

82 Luda vutena pari k̄k̄akaranaa ḡn,
 àten yākpate ke kũ Ludano à p̄i:
 2 Ari b̄ren̄o aniḡo yākpate kee a kpedangara
 à yā sí yāv̄nikerin̄e?
 3 À yā nna kpá gbãnasariden̄o kũ tonen̄o,
 à ze kũ takasiden̄o kũ gb̄e kũ òten wé t̄m̄man̄o.
 4 À gbãnasariden̄o kũ w̄ndaden̄o sura ba,
 à ñ bo yāv̄nikerin̄o ɔ.
 5 Ò yāke d̄ro, ò a ke gbá d̄ro,
 ò kú gusira ḡm̄me,
 akũ andunia ȳḡa ari a ḡe.
 6 Ma p̄i Ludanōme á ũ,
 Luda Musude n̄en̄o á ũ á p̄inki.
 7 Bee kũ abireo áni ga bis̄asiri gana ũme,
 áni kp̄agula lán gbãnade kparano b̄ame.
 8 Luda, ñ fute ñ yākpate ke kũ anduniaio,
 zaakũ buri s̄nda p̄inki bi n p̄me.

Ibereno kpana Luda

Asafa lèè.

83 Luda, ñsunḡo ȳitenaro,
 n lé sunḡo nak̄anaro,
 ñsunḡo kun k̄itikitiro, Luda.
 2 N̄ n iber̄eno gwa lākũ ò fute ò z̄e n̄,
 n z̄angurino teni ñ mì zuzu.
 3 Òten ɔnd̄o ke n gb̄enōe,

òten lé kpákūsū n gbě yenyīdenoi.
 4 Òten pi: À mǎ ò ñ burí bo,
 de ñ tǎ Isaraila súnǵ ðǎ gbēken doró.
 5 Ò lé kpákūsū, ñ yǎ kǎ sè,
 ò lédokǎn kè kǎ kǎ ò futenyī.
 6 Edǎmunǎ kǎ Sumaila burinǎ
 kǎ Mǎabunǎ kǎ Hazara burinǎ
 7 kǎ Gebalidenǎ kǎ Amǎninǎ
 kǎ Amalekinǎ kǎ Filisitininǎ kǎ Tayadenǎ.
 8 Bee se Asirianǎ nǎmǎ ðǎ,
 de ò ðǎ da Lutu burinǎ.
 9 Ñ kǎnne lǎkū n kè Midianǎne nǎ,
 lǎkū n kè Sisera kǎ Yabīone nǎ Kisīi.
 10 N ñ kè búgubugu Endǎ,
 akū ò ǵǵ katena zīte lán bisaa bà.
 11 Ñ ke ñ wēnenǎne
 lǎkū ò kè Orebu kǎ Zebuone nǎ.
 Ñ ke ñ kīnanenǎne
 lǎkū ò kè Zeba kǎ Zalamunaone nǎ.
 12 Mǎkǎn mé ò pi yǎ,
 ò Luda sǎdǎki sé ñ pǎ ũ.
 13 Ma Luda, ñ tó ò ǵǵ lán sēĩampuruu bà,
 lán ése ũkǎ kǎ ĩa ten sé bà.
 14 Lǎkū ðǎkoo ði té kǎ nǎ,
 kesǎ lǎkū té ði kpínǎ ble nǎ,
 15 ñ péteriyī kǎ n zàǵaĩao,
 ñ tó n ĩa pǎsī swē kēĩngu.
 16 Ñ tó ñ gasu ǵǵ kpá ñ wéi,
 de ò n gbǎna dǎ Dikiri.
 17 Wé'i nigǵ ñ kǎ ǵǵ sīnda pínki kǎ bídio,
 ò boru kpe ò mì ðe.
 18 Ñ tó òǵǵ dǎ kǎ n tǎn Dikiri,
 mǎkǎmmē Luda Musude ũ andunia ǵǵn pínki.

Luda ǎn begēkenaa

Kora burinǎ lèe.

84 N kúki mana fá, Dikiri Zīkaride!
 2 Maten Dikiri ǎn begē ke ari gu ten lima,
 ma nini kǎ ma mēeo ten luka Luda Wēndidei.
 3 Dikiri Zīkaride ma Kína ma Luda,
 bee bǎntoro sǎa ðǎ n gbagbaki sare,
 Ludakibebǎ kpé bò gwe à a néǎn kǎn.
 4 Arubarikadenǎme gbě kǎ ò kú n ǎnnǎ ũ,
 òdǵǵ n táaki lé ǵǵ sīnda pínki.
 5 Arubarikadenǎme gbě kǎ ñ gbǎnan n ũǎ ũ,
 n ǎn gena yǎ kú ñ swēe ǵǵn.
 6 Tó òten ǵēte Baka guvutea,
 àdi ǵǵ lán gu kǎ à ísēbokínǎ ví bà,
 pǎtǎǵǵ legū ði tó arubarika dagula.
 7 N gena ǵǵn ñ gbǎna ðǵǵ karamē
 ari ò gé káo n kīnaa Zaiǎ.
 8 Dikiri Luda Zīkaride, ñ ma aduakēna sí,
 ñ sǎ kpá ma yǎi, Yakubu Luda.
 9 Luda, ñ kína kǎ à de ó sēgbako ũ gwa,
 ñ wé pé kína kǎ n kǎai.
 10 Kunna n ǎn ǵǵ do manamēne
 de kunna gu pǎndea ǵǵ wǎa sǎǎrola.

Ma Luda ǎn zédǎkpārike sí
 de kunna ǎn dokǎn kǎ yǎvānikerínǎola.
 11 Dikiri Luda ðeñne ifāntē kǎ sēgbako ũ,
 Dikiri ði gbēke kēñne kǎ bēereeo,
 àdi gí pǎ mana kpá taarisaridenǎairo.
 12 Dikiri Zīkaride,
 arubarikademe gbě kǎ àteni n náani ke ũ.

Aafia wékena Ludaa

Kora burinǎ lèe.

85 N arubarikaa ðǎ n bǎsun, Dikiri,
 n su kǎ Yakubu burinǎ ñ gwena zīn.
 2 N n gbēnǎ taarinǎ gòmmǎ,
 n ñ durunnǎn kēmmǎ pínki.
 3 N n pǎ kpǎkpǎa tò pínki,
 n n pǎfē pǎsī tò.
 4 Ñ su kǎoo ó gwena zīn, Luda ó Surabari,
 ñ pētē kǎ n kè kǎoo lago.
 5 N pǎ nigǵ fēnawái ǵǵ sīnda pínkin yá?
 ĩnigǵ n pǎfēǵǵ gága wē kǎ wēeon yá?
 6 ĩni era ñ n gbēnǎ kunna kēke ñ kēñne ðǎ,
 de ñ pǎ le à kemma nnaroo?
 7 Dikiri, ñ n gbēke mǎwēre,
 ñ ó sura ba kǎ n gbǎnao.
 8 Ma sǎ ðǎ Dikiri Luda yǎ'onaaa,
 zaakū àdi aafia lé sé a yǎmarinǎne,
 tó odi era ò sù ñ yǎnkǎyǎnǎaro.
 9 A vīnakerinǎ surabanaa ǵǵ zǎro,
 de a gakuri le àǵǵ kú ó bǎsun yǎi.
 10 Gbēke kǎ náanio ði dakare,
 yǎzede kǎ aafiaa ði ðǎ kpákǎa.
 11 Náani ði ðǎ poro musu,
 yǎzede ði ðǎ nǎn zīte.
 12 Dikiri ni yǎ mana kēwēre,
 ó zīte ni pǎble ke.
 13 Yǎzede ðǵǵ té a are,
 àdi zé kēkēne.

Kpányī wékena Ludaa

Dauda lèe.

86 Dikiri, ñ sǎ kpá ma yǎi ñ wema,
 zaakū takaside wēndaden ma ũ.
 2 Ñ ma wēndi dǎkpǎ,
 zaakū má a zīda kpǎmma.
 Ñ makū n zǎbleri sura ba,
 zaakū mateni n náani ke,
 mǎkǎmmē ma Luda ũ.
 3 Ñ sùru ke kǎmao, Dikiri,
 zaakū madǵǵ n sísi kǎnkǎ kǎ ǎksio.
 4 Ñ makū n zǎbleri pǎ ke nna,
 zaakū ma laakarii tà n kīnaa, Dikiri.
 5 Ñ mana akūsǎ ñ sùru ví, Dikiri,
 n gbēke zǎkǎ n sisirinǎne.
 6 Dikiri, ñ sǎ kpá ma wékenaai,
 ñ laakari ðǎ ma wēnda wikia.
 7 Mani n sísi ma warikeǵǵ zǎ,

zaakū ndi wema.

8 Tāna ke ni sí lekōa kūnworō, Dikiri,
gbēke di fī à n kena kero.

9 Buri kū n kēncō ni su ò kútēne,
ò n t́ bo ń pínki.

10 Zaakū n źkō akūsō ndi daboyāncō ke,
mōkōmmē Luda ū ndo.

11 N n zé mōmēne, Dikiri, manigō t́aa o n yāpura gūn,
n ma laasun kemēne do, de m̀agō n vīna vī.

12 Mani n sáabu kpá kū nēsēdoō,
Dikiri ma Luda, manigō n t́ bo gōcō sīnda pínki.

13 Zaakū gbēke kū n kēmenē źkō,
n ma wēndii s̀i gyāwān l̀n.

14 Luda, karambaanidenō ten futemai,
gbē pāsīncō teni ma wē, òdi n yā daro.

15 Mōkōn Dikiri, Luda wēndadōnnerime n ū,
n s̀uru vī akūsō n pō di fē likalikaro,
n gbēke kū n náanio źkō.

16 N are dōma n ma wēnda gwa,
n n z̀bleri gba gbāna,

n makū n z̀ncōkpare nē sura ba.

17 N yāmanakena sēeda kemene
de ma zāngurincō e, wéi n kū,
zaakū Dikiri, n kpamai,
n ma laakarīi kpātemēne.

Zaiš bi Luda wēteme

Kora burincō l̀e.

87 Luda a wēte kàte
kpi kū à kú adona musu,

2 Dikiri ye Zaiš bīnilencō
de Yakubu burincō wēte kparancōla pínki.

3 Luda wēte,

Luda gakuriyā ò n musu à pì:

4 Mani Misilancō kū Babilōnudencō da
gbē kū ò ma dōncō té.

Filisitininōncō kú a gūn dō
kū Tayadencō kū Etiopianō.

Oni pi, ò gbē birencō ì gwemē.

5 Zaiš yā musu oni pi:

Ò wāane kū wāaneo ì gwemē,
Luda Musude mé àdi a zīni pēte gíngin.

6 Tó Dikiri ten gbēncō t́ da takadan,
ani pi: Ò gbē dí ì gwemē.

7 Lēsirincō kū ūwārinō ń pínki ò pi:
Ó manake pínki di bo Zaišmē.

Kunna ga léi aduakēnaa

Ezera buri Emani l̀e.

88 Dikiri Luda ma Surabari,
maten wiki lémma fānantē kū gwāanio.

2 N tó ma aduakēna kámma,
n s̀a kpá ma ódōnaai.

3 Zaakū yā'ūmmana ma nēsēe pà,
ma wēndii kú ga léi.

4 Ò ma da gbē kū òten si gyāwānnncō té,

ma gō gbānasaride ū.

5 Ò pā kpāmai ò ma da gēncō té
lán gbē kū ò wutena miran s̀ōrcōncō bà,
lán gbē kū ń yā dōngu dorō
ń bàka kú kūnworōncō bà.

6 N ma zu wēe l̀okoton
ari zīte t́ t́ncōwēe gusiran.

7 N pōfē t́ma,
a ísō dāmala.

8 N tò ma gbēncō ma zukūna,
n tò ò ye ma káiro.

Ò ma tata, boki kunlo,

9 warikēna ma wé sira kù.

Mateni n sísi zaa kōncō ari cōcōsi,
ma cōcō dōnanyī.

10 Gēncō ndi yābonsare kēine yá?

Gyāwāndencō mé òdi fute ò n sáabu kpá yá?

11 Òdi n gbēke baba mira gūnn yá?

Òdi n náanikēna yā o gyāwānn yá?

12 Ò n daboyāncō dō gusira gūnn yá?

N yāmanakēnancō dōna kú yāsānguki gūnn yá?

13 Dikiri, maten ó dōncō,
ma aduakēna kōncō di ká n kīnaa.

14 Bōyāi nten gímai, Dikiri?

À kē dera n mīkperē z̀mēnēe?

15 Má kú ga léi wēndawēnda zaa ma kēfēnnakēgōcō,
n yā pāsīncō t́ma, ma gō s̀aii.

16 N pōfēnamai dāmala,
n vīncōncō ma kakate.

17 Ò dāmala lán í bà zaa kōncō ari cōcōsi,
ò likamai mámmam.

18 N tò ma gbēncō kú ma gbēnnancō ma zukūna,
gusira mé à gō ma kpāasi ū.

Luda lésēna Daudane

Ezera buri Etani l̀e.

89 Dikiri, manigō l̀e sí n gbēke yā musu lakanaa
sari,

manigō n náanikēna kpākpa ke wē kū wēeō.

2 Mani o kū n gbēke lakana vīro,

n náanikēna zīni petēna n bea zaa musu.

3 N pì: Ma bàka kú kū gbē kú ma sēeō,
ma lé sē ma z̀bleri Daudane.

4 Mani tó a buri gō kí ble gōcō sīnda pínki,
mani a kpata gba gbāna ari a buria.

5 Musudencō di n daboyāncō sáabu kpá, Dikiri,
malaikancō di n náanikēna yā o ń kōkakaranaa gūn.

6 Zaakū gbēke kú musu kū à kà Dikiri ūro,
malaika ke ni sí lekōa kāaoro.

7 Luda vīna di malaikancō kū ń kōkakaranan,
à naasi vī de gbē kū ò likainōla.

8 Dikiri Luda Zīkaride, dí mé à lēeē kūnwoo?

N gbāna kū náanio vī yā sīnda pínki gūn.

9 Ndì gbāna mō ísirane,

tó à sō fute kú vīvīnaao, ndi a gbāna fī.

10 N Misilancō dúgu z̀, ò gō gēncō ū,

n n zāngurincō fākōa kú n gāsā gbānao.

11 Musu bi n pómé, zíte dɔ bi n pómé,
n andunia kàte kù pɔ kù ò kú a gūnno pínki.
12 N gugbānduru kù gèncmidɔkio kè,
Tabo kù Emɔ gbènc dì ayuwii ke kù n tóo.
13 N gāsā bi gbāna pómé,
n ɔ gbāna akūsɔ n ɔpla dɔ musu.
14 Yāmanake kù yāzedekεoome n kpata zīni ũ,
gbēke kù náanio mé à donne are.
15 Arubarikadenɔme gbē kù ò ayuwiikεmmanɔ ũ,
kù òdigɔ táa o gupura kù à kú n kurunyī, Dikiri.
16 Òdigɔ pɔnna ke kù n tóo gɔɔ sīnda pínki,
òdi ũa dā kù n manakeo.
17 Zaakū n gakuri kù n gbānaome n ũ,
n zena kūoo dì ó sé lei.
18 Ó kína bi Dikiri pómé,
ó sēgbako pì bi Isarailanɔ Luda pómé.
19 N yā ò n yāmarinɔne yā wégupu'ena gūn
n pì: Ma kpányī kè gɔsaane,
ma kefenna sè musu a gbēnc té.
20 Ma a zòbleri Dauda lè,
ma a nìsi kù ma a dìte.
21 Manigɔ a kùna ma ɔī,
ma gāsā gbāna nigɔ kù kāao.
22 Iberε ke ni fɔ à táfe síaro,
gbē vāni ke ni le à gbāna mɔnero.
23 Mani a weterinɔ mi de a are,
mani a zāngurinɔ ne.
24 Mani gbēke kene kù náanio,
oni a sé lei kù ma tóo.
25 Mani ísira nane a ɔī,
anigɔ iko ví swanɔa.
26 Ani ma sísi à pi,
má de a De ũ kù a Ludao,
a gbèsi ũ kù a surabariio.
27 Mani a ke ma daudu ũ,
anigɔ de andunia kínanɔ mīde ũ.
28 Manigɔ gbēke ví kāao gɔɔ sīnda pínki,
ma bàka kù à kú kāao gborona víro.
29 Mani tó a buri gɔ kí ble gɔɔ sīnda pínki,
a kpata nigɔ kun lákū ludambe òdigɔ kun nà.
30 Tó a burinɔ pā kpà ma dokai,
akūsɔ odi té ma yāditenanoiro,
31 tó ò bò ma yā kpe,
akūsɔ ò ma yādannenano kūnaro,
32 mani gò tǎmáa n taarinɔ yāi,
mani n ke búgubugu n vānikena musu.
33 Ama gbēke kù má ví kāao ni lákaro,
mani fɔ mà náanisariyā kero.
34 Mani ma bàka kunna kāao yā gbororo,
mani yā kù à bò ma lén litero.
35 Ma sì kù ma kunnao gènn do,
mani éke to Daudanero, kù ma pì,
36 a buri nigɔ kun gɔɔ sīnda pínki,
a kpata nigɔ kun ma wára lán ifāntē bà.
37 Lákū mɔvura de sèeda náanide ũ musu nà,
len a kpata nigɔ kun gɔɔ sīnda pínki le.
38 Bee kù abireo n gi kína kù n kài,
n ɔ gbàrei n pɔ fē kāao manamana.

39 N n bàka kunna kù n zòbleriio yā gbòro,
n a kífura gya bò n pàte zíte.
40 N a wēte bīninɔ gbòro,
n a zeki gbānanɔ kòte n dàte.
41 Gbē kù òten gētenɔ n baka bòn n pínki,
à gɔ lalandi pɔ ũ a buri dakenɔne.
42 N a weterinɔ gāa sè lei,
n tò a iberenɔ pɔnna kè.
43 N a fēneda gbāna è,
n̄di ze kāao zī gūnlo.
44 N a kíkεgoo sia,
n a kpataa nè.
45 N tò à zī kù a gbānan,
n wé'i dàa arukīm̄ba ũ.
46 Dikiri, īnigɔ utenawere ari bɔremεε?
N pɔfē té nigɔ kù gɔɔ sīnda pínkin yá?
47 N̄ laasun lé ma wēndi kutukea.
N bisāsiri kè pān yá?
48 Dí mé anigɔ kun à gí gaii?
Dí mé ani fɔ à a zīda sí mira gbānaaa?
49 Dikiri, gbēke kù n ví yā gèe máa?
N yenyī kù n a lé sè Daudane kù náanio sɔ bi?
50 N̄ tó n zòbleri fobona yā dɔngu,
burinɔ ma sɔsɔ ò ma nēsεε yàka.
51 N iberenɔ kína kù n kà lalandii kè
ari gu kù a gēsεε pēten, Dikiri.
52 Arubarikaden Dikiri ũ ari gɔɔ sīnda pínki!
Aami! Aami!

TAKADA SIIKŌDE

Zabura 90-106

Luda kù bisāsirio

Luda gbē Musa aduakena.

90 Dikiri, ó utekime n ũ wē kù wēεo.
2 De n̄ kpé n̄ kpino ke,
de n̄ kpé n̄ zíte kù anduniao káte,
Ludame n ũ zaa káaku ari gɔɔ sīnda pínki.
3 N dìte kù bisāsiri era zíte,
ndi piñne ò era būsun.
4 Wē wàa sɔɔro denne lán gɔɔ do bà,
à denne lán gīa ke gwāani zaka bà.
5 Ndì bisāsiri sé kù ga'io,
ò de lán sē yīda bà kɔnɔ.
6 Àdi bute kɔnɔ à gbā,
àdi yitoro kù ɔkɔsi à kori ke.
7 N pɔfē dì ó kakate,
n patammanaa dì swē kēógu.
8 Ó yā vāninɔn katena n are,
ó asiriyānɔ bò gupuran n kùru.
9 Ó gɔɔ dì gēte n pētē yāi,
ó wēndii dì lāka kù ndanaao.
10 Ó wēε dì ká baaakɔ akuri,
tó ó gbāna sɔ, basiikɔ.

Wari kũ pɔsiraoon wěe pĩnɔ dɪ suowerɛ,
òdi gěte likalika, akũ odi kpágui.

11 Dí mé à n pɔfě gbāna lé dɔɔ?

n pětě zɔkɔɔ kà vīna kũ à de ò kenne ũ.

12 Ñ dadawere ògɔ ó wěndi kutuke lé dɔ,
de ò ɔndɔ le ó swěe gũn.

13 Dikiri, bɔren ĩni n pɔfě kpátɛɛ?

Ñ n zɔblerinɔ wěnda gwa.

14 Ñ tó n gběke suwá lákũ gu digɔ dɔ nà,
de ògɔ pɔnna ke kũ ayuwiikenaao ari ó gɔɔ lén.

15 Ñ ó pɔ ke nna ɔ kũ n tɔwá gɔɔ lén,
wari kũ o kè wě lén.

16 Ñ n yākenanɔ mɔ ókɔnɔ n zɔblerinɔne,
ñ tó ó néɔn n gbāna gakuri dɔ.

17 Dikiri ó Luda, ñ tó ò n pɔnna le,
ñ tó ó zĩ àre le,

ee, ñ tó ó zĩ àre le.

Ludame ó dākpāri ũ

91 Gbě kũ à utena Luda Musude ɔĩ
nigɔ kú Gbānasĩndapinkide uraai.

2 Ani pi Dikirime a zeki gbāna ũ,
a Ludame a uteki ũ, á a náani ví.

3 Àkũ mé ani n sí kariia,
ani n sura ba kũ gagagyāo.

4 Ani n ɔɔɔ a pɔɔten, ĩnigɔ utena a orun,
a náanikena mé ani n dākpā lán sēgbako bà.

5 Gwāani karinɔ kũ fānantě kà vīnlanɔ
ń ke vīna ni n kũro,

6 ke gagagyā kũ àdigɔ té gusiran
ke gyāgēwēte kũ àdi ń le fānantě gbāna.

7 Bee tó gběɔnɔn wàa ɔɔɔro ten léte n sare,
ke gběɔnɔn dúbu kuri ten ga n ɔplai,
póke ni n lero.

8 ĩni wé sé ñ gwa,

ĩni e lákũ òdi wé tã yāvānikerinɔa nà.

9 Tó n Luda Musude kè n uteki ũ,

tó n Dikiri kè n kúki ũ,

10 yā vāni ke ni n lero,

kisira ni gě n ɔnnlo.

11 Zaakũ ani n yā o a malaikanɔne,
de ò n dākpā gu kũ nten gén pínki.

12 Oni n sé ń ɔĩ

de ñsun gě sí gbèearo yāi.

13 ĩni gèse ze músuua kũ káreo,

ĩni gèse pétepete sàbooa kũ pitikoo.

14 Dikiri pì: Zaakũ à nàmai, mani a bo,
zaakũ à ma dɔ, mani ɔ kúa.

15 Ani ma sísi, mani wea,

tó yā nàkaraa, manigɔ kú kāao,

mani a sura ba mà a kpe ta.

16 Mani a pɔ ke nna kũ wěndi gbānao,
mani tó à e lákũ madì gbě sura ba nà.

Luda sáabukpanaa

Kámmabogɔɔ lèe.

92 À mana ò n sáabu kpá, Dikiri,
ò lè sí ò n tó bo, Luda Musude,

2 ò n gběke baba kɔnɔ,

ò n náanikeyā o gwāani,

3 ò n táaki lé kũ mɔɔɔɔ

kũ gidigboo kũ kontigiio.

4 N yākenanɔ dɪ ma pɔ ke nna, Dikiri,
madì ayuwii ke n ɔzĩkenanɔa.

5 Dikiri, n yākenanɔn zɔkɔ manamana,
n laasunnɔn zã à kè zɔkɔ.

6 Yɔnɔkɔ yā pì dɔro,

misaride ni fɔ à dɔɔ dɔro.

7 Bee tó gbě vāninɔ fùte ò gbà lán sēe bà
akūsɔ yāvānikerinɔ karana lè ń pínki,

ń zia bi kakatena lakanasarime.

8 Mɔkɔn sɔ Dikiri,

ndigɔ kú musu gɔɔ sɪnda pínki.

9 Ñ gwa, n iberenɔ ten láka,

vānikerinɔ ten fākɔa ń pínki.

10 N ma gba gbāna lán zùsēnte bà,

n nísì mana kù ma mīa.

11 Ma wé sí ma weterinɔ letenale,

ma sã ma ibere vāninɔ wikilenaa mà dɔ.

12 Gbě mananɔ ni gbã lán domina línɔ bà,
oni ke zɔkɔ lán Lebana sida línɔ bà.

13 Ò pena Dikiri be gũn,

oni gbã ó Luda ɔnn.

14 Bee kũ ń zĩkũkeo onigɔ né ime,

ń lá nigɔ té ke síi plèplè.

15 Ò pi, Dikirin mana,

àkũme ó gbèsi ũ, vāni ke kú a gũnlo.

Dikirime Kína ũ

93 Dikiri mé àten kí ble,
à zɔkɔke dana uta ũ.

Dikiri zɔkɔke dana,

à gbāna dɔ a pi,

à andunia kàte gíngin,

ani yīgāro.

2 N kpata petena zaa zĩzĩ,

ń kun zaa káaku.

3 Í zɔkɔɔ dàgula Dikiri,

í zɔkɔ kĩni dɔ,

í zɔkɔ ten gāgā lé.

4 Dikirin kú musu, à zɔkɔ,

a zɔkɔ de í dasi kĩnila,

a gbāna de ísira sɔ vīvīnala.

5 Dikiri, n yāditenanɔn gborona vīro,

à kũ n kpé gɔ kú adona ari gɔɔ sɪnda pínki.

Ludame yākpatekeri ũ

94 Dikiri Luda Mɔrakari,
Luda Mɔrakari, ñ bo gupuran!

2 Andunia yākpatekeri, ñ fute,

ñ fīna bo zĩdabirinɔa ń yākenaaa.

3 Gbě vāninɔ nigɔ pɔnna ke ari bɔremɛɛ?

Ari bɔremɛɛ, Dikiri?

4 Yāvānikerino di gōsa yā o,
 òdi yā bōte òdi ĩa dā ĩ pínki.
 5 Dikiri, òdi n gbēno dúgu zō,
 òdi gbāna mo gbē kũ n ĩ sēno.
 6 Òdi gyaanōno kũ bōasuno dede,
 òdi toneno kakate.
 7 Òdi pi Dikiri dí ĩ ero,
 Yakubu burino Luda laakari kúrmaro.
 8 Ákōno yōnkōno, à laakari ke!
 Ákōno mīsarideno, áni ōndō kũ bōremee?
 9 Luda mé à sã pē, ani gí yā mai yá?
 À wé kē, ani gí gu ei yá?
 10 Àdi burino toto, ani ĩ sã gágaro yá?
 Àdi yā dañe, à dōna vīro yá?
 11 Dikiri bisāsiri laasun dō,
 kũ yā pāme.
 12 Arubarikademe gbē kũ ndi toto
 ñ n doka dadane ũ, Dikiri.
 13 Ndì a laakari kpátene warikegōra
 ari ò gé wēe yō vānikeriine.
 14 Dikiri ni pā kpá a gbēñiro,
 ani gbē kũ à ĩ sé a pō ũno zukūnaro.
 15 Oni era ò yākpate ke a zéa,
 nēsepuradeno ni zeo.
 16 Dí mé ani futemene gbē vāninōaa?
 Dí mé ani ze kūmao yāvānikerino yā musuu?
 17 Tó adi ke Dikiri kpányī kēmeneno,
 de má kú miran kítikiti kò.
 18 Kũ ma pì guzāre teni ma sēte,
 n ma kũ n gbēke gūn, Dikiri.
 19 Kũ laasun pà ma swēn,
 n ma laakarii kpàtemene n ma pō kē nna.
 20 N bàka nigō kú kũ yālekperēgōgōrino kpataao yá?
 N yāditenano di suñe kũ wario.
 21 Òdi lé kpákūsū gbē manai,
 òdi yā da taarisaridela ò a de.
 22 Dikirime ma zeki gbāna ũ,
 ma Ludame gbēsi kũ madì uten ũ.
 23 Ani ĩ vānikena erámma,
 ani ĩ buri bo ĩ taarino yāi.
 Dikiri ó Luda ni ĩ buri bo.

Luda táakilenaa

95 À mó ò pōnna lè sí Dikirine,
 ò ayuwii do Gbēsi kũ àdi ó sura baa.
 2 Ò su a are ò a sáabu kpá,
 ò lè sí ò a táaki lé.
 3 Zaakū Dikiri bi Luda kũ à zōkōme.
 Kína zōkōme, à de dikiri sīnda pínkila.
 4 Zīte lòkoto kú a zī,
 kpi mīsōnteno bi a pōme.
 5 Ísira bi a pōme, zaakū à kē,
 àkū mé à zīte í kàsa kũ a jo.
 6 À mó ò kúte ò donyī ke
 ò wúte Dikiri ó Kēri are.
 7 Zaakū àkūme ó Luda ũ,
 a kpàsa gbēno me ó ũ,
 a sã kũ àteni ĩ dāno ũ.

Tó a a kōtoo mà gbāra,
 8 àsun sāgbāna ke lākū á dizino kē nà zaa Meribaro
 ke Masa gōro kũ ò kú gbárannan.
 9 Bee kũ ò ma yākenano è,
 ò ma le ò ma gwa gwe.
 10 Akū ma pō fē gbē pīno ari wē bupla,
 ma pì gbē sāsānanome ĩ ũ,
 ò ma zēno dōro.
 11 Akū ma la dà ma pōfē gūn ma pì,
 oni gē ma kāmabokinlo.

Dikirime Kína zōkō ũ

96 À lè dufu sí Dikirine,
 andunia gbē sīnda pínki, à lè sí Dikirine.
 2 À lè sí Dikirine à a tó bo,
 àgō a surabana baaru kpá lākū gu dīgō do nà.
 3 À a gakurikēyā o burino,
 à a yābonsareno baba gbē sīnda pínkine.
 4 Dikiri zōkō, à kà ò a táaki lé,
 à kũ ò vīna kene de tānanōa ĩ pínki.
 5 Burino tānno bi pō ginanome,
 ama Dikiri mé à musu kē.
 6 Zōkōke kũ bēereeo kúa,
 gbāna kũ gakurio kú a kúkiame.
 7 À gakuri kũ gbāno dō Dikirine,
 būsū sīnda pínki gbēno, à dō Dikirine.
 8 À Dikiri tó gakuri dōne,
 à mó kũ gbao à gēo a onn.
 9 À donyī ke Dikirine a kúadona manaken,
 zītedeno, àgō luka a are á pínki.
 10 À o burino, Dikiri ten kí ble.
 Andunia katena gíngin, à yīgāna vīro,
 ani yākpate ke kũ gbē sīnda pínki a zéa.
 11 Musudeno, à pōnna ke,
 zītedeno, à vī kũ pōnno,
 ísira kũ pō kũ ò kunnō, à kīni ke.
 12 Sēnte kũ pō kũ ò kunnō, à pōnna wiki lé,
 lí kũ ò kú dākoo gūnnō, à ayuwii ke á pínki.
 13 Oni pōnna ke Dikiri are, zaakū àten su,
 àten su yākpate ke kũ anduniao.
 Ani yākpate ke kũ anduniao a zéa,
 à yā gōgō gbēno kũ yāpurao.

Dikiri sunaa

97 Dikiri mé àten kí ble,
 zītedeno pōnna ke,
 ísirabaradeno gō kú pōnna gūn.
 2 Legū luku kũ gusira níkinikio likai,
 manake kũ yāzedoome a kpata zīni ũ.
 3 Té dīgō kũ a are,
 àdi ibere kũ ò likaino kpata.
 4 A legūpinaa di zīte pu,
 tó andunia è, àdi luka.
 5 Kpino di yó lán zōsaa bà Dikiri are,
 andunia pínki Dikiri are.
 6 Musudeno di a manake kpàkpa ke,
 buri sīnda pínki di a gakuri e.

7 Wé'i di tãnagbagbarinɔ kũ h́ pínki,
gbě kũ òdi ìa dǎ kũ pɔ́ ginanɔ.
Tãnanɔ ni donyĩ kenɛ h́ pínki.
8 Zaišdenɔ mà ò pɔ́nna kè,
Yuda wětedenɔn kú pɔ́nna gũn
n yǎkpatekenanɔ yǎi, Dikiri.
9 Zaakũ h́ kú musu de andunia pínkila,
Dikiri, h́ de tãnanɔla h́ pínki.
10 Dikiri ye gbě kũ ò zǎ yǎ vǎninnɔi,
àdigɔ́ a yǎmarinɔ wěndi dǎkpǎ,
àdi h́ bo yǎvǎnikerinɔ ɔ́.
11 Gu di dɔ́ gbě mananɔa,
nèsepuradenɔn pɔ́nna ví.
12 Gbě mananɔ, à pɔ́nna ke Dikiri gũn,
à a tɔ́ kũ à kú adona bo.

Dikiri suna táakilenaa

98 À lè dufu sí Dikirine,
zaakũ à yǎbonsarenɔ kè,
à zǐi blè kũ a ɔ́pla kũ à kú adona gbǎnao.
2 Dikiri tò ò a surabanaa dǎ,
à a manakenaa mà burinɔne.
3 Gběke kũ náani kũ à ví kũ Isarailanɔ dòn,
andunia lézekidenɔ ó Luda surabanaa è h́ pínki.
4 Andunia pínki, à pɔ́nna wiki lé Dikiria,
à kakũn kũ ayuwiikenanao.
5 À mɔ́ɔlɛna ũ dɔ́ Dikirine,
à mɔ́ɔ lɛne kũ lèsinaao
6 kũ kǎkǎkipenanao kũ kuru yǐsǎmpanaao.
À pɔ́nna wiki lé Dikiri ó Kínane.
7 Ísira kũ pɔ́ kũ ò kunno kǐni ke,
andunia kũ gbě kũ ò kunno h́ pínki.
8 Swano ɔ́kpa lé Dikiri are,
kpino ayuwii ke lɛle,
9 zaakũ àten su yǎkpate ke zǐteme,
ani yǎkpate ke kũ andunia a zéa,
ani yǎ gɔ́gɔ́ gběnnɔne kũ yǎpurao.

Luda kũ à kú adonaa

99 Dikiri ten kí ble, burinɔ luka,
à vutena kerubunɔ dagura,
andunia yǐgǎ
2 Dikirin zǎkǎ Zaiš,
à de buri sǐnda pínkila.
3 Ò a tɔ́ zǎkǎ à naaside bo,
à kú adona.
4 Kína pì gbǎna ví, à ye yǎzedei,
àkũ mé à yǎkpatekena a zéaa dà,
à yǎ gɔ́gɔ́ Yakubu burinɔne a zéa.
5 À Dikiri ó Luda tɔ́ sé lei,
à kúte a tintin are,
à kú adona.
6 Musa kũ Harunao kú a gbàgbarinɔ té,
Samuelime a sisirinɔ doke ũ,
ò a sisi, akũ à wémma.
7 Zaa téluku gũnn à yǎ òrɛne,
ò a doka kũ a yǎdannenanɔ kũna.

8 Dikiri ó Luda, n werɛmma,
mɔ́ɔmmɛ Luda kũ àdi h́ taari kěmma ũ,
bee kũ abireo n h́ yǎ vǎninɔ wì h́ musu.
9 À Dikiri ó Luda tɔ́ sé lei,
à donyĩ kenɛ a kpi kũ à kú adona musu,
zaakũ Dikiri ó Luda kú adona.

Dikiri sáabukenaa

Sáabukena lèe.

100 Andunia pínki, à pɔ́nna wiki lé Dikiria.
2 À donyĩ ke Dikirine kũ pɔ́nnao,
à mɔ́ a kǐnaa kũ ayuwiikenanao.
3 À dǎ kũ Dikirime Luda ũ,
àkũ mé à ó ké, ó de a pɔ́ ũ,
ó de a gběnnɔ ũ, a kpàsa sǎnnɔ ũ.
4 À gě a ɔ́nlen kũ sáabukenanao,
à gě a ɔ́nn kũ a táakilenanao,
à a sáabu ke à a tɔ́ sé lei.
5 Zaakũ Dikiri mana, a gběke lakana víro,
àdigɔ́ náani ví gɔ́ɔ sǐnda pínki.

Kína lésena Ludane

Dauda lèe.

101 Mani lè da gběke kũ yǎzedeeo musu,
mani lè sǐnne, Dikiri.
2 Mani laakari ke màgɔ́ kun taari sari,
bɔ́ren ìni sumaa?
Manigɔ́ kú ma ɔ́nn kũ nèsepurao.
3 Ma wé nigɔ́ kú pɔ́ ginaaaro,
mani zǎ yǎdɔ́ɔsarikenan, ani namaro.
4 Ma nèse nigɔ́ manafiki víro,
ma bàka nigɔ́ kú kũ yǎ vǎnioro.
5 Mani gbě kũ àdi a gbědake yaka a kpe kakate,
mani sùru fɔ́ kũ karambaanidenɔ kũ zǐdabirinɔoro.
6 Ma wé nigɔ́ kú ma bùsu náanidenɔa,
de ògɔ́ kú kũmao,
gbě kũ àdigɔ́ kú taari sari nigɔ́ de ma zǐkeri ũ.
7 Mani we gběsǎteri gɔ́ kú ma bearo,
mani tó manafikide ze ma arero.
8 Manigɔ́ ma bùsu gbě vǎninɔ láka lákũ gu dǐgɔ́ dɔ́ nà,
manigɔ́ yǎvǎnikerinɔ buri bo Dikiri wěte gũn.

Gbǎnasaride aduakena

Wěndade gbǎnasaride kũ àteni a yǎ'ummananɔ bɔ́te Dikirine aduakena.

102 Dikiri, ò ma aduakena ma,
h́ tó ma wiki n ki le.
2 Ìsun wé utemene ma warikegɔ́ɔaro,
h́ sǎ kpámai,
tó ma n sisi, h́ wema likalika.
3 Zaakũ ma gɔ́ɔ ten gěte lán túsukpe bà,
ma mè ten puusu bo lán téyɔ́ bà.
4 Ma nèse yàka, ma gɔ́ lán sě kori bà,
ma sǎ póblyǎn.
5 Ma ndana gbǎna mé à tò

ma gõ wàakuu ù.
 6 Ma gõ lán gbáranna tiongo bà,
 lán bezí kóro bà.
 7 I dì gě ma wénlo,
 ma gõ lán bã kũ à di kpé musu ado bà.
 8 Ma iberenɔ digõ ma s̄s̄s̄ ɔɔɔ s̄inda pínki,
 ma foborinɔ dì gbě ká kũ ma t̄o.
 9 Túbume ma p̄blee ù,
 ma wé'i dì ká ma ímibɔn
 10 n p̄fě kũ n p̄t̄ēo yāi,
 zaakũ n ma se n ma zukũna.
 11 Ma ɔɔɔ ten ḡt̄e lán uraa bà,
 akũ maten kori ke lán s̄ēe bà.
 12 M̄k̄ɔn s̄ Dikiri,
 ndigõ kú kpatan ɔɔɔ s̄inda pínki,
 n t̄ó ni garo ari ó buria.
 13 Ìni fute ò Zaiõ w̄enda gwa, zaakũ ɔɔɔ kà,
 ɔɔɔ kũ n d̄t̄e kà, kũ ìni a p̄onna wet̄e.
 14 A gb̄enɔ k̄e n z̄blerinɔne mana,
 a gborona b̄usuu dì kēnne w̄enda.
 15 Buri s̄inda pínki ni v̄ina kenn̄e, Dikiri,
 andunia k̄inanɔ ni n k̄íke d̄õ ñ pínki.
 16 Zaakũ Dikiri ni Zaiõ keke à bo d̄,
 ani bo à sur̄ma kũ gakurio.
 17 Ani takasidenɔ aduakena sí,
 ani ñ w̄ekena kpá s̄akotoro.
 18 Ò yā dí k̄e k̄pedenɔ yāi
 de gb̄e kũ ò kp̄enɔ Dikiri táaki lé.
 19 Dikiri z̄t̄e gwà zaa a kúkia,
 zaa musu à wé kp̄ate z̄t̄e,
 20 de à gb̄enɔ z̄bble ɔɔ d̄ ma
 à ñ bo ga léi yāi.
 21 Oni Dikiri t̄ó bo Zaiõ,
 oni a táaki lé Yurusalemu,
 22 z̄i kũ b̄usu s̄inda pínki gb̄enɔ ni k̄õ kakara gwe,
 kũ kpatablerinɔ ò donȳi ken̄e.
 23 À ma gb̄ana b̄usa z̄egb̄an,
 à ma w̄endi k̄e kutu,
 24 akũ ma p̄i: Ma Luda,
 ñsun ma w̄endi bo gugb̄anlo,
 m̄k̄ɔn kũ ñ kun ari ó buria.
 25 N andunia z̄ini p̄ete zaa káaku,
 musu bi n z̄ĩme.
 26 Ñ pínki ni ḡt̄e, ama ñnigõ kun,
 oni z̄i kũ lán p̄ókasa bà,
 ñni ñ lite lán uta bà ò ñ zukũna.
 27 M̄k̄ɔn s̄ n kunnaa d̄igõ dok̄ɔnɔ,
 n ɔɔɔ lakana v̄iro.
 28 N z̄blerinɔ n̄enɔ nigõ kun aafia,
 ñ burinɔ ni z̄ini p̄ete n kuru.

Luda gb̄eke

Dauda l̄ēe.

103 Ma sw̄e, ñ Dikiri sáabu kpá,
 ma gu s̄inda pínki, ñ a t̄ó kũ à kú adona bo.
 2 Ma sw̄e, ñ Dikiri sáabu kpá,
 ñsun s̄a a yāmanakena kenlo.

3 Àdi ma taarinɔ k̄ema pínki,
 àdi ma werek̄ɔa kũ ma gȳanɔ pínki.
 4 Àdi ma w̄endi bo gȳaw̄an,
 àdi a nna diramene a gb̄eke kũ a w̄endaoo ḡun.
 5 Àdi t̄ó p̄ó mana kũ má yeinɔ m̄oma,
 de ma kefennake le àḡõ dufu lán v̄au p̄ó bà.
 6 Dikiri dì yā ke a z̄ēa,
 àdi t̄ó yā bo ḡõnaw̄endadenɔ nna.
 7 À t̄ó Musa a p̄oyeina yā d̄õ,
 à a yābonsarenɔ m̄ò Isarailan̄e.
 8 Dikiri s̄uru v̄i kũ w̄endaoo,
 a p̄ó dì f̄ē likaro, a gb̄eke dasi manamana.
 9 Ani ñ taari le ḡen baaak̄ɔro,
 ani p̄fě da a n̄esen ɔɔɔ s̄inda pínkiro.
 10 Àdi yā kewere lán ó durunnanɔn de n̄aro,
 àdi f̄ina bowá lán ó s̄atenanɔn de n̄aro.
 11 Lákũ ludambe lei de n̄a kũ z̄t̄ēo,
 len à gb̄eke z̄k̄õ kũ a v̄inakerinɔ le.
 12 Lákũ if̄aboki z̄ak̄õne kũ a léte kpao n̄a,
 len àdi ó taarinɔ k̄ewá le.
 13 Lákũ de dì a n̄enɔ w̄enda gwa n̄a,
 len Dikiri dì w̄enda d̄õ a v̄inakerinɔne le.
 14 Zaakũ à d̄õ p̄ó kũ à ó kéo,
 à d̄on kũ b̄usuume ó ù.
 15 Bis̄asiri w̄endi kutu lán s̄ēe bà,
 àdigõ gakuri v̄i ɔɔɔ pla lán l̄avu bà.
 16 T̄ó ña p̄aa, àdi ḡt̄e,
 gu kũ à kunn p̄i dì d̄ a yā doroo.
 17 Dikiri d̄igõ gb̄eke v̄i kũ a v̄inakerinɔ
 zaa káaku ari ɔɔɔ s̄inda pínki,
 àdi yā mana ke ñ n̄enɔne kũ ñ daikorenɔ,
 18 gb̄e kũ ò z̄e kũ a bàka kunn kũr̄wo yāo
 ak̄us̄ ò yā kũ à d̄itenɔ k̄unanɔ.
 19 Dikiri a kpataa d̄t̄e musu,
 à gb̄ana v̄i gb̄e s̄inda pínkia.
 20 À Dikiri sáabu kpá, ák̄ɔn a malaikanɔ,
 ák̄ɔn gb̄anade kũ adì a yā ma à z̄i ken̄o.
 21 À Dikiri sáabu kpá, ák̄ɔn ludambe z̄ikarinɔ á pínki,
 ák̄ɔn a z̄ikeri kũ adì a p̄yenȳina yā ken̄o.
 22 À Dikiri sáabu kpá, ák̄ɔn a p̄ókenanɔ á pínki
 gu kũ àten kí blenɔ pínki.
 Ma sw̄e, ñ Dikiri sáabu kpá.

Dikiri P̄s̄indapinkikeri táakilena

104 Ma sw̄e, ñ Dikiri sáabu kpá.
 Dikiri ma Luda, ñ z̄k̄õ manamana,
 ñ gakuri dana p̄ókasa ù, àten té ke,
 2 n gupura k̄unla lán biza bà,
 n musu kp̄ate lán p̄ēe bà,
 3 n be b̄ò ínɔla musu.
 N ludambe luku k̄e n s̄õgo ù,
 ndi di ña ɔa.
 4 Ndi ña ke n z̄irinɔ ù,
 ndi tévura ke n z̄ikerinɔ ù.
 5 N andunia k̄ate, n a z̄ini p̄ete,
 à ȳiḡana v̄i zikiro.
 6 N ísira k̄ua aruk̄imba ù,
 í p̄i dà kp̄inɔla.

7 N kpākē í pìii, akū à bàa lè,
 n pataa, akū à nàgui.
 8 Kpinɔ̀ bò gupuran, guvutenò sikhùn,
 akū í tà gu kù n ditenen.
 9 N lézeki kè í pìine, ani fɔ̀ à vīaloro,
 ani era à da zītela ziki doro.
 10 Ndì tó isēbokinò í pisi swa'ɔ̀nenɔ̀,
 akū a í dīgṑ bàa lé kpinɔ̀ dagura.
 11 Sēnte pò sīnda pínki dīgṑ a í mi,
 a í dī saginò ími kēm̄ma.
 12 Bānò dī sà da swanò sare,
 òdīgṑ kú a dàkoo gūn, n̄ wiki dīgṑ dɔ̀.
 13 Zaa n be musu ndì legū̀ gbare kpinɔ̀,
 n zī gbēe dī andunia kã.
 14 Ndì tó sē bute pókādenòne,
 ndì tó burapɔ̀nò bute bisāsirinɔ̀ne,
 ndì pób̄le buteñ̄ne zītea,
 15 sèwē kù àdi n̄ pɔ̀ ke nna
 kù n̄isi kù àdi n̄ ãn té keo
 kù pób̄le kù àdi n̄ gba gbāno.
 16 Dikiri línò dī mɔ̀to le manamana,
 Sida lí kù à bà Lebananò.
 17 Gwen bānò dī sà dadan,
 zùbaanònò dī be ke pini lí musu.
 18 Kpi leinò de kpasaranò kúki ũ,
 gbè̀ɔ̀kɔ̀nò de gbè'ēnònò uteki ũ.
 19 N mɔ̀vura kè gɔ̀ɔ̀ tàsikabò ũ
 kù ifāntē kù à a gēna kpén gɔ̀ɔ̀ d̄so.
 20 Ndì tó gu si, akū gwāani dī ke,
 lákpe pónò dī fute kù táo n̄ pínki.
 21 Músunò dī nàdena ɔ̀ dɔ̀,
 òdi pób̄le wete Luda.
 22 Tó ifāntē bò, òdi lɔ̀ɔ̀te
 ò tá wúte n̄ tòn.
 23 Bisāsiri dī bo à gé zī ke,
 àdīgṑ a zīda yā ma ari ɔ̀kɔ̀si.
 24 Dikiri, n yākenanònò dasi fá!
 A sīnda pínki bò n ɔ̀nd̄s̄ gūmm̄e,
 andunia pà kù pò kù n kèno.
 25 Ísira kun, à z̄k̄s̄ akūs̄s̄ à yàasa,
 pò bēne kù ò kú a gūnnɔ̀nò lé vīro,
 a f̄iti kù a z̄k̄ɔ̀nò pínki.
 26 Gó'itenò dīgṑ táa on
 kù kwā z̄k̄s̄ kù n kè à k̄s̄k̄ o a gūnwɔ̀.
 27 Pò pìnɔ̀ dī wé dɔ̀nyí n̄ pínki
 de n̄ pób̄le kpár̄mma a gɔ̀ɔ̀ɔ̀.
 28 Ndì kpár̄mma, òdi sēte,
 ndì ɔ̀ poroñ̄ne, akū pò mananò dī mór̄mma.
 29 Tó n m̄ik̄pere zùñ̄ne, òdi bídi keme,
 tó n wēndii s̄im̄ma, òdi ga ò era ò tá b̄sutitin.
 30 Tó n n̄ Nini gbàre, pónò dī wēndi le,
 ndì tó zīte era à ke dufu.
 31 Ò tó Dikiri gakuri gṑ kun gɔ̀ɔ̀ sīnda pínki,
 ò tó Dikiri pɔ̀ ke nna a yākenanò.
 32 Àkū mé àdi zīte gwa, akū àdi yīgā,
 àdi ɔ̀ na kpinɔ̀, akū túsukpe dī bo.
 33 Mani lè sí Dikiri ari ma wēndi lén,
 mani ma Luda táaki lé ari ma gɔ̀ɔ̀ lén.

34 Ñ tó ma laasun kánne, Dikiri,
 lákū maten pɔ̀nna ke kūnwɔ̀ nà.
 35 Durunnakerinò m̄i de andunia gūn,
 yāvānikerinò sūngṑ kun doro.
 Ma swē, ñ Dikiri sáabu kpá.
 Aleluya!

Luda a gbēno surabanaa

105 À Dikiri sáabu ke à a tó kpá,
 à tó burinò a yākenanò d̄s̄.
 2 À lè sí à a táaki lé,
 à a yābonsarekenanò baba pínki.
 3 À ãa dā kù Dikiri tó kù à kú adonaa,
 ák̄ɔ̀nò Dikiri kiweterinò à pɔ̀nna ke.
 4 À Dikiri ki wete à gbāna wé kea,
 àgṑ a are wete lakanaa sari.
 5 À tó yābonsare kù à kèno d̄águ,
 a daboyākenanò kù a yākpatekenanò,
 6 ák̄ɔ̀nò Dikiri z̀b̄leri Ibrah̄i burinò,
 ák̄ɔ̀nò Yakubu buri kù à á s̄eno.
 7 Àkūme Dikiri ó Luda ũ,
 a yākpatekena kú andunia gūn pínki.
 8 A bàka kunna kúoo yā dī sāagu zikiro,
 yā kù à dīte nigṑ kun ari ó buria.
 9 A bàka kú kù Ibrah̄i,
 à era à si kù a kunnaa Isaakune d̄o.
 10 A yā p̄i p̄a pa Yakubune dokayā ũ,
 akū à kú kù Isarailanò ari gɔ̀ɔ̀ sīnda pínki.
 11 À p̄i áni Kanaanò b̄usu kpár̄mma,
 anigṑ de n̄ baka ũ kù ògṑ ví.
 12 Gɔ̀ɔ̀ b̄irea ò dasiro, òdi n̄ yā daro,
 ò kú Kanaanò b̄usun b̄oasunò ũme.
 13 Òdīgṑ likara z̄s̄ buri kù burionò té,
 òdīgṑ kure b̄usu kù b̄usuuo.
 14 Adi we ò gbāna m̄ñ̄nero,
 à kpākē k̄inanò n̄ yā musu à p̄i,
 15 òsun ɔ̀ na gbē kù a n̄ s̄enɔ̀aro,
 òsun wé tã a annabinɔ̀aro.
 16 Akū à tò nàa gē b̄usu p̄in,
 à tò n̄ zànaa làka pínki.
 17 Akū à Yusufu gbàre à d̄oñ̄ne n̄ are,
 ò a yia z̄ò ũ.
 18 Ò m̄òk̄patii kpà a gbáa,
 ò m̄òk̄k̄anaa kà a wakale
 19 ari yā kù à ḡinake à òo ḡe à p̄apao,
 akū yā kù Dikiri d̄ane tò yā bò k̄ao nna.
 20 Kù kina gbē z̄i, akū ò a gbàre,
 b̄usu gbē z̄k̄ɔ̀nò p̄i a kē.
 21 À a d̄ite a b̄usu don'arede ũ,
 à tò à iko ví a aruzekenɔ̀ pínki.
 22 Yusufu a k̄inanenò tòto a p̄yeinaaa,
 à ɔ̀nd̄s̄ dàda a iban̄no.
 23 Akū Yakubu sù Misila,
 Isarailanònò kun nib̄no ũ Hamu burinò b̄usun.
 24 Dikiri tò a gbēno k̄s̄ gwe manamana,
 à tò ò dasi kù de n̄ iberenòla.
 25 À n̄ iber̄e p̄inò sã v̄uñ̄ne, akū ò z̄à a gbēnoɔ̀,
 de ò ɔ̀nd̄s̄ ke a z̀b̄lerin̄no.

26 À a zòbleri Musa zǐrǐmma
 kũ Haruna kũ à a sèeo.
 27 Ò dabodabonɔ kè Misilanɔne,
 ò yābonsarenɔ kè Hamu burinɔ būsun.
 28 À gusira gbàrēm̄ma, gu sɪ́ n̄ būsun,
 kũ ò gɪ́ a yā mai yāi.
 29 À n̄ inɔ lɪ́ aru ũ,
 akũ n̄ kpɔnɔ gàga.
 30 Kasonɔ dà n̄ būsula
 kũ n̄ gbānadeno wutekinɔ pínki.
 31 À yā ò, akũ ífininɔ dàńla,
 sàanɔ sɪ́ n̄ té ari n̄ būsulén pínki.
 32 À legūgbɛɛ kòtɛn̄ne legū gēne ũ,
 surapatanaa dà n̄ būsula pínki.
 33 À n̄ geepi línɔ è'è kũ n̄ kakapura línɔ,
 à n̄ būsulínɔ kè búgubugú.
 34 À yā ò, akũ kwanɔ dàńla,
 kwa zèkɔnɔ kà ò lé vīro.
 35 Ò n̄ būsulén kũ láo blè ò nè,
 ò n̄ burapɔnɔ blè pínki.
 36 À n̄ būsulén daudunɔ dèdè n̄ pínki,
 n̄ né daudu kũ ò ò n̄ kefennakegɔɔnɔ.
 37 À bò kũ Isarailanɔ,
 ò andurufu kũ wurao sena,
 n̄ buri gbēke dí gē sɪ́ zénlo.
 38 Kũ ò bòtɛ, Misilanɔ pɔ kè nna,
 kũ vīna n̄ kũ Isarailanɔ yā musu.
 39 À téluku dà a gbēnɔla,
 à kè té ũ gwāni à gu pùr̄ne.
 40 Ò wé kèa, akũ à sùn̄ne kũ kpekperewinɔ,
 à musu pòble kpàr̄ma, ò m̀r̄ma.
 41 À gbèsi pàra, akũ í bòn,
 í bàa lè gbárannan gwe lán swa'i bà.
 42 Zaakũ à d̀ lé kũ à sè
 a zòbleri Ibrahim̄ne yān.
 43 À bò kũ a gbēnɔ, òten pɔnna ke,
 gbē kũ à n̄ sénɔ ten ayuwii dɔ.
 44 À burinɔ būsuu kpàr̄ma,
 ò zɪ́ kũ dakenɔ kèè àree blè,
 45 de ò le òg̃ a yāditenanɔ kũna,
 ò a dokayānɔ da.
 Aleluya!

Isarailanɔ n̄ durunnanɔ ona Ludane

106 Aleluya!
 À Dikiri sáabu ke, zaakũ à mana,
 a gbēke lakana vīro.
 2 Dí mé ani f̄ à Dikiri yāz̄k̄kenanɔ oo?
 Dí mé ani f̄ à a táaki lé pínkii?
 3 Arubarikadenɔn gbē kũ òdi yā ke a zéanɔ ũ,
 kũ òdi yā mana ke gɔɔ sında pínki.
 4 Tó nten̄i a nna ke n̄ gbēnɔne,
 n̄ tó ma yā g̃ dɔngu, Dikiri,
 tó nten̄i n̄ sura ba, n̄ ma wé gwa,
 5 de ma baka le àg̃ kú n̄ gbēnɔ nmananan,
 mà pɔnna ke kũ buri kũ n̄ n̄ sénɔ,
 de mani n̄ táaki lé n̄ gbē pínɔ té.
 6 O durunna kè lán ó dizinɔ bà,

o taari kè o yā vāni kè.
 7 Kũ ó dizinɔ kú Misila,
 odi Dikiri daboyākenanɔ yā daro,
 gbēkeyā dasi kũ à kènnenɔ sǎngu,
 akũ ò sǎgbāna kè Isira Tēra sare.
 8 Bee kũ abireo à n̄ sura bà a tó yāi,
 de à a gbāna z̄k̄ m̄n̄ne.
 9 À kpākē Isira Tērai, akũ gukori bò,
 à gē kũnwo a wēen, ò bikũ lán ò pi gbárannan bà.
 10 À n̄ bó n̄ iberenɔ d̄,
 à n̄ sɪ́ n̄ zāngurinɔ gbānaa.
 11 Í dà n̄ weterinɔla,
 bee n̄ gbē mèn do adi boro.
 12 Akũ ò a yā kũ à òo sɪ́,
 ò a táaki lè.
 13 Ama a yākenanɔ sǎngu ḡnɔ,
 akũ odi zɛ de à lé dar̄maro.
 14 Ò pòble pānde ni dè gbárannan,
 akũ ò Dikiri lè ò gwà s̄ntɛ gwe.
 15 À pó kũ ò wé kèawa kpàr̄ma,
 akũ à mè'ibabagyā zǐr̄ma.
 16 Ò gōba kpà kũ Musao buran
 kũ Haruna kũ à kú adona Dikirin̄e.
 17 Z̄tɛ pàra à Datani m̀,
 à nàk̄a Abiramua kũ a gbēnɔ.
 18 Té f̄tɛ n̄ ibanɔ té,
 tévuraa kùtɛ gbē vāninɔ à n̄ blé.
 19 Ò mò pi zaa Orebu lán z̄sanɛ b̀r̄nɔ bà,
 ò donȳi kè n̄ t̄na kũ ò piine.
 20 Ò Luda gakuride lilin kè
 kũ z̄ s̄s̄orii takao.
 21 Ò s̄s̄a Luda n̄ surabari yān,
 kũ à yā z̄k̄nɔ kèr̄ne zaa Misila,
 22 kũ à daboyānɔ kè Hamu burinɔ būsun,
 kũ à naasiyānɔ kè Isira Tēra léa.
 23 Abire yāin à pì áni a gbēnɔ kakatɛ,
 akũ Musa kũ à a sèe kpàne,
 à tò a pɔ kpàtɛ, adi n̄ kakatero.
 24 Ò būsulén nide kũ gya bò,
 ò gɪ́ Dikiri yā náani kei.
 25 Ò yāvunu kà n̄ bizakutanɔ gūn,
 odi do Dikiri yāiro.
 26 Akũ à ɔ p̄tɛ à la dàr̄ne à pì,
 áni tó ò gaga gbárannan,
 27 áni tó n̄ burinɔ gaga burinɔ té
 áni n̄ f̄k̄a būsunɔ gūn.
 28 Ò dò Peo t̄nai,
 ò pó kũ ò sa òo pògenɔa blè.
 29 N̄ yākenanɔ Dikiri pɔ f̄,
 akũ gagagyā gēngu.
 30 Fineasi f̄tɛ à yā pì té dè,
 akũ gyā p̄i zè.
 31 Akũ Dikiri tò yā bò k̄ao nna,
 a bàka kú k̄ao ari a buria.
 32 Ò Dikiri pɔ f̄ Meriba í k̄inaa,
 akũ yā bò kũ Musao vāni n̄ yāi.
 33 Zaakũ ò a n̄s̄eè yàka,
 akũ à yā ò laasunn sari.

34 Odi bùsupidenɔ kakate
lákū Dikiri dìteíne nàro.
35 Ò kè kǒ gbě̀nɔ ũ kū buri pìnɔ,
ò ń futeokara ágba sè.
36 Ò dò ń tǎnanɔ,
akū yǎ pì gǐ́nne tankute ũ.
37 Ò ń négǔgbě̀nɔ kè sa'opɔ ũ,
ò sa ò tǎnanɔ kū ń nénggbě̀nɔ.
38 Ò taarisaridenɔ kùtu kpàkpa,
ń négǔgbě̀nɔ kū ń nénggbě̀ pìnɔ.
Ò sa ò kū́nwo Kanaanɔ bùsu tǎnanɔ,
akū ń bùsuu pii gbǎa lè.
39 Ò gbǎa lè ń yǎkenanɔ yǎi,
ò gǐ́ náanisaridenɔ ũ ń yǎkenanɔ.
40 Akū Dikiri pɔfɛ kípam̄ma,
à ye gbě̀ kū à ń sénc̄ kǎi doro.
41 À ń kpá burinɔ,
akū ń zǎngurinɔ kí blè ń musu.
42 Ń iberenɔ gbǎna m̀́nne,
ò ɔ t̄́r̄ma.
43 Àdiḡ ń bo ḡen̄ baaak̄,
ama ò zè kū ń sǎgbǎnakenaao,
akū ò vlè ń durunna gūn.
44 Bee kū abireo tó à ń wiki mà,
àdi ń warikena yǎ da.
45 Ń yǎi àdi dɔ a bàka kunna kū́nwo yǎn,
àdi a nèse lite a gbě̀ke z̄k̄k̄ yǎi.
46 À tò gbě̀ kū ò ń kū́kū z̄z̄c̄ ũnɔ
ń w̄enda gwà.
47 Dikiri ó Luda, ń ó sura ba,
ń ó bɔte burinɔ té ń ó kakara,
de ò n tó kū à kú adona bo
ò ɔa dǎ kū n tǎakilenaa.
48 Arubarikade Dikiri, Isarailanɔ Luda
zaa káaku ari gɔɔ s̄inda pínki!
Gbě̀ s̄inda pínki pi aami!
Aleluya!

TAKADA S̄C̄RODE

Zabura 107-150

Dikiri sáabukenaa

107 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gbě̀ke lakana v̄ro.
2 Gbě̀ kū Dikiri ń bónc̄ o le,
gbě̀ kū à ń bó ń iberenɔ ɔ́nɔ.
3 Gbě̀ kū à ń bó bùsu kū bùsuo à ń kakara
bona ifǎboki kpa kū a léte kpao
kū gugbǎnduru kpao kū ḡen̄m̄ɔk̄i kpaonɔ.
4 Ń gbě̀kenɔ likara z̄́ gbárannan,
odi w̄ete kū oni gé vuten zé d̄ro.
5 Nà ń dé, ími ń kū,
ń w̄endii ḡ́ l̄ekeke.
6 Akū ò wiki lè Dikiri ń warikenan,
akū à ń bó ń wét̄era gūn.

7 À ń dá zé súsun
ari ò kà w̄ete kū oni vuten.
8 Ò Dikiri sáabu ke a gbě̀ke yǎi
kū yǎbonsare kū àdi ke gbě̀nɔneeo.
9 Zaakū àdi ímiderinɔ kòto ȳida kū́nne,
àdi pó mana kpá nàderinɔ ò kǎ.
10 Ń gbě̀kenɔ kú ga gusiran,
òten wari ke ȳina kū m̀́kak̄anaao.
11 Zaakū ò ḡi Luda yǎ mai,
ò Luda Musude lédamma gya bò.
12 À tò ò ń búsa kū z̄́ gbǎnao,
ò ḡ́e si ò l̄ete, kpánȳiri kunlo.
13 Akū ò wiki lè Dikiri ń warikenan,
akū à ń bó ń wét̄era gūn.
14 À ń bó ga gusiran,
à ń m̀́kak̄ananɔ gà à k̄ek̄e.
15 Ò Dikiri sáabu ke a gbě̀ke yǎi
kū yǎbonsare kū àdi ke gbě̀nɔneeo.
16 Zaakū àdi b̄inile gbà kū ò p̄i kū m̀́got̄̄oo gboro,
àdi m̀́si gbǎngo z̄́etabɔnɔ é'e.
17 Ń gbě̀kenɔ likara ń sǎgbǎna yǎi,
ò wét̄amma lè ń taarinɔ yǎi.
18 P̄ɔble ni bò ń ɔnɔ,
ò kà gana.
19 Akū ò wiki lè Dikiri ń warikenan,
akū à ń bó ń wét̄era gūn.
20 À a yǎ z̄́m̄ma, akū ò w̄erek̄ɔa,
à ń bó ga léi.
21 Ò Dikiri sáabu ke a gbě̀ke yǎi
kū yǎbonsare kū àdi ke gbě̀nɔneeo.
22 Ò kennak̄k̄ɔ sa oa,
ò a yǎkenanɔ baba kū ayuwiikenaa.
23 Ń gbě̀kenɔ dì ísira musu gó gūn,
òten laga tá í z̄́k̄la.
24 Ò Dikiri yǎkenanɔ è,
kū yǎbonsare kū àdi ke í daguranɔ.
25 À yǎ ò, akū zàga'ɔa gbǎna kàka,
ísira s̄̄ à f̄ute musumusu.
26 Òten fute musu, òten su z̄́te,
ò kú kari léi, akū sw̄̄e k̄é́ḡu.
27 Gó ȳiḡȳiḡ kū́nwo,
ò t̄atantatan kè lán w̄ederii bà,
íte'̄nd̄ s̄inda pínki làkam̄ma.
28 Akū ò wiki lè Dikiri ń warikenan,
akū à ń bó ń wét̄era gūn.
29 À ɔa gbǎna zè, à ḡ́ ɔa f̄ee ũ,
à ís̄ kp̄ate, akū í zè k̄itikiti.
30 Kū gu ȳ, ń ɔ kè nna,
akū à ḡe kū́nwo góɔki kū òten wete kpa.
31 Ò Dikiri sáabu ke a gbě̀ke yǎi
kū yǎbonsare kū àdi ke gbě̀nɔneeo.
32 Ò a tó bo dasi k̄́kakaranaa gūn,
ò a táaki lé don'aredenɔ kakaranan.
33 À swa ídenɔ kè gbáranna ũ,
à tò ís̄bokinɔ ḡ́ gukori ũ.
34 À z̄́te arubarikade li guwiside ũ
gbě̀ kū ò vutenɔ yǎv̄anikena yǎi.
35 À gbáranna li s̄ebe ũ,

à tò gukori gǔ ísɛbokino ũ.
 36 À nàderino kàte gwe,
 akū ò wēte kàte ò vùten.
 37 Ò burapɔɔ tǔ, ò geepi líno bà,
 akū à né íhne manamana.
 38 À arubarikaa dàngu, ò kè dasi manamana,
 adi tó n pókādeno lāgoro.
 39 Akū à n lago do, ò būsā
 gbānamōnnena kū kisirao kū pōsirao yāi.
 40 À wé'i dà kínenca,
 à tò ò likara zǔ gukori zésaride gūn.
 41 Ama à wēndadeno bō takasiken à n sé lei,
 à tò n ondeno kè dasi lán kpāsapɔɔ bà.
 42 Tó gbɛ manano è, òdi pɔɔna ke,
 gbɛ vānino sǔ òdi n lé nakǎa.
 43 Ūndōde laakari do yā pìnca,
 à Dikiri gbɛke gwa lākū à de nà.

Luda mé àdi tó ò zǐ ble

Dauda lèe.

108 Ma laakari kpatena, Luda,
 mani lè sí mà n táaki lé kū nèsedoo.
 2 Ma mɔɔ kū ma gidigboo kú máa?
 Mani gudo pá mīio.
 3 Dikiri, mani n sáabu kpá burino té,
 mani n táaki lé gbɛnɔɔ.
 4 Zaakū n gbɛke zǎkǎ kà n kínaa,
 n náanikenaa ludambe luku lè.
 5 Luda, ò n tó sé lei ari n kukia,
 n tó n gakuri da anduniala pínki.
 6 N wewá n ó sura ba kū n gǎsǎ gbānao,
 de ókɔɔ n gbɛ yenyīdeno le ò bo.
 7 Luda yā ò zaa a kúkia à pì:
 Mani Sɛkemu kpaatete kū kùwikio,
 mani Suko guvute kpárhma.
 8 Giliada būsū bi ma pómɛ,
 Manase burino būsū bi ma pómɛ,
 Eflaimu burino būsū bi ma mǔfuraame,
 Yuda būsū bi ma gòome.
 9 Mɔabuno būsū bi ma ɔpīpibɔɔɔ,
 madì ma kyate káte Edomuno būsua,
 madì kùwiki do Filisitino būsua.
 10 Dí mé ani gɛ kūmao wēte bīnide gūnn?
 Dí mé ani domene are ari Edomuno būsunn?
 11 Luda, à de mɔkɔn mé n ɔ gbàrewái,
 ndi bo kū ó zǐkarino doroo?
 12 N ɔ dawá ó iberenɔ yāi,
 zaakū bisāsiri kpányī bi yā pāme.
 13 Óni zǐ ble kū Luda gbānao,
 àkū mé ani gèse pétepete ó iberenca.

Sa vāni ona ibereene

Dauda lèe.

109 Luda, mɔkɔnn madì n táaki lé,
 n̄sungǔ yītenaro.
 2 Zaakū gbɛ vāni bonkpedenɔ dī ma yaka,

òdi lé bo ò ékeyā dima.
 3 Òdi likamai kū zānguyāo,
 òdi fiti ke kūmao póke wíwinnenaa sari.
 4 Òdi yenyī eramene kū yādimmanaao,
 bee kū madì adua keñne.
 5 Òdi yā mana fīna bomene kū a vānio,
 yenyī sǔ, kū zānguo.
 6 N Setan sūu kea,
 n̄ a kpakū kū Ibilisio.
 7 N tó yākpate a ne,
 n̄ tó a aduakena yā ine.
 8 A wēndi gǔ kutu,
 gbɛ pānde gǔ a gēne ũ.
 9 N tó a néno gǔ de sari,
 a nano gǔ gyaano ũ.
 10 A néno gǔ likarazōrino ũ ògǔ bara ke,
 ògǔ n̄ kpaɛ n̄ be zīino gūn.
 11 A finade a pɔɔ nakǎa pínki,
 buri zǐtɔɔ a zǐ are sía.
 12 Gbɛke sún gbɛke kenero,
 òsun wēnda dǔ a né kū à tònɔnero.
 13 N tó a burino láka,
 n̄ tó sún gǔ kú buri kū oni futeno téro.
 14 A dizino vānikena yā gǔ dɔngu, Dikiri,
 n̄sun tó a da durunna kēa zikiro.
 15 N durunna gǔ dɔngu, Dikiri,
 n̄ yā sǎ gbɛnɔɔ andunia gūn.
 16 Zaakū adi dɔn à gbɛke ke gbɛkenero,
 àdi wé tǎ takasidenca kū wēndadeno
 kū pōsiradenɔ ari gyāwān.
 17 À ye sa vāni onnenaai,
 n̄ tó à wí a musu.
 Sa mana onnenaai dī kánero,
 n̄ tó arubarika ke kǎao zǎ.
 18 À lékennenaai dà lán uta bà,
 à a mēe yàku lán í bà,
 à gɛ a wánɔn lán nísi bà.
 19 Kanaa pì gǔ daala lán uta bà,
 àgǔ do a pi lán asa bà.
 20 Dikiri fīna bo ma yādimmarino le
 kū gbɛ kū òdi yā vāni o ma musuno.
 21 Dikiri Gbānasīndapinkide,
 n̄ ma wēnda gwa n tó yāi,
 n̄ ma bo n manake kū n gbɛkeo yāi.
 22 Zaakū takaside wēndademe ma ũ,
 ma pɔ yàka búgubugu.
 23 Maten gēte lán ɔkɔsi uraa bà,
 má de lán kwa kū ūa ten sé bà.
 24 Léyīnaa tò ma gbá dī sí sé doro,
 ma fēfē ma gǔ wàakuu.
 25 Ma gǔ yáadɔnɔ ũ ma yādimmarino,
 òdi ma gwa ò mī gbǎke.
 26 N kpámai, Dikiri ma Luda,
 n̄ ma sura ba n gbɛke yāi,
 27 de ò dǔ kū n ɔ mé à kè,
 mɔkɔn Dikiri, n kenaame.
 28 Bee tó ò ma ka, ūni arubarika damagu,
 tó ò fùtemai, wé'i ni n̄ kū,

makū n zòbleri mani pɔnna ke.
 29 Tó vāni ni gɔ ma yādimmarinɔne uta ũ,
 oni wé'i darímma lán arukĩmbaa bà.
 30 Mani Dikiri sáabu kpá kũ kòto gbānao,
 mani a táaki lé dasi kɔkakaranaa gūn.
 31 Zaakū àdi ze kũ wēndadeno,
 àdi n sí gbě kũ òdi yā vúterímanɔa.

Arumasihu kíkɛ

Dauda lèɛ.

110 Dikiri pì ma dikiriine à vute a ɔplai
 ari àgɔ a ibereno kene a tìntin ũ.
 2 Dikiri ni tó n iko dagula,
 òni kí ble n iberenɔa zaa Zaiš.
 3 N gběno ni n zída kpámma zĩkagɔɔ
 kpi kũ à kú adona musu,
 n kefennano ni su n kínaa lán gudɔ plíkpanaa bà.
 4 Dikiri la dà, ani lé sukparò à pì:
 Ìnigɔ de sa'ori ũ ari gɔɔ sīnda pínki
 lán Melekizedekeki bàme.
 5 Dikiri kú n ɔplai,
 ani kínano dúgu zɔ a pɔfēgɔɔ.
 6 Ani yākpate ke kũ burinɔo,
 n gèno nigɔ kpá,
 ani andunia pínki kínano dúgu zɔ.
 7 Ani í mi swai zé léa,
 abire yāin a mì nigɔ dana íla.

Dikiri tóbonaa

111 Aleluya!
 Mani Dikiri sáabu kpá kũ nèsedoo
 gbě manano kɔkakaranaa gūn.
 2 Dikiri yākenanɔn zɔkɔ,
 gbě kũ a yā kèhne nnano dì a laasun lé.
 3 A yākenanɔn bèere ví kũ gakurio,
 a yāmanakena lakana víro.
 4 Dikiri tò a yābonsarekenano dògou,
 à sùru ví kũ wēndao.
 5 Àdi pòble kpá a vīnakarinɔa,
 àdigɔ dɔ a bàka kunna kũhwo yān.
 6 À a yākenano gbāna mɔ a gběnoke,
 à buri pāndeno bùsunɔ si à kpàrĩmma.
 7 A yākenanɔn náani ví akūsɔ à zé ví,
 a yādannenanɔn yāpura ví pínki.
 8 Yā pìno zĩni petena gɔɔ sīnda pínki,
 àdi yā ke a zéa kũ náanio.
 9 À surabarii zĩ à a gběno bò,
 a bàka kú kũhwo gɔɔ sīnda pínki.
 A tó kú adona, à naasi ví.
 10 Vīnakena Dikirineeme òndɔ zĩni ũ,
 gbě kũ ò a vīna vīnɔme asānsīnideno ũ.
 A táakilena nigɔ lakana víro.

Gbě kũ à Dikiri vīna ví

112 Aleluya!
 Arubarikademe gbě kũ à Dikiri vīna ví ũ,

akūsɔ Dikiri yāditenanɔ dì káne manamana.
 2 A néno nigɔ gbānadeno ũ n bùsun,
 nèsepurade burinɔo nigɔ de arubarikadeno ũ.
 3 ɔgɔ kũ aruzekɛo dì a bea,
 a yāmanakena lakana víro.
 4 Bee gusiran gu dì pu gbě manane,
 nèsepurade kũ à sùru kũ wēndao ví.
 5 Gbě kũ àdi ɔ poro, kũ àdi pò sākāhne,
 akusɔ àdi yā ke a zéa, yā dì bo kāao nna.
 6 Póke ni gbě mana lá ble zikiro,
 a yā nigɔ dɔhgu gɔɔ sīnda pínki.
 7 Baaru vāni dì a vīna kũro,
 a laakarii digɔ kpatena, àdigɔ Dikiri náani ví.
 8 A kùu dì víro, vīna dì a kũro
 ari à gé à yōgɔ ke a iberenɔa.
 9 Àdi pò fā takasidenone,
 a yāmanakena lakana víro,
 a gbāna digɔ kara kũ bèereeo.
 10 Gbě vāni dì a e à pɔ fē,
 àdi saka kakūn à nagui,
 gbě vāni poyeinaa dì ke pā.

Dikiri táakilena

113 Aleluya!
 Dikiri zòblerino, à a táaki lé,
 à Dikiri tó bo!
 2 Ò Dikiri sáabu kpá
 zaa tera ari gɔɔ sīnda pínki.
 3 Ò Dikiri tó bo
 zaa ifāboki kpa ari a léte kpa.
 4 Dikiri zɔkɔ de buri sīnda pínkila,
 a gakuri dana musula.
 5 Dí mé à kà Dikiri ó Luda ũu?
 À vutena kpatan zaa musu,
 6 àdi wé zu zíte
 à musu kũ zíteo gwa.
 7 Àdi gbānasarideno bo bùsu té à n fute,
 àdi wēndadeno bo tuburan à n sé lei.
 8 Àdi n da kínaneno té,
 buri kũ à sè kínaneno.
 9 Àdi para kara a ben,
 àdi a ke nérande ponnade ũ.
 Aleluya!

Vīnla dikpe lèɛ

114 Kũ Isarailano bò Misila,
 kũ Yakubu burinɔo bò gbě zĩnɔn té,
 2 Yudano bùsuu gɔ Dikiri kúki ũ,
 Isarailano bùsuu gɔ a kibleki ũ.
 3 Isira Tēra wé sīnle à bàa lè,
 Yoda í èra kpe.
 4 Kpino vīvī lán sākaronɔ bà,
 sīsino kɔɔ lè lán sānenɔ bà.
 5 Ísira, bó mé à n le n bàa lèe?
 Yoda, à kè dera n èra kpe?
 6 Kpino, býyāin a vīvī lán sākaronɔ bàa?
 Sīsino, à kè dera a kɔɔ lè lán sānenɔ bàa?

7 Andunia, ò yīgāyīgā Dikiri arɛ,
Yakubu Luda arɛ.
8 À gbèsi kè íkateki ù,
à gbèpu li ísèboki ù.

Dikiri mé àdi arubarika daḡgu

115 Adi ke ókōnōnlo Dikiri,
adi ke ókōnōnlo,
mōkōmmɛ ñ de ò n t́ bo
n gběke kũ n náanio yāi.
2 À kè dera burinō di ó la
ò pi ó Luda kú máa?
3 Ó Luda kú musu,
pó kũ à yein àdi ke.
4 Ò ñ t́nanō pi kũ andurufuuo kũ wuraaō,
bisāsiri zǎime.
5 Ò lé ví, ama òdi yā oro,
ò wé ví, ama òdi gu ero.
6 Ò sǎ ví, ama òdi yā maro,
ò yí ví, ama òdi pó gbí maro.
7 Ò ɔ ví, ama òdi pó kũro,
ò gbá ví, ama òdi t́aa oro,
òdi kòto kekero.
8 Ñ pìrinōn lɛɛɛ kũñwome
kũ gbě kũ òteni ñ náani kenō ñ pínki.
9 Isarailanō, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ù kũ á sěgbakoo.
10 Haruna burinō, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ù kũ á sěgbakoo.
11 Dikiri vīnakerinō, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ù kũ á sěgbakoo.
12 Dikiri d̀ ó yǎn,
ani arubarika daógu.
Ani arubarika da Isaraila burinōgu,
ani arubarika da Haruna burinōgu,
13 ani arubarika da a vīnakerinōgu,
né fíti gbě zǎkǎ.
14 Dikiri á buri kara,
ákōnō kũ á nénō.
15 Dikiri arubarika daágu,
musu kũ zíteo Kèrii.
16 Musu bi Dikiri pómɛ,
ama à zíte nà bisāsirinōnɛ ñ ɔĩ.
17 Adi ke gènō mé òdi Dikiri táaki léro,
kesǎ gbě kũ ñ lé yītenō.
18 Ókōnō, ónigǎ Dikiri sáabu kpá
zaa tera ari gɔɔ sīnda pínki.
Aleluya!

Gbě kũ à bò ga léi Dikiri sáabukpanaa

116 Má ye Dikirii, zaakũ à ma yā mà,
à ma wikilenaawa mà.
2 Manigǎ a sísi ari ma wěndi lén,
kũ à sǎ kpàmai yāi.
3 Ga bàa fīkàmai yā,
mira wāwā t́ma,
wétāmmaana kũ pɔsiraō dàmala.

4 Akũ ma Dikiri sísi ma pì:
Dikiri, n yā nna, ñ ma mì sí.
5 Dikirin sùru vī akūsǎ à mana,
ó Luda wěnda vī.
6 Dikiri di gbānasaridenō dǎkpǎ,
kũ ma busa, à ma sura bà.
7 Ma swě, ñ keke ñ kpáte,
zaakũ Dikiri yā mana kènne.
8 Dikiri, n ma bo ga léi,
n wé'i wàramenɛ, ñdi tó ma gě síro,
9 de màgǎ t́ɛ n arɛ gbě bēnenō kukia la.
10 Bee kũ wari t́ma ma gǎ búgubugu,
má kpé a náanikena, akũ ma yā ò.
11 Bidi ma kũ ma pì:
Gbě sīnda pínki bi ékedenōmɛ.
12 Bón mani fina boo Dikirine
yā mana kũ à kèmenɛ pínki musuu?
13 Mani Dikiri surabana toko sé musu,
mani a sísiō.
14 Mani lé kũ ma kè Dikirianō papa
a gběnō wára ñ pínki.
15 Dikiri yāmarinō gana bèere vīne.
16 Dikiri, n yā nna, n zòbleriime ma ù,
nɔgbě kũ à zò blènne néme ma ù,
n ma bo bàn.
17 Mani kennakũkǎo sa omma,
mani n sísiō, Dikiri.
18 Mani lé kũ ma kè Dikirianō papa
a gběnō wára ñ pínki
19 a kpé ɔnn Yurusalemu gūn.
Aleluya!

Dikiri táakilena

117 Ákōnō buri sīnda pínkinō à Dikiri t́ kpá,
ákōnō b̀su sīnda pínki gběnō à a táaki lé.
2 Zaakũ gběke kũ à vī kũoo kè zǎkǎ,
Dikiri náani vī gɔɔ sīnda pínki.
Aleluya!

Gena Dikiri ɔnn kũ sáabukenaao

118 À Dikiri sáabu ke, zaakũ à mana,
a gběke lakana vīro.
2 Isarailanō o:
A gběke lakana vīro.
3 Haruna burinō o:
A gběke lakana vīro.
4 A vīnakerinō o:
A gběke lakana vīro.
5 Ma lé zù Dikirii ma warikena gūn,
akũ à wéma à ma gba m̀poroki.
6 Dikiri kú kũmao, vīna ni ma kũro.
Bón bisāsiri ni fǎ à kemenɛ?
7 Dikiri kú kũmao ma kpanyĩri ù,
mani yǎgǎ ke ma iberenɔa.
8 Nana Dikirii mana de
bisāsiri náanikenala.
9 Nana Dikirii mana de

gbānadenɔ nāanikenala.
 10 Buri sīnda pínki likamai,
 akū ma n kakate kū Dikiri tóo.
 11 Ò likamai kpa sīnda pínki,
 akū ma n kakate kū Dikiri tóo.
 12 Ò fīma lán zónɔ bà,
 akū ò làka lán kāni tékūnaa bà,
 ma n kakate kū Dikiri tóo.
 13 Ò ɔ sǎmai kpe, má ye mà léte,
 akū Dikiri kpàmai.
 14 Dikiri mé à ma gbāna ũ, a táakin madi lé,
 àkū mé à gǎ ma surabari ũ.
 15 À ma, ɔnna wiki dɔ gbě mananɔ búràn,
 Dikiri ɔpla zī zǎkǎ kè.
 16 Dikiri ɔpla kú musu,
 Dikiri ɔpla zī zǎkǎ kè.
 17 Mani garo, manigǎ kun,
 manigǎ Dikiri yākenanɔ baba.
 18 Dikiri ma toto manamana,
 ama adi tó ga ma sero.
 19 À zé mana gbànɔ wēmene,
 de mà gě mà Dikiri sáabu kpá.
 20 Dikiri ɔn zén dí,
 gbě mananɔ mé òdi gēn.
 21 Ma n sáabu kè Dikiri, zaakū n wema,
 n gǎ ma surabari ũ.
 22 Gbè kū kpéborinɔ pǎ kpài
 mé à gǎ kpé kusuru gbè mīde ũ.
 23 Dikiri mé à abirekū kè,
 akū à kèwere yābonsare ũ.
 24 Gɔɔ kū Dikiri dīten dí,
 ò ɔnna ken ó nèse ke nna.
 25 N yā nna Dikiri! Ò ó sura ba!
 Ò sùru ke Dikiri! Ò tó ò sa'a le!
 26 Arubarikademe gbě kū àten su kū Dikiri tóo ũ,
 zaa Dikiri ɔnn óten gbānake kpányí.
 27 Dikirime Luda ũ, à gu pùwere.
 À zà lá kpákpa àgǎ téo dikpekerinɔ
 ari sa'oki bēnenɔ kínaa.
 28 Ma Ludame n ũ, mani n sáabu ke,
 ma Luda, mani n tó sé lei.
 29 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
 a gběke lakana víro.

Luda yā sēna lei

119 Arubarikadenɔme gbě kū ò kun taari sari
 ò Dikiri doka kūnanɔ ũ.
 2 Arubarikadenɔme gbě kū ò Dikiri yā kūna
 ò a ki wete kū nēsēdoonɔ ũ.
 3 Òdi yā kpedangara kero,
 òdi táa o a zé gūn.
 4 N n ɔɔki mōwere,
 de ògǎ téi kū laakarīo.
 5 Má ye màgǎ kú ma dōɔɔa
 màgǎ n yādannenanɔ kūna.
 6 Tó má n yāditenanɔ kūna pínki,
 abirekū ni tó wé'i ma kūro.
 7 Gɔɔ kū mateni n dokayā mananɔ dada,

mani n sáabu kpá kū nēsēpurao.
 8 Manigǎ n yādannenanɔ kūna,
 òsun ma tón sānsānlo.
 9 Deran kefenna ni fǎ àgǎ kun gbāsī sari nàa?
 Séde a yākena kǎ sé kū n yāo.
 10 Mateni n ki wete kū nēsēdo,
 òsun tó mà zā n yāditenanɔɔo.
 11 Ma n yā dà ma swěe gūn
 de màsun durunna kennero yāi.
 12 Arubarikademe mǎkǎn Dikiri ũ,
 ò n yāditenanɔ damene.
 13 Dokayā kū ò bò n lénno pínki,
 mani babañne kū ma léo.
 14 Madì ɔnna ke kū n yānɔ
 lákū òdi ke kū aruzēke zǎkǎɔ nà.
 15 Madì laasun lé n ɔɔkia,
 ma wé kú n zénɔa.
 16 Ma ɔ kè nna n yāditenanɔ,
 n yā ni sāmāguro.
 17 Ò yā mana ke makū n zòbleriine
 de màgǎ kun kū wēndiio, màgǎ n yā kūna.
 18 Ò ma wé kēmene
 de mà wé si yābonsarenɔle n dokan.
 19 Nibɔɔme ma ũ andunia gūn,
 òsun n yāditenanɔ utemenero.
 20 N dokayānɔ nidena baala'i
 ma swěe blè.
 21 Ndi kpākē karambaanide kū lé n kūnɔi,
 gbě kū ò zā n yāditenanɔnɔ.
 22 Ò ma bo sǎsǎnan kū gyabonaa,
 zaakū má n yānɔ kūna.
 23 Bee kū kīnanenɔ vùte ò lé kpàkūsūmai,
 ma laasun nigǎ kú n yādannenanɔ.
 24 N yānɔ dī ma ɔ ke nna,
 n yā pì dī lé dama.
 25 Ma gǎ wutena zīte,
 ò ma wēndi dākpā lákū n ò nà.
 26 Ma a yākenanɔ dōdōnne, akū n wema,
 ò n yādannenanɔ damene.
 27 Ò tó mà n ɔɔkinɔ dǎ,
 ma laasun nigǎ kú n yābonsarenɔa.
 28 Ma ɔ sira à kè zǎkǎ,
 ò ma gba gbāna lákū n ò nà.
 29 Ò ma bo manafiki zéa,
 ò ma gba zé mà ze kū n dokao.
 30 Ma yāpura zé sè,
 ma swěe dīgǎ kú n dokaa.
 31 Má n yānɔ kūna ɔplapla,
 òsun tó wé'i ma kūro, Dikiri.
 32 Madì wā n yāditenanɔ zéi,
 zaakū n ma laakarīi kpàtemene.
 33 Dikiri, ò n yādannenanɔ zé mōmene
 de màgǎ kūna ari ma wēndi lén.
 34 Ò ma gba òndǎ màgǎ n doka kūna,
 màgǎ zī kea kū nēsēdo.
 35 Ò ma da n yāditenanɔ zén,
 zaakū abirekū mé àdi kámāgu.
 36 Ò tó ma swě tá n yānɔa,

àsun tá bīni zénlo.
 37 Ñ ma wé go pǎ pānca,
 ñ ma wěndi dākpā lākū n ò nà.
 38 Ñ yā kū n ò papa makū n zòbleriine,
 lé kū n sè n vīnakerinɔne.
 39 Ñ tó sǎsǎna kū madì a vīna ke goma,
 zaakū n dokayānɔn mana.
 40 Má ye n ɔɔkii fá,
 ñ ma wěndi dākpā n manake gūn.
 41 Dikiri, ñ mǎ ñ gběke kemene,
 ñ ma sura ba lākū n ò nà,
 42 gbasa mà yā we ma sǎsǎrinca,
 zaakū mateni n yā náani ke.
 43 Ñsun yāpura yā sí ma lénlo,
 zaakū n dokayānɔn ma wé dǎi.
 44 Manigǎ n doka kūna
 ari gɔɔ sǐnda pínki.
 45 Manigǎ té aafia,
 zaakū ma n ɔɔki wète.
 46 Mani n yānɔ o kīnanɔ are,
 wé'i ni ma kūro.
 47 N yāditenanɔ di ma pɔ gba,
 zaakū má yei.
 48 Ma gǎa sè n yāditenanɔ kū má yeinɔne,
 madì laasun lé n yādannenancɔ.
 49 Ñ dɔ yā kū n ò n zòbleriinen,
 zaakū n tò ma wé dǎi.
 50 Yā kū àdi ma laakari kpáte ma warikenan dí,
 n lésena mé àdi ma wěndi dākpā.
 51 Karambaanidenɔ teni ma fobo lakanaa sari,
 bee kū abireo madì zǎ n dokaaro.
 52 Madì dɔ n dokayā kū à kú zaa zīnɔn,
 akū òdi ma nèse yīda kūmenɛ, Dikiri.
 53 Madì pɔ fē manamana,
 kū yāvānikerinɔ di pǎ kpá n dokai yāi.
 54 Madì lè sí n yādannenancɔ musu
 ma kunna andunia díkīna gūn.
 55 N yā òdi dɔmagu gwāani, Dikiri,
 madìgǎ n dokayānɔ kūna.
 56 Ma dónɛ kè kū yā birenɔ,
 zaakū madìgǎ n ɔɔki gwa.
 57 Dikiri, mǎkǎmme ma baka ũ,
 ma lé sè kū mani n yā ma.
 58 Madì kúte kenne kū nèsedoo,
 ñ sùru ke kūmao lākū n ò nà.
 59 Ma a yākenanɔ laasunn lè,
 akū ma era n dokayānɔ.
 60 Mani wā, mani zezero,
 de mà n yāditenanɔ da.
 61 Bee kū gbě vāninɔ bàa fīkāmāi,
 n dokayānɔ ni sāmāguro.
 62 Madì fute mà sáabu kenne lizāndo
 n dokayā mananɔ musu.
 63 N vīnakeri pínki gbēnname ma ũ,
 gbě kū òdi n ɔɔki gwano.
 64 Dikiri, n gběke andunia pà,
 ñ n yāditenanɔ damene.
 65 N a mana kè makū n zòbleriine,

lākū n ò nà, Dikiri.
 66 Ñ wézé kū dǎnaao damene,
 zaakū ma n yāditenanɔ si.
 67 De ñ kpé ñ ɔ tǎma, má sātename,
 ama tera sà má n yā kūna.
 68 Ñ mana, akūsǎ n yākenanɔn mana,
 ñ n yāditenanɔ damene.
 69 Bee kū karambaanidenɔ yāsira nàma,
 madìgǎ n ɔɔki gwa kū nèsedoo.
 70 Ñ sǎ di, àdi yā maro,
 makū sǎ ma pɔ nna n dokaa.
 71 N ɔtǎmanaa kēmenɛ mana,
 de mà le mà n yādannenancɔ dada.
 72 Doka kū à bò n lén manamene
 de wura kū andurufu mēn dúbu ũgbangbanɔla.
 73 N ɔ ma í kàsa à ma ke,
 ñ ma gba òndǎ mà n yāditenanɔ dada.
 74 N vīnakerinɔ ni ma e ò pɔnna ke,
 zaakū n yān ma wé dǎi.
 75 Dikiri, má dǎ kū n dokayānɔn mana,
 kū ñ náani vī yāin n ɔ tǎma.
 76 Ñ gběke kemene de ma nèse le à yīda kū,
 lākū n ò makū n zòbleriine nà.
 77 Ñ mǎ ñ wěnda dǎmenɛ de màgǎ kun,
 zaakū n dokayānɔmɛ ma pɔnna ũ.
 78 Ñ tó wé'i karambaanide kū ò taari kēmenɛ pānɔ kū,
 makū sǎ mani laasun lé n ɔɔkia.
 79 Ñ tó n vīnakerinɔ su ma kīnaa,
 gbě kū ò n yānɔ dǎnɔ.
 80 Ñ tó ma nèse gǎ yāke vīro n yānɔ musu
 de wé'i sún ma kūro yāi.
 81 N surabana yā teni ma swè ble,
 n yān ma wé dǎi.
 82 Ma wé dɔɔnɔ n lésenaai ari ma wé wò,
 bɔren ĩni ma nèse yīda kūmenɛ?
 83 Má de lán bára bǔkɔ kū à túsukpe màa bà,
 bee kū abireo n yāditenanɔ di sāmāguro.
 84 Makū n zòbleri manigǎ n dǎ ari bɔrɛ?
 Bɔren ĩni wari dɔ ma wétāmmarinɔaa?
 85 Karambaanidenɔ di wèe yǎmenɛ mà zun,
 ñ yā di kǎ sé kū n dokaoro.
 86 N yāditenanɔ pínki náani vī,
 ñ kpámai, zaakū òten wé tǎma pāmɛ.
 87 À gǎ fíti kū oni láka kūmao andunian,
 makū sǎ mádi pǎ kpá n ɔɔkinero.
 88 Ñ ma wěndi dākpā n gběke yāi,
 mani n yānɔ da.
 89 Dikiri, n yā òdi kun gɔɔ sǐnda pínki,
 a zīni petena zaa musu.
 90 Ñ náani vī wè kū wézo,
 n andunia kàte, akū à kpé kun.
 91 Pǎ sǐnda pínki kpé kun gbāra n doka yāi,
 zaakū pǎ sǐnda pínki di donyī.
 92 Tó n dokame ma pɔnna ũ yāro,
 de ma laka ma warikena gūn.
 93 N ɔɔki ni sāmāgu zikiro,
 zaakū a gāin n ma wěndii dākpā.
 94 N pómɛ ma ũ, ñ ma sura ba,

zaakū ma n ɔɔki wète.
 95 Gbɛ vāninc teni ma dā ò ma de,
 ama ma laakari kú n yāncā.
 96 Ma è kú pó mana sīnda pínki zaka lé kumme,
 ama n yāditenanɔ zǎkǎ lé víro.
 97 Má ye n dokai à kè zǎkǎ fá,
 madìgǎ laasun léa zaa kɔkɔ ari ɔkɔsi.
 98 N yāditenanɔ dī tó ma ɔndǎ gǎ de ma iberenɔ póla,
 zaakū à kú ma swɛn gɔɔ sīnda pínki.
 99 Ma wézé de ma yādannerinɔ póla hí pínki,
 zaakū ma laasun dīgǎ kú n yāncame.
 100 Ma ɔndǎ de marenɔ póla,
 zaakū madìgǎ n ɔɔkinc gwa.
 101 Madì mì ké zé vāni sīnda pínkia
 de mà le màgǎ n yā kūna yāi.
 102 Mádì ké n dokayāncā,
 zaakū mɔkɔn mé n dāmenɛ.
 103 N yāncɔn nnameɛ à kè zǎkǎ,
 à nna de zóla ma lén.
 104 N ɔɔki dī ma gba laakarīi,
 abire yāi ma zā sātēna zé sīnda pínkin.
 105 N yāme fitila ũ ma gbāne,
 àdì gu pumene zén.
 106 Ma la dà ma zeo
 kū manigǎ té n dokayā manancī.
 107 Ma wétāmmaanaa kè zǎkǎ, Dikiri,
 ò ma wɛndi dākpā lākū n ò nà.
 108 N ma sáabukpana sí,
 gbasa ò n dokayāncā damene, Dikiri.
 109 Madìgǎ ma zīda da kariī gūn,
 bee kū abireo n dokayāncā dī sāmāguro.
 110 Yāvānikerinɔ tankute kpàkpaɛne,
 ama mádi zā n ɔɔkīaro.
 111 N yāncɔme ma túbì ũ ari gɔɔ sīnda pínki,
 mǎkɔncɔme ma pɔncna ũ.
 112 Ma swè kú n yādannenancā
 ari ma wɛndi lén.
 113 Ma zā nèsepladenɔn,
 má ye n dokai.
 114 Mɔkǎmme ma uteki kū ma sēgbakoo ũ,
 n yān ma wé dɔi.
 115 À gomala ákɔnc yāvānikerinɔ
 de màgǎ ma Luda yāditenanɔ kūna.
 116 Ngǎ ma kūna lākū n ò nà, manigǎ kun,
 òsun tó tāmaa ma nero.
 117 N ma sé musu de mà bo aafia,
 ma wé nigǎ pé n yādannenancā.
 118 Ndì gí gbɛ kū ò zā n yādannenaaancī,
 hí manafikikēna bi pāme.
 119 Ndì andunia yāvānikerinɔ kóte lán mǎgbɔɔ bà,
 abire yāin má ye n yāncī.
 120 Ma mēe dī fute n vīna yāi,
 n dokayāncā naasi vīme.
 121 Ma yā kè a zéa sūsu,
 òsun ma tó ma wétāmmarinɔncero.
 122 N zenkepeke sé makū n zǎbleriine de mà bo mana,
 òsun tó karambaanidenɔ ma wé tāro.
 123 Ma wé dɔ n surabanaai ari ma kpasa,

mateni n léseɛna mana dā.
 124 N yā kemene n gbɛke gūn,
 ò n yādannenancā da makū n zǎbleriine.
 125 N zǎbleriime ma ũ, ò ma gba laakarīi
 de mà n yāncā dǎ dǎ.
 126 Yākena gɔɔ kà, Dikiri,
 zaakū òten bo n doka kpe.
 127 Má ye n yāditenanɔ de wurala,
 bee wura baasanaa.
 128 Ma è n ɔɔki mana,
 abire yāi sātēna zé pínki dī kemenero.
 129 N yāncɔn demene yābonsare ũ,
 abire yāi má kūna ma swɛn.
 130 N yā bɔkɔtenaa dī gu puñe,
 àdì nèsedodenɔ gba laakarīi.
 131 Ma lé wēna, maten wesa bo fēeku,
 zaakū n dokayāncā ni teni ma de.
 132 N are dɔma ò sùru ke kūmao,
 lākū ndi ke gbɛ kū ò ye n tǎncɔne nà.
 133 N ma da zéa lākū n ò nà,
 òsun tó yā vāni ke kí blemaro.
 134 N ma bo gbɛ takikerinɔ ɔ
 de mà n ɔɔki gwa.
 135 N ān were makū n zǎbleriia,
 ò tó mà n yādannenancā dǎ.
 136 Wé'i ten pla ma wén
 kū ò n doka kūnaro yāi.
 137 Dikiri, hí mana,
 n dokayāncā zé ví.
 138 N n yāncā dīte a zéa,
 ò náani ví manamana.
 139 Ma iberenɔ sà n yān,
 akū hí yā ma kū gbāna manamana.
 140 Ò n yā yǎ ò gwà à sānkara ke víro,
 makū n zǎbleri, má yei manamana.
 141 Póken ma ũro, òdì ma gya bo,
 bee kū abireo n ɔɔki dī sāmāguro.
 142 N yāmanakēna lakana víro,
 n doka yāpura ví.
 143 Wari kū yā'ūmmaanao ma le,
 ama n yāditenanɔme ma pɔncna ũ.
 144 N yāncā mana gɔɔ sīnda pínki,
 ò ma gba laakari de màgǎ kun.
 145 Madì n sísi kū nèsedoo Dikiri,
 ò wema, manigǎ n yāditenanɔ kūna.
 146 Madì lé zunyí ò ma sura ba,
 manigǎ n yāncā kūna.
 147 Madì fute gudɔo mà wiki lémma,
 n yān ma wé dɔi.
 148 I dī na ma wéa gwāanīro
 de mà le mà laasun lé n yā yāi.
 149 N ma yā ma n gbɛke yāi, Dikiri,
 ò ma wɛndi dākpā lākū n yāzedēke de nà.
 150 Gbɛ kū òdì lé kpákūsūmainɔ kāni kūmao,
 ama ò zā kū n dokao.
 151 N kú kūmao kāni Dikiri,
 n yāditenanɔ pínki yāpura ví.
 152 Zaa gikēna ma dǎ n yāncā

kū n dite àgõ kun gɔɔ sɪnda pɪnki.
 153 Ñ ma warikena gwa ñ ma sura ba,
 zaakū n doka dí sãmaguro.
 154 Ñ ze kũmao ñ ma bo,
 ñ ma wẽndi dãkpã lãkū n a lé sè nà.
 155 N surabanaa zã kũ yãvãnikerino,
 zaakū òdi n yãdannenano wetero.
 156 N wẽnda zõkõ, Dikiri,
 ñ ma wẽndi dãkpã lãkū n yãzedeke de nà.
 157 Ma ibere kũ òdi wé tãmanon dasi,
 ama mádi zã n yãncaro.
 158 Má ye n náanisarideno kãiro,
 kũ ò n yã kũnaro yã.
 159 Ñ gwa lãkū má ye n ɔɔkii nà.
 Dikiri, ñ ma wẽndi dãkpã n gbẽke yã.
 160 N yã sɪnda pɪnki bi yãpurame,
 n dokayãnon mana ò lakana víro.
 161 Gbãnadeno di wé tãma pã,
 ama n yã vína di ma kũ.
 162 Madì ponna ke kũ n léseanao,
 lãkū ma aruzeke zõkõ sète zĩ gũn bà.
 163 Ma zã manafikin, má ye a yãiro,
 n dokan má yei.
 164 Madigõ n táaki lé gɔɔ do gẽn suplapla
 kũ n dokayãnon mana yã.
 165 Gbẽ kũ ò ye n dokaino aafia zõkõ,
 yãke di tó ò furo.
 166 Ma wé dci ñ ma sura ba, Dikiri,
 madì té n yãditenano.
 167 Má n yãno kũna,
 zaakū má yei manamana.
 168 Madì n ɔɔkii gwa madì n yãno ma,
 zaakū ma yãkena sɪnda pɪnki kú n ɔĩme.
 169 Ñ tó ma wikilena n kɪnaa le, Dikiri,
 ñ ma gba laakari lãkū n ò nà.
 170 Ñ tó ma aduakena n ki le,
 ñ ma sura ba lãkū n lé sè nà.
 171 N táakilena gõ da ma lén,
 zaakū ndi n yãdannenano damene.
 172 Mani lè sí n léseanao musu,
 zaakū n yãditenano mana pɪnki.
 173 Ngõ kú kũ soruo ñ ɔ dama,
 zaakū ma ze kũ n ɔɔkio.
 174 Mateni a ni de ñ ma sura ba, Dikiri,
 n dokame ma ponna ù.
 175 Ñ tó màgõ kun, manigõ n táaki lé,
 ñ tó n dokayãno gõ ma kũna.
 176 Ma zã zéa lán sã kũ à sãte bà,
 ñ makū n zõbleri wete,
 zaakū n yãdannenano dí sãmaguro.

Kunna yãketedeno té

Gená Yurusalemu lèe.

120 Ma warikena gũn ma Dikiri sisi,
 akū à wèma.
 2 Ñ ma sí yãsiradeno ɔĩ
 kũ manafikideno léo.

3 Manafikide, deran Luda ni ke nà kũnwoo?
 Ke bõn ani kennee?
 4 Ani wé tãma kũ gõsa kà lé nnano
 kũ sè lí sí sí wãnao.
 5 Waiyoo makū kũ má kú Mesekinó té,
 má vutena Kedano bizakutan.
 6 Ma vute à gii kè manamana
 kũ gbẽ kũ ò zã aafiano.
 7 Vutena aafiaan má yei,
 ama tó ma yã ò, fitiin òdi futeomai.

Dikiri ó Dãkpãrii

Gená Yurusalemu lèe.

121 Ma wé do sɪsino kpa,
 gu kũ ma kpányi di bon.
 2 Ma kpányi di bo Dikiri kɪnaame,
 àkū mé à musu kũ zĩteoo kè.
 3 Ani tó n gbá sataro,
 n dãkpãri ni idekū dero.
 4 Isarailano dãkpãri ni idekū dero fá,
 ani i o sero.
 5 Dikirime n dãkpãri ù,
 Dikiri denne ura ù n ɔplai.
 6 Ifãntẽ ni n lé fãnantẽro,
 kesõ ɔvura gwãani.
 7 Dikiri ni n sí kisira sɪnda pɪnkia,
 ani n wẽndi dãkpãne.
 8 Dikiri ni n dãkpã n genaa gũn kũ n sunaao
 zaa tera ari gɔɔ sɪnda pɪnki.

Dauda aduakena Yurusalemune

Gená Yurusalemu lèe.

122 Kũ ò pimene ò gé Dikiri onn,
 ma pɔ kè nna.
 2 Ó zena n bɪnilea sà Yurusalemu.
 3 Ò Yurusalemu kàte nanakõana gíngin.
 4 Gwen Isaraila burino di gẽn,
 buri kũ Dikiri sèe pino.
 Òdi gé Dikiri sãabu kpá
 lãkū à ditehne nà.
 5 Gwen yãgõgõrino gbãnon kãten,
 Dauda burino kpata gbãno ù.
 6 À aafia wé ke Yurusalemune à pi:
 Luda tó gbẽ kũ ò yenyino arubarika le!
 7 Aafia gõ kú n bɪnino dagura,
 n gudãkpãkino gõ katena nna.
 8 Ma gbẽno kũ ma gbẽnnano yã mani pi,
 Luda n gba aafia.
 9 Dikiri ó Luda kpé yã
 mani yã mana wé kenne.

Wédona Ludai

Gená Yurusalemu lèe.

123 Ma wé sè, mateni n ki gwa,
 makõn kũ n kpata kú zaa musu.

2 Lákū zò wé digǎ dɔ pói a bede ɔ́ nà akūsǎ zòndɔgbě wé digǎ dɔ a dai, len ó wé digǎ dɔ Dikiri ó Ludai le ari à gé ó wěnda gwao.
 3 Ñ ó wé gwa, Dikiri, ñ ó wé gwa, zaakū gběndɔ ó gyabona ó kpasá manamana.
 4 O zídabirinɔ lalandikenaá fí manamana kú karambaanidenɔ gyabonaao.

Dikiri ó zekūnwode

Gena Yurusalemu lè kú Dauda dàa.

124 Tó Dikiri kú kúoo yāro, Isarailanɔ o:
 2 Tó Dikiri kú kúoo yāro gɔɔ kú ò fùtewái,
 3 de ò ó mɔmɔ bēne kú ò pɔ fěwái,
 4 de ò dàóla lán í zǎkǎ bà,
 de ò ó sété ò tà kúoo lán swa panaa bà,
 5 de ò ó wára lán swa'i kú à fěe bà.
 6 Arubarikademe Dikiri ũ,
 kú adi tó ò ó ke yákiyakiro.
 7 O bo tankuten lán bā bà,
 bàa kě, o pitiríma.
 8 Ó kpányí dī bo Dikiri kínaame,
 àkú mé à musu kú zíteoo kè.

Luda gběndɔ kunna aafia

Gena Yurusalemu lèe.

125 Dikiri náanikerinɔ de lán Zaiš kpi bà, à yīgāyīgāna víro, àdigǎ kun gɔɔ sīnda pínki.
 2 Lákū kpínɔn likana Yurusalemui nà, len Dikiri likana a gběndɔ le zaa tera ari gɔɔ sīnda pínki.
 3 Gbě vāninɔ ni le ògǎ kí ble gbě mananɔ būsun ògǎ géro,
 de gbě mananɔ sún ɔ da vānikenanlo yāi.
 4 Dikiri, ñ yā mana ke gbě mananɔne,
 gbě kú ñ nēse puranɔ.
 5 Gbě kú ò zé kotinaa sèndɔ sǎ,
 Dikiri ni ñ wara kú vānikerinɔme.
 Luda Isarailanɔ gba aafia!

Isarailanɔ suna í gwena zīn

Gena Yurusalemu lèe.

126 Kú Dikiri ó bó zòblen à sù kúoo Zaiš, à dewere lán nana bàme.
 2 O ví kú yáadɔ o ayuwii kè,
 akú burinɔ pikǎne,
 Dikiri yā zǎkǎ kèwewe.
 3 Dikiri yā zǎkǎ kèwewe,
 akú óten pɔnna ke.
 4 Dikiri, ñ su kúoo ó gwena zīn,
 lákū ndi su kú ío gbárannan nà.
 5 Gbě kú ò pǎ tǎ kú wé'ionɔ,
 adenɔ ni keke kú ayuwiikenaao.

6 Gbě kú à bò kú ɔ́ndɔ kú pówé burio kúna,
 ade ni era à su kú ayuwiikenaao
 kú ése bàkaao sēna.

Pó sīnda pínki bi Luda gbame

Gena Yurusalemu lè kú Sulemanu dàa.

127 Tó adi ke Dikiri mé à kpé boro,
 a bòrinɔ ten zī pā keme.
 Tó adi ke Dikiri mé à wéte dǎkpāro,
 a dǎkpārinɔ ten ibēne ke pāme.
 2 Futena kɔnkɔkɔnkɔ, wutena lizāndo,
 zíkēna bǎmbām póble yāi bi pāme,
 zaakū Dikiri dī a gbě yenyidenɔ gba íampanaa.
 3 Néǎgběndɔ bi Dikiri gbame,
 néndɔ bi a lādame.
 4 Lákū kànɔn de nà zíkari ɔ́,
 len kefennakegɔɔ néǎgběndɔn de le.
 5 Arubarikaden gbě kú a gbàta pana kúhwo ũ,
 tó a iberenɔ a lè gānulea, wé'í ni a kuro.

Yā mana kú Dikiri vīnakerii dī le

Gena Yurusalemu lèe.

128 Arubarikademe gbě kú à Dikiri vīna ví akūsǎ à té a zén ũ.
 2 Īni n zī àre ble,
 ĩnigǎ arubarika ví, ĩnigǎ kun aafia.
 3 N nɔ nigǎ kú n ɔnn
 lán geepi lí né'irii bà,
 n néǎgběndɔ nigǎ lika n teburuui
 lán kú lí ketenɔ bà.
 4 Len gbě kú à Dikiri vīna ví
 digǎ arubarika ví le.
 5 Zaa Zaiš Dikiri arubarika dangɔ
 ari n wěndi lén.
 À tó ñ wé sí Yurusalemu nmananale,
 6 à tó ñ n daikorenɔ e kú wéoo.
 Dikiri Isarailanɔ gba aafia!

Isarailanɔ sa vāni ona í iberenɔne

Gena Yurusalemu lèe.

129 Zaa ó néfitikegɔɔ ò wé tǎwá a lé víro.
 Isarailanɔ o:
 2 Zaa ó néfitikegɔɔ ò wé tǎwá a lé víro,
 ama òdi fí ò ó fúro.
 3 Ò ó kpedagura bú kpàte,
 ò a dǎndɔ kè gbānagbāna.
 4 Dikirin mana,
 à gbě vāninɔ bàa zǎwewe.
 5 Gbě kú ò zǎ Zaišnnɔ
 era kpe kú wé'iyāo.
 6 Ògǎ de lán sě kú à bùte kpé musu bà,
 ari àgǎ gbā à kori kè.
 7 Ani sěkēri okū paro,
 ani bàka ke à sí yí ò da gǎnlo.
 8 Gbě kú òten gētenɔ sún pi,

Dikiri arubarika dańguro,
ke ò arubarika dańgu kũ Dikiri tóo.

Wédɔna Dikirii

Gena Yurusalemu lèè.

130 Zaa í lòkoton ma wiki lè Dikiria ma pì,
² Dikiri, ò ma yã ma,
 ò sã kpá ma wikilenaai ò ma wé gwa.
³ Dikiri, tó ndí ó durunnano kè ò diteme,
 Dikiri, dí mé ani boo?
⁴ Mɔkɔn mé ò durunnakẽmmana zé vĩ,
 abire yãin òdi vĩna kenne.
⁵ Ma wé òdigɔ do Dikirii, mateni a dã,
 a yã náanin má vĩ.
⁶ Lákũ gudãkpãrinɔ wé òdigɔ do gudɔnaai nà,
 ma wé òdigɔ do Dikirii deńla,
 ee, à de gudãkpãrinɔ wédɔna gudɔnaaila.
⁷ Ákɔnɔ Isarailanɔ, à wé do Dikirii,
 zaakũ Dikiri gbẽke vĩ,
 à surabana gbãna vĩ papana.
⁸ Ákũ mé ani Isarailanɔ bo
 ò durunnano gũn pínki.

Nana Dikirii

Gena Yurusalemu lè kũ Dauda dàa.

131 Dikiri, madì ma zĩda biro,
 madì wé mateńyĩro,
 madì ɔ ká yã kũ à demalairo
 kesɔ yã kũ à zĩũmene.
² Lenlo! Ma a nẽseè dà dokɔnɔ,
 ma a laakarìi kpàte
 lán né yĩmiri kũ à kú a da ɔi bà,
 ma nẽse de lán né yĩmiri pɔ bà.
³ Ákɔnɔ Isarailanɔ, á wé gɔ do Dikirii
 zaa tera ari gɔɔ sĩnda pínki.

Dauda burinɔ vutena kpatan Zaiš

Gena Yurusalemu lèè.

132 Dikiri, ò tó Dauda yã gɔ dońgu
 kũ wari kũ à kènɔ pínki.
² À la dà Dikirine,
 à lé sè Yakubu Luda gbãnadene à pì,
³ áni gè kpénlo,
 áni wúte a gádoaro,
⁴ áni we à idekũ dero,
 áni tó i na a wéaro,
⁵ ari à gé gu leo Dikirine
 à kpé bo Yakubu Luda gbãnadene.
⁶ O a baaruu mà Eflata bũsun,
 o boa Yarimu bura.
⁷ Ò gé a kúkia,
 ò kúte a tintin are.
⁸ Dikiri, ò fute ò su n kipakia,
 mɔkɔn kũ n gbãnake àkpatiio.
⁹ N gbàgbarinɔ manake da uta ù,

n yãmarinɔ ayuwii gɔ do.

¹⁰ Nsun mĩkpere zu kina kũ n kàanero
 n zòbleri Dauda yã.

¹¹ Dikiri si kũ a kunnaao Daudane,
 à náani vĩ, ani lé litero, à pì:
 Mani n burinɔ doke ká n kpatan.

¹² Tó n burinɔ ma bàka kunna kũńwo yã dà,
 tó ò yã kũ ma dàńnenɔ kũna,
 ò burinɔ nigɔ vute n kpatan gɔɔ sĩnda pínki.

¹³ Zaakũ Dikiri Zaiš sè,

à ye àgɔ de a vuteki ù, à pì:

¹⁴ Gu dín manigɔ kun gɔɔ sĩnda pínki,
 lan manigɔ vutena, zaakũ à ma pɔ gbàme.

¹⁵ Mani arubarika dan manamana,
 mani pòble kpá a takasidenɔ à mórĩma.

¹⁶ Mani surabana da a sa'orinɔne uta ù,
 ma yãmarinɔ ayuwii nigɔ do.

¹⁷ Gwen mani Dauda buri kina gbãnade bon,
 gwen kina kũ ma kà té nigɔ kún.

¹⁸ Mani wé'i da a iberenɔa,
 a kífura nigɔ pí a mĩia.

Kunna kũ kɔo kũ lédokɔnɔ

Gena Yurusalemu lè kũ Dauda dàa.

133 À gwa lákũ à mana nà akũsɔ à nna,
 tó Luda gbẽnɔ kun kũ kɔo kũ lédokɔnɔ.

² À de lán sakena nísi

kũ ò kù Haruna mĩiaa bà,

kũ à plà a lékãsaĩ ari à kà a uta léa.

³ À de lákũ ò pi

Eɔnɔ plí mé àten kpá Zaiš kpinɔa bà.

Gwen Dikiri a arubarikadangunaa diten
 wèndi lakanasari ù.

Dikiri sáabukpana gwãani

Gena Yurusalemu lèè.

134 Ákɔnɔ Dikiri zĩkerinɔ,
 à Dikiri sáabu kpá á pínki,
 ákɔnɔ kũ áten zĩ ke Dikiri ɔnn gwãaninɔ.

² À á ɔ sé musu Dikiri kúki kpa,

à a sáabu kpá.

³ Zaa Zaiš Dikiri arubarika daágu,
 àkũ mé à musu kũ zĩteoo kè.

Dikiri táakilenaa

135 Aleluya!
 À Dikiri tó bo!

À Dikiri sáabu kpá, ákɔnɔ a zĩkerinɔ!

² Ákɔnɔ kũ adì zĩ ke Dikiri beanɔ,

á gbẽ kũ adigɔ zena ó Luda ɔnnnɔ.

³ À Dikiri tó bo, zaakũ à mana,

à a táaki lé, zaakũ abirekũ mé à nna.

⁴ Dikiri Yakubu burinɔ sè a pɔ ù,

à Isarailanɔ dite a gbẽ yenyidenɔ ù.

⁵ Má dɔ kũ Dikirin zɔkɔ,

ó Luda mé à de tãnanɔla ń pínki.
 6 Dikiri dī yā kũ à yei ke
 musu kũ zĩteo,
 ísira gũn kũ a lònɔ.
 7 Àdi tó legũ sisi ari andunia lézekia,
 àdi tó legũ ma kũ a pinaao,
 àdi bo kũ zàga'iao a pókatekin.
 8 À Misila daudunɔ dèdè
 kũ pókãde né káakunɔ pínki.
 9 À sèedanɔ kũ daboyãnɔ kè Misila,
 à wé tã Firi'auna kũ a ìbanɔa ń pínki.
 10 À burinɔ làka dasi,
 à kína gbãnadennɔ dèdè,
 11 Amɔrinɔ kína Sīš
 kũ Basã kína Oguo
 kũ Kanaano bũsu kinanɔ ń pínki.
 12 À ń bũsu sī à kpà
 a gbě Isarailanɔa túbi ũ.
 13 Dikiri, n tó digš kun gɔɔ sīnda pínki,
 Dikiri, n yā nigš dɔ gběnnɔgu ari ó buria.
 14 Zaakũ Dikiri ni tó a gběnnɔ bo mana,
 ani a zɔblerinɔ wěnda gwa.
 15 Burinɔ ń tãnanɔ pì kũ andurufuuo kũ wurao,
 bisāsiri zšinnɔmɛ.
 16 Ò lé vī, ama òdi yā oro,
 ò wé vī, ama òdi gu ero,
 17 ò sã vī, ama òdi yā maro,
 òdi wesa boro.
 18 Ń pìrinɔn lɛɛɛ kũnwome
 kũ gbě kũ òteni ń náani kenɔ ń pínki.
 19 Isarailanɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 Haruna burinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 20 Levi burinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 Dikiri vīnakerinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 21 Arubarikademe Dikiri ũ zaa Zaiš,
 àkũ kũ à kú Yurusalemu.
 Aleluya!

Dikiri sáabukena

136 À Dikiri sáabu ke, zaakũ à mana,
 a gběke lakana vīro.
 2 À Luda kũ à de tãnanɔla sáabu ke,
 a gběke lakana vīro.
 3 À Dikiri kũ à de dikirinɔla sáabu ke,
 a gběke lakana vīro.
 4 Àkũ mé àdi daboyã zšinnɔ ke ado,
 a gběke lakana vīro.
 5 À musu kè kũ a šndšo,
 a gběke lakana vīro.
 6 À zĩte kpàte í musu,
 a gběke lakana vīro.
 7 À pógupuri zšinnɔ kè,
 a gběke lakana vīro.
 8 À ifãntš kè à kí ble fãnantš,
 a gběke lakana vīro.
 9 À mɔvura kũ susunenɔ kè ò kí ble gwãani,
 a gběke lakana vīro.
 10 À Misila daudunɔ dèdè,

a gběke lakana vīro,
 11 À Isarailanɔ bòte ń té,
 a gběke lakana vīro.
 12 À a gãa pòro kũ a iko gbãnao,
 a gběke lakana vīro.
 13 À Isira Tēra zšinnɔ pla,
 a gběke lakana vīro.
 14 À tò Isarailanɔ gēte a dagura,
 a gběke lakana vīro.
 15 À Firi'auna kũ a zĩkarinɔ kà Isira Tēran,
 a gběke lakana vīro.
 16 À dò a gběnnɔ are gbárannan,
 a gběke lakana vīro.
 17 À kína zšinnɔ lè à nè,
 a gběke lakana vīro.
 18 À kína gbãnadennɔ dèdè,
 a gběke lakana vīro.
 19 Amɔrinɔ kína Sīš,
 a gběke lakana vīro.
 20 Kũ Basã kína Oguo,
 a gběke lakana vīro.
 21 À ń bũsu sī à gba dào,
 a gběke lakana vīro.
 22 À kpà a zɔbleri Isarailanɔa túbi ũ,
 a gběke lakana vīro.
 23 À dò ó yān ó gwena vānin,
 a gběke lakana vīro.
 24 À ó bó ó iberennɔ š,
 a gběke lakana vīro.
 25 Àdi póbte kpá pó sīnda pínkia,
 a gběke lakana vīro.
 26 À Luda Musude sáabu ke,
 a gběke lakana vīro.

Zšinnɔ wikilena

137 Kũ o vute Babilonu swanɔ sare,
 Zaiš yā dšoggu, akũ o šɔ dš.
 2 O ó mɔnnɔ tò lokona luba línɔa gwe.
 3 Gwen gbě kũ ò ó kũnanɔ pì ò lè sínnɛ,
 ó wétãmmarinɔ ye ò kškš ónnɛ,
 ò Zaiš lènnɔ doke sínnɛ.
 4 Deran óni Dikiri lènnɔ sí nà
 buri pãndenɔ bũsuu gũnn?
 5 Tó n yā sãmagu Yurusalemu,
 ma ɔpla ga.
 6 Tó Yurusalemu yā dí dšmaguro,
 tó mádi a dite ma ponnakena mīde ũro,
 ma néne nate.
 7 Dikiri, n dɔ yā kũ Edɔmunɔ kèn
 zī kũ ò yā mš Yurusalemune
 ò pì: À wíwi,
 à wíwi à date manamana.
 8 Babilonudenɔ bi pó kakatenanɔmɛ!
 Arubarikademe gbě kũ ani yā kũ a kèwere fīna boáre
 ũ,
 9 kũ ani á nénnɔ kũkũ à ń pápa gbèea.

Dikiri sáabukpana a gbêke yâi

Dauda lèe.

138 Mani n sáabu kpá kù nèsedoo,
mani n táaki lé gbānadeno are.
 2 Mani kúte mà are do
n kpé kù à kú adona kpa,
mani n tó bo n gbêke kù n náanio yâi,
zaakū n n tó kù n yāoo sè lei de pó sīnda pínkila.
 3 Kù ma n sisi, n wema,
n ma kù ke gbāna, n ma swè kpáte.
 4 Tó andunia kīnanc yā kù n òo mà,
oni n sáabu kpá n pínki, Dikiri.
 5 Oni lè sí Dikiri yākenanc musu,
zaakū Dikiri gakuri zǎkǎ.
 6 Bee kù Dikiri kunnamusukeo,
àdi gbě kīnanc wēnda gwa,
àdi wé tá zīdabirinola.
 7 Bee tó wétāmmaanaa likamai,
ndi ma wēndi dākpā,
ndi ma iberenc pǎfē kpáte,
ndi ma sura ba kù n gā gbānao.
 8 Dikiri ni yā kù à ò papamene.
Dikiri, n gbêke lakana vīro,
n̄sun makū kù n ma ke tóro.

Dikiri yā sīnda pínki dǎ

Dauda lèe.

139 Dikiri, n ma yā gwàgwa n dǎ,
2 n ma vutena kù ma futenaao dǎ,
zaa zāzā n ma laasunnc dǎ.
 3 Ndi ma táa'ona kù ma wutenaao tàasi ká,
n kǎ dǎ kù ma yānc pínki.
 4 Ari yā gǎ bo ma lén,
Dikiri, n dǎ sānsān.
 5 N̄ likamai kpe kù areo,
n c kúmala.
 6 Dǎna bire demene daboyā ūme,
à demala, ma ūndǎ dí káaro.
 7 Mán mani gén mà kē n Niniaa?
Mán mani bàa sí mà gén mà kuranyīi?
 8 Tó ma fute ma ge musu, n kú gwe!
Tó ma wuteki kē gyāwān, mǎkǎmmē gwe!
 9 Tó ma fute ma ge ifāboki kpa,
tó ma ge vute ísira bara ifālete kpa,
 10 bee gweme má na n cǎi,
īnigǎ ma kūna kù n cplao.
 11 Tó ma pì gusira damala,
ke gupura kù à likamai li gwāani ū,
 12 gu òigǎ sirannero,
gwāani òigǎ denne lán fānantē bàme,
gupura kù gusirao òigǎ lēelenneme.
 13 Mǎkǎn mé n ma gūn kē,
n ma í kàsa ma da nēsen.
 14 Ma n sáabu kē kù ma kena naasi vī
akūsǎ à yābonsare vī.

N yākenanc di bo n sare,
má dǎ sānsān ma nēsen.
 15 Gǎc kù n ma í kàsa né'isǎc gūn,
ma wá ke utenannero.
 Kù ma mè ten li asiri gūn gwe,
 16 n wé sī ma négbīnile.
 Lákū n ma gǎc dite nà pínki,
a lé kú n takadan
zaade a ke dí naaro.
 17 Luda, n laasunn bèere vīmene manamana,
a lé vīro fá!
 18 Tó má ye mà naro,
n̄ dasi de būsū'atēla,
tó ma vu,
madigǎ kú kūnwō ari tera.
 19 Luda, tó īni gbě vāninc dede dé?
À gomala, ákǎnc gbēderinc!
 20 N iberenc di n yā o kù nēse vānio,
n tó bèere vī n lénlo.
 21 Dikiri, madì zā gbě kù ò zānguncguroo?
Madì gí gbě kù ò fūtenyīnc kái.
 22 Má yāke vīnnero, se zāngu,
madì n̄ dite ma iberenc ūme.
 23 Luda, n ma gwagwa n ma nēse dǎ,
n ma yǎ n ma gwa n ma laasun dǎ.
 24 N̄ gwa tó má laasun vāni ke vī,
n ma da zé kù àdigǎ kun gǎc sīnda pínkiaa gūn.

Aduakena gbě vāninc musu

Dauda lèe.

140 Dikiri, n ma sí gbě vāninc,
n ma dākpā gbě pāsīnc yāi.
 2 Òdi yā vāni laasun lé n swèe gūn,
fitiin òdigǎ wete gǎc sīnda pínki.
 3 Òdi n̄ lé keke lán mlēe bà,
n̄ légbē bi pitiko seweme.
 4 Dikiri, n̄sun tó gbě vāninc c namaro,
n ma sí gbě pāsīnc,
òdi lé kpákūsū de ò ma pāte.
 5 Zīdabirinnc wēee yǎmene,
ò tankute kpàkpamene,
ò bàa kpāmene zén.
 6 Dikiri, ma pinne: Ma Ludame n ū,
n̄ sǎ kpá ma wēnda wikii, Dikiri.
 7 Dikiri Luda, ma surabari gbāna,
mǎkǎn kù ndi c kúmala zīlan,
 8 n̄sun tó gbě vāninc n̄ poyeina zé lero,
Dikiri, n̄sun tó n̄ lékpákūsūna kǎ séro.
 9 Gbē kù ò likamainc,
n̄ tó yā vāni kù òteni ma kpàkpao wí n̄ musu.
 10 N̄ tó tēyǎ wāna kúmama, n̄ tó ò n̄ zu tén,
n̄ tó ò si wēe kù oni bonlo gūn.
 11 N̄sun tó gbēyakarinc zeki le andunia gūnlo,
n̄ tó kisira gǎ gbě pāsīnc we zēnaa sari.
 12 Má dǎ kù Dikiri di yā nna kpá wēndadēnc,
àdi yā keke takasidennc a zéa.
 13 Yāpura, gbě mananc ni n tó bo,

nèsepuradeno nigō kú n are.

Surabana aduakena

Dauda lèe.

141 Dikiri, maten wiki lénýí, ò ke likalika,
tò ma n sisi, ò sã kpá ma yãí.
2 Ñ tò ma aduakena ká n kínaa
lán turaretiti túsukpe bà.
Ñ tò ma ɔ dɔna musu gō denne
sa ɔkɔsi ona ũ.
3 Dikiri, ò léso damene ma léne,
ò tò mà a lé fō.
4 Ñsun tò yã vāni ma swè gátero,
de màsun kakara kú yāvānikerin
ó yāvānikena gūnlo,
de màsun ó pò nnano ble kūrwo.
5 Tò gbě mana ma le, à gběke kèmeneme!
Tò à kpākēmai, mani gíiro,
nísi kú a kpěoome.
Madigō adua ke baala'i
de gbě vānino yākena gboro.
6 Tò ò ó gbānadeno kà sīsigororo wēen,
yāvānikerin ni sí kú ma yā mé à nna.
7 Lákū òdi yàkaa para a bùru fākōa nà,
len ó wá nigō fākōana ó mira léa le.
8 Dikiri Luda, mākōmme ma wé dɔnyí,
ma nanyí, òsun ma kpá gairo.
9 Ñ ma bo tankute kú ò kpàkpaenenenɔ,
bà kú yāvānikerin kpàkpaenenenɔ.
10 Ñ tò gbě vānino si ó zida bàa gūn,
makū sō mani gēte aafia.

Aduakena gbèwēen

Dauda aduakena gɔɔ kú à kú gbèwēen.

142 Maten ó gbāna dɔ Dikirine,
maten wēnda wiki lé Dikiria.
2 Mateni ma yā'ümmana bɔtene,
mateni ma warikena gbāne.
3 Tò ma nèsee yàka manamana,
mākōn, ndigō ma gēseseña dō.
Ò tankute kpàkpaenenenɔ ma zén.
4 Ñ wé sé ò ma ɔpla gwa,
gběke di ma yā daro.
Má naki ví doro,
gběke di ma aafiaa gbekaro.
5 Dikiri, maten wiki lémma ma pì:
Mākōmme ma uteki ũ,
mākōmme ma baka ũ andunian.
6 Ñ sã kpá ma wikilenaai,
zaakū ma gō múkumukume.
Ñ ma sí gbě kú òten pémanɔ,
zaakū ó gbāna demala.
7 Ñ ma bo kagura díkīnan,
de mà n tó bo,
gbasa gbě manano likamai
kú n yā mana kèmene yāí.

Kunna ibereno ɔ aduakena

Dauda lèe.

143 Dikiri, ò ma aduakena sí,
ò sã kpá ma wēnda wikii,
ò wema n náani kú n manao yāí.
2 Ñsun yākpate ke kú makū n zòbleriioro,
zaakū gběke taari sari n kínaaro.
3 Ma iberen pètemai à ma ne,
à tò má kú gusiran
lán gbě kú à gà zaa gikenaa bà.
4 Akū ma nèsee yàka manamana,
ma sōpète vāni.
5 Yā zízino dōmagu,
madì laasun lé n zikenanɔ,
madì n yākenanɔ da.
6 Ma a ɔ dɔnyí,
madì n ni de lán gukori di í ni de nà.
7 Ñ wema likalika Dikiri,
ma gbāna làka.
Ñsun mīkperere zumenero,
de màsun gō lán gbě kú ò si gyāwānno bàro.
8 Ñ n gběke mōmene kɔnɔ,
zaakū mākōmme má n náani ví.
Ñ ma da zé kú à de mà séa,
zaakū mākōmme ma a swèe kpamma.
9 Ñ ma sí ma iberenɔ, Dikiri,
mākōmme ma nanyí.
10 Mākōmme ma Luda ũ,
ò n pɔyenyina yā damene.
Ñ tò n Nini mana domene are gusaran.
11 Ñ ma wēndi dākpā n tó yāí, Dikiri,
ò ma bo yā'ümmana gūn n mana yāí.
12 Ñ ma iberenɔ láka n gběke yāí,
ò ma zāngurino dede ó pínki,
zaakū n zòbleriime ma ũ.

Aduakena surabana yā musu

Dauda lèe.

144 Arubarikademe Dikiri ma gbèsi ũ,
àdi zíkana dadamene,
àdi ma ɔ tuntu ke zíkana yāí.
2 Àkūme ma uteki ũ, àdi gběke kemene,
à de ma zeki gbāna ũ, àdi ma sura ba.
À de ma sēngbako ũ kú madì nai,
àdi tò burino mì natemene.
3 Dikiri, bón bisāsiri ũ
kú a yā digō dōnguu?
Bón a ũ kú ndi laakari dɔaa?
4 Bisāsiri de lán kàsa plí bàme,
a wēndii di gēte lán uraa bà.
5 Dikiri, ò musu nate ò kipa,
ò ɔ na kpina de ò túsukpe bo.
6 Ñ tò legū pí ò gbēno fākōa,
ò kà fā ó té ò lekōa.
7 Ñ ɔ bo zaa musu ò ma kú,

ò ma bo í zǎkǎw gūn,
 ò ma sí buri zǐtǎwǎ.
 8 Éketona n lé pà,
 òdi ɔ pāte kǔ lépāgbēnaao.
 9 Luda, mani lè dufu sínne,
 mani n táaki lé kǔ mǎwǎ bà mèn kurideo,
 10 mǎkǎn kǔ ndi tó kínanɔ zǐ ble,
 ndi n zǎbleri Dauda bo fēneda pāsī léi.
 11 Ñ ma sí ò ma bo buri zǐtǎwǎ ɔ,
 éketona n lé pà,
 òdi ɔ pāte kǔ lépāgbēnaao.
 12 Ó négǔgbēnɔ ni fute é kēfennakegɔwǎ
 lán lí kǔ à nna màa bà,
 ó néngǔgbēnɔ gǔ de
 lán kínabe gbēgba kǔ ò zǎ blèaa bà.
 13 Ó dǎnɔ ni pa kǔ pǔ buri sǐnda pínkiɔ.
 Ó sǎnɔ ni kǔ leu wàa do,
 oni ká ũgbangba ó kpàsan.
 14 Ó zùnɔ nigǔ de nérandenɔ ũ,
 nǎbɔtena nigǔ kunlo,
 lagona nigǔ kunlo,
 wēnda'wǎdɔna nigǔ kú gǎnulɛaro.
 15 Arubarikadenɔme gbē kǔ n konna de lenɔ ũ,
 arubarikadenɔme gbē kǔ Dikiri de n Luda ũnɔ ũ.

Dikiri táakilena a manakena yāi

Dikiri táaki kǔ Dauda lèe.

145 Mani n táaki lé, ma Luda ma Kína,
 manigǔ n tǔ bo gɔwǎ sǐnda pínki.
 2 Manigǔ n sáabu kpá lákǔ gu dǐgǔ dɔ nà,
 manigǔ n táaki lé lakanaa sari.
 3 Dikiri zǎkǎ, à kà ò a táaki lé,
 a zǎkǎke lé víro.
 4 Kpàinɔ ni n yākenanɔ sáabu kpá Wurenɔne,
 oni n yāzǎkǎkenanɔ kpàkpa ke.
 5 Oni n manake zǎkǎ gakuride yā o,
 mani n yābonsarekenanɔ laasun lé.
 6 Oni n yākena naasi gbāna yā o,
 mani n zǎkǎke gadi kēhne.
 7 Oni n manake zǎkǎ baaru kpá,
 oni ayuwii ke n yāzedekenanɔ yāi.
 8 Dikiri sùru ví kǔ wēndao,
 àdi ɔ fē likaro, à gbēke ví zǎkǎ.
 9 Dikiri dǐ yā mana ke gbē sǐnda pínkinɛ,
 àdi a pǔ kǔ à kènɔ wēnda gwa n pínki.
 10 Pǔ kǔ n kènɔ ni n sáabu kpá n pínki,
 n yāmarinɔ ni n tǔ sé lei, Dikiri.
 11 Oni n kpata gakuri gadi ke,
 oni n iko gbāna yā o,
 12 de gbē sǐnda pínki n yāzǎkǎkenanɔ dǔ
 kǔ n kpata mana gakuride yāo.
 13 N kpata bi kpata lakanasarime,
 ũnigǔ de kína ũ ari ó buria.
 Dikirin náani ví yā kǔ à ò musu pínki,
 à sùru ví kǔ pǔ kǔ à kènɔ n pínki.
 14 Dikiri dǐ gbē kǔ òten létɛnɔ kǔ,
 àdi gbē kǔ wari tǔmmanɔ fute.

15 Pǔ sǐnda pínki wé dɔnyí,
 ndi pǔble kpárima a gɔwǎ.
 16 Ndi ɔ poroñne pǔ mǔrima,
 ndi pǔ sǐnda pínki pɔyeina bǎkɔtenɛ.
 17 Dikiri yākenanɔ mana pínki,
 à gbēke ví a yā sǐnda pínki kenaa gūn.
 18 Dikiri kǎni kǔ a sǐsirinɔ n pínki,
 gbē kǔ òdi a sísi kǔ yāpuraonɔ.
 19 Àdi a vǐnakerinɔ pɔyeina bǎkɔteñne,
 àdi n wikilena ma à n sura ba.
 20 Dikiri dǐ gbē kǔ ò yeainɔ dǎkpā n pínki,
 ama ani yāvānikerinɔ kakate.
 21 Dikiri táakilena nigǔ da ma lén,
 pǔ sǐnda pínki gǔ a tǔ kǔ à kú adona bo
 gɔwǎ sǐnda pínki.

Dikiri laakaridɔna wēndadenɔa

146 Aleluya!

Ma swè, n Dikiri táaki lé.

2 Manigǔ Dikiri táaki lé ari ma wēndi léa,
 manigǔ lè sí ma Ludane ari ma kunna léa.
 3 Àsun náani kpá gbānadɛnɔaro,
 surabana kú bisāsiri kǐnaaro.
 4 Tó n wēndii tà, òdi era ò gē bǔsun,
 zǐ birean yā kǔ òten péa dǐ láka.
 5 Arubarikadenɔme gbē kǔ Yakubu Luda de a kpanyíri ũ
 ũ,
 kǔ à wé dɔ Dikiri a Ludai.
 6 Àkǔ mé à musu kǔ zǐteo kè,
 ísira kǔ pǔ kǔ ò kú a gūnnɔ pínki.
 Dikiri náani ví gɔwǎ sǐnda pínki,
 7 àdi yā sí kǔ gbē kǔ òten gbāna mǎnɛnɛnɔ,
 àdi pǔble kpá nàderinɔa.
 Dikiri dǐ bàa poro gbē kǔ ò yǐnanɔa,
 8 Dikiri dǐ vǐnanɔ wé wēhne,
 Dikiri dǐ gbē kǔ wari tǔmmanɔ fute,
 Dikiri dǐgǔ ye gbē mananɔi.
 9 Dikiri dǐ bǎasunɔ gwa,
 àdi ɔ da gyaanɔwǎ kǔ tonɛnɔ,
 ama àdi zé yākate gbē vāninɔne.
 10 Dikiri dǐgǔ kí ble gɔwǎ sǐnda pínki,
 Zaiǐdenɔ, á Luda dǐgǔ kun ari á buria.
 Aleluya!

Pǔ sǐnda pínki kú Luda ɔ

147 Aleluya!

Lèsina ó Ludane mana,

à nna akǔsǎ à kǔ ò a táaki lé.
 2 Dikiri ten Yurusalemu fute dɔ,
 à Isaraila zǐzɔwǎ kàkara àten era à su kǔhwo.
 3 Àdi gbē kǔ n nèsɛɛ yàkanɔ laakari kpáteñne,
 àdi n bǔ pípiñne.
 4 À susunenɔ lé dǔ,
 àdi n baadi sísi a tǎa.
 5 Ó Dikiri zǎkǎ, à iko ví manamana,
 a ɔndǔ lé víro.
 6 Dikiri dǐ zǐdabusarinɔ gba gbāna,

ama àdi ɔ tʃ yāvānikerinɔa ari zīte.
 7 À lè sí Dikirine kũ a saabukenaao,
 à ó Luda táaki lé kũ mɔɔɔɔ.
 8 Àdi tó legũ sisi,
 àdi zīte gba legũ,
 àdi tó sē bute sīsīnɔa.
 9 Àdi póbble kpá nòbɔɔɔa
 kũ kākāanna néno, tó òten wiki pé.
 10 Àdi ke sɔ gbānake mé àdi kánero,
 àdi ke gɔsagbānake mé àdi kēnero.
 11 Gbē kũ ò a vīna vīnɔ mé àdi káne,
 gbē kũ n wé dɔ a gbēkēino.
 12 Yurusalemudeno, à Dikiri tó bo,
 Zaiɔdeno, à á Luda táaki lé.
 13 Zaakũ àdi arubarika daágu,
 àdi á wēte bīnileno gbāna karaáre.
 14 Àdi á gba aafia ari á būsule lén,
 àdi pɔburi mana kpááwa à ká.
 15 Àdi yā o à kpāzā zītene,
 a yā dī ká gɔnɔgɔnɔ.
 16 Àdi tó legūgbē kóte púu lán buu bà,
 àdi tó plí kpá lán túbu bà,
 17 àdi legūgbē fā lán gbēkɔɔɔɔ bà.
 Dí mé ani fī à ze a ŋa yīdaii?
 18 Àdi yā o à kpāzā, legūgbē dī yó,
 àdi ŋa gbare, a í dī bàà lé.
 19 Àdi tó Yakubu burinɔ gɔ a yā dš,
 àdi doka kũ à ditenɔ da Isarailanɔne.
 20 Àdi abirekũ ke buri pānde kenero,
 ò a yāditenano dšro.
 Aleluya!

Dikiri pó kũ à kènɔ a táakilena

148 Aleluya!

À Dikiri táaki lé, a bedeno!
 À a táaki lé zaa musu!
 2 À a táaki lé, a malaikanɔ á pínki!
 À a táaki lé, a ìbanɔ á pínki!
 3 À a táaki lé, ifāntē kũ mɔvuraao!
 À a táaki lé, susune innano pínki!
 4 À a táaki lé, sarapura musumusú pónɔ
 kũ í kũ à kú ludambelano.
 5 Ò Dikiri tó bo,
 zaakũ à yā ò, akũ ò kun.
 6 À n pepe n pépekia
 de ògɔ kú gwe gɔɔ sīnda pínki,
 à doka dīteñe, oni fī ò vīlaro.
 7 À Dikiri táaki lé, pó kũ ò kú zīteno,
 kpò gbēntēno kũ ísira lònɔ
 8 kũ legūpinaao kũ legūgbēno kũ legūsisinaao
 kũ zàgaŋa kũ àdi mii nate a yāneo,
 9 kũ kpino kũ sīsīnɔ pínki

kũ lí né'irino kũ sida líno pínki,
 10 kũ nòbɔsēnteno kũ pókādeno pínki
 kũ pó kũ òdi taa o kũ kùaoɔ kũ bāno,
 11 kũ andunia kīneno kũ burino pínki
 kũ kīnaneno kũ būsú gbānadeno n pínki,
 12 kũ kefennano kũ nɔkpāreno n pínki
 kũ gbē zōkōno kũ né fītinno.
 13 Ò Dikiri tó bo,
 zaakũ a mèn do tó mé à zōkō,
 a gakuri de musu kũ zīteola.
 14 À kīna kà a gbēno,
 kũ a yāmarino di a táaki lé,
 Isaraila kũ ò kāni kāano.
 Aleluya!

Dikiri gbēno yākpatekena kũ burino

149 Aleluya!

À lè dufu sí Dikirine,
 à a táaki lé a gbēno kōkakaranaa gūn.
 2 Isarailano pɔ ke nna n Kèriia,
 Zaiɔdeno pɔnna ke kũ n kīnao.
 3 Ò ū wā ò a tó bo,
 ò a táaki lé kũ mɔɔɔɔ kũ sēgēsēgēo.
 4 Zaakũ Dikiri gbēno yā dī káagu,
 àdi surabana fura kú zīdabusarinno.
 5 Dikiri yāmarino pɔnna wiki lé n zīblena yāi,
 ò ayuwii ke n wutebɔɔ musu.
 6 Luda táakilena gɔ da n lén,
 fēneda lékpaplade gɔ na n zī,
 7 de ò mɔra káo burino,
 ò būsú sīnda pínki gbēno wé tão,
 8 de ò n kīneno yīyī kũ mòkakōanano,
 ò mò ká n kīnenno,
 9 de ò yā daŋla lākũ à kēna takada gūn nà.
 Gakuri kũ Dikiri yāmarino ni len gwe.
 Aleluya!

Dikiri táakilena

150 Aleluya!

À Luda táaki lé a kúkia,
 à a táaki lé sarapura zōkōno gūn.
 2 À a táaki lé a gbānake yāi,
 à a táaki lé kũ a zōkō deŋla yāi.
 3 À a táaki lé kũ kurupenaao,
 à a táaki lé kũ mɔɔɔɔ kũ gidigboo.
 4 À a táaki lé kũ gāgāo kũ ūwānaao,
 à a táaki lé kũ gugeo kũ úrao.
 5 À a táaki lé kũ sēgēpanaao,
 à a táaki lé kũ sēgē ū gbāno.
 6 Pó bēne sīnda pínki, à Dikiri táaki lé!
 Aleluya!

YAASIND

Yã kũ à tò òdi yáasi zu

1 Yáasi kũ Dauda né Sulemanu, Isarailanɔ kína zù,
 2 de gběnc le ò ɔndɔ kũ ògɔ laakari vĩ,
 ò dɔna yã dada,
 3 ò gɔ wézěri laakaridenɔ ũ
 manakena kũ yãzedo kũ náanio yã gũn.
 4 Yáasi dínc dì nèsedode gba laakarii,
 àdi tó kefenna gɔ kú a dɔrɔɔa kũ dɔnaao.
 5 Laakaride ni ma, a yãdadana le à kara,
 nèsede ni lédamma le a gũn,
 6 ani yáasi kũ yãlekɔanaao mì dɔ
 kũ ɔndɔrinɔ yã'onaao kũ ñ gara kutu yãno.
 7 Vĩnakena Dikirineeme dɔna naana ũ,
 ama yɔnkɔ dì ɔndɔ kũ lédammao gya bo.

Laakarikena gbě vāni manafikii

8 Ma né, ñ n de yã'onnena ma,
 ñsun pã kpá n da lédammairo.
 9 Anigɔ de fura mana ũ n mĩa,
 anigɔ de mɔwakare ũ n wakaaa.
 10 Tó durunnakerinɔ teni n laakari gáte,
 ñsun wero, ma né.
 11 Òdi pi: Ñ mɔ ò gé gběnc dādā ò ñ dede,
 ò taarisaridenɔ kpákpa ò ñ kũkũ.
 12 Ò ñ mómɔ bēne lákũ mira dì ke nà,
 ò ñ mɔ vāni lákũ gyāwān dì ke nà,
 13 óni pɔ ɔgɔde buri sīnda pínki le,
 ó kpénc ni pa kũ pɔ kũ o nākɔanɔ.
 14 Ñ mɔ ò ó baka kakara,
 ó pínki ó ɔgɔsɔnc nigɔ dokɔnc.
 15 Ma né, ñsun gé kũñworo,
 ñsun zé sé kũñworo.
 16 Zaakũ òdigɔ lika kũ yāvānikenaao,
 ò wāna kũ gbēdenaao.
 17 Bākpa pana bānc wára bi yã pāme.
 18 Òten tankute kpákpa ñ zīdaneme,
 ñ toke mé à ñ para.
 19 ɔgɔvāniweterinɔ zian gwe ñ pínki,
 ñ lukana pɔi mé àdi ñ wēndi bo.

ɔndɔ teni ó sisi

20 ɔndɔ ten wiki lé gānulea,
 a kòto dɔ zédan.
 21 Àten lé zu zé kũ òdi kɔ kakaran léa,
 àten kpákpa ke wēte bñilenɔ gũn à pi:
 22 ɔndɔsaridenɔ, áni gɔ kun kũ ɔndɔsarikeo ari bɔreɛ?
 Lalandikerinɔ, áni ma fobona tó bɔreɛ?

Yɔnkɔnc, áni gɔ zã dɔnan ari bɔreɛ?

23 Tó a ma lédamma mà yã,
 de ma a dɔnaa pisiáwa,
 mani tó àgɔ ma laasun vĩ.
 24 Lákũ ma á sisi a gi sã kpái nà,
 ma ɔ pòroáre á gběke dí laakari kero,
 25 lákũ a ma lédamma kpà sãkoto nà pínki,
 ádi we laakari kũ ma á gbáiro,
 26 tó kisira á lé, mani á yáa dɔme,
 tó yã á lé, mani á lalandi keme,
 27 bee tó yã á lé lán zàga'ia bà,
 ke tó kisira á lé lán tūtuu bà,
 ke tó takasi kũ yã'ummanaao gěái.
 28 Zĩ birea áni lé zumai, mani we sɔro,
 áni ma ki wete, áni ma e sɔro.
 29 Zaakũ a zã dɔnan,
 ádi ze kũ vĩnakena Dikirineero.
 30 Ádi we ma lédammairo,
 a laakari kũ ma á gbá gya bò.
 31 Áni á dàa gbè le,
 yã vāni kũ a zeo ni wí á musu.
 32 Kpelina ɔndɔne ni ɔndɔsaridenɔ dede,
 laasunsari ni yɔnkɔnc dúgu zɔ.
 33 Gbě kũ à ma yã kũna sɔ anigɔ kun aafia,
 anigɔ kun kũ laakarilio kpatena vĩnakena vāninee sari.

Tena ɔndɔi àre

2 Ma né, tó n ma yã sì,
 tó ñ ma yāditenanc kũna n swēn,
 2 tó nten sã kpá ɔndɔyāi,
 tó n swēe kpà yã asānsia,
 3 tó n lé zù wézěi,
 tó n wiki lè yã dɔrɔ dɔnaaa,
 4 tó n kpatè kèi lán andurufuu bà,
 tó n wete lán aruzeke kũ à utenaà bà,
 5 ñnigɔ vĩnakena Dikirine dɔ sà,
 ñni bo Luda dɔnaaa.
 6 Zaakũ Dikiri mé àdi ñ gba ɔndɔ,
 dɔna kũ yã dɔrɔ dɔnaao dì bo a kinaame.
 7 À zĩblena kũna gbě manancne,
 à de sēgbako ũ taarisaridenɔnc.
 8 Àdi ɔ lika gbě mananci ñ zé gũn,
 àdi a yāmarinɔ dākpā ñ taa'ona gũn.
 9 Ñnigɔ yāzede dɔ sà kũ yã súsuo
 kũ yã manao kũ zé manao pínki.
 10 Zaakũ ɔndɔ ni gě n swēn,
 dɔna ni n pɔ ke nna.
 11 N laakari ni n dākpā,

asānsi ni ɔ likanyĩ.

12 Ani n bo gbě vānino zén

ani n sí yābēne'orino ɔĩ.

13 Gbě pìno pà zé súsune,

ò gusira zé sè.

14 Òdi pɔnna ke vānikenaa gūn,

òdi yā vāni fayasari nna ma.

15 Ñ yākena súsuro,

òdigɔ yā ke kũ manafikiome.

16 Ɔndɔ pì ni n sí zinakeri ɔĩ,

ani n bo karua yānnanna'onnenan.

17 Nɔgbě pì pā kpà a nénɔkpārekeƆɔɔ gɔĩ,

à Luda bàka kunna kāao yā gbòro.

18 A be di mì pé kũhwo gaame,

a kpé zé di tá kũhwo gyāwān.

19 Gbě kũ à gēii di nèse litero,

àdi wēndi zé le doró.

20 Ɔndɔ pì ni n da gbě manano zéa,

ĩnigɔ dɔɔɔdeno zé kũna.

21 Zaakũ nèsepuradeno mé oni gɔ b̀usu vĩ,

taarisarideno mé onigɔ kũ a gūn.

22 Yāvānikerinɔ sɔ, oni pémma ò ní ɔte b̀usun,

oni nāanisarideno kpake a gūn.

Dikiri náanikenaa di ní gba Ɔndɔ

3 Ma né, ñsun tó ma yādannena sānguro,
ngɔ yā kũ ma diteneno kũna n swēn.

2 Zaakũ ani n ká wēndi gbānaa,

ani aafia karanne.

3 Gbēke kũ náanio sún kēmmaro,

ngɔ dana m̀wakare ũ,

ñ kē n swēea lākũ òdi yā kē anloa nà,

4 n tó nigɔ nna,

ĩnigɔ mana Luda kínaa kũ bisāsirinɔ.

5 Ñ Dikiri náani ke kũ nèse mèn doo,

ñsun gbāna kpá n zída dōnaaaro.

6 Ngɔ a dɔ n yā sında pínki kenaa gūn,

ani zé poronne súsú.

7 Ñsun n zída gwa Ɔndɔde ũro,

ngɔ Dikiri vīna vī ñ kē yā vānia.

8 Abirekũ nigɔ de n mē aafia eze ũ,

ani n wáno gba gbāna.

9 Ñ bèere lí Dikirinē kũ n aruzekēo

kũ n burapɔ káakuno pínki,

10 p̀bleweno ni n dɔ pa ari àgɔ kóte,

n lo z̀kɔno ni pa yérere kũ sèwē dufuo.

11 Ma né, tó Dikiri ten foru dɔmma,

ñsun dɔke kũ a yāoro,

tó à kpākēnyĩ, ñsun tó à kenne ĩniro.

12 Zaakũ gbě kũ Dikiri yeiin àdi toto,

lākũ de di ke a né kũ à kēne manane nà.

Ɔndɔ àree

13 Arubarikaden gbě kũ à Ɔndɔ lè à kũ

à dōnaa lè à pàpa ũ.

14 Zaakũ à àre vī de andurufula,

àdi karana kēne de wurala.

15 À bèere vī de gbè bèeredela,
pó kũ ñ a ni vīno ke dí ká a ũro.

16 Wēndi gbāna kú a ɔplan,
aruzekē kũ gakurio kú a ɔzen.

17 A yākenanɔn nna,

a zé sında pínki aafia vī.

18 À de lí wēndide ũ gbě kũ ò kũnanone,

arubarikadenɔn gbě kũ ò sino ũ.

19 Dikiri gonike gūn à zíte kàte,

a Ɔndɔ gūn à musu kē.

20 À ísira wēe b̀o a dōnaa gūn,

à tò ludambe luku m̀ɔɔ vī.

21 Ma né, ñgɔ wéze vī kũ fayaa,

ñsun wé vīalaro.

22 Anigɔ de n nini wēndi ũ,

anigɔ de m̀wakare ũ n wakaaa.

23 ĩnigɔ kure n laakariia,

póke ni kpánnero.

24 Tó n wute, vīna ni n kũro,

ĩni wúte ñ i o nna.

25 ĩni vīna ke kariinero,

ke kisira kũ àdi yāvānikerinɔ le kãnto.

26 Zaakũ Dikiri nigɔ de n m̀kpaki ũme,

ani tó n gbá vī tankutela.

27 Tó n ɔ teni n kpe le,

ñsun gí ñ yā mana ke gbě kũ à de ñ kenenero.

28 Tó ñ kpányĩ zé vī,

ñsun pi n gbédakene à gé gĩa ari ziario.

29 N gbédake kũ à kú n sare kũ à n náanikena,

ñsun a kũ yā vānioro.

30 Tó gbě dí yāke kennero,

ñsun lékpakɔa ke kāao pāro.

31 Ñsun gbānamɔnneri kunna ni dero,

ñsun té a yākena keiro.

32 Zaakũ Dikiri tēeme manafikidenɔ ũ,

nèsepuradenɔn àdi ke a kpāsino ũ.

33 Dikiri di láari bo gbě vānino ɔnnwa,

àdi arubarika da gbě manano ben.

34 Àdi lalandidenɔ lalandi ke,

ama à gbēke vī kũ zídabusarinɔ.

35 Ɔndɔde di bèere le,

ỳnko sɔ àdi wé'i da a zídaa.

Gbě z̀kɔ lédamma

4 Ma néno, à gbě z̀kɔ lédamma ma,
à laakari dɔa de à asānsi le.

2 Dōna súsun maten daáre,

àsun pā kpá ma yādannenaairo.

3 Kũ má kun né ũ ma de ɔĩ,

má busana ma da né mèn do légelege ũ.

4 Ma de yā dāmene à pì:

Ngɔ ma yā kũna n swēe gūn,

ñ ma yāditenano da ĩnigɔ kun.

5 Ñ Ɔndɔ kũ ñgɔ dōna vī,

ñsun sāsāi ñ pā ma yānero.

6 Ñsun pā kpá Ɔndɔiro, ani n dākpā,

ngɔ yei, ani ɔ kúmma.

7 Ñ Ɔndɔ kũ, àkūme yā sında pínki mì ũ,

ò dōna wete kū aruzeke kū ñ vīo pínki.
 8 Ñ a kū gbāngbān, ani n kara,
 ñ a kū ɔplapla, ani bèere línne.
 9 Anigō de fūra mana ũ n miia,
 anigō denne kífura gakuride ũ.
 10 Ma né, ñ sã kpá ma yāi,
 ñ yā pì da, n wēndi nigō gbāna.
 11 Ma ɔndō zé mōnne,
 ma n da yā mana zén.
 12 Tó nten táa on, pōke ni kpánnero,
 tó nten bàa lén, ñni gē síro.
 13 Ngō ma lédamma kūna, ñsun gbarero,
 ñ a kū gbāna, zaakū àkūme n wēndi ũ.
 14 Ñsun yāvānikerino zé séro,
 ñsun té gbē vānino zéiro.
 15 Ñ pāñne, ñsun narūmaro,
 ñ kēřma ñ n gena ke.
 16 Tó odi vāni le ò kéro, òdi i oro,
 tó odi gbē le ò kari boro, i di gē ñ wénlo.
 17 Zaakū vānikenaame ñ pōble ũ,
 wétāna gbēnaame ñ pōmina ũ.
 18 Gbē manano zé de lán gudnaa bàme,
 a gupura digō bo lán ifāntē bonaa bà.
 19 Yāvānikerino zé de lán gusira níkiniki bàme,
 òdi pō kū à tò òdi gē sí dōro.
 20 Ma né, ñ laakari do yā pinca,
 ñ sã kpá ma yā'onnenaaa.
 21 Ñsun kpá sākotoro,
 ñgō kūna n swēe gūn.
 22 Zaakū à de wēndi ũ gbē kū à lè à kūnaane,
 à de mè pínki aafia ũ.
 23 A kū à denla ñ laakari do n swēe yāa,
 zaakū wēndi zīni bò swēe kīnaame.
 24 Ñ bo yāvāni'onan,
 ñ mi kē yālekerē'onaaa.
 25 Ñ wé do n are,
 ñ gu gwa n kuru sūsu.
 26 Ñ zé sé sūsu,
 n yākenano pínki ni bo mana.
 27 Ñsun na ɔplai ke ɔzeiro,
 ñsun gbá péte yā vāni zénlo.

Laakarikena karuaai

5 Ma né, ñ laakari do ma dōnaaa,
 ñ sã kpá ñ ma ɔndō yā ma,
 2 de ñgō kú n laakariia,
 dōna yā nigō kú n lén.
 3 Karua yā'onaa digō nna lán zó bàme,
 àdi ñ gáte kū lénnao,
 4 ama kpekpe àdi kéñne kyākya lán sewe bà,
 àdi ñ zī lán fēneda lénna kpa plade bà.
 5 A zé di mi pé kūhwo gaa,
 àdi si kū gbē kū ò téinco gyāwān.
 6 Àdi laasun lé wēndi zéaro,
 à dō a zā zé piaro.
 7 Ma né, ñ sã kpá ma yāi sà,
 ñsun kpe li ma lédammanero.
 8 Ñ pā nōgbē dí takane zāzā,

ñsun na a be gānuleiro,
 9 de n bèere sún gō gbē pāndennero,
 de ñsun n wēndi kpá gbē pāsīncaro,
 10 de n aruzekeno sún gō dakennero,
 de n zī àre sún gō ɔn pānde bedennero.
 11 Ñnigō nda n ɔɔɔ lakanaaa,
 ñni fēfē n gbāna ni láka.
 12 Ñni pi: Ma gi lédammai fá!
 Ma dokena kū foruo mé à tò.
 13 Mádi arufannano yā'onnena maro,
 mádi sã kpá ma yādannerinco.
 14 À gō fíti kū mà kpe bo
 andunia dagura.
 15 Ñ n zīda orozā í mi,
 ñ ze kū n zīda lōg'io.
 16 N í kōtena bàai manaro.
 N í bona gānulea zé vīro.
 17 Ñ tó àgō de n nano pō ũ ado,
 àsungō de gbē pānde pō ũro.
 18 Luda arubarika da n íboki pìn,
 ñ pōnna ke kū n kefennakegɔɔɔ nco.
 19 N gā yenyīde! N bikyao mana!
 Ñ tó a bāndaragana gō kenne nna,
 ñ a yenyī ni de lākū gu digō do nà.
 20 Ma né, bōyāin ñni karua ni deē?
 Bōyāin ñni bāndara gá kū gbē pānde ncoo?
 21 Bisāsiri yākena ke utena Dikirinero,
 àdigō zé kū à sè dō pínki.
 22 Yāvānikeri taari di bà kpákpane,
 a durunna di a kū.
 23 Lédammanasari ni a kpá gai,
 a yōnkōke zōkō ni a sāte.

Fina kū ma'āo kū bisāsiri pāo yā

6 Ma né, tó n n gbēdake fina di n musu,
 tó n zenkeke sè gbēne,
 2 tó n lé n ásarú kè,
 tó n yā'ona n da yān,
 3 ñ ke dí bà, ma né, ñ lé bo yā pìn,
 zaakū n na n gbēdake ɔī.
 Ñ gé ñgō zezé n gbēdake pii,
 ñ kúte kene.
 4 Ñsun tó i gē n wé gūnlo,
 ñsun tó n wébara tikisi kūro,
 5 ñ n zīda sía lākū gā di ñ kē nà,
 lākū bā di bo gbàgidikpakpari ɔn nà.
 6 Ma'āde, ñ gé blēno gwa,
 ñ a yākena tàasi ká ñni ɔndō kū.
 7 À don'arede vīro,
 à gbē zōkō ke dikiri vīro.
 8 Àdi zàna zī di sakareme,
 àdi a pōble kakara pōkēgɔɔɔ.
 9 Ma'āde, ñnigō wutena ari bōreē?
 Bōren ñni vu inn?
 10 Ndi kamma bo fíti ndi i o fíti,
 ndi wúte fíti ɔkpana n kùseēa.
 11 Takasi ni gēnyī lán kpāni wédewe bà,
 pókīamma ni summa

lán gbě kù à gǔkebo kùna bà.
 12 Bisāsiri pã bi gbě vānime,
 àdigǔ kure kù ékeo da a lén.
 13 Àdi yā o kù wéoo kù ɔo,
 àdi sèeda kéne kù gbáo.
 14 Manafiki mé à a nèse pana,
 yā vāni laasunnn àdigǔ lé gɔɔ sǐnda pínki.
 15 Abire yāi kisira ni sua lézammanaa sari,
 kakatena ni gēi kǎnto, anigǔ futena víro.
 16 Yā mèn suddo kun kù Dikiri zǎagu,
 à kà se supplá kù à dené tē ũ.
 17 Zǐdabinaa, éketonaa, taarisaride denaa,
 18 yā pāsǐ laasunlénaa, wāna vānii,
 19 sèeda éketona kù danenɔ dɔkǎnaao.

Laakarikena zinakenaai

20 Ma né, ñgǔ n de yāditenanɔ kùna,
 ñsun pã kpá n da yādannenaaairo.
 21 Ñgǔ kùna n swěe gūn,
 ñgǔ dana m̀wakarē ũ.
 22 Ani donne are n taa'onaa gūn,
 ani n dǎkpã n wutena gūn.
 Tó n vu, ani lé damma.
 23 Zaakū yāditenaa p̀nɔ bi fitilame,
 yādannenaa p̀i bi gupurame,
 lédamma kù foruo bi zé wěndideme.
 24 Ani n sí nɔgbě vāni ɔǐ,
 ani n bo gbě pānde nɔ yānnanna'onnenan.
 25 Ñsun a manake ni dero,
 ñsun tó a wékpāntē n kũro.
 26 Karuaa di n ke kori,
 gbě pānde nɔ sǐ àdi n wěndi bèereede kakate.
 27 Tó gbě té sè à dà a pɔten,
 a pókasa ni gí té kũi yá?
 28 Tó gbě gèsee pète t́yǎa,
 ani gí a kpátaí yá?
 29 Len à de le kù gbě kù à gè a gbědake nciio,
 zaakū tó à ɔ kèa, ani bo pãro.
 30 Tó nà ten gbě de, tó à kpāni ò,
 òdi a yā da pã yá?
 31 Tó ò a kũ, ani a fína bo leu supplá,
 ani pó kù à ví a ɔnn kpá pínki.
 32 Zinakeri laasun víro,
 gbě kù àdi abirekũ ke di a zǐda kakateme.
 33 Gbēna mana kù kpebonaaooe a baka ũ,
 a tó vāni ni kéaro.
 34 Zaakū gǔgbě nèsegǔba mé ani su kù pɔfēo,
 tó àten fína bońma, ani n wěnda dǔro.
 35 Ani kútekebo ke síro,
 bee tó à gba zǔkǔw dāne, ani weiro.

Laakarikena karuaai

7 Ma né, ñgǔ ma yānɔ kùna,
 ñ ma yāditenanɔ da n nesen.
 2 Ñgǔ ma yāditenanɔ kùna ñnigǔ kun kù wěndiio,
 ñ laakari dɔ ma yādannenaaa lán n wéne bà.
 3 Ñ da n ɔnea tǎnka ũ,

ñ ké n swěea lákũ òdi ké anloa nà.
 4 Ñ o ɔndɔne n dāren a ũ,
 ñ asānsi sísi n gbě ũ.
 5 Ani n sí bona karua ɔǐ,
 ani n bo gbě pānde nɔ yānnanna'onnenan.
 6 Má zena ma kpé wondoo gūn,
 maten bàai gwa.
 7 Akũ ma gǔ gbāna kenɔ è, ɔndǔ kǎaríma,
 kefenna ke kú n té, à laasun víro.
 8 Àten likara karua gānulea,
 àten wakalokũ kekei a be kpa
 9 zaa ifāntē letenaao ari gwāani,
 ari gu gèe à sira kũ manamana.
 10 Akũ nɔgbě p̀i b̀ò à sù daale ɔndǔ'ɔndǔ,
 àten ɔ má a zǐdaa lán karuaa bà.
 11 Kùgbānademe, à wé'isari ví,
 a p̀ro di péte bero.
 12 Zǐkenɔa àdigǔ kú zédan, zǐkenɔa gānulea,
 àdigǔ kpáte ke zérankpakǔa.
 13 Akũ à kefenna p̀i kũ à lé pèa,
 à wékpāntē m̀atei à p̀i:
 14 Sáabukpa sa'ona kúma yā,
 akũ ma lé kũ ma gběe p̀i fínaa b̀ò gbāra.
 15 Ó k'ena yāin ma boi,
 mateni n wete ma n e la sǔ.
 16 Ma bɔɔgɔ kpàte ma gádoa
 kũ Misila búsu biza wé manao.
 17 Ma turare'i fàke ma wútekia
 kũ ò kè kũ lí'ɔ gbí nnao kũ lítekeeo.
 18 Ñ mó ò yenyí ke ari gu gé dɔo,
 ò ó poyeina ke ari à m̀wá.
 19 Zaakū ma zǎ kú bero,
 wéte kù à gèen zǎ.
 20 À ɔgɔɔnɔw yǐ à gèeo,
 ari àgǔ gé su mɔ ni ke papana.
 21 À a swěe blè kũ yā dasi fānaao,
 à gā nàa kù yānnanna'onaao.
 22 Akũ kefenna p̀i b̀ò à t̀ei gǔnɔ,
 lán zù kù òten gé a kùtu kpá bà,
 lán gā kù àten gbá péte goron bà,
 23 lán bǎ kù àten wǎ à s̀i gbèsaan bà.
 Adi dǔ kù a a zǐda kpà gairo,
 ari kàa gèe à a swěe kũ.
 24 Tera sà, ma néno, à ma yā ma,
 à laakari dɔ yā kù àten bo ma lénwa.
 25 Àsun tó á laasun tá a kínaaro,
 àsun sǎte à gè a zénlo.
 26 Gbě kù à n né à n kakatenɔn dasi,
 gbě kù à n dede p̀nɔ lé víro.
 27 A be bi mira zédame,
 àdi gè kũńwo gyāwǎn kpénen.

Ɔndǔ teni ó sisi

8 Ɔndǔ mé àten lé zuwáiroo?
 Wéze mé àteni ó sísiroo?
 2 À kú sísií musu zé kpado,
 à zena zérankpakǔa.
 3 À kú wéte b́nile sare,

a kòto do bīnile pii gbàno kīnaa.
 4 Gbēno, ákōno mateni á sisi,
 bisāsirinō, maten lé zuái.
 5 Nigāzīkerinō, à laakari wete àgō vī,
 yōnkōno, à tó àgō laasun vī.
 6 À sã kpá, zaakū yã tikisiin mani oáre,
 yã dōrode mé ani bo ma lén.
 7 Zaakū ma lé di yāpura o,
 ma zã yã vānigu.
 8 Yã kū ò da ma lénnōn mana,
 ní ke manafiki ke sātēna vīro.
 9 À súsu asānsīnidenōne pínki,
 à zé vī gbē kū ò dōna vīnōne.
 10 À ma lédamma sé de andurufula,
 à dōna sé de wura manala.
 11 Zaakū ōndō bēere vī de gbē bēeredenōla,
 pōke ni kúmma kū à kà a ūro.
 12 Makū ōndō má laakari vī,
 má yākena a zéa dōna vī.
 13 Vīnakēna Dikirinēeme zāna yã vānigu ũ.
 Ma zã zīdabinan kū ūadānaao
 kū kunna vānio kū yālekperē'onaao.
 14 Lédamma kū fayayākenaao bi ma pómē,
 ma kīnaan gbāna di bon kū asāsīnio.
 15 Kínano di kpata ble ma gāime,
 kpatablerinō di yāzede dite kū ma gbānao.
 16 Gbānadeno di iko ke ma gāime
 kū andunia kpatadeno ní pínki.
 17 Má ye gbē kū ò yemainōi,
 gbē kū òdi ma wetenō mé òdi ma e.
 18 Aruzēke kū gakurio kú ma cī
 kū ɔɔda karanaao kū kunna nnao.
 19 Né kū madī írīne sãna de wura manala,
 karana kū madī kēīne de andurufu swáswala.
 20 Má té yã mana zén,
 madī tãa o zé súsu gūn.
 21 Madī gbē kū ò yemainō gba pó,
 madī ní aruzēkekatekinō paīne.
 22 Dikiri ma ke a zī naanagɔɔa,
 ari àgō gé yã kū à kē zaa káakunō ke.
 23 À ma dite zaa káakumē,
 zaa a naana gɔɔa, de adi andunia ke kōro.
 24 À ma i zaade ísira kunlo,
 ísēboki ke kun gɔɔa kūaro.
 25 À ma i kpino ā,
 ari àgō gé sīsīno zīni péte,
 26 ari àgō gé andunia káte,
 ke sēnte ke būsū wén do.
 27 Kū àten pó kū ò kú musunō ke,
 kū àten sarapura da ísiralā,
 28 kū àten legū na musu,
 kū àten zīte í zé fī,
 29 kū àten ísira lézēki ke
 de a í sún vīalāro,
 kū àten andunia káte, má kú gwe.
 30 Má kú a sare ɔɔikeri mana ũ,
 ma pɔ digō nna a are lākū gu digō do nà,
 madigō pɔnna ke kãao gɔɔa sīnda pínki.

31 Ma pɔ digō nna Dikiri anduniaa,
 bisāsirinō de ma pɔnnakeɔ ũ.
 32 Tera sã, ma néno, à ma yã ma,
 arubarikaden gbē kū à ma zé kūna ũ.
 33 À ma lédamma ma à ōndō kū,
 àsun pã kpairo.
 34 Arubarikaden gbē kū àten sã kpá ma yã ũ
 kū àdigō ma wete ma kpéleleá,
 kū àdigō ma dã gɔɔa sīnda pínki.
 35 Zaakū gbē kū à ma e wēndii è,
 anigō nna kū Dikirio.
 36 Gbē kū à kùramai yã vāni ì a zīdanēme,
 gbē kū à zãmagunōn ye gaimē.

Ōndō kū yōnkōkeo

9 Ōndō a kpé bō,
 à a gbègbano à mèn suppla à pètepete,
 2 à nòbɔɔ dè à sèwē bà,
 à pòbleno soru kè à kàte.
 3 À a nɔkpāre zīkerinō zī,
 àten lé zu wēte sīsī mīsōntea à pì:
 4 Ákōno fayasaridenō à era à mó la!
 Ákōno laasunsaridenō maten oáre,
 5 à mó à ma pòble ble,
 à wē kū ma bà mi.
 6 À á yōnkōke tó, anigō kun wēndii,
 à tãa o wēkēna zén.
 7 Gbē kū àten lalandide da zéa ten sōsō wetēme,
 gbē kū àten kpākē yāvānikerii ten taari wete a zī-
 danēme.
 8 Nsun kpākē lalandideiro, ani ke kūnwō ĩni,
 ñ ōndōde da zéa, anigō yenyī.
 9 N yã da ōndōdenē, a ōndō nigō din,
 ñ yã o gbē mananē, a dōna ni kara.
 10 Vīnakēna Dikirinēeme ōndō naana ũ,
 Luda kū à kú adona dōnaame wēkēna zé ũ.
 11 Zaakū ĩni gī ke ma gāi,
 n wēndi gbāna ni kara.
 12 Tó ní ōndō, n zīdanēme,
 tó lalandideme n ũ, n mii musu.
 13 Yōnkōke de lán nɔgbē léde bàme,
 à ōndō vīro akūsō à yāke dōro.
 14 Àdi vute gbàaa a kpéleleá,
 a kpé kú wēte sīsīia,
 15 àten lé zu gbē kū òten gētēno,
 àten pi gbē kū ò té zén súsunōne:
 16 Ákōno fayasaridenō à era à mó la!
 Ákōno laasunsaridenō, maten oáre,
 17 í kpāni minaa digō nna,
 pòblēnaa asiri gūn bi zómē.
 18 Gbē pínōn dō kū abire bi gyāwān zénlo,
 gbē kū yōnkōke ní sisinō sī gyāwān tōnōwēen.

Sulemanu yáasino

10 Né ōndōde di tó a de pɔ ke nna,
 né yōnkō di a da nēsēe yakāne.
 2 ɔɔo vāni di àre kero,

yākēna a zéa dì ní sí ga ɔ́.
 3 Dikiri dì tó nà gbě mana dero,
 àdi yāvānikerinɔ tē pó kù ò yei.
 4 ɔ ma'ade dì su kù takasio,
 zīkēna ɔplapla mé àdi su kù aruzekēo.
 5 Né kù àdi pówē kakara sakare bi laakarideme,
 né kù àdi i o pókēgɔɔ wé'i víro.
 6 Gbě mana mii dìgɔ arubarika ví,
 yā pāsí dì yāvānikeri lé pa.
 7 Gbě mana dì ga kù a tóro,
 yāvānikeri tó dì kakateme.
 8 Ɔndɔde dì zī ke yāditenanɔ,
 yābɔteri dì a zīda ne.
 9 Gbě kù àdi yā ke a zéa kú a laakariia,
 yāvānikeri yā ni bo gupuraa.
 10 Gbēgwana kù wédoo dì su kù yāo,
 gbě kù àdi yā ute a nēsēe gūnlo mé àdi ibere mì de.
 11 Gbě mana lé bi ísēboki wēndideme,
 yā pāsí dì yāvānikeri lé pa.
 12 Zāngu dì fiti da,
 yenyí dì lá kúte taari sīnda pínkila.
 13 Ɔndɔ yā dìgɔ kú laakaride lén,
 flāan fayasaride pó ũ a kpēa.
 14 Ɔndɔrinɔ dì dōna zī di,
 laakarisaride lé dì a kakate araga.
 15 ɔgɔde aruzekē dìgɔ denē lán wēte bīnide bà,
 takaside takasi sɔ àdi a kakate.
 16 Gbě mana láada dì sunē kù wēndiio,
 yāvānikerii àree dì wētāmma ine.
 17 Gbě kù àdi lédamma ma dì wēndi zé mórīne,
 gbě kù àdi pā kpá foruii dì ní sātē.
 18 Gbě kù àdi zāngu ute bi ékedeme,
 guderi bi yōnkome.
 19 Yā dasi bɔtenaa dìgɔ durunna sariri,
 gbě kù àdi a lé kù bi laakarideme.
 20 Gbě mana néne de lán andurufu swáswa bà,
 yāvānikerii nēsēe bèere víro.
 21 Gbě mana yā'onaa dì gbě dasinɔ da zéa,
 laakarisaride dì ga fayasarikē gūmme.
 22 Dikiri arubarikaa dì ní ke aruzekede ũ,
 zīkēna kù wario dì póke kararo.
 23 Vānikēna de yōnkone kōkōyā ũ,
 Ɔndɔ dì ke laakaridene nna.
 24 Yā kù yāvānikeri ten vīna kene mé ani a le,
 Luda ni pó kù gbě mana yei kpáa.
 25 Tó zāga'ita kàka à gē, yāvānikerinɔ dìgɔ kun doro,
 gbě mana zīni dìgɔ petena gɔɔ sīnda pínki.
 26 Lákū lemu kpākpāa dì ke sakaane nà,
 lákū túsukpe dì ke wéne nà,
 len ma'ade de le gbě kù ò a zīkone.
 27 Vīnakēna Dikirine dì wēndi gbāna kara,
 yāvānikerinɔ sɔ, ní wēndi nigɔ kutume.
 28 Gbě mananɔ wé dìgɔ ɔɔ pōnnai,
 yāvānikerinɔ sɔ, wédɔina ni ní ne.
 29 Dikiri zé de uteki ũ gbě mananɔne,
 yāvānikerinɔ sɔ, àdi ní kakateme.
 30 Oni gbě mana fute a gbèn zikiro,
 gbě vāni sɔ ani vuteki e būsuno.

31 Ɔndɔ yā dì bo gbě mana lén,
 lēvānide sɔ, oni a néne zōkōreme.
 32 Gbě mana yā kù à kō sio ò oñne dɔ,
 yākpēdangara'onaa dìgɔ da gbě vāni lén.
 11 Dikiri zā pōyōna kù manafikion,
 kilooyōna sūsuno à yei.
 2 Zīdabina dì su kù wé'io,
 zīdabusanaame Ɔndɔyā ũ.
 3 Gbě mana nēsēpura dì a da zéa,
 náanisaride nēsē vāni dì a yaka.
 4 Aruzekē àre ví yākpatekegɔɔ zīro,
 yākēna a zéa sɔ àdi ní sí gaa.
 5 Taarisaride manakenaa dì zé porone,
 yāvānikeri yāvānikēna dì a ne.
 6 Nēsēpurade manakenaa dì a bo,
 náanisaride pōnidena sɔ àdi a kù.
 7 Tó gbě vāni gā, a wédɔinaa dì mì de,
 pó kù à náanikēna a gbānagɔɔ dì láka pínki.
 8 Gbě mana dì bo wētāmma,
 akū gbě vāni dì gēn a gēne ũ.
 9 Ludayādarisari lé dì a gbēdake yaka,
 ama dōnaa dì gbě mana bon.
 10 Tó gbě mananɔ kù nnamanan, wēte dìgɔ nna,
 tó gbě vāninɔ gāga, òdi ayuwii ke.
 11 Wēte dì kara nēsēpuradenɔ gāi,
 gbě vāninɔ lé dì wēte de.
 12 Fayasaride dì a gbēdake fobo,
 laakaride dì a lé kù.
 13 Kɔɔmɔɔde dì bo kù asiriyāo gupuraa,
 gbě náanide dì ní asiri ta.
 14 Don'aredesarikē dì tó gbēno fu,
 yākekēri dasinɔ dì tó ò zī ble.
 15 Tó n gbě pānde fīna dì n musu,
 wētāmma n leme,
 gbě kù a ɔ bōten dì gɔ a laakariia.
 16 Gbānamōnnerii dìgɔ aruzekē ví,
 ama nɔgbě nēsēmanade dìgɔ bèere vīrīne.
 17 Sūrude dì mana i a zīdane,
 gbě pāsí dì a zīda kpá waria.
 18 Gbě vāni láada dìgɔ arubarika víro,
 yāmanatōrii dì àre e yāpura.
 19 Kunna mana yāpura dì ní ká wēndiia,
 tena yā vāniiii dì su kù gao.
 20 Dikiri tēeme nēsēvānideno ũ,
 a pɔ dì ke nna taarisaridenɔa.
 21 Yāpura, gbě vāninɔ ni bo pāro,
 ama gbě mananɔ ni bo aafia.
 22 Lákū wura tānka de nà alēde yīn,
 len nɔ mana Ɔndɔsaride de le.
 23 Gbě mananɔ poyeina dì ní ká nnamanaaa,
 gbě vāninɔ wédɔinaa dì ní ne.
 24 Gbě kù àdi ɔ poro dì karana le,
 gbě kù à gí pó kù à de à kpá kpáii dì gɔ takasimme.
 25 Bisāsiri arubarikade ni nna ma,
 gbě kù àdi ní pōyīda kù ni pōyīda le se.
 26 Òdi gbě kù àdi pōblewe ute láari bo,
 òdi sa mana o gbě kù àdi yíammane.
 27 Gbě kù àdi yā mana wete nigɔ nna kù gbēno,

gbě kù àdi yā vāni wete, yā vāni ni a le.
 28 Gbě kù àdi a aruzeke náani ke ni léte,
 gbě mana ni ɔ tá lán lí láde bà.
 29 Gbě kù à yā ì a ɔnnne ni gǔ kori,
 yǔnkɔ ni gǔ ɔndǔde zò ù.
 30 Gbě mana yākennena bi lí wěndideme,
 gbě kù àdi gběnc le ɔndǔ ví.
 31 Zaakū Luda di fina bo gbě manane andunian,
 oni ludayādarisariri kù durunnakeriio pó o do yá?

12 Gbě kù lédamma di kene nna ye dǔnaai,
 gbě kù foru di kene vāni mi víro.
 2 Gbě mana di Dikiri ɔnna le,
 ama Dikiri di yā da manafikidela.
 3 Vānikenaa di gběke zīni pétero,
 gbě mana zīni yīgāyīgāna víro.
 4 Nɔ mana de a zāne lán fūraa bà,
 nɔ wé'idammari dene lán mèkemunaa bà.
 5 Gbě mananc di pé yāzede,
 gbě vāninc lédamma manafiki ví.
 6 Gbě vāninc yā bi gbědena yāme,
 gbě mananc lé sǔ àdi n bo.
 7 Òdi gbě vāninc lite n kpedangara ò mi de,
 ama gbě mananc ɔnn digǔ kun.
 8 Òdi gbě tǔ bo a ɔndǔ lémmɛ,
 òdi fayasaride gya bo.
 9 Gbě futa kù à zīri ví sàna de
 gbě kù àdi a zīda dite póke ù akūsǔ à póbte vírola.
 10 Gbě mana a pókādenɔ gwana dǔ,
 gbě vāninc dà pāsí kù n pónɔ.
 11 Búbari aniade digǔ kána,
 laasun kǎ gbě kù àdi pé gukoríaaa.
 12 Gbě vāni di ɔgɔ vāni ni de,
 ama gbě mana zīni digǔ mɔɔ ví.
 13 Gbě vāni lé vāni di a kù,
 ama gbě mana di bo yāketen.
 14 Lé mana di n ká pó manaa,
 zī kù gbě kè, a àree di sua.
 15 Yǔnkɔ yākenaa di kene mana,
 ɔndǔde sǔ àdi lédamma ma.
 16 Yǔnkɔ di tó ò a ɔpǔfè dǔ gǔnc,
 laakaride sǔ àdi sǔsǔ daro.
 17 Yāpura'orii di yāzede o,
 sèeda'ekede yā digǔ manafiki víme.
 18 Laasunsariyā di n swè zǔ lán fēneda bà,
 ɔndǔde légbɛɛ di su kù aafiao.
 19 Yāpura kù ò òo digǔ gikena,
 éke sǔ àdi gē zéla lán wé'ipakenaa bà.
 20 Manafiki kù vānilepakūsūrinc swèn,
 gbě'aafiaweterinc mé ò ɔnna ví.
 21 Vāni ke di gbě mana lero,
 gbě vāninc sǔ, yā di dańla.
 22 Dikiri tēeme ékede ù,
 a ɔo digǔ nna yāpuradea.
 23 Laakaride digǔ a dǔna kūna a swèn,
 yǔnkɔ di yā fayasari kpàkpa ke.
 24 Zíkɛna ɔplapla di tó gbě kí ble,
 ma'ā di gbě da zòblen.
 25 Kunna bídi gūn di gbě sǔpete,

yānna'onnenaa di n ɔo ke nna.
 26 Gbě mana di a gbědake da zéa,
 gbě vāninc yākenaa di n sǎte.
 27 Ma'āde di a nòɔ kǎ wawaro,
 aniade di laakari do a pónɔa.
 28 Kunna yāzede zén wěndi ví,
 zé pì senaa di n kpá gairo.

13 Né ɔndǔde di a de lédamma ma,
 lalandide di gí kpākēnaai.
 2 Légbɛ nna di gbě ká pó manaa,
 náanisaride di ble a pāsí gūmmɛ.
 3 Gbě kù àdi a lé kù di a wěndi dākpā,
 gbě kù a lé di kúro di a zīda yaka.
 4 Ma'āde di pó kù à yei lero,
 aniade sǔ àdi nna ma.
 5 Gbě mana zā manafikiyān,
 gbě vāni di wé'i darńma àdi n kpe bo.
 6 Manakenaa di taarisaride sura ba,
 vānikenaa di durunnakeri lite kpedangara.
 7 Gběkenɔ di n zīda dite aruzekede ù,
 ama òdigǔ póke víro.
 Gběkenɔ di n zīda dite takaside ù,
 ama òdigǔ pó ví zǔkǔ.
 8 Aruzekede di a zīda bo kù a aruzekedeo,
 takaside sǔ àdi wétāmma lero.
 9 Gbě mananc gupura digǔ puna,
 gbě vāninc fitilaa di garńma.
 10 Zīdabinaa di fiti da,
 lédammana di tó ò ɔndǔ kù.
 11 ɔgɔ vāni di gé arero,
 ɔgɔ kù ò lè ísimma gūn sǔ àdi kǔ.
 12 Wédɔinaa gikena di n nèsɛɛ yaka,
 pó kù ò yei lenaa di su kù wěndi dufuo.
 13 Gbě kù àdi yā daro ni yā le,
 gbě kù àdi yā ma ni àre le.
 14 ɔndǔde yādannenaame ísēboki wěndide ù,
 àdi n bo ga bàn.
 15 Wézé mana di tó gbě dakare mìnnao,
 ama náanisaridenc zé pāsí.
 16 Laakaridenc di yā ke kù dǔnaao,
 yǔnkɔ di a fayasarike mɔńne.
 17 Zīri vāni di gē yān,
 ìba náanide di su aafia.
 18 Gina foruii di su kù takasio kù wé'io,
 lédammana di bēere líńne.
 19 Pónidena lenaa di n ɔo ke nna,
 ama yǔnkɔ ye kēna yāvānikenaairo.
 20 Gbě kù à té ɔndǔrincii di ɔndǔ kù,
 gbě kù à kakarana kù yǔnkɔnc di yā le.
 21 Kisira digǔ té durunnakerinc,
 nnamaname gbě mananc àre ù.
 22 Gbě mana di túbi tó a daikorencɛ,
 durunnakeri aruzeke ni gǔ gbě mananc.
 23 Takaside bura di póbte ke manamana,
 ama yākena lékperɛ di tó à kurai.
 24 Gbě kù àdi a né gběro zān,
 gbě kù à ye a néi di a toto káaku.
 25 Gbě mana di pó ble à kǎ,

gbě vāninc nèsɛɛ dīgɔ da kori.

14 Nɔgbě ɔndɔde dī ɔn káte,
a fayasaride sɔ àdi ɔn fākɔa.
2 Gbě kū àdi yā ke a zéa Dikiri vīna vī,
gbě kū àdi zé sé súsuru sɔ àdi a gya bo.
3 Fayasaride léme a gběbo ũ,
ɔndɔde yā'onaa dī a bo.
4 Tó zù kunlo, pɔble gbàa dīgɔ da korime,
òdi àre zɔkɔ le kū zùnɔ gbānao.
5 Sèeda yāpurade dī éke toro,
sèeda ékede yā dīgɔ manafiki vī.
6 Lalandide dī kpáte ke ɔndɔi à kurai,
yādɔnaa araga laakaridene.
7 N kě yōnkɔa zāzā,
zaakū ñni dɔna learo.
8 ɔndɔ dī tó laakaride laasun lé a zéa,
yōnkɔ fayasarike dī a sàte.
9 Fayasaridenc dī taari kutekena gya bo,
gbě mananc dīgɔ nna kū kɔo.
10 Baadi a zīda yā'ummana dɔ,
gbě ɔnna dīgɔ de gbě pānde pɔ ũro.
11 Gbě vāninc ɔn ni mī de,
gbě mananc be ni ɔ tá.
12 Zé ke kun àdi ke gběncɔne mana,
ama a midéki bi game.
13 Bee yáadɔnaa gūn nèsɛɛ dī yaka,
ɔnna kun kū àdi mī de kū ɔsiraio.
14 Borukpede yākenaa dī wī a musu,
gbě mana dī a yākenaa gbě le.
15 Laasunsaride dī yā sīnda pínki síme,
laakaride dī yā náani ke laasunlenaa sariro.
16 ɔndɔde dīgɔ vānikenaa vīna vī àdi pāne,
yōnkɔ dī náani kpá a zīdaa àdīgɔ wāna.
17 ɔfērii dī yā futa ke,
manafikide dī zāngu i a zīdane.
18 ɔndɔsaridenc dī gɔ faya sari,
laakaridenc dī dɔna kú fura ũ.
19 Gbě vāninc ni mī nate gbě manancɔne,
yāvānikerinc ni kúte nèsɛpuradenc kpélele.
20 Takaside, bee a gbédake dī zān,
ama aruzekede gběnnanc dīgɔ dasi.
21 N gbédake gyabona bi durunname.
Arubarikaden gbě kū àdi wēnda dɔ takasidencɔne ũ.
22 Yā vāni lékpakūsūrinɔ ñ sātēnaroo?
Yā mana laasunlerincɔn sùru vī kū náanio.
23 Mèkpana zīa dīgɔ àre vī,
yābɔtēna pā dī su kīanaao.
24 ɔndɔdenc aruzekeme ñ fura ũ,
yōnkɔnc fayasarike dī su kū fayasariyāo.
25 Sèeda yāpurade dī gbě sura ba,
ama sèeda ékede yā manafiki vī.
26 Vīnakena Dikirine bi gbānaleki náanideme,
à de surabaki ũ a nēncɔne.
27 Vīnakena Dikirine bi ísēboki wēndideme,
àdi tó ò bo ga bàn.
28 Tó kīna gběncɔn dasi, àdīgɔ gakuri vī,
būsugbēsarikē bi kpatāleri kisirame.
29 Gbě kū àdi ɔfē likaro wé kēna,

ɔfērii dī a futake sé lei.

30 Laakarikpatena bi mē aafiaame,
zāngu dī mèkemuna zīmma.
31 Wēndade wētāmmarii dī a Kèri kpe bo,
takaside wégwarii dī a Kèri kpe ta.
32 Tó kisira sù, àdi yāvānikeri neme,
bee tó gbě mana gā, à uteki vī.
33 ɔndɔ dī vuteki le laakaride nēsen,
ama òdi e yōnkɔaro.
34 Yāzede dī būsú sé lei,
durunna dī wé'i da gběncɔ, bee díme.
35 Zōbleri laakaride yā dī ká kīnagu,
ama àdi a ɔfē kipa a wé'idammarii.
15 Yāwemmanaa dī ɔfē kpáte,
yā pāsī dī ñ ɔ fē.
2 ɔndɔde yā'onaa dī ñ gba dɔnaa,
ama yōnkɔ yā dīgɔ faya sari.
3 Dikiri wé kú gu sīnda pínkia,
àdīgɔ gbě vāninc kū gbě mananc tàasi ká.
4 Yābuse'onaa dī ñ gba wēndi dufu,
yālekperē dī ñ ká de.
5 Fayasaride dī a de foru gya bo,
lédamamari sɔ à laakari vī.
6 Gbě mana ɔnn dīgɔ aruzekē vī zɔkɔ,
gbě vāni pónɔ dīgɔ yāketē vī.
7 ɔndɔde lé dī dɔna fā,
yōnkɔnc sɔ, ò nèsē vīro.
8 Dikiri tēeme gbě vāninc sa'ona ũ,
ama gbě mananc wékenaa dī káagu.
9 Dikiri zā gbě vāni yākenan,
à ye gbě kū ò té yāzedeincɔ.
10 Foru pāsīme gbě kū à pā zéne pɔ ũ,
gbě kū à ye lédammairo sɔ ani game.
11 Lákū Dikiri gyāwān kū kakatēnaao yā dɔ nà,
oni bisāsiri swē pɔ o dɔ yá?
12 Lalandide dīgɔ ye ò a gba laakariro,
àdi gé ɔndɔrinc kīnaaro.
13 Nèsē nna dī tó ān gɔ werena,
nèsē yakanaa dī gbě mè de.
14 Laasunde dī dɔna wete,
yōnkɔ dī yāfayasari mómc.
15 Gɔɔ sīnda pínki dīgɔ pāsī wēndadēneme,
ɔnncade dīgɔ kú dikpe gūn.
16 Pɔ vīna fīti vīnakena Dikirine gūn
mana de aruzekē zɔkɔ kūna wari gūnla.
17 Dò pā blena yenyī gūn
mana de nòbɔ nísīde sona kū zānguola.
18 ɔfērii dī fiti da,
nèsēyīdade dī zuka mī de.
19 Ma'āde zé dīgɔ denē lèkara ũme,
gbě mana zé bi zédame.
20 Né ɔndɔde dī tó a de ɔ ke nna,
bisāsiri yōnkɔ dī a da gya bo.
21 Yāfayasarii dī ke laasunsaridene nna,
laasunde dī zé sé súsu.
22 Lékpakūsūnasari dī yā gboro,
lédamhari dasinc dī tó yā ke.
23 Yāwemmanaa dī a òri ɔ ke nna,

yā'ona a gɔɔaa dīgō nna fá!
 24 Wēndi zé dī gé kū laakaridenc musu
 de òsun sí gyāwānnlo yāi.
 25 Dikiri dī zīdabiri ɔn wí,
 àdi gyaanc gulezeki dākpā.
 26 Dikiri zā laasun vānin,
 yānna'onaa dī kene gbāsīro.
 27 ɔgɔvāniweterii dī wari dɔ a ɔnnwa,
 gbē kū à zā gusaregban nigō kun aafia.
 28 Gbē mana dī laasun lé yā kū ani werīmaa,
 yā vāni dī bo gbē vāninɔ lén gōnc.
 29 Dikiri zā kū gbē vāninɔ,
 àdi sā kpá gbē mananc aduakenaai.
 30 Anwerenaa dī n pɔ ke nna,
 baaru nna dī n wē.
 31 Gbē kū àdi sā dɔ aafia lédammai
 nigō bede ũ ɔndōrinɔ tē.
 32 Gbē kū à gī foruī zā a zīdan,
 lédammamari sō àdi gō laakaride ũ.
 33 Vīnakena Dikirinē dī ɔndō dañne,
 zīdabusanaa dī bèere líñne.

16 Bisāsiri dī yā dite a swēn,
 ama a mīdenaa dī bo Dikiri lémmē.
 2 Baadi dī a yākena e manamē,
 ama Dikiri dī n nēsegūnyānc yō à gwa.
 3 N yā kū nten ke na Dikiri ɔ,
 n pɔyeina ni bo mana.
 4 Dikiri pó sīnda pínki kē a pɔyeina yāime,
 yāvānikerinɔ pón wētāmmagɔ ũ.
 5 Dikiri tēemē zīdabirinɔ ũ,
 yāpura, oni bo pāro.
 6 Gbēke kū náanio dī lá ká taarila,
 vīnakena Dikirinē dī tó ò pā yā vānine.
 7 Tó gbē yākenanc kē Dikirine nna,
 àdi tó a iberenc ke kāao nna se.
 8 Pó fīti lena manakenaa gūn
 mana de àre vāni zōkō lenala.
 9 Bisāsiri dī zé kū àten sé laasun lé,
 ama Dikiri dī a gèse da zéa.
 10 Lákū kína dī yā dite Luda gēne ũ nà,
 à mana a yā bo yāzede kpero.
 11 Zaka mana kū kiloo súsuo bi Dikiri pómē,
 pótikisigwabɔ sīnda pínki bi a pókenancmē.
 12 Adi kō sío kína yā vāni kero,
 òdi kpata zīni péte yāzede musumē.
 13 Yāzede'orii dī ke kīnane nna,
 àdigō ye yāpura'orii.
 14 Kína pɔfē de lán ga zīrii bàme,
 ama ɔndōde dī a tē de.
 15 Kína ān werenaa dīgō aafia vī,
 a manakennena de lán pótōgɔɔ legū bàme.
 16 ɔndōkūna mana de wurala zā,
 gōna laakaride ũ bèere vī de andurufu manala.
 17 Gbē mana zé kū àdi sé pā zé vānine,
 gbē kū à a zīda kūna dō dī a wēndi dākpā.
 18 Īadānaa dī su kū letenaa,
 zīdabinaa dī su kū kakatenaa.
 19 Zīdabusana talakanɔ tē mana

de baka kunna kū zīdabirinɔla.
 20 Gbē kū àdi yā'onnena ma dī yā mana le,
 Dikiri náanikeri dīgō pɔnna vī.
 21 Gbē kū a nēse panan òdi sísi laakaride,
 gbē kū a lé nnan òdi a yādōna zé e.
 22 Laakariime wēndi mī ũ gbē kū ò vīncne,
 fayasaridenc yāfayasari dī wé tāmma.
 23 ɔndōde laasun dī a lé da zén,
 a lé dī tó ò a yādōna zé e.
 24 Yānna'ona bi zómē,
 à nna nēsen akūsō àdi mē gba aafia.
 25 Zé ke kun àdi ke gbēncne mana,
 ama a mīdeki bi game.
 26 Búbarii nēsee dī a da zīn,
 zaakū nàa dī tē káime.
 27 Gbē pā dī yā vāni gōgō,
 a légbē de lán tē kū àten kū bàme.
 28 Gbē dōɔsaride dī fiti da,
 kɔɔmɔɔde dī gbēnnanc kēkōa.
 29 Gbē pāsī dī manafiki ke a gbēdakene,
 gbasa à a da zé vānin.
 30 Gbē kū àten wé lé laasun dīgō kpedangara,
 gbē kū àten lézuki ke zē kū yā vāniomē.
 31 Mīkā pura bi fura gakurideme,
 manakenaa dī n káa.
 32 Nēseyīdade mana de zīkarila,
 gbē kū à a zīda kūna dō mana de wētesirila.
 33 Òdi yā gbeka kū ɔɔ purao,
 ama a bɔkɔtenaa dī bo Dikiri kīnaame.

17 Burodi kusu kori sona yākete sari
 mana de nòbɔgbēna ɔn fitidenla.
 2 Zō laakaride nigō gbāna vī né wé'idammarii musu,
 anigō baka vī ɔn túbi gūn.
 3 Òdi andurufu kū wurao baasa,
 ama Dikiri dī n swē tāsī ká.
 4 Gbē vāni sā dīgō nna kū yādɔɔsario,
 ékede laakarii dīgō kú gbēpiriia.
 5 Gbē kū àdi takaside fobo dī a Kèri gya bo,
 gbē kū àdi gbē yāa dɔ kisiraa ni bo pāro.
 6 Daikorenɔmē n dizinc gakuri ũ,
 denɔmē n nénc ĩadābɔ ũ.
 7 Yāzede'onaa dī kō sí kū yōnkɔoro,
 éke dī kō sí kū bèeredeoro.
 8 Gusaregba de yɔbande ũ a dàriine,
 gu kū à līten pínki a tá dīgō nname.
 9 Gbē kū à lá kú taarila ten yenyī wetemē,
 yāzīfuteri sō, àdi gbēna kēkōa.
 10 ɔndōde dī kpākēnyīna ma,
 ama yōnkɔ dī gbēna gēn baaakō daro.
 11 Yā vāni dī do sāgbānadene are,
 oni zīri wēndadōrisaride gbarea.
 12 Dakarena kū músu kū ò a nénc sēteo
 sāna de dakarena kū yōnkɔo a yōnkɔke gūnla.
 13 Tó gbē yā mana fīnaa bō kū yā vānio,
 yā vāni ni kē a ɔnnwaro.
 14 Lékpakōana naana de lán íze wēnaa bàme,
 n bo gwe ari fiti gō gé fute.
 15 Yā nna kpana taaridea kū yādana taarisaridelao,

Dikiri zà yā birenɔn pínki.

16 Bó àreen yǒnko ví ɔgɔblena kyódǒnaa musuu?
Zaakū à nèse víro.

17 Gbǎnna yenyí digǒ kun ɔɔɔ sǐnda pínki,
vǐni kǔ dakūnanaɔ kun hí yā dǒkǒnena yāime.

18 Yǒnko dì gbě fína di a musu,
àdi zenkpere sé a gbědakene.

19 Gbě kǔ à ye fitiii ye durunnaime,
gbě kǔ à a gǎnule bò yàasa dì kisira wete a zǐdane.

20 Laasunkpedangarade dì yā mana lero,
léfɔɔde dì léte à da yān.

21 Yǒnko da ɔɔ digǒ sirame,
fayasaride de ɔɔ digǒ nnaro.

22 Nèse nname eze mana ũ,
ɔɔsira dì hí fěfě.

23 Yāvānikerii dì gusaregba ɔɔɔ a utan,
de à yāzede mì deo yāi.

24 Laakaride wé digǒ kú ǐndǒa,
ama yǒnko wépeki digǒ zǎme.

25 Né yǒnko dì tó a de ɔɔ gǒ sira,
àdi a da'ina nèsee yaka.

26 À mana ò wé tǎ taarisaridearo,
bèereɔde gběna a nèsemana yāi zé víro.

27 Gbě kǔ àdi a lé kǔ dǒna ví,
nèseyǐdade digǒ laakari ví.

28 Bee yǒnko, tó à yǐtena, òdi a dite ǐndǒde ũme,
gbě kǔ àdi a lé kǔ bi laakarideme.

18 Zǐda ɔɔyeina dì do gbě kǔ àdi kěmmane are,
àdi gí lédamma sǐnda pínkii.

2 Yǒnko dì ɔɔnna ke laakari yā musuro,
yā kǔ à bò a lén àdi o.

3 Vānikenaa dì su kǔ gbě gyabonaaome,
kpeboyā dì su kǔ wé'io.

4 Bisāsiri légbé bi í lòkotoome,
swa'i bàasinaame, ísěboki wěndideme.

5 Kena vānikeriine kèrekere
ke yākena taarisaridene lékperé manaro.

6 Yǒnko lé dì a da fitin,
a yā'onaa dì a kpá gběnaai.

7 Yǒnko lé dì a yaka,
a yā'onaa dì a kǔ lán tankute bà.

8 Gběpiri yā dì kěne lán zó bà,
àdi gě lén dǒɔ ari nèsee gǔn.

9 Gbě kǔ àdi pǎ kpá a zǐi bi
ásarude dakūname.

10 Dikiri tó bi uteki leime,
gbě mana dì bàa lé à gěnn à aafia le.

11 ɔɔɔde aruzekere dene lán wěte kǔ ò lèkara likai bà,
lán bǐni kǔ oni fǐ ò didiaro bà.

12 Zǐdabinaa dì su gběne kǔ letenaa,
zǐdabusanaa dì su kǔ bèereɔo.

13 Gbě kǔ àdi werǐma sǎkpanaa sari,
yǒnkoke kǔ kpebonaa gǔne.

14 Kāgbānake dì gbě gba gbāna gyāperea,
ama dí mé ani ɔɔsira fǐɔ?

15 Laakaride dì yā dada a swěnn,
ǐndǒde sǎ digǒ dǒ dǒnaai.

16 Gba kǔ gbě dàa dì zé kekene,

àdi zé wěne gena gbě zǒkǒn kǐnaa.

17 Gbě kǔ à yā ò káakun òdi a gwa yānnade ũ,
ari a ibere gǒ gé a éke bo.

18 Líkpanaa dì fiti mì de,
àdi gǒsa gbānanaɔ kpaate.

19 Dane kǔ ò taari kěne yā digǒ gbāna lán bǐni bà,
hí fiti de lán zékakana kǔ lèeo bà.

20 Yā'ona dǒ dì su gběne kǔ kǎnaao,
a légbé dì tó pǒ mǒa.

21 Ga kǔ wěndiio kú lémmé,
gbě kǔ à ye yā'onaa ni a gbě le.

22 Gbě kǔ à nǒ lè à sè pǒ mana lè,
arubarika dí bò Dikiri kǐnaame.

23 Takaside dì yā o wěndawěnda,
aruzekede di werǐma gbānagbāna.

24 Gbǎnna berekete dì yā vāni ínneme,
gbǎnna kenɔ kun òdi na gběi de ɔn gběla.

19 Kunna takaside taarisaride ũ mana
de kunna yǒnko yāvāni'ori ũla.

2 Kokari vǐna dǒnaa sari manaro,
wāna zǒkǒɔ dì hí kě zéame.

3 Bisāsiri fayasarike dì zé yakané,
akū àdi Dikiri taari e.

4 Aruzekere dì tó ò gbǎnna le dasi,
takaside gbǎnna dì kěame.

5 Sèeda ékede ni bo pǎro,
ékede ni gí wétamma leiro.

6 Gbě daside dì kpatableri tǒ nna sí,
gbě sǐnda pínki digǒ ye gbadari gǒ de a gbě ũme.

7 Takaside danenɔ dì pǎ kpáime,
oni a gbǎnnaɔ kěnaa o doro.

Tó àten wete à yā o kǔrwo,
òdigǒ kú bero.

8 Gbě kǔ àten ǐndǒ kǔ ye a zǐdaimé,
gbě kǔ à ye laakarii dì yā mana le.

9 Sèeda ékede ni bo pǎro,
éketeri ni kakate.

10 Lákū nmananaa dí kǒ sí kǔ yǒnkoro nà,
len zò kǐblena zǐdadena dí kǒ síoro le.

11 Laakaride ɔɔ dì fě likaro,
lákana taarilame a ǐadābō ũ.

12 Kína ɔɔfěna de lán músu pǔtānaa bà,
a manakennena de lán mǔɔɔpisina sěea bàme.

13 Né yǒnkome a de yakana ũ,
nǒ fitide de lán íɔɔna zena sari bàme.

14 Òdi be kǔ a aruzekero le túbi ũme,
ama nǒ laakaride lenaa dì bo Dikiri kǐnaame.

15 Ma'ākenaa dì hí da izǒkǒ'onan,
nàa dì gbě gina de.

16 Gbě kǔ àdi yā'onnenaa da dì a wěndi dǎkpā,
gbě kǔ àdi a zǐda yākena daro ni ga.

17 Gbě kǔ à wěnda dǒ takasidene pǒ sǎkǎ Dikirineme,
akū mé ani a yākenana fína bone.

18 N n né toto a ɔɔɔa,
ama òsun tó à gě ɔla ari à garo.

19 ɔɔfěri ni fína bome,

tó n a bò, a bona nigǒ lé víro.

20 N lédamma ma ò totona da,

de ò òndō kù are yāi.

21 Laasun kù bisāsiri nēsen dasi,
ama yā kù Dikiri zèo mé àdi ke.

22 Gbēken òdi wete bisāsiria,
takaside mana de ékedela.

23 Vínakena Dikirine dì su kù wēndiio,
gbē kù à ví dì i o laakariio kpatena,
yā vāni dì a lero.

24 Ma'āde dì a ɔ da tan
à fu póbblelinaa à da a lén.

25 Ñ lalandide gbē, yōnkō ni gō laakari ví,
ò kpākē laakaridei, ani yā dada.

26 Né kù àdi a de gbē à pé a daa né
né gina kù àdi wé'i darímmame.

27 Ma né, tó n kámma bò kù lédammanaao,
n pā yādōnaanen gwe.

28 Sèeda vānide dì yāzede fobo,
yāvānikerii dì yā vāni mómō vāni.

29 Gòo lokona lalandikeringla,
gbēnan yōnkōnō pō ũ ñ kpea.

20 Wē dì lalandi zírma,
í gbāna dì ñ da yābōten,

gbē kù à tò à a de òndō víro.

2 Kína pōfēna de lán músu pūtānaa bà,
gbē kù à tò à pō fē a zīda kpà gaimē.

3 Bàalēna ledikpanaane bèere ví,
fayasaridenō dì kasa fiti kero.

4 Ma'āde dì bú wí a gōɔɔaro,
tó à gēe bura pókēgōɔ, àdi pōke lero.

5 Bisāsiri nēsegūnyā bí í lòkotoome,
ama laakaride mé à yā pìno tōna dō.

6 Gbē daside dì a manakena yā o,
ama bona gbē nāanidea zī'ū.

7 Gbē mana digō kun taari sari,
arubarikadenōn né kù à ñ tónō ũ.

8 Kína kù à vutena a yākpatekēkia
dì yā vāni sīnda pínki dō a wé gūn à ple dodo.

9 Dí mé ani fō à o kù a nēse yāke víro,
á kun durunna sari swáswaa?

10 Kilooyōna vāni kù manafiki zakaa,
Dikiri zā abirenōn pínki.

11 Bee kōkō'ona gūn òdi dō néa,
tó a yākena mana ke à zé ví.

12 Sā kù òdi yā mao kù wé kù òdi gu eooo,
Dikiri mé à ñ ké ñ pínki.

13 Tó ñ ye i'onaai, ñni gō takaside ũmē,
ò ibēne ke, póbble ni mómma.

14 Pólurii dì pi: À manaro! À manaro!
Tó à kào are, àdi a zīda sáabu kpá.

15 Wura kun, akūsō òso din,
ama dōna kunna lémmē gbè bèere de ũ.

16 Tó gbē nibō fīnaa dì a musu,
ò a uta sí ñgō kūna tōɔɔma ũ ade gēne ũ.

17 Dibidibi póbble digō nna gbēneme,
àdi láka à gō n lén lán gbèwa bà.

18 Ñ ze kù yāo lédamma musu,
ò yā gwa manamana gbasa ñ zī ká.

19 Kōɔɔmōtōde digō kure kù dakenō asiriyoome,

ñsun kakara kù yābōteriio.

20 Gbē kù à lé kè a de ke a dane,
a fitila ni ga gusira níkinikimmē.

21 Túbiblena káaku warikesari
digō arubarika ví saaro.

22 Ñsun yā vāni fīnabonaa laasun léro.
Ñ Dikiri dā à n sura ba.

23 Dikiri zā kilooyōna vānin,
manafiki zakaa dì káaguro.

24 Dikiri mé àdi bisāsiri gēse da zéa.

Deran gbē ni yā kù ani ke zé dōɔ?

25 Gba léseña Ludane wānawāna kari ví,
ñni láka ñ laasun lé lé kù n kēne pīa.

26 Kína òndōde dì gbē vāninō pleple
à ñ ká gbēn à ñ akara ke.

27 Dikiri fitilaa dì bisāsiri laasun pu,
àdi nēsegūnyā tàasi ká pínki.

28 Gbēke kù náaniome kína dākpārinō ũ,
manakēnaa dì a kpata zīni péte.

29 Kefennanō gbāname ñ fādābō ũ,
mare zōkōnō mikā purame ñ gakuri ũ.

30 Wétāmmaanaa dì yā vāni kēfma,
flā ũmmaanaa dì yā bēne bo nēsen.

21 Kína nēse kù Dikiri ɔ lán íze bàme,
àdi a lite gu kù à yeiia.

2 Baadi digō e a yākena mana,
ama Dikiri mé àdigō ñ nēse dō.

3 Manakena kù yākena a zéaao
dì ke Dikirine de sa'onala.

4 Zīdabina kù fādāo
dì yāvānikerinō durunna bo gupuraa.

5 Kokaride laasun dì a ká nnamanaaa,
nēsewānade dì gē takasin.

6 Aruzēke kù gbē lè éketonaa gūn
ni gēte kù fāo à ñ kpá gai.

7 Yāvānikerinō pāsīkena ni tá kūhwo,
zaakū òdi we ò yāzede kero.

8 Taaride yākenaa digō dōɔ víro,
taarisaride yākenaa digō swáswa.

9 Ina kpé laasin mana
de kunna kpén lēle kù nō fitideola.

10 Yāvānikerii swēe digō kù yā vāniame,
àdi a gbēdake wēnda gwaro.

11 Tó ò wé tā lalandidea, yōnkō dì òndō kūmē,
tó ò kpākē òndōdei, a dōnaa dì karamē.

12 Luda mana, àdi yāvānikeri be tàasi ká,
àdi yāvānikerinō ká kakatenan.

13 Gbē kù adi sā kpá wēndade wikiaro,
àpii ni wiki lé se, gbēke ni wearo.

14 Gbadana asiri gūn dì pōfē kpáte,
gusaregba sōtōna utan dì pōfē mì de.

15 Yāgōgōna a zéaa dì gbē mana pō ke nna,
ama àdi vīna dada yāvānikeriine.

16 Gbē kù à pā laakari zéne
ni si gyāwāndenō téme.

17 Gbē kù à nēse kpà pōnnakēnaaa ni gō takasin,
gbē kù à ye wēi kù nísio ni ke aruzēkede ũro.

18 Yāvānikerinōme gbē mananō tōɔɔmakpabō ũ,

Luda dì wé tã náanisaridenɔ nɛsepuradenɔ gɛnɛ ũ.

19 Kunna gbáranan mana
de vutena kũ nɔ fitide pɛtɛdeola.
20 Póble mana kũ nísio digɔ katena ɔndɔde bea,
ama yɔnkɔ dì a pɔ mómɔ gɔnkɔmɛ.
21 Gbɛ kũ àdi yáze de kũ gbɛkeo wete
dì wɛndi kũ yã nnao kũ bèereɛo le.
22 ɔndɔde dì si gɔsa gbānanɔ wɛtea,
àdi zeki gbāna kũ òteni a náani ke gboro.
23 Gbɛ kũ à a lé fɔ akúɔɔ à a néne kũ,
àkũ mé àdi a zída bo yān.
24 Gbɛ kũ à zída bina ví kũ ñadānao tɔn fobori,
àdi yā ke kũ zāzā zɔkɔomɛ.
25 Ma'ade pɔyeinaa dì a kpá gai,
kũ à ɔ gbàre zī yāi.
26 Adigɔ kú pɔnidenan gɔɔ sɔnda pínki,
gbɛ mana sɔ, àdi gba da kũ nɛse mɛn doo.
27 Gbɛ vāni sa'ona Dikiri bi tɛɛmɛ,
atɛnsa tó àten o kũ manafikio.
28 Sèeda ékede ni mì de,
gbɛ kũ à tɛ a yāi ni kakate.
29 Gbɛ vāni wé digɔ pāsime,
nɛsepurade wé digɔ té a yākenaai.
30 ɔndɔ ke wézɛ ke lédamma,
ń ke ni fɔ à Dikiri furo.
31 Òdi sɔ soru ke zī yāime,
ama Dikiri mé à zīblena yā dɔ.

22 Tó nna de aruzekela,
nna kũ gbɛnɔ de wura kũ andurufuuola.

2 Aruzekede kũ takasideo zīni dokɔmɛ,
Dikiri mé à ń ké ń pínki.
3 Laakaride dì gɔnake à yā vāni e à utene,
ɔndɔsaride digɔ gé ari à wétamma le.
4 Zidabusana kũ vɔnakena Dikirinɛɛo gbɛemɛ
aruzekɛ kũ bèereɛo kũ wɛndiio ũ.
5 Lèe kũ tankuteo kú gbɛ dɔɔsaride zén,
gbɛ kũ à ye aafiai dì kɛ́mɛ.
6 ń né fíti da zé kũ à de à séa,
tó à zɔkɔ kũ, ani kɛaro.
7 Aruzekede dì gbāna mɔ takasidene,
pɔsākārii dì zò ble pɔdenɛ.
8 Gbɛ kũ à yā vāni tɔ, ade ni yā le a kɛgɔɔa,
a pāsikego ni a gbɛ.
9 Luda ni arubarika da gbɛ kũ à gbɛke vīne
kũ àdi pɔble kpaate takasidenɔne yāi.
10 ń pé lalandikeriia, fiti ni mì de,
yākete kũ wé'io ni láka.
11 Nɛsepurade kũ a légbɛ nna
mé anigɔ de kína gbɛnna ũ.
12 Dikiri wé digɔ pé dɔnaai,
àdi mɔkɔpɛre zu náanisaride yāne.
13 Ma'ade dì pi músu kú bàai,
tó ma bo, ani ma de gānulea.
14 Karua lé bi wèe lòkotoomɛ,
gbɛ kũ Dikiri pɔ fɛ kǎao dì léte à sin.
15 Fayasariyā digɔ kú néno swɛn,
foru kũ flǎao ni tó ò kɛa.
16 Gbɛ kũ àdi wé tã takasidea de à a aruzekɛ kara

kũ gbɛ kũ àdi gba da ɔgɔdenɛɛo, ń pínki ni kīa.

ɔndɔdenɔ lédamma

17 ń sǎ kpá ñ ɔndɔrinɔ yā'onnenena ma,
ñ n nɛse wɛ ma yādannenaane,
18 zaakũ à nna ñgɔ kũna n swɛɛ gũn,
àgɔ kú n lén.
19 Bee mɔkɔn, maten yā danne gbāra,
de ñgɔ Dikiri náani ví yāime.
20 Ma yā'onnenaa kɛnne mɛn barakuri,
yā pínɔ lédamma kũ dɔnao ví.
21 Maten yāpura kũ à náani ví danne,
de ñ le ñ yā wɛmɛma a zéame.
22 ńsun gbānasaride ble a gbānasarike yāiro,
ńsun gbāna mɔ wɛndadene yākpatekɛkiaro,
23 zaakũ Dikiri ni yā sí kũhwo,
ani wé tã gbɛ kũ òten wé tāmmanɔa.
24 ńsun gbɛnna kpá kũ pɔfɛriiɔro,
ńsun kure kũ nɛsewānadeoro,
25 de ńsun a dà sɛte
ñ n zída da yānlo yāi.
26 ńsun gbɛke fína di n musuro,
ńsun zenkɔpɛke sénero.
27 Tó ń pɔke ví ñ fína booro,
oni n wutebɔ sé n zíte.
28 ńsun zíte lé sèeda zī woro,
n dizinɔ mé ò a pɛte.
29 N gbɛ kũ à a zī dɔ manamana è yá?
Ade ni zī ke kɔnanɔne,
adi ke talakanɔmɛ ani kɛ́nɛro.
23 Tó n su pɔ ble kũ gbānadeo,
ñgɔ dɔ gbɛ kũ à kú n are.
2 Tó sǎnkarademe n ũ,
ñ fɛne da n kòtooa.
3 ńsun wākũ ke a pɔble nísideo,
zaakũ pɔble pì de lán daburuzunnenaa bàme.
4 ńsun wari dɔ n zídaa ɔgɔdasiwetena yāiro,
ñ ɔndɔ kũ ñgɔ n zidakũna dɔ.
5 Òdi wé lé ɔgɔa, akũ àdi gɛ zéla,
àdi dɛmberɛ bobo à vura lán vāu bà.
6 ńsun aniapāsīde pɔ blero,
ńsun wākũ ke a pɔble nísideo,
7 zaakũ àdigɔ a ɔgɔ naro a nɛsemme.
Ani pinne ñ pɔ ble ñ í mi,
ama adi kene a nɛsenlo.
8 ńni a fíti kũ n blèe pisime,
sáabu kũ n kè ni ke pā.
9 ńsun yā o yɔnkɔ sǎnlo,
zaakũ ani pā kpá n ɔndɔyāime.
10 ńsun zíte lé sèeda zī woro,
ńsun tonenɔ bú lé ñ ká n pɔlaro,
11 zaakũ ń Dǎkpāri gbāna,
ani bo n kpe à yā sí kũhwo.
12 ń lédamma yā da n swɛn,
ñ laakari dɔ dɔna yāa.
13 ńsun gí n né foruiro,
tó n a gbɛ kũ flǎao, ani garo.
14 ń a gbɛ kũ flǎao,

de ò a bo ga ɔĩ.
 15 Ma né, tó n ɔ̃ndɔ̃ vī n swɛ̃n,
 ma pɔ ni ke nna.
 16 Tó yāzede ten bo n lén,
 ma pɔ ni ke nna.
 17 Ɔ̃sun durunnakerindɔ̃ gwena ni dero,
 ñgɔ̃ Dikiri vīna vī gɔɔɔ sīnda pínki,
 18 zaakū ñnigɔ̃ zia vīme,
 tāmāa ni n nero.
 19 Ma né, ñ ma yā ma, ñni ɔ̃ndɔ̃ kū,
 ñ tó n swɛ̃ gɔ̃ té zé manai.
 20 Ɔ̃sun kakara kū wɛ̃mirinɔɔ,
 ñsungɔ̃ kú lé'idenɔ̃ téro,
 21 zaakū wɛ̃deri kú lé'ideo di gɔ̃ takasidenɔ̃ ũ,
 ñ mɛ̃kpetɛɛ di ñ da utakasadanamme.
 22 Ɔ̃ n de'ina yā ma,
 tó n da zī kū, ñsun a gya boro.
 23 Ɔ̃ngɔ̃ yāpura wete, ñsun ɔ̃ gbareiro,
 ñ ɔ̃ndɔ̃ kū kú yādadanao kú wézɛ̃o.
 24 Gbɛ̃ mana de pɔ digɔ̃ nna manamana,
 gbɛ̃ kú à né ɔ̃ndɔ̃de i pɔ digɔ̃ nnaame.
 25 Ɔ̃ tó n de kú n dao pɔ kemma nna,
 ñ tó n da'ina ayuwii kemma.
 26 Ma né, ñ n nɛ̃se wɛ̃mɛ̃ne,
 n wé gɔ̃ té ma yākenaai,
 27 zaakū karua bi wɛ̃e lòkotoome,
 nɔ̃ pāpākeri bi lòɔɔ sɔɔɔɔɔɔɔɔ.
 28 Ɔ̃di gbɛ̃ kpákpa lán kpāni wédewe bà,
 àdi tó gɔ̃gbɛ̃nɔ̃ gɔ̃ náani sari dasi.
 29 Dín òdi waiyoo kenɛɛ?
 Dín òdi o'o kenɛɛ?
 Dí mé à lékpakɔ̃ana vīi?
 Dí mé à zuka vīi?
 Dí mé àdi kīna pāa?
 Dí wé mé à tēraa?
 30 Gbɛ̃ kú òdi gí ke wɛ̃mikiano,
 kú òdi gé kpáte ke sèwɛ̃ yākatɛnancime.
 31 Ɔ̃sun wé biri sèwɛ̃a
 de a tērake n ni dero,
 zaakū àdigɔ̃ pípi zaa tūruu gūn,
 akūsɔ̃ a gēna lén digɔ̃ nna.
 32 Ani láka saka tōmma lán mlɛ̃e bà,
 ani n gbā à n kú lán pitiko bà.
 33 Ɔ̃ni wé ke pla kú pɔ kú rídi e yāroo,
 ñni laasun kpɛ̃dangara lé n swɛ̃n.
 34 Ɔ̃nigɔ̃ de lán gbɛ̃ kú à wutena gón ísira musu bà,
 lán gbɛ̃ kú à kú gó'ite biza mīsɔ̃ntɛa bà.
 35 Ɔ̃ni pi: Ɔ̃ ma gbɛ̃, adi ũmaro,
 ò ma ke búgubugu, mádi a wari maro.
 Bɔ̃ren ma wé ni were de mà í wete mà mi dɔɔ?
 24 Ɔ̃sun luka gbɛ̃ vānindɔ̃ gwenaairo,
 ñsun kakara kúñwo ni de sero,
 2 zaakū yā pāsī laasun mé àdigɔ̃ kú ñ swɛ̃n,
 yākete digɔ̃ kú n lén.
 3 Ɔ̃ndɔ̃n òdi be péteɔ,
 laakarii di tó àgɔ̃ arubarika vī.
 4 Dɔ̃naan òdi pɔ káo kpɛ̃nɔ̃ pa
 kú aruzɛke mana bèɛɛdeɔ.

5 Ɔ̃ndɔ̃de gbāna digɔ̃ karamɛ,
 dɔ̃ri ikoo digɔ̃ gé aremɛ.
 6 Baaru di tó ò zī asānsīni dɔ̃,
 tó yākekerinɔ̃n dasi, àdi tó ò zī ble.
 7 Ɔ̃ndɔ̃ lei de fayasaridela,
 lakutu kɔ̃kakaranaa gūn a lé digɔ̃ nakɔ̃aname.
 8 Gbɛ̃ kú àdigɔ̃ vānikennena laasun vīn
 òdi a sísi manafikide.
 9 Yāfayasari wāaripana bi durunname,
 gbɛ̃ke digɔ̃ ye lalandikeriio.
 10 Tó n mɛ̃buseɛ ke warikegɔɔɔ,
 n gbāna zɔ̃kɔ̃ro.
 11 Ɔ̃ gbɛ̃ kú ò mii pè gaanɔ̃ sura ba,
 ñ gí gbɛ̃ kú ò soro òten si kakatenannɔ̃ne.
 12 Tó n pi: O'o, ó dɔ̃ yāro fá,
 Luda kú à nɛ̃segūnyā dɔ̃ ni eroo?
 N wɛ̃ndi Gwàri a yā dɔ̃,
 ani fīna bo baadine a yākenaame.
 13 Ma né, ñ zó ble, zaakū à mana,
 zósa di ke léne nna.
 14 Len ɔ̃ndɔ̃ di ke gbɛ̃ne nna a nɛ̃sen le.
 Tó n ɔ̃ndɔ̃ kú, ñnigɔ̃ zia vī,
 tāmāa ni n nero.
 15 Dàde, ñsun gbɛ̃ mana ɔ̃n kpákparɔ,
 ñsun a be pɔnɔ̃ wararo.
 16 Bee tó gbɛ̃ mana lète gɛ̃n supla,
 àdi era à futemɛ,
 yāvānikerindɔ̃ sɔ̃, kisira di ñ fu.
 17 Tó n ibere lète, ñsun pɔnna kero,
 tó à fù, ñsun à yāa dɔ̃ro.
 18 Tó Dikiri è le, ani kene nnaro,
 a pɔfɛ̃ ni were n ibereɛ piame.
 19 Ɔ̃sun tó gbɛ̃ vānindɔ̃ yā n kú gbānaro,
 ñsun yāvānikerindɔ̃ gwena ni dero,
 20 zaakū gbɛ̃ vāni nigɔ̃ zia vīro,
 Luda ni yāvānikerindɔ̃ fitila té de.
 21 Ma né, ñ vīna ke Dikirine kú kínao,
 ñsun gbɛ̃nna kpá kú gbɛ̃ kú ò bò ñ kpɛ̃nɔ̃ro,
 22 zaakū yā ni ñ le kāntome.
 Dí mé à dɔ̃ lākū oni ñ ásarɔ̃ ke nàa?

Ɔ̃ndɔ̃denɔ̃ yān dí dɔ̃

23 Ɔ̃ndɔ̃denɔ̃ yān dí dɔ̃:
 Gbɛ̃wegwana yākpate gūn manaro.
 24 Gbɛ̃ kú àdi yā nna kpá taaridea,
 gbɛ̃nɔ̃ ni sa vāni one, burindɔ̃ ni a ká.
 25 Gbɛ̃ kú àdi yā da taaridela nigɔ̃ yā mana le,
 Luda ni arubarika daagu manamana.
 26 Yāwemma sūsu
 de lán lépena léaa bà.
 27 Ɔ̃ n bàai zī ke ñ n bura soru ke,
 gbasa ñ kpé bo sà.
 28 Ɔ̃sun n gbɛ̃dake bobo a dàn pāpāro,
 ñsun tó n lé gbɛ̃nɔ̃ sātero.
 29 Ɔ̃sun pi: Mani kene lākū à kɛ̃mɛ̃ne nàro,
 kesɔ̃ mani fīna bone a yākenaana.
 30 Ma pā ma'āde búne,
 ma do fayasaride geepi búí,

31 akū ma è lèe bùte à dàgula pínki,
à sèe kù, gbǐ kù à bò kù gbèeo lète.
32 Ma yā dí gwà ma laasun lèa,
akū pó kù ma è yā dàdamene.
33 Tó n pì: Mani i o fíti, mani kámma bo fíti,
mani wúte fíti ɔkpana ma kùua,
34 takasi ni bo n ā lán kpāni bà,
pókīamma ni summa
lán gbě kù à gǔkebo kúnaa bà.

Sulemanu yáasi pāndeno

25 Sulemanu yáasi kù Yudanɔ kína Ezekaya gběno
kě takada gūnnɔn dí.
2 Luda gakuri ví à yā ute,
kínano gakuri ví ò yā tàasi ká.
3 Lán óni fǐ ò ludambe lei kù zíte lòkotooo dǔro nà,
len óni fǐ ò kína laasun dǔro le.
4 Ñ andurufu gbāsí bɔte,
a piri ni pó mana pio,
5 ñ yāvānikerinɔ bɔte kína are,
a kpata ni gbāna kù yāzede musu.
6 Ñsun n zída sé lei kína arero,
ñsun vute gbě zǔkɔn vutekiaro.
7 Zaakū à sǎna à pinne ñ su are la
de à n dite kína gbě bèeredeno arela.
8 Yā kù n wé è,
ñsungǔ wāna kù a gǔgǔnaaoro,
zaakū tó ò n yā éke bò,
bón ñni láka ñ kee?
9 Tó nten yā gǔgǔ kù n gbědakeo,
ñsun bo kù gbě pānde asirioro.
10 Tó à mà, ani wéi dammame,
n tó vāni ni láka doro.
11 Yāmana'ona a gɔɔa nna
lán mangoro tēra kù à da andurufu tan bà.
12 Ñndǔde lédamma mana gbě kù à nèse vīne
à de lán wura nɔmanableɔɔ bàme.
13 Lákū í yīda dīgǔ de nà pókērinɔne,
len ziri náanide de le gbě kù ò a zǐnɔne,
àdi ñ nèse yīda kúhne.
14 Gbě kù àdi gbadana lé sé akū àdi daro
de lán legū kù à sisi a ĩa kàka adi maro bàme.
15 Menana dì tó kína a yāze e,
kpatena yāii dì tó a yā ble.
16 Tó n zó lè, ñ ble n nèse lén,
de ñsun ble dasi ñ lé sukparo yāi.
17 Ñsun n gbědake be zé sɔro,
de àsun kpasa kúnwo à zānguro yāi.
18 Gbě kù à yā dì a gbědakea
de lán gò ke fēneda ke kàle sǔnte bàme.
19 Nana náanisaridea warikεgɔɔa
de lán saka gyāre ke gbá eree bàme.
20 Pɔnna lēsina pɔsiradene
de lán utasimmana ĩampurugɔɔa
ke yūku kana bɔɔa bàme.
21 Tó nà teni n ibere de, ñ poble kpáa,
tó ímimé sǔ, ñ a gba í.
22 Tó n kè le, nteni a ɔ kúne a léame,

Dikiri ni fīna bonne.

23 Lákū gugbānduru kpa ĩa dì su kù legūo nà,
len gbēpinaa dì su ānsisinaao le.

24 Ina kpé laasin mana
de kunna kpén leele kù nɔ fitideola.

25 Baaru nna bonaa būsú zǎzān
de lán íyīdakpana gbě kù a gbāna làkaaa bàme.

26 Gbě mana kù àdi we vānikeriine
de lán ísēboki kù a í yanaa bàme,
lán lǔgɔ kù a í yàkaa bà.

27 Zóblena dasi manaro,
gbě bèerelina a zīdane gakuri vīro.

28 Gbě kù à a zída kúna dǔro
de lán wēte kù a bīni gboronaa bàme.

26 Lán legūsisina de nà sakare
kesǔ lán legūmana de nà pókεgɔɔa,
len gakuri dí kǔ sí kù yǔnkɔro le.

2 Lákū bāntoro kù ludakibebāoo
dīgǔ vuravura à gé la à su gwe nà,
len gbēkana pā dì póke borímaro le.

3 Gése bi sǔ pómé,
bà bi zaaki pómé,
yǔnkɔ pón gò ũ a kpea.

4 Ñsun we yǔnkɔa a fayasarikεaro,
de ñsun gǔ lán a bàro yāi.

5 Ñ yā we yǔnkɔa a fayasarike lén,
de àsun a zída gwa ñndǔde ũro yāi.

6 Tó n légbāzā kè yǔnkɔ gāi,
n n zída yákame, n yā wēte n zīdane.

7 Yáasi kù à kú yǔnkɔ lén
de lán ere gbá kù àten gbāke bàme.

8 Bèerelina yǔnkɔne
de lán gbēdana gbēmban bà.

9 Yáasi kù à kú yǔnkɔ lén
de lán lè kù à dana wēderi ɔí bàme.

10 Gbě kù à yǔnkɔ ke gbě kù àten gēte dà zǐn
de lán tofekari kù àdi nòbɔ sǐnda pínki gbā bàme.

11 Yǔnkɔ erana a yāfayasarikenaaaa
de lán gbēda kù à era à a pisi blèe bàme.

12 N gbě kù à a zída dìte ñndǔde ũ è yá?
Yǔnkɔ sǎna deala.

13 Ma'āde dì pi: Músu kú zémme,
nòbɔ pāsí té batun.

14 Lákū gbàa dīgǔ yīgā a asigbeaa nà,
len ma'āde dīgǔ litelite a wútekia le.

15 Ma'āde dì ɔ da tan
à fu poblelinaa à da a lén.

16 Ma'āde dīgǔ da a ñndǔ
de yāwemmadǔri gbēnɔn supplanɔla.

17 Gbě kù à ví à pète dakenɔ ledikpanan
de lán gbě kù à gbēda kù a sāaa bà.

18 Gbě kù à a gbēdake sǎte
gbasa à pìne: Maten fàai bome

de lán bānde kù àten kà téde
kù kàgbao zuhíyí bàme.

20 Tó yàka kunlo, té dì game,
tó kɔɔkɔɔde kunlo, fitii dì lákame.

21 Lákū sǐsǐ dì ke téyɔɔne nà,

lákū yàkaa dì ke téne nà,
 len lékpaƙɔade dì fiti da le.
 22 Kɔɔmɔɔde yā dì keíne lán zó bà,
 àdi gě lén dǔw ari nèseε gūn.
 23 Nèsepāsīde kū àdi yā nnanna oíne
 de lán lo kū ò andurufu í lèaa bàme.
 24 Zāngurii dì a zīda keke kū léome,
 ama manafiki mé à kú a swēn.
 25 Tó yā nnanna bò a lén, òsun síro,
 zaakū yā vāni mèn suppla mé à kú a swēn.
 26 Bee tó à a zāngu ùte manafiki gūn,
 a vāni di bo gupuraa pari wára.
 27 Gbē kū àten wēε yǎhne ni zu a gūmme,
 gbē kū àten gbè gbigiri ke, gbēε pì ni si adea.
 28 Ékede dì zā gbē kū àdi n yakan,
 manafikide dì gbē kpá letenaai.
 27 Ìnsun n zīda sáabu kpá zia yā musuro,
 zaakū n dǔ yā kú ani su ziaro.
 2 Ì tó ò n sáabu kpá,
 òsun n zīda sáabu kpáro.
 Ì tó à bo gbēnc lén,
 òsun tó à bo n lénlo.
 3 Gbēε tikisi, būsua'té bi asome,
 ama yǎnkɔ ɔɔfē tikisi de abirekūncɔla pínki.
 4 Pētē pāsī, ɔɔfē dì dańla,
 ama dí mé ani nèsegǔba fǔw?
 5 Kpākēna gbēi pari wára mana
 de yena gbēi asiri gūnla.
 6 Gbēnna yā'ūmmana kpányí náani ví,
 ibere lépemmana manafiki ví.
 7 Gbē kū à kāna dì zāzā kū kú zóme,
 ama nàderi pó kyàkyā dǔro.
 8 Gbē kū à kē a ɔnnwa àten likara
 de lán bā kú à sàte a sàaa bàme.
 9 Nísi gbī nnanna kū turaretitio dì n ɔ ke nna,
 lédakɔana kū nèse mèn doo dì gbēnnanɔ ke nna.
 10 Ìnsun pā kpá n gbēnnairo ke n de gbēnna.
 Tó yā n le, òsun gé n vīni ke n dakūna bearo.
 N gbēdake kū à kú kāni kúnwo mana
 de n be gbē kú à kú zàla.
 11 Ma né, ògǔ ɔndǔ, ma ɔ ni kemma nna,
 mani we ma sǔsǔrinɔa sà.
 12 Laakaride dì yā pāsī e káaku, akū àdi utene,
 laasunsaride dì gí àgǔ gé, akū àdi yā le.
 13 Tó gbē nibɔ fīnaa dì a musu,
 n a uta sí ògǔ kūna ɔɔɔma ũ ade gēne ũ.
 14 Tó n yā ò gbānagbāna
 n sa mana ò n gbēdakenε kɔnkɔkɔnkɔ,
 onigǔ da sa vānime.
 15 Nɔ fitide de lán legū'i
 kū àten tótɔ zena sari bàme,
 16 a dādāna de lán ía dādānaa bàme,
 ade ten nísi'iwa kū kú ɔome.
 17 Lákū m̀ncɔ dì kǔ lé keke nà,
 len bisāsiri dì a gbēdake keke le.
 18 Tó gbē laakarii dǔ kaka lía, ani a né ble,
 tó gbē a dikiri yā mà, ani a kpe ta.
 19 Lákū gbē dì a nini e ín nà,

len bisāsirinɔ digǔ kǔ laasun dǔ le.
 20 Lákū gēncɔ dì mó gaaro nà kū gyāwānnwo,
 len gbē wé yena pói di móaro le.
 21 Lákū òdi andurufuu kū wuraa mana dǔ a
 baasanaa gūn nà,
 len òdi bēεε lí gbēne a tóbonaa gūn le.
 22 Bee tó n fayasaride dà gón
 n a sabò lán póbwele bà,
 a fayasarike ni kēaro.
 23 Ngǔ n pókādenɔ kunna dǔ manamana,
 n laakari dɔ n kpāsa pónɔa,
 24 zaakū aruzεke digǔ kun gɔɔ sīnda pínkiro,
 beekpata dì gǔ gbē pó ũ ai a buriaro.
 25 Sēε dì láka, a dufu di bute,
 ndi a tārāgaa kpá pónɔa,
 26 ndi pókasa ke kú n sāno kǎo,
 ndi bú lú kú n blèε ɔɔɔo,
 27 n blènc ví digǔ dinyí n póbwe ũ,
 ndi n ɔndenɔ kú n nɔgbē zīkerinɔ gwao.
 28 Yāvānikerii dì bàa lé, bee tó òten péaro,
 gbē mana digǔ wóɔɔɔ ví lán músu bà.
 2 Tó būsua taari kē zǔkǔ, a kínanɔ digǔ dasime,
 ama laakaride yādǔri ni tó aafia gǔ kun.
 3 Kína kū àdi wé tǎ takasidenɔa
 de lán legū kú à mà à póbwe yàkaa bàme.
 4 Dokadarisarinɔ di yāvānikerinɔ sáabu kpá,
 dokadarinɔ sǔ òdi fiti ke kúnwo.
 5 Gbē vāninɔ yāzede mì dǔro,
 ama gbē kú òdi Dikiri are wetenɔ dǔ swáswa.
 6 Takaside taarisaride mana
 de aruzεkede yālekperεkerila.
 7 Né dokadari asānsīni ví,
 pāpādenɔ gbēnna dì wé'i da a deame.
 8 Gbē kú àdi a aruzεke kara ɔɔɔ'i zǔkǔ gūn
 ten pó kakara gbē kú àdi takasidenɔ wēnda gwanεme.
 9 Gbē kú àdi doka kpá sǎkoto,
 Luda dì zā a aduakenan.
 10 Gbē kú àdi gbē mananɔ da zé vānia
 ni léte à da a zīda tankutemme,
 taarisaridenɔ sǔ oni bo mana.
 11 ɔɔɔde dì a zīda dite ɔndǔde ũme,
 ama takaside asānsīnide dì a ɔndǔ dǔame.
 12 Tó gbē mananɔ zī blè,
 gbē sīnda pínki dì ía dāme,
 tó yāvānikerinɔ kpata blè,
 baadi digǔ mì kpáguime.
 13 Tó n n taarinɔ ùte, íni gé arero,
 tó n ò akūsǔ n tò, Luda ni n wēnda gwa.
 14 Arubarikademe gbē kú àdigǔ Dikiri vīna ví ũ,
 sāgbānade sǔ àdi léte à da yān.
 15 Gbē pāsī kú àdi kí ble takasidenɔa
 de lán músu kú àten pūtā bàme,
 lán sàbo kú àten kusímma bà.
 16 Don'arede kú àdi wé tǎ a gbēncɔa faya vīro,
 gbē kú à zā ɔɔvānilenan wēndii digǔ gbāna.
 17 Gbēderi kú a laasun ten wari dɔa
 nigǔ bàa lé ari à gé gaome.
 Gbēke sún kpánero.

18 Gbɛ̃ kũ àdi yã ke a zéa nigɔ̃ aafiame,
yãdɔɔsarikeri sɔ̃ ani léte kãnto.
19 Gbɛ̃ kũ àdi laakari dɔ̃ a bú zĩa digɔ̃ kãna,
gbɛ̃ kũ àdi pé gukoria sɔ̃ àdigɔ̃ kú takasi gũmmɛ.
20 Luda ni arubarika da náaniden manamana,
gbɛ̃ kũ àten wã à ke ɔɔɔde ũ ni bo pãro.
21 Gbɛ̃wɛgwana manaro,
bee kũ abireo gbɛ̃ ni taari ke burodi kusu yãi.
22 Sãnkaraɔde di wã kũ aruzekelenaao,
àdigɔ̃ dɔ̃ kũ takasi ni a lero.
23 Gbɛ̃ kũ àdi kpãkɛ̃ gbɛ̃i nigɔ̃ nna kãao
de gbɛ̃ kũ à a tɔ̃ nna sila.
24 Gbɛ̃ kũ à kpãni ò a de ke a daa,
akũ àten pi, taarinlo,
ade lɛɛɛ kũ kpãni wɛdewɛomɛ.
25 Gbɛ̃ kũ à wãkũ ví di fiti dame,
gbɛ̃ kũ à Dikiri náani ví mé ani karana le.
26 Gbɛ̃ kũ àteni a zida náani ke bi yɔ̃nkɔmɛ,
gbɛ̃ kũ à té ɔ̃ndɔ̃i mé ani bo mana.
27 Pɔ̃ di kía gbɛ̃ kũ àdi takasidenɔ̃ gba pɔ̃aro,
òdi gbɛ̃ kũ àdi n wé gwaro káme.
28 Tó yãvãnikerinɔ̃ kpata blè,
baadi digɔ̃ mì kpáguime.
Tó ò gàga, gbɛ̃ mananɔ̃ di dagula.
29 Gbɛ̃ kũ ò kpãkɛ̃i manamana, akũ à gí mai,
ade ni kakate kãnto yɔ̃ɔ̃ sari.
2 Tó gbɛ̃ mananɔ̃ dàgula, gbɛ̃nɔ̃ pɔ̃ digɔ̃ nname,
tó gbɛ̃ pãsi kú kpatan, òdigɔ̃ n dame.
3 Gbɛ̃ kũ à ye ɔ̃ndɔ̃ii di a de pɔ̃ ke nna,
karuanɔ̃ be zésɛrii di a ɔɔɔ yaka.
4 Kína di tó a bùsu gbãna kũ yãzede musu,
gusaregbasiri sɔ̃ àdi a bùsu demɛ.
5 Gbɛ̃ kũ àten lénna ke a gbɛ̃dakene
ten bà kpákpa a zĩdane.
6 Gbɛ̃ vãni taarikenaa di a kũ tankute ũmɛ,
gbɛ̃ mana di ayuwii ke kũ pɔ̃nnao.
7 Gbɛ̃ mana di laakari dɔ̃ takaside yãgɔ̃gɔ̃naaa,
yãvãnikeri sɔ̃ àdi a yã daro.
8 Lalandikerinɔ̃ di wɛte wã,
ɔ̃ndɔ̃rinɔ̃ di gbɛ̃nɔ̃ laakari kpáteɛne.
9 Tó ɔ̃ndɔ̃de gèe yãkpatɛ ke kũ yɔ̃nkɔ,
yɔ̃nkɔ pìi di pɔ̃ fɛ̃ àdi yáa dɔ̃, a lé di nakɔ̃aro.
10 Gbɛ̃derinɔ̃ di zã taarisaridegumɛ,
òdigɔ̃ gbɛ̃ mananɔ̃ wete ò n de.
11 Yɔ̃nkɔ pɔ̃fɛ̃ di pisi a wéame,
ɔ̃ndɔ̃de sɔ̃, àdi mena fɛ̃mɛ.
12 Tó gbãnade ten sã kpá ékeyãi,
a ìbanɔ̃ di gɔ̃ yãvãnikerinɔ̃ ũ n pínkime.
13 Takaside kũ gbãnamɔ̃nneriio yã mèn do dí ví,
Dikiri mé à tò n wé ten gu e n pínki.
14 Kína kũ àdi yãkpatɛ ke takasidenɔ̃ne kũ yãpurao,
a kpata zĩnipetena nigɔ̃ gbãna gɔ̃ɔ̃ sĩnda pínki.
15 Totona kũ flãao di tó gbɛ̃ ɔ̃ndɔ̃ kũ,
né kũ ò tò a zĩdane di wé'i da a daame.
16 Tó yãvãnikerinɔ̃ dàgula, taarikenaa di kɔ̃mɛ,
ama gbɛ̃ mananɔ̃ ni n kpe e.
17 N n né toto, ani n laakari kpátɛnne,
ani tó n pɔ̃ ke nna.

18 Gu kũ Luda yã kunlo, òdigɔ̃ n zĩdakũna dɔ̃ro.
Arubarikaden gbɛ̃ kũ à a doka kũna ũ.
19 Òdi zɔ̃ɔ̃ toto kũ léoro,
bee tó à mà, ani zĩ kearo.
20 N gbɛ̃ kũ àdi wã à yã o è yá?
Yɔ̃nkɔ sãna de adela.
21 Zɔ̃ kũ ò a vã zaa a fíti gɔ̃ɔ̃,
ani láka à gɔ̃ guturu ũmɛ.
22 Pɔ̃fɛ̃rii di fiti da,
nɛsɛfutade di durunna ke manamana.
23 Íadãnaa di n busame,
zĩdabusana mé àdi n kara.
24 Gbɛ̃ kũ àdi ble kũ kpãnio zã a zĩdagumɛ,
àdi sí kũ Ludao, ama àdi we à yãpura oro.
25 Vĩnakena bisãsirine bi tankutemɛ,
gbɛ̃ kũ àdi Dikiri náani ke mì nigɔ̃ da íla.
26 Gbɛ̃nɔ̃ di gbãnade are wete dasi,
ama yãkpatɛkena bi Dikiri yãmɛ.
27 Gbɛ̃ mana ye ékedeiro,
gbɛ̃ vãni di zã zésususerigumɛ.

Agu yã'onaa

30 Yake né Agu yã'onaame.
Ma kpasa Luda, ma kpasa manamana,
2 zaakũ ma yɔ̃nkɔke de dakenɔ̃ pɔ̃la,
má bisãsiri asãnsĩni víro.
3 Mádi ɔ̃ndɔ̃ dadaro,
má Luda dɔ̃na víro.
4 Dí mé à gèe ludambe yã à sùu?
Dí mé à ía kàkara à kũ a ɔ̃ii?
Dí mé à legũ'i kòko a pókasann?
Dí mé à zĩte lézekinɔ̃ kèe?
A tón deraa? A Né tón deraa?
Tó n dɔ̃.
5 Luda yãnɔ̃ pínki à mamberu víro,
àdigɔ̃ de sɛ̃gbako ũ gbɛ̃ kũ à nàaiine.
6 Nsun yãke kara a yã gũnlo,
de àsun n éke kánne n ɔ̃iro yãi.
7 Yã mèn plan maten gbekamma Dikiri,
n̄sun gíomɛnɛro ari màgɔ̃ gé ga.
8 N ma kɛ̃ yãpã'onaaa kũ éketonaa,
n̄gɔ̃ ma gba pòble mɔ̃kɔ̃ana.
N̄sun ma ke takaside kesɔ̃ ɔɔɔdaside ũro,
9 de pɔ̃ sùngɔ̃ dimai mà ledi kpányi
mà pi díme Dikiri ũ yãi,
de takasi sún ma kũ mà kpãni o
mà n tó yakaro yãi.
10 N̄sun yã dí zɔ̃ɔ̃a a dikiri kínaaro,
de àsun n ká à wí n musuro yãi.
11 Gbɛ̃kenɔ̃ kun òdi n denɔ̃ tó bɛ̃ne sí,
òdi n danɔ̃ sɔ̃sɔ̃.
12 Gbɛ̃kenɔ̃ kun òdigɔ̃ da ò gbãsíro,
ama n vãnike dí kɛ̃m̄maro.
13 Gbɛ̃kenɔ̃ kun òdi n zĩda bi,
òdi gbɛ̃nɔ̃ gwa ò mì zu.
14 Gbɛ̃kenɔ̃ kun n saka de lán fɛ̃nɛda bà,
n saka sɔ̃ntɛnɔ̃ de lán fɛ̃nɛnɔ̃ bà,

òdi andunia takasidenɔ kũ bisāsiri wëndadenɔ keo yákiyaki.

15 Toro néncɔgbēncɔ vī mēn pla,
òdi pi: Ñ ó gba, ñ ó gba.
Pó mēn aakɔ kun kũ òdi káro,
à kà siikɔ se, òdi pi pó mòm̄maro:
16 Gyāwān kũ para né'isɔɔ
kũ zīte kũ í dì m̄aroo
kũ té kũ àdi pi a károo.
17 Wé kũ né dì a de foboo
akūsɔ àdi a da gya boo,
swawēē kākāānancɔ ni a wé pì bo,
yumburukuncɔ ni a gè ble.
18 Yā mēn aakɔ kun kũ ò de ma d̄nala,
à kà mēn siikɔ se má í mì d̄ro:
19 Zé kũ vāu digɔ téo musu,
zé kũ ml̄ēē digɔ táa on gbè sàraaa,
zé kũ gó'ite digɔ tén ísira dagura
kũ zé kũ gōgbē digɔ ye n̄kpareiio.
20 Nc zinakeri yākenaan dí:
Àdi pó ble à ɔ má a léa
à pi ádi yā vāni kero.
21 Yā mēn aakɔ mé àdi tó zīte lukaluka,
à kà siikɔ se, zīte ni yā p̄ncɔ f̄ro:
22 Z̄ kũ à kpata blè,
yōncɔ kũ à pó blè à kà,
23 ncɔgbē kũ ò zāagu akũ à zā kè
kũ z̄ n̄kpare kũ à ḡ a dikiri zā nc̄ ũo.
24 Pó fitincɔn kú zīte mēn siikɔ,
ama ò ònd̄ vī manamana:
25 Babarencɔn kun pó gbānancɔ ũro,
ama òdi póble zana ke sakareme.
26 Gbè'ēnenɔn kun pó z̄k̄nc̄ ũro,
ama òdi be bo gbè dagurame.
27 Kwancɔ digɔ kína vīro,
ama òdi b̄te ò zeze ḡ kũ ḡaome.
28 Ìni f̄ ñ zukpata kũ kũ ɔo,
ama àdi gé na kína kpé sakaaimē.
29 Pó mēn aakɔ kun kũ í t̄na mana,
à kà siikɔ se, í t̄aa'ona nna:
30 Músu kũ à de ḡsa ũ n̄b̄nc̄nc̄ té,
àdi boru kpe pókenero
31 kũ kosa kũ à tuke b̄oo kũ blèkoffiniio
kũ kína kũ à kú a z̄karincɔ areo.
32 Tó n yōnc̄yā kè z̄idabinaa gūn
ke tó n yā vāni laasun lè,
ñ ɔ kú n léa,
33 zaakũ lákũ òdi vī fakam pá à nísi bo nà,
ke lákũ òdi yī kũ ò f̄ à aru bo nà,
len gbē p̄fēnaa dì fiti da lē.

Kína Lemueli yā

31 Kína Lemueli da lé dàa à pì:
2 Derameē, ma né? Bómēē, ma né'ina?
À kè derameē, né kũ ma a lé sè Ludanē?
3 Ñsun n wó de ncɔgbēncɔ kínaaro,
ñsun zé kũ àdi kincancɔ yaka séro.
4 Lemueli, sèwē de kincancɔ póm̄ina ũro,

í gbāna de kpatablerincɔ póm̄ina ũro,
5 de òsun mi, dokayāncɔ sāngu,
ò yā gōgō takasidenɔnc̄e faya sariro yāi.
6 Á í gbāna kpá gbē kũ òten ganɔa,
à sèwē kpá p̄siradenɔa
7 ò mi, í takasi sāngu,
í yā'ūmm̄ana sūngɔ d̄n̄gu doro.
8 Ñ yā o gbē kũ oni f̄ ò yā oroncɔ gēne ũ,
ñ yā sí gbē kũ ò kp̄nyīri vīronc̄nc̄e.
9 Ñsungɔ yītenaro, ñ yākpate ke a zéa.
Ñ takasidenɔ kũ wëndadenɔ yā nna kpám̄ma.

Nc laakaride

10 Dí mé ani nc̄ laakaride lee?
A b̄ere vī de gbē b̄ere denɔla z̄.
11 A zā digɔ a náani ke kũ n̄s̄edooemē,
pó mana ke dì kíaaro.
12 Yā manan àdigɔ ke a zāne,
adi ke yā vāninlo ari a wēndi lén.
13 Àdi sākā kũ b̄awisio wete
à a ɔz̄ ke kũ p̄nc̄nao.
14 Àdi gé póble sé z̄
lán gó'ite lagatarii bà.
15 Àdi fute gukēk̄ana à póble ke a ɔndenɔnc̄e,
àdi z̄i kpaatete a n̄kparenc̄nc̄e.
16 Àdi zīte mana wete à lú,
àdi geepi líncɔ pépen kũ a z̄ida b̄k̄k̄ ɔɔɔ.
17 Àdi gbāna d̄ a pia asa ũ
à ḡsāwa bobo a z̄ia.
18 Àdigɔ d̄ kũ áni ete le,
a fitilaa digɔ nana gwāanime.
19 A ɔ digɔ porona àḡ buutāb̄o kũna,
àdigɔ keke ũ wā kũ a ɔnc̄e.
20 Àdi ɔ poro wēndadenɔnc̄e,
àdi ɔ lika takasidenɔci.
21 Àdi ãmpuruḡɔ vīna ke a bedencɔ yā musuro,
zaakũ a ɔndenɔ dì uta didik̄ame.
22 Àdi wutēb̄o bizancɔ t̄a a z̄ida,
a pókasancɔ bi táaru biza kũ biza gaaruradenɔnc̄e.
23 A zā dì t̄ bo f̄aibokia,
àdigɔ vutena gu dok̄nc̄ kũ b̄usu gbē z̄k̄nc̄.
24 Ncɔgbē pii dì p̄dangān ke àḡ yía,
àdi gère t̄a à kpá a lagatarinc̄a.
25 Àdigɔ gbāna kũ gakurio dana pókasa ũ,
a kunna zia yā dì swē kēaguro.
26 Ònd̄yā digɔ da a lén,
àdi yā dañne kũ yenyīo.
27 A wé digɔ pé a ɔn yākenaai,
àdi pó ble ma'ānlo.
28 A néncɔ dì fute ò sa mana onē,
a zā dì a sáabu kpá à pi:
29 Ncɔgbēncɔ kokari vī dasi fá,
ama m̄k̄ñ mé í deñla í pínki.
30 Kakana mana digɔ náani vīro,
nc̄manake dì gē zélame,
ncɔgbē kũ à Dikiri vīna vīn òdi sáabu kpá.
31 Ñ z̄i kũ à kè àre kpáa,
ñ a tó kpá a yākenaa musu batun.

LAASUNDE

A pínki pāme

1 Laasunde Dauda né, Yurusalemu kína yān dí.
 2 Makū laasunde ma pì:
 Yā pā búgubugu,
 yā pā búgubugu,
 a pínki pāme.
 3 Bó àreen bisāsiri dì le andunia gūn
 wari kū àten ke a zī sīnda pínki gūnwaa?
 4 Kpàino dì gēte, wurenò dì su,
 ama andunia dìgō kun goro sīnda pínkime.
 5 Ifāntē dì bo àdi gē,
 àdi wā à era à gé gu kū àdi bon.
 6 Īa dì káka gēncomidoki kpa,
 àdi era à su gugbānduru kpa,
 àdigō likara àgō gé àgō su.
 7 Swa sīnda pínki í dìgō ká ísira gūmme,
 ama ísira dì paro,
 í pino dì era ò su swa pino mìiame.
 8 Pó sīnda pínki dì í kpasa,
 kpasa pì yā gē onala.
 Gugwana dì mój wéaro,
 yāmana dì sã paro.
 9 Yā kū à kun yā mé ani era àgō kun do,
 yā kū ò kē yān oni era ò ke do.
 A dufu ke kú andunia gūnlo.
 10 Póke kun kú oni pì:
 Nè pój dufu ke gwa yá?
 O! À gīnake à kun ó à zaa zī kò.
 11 Gbē káakunò yā dìgō do gbēken dorò.
 Bee gbē kú onigō kun ziano,
 í yā ni do gbēken ziakpezīro.
 12 Makū laasunde ma kí blè Isarailanò Yurusalemu.
 13 Ma mēe kpà yā kú òten ke andunia gūn pínki
 tàasikanaaaa, ma gwàgwa òndō'òndō ma è Luda zī pāsī
 dà bisāsirinòne ò ke. 14 Ma yā kú òten ke andunia gūn
 è pínki, a pínki bi pāme, pena gukoriame.
 15 Pó fikarana porona víro,
 òdi le ò pó kú à kunlo naroro.
 16 Akū ma ò ma swēe gūn ma pì: Nè gwa! Ma òndō
 zōkō de gbē kú ò kpata blè Yurusalemu ma ānola í pín-
 ki, ma òndō kú ma dōnaao wé bò manamana. 17 Akū
 ma mēe kpà òndō asiri dōnaaa de mà yōnkòke kú
 mìsariyāo asiri dō, akū ma è abirekū bi pena gukori-
 ame do.
 18 Òndō zōkō dì su kú nèseyakana zōkōome,
 òdi yā'ūmma le í dōna lémmē.

Pōnnakena pāme

2 Ma ò ma zīdane: Nè fute nè pōnnakena yō nè gwa nè
 nnamana dō, akū ma è abirekū pāme do. 2 Ma è
 kú yáadòna bi yōnkoyāme. Pōnnakena sō, bón òdi leaa?
 3 Ma pōnna wēte wēminaa gūn ma ò lika yōnkoyāi, ama
 ma swē ten domene are òndō gūn de mà dō yā kú à
 mana bisāsirine à ke andunia gūn a wēndi zaka lén.
 4 Ma zī zōkōnò ò kpà, ma kpéno bò ma zīdane ma
 geepi líno pēpe dasidasi. 5 Ma karano kpàkpa ma swa
 dākonò kēke ma lí kú òdi a né ble buri sīnda pínki
 bāban. 6 Ma íkakinò kēke ògō mōto pisi líkpe pinò.
 7 Ma zōnò lùlu gōgbēnò kú nōgbēnò, ò a kenò ì ma bea.
 Má zùnò kú pókāde ketenò ví dasidasi de gbē kú ò kú
 Yurusalemu ma ānola í pínki. 8 Ma andurufu kú wu-
 raao kākaramai kú kīnanò aruzekenò kú í būsò pónò.
 Ma lèsirinò sē gōgbē kú nōgbēnò, ma nōgbē kú gōgbē dì
 lukańyínò sē dasi. 9 Ma tó bò, má zōkō de gbē kú ò kú
 Yurusalemu ma ānola í pínki, akū má kpé òndō ví a
 pínki gūn.
 10 Mádi gí ma zīdane
 kú pój kú à ma wé blèeoro.
 Mádi pój kú à ma pò gbà ke tóro.
 Ma pò kē nna ma zīkena sīnda pínkia,
 àkūme ma ísimmawarana pínki láada ũ.
 11 Kú ma wé pē yā kú ma kēno pínki
 kú ísima kú ma wàraao a musu,
 ma è a pínki bi pāme, pena gukoriame,
 à àre ví andunia gūnlo.
 12 Akū ma laasun lè gena òndō
 kú yōnkòkeo kú mìsarikéo kpa.
 Yā kú ò kē zaa zī baasiro,
 a kpaten kína gēne ni ke do?
 13 Ma è òndō àre ví de yōnkòkela
 lākū gupura dìgō àre ví de gusirala nà.
 14 Òndōri wé dìgō kú a are,
 yōnkò dìgō kure gusiran.
 Akū ma è gó dokōnò mé ani í bikū í pínki.
 15 Akū ma laasun lè ma swēn ma pì,
 zaakū gó dokōnò mé ani ó bikū kú yōnkōnò nà,
 bó àreen mani le ma òndōaa?
 Akū ma pì, abirekū pāme do.
 16 Òndōri yā ni do gbēken de yōnkòlaro,
 í pínki í yā ni sã gbēnò zia.
 Òndōri dì ga lán yōnkò bàme.

Ísimmawarana pãme

17 Akū ma a kunna gya bò, zaakū yā kū òten ke andunia gūn pínki dì kemene nēseyakayā ũme. A pínki bi pãme, pena gukoriamε. 18 Akū ma zī kū ma kè andunia gūnno gya bò pínki kū mani tó ma gēneme yāi. 19 Dí mé à dš tó ũndšri ke yōnkōn a ũu? Bee kū abireo zī kū ma kè andunia gūn kū ũndšo ni gšneme. Abirekū pãme dε. 20 Akū ma pō yàka ísimma kū ma wàra andunia gūn pínki yā musu. 21 Zaakū gbē dì zī ke kū ũndšo kū dš-naao kū gonikeo, akū àdi tó gbē kū adi a ke keronε à gš a pó ũ. Abirekū pãme dε, nēseyakayāme manamana. 22 Bón gbē dì le ísimma kū à wàra andunia gūn kū csi kū à kàao pínki yā musuu? 23 A kunna andunia gūn gōrō sīnda pínki a zī digš sunε kū yā'ūmma-nao kū poyakanaaomε. Bee gwāani a laakarīi digš kpatenaro. Abirekū pãme dε.

24 Yā kū à mana kū bisāsirio mé à de à pó ble à í mi à a zī sáabu kpá. Ma è abirekū bò Luda cime dε. 25 Luda kpányī sari dí mé ani fš à pó ble à pōnna keε? 26 Luda dì ũndš kū dšnaao kū pōnnao kpá gbē kū à kēneεa, ama àdi aruzεke kakarana zī da durunnakeriine de à sí à kpá gbē kū a kēneεa. Abirekū pãme dε, pena gukoriamε.

Yā sīnda pínki kū a gōrōme

3 Yā sīnda pínki kū a gōrōme, bōkōte sīnda pínki kū a kegōrō. 2 Né'igōrō kun, gagōrō kun, pótšgōrō kun, a wotogōrō kun. 3 Degōrō kun, gbana aafia gōrō kun, gborogōrō kun, a dōgōrō kun. 4 ũdōgōrō kun, yáadōgōrō kun, wēndakegōrō kun, kškš'ogōrō kun. 5 Gbēkōtēna gōrō kun, gbēkakarana gōrō kun, bāndaragagōrō kun, a kēna gōrō kun. 6 Pšwētēna gōrō kun, a gōbarena gōrō kun, pškūna gōrō kun, a gbarena gōrō kun. 7 Pšgaokēna gōrō kun, a nabigōrō kun, lékūna gōrō kun, yā'ona gōrō kun. 8 Yenyī gōrō kun, zāngu gōrō kun, zīkana gōrō kun, vutēna aafia gōrō kun. 9 Bš àreen zīkeri dì le wari kū à kēaa? 10 Ma zī kū Luda dà bisāsirinōne ò ke è. 11 Luda tò pš sīnda pínki mana a gōrōa. À kunna gōrō sīnda pínki laasun dà bisāsiri swēn dε, bee kū abireo ani fš à yā kū Luda ten ke zaa andunia naana ari a lakanaa dōrō dšro. 12 Má dš kū pške mana kū bisāsirio de kunna pōnna gūn kū manakenaao a wēndi lénlaro. 13 Tó gbē ten pš ble àten í mi àteni a zī sīnda pínki sáabu kpá, Luda mé à a gbà. 14 Má dš kū yā kū Luda dì ke nigš kun gōrō sīnda pínki. Oni fš ò pške karanlo, oni fš ò pške lagonlo. Luda kè le de ògš a vīna vī yāime. 15 Pš kū à kun tera gīnake à kun zaa zī kò. Pš kū anigš kun zia kun yā kò. Luda dì yā kū ò kè yāno gbè sísi.

16 Ma yā è andunia gūn dε, gu kū à de yāzede gš kún, yāzesaride mé à kú gwe,

gu kū à de yā mana gš kun sš, yā vāni mé à kú gwe.

17 Ma ò ma swēε gūn, Luda ni yākpate ke kū gbē manano kū gbē vānino n pínki, zaakū yākena sīnda pínki kū a gōrōme, bōkōte sīnda pínki kū a kegōrō.

18 Ma ò ma swēε gūn dε, bisāsirino sš, Luda dì n yā wé wēhne de ò dš n zīdaa kū ò de lán nōbōnō bāmε. 19 Bee zaa zī bisāsirino kū nōbōnō, gó dokōnō mé àteni n bikū. Lákū nōbōnō dì ga nà len bisāsiri dì ga le se, n we'ona dokōnōme. Bisāsiri de nōbōlaro, zaakū a pínki pãme. 20 N pínki dì gé gu dokōnōmme, zaakū n pínki bò būsutiti gūmme, n pínki ni era à gš būsutiti ũme. 21 Tó bisāsiri nini dì tá musu, nōbō pš sš àdi tá zītemε, dí mé à dšō? 22 A yā mé à tò ma è yāke mana kū bisāsirio de à a zī sáabu kpálaro, zaakū a bakaan gwe. Dí mé ani tó à dš yā kū ani ke a gberaa?

Kunna kū kšo

4 Akū ma gbāna kū òten mō gbēnōne andunia gūn yā gwà dε pínki. Ma gbē kū òten wé tāmmanō wētē è, ò laakarikipateri vīro. Ò laakarikipateri vīro, zaakū n wētāmmari pīnō mé ò gbāna vī. 2 Akū ma pī, gbē kū ò gānōn sáabu vī de gbē kū ò kunno, 3 ama gbē kū odi i kōro akūsš adi wé ke pla kū a vāni kū òdi ke andunia gūnworō sānarāmma n pínki. 4 Ma è kū pš kū à tò gbē dì zī ke à mè kpáa, de àgš de a gbēdakela yāime. Abirekū pãme dε, pena gukoriamε. 5 Yōnkō dì c kpa a kùla ari à fēfē. 6 Kunna kū pš okū doo kū laakarikipatēnaao mana de kunna kū pš okū plao kū ísimmawaranaao kū pena gukoriaola. 7 Akū ma era ma yā pā pānde è andunia gūn dε. 8 Gbēke mé à kun à né vīro, à vīni kesš dakūna vīro. A ísimma dì lākaro, bee kū abireo a aruzεke dì mōaro. Dí yāin àten zī keε? Bšyāi à nnamanaa tē a zīdanεε? Abirekū pãme dε, yābōkōte pāsīme.

9 Pla de dola, zaakū n zīkena àre nigš mana. 10 Tó gbē mēn do lēte, a gbēndo ni a sé. Waiyoo gbē mēn do!

Tó à lēte, anigš sēri vīro. 11 Tó gbēnōn planōn wutēna gu dokōnōn, oni kš puusu ma. Deran gbē mēn do ni ke nà à bo īann?

12 Òdi gbāna mō gbēmendonε, gbēnōn planō sš òdi ze ò gīme. Bà né mēn aakš dì kē likaro. 13 Kefenna ũndšri takaside mana de kīna zīkūna yōnkō kū àdi lédamma ma dorola, 14 bee tó kefenna pīi bò kpēsira gūn, akū à gš kīna ũ, ke tó ò a ò būsuu pīn takaside ũ. 15 Ma è andunia tē kīna gēne kū à de kefenna ũ pīiime. 16 Gōrō birea à gbēnō dasi lé vīro, à de n don'arede ũ. Ama gbē kū ò sù zānō dí a sáabu kpáro. Abirekū pãme dε, pena gukoriamε.

Lékena Ludaa laasunlenaa sari

5 Tó n ge Luda ɔnn, ñgɔ́ kú kú laakaríio. Ñ nai ñ a yã ma mana de yǎnkɔɔ sa'ona gwela, zaakū ñ yãdñnasari mé àdi tó ò yã vãni ke. 2 N lé súnɡɔ́ wãnaró, ñsun wã ñ yã o Ludanero. Lákū à kú musu ñ kú zĩte nà, ñsun yã o dasiro. 3 Lákū yãbɔkɔte dasi dì su kú nana'onaaò nà, len yã dasi bɔtenaa dì su kú yǎnkɔyão le. 4 Tó n lé kè Ludaa, ñsun a finabona ɡɔɔ ɡáɡaro. Ñ a fina bo, zaakū yǎnkɔɔ yã dì káneró. 5 Lékena Ludaa sari mana de n lé kèa papanaa sarila. 6 Ñsun tó n lé n da yãnló. Ñsun o sa'oriine n pì n sã lékena yãnló. N ye Luda pɔ fɛnyĩ n yã pì yã ò zĩ kú nten ke kakaten yá? 7 Nana dasi ona kú yã dasi bɔtenaaò dì su kú yã pãome. Abire yã ñgɔ́ Luda vĩna vĩ.

Aruzeke pãme

8 Tó n è òten gbãna mɔ takasidenɔne gukea, òten ɡínne kú yãzedeo òten yã ɡɔɡɔ́ñne a zéaro, ñsun tó yã pì bo n sarero, zaakū búsuu pì gbãnadeno ten wé dɔkɔ́i, akū ñ gbɛ zɔkɔɔ ten wé dɔnyĩ dɔ. 9 N pínki dì búsuu pì baka bleme, zaakū kína mé à burano vĩ.

10 Gbɛ kú à ye ɔɡɔɔ dì kíaa, gbɛ kú à ye aruzekéii àree dì mɔaro. Abirekū pãme dɔ.

11 Tó aruzeké ten kara, a blèrinɔ digɔ́ karamɛ. Bó àreen à vĩ a dikiriine? À wé pitia baasiro.

12 Zĩgbãnakérii dì i nna o à pɔ blè fitin yá ke dasin yá. Aruzekede sɔ́ a pɔ dasi dì tó à i oro.

13 Ma nɛseyakana yã pãsi è andunia ɡũn, gbɛke zé tàta a ɔɡɔdale à a zĩda kariii bò,

14 akū à bɔkɔte vãni kèò, a aruzeké làka pínki.

Kū à néɡɔ́gbɛ ì, à póke vĩ kú à tónero.

15 Bisāsiri dì bo a da gberen pótompome. Lákū à sù nà len àdi era à tá le dɔ, àdi a zĩ àre ke le à sé à na a ɔĩ à táoro.

16 Abirekū bi nɛseyakayã pãsimɛ dɔ. Lákū gbɛ sù nà len àdi era à tá le dɔ.

À ísimma wàra à pè gukoría pã, bó mé à ɡɔ́nɛɛ?

17 Abire gbera à a ɔɔɔ dè gusiran kú nɛseyakana zɔkɔɔ kú ɡyão kú pɔfɛo.

18 Akū ma è à mana kú bisāsirio à pɔ ble à í mi à zĩ kú à kè kú wario andunia ɡũn sáabu kpá a wɛ̀ndi zaka kú Luda a gbà lén, zaakū a bakaan gwe. 19 Abire gbera tó Luda gbɛ gbà ɔɡɔda kú aruzeké, akū à a gbà zé à anfãni keo, à ze kú a bakaaò à a zĩ sáabu kpá. Luda mé à a gbà. 20 Àdigɔ́ laasun lé a wɛ̀ndi zakaaa dasi doro, zaakū Luda mé à yã màa kú pɔnnao.

6 Ma nɛseyakana yã è andunia ɡũn dɔ kú à tɔ́ bisāsirinɔa. 2 Luda gbɛ gbà ɔɡɔda kú aruzeké kú

bèereeo, a pɔ kú à de à ɡɔ́ a ni de pínki vĩ, akū Luda dí a gba zé à anfãni kèoro, gbɛ pãnde mé à ɡɔ́ vĩ. Abirekū pãme, nɛseyakayã pãsimɛ dɔ.

3 Tó gbɛ né ì mèn basɔɔro, akū à zĩ kú yúkuyuku, bee kú a ɡikenakeo, tó adi ɔnna keoro, tó à ɡà, tó a gèví kpetanaro, ma pì né kú ò ì gè ù sãna deala. 4 Zaakū né pì sù pãme, akū à tà gusiran, a tó ɡɔ́ tatana. 5 Bee kú adi ifãntɛ ero akūsɔ́ à yãke dɔro, à nna mà de aruzekede pila. 6 À de gbɛ kú à kun wɛ̀ wàa kuri pɔnakesarila. Gu dokɔɔn òdi ɡén ñ pínkinloo?

7 Bisāsiri ísimma kú à wàra, de à pɔ le à da lén yãime, ama a gberɛ dì kãro.

8 Bón ñndɔ́ri deo yǎnkɔlaa?

Bó àreen yãkena a zéaa dì i takasidenɛɛ?

9 Pɔnnakena kú pɔ kú ñ vïo mana de a pãnde nidenala.

Abirekū pãme dɔ, pena gukoriamɛ.

10 Pɔ kú à kè yã tó vĩ kò, pɔ kú bisāsiri de a ù sɔ́, ò dɔ́ kò.

Bisāsiri ni fɔ́ à lékpakɔ́a ke kú gbɛ kú a gbãna dealaoro.

11 Yãbɔtena dasi dì yã yaka.

Bó àreen abire vĩ gbɛnɛɛ?

12 Dí mé à dɔ́ pɔ kú à mana kú bisāsirio a wɛ̀ndi kori zaka kú àdi ɡɛte lán uraa bà ɡũnn? Dí mé ani fɔ́ à yã kú ani ke a kpe andunia ɡũn onɛɛ?

Ñndɔ́dannena

7 Tó nna mana de nísi gbĩ nna bèeredela, ɡagɔɔ mana de igɔɔla.

2 ƒɛna ɔn kú òten ɡè ɔ́ ɔ́n mana de ƒɛna ɔn kú òten dikpe kenla, zaakū gbɛ sĩnda pínki lakanaan gwe, à mana gbɛ kú ò kunnɔ yã pì da.

3 Wɛ̀ndakena mana de yáadɔnala, pɔsirakena gbera nɛsɛɛ dì were.

4 Ñndɔ́ri laakaríi digɔ́ kú ɔn kú òten ɔ́ ɔ́nwa, yǎnkɔ laakaríi digɔ́ kú ɔn kú òten ɔ́nna kenwa.

5 À mana ñ ñndɔ́ri kpákɛnyĩna da de ñ sã kpá yǎnkɔ n tókpanala,

6 zaakū yǎnkɔɔ yáadɔna de lán sàkpa lí tɛpútãna kíni ɡũn bàme.

Abirekū pãme dɔ.

7 Gbãna mɔna gbɛnɔnɛɛ dì tó ñndɔ́ri yǎnkɔ kúme, gusaregba dì gbɛ yakame.

8 Yã mĩdena mana de a naanala, mena mana de ñ zĩda binala.

9 Ñsun tó n pɔ fɛ líkálíkaro, zaakū yǎnkɔ mé àdigɔ́ pɔfɛ vĩ.

10 Ñsun pi, bóyãin yãɡɔɔ mana de tera póláro, zaakū yãlana dí taka bi ñndɔ́yãnló.

11 Ñndɔ́ bi pɔ maname lán túbi bà, à àre vĩ gbɛ kú òten ifãntɛ enɔne.

12 Ñndɔ́ bi utekime, lákū ɔɡɔ de uteki ù nà, ama dɔ́na àreen dí:

Ñndɔ́ dì gbɛ kú ò vĩnɔ sura ba.

13 Ñ laasun lé Luda yákenanɔa.
 Dí mé ani fĩ à pɔ́ kũ à kè kotinaa dɔɔɔɔ?
 14 Tó gɔɔɔ nna sùmma, ñ pɔɔna keo.
 Tó gɔɔɔ vānime sɔ́, ñ laasun lé.
 Luda mé à a pínki kè,
 de gběke súnḡ a zia d̄ro yāi.
 15 Ma wēndi kori dí gūn
 ma yā díkīnanɔ è pínki.
 Ma gbě mana è,
 à gà a manakenaa gūn,
 ma gbě vāni è,
 àten gi ke a yāvānikenaa gūn.
 16 Ñsun tó n manakena gē ɔlaro,
 ñsun tó n ñnd̄ gē ɔlaro.
 À kè dera ĩni n zīda kakatē?
 17 N vāni sún gē ɔlaro,
 ñsunḡ yōnkɔ ūro.
 À kè dera ĩni ga n gɔɔɔ āa?
 18 À mana ñḡ yā mèn pla pìnɔ kũname,
 ñsun ɔ gbareiro,
 zaakū gbě kũ à Luda vīna vī
 dī a pla pínɔ zé le pínkime.
 19 Ñnd̄ dī tó ñnd̄ri gbāna ḡ de
 wéte gbānade gbēnɔn kurinɔla.
 20 Gbě mana kũ àdiḡ yā mana ke
 kũ àdi durunna kero kú andunia gūnlo.
 21 Ñsun sā kpá yā kũ gbēnɔ ten oī pínkiro,
 de ñsun ma n zīkeri teni n s̄s̄ro.
 22 Zaakū n̄ d̄ n zīdane,
 kũ mɔk̄n se n gbēnɔ s̄s̄ dasi.
 23 Ma yā bireno gwà kũ ñnd̄o pínki,
 ma zeo kũ mà ñnd̄ kũ,
 akū à zā kũmao.
 24 Bee tó ñnd̄ f̄ àḡ dera, a kúki zā,
 a asiri z̄k̄ manamana,
 dí mé ani fĩ à boaa?
 25 Ma ñnd̄ kũ yā sīnda pínkioo mīi tàasii kà,
 ma gwàgwa de mà le mà d̄,
 de mà yāvānikena d̄ yōnkɔke ū,
 de mà yōnkɔke d̄ mīsarike ū.
 26 Nɔgbě kũ à de tankute ū
 a swē bi gbàgidiime
 a ɔɔ bi m̄k̄ak̄anaame,
 a yā dī ma pɔ yaka de gala.
 Gbě kũ a yā kà Ludanē dī wotoa,
 ama nɔgbě pīi dī durunnakeri kũme.
 27 Makū laasunde ma pī,
 ñ yā kũ ma boa gwa.
 Kū maten yā gwa zéazea
 de mà le mà a mī d̄,
 28 gɔɔ kũ maten wete lenaa sari,
 ma ḡgbě mana lè mèn do
 gbēnɔn wàa sɔɔronɔ té,
 ama bee nɔgbě mana mèn do
 mádi le n̄ tēro.
 29 Yā kũ ma boaan dí.
 Luda bisāsirinɔ kè nēsepuradeno ūme,
 akū ò gē manafiki zén.

8 Dí mé à de lán ñnd̄rii bàa?
 Dí mé à yānɔ bɔkɔtena d̄ɔɔ?
 Ñnd̄ dī bisāsiri ān werene,
 àdi a wé pāsī lite wé mana ū.
 2 Ñ mī nate kīna yāne,
 zaakū n lé kèa kũ Luda t̄ome.
 3 Ñsun wā ñ go a arero,
 ñsun ze yā kũ àdi kene vāni kpero,
 zaakū yā kũ à kēne nnan àdi ke pínki.
 4 Zaakū kīna yā mé à zé vī,
 dí mé ani fĩ à pinē: Bón nten ke gwee?
 5 Gbě kũ à mīi nātenē ni gē yānlo,
 gbě kũ à ñnd̄ ni a gɔɔ kũ a kēnao d̄.
 6 Yā sīnda pínki a gɔɔ kũ a kēnao vīme,
 bee tó yā ūmmāna ten t̄ gbēa manamana.
 7 Zaakū gběke zia d̄ro,
 dí mé ani fĩ à yā kũ su onē?
 8 Gběke a wēndi kũna gbāna vīro,
 lemē se gběke ni fĩ à a gagɔɔ s̄s̄ arero.
 Òdi le ò bò sozan z̄i gūnlo,
 lemē dɔ yā vāni dī a kērinɔ gbarero.
 9 Kū ma yā kũ òten ke andunia gūn laasun lè pínki, ma
 è bisāsiri dī gbāna blerīma à wari kpányī. 10 Akū ma
 yāvānikeri kũ òteni n̄ vīnɔ è. Gbēnɔ bò Luda ɔnn ò sù n̄
 t̄ nna sí wéte kũ ò n̄ yā vāni kēn gūn. Abirekū pāme d̄.
 11 Tó odi wari d̄ dakeriia likalikaro, a yā dī tó gbēnɔ
 zeo n̄ swēn ò a vāni kemē se. 12 Bee tó durunnakerii
 dāa kè gēn baaak̄, akū à gīi kè, má d̄ kũ gbě kũ ò Lu-
 da vīna vī akūs̄ òten mī natenenɔ s̄ana deala. 13 Yā ni
 bo kũ gbě vāninɔo nnaro, kũ ò Luda vīna vīro yāi, n̄
 gɔɔ ni gī kero lán uraa bàme.
 14 Yā pā pānde kun àten ke andunia gūn. Yā dī gbě
 mana le lākū yāvānikeriin a ū bà, yā dī yāvānikeri le
 lākū gbě manan a ū bà. Ma pī abirekū pāme d̄.
 15 Madī pɔnnakena sáabu kpá, zaakū à mana kũ
 bisāsirio andunia gūn à pɔ ble à í mī à pɔɔna ke, pɔɔna
 pī ni done are a zīkenaa gūn lākū Luda a gbà a wēndi
 lén nà andunia gūn.
 16 Ma mēe kpà ñnd̄kũnaaa, akū bɔkɔte kũ òten ke
 andunia gūn kũ i dī na n̄ wénlo fānantē kũ gwāanio,
 ma a laasun lè 17 ma è Luda tò gběke ni fĩ à yā kũ àten
 ke andunia gūn d̄ro. Bee tó gbě kpátē kēi manamana,
 ani a mī d̄ro. Bee tó ñnd̄rii pī á d̄, ani fĩ à boaro.

Yā dok̄nɔ mé àten gbě sīnda pínki dā

9 Ma abirenɔ laasun lè pínki, akū ma zeo kũ gbě
 mananɔ kũ ñnd̄rinɔ kũ n̄ yākenanɔn kú Luda
 zīme. Gběke dīḡ d̄ tó yenyī ke zāngu teni a dāro. 2 Yā
 dok̄nɔ mé àten gbě sīnda pínki dā, yāpuradeno kũ
 nēsepāsīdenɔ, gbě mananɔ kũ gbě vāninɔ, gbāsīsari-
 denɔ kũ gbāsīdenɔ, ludagbagbarinɔ kũ ludagbagbaris-
 arinɔ. Lākū à de kũ gbě mananɔ nà, len à de le kũ du-
 runnakerinɔ. Lākū à de nà kũ gbě kũ òdi la da kũ Lu-
 daonɔ, len à de le kũ gbě kũ òdi la da k̄aaronɔ. 3 Yā kũ
 àdi ke andunia gūn pínki nēseyakayāme, kũ yā dok̄nɔ
 mé àdi gbě sīnda pínki le. Yā vāni k̄ bisāsirinɔ swēn,
 yōnkɔyā mé àdi doñne are, a gbera òdi tá gyāwānn.
 4 Gɔɔ kũ gbě kũ kũ wēndiio àdiḡ t̄amaa vī. Bee gbēda

bēne à sǎna de músu gèla. ⁵ Gbē bēneɔ dǎ kú oni ga, gèno sǎ ò póke dǎro. Ò láada ke ví doro, n yǎ ni do gbēken doro. ⁶ N yena gbēi kú n zǎna gbēnwo kú n nēsegǎbakenaao gē zélan gwe kò. N bàka nigǎ kú kú yǎ kú àdi ke andunia gūnwo ziki doro. ⁷ N gé n n pǎ ble kú pǎnao, n n sèwē mi kú yáadǎnaao, zaakú Luda n yǎkēnaa pǎnǎ sáabu kpà kò. ⁸ Ngǎ uta pura dana gǎrǎ sǐnda pínki. Nsungǎ kun nísi dǎkǎna n miia sariro. ⁹ N pǎna ke kú n nanǎ yenyídeo n wǎndi kori kú Luda kpàmma andunia gūn lén, zaakú n bakaan gwe gǎrǎ kú nten ísimma wara andunia gūn.

¹⁰ Zǐ kú n ɔ nǎ a kenaaa, n ke n gbǎna lén, zaakú zǐ ke yǎgǎgǎna ke dǎna ke ǎndǎ kú gyǎwǎn kú nten tánlo.

¹¹ Ma è andunia gūn do kú
bǎkpakúsǔblenaa di ke bà nna yǎnlo,
zǐblenaa di ke gbǎna yǎnlo,
pǎblelenaa di ke ǎndǎ yǎnlo,
aruzekelenaa di ke wézé yǎnlo,
nna kú gbēnǎ di ke kyódǎna yǎnlo,
zaakú gǎrǎ vǎni kú kisirao di n lè n pínki,
¹² gbēke gǎrǎ kú yǎ vǎni ni a le dǎro.
Lán kpò kú à sǐ táaru gūn bà,
lán bà kú bà a kúu bà,
lén gu di do gbēne vǎnivǎni à a kú búrurum le.

ǎndǎ de gbǎnala

¹³ Ma ǎndǎ ke taka è andunia gūn, a yǎ ma kú gbǎna. ¹⁴ Lakutu ke kun yǎ, a gbēnǎn dasiro, akú kína gbǎnade sù à lètea à lika a bǐnii. ¹⁵ Gǎgbē takaside ǎndǎri ke kú lakutu pii gūn, à lakutu sura bà kú a ǎndǎo, akú takaside pǐ yǎ dí do gbēkenlo. ¹⁶ Akú ma pǐ ǎndǎ de gbǎnala, ama òdi takaside ǎndǎ gya bo, òdi a yǎ daro.

¹⁷ ǎndǎri yǎ yǐdayǐda kú ò sǎ kpài mana de yǎnkǎkǎ kína patammanala.

¹⁸ ǎndǎ mana de gǎkǎbǎkǎla, ama durunnakeri mèn do di yǎ mana zǎkǎ yakame.

Yǎnkǎke kari

10 Lákú ífǐni gèno di tó turarekeri nísi gbǐ vǎni kú nǎ,
lén yǎnkǎke fǐti di gbē kú à ǎndǎ ví kú bèereeo tǎ yaka le.

² ǎndǎri laasun di tá ɔplai,
yǎnkǎ pǎ di ta ɔzei.

³ Bee tó yǎnkǎ ten tǎa o zén,
a ǎndǎ digǎ kǐaname,
àdi tó gbē sǐnda pínki a misarike dǎ.

⁴ Tó gbǎnade pǎ fǐnyǐ,
nǎsun go n tíaro,
kunna n laakariia di lá ká taari zǎkǎɔa.

⁵ Ma nēseyakayǎ ke è andunia gūn,
à de gbǎnade sǎtena yǎa ũme.

⁶ Òdi yǎnkǎkǎ ká kpata zǎkǎn dasi,
aruzekedenǎ sǎ òdigǎ kú kpata fǐtin.

⁷ Ma zǎnǎ è di sǎa,
zǐdadennǎ sǎ òten tǎa o gèse lán zǎnǎ bà.

⁸ Gbē kú àten wèe yǎ ni zu a gūn,

gbē kú àten bǐni gboro, mlē ni a só.

⁹ Gbē kú àten gbè wí, gbè ni a kǐnna,
gbē kú àten yaka para, yaka ni a kari bo.

¹⁰ Tó kpǎsa lénnaro,
akú odi a lé kekero,
sé n gǎsǎwa boboi kú gbǎnao,
ama ǎndǎ di tó ò zé leme.

¹¹ Tó mlē bon'ǎ kè a kǎkǎ'oriine à a sò,
à àre ví a gūn doro.

¹² ǎndǎri légbē nna,
ama yǎnkǎ lé di a kakateme.

¹³ Àdi na yǎ'onaaa yǎnkǎyǎnkǎ,
àdi a mì de kú misariyǎ vǎnio,

¹⁴ zaakú yǎnkǎ di yǎ bǎteme.

Lákú gbēke yǎ kú ani su dǎro nǎ,
dí mé ani fǐ à yǎ kú ani ke a kpé onee?

¹⁵ Yǎnkǎ zǐ di a kpasame,
ari se àdi zé dǎ gena wéte gūnlo.

¹⁶ Waiyoo búsu kú a kína de kefenna ũ,
a ibanǎ digǎ pǎble gbē zaa kǎnkǎ.

¹⁷ Minnaden búsu kú a kína de kǐnanǎ ũ,
a ibanǎ di pǎ ble a gǎrǎ gbǎnakarana yǎi,
adi ke wédena yǎinlo.

¹⁸ Tó gbē ma'ǎ ví,
a kpé líkǎkǎnǎ digǎ sikǎname,
tó àten gwa kú wéo,

a kpé ni í bo.

¹⁹ Òdi pǎble zǎkǎ ke pǎnnakena yǎime,
wémǐna di su kú yáadǎo,
ama ɔgǎ mé àdi su kú a pínki.

²⁰ Nǎsun kína sǎsǎro, bee n nēsee gūn,
nǎsun aruzekede káro, bee n kpé gūn,
zaakú bǎ ni yǎ pǐ sète à gé à onne.

11 N gba da kú pǎbleo gbēnǎne,
zǐkea ĩni le do.

² N kpaatete gbēnǎn supplanǎne ke sǎraakǎ,
zaakú n kǐsira kú ani búsu le dǎro.

³ Tó ludambe sira kú kú ío,
àdi ma zǐte legǎ ũme,
tó lí lète ifǎboki kpa ke ifǎlete kpa,
gu kú à lèten, gwen àdigǎ wúten.

⁴ Gbē kú à wé do ĩai di pǎ tǎro,
gbē kú àten ludambe sira gwa di pǎ kéro.

⁵ Lákú n wǎndiboki dǎro nǎ
ke né kasana a da gberen,
ĩni fǐ n Luda Pǎsǐndapinkikeri zǐ dǎro.

⁶ N pǎ tǎ kǎnkǎ,
nǎsun ma'ǎ kú ɔkǎsiro,
zaakú n dǎ a kpate mé ani arubarika kero.

Adíkǐnan yá ke adirekǎn yá,
ke onigǎ mana n pínkin yá, n dǎro.

⁷ Gupura nna,
ifǎnté'ena di kǎngu.

⁸ Bee tó gbē wǎndi gbǎna fǐ àgǎ dera,
à pǎnna ken pínki.

Bee kú abireo à laasun lé gusira gǎrǎ,
zaakú onigǎ dasime.

Yǎ kú àten su pínki pǎme.

Lédana kefennanɔ

⁹ Kefenna, ò pɔnna ke n kefennakeɔɔɔɔ,
 ò tó n pɔ ke nna n négɔgbɛkeɔɔɔ zĩ.

Ò yã kũ à n pɔ gbà ke
 ò té pɔ kũ à kàngui,
 ama a pínki gũn ògɔ dɔ kũ
 Luda ni yãkpate ke kũnwo.

¹⁰ Òsun tó n pɔ yakaro,
 ò n mɛ'ũmmanɔ gonla,
 zaakũ kefennake kũ mikã sirao di gɛ zélamɛ.

12 Ò tó n Kèri yã gɔ dɔngu n kefennakeɔɔɔ zĩ
 ari gɔɔ vãni gé ká,

ari wɛ kũ òni pi nteni a nna ma doroa.

² Ò tó a yã gɔ dɔngu
 ari ifãntɛ kũ gupurao gɔ ligo,
 ari mɔvura kũ susunenɔ gɔ sira kũ,
 ari legũmanaa gbera guweresari gɔ gé su.

³ Gɔɔ birea n ɔɔ nigɔ lukaluka,
 n gbánɔ ni koko,
 n pɔsobɔɔ ni kámma bo kũ ò dasi doro yã,
 n gugwabɔɔ ni gu e ò wondoo gũn dãadãa.

⁴ Ò lé nigɔ nakɔana gãnulea,
 wísilɔgbɛ kíni ni buse kũnnɛ.

Bãɔ wiki ni n vu in,
 nɔkparenɔ lè ni kenne buse.

⁵ Ìni vĩna ke guleine kũ kurena zé gũnwo,
 n mikã ni pura kũ lán desu vú bà.

Ìni n zĩda gáte lán kwa táa'ona ba,
 pɔke ni n mɛ fute doro,
 zaakũ bisãsiri di gé a gékiame,
 akũ ɔɔɔɔɔɔ digɔ kure gãnulea.

⁶ Ò tó n Kèri yã gɔ dɔngu
 ari n andurufu bà gɔ gé kɛ,
 ari n wura ta gɔ gé kpakoto kũ,
 ari n í lo gɔ gé wíwi,
 ari n lògɔ guga gɔ gé wí,
⁷ ari n bùsutiti gɔ era à gé gɛ zĩten,
 gu kũ à bòn,
 ari n nini gɔ gé tá
 Luda kũ à kpamma kínaa.
⁸ Makũ laasunde ma pi:
 Yã pã búgubugu,
 a pínki pãme.

Yã pi lakanaa

⁹ Abire gbera lákũ laasunde pi ɔndɔ nà, à dɔnaa dà-
 dañne. À laasun lè à kpáte kè yã, akũ à yáasinɔ lè dasi.

¹⁰ À kpáte kè yã manai, akũ a yã pìnɔ kɛ a zéa, akũsɔ
 yãpurame.

¹¹ ɔndɔri yãɔn de
 lákũ gò kũ òdi pókãdenɔ léo bàme,
 ò yã'onanɔn de
 lán koosa kũ ò pà gínginnɔ bà.
 Sãdãri mèn do mé à yã pìnɔ dà.

¹² Ma né, ò laakari ke, òsun yãke karanlo. Òdi
 takadanɔ kɛ dasidasi, à lé vĩro. Kyókèna zɔkɔ sɔ àdi mɛ
 kpasame. ¹³ Ò a pínki mà, a mĩdenaan dí:

Ò vĩna ke Ludane,
 ògɔ a yãditenanɔ kũna,
 zaakũ gbɛ sĩnda pínki yã gwe.

¹⁴ Luda ni yãkpate ke ó yã sĩnda pínki musu,
 kũ yã kũ utenaao pínki,
 bee a mana ke a vãni.

Womu Duro

Ka Heberum ba tire te sokawa Womu ge ga dobu bo. Kurɔ ka durɔn kɪrun gariya ta m̀. Yuuba ba tire ten gari weesinawa ka kɪi te Gusunɔ u win tɔmbu Isireliba kɪa. Ma naane dokeobu ba maa tu weesina ka kɪi te Yesu Kirisi u win yigberu kɪa.

Tire ten kpunaa

1. Womu 1, wiru 1.1n di sere wiru 2.7.
2. Womu 2, wiru 2.8-17.
3. Womu 3, wiru 3.1n di sere wiru 5.1.
4. Womu 4, wiru 5.2n di sere wiru 6.3.
5. Womu 5, wiru 6.4n di sere wiru 7.11.
6. Womu 6, wiru 7.12n di sere wiru 8.5a.
7. Womu 7, wiru 8.5b-14.

1 Womu ge ga dobu bo wee. Salomɔɔwa ga ka yã.

Kurɔ ka durɔn faagi

Kurɔ u nɛɛ,

² a man s̄suo ka wunen tiin ɔɔ.
Domi wunen kɪrun kookoosu su tam dobu kere.
³ Wunen wani yi nuburu do.
A s̄awa nge turare ye ya pusa.
Yen s̄na wɔndiaba ba nun kɪ.
⁴ A man tii gawema kpa su nun naa sw̄i ka duka.
A s̄awa nen sunɔ, a ka man doo wunen wãa yerɔ.
Wunen saabuwa sa nuku dobu ɔɔ.
Wunen kɪru ta tam dobu kere.
Ba gem ɔɔ be ba nun kɪ.
⁵ Yerusalemun wɔndiaba, i swaa dakio i ɔɔ.
Na t̄iri, adama na s̄a kurɔ burɔ.
Na t̄iri nge Kedaan kuu bekuruginu,
adama na wãwa nge beku karenu ni nu wãa
Salomɔɔn sina kpaarɔ.
⁶ I ku man gem yèn s̄ na t̄iri.
S̄ɔwa u man kua mɛ.
Nen sesubu ba ka man m̄ru kua.
Ba man kua ben reseem d̄a gbaarun k̄so.
Adama na ñ nen tiigiru k̄su.
⁷ A man s̄ɔɔɔ nen kɪnasi mi a ra wunen sabenu
kpare,
ka mi a ra de nu s̄ɔ sure.
Kpa na kun maa sirene wunen berusebun sabenun
suunu ɔɔ.
Yãa kparoba nɛɛ,
⁸ wune wi a tɔn kurɔbu kpuro buram kere,
à kun yam mi ȳ, a doo a yãa ḡɔn yira sw̄i.
Kpa a wunen bonu kpara kparobun wãa yerun
bɔkuɔ.
Durɔ u nɛɛ,

⁹ nen kɪnasi, a ka dum nia weene

ye ya Egibitin sunɔn tabu keke gawamɔ.

¹⁰ Wunen bura yãnu nu ra de wunen baanu nu man
w̄re.

Wunen w̄ira ka goonu wã.

Yãa kparoba nɛɛ,

¹¹ sa ko nun saba kua ye ya wura ka sii geesu men-
ne.

Kurɔ u nɛɛ,

¹² sanam mɛ sina boko u s̄ ka wigibu,

nen turaren nubura pusa.

¹³ Nen kɪnasi u nuburu dowa nge turare ye ba m̀
miru,

ye ya sure nen tororɔ.

¹⁴ Nen kɪnasi u s̄awa nge d̄a w̄ɛ burasu.

Su ra kpiwa reseem d̄a gbaarɔ Engedɔ.

Durɔ u nɛɛ,

¹⁵ nen kɪnasi, a s̄awa kurɔ burɔ.

Wunen nɔni yi ballimɔ nge waa bakagii.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁶ nen kɪnasi, a s̄awa durɔ burɔ,

wuna a man w̄re.

Besen kpin yeru ta ko n ɔɔ nɛ nge yaka bekusu.

¹⁷ D̄a ye ba m̀ seduru, yera ba ka besen dirun d̄a
mwaanatia kua.

Ma ba ten yari kua ka d̄a ye ba ɔɔ sipere.

2 Nena na s̄a nge gunarun biibii ye ya kpia tem
t̄ɛɛɔɔ.

Na maa s̄a nge yakasun biibii ye ya wãa wɔwɔɔ.

Durɔ u nɛɛ,

² à n nen kɪnasi wa win wɔndia kpaasibun wuurɔ,

u ra n s̄awa nge biibii ye ya wãa s̄akin suunu ɔɔ.

Kurɔ u nɛɛ,

³ à n nen kɪnasi wa aluwaasiban suunu ɔɔ,

u s̄awa nge d̄a te ba m̀ pɔmie d̄anun suunu ɔɔ
t̄en marum mu dibu do.

Na ra kã na n s̄ win saarɔ.

4 U ka man da mi ba ra t̄ō baka d̄īanu di.
Ma u man nenua ka k̄īru.
5 Wee k̄īra man bar̄o kua.
A man dam k̄ē ka kira duronu, ka p̄omien marum.
6 Na k̄ī na n nen wiru s̄ondi win n̄om d̄war̄o,
kpa win n̄om geu gu man b̄okasi.

Dur̄o u n̄ē,

7 b̄ē Yerusalemun w̄ondiaba, na b̄ē s̄ōm̄o
ka ȳē kpiki ka nennun ȳīsinu,
i ku nen k̄īnasi yamia saa ye u ñ k̄ī u se.

Dur̄o u wee

Kur̄o u n̄ē,

8 na nen k̄īnasin n̄ōm̄o.
W̄ō u guunu sarikiram̄o u wee.
9 U s̄āawa nge yaa kpiku ñ kun m̄ē nge gini kp̄ema.
Wi wee dirun bir̄o,
u man m̄ērima fen̄entin di.
10 Ma u ka man gari kua u n̄ē,
a seewo nen k̄īnasi, kur̄o bur̄o, a na.
11 Wee puran saa ya doona,
ma gura ya ȳra. ^I
12 Biibii ya kpia yam kpuro.
Sa gun̄o bwese bwesekan sw̄ī n̄ōm̄o.
Kparukonun sw̄ī yi n̄ōra besen tem s̄ō.
13 D̄āa te ba m̄ò figie ta marum torum̄o,
ma resem t̄ōkan w̄ēsun nubura pusa.
A seewo, a na nen k̄īnasi, kur̄o bur̄o,
14 wun̄ē wi a s̄āa nge s̄ākus̄ā ye ya w̄āa kpee baa s̄ō
ya kukua.
A man wunen wuswaa s̄ōs̄io.
A de n wunen n̄ō.
Domi wunen d̄ōk̄ōra n̄ōbu do.
Meya maa wunen wuswaa ra man w̄ēre.

Kur̄ōn m̄ero u n̄ē,

15 i sun demaku binu mw̄ērio
ni nu besen resem gbaaru sankum̄o saa ye ya w̄ēsū
s̄āa.

Kur̄o u n̄ē,

16 nen k̄īnasi u s̄āawa n̄ēgii,
na maa s̄āa wigii.
U win sabenu kparam̄o yakasun biibiin suunu s̄ō.
17 A de a ḡōsira, nen k̄īnasi, a n w̄āa guunu w̄oll̄o
a n s̄āa nge yaa kpiku ñ kun m̄ē nge gini kp̄ema,
sere s̄ō u ka du saaru tu kp̄ēa.

Kur̄o u ka win k̄īnasi dosim̄o

Kur̄o u n̄ē,

3 w̄ōku girira na kp̄ī nen kpin yeru w̄oll̄o.
Na kasu wi nen ḡōru ga k̄ī.
Adama na ñ n̄un wa.
2 Ñ n men na, kon sewa n b̄ōsu wuu s̄ō,
gen sw̄ēō ka gen yabur̄o na n kasu wi nen ḡōru ga k̄ī.
Na n̄un kasu kasu, adama na ñ n̄un wa.
3 Ye wuu gen k̄ōsoba b̄ōsu ba wuu m̄ērim̄o, ba man
wa,

^I gura ya ȳra - Isireliban tem̄o, puran saa gura ra n̄ē.

ma na bu bikia na n̄ē, i nen k̄īnasi wa?
4 Ye na bu deri kese, yera na nen k̄īnasi wi wa.
Na n̄un s̄ēre, na ñ n̄un ȳōsu
sere na ka n̄un da nen m̄ero wi u man maran dir̄o.
5 B̄ē Yerusalemun w̄ondiaba,
na b̄ē s̄ōm̄o ka ȳē kpiki ka nennun ȳīsinu,
i ku nen k̄īnasi yamia saa ye u ñ k̄ī u se.

Kur̄o u n̄ē,

6 wara u saram wee gbaburun di meni nge wii t̄īa.
U turare ye ba m̄ò miru ka turare d̄ekagia bwese
bwesekan nuburu m̄o.
7 Salom̄ōn kpin yera ba s̄ōwa ba ka wee,
Isireliban tabu dur̄o damgibu wata ba n̄un sw̄ī ba
w̄āa ḡōn ḡōnka.
8 Be kpuro ba ka takobi sann̄o ȳē.
Ba s̄āawa tabu dur̄ōbu.
Ben baawure u win takobi beki win ȳēs̄o
u ka s̄ōru s̄āa baa yibereba b̄ā n kurama w̄ōkuru.
9 Sina boko Salom̄ōn u dera ba n̄un amakeen kitaru
kua ka d̄āa ye ba ka na Libanin di.
10 Ma ba ten suatian d̄eki kua ka sii geesu.
Ba maa ten gballitia kua ka wura.
Ba ten sin yerun leferi beku wun̄ōngiru wukiri
te Yerusalemun w̄ondiaba ba buraru kua k̄īrun s̄ō.
11 I yarima b̄ē Sionin w̄ondiaba, i sina boko Salom̄ōn
wa.
U win fur̄o doke ge win m̄ero n̄un dokea saa ye u kur̄o
kpaaru kua.
D̄ōma te, u w̄āa nuku dobu s̄ō.

Dur̄o u n̄ē,

4 a s̄āawa kur̄o bur̄o, nen k̄īnasi.
Wunen n̄ōni yi ballim̄o nge waa bakagii wunen
s̄ōnditian w̄ērin di.
Wunen seri yi s̄āa nge boo wuuru te ta saramam̄o
Galadin guuru w̄ollun di.
2 Wunen donnu nu buriri nge ȳāa n̄in sansu ba b̄ōra
nu nim n̄ōrum wee.
Nu maa n̄ō newa sw̄ē sw̄ē, nin gara kun kande.
3 Wunen n̄ō ga sw̄ēriwa nge tom,
ma ga waabu w̄ā.
Wunen baanu nu ballim̄ōwa nge dire s̄ōns̄ōm̄o bia
wunen s̄ōnditian w̄ērin di.
4 Wunen w̄īra w̄āwa nge Dafidin dii bwereku gagu
mi ba ra tabu ȳānu bere.
Wunen saban bataniba ba s̄āa nge tabu ȳā ni ba
bw̄ē mi.
5 Wunen bw̄āsu s̄āa nge yaa kpikun binu yiru ni nu
yakasu dim̄o biibiin suunu s̄ō.
6 Sere s̄ō u ka du saaru tu kp̄ēa,
kon da guuru w̄oll̄o mi turare ye ba m̄ò miru ka
turare d̄ekagia ya w̄āa.
7 A s̄āawa kur̄o bur̄o, nen k̄īnasi.
A ñ bau gagu m̄o.
8 A na su doona saa Libanin guunun di
ka Seniri ka H̄ēm̄ōn guurun di
mi gbee sinansu ka musuku yambar̄ōsu ra n w̄āa.
9 Besen n̄ōni yi n yinna, ñ kun m̄ē n̄ā n wunen saban
batani tia wa,

wunen kīra ra nen gōru kpuro mwewa, nen sesu, nen kurɔ.

10 Wunen kīru ta nuku dobu mɔ nen sesu, nen kurɔ.
Wunen kīru ta tam dobu kere.

Meya maa wunen turaren nuburu ta do ta turare kpuro kere.

11 Wunen nɔɔ ga sōsubu do nge tim bau.

Tim ka bom mu wāa wunen nɔɔ nɔɔ.

Wunen yānu nu nuburu dowa nge dāa te ba mō se-duru Libaniɔ.

12 A sāawa nge dāa gbaaru te ba kara koosi, nen sesu, nen kurɔ.

A sāawa nge dɔkɔ ye ba kenua, ñ kun mɛ nge bwia ye ba mara.

13 Wunen nim mu dāa gbaarun dānu yēkamɔ.

Nin binu ni ba sokumɔ gerenadi nu do too.

Meya lalle ka naadi ya maa kpia mi,

14 ka safarani, ka yaka si su nuburu do, ka kaneli, ka dāa ni ba ra ka turare dekagia ko, ka miru, ka aloesi,

ka sere yaka si su nuburu do bu kpuro.

15 Wunɛ a sāawa nge dāa gbaarun dɔkɔ

ñ kun mɛ nge bwia ye ya nim sumɔ

mɛ mu wee saa Libanin guunun di.

Kurɔ u nɛɛ,

16 sɔɔ yēsi yēsikan wosu,

i seewo i nen dāa gbaarun dānu kō,

kpa nin nuburu duroru tu yari kpuro.

I de nen kīnasi u du win dāa gbaaru sɔɔ

kpa u yen dāa bii geenu di.

Durɔ u wee

Durɔ u nɛɛ,

5 na dua nen dāa gbaaru sɔɔ,
nen sesu, nen kurɔ.

Na nen turare ye ba mō mirun dāa yorimɔ ka kiki si su nuburu do.

Na nen tim baun tim dimɔ.

Na nen tam ka nen bom nɔrumɔ.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

i dio, bɛɛ be i kīanɛ.

I nɔruo kpa i n kīru barɔ.

Kurɔ u gambo wukia

adama n dākuru kua

Kurɔ u nɛɛ,

2 na dō adama nen bwēra ya ñ kpī.

Na ka nen kīnasi dosimɔ u gambo soomɔ.

Durɔ u nɛɛ,

a man kenio, nen sesu, nen kīnasi.

Wunɛ wi a sāa nge sākusā, a yiba.

Nen wira nikerera.

Ma nen seri nim sēera.

Kurɔ u nɛɛ,

3 wee na nen yaberu pota.

Kon maa kpī n se n tu sebe?

Na nen kōri kpakia kɔ, yera kon maa se n yi disinu ko?

4 Yera nen kīnasi wi, u win nɔmu kpēema gambon wem di,

ma nen bwēra wura win mi.

5 Na seewa n ka nùn kenia.

Turare ye ba mō miru ya dāakumɔ nen nɔman di gambon nenutia sɔɔ.

6 Na nen kīnasi kenia,
adama na deema u doona.

Nen bwēra raa wura win mi, sanam mɛ na win nɔɔ nua.

Na nùn kasu kasu, na ñ nùn wa.

Na nùn soka, u ñ wure.

7 Wuu gen kōsobu ba ka man yinna.

Ba man so ba mēera kua.

Be ba gbāraru kōsu, ba nen sɔnditia mwa.

8 Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ kanamɔ,

ì n nen kīnasi wa, i nùn sɔkɔ win kīra man barɔ kua.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

9 wunɛ wi a kurɔbu kpuro buram kere,

mba wunen kīnasi wi, u mɔ ye goo kun mɔ a ka sun

sɔkɔ mɛ.

Kurɔ u nɛɛ,

10 nen kīnasi, tɔn swākwa, win wuswaa ballimɔ.

Tɔmbu nɔkɔbun suba wākuru (10.000) sɔɔ, wiya kaa waabu gbi.

11 Win wuswaa ya ballimɔ nge wura gea.

Win seri yi tīriwa nge gunɔ mɔran sansu.

12 Win nɔni yi sāawa nge waa bakagii ye ya wāa

daarɔ.

Win nɔni kpiki yi sāawa nge bom bekum.

Nɔni yi, yi ka kpee gobiginu weenɛ ni ba doke taabu sɔɔ.

13 Win baanu nu wāwa nge turare bii yi yi kpiibu wee.

Win nɔɔ ga sāawa nge biibii yèn min di turare ya dāakumɔ.

14 Win nɔma ya ka wuran suma weenɛ ye ba kpee gobiginu dokea.

Win wasi yi wɔru nge suunu don te ba wɔriasia

ba buraru koosi ka kpee buranu ni nu nɔni boogu mɔ.

15 Win kōri yi sāawa nge gbere yiru ye ba kua ka kpee kpikuru.

Ma ba ye gira wura gean wɔllɔ.

À n nùn mēera, u sāawa nge Libanin dāa ni ba mō se-duru.

16 Win nɔnɔn gari do.

Wi sɔkra nen bwēra ra n wāa mam mam.

Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, mɛ nen bɔkɔ kīnasi wi, u sāawa mi.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

6 mana wunen kīnasi wi, u da,

wunɛ wi a kurɔbu kpuro buram kere.

Bera mana u gere, kpa su ka nun wi kasu.

Kurɔ u nɛɛ,

2 nen kīnasi u dawa win dāa gbaarɔ,

mi turare bii wāa yi yi kpiibu wee,
u ka win sabenu kpara kpa u biibii bɔɔri.
3 Na sāawa nen kīnasigii, ma u maa sāa negii.
U win sabenu kparamɔ biibiin suunu ɔɔ.

Nge mɛ kurɔ win wasi sāa

Durɔ u nɛɛ,

4 a girima mɔ nge wuu ge ba m̀ Tirisa.
Nen kīnasi, a wā nge Yerusalemu.
A nanum mɔ nge tabu sīa ka yen gidi bɔɔra.
5 A ku maa man mɛeri.
Domi wunen nɔni yi nen kīru seeyamɔ.
Wunen seri yi sāa nge boo wuuru
te ta saramamɔ Galadin guurun wɔllun di.
6 Wunen donnu nu buriri nge yāa ǹn sansu ba bɔɔra
nu nim nɔrum wee, nu maa nɔɔ nɛwa swɛɛ swɛɛ, nin
gara kun kande.

7 Wunen baanun nu ballimɔwa nge dire ɔɔnsɔm bia
wunen ɔɔnditian wērin di.

8 Sinanibun geera sāawa wata,
sina kurɔbu maa wɛnɛ.

Wɔndiaban geera kun nɔru mɔ be.

9 Adama nen kīnasi wi, u n̄ bau mɔ,
u sāawa nenem be ɔɔ.

U sāawa win meron bii wɔndia teeruru te u kī too.

Wɔndia be ba ǹn wa, ba nɛɛ,
u sāawa domarugii.

Sinanibu ka ban sina kurɔbu ba maa ǹn siara ba
nɛɛ,

10 wara u yarimam wee nge buruku ɔɔ.

Wara u wā mɛ nge suru.

Wara u ballimɔ nge ɔɔ.

U nanum mɔ nge tabu sīa ka yen gidi bɔɔra.

11 Na da dāa gbaarɔ mi dāa marum wāa,
n ka wa yakasu s̀n n̄ kpia wɔwɔɔ,
kpa n wa resɛm t̄ka yà n̄ kpara,
kpa n maa wa dāa te ba m̀ gerenadi t̀n n̄ wēsu sāa.

12 Na n̄ ka baaru nen bwēra man sua,
ya man doke nen tɔmbun tabu kekeban suunu ɔɔ yi
dumi gawe.

Kurɔbu ka wɔndiaba ba nɛɛ,

7 a gɔsiramama, a gɔsiramama, Sunɛmun bii,
a gɔsiramama su nun mɛeri.

Mban s̄na i nɛ Sunɛmun bii mɛera
nge wi u yaamɔ tɔn wuunu yirun baa ɔɔ.

Durɔ u nɛɛ,

2 wɔndia bɛɛregii, wunen naasu su wā salubata ɔɔ.

Wunen pɔra ya wāwa nge saba.

Wi u ye kua mɔmɔm tiiwa.

3 Wunen bwīirun gira yera sāawa bwerɛɛ nge nɔran
nɔɔ

ye ya ku ra tam kpe.

Wunen bɔɔɔ ga swēri nge alikama ye ba ka biibii sik-
ereɛ.

4 Wunen bwāsu sāawa nge yaa kpikun binu yiru.

5 Wunen wīiru ta buririwa nge suunu donnu.

Wunen nɔni yi dɛɛrewa nge Hesibonin yeru
si su wāa wuu bɔkɔ gen kɔnɔn bɔkɔ.

Wunen wēru ta dɛndewa mam mam nge Libanin k̄-
su yeru

te ta Damasi mɛera.

6 Wunen wira suarewa nge guu te ba m̀ Kaameli.

Ma wunen tara ya ballimɔ nge beku gobigiru
sere ya sina bokon bwēra kpuro mwa.

7 Wunen buram banda, a man wēre too.

Wunɛ ɔɔra nen kīru kpuro wāa.

8 Wunen wasi yi dɛndewa nge kpakpa bāa.

Wunen bwāsu su sāawa nge dāa marum swaaru.

9 Na nɛɛ, kon kpakpa yɔwa kpa n̄ yen marum nɛɛ.

Wunen bwāsu su sāawa nge resɛm swaaru.

Wunen wēsiaru ta nuburu do nge dāa marum mɛ ba
m̀ pɔmu.

10 Nā n̄ nun s̄su, na ra n̄ nuku dobu mɔ nge wi u
tam durom nɔra.

Kurɔ u nɛɛ,

tam mɛ, mu kokuo nen kīnasin s̄

mu du win nɔɔ ɔɔ n̄ dweeyamɔ.

11 Na sāawa nen kīnasigii,
ma win kīru kpuro wāa nɛ ɔɔ.

Kīana ɔɔra nuku doba wāa

Kurɔ u nɛɛ,

12 nen kīnasi, a yarima su da baru kpaanɔ kpa sa n
wāa mi.

13 Bururu sa ko se su da dāa gbaarɔ,

su wa resɛm t̄ka ka dāa te ba m̀

gerenadi yà n̄ kpare ya wēsu sāa.

Miya kon nun kīru s̄ɔsi.

14 Dāa te ba m̀ mandaragore ta ten turare yēkamɔ.

Besɛn yenu kɔnɔwɔ, sa dāa marum kpuro mɔ mɛ mu
dobu bo,

ginakugim ka gisɔku gegim.

Na mɛ kpuro yii wunen s̄ nen kīnasi.

8 À n̄ daa sāa nen sesu mero turosi, kon ka nun
yinna tɔwɔ,

kpa n̄ nun bɔkasi, goo kun maa man gemmɔ.

2 Kon ka nun da nen meron yenuɔ

kpa a man bwisi kē.

Kon nun tam nubu durorugim wē

mɛ na kua ka dāa bii ni ba m̀ gerenadi.

3 Na kī na n̄ nen wiru ɔɔndi win nɔm dwarɔ,

kpa win nɔm geu gu man bɔkasi.

4 Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ s̄ɔmɔ,

i ku nen kīnasi yamia saa ye u n̄ kī u se.

Wɔndiaba ba nɛɛ,

5 wara u wee gbaburun di u win kīnasi gballi.

Kīrun dam

Kurɔ u nɛɛ,

na nun yamia dāa saarɔ wunen yenun bɔkɔ,

mi wunen mero u wunen gura sua u nun mara.

6 A de nɛ turon gari yi n̄ wāa wunen ḡruɔ.

A de a n̄ nɛ turo bɔkasi.

Domi kīru ta dam mɔwa nge ɔɔ.

Nisinu nu maa sãawa gãa gbununu nge gribun wãa yeru.

Nin dam mu sãawa nge dõw yari.

Yinni Gusunon min diya yi wee.

⁷ Nim wõkun nim ka men kpãaru mu ñ kpě mu kĩrun dõw go.

Meya maa daanun nim yiburu ta ñ kpě tu kii te wukiri.

Tõnu wi u win dukia kpuro wě bu ka nùn kĩan sã, u ñ kii te wasi.

Yen kãkã, ba koo nùn gemwa.

Kurõn sesubu ba nẽ,

⁸ sa sesu piibu mã wi u kun gina bwãa kpia.

Amanã sa ko nùn kua sanam me ba nùn kĩan na.

⁹ Û n sãa nge gbãraru,

sa ko tu tãsisawa ka sii geesu.

Û n maa sãa nge kãkã,

sa ko ge kãrewa ka dãa ye ba m̀ sedurun gambo.

Kurõ u nẽ,

¹⁰ na sãawa nge gbãraru,

ma nen bwãa ya sãa nge wuu kãsobun wãa yeru.

Nen kĩnasi u yě ma na bõri yendu mã win mi.

Durõ u nẽ,

¹¹ Salomã u resem tãkan gbaaru mã Baali Hamãkã.

Ma u gbaa te kãsobu kãmu kãndia.

Ben baawure u ra ka sii geesun gobi kãkãbu (1.000)

nẽwa

bu sere gbaa ten marum sãri.

¹² Salomã u win sii geesun gobi kãkãbu (1.000) suo u n mã,

kpa u win gbaa kãsobu yen goobu (200) wě.

Nena na nen tiin resem gbaaru mã,

ma na tu kãsu.

¹³ A de n wunen kãkã nen kĩnasi,

wunẽ wi a ra n wãa dãa gbaaru sãkã.

Kpaasiba kii bu gu kã.

Kurõ u nẽ,

¹⁴ a wasi suo nen kĩnasi,

kpa a n sãa nge yaa kpiku ñ kun me nge gini kpema

ye ya wãa guuru wãkã mi yaka nubu durorugisu wãa.

Yeremi

Gusunƙƙan Yereƙi u s̄awa ȳku kowon bweseru. U ƙƙni sw̄aru wa win t̄mbun suunu ƙƙ. Ba n̄n tusa win garin s̄. Gusunƙƙan Esain biru, n kuawa nge w̄ƙ wunƙbu (100) u sere win s̄mburu torua. Win w̄aru s̄, u Yinni Gusunƙƙan t̄mbu Yudaba kirƙ kua bu ka ben b̄u s̄anu ka ben toranu deri. Ma n ƙun m̄, bwese tukunu nu koo na nu bu w̄ri. Win gari yi koora win ƙƙni biru. Babilonin sina boko u Yerusalemu ka Yinni Gusunƙƙan s̄a yeru w̄ri. Ma u Yudaban sina boko ka t̄n dabinu yoru mw̄era u ka da win tem̄. M̄ya Yeremi u maa t̄mbu Gusunƙƙan gari s̄ƙwa u n̄, s̄ƙ teeru ben sukum koo wurama yoo ten di.

Tire ten kpunaa

1. Yereƙin sokuru u ka ko Gusunƙƙan, wiru 1.
2. Gari yi Yeremi u gerua Yosiasi ka Yoyakimu ka Yoyakini ka sere Sedesiasin waati ƙƙ, wiru 2n di sere wiru 25.
3. Ye ya koora Yereƙin w̄aru ƙƙ, wiru 26n di sere wiru 45.
4. Ye Gusunƙƙan u gerua bwese tukunun s̄, wiru 46n di sere wiru 51.
5. Yerusalemu ya w̄ruma, wiru 52.

1 Tire ten gari yi sun s̄ƙƙan ye Yeremi Hilikiyan bii u kua ka gari yi Yinni Gusunƙƙan u n̄n s̄ƙƙan. Hilikiya wi, u s̄awa ȳku kowo goo Anat̄tu, Benyam̄en tem̄. **2** Yudaban sina boko Yosiasi Am̄ƙƙan biin bandun w̄ƙ w̄kura itase ƙƙra Yinni Gusunƙƙan u ka Yeremi wi gari kua. **3** U maa ka n̄n gari kua Yoyakimu wi u s̄a Yosiasin bii Yudaban sina bokon waati ƙƙ, ka maa Sedesiasi Yosiasin biin waati ƙƙ sere n ka girari win bandun w̄ƙ w̄kura tiasen suru nƙƙbuse. Saa ye ƙƙra ba Yerusalemugibu yoru mw̄era ba ka da Babilon̄.

Gusunƙƙan u Yeremi soka

u ka ko win gƙro

4 S̄ƙƙ teeru Yinni Gusunƙƙan u ka n̄, Yeremi gari kua u n̄,

5 u sere man m̄m̄
n̄n meron nukur̄,
u man ȳ saa ba n̄ man marubu kpa.
U man gƙsa u yi n̄n̄m
n ka ko win gƙro handunian bwesenun mi
bu sere man ma.

6 Ma na n̄n wisa na n̄, Yinni Gusunƙƙan, wee na n̄
kp̄ n gari gere t̄n dabinun wuswaƙ, domi n̄ biiwa.

7 Adama Yinni Gusunƙƙan u man s̄ƙƙan u n̄,
n ku gere m̄.

Domi b̄n mi u man gƙriƙ kpuro kon dawa.
Ye u maa man s̄ƙƙan kpuro kon ye gerewa.

8 N ku ben berum ko.
Domi u ko n ka man w̄a,
kpa u man w̄ra karin di.

Wi, Yinni Gusunƙƙan u yeni gerua. **9** Ma u win n̄mu demia u n̄n ƙƙ baba u n̄, wee u win gari doke n̄n ƙƙƙ. **10** Yen biruwa u maa n̄, wee gis̄, u man yiiko w̄ bwesenu ka nin sinambu kpuron w̄llb n ka nu wukiri n sura, kpa n maa wure n nu gira nge d̄a. M̄ya n maa ka nu ƙƙsuku n kam koosia, kpa n maa wure n nu seeya.

K̄sinu yiru

11 Yinni Gusunƙƙan u maa man bikia u n̄, mba na waam̄ mi.

Ma na n̄n wisa na n̄, d̄aru garun k̄asa na waam̄.

12 Ma u n̄, na wawa dee dee, domi u ko n tii s̄ u ka win ƙƙ mw̄eru yibia.

13 Ma u kpam man bikia u n̄, mba na maa waam̄ mi.

Na n̄n wisa na n̄, wekera na wa s̄ƙƙ ȳsan n̄m geu gia ta man ƙƙ sike ta sw̄e ta gbisim̄.

14 Ma Yinni Gusunƙƙan u n̄,
geema saa s̄ƙƙ ȳsan n̄m geu gian diya
wahala ya koo na yu tem men t̄mbu kpuro w̄ri.

15 U koo sinam be ba w̄a s̄ƙƙ ȳsan n̄m geu gia seeyama

bu na bu Yerusalemu ka Yudan wuu si su tie tabu w̄ri

kpa bu Yerusalemu ye tarusi
bu sina yen gb̄ara ƙƙƙƙ nge siri kowobu.

16 U koo win t̄mbu s̄eyasia ben k̄sa yen s̄
ye ba ka n̄n deri,

ba b̄nu turare d̄ƙ dokea,

ma ba bw̄aroku ni ben n̄mu ga kua yiira ba s̄awa.

17 Adama nε, n be sɔɔru koowo,
n kpaka sɛka
kpa n se n bu sɔ kpuro
ye u koo man yiire.
U nεε, n ku de nen tororu tu kara ben suunu sɔɔ,
kpa u ku raa man berum sosia n diiri ben wuswaaw.
18 Wee tɛ, Yudaban sinambu ka ben wirugibu ka ben
yaku kowobu
ka sere tɔn be ba tie kpuro
ba koo ka man tabu ko.
Adama ba n kpɛ bu man kamia.
Domi saa ye sɔɔ, u koo man dam wɛ nge wuu ge ba
gbāraru toosi,
n kun mε nge gbere ye ba kua ka sisu,
n kun mε nge gbāra te ba kua ka sii gandū.
U ko n wāawa ka nε u ka man wɔra ben nɔman di.
Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Isireliban sikadoban durum

2 Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nεε, 2 n doo n bεε
Yerusalemugibu sɔ n nεε,
u yaaye nge mε i nùn kīa yellu nge kurɔ kpao,
i ka nùn swīi gbabu tèn mi gāanu ku ra kpi.
3 Bεε Isireliba, i raa wāawa wi turon sɔ.
I sāawa win arumani ye u tii gɔsia.
Wi u na u bεε gura, wahala ya ra yēro deemewa.
Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.
4 Tɛ, bεε Isireliba,
bεε be i sāa Yakɔbun bweseru,
i swaa dakio i nɔ.
5 Yinni Gusunɔ u nεε,
tora terà bεen sikadoba ba nùn waasi ba ka nùn de-
ri,
ba da ba kam swīi,
ma ben tii ba kam kua.
6 Ba n tii bikie bu nεε,
mana wi, Yinni Gusunɔ u wāa, wi, wi u bu yarama Eg-
ibitin di.
Mana u wāa, wi, wi u ka bu da gbaburɔ mi gāanu ku
ra kpi.
Gbabu te sɔɔ, nim sari,
dɔɔ kpirina nu yiba,
wāara maa sɛ mi.
Yen sōna goo kun wāa mi,
goo ku ra maa sī mi.
7 Yen biru, u ka bu da mi tem gem wāa,
kpa bu ka men dāa bii duronu ka men dīa geenu di.
Adama ye ba tura mi,
ba tem mε sankā,
ba mu disi doke.
8 Ben yaku kowobu ba n bikie bu nεε,
mana Yinni Gusunɔ u wāa.
Meya maa wooda yērobu ba n nùn gie.
Ben wirugibu ba nùn seesi.
Būu wi ba mɔ Baali, win gariya Gusunɔn sɔmɔbu ba
swīi ba ka gari mɔ.
Ma ba da ba būnu sāwa ni nu n bu arufaani gaa
wɛmɔ.

9 Yen sōna u koo bεε ka bεen bibun bweseru siribu
soku.

10 I be ba wāa nim wɔkun tem bure te ba sokumɔ
Sipu mεerio.

I goo gɔrio Kedaaw
u mεeri sāa sāa u ka wa
bà n mɔ nge bεε,
11 u ka wa bweseru garu tà n ten būnu kɔsire
baa mε nu n sāa gem,
nge mε bεε, i Gusunɔ deri
wi u sāa bεen bεere.

Ma i wura yè sɔɔ i n arufaani gaa wasi.

12 Yinni Gusunɔ u nεε,
bεε wɔllugibu, i biti sooro yenin sɔ,
kpa i wɛnu wura.

13 Wee win tɔmbu ba durum yiru kua.

Ba nùn deri, wi, wi u sāa nge nim gem mε mu koo
nɔrura,
ma ba da ba būnu swīi ni nu sāa nge dɔɔ kpiri ni nu
n nim nenumɔ.

Isireliban naane sarirun are

14 Isireliba, i n sāa yobu.

Ba n bεε mara yoru sɔɔ.

N n men na, mban sōna bεen yibereba ba bεε naa
swīi nge gbeeku yεε.

15 Wee ba bεε kukirisi nge gbee sinansu.

Ba bεen tem yānu gura,
ma ba bεen wusu dɔɔ meniki,
goo maa sari mi.

16 Nɔfu ka Tapanesigibun tii
ba koo bεε kɔni bu pɔɔru woka
bu ka bεε yoru mwεeri.

17 Yeni ya koo bεε deema,
domi i Gusunɔ bεen Yinni deri sanam mε u bεε kpare
swaa gea sɔɔ.

18 I n da i tii Asirigibu
n kun mε Egibitigibu wɛ,
i ben daarun nim nɔrumɔ,
mba i ko wa.

19 I n yɛ ma bεen nuku kɔsuru ka bεen naane sariru
ta koo bεε nɔni sɔ.

Saa ye sɔɔra i ko wa,
kpa i gia ma gāa kɔsuna i kua mi,
ye i ka man deri,
i n maa man nasie.

Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Isireliba ba sāawa nge kurɔ

wi u kun naane mɔ

20 Yinni Gusunɔ u nεε,
saa yellun di, i tii yoru yara,
i sugu ka yɔni yi ba raa bεε doke kasuka.
Ma i nεε, i n maa kī i man yoru diiya.
Ma i da gungunu wɔllɔ ka dāa kubenɔ
i būnu gasirimɔ i sāmɔ.

21 Yellu, na been bweseru duurawa
 nge reseem dāa geeru te ta kpuro kere,
 adama tē, i kōsa i kua
 nge reseem dāa te ta yina.
 22 Baa ì n wobura ka werem me mu gem durom mō,
 ka me, ko na n been disi yi waamōwa.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.
 23 Amōna i ko kpī i siki i nee,
 i ñ tii disi koosi,
 i ñ būu wi ba mō Baali sāwa.
 I been naasun yira meerio wōwa sō.
 I de i wura ye i kua,
 bee be i sāa nge yooyoo niu
 ge ga bōsu ga durōbu kasu.
 24 Bee be i sāa nge gbeeku keteku niu
 ge ga gbaburun dōne mō.
 Gen yōbun saa sō,
 ga ra n yōkumōwa,
 goo kun kpē u gu yōrasia.
 Keteku dwaā ye ya gu kasu kpuro,
 ya ku ra wasire yu ka gu wa.
 Domi ya ra gu deemewa gen yōbun saa sō.
 25 Bee Isireliba, na nee,
 i ku būnu gasiri sere been baranu nu diira,
 kpa nim nōru gu bee go.
 Adama i ñ wure.
 Ma i nee, n ñ koorō,
 domi niya i kī,
 i ko maa nu swī i sāwa.

Ba koo Isireliba seeyasia

26 Nge me sekuru ta ra gbenō mwe
 bà n nùn mwa subaru sō,
 nge meya bee Isireliba ka been sinambu
 ka been wirugibu ka been yāku kowobu
 ka Gusunōn sōmōbu i ko i sekuru wa.
 27 Domi i būu dāru sokumō been baaba,
 ma i maa kperu sokumō been mero.
 Wee bee Isireliba kpuro i man biru kisi,
 i ñ maa man meerimō.
 Adama ì n wāa wahala sō,
 i ra neewa, n seema n bee faaba ko.
 28 Bee Yudaba, been bwāaroku ni i tii sekua
 nu ka been wusu geeru ne mi,
 mana nu wāa.
 Nu seewo nu bee faaba ko wahalan saa sō
 nù n koo kpī.
 29 Mban sōna i ka man sikirinamō.
 Wee bee kpuro i ñ ka man yōre.
 30 Kam sōra na bee seeyasia.
 I ñ nen seeyasia bi garisi gāanu.
 I Gusunōn sōmōbu wōri i go
 nge me gbee sunō ga ra yaa wōri gu go.
 31 Bee Isireliba, bee be i tie, i ne, Yinni Gusunōn gari
 swaa dakio i nō.
 Na bee sāawewa nge tem mi gāanu ku ra kpi?
 Na bee sāawewa nge yam wōku nanumgiri?
 Mban sōna bee nen tōmbu i gerumō i mō,

i tii mō,
 i ñ gōsiramamō nen mi.
 32 Wōndia u ra win bura yānu duari ro?
 Kurō kpao u ra win sōnditia duari?
 Amōna bee nen tōmbu i ka man duari n ka te me,
 na ñ mam yen tōnun geeru yē.
 33 I durō dama bwisi mō sere kurō tanōbu ba yi giamō
 been min di.
 34 Wee tōn be ba ñ toren yem mu yiba been yabenō
 be, be i ñ ka gāa kōsunu ganu mwe.
 35 Ka me, i tii sokumō be ba deere.
 Ma i mō, ne, Yinni Gusunōn mōru yu bee doonari.
 Adama kon bee siribu soku yèn sō i mō, i ñ durum mō.
 36 Mban sōna i sirene i ka swaa kōsi.
 Egibitigiba koo bee sekuru doke
 nge me Asirigiba bee kua.
 37 Kpa i yari min di i n tuke.
 Domi ne, Yinni Gusunōn na be i naane sāa mi yina.
 I ñ maa somiru garu wasi ben min di.

Isireliba

ba sāawa naane sarirugibu

3 Yinni Gusunōn u maa nee,
 goo ù n win kurō yina,
 ma kurō wi, u da u durō goo sua,
 durō guro wi, u ra maa kurō wi naa de?
 Aawo. Ù n kua me, ya koo win tem disi doke.
 Adama bee Isireliba, i kua me.
 I da i būu dabiru sāamō,
 ma i kī n maa bee mwaama.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.
 2 I seewo i meeri guunu gia,
 kpa i wa nge guuru gara wāa tèn mi i ñ būnu sāwa.
 Wee, i ra būnu kasu
 nge me kurō tanō u ra win kīnasibu kasu.
 I sāa nge Daarubu swaa dio be ba ra n tōmbu mara
 swēe sō.
 Ma i tem me disi doke been būu gasiribu ka been
 nuku kōsurun sō.
 3 Yen sōna gura kun tāramō
 bu sere nee, ya koo ne.
 Adama ka me,
 i būnu gasirimō i dōwa.
 Sekura kun bee mō.
 4 Wee tē, i man nōngiru suemō i mō,
 i man nōngiru mō i gerumō
 nena na sāa been baaba,
 i maa man kīwa saa been piiburun di.
 5 Ma i bikiamō,
 ko na n ka bee mōru sāawa sere ka baadomma?
 Bee Isireliba, yeniwa i ra n gerumō,
 adama i kōsa mō i dōw
 nge mèn nōw i kī.

Yudaba ka Isireliba,

i de i g̃ru ɔksia

⁶ Yudaban sina boko Yosiasin waati ɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi s̃ɔwa u nɛɛ, a wa ye Isireliba ba m̃? Ba s̃awa mem ɔɔ sariba. Wee, ba da mi gungunu ka d̃a kubenu w̃a kpuro, ba b̃nu s̃amɔ. ⁷ Ma nɛ, Yinni Gusunɔ na tii s̃ɔwa na nɛɛ, b̃ n yeniba kpuro kua, ba koo wurama nen mi. Adama ba ñ wuramɛ. Ben mero bisibu, Yudan bweseru te ta s̃a nge kurɔ naane sarirugii, ben tii ba wa mɛ. ⁸ Isireliba ba tem mɛ disi doke ben b̃u gasiribun s̃ ka ben sekuru sarirun s̃ te baawure u gerumɔ. Ma ba b̃u s̃amɔ kpenu ka d̃a-nun nuurɔ. Yen s̃na na bu yina ma na bu yinabun tireru w̃. Ka mɛ, na wa Yudaba ba ñ berum kue. Ba dawa ba b̃nu gasira ben tii. Ba ñ wuramɛ nen mi ka ben g̃ru kpuro. Weesu ɔɔra ba ỹ.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̃ɔwa u nɛɛ, baa mɛ Isireliba ba s̃a mem ɔɔ sariba, ba sanɔ bo ka sere Yudaba. ¹² Yen s̃, a doo s̃ ỹsan nɔm geu gia a Isireliba gari yini s̃ a nɛɛ,

bu wurama, na ñ ka bu nɔnu k̃su m̃ɛrimɔ.

Domi na s̃awa wɔnɔwɔndugii.

Na ku ra m̃ru ko n ka tɛ.

¹³ Bu gesi ben durum wuro.

Bu wuro ma ba ñ ka man ỹre,

nɛ, Gusunɔ ben Yinni.

Domi ba da ba b̃nu gasira d̃a kubenu.

Ba yina bu nen gari swaa daki.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn t̃mbu

ba koo wurama win mi

¹⁴ Bu wurama nen mi, be, bii mem ɔɔ sariba. Domi na s̃awa ben Yinni. Kon be ba tie yarama wuu s̃n mi ba w̃a kpuron di, baa ñ n t̃n turon na, ñ kun mɛ yiru. Kpa n ka bu wurama nen mi Siɔnɔ. ¹⁵ Saa ye ɔɔ, kon bu kparobu w̃ be nen g̃ru ga k̃. Kpa bu bu kpara ka bwisi, ka laakari.

¹⁶ Ba koo marura bu dabilia tem mɛ ɔɔ. Sanam mɛ ɔɔ, ba koo man gia. Ba ñ maa nen woodan kpakororun gari m̃. Goo kun maa ten bwisikunu m̃. Goo kun maa tu yaayamɔ u nɛɛ, mana ta w̃a. Goo kun maa ten k̃sire m̃. ¹⁷ Saa ye ɔɔ, nen sina g̃na ya ko n w̃awa Yerusalemɔ. Kpa bwese ni nu tie kpuro nu maa menna mi, nen ỹsirun s̃. Ba ñ maa ben bwisi k̃si sw̃imɔ. ¹⁸ Saa ye ɔɔ, Yudaba ka Isireliba ba koo menna bu ko tia. Domi ba koo wurama sannu saa s̃ ỹsan nɔm geu gian di. Kpa bu sina tem mɛ ɔɔ mɛ na ben baababa w̃ ba tubi di.

¹⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua na nɛɛ,

kon daa bɛɛ Isireliba kowa nen bii k̃nasibu,

kpa n bɛɛ tem gem w̃

mɛ mu buram bo handunia yeni ɔɔ.

Na raa tamaa i ko man sokuwa b̃en Baaba,

kpa i ku maa man deri.

²⁰ Adama i man t̃nu kam kom kua

nge mɛ kurɔ naane sarirugii u ra win durɔ kue.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²¹ Wee, ɔɔ gagu ga ɔɔra guuru w̃lɔ.

Ase Isirelibara ba kuuki m̃ ba b̃nu kanamɔ,

domi ben sanu sanusu kpuro su sankira,

ba nɛ, Gusunɔ ben Yinni duari.

²² Bɛɛ, bii mem ɔɔ sariba, i wurama nen mi.

Kon bɛɛ b̃en mem ɔɔbu sariru suuru kua.

Ma Isireliba ba nɛɛ, Gusunɔ, wuna a s̃a b̃en Yinni.

Bɛɛ wee, wunen miya sa wee.

²³ Geema b̃u ni sa raa s̃amɔ guunu w̃lɔ sa kuuki m̃,

nu s̃awa weesu.

Adama Gusunɔ b̃en Yinni,

wuna a s̃a bɛɛ Isireliban faaba kowo.

²⁴ Wee, saa b̃en birun di sa waamɔ b̃u wi ba m̃

Baali,

wiya u b̃en baababan gbean d̃anu di kpuro,

ka maa ben ỹanu ka ben keteba ka sere ben bibu.

Ma ba sekuru wa.

²⁵ Su kpuna sekuru ɔɔ

kpa su b̃en b̃ere sariru wukiri nge bekuru.

Domi b̃eɛ ka b̃en baababa

sa wunɛ Gusunɔ b̃en Yinni torari.

Saa b̃en birun di n ka gisɔ girari

sa ñ wunen gere wure.

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Isireliba,

ì n k̃ i wurama nen mi, i ko kp̃ i wurama.

Ì n b̃en b̃u s̃aru deri, i ñ maa yaayaare m̃,

² ñ n da b̃re gem ɔɔ ka g̃ru d̃erɔ,

i nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn w̃aru,

saa yera bwese tukunu nu koo domaru wa nen min di,

kpa bu woo kana nen s̃.

³ Nɛ, Yinni Gusunɔwa na bɛɛ Yudaba ka Yerusalem-mugibu s̃ɔmɔ na m̃,

i gbee kpaanu kasirio, i d̃a d̃ɔ go.

I ku ra maa b̃en d̃anu duure s̃aki ɔɔ.

⁴ Geema, i bango s̃a wasi ɔɔ.

Adama n tiawa i man tii w̃,

kpa nen m̃ru yu ku raa yabura nge d̃ɔ,

wi goo kun kp̃ u go,

domi b̃en nuku k̃suru ta kp̃.

Ba Yudaba w̃rima

⁵ Yeremi u nɛɛ,

i Yudaba s̃ɔmɔ kpa i gb̃ara Yerusalemɔ.

I kɔba soowo tem mɛ kpuro ɔɔ.

I ɔɔgiru suo ka dam i nɛɛ,

bu mennama bu da wuu si su gb̃aranu m̃ ɔɔ.

⁶ Bu gidi ɔɔra sueyo Siɔni gia

bu duki yakuro bu ku ỹra.

Domi Gusunɔ u koo de k̃sa yu na

saa s̃ ỹsan nɔm geu gian di.

⁷ Yibere be ba ra bwesenu kam koosie

ba seewa ben wāa yerun di nge gbee suno
ge ga tii demiamɔ gen bweun di,
ba wee bu ka tem me kam koosia.
Bɛɛ Yudaba, ba koo bɛɛn wusu kɔsuka
kpa su ko bansu.
8 I saaki sebuo nuku sankiranun sɔ
kpa i swi i weeweenu ko,
domi Yinni Gusunɔn mɔru kun sun doonarimɔ.
9 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
yen tɔɔ te sɔɔ,
sina boko ka win sina asakpɔbu ba koo mwia kpana
kpa yāku kowobu bu bita soora,
kpa Gusunɔn sɔmɔbu bu nɔsu nɛnɛ,
10 bu nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ
na be, Yudaba ka Yerusalemugibu nɔni wɔkua
ye na nɛɛ, ba koo bɔri yendu wa.
Wee tɛ ba woburu sɔndi ben wiiɔ.

Yiberɛba ba Yudaba sikerene

11 Saa ye sɔɔ, kon bu sɔ n nɛɛ,
wee, woo ga wee saa gɔburun guunun di,
gu ka nen tɔmbu Yudaba swee.
Woo ge, ga n sɔa fɛrɛ fɛrɛ
nge ge ba koo ka dobi sara.
12 Ga ko n dam mɔwa.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na gu sokusiamɔ.
Tɛwa kon bu siri.
13 Ma Yudaba ba nɛɛ,
gbera sun di, domi sa kam kua.
Wee, wi u koo sun kam koosia u siimɔ nge guru wiru.
Win tabu kɛkɛ yi sɔa nge guru woo.
Ma win dumi yi gunɔ bakeru sɔabu kere.
14 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Yerusalemugibu,
sere saa yerà i kɛ i n kɔsa bwisikumɔ.
I bɛɛn gɔrusu dɛerasio, kpa i faaba wa.
15 I swaa dakio gari yi ba ka na Danun tem di
ka Efaraimun guunun di
ba nɛɛ, kɔsa wee.
16 I ye bwesenu kpuro nɔnɔsio.
Kpa i ye Yerusalemugibu sɔ i nɛɛ,
yiberɛba ba wee saa tontonden di.
Ba koo Yudaban wusu tabun kuuki koosi.
17 Kpa bu Yerusalemu sikerena
nge be ba gberu kɔsu.
Domi yen tɔmbu ba man seesi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
18 Bɛɛ Yudaba, geema wahala ya bɛɛ nɔni sɔɔwa sere
bɛɛn woo sɔndɔ.
Adama ya sɔawa bɛɛn kom kɔsum ka bɛɛn nuku kɔ-
surun are.

Yeremi u wasikiramɔ

win tɔmbun wahalan sɔ

19 Yeremi u nɛɛ,
nen nuki man wurimɔ ma nen torora kara.

Na n kpɛ n nɔɔ mari wahala yenin sɔ.
Na tabun kɔba nɔnɔ. Bu wee.
20 Ba sun nɔnɔsiamɔ ma ba wuu dabinu kɔsuka.
Tem me kpuro mu kam kobu nɔnɔ.
Subaru sɔɔra ba na ba bɛɛn tabu kowobun kuu
bekuruginu wukura.
Ma ba nu gura ba ka doona.
21 Sere domma na kon yiberɛban gidi bɔra waamɔ,
kpa na n kɔban swi nɔnɔ tɔa tɔa.
22 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee, nen tɔmbu ba n bwisi mɔ.
Mɛya ba n man yɛ.
Ba sɔawa gari bakasu.
Ba kɔsan kobun bwisi mɔ,
adama ba n gean kobu yɛ.

Kam kobu wee

23 Na tem mɛera ma mu sɔa bitam,
gɔanu sari men wɔllɔ.
Na maa wɔllu mɛera,
na deema yam bururam sari mi.
24 Na guunu mɛera, na wa wee,
nu wɔruma. Ma gungunu nu bɔarimɔ.
25 Na maa mɛera na wa wee,
tɔnu sari tem sɔɔ.
Ma gunɔsu su yarina kpuro.
26 Na tem mɛera me mu raa sɔa tem gem.
Na deema wee, mu kua tem saaram.
Ma wuu si su wɔa mi, su wɔruka.
Yinni Gusunɔwa u ye kua win mɔrun saabu.
27 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
u koo tem me gɔsia tem saaram,
adama u maa nɛɛ,
u n derimɔ mu n sɔa me ka baadommasɔ.
28 Yen sɔ, tem mu ko n gɔɔ wooru sɔ,
kpa wɔllu tu yam tɛra.
Domi u himba yi kɔ, u n maa biru wurɔ.
29 Ye wusu kpuron tɔmbu ba maasɔbu ka ten
towobun wɔkinu nua,
yera ba duki yakikira kpuro.
Gaba wɔriki dɔa sɔɔ ma gaba dua kpee baaba sɔɔ.
Ba wuu si deri su kua bansu.
30 Wunɛ Yerusalemu, buraru mba kaa maa tii kua.
Kaa tii beku wunɔmgiru kasuawa a dewe,
kpa a wuran saba sebe, kpa a kiro doke?
Kam sɔɔra kaa tii buraru kua.
Wee wunen kɛnasibu ba nun tusa
ba kasu bu nun go.
31 Na wuri ka weeweenu nɔnɔ
nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɛ u win bii gbiikoo ma.
Ase Yerusalemun nɔnɔ ga nɔnɔramɔ mi.
Ya wom gabamɔ, ya nɔma demie ya mɔ,
ya kam kuawa.
Wee yen yiberɛba ba ye sɛre, ya gɔɔ nɔɔ.

Yerusalemugibun toraru

5 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn swɛɛ kpuro swĩyɔ.
 I doo ka mi tɔmba ra mɛnnɛ i kasu
 ì n ko i goo wa wi u ra ko dee dee
 ma u ra gem gere.
 Ì n yẽro wa,
 saa ye sɔkra nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bɛɛn durum wɔka.
 2 Ma Yeremi u nɛɛ,
 wee, ba ra n bɔrumɔ ba n m̀,
 ka Yinni Gusunɔn wãaru,
 adama weesu sɔkra ba bɔri yi m̀.
 3 Yinni, n ñ wi u gem swĩi, wiya a kasu?
 Wee, a bu sura adama ba nun atafiiru kua.
 A bu nɔni sɔkwa, adama ka mɛ, ba ñ gãanu gie.
 Ben gɔru ga bɔbiawa nge kperu.
 Ba yina bu wurama wunen mi.
 4 Ma na nɛɛ, ba sãawa nge bibu,
 ba m̀wa nge gari bakasu.
 Domi ba ñ wunen swɛɛ yẽ,
 ba ñ maa wunen woodaba yẽ.
 5 Kon gɔsira n da be ba bukuren mi,
 kpa n ka bu gari ko.
 Domi be, ba wunen swɛɛ yẽ,
 ba maa wunen woodaba yẽ.
 Wee, ben tii ba nun yina
 nge yãa te ta wẽɛ yina
 ma ta yi kasuka.
 6 Yen sɔna bà n dua dãa sɔkwa,
 gbee sinansu su ra bu go.
 Bà n dua yakasɔ,
 gbeeku bɔnu nu ra bu go.
 Ma musuku gbeeku ga ra bu yɔkru bwẽeyɛ
 ben wuun gbãrarun kɔnkɔwɔ,
 be ba yara min di,
 gu ka bu sɛre gu kasuku.
 Domi ben toranu nu dabia.
 Ben naane sariru ta kpã.
 7 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 mban sɔna kon nen tɔmbun durum wɔka.
 Domi wee, ba man deri
 ma ba bɔrumɔ ka b̄nun yĩsinu.
 Na bu debia,
 adama b̄na ba ka arukawani bɔkua
 ba nu gasirimɔ.
 8 Ba sãawa nge dum dweɛ yi yi deba
 yi wuri m̀ yi kurɔbu gire.
 Nge mɛya ba ra n ben berusebun kurɔbu naa gire,
 ba n kpeeki m̀.
 9 Mban sɔna na ñ ko n bwese teni mɔru kɔsie,
 kpa n tu sɛɛyasia yenin s̄.
 10 Nɛ, Yinni Gusunɔ,
 kon bu yiberɛba surema,
 be, be ba sãa nge nen resɛm gbaaru.
 Ba koo ten kara sura
 kpa bu ten dãa kãasi bɔkri yi yi ñ sãa nɛgii.
 Adama ba ñ gbaa te kam koosiamɔ kpuro.

11 Mɛya kon ko domi Isireliba ka Yudaba
 ba ñ ka nɛ turo ȳre.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ye ya koo Isireliba deema

12 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 Isireliba ba man siki
 ba nɛɛ, na ñ dam gam mɔ.
 Kɔsa kun maa bu deemamɔ.
 Ba ñ tabu wasi,
 ba ñ maa gɔkru wasi.
 13 Nen sɔmɔbun gari yi maa sãawa nge wom dirum.
 Ben goo ku ra bu gari gee s̄.
 Ba maa gerumɔ ba m̀,
 sɔmɔ ben gari yi wɔri ben tii sɔk.
 14 Yen s̄, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 na nɛɛ, ye ba ka gerua mɛ,
 wee, nen gari yi ko n sãa nge d̄ɔk wunɛ Yeremin kɔ
 sɔk,
 kpa nen tɔn be, ba n sãa nge dãa ye d̄ɔk wi, u koo
 mwa.
 15 Tɛ bɛɛ nen tɔmbu, Isireliba,
 kon bɛɛ bweseru garu surema tontonden di.
 Bwese te, ta dam mɔ
 ta raa maa wãawa saa yellun di.
 I ñ maa ten barum kɔkɔ.
 16 Ba sãawa tabu durɔbu be kpuro.
 Ben s̄ɛnun saabu,
 gonu ra n yibawa sikasɔ.
 17 Bwese te, ta koo bɛɛn d̄ianu kam koosia,
 ka bɛɛn bibu, ka bɛɛn yaa sabenu, ka bɛɛn dãa
 marum,
 kpa bu bɛɛn wuu si su gbãranu mɔ tabu wɔri,
 bu kɔsuku,
 s̄i sɔk bɛɛn ȳiyɔkbu wãa.
 18 Adama yen t̄ɔk te, n ñ bɛɛ kpuro kon kam koosia.
 19 Tɛ Yeremi, bà n nɛɛ, mban sɔna nɛ, Gusunɔ ben Yin-
 ni na bu yenin bweseru kuammɛ, kaa bu wisiwa a nɛɛ,
 ba man deri ba ka tɔn tukobun b̄nu na ben temɔ ba
 sãamɔ. Nge mɛya ben tii ba koo da bu tɔn tukobu sã
 tem tukumɔ.

Gusunɔ u win tɔmbu kirɔ m̀

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i Yakɔbun bweseru s̄kɔkɔ,
 be, be ba sãa Yudaba, i nɛɛ,
 21 bu swaa dakio ye na bu s̄kɔkɔ.
 Ba sãawa nge wɔkɔbu, ba ñ bwisi mɔ.
 Ba nɔni mɔ, adama ba ñ yam waamɔ.
 Ba swasu mɔ, adama ba ñ gari kɔkɔmɔ.
 22 Ba ñ koo man nasia?
 Ba ñ koo diiri nen wuswaaɔ?
 Nena na dera yani sɛeri yi nim wɔkɔn nim gunua.
 Ma na nɛɛ, mu ñ maa saramɔ
 mi na men kɔkɔ bura yeru yi mi.
 Miya mu ko n wãa sere ka baadommasɔ.
 Baa mɛ nim kurenu nu ra se, nu ñ dam mɔ.

Baa mɛ nu ra wɔki, mu ku ra gam de.
 23 Adama be, nen tɔmbu, ba sɔawa mem nɔɔ sariba.
 Ba ra ka man mɔru ko kpa bu man deri.
 24 Ba ku ra tii sɔ bu nɛɛ,
 bu nɛ, Yinni Gusunɔ nasia,
 nɛ wi na ra bu gura wɛ
 wɔɔ ka wɔɔ yen saa sɔɔ,
 kpa n maa saa yi bu ka dɔanu gɛ.
 25 Ba n yɛ ma ben durum ka ben toranun sɔna
 ba ku ra maa doma ten bweseru wa.
 26 Domi ben suunu sɔɔ tɔn kɔsoba wɔa.
 Ba ra tɔmbu yɛri beriewa bu ka bu mwɛeri
 nge be ba ra gunɔsu taa yinuɛ.
 27 Takiwa ya ra n yiba ben yɛnusɔ,
 nge mɛ gunɔ taason gunɔ diru
 ta ra n gunɔsu yiba.
 Nge mɛya ba kuura ma ba dam kua.
 28 Ba dɔa geenu di ma ba bɔria.
 Ba ra kɔsa kowa yu banda.
 Ba ku ra ka gobeku yinɛ, ñ kun mɛ sɔaro.
 Ba ku ra bu ben gem wɛ.
 Kpa ben tii ba n kuuramɔ.
 29 Mban sɔna na ñ kon bwese teni mɔru kɔsie,
 kpa n bu sɛyasia yenin sɔ.
 30 Wee, nen tɔmba gɔa kɔsunu mɔ tem mɛ sɔɔ.
 31 Ben sɔɔmbu ba gari weesugii mɔ.
 Ma yɔku kowobu ba ben tiin arufaani kasu.
 Ma nen tɔmbu ba bu yen dam kɛmɔ.
 Sanam mɛ kpuro ya koo nɔru ko, amɔna ba koo ko.

Yiberɛba ba Yerusalemu tarusi

6 Bɛɛ Benyamɛɛba,
 i duki yakuro Yerusalemun di.
 I kɔba soowo Tekoɔɔ.
 I yireru koowo Beti Hakeremuɔ.
 Domi nɔni swɔa bakaru ka kam kobu sisi,
 saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.
 2 Ba koo Yerusalemu, wuu burɔ ge kɔsuku.
 3 Wee, tɔmba ye wɔrim wee
 nge kparobu ka ben yaa sabenu.
 Ba ben sansani gira ba ka ye sikerena.
 Ben baawure u win bweu mwa, wi ka win tabu
 kowobu.
 4 Ba kuuki mɔ ba mɔ,
 i de su se sɔɔ sɔɔ gbɔara su wuu ge wɔri.
 Adama tɛ sɔɔ kpa, yam maa tɔramɔ.
 5 Ñ n men na, i de su se wɔkuru
 su da su gen dii geenu kɔsuku.
 6 Ma Yinni Gusunɔ u bu sɔɔwa u nɛɛ,
 bu dɔa bɔɔrio kpa bu ka ye sasanu gira
 bu ka Yerusalemu sikerena, bu ye sɛyasia
 yɛn sɔ yen tɔmba dam dɔrenamɔ.
 7 Nge mɛ dɔka ya ra nim swi mu n kokumɔ,
 nge mɛya Yerusalemugibun nuku kɔsuru
 ta ra n sɔɔsiramɔ.
 Daa bɔɔɔya ka kam kobun kookoosun gariya
 yi ra n nɔɔramɔ mi.
 Na ra n waamɔ baadomma

ba tɔmbu nɔni sɔɔmɔ ba bu mɛera mɔ.
 8 Ñ n men na, bɛɛ Yerusalemugibu,
 i nen sɔɔsiru laakari koowo,
 kpa n ku ra nen tii gawa saa bɛɛn min di
 n bɛɛn tem kam koosia.

Isireliba

ba kua mem nɔɔmbu sariba

9 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
 ba koo Isireli be ba tie gura mam mam
 nge mɛ ba ra dɔa binu sɔri
 ba kun gɔanu deri.
 10 Ma Yeremi u wisa u nɛɛ,
 wara kon gari sɔ, kpa n nɔn kirɔ ko.
 Wara koo man swaa daki.
 Wee, ba swaa tau. Ba ñ kpɛ bu laakari ko.
 Ben mi, wunɛ Yinni Gusunɔn gari
 yi ra bu sekuru kowa.
 Ba ku ra kɔ bu yi nɔ.
 11 Yinni Gusunɔ,
 wee, na ka tɔn be mɔru mɔ wunen sɔ.
 Na kpana n tii nɛnɛ.
 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 a de mɔru ye a man kuamme mi,
 yu wɔri bibu sɔɔ be ba dweemɔ dɔa saanɔ,
 ka sere maa aluwaasiban wuunu sɔɔ.
 Domi kurɔbu ka durɔbu ka tɔkɔnu,
 kpurowa ba koo gura bu ka doona.
 12 Kpa ben yɛnusu su ko gabugisu
 ka ben gbea ka ben kurɔbu.
 Domi kon tem mɛ kpuron tɔmbu nen dam sɔɔsi.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 13 Domi saa bwɛɛbwɛɛbun di sere ka damgibɔ,
 ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire.
 Nen sɔɔmbu ka yɔku kowobun tii,
 ba ra n weesu mɔwa.
 14 Ba ra n nen tɔmbun wahala atafiiru sɔawa,
 ba n mɔ, alafia wɔa,
 adama alafia gaa sari.
 15 N weenɛwa sekuru ta n bu mɔ,
 kɔsa ye ba mɔn sɔ,
 adama ba ñ sekuru mɔ.
 Ba ñ mam wure ma ba tore.
 Yen sɔna ba koo wɔruma bu gbi.
 Ba koo fukura bu wɔruku
 dɔma te kon bu sɛyasia.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.
 16 Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ,
 i seewo i swɛɛ mɛɛri
 i bɛɛn yellun swaa bura ye kasu i swi,
 kpa i wa i n wɔa bɔri yendu sɔɔ.
 Adama ba wisa ba nɛɛ,
 sa ñ ye swiimɔ.
 17 Gusunɔ u nɛɛ,
 na bɛɛ kɔsobu wɛ
 i ka ben koban swi swaa daki.

Adama ba wisa ba nɛɛ,
 sa ñ swaa dakimo.
 18 Yen sɔ, u nɛɛ, bɛɛ bwese ni nu tie,
 i swaa dakio i nɔ ye ya koo nen tɔmbu deema.
 19 Bɛɛ temgibu, i waawo.
 Wee kon nen tɔmbu kɔsa sure.
 Yera ya ko n sãa ben bwisikunun are.
 Domi ba ñ nen gari swaa daki,
 ma ba nen woodaba gema.
 20 Na ñ ben turare ye ya wee Seban di
 ñ kun mɛ dãa kiku nubu duroruguu
 ge ba ka na saa tontonden din bukata mɔ sãarun sɔ.
 Na ñ ben yãku dɔɔ mwaaruginu kɪ.
 Meya ben yãku ni nu tie, nu ñ maa man wɛremɔ.
 21 Yen sɔna kon bu sokuratia dokea,
 kpa baababa ka ben bibu,
 tɔnu maa ka win bɔɔ
 bu sokura mi bu gbi.

Ba koo Isireliba wɔrima

22 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 wee bweseru gara sisi
 saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di
 mi n toma.
 Bwese ten tɔmbu ba dam mɔ.
 23 Ba tɛnnu ka yaasi neni.
 Ba nuki sosu, ba ñ wɔnɔwɔndu mɔ.
 Ma ba kukirimɔ nge nim wɔkun nim.
 Ba yɔɔwɔ dumi kɔkɔ,
 ma ba yɔ swɛɛ swɛɛ, ba tabun sɔɔru sãa
 bu ka wunɛ Yerusalemu wɔri, wunɛ wi a sãa Sioni.
 24 Yerusalemugiba nɛɛ,
 ye sa ben labaari nua,
 yera besen gɔma dwiiya.
 Sa wurura nge tɔn kuro
 wi u yiire u kɪ u ma.
 25 Goo u ku raa yari u da swɛɛɔ.
 Goo ku raa maa yari u da yakasɔ.
 Domi yibereba ba wãa mi,
 ba ben takobiba neni.
 Tɔmba berum soore baama.
 26 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ nen tɔmbu, i saaki pɔra sɛkeo
 kpa i tii torom wisi nuku sankiranun sɔ.
 Bɛɛn baawure u gɔɔ swiɔyɔ
 nge wi u win bii teereru bia.
 I wuri koowo ka nɔni yĩresu.
 Domi wi u koo bɛɛ kpeerasia
 u koo bɛɛ wɔriwa subaru sɔɔ.

Isireliba ba swaa tau

27 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 wunɛ Yeremi, na nun yi a ka nen tɔmbu sɔwa
 nge mɛ seko u ra sii geesu sɔwe,
 kpa a ka ben daa gia.
 28 Ma Yeremi u nɛɛ,
 tɔn be, ba sãawa wee kowobu ka mem nɔɔ sariba.

Ba bɔɔbuwa nge sisu. Be kpuro ba sankirewa.
 29 Bã n sisu ka pɛerum dɔɔ doke ba wure,
 ye kpuro ya ra yandewa,
 kpa pɛerum mɛ, mu sii si sɔwa.
 Adama kam sɔɔra ba Isireliba sɔwa.
 Ben tɔn kɔsobu ba ñ wunaramɔ,
 30 ma ba bu sokumɔ sii si su ñ gea sãa.
 Domi Yinni Gusunɔ u bu biru kisi.

Yeremi u waasu mɔ

Yinni Gusunɔn sãa yeru

(I maa mɛerio 26:1-19)

7 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, ² a doo a
 yɔra nen sãa yerun kɔnɔkɔwɔ a nɛɛ, yeniwa nɛ,
 Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, be Yudaba, be, be ba
 ra gesi du saa kɔnɔ minin di bu ka man sã, bu swaa
 dakio bu nɔ. ³ Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na
 wɔllu ka tem mɔ, na gerua na nɛɛ, bu ben sanu
 sanusu ka ben daa kɔsio. Saa yera kon de ba n wãa
 tem mɛ sɔɔ. ⁴ Bu ku ben naanɛ doke dii teni sɔɔ ba n
 mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔn sãa yera mi! ⁵ Bã n ben sanu
 sanusu ka ben daa kɔsa, ma ba gea kuanammɛ, ⁶ ma
 ba kun sɔbu ka gɔminibu ka gobekuba dam dɔremɔ,
 ma ba kun maa tɔnu wi u kun gãanu kuen yem
 yarimɔ, ma ba kun bũnu sãamɔ ni nu koo de bu kam
 ko, ⁷ saa yera kon de ba n wãa tem mɛ sɔɔ mɛ na ben
 baababa wɛ, ba n mɔ sere ka baadommas.
⁸ Adama wee gari weesugiiya ba naanɛ sãa yi yi ñ
 arufaani gaa mɔ. ⁹ Ba ra n gbɛnimɔ, ba ra n tɔmbu
 goomɔ, ba ra n sakararu mɔ, kpa ba n nɔɔ mweɛ
 weesuginu mɔ, kpa ba n bũu wi ba mɔ Baali turare
 dɔɔ dokeammɛ, kpa ba n maa bũu sãaru mɔ te ba ku
 ra raa ko. ¹⁰ Kɔsi yiniwa ba ra n mɔ, kpa bu sere na bu
 yɔra dii tɛn mi ba ra man sã ba n mɔ, sa yakiara
 yibereban nɔman di. ¹¹ Ba tamaa dii tɛn mi ba ra man
 sã ta sãawa gbɛnɔbun wãa yeru? Domi mɛsuma na
 waamɔ.
¹² Ñ n men na, bu doo Siloɔ bu yam mi na raa gɔsa
 bu ka man sã mɛeri. Kpa bu wa nge mɛ na mu kua
 nen tɔmbu Isireliban daa kɔsan sɔ. ¹³ Tɛ, yɛn sɔɔ ba
 kookoo sinin bweseru kua, ma na bu gerusi kpeetim
 sari adama ba ñ man swaa daki, na bu soka ma ba ñ
 man wurari, ¹⁴ yen sɔna kon nen sãa yee tɛ sɔɔ ba
 ben naanɛ doke ka tem mɛ na be ka ben baababa wɛ
 kam koosia nge mɛ na Silo kua. ¹⁵ Kon bu gira bu
 tonda nen wuswaan di nge mɛ na ben mero bisibu
 Isireliba gira.

Gusunɔ u Yerebin

kanaru yina Yudaban sɔ

16 Wunɛ Yeremi, a ku man suuru kana Yudaban sɔ. A
 ku bu kanaru garu kua. Domi na ñ nun swaa dakimo.
 17 A ñ waamɔwa ye ba mɔ Yudaban wuu marosɔ ka
 sere Yerusalemun swɛɛ sɔɔ? ¹⁸ Bibu ba dãa guramɔ
 bũu yãkunun sɔ. Ma ben baababa ba ka ye dɔɔ

s̄rum̄ b̄ū s̄ā yen̄. T̄n̄ kur̄ba p̄ē som burim̄ bu ka kiranu ko ni ba koo ka b̄ū wi ba m̄ Asitaate ka sere maa b̄ūnu ganu s̄ā, kpa bu ka man torari.

¹⁹ Adama ka gem, n̄ n̄ n̄ ba torarim̄, beya ba tii sekuru dokem̄.

²⁰ Yen s̄na na n̄ē, kon de nen m̄ru yu w̄ri nen s̄ā yee te s̄, ka t̄mbu s̄, ka yaa sabenu s̄, ka d̄āo ka sere maa d̄ānu s̄. Nen m̄ru ye, ya ko n̄ gbisim̄wa, ya n̄ surem̄.

Yudaban mem̄ n̄k̄bu sariru

²¹ Wee ye n̄, Gusun̄ Isireliban Yinni, n̄ wi na w̄llu ka tem̄ m̄ na gerua na n̄ē, i ra ȳkunu ko n̄ sukum̄ i ra di, ka ȳku d̄ō m̄wararuginu, adama n̄ buram̄ bo i ni kpuro m̄nna i b̄eyam̄ di. ²² Domi na n̄ b̄ēn baababa ȳkuru garu yiire d̄ma te na bu yara saa Egibitin di. ²³ Ye na bu yiire yera, bu nen gari n̄k̄w̄, kpa na n̄ s̄ā ben Yinni, kpa be, ba n̄ maa s̄ā nen t̄mbu. Bu nen wooda kpuro sw̄iȳ ye na bu w̄ē, kpa ben w̄āru tu w̄ēra. ²⁴ Adama ba n̄ swaa tem̄ kp̄i bu nen gari n̄. Ben tiin ḡru k̄ira ba sw̄i, ma ben daa k̄sa ya sosi. ²⁵ Saa d̄ma t̄n̄ di b̄ēn baababa ba yara Egibitin di sere n̄ ka gis̄ girari, na ra n̄ b̄ēn nen s̄m̄k̄bu ḡriamm̄ewa saa baayere. ²⁶ Adama i swaa taaya i n̄ man swaa daki. Ma i k̄sa kua n̄ kere ye b̄ēn baababa ba kua.

²⁷ Wun̄ Yeremi, à n̄ yeniba kpuro gerua, ba n̄ nun swaa dakim̄. À n̄ maa bu soka, ba n̄ nun wurarim̄. ²⁸ Ka m̄, a bu s̄k̄w̄ a n̄ē, ba s̄āwa bwese te ta ku ra Gusun̄ ten Yinnin gari n̄. Tora tee teya ba ra n̄ m̄ baa ù n̄ bu s̄eyasia. Gem ku ra n̄ maa w̄ā ben n̄k̄w̄.

Durum ye Yudaba ba kua

Beni Hin̄mun w̄k̄w̄

²⁹ Yinni Gusun̄ u n̄ē,
Yudaba bu ben seri buro bu k̄
yi yi s̄k̄sim̄ ma ba s̄ā negibu.
Bu ȳk̄w̄ guuru w̄ll̄,
kpa bu k̄w̄ sw̄i.
Wee ba nen m̄ru seeya,
ma na bu biru kisi.

³⁰ Domi be, Yudaba ba k̄sa kua nen n̄k̄n̄ s̄. Ba ka b̄ūnu dua diru mi ba ra man s̄ā, ba tu disi doke. ³¹ Ma ba b̄ū turanu bana Tofeti, Beni Hin̄mun w̄k̄w̄ bu ka ben bibu ȳku d̄ō m̄wararuginu ko mi, ȳku n̄n̄ bweseru na n̄ mam̄ ḡru doke n̄ bu s̄ bu ko.

³² Yen s̄na t̄nu ganu sisi n̄ s̄ ba n̄ maa w̄wa ye sokum̄ Tofeti n̄ kun̄ m̄ Beni Hin̄mu. Ba koo ye sokuwa t̄n̄ goo yeru. Miya ba koo t̄mbu sike ȳn̄ s̄ ayeru maa sari gam. ³³ Gun̄su ka ȳē yi koo t̄n̄ gonu di. Goo sari wi u koo yi yinari. ³⁴ Kon de Yerusalemu ka Yudaban wusu su mari s̄ s̄, ba n̄ maa nuku dobun kuuki m̄ wuu si s̄. Meya ba n̄ maa kur̄ kpaarun womusu n̄k̄w̄ mi. Domi tem̄ m̄, mu koo kowa bansu.

⁸ Yinni Gusun̄ u n̄ē, yen t̄ō te, ba koo Yudaban sinambu ka ben asakp̄bun kukunu sikia sikirun di ka ben ȳku kowobuginu ka ben s̄m̄k̄buginu ka sere maa Yerusalemun t̄mbuginu. ² S̄ s̄, nu ko n̄ s̄ soore. W̄kuru kpa nu n̄ w̄ā suru ka kperin tarum̄ s̄. Ba n̄ maa nu guram̄ bu sike. Nu koo kowa taaki tem̄ s̄. Domi s̄ ka suru ka kperi yiya ba raa k̄ā ma ba yiira ba yi s̄āwa. ³ Be ba koo tiara be, Yuda daa k̄sagii be s̄, mi na bu yarinasia kpuro, ḡk̄wa ba ko n̄ k̄ n̄ kere w̄āru. N̄, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Yudaban bwisikunu

kun asansi m̄

⁴ Yinni Gusun̄ u Yeremi s̄k̄wa u n̄ē, a nen t̄mbu bikio a n̄ē,

t̄nu ù n̄ w̄rum̄, u ku ra se?

Goo ù n̄ gera win swaan di, u ku ra wurame?

⁵ Ñ n̄ men na, mban s̄na nen t̄mbu Yudaba ba swaa k̄sa sw̄i ba d̄.

Ba ȳrariwa dim dim ben weesu s̄
ba n̄ b̄ūnu s̄am̄.

Ba n̄ k̄i bu ḡsirama nen mi.

⁶ Na ȳ s̄ē na bu swaa daki ka laakari.

Ba gari gerum̄ yi yi n̄ asansi gaa m̄.

Ben goo kun̄ ḡru ḡsiam̄ win nuku k̄surun di,
u n̄ē, mban s̄na u yeni m̄.

Be kpuro ba ben tiin swaa sw̄iwa
nge duma ye ya w̄ā tabu s̄.

⁷ Baa tionko ka kpurabu ka kpaaru baniku
nu ȳ saa ye n̄ ween̄ nu s̄i

ka saa ye n̄ ween̄ nu wurama nin w̄ā yer̄.

Adama nen t̄mbu ba n̄ nen wooda ȳ
ye na ka bu kpare.

Be ba tii garisi bwisigibu

⁸ Yinni Gusun̄ u maa n̄ē,
am̄na ba koo ka kp̄i bu n̄ē ba bwisi m̄.

Beya ba n̄ Gusun̄n̄ wooda m̄.

Domi be ba wooda ye yorua, ba ye ḡsiawa.

⁹ Wee bwisigiba n̄, Yinni Gusun̄n̄ gari gema.

Ma ba yibereban yina mwaara
ba w̄ā biti ka sekuru s̄.

Ñ n̄ men na, bwisi yir̄ ba maa m̄.

¹⁰ Yen s̄na n̄, Yinni Gusun̄,
kon de yibereba bu ben kur̄bu ka ben gbea mw̄eri.

Domi saa ben bw̄ēbw̄ēbun di

n̄ ka girari ben damgib̄,

ben tii tiin arufaaniwa ba ra n̄ naa gire ka taki.

Nen s̄m̄k̄bu ka ȳku kowobu, weesa ba ra n̄ m̄.

¹¹ Ba ra n̄ nen t̄mbun wahala atafiiru s̄āwa,

ba n̄ m̄, alafia w̄ā,

adama alafia gaa sari.

¹² N̄ ween̄wa sekuru tu bu mwa k̄sa ye ba m̄n̄ s̄.

Adama sekura ku ra bu mw̄e bu tuka.

Ba ku ra maa ben toranu tubu.

Yen s̄na ba koo w̄rum̄ bu gbi

dɔma te kon bu sɛɛyasia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
gbaa wuko u ra win dɛɛanu gɛ̃wa u mɛnna.
Adama wee, na kɪ n nɛn dɛɛanu mɛnna Isireliban mi,
ma na deema ba sɛ̃awa nge resɛm
n̄ kun mɛ nge figie ye ya wurusu della
ya n̄ binu mɔ.
Yen sɛ̃na kon bu deri swaa sarobun sɛ̃.

¹⁴ Yudaba ba nɛɛ,
mban sɛ̃na sa sɛ̃ mini.

I de su mɛnna
kpa su da wuu si su gbɛ̃ranu mɔn mi,
sa n gɔɔ mara.
Domi Gusunɔ besɛn Yinni u yiwa su gbi.
U koo sun nim dɛ̃ɛgim nɔrusia,
yɛn sɛ̃ sa n̄n torari.

¹⁵ Wee, sa tamaa wɛ̃ara koo kɔsi,
adama ya n̄ koore.
Sa tamaa saa gaa wee yɛ sɔɔ besɛn nɔni swɛ̃aru
ta koo kpe,
adama nandaba bu sun deema.

¹⁶ Wee sa yibɛɛban dumin wɔkinu nɔnɔ Danun
bera gia.

Ma yi wuri m̄, yi tem kpuro neni mu diirimɔ.
Yibɛɛ be, ba dɛɛanu guramɔ ba gbea mwaamɔ,
ka sere Yerusalemu ka yen tɔmbu.

¹⁷ Adama Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ,
na n̄ daa bɛɛ sɔ̃wa mɛ ro?
Wee kon bɛɛ wɛɛ dɛ̃ɛgii kparema
yi yi n̄ dobo dobogibun gari nɔnɔ.
Yi koo bɛɛ dwɛ̃ewa.

Yeremin nuki sankira

¹⁸ Yeremi u nɛɛ,
nɛn nuki sankira nɛn tɔmbun wahalan sɛ̃.
Na kɪ n tii nukuru yemiasia,
adama ya n̄ koorɔ.

¹⁹ Wee, na nɛn tɔmbun weeweenu nɔnɔ baaman di.
Ba m̄, Yinni Gusunɔ u sariwa Sɔnɔ?
Yen sunɔ u n̄ maa wɛ̃awa mi?
Ma Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ,
mban sɛ̃na ba nɛn mɔru seeya
ba b̄nu sɛ̃amɔ n̄n bwɛ̃arokunu
ba waama tɔn tukobun min di.

²⁰ Ma Yeremi u nɛɛ,
saa ye sa raa ȳiɔ su faaba wa,
ya doona nge gɛ̃ɛbun saa.

Wee, sa n̄ faaba wa.
²¹ Nɛn tɔmbu ba nɔni sɔ̃re.
Ben nɔni swɛ̃a te, ta man bɔkana.
Na nande, na nuki sankire.

²² Tibu sariwa Galadiɔ?
Dokotoro goo sariwa mi?
Nge mban sɛ̃na Isireliban bosu kun kpeemɔ.

²³ Nɛn wiru tɔ n daa nim yiba
ma nɛn nɔni yi sɛ̃a nge bwii,
kon daa wuri kowa sɔ̃ sɔ̃ ka wɔkuru
nɛn tɔn be ba gun sɛ̃.

Bwese weesugiru

⁹ Yeremi u nɛɛ,
n̄ n daa kuru mɔ gbaburɔ, kon daa dawa ten
mi,

n nɛn tɔmbu deri na n ka bu tondine.
Domi be kpuro ba sɛ̃awa nge sakara kowobu.
Ma ba kua naane sarirugibu.

² Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,
ba ra n nɔ dɛ̃ɛrawa bu ka weesu ko.
Ba ku ra tem mɛ kpare dee dee gem sɔɔ,
sere ka weesu.

Wee siya su kua ben dam.
Ba ra n nuku kɔsuru m̄wa ba n nɔ.
Meya ba ku ra nɛ, Yinni Gusunɔ wure.

³ Baawure u ra n win kpaasi taki dimɔwa.
Ba n̄ naane mɔnɔsine.

Ba ra n kɔrumɔtɔnu kuanammewa,
kpa ba n weesu sɔ̃namɔ.

⁴ Kpa ba n nɔni wɔkunamɔ.

Ba ku ra gem sɔ̃nɛ,
kpa ba n ben nɔ dɛ̃ɛrimɔ bu ka weesu ko.
Meya ba ra n mɛrimɔ nge mɛ ba koo ka kɔsa ko.

⁵ Ba ra tii wɛ̃ kɔsan kobu ka weesu sɔɔ
sere ba yina bu man wura.

⁶ Nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, na nɛɛ,
wee, kon bu sɔwa n ben laakari mɛeri.
Domi na n̄ yɛ ye kon ka nɛn tɔn beni ko
ben nuku kɔsurun sɛ̃.

⁷ Wee, tɔn ben yara ya sɛ̃awa nge sɛ̃ɛ dɛ̃ɛguu
ge ga ra go.

Weesa ba ra n m̄,
kpa ba n ben berusebu bɔri yendun gari sɔ̃mɔ.
Adama ben gɔruɔ, yina ba ra n bu berie.

⁸ Yeniban sɛ̃, kon bu sɛɛyasia
kpa n bu mɔru kɔsie.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Wuri ka swiin sanam

⁹ Yeremi u nɛɛ,
kon guunu ka mi ba ra raa yaa sabenu kpare swiia.

Domi nu gbera, goo ku ra maa sare mi,
ba ku ra maa yaa sabenun wuri nɔ mi.
Ma gunɔsu ka gbeeku yɛ̃ ye duki yakikira min di.
Gɛ̃anu kun maa wɛ̃a mi.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
u koo de Yerusalemu yu ko bansu,
kpa yu ko gbeeku b̄nun wɛ̃a yeru.
Meya u koo maa de Yudaban wusu su ko bansu.

¹¹ Wara u bwisi mɔ u ka ye tubusia.
Yinni Gusunɔ n̄ n ka yɛro gari kua,
u geruo yɛn sɛ̃ tem mɛ, mu kua bansu
mi goo ku ra maa sare.

12 Yinni Gusunƙo u maa nƙe, yeni ya koorawa yèn sƙ nèn tumbu ba nèn woodaba deri ye na bu wɛ, ma ba ñ nèn gere wure, ba ñ ka ye sɔmburu kue. 13 Ma ba ben tiin kīru swīi ba būu wi ba m̀ Baali s̄awa nge m̄e ben baababa ba bu s̄ɔsi. 14 Yen s̄ona n̄e, Gusunƙo Isireliban Yinni, n̄e wi na wɔllu ka tem m̄o, na n̄e, wee, kon bu d̄a kiku gagu^I ge ga sosu diisia, kpa n bu nim m̄e mu d̄e m̄o n̄rusia. 15 Kpa n de bu yarina bu da bwese tukunun suunu s̄o, mi be ka ben baababa ba ñ daa ȳe. Kon de bu bu go ka takobi, kpa bu bu kam koosia mam mam. 16 N̄e, Gusunƙo wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yeremi u n̄e,
i doo i tɔn kurɔ be ba ra gɔɔ swī kasuma.
I doo i yen goniba sokuma
17 bu na fuuku bu sun gɔɔ wuri kua,
kpa b̄esen n̄oni ȳiresu su koku.
18 Domi wuri n̄on̄a Sion̄o.
Ba m̀, wee, ba sun gura,
seku bakara sun deema.
N kua tilasi su ka b̄esen tem deri.
Wee ba b̄esen ȳenusu k̄suka.
19 B̄e kurɔbu, i Yinni Gusunƙo gari n̄on̄a.
Kpa i swaa daki i n̄o ye u gerum̄o.
I b̄een w̄andiaba wuri s̄ɔsio,
i gɔɔ wuri s̄ɔsino.
20 Domi gɔɔ u sun k̄asi saa fenentin di,
ma u dua sere sina kpaarɔ.
M̄eya u maa bii be ba b̄os̄u sw̄e s̄o goom̄o,
ka sere maa aluwaasiba mi ba ra gesi men̄e kpuro.
21 Yinni Gusunƙo u n̄e,
t̄omba koo w̄ruku bu gbisuku,
kpa ben gonu nu n t̄eria yakas̄o nge naa bisu,
ñ kun m̄e nge dobi yi yi gea yina ba deri gberɔ.
Ba ñ maa yi suam̄o.

À n kī a n bwisi gee m̄o,

a Gusunƙo gio

22 Yen s̄o, bwisigii u ku woo kana win bwisin s̄o.
Damgii u ku maa woo kana win dam s̄o.
M̄eya dukiagii u ku woo kana win dukian s̄o.
23 Adama wī u kī u woo kana,
u woo kanɔ yèn s̄o u bwisi m̄o u ka man tubu,
ma u ȳe ma nena na s̄a Yinni Gusunƙo.
Na s̄awa naan̄egii wī u ra siri dee dee,
kpa u de durom mu n w̄a tem s̄o.
Tɔn benin bwesera ba ra man w̄ere.
N̄e, Yinni Gusunƙo na yeni gerua.

Kirɔ

Yuu be ba ñ Gusunƙo ȳen s̄o

24 Wee t̄ru gara sisi t̄e s̄o kon bu kam koosia be ba bango m̄o wasi s̄o ma ba ku ra nèn arukawani yibie.

I d̄a kiku gagu - D̄a kiku gera ba ra soku abusenti.

25 Beya Egibitigibu, ka Yudaba, ka Ed̄muba, ka Am̄oniba, ka M̄abuba, ka be ba ra ben wii baarun seri k̄oni, ka sere be ba w̄a ḡaburɔ. Domi bwese tuku ni kpuro ka mam Isireliban tii, ba s̄awa bango sariba ben ḡruso.

Būnu ka Yinni Gusunƙo

10 B̄e Isireliba, i swaa dakio i n̄o ye Yinni Gusunƙo u b̄e s̄o m̄o. U n̄e,
2 i ku bwese tukunun yira swīi.
I ku wurura wɔllun ȳire nin s̄o,
ni bwese tukunu n̄u n wa,
nu ra nande.
3 Domi bwese nin s̄aru ta s̄awa kam dirum.
Nu ra sewa nu da d̄a s̄o m̄o nu d̄a bura.
Kpa d̄a d̄a ko u ka ye bw̄aroku ko.
4 Kpa bu gu buraru kua,
bu gu sii geesu ka wura pote.
Kpa bu gira bu kulumba kpare ka matalaka,
gu ku ka w̄uman s̄o.
5 Bw̄arokunu nu ra n s̄awa
nge nare ye ba ra ko gberɔ.
Nu ñ gari m̀, ba ra n nu s̄o wawa,
domi nu ñ kp̄e nu ka tii s̄o.
Yen s̄o, i ku nin b̄erum ko.
Nu ñ kp̄e nu b̄e k̄sa ñ kun m̄e gea kua.
6 Ma Yeremi u Gusunƙo siara u n̄e,
Yinni Gusunƙo, a kp̄a.
Goo sari wi u ka nun weene.
Ma a ȳisuru yara wunen dam saabu.
7 Wuna a s̄a bwesenu kpuron sina boko.
Wara u ñ koo nun nasia.
Wuna a yiiko kpuro m̄o.
Bwesenu kpuron bwisigibu s̄o,
goo sari wi u ka nun weene.
8 Be kpuro ba ñ bwisi m̄o.
Ben ȳeru ta s̄awa kam.
Domi d̄ara ba ra d̄a ku ba n s̄a m̄o.
9 Kpa bu tu sii geesu pote, si ba ka na Taasisin di,
ñ kun m̄e wura ye ya wee Ufasin di,
kpa bu tu yabe gaaduragiru ka wun̄m̄giru sebusia.
Yeba kpuro ya s̄awa t̄nun n̄oman s̄omburu.
10 Adama wun̄e Yinni Gusunƙo,
a s̄awa Yinni, wuna n weene bu s̄a.
A w̄awa. Kaa n maa bandu diiwa sere ka baadom-
m̄o.
Wunen m̄ru yà n seewa,
tem mu ra ȳiriwa,
kpa bwesenu kpuro nu kpana nu ȳra wunen
wuswaɔ.
11 B̄e bwese tukunu, i swaa dakio i n̄o, b̄een būu ni,
nu ñ wɔllu ka tem taka kue. Nin tii nu koo kam kowa
mam mam.
12 Yinni Gusunƙo u tem taka kua
ka win dam, ka win ȳeru,
ma u wɔllu t̄eria ka win bwisi.
13 Wiya u ra de bukɔ gu se wɔllɔ,
kpa u woo seeyama saa gen w̄a yerun di,

kpa guru winu nu nim kpaasina,
 kpa guru maakinu nu koorā, kpa gura yu nε.
 14 Tɔnu ù n ye kpuro mεera, u ra biti soorewa.
 Sekuru ta ra maa sekobu mwewa
 bà n ben bwāaroku ni wa.
 Domi nu ñ kpɛ nu ko mε, nu ñ wɛsiaru mɔ.
 15 Ba nu kuawa bu ka tɔmbu nɔni wɔke.
 Nu ñ sãa gãanu. Nu koo kam ko sɔɔ teeru,
 dɔma te Yinni Gusunɔ u koo nu siri.
 16 Gusunɔ, Isireliban Yinni u ñ sãa nge ni.
 Domi wiya u kpuro taka kua.
 Wiya u sãa win tɔmbun arumani.
 Win yĩsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Yerusalemun wɔrumaa

ya turuku kua

17 Yeremi u nεε,
 bεε Yerusalemugibu, wee, yiberε ba bεε tarusi.
 I seewo i bεen yãnu kpaasina.
 18 Domi Yinni Gusunɔ u nεε,
 u koo de yiberε be, bu bεε wɔri,
 kpa bu bεε gura bu ka bεε da mi n toma.
 19 Yerusalemugibu ba wuri wɔri ba mɔ,
 sa kam kua. Wee, besen bosu kpɛa,
 besen nɔni swāara banda.
 Sa raa nεε, kɔsa yã n sun deema,
 sa ko kpĩ su ye ma.
 20 Adama besen dia ya wɔruka.
 Yen wɛε kpuro kasikira.
 Ma ba besen bibu gura kpuro.
 Goo sari wi u koo maa besen wuu seeya.
 21 Yera Yeremi u nεε,
 bεen kparobu ba kua gari bakasu.
 Ba ñ Yinni Gusunɔ kasu.
 Yen sɔna ba ñ kuure,
 ma bεε kpuro i yarina.
 22 Wee damu gagu ga nɔkramɔ.
 Tɔn dabira wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
 bu ka Yudaban wusu kpeerasia,
 kpa su ko gbeeku bɔnun wãa yeru.

Yeremi u kanaru mɔ

ka win tɔmbun yĩsiru

23 Yinni Gusunɔ, na yɛ
 ma tɔnu kun kpɛ u win tii kpara
 nge mε n weenε.
 Goo sari wi u koo kpĩ u win tii swaa gea sure.
 24 Yinni Gusunɔ, a man sɛyasio saka sɔɔ,
 n kun ka mɔru, kpa a ku ra man kam koosia.
 25 A wunen mɔru sureo
 bwese ni nu ñ nun mεm nɔkɔwammen mi,
 ni, ni nu ñ nun sãamɔ.
 Domi nu wunen tɔmbu Yakɔbun bweseru
 kpeerasiamɔ,
 nu ben tem bansu koosiamɔ.

Isireliba ba Yinni Gusunɔ

arukawani kusia

11 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa. U
 nεε,² a nen arukawanin gari nɔkɔwa, kpa a
 Yudaba ka Yerusalemugibu sɔ a nεε,³ nε, Yinni
 Gusunɔ, na gerua na nεε, bɔrurowa wi u yina u nen
 arukawani yenin gari nɔ,⁴ ye na raa ka bεen baababa
 bɔkua sanam mε na bu yara Egibitin di mi ba raa nɔni
 sɔɔre too. Miya na bu sɔɔwa na nεε, bu nen gari swaa
 dakio, kpa bu ko ye na bu sɔɔwa. Saa ye sɔɔra ba ko n
 sãa nen tɔmbu, kpa na n maa sãa ben Yinni.⁵ Nge
 meya kon ka nen nɔkɔ mweeru yibia te na bεen
 baababa kua na nεε, kon bu tem wɛ mε sɔɔ tim ka
 bom mu kokumɔ. Tem meya i waamɔ gisɔ.

Ma Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nεε, ami.

⁶ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nεε, a gari yini
 geruo Yudaban wusu kpuro sɔɔ ka Yerusalemun nuku-
 run swεε kpuro sɔɔ, a nεε, bu nen arukawanin gari
 swaa dakio kpa bu yi mεm nɔkɔwa.⁷ Saa dɔma tɛn di
 na ben baababa yarama Egibitin di sere ka gisɔ, na ra
 n bu sɔɔmɔwa bu de bu man mεm nɔkɔwa.⁸ Adama ba
 ñ nen gari yi swaa daki, bu sere yi mεm nɔkɔwa. Ben
 baawure u win tiin gɔru kĩru swĩiwa. Ma na dera bɔri
 yin gari yi wãa arukawani ye sɔɔ, yi bu di.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nεε, wee
 Yudaba ka Yerusalemugibu ba nɔkɔ tia kua.¹⁰ Ba wura
 ben baababan yira sɔɔ, be, be ba yina bu nen gari
 swaa daki. Ma ba ka bũnu arukawani bɔkua ba nu
 sãamɔ. Isireliba ka Yudaba ba nen arukawani ye kusia
 ye na ka ben baababa bɔkua.

¹¹ Yen sɔna nε, Yinni Gusunɔ, kon de kɔsa yu bu wɔri.
 Ba ñ yariɔ kɔsa yen min di. Ba koo man nɔkɔgiru sue
 adama na ñ bu swaa dakimɔ.¹² Yudaba ka Yerusalemu-
 gibu ba koo da bu bũnu soku ni ba yãkunu
 koosimɔ. Adama bũu ni, nu ñ bu faaba mɔ wahalan
 saa sɔɔ.¹³ Bεε Yudaba, nge mε bεen wusu su geeru
 nε, nge meya bεen bũnu nu geeru nε. Nge mε
 Yerusalemun swεε yi geeru nε, nge meya yen sãa yenu
 nu geeru nε, mi i ra bũu wi ba mɔ Baali sã.¹⁴ Adama
 wunε Yeremi, a ku kanaru ko tɔn ben sɔ. Domi baa bà
 n man soka ben wahalan saa sɔɔ, na ñ bu wurarimɔ.

Isireliba ba sãa nge dãa

te ta ñ maa arufaani mɔ

15 Yinni Gusunɔ u maa nεε,
 bεε nen tɔn be na kĩ,
 mba i kasu nen sãa yerɔ.
 Domi murafitira i ra n mɔ.
 I tamaa kon maa bεen yãkunu mwa,
 kpa i kun maa nɔni sɔɔre?
 I tamaa kon de i yari wahalan di?
 16 Yellu i sãa nge nen dãa geeru,
 te ta kpare ta maa bii geenu marumɔ.

Adama tē kon dāa te ka ten kāasi kpuro dōo meni subaru sōo.

¹⁷ Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na raa bεε gira nge dāa. Nena kon de kōsa yu bεε deema bεε Isireliba ka bεε Yudaba, kōsa ye i kua i ka nen mɔru seeyan sō. Domi i būu wi ba mō Baali yākunu koosimɔ.

Yeremin yεnugibu

ba nūn seesi

¹⁸ Yinni Gusunɔ u man sōosi ye nen tōmbu ba man bɔkuammε. U man ben sanu sanusu sōosi. ¹⁹ Na raa bu naane sāawa nge yāa te ba ka dōo bu go. Na n̄ yē kōsa ba man bwisikusimɔ, ba mō, bu de bu dāa te sura ka ten marum. Bu tu wuna wasobun suunu sōon di kpa bu ku maa ten yīsiru n̄.

²⁰ Adama wunε Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, a sāawa wi u ra siri dee dee.

Wuna a tɔnun gōru ka win bwisikunu yē.

Wuna na nen weeweenu n̄mu sɔndia.

Na marawa n wa mɔru ye kaa bu kōsia.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u nε, wee ye u koo Anatɔtugibu kua, be, be ba kasu bu nen wāaru wuna ba mō, n ku Gusunɔn gari gere ka win yīsiru. Nā n maa yina, ba koo man go. ²² Yen sōna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u koo bu mɔru kōsia. Ben aluwaasiba ba koo gbi tabu sōo, kpa ben bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu bu gbi gōwrun sō. ²³ Domi u koo Anatɔtugibu n̄ni swāaru kpēewa wōo gē sōo u koo bu mɔru kōsia kpa goo kun tiare be sōo.

Yeremi

u Yinni Gusunɔ gari bikiamɔ

12 Yinni Gusunɔ, a sāawa gemgii baadomma, na n̄ kpē n nun siribu soku.

Adama ka mε, na kī n nun gāanu bikia wunen gem mε sōo.

Ye na bikiamɔ wee.

Mban sōna durumgiin wāaru ta ra n kuuramɔ.

Mban sōna a ra de be ba n̄ nun naane sāa

ba n wāa bɔri yendu sōo.

² Wuna a bu duura nge dāru, ma ba nuuru kua, ba kpēa ba binu marumɔ.

Meya wunen gari ra n wāa ben n̄n̄n̄.

Adama yi n̄ wāa ben gōru.

³ Yinni Gusunɔ, a man yē.

A man waamɔ ma a nen gōru wēera,

a wa ma ga wāa ka wunε.

A tɔn kōso be wunɔ nge yāa ni ba ra mwe bu sake.

A bu sōru koowo a yi

tōo te ba koo tōmbu gon sō.

⁴ Sere saa yerā kaa n dera besen tem mu n wāa nuku sankiranu sōo. Wee yakasu kpuro gberamɔ, ma gbeku yεε ka gunɔsu gbimɔ besen tem men tɔn kōsobun sō. Domi ba gerumɔ ba mō, a n̄ ben sanu sanusu waamɔ.

⁵ Yinni Gusunɔ u nε,

Yeremi,

à n ka naasugibu duka mō,

ma a bu kpana, a wasira,

amɔna kaa ka kpī a ka dumigibu duka da.

À n bɔri yendu mɔ sanam mε tem mu alafia mɔ tɔna, amɔna kaa ko Yuudenin daaru t̄a n nim yiba ta yarimɔ.

⁶ Domi wunen mero bisibu ka wunen yεnugibu ba nun naane sarirun kom kuammε. Wee ba nun n̄n̄n̄ giru suemɔ biru. A ku bu naane ko, baa b̄a n nun gari dori sōomɔ.

Yinni Gusunɔ

u win tōmbu deri

⁷ Yinni Gusunɔ u nε,

na nen sāa yeru deri. Na nen tōmbu biru kisi,

be, be ba sāa nen arumani.

Wee be, be na kī mi, na bu yibereba n̄mu sɔndia.

⁸ Domi ba man seesi nge gbee suno

ge ga kukirimɔ dāa sōomɔ.

Yen sōna na n̄ maa bu kī nge yellu.

⁹ Ba kua nge guno ge gunɔsu gasu su kasu su di.

Kon gbeku yεε kpuro soku yi na yi di.

¹⁰ Yibere dabiru ba na nen tōmbun temɔ ba mu sanku,

nge mε yaa sabenu nu ra gberun dīanu sanku.

Tem mε, mu raa wā,

adama ba n̄ gāanu deri mi.

¹¹ Ba tem mε gōsia nge tem saaram.

Wee mu sāare nge tɔnu wi u gōo sumɔ u nuki sankire.

Tem mε kpuro mu kam kua.

Goo sari wi u men weeweenu kua.

¹² Ka guunun wii kpiirɔ kpuro yibereba ba yōwawa.

Na dera tabu bu tem mε kpuro wukiri.

Goo sari wi u wāa bɔri yendu sōo.

¹³ Wee ba dīanu duura, ma sāki kpia.

Ba tii wahala kua kam.

Sekura ba gā nε, Yinni Gusunɔn mōrun sō.

N̄n̄n̄ mweε te Yinni Gusunɔ

u bwese ni nu ka Isireliba sikerene kua

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nε, bwese ni nu ka Isireliba sikerene, nu sāawa tɔn kōsobu. Nu tem mε mwa mε nε,

Yinni Gusunɔ na Isireliba wē mu n sāa ben tubi. Wee ye na gerumɔ bwese nin sō. Na nε, kon nu wuka saa

nin tem di, kpa n Yudaba wuna nin suunu sōon di.

¹⁵ Adama sanam mε na nu wuka na kpa, kon maa nin wɔnɔwɔndu ko kpa n de nin baatere tu wura ten temɔ mε ta tubi di.

¹⁶ Geema ba raa nen tōmbu sōosi bu bōre ka būu wi ba mō Baalin yīsiru, adama b̄a n gōru

gōsia, ba mō nge mε n weene nen tōmbu bu ko, kpa

ba n bōrumɔ ba n mō, ka nε, Yinni Gusunɔn wāaru.

Saa yera kon de bu sina ka nuku dobu nen tōmbun suunu sōo.

¹⁷ Adama bwese te ta yina tu man mem

konwā, kon tu wukawa kpa n tu kpeerasia. Nε, Yinni Gusunkwa na yeni gerua.

Kpaka ye ba kua

ka wεε damgii

13 Yinni Gusunk u nεε, nε, Yeremi, n doo n kpaka dwe kpa n ye sεka pɔɔɔ, adama n ku ye doke nim ɔɔɔ. ² Ma na kpaka ye dwa na sεka pɔɔɔ nge mε u man sɔɔɔwa. ³ Ma Yinni Gusunk u kpam nεε, ⁴ n kpaka ye suo kpa n se n da daa te ba mɔ Efaratiɔ kpa n ye bere mi, kpee wɔru gagu ɔɔɔ. ⁵ Ma na seewa na da na ye berua mi, nge mε u gerua. ⁶ Ye n tε, u maa nεε, n wuro Efarati mi, kpa n kpaka ye suama ye u raa nεε, n bere mi. ⁷ Ma na seewa na da na kpaka ye sua mi ya raa beruan di. Adama na deema wee, ya sankira ya ñ maa garu koorɔ.

⁸ Yera Yinni Gusunk u man sɔɔɔwa u nεε, ⁹ nge meya u koo Yudaba ka Yerusalemugibun tii suabu kpeerasia. ¹⁰ U nεε, ba sɔɔɔawa tɔn kɔsobu, ba ku ra wure bu win gari ɔɔ. Ben gɔru kɔrun gariya ba ra n yɔrari, kpa ba n bɔnu yiramme ba n sɔamɔ. Ba koo kowa nge kpaka ye, ye ya ñ maa garu koorɔ mi.

¹¹ Nge mε ba ra kpaka sεke pɔɔɔ, nge meya u raa Isireliba ka Yudaba kpuro sua u tii sεke ba n ka sɔa win tɔmbu, ba n win yɔsiru ɔɔɔwa, ba n sɔa win buraru, kpa tɔmba n nɔn siaramɔ ben sɔ. Adama ba ñ win gari wure. Wi, Yinni Gusunkwa u yeni gerua.

Yinni Gusunkɔn mɔru

¹² Yinni Gusunk u nε, Yeremi sɔɔɔwa u nεε, n doo n nen tɔmbu Isireliba sɔ ma wi, ben Yinni, u gerua u nεε, tam bwɔara wɔawa tam sɔ. Adama bɔ n wisa ba nεε, ba yε mε, ¹³ saa yera kon bu sɔ n nεε, mεsuma wi, Yinni Gusunk u gerua. U nεε, u koo de win mɔru yu ko nge tam mε mu koo Yerusalemun tɔmbu kpuro go, ka sinam be ba sɔ Dafidin sina gɔna ɔɔɔ, ka yɔku kowobu, ka win ɔɔɔmbu, tem men tɔmbu kpuro gesi. ¹⁴ Kpa bu soona bu kɔsukuna, baaba ka bii, u ñ ben goon wɔnɔwɔndu mɔ. Gɔanu maa sari ni nu koo nɔn yɔrasia sere u ka be kpuro go.

Yinni Gusunk u tɔmbu

kirɔ mɔ ben tii suabun sɔ

¹⁵ Bεε, Isireliba, i swaa dakio i ɔɔ, ye na gerumɔ. I ku maa tii sua, domi Yinni Gusunk u ka bεε gari mɔ. ¹⁶ I Gusunk bεen Yinni bεεε wεεyo u sere ka yam wɔkuru na te ta koo de i sokukira guunu wɔɔɔ. Meya i yam bururam mara, adama u koo de mu tɔra mam mam kpa mu gɔsia yam wɔku bakaru nge te ta wɔa gɔribun wɔa yerɔ.

¹⁷ Ì kun gari yi swaa daki, kon da n swi ɔɔɔɔ bεen tii sua bin sɔ. Kon ɔɔni yɔresu yari n banda. Domi ba koo bεε Yinni Gusunkun tɔmbu yoru mwεeri bu ka da tem tukumɔ.

¹⁸ Yinni Gusunk u man sɔɔɔwa u nεε, n sina boko ka win mero sɔɔɔwa n nεε, bu sino temɔ domi ben sina furɔsu wɔruka si su sɔa ben buraru.

¹⁹ Wee, wuu si su wɔa sɔɔ yεsan ɔɔm dwaru gia Negebuɔ,

sin tɔmba doona kpuro, ma wuu si, su kenua.

Goo sari wi u koo maa su kenia, domi ba sin tɔmbu Yudaba gura kpuro sem ba ka doona tem tukumɔ.

Ba Yerusalemun bεεε wuna

²⁰ Wunε Yerusalemu, a ɔɔni seeyo a wa, wee, wunen yibereba ba wee sɔɔ yεsan ɔɔm geu gian di.

Mana tɔn be na raa nun ɔɔmu ɔɔndia ba wɔa, bɛn sɔ a raa bεεε mɔ.

²¹ Be ba raa nun sokumɔ yinni, bɔ n nun sεeyasiabu na, mba kaa gere. Saa ye ɔɔɔra wuriribu bu koo nun deema nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ u ma.

²² Kaa tii bikia gɔruɔ a nεε, mban sɔna yeni ya nun deema.

Wunen tora dabinun sɔna ba wunen bekuru pota ka dam

ba nun sekuru doke.

²³ Etiopigii u koo kpɔ u win wasin gɔna kɔsi? Musuku gbeeku ga koo maa kpɔ gu gen sansun bausu kɔsi?

Aawo.

Nge meya bεε be i kɔsan dɔɔnε mɔ, i ñ kpε i gea ko.

²⁴ Yen sɔ, kon bεε yarinasiawa nge mε woo ga ra yakasu yarinasiε gbaburɔ.

²⁵ Wunε, Yerusalemu, yèn sɔ a nε, Yinni Gusunk duari, ma a wunen naanε doke weesu ɔɔɔ, wee ye na nun yiiye.

²⁶ Kon wunen bekuru gbabia kpa bu wunen tereru wa.

²⁷ Na waamɔ sakararu ka kuuki yi a mɔ, sanam mε a bɔnu gasirimɔ a sɔamɔ guunu wɔɔɔ ka yakasɔ.

Ya sɔawa gɔa kɔsunu nen ɔɔni ɔɔɔ.

Yen sɔ, wunε Yerusalemu, kaa kam ko à kun tii dεerasie.

Saa yerà a mara, a ka tii dεerasia.

Nim gɔɔ bakaru

14 Sanam mε nim gɔɔra wɔa, Yinni Gusunk u Yeremi sɔɔwa u nεε,

2 Yudaba ba ɔɔ wooru sɔ.
 Goo maa sari ben wuu marosun ɔɔɔɔɔɔ.
 Wee ba wɔruka temɔ ba nuki sankire.
 Ma Yerusalemugibu ba ɔɔɔguru sue ba faaba
 kanamɔ.
 3 Damgibu ba bwɛɛbwɛɛbu ɔɔrimɔ bu nim kasuma.
 Adama bɔ n ɔɔɔ da ba ku ra nim wa.
 Ba ra ɔɔsiramewa ka koto gbebusu,
 kpa seku bakaru ta n bu mɔ, ba n wuswaa ɔɔanu
 wukiri.

4 Tem mu besikira yɛn sɔ gura kun nɛmɔ.
 Ma sekura gbee wukobu mɔ ba wuswaa ɔɔanu
 wukiri.

5 Yaka bekusu sari.
 Batuma ɔɔɔra nennu ra ma
 kpa nu doona nu binu deri.

6 Wee gbeeku ketekunu nu wɔa guunu wɔɔɔ,
 nu wom gabirimɔ nge gbeeku bɔnu.
 Nin ɔɔni tonda yɛn sɔ yakasu sari.

7 Yudaba ba gerumɔ ba mɔ,
 baa mɛ sa taare mɔ besen durum sɔ,
 Yinni Gusunɔ, a sun somiɔ wunen yɛsirun beeren sɔ.
 Wee sa kua mem ɔɔ sariba, ma sa nun torari.

8 Wunɛ wi bɛsɛ Isireliba sa naanɛ sɔa,
 wuna a ra sun faaba ko wahalan saa ɔɔ.
 Mban sɔna kaa n sɔa nge ɔɔ wi u sarɔ besen temɔ
 u kpuna wɔku teeru tɔna.

9 Mban sɔna kaa n sɔa nge wi ba wɔri subaru ɔɔ,
 n̄ kun mɛ nge tabu durɔ wi u kpana u sun faaba ko,
 a sere wɔa besen suunu ɔɔ.

Yinni Gusunɔ, ma sa wunen yɛsiru ɔɔɔwa,
 a ku sun deri.

10 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua win tɔmbun sɔ. U
 nɛɛ, ba ra kɔ ba n yaayaare mɔ. Ba ku ra kpɛ bu sina
 bu tii nɛɛ. Ba n̄ maa n̄n wɛremɔ. U ben durum
 yaaye. Yen sɔna u bu sɛɛyasiamɔ.

11 Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a ku tɔn
 be kanaru kua n ka bu gea kua. 12 Domi baa bɔ n ɔɔ
 bɔkua, na n̄ ben kanaru ɔɔɔɔɔ. Bɔ n maa yɔku dɔɔ
 mwaararuginu ka kɛnu ganu kua, na n̄ nu mwaamɔ.
 Kon de bu gbiwa ɔɔɔrun sɔ ka kɛsi kɛsi bararun sɔ ka
 maa tabu ɔɔ.

13 Ma Yeremi u wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee wunen
 ɔɔɔɔɔ bu ba wunen tɔmbu sɔɔɔɔ ba mɔ, ba n̄ tabu
 wasi. ɔɔɔra kun maa durɔ ben temɔ. Kaa de ba n
 wɔawa bɔri yendu ɔɔ ka toro sindu.

14 Yinni Gusunɔ u maa n̄n sɔɔwa u nɛɛ, weesa ba
 gerumɔ ka nen yɛsiru. Na n̄ bu ɔɔre, na n̄ bu wooda
 gaa wɛ. Meya na n̄ maa bu gari gɛɛ sɔɔwa. Kɔsinu ka
 sian gari ka ben ɔɔrusun gari yi ba gerumɔ, ye kpuro
 weesa. 15 Yen sɔ, ɔɔɔ be na n̄ ɔɔre mi, ba ka tɔmbu
 sɔɔɔɔ ba mɔ, ba n̄ tabu wasi ben temɔ, ɔɔɔra kun durɔ
 mi, kon de bu gbi tabu ɔɔ, ka ɔɔɔrun sɔ. 16 Kpa tɔn be
 ba maa weesun gari ɔɔɔɔ mi, ba n wɔruka Yerusale-
 mun swɛɛ ɔɔ ɔɔ te, ka taa bin sɔ. Ba n̄ goo wasi wi u
 koo bu sike, be ka ben kurɔbu ka bibu. Kon de ben
 nuku kɔsuru tu wɔriwa ben tii ɔɔ.

17 Yeremi u nɛɛ, Gusunɔ u man sɔɔwa n tɔn be sɔ n
 nɛɛ,
 nen ɔɔni yɛresu su kokumɔ bururu ka yoka,
 su n̄ yɔre.

Domɔ wahala baka ya nen tɔmbu deema.
 Ba bu so ba mɛera kua.

18 N̄a n yara na da yakasɔ,
 na ra tɔn be ba go tabu ɔɔɔɔ gonu wawa nu kpɛ.
 N̄a n maa wurama wuuɔ,
 kpa n deema tɔmba barɔ ɔɔɔrun saabu.
 Gusunɔɔ ɔɔɔɔ bu ka yɔku kowobu
 ba ra n den sirenewa tem mɛ ɔɔ.
 Ba n̄ yɛ ye ba mɔ.

Isireliba ba Yinni Gusunɔ

suuru kanamɔ

19 Yinni Gusunɔ,
 a bɛsɛ Yudaba biru kisiwa mam mam?
 A sun bwɛra yarawa?
 Mban sɔna a sun sɛɛyasiamɔ a mɛera mɔ
 ye ya n̄ bekuramɔ.
 Sa bɔri yendu mara, adama sa n̄ tu wa.
 Sa mara a sun bekia, adama ɔɔni swɔaru ɔɔɔra sa
 wɔa.

20 Yinni Gusunɔ, sa durum kua wunen mi.
 Sa tuba ma nuku kɔsura sa kua, bɛsɛ ka besen
 baababa.

21 A wunen arukawani yaayo ye a ka sun bɔkua.
 Wunen yɛsirun sɔ, a ku sun gem.
 A ku maa Yerusalemu funɛ wɔa
 mi a wunen sina ɔɔna yiikogia yii.

22 B̄u goo sari wi u koo kpɛ u gura nɛɛsia,
 wɔllun tii, ta n̄ kpɛ tu gura nɛɛsia.
 Gusunɔ besen Yinni, wuna a ra de gura yu nɛ.
 Wuna sa maa naanɛ sɔa. Domɔ wuna a ra ye kpuro
 ko.

15 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, na n̄ nen
 tɔmbu Yudaba wɔnwɔndu kuammɛ, baa
 Mɔwisi ka Samuɛli bɔ n na nen mi, bu ka man suuru
 kana ben sɔ. Kon bu sɔwa n nɛɛ, bu doonɔ nen
 wuswaan di. 2 Bɔ n maa wunɛ Yeremi bikia ba nɛɛ,
 mana ba koo da, kpa a bu wisi a nɛɛ,
 ba koo gbiwa.

Gaba koo ben yaron ɔɔ gbi, ɔɔɔ wiya koo bu sua.
 Gaba koo gbi tabu ɔɔ, ɔɔɔ wiya koo bu sua.
 Gaba koo gbi ɔɔɔrun sɔ, ɔɔɔ wiya koo bu sua.
 Kpa bu maa gabu yoru mwɛeri, yoo tera ba koo di.

3 Kon de kɛsinu nɛɛ yu bu deema. Ba koo gbi tabu
 ɔɔ, kpa bɔnu nu ben gonu gɛeri, kpa gbeeku yɛɛ ka
 gunɔsu bu di mam mam. 4 Biti ka bɛrum koo bwese
 tukunu mwa bɔ n wa ye ya bu deema, ye Yudan sina
 boko Manase Esekiasin bii u kuan sɔ kpuro Yerusale-
 muɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Yudaba sɛɛyasia

5 Saa ye ɔɔ, Yerusalemu,
wara u koo wunen wɔnwɔndu wa.
Wara u koo nun wanyo kua.
Wara u koo na u bikia ye n nun m̀.
6 Wee a man deri, ma a biru wura.
Yen sɔ, kon nun nɔma doke n nun kpeerasia.
Domi na wasira ka baadomman wɔnwɔn te na nun
kuamme.
7 Kon nen tɔn be sarawa nge dobi
wusun gb̄ara kɔnkɔ.
Kon de bu ben bibu bia, kpa n bu kam koosia.
Domi ba yina bu ben swɛɛ kɔsi deri.
8 Kon de ben gɔminibu bu yani sɛeri dabiru kera
yi yi w̄a nim w̄kun goorɔ.
Kon de yiberɛba bu na
bu ben aluwaasiban merobu wɔri sɔɔ ɔɔ gb̄ara.
Kpa nuku sankiraru ka bɛrum ben mero be deema
subaru ɔɔ.
9 Wi ba raa bɛɛɛ wɛɛmɔ
yɛn sɔ u bii tɔn durɔbu kɔkɔba yiru mara
u wasikiramɔ.
U koo mam gbiwa sɛkum ka seku bakaru.
Be ba tie, kon de yiberɛba bu bu gowa tabu ɔɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

weeweenu koosimɔ

10 Yeremi u nɛɛ,
nen mero, mban sɔna a man mara.
Wee na kua b̄ruro.
Domi nen sɔna tem men tɔmbu kpuro
ba sikirinamɔ ba sannamɔ.
Na ñ goon mi ḡaanu bɔkure,
na ñ maa goo ḡaanu bɔkure.
Adama ka mɛ, ba man b̄rusimɔwa kpuro.
11 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
kon nun yakia wunen gean sɔ,
kpa n nun wunen yiberɛba kamia
wahala ka nuku sankiranun saa.
12 Goo kun kpɛ u sisu bɔkɔku,
si su wee sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di
ka sere maa sii gandu.
13 Kon de yiberɛba bu na
bu tem men arumani kpuro gura
nen tɔmbun durum sɔ ye ba kua tem mɛ kpuro ɔɔ.
14 Kon de bu ben yiberɛba s̄a tem tukumɔ mi ba ñ yɛ.
Domi nen mɔru seewawa be ɔɔ nge d̄ɔ.
15 Yera Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ,
a kpuro yɛ.
A man yaayo. A ku man duari.
A be ba man nɔni sɔɔmɔ mɔru kɔsio.
A ku man go, wunɛ wi a suuru mɔ.

A yɛ ma wunen sɔna na sekuru ɔɔwa.
16 Wunen gari kpurowa na swaa daki.
Ma na yi doke ḡruɔ.
Yiya yi man nuku dobu wɛ.
Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
a n yɛ ma wunen ȳisira na ɔɔwa.
17 Mɛya na ñ wure n sina ka tɔn yaa kasikiobu
su ka nuku dobu ko sannu.
Na tii gɔwawa na sɔ nɛ turo,
domi a dera nen mɔru seewa.
18 Yinni Gusunɔ,
mban sɔna na wahala m̀ sere ka tɛ.
Mban sɔna ya s̄a nge boo wi u ku ra kpe.
Yinni, kaa n man s̄awewa nge bwia ye ya ñ naane
mɔ,
ñ kun mɛ nge daa te ta ra nim kpe?
19 Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nɛɛ,
à n gɔsiramɔ nen mi,
kon de a maa ko nen ɔm kowo.
À n wura a mɛm saarinu deri
kpa a gari arufaanigii gere,
kon maa nen gari doke wunen kɔkɔ.
N ñ mɔ wuna kaa gɔsira ben mi,
beya n weenɛ bu wurama wunen mi.
20 Kon de a n dam mɔ
nge gb̄ara te ba kua ka sii gandu.
Ba koo ka nun tabu ko,
adama ba ñ nun kamiamɔ.
Domi ko na n ka nun w̄a n nun faaba ko.
21 Kon nun yakia tɔn k̄sobun nɔman di.
Kpa n nun wɔra be ba nuki sosun nɔman di.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gusunɔ u yina

Yeremi u kurɔ sua

16 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, ² a ku
kurɔ sua, kpa a ku bibu ma tem mini. ³ Wee ye
ya koo bii be ba koo marura tem mɛ ɔɔ deema, ka
ben merobu ka ben tundobu. ⁴ Barara ta koo bu go.
Ba ñ bu gɔɔ sw̄iyammɛ. Ba ñ maa bu sikumɔ. Ba koo
kowa taaki tem ɔɔ. Be ba tia kpa bu bu go tabu ɔɔ, ñ
kun mɛ, ḡɔru tu bu go, kpa gbeeku yɛɛ ka gunɔsu
ben gonu di.
⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, a ku du diru mi ba gɔɔ
wooru sɔ a ka bu duura. Domi na nen bɔri yendu
wuna tɔn ben min di. Na ñ ben k̄iru mɔ, mɛya na ñ
maa ben wɔnwɔndu m̀. ⁶ Damgibu ka bwɛɛbwɛɛbu
ba koo gbiwa. Ba ñ bu sikumɔ, ba ñ maa ben gɔɔ
wooru sinamɔ. Goo kun tii muririmɔ, goo kun maa
kɔnimɔ ben gɔɔ nuku sankiranun s̄. ⁷ Bèn tɔmba gu
mi, ba ñ goo wasi wi u koo ka bu d̄ianu naawa u ka bu
nukuru yemiasia. Goo maa sari wi u koo ka bu tam
naawa u ka bu dam kɛ, baa ñ n ben meron na u gu, ñ
kun mɛ, ben tundo.
⁸ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, yenu mi
ba t̄ɔ baka dim m̀, a ku du mi, i di i nɔ ka be sannu.

⁹ Domi nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na kon yam min nuku dobu kpeerasia beɛn nɔni biru. Ba ɛ̃ maa nuku doɓun womusu ka be ba suanamɔn nɔkɔgiɔ nɔkɔ mi.

¹⁰ Sanam mɛ kaa tɔn be gari yi nɔkɔsia, ba koo nun bikia bu nɛɛ, mban sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu nɔni swāa tenin bweserun gari sɔɔmɔ. Mba ba nɛ, Gusunɔ ben Yinni torari. ¹¹ Saa ye sɔɔra kaa bu wisi a nɛɛ, ben baababa ba man deri, ma ba da ba bɔnu sāwa ba yi-ira nin nuɔɔ, ma ba man biru kisi, ba ɛ̃ nen woodaba mem nɔkɔwɛ. ¹² Ma ben tii ba kɔsa kua n kere ben baaba be. Wee ben baawure u yɔrari u win gɔrun kɔru kankam swāi. Ba ɛ̃ nen gari swaa dakimɔ. ¹³ Yen sɔ, kon bu yara tem minin di, kpa bu da tem mi ben baababa ka ben tii ba ɛ̃ yɛ̃. Miya ba koo bɔnu sā sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru. Domi na ɛ̃ maa bu durom gam kuam-mɛ.

Isireliba ba koo wurama

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yen sɔna tɔnu ganu sisi nɔ sɔɔ ba ɛ̃ maa bɔrumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama Egibitin di. ¹⁵ Adama ba koo bɔrewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama saa sɔɔ yɛ̃san nɔm geu gian di ka sere tem mi u raa bu yarinasian di. Domi kon de bu wurama ben temɔ mɛ na raa ben baababa wɛ̃.

Sɛyasia bi bu wee

¹⁶ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, kon yibereba seeya bu Isireliba mwɛeri nge mɛ susure kowobu ba ra swɛɛ mwɛeri. Yeniban biru, kon maa yibere gabu seeya bu bu wɔri bu go gungunu wɔllɔ ka guunɔ, ka sere maa kpee baaba sɔɔ nge mɛ taasobu ba ra yeɛ wɔri bu go. ¹⁷ Domi nen nɔni yi ben sanu sanusu mɛera, sin gasu kun berua nen nɔni sɔɔ. Meyā na maa ben toranu kpuro waamɔ. ¹⁸ Kon bu ben durum are wɛ̃ mam mam. Domi ba nen tem disi doke mɛ mu sāa nen arumani, ma ba dera mu ben bɔun bwāarokunu yiba ni nu ɛ̃ wāaru mɔ.

Tɔmbu kpuro

ba koo Gusunɔ tubu

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a sāawa nen dam
ka nen kuku yee damgiri, nɔni swāarun saa.
Wunen miya handunian goonu nne kpuron tɔmbu ba
koo na,
kpa bu nɛɛ, weesa ben baababa ba swāi.
Ben bɔnu nu ɛ̃ gāanu sosi, nu sāawa kam dirum.
²⁰ Tɔnu u koo kpɔ̃ u tii kua ye u koo sā.
Adama ka gem, nu ɛ̃ sāa Gusunɔ.
²¹ Yen sɔna, wunɛ Yinni Gusunɔ a nɛɛ,
kaa bu wunen dam sɔɔsi,
kpa bu gia ma wuna a sāa Yinni Gusunɔ.

Yudaban durum

ka ben sɛyasiabu

17 Yudaban durum ya yorua ben gɔrusɔ.
Ya maa sɔɔsire ben yāku yenun kāanu sɔɔ.

Ma n sāare ba ye yorua mi,
ka yorutii sisugia ka kpee te ta bɔbunu bo.
² Ya sāawa seeda ye ya bu taare wɛ̃ɛmɔ.
Nge meya ben bɔu turanu ka ben bwāarokunu
ka ben dāa kubenu ka ben gungunu mi ba ra bɔu wi
ba mɔ Asitaate sā,

ya maa bu taare wɛ̃ɛmɔ.
³ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ,
kon nen guu tɛn mi ba ra man sā,
ka ben dukia ka ben gbea
ka gungunu mi ba ra bɔnu sā
yibereba nɔmu beria, ben durum yen saabu
ye ba kua ben tem mɛ kpuro sɔɔ.

⁴ Ben toranun sɔna ba koo ben tem bia
mɛ mu sāa ben tubi.
Kon bu ko ben yibereban yobu,
kpa bu da tem mi ba ɛ̃ yɛ̃.
Domi ba dera nen mɔru ya yabura nge dɔɔ.
Ya ko n maa yaburewa sere ka baadommasɔ.

A kun tɔnu naane sāa

⁵ Nɛ, Yinni Gusunɔwa na nɛɛ,
bɔrigiwa wi u win gɔru sɔiya nen min di,
ma u tɔnu naane sāa, u tāsā wi sɔɔ.
⁶ U ko n wɔnɔwɔndu soorewa
nge dāa kiki si su wāa mi gāanu ku ra kpi.
U ɛ̃ nuku doɓu wasi.
U ko n wāawa tem saaramɔ mi goo sari.
⁷ Adama domarugiiwa wi u win naane doke nɛ, Yinni
Gusunɔ sɔɔ,
ma win toro sindu ta wāa nɛ sɔɔ.
⁸ Yɛ̃ro ko n sāawa nge dāa te ta yɔ̃ daarun goorɔ,
tɛn gbini yi ku ra nim bie.
Dāa ten bweseru ta ku ra n yam susuru gara.
Ten wurusu ra n bekusu sāawa saa kpuro.
Sɔɔ sārɛrun saa yā n na,
ta ku ra gberɛ, baa wɔ̃ ge gbebura yɔ̃ra.
Meyā ta ku ra maa marubu yɔ̃re.
⁹ Tɔnun gɔru ga ra kɔsa berewa.
Meyā gen barara ku ra bekure.
Goo u wāa wi u koo kpɔ̃ u gen bwisikunu gia?
¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔwa
na ra tɔnun gɔru ka win bwisikunu wɛ̃eri,
n ka nɔn ye u kuan are wɛ̃.
¹¹ Wi u dukia guramɔ ka swaa kɔsa,
u sāawa nge kusu ge ga sīa tuka wee ye ga ɛ̃ ka.
Dukia ye, ya koo nɔn deriwa
win wāarun suunu suunuka sɔɔ,
kpa u n sāa nge gari bɔkɔ win wāa dāakuru sɔɔ.

Yinni Gusunɔ turowa

u sãa wãarun bwia

12 Besen sãa yee dɛɛraru
ta sãawa nge sina kita yiikogiru
te ta wolle suare yellun di.
13 Yinni Gusunɔ, wuna besɛ Isireliba sa yĩiyɔ.
Be ba nun biru kisi, ba koo sekuru wa.
Be ba ka nun tondinɛ, ba koo bu duari.
Ba ko n sãawa nge bèn yĩsa ba yorua tua sɔɔ.
Domi ba wunɛ Yinni Gusunɔ deri,
wunɛ wi a sãa nge bwia yèn nim mu wãaru wɛɛmɔ.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

14 Yinni Gusunɔ, a man bekio,
kpa n wa n bekura mam mam.
A man faaba koowo kpa n faaba wa.
Domi wunɛ turowa na ra n siaramɔ.
15 Yinni Gusunɔ, wee, tɔmba man bikiamɔ ba m̀,
mana nɔni swãarun gari yi a bu sɔɔwa mi, yi woo.
I den bu wɔrima.
16 Adama na ñ yinɛ n wunen tɔmbu kpara.
N ñ nɛ, na sende nɔni swãa ten t̄ru tu ka na.
Wunen tii, a yɛ mɛ.
A maa yɛ gari yi na yara nen nɔnɔ di kpuro.
17 Yen s̄, a ku de na n maa bɛrum soore wunen s̄,
wunɛ wi a sãa nen kuku yeru nɔni swãarun saa.
18 A de be ba man nɔni s̄ɔmɔ bu sekuru wa.
Kpa nɛ, na kun tu wa.
A de bu diiri, kpa nɛ, na n wãa ka toro sindu.
A de nɔni swãaru tu bu deema,
kpa a bu s̄ɛyasia n kpã.

T̄ɔ wɛrarugirun bɛɛɛ wɛɛbu

19 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, Yeremi, a seewo a da a ȳra
kɔnɔnɔ ge ba m̀ tɔmbun kɔnɔnɔ mi Yudaban sinam-
bu ba ra ka du kpa bu ka yari, kpa a maa da a ȳra
kɔnɔnɔ si su tien mi. 20 Kpa a bu s̄ a nɛɛ, be, Yudaba
ka ben sunɔ ka be, Yerusalemugibu, be kpuro be ba
dumɔ kɔnɔnɔ sin min di, bu nɛ Yinni Gusunɔgia swaa
dakio bu nɔ. 21 Na nɛɛ, ba n tii sɛ kpa bu ku raa sɔ-
munu sɔbe t̄ɔ wɛrarugirun sɔɔ. Bu ku raa maa nu du-
usia Yerusalemun gbãra kɔnɔnɔsun di. 22 Bu ku raa
mam nu yara ben yenusun di. Bu ku sɔmburu garu ko.
Adama bu sanam mɛ yiyo nɛ, Yinni Gusunɔn s̄ nge
mɛ na ben baababa yiire. 23 Geema, ben baaba be,
ba swaa taaya. Ba ñ man swaa daki. Ba nen s̄ɔsinu
yina.
24 Adama be, bà n man swaa daki ka gem, ma ba ñ
sɔmunu ganu duusie Yerusalemun kɔnɔnɔsun di t̄ɔ
wɛrarugirun sɔɔ, ma ba t̄ɔ te yi nɛ, Yinni Gusunɔn s̄,
ma ba ñ sɔmburu garu kue te sɔɔ, 25 saa yera sinam
be ba s̄ Dafidin sina gɔnɔɔ ka ben sina asakpɔbu ba

koo du saa Yerusalemun kɔnɔnɔ sin min di, ba n tabu
kɛkɛba dua, be dumi gawe, kpa gabu ba n dumi sɔni.
Meya Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu kpuro ba koo
maa du mi, kpa Yerusalemu ya n tɔmbu yiba sere ka
baadomma. 26 Tɔmba koo na nen sãa yeru Yudan
wusu ka Yerusalemun baru kpaanu kpuron di ka
Benyamɛɛn tem di, ka sere maa guunun di ka wɔwin
di, ka s̄ɔ yɛsan nɔm dwaru gian di, tem mɛ kpuron di
gesi, bu yãku d̄ɔ mwaaruginu ko ka siarabun
yãkunu, kpa bu ka kɛnu na, kpa bu turare d̄ɔ doke
mi. 27 Adama bà kun nen gari swaa daki, yi na nɛɛ, bu
man t̄ɔ wɛrarugii te yiya, ma ba dumɔ Yerusalemun
kɔnɔnɔsun di, ba n sɔmunu sɔɔwa, t̄ɔ wɛrarugii te sɔɔ,
saa yera kon wuu ge d̄ɔ doke wi u ñ gbimɔ kpa be
kpuro bu d̄ɔ mwaara.

Yeremi u da mɔmɔ yenuɔ

18 Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄ɔwa u nɛɛ, 2 a seewo
kpa a da mɔmɔ yenuɔ. Miya kon nun gari s̄.
3 Ma u seewa u da mɔmɔ yenu mi. U deema wee u
wekeru m̀. 4 Weke te u m̀ mi, ta ñ gea kue. Ma u ten
sɔn te sua u ka weke kpaaru kua te ta n̄n wɛre.
5 Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, 6 mban s̄na na ñ kpɛ n ka
bɛɛ Isireliba ko nge mɛ. Wee nge mɛ mɔmɔ wi, u sɔndu
sua u neni win nɔmɔ, nge meya i maa wãa nen nɔ-
mɔ. 7 Gasɔ, na ra gere bweseru garun s̄ n nɛɛ, kon
tu wuka n sura nge d̄a, kpa n tu kam koosia.
8 Adama bwese te, tà n ten daa kɔsa ta nuku k̄suru
deri, na ra tu deriwa na kun maa tu k̄sa kue. 9 Meya
gasɔ, na ra maa gere bweseru garun s̄ n nɛɛ, kon tu
seeya. 10 Adama bwese te, tà n k̄sa m̀ ma ta ñ nen
gere swaa sue, na ku ra maa tu gea ye kue ye na raa
ḡru doke mi. 11 Yen s̄, a Yudaba ka Yerusalemugibu
s̄ɔmɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ na sɔmɔ m̀ n ka bu
k̄sa kua. Na yen kpunaa yi. Ñ n mɛn na, ben baawure
u win daa k̄sa derio u wurama nen mi.
12 Adama ba koo gere bu nɛɛ, mban s̄na ba koo
kɔsi. Ben baawure u koo win bwisiku k̄sunu swiwa u
ko ye u k̄i.

Isireliba ba Gusunɔ yina

13 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
Isireliba ba gãa k̄sunu kua n sara.
I bwesenu kpuro bikio,
wara u yenin bweseru nɔnɔ.
14 Nim mu ra kokubu kpe Libanin guunu wollun di?
Daa te ta kokumɔ,
ta ra nim gem kpe?
15 Adama nen tɔmbu ba man duari
ba da ba b̄nu turare d̄ɔ dokeamme.
Ya dera ba ñ yɛ ye ba m̀ ben swɛɛ sɔɔ.
Ba ben yellun swaa dosu derimɔ,
ma ba swaa kisi swi.
16 Ba dera ben tem mu sankira.
Ma tɔmbu ba bu yɛmɔ baadomma.
Wi u sarɔ mi gesi, ù n mu wa,
u ra wiru kparewa.

17 Yen sōna kon de bu yarina yiberēban wuswaad nge tua ye sōo yari yerun woo ga yarinasia. Kon bu biru kisi. Na ñ bu mēerimō sanam mē ba nōni sōore.

Ba kōkō tia kua

bu ka Yeremi mwa

18 Yera tōn be, ba nē, su Yeremi kōkō tia kua su nūn mwa. Domi wooda kun gbimō baa yāku kowobu bā kun wāa. Bwisi kun kpeemō baa bwisigibu bā kun wāa. Gusunōn gari kun gbimō yēn sō win sōmōba sari. Ñ n mēn na, i na su nūn wōri su yaa kasiki, kpa su ku maa win gari nō su sere yi laakari ko.

19 Saa yera Yeremi u Yinni Gusunōn kana u nē, Yinni Gusunōn, a man swaa dakio.

A nēn yiberēban gari yi kōkō.

20 Kaa de gea yu gōsira kōsa?

Wee ba dōkō kpiriru gba

bu ka man kpēē sō.

A yaayo ma na yōra wunen wuswaad ben sō, na ka nun gari kua

kpa a ku maa ka bu mōru ko.

21 Yen sō, a de gōrō tu ben bibu go.

A de bu gbisuku tabu sō,

kpa kurōbu bu durōbu ka bibu bia,

kpa bu ko gōminibu.

A de baranu nu durō be go,

kpa bu ben aluwaasiba go tabu sō.

22 A de tabu kowo wuunu nu bu wōri.

Kpa wuri yi kōkō ben yenusō.

Domi ba dōkō kpiriru gba

bu ka man kpēē te sō.

Ba man yina beria nēn swaa sō.

23 Adama wunē, Yinni Gusunōn,

a ben kōksinaa kpuro yē,

ye ba kua bu ka man go.

Yen sō, a ku bu ben toranu wōka.

A ku ben durum ye duari.

A de bu fukura wunen wuswaad.

A bu sēyasio wunen mōrun saa sō.

Weke te ta kōsira

19 Yinni Gusunōn u Yeremi sōkōwa u nē, a doo kōmō mi a boo dwe ge ba kua ka sōndu. Kpa a yāku kowo be ba bukure ka wuun guro gurobu mēna, ² kpa i da kōwa ye ba mō Beni Hinōmō ye ya wāa kōnōn gen mi gia, mi ba ra wekenu mōm. Miya kaa kōkōguru sua a gari gere yi kon nun sō. ³ Kaa Yudaban sinambu ka Yerusalemugibu sō bu swaa dakio bu nō ye nē Gusunōn, Isireliban Yinni, nē wi na wōllu ka tem mō na gerua. Kon de nōni swāaru tu na Yerusalemō sere wi u ten gari nua kpuro, win swasu su sikari.

⁴ Domi ba man deri, ma ba yam mi disi doke. Ba būnu turare dōo dokea mi, ni be ka ben sikadoba ka ben sinambu ba ñ yē. Ma ba tōn dabinu go mi, be ba ñ

gāanu kue. ⁵ Ba būu wi ba mō Baali yāku yeru bania gunguru wōllō. Miya ba ra ka ben bibu yāku dōo mwaararuguru ko, yāku tēn bweseru na ñ bu yiire, na ñ mam ten bwisikunu koore.

⁶ Yen sōna nē, Yinni Gusunōn na nē, tōnu ganu sisi ni sōkō ba ñ maa wōwa ye sokumō Tofeti ñ kun mē Beni Hinōmu. Ba koo ye sokuwa tōn goo yeru. ⁷ Wōwa yen miya kon Yudaba ka Yerusalemugibun kōkō tia ye ba kua kam koosia, kpa n de yiberēba bu bu go tabu sō. Kon de gbeeku yē ka gunōsu ben gonu di. ⁸ Kpa n de Yerusalemu yu ko bansu si ba koo yē. Wi u sarō mi kpuro, ù n ye wa, u biti soora u wia ko nōni swāa ten sō. ⁹ Kon de yiberē be, bu bu nōni sō sere bu ben berusebu ka ben bibun gonun yaa di.

¹⁰ Yen biruwa wunē Yeremi kaa boo ge kōra tōn be ba ka nun da min wuswaad. ¹¹ Kpa a nē, nē Gusunōn, wōllu ka tem Yinni na nē, kon bu yarinasia kpa n wuu ge kōsuku nge boo ge, ge ba ñ kpēē bi maa sōmē. Tofetin wōwa miya ba koo tōmbu sike yēn sō ba ñ maa ayeru wasi gam. ¹² Mēya kon tem mē ka mēn tōmbu kua, kpa Yerusalemu yu ko nge Tofeti. ¹³ Yerusalemugibun yenusu ka Yudaban sinambun yenusu, yenusu kpuro gesi mi ba ra būnu turare dōo dokeye ka mi ba ra suru ka kperi ka sōkō sā, ka sere mi ba ra maa būnu ganu sā, si kpuro su koo disi duurawa nge Tofeti.

¹⁴ Yen biru, Yeremi u gōsirama Tofetin di mi Yinni Gusunōn u nūn gōra u win gari gere. Ma u na u yōra Yinni Gusunōn sōa yerun yaaraō u tōmbu kpuro sōkōwa u nē, ¹⁵ Gusunōn Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u nē, wee u koo de kōsa ye u raa gerua kpuro yu Yerusalemu ka yen wuu si su tie deema. Domi sin tōmba swaa taaya, ba ñ win gere nua.

Ba Yeremi dāa doke

20 Yera sōkō teeru, Pasuri Imerin bii wi u sōa yāku kowo u ka maa sōa Yinni Gusunōn sōa yerun kōsōbun tōnwero u nua ma Yeremi u yeniban gari gerua. ² Yera u dera ba nūn so, ma ba nūn dāa doke nge wiuro Yinni Gusunōn sōa yerō, kōnōn ge ba sokumō Benyamēn kōnōn bera gia. ³ Adama yen sisiru bururu, Pasuri u Yeremi dāa ye wuna. Ma Yeremi u nūn sōkōwa u nē, Yinni Gusunōn kun maa nun sokumō Pasuri. Yīsi ten tubusiana bōri yenda ka nun sikerene. Adama tē, u nun sokumō Magōk Misabibu. Yen tubusiana nandabu ka nun sikerene. ⁴ Domi Yinni Gusunōn u gerua u nē, u koo wunē ka wunen bōkōba nandabu kpēē. U koo de bēn yiberēba bu bēn gabu go tabu sō, kpa a ye wa ka wunen nōni. Kpa Babilonin sina boko u Yudaba go kpa u gabu yoru mwēri u ka da Babilonō. ⁵ U koo de yiberēba bu Yerusalemun arumani gura, ka sōma ye tōmba kuan are kpuro, ka sere gāa gee ni nu wāa ye sō. U koo de bu Yudaban sinambun arumani gura, kpa bu ka ye kpuro da Babiloni mi. ⁶ Pasuri, wunē ka wunen yenugibu, ba koo bēe yoru mwa bu ka da Babilonō. Miya i ko i gbi, wunē ka be a gari weesugii kua, kpa bu bēe sike mi.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

weeweenu koosimɔ

⁷ Yinni Gusunɔ, a man kɔkura,
ma na wunen gari wura.
A man sɛre a kamia.
Wee tɔru baatere
tɔmbu kpuro ba ra n man yɛɛmɔwa,
kpa ba n man gari bɔkɔ m̀.
⁸ Nà n kɪ n gari gere,
sere n nɔɔguru sua ka dam n nɛɛ,
yiberɛba ba wee bu sun dam dɔre,
kpa bu sun kam koosia.
Yinni Gusunɔ,
tɔmba ra n man yɛɛmɔwa wunen garin sɔ baadom-
ma.

⁹ Nà n nɛɛ, kon nun deriwa,
na ñ maa wunen gari kparamɔ,
n da n sãawa nge dɔɔ u wãa nen wasi sɔɔ
u nen kukunu menimɔ.
Kpa n kookari ko n ka tii marisi,
adama na ku ra kpɪ.

¹⁰ Na nɔɔmɔ tɔn dabinu nu man kɔsa bwisikusimɔ.

Ba m̀, nandabu wãa baama.
Su ka win gari da wirugibun mi.
Be ba raa ka man nɔɔ tia sãa
ba mɛerimɔ nà n kon sokura.
Ba m̀, sɔɔkudo kon de bu man samba ko.
Kpa bu wa bu man mwa bu mɔru kɔsie.

¹¹ Adama na yɛ ma wunɛ Yinni Gusunɔ, a wãa ka nɛ
nge tabu durɔ damgii.

Yen sɔna be ba man nɔni sɔɔmɔ ba koo sokura.

Ba ñ kpɛ bu man kamia.

Yen sɔna ba koo sekuru wa
kpa ba n tu yaaye sere ka baadommaɔ.

¹² Wunɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,

wunɛ wi a ra tɔnu wɛeri,
a ka wa ù n sãa gemgii,
kpa a n win bwisikunu ka win gɔrun gari yɛ,
wuna kon de a nen yiberɛba mɔru kɔsie.

Domi wuna na tii nɔmu sɔndia.

¹³ I Yinni Gusunɔ siaro ka womusu.

Domi u ra wɔnwɔndo wɔre

saa tɔn kɔson nɔman dɪ.

¹⁴ Tɔɔ bɔrigira tɔɔ tɛ sɔɔ ba man mara.

Tɔɔ te, tu ku domaru wa.

¹⁵ Bɔruowa wi u da u nen tundo sɔɔwa u nɛɛ,

wee, ba nùn bii tɔn durɔ marua.

Ma labaari ye, ya nùn nuku doo bakabu wɛ.

¹⁶ Durɔ wi, u kam koowo

nge wuu si Yinni Gusunɔ u kam koosia

u ñ sin wɔnwɔndu kue.

Kpa u wuri nɔ bururu,

kpa u tabun wurenu nɔ sɔɔ sɔɔ gbãara.

¹⁷ Mban sɔna Gusunɔ u ñ yande dere n gbi
sanam mɛ na wãa nen meron nukuru,

kpa nuku te, tu yande ko nen sikiru,

kpa na n wãa mi sere ka tɛ.

¹⁸ Mban sɔna na yara nen meron nukurun di,
na ka sere wahala yeni ka wasi wuriri bini waamɔ,
ma nen wãara wiru gooramɔ ka sekuru.

Yerusalemu koo kam ko

²¹ Sina boko Sedesiasi u Pasuri, Maakiyan bii, ka
Sofoni, yãku kowo Maseyan bii gɔra Yeremin
mi, bu nùn sɔ bu nɛɛ, u bu bikiaru kuo Yinni Gusunɔn
mi, domi Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko, u ka bu
tabu m̀. Sɔɔkudo Yinni Gusunɔ u koo nùn maamaaki
gaa kpare ben sɔ, kpa u wa u bu deri. Yera Yinni
Gusunɔ u ka Yeremi gari kua.

³ Ma Yeremi u tɔn be wisa u nɛɛ, bu doo sina boko
Sedesiasin mi bu nɛɛ, ⁴ ameniwa Gusunɔ Isireliban
Yinni u gerua. U nɛɛ, wee, u koo de ben tabu kowo be
ba ka Babilonin sina boko ka win tɔmbu sannamɔ wu-
un biruɔ bu duki su bu wura wuu ge sɔɔ. ⁵ Kpa wi,
Gusunɔn tii u ka be Yudaba sanna ka mɔru u bu win
dam sɔɔsi, ⁶ u de bara kɔsuru tu hunde koniba kpuro
wɔri tu go wuu ge sɔɔ, tɔmbu ka yaa sabenu. ⁷ Yen
biruwa u koo sina boko Sedesiasi, Nebukanɛsaa nɔmu
beria, wi ka win sɔm kowobu ka win tɔn be ba wãa
wuu ge sɔɔ, be ba gesi yara bararun di, ka tabun di,
ka gɔɔrun di. Be kpurowa Nebukanɛsaa u koo go. U ñ
ben wɔnwɔndu m̀. U ñ maa goo derimɔ.

⁸ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa win tɔm-
bun sɔ. U nɛɛ, wee, u bu swaa yiru yiyamme, swaa
yèn mi wãara wãa, ka yèn mi sɔɔ u wãa. ⁹ Wi u koo
gesi yɔra wuu ge sɔɔ, u koo gbiwa tabu sɔɔ, ñ kun mɛ
ka gɔɔru, ñ kun mɛ ka bararu. Adama wi u yara u tii
Babilonigibu wɛ be ba bu tarusi, yɛro koo win wãaru
wɔra. Teya ta ko n sãa win arumani ye u kpɪa u yara.
¹⁰ Domi u yɔrariwa u wuu ge kɔsa kua, n ñ mɔ gea. U
koo gu Babilonin sina boko nɔmu sɔndiawa u gu dɔɔ
meni.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Dafidin bweseru sɔɔwa

¹¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ameniwa wunɛ Yeremi kaa
Yudaban sina bokon bweseru sɔ. A nɛɛ,
bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari kɔɔmɔ.

¹² Be, Dafidin bweseru,
ba n da gem swii baadomma.

Kpa bu be ba dam dɔre yakia
be ba bu dam dɔremɔn nɔman di.

Bà kun kue mɛ,
nen mɔru ya koo bu yabure
ben kom kɔsum sɔ.

Ba ñ maa kpɛ bu ye go.

¹³ Kon Yerusalemugibu wɔri.

Be, be ba wãa wɔwa sɔɔ kperun wɔllu,
baa bà n gerumɔ ba m̀,
wara u koo kpɪ u du ben wãa yerɔ,
u ben kuku yeru turi.

14 Kon bu sɛɛyasia nge mɛ ben kookoosu nɛ.
Kon ben sina kpaaru dɔɔ mɛni
te ba bana ka dɔa ye ba mɔ sɛduru,
kpa ye ya ka tu sikerɛnɛ kpuro yu dɔɔ mwaara.

22 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a
doo Yudan sina bokon yɛnuɔ kpa a bu gari yini
sɔ. ² A nɛɛ, wi, Yudaban sina boko, wi, wi u sɔ Dafidin
sina gɔnaɔ, ka win bwɔabu ka win tɔmbu ka be ba
gesi wɔa sina kpaaru mi, ³ bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari
yini swaa dakio bu nɔ. Bu gem swiɔyɔ. Bu be ba dam
dɔremɔ wɔro be ba bu dam dɔremɔn nɔman di. Bu ku
sɔbu ka gɔminibu ka gobekuban gɔanu mwa ka dam.
Bu ku maa taarɛ sarirugibu go yam mini. ⁴ Bɔ n
wooda yeni mɛm nɔɔwa, gabu ben bweseru sɔɔ, ba ko
n bandu diiwa ba n sɔ Dafidin sina gɔna yeni sɔɔ. Ba
koo du saa kɔnɔ minin di ba n dua tabu kɛkɛ sɔɔ ye
dumi gawe, n̄ kun mɛ, ba n dumi sɔni, be ka ben
bwɔabu ka ben tɔmbu. ⁵ Adama bɔ n yina bu ye mɛn
nɔɔwa, sere ka nɛ, Yinni Gusunɔn wɔaru, sina kpaɔ te,
ta koo kowa bansu.

⁶ Wee ye na maa gerua Yudaban sina kpaarun sɔ.
Na nɛɛ,
baa mɛ na sina kpaɔ te wa ta wɔ
nge dɔa sɔɔ ge ga wɔa Galadiɔ,
n̄ kun mɛ, nge Libanin guurun wii kpiiru,
ka gem kon tu bansu koosia.
Goo kun maa sinamɔ mi.

⁷ Kon tabu kowobu tabu yɔnu sebusia bu tu wɔri.
Kpa bu ten gbere yi ba kua ka dɔa ye ba mɔ sɛduru
wukiri bu dɔɔ doke.

⁸ Tɔn tuko dabinu ba koo sara wuu gen mi, kpa bu
sɔɔna bu nɛɛ, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu bɔkɔ
geni kua mɛsum. ⁹ Kpa bu bu wisi bu nɛɛ, gen tɔmbu
ba wi, ben Yinnin arukawani kusiawa, ma ba da ba
bɔnu sɔamɔ.

Ye Yinni Gusunɔ u gerua

Salumun sɔ

¹⁰ Bɛɛ Yudaba,
i ku wuri ko Yosiasi wi u gun sɔ.
I ku maa win ario ko.
Adama i wuri koowo Salumun sɔ,
wi ba yoru mwa ba ka da tem tukumɔ.
Domi u n̄ maa wee.
Mɛya u n̄ maa tem mɛ wasi
mi ba n̄n mara mini.

¹¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Salumu, Yosiasi
Yudaban sina bokon biin sɔ, wi u bandu dii win baan
ayerɔ. U nɛɛ, u doona, u n̄ maa wee. ¹² U koo gbiwa
ɔsiru sɔɔ mi ba ka n̄n da mi, u n̄ maa tem mɛ wasi.

Yinni Gusunɔ

u Yoyakimu gerusi

¹³ Yeremi u Yoyakimu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni
Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,

wunɛ Yoyakimu, bɔrurowa a sɔa.
Wee a wunen sina kpaaru bana,
adama a n̄ gem swiɔ.
A tu gidambisaba sosia
adama ye n weenɛ a tɔmbu kua,
a n̄ bu kuammɛ.

A ra gabu sɔmburu koosie kam.
A ku ra bu ben kɔsiaru wɛ.

¹⁴ Ma a nɛɛ, kaa tii sina kpaɔ bakaru baniawa
kpa ta n gidambisa baka mɔ.
Ma a fenentiba doke,
a ten gani dɔa gea ye ba mɔ sɛduru wukiri.
Ma a tu swɛrasia kom kom a ka sɔɔsi ma sina
kpaara.

¹⁵ Yɛn sɔ a ka sina kpaɔ te sɛduruba bana,
yeya n dera a sɔa sina boko?
Wunen baaban tii u n̄ sɔa sina boko ro?

U ra diwa kpa u n̄ nge baawure,
adama u ra baawure kuwa ye n weenɛ u ko.
U ra sɔarobu ka wɔnɔwɔndobu siriewa dee dee.

Yen sɔna ye kpuro ya n̄n koora dee dee win wɔaru
sɔɔ.

Wi u maa mɔ nge mɛ,
wiya u wi, Yinni Gusunɔ yɛ ka gem.

¹⁷ Adama wunɛ, wunen tiin arufaaniwa a kasu.
A kasuwa a taarɛ sarirugibu dam dɔre
kpa a bu go.

¹⁸ Yen biru, Yeremi u maa nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ
u gerumɔ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon
sɔ. U nɛɛ,

u n̄ gu, ba n̄ n̄n gɔɔ swiɔyamɛ bu nɛɛ,
waiyo nen mɔɔ!

Waiyo nen sesu!

Waiyo nen yinni!

¹⁹ Adama ba koo win goru gawawa bu yara
Yerusalemun di
bu sike nge yaa saberu.

Yerusalemu ya koo sekuru wa

²⁰ Yeremi u nɛɛ,
wee ye Yinni Gusunɔ u gerua.
U nɛɛ, bɛɛ Yerusalemugibu,
i doo i yɔ guu te ba mɔ Libanin,
ka Basanin guurɔ,
ka Abarimun gungunu wɔllɔ,
kpa i kuuki ko i nɔɔgiru sua.

Domi be i ka arukawani bɔkua ba munkira.

²¹ U bɛɛ kirɔ kua sanam mɛ i wɔa bɔri yendu sɔɔ,
adama i nɛɛ, i n̄ n̄n swaa dakimɔ.

Nge mɛya bɛɛn daa ya sɔa saa bɛɛn piiburun di,
i ku ra n̄n swaa daki.

²² Tɛ, bɛɛn kparobu ba koo ka woo doona
kpa be i ka arukawani bɔkua
bu bu yoru mwɛeri bu ka da tem tukumɔ.

Saa ye sɔɔra i ko i sekuru wa,
bɛɛn kom kɔsum sɔ.

²³ Bɛɛ Yerusalemugibu,
bɛɛ be i sɔ sɛɛ bɛɛn dii buranu sɔɔ

ni i kua ka Libanin dāa gea,
amōna bēen weeweenu ko n nē,
sanam mē wuriribu koo bēe deema
nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma.

Yinni Gusunō

u Yoyakini sirimō

²⁴ Yinni Gusunō u Yeremi sōwā u nēe, kaa Yoyakini,
wi ba maa mō Yekonia, Yoyakimun bii, Yudaban sina
boko sō a nēe, sere ka nen wāaru, baa ù n sāan na
nge taabu nen nōm geuō, kon nūn wuna min di.
²⁵ Kon nūn win yiberēba nōmu sōndia, be, be ba kasu
bu nūn go. Kon nūn bu nōmu sōndia be, bēn berum u
mō mi. Beya Nebukanēsa, Babilonin sina boko ka win
tabu kowobu. ²⁶ Kon bu kō, wi ka win mero wi u nūn
mara. Kpa bu ka bu da tem tukumō mi ba ñ bu mara.
Miya ba koo gbi. ²⁷ Saa gaa sō, ba ko ba n kī bu
gōsirama ben temō adama ya ñ koorō.
²⁸ Gaba koo bikia bu nēe, Yoyakini wi, u sāawa nge
weke te ta kōsire, ñ kun mē, nge gāa ni goo kun maa
kī? Aawo. Ñ n men na, mban sōna ba wi ka win bwe-
seru tem yara ma ba ka bu da sere mi ba ñ yē.
²⁹ Ma Yeremi u nēe, nen temgibu, i kōwō ye Yinni
Gusunō u gerua. ³⁰ U nēe, i durō wi garisio wi u ñ
kooramō win wāaru sō. U ko n sāawa nge wi u bibu
bia, domi win bweseru sō, goo kun maa sinamō sina
gōna sō u Yudaba kpara.

Kparo kōsobu

23 Gusunō Isireliban Yinni u nēe, bōruroba kparo
be ba nen tōmbu goomō, ma ba bu
yarinasiāmō nge yāa kparo kōsobu. Na maa nēe, wee
ba nen tōmbu gira, ba bu yarinasia ba yina bu bu
nōkri. Yen sō, kon bu sēeyasia ben nuku kōsu ten
saabu.

³ Kpa n nen tōn be ba tie mwēerima tem kpuron di,
mi na raa dera ba yarinē, n ka bu wurama ben temō,
kpa bu marura bu dabia. ⁴ Nē, Yinni Gusunō kon bu
kparo kpaobu wē be ba koo bu kpara. Ba ñ maa
nandamō berum sō. Baa ben turo kun maa biaramō.

⁵ Wee saa ya sisi
yē sō kon gemgii goo seeya Dafidin bweserun di
nge dāa kpīi pōtura,
kpa u n bandu dii ka baadommaō.
U koo tōn be kparawa ka bwisi gee.
Kpa u gem sōkōsi tem mē sō.

⁶ Win waati ye sō,
Yudaba ba koo faaba wa.
Kpa u de Isireliba ba n wāa bōri yendu sō.
Kpa ba n nūn sokumō ba n mō,
Yinni Gusunōwā u sāa ben faaba kowo.

⁷ Yen sōna na nēe, wee saa ya maa sisi yē sō ba ñ
maa bōrumō bu nēe, ka Yinni Gusunōn wāaru wi u bu
yarama saa Egibitin tem di. ⁸ Adama ba ko n da
gerewa bu nēe, ka Yinni Gusunōn wāaru wi u bu

yarinasia sō yēsan nōm geu gia ka wusu gasu sō, ma
u maa ka bu wurama min di, bu ka sina ben temō.

Gari yi Yeremi

u sōmō weesugibu sōwā

⁹ Ñ n sōmōbun sōn na,
nen gōru ga sankira too,
ma na diirimō sere ka nen kukunō.
Na sāa nge wi tam mu goomō
Yinni Gusunō ka win gari dēerin sō,
yi u man sōwā u nēe,
¹⁰ tōmba yiba tem mē sō,
be ba sakararu mō.
Kōsa ba naa gire.
Miya ben dam mu wāa.
Yen sōna tem mē, mu sankire,
ma men kpara yee ni nu wāa gbaburun bera gia nu
gbera.
Domi u mu bōrusi.
¹¹ Gusunōn sōmōbu ka yāku kowobu ba sankire,
u wa ma ba nuku kōsu kom mō
sere ka win sāa yerō.
¹² Yen sōna ben swaa ya koo wōria,
kpa yu bu yam tīre.
U koo de bu bu bōria,
kpa bu wōruku saa ye u koo bu sēeyasia
u de wahala yu bu deema.
Wi, Yinni Gusunōwā u yeni gerua.

Yudan Gusunōn sōmōbun

kōsan kpāaru

¹³ Yinni Gusunō u nēe,
kōsa ye na wa nen sōmōbu ba mō Samariō,
ya ñ ka nō gerurō.
Domi būu wi ba mō Baalin yīsira ba ka gari mō.
Ma ba nen tōmbu Isireliba gerasia nen swaan di.
¹⁴ Adama kom kōsum mē na wa Gusunōn sōmōbun
suunu sō Yerusalemō,
mu beōngim kere.
Ba sāawa sakara kowobu,
ma ba weesu mō,
ba tōn kōsobu dam kēmō bu ku ka ben kom kōsum
deri,
ma na be kpuro garisio nge Sodomu ka Gomōran tōm-
bu.
¹⁵ Yen sōna nēe Gusunō, wōllu ka tem Yinni,
na nen sōmōbu Yerusalemō sōmō
ma wee kon de bu dāa kiku gagu ¹ ge ga sosu di,
kpa bu nim mē mu dēe mō nō.
Domi beya ba dera tem men tōmbu kpuro ba ñ maa
man bēere wēmō.

Ɔwɔm weesugibu

16 Ameniwa ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nee,

i ku maa nen Ɔwɔm ben gari swaa daki.
Domi ba dera i yiɔye ye i ñ wasi.
Ben tiin gɔrun bwisikuna ba gerumɔ,
n ñ mɔ yi ye wee nen nɔnɔ di.

17 Ba ra mam be ba man gema sɔ bu nee,
na be gerua na nee,
ba koo bɔri yendu wa.

Kpa ba n be ba ben tii tiin gɔru kɔru mɔ sɔwɔm ba n mɔ,

ba ñ kɔsa gaa wasi.

18 Yeremi u nee,
ben wara u ka Yinni Gusunɔ wesiana.
Nge ben wara u win gari nua u yi laakari kua.

19 Wee Yinni Gusunɔn mɔru ya koo na nge guru woo bɔko

kpa yu tɔn kɔsobu wɔri.

20 Win mɔru ye, ya ñ suremɔ,
ma n kun mɔ u win himba yibia.
Amen biru, ya koo beɛ nen tɔmbu yeeri.

21 Yinni Gusunɔ u nee,
Ɔwɔm be, ba duki da, baa me na ñ bu gɔre.
Ba maa gari gerua, baa me na ñ ka bu gari kue.

22 Bã n daa nen gari swaa daki,
nen gariya ba koo raa kpara nen tɔmbun suunu Ɔwɔ.
Kpa bu wa bu gɔru gɔsia bu ben kom kɔsum deri.

Yinni Gusunɔ

u wãa yam kpuro

23 Ne Gusunɔ, na wãawa yam kpuro,
turuku ka tontondeɔ.

24 Goo u koo kpɔ u kuke na kun nùn wa?
Na wãawa yam kpuro, wɔllu ka temɔ.

Mba yakasu ka dobi

yi mɔwɔsine

25 Na nɔwɔm ye Ɔwɔmbu ba gerumɔ. Be ba gari weesugii mɔ ka nen yiɔsiru ba mɔ, na ka bu gari kua dosu Ɔwɔ, 26 sere saa yerà Ɔwɔm beni ba ko n gari weesugii mɔ, kpa ba n nen tɔmbu nɔni wɔkumɔ ka ben gɔrun gari. 27 Ba kɔwa ben dosu weesugisun gari yi de nen tɔmbu bu nen yiɔsiru duari nge me ben baababa ba raa man duari bɔu wi ba mɔ Baalin sɔ. 28 Ɔwɔm wi u dosa u geruo ma u dosa. Wi na maa ka gari kua u yi tusio dee dee.

Ne, Yinni Gusunɔ na nee,
mba yakasu ka dobi yi mɔwɔsine.

29 Nen gari kun sãa nge dɔw ro?

Yi ñ sãa nge matalaka ye ya ra kperu kɔre ro?

30 Yen sãna ne, Yinni Gusunɔ, kon Ɔwɔm be seeyasia, be, be ba ben winsim gari suamɔ ba ka gari weesugii

mɔ. 31 Kon bu seeyasia be ba ben tii tiin gari suamɔ ba gerumɔ ka nen yiɔsiru. 32 Kon bu seeyasia be ba ben dosu weesugisu tɔmbu sɔwɔm. Ma ba dera nen tɔmba kɔwramɔ ben wee si ka ben tɔn biarun sɔ. Na ñ bu gɔre, na ñ maa bu wooda wɛ. Meya ba ñ maa arufaani gaa mɔ tɔn ben suunu Ɔwɔ.

Yinni Gusunɔn gari

yi sãawa Ɔwɔmunu

33 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔwa u nee, tɔn ben goo, ñ kun me nen Ɔwɔm goo, ñ kun me yãku kowo goo ù n nun bikia u nee, mba ne, Yinni Gusunɔ na gerua, Ɔwɔm nirà na bu Ɔwɔbi, kaa nùn wisiwa a nee, bera ba sãa nen Ɔwɔmunu. Adama kon bu biru kisi. 34 Ben wi u gesi nɔwɔ wukia u nee, ne, Yinni Gusunɔ na bu Ɔwɔmunu Ɔwɔbi, kon yeero seeyasiawa wi ka win yenugibu. 35 Ye baawure u koo kpɔ u win winsim bikia, yera, u nee, mba Yinni Gusunɔ u gerua, mba u wisa. 36 Adama bu ku raa maa gere bu nee, na bu Ɔwɔmunu Ɔwɔbi. Wi u ye gerua, win gari koo wɔri win tii Ɔwɔ. Domi ba nen gari temamɔwa ne wi na sãa ben Yinni wi u ra n wãa, u dam kpuro mɔ. 37 Kaa maa Ɔwɔm be bikia a nee, mba ne, Yinni Gusunɔ na bu sɔwɔwa. Mba na bu wisa. 38 Bã n maa nun wisa ba nee, ne, Yinni Gusunɔ na bu Ɔwɔmunu Ɔwɔbi, baa me na nee, bu ku maa yen gari ko, a bu wisio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, 39 kon bu biru kisi kpa n bu duari, be ka ben wuu ge na raa be ka ben baababa wɛ. 40 Kon maa bu seku bakaru doke te ta ñ duarim sere ka baadomɔm. Kpa ba kun maa beere mɔ tɔmbun nɔni Ɔwɔ.

Figie bii

ni nu wãa birenu yiru Ɔwɔn gari

24 Ye Nebukanesa, Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko mwa ka win sina asakpɔbu ka ben dãa dãkɔbu ka ben sekɔbu, u ka bu da Babiloni, saa ye Ɔwɔra Yinni Gusunɔ u Yeremi figie bii ni ba doke birenu yiru Ɔwɔ sɔwɔ sãa yerun nɔwɔwɔ. 2 Bire nin teeru ta figie bii geenu yiba ni nu sãa nge yen marum gbiikum. Ma teera ma bii kɔsunu yiba ni nu ñ diiru.

3 Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi bikia u nee, Yeremi, mba a waamɔ mi. Ma u wisa u nee, birenu yiruwa na waamɔ, ni nu figie binu yiba. Ganu gea sãa, ma ganu kɔsunu sãa, nu ñ diiru.

4 Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔwɔwa u nee, 5 wee ye na gerua, ne, Gusunɔ Isireliban Yinni. Na nee, nge me figie bii gee ni, nu ra tɔmbu wɛre, nge meya kon Isireli be ba yoru mwɛera ba ka da Babiloni mɛeri ka nɔnu geu. 6 Kon de bu wurama ben tem mini. Na ñ maa bu suramɔ, kon bu tãsisiawa. Na ñ maa bu wukamɔ, kon bu girawa n sire. 7 Kon bu gɔru kpɔw wɛ, kpa bu gia ma nena na sãa kpuron Yinni. Ba koo wurama nen mi kpa ba n sãa nen tɔmbu ba n man sãamɔ.

⁸ Adama Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu ka tɔn be ba tie Yerusalemu ka be kpuro be ba sɔ tem me sɔɔ, ka sere be ba kpikuru da Egibiti, kon dewa ba n sãa nge figie bii kɔsu ni nu ñ diiru mi. ⁹ Tɔmbu bà n bu wa ba koo biti soora. Gee kon bu yarinasia kpuro, ba koo bu yɛɛwa bu bu yaakoru koosi kpa ba n wãa sekuru sɔɔ kpa ba n da ka ben yĩsiru tɔmbu bɔrusi. ¹⁰ Kon bu tabu surema ka gɔru ka baranu sere bu ka gbi tem me kpuro sɔɔ, me na be ka ben baababa wɛ.

Yudaban mem kɔ sarirun are

25 Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔn nɛse sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua Yudaban sɔ. Ya sãawa Nebukanɛsaa, Babilonin sina bokon bandun wɔn gbiikuu. ² Ma Yeremi u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, ³ saa Yosiasin, Amɔn biin bandun wɔn wɔkura itasen di, n ka gisɔ girari, yen wɔn yenda itawa mi. Saa min diya na ra n bɛɛ Gusunɔn gari sɔɔm adama i ku ra man swaa daki. ⁴ Yinni Gusunɔ u ra n bɛɛ win sɔm kowobu gɔriammɛ, bera win sɔmɔbu. U dera ba na na saa yee yellun di. Adama i ñ bu swaa daki, i ñ ben gari wure. ⁵ Sɔm be, ba ra n gerumɔ ba n mɔ, i gɔru gɔsio kpa i bɛɛn daa kɔsa deri, kpa i wa i n wãa bɛɛn tem sɔɔ, me Yinni Gusunɔ u bɛɛ ka bɛɛn baababa wɛ sere ka baadomma. ⁶ I ku maa bũu goo yiira i nùn sã. I ku Gusunɔn mɔru seeya ka bɛɛn bwãaroku ni i kua ka bɛɛn tii, kpa u ku maa bɛɛ kɔsa gaa kua. ⁷ Adama Yinni Gusunɔn tii u nɛɛ, i ñ nùn swaa daki. I win mɔru seeyawa bɛɛn bwãaroku ni i kuan sɔ. Ma ya ka bɛɛ kɔsa naawa.

⁸ Yen sɔna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, yèn sɔ i ñ nùn swaa daki, ⁹ yen sɔna u koo maa sɔɔ yɛsan nɔm geun tɔmbu kpuro gurama ka win sɔm kowo Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko. Kpa bu bɛɛn tem men tɔmbu wɔri bu kam koosia, ka be ba bɛɛ sikerene kpuro. Tem me, mu koo kowa bansu sere ka baadomma. Wi u sarɔ mi, kpa biti yu nùn mwa, sere u wia ko. ¹⁰ Ba ñ maa tɔn bakanun womusu kɔm mi, ka sere kurɔ kpaanun womusu. Meya ba ñ maa nambun wɔkinu kɔm. Ba ñ maa fitilanu wasi mi. ¹¹ Tem me kpuro mu koo kowa bansu, kpa bɛɛ, win tɔmbu, i Babilonin sina boko yoru diiya wɔn wata ka wɔkuru.

¹² Adama wɔn wata ka wɔku ten biru, Yinni Gusunɔ u koo Babilonin sina boko ka win tɔmbu seesima ben tora ni ba kuan sɔ, kpa u ben tem kam koosia mu ko bansu sere ka baadomma. ¹³ Bɔri yi u gerua tem men sɔ, ka sere yèn gari nɛ, Yeremi na gerua na yorua tire te sɔɔ, bwesenu kpuro sɔ, yi koo koorawa. ¹⁴ Domi bwese damginu ka sinam damgiba koo bu yoru mwɛeri. Nge meya Gusunɔ u koo ka bu ben kɔsa kɔsie ye ba raa kua.

Gusunɔ

u koo bwesenu kpuro sɛɛyasia

¹⁵ Yinni Gusunɔ u win mɔru weesina ka tam me u doke nɔra sɔɔ u nɛ, Yeremi tii u nɛɛ, n ye mɔ kpa n de bwese nìn mi u man gɔriɔ nu ye nɔ. ¹⁶ Bà n wa ma u dera yiberɛba ba bu wɔri ba goomɔ, ba ko n bãarimɔwa kpa ba n burisine nge wiirubu.

¹⁷ Yera na nɔra ye mwa Yinni Gusunɔn nɔman di. Ma na dera bwese nìn mi u man gɔra nu win mɔru ye nɔra. ¹⁸ Na torua na ye Yerusalemugibu nɔrusia, ka Yudan wusu kpuro tɔmbu ka ben sinambu ka ben sina asakpɔbu, kpa Gusunɔ u wa u ben tem kam koosia kpa wi u sarɔ mi, u biti soora sere u wia ko. Kpa ba n da ka ye tɔmbu bɔrusi nge me ya kooru tɛ.

¹⁹ Yen biru, na bwese ni nu tiegibu ye nɔrusia. Beya Egibitin sunɔ ka win sina asakpɔbu, ka win tɔmbu kpuro, ²⁰ ka bwese tuku ni nu wãa Egibiti, ka Usan sinambu, ka Filisitiban sinambu, beya Asikaloni, ka Gasagii, ka Ekoroni, ka sere be ba maa tie Asidudu, ben sunɔ, ²¹ ka Edumaba, ka Mɔabuba, ka Amɔnigibu, ²² ka Tirin sinambu ka Sidonin sinambu, ka sere sinam be ba wãa nim wɔkun bera giɔ, ²³ ka sere maa Dedanigibu, ka Temagibu, ka Busigibu, ka be ba ra wii baanun seri kɔni, ²⁴ ka maa Daarububan sinambu, ka bwesenu kpuro sinambu be ba wãa gbaburɔ mi yani sɛeri wãa, ²⁵ ka Simirin sinambu ka Elamun sinambu ka sere Mediban sinambu, ²⁶ ka sinam be ba wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia kpuro, be ba wãa turuku ka be ba toma.

Bwese ni nu gesi wãa handunia sɔɔ, ni ka nin sinambu ba mɔru ye nɔra ma Babiloni ye ba maa mɔ Sesaki, yen sina boko u ye dakura.

²⁷ Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔwa n Isireliba sɔɔwa n nɛɛ, ameniwa wi, ben Yinni, wi u maa sãa wɔllu ka tem Yinni u gerua. U nɛɛ, bu nɔruo sere yu bu go, bu siruku kpa bu wɔruku sere bu kpana bu se yèn sɔ u dera yiberɛba ba bu wɔri ba goomɔ. ²⁸ U maa nɛɛ, bwese nin garu tã n yina tu nɔ ye na tu tii, n tu sɔɔwa n nɛɛ, tu nɔruo baa ñ n mɛren na. Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin woodawa. ²⁹ Domi u ñ win wuu Yerusalemu deri. Ñ n men na, u koo bweseru garu deri? Aawo, u ñ derimɔ. Bwesenu kpuro sɔɔra u koo win mɔru sure. Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

³⁰ U maa man sɔɔwa u nɛɛ, n bu sɔɔwa n nɛɛ, wi, Yinni Gusunɔ u koo kukiri wɔllun di. Win kɔ ga koo nɔra saa win wãa yee dɛɛrarun di. U koo win tem kukirisi.

U koo handuniagibu kpuro kukirisi nge tɔn dabi te ta dɛɛn gɛmɔ gberɔ.

³¹ Win kukiribu koo nɔra handunia kpuro sɔɔ. Domi u tɔmbu kpuro sokum win siri gbaburɔ. Wi siribu di, u koo yɛro gowa ka takobi.

³² Wi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa nɛɛ, win siribu bu ko n sãawa nge woo bɔke ge ga bwesenu kpuro gasirimɔ,

ga handunian goonu nne kpuro bukiane.
³³ Be Yinni Gusunƙwa u koo de bu gbi siri bi sƙƙ, ba ko n teriewa baama handunias. Goo sari wi u koo ben gonu menna u sike, kpa bu ben gƙƙ swi. Nu koo kowa taaki tem sƙƙ.
³⁴ Bɛɛ, win tɔmbun kparobu, i wuri koowo, i bindio temƙ. Domi tɔra tunuma tɛ sƙƙ ba koo bɛɛ sakiri. I ko i wɔruma i kɔsikira nge tem mɔn weke buraru.
³⁵ I n̄ kisiramƙ
 domi i n̄ kuku yeru wasi.
³⁶ Wee, kparo ben wuri yi koo nƙƙra
 domi Yinni Gusunƙwa u koo ben tem kam koosia
³⁷ ka win mɔru baka.
 Tem mɛ, mu wɔa bɔri yendu sƙƙ,
 adama mu koo ko bansu.
³⁸ Nge mɛ gbee sunƙ ga ra yari gen wɔa yerun di gu ka dɔanu kasu,
 nge meya Yinni Gusunƙwa u koo yari win wɔa yerun di, u de bwesenu nu goona
 kpa tem mu tɔmbu bia win mɔru bakan sƙ.

Yeremi u wɔa Yudaban

wirugibun wuswaƙ

26 Ye Yoyakimu, Yosiasin bii Yudan sina boko u bandu di, yen sƙƙ mɛɛ tera Yinni Gusunƙwa u ka Yeremi gari yini kua u nɛɛ, ² ameniwa nɛ, Yinni Gusunƙwa na gerua na nɛɛ, a yɔro sɔa yerun yaara mini. Tɔn be ba koo na saa Yudan wusu kpuron di bu ka man sɔa, kpa a bu gari yi kpuro sƙƙ yi na nɛɛ, a bu sƙ. Baa yin tia a ku ra bure. ³ Bɔ n wura ba nun swaa daki, ma ba wura ben dƙƙ sƙƙ, ba ben kom kɔsum deri, kɔsa ye na raa gɔru doke n bu kua, kon ye deri. ⁴ A bu sƙƙ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunƙwa na gerua. Na nɛɛ, bu man swaa dakio bu nen woodaba swi ye na bu wɛ, ⁵ kpa bu ku nen gɔrobun gari atafiiru ko. Na ra be bu gɔrie saa yellun di, adama ba n̄ bu swaa daki. ⁶ Yen sƙ, kon sɔa yee te kam koosia nge mɛ na Silogiru kua, kpa n de bwesenu kpuro nu wuu gen yisira sia n̄ n bɔrum.
⁷ Yɔku kowobu ka Gusunƙwa sƙƙ bu ka wuun tɔmbu ba Yeremin gari yi nua yi u gerumƙ Yinni Gusunƙwa sɔa yeru. ⁸ Ye u gari yi gerua u kpa yi Yinni Gusunƙwa u n̄n yiire u tɔn be kpuro sƙ mi, yera yɔku kowo be, ka Gusunƙwa sƙ be, ka sere wuun tɔn be ba tie kpuro ba na ba n̄n sɛre. Ba gbɔsukumƙ ba m̄, kaa gbiwa.
⁹ Tɔmbu kpuro ba na ba Yeremi menne Yinni Gusunƙwa sɔa yeru mi, ba m̄, mban sɔna a gerumƙ ka Yinni Gusunƙwa yisira a m̄, sɔa yee teni ta koo kam kowa nge Silogiru, kpa Yerusalemu yu ko bansu.
¹⁰ Ye Yudan wirugibu ba nua mɛ, yera ba seewa sina kpaarun di ba da Yinni Gusunƙwa sɔa yeru, ma ba sina sɔa yee ten kɔnƙƙ ge ba sokumƙ kɔnƙƙ kpƙƙ.
¹¹ Ma yɔku kowo be, ka Gusunƙwa sƙ be, ba wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro sƙƙwa ba nɛɛ, n

weenewa bu durƙ wini go. Domi gari kamwa u wuu geni gerusimƙ. Bɛɛn tii i maa yi nua ka bɛɛn swaa.
¹² Ma Yeremi u wirugii be ka tɔn be kpuro sƙƙwa u nɛɛ, Yinni Gusunƙwa u man gɔrima n ka gari ko sɔa yee teni ka wuu genin sƙ, nge mɛ i nua kpuro. ¹³ I gɔru gɔsio kpa i kom kɔsum deri. I Gusunƙwa bɛɛn Yinnin gari swaa dakio, kpa u kɔsa ye deri ye u raa kɔ u bɛɛ kua. ¹⁴ Adama nɛ wee bɛɛn nɔma, i ka man koowo nge mɛ n bɛɛ dende. ¹⁵ I yɛ ma na n̄ taare gaa m̄. Yen sƙ, i n man go, nen yem mu kua bɛɛ ka bɛɛn wuu gen sɔmunu. Domi ka gem Yinni Gusunƙwa u man gɔrima n ka bɛɛ gari yini kpuro sƙ.
¹⁶ Yera wirugii be, ka tɔn be ba tie ba yɔku kowo be, ka sƙ be sƙƙwa ba nɛɛ, n n̄ weene su durƙ wi go domi ka Gusunƙwa besen Yinnin yisira u gari yini gerua.
¹⁷ Ma wuu gen guro gurobu gabu ba seewa ba tɔn wɔru ge sƙƙwa ba nɛɛ, ¹⁸ Miseen Mɔresetigii u raa Gusunƙwa gari gerua Yudan sina boko Esekiasin waati u nɛɛ, ameniwa Gusunƙwa, wɔllu ka tem Yinni u gerua. U nɛɛ,
 ba koo Yerusalemu bwiiya nge gberu,
 kpa yu ko nge kpee ni ba suba,
 kpa guu tɛn wɔllu ba Yinni Gusunƙwa sɔa yee te bana,
 tu dɔnu kpi n ko dɔa sƙƙ bɔkɔ.
¹⁹ Yudaba ka ben sina boko Esekiasi wi, ba Miseen wi go? Esekiasi wi, u n̄ Yinni Gusunƙwa nasie? Nge u n̄ Yinni Gusunƙwa suuru kanɛ ro? Ma Yinni Gusunƙwa u kɔsa ye deri ye u raa kɔ u bu kua. Yera i ko de bese, su tii durum baka yeni sɔbi?

Yoyakimu

u Gusunƙwa sƙƙ Uri go

²⁰ N deema Yoyakimun waati ye sƙƙ, durƙ goo maa wɔa wi ba m̄ Uri, Semaya Kiriati Yarimugiin bii. Durƙ wi, u ra gari gere ka Yinni Gusunƙwa yisira. Ma u gari tee yi gerua win tii, wuu genin sƙ nge mɛ Yeremi u gerua mi. Ma Yoyakimu ka win tabu durƙ bu ka maa win sina asakƙ bu ba gari yi nua. Yera sina boko wi, u kasu u Uri go. Ye Uri u nua mɛ, u berum soora, ma u kpikuru sua u da Egibiti. ²² Yera Yoyakimu u Elinatani Akaborin bii gɔra Egibiti ka tɔmbu gabu sannu bu ka Uri mwaama. ²³ Ma ba Uri wi mwaama ba ka n̄n na sina bokon mi. Ma u dera ba n̄n go ka takobi. Yera ba win goru kare mi ba ra tɔn dirobu sike.
²⁴ Adama Akikamu Safanin bii u yɔrawa ka Yeremi ma u yina bu tɔn be Yeremi nɔmu beria bu go.

Yeremi

u sugu sɔndi win seru wɔllu

27 Ye Sedesiasi Yosiasin bii, Yudaban sina boko u bandu di u kpa, n tɛ fiiko, yera Yinni Gusunƙwa u ka Yeremi gari kua u nɛɛ, ² Yeremi, a tii suguba kuo ka maa wɛɛ a ye sɔbe, ³ kpa a ye sƙƙ bu wɛ bɛ sinam beni, Edɔmuban sunƙ, ka Mɔabuban sunƙ, ka Amɔniban sunƙ, ka Tirin sunƙ, ka Sidonin sunƙ ba gɔra

Yerusalemu Sedesiasi, Yudaban sina bokon mi, kpa ben baawure u ka ye win yinni daawa. ⁴ Kpa a maa bu s̄ bu ben yinnibu s̄ bu n̄e, n̄e, Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni, wi Isireliba ba s̄am̄, na n̄e, ⁵ n̄ena na tem taka kua ka t̄mbu ka ȳe yi yi w̄a m̄e s̄, ka n̄en dam bakam. Wi na k̄i, wiya na ra mu w̄. ⁶ Wee t̄ kon b̄en tem m̄e kpuro n̄en s̄m̄ kowo Nebukan̄esaa, Babilonin sina boko w̄. Kpa n̄ de sere ka gbeeku ȳe ȳo yi n̄n̄ s̄mburu kua. ⁷ Bwesenu kpuro nu koo wi ka win bibu, ka win debuminu s̄. Adama saa gaa koo na ȳe s̄ b̄wese damginu ni nu sinam damgibu m̄, nu koo ra win tii ka win temgibu yoru mwa.

⁸ Bweseru garu t̄ n̄ yina tu Nebukan̄esaa s̄ tu n̄n̄ yoru diya, n̄e, Yinni Gusun̄, kon de u b̄wese te tabu w̄ri. Kon maa tu bararu ka ḡw̄ru k̄p̄e, u ka k̄p̄i u tu k̄peerasia.

⁹ Ñ n̄ m̄en na, b̄e, i ku maa b̄en s̄m̄ s̄mbu swaa daki, ka b̄en s̄robu ka b̄en tiin dosusu, ka b̄en ḡri sokobu, be, be ba ra b̄e s̄ bu n̄e, i ñ ko Babilonin sina boko s̄. ¹⁰ Domi weesa ba gerum̄, ye ya koo de n̄ b̄e tondasia b̄en tem di kpa n̄ b̄e k̄peerasia.

¹¹ Adama b̄wese te ta wura tu Babilonin sina bokon sugu s̄be, tu n̄n̄ yoru diya, kon b̄wese te deri ten tem s̄ kpa tu ḡbea ko mi, ta n̄ w̄a. N̄e, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

¹² Ma Yeremi u maa gari tee yi Sedesiasi s̄w̄ka. U n̄e, Sedesiasi, wun̄e ka wunen t̄mbu, i Babilonin sina bokon sugu dokeo, i n̄n̄ yoru diya, wi ka win t̄mbu, kpa i wa i n̄ w̄a. ¹³ Mban s̄na kaa de bu wun̄e ka wunen t̄mbu go tabu s̄, ñ kun m̄e i ḡbi ḡw̄ru ka baranun s̄ n̄ge m̄e Yinni Gusun̄ u gerua. U n̄e, b̄wese te ta yina tu Babilonin sina boko wiru k̄p̄i ya ta koo ḡbiwa n̄ge m̄e. ¹⁴ U maa n̄e, i ku s̄m̄ ben gari swaa daki, be, be ba b̄e s̄m̄ ba m̄, i ñ Babilonin sina boko yoru diyam̄e. Domi gari weesuḡi ya ba m̄. ¹⁵ N̄ ñ n̄e, Yinni Gusun̄ na bu ḡra. Ba gari m̄wa ka n̄en ȳs̄iru adama weesa ba m̄. Ì n̄ bu swaa daki, kon b̄e girawa, kpa i ḡbi, b̄e ka be sannu.

¹⁶ Ma Yeremi u maa ȳku kowobu ka t̄n̄ be ba m̄n̄e mi, gari yi s̄w̄ka. U n̄e, wee ye Yinni Gusun̄ u gerua. U n̄e, i ku b̄en s̄m̄ bun gari swaa daki, be ba gerum̄ ba m̄, ba koo ka Yinni Gusun̄ s̄a yerun dendi ȳnu wurama saa Babilonin di n̄ ñ t̄em̄. Domi gari weesuḡi ya ba m̄ mi. ¹⁷ I ku bu swaa daki. I Babilonin sina boko wiru k̄p̄i ya, kpa i wa i n̄ w̄a. Mban s̄na i ko i de b̄esen wuu geni gu ko bansu.

¹⁸ Yeremi u maa n̄e, s̄m̄ be, b̄a n̄ s̄an na Gusun̄ s̄m̄ bu ka gem ma win gariya ba kparam̄, bu n̄n̄ kan̄, wi, w̄llu ka tem Yinni, u ku de bu ȳa ni gura ni nu tie win s̄a yer̄ ka Yudaban sina kpaar̄ ka Yerusalemu s̄ kpuro, bu ka da Babilon̄. ¹⁹ Domi sanam m̄e Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko yoru mwa ka win sina asak̄bu, u ñ gina dendi ȳa nini gure, gbereba, ka boo sii ganduguu, ka gen s̄waritii, ka dendi ȳa ni nu tie Yerusalemu. ²¹ Wee ye Yinni Gusun̄ u gerua dendi ȳa nin s̄. ²² U n̄e, ni kpurowa ba koo gura bu ka

da Babilon̄. Miya nu ko n̄ w̄a sere win tii u ra ka de bu ka nu wurama min di.

Yeremi

ka Gusun̄ s̄m̄ Hanania

28 Sedesiasin bandun w̄ n̄ese te s̄, yen suru n̄k̄buse s̄, Hanania, Asurin bii, wi u s̄a Gusun̄ s̄m̄ Gabaon̄, u ka Yeremi gari kua ȳku kowobu ka t̄mbu kpuron wuswaas̄, Yinni Gusun̄ s̄a yer̄. ² U n̄e, ameniwa Gusun̄, Isireliban Yinni wi u w̄llu ka tem m̄ u gerua. U n̄e, u koo wigibu yara Babilonigibun yorun di, te ta s̄a n̄ge sugu ben w̄in̄. ³ N̄ ka ko w̄ yiru u koo de Nebukan̄esaa u ka wi, Yinni Gusun̄ s̄a yerun dendi ȳa ni wurama, ni u raa gura u ka da Babilon̄. ⁴ U koo maa de Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko u wurama, ka sere Yudaban t̄n̄ be ba ka da Babilon̄. Domi u koo bu yara Babilonin yorun di.

⁵ Yera Yeremi u Gusun̄ s̄m̄ Hanania wisa ȳku kowobu ka t̄n̄ be ba w̄a Yinni Gusun̄ s̄a yeru mi kpuron wuswaas̄, ⁶ u n̄e, ami. Gusun̄ u de yu koora n̄ge m̄ a gerua. Kpa u de t̄n̄ be kpuro bu wurama Babilonin di ka Yinni Gusun̄ s̄a yerun dendi ȳa ni. ⁷ Adama Hanania, a gari yini swaa dakio a n̄, yi na gerum̄ wunen wuswaas̄ ka t̄n̄ ben wuswaas̄.

⁸ Gusun̄ s̄m̄ be ba ḡbia ba na yellun di, sa sere na, n̄k̄ni sw̄aru ka tabu ka baranun gariya ba b̄wese bakanu ka sina bokobu s̄w̄ka. ⁹ T̄ Gusun̄ s̄m̄ goo ù n̄ seewa u k̄ri yendun gari m̄, am̄na t̄mba koo ka tubu ma Gusun̄wa u ȳro ḡrima, ma n̄ kun m̄ ye u gerua mi, ya koora.

¹⁰ Yera Gusun̄ s̄m̄ Hanania u Yeremi sugu ye wuna ma u ye k̄ka. ¹¹ Ma u t̄mbu kpuro s̄w̄ka u n̄e, ameniwa Yinni Gusun̄ u gerua. U n̄e, n̄ ka ko w̄ yiru u koo Babilonigibun dam m̄e bua n̄ge m̄ na sugu ye k̄ka.

Ma Yeremi u win swaa mwa u n̄ doon̄.

¹² Sanam m̄e Hanania u sugu d̄a ye wuna Yereimin w̄irun di u k̄ka u kpa, yera Yinni Gusun̄ u Yeremi s̄w̄ka u n̄e, ¹³ a doo a Hanania s̄ a n̄e, u k̄p̄a u sugu d̄agia ye k̄ka, adama u koo yen k̄sire wa ye ya s̄a sisugia.

¹⁴ N̄e Gusun̄, Isireliban Yinni, n̄e wi na w̄llu ka tem m̄, na n̄e, wee na sugu sisugia dokem̄ b̄wese ni kpuron w̄in̄, kpa nu ka Nebukan̄esaa, Babilonin sina boko yoru diya. Baa ka gbeeku ȳe ȳo, kon n̄n̄ ye n̄-mu beriawa.

¹⁵ Yera Yeremi u Hanania s̄w̄ka u n̄e, a swaa dakio a n̄, Yinni Gusun̄ kun nun ḡre. Ka m̄e, a da a t̄mbu gari weesuḡi s̄w̄ka, ma ba yi naane kua. ¹⁶ Yen s̄, t̄, wee ye Yinni Gusun̄ u gerua. U n̄e, u koo nun wuna tem minin di, domi wunen gari yi dera t̄mba n̄n̄ seesi. Kaa ḡbi gis̄ku ge.

¹⁷ Ma Gusun̄ s̄m̄ Hanania wi, u gu w̄ gen suru n̄k̄ba yiruse s̄.

Yeremi u Yuda be ba wāa

Babiloniḡ tireru kua

29 Saa Yerusalemun diya Yeremi u bukurobu ka yāku kowobu ka Gusunḡn sḡmḡbu tireru kua, tḡmbu kpuro gesi be Nebukanesa, Babilonin sina boko u yoru mwēera u ka da Babiloniḡ. ² N deema saa ye sḡḡ, ba sina boko Yoyakini mwa kḡ ka win mero ka win sḡm kowo be ba maatam kua, ka wirugibu be ba wāa Yerusalemuḡ ka Yudan wuu si su tie sḡḡ, ka dāa dākobu ka sekobu. ³ Wee saa ye sḡḡ, Sedesiasi, Yudaban sina boko u Eleasaa Safanin bii, ka Gemaria, Hilikiyan bii gḡriḡ Nebukanesaan mi, Babiloniḡ. Ma Yeremi u bu win tire te wē. Wee ye tire te, ta gerumḡ.

⁴ Ta nē, Gusunḡ, wḡllu ka tem Yinni, u maa sāa bēe Isireliban Yinni. Wiya u ka bēe gari mḡ, bēe be u dera ba yoru mwēera ba ka da Babilonin temḡ. ⁵ U nē, i dia banic kpa i n wāa ye sḡḡ. I gbea koowo kpa i yen dīanu di. ⁶ I kurḡbu suo kpa i bibu ma. I de bēen bii tḡn durḡbu bu kurḡbu sua bu bibu ma, kpa i bēen bii tḡn kurḡbu durḡbu kē kpa ben tii bu maa kḡwara. I dabio mi i wāa mi, i ku kaara. ⁷ I kasuo nge mē tem mē, mu koo ka kuura mi Yinni Gusunḡ u dera i yoru dimḡ. Kpa i nḡn kana tem mēn sḡ, domi mḡ n kuura, bēen tii i ko i kuurawa.

⁸ Gusunḡ, bēen Yinni wi, u maa nē, i ku de nen sḡmḡ be ba wāa bēen suunu sḡḡ, bu bēe nḡni wḡke. I ku sḡrobu ka be ba bēe bēen dosusu tubusiamḡ naane ko. ⁹ Domi ba gerumḡ ba mḡ, wiya u bu gḡra, bu ka bēe gari sḡ. Adama weesa ba mḡ, n ḡ wi.

¹⁰ U maa nē, wḡḡ wata ka wḡkurun baa yà n doona, u koo na u bēe yara u ka wurama bēen temḡ. Nge mēya u koo ka win nḡḡ mwēeru yibia. ¹¹ Yinni Gusunḡ u maa nē, u yē himba ye u yii bēen sḡ. Himba gea, n ḡ mḡ himba kḡsa. U koo de ye i yīyḡ yu bēe kooa sia. ¹² Saa ye sḡḡ, i n nḡn soka bēen kanaru sḡḡ, u koo bēe swaa daki kpa u bēe wurari. ¹³ Ì n nḡn kasu ka bēen gḡru kpuro, u koo de i nḡn wa, ¹⁴ kpa u bēe be ba raa yoru mwēera mi, mennama saa tem kpuron di ka bwesenu kpuro sḡḡn di mi u dera i yarine, kpa u bēe gḡsiamā i wurama bēen temḡ, mīn di u dera ba bēe gura. Wi, Yinni Gusunḡwa u yeni gerua.

¹⁵ U bēe yeni sḡḡmḡwa, domi i gerumḡ i mḡ, wiya u bēe sḡmḡbu wē Babiloniḡ.

¹⁶ Tē, wee ye u gerumḡ sunḡ wi u sḡ Dafidin sina gḡnḡn sḡ, ka sere tḡn be ba wāa Yerusalemuḡ be ba ḡ yoru mwe ba ka de Babilonin sḡ. ¹⁷ U nē, wee, u koo de bu bu tabu wḡrima kpa gḡḡru ka bararu tu bu wḡri. U koo bu wahala kpēe kpa ba n sāa nge dāa marum mē mu kḡsa ba yina bu di. ¹⁸ Bā n duki yakura, u koo bu naa girawa ka tabu, kpa u de gḡḡru ka bararu tu bu wḡri sere bwesenu kpuro nu nanda nḡ n bu wa. Kpa u bu yarinasia bwesenu kpuro sḡḡ kpa ba n da ka ben yīsiru tḡmbu bḡrusi, ḡ kun mē, bu ka goo gāa kḡsunu sie, ḡ kun mē gāa nanumginu, ḡ kun mē, gāa sekuruginu. ¹⁹ Domi ba ḡ wi, Yinni Gusunḡn gari swaa

sue baa mē u ra n bu yi sḡḡmḡ saa win sḡmḡbun nḡḡn di. Wi, Yinni Gusunḡwa u yeni gerua.

²⁰ Adama bēe be u dera ba gura ba ka da Babiloniḡ, i swaa dakio i nḡ ye u gerumḡ.

²¹ U nē, Akabu, Kolayan bii ka Sedesiasi, Maseyan bii, be, be ba bēe gari weesugii sḡḡmḡ ka win yīsiru, u koo bu Nebukanesa, Babilonin sina boko nḡmu beria kpa u bu so u go, bēen nḡni biru. ²² Kpa bēe Yudaba, bēe be i wāa Babiloniḡ, i tḡmbu yiru yen yīsiru sua i n da ka tḡmbu bḡrusi, i nē, Gusunḡ u nun kua nge Sedesiasi ka Akabu be Babilonin sina boko u sēewa dḡḡ sḡḡ. ²³ Domi tḡn be, ba gāa kḡsunu kua, ba sakararu kua ka ben berusebun kurḡbu. Ma ba weesu kua ka wi, Yinni Gusunḡn yīsiru, baa mē u ḡ bu yiire. Adama u yē ye ba kua kpuro, u sāa yen seedagii.

Semayan tireru

²⁴ Gusunḡ Isireliban Yinni wi u wḡllu ka tem taka kua, u Yeremi gḡra Semaya, Nēlamugiin mi. N deema Semaya wi, u raa yāku kowo Sofoni, Maseyan bii tire-ru mḡrisia ka sere yāku kowo be ba tie, ka Yerusalemugibu kpuro. ²⁶ Ye u gerua tire te sḡḡ wee. U nē, Sofoni, Yinni Gusunḡwa u nun gḡsa a ka ko yāku kowo Yehoyadan ayerḡ, kpa a Yinni Gusunḡn sāa yeru kḡsu. Goo ḡ n seewa u tii kua nge wiiru ma u tii sokumḡ Gusunḡn sḡḡmḡ, kpa a nḡn mwa a bḡke ka wēe damgii ka yḡni. ²⁷ Ñ n mēn na, mban sḡna a ḡ Yeremi, Anatḡtugii mwe a sēyasie, wi u tii kua Gusunḡn sḡḡmḡ bēen suunu sḡḡ. ²⁸ Wee, u mam sun goo gḡriama Babiloni mini u sun sḡ ma sa ko yoru di mini n ka tē. Yen sḡ, su be dia banic kpa sa n wāa ye sḡḡ, kpa su be gbea ko kpa su yen dīanu di.

²⁹ Ma Sofoni u Yeremi tire te garia. ³⁰ Saa yera Yinni Gusunḡ u Yeremi sḡḡwa u nē, ³¹ a be ba yoru mwēera ba ka da Babiloniḡ mi gḡrio a nē, ³² wee ye nē, Yinni Gusunḡ na gerua Semaya, Nēlamugiin sḡ. Semaya wi, u bēe gari sḡḡwa, adama na ḡ nḡn gari gēe sḡḡwa bēen sḡ. Wee tē u dera i weesu naane kua. Yen sḡ, nē, Yinni Gusunḡ kon nḡn wḡri wi ka win bweseru kpuro. Ben goo kun maa wāaru dimḡ bēen suunu sḡḡ. U ḡ maa durom mē wasi mē kon nen tḡmbu kua. Domi u dera ba man seesi.

Nḡḡ mwēe ni Yinni Gusunḡ

u Isireliba kua

30 Gusunḡ, Isireliban Yinni, u Yeremi sḡḡwa u nē, ² a gari yi kpuro yoruo tireru sḡḡ yi na nun sḡḡwa. ³ Na nē, tḡru gara sisi tē sḡḡ kon nen tḡmbu Isireliba ka Yudaba yakiamā yorun di, n ka bu wurama ben temḡ. Kon de bu wurama tem mē na ben baababa wē sḡḡ, kpa mu ko begim.

⁴ Wee ye Yinni Gusunḡ u Yeremi sḡḡwa Isireliba ka Yudaban sḡ. ⁵ U nē, na nandabun kuuki nḡḡmḡ. Tḡmba berum soore, ba ḡ bḡri yendu mḡ.

6 I bikio kpa i nɔ tɔn durɔ ù n da yiire u ma.
 Ñ n men na, mban sɔna na tɔmbu wa
 ba ben gāanu neni
 nge tɔn kurɔ wi u yiire u kī u ma.
 Mban sɔna be kpuron wuswaa burisine.
 7 Anna a wahala baka wa ya wee.
 Tɔɔ te, tɔɔ kɔsura.
 Ta ñ ka tɔru garu weene.
 Te sɔɔra Isireliba ba koo nɔni swāa bakaru wa.
 Adama ka mɛ, kon bu faaba ko.
 8 Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ, nɛ wi na wɔllu ka tem
 taka kua, kon ben sugu wuna saa ben wīinun di n
 bɔɔku kpa n wɛɛ yi ba raa ka bu sɔri kasuku, n ben
 yoru kpeesia. Ba ñ maa tɔn tukobu sāmɔ. 9 Nɛ,
 Gusunɔ ben Yinniwa ba koo sã, ka sere maa Dafidin
 kɔsire wi kon swīi ben sina gɔnɔ.
 10 Bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,
 bɛɛ be i sãa nen sɔm kowobu,
 i ku nanda, i ku diiri.
 Wee, kon bɛɛ yakiamaa saa tem tukum di mi i yoru dii,
 bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru.
 I ko i wurama kpa i wɛra i n wāa bɔri yendu sɔɔ.
 Goo kun maa bɛɛ tɔya mɔ.
 11 Domi ko na n ka bɛɛ wāa kpa n bɛɛ faaba ko.
 Kon bwesenu kpuro kpeerasia nɔn mi i raa yarinɛ i
 wāa.
 Adama bɛɛ, na ñ bɛɛ kpeerasiamɔ.
 Kon bɛɛ sɛɛyasiawa nge mɛ n weene.
 Domi na ñ kpɛ n bɛɛ deri n nɛɛ, i ñ gāanu kue.
 12 Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na maa bɛɛ Yerusalɛ-
 mugibu sɔɔmɔ.
 Na nɛɛ, bɛɛn barara kpã,
 bɛɛn mɛera ya ñ bekuramɔ.
 13 Goo kun bɛɛn wɔnwɔndu mɔ u bɛɛn mɛera ye tim
 doke.
 Tim gam sari mɛ mu koo bɛɛn mɛera ye bekiã.
 14 Be ba raa ka bɛɛ arukawani bɔkua, ba ñ maa bɛɛ
 kasu,
 domi na bɛɛ sowa nge mɛ ba ra yibere so.
 Na bɛɛ sɛɛyasia ka dam bɛɛn durum dabunun sã.
 15 Mban sɔna i mɛeran weeweenu mɔ ye i wa bɛɛn
 toranun sã.
 I n yɛ ma bɛɛn durum bakan sɔna na bɛɛ yeni kua.
 16 Adama be ba bɛɛ wɔri ba di, kon ben tii wɔriwa n
 di.
 Be ba sãa bɛɛn yibereba kpuro
 ba koo bu yoru mwɛeriwa.
 Be ba bɛɛn yãnu guramɔ,
 kon de bu maa ben tiin yãnu gura.
 17 Adama bɛɛ, be ba raa mɔ i kam kua,
 ma goo kun bɛɛn laakari mɔ,
 kon bɛɛn mɛeran bosu bekiã.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 18 Na wure na nɛɛ,
 wee, kon bɛɛ Isireliba Yakɔbun bweseru yara yorun
 di,
 kpa i wura bɛɛn yenusɔ.
 Kon bɛɛn yenusun wɔnwɔndu ko,

kpa n bɛɛn wuu bani gen bansɔ
 n bɛɛn sina kpaaru seeya n swīi mi ta raa wāa.
 19 I ko i siarabun womusu ko ka nuku dobun kuuki.
 Kon bɛɛ dabiasia, i ñ maa kaaramɔ.
 Kon de bu bɛɛ bɛɛrɛ wɛ, kpa bu ku bɛɛ gem.
 20 I ko i n sãawa nge yellu,
 kpa i n da bɛɛn mennɔsu ko nen wuswaaɔ.
 Kpa n be ba bɛɛ dam dɔremɔ kpuro sɛɛyasia.
 21 Bɛɛn turowa koo ko bɛɛn sunɔ.
 Kpa n de u man susima,
 domi goo kun kãkɔ u man susi,
 ma n kun mɔ na nɔn soka.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 22 Saa ye sɔɔra i ko i n maa sãa nen tɔmbu,
 kpa n ko bɛɛn Yinni.
 23 Wee, nɛ, Yinni Gusunɔn mɔru ya wee nge guru
 woo bɔkɔ,
 kpa yu tɔn kɔsobu wɔri.
 24 Nen mɔru ye, ya ñ suremɔ
 ma n kun mɔ ya nen himba yibia.
 Amen biru kpa yu bɛɛ yeeri.

Isireliba

ba koo gɔsirama yenusɔ

31 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, saa gaa sisi yè sɔɔ kon
 maa ko Isireliban bwesenu kpuron Yinni, kpa
 be, ba n maa sãa nen tɔmbu.
 2 Sanam mɛ ba wāa gbaburɔ,
 na bu nen durom sɔɔsi,
 ben be ba yara tabun di,
 ba wee bu wɛra sere ka baadommaɔ.
 3 Bɛɛ Isireliba, na bɛɛ nen tii sɔɔsi saa yellun di.
 Na bɛɛ kīwa sere ka baadommaɔ.
 Yen sɔna na bɛɛ nen durom derie.
 4 Bɛɛ Isireliba, kon maa wure n bɛɛ swīi,
 kpa i yɔra.
 Kon de i bɛɛn baranu so,
 kpa i yari i n yaamɔ be ba nuku dobu mɔn suunu sɔɔ,
 5 i ko i maa resɛmba duure Samarin guunɔ,
 kpa i yen binu wa i sɔri.
 6 Saa ya sisi yè sɔɔ wuun kɔsobu ba koo nɔɔguru sua
 Efaraimun guuru wɔllun di
 bu nɛɛ, i seewo su da Siɔniɔ
 mi Gusunɔ bɛɛn Yinni u wāa.
 7 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
 i Yakɔbun bweseru taki kuo ka nuku dobu.
 I yɛerio ten sɔ te ta sãa bwesenun wiru.
 I nɔɔguru suo kpa i siarabun womusu ko.
 I nɛɛ, Yinni Gusunɔ u win tɔmbu Isireli be ba tie faaba
 mɔ.
 8 Wee na ka bu wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.
 Na bu mennamɔ handunian goonu nnen di.
 Tɔn be, ba dabi.
 Be sɔɔ, wɔkoba wāa ka yemɔbu ka gurigibu,
 ka be ba yiire ba kī bu ma.
 9 Be wee ba wee ka swīi, ba man kanamɔ.

Ma na bu kpare na ka ɗɗɗ nim bwero
ka swaa ye ya ɗɗɗ ne ɗɗɗ,
mi ba ñ sokuramɗ.
Domi na sãawa Isirelin bweserun Baaba.
Ma ta maa sãa nen bii yeruma.
¹⁰ Bɛɛ bwese tukunu, i ne, Yinni Gusunɗn gari swaa
dakio,
kpa i yi kpara
i ka da sere mi n toma.
I neɛ, ne wi na Isireliban bweseru yarinasia,
na kon maa tu menna,
kpa n tu kɔsu nge me yãa kparo u ra win yãanu kɔsu.
¹¹ Domi ne, Yinni Gusunɗ na Yakɔbun bweseru yakia,
na tu wɔra saa wi u tu dam keren nɔmun di.
¹² Ba koo na Sionin guuru wɔllɗ,
ba n nuku dobu mɔ ka kuuki.
Ba koo duki na arumani ye ne, Yinni Gusunɗ na bu
wɛn sɔ.
Yeya, dobi ka resem ka olifi ye ba ra ka gum ko, ka
yãanu ka neɛ.
Ben bwɛra koo yemiawa nge dãa gbaaru te ta nim
waamɗ.
Ba ñ koo maa wahala ko.
¹³ Wɔndiaba ba koo nuku dobu ko, ba n yaamɗ.
Meya maa aluwaasiba ka durɗ tɔkɔnu ko n yɛɛrimɗ.
Domi kon ben nuku sankiranu gɔsia nuku dobu,
n bu nukuru yemiasia.
Kpa n maa ben nɔni swãaru gɔsia bɔri yendu.
¹⁴ Kon de nen yãku kowobu bu dɛa geenu di bu debu,
kpa nen tɔmbu bu debu nen arumanin sɔ.
Ne, Yinni Gusunɗwa na yeni gerua.
¹⁵ Ameniwa Yinni Gusunɗ u gerua. U neɛ,
ba swii gɛɛ nɗɗɗ Ramaɗ.
Yɛro u sumɗ u weeweenu mɔ.
Ase, Raseliwa u sumɗ win bibun sɔ.
Ma u yinamɗ bu nùn suuru kana
domi bii be kpurowa ba gu.
¹⁶ Adama na neɛ,
u mario,
u win nɔni yiresu woko.
Domi u koo are wa ye u win bibu kuan sɔ.
Ba koo wurama yibereban tem di.
¹⁷ Ne, Yinni Gusunɗ na neɛ, win sia ya koo wɛra,
domi win biba koo wurama ben temɗ.
¹⁸ Na Isireliban ɗɗɗ nɗɗɗ ba weeweenu mɔ, ba mɔ,
n de bu wurama nen mi ka gem.
Ba sãawa nge naa buu ge ga gen tii kpare,
ma na bu seeyasia.
Domi nena na sãa Gusunɗ ben Yinni.
¹⁹ Ye ben laakari ya wurama, ma ba tuuba kua.
Ye ba ben toranu gia,
ma ba tuka ka sekuru
ye ba kua saa ben aluwaasirun din sɔ.
²⁰ Isirelin bweseru ta sãawa nge nen bii kɛnasi.
Meya na maa tu kɛru sɔɔsi.
Domi nge mɛn nɗru na ten gari mɔ,
nge meya ten kɛru ta ra n wãa nen gɔruɗ.
Nen bwɛra kun kpune ten sɔ.

Kon tu wɔnɗɔn bakaru kua.
Ne, Yinni Gusunɗwa na yeni gerua.
²¹ Bɛɛ Isireliba, i yireru koowo bɛɛn swaa ɗɗɗ
kpa i dãa gira.
I swaa ye laakari koowo ye i raa swii.
Bɛɛ Isireliba, i wurama bɛɛn wusɗ.
²² Sere saa yerà i ko i n kɔre i n yaayaare mɔ, bɛɛ
naane sariba.
Wee ne Yinni Gusunɗ, na gãa kpaanu kua temɗ.
Tɔn kurɗwa u koo durɗ kasu.

Arumani ye Yinni Gusunɗ

u koo win tɔmbu wɛ

²³ Gusunɗ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɗ u
gerua u neɛ, nà n ka Isireliba wurama saa yorun di,
ameniwa ba koo gere Yudan tem kpuro ɗɗɗ bu neɛ,
Yinni Gusunɗ u guu te u gɔsa Yerusalemɗ domaru
kuo,
mi gem mu wãa.
²⁴ Yudaba kpuro, ka ben gbaa wukobu, ka be ba ra
yaa sabenu kpare ba koo wura bu sina ben tem wuu
marosɗ ka men baru kpaanɗ. ²⁵ Domi kon wi nim nɗru
ga mɔ nim wɛ, kpa win gɔru gu yemia. Kpa n de wi u
wɔkɔnu wɔrimɗ gɔrun sɔ u di u debu. ²⁶ Saa ye ɗɗɗ,
Yeremi u dom yanda, ma u mɛera u deema win dosu
ge, ga dora.
²⁷ Ma Yinni Gusunɗ u neɛ, wee saa ya sisi yè ɗɗɗ kon
de yaa sabenu ka tɔmbu bu yibu Isireliɗ ka Yudaɗ.
²⁸ Nge me na raa bu wukura na surura nge dãnu, na
bu kɔsuka na kam koosia nge dia, nge meya kon maa
wure n bu seeya n gira. Ne, Yinni Gusunɗwa na yeni
gerua. ²⁹ Saa ye ɗɗɗ, ba ñ maa gerumɗ bu neɛ,
baababara ba resem gɔma di,
ma ben bibun nɗsu yaaya.
³⁰ Adama wi u win resem gɔma di, win nɗɗwa ga koo
yaaya. Wi u maa durum kua, wiya u koo gbi.
³¹ Ne, Yinni Gusunɗ na neɛ, tɔnu ganu sisi ni ɗɗɗ kon
ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpaɗa bɔke.
³² Adama ya ñ ko n sãa yèn bweseru na raa ka ben
baababa bɔkua sanam me na bu nɗmu nenua na
yarama Egibitin di. Ba ñ ye mem nɗɗwe, baa me ne,
Yinni Gusunɗ na sãa ben Yinni. ³³ Tɛ, arukawani kpaɗa
ye wee, ye kon ka Isireliba bɔke. Ne, Yinni Gusunɗ, kon
de nen woodaba ba n wãa ben bwisikunu ɗɗɗ, kpa n
ye yorusi ben gɔrusɗ. Kpa na n sãa ben Yinni, kpa be,
ba n maa sãa nen tɔmbu. ³⁴ Domi tɔmbu kpurowa ba
ko n man yɛ saa bibun di sere ka bukurobɗ. Goo kun
maa win winsim ñ kun me win mero bisi goo keu mɔ u
ka Gusunɗ gia. Kon bu ben durum wɔka, kpa n ku
maa ye yaaya.
³⁵ Yinni Gusunɗwa u sɔɔ kua u ka yam deerasia sɔɔ
ɗɗɗ.
Ma u suru ka kperi yi yi, yi ka yam deerasia wɔkuru.
U ra maa de nim kurenu nu se nim wɔkun di, kpa nu
wɔki.
Win yɛsira Yinni Gusunɗ wi u wɔllu ka tem mɗ.

Wiya u gerua u nɛɛ,
 36 taka koora yeniba kpuro yà n koo kpe,
 Isireliban bwesera koo maa kpe,
 kpa ta kun maa wãa.
 37 U maa gerua u nɛɛ,
 ma ba kpãa ba wɔllun kpãaru yĩira ba gia,
 ma ba dua temɔ ba men kpɛɛkpɛɛkun asansi gia,
 saa yera u koo maa Isirelin bweseru kpuro yina kɔsa
 ye ba kuan sɔ̄.
 38 Wee saa ya sisi yè sɔ̄ ba koo man bæere wɛ̄ bu
 Yerusalemu bani saa Hananɛelin di sere n ka da wuun
 gbãrarun kɔnkɔwɔ ge ba mɔ̄ gani gɔmburun kɔnkɔ.
 39 Kpa bu maa wɛ̄ɛ demiamina min di bu yĩire bu ka da
 Garebun gungurɔ, kpa bu besira bu da sere Goatɔ.
 40 Wɔwa ye kpuro mi ba ra gonu sike kpa bu kubanu
 yari mi, ka gbea ye ya wãa bera mi sere n ka da Se-
 doronin daara, ka kɔnkɔ ge ga wãa sɔ̄ yari yeru gia,
 min di dumi yi ra ka du, yeba kpurowa ya ko n sãa nɛ,
 Yinni Gusunɔgia. Ba ñ maa ye kɔsukumɔ sere ka baa-
 dommaɔ.

Yeremi u gberu garu dwa

32 Yudaban sina boko Sedesiasin bandun wɔ̄
 wɔkuruse sɔ̄, Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari
 kua. N deema Babilonin sina boko Nebukanɛsaan
 bandun wɔ̄ yendu yiru sarisewa mi. 2 Saa ye sɔ̄ra
 win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi, ma Yeremi u
 wãa pirisɔm sɔ̄ Yudaban sina kpaara. 3 Sedesiasi
 wiya u nùn pirisɔm ye kpɛ̄ɛ yèn sɔ̄ u Gusunɔn gari
 gerua u nɛɛ, wee Yinni Gusunɔ u Babilonin sina boko
 wuu geni nɔmu beria kpa u gu kamia. 4 Sedesiasi kun
 maa kisiramɔ tabu kowobun nɔman di. Babilonin sina
 boko u koo nùn nɔma turi, kpa bu waana nɔni ka nɔni
 bu gari ko. 5 Babilonin sina boko wi, u koo ka nùn da
 Babilonɔ. Miya u ko n wãa sere Gusunɔ u ka win gari
 ko. Yen sɔ̄, baa ì n ka Babilonigibu tabu mɔ̄ tɛ̄, ì ñ bu
 kamiamɔ.
 6 Yeremi u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u maa man sɔ̄wa u
 nɛɛ, 7 wee, Hanamɛeli, Salumun bii, nen baan tundo
 turosin bii, u koo na u nɛɛ, n na n win gberu dwe
 Anatɔtɔ, Benyamɛen temɔ. Domi nena n weene n tem
 mɛ yakia n tubi di.
 8 Yera n koora nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.
 Hanamɛeli wi, u na nen mi pirisɔm dirɔ u nɛɛ, n win
 tem mɛ dweeyo mɛ mu wãa Anatɔtɔ Benyamɛen
 temɔ domi nena n weene n mu yakia n tubi di.
 Saa ye sɔ̄ra na tuba ma Gusunɔwa u kɛ̄ mɛ.
 9 Ma na gbee te yakia ka sii geesun gobi wɔkura
 nɔkɔbu ka yiru. 10 Ma na seedagibu sua na tem men
 dwee tirenu yorua yiru na nen yĩreru doke ten teeru
 wɔllɔ na wukiri nge mɛ wooda ya gerua ma na sii gee
 si sua na kilo sɔ̄ndi seedagii ben wuswaɔ. Ma na tire
 ni sua 12 na Baruku, Neriyan bii, Maseyan debubu wɛ̄
 Hanamɛeli ka seedagii be ba ben yĩrenu doke tire te
 sɔ̄ ka sere maa Yudaba be ba wãa pirisɔm dii yaara
 min nɔni biru. 13 Be kpuron nɔni bira na maa Baruku
 sɔ̄wa 14 na nɛɛ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ̄,
 wiya u gerua u nɛɛ, u dwee tirenu yiru ye suo, te ba

yĩreru koosi, u da u nu doke wekeru sɔ̄ kpa nu ku raa
 sankira.

15 Domi sɔ̄ teeru tɔmbu ba koo maa dia ka gbea
 dwe tem mɛ sɔ̄.

Yeremin kanaru

16 Sanam mɛ na tem men dwee tire ni Baruku,
 Neriyan bii wɛ̄ na kpa, na Yinni Gusunɔ kana na nɛɛ,
 17 Yinni Gusunɔ, a wɔllu ka tem kua wunen dam
 bakam ka wunen yiikon saabu. Gãanu sari ni a kpane.
 18 A ra bwesenu durom kue sere ka nin bibun bibɔ.
 Adama baababa bà n tora, a ra ben bibu sɛ̄yasiae
 tora nin sɔ̄. Gusunɔ, a sãawa Yinni boko, ma a dam
 mɔ. Wunen yĩsira wɔllu ka tem Yinni. 19 Wunen himba
 ya kpã, a maa dam mɔ a ka ye yibia. A ra n mɛera ye
 tɔmba mɔ kpa a baawure kua nge mɛ win kookoosu
 nɛ.

20 A sɔm maamaakiginu kua sanam mɛ besen sika-
 doba ba wãa Egibitɔ. Meyã gisɔ a maa mɔ besen su-
 unu sɔ̄ Isirelin ka bwese ni nu tien suunu sɔ̄. Ma a
 yĩsiru yara nge mɛ sa nɔnkɔ gisɔ. 21 A wunen dam
 sɔ̄si, a sɔm maamaakiginu kua. Ma tɔmba nanda.
 Yera ya dera a wunen tɔmbu yara saa Egibitin di.
 22 Ma a bu tem mɛ wɛ̄ mɛ a ben baababa nɔ mweeru
 kua ka bɔri, mɛ mu tim ka bom yiba. 23 Meyã ba maa
 na ba tem mɛ mwa mu kua begim. Adama ba ñ
 wunen gere mem nɔkɔwɛ. Ba ñ maa wunen woodaba
 swĩ. Meyã ba ñ maa kue ye a bu yiire. Saa yera a dera
 kɔsa yeni kpuro ya bu deema.

24 Wee tɛ̄ Babilonigibu ba gungunu bana bu ka wa
 bu wuu ge wɔri. Ba koo maa gu mwa, domi a bu gu
 nɔmu beria. Kaa de bu gu kamia ka tabu ka gɔ̄ru ka
 bararu. Meyã ye a gerua kpuro ya koora, Yinni
 Gusunɔ, a maa ye waamɔ. 25 Wee wuu ge, ga wãa Ba-
 bilonigibun nɔma sɔ̄. Adama ka mɛ, a man sɔ̄wa a
 nɛɛ, n tem dweeyo ka gobi kpa n yi kɔsia seedagibun
 wuswaɔ.

Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa

26 Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nɛɛ, 27 wee, nɛ
 Gusunɔ, na sãawa handuniagibu kpuron Yinni. Gãanu
 sari ni na kpane. 28 Yen sɔ̄na na nɛɛ, kon de Babilonin
 sina boko Nebukanɛsaa ka win tabu kowobu bu
 Yerusalemu nɔma turi. U koo maa ye mwa. 29 Ba koo
 ye wɔri kpa bu ye dɔ̄ men kpa bu dia yèn wɔllɔ
 Yudaba ba ra bũu wi ba mɔ Baali yãkuru kue dɔ̄ sɔ̄ku,
 ka sere mi ba ra tɔn tukobun bũu sã bu tam tãra. Do-
 mi yeba kpurowa ba ka nen mɔru seeya.

30 Wee kɔsa Isireliba ka Yudaba ba ra n mɔ saa ben
 toren di. Ben ye ba mɔ kpuro ya ra nen mɔru seeyewa.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. 31 Saa min di ba
 wuu ge swĩ, n ka girari gisɔ, gen tɔmbu ba ra nen
 mɔru seeyewa. Yen sɔ̄na na ñ kɛ̄ n gu wa nen
 wuswaɔ. 32 Domi Yudaba ka Yerusalemugibu ka
 Isireliba, be ka ben sinambu ka ben sina asakɔbu ka
 ben yãku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu, ba kɔsa kua.
 Yera ya nen mɔru seeya. 33 Ba yina bu man mɛeri.

Birawa ba man kisi. Na bu keu kua saa yee yellun di. Adama ba yina bu nen sōwōsiru כֹּ. ³⁴ N ñ mam ye tōna, ba maa ben bwāarokunu duusiawa nen sāa yeru ba tu disi doke. ³⁵ Ba būu wi ba mō Baali sāa yeru bania Beni Hinwōmun wōwō. Miya ba ra ka ben bibu yāku dōw mwaararuginu ko Mōwōkun sō. N deema na ñ bu yen gaa yiire. Na ñ mam bwisika bu kōsa yenin bweseru ko ye ya dera Yudaba kpuro ba man torari.

³⁶ Ne Gusunw, Isireliban Yinni, na nee, Yeremi, Yerusalemu ye i nee, ba koo Babilonin sina boko nōmu beria mi, kpa u ye wōri u kamia ka tabu ka gōwōru ka bararu, ³⁷ wee, kon yen tōmbu mēna bu wura ye wō. Domi na raa ka bu mōru kua gem gem, ma na bu yarinasia baama, adama kon de bu wurama mini kpa ba n wāa bōri yendu wō. ³⁸ Ba koo wure bu ko nen tōmbu kpa na n maa sāa ben Yinni. ³⁹ Kon de ba n wāa wōtia tōtia wō ba n kookoo teesu mō, kpa ba n man nasie baadomma. Yera ya koo de ba n nuku dobu mō sere ka ben bibun bibō. ⁴⁰ Kon ka bu arukawani bōke ye ya kun kpeemō. Na ñ bu biru kisimō, kon bu gea kuawa, kpa n de ba n man nasie ben gōwōru kpa bu ku raa maa gera nen swaan di. ⁴¹ Ka nuku doba kon bu gea kua kpa n bu swīi mam mam tem mē wō ka gōwōru tia.

⁴² Ne, Yinni Gusunw na nee, nge mē na dera kōsa baka ya tōn be deema, nge mēya kon maa de durom bakam mu na be wō mēn wō mēwēru na kua. ⁴³ Yere-mi, a gerua a nee, ba tem mē Babilonigibu nōmu beria. Wee, mu kua bansu. Tōmbu ka yaa sabenu maa sari mē wō. Adama miya tōmbu ba koo wura kpa bu gbea dwe. ⁴⁴ Ka gem ba koo gbea dwe baama kpuro ka gobi, kpa bu yen dwee tirenu ko, bu nu yīrenu koosi seedagibun wuswāw. Ba koo gbea dwe Benyamēen temō ka Yerusalemun baru kpaanō, ka Yudan wusō, ka wuu si su wāa guunun bera gia, ka si su wāa wōwi wō, ka si su wāa sōw yēsān nōm dwardu gia. Domi sin tōn be ba raa yoru mēwēra mi, kon de bu wurama. Ne, Yinni Gusunw na yeni gerua.

Nōw mēwē ni Yinni Gusunw

u kua Yerusalemun sō

33 Yinni Gusunw u kpaam ka Yeremi gari kua sanam mē u wāa pirisōm wō. ² U nee, ne wi na ra n wāa, ne wi na tem taka kua ma na mu nēni, nēna na nee, ³ a man sokuo, kon nun wurari. Kon nun gāa baka asiriginu sōwōsi ni a ñ yē. ⁴ Ne Gusunw, Isireliban Yinni, na gāanu mō ni na kī a nō, Yerusalemun dia ka sere Yudaban sina kpaanun sō, ni Babilonigiba wōri ba surura. ⁵ Ma be ba ka Babilonigii be tabu kua, ben gonu yiba wuu ge wō, nen mōru bakan sō, domi Yerusalemugibu ba kōsa kua sere na ñ maa kī n wuu ge wa.

⁶ Wee, saa gaa sisi yē wō kon gu wōwōri nge barō. Kon gu bekia n bwāa dorasia, kpa n de gen tōmbu ba n wāa bōri yendu wō. ⁷ Kon de be ba yoru mēwēra Yudan di, ben wāaru tu kōsi, kpa n bu swīi nge yellu.

⁸ Kon bu ben durum kpuro wōka ye ba man koosi. Kon ben tora ni ba man torari sanam mē ba man seesi su-uru kua. ⁹ Saa ye wō, na kon nuku dobu mō Yerusalemun sō, kpa ya n nen yīsiru bēere wēemō, kpa bwese tukunu nu n man siaramō. Bwese ni, nū n wa durom bakam mē kon ye kua ka doo wō te kon ye wē, nu koo biti ko sere nu diiri.

¹⁰ Yinni Gusunw u nee, bēe Yudaba, i nee, bēen tem mu kua bansu. Tōmbu ka yēe maa sari mi. Ma Yerusalemu ka Yudaban wusun swēe yi kua swēe gonu yi goo ku ra maa sī. ¹¹ Adama ba koo wure bu nuku dobu kuuki nō ka tōw bakarugii. Ba koo kurō kpaanun womusu wō. Ba koo maa wure bu womu geni wō, ge ga nee,

i Gusunw, wōllu ka tem Yinni siaro.

Domi u sāa tōn geo.

Win kīru ta ñ nōru mō.

Mēya ba koo maa tōn be ba ka yākunu na sāa yerōn womusu wō. Domi kon de tōn be ba raa yoru mēwēra mi, bu wurama tem mē wō, kpa n bu wesia nge yellu. Ne, Yinni Gusunw na yeni gerua.

¹² Yinni Gusunw u maa Yeremi sōwōw u nee, tem mē, mu raa kua bansu mi goo sari, yaa sabenu sari men wusu kpuro wō. Adama tē, yāa kparobu ba koo wāa yeru wa mi, kpa ben yaa sabenu nu wēra.

¹³ Yāa kparobu ba koo maa yāanu kpara baama kpuro wuu si su wāa guunun bera gia ka si su wāa wōwi wō, ka si su wāa sōw yēsān nōm dwardu gia, ka Benyamēen temō ka Yerusalemun baru kpaanō ka Yudaban wusō. Ne, Yinni Gusunw na yeni gerua.

Gusunw

ku ra win wō mēwēru kōbie

¹⁴ Yinni Gusunw u nee, tōra sisi tē wō kon nen wō mēwē gee ni yibia ni na Isireliba ka Yudaba kua.

¹⁵ Saa ye, yā n tunuma, kon goo seeya nge dāa kpīi pōtura Dafidin bweseru wō u n sāa gemgii, kpa u tōm-bu kpara gem wō. ¹⁶ Yen tōw te, Yuuba ba koo faaba wa kpa Yerusalemu ya n wāa bōri yendu wō, kpa bu ye yīsiru kē, Yinni Gusunw miya bēsēn gem wāa.

¹⁷ Yinni Gusunw u maa nee, Dafidi sina boko u ñ goo biamō wi u koo sina win bweserun sina gōnōw Isirelib sere ka baadomma. ¹⁸ Mēya maa Lefiba be ba sāa yāku kowobu, ba ñ kōsire biamō ben bweseru wō bu ka man yāku dōw mwaararuginu kua, kpa bu man turare dōw dokea kpa ba n da yākunu ko tōw baatere.

¹⁹ Yinni Gusunw u maa Yeremi sōwōw u nee, ²⁰ nēna na ka sōw wō ka wōkuru arukawani bōkua. Ì n ko i kpīi yen gaa yōrasia yu ku maa sōmburu ko yen saa wō, kpa yu nen arukawani ye kusia, ²¹ saa yera nen tii, kon maa nen arukawani kusia ye na ka Dafidi nen sōm kowo bōkua, kpa u kōsire bia win bweseru wō wi u koo bandu di. Kon maa nen arukawani kusia ye na ka yāku kowobu Lefin bweseru bōkua be ba ra sōmburu ko nen sāa yeru. ²² Adama n ñ koorō mē. Kon Dafidin bweseru ka yāku kowobun bweseru dabiasiawa

nge kperi, ñ kun me nge yani seeri yi yi wãa daarun goork yi ba ñ kpẽ bu gari.

²³ Yinni Gusunƙ u maa Yeremi sãƙwa u nee, ²⁴ a ñ nƙƙa ye tamba gerumƙ? Ba m̀, na Isireliban bweseru ka Yudaban bweseru ni na gɔsa biru kisi. Yen sãna ba bu gema, ba ñ bu garisi bweseru. ²⁵ Adama wee ye na gerumƙ, ne wi na ka sãƙƙa ka wãkuru arukawani bƙua, ma na wãllu ka tem wooda yiyi, ²⁶ nena kon Isireliban bweseru ka Dafidi nen sãm kowon bweseru biru kisi? Kpa na kun win bweseru sãƙ goo gɔsa u bandu di Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbun bweserun suunu sãƙ?

Aawo. Kon ben wãƙwãndu ko be ba yoru mwɛera mi, kpa n de bu wurama.

Gari yi Yinni Gusunƙ

u Sedesiasi sãƙwa

34 Nebukanesa, Babilonin sina boko, u Yerusalemu ka Yudan wusu tabu wãri. Saa ye sãƙ, win tabu kowobu kpuro ba wãa mi, ka handunian sinambun tabu kowobu kpuro ka sere maa be u tabu di. Saa yera Yinni Gusunƙ u Yeremi sãƙwa ² u nee, ne Gusunƙ, Isireliban Yinni, na nun sãƙƙa, a doo a Sedesiasi, Yudaban sina boko deema kpa a nùn sã, wee ye ne, Yinni Gusunƙ na nùn sãƙƙa. Kon Yerusalemu Babilonin sina boko nãmu beria u ye kam koosia u dãƙ meni. ³ Meya wi, Sedesiasi u ñ nùn kisirarimƙ. U koo nùn mwa kpa bu waana nãni ka nãni bu gari geruna u sere ka nùn da Babiloni.

⁴ Yen sã, u nen gari swaa dakio yi na gerumƙ. Na nee, u ñ gbimƙ tabu sãƙ, ⁵ u koo gbiwa bãri yendu sãƙ kpa bu win sãƙ ko nge me ba win sikado sinam be ba nùn gbiyegii kua. Ba koo nùn turare dãƙ dokea kpa bu nùn sãƙ wuri yini kua bu nee, wanyo! Sina boko u gu! Ne, Yinni Gusunƙwa na yeni gerua.

⁶ Ma Yeremi u da u gari yi Sedesiasi, Yudaban sina boko sãƙwa Yerusalemu mi. ⁷ N deema saa ye sãƙ, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba Yerusalemu ka Yudaban wusu kpuro wãri. Wuu gbãrarugii si su raa tie, siya Lakisi ka Aseka.

Yoo be ba raa yakia,

ba wure ba maa mwɛera

⁸ Yinni Gusunƙ u maa ka Yeremi gari kua sanam me Sedesiasi u ka Yerusalemu gibu nãƙ tia kua bu ben yobu kpuro yakia. ⁹ Saa ye sãƙ, baawure wi u win Heberusi mƙ yoo, tãƙ kurƙwa? A, tãƙ durƙwa? U koo yẽro karawa u yari yorun di. Goo u ku maa win winsim yoru mwa u sãmburu koosia. ¹⁰ Ma Yerusalemun wirugibu ka tãƙ be ba tie kpuro ba wura batuma sãƙ bu ku maa ben yobu sãmburu koosia. Ba koo bu karawa ba n tii mƙ. Ma ben baawure u win yobu kara ba doona. ¹¹ Adama amen biru tãƙ be, ba gari yi yina. Ba ben yoo be naa swii ba mwaama ba yoo sãma koosia ka tilasi.

¹² Saa yera Yinni Gusunƙ u Yeremi sãƙwa u nee, a tãƙ be sãƙƙa a nee, ¹³ wee, ne Gusunƙ ben Yinni, na ka ben sikadoba arukawani bƙua sanam me na bu yarama Egibitin di, mi ba raa yoru dimƙ. ¹⁴ Na nee, baawure wi u win Heberusi dwa yoo, ma yoo wi, u nùn sãmburu kua wãƙƙa tia, yen nãƙƙa yiruse u koo nùn karawa yoo ten di, u n tii mƙ. Adama ben sikado be, ba ñ man swaa daki bu sere nen gere nã.

¹⁵ Wee tẽ ba wurama ben dãƙ sãƙ ma ba gea kua nen nãni sãƙ. Domi ba nãƙ tia kua ba nee, baawure wi u yoo mƙ u nùn karo u n tii mƙ. N deema nen sãa yerƙwa ba nãƙ tia kua. ¹⁶ Yen biruwa ba gari yi yina ma ba nen yĩsiru sankã. Ben baawure u win yoo naa da. Ba maa wure ba bu kua ben yobu ka tilasi.

¹⁷ Yen sã, wee ye ne, Yinni Gusunƙ na gerumƙ. N daa weenewa ben baawure u win yobu kara ba n tii mƙ. Adama ba yina, ba ñ man mem nãƙƙa. Yen sãna kon bu yĩsu tabu sãƙ kpa n bu baranu ka gãru kpẽ kpa bwese ni nu tie nùn n bu wa nu bito ko.

¹⁸ Wee tẽ, Yudaban wirugibu ka Yerusalemun wirugibu ka yãku kowobu ka sunƙ sãm kowobu ka sere tãƙ be ba tie, be, be ba raa ka man arukawani bƙua batuma sãƙ sere ba naa buu go ba berana, ma ba dua gen besii yin suunu sãƙ bu ka ben arukawani ye sire, ba ñ ye mem nãƙƙa, ba ñ ben nãƙ mwɛ te yibie. Yen sã, kon bu ben yiberẽ be ba kasu bu bu go nãmu beria, kpa yaberekunu ka gbeeku yee yi ben gonu di.

²¹ Meya kon Sedesiasi Yudaban sina boko ka win sina asakƙbu kua. Kon bu yiberẽba nãmu beria be ba kasu bu bu go. Kon bu Babilonin tabu kowobu nãmu beria baa bã n ka bu tonde. ²² Kon de bu na bu wuu ge wãri bu dãƙ meni kpa Yudan wusu su ko bansu. Ne, Yinni Gusunƙwa na yeni gerua.

Yeremi ka Rekabun bweseru

35 Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon waati sãƙ, Yinni Gusunƙ u Yeremi sãƙwa u nee, ² a doo a Rekabun bweseru deema kpa a ka tu na nen sãa yerƙ dia ye ya wãa ten yẽsi yẽsibun teerƙ kpa a bu tam wẽ mi, bu nã.

³ Ma Yeremi u da u Yaasania Yeremin bii, Habasinian debubu soka ka win dusibu ka win bibu kpuro, Rekabun bweseru kpuro gesi. ⁴ Ma u ka bu da Yinni Gusunƙ sãa yerun dii teeru mi, tèn mi Hananu, Yigidalian bii, Gusunƙ sãm kowo u wãa. Dii te, ta wãawa sina asakƙbun dirun bƙu, gbãra kãso, Maaseya, Salumun biin dirun wãllu. ⁵ Ma Yeremi u bu tam bwãanu wẽ ka nãri u nee, bu nãruo.

⁶ Adama ba nùn wisa ba nee, sa ñ tam nãrumƙ. Domi besen sikado Yonadabu, Rekabun bii, u sun wooda wẽ u nee,

su ku ra tam nã sere ka besen bibun bibo,

⁷ su ku ra dia bani,

su ku ra gbenu ko,

su ku ra maa resem gbaanu ko,

sa ñ kpẽ sa n mam ye mƙ.

Adama sa ko n wãawa kuu bekunuginu sãƙ besen wãaru kpuro sãƙ.

Nge meya sa ko ka te tem me sɔɔ,
mi sa wāa sa sɔru dimɔ mini.

⁸ Yen sɔ, beɛe ka besen bibu sa Yonadabu, Rekabun biin gere ye mem nɔɔwammɛ. Sa n̄ tam nɔrumɔ besen wāarun t̄nu kpuro sɔɔ, beɛe ka besen kurɔbu ka besen bibu. ⁹ Sa n̄ maa dia banimɔ yè sɔɔ sa ko n wāa. Meyā sa n̄ gbea m̄, sa n̄ maa resem gbaanu m̄. ¹⁰ Sa wāa kuu bekuruginu sɔɔ. Mɛsuma sa ka besen sikado Yonadabun gere ye mem nɔɔwammɛ. ¹¹ Adama sanam mɛ Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u tem mɛ wɔrima, yera sa nɛɛ, su se su da Yerusalemɔ, kpa su Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu duka suuri. Yen sɔna sa wāa Yerusalemu mini gisɔ.

¹² Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, ¹³ nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, nɛ wi na maa s̄a Isireliban Yinni, na nɛɛ, a doo a Yudaba ka Yerusalemugibu s̄a a nɛɛ, ba n̄ nen kirɔba swaa dakimɔ kpa bu man mem nɔɔwa? ¹⁴ Wee Rekabun bweseru ta Yonadabu, Rekabun biin gere mem nɔɔwa ye u nɛɛ, win bibu bu ku raa tam n̄. Meyā ba n̄ maa tam me nɔra sere ka gisɔn gisɔ. Ba ben sikado mem nɔɔwa. Adama nɛ, na ka be, Yudaba gari kua saa yee yellun di, ma ba n̄ man swaa daki. ¹⁵ Na bu nen sɔmɔbu gɔriama saa yellun di, bu ka ben baawure s̄a u win daa k̄sa deri. Bu ku maa b̄nu s̄a kpa bu wa ba n wāa tem mɛ sɔɔ, mɛ na ben baababa w̄. Adama ba n̄ sɔmɔ be swaa daki, bu sere man mem nɔɔwa.

¹⁶ Yonadabu, Rekabun biin bweseru ta ten sikadon gere mem nɔɔwa. Adama be, nen t̄mbu, ba ku ra man mem nɔɔwɛ.

¹⁷ Yen sɔna nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, nɛ wi na maa s̄a Isireliban Yinni, na nɛɛ, wee kon de k̄sa kpuro ye na raa gerua mi yu Yudaba ka Yerusalemugibu deema. Domi na ka bu gari kua, ba n̄ man swaa daki. Na bu soka, ba n̄ man wurari.

¹⁸ Yera Yeremi u Rekabun bwese te sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni wi u maa s̄a Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, wee i bɛen sikado Yonadabun gere ka win yiirebu kpuro mem nɔɔwa. ¹⁹ Yen sɔ, Yonadabu, Rekabun bii wi, u n̄ kɔsireba biamɔ win bweseru sɔɔ be ba ko n̄ nen sɔmɔburu m̄.

Baruku u tireru kusia u gara

Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ

36 Yudaban sina boko Yoyakimu Yosiasin biin bandun w̄ɔn n̄nɛse sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua u nɛɛ, ² a tireru suo, kpa a gari yi yore yi na raa nun sɔɔwa Yudaba ka Isireliba ka bwese tukunu kpuron s̄a saa dɔma t̄n di na ka nun gari torua Yosiasin waati sɔɔ n̄ ka gisɔ girari. ³ Yudaba b̄a n nua k̄sa ye kon bu kua sɔɔkudo ba koo ḡru gɔsia bu ben kom k̄sum deri. Saa yera kon bu ben durum w̄ka.

⁴ Yen biru Yeremi u Baruku Neriyan bii soka ma u n̄n sɔɔwa kpuro ye Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa. Ma Baruku u ye yorua tire te sɔɔ.

⁵ Yera Yeremi u maa n̄n sɔɔwa u nɛɛ, wee ba man mwa ba neni, na n̄ kp̄ɛ n̄ da Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ.

⁶ Yen sɔ, dɔma te ba koo n̄nɛɛ, a doo wunen tii, kpa a Yinni Gusunɔn gari yi na nun sɔɔwa a yore mi gari s̄a yeru mi. Kpa Yuda be ba koo na saa ben wusun di ka sere maa t̄n be ba ko n wāa mi kpuro bu yi n̄. ⁷ Sɔɔkudo ba koo ḡru gɔsia bu ben daa k̄sa deri, kpa bu Yinni Gusunɔn suuru kana. Domi win m̄ru ya kp̄a ye u ka bu m̄.

⁸ Yera Baruku Neriyan bii wi, u kua kpuro ye Yeremi u n̄n sɔɔwa. U Yinni Gusunɔn gari yi gara s̄a yee ten mi. ⁹ Yoyakimun ban ten w̄ɔn n̄nɛse sɔɔ, yen suru n̄nɛse sɔɔ, yera ba koo n̄nɛɛ kurun t̄ru yi t̄ sɔɔ Yerusalemugibu ka Yudaba kpuro ba koo na bu n̄nɛɛ Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. ¹⁰ Yen t̄ɔ te sɔɔra Baruku u Yeremin gari yi gara t̄n ben wuswaas̄a Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ, saa Gemaria, Safanin biin dirun di, wi u s̄a tire yoro. Dii te, ta wāawa k̄n̄n̄ ge ba m̄ k̄n̄n̄ kpa k̄n̄n̄ bera gia, gunguru w̄llɔ.

Misee u wirugibu

tire ten gari sɔɔwa

¹¹ Ye Misee Gemarian bii, Safanin debubu u Yinni Gusunɔn gari yi nua yi ba yorua tire te sɔɔ, ¹² yera u da sina bokon yenuɔ sere win tire yoron dirɔ. Ma u deema wirugii beni ba m̄n̄n̄ mi. Beya, tire yoro Elisama ka Delaya Semayan bii, ka Elinatani, Akaborin bii, ka Gemaria Safanin bii, ka Sedesiasi Hananian bii ka sere wirugii be ba tie. ¹³ Ma Misee u bu sɔɔwa kpuro gari yi u nua Baruku u t̄n be garia.

¹⁴ Yeniban biru, wirugii be, ba Baruku Yehudi Netanian bii, Selemian debubu, Kusin sikadobu gɔria ba nɛɛ, u ka tire te na te u Yudaba garia mi. Ma Baruku u tire te sua u ka da. ¹⁵ Ye u tura mi, yera ba n̄n sɔɔwa ba nɛɛ, a s̄in̄ kpa a sun tire te garia.

Ma Baruku u sina u bu tu garia. ¹⁶ Ye ba gari yi nua, yera ba m̄erina ka nandabu ma ba Baruku bikia ba nɛɛ, ¹⁷ a sun sɔɔw̄ nge mɛ a koosina a ka gari yi yorua. Sa ko ka yi sina boko daawawa.

¹⁸ Yera Baruku u bu wisa u nɛɛ, Yeremiwa u man gari yi sɔɔm̄ ma na yorum̄ tireru sɔɔ ka ankiri.

¹⁹ Ma wirugii be, ba n̄n wisa ba nɛɛ, i doo i kuke wunɛ ka Yeremi, kpa goo u ku raa bɛɛ wa.

Sina boko u tire te d̄ɔ men̄i

²⁰ Yeniban biru, wirugiba tire te mwa ba berua Elisama tire yoron dirɔ. Ma ba da sina bokon mi, ba n̄n gari yi sɔɔwa.

²¹ Yera sina boko u Yehudi gɔra u nɛɛ, u doo u tire te suama. Ma u da Elisaman dirɔ u tu suama u gara sina boko ka wirugii ben wuswaas̄a. ²² N deema saa ye, puran saawa. W̄ɔn suru n̄nɛse sɔɔra mɛ. Ma u deema sina boko u s̄a u d̄ɔ w̄su win diru mi u ra sine puran saa. ²³ Yehudi ù n̄ tire ten kabura ita, n̄ kun mɛ n̄nɛ gara u kpa, yera sina boko u ra tire yoron k̄ɔ pi-ibu gagu sue u ka mi ba gara bura u kp̄ɛ d̄ɔ sɔɔ,

sere te kpuro ta ka dɔɔ mwaara muku muku. ²⁴ Ye sina boko ka win bwāabu ba ye kpuro nua ba ñ nande, ba ñ maa ben yānu gɛɛka nge me ba ra ko nuku sankiranun sɔ. ²⁵ Sina boko u sere tire te dɔɔ meni, Elinatani ka Delaya ka Gemaria ba nūn suuru kana gem gem u ku ka tu dɔɔ meni. Adama u ñ bu swaa daki. ²⁶ Yera sina boko u Yerameeli wi u sãa sunɔn bii, ka Seraya Asirielin bii, ka Selemia Abudelin bii wooda wɛ u nɛɛ, bu tire yoro Baruku ka Gusunɔn sɔmɔ Yeremi mwaama, adama Gusunɔ u bu berua, ba ñ bu wa.

Yeremi

u tire ten kpaaru yorua

²⁷ Sanam me sina boko u tire te dɔɔ meni, te Yeremi u Baruku sɔɔwa u yore mi, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, ²⁸ a maa tire kpaaru suo kpa a gari yi yore yi yi raa wāa tire te sɔɔ, te sina boko Yoyakimu u dɔɔ meni mi. ²⁹ Kpa a maa nūn sɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Wee u tire te dɔɔ meni, ma u nɛɛ, mban sɔna wunɛ Yeremi a yorua ma Babilonin sina boko u koo na kpa u tem me kam koosia, kpa u men tɔmbu ka men yaa sabenu gura. ³⁰ Yen sɔna, nɛ, Yinni Gusunɔ na wi sina boko Yoyakimu sɔɔmɔ, ma win goo kun maa sinamɔ Dafidin sina gɔna sɔɔ. Meya ba koo maa win tiin goru deri tɔɔɔ sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru ta n sɔɔ ka pura sooramɔ. ³¹ Kon bu seeyasia ben durum sɔ wi ka win bibun bwe-seru, ka win bwāabu. Kon de kɔsa yu Yerusalemugibu ka Yudaba deema, ye na raa bu sɔɔwa, yèn sɔ ba ñ wure bu man swaa daki.

³² Ma Yeremi u tireru garu sua u Baruku, Neriyan bii, wi u sãa tire yoro wɛ. Yera u maa nūn tire te Yoyakimu u dɔɔ meni min gari sɔɔwa kpuro. Ma u yi yorua u maa gari gɛɛ yorua yi yi ka yi weenɛ.

Sedesiasi

u Yeremi gɔra u bu Gusunɔ kana

37 Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u Sedesiasi Yosiasin bii kua sina boko Yudaɔ, Yekonia Yoyakimun biin ayerɔ. ² Sedesiasi wi, ka win bwāabu, ka win tɔmbu ba ñ Yinni Gusunɔn gari yi swaa daki yi Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u bu sɔɔwa mi.

³ N deema saa ye sɔɔ, ba ñ gina Yeremi pirisɔm doke. U ra dewa mi u kɔ, win tɔmbun suunu sɔɔ. Yera sina boko Sedesiasi u Yukali Selemian bii ka Sofoni Maaseyan bii wi u sãa yāku kowo gɔra win mi, bu ka nūn sɔ u bu Gusunɔn ben Yinni kana u ka bu nɔnu geu mɛeri. ⁵ Saa yera Babilonigibu ba Yerusalemu tarusi. Ye ba nua ma Egibiti sunɔn tabu kowobu ba Yerusalemugii be somiru sisi, yera ba yarina ba doona min di. ⁶ Saa yera Gusunɔn Isireliban Yinni u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a Yudaban sina boko wi u nun gɔrima nen mi sɔɔwa a nɛɛ, wee, Egibiti sunɔn tabu kowo be ba raa wee bu ka nūn somi ba gɔsirɔ ben temɔ. ⁸ Tɛ, Ba-

bilonigii be, ba koo maa wurama bu Yerusalemu wɔri bu ye mwa, bu dɔɔ sɔku. ⁹ Yen sɔ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔn na gerua. Na nɛɛ, bu ku tii nɔni wɔke bu nɛɛ, Babilonigii be, ba tonda. Adama ba n yɛ ma ba ñ gam de. ¹⁰ Baa bā n Babilonin tabu kowo be kamia, kpa n tie be ba mɛera kua, ka me, ba koo se saa ben kuu bekuruginun di bu wuu ge dɔɔ meni.

Ba Yeremi kpɛɛ pirisɔm dirɔ

¹¹ Sanam me Babilonigibu tabu kowo be, ba yarina ba Yerusalemu deri Egibiti sunɔn tabu kowo ben sɔ, ¹² yera Yeremi u kɔ u yari Yerusalemun di u da Benyamɛen temɔ u ka win baa sua tubi ye ba bɔnu mɔ sɔɔ. ¹³ Sanam me u yariɔ u kɔnɔn tura ge ba mɔ Benyamɛɛ, ma u deema ben kɔsobun tɔnwero wi ba mɔ Yirɛya Selemian bii, Hananian debubu u yɔ mi. Ma u nūn yɔrasia u nɛɛ, a tii Babilonigibu wɛ.

¹⁴ Yera u nɛɛ, aawo, na ñ nen tii Babilonigibu wɛ.

Adama durɔ wi, u ñ win gari yi wure. Ma u nūn mwa u ka da wirugibun mi. ¹⁵ Yera wirugii ben mɔru ya seewa ba nūn mwa ba so ba pirisɔm doke Yonatam dirɔ wi u sãa tire yoro. N deema ba win dii te gɔsiawa pirisɔm diru. ¹⁶ Nge meya ba ka nūn pirisɔm doke dirɔ wɔru sɔɔ sere n ka tɛ.

¹⁷ Sɔɔ teeru, sina boko Sedesiasi u gɔra u nɛɛ, bu Yeremi sokuma. Ye u na, ma u nūn gari bikia asiri sɔɔ u nɛɛ, Yeremi, a gari gɛɛ mɔ yi yi wee Yinni Gusunɔn min di a man sɔ?

Ma u nūn wisa u nɛɛ, oo. Yinni Gusunɔn u koo de Babilonin sina boko u nun nɔma turi.

¹⁸ Ma Yeremi u maa nūn bikia u nɛɛ, tora terà na bɛɛ tora wunɛ ka wunen bwāabu ka sere wunen tɔmbu kpuro i ka man mwa i pirisɔm kpɛɛ. ¹⁹ Mana been sɔmɔ be, ba wāa be ba bɛɛ gari sɔɔwa ba nɛɛ, Babilonin sina boko kun nun wɔrim wee u sere tem me mwa.

²⁰ Tɛ, nen yinni sina boko, a man swaa dakio kpa a nen kanaru nɔ, kpa a man kua ye na kɔ. A ku maa de n wura Yonatam tire yoron diru mi, kpa n ku ra ka gbi.

²¹ Yera sina boko Sedesiasi u wooda wɛ u nɛɛ, bu nūn yiiyo pirisɔm dirun yaaraɔ kpa ba n da nūn pɛɛ kuse teeru wɛ baadomma ye wuun pɛɛ kowoba ra ko sere wuu nukurun pɛɛ yu ka kpe. Nge meya u ka sina pirisɔm dirun yaara mi.

Ba Yeremi kpɛɛ

dɔɔ kpiriru sɔɔ

38 Sefatia Matanin bii, ka Gedalia Pasurin bii, ka Yukali Selemian bii, ka Pasuri Maakiyan bii ba nua ye Yeremi u tɔn be sɔɔwa. U nɛɛ, ² ameniwa Yinni Gusunɔn u gerua. U nɛɛ, wi u sina Yerusalemu ye sɔɔ, yibereba ba koo nūn gowa tabu sɔɔ, ñ kun me u gbi gɔɔrun saabu, ñ kun me ka bararu garu. Adama wi u tii Babilonigibu nɔmu sɔndia, wiya ko n wāa. Win wāa tera ta ko n sãa win dukia ye u wa u ka yara wahala yen min di.

³ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u koo de Babilonin tabu kowobu bu Yerusalemu mwa.

⁴ Yera wirugibu ba na ba sina boko sɔɔwa ba nɛɛ, durɔ wini u tabu kowobu ka tɔn be ba wāa wuu ge sɔɔ berum tiamɔwa ka win gari. U ñ bɛsɛn gea kasu sere bɛsɛn kɔsa. Ñ n mɛn na, n weenɛ bu nùn go.

⁵ Ma sina boko Sedesiasi u wisa u nɛɛ, wi wee u wāa bɛsɛn kɔmɔ. Na ñ kpɛ n bɛɛ gāanu yinari.

⁶ Yera ba nùn sua ba kpɛɛ sina bii wi ba mɔ, Maakiyan dɔkɔ kpiriru garu sɔɔ. Dɔkɔ kpiri te, ta wāawa pirisɔm dirun yaaraɔ. Te sɔɔra ba nùn kpɛɛ ka wɛɛ. Adama ta ñ nim mɔ. Pɔɔkɔwa ta mɔ, ma u numa pɔɔkɔ ye sɔɔ.

⁷ Etiopigii goo wi ba mɔ, Ebedi Mɛlɛki u wāa u sɔm-buru mɔ sina kpaaru mi. Yera u nua ma ba Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. Saa ye sɔɔ, sina boko u wāa u sɔ gbāra kɔnɔkɔ ge ba sokumɔ Benyamɛɛ, u sirimɔ.

⁸ Yera Ebedi Mɛlɛki wi, u yara sina kpaarun di u da u sina boko deema u nɛɛ, ⁹ nen yinni sina boko, ye tɔn be, ba kua mi, ya ñ wā, ye ba ka Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. U koo gbi mi, gɔɔrun sɔ, domi dīanu kun maa wāa wuu.

¹⁰ Ma sina boko u Ebedi Mɛlɛki wooda wɛ u nɛɛ, a tɔmbu tɛna suo kpa i da i Yeremi yara saa dɔkɔ kpiri ten min di u sere gbi.

¹¹ Yera Ebedi Mɛlɛki wi, u tɔn be sua. Ma u da sina kpaarun arumani beru yerɔ u yāa tɔkɔnu yarama. U nu Yeremi kpɛɛya dɔkɔ ye sɔɔ ka wɛɛ. ¹² Ma u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a yāa tɔkɔ ni dokeo wunen būu bakusɔ a sere wɛɛ yi doke.

Ma Yeremi u kua mɛ. ¹³ Ma ba nùn yarama ka wɛɛ yi, saa dɔkɔ kpiri ten min di, ba dera u wāa pirisɔm dirun yaaraɔ.

Sedesiasi

u Yeremi bwisi bikiamɔ

¹⁴ Sɔɔ teeru Sedesiasi u maa gɔra u nɛɛ, bu Yeremi sokuma kpa u na u nùn deema Yinni Gusunɔn sāa yerun kɔnɔ itasɔ. Ye u tunuma, yera sina boko u nɛɛ, na gari gɛɛ mɔ kon nun bikia. A ku man gāanu berua.

¹⁵ Ma u nùn wisa u nɛɛ, nà n nun ye sɔɔwa, a ñ man goomɔ? Na yɛ ma nà n nun bwisi kɛmɔ a ñ man swaa dakimɔ.

¹⁶ Yera sina boko Sedesiasi u bɔrua asiri sɔɔ u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u sun wāaru wɛ, na ñ nun goomɔ. Na ñ maa nun tɔn be nɔmu beriammɛ be ba kasu bu nun go mi.

¹⁷ Yera u sina boko Sedesiasi sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, à n wunen tii Babilonin sunɔn tabu sinambu wɛ kaa n wāawa wunɛ ka wunen yenugibu. Meyu u ñ maa wuu ge dɔɔ mɛnimɔ. ¹⁸ Adama à kun bu tii wɛ, u koo bu wuu ge nɔmu beria kpa bu gu dɔɔ mɛni. A ñ maa kisiramɔ ben nɔman di.

¹⁹ Yera Sedesiasi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na wurure Yuu be ba tii Babilonigibu wɛn sɔ. Na berum mɔ bu ku raa man bu nɔmu sɔndia kpa bu man nɔni sɔ.

²⁰ Ma Yeremi u nùn wisa u nɛɛ, ba ñ nun bu nɔmu sɔndiammɛ. A kɔkɔ ye Yinni Gusunɔ u gerumɔ saa nen min di, kpa a faaba wa, a n wāa. ²¹ Adama à n yina a bu tii wɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi kāsiru sɔɔ. ²² Na wa ba wunɛ Yudan sina bokon kuro be ba tie mwɛera ba ka da Babilonin sunɔn tabu sinambun mi. Ma kuro be, ba mɔ, wee, be ba raa nun gari sɔɔwa ba nɛɛ, kaa n bɔri yendu mɔ mi, ba nun nɔni wɔkua ma ba nun kamia.

Ye ba deema a nummɔ pɔkɔkɔ sɔɔ, ma ba yarina ba nun deri.

²³ Wee ba koo wunen kurɔbu ka wunen bibu kpuro mwɛeri bu ka da Babilonigibun mi. Wunen tii a ñ maa kisiramɔ ben nɔman di. Ben sina bokowa koo nun mwa kpa u wuu ge dɔɔ mɛni.

²⁴ Yera Sedesiasi u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a ku ra de goo u gari yi nɔ kpa bu ku raa nun go. ²⁵ Wirugibu bà n nua ma na ka nun gari kua, ma ba na ba nun bikia ba nɛɛ, a ku bu gāanu berua ye a man sɔɔwa ka ye na nun sɔɔwa sɔɔ, kpa bu ku raa nun go, ²⁶ saa ye sɔɔ, a bu wisio a nɛɛ, a man suuru kanam nawa n ku ka nun da Yonatan yenuɔ kpa a ku ra ka gbi.

²⁷ Yera wirugii be kpuro ba na Yerein mi, ba nùn gari yi bikia. Ma u bu wisa nge mɛ sina boko u nùn sɔɔwa mam mam, ma ba nɔkɔ mari ba yara. Domi gari yi u nùn sɔɔwa mi, yi ñ gina yara tɔkɔ. ²⁸ Pirisɔm dirun yaara miya u wāa sere ba ka Yerusalemu mwa.

Babilonigibu

ba Yerusalemu mwa

(I maa mɛɛrio 52:4-16, Sinambu II, 25:1-12)

Wee ye n kooru sanam mɛ Babilonigiba Yerusalemu mwa.

³⁹ Sedesiasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nɔkɔba nɛsɛ, yen suru wɔkuruse sɔɔra Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u Yerusalemu wɔrima ka win tabu kowobu kpuro. Ma ba sansani gira yen bɔkɔ, ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena. ² Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiasɛn suru nɛsɛ, yen sɔɔ nɔkɔba nɛsɛ sɔɔra ba gbāraru yaba. ³ Saa yera Babilonin tabu sinambu ba dua ba wuu ge tarusi gen kɔnɔ wuu suunuguu gian di. Tabu sinam ben yīsa wee, Nɛɛgali Saresɛɛ, ka Sangaa Nebu, ka Saasekimu, sina bokon sɔm kowobun wirugii, ka maa Nɛɛgali Saresɛɛ wi u sāa dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinam be ba tie.

⁴ Ye Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba bu wa, yera ba duki yarina wɔkuru ba yara ka kɔnɔ ge ga wāa gbāranu yirun baa sɔɔ sina bokon dāa gbaarun bɔkɔ wɔwan bera gia. ⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa swīi ma ba nùn naamwɛ Yerikon wɔwɔ. Yera ba nùn

mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi, Ribila, Hamatin tem. Miya u nùn siri. ⁶ Ma u dera ba Sedesiasin bibu ka win sina asakpɔbu sakira Ribila mi, win nɔni biru. ⁷ Yen biru u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa ma u nùn bɔkua ka sii gandun yɔni ba ka da Babiloni.

⁸ Babilonigii be, ba Yerusalemun sina kpaaru ka yen yenusu dɔɔ meni, ma ba yen gbāraru surura. ⁹ Yen biru Nebusarada, kɔsobun wirugii, u tɔn be ba tie Yerusalemu ka be ba nùn tii wɛ ka sere maa be ba tie tem mɛ sɔɔ gura u ka doona Babiloni. ¹⁰ Adama u ben bwɛɛbwɛɛ be ba ñ gāanu mɔ deri tem mɛ sɔɔ ma u bu gbea wɛ.

Ba Yeremi yara piriɔm di

¹¹ Ma Nebukanesa, Babilonin sina boko u Nebusarada, kɔsobun wirugii wooda wɛ Yeremin sɔ u nɛɛ, ¹² a nùn mɛerio kpa a nùn kɔsu. A ku nùn kɔsa gaa kua. Ye u nun sɔɔwa kpuro, a koowo. ¹³ Ma Nebusarada, kɔsobun wirugii, ka Nɛɛgali Saresɛ, dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinambu kpuro, ¹⁴ ba gɔra bu Yeremi yarama piriɔm dirun di, kpa bu ka nùn da bu Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu nɔmu sɔndia. Wiya u ka nùn da win yenu. Nge mɛya Yeremi u ka yara u wāa ka Yuda be ba tie.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Ebedi Meleki sɔɔwa

¹⁵ Saa yè sɔɔ Yeremi u wāa piriɔm sɔɔ, Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ¹⁶ a doo a Ebedi Meleki, Etiopigii wi sɔ a nɛɛ, nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na raa gerua na nɛɛ, kɔsa ya koo wuu ge deema, n ñ mɔ gea. Tɛ, kon de kɔsa ye, yu tunuma. Ye kpurowa ya koo koora win nɔni biru. ¹⁷ Adama yen tɔ te, kon nùn yakia. Bèn berum u mɔ mi, ba ñ nùn nɔma turi. ¹⁸ Na ñ derimɔ bu nùn go. Kon win wāaru yakia, domi u man naane kua. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi u da Gedalian mi,

Misipɔ

40 Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua sanam mɛ Nebusarada u dera u wurama saa Raman di.

N deema ba raa nùn bɔkuawa wi ka Yerusale-mugibu gabu ba ka dɔɔ Babiloni. Min diya Nebusarada u nùn yara. ² Ma Nebusarada wi, u nùn soka u ka da bee tia u nɛɛ, Gusunɔ wunen Yinni u raa gerua u nɛɛ, kɔsa ya koo wuu geni deema. ³ Wee, tɛ, ye u gerua mi, ya koora yèn sɔ i nùn torari, i ñ win gere mɛm nɔkɔwɛ. ⁴ Tɛ, kon nun yakia n nun yɔni yi pota. Adama à n kɔ a ka man da Babiloni, a na su da. Kon nun nɔkri. À kun maa kɔ, a sɔɔ. A doo a sina mi n nun wɛre.

⁵ Sanam mɛ Nebusarada u wa ma Yeremi kun fuuku wisa, yera u nɛɛ, ñ n men na, a doo a Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deema. Wiya sina boko Nebukanesa u kua sunɔ Yudaban wusu sɔɔ. Kaa n ka nùn wāa ka tɔn be ba tie sannu, ñ kun mɛ, a doo mi a kɔ.

Ma Nebusarada wi, u nùn dīanu kusenu kua ka sere maa kɛnu ganu. Ma u dera u doona. ⁶ Yera Yeremi u da Gedalian mi, Misipɔ, u sina mi ka tɔn be ba tie tem mɛ sɔɔ sannu.

Gedalia u Yudan tem kpare

(I maa mɛerio Sinambu II, 25:23-24)

⁷ Saa yè sɔɔ tabu sinam be ba raa woo tabu gberɔ ka ben tabu kowobu ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia, Akikamun bii kua Yudaban sunɔ, ma u nùn tɔn be ba tie Yuda kpuro nɔmu beria, ka sere bwɛɛbwɛɛ be ba ñ yoru mwe ba ka de Babiloni, ⁸ yera ba da Gedalian mi, Misipɔ. Be ba da mi, bera, Isimeeli, Netanian bii, ka Yokanani ka Yonatam, Karean bibu, ka Seraya, Tanumetin bii, ka Efai Netofagiin bibu, ka Yesania, Maakagiin bii, be kpuro ka ben tɔmbu. ⁹ Yera Gedalia u bu sɔɔwa ka bɔri u nɛɛ, i ku berum ko i ka Babilonigibu sã. I gesi sɔɔ besen tem mɛ sɔɔ kpa i Babilonin sina boko sã. Saa yera i ko i n wāa bɔri yendu sɔɔ. ¹⁰ Wee, na wāa Misipa mini na n ka sãa bɛen nɔni Babilonigii ben mi. Adama bɛɛ, i doo i gberun dāa marum sɔri mɛ ba ra di ka mɛ ba ra ka maa gum ka tam ko. Kpa i mu bere bɛen wekenɔ, kpa i sina i n wāa wuu si i mwa sɔɔ.

¹¹ Ma Yuda be ba wāa Mɔabun temɔ ka Amɔniban temɔ ka Edɔmuban temɔ, ba nua ma Babilonin sunɔ u gabu deri Yudaban temɔ, ma u Gedalia kua ben kparo. ¹² Yera be kpuro ba wurama ben temɔ. Ma ba da ba Gedalia deema Misipɔ. Wɔɔ ge sɔɔ, ba resɛm wa too, ka maa dāa marum gam.

Ba Gedalia go

(I maa mɛerio Sinambu II, 25:25-26)

¹³ Sɔɔ teeru Yokanani, Karean bii, ka sere tabu sinam be ba wurama tabu gberun di mi, ba na Gedalian mi Misipɔ. ¹⁴ Ma ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a yè ma Baalisi, Amɔniban sina boko u Isimeeli, Netanian bii gɔra u nun go?

Adama Gedalia u ñ ye wure. ¹⁵ Ma Yokanani u da Misipɔ u Gedalia sɔɔwa asiri sɔɔ u nɛɛ, a de n da n Isimeeli, Netanian bii wi go, kpa goo u kun yɛ. Nge mban sɔna kaa de u nun go, kpa Yuda be ba menne mini bu maa yarina kpa ben gabu bu gbi.

¹⁶ Ma Gedalia u Yokanani wisa u nɛɛ, a ku Isimeeli go, domi ye a gerua win sɔ mi, weesa.

41 Adama wɔɔ gen suru nɔkɔba yiruse sɔɔ, yera Isimeeli u na Misipɔ Gedalian mi. Isimeeli wi, u sãawa sina bii ka maa sina asakpɔ. Tɔmbu wɔkura ba nùn swiima ba ka na mi. Sanam mɛ ba sɔ ba dimɔ ka Gedalia, ² yera Isimeeli ka tɔn be ba nùn yɔsirima mi, ba seewa sannu sannu ba Gedalia takobi sɔkura ba go, wi, wi Babilonin sina boko u gɔsa u ka Yudan

tem kpara mi. ³ Isimeeli wi, u maa Yudaba kpuro ka Babilonin tabu kowo be ba wāa mi go.

Isimeeli u tumbu wene go

⁴ N deema goo kun yē ma Gedalia u gu. Ye n kua sōw yiru, win gōw biru, ⁵ yera tumbu wene gabu ba seema saa Sikemu ka Silo ka Samarin di. Tōn be, ba ben toba kōna, ben yānu nu gēekire ma ba tii murura baama nuku sankirarun sō. Mēya ba maa alikama sōwka ka turare bu ka Yinni Gusunō yākuru kua Yerusalem u win sāa yero. ⁶ Yera Isimeeli u seewa Misipan di u da u ka bu yinna swaaw, u sumō. Ye u tura ben mi, ma u nēē, i na su da Gedalian mi.

⁷ Adama ye ba dua wuuō, yera wi ka win tumbu ba tōn be mwa ba sakira. Ma ba ben gonu kpēē dōko kpiriru garu sō. ⁸ N deema be sōw, u n tumbu wōkuru go yēn sō ba raa nūn sōwka ba nēē, u ku bu go, be, ba alikama ka gbēē, ka gum ka tim berua yakasō. ⁹ Dōko kpiri tē sōw u tōn ben gonu doke mi, ta sāawa te Asa u dera ba gba sanam mē wi ka Basa Isireliban sina boko ba tabu mō. Te sōwra u tōn goo ni yibia.

¹⁰ Yen biru, u be ba tiara mi yoru mwēera u ka doona ka sina bokon bii wōndiaba ka sere tōn be Nēbusarada, kōsobun wirugii u Gedalia deria. Be kpurowa u yoru mwēera u ka da Amōniban mi.

Ba yoo be Isimeeli u mwēera

yakia

¹¹ Yokanani, Karean bii, ka Yudaban tabu sinam be ba wāa ka wi, ba nua kōsa ye Isimeeli u kua. ¹² Yera ba tabu durōbu sua ba da bu ka Isimeeli wōri. Ma ba nūn deema yero bōkōwō ge ga wāa Gabaonō. ¹³ Tōn be Isimeeli u mwēera mi, ye ba Yokanani wa ka win tabu sinambu, yera ben nuki dora. ¹⁴ Ma be kpuro ba Isimeeli deri, ba da ba Yokanani deema. ¹⁵ Adama Isimeeli wi, u duka yakura Yokananin min di ka tumbu nōkōba ita gabu, ma u da u wāa Amōniban mi.

¹⁶ Yokanani ka win tabu sinam be, ba tōn be ba tie mwēera Isimeelin nōman di, be u raa mwēera sanam mē u Gedalia go. Bera tabu kowobu ka tōn kurōbu ka bibu ka sina bokon sōm kowobu. Be kpurowa u mwēerima saa Gabaonin di. ¹⁷ Ma ba da ba wāa sōbun sōbia yero garun mi, te ba ra soku Kimuhamu Betelehemun bōkōwō. Yen biru, ba kpikuru da Egibitō. ¹⁸ Domi ba Babilonigibun berum mō yēn sō Isimeeli u Gedalia go wi Babilonin sina boko u kua Yudaban kparo.

Yudaba ba Yeremi bikia

u bu Gusunō kana

42 Yera tabu sinam be ba raa kpikuru sua, ka Yokanani, Karean bii, ka Yesania, Hoseen bii, ka tōn be ba tie kpuro, saa wirugibun di sere ka bwēebwēebō, ba na ba Yeremi sōwka ba nēē, ² a de a

nō ye sa nun bikiamō. A sun Gusunō kanō, bēē be sa tien sō, domi sa raa dabi, adama tē sa kaara, nge mē a waamō. ³ A Gusunō wunen Yinni kanō u sun sōwsi mi sa ko da ka ye sa ko ko.

⁴ Ma Yeremi u bu wisa u nēē, na nua. Kon Gusunō besen Yinni kana nge mē i man bikia kpa n wurama n bēē sō ye u man sōwka. Na n bēē gāanu beruammē.

⁵ Ma ba Yeremi wisa ba nēē, sa wura su ko mam mam ye Yinni Gusunō u koo nun sō su ko. Wiya u koo ko besen seeda dio gemgii ka naanegii sō kun besen nōw mwēeru yibia. ⁶ Wee besera sa nun gōra a sun Gusunō besen Yinni bikia. Yen sō, sa ko ko ye u sun sōwka su ko, baa yā kun sun wēre. Ka mē, sa ko n nuku dobu mō yēn sō sa nūn mēm nōwammē.

Yinni Gusunō u Yeremi wisa

⁷ Sōw wōkuru biru, Yinni Gusunō u Yeremi wisa.

⁸ Ma Yeremi u Yokanani, Karean bii sokusia ka tabu sinam be ba nūn swīi ka sere ben tumbu kpuro be ba wāa mi, wirugibu ka bwēebwēebu. ⁹ Ma u bu sōwka u nēē, wee bēeya i man gōra n Gusunō bēē Isireliban Yinni bikia. Ye u man sōwka wee. U nēē,

¹⁰ ì n sina tem mē sōw,
u koo de bēen tumbu bu tāsī.

U n maa bu goomō.

U koo bēē swīiwa i n nuuru mō.

U n bēē wukamō,

u n maa derimō kōsa yu bēē deema

ye u raa bwisika u bēē kua.

¹¹ Ì n men na, i ku maa Babilonin sina bokon berum ko.

Domi wi, Yinni Gusunō u ko n ka bēē wāa kpa u bēē faaba ko.

¹² Wi, Gusunō u koo de u bēen wōnwōndu wa.

Kpa u de i wurama bēen temō.

¹³ Adama ì n nēē, ì n wi, Yinni Gusunō mēm nōwammē, ì n sinamō tem meni sōw, ¹⁴ i ko i dawa Egibitō mi ì n tabu wasi, baa bin kōban swīi ì n nōkōw, ì n maa dāanu biamō, yen sō, miya i ko sina, ¹⁵ tē i swaa dakio ye Gusunō, bēē Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō, u gerumō. U nēē,

bēē Yuda be i tie, ì n gōru doke i ka da Egibitō ka gem,

kpa i n wāa mi,

¹⁶ sanam mēya taa bìn berum i mō,

bu koo bēē deema Egibitō mi.

Gōw tēn weeweenu i maa mō mi,

ta koo bēē deema,

kpa i gbisuku mi gia.

¹⁷ Be ba gesi nia kua

bu ka da Egibitō bu kuke,

ba koo gbiwa tabu sōw,

ka gōwru sōw, ka baranu sōw.

Ben goo kun kisiramō kōsa yen di

ye u koo bu surema mi.

¹⁸ Yeremi u nēē, wee ye Gusunō, Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u gerua. U nēē, nge mē u Yerusalemigibu win mōru seesi, nge mēya u koo maa bēē ye

seesi, ì n da Egibiti. Saa ye sɔɔra ba ko n da ka bɛɛn yĩsiru tɔmbu bɔrusi, ñ kun mɛ, bu ka goo gāa kɔsunu sie, kpa bu bɛɛ gem i seku bakaru wa kpa i kun maa sine tem mɛ sɔɔ.

¹⁹ U maa nɛɛ, i ku Egibiti da, bɛɛ be i tie Yudaban bweseru sɔɔ. I de i n yɛ ma u bɛɛ ye yinariwa gisɔ. ²⁰ Sanam mɛ i man gɔra n bɛɛ Yinni Gusunɔ kana, ye na wurama, i gerua i nɛɛ, n bɛɛ sɔɔwɔ mam mam ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u man sɔɔwa kpa i ye ko. Adama weesa i tii kua. ²¹ Domi gisɔ, na ka win wisibu na adama i ñ bin gabu swaa daki bi u nɛɛ, n bɛɛ sɔ. ²² Tɛ, mi i dɔɔ i sina mi, i n yɛ ma tabu sɔɔra i ko i gbi, ñ kun mɛ gɔɔru sɔɔ, ñ kun mɛ baranu sɔɔ.

Ba ka Yeremi da Egibiti

ka dam

43 Sanam mɛ Yeremi u gari yi tɔn be ba wāa mi kpuro sɔɔwa, yi Gusunɔ ben Yinni u nɛɛ, u bu sɔ, ² yera Asaria, Hoseen bii, ka Yokanani, Karean bii, be kpuro ba Yeremi wisa ka tɔn piiburu ba nɛɛ, ye a gerua mi, weesa. Gusunɔ bɛɛn Yinni kun nun sɔɔwa a sun sɔ, su ku Egibiti da. ³ Adama Baruku, Neriyan bii-wa u nun bɔriemɔ a ka sun sɔ su ku da mi, domi u kīwa Babilonigibu bu sun mwɛeri bu go, ñ kun mɛ bu sun yoru mwa bu ka da ben temɔ.

⁴ Nge mɛya Yokanani, Karean bii, ka tabu sinambu kpuro ka ben tɔmbu kpuro ba yina bu Yinni Gusunɔn gari nɔ ye u nɛɛ, bu de bu sina ben tem mi. ⁵ Yera Yokanani ka tabu sinam be, ba ka Yuda be ba tie da Egibiti, be, be ba raa kpikuru da tem tukumɔ ba wurama, ⁶ tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon bii wɔndiaba, be kpuro gesi be Nebusarada, kɔ-sobun wirugii, u Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deria. Ma ba ka Yeremin tii da ka maa Baruku Neriyan bii. ⁷ Ba da ba wāa Egibitin wuu ge ba mɔ Tapanesio. Nge mɛya ba ñ ka Gusunɔn gere mɛm nɔwɛ.

Ba koo Egibiti tabu wɔri

⁸ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Tapanesio u nɛɛ, ⁹ a kpee bakanu suo kpa a da a nu sike Yudaba kpuron wuswaɔ mi ba ra birikiba wɔ ye ya wāa Egibitin sina kpaarun kɔnnɔwɔ Tapanesio. ¹⁰ Kpa a Yudaba sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, wee, kon de bu Nebukanasaa, nen sɔm kowo kasum da kpa n win bandu swii kpee ni a sikuan wɔllɔ kpa u win sina gɔna teria mi, ¹¹ kpa u Egibitigibu sɛɛyasia. Be u koo go, u go, be u koo mwɛeri u ko yobu kpa u mwɛeri, be u koo maa sakiri ka takobi, kpa u sakiri. ¹² Kpa u ben bɔu dia dɔɔ meni, kpa u bɔu nin tii gura kpa u maa ben yānu gura ya kun nɔn sɛsie kpa u yari min di ka bɔri yendu, nge mɛ naa kpara u ra win kpara yaberu sebe u n doonɔ. ¹³ U koo Beti Semesin bwāarokunu kɔ-suku, kpa u bɔu dia ye ya tie dɔɔ meni Egibiti mi.

Gari yi Yinni Gusunɔ u Yuda

be ba kpikuru da Egibiti

sɔɔwa

44 Yinni Gusunɔ u Yuda be ba wāa Migidolio ka Tapanesio ka Menfisio ka Paturɔsio Egibitin temɔ sɔɔwa saa Yeremin min di u nɛɛ, ² wee, ye nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ, i kɔsa ye kpuro wa ye na Yerusalemu kua ka Yudan wuu si su tie. Wee, su kua bansu. Goo maa sari mi. ³ Domi ba kɔsa kua ba nen mɔru seeya ye ba ka da ba bɔnu yāku kuammɛ ni bɛɛ ka bɛɛn baababa i ñ daa yɛ. ⁴ Na bɛɛ nen sɔmɔbu gɔria saa yellun di bu ka bɛɛ sɔ, i ku sāa kɔsu nini ko, ni nen tii na tusa. ⁵ Adama i ñ man swaa daki. I ñ bɛɛn kom kɔsum deri. I ñ maa bɔu yāku kobu deri. ⁶ Ma na ka bɛɛ mɔru kua gem gem. Na Yudan wusu ka Yerusalemun swɛɛ kpeerasia ma ye kpuro ya kua bansu, nge mɛ i waamɔ gisɔ.

⁷ Yen sɔ tɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, mban sɔna i tii durum baka yeni sɔbimɔ ye i ka dera ba kurɔbu ka durɔbu ka bibu ka bii wɛɛnu go sere goo kun maa tie. ⁸ I kīwa i nen mɔru seeya ka bɛɛn bɔu yāku kookoo si i mɔ Egibiti mi i wāa? I kīwa i tii kam ko, kpa i ko bɔrigibu ka sekurugibu handunia ye sɔɔ? ⁹ I duariwa kɔsa ye bɛɛn baababa ka bɛɛn sinambu ka ben kurɔbu ka bɛɛn tii ka bɛɛn kurɔbu i kua Yuda ka Yerusalemu? ¹⁰ Wee, sere ka tɛ i ñ tii kawɛ i gɔru gɔsie. I ñ man nasie, i ñ maa nen woodaba swii ye na bɛɛ ka bɛɛn baababa wɛ.

¹¹ Yen sɔna nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ na bɛɛ biru kisi ma na bɛɛ kɔsa kua n ka bɛɛ Yudaba kpuro kam koosia. ¹² Kon Yuda be ba kpikuru da Egibiti kam koosia. Egibiti miya ba koo gbi kpuro. Ba ñ goo buremɔ. Ba koo gbiwa tabu sɔɔ, ka gɔɔru sɔɔ kpa bu bu gem bu sekuru wa, kpa ba n da ben yĩsiru sie bu ka goo bɔrusi, ñ kun mɛ bu nɔn gāa kɔsunu gerusi. ¹³ Kon bu sɛɛyasiawa nge mɛ na Yerusalemu gibu sɛɛyasia ka tabu, ka gɔɔru, ka maa baranu. ¹⁴ Kon de ben fiiko bu kpikuru su. Be baasi, goo kun kisiramɔ. Goo kun maa wee Yudan temɔ baa mɛ ba ko n kī bu wurama amen biru.

Ba Asitaate yāku kuammɛ

¹⁵ Yera be kpuro be ba yɛ ma ben kurɔbu ba ra bɔnu turare dɔɔ dokeye ka tɔn kurɔ dabinu kpuro be ba wāa mi, ka tɔn dabi te ta tie Paturɔsio, Egibitin tem mi, ba Yeremi sɔɔwa ba nɛɛ, ¹⁶ sa ñ gari yi mɛm nɔwɔwammɛ yi a gerua a nɛɛ, yi weewa Yinni Gusunɔn min di. ¹⁷ Sa ko kowa nge mɛ sa gerua, su bɔu wi ba mɔ Asitaate turare dɔɔ dokea, kpa su maa nɔn tam tāra nge mɛ sa ra raa ko, bɛɛ ka bɛɛn baababa, ka bɛɛn sinambu ka bɛɛn wirugibu Yudan wusu sɔɔ ka Yerusalemun swɛɛ sɔɔ. Domi saa ye sɔɔra sa ra wa su di su debu, sa n nuku dobu mɔ kpa sa kun wahala

gaa wa. ¹⁸ Adama saa dɔma tèn di sa ò maa bũu wi turare dɔɔ dokeare, sa ò maa nùn tam tãrare, saa min diya sa kpuro bia. Tabu sun di, ma gɔɔra sun go.

¹⁹ Ma tɔn kurɔ be, ba gerua ba nɛɛ, sanam mɛ sa bũu wi yãkunu kuammɛ, ka bɛsɛn durɔbun yɛra. Ba yɛ ma sa ra bũu wi kiraru kue su ka nùn bɛɛrɛ wɛ, kpa su nùn tam tãra temɔ.

²⁰ Ma Yeremi u tɔn be kpuro wisa, kurɔbu ka durɔbu, u nɛɛ, ²¹ bɛɛ ka bɛɛn baababa ka bɛɛn sinambu ka bɛɛn wirugibu, i ra bũu yãkunu kue Yudan wusu sɔɔ ka Yerusalemun swɛɛ sɔɔ. Nge weesa? I tamaa Yinni Gusunɔ kun ye yɛ? Nge i tamaa u ye duariwa. ²² Aa-wo, u ò ye duari. U ka bɛɛ wasirawa bɛɛn kom kɔsum sɔɔ ka daa kɔsa ye i kuan sɔɔ. Yen sɔna bɛɛn tem mu kua bansu. Goo maa sari mɛ sɔɔ. Ma mu kua tem bɔruram nge mɛ sa waamɔ gisɔ. ²³ Wahala ye, ya bɛɛ deemamɔwa gisɔ yèn sɔɔ i bũnu yãkuru kua ma i Yinni Gusunɔ torari i ò win gere wure, i ò maa win sɔɔsinu ka win woodaba ka win kirɔba swii.

²⁴ Yeremi u maa tɔn be kpuro, kurɔbu ka durɔbu, sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Yudaba, bɛɛ be i wãa Egibitɔ, i swaa dakio i nɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua. ²⁵ Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, bɛɛ ka bɛɛn kurɔbu, i nɛɛ, i ko i bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibia ni i bũu tɔn kurɔ wi ba mɔ Asitaate kua. Wiya i ko i turare dɔɔ dokea, kpa i maa nùn tam tãra temɔ. Wee, i maa ye kua. ²⁶ Yen sɔ tɛ, i swaa dakio i nɔ ye wi, Yinni Gusunɔ u bɛɛ sɔɔmɔ. U bɔrumɔ ka win yisi bakaru ma Egibitin tem kpuro sɔɔ, Yuda goo kun maa bɔrumɔ ka win yisuru u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru. ²⁷ U koo dewa kɔsa yu bɛɛ deema, n ò mɔ gea. Yuda be ba wãa Egibitɔ kpuro, ba koo gbiwa tabu sɔɔ ka gɔɔru sɔɔ. ²⁸ Ka mɛ, bɛɛn fiiko ba koo kisira tabun di, kpa bu wurama Yudaɔ. Saa yera, bɛɛ be i da mi kpuro i ko i gia ò n nɛn garin na yi koorã, ò n maa bɛɛgiin na yi koorã. ²⁹ U koo bɛɛ deema Egibiti mi, kpa u bɛɛ yireru wɛ te ta koo bɛɛ sɔɔsi ma kɔsa ye u raa gerua ya koo nawa ka gem. Yire tera, ³⁰ u koo Egibitin sunɔ Hofara win yibereba nɔmu beria be ba kasu bu nùn go, nge mɛ u Yudaban sina boko Sedesiasi Nɛbukanesaa nɔmu beria, wi, wi u kasu u nùn go. Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Gari yi Yeremi u Baruku

sɔɔwa

45 Sanam mɛ Baruku Neriyan bii u gari yi yorua tireru sɔɔ yi Yeremi u nùn sɔɔwa Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra mi. Yen biru Yeremi u Baruku sɔɔwa u nɛɛ, ² wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni, u gerua wunen sɔɔ. ³ U nɛɛ, a gerumɔ a mɔ, a kam kuawa domi wi, Yinni Gusunɔ u wunen wahala sosimɔ. Ma a weewɛnu mɔ sere a wasira. Adama a bia mi kaa wɛra.

⁴ Wee, ye Yinni Gusunɔ u nɛɛ n nun sɔɔ. U nɛɛ, u koo ye u raa bana kɔsukuwa, kpa u ye u raa duura wukiri.

Yen tubusiana, u koo tem mɛ kpuro sanku.

⁵ U maa nɛɛ,
gãa bakana a kasu wunen tiin sɔɔ?
A ku be nu kasu.

Domi u koo de kɔsa yu na yu tɔmbu kpuro wɔri.
Adama wunɛ u koo wunen wãaru yara mi a da kpuro.

Tera ta ko n sãa nge wunen arumani ye a gura tabu sɔɔ.

46 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa bwese tukunun sɔɔ.

Ba Egibitigibu kamia

Kaakemisiɔ

² Babilonin sina boko u Egibitin sunɔ Nɛko ka win tabu kowobu kamia Kaakemisiɔ, Efaratin daarun bɔkɔ. N deema saa ye sɔɔ, Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra mi. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u gari yini gerua Egibitin sina boko ka win tabu kowobun sɔɔ u nɛɛ,

³ wee Egibitin tabu sinambu ba kuuki mɔ ba mɔ,
i tɛrenu sɔɔru koowo,
bakanu ka piiminu,
kpa i se i tabu da.

⁴ I bɛɛn tabu keke be dumi gawe sɔɔru koowo.
Bɛɛ maasɔbu, i bɛɛn dumi kɔkwo,
kpa i bɛɛn tabu furɔsu doke.
I bɛɛn yaasi sunkuo yi balli,
kpa i bɛɛn tarakpenu sebe.

⁵ Adama mba Yinni Gusunɔ u sere waamɔ ya kooramɔ ben suunu sɔɔ.

U nɛɛ, be wee ba mwia kpana ba biruku yira wuramɔ.

Ba ben tabu durɔbu kamia.

Ma ba duki mɔ, ba ò mam biru mɛɛrimɔ.

Tem mɛ kpuro mu bɛrum duura.

⁶ Kam sɔɔra be ba sãu ba duki mɔ.

Baa tabu durɔ damgibu bã n duki sua kama.

Domi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, Efaratin daarun bɔkɔ,
dabiru ta sokuramɔ ta wɔrukumɔ.

⁷ Wara u ka daa te ba mɔ Nilu weenɛ tã n yiba.

Wara u ka tu weenɛ sanam mɛ ten tora bɔ.

⁸ Egibitigiba ba ka tu weenɛ.

Domi ba nɛɛ, nge mɛ Nilun nim mu ra tɛrie ka dam tem sɔɔ,

nge mɛya ben tabu kowobu ba koo maa tɛria tem sɔɔ,

kpa bu wusu ka sin tɔmbu kam koosia.

⁹ Wee ba mɔ, ben maasɔbu bu seewo fuuku.

Be ba tabu keke be dumi gawe dua,
bu duki doo.

Ben tabu durɔbu bu seewo.

Puti ka Kusin tabu durɔbu be ba tɛrɛ piiminu neni,
ka sere Ludiba be ba sãa ten towobu,
bu seewo.

10 Adama tɔɔ teni, ta ko n sãawa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinnigiru.

Ta ko n sãawa tɛ sɔɔ u win yiberɛba mɔru kɔsiemɔ.
Takobi ya koo tɔmbu di,
kpa yu yem debu.

Tɔn dabi te ya koo go,
Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin sɔ,
ta ko n kpɛ nge yãku yaa
Efaratin daarun goorɔ,
sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

11 Bɛɛ Egibitigibu tabu kowobu,
baa ì n seewa i da Galadi i tim kasu, kama.
Bɛɛn mɛɛra ya ñ kpeemɔ.

12 Bwesenu kpuro nu koo nɔ
nge mɛ ba bɛɛ sekuru doke.
Domi ba koo bɛɛn desirun kuuki nɔ baama.
Bɛɛn tabu durɔbu ba ko n bãarimɔwa.
Bà n yinna, ba koo wɔrukuwa sannu.

Nebukanɛsaa u Egibiti wɔri

13 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa sanam
mɛ Babilonin sina boko, Nebukanɛsaa u na u Egibiti
wɔri. U nɛɛ,

14 a Egibitigibu nɔɔsio
ka be ba wãa yen wuu si ba mɔ Migidoli, ka Mɛnfisi,
ka Tapanesi sɔɔ,

a nɛɛ, ben baawure u seewo u sɔɔru ko.
Domi ba bu tabu wɔrima baaman di.

15 Ben tabu durɔ damgibu ba wɔruka.
Ba ñ kpɛa ba ka tii yinɛ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na bu fuka.

16 Na dera ben tabu kowo dabiru ta sokura ta
wɔruka.

Ma ba mɔ, bu seewo bu wura ben temɔ
mi ba bu mara, mi tabu sari.

17 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
bu Egibitin sunɔ yɛsi kpaaru kɛɛyɔ
bu nɛɛ, woo kanɔ.

U dera saa gea nùn doonari.

18 Nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
nɛ wi na sãa sina boko,
sere ka nɛn wãaru,
nge mɛ ba yɛ ma guu te ba mɔ Tabori
ta guu ni nu tie gunum kere,
ka nge mɛ ba yɛ ma guu te ba mɔ Kaameli
ta wãa nim wɔkun bɔkuɔ,
nge mɛya ba n yɛ kam kam
ma yiberɛba ba koo na bu bu wɔri.

19 Bɛɛ Egibitigibu, i sɔɔru koowo i bɛɛn yãnu gura,
ba koo bɛɛ yoru mwɛɛri.

Domi wee, Mɛnfisi ya koo ko bansu.
Goo kun maa sinamɔ ye sɔɔ.

20 Bɛɛ Egibitigibu, i sãawa nge naa gbiiba ye ya wã.
Adama wee, daru swãa gaa ya wee
saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
yu ye wɔri.

21 Bɛɛn tabu kowo be ba ra bɛɛ somi gobin sɔ,
ba bɔɔru nge naa gumgia.

Ka mɛ, ben tii ba koo biruku yira wura
bu duki yakikira.

Domi nɔni swãara koo bu wɔri.
Ben sɛɛyasiabun saa ya tura.

22 Egibitigiba duki mɔ
nge wɛɛ yi yi doonɔ wɔkinu sari.
Domi yiberɛba ba bu wɔrimɔ ba suririmɔ,
nge dãa buro wi u dãa suririmɔ ka gbãa, dãa sɔɔwa.

23 Baa mɛ ben dãa sɔɔ ga kpã
sere goo kun kpɛ u du mi,
ka mɛ, ba koo gu bɔɔriwa.

Domi yiberɛ be, ba twee dabiru kere.
Goo kun kpɛ u ben geeru gia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

24 Egibitigiba wãa sekuru sɔɔ.
Domi wee, ba bu sɔɔ yɛsan nɔm geugibu nɔmu
sɔndia.

25 Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem
mɔ, na maa nɛɛ, kon bũu wi ba mɔ Amɔ sɛɛyasia wi u
wãa Tebesiɔ, ka Egibitin sunɔ, ka Egibitigibu kpuro ka
ben bũnu ka ben sinambu, ka sere maa be ba Egibitin
sunɔ wi naane sãa. 26 Kon bu Nebukanɛsaa, Babilonin
sina boko ka win sɔm kowobu nɔmu beria, be ba kasu
bu bu go.

Adama yeniban biru, Egibiti ya koo wurama nge yel-
lu. Yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba yakia (I maa mɛɛri 30:10-11)

27 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,
bɛɛ, nɛn sɔm kowobu,
i ku berum ko, i ku maa nanda.
Domi kon bɛɛ wɔrama saa tontonden di.
Kon bɛɛn bweseru yakiamaa saa yorun di.

I ko i wurama i wɛra,
i n wãa bɔri yendu sɔɔ.
Goo kun maa bɛɛ nɔni sɔɔwa.

28 I ku berum ko.

Domi na wãa ka bɛɛ.

Kon bwese ni kpuro kpeerasia,
nìn suunu sɔɔ na raa bɛɛ yarinasia mi.
Adama bɛɛ, na ñ bɛɛ kpeerasiamɔ.
Kon bɛɛ sɛɛyasiawa nge mɛ n weene,
domi na ñ kpɛ na kun bɛɛ sɛɛyasie.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Filisitiban sɔ

47 Egibitin sina boko u sere Gasa tabu wɔri, wee
ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Filisitiban sɔ. U
nɛɛ,
2 wee, yiberɛba ba wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian
di,

ba teriamɔ tem sɔɔ nge daa te ta nim yibumɔ ta bɔɔ saramɔ.

Ma ba tem ka ye ya wāa mɛ sɔɔ wukiri
ka mɛn wusu ka tɔn be ba wāa si kpuro sɔɔ.
Tɔn be kpuro ba kuuki mɔ, ba weeweenu mɔ.

³ Dumin naa damu damusu ka tabu kɛkɛban uru-
uban wɔkinu nɔɔramɔ.

Baababa ba ben bibu derimɔ,
domi ben gɔma kpuro dwiiya.

⁴ Saa ya tunuma yɛ sɔɔ ba koo Filisitiba kpuro go,
ka tɔn be ba koo kpɪ bu Tirigibu, ka Sidonigibu somi,
ka tɔn be ba tie ba wāa tem bure te ba mɔ Kafitorɔ.

⁵ Gasagibu ba wāawa nuku sankiranu sɔɔ
ba wii pɔɔnu pote.

Asikalonigibu ka be ba wāa wɔwɔɔ ba nɔɔ maari.
Bɛɛ be i tie, sere saa yerɔ i ko i n wāa
i n tii muririmɔ i ka gɔɔ swɪ.

⁶ Wee, i gerumɔ i mɔ,
Yinni Gusunɔn takobi, domma kaa wɛra.

A wuro wunen kararɔ,
kpa a n wāa mi sɛɛ.

⁷ Amɔna ya koo ka wɛra.

Domi Yinni Gusunɔn tiwa u ye wooda wɛ,
yu ka Asikalonigibu ka nim wɔkun goonugibu wɔri.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Mɔabuban sɔ

48 Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka
tem mɔ, u gerua Mɔabuban sɔ. U nɛɛ,

Nebo ya kam kua
domi wee ba yen yānu gura.
Kiriataimu ya wāa sekuru sɔɔ
domi ba ye mwa.

Misigabu ya wāa sekuru sɔɔ,
domi ba ye kɔsuka.

² Mɔabun bɛɛɛ ya kpa.

Ma ba bwisikumɔ bu Hesiboni kam koosia.

Ba mɔ, su da su ye kam koosia
kpa ya kun maa wāa handunia sɔɔ.

Wunɛ Madimeni, kaa ko bansu,
domi wee ba nun tabu wɔrimam wee.

³ Ba faaba kanamɔ saa Koronaimun di, ba mɔ,
wee ba bɛɛn yānu guramɔ.

Wee ba kpuro kɔsukumɔ.

⁴ Ba Mɔabu kam koosia.

Ma bibun nɔɔ ga nɔɔramɔ.

⁵ Ba wuri wenɛ guu te ba mɔ Lusitɔ,
ma nuku sankiranun kuuki yi saramamɔ saa Ko-
ronaimun guurun di.

⁶ Ba mɔ, i duki yakuro, i bɛɛn wāaru wɔra,
kpa i da i n wāa nge gbeeku kɛkɛkunu gbaburɔ.

⁷ Domi i bɛɛn naanɛ dokewa bɛɛn nɔɔman sɔmburu
ka bɛɛn arumaniba sɔɔ.

Wee, tɛ ba koo bɛɛn tii mwɛeri
kpa bu bɛɛn bɔu wi ba mɔ Kemɔsi
ka win yāku kowobu ka win wirugibu

yoru mwa bu ka doona.

⁸ Be ba koo bu kam koosia mi.

Ba koo duwa wuu baagere sɔɔ.

Gen gaga kun kisiramɔ ben nɔɔman di.

Ba koo kpuro kam koosiawa wɔwi sɔɔ ka tem tɛeri
sɔɔ.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ U maa nɛɛ,

i Mɔabuban sika sɔɔru koowo,
domi ben gɔɔ turuku kua.

Ben wusu su koo ko bansu.

Goo kun ko n maa wāa si sɔɔ.

¹⁰ Be ba Gusunɔn sɔmburu mɔ ka atafiiru, u bu bɔru-
sio.

Be ba yinamɔ bu tɔmbu go ka takobi,
Gusunɔ u bu bɔrusio.

¹¹ Wee, saa yellun di, Mɔabuba ba wāa bɔri yendu
sɔɔ.

Ba n̄ yoru diire gam.

Ba sɔwa kpɛtɛɛ nge tam kɔɔru.

Ba n̄ bu gɔsiare gam sɔɔ nge tam.

Ben dobu ka ben wani kun kɔsa.

¹² Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ
sɔɔ kon bu tɔmbu surema bu bu gɔsie wekenu ganu
sɔɔ, kpa bu weke ni kɔsuku. ¹³ Mɔabu be, ba koo seku-
ru wa ben bɔu wi ba mɔ Kemɔsin sɔ, nge mɛ Isireliba
ba sekuru wa bɔu wi u wāa Betelɔn sɔ, domi wi sɔɔra
ba ben naanɛ doke.

¹⁴ Bɛɛ Mɔabuba, amɔna i ko i ka kpɪ i gere i nɛɛ,
i sɔawa tabu durɔbu be ba wāa tabun sɔ.

¹⁵ Domi wee, i kam kua.

Bɛɛn wusu su dɔɔ mwaara.

Ma yiberɛba ba bɛɛn aluwaasi damgibu mwɛera ba
sakira.

Yeniwa sina boko u gerua. Win yɪsira Gusunɔ, wɔllu
ka tem Yinni. U nɛɛ,

¹⁶ Mɔabun kam kobu turuku kua.

Nɔni swāa te ba koo wa, ta wee fuuku fuuku.

¹⁷ Bɛɛ be i wāa ben turuku, i ka bu gɔɔ sino.

Bɛɛ be i bu yɛ, i bu bikio i nɛɛ,
amɔna n koosina ba ka ban tenin dam bakam mɛ
kpeerasia mɛ.

¹⁸ Bɛɛ maa Dibonigibu, i bɛɛn sin yee bɛɛreginu de-
rio,

kpa i na i sina temɔ.

Domi be ba Mɔabuba kam koosia,

ba wee bu bɛɛ wɔri,

kpa bu bɛɛn gbāra damginu kɔsuku.

¹⁹ Bɛɛ Aroɛɛgibu, i doo swaas i mwɛeri,

kpa i Mɔabu be ba kpikuru sua bikia i nɛɛ,
mba n koora.

²⁰ Ba koo bɛɛ wisi bu nɛɛ,

ba wāawa sekuru sɔɔ ba diirimɔ.

I kuuki koowo, i gbāra,

kpa i baawure nɔɔsia Aanɔɔwɔ

ma ba Mɔabuba gura.

²¹ Yinni Gusunɔwa u bu seeyasiamɔ be ba wāa wɔwa
sɔɔ ka yen wuu sini sɔɔ, si ba mɔ, Holoni ka Yahasi ka

Mefati, ²² ka Diboni ka Nebo ka Beti Dibilataimu, ²³ ka Kiriataimu ka Beti Gamulu ka Beti Məni, ²⁴ ka Kerictu ka Botisira, Məabuban wusu kpuro gesi, si su wāa turuku ka tontonde.

²⁵ Ba Məabuban dam bua, ma ben yiiko ya kpa.

Yinni Gusunwa u yeni gerua.

²⁶ Məabuba ba tii sua Gusunwa wuswaa. Yen sɔ, bu bu tam taasio sere bu mu siruku kpa bu bu yɛ. ²⁷ Bɛ Məabuba, i yaayo ma i raa Isireliba yɛ. I raa bu wii gimanu koosi nge be i gbena mwa.

²⁸ Tɛ, i yario bɛn wusun di kpa i da i n wāa kpee baaba ɔɔ, kpa i kpee goominu saari, i bɛn wāa yenu ko kpee baaba ɔɔ.

²⁹ Sa Məabuban tii suabun gari nua, ka ben tɔn biaru, ka sere maa ben woo kanabu, ka ben degangam, ka ben nɔni yɔnnu.

³⁰ Yinni Gusunwa u nɛ, nɛn tii, na yɛ ma ba ra tii sue ben gari gerubu ɔɔ. Adama ye ba mɔ kpuro, ya ku ra n arufaani gaa mɔ.

³¹ Yen sɔna na Məabuba kpuro ɔɔ swiyyammɛ. Ma na Kiri Heresigibu weweenu kuammɛ.

³² Sibiman resɛm gbaaru, na wuri mɔ wunɛn sɔ.

Nɛn wuri yi, yi Yasɛgibugii kere. Yellu, wunɛn dāa kāsasi yi nim wɔku saramɔ. Yi mam Yasɛn daarun nim dɛkamɔ.

Adama wee, kam koosio u yin marum wɔri u kam koosia.

³³ Nuku dobun womusu kun maa wāa Məabuban gbeaɔ.

Goo ku ra maa tam game mi.

Tam sari wekenu ɔɔ.

Nuku dobun kuuki kun maa nɔɔramɔ mi, ma n kun mɔ tabugii.

³⁴ Hesibonigibu ba nɔɔguru sue ba somiru kanamɔ. Ba ben nɔɔnɔ Eleale, ka Yahasio, ka Soario, ka Koronaimu, ka Egalati Selasio. Domi baa Nimurimun daaru ta kam kua.

³⁵ Yinni Gusunwa u nɛ, kon den Məabuba kpeerasia, be, be ba nɔɔnɔ ben bɔu turanɔ ba nu turare dɔɔ dokeammɛ.

³⁶ Yen sɔna nɛn gɔru ga sumɔ nge guuru Məabuba ka Kiri Heresigibun sɔ. Domi ben dukia ye ba gura kpuro ya kam kua. ³⁷ Tɔmbu kpuro ba ben seri ka ben toba kɔna, ba tii murura nɔma yiru kpuro, ba saaki deewa ben nuku sankiranun sɔ. ³⁸ Ba ɔɔ wuri mɔ yenu baagere ɔɔ ka sere mi ba ra mɛnɛ kpuro gesi domi na Məabuban tem kɔsuka nge weke te goo kun maa kɔ. Nɛ, Yinni Gusunwa na yeni gerua. ³⁹ I ɔɔ swiyyɔ, Məabuba ba wɔruma. Ba biruku yira wura. Anna a sekuru wa. Be ba ka bu sikerɛnɛ kpuro, ba bu yɛmɔ.

⁴⁰ Yinni Gusunwa u nɛ, wee, yiberɛba ba koo na nge yaberekunu ni nu bellimɔ kɔllɔ.

⁴¹ Kpa bu wuu ge ba mɔ Kerictu mwa, bu gen gbāranu kɔsuku.

Məabun tabu durɔ damgibu ba koo nanda nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ u ma.

⁴² Ba koo Məabuba kpeerasia.

Ben bwesera koo nɔru ko, domi ba nɛ, Yinni Gusunwa seesi.

⁴³ Wee, ba bu yina ka taa ka suura berie.

⁴⁴ Wi u duka mɔ berum sɔ, u koo wɔriwa suura ye ɔɔ.

Wi u maa yara suura yen di, kpa u taa mwaara.

Domi kon de Məabun sɛyasiabun tɔru tu na. Nɛ, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

⁴⁵ Be ba kpikuru sua ba n maa dam tie, ba wɛra yeru kasu Hesibonɔ.

Adama dɔɔ yari yi koo yari yen sina boko Sihonin dirun di,

yi da yi Məabuban tem nɔɔ bura yenu ka mɛn guunu di.

⁴⁶ Bɛ, Məabuba, i kam kuawa.

Bɛ Kemɔsigibu, i kpeerawa.

Wee, ba koo bɛn bibu yoru mwɛeri bu ka doona.

⁴⁷ Adama saa gaa sisi

yɛ ɔɔ kon ka Məabu be ba yoru mwɛera mi wurama ben temɔ.

Nɛ, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

Nge mɛya kon ka Məabuba sɛyasia.

Gari yi Yinni Gusunwa u gerua

Amɔniban sɔ

49 Wee ye Yinni Gusunwa u gerua Amɔniban sɔ. U nɛ,

mɔniban sɔna bɔu wi ba mɔ Malikomu u Gadin tem mwa.

Mɔniban sɔna win tɔmbu Amɔniba ba Isireliban wusu wɔra.

Isireliba ba n bibu mɔwa be ba koo mu tubi di?

² Yen sɔ tɛ, kon de tabun wurenu nu nɔɔra ben wuu maroɔ ge ba mɔ Raba.

Raba ye, ya koo bansu ko, kpa yen baru kpaanu nu dɔɔ mwaakira.

Nge mɛya Isireliba ba koo bu gira be, be ba raa bu gira.

Nɛ, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

³ Bɛ, Hesibonigibu, i ɔɔ swiyyɔ.

Domi ba koo Ayi kam koosia.

Raban baru kpaanugibu, i nɔɔguru suo i somiru kana. I saaki deewo nuku sankiranun sɔ,

kpa i n sirenɛ i n ɔɔ sumɔ.

Domi ba koo bɛn bɔu wi ba mɔ Malikomu sua, ka win yaku kowobu ka win wirugibu bu ka doona.

⁴ Bɛ Rabagibu, bɛ be i ku ra mɛm nɔ, wee i tii sue bɛn wɔwa ye ya tem gem mɔn sɔ.

Ma i bɛn dukia naane sɔa.

Ma i mɔ, wara u koo kpɔ u bɛ wɔrima.

⁵ Gusunwa, wɔllu ka tem Yinni u nɛ, wee kon bɛ nɔni swāaru surema.

Ta koo nawa saa baaman di,
kpa i yarina.
Goo maa sari wi u koo bæ menna.
6 Adama amèn biru kon de be ba yarinε mi, bu
wurama.
Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Edɔmuban sɔ

7 Wee ye Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u gerua Edɔ-
muban sɔ. U nεε,
bwisi yi kpawa Temanigɔ?
Ben bwisigibun bwisi yi kpawa?
Mana yi kpuro yi doona.
8 Bεε Dedanigibu, i gɔsɔro,
i duki yakuro i da i kuke kpee baaba sɔɔ.
Domi kon Esaugibu nɔni swāaru kpεε
sanam mε kon bu sεeyasia.
9 Be ba ra resem sɔri bà n na bæen mi,
ba ra fiiko deri.
Gbɛnɔbu bà n tɔmbu wɔri,
ba ra suewa ye ba koo kpĩ.
10 Adama nε, Yinni Gusunɔ,
kon Esaun bweseru kpuron yānu gurawa.
Kon bu sikiamu ben kuku yenun di.
Ba ñ kpε bu kuke.
Ben bibu ka ben dusibu ka be ba ka bu sikerεnε
kpuro ba koo gbiwa.
Goo kun tiaramɔ.
11 Baa bà n ben bibu deri ba kua gobekuba,
nɛna kon de ba n wāa,
kpa ben gɔminibu bu man naanε ko.
12 Na maa nεε, be na ñ daa sεeyasiamɔ, kon bu
sεeyasia. Yera bæε, Edɔmuba, i tamaa i yara min di?
Aawo, kon bæε sεeyasiawa. 13 Na bɔrumɔ sere ka nɛn
wāaru ma bæen wuu maro Bɔtisira ga koo bansu ko
kpa n sãa sekuru, kpa tɔmbu ba n da gu sie bà n goo
bɔrusimɔ. Meya maa bæen wuu si su tie su koo ko ban-
su sere ka baadommaɔ. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni
gerua.
14 Yinni Gusunɔ u Yeremi labaaari yeni sɔɔwa u nεε,
ba sɔɔmɔ goo gɔra bwesenun suunu sɔɔ u nu sɔ u nεε,
nu mennama nu Edɔmuba wɔri,
nu seewo nu bu tabu wɔri.
15 Domi nε, Yinni Gusunɔ, kon bu ko dāakobu bwe-
senu kpuro sɔɔ,
be tɔmba ko n gema.
16 Ben tii suabu ka ben nɔnigiru ta dera ba kɔɔra.
Be ba wāa kpee baaba sɔɔ, ka sere gungunun wii
kpiinɔ,
baa bà n wāa yenu kua sere wɔllun sɔɔ sɔɔ, nge
gunɔ bakeru,
kon bu surama min di.
Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
17 Edɔmu ya koo kowa bansu. Be ba sarɔ mi, bà n ye
wa, biti ya koo bu mwa kpa bu wia ko asɔɔ yen sɔ.

18 Domi ya ko n sãawa nge mε ba Sodomu ka Gomɔra
kpeerasia ka yen baru kpaanɔ. Goo kun maa sinamɔ
mi.

19 Ko na n sãawa nge gbee sunɔ
ge ga yarima Yuudenin gbee surorun di ga dɔɔ gu
nim nɔ.
Kpa n tɔmbu kpuro yarinasia subaru sɔɔ.
Saa ye sɔɔra kon Edɔmuba sunɔ kpao wε wi nen tii na
gɔsa.

Nge wara u ka man nε.
Wara u koo kpĩ u man wooda wε.
Sina boko wara u koo kpĩ u yɔra nen wuswaaɔ.
20 Yen sɔ, i swaa dakio i nɔ himba ye na kua Edɔ-
muban sɔ,
ka sere kpunaa ye na yi Temanigibun sɔ.
Na nεε, kam kam, kon de bu be kpuro mwεeriwa nge
yāanu

bu ka da tem tukumɔ.
Ba koo ben tem kpuro kam koosiawa.
21 Kam koo bin wurenu sɔɔ, tem mu koo yĩiri.
Tɔmba koo nɔɔguru sua bu somiru kana,
kpa ben nɔsu su nɔɔra sere nim wɔkɔ, ge ba mɔ Sɔɔ.

22 Wee, yiberεba ba koo Botisira wukiri nge mε
yaberekunu nu ra yaa gonu kunisi. Yen dɔma te, Edɔ-
mun tabu durɔ damgibu ba ko n kɔasa wɔri mɔwa
nge tɔn kurɔ wi u yiire u kĩ u ma.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Damasin sɔ

23 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Damasin sɔ. U nεε,
yen wuu sini, Hamati ka Aapadi,
sin tɔmba wāa sekuru sɔɔ.
Ba labaaari kɔsa nua, ma ba diirimɔ.
Ben laakari ya burisina nge nim wɔkun nim,
sere ya ñ kpĩ ya wuramε.
24 Damasigibu ba mwia kpana ba gɔsira bu ka duki
su,
adama ba berum soore.
Ma nuku sankiranu ka wuriribu bu neni
nge tɔn kurɔ wi u yiire u kĩ u ma.
25 Wuu gɛn sɔ na ra n nuku dobu mɔ,
mban sɔna gen tɔmbu ba ñ kpikuru sua.
Wuu bɔkɔ ge, ge ga yĩsiru yara mi,
mban sɔna gen tɔmbu ba ñ gu deri.
26 Sɔɔ teeru ba koo gen aluwaasiba go gen swεε sɔɔ.
Ba koo maa gen tabu kowobu kpuro kpeerasia, kpa n
de bu gu dɔɔ meni ka Beni Hadadin sina kpaaru. Nε,
Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u gerua Kedaagibu

ka Hasorigibun sɔ

28 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Kedaagibun sɔ ka bwese ni nu wɔa Hasorin sɔ, ni Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u kamia. U nɛɛ,
i seewo i Kedaagibu wɔri.

I be, sɔɔ yari yerugii be kpuro goowo.

29 I ben kuu bekunuginu ka ben yaa sabenu kpuro guro,

ka ben beka ka ben sɔmunu ka ben yooyoosu, kpa i kuuki ko baama i bu berum tia.

30 Bɛɛ Hasorigibu i seewo i duki su fuuku, kpa i da i kuke wɔrusu sɔɔ.

Domi Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u kpunaa kua u ka bɛɛ wɔri.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

31 U maa nɛɛ,
i doo i bu wɔri be, be ba wɔa bɔri yendu sɔɔ, ba sɔ sɛɛ ben yenusɔ.

Ben wusu su ñ gamboba ka kɔkɔba mɔ, ma ba ka tɔmbu desire.

32 Yiberɛba ba koo ben yooyoosu mwɛeri ka sere maa ben yaa sabenu ya n dabi.

Kon bu yarinasia baama, be, be ba ra ben wii baanu kɔni beri berika.

Kon de yiberɛba bu na baaman di bu bu kam koosia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

33 Hasorin wuu ga koo ko bansu, kpa ga n sɔa gbeeku bɔnnun wɔa yeru sere ka baadommaɔ.

Goo kun maa sinamɔ mi.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Elamun sɔ

34 Wee ye Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Yeremi sɔɔwa Elamun sɔ. Saa ye sɔɔ, Sedesiasi, Yudaban sina bokon bandun torewa mi. 35 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,

wee, kon Elamugibun tennu kɔkɔku ni nu sɔa ben dam nuuru.

36 Kon bu handunian goonu nɛ kpuron woo kparema, kpa n bu yarinasia baama. Tem gam sari mi ba ñ ko n wɔa.

37 Kon de Elamugibu bu diiri ben yiberɛba ka be ba kasu bu bu gon wuswaaɔ. Nen mɔrun saabu kon bu kɔni swɔa bakaru kpɛɛ.

Taba kon ka bu go n kpe, 38 kpa n ben sinambu ka ben wirugibu go kpa n nen tiin bandu swii.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

39 Adama tɔru gara wee tɛ sɔɔ kon de

be ba raa yarina mi, bu wurama.

Babiloni ya kam kua

50 Wee gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ ka yen tem kpuron sɔ, saa Yerebin min di. U

nɛɛ,

2 i bwesenu labaari yeni kɔkɔsio.

I yirenu koowo nu ka ye gia.

I ye kparo i nɛɛ,

Babiloni ya wɔruma.

Yen bɔnu nu sekuru sua.

Bɔu ni ba mɔ Beli ka Merodaki nu wɔa sekuru sɔɔ.

Nin bwɔarokunu nu berum soora.

3 Bweseru gara ye wɔrim wee

saa sɔɔ yɛsan kɔm geu gian di.

Ta koo tem mɛ gɔsiawa bansu.

Goo kun ko n maa wɔa mi.

Tɔmbu ka yɛɛ kpuro koo yarina min di.

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen tɔ te, Isireliba ka Yudaba ba koo wurama ben temɔ sannu,

ba n sumɔ, ba n nɛ Gusunɔ, ben Yinni kasu.

5 Ba koo Sionin swaa bikia,

bu wɔrima yen mi,

kpa bu na

bu ka man arukawani bɔke

ye ba ñ duarimɔ sere ka baadommaɔ.

6 Be, nen tɔmbu, wee ba sɔa nge yɔa gɔɔ ge ga raa kɔre.

Ben kparoba raa bu kɔ

ba dera ba sirene guunu wɔllu

ba gasirimɔ gee ka giɔ,

sere ba ben wɔa yeru duari.

7 Yiberɛ be ba bu wɔri gesi,

ba ra bu gurewa.

Kpa yiberɛ be, bu nɛɛ,

ba ñ kɔsa kue.

Be, Isireli ben tiwa ba Yinni Gusunɔ torari,

wi, wi u sɔa gemgii

ka wi ben sikadoba ba naane sɔa.

8 Bɛɛ Isireliba, i yario i duki su Babilonin di, nge boo ni nu gɔɔ gbiye.

9 Domi wee, kon bwesenu seeya wuu wuuka kpa n de nu Babiloni wɔri.

Ba koo nawa saa sɔɔ yɛsan kɔm geu gian di, kpa bu ye tarusi bu mwa.

Ben sɛɛnu nu ñ kam wɔrimɔ.

Baa ben tabu durɔ turo kun gɔsɔrɔ kɔm dira.

10 Babilonigibu ba ñ kisiramɔ kam koo bin di.

Be ba koo ben yɔnu gura kpuro,

ba koo nu gurawa ka nuku tia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

11 Bɛɛ Babilonigibu, bɛɛ be i nen arumani gura, i nuki doro.

I n yɔkumɔ nge naa kpɛmi yakasɔ.

I n sumɔ nge dum dwɛɛ.

12 Adama i bɛen tem mɛerio.

Wee, mu wāa sekuru ɔɔ.
 Wee, mu kua bansu, nge tem mi gāanu ku ra kpi.
 Ma mu biru wura tem kpuro ɔɔ.
 13 Yinni Gusunɔn mɔrun saabu, mu kua bansu.
 Be ba koo sara Babilonin tem mi, biti koo bu mwa
 kpa bu wia ko.
 14 Bɛɛ be i ra tendu to,
 i na i Babiloni tarusi.
 I ye sɛɛnu tweeyo.
 I ku yen wɔnɔwɔndu ko.
 Domi ya nɛ, Yinni Gusunɔn torari.
 15 I tabun kuuki koowo baama
 domi Babilonin gani yi wɔruka,
 yen gbārara suba.
 Wee yen tɔmba nɔma yiye
 ba tii yiberɛba wɛ.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye mɔru kɔsiemɔ,
 na mɔ, i ye mɔru kɔsieyo.
 I ye kuo nge mɛ ya raa gabu kua.
 16 Tabu wee ka kam kobu sannu.
 I bu goowo be ba duurumɔ
 ka be ba gɛemɔ.
 Baawure u seewo u da win temɔ mi win bwesera
 wāa.
 17 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 Isireliba ba sāawa nge yāa ni nu kɔɔra
 ma gbee sinansu su nu naa swīi.
 Asirin sina bokowa u gbia u nu wɔri u gura, ma Ba-
 bilonin sina boko u maa na u nu wɔri u kɔsuka. 18 Yen
 sɔna, nɛ Gusunɔn Isireliban Yinni, wi u wɔllu ka tem mɔ,
 na nɛɛ, kon Babilonin sina boko ka win temgibu
 sɛɛyasia nge mɛ na Asirin sunɔ sɛɛyasia.
 19 Adama kon de Isireliba bu wurama ben wāa yerɔ,
 kpa bu ben dīanu yewe guu te ba mɔ Kaamelio
 ka Basanio ka guu te ba mɔ Efaraimuɔ,
 ka sere maa Galadin temɔ.
 Ba ñ maa gāanun yāaru mɔ.
 20 Yen doma te, ba koo Isireliba ka Yudaban durum
 kasu ba kun wa,
 domi be, be ba tie mi, kon bu ben durum wɔka.
 21 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i Merataimugibu ka Pekodigibu wɔrio.
 I bu goowo i kam koosia mam mam.
 I nen woodaba kpuro yibio.
 22 Wee, tabun wurenu nɔkramɔ tem mɛ kpuro ɔɔ.
 Asɔkɔ baka ya tunuma.
 23 Babiloni ye ya handunia kpuro kɔsuka, nge
 matalaka,
 yen tii wee, ya kɔsikira,
 ya kua bansu bwesenu kpuron suunu ɔɔ.
 24 Babiloni, na nun yina beria,
 ma ya nun mwa a ñ ka baaru.
 Wee, tɛ, a kua pirisɔm,
 domi a nɛ, Yinni Gusunɔn wɔri.
 25 Ma na nen tabu yānun beru yeru wukia.
 Ma na nen mɔru sɔɔsi ka tabu yāa ni.
 Domi nɛ Gusunɔn, wɔllu ka tem Yinni,
 na sɔmburu mɔ te kon ko Babilonin.

26 Bɛɛ handuniagibu kpuro,
 i na i Babilonigibun biranu suriri,
 kpa i ben yānu gura i subu subu nge yakasu,
 i ye kam koosia.
 Gāanu nu ku maa tiara mi.
 27 I ben tabu durɔ damgibu goowo.
 I bu sakirio nge yaa sabenu.
 Ba kam kua, domi ben tɔra tunuma,
 tɛ ɔɔ ba koo bu sɛɛyasia.
 28 Yera Isireliba be ba kpikiru suuma
 ba na Yerusalemuɔ ba mɔ,
 Yerusalemu, Yinni Gusunɔn u nun mɔru kɔsia.
 U win sāa yee dɛɛraru mɔru kɔsia.
 29 I ten towobu mennɔ bu Babiloni wɔri,
 kpa bu ben sansani gira bu ka ye sikerena,
 kpa bu ku raa de goo u kisira min di.
 Bu bu kɔsieyo nge mɛ ben daa ya nɛ.
 Bu bu kuo nge mɛ ba raa gabu kua.
 Domi ba tii wɔlle sua nɛ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ,
 nɛ wi na sāa Isireliban Yinni Dɛero.
 30 Yen sɔ, mi ben aluwaasiba ba wāa kpuro, ba koo
 gbisukuwa, kpa ben tabu kowobun tii bu gbisuku tɔ
 te.
 31 Nɛ, Gusunɔn, wɔllu ka tem Yinni, na nɛɛ,
 wunɛ Babiloni, wunɛ wi a tii sue,
 na ka nun mɔru sāa.
 Wunen tɔra tunuma tɛ ɔɔ kon nun sɛɛyasia.
 32 Wunɛ wi a tii sue mi, kaa fukura a wɔruma.
 Goo sari wi u koo nun seeya.
 Kon wuu si su ka nun sikerene dɔɔ doke
 kpa u sin tem kpuro di.
 33 Nɛ, Gusunɔn, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem
 mɔ, na maa nɛɛ,
 wee ba Isireliba ka Yudaba dam dɔre
 ba bu yoru nenusi,
 ma ba yinamɔ bu bu yɔsu.
 34 Adama nɛ, ben yakio, na dam mɔ.
 Nen yisira Gusunɔn, wɔllu ka tem Yinni.
 Kon ka bu yina kpa n ben tem bɔri yendu wɛ,
 kpa n Babilonigibu burisina.

Himba ye Yinni Gusunɔn u yi

Babilonin sɔ

35 Yinni Gusunɔn u maa nɛɛ,
 i Babilonigibu tabu wɔrio
 ka sere ben wuu bɔkɔ gen tɔmbu
 ka ben sina asakpɔbu ka ben bwisigibu.
 36 I ben sɔmɔ tii suo be tabu wɔrio
 kpa bu gɔsira wiiribu.
 I ben tabu durɔ damgibu wɔrio
 kpa bu nanda.
 37 I ben dumi ka ben tabu keke yi dumi gawe tabu
 wɔrio.
 I tɔn be ba kana ba bu somimɔ tabu ɔɔ, tabu wɔrio,
 kpa bu berum soora nge tɔn kurɔbu.
 I ben dukia wɔrio i gura.

38 Ben daanun nim mu gbero.
 Domi tem mi, būna ba ra sā,
 ma nu dera ba wiru bie.
 39 Yen sōna kon de Babiloni yu ko bansu sere ka baa-
 domma,
 kpa purukanu ka taataanu nu na nu n wāa mi.
 40 Kon Babiloni ye kōsukuwa nge Sodomu ka Gomora
 ka sin wuu si nē, Yinni Gusunō na kam koosia.
 Goo kun maa sinamō mi.
 Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.
 41 Wee, bweseru gara wee saa sōw yēsan nōm geu
 gian di.
 Bwese te, ta kpā.
 Ten sinambu ba dam mō.
 Be wee, ba swaa mō ba wee saa tontonden di.
 42 Ben tabu kowobu ba takobi ka tema neni.
 Ba ñ wōnwōndu mō, ba bōwbu.
 Ba wōki nge nim wōkun nim.
 Ba dumi yōwba ba swīine swēē swēē.
 Ba tabun wōwru sāa bu ka Babilonigibu wōri.
 43 Ye Babilonin sina boko u labaari ye nua,
 yera win gōma dwiyya.
 Bērum ka wuriribu nūn mwa
 nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma.
 44 Nē, Yinni Gusunō, kon wuu gbāraruguu wōri
 nge gbee sunō ge ga yarima
 saa Yuudenin gbee surorun di,
 kpa n gen tōmbu kpuro yarinasia subaru wōw.
 Saa ye wōw, kon bu sunō kpao wē
 wi nen tii na gōsa.
 Nge wara u ka man nē.
 Wara u koo kpī u man wooda wē.
 Sina boko wara u koo kpī u yōra nen wuswaaw.
 45 Yen sō, i swaa dakio i nō himba ye na yi
 Babiloni ka yen tōmbun sō.
 Na nēē, kam kam kon de bu be kpuro gura
 nge yāanu bu ka da tem tukumō.
 Ba koo ben wāa yeru kpuro kam koosiawa.
 46 Babilonin kam koo bin wurenu wōw,
 tem mu koo yīiri,
 kpa wōki bakanu nu se saa handunian baama
 kpuron di.

51 Wee ye Yinni Gusunō u gerua Babilonin sō. U
 nēē,

kon de woo gu Babiloni swee,
 ye ka yen tōmbu,
 kpa gu bu kam koosia.
 2 Kon de tōmbu bu bu yarinasia
 nge mē woo ga ra yakasu yarinasiae.
 Tōw kōsu te wōw, ba koo ye wōrima baaman di.
 3 Ten towobu bu wuu gen tōmbu tweeyo.
 Bu yēro tweeyo wi u win tarakpe naanē sāa.
 Bu ku gen aluwaasiba deri.
 Bu gen tabu kowobu kpuro goowo.
 4 Kpa bu ben gonu deri
 nu n kpī kpī ben tem kpuro wōw ka Babilonin swēeyō.
 5 Domi ba Gusunō Isireliban Yinni Dēero torari n kpā.
 Adama wi, Gusunō, wōllu ka tem Yinni,

u ka win tōmbu Isireliba ka Yudaba wāa.

6 I duki yario Babilonin di.
 Baawure u win wāaru wōro,
 kpa u ku raa gbi Babiloni ye wōw,
 ye, ye ya koo ko bansu mi.
 Domi Yinni Gusunōn mōrun tōra tunuma.
 U koo Babilonigibu ben kookoosun are wē.
 7 Babiloni ya raa sāawa nge nōra wuragia Yinni
 Gusunōn nōma wōw.

Yera u ka handuniagibu tam wē ba nōra
 sere mu bu go ba wiru bia.

8 Wee subaru wōw, Babiloni ya wōruma ya kōsikira.

I gōw swīiyo yen sō,
 kpa i ka tim na i doke mi ya bosu wa.

Sōwōkudo ya koo bēkura.

9 Wōw be ba wāa mi, ba nēē,
 sa Babiloni tim kā,
 adama ya ñ bēkure.

Su ye deri su gōsira bēsen temō,
 domi yen sēeyasia bi, bu kpā
 sere bu nōra handunia kpuro wōw.

10 Gusunō bēsen Yinni u sun siria.

Su da Sōnō su kpāra ye u sun kua.

11 Yinni Gusunō u kī u Babiloni kam koosia, kpa u
 win sāa yee dēeraru mōru kōsia. Yen sōna u Mēdiban
 sinambu dam kēmō bu ka ye wōri.

I bēen sēēnun nōsu wōnwō,
 kpa i bēen tērenu sua.

12 I yīreru koowo kpa i Babiloni wōri.

Wuun kōsobu, bu wureo bu yōrō wōmē ben kōsu yerō.
 I Babiloni yōwru bwēeyō.

Domi ye Yinni Gusunō u yōrari u ko ye wōw,
 u koo ye kowa.

13 Wunē Babiloni, wunē wi a sō daa bakanun bōku,
 wunē wi a dukia yiba,
 wee wunen kpeerun tōru ta tura.
 Wunen bine ya koo kpe.

14 Domi Gusunō, wōllu ka tem Yinni,
 u bōrua u nēē, sere ka win wāaru,
 u koo nun tōmbu kparema nge twee
 kpa bu nun nasaran kuuki koosi.

Yinni Gusunōn yiiko

15 Yinni Gusunōwa u tem taka kua ka win dam.

Wiya u maa handunia swīi ka win yēru,
 ma u wōllu tēria ka win bwisi.

16 Ū n nōwōguru sua u wooda wē,
 nim mu ra kpaasinewa wōllō,
 kpa guru winu nu n sīimō,
 kpa guru maakinu nu de gura yu nē,
 kpa woo gu seema gen wāa yerun di.

17 Tōmbu bā n ye kpuro mēera,
 ba ra biti soorewa,
 kpa sekuru tu bwāarokunun sekobu mwa,
 domi nu sāawa weesu, nu ñ wāaru mō.

18 Nu sāawa kam dirum mē mu tōmbu nōni wōkumō.
 Ni kpuro nu koo doonawa
 sanam mē Yinni Gusunō u koo nu sēeyasia.

19 Adama Gusunɔ u ñ sãa nge bwãaroku ni.
U sãawa Isireliban arumani.
Wiya u kpuro taka kua,
wiya u maa Isireliba mɔ.
Win yĩsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Babilonin kpeeru

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
Babiloni, a raa sãawa nge nen matalaka baka tabu sɔɔ.

Wuna na denda na ka bwese dabinu kɔsuka,
ma na nin bannu surura.
21 Wuna na maa denda na ka maasɔbu
ka ben dumi kɔsuka,
ka tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka yin kparobu,
22 ka durɔbu ka kurɔbu,
tɔkɔnu ka bibu, aluwaasiba ka wɔndiaba.
23 Wuna na maa denda na ka yãa kparobu ka ben
yãanu kɔsuka
ka gbaa wukubu ka ben naa wukuba
ka sinambu ka ben sina asakɔbu.
24 Adama nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
kon wunɛ Babiloni ka wunen tem tɔmbu kɔsie
wunen nɔni biru kɔsa ye i kua Sɔkɔ.
25 Kon nun wɔrima, wunɛ wi a sãa
nge guu te ta handuniagibu kpuro kam koosia.
Kon nun nɔma demie,
kpa a binda a wɔruma temɔ.
Kaa kowa nge guu te ta dɔɔ mwaara.
26 Baa wunen kperu garu,
ba ñ maa suamɔ bu ka dirun koru swĩ.
Kaa kowa bansu sere ka baadommaɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
27 I tabun gidi bɔra yɔrasio i Babiloni wɔri.
I kɔba soowo kpa bwesenu nu mennu.
I nu sɔɔru koosio.
I sinam be ba wãa Araratɔ ka Minɔ
ka Asikenasiɔ mennama bu Babiloni tabu wɔri.
I tabu sinambu gɔsio
kpa i de dumi yi se nge twee
yi bu wɔri.
28 I bwesenu kpuro sɔɔru koosio
n mam nɛɛre Mɛdiban sinambu
ka ben bera ka beran wirugibu
ka sere tɔn be ba wãa ben tem sɔɔ kpuro.
29 Wee tem mu yĩirimɔ.
Yinni Gusunɔn himba ya koo kora Babiloni sɔɔ.
U koo de yu ko bansu.
30 Yen tabu durɔbu ba koo kpana bu maa tabu ko.
Ba koo da bu kuke kuku yee damginu sɔɔ.
Ben dam mu koo kpe,
kpa bu ko nge tɔn kurɔbu.
Ben gbãra kɔnnɔsu ko n wukiare,
kpa bu ben yenusu dɔɔ doke.
31 Sɔmɔbu ba ko n daamɔ ba n wuramamɔ
bu ka Babilonin sina boko sɔ
ma ba win wuu mwa beri berika.
32 Ba swɛɛ kpuro bɔɔra.

Ba maa kuku yenu kpuro dɔɔ meni.
Ma tabu durɔbu ba wurure.

33 Ameniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka
tem mɔ u gerua. U nɛɛ,
wee yiberɛba ba koo na bu Babilonigibu suriri
kpa bu bu taaku nge dobi
yi yi wãa doo soo yerɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba somi

34 Yerusalemu ya nɛɛ,
Babilonin sina boko Nɛbukanesaa u raa man gura,
ma u man deri nge weke diiru.
U man sɛre nge yaa gɔba,
ma u sua ye ya gea sãa kpuro nɛ sɔɔ.
Yen biru u nen tɔmbu gira.
35 Yen sɔ, Babilonigii be, bu nɔni sɔɔro dam mɛ ba
man dɔren sɔ,
kpa yem mɛ ba yari mi, mu wɔri ben wiru wɔllu.
36 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Yerusalemugibun
sɔ. U nɛɛ,
wee, kon bɛɛ sanna.
Kon Babilonin daanu ka yen bwii kpuro gberasia.
37 Babiloni koo kowa bansu
mi gbeeku bɔnu nu ko n wãa.
Tɔnu kun ko n maa wãa mi,
kpa bu ye yɛɛ.
38 Wee yen tɔmba gina sãa nge gbee sinansu si su
kukirimɔ.
39 Adama sanam mɛ ba gari seewa,
kon de bu tam nɔ sere n banda,
kpa ba n nuku dobu mɔ,
kpa mu bu go, bu dweeya sere ka baadommaɔ.
Ba ñ maa seemɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
40 Kon bu sakiriwa nge yãanu ka bonu yaa goo yerɔ.

Ba Babiloni gɔɔ swiɔyamme

41 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U nɛɛ,
anna a wa ma Babiloni,
wuu bɔkɔ ge tɔmba raa siaramɔ,
ya wɔruma.
Wee, ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sɔɔ.
42 Nim kurenu nu ye swee,
ma nu ye wukiri.
43 Yen baru kpaanu nu kua bansu,
ma tem mu gbera mu kua tem saaram.
Goo kun maa wãa mi.
Goo ku ra maa sare mi.
44 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
kon Babilonin bũu wi ba mɔ Beli seesi.
Kon nùn siasia ye u raa mwe,
kpa tɔmbu bu ku maa na win mi.
Wee Babilonin gbãrara wɔruma.
45 Bɛɛ, nen tɔmbu Isireliba, i yario min di.

Baawure u win wāaru wɔro nen mɔru baka ye ya ween di.

⁴⁶ I ku nanda. I ku maa diiri labaari ye ya nɔkramo tem me kpuro sɔɔ sɔ. Wɔɔ baagere ka gen labaariwa. Tɔmbu ba ko n dam diinamɔ, kpa sinambu ba n seesinamɔ.

⁴⁷ Adama sɔɔ teeru kon Babilonin bɔnu seesi, kpa yen tem kpuron tɔmbu bu sekuru wa. Gonu nu ko n tɛriewa baama kpuro.

⁴⁸ Wɔllɔ ka temɔ ka yam kpuro, nuku dobun kuuki koo nɔkra Babilonin sɔ. Domi yiberɛba ba koo na saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di, bu ye kpeerasia.

⁴⁹ Yen tɔmba tɔn dabinu go handunia kpuro sɔɔ. Tɛ yen tiin saa ya tunuma yu ka wɔruma. Domi ba Isireliba dabinu go.

⁵⁰ Bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i kisira ben nɔman di, i ku maa yɔra mini.

I doonɔ n toma Babilonin di. Saa min di, i Yinni Gusunɔ yaayo ka bɛɛn wuu Yerusalemu.

⁵¹ Ma Isireliba ba nɛɛ, sanam me sa nua ba sun wɔmmɔ, sekura ra sun mwewa.

Sanam me yiberɛba ba Yinni Gusunɔn sɔa yeru wɔri ba kɔsuka, sekura sun mwawa.

⁵² Adama wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, tɔnu sisi ni sɔɔ u koo Babilonin bɔnu seesi, kpa be ba mɛɛra wan wuri yi nɔkra tem kpuro sɔɔ.

⁵³ Baa Babilonigibu bɔ n seewa ba da wɔllɔ, baa bɔ n ben gbɔranun dam sosi sere goo kun kpɛ u da mi, ka me, u koo de yiberɛba bu bu wɔri bu kam koosia.

⁵⁴ Kam kobu Babilonin tem deema, ma kuuki nɔkramɔ yen wusu sɔɔ.

⁵⁵ Yinni Gusunɔwa u ben wusu kam koosia. U koo de ben kuuki yi kpe.

Yiberɛba ba wee ba wɔki nge nim wɔku.

⁵⁶ Ba wee bu Babilonigii be wɔri, kpa bu ben tabu kowo damgibu mwɛeri bu ben ten-nu bɔɔku.

Domi Gusunɔ u sɔawa Yinni wi u ra baawure kɔsie ye u kua.

⁵⁷ U sɔawa sunɔ. Win yɔsira wɔllu ka tem Yinni. U nɛɛ, u koo de tam mu Babilonin sinambu go, ka ben bwisigibu ka ben tem yɛrobu ka ben wirugibu ka ben tabu durɔ damgibu kpa bu dweeya sere ka baadom-maɔ ba kun maa seewe.

⁵⁸ Babilonin gbɔra baka ni, nu koo wɔruma. Nin kɔnɔ baka si, su koo dɔɔ mwaara.

Nge meya sɔmbu te ba kua gbɔra ten sɔ, ta koo kam ko.

Ben hania kpuro ya koo kam kowa dɔɔ sɔɔ.

Ba Yeremin tireru kpɛɛ

daa te ba mɔ Efaratiɔ

⁵⁹ Seraya, Nɛriyan bii, Maseyan debubu, u sɔawa Sedesiasi, Yudaban sina bokon sɔm kowobun wirugii. Sedesiasin bandun wɔɔ nɛɛ sɔkra ba da Babilonin wi ka sina boko. ⁶⁰ Yera Yeremi u yorua tireru sɔɔ kɔsa ye ya koo Babiloni deema ka sere maa gari kpuro yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. ⁶¹ Ma u Seraya yiire u nɛɛ, sanam me a tura Babilonin, a kookari koowo a gari yini gari ka dam tɔmbu bu nɔ. ⁶² Kpa a kanaru ko a nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wuna a gerua a nɛɛ, goo kun maa sinamɔ Babilonin sere ka yɛɛɔ. Ya koo kowa bansu sere ka baadom-maɔ. ⁶³ A n tire te gara a kpa, a tu kperu gbinisio kpa a tu kpɛɛ daa te ba mɔ Efaratiɔ, ⁶⁴ kpa a nɛɛ, nge me tire te, ta numa mi, nge meya Babiloni ya koo kam ko. Ya n maa seemɔ, kɔsa ye Yinni Gusunɔ u ye suremɔn sɔ. Ya koo wɔrumawa kpa ya kun maa dam mɔ.

Yeremin garin kpurowa mi.

Yerusalemu ya wɔruma

(I maa mɛɛriɔ 39:4-7, Sinambu II, 24:18-25:7)

52 Wɔɔ yenda tia Sedesiasi u mɔ sanam me u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ Yerusalemu. Win meron yɔsira Hamutali, Yeremi, Libinagii bii. ² Sedesiasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U kua mam mam nge me Yoyakimu u raa kua. ³ Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu ka Yudaba mɔru kua, ma u bu gira win wuswaan di.

Ma Sedesiasi u Nebukanɛsaa Babilonin sina boko seesi. ⁴ Sedesiasin bandun wɔɔ nɛɛba nɛɛsen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nebukanɛsaa u na ka win tabu kowobu kpuro bu ka Yerusalemu wɔri. Ma ba ben sansani gira gbɔrarun gɔarɔ. Miya ba kuku yenu gba gba ba ka gbɔra te sikerena. ⁵ Ma ba Yerusalemu ye tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiase.

⁶ Wɔɔ gen suru nɛɛsen sɔɔ nɛɛba nɛɛse sɔɔ, yera gɔɔra wuu ge nɛnu. Domi dɔanu maa sari tem me sɔɔ ni tɔmba koo di. ⁷ Yera ba gbɔraru yaba, ma Yerusalemun tabu kowobu kpuro ba duki yakikira wɔkuru. Ba yara saa kɔnɔn di ge ga wɔa gbɔraru yirun baa sɔɔ sina bokon dɔa gbaarun bɔku. N deema saa ye sɔɔ, Babilonigiba wuu ge sikerene. Be ba duki yakikira mi, ba kpawa ka swaa ye ya dɔɔ Yuudenin wɔwa gia. ⁸ Ma Babilonin tabu kowobu ba sina boko Sedesiasi naa gira, ba nɔn mwa Yerikon wɔwa. Yera win tabu kowobu kpuro ba yarina ba nɔn deri. ⁹ Babilonigii be, ba sina boko Sedesiasi mwa ba ka da ben sina bokon mi Ribila, Hamatin temɔ. Ma u nɔn siri. ¹⁰ U dera ba Sedesiasin bibu ka Yudan wirugibu kpuro sakira wi, Sedesiasin tiin nɔni biru Ribila mi. ¹¹ Ma u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa u nɔn bɔkua ka sii gandun yɔni. Yen biru, u nɔn sua u ka da Babilonin u nɔn doke piri sɔm sɔɔ sere u ka gu.

Ba Yinni Gusunƙɔn s̄a yeru**d̄ɔ menɪ**

(I maa meeriyo 39:8-10, Sinambu II, 25:8-21)

¹² Yeniban biru, Nebukanɛsaan bandun w̄ɔ yendu tia sarise ƙƙ, yen suru ƙƙbusen s̄ɔ w̄ƙuruse, yera Nebusarada wi u s̄a sina bokon k̄sɔbun guro guro u na Yerusalemu. ¹³ Ma u Yinni Gusunƙɔn s̄a yeru d̄ɔ menɪ, ka sina kpaaru, ka yenu si su tie Yerusalemu mi kpuro, kaa sere gere damgibun yenusu? ¹⁴ Ma Nebusarada wi, ka win tabu kowobu ba Yerusalemun gb̄araru ƙsuka ba surura.

¹⁵ Ma ba bw̄ɛbw̄ɛbu gabu yoru mw̄ɛra ka be ba tie wuu ge ƙƙ ka be ba tii w̄ɛ ka sere nƙman s̄m kowobu. ¹⁶ Adama Nebusarada u bw̄ɛbw̄ɛ ben gabu deri bu ka resem gbaanu ka gbea wuku.

¹⁷ Yen biru, Babilonigii be, ba s̄a yee ten torom ḡaritii sua ka kaatonu ka woba ka n̄ri ka gb̄ɛa ȳɛ ƙƙ ba ra ȳaku yem doke ka sere s̄a yee ten dendi ȳa ni ba kua ka sii gandu. Ma ba s̄a yee ten gbereba surura yi ba kua ka sii gandu, ma ba boo sii ganduguu ge ƙsuka ka gen ȳratii. Yen biru, ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloni. ¹⁹ Ma k̄sɔbun guro guro wi, u maa gb̄ɛ yorukunu sua ka d̄ɔ guratii ka n̄ri ka torom ḡaritii ka gb̄ɛa ȳɛ ƙƙ ba ra ȳaku yem doke, ka dabunu. Ye kpurowa ba gura ye ba gesi kua mi ka wura ka sii geesu.

²⁰ Gbere yiru ye, ka boo sii ganduguu ge, ka sere keten weenasii w̄ƙura yiru ye ya boo ge ƙƙwa, ye sina boko Salomƙƙ u kua ka sii gandu Yinni Gusunƙɔn s̄a yee ten s̄, goo kun yen bunum geeru ȳ. ²¹ Gbere yiru ye, ya gunum n̄wa. Yen baayeren gunum mu s̄awa ḡm soonu yendu yiru sari. Ma yen ƙƙƙum mu s̄a ḡm soonu w̄ƙura yiru. Yen baayere ya wem m̄wa. Ma sii si ba ka ye kuan sinum mu s̄a nƙm tararun saka. ²² Ba yen baayere furƙ dokea ge ba kua ka sii gandu. Furƙ gen baageren d̄ɛbu s̄awa ḡm soonu ƙƙbu, ma ba gen baagere sii ƙɔni ka d̄a marum weenasii gore ba ka sikerena. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu. ²³ D̄a marum weenasii wunƙbuwa (100) ba gen baagere gore ba ka sikerena. Adama wunƙbu n̄ɛ sariwa ba koo kp̄ bu wa saa tem di.

Ba ka Yudaba da Babiloni

²⁴ Nebusarada sina bokon k̄sɔbun guro guro wi, u Seraya ȳaku kowo t̄nweru mwa ka Sofoni wi u s̄a ȳaku kowo Serayan yiruse ka s̄a yerun ƙƙƙƙ k̄sɔbu ita, ²⁵ ka sina kpaarun tabu kowobun wirugii goo, ka t̄mbu ƙƙba yiru gabu be ba ra ka sina boko wesianɛ ka tabu kowobun wirugiin tire yoro wi u ra tabu kowobun ȳsa yore tireru ƙƙ ka sere maa t̄mbu wata be ba s̄a wuugibu. ²⁶ Be kpurowa u mw̄ɛra, ma u bu kpara u ka da Babilonin sina bokon mi Ribila. ²⁷ Ma sina boko u bu so so. Ma u dera ba bu go Ribila mi, Hamatin tem.

Nge m̄ya ba ka Yudaba yoru mw̄ɛra ba ka doona n toma ben tem di.

²⁸ Yuda be Nebukanɛsaa u yoru mw̄ɛra u ka da win tem win bandun w̄ɔ ƙƙba yiruse ƙƙ, ben geera s̄awa t̄mbu ƙƙƙƙ suba ita ka yenda ita (3.023). ²⁹ Be u maa yoru mw̄ɛra Yerusalemu win bandun w̄ɔ yendu yiru sarise ƙƙ, ben geera s̄awa t̄mbu n̄ɛ ka tena ka yiru (832).

³⁰ Win bandun w̄ɔ yenda itase ƙƙ, yera Nebusarada wi, u t̄mbu nata ka wunaa weeru ka ƙƙbu (745) mw̄ɛra Yerusalemu u ka da. Yuda be ba mw̄ɛra mi kpuro, ben geera kuawa t̄mbu ƙƙƙƙ suba n̄ɛ ka nata (4.600).

Babilonin sina boko**u Yoyakini yakia**

(I maa meeriyo Sinambu II, 25:27-30)

³¹ Efili Merodaki Babilonin sina boko, win bandun w̄ɔ gbiikuu ƙƙ, yera u Yoyakini Yudaban sina boko w̄lle sua ma u n̄n yara piris̄m di win yoru dibun w̄ɔ weeru ita sarise ƙƙ, yen suru w̄ƙura yirusen s̄ɔ yenda ƙƙbuse ƙƙ. ³² U ka n̄n gari kua ka k̄ru ma u win bandu w̄lle sua n kere sinam be ba yoru mw̄ɛra ba ka w̄a Babiloni mi, ka wi sannu. ³³ Ma u win piris̄m ȳnu ƙs̄a, u dera u ra di ka wi, sina boko sannu sere ka win w̄arun ƙƙ. ³⁴ Babilonin sina boko wiya u ra n̄n ƙƙri baadomma kpa u n̄n w̄ɛ ȳn bukata u m̄ kpuro sere u da u ka gu.

Swĩi

Yeremi u swĩ Yerusalemu ye ba wɔri ba kɔsukan s̄s̄ ka sere Yudaban toranun s̄s̄. U wigibu tubusia yèn s̄s̄ Gusunɔ u dera yiberɛba ba kua mɛ. Adama u nɛɛ, Yudaba bà n ḡrũ ḡɔsia, Gusunɔ u koo bu win wɔnwɔndu s̄s̄si.

Tire ten kpunaa

1. Yerusalemu ya s̄s̄a nge kurɔ gɔmini, wiru 1.
2. Yinni Gusunɔ u Yerusalemu s̄ɛɛyasia, wiru 2.
3. Nɔni sw̄aru s̄s̄, ȳiɔbu w̄a, wiru 3.
4. Yerusalemu gibu wahala tabun s̄s̄, wiru 4.
5. Yinni Gusunɔ, a de su wurama wunen mi, wiru 5.

Yerusalemu ya s̄s̄a nge kurɔ gɔmini

1 Yerusalemu yè s̄s̄ tɔmba raa dabi,
wee ya w̄a ye tɔna,
ya kua nge gɔmini.
Ya raa ȳs̄iru yara bwesenun suunu s̄s̄.
Wee t̄ɛ ba ye yoru diisiamɔ.
2 Ya wuri m̄ w̄ku giriru
ma yen nɔni ȳresu kokumɔ.
Be ba raa s̄s̄a yen k̄nasibu,
ben goo sari wi u ye nukuru yemiasiamɔ.
Be kpuro ba kuawa naane sariba,
ma ba kua yen yiberɛba.
3 Ba Yudaba gura ba ka doona tem tukumɔ.
Meya, ba bu dam d̄remɔ ba yoru diisiamɔ.
Ba ku ra n w̄rabu m̄.
Ben yiberɛba ba bu wɔri subaru s̄s̄
ba deema ba w̄a nɔni sw̄aru garu s̄s̄.
4 Yerusalemu ya w̄a nuku sankiranu s̄s̄,
domi ba ku ra maa yen sw̄ɛ s̄i bu t̄ɔ bakaru na.
Goo kun maa w̄a yen gb̄ara kɔnkɔwɔ.
Yen ȳku kowobu ba weeweenu m̄.
Yen wɔndiaban nuki sankira.
Yen tii ya w̄a nuku sankira bakaru s̄s̄.
5 Yen yiberɛba ba ye tabu di,
ma ba w̄a b̄ri yendu s̄s̄.
Yinni Gusunɔ u ye nuku sankira ni kp̄ɛ
yen tora dabinun s̄s̄.
Wee yiberɛba ba yen bibu kpara
ba ka da ba yoru diisiamɔ.
6 Yerusalemun b̄ɛɛ ya kpa.
Ma yen wirugibu ba ka gini weene
yi yi ñ yakasu wa yi di.
Yi ñ maa dam m̄
ma yi duki m̄ taason wuswaan di.
7 Saa yeni s̄s̄, Yerusalemu ya w̄a ȳaru s̄s̄,
yen tɔmba yaayaare m̄.
Yera ya yaaya ḡa gee ni ya raa m̄ yellu.

Sanam mɛ yen yiberɛba ba ye kamia,
ya goo bia u na u ye somi,
ma n yiberɛ be dore, ba ye yaakoru koosimɔ.
8 Yerusalemu ya tora too.
Yen s̄s̄na ba ye tusa.
Be ba raa ye doke,
bà n yen bansu wa ba ra ye gemwa.
Wee, yen tii, ya weeweenu m̄,
ya w̄a sekuru s̄s̄.
9 Wee, yen durum ȳreru ta w̄a yen yaberɔ.
Adama ya ñ daa yen kpeeru bwisika.
Ya wɔruma subaru s̄s̄
goo kun ye nukuru yemiasie.
Ma ya nɔngiru sua ya nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a nen nɔni sw̄aru m̄ɛrio.
A m̄ɛrio nge mɛ yiberɛ u tii sue.
10 Wee, ba nen ḡa gee ni na m̄ gura.
Wee, bwese tuku ni a yina nu n w̄a ka wunen tɔmbu
sannu,
nu dua wunen s̄s̄a yerɔ.
11 Wee, Yerusalemu gibu kpuro ba wasire
ba d̄ianu kasu ni ba koo di.
Ma ba ka ben ḡa geenu d̄ia ni kɔsina
bu wa ba n ka w̄a.
Yerusalemu ya nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a m̄ɛrio nge mɛ na wɔnwɔndu soore.
12 B̄ɛya na ka ȳ, b̄ɛ be i sarɔ mini kpuro.
I m̄ɛrio nɔni sw̄aru garu tà n maa negii teni kere,
te Yinni Gusunɔ u man kp̄ɛ win m̄kun saa s̄s̄.
13 Saa w̄llun di n s̄are u d̄ɔ surema nen wasi s̄s̄,
ma u man di.
U nen naasu yina beria.
Ma u man sura gbaru gbara
u man kp̄ɛ nuku sankiranu s̄s̄ sere ka baadommas̄.
14 U nen toranu kpuro menna
nge w̄ɛ yi ba tara.
Ma u nu gbinisi nen w̄irɔ.
U nen dam bua.
Ma u man yiberɛ nɔmu beria

mi na ñ kpě n ka tii yina.
 15 Yinni Gusunɔ u nen tabu kowobu surura.
 U tabu durɔbu menna
 bu ka nen aluwaasiba kam koosia.
 U ne, Yerusalemu taaka
 nge me ba ra resem taaku.
 16 Yen sɔna na wura m̀, na
 nɔni yĩresu kokumɔ.
 Wi u koo man nukuru yemiasia u man wāaru wesia,
 u man deri.
 Nen biba nuki sankire,
 domi yiberɛ u man kamia.
 17 Na nɔma yiiya na kanaru kua.
 Adama goo kun ne u man nukuru yemiasia.
 Yinni Gusunɔ u dera be ba ka nen tɔmbu Isireliba sik-
 erene
 ba kua nen yiberɛba,
 ma ba man garisi disi.
 18 Yinni Gusunɔ u gem mɔ ye u ka kua me.
 Domi na ñ win gere mem mɔkɔwe.
 Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio i nɔ,
 kpa i nen nuku sankiranu wa.
 Nen wɔndiaba ka nen aluwaasiba ba yoru da tem
 tukumɔ.
 19 Na nen kĩnasibu somiru kana,
 adama ba man bɔrɔ kɔru kua.
 Nen yāku kowobu ka wuun guro gurobu ba gu nen
 swɛɛ sɔɔ
 sanam me ba dīanu kasu ni ba koo di ba n ka wāa.
 20 Yinni Gusunɔ, a nen nɔni swāaru mɛerio,
 nen bwēra kun kpī.
 Na nuki sankire too,
 domi na ñ nun mem mɔkɔwe.
 Tɔkɔ tabu sun dimɔ.
 Ma wuun sɔkɔkɔ wāa.
 21 Ba nen weeweenu nua.
 Adama goo kun man nukuru yemiasie.
 Yiberɛban nukura dora, yèn sɔ a man kua me.
 Ñ n mɛn na, a de tɔɔ te, tu na te a gerua mi,
 kpa bu ko nge ne.
 22 A ben nuku kɔsuru mɛerio,
 kpa a bu kua nge me a man kua nen durum kpāarun
 sɔɔ.
 A mɛerio nge me na weeweenu m̀, nen nuki sankire.

Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sɛyasia

2 Yinni Gusunɔn mɔru baka ya seewa.
 Ma ya Yerusalemu wukiri nge guru wii bakaru.
 Yen bɛɛɛ ye ya raa girari sere guru winɔ,
 u ye kara u kɔ temɔ.
 Win mɔru yen saa sɔɔ,
 u ñ yaaye ma Yerusalemu ya sāa win naa sɔnditia.
 2 U Isireliban wāa yenu
 ka ben wusun gbāranu kpuro surura ka mɔru wɔn-
 wɔndu sari.
 Ni wee nu wɔruka temɔ.
 U ben bandu ka ten wirugibun dam bua.
 3 U Isireliban dam kpuro bua win mɔru bakan sɔɔ.

U tii bɔkua sanam me yiberɛba ba bu wɔrim na.
 Ma u Isireli be dɔɔ kare,
 ma dɔɔ wi, u bu di beri berika.
 4 U bu win tendu gawe ka win nɔm geu.
 Ma u bu yĩisi nge yiberɛ,
 u kpuro go ye ya gea sāa ben nɔni sɔɔ.
 U dera win mɔru yabura nge dɔɔ
 ben wāa yeno Yerusalemuɔ.
 5 Yinni Gusunɔ u Isireliba wɔri nge yiberɛ.
 U bu mwa nge dɔɔ u ben dii geenu di.
 U ben gbāranu kɔsuka,
 ma u dera wuri yi nɔkramɔ baama ben suunu sɔɔ.
 6 U win sāa yeru kɔsuka.
 U dera ba ku ra maa sāarun tɔɔ bakanu ka tɔɔ
 wɛrarugiru di.
 Win mɔru seewa ka dam.
 Ma u sina boko ka yāku kowobu yina.
 7 U win sāa yeru mi ba ra nɔn yāku kue biru kisi.
 U yiberɛba Yerusalemun dii geenu nɔmu beria.
 Ma wɔkinu nɔkɔra win sāa yeru mi, nge tɔɔ bakanun
 saa.
 8 Yinni Gusunɔ u gɔru doke u Yerusalemun gbāranu
 kɔsuku.
 Wee u nu kɔsuka kpuro mam mam.
 Ya kua wɔnwɔndu baama kpuro.
 Gbāranu yiru ye kpuro ya kua bansu.
 9 Yen kɔnkɔsu su numa temɔ.
 Sin dāa ye ba ra ka su sɛsuku ya bɔkɔkɔ.
 Ma ba yen sina boko ka yen wirugibu gura
 ba ka da tem tukumɔ.
 Wooda maa sari.
 Baa Gusunɔn sɔkɔbu ba ñ maa kāsini waamɔ win
 min di.
 10 Wee, yen guro gurobu ba sɔ temɔ ba nɔsu maari.
 Ba tii torom wisi winɔ,
 ba saaki deewa nuku sankiranun sɔɔ.
 Ma yen wɔndiaba ba sɔ ba tuke.
 11 Nen nɔni yandamɔ wurin sɔɔ.
 Nen wasi gbisimɔ ma nen torora kare.
 Domi nen tɔmba kam kua.
 Wee, bii wɛɛnu ka bibu ba wāa Yerusalemun swɛɛ
 sɔɔ,
 ba ñ maa dam mɔ.
 12 Ba ben mɛrobu sɔkɔmɔ ba m̀,
 mana sa ko dīanu wa.
 Ma ba wɔrukumɔ swɛɛ sɔɔ nge be ba mɛera kua.
 Gaba gbisukumɔ ben mɛron tororu wɔlɔ.
 13 Yerusalemu, mba kon nun sɔɔ.
 Mba kon ka nun weesina.
 Wara u maa nɔni sɔkɔre nge wunɛ,
 n ka kpī n nun nukuru yemiasia.
 Domi wunen nɔni swāara kpā nge nim wɔkun nim.
 Goo sari wi u koo kpī u tu kpeesia.
 14 Wunen sɔkɔbu ba nun gari weesugii sɔkɔwa.
 Ba ñ nun wunen toranu sɔkɔsi
 bu ka nun gbara yorun di.
 Gari weesugiiya ba nun sɔkɔwa yi yi nun nɔni wɔkua.
 15 Wee, tɛ wi u sarɔ u ra nun taka koosiwa u yɛɛ,

kpa u wia ko u nɛɛ,
wuu geniwa ba ra raa soku wuu burɔ,
gɛn sɔ handunian tɔmbu kpuro ba ra n nuku dobu
mɔ?

16 Kpa yiberɛba ba n nɔɔ tendu ɓeri
ba n nun yɛɛmɔ ba n mɔ,
sa nun mwe nge dɔa dɔka.
Wee, tɔɔ te sa mara ta tunuma,
sa tu wa.

17 Yinni Gusunɔ u kua ye u gɔru doke.
U yibia ye u gerua saa yellun di u nɛɛ,
u koo ko.

Wee u wunɛ Yerusalemu kam kua.
U ɛ wunen wɔnwɔndu wa.
U dera yiberɛban nukura dora wunen sɔ,
domi u bu dam kã.

18 Yerusalemu, a Yinni Gusunɔ nɔɔguru sueyo,
a de u wunen wuri nɔ.

A nɔni yiresu kokuo nge daaru.
A ku wɛra, a ku wuri mari.

19 A seewo a wuri ko wɔkuru,
a wunen gɔru kpuro kusia Yinni Gusunɔn wuswaɔɔ.
A nɔma yiyo a nɔn kana wunen bibun sɔ
be ba gbimɔ swɛɛ nɔɔ gɔɔrun sɔ.

20 Yinni Gusunɔ, a mɛrio a wa.

Wara a kuare nge mɛ.
Mban sɔna a dera tɔn kurɔba ben bibu tema be ba kɔ
mi.

Mban sɔna a dera yiberɛba ba maa wunen sɔmɔbu
ka yãku kowobu go wunen sãa yerɔ.

21 Wee bukurobu ka bibun gonu nu kpɔ swɛɛ nɔɔ.
Ba nen wɔndiaba ka aluwaasiba go tabu nɔɔ.
A dera ba bu sakira wɔnwɔndu sari, wunen mɔrun
saa.

22 A nen yiberɛ be na nasie sokusia baaman di
ba menna nge tɔɔ bakarun saa.
Yen dɔma te, goo kun kisire.
Goo kun maa seewe bii be na kɔ na seeya nɔɔ.
A dera nen yiberɛ u bu go kpuro.

Nɔni swãaru nɔɔ, yɔyɔbu wãa

3 Na sãawa tɔnu wi u nɔni swãaru yɛ
te ta na Yinni Gusunɔn mɔrun sɔ.
2 U dera na da yam wɔkuru nɔɔ, mi yam bururam
sari.

3 Nɛ turowa u nɔma doke bururu ka yoka.

4 U dera na woora saa nen wirun di sere ka nen
naasɔ.

N sãare u nen kukunu kɔsuka,

5 u ka man nuku sankiranu ka nɔni swãaru bunana
nge gbãraru.

6 U dera na da yam wɔkuru nɔɔ
nge gɔri be ba gu n tɛ.

7 U man gbãraru bunana n ku ka yari,
ma u man bɔkua ka yɔni damgii.

8 Ma na nɔɔguru sua na somiru kana.

Adama u ɛ man swaa daki u sere nen kanaru mwa.

9 U nen swaa kenua ka kpee bakanu,

u ye go.

10 U kukua u man mara
nge gbeeku bɔɔ ge ga yaa mara.
U man mara nge gbee sunɔ
ge ga yaa yɔɔru bwɛɛye.

11 U nen swɛɛ nɔɔra,
ma u man mwa u gɛɛka.
U man deri bitu nɔɔ.

12 U win tendu ɓeri
ma u man kua nge yaa ye u koo to.

13 U nen yɛsa yabura ka sɛɛnu.

14 Ma tɔmbu kpuro ba man yɛɛmɔ
ba womusu dokemɔ tɔɔ baatere.

15 U dera na nɔni swãaru wa
ma nuku sankirara man goomɔ nge tam.

16 U dera na kpenu tema
ma nen donnu nɔɔkira.

Ma u man torom wisi.

17 U dera na ɛ maa wãa bɔri yendu nɔɔ,
na ɛ maa nuku dobu nɔ.

18 Ma na gerua na nɛɛ,

na ɛ maa dam nɔ,

na ɛ maa gãanu yɔyɔ wi, Yinni Gusunɔn mi.

19 Nã n nen nɔni swãaru yaaya,
n da n sãarewa nge dãa sosurarun nima na nɔra ka
dɛɛ.

20 Nã n yeniba kpuro yaaya, na ra wururewa.

21 Adama wee ye ya man yɔyɔbu wɛɛmɔ.
Na kɔ n tii ye yaayasia n gere.

22 Yera, Yinni Gusunɔn durom kun kpa,
win wɔnwɔnda kun maa nɔru kue.

23 Ta ra n wuramamɔwa bururu baatere.
Win nɔɔkiniru ta kpã.

24 Na nɛɛ, Yinni Gusunɔ u sãawa negii.

Yen sɔna na yɔyɔbu nɔ wi nɔɔ.

25 U ra wi u nɔn naane sãa kɔru sɔɔsi,
kpa u wi u nɔn kasu durom kua.

26 Ya wã tɔnu ɔ n Gusunɔn somiru mara ka
temanabu.

27 Ya wã tɔnu u Gusunɔn yoru wura win aluwaasiru
nɔɔ.

28 ɔ n laakari mɛeribu gabu wa,
u tii gawo sɛɛ u da u n wãa wi turo,
domi Yinni Gusunɔnwa u nɔn bu kpɛɛ.

29 U n nɔn wiru kpɔyɛ win nuku sankiranu nɔɔ,
kpa u n yɔyɔ ma u koo nɔn somi.

30 U wi u nɔn baara soomɔ baaru tɔyɔ u sɔmɛ,
kpa u wura bu nɔn wɔmɛ.

31 Domi Yinni Gusunɔ u ku ra tɔnu biru kisi ka baa-
dommaɔ.

32 Baa ɔ n dera yɛro u nɔni swãaru wa,
ka mɛ, u nɔn kɔ too,
domi win wɔnwɔnda kpã.

33 N ɛ win kɔru u ka tɔnu nɔni sɔ,
kpa u nɔn nuki sanku.

34 Yinni Gusunɔ u yɛ

sanam mɛ ba yobu nɔni sɔɔmɔ ba taakumɔ.

U yě sanam mε ba ñ tǎmbu kuammε nge mε n weene.

U yě sanam mε ba ñ bu siriammε dee dee.

37 Goo kun kpě u nεε, gāanu nu kooro,

Yinni Gusunǎ ù kun nin wooda wě.

38 Wi, Gusunǎ Wǎrukoo

wiya u ra de gea ka kǎsa yu na.

39 Ñ n men na, mban sǎna tǎnu u ko n weeweenu mǎ.

U de u weeweenu ko win durum sǎ.

40 Yen sǎ, i de su besen daa mεeri

kpa su ye wěeri

su wa su ka gǎsirama Yinni Gusunǎ mi.

41 Gusunǎ u wǎa wǎllǎ.

I de su nǎma yiyi su nǎn kana.

42 Su nεε, Yinni, sa durum kua,

sa nun seesi.

A ñ sun suuru kue.

43 A tii berua wunen mǎru bakan sǎ,

mǎ a sun naa gira a go wǎnwǎndu sari.

44 A dua guru wiru sǎ a ku ka besen kanaru nǎn sǎ.

45 A dera ba sun garisi nge kubanu bwesenun suunu sǎ.

46 Besen yiberεba kpuro ba sun nǎn kuurimǎ.

47 Ye ya sun tie, yera nandabu ka berum,

domi ba besen yǎnu gura,

besen tem mu kua bansu.

48 Wee na nǎni yǎresu kokumǎ

yèn sǎ nen tǎmba kam kua.

49 Nen nǎni yǎresu kokumǎ, su ñ yǎre,

50 na ka mara Yinni Gusunǎ u nen laakari kooma wǎl-lun di,

51 kpa u wa ma ye ya Yerusalemugibu deemamǎ,

ya nen nuki sanku.

52 Be ba man tusa kam sǎ

ba man naa gira nge gunǎ.

53 Ba kǐ bu nen wǎaru kpeesia wǎru sǎ.

Ba man kpenu kasuka.

54 Nim mu man mwεemǎ,

mǎ na nεε, na kam kuawa.

55 Saa ye sǎ, na kanaru kua na nεε,

Yinni Gusunǎ, na nun soka saa wǎru ge sǎn di,

56 mǎ a nen nǎn nua.

A ku wunen swaa kǎre.

A nen wuri ka nen weeweenu nǎn.

57 Dǎma te, a man susi,

a man sǎwǎ a nεε, n ku berum ko.

58 Yinni a man siria

mǎ a nen wǎaru yakia.

59 A wa kǎsa ye ba man kua,

a man sirio.

60 A wa mǎru ye ba man kǎsiemǎ

ka nǎn tia ye ba mǎ bu ka man seesi.

61 Yinni Gusunǎ, a ben wǎma nua ye ba man koosimǎ.

62 A ben nǎn tia wa ye ba man koosi

ba ka man gerusimǎ tǎ baatere.

63 Ye ba mǎ kpuro sǎ gesi,

nena ba ra n womu dokemǎ.

64 Yinni Gusunǎ, na yě mǎ kaa bu kǎsie nge mε ben kookoosu nε.

65 Kaa ben gǎrun nǎni wǎke

kpa a de wunen bǎri yi n sǎa ben baa.

66 Kaa bu naa gira ka mǎru baka

kpa a bu kpeerasia

ba kun mǎa wǎa tem mε sǎ.

Yerusalemugibun wahala tabun sǎ

4 Yinni Gusunǎ sǎa yerun wura gea ye, ya tǎra. Ten kpenu nu yari swεε kpuro sǎ.

2 Yerusalemun tǎn be ba raa garisi nge wura gea, ba gisǎ bu garisiwa nge tem mǎnnu.

3 Baa ka gbeeku bǎn, nu ra nin binu bom kě.

Adama nen tǎmbu ba ñ ben bibun wǎnwǎndu mǎ.

Ba sǎawa nge taataa niru te ta wǎa gbaburǎ.

4 Ba dera ben bii wěenun yari mani nin darosu sǎ nim nǎrun sǎ.

Bibu ba dǎanu kasu, adama goo sari wi u koo bu wě.

5 Be ba ra raa dǎa geenu di,

ba gbisukumǎ swεε sǎ.

Be ba seeya doo nǎn sǎ,

ba kubanu bǎurimǎ.

6 Nen tǎmbun sεeyasiabu bu kpǎ, bu Sodomugibu kere,

wuu ge Yinni Gusunǎ u kpeerasia nǎni kpaki teeru goon nǎma sari mi sǎ.

7 Ben sina bibu ba raa wěsu bururam kere.

Ba mam bom bekum bururam kere.

Ben wasin gǎna ra n sǎriwa

kpa ben wuswaa ya n ballimǎ nge kpee gobiginu.

8 Adama tě ba dǎn durom tǎram kere.

Ba ku ra mǎa bu tubu swεε sǎ.

Ba woorewa sere ben gǎna ya kukunu mani.

Ma ben wasi gbere nge dǎa gbeba.

9 Be ba gbimǎ tabu sǎ, ben gǎn buram bo

n kere be ba ra nǎni sǎn

bu wooru gǎrun sǎ bu sere gbi.

10 Baa mε bii merobu ba ben bibu kǐ too,

ka mε, ba bu yikumǎ ba dimǎ

wahala ye ya be, nen tǎmbu deeman sǎ.

11 Yinni Gusunǎ u win mǎru kpuro sǎsi,

u Yerusalemu dǎn sǎre

mǎ ya dǎn mwaara sere ka yen kpeεkpeεku.

12 Sina boko goo ñ kun mε tǎn diro goo sari han-dunia sǎ

wi u raa tamaa yiberε u koo kpǐ u du Yerusalemun

gbǎrarun kǎnnǎn di.

13 Wahala baka yeni ya nawa

Gusunǎn sǎmbu ka yǎku kowobun toranun sǎ.

Domi bera ba be ba ñ toranu ganu kuen yem yari Yerusalemun swεε sǎ.

14 Ba ra n sirenewa swεε sǎ ba n babi nge wǎkubu

ba n disi sǎwǎ tǎmbun yem sǎ.

Goo kun kǎku u mam ben yǎnu baba.

15 Bǎ n da tǎmbun bǎku, ba ra bu girewa bu nεε,

i doonǎ minin di, bεε disigibu.

I ku susima i sun baba.

Yera ba ra doone min di ba kun yē mi ba dɔɔ.
 Bà n maa wāa bwese tukunun suunu sɔɔ,
 nu ra bu sɔ̄wa nu nē,
 i ku sina besen suunu sɔɔ mini n ka tē.
 16 Yinni Gusunɔn tii u bu yarinasia ka mɔru.
 U ñ kī u bu wa.
 U ñ ben yāku kowo goo doke gāanu.
 U ñ maa ben durɔ tɔkɔnun wɔnwɔndu kue.
 17 Sa swaa mēera sa wasira
 su ka wa min di somira koo sun naawa.
 Sa raa bweseru garu mēera
 te sa yīyɔ ta koo sun faaba ko.
 Wee, ta ñ sun faaba kue.
 18 Yiberēba ba besen sanu sanusu mēera,
 bu ka sun yinari su da wuun batuma sɔɔ.
 Besen gɔɔ turuku kua.
 Besen wāarun tīra kpawa mi.
 19 Besen yiberē be, ba gunc bakeru sāabu kere.
 Ba sun yɔɔru bwēyē gbaburu.
 Ba sun naa gire sere guunu wɔllɔ.
 20 Besen sina boko wi u dera sa wāa,
 wi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa,
 wee, ba nùn yina mwa.
 N deema sa raa nē,
 win saabuwa sa ka tii mɔ bwesenun suunu sɔɔ.
 21 Bē maa Edɔmuba, bē be i wāa Usiɔ,
 i ko kpī i nuku dobu ko tē,
 adama i n yē ma siribu bē mara.
 I ko i ko nge be tam mu goomɔ kpa i tereru yīra.
 22 Bē Yerusalemugibu, bēen sēyasiabu kpa.
 Ba ñ maa bē yoru mwaamɔ bu ka doona.
 Adama bē Edɔmuba, Yinni Gusunɔ u koo bē mɔru
 kɔsia,
 kpa u bēen toranu terasia.

Yinni Gusunɔ, a de su wurama wunen mi

5 Yinni Gusunɔ, a yaayo ye n sun deema.
 A mēerio a wa nge mē sa wāa sekuru sɔɔ.
 2 Besen tem mē a sun wē mu kua gabugim.
 Tɔn tukoba ba wāa besen diaɔ.
 3 Besen baababa ba gu,
 ma besen merobu ba gminiru sɔ̄.

Sa wāa tundobu sari.
 4 Gobiya sa ra kɔsie su sere besen tiin dɔkɔn nim nɔ.
 Gobiya sa ra maa ka besen tem dāa dwe.
 5 Wee, besen yiberēba ba sun yoru diisiamɔ.
 Sa wasire, ba ñ maa sun wērabu wēemɔ.
 6 Sa Asirigibu ka Egibitigibu dīanu kana.
 7 Wee, besen baababa ba kɔsa kua,
 adama ba ñ maa ka sun wāa.
 Besera sa yen wahala sɔɔwa.
 8 Yoba ba kua besen yinnibu.
 Goo maa sari wi u koo sun wɔra ben nɔman di.
 9 Sa ra besen wāaru kari bɔriewa,
 domi sa ra ka yiberēba tabu kowa gbaburu
 su sere wa su di.
 10 Gɔɔrun sɔ̄ besen wasi swīa nge pēē wɔ̄ yeru.
 11 Ba tɔn kurɔbu ka wɔndiaba gabirimɔ
 Yudan tem kpuro sɔɔ ka sere Yerusalemɔ.
 12 Ba besen wirugibu mēera ba soora doke.
 Ba ñ durɔ tɔkɔnu bēere wē.
 13 Ba besen aluwaasiba mēera nge yobu bu ka som
 nam.
 Ma biba dāa guramɔ ba wɔrukumɔ yen bunum sɔ̄.
 14 Besen bukurobu ba ku ra maa sine
 bu siribu ko siri yerɔ.
 Meyā besen aluwaasiba ba ku ra maa womusu ko.
 15 Besen nuku dobu bu kpa.
 Besen nuku dobu yaabu gɔsira nuku sankiranu.
 16 Besen bēere ya kpa.
 Anna a wahala baka wa tora ni sa kuan sɔ̄.
 17 Gisɔ sa nuki sankire,
 ma sa nɔni yīresu kokumɔ,
 18 yèn sɔ̄ guu te ba m̀ Sini ta kua bansu,
 ma ta kua gbeeku bɔnɔn wāa yeru.
 19 Adama wunē Yinni Gusunɔ, a sāawa sunɔ.
 Kaa n bandu diiwa sere ka baadommaɔ.
 20 Kaa n sun deriwa n ka tē?
 Mban sɔ̄na kaa n sun duari sere ka baadommaɔ.
 21 Yinni Gusunɔ, à n nē, su wurama wunen mi,
 sa ko wurama.
 A de besen wāaru tu wurama nge yellu.
 22 Kaa n ka sun mɔru baka sāawa?
 Kaa n sun deriwa mam mam?

Esekieli

Sanam me Esekieli u Gusunɔn gari yini gerua u wāawa Babiloniɔ u yoru dimɔ ka win mero bisibu Yuda gabu. U wāawa yoo te ɔɔ, Babilonigibu ba sere Yerusalemu kɔsuka.

Gbiikaa, u Yudaba sɔɔɔ ma Gusunɔ u koo bu siri kpa u de yiberɛba bu Yerusalemu wɔri bu kamia. Yiruse, Gusunɔ u koo maa bwese tukunu siri yèn sɔ nu win tɔmbu dam dɔre. Itase, u Yudaba nukuru yemiasiamɔ, domi Gusunɔ u ɔɔ mweeru kua ma u koo de bu wurama Yerusalemuɔ kpa ben sia yu wēra. Nnese, u wa win kāsiru ɔɔ nge me Yinni Gusunɔn sãa yeru ta koo kpam wurama.

Tire ten kpunaa

1. Esekielin sokuru, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Gari yi u gerua Yudaban sɔ yiberɛba bu sere Yerusalemu wɔri, wiru 4n di sere wiru 24.
3. Gari yi u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 25n di sere wiru 32.
4. Ba koo Yerusalemu seeya, wiru 33n di sere wiru 39.
5. Sãa yee kpaaru kāsiru ɔɔ, wiru 40n di sere wiru 48.

Yinni Gusunɔ

u tii Esekieli sɔɔsi

1 Wɔɔ tenasen suru nnesen sɔɔ ɔɔɔɔɔ sɔɔra Esekieli, yãku kowo Busin bii u wãa daa te ba mɔ Kebarin goorɔ ka Yuu be ba yoru mweerima sannu. Miya u wa wɔlla kenjara ma Gusunɔ u dera u kāsiru wa. U ka nùn gari kua ma win dam nùn nenua. N deema sina boko Yoyakimun wɔɔ ɔɔɔɔɔ mi, ye u ka wãa yoru ɔɔ Babiloniɔ.

4 Wee ye u wa kãsi te ɔɔ. U woo ɔɔɔ wa ga seema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di ga guru wiru ɔɔɔɔ ka guru maakinu. Ma yam bururam mu guru wii te sikereɛ. Ma ten suunu ɔɔ n ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia. **5** Guru wii te ɔɔ, hunde koniba nne ba wãa mi be ba ka tɔmbu weene. **6** Ben baawure wuswaa nne ka kasenu nnewa u ɔɔ. **7** Ben kɔri yi dende. Ma ben naasu su ka naa buun naa kaburosu weene, ma su ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia. **8** Kasa yen baayeren temɔ, tɔnun nɔmuwa ga wãa mi. Nɔma yen baayere ya demiewa mi wuswaa ka kasa ye, ya mɛera. **9** Kasa ye kpuro ya nɔsu girarinewa. Hunde koni be, b̃a n s̃imɔ, ba ku ra s̃ire. Mi ba ɔɔ, miya ba ra n mɛera. **10** Hunde koni ben baawure u wuswaa mɔwaa nne. Tia ya sãa tɔnun wuswaa. Yen nɔm geu gia, gbee sunɔn wuswaa. Yen nɔm dwaru gia keten wuswaa. Yen biru gia maa gunɔ bakerun wuswaa. **11** Ben baawuren kasa yiru ya demiarewa wɔllɔ ma ya girarinɛ mi gia. Ma yiru ye ya maa tie ya ben wasi wukiri. **12** Mi wuswaa yen baayere ya wãa, mi giawa ya mɛera. Yen s̃ina mi ba k̃i bu da kpuro, ba ra dewa ba kun s̃ire. **13** Hunde koni ben baa ɔɔ, d̃ɔɔ g̃ɛya yi wãa mi, yi fiãmɔ nge w̃i b̃ɔnnu. D̃ɔɔ win yam bururam mu kpã. Min diya d̃ɔɔ buri yi yarimɔ nge guru maak-

inu. **14** Hunde koni be, ba ra n sãuwa nge guru maakinu, ba n ɔɔ, ba n wee.

15 Ye u bu mɛera mɛsum, yera u uruu wa ya tem girari ben baawuren ɔɔɔ. **16** Uruu be, ba ballimɔwaa nge kpee gobiginu. Ma ba weene. Ma n sãare uruu baayere ya wãa uruu gaa ɔɔ. **17** Ba koo kp̃i bu da bera nne kpuro ɔɔ ba kun tii s̃iye. **18** Ben gunum mu nanum mɔ. Ma ben nɔsu ɔɔ n sãare gãanu mani mani ni nu ballimɔ. **19** Hunde koni be, b̃a n sanum seewa, uruu be, ba ra n wãawa ben ɔɔɔ. B̃a n maa ỹɔwaa, ka be sanna. **20** Hunde koni be, ba ra dewa mi ba k̃i, adama ka uruu be sanna. Domi beya ba uruu be gawe. **21** Yen s̃ina b̃a n s̃imɔ, uruu be, ba ra n maa s̃imɔ. B̃a n ỹra kpa uruu be, bu ỹra. B̃a n maa seewa, kpa uruu be, bu maa se. Domi hunde koni ben hunde ya wãawa uruu be ɔɔ.

22 Ma gãanu terie hunde koni ben wɔllɔ nu ballimɔ nge kpee gobiginu. **23** Ma ba ben kasa yiru yiru demie ya girarinɛ gãa nin temɔ. Ma yiru yiru ye ya bu tie ya ben wasi wukiri. **24** Sanam me ba s̃imɔ, yera na ben kasan wɔkinu ɔɔɔ nge nim w̃kun w̃kinu, ñ kun me nge Gusunɔ Dam kpurogiin ɔɔ, ñ kun me nge tabu kowo wuurun w̃kinu. Adama ye ba ỹra, ba ben kasa ye kuruawa. **25** Ma na maa w̃kinu ɔɔɔ gãa nin wɔllun di. **26** Ma na gãanu wa mi, nu ka sina kitaru weene, nu ballimɔ nge kpee gobiginu. Ma na maa gãanu wa nu s̃i sina kita ten wɔllɔ nu ka tɔnu weene. **27** Ma n sãare tɔnu wi, u ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia d̃ɔɔn suunu ɔɔ. Ma yam bururam ka nùn sikereɛ. **28** Yam bururam me, mu ka guru waa weene ye ya ballimɔ sanam me gura nemɔ. Yeniba kpuro ya sãawa Yinni Gusunɔn yiikon girima.

Gusunc u Esekieli gɔra

Isireliban mi

Ye u ye kpuro wa me, yera u yiira u wuswaa tem girari. Ma u nua goo u ka nùn gari kua.

2 U nee, tɔnun bii, a seewo a yɔra, kpa n nun gari sɔ.

2 Sanam me u ka nùn gari yi m̀, yera Yinni Gusunc Hunde u nùn gwɔwa ma u nùn yɔrasia. Ma u yɛro swaa daki wi u ka nùn gari m̀ mi. **3** U nee, tɔnun bii, na nun gɔri Isireliban mi, be ba man seesim. Wee be, ka ben baababa ba man tora sere ka gis. **4** Tɔn be, ba swaa tau, ba maa gɔru bɔɔbu. Ben miya na nun gɔri kpa a bu sɔ a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunc na gerua. **5** Na nee, wee ba sãa mem kɔ sariba. Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? Ka me, ba koo gia ma Gusunc kɔ u wãa ben suunu kɔ.

6 Wune Esekieli, a ku bu nasia, a ku maa ben garin berum ko, baa me n ko n sãare a wãa sãki ka niin suunu kɔ. Domi ba sãawa mem kɔ sariba. **7** Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? A gesi bu sɔɔye na gerua, baa me ba sãa mem kɔ sariba.

8 Adama wune, tɔnun bii, a kɔɔye kon nun sɔ. A ku ko mem kɔ sari nge bwese te. A wunen kɔ wukio kpa a tem ye kon nun wɛ.

9 Saa yera Esekieli u kɔmu gagu wa ga demie win mi gia, ga tireru neni te ba kurua. **10** Kɔmu ge, ga tire te kusia win wuswaa. Ba tu yoruawa bera yiru kpuro. Gari yi yi yoruwa tire te kɔ, yiya weeweenu ka wuri ka nuku sankiranun gari.

3 U maa nee, tɔnun bii, a tire teni temwɔ kpa a da a ka Isireliba gari ko.

2 Ye u kɔ wukia, yera Gusunc u tire te kpɛ mi, u dera u tu tema. **3** Ma u nee, tɔnun bii, a wunen nukuru yibio kpa a wunen wasi diisia ka tire te na nun wɛ mi.

Ye u tire te tema, ma ta nùn dore nge tim.

4 Yera u maa nee, Esekieli, a seewo a da Isireliban mi kpa a bu nen gari sɔ. **5** N ñ kɔ na nun gɔri bwese tuku dabinun mi, nin barum mu kɔɔbu sɛ, a ñ maa kpɛ a ben gari tubu. Adama Isireliban miya na nun gɔri. Nà n daa nun gɔra bwese tuku nin mi, nu koo nun swaa daki, **7** adama wee, Isireliba ba ñ nun swaa dakim. Domi ba ñ kɔ bu nen gere kɔ yèn sɔ be kpuro ba swaa tau ma ben gɔru ga bɔɔbu. **8** Yen sɔ, kon maa wunen tii bɔɔbia kpa a swaa taaya nge be, **9** a n gɔru bɔ nge kperu. A ku berum ko ben swaa taa bin sɔ. Domi ba sãawa bwese te ta ku ra mem kɔ.

10 Ma u maa kpam nee, Esekieli, a swaa dakio a n kpa a gari yi kon nun sɔ nene wunen gɔru. **11** Yen biru, kpa a da a wunen mero bisibu deema mi ba yoru dim. Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? A gesi bu sɔɔye ma nena na ka bu gari m̀.

12 Yera Gusunc Hunde u Esekieli sua ma u kɔguru nua win biru ta gerum ka dam ta m̀, bu Yinni Gusunc siaro mi u wãa u win yiiko baka sɔɔsim.

13 Ma u hunde koni ben kasan wɔkinu kɔɔni, soonam ka sere maa ben uruuban wɔkinu. Wɔki ni, nu kpɛa n banda. **14** Gusunc Hunde wi u nùn sua mi, u ka nùn doona, ma win dam nùn nenua. Ma Esekielin mɔru seewa u burisina. **15** U tura Teli Abibu, Kebarin daarun bɔku mi yoo be, ba wãa. Ma u sina ka biti baka ben suunu kɔ sɔɔba yiru.

Esekieli koo Isireliba kirɔ ko

16 Sɔɔba yiru yen biru, Yinni Gusunc u Esekieli sɔɔwa u nee, **17** wune tɔnun bii, kon de a Isireliba kɔni doke. Kaa n da nen gari swaa daki kpa a ka bu kirɔ ko. **18** Ne, Yinni Gusunc, nà n tɛ nee, tɔn kɔso goo u koo gbi, ma a ñ nùn kirɔ kue u win daa kɔsa ye deri u ka win wãaru wɔra, tɔn kɔso wi, u koo gbiwa win daa yen sɔ. Wuna kon maa win yem bikia. **19** Adama à n nùn kirɔ kua, ma u ñ win daa kɔsa ye deri, u koo gbiwa win daa kɔsa yen sɔ kpa wune a wunen wãaru wɔra. **20** Gemgii ù n gem deri u kɔsa kua ma a ñ nùn kirɔ kue, ma na nùn yina beria, u koo gbiwa kɔsa yen sɔ. Na ñ win yellun daa gea garisim, adama wuna kon win yem bikia. **21** À n maa nùn kirɔ kua u ku ka durum ko, ma u ñ durum ye kue, u ñ gbim. Wunen tii a maa wunen wãaru wɔrawa mi, domi a nùn kirɔ kua.

Esekieli

kun maa kpɛ u gari ko

22 Yinni Gusunc dam mu Esekieli gwɔwa ma u nùn sɔɔwa u nee, a seewo a da wɔwɔ. Miya kon nun gari sɔ.

23 Ma u seewa u da wɔwa mi. Ma u Gusunc yiikon girima wa nge sanam me u raa wãa Kebarin daarun bɔku mi. Ma u yiira ka dam u siriru tem girari. **24** Yera Gusunc Hunde u maa nùn gwɔwa. Ma u nùn seeya u yɔrasia. Saa ye kɔra Yinni Gusunc u nee, a doo a tii kenusi wunen dirɔ. **25** Meya ba koo nun bɔke kpa a kpana a yari kɔɔbu, tɔmbu bu nun wa. **26** Kon de wunen yara yu wunen daro mani kpa a kpana a gari ko. Meya a ñ kaa kpɛ a maa bu gerusi be, be ba ku ra mem kɔ mi. **27** Adama nà n ka nun gari kua, kon wunen kɔ wukia. Saa ye kɔra kaa tɔn be sɔ a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunc na gerua. Adama ben gaba ba koo nun swaa daki, gaba kun maa nun swaa dakim. Domi ba sãawa bwese te ta ku ra mem kɔ.

Gusunc kɔ u nee,

ba koo Yerusalemu tarusi

4 Yinni Gusunc u nee, wune Esekieli tɔnun bii, a biriki suo kpa a ye doke wunen wuswaa a Yerusalemun weenasia ko ka yora biriki yen wɔɔ. **2** A ye koowo nge wuu ge ba tarusi, a kuku yenu doke kpa a gungunu bani a sansani gira kpa a tabu sinambu yi yi a ka sikerena. **3** A sii si su yasu suo kpa a su doke wune ka ganan baa kɔ, kpa a su wuswaa kisi. Ba koo

gu tarusi, wunen tii kaa n gu yõre, kpa ye kpuro ya n sãa yĩreru Isireliban sã.

⁴ Yen biru kpa a kpuna ka wunen yẽsi nãm dwarugia kpa a n Isireliban toranu sãwa sere tã te kaa se.

⁵ Tã nin geeru ta kon sãawa wã sin geeru, si sã Isireliba ba man torari. Nu sãawa sã gooba wunobu ka wene ka wãkuru (390). Tã ni kpuro sãwa kaa n ben tora ni sãwa.

⁶ Yen biru kpa a gõsia a ka wunen yẽsi nãm geugia kpuna sã weeru kpa a wahala ko Yudaban toranun sã. Sã teeru ta ko n sãawa wã tia.

⁷ Kpa a wunen wuswaa kisi Yerusalemu gia ye ba tarusi, kpa a ye gãseru kpare kpa a yen gari gere.

⁸ Meya nẽ, Yinni Gusunõ kon ka nun wãe bõke kpa a ku ra sãira. Meya kaa n kpĩ ka yẽsi tia ye, sere tã te na nun bura mi, tu ka yibu. ⁹ Kpa a alikama ka swii ka gbẽe ka dãsi ka dobi sua a ye menna gbẽe teeru sã a burina a ka pãe ko. Yera kaa n da di sere sã gooba wunobu ka wene ka wãku te, tu ka yibu, kpa a n kpĩ ka yẽsi tia ye. ¹⁰ Pãe kure piibuwa kaa n da di nge garamu goobun (200) saka sã teeru. Nge meya kaa n dimõ mi sere tã te, tu ka yibu. ¹¹ Meya nim mẽ kaa maa nõ mu ko n saka mãwa, ditiri tian sakawa kaa n da nã sã teeru. ¹² Tãmbun bii gbebusa kaa ka pãe wã. Kaa n da ye wãwa ben nãni biru. ¹³ Nge meya Isireliba ba ko n da ben dãanu di ka disi tãn tukobun suunu sã mi kon bu yarinasia.

¹⁴ Esekieli u Yinni Gusunõ wisa u nẽ, na tii nenua disi kpuron di. Na ñ yaa goru garu diire saa nen piiburun di. Na ñ maa yaa disigia gaa tende. ¹⁵ Yinni Gusunõ u wisa u nẽ, a naa bisu suo a ka wunen doo ko kpa a tãmbun bisu deri.

¹⁶ Kon dãanu fiiko ye ya tie Yerusalemuõ kpeesia kpa bu bu dãanu ka nim saka kua kpa bu di bu nã ka nuku sankiranu ka wururabu. ¹⁷ Nge meya ba koo dãanu ka nim bia kpa ba n nuki sankire be kpuro. Ba koo woorawa ben toranun sã.

Gusunõ u koo Isireli seeyasia

⁵ Yinni Gusunõ u nẽ, wunẽ tãnun bii, a kã suo ge ga nã do kpa a ka wunen seri ka wunen toburu nãni. Yen biru kpa a kilo sua a seri yi yĩre kpa a yi bõnu ko suba ita. ² Kpa a sube teeru sua a dã doke Yerusalemun suunu sã sanam mẽ yen tarusibun tãra yiba. Yen biru kpa a maa sube teeru sua a n ka tu kã ge soomõ a ka wuu ge sikerena. Yeniban biru kpa a maa suberu itase sua a pusi yam kpuro, yen biruwa kon bu takobi suesi. ³ Kpa a seri yin fiiko kure wunen yaberun swaa bua. ⁴ Kpa yi sã, a gẽe sua a dã doke kpa dã wi, u Isireliba kpuro seesi.

⁵ Yinni Gusunõ u nẽ, yĩre ni, Yerusalemuwa nu ka yã. Wee na ye kua handunian suunu. Tãn tukobun tem mu ye sikerene. ⁶ Ma yen tãmbu ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerene. Domi ba nen woodaba yina. Ba ñ nen gere swii. ⁷ Yen sãna nẽ, Yinni Gusunõ na nẽ, wee ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerene, ma ba ñ nen woodaba mem nãwã. Ba ñ maa nen gere swii ye na bu sãwa. Ben daa kãsa ya mam bwese ni nu ka bu sikerene gaa kere.

⁸ Yen sã, nen tii kon bu seesi. Kon bu siriwa handuniagibun wuswaa. ⁹ Kpa n bu seeyasia bi na ñ daa bu koore ben bũu sãanun sã. Meya na ñ maa bin bwe-seru mõ kpa. ¹⁰ Yen sãna tundoba koo ben bibu tem, kpa bibu bu maa ben tundobu tem. Kon bu siriwa n go, kpa n be ba tie yarinasia handunian goonu nne sã.

¹¹ Wee ba nen sãa yeru disi doke ka ben bũnu kpuro. Yen sã, sere ka nen wãaru nen tii kon bu biru kisi, na ñ maa bu mẽerimõ ka wãnwãndu. ¹² Bã n bu bõnu kua subenu ita, sube teeru ta koo gbiwa Yerusalemun nukurõ, bararu ka gõrun sã, kpa suberu yiruseru tu maa gbi tabu sã Yerusalemun biru. Kpa n maa sube te ta tie mini yarinasia handunian goonu nne kpuro sã. Kon bu takobi suesiwa. ¹³ Nẽ, Yinni Gusunõ kon bu nen mãru seesiwa mam mam sere nen bwãra yu ka kpuna. Nã n bu mãru kãsie, saa yera ba koo gia ma na ñ kĩ ba n sãa mem nã sariba. ¹⁴ Ben tem mu koo ko bansu, kpa mu bẽere bia bwese ni nu bu sikerene wuswaa. ¹⁵ Kon bu siriwa ka nen mãru baka n bu seeyasia ka dam. Kpa bwese ni nu ka bu sikerene mi, nu bu yã. Adama yeni ya ko n sãawa nge kirõ ye ya koo de ben tii bu bẽrum duura. Nẽ Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon de bu gbisuku gõrun sã. Gõ te, ta koo bu nãni sãwa nge be ba sãenu twee. Kon ben dãa ni nu tie kpeerasia kpa bu gbisuku gõrun sã. ¹⁷ Kon bu gõru ka gbeeku yẽ sure kpa yi ben bibu go. Bararu ka tãn goberu ka tabu, ye kpurowa ya koo bu kpeerasia. Nẽ Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

Be ba bũnu sãamõ

⁶ Yinni Gusunõ u nẽ, ² wunẽ tãnun bii, a wunen wuswaa seeyo Isireliban guunun bera gia, kpa a nen gari gere be ba wã min sã. ³ A nẽ, nẽ, Yinni Gusunõ kon be ba wã Isireliban guunõ ka gungunõ ka nin wãwi sã wãrima ka takobi, kpa n ben gungunõ nĩn mi ba ra bũu yãkuru ko kãsuku. ⁴ Kon ben bũu yãku yenu kãsuku ka mi ba ra nu turare dã dokeye, kpa ben gonu nu n wãruka ben bũnun nuurõ. ⁵ Kon Isireliban gonu kpĩ ben bwãarokunun wuswaa. Kpa n ben kukunu yaruku ben bũu yãku yenu. ⁶ Wuu sin mi ba wã kpuro, su koo kowa bansu. Kpa n ben yãku yenu kãsuku ni ba kua gungunu wãllõ. Kon ben bwãaroku ni gura n kãsuku, kpa nu kun maa wã mi. Meya kon bwãaroku ni ba ra ka sã sã suriri. Ye ba gesi seka ka nãma ya koo kam kowa mam mam. ⁷ Ben suunu sã gaba koo wãruku bu gbisuku. Saa ye sã, ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunõ. ⁸ Adama kon de bu kisira tabun di, kpa ba n yarinẽ tem tukumõ. ⁹ Saa ye sã, be, be ba kisira ba koo man yaaya mi ba yoru dimõ. Domi kon ben gõru ge wã ge ga ñ ka nẽ turo yã. Kon ben sakara nãni wã yi ba ka bũnu mẽera. Ben tii ba koo tii tusi, kãsa kpuro ye ba kuan sã. ¹⁰ Saa ye sãwa ba koo gia ma nena Yinni Gusunõ. N ñ kam sã na ka bu gerusi, ye na nẽ, kon bu wahala yeni kpãe.

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusunƙa na nun sƙƙa. A nƙama suo kpa a ka naasu tem so a nee, wanyo. Wee Isireliba ba kƙsa kua ya kpā. Yen sƙ, ba koo gbi tabu sƙ, ka gƙƙru sƙ, ka bararu sƙ. ¹² Wi u toma, barara ta koo nƙn go. Wi u maa wāa turuku, tabu sƙra ba koo nƙn go. Wi u koo sina yenu, ba koo nƙn tarusiwa kpa u gbi gƙƙrun sƙ. Kon bu mƙru seesiwa mam mam. ¹³ Saa ye sƙ, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙa bā n wa gonu kpī ben bƙnun bƙkuu ka sere ben yāku yenu ka gungunƙa ka guunƙa ka dāa kubenu ka dāa koo bakunƙa mi ba ra raa bƙnu turare dƙƙ dok-eye, ya n nubu duroru mƙ. ¹⁴ Kon bu nen nƙmu demie kpa n de tem me, mu ko bansu saa sƙ yēsan nƙm dwarun di n ka girari Dibilaƙ sƙ yēsan nƙm geu gia. Mi ba wāa kpuro kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙa.

Isireliban seeyasiabu

bu turuku kua

⁷ Yinni Gusunƙa u Esekieli sƙƙwa u nee, ² wune tƙnun bii, a swaa dakio a nƙ ye na gerumƙ bēe Isireliban sƙ. Na nee, kpeera wee. Ta pusi bēen tem goonu nne kpuro sƙ. ³ Tē ta koo bēe deema. Kon de nen mƙru yu bēe wƙri. Kon bēe siriwa nge me bēen sanu sanusu sāa. Kpa n bēe kƙsa ye i kua kpuron are kƙsie. ⁴ Na ñ bēe mēerimƙ ka wƙnƙndu. Nā n bēe seeyasiamƙ, na ñ tii nenumƙ. Kƙsa ye i kua yera kon bēe kƙsia. Kpa i gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙa. ⁵ Ameniwa ne, Yinni Gusunƙa na gerua. Na nee, kƙsa wee, ya ñ maa ka gaa weene. ⁶ Kpeera wee, kpeera wee. Wee ta seemƙ ta wee bēen mi. Wee ta sisi. ⁷ Bēe Isireliba, bēe be i wāa tem me sƙ, saa ya turuku kua. Tƙ te, ta turuku kua, ta ko n sāawa wahalan tƙru. Tƙ te sƙ, nuku dobun kuuki kun maa nƙramƙ guunu wƙll. ⁸ Tē kon de nen mƙru yu se. Na ñ ye yƙrasiamƙ ma n kun mƙ ya ka tii sara. Kon bēe siriwa nge me bēen daa ya ne. ⁹ Na ñ bēe mēerimƙ ka wƙnƙndu. Nā n bēe seeyasiamƙ, na ñ maa tii nenumƙ. Kƙsa ye i kua yera kon bēe kƙsie kpa i gia ma ne, Yinni Gusunƙa na bēe seeyasia.

¹⁰ Tƙ te wee ta tunuma, ta turuku kua. Bƙbunu ka tii suabu bu sosimƙ. ¹¹ Bƙbunu nu kua nge dēka ye ba ra ka tƙmbu so. Gāanu kun maa bēe tiamme. Tƙn dabiru ta koo gbi. Baa wƙkinu kun maa nƙramƙ. Goo kun maa weeweenu mƙ bēen sƙ. ¹² Saa ya turuku mƙ. Tƙ te, ta wee. Wi u dwemƙ u ku yēeri. Wi u maa dƙramƙ u ku swī. Domi ne, Yinni Gusunƙa mƙru sisi tƙn be ba wāa tem me sƙ kpuron sƙ. ¹³ Wi u dƙra u ñ maa ye u dƙra wasi u mwa baa ù n wāa wāaru sƙ. Domi gari yi ba gerua tƙn be kpuron sƙ, yi koo koo. Goo sari wi u koo yakia ya sƙ baawure u wāa kom bereteke sƙ. ¹⁴ Wee ba kƙba so ba sƙru kpa. Adama ben goo kun tabu seemƙ, domi ne, Yinni Gusunƙa mƙru seewa be tƙn dabi ten sƙ.

Goo sari

wi u koo seeyasiabu kisirari

¹⁵ Yinni Gusunƙa u maa Esekieli sƙƙwa u nee, tabu ko n wāawa swēe sƙ kpa baranu ka gƙƙnu nu n wāa yenu. Tƙmbu ba koo gbi tabu sƙ yakasƙ. Be ba maa wāa wuu sƙ ba koo gbiwa gƙƙru ka baranun sƙ. ¹⁶ Be ba maa kisira ba koo kpikiru dawa guunu wƙll nge kparukonu kpa bu weeweenu ko ben toranun sƙ.

¹⁷ Ben nƙma ko n sāare dam sarirun sƙ.

Kpa ben dāa yu diiri.

¹⁸ Ba koo saaki sebewa kpa bu ben seri kƙni nuku sankiranun sƙ.

Ba koo nanda kpa sekuru bu mwa.

¹⁹ Ba koo gobi kƙ swēe sƙ,

kpa bu ben wuraba garisi nge kubanu, domi sii geesu ñ kun me wura

yen gaa kun kpē yu bu faaba ko Gusunƙa mƙrun tƙru sƙ.

Ba ñ gāanu wasi ye ya koo bu debu, ñ kun me ye ya koo ben bine kpunasia, domi sii geesu ka wura yera ya dera ba tora.

²⁰ Ba tii sua ben wuran sƙ.

Ma ba ka ye bwāaroku bakanu kua ni nu nanum mƙ.

Yen sƙna ne, Yinni Gusunƙa kon de bu ye tusi.

²¹ Kon de tƙn tukobu bu ben dukia ye gura, kpa be ba ñ Gusunƙa bēere yē bu ye tubi di bu ye kpuro disi doke.

²² Na ñ ka bēe yinamƙ

sanam me gbenu ba koo nen sāa yerun dukia disi doke bu gura.

²³ A tƙni sƙru koowo domi tem me, mu tƙn gowobu yibawa.

Meya bēen wuu ge, ga tƙmbu yiba be ba daa bƙbƙya mƙ.

²⁴ Kon bwesenu sokuma ni nu nuku kƙsuru bo,

kpa nu bēen yenusu mwēeri.

Kon bēen damgibun tii suabu kpeesia.

Kpa n de bu bēen sāa yenu disi doke.

²⁵ Kam kobu wee.

I ko i faaba kasu, adama i ñ wasi.

²⁶ Kƙsa ya koo sosi kƙsa sƙ.

Meya labari kƙsi yi ko yi n nƙramƙ yi n dƙ.

I ko i Gusunƙa sƙmƙbu bikia bu kāsiru kasu kpa bu bēe sƙ ye ya koo na.

Adama yāku kowobu ba ñ ko n Yinni Gusunƙa wooda yē.

Bēen guro gurobu ba ñ maa bwisi gēe mƙ bu tƙnu kē.

²⁷ Bēen sina boko u koo gƙƙ sina

kpa sina bibu ba n wurure.

Tƙmbu kpuro ba ko n diirimƙ.

Kon bu kuawa nge me ben kookoosu ne.

Saa ye sƙra ba koo gia ma nena na sāa Yinni

Gusunƙa.

Ba būnu sāmō

Yinni Gusunōn sāa yerō

8 Wān ba tiasen suru ba tiasen sōn ba tiasen sōn, Esekieli u sō win dirō ka Yudan guro gurobu. Yera Yinni Gusunōn dam nūn ba wān. ² Yera u mēera u wa gāanu kurama nu ka tōnu weene. Win pōran tem gia ya sāa nge dōn ma win wōllu gia ya ballimō nge sii gan te ba wōriasia. ³ Ma u gāanu demia nge kōma u ka wi, Esekielin seri nenua. Kāsi te sōn, Gusunōn Hunde nūn sua wōllu ma u ka nūn da Yerusalemō. U deema yen kōnōn ge ga wāa sōn yēsān kōm geu gia ba bwāaroku gagu yōrasie ge ga Gusunōn nisinu seeye. ⁴ Ma Gusunōn Isireliban Yinnin yikon yam bururam nūn kure mi nge mē u raa mu wa wōkō. ⁵ U nē, tōnun bii, a mēerio sōn yēsān kōm geu gia.

Ma u mēera. U wa yāku yerun duu yerō bwāaroku gaga yō ge ga Gusunōn nisinu seeye. ⁶ Ma Yinni Gusunōn u nē, tōnun bii, a wa ye ya kooramō mi? Wee Isireliba ba būnu sāmō bu ka man gira nēn sāa yerun di. N h maa ye tōn, kon kpam nun gam sōn.

⁷ Ma u maa nūn sua u ka da wōkō sāa yerun yaaran kōnōn. Ma u wōru gagu wa ganō. ⁸ Gusunōn u nē, tōnun bii, a gana ye yabo.

Ma u ye yaba u deema kōnōn gaga wāa mi. ⁹ U nē, a duo kpa a wa kom kōsum mē tōn be, ba mō mini.

¹⁰ U dua mi. Ye u wa wee, yē yi ra kabiri ka yē kōsi gēen weenasii ba kua gani sōn ba ka sikerena ka sere maa būnu kpuro ni ba ra sā. ¹¹ Ma u Isireliban guro gurobu wa tōnu wata ka wōkuru yēen weenasii yi kpuron wuswaō. Ma Yaasania Safanin bii u wāa be sōn. Bukuro ben baawure u turare ka gāanu nēni yē sōn ba ra turare dōn doke. Ma turaren wiisu kōkua wōllō tuku tuku. ¹² Yinni Gusunōn u bikia u nē, tōnun bii, a wa ye Isireliban guro gurobu ba mō asiri sōn? Ben baawure u win būu yeru mō. Ma ba tii gafara kuam-mē ba mō, nē, Yinni Gusunōn na h bu waamō. Domi na ben tem deri.

¹³ U nē, a na a maa wa ye ba mō ye ya yeni kere.

¹⁴ Ma u ka nūn da win sāa yerun kōnōn ge ga sōn yēsān kōm geu gia mēera. U deema tōn kurōba sōn ba būu wi ba mō Tamusi swīyam-mē. ¹⁵ Yera u maa nē, a wa nge mē mi n sāa? Tē, a na a maa gam wa ye ya yeni kere.

¹⁶ Ma u nūn sua u ka da sāa yerun yaaran yāku yeru ka dii dēerun kōnōn baa sōn. Miya u tōmbu yenda kōkbu wa ba sāa yeru biru kisi ba yiire sōn yari yeru gia ba sōn sāmō. ¹⁷ Gusunōn u maa nē, wunen tii a wa ye ba mō. Yeniba kpuron kobu ya h Yudaba tura, ma ba maa kōsa mō ba goonamō tem mē sōn bu ka nēn mōru seeya. Adama beya ba tii wēru deka sōkumō. ¹⁸ Nēn tii kon bu ye ba kua kōsie ka nēn mōru baka. Na h bu mērimō ka wōnōndu. Ba koo wuri kowa ka dam bu ka man somiru kana. Adama na h bu swaa dakimō.

Yerusalemun sēyasiabu

9 Yen biru Esekieli u Yinni Gusunōn kōn nua. U nē, i susima bēe be i ko i Yerusalemugibu sēyasia. Baawure u n win tabu yānu nēni ni u koo ka bu kam koosia.

² Yera u wa wee tōmbu ba tōmba tia ba yarima saa sāa yerun kōnōn ge ga wāa gungunu wōllu gian di, sōn yēsān kōm geu. Ma ben baawure u win tabu yānu nēni ni u koo ka tōmbu kam koosia. Ma ben suunu sōn goō u wāa u yāku kowon yaberu doke ba gāanu sōre win kpaka sōn nō sōn u koo yore. Yera u na u yōra yāku yerun kōkō te ba kua ka sii gandū. ³ Ma Gusunōn yi-iko ye ya raa wāa wōllun kōsobun weenasibu sōn, ya seewa ya da sāa yerun kōnōn gia. Ma Yinni Gusunōn u durō wi soka wi u yāku kowon yānu doke mi, ka gāa nō sōn u koo yore. ⁴ U nūn sōnōn u nē, a doo wuu suunu sōn a tōmbu yīreru koosi sirikanō be ba weewēnu mō kōsa ye tōmba mō Yerusalemōn sō.

⁵ Ma Esekieli u nua durō wi, u be ba tie sōnōn u mō, i durō wi swīyō wuu ge sōn kpa i tōmbu so i go. I ku bu mēeri ka wōnōndu. I ku tii nē. ⁶ I bu goowo mam mam tōkōn ka aluwasiba ka wōndiaba ka tōn kurōbu ka bibu. Adama i ku be ba yīreru koosi mi baba. I toruo saa nēn sāa yerun di.

Ma ba torua ka Isireliban guro gurobu be ba wāa dii ten kōnōn. ⁷ U nē, i sāa yee te disi dokeo i ten yaari tōn gonu yibie. Yen biru kpa i da wōkō i tōmbu go.

Ma ba yara wōkō ba tōmbu sēsuka ba go.

⁸ Sanam mē tōmba tōn be goomō, Esekieli u yō mi. Yera u yiira u siriru tem girari, u kōngiru sua wōllō u nē, Yinni Gusunōn kaa Isireli be ba tie kpuro gowa wunen mōru yen sō?

⁹ Yinni Gusunōn u nē, be Isireliba ka Yudaban torana nu kpēa. Wee ben tem mē sōn, tōn gobera ta wāa, gem sari. Domi ba mō, nē, Yinni Gusunōn na ben tem deri. Na h maa waamō ye ba mō. ¹⁰ Yen sōna nēn tii nā n bu sēyasiāmō, na h bu mērimō ka wōnōndu. Na h maa tii nēnumō. Kon bu ben daa kōsiewa ye ba kua.

¹¹ Durō wi u yāku kowon yānu doke mi, u Yinni Gusunōn sōnōn u nē, wee, na kua kpuro ye a man sōnōn.

Yinni Gusunō

u maa Esekieli tii sōnō

(I maa mēerio 1:1-28)

10 Esekieli u mēera wōllun kōsobun weenasii ben wōllō. Ma u kpee gobigiru wa ta ka sina kitaru weene. ² Ma Gusunōn u durō wi u yāku kowon yānu doke mi sōnōn u nē, a duo uruu ben baa sōn, be ba wāa wōllun kōso ben temō. Kpa a dōn gēe gure wunen kōmō wōllun kōso ben suunu sōn di kpa a da a dōn gēe yi wisi wuu ge sōn.

Yera Esekieli u wa durō wi, u da u dōn gēe yi sua.

³ Sanam mē u tura sāa yee ten mi, wōllun kōso be, ba

yǎ ten kóm geu gia. Ma guru wiru ta dii te yiba. ⁴ Ma Yinni Gusunƙon yiikon girima ya seewa wɔllun kɔso ben wɔllun di ya da s̄a yee ten kɔƙƙɔ. Ma s̄a yee te, ta wiisu yiba. Yera Yinni Gusunƙon yiikon giriman yam bururam s̄ɔsira sere ka ten yaara. ⁵ Ma wɔllun kɔsɔsobun kasenun wɔkinu nu kɔkra sere s̄a yee ten yaara. Ma n s̄are nge Gusunƙon Dam kpurogiin kɔƙwa ga gari m̀. ⁶ Yera Yinni Gusunƙon u wi u ȳaku kowon ȳanu sebua mi s̄ɔƙwa u n̄ɛ, a doo a d̄ɔƙ sua uruu be s̄ɔƙ, wɔllun kɔso ben baa s̄ɔƙ. Ma durƙ wi, u da uruu ben bɔku. ⁷ Ma kɔso ben turo u n̄oma dem̄ie d̄ɔƙ gia, wi u w̄a ben suunu s̄ɔƙ. Ma u ka ye d̄ɔƙ gura u durƙ wi w̄e. Ma durƙ wi, u ka doona.

⁸ Ma n s̄are t̄nun n̄oma yarima saa kɔso ben kasan tem di. ⁹ Ma Esekieli u maa uruu n̄ɛ wa, yen baayere ya w̄a wɔllun kɔso ben turon bɔku. Uruu yen baayere ya ballimƙwa nge kpee gobigiru. ¹⁰ Ye kpuro ya ween̄wa ma n s̄are tia w̄a tian s̄ɔƙ. ¹¹ Ya koo kp̄i yu s̄i meri n̄ɛ kpuro ya kun tii s̄iye. Ma ya d̄ɔƙ mi gia wɔllun kɔsobun wira w̄a. ¹² Kɔso ben wasi ka biru ka n̄oma ka kasenu, ye kpuro ya n̄oni kɔƙwa. Nge meya maa uruu n̄ɛ ye kpuro ya kɔ. ¹³ Ma Esekieli u nua ba uruu be sokumƙ woo guna. ¹⁴ Wuswaa n̄n̄wa wɔllun kɔso ben baawure u m̀. Wuswaa gbiikaa ya ka Gusunƙon gɔradogia ween̄e. Yiruse ya ka t̄nugia ween̄e. Itase ya ka gbee sunogia ween̄e. N̄n̄ese maa ya ka gunƙ bakerugia ween̄e. ¹⁵ Ma wɔllun kɔso be, ba ȳɔƙwa wɔll. Ba s̄are nge hunde koni ye u wa Kebarin daarun bɔku. ¹⁶ B̄a n swaa w̄ri, uruu be, ba ra n maa swaa w̄riwa. B̄a n seewa bu ka ȳɔ, uruu be, ba ku ra bu deri. ¹⁷ B̄a n ȳra, uruu ben tii ba ra ȳrewa. B̄a n ȳɔƙwa ba ra ka bu ȳwa. Domi hunde koni beya, ba uruu be gawe.

Yinni Gusunƙon yiiko

ya s̄a yee te derimƙ

¹⁸ Yera Yinni Gusunƙon yiikon girima ya doona dii kɔƙƙ gen min di ma ya na ya sina wɔllun kɔso be s̄ɔƙ. ¹⁹ Yera Esekieli u wa kɔso be, ba ben kasi deria ba seewa ba ȳɔƙwa ka uruu be. Ma ba da ba ȳra s̄a yerun kɔƙƙ ge ga w̄a s̄ɔƙ yari yeru gia. Ma Gusunƙon Isireliban Yinnin yiikon girima ya ballimƙ ben wɔll. ²⁰ Hunde koni ben bwesera Gusunƙon u dera u raa wa Kebari. Ma u gia ma wɔllun kɔsoba. ²¹ Ben baawure u wuswaa n̄ɛ m̀ ka kasenu n̄ɛ. Ma ba n̄oma m̀ nge t̄nugia ya w̄a ben kasan tem. ²² Ben wusw̄e yi, yi ka hunde koni ye u wa Kebari migii ween̄e. Ben baawure u d̄ɔƙwa deederu mi u wuswaa kisi.

Yinni Gusunƙon

u koo Yerusalemuƙibu siri

ben toranun s̄

11 Yinni Gusunƙon Hunde u Esekieli sua ma u ka n̄un da s̄a yerun kɔƙƙ ge ga w̄a s̄ɔƙ yari yeru gia. Kɔƙƙ gen miya u t̄mbu yenda kɔƙbu wa. Be s̄ɔƙ, u Yaasania Asurin bii tuba ka Pelatia Benayan bii. Be kpuro ba s̄awa Isireliban wirugibu. ² Yinni Gusunƙon u n̄ɛ, t̄nun bii, t̄n be a wa mi, ba s̄awa be ba kɔsa bwisikumƙ ma ba t̄mbu bwisi k̄si k̄m̄ Yerusalemu. ³ Ba m̀, n ñ m̀ t̄ sa ko dinu bani. Domi Yerusalemu ya s̄awa nge wekeru. Ma bes̄e yen t̄mbu sa s̄a nge yaa ye ya w̄a te s̄ɔƙ. ⁴ Yen s̄, t̄ t̄nun bii, a bu gerusio.

⁵ Ma Yinni Gusunƙon Hunde u n̄un kɔƙwa u n̄ɛ, a bu s̄ɔƙ a n̄ɛ, n̄ɛ, Yinni Gusunƙon na ye be Isireliba ba bwisikumƙ ka ye ba gerumƙ. ⁶ Wee ba begibu goomƙ dabi dabinu wuu ge s̄ɔƙ. Ma gonu yiba ben sw̄e s̄ɔƙ. ⁷ Yen s̄, begii be ba go mi, ba s̄awa nge yaa. Ma wuu gen tii ga s̄a nge wekeru. Adama be ba tie ba wasi, ba koo bu yarawa bu ka doona. ⁸ Wee ba tabun berum m̀. Adama kon de taa bi, bu bu deema. N̄ɛ, Yinni Gusunƙon na ye gerua. ⁹ Kon de bu yari wuu gen di. Kpa n bu t̄n tukobu n̄mu beria. Nge meya kon ka bu sirisina. ¹⁰ Tabu s̄ɔƙ ba koo gbi. Kon bu siri be Isireliba, ben tem kɔƙ bura yer. Saa ye s̄ɔƙ ba koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙon. ¹¹ Wuu ge, ga ñ bu n̄enumƙ nge wekeru. Ba ñ ko n maa s̄a nge yaa te s̄ɔƙ. Ben tem kɔƙ bura yerƙwa kon bu siri. ¹² Saa ye s̄ɔƙ, ba koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙon win gere ba ñ m̄m kɔƙw̄e, ka win woodaba ba ñ sw̄i. Ma ba sere bwese tuku ni nu ka bu sikerenen gari sw̄i.

¹³ Sanam m̄ Esekieli u Yinni Gusunƙon gari yi gerumƙ, yera Pelatia Benayan bii u kpuna u gu. Saa ye s̄ɔƙ Esekieli u wuswaa tem girari u kɔƙgiru sua u n̄ɛ, Yinni Gusunƙon, kaa dewa Isireli be ba tie bu gbisuku?

Yinni Gusunƙon u koo win t̄n

be ba yarine menna

¹⁴ Yinni Gusunƙon u n̄ɛ, ¹⁵ t̄nun bii, wee, be ba w̄a Yerusalemuƙ ba Isireliba, wunen mero bisibu, ka be ba tie bwisi k̄m̄ ba m̀, bu ȳro mi ba yoru dimƙ mi, ba n ka Yinni Gusunƙon tonde, domi be, be ba w̄a Yerusalemuƙ mi, beya ba tem m̄ w̄e. ¹⁶ Adama a bu s̄ɔƙ a n̄ɛ, baa m̄ na dera ba yarine mi, ba w̄a tem tukumƙ, s̄ɔƙ teeru ko na n ka bu w̄a nge m̄ na ra n w̄a s̄a yer. ¹⁷ Kpa n bu menna n yara bwese nin suunu s̄ɔƙ di mi ba yarine mi, n bu Isireliban tem w̄e. ¹⁸ M̄ya ba koo na kpa bu b̄u ni kpuro wuna ni ba ra raa s̄ mi, ni n̄ɛ, Yinni Gusunƙon na ñ k̄. ¹⁹ Kon bu ḡru

teu wē kpa n bu bwisiku kpaanu wē. Kon ben gōru ge ga raa ƙƙabu nge kperu mi wuna, kpa n bu gōru ƙƙabu wē ge ga du. ²⁰ Kpa bu ka nen gere mem ƙƙawa, bu nen woodaba swīi. Ba ko n sāawa nen tumbu, kpa na n maa sāa Gusunƙ ben Yinni. ²¹ Adama be ba yōrari ba ben kīru swīi ba da ba būnu sāamƙ ni ne, Yinni Gusunƙ na ò kī mi, kon bu ben kookoosun are ƙƙasia. Ne, Yinni Gusunƙwa na yeni gerua.

Yinni Gusunƙ yiikon girima

ya yara Yerusalemun di

²² Yen biruwa wɔllun ƙƙso be, ba kasi deria ba seewa ka ben uruu be sannu. Ma Yinni Gusunƙ yiikon girima ya sƙƙsire ben wɔllu. ²³ Ma win yiikon girima ye, ya seewa wuu suunun di ya da ya wāa guuru garun wɔllu, wuun sƙƙ yari yeru gia. ²⁴ Ma Gusunƙ Hunde u Esekieli sua ƙƙasi te sƙƙ, u ka wurama Babiloniƙ mi Isireliba ba yoru dimƙ. Saa yera ƙƙasi te u waamƙ mi, ta kpa. ²⁵ Ma u Isireli be ba yoru dimƙ mi, sƙƙwa kpuro ye Yinni Gusunƙ u dera u wa.

Ba koo Isireliba yoru mwɛeri

12 Yinni Gusunƙ u Esekieli sƙƙwa u nee, ² tɔnun bii, wee a wāa mem ƙƙ sariban suunu sƙƙ. Ba nƙni mƙ adama ba ò kī bu ka yam wa. Ba swasu mƙ, adama ba ò kī bu ka gari nƙ yèn sƙ ba bƙ. ³ Yen sƙ, a sƙƙru koowo kpa a se a doona sƙƙ sƙƙ ben baawuren nƙni biru a da a n wāa gam. Sƙƙƙudo ba koo gia ma ba sāa bwese mem ƙƙ sariba. ⁴ Yen biru Yinni Gusunƙ u nee, a wunen yānu menƙƙ a yara wunen dirun di sƙƙ sƙƙ gbāara. Kpa a yari wuu gen min di yoka ben baawuren nƙni biru nge wi ba yoru mwa. ⁵ Kpa a gana yaba ben nƙni biru a wunen yānu yara min di. ⁶ U maa nee, a yāa ni sƙƙƙƙ ben nƙni biru kpa a ka nu yari wōƙkuru. Kpa a tii wōƙke ka yasa a ku ka tem me mɛeri. Domi na kīwa a n sāa yīreru Isireliban sƙ.

⁷ Ma u kua ye Yinni Gusunƙ u nùn sƙƙwa. U yara sƙƙ sƙƙ gbāara ka win sƙƙru nge wi ba yoru mwa. Yoka u da u gbāraru yaba ka nƙma u win yāa ni sua u yara wōƙkuru tɔmbun nƙni biru. ⁸ Buru buru Yinni Gusunƙ u ka nùn gari kua u nee, ⁹ Isireliba, mem ƙƙ sari be, bā n nun bikia ba nee, mba a m̀ mi, ¹⁰ a bu wisio a nee, Isireliban sunƙ wi u wāa Yerusalemuƙ mi, wiya ye a m̀ ya ka yā, ka sere maa Isireliba kpuro be ba wāa mi. ¹¹ A sāawa yīreru te ta sƙƙsimƙ ma ba koo yoru da tem gam. Ya koo maa kooru. ¹² Sunƙ wi u wāa ben suunu sƙƙ u koo win yānu gura wōƙkuru kpa u yari. Ba koo gbāraru yabawa bu ka yari min di. Kpa u tii wōƙke u ku ka win tem wa. ¹³ Ne, Yinni Gusunƙ kon nùn yina beria kpa u wōri ye sƙƙ. Kon ka nùn da Babilonin temƙ. Adama u ò tem me wasi. Miya u koo gbi. ¹⁴ Win sina asakƙbu ka win ƙƙsobu ka win tabu kowobu be kpurowa kon yarinasia kpa n de bu bu takobi sƙƙiri. ¹⁵ Saa ye sƙƙra ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙ, nà n bu yarinasia bwese tukunun suunu sƙƙ. ¹⁶ Adama kon de gabu bu kisira tabun di ka gōƙrun di

ka bararun di kpa bu wa bu ka gere ƙƙsa ye ba ne, Yinni Gusunƙ kua. Saa ye sƙƙ, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙ.

¹⁷ Yinni Gusunƙ u maa nee, ¹⁸ tɔnun bii, ka nandaba kaa wunen pēe di kpa a n diirimƙ a n ka nim nƙrumƙ. ¹⁹ Kpa a Isireliba sƙ a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunƙ na gerua. Na nee, be, Yerusalemuƙ ba koo ben dīanu diwa ka berum kpa bu nim nƙ ka nuku sankiranu. Domi ben tem mu kua bansu. Gāa ni nu wāa mi kpuro, nu koo kam kowa ben tɔn dam dɔrebun sƙ. ²⁰ Wuu si su tumbu dabi su koo kowa bansu, kpa tem me kpuro mu kam ko. Saa ye sƙƙra Isireliba ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunƙ.

Yinni Gusunƙ gari

yi koo kooru

²¹ Yinni Gusunƙ u maa Esekieli sƙƙwa u nee, ²² mban sƙna Isireliba ba ra n mƙndu m̀ ba n m̀, wee tōra denyamƙ, adama ƙƙasi nin gara kun kooramƙ. ²³ Yen sƙ, a bu sƙƙƙ a nee, ne, Yinni Gusunƙ kon de mƙn te, tu kpe. Ba ò maa tu gerumƙ Isireliƙ. Adama a bu sƙƙƙ a nee, tōra turuku m̀. Ƙƙasi nin baatere ta koo koorawa. ²⁴ Domi nin garu sari te ta koo kam ko. Nen gari gēe maa sari yi ba gerua bu ka bu nƙni wōƙke Isireliƙ. ²⁵ Ne, Yinni Gusunƙ, ye na gerua kon ye ko. Ya koo koorawa ya ò tēamƙ. Be, mem ƙƙ sariba, ka gem ben nƙni bira kon de gari yi, yi kooru.

²⁶ Yinni Gusunƙ u maa nee, ²⁷ tɔnun bii, wee Isireliba ba nee, ƙƙasi ni a wa mi, nu ò kooramƙ tē. Nu koo koorawa sere saa gaa. Yen sƙ, a bu sƙƙƙ a nee, ²⁸ ne, Yinni Gusunƙ na nee, gari yi na gerua kpuro yi koo koorawa tē, ya ò tēamƙ.

Sƙƙƙ weesugibu

13 Yinni Gusunƙ u maa nee, ² tɔnun bii, a tɔn be swaa daki ye kon bu sƙ. ³ Wee ye ne, Yinni Gusunƙ na bu sƙƙƙ. Na nee, ƙƙsa koo bu deema be, be ba sāa gari bakasu. Domi ben tiin bwisikuna ba swīi ba ka gari gerumƙ, ba ò gāanu ganu waamƙ. ⁴ Bēe Isireliba bēen sƙƙƙbu ba sāawa nge gbeeku bōnu ni nu bƙsu bansu. ⁵ Wee ba ò dere bu gbāraru kuunu ƙƙre. Ba ò maa gbāraru banƙ tu ka bu ganƙ ne, Gusunƙ mƙrun saa sƙƙ. ⁶ Wee ba ƙƙasi weesuginu saarimƙ, ma ba gari gerumƙ yi yi ò sāa gem. Ba m̀, wee ne, Yinni Gusunƙwa na bu ye kpuro wē. Adama na ò bu gƙre. Ma ba tamaa kon ben garin dam sirewa. ⁷ Adama na nen sƙƙƙ be sƙƙƙ ma ben ƙƙsinu nu sāawa ni ben tii ba seka. Ben gari yi maa sāawa weesu. Ba tamaa nen gariya ba tumbu sƙƙƙ. N deema na ò mam ka bu gari koore. ⁸ Yen sƙ tē, kon bu wōrima domi ba ƙƙsinu seka ma ba weesu kparamƙ. Ne, Yinni Gusunƙwa na yeni gerumƙ.

⁹ Kon bu nen dam sƙƙsi be, be ba weesu kparamƙ mi. Ba ò ayeru wasi nen tɔmbun suunu sƙƙ. Ba koo ben yīsa go mi nen tɔmbun yīsa yorua. Ba ò maa wuru

ben temɔ. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

¹⁰ Wee ba nen tɔmbu nɔni wɔkumɔ ba m̀, bɔri yenda wãa. Adama bɔri yendu garu sari. Nen tɔmba gani seeyamɔ. Ma sɔmɔ be, ba ye soo tɛenimɔ.

¹¹ Adama a be ba soo tɛenimɔ mi sɔwɔ a nɛɛ, gana ye, ya koo wɔruma. Guru baka ya koo nɛ ka kpenu sannu kpa woo bɔkɔ gu se. ¹² Gana ye, yà n wɔruma saa yera tɔmba koo bikia bu nɛɛ, mba soo yen arufaani ye ba tɛeni mi. ¹³ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de nen mɔru yu woo bɔkɔ seeya, kpa guru baka yu nɛ. Kpa guru kpenu nu nɛ ka dam nu gãanu kpuro go. ¹⁴ Kon gana ye sura yu wɔruma temɔ, kpa yen kɛɛkɛɛku gu sɔwɔsira. Ya koo bɛɛ wɔri kpa i gbisuku. Saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. ¹⁵ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon nen mɔru yɔsuwa mam mam gana yen sɔ ka be ba ye ye soo doken sɔ. Saa ye sɔ, ba koo gere bu nɛɛ, gana ye, ya wɔruma. Be ba raa ye soo doke, ben goo kun maa wãa! ¹⁶ Sɔmɔ weesugii be, ba kpa be, be ba raa gari gerumɔ Yerusalemun sɔ, be, be ba ra n waamɔ kãsiru sɔ ma bɔri yenda wãa, adama bɔri yendu garu sari. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Sɔmɔ tɔn kuru weesugibu

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, a Isireliban tɔn kuru be ba tii kua nen sɔmɔbu sɔwɔ a nɛɛ, ¹⁸ bɔruroba ba sãa. Domi ba kiasu gbinumɔ tɔmbun nɔm wĩinu sɔ nge bɔki ma ba tɔmbu kpuro yasi sɛkɛmɔ wirɔ bukurobu ka bibɔ kpa bu wa ba n ka tɔn be taare. Ba kĩa bu nen tɔmbun wãaru kpeesia kpa na n begiru berua. ¹⁹ Wee ba ñ man bɛɛɛ wɛɛmɔ nen tɔmbun wuswaɔ dĩa nɔm kɔnɔn sɔ. Ma ba tɔmbu goomɔ be n ñ weenɛ bu go. Ma ba gabu deri be n weenɛ bu go. Meya ba ra nen tɔmbu weesu kue kpa ba n ben wee si swaa daki. ²⁰ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon bu wɔri ben kĩa sin sɔ, si ba ka tɔmbun wãaru mwɛerimɔ mi. Kon bu si mwaariwa n gɛɛku kpa n be ba raa mwa yakia. ²¹ Kon ben yasi yi gɛɛku kpa n nen tɔmbu yakia ben nɔman di. Ba ñ maa kpɛ ba n bu mɔ. Ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. ²² Ben weesun sɔ, ba gemgibu nukuru sankɔ, be, be na ñ daa kĩ n kɔsa kua. Ba yina bu tɔn kɔsobu kirɔ ko bu ka ben kom kɔsum deri kpa bu ben wãaru yakia. ²³ Yen sɔ, ba ñ maa kãsinu ka gari weesugii m̀. Kon nen tɔmbu yakia ben nɔman di. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Gusunɔ u bũu sãaru yina

14 Sɔwɔ teeru Isireliban guro gurobu gabu ba na ba Esekieli deema u ka bu bikiaru kua Gusunɔn mi. ² Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ³ tɔnun bii, tɔn be, ba bũu sãamɔwa ben gɔru, ma ba tii nu wɛ, ma nu dera ba wãa durum sɔ. Yera ba tamaa kon ben bikiaru wura? ⁴ A bu sɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, Isireli goo ù n tii wɛ bũu sãaru sɔ, ma ta dera u toramɔ, ma u na nen sɔmɔ

goon mi u ka nùn bikiaru kua nɛ, Yinni Gusunɔn mi, nen tiiwa kon yɛro wisi nge mèn nɔw win bũnu dabiru nɛ. ⁵ Nen wisi biya bu koo de Isireliba bu bwisiku ben gɔru be, be ba man yina ben bũu sãarun sɔ. ⁶ Yen sɔ, a bu sɔwɔ a nɛɛ, nena na nɛɛ, bu gɔru gɔsio kpa bu ben bũnu deri ka maa kom kɔsum mɛ ba m̀, mɛ mu ñ nɛ, Yinni Gusunɔ wɛremɔ.

⁷ Isireliban goo ñ kun mɛ sɔw goo ben suunu sɔw ù n man deri u bũnu sãamɔ ma ta dera u toramɔ ma u na nen sɔmɔn mi u ka bikiaru ko nen mi, nɛ, Yinni Gusunɔn tiiwa kon nùn wisi. ⁸ Kon yɛro wɔriwa n sɛeyasia kpa u n sãa seeda ye ba ko n da ka mɔndu ko. Kon nùn wunawa nen tɔmbun suunu sɔw di, kpa i gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

⁹ Nen sɔmɔ goo ù n wura durɔ wi, u nùn nɔni wɔkua, ma u nùn bikiaru kua, nɛ, Yinni Gusunɔwa na dera u kua mɛ. Nen tiiwa kon sɔmɔ wi wuna nen tɔmbun suunu sɔw di. ¹⁰ Sɔmɔ wi ka durɔ wi u bikiaru na mi, be kpurowa ba ko n sãa torobu. Ba koo maa ben tora nin are sɔbe. ¹¹ Nge meya be Isireliba ba ñ maa tondamɔ nen swaan di. Ba ñ maa ben tii disi dokemɔ ka ben tora dabi ni. Ba ko n sãawa nen tɔmbu kpa na n sãa ben Yinni. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gãanu sari ni nu koo Gusunɔn siribu yɔrasia

¹² Yinni Gusunɔ u maa gerua u nɛɛ, ¹³ tɔnun bii, su tɛ nɛɛ, tem gam tɔmbu ba man mem nɔwbu sariru kua. Ma na bu nen dam sɔwɔ na ben dĩanu kam koosia na bu gɔru kpɛ ba gbisukumɔ be ka ben yaa sabenɔ kpuro, ¹⁴ baa tɔmbu ita beni Nɔwɛ ka Danieli ka Yoobu bà n wãa mi, ba ñ kpɛ bu tem men tɔmbu kpuro faaba ko ben gem sɔ. Ben tii tɔnawa ben gem mu koo de bu faaba wa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁵ Ñ kun mɛ nà n dera gbeeku yɛɛ yi tem mɛ wɔri yi bu go kpuro kpa tem mɛ, mu ko bansu sere goo kun maa sarɔ mi, gbeeku yɛɛ yin sɔ, ¹⁶ sere ka nen wãaru, baa tɔmbu ita be, bà n wãa tem mɛ sɔ, tem megibu ba ñ kpɛ bu faaba wa. Tɔmbu ita be tɔnawa ba koo faaba wa, baa ben tiin bibu ba ñ kpɛ bu faaba wa. Ma tem mɛ, mu koo kowa bansu.

¹⁷ Ñ kun mɛ nà n dera ba tɔn be tabu wɔrima, ma ba bu kam koosia sere ka ben yaa sabenɔ, ¹⁸ baa tɔmbu ita be, bà n wãa mi, be tɔnawa ba koo faaba wa. Sere ka nɛ, Yinni Gusunɔn wãaru, ba ñ kpɛ bu mam ben tiin bibu faaba ko.

¹⁹ Ñ kun mɛ nà n dera barara dua tem mɛ sɔ, ma ba gbisuka be ka ben yaa sabenɔ, ²⁰ baa Nɔwɛ ka Danieli ka Yoobu bà n wãa tem mɛ sɔ, tem men tɔmbu ba ñ kpɛ bu faaba wa ben sɔ. Be ita ye tɔnawa ba koo faaba wa ben gem sɔ. Baa mam ben tiin bibu ba ñ kpɛ bu faaba ko ben gem sɔ.

²¹ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee na Yerusalemu wahala baka nne yeni kpɛɛ n ka yen tɔmbu ka ben yaa sabenu go. Yera tabu ka gɔru ka gbeeku yɛɛ gɔbi ka baranu. ²² Adama gabu ba koo tiara kpa bu bu yara wuun di, kpa bu bɛɛ deema kpiki yeru mi. Saa ye sɔ, ñ n ben daa ka ben kookoosu wa, biti kun maa bɛɛ

mò k̄sa ye na Yerusalemu kuan s̄s. ²³ Ya koo been nukuru yemiasia ì n ben daa ka ben kookoosu wa. Saa ye s̄s, i ko i gia ma n ò kam s̄s na bu wahala yeba kp̄e. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Resem d̄a te ba d̄s̄ doke

15 Yinni Gusun̄ u nee, ² t̄nun bii, resem d̄a ya d̄a ye ya tie beere kere? Yen d̄a k̄asa ya d̄a k̄asi yi yi tie kere? ³ Ba koo kp̄i bu ye dendi bu ka s̄mburu garu ko? Ba koo kp̄i bu ka ye gabatia ko? ⁴ Geema ya w̄awa bu ka ye d̄s̄ s̄re adama yen n̄su yiru kpuro ka yen suunu s̄s yà n d̄s̄ mwaara s̄mbu terà ya koo maa kp̄i yu ko. ⁵ Sanam me ya ò d̄s̄ mwaare ba ò ka ye ḡanu kue. Kaa sere gere ye ya den d̄s̄ mwaara, ya ò maa garu koor̄? ⁶ Wee ye ne, Yinni Gusun̄ na gerum̄. Nge me d̄anu s̄s resem d̄a ba ra d̄s̄ doke, nge meya kon maa Yerusalemugibu seeyasia. ⁷ Kon bu w̄rima. Ba tamaa ba yara d̄s̄n di. Adama d̄s̄ wi, u koo na u bu di, kpa bu gia ma nena na s̄a Yinni Gusun̄. ⁸ Kon de ben tem me, mu ko bansu, domi ba man mem n̄k̄bu sariru koosi. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Yerusalemu ya raa s̄awa

nge bii wi ba k̄s̄

16 Yinni Gusun̄ u Yerusalemu yen k̄sa s̄s̄si saa Esekielin n̄n̄ di, u nee, ³ Yerusalemu, ba nun marawa Kananin tem̄. Wunen tundo u s̄awa Am̄reban bweseru. Ma wunen mero u s̄a Hetiban bweseru. ⁴ D̄ma te ba nun mara ba ò nun bwia bure. Ba ò maa nun wobura a ka d̄era. Ba ò nun s̄re ka b̄ru. Ba ò maa nun bekuru t̄kusi. ⁵ Goo kun wunen w̄n̄w̄ndu kue u sere nun ḡa nin gaa kua. Adama ba nun k̄wa yakas̄ d̄ma te ba nun mara, domi ba nun tusa. ⁶ Saa ye ne, Yinni Gusun̄ na sar̄ wunen b̄k̄u, na wa a w̄ri mò wunen maru ȳnu s̄s. Ma na gerua na nee, bu de a n w̄a baa me a yem wobura. ⁷ Ma na dera a kp̄a nge d̄a yakas̄. A kp̄a a kua kur̄ bur̄. Wunen bw̄su su ye. Ma wunen seri yi kp̄a. Adama terera a s̄im̄ mam mam. ⁸ Ma na sara wunen b̄k̄u na nun meera ma na wa saa ya tura su ka k̄iru ko. Ma na nen yaberun soo sua na ka wunen tereru wukiri. Ma na ka nun arukawani b̄k̄ua ka b̄ri na nee, a kua negii. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua. ⁹ Ma na nun wobura ka nim, na yem me a mwaare wuna, ma na nun gum sawa. ¹⁰ Ma na nun yabe te ba s̄ma kua dokea ka bara ni ba kua ka ḡna ba buraru koosi, ka s̄katia ye ba kua ka w̄e damgii, ka sere yabe geeru. ¹¹ Ma na nun bura ȳnu dokea ka sumi n̄k̄ma ka saba w̄iru. ¹² Ma na taabu doke wunen w̄r̄ ka swaa tonkunu ka sere yasi beeregia wunen wir̄. ¹³ Nge meya na nun buraru kua ka wura ka sii geesu ka sere beku geeru te ba kua ka w̄e damgii ka yabe te ba s̄ma dokea. D̄a ni a ra maa di, nu s̄awa som gem ka tim ka olifin gum. Ma a buram sosim̄ a d̄s̄ nge sina kur̄. ¹⁴ Ma a ȳsiru yara bwesenun su-

unu s̄s wunen buram s̄s. Wunen buram me, mu yibawa nen bura ȳa ni na nun kuan s̄s. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Yerusalemu

ya tii kur̄ tanaru kp̄e

¹⁵ Yinni Gusun̄ u maa nee, Yerusalemu, a wunen naane doke wunen buram s̄s. Ma a tii kua nge kur̄ tan̄ ȳsi te a yaran s̄s. T̄nu baawure wi u sar̄ mi kpuro, a ra n̄n̄ tii w̄wa. ¹⁶ Ma a wunen ȳa n̄n̄ginu sua a ka da a wunen gungunu mi a ra b̄nu s̄a buraru kua. Miya a tii w̄. Ye a kua mi, goo kun yen bweseru waare. Meya yen bwesera kun maa kooram̄. ¹⁷ Ma a wunen bura ȳa ni ba kua ka wura ka sii geesu sua a ka b̄u t̄n dur̄bu seka ma a nu sakararu koosi. ¹⁸ Ma a wunen ȳa ni ba s̄ma doke sua a b̄u ni wukiri. Ma a maa nen gum ka nen turare sua a nu w̄. ¹⁹ Ma a maa d̄a ni na ra ka nun diisie sua a ka b̄u ni ȳkuru kua nge me ba ra man ȳku nubu durorugiru kue. D̄a niya som ka gum ka tim. Yeniwa ya koor̄. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua. ²⁰ Adama sakara te, ta ò nun tura. Ma a wunen bii be a man marua mw̄era a ka b̄u ni ȳkuru kua. ²¹ Wee a nen bibu sakira a ka b̄u ni ȳku d̄s̄ mwaararugiru kua. ²² Yen kom k̄sum me s̄s, a ò maa wunen w̄ndiaru yaaye ka sanam me a w̄a tereru wunen maru yem s̄s. ²³ Ne, Yinni Gusun̄ na gerum̄ ma a kua b̄rura k̄sa ye a kuan s̄s. ²⁴ Wee a tii sakara kunu gira ka maa b̄u turanu baama kpuro. ²⁵ Wee swaa keenanu baama a b̄u turanu kua, ma a kom k̄sum kua a tii t̄mbu kpuro w̄. Be ba gesi sar̄ mi kpuro, ba ra ka nun dendiwa. Ma a wunen sakararu kp̄easia. ²⁶ A ka wunen berusebu Egibitigibu be ba wasin dam m̄ mi, sakararu kua. Ma a wunen sakararu kp̄easia a ka nen m̄ru seeya. ²⁷ Yera na nun nen dam s̄s̄si na nun n̄ma demie. Ma na nun doke nen yibereban n̄mu s̄s. Yibere bera, Filisitiba be ba biti soora wunen daa k̄san s̄s. ²⁸ Yen biru ma a da a ka Asirigibu sakararu kua, domi a ò deba. A da a tii bu w̄. Adama ka me, a ò deba. ²⁹ Ma a da a ka Kananiba sakararu kua ka Babilonigibu. Ka me, a ò deba. ³⁰ Anna a dam sariru wa mi. A tii kuawa nge sakara kowobun yinni. ³¹ Domi a sakara kunu gira swaa keenan̄ ma a b̄u turanu kua baama kpuro, a ku ra mam maa kur̄ tan̄ gobi mwe. ³² A s̄awa nge kur̄ tan̄ sakara kowo wi u dur̄ tukobu mwaam̄ win dur̄n ayer̄. ³³ Kur̄ tan̄ baawurewa ba ra ḡanu k̄. Adama wune, a dur̄ tan̄bu ḡanu w̄em̄ kpa a ka bu gawama beri berika kpuron di. ³⁴ Ye kur̄ tan̄bu ba ku ra ko yera a kua sakararu s̄s, domi ye kaa ka dur̄ tan̄bu k̄nu mwaari, wunen tiwa a ra bu w̄. ³⁵ T̄, ne, Yinni Gusun̄ na nee, Yerusalemu, a man swaa dakio wune wi a s̄a nge kur̄ tan̄. ³⁶ Wee a dera ba wunen dukia yarinasia baama, ma ba wunen tereru wa sanam me a sakararu mò ka b̄nu ni a k̄, ni nu kun mam waabu w̄. Ma a wunen bibun yem yari a

ka bũu ni yǎkuru kua. ³⁷ Yen sǎna kon wunen kīnasi be menna ka sere maa be a tusa. Be kpurowa kon mennama baama kpuron di, kpa n nun yǎsu tereru ben wuswaaw. ³⁸ Kon nun seeyasiawa nge me ba ra tɔn gowobu ka kurɔ tanɔbu seeyasie. Yem mu koo nun wukiri nen mɔru ka nen nisinun saabu. ³⁹ Kon nun beri wunen kīnasi ben nɔmaw. Ba koo wunen kunu ka wunen gunguu ni kɔsuku. Ba koo wunen bura yǎa ni a doke potiri kpa bu nun yǎsu tereru. ⁴⁰ Saa ye sɔɔ, kon tɔmbu seeya bu nun seesi bu kpenu kasuku kpa bu nun takobiba sɔkiri. ⁴¹ Ba koo wunen dia dǎɔ meniki kpa bu nun seeyasia kurɔ dabinun wuswaaw kpa n de wunen sakararu tu kpe. A ñ maa ben goo gǎanu wǎemɔ. ⁴² Nen mɔru koo sure. Na ñ maa ka nun nisinu mɔ. Meya na ñ maa ka nun mɔru mɔ. ⁴³ Ka me, yèn sǎ a ñ yaaye nge me na nun nɔkri wunen birun di, ma a nen mɔru seeya ka wunen kookoosu, yen sǎ, kon de a yen are wa. Domi a sekuru sari kom kua ma a bũnu sǎwa.

Yerusalemuwa ya daa kǎsa bo

⁴⁴ Wee be ba ra mɔn teni ko bu nɛɛ, nge me mero u sǎa, nge meya win bii wɔndia u ra n sǎa, ba koo nɛɛ, wuna ta ka yǎ. ⁴⁵ A sǎawa wunen meron bii wi u durɔ ka bibu yina. A sǎawa nge wunen maabu be ba durɔ ka bibu yina. Bɛɛn mero u sǎawa Hɛti. Ma bɛɛn tundo u sǎa Amɔregii. ⁴⁶ Wunen mɔɔ wi u wǎa sǎɔ yǎsan nɔm geu gia, wiya Samari ka yen bii wɔndiaba. Wunen wɔɔ wi u maa wǎa sǎɔ yǎsan nɔm dware gia wiya Sodomu ka yen bibu. ⁴⁷ N ñ mɔ ben yira a swii tɔna. Ye a kua ya kpǎ. Wee a sankira a bu kere wunen swɛɛ kpuro sɔɔ. ⁴⁸ Sere ka nen wǎaru Sodomu ye ya sǎa wunen wɔɔ ya ñ kue nge me a kua wunɛ ka wunen bibu. ⁴⁹ Tora ni ya kua wee. Ya tii sue ma ya wǎa doo nɔkru ka bɔri yendu sɔɔ. Ya ku ra wɔɔwɔndobu ka sǎarobu somi. ⁵⁰ Wunen mero bisi be, ba tɔnu bie ba kǎsa kua nen nɔni sɔɔ. Ye na wa me, yera na bu gira. ⁵¹ Wunen mɔɔ Samari kun mam wunen torarun saka kue. Wunen kǎsa ya wigia dabinu kera. Ma wunen kom kǎsum mu dera ba nun sanɔ kera. ⁵² Wunɛ wi a ra raa bu taarɛ wǎ wee a sekuru wa. Domi wunen kom kǎsum mu begim kera. Bǎ n wunen daa ye mɛera ba ra deemewa be, ba mam dɛere. Tǎ a kua sekurugii yèn sǎ bǎ n wunen daa mɛera ba ra wa ba sanɔ sǎa.

Sodomu ka Samari

ya koo wurama nge yellu

⁵³ Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sǎɔwa u nɛɛ, kon Sodomu ka Samari ka ben bii wɔndiaba seeya ka sere maa wunɛ Yerusalemugibu. ⁵⁴ Wunen mɔɔ Samari ye, ka wunen wɔɔ Sodomu ben nukura koo yemia yèn sǎ wunen tii a sekuru wa. ⁵⁵ Ba koo wurama nge yellu be, ka ben bibu. Meya maa wunen tii kaa wurama nge yellu wunɛ ka wunen bibu sannu. ⁵⁶ Sanam me a tii sue, a ra ka Sodomu gari kowa ka tii suabu wunen kǎsa yu sere sǎɔsira batuma sɔɔ. ⁵⁷ Tǎ, wuna Edɔmuba

ka Filisitiba ba koo yǎɛ. Wee ba nun gema yam kpuro. ⁵⁸ Ma a wunen sekuru sariru ka daa kǎsan are sɔɔwa. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁵⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee a man gema. A ñ nen arukawani yibie. Yen sǎ, kon nun kɔsie ye a man kua. ⁶⁰ Adama ka me, na ñ nen arukawani ye duarimɔ ye na ka nun bɔkua wunen wɔndiarun di. Kon maa ka nun arukawani bɔke ya n wǎa sere ka baadomɔ. ⁶¹ Kaa bwisiku ye a kua kpa sekuru tu nun mwa nǎ n nun wunen maabu ka wɔɔwɔbu nɔmu beria bu nun wiru kpǎiya nge wunen bibu. Adama na ñ ye mɔ arukawani ye na ka nun bɔkuan sǎ. ⁶² Kon kpam ka nun nen arukawani bɔke kpa a gia ma nena na sǎa Yinni Gusunɔ. ⁶³ Kpa a yaaya ye a kua gasɔ, kpa sekuru tu nun mwa sere a kpana a gari gere. Adama nɛ kon nun wunen toranu kpuro suuru kua. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gunɔ bakeru ka resem

17 Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, ² tɔnun bii, a Isireliba mɔndu kuo. ³ A nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, gunɔ bakeru gara wǎa ta kasa dǎu ma ta san bakasu mɔ si su nɔni bwese bwese seka mɔ. Ma ta yǎɔwa ta da sere Libanin guurun wii kpɔiɔ. Ma ta da ta dǎa ye ba mɔ sedurun wii kpɔiru wǎa. ⁴ Ma ta dǎa ten kǎasa ye ya gunum bo wǎa ta ka da ta yi tem mi ba ra tenkuru ko, wuu gè sɔɔ tenkuba ba wǎa. ⁵ Ma ta dǎa kpɔi pɔtura gaa sua ta da ta gira nge dǎa ye ya ra n wǎa nim bɔkua mi tem gem mu wǎa, mi nim mu yiba. ⁶ Kpɔi pɔtura ye, ya seewa ya kpǎa nge resem koru te ta yasia adama ta ñ gunu. Ma ten kǎasi yi mɛera gunɔ bake ten bera gia. Ma ten gbini yi dua tem men sɔɔwɔ. Ma dǎa ye, ya gɔsia resem, ya kpaa ya kǎasi kua. ⁷ Yen biruwa gunɔ bakeru gara na ta kasa dǎu. Ten sansu taasine. Ma resem koo te, ta ten gbini ka ten kǎasi gɔsie gunɔ bake ten mi gia, domi ta tamaa ta koo nim wa mi gia. ⁸ N deema ta raa girewa tem gem sɔɔ mi nim yiba kpa tu kǎasi geenu ko tu bii geenu ma kpa ta n sǎa resem gea.

⁹ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bikia. Na nɛɛ, resem yen bweseru ya koo kpǎ yu kuura? Gunɔ bake gbiikii te, ta koo wura tu ye deri ta kun yen gbini wukura? Ta koo wura ta kun yen marum go, kpa ten kpaa kpem me, mu gbera? Ñ n men na, n ñ maa tilasi tɔn dabinu bu na bu ka ye wuka. ¹⁰ Wee ta duura, adama ta koo kuura? Sǎɔ yari yerun woo gǎ n tu baba, ta ñ koo gbera? Geema ta koo gbera mi ta duura.

Mɔn ten tubusianu

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, ¹² a Yudan mem nɔɔ sari be bikio a nɛɛ, ba mɔn ten tubusianu yǎ? A bu sǎɔwɔ a nɛɛ, wee Babilonin sina boko u da Yerusalemu. U ben sina boko mwa ka win sina asakpɔbu ma u ka bu da Babiloni. ¹³ Ma u turo gɔsa wi u sǎa nge kpɔi pɔtura sina bibu sɔɔ, u ka nùn arukawani bɔkua. U nùn bǎrusia. Ma Babilonin sina boko wi, u ben bukurobu gura u ka da win temɔ. ¹⁴ Kpa Yudaban tem mu biru

wura, mu ku maa kuura. Kpa bu win arukawani ye mem nkwawa. ¹⁵ Adama be Yudaba ba Babilonin sina boko wi seesi ba sɔmɔbu gɔra Egibiti bu ka dumi kasma ka sere maa tɔn dabinu. Wi u yen bweseru kua, u koo kisira? Domi u arukawani kusia.

¹⁶ Ne, Yinni Gusunɔ na nee, sere ka nen wāaru, sina boko wi, u koo gbiwa sunɔ wi u nūn bandu wēn temɔ. Domi u n win nkw mweeru yibie. Babiloni miya u koo gbi. ¹⁷ Baa Egibitin sunɔ u n tabu kowo dabiru mɔ be ba dam mɔ, u n kpē u bu somi bu ka tii yina sanam mē Babilonin sina boko u koo na u wɔrusu gbe u tabu sīa kpī u ka tɔn dabinu go. ¹⁸ Domi durɔ wi, u maa win nkw mweeru atafiiru kua, ma u arukawani kusia yē sɔɔ u raa win nkw mweeru doke. Yen sɔ, u n kisiramɔ.

¹⁹ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ na nee, sere ka nen wāaru, nen arukawaniwa Isireliban sina boko u atafiiru kua u kusia. Yen sɔ, u koo yen are wa. ²⁰ Kon nūn yina beria kpa u wɔri ye sɔɔ. Kon ka nūn da Babilonɔ. Miya kon nūn siri win naane sari te u kuan sɔ. ²¹ Win tabu kowo be ba koo duki su, kon bu naa swīiwa n go ka takobi. Be ba tiara kpa bu yarina nge woo. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ nkw mweeru

²² Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, nen tiiwa kon dāa kāasa kpema mēeri sɛduru yen wii kpiiru kpa n ye bura, kpa n da n ye gira guuru garun wɔllɔ te ta gunu. ²³ Kon ye girawa guuru garun wɔllɔ te ta gunum bo Isireliɔ. Ten kāasi yi koo kuurawa kpa tu binu ma ta n sāa dāa te ta waabu wā. Gunɔ bwese bweseka ya koo sokuru ko ten kāasi sɔɔ. Kpa su n kukua ten saarɔ. ²⁴ Saa yera dānu kpuro nu koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ. Nena na ra dāa ni nu gunu kawē, kpa n ni nu piiburu bo gunum sosi. Meya na ra ni nu wuru bekusu sāa gberasie, kpa n ni nu gbere bɔkɔm doke. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Meya ya koo maa koora.

Gusunɔ u ra baawure siriwa

nge mē win daa ya ne

18 Yinni Gusunɔ u gerua u nee, ² Esekieli, mban sɔna Isireliba ba ra mɔn teni ko bu nee, baababa ba resem birenu di, ma ben bibun nkw yaaya.

³ Adama ne, Yinni Gusunɔ, na be sɔmɔm ma sere ka nen wāaru, i n maa mɔn teni gerumɔ Isireliɔ. ⁴ Geema, nena na baawuren wāaru neni, baaba ka bii. Yen sɔ, wi u tora wiya u koo gbi.

⁵ Su tē nee, goo u wāa u gea mɔ, win daa ya wā. ⁶ U ku ra de gungunɔ u būu sā. U ku ra maa būu yākunu di. U ku ra ka goon kurɔ menne. Meya u ku ra maa ka tɔn kurɔ menne sanam mē u yasa mɔ. ⁷ U ku ra goo gbeni. U ku ra maa goo sɔmburu koosie kam. U ra wi u win dibu neni win tɔruba wesie. U ra wi gɔɔra mɔ dīanu wē. Kpa u wi u tereru sīimɔ yānu wē. ⁸ U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ku ra n maa wāa

weesun swaa sɔɔ. U ra siriwa dee dee, u baawure nūn win gem wē. ⁹ U ra nen woodaba mem nkw mē mam mam. Tɔnu win bwesera ne, Yinni Gusunɔ na ra soku gemgii. Win wāara ta koo dakaa da.

¹⁰ Su maa tē nee, durɔ wi, u bii mɔ wi u ra tɔmbu wɔri u go, u ben yānu gura, n kun mē u ra daa kɔsa gaa ko. ¹¹ N deema win baaba ku ra yen bweseru ko. Bii wi, u ra būu yākuru de gungunɔ. U ra ka gabun kurɔbu menne. ¹² U ra bwēbwē sɔmburu koosie kam. U ra tɔmbu gbeni. U ku ra be u tɔruba mwaari ye wesie. U ra būnu sā, kpa u n kom bereteke mɔ. ¹³ U ra tɔmbu gobi bɔkure u nim doke. N weene tɔnu win bweseru u n wāa? Aawo, u koo gbiwa. Domi u daa kɔsa kua. Win yem mu koo wɔriwa win tii sɔɔ.

¹⁴ Su tē nee, bii wi, u seewa u mara. Ma win bii u seewa u win tondon toranu kpuro wa. Adama u n win tondon yira ye swīi. ¹⁵ U ku ra būu yākunu de gungunɔ. U ku ra būnu sā ni Isireliba ba sāmɔ. U ku ra ka goon kurɔ menne. ¹⁶ U ku ra goo sɔmburu koosie kam. U ku ra be ba win dibu neni tɔruba mwaari. U ku ra gbeni. U ra wi gɔɔra mɔ dīanu wē. Kpa u wi u tereru sīimɔ yānu wē. ¹⁷ U ku ra n wāa weesun swaa sɔɔ. U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ra nen woodaba mem nkw mē. Bii wi, u n gbimɔ win tondon toranun sɔ. U ko n wāawa ka gem. ¹⁸ Adama tundo wiya u koo gbi win toranun sɔ domi u tɔmbu tɔya kua u gbena.

¹⁹ I bikiamɔ i mɔ, mban sɔna bii kun win tondon durum are nkw mē. Geema, bii kun ye sɔmɔm yēn sɔ u gea kua. Ma u sīa dee dee nen yira sɔɔ, u nen woodaba mem nkw mē mam mam. Yen sɔna u ko n wāa. ²⁰ Wi u tora, wiya u koo gbi. Bibu ba n ben baababan toranun are nkw mē. Meya baababa ba n maa ben bibun toranun are nkw mē. Kon gemgii nūn win are wē yēn sɔ u kom gem kua. Kpa n maa tɔn kɔso sēyasia yēn sɔ u kɔsa kua.

Kɔsan kirɔ

²¹ Tɔn kɔso u n win daa kɔsa deri, ma u gem swīi nge mē nen wooda ya gerua kpuro, u n maa gbimɔ. ²² Kon win toranu kpuro duari, kpa n de u n wāa gea ye u mɔn sɔ. ²³ I tamaa ne, Yinni Gusunɔ na kī tɔn kɔso u gbi? Aawo. Ye na kī, yera u gɔru gɔsia kpa u n wāa. ²⁴ Adama wi u gem deri, ma u daa kɔsa mɔ nge tɔn kɔso, i tamaa u ko n wāa? Aawo. Kon win yellun daa gea ye duariwa kpa n de u gbi win daa kɔsa ka win mem nkw sarirun sɔ. ²⁵ Bē Isireliba, i mɔ, nen gere ye, ya n sāa dee dee. I swaa dakio i n. Nen gerewa ya n sāa dee dee? Nge bēya i saka saramɔ. ²⁶ Gemgii u n gea deri, ma u kɔsa mɔ, u koo gbiwa kɔsa yen sɔ. ²⁷ Tɔn kɔso u n maa win daa kɔsa deri, ma u daa gea mɔ, u win wāaru wɔramɔwa. ²⁸ U ko n wāa, domi u gia ma kɔsa u raa mɔ, ma u ye deri. N n men na, u n maa gbimɔ. ²⁹ Bē Isireliba i mɔ, nen gere ya n sāa dee dee. Adama n n mē, bēya i saka saramɔ. ³⁰ Yen sɔ, kon baawure siriwa nge mē win daa ya sāa. N n men na, i bēen daa kɔsio i kɔsa deri. I ku de bēen daa kɔsa yu bē kam koosia. ³¹ I bēen daa kɔsa derio kpa i bēen gɔrun bwisikunu gɔsia. Mban sɔna i ko i tii go.

³² I yē ma nε, Yinni Gusunɔ, na ñ goon ɔɔ kī. Ñ n men na, i ɔɔru ɔɔsio kpa i wa i n wāa.

Ba Isireliban sinambu

ɔɔ wuri kuamme

19 Yinni Gusunɔ u nεε, a ɔɔ swīyɔ Isireliban sina bibun sɔ, a nεε,

² ben mero u sāawa nge gbee sunɔ niu geu ge ba yē gbee sinansun suunu ɔɔ.

Ga ra n gen binu kpunewa ga n nu diisiamɔ.

³ Ma ga gen buu teu seeya ga kua kpambu.

Ga gu yaa mwaabu sɔɔsi, ma ga tɔmbu sēsukum wɔri.

⁴ Ye sɔba gen gari nua, ma ba gu yina beria.

Yera ba gu mwa ka kɔkɔru ba ka da Egibitiɔ.

⁵ Ma gen mero ga mara gu wurama. Adama ga temanabu kpana, ga wa n ñ koorɔ.

Yen biruwa ga maa gen buu teu sua ga seeya ga dam kua, ga kua gbee sunɔ kpambu.

⁶ Ma ga wɔri gbee sinansun wuuru ɔɔ. Ga yaa mwaabu mɛera.

Ma ga tɔmbu sēsukum wɔri.

⁷ Ga tem min sina kpaaru wɔri ga sura. Ma men wusu kua bansu.

Ma tɔmbu ka ye ya wāa tem mε ɔɔ kpuro ya berum soora gen kukiribun sɔ.

⁸ Ma bwesenu nu menna nu ka gu tabu kua.

Bwese ni, nu nawa yam kpuron di.

Ba gu suura kua ga wɔri.

⁹ Ma ba gen wēru yaba ba taabu doke

ba gu sɔri diru garu ɔɔ.

Yen biru ba ka gu da Babilonin sina bokon mi.

Ma ba gu kenusi

sere ba ñ maa gen kukiribu ɔɔ Isireliban guunɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u maa nεε,

ben mero u sāawa nge resem

ye ba duura daa toran bɔkuɔ.

Resem ye, ya ra ma.

Ya maa kāasi yiba nim mε ya waamɔn sɔ.

¹¹ Ya kāasi damgii mɔ yi ba koo kpī bu ka sina dɛki ko.

Ya waabu wā, yen gunum ka yen kāasi dabinun sɔ.

¹² Adama ba ye wuka ka mɔru

ba sura temɔ.

Woo ge ga wee sɔɔ yari yerun di,

ga yen marum gberasia.

Yen kāasi damgii yi, yi gbera yi dɔɔ mwaara.

¹³ Tē ya gire tem gbebum ɔɔ

mi gāanu ku ra kpi.

¹⁴ Ma dɔɔ u yara saa yen kāasin di u yen marum mwa.

Ya ñ maa kāasa damgia mɔ

ye ya koo ko sina dɛka.

Womu geni ga sāawa ɔɔ wuri. Geya ba ko n da ko bā n ɔɔ wuri mɔ.

Isireliba

ba Yinni Gusunɔ seesi

20 Sanam mε Isireliba ba wāa yoru ɔɔ Babilonɔ, yoo ten wɔɔ kɔkɔba yirusen suru kɔkɔbusen sɔɔ wɔkuruse ɔɔra ben guro gurobu gabu ba na Esekielin mi u ka bu bikiaru kua Yinni Gusunɔn mi. Ma ba na ba sina win wuswaɔ. ² Yera Yinni Gusunɔ u nεε, ³ tɔnun bii, a tɔn beni sɔɔɔ a nεε, ameniwa nε, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nεε, n ñ Isireliba ba nawa bu ka nen kīru bikia? Sere ka nen wāaru na ñ wuramɔ bu man gāanu bikia.

⁴ Tē a sɔru koowo a ka bu siri. A bu yaayasio kom kɔsum mε ben baababa ba man kua. ⁵ Ye nε, Yinni Gusunɔ na gerumɔ wee. Na nεε, sanam mε na be, Isireliba ɔɔsa be, be ba sāa Yakɔbun bweseru na bu nɔ mweeru kua ka bɔri. Ma na bu tii sɔɔsi Egibitiɔ, na bu sɔɔwa na nεε, nena na ko n sāa ben Yinni. ⁶ Yen dɔma tera na bu nɔ mweeru kua ka bɔri na nεε, kon bu yara Egibitin di. Kpa n ka bu da tem mε na bu ɔɔsia ɔɔ mi tim ka bom mu yiba. Tem mε, mu sāawa mε mu tem kpuro buram kere. ⁷ Na bu sɔɔwa na nεε, baawure u win būu ge u kɔɔ sāa derio kpa u ku raa tii disi doke ka Egibitin būu ni. Domi nena na sāa Gusunɔ ben Yinni.

⁸ Ka mε, ba man seesi ba yina bu man swaa daki. Ben goo kun būu ni deri, nì ɔɔ ben kɔɔ wāa. Ba ñ Egibitin būu ni deri. Ma na bwisika n bu mɔru kpuro seesi n bu wɔri Egibitiɔ. ⁹ Adama na bu deri, domi na ñ kī nen yīsiro tu sankira bwese tukunun suunu ɔɔ yèn sɔ na tii bwese tuku ni sɔɔsi ¹⁰ sanam mε na Isireliba yara Egibitin di na ka da gbaburɔ. ¹¹ Ma na bu sɔɔwa ye ba koo ko ka sere nen woodaba ye ba koo swīi ba n ka wāa. ¹² Na bu tɔ wērarugiru wē ta n sāa yīreru te ta sɔɔsimɔ ma nε, Yinni Gusunɔwa na bu wuna nenem. ¹³ Adama be Isireliba ba man seesi gbaburɔ ba ñ nen woodaba ka nen gere mem nɔwε ye bā n swīi ba ko n wāaru mɔ. Meyā ba ñ maa nen tɔ wērarugiru mem nɔwε sere na bwisika n ka bu mɔru ko n bu kpeerasia gbaburɔ. ¹⁴ Adama nà n ye kua, bwese tukunu nu koo nen yīsiro gem, nìn nɔni biru na bu yara Egibitin di. ¹⁵ Yen sɔna gbaburɔ na nɔmu sua na bɔrua na nεε, na ñ maa ka bu dɔɔ tem buram mε ɔɔ, mi tim ka bom mu kokumɔ mε na bu nɔ mweeru kua. ¹⁶ Domi ba ñ nen woodaba ka nen gere mem nɔwε. Meyā ba maa nen tɔ wērarugii te disi doke yèn sɔ ben ɔɔru ga woo būnun mi gia. ¹⁷ Ka mε, na ben wɔnɔwɔndu wa na ñ bu go gbaburɔ.

Isireliba ba ñ ben

mem nɔɔbu sariru deri

¹⁸ Na ben bibu sɔɔwa gɔɔburɔ na nɛɛ, bu ku ben baababan yira swii, bu ku ko ye ba bu sɔɔwa, bu ku maa tii disisi koosi ka ben bɔnu. ¹⁹ Adama bu nɛ Gusunɔ ben Yinnin woodaba ka nen gere swiiyɔ kpa bu ka ye kpuro sɔmburu ko. ²⁰ Bu nen tɔɔ wɛrarugiru wunɔ nenem kpa ta n sɔa yireru nɛ ka ben baa sɔɔ, te ba koo ka gia ma na sɔawa Gusunɔ ben Yinni. ²¹ Adama ka mɛ, bii be, ba man seesi, ba ñ nen woodaba ka nen gere mem nɔɔwɛ ye bɔ n swii ba ko n wɔaru mɔ. Ba nen tɔɔ wɛrarugiru disisi doke. Ma na bwisika n ka bu nen mɔru seesi gɔɔburu mi. ²² Adama bwese tukunu nu ku ka nen yisuru gem sɔ, na ñ bu gɔanu kue. Domi bwese nin wuswaɔra na be, Isireliba yara Egibitin di. ²³ Gɔɔburu miya na nɔma sua wɔɔɔ na bɔrua na nɛɛ, kon bu yarinasia bwesenu sɔɔ ka tem tukumɔ. ²⁴ Domi ba ñ nen woodaba ka nen gere mem nɔɔwɛ. Ma ba nen tɔɔ wɛrarugii te disisi doke. Ma ba ben kɔdɛ doke ben baababan bɔnu sɔɔ. ²⁵ Nena na maa bu wooda wɛ ye ya ñ bu gea maruammɛ ka ye ya ñ bu wɔaru wɛɛmɔ. ²⁶ Na dera ba disisi duura ye ba ka ben bii gbiikobu yɔku dɔɔ mwaarugiru mɔ, kpa nanum bu mwa kpa bu gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

Gusunɔ u koo Isireliban

bɔu sɔaru kpeesia

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnɔn bii, a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, ben baababan tii ba man tora, ba ñ nen arukawani yibie. ²⁸ Na ka bu da tem mɛ sɔɔ mɛ na bu nɔɔ mɔwɛru kua na sire ka bɔri. Miya ba ben bine doke gungunu gia ka dɔa kubenu gia. Ma ye kpuro ya kua ben bɔu yɔku yenu. Miya ba ra yɔku dɔɔ mwaaruginu ko ka sere ni ba ra ko ka gberun dɔanɔ ka tam kpa bu turare dɔɔ doke. Ye kpuro ya dera nen mɔru seewa. ²⁹ Ma na bu bikia na nɛɛ, mba gunguu ni, nɔn mi i ra n naamɔ. Saa yen dɔma ten di, ba ben yɔku yenu sokumɔ gungunu. ³⁰ Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku tii disisi koosi nge ben baababa. Bu ku maa bɔnu gasiri bu sɔ. ³¹ Wee tɛ, ba tii disisi mɔ ba bɔnu gasirimɔ ba ka nu kɛnu daawammɛ ma ba ka nu ben bibu yɔkunu kuammɛ. Yera ba tamaa ba koo bikiaru ko nen mi? Aawo, sere ka nen wɔaru na ñ wuramɔ bu bikiaru ko nen mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ³² Ba tamaa ba koo ko nge bwese ni nu tie, kpa ba n dɔnu ka kpenu sɔamɔ. Adama n ñ koorɔ. ³³ Sere ka nen wɔaru ka dama kon bu wɔri kpa n bu seesi, kpa na n bandu dii be sɔɔ. ³⁴ Kon bu yara bwese tuku nin suunu sɔɔn di mi ba yarine kpa n bu menna n bu nen dam ka nen mɔru sɔɔsi. ³⁵ Kon ka bu da gɔɔburɔ be tɔna mi goo kun wɔa. Miya kon bu siri. ³⁶ Kon bu siri nge mɛ na ben

sikadoba siri gɔɔburɔ sanam mɛ ba wee Egibitin di. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ³⁷ Saa ye sɔɔ, kon bu tilasi ko ka sena ba n ka sɔa nge nen yɔa gɔɔ kpa bu arukawani ye mem nɔɔwa ye na ka bu bɔkua. ³⁸ Kon bu wuna ben suunu sɔɔn di be ba man seesi ka be ba sɔa tɔn kɔsobu kpa n bu yara tem mi ba wɔan di. Adama ba ñ dɔɔ Isireliɔ. Saa ye sɔɔra be, Isireliba ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ. ³⁹ Tɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua ben sɔ. Na nɛɛ, bu doo bu ben bɔnu sɔ. Adama amen biru, ba koo man mem nɔɔwa. Ba ñ maa nen yisuru sankumɔ ka ben bɔu sɔaru. ⁴⁰ Domi Isireliba kpurowa ba koo man sɔ Isirelin guurɔ te na gɔsa nen sɔ. Miya kon ka bu nɔnu geu mɛeri. Kpa n bu yɔkunu bikia ka kɛɛ gee ni ba sɔru kua nen sɔ. ⁴¹ Nɔn bu yara bwese tukunum suunu sɔɔn di mi ba raa yarine ma na bu menna, saa yera kon bu mwa nge yɔku nubu durorugiru. Bwese tuku ni, nɔn n wa mɛ, kpa nu gia ma nena Yinni Gusunɔ Dɛero. ⁴² Meya ben tii ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ nɔn bu kpara na ka da Isireliɔ mi na ben baababa nɔɔ mɔwɛru kua. ⁴³ Ba koo bwisiku daa kɔsa ye ba kua yellu, yɛ sɔɔ ba tii disisi doke kpa bu tii tusi kɔsa ye ba kuan sɔ. ⁴⁴ Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ nɔn bu sɛɛyasia nen yisurun bɛeren sɔ. N ñ mɔ ben daa kɔsa ye ba kuan sɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Labaari kɔsa Isireliban sɔ

21 Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, ² tɔnɔn bii, a mɛerio sɔɔ yɛsan nɔm dwarɔ, kpa a bu gerusi be ba wɔa dɔa sɔɔ mi. ³ A de bu nen gari swaa daki yi kon gere dɔa sɔɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi. A nɛɛ, kon gu dɔɔ doke, kpa dɔɔ wi, u dɔa bekunu ka gɔebunu mwa. Dɔɔ wi, kun gbimɔ. Tɔmbu kpurowa ba koo dɔɔ soora saa sɔɔ yɛsan nɔm dwarun di n ka da nɔm geuɔ. ⁴ Tɔmbu kpurowa ba koo wa ma nɛ, Yinni Gusunɔwa na dɔɔ wi sɔrua, u ñ maa gbimɔ.

⁵ Ma Esekieli u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, wee ba ra n ka man wɔki ba n mɔ, suka na ra n bu kuammɛ.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, ⁷ wunɛ, tɔnɔn bii, a mɛerio Yerusalemu gia kpa a Isirelin tem ka men sɔa yenu gerusi. ⁸ A Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye na gerumɔ ben sɔ. Na nɛɛ, kon bu deema, kpa n nen takobi woma yen kararun di kpa n gemgii ka tɔn kɔso go. ⁹ Kon bɛɛ kpuro kpeerasia. Yen sɔna kon nen takobi woma saa yen kararun di, kpa n tɔmbu go saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di n ka da nɔm geuɔ. ¹⁰ Tɔmbu kpuro ba koo gia ma na nen takobi woma saa yen kararun di, na ñ maa ye wesiamɔ mi. ¹¹ Yen sɔ, wunɛ tɔnɔn bii, a yɔaro a weeweenu ko nge win gabu ga bɔɔra. ¹² Bɔn nun bikia mban sɔna a weeweenu mɔ, kaa bu wisiwa a nɛɛ, labaari kɔsa a nua. Ya koo maa tunuma. Kpa tɔmbun toronu nu kara. Ba koo gɔma dwiia. Kpa ben wɔrugɔru tu kpe, bu dɔunu soona. Wee, ya koo na ya mam tunuma. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Takobi ya wee

13 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, 14 wunɛ tɔnun bii, a tɔm-bu gerusio. A bu sɔwɔ ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ,

takobi gaa wee ya wee,
ya ɔwɔ dɛɛrawa mam mam.

15 Ya ballimɔ,
yera ba koo ka tɔmbu go.

I tamaa bɛɛn bandu ta ñ kpeemɔ, I

16 adama ba takobi ye ɔwɔ dɛɛrawa ba neni.

Ba ye tɔn gowo nɔmu berie.

17 A gbãro, kpa a weeweenu ko, wunɛ tɔnun bii.

Domi ba ye nen tɔmbu Isireliba ka ben sinambu sue-si.

18 Wee ba be kpuro yiberɛba nɔmu beria.

A wunen nɔma bɔkuo,
nɔni swãa bakara wee.

Bɛɛn bandu tà n wɔruma maa ni.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. II

19 Tɛ wunɛ tɔnun bii, a bu gerusio.

A taka koowo nɔn teeru,

yen biru nɔn yiru, yen biru nɔn ita,

a ka takobi yen dam sɔwɔ.

Domi ya sãawa takobi

ye ya ka ɔwɔ wee.

Ɔwɔ bokowa ya ka wee baaman di.

20 Ya baawuren wɔrugɔrun dam buamɔ.

Ya dera ba wɔrukumɔ.

Wee na dera ya wãa baawuren ɔwɔwɔ.

Wee ya ballimɔ nge guru maakinu,

ya sɔwɔ sãa yu ka go.

21 Na maa ye sɔwɔ na mɔ,

yu soowo nɔm geu gia, kpa yu wura nɔm dɔwaru gia.

Takobi ɔwɔ durora wunɛ,

a doo mi ba nun tii.

22 Nɛ, Yinni Gusunɔn tii, kon taka ko kpa n nen mɔru kpuro sɔwɔ mam mam sere yu ka sara. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Babilonin sina boko

u koo Yerusalemu wɔri

23 Yinni Gusunɔ u kpam gerua u nɛɛ, 24 wunɛ tɔnun bii, a swaa yiru yabo ye ya koo sɔwɔ mìn di Babilonin sina boko u koo ka tabu duuma. A de ye yiru ye, yu yari wuu teun di kpa a yen baayere yireru ko yu ka sɔwɔ wuu gèn mi ya ɔwɔ. 25 Kaa swaa yiru ye kowa, tia ya n ɔwɔ Raba gia, ye ba koo swii bu ka Amɔniba tabu wɔri, tia maa Yerusalemu gia ye ba koo swii bu ka Yudaba tabu wɔri. 26 Domi wee Babilonin sina boko u wãa swaa yiru yen keenanɔ u bikiaru mɔ bũu ni ba mɔ Terafimun mi, ka sɛɛnu ka yaa woru. 27 Ma bikia te, ta Yerusalemu sɔwɔ win nɔm geu ɔwɔ. Tɛ, u koo wooda wɛ bu Yerusalemu wɔri ba n tabun kuuki mɔ. U koo tabu

I - Naa sin sukum Heberum ɔwɔ mu ñ dɛere. II - Naa sin sukum ka Heberum mu ñ dɛere.

yãnu yi yi Yerusalemun ɔwɔwɔ. Kpa bu gungunu ka kuku yenu ko mi, bu ka ye wɔri. 28 Adama Yerusalemugibu ba tamaa win bikia ten gari yi ñ sãa gem. Domi ba tamaa u koo bu deri arukawani ye ba ka nùn bɔkuan sɔ. Adama u ñ ben toranu duari. Yen sɔ, u koo bu wɔri. 29 Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔwɔ na mɔ, wee ben mem nɔwɔbu sari te ta sɔwɔsiramɔ ben daa sɔwɔ, ta man ben toranu yaayasiamɔ ma nu bu taare wɛɛmɔ. Ba ñ maa nu deri. Yen sɔ, kon bu nɔmu doke n mwa.

30 Wunɛ maa Isireliban kparo, wunen tɔra turuku mɔ. Wunen toranu nu den tura mɛ. 31 Ba koo wunen sina furɔ pota. Gãanu koo ɔwɔ. Be ba tii kawɛ ba koo wɔlle suara. Kpa be ba tii sue bu wɔruma. 32 Kon de Yerusalemu yu ko bansu mam mam. Ya koo koorawa saa ye wi kon yen dam wɛ u tunuma.

Ba koo Amɔniba tabu wɔri

33 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, wunɛ tɔnun bii, a Amɔniba gerusio ben kom kɔsum mɛ ba Isireliba kuan sɔ. A bu sɔwɔ a nɛɛ, wee, ba takobi ɔwɔ dɛɛra ya ballimɔ ya bu mara yu go. 34 Ben kãsi weesugii ni ka gari weesugii yin sɔ, ba koo bu gowa nge tɔn kɔsobu be ba wiru ɔwɔ. Domi ben tɔra turuku mɔ, ben toranu nu den tura mɛ. 35 Bu ben takobiba wesio ben karanɔ. Kon bu siri mi ba bu mara. 36 Kon bu mɔru seesi n bu wure nge dɔwɔ kpa n bu tɔmbu nɔmu beria be ba koo bu wɔri ka dam bu kam koosia. 37 Kon de dɔwɔ u bu di, kpa ben yem mu yari ben tem suunu ɔwɔ. Ba ñ maa bu yaayamɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yerusalemugibun daa kɔsa

22 Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, 2 wunɛ tɔnun bii, a sɔwɔ koowo a ka Yerusalemugibu siri be ba sãa tɔn gowobu mi. A ku sika ko. A de bu bwisiku ben daa kɔsa ye ba kuan sɔ. 3 A bu sɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Wee ba tɔmbu goomɔ. Yera ya koo de ben wuu Yerusalemun tii yu kam ko. Wee ba bwãarokunu sekumɔ ma ba ben tem disi doke. 4 Tɔn be ba go mi, ben taarewa. Ba tii disi doke ye ba ka tii bwãarokunu kua. Nge meya ba ka ben wãarun tɔnu kawa. Yen sɔna kon de bwese tukunu nu bu yɛɛ. 5 Be ba toma ka be ba wãa turuku ba koo bu yɛɛ yèn sɔ ben wuu Yerusalemun yisira bɛɛɛ bia, ma ya burisire.

6 Wee be, Isireliban sinambu ba tɔmbu dam dɔremɔ ba goomɔ Yerusalemu ye ɔwɔ. 7 Ma yen tɔmbu ba ben merobu ka ben tundobu gema. Gaba sɔbu dam dɔremɔ. Gaba maa gobekuba ka gminibu taki dimɔ. 8 Tɔmbu ba ñ nen sãa yeru daabu kɔ. Ba ñ maa kɔ bu nen tɔwɔ wɛrãruguru mem nɔwɔ. 9 Gaba wãa ba ben winsim kɔsa gerumɔ bu ka nùn go. Meya maa tɔmbu ba ra bũnun dɔanu di gungunun wɔllɔ kpa ba n sekuru sari kookoosu mɔ. 10 Gabu ba wãa ba ra ka ben tondon kurɔbu kpune. Gabu ba ra mam tɔn kurɔbu gabe sanam mɛ ba yasa mɔ. 11 Gaba maa wãa ba sakararu mɔ ka ben bensim kurɔbu, ñ kun mɛ ka ben biin kurɔ ñ kun mɛ ka ben sesu tundo turosibu. 12 Gaba maa wãa

be ba ra wure bu gobi mwa bu ka tumbu go. Gaba wāa ba ra are beke kasu bā n ben winsim gobi bōkura. Gaba wāa be ba ben winsim taki dimō bu ka gobi ko. Ma ba ne, Yinni Gusunō duari mam mam. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹³ Wee kon bu so be, Yerusalemugibu ben gbena ka tōn be ba gon sō. ¹⁴ Nā n bu wōri yen tōn te, ba ñ ko n maa dam ka mwia mō. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua. Ya koo maa koorā. ¹⁵ Kon de bu yarina ba n wāa bwese tukunu sō. Kpa bu da baama. Nge meya kon ka ben disi yi wuna Yerusalemu ye sōn di. ¹⁶ Bwese ni nu tie, nu koo bu gem. Saa ye sō, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

¹⁷ Yen biru, Yinni Gusunō u maa nee, ¹⁸ tōnun bii, wee nen nōni sō Isireliba ba sāa nge sii bisu ñ kun me nge sii gandū ñ kun me nge sii kpikisu ñ kun me nge pēerum ñ kun me nge sii wōkusu si ba doke sōwatia sō bu ka su sōwa. Ba sāawa nge sii geesun bisu. ¹⁹ Yen sōna ne, Yinni Gusunō na nee, kon bu mēna Yerusalemu sō. ²⁰ Nge me ba ra sii geesu ka sii gandū ka sii wōkusu ka sii kpikisu ka sii pēerum mēne bu doke sōwatia sō, kpa bu dō doke su ka yanda, nge meya kon bu mēna nen mōru sō, kpa n bu deri bu yanda. ²¹ Kon bu mēna sube teeru sō, kpa n bu kpēe nen mōrun sundu sō kpa bu yanda nge sisu. ²² Nge me sii geesu su ra yande dō sō, nge meya ben tii ba koo yanda Yerusalemun suunu sō. Saa yera ba koo gia ma na ka bu mōru seewa.

²³ Yinni Gusunō u maa gerua u nee, ²⁴ tōnun bii, a Yerusalemugibu sōwō a nee, ben tem mu sāawa nge mi gura ku ra ne. Yen sō, kon de mu kam ko nen mōrun saa sō. ²⁵ Ben sōwō bu ba sāawa nge gbee sinan si su kukirimō sanam me su yaa wa su sēre. Domi ba tumbu goomō. Ma ba gabun gobi ka dukia wōramō. Ma ba derimō kurō gōminibu ba dabiamō. ²⁶ Ben yāku kowobu ba ku ra nen woodaba mem nōwē. Ba ku ra maa nen sāa yeru beere wē. Ba ku ra wunane ye ya sāa negia ka ye ya ñ sāa negia. Ba ku ra maa tumbu sōwō ye ya dēere ka ye ya ñ dēere. Ba ku ra mam nen tō wērarugii te mem nōwē. Ye kpuro sōra ba ku ra man beere wē. ²⁷ Ben sinambu ba sāawa nge gbeeku yē. Domi ba tumbu goomō bu wa bu ka ben bine suresia. ²⁸ Ben sōwō bu ba ye kpuro wukirimō nge gāa ni ba soo tēni. Wee ba bu kāsī weesuginu ka gari weesugii sōwō. Ba gerumō ba mō, gari yi ba tumbu sōwō yi weewa nen min di. N deema ne, Yinni Gusunō na ñ bu gāanu sōwō. ²⁹ Tem men tumbu ba dam dōrenamō ba gbenimō ba sāarobu ka be ba ñ dam mō taaremō. Ma ba sōbu taki dimō ba gem biramō.

³⁰ Wee na goo kasu ben suunu sō u gbāraru bani u ka sikerena, ñ kun me u yōra kururu mi, u ka tem me yina n ku ka mu kam koosia. Adama na ñ goo wa.

³¹ Kon bu mōru seesiwa. Na ñ yōramō sere nen mōru yu ka kpe. Kon de bu bu ben daan are kōsie. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Samari ya sāa nge kurō tanō

23 Yinni Gusunō u nee, ² tōnun bii, kurōbu yiruwa ba wāa be kpuro mero turo. ³ Ma ba da ba kurō tanaru di Egibitō ben wōndiaru sō. Miya ba ben bwāsu sēkura. Ba ben toronu bōkasi. ⁴ Mōn yōsira Ohola. Wōngira maa Oholiba. Ohola u sāawa Samari. Oholiba u maa sāa Yerusalemu. Na bu sua kurōbu ma ba man bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marua. ⁵ Ohola wi, u kua naane sarirugii, u kurō tanaru wōri. Ma u Asirigibu kīa too too be ba wāa win bōku. ⁶ Tōn be, ba yāa wunōnginu doke domi ba sāawa tem yērobu ka siri kowobu. Ba sāawa aluwaasi durō burabu. Ma ba maasōru yē. ⁷ Beya Ohola u tii wē. Be ba sāa Asirin wirugibu mi, be kpurowa u ka sakararu kua. U bu kīa too sere u ben būnu sāwa. ⁸ U ñ win sakara te deri te u raa kua Egibitō. Domi sanam me u sāa wōndia, ba ra n ka nūn kpunamō ba n win bwāsu babirimō, ma ba nūn sakararu kpēe. ⁹ Yen sōna na nūn deri win kīnasi Asirigii ben nōmō. ¹⁰ Ma ba win yānu potira ba nūn yōsu tereru. Ma ba win bibu gura ba ka doona. Yen biru ba win tii go ka takobi. U seeyasiabu wa bi bu kua seeda tōn kurō be ba tien sō.

Yerusalemu ya sakararu kua

¹¹ Yinni Gusunō u maa nee, Oholan wōn Oholiba u win mōn sakara kookoo si wa. Ka me, wigira ta boya sere ta ñ ka nō gerurō. ¹² Ma win tii u Asirin tem yērobu kīa ka ben siri kowobu. Tōn be, ba sāawa aluwaasi durō burabu. Ba yāa buranu doke, ba maa maasōru yē. ¹³ Ne, Yinni Gusunō na wa ma Oholiban tii u disi mō. Be kpuro swaa tia yera ba swī mi. ¹⁴ Oholiba wi, u mam kua ye ya sakararu kere. Sō teeru u tōmbun weenasibu wa ba yorusi gani sō. Ba bu kuawa ka gāa swāanu. Tōn be, ba sāawa Babilonigibu. ¹⁵ Ba kpaki sēke pōra, ma ba dawani nōni bwese bwesekagii bōkua wirō. Be kpuro ba sāawa nge sinambu ba ka Babilonigibu weene. ¹⁶ Ye u bu wa me, yera u bu kīa sere u sōwō bu gōra Babiloni mi. ¹⁷ Ma ba na win mi ba ka nūn kpuna ba nūn sakararu kpēe sere win bwēra yōwō ben min di. ¹⁸ U win sakara te sōwō batuma sō. Ma nen gōru ga doona win min di nge me ga raa doona win mōn min di. ¹⁹ Ka me, u sakara te mō u dōwō nge me u kua win wōndiarun saa sō Egibitō, ²⁰ mi u tii kurō dama kowobu wē be ba ra n kurōbu wōwō nge ketekunu ñ kun me nge du mi.

Yerusalemun seeyasiabu

²¹ Yinni Gusunō u maa nee, Oholiba, wee a maa wure a wura sekuru sariru sō te a raa kua wunen wōndiaru sō sanam me a dera Egibitigibu ba wunen bwāsu babura. ²² Wee ye ne, Yinni Gusunō na gerumō. Kon de wunen yellun kīnasi be a tusa mi tē bu nun seesi kpa bu na baama kpuro di bu nun wōri. ²³ Beya Babilonigibu ka Pekodigibu ka Koagibu ka sere maa Asirigibu. Ben aluwaasi durō burō be ka ben tem

yērobu ka ben sinambu ka ben tabu durɔbu be kpuro ba yɔɔwa dumin wɔllɔ. ²⁴ Wee ba nun wɔrim wee ba tabu yānu neni ka tabu kekeba yi dumi gawe. Ba men-na ba dabi ba ka nun sikerene yam kpuro. Be kpuro ba sii furɔsu doke ma ba tereɔu neni. Kon bu siribu nɔmu sɔndia kpa bu nun siri ka ben wooda. ²⁵ Kon nun mɔru seesi kpa n de bu nun wɔri ka dam. Ba koo wunen wēru ka wunen swasu bɔɔri kpa bu nun dakura tabu sɔɔ, kpa bu wunen bibu gura. Be ba tiara kpa bu be dɔɔ meni. ²⁶ Ba koo wunen yānu gura kpa bu wunen bura yānu wuna. ²⁷ Kon wunen sekuru sariru kpeesia te a mɔ saa yee yellun di Egibitiɔ. Wunen nɔni kun maa wurɔ ben mi gia. A ñ maa bu yaayamɔ.

²⁸ Ne, Yinni Gusunɔ na nee, wee na nun beri be a tusan nɔmɔ, bèn mi wunen bwēra kun maa wāa. ²⁹ Ba koo nun nɔni sɔ tusirun sɔ kpa bu wunen dukia gura bu nun deri ka nɔm dira basi mam mam. Wunen sekuru sariru ka wunen sakara te, ta koo sɔɔsira. ³⁰ Ye kpurowa ya koo nun deema domi a ka bwese tukunu sakararu kua ma a tii disi doke būu sāraru swaa sɔɔ. ³¹ A wunen mɔɔn yira swīi. Yen sɔna kon de a nen mɔrun nɔra ye nɔ nge wi. ³² Ne, Yinni Gusunɔ na maa nee,

kaa ka nɔra ye nɔ
ye wunen mɔɔ u ka nɔra.
Nɔra ye, ya yasu, ya maa dēu.
Yera ya koo de bu nun yēē
bu yaakoru koosi.

Nɔra ye, ya nen mɔru yibawa sere ka nɔɔɔ.

³³ Ya koo nun go nge tam
kpa yu nun nɔni sɔ.

Nɔra ye, ya ra ka nuku sankiranu ka kam kobu nɔwa.
Yera wunen mɔɔ Samari u nɔra.

³⁴ Kaa ye nɔwa mam mam
sere a ye nɔra ka donnu
kpa a wunen tororu mɔera ko ka yen kēki.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁵ Wee a man duari ma a man deri. Tē, a wunen sekuru sarirun are sɔɔwɔ.

Gusunɔ u Yerusalemu

ka Samari taare wē

³⁶ Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔwa u nee, tɔnun bii, a Ohola ka Oholiba sirio. A bu sɔɔwɔ kɔsa ye ba kua.

³⁷ Wee ba sāawa kurɔ sakara kowobu ma ben nɔma yem yiba. Domi ba da ba būnu sāmɔ ma ba ka ben bibu yāku dɔɔ mwaaruginu mɔ. N deema nena ba raa bii be wē. ³⁸ Wee ye ba maa man kua. Ba nen sāa yeru disi doke, ma ba ñ nen tɔ wēraruginun wooda mem nɔɔwɔ. ³⁹ Domi nɔma te ba dua nen sāa yerɔ ba ka ben bibu būu yāku kua ma ba tu disi doke. Yenin bwesera ba kua nen sāa yerun sɔɔwɔ. ⁴⁰ Yen biru, ba maa sɔmɔbu gɔra bu bu durɔbu kasuama saa tontonden di. Ma durɔ be, ba seema ba na. Saa yera ba wobura ma ba kiro doke ma ba ben bura yānu doke durɔ ben sɔ. ⁴¹ Ma ba da ba sina kita buranu sɔɔ.

Tabulu ya yii ben wuswaɔ yèn wɔllɔ ba nen turare ye ba ra dɔɔ doke ka gum nubu durorugim sɔndi. ⁴² Ma tɔn dabira bu naawa te ta ñ gāanun bwisikunu mɔ, ta wure. Tɔn be, ba sāawa Sebagibu be ba na saa gɔburun di. Ma ba kurɔ be sumi dokea nɔm wīnɔ, ma ba maa bu sina furɔ burasu dokea winɔ. ⁴³ Yera na nee, baa ka wi u tɔkɔ kua sakara te sɔɔ, u ko n tu mɔwa u n dɔɔ? Durɔba ko n maa nùn naawamme? ⁴⁴ Wee durɔbu ba ra ne bu ka nùn dendi nge kurɔ tanɔ. Nge meya ba Ohola ka Oholiba kua be, be ba sankire. ⁴⁵ Adama gemgibu ba koo kurɔ be siri bu bu taare wē ben sakararun sɔ ka tɔn be ba gon sɔ. Domi ben nɔma ya yem yiba.

⁴⁶ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nee, kon de tɔn dabiru tu da tu bu wɔri kpa tu bu nɔni swāaru kpēē, kpa tu ben dukia gura. ⁴⁷ Kpa tu bu kpenu kasuku tu go, kpa tu bu bɔtiri ka takobi. Kpa tu ben bibu go tu ben yenusu dɔɔ meniki. ⁴⁸ Nge meya kon ka sakararu kpeesia tem me sɔɔ. Kon tɔn kurɔ baawure sɔ u ka maa ben maabu yiru yen yira swīi. ⁴⁹ Domi ba sakararu kua ba būnu sāwa. Yen sɔ, ba koo ben tora-nun are sɔbe. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ.

Yerusalemu ya sāa

nge weke te ta wuuru diira

24 Isireliban yorun wɔɔ nɔɔba nnesen suru waku-rusen sɔɔ waku-ruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee, ² wunɔ tɔnun bii, a gisɔn tɔ te yoruo. Domi gisɔra Babilonin sina boko u koo Yerusalemu tarusim tore. ³ A nen tɔmbu mem nɔɔ sari be mɔn teni sɔɔwɔ a ka bu kirɔ ko. A nee, nena na nun yiire na nee, a sii wekeru suo kpa a tu nim doke.

⁴ Kpa a yaa taarun yaa gea ka yaa nɔmun yaa gea sua a doke mi.

Yen biru, kpa a yaa kuku nɔɔwɔba sɔndi yen wɔllɔ.

⁵ A maa yāa geeru gɔsio wunen yāa gɔɔn di
kpa a ten yaa doke weke te sɔɔ.

Kpa a doo dāa doke
a yaa ye kpuro yike yu ye
sere ka yen kukunɔ.

⁶ Kpa a yaa ye wuna tia tia.

Baa yen tia a ku ra deri mi.

Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua.

Na nee, Yerusalemu ya sāawa bɔrura yen tɔn gob-erun sɔ.

Ya sāawa nge sii weke te ta wuuru diire,
te ba ñ kpē bu tea bu naamwɔ.

⁷ Yem me Yerusalemu ya yari mi,
mu wāawa yen suunu sɔɔ.

Ya mu yariwa kperu wɔllɔ,
n ñ mɔ tem dira sɔɔ tua yu sere mu wukiri.

⁸ Tē kon yem me deri kpee ten wɔllu mi,
mi mu ñ berurɔ,

kpa nen mɔru yu ku ka se
n Yerusalemu ye mɔru kosie.

9 Ne, Yinni Gusunɔ na nee,
Yerusalemu ya s̄awa b̄rura yen tɔn goberun s̄.
Nen tii kon d̄a sube bakaru ko.
10 A d̄a taasio kpa a d̄ɔ doke
kpa a de yaa ye, yu ye metɛ metɛ.
A ye kpee ȳanu dokeo
kpa a de yen kukunu nu d̄ɔ mwaara mam mam.
11 Yen biru, a weke dii te s̄ndio d̄ɔ ḡe s̄ɔ
sere tu sw̄ia tu sw̄era.
Kpa disi ni nu raa w̄a te s̄ɔ nu kpe
ta kun maa wuuru diire.
12 Ka me, kookari ye, ya koo kam kowa, domi d̄ɔ kun
kp̄e u wuu diiram men bweseru kpeesia. 13 Nge meya
Yerusalemu ya disi duura yen tora ni ya kuan s̄. Wee
na k̄ia n ye d̄erasia adama ya ñ wure. Yen s̄ t̄e, ya ñ
maa kp̄e yu d̄era sere nen m̄ru yu ka sure. 14 Ne, Yin-
ni Gusunɔwa na yeni gerua. Kon ye siriwa nge me yen
daa ya ne, na ñ yen w̄n̄w̄ndu m̄. Ya koo maa kooru.
Kon ye kowa na ñ sika m̄. Na ñ biru wuram̄.

Esekielin kurɔn gɔ

15 Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nee, 16 tɔn bii,
kon nun wi a k̄iru bo goori subaru s̄ɔ. Adama a ñ
ȳron gɔ yeru m̄. A ñ win gɔ sinam̄. A ñ maa gɔ
sum̄ win s̄. 17 A weeweenu koowo wunen tii s̄ɔ a ku
de goo u n̄. A ku gɔ sina. A wunen dawani b̄k̄uo kpa
a wunen baranu doke nge me a ra ko. A ku wunen
wuswaa wukiri. A ku maa gɔ d̄anu di.

18 Yera Esekieli u ye t̄mbu s̄ɔwa bururu ma yen
yoka win kurɔ u kpuna u gu. Yen sisiru bururu ma u
kua nge me Yinni Gusunɔ u n̄n yiire. 19 Yera t̄mbu
ba n̄n bikiam̄ ba m̄, u bu tubusio ye u m̄ mi.
20 Yera u bu wisa u nee, Yinni Gusunɔwa u n̄n s̄ɔwa
u nee, 21 u be Isireliba gari yini s̄ɔwa u nee, wi, Yinni
Gusunɔ u koo de bu win s̄a yeru k̄suku t̄n s̄ ba tii
sue ka te b̄a n meera ba ra n nuku dobu m̄ ka t̄e s̄ɔ
ba ben ȳiȳbu doke. Ba koo ben bii be ba tie Yerusalemu
mw̄eri bu go. 22 Ba koo kowa nge me Esekieli u
kua. Ba ñ ben wuswaa wukirim̄ nuku sankiranun s̄,
ba ñ maa gɔ d̄anu dim̄. 23 Ba koo ben dawani
b̄k̄ewa kpa bu ben baranu doke. Ba ñ koo gɔ yeru
ko, ba ñ koo maa gɔ sw̄i. Adama ba koo woora ben
toranun s̄ kpa ba n weeweenu m̄. 24 Wi, Esekieli u ko
n s̄awa ȳireru ben suunu s̄ɔ. Ba koo kowa nge me u
kua. Sanam me yeba kpuro ya koo bu deema, saa ye
s̄ɔra ba koo gia ma Gusunɔ u s̄awa Yinni.

25 Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nee, u
koo de Isireliba bu win s̄a yeru bia te ta s̄a ben
kuku yeru mi, te b̄a n meera ta ra bu nuku dobu w̄e
mi, ka t̄n s̄ ba tii sue mi, ma ba ben ȳiȳbu doke te
s̄ɔ. Yen biru kpa u de ben bibu bu gbisuku. 26 Sanam
me k̄esi ni, nu koo bu deema, goo u koo nu kisirari kpa
u na u nun s̄. 27 Yen t̄ɔ te, wunen n̄ ga koo wukiara
kpa a ka ȳero gari ko. Wuna kaa n s̄a ȳireru wunen
t̄mbun s̄. Saa ye s̄ɔ, ba koo gia ma ne Gusunɔ na
s̄awa Yinni.

Gari yi ba gerua Am̄niban s̄

25 Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nee, 2 tɔn
bii, a wuswaa s̄iȳ Am̄niban mi gia. 3 Kpa a
bu s̄ a nee, bu ne, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio bu
n̄. Ȳn s̄ ba ȳe sanam me nen s̄a yera disi duura
ka ȳn s̄ Isireliba ba kam kua ma ba Yudaba yoru
mwa ba ka doona, 4 yen s̄ t̄e, kon bu s̄ɔ yari
yerugibu n̄mu beria, kpa bu ben karaba gira ben tem
suunu s̄ɔ, kpa bu ben w̄a yenu ko mi. Beya ba koo
ben d̄a marum di kpa bu ben sabenun bom n̄. 5 Kon
de Raba yu ko yooyoosun kpara yeru kpa ben tem
kpuro mu n s̄a ȳanun w̄a yeru. Saa ye s̄ɔra ba
koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunɔ.

6 Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nee,
ȳn s̄ ba taki kua, ba ȳɔka ma ba nuku dobu kua
sanam me Isireliba ba n̄ni s̄ɔre, 7 yen s̄na t̄e, kon bu
n̄mu demie, kpa n bu bwesenu ganu n̄mu beria nge
gbeeku ye. Kon bu kpeerasia bwesenun suunu s̄ɔn
di kpa bu kam ko mam mam. Saa ye s̄ɔ, ba koo gia
ma nena na s̄a Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua M̄abuban s̄

8 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, ȳn s̄
M̄abuba ka Ed̄muba ba nee, Isireliba ba s̄awa tia
ka bwese ni nu tie handunia ye s̄ɔ, 9 yen s̄ t̄e, u koo
wuu si w̄ri si su dam m̄ mi, si su ñ derim̄ bu
M̄abuban tem du. Wuu si, su koo w̄rukuwa tia tia
baa ka si su buram bo nge Beti Yesim̄ti ka Baali
M̄oni ka Kiriataimu. 10 U koo dewa s̄ɔ yari yerugibu
bu bu w̄ri nge me ba Am̄niba kua sere ba ñ maa bu
yaayam̄ sere ka baadom̄ma. 11 Ba koo win siribu
wa. Saa ye s̄ɔra ba koo gia ma wiya u s̄a Yinni
Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Ed̄muban s̄

12 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, ȳn s̄ Ed̄-
muba ba tora ba Yudaba m̄ru k̄sie, 13 yen s̄ t̄e, u
koo bu n̄mu demie kpa u t̄mbu ka sabenu go. U koo
de ben tem mu ko bansu saa Temanin di n ka da
Dedan̄, kpa men t̄mbu bu gbisuku tabu s̄ɔ. 14 U
koo de win t̄mbu Isireliba bu bu m̄ru k̄sie. Ba koo
bu kua nge me win m̄ru ya kp̄aru ne kpa bu gia ma
ba ku ra n̄n tore kam. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni
gerua.

Gari yi ba gerua Filisitiban s̄

15 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, wee Filisitiba
ba Isireliba m̄ru k̄sie ka dam domi ba s̄awa ben
yibereba saa yellun di. 16 Yen s̄ t̄e, u koo bu win n̄mu
demie kpa u be kpuro kpeerasia be, be ba wee Keretin
di ba ka w̄a nim w̄kun goor̄. 17 U koo bu seeyasia u
m̄ru k̄sia ka dam. Saa ye s̄ɔra ba koo gia ma wiya u
s̄a Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Tirin s̄s̄

26 Isireliban yorun w̄n̄ w̄kura tiasen surun t̄s̄ gbiikuru s̄w̄ra Yinni Gusun̄ u ka Esekieli gari kua. U n̄e, ² t̄n̄un bii, wee Tirigibu ba Yerusalem̄u ȳēm̄ ba m̄, wee ya kam kua ȳen̄ mi gia t̄mbu ba ra raa kpe b̄a n gam d̄w̄. T̄e ben mi gia t̄mba koo wura kpa be, bu gobi ko. Domi Yerusalem̄u ya kua bansu. ³ Yen s̄s̄ t̄e, Yinni Gusun̄ u koo Tiri ye m̄ru seesi u de bwese dabinu nu ye w̄ri nu teria nge m̄e daara ra nim yibu. ⁴ Kpa nu yen gb̄aranu k̄suku ka yen tabu dur̄bun kuku yenu. Nu koo ye kpuro kerawa mam mam kpa Tiri ye, ya n s̄a nge kpee saara. ⁵ Ya koo kowa nge tem bureru te ta w̄a nim w̄ku s̄w̄ mi sur̄k̄ba ba ra ben ȳakoronu kewe. Yinni Gusun̄wa u yeni gerua. Bwese tukunu nu koo na nu wuu ge w̄ri. ⁶ Kpa nu be ba w̄a gen turuku go go. Saa ye s̄w̄, ba koo gia ma wiya u s̄a Yinni Gusun̄.

⁷ Wee ye Yinni Gusun̄ u maa gerua. U n̄e, u koo de Babilonin sina boko wi u sinambu kpuro dam kere u na saa s̄w̄ ȳesan n̄m̄ geu gian di u Tiri ye w̄ri. U koo na ka dumi ka tabu keke be dumi gawe ka sere maas̄bu ka tabu kowo dabi dabinu. ⁸ U koo Tirin baru kpaanu kpuro kpeerasia. Tabu kowobu ba koo kuku yenu gbe kpa bu tabu s̄a kp̄i ba n terenu neni bu ka tii gan̄e. ⁹ Ba koo Tiri yen gb̄aranu k̄suku bu suriri ka ben tabu ȳanu. ¹⁰ Kpa ben dumi dabi dabi ten tua yu ye wukiri kpa yen gani yi n diirim̄ maas̄bun w̄kinun s̄s̄ ka tabu keke ben w̄kinun s̄s̄. Domi ba koo Tiri ye w̄riwa nge wuu ge ba kamia k̄. ¹¹ Ba koo ka dumi sw̄e kpuro sw̄iwa kpa ba n t̄mbu goom̄ ka takobi kpa bu yen b̄u s̄a yenun gbereba suriri b̄en s̄s̄ ya woo kanam̄. ¹² Ba koo yen dukia ka yen kia ni ya d̄ram̄ gurawa nge ye ba tabu diima kpa bu yen gb̄aranu ka yen dii geenu k̄suku bu suriri kpa bu yen kpenu ka yen d̄a ka yen k̄ki gura bu sure nim w̄ku s̄w̄. ¹³ U koo de ben womusu su n̄ru ko. Ba ñ maa m̄w̄kunun sw̄i k̄m̄ mi. ¹⁴ U koo de yu kowa nge kpee saara ȳen̄ w̄n̄ sur̄k̄ba ba ko n da ben ȳakoronu kewe. Ba ñ yen bansu seeyam̄. Wi, Yinni Gusun̄wa u yeni gerua.

¹⁵ Wee ye Yinni Gusun̄ u gerum̄ Tiri yen s̄s̄. U n̄e, be ba w̄a n toma nim w̄kun goor̄, b̄a n nua Tiri ya bansu kua ma ba be ba m̄era wan weeweenu n̄w̄m̄, ba koo diiri. ¹⁶ Wee tem m̄n̄ kparo be ba w̄a nim w̄kun bera gia kpuro ba koo se ben sina kitanun di bu ben yabe bakanu ka ben yabe ni ba s̄ma doke potiri ba n wurure ba n s̄s̄ tem̄. Saa kpuro s̄w̄, ba ko n berum soorewa kpa ba n nuki sankire Tirin s̄s̄. ¹⁷ Ba ko n ḡw̄ wuri m̄ Tirin s̄s̄ ba n m̄, wee ya kam kua ye, ye ya raa ȳs̄iru yara mi. Ye, ȳen̄ t̄mbu ba raa dabiru bo nim w̄kun bera mi gia.

Beya ba raa maa dam bo,
ma be ba ka bu sikerene ba bu nasie.

¹⁸ Wee be ba w̄a tem buren̄
ba diirim̄ Tiri yen kam kobun s̄s̄.

Be ba toma ba ka w̄a nim w̄kun goor̄

ba nande yen kpeerun s̄s̄.

¹⁹ Wee ye Yinni Gusun̄ u maa gerua. U n̄e, u koo de Tiri yu ko bansu kpa goo u kun maa w̄a mi. Sanam meya u koo de nim w̄kun nim mu ye wukiri kpa ye kpuro yu num ya n w̄a ḡribun w̄a yer̄ mi yeruku t̄mba kp̄i. ²⁰ U koo de yu da sere tem s̄w̄w̄ mi yeruku t̄mba w̄a kpa ya n k̄re mi. U koo de ya n w̄a mi ka ḡribu. Goo kun maa sinam̄ ye s̄w̄. Ya ñ maa ayeru wasi wasobun suunu s̄w̄. ²¹ T̄mba koo nanda ye ya koo ye deeman s̄s̄. Ya ñ ko ya n maa s̄a ḡanu. Domi ba koo ye k̄sukuwa mam mam kpa bu ye kasu bu bia. Yinni Gusun̄wa u yeni gerua.

Wuri yi ba kua Tirin bansun s̄s̄

27 Esekieli u n̄e, Tiri, Yinni Gusun̄ u man s̄w̄wa u n̄e, ² n nun ḡw̄ wuri kuo, ³ n nun s̄s̄ n n̄e, wun̄e Tiri a w̄awa nim w̄kun goor̄ ma a ka bwese dabinu tenkuru m̄. Ye Yinni Gusun̄ u gerua wee. U n̄e,

wun̄e Tiri, a ra raa n̄e, a s̄awa wuu bur̄.

⁴ Wunen dam mu w̄awa sere nim w̄ku.

Be ba nun bana, ba nun kuawa nge goo nimkuu bur̄.

⁵ Ma ba wunen wasi kua ka d̄a ye ba m̄ sipere ye ya wee Senirin di.

Ma ba d̄a ye ba m̄ seduru ye ya wee Libanin di sua ba ka wunen beku s̄retiru kua.

⁶ Ma ba wunen sesenu kua ka Basanin d̄a gea ye ba m̄ seeni.

Ma ba wunen kitanu kua ka d̄a ye ba m̄ buyi ye ba ka na saa Kitimun di

ma ba nu suunu donnu mani.

⁷ Ma ba beku ni ba koo nun karea kua Egibitī ka w̄e damgii

ba s̄ma doke.

Beku ni, nu s̄awa nge wunen gidi b̄ra.

Ma ba beka ye ya ra wunen kianu wukiri kua ka w̄e gaaduragii,

ka maa w̄e wun̄mgii yi yi wee saa tem bure te ba m̄ Sipun di.

⁸ Sidonigibu ka Aafadiba ba ra wunen sesenu bwie kpa wun̄gii be ba ȳru bo ba n bu kpare.

⁹ Gebalin n̄man s̄m̄ kowo be ba s̄ma ye ȳe s̄a s̄a,

bera ba ra wunen w̄rusu k̄re.

Be ba tenkuru m̄ ka goo nimkusu kpuro,

ba ra ȳrewa wunen mi bu wunen kiaru dwe.

¹⁰ P̄esiba ka Ludiba ka Putigibun tii ba raa s̄awa wunen tabu kowobu.

Ba s̄awa tabu dur̄bu ka gem.

Wunen miya ba ra ben terenu ka ben sii fur̄ k̄k̄nu bw̄e

kpa ye kpuro ya n nun b̄ere doke.

¹¹ Aafadiba ka wunen tiin tabu kowoba ba ra wunen gb̄araru k̄su bu ka sikerena. Tabu kowo damgibu gaba ba ra maa wunen kuku yenu k̄su. Wunen gb̄ar̄wa ba ra ben terenu bw̄e kpa nu n nun b̄ere doke.

Tiri ya s̄awa wuu b̄k̄o

gèn mi ba ra tenkuru ko

12 Tiri, wunen arumani bakan s̄na Taasisigibu ba ra tenkuru n̄e wunen mi. Beya ba ra n ka kianu naam̄o wunen yabur̄o. Niya sii geesu, ka sii w̄kusu, ka sii kpikisu, ka sii p̄erum. 13 Wun̄e ka Gerekiba, ka Tubaligibu, ka M̄esekigibun tii i ra tenkuru koosin̄e. Ba ra ka nun yobu ka ḡa ni ba seka ka sii gandu kiaru dweeri. 14 Togaamagibu ba ra maa dumi yi ba ra ka s̄omburu ko ka yi ba ra ka tabu de ka ketekunu d̄ram n̄e wunen yabur̄o. 15 Wun̄e ka Dedanigibu ka be ba w̄a tem bureru gia kpuro i ra maa tenkuru koosin̄e. Ba ra nun wunen dibu k̄sie ka suunu donnu ka d̄a ye ba m̄e eb̄eni. 16 Wun̄e maa ka Sirigibu i ra tenkuru koosin̄e. Ḡa dabina ba ra nun dweeri kpa bu ka nun kpee gobiginu naawa ni nu s̄a nge yaka bekusu, ka beku gaaduraginu, ka beku ni ba s̄oma dokea, ka beku ni ba kua ka w̄e damgii, ka nim w̄kun kpee buranu, ^I ka kpee gobigii ni nu s̄ri. 17 Wun̄e ka Yudaba ka Isireliba i ra tenkuru koosin̄e. Ba ra ka nun alikama ye ya wee Minitin di ka p̄e bwese bweseka ka tim ka gum ka sere gum sawaram kiaru dweeri. 18 Wun̄e ka Damasigibu i ra tenkuru koosin̄e wunen arumani bakan s̄. Ba ra ka nun tam m̄e mu wee Helubonin di ka w̄e kpiki yi ba kua ka ȳa sansu kiaru dweeri. 19 Saa Usalin di, Yafanigibu ka Gerekiba ba ra ka kianu n̄e wunen yabur̄o. Niya, sisu ka d̄a gaa ka sere d̄a kiki nubu durorugisu kpa bu ka nun ye kpuro kiaru dweeri. 20 Wun̄e ka Dedanigibu i ra tenkuru koosin̄e kpa bu nun gaari beka d̄re. 21 Wun̄e ka Daarububa ka Kedaan wirugibu i tenkuru koosinam̄o. Ba ra nun kiaru dweeriwa ka ȳa kp̄emminu ka ȳa kin̄enu ka sere maa bonu. 22 Wun̄e ka Seban tenkuba ka Ramagibu i ra tenkuru koosin̄e. Ba ra ka turare ye ya gea bo n̄e wunen yabur̄o ka kpee gobiginu bwese bweseka ka sere maa wura. 23 Wun̄e ka Haranigibu ka Kann̄egibu ka Ed̄enigibu ka Seban tenkuba ka Asirigibu ka Kilimadigibu i ra tenkuru koosin̄e. 24 Ȳa gobigina ba ra ka nun kiaru dweeri. Ȳa ni ba ra ka n̄e wunen yabur̄o niya, yabe gaaduraginu ka yabe ni ba s̄oma doke ka beka ye ba s̄oma doke ka sere maa w̄e damgii yi ba tara.

Ba Tiri ḡo sw̄iyamm̄e

25 Taasisin goo nimkusa su ra n wunen kianu s̄awa. Ma wunen dukia ka wunen b̄ere ya kp̄a nim w̄kun bera mi gia.

26 Goo tem̄bu ba ka nun b̄su nim bakam s̄. Adama woo gaga koo na saa s̄o yari yerun di gu nun k̄suku nim w̄ku gen suunu s̄.

27 Wunen dukia ka wunen kianu ka be ba ra wunen sesenu bwie ka be ba ra bu kpare ka be ba ra wunen w̄rusu k̄re ka wunen kia d̄robu

^I - NIM W̄KUN KPEE BURANU Ya s̄awa yaa piibu gagun kukunu ni ba ra ka bura ȳanu ko.

ka wunen tabu kowobu ka sere be kpuro be ba w̄a wunen tii s̄o

ba koo num nim w̄kun s̄awa d̄ma te a w̄ruma.

28 Be ba ra nun kpare ba koo kuuki ko kpa nim w̄kun goonu nu diiri.

29 Be ba wunen sesenu bwiam̄o ka be ba bu kpare, be kpuro ba koo sarawa wunen min di bu na tem dir̄o.

30 Ba koo k̄ngiru sua bu nun wuri k̄si koosi kpa bu tii tua wisi wino bu bindi torom s̄o nuku sankiranun s̄.

31 Ba koo ben winu k̄ni wunen s̄, kpa bu saakiba dewe

bu nun ḡo sw̄iya nuku sankiranun s̄.

32 Ben nuku sankira ni s̄, ba koo nun womu koosi bu n̄e, wun̄e Tiri, a ñ ka wuu gagu ween̄e.

Wee a kam kua nim w̄kun suunu s̄.

33 Sanam m̄e a wunen tenkuru m̄e t̄n dabira a ra disie.

Wunen dukia ka wunen kianun kp̄arun s̄, a dera sinamba kua dukiagibu.

34 Adama a k̄sikira a w̄ri nim w̄kun s̄awa ma wun̄e ka wunen kianu ka wunen t̄n dabi te kpuro i nim diira.

35 Be ba w̄a tem burenu s̄o ba nuki sankire wunen s̄.

Ma ben sinambu ba b̄erum soore ba wuswaa buris̄.

36 Tem tukum tenku be ba koo sara mi, biti koo bu mwa

kpa bu nun wia koosi.

Domi a kam kua.

A ñ kaa n maa w̄a sere ka baadomma.

Gari yi ba gerua

Tirin sun̄o s̄

28 Yinni Gusun̄o u gerua u n̄e, ² t̄nun bii, a Tirin sun̄o s̄awa a n̄e, ameniwa n̄e, Yinni Gusun̄o na gerum̄o. Na n̄e, wee u tii sua sere u gerum̄o u m̄e, wiya u s̄a Gusun̄o. Ma u s̄ Gusun̄o sina kitaru w̄ll̄o nim w̄kun suunu s̄. Adama u n̄e ma u s̄awa t̄nu, n ñ m̄o Gusun̄o, baa m̄e u tamaa win bwisikunu s̄awa teenu ka n̄e Gusun̄oginu. ³ U tamaa u Danieli bwisi kere ma asiri gaa kun n̄n berue. ⁴ Win ȳru ka win bwisin s̄ u tii kua dukiagii. U wura ka sii geesu yibia win arumanin beru yer̄o. ⁵ Win bwisi beke ka win tenkurun s̄, win dukia ya kuura. Ma u tii sua dukia yen s̄.

⁶ Yen s̄na n̄e, Yinni Gusun̄o na n̄e, ȳn s̄ u tamaa win bwisikunu nu s̄awa teenu ka n̄ginu, ⁷ yen s̄na kon n̄n t̄n tukobu kparema be ba nuki sosum bwesenu kpuro kere. Ba koo n̄n takobi s̄kiri bwisi beke yin s̄ kpa bu win b̄ere ye disi doke. ⁸ Ba koo n̄n surewa ḡribun w̄a yer̄o, kpa u gbi nim w̄kun suunu

sɔɔ nge wi ba sɔkura. ⁹ Saa ye sɔɔ, bà n nùn goobu (200) na, u koo kpĩ u maa nɛɛ, u sãawa Gusunɔ? Aa-wo, u ko n sãawa tɔnu, n ñ mɔ Gusunɔ, wi u nùn goomɔnɔmɔ. ¹⁰ U koo gbiwa nge wi u kun Gusunɔ yɛ. Tɔn tukoba ba koo nùn go. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, ¹² tɔnun bii, a maa gɔɔ swĩiyɔ Tirin sunɔn sɔ. A nùn sɔɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, wee u raa sãa wi u yiban yĩreru bwisi sɔɔ ka buram sɔɔ. ¹³ U raa wãawa Edenɔ, Yinni Gusunɔn gbaarɔ. Ma ba nùn kpee gobigii bwese bweseka dokeye ni nu nɔni swãaru mɔ ka dɔm buuru ka digi ka wuru beku ka swãaru ka boogu ka swãaru ka sere maa wuru beku ka wura. Ma ba nùn gãasu ka guunu soowammɛ ni ba ka wura. Ma ba nùn gãasu ka guunu soowammɛ ni ba sɔɔwɔ kua win marubun tɔrun sɔ. ¹⁴ U raa sãawa nge wɔllun kɔso ma u kasa derie. Ma na dera u wãa nen guu deerarɔ u sĩimɔ kpee ni nu ballimɔ wɔllɔ. ¹⁵ Saa min di ba nùn taka kua, win daa ya wãwa sere n ka girari tɔɔ te ba daa kɔsa gaa wa wi sɔɔ. ¹⁶ Win tenkuru kpãaru ta dera u wɔbunu ka keeta wɔri. Yen sɔ, kon nùn sura saa nen guu deerarɔ ten min di, wi, wi u sãa nge wɔllun kɔso mi. Kon de u doona saa kpee ni nu ballimɔ min suunu sɔɔn di. ¹⁷ U tii sua win buram sɔ ma u win bwisi ka win bæɛɛ ye kpuro sankɔ. Yen sɔ, kon nùn kɔ temɔ kpa sinam be ba tie bu nùn ka. ¹⁸ Win durum kpãaru ka win keeta ye u mɔ tenkuru sɔɔ, u win wuun sãa yenu disi doke. Yen sɔ, kon de dɔɔ u se win tiin min di kpa u nùn gɔsɔia torom tɔn be ba nùn mɛeran nɔni biru. ¹⁹ Saa ye sɔɔ, bwese ni nu nùn yɛ kpuro nu koo biti kowa, domi u koo kam ko. U ñ ko n maa wãa sere ka baadomɔ.

Gari yi ba gerua Sidonin sɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwɔ u nɛɛ, ²¹ tɔnun bii, a mɛerio Sidonin bera gia kpa a ye gerusi. ²² A nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee kon ye wɔri. Kon ye nen dam sɔɔsi kpa bu man bæɛɛ wɛ yen suunu sɔɔ. Nà n ye siri, ma na ye sɔɔsi ma na sãawa Dɛero, saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. ²³ Kon de baranu nu ye wɔri. Kon de bu tɔmbu go yen swɛɛ sɔɔ. Tɔmba koo wɔruku bu gbisuku taa bi ba koo ye wɔrima beri berikan din sɔ. Saa ye sɔɔwɔ ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Isireliba

ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ

²⁴ Bwese ni nu Isireliba sikerene nu bu gema nu ñ ko n maa sãa nge sãku ni nu bu mɛera mɔ nu gɛɛkumɔ. Saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

²⁵ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, sanam mɛ kon Isireliba mennama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ, kon sɔɔsi bwese tuku nin nɔni biru ma na sãawa Dɛero. Saa ye sɔɔwɔ Isireliba ba koo da bu sina ben temɔ mɛ na ben baaba Yakɔbu wɛ.

²⁶ Ba koo sina bɔri yendu sɔɔ. Ba koo dia bani kpa bu resemba duure. Ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ domi kon be ba ka bu sikerene ba bu gema siri n sɛeyasia. Saa ye sɔɔwɔ ba koo gia ma nena na sãa Gusunɔ ben Yinni.

Gari yi ba gerua Egibitin sɔ

²⁹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkurusen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkura yiruse sɔɔwɔ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwɔ u nɛɛ, ² tɔnun bii, a wunen wuswaa kisio Egibiti sunɔn mi gia kpa a wi, ka win temgibu kpuro sɔ ³ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee kon nùn wɔrima wi, wi u sãa nge karaku ge ga nanum mɔ ga kpĩ daa te ba mɔ Nilu. Ma u gerumɔ u mɔ, daa te, ta sãawa wigiru domi wiya u tu kua. ⁴ Kon kɔkɔnu sɔre win baa saburosu sɔɔ kpa n de daa ten swɛɛ yi n sɔre sɔre win koko wɔrukisɔ. Kpa n nùn gawa n yara daa ten min di ka swɛɛ yi sannu. ⁵ Kpa n nùn sua n kɔ gɔaburɔ ka swɛɛ yi kpuro. U koo wɔriwa yakasɔ. Goo kun nùn seeyamɔ, goo kun maa nùn dɔbamɔ. Gbeeku ye ka gunɔsa su koo win goru di. ⁶ Saa ye sɔɔwɔ Egibitigibu kpuro ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Domi somi te u Isireliba kua ta sãawa nge kabaru, ta ñ dam mɔ. ⁷ Ba nùn tãsisɔ ma u sɔɔwɔ ben nɔmɔ u ben senu mɛera kua ma u dera ba suba. ⁸ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de bu nùn wɔrima ka takobi kpa n de bu win tɔmbu ka ye kpuro go. ⁹ Egibitin tem mu koo ko bansu kpa bu gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Domi yen sunɔ u nɛɛ, wiya u daa te ba mɔ Nilu mɔ. Wiya u maa be tu kua. ¹⁰ Yen sɔ, kon wi ka win daa te wɔrima. Kpa win tem mu ko bansu saa Migidolin di n ka da Asuanɔ ka Etiopin tem nɔɔ bura yenɔ. ¹¹ Tɔnu kun maa sarɔ mi, meya yaa gaa kun maa sarɔ mi. Ya koo kowa wɔɔ weeru goo kun maa wãa mi. ¹² Wɔɔ weerun baa sɔɔ, kon de Egibitin tem ka yen wusu su ko bansu n kere bansu kpuro. Kon bu yarinasia n de ba n wãa bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹³ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, wɔɔ wee ten biru, kon Egibitigibu mennama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ. ¹⁴ Be, Egibitigii be ba raa yoru dimɔ kon ka bu wurama ben temɔ bera mi ba mɔ Paturɔsi. Miya ba koo bandu swĩ te ta ñ dam mɔ. ¹⁵ Ta ko n sãawa ban te ta piiburu bo kpa ta kun dam mɔ bwese ni nu tie sɔɔ. Kon tu kawawa kpa tu ku raa ka bwese ni nu tie taare. ¹⁶ Isireliba ba ñ maa tu naane mɔ. Ba ñ maa dɔɔ ten mi, bu somiru kana ye ya ko n sãa ben durum. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na Yinni Gusunɔ.

Nebukanɛsaa u koo Egibiti

tabu wɔri u mwa

¹⁷ Isireliban yorun wɔɔ yenda nɔɔbu ka yirusen suru gbiikoon tɔɔ gbiikiru sɔɔwɔ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ¹⁸ tɔnun bii, wee Nebukanɛsaa Babilonin sina boko u dera win tabu kowobu ba sɔm sɛsɔginu kua bu ka Tiri

kamia. Adama win tabu kowo be kpuro ba wii kpaki kua ma ben senu potikira. Ka me, Babilonin sina bokon tii ka win tabu kowo be, ba ñ arufaani gaa wa sɔmbu te ɔɔ, te ba kua. ¹⁹ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ na neɛ, kon Babilonin sina boko Egibitin dukia kpuro wɛ. U koo ben yānu gura kpa nu n sãa win tabu kowobun kɔsiaru. ²⁰ Kon nùn Egibiti wɛwa ya n sãa win sɔmbu te u kuan kɔsiaru. Domi nena, wi ka win sɔm kowobu ba sɔmburu kua.

²¹ Yen tɔɔ te, kon Isireliba dam kɛ kpa n maa wune tɔnun biin ɔɔ wukia a ka bu gari ko kpa bu gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Egibiti sɛyasia

30 Yinni Gusunɔ u neɛ, ² tɔnun bii, a Egibitigibu gerusio kpa a bu sɔ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, wee tɔɔ kɔsura wee. Bu weeweenu koowo. ³ Tɔɔ te, ta sisi tɛ ɔɔ ne, Yinni Gusunɔ kon bu wɔri. Wee ta mam turuku kua. Ta ko n sãawa yam wɔkuru. ⁴ Tabu koo na Egibiti kpa bu tɔn dabiru go mi, bu ben dukia gura kpa tem me, mu ko bansu, kpa nuku sankira bakanu nu n wãa Etiopiɔ. ⁵ Etiopigibu ka Putigibu ka Ludiba ka Daarububa kpuro ka Libigibu ka sere maa nen tɔmbu Isireli be ba ka bu ɔɔ tia sãa ba koo wɔruku bu gbisuku taa bi ɔɔ. ⁶ Ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua na neɛ, be ba ka Egibitigibu yinamɔ mi, ba koo bu go tabu ɔɔ saa Migidolin di n ka girari Asuanɔ kpa dam me Egibitigibu ba raa ka tii sue mi, mu kpe. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ⁷ Ben tem me, mu koo ko bansu n kere tem me n tie handunia ɔɔ. Ben wusu su koo kowa bansu mam mam n kere wuu si su tie. ⁸ Nà n Egibitigibu dɔɔ sɔkuma ma na dera be ba ka bu yinamɔ min dam mu kpa, saa ye ɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. ⁹ Yen tɔɔ te ɔɔ, kon sɔmɔbu gɔri goo nimkusuu ɔɔ bu Etiopigii be ba raa wãa bɔri yendu ɔɔ nandasiasia kpa bu berum soora Egibitigibun wahalan tɔɔ te ɔɔ, te ta sisi.

¹⁰ Ne, Yinni Gusunɔ na neɛ, kon sina boko Nebukanɛsaa dendi n ka Egibitin tɔn dabi te kpuro kpeerasia. ¹¹ Wi, ka win tabu kowo wɔnɔwɔndu sarirugii be, ba koo na bu tem me wɔri bu kpeerasia. Ba koo Egibitigibu go ka takobi kpa gonu nu yibu tem me kpuro ɔɔ. ¹² Kon de daa te ba m̀ Nilun keri yi gbera kpa n Egibitin tem tɔn kɔsobu ɔɔmu beria. Tɔn tukobu ba koo na bu ye kpuro kam koosia. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua na neɛ, kon Nɔfun bũu turanun bwãarokunu kpuro kɔsuku. Goo kun maa bandu dimɔ Egibiti. Kon dewa tem me, mu berum duura. ¹⁴ Kon Paturɔsi kpeerasia kpa n Soani dɔɔ meni kpa n maa Tebesi siri. ¹⁵ Kon ka Sini mɔru ko ye, ye ya sãa nge Egibitigibun gbãra bakaru kpa n Tebesin tɔn dabi dabi te go. ¹⁶ Kon Egibiti dɔɔ sɔku kpa Sini yu burisina. Ba koo Tebesin gbãraru kɔra kpa

yibereba bu Nɔfu kamia sɔɔ ɔɔ gbãara. ¹⁷ Ba koo Onin aluwaasiba ka Pibesetigibu go ka takobi. Wuu si kpuron tɔmba ba koo yoru mwa. ¹⁸ Nà n Egibitigibun dam bua me ba m̀ ba ka tɔmbu yoru diisie, ma dam me ba raa ka tii sue mi, mu nɔru kua, yam mu koo tĩra Tapanesio kpa bu yen tɔmbu yoru mwɛeri. ¹⁹ Kon Egibitigibu siri kpa bu gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Babilonin sina boko

u sãawa Gusunɔn denditia

²⁰ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen suru gbiikoon sɔɔ ɔɔba yiruse ɔɔra Yinni Gusunɔ u gerua u neɛ, ²¹ tɔnun bii, na Egibitin sunɔn gãseru bua. Wee, ba ñ wa wi u koo nùn bekie. Domi ba ñ win meera ye bɔkue u sere neɛ, u koo kpĩ u takobi nenɛ. ²² Wee na Egibitin sunɔ wi wɔrim wee. Kon win gãsenu kpuro ɔɔku te ta gea sãa ka te ta ñ gea sãa. Kon de takobi yu wɔruma win nɔman di. ²³ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwese tukunun suunu ɔɔ. Kon de bu da tem baamere ɔɔ. ²⁴ Kon Babilonin sina boko dam wɛ kpa n nùn nen takobi ɔɔmu beria. Adama kon Egibitin sunɔn gãseru bua kpa u weeweenu ko Babilonin sina bokon wuswaas nge u ɔɔ ɔɔ. ²⁵ Kon Babilonin sina boko dam wɛ kpa Egibitin sina bokogim mu kpe. Nà n nen takobi Babilonin sina boko ɔɔmu beria, ma u ka ye Egibitigibu wɔri, saa ye ɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. ²⁶ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwesenu kpuro ɔɔ. Kon dewa bu da tem baamere ɔɔ. Saa ye ɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Egibitin sina boko u sãawa

nge dãa ye ba m̀ sɛduru

31 Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen suru itasen tɔɔ gbiikiru ɔɔra Yinni Gusunɔ u neɛ, ² tɔnun bii, a Egibitin sunɔ ka win tɔn dabi dabi te sɔɔra a neɛ, wara ka nùn weene win kpãaru ɔɔ.

³ Wee u sãawa nge Libanin dãa ye ba m̀ sɛduru.

Yen kãasi yi wã

ma yen wurusu kubenu sãa.

Ma ya gunu ya guru winu girari.

⁴ Gura ya ye kpɛasia.

Nim me mu dua tem ɔɔ mu dera ya gunia.

Nim me kpuro mu kokumɔwa mi yen gbini yi wãa.

Min diya mu kokumɔ mu daamɔ dãa ni nu tien mi.

⁵ Yen sɔna ya kpɛa ya dãnu kpuro gunum kera.

Yen kãasi yi dabia ma yi teria.

Domi ya nim waamɔ too.

⁶ Gunɔsu na su sin sokunu kua yen kãasio.

Ma gbeeku yeɛ na yi maruramɔ yen kɔkɔ.

Ma bwese dabira na ta sɔ yen saaru.

⁷ Ya sãawa dãa buraru

ma ya gunu ya kãasi dɛu.

Domi yen nuwi yi duawa sere tem ɔɔra mi nim mu kpã.

⁸ Baa ne, Gusunɔn dãa gbaa te ba m̀ Edeni ɔɔ,

seduru gaa sari ye ya ka ye weene.
 Meya dāa ye ba maa mō sipere yen gaa sari ye ya
 kāasi bure mō nge ye.
 Dāa wuru bakasu gasu maa sari si su ka yegisu
 weene.

Dāru garu sari te ta ka ye buram ne.
⁹ Kāasi bureya na ye wē sere dāa ni nu wāa ne,
 Gusunon dāa gbaa te ba mō Edenio nu nisinu seewa.

Egibitin suno u koo ככרה

nge dāa ye ba mō seduru

¹⁰ Wee ye ne, Yinni Gusunon na gerua. Na nee, seduru
 ye, ya kpēa ya guru winu girari. Ma ya tii sua. ¹¹ Yen
 sōna kon ye gira kpa n ye sina boko wi u sinambu
 kpuro dam kere nomu beria kpa u ye kua nge me yen
 torara ne. ¹² Ton tuko be ba nuku kōsuru bo ba koo ye
 kii bu sura bu kō. Kpa yen kāasi yi wōri guunu ka wōwi
 sō kpa yi kōkōira tem me kpuron wōwi sō. Kpa ton be
 ba raa wāa yen saarō bu yarina bu ye deri. ¹³ Yen
 biirun wōlōwa gunosu su koo na su sina. Kpa gbeeku
 yee yi yin wāa yeru ko yen kōkō. ¹⁴ Yeni ya koo
 koorawa kpa dāa ni nu nim waamō nu ku raa ka gu-
 nia nu guru winu girari nu sere tii sua nin gunum sō.
 Domi dānu ka tōmbu kpuro ba koo gbiwa bu da bu
 gōribu deema.

¹⁵ Wee ye ne, Yinni Gusunon na gerumō. Na nee,
 dōma te seduru ye, ya koo du gōribun wāa yerō, kon
 de taka koora ye ya wāa yam mi kpuro yu gō wooru
 sina. Kon nim yōrasia yen sō, kpa n de daanu nu
 kokubu yōra. Kon maa de yam mu tīra Libanio, kpa n
 dānu gberasia yakasō. ¹⁶ Sanam me kon de seduru
 ye, yu wōruma yu da gōriō ka ton be ba dō mi sannu,
 be ba koo yen wōrumaan damu nō ba koo diiri berum
 sō. Gbaa te ba mō Edenin dāa ni nu buram bo ka ni nu
 gea sōa ni kpuro ni nu gesi nim waamō Libanio nu ko
 n nuku dobu mōwa sere tem sōkō. ¹⁷ Nin tii nu koo
 sara nu da gōribun wāa yerō nu bu deema be ba go
 ka takobi. Ba raa sōawa yen dam ma ba wāa yen
 saarō tōmbun suunu sō.

¹⁸ Edenin gbaa te sō, dāa gaa kun ka Egibitin sina
 boko ne buram sō ka kpāaru sō. Ka me, ba koo nūn
 surewa gōribun wāa yerō tem sō sōkō ka dāa ni nu
 wāa Edeni mi sannu kpa u n kpī ka be ba go tabu sō
 ka takobi, be ba n Gusunon yēn suunu sō. Yeniwa ya
 koo Egibitin sina boko ka win ton dabi te kpuro
 deema. Ne, Yinni Gusunon na yeni kpuro gerua.

Ba koo Egibitigibu

ka ben sina boko gō swīya

32 Isireliban yorun wō wōkura yirusen suru
 wōkura yirusen tō gbiikiru sōra Yinni Gusunon
 u nee, ² tōnun bii, a gō swīyō Egibitin sunon sō. A nūn
 sōkō a nee,
 wee u sōawa nge gbee sunō kpembu bwesenun su-
 unu sō.

Ma u maa sōa nge karaku nim wōku sō.

U ra tii kpare daa ten nim sō
 kpa u ten nim buri ka naasu
 kpa ten kurenu nu soona.

³ Yen sō, ameniwa ne, Yinni Gusunon na gerumō. Na
 nee, kon nūn nen yāakororū surema sanam me ton
 dabinu nu menne kpa bu nūn gawa bu yarama. ⁴ Kon
 nūn yarawa kasō kpa n nūn kō yakasō. Kon dewa
 gunosu su na su sina win wōlō kpa gbeeku yee yi nūn
 di. ⁵ Kon win yaa yariwa guunu wōlō kpa n ye ya tie
 taasi wōwi sō. ⁶ Kon de win yem mu n yari tem me sō
 u wāa sere ka guunō kpa yem mu n yiba men wōwi
 sō. ⁷ Sanam me u koo gbi, kon de wōllu tu tīra. Kon
 kperin yam bururam go kpa guru wiru tu sō wukiri,
 kpa suru u ku maa yam bururasia. ⁸ Kon wōllun fi-
 tilanu kpuro go win sō. Kpa n de yam mu tīra win tem
 sō. Ne, Yinni Gusunon na yeni gerua. ⁹ Kon de
 bwese dabinu nu bitī soora nūn win kpeerabun
 labaari nua, baa ka tem me u n yē. ¹⁰ Kon de bwese
 ni, nu n bitī soore win sō. Kpa nin sinambu ba n diir-
 imō berum sō sanam me kon nen takobi fīa ben
 wuswaō. Sanam me u koo kpeera mi, ba ko n diir-
 imōwa saa kpuro sō, ben baawure u n ka win wāaru
 nande.

¹¹ Domi ameniwa ne, Yinni Gusunon na gerumō. Na
 nee, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba koo nūn
 wōri ka takobi. ¹² Kon nūn tabu kowo damgibu be ba
 nuku kōsuru bo surema bu win ton dabi te go. Kpa Eg-
 ibitin tii suabu bu kpe. ¹³ Kon win yaa sabenu go nim
 bakam kōkuō kpa tōmbu n kun me yaa sabenun naa-
 su su ku maa nim me buri. ¹⁴ Kon de mu kpunawa
 kpa mu n kokumō nge gum yarum. Ne, Yinni
 Gusunon na yeni gerua. ¹⁵ Nā n dera Egibiti ya kua
 bansu ma na yen dukia gura mam mam, na yen tōm-
 bu kam koosia, saa ye sōra ba koo gia ma nena na
 sōa Yinni Gusunon.

¹⁶ Womu geniwa bwesenu kpuron ton kurōbu ba
 koo ko Egibiti ka yen ton dabi ten sō. Ne, Yinni
 Gusunon na yeni gerua.

Ba koo bwese ni ba kamia

gō swīya

¹⁷ Isireliban yorun wō wōkura yirusen suru wōkura
 yirusen sō wōkura kōkōbuse sō, Yinni Gusunon u nee,
¹⁸ tōnun bii, a gō wuri koowo Egibitigibun sō kpa a de
 wunen gō wuri yi, yi bu sure sere tem sōkō gōribun
 wāa yerō be ka bwese ni nu dam mōn tōmbu. ¹⁹ A bu
 sōkō a nee, ba tamaa ba gabu beere kerewa? Aawo!
 Ba koo dawa gōribun wāa yerō ba n kpī mi sannu ka
 be ba kun Gusunon yē. ²⁰ Ba koo wōrukuwa bu kpuna
 ka be ba go tabu sō sannu. Wee, ba takobi woma
 kararun di bu ka be kpuro go. ²¹ Tabu durō damgii be
 ba wāa gōribun wāa yerō ka be, Egibitigibun somio be
 ba gu, ba koo kōkōguru sua bu bu dam koosia bu nee,
 be wee ba sarama be, be ba n Gusunon yē. Wee ba kpī.
 Ba bu gowa ka takobi.

²² Meya Asirin sina boko ka win tɔn dabinu ba kpɪ ma ben sika ya nùn sikerene. Be kpurowa ba gu tabu sɔɔ. ²³ Siki ni, nu wāawa sere tem sɔɔ sɔɔ, ma nu ka ben sina bokogiru sikerene. Tabu sɔɔra ba be kpuro go be, be ba raa nasie.

²⁴ Meya maa Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpɪ. Ma win tabu kowobun siku wɪguru sikerene. Be kpurowa ba go tabu sɔɔ be, be tɔmba raa nasie. Ba ñ Gusunɔ yɛ. Wee ba wāa sika sere tem sɔɔ sɔɔ. Ba sekuru sɔɔwa gɔribun wāa yeru mi. ²⁵ Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpɪ ka be ba go tabu sɔɔ. Win tabu kowobun sika ya wɪguru sikerene. Be, be ba ñ Gusunɔ yɛ ba gu tabu gberɔ. Beya tɔmba raa nasie. Be wee tɛ ba kpɪ ba sekuru sɔɔwa ka be ba gu taa bii sɔɔ.

²⁶ Meseke ka Tubali ba kpɪ ka ben tabu kowobu kpuro. Ma tabu kowo ben sika begia sikerene. Be, be ba ñ Gusunɔ yɛ mi, ba guwa tabu sɔɔ. Beya tɔmba raa nasie. ²⁷ Be, be ba ñ Gusunɔ yɛ mi, ba ñ ka bu yellun tabu durɔ damgibu menne ba sikua. Ba duawa gɔribun wāa yerɔ ka ben tabu yānu ba kpuna ben toranun sɔ, ma ben takobiba ba kua ben leferi. N deema beya tɔmbu ba raa nasie. ²⁸ Nge meya Egibitigibu ba koo maa gbisuku kpa bu bu sike tɔn be ba ñ Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ be, be ba go tabu gberɔ.

²⁹ Edɔmuba ka ben sina asakpɔbu ben tii ba wāa gɔribun wāa yeru mi. Baa mɛ ba wɔrugɔru mɔ, ba bu gowa. Wee ba bu sikua ka be ba ñ Gusunɔ yɛ sannu.

³⁰ Sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sinambu ka sere Sidonigibu ba sara ba da gɔribun wāa yerɔ. Wee tɔn be, ba wāa sekuru sɔɔ baa mɛ ba raa bu nasie ben wɔrugɔrun sɔ. Adama tɛ, ba da ba kpɪ ka be ba go tabu sɔɔ sannu be, be ba ñ Gusunɔ yɛ mi. Ba sekuru sɔɔwa gɔribun wāa yeru mi.

³¹ Egibitin sina boko u koo bu wa kpa win laakari yu kpuna win tɔn dabi ten sɔ ka win tabu kowobun sɔ be ba go tabu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³² Na dera tɔmbu ba ra n berum soore Egibitin sina boko win sɔ. Adama tɛ, wi ka win tabu kowo be ba gu tabu sɔɔ, ba koo bu sikewa be ba ñ Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ u Esekieli kua

Isireliban kirɔ kowo

(I maa mɛerio 3:16-21)

33 Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee, ² wune tɔnun bii, a wunegibu Isireliba sɔɔwa a nee, tabu bɔn n wāa ben tem sɔɔ, ba ra gbamgba sowo gɔsiwa. ³ Saa ye sɔɔ, gbamgba sowo wi, ù n yibereba wa kpa u gbamgba so u ka wigibu sɔɔsia. ⁴ Wi u gbamgba ye nua, ma u ye atafiiru kua, yibere ù n nùn samba kua u go, saa ye sɔɔ, win yem mu koo wɔriwa win tii sɔɔ. ⁵ U koo gbiwa yèn sɔ u gbamgba ye atafiiru kua. Ù kun daa ye atafiiru kue, u koo raa win wāaru wɔra. ⁶ Su nee, gbamgba sowo wi, u yibereba waamɔ ba wee, ma u ñ gbamgba so u ka wigibu sɔɔsia. Saa ye sɔɔ, bā n goo samba kua ba mwa ba go, u koo gbiwa win du-

rum sɔɔ. Adama gbamgba sowo win taarewa. Wiya ba koo wi ba go min yem bikia.

⁷ Tɔnun bii, wuna na gɔsa nge gbamgba sowo Isireliban suunu sɔɔ a ka bu kirɔ ko. A de a nen gari ka nen kirɔba swaa daki kpa a bu ye sɔɔsia. ⁸ Nā n tɛ nee, tɔn kɔso goo u koo gbi, ma a ñ nùn kirɔ kue u ka win daa kɔsa ye deri, u koo gbiwa win durum sɔɔ kpa n nun win yem bikia. ⁹ Adama ñ n nùn kirɔ kua u ka win daa kɔsa deri, ma u yina u ye deri, yɛro u koo gbiwa win durum sɔɔ. Kpa wune a wunen wāaru wɔra.

Wi u win daa kɔsa deri,

u koo wāaru wa

¹⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee, tɔnun bii, a Isireliba yeni sɔɔwa a nee, wee ba ra gere bu nee, ben toranu ka ben durum ya bu wāasi. Yen sɔna ba nɔni sɔɔre. Amɔna ba koo ka kpɪ ba n wāa. ¹¹ Adama a bu wisio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, sere ka nen wāaru, na ñ tɔn kɔson gɔɔ kɪ. Na kɪwa u gɔru gɔsia kpa u wa u n wāa. Yen sɔ, be, Isireliba bu gɔru gɔsio. Mban sɔna ba koo tii go.

¹² Tɔnun bii, a maa wunegibu sɔɔwa a nee, gemgii ù n kɔsa mɔ, win gea ye u raa kua ya ñ win wāaru wɔramɔ. Tɔn kɔso ù n maa win daa kɔsa deri u gea mɔ, win yellun daa kɔsa ye, ya ñ derimɔ u kam ko. Yen sɔna gemgii ù n kɔsa mɔ, win yellun daa ya ñ win wāaru wɔramɔ. ¹³ Nā n gemgii sɔɔwa na nee, u ko n wāaru mɔ win daa gean sɔ, ma u tamaa win daa gea ye, ya tura, ma u seewa u daa kɔsa wɔri, u n yɛ ma kon win yellun daa gea ye duariwa. Kpa u gbi win daa kɔsan sɔ. ¹⁴ Nā n maa tɔn kɔso sɔɔwa na nee, u koo gbi, ma u gɔru gɔsia u win daa kɔsa deri, ma u gea mɔ u gem swii, ¹⁵ ma u tɔruba ye u raa goo mwaari ka sere maa gāa ni u raa gbena wesia, ma u nen woodaba mem nɔɔwammɛ be ba wāaru wɛemɔ, u ñ gbimɔ. U ko n wāawa ka gem, domi u gea mɔ. ¹⁶ Kon win toranu kpuro duariwa kpa u n wāa domi u gea mɔ.

¹⁷ Tɔnun bii, wunegiba nee, nen gere ye, ya ñ sāa dee dee. Adama bera ba saka saramɔ. ¹⁸ Gemgii ù n win daa gea deri, ma u kɔsa mɔ, u koo gbiwa kɔsa yen sɔ. ¹⁹ Tɔn kɔso ù n maa win daa kɔsa deri, ma u gea mɔ, u ko n wāawa yen sɔ.

²⁰ Be, Isireliba ba nee, nen gari yi, yi ñ sāa dee dee. Ba n yɛ ma kon baawure siriwa nge mɛ win daa ya ne.

Ba koo Isireliban tem

kam koosia

²¹ Sanam mɛ Isireliba ba wāa yoru sɔɔ, ten wɔɔ wɔkura yirusen suru wɔkurusen sɔɔ nɔɔbuse sɔɔ, yera goo u kisirama Yerusalem di. Ma u na Esekielin mi u nee, ba Yerusalemu mwa.

²² N deema yoka durɔ wi, u sere tunuma, Yinni Gusunɔ u Esekieli win dam wɛ, ma win yara kusiara.

Ye durɔ wi, u na sisiru bururu win mi, yera u ka nùn gari kua.

²³ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ, ²⁴ tɔnɔn bii, wee ye tɔn be ba tiara Yerusalemun bansɔ ba gerumɔ. Ba m̀, Aburahamu u wāawa wi turo. Ka mɛ, u tem mɛ mwa. Kaa sere gere bɛsɛ be sa dabi, ma ba sun tem mɛ wɛ? ²⁵ Yen sɔ, a bu sɔɔwa a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔwa. Na nɛɛ, ba yaa temmɔ ka yen yem sannu. Ba bũnu sāmɔ, ma ba tɔmbu goomɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sãa begim? ²⁶ Ben tabu yãna ba ra n naane sãa. Ba ra n daa k̄sa m̀wa, baawure u ka win winsim kurɔ kpunamɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sãa begim?

²⁷ A maa bu sɔɔwa a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, sere ka nen wāaru, be ba wāa bansu sɔɔ mi, ba koo bu gowa ka takobi. Be ba wāa yaka-su sɔɔ, gbeeku yɛya yi koo bu tem. Be ba maa kukua gbāra damginu sɔɔ ka kpee baaba sɔɔ, barara ta koo bu go. ²⁸ Kon tem mɛ gɔsia bansu. Mɛn dam ma koo kpe m̀n sɔ ba tii sue. Ba koo mɛn guunu deri. Goo kun maa sarɔ mi. ²⁹ Nã n tem mɛ bansu koosia mam mam n ka be, Isireliba sɛyasia ben daa k̄san sɔ, saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

³⁰ Tɔnɔn bii, wunegibu Isireliba ba wunen faagi m̀ ganin bɔkuɔ ka dii kɔnɔnɔ. Baawure u win winsim sɔɔwa u m̀, a na su da su Yinni Gusunɔn gari nɔ.

³¹ Ma ba naamɔ dabi dabinu ba nun swaa daki. Adama ba ñ m̀ ye a bu sɔɔwa. Ba wunen gari yaakoru sãa ma ba ben tii tiin arufaani naa gire. ³² Wee a sãawa nge ben barɔ wi u dɔkru do. A maa bara soberu yɛ. Ba ra wunen kirɔba swaa daki kpa ba kun be mɛm nɔnɔ. ³³ Adama ye a bu sɔɔwa mi kpuro yà n koora, ba koo gia ma nen sɔɔwa u wāa ben suunu sɔɔ.

Yinni Gusunɔ u Isireliban

kparobu gerusimɔ

34 Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ, ² wunɛ tɔnɔn bii, a Isireliban kparobu gerusio. A bu nen kirɔba sɔɔwa. Wee ye na bu sɔɔwa. Na nɛɛ, be, Isireliban kparobu, ba kuawa b̄rurobu. Domi ben tiin gariya ba m̀. Ba ñ yãa ḡɔnɔnɔ. ³ Wee ba yãa ni nu gum m̀ goomɔ ba temmɔ ma ba nin bom nɔrumɔ. Adama ba ñ nu kparamɔ. ⁴ Ba ñ ni nu kpanamɔ somi. Ba ñ ni nu barɔ nɔnɔ. Ba ñ ni nu mɛera wan bosu tim doke. Ba ñ ni nu geramɔ sure swaa gea sɔɔ. Meya ba ñ ni nu k̄ɔra kasu. Adama ba nu dam d̄remɔwa. ⁵ Ma nu yarina domi nu ñ kparo m̀. Nu kua gbeeku yɛn d̄ranu. ⁶ Ma nu sirene guunu ka gungunu wɔlɔ nu yarine tem kpuro sɔɔ. Goo kun nin bwisikunu kue u sere mam nu kasum da. ⁷ Yen sɔ, be, Isireliban kparobu bu swaa dakio bu nɔ ye na bu sɔɔwa. ⁸ Nɛ, Yinni Gusunɔ, sere ka nen wāaru, na wa ma ba nen yãanu wɔri ba goomɔ. Ma nu kua gbeeku yɛn d̄ranu yèn sɔ nin kparoba kun nin bwisikunu kue bu nu nɔnɔ. Ma ba sere ben tii nɔnɔ. ⁹ Yen sɔ, bu swaa dakio bu nɔ ye na bu sɔɔwa. ¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ, na bu sees-

imɔ. Ba ñ ko n maa sãa nen yãanun kparobu bu sere nin arufaani di. Kon nu wɔra ben nɔman di, kpa nu kun maa sãa ben d̄ranu.

Yinni Gusunɔ u ko n sãa

win yãanun kparo

¹¹ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ saa tɛn di. Na nɛɛ, nen tiwa kon nen yãanu menna n nu nɔnɔ. ¹² Kon nu mennawa nge mɛ yãa kparo u ra win yãanu menna ǹ n yarina. T̄ɔ te nu yarina ta sãawa yam w̄ku bakaru. Kon da n nu kasuwa baama mi nu yarine.

¹³ Kon nu yarima tem tukum di. Kpa n nu menna n ka na nin temɔ Isireliɔ. Kon nu kpara guunɔ ka wɔwi sɔɔ ka sere mi tɔmba wāa kpuro. ¹⁴ Kon ka nu da kpara yee geeru sɔɔ. Kpa nu di nu wɛra. Nu koo yɔ Isireliban guunɔ kpa nu yaka geesu wa nu di. ¹⁵ Nen tiwa kon nu kpara kpa n de nu wɛra. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ¹⁶ Kon ni nu k̄ɔra kasuma n ka na. Kpa n ni nu mɛera wan bosu tim doke. Kpa n maa ni nu barɔ nɔnɔ nu dam ko. Adama kon ni nu nɔnɔ go. Nen tiwa kon nen yãanu kpara gem sɔɔ.

Gusunɔ

u win tɔmbu somiru wee

¹⁷ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na Isireliba be ba sãa nge yãanu sɔɔwa. Na nɛɛ, kon nin geenu ka k̄sunu wunana. Kon yãanu ka bonu wunana. ¹⁸ Domi yaka gee si nin ganu di su nu tura sere nu si nu ñ di taakumɔ. Nu nim gem nɔra n nu tura ma nu mɛ mu tie taaka nu burisi. ¹⁹ Yaka si nu taaka mi, siya nen yãa ni nu tie nu dimɔ. Nim mɛ nu maa burisi mi, meya nu nɔrumɔ. ²⁰ Yen s̄na nɛ, Yinni Gusunɔ na nu sɔɔwa na m̀, kon yãa ni nu nɔnɔ ka ni nu woore wunana. ²¹ Domi ni nu nɔnɔ nu ni nu woore ka k̄bi b̄rikia nu yarinasia. ²² Wee na nu somiru wee. Kpa goo u ku raa maa nu mwɛeri. Kon nu siria. ²³ Kon nu kparo turo wɛ wi u koo nu nɔnɔ. U koo yariwa nen sɔm kowo Dafidin bweserun di. U koo nu nɔnɔ kpa u n sãa nin kparo geo. ²⁴ Nɛ Gusunɔ ko na n sãa nin Yinni. Kpa nen sɔm kowo Dafidi u n sãa nin kparo. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁵ Na nɔnɔ mwɛeru kua ma kon nu b̄ri yendu wɛ. Kon de gbeeku yɛ kpuro yi doona tem minin di. Saa ye sɔɔ, nu koo kp̄i nu kpuna gɔbawɔ ka d̄a sɔɔwa.

²⁶ Kon de nu n wāa guu te na gɔsan b̄kuɔ. Kpa n nu domaru kua n de gura yu nɛ yen saa sɔɔ. ²⁷ D̄anu nu koo binu ma. Tem mu koo de d̄ranu nu ma, kpa baawure u n wāa b̄ri yendu sɔɔ. Kon nen tɔmbun yorun yɔni kasuku kpa n bu yakia be ba bu yoru mwɛeran nɔman di. Kpa bu gia ma nena Yinni Gusunɔ. ²⁸ Tɔn tukobu ba ñ maa bu dimɔ. Gbeeku yɛ yi ñ maa bu mwɛerimɔ. Ba koo yariwa karin di. Goo kun maa bu narumɔ. ²⁹ Kon bu gbea wɛ ye ya koo ȳsiruru yari. Ba ñ maa ḡɔrun wahala m̀ ben tem sɔɔ. Tɔn tukobu ba ñ maa bu sekuru dokemɔ. ³⁰ Ba koo gia ma nɛ

Gusunƙo na s̄awa ben Yinni. Nena na ka be, Isireliba w̄a. Ba s̄awa nen t̄mbu. Nena na yeni gerua.

³¹ Be nen t̄mbu, beya ba s̄a nen ȳa ni na n̄ƙrimo mi. Domi na s̄awa ben Yinni. Ne, Yinni Gusunƙwa na yeni gerua.

Gari yi ba gerua Edmuban s̄

35 Yinni Gusunƙo u Esekieli s̄ƙwa u nee, ² t̄nun bii, a m̄erio Seirin guurun bera gia, kpa a tu s̄ a nee, ³ ameniwa ne, Yinni Gusunƙo na gerua. Na nee, wee kon tu w̄rima. Kon tu nen n̄ƙmu demie kpa n tu ko bansu. ⁴ Kon ten wusu bansu koosia, kpa tu ȳra diiru. Saa ye s̄ƙra ta koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙo. ⁵ Wee ta ka Isireliba yibere t̄eru neni sere ka gis̄. Isireliban wahalan saa s̄ƙ, ta bu takobi s̄ƙura sanam me ben durum ya yewa. ⁶ Yen s̄, ne, Yinni Gusunƙo na nee, sere ka nen w̄aru, kon ten yem yari. Yem me ta raa yari mi, mu ko n tu sw̄i. Domi ta ñ t̄mbun yem yaribu yine. Yen s̄, ba koo ten tiin yem yari. ⁷ Kon de Seirin guu te, tu ko bansu. Kon be ba sarƙ mi kpuro go. ⁸ T̄n be ba gon gonu nu ko n t̄riewa baama guunƙo ka gungunƙo ka w̄wi s̄ƙ ka sere maa w̄ƙu. ⁹ Kon de tu kowa bansu sere ka baadomma. Goo kun maa sinamƙ ten wusu s̄ƙ. Saa ye s̄ƙra ba koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙo.

¹⁰ Seiri ya nee, Isireli ka Yudan temgibu ba koo ko yegibu. Ya koo be kpuro mwa baa me na w̄a mi.

¹¹ Yen s̄, sere ka ne, Yinni Gusunƙon w̄aru, kon ye m̄ru ka nisinu ka tusiru k̄sie nge me ya raa bu kua. Kon bu tii s̄ƙsi sanam me kon ye siri. ¹² Saa ye s̄ƙ, ya koo gia ma ne, Yinni Gusunƙo na nua w̄ma ye ya Isireliban guunu w̄ƙwa. Ya nee, wee nu kam kua. Wee ba ye nu n̄ƙmu s̄ndia nge gbeeku yee. ¹³ Ya tii sua nen wuswaƙ ka yen gari gerubu. Ya man t̄n bia gari gerusi. Nen tiiwa na ye nua.

¹⁴ Ne, Yinni Gusunƙo na maa nee, sanam me tem kpuro mu ko n w̄a nuku dobu s̄ƙ, yen tem mu koo ko bansu. ¹⁵ Domi ya nuku dobu kua sanam me ya Isireliban tem kam koosia. Nge meya kon Seirin guuru ka Edmun tem me kpuro kam koosia kpa n ko bansu. Saa ye s̄ƙra ba koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙo.

Isireliba

ba koo wurama ben temƙ

36 Yinni Gusunƙo u Esekieli s̄ƙwa u nee, t̄nun bii, a Isireliban guunu nen gari s̄ƙƙa kpa nu yi swaa daki. Ma Esekieli u ka guu ni gari kua u nee, i swaa dakio i n̄ ye Yinni Gusunƙo u gerua. U nee, ² wee yibereba ba gerumƙ ba m̄, eh̄, t̄ i kua beginu. ³ Yen s̄, ameniwa wi, Yinni Gusunƙo u nee, n b̄e s̄. U nee, u wa ma ba k̄ia bu b̄e kpeerasia beri berika kpuro, bu b̄e mwe. Kpa bwese ni nu tie nu n b̄e m̄. Meya nu ra n b̄e ȳem̄ nu n ka faagi m̄ yam kpuro. ⁴ Yen s̄, u nee, b̄e guunu ka gungunƙo ka daanu ka w̄wi ka banƙu ka wuu si ba deri si yibereba ba w̄ri ba ȳnu gura ma bwese ni nu ka su sikerene nu su ȳem̄, i swaa

dakio i n̄ ye u gerumƙ b̄e s̄. ⁵ Wi, Yinni Gusunƙo u gerua u nee, ka nisi bakana u ka Edmuba kpuro gari m̄ ka bwese ni nu tie, ni nu tii win tem w̄e ka nuku dobu ka win gendu ma nu ka men ȳnu kpuro gura. ⁶ B̄e Isireliban tem guunu ka gungunƙo ka daanu ka w̄wi, wee ye u nee, n b̄e s̄. U nee, wi wee u gari gerumƙ m̄ru ka nisinun s̄. Domi bwese tukunu nu b̄e sekuru doke. ⁷ Yen s̄na u n̄ma yiya u b̄rua u nee, bwese ni nu ka b̄e sikerene mi, niya nu koo sekuru wa. ⁸ Saa ye s̄ƙ, b̄e guunun d̄nu i ko kpura kpa i binu ma win t̄mbu Isireliban s̄. Domi ben wuramaru ta turuku kua k̄. ⁹ Wi wee u ka b̄e w̄a. U koo b̄e wuswaƙ kisima. Ba koo maa wuku b̄e temƙ bu du-ure. ¹⁰ U koo de t̄mbu bu dabia. Isireliba kpuro ba koo wurama mi, kpa ba n w̄a b̄e s̄ suunu s̄ƙ. Kpa bu bansu s̄ƙ dii kpaanu bani. ¹¹ U koo de t̄mbu ka yaa sabenu bu dabia bu k̄wara kpa bu sina mi nge yellu. Kpa u bu gea kua n kere ye u raa kua. Saa ye s̄ƙ, ba koo gia ma wiya u s̄a Yinni Gusunƙo. ¹² U koo de win t̄mbu Isireliba bu s̄ b̄e w̄ll kpa ba n b̄e m̄. I ko n s̄a ben tubi. Saa ye s̄ƙ, i ñ maa derimƙ bu ben bibu bia. ¹³ Wee t̄mba gerumƙ ba m̄, Isirelin tem mu s̄a nge gbeeku yaa ye ya yen tiin binu temm̄. ¹⁴ Yen s̄na i ñ maa t̄mbu temm̄. I ñ b̄e t̄mbu kam koosiam̄. ¹⁵ U ñ maa derimƙ i bwese tukunun w̄ma n̄. Ba ñ maa b̄e sekuru dokem̄. Meya i ñ maa derimƙ b̄e t̄mbu bu kam ko. Wi, Yinni Gusunƙwa u yeni gerua.

Yinni Gusunƙo

u koo Isireliba menna

¹⁶ Yinni Gusunƙo u maa gerua u nee, ¹⁷ t̄nun bii, sanam me Isireliba ba w̄a ben temƙ, ba mu disi doke ben daan s̄ ka ben kookoosun s̄. Ma na ben kookoo si garisi disi nge t̄n kurƙ wi u yasa m̄. ¹⁸ Yen s̄na na bu m̄ru seesi yem me ba yari ben tem s̄ƙ s̄ ka sere b̄u ni ba ka mu disi doke. ¹⁹ Na bu siri ben daa ka ben kookoosun s̄. Ma na bu yarinasia ba w̄a w̄a bwesenu ganu s̄ƙ tem tukum̄. ²⁰ Ye ba w̄a bwese nin mi, ni ba tii w̄e, miya ba nen ȳsi d̄era te sanku sere t̄mba m̄, Yinni Gusunƙon t̄mba. Win tem diya ba yarima. ²¹ Yen s̄na na k̄i n nen ȳsi d̄era te faaba ko te be, Isireliba ba sankumƙ bwesenun suunu s̄ƙ mi ba w̄a. ²² Yen s̄, t̄nun bii, a k̄am Isireliba s̄ƙƙa a nee, n ñ ben s̄ na yeni m̄. Nen ȳsi d̄era ten s̄na te ba sanku bwesenu s̄ƙ. ²³ Kon nen ȳsi baka te b̄ere wesia te ba sanku bwesenun suunu s̄ƙ mi. Bwese ni, n̄ n wa ba man b̄ere w̄em̄, nu koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunƙo.

²⁴ Kon bu wuna bwese nin suunu s̄ƙ di n bu men- na n ka wurama ben temƙ. ²⁵ Kon bu nim d̄eram wisi kpa bu d̄era. Kon ben toranu kpuro w̄ka kpa n ben b̄nu kpuro wuna n k̄. ²⁶ Kon bu bwisiku kpaanu ka ḡru kpaasu w̄e. Kon ben ḡru si su s̄ƙbu nge kperu wuna kpa n bu ḡrusu w̄e si su du nge wasi. ²⁷ Kon bu nen Hunde w̄e kpa n de bu nen woodaba mem n̄ƙwa

ba n ka ye sɔmburu m̀. ²⁸ Ba koo sina tem me na ben baababa כַּכּ mweeru kua sɔכּ, kpa bu ko nen tɔmbu kpa na n maa s̄aa ben Yinni. ²⁹ Kon bu toranu kpuro gbara. Kon de bu d̄ianu wa nu n kp̄ā. Na ñ maa bu ḡɔɔru kparem̄. ³⁰ Kon de d̄ānu nu ma, kpa gbea yu d̄ianu ko kpa bu ku maa sekuru wa ḡɔɔrun s̄s̄ bwe-senu s̄כּ. ³¹ Saa ye s̄כּra ba koo tubu ma ben kookoosu ka ben daa ya ñ w̄ā kpa bu tii tusi yen s̄s̄. ³² Adama be, Isireliba ba n yē ma n ñ ben s̄s̄ na m̀ me. Bu de sekuru tu bu mwa. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³³ Ne, Yinni Gusunɔ na maa nee, d̄ma te kon bu deerasia ben toranu kpuron di, kon de tɔmbu bu yibu wusu s̄כּ kpa bu ben bansu seeya. ³⁴ Ba koo maa d̄ianu yewe tem me s̄כּ, me ba raa deri tɔmbu kpuro bu ka wa ma ḡānu ku ra kpi mi. ³⁵ Kpa bu nee, tem mi ḡānu ku ra kpi mi, wee mu kua nge gbaa te ba m̀ Edeni. Men wuu si su raa bansu s̄aa su tē tɔmbu yiba ma ba su gb̄aranu toosi. ³⁶ Kpa bwese ni nu ka bee sikerene nu gia ma nena na ye ba raa sura seeya, ma na ye ba raa wuka gira. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Kon maa ye ko.

³⁷ Wee ye kon maa wure n Isireliba kua. Kon bu dabiasia nge yā ḡɔɔ. ³⁸ Wuu si su raa bansu s̄aa, su koo tɔmbu yibu nge yā ḡɔɔ si ba ḡɔɔa yākurun s̄s̄, si ba ra ka ne Yerusalem̄ t̄כּ bakarun s̄s̄. Saa ye s̄כּ, ba koo gia ma nena na s̄aa Yinni Gusunɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Esekieli u kuku gbebuu wa

kāsiru s̄כּ

37 Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli nenua ma mu win bw̄era sua mu ka da w̄awa gaan suunu s̄כּ. W̄awa ye s̄כּ, kukuna nu yiba. ² Ma dam me, mu dera u s̄ā kuku nin suunu s̄כּ. U deema nu dabi w̄awa ye s̄כּ, ma nu gbera woko woko.

³ Ma Yinni Gusunɔ u nee, tɔnun bii, kuku ni, nu koo kp̄i nu w̄āaru wa?

Ma u wisa u nee, wuna a yē me, Yinni.

⁴ Ma u n̄n s̄ɔɔwa u nee, a gari geruo kuku gbebu nin s̄s̄ a nu s̄s̄ a nee, nu ne, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio nu n̄. ⁵ Na nee, kon nu hunde kpa wē kpa nu maa se nu n w̄ā. ⁶ Kon nu s̄i kpaanu wē kpa n de nu wasi kpara. Kon nu hunde kpa wē kpa nu se nu n w̄ā. Saa yera ba koo gia ma nena na s̄aa Yinni Gusunɔ.

⁷ Ma Esekieli u gari yi gerua nge me Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔɔwa. Sanam me u gari yi m̀, yera u damu gagu ka ȳiribu gabu nua ma kuku ni, nu susina. ⁸ Yera u wa nu s̄iinu kua ma nu wasi kpara, adama nu ñ gina hunde m̄. ⁹ Yinni Gusunɔ u maa nee, tɔnun bii, a gari geruo a hunde s̄s̄ a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, hunde yu na saa handunian goonu n̄n̄n di kpa yu goo ni wom wure kpa nu se nu n w̄ā.

¹⁰ Ma u gari gerua nge me Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔɔwa. Ma hunde ya na ni s̄כּ, nu w̄āaru wa ma nu seewa nu ȳra. Nu dabi nge tabu kowobu.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nee, tɔnun bii, kuku ni, nu s̄āwa Isireliba. Wee ba m̀, ben kukunu nu gbera. Ben ȳiɔɔbu bu doona ma ba k̄ɔɔra. ¹² Yen s̄s̄ tē, a bu s̄ɔɔwa a nee, wee kon be, nen tɔmbun sika wukia kpa n bu yara min di n ka bu wurama ben tem̄. ¹³ N̄a n bu kua me, ba koo gia ma nena na s̄aa Yinni Gusunɔ. ¹⁴ Kon bu nen Hunde dokea kpa bu wa ba n w̄ā. Kon de bu wura bu sina ben tem̄. Saa ye s̄כּra ba koo gia ma ne, Yinni Gusunɔ na gari gerua na maa yi kua.

Yudaba ka Isireliban banda

koo ko teeru

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nee, ¹⁶ wune tɔnun bii, a d̄āa kukuru garu suo kpa a Yudaban bandun ȳisuru yore ten כּכּ. Kpa a maa d̄āa kukuru garu sua a Isireliban bandun ȳisuru yore ten כּכּ. ¹⁷ Kpa a d̄āa kukunu yiru ye sw̄ena nu ko nge d̄āa kuku teeru wunen k̄ma s̄כּ. ¹⁸ Sanam me tɔmba koo nun bikia bu nee, a ñ kaa sun d̄āa yen tubusianu s̄s̄? ¹⁹ Saa ye s̄כּra kaa bu wisi a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, kon Isireliban bandun d̄āa kuku te sua kpa n tu sw̄ena ka Yudaban bandugiru nu ko d̄āa kuku teeru nen k̄ma s̄כּ. ²⁰ D̄āa kuku ni, nu ko n w̄āawa wunen k̄ma s̄כּ ba n waam̄. ²¹ A maa bu s̄ɔɔwa a nee, wee, kon Isireliba mennama beri berikan di mi ba yarine bwesenu s̄כּ, kpa n de bu wurama ben tem̄. ²² Ba koo ko bwese teeru sere ka be ba w̄ā guunu kpa ba n sunɔ turo m̄. Ba ñ ko n maa s̄aa bwesenu yiru. Ba ñ ko n maa sinambu yiru m̄. ²³ Ba ñ maa tii dis̄i dokem̄ ben b̄uu s̄āanun s̄s̄ ka ben toranun s̄s̄. Kon bu yaramawa mi ba w̄ā ba ka tora kpuron di. Kon bu deerasiawa mam mam. Ba ko n s̄āwa nen tɔmbu kpa na n maa s̄aa ben Yinni. ²⁴ Dafidi nen s̄m̄ kowon bibun bweseru s̄כּra ba koo sunɔ wa. Kparo turowa ba ko n m̄. Ba koo nen woodaba mem̄ k̄wa kpa bu ka ye s̄ɔmburu ko. ²⁵ Ba koo wure ba n w̄ā tem me s̄כּ me na nen s̄m̄ kowo Yak̄bu wē. Miya ben baababa ba sina. Ben tii ba koo maa sina mi sere ka ben bibun bib̄o ka baadom̄ma. Dafidin bibun bwesera ta ko n bandu dii mi sere ka baadom̄ma. ²⁶ Kon ka bu arukawani b̄ri yendugia b̄ke ye ya ko n w̄ā sere ka baadom̄ma. Kon de bu sina tem mi, kpa bu d̄abia. Kpa n nen s̄aa yeru gira ben suunu s̄כּ sere ka baadom̄ma. ²⁷ Nen w̄ā yeru ta ko n w̄āawa ben suunu s̄כּ. Ba ko n s̄āwa nen tɔmbu kpa na n s̄aa ben Yinni. ²⁸ Nen s̄aa yeru t̄a n w̄ā ben suunu s̄כּ sere ka baadom̄ma, saa ye s̄כּra bwesenu nu koo gia ma nena na s̄aa Yinni Gusunɔ wi u Isireliba ḡɔɔa nenem.

Gari yi ba gerua Ḡɔɔgun s̄s̄

38 Yinni Gusunɔ u nee, ² tɔnun bii, a meerio Ḡɔɔgun bera gia Maḡgun tem̄ wi, wi u s̄aa Mese-ki ka Tubalin kparo kpa a n̄n gerusi a nee, ³ wee ye

ne, Yinni Gusunƙo na gerumƙo. Na nee, kon Gogƙu wƙrima wi u sƙa Meseki ka Tubalin kparo. ⁴ Kon nƙn gƙsiamma kpa n kƙƙƙu doke win baa saburosƙo, kpa n nƙn gawama, wi ka win tabu kowobu ka dumi ka maasƙbu, kpa win tƙn dabi te, ta n tabu yƙnu sebua ta n tere bakanu ka piiminu neni kpa ta n takobiba fiamƙ. ⁵ Peesiba ka Etiopigibu ka Putigibu be kpuro ba tere nu ka sii furƙ kƙƙƙu doke, be kpurowa ba koo ka nƙn da. ⁶ Gomɛen tabu kowobu ka Beti Togaamagii be ba wƙa sƙƙ yɛsan nƙm geun sƙƙ sƙƙ gia, be ka ben tabu kowobu kpuro ka sere bwese dabi dabinun tƙmbu, be kpurowa ba koo nƙn swii. ⁷ U gesi win sƙƙru koowo wi ka tƙn be ba koo nƙn swii kpa u n sƙƙru kpeere. Wiya u koo bu kpara. ⁸ Amen biru kon de u ko ben wirugii, kpa u Isireliba wƙri be ba kisira tabun di. N deema ba raa yarinewa tem tukumƙ ma ba seema tem kpuron di mi ba raa wƙa. Ba wurama ba menna Isireliban guunƙ ni ba raa deri n te. Ma ba sina mi ka bƙri yendu. ⁹ Adama wi ka win tƙn be ba nƙn swii ba koo tem me wukiriwa nge woo bƙƙƙ hƙn kun me nge guru wiru. ¹⁰ Ne, Yinni Gusunƙo na nee, saa ye, yƙn tunuma, bwisiku kƙsunu koo nƙn deema kpa u kƙsa himba ko. ¹¹ U koo gƙru doke u nee, u koo tem gam tƙmbu wƙri be ba wƙa bƙri yendu sƙƙ, bɛn wusu su hƙn gbƙranu ka gamboba mƙ. ¹² U koo da u tƙmbu wƙri be ba ben wuun bansu seeya kpa u ben yƙnu gura. Tƙn be, ba wuramawa saa tƙn tukobun suunu sƙƙ di. Ba dukia ka yaa sabenu wa. Ma ben tem mu wƙa handunian suunu sƙƙ. ¹³ Saban tƙmbu ka Dedanigibu ka Taasisin tenkuba ka sere be ba wƙa turuku mi, ba koo nƙn bikia bu nee, mban sƙna u tƙn dabi teni mena. U kiwa u tƙmbu wƙri u ben yƙnu gura? U kiwa u tƙmbun sii geesu ka ben wura gura? U kiwa u ben yaa sabenu hƙn kun me ben dukia baka gura?

¹⁴ Wune tƙnun bii, a Gogƙu sƙƙƙƙ a nee, ameniwa ne Yinni Gusunƙo na gerumƙo. Na nee, dƙma te nen tƙmbu Isireliba ba koo sina bƙri yendu sƙƙ, u ko n ye. ¹⁵ Saa ye, u koo na saa win wƙa yerun di sƙƙ yɛsan nƙm geun wi ka bwese dabi dabinun tabu kowobu be kpuro ba n yƙƙwa dumin kƙƙƙ. ¹⁶ Yen biru u koo sewa u nen tƙmbu Isireliba seesi kpa win tabu kowo be, bu Isireliba wukiri nge me guru wiru ta ra tem wukiri. Amen biru kon de u na u nen tem wƙri kpa n bwese ni nu tie sƙƙƙi saa wi, Gogƙun min di ma nena na sƙa dɛero.

¹⁷ Ameniwa ne, Yinni Gusunƙo na gerua. Na nee, Gogƙu wi, u sƙawa wƙn gari na dera nen sƙƙƙbu ba gerua gasƙn di Isireliƙ. Na nee, kon de u nen tƙmbu wƙri.

¹⁸ Tƙƙ tɛ sƙƙ Gogƙu u koo Isireliban tem wƙri, ne Yinni Gusunƙo kon wɛru wura ka mƙru. ¹⁹ Nena na maa yeni gerua ka nisinu ka mƙru baka. Na nee, tƙƙ te, tem mu koo yiiri too too Isireliƙ. ²⁰ Swɛɛ ka gunƙsu koo diiri berum sƙ nen wuswaas ka sere gbeeku yeɛ ka yeɛ yi ra kabiri ka tƙmbu kpuro. Guunu nu koo wƙruku kpa kpenu nu kankira kpa gbƙranu kpuro nu wƙruku.

²¹ Kon de tabu bu nƙn wƙri nen guunu kpuron kƙƙƙ. Baawure u koo win winsim tabu wƙriwa. ²² Kon Gogƙu wi siri n nƙn bararu kpɛɛ kpa n de bu nƙn go bu yem yari. Kon de guru baka yu ne ka kpenu kpa dƙƙ ka sƙƙ

bisu yu wi ka win tabu kowobu wƙri ka sere tƙn dabi te ta wƙa ka wi. ²³ Nge meya kon ka bwese dabinu sƙƙƙi ma na kpƙ na maa sƙa dɛero kpa nu gia ma nena na sƙa Yinni Gusunƙo.

Ba Gogƙu kamia

39 Wune tƙnun bii, a Gogƙu gerusio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunƙo na gerua. Na nee, ne wee na Gogƙu seesi wi, wi u sƙa Meseki ka Tubalin kparo. ² Kon nƙn yara win tem di me mu wƙa sƙƙ yɛsan nƙm geun sƙƙ sƙƙƙ. Kpa n de u Isireliba wƙri. ³ Adama kon win tendu wƙra win nƙm dwarun di kpa n win sɛɛnu mwɛeri win nƙm geun di. ⁴ U koo wƙruma Isireliban guunu kƙƙƙ wi, ka win tabu kowobu ka tƙn be ba nƙn swiiima. Kpa gunƙsu ka gbeeku yeɛ yi ben yaa di. ⁵ U koo wƙrumawa temƙ nge me ne, Yinni Gusunƙo na gerua. ⁶ Kon Magogƙu ye dƙƙ doke ka sere be ba wƙa tem burerƙ bƙri yendu sƙƙ. Saa ye sƙƙ, ba koo gia ma nena na sƙa Yinni Gusunƙo. ⁷ Kon de bu nen yiisi dɛeraru gia Isireliban suunu sƙƙ. Na hƙn derimƙ bu tu sanku. Saa yera bwesenu kpuro nu koo gia ma nena na sƙa Gusunƙo Isireliban Yinni Dɛero. ⁸ Wee ye kpuro ya kooramƙ ya wee. Ya koo koorawa tƙƙ te nen tii na yi. Ne, Yinni Gusunƙo na yeni gerua. ⁹ Yen tƙƙ te, Isireliba ba koo yari ben wusun di, kpa bu ben yiberɛban tere bakanu ka piiminu mwɛeri ka ben tema ka sɛɛnu ka ben yaasi ka ben bƙri kpa bu ka ye kpuro dƙƙ sƙre wƙƙƙƙƙƙ yiru. ¹⁰ Ba hƙn maa dɛa kaso dƙƙ yakasƙ. Meya ba hƙn maa dɛa buramƙ dɛa sƙƙƙƙ bu ka doo ko. Domi tabu yaa niya ba koo ka dƙƙ sƙre. Ba koo ben yiberɛba mwɛeri be, be ba raa bu mwɛera. Ba koo tƙmbun yƙnu gura be ba raa ben yƙnu gura. Ne Yinni Gusunƙo na yeni gerua.

¹¹ Yen tƙƙ te, Isireliƙ kon Gogƙu siku yeru wɛ nim wƙku bƙrugun sƙƙ yari yeru gia, mi tƙmba ra sare. Kpa tu bera min swaa go. Miya ba koo Gogƙu ka win tƙn dabi te sike, kpa bu yam mi soku Gogƙun tƙn dabinun kƙƙƙ. ¹² Isirelibara ba koo bu sike kpa bu wa bu ka ben tem dɛerasia. Ba koo ye kowa suru sƙƙƙƙ yiru. ¹³ Isireliba kpurowa ba koo goo ni sike. Yen tƙƙ te, ba koo man bɛere wɛ, kpa bu mƙm. Ne, Yinni Gusunƙo na yeni gerua. ¹⁴ Suru sƙƙƙƙ yiru yen baa sƙƙ, ba koo tƙmbu gƙsi be ba ko n sirene ba n goo ni nu tie kasu ba n sikumƙ. Be ba sarƙ mi kpuro, ba koo bu somi. Meya ba koo ka tem me kpuro dɛerasia. ¹⁵ Tƙn be ba bƙsu tem me sƙƙ, bƙn tƙn kukunu wa, kpa bu yiireru ko mi. Be ba siku ten sƙmburu mƙ bƙn na kpa bu kuku ni gura bu sike Gogƙun tƙn dabi ten kƙƙa mi. ¹⁶ Ba koo mam wuu gagu yiisuru kɛ Hamƙna. Yiisi ten tubusiana dabiru. Nge meya ba koo ka tem me dɛerasia.

¹⁷ Yinni Gusunƙo u nee, tƙnun bii, a gunƙ bwese bweseka ka gbeeku yeɛ kpuro sƙƙƙƙ a nee, yi mennama baama kpuron di nen yƙku te kon kon sƙ. Kon yƙku bakaru ko Isireliban guunƙ kpa yi yaa tem yi yem nƙ. ¹⁸ Yi koo tabu durƙbun gonu di kpa yi wirugibun yem nƙ be, be ba sƙa nge Basanin yaa kinenu ka yaa kpemminu ka bonu ka kete kinɛ ni nu gum mƙ. ¹⁹ Yi koo yaa gum di yi debu kpa yi yem nƙ sere mu yi go

nge tam nen yāku te kon yi kua min s̄. ²⁰ Ne, Yinni Gusunɔ na n̄e, yi koo dumi ka yin maasɔbun yaa di ka tabu durɔbu ka sere tabu kowobu be ba tie. Yi koo yaa ye diwa yi debu nen dii yerɔ.

²¹ Kon bwesenu nen yiiko s̄ɔsi kpa nu wa nge m̄e na bu siri ka s̄eyasia bi na bu kua. ²² Saa yen d̄oma ten di sere ka baadomma, nen t̄ambu Isireliba ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Gusunɔ ben Yinni.

Esekielin garin wiru

²³ Bwesenu nu koo gia ma Isireliban toranun s̄na ne, Yinni Gusunɔ na bu biru kisi ma na dera ba bu yoru mw̄era ba ka da tem tukum̄. Na bu ben yiber̄eba n̄omu s̄ndia ba bu go tabu s̄. ²⁴ Na bu s̄eyasia nge m̄e ben toranu nu n̄e ni nu bu kua disigibu. Ma na bu nen wuswaa berua. ²⁵ Adama t̄e ne, Yinni Gusunɔ na n̄e, kon de Isireliba be, Yakɔbun bweseru bu wurama yorun di. Kon be kpuron w̄n-w̄ndu ko. Saa ye s̄, kon nisinu se nen ȳisi d̄era ten s̄. ²⁶ Sanam m̄e ba koo sina ba n w̄a b̄ri yendu s̄, goo kun maa bu baasim̄ ba koo ben sekuru duari ka ben naane sari te ba man kua. ²⁷ T̄ambu ba koo man b̄ere w̄e n̄a n Isireliba wunama ben yiber̄eban suunu s̄ di na ka wurama. ²⁸ Ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Gusunɔ ben Yinni, n̄e wi na dera ba ka bu yoru da bwese tukunun suunu s̄, ma na dera ba maa wurama ben tem̄. Baa ben turo na n̄ derim̄ u sina tem tukum̄. ²⁹ Na n̄ maa bu biru kisim̄. Domi kon bu nen Hunde w̄e. Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

ESEKIELI U UINNI GUSUNɔN S̄AA YEE KPAARU WA K̄ASIRU S̄

Esekieli u k̄asiru wa

40 Ye ba Isireliba yoru mwa yen w̄ɔ yenda n̄okbusen suru gbiikoon s̄ɔ w̄akuruse s̄ɔra Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli n̄enua. N deema ye ba Yerusalemu w̄ri ba k̄suka yen w̄ɔ w̄akura n̄nese s̄ɔra mi. Ma u n̄n̄n̄ kpara u ka da Isireliban tem̄ ² k̄asiru s̄. U n̄n̄n̄ sua u yi guuru w̄l̄l̄ te ta gunu too. Ten s̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ dwaru gia, u dia wa ya s̄aa nge wuu. ³ Ma u ka n̄n̄n̄ da mi gia. Ma u durɔ goo wa mi, u ka sii gandu weene u w̄e damgii ka deka neni ye ba ra ka ȳire. Ma u ȳ gambon b̄k̄u b̄k̄u. ⁴ Durɔ wi, u n̄e, t̄nun̄n̄n̄ bii, a m̄erio kpa a swaa daki a de a ye kpuro laakari ko ye kon nun s̄ɔsi. Domi ba ka nun nawa mini a ka m̄eri kpa a ka wa a Isireliba tubusia ye a wa.

Yaara ka k̄n̄k̄n̄ k̄ak̄is̄u

⁵ Wee ye u wa. U gb̄araru wa ta s̄aa yee te sikerene. U deka wa durɔ win n̄oma s̄. Yen d̄ebu bu ka ḡm̄ soonu k̄n̄k̄n̄ tia n̄e. Adama yen ḡm̄ soo ten baatere ta d̄ebu sosiwa ka m̄k̄m̄ w̄i teeru. Yen yasum maa kua deka tia. Yen gunum maa kua deka tia. ⁶ Ma u da k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia ma u k̄k̄wa gen

w̄k̄tīa. Ma u k̄n̄k̄n̄ gen yasum ȳira. Ma mu kua deka tia. Ad̄erɔ ga w̄a dii ten suunu s̄ɔ ma k̄su yenu w̄a gen ȳsi ȳsika. ⁷ K̄su yee nin baateren d̄ebu ka ten yasum mu newa. Ye kpuro ya s̄awa deka tia. Batuma ye ya nu karane ya s̄awa ḡm̄ soonu k̄n̄k̄n̄. Gambo ye ya w̄a dii s̄n̄ k̄n̄k̄n̄ a sere s̄aa yerun tii du, yen yasum mu s̄awa deka tia. ⁸ Ma durɔ wi, u dii s̄ɔ ge ȳira. Gen ganan gunum mu s̄awa deka k̄n̄k̄n̄ ita. Ma gen gani k̄k̄ii yi maa s̄aa ḡm̄ soonu yiru k̄n̄k̄n̄ gen s̄n̄k̄n̄. Diru gara w̄a s̄aa yee ten b̄ku. ¹⁰ K̄su yerun dii ni kpuro ni nu w̄a s̄ɔ yari yeru gia nu newa. Dia ita itawa ya w̄a ad̄erɔ gen beri berika. Batuma ye ya bu karane ya maa newa. ¹¹ Durɔ wi, u maa k̄n̄k̄n̄ gen yasum ȳira ma ya kua ḡm̄ soonu w̄k̄uru. Ma gen d̄ebu bu kua ḡm̄ soonu w̄k̄ura ita. ¹² K̄su yee nin baateren wuswaa ba batuma gaa w̄a ḡm̄ soo teeru. K̄su yee ten baateren goonu nu s̄awa ḡm̄ soonu k̄n̄k̄n̄ tia. ¹³ Durɔ wi, u ȳira saa k̄su yee teerun gana s̄n̄ di n̄ ka girari yirusem gana s̄ɔ te ta gbiikii te m̄era. Ma n̄ kua ḡm̄ soonu yenda k̄n̄k̄n̄. ¹⁴ U maa dii s̄ɔ ge ȳira ma ga kua ḡm̄ soonu yendu. Dii ten bera gia, s̄aa yee ten yaara ya ka k̄n̄k̄n̄ ge sikerene. ¹⁵ Batuma ye ya w̄a k̄n̄k̄n̄ ḡn̄ min di ba ra ka du n̄ ka da k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄n̄k̄n̄, yen d̄ebu bu s̄awa ḡm̄ soonu weeraakuru. ¹⁶ Ba k̄su yee nin fenentiba kuawa nge k̄k̄k̄n̄ nin gani k̄k̄k̄n̄ ka maa gani yi yi nu burane s̄ɔ ka sere dii s̄ɔ gen gani s̄ɔ. Ma ba dii nin ganin s̄n̄k̄n̄ k̄pakpa wurusun weenasisu koosi ye ya kua yen buraru.

¹⁷ Yen biru durɔ wi, u ka n̄n̄n̄ da s̄aa yee ten yaara t̄k̄kaa mi dia tena ya w̄a. N deema ba ḡanu t̄awa nge simaa ba ka yaara ye sikerena. ¹⁸ Simaa ye ba t̄awa mi, ya w̄awa dia yen b̄ku. Ma ya ka dia yen gani d̄ebu n̄e. Adama ya n̄ yaara s̄n̄k̄n̄ gunum tura. ¹⁹ Ma u batuma yen d̄ebu ȳira saa k̄n̄k̄n̄ gbiikuun s̄n̄ di n̄ ka girari yaara s̄n̄k̄n̄ gan̄ ma n̄ kua ḡm̄ soonu wun̄bu (100). U ye ȳira s̄ɔ yari yeru gia ka s̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ geu gia. ²⁰ Ma u maa yaara t̄k̄kaa k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ geu gian d̄ebu ka yasum ȳira. ²¹ K̄n̄k̄n̄ ge, ga k̄su yenu k̄n̄k̄n̄ tia m̄, ita ita gen ad̄erɔ ȳsi ȳsika. Gen gani yi, ka gen dii s̄ɔ ya ka k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia d̄ebu ka yasum newa. ²² Yen fenentiba ka dii s̄ɔ ge, ka k̄pakpa wurusun bura ni ba kua mi, ye kpuro ya s̄awa tia ka k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru mi. A ka da yen k̄n̄k̄n̄ ge ga w̄a s̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ geu gia, kaa k̄k̄k̄n̄ naa dabusanu k̄n̄k̄n̄ yiru. ²³ S̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ geun k̄n̄k̄n̄ dee deeru, k̄n̄k̄n̄ gaga w̄a s̄n̄k̄n̄ ḡn̄ min di ba ra ka du yaara s̄n̄k̄n̄. K̄n̄k̄n̄ yiru yen baa s̄ɔ ya s̄awa ḡm̄ soonu wun̄bu nge m̄e n̄ s̄aa s̄ɔ yari yeru gia. ²⁴ Ma u ka man da s̄ɔ ȳsan m̄k̄m̄ dwaru gia mi k̄n̄k̄n̄ gaga w̄a. Ma u gen k̄su yenu ka gen dii s̄ɔ ka gen gani ȳira. Ye kpuro ya ka k̄n̄k̄n̄ s̄n̄k̄n̄ newa. ²⁵ K̄n̄k̄n̄ ge, ka gen dia ya fenentiba m̄ ya ka sikerene nge fenenti be. Gen d̄ebu bu s̄awa ḡm̄ soonu weeraakuru. Gen yasum maa s̄aa ḡm̄ soonu yenda k̄n̄k̄n̄. ²⁶ Gen k̄k̄k̄n̄ ya m̄k̄m̄ naa dabusanu k̄n̄k̄n̄ yiru a ka da dii s̄ɔ gen mi. Ba dii ten gani s̄n̄k̄n̄

buraru kuawa ka kpakpa wurusun weenasisu. 27 Yaara sɔɔkaa ya maa kɔnkɔ mɔ sɔɔ yɛsan nɔm dɔwɔrɔ gia. Kɔnkɔsu yiru ye, ya tondinewa ka gɔm soonu weeraakuru.

Yaara ka kɔnkɔ sɔɔkɔsu

28 Durɔ wi, u ka maa man da yaara sɔɔkaa yen mi, sɔɔ yɛsan nɔm dɔwɔrɔ gian kɔnkɔn di. Ma u kɔnkɔ ge yɛira u deema ya nɛwa ka yaara tɔɔkaan kɔnkɔsu. 29 Gen kɔsu yenu ka gen gani ka gen dii sɔɔ, ye kpuro ya nɛwa ka yaara tɔɔkaan kɔnkɔsu. Kɔnkɔ ge, ga fenentiba mɔ ba ka sikerene. Gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru. Ma gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔnkɔbu. 30 Kɔnkɔ gen dɛɛbu bu sɔɔ gɔm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔnkɔbu. 31 Dii sɔɔ gen kɔnkɔ ga mɛɛrawa yaara tɔɔkaan. Ba gen gani sɔɔkɔii buraru koosiwa ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yɔɔtia ye, ya naa dabusanu mɔwa nɔnkɔ ita. 32 Yen biru, u maa ka man da yaara sɔɔkaa yen mi, saa kɔnkɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gian di. Ma u kɔnkɔ ge yɛira u deema ga ka si u raa yɛira mi nɛwa. 33 Gen dii sɔɔ ka gen gani ka gen kɔsu yenu, ye kpuro ya nɛwa ka kɔnkɔ si u raa yɛira. Yen biru ga fenentiba mɔ ya ka sikerene. Kɔnkɔ gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru. Gen yasum maa gɔm soonu yenda nɔnkɔbu. 34 Gen dii sɔɔ ga yaara tɔɔkaa mɛɛrawa. Ma ba gen gani sɔɔkɔii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Ma gen yɔɔtia ya naa dabusanu mɔ nɔnkɔ ita.

35 U ka maa man da kɔnkɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma u gu yɛira. U deema kɔnkɔ ge, ka si u raa yɛira mi, su dɛɛbu ka yasum nɛwa. 36 Kɔnkɔ ge, ga maa kɔsu yenu mɔ ka gani yi yi nu burane ka sere dii sɔɔ. Ma ba fenentiba kua ba ka gu sikerena. Gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru, ma gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔnkɔbu. 37 Dii sɔɔ ge, ga yaara tɔɔkaa mɛɛrawa. Ma ba gen gani sɔɔkɔii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yɔɔtian naa dabusanu sɔɔawa nɔnkɔ ita.

38 Kɔnkɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ga diru garu mɔ te ta mɛɛra gen dii sɔɔ gia. Miya ba ra yɔku dɔɔ mwaaruginun yaa kpakie. 39 Dii sɔɔ gen beri berikaɔ nɔnkɔ, tabulu yiru yiruwa ya wɔa. Tabulu ben wɔɔkɔwa ba ra yɔku dɔɔ mwaaruginu ka toranun yɔkunu ka yɔku ni ba ra ka toranu sɔmen yaa sake. 40 Dii sɔɔ gen nɔnkɔ, tabulu nɛwa ya wɔa. A n dɔɔ kɔnkɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, kaa kpɛ a ye wa bera ka bera yiru yiru. 41 Tabulu nɔnkɔ itawa ba mɔ yɛn wɔɔ ba ra yɔku yaa go. Ba ye yiwa nɛ nɛ kɔnkɔ gen beri berikaɔ. 42 Tabulu yen nɛ sɔɔra ba ra yɔku dɔɔ mwaaruginu sɔɔru ko. Ba ye kua ka kpee ni ba dɔka. Yen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soo teeru ka bɔnu, yen yasum maa sɔɔ gɔm soo teeru ka bɔnu, ma yen gunum mu sɔɔ gɔm soo teeru. Tabulu yen miya ba ra yɔku sɔm yɔnu yi. 43 Ma ba tabulu ye nɔnkɔ kua nɔm tararun yasum saka. Tabulu yen wɔɔkɔwa ba ra yɔku yaa sɔndi. 44 Yen biruwa durɔ wi, u ka man da yaara sɔɔkaa. Ma na dia yiru wa mi. Teera wɔa kɔnkɔ

ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ma ta nɔnkɔ tɛi sɔɔ yɛsan nɔm dɔwɔrɔ gia. Teera maa wɔa kɔnkɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwɔrɔ gia ma ten kɔnkɔ ga maa tɛi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. 45 U man sɔɔwa u nɛɛ, dii tɛn kɔnkɔ ga tɛi sɔɔ yɛsan nɔm dɔwɔrɔ gia mi, ta sɔɔawa yɔku kowobun diru be ba ra sɔɔ yerun sɔmburu ko. 46 Dii tɛn kɔnkɔ ga maa tɛi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, ta sɔɔawa yɔku kowobuguru be ba ra yɔkuru ko yɔku yerɔ. Ma u maa nɛɛ, Lefin bweseru sɔɔ, Sadkɔn bwese kɛra ya koo kpɛ yu du sɔɔ yerɔ yu Yinni Gusunɔ sɔɔ.

Yinni Gusunɔn sɔɔ yeru

47 Durɔ wi, u sɔɔ yee ten yaara sɔɔkaa kpuro yɛira ma u deema yen goonu kpuro nu nɛwa. Yen dɛɛbu bu sɔɔ gɔm soonu wunɔbu (100) ma yen yasum maa sɔɔ gɔm soonu wunɔbu. Ma yɔku yera wɔa sɔɔ yee ten kɔnkɔ. 48 Ma u maa ka man da sɔɔ yee ten adɛɔ mɔn di ba ra ka du. Ma u adɛɔ gen gbereba yɛira. Ma yen baayeren bɔɔrum mu sɔɔ gɔm soonu nɔnkɔbu. Kɔnkɔ gen yasum mu sɔɔawa gɔm soonu wɔkura nɛ. Gen yɛsa baayeren dɔa ya maa sɔɔ gɔm soonu ita. 49 Adɛɔ gen tiin dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu yendu. Ma gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu wɔkura tia. Ba ra gu duwa ka yɔɔtia ye ya naa dabusanu wɔkuru mɔ. Ma ga gbere mɔ bera ka bera tia tia.

41 Durɔ wi, u ka maa man da sɔɔ yerun suunu sɔɔ. Ma u ye kpuro yɛira. Adɛɔ gen ganin sinum mu sɔɔawa gɔm soonu nɔnkɔ tia. 2 Kɔnkɔ gen yasum maa sɔɔawa gɔm soonu wɔkuru, gen beri berika nɔnkɔ nɔnkɔbu. Ma u sɔɔ yee ten tii yɛira. Ten dɛɛbu sɔɔawa gɔm soonu weeru. Ma ten yasum maa sɔɔ gɔm soonu yendu. 3 Yen biru u dua dii ten sɔɔwa u ten kɔnkɔ dɔa yɛira, ya kuawa gɔm soonu yiru. Ma kɔnkɔ gen tiin yasum sɔɔ gɔm soonu nɔnkɔ tia. Ma gen ganin yasum beri berikaɔ mu sɔɔ gɔm soonu nɔnkɔ yiru yiru. 4 Ma u dii sɔɔ gen tii yɛira, gen dɛɛbu ka gen yasum mu nɛwa. Ya sɔɔawa gɔm soonu yendu. Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, ga sɔɔawa dii te ta dɛɛre gem gem.

Dia ye ba gɔri gɔri

5 Sɔɔ yee te, ta gani yiru mɔ, tia nɔnkɔ, tia maa nɔnkɔ. Ma durɔ wi, u ten gana sɔɔkaa yɛira ma yen sinum mu kua gɔm soonu nɔnkɔ tia. Ma ba dinu gɔri gɔri gani yiru yen baa sɔɔ ba ka sikerena. 6 Dii ni, nu swɛnɛwa gidambisa ita ita beri berika. Gidambisa baayeren dian geera sɔɔawa tena. Dii nin gani yi ka tɔɔkaaginu manine adama yi hɔ ka sɔɔkaaginu manine. 7 Gidambisa ye, ya yasum kerane wɔllu gia. Domi yen gana tɔɔkaa ya sinum kaara. Meya n sɔɔ ya ka sɔɔ yee te sikerena. Yen sɔɔna wɔllu gia batuma ya kpɔaru bo yen nɔnkɔ. Saa gidambisa ye ya wɔa temɔn di, tɔnu koo kpɛ u yɔ u da sere ye ya wɔa wɔɔ u kun kpa ka swaa gaa. 8 Ma na dia ye kpuron gunum mɛɛra na deema ye ba gɔri gɔri mi, saa yen kpɛɛkpɛkun di, yen

gunum mu s̄awa d̄eka ƙƙɓa tia tia. ⁹ Dia yen gana ƙƙaƙaƙa sinum mu s̄awa gɔm soonu ƙƙɓu. Dia ye ba gɔri gɔri s̄a yee ten ȳsi ȳsika, ¹⁰ ka ȳku kowobun dian baa ƙƙ, ba batuma deri ȳn yasum mu s̄a gɔm soonu yendu. ¹¹ Dia ye ba gɔri gɔri mi, ya ƙƙ t̄iwa batuma ye ba derin bera gia. Ƙƙƙƙsu yiruwa ya w̄a mi. Teu s̄a ȳsan ƙƙm geu gia, teu maa s̄a ȳsan ƙƙm dwaru gia. Gana ye ya batuma ye sikerene, yen sinum mu s̄awa gɔm soonu ƙƙɓu. ¹² S̄a yee ten s̄a duu yeru gia, diru gara w̄a ta batuma ye ba deri mi ƙƙ t̄i. Dii ten d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu wene ka w̄kuru. Ma ten yasum mu s̄a gɔm soonu wata ka w̄kuru. Ten ganan sinum maa s̄a gɔm soonu ƙƙɓu. ¹³ Durc wi, u s̄a yee te ȳira ma ten d̄ebu kua gɔm soonu wunɓu (100). Batuma ye ba maa deri mi, ka dii te ba bana s̄a duu yeru gia mi, ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɓu. ¹⁴ S̄a yari yeru gia, s̄a yee ten d̄ebu ka batuma ye ba deri min yasum mu s̄awa gɔm soonu wunɓu. ¹⁵ Ma u maa dii te ta w̄a s̄a yerun biru ȳira ka batuma ye ba deri ma ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɓu.

S̄a yee ten ƙƙɓu

S̄a yee ten duu yeru ka dii d̄eraru ka dii te ta d̄ere gem gem mi, ¹⁶ ba ye kpuron gani ka fenentiban kadiriba d̄a besi maniwa. M̄ya ba maa kua gidambisa yeba ƙƙ. ¹⁷ S̄a yee ten ƙƙɓu ka ten ƙƙɓu saa ten ƙƙɓu di sere ka dii te ta d̄ere gem gem mi, ba ye kpuron gani buraru koosiwa ¹⁸ ka w̄llun ƙƙsobun weenasibu ka maa kpakpa wurusun weenasisu. Kpakpa wurusun weenasii si, ka w̄llun ƙƙsobun weenasii be, ba ȳwenewa. ¹⁹ W̄llun ƙƙsobun weenasii ben baawure u wuswaa ƙƙwa yiru. Wusw̄e yin tia ya ka ƙƙngia weene ya kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Wuswaa tia ya maa ka gbee sunɓgia weene ma ya maa kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Nge m̄ya ba ka dii te kpuron gani buraru kua. ²⁰ Ba w̄llun ƙƙsobun weenasii be ka kpakpa wurusun weenasii si kuawa ten tem̄ ka ten gan̄i ka ten ƙƙƙƙsun w̄llu. ²¹ S̄a yee ten ƙƙɓu kadirin d̄anu nu n̄ewa.

Dii te ta d̄ere gem gem wuswaa, ḡanu w̄a mi. ²² Nu s̄are nge ȳku yeru te ba kua ka d̄a. Ten gunum mu s̄a gɔm soonu ita. Ten d̄ebu maa gɔm soonu yiru. Ba tu ƙƙ ƙƙa kuawa ka d̄a. Yera durc wi, u man s̄awa u n̄e, tabulu ye ba ra n yii Yinni Gusunƙ wuswaa yera mi.

²³ Dii d̄eraru ka dii te ta d̄ere gem gem nu ƙƙwa ƙƙƙƙsu yiru. ²⁴ Gambo sikan̄e yiruwa ƙƙƙ si, su m̄. Ye kpuro ya ra n keniarewa. ²⁵ Ba gambo yen w̄llun ƙƙsobun weenasibu ka kpakpa wurusun weenasisu kua nge m̄ ba kua gani yi ƙƙ. Ma ba ƙƙe kua ten ƙƙɓu dii d̄era ten ƙƙƙƙ. ²⁶ Dii ten ȳsi ȳsika ka sere dii ni ba gɔri gɔri mi ka maa yen ƙƙe, ba yen fenentiba ƙƙƙ dokeawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

Dinu ganu s̄a yee ten ƙƙɓu

42 Durc wi, u ka man da s̄a yee ten yaara ƙƙaƙaƙa s̄a ȳsan ƙƙm geu gia, sere dia ye ya w̄a batuma ye ba deri ka dii te ta w̄a s̄a yee ten biruƙ deedeeru. ² Dia yen d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu wunɓu (100) ma yen yasum mu s̄a gɔm soonu weeraakuru. ³ Yen bee tia ya batuma ye ba deri mi ƙƙ kisi. Batuma yen d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu yendu. Ma ya ka s̄a yee te sikerene. Bee tia, dia ye, ya maa yaara ƙƙaƙa ye ba simaa doke ƙƙ kisi. Ya gidambisa ita m̄. Ma ba ye ƙƙe kua kua. ⁴ Dia yen wuswaa, ba batuma deri gɔm soonu w̄kurun saka. Ma ba swaa w̄a ye ƙƙ gɔm soo teeru. Dia yen ƙƙƙƙsu su ƙƙ t̄iwa s̄a ȳsan ƙƙm geu gia. ⁵ Dia ye ya w̄a w̄llu ya piiminu bo ya kere ye ya w̄a tem̄ ka ye ya w̄a suunu ƙƙ. Domi ƙƙe ye ba kua mi, ya yen sukum kawawa. ⁶ Adama yen ƙƙe ya ñ gbereba m̄ nge yaara yen dinun gbereba. Yen s̄na dia ye ya w̄a w̄llu ya ñ suunukinu ka temkinu kp̄aru tura. ⁷ Dia yen gana ye ya yaara ƙƙaƙa m̄era, yen d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu weeraakuru. ⁸ Domi dia yen tiin d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu yenda ƙƙɓu. Adama s̄a yee ten bera gia, yen d̄ebu bu s̄awa gɔm soonu wunɓu (100). ⁹ B̄a n wee saa yaara ƙƙaƙa di, ƙƙƙƙ gaga w̄a dia yen tem̄ s̄a yari yeru gia ḡen min di ba ra ka du. ¹⁰ Ƙƙƙ ge, ga w̄a mi yaara ƙƙaƙa gana ya torua.

Dia maa w̄a yaara ƙƙaƙaƙa s̄a ȳsan ƙƙm dwaru gia batuma ye ba deri ka dii te ta w̄a s̄a yee ten biruƙ deedeeru. ¹¹ Dia yen wuswaa, swaa w̄a. Dia ye, ya ka ye ya w̄a s̄a ȳsan ƙƙm geu gia weene. Yen d̄ebu ka yen yasum ka nge m̄ ba ye banisina ka yen ƙƙƙƙsu ye kpuro ya s̄awa tia. ¹² Nge m̄ya dia ye ya w̄a s̄a ȳsan ƙƙm dwaru gian ƙƙƙƙsu su s̄a. Ƙƙƙ gaga w̄a swaa yen duu yeru, yaara ƙƙaƙa gan̄i s̄a yari yeru gia. Min diya ba ra ka du. ¹³ Durc wi, u man s̄awa u n̄e, dia ye ya w̄a s̄a ȳsan ƙƙm geu gia mi, ka ye ya w̄a s̄a ȳsan ƙƙm dwaru gia mi, ya w̄awa Yinni Gusunƙ s̄. Miya ȳku kowo be ba ra du Yinni Gusunƙ s̄a yeru ba ko n da ȳku d̄a ni di. Dia ye, ya d̄erewa. Miya ba koo maa k̄nu yi ka ȳku yaa ye ba ka toranun ȳkunu kua ka ni ba ka toranu ƙƙwa. ¹⁴ Ȳku kowobu b̄a n dua mi, ba ñ yari ƙƙɓu ka ben ȳnu. Ba koo gina nu potiriwa. Domi ȳa ni, nu s̄awa s̄a ȳnu. Ben tiin ȳna ba ko n da doke bu ka da s̄a yerun yaara mi t̄n be ba tie ba ȳ.

Gani ƙƙƙƙ d̄ebu

¹⁵ Sanam m̄ durc wi, u dii ten ƙƙɓu ȳira u kpa, yera u dera na yara ka s̄a yari yeru gian ƙƙƙ. Ma u batuma ye ya ka s̄a yee te sikerene ȳirubu w̄ri. ¹⁶ Yera u s̄a yari yeru gian bera ȳira ka win d̄eka ma ya kua d̄eka yen n̄era wunɓu (500). ¹⁷ Ma u maa s̄a ȳsan ƙƙm geu gia ȳira. Ma ya maa kua d̄eka yen n̄era wunɓu. ¹⁸ U maa s̄a ȳsan ƙƙm dwaru gia ȳira ma ya kua d̄eka yen n̄era wunɓu. ¹⁹ U maa

yīira s̄w̄ duu yeru gia ma mi gian tii maa kua d̄eka n̄era wun̄obu. ²⁰ Nge meya u gana yen goonu n̄e kpuro yīira u ka sikerena. Yen d̄ēbu ka yen yasum mu n̄ewa. Yen baayere d̄eka n̄era wun̄obu. Gana ye, ya s̄a yee te wuna nen̄em Yinni Gusun̄on s̄.

Gusun̄o

u wurama win s̄a yeru

43 Dur̄ wi, u ka Esekieli da k̄on̄n̄ ge ga w̄a s̄w̄ yari yeru gia. ² Yera Gusun̄o Isireliban Yinnin yiiko ya na saa s̄w̄ yari yeru gian di. Ma win k̄n̄ ga n̄okram̄ nge nim bakam. Ma tem mu win yiikon girima yiba. ³ K̄asi te u wa mi, ta ka te u wa sanam m̄e Gusun̄o u k̄i u Yerusalemu kam koosiagiru ween̄ewa. Meya ta maa ka k̄asi ni u wa Kebarin daarun b̄ok̄oḡinu ween̄e. Ma u yiira u wuswaa tem girari. ⁴ Ma Yinni Gusun̄on yiikon girima ye, ya dua s̄a yee te s̄w̄ saa k̄on̄n̄ ge ga w̄a s̄w̄ yari yeru gian di. ⁵ Yera Hunde n̄un sua saa s̄a yee ten yaaran di ya ka n̄un da s̄w̄. Saa ye s̄w̄ Yinni Gusun̄on yiikon girima ya dii te yibum̄. ⁶ Yera u nua goo u ka n̄un gari m̄ saa dii ten min di. Ma dur̄ wi u ka n̄un w̄a mi, u ȳ win b̄ok̄u. ⁷ Ma u n̄un s̄w̄ u n̄e, t̄onun bii, yam miniwa nen sina kitaru. Miya kon nen naasu s̄on̄di. Kon ka Isireliba sina sere ka baadom̄ma. Be ka ben sinambu ba ñ maa nen ȳsi d̄era te sankum̄ ba n b̄ūnu gasirim̄ ka sere sinambun gonu ni ba sikua gungunu w̄oll̄ mi ba ra ȳkuru ko. ⁸ Domi ben sinam be, ba ben sina kpaarun k̄on̄n̄ bakunasia nen s̄a yerun k̄on̄n̄sun b̄ok̄u. Gana tia t̄na ya nu karane. Meya ba maa nen ȳsi d̄era te disi doke ka ben daa k̄sa ye ba kua. Yen s̄na na bu w̄ri ka nen m̄ru baka. ⁹ T̄ē ben b̄ū gasiribu bu koo k̄ru ko kpa bu ben sinambun goo nin gari duari. Kpa na n w̄a ben suunu s̄w̄ sere ka baadom̄ma.

¹⁰ Wun̄e t̄onun bii, a Isireliba dii ten kpunaa s̄w̄sio kpa bu sekuru wa ben toranun s̄, kpa bu wa bu yen kpunaa yen asansi m̄eri. ¹¹ Sekuru t̄a n bu mwa ȳn s̄ ba tuba ye ba kua, a bu dii ten kpunaa s̄w̄sio nge m̄e ba koo tu banisina, ten d̄ēbu ka ten yasum ka ten k̄on̄n̄su ka ten ganan buraru ka ten woodaba, a ye kpuro yoruo ben k̄ni biru. Ba koo wooda ye kpuro sw̄iwa ten bana s̄w̄. Yeni ya ko n s̄awa ten banan wooda. ¹² Guuru w̄oll̄ batuma ye ya ka bu sikerene, ba koo ye garisiwa d̄era. Yeniwa ya s̄a dii ten wooda.

Ȳku yeru ka ȳkunu

¹³ Dur̄ wi, u ȳku yeru yīira ka yīirutia ye ya ka ḡm̄ soo teeru ka k̄m̄ w̄i teeru n̄e. W̄ru ge ga ka ȳku yee te sikerene gen yasum mu s̄awa yīirutia tia. Ma yen dukum mu s̄a yīirutia tia. Ma yen k̄n̄ b̄ok̄an biru, ya s̄a ḡm̄ soorun b̄on̄u. ¹⁴ Saa w̄ru gen tem di n ka girari s̄a yee ten tem̄ ya kua yīirutii yiru. Ma yen yasum mu maa s̄a yīirutia tia. Saa ȳku yee ten b̄ka piibun di n ka girari ten b̄ka baka, ya s̄awa yīirutii

n̄e. Ma yen yasum maa s̄a yīirutia tia. ¹⁵ Ȳku yee ten w̄oll̄ mi ba ra d̄w̄ s̄re, ten gunum mu s̄awa yīirutii n̄e, ma ba k̄anu n̄e kua ba gira tia tia ten goonun yinna yen. ¹⁶ Ȳku yee ten goonu n̄e kpuro nu n̄ewa. Nu s̄awa yīirutii w̄kura yiru yiru. ¹⁷ Ten b̄ka yirusen goonu n̄e kpuro nu n̄ewa. Ni kpuro nu m̄w̄a yīirutii w̄kura n̄e n̄e. Ma ba w̄ru kua ye s̄w̄ ba ka ye sikerena yīirutia tian yasum saka. B̄ka yen k̄n̄ b̄ka ya s̄awa ḡm̄ soorun b̄on̄u. Ma yen ȳk̄t̄ii yi m̄era s̄w̄ yari yeru gia.

¹⁸ Dur̄ wi, u maa n̄un s̄w̄ u n̄e, t̄onun bii, ameniwa Yinni Gusun̄o u gerua. U n̄e, d̄ma te ba ȳku yee te bana ba kpa, ma ba k̄i bu ȳku d̄w̄ mwaararuginu ko kpa bu yem ȳka, wooda ye ba koo sw̄i wee. ¹⁹ Lefiba s̄w̄, Sad̄kun bweseru s̄w̄ kaa ȳku kowobu wuna ba n da n̄un ȳkuru kue kpa a bu naa kin̄e kpendu w̄ torarun ȳkuru s̄. ²⁰ Kpa a ten yem sua a ȳka ȳku yee ten k̄anu n̄e ye s̄w̄ ka ten goonu n̄e ye s̄w̄ ka sere maa yen b̄ka yiruse ye s̄w̄ ka ka sikerena. Nge meya kaa ka ȳku yee te disi w̄ka kpa a tu s̄rasia. ²¹ Kpa a naa kin̄e ten yaa sua a doke d̄w̄ s̄w̄ batuma gaa s̄w̄ ye ba s̄w̄ kua k̄w̄. ²² T̄ru yiruse s̄w̄, kaa ka boo kineru nawa te ta ñ alebu gaa m̄ kpa a ka tu ȳkuru ko torarun s̄. Nge meya kaa ka s̄a yee te s̄rasia nge m̄e a raa kua ka naa kin̄e te. ²³ Æ n torarun ȳku te kua a kpa, kaa maa naa kineru ka ȳa kineru sua ni nu kun alebu gaa m̄. ²⁴ Kpa a ka nu da wi, Yinni Gusun̄on mi a ka ȳkuru ko. Ȳku kowobu ba koo nin yaa b̄ru ȳkawa kpa bu ka n̄un ye ȳku d̄w̄ mwaararuguru kua. ²⁵ S̄w̄ s̄w̄ba yirun baa s̄w̄ s̄w̄ baatere, kaa n da boo kineru ka naa kineru ka ȳa kineru gowa a ka torarun ȳkuru ko. ²⁶ Nge meya s̄w̄ s̄w̄ba yiru yen baa s̄w̄ ba koo ka ȳku yee te s̄rasia kpa ta n w̄a wi, Yinni Gusun̄on s̄. ²⁷ S̄w̄ s̄w̄ba yiru yen biru, s̄w̄ s̄w̄ba itase, ȳku kowobu ba koo k̄i bu den t̄mbu ȳku d̄w̄ mwaararuginu ka siarabuginu kua wi, Yinni Gusun̄on mi. Kpa u ka b̄e k̄on̄u geu m̄eri. Wi, Yinni Gusun̄wa u yeni gerua.

S̄a yerun k̄on̄n̄

ge ga w̄a s̄w̄ yari yeru gia

44 Dur̄ wi, u maa ka Esekieli da k̄w̄ k̄on̄n̄ ge ga w̄a s̄w̄ yari yeru gia. N deema k̄on̄n̄ ge, ga kenuawa. ² Yera Yinni Gusun̄o u n̄un s̄w̄ u n̄e, k̄on̄n̄ ge, ga ko n kenuawa ba ñ gu keniam̄. Goo kun maa sar̄ mi, domi n̄e, Gusun̄o Isireliban Yinniwa na dua min di. Yen s̄, ga ko n kenuawa. ³ Adama b̄en kparo u koo k̄i u sina mi, u ka di n̄e Yinni Gusun̄on wuswaa. Wiya u koo maa k̄i u du k̄on̄n̄ gen ad̄er̄on̄ di kpa u yari min di.

Bango sariba ba ñ du

Yinni Gusun̄on s̄a yeru

⁴ Ma dur̄ wi, u ka Esekieli da k̄w̄ k̄on̄n̄ ge ga w̄a s̄w̄ ȳsan n̄m̄ geu gia s̄a yee ten dee deeru. Ye Esekieli u

mɛera yera u wa wee Yinni Gusunɔn yiikon girima ya win s̄a yee te yiba. Ma u yiira u wiru ten girari. ⁵ Yera Yinni Gusunɔn u nɛɛ, tɔnun bii, a wunen laakari dokeo kpa a mɛeri s̄a s̄a ka wunen tiin nɔni kpa a swaa da-ki a nɔ ye kon nun s̄s̄ s̄a yee ten woodaban s̄s̄. A yen dubu ka yen yaribun wooda nɔni dokeo.

⁶ A Isireliba s̄s̄wɔ be, be ba s̄a mem nɔ sariba a nɛɛ, ben daa k̄sa ye, ya den man nua. ⁷ Wee ba dera tɔn tuko bango sariba be ba n̄ man s̄amɔ ba dua nen s̄a yerɔ ba tu disi doke. Sanam mɛ be, Isireliba ba man yākuru kuammɛ ka p̄ɛ ka yaa gum ka yaa yem, ba ku ra nen arukawani mem nɔwɛ ben daa k̄san s̄s̄. ⁸ Ben tii ba n̄ nen s̄a yerun s̄mburu nɔni doke. Adama s̄ba ba tu nɔmu s̄ndia. ⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔn na nɛɛ, t̄ɛ, s̄wɔ goo ù n w̄a ben suunu s̄wɔ, ma u n̄ man s̄amɔ, ma u n̄ maa bango kue, u n̄ duɔ nen s̄a yeru mi.

Wooda Lefiban s̄s̄

¹⁰ Yeniban biru, Yinni Gusunɔn u maa nɛɛ, Lefi be ba raa ka man tonda sanam mɛ Isireliba ba man deri ma ba da ba b̄nu sw̄i, ba koo ben toranun are mwa. ¹¹ Ba ko n s̄awa nen s̄a yerun s̄m kowobu. Bera ba ko n da n s̄a yee ten kɔnɔnsu mara. Kpa ba n ten s̄ma m̄. Beya ba ko n da Isireliban yāku d̄s̄ mwaarugirun yaa sake kpa ba n w̄a nɛ Yinni Gusunɔn s̄s̄. ¹² Wee t̄ɛ, ba s̄a Isireliban yāku kowobu b̄nun nuurɔ, ma ba dera Isireliba ba tora. Yen s̄s̄, kon nɔma sua n bu so kpa bu ben toranun are mwa. ¹³ Na n̄ maa wuramɔ bu man susi bu Isireliba yākuru kua. Ba n̄ maa duɔ nen s̄a yerun dii d̄erarɔ ka dii te ta d̄ere gem gem mi. Ba koo sekuru wa kpa bu ben daa k̄san are mwa. ¹⁴ S̄a yerun nenubun s̄ma kon bu w̄ɛ bu ko.

Wooda

yāku kowo tɔnwerobun s̄s̄

¹⁵ Adama yāku kowobu Lefiba Sadɔkun bweseru s̄wɔ, be ba s̄mburu kua nen s̄a yerɔ sanam mɛ Isireliba ba tora ba man deri, beya ba ko n da man susi bu yākuru ko ka p̄ɛ ka yaa gum ka yaa yem. Nɛ, Yinni Gusunɔn na yeni gerua. ¹⁶ Beya ba ko n da du nen s̄a yerɔ kpa bu susi nen tabuluɔ bu man s̄a. Kpa bu nen s̄a yee ten s̄mburu nɔni doke. ¹⁷ B̄n duɔ s̄a yee ten yaara s̄wɔ, kon de ba n s̄a yānu dokewa ni ba kua ka w̄ɛ damgii. B̄n s̄mburu m̄ s̄a yee ten yaara mi ka sere ten tiin s̄wɔ ba n̄ yānu dokem̄ ni ba kua ka yā sansu. ¹⁸ Ba ko n dawani b̄kuawa kpa ba n sokoto kpirinu deewa, ye kpuro ya n s̄a ye ba wesa ka w̄ɛ damgii. Kpa bu ku raa kpaka s̄ke bu ku ka wenyān s̄s̄. ¹⁹ Bu sere yari bu da yaara mi Isireliba ba menɛ, ba koo gina ben yāku yā ni potiriwa bu yi s̄a yeru mi. Kpa bu ku raa ka nu t̄mbu baban s̄s̄ nu disi duura. Saa ye, kpa bu ganu doke bu ka yarima.

²⁰ Yāku kowobu ba n̄ wii kɔru potamɔ. Ba n̄ maa derimɔ ben seri yi d̄nya. ²¹ Yāku kowo goo u ku raa tam nɔ u sere da nen s̄a yerun yaara s̄wɔ. ²² Ben goo u ku raa maa ḡmini n̄ kun mɛ kurɔ wi ba yina sua kurɔ. Isireliba s̄wɔ u koo w̄ndia wi u kun durɔ ȳɛ sua. Adama u koo kp̄i u yāku kowo goon ḡmini sua.

²³ Ba koo nen t̄mbu s̄s̄siwa ye ya s̄a nɛ Gusunɔgia ka ye ya n̄ s̄a negia. Yeya, ye ya d̄ere ka ye ya n̄ d̄ere. ²⁴ Bera ba koo nen t̄mbu siria nge mɛ nen woodaba ba gerua. Kpa bu nen woodaba mem nɔwɔ ka nen t̄s̄ baka ni na bu w̄ɛ, kpa bu nen t̄s̄ w̄ɛrarugiru b̄ere w̄ɛ.

²⁵ Yāku kowo u ku goon goru baba kpa u ku raa tii disi doke. Adama u koo kp̄i u win tiin tondon goru baba ka win merogiru ka win bibuginu ka win m̄w̄giru ka win w̄w̄giru ka win sesu wi u kun durɔ ȳɛgiru. ²⁶ ù n tii d̄erasia goo ten s̄s̄, s̄s̄ nɔwɔ yiruwa u koo ko u sere win s̄mburu tore. ²⁷ D̄m̄a te u koo du dii te ta d̄ere mi, u koo gina win tiin toranun yākuru ko. Nɛ, Yinni Gusunɔn na yeni gerua. ²⁸ Wee ye ya ko n s̄a ben tubi. Nena ba koo s̄mburu kua. Ba n̄ bu tem gam w̄ɛm̄ ba n m̄ Isireliɔ. Nena ko na n s̄a nge ben tem k̄sire. ²⁹ Ye ba ka torarun yākunu ka yāku ni ba ra ka toranu s̄m̄ kua ka k̄ɛ ni ba ka naamɔ ka sere ye ba yi nɛ, Yinni Gusunɔn s̄s̄, ye kpuro ya ko n s̄awa ben d̄ɔnu. ³⁰ D̄ɔn ḡbiikii ni ba koo ka nɛ, Yinni Gusunɔn naawa, nu koo kowa yāku kowobuginu. Isireliba ba ko n da ben d̄ɔn bimin som gem yāku kowobu w̄ɛwa kpa n bu domaru kua. ³¹ Adama yāku kowobu ba n̄ yaa goru n̄ kun mɛ gunɔ goru dimɔ n̄ kun mɛ ye ḡanu kasuka nu go.

Tem mɛ ba koo wuna nenem

⁴⁵ Yinni Gusunɔn u maa nɛɛ, sanam mɛ ba koo Isireliban bwese keri yi tem b̄nu kua, ba koo tem gam wunawa mu n s̄a k̄ru te ba Yinni Gusunɔn w̄ɛ. Tem men d̄ɛbu ko n s̄awa ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba yenda n̄w̄bu (25.000). Men yasum maa ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba w̄kuru (10.000). Mɛ kpuro mu ko n s̄awa mɛ ba wuna ba yi Yinni Gusunɔn s̄s̄. ² Tem mɛ s̄wɔ ba koo batuma wuna s̄a yerun s̄s̄. Yen d̄ɛbu ka yen yasum mu ko n newa mu n s̄a d̄ka n̄era wunɔm wunɔm (500) kpa bu maa batuma gaa deri mi, bu ka sikerena ya n s̄a ḡm̄ soonu weeraakuru. ³ Ba koo maa batuma gaa wuna ḡbiikaa ye s̄wɔ mi ba koo Yinni Gusunɔn s̄a yeru sw̄i. Ya ko n s̄awa nenem Yinni Gusunɔn s̄s̄ tem mɛ s̄wɔ. ⁴ Yera ya ko n s̄a yāku kowobugia be, be ba ra Yinni Gusunɔn s̄mburu kue s̄a yerɔ. Miya ben dia ko n w̄a ka Yinni Gusunɔn s̄a yeru. ⁵ Batuma mi Lefiba ba ko n w̄a yen d̄ɛbu ko n s̄awa ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba yenda n̄w̄bu (25.000). Yen yasum maa ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba w̄kuru (10.000). Kpa bu dia yendu ko mi. ⁶ Yinni Gusunɔn batuma yen deederu, ba koo maa batuma gaa wuna mi Isireliba ba koo ben dia bani. Batuma yen d̄ɛbu bu ko n s̄awa ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba yenda n̄w̄bu (25.000) kpa yen yasum mu n s̄a ḡm̄ soonu n̄w̄bun suba n̄w̄bu (5.000). ⁷ Ba koo maa ba-

tuma gaa wuna ben kparon s̄. Ya ko n wāawa Isirelibagian 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 ka sere maa Yinni Gusungian 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆. Batuma ye, ya koo dawa saa s̄ duu yerun di n ka girari nim w̄ku, saa maa s̄ yari yerun di sere ka mi Isireliban tem mu ȳra. Yen d̄ēbu bu ko n ka Isireliban bwese kera tian tem nēwa. ⁸ Nge mēya kparobu ba ko n ben tem m̄ Isireli. Ba ñ maa nen t̄mbu dam d̄rem̄ bu begim mwa. Ba koo bu mu deriawa.

Sina bokon saria ka t̄mbugia

⁹ Wee ye n̄, Yinni Gusun na gerua. Na n̄, b̄e Isireliban sina bibu ya den tura. I de w̄raru ka dam d̄rebu bu kpe. I gem ka wooda sw̄iyi kpa i ku maa nen t̄mbu w̄rari ye ba m̄. N̄, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

¹⁰ I de b̄en kiloba ka b̄en yiirutinu nu n s̄a dee dee. ¹¹ Sakaku ge ba ra ka d̄a bimi yiire ba m̄ efa ka ge ba ra ka ḡa yarum yiire ba m̄ bati, i de ni kpuro nu n n̄. Kpa ye kpuro ya n s̄a sakaku ge ba m̄ homerin b̄nu w̄kurun tia. ¹² Sii geesun gobi sikili tia ya n maa s̄a gobi yi ba m̄ gera yendu, kpa sikilin gobi wata ya n maa s̄a minu tia.

¹³ Wee k̄ē ni i ko i n da w̄. Ì n b̄en alikama ka d̄a bima ye ba m̄ 𐤏𐤁𐤀, i ko efan b̄nu n̄ba tian sube teeru suawa homeri tia s̄. ¹⁴ Ì n maa gum w̄ēm̄, i ko i mu yiirewa ka sakaku ge ba m̄ bati. Bati w̄kuru ta s̄awa homeri tia. Homeri ka k̄ri ya s̄awa tia. Batin b̄nu w̄kurun tia i ko i wuna. ¹⁵ Isireli, ȳa ḡō s̄, ȳanu goobu (200) n̄ n w̄a, ȳa teera i ko i w̄ k̄run s̄ ñ kun m̄ ȳku d̄ō mwaararugirun s̄ ñ kun m̄ siarabun ȳkurun s̄. Nge mēya n̄, Yinni Gusun kon ka b̄e b̄en toranu suuru kua. N̄ Yinni Gusunwa na yeni gerua.

¹⁶ Isireliba kpurowa ba ko n da ben kparō k̄ē te w̄. ¹⁷ Domi wiya u ko n da ȳku nin wunan̄su ko Isireliban s̄ suru kpao baawure s̄ ka t̄ō w̄rarugiru s̄, t̄ō bakaru baatere s̄ gesi. Ȳku ni ba ko n da ko mi, niya ȳku d̄ō mwaararuginu ka k̄nu ka ȳku ni ba ra ko ka gberun d̄anu ka torarun ȳkunu ka sere siarabun ȳkunu.

Ȳku yerun d̄erasiabu

¹⁸ Ameniwa n̄, Yinni Gusun na gerua. Na n̄, suru gbiikoon t̄ō gbiikuru, ba koo naa kineru sua te ta ñ alebu gaa m̄. Kpa bu ka s̄a yee te disi w̄ka. ¹⁹ Ȳku kowo u koo naa yen yem sua kpa u ȳka s̄a yee ten k̄nk̄n̄ kadiriba s̄ ka sere ȳku yerun goonu n̄en k̄nk̄n̄ w̄ll̄ ka sere dii yaara ye ya w̄a s̄w̄nk̄n̄ k̄nk̄n̄ kadiriba s̄. ²⁰ Suru win s̄ō n̄ba yiruse s̄, ba koo maa ȳkuru ko be ba tora ba ñ ka baarun s̄. Nge mēya ba koo ka s̄a yee te s̄arasia.

²¹ Suru gbiikoon s̄ō w̄kura n̄ese s̄w̄ra ba koo Ḡw̄ sararibun t̄ō bakaru di. Ba koo t̄ō te diwa s̄ō n̄ba yiru. P̄ē ye ba kun seeyatia dokewa ba koo di t̄ō ni s̄. ²² Yen d̄ma te, Isireliban kparō u koo naa kineru gowa win toranu ka win t̄mbuginun s̄. ²³ S̄ō n̄ba yiru ye s̄, t̄ō baatere ketē kinenu n̄ba yiru ka ȳa

kinenu 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 yiruwa u koo go u ka ȳku d̄ō mwaararuginu ko. Kpa u maa boō kinenu 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 yiru go toranun ȳkunun s̄, yen gaa ya kun alebu gaa m̄. ²⁴ Yen biru alikaman som kilo tena ka gum ditiri 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 tia ba koo s̄ndi naa ka ȳaru baateren w̄ll̄.

²⁵ Suru n̄ba yirusen s̄ō w̄kura n̄buse s̄, t̄ō bakarun sanam, ȳku tee niya ba koo ko s̄ō n̄ba yiru ye s̄ ka yen som m̄, ka gum m̄.

Wooda

ye Isireliban kparō u koo sw̄i

46 N̄, Yinni Gusun na n̄, s̄a yerun yaara s̄w̄kaan k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō yari yeru gia, ga ko n kenuawa s̄ō n̄ba tia ȳ s̄ ba ra s̄w̄buru ko. Adama ba koo gu keniawa t̄ō w̄rarugiru s̄ ka sere maa suru kpao ù n yara. ² Isireliban kparō u koo duwa saa k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄w̄nk̄n̄ di kpa u na u ȳra k̄nk̄n̄ gen kadirin b̄ku sanam m̄ ȳku kowobu ba n̄n ȳku d̄ō mwaararugiru ka siarabun ȳkuru kuamm̄. Saa ye s̄, u ko n yiirewa k̄nk̄n̄ gen mi. Yen biru kpa u yari. Ba ñ k̄nk̄n̄ ge k̄num̄ sere yoka. ³ Isireliba ba koo na bu kpunawa bu Yinni Gusun b̄ere w̄ k̄nk̄n̄ gen mi t̄ō w̄rarugiru s̄ ka sere maa suru kpao baawure s̄.

⁴ T̄ō w̄rarugii te s̄, sina boko u koo ȳku d̄ō mwaararugiru ko ka ȳa k̄pem̄inu n̄ba tia ka sere maa ȳa kin̄ teeru. Ni kpuro nu kun alebu gaa m̄. ⁵ U koo maa alikaman som kilo tena s̄ndi ȳa kin̄ru baateren w̄ll̄ ka sere maa gum ditiri 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 tia som men w̄ll̄. Som m̄ u k̄wa u koo s̄ndi ȳa k̄pem̄inu w̄ll̄. ⁶ Suru kpao ù n yara, u koo naa kin̄ k̄pendu gowa te ta ñ alebu m̄ ka ȳa k̄pem̄inu n̄ba tia ka ȳa kin̄ teeru, ni kpuro nu kun alebu m̄. ⁷ Mēya u koo maa alikaman som kilo tena s̄ndi naa kin̄ru baateren w̄ll̄ ka ȳa kin̄ru baateren w̄ll̄. U koo gum ditiri 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 tia doke som m̄ s̄ kpa u ȳa k̄pem̄ii nin w̄ll̄ som s̄ndi m̄ u k̄. ⁸ Ben kparō u koo duwa saa dii yaaran k̄nk̄n̄ di. Min diya u koo maa ka yari. ⁹ Adama Isireliba b̄a n man s̄aru na t̄ō bakaru garu s̄, be ba dua saa k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō ȳsan n̄m̄ geu gian di, ba koo yariwa ka k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō ȳsan n̄m̄ d̄waru gia. Be ba maa dua saa k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō ȳsan n̄m̄ d̄waru gian di, ba koo yariwa ka k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō ȳsan n̄m̄ geu gia. Goo kun yari k̄nk̄n̄ ge u ka duan di. ¹⁰ Ben kparō u koo du sanam m̄ ba du kpa u yari sanam m̄ ba yari.

Ȳkunun wooda

¹¹ T̄ō bakanun sanam, b̄a n ȳkuru m̄ ka naa kin̄ru ka ȳa kin̄ru, alikaman som kilo tena ba ko n da s̄ndi sabe nin baateren w̄ll̄ ka gum ditiri 𐤆𐤏𐤃𐤁𐤃𐤆 tia. Adama ñ n ȳa kin̄ k̄pendun na ba ka m̄, som m̄n̄ k̄ ba k̄wa ba koo ka na.

¹² Ben kparō ù n ḡru doke u ȳku d̄ō mwaararugiru ñ kun m̄ siarabun ȳkuru ko, ba ko n da n̄n̄ k̄nk̄n̄ ge ga w̄a s̄ō yari yeru gia keniawa. U koo tu

kowa nge me u ra ko tɔɔ wɛrarugiru ɔɔ. Û n yara u doona kpa bu kɔnɔ ge keɛ.

¹³ Tɔɔ baatere ba ko n da Yinni Gusunɔ yɔku dɔɔ mwaararugiru kuenta ka yɔaru wɔɔ tiagiru te ta ñ alebu gaa mɔ. Ba ko n da tu kowa bururu baatere. ¹⁴ Bururu baatere, ba ko n da yɔkuru kowa ka som kilo kɔɔbu ye ba burina ka gum ditiri yiru. Meya ba ko n da tu ko tɔɔ baatere sere ka baadomma. ¹⁵ Nge meya bururu baatere ba ko n da Yinni Gusunɔ yɔku dɔɔ mwaararugiru kua ka yɔa kinɛ kpɛndu ka som ka sere maa gum. Meya ba ko n da tu ko sere ka baadomma.

Ye n sɔa Isireliban kparon

bibugia

¹⁶ Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, Isireliban kparo ù n win bibun turo tem kɔ, tem me, mu koo kowa bii win bibun bweserugim. ¹⁷ Adama ù n win yoo tem kɔ, yakiabun wɔɔ gɔ n tura yoo wi, u ñ ko n maa tem me mɔ. Saa ye ɔɔ, mu koo kowa wi, kparo wigim. Win bibu tɔnawa ba koo kpɔ bu win tem tubi di. ¹⁸ Kparo wi, u ku raa win tɔmbu tem mwaari. Ye u koo win bibu wɛ kpuro u de ya n wee win mɔrun di. Kpa nen tɔmbu ɔɔ goo u ku raa ka win tem bia.

Sɔa yerun doo koo yeru

¹⁹ Durɔ wi, u ka Esekieli da dirɔ te ta wɔa yɔku kowobun sɔ sɔa yeru. U dua saa kɔnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di. Yen ɔɔ mi, ayeru gara wɔa sɔɔ duu yeru gia. ²⁰ Ma u nùn sɔɔwa u neɛ, aye te, ta sɔawa mi yɔku kowobu ba ko n da toranun yɔku yaa yike kpa bu som me ba ka yɔkunu kua ɔɔme. Nge meya ba ñ maa ka yi dɔɔ kɔɔɔ Isireliba bu sere ye babiri. Domi ya sɔawa Yinni Gusunɔgia.

²¹ Yen biru u maa ka nùn da yaara tɔɔkaɔɔ. Ma ba da yen goonu ne ye kpuron mi. Ma u deema ba batuma gaa wɔa goo ten baateren mi. ²² Batuma yen baayeren dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu weeru ma yen yasum maa sɔa gɔm soonu tɛna. Ye ne ye kpuro ya newa. ²³ Ba gana kua ba ka ye ne ye kpuro sikerena. Ma ba dosu gira gana ye ɔɔ. ²⁴ Ma durɔ wi, u nùn sɔɔwa u neɛ, ya sɔawa mi sɔa yee ten ɔɔm kowobu ba ko n da yaa yike ye tɔmba ka yɔkuru na.

Daa te ta yarimɔ

saa sɔa yerun di

47 Yen biru durɔ wi, u ka Esekieli gɔsira sɔa yerun kɔnɔ. Yera nim mu kuramɔ dii ten kɔnɔ tem di sɔɔ yari yeru gia. Domi dii ten kɔnɔ ga mɛerawa sɔɔ yari yeru gia. Ma nim me, mu kokumɔ mu dɔɔ sɔa yerun nɔm geu gia yɔku yerun sɔɔ yɛsan nɔm dware gia. ² Ma u maa ka nùn da kɔnɔ, ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma ba besira ba da tɔɔwɔ sere kɔnɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gia. Ma Esekieli

u wa nim me, mu kokumɔwa nɔm geu gia. ³ Durɔ wi, u da sɔɔ yari yeru gia. N deema u wɛɛ nen win nɔmɔ. Nge me u dɔɔ, u yam mi yɔira gɔm soonu nɔnɔbu (1.000). Ma u Esekieli tɔburasia. Ma nim me, mu na sere win naa wɔinɔ. ⁴ Yen biru u maa gɔm soonu nɔnɔbu yɔira. Ma u dera Esekieli u nim me tɔbura. Ma nim me, mu na sere win dɔu wɔinɔ. Ma u maa susi u yɔira gɔm soonu nɔnɔbu. Ma mu na sere win pɔɔɔ. ⁵ Ma u maa yɔira gɔm soonu nɔnɔbu mi n sɔa nim bwee bakaru te Esekieli u ñ kpɛ u tɔbura. Domi nim me, mu duku. Goo kun kpɛ u mu tɔbura ma n kun mɔ ka kɛeri. ⁶ Ma u Esekieli sɔɔwa u neɛ, tɔnun bii, a ye kpuro mɛera sɔa sɔa?

Ma u ka nùn wurama daa ten bɔɔɔ. ⁷ Ye u ka nùn tura mi, yera u wa dɔnu nu dabi daa ten goo gookɔ. ⁸ Ma u nùn sɔɔwa u neɛ, nim me, mu koo kokuwa mu da ɔɔ bera ye ya wɔa sɔɔ yari yeru gian ka kɔwa ye ba mɔ Araba kpa mu sere da nim wɔku. Meya mu koo nim wɔkun nim deerasia. ⁹ Mi nim me, mu gesi dua kpuro, hunde koni ye ya wɔa mi ya ko n wɔaru mɔwa. Kpa swɛɛ yi n dabi. Domi mi nim me, mu dua kpuro mu koo me mu tie deerasiawa. ¹⁰ Saa Engedin di n ka da Eni Egalaimuɔ, surɔɔba ba ko n da n wɔawa mi, ba n yɔakoronu keewa daa ten goorɔ. Ta ko n swɛɛ bwese bweseka mɔwa nge nim wɔku ge ba sokumɔ Mediterane. Swɛɛ yi, yi ko n dabi. ¹¹ Adama ba koo ten daa burenu ka ten yerusu deriwa kɔ te ta wɔa min sɔ. ¹² Ten goonɔ dɔa ko n kpiawa nìn wurusu kun deruramɔ, nìn marum kun maa kpeemɔ. Nu ko n da yewa suru baawure. Domi nu ko n nim waamɔwa sɔa yerun di. Ba ko n da dɔa nin marum diwa kpa bu ka nin wurusu bararun tim ko.

Yinni Gusunɔ u Isireliban

tem nɔɔ bura yenu yiimɔ

¹³ Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, beɛ Isireliba, tem me i ko i kɔnɔ ko, kon beɛ men nɔɔ bura yenu sɔɔsi. Yosefun bwese kera kɔnɔ yiruwa ya koo wa. ¹⁴ Bwese keri yi yi tien kɔnɔ ya ko n newa. Domi ne, Yinni Gusunɔ na nɔma sua na bɔrua na neɛ, beɛn baababara kon mu wɛ. Yen sɔna beɛ i ko i mu wa i tubi di. ¹⁵ Tem men nɔɔ bura yeru wee. Sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, ta torua saa nim wɔku ge ba mɔ Mediteranen di n ka da Hetilonin swaɔ sere ka Sedadin wuu duu yeru, ¹⁶ ka Hamatiɔ ka Berɔɔɔ ka Siburaimuɔ. N deema wuu si, su wɔawa Damasi ka Hamatin nɔɔ bura yerun baa ɔɔ ka Haseɛ Hatikonin temɔ Hafaranin tem nɔɔ bura yeru gia. ¹⁷ Nge meya sɔɔ yɛsan nɔm geun tem nɔɔ bura yee te, ta ko n wɔa saa nim wɔku ge ba mɔ Mediteranen di n ka girari Hasaa Enɔɔɔ Damasin tem nɔɔ bura yeru ka Safoniɔ Hamatin tem nɔɔ bura yeru. ¹⁸ Sɔɔ yari yeru gia maa tem men nɔɔ bura yeru ta koo daa te ba mɔ Yuudeni swiwa Hafaraniɔ ka Damasiɔ ka Galadiɔ ka Isireliban tem baa ɔɔ. Ta ko n wɔawa saa tem nɔɔ bura yee te ta wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di n ka na nim wɔku

boruguu sɔɔ yari yeru gia. ¹⁹ Sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gian tem nɔɔ bura yee te, ta koo dawa saa Tamaan di sere ka Meriban bwiaɔ Kadɛsiɔ kpa tu Egibitin daaru swii sere n ka girari nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɛ. Nɔɔ bura yee te ta waa sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gia, tera mi. ²⁰ Sɔɔ duu yeru gian tem nɔɔ bura yeru ta ko n sɔawa nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɛ ma ya yɔra Hamatin deedeeru sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yerugiara maa mi.

²¹ Bɛɛ Isireliban bwese keri wɔkura yiru sɔɔ ²² i ko i tem mɛ bɔnu ko ka tɛtɛ bɛɛn tii tiine sɔɔ ka sɔɔ be ba waa ka bɛɛ ba ka bibu mara bɛɛn suunu sɔɔ. I ko i bu garisiwa nge Isireliba. Kpa i tubi ye bɔnu ko ka be sanu ka tɛtɛ. ²³ I ko i sɔɔ nɔn win baa wɛwa bwese kera ye sɔɔ u waa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ba tem mɛ bɔnu kua

48 Isireliban bwese kera baayeren yisuru wee ka bɔnu ye yen baayere ya wa. Danun bwese kera ya yen baa wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, swaa ye ya dɔɔ Hɛtiloniɔ Hamatin di n ka da Hasaa Enɔɔ gia Damasi ka Hamatigibun tem bɔku. Tem mɛ, mu wɔawa saa sɔɔ yari yerun tem nɔɔ bura yerun di n ka da sɔɔ duu yeru gia. ² Danu ben bɔku, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru Aseɛbagima mu waa mi. ³ Aseɛbagim bɔku Nɛfitalibagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru. ⁴ Nɛfitalibagim bɔku, Manasebagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru. ⁵ Manasebagim bɔku Efaraimubagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru. ⁶ Efaraimubagim bɔku Rubenibagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru. ⁷ Rubenibagim bɔku Yudabagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru.

Tem

mɛ ba koo Yinni Gusunɔ wɛ

⁸ Yudaban tem bɔku sɔɔ yari yeru gian tem nɔɔ bura yeru mi, n ka da nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɛ sɔɔ duu yeru gia, bera miya ba koo Yinni Gusunɔ tem yiire. Men dɛɛbu bu ko n ka Isirelibagim nɛwa kpa men yasum mu n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru yenda nɔɔ bura yeru (25.000). Kpa bu Yinni Gusunɔ sɔa yeru bani men suunu sɔɔ. ⁹ Batuma ye ba koo Yinni Gusunɔ deria mi, yen dɛɛbu bu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru (25.000). Kpa yen yasum mu n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba wɔkuru (10.000). ¹⁰ Yaku kowoba ba koo batuma yen sukum sua. Kpa ya n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yeru gia gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba wɔkuru. Sɔɔ yari yeru gia maa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba wɔkuru kpa sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gia yen dɛɛbu bu n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru. Kpa Yinni Gusunɔ sɔa yeru ta n waa yen suunu sɔɔ.

¹¹ Yaku kowo Sadɔkun bibun bwesera ta ko n tem mɛ mɔ. Domi beya ba waa nɛ, Yinni Gusunɔ sɔɔ bura yeru sɔɔ

sanam mɛ Lefi yaku kowo be ba tie ka Isireliba ba man deri. ¹² Batuma ye, ya ko n sɔawa nɛnɛm ye ba wuna Isireliban tem di Lefiban tem nɔɔ bura yerun bɔku. ¹³ Lefi ben tem mu ko n wɔawa yaku kowobugim bɔku. Mu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru. Yen yasum maa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba wɔkuru. ¹⁴ Ba n mɛ sɔɔ gam gum dɔram. Ba n maa kpɛ bu ka mu gam kɔsina n kun mɛ bu mu goo wɛ. Domi mɛya mu kpuro kere yɛn sɔɔ mu sɔa Yinni Gusunɔgim.

Batuma ye ya ko n sɔa

sina bokogia ka wuugibugia

¹⁵ Tem mɛ mu tie, men yasum mu sɔawa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba nɔɔ bura yeru (5.000). Ma men dɛɛbu bu sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru (25.000). Ye kpuro ya ko n sɔawa wuugibugia. Mɛ sɔɔ ba koo ben dia bani ka sere ye ya tie. Wuun batuma yen goonu nɛ ye kpuro ya ko n nɛwa, ¹⁶ gooru baatere ta n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba nɛ ka nɛera wunɔbu (4.500). ¹⁷ Ba koo batuma gaa deriwa bu ka wuu ge sikerena ya n sɔa gɔm soonu goobu ka weeraakuru (250) yen goonu nɛ ye kpuro sɔɔ. ¹⁸ Batuma ye ya tie wuugian yɛsi yɛsikaɔ ya ko n wɔawa yaku kowobugim bɔku. Yen dɛɛbu bu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba wɔkuru (10.000) sɔɔ yari yeru gia ka maa sɔɔ duu yeru gia. Batuma ye sɔɔ ba koo dɛɛbu duure ni ba ko n da ka be ba wuu gen sɔɔ bura yeru mɔ. ¹⁹ Ba koo sɔm kowo be gɔsiwa bwese kera baayeren min di. Be kpurowa ba koo wuku tem mɛ sɔɔ. ²⁰ Yinni Gusunɔ tem mɛ kpuro goonu nɛ kpuro nu ko n nɛwa, nu n sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru (25.000). Mɛ sɔɔ ba koo wuun batuma waa. ²¹ Batuma ye ya tie, ya ko n sɔawa sina bokogia kpa ya n Yinni Gusunɔgia ye suunu doke ka sere mi wuugibu ba koo sina. Yen yasum mu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru sɔɔ yari yerun tem nɔɔ bura yeru gia, yen dɛɛbu bu n maa sɔa gɔm soonu nɔɔ bura yeru suba yenda nɔɔ bura yeru sɔɔ duu yeru gia nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɛ gia. Nge mɛya batuma ye ba wuna Yinni Gusunɔ sɔ ka sɔa yee ten sɔ, ye kpuro ya ko n wɔawa tem men suunu sɔɔ.

²² Lefiban batuma ka wuugia ye, ya ko n ben kparogia bɔnu sɔawa yiru. Ya ko n wɔawa Yudabagia ye ya waa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka sere Benyamɛbagia ye ya waa sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gian baa sɔɔ.

Bwese keri yi yi waa

sɔɔ yɛsan nɔm dvaru tem

²³ Bwese keri yi yi tien tem wee. Benyamɛbagim mu ko n wɔawa saa Isireliban tem nɔɔ bura yerun sɔɔ yari yerun di n ka da nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɛ sɔɔ duu yeru. ²⁴ Benyamɛbagim bɔku Simeɔbagima mu ko n waa mi, sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yeru.

²⁵ Simeonbagim bɔkuɔ Isakaribagima mu ko n maa wãa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

²⁶ Isakaribagim bɔkuɔ Sabulonibagima mu ko n maa wãa mi, sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

²⁷ Sabulonibagim bɔkuɔ Gadibagima mu ko n maa wãa mi, sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

²⁸ Gadibagima mu ko n sãa Isireliban tem nɔɔ bura yeru sɔɔ yẽsan nɔm dwaru gia. Ta koo dawa saa Tamaan di sere Meriban bwiaɔ Kadesiɔ, kpa tu Egibitin daaru swii sere n ka da nim wɔku ge ba mɔ Mediteranɔ. ²⁹ Tem meya i ko i bɔnu ko ka tete bee Isireliban bwese keri nɔɔ kpa been baawure u win bɔnu wa. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yerusalemun kɔnnɔsu

wɔkura yiru

³⁰ Kɔnnɔsu wɔkura yiruwa ba koo doke Yerusalemu. Sin baagere ga koo bwese kera tian yĩsiru sɔbe-wa. Sɔɔ yẽsan nɔm geu gia, gana yen dẽebu sãawa

gɔm soonu nɔɔɔɔ suba nne ka neera wunɔbu (4.500). Kɔnnɔsu itawa ba koo doke mi. Teu nɔɔ, ba koo Rubenin yĩsiru doke, yiruse nɔɔ Yudagiru, itase nɔɔ maa Lefigiru. ³² Sɔɔ yari yeru gia maa gana ya ko n wãa. Yen dẽebu bu ko n sãa gɔm soonu nɔɔɔɔ suba nne ka neera wunɔbu (4.500). Ba koo kɔnnɔsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Yosefun yĩsiru mɔ, yiruse Benyamɛegiru, itase maa Danugiru. ³³ Sɔɔ yẽsan nɔm dwaru gian gana ya ko n ka yinɔ dẽebu newa. Ba koo maa kɔnnɔsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Simeon yĩsiru mɔ, yiruse Isakarigiru, itase maa Sabulonigiru. ³⁴ Sɔɔ duu yeru gian gana ya ko n ka yi yi tie dẽebu newa. Kpa bu yi kɔnnɔsu ita yaba nge me ba yinɔ kua. Gbiikuu ga ko n Gadin yĩsiru mɔ, yiruse Aseegiru, itase maa Nefitaligiru. ³⁵ Gana ye ya koo wuu ge sik-erena kpuron dẽebu bu ko n sãawa gɔm soonu nɔɔɔɔ suba yendu yiru sari (18.000).

Saa dɔma ten di, ba ko n da wuu ge sokuwa Yinni Gusunɔ u wãa mini.

Danieli

Danielin tireru, Yudaban wahala ka ben nɔni swāara ta ka yā sanam mɛ ba wāa yoru ɔɔ tɔn tukobun mi. U tu yorua u ka win tɔmbu dam kē bu ka temana baa bā n wāa nɔni swāaru ɔɔ. Domi Gusunɔ u koo bu nasara wē. Tire te, ta Gusunɔn kpāaru ka win girima sɔɔsimɔ. Wiya u bannu kpuro neni. Wiya u handunia kpare. Sa ko kpī su tire ten gari bɔnu ko yiru. Gbiikaa Danieli ka win bɔɔba ba nasara wa ben yiberɛban wɔllɔ yèn sɔ ba ben naanɛ doke Gusunɔ ɔɔ. Yiruse Danieli u kāsī dabinu wa ni nu sɔɔsimɔ nge mɛ bannu ganu koo swīina kpa nu wɔruku. Adama Gusunɔn tɔmba koo nasara wa.

Tire ten kpunaa

1. Danieli ka win bɔɔba, wiru 1n di sere wiru 6.
2. Danielin kāsīnu, wiru 7n di sere wiru 12.

Danieli ka win kpaasibu

ba wāa Babilonɔ

1 Yoyakimu, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ itase ɔɔra Nebukanɛsaa Babilonin sunɔ u na ka win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi. **2** Yera Yinni Gusunɔ u dera u Yoyakimu ka win tɔmbu gabu mwa. Ma u dera u sāa yerun dendi yānu ganu gura u ka da Babilonɔ u yi win būu dirun arumanin beru yerɔ.

3 Yen biru, u Asipenasi win sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nɛɛ, u Isireliba ɔɔ sina bibu ka wirugibun bibu gabu gɔsio **4** ba n sāa durɔ burɔbu be ba n alebu gaa mɔ. Kpa ba n bwisi ka yēru ka laakari mɔ bu ka kpī bu Babilonin barum keu ko, kpa bu sɔmburu ko sina kpaarɔ. **5** Ma sina boko u win tiin dīa nīn bweseru u ra di ka tam mēn bweseru u ra nɔ bu wē ba n dimɔ kpa ba n nɔrumɔ baadomma ba n ka keu mɔ sere n ka ko wɔɔ ita bu sere sɔmburu tore sina kpaarɔ.

6 Be ba gɔsa mi ɔɔra Yuda beni ba wāa, Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. **7** Ma sina bokon sɔm kowobun wirugii wi, u bu yīsinu kɔsa. Danieligira Bel-itasaa. Hananiagira Sadaki. Miseligira Mesaki. Asariagira maa Abenego. **8** Danieli u gɔru doke u sina bokon dīanu ka win tam mɛ yina, kpa u ku raa tii disi doke. Ma u sɔm kowobun wirugii wi, suuru kana u ku nūn tilasi ko u ka sese te di. **9** Ma Gusunɔ u dera wirugii wi, u ka Danieli nɔnu geu mɛera u nūn durom kua. **10** U nɛɛ, na nen yinni sina bokon berum mɔ. Domi wiya u yi ye i ko i di ka ye i ko i nɔ. Û n da maa wa i n bɔɔru nge bɛɛgii be ba tie, saa ye ɔɔ, kari ɔɔra i man doke mi. Domi ba koo kpī bu man wiru bura.

11 Yera Danieli u be nne yen nɔɔrio wi wirugii wi, u bu nɔmu sɔndia sɔɔwa u nɛɛ, **12** a de su dīanu di yaa sari kpa su nim dirum nɔ sɔɔ wɔkurun saka. **13** Yen biru, kpa a besen wuswaa mɛeri kpa a maa be ba sunɔn dīanu dimɔn wuswaa mɛeri. Yen mɛ a wa kpa a sun kua mɛ.

14 Ma u ben gari yi wura u bu deri sere sɔɔ wɔku te. **15** Ye sɔɔ wɔku te, ta tura, yera u ben wuswaa mɛera ma u wa ba bwāa do. Ba maa be ba sina bokon dīa duronu dimɔ bɔɔrum kere. **16** Ma Danieliban nɔɔrio wi, u n maa bu dīa duro ni, ka tam mɛ wē. U bu dīanu wēwa yaa sari. **17** Gusunɔ u aluwaasi nne ye yēru wē. Ma u bu bwisi kã ba Kaladen barum tireru gia sã sã. Ma u bu kua laakarigibu. U maa Danieli bwisi kã u ka dosusu ka kāsīnu kpuro tubusia.

18 Ye wɔɔ ita ye, ya yiba, ye sina boko Nebukanɛsaa u bura mi, yera sɔm kowobun wirugii wi, u aluwaasi be kpuro yara u ka nūn bu daawa. **19** Ma sina boko wi, u ka bu gari kua. Be kpuro ɔɔ, goo sari wi u sã nge Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. Yen sãna sina boko u bu wura ba n sã win sɔm kowobu. **20** Gari yi sina boko u bu bikia kpuro, ba ra yi wisiwa ka bwisi, ka yēru. Ma u wa ba dobo dobogibu ka sɔrobu bwisi kere sere mi n toma, be ba wāa win tem ɔɔ kpuro.

21 Ma Danieli u wāa mi sere Sirusi u ka bandu di.

Nebukanɛsaan dosu

2 Nebukanɛsaan bandun wɔɔ yiruse ɔɔ, u dosu gagu kua. Dosu ge, ga nūn berum mwa sere u kpana u dweeya. **2** Yera u dobo dobogibu sokusia ka sɔrobu ka būu sinambu ka bwisigibu bu ka nūn win dosu ge sɔ. Ma tɔn be kpuro ba na ba menna win wuswaa. **3** Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, na dosawa. Ga maa man berum mwa. Na kīwa i man sɔ ye na dosa.

4 Ma bwisigii be, ba sina boko sɔɔwa ka Aramugibun barum ba nɛɛ, yinni, wunen hunde yu dakaa da! A sun dosu ge sɔɔwɔ kpa su nun gu tubusia.

5 Ma sina boko u maa bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye na gɔru doke n bɛɛ kua. Ì kun man dosu gen tii sɔɔwa ka gen tubusianu sannu, kon de bu bɛɛ bɔtiri bɔtiriwa kpa bɛɛn yenusu su ko bansu. **6** Adama i n man gu sɔɔwa ka gen tubusianu sannu, kon bɛɛ kɛɛ dabinu

wě. Kpa i bæere baka wa. Yen sɔ̄ tē, i man dosu gen tii sɔ̄wɔ̄ ka gen tubusianu.

⁷ Ba kparam nùn wisa ba nɛɛ, yinni, a sun wunen dosu ge sɔ̄wɔ̄ kpa su nun gu tubusia.

⁸ Sina boko u bu wisa u nɛɛ, na yē sāa sāa ma i kī i gari gawawa. Domi i nua ye na gɔ̄ru doke n bæɛ kua.

⁹ Ma i ñ man dosu ge sɔ̄wɔ̄, ye na gɔ̄ru doke n bæɛ kua mi, ya koo bæɛ kpuro deema. Domi i sɔ̄wɔ̄ kpa i ka man weesu ka gari suninu naawawa kpa n ka nen gere kɔ̄si. Yen sɔ̄, i man dosu gen tii sɔ̄wɔ̄ kpa n gia ma i ko i kpī i gu tubusia.

¹⁰ Yera ba nùn sɔ̄wɔ̄ ba nɛɛ, goo sari dunia sɔ̄wɔ̄ mini wi u koo kpī u wunen gari yini wisi baa be ba dam mɔ̄ nge wunɛ, ben goo sari wi u gari yinin bweseru bikiare sɔ̄robun mi, ñ kun mɛ dobo dobogibun mi, ñ kun mɛ Babilonin bwisigibun mi. ¹¹ Ye wunɛ sina boko a bikia mini, goo sari wi u koo kpī u nun ye tubusia sere būnu baasi ya! Wee nu ku ra n maa wāa tɔ̄mbun suunu sɔ̄wɔ̄.

¹² Ye sina boko u ben gari yi nua, yera u mɔ̄ru bɛsira. Ma u wooda wē bu Babilonin bwisigibu kpuro go. ¹³ Ma ba sina bokon gari yi kpara ma ba koo Babilonin bwisigii be go. Ma ba Danieli ka win kpaasibu kasu bu go.

Gusunɔ̄

u Danieli dosu ge sɔ̄wɔ̄

¹⁴ Sanam mɛ Ariɔ̄ku sina bokon kirukuban guro guro u yara u ka Babilonin bwisigii be go, Danieli u ka nùn gari kua ka bwisi ka laakari. ¹⁵ U nɛɛ, amɔ̄na sina bokon wooda yeni ya ka dam mɔ̄ mɛ. Yera Ariɔ̄ku u nùn gari yin asansi tubusia. ¹⁶ Ma Danieli u da sina bokon mi u nùn kana u nùn deri saa fiiko, kpa u wa u nùn dosu ge tubusia.

¹⁷ Ma Danieli u wura dirɔ̄ u win kpaasibu Hanania ka Miseli ka Asaria gari yi sɔ̄wɔ̄. ¹⁸ Ma u bu yiire bu Wɔ̄rukoo kana u ben wɔ̄nwɔ̄ndu wa kpa u bu dosu ge sɔ̄wɔ̄ kpa bu ku raa bu go ka bwisigii be sannu.

¹⁹ Yen biruwa Gusunɔ̄ u Danieli dosu ge sɔ̄wɔ̄ wɔ̄kuru, kāsiru sɔ̄wɔ̄. Ma Danieli u nùn siara. U nɛɛ,

²⁰ Yinni Gusunɔ̄,
wuna ko na n siaramɔ̄ ka baadommaɔ̄.
Wuna a bwisi ka dam mɔ̄.

²¹ Wuna a ra saaba gɔ̄sie.
Wuna a ra sinambu bandu wē.

Wuna a ra maa bu bandu yare.
Wuna a ra laakarigibu laakari wē,
kpa a bwisigibu yēru kē.

²² Wuna a ra tɔ̄nu sɔ̄wɔ̄si ye ya berua,
ye u ñ kpē u ka tii tubu.

A yē ye ya wāa wɔ̄kuru sɔ̄wɔ̄.
Domi yam bururam mu ra n wāawa wunen mi.

²³ Gusunɔ̄ nen baababan Yinni, na nun siaramɔ̄.
Na takaru mɔ̄ bwisi ka dam mɛ a man kǎn sɔ̄.

Domi a man sɔ̄wɔ̄si ye sa nun bikia.
A sun sina bokon dosu ge sɔ̄wɔ̄.

²⁴ Yen biru, Danieli u da Ariɔ̄kun mi, wi sina boko u wooda wē u ka Babilonin bwisigibu go. Ma u nùn sɔ̄wɔ̄ u nɛɛ, a ku tɔ̄n be go. A de a ka man da sina bokon mi. Kpa n nùn win dosu ge tubusia.

²⁵ Ma Ariɔ̄ku u ka Danieli da fuuku sina bokon mi. Ye ba tura mi, yera u sina boko sɔ̄wɔ̄ u nɛɛ, wee na durɔ̄ goo wa Yuda be ba mwɛerima sɔ̄wɔ̄, wi u koo nun wunen dosu ge tubusia.

Danieli u sina boko dosu ge

sɔ̄wɔ̄ ka gen tubusianu

²⁶ Ma sina boko u Danieli wi ba maa yīsiru kǎ Bel-itasaa bikia u nɛɛ, kaa kpī a man nen dosu gen tii sɔ̄wɔ̄ ka gen tubusianu?

²⁷ Danieli u sina boko sɔ̄wɔ̄ u nɛɛ, bwisigibu ka sɔ̄robu ka dobo dobogibu ka būu sinambu ba ñ kpē bu nun asiri ye a bikia mini sɔ̄. ²⁸ Adama Yinni goo wāa wɔ̄ll wi u ra tɔ̄nu asiri sɔ̄wɔ̄si, wiya Gusunɔ̄. U maa nun sɔ̄wɔ̄si ye n koo koo. Sanam mɛ a kpī, ye a dosa ka ye a wa kāsiru sɔ̄wɔ̄ wee. ²⁹ Sian bwisikuna a mɔ̄. Yera wi u ra tɔ̄nu asiri sɔ̄wɔ̄si u nun sɔ̄wɔ̄si ye n koo koo. ³⁰ Adama ba ñ man asiri ye sɔ̄wɔ̄si yèn sɔ̄ na tɔ̄n be ba tie bwisi kere. Ba man ye sɔ̄wɔ̄siwa kpa n ka nun tubusia kpa a n ka yē ye a bwisika wunen gɔ̄ru.

³¹ Sina boko, ye a wa wee. Bwāaroku bɔ̄kɔ̄ gaga ga yō wunen wuswaɔ̄. Bwāaroku ge, ga gunu, ga bal-limɔ̄ gem gem. Ma ga nanum mɔ̄ n kpā. ³² Gen wiru ta sāawa wura gean tii tii. Gen tororu ka gen gāsenu maa sāa sii geesu. Gen nukuru ka gen taanu maa sāa sii gandu. ³³ Gen kōri yi maa sāa sii wɔ̄kusu. Ma gen naasu sāa sii wɔ̄ku si ba ka sɔ̄ndu menna. ³⁴ Sanam mɛ a gu mɛera, yera kperu garu ta mendama guurun di te goo kun karame. Ta na ta gen naasu so ta kɔ̄-suka muku muku. ³⁵ Ma sii wɔ̄ku si, ka sɔ̄n te, ka sii gan te, ka sii gee si, ka wura ye, ye kpuro ya sunkura muku muku. Ma ya kua nge doo diri yi ba sara sɔ̄wɔ̄ sārɛrun saa. Ma yi ka woo doona. Baa yin yira a ñ maa kpē a wa. Adama kpee te ta bwāaroku ge so mi, ta gɔ̄sirawa guu bakaru. Ma ta handunian tem kpuro wukiri.

³⁶ Dosu geya mi. Tē, gen tubusianu wee. ³⁷ Wunɛ sina boko, wuna a sāa sinambun sunɔ̄. Wuna a sāa nge wii wuragii te. Wɔ̄rukoowa u nun bandu ka dam ka yiiko ka bæere wē. Ma u nun tɔ̄mbu ka gbeeku yē ka gunɔ̄su nɔ̄ma beria a n ka sāa ye kpuron yinni. ³⁹ Wunen biru, bandu garu ta koo se te ta ñ wunegiru dam tura. Yen biru, bandu itaseru gara koo maa se kpa ta n dam mɔ̄ handunia kpuro sɔ̄wɔ̄. Tera ta sāa nge sii gandu. ⁴⁰ Ma bandu nɛɛseru gara koo maa se, kpa ta n dam mɔ̄ nge sii wɔ̄kusu si su ra gāanu kpuro kɔ̄-suku. Nge meya ban te, ta ko n dam mɔ̄ tu ka bannu kpuro kɔ̄suku. ⁴¹ Meya a maa wa ma bwāaroku gen naasu ka gen niki binu sāawa sii wɔ̄kusu si ba menna ka sɔ̄ndu. Yen tubusiana ban te, ta ko n bɔ̄nu sāawa yiru. Ka mɛ, bɔ̄nu tia ya ko n dam mɔ̄ nge sii wɔ̄ku si. ⁴² Kpa bɔ̄nu tia yu dam bia nge naa niki bii ni nu sāa

sii wõku si ba ka sɔndu menna. ⁴³ Sii wõkusu ka sɔn te a wa ya menne mi sannu, ya maa sɔɔsimɔ ma ban ten wirugibu ba ko n kasu ben bibu bu suana kpa bwe-senu nu ka ko tia. Adama ya ñ koorɔ nge me ya ñ koorɔ sisu ka sɔndu bu ko tia.

⁴⁴ Kpee te a wa ta mendama ka tii mi, ma ta sii wõku si, ka sii gan te, ka sɔn te, ka sii gee si, ka wura ye kpuro kɔsuka muku muku mi, ten tubusiana, ban ten sinambun waati sɔɔ, Wɔrukoo u koo bandu garu swii. Goo sari wi u koo ban te fuka. Bweseru garu maa sari te ta koo tu yoru diisia. Ban te, ta koo ban ni nu tie kpeerasia kpa te tɔna ta n wãa sere ka baadommaɔ. Gusunɔ Dam kpurogii wiya u nun sɔɔsi ye n koo kooru. Ye a wa wunen dosu ge sɔɔ kpuro, ya weewa win min di. Yen tubusianu maa sãawa nge me na nun sɔɔwa.

⁴⁶ Yera sina boko Nebukanesaa u yiira u wiru tem girari Danielin wuswaɔ. Ma u dera ba yãkuru kua ka turare bu ka Danieli siara. ⁴⁷ Sina boko u Danieli sɔɔwa u nɛɛ, ka geema beɛn Yinni wini u bũnu kpuro kere, u maa sãawa sinambun Yinni. Wiya u ra tɔnu gari asirigii sɔ. Domi u dera a kpãa a gari asirigii yini gerua.

⁴⁸ Yera sina boko u Danieli kua tɔn boko win bandu sɔɔ. Ma u nùn kɛɛ baka dabinu kã. Yen biru, u nùn kua Babilonin beran wirugii ka maa yen bwisigibun tɔn-wero. ⁴⁹ Ma Danieli u sina boko kana u Sadaki ka Mesaki ka Abenego Babilonin bera ye nɔmu beria. Ma win tii u kua sina bokon bwisi kɛɔ.

Nebukanesaa u wooda wɛ

bu win bwãaroku wuragu u sã

3 Sina boko Nebukanesaa u bwãaroku wuragu u kua. Gen gunum mu sãa gɔm soonu wata. Gen yasum maa sãa gɔm soonu nɔɔba tia. Ba gu yãrasia batuma gaa sɔɔ ye ba mɔ Dura, Babilonin tem bera mi. ² Yera sina boko u dera ba tem men sinambu kpuro menna ka men beri berikan wirugibu ka men bwisi kɛɔbu ka men siri kowobu ka be ba ra men arumaniba bere ka sere maa men wirugii be ba tie bu ka bwãaroku gen sãaru tore. ³ Ma tɔn be kpuro ba menna. Ben baawure u yãra bwãaroku gen wuswaɔ bu ka gen sãaru tore.

⁴ Saa yera sina bokon barɔ u kpara u nɛɛ, beɛ bwe-senu kpuro i swaa dakio i nɔ ye sina boko u beɛ yi-iremɔ. ⁵ Ma i nua ba kɔba so ka guunu ka mɔɔkunu ka baranu ka gãasu ka bara bwese ni nu tie, i ko i yi-irawa i bwãaroku wuragu ge sã ge sina boko u kua mi. ⁶ Wi u kun yiire u gu sãwa ba koo nùn kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sãruan suunu sɔɔ.

⁷ Yen sãna saa ye tɔn be, ba nua ba kɔbi yi ka guu ni so ka mɔɔku ni, ka bara ni, ka gãa si, ba yiira ba bwãaroku wuragu ge sãwa.

Danielin kpaasibu ita be,

ba yina bu bwãaroku ge sã

⁸ Yen dɔma te, Babilonigibu gabu ba seewa ba da ba Yuuba dɔme sina bokon mi. ⁹ Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu daka da! ¹⁰ Wunen sina boko, wuna a wooda wɛ a nɛɛ, baawure wi u nua ba kɔbi so ka guunu ka mɔɔkunu ka baranu ka gãasu ka bara bwese ni nu tie, u yiira u bwãaroku ge sã.

¹¹ Meyu a maa nɛɛ, wi u kun yiire u gu sãwa bu nùn kpɛɛwa dɔɔ boko wi ba sãrua sɔɔ. ¹² Adama wee Sadaki ka Mesaki ka Abenego, Yuu be a kua Babilonin tem beran wirugibu mi, ba ñ wunen wooda ye garisi gãanu. Ba ku ra wunen bũnu sã. Meyu ba ñ maa yiire ba wunen bwãaroku ge sãwa.

¹³ Ye sina boko u gari yi nua, yera win mɔru ya seewa u nɛɛ, bu doo bu Sadaki ka Mesaki ka Abenego mwaama. Ma ba da ba bu mwaama ba ka na wi, sina bokon mi. ¹⁴ Ma sina boko Nebukanesaa u bu bikia u nɛɛ, ka gem, i yinawa i nen bũnu ka nen bwãaroku wuragu ge na kua mi sã? ¹⁵ Tɛ, i doo i n sɔɔru sãa. Ì n kpam nua ba kɔba so ka guunu ka mɔɔkunu ka baranu ka gãasu ka bara bwese ni nu tie, i yiira kpa i bwãaroku ge sã. Ì n yina, ba koo beɛ kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sãrua sɔɔ kpa n wa ñ n bũu weren na u koo beɛ wɔra saa nen nɔmun di.

¹⁶ Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba nùn wisa ba nɛɛ, yinni, sa ñ ka tii yinamɔ. ¹⁷ A n sun kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ, Gusunɔ wi sa sãamɔ u koo kpã u sun yara dɔɔ win min di kpa u sun wɔra wunen nɔman di. ¹⁸ Baa ñ n meren na, a n yɛ ma sa ñ wunen bũnu sãamɔ. Meyu sa ñ maa wunen bwãaroku ge yiiramme.

¹⁹ Ye u ben gari yi nua, yera u ka bu mɔru kua. Ma u gerua u nɛɛ, bu dɔɔ win kpãaru sosio gem gem. ²⁰ Ma u durɔ gbebunu gɔsa win tabu kowobu sɔɔ be ba dam bo u nɛɛ, bu Sadaki ka Mesaki ka Abenego bɔkuo bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ. ²¹ Yera ba tɔn be mwa ba bɔkua, ma ba bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ ka ben yãa ni ba doke sannu. Niya ben yabenu ka ben sokoto ka sere maa ben furɔsu. ²² Ma ba dɔɔ win kpãaru sosi nge me sina bokon wooda damgia ye, ya gerua. Yera dɔɔ win yam susura tabu durɔ be go be ba Sadaki ka Mesaki ka Abenego kpɛɛbu da mi. ²³ Ma Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba wɔri dɔɔ boko wi sɔɔ nge me ba ka bu bɔkua.

Danielin kpaasibu ita be,

ba ñ dɔɔ mwaare

²⁴ Yera sina boko Nebukanesaa u nanda ma u seewa fia u be ba ra nùn bwisi kɛɛ bikia u nɛɛ, n ñ tɔmbu itawa sa bɔkua sa kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ?

Ba nùn wisa ba nɛɛ, oo, meya.

²⁵ Ma u bu wisa u nɛɛ, wee tɔmbu nnɛwa na waamɔ ba sãamɔ dɔɔ boko win suunu sɔɔ. Ba ñ dɔɔ mwaare. Be

kpuro ba maa kusiarewa ma ben nneise u ka wɔllun tɔnu weene.

²⁶ Saa ye sɔkra Nebukanesa u susi dɔɔ boko win bɔkwa u nɛɛ, Sadaki, Mesaki, Abenego, bɛɛ Wɔrukoon sɔm kowobu, i yarıma i na mini.

Ma ba yara dɔɔ boko win min di. ²⁷ Yera wirugii be sina boko u raa soka ba menna mi, be kpuro ba wa ma dɔɔ kun dam mɔ durɔ be sɔɔ. Mɛya baa ben seritia ya n̄ dɔɔ mwaare. Ben yāa ni ba sebua nu n̄ dɔɔ numiɛ. ²⁸ Ma Nebukanesa u nɔɔguru sua u nɛɛ, i Gusunɔ sɔaro wi u s̄a Sadaki ka Mesaki ka Abenegon Yinni. Domi wiya u win gɔrado gɔrima u ka win bwāa be ba n̄n naane kua mi faaba ko. Ba nɛ sina bokon wooda yina, ba n̄ ben wasin wahala garisi gāanu. Ba yina bu būu goo s̄a ma n kun mɔ Gusunɔ. ²⁹ Tɛ wooda ye na wɛɛmɔ wee, tɔnu baawure baa n̄ n bwese teren na u s̄a, ma u Gusunɔ, Sadaki ka Mesaki ka Abenegon Yinni gari kam gerusi, na kon de bu yēro bɔtiriwa, kpa win yenu gu ko bansu. Domi goo maa sari wi u koo kp̄i u tɔnu faaba ko nge mɛ.

³⁰ Yeniban biru, sina boko Nebukanesa u Sadaki ka Mesaki ka Abenego aye bakanu wɛ Babilonin tem bera mi.

Nebukanesaan dosu yiruse

³¹ Sina boko Nebukanesa u bwese ni nu wāa handunia sɔɔ kpuro tɔbura u nɛɛ, Gusunɔ u de i n alafia mɔ.

³² N man wɛre n ka bɛɛ s̄ɔ yirenu ka maamaaki be Wɔrukoo u man s̄ɔɔsi.

³³ Win yire ni, nu kpā.

Maamaaki ye, win sinara.

Win banda kun kpeemɔ.

U ko n s̄awa sunɔ sere ka baadommaɔ.

4 Nɛ, Nebukanesa, na wāa nen sina kpaarɔ ka bɔri yendu ka nuku dobu. ² Yera wɔkuru garu sɔɔ, na dosu gagu kua ge ga man berum mwa. Kāsi ni na wa sanam mɛ na kp̄i, nu man nanum mwa. ³ Yen s̄na na wooda yara na nɛɛ, Babilonin bwisigibu kpuro bu mennama nen mi kpa bu man dosu ge tubusia. ⁴ Yera dobo dobogibu ka sɔrobu ka būu sinambu ka Babilonin bwisigibu ba na. Na bu dosu ge s̄ɔɔwa, adama ba kpana bu man gu tubusia. ⁵ Yen biru, Danieli wi ba sokumɔ ka nen būun yisuru Belitasaa u na. N deema būu geeba ¹ ka n̄n wāa. Ma na n̄n nen dosu ge s̄ɔɔwa. ⁶ Na nɛɛ, wi, wi u s̄a bwisigibu kpuron wirugii, na yɛ ma būu geebun hunde ya n̄n wāasi. Yen s̄ɔ, asiri gaa sari ye ya ka n̄n s̄ɛ. Nen dosu ge wee. U man gu tubusio. ⁷ Sanam mɛ na kp̄i, ye na dosa wee.

Dāru gara na wa ta yɔ handunian suunu sɔɔ.

Dāa te, ta gunu too.

⁸ Ma ta dam mɔ.

Ten gunum mu sosi sere mu wɔllu girari.

Handunian goonu nɛgibu kpuro ba tu waamɔwa.

⁹ Ten wurusu wā

I BŪU GEEBU - Nebukanesa u n̄ gina tuba ma Yinni Gusunɔwa u wāa ka Danieli. Yen s̄na u nɛɛ, būu geeba ba Danieli somimɔ.

ma ta mara siki siki nge gandia.

Te sɔkra handuniagibu kpuro ba ra ben d̄ianu wa.

Ten saarɔwa gbeeku yɛɛ yi ra s̄ɔɔ sure.

Ten kāasi wɔllɔwa gunɔsu su sokunu s̄a.

Te sɔkra hunde koni baayere ya ra yen d̄ianu wa.

¹⁰ Ma na Gusunɔn gɔrado goo wa u sarama wɔllun di. ¹¹ U nɔɔguru sua u nɛɛ,

i dāa te k̄iɔy i sura

kpa i ten kāasi bɔɔri bɔɔri.

I ten wurusu wɔko

kpa i ten marum sɔri i yari.

Kpa gbeeku yɛɛ yi duki su saa ten saarun di.

Kpa gunɔsu su se saa ten kāasin di.

¹² Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ

ka ten gbini yakasɔ

ta n bɔkua ka sisu ka sii gandun yɔni.

Kpa ta n dirum soore

ta n yakasu dimɔ nge gbeeku yɛɛ.

¹³ Bu tu tɔnun bwisikunu wunario.

Kpa bu tu gbeeku yaan bwisikunu dokea.

Kpa ta n s̄a mɛ w̄ɔɔ bɔɔba yiru.

¹⁴ Wooda ye, ya weewa saa Gusunɔn gɔradoban min di kpa tɔmbu kpuro bu ka gia ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄iwa u ra nu wɛ. U ra wi ba n̄ mam garisi gāanu wɔlle sue.

¹⁵ Dosu gera mi, ge nɛ, Nebukanesa na dosa. Tɛ, wunɛ Belitasaa, a man gu tubusio domi bwisigii be ba wāa nen tem mɛ sɔɔ kpuro ba kpana bu man gu tubusia. Adama wunɛ, kaa kp̄i yɛn s̄ɔ būu geeba ka nun wāa.

Danieli u dosu ge tubusia

¹⁶ Yera Danieli wi ba maa sokumɔ Belitasaa u nanda. Ma u biti soora saa fiiko. Ma Nebukanesa u nɛɛ, Belitasaa, a ku de dosu ge, ka gen tubusianu nu nun biti ko.

Danieli u wisa u nɛɛ, yinni, dosu gen tubusianu nu ka wunen yibereba nera. ¹⁷ A dāru wa ta kpā. Ma ta dam mɔ. Ten gunum mu girari wɔllɔ. Ma ba tu waamɔ handunia gira kpuro. ¹⁸ Ten wurusu wā. Ma ta binu mara siki siki. Ma handuniagibu kpuro ba ben d̄ianu waamɔ te sɔɔ. Gbeeku yɛɛ yi ra n wāa ten saarɔ. Gunɔsu su maa sin sokunu mɔ ten kāasi wɔllɔ. ¹⁹ Dāa te, ta s̄awa wunɛ sina boko. Domi a kp̄ɛa a dam kua ma mu wɔllu girari. Ma wunen bandun dam mu s̄ɔɔsira handunian goonu nɛɛ sɔɔ. ²⁰ Yen biru, a Gusunɔn gɔrado goo wa u sarama wɔllun di ma u nɛɛ, i dāa te k̄iɔy i sura tu kam ko. Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ mi, ka ten gbini ta n bɔkua ka sisu, ka sii gandun yɔni yakasu mi. Kpa ta n dirum soore ta n yakasu dimɔ nge gbeeku yɛɛ sere w̄ɔɔ bɔɔba yiru. ²¹ Nen yinni, dosu gen tubusianu wee. Wɔrukoowa u nun win himba s̄ɔɔsi ye u kua wunen s̄ɔ. ²² Ba koo nun gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wāa ka gbeeku yɛɛ sannu. Kpa a yakasu di nge naa, a n dirum soore sere w̄ɔɔ bɔɔba yiru sere a ka gia ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄iwa u ra maa nu wɛ. ²³ Wooda ye ba wɛ ba nɛɛ, bu dāa ten koo kpiriru ka ten gbini derio

mi, yen tubusiana ba koo nun wunen bandu wesia saa ye a wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. ²⁴ Yen sɔ, sina boko, a de a nen gere wura. A de a gea ko a ka wunen durum wuna. A daa kɔsa kpuro derio kpa a s̄arobu wɔnwɔndu kua. Saa yera wunen alafia ya koo dakaa da.

Dosu gen gari yi kooro

²⁵ Yeniba kpuro ya sina boko Nebukanɛsaa deema. ²⁶ Ye n kua suru wɔkura yirun biru, sɔɔ teeru yera u s̄imɔ win dii tɛera wɔllɔ Babiloni. ²⁷ Ma u nɛɛ, Babiloni wee, wuu wɔkɔ ge na bana ka nen tiin dam ga n ka s̄aa nen sina kpaaru. Ga maa nen yiiko ka nen bɛɛɛ sɔɔsimɔ.

²⁸ Sanam mɛ sina boko u gari yi gerumɔ u n̄ kpa, yera nɔɔ gaga wɔkɔ wɔllun di ga nɛɛ, sina boko Nebukanɛsaa, a swaa dakio a nɔ. Ba nun bandu yara. ²⁹ Ba koo nun gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n w̄aa ka gbeku yɛɛ sannu kpa a n yakasu dimɔ nge naa sere w̄ɔnɔba yiru sere a ka wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄iwa u ra maa nu w̄ɛ.

³⁰ Yande gari yi, yi Nebukanɛsaa deema. Ba n̄n gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma u yakasu dim wɔri nge naa u dirum soore. Ma win seri denya nge gunɔ bakerun sansu. Ma win nii kɔkɔsu su denya nge gunɔgisu.

Nebukanɛsaa

u maa wure u kua tɔnu

³¹ Ma Nebukanɛsaa u nɛɛ, ye saa ye, ya doona, yera na nɔni seeya wɔllɔ. Ma nen bwisikunu wure nu kua tɔnuginu. Ma na Wɔrukoo siara ka bɛɛɛ wi u w̄aa sere ka baadommaɔ. Wiya u yiiko kpuro mɔ. Win sinanda kun nɔru mɔ. Win bandu ta ko n w̄awa sere ka baadommaɔ. ³² Baa handunian tɔmbu kpuro b̄a n mena, ben dam kun s̄aa ḡaanu win nɔni sɔɔ. U ra ko nge mɛ u k̄i win gɔradoban suunu sɔɔ ka tɔmbun suunu sɔɔ. Goo sari wi u koo kp̄i u win nɔmu deba n̄ kun mɛ u n̄n s̄ɔ u nɛɛ, mba u m̄ mɛ.

³³ Sanam mɛ nen laakari ya wurama, yera ba maa man nen bɛɛɛ ka nen girima ka nen bandun yiiko kpuro wesia. Nen bwisi k̄ɛɔbu ka nen sina asakpɔbu kpuro ba na nen mi ba man nen bandu wesia. Ma ten dam mu sosi mu kera yellu. ³⁴ T̄ɛ, nɛ Nebukanɛsaa, na wɔllun sina boko siara ka bɛɛɛ. Na n̄n wɔlle sua. Do-mi ye u m̄ kpuro ya s̄awa gea. Win swɛɛ kpuro yi s̄awa dee dee. U koo mam kp̄i u be ba tii suamɔ kawa.

Bɛɛsasaa u tɔmbu dim soka

5 Nebukanɛsaan biru, sina boko Bɛɛsasaa u bandu di. Yera sɔɔ teeru u win sina asakpɔbu nɔɔɔbu (1.000) dim soka. Ma ba tam nɔrumɔ wi ka be sannu. ² Ye tam mɛ, mu Bɛɛsasaa nuka, yera u gɔra u nɛɛ, bu win nɔri wuragii ka sii geesugii yarama yi win baaba

Nebukanɛsaa u gurama saa Gusunɔn s̄aa yerun di te ta w̄aa Yerusalemɔ. Kpa wi ka win sina asakpɔbu ka win kurɔbu ka win sinanibu bu ka yi tam nɔ. ³ Yera ba ka nɔri wuragii yi na, ba ka yi tam nɔrumɔ wi ka win tɔn be kpuro. ⁴ Tam nɔru bi sɔɔ, ba ben b̄unu siaramɔ n̄n bw̄arokunu ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii w̄ɔkusu ka d̄aa ka kpenu.

⁵ Saa ye sɔɔra sina boko u nɔmu gagu wa ga yarima mi fitilan yam bururam mu s̄ɔɔsire, ma ga yorumɔ sina kpaarun gana wɔllɔ mi ba soo kpika tɛeni. ⁶ Yera u nanda, win wuswaa burisina. Win torora kara, u di-irimɔ sere win d̄uu winu soonamɔ. ⁷ Yera u nɔɔguru sua ka dam u nɛɛ, bu n̄n sɔrobu ka Babilonin bwisigibu ka b̄uu sinambu sokuama. Ye ba na, yera u nɛɛ, wi u kp̄i u yora yeni gara u ye tubusia u koo ȳero wuran saba dokea kpa u n̄n gurumusuru sebusia u n̄n win bandun dam sukum w̄ɛ u n ka s̄aa tɔnu itase win bandu sɔɔ.

⁸ Sina bokon bwisigii be kpuro ba dua mi yora ye, ya w̄aa. Adama ba kpana bu ye gari bu sere mam nɛɛ, ba koo ye tubusia. ⁹ Ma ya sina boko nanda too sere win wuswaa burisina. Ma win sina asakpɔbun tii ba biti soora.

Danieli u yora ye gara

u tubusia

¹⁰ Sina bokon mero u sunɔ ka win sina asakpɔbun gari yi nua. Yera u dua mi ba mɛnɛ ba t̄ɔɔ bakaru dimɔ. U nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu dakaa da! A ku nanda sere wunen wuswaa ya n burisine. ¹¹ Domi goo u w̄aa wunen tem mɛ sɔɔ, wi u b̄uu geebun ¹ hunde mɔ. U bwisi ka laakari mɔ nge b̄unu. Yen s̄na wunen baaba Nebukanɛsaan waati sɔɔ, u n̄n kua sɔrobu ka dobo dobogibu ka Babilonin bwisigibun wirugii. ¹² Durɔ win ȳsira Danieli. Wiya sina boko Nebukanɛsaa u ȳsira k̄a Belitasaa. Ba wa ma u bwisi ka ȳɛ bakaru mɔ, ma u s̄uka ka dosusu ka ḡaa ni nu s̄ɛn tubusianun k̄ɛru mɔ. N̄ n men na, a n̄n sokusio, u koo nun yora ye tubusia.

¹³ Yera ba ka Danieli da sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u n̄n bikia u nɛɛ, wuna Danieli wi? A s̄awa Yuu ben turo be nen baaba sina boko u mwɛrima Yudan tem di? ¹⁴ Ba man wunen gari s̄ɔɔwa ma b̄uu geeba ka nun w̄aa. Yen biru, a bwisi ka laakari gea mɔ a ka tɔnu ḡaa s̄ɛɔginu tubusia. ¹⁵ Wee ba ka man bwisigibu ka sɔrobu naawa bu ka man yora yeni garia kpa bu man yen tubusianu s̄ɔ. Adama ba kpana.

¹⁶ Na maa nua ma a ra tɔmbu ḡaanu tubusie ni nu bu bitani m̄ kpa a dosu tubusia. T̄ɛ, à n kp̄i a yora yeni gara ma a man yen tubusianu s̄ɔɔwa, kon nun gurumusuru sebusia kpa n nun wuran saba dokea n nun nen bandun dam sukum w̄ɛ. Kpa a ko tɔnu itase nen bandu sɔɔ.

¹⁷ Yera Danieli u n̄n wisa u nɛɛ, yinni, a wunen k̄ɛɛ ni tii yiyo, n̄ kun mɛ a goo w̄ɛ. Adama kon nun yora ye

garia kpa n nun yen gari tubusia. ¹⁸ Ñ n men na, yinni, a swaa dakio a ƙ. Wɔrukoo u wunen tundo Nebukanesaa bandu wɛ ka beere ka girima ka yiiko. ¹⁹ Dam me u nun wen sɔ, bwesenu kpuro nu nun nasie sere nu ra n diirimɔ win wuswaɔ. Ye u ki, yera u ra ka tɔnu ko. U koo kpi u nun go, ñ kun me u nun deri, ñ kun me u nun walle sua, ñ kun me u nun taare. ²⁰ Adama saa ye sɔɔ, u tii sua u gɔru bɔbia, yera Gusunɔ u nun yara bandun di ma u gina nun yiiko ye mwaari. ²¹ U nun wuna tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma win bwisikunu gɔsia nge gbeeku yaaginu. U da u waa ka ketɛ gbeekinu sannu ma u yakasu dimɔ nge naa u dirum soore sere u ka wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u kiwa u ra maa nu wɛ. ²² Wee, wune maa Beesasaa, wune wi a saa win bii, baa me a ye kpuro ye, a yina a tii kawa. ²³ Ma a tii sue Yinni Wɔrukoon wuswaɔ. A dera ba ka win saa yerun ƙɔri na i ka tam ƙɔra wune ka wunen sina asakɔbu ka wunen kurɔbu ka wunen sinanibu. Ma a seewa a wunen bɔnu siaramɔ nin bwɔarokunu ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii wɔkusu ka dɔa ka kpenu, baa me nu ñ gari ƙɔɔɔ, nu ñ yam waamɔ, nu ñ maa gɔanu ye. Adama Gusunɔ wi u wunen wɔaru neni, a ñ nun beere wɛ. ²⁴ Yen sɔna u ƙɔmu ge gɔrima ge ga yora ye kua. ²⁵ Ye ba yorua mi wee, ba gara, ba gara, ba yiira, ba bɔnu kua. ²⁶ Yen tubusianu wee. Ba gara, ya gerumɔwa Gusunɔ u wunen bandun sanam gara ma u tu ƙɔru koosia. ²⁷ Ba yiira, ya gerumɔwa ba wunen bunum yiira ba deema a ñ bunu. ²⁸ Ba bɔnu kua, ya maa gerumɔwa ba wunen bandu bɔnu kua. Ma ba tu Mediba ka Pɛesiba wɛ.

²⁹ Yande mi ƙ, Beesasaa u nee, bu Danieli gurusuru sebusio kpa bu nun wuran saba dokea kpa bu kpara ma u kua tɔnu itase win bandu sɔɔ.

³⁰ Dɔma ten wɔkura ba Beesasaa Babilonin sina boko wi go.

6 Ma Darusi wi u saa Medin bweseru u bandu di. Saa ye, u mɔwa wɔ wata ka yiru.

Danielin yiberɛba

ba nun yina beria

² Darusi u tɔmbu wuna teeru gɔsa ba n saa win tem beri berikan wirugibu. ³ Ma u tɔmbu ita gɔsa u bu kua wirugii ben tɔnwerobu. Ben miya wirugii be, ba ko n da ne bu ben sɔma tusia. Kpa sunɔ u ku raa ka asara wa. Danieli u saawa tɔnwerobu ben turo. ⁴ U beri berikan wirugii be, ka ben tɔnwerobu bwisi kere. Yen sɔna sina boko u bwisika u nun ko tem me kpuron wirugii. ⁵ Saa ye sɔɔra Danielin tɔnwersii be, ka beri berikan wirugii be, ba ƙɔɔ tia kua bu ka nun toraru garu mani sina bokon bandun swaa sɔɔ. Adama ba ñ toraru garu wa wi sɔɔ. Domi u saawa naanegii, u ñ kɔsa gaa koore. U ñ maa sɔmburu garu atafiiru koore. ⁶ Yera tɔn be, ba nee, sa ñ gɔanu ganu wasi su Danieli mani ma n kun mɔ ye ya saa win Gusunɔ saarun gari baasi.

⁷ Ma ba ƙɔɔ tia kua ba da sina bokon mi ba nee, yinni, wunen hunde yu dakaa da! ⁸ Beɛɛ beri berikan wirugibu ka tɔnwerobu ka siri kowobu ka wunen wesiansibu, beɛɛ kpurowa sa ƙɔɔ tia kua a ka wooda yara ye ya gerumɔ baawure u nun saa sere sɔɔ tena. Wi u ye yina ma u buu goo ñ kun me tɔnu goo saawa sere n ka ko sɔɔ tena ye, ba koo yeero kpɛɛwa wɔru mi sɔɔ gbee sinansu waa. ⁹ Tɛ yinni, a wooda ye sireo a ƙɔma doke kpa yu ko nge Mediba ka Pɛesiban wooda ye ba ku ra ƙɔsi.

¹⁰ Ma sina boko u wooda ye ƙɔma doke ba ye yara.

Ba Danieli kpɛɛ

gbee sinansun wɔruɔ

¹¹ Saa ye Danieli u nua ma ba wooda ye ƙɔma doke, yera u da win gidambisan wɔllɔ u dua yen dii sɔɔɔwɔ gɛn fenenti ya wukiare Yerusalemun bera gia. Miya u yiira u kanaru kua u Gusunɔ siara nge me u ra ko tɔru baatere ƙɔn ita. ¹² Yera sɔɔ teeru tɔn be, ba nun duwi ba deema wee u Gusunɔ kanamɔ u somiru bikiamɔ. ¹³ Yen biru, tɔn be, ba yara ba da sina bokon mi ba nun wooda ye yaayasia ba nee, n ñ wuna a wooda yara ye ya gerumɔ bu nun saa? N ñ wuna a nee, ma goo ñ n buu goo ñ kun me tɔnu goo saawa sɔɔ tenan baa sɔɔ, ba koo yeero kpɛɛwa wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu waa?

Ma sina boko u wura u nee, wooda ye, ya wawa dim dim nge me Mediba ka Pɛesiban wooda ya saa. N ñ koorɔ bu ye ƙɔsi.

¹⁴ Ma ba nee, too, wee, Danieli wi u saa Isireliban turo be ba mweerima Yudan di, u ñ nun garisi gɔanu, u ñ maa wunen wooda ye a ƙɔmu doke mi mem ƙɔɔɔ. U ra win Gusunɔ kanewa tɔru baatere ƙɔn ita.

¹⁵ Ye sina boko u gari yi nua, yera win nukura sankira gem gem. Ma u gɔru doke u Danieli yara wooda ye sɔɔn di. Ma u kookari kua sere sɔɔ u ka dua. ¹⁶ Adama tɔn be, ba kpam menna ba da sina bokon mi ba nee, a yaayo ma Mediba ka Pɛesiban wooda ya ku ra ƙɔsi sina boko ñ n ye ƙɔma doke.

¹⁷ Yera sina boko u wooda wɛ u nee, bu Danieli yarama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu waa mi. Saa yera u nun sɔɔwa u nee, Gusunɔ wunen Yinni wi a saamɔ baadomma mi, u nun faaba koowo.

¹⁸ Ma ba kpee bakararua tama ba ka wɔru gen ƙɔɔ ƙɔrua. Yera sina boko u win taabu ka win sina asakɔbun yiireru doke kpee ten wɔllɔ, goo u ku raa ka Danieli faaba ko. ¹⁹ Yen biru, u wura win sina kpaaru. Wɔku te, u ñ di, u ñ ƙɔra, u ñ maa kpune sinani goon bɔkuɔ. Meya u ñ maa dweeye dɔma te.

Danieli u yara baani

²⁰ Yera sina boko Darusi u seewa buru buru yellu u da wɔru gen mi fuuku fuuku. ²¹ Ye u yam mi turuku kua, yera u Danieli sokum wɔri ka nuku sankiranu u mɔ, Danieli Gusunɔn sɔm kowo, Gusunɔ wi a ra n

sāamɔ wērabu sari mi, u kpīa u nun wɔra gbee sinan sin nɔnɔ di?

²² Saa yera Danieli u nùn wisa u nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da! ²³ Gusunɔ nɛn Yinni u win gɔrado gɔrima u gbee sinan sin nɔsu bɔkua. Su ñ man mɛera gaa kue domi u wa ma na ñ toraru garu kue win wuswaaw ka maa wunen wuswaaw.

²⁴ Yera sina bokon nukura dora ma u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama saa wɔru gen min di. Ye ba Danieli yarama, ba ñ mɛera gaa wa win wasi sɔɔ. Domi u Gusunɔ win Yinni naanɛ sãa. ²⁵ Ma sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu tɔn be ba raa Danieli taarɛ wɛ mi mwaama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, be ka ben bibu ka ben kurɔbu kpuro. Tɔn be, bu sere mam turi wɔru gen temɔ, gbee sinan si, su bu sɛsukawa su kukunu kɔ-suka.

²⁶ Yen biru, sina boko u bwesenu kpuro tirenu yorua u nɛɛ, alafia ya n sosimɔ bɛɛ sɔɔ ya n dɔɔ.

²⁷ Wooda ye na wɛɛmɔ wee. Be ba wãa nɛn tem sɔɔ kpuro gesi, bu de bu Gusunɔ Danielin Yinni nasia kpa bu nùn bɛɛɛ wɛ.

Domi u sãawa waso.

U ko n wãawa sere ka baadommaɔ.

Win bandu ta ñ kpeemɔ.

Ten dam mu ko n wãawa sere ka baadommaɔ.

²⁸ Wiya u ra tɔnu wɔre u faaba ko.

U ra maamaakiba ka yĩrenu ko wɔllɔ ka temɔ.

Wiya u Danieli wɔra gbee sinansun nɔsun di.

²⁹ Darusin bandun waati ye sɔɔ, Danieli u kua tɔn boko sere n ka girari Sirusi Pɛɛsin bandu sɔɔ.

Danieli u gbeeku yɛɛ nɛɛ wa

dosu sɔɔ

7 Bɛɛsasaa Babilonin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔra Danieli u dosa. U kãsiro wa saa ye u kpī win kpin yerɔ. Yen biru, u yorua ye n weenɛ tɔm-bu bu gia dosu ge sɔɔ. ² U gerua u nɛɛ, ye na wa kãsi te sɔɔ wɔkuru wee. Na woo gagu wa ga na wɔllun beri berika nɛn di ga nim wɔku bɔkɔn nim so. ³ Yera gbeeku yɛɛ bɛkɛ nɛɛ yi yarima nim wɔku gen min di, yen gaa kun ka gaa weenɛ. ⁴ Ye na gbia na wa ya ka gbee sunɔ weenɛ ma ya gunc bakerun kasa mɔ. Ye na maa mɛera, yera na wa ba kasa ye wuna. Ma ba yen tii seeya ba yĩrasia nge tɔnu. Ma ba ye tɔnun bwisikunu dokea. ⁵ Yen yiruse ya ka yaa gɔba weenɛ ma ya ka yĩsi tia yĩ. Yĩsan kukunu itawa ya nɔɔ beri. Ma ba ye sɔɔwa ba nɛɛ, yu seewo yu yaa mwɛ. ⁶ Yen biru, na itase wa ya ka musuku gbeeku weenɛ ma ya kasa nɛɛ mɔ yen biru wɔllɔ. Ma ya winu nɛɛ mɔ. Ba ye yiiko wɛ yu ka bandu di. ⁷ Yeniban biru, yera na yaa nɛɛ wa nɛn kãsi te sɔɔ. Yaa ye, ya nanum mɔ. Ya maa dam mɔ too. Ma ya don sisugii bakanu mɔ. Yà n yaa mwa, ya ra yaa yen kukunu kɔsukuwa kpa yu di. Ye ya tiara kpa yu taaku taaku. Yaa ye, ya ñ ka yɛɛ gbiikii yi weenɛ. Kɔbi wɔkura ya mɔ. ⁸ Ye na kɔbi yi mɛera sãa sãa, yera na kɔbu piibu gagu wa ga yarima

yen wirun di ga wãa yɔkɔkɔ suunu sɔɔ. Kɔbu piibu ge, ga kɔbi wɔku ten ita wuka. Ga nɔni mɔ nge tɔnu, ga maa mɔ mɔ ga gari mɔ ka tii suabu.

Gusunɔn siribu

⁹ Ye na mɛera tii, yera na wa ba sina kitaru yiimɔ. Ma na goo wa nge durɔ tɔkɔ u na u sina win sina kitaru sɔɔ. Yãa kpikinu fara farawa u doke. Ma win seri yi buriri fem fem. Win sina kita te, ta ballimɔwa nge dɔɔ yari bakaru. Mɛya maa ten naasun tii. ¹⁰ Ma dɔɔ yari bakaru ta yarimɔ win sina kita ten min di ta kokumɔ nge nim. Gusunɔn gɔradoba nɔkɔm nɔkɔm ba na ba nùn sãamɔ. Ma ben gabu ba yĩ win wuswaaw. Siri kowobu ba na ba sina. Ma ba tirenu wukia.

¹¹ Ye na kɔbu piibu ge mɛera ga tii sua gari gerumɔ, yera ba na ba yaa ye go, ba ye sua ba kpɛɛ dɔɔ boko sɔɔ. ¹² Gbeeku yɛɛ yi yi tie, ba yin dam wɔra. Adama ba dera yi wãa sere saa gaa.

¹³ Wɔku te, kãsi te sɔɔ, ye na maa wa wee. Na goo wa u sarama wɔllun di guru wii wuroru sɔɔ. Ma u da durɔ tɔkɔ win mi gia. Ma ba nùn susisia win wuswaaw.

¹⁴ Ba nùn bandu ka bɛɛɛ ka yiiko wɛ. Ma ba nùn gãanu kpuro nɔmu sɔndia. Bwesenu kpuro nu nùn sãawa. Win banda kun nɔru mɔ. Ta ko n wãawa sere ka baadommaɔ.

Kãsinun tubusianu

¹⁵ Nɛ Danieli nɛn bwɛra kun kpunɛ domi kãsi ni na wa mi, nu man nanda. ¹⁶ Yera na gɔrado ben turo susi be ba wãa mi. Ma na nùn bikia na nɛɛ, mba gari yi kpuron tubusianu. U man sɔɔwa u nɛɛ, ¹⁷ gbeeku yɛɛ bɛkɛ nɛɛ ye, ya sãawa sinambu nɛɛ be ba koo bandu di di dunia sɔɔ. ¹⁸ Yen biru, Wɔrukoo u koo de win tɔn dɛerobu bu bandu mwa ba n dii sere ka baadommaɔ. ¹⁹ Ka mɛ, na kasu n gbeeku yaa nɛɛ ye ya ñ ka ita yeɔkɔ weenɛ min tubusianu gia dee dee. Domi yaa ye, ya nanum mɔ too. Yen donnu nu sãawa sisu ma yen nikisu su sãa sii gandu. Yà n yaa mwa ya ra yen kukunu kɔsukuwa kpa yu di. Yen ye ya tiara kpa yu taaku taaku. ²⁰ Na maa kasu n kɔbi wɔku ten tubusianu gia te ya mɔ yen wirɔ ka sere maa kɔbu piibu ge ga yarima yen wirun di ga wãa yɔkɔkɔ suunu sɔɔ. Kɔbi wɔku ten ita ya wɔruka yen wuswaaw. Ga nɔni mɔ, ga nɔ mɔ, ma ga gari mɔ ka tii suabu, ga maa nanum mɔ ga yɔkɔkɔ kere. ²¹ Ma na kɔbu piibu ge wa ga ka Wɔrukoon tɔn dɛerobu tabu mɔ ga bu kamiamɔ. ²² Adama durɔ tɔkɔ wi, u na u Gusunɔn tɔn be gem wɛ. Sanam mɛ saa ya tura ma ba bandu di.

²³ Ma durɔ wi, u man tubusia u nɛɛ, yaa nɛɛ ye, ya sãawa bandu nɛɛ te ba koo swĩ handunia yenɛ sɔɔ. Ban te, ta ñ ka garu weenɛ. Ta koo handunia kpuro go tu taaku tu munia muku muku. ²⁴ Kɔbi wɔku te, ta sãawa sinambu wɔkuru be ba koo ban te di. Yen biru, sunɔ goo wi u ñ ka ben goo weenɛ u koo sinambu wɔku ten ita bandu yara kpa u bandu di. ²⁵ Sunɔ wi, u koo Wɔrukoo gari kam gerusi kpa u win tɔn dɛerobu nɔni sɔ. U ko n maa kī u saaba ka woodaba kɔsi. Ba

koo nùn tɔn dɛerobu nɔmu sɔndia sere saa ita ka bɔnu. ²⁶ Yen biru, Yinni Gusunɔ u koo sunɔ wi siri, kpa u nùn bandu yara mam mam sere ka baadommas. ²⁷ Yen biru, ba koo ban ni nu wāa handunia sɔɔ kpuron dam ka nin yiiko Wɔrukoon tɔn dɛerobu nɔmu beria. Win bandu ta ko n wāawa sere ka baadommas. Wiya sinambu kpuro ba koo sã kpa bu nùn mem nɔɔwa.

²⁸ Ye nɛ Danieli na wa yera mi. Ye na ye bwisika, na nanda ma nen wuswaa burisina. Adama na ye kpuro berua nen gɔruɔ.

Danieli u yāa kineru

ka boo wa kāsiru sɔɔ

8 Bɛɛsasaan bandun wɔɔ itase sɔɔ, nɛ Danieli na kāsiru wa te na raa wa baasi. ² Sanam mɛ na kāsiri te mɛera n man sãare na wāa wuu bɔkɔ ge ba m̀ Susio Elamun temɔ. Ma n sãare na wāa daa te ba m̀ Ulain bɔkɔ. ³ Ye na nɔni seeya na mɛera, yera na yāa kineru wa ta kɔbu bakanu yiru mɔ ta yɔ daa ten dee deeru. Kɔbu teeru ta teeru dɛɛbu kere. Te ta dɛɛbu bo mi, tera ta kpia dākuru. ⁴ Yera yāa kinɛ te, ta ten kɔbi soomɔ sɔɔ duu yeru gia ka sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Yaa gaa sari ye ya koo ka tu gabirina. Goo maa sari wi u koo ten yiberɛ wɔra ten nɔman di. Ta m̀wa ye ta kī. Ma ta kpɛamɔ ta dam m̀.

⁵ Sanam mɛ na laakari m̀, yera na mɛera ma na boo wa ga yarima saa sɔɔ duu yeru gian di ka duki baka ga tem bɔsu ma n sãare ga n̄ tem deke. Boo ge, ga kɔba nanumgia mɔ gen nɔnin baa sɔɔ. ⁶ Ma ga tura sere yāa kinɛ ten mi, te na raa wa ka kɔbi yiru mi, ta yɔ daa ten dee deeru. Ma ga yāa kinɛ te gure ka gen dam kpuro. ⁷ Na gu wa ga yāa te susi ka mɔru ga tu so ga kɔbi bɔkɔ. Yāa te, ta kpana tu ka tii yina. Ma ga tu sura temɔ ga yasisimɔ. Goo sari wi u tu wɔra gen nɔman di. ⁸ Ma boo ge, ga kpɛa. Ye ga kpɛa ga kpa, yera kɔba baka ye, ya bɔkɔ. Kɔba yen ayerɔwa kɔbi nɛ nanumgii yi kpia. Ma yi mɛera handunian goonu nɛ kpuro sɔɔ, yen baayere goo teeru gia.

⁹ Saa kɔbi yin tian di, kɔbu piibu gaga yara ga kpɛa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ka sɔɔ yari yeru gia ka sere tem mɛ mu gea bo gia. ¹⁰ Ma ga seewa ga wɔllun tabu kowobu girari ma ga ben sukum ka kperi surura temɔ ga taaka. ¹¹ Ma ga maa seewa ga tabu kowo ben guro guro seesi. Ma ga bururu baateren yāku te ba ra nùn kue yɔrasia. Ma ga win sãa yeru kɔsuka. ¹² Ga wɔllun tabu kowobu ka baadomman yākunu nɔma doke ga kamia toranun sɔɔ. Ma ga gem kasa kua temɔ. Ye ga bwisika gu ko kpuro, ya gu koorawa.

¹³ Ma na tɔn dɛero goon gari nua. Yen biruwa tɔn dɛero goo u gbiikoo wi bikia u nɛ, sere saa yerà ba ko n baadomman yāku ten kobu yɔrasie. Sere saa yerà kam kobu ko n wāa gem sarirun sɔɔ. Sere saa yerà sãa yee te, ta ko n disi duure mɛsum. Sere saa yerà ba ko n wɔllun tabu kowo be taakum. ¹⁴ Ma gbiikoo wi, u wisa u nɛ, sere tɔnu nɔɔbun suba yiru ka gooba

wunɔbun (2.300) baa yà n doona. Yen biruwa yāku yee te, ta koo wurama ta n dɛere nge yellu.

Kāsi ten tubusianu

¹⁵ Sanam mɛ nɛ Danieli na kāsiri te waamɔ, ma na kasu tu man yeeri, yera na gāanu wa nu ka tɔnu weene nu yɔ nen wuswaa. ¹⁶ Ma na maa goon nɔɔ nua daa te ba m̀ Ulain suunun di. U nɔɔgiru sua u nɛ, Gabirɛ, a durɔ wini kāsiri te tubusio. ¹⁷ Ma u man susima. Ye u man turuku kooma, yera berum man mwa. Ma na wɔruma temɔ. U man sɔɔwa u nɛ, tɔnun bii, a de yi nun yeeri. Kāsiri te, ta wāawa sanam dākim sɔɔ. ¹⁸ Sanam mɛ u ka man gari m̀, yera biti baka man mwa. Ma na siriru tem girari. U man baba u seeya u yɔrasia mi na raa wāa. ¹⁹ Yen biru, u maa man sɔɔwa u nɛ, wee kon nun sɔɔ ye ya koo na Yinni Gusunɔn mɔrun tɔru sɔɔ sanam dākim sɔɔ. ²⁰ Yāa kinɛ te a wa ta kɔbi yiru mɔ mi, ta sãawa Mediba ka Pɛsiban sinambu. ²¹ Boo ge, ga sãawa Geresin sunɔ. Kɔba baka ye ya bɔkɔkira mi, ya sãawa sunɔ gbiikoo. ²² Kɔba nɛ ye ya kpia baka ye ya bɔkɔkiran min di, ya sãawa sinambu nɛ gabu be ba koo yari sunɔ gbiikoo win min di. Adama ba n̄ dam wasi nge wi. ²³ Sinambu nɛ yen bandu tã n kpa, ma ba durumgibu kpeerasia, sunɔ goo u koo yari u tii sua kpa u n̄ tumbu nɔni wɔkubu yɛ. ²⁴ Win dam mu koo nuuru ko n̄ mɔ ka win tiin dam. U koo gāa dabinu kam koosia ye ya n̄ ka nɔ gerurɔ. Win ye u m̀ kpuro ya koo nùn kooru. U koo bwese damginu go ka maa Gusunɔn tumbu. ²⁵ U koo tii sua win dukian sɔɔ ka win bwisin sɔɔ. U koo tɔn dabinu go be ba wāa bɔri yendu sɔɔ. U koo mam sina boko seesi. Adama u koo kɔsikira goo u kun nùn babe. ²⁶ Kāsiri te a wa tɔnu nɔɔbun suba yiru ka gooba wunɔbun (2.300) sɔɔ, ta sãawa gem. A ye nenuɔ asiri sɔɔ. Domi ya wāawa sanam dākim sɔɔ. ²⁷ Ma nɛ Danieli na kua sɔɔ dabiru na barɔ. Na n̄ dam mɔ. Yen biruwa na seewa na nen sɔmburu m̀ te sina boko u man wɛ. Ma na wāa nandabu sɔɔ kāsiri ten sɔɔ. Domi ta n̄ man yeeri.

Danieli u kanaru kua

win tɔmbun sɔɔ

9 Saa ye Darusi, Asuresin bii, Medin bweseru u bandu dii Babilonin temɔ, ² win bandun wɔɔ gbiikoo sɔɔ, Danieli u tirenu mɛerimɔ ma u girari mi Yinni Gusunɔ u win sɔɔ Yeremi sɔɔwa u nɛ, wɔɔ wata ka wɔkura Yerusalemu ya ko n sãa bansu. ³ Ma u nɔɔ bɔkua u saaki deewa u tii torom wisi nuku sankiranun sɔɔ. Ma u kanaru koosi Yinni Gusunɔn mi gia, ⁴ u win tɔmbun toranu tuuba m̀.

U nɛ, Yinni Gusunɔ, a kpã ma sa nun nasie. A ra wunen nɔɔ mweeru yibie kpa a wunegibu kīru sɔɔsi be ba nun kī ba wunen woodaba mem nɔɔwammɛ. ⁵ Sa tora, sa daa kɔsa kua, sa sãa nuku kɔsurugibu, sa wunen gari yina, sa maa wunen woodaba sara. ⁶ Sa n̄ wunen sɔɔmbu swaa daki sanam mɛ ba besen sinam-

bu ka besen wirugibu ka besen baababa ka besen tɔmbu kpuro wunen gari sɔɔwa. ⁷ Yinni Gusunɔ, a sɔawa gemgii. Besera sa tora. Ma sa wɔa sekuru sɔɔ giso besɛ Yudaba ka be ba wɔa Yerusalemɔ ka Isireliba kpuro be a yarinasia tontondeɔ ka turukuɔ yɛn sɔ sa ɛn nun mem nɔkɔwɛ. ⁸ Yinni, wee sa sekuru sɔɔwa besɛ ka besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa. Domi sa nun torari. ⁹ Gusunɔ besen Yinni, a sun suuru kuo wunen wɔnwɔndun saabu baa mɛ sa wunen gari yina. ¹⁰ Sa ɛn maa wunen gere swaa daki su sere nɛɛ, sa ko wunen woodaba swii ye wunen sɔmɔbu ba sun nɔkɔsia. ¹¹ Meya besɛ Isireliba kpuro sa wunen woodaba sara, sa ɛn wunen gere swaa daki. Sa tora. Yen sɔna bɔri yi a dera wunen sɔm kowo Mɔwisi u yoruɔ woodan tireru sɔɔ yi sun di. ¹² Nge meya a dera wunen gari yi koora yi a nɛɛ, kaa besɛ ka besen wirugibu kua. A dera Yerusalemu ya nɔni swɔaru wa tɛn bweseru ba ɛn waare gam. ¹³ Wahala ye kpuro, ya sun deema nge mɛ Mɔwisi u yoruɔ woodan tireru sɔɔ. Ka mɛ, sa ɛn besen daa kɔsa deri su wunen gem swii kpa su wunen kii geeru kasu. ¹⁴ Gusunɔ besen Yinni, wahala ye a nɛɛ, sa ko wa, yera ya sun deema. Ye a kua kpuro ya sɔawa dee dee. Besera sa ɛn nun mem nɔkɔwɛ.

¹⁵ Gusunɔ besen Yinni, ye a sun yarama Egibitin tem di, wunen dam mu sɔɔsira. A yisiru yara te ta wɔa sere ka gisɔ. Adama besɛ, sa durum ka daa kɔsa kua gem gem. ¹⁶ Tɛ Yinni, na nun kanamɔ wunen durom sɔ, a de wunen mɔru yu doona wunen wuu Yerusalemun min di, ge ga wɔa wunen guu te a gɔsan wɔlɔ. Domi be ba sun sikerene ba Yerusalemu ka besɛ wunen tɔmbu gema besen toranu ka besen baababan daa kɔsan sɔ. ¹⁷ Gusunɔ, a nen nɔk swaa dakio kpa a nen kanaru nɔ. A wunen sɔa yee te ta bansu sɔa mi mɛerio wunen yisiran sɔ. ¹⁸ Gusunɔ nen Yinni, a swaa dakio a nɔ. A nɔni seeyo a wuu ge ba ka wunen yisiru sokumɔ mɛeri nge mɛ ga bansu kua. Sa yɛ ma besen deɛrara kun tura su ka nun gɔanu ganu kana. Adama wunen wɔnwɔn bakarun sɔna sa nun yeni kanamɔ. ¹⁹ Yinni, a besen kanaru nɔkɔwɛ kpa a sun suuru kua. A besen gere swaa dakio kpa a ko ye sa bikia. A ku de n te wunen yisiran sɔ. Domi wuna a wuu ge ka tɔn be kpuro mɔ.

Gabirie u kāsiru tubusia

²⁰ Sanam mɛ Danieli u kana te mɔ u gari gerumɔ u ɛn kpa, u wi ka win tɔmbun toranu tuuba mɔ, ma u Gusunɔ win Yinni kanamɔ win sɔa yee deɛra ten sɔ, yera durɔ wi, Gabirie wi u raa wa win kasi gbiikiru sɔɔ, u nɔn yɔɔsima ka dam u sura win bɔkuɔ saa ye sɔɔ ba ra yokan yɔkuru ko. ²² U ka nɔn gari kua u nɛɛ, na nawa wunen mi, n ka nun kasi te tubusia. ²³ Saa yɛn di a wunen kanaru torua, Gusunɔ u tu mwa. Yen sɔna na nun win gari sɔɔbu na, domi Gusunɔ u nun ki. ɛn men na, a swaa dakio n nun kasi te tubusia. ²⁴ Saa nɔkɔba yirun nɔn wata ka wɔkura Gusunɔ u himba kua yu doona u sere wunen tɔmbu ka wunen wuu deɛro yakia toranu ka kɔsa kpuron di. Yen biru, u koo bu ben

toranu suuru kua kpa u bu gem wɛ sere ka baadom-maɔ. Gusunɔ nɔkɔmɔbun gari ka kasinun baa ya koo doona kpa tɔn deɛro goo u ko sunɔ. ²⁵ ɛn n men na, a bwisikuo kpa a tubu. Saa min di ba wooda wɛ bu Yerusalemu sɔmɛ bu bani, sere wirugii wi Gusunɔ u gɔsa u ka na, ya koo kowa saa nɔkɔba yirun nɔn nɔkɔba yiru. Yen biru, ba koo yen swɛɛ sɔmɛ ka yen gbɔraru saa nɔkɔba yirun non wata ka yiru sɔɔ. Saa ye, ya ko n sɔawa wahalan saa. ²⁶ Saa nɔkɔba yirun nɔn wata ka yiru ye, yɔ n doona, ba koo wirugii wi Gusunɔ u gɔsa go. Goo sari wi u koo ka nɔn yina. Kpa sunɔ kpao ka win tabu kowobu bu wuu ge, ka sɔa yee te wisire bu kɔsuku kpa ba n asɔkɔ mɔ sere Gusunɔ u ra ka nɔn kpeerasia nge mɛ u yi. ²⁷ Wirugii wi, u ko n ka tɔn dabiru nɔkɔ tia sɔa sere saa nɔkɔba yiru. Saa ita ka bɔnɔn biru, u koo de yɔkunu ka abɔnu nu kpe kpa u gɔa kɔsunu ko sɔa yerɔ nin bweseru goo kun koore sere kam koo bi Yinni Gusunɔ u yi win sɔ bu ka nɔn deema.

Danieli u tɔnu wa

Tigirin daaru kāsiru sɔɔ

10 Sirusi, Pɛsin sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Danieli gari kua wi, wi ba maa mɔ Belitasaa. Gari yi, yi sɔawa gem. Yi ka nɔni swɔa bakaru yɔ te ta koo na. Ma gari yi, yi nɔn yeeri. Saa ye sɔɔra u kasi te tuba.

² N deema u wɔa nuku sankiraru sɔɔ alusuma ita. ³ Alusuma ita ye sɔɔ, u ɛn dɔa geenu ganu diire. U ɛn yaa tende. Tam kun maa win nɔkɔ duure. Meya u ɛn maa tii gum saware. ⁴ Wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ yenda nɛse sɔɔ, u wɔa u yɔ daa te ba mɔ Tigirin bɔkuɔ. ⁵ Yera u nɔni sua u durɔ goo wa u yɔnu doke ni ba kua ka wɛɛ damgii ma u kpaka sɛke ye ba kua ka wura ye ya wee Ufasin di. ⁶ Win wasi yi ballimɔ nge kpee ni nu wuru beku nɔni mɔ, ma win wuswaa ya ballimɔ nge guru maakinu. Ma win nɔni yi ballimɔ nge dɔɔ yari, ma win gɔsenu ka win naasu sɔa nge sii gan te ba wɔriasia. Ma win nɔkɔ ga nɔkɔra nge tɔn dabinun nɔkɔ. ⁷ Danieli turowa u kasi te wa. Tɔn be ba ka nɔn wɔa mi, ba ɛn tu wa. Adama ba nanda ba duki sua bu ka kuke. ⁸ Wi turowa u yɔra ma u kasi te wa. Win wuswaa ya burisina. Ma win gɔma dwiia u dam bia. ⁹ U durɔ win nɔkɔ nua ma u nanda u wiru tem girari. ¹⁰ Yera nɔmu gaga nɔn baba ma u diira u dɔu winu ka nɔm taranu soonamɔ. ¹¹ Ma u nɛɛ, kɔnasi Danieli, a de gari yi, yi kon nun sɔ, yi nun yeeri, kpa a se a yɔra mi a wɔa mi. Domi ba man gɔrimawa wunen mi. Ye u nɔn gari yi sɔɔwa u kpa, yera Danieli u seewa u yɔra ma u diira. ¹² Durɔ wi, u gerua u nɛɛ, Danieli, a ku berum ko. Domi saa dɔma tɛn di gari yi, yi nun yeeri, ma a tii kawa Gusunɔ wunen Yinnin wuswaaɔ, saa dɔma ten diya Gusunɔ u wunen kanaru nua. Yen sɔna na na. ¹³ Pɛsiban sina boko u man seesi sɔɔ yenda tia ma na sina win bɔkuɔ. Adama wee Miseli wɔllun tabu kowobun sunɔ turo u na u man somi. ¹⁴ Tɛ, na nawa n ka nun

tubusia ye n koo wunen tumbu deema sia. Domi sian gariya kási te, ta ka yā.

¹⁵ Saa ye u nùn gari yi sōwō, yera wi, Danieli u tuka ma u mari. ¹⁶ Yera u gāanu wa nu ka tōnu weene ma nu na nu win kōwō baba. Ma u kōwō wukia u nē, nen Yin-ni, nen wuswaa ya burisina, na ñ maa dam gam mō kási te na wan sō. ¹⁷ Nē wi na sāa wunen sōm kowo, amōna kon ka kpī n ka nun gari ko. Domi na ñ dam gam mō. ¹⁸ Wi u ka tōnu weene mi, u maa nùn baba u dam kā. ¹⁹ Yera u nùn sōwō u nē, a ku berum ko durō kīnasi, alafia ya n ka nun wāa. A tii dam kēyō. Ye u ka nùn gari mō, yera u dam wa u nē, Yinni, a de a ka man gari ko. Domi a man dam kā. ²⁰ Durō wi, u nùn bikia u nē, a yē yèn sō na na wunen mi? Tē, kon da n Pēesiban sina boko tabu wōri. Nā n doona, Gerēk-iban sina boko u koo na. ²¹ Adama kon nun sō ye ya yorua gem tireru sō. Goo kun man somimō tōn ben sō, ma n kun mō Miseli bēe Isireliban kōso,

11 wi nen tii na somi na dam kā Darusi Mediban sina bokon bandun wōwō gbiikuu sō. ² Wee tē, kon wunē Danieli gem sō.

Sinambun tabu

Wee sinambu ita ba koo bandu di di Pēesib. Yen biru, sina boko nnese u koo bandu di kpa u dukia gura n kere sina bokobu ita ye. Û n dam kua win dukia yen sō, u koo Gerēkiban sina boko seesi. ³ Adama sina boko wōrugō goo u koo se u dam bakam wa kpa u ko ye u kī. ⁴ Saa yē sō win banda dam kua, saa ye sōwō ta koo wōruma kpa tu kōnu ko handunian goonu nne kpuro sō. Win bibun bweseru ta ñ ban te dimō. Ban te, ta ñ maa dam mō nge mē ta raa sāa. Domi ta koo karana kpa tu wura gabun mōmu.

⁵ Sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm dwaru gian banda ko n dam mō. Adama win sina asakpō turo u koo nùn dam kera kpa u nùn taare. Win dam mē, mu ko n kpā. ⁶ Wōsu gasun biru, ba koo arukawani bōkuna kpa sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm dwaru gian bii wōndia u na sōwō yēsan nōm geu gian sunōn mi bu ka arukawani bōke, bu suana. Adama wōndia win dam mu koo kpe. Durō win tii u koo gbi, wi ka win bibun bweseru. Ba koo mam wōndia win tii go ka be ba nùn yōsirima ka win tundo ka tōn be ba ka nùn yōra waati ye sō kpuro gesi. ⁷ Goo u koo se nge kpīi pōtura kurō win bweserun di u win tondon bandu di. Kpa u na u sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm geu gia mi wōri gbāranu sō u ko ye u kī. Yēro u koo dam ko. ⁸ U koo ben būnun bwāarokunu gura ni ba kua ka sii gan-du ka ben gāa gee ni ba ka wura ka sii geesu kua u ka da Egibitiō. Kpa u ka sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm geu gia mi tonda saa fiiko. ⁹ Yen biru, sunō wi u wāa sōwō yēsan nōm geu gia u koo da u sōwō yēsan nōm dwarugii tabu wōri kpa u gōsiramama win temō.

¹⁰ Saa ye sōwō win bibu ba koo tabun sōwō ko kpa bu tabu kowobu mēna ba n dabi too too. Bii ben turo u koo tabu se wi ka win tabu kowobu gabu, kpa u win tem kōwō bura yeru sara nge daa te ta nim yiba ta bōwō saramō. U koo sōwō yēsan nōm dwaru gian sunōn

gbāraru wōri kpa u gōsira u wurama. ¹¹ Saa ye sōwō, sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm dwaru gia mi, u koo mōru se kpa u nōm geugii wi, tabu wōri. Nōm geugii wi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mēna bu wōkō wōri. Adama ba koo nōm geugii win tabu kowo be kamia. ¹² Sōwō yēsan nōm dwarugii wi, u koo tii sua win nasara yen sō. U koo tabu kowo dabinu go. Adama ka mē, u ñ nasara wasi mam mam. ¹³ Yeniban biru, sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm geu gia mi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mēna n kere be u raa mēna yellu. Wōsu gasun biru, u koo wurama ka tabu kowo be, ka tabu yāa geenu u nōm dwarugii wi wōri. ¹⁴ Saa ye sōwō, tōn dabinu nu koo sina boko wi u wāa sōwō yēsan nōm dwaru gia seesi. Tōn kōsobu ba koo maa nùn seesi wunē Danielin tōmbun suunu sōwō ñ wunen kási ten gari yi ka kooro. Adama ba koo ben tii kamia. ¹⁵ Sōwō yēsan nōm geugii wi, u koo tem takanu ko kpa u wuu gbārarugisu mwēeri. Saa ye sōwō, ba koo sōwō yēsan nōm dwarugii wi, ka win tabu kowo damgibu kamia. Domi ba ñ dam wasi bu ka tabu ko. ¹⁶ Wi u gesi seewa u nōm geugii wi wōri kpuro, yēro u koo kowa ye u kī. Goo kun kpē u nùn yinari. Yēro u koo mam da tem mēn mi n buram bō sōwō, kpa u go ye u nōma tura. ¹⁷ Yen biru, u koo gōru doke u na ka win tabu kowobu kpuro kpa u ka nōm dwarugii wi bōri yendun arukawani bōke u nùn win bii wōndia wē u sua kurō, kpa u ka swaa wa u win tem kam koosia. Adama win bwisi yi, yi ñ nùn yaramō. ¹⁸ Yen biru, u koo sōira wuu si su wāa nim wōkun bōkōwō kpa u sin dabinu mwēeri. Adama tabu sunō goo u koo win dam mē bua sere u kpana u mōru kōsia. ¹⁹ Saa ye sōwō u koo gōsiramama win temō u ka kuke win wuu gbārarugisu sōwō, adama u koo wōruma u gbi, ba ñ maa win yira wasi. ²⁰ Wi u koo nùn kōsire ko, u koo dam dio doke tem mēn mi n buram bō sōwō. Adama amēn biru, dam dio wi, u koo bōkōkō, n ñ mō mōrun sō, n ñ maa mō tabu sōwō.

²¹ Wi ba gema, wiya ba koo bandu kōsire ko. Ba ñ nùn sina yānu wēemō. Bōri yendu sōwō u koo na u bandu di ka taki. ²² Tabu kowo be ba koo yari bu nùn wōrima nge nim, u koo bu kōsukuwa u kpeerasia, baa ka mam be ba arukawani bōkuan wirugii turo. ²³ U koo tōn be u ka arukawani bōkua nōni wōke. U koo bandu di kpa u dam wa ka tōmbu fiiko. ²⁴ U koo da bera mi tem gem wāa ka bōri yendu kpa u ko ye win baababa ka win sikadoba ba ñ daa koore. U koo tem mēn dukia gura kpa u win bōkōbō kōnu kua. U koo mam bwisiku u gbāranu wōri. Adama u ñ yeni mō n ka tē.

²⁵ U koo win dam ka win wōrugōru ka win tabu kowobu dendi u ka sōwō yēsan nōm dwarugii wi wōri. Nōm dwarugii wi, u koo maa se ka tabu kowo damgii dabinu, adama u ñ kamiamō. Domi ba koo nùn mura-fitiru kuawa. ²⁶ Be ba ka nùn dimō, beya ba koo nùn kam koosia. Ba koo win tabu kowobu yarinasia nge daa toran nim kpa bu gbisuku dabi dabinu. ²⁷ Sinambu yiru ye, ba koo kasu bu kōsa ko, kpa mi ba dimō mi, bu weesu kuana. Adama yen gaa kun dimō. Domi

kam koo bi, bu koo nawa saa ye ba yi mi, yà n tura. ²⁸ Sina boko wi u wāa sōō yēsan nōm geu gia, u koo gōsira win temō ka dukia baka. Swaa sōō, u koo Isireli be Gusunō u ka arukawani bōkua seesi. Yen biru, u koo gōsira u da win temō.

²⁹ Saa ye ba yi yà n tunuma, nōm geugii wi, u koo sōō yēsan nōm dwarugii wi seesi kpm. Adama u ñ nasara wasi nge mē u raa wa yellu. ³⁰ Domi tōmba koo na saa Kitimun di ka goo nimkusu bu nùn wōri. Saa ye sōō, win kabia ya koo bōōra, kpa u gōsira u wura. U koo Isireli be Gusunō u ka arukawani bōkua mi, mōru seesi kpa u n ka be ba arukawani ye deri nōō tia sōō. ³¹ U koo tabu kowobu sure bu Yinni Gusunōn sōō yeru ka ten agbara disi doke. Kpa bu tōō baateren yākuu kpeesia. Kpa bu kam koosion bwāaroku kōsu gira yāku yeru mi. ³² U koo tōmbu nōni wōke be ba Yinni Gusunōn arukawani ye deri. Adama tōn be ba Yinni Gusunō yē, ba ko n yōwa dim dim ben daa gea sōō. ³³ Be ba bwisi mō, ba koo dabiru keu ko. Saa fiiko sōō, ba koo gabu go tabu sōō, kpa bu gabu dōō menī, kpa bu gabu yoru mwēeri, kpa bu gabun yānu gura. ³⁴ Saa ye sōō, ba koo somiru fiiko wa. Tōn dabira ba koo ka bu nōō tia ko ka murafituru. ³⁵ Bwisigii ben gaba koo gbi bu ka bu sōwa bu dēera mam mam sere kpeerun tōru tu ka tunuma. Domi yeni ya koo koorawa saa ye ba yii sōō.

³⁶ Sina boko wi, u koo ko ye u kī. U koo tii sua u nēē, wiya u būnu kpuro kere. Kpa u Gusunō wi u kpuro kere wōmē. Wōmbu te, ta ñ ka nōō gerurō. Tōmbu ba koo nùn naanē ko sere Gusunōn mōru yu ka sōōsira. Domi ye wi, Gusunō u gerua, ya koo koorawa. ³⁷ U ñ win sikadoban būnu gasirimō, u ñ maa būu wi tōn kurōba kī gasirimō, būnu kpuro gesi. Domi u koo tii sua n kpuro kere. ³⁸ Adama u koo būu sō wi u ra n gbāranu kōsu wi win sikadoba ba ñ yē. U koo nùn sō ka wura ka sii geesu ka kpee gobiginu, ka sere gāa ni nu gobi mō. ³⁹ U koo wuu si su gbāraru mō tabu wōri ka win būu wi u wa tem tukum di. U koo be ba būu wi wura bēere wē, kpa u de bu bandu di tōn dabirin wōl-l, kpa u bu tem bōnu kua mu n sōa ben are.

⁴⁰ Kpeerun saa sōō, sina boko wi u wāa sōō yēsan nōm dwaru gia u koo ka maa nùn sanna. Adama sōō yēsan nōm geugii wi, u koo nōm dwarugii wi wukiri nge woo bōōka ka tabu kēkē ye dumi gawe ka maasōbu ka goo nimkuu dabiru. Kpa u win tem wōri u sara nge mē nim mu ra daaru yibu mu sare. ⁴¹ Kpa u maa wōri tem men mi n buram bo sōō. Adama Edōmuba ka Mōabuba ka sere Amōniban wirugibu ba koo nùn kisirari. ⁴² U koo tem dabiru nōma sikerena. Egibitigibu ba ñ mam kisiramō win nōman di. ⁴³ Sunō wi, u koo Egibitigibun wuraba ka ben sii geesu ka ben yāa gobiginu gura. Libigibu ka Etiopigibu ba koo nùn sō. ⁴⁴ Labaari ya koo na saa sōō yari yeru gian di ka sōō yēsan nōm geu gian di yu nùn nandasia. Saa ye sōōra

u koo mōru baka se u tōn dabiru go. ⁴⁵ U koo win sina kunu gira nim wōku ka Yinni Gusunōn guu dēera ten baa sōō. Saa yera gōō u koo nùn deema subaru ba kun nùn somi.

Sanam dāakim

12 Sanam dāakim sōō, Miseli, maleeka wi u sōa tabu sunō, u koo seema, wi, wi u ka wune Danielin tōmbu yō. Saa ye, ya ko n sōawa nōni swāarun tōru tēn bweseru ta ñ koore saa min di bwesenu nu torua sere n ka saa ye girari. Saa ye sōōra wunen tōmbu ba koo faaba wa bēn yōsa ya yorua wāarun tireru sōō. ² Dabiru be ba dō sikirō, ba koo dom yanda. Ben gabu ba koo se bu ka wāaru te ta ku ra kpe wa. Gabu ba koo maa se bu ka sekuru ka nōni swāaru wa sere ka baadomma. ³ Be ba bwisi mō, ba koo balliwa nge wōllun yam bururam. Be ba maa tōn dabiru gem swaa sōōsi, ba koo balliwa nge kperi sere ka baadomma.

⁴ Wunē Danieli, a gari yi nēnuō asiri sōō kpa a yi yīre-ru koosi tire te sōō bu ku ka tu wukia sere kpeerun saa. Sanam mē, tōn dabiru nu koo yi gari kpa yēru tu sosi.

Kpeerun saa

ya ko n sōawa asiri

⁵ Yen biru, Danieli u mēera ma u tōmbu yiru wa ba yō turo daarun gooru gee, turo maa wāa daarun gooru gō. ⁶ Ma turo u wi u yānu doke ni ba kua ka wēē dangii u yō daa ten nim wōllō bikia u nēē, saa yerā maamaaki yen kpeera koo na. ⁷ Yera Danieli u wa gōrado wi, u win nōma yiru kpuro yiya wōllō ma u bōrua ka wi u ra n wāa sere ka baadommaōn yīsiru u nēē, nōni swāa te, ta ko n wāawa sere saa ita ka bōnu kpa tu kpe dōma te ba Gusunōn tōmbun dam bua mam mam.

⁸ Danieli u gari yi nua adama yi ñ nùn yeeri. Ma u nēē, nen Yinni, amōna gari yi, yi koo ka wiru goora. ⁹ Yera u nùn wisa u nēē, Danieli, a wunen laakari kpīiyō. Gari yi, yi ko n sōawa asiri sere kpeerun saa yu ka turi. ¹⁰ Ba koo dabiru sārasia bu dēera mam mam. Tōn kōsōbu ba ko n kōsa mō. Ben goo kun tubu ye ya kooramō. Adama be ba bwisi mō, beya ba koo tubu. ¹¹ Saa dōma tēn di ba koo tōō baateren yāku ni ba ra Yinni Gusunō kue yōrasia ka saa ye kam koosion bwāaroku kōsu ga ko n wāa yāku yerō, ya ko n sōawa sōō sōōbōku ka gooba wunōbu wōkuru sari (1.290). ¹² Doo sōōrugiiwa wi u tēmana sere sōō sōōbōku ka gooba wunōbu ka tēna ka nōōbu (1.335). ¹³ Adama wunē Danieli, a de a tēmana sere ka nōō. Saa ye sōōra kaa wēra kpa a se a wunen are mwa kpeerun saa sōō.

Osee

Oseen tire teni, Isireliban bwese keri wɔkura ta gerusimɔ yèn sɔ̄ ba kua naane sariba Yinni Gusunɔn mi. Osee u tu yoruawa u ka wigibu kirɔ ko bu ka wa bu gɔ̄ru gɔ̄sia kpa bu wura Gusunɔn mi. U sɔ̄simɔ ma Yinni Gusunɔn kɪru ta kpã, ta ñ maa nɔru mɔ. Tire te, ta kɪi te ta wãa Gusunɔ ka Isireliban baa sɔ̄ weesinamɔwa nge kɪi te ta wãa durɔ ka win kurɔ ka ben bibun baa sɔ̄.

Tire ten kpunaa

- 1 Oseen kurɔ suabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Osee u Isireliba gerusimɔ, wiru 4n di sere wiru 13.
3. U bu kirɔ mɔ bu gɔ̄ru gɔ̄sia, wiru 14.

1 Sanam mɛ sinam beni Osiasi ka Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ba bandu di di Yudan temɔ, ka saa ye Yeroboamu Yoasin bii u bandu dii Isirelin temɔ, sanam meya Yinni Gusunɔ u ka Osee Berin bii gari kua.

Oseen kurɔ ka win bibu

2 Gari yi Yinni Gusunɔ u gbia u Osee sɔ̄ɔwa yi wee. U nɛɛ,

Osee, a doo a kurɔ sua wi u ra sakararu ko.
 Bɛɛn bibu ba koo maa win yira swii.
 Domi Isireliba ba bũnu gasirimɔ ba sãamɔ
 nge kurɔ sakara wi u durɔbu gasirimɔ.
 Ma ba nɛ, Yinni Gusunɔ deri.

3 Ma Osee u seewa u Gomɛɛ Dibilaimun bii sua kurɔ. Yera u ka nũn menna. Ma kurɔ wi, u gura sua u nũn bii tɔn durɔ marua. **4** Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i bii wi yĩsiru kɛɛyɔ Yisireeli.

Domi saa fiiko sɔ̄ kon Yehun yɛnugibu wɔri
 yèn sɔ̄ ba tɔmbun yem yari Yisireeli,
 kpa n Isireliban bandu kpeerasia.

5 Tɔ̄ te sɔ̄, kon Isireliban tabu durɔbun tɛnnu kɔ̄kɔ Yisireelin kɔ̄kɔ.

6 Yeniban biru, Gomɛɛ u maa gura sua ma u bii tɔn kurɔ mara. Ma Yinni Gusunɔ u Osee sɔ̄ɔwa u nɛɛ, a nũn yĩsiru kɛɛyɔ Lo Ruhama.
 Yen tubusiana bii wi ba yina.

Domi na ñ maa Isireliba wɔ̄wɔ̄ndu kuammɛ.
 Na ñ bu suuru kuammɛ.

7 Adama kon Yudaba wɔ̄wɔ̄ndu kua, kpa nen tii n bu faaba ko nɛ wi na sãa Gusunɔ ben Yinni. Adama n ñ mɔ kon ka ben yiberɛba tabu ko. Na ñ tendu dendimɔ ñ kun mɛ takobi ñ kun mɛ dumi ka yin maasɔ̄bu.

8 Yeniban biru, Gomɛɛ u bii wi bom kara. Ma u wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara. **9** Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a nũn yĩsiru kɛɛyɔ Lo Ami.
 Yen tubusiana n ñ nen tɔmbu.

Domi i ñ maa sãa nen tɔmbu,
 na ñ maa sãa bɛɛn Yinni.

Isireliba

ba koo wurama nge yellu

2 Yinni Gusunɔ u Osee sɔ̄ɔwa u nɛɛ, saa ya sisi yè sɔ̄ Isireliba ba koo dabia nge nim wɔ̄kun yani sɛɛri.
 Ba ñ kpɛ bu ben geeru gari.
 Mi ba ku ra raa bu soku nen tɔmbu,
 miya ba koo bu soku nɛ Gusunɔ, Yinni wason bibu.

2 Yudaba ka Isireliba ba koo menna sannu kpa bu goo gɔ̄si u n sãa be kpuron sunɔ.
 Domi ba koo dabia bu tɛria tem mɛ kpuro sɔ̄.
 Yen dɔma te, tɔ̄ bakara Yisireeli.

3 Bɛɛ Yudaba ka Isireliba, i sɔ̄kɔ̄ ma i sãawa nen tɔn be na kɪ.

Isireli u sãawa naane sarirugii

4 Nen bibu, i bɛɛn mero taare wɛɛyɔ, domi u ñ maa sãa nen kurɔ, meya na ñ maa sãa win durɔ.
 I nũn sɔ̄ɔwa u de u win durɔ dama kɔ̄ni yi wuna,
 kpa u sakara kookoosu wuna win gɔ̄run di.

5 Ma n kun mɛ, kon win yãnu potiri mam mam kpa n nũn yĩsu tereru nge mɛ ba ka nũn mara.

Kon de u n sãa nge tem mi gãanu ku ra kpi,
 kpa n de nim kɔ̄ru gu nũn go.

6 Na ñ maa bɛɛ win bibun wɔ̄wɔ̄ndu mɔ, domi bɛɛn mero u sãawa sakara kowo.

7 U kurɔ tanaru ka sekuru sariru dɔ̄ra.
 Domi u nɛɛ, u koo win durɔ tanɔ̄bu swiiwa kpa bu nũn nim ka dɪanu ka tam ka gum ka yãnu wɛ ni u koo doke.

8 Yen sɔ̄, kon win swaa kenɛ ka sãki,

kpa n ye dāa sēsuku kpa u kun maa win swaa ye swīi.

⁹ Baa ù n daa yara u win durɔ tanɔ be naa gira, u ñ maa bu naa turi.

Baa ù n bu kasu, u ñ maa bu wasi.

Saa ye sɔɔra u koo nɛɛ, ñ n mɛn na, a de n wura nen durɔ gbiikoon mi, domi na raa nuku dobu mɔ win mi n kere tɛ.

¹⁰ Meya u ñ daa gie ma nɛna na nùn dobi ka tam kram ka gum wɛɛmɔ.

Meya na maa nùn sii geesu ka wura taasi.

Adama u ka ye bũu wi ba mɔ Baali sãwa.

¹¹ Yen sɔ, kon gɔsiramama n nen dobi mwa yin gɛɛbun saa sɔɔ,

ka tam mɛn saa sɔɔ ka sere yãa ni u sebua u ka win tereru wukiri,

¹² kpa n nùn sekuru doke win durɔ tanɔbun wuswaɔɔ.

Goo sari wi u koo nùn wɔra nen nɔman di.

¹³ Kon win nuku dobu kpuro kpeerasia

ka tɔɔ baka ni u ra ko suru ka suru

ka tɔɔ wɛrarugiru ka sere mɛnɔ si u ra ko sãarun swaa sɔɔ.

¹⁴ Kon de win resɛm dãnu ka win figieba bu kam ko be u nɛɛ, u wa durɔ tanɔbun min di.

Kon de gbee ni, nu ko dāa sɔɔ,

kpa gbeeku yɛɛ yi dāa nin marum di.

¹⁵ Kon nùn sɛɛyasia yèn sɔ u man deri u bũu wi ba mɔ Baali turare dɔɔ dokeamme.

Ma u win saba ka win taaminu doke u da u win durɔ tanɔbu swīi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Adama saa ya sisi yè sɔɔ kon nùn kɔkiri n ka da gbaburu

kpa n ka nùn gari ko ka kīru.

¹⁷ Kon nùn win resɛm gbaaru wesia

te ta wāa Akɔnɔ wɔwɔ.

Yīsi ten tubusiana nɔni swāarun wɔwɔ.

Yera ya ko n sãa win yīyɔbun tore,

kpa u womu ko nge sanam mɛ u yarima saa Egibitin di win wɔndiaru.

Yinni Gusunɔ

u koo ka win tɔmbu dora

¹⁸ Yen tɔɔ te, u koo man soku win durɔ.

U ñ maa man sokumɔ Baali win yinni.

¹⁹ Kon de u bũu wi ba mɔ Baalin yīsiru duari

kpa u kun mam kpīa u tu sia.

²⁰ Saa yera kon ka gbeeku yɛɛ ka gunɔsu ka sere yɛɛ yi yi ra kabiri arukawani bɔke

yi ku ka nen tɔmbu kɔsa gaa kua.

Kon de tabu bu kpe, kpa ba n wāa bɔri yendu sɔɔ.

²¹ Isireli, kon maa nun ko nge nen kurɔ sere ka baadomɔɔ,

kpa n nun gem ka wɔnɔwɔndu ka durom sɔɔsi.

Bɔɔkɔniruru sɔɔra kon ka nun arukawani bɔke.

Saa ye sɔɔra kaa wura ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

²³ Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.

Saa gaa sisi yè sɔɔ kon wɔllun kananu nɔ, kpa n tu nim kɛ.

Wɔlla koo tem kanaru nɔ kpa tu gura nɛesia.

Kpa tem mu dobi ka resɛm ka olifin kanaru nɔ kpa ye kpuro yu kpi.

Kpa yu Yisirelin bukata wunana.

²⁵ Kon de nen tɔmbu bu sina tem mɛ kpuro sɔɔ

kpa n bu wɔnɔwɔndu kua

be, be na raa yina n wɔnɔwɔndu kua.

Kpa be, be ba ku ra raa soku nen tɔmbu,

n bu soku nen tɔmbu.

Kpa be, bu maa man soku ben Yinni.

Osee u win kurɔn

laakari mɛɛra

3 Ma Osee u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n doo n kpam nen kurɔ wi kīa wi goo u kīa ma u sekuru sariru mɔ. N kurɔ wi kīn nge mɛ wi, Yinni Gusunɔ u Isireliba kī, baa mɛ ba nùn biru kisi ba da ba bũnu sãamɔ ma ba resɛm kiranu kī ni ba ra ka bũu ni sã. ² Ma na da na kurɔ wi yakia ka sii geesun gobi wɔkura nɔɔbu ka sere sɔsu ^I ditiri nata ^{II} (600). ³ Ma na nùn sɔɔwa na nɛɛ, a de a n wāa nen sɔ n ka tɛ. A ku maa sakararu ko. A ku maa da durɔ goon mi. Nen tii kon maa tii nɛnɛ.

⁴ Nge meya Isireliba ba ko n wāa sunɔ sari n ka tɛ. Meya ba ñ ko n maa wirugii mɔ. Ba ñ maa yãkunu mɔ.

Ba ñ maa bũnu ganu sãamɔ. Meya yãku kowo goo kun ko n maa wāa ben suunu sɔɔ u ka bu bikiaru kua.

⁵ Yeniban biru, ba koo wurama bu Gusunɔ ben Yinni kasu ka maa ben sikado Dafidin bandu wi u raa sãa

ben sina boko. Ba koo nuku dobu ko bā n Yinni Gusunɔ wa ka win kīi te u koo bu sɔɔsi saa ye sɔɔ.

Yinni Gusunɔ

u Isireliba taare wɛ

4 Bɛɛ Isireliba, i nɛ, Yinni Gusunɔ swaa dakio.

Domi na siribu mɔ ka bɛɛ tem mɛn tɔmbu yèn sɔ wɔnɔwɔndugii goo sari bɛɛ sɔɔ,

gemgii goo maa sari.

Meya bɛɛn goo kun maa man yɛ.

² I nɔ mweenu mɔ ka bɔri, adama weesa i mɔ.

Meya i maa tɔmbu goomɔ, i gbenimɔ, i sakararu mɔ.

I dam dɔrenamɔ, ma tɔn gobera sosimɔ ta dɔɔ.

³ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de tem mɛ, mu gbera.

Bɛɛ be i wāa mi kpuro, i ko woorawa

saa gbeeku yɛɛn di n ka da gunɔsu ka wɛɛɔ,

ye kpurowa ya koo kam ko.

^I sɔsu - Dīa bimi gɛɛn bwesera yi yi ka gɛɛ weene. ^{II} DITIRI nata - Ya sãawa saaki nɔɔba yirun saka.

Yinni Gusunɔ

u yāku kowobu taare wēemɔ

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, goo u ku raa ka tii yina
 ɲ kun mɛ u goo gerusi.
 Domi wunɛ yāku kowo tɔnwerowa na ka sannamɔ.
 5 Sɔɔ teeru kaa wɔrumawa sɔɔ sɔɔ gbāara
 kpa wunen beruse nen sɔɔ u maa wɔruma wɔkuru.
 Kon maa Isirelin bweseru go te ta sãa nge wunen
 mero.
 6 Wee nen tɔmba gbimɔ yèn sɔ ba ɲ man yě.
 Adama wunen tii, a yina a man wura.
 Yen sɔ, kon nun yina kpa a kun maa sãa nen yāku
 kowo tɔnwerɔ.
 Nge mɛ a nɛ, Yinni Gusunɔn woodaba duari,
 nge mɛya kon maa wunen bibu duari.
 7 Nge mɛ ba dabiamaɔ, nge mɛya ba man torarimɔ ba
 dɔɔ.
 Kon ben bæere kpeesia kpa bu sekuru wa.
 8 Wee ba kuuramaɔ nen tɔmbun toranun sɔ.
 Ma ba bu bɔriemɔ ba n ka toramaɔ ba n dɔɔ.
 9 Yen sɔ, sɛyasia tee biya kon nen tɔmbu ka ben
 yāku kowobu ko.
 Kon bu sɛyasiaawa nge mɛ ben daa ya nɛ.
 Kon bu kɔsiawa nge mɛ ben kookoosu nɛ.
 10 Ba koo di, adama ba ɲ debumɔ.
 Ba koo sakararu ko bũu nuurɔ bu ka bibu wan sɔ.
 Adama ba ɲ marumɔ yèn sɔ ba nɛ, Yinni Gusunɔ biru
 kisi
 ba ɲ nen woodaba swĩ.
 11 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, sakararu ka tama mu nen
 tɔmbun wiru gɔsia.
 12 Dãa kukun miya ba ra bikiaru de gu ka bu gari sɔ.
 Bũu gasiribu dera ba kɔɔra ma ba ka man tonda.
 13 Ba ra de ba n yākuɔ mɔ guunu wɔllɔ,
 kpa ba n turare dɔɔ dokemɔ gungunu wɔllɔ
 ka dãa baka bwese bwesekan nuurɔ nin saara bu
 wēre.
 Yen sɔna ben bii wɔndiaba ba sekuru sariru mɔ.
 Ma ben biigii kurɔbu ba sakararu mɔ.
 14 Na ɲ ben bii wɔndia be, ka ben biigii kurɔ be
 sɛyasiaɔ
 ben sekuru sari te, ka ben sakara te ba mɔn sɔ.
 Domi ben mɔwɔɔbun tii ba sakararu mɔ ka kurɔ be ba
 wãa bũu sãarun sɔ.
 Ma ba maa yākuɔ mɔ sannu ka be.
 Adama ba n yě nge mɛ mɔndu gara gerua ta nɛɛ,
 tɔn be ba ɲ laakari mɔ, ba kam kobu dɔɔwa.
 15 Isireliba ba bũnu gasirimɔ,
 adama Yudaba bu ku raa bu swĩ.
 Bu ku da Giligaliɔ ɲ kun mɛ Beteli Afeniɔ^I bu ka
 yākuɔ ko
 kpa ba n bɔrumɔ ba n mɔ,
 sere ka Yinni Gusunɔn wāaru.

I BETELI AFENIɔ - yen tubusiana dɔɔn wãa yeru

16 Isireliba ba sãawa nge naa gbiiba ye ba kpana bu
 kpara. Adama tɛ, Yinni Gusunɔ u koo bu yɔsu batuma
 sɔɔ nge yāanu. 17 Isireliba ba bũnu sãamɔ. A bu derio
 mi. 18 Bã n tam nɔra ba kpa, ba ra n yande dɔɔwa bu
 sakararu ko. Wee ben wirugibu ba ra n kīwa ba n wãa
 sekuru sari kom sɔɔ. 19 Sɔɔ teeru woo ga koo na gu bu
 sua gu ka doona kpa bu sekuru wa ben yāku nin sɔ.

Keu koosio kɔsobu

5 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bæe yāku kowobu, i yeniba swaa dakio.
 Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ.
 Bɛɛ sina kpaarugibu, i swaa tem kpīyɔ i nɔ.
 Bɛɛya siri bini bu ka yã.
 Domi i kua tɔmbun yina Misipaɔ,
 ma i kua ben taa Taboriɔ.
 2 Ma ba man biru kisi ba numa durum sɔɔ.
 Yen sɔ, kon bæe kpuro sɛyasia.
 3 Na Isireliba yěwa sãa sãa.
 Ben goo kun man berue.
 Wee ba da ba bũnu gasira
 ba tii disi doke.
 4 Osee u nɛɛ,
 ba ɲ kpɛ bu maa wurama ben Yinnin mi ben
 kookoosun sɔ.
 Domi bũu sãarun gasiribu gina wãa ben gɔru sɔɔ.
 Mɛya ba ɲ maa wi, Yinni Gusunɔ yě.
 5 Isireliban tii suabu bu sɔɔsimɔ mɛ ba sãa.
 Ba koo wɔruma ben durum sɔ.
 Yudaban tii ba koo wɔruma ka be sannu.
 6 Sanam gam sisi
 mɛ sɔɔ ba koo bikiaru da Yinni Gusunɔn mi,
 kpa bu ka nùn yāanu ka keteba yākuɔ kua.
 Adama ba ɲ nùn wasi,
 domi u bu deri.
 7 Beya ba nùn tɔnu kandu kua.
 Domi ba da ba bii seegeba mara be ba ɲ nùn yě.
 Tɛ, n ɲ tɛemɔ u ka bu kam koosia be ka ben arumani.

Gusunɔ u koo de Yudaba

ka Isireliba bu tabu ko

8 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i tabun kɔba soowo Gibeaa ka Ramaɔ.
 I tabun wurenu koowo Beteli Afeniɔ.
 Bɛɛ Benyamɛɛba, tabu durɔba wee bæen birun di.
 9 Gari geeya na Isireliba sɔɔmɔ.
 Dɔma te kon bu sɛyasia, ba koo kam kowa.
 10 Wee Yudaban wirugibu ba sãawa nge be ba ra
 tem gbeni
 bu ka ben tiin tem sosi.
 Yen sɔ, kon bu nen mɔru wisi nge nim tora.
 11 Siribu bu Isireliba di, ma ba bu dam dɔremɔ
 yèn sɔ ba kam naa gire.
 12 Na kon bu di nge gemi.
 Kpa na n Yudaba wahala mɔ nge bara te ta kukunu
 temmɔ.

13 Meyā Isireliba ba tii bararu waasi.
Ma Yūdaba ba ben bosu wa.
Ma Isireliba ba gɔra Asiriɔ
bu ka sina boko Yarebu somiru kana.
Adama u ɛ̃ kpɛ̃ u bu bekiā
u sere nɛɛ, u koo ben bosu kpeesia.
14 Na ko n s̄awa nge gbee sunɔ Isireliba ka
Yudaban s̄.
Kon bu wɔri n yaaku kpa n bu sua n ka doona.
Goo sari wi u koo bu wɔra saa nen nɔman di.

Isireliba ba ben durum

tuuba kua ka murafitiru

15 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
ɛ̃ n men na, kon bu biru kisi
kpa n wura nen w̄a yerɔ
sere bu ka tubu ma ba tora.
Ben nɔni sw̄aru ta koo de bu man kasu
kpa bu man somiru kana.
6 Isireliba ba s̄ɔna ba nɛɛ,
i na su gɔsira Yinni Gusunɔn mi.
Wee u sun so u mɛera kua.
Adama u koo besen mɛera ye nɔri u sun bekiā.
2 N ɛ̃ maa tɛemɔ u ka sun w̄aru wɛ̃,
kpa sa n w̄a win wuswaas.
3 I de su kasu su n̄n gia.
Nge mɛ sa ra n yɛ̃ kam kam ma s̄ɔ u koo yari,
nge meya sa n maa yɛ̃ ma u koo na.
U koo nawa nge tom buruku gura ye ya ra tem
yemiasie.
4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
beɛ Yūdaba ka Isireliba, mba kon beɛ kua.
Wee beɛn k̄iru nen s̄ ta s̄awa nge bururun kakoru
ɛ̃ kun mɛ nge dirum mɛ mu ra yarine fuuku.
5 Yen s̄na kon beɛ nen s̄ɔmɔbu gɔriama
bu beɛ s̄ ma kon beɛ seeyasia.
Kpa bu maa beɛ s̄ ma kon beɛ go.
Nen siribu bu koo s̄ɔsira nge yam bururam.
6 Domi wɔnwɔnda na k̄i, n ɛ̃ mɔ ȳakuru.
Meyā na maa k̄i nen tɔmbu bu man gia
n kere bu man ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kua.
7 Ba nen arukawani kusia nge mɛ tɔmbu ba ra n
kuanammɛ.
Wee ba man tɔnu kandu kua.
8 Galadigibu ba s̄awa tɔn k̄sobu
ma ba yem yari baama.
9 Nge mɛ swaa diobu ba ra n swaa mara,
nge meya ȳaku kowobun wuuru ta w̄a Sikemun
swaas ta tɔmbu goomɔ.
10 Na ḡa k̄sunu wa Isireliba,
niya ba b̄nu gasirimɔ,
ba tii disi dokemɔ nge sakara kowo.
11 Saa ya sisi yɛ̃ s̄ kon maa beɛ Yūdaba seeyasia.

Isireliba ka bwese tukunu

Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

sanam mɛ na k̄i nen tɔmbu Isireliba bu wurama
yorun di,

7 kpa n bu bekiā,
saa yera ben durum maa s̄ɔsira Samariɔ.
Gbenɔbu ba dumɔ diaɔ ba gbenimɔ.
Ma ben gaba yiba swɛɛ s̄ɔ.
2 Adama ben goo sari wi u ra tii s̄ u nɛɛ,
na yaaye k̄sa ye ba m̄.
Tɛ̃, wee ba mwaara ben kom k̄sum mɛ s̄ɔ.
Na ye kpuro waamɔ.
3 Ben nuku k̄su kookoosu ka ben weesu
su sina boko ka ben wirugibu nuku dobu wɛ̃emɔ.
4 Be kpuro ba s̄awa sakara kowobu ba sum
nge p̄ɛ̃ w̄ɔ yeru te p̄ɛ̃ kowo u d̄ɔ doke u deri.
Ma u da u win p̄ɛ̃ som bura u yi sere mu ka se.
5 B̄a n ben sina bokon t̄ɔ bakaru m̄,
ben sina asakɔbu ka sunɔn tii ba ra tam nɔwa
kpa ba n tɔmbu yaa kasikimɔ.
6 Be ba ra nɔ tia ko bu ka tɔmbu seesi,
ba s̄a nge p̄ɛ̃ w̄ɔ yeru.
W̄kuru, ben wɔruguru ta ra yemiawa
kpa yam s̄are bururu tu se nge ba ḡanu d̄ɔ doke.
7 Be kpuro ba sumwa nge d̄ɔ.
Ba ra ben kparobu gowa
kpa ben sinambu ba n wɔrukumɔ tia tia.
Adama ben goo ku ra maa man somiru kanɛ.
8 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
Isireliba ba ka bwese tukunu menna.
Ma ba kua nge kira te ba ɛ̃ gɔsie.
9 Bwese tuku ni, nu bu dam mwaarimɔ.
Adama ba ɛ̃ mɛ.
Tɔkra bu deemamɔwa,
adama ba ɛ̃ tuba.
10 Ben tii suabu s̄ɔsiramɔ.
Domi ba ɛ̃ gɔsirame nɛ Gusunɔ ben Yinnin mi.
Ka yen de kpuro, ba ɛ̃ man kasu.
11 Ba s̄awa nge totobere
te ta ɛ̃ bwisi mɔ.
Ba Egibitigibu somiru kanamɔ,
ma ba daamɔ Asiriɔ.
12 Adama b̄a n swaa wɔri na ra bu taa beriewa
n bu mwɛeri nge gunɔsu.
Kpa n bu seeyasia nge mɛ ba bu nɔksia.
13 Ba kam kuawa mi, domi ba man duka suurimɔ.
Ba man seesi, ba man weesu kua.
N deema nena kon daa bu faaba ko.
14 B̄a n man somiru kanamɔ, ba ku ra tu ko ḡruɔ.
Adama ba ra sinewa ba n tii muririmɔ.
Kpa ba n ȳiȳi yeya ya koo de ben gbea yu alikama
ka resem gea ma.
Nge meya ba ra n m̄ bu ka man seesi.
15 N deema nena na bu nɔni doke na bu dam wɛ̃.
Adama ka mɛ, ba man k̄sa bwisikusimɔ.
16 Ba gɔsira goon mi gia.
Ba s̄a nge ten te ta ɛ̃ gea s̄a.
Yen s̄, ba koo ben wirugibu go tabu s̄ɔ
ben gari kam gerubun s̄.
Yera ya koo de bu bu yɛ̃ Egibitiɔ.

Ye a duura yera kaa gě

8 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i kɔba soowo.
Wee yiberɛba ba nen s̄a yeru wuusima nge kasi.
Domi Isireliba ba nen arukawani kusia.
Ma ba nen s̄ɔs̄iru yina.
2 Ba koo man nɔɔgiru suema bu nɛɛ,
ba nɛ ben Yinni yĕ.
3 Adama ba gea deri,
ma yiberɛba ba koo bu naa swīi.
4 Ba tii sinambu kua
ba ñ man saawara kue.
Ma ba b̄unu seka ka sii geesu ka wura.
Yen s̄na ba koo kam ko.
5 Bɛɛ Samarigibu, na bɛɛn naa wuragia ye tusa.
Na maa ka bɛɛ mɔru m̄.
Saa yerà i ko i sina ba ku n bɛɛ taare wĕ.
6 Wi u bwāarokunun sɔmburu yĕ Isireliba sɔɔ
wiya u naa wuragia ye kua.
Ya ñ s̄a Gusunɔ.
Yen s̄na ba koo ye kɔsuku muku muku.
7 Wee i woo duura,
yen s̄na i ko i woo bɔkɔ gĕ.
Mɔndu gara nɛɛ, dobi bɛm sari ku ra n som mɔ.
I n maa yĕ ma bɛɛn gbean d̄anu n̄ n daa gea kua,
sɔba ba koo nu gura.
8 Isireliba ba dera ba bu mwe.
Be wee bwesenu sɔɔ nge weke te goo kun maa kī.
9 Domi ba da Asiriɔ nge gbeeku keteku ge ga tii
kpare.
Ba da ba somiru kasu mi.
10 Ba bwese tukunu gobi kɔsia ba n ka nɔɔ tia s̄a.
Adama ka mɛ, kon bu menna,
kpa Asirin sina boko u bu yoo sɔma koosia.
11 Isireliba ba b̄uu turanu kua nu dabi.
Niya nu dera ba durum m̄.
12 Baa n̄ n bu nen woodaba yorua sere ka yen gari
piiminɔ,
ba ra ye garisiwa nge ye ya wee tɔn tukon min di.
13 Ba ra yɛɛ go bu ka man yākuru kua,
kpa bu yin yaa tem.
Adama ben yākuru ni, nu ñ man doremɔ.
Na ñ ben toranu duari.
Kon bu sɛɛyasia.
Yen s̄na ba koo gɔsira bu da Egibitio.
14 Isireliba ba tii sina kpaaru bania.
Ma ba nɛ ben taka kowo duari.
Yudaba ba maa ben wuu dabinu gbāraru toosi.
Adama kon ben wusu d̄ɔɔ s̄kiri kpa u ben dii geenu
di.

Yinni Gusunɔn tɔmbu

ba koo kpuro bia

9 Bɛɛ Isireliba, i ku t̄ɔɔ bakaru ko gĕɛbun saa sɔɔ
nge bwese ni nu tie.

Domi i Yinni Gusunɔ biru kisi.
Ma i da i b̄unu gasirimɔ
i nu siaramɔ mi ba alikama soomɔ kpuro.
2 Adama alikama ye ba soomɔ ka gum mɛ ba
gamamɔ,
yen gaa kun ko n s̄a bɛɛgia.
Meya i ñ tam kpam wasi i wuna.
3 Isireliba ba ñ sinamɔ tem mɛ Yinni Gusunɔ u bu wĕ
sɔɔ.
Ba koo wurama Egibitio ñ kun mɛ Asiriɔ.
Kpa bu d̄a sesenuginu di mi.
4 Saa ye sɔɔ, ba ñ maa kpĕ bu yākuru ko ka tam.
Baa b̄a n tu kua,
ta ñ Gusunɔ wĕremɔ.
Ben yākuru d̄anu nu ko n s̄awa nge gɔɔ d̄anu.
Wi u nu di, u koo disu duurawa.
D̄a ni, nu koo win ḡɔru kpeesia.
Adama ba ñ ka ye duɔ Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ.
5 Mba i ko ko Yinni Gusunɔn t̄ɔɔ bakaru sɔɔ.
6 ñ n bɛɛn yenusu deri bansu,
Egibitigiba koo bɛɛ dam koosia ben mi.
Adama yen wuu ge ba m̄ Menfisi ga ko n s̄awa nge
bɛɛn sikiru.
Awīi yi koo bɛɛn arumani di.
Kpa s̄aki yi kpi bɛɛn kunɔ.
7 Saa ya tura yè sɔɔ Yinni Gusunɔ u koo siri.
Saa ya tunuma yè sɔɔ u koo baawure kɔsia ye u kua.
Bɛɛ Isireliba i ko ye wa.
Wee bɛɛn toranu ka bɛɛn tusirun kpāarun s̄,
i ra n tamaa Gusunɔn sɔmɔ u wiirawa.
Wi, wi Yinni Gusunɔ u ka gari kua u tam nɔrawa.
N deema bɛɛ, i torewa n kpā, ma i n̄n tusa.
8 Adama sɔmɔ wi u bɛɛ kirɔ m̄,
u wāa ka Gusunɔ.
Ka mɛ, i n̄n yina beriamme mi u dɔɔ kpuro.
I ra mam n̄n seesiwa Gusunɔ win Yinnin s̄a yerɔ.
9 Wee i da i k̄sa kua nge mɛ i raa kua Gibeaɔ.
Yinni Gusunɔ kun bɛɛn toranu duari.
U koo bɛɛ sɛɛyasia nin s̄.

Yinni Gusunɔ u nuki sankira

10 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, sanam mɛ na gbia na Isireliba
wa,
nen nɔni sɔɔ, ba s̄awa nge resem marum
mɛ ba wa mi gāanu ku ra kpi.
Ma na maa ben baababa wa nge figie marum gbi-
ikum.
Adama ye ba tunuma Baali Peorio,
miya ba tii b̄uu wi ba m̄ Baali wĕ.
Ma na bu tusa nge b̄uu wi.
11 Tĕ Isireliban bɛɛɛ ya koo doona nge gunɔ m̄ɔrin
wuuru.
Ben kurɔbu ba ñ maa guri suamɔ bu sere ma.
12 B̄a n maa bibu seeya, kon de bu gbiwa bu sere
bukura.
Ba koo wahala baka wa n̄ n bu biru kisi.
13 Nge mɛ na Isireliba waasinamɔ,
ba s̄awa nge d̄a

ni ba duura tem gem ɔɔ.
 Adama ba koo ben bibu yiberɛba nɔmu beria
 be ba koo bu go.
 14 Osee u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, bà n koo Isireliba
 sɛɛyasia,
 sɛɛyasia birà ba koo gɔsi.
 A de ben kurɔbu bu nukuru yari,
 kpa ben bwāsu su gbera.
 15 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 geema ben nuku kɔsuru kpuro ta sɔɔsira Giligaliɔ.
 Miya na bu wa ma na bu tusa.
 Kon bu gira nen wuswaan di ye ba kuan sɔ.
 Na ñ maa bu kī.
 Domi ben sinambu kpurowa ba man seesimɔ.
 16 Na be, Isireliba sɛɛyasia.
 Ba sãa nge dāa te ta gbera nuurun di kpuro.
 Ta ñ maa binu marumɔ.
 Baa bà n maa bibu mara, kon de bii be ba kī mi, bu
 gbiwa.
 17 Osee u nɛɛ, Gusunɔ nen Yinni u bu yina
 yèn sɔ ba ñ win gari swaa daki.
 Ba koo kowa yaayaare kowobu bwesenun suunu ɔɔ.

Isireliban banda kpa

10 Isirelin bweseru ta raa sãawa nge resɛm gea
 ye ya ra ma too.
 Adama nge mɛ ba dabiamaɔ,
 nge meya ba bũu yenu dabiiasiamɔ.
 Nge mɛ ben tem mu kuuramaɔ,
 nge meya ba bũu yenu sɔmmɔ ka kpee geenu.
 2 Tɔn be, ba sãawa gɔrusu yirugibu.
 Ba koo yen are sɔbe.
 Yinni Gusunɔ u koo ben bũu yee ni ka nin kpee geenu
 kɔsuku.
 3 Ba koo tɛ nɛɛ, yèn sɔ sa ñ Gusunɔ nasie,
 yen sɔna sa ñ sina boko mɔ.
 Adama tɛn wāa te sa wāa mini,
 mba sina boko koo maa kpī u sun wunana.
 4 Wee ba gari kam gerumɔ,
 ma ba arukawani bɔkumɔ ka bɔri weesugii.
 Yen sɔ, siribu dabiamaɔ nge yaka kɔsusu
 si su ra kpi gbee te ba wuka ɔɔ.
 5 Kpa Samarigii be ba naa buu wuraguu sãamɔ
 ge ge wāa Beteli Afeniɔ bu nanda
 kpa bu gɔɔ sina gen sɔ.
 Gen yāku kowobu ba koo diiri
 bà n wa gen beɛɛ ya kpa.
 6 Domi ba koo ka gu da Asiriɔ
 bu gu ben sina boko wɛ.
 Isireliba ba koo sekuru wa.
 Ba koo nà n daa yɛ ko
 ye ba ka bũu kua ben suunu ɔɔ.
 7 Ñ n Samarin sɔn na, ye kpuro ya kpawa mi.
 Domi ba koo ka yen sina boko doona
 nge deka ye nim mu ka doonɔ.
 8 Ba koo ben bũu yenu kpuro kɔsuku mi ba tora.
 Kpa yakasu ka sãki yi kpi mi.

Saa gaa sisi yè ɔɔ ba koo guunu ka gungunu sɔ bu
 nɛɛ,
 i sun sɛsikiɔ i wukiri.

Isireliba

ba koo gɛ ye ba duura

9 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 saa dɔma tèn di Isireliba ba durum kua Gibeaa,
 ba toramaɔ ba dɔkwa.
 N ñ weene tabu bu tɔn kɔso be wɔri mi?
 10 Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu sɛɛyasia nge mɛ na kī,
 kpa bwesenu nu ɔɔ tia ko nu bu wɔri ben tora baka-
 nun sɔ.
 11 Isireliba ba sãawa nge naa kpemi yi yi ra dobi
 taaku.
 Adama kon sugu doke ben wīi bura ni ɔɔ.
 Kon de Yudaba bu kɔɔ ko,
 kpa be, Yakɔbun bweseru bu tem kusanu kɔsuku.
 12 Yen sɔ tɛ, bɛɛ Isireliba i gbee kpaaru koowo i gem
 duure.
 Kpa i durom gɛ.
 Domi saa ya tura i ka gɔsiramana nɛ, Yinni Gusunɔn mi,
 kpa n bɛɛ susi n bɛɛ gea kua.
 13 Adama bɛɛ, i kɔsa duura ma i kɔsa gā.
 Ma i bɛɛn weesun are di.
 I bɛɛn naane doke bɛɛn tiin dam
 ka tabu kowo dabi dabiru ɔɔ.
 14 Yen sɔna tabun wurenu koo ɔɔra bɛɛn suunu ɔɔ.
 Kpa bu bɛɛn gbāranu kpuro kɔsuku
 nge mɛ Saluman sina boko u Beti Aribeli wɔri,
 ma u bii merobu ka ben bibu munku.
 15 Bɛɛ Beteligibu, wee ye kon bɛɛ kua bɛɛn nuku kɔ-
 surun sɔ.
 Bururu yam sāruru yande,
 tabu ɔɔra ba koo bɛɛn sina boko go.

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kī

baa mɛ ba nùn seesimɔ

11 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 saa Isirelin bweserun torubun diya na tu kīa.
 Ma na tu yarama Egibitin di na tu soka nen bii.
 2 Adama nge mɛ na bu sokumɔ
 nge meya ba ka man tondamɔ.
 Ba da ba bũu ni ba mɔ Baali sãamɔ.
 Ma ba nu turare dɔɔ dokeammɛ.
 3 N deema nena na bu kpare,
 na ben nɔma neni.
 Adama ba ñ tuba
 ma nena na bu ɔɔrimɔ.
 4 Na bu gawama nen mi ka kīru
 ma na bu dīanu wɛ
 nge wi u yaa sabenun sugu yiyamɔ u ka nu ɔɔri.
 5 Adama ba yina bu na nen mi.
 Yen sɔna na nɛɛ, ba koo da Egibitiɔ
 kpa Asirigii u ko ben sunɔ.

6 Ba koo ben wusu tabu wɔri,
 kpa bu ben damgibu kɔsuku
 yèn sɔ̄ ba ben tiin kpunaa swīi.
 7 Wee nen tɔmbu ba yɔ̄rari bu ka man tonda.
 Ba bu soka bu gɔ̄ru gɔ̄sia bu wurama ne, Wɔrukoon
 mi.
 Adama ben goo kun wure.
 8 Ka mɛ, bɛɛ Isireliba,
 na ñ kpɛ̄ n bɛɛ deri,
 n bɛɛ tɔnu kandu kua.
 Na ñ kpɛ̄ n bɛɛ kam koosia
 nge mɛ na wuu si ba mɔ̄ Adima ka Seboimu kua.
 Wee nen gɔ̄ru ga sankire,
 nen bwɛ̄ra kun kpunɛ.
 9 Na ñ maa bɛɛ kpeerasiamɔ̄ ka nen mɔ̄ru baka ye.
 Na ñ maa wee n bɛɛ kam koosia.
 Domi na sɔ̄awa Gusunɔ̄ n ñ mɔ̄ tɔnu.
 Na sɔ̄awa Dɛero bɛɛn suunu sɔ̄.
 Na ñ bɛɛ wɔrim wee ka mɔ̄ru.
 10 Bɛɛ nen bibu, i ko ne, Yinni Gusunɔ̄ swīi
 nà n kukura nge gbee sunɔ̄
 kpa i duki na saa sɔ̄ɔ̄ duu yerun di.
 11 I ko duki na saa Egibitin di nge gunɔ̄ mɔ̄ri
 kpa i na saa Asirin di nge totoberenu,
 kpa n de i sina bɛɛn yenusɔ̄.
 Ne, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

Saa yellun diya Isireliba

ba Gusunɔ̄n nuki sanku

12 Isireliba ba ra n man weesu kuammɛwa,
 kpa ba n man nɔ̄ni wɔ̄kumɔ̄.
 Adama Yudaba ba ka ne, Yinni Gusunɔ̄ Dɛero sīimɔ̄
 dee dee.
 2 Isireliba ba Egibitigibu gum wɛ̄ɛmɔ̄.
 Ma ba ka Asirigibu arukawani bɔ̄kumɔ̄.
 Nge mɛya ba ka kpaasibu kasu be ba ñ sɔ̄a gɔ̄anu.
 N sɔ̄are ba woo naa gire.
 Ba ben weesu dabiasiamɔ̄ tɔ̄ɔ̄ baatere.
 Ma ba daa bɔ̄ɔ̄ɔ̄ya mɔ̄ ba dɔ̄.
 3 Ne, Yinni Gusunɔ̄ na Yudaba siribu sokumɔ̄.
 Kon be Yakɔ̄bun bweseru wɔ̄rima ben daa kɔ̄san sɔ̄.
 Kpa n bu ben kɔ̄san are kɔ̄sia.
 4 Ben baaba Yakɔ̄bu u win mɔ̄ɔ̄n naa tokuru nenua
 saa win meron nukurun di.
 Ye ba nùn mara u kpɛ̄a,
 ma u ka ne Gusunɔ̄ wɔ̄ri kua ka win dam kpuro.
 5 U ka nen gɔ̄rado wɔ̄ri kua, ma u kamia.
 U swī, ma u gɔ̄rado wi kana u nùn domaru kua.
 Beteli miya u ka ne Gusunɔ̄ yinna.
 Ma na ka nùn gari kua.
 6 Nena Gusunɔ̄ wɔ̄llu ka tem Yinni.
 Nen yīsira Wi u ra n wɔ̄a.
 7 Bɛɛ Isireliba, i de i wurama ne bɛɛn Yinnin mi.
 I de i gea ko kpa i n man naane sɔ̄a baadomma.
 8 Bɛɛ Isireliba i sɔ̄awa nge tenku be ba kilo weesugia
 neni.

Ba ra gbena kã.
 9 Kpa i nɛɛ, ka gem i gobi wa, i dukia baka gura.
 Kɔ̄sa gaa sari ye sɔ̄. Bɛɛn sɔ̄mburun areya.
 10 Adama ne, Gusunɔ̄ na sɔ̄awa bɛɛn Yinni
 saa mìn di i wɔ̄a Egibitio.
 Kon maa de i wura i n wɔ̄a kuu bekuruginu sɔ̄
 nge sanam mɛ na bɛɛ yarama Egibitin di i wɔ̄a
 gbaburɔ̄.
 11 Nen sɔ̄mɔ̄ba na ka gari kua kãsinu sɔ̄,
 kpa be, bu maa ka bɛɛ gari ko.
 Beya ba maa bɛɛ nen himba sɔ̄ɔ̄si ya ka gisɔ̄ girari.
 12 Ka mɛ, Galadigibu ba kua tɔn kɔ̄sobu.
 Ma ba koo kam ko.
 Ba ra ketɛ kinɛ dabinu go Giligalio.
 Adama ben yãku yenu nu koo ko kpee subenu gbaa-
 nun kpīi sɔ̄.
 13 Yakɔ̄bu u kpikuru da Aramuɔ̄.
 Miya u sɔ̄mburu kua u yãanu kpara u ka kurɔ̄ wa.
 14 Adama sɔ̄mɔ̄ goowa Yinni Gusunɔ̄ u gɔ̄ra
 u da u win bweseru Isireliba yarama Egibitin di.
 Sɔ̄mɔ̄ wiya u bu kpara.
 15 Adama yeniba kpuro sɔ̄,
 Isireliba ba Yinni Gusunɔ̄ nuki sanku too too.
 Yen sɔ̄, u koo de yem mɛ ba yari mi, mu wɔ̄ri ben wiru
 wɔ̄llu.
 U koo de bu yen sekuru wa.

Siri dāaki bi ba Isireliba kua

13 Yellu Efaraimubara ba dam bo Isireliba sɔ̄.
 Bà n bwese keri yi yi tie gari sɔ̄ɔ̄wa,
 ba ra nandewa.
 Adama ba bũu wi ba mɔ̄ Baali sɔ̄awa,
 ma ba gu.
 2 Wee sere ka tɛ̄, ba durum mɔ̄ ba dɔ̄.
 Ba tii bwāroku sii geesuginu kua.
 Ben tiiwa ba bwisika
 ma ba nu seka ka ben nɔ̄ma
 nu ka naa binu weene.
 Ma ba gerumɔ̄ nin sɔ̄ ba mɔ̄,
 be ba yãkuru na,
 bu yiuro bu naa bii ni sɔ̄su.
 3 Yen sɔ̄na ba koo doona nge bururun kakoru
 ñ kun mɛ nge dirum.
 Ba sɔ̄a nge yaka si ba gura ba yari doo soo yerun di
 su ka woo doonɔ̄
 ñ kun mɛ nge wii si su yarimɔ̄ gbaburun di.
 4 Adama ne, na sɔ̄awa Gusunɔ̄ ben Yinni
 saa mìn di na bu yarama Egibitin di.
 Ba ñ maa Yinni goo mɔ̄ ma n kun mɔ̄ ne.
 Faaba kowo maa sari ne baasi.
 5 Na bu kpara saa mìn di ba wɔ̄a gbaburɔ̄
 mi gɔ̄anu ku ra kpi.
 6 Sanam mɛ ba dua tem mɛ sɔ̄,
 ba di ba deba nge yaa sabe ni ba kpare,
 ma ba tii suabu torua ba man duari.
 7 Tɛ̄, ko na n sɔ̄awa nge gbee sunɔ̄
 na n bu mara swaaɔ̄ nge musuku gbeeku.
 8 Kon bu wɔ̄rimawa nge gbeeku yaa gɔ̄ba

yèn binu ba mwa.
 Kpa n ben toronu besuku.
 Meya kon bu kasuku
 nge me gbeeku ye yi ra yaa kasuku,
 kpa gbee suno niu gu bu tem.
 9 Isireliba, wee i kam kua
 yèn sɔ i man seesi ne wi kon kpɪ n beɛ somi.
 10 Mana been sina boko u wãa.
 I de u beɛ faaba ko been wusu kpuro sɔɔ.
 Mana been kparoba wãa be i bikia i neɛ,
 bu beɛ sinambu kua.
 11 Na raa beɛ sina boko wɛ ka mɔru.
 Meya kon maa beɛ nùn mwaari ka mɔru.
 12 Na Isireliban durum yorua na yii sere saa gaa.
 13 Isirelin bweseru ta sãawa nge bii win marubun
 saa ya tura
 ma u kpasu wɔri m̀,
 adama bii wi, u yina u yarima.
 14 Kon bu wuna saa gɔribun wãa yerun dam di.
 Kpa n bu yakia sɔɔn sɔɔn man di.
 Gɔɔ, a na ka wunen bara te a ra ka tɔnu go.
 Gɔribun wãa yeru, a na ka wunen kam kootia.
 Domi na n maa ben wɔnwɔndu m̀.
 15 Baa Isireliba b̄a n kuura amɔ,
 begibun suunu sɔɔ,
 yibereba ba koo na nge woo sum saa sɔɔ yari yerun
 di.
 Ne, Yinni Gusunɔ na kon bu seeyamawa gbaburun
 di,
 kpa bu dɔkɔba gberasia.
 Kpa bwii yi nim kpe.
 Gãa ni nu gea sãa kpurowa ba koo gura bu ka
 doona.
 14 Na kon de bu Samari seɛyasia
 yèn sɔ yen tɔmbu ba ne Gusunɔ ben Yinni
 seesi.
 Ba koo bu gowa tabu sɔɔ
 kpa bu ben bii piiminu nam.
 Kpa bu ben kurɔ be ba guri mɔn nukunu besuku.

Osee u Isireliba kɔkirimɔ

2 Osee u Isireliba sɔɔwa u neɛ,
 bu wurama Gusunɔ ben Yinnin mi,
 domi ba wɔruma ben toranun sɔ.
 3 Bu wurama win mi bu kana teni ko
 te ta neɛ, Yinni Gusunɔ,
 a sun besen toranu kpuro suuru kuo.
 Kpa a sun meeri ka nɔnu geu.
 Ye sa ko ka nun yãkuru kua,
 sa ko nun siara.
 4 Asirigii wi, u n kpɛ u sun faaba ko.
 Sa maa ye ma dumi kun sun faaba m̀ tabu sɔɔ.
 Sa n maa bwãaroku ni sa tii kua sokumɔ besen yin-
 nibu pai.
 Domi wuna a ra gobekuba wɔnwɔndu kue.
 5 Yinni Gusunɔ u neɛ,
 kon de nen tɔmbu bu ka den ne turo yɔra
 kpa n bu kɪa too.
 Na n maa ka bu mɔru m̀.
 6 Ko na n sãawa nge kakoru be, Isireliban sɔ.
 Ba ko n wãwa nge dãa wɛsu,
 kpa bu nuuru gira nge dãa ni nu wãa Libanɔ.
 7 Ben kãasi yi koo teriawa
 kpa yi n wã nge dãa te ba m̀ olifi,
 kpa yi n nuburu do nge dãa ni nu wãa Libanɔ.
 8 Ba koo gɔsiramama bu sina nen kɔkɔɔ
 kpa bu maa alikama duure.
 Ba koo kparawa nge resen dãa
 kpa bu yisiru yari nge Libanin tam.
 9 Saa ye, Isireliba ba n maa b̄unu sãamɔ.
 Domi kon ben kanaru nɔ,
 kpa n bu nɔni doke.
 Na kon sãawa nge dãa ye ya ku ra gbere ben sɔ.
 Nen min diya ba koo domaru wa.
 10 Wi u laakari mɔ, u de u n tii se gari yinin sɔ.
 Wi u maa bwisi mɔ, u de yi nùn yeeri.
 Domi Yinni Gusunɔn swɛɛ yi sãawa dee dee.
 Gemgiba ba koo sɪ yi sɔɔ.
 Adama be ba nùn seesimɔ, ba koo wɔruma yi sɔɔ.

Yoeli

Gusunƙon sƙamƙo Yoelin waasu ya sƙa kirƙ ye u win tƙmbu kua. U nƙƙ, Yinni Gusunƙon siribu bu koo na bin saa sƙƙ. Siri bin saawa u sokumƙo Yinni Gusunƙon tƙru. Saa ye sƙƙ, twee yi koo na yi tem wukiri yi arumaniba kam koosia. Nge mƙe twee yi, yi koo tem kam koosia, nge meya Gusunƙo u koo maa tƙn be ba ñ nùn naane doke kam koosia. Yoeli u maa nƙƙ, sanam dƙakim sƙƙ, Yinni Gusunƙo u koo de win Hunde u na win tƙmbu sƙƙ. Ya maa koora nge mƙe sa garimƙo GK 2:16-21 sƙƙ.

Yoeli, yĩsi ten tubusiana Gusunƙo u sƙawa Yinni.

Tire ten kpunaa

1. Twee yi koo tem wukiri, wiru 1.
2. Yinni Gusunƙon tƙru, wiru 2:1-17.
3. Ye ya koo Yinni Gusunƙon tƙmbu deema, wiru 2:18n di sere wiru 4:21.

1 Gari wee yi Yinni Gusunƙo u Yoeli, Petuelin bii sƙƙwa u Yudaba sƙƙ.

Twee wuuru ka gbeburu

2 U nƙƙ, bƙƙ Yudaban guro gurobu,
i swaa dakio i nƙƙ.
Bƙƙ Yudaba kpuro kpuro
i swaa tem kpĩiyƙo i gari yi nƙƙ.
Gƙa ninin bweseru nu koore bƙƙen waati sƙƙ,
ñ kun mƙe bƙƙen sikadoban waati sƙƙ?
3 I bƙƙen bibu yen gari sƙƙwa sƙƙ.
Kpa bii be, bu maa ben bibu sƙƙ,
kpa be, bƙa n seewa bu maa begibu sƙƙ.
4 Wee dƙa ni kƙƙƙnu nu di n tiara,
twee yi na yi di.
Ye twee yi na yi di n tiara
ma swĩini yi na yi di.
Ye swĩini yi di n tiara,
ma gbaanu na nu ye di.
5 Bƙƙe be tam mu goomƙo, i dom yando kpa i swĩ.
Bƙƙe tam nƙrobu, i weeweenu koowo.
Domi tam mu koo kpe resƙm biarun sƙƙ.
6 Domi twee wuura na nge tabu kowobu
ta besen tem wukiri.
Yi dabi, yi maa dam mƙ.
Yin donnu dam mƙwa nge gbee sinansuginu.
7 Yi besen resƙm gbaanu kam koosiamƙo.
Yi besen figie dƙnu dimƙo.
Yi yen kokosu wĩamƙo.
Ma yi yen kƙasi derimƙo kokosu sari.
8 I wuri koowo nge kurƙo kpao wi gƙaminira deema.
9 Ba ku ra maa ka kƙƙnu de Yinni Gusunƙon sƙa yerƙo
ni nu sƙa alikama ka tam.
Yen sƙna Yinni Gusunƙon sƙm kowo be ba sƙa yƙku
kowobu ba sƙare ba gƙƙ sƙ.
10 Gbea kpuro ya kam kua.
Ma yen tem mu saara.

Alikama sari, resƙm ka gum maa sari.
11 Gbee wukobu ba sƙ bita sƙƙ.
Be ba ra resƙm yewe, weeweena ba mƙ.
Domi dƙa bimi sari.
Dƙanu kpuro nu kam kua.
12 Resƙm gbaanu nu gbera.
Figie ya della.
Dƙa gbaanu kpuro nu gea yina.
Ya dera tƙmbu ba ñ maa nuku dobu mƙ.

Yoeli u tƙmbu kanamƙo

bu Yinni Gusunƙo suuru kana

13 Bƙƙe Yinni Gusunƙon sƙm kowobu, yƙku kowobu,
i saaki sebuo
i ka kpuna wƙku giriru nuku sankiranun sƙ.
Domi wee ba ku ra maa ka alikama ka tam kƙƙnu ne
Gusunƙo besen Yinnin sƙa yerƙo.
14 I tƙru garu wunƙo
tƙ sƙƙ i ko i nƙƙ bƙke.
I tƙmbu kpuro mennƙo sere ka durƙo tƙƙƙƙo
Gusunƙo besen Yinnin sƙa yerƙo,
kpa i nùn kana.

Yinni Gusunƙon mƙrun tƙru

15 Yinni Gusunƙon tƙru ta turuku kua.
Tƙƙ te, ta sƙawa win tƙru.
Te sƙƙra wi, Dam kpurogii u koo kpuro kam koosia.
Anna a tƙƙo kƙsuru wa te ta sisi mi.
16 Wee sa mƙera ba ka besen dƙanu doonƙo.
Ma nuku dobu kpa Gusunƙo besen Yinnin sƙa yerƙo.
17 Ye ba duura, ya gbera tem kusanu sƙƙ.
Dƙanu kpa biranu sƙƙ.
Ma bira ni, nu wƙrukumƙo.
Domi nu ñ maa dƙanu mƙ.
18 I swaa dakio i nƙƙ nge mƙe yƙƙe yi wuri mƙ,
ma yi bƙsu baama.

Domi yi ñ yakasu wa kpara yerɔ.
Baa ka yãanɔ nu nɔni sɔɔre.

Yoeli u kanaru m̀

19 Yinni Gusunɔ, wuna na nɔɔguru suemɔ.
Domi wee, yakasu ka d̄ãa d̄ɔɔ mwaara gberɔ.
20 Ma yɛɛ yi nɔɔguru sue yi nun kanamɔ.
Domi daanu gbera, yakasu maa d̄ɔɔ mwaakira
gbaburɔ.

Yinni Gusunɔn t̄ru

ta turuku kua

2 I kɔba soowo Siɔniɔ.
I de bu ye nɔ Yinni Gusunɔn guu d̄ɛɛraru mi.
Bɛɛ be i w̄ãa tem mɛ sɔɔ kpuro, i diirio berum s̄.
Domi Yinni Gusunɔn mɔru n t̄ra wee.
Wee ta mam turuku kua.
2 T̄ɔɔ te, ta t̄riwa.
Ta guru wiru ka bukɔ sɔɔkwa.
Ma twee wuura wee yi dabi,
yi maa dam mɔ.
Yin wuu te, ta t̄riwa
nge yam w̄kura guuru wukiri.
Sa ñ yen bweseru waare.
Sa ñ maa yen bweseru wasi.
3 Mi yi sara kpuro,
n da kowa nge d̄ɔɔ mwaara u doona.
Yi ku ra ḡãanu deri.
Yellu besen tem mu gea s̄ãa
nge gbaa te ba m̀ Edeni.
Adama t̄ɛ yi mu kua nge mi ḡãanu ku ra kpi.
4 Twee yi, yi s̄ãawa nge tabu maasɔbu
be ba dumi yakiamɔ.
5 Yi ȳɔɔkumɔ yi guunu gasirimɔ.
À n yen w̄kinu nua
a ra n tamaa nge tabu kekebara,
ñ kun mɛ yaka si su d̄ɔɔ mwaaramɔn w̄kinu.
Yi ra n weewa nge tabu durɔ be ba tabun sɔɔru s̄ãa.
6 T̄ɔmbu kpuro ba ra n nandewa yi n tunuma.
Kpa ben wuswaa yu burisina.
7 Yi ra tii ȳɔsuwa nge tabu durɔbu,
yi n gb̄araru gasirimɔ,
yen baayere ya n yen swaa sw̄i.
Yi ku ra gam gere.
8 Yi ku ra maa baasinɛ.
Yen baayere ya ra n yen s̄ãa sw̄iwa.
Ḡãa ni nu koo ye gɔngere ko,
yi ra nu w̄riwa sannu.
Nu ku ra maa ye ȳrasie.
9 Yi ra wuu wukiriwa
yi n gb̄araru ka yenusu gasirimɔ,
kpa yi n dumɔ fenentiban di nge gbenɔbu.
10 Mi yi dua, tem mu ra diiriwa,
kpa n s̄ãare w̄lla koo w̄ruma,
kpa suru ka s̄ɔɔ yam t̄ira,
kpa kperin ballibu kpe.

11 Nge meya Yinni Gusunɔ ù n gari gerua win tabu
kowobun wuswaaɔ,
ba ra n̄n mem nɔɔwewa.
Ba dabi, ba maa dam mɔ.
Yen s̄ãna win t̄ɔɔ te, ta nanum mɔ.
Wara u koo ȳra u tu ma.

I ḡru gɔsio

12 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
na s̄ãawa w̄nɔw̄ndugii.
Nen k̄iru ta kp̄ã.
Nen m̄ru ya ku ra fuuku se.
Na ra maa t̄nu suuru kue
k̄sa ye na raa k̄i n n̄n kua sɔɔ.
T̄ɛ, i wurama ka b̄ɛɛn ḡru kpuro nen mi,
i nɔɔ b̄kɛ, kpa i wuri ko.
B̄ɛɛn ḡruwa i ko i gɔsia,
n ñ m̄ i ȳãnu ḡɛku t̄na.
I wurama nɛ, Gusunɔ b̄ɛɛn Yinnin mi.
14 S̄ɔɔkudo kon ḡru gɔsia,
kpa n b̄ɛɛ durom kua.
Saa ye sɔɔra i ko i kp̄i i ka man alikama ka tam k̄enu
naawa.

I kanaru koowo

ka nɔɔ b̄kuru

15 I kɔba soowo Siɔniɔ.
I t̄mbu menɔ,
kpa i nɔɔ b̄kurun t̄ru yi.
16 I t̄mbu menɔ bu man s̄ã,
guro gurobu ka bibu, ka bii w̄ɛnɔ.
Baa ka be ba w̄ãa kurɔ kpa dirɔ,
bu yario ben kurɔ kpa dirun di.
17 Kpa ȳku kowo be ba man s̄ãamɔ
bu du nen s̄ãa yerɔ ka sw̄i,
ȳku yeru ka k̄nɔnɔ baa sɔɔ,
bu nɛ ben Yinni kana bu nɛɛ,
n ben w̄nɔw̄ndu waawo, be, nen t̄mbu.
N ku bu sekuru doke.
N ku de t̄n tukobu bu bu ȳɛ bu nɛɛ,
mana nɛ, ben Yinni na w̄ãa.

Yinni Gusunɔ

u win t̄mbu wisimɔ

18 Yinni Gusunɔ u nisinu m̄ win tem s̄.
U win t̄mbun w̄nɔw̄ndu mɔ.
19 Ma u win t̄mbun kanaru wisa,
u nɛɛ, kon b̄ɛɛ alikama kpa w̄ɛ, ka resem, ka gum.
I ko i deburu wa.
Na ñ maa derimɔ bweseru garu tu b̄ɛɛ ȳɛ.
20 Kon b̄ɛɛ yibere be ba na saa s̄ɔɔ ȳsan nɔm geu
gian di gira,
kpa n de bu da n toma
mi tem mu gbera ma ḡãanu ku ra kpi.

Kon de ben swaa gbiobu bu nim wõku bõruguu wõri.
Kpa be ba wãa biruõ bu nim wõku ge ba m̀
Mediteranẽ wõri.

Ben gonu nu koo numia sere bu kpana bu wẽsia.
Geema, Yinni Gusunõ u gãa bakanu kua.

21 Tem, a ku berum ko,
a nuku dobu koowo,
domi Yinni Gusunõ u gãa bakanu kua.

22 Bẽẽ gbeeku yẽẽ, i ku nanda.
Domi yakasu su koo wure su kpi temõ,
kpa dãnu nu ma.

Figie ka resem ya koo binu ma siki siki.
23 Bẽẽ Sionigibu i nuku dobu koowo Gusunõ bẽen Yin-
ni sãã.

Domi u koo de gura yu nẽ yen saa sãã nge yellu.
U koo de yu nẽ saa ye ya ra tore
kpa u de yu kpe saa ye ya ra kpe.

24 Alikaman soo yera kun maa gberamõ.
Olifin gum, ka resem tam kun maa biaramõ wekenõ.

25 Kon bẽẽ wõõ si ka dĩa nin kãsire wẽ,
ni nen tabu kowobu, kãkõnu, ka gbaanu, ka twee yi di
wõõ si su doona sãã.

26 Bẽẽ nen tãmbu, i ko i di i debu.
I ñ sekuru wasi.

Kpa i nẽ, Yinni Gusunõ bẽere wẽ,
nẽ wi na bẽẽ sãm maamaakiginu kua.

27 Saa ye sãã, i ko i gia
ma na wãa bẽẽ Isireliban suunu sãã.
Ma na sãa Gusunõ bẽen Yinni.
Nẽ baasi, Yinni goo maa sari.
Bẽẽ nen tãmbu, i ñ maa sekuru wasi.

Yinni Gusunõ u koo

win Hunde doke tãmbu sãã

3 Yen biru kon nen Hunde doke tãmbu kpuro sãã.
Bẽen bii tãn durõbu ka tãn kurõbu ba koo nen
gari gere,

kpa bẽen durõ tãkõnu nu n dosusu m̀,
kpa bẽen aluwaasiba bu kãsinu wa.

2 Baa ka yobõ, kon bu nen Hunde wẽwa tãõ te.
3 Yen tãõ te sãã, kon maamaakiba ko.
Kon de yem ka dõõ ka wii bakasu sãõsira wããã ka
temõ.

4 Sãã u koo yam tĩra,
kpa suru u swẽra nge yem,
Yinni Gusunõ tãõ nanumgii te, tu sere tunuma.

5 Adama yen tãõ te,
wi u Yinni Gusunõ soka, u koo faaba wa.
Gabu ba koo kisira nãni swãa ten di
Sionin guurõ Yerusalemuõ
nge mẽ Yinni Gusunõ u gerua.
Beya be u soka ba n ka wãaru mã.

Yinni Gusunõ

u koo bwese tukunu siri

4 Yinni Gusunõ u nẽẽ, yen tãõ te,
kon Yudaba ka ben wuu Yerusalemu wesia nge
yellu.

2 Kpa n bwese tukunu kpuro menna
n nu sure Yosafatin wãwa sãã.
Miya kon nu siri
kõsa ye nu nen tãmbu Isireliba kuan sãõ.

Domi nu bu yarinasia tem kpuro sãã.
Ma nu ben tem kãnu kua.

3 Nu nen tãmbu kãnu kua ka tete.
Nu ben aluwaasiba mwẽera nu dõra
nu ka wa nu kurõ tanõbu dwe.

Ma nu wãndiaba mwẽera nu dõra nu ka tam kã.

4 Bẽẽ Tirigibu ka Sidonigibu ka sere be ba wãa Fil-
isitiban temõ,
mba i kĩ nen mi.

I kĩ i man mãru kãsiawa?

Ñ n men na, na ñ tẽemõ n ka maa bẽẽ mãru kãsie.

5 Wee i nen sii geesu ka nen wura
ka nen arumani gura.

Ma i da i ye kpuro yi bẽen bũu sãa yerõ.

6 Ma i Yudaba ka Yerusalemuõ bẽẽ i Gerekiba
dõre.

Nge meya i ka bu tondasia ben tem di.

7 Adama nẽ, kon ka bu wurama mi ba raa wãa.

Kon de kãsa ye i bu kua mi,
yu wõri bẽen wiru wããã.

8 Kon bẽen bibu Yudaba dõre.

Kpa be maa, bu be Sabegibu dõre,
be ba wãa n toma.

Yeniwa nẽ, Yinni Gusunõ na gerua.

Taa dãakibu ka siribu

9 Yoeli u nẽẽ,
i bwese tukunu kãkãsiõ bu tabun sããru ko.

Nu tabu durõ damgibu seesio, kpa bu swaa wõri,
tabu kowobu kpuro gesi.

10 Nu nin naa tebonu gõsio takobiba,
kpa nu nin kãmbõnu gõsia yaasi.

Be ba raa sãa berurobu, bu tii koowo tabu durõbu.

11 I seewo fuuku i na.

Bẽẽ bwese ni i wãa turuku, i mennama.

Yinni Gusunõ, a de wunen tabu kowobu bu na.

12 Ma Yinni Gusunõ u nẽẽ, bẽẽ bwesenu kpuro,
i seewo i na Yosafatin wãwa yen mi.

Domi miya kon sina
n bwese ni nu wãa mi kpuro siri.

13 Domi ben nuku kãsura banda.

I kãmbõnu suo i tãn be gẽ nge dĩa ni nu ye.

I na i bu munku nge resem ye ba doke gama yerõ,
ma yen nim mu kotosu yiba.

14 Wee tãn wãru ga wee wãwa yèn mi ba koo tãmbu
siri.

Domi nɛ, Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta tura
tɛ sɔɔ kon nɛn mɔru sɔɔsi.

15 Sɔɔ ka suru kun maa ballimɔ.

Ma kperi yi yam tɔra.

16 Nɛ, Yinni Gusunɔn na kukirimɔ Siɔnin guurun di.

Nɛn nɔɔ ga nɔɔramɔ Yerusalemun di.

Wɔllu ka tem mu yɔirimɔ.

Adama na nɛn tɔmbu Isireliba kɔsu.

Nena na sɔa ben kuku yeru.

17 Bɛɛ Isireliba, i ko i gia

ma nɛ Gusunɔn na sɔawa bɛɛn Yinni,

nɛ wi na wɔa Siɔnɔ nɛn guu dɛɛraru mi.

Yerusalemu kpuro ya koo kpam ko nɛgia.

Tɔn tukobu ba n maa ye wɔrimɔ.

Yinni Gusunɔn

u koo win tɔmbu domaru kua

18 Saa gaa wee yɛ sɔɔ resem ya koo gea ko

sere ka gungunu wɔllɔ.

Kpa sabenu nu di mi.

Kpa nu bom ko mu n kpɔ.

Yudan tem daanu kpuro nu koo nim koku.

Daru koka gaa koo yari

Yinni Gusunɔn sɔa yerun di,

kpa yen nim mu da

sere Sitimun wɔwɔ.

19 Egibiti ya koo kam ko,

kpa Edɔmun tem mu ko bansu.

Domi ba Yudaba dam dɔre,

ma ba taare sarirugibu go.

20 Adama kon be ba tɔmbun yem yari mi mɔru kɔsia.

Kpa Yudaba ka Yerusalemugibu ba n wɔa ben temɔ

sere ka baadommaɔ.

Kpa nɛ, Yinni Gusunɔn na n wɔa Siɔnɔ.

Amṣu

Amṣu wi, u s̄awa yaa sabenun kparo. Yaa sabe niya u kparamṣ Yinni Gusunṣ u ka n̄n soka u ka bwese ni nu ka Isireliba sikerene s̄i siri bi Yinni Gusunṣ u koo nu kua. Amṣun waati ye s̄ṣ, Isireliba ba dukia m̄wa too, adama ben w̄asinaa ka Gusunṣ ya biru wura. Baa m̄e ba s̄aru n̄ni, ben ḡru ga ñ w̄a te s̄ṣ. Ba ñ s̄arobu n̄ṣrimṣ. Ba bw̄ebw̄ebu gem biramṣ. Ba t̄mbu taki dimṣ tenkurun swaa s̄ṣ. N deema saa ye s̄ṣ, Asirigiba dam m̄. Amṣu u Isireliba yaayasiamṣ wooda ye Yinni Gusunṣ u M̄wisi w̄ẽ ben s̄i ka nge m̄e u bu yarama saa Egibitin di. Yen s̄i, b̄a kun Gusunṣ s̄amṣ ka gem, mem n̄ṣbu sarira ba m̄. U maa bu s̄iṣm̄ ma Yinni Gusunṣ siribu wee be s̄ṣ. Amṣu u s̄awa Isireliban bwese k̄era w̄kura yiru yen s̄mṣ d̄aako wi Gusunṣ u bu ḡria Asirigibu bu sere bu yoru mwa bu ka doona.

Tire ten kpunaa

1. Yinni Gusunṣ u koo win t̄mbu ka bwese tukunu siri, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Isireliban toranu ka kir̄ ye Yinni Gusunṣ u bu kua, wiru 3n di sere wiru 6.
3. K̄asinu n̄ṣbu, wiru 7n di sere wiru 9:10.
4. Yinni Gusunṣ u koo maa Isireliba seeya, wiru 9:11-15.

1 Amṣu u s̄awa ȳa kparo Tekoaṣ. Wiya Yinni Gusunṣ u ka gari kua Isireliban s̄i, n kua w̄ṣ yiru tem mu sere ȳira. Saa ye s̄ṣ, Osiasiwa u bandu dii Yudaṣ, ma Yeroboamu, Yoasin bii u maa bandu dii Isireliṣ. ² Amṣu u n̄e, Yinni Gusunṣ n̄ṣ ga n̄ṣramṣ Siṣnin guur̄ Yerusale-muṣ. Yakasu maa sari kpara yenṣ, ma guu te ba m̄ Kaameli, ten wii kpiira gbera.

Yinni Gusunṣ

u koo Sirigibu s̄eyasia

³ Ne, Yinni Gusunṣ na n̄e, Damasigibun toranu nu k̄ẽa. Yen s̄i, na ñ nen himba ḡsiamṣ. Domi ba Galadigibu taaka ba munka. ⁴ T̄, kon de d̄ṣ u na u sina boko Hasaelin yenu w̄ri, kpa u Beni Hadadin sina kpaaru di mam mam. ⁵ Kon ben wuu Damas̄in gb̄ararun gamboba k̄suku, kpa n Bikati Af̄enin t̄mbu kpeerasia. Kpa n Beti Edenin sunṣ go. Kpa n de bu Sirigibu yoru mw̄eri bu ka da Kir̄i. Ne, Yinni Gusunṣ na yeni gerua.

Yinni Gusunṣ

u koo Filisitiba s̄eyasia

⁶ Ne, Yinni Gusunṣ na n̄e, Filisitiban toranu nu k̄ẽa. Yen s̄i, na ñ nen himba ḡsiamṣ. Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mw̄era

ba Ed̄muba n̄mu beria. ⁷ M̄ya kon de bu ben wuu Gasa d̄ṣ s̄ku, kpa u yen dii geenu di. ⁸ Kon Asid̄dun t̄mbu ka Asikalonin sunṣ kpeerasia. Kon Ekoronigibu w̄ri. Kpa Filisiti be ba tie mi kpuro bu kam ko. Ne, Yinni Gusunṣ na yeni gerua.

Yinni Gusunṣ

u koo Fenisiba s̄eyasia

⁹ Ne, Yinni Gusunṣ na n̄e, Fenisiban toranu nu k̄ẽa. Yen s̄i, na ñ nen himba ḡsiamṣ. Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mw̄era ba Ed̄muba n̄mu beria. Ba ñ ben arukawani yibie ye ba raa ka bu b̄kua. ¹⁰ Yen s̄i, kon de bu ben wuu Tiri d̄ṣ s̄ku, kpa u yen dii geenu di.

Yinni Gusunṣ

u koo Ed̄muba s̄eyasia

¹¹ Ne, Yinni Gusunṣ na n̄e, Ed̄muban toranu nu k̄ẽa. Yen s̄i, na ñ nen himba ḡsiamṣ. Domi ba ben m̄ero bisibu Isireliba naa sw̄i ka takobi. Ba ñ bu w̄n̄w̄ndu kue. Ben m̄ru kun maa sure. Ma ba ka bu w̄er̄u s̄a dim dim saa kpuro. ¹² Yen s̄i, kon de bu ben wuu Tema d̄ṣ s̄ku, kpa u Botisiran dii geenu di.

Yinni Gusunɔ

u koo Amɔniba sɛɛyasia

13 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
Amɔniban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na ɛn nɛn himba gɔsiamɔ.
Domi ba gurigibun nukunu besuka Galadiɔ,
saa ye ba Galadigii ben tem mwaamɔ
begim mu ka yasian sɔ.
14 Yen sɔ, kon de bu ben wuu Raba tabu wɔri bu ye
dɔɔ sɔku,
kpa u yen dii geenu di mam mam.
Saa ye sɔ, tabun wurenu koo nɔɔra nge woo bɔkɔ.
15 Kpa bu ben sina boko ka win tabu sinambu yoru
mwɛɛri.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Mɔabuba sɛɛyasia

2 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
Mɔabuban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na ɛn nɛn himba gɔsiamɔ.
Domi ba Edɔmun sina bokon kukunu dɔɔ meni nu
kua torom.
2 Yen sɔ, kon de bu Mɔabuban tem dɔɔ meni
kpa u ben wuu Kerigtun dii geenu di mam mam.
Kpa Mɔabu be, bu kam ko tabu gberɔ,
sanam mɛ tabu swia ba kɔbi soomɔ, ba kuuki mɔ.
3 Kon ben sina boko ka win tabu sinambu kpuro
kpeerasia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Yudaba sɛɛyasia

4 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
Yudaban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na ɛn nɛn himba gɔsiamɔ.
Domi ba nɛn woodaba yina.
Ba ɛn ye mem nɔɔwɛ.
Ma ba bɔnɔn weesu swii, ni ben baababa ba raa
swii.
Ma nu dera ba gera nɛn swaan di.
5 Yen sɔ, kon de bu ben tem dɔɔ meni.
Kpa u ben wuu Yerusalemun dii geenu di mam mam.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba sɛɛyasia

6 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, bɛɛn toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na ɛn nɛn himba gɔsiamɔ.
Domi i gemgibu dɔra i ka bɛɛn dibu wa i mwa.

Ma i ka sɔarobu baranun gobi kɔsinamɔ.
7 I ra n kiwa i wɔnwɔndobu taare
kpa ba n wiru tua sɔa nuku sankiranun sɔ.
Kpa i n bwɛɛbwɛɛbu dam dɔremɔ.
Bii ka baa ba ka kurɔ turo mennamɔ.
Nge meya i ka nɛ, Yinni Gusunɔn yi si dɛɛraru
sankumɔ.
8 I ra n kpɛ kpɛ bɛɛn bɔnɔn nuunɔ
yɔnu wɔllɔ ni i tɔruba mwa,
kpa i n tam nɔrumɔ mɛ i yokuma.
9 Ka mɛ, na Amɔreba kam koosia mam mam bɛɛn sɔ,
be, be ba gunu nge dɔa ye ba mɔ seduru.
Ma ba dam mɔ nge dɔa damgia.
10 Meyya na bɛɛ yarama Egibitin tem di.
Ma na bɛɛ kpara gbaburɔ wɔɔ weeru
n ka bɛɛ Amɔre ben tem wɛ.
11 Na sɔmɔbu seeya bɛɛn bibu sɔɔ.
Ma na gabu gɔsa nɛn sɔ bɛɛn aluwaasiba sɔɔ,
ma ba man tii wɛ ba bɔrua bu ku tam nɔ.
Bɛɛ Isireliba geema? Nge weesa.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni bikiamɔ.
12 I dera be na gɔsa mi, ba tam nɔra.
Ma i nɛn sɔmɔbu wooda wɛ i nɛɛ,
bu ku maa tɔmbu nɛn gari sɔ.
13 Wee tɛ, kon bɛɛ munku muku muku
nge mɛ naa kɛkɛ ye ya dɔanɔ sɔɔwa ya ra tem kɔ-
suku.
14 Yen dɔma te, wasi kasanugiba kun maa kpɛ bu
duka su.
Damgiba kun maa kpɛ bu ben dam dendi bu ka
gɔanɔ ko.
Meyya tabu durɔ damgiba kun maa kpɛ bu ben wɔaru
wɔra.
15 Tɛn towoba kun maa kpɛ bu ka tii yina.
Be ba maa naasu sɔu, ba ɛn kisiramɔ.
Meyya maasɔba kun maa kpɛ bu we ben dumin dakin
saabu.
16 Be ba sɔa tabu durɔ damgibu be sɔɔ dɔma te,
ba koo ben tabu yɔnu kɔwa bu duki su nɔm dira.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn tɔmbu

ba koo ben daa tusia

3 I swaa dakio i nɔ ye nɛ, Yinni Gusunɔ na
gerumɔ, bɛɛ Isireliba kpuron sɔ, bɛɛ be na
yarama Egibitin di.
2 Handunian bwesenu kpuro sɔɔ, bɛɛ tɔnawa na
gɔsa.
Yen sɔna kon bɛɛ sɛɛyasia bɛɛn durum ye i kua
kpuron sɔ.

Gusunɔ̀ ù n gari gerua,

Gusunɔ̀n sɔ̀mɔ̀ kun kpɛ́

u ɔ̀nɔ̀ mari

³ Tɔ̀mbu yiru ba koo swaa wɔ̀ri sannu
ba kun gina nɔ̀nɔ̀sine?

⁴ Gbee sunɔ̀ ga ra gbãre yakaso
ga kun yaa mwe ro?
Gbee sunɔ̀ buu ga ra kukiri gen kpin yerun di
ga kun yaa wa ga dimɔ̀?

⁵ Guno ga koo taa mwaara temɔ̀
ba kun ye beri?
Taa ya koo se wɔ̀llɔ̀
gãanu kun ye kesie?

⁶ Ba ra tabun kɔ̀ba so wuuɔ̀
wuugibu ba kun nande?
Kɛ̀siru garu ta ra koore wuuɔ̀
n kun nen min di?

⁷ Aawo, na ku ra gãanu ganu ko
na kun yè nen sɔ̀mɔ̀ sɔ̀wɔ̀.

⁸ Gbee sunɔ̀ gâ n gbãra,
wara ku ra nande.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀ nà n gari gerua,
nen sɔ̀mɔ̀ wara kun yi kparamɔ̀.

Yinni Gusunɔ̀

u koo Samari seeyasia

⁹ I Asidɔ̀du ka Egibitin tem sina kpaanugibu nɔ̀nɔ̀guru
sueyo i nɛɛ,
bu mennama Samarin guunɔ̀,
kpa bu wa daa bereteke ka dam dɔ̀renaa
ye ya wãa ben suunu sɔ̀.

¹⁰ Ba ku ra kã bu gea ko.
Ma ba arumani guramɔ̀ ka dam ka taki,
ba taasimɔ̀ ben sina kpaanu.

¹¹ Yen sɔ̀na kon de yibereba bu na
bu tem mɛ tarusi, bu ben dam kpeerasia.
Kpa bu ben sina kpaanu kɔ̀suku.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

Faaba ye ya ñ nuku dobu mɔ̀

¹² Wee ye na maa gerua. Na nɛɛ,
nge mɛ yã kparo u ra win sabenun sukum wɔ̀re
gbee sunɔ̀nɔ̀nɔ̀ di,
nge meya kon bɛɛ Isireliba wɔ̀ra
bɛɛ be i na i sɔ̀ Samariɔ̀ kpin yee buranu sɔ̀.

Kirɔ̀ba

¹³ I swaa dakio i nɔ̀
kpa i Yakɔ̀bun bweseru kirɔ̀ ko
i bu sɔ̀ ye nɛ Gusunɔ̀ wɔ̀llu ka tem Yinni na gerua.
¹⁴ Na nɛɛ, sanam mɛ sɔ̀, kon Isireliba seeyasia ben
durum sɔ̀.

Kon Betelin yãku turanu kɔ̀suku,
kpa nin kãanu nu bɔ̀kɔ̀ra nu wɔ̀ruku.
¹⁵ Kon bɛɛn dia mi i ra n wãa yam susurun saa ka
puran saa kɔ̀suku.

Kpa n bɛɛn sina kpaanu kam koosia
ni, ni ba buraru koosi ka suunu donnu,
ka sere dii gee ni nu tie.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

⁴ Bɛɛ Samarin tɔ̀n kurɔ̀bu,
bɛɛ be i dimɔ̀ i bɔ̀riamɔ̀ nge Basanin naa gbiibi
yi yi wãa Samarin guunɔ̀,
i wɔ̀nɔ̀wɔ̀ndobu dam dɔ̀remɔ̀,
i bwɛɛbwɛɛbu taki dimɔ̀,
ma i bɛɛn durɔ̀bu sɔ̀mɔ̀ bu ka tam na i nɔ̀.
Tɛ, i swaa dakio i nɔ̀.

² Nɛ, Yinni Gusunɔ̀ na bɔ̀rumɔ̀ ka nen tiin yɔ̀si dɛɛraru
na mɔ̀,
wee saa ya sisi yè sɔ̀ ba koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bwe-
seru kɔ̀kɔ̀nu sɔ̀re bu gawa nge swɛɛ.

³ Bɛɛn baawure u koo yari kururun di
kpa bu bɛɛ kuba sɔ̀ yɛsan nɔ̀m geu gia.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

Isireliban gɔ̀ru bɔ̀bunu

⁴ Yinni Gusunɔ̀ u nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, i doo yãku yee ten mi Beteliɔ̀,
kpa i n man torarimɔ̀.
I doo Giligaliɔ̀,
kpa i n man torarimɔ̀ nge mɛn nɔ̀ i ko kpɛ́.
I n bɛɛn yãkunu mɔ̀ bururu baatere,
kpa i n ka bɛɛn kɛ̀nu naamɔ̀ sɔ̀ ita ka sɔ̀ ita.
⁵ I bɛɛn siarabun yãkunu koowo ka pɛɛ ye ba
seeyatia doke.

Kpa i tɔ̀mbu sɔ̀ ma i kɛ̀nu kua ka kɪru.
Domi yera bɛɛ Isireliba i kɪru bo.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

Kirɔ̀ ye ya kam kua

⁶ N wee na dera gɔ̀wɔ̀ra dua bɛɛn wuu marosu kpuro
sɔ̀.

Ma i dɩanu bia bɛɛn yenusu kpuro sɔ̀.
Adama ka mɛ, i ñ gɔ̀sirame nen mi.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

⁷ Na yina gura yu nɛ ye n tie suru ita bu ka dɩanu gɛ́.
Na dera gura ya na wusu gasun mi.

Ma na ñ wure yu nɛ gasun mi.
Na dera ya na gbenu ganu sɔ̀.
Ma na ñ wure yu nɛ ganun mi.

Ma nu gbera.
⁸ Yera bɛɛn wusu gasun tɔ̀mbu ba da wuu gagun mi
bu ka nim wa bu nɔ̀.
Adama ben nim nɔ̀ru ga ñ kpa.

Ka mɛ, i ñ gɔ̀sirame nen mi.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

⁹ Na dera bɛɛn dɩanu kusenu kua,
ma twee yi na yi bɛɛn gbean dɩanu ka bɛɛn dãa
gbaanun wurusu kpuro di.

Adama ka mɛ, i ñ gɔsirame ne Gusunɔ been Yinnin mi.

10 Na maa beɛ kɛsi kɛsi bararu sure nge mɛ na kua Egibitɔ.

Na dera ba been aluwaasiba go tabu sɔɔ.

Ma ba ben dumi mwɛɛra.

Na dera i been tɔn be ba gun nuburu nua been san-sanɔ.

Adama ka mɛ, i ñ gɔsirame nen mi.

11 Na beɛ sura na kɔsuka nge Sodomu ka Gomɔra ye na kam koosia.

Ma i kua nge dɔa nɔɔ ge ba wuna dɔɔn di.

Adama ka mɛ, i ñ gɔsirame ne, Yinni Gusunɔn mi.

12 Yen sɔna beɛ Isireliba kon beɛ seɛyasia.

Ñ n men na, i n sɔɔru sɔa i n ka ne Gusunɔn been Yinnin siribu mara.

13 Domi nena na guunu mɔma,

ma na woo taka kua.

Na ra nen bwisikunu tɔnu giasie.

Na ra maa yam bururam gɔsie yam wɔkuru,

kpa na n sɔimɔ guunu wɔllɔ.

Nen yɔsira Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni.

Isireliba, i de i gɔru gɔsia

5 Beɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ gɔɔ swi yi na mɔ been sɔ.

2 Beɛ be i wɔrume temɔ nge wɔndia be ba gu, i ñ maa seemɔ.

Goo sari wi u koo beɛ seeya.

3 Domi Yinni Gusunɔ u gerua u neɛ, been wuu ge ga tabu durɔbu durɔbu (1.000) mɔ, bɔ n tabu da, tɔmbu wunɔbuwa (100) ba koo wurama.

Ge ga maa tabu durɔbu wunɔbu mɔ, tɔmbu wɔkura ba koo tia.

I wurama Gusunɔn mi

n sere dɔkuru ko

4 Wee ye Yinni Gusunɔ u maa beɛ Isireliba sɔɔmɔ.

U neɛ; ñ n ki i n wɔa, wiya i ko kasu.

5 I ku maa sɔaru da Beteliɔ ka Giligaliɔ ka Beri Sebaɔ.

Domi u koo de bu Giligaligibu yoru mwɛɛri.

Kpa bu Beteligibu kam koosia.

6 Beɛ be i ra gem gɔsie weesu,

kpa i kun mu garisi gɔanu,

i na wi, Yinni Gusunɔn mi,

kpa i wa i n wɔa,

kpa u ku raa beɛ Isireliba wɔri u mwa nge dɔɔ.

Kpa i goo bia Beteliɔ wi u koo dɔɔ wi go.

8 Yinni Gusunɔwa u kperi bwese bweseka kua,

ma u yen baayere yi yen ayerɔ.

U ra yam wɔkuru gɔsie yam bururam.

Kpa u de sɔɔ sɔɔ gu tɔra, gu gɔsia wɔkuru.

U ra nim wɔkun nim menne,

kpa u mu yɛkana tem kpuro sɔɔ.

9 Wiya u ra damgibun dam bue.

Kpa u de bu ben wusun gbɔranu kɔsuku.

Ka gem, win yɔsira Yinni Gusunɔ.

10 Beɛ Isireliba, be ba beɛ sirimɔ dee dee,

i ra n bu tusa,

kpa i n ka wi u gem gerumɔ kɔrua.

11 I ra bwɛɛbwɛɛbu dam dɔre,

i n ben gbean dɔanu mwɛrimɔ ka dam.

Yen sɔ, i ñ sinamɔ been dia sɔɔ

ye i bana ka kpee ni i dɔka.

Meya i ñ maa been resem ye i duuran bii duronun tam nɔrumɔ.

12 Domi u been toranu yɛ nu kpɔ,

u maa yɛ ma i durum kua too.

I gemgibu nɔni sɔɔmɔ.

I nɔm biran kɛnu mwaamɔ.

Ma i yinamɔ bu sɔarobu ben gem wɛ siri yerɔ.

13 Sanam meni, sanam kɔsuma.

Yen sɔ, wi u laakari mɔ, wiya u ko n nɔɔ maari.

14 I de i n gea mɔ n kun mɔ kɔsa.

Kpa i wa i n wɔa.

Nge meya Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u ko n ka beɛ wɔa nge mɛ i ra gere.

15 I kɔsa tusio kpa i gea ki.

I de gem mu siribu di siri yerɔ.

Sɔɔkudo Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u koo beɛ Isireliban tɔn be ba tiara wɔnɔwɔndu kua.

16 Yen sɔ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua u neɛ,

tɔmba koo gɔɔ wuri ko yam kpuro,

kpa ba n sumɔ swɛɛ sɔɔ, ba n mɔ, wee, wee!

Ba koo gbaa wukobu sokuma bu gɔɔ wooru sina,

kpa bu gɔɔ swiigibu mennama.

17 Sanam mɛ u koo beɛ wɔrima,

ka be ba wɔa gberɔ kpuro ba koo gɔɔ swiwa.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔn siribun tɔru

18 Bɔruroba beɛ be i Yinni Gusunɔn siribun tɔru mara.

Mba i yiyi i wa tɔɔ te sɔɔ.

I n yɛ ma ta ko n sɔawa yam wɔkuru, n ñ mɔ yam bururam.

19 I ko i n sɔawa nge tɔnu wi u gbee sunɔ duka surimɔ,

ma u ka yaa gɔba gaa yinna.

Ye u dua win dirɔ u gana nenua,

ma waa ya nɔn dɔma.

20 Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta sɔawa yam wɔkuru n ñ mɔ yam bururam.

Ta tɔriwa niki niki, yam bururam sari.

Sɔa te Yinni Gusunɔ u tusa

21 Yinni Gusunɔ u neɛ, u been tɔɔ baka ni i ra nɔn di- iye tusa.

U ñ mam maa ki u been mennɔsun woo nɔ.

22 Ì n nɔn yɔku dɔɔ mwaararugiru kua ka maa kɛnu, u ku ra nu mwe.

Meya u ku ra maa been siarabun yɔkunu mɛɛri ni i ra ko ka yaa sabe ni nu gum mɔ.

23 I ka beɛn womusun wɔkinu doonɔ win bɔkun di.
U ɛn maa kɛ u beɛn mɔwɔkunun wurenu ɔ.

24 Adama i de gem mu n wɔa beɛn suunu ɔɔ,
mu n kokumɔ nge nim mɛ mu ku ra kpe.

25 Bɛɛ Isireliba, i ka kua wɔwɔ weeru gɔbaburu ɔɔ, i
nɔn yɔkunu ka kɛnu kuare nge mɛ? 26 Bɔu wi ba mɔ
Sakutu wi i garisi beɛn sunɔ ka sere kpera ye i sɔamɔ i
mɔ Kewani, i nin bwɔaroku ni i tii kua ɔɔre nge mɛ i
ɔɔwa gisɔ? Beɛn tii i yɛ ma i ɛn koore mɛ.

27 Yen sɔ, u koo de bu beɛ yoru mwɛeri
bu ka da sere Damasin bera gɔ.

Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

Ba koo Isireliba kpeerasia

6 Bɔruroba beɛ be i wɔa Siɔniɔ bɔri yendu ɔɔ,
ka beɛ be i sɔ Samarin guurɔ ka toro sindu.
Ma i tamaa i sɔa bwese te ta kpɔaru bon wirugibu.

Ma Isireliba ba somiru mara beɛn min di.

2 I doo Kalineɔ i wa.

Min di, kpa i da Hamatiɔ wuu bɔkɔ gen mi.

Kpa i sara i da Gatiɔ Filisitiban temɔ.

Ben wuu si, su beɛ Isireliba ka Yudaban wusu gea
tura?

Ben tem mɛ, mu beɛn tem kpɔaru tura?

3 Wee i ɛn kɛ wahalan tɔru tu beɛ naawa.

Ma i sere tii daa kɔsa gawemɔ.

Ma ya bandu dii beɛn suunu ɔɔ.

4 Ma i kpɛ sau kpin yee buranu ɔɔ, nɛ ba buraru kua
ka suunu donnu.

I tii yɔa kpemminu ka naa kpemi yi yi gum mɔ
gɔsiammɛ gɔsun di i temmɔ.

5 I mɔwɔkunu soomɔ i womusu mɔ bwisikunu sariru
ɔɔ.

Ma i tamaa i nin soberu yɛwa nge Dafidi.

6 I tam nɔrumɔ ka nɔri beke.

I tii gum turaregim sawamɔ.

Ma i ɛn nuki sankire yɛn sɔ beɛn bweseru ta koo kam
ko.

7 Yen sɔna ba koo gbi bu beɛ yoru mwɛeri bu ka
doona

kpa beɛn nuku dobun kuuki ka beɛn tɔwɔ baka dim mu
kpe.

Samari ya koo kam ko

8 Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u bɔrua ka win tiin
wɔaru u nɛɛ,

u ɛn beɛ Isireliban tii suabu kɛ.

U maa beɛn sina kpaanu tusa.

U koo de bu Samari mwa ka ye ya wɔa ye ɔɔ kpuro.

9 Tɔmbu wɔkuru bɔn tie yenu gagu ɔɔ, ba koo gbi-
wa. 10 Goo ɛn win tɔnun goru sua yenun di u ka yara
u dɔwɔ u dɔwɔ meni, u koo wi u wɔa yenu ɔɔwɔwɔ bikia u
nɛɛ, goo maa tie u wɔa ka wunɛ?

Kpa yɛro u nɔn wisi u nɛɛ, goo sari.

Kpa wini u nɛɛ, a mario. N ɛn weene su Gusunɔn
yɛsiru sia saa yeni ɔɔ kpa u sun sɛrema.

11 Domi Yinni Gusunɔ u wooda yeni wɛ u nɛɛ,

u koo yenusu kpuro kɔsukuwa, bakasu ka piiminu.

Nasara kam

12 Ba ra dumi yakie kpee saara wɔllɔ?

Ba ra ka nɛɛ wuku mi?

Adama wee beɛ i gem gɔsia dɛɛ.

Ma i gea gɔsia gɔa sosuranu.

13 Beɛ i nuku dobu mɔ kam ɔɔ, ma i gerumɔ i mɔ,
beɛn tiin dama i ka nasara wa. 14 Yen sɔna Gusunɔ
wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, u koo de bwese tukuru garu
tu beɛ seesi. Kpa tu beɛ dam dɔre saa Hamatin duu
yerun di sere n ka da nim toraɔ ye ya wɔa gɔbaburun
bera gia mi gɔanu ku ra kpi.

Amɔsun kɔsiru ɔɔ,

u twee wa yi terie

7 Wee ye Yinni Gusunɔ u dera na wa kɔsiru ɔɔ.
Tweeya u dera yi kɔwara dabi dabinu sanam mɛ
yakasu kparam wee si sina boko u raa bɔwɔra win yaa
sabenen sɔ. 2 Sanam mɛ yi tem min yaka si kpuro di,
yera na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. Amɔna
Yakɔbun bweseru ta ko n ka wɔa. Domi ta ɛn maa dam
mɔ.

3 Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di. U nɛɛ,
yeni ya ɛn maa kooramɔ.

Amɔsu u maa dɔwɔ wa

win kɔsiru ɔɔ

4 Wee ye Yinni Gusunɔ u maa dera na wa kɔsiru
garu ɔɔ. U nɛɛ, u koo tɔmbu sɛɛyasia ka dɔwɔ. Kpa u de
dɔwɔ wi, u nim mɛ mu wɔa tem ɔɔwɔwɔ gberasia kpa u
Isireliban tem kpuro di. 5 Ma na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a
ye yɔrasio. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wɔa.
Domi ta ɛn dam mɔ.

6 Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di u nɛɛ,
yeni tii ya ɛn maa kooramɔ.

Amɔsu u nifoo wa

win kɔsiru ɔɔ

7 Wee ye na maa wa kɔsiru garu ɔɔ. Na Yinni
Gusunɔ wa u yɔ ganɔwɔ ma u nifoo neni. 8 Ma u man
bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Na nɔn wisa na nɛɛ, nifoo.

Ma u man sɔwɔwa u nɛɛ, nifoowa kon ka nen tɔmbu
Isireliba yɛre nge gana. Na ɛn maa bu suuru kuammɛ.

9 Kon ben sikado Isakin bɔu turanu kɔsuku,
kpa n Isirelin sɔa yenu suriri,
kpa n Yeroboamun bandu sura ka takobi
n tu kpeerasia.

Amosu ka yāku kowo Amasia

10 Yera Amasia Betelin yāku kowo u Yeroboamu Isireliban sina boko gria u nɛɛ, wee Amosu u nun seesimɔ Isireliban suunu sɔɔ. Win gari yi u maa gerua mi, yi tɔmbu kpuro burisina. 11 Domi u nɛɛ, wunɛ Yeroboamu, ba koo nun gowa tabu sɔɔ ka takobi.

Kpa bu Isireliba yoru mwɛeri ben tem di bu ka da mi n toma.

12 Yen biruwa Amasia u na Amosun mi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn sɔɔ wunɛ, a doo Yudan tem gia, kpa a n wunen gari yi m̀ mi, a ka wa a n dimɔ. 13 Adama a ku maa Gusunɔn gari gere Beteli mi, domi ya s̄awa sina boko ka Isireliba kpuron s̄a yeru.

14 Ma Amosu u nùn wisa u nɛɛ, na ñ s̄a Gusunɔn sɔɔ. Na ñ maa Gusunɔn sɔɔ nɔn b̄ɔɔ. Nɛ, yā kparowa. Sikamɔrewa ^I na ra yewe. 15 Yera Yinni Gusunɔ u man gɔsa sanam mɛ na yāanu kparamɔ. U man s̄ɔɔwa u nɛɛ, n doo n win tɔmbu Isireliba win gari s̄. 16 Tɛ, a swaa dakio a Yinni Gusunɔn gari nɔ. Wunɛ Amasia, wunɛ wi a nɛɛ, n ku Isireliba Gusunɔn gari s̄. 17 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, wunen kuru u koo sakararu ko wuu sɔɔ, kpa bu wunen bibu go tabu sɔɔ, kpa bu wunen gberu bɔnu ko, domi wunen tii kaa gbi tem tukumɔ mi n toma, mi ba koo ka Isireliba da bu yoru di.

Amosu u bireru wa win

kāsiru sɔɔ ta d̄a marum yiba

8 Wee ye Yinni Gusunɔ u maa man s̄ɔɔsi k̄asi teni sɔɔ. Na d̄a marum wa bireru sɔɔ mɛ mu ye.

2 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, mba na waamɔ mi. Na nùn wisa na nɛɛ, d̄a maruma na wa mɛ mu ye. Yera u maa man s̄ɔɔwa u nɛɛ, saa ya tura u ka win tɔmbu Isireliba s̄eyasia. U ñ maa bu suuru kuammɛ.

3 U maa nɛɛ, yen t̄ɔɔ te, sina kpaarun womusu koo gɔsia nuku sankiranun womusu.

Kpa tɔn dabinun gonu nu n terie baama. Kpa yam mu n maari s̄ɔɔ s̄ɔɔ.

Ba koo Isireliba s̄eyasia

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i swaa dakio bɛɛ be i s̄arobu dam d̄ɔremɔ. Ma i bw̄ɛbw̄ɛbu kam koosiamɔ.

5 I m̀, domma suru kpaon t̄ɔɔ bakara koo kpe. Kpa su wa su besen alikama d̄ɔra. Domma t̄ɔɔ w̄ɛrarugira koo kpe, kpa su wa su besen biranu wukia. Sa ko sakaku kawa, kpa su yen gobi sosi.

I SIKAMɔRE - Ya s̄a d̄a t̄en binu ba ra di.

Sa ko kilo gɔsia su ka tɔmbu gbeni.

Kpa su doo s̄inu d̄ɔra.

6 Sa ko wɔnwɔndobu dwe ka gobi, kpa su s̄arobu ka baranun gobi kɔsina.

7 Nɛ, Yinni Gusunɔ, na b̄ɔrua ka nen tiin ȳisiru na nɛɛ, na ñ bɛɛ Isireliba k̄sa ye i kua duarimɔ.

8 Bɛɛn tem mu koo ȳiri, kpa bɛɛ nen tɔmbu i n gɔɔ wooru s̄.

Tem mɛ kpuro mu koo kuke

kpa mu sure nge Egibitin daarun nim.

9 Yen t̄ɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ kon de s̄ɔɔ u du s̄ɔɔ sɔɔ gb̄ara

kpa yam mu t̄ira.

10 Kon bɛɛn t̄ɔɔ bakanu gɔsia nuku sankiranu,

kpa bɛɛn womusu su n s̄a weeweenu.

Kpa bɛɛn baawure u saakiba doke u n wii pɔɔru pote nuku sankiranun s̄.

Kon de tɔmbu ba n nuki sankire tem mɛ sɔɔ nge be ba ben bii teeruru bie.

T̄ɔɔ te, ta ko n s̄awa nɔni sw̄arugiru.

11 Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Na nɛɛ, kon de ḡɔɔru tu du tem mɛ sɔɔ.

N ñ mɔ d̄ianun ḡɔɔru, n ñ maa mɔ nim nɔru.

Adama nen garin ḡɔɔru ka yin nim nɔruwa i ko i n mɔ.

12 I ko i n yarinewa saa s̄ɔɔ ȳɛsan nɔm d̄waru gian di n ka da s̄ɔɔ duu yerɔ,

saa maa s̄ɔɔ ȳɛsan nɔm geu gian di n ka da s̄ɔɔ yari yerɔ,

i n bɔsu baama, i n kasu i nen gari nɔ.

Adama i ñ wasi i yi nɔ.

13 Saa ye sɔɔ, bɛɛn wɔndia burɔbu ka bɛɛn aluwaasi-ba ba koo gbi nim nɔrun saabu.

14 Be ba b̄ɔrumɔ ka Samarigibun b̄nun ȳisiru ba m̀, ka b̄u wi u w̄a Danuɔn w̄aru,

ñ kun mɛ ka s̄a te ba m̀ Beri Sebɔ,

be kpurowa kon de bu w̄ruku,

kpa bu kpana bu se.

Yinni Gusunɔ

u koo tɔmbu siri

9 Amosu, u Yinni Gusunɔ wa u ȳ s̄a yerun yāku yerɔ. Ma u nùn s̄ɔɔwa u nɛɛ, u s̄a yerun gberiba soowo saa ben w̄llun di kpa tem mu diiri,

kpa bu w̄ruku bu tɔn be ba w̄a mi kpuron winu kɔ-suku.

Kpa wi, Yinni Gusunɔ u de bu be ba tie go tabu sɔɔ ka takobi.

Baa ben goo kun kp̄ɛ u kisira u doona.

2 Baa b̄a n kukua gɔriɔ, win nɔmu ga koo bu yarama.

Baa b̄a n yɔɔwa w̄llɔ, u koo bu sarasiama.

3 B̄a n da ba kukua guu te ba m̀ Kaamelin wii kpiirɔ, u koo bu kasu,

kpa u bu mwa.

B̄a n numa nim w̄kun sɔɔwɔ,

u koo de waa baka yu bu dw̄ɛ migum.

4 Ben yiberɛba bà n maa bu yoru mwɛɛra,
u koo de yiberɛ be, bu bu go ka takobi.
U ko n bu nɔni girariwa,
kpa u bu kɔsa kua, n ò mɔ gea.

5 Ma Amosu u nɛɛ,
Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u tem baba,
ma mu kɔsikira.
Ma men tɔmbu kpuro ba gɔɔ wooru sɔ.
Mɛ kpuro mu kukumɔ,
ma mu suremɔ
nge Egibitin daa baka te ba mɔ Nilun nim.
6 U win wɔa yeru bana wɔllɔ,
ma u dera wɔlla kua tem girum kpɛɛru.
U nim wɔkun nim menna,
ma u mu yɛka tem sɔɔ.
Win yɛsira Yinni Gusunɔ.

Taaregibun siribu

7 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, i ò Etiopigibu kere nen nɔni sɔɔ.
Geema, na bɛɛ yara Egibitin tem di.
Adama na maa Filisitiba yara Kafitorin di.
Ma na maa Sirigibu yara Kirin di.
8 Wee, nɛ, Yinni Gusunɔ na Isireliban bandu nɔni
girari,
domi ta tora.
Kon tu kpeerasiawa handunia sɔɔ.
Adama n ò mɔ Isireliba kpurowa kon kpeerasia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
9 Wee, kon nen woodaba wɛ,
kpa n Isireliba sɛire
bwese tukunun suunu sɔɔ
nge mɛ ba ra dobi sɛire,

baa yen bin teeru ta kun ka wɔra.

10 Nen tɔn be ba durum mɔ,
ma ba gerumɔ ba mɔ,
na ò bu nɔni swɔaru suremɔ,
ba koo be kpuro gowa tabu sɔɔ.

Isireliban tem koo wurama

nge yellu

11 Tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon Dafidin bandu seeya
te ta sɔa nge yenu ge ga bansu kua.

Kon tu sɔmɛ, kpa tu se tu wurama nge yellu.

12 Kpa bu wa bu Edmuban tem ka bwese tuku ni nu
raa man sɔamɔn tem mwa.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa kon yeni ko.

13 Wee saa ya sisi yɛ sɔɔ bà n gɔ, n ò tɛɛmɔ bu ka
kpam duure.

Bà n resem duura, n ò tɛɛmɔ bu ka ye gama.

Baa ka guunu wɔllɔ resem ya koo kpiwa
ya n terie bu ka tam ko.

14 Kon nen tɔmbu Isireliba yakia yorun di.

Kpa bu wure bu wuu si su raa bansu kua seeya
bu sina mi.

Ba koo resemba duure,

kpa bu yen tam nɔ.

Ba koo dɔa gbaanu ko,

kpa bu yen marum di.

15 Kon den bu girawa n sire dim dim nge dɔa,

ba n wɔa ben temɔ mɛ na bu wɛ mi.

Goo kun maa bu wukamɔ mɛ sɔɔn di.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Abudiasi

Ba ñ yě sãa sãa sanam me Abudiasi wi, u win sɔmburu kua. Adama Yudaban temɔwa u Gusunɔn gari gerua Edɔmuban sɔ. Edɔmu be, ba sãawa Esaun bibun bweseru. Ba ra n Isireliba tusawa baa me sikado turowa ba mɔ. Ba yina Isireliba bu kpe ka ben temɔ sanam me ba wee Egibitin di. Yen biru, ba ra mam Isireliba wɔraa dewa bu ben yãnu gura. Yen sɔna Abudiasi u bu sɔɔwa ma ba koo ben toranun are wa. Domi Gusunɔ u koo bu siri.

Tire ten kpunaa

1. Sɛyasia bi Gusunɔ u koo Edɔmugibu ko, naasu 1n di sere naasu 5.
2. Yinni Gusunɔn siribun tɔru, naasu 6n di sere naasu 21.

1 Gari wee yi Yinni Gusunɔ u nɛɛ, Abudiasi u gere Edɔmuban sɔ.
Yinni Gusunɔ u sɔmɔ gɔra bwese tukunun suunu sɔɔ u nɛɛ,
nu seewo nu Edɔmuba tabu wɔri.

Edɔmuba ba koo kam ko

2 Yinni Gusunɔ u Edɔmuba sɔɔwa saa Abudiasin nɔnɔ di u nɛɛ,
bɛɛ Edɔmuba, kon bɛɛ ko bwese dam sarirugiru bwe-senu kpuro sɔɔ.
Tɔmbu kpuro ba koo bɛɛ gem.
3 Wee bɛɛn tii suabu bɛɛ nɔni wɔkua,
ma i sɔ kpee baaba sɔɔ
mì goo kun kpɛ u bɛɛ naa turi.
Ma i tii sɔɔmɔ i mɔ,
wara u koo sun sura minin di.
4 Yen sɔ, i n yě ma baa ì n da sere mi gunɔ bakeru ta ten sokuru mɔ,
ñ kun me, i dua kperio i bɛɛn wãa yenu kua mi,
kon bɛɛ sarasiama.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
5 Gbenɔbu bà n na ba bɛɛ wɔri subaru sɔɔ wɔkuru,
ba koo bɛɛn yãnu gurawa.
Bà n bɛɛn resɛm gbea wɔri,
ba koo ye sɔriwa,
kpa bu bɛɛ fiiko deria.
6 Adama bɛɛ Esaun bibun bweseru,
yibereba ba koo bɛɛn arumani gura,
baa ka bɛɛn dukia ye ya berua.
7 Be i raa ka nɔnɔ tia sãa, ba koo bɛɛ tɔnu kandu kua,
kpa bu bɛɛ gira sere bɛɛn tem nɔnɔ bura yero.
Be ba raa sãa bɛɛn nɔnɔba, ba koo bɛɛ dam dɔre.
Ka be i ra raa di sannu, ba koo bɛɛ yina beria.
Adama i ñ ye tubumɔ.
8 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
nen mɔrun tɔru sɔɔ, kon bwisigibu kpeerasia Edɔmun tem sɔɔ,
kpa n laakarigibu go.

9 Bɛɛ Temagibu, bɛɛn tabu kowobu ba koo burisina kpa bu be kpuro go.

Yèn sɔ ba koo Edɔmuba

sɛyasia

10 Bɛɛ Edɔmuba, wee i bɛɛn mero bisibu Yakɔbun bweseru mwɛera i go.
Yen sɔ, i ko i sekuru wa.
I ko i kam kowa sere ka baadommaɔ.
11 Domi i wãa mi sanam me yibereba ba Isireliba tabu kamia
ma ba dua ben wusɔ.
Ma ba ben yãnu gura Yerusalemuɔ ba tɛtɛ toosi.
Bɛɛn tii i sãa nge yibere be.
12 Bɛɛ Edɔmuba, n ñ daa weene i bɛɛn mero bisibu Yudaba mɛeri ka nuku dobu sanam me ba nɔni sɔɔre.
N ñ daa weene i nuku dobu ko
ñ kun me i bu wɔme sanam me ba nuki sankire.
13 Bɛɛ Edɔmuba, n ñ daa weene i du nen tɔmbun wu-
uɔ
sanam me yibereba ba gu kpeerasia.
N ñ daa weene i gen bansu mɛeri ka nuku dobu.
N ñ daa weene i gen dukia gura i tii koosi.
14 N ñ daa weene i yɔra swaa yinna yero
i ben be ba duki mɔ mwɛeri i go,
ñ kun me i bu mwa i yibereba nɔmu sɔndia nɔni swãa te sɔɔ.
15 Domi saa ya turuku kua
yè sɔɔ Yinni Gusunɔ u koo bwesenu kpuro siri.
Saa ye sɔɔ, ba koo bɛɛ kua nge me i gabu kua.
Kɔsa ye i kua mi, ya koo wɔriwa bɛɛn wiru wɔlɔ.

Isireliba

ba koo Edɔmuba mɔru kɔsie

16 Bɛɛ Isireliba, i nen mɔru ye na ka bɛɛ sɛyasia nɔra

nen guu dɛɛrarun wɔllɔ.
 Mɛya bwese ni nu tie, nu ñ kpɛ nu ye nɔ nu kpe.
 Nu ko n ye nɔrumɔwa sere yu ka nu go
 kpa nu kpeera mam mam.
 17 Saa ye sɔɔ, Sionni koo maa ko nɛ Gusunɔn guu
 dɛɛraru.
 Be ba yara tabun di Yakɔbun bweseru sɔɔ ba koo
 faaba wa mi,
 kpa bu ben tem mwa be ba raa mu mwan nɔman di.
 18 Yakɔbun bibun bweseru ka Yosefun bibun bwesera
 ko n sɔɔawa nge dɔɔ.
 Ba koo Esaun bweseru dɔɔ meniwa nge yakasu.
 Ba koo bu dɔɔ meniwa mam mam, ba ñ goo derimɔ
 mi.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Isireliba ba koo wure

bu be ba bu sikerenen tem mwa

19 Yuda be ba wɔɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ba koo
 Edɔmuban tem mɛ mwa. Be ba wɔɔ wɔɔwaɔ, ba koo
 Filisitiban tem ka Samarigim ka Efaraimugim mwa,
 kpa Benyamɛɛba bu maa Galadin tem mwa.
 20 Isireliban tabu kowo be ba raa kpikuru sua saa sɔɔ
 yɛsan nɔm geu gian di, ba koo Kananiban tem mwa
 sere n ka da Sarepataɔ. Yerusalemugii be ba maa
 kpikuru da Sefaradiɔ, ba koo wuu si su wɔɔ sɔɔ yɛsan
 nɔm dwaru gia mwa. 21 Ka nasarawa ba koo Sionnin
 guuru yɔ. Min diya ba ko n Edɔmuba kpare.
 Kpa Yinni Gusunɔ u n bandu dii!

Yonasi

Tɔn dabira ta Yonasin gari yɛ. Yonasi u n̄ ka Gusunɔn sɔmɔ goo weene. Domi Gusunɔ u n̄n sɔɔsi ma handuniagibu kpurowa u kɪ, n̄ n̄ m̄ Isireliba tɔna. Yen sɔna u n̄n gɔra u da u Ninifugibu waasu kua bu ka gɔru gɔsia. Adama Yonasi u yina. Domi Ninifugii be, ba s̄awa Isireliban yibere kpokoba. Adama Gusunɔ u n̄n tilasi kua u ka da.

Tire ten gari yi sun gɔru gɔsiabun arufaani sɔmɔ. Yesu u Yonasin gari yi sua u ka win seebu grin din gari tubusia, Mateu 12:38-42.

Tire ten kpunaa

1. Yonasin mem nɔɔbu sariru, wiru 1.
2. Yonasin kanaru, wiru 2.
3. Yonasin waasu Ninifuɔ, wiru 3.
4. Gusunɔn durom Ninifugibun sɔ, wiru 4.

Yonasi u kookari kua

u ka Gusunɔ duka suuri

1 Sɔɔ teeru, Yinni Gusunɔ u Yonasi, Amitain bii sɔɔwa u n̄e, ² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro bɔkɔ gen mi. Kpa a nɔɔguru sua a bu gerusi. Domi ben nuku kɔsuru ta banda sere ta man girari.

³ Adama Yonasi u seewa u duka sua u Taasisin swaa wɔri, u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda. Ma u da Yafɔ u goo nimkuu dua. Ma u yen daabun gobi kɔsia. Nge meya u ka Taasisin swaa wɔri wi ka tɔn be ba dɔɔ Taasisi mi sannu u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda.

⁴ Adama Yinni Gusunɔ u dera woo bɔkɔ ga seewa nim wɔku gen mi. Ma n s̄are goo ge, ga koo nim di-ira. ⁵ Be ba goo ge temamɔ, ba berum soora. Ma ben baawure u win b̄u soku. Ma ba goo gen sɔmunu kawa ba sure nim wɔku gen bunum mu ka kaara. Adama Yonasi u da u kpɪ u dɔ mam mam sere goo gen sɔɔwa. ⁶ Ma goo gen temɔ tɔnwero u susi u Yonasi yamia u n̄n bikia u n̄e, mban sɔna a dɔ. A seewo a wunen b̄u soku. Sɔɔkudo u koo sun yaaya kpa sa kun kam kue.

⁷ Ma ba geruna ba n̄e, i na su tubu tubu ko kpa su ka gia win sɔ kɔsa yeni ya sun deema.

Yera ba tubu tubu ye kua. Ma ya Yonasi di. ⁸ Yera ba n̄n bikia ba n̄e, a sun sɔɔwa wi u sun kɔsa yeni kparemɔ. Man diya a wee. Amɔna wunen yɪsiru. Bwese terà a s̄a. Sɔmbu teren sɔna a w̄a mini.

⁹ Ma Yonasi u bu wisa u n̄e, na s̄awa Heberu. Yinni Gusunɔwa na ra s̄a wi u wɔllu ka tem ka nim wɔku taka kua.

¹⁰ Yera tɔn be, ba nanda ye ba gia ma Yonasi u Yinni Gusunɔ duka suurimɔwa domi win tii u bu sɔɔwa m̄e. Ma ba n̄n bikia ba n̄e, mban sɔna a kua m̄e. Amɔna sa ko nun kua nim m̄e, mu ka kpuna.

N deema nim m̄e, mu seemɔ mu dɔɔwa. ¹² Ma u bu wisa u n̄e, i man suo i kp̄e nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera nim m̄e, mu koo mari. Domi na yɛ ma nen sɔna woo bɔkɔ geni ga seewa.

¹³ Ka m̄e, goo temɔ be, ba seewa ba hania m̄ bu ka turi nim men goorɔ. Adama ba kpuna. Domi nim m̄e, mu seewawa. ¹⁴ Yera ba Yinni Gusunɔ soka ba n̄e, Yinni Gusunɔ, a ku sun kpeerasia tɔnu winin w̄arun sɔ. A ku sun wi u kun sun ḡanu kuen yem sɔbi. Domi a ra kowa ye a kɪ.

¹⁵ Yera ba Yonasi sua ba kp̄e nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera ga kpuna s̄e. ¹⁶ Yera tɔn be, ba Yinni Gusunɔ nasia, ba n̄n ȳkuru kua. Ma ba n̄n m̄weeru kua ma wiya ba koo s̄a.

Yonasin kanaru

sw̄an nukurɔ

2 Yinni Gusunɔ u dera sw̄a baka ya Yonasi m̄e. Ma u kua wɔkuru ita ka sɔɔ sɔɔ ita sw̄a yen nukurɔ. ² Sw̄a yen nukurun diya Yonasi u Gusunɔ win Yinni kana. ³ U n̄e,

Yinni Gusunɔ, sanam m̄e na w̄a nuku sankiraru sɔɔ, na nun nɔɔguru sue, ma a man wisa. Saa gɔribun w̄a yerun di na nun soka.

Ma a nen n̄n nua.

⁴ Wee a man kp̄e sere nim wɔkun sɔɔwa.

Ma nim man m̄e.

Nim kurenu kpuro man taare.

⁵ Na raa tii sɔɔmɔ na m̄, wee a man gira wunen wuswaan di,

na da sere mi n toma.

Adama wee t̄e, kon maa wunen s̄a yee d̄eraru wa.

⁶ Nim man m̄e sere na kɪ n̄ gbi.

Mu man wukiri, ma yaka si su w̄a men sɔɔwa su man t̄ekusi sere wirɔ.

7 Na numa na da sere guunun kpeɛkpeɛkuɔ,
 ma tem ɔɔwɔn gamboba ba man kenusi dim dim.
 Adama Gusunɔ nen Yinni, a man yara min di wasiru.
 8 Sanam mɛ na kom yaa bia
 na wunɛ Yinni Gusunɔ yaaya,
 ma a nen kanaru nua wunen s̄a yee dɛɛrarun mi.
 9 Be ba b̄nu s̄amɔ, ba ñ maa wunen durom wasi.
 10 Adama nɛ, kon nun ȳkuru kua.
 Kon nun siara,
 kpa n nen ɔɔ mwɛɛru yibia.
 Yinni Gusunɔ, wuna a ra man faaba ko.
 11 Saa yera Yinni Gusunɔ u sw̄a ye s̄ɔwa u nɛɛ, yu
 doo yu Yonasi sia kasɔ. Ma sw̄a ye, ya da kasɔ ya
 Yonasi sia.

Yonasi u waasu m̀ Ninifuɔ

3 Yinni Gusunɔ u kɔam Yonasi s̄ɔwa u nɛɛ,
 2 Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro gen mi.
 Kpa a gari yi gere yi kon nun s̄.
 3 Ma Yonasi u seewa u da Ninifuɔ nge mɛ Yinni
 Gusunɔ u gerua. N deema Ninifu s̄awa wuu ɔɔkɔ gɛ
 ɔɔ ba koo s̄ s̄ ita bu sere gen gooru wa. 4 Ye Yonasi
 u tura mi, u s̄a t̄ɔ giriru, u ɔɔguru sue u gerumɔ u
 m̀, s̄ɔ weerun biru, Ninifu ya koo kpe. 5 Ma
 Ninifugibu ba Gusunɔ naane kua. Ba ɔɔ ɔɔkuru
 kpara, ba saakiba sebua nuku sankiranun s̄ saa
 damgibun di n ka da bw̄ɛbw̄ɛbɔ. 6 Ye Ninifun sina
 boko u gari yi nua ma u seewa saa win sina kitarun di
 u win yaberu pota. Ma u saaki sebua, u tii torom wisi
 wirɔ nuku sankiranun s̄. 7 Ma u kpara Ninifuɔ u nɛɛ,
 sina boko ka win sina asakɔbu ba wooda yara ba
 nɛɛ, saa tɔnu sere ka yaa sabenɔ, bu ku ḡanu di, bu
 ku maa nim ɔ. 8 Kpa t̄mbu kpuro ka yaa sabenɔ, bu
 saakiba sebe nuku sankiranun s̄. Kpa bu Gusunɔ ɔɔ-
 giru sue ka dam bu n̄n kana, kpa bu ben kom k̄sum
 deri ka ben daa ɔɔkɔya ye ba ra raa ko. 9 ɔɔkudo
 Gusunɔ u koo ḡru gɔsia kpa win m̄ru yu sure u kun
 maa sun kam koosie.

10 Ye Gusunɔ u wa ma Ninifugibu ba ḡru gɔsia, ba
 ben daa k̄sa deri, yera u win himba gɔsia. Ma u ñ
 maa bu k̄sa ye kue ye u raa ḡru doke u bu kua.

Yonasin m̄ru

Gusunɔn durom s̄

4 Yera Yonasin m̄ru seewa ḡa ni Gusunɔ u
 1 Ninifugibu kuan s̄. 2 Ma u Yinni Gusunɔ s̄ɔwa u
 nɛɛ, Yinni Gusunɔ, yeniban beruma na m̀ sanam mɛ
 na w̄a nen temɔ. Yen s̄na na duka yakura fuuku na
 ɔɔ Taasisiɔ. Na ȳ ma a s̄awa wɔnwɔndugii, a maa
 suuru m̄. Wunen k̄ru ta kp̄. A ra tɔnu k̄sa w̄ari ye a
 raa ḡru doke a n̄n kua. 3 T̄ɛ, a de n gbi, domi n
 buram bo n gbi ye ko na n ka w̄a.
 4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a ñ gem m̄ Yonasi, a ka m̄ru
 yenin bweseru ko.
 5 Yera Yonasi u yarima Ninifu yen min di u da u w̄a
 yen s̄ɔ yari yeru ḡa, u kuru gira mi. Miya u mara u
 wa ye ya koo wuu ge deema. 6 Ma Yinni Gusunɔ u d̄a
 kiku gagu kpiisia ga Yonasi gunum kere, gu ka n̄n
 saaru kua, kpa win bw̄ra yu kpuna. Yera n Yonasi
 dore too too. 7 Adama sisiru bururu, Gusunɔ u maa
 dera ɔɔkuru gara na ta d̄a te di. Ma ta gbera.
 8 Sanam mɛ s̄ɔ yara, u dera woo sum ga na saa s̄ɔ
 yari yerun di. Ma s̄ɔ wi, u Yonasi so wirɔ sere u
 wasikira. Ma u nɛɛ, n buram bo u gbi ye u ko n ka
 maa w̄a.
 9 Yera Gusunɔ u n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, a ñ gem m̄ a ka
 m̄ru ko d̄a kiku gen s̄.
 Ma Yonasi u nɛɛ, na gem m̄ n ka m̄ru ko too too
 sere n ḡɔ kana.
 10 Ma Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ, a ñ s̄mburu garu
 kue d̄a ten s̄. N ñ wunɛ a tu kpiisia. Wee ta kp̄a
 w̄ku teeru, ma ta gu w̄ku kpaaru. Ka mɛ, wee a tu
 wɔnwɔndu kuammɛ. 11 Ninifu wuu ɔɔkɔ gen t̄mbu ba
 s̄awa t̄mbu ɔɔkɔ bun suba wunaa teeru (120.000), ba
 ñ maa gea ka k̄san wunano ȳ. Yera a ñ k̄ n be ka
 ben yaa sabe dabinu wɔnwɔndu kua?

Misee

Misee ka Esai, waati tia ba ben gari gerua. Miseen tireru sɔɔ, u Isireliba ka Yudaba gerusi yèn sɔ weesu ka naane sariru ka karanabu ka dam dɔrebu ka sere daa bɔɔɔɔya ya wãa ben suunu sɔɔ. Gobigibun arumani kun bu tura sere ba maa sãarobu ka tɔn kurɔbu giramɔ ba bu ben yenusu wɔrarimɔ. Ben wirugibu ba nɔm biran kɛnu mwaamɔ. Ben yãku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu ba tɔmbu gobi mwaarimɔ bu sere ben sɔmburu ko. Durum yeniba kpuron sɔna Misee u bu gerusi. Yen biru, u bu sɔɔwa ma Gusunɔn durom mu kpã. Yen sɔ, bu de bu gɔru gɔsia kpa bu wurama Yinni Gusunɔn mi. Meya u maa sãarobu dam kɛmɔ bu ka ben tii Gusunɔn wɛ. Yinni Gusunɔn u ra kpuro ko dee dee. Yen sɔna n ñ koorɔ u kun kɔsan kowobu sɛyasia. Sɔɔ teeru u koo win tɔmbu yakia u bu yara sekurun di. Kpa u de bɔri yendu ka gem mu n wãa ben suunu sɔɔ.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban toranu ka ben sɛyasiabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Yinni Gusunɔn durom, wiru 4n di sere wiru 5.
3. Yinni Gusunɔn u koo win tɔmbu siri, wiru 6:1n di sere wiru 7:7.
4. Gusunɔn nɔ mweɛ duronu, wiru 7:8-20.

1 Yudaban sina boko Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ben waati sɔɔra Yinni Gusunɔn u Misee Mɔresetigii sɔɔwa ye ya koo Samari ka Yerusalemu deema.

Yinni Gusunɔn

u win tɔmbu taare wɛ

2 Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio.
Bɛɛ handuniagibu, i swaa tem kpɛiyɔ i nɔ.
Yinni Gusunɔn u koo na saa win wãa yee dɛɛrarun di u bɛɛ taare wɛ.
3 Wee u yarim wee saa win wãa yee ten min di, u sɔimɔ guunun wɔɔɔ.
4 Û n nu taara, nu ra numwa.
Kpa wɔwi yi n yandamɔ nge gum yarum ñ kun mɛ nge nim mɛ mu saram wee gungunun di.
5 Isireliba Yakɔbun bibun toranun sɔna yeni kpuro ya koora.
Wara u Isireliba dam kã bu ka Gusunɔn seesi.
Ben wuu maro Samariwa.
Wara u Yudaba suremɔ bũu sãaru sɔɔ.
Ben wuu maro Yerusalemuwa.
6 Yinni Gusunɔn u nɛɛ, yenibara ya koo de Samari yu ko bansu
kpa bu resɛm duure mi.
U koo yen ganin kpenu sure sere wɔwan sɔɔɔɔ.
Kpa bu yen kpɛɛkpɛɛku wa.
7 Ba koo yen bwãarokunu kpuro kɔsuku.
Kɛɛ ni ba raa wa, ba koo nu dɔɔ meni.
U koo de bu yen bũnun sãa yãnu kpuro gura.
Domi sakara gobiya ^I ba ka nu dwa.

^I sakara gobi - Ben bũu sãaru sɔɔ ba ra sakararu ko ka kurɔ be ba ra n wãa ben bũu diru mi. Sakara gobi yira ba ka dii te bana.

Tɛ, tɔn tukobu ba koo nu gura bu ka sãaru ko.

Wahala ya Yerusalemu deema

8 Nɛ Misee kon weeweenu ko n swĩ.
Kon sɔ tereru, ka naa dirisu.
Kon wuri ko nge gbeeku bɔɔ.
Kpa n swĩ nge taataaru.
9 Samarin nɔni swãa te ya wa sere ta Yudaba girari, ta ñ kpeemɔ.
Wee ta tunuma sere Yerusalemu nen tɔmbun wuun kɔnɔɔɔɔ.
10 I ku ye kpara Gatɔ.
I ku maa swĩ Akoɔ.
I bindio tua sɔɔ nuku sankiranun sɔ Beti Leafarɔɔ.
11 Wee bɛɛ Safirigibu ba koo bɛɛ yoru mweeri, kpa i n wãa tereru ka sekuru sɔɔ.
Sananigibu ba ñ kãkɔ bu yari ben wuun di.
Betisalegibun weeweenu dera ba ñ wãa yeru mɔ.
12 Marɔtigibu ba diirimɔ ben alafian sɔ.
Nɔni swãa te, ta weewa Yinni Gusunɔn min di.
Ta maa Yerusalemun gbãra kɔnɔ girari.
13 Bɛɛ Lakisigibu i bɛɛn keke yi dumi gawe sɔɔru kowo.
Domi i Isireliban daa kɔsa saarimɔ.
Ma i dera Yerusalemgibu ba man seesi.
14 Yen sɔna i ko tɛ karana ka Mɔreseti Gatigibu.
Akisibugiba kun maa Isireliban sinambu somiru wee.
15 Bɛɛ Maresagibu, Yinni Gusunɔn u koo kpam bɛɛ yibɛɛ kpao nɔmu sɔndia.
Isireliban sina yiikogibu ba koo da bu kuke kpee te ba mɔ Adulamɔ.
16 Bɛɛ Yerusalemgibu, i bɛɛn seri kɔnɔ i wii kparanu yi nuku sankiranun sɔ.
I swĩiyɔ bɛɛn bii be i kɔn sɔ.

Wee ba koo bu mwæeri bu ka da tem tukumɔ.

Be ba tɔmbu dam dɔremɔ

2 Bʒuroba be ba ra n kɔsa bwisikumɔ wɔkuru mi ba kpɔ̃.

Bà n seewa buru buru kpa bu ye ko yèn sɔ̃ ba yen dam mɔ.

² Bà n goon gberu binε kua, kpa bu tu mwa.

Bà n goon diru binε kua, kpa bu tu mwa.

Ba ra yɛro ka win yεnugibu dam dɔrewa kpa bu du bu ben dukia kpuro gura.

³ Yen sɔ̃na Yinni Gusunɔ u nεε, wee na kɔsan sɔ̃ru mɔ̃ tɔn ben sɔ̃.

Ba ñ maa kpɛ̃ bu ye duka suuri.

Mɛya ba ñ maa kpɛ̃ bu sɔ̃ ba n wɔ̃iru yɔ̃rasie dam dam.

Domi tɔ̃ te ta wee mi, tɔ̃ kɔ̃sura.

⁴ Yen tɔ̃ te, ba koo gɔ̃ wura yeni ko bu nεε,

wee! Ba bu gura kpuro mam mam.

Ben tɔ̃mbu ba ñ maa tem mɔ.

Ba bu gira ben gbean di.

Ba ye bɔ̃nu kua ben tii tiine sɔ̃.

Mban sɔ̃na ba bu gura nge mε.

⁵ Adama saa gaa sisi yè sɔ̃ ben goo kun maa tem wasi

Yinni Gusunɔn tɔ̃mbu bà n tem bɔ̃nu mɔ̃.

Gabu ba Gusunɔn sɔ̃mɔ

Miseen gari siki

⁶ Ben gaba ba seewa ba Misee sɔ̃wa ba nεε, a ku maa gari suni a n mɔ̃, kɔ̃sa ye, ya weewa kam kam.

⁷ Ba Isireliban bweseru bʒrusiwa?

Yinni Gusunɔ u suuru kpanawa?

Nge mɛya u ra raa sun kue?

Adama Misee bu wisa u nεε, gari doriya na gerumɔ be ba kom gem mɔ̃n sɔ̃.

⁸ Adama bæya Yinni Gusunɔ u sɔ̃mɔ u mɔ̃, i kua win tɔ̃mbun yiberεba.

I tɔ̃mbu sɛre be ba wee tabu gberun di i ben yãnu potira.

⁹ I ben kurɔbu gira saa yenu si ba kɔ̃n min di, ma i dera ben biba kun maa girima wasi sere ka baadomɔmɔ yè na raa bu wɛ̃.

¹⁰ I seewo i doona, i ñ maa bɔ̃ri yendu wasi tem mε sɔ̃.

Wahala baka ya bæε mara bæen mem nɔ̃kɔbu sarirun sɔ̃.

¹¹ Domi Gusunɔn sɔ̃mɔ benin bwesera i ra kã be ba ra bæε weesu kue bu nεε, i ko i tam wa i nɔ̃, yen tam bɔ̃kɔmɔ mam.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireli be ba tie menna

¹² Yinni Gusunɔ u nεε, bæε Isireliba, Yakɔ̃bun bweseru, kon bæε be i tie kpuro menna. Kon bæε menna nge yãanu gɔ̃ teu sɔ̃. Kpa i n wãa sannu nge yãanu kpara yerɔ. Bæen tem mu koo tɔ̃mbu yibu.

¹³ Nε, Yinni Gusunɔ bæen sina boko, nena na bæε kpare.

Kon na n bæε swaa gbiiye.

Nena kon bæε swaa kenia i ka yakiara.

I ko i swaa gɔ̃a kpa i yari min di.

Misee u Isireliban wirugibu

kirɔ̃ mɔ̃

3 Bæε Isireliba Yakɔ̃bun bweserun wirugiba na ka yã.

N ñ bæya n weenε i n woodaba yɛ̃?

² Adama wee i ñ gea kɔ̃, kɔ̃sa i kɔ̃.

I ra tɔ̃mbu ben gãanu kpuro mwaariwa.

Kpa i bu yɔ̃su tereru.

³ I ra bu diwa mam mam nge yaa ye ba koka ba kukunu kɔ̃suka,

ma ba ye bɔ̃tira ba doke wekerɔ̃.

⁴ Yen sɔ̃na ñ n Yinni Gusunɔ kana u bæε somi, u ñ bæε wisimɔ̃.

U koo bæε biru kisiwa kɔ̃sa ye i kua min sɔ̃.

Gusunɔn sɔ̃mɔ

be ba Isireliba nɔ̃ni wɔ̃kumɔ

⁵ Misee u nεε, wee ye Yinni Gusunɔ u gerumɔ sɔ̃mɔ be ba win tɔ̃mbu nɔ̃ni wɔ̃kumɔn sɔ̃. U nεε,

bà n bu gãanu nɔ̃ dokea, ba ra nεewa, bɔ̃ri yenda wee.

Bà kun maa bu gãanu wɛ̃, kpa bu nεε, tabu sisi.

⁶ Yen sɔ̃, ba ñ maa yam wasi.

Ba ñ maa win gari mɔ̃.

Yam wɔ̃kura koo ka bu sikerena.

Ba ñ maa gãanu wasi.

⁷ Sɔ̃mɔ be, ba koo ben wuswaa wukiriwa sekurun sɔ̃.

Domi Yinni Gusunɔ u ñ bu wisimɔ̃.

⁸ Adama nε Misee, kon na n dam yibawa.

Domi Yinni Gusunɔ u man win Hunde wɛ̃.

Na gem ka wɔ̃rugɔ̃ru sebua.

Ma na Isireliba, be Yakɔ̃bun bweseru ben mem nɔ̃kɔbu sariru sɔ̃mɔ̃.

Yerusalemu koo ko bansu

⁹ Bæε Isireliba Yakɔ̃bun bweserun wirugibu,

i swaa dakio i nɔ.
 I ku ra gem kã.
 I ra mu gɔsiewa kɔsa.
 10 Wee i tɔmbu goomɔ,
 i ben dukia suamɔ i ka Yerusalemu banimɔ.
 11 Ma i nɔm biran kɛnu mwaamɔ i sere siri.
 Yãku kowobu ba ra gina tɔmbu gobi mwaariwa bu
 sere wooda sɔɔsi,
 kpa Gusunɔn sɔmɔbu bu gobi mwa bu sere win gari
 gere.
 Kpa ba n sere mɔ ba sãawa Gusunɔn tɔmbu.
 Gãanu kun bu deemamɔ yèn sɔ u ka bu wãa.
 12 Tɛ, bɛen sɔ, ba koo Sionɔ kera nge gbee te ba wuka.
 Kpa Yerusalemu yu ko bansu.
 Kpa guu te ta wãa sãa yerɔ tu kikisu kpi.

Yerusalemu ya ko n wãa

bɔri yendu sɔɔ

4 Saa gaa sisi yè sɔɔ guu tèn mi Yinni Gusunɔn
 sãa yera raa gire,
 ta koo guu ni nu tie bɛere kera.
 Kpa bwese dabinu nu na mi,
 2 nu nɛɛ, i na su da Yerusalemuɔ Yinni Gusunɔn gu-
 urɔ
 mi Isireliba ba ra nùn sã,
 kpa u sun win swɛɛ sɔɔsi su sɔ yi sɔɔ.
 Min diya u koo win wooda yara kpa u gari geruma.
 3 U koo bwese dabinu siri,
 ni nu dam mɔ nu na tontonden di.
 Kpa bwese ni, nu nin takobiba bɔɔri nu ka tebonu
 seku.
 Mɛya nu koo nin yaasi bɔɔri nu woba so.
 Bweseru gara kun garu seesimɔ.
 Ba ñ maa tabun gari mɔ ben suunu sɔɔ.
 4 Baawure u ko n wãa win gberu kpaanɛɔ bɔri yendu
 sɔɔ.
 Goo kun maa nùn nandasiamɔ.
 Gusunɔn wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.
 5 Bweseru baatere ta ra kãwa tu ten bũu mɛm
 nɔɔwa.
 Adama bɛɛ, Gusunɔn bɛɛn Yinniwa sa ko mɛm
 nɔɔwa sere ka baadommaɔ.

Yinni Gusunɔwa u sãa sunɔ

Yerusalemuɔ

6 Tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon be ba mɛera kua menna,
 kpa n be ba kpikuru sua sokusiamɔ,
 be, be na raa nɔni sɔɔwa mi.
 7 Kon be ba mɛera kua mi menna.
 Kpa be, ba n sãa nen tɔmbun sukum mɛ mu tie.
 Kpa n be, be ba raa kpikuru sua mi ko bwese dam-
 giru.
 Kpa nɛ, Yinni Gusunɔn na n sãa ben sunɔ Sionɔ sere
 ka baadommaɔ.
 8 Wunɛ Yerusalemun guuru,

wunɛ wi a sãa nge wuu kɔsobun diru,
 a tɔmbu kɔsu,
 kaa maa wunen bɛere wa nge yellu.
 Domi Yerusalemu ya koo kɔm ko Isireliban wuu
 maro.

Yerusalemuɔn nɔni

swãaru ka ben yakiabu

9 Mban sɔna i kuuki mɔ bɛɛ Yerusalemuɔn.
 Mban sɔna i tii tɛbirimɔ nge tɔn kurɔ wi kɔ u ma.
 Mana bɛɛn sunɔ u wãa.
 Mana bɛɛn bwisi kɛɔbu ba da.
 10 Bɛɛ Yerusalemuɔn, i wuri koowo
 nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ u ma.
 Domi tɛ, i ko i yari Yerusalemun di.
 Kpa i da i n wãa yakasɔ.
 Ba koo ka bɛɛ da sere Babiloniɔ.
 Adama Yinni Gusunɔn u koo ra bɛɛ yakiama min di.
 Kpa u bɛɛ wɔra bɛɛn yibereban nɔman di.
 11 Tɛ, bwese dabinu nu mennamɔ nu ka bɛɛ seesi.
 Nu mɔ, su de ben wuu Yerusalemu ye, yu bɛere bia,
 yu ko bansu.
 Kpa sa n su mɛera.
 12 Adama tɔn be, ba ñ yɛ himba ye Yinni Gusunɔn u yi
 win tɔmbun sɔ.
 Ba ñ win bwisikunu yɛ.
 U kɔ u bu menna nge alikama ye ba suba mi ba ra ye
 so.
 13 Yinni Gusunɔn u nɛɛ,
 bɛɛ Yerusalemuɔn, i seewo i bɛɛn yibereba so nge
 alikama.
 Kon de i n dam mɔ nge keten kɔba ye ya dam mɔ nge
 sisu.
 Ma yen naa konnu nu dam mɔ nge sii gandu.
 I ko i bwese dabinu munkuwa.
 Kpa i ben arumani gea mwa i nɛ Gusunɔn tem kpuron
 Yinni yiiya.
 14 Adama bɛɛ Yerusalemuɔn,
 i bɛɛn tabu kowobu mennama.
 Wee ba bɛɛ tarusi.
 Ma ba bɛɛn sina boko soomɔ baanɔ ka bokunu.

Faaba kowo koo yariwa

Betelehemun di

5 Yinni Gusunɔn u nɛɛ,
 wunɛ Betelehemu, Efaratagibun wuu,
 wuna a piiburu bo Yudan wusu sɔɔ.
 Adama wunen min diya kɔm koo yari
 wi u koo nen tɔmbu Isireliba kpara.
 U wãawa saa yee yellun di.
 2 Adama ko na n gina nen tɔn be deriwa ben
 yibereban nɔma sɔɔ
 sere kurɔ wi u koo kɔm koo wi ma, u ka ma.
 Be ba kpikuru da, ba koo gɔsiramɔ bu Isireli be ba tie
 deema.

³ Kpa kparo wi na bɛɛ ɲɲ mweɛru kua mi,
u bɛɛ nen tɔmbu menna u kpara mam mam
ka nɛ, Yinni Gusunɔɲ dam ka nen yiiko.
Win tɔmbu ba ko n wɔa bɔri yendu sɔɔ.
Kpa u yɔsiru yari handunian goonu nne ye sɔɔ.

⁴ Wiya u koo ka bɔri yendu na.
Asirigibu bɔ n na, ba besen tem wɔri
ba dua sere besen sina kpaarɔ,
sa ko besen kparo be ba dam bo seeya bu bu wɔri.
⁵ Ben tabu yɔnɔn sɔ,
ba koo Asirigibu ka Nimurodugii be taare,
kpa bu sun wɔra Asirigibu bɔ n besen tem wɔrima.

Isireli be ba wɔa

bwese ni nu tien suunu sɔɔ

⁶ Isireli be ba tiara ba ko n wɔa tɔn dabinun suunu
sɔɔ nge kako arufaanigiru
te Yinni Gusunɔɲ u dera ta wɔruma,
n̄ kun mɛ nge gura ye ya nɛmɔ tɛɛru,
ya n̄ gɔanu yɔiyɔ tɔnɔn min di.

⁷ Isireli be ba tiara ba ko n wɔa tɔmbun suunu sɔɔ,
kpa ba n dam mɔ nge gbee sunɔ ge ga wɔa gbeeku
yɛɛn suunu sɔɔ,
n̄ kun mɛ yɔa gɔɔ sɔɔ.

Mi ga dua kpuro, ga ra yaa kasukuwa gu mwe.
Goo kun maa kpɛ u gu mwaari.

⁸ Isireliba, i seewo i bɛɛn yiberɛba wɔri.
Kpa i bu go mam mam.

Yinni Gusunɔɲ

u ye ba gballi wuna

⁹ Yinni Gusunɔɲ u nɛɛ,
tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon bɛɛn dumi ka bɛɛn tabu
kekeba kpeerasia.

¹⁰ Kpa n bɛɛn wusu kam koosia.
Kpa n bɛɛn gbɔranu suriri.

¹¹ Kon bɛɛn dobo dobogibu go.
I n̄ maa ben dobo dobo wasi bɛɛn suunu sɔɔ.

¹² Kon bwɔarokunu ka kpee ni i gira kɔsuku.
I n̄ maa nu sɔamɔ.

¹³ Kon bɔu wi ba mɔ Asitaaten sɔa yerun dɔnu
wukiri.

Kpa n bɛɛn wusu kɔsuku.

¹⁴ Nen mɔru koo se,
kpa n nen dam sɔɔsi bwese ni nu n̄ man mem
nɔɔwammen mi.

Yinni Gusunɔɲ u win tɔmbu

taare wɛɛmɔ

⁶ I swaa dakio ye nɛ, Yinni Gusunɔɲ na gerua. Na
nɛɛ,
Isireliba, i seewo
i ka tii yina guunu ka gungunun wuswaaɔ.

² Bɛɛ guunu, i swaa dakio.
Bɛɛ tem kpɛɛkpɛɛku damginu,
nɛ, Yinni Gusunɔɲ na nen tɔmbu taare wɛɛmɔ.
Na kɪ n bu siribu soku.

³ Bɛɛ Isireliba, bɛɛ nen tɔmbu, kɔsa mba na bɛɛ kua.
Ma sɔɔra na dera i wasira.

I man wisio.

⁴ I man taare wɛɛmɔ yɛn sɔ na bɛɛ Isireliba yara saa
Egibitin di?

N̄ kun mɛ yɛn sɔ na bɛɛ yara saa yorun di?

N̄ kun mɛ yɛn sɔ na bɛɛ kparo beni gɔriama, Mɔwisi
ka Aroni ka Mariamu?

⁵ Bɛɛ nen tɔmbu, i yaayo kɔsa ye Balaki Mɔabun sina
boko u bwisika u bɛɛ kua.

I maa yaayo ye Balamu Beorin bii u n̄n wisa.

Na bɛɛ yɔsiri bɛɛn sanum sɔɔ saa Sitimun di sere
Giligaliɔ.

Ma i nen durom wa mɛ nɛ, Yinni Gusunɔɲ na bɛɛ kua.

Ye Yinni Gusunɔɲ u tɔmbu

bikiamɔ

⁶ Kɛɛ terɔ kon ka Yinni Gusunɔɲ wi, wi u kpuro kere
daawa

n̄a n dɔɔ win sɔa yerɔ.

Kɛɛ terɔ ko na n neni n ka n̄n yiira.

Naa wɔɔ tiagia kon ka n̄n yɔku dɔɔ mwaararugiru
kua?

⁷ Yinni Gusunɔɲ u yɔa kine dabi dabinun bukata mɔ?
Gum kotosun bukatawa u mɔ?

Nen bii gbiiikoowa kon n̄n wɛ u sere man nen toranu
suuru kua?

⁸ Aawo, Yinni Gusunɔɲ u tɔmbu gea sɔɔsi ye u ra kɔ.

Ye u bu kanamɔ bu ko,

yera bu ben berusebu wɛ ye n sɔa begia.

Kpa bu bu kɪru sɔɔsi.

Kpa bu wi, Gusunɔɲ ben Yinni swɔi ka tii kawabu.

Yinni Gusunɔɲ u ra gbenɔbu

ka daa bɔɔbɔyagibu sɛɛyasie

⁹ Yinni Gusunɔɲ u ka Yerusalemugibu yɔ.

Wi u bwisi mɔ, u koo n̄n nasia.

Bɛɛ Yudaba, i de nen siribu bu bɛɛ yeeri.

¹⁰ Kon wura tɔn kɔso u dukia gure win dirɔ ka gbena?

Kpa u n sakaku mɔ ge na n̄ kɪ?

¹¹ I tamaa wi u kilo weesugia mɔ u dɛɛre?

¹² Wee bɛɛn gobigibu ba tɔmbu dam dɔremɔ,
ba ra n weesu mɔ.

Kpa ba n gabu nɔni wɔkumɔ ka ben gari.

¹³ Tɛ, na sɔɔru kpa n ka bɛɛ sɛsuku bɛɛn durum sɔ,
kpa i kam ko.

¹⁴ I ko i di, adama i n̄ debumɔ.

I ko i nɔɔguru sua gɔɔrun sɔ.

Meya n n̄ koorɔ i gɔanu bere.

I n maa gɔanu berua, taba kon ka ye kam koosia.

¹⁵ I ko i duure, adama i n̄ gɛɛmɔ.

I ko i olifi gama,
 adama i ñ wasi i yen gum sawa.
 I ko i resem tam wīa,
 adama i ñ wasi i mu nɔ.
 16 Domi i sina boko Omirin daa kōsa saarimɔ ka sere
 maa Akabugia.
 I ben daa saarimɔwa mam mam.
 Yen sōna kon de beɛn wuu gu ko bansu.
 Kpa n de bu beɛ yēɛ.
 I ko i sekuru wa beɛ kpuro nge mɛ nen tumbu ba ra
 wa.

Misee u weeweenu m̀

7 Misee u nɛɛ,
 wee na wɔnwɔndu soore nge wi u dāa binu
 kunɔnu m̀.
 Ma u ñ gāanu wa u di.
 U ñ maa resem yeba wa ye win g̃ru ga k̃i u di.
 2 Domi tem mɛ sɔɔ, goo sari wi u Gusunɔ mem
 nɔɔwammɛ.
 Goo kun m̀ dee dee.
 Be kpuro ba bwisikumɔwa bu tumbu go.
 Ma ba sākirianammɛ.
 3 Ba kōsan kobun yēru mɔ.
 Ma sinambu ka siri kowobu ba tumbu nɔm biram
 kēnu mwaarimɔ.
 Ben damgibu ba ben bine sōɔsimɔ.
 Ma be kpuro ba nɔɔ tia sāa bu ka ko ye ba k̃i.
 4 Ben wi u sanɔ bo, u sāawa nge sākā.
 Ben wi u dɛɛre, u awīi kōsi kere.
 Yen sō tē, tōɔ te Gusunɔn sɔmɔbu ba bu nɔɔsia
 tɛ sɔɔ ba koo bu sɛɛyasia ta tunuma.
 Wee ba burisine kɔ nuku sankiranun sō.
 5 Yen sō, a ku wunen berusebu naane ko.
 A de a wunen yara nene wunen tiin kurɔn wuswaɔɔ.
 6 Domi bii u ra win tundo wɔmɛ,
 kpa bii wɔndia u win mero seesi,
 kpa bigii kurɔ u win dwaa mero seesi.
 Baawure u ra n win yibere mɔwa win tiin yenu sɔɔ.
 7 Adama nɛ, Yinni Gusunɔwa ko na n mɛɛra.
 Wiya ko na n naane sāa.
 Domi u ra man faaba ko.
 Wiya u koo man wisi.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba faaba ko

8 Beɛ be i sāa besen yibereba,
 i ku yēɛ ye ya sun deeman sō.
 Baa sà n wɔruma, sa ko se.
 Sà n maa wāa yam wōkuru sɔɔ,

Yinni Gusunɔwa u ko n sāa besen yam bururam.
 9 Sa ko Yinni Gusunɔn mɔru sɔbe,
 domi sa nùn tora.
 Adama saa gaa sisi yè sɔɔ u koo ka sun yina,
 kpa u sun gem wē.
 U koo ka sun na yam bururam sɔɔ
 kpa u sun durom kua.
 10 Besen yibereba ba koo ye wa.
 Saa ye sɔɔra ba koo sekuru wa,
 be, be ba ra raa bikie bu nɛɛ,
 mana Gusunɔ besen Yinni u wāa.
 Ba koo bu taaku nge pɔkɔkɔ,
 kpa su bu yēɛ.
 11 Tōru gara sisi tɛ sɔɔ ba koo Yerusalemun gani
 seeya,
 kpa bu besen tem nɔɔ bura yeru yasiaasia tu tonda.
 12 Saa ye sɔɔ, besegii be ba wāa Asiriɔ ka Egibitiɔ
 ka daa ni ba m̀ Nilu ka Efaratin goorɔ,
 ka sere maa be ba wāa nim wōkun goorɔ ka guunɔ,
 ba koo wurama besen temɔ.
 13 Kpa tem mɛ mu tie dunia sɔɔ mu ko bansu,
 tɔn be ba wāa min kom kōsum sō.
 14 Yinni Gusunɔ,
 a wunen tɔn be a gɔsa kparo ka wunen kpara dɛka.
 Be wee ba wāa be tɔna dāa sɔɔwɔ mi tem gem wāa.
 A bu kparo Basani ka Galadin kpara yeno nge yellu.
 15 A sɔm maamaakigia koowo nge mɛ a kua
 sanam mɛ a sun yarama saa Egibitin di.
 16 Bwesenu nu koo maamaaki ye wa.
 Kpa nu sekuru wa baa mɛ nu dam mɔ.
 Nu koo nɔɔ nɔma wukiri, nu yōra nu kun gari gerua,
 kpa nu kun gāanu nua.
 17 Kpa nu tua di nge waa,
 ñ kun mɛ nge yɛɛ yi yi kabirimɔ.
 Nu koo yari saa nin kuku yerun di ka berum,
 nu na wunɛ Yinni Gusunɔn mi, nu n diirimɔ,
 kpa nu n nun nasie wunen dam sō.
 18 Wara u ka nun weenɛ.
 Wee, a ra ka besɛ wunen tumbun bweserun sukum
 mɛ mu tie temane
 besɛ be sa sāa wunen arumani
 kpa a sun besen toranu suuru kua.
 Wunen mɔru ku ra tɛ.
 Domi kīra a ra sun sōɔsi.
 19 Kaa maa besen wɔnwɔndu wa.
 Kpa a ku besen toranu garisi.
 Kpa a besen durum wuna a kō yu da sere nim wōkun
 temɔ.
 20 Kaa besɛ be sa sāa Aburahamu ka Yakɔbun sika-
 dominu kīru ka bɔkɔkiniru sōɔsi
 nge mɛ a besen sikadoba nɔɔ mwɛɛru kua saa yellun
 di.

Nahumu

Nahumu u s̄w̄sim̄ win tireru s̄w̄ tora ni Ninifugibu ba m̄. Yen s̄na u bu s̄w̄m̄ ma ba koo ben wuu ge w̄ri bu kpeerasia. Yeniba kpuro s̄w̄, Gusun̄ u koo be ba n̄n naane s̄a w̄n̄w̄ndu ka durom kua sanam m̄e u koo Asirigibu siri.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Gusun̄n̄ yiiko, wiru 1:2-8.
3. Gusun̄n̄ siribu, wiru 1:9n di sere wiru 2:3.
4. Ninifu ya koo kam ko, wiru 2:4n di sere wiru 3:19.

1 Gari wee yi Yinni Gusun̄ u gerua wuu ge ba m̄
Ninifun s̄. Nahumu Elikosigiwa Gusun̄ u dera
u yi wa k̄siru s̄w̄ ma u yoru.

Yinni Gusun̄ u do u s̄

2 Yinni Gusun̄ u s̄awa nisinugii.
U ra m̄ru k̄sie.
Win m̄ru ya kp̄.
U ra win yiber̄ba m̄ru k̄sie.
U ku ra bu suuru kue.
3 U ku ra toro deri u kun n̄n s̄eeyasie.
Adama u ku ra m̄ru se fuuku.
Win dam mu kp̄.
Ù n s̄im̄, woo guna ya ra n seewawa,
kpa guru winu nu n s̄a nge win naasun tua.
4 Ù n nim w̄ku gb̄re, ga ra gberewa.
U ra daanu kpuron nim gberasiewa,
kpa yaka si su w̄a Basan̄i ka Kaamelin ḡan̄ su
gbera,
kpa d̄a w̄e si su w̄a Liban̄i su della.
5 U dera guunu b̄arim̄.
Ma gungunu diirim̄.
Ma tem ka men t̄mbu ba yiyaram̄ win wuswaaw̄.
6 Wara u koo kp̄i u ȳra u win m̄ru ma.
Wara u koo ka win m̄ru gabirina.
Win m̄ru ya ra pusiwa nge d̄w̄.
Wee ya kpenu b̄esukum̄.
7 Yinni Gusun̄ u s̄awa t̄n geo.
U s̄awa be ba w̄a wahala s̄w̄n̄ kuku yeru.
Be ba n̄n naane s̄a, bera u ra n̄n̄ri.
8 U koo Ninifu kpeerasia mam mam ka nim bakam,
kpa u win yiber̄ba naa gira sere ḡribun w̄a yer̄
yam w̄kuru s̄w̄.

Gari yi Gusun̄ u gerua

Yuda ka Ninifun s̄

9 Mba i Yinni Gusun̄ bwisikusim̄.
Wiya u ra kam koosie mam mam.

Ba ku ra n̄ni sw̄aru wa n̄n yiruse.
10 Yiber̄e be, ba s̄a nge s̄ki k̄k̄nu,
ba ra tam n̄ sere mu bu go.
Ka m̄e, ba koo d̄w̄ mwaarawa mam mam nge yaka
gbebusu.

11 Ninifu, wunen min diya goo u yara
wi u Gusun̄ k̄sa bwisikusim̄,
ma u k̄i u n̄n seesi.
12 Yinni Gusun̄ u Yudaba s̄w̄a u n̄e,
baa b̄en yiber̄ba b̄a n dabi am̄,
ma ba dam m̄ am̄,
ka m̄e, kon bu gowa mam mam.
Na b̄e sekuru doke.
Na ñ maa wurem̄ n b̄e kua nge m̄e.
13 Kon ben yoo te ba b̄e diisiam̄ kpeerasia.
Kon ten ȳni kasuku.
14 B̄e Ninifugibu, wee ye n̄e, Yinni Gusun̄ na gerua
b̄en s̄.
Na n̄e, i ñ bweseru wasi
te ta koo b̄en ȳsiru s̄be.
Kon b̄en bw̄aroku d̄agin̄u ka sisuginu kpuro wuna
b̄en b̄u dirun di,
kpa n b̄en sika s̄w̄ru ko.
Domi i ñ s̄a ḡanu.

2 B̄e Yudaba, wee goo u na guunu w̄ll̄
u b̄ri yendun labaari gea kparam̄.
Yen s̄, i b̄en t̄w̄ baka ni i ra raa di Yinni Gusun̄n̄ s̄
dio.

I b̄en n̄n̄ m̄w̄enu yibio.
Domi t̄n̄ k̄so wi, u ñ maa wee b̄en suunu s̄w̄.
Na n̄n̄ kpeerasiawa mam mam.
2 B̄e Ninifugibu, kam koosio u b̄e w̄rim̄ wee.
Yen s̄, i b̄en gb̄araru maruo,
kpa i b̄en swee k̄su.

I s̄w̄ru koowo,
kpa i w̄ruḡru s̄w̄si ka b̄en dam kpuro.
3 Wee Yinni Gusun̄ u Yak̄bun bweseru, Isireliba ben
b̄e wesiaw̄,
be, be yiber̄ba ba w̄ri ba ben ȳnu gura
nge m̄e ba ra res̄em̄ k̄asi yakiri.

Ba Ninifu wɔri

ba yen yānu gura

⁴ Ninifun yiberēban tabu durɔ damgibun tɛrenu nu sɔri.

Ma ba yāa wunɔmginu doke.

Tabun tɔru tà n tura,

ben tabu kɛkɛ be dumi gawe

yi ra kuramewa yi n ballimɔ nge dɔɔ buri,

kpa ba n yaasi fiamɔ.

⁵ Ba tabu kɛkɛba yakiamɔ swɛɛ sɔɔ nge wiirɔbu.

Ba daamɔ batuma kpuro sɔɔ ka dam.

À n bu wa, a ra n tamaa dɔɔ yariya.

Kpa ba n duki mɔ nge guru maakinu.

⁶ Ninifun sina boko u win tabu durɔ damgibu yaaya u sokumɔ.

Adama be wee, ba sɔimɔ ba bāarimɔ.

Ben yiberēba ba sende ba ka dɔɔ wuun gbāraru gia.

Ma ba tii kuku yenu kua.

⁷ Subaru sɔɔ, ba daanun swɛɛ kenia,

ma sina kpaara wɔruka.

⁸ Ba Ninifu ye mwa ba yen yānu gura ba ka doona.

Yen tɔn kurɔbu ba sumɔ nge kparukonu,

ma ba toronu soomɔ.

⁹ Ninifu ye, ya sāawa nge nim bwee bakaru

tɛn nim mu gɛɛra mu doona.

Ma nɔɔgira nɔɔramɔ ta mɔ,

i yɔro, i yɔro.

Adama goo kun yɔre.

¹⁰ I sii geesu ka wura guro.

Ben dukia ya n nɔru mɔ.

Dukia bwese bwesekawa ba mɔ.

¹¹ Ba guramɔ, ba goomɔ, ba sankumɔ.

Tɔmbu kpuron gɔma dwiia.

Ben dūunu soonamɔ, ma ben dam doona.

Be kpuron wuswaa burisine.

Ninifu ya sāawa

nge gbee sunɔ ge ba kamia

¹² Mana Ninifu ye, ya wāa tɛ,

ye, ye ya raa sāa nge gbee sinansun wāa yeru,

mi gbee sunɔ dwaɔ ka ninu ka binu nu ra n bɔsu,

goo ku ra maa nu nare,

¹³ kpa dwaɔ ye, yu yen kurɔbu ka yen binu yaa goowa,

kpa yu wāa yee te yaa yibia.

¹⁴ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, nɛ wee.

Nena na sāa yen yiberɛ.

Kon de yen tabu kɛkɛba bu dɔɔ mwaara.

Kon de bu yen bibu go tabu sɔɔ.

Kon de yu ku maa tɔmbun yānu gura.

Goo kun maa yen sɔmɔbun nɔɔ nɔɔmɔ.

Ba Ninifu kam koosia

3 Ninifugiba kua bɔrurɔbu.
Domi ba sāawa tɔn gowobu.

Ba weesu yiba.

Ma ba kuuramɔ ka gbana.

Ba ra n tɔmbun yānu guramɔwa.

² Wee senan damusu nɔɔramɔ wuu ge sɔɔ.

Wee tabu kɛkɛban uruun wɔkinu nɔɔramɔ,

ma dumi yi yi gawe yi yɔɔkumɔ.

³ Maasɔbu ba wee,

ba takobiba ka yaasi neni yi ballimɔ.

Wee ba tɔmbu mɛera kua,

ma gonu tɛrie baama, nu n garirɔ.

Ma ba nu wɔrikimɔ.

Ba Ninifu sekuru doke

⁴ Ninifu ya sāawa nge kurɔ sakara kowo kpoko.

Ya bwese dabinu yoru diisia yen buram ka yen sɔrorun sɔ.

⁵ Yen sɔna nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, kon ye wɔrima.

Kon yen yaberu gbabia n ka yen wuswaa wukiri,

kpa n yen tereru bwesenu sɔɔsi,

kpa yu sekuru wa.

⁶ Kon ye kubanu sure, kpa tɔmbu bu ye ka.

⁷ Saa yera wi u ye wa u koo duka su,

kpa u nɛɛ, Ninifu ya kua bansu.

Wara u koo ye wɔnɔwɔndu kua.

Mana kon bu wa be ba koo ye nukuru yemiasia.

Ninifu ya koo kowa

nge Tebesi

⁸ Tebesi ya wāa Nilun nim swɛɛ yi ba gban bɔkuɔ.

Nim mu ka ye sikerenɛ.

Ma mu sāa yen gbāraru.

Ninifu, a tamaa a Tebesi ye sanɔ kere?

⁹ Etiopigibu ka Egibitigiba ba sāa yen dam.

Putigibu ka Libigibu ba sāawa yen somibɔbu.

¹⁰ Ka mɛ kpuro, yen tii ya yoru da.

Ba ye mwa ma ba yen bibu go swɛɛ kpuro sɔɔ.

Ba yen wirugibu tɛtɛ toosi,

ma ba yen damgibu mwɛera ba yɔni doke.

¹¹ Wunɛ Ninifu, kaa nɔni sɔɔrawa,

kpa a n sāa nge wi u tam goore,

kpa a kuku yeru kasu yiberēban sɔ a kuke.

¹² Saa ye sɔɔ, wunen gbāranu kpuro nu ko n sāawa nge dāa nɔn marum mu ye.

Bà n mu sira kpa mu wɔri wi u koo mu din nɔɔmɔ.

¹³ Wee wunen tɔmbu ba sāa nge tɔn kurɔbu wunen suunu sɔɔ.

Wunen tem wusun kɔnnɔsu su keniana mam mam yiberēban wuswaaɔ.

Ma dɔɔ u sin kɔkɔba di.

¹⁴ Bɛɛ Ninifugibu, i nim takirio i yi.

Domi ba koo bɛɛn wuu tarusi.

I bɛɛn gb̄ararun dam sosio.
 I birikiba muro kpa i s̄ndu taaku i ka tu bani.
 15 Baa ì n yeba kpuro kua,
 ka mɛ, d̄ɔ̄ u koo na u bɛɛ di,
 ò kun mɛ bu bɛɛ go ka takobi.
 Ba koo bɛɛ kpeerasiawa nge mɛ twee yi ra d̄ã wu-
 rusu di.

Ba Ninifun t̄mbu kpuro go

Wee, i dabi nge twee.
 16 Bɛɛn tenkuba ba kperi dabiru kere.
 Adama be kpuro ba doona
 nge twee yi yi ȳɔ̄wa.
 17 Bɛɛn k̄s̄obu ba dabi nge gbabu sw̄ɛ.

Bɛɛn s̄ɔm kowobu ba dabi nge twee
 yi yi sina d̄ã kikis̄ bururu.
 Adama ye s̄ɔ̄ u yara ma yi ȳɔ̄wa yi doona,
 ba ò tuba mi yi da.
 18 Wunɛ Asirin sina boko,
 wee wunen kparobu ba dom ȳbirim̄.
 Wunen tabu dur̄ damgibu ba ò maa wasi.
 Ma wunen t̄mbu ba yarinɛ yam kpuro guunu w̄ll̄,
 goo sari wi u koo bu kpaasina.
 19 Goo kun wunen m̄ɛra ye n̄ɔ̄rim̄.
 Ya koo nun gowa.
 Wi u nua ye ya nun deema, u koo taka kowa nuku
 dobun s̄ɔ̄.
 Domi goo sari wi a ò n̄ɔ̄ni s̄ɔ̄wa.

Habakuku

Habakuku u win sɔmburu kuawa Yudaban sina boko Yoyakimun waati sɔɔ. Wi ka Yerekiwa ba sɔmburu kua waati tia sɔɔ.

Habakukun tireru ta win biti ka win nuku sankiranu sɔɔsimɔ win tɔmbun sɔ. Saa ye sɔɔ, Babilonigibu ba Isireliba dam dɔremɔ. Meya bwese ni nu ka bu sikerenen tii nu bu kuammɛ. Yera Isireliba ba tii bikiamɔ ba mɔ, amɔna ben wɔara ko n sɔa be ka Gusunɔ. Ma Gusunɔ u bu wisa saa win sɔɔ Habakukun nɔɔn di u nɛɛ, wi u Gusunɔ naane doke, wiya u koo kpɪ u n wɔa. Wi u mara Gusunɔ u nɔn yakia, wiya u ko n wɔa, wiru 2:4.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Habakuku u ka Gusunɔ gari mɔ, wiru 1:2n di sere wiru 2:20.
3. Habakuku u Gusunɔ siara, wiru 3.

1 Gari wee yi Yinni Gusunɔ u win sɔɔ Habakuku sɔɔwa.

Habakuku u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

² Yinni Gusunɔ, sere saa yerà ko na n nun somiru kanamɔ.

Sere saa yerà kaa n man maari.

Sere saa yerà kaa de na n nun sɔɔmɔ ma tɔmba dam dɔrenamɔ.

Nge sere saa yerà kaa na a sun wɔra.

³ Mban sɔna a dera na kɔsa mɛera.

Mban sɔna kaa n tɔmbu mɛera ba n gem biranamɔ.

Wee, tɔmba dam dɔrenamɔ

ba daa kɔsa mɔ baama kpuro.

Sannɔsu yiba, ma tɔmba siribu sokunamɔ baama kpuro.

⁴ Goo sari wi u wooda mem nɔɔwammɛ.

Ba ku ra tɔmbu ben gem wɛ nge mɛ n weene.

Tɔn kɔsowa u ra gemgii siribu di.

Gusunɔ u Habakuku wisa

u nɛɛ, Babilonigiba wee

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i bwesenu mɛerio i ka sikereana.

I de biti yu bɛɛ mwa.

Domi kon gɔanu ko bɛɛn nɔni biru

ni i n naane mɔ,

baa goo ù n bɛɛ nu tusia.

⁶ Wee, kon Babilonigibu seeyama.

Tɔn be, ba nuki sum.

Ba tem kpuro bukianamɔ

bu wa bu ka bwesenu ganun wɔa yenu mwɛeri.

⁷ Ba nanum mɔ ben dam saabu.

Bera ba ra gɔsi ye ba kɪ.

⁸ Ben dumi yi sannɛkunu n kun mɛ gbeeku bɔnu duka kere.

Saa tontonden diya yi ra yɔ,

kpa yi yibere wɔri nge kasa ye ya goo buu wa.

⁹ Be kpurowa ba wee bu ka tɔmbun yɔnu gura.

Ba nɔni girariwa mi ba dɔɔ.

Ma ba yobu mwɛerimɔ ba mennamɔ nge yani seeri.

¹⁰ Ba sinambu gema.

Ba tem yɛrobu yɛemɔ.

Ba n wusun gbɔranu gara.

Domi ba ra tem turenu kowa bu ka gbɔra ni yo

kpa bu wuu si mwa.

¹¹ Yen biru kpa bu yari min di nge woo guna,

kpa bu maa da bu gam wɔri bu kɔsa ko.

Ben dama ba naane sɔa, mu sɔa nge ben bɔu.

Habakuku u maa Gusunɔ soku

¹² Saa yellun di, wuna a sɔa Gusunɔ.

Wuna a sɔa nen Yinni.

A dɛere. Yen sɔ, sa n gbimɔ.

Yinni, wuna a sɔa nen kpee baa mi na ra kuke.

Wuna a Babilonigibu gɔsa,

ma a bu dam kɔ kpa bu ka sun seeyasia.

¹³ Adama a n kpɛ a yɔra a n kɔsa mɛera,

domi a dɛere too.

N n men na, mban sɔna a mɛera ye tɔn kɔsoba mɔ,

ma a n gɔanu gerumɔ.

Mban sɔna a maari tɔn kɔsobu ba gemgibu goomɔ.

¹⁴ Mban sɔna a tɔmbu kuammɛ nge swɛɛ,

n kun mɛ nge kɔkɔ ni nu n kparo mɔ.

¹⁵ Babilonigibu ba tɔmbu mwɛerimɔ

nge swɛɛ yi ba mwa ka kɔkɔnu

n kun mɛ ka yɔakoronu,

kpa bu bu gura bu ka doona ka nuku dobu.

¹⁶ Yen sɔna ba ra ben yɔakoronu yɔkunu kue,

kpa bu nu turare dɔɔ dokea.

Domi nin saabuwa
ba koo ka kpī bu dīa geenu wa
ni nu do bu di.

17 Domma ba koo den ben takobiba wesia ben
karan.

Ba ko n bwesenu sakirimawa wānwāndu sariru sɔɔ
sere ka baadomma?

2 Adama nɛ, Habakuku na yōwa gbāraru wāll
nen kōsu yerɔ
nge wi u yōru bwēɛ,
kpa n ka nɔ ye Gusunɔ u koo man sɔ,
ka nge mɛ u koo man wisi nen weeweenun sɔ.

Gusunɔ u Habakuku wisa

2 Yera Yinni Gusunɔ u man wisa u nɛɛ,
n gari yi yoruo yi u man sɔɔmɔ.

N yi yoruo kpasasa kpee besi sɔɔ.

3 Yin tōra kun gina tura yi ka koora.

Adama yi koo koora yin saa yà n tura.

Baa yì n tɛɛmɔ, na n gesi yi mara.

Domi yi koo koorawa kam kam.

4 N yoruo ma wi u tii sue u n wāa swaa gea sɔɔ.

Adama wi u kua gemgii naane dokebu sɔɔ, u ko n
wāawa.

5 Wi u tii sue, u ku ra sine sɛɛ.

U ra n sāawa nge tam nɔɔ,

kpa u n nɔɔ wukie nge gɔribun wāa yeru.

U ku ra debu nge gɔɔ.

U ra n tii bwesenu gawemawa u ka ko nin yinni.

Bōrusibu nɔɔbu

6 Adama bwese ni u mwɛera mi,
nu koo nùn seesi nu nùn gari sɔ ka wɔma ka mɔnnu,
nu nɛɛ,

u kuawa bōruo wi, wi u dukia mennamɔ ye ya n sāa
wigia,

ma u gabun yānu guramɔ u tɔruba yiimɔ.

Sere saa yerà u ko n m̀ nge mɛ.

7 Bèn dibu u neni, ba koo nùn seesi subaru sɔɔ,

kpa bu gura ye u mɔ.

8 Nge mɛ u tɔn dabinu wɔri u nin yānu gura,

nge meya be ba tie, ba koo maa nùn wɔri bu win
yānu gura

yèn sɔ u tɔmbun yem yari,

ma u tem ka men wusu ka men tɔmbu dam dɔre.

9 Bōruowa wi u dukia guramɔ

ye ya n dɛere win berusebun mi,

kpa u wa u n wāa aye bɛɛregiru sɔɔ,

mi u n maa nɔni swāaru wasi.

10 Adama win yenun sekura u sɔɔru kua mi,

ye u ka bwese dabinu go.

Win tiin wāara u kari bɔrie.

11 Domi baa ka ganio, yi koo wuri ko yi nùn taare wɛ,

kpa kpɛerun yari yi wuri wura.

12 Bōruowa wi u win wuun kpɛɛkpɛeku swīimɔ yem
wāll,

ma u tɔmbu dam dɔremɔ.

13 Ye tɔmba m̀ kpuro, ya koo dōɔ mwaara.

Ba tii nɔwɔ m̀wa kam sɔɔ.

Gusunɔ wāllu ka tem Yinniwa u koo ye kpuro kam
koosia.

14 Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔn bɛɛɛ yɛru ta ko n
yibawa tem sɔɔ

nge mɛ nim wōku ga ra n nim yiba.

15 Bōruowa wi u win beruse tam bɔɔbɔm wɛɛmɔ

mu ka nùn go nge dɛɛ, u n yō tereru,

kpa u nùn sekuru doke u n mɛera.

16 Yɛro u tii sekuru dokemawa mi, n n mɔ bɛɛɛ.

Win tii u mu nɔruo kpa u tereru yōra.

Yinni Gusunɔ u koo nùn tilasi ko

u ka win mɔrun nɔra nɔ kpuro,

kpa win bɛɛɛ ye u raa mɔ yu gɔsia sekuru.

17 Daa kōsa ye u kua Libanɔ,

ya koo wɔri win wiru wāll.

U yɛɛ go.

Adama yɛɛ yi, yi koo nùn nandasia.

Yeni kpuro ya koo nùn deema yem mɛ u yarin sɔ,

ka dam mɛ u tem mɛ ka men wusu ka men tɔmbu
dɔren sɔ.

18 Arufaani yerà bwāarokunu nu mɔ tɔnu u ka sina u
nu seku.

Nu sāawa ni ba seka ka sisu,

ma nu dera u weesu naane sāa.

Mban sōna tɔnu u koo win naane doke bwāaroku ni u
seka sɔɔ,

ni, ni nu n kpɛ nu gari gere.

19 Bōruowa wi u dāa kuku sɔɔmɔ u m̀, gu seewo,

ma u kperu sɔɔmɔ u m̀, tu dom yando.

Yen gaa ya koo kpī yu nùn bwisi kɛ?

Geema, u nu wura ka sii geesu pote.

Adama nu n hunde mɔ, nu n sere wāaru mɔ.

20 Yinni Gusunɔ u wāa win sāa yee dɛeraru.

Tɔmbu kpuro bu nɔɔ mario win wuswaas.

Habakukun kanaru

3 Wee kana te Gusunɔn sɔmɔ Habakuku u kua ka
weeweenu.

2 U nɛɛ, Yinni Gusunɔ, na nua ye a gerua.

Ma na nanda.

A de yu koora wōɔ sini sɔɔ.

A de tɔmbu bu ye wa bɛsen waati yeni sɔɔ.

Adama wunen mɔru ye sɔɔ, a yaayo a sun wānwāndu
kua.

3 Gusunɔ, a na saa Edɔmun di.

Wunɛ, Dɛero, a na Paranin guurun di.

Wunen yiiko ya wāllu yam bururasie.

Ma tem kpuro mu nun siaramɔ.

4 A na, ma yam mu burura.

Sōɔ yāna yara wunen nɔman di,

mi wunen dam mu wāa.

5 A dera baranu nu pusimɔ.

A nu derimɔ mi a sara kpuro.

6 A n yōra, tem mu ra yīriwa.

À n bwesenu mɛera, nu ra diiriwa.

Guu ni nu wāa saa ye yellun di, nu wɔruka,

gunguu ni nu wāa saa tēebun di, nu kōsikira,
 domi niya nu raa sāa wunen swaa ye a ra sī.
 7 Na Kusanigibun weeweenu 𐎎𐎗𐎕𐎗.
 Na maa wa ma Madianiba ba berum soore.
 8 Yinni Gusun, a ka daanu mōru mōwa?
 Nge nim wōkuwa a ka mōru mō.
 Wee a yōkwa guru winu wōllō,
 nge wi u yōkwa tabu keken wōllō,
 ma ya nūn nasara wē.
 9 A wunen tendu beri.
 Wunen bōri yi sāawa nge sēenu.
 A tem bera ma daanu koka min di.
 10 Guunu nū n nun wa, nu ra diiriwa.
 Gura ya nemo ka dam, ma nim wōkun nim mu wōki,
 mu nim kusenu kōkō sere wōllō.
 11 Sōka ka suru ba yōra ye ba wunen guru maakinu wa
 nu ballimō nge yaasa, ma nu dōk nge sēenu.
 12 Wee a tem bukianam,
 a bwesenu kōsukumō ka mōru baka.
 13 Wee a yara
 a wunen tōmbu ka wunen sunō wi a gōsa somiru na.
 A tōn kōsobun sunō go.
 A win bwāabu kpeerasia mam mam.
 14 A yiberēban sinambun winu yabura ka ben tiin
 sēenu.
 Ba raa sun wōrim wee ka sendaru nge woo bōkō,

bu ka sun yarinasia.
 Ba nuku dobun kuuki mō.
 Ba sōru sāa bu ka sun go besen kuku yeno.
 15 Yinni Gusun, a sō wunen dumin wōllō,
 a nim wōku taakumō
 ge ga nim kōkō ga wōki.
 16 Na gen wōkinu nōkō too.
 Ma na nanda gem gem,
 nen nōkō ga diirimō berum sō.
 Ma nen wasi yi wōkōnu wōrimō,
 na yō sēē na nuku sankiranun tōru mara
 te ta wee bwese ni nu koo sun dam dōren sō.
 17 Figien dānu nu hō ko n binu mō.
 Resem dānu nu hō maa marumō.
 Olifin dānu nu hō maa binu marumō.
 Gbea kun maa dīanu wēemō.
 Yāanu ka ketē kun ko n maa wāa gōkō.
 18 Adama nē, nen nuku dobu weewa wunē Yinni
 Gusunōn min di.
 Na nuku dobu mō yēn sō a ra man faaba ko.
 19 Wuna a sāa nen dam.
 A ra de na n sāu nge nemo.
 Kpa na n sōimō guunu wōllō.
 Womu geniwa ba wom kowobun wirugii kua ka
 mōkōku.

Sofoni

Sofoni u Yudaba ka Yerusalemgibu sɔ́wɔ́ ma Gusunɔ́ u koo bu sɛ́yasia. Ma u maa tɔ́n tukobu kirɔ́ m̀ be ba ka bu sikerene u nɛ́, Yinni Gusunɔ́n siribun t̄ra wee. T̄ɔ́ te, nɔ́ni sw̄aarugira. Adama amen biru, Isireliban sukum ba koo wurama Gusunɔ́n mi kpa bu kɔ́m Yerusalemu seeya.

Tire ten kpunaa

1. Gusunɔ́ u koo Yudaba ka Yerusalemgibu siri, wiru 1:1n di sere wiru 2:3.
2. Gusunɔ́ u koo bwese tukunu kpeerasia, wiru 2:4-15.
3. Yinni Gusunɔ́ u koo Yerusalemu seeya, wiru 3:1-20.

1 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ́ u Sofoni, Kusin bii s̄wɔ́wa Yosiasi, Amɔ́nɔ́n bii, Yudaban sina bokon bandun waati s̄wɔ́. Sofoni wi, u s̄awa Gedalian debubu, Amarian sikadobu, Esekiasin ȳasebu.

Yinni Gusunɔ́

u koo handunia sɛ́yasia

- ² Yinni Gusunɔ́ u nɛ́,
- kon kpuro kpeerasia handunia s̄wɔ́.
- ³ Kon t̄mbu ka yɛ́ ka gunɔ́su ka sw̄ɛ́ kpeerasia ka sere maa tɔ́n k̄sɔ́bu ka ye ya ra bu sokurasie. Kon t̄mbu kpuro kpeerasia handunia s̄wɔ́. Nɛ́, Yinni Gusunɔ́wa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ́ u koo Yudaba

ka Yerusalemgibu sɛ́yasia

- ⁴ Yinni Gusunɔ́ u maa nɛ́,
- kon Yudaba ka Yerusalemgibu kpuro nɔ́ma doke. Kon b̄u wi ba m̀ Baalin s̄aa yee ni nu tie kpeerasia min di. Kon yen wirugibu ka yen ȳaku kowobun ȳisa go.
- ⁵ Be ba dii t̄ɛ́ri wɔ́llɔ́ kperi ka suru s̄aam ka be ba b̄rumɔ́ ka nɛ́, Yinni Gusunɔ́n ȳisiru, ma ba wure ba b̄rumɔ́ ka ben b̄un ȳisiru, be kpurowa kon go.
- ⁶ Be ba man biru kisi ka be ba ku ra man kasu, ka sere maa be ba ku ra man ben gari saawara ko, be kpurowa kon go.
- ⁷ I nɔ́n mario wi, Yinni Gusunɔ́n wuswaas̄. Domi win t̄ru ta turuku kua. U win ȳakuru s̄wɔ́ kua. U maa gɔ́sa be ba koo tu di.
- ⁸ Wi, Yinni Gusunɔ́n ȳaku ten t̄ru s̄wɔ́, u koo wirugibu ka sina bokon bibu w̄ri, ka sere maa be ba tɔ́n tukobun komanu sw̄i.
- ⁹ Yen t̄ɔ́ te, be ba ku ra s̄aa yerun kɔ́nɔ́ suuku taaram k̄a nge b̄u s̄wɔ́,

ka sere be ba ben sunɔ́n yenu dukia yibiamɔ́ ye ba gurama ka gbena, ka dam dibu, be kpurowa u koo w̄ri.

- ¹⁰ Yen t̄ɔ́ te, ba koo wuri nɔ́ sere kɔ́nɔ́wɔ́ ge ba m̀ Sw̄ɛ́,
- ka maa wuun wɔ́ bera gaan mi. Mɛ́ya nɔ́ni sw̄aa bakara ko n w̄aa guunu wɔ́llɔ́.
- ¹¹ Bɛ́ Makitesigibu, i wuri koowo. Domi tenkuba kpuro ba koo kam ko. Be ba gobi kɔ́simɔ́ kpuro ba koo kpeera.
- ¹² Yen t̄ɔ́ te, u koo Yerusalemu b̄uri ka fitilanu. U koo t̄mbu w̄rima be ba s̄ k̄pɛ́ɛ nge tam kɔ́nɔ́. Ma ba gerumɔ́ ben ḡruɔ́ ba m̀, wi, Yinni Gusunɔ́ u n̄ gea m̀, u n̄ maa k̄sa m̀.
- ¹³ Ba koo ben arumani gura kpa ben yenusu su ko bansu. Ba koo dia bani yè s̄wɔ́ ba n̄ sinamɔ́. Ba koo reseɔ́m duure, adama ba n̄ yen tam nɔ́rumɔ́.

Yinni Gusunɔ́n t̄ru

- ¹⁴ Yinni Gusunɔ́n t̄ɔ́ nanumgira ta turuku kua. Te wee ta wee fuuku, ta nɔ́ngiru sue. Tabu durɔ́ damgii u koo kuuki ko dɔ́ma te.
- ¹⁵ T̄ɔ́ te, ta s̄awa m̄run t̄ru. T̄ɔ́ te, ta s̄awa nuku sankiranun t̄ru. Ta s̄awa kam kobun t̄ru. T̄ɔ́ te, yam w̄kura koo tu wukiriwa nge buko ka guru winu.
- ¹⁶ Yen t̄ɔ́ te, tabu kowobu ba koo kɔ́bi so kpa bu kuuki ko bu ka wuu si su gb̄aranu m̄ w̄ri.
- ¹⁷ U koo t̄mbu nuku sankiranu k̄p̄ɛ́ kpa ba n̄ s̄imɔ́ nge w̄kobu. Domi Yinni Gusunɔ́wa ba torari. U koo de ben yem mu n̄ t̄ɛ́ɛ nge tua, kpa ben gonu nu n̄ s̄aa nge kubanu.
- ¹⁸ Yen dɔ́ma te, ben sii geesu n̄ kun mɛ́ ben wura, yen gaa kun k̄p̄ɛ́ yu bu w̄ra Yinni Gusunɔ́n m̄ru baka yen min di. Tem mɛ́ kpuro mu koo d̄ɔ́ mwaara win m̄run s̄. U koo men t̄mbu kpuro gowa subaru s̄wɔ́.

I tii kawo

2 Bɛɛ sekuru sariba,
i de i sina i bwisiku,
2 Yinni Gusunɔn himba yu sere kooru.
Kpa tɔɔ te, tu ku raa bɛɛ samba ko
nge doo sako ge ga ka woo doonɔ.
I de i sina i bwisiku
Yinni Gusunɔn mɔru baka yen tɔru tu sere tunuma
tu bɛɛ deema.
3 Bɛɛ be i tii kawo kpuro tem mɛ sɔɔ,
i Yinni Gusunɔn kasuo.
Bɛɛ be i nùn mɛm nɔkwe,
i gem kasuo, kpa i tii kawa.
Sɔɔkudo i ko i yari Gusunɔn mɔrun tɔɔ te sɔɔn di.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔɔ duu yeru gian sɔ

4 Gasan tem mu koo bansu ko.
Kpa Asikaloni yu yɔra dira.
Ba koo Asidɔdun tumbu gira sɔɔ sɔɔ gbãara.
Kpa bu Ekoronin tumbu seeya ben wuun di.
5 Bɛɛ Keretin bweseru, bɛɛ be i wãa nim wɔkun
goorɔ,
i kam kuawa.
Wunɛ maa Kanani, wunɛ wi a sãa Filisitiban tem,
Yinni Gusunɔn u nun gerusimɔ.
U nɛɛ, u koo nun kpeerasia.
Goo kun maa sinamɔ wunɛ sɔɔ.
6 Nim wɔkun goo te, ta koo kowa kpara yenu,
mi kparobu ba ko n da bɔsu ba n ben yãanu
kparamɔ.
7 Domi saa ye sɔɔ,
Gusunɔn, Yudaban Yinni u koo ben be ba tie kpara
kpa u ka ben yobu wurama.
Nim wɔkun goo te, ta koo ko begiru.
Miya ba ko n da yaa sabenu kpare,
kpa yoka bu kpuna Asikalonigibun dia mi.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔɔ yari yeru gian sɔ

8 U Mɔabuba ka Amɔniban wɔma nua ye ba ka win
tumbu sekuru doke.
Ma ba tii sua ba ben tem nɔɔ bura yenu susisia.
9 Yen sɔna wi, Gusunɔn Isireliban Yinni,
wi, wi u wɔllu ka tem mɔ,
u nɛɛ, sere ka win wãaru, u koo de Mɔabuba bu kam
ko nge Sodomugibu,
kpa Amɔniba bu maa kam ko nge Gomɔragibu,
ben tem mu yaka kɔsusu kpi,

ñ kun mɛ mu gɔsira bɔru.
Gãanu kun maa kpiimɔ mi sere ka baadommas.
Win tɔn be ba tie,
ba koo Mɔabu be, ka Amɔni be wɔri
bu ben yãnu gura bu tem tubi di.
10 Yeniwa Gusunɔn u koo de yu bu deema ben tii
suabun sɔ
ka sere maa ye ba wi, Gusunɔn wɔllu ka tem Yinnin
tumbu wɔnwa
ba sekuru doke.
11 Wi, Yinni Gusunɔn, u ñ ka bu wɔnwɔndu mɔ.
U koo handunia kpuron bũnu kam koosia.
Baa bwese ni nu wãa tem burenɔ,
nu koo yiira win wuswaaɔ nin wusɔ.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔɔ yɛsi yɛsika gian sɔ

12 Bɛɛ Etiopigibu, ba koo maa bɛɛ sɔkiri ka win takobi
bu go.
13 U koo win nɔmu demie sɔɔ yɛsan nɔm geuo
u Asirigibu kam koosia,
kpa Ninifu yu ko bansu.
Gãanu kun maa kpiimɔ mi.
14 Yaa sabena nu koo sina mi,
yɛɛ bwese bweseka gesi.
Boorosu ka duuru bɛɛkuna nu koo kpuna furɔ si ba
yen gbereba kuan sɔɔkɔ.
Ba koo kuuki nɔ saa fenɛntiban di.
Nɔni swãara ko n wãa yen kɔnɔkɔ.
Domi dirun bura te ba kua ka sedurun dãa ta koo
kesikira.
15 Nge meya wuu ge, ga koo ko,
ge, ge ga raa tii sue mi,
ma ga tamaa ga wãawa bɔri yendu sɔɔ,
ma ga tii sɔɔmɔ ga mɔ,
gera ga kpuro kere.
Wee ga wɔruma ga bansu kua.
Ga kua yɛɛn wãa yeru.
Wi u sarɔ mi, u koo wia kowa u nɔma kpara.

Yerusalemugibu

ba ñ Gusunɔn gere wure

3 Bɔruroba bɛɛ Yerusalemugibu.
Domi i sãawa mɛm nɔɔ sariba,
ma i disi mɔ, i dam diinamɔ.
2 I ku ra googii nɔ.
I ku ra maa sɛyasiabu wure.
I ku ra Gusunɔn bɛɛn Yinni naanɛ ko.
I ku ra maa nùn susi.
3 Bɛɛn sina asakɔbu ba sãawa nge gbee sinan
si su kukirimɔ wuu ge sɔɔ.
Ma bɛɛn siri kowobu ba maa sãa nge yokan puruka

ni nu ku ra dīanu yi bururun s̄.
 4 Gusunɔn s̄wɔbu ba s̄awa naane sariba.
 Ba ku ra gere ye Gusunɔ u bu s̄ɔwa.
 B̄een ȳaku kowobu ba Gusunɔn s̄aru disi dokem̄.
 Ba ku ra woodaba mem̄ n̄kwa.
 5 Adama ka m̄e, Yinni Gusunɔ u w̄a ka b̄e.
 U s̄awa gemgii, u ku ra weesu ko.
 U ra win gem terasiewa siribu s̄ɔ bururu baatere.
 U ku ra t̄ru bure.
 Adama t̄n k̄soba ba k̄sa m̄, sekura kun bu m̄.
 6 Wi, Yinni Gusunɔ u n̄e,
 u bwese girinu go,
 ma u nin gb̄aranu ka nin kuku yenu k̄suka.
 U dera goo ku ra maa s̄i nin sw̄e s̄ɔ.
 U nin wusu k̄suka, goo kun maa w̄a mi.
 7 Yera u n̄e, b̄e Yerusalemgibu, ì n daa n̄n nasie,
 ma i win s̄eyasiabu wuram̄,
 u ñ daa b̄een w̄a yenu k̄sukum̄.
 U ñ daa maa b̄e s̄eyasiam̄ nge m̄e u kua,
 adama i ra n sendewa k̄san kobu s̄ɔ.
 8 Yen s̄, wi, Yinni Gusunɔ u n̄e,
 i n̄n maruo t̄ɔ t̄e s̄ɔ u koo se u b̄e w̄rima.
 Domi u ḡru doke u bwesenu ka nin sinambu m̄enna
 u bu win m̄ɔru s̄ɔsi ka yen dam.
 Kpa n s̄are nge ba tem m̄e kpuro d̄ɔ doke win
 m̄run s̄.

Yinni Gusunɔ

u n̄k m̄w̄eru kua

9 Saa ye s̄ɔ, Yinni Gusunɔ u koo t̄mbun yari
 d̄erasia
 kpa bu win ȳisuru soku bu n̄n s̄a sannu.
 10 Be ba n̄n s̄am̄ ba yarine baama,
 ba koo ka n̄n k̄nu naawa saa Etiopin daanun gu-
 run di.
 11 Yen t̄ɔ te, b̄e win t̄mbu Isireliba,
 i ñ sekuru wasi b̄een daa k̄sa ka b̄een tora ni i kua
 s̄ɔ.
 Domi u koo be ba ra tii sue b̄een suunu s̄ɔ wuna,
 kpa b̄een tiin t̄n biaru tu kpe win guu d̄erarun w̄oll̄.
 12 U koo de t̄mbu fiiko ba n w̄a b̄een suunu s̄ɔ
 be ba ñ tii sue.
 Ba koo win ȳisuru soku u ka bu k̄su.
 13 Isireli be ba tie, ba ñ maa k̄sa m̄.

Ba ñ maa weesu m̄.
 Gari k̄si yi ñ ko n w̄a ben n̄kɔ.
 Ba ko n w̄rewa,
 goo kun bu baasim̄.

Yerusalemgibu

ba koo wurama

14 B̄e Siɔnigibu, i ḡru dobun kuuki koowo.
 B̄e Isireliba kpuro gesi, i nuku dobun kuuki koowo.
 B̄e Yerusalemgibu, i ȳerio
 kpa i nasaran kuuki ko ka b̄een ḡru kpuro.
 15 Yinni Gusunɔ u b̄een s̄eyasiabu kpeesia bi u koo
 raa b̄e ko.
 U b̄een yibereba yarinasia.
 Gusunɔ sina boko, b̄e Isireliban Yinni, u w̄a b̄een
 suunu s̄ɔ.
 I ñ maa k̄sa gaa wasi.
 16 Yen t̄ɔ te, ba koo b̄e Yerusalemgibu s̄ bu n̄e,
 i ku berum ko Siɔn̄.
 I ku de b̄een ḡma dwiia.
 17 Gusunɔ b̄een Yinni u w̄a b̄een suunu s̄ɔ.
 U s̄awa nge tabu durɔ wi u ra faaba ko.
 U koo nuku doo bakabu ko b̄een s̄.
 U ñ maa ḡanu gerum̄ ȳen s̄ u b̄e k̄i.
 U ko n nuku doo bakabu m̄.
 18 Be ba w̄a nuku sankiranu s̄ɔ
 ȳen s̄ ba ka Yerusalemu tonda,
 ba w̄a sekuru s̄ɔ te ta bu buniem̄ nge s̄munu,
 ma ba ku ra maa win t̄ɔ bakanu di,
 beya u koo m̄enna.
 19 Yen t̄ɔ te, u koo be ba b̄e dam dim̄ w̄ri,
 kpa u yem̄bu faaba ko.
 U koo be ba raa gira m̄enna
 kpa u de bu t̄mbu nuku dobu w̄e
 kpa bu ȳisuru yari tem kpuro s̄ɔ
 mi ben baawure u raa sekuru dim̄.
 20 Yen t̄ɔ te, u koo de i wurama.
 Saa ye s̄ɔ, u koo b̄e m̄enna.
 T̄mbu ba koo b̄e b̄ere w̄e
 kpa i ȳisuru yari handunian bwesenu kpuron suunu
 s̄ɔ
 sanam m̄e u koo ka b̄een yobu wurama i bu wa.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Asee

Saa Babilonin diya Asee u wurama yorun di Yerusalemu ka Yuda gabu sannu. Saa ye Yuda be, ba wurama ba wãa Yerusalemu, yera ba Yinni Gusunƙƙa sãa yee ten bana seewa. Adama ben hania ye, ya ra yemia ma ba sãa yee ten bana deri wahala ye ba waamƙƙa sãa saa Samarigibun min di ka sere maa gɔɔ te ta dua ben suunu sƙƙa sã. Yera be ba dukia mƙ, ba tii dii geenu baniammɛ. Saa ye sƙƙa, ben goo kun maa kɪru mƙ u ka Yinni Gusunƙƙa sƙmburu ko. Ma Asee u seewa u Yudaba gerusi.

Yen biru u bu dam kɛmƙ bu ka bana ye se. Win gari yi sƙƙa, u nɛɛ, bu Gusunƙƙa mem ƙaƙƙa kpa bu win sƙmburu nƙni doke. Yera ya buram bo n kere ba n ben tiin arufaani kasu.

Tire ten kpunaa

1. Sãa yerun bana, wiru 1.
2. Sãa yee kpa ten girima, wiru 2.

Sãa yerun bana

1 Darusi Pɛɛsiban sina bokon bandun wãƙƙa yirusen suru ƙaƙƙa tiasen tãƙƙa gbiikuru sƙƙa Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinni u ka Sorobabeli Sealitielin bii, Yudaban kparo ka yãƙu kowo tɔnƙwero Yosue, Yosadakin bii gari kua saa win sƙƙa Aseen ƙƙa di u nɛɛ, ² bɛɛ Isireliba i m̀, saa kun tura i ka nen sãa yeru bani. ³ Yen sãna na bɛɛ gari yini sãƙƙa na nɛɛ, ⁴ n bɛɛ wẽre i n wãa dii buranu sƙƙa ni ba sƙma kua, kpa nen sãa yeru ta n bansu sãa? ⁵ Yen sãna nɛ, wãllu ka tem Yinni na nɛɛ, i bwisikuo bɛɛn daa ye i m̀n sã. ⁶ Wee i d̄ianu duurumƙ too, adama fiikowa i gɛɛmƙ. I dimƙ, adama i ñ debumƙ. I nƙumƙ, adama bɛɛn nƙru kun kpeemƙ. I yãnu dokemƙ, adama nu ñ bɛɛ wooru girammɛ. I n bɛɛn ƙɔsiaru mwa, ta ra doonɛwa nge te ba doke ƙƙa gɛɛre sƙƙa. ⁷ Yen sã, nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinni na nɛɛ, i bwisikuo bɛɛn daa ye i m̀n sã. ⁸ I seewo i da guuru i d̄ãa kasuma i ka nen sãa yee te bani, kpa i man bɛɛre wɛ. Ye sƙƙa ko na n nuku dobu mƙ. Nɛ, Yinni Gusunƙƙa na yeni gerua. ⁹ I tamaa i ko i d̄ianu wawa too bɛɛn gbean di. Adama wee fiikowa i wa. Fiiko ye i wa i ka da yenuƙ mi, ma na ye wom wure na yarinasia. Mban sã. Yèn sã i nen sãa yeru deri ta kua bansu. Ma baawure u sende u ka win tiin diru bani. Nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinniwa na yeni gerua. ¹⁰ Yen sãna gura kun maa nɛmƙ. Mɛya tem kun maa bɛɛ d̄ianu wɛɛmƙ nge mɛ n weenɛ. ¹¹ Na dera gbe-bura kua bɛɛn tem kpuro sƙƙa ka guunƙ. Ma alikama ka resem ka olifi kpuro ya gbera. D̄ãa ni tem mu ra kpi-isie gesi kpuro, nu gberawa. Ma tɔmbu ka yaa sabenu nƙni sãƙre. Ma bɛɛn sƙma ye i m̀ kpuro ya kua kam.

¹² Yera Sorobabeli, Sealitielin bii, ka yãƙu kowo tɔnƙwero Yosue, Yosadakin bii, ka Isireli be ba tie kpuro, ba Gusunƙƙa ben Yinnin gari yi mem ƙaƙƙa nge mɛ Gusunƙƙa u win sƙƙa Asee sãƙƙa u bu sã. Ma ba nanda wi, Yinni Gusunƙƙa wuswaa.

¹³ Asee, Yinni Gusunƙƙa gɔro u bu sãƙƙa ye Yinni Gusunƙƙa u ǹn sãƙƙa. U nɛɛ, Yinni Gusunƙƙa u wãa ka bɛɛ.

¹⁴ Ma u Sorobabeli, Yudaban kparo ka Yosue, yãƙu kowo tɔnƙwero ka sere Isireli be ba tie dom yamia. Ba na ba ben Yinni wi u wãllu ka tem mƙ sãa yee ten sƙmburu torua, ¹⁵ Darusin bandun wãƙƙa yirusen suru ƙaƙƙa tiasen sãƙƙa yenda nɛɛ sƙƙa.

Sãa yee kpa ten girima

2 Wãƙƙa suru ƙaƙƙa yirusen sãƙƙa yenda tiase sƙƙa Yinni Gusunƙƙa u Asee sãƙƙa u nɛɛ, ² a Sorobabeli, Sealitielin bii, Yudaban kparo, ka yãƙu kowo tɔnƙwero Yosue, Yosadakin bii, ka sere Isireli be ba tie sãƙƙa a nɛɛ, ³ be, be ba tie sƙƙa, ben wara u sãa yee ten yellu yɛ ten girima gbiikaa sƙƙa. Tɛ, amƙna ba tu waasinɛ. Nge mɛ ta sãa mi, ta ñ sãare kam dirum ben nƙni sƙƙa?

⁴ Yen sã tɛ, nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinni, na nɛɛ, Sorobabeli, ka Yosue, ka Isireli be ba tie, bu tii dam kɛyɔ, kpa bu sƙmburu ko. Domi na wãa ka be. ⁵ Nge mɛ na bu ƙƙa mwɛɛru kua sanam mɛ na bu yarama Egibitin di, nge mɛya na maa bu sãƙƙa gisƙ ma nen Hunde wãa ka be. Yen sã, bu ku berum ko. ⁶ Nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinni, na ñ maa tɛɛmƙ n ka wãllu ka tem ka nim wãƙu sira. ⁷ Kon bwesenu kpuro sira kpa n de bu nin dukia gea kpuro gurama bu ka na nen sãa yeru mini. Kpa n sãa yee te girima yibia. Nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinniwa na yeni gerua. ⁸ Nena na sii geesu ka wura mƙ. ⁹ Tɛ, dii ten girima ya koo yellugia kera. Miya kon tɔmbu b̄ri yendu wɛ. Nɛ, Gusunƙƙa wãllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Tƙƙa be ba ñ dɛɛre

¹⁰ Darusin bandun wãƙƙa yirusen suru ƙaƙƙa nɛɛn sãƙƙa yenda nɛɛ sƙƙa Yinni Gusunƙƙa u ka win sƙƙa Asee gari kua u nɛɛ, ¹¹ a yãƙu kowobu woodan gari yini bikio a nɛɛ, ¹² goo ù n yãƙu yaa b̄kua win

yaberun kasa, ma win yabe kasa ye, ya pɛɛ baba, ñ kun mɛ kpee, ñ kun mɛ tam, ñ kun mɛ gum, ñ kun mɛ dīanu ganu, ba tamaa dīa ni, nu kua Yinni Gusunɔginu?

Ye Asee u bu bikia mɛ, yera ba wisa ba nɛɛ, aawo!

¹³ Ma Asee u maa bu bikia u nɛɛ, goo ù n disi duura yèn sɔ̄ u goru baba, ma u seewa u maa dīa ni baba, dīa nin tii nu kua disiginu?

Ma yǎku kowo be, ba wisa ba nɛɛ, oo, dīa nin tii nu disi duurawa mi.

¹⁴ Yera Asee u maa nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, nge mɛya bɛɛ Isireliba i sǎa win nɔni sɔ̄. Mɛya maa bɛɛn nɔman sɔ̄ma ya sǎa. Ye i nùn wɛɛmɔ kpuro, ya disi mɔ.

I laakari koowo saa tɛn di

¹⁵ Ñ n mɛn na, i bwisikuo ye ya bɛɛ deema n ka gisɔ girari i sere kpenu mɛnna i ka sǎa yee te bani. ¹⁶ Wee bɛɛn goo ù n seewa u alikaman sakaku yendu kasum da birɔ, ma u ye so, wɔkura u ra wa. Ù n maa seewa u tam ditiri weeraakuru kasum da resɛm gama yerɔ, ditiri yenda u ra wa. ¹⁷ Nɛ, Gusunɔ na bɛɛn sɔ̄mburu kam koosia. Na dera guru kpenu bɛɛn dīanu sanku nu kɔ̄sa, nu bukusa duura. Adama ka mɛ, i ñ wuramɛ nen

mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ¹⁸ Yen sɔ̄, i bwisikuo ye ya bɛɛ deema n ka gisɔ girari saa mìn di ba ka sǎa yee ten kpɛɛkpɛɛku swii ba deri. Gisɔn tɔ̄ru ta sǎawa wɔ̄nɔn suru nɔ̄nɔba nɛɛsen sɔ̄n yenda nɛɛseru. I de i bwisiku. ¹⁹ I maa dīanu mɔ biranu sɔ̄? Bɛɛn gbean dǎa binuginu mara? Aawo, adama saa gisɔn di, kon bɛɛ durom kua.

Nɔ̄n mweɛ ni Yinni Gusunɔ

u Sorobabeli kua

²⁰ Yinni Gusunɔ u kpam ka Asee gari kua nɔ̄n mɛɛruse suru win sɔ̄n yenda nɛɛse te sɔ̄ u nɛɛ, ²¹ a Sorobabeli, Yudaban kparo sɔ̄nɔ̄n a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon wɔ̄llu ka tem sira. ²² Kon sinambu kpuron bandu fuka kpa n ben dam kpeesia. Kon bɛɛn tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka be ba dua yi sɔ̄n fukiri ka sere maa dumi ka yin maasɔ̄bu. Ben tii tiinɛwa ba koo goona ka takobiba. ²³ Yen tɔ̄ te, kon nen sɔ̄m kowo Sorobabeli, Sealitielin bii sua kpa n nùn ko nen yireru. Domi wiya na gɔ̄sa. Nɛ, Gusunɔ wɔ̄llu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Sakari

Sakari ka Asee, waati tia sɔkra ba ben sɔmburu kua. Adama ben gari kun sãa tia. Asee u Isireliba kirɔ kuawa bu ka Yinni Gusunɔn sãa yeru bani. Ma Sakari u gerua ye ya sia wee ye ya ka handuniagibu kpuro yã. Win kãsi dabi ni u wan sã, u tɔmbu kirɔ kua bu ka g̃ru gɔsia. U nɛɛ, sunɔ wìn nɔ mweeru Gusunɔ u kua, u koo na u bandu di kpa u tɔmbu yakia yorun di. Sa ko kpĩ su tire ten gari bɔnu ko yiru.

Tire ten kpunaa

1. Sakarin kãsi ni u wa ka win kirɔba, wiru 1n di sere wiru 8.
2. Ye ya koo koora sia, wiru 9n di sere wiru 14.

SAKARIN KÃSINU

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu

sokumɔ bu wurama

1 Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔkra itase sɔkra Yinni Gusunɔ u ka win sɔkra Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua u nɛɛ, ² nɛ, Yinni Gusunɔ na ka bɛen baababa mɔru kua too. ³ Yen sã, na bɛ sɔkra, i wurama nen mi, kpa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni n maa wura bɛen mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. ⁴ I ku ka bɛen baababa weena be nen sɔkra gbiikobu ba nen gari sɔkra ba nɛɛ, bu ben daa kãsa derio. Adama ba ñ sɔkra be swaa daki bu sere man mem nɔkra. ⁵ Mana bɛen baaba be, ba wãa tɛ. Sɔkra ben tii, ba wãa sere ka tɛ? ⁶ Aawo, ba gu. Ka mɛ, wooda ka gari yi na nen sɔkra be wɛ, ba yi bɛen baababa sɔkra, ma ba g̃ru gɔsia ba nɛɛ, nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na bu kua nge mɛ na g̃ru doke ben daa kãsan sã.

Sakari u dumi wa kãsiru sɔkra

⁷ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru wɔkra tiase, wi ba mɔ Sebatì, win sɔkra yenda nɛse sɔkra Yinni Gusunɔ u ka win sɔkra Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua kãsiru sɔkra. ⁸ Wee ye u wa kãsi te sɔkra. Wɔkuru, u durɔ goo wa u dum swãa sɔkra u ka yã dãnu ganun sunu, wɔkra gaa sɔkra. Ma dum swɛɛ ka dum berɔ wuru ka dum kaaba yi wãa win biru. ⁹ Ma u bikia u nɛɛ, nen Yinni, mba dumi yin tubusianu.

Ma Gusunɔn gɔrado wi, u nùn sɔkra u nɛɛ, kon nun yi tubusia. ¹⁰ Yera u nùn sɔkra u nɛɛ, dumi yi, yi sãawa yi Gusunɔ u gɔrima yi ka tem bukiana.

¹¹ Ma dumi yin tii yi gɔrado wi sɔkra yi nɛɛ, sa tem bukiana sa wa mɛ kpuro mu wãa bɔri yendu sɔkra.

¹² Ma gɔrado wi, u nɛɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, sere saa yerã kaa Yerusalemu ka Yudaban wuu si su

tien wɔnwɔndu wa, si a ka mɔru sãa saa wɔɔ wata ka wɔkurun di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔrado wi wisa ka gari dori yi yi nùn g̃ru yemia.

Yinni Gusunɔ

u koo kpam Yerusalemu gɔsi

¹⁴ Gɔrado wi, u maa nùn sɔkra u nɛɛ, a geruo a nɛɛ, ameniwa wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

U nɛɛ, u Yerusalemu ka Sionin kírú mɔ ta kpã.

¹⁵ Meya u ka bwese ni nu tii sue mɔru mɔ.

Yellu u raa ka nu mɔru kua fiiko.

Ma nu Yerusalemu kãsa kua.

¹⁶ Yen sãna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, u koo Yerusalemun wɔnwɔndu ko.

Ba koo win sãa yeru bani.

Kpa bu Yerusalemun kɛɛkɛɛku yĩire.

¹⁷ Win wusu su koo dukia yibu.

U koo maa Yerusalemu nukuru yemiasia.

Kpa u maa ye gɔsi win tiin sã.

Wi, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

Sakari u kɔbi nne

ka sekobu nne wa kãsiru sɔkra

2 Sakari u nɔni seeya ma u maa kɔbi nne wa.

² Ma u gɔrado wi u ka nùn gari mɔ bikia u nɛɛ, kɔbi yirã mini.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, kɔbi yi yi Yudaba ka Isireliba ka Yerusalemu gibu yarinasiawa mi.

³ Yen biru, Yinni Gusunɔ u maa nùn sekobu nne sɔkra. ⁴ Ma u nùn bikia u nɛɛ, mba seko be, ba kobu na.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, ba nawa bu ka kɔbi yi tãya ko, kpa bu yi bɔkɔ yi, yi yi Yudan tem wɔri yi men tɔmbu yarinasia sere ben goo kun kpã u ka tii yina.

Sakari u wēe wa kāsiru סכ

⁵ Ye Sakari u maa mēera, yera u durɔ goo wa u wēe yīrutii neni. ⁶ Ma u nùn bikia u nēe, mana a dɔɔ.

Ma u wisa u nēe, na dɔɔwa n Yerusalemu yīire n ka yen dēebu ka yen yasum wa.

⁷ Sanam mē Gusunɔn ɔrɔdo wi u ka nùn gari m̀, u susim wee, yera ɔrɔdo goo u maa na u ka wɔɔ yin-na. ⁸ Ma u nùn sɔɔwa u nēe, a duka doo a aluwaasi wi sɔ a nēe, Yerusalemu ya koo ko wuu gè ba ñ maa gbāraru toosimɔ. Domi gen tɔmbu ka gen yaa sabenu koo dabia. ⁹ Yinni Gusunɔ u maa nēe, u ko n sãa nge gbãra dɔɔguru Yerusalemu yen sɔ. Meya u ko n maa sãa yen bēere.

Yinni Gusunɔ u be ba raa

kpikuru da soku

¹⁰ Sakari u nēe,

Yinni Gusunɔ u gerua u nēe,
bēe be u raa yarinasia handunian goonu nne ye sɔɔ,
i wurama.

I seema i wurama saa sɔɔ yēsɔn nɔm geu gian di.

¹¹ Bēe Yerusalemugibu, bēe be i yoru dīmɔ Babiloniɔ,
i kisirama.

¹² Domi wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nēe,
yeniban biru,
Yerusalemun bēere ya koo wurama.

Wee u man ɔrɔɔ bwese ni nu bēen yãnu guran mi.
U nēe, ǹ n maa bēe baba,
ya sãawa nge win tiin nɔniya nu baba.

¹³ Wee u koo nu nɔma doke
kpa nu ɔɔsia bēen yobu.

Saa ye sɔɔra nu koo gia ma Gusunɔ, wɔllu ka tem
Yinniwa u man ɔrɔɔma.

¹⁴ Wiya u nēe, bēe Yerusalemugibu, i nuku doobun
kuuki koowo.

Domi u koo na u n ka bēe wãa.

¹⁵ Bwese dabina nu koo wura wi, Yinni Gusunɔn mi
gia yen tɔɔ te,

kpa nu ko win tɔmbu,
kpa u n wãa ka be.

Saa ye sɔɔra i ko i gia ma wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yin-
niwa u man ɔrɔɔma.

¹⁶ U ko n maa Yuda mɔ tem dēeram mē sɔɔ.

U koo maa Yerusalemu ɔɔsi.

¹⁷ Baawure u koo nɔ mari Yinni Gusunɔn wuswaasɔ.
Domi u koo seema win wãa yee dēerarun di.

Sakari u yãku kowo wa

kāsiru סכ

3 Sakari u Yosue yãku kowo tɔnwero wa u yɔ Yinni
Gusunɔn ɔrɔdon ^I wuswaasɔ. Ma Setam ^{II} u yɔ

I YINNI GUSUNɔN ɔRɔDO - Ka Heberum ba yorua Yinni Gusunɔ
tɔna. II SETAM - Win sɔmbura u ka taare da Gusunɔn wuswaasɔ.

win nɔm geu u ka nùn taare wē. ² Ma Yinni Gusunɔn
ɔrɔdo u Setam sɔɔwa u nēe, Gusunɔ u nun gerusi wi,
wi u Yerusalemu ɔɔsa. A ñ yē ma Yosue u sãawa nge
dãa nɔɔ ge ba wuna dɔɔn di?

³ N deema yãa disinugina Yosue u sebua u ka yɔ
ɔrɔdo win wuswaasɔ. ⁴ Ma ɔrɔdo wi, u be ba yɔ win
wuswaasɔ sɔɔwa u nēe, bu Yosuen yãa disinugii ni
wunɔ. Ma u Yosue sɔɔwa u nēe, wee na nun wunen
toranu wuna. Ma na nun tɔɔ baka yãnu sebusia.

⁵ U maa wooda wē u nēe, bu nùn dawani ye ya dēere
bɔkusio. Ma ba nùn ye bɔkusia. Ma ba nùn yãnu se-
busia. Saa ye sɔɔ, ɔrɔdo wi, u yɔ mi. ⁶ U Yosue gari yi-
ni sɔɔwa u nēe, ⁷ ameniwa wi, Gusunɔ wɔllu ka tem
Yinni u gerua. U nēe,
à n sīimɔ win swēe sɔɔ,
ma a win woodaba mem nɔɔwammē,
wuna kaa win sãa yeru ka ten yaaran sɔmburu
kpara.

U koo nun kowa be ba win sɔmburu m̀n turo.

Yinni Gusunɔ

u koo win sɔm kowo naawa

⁸ Yosue, wunē yãku kowo tɔnwero,
wunē ka wunen tɔn be ba sɔ wunen wuswaasɔ,
i swaa dakio i nɔ.

Tɔn be, ba ko n gina sãawa yīreru wi u sisin sɔ.

Domi Yinni Gusunɔ u koo win sɔm kowo ɔrɔma wi u
sãa kp̄i p̄tura.

⁹ Wunē Yosuen wuswaasɔ, u kperu garu yiimɔ.
Wuswēe nɔɔba yiruwa ta mɔ.

Win tiwa u koo yore te sɔɔ.

Kpa u tem men toranu wuna sɔɔ teeru.

¹⁰ Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nēe,
yen tɔɔ te, i ko i sokuna i nuku dobu ko bɔri yendun sɔ
bēen dãa gbaanɔ.

Sakari u dabu wuragu

ka dãa ye ba m̀ olifi wa

kāsiru סכ

4 Gusunɔn ɔrɔdo wi u ka Sakari gari m̀ u na u
nùn yamia nge mē ba ra tɔnu dom yamie. ² Ma
u nùn bikia u nēe, mba a waamɔ mi.

Ma u nùn wisa u nēe, wuran dabuwa na waamɔ gèn
wɔllɔ ba wekeru garu sɔndi. Weke te, ta kãanu nɔɔba
yiru mɔ. Nin wɔllɔwa ba fitilanu sɔndi tia tia. Kãa nin
min diya gum mu ra ka de fitila nin mi. ³ Olifin dãnu
yiru ya wãa weke ten bɔkɔɔ. Teeru nɔm dwaru gia,
teeru maa nɔm geu gia.

⁴ Ma Sakari u wure u ɔrɔdo wi bikia u nēe, yinni,
mba yeniba kp̄uron tubusianu.

⁵ Ma Gusunɔn ɔrɔdo u nēe, a ñ yen tubusianu yē?

⁶ Ma Sakari u n̄e, aawo, yinni. Ma gɔrado u n̄e, fi-tila n̄kɔba yiru ye, ya s̄awa Yinni Gusunɔn n̄ni yi yi tem bukianamɔ.

¹¹ Ma Sakari u maa n̄e, mba olifin d̄anu yiru ye ya w̄a dabu gen n̄m geuɔ ka gen n̄m d̄warɔ min tubusianu.

¹² U maa bikia u n̄e, mba olifin k̄ānu yiru yen tubusianu ni nu w̄a dabun k̄ānu yiru yen b̄kuɔ, min di gum kokumɔ n̄ge wura.

¹³ Yera u wisa u n̄e, a ñ nin tubusianu ȳē?

Ma u n̄e, aawo, Yinni.

¹⁴ U n̄n wisa u n̄e, nu s̄awa t̄mbu yiru be na gɔsa ba n̄e, tem kpuron Yinni s̄amɔ.

N̄kɔ mw̄enu Sorobabelin s̄

6b Yera u maa n̄e, wee ye Yinni Gusunɔ u

Sorobabeli s̄ɔmɔ. U n̄e,

n ñ m̄ ka wi, Sorobabelin dam

ñ kun m̄e ka win yiikowa

u koo kp̄i u s̄mburu ko.

Adama ka wi, Gusunɔn Hunden dama.

Wi, w̄llu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁷ U maa n̄e,

Sakari, mba n da n guu baka te ta w̄a Sorobabelin wuswaɔ.

Sorobabeli wi, u koo tu k̄ra

kpa u kpee geeru yara

te ba koo s̄ndi s̄a yerun wii kpiirɔ.

Saa ye s̄kɔ, t̄mbu ba koo nuku dobun kuuki ko ba n m̄

anna a kpee buraru wa.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa Sakari s̄ɔwa u n̄e,

⁹ Sorobabeliwa u dii ten kp̄ekp̄eku sw̄i.

Wiya u koo maa ten bana wiru go.

Saa ye s̄kra nen t̄mbu ba koo gia ma n̄e, Gusunɔ w̄llu ka tem Yinniwa na nun ḡrima.

¹⁰ Yen s̄, bu ku s̄mbu ten tore gem

baa t̄ n s̄ān na piibu.

Ba koo nuku dobu ko

b̄ n w̄ē wa

yi ba ra ka ganān d̄endabu m̄eri

Sorobabelin n̄mɔ.

Sakari u tireru wa ta ȳɔwa

⁵ Sakari u maa n̄ni seeya k̄siru s̄kɔ ma u tire kureru garu wa ta ȳɔwa. ² Ma Gusunɔn gɔrado u n̄n bikia u n̄e, mba a waamɔ mi.

Ma u n̄n wisa u n̄e, tire kureru gara na waamɔ ta ȳɔwa. Ten d̄ēbu s̄awa ḡm soonu ȳendu. Ten ya-sum maa ḡm soonu w̄kuru.

³ Yera u n̄n s̄ɔwa u n̄e, b̄riya ta s̄kwa yi yi koo yabi tem m̄e kpuro s̄kɔ. Ten bee tiaɔ, ba yoruawa ma ba koo gbenɔbu kpuro gira minin di. Bee tiaɔ maa ba koo be ba ra b̄ri weesugii ko gira. ⁴ Gusunɔn w̄llu ka tem Yinnin tiiwa u koo de b̄ri yi, yi na kpa yi gbenɔbun ȳenusu di ka sere be ba ra ka Yinni Gusunɔn

ȳisuru b̄re kam. Miya yi koo sina yi yin w̄a yeru ko kpa yi ben dirun kp̄ekp̄eku ka ten kpenu di.

Sakari u t̄n kurɔ goo wa

k̄siru s̄kɔ

⁵ Gusunɔn gɔrado wi, u Sakari susi ma u n̄e, a n̄ni seeya a wa ye ya yarim wee.

⁶ Ma u n̄n wisa u n̄e, mba mi.

Ma u n̄e, birera mi, ta yarim wee t̄ s̄kɔ tem min t̄mbu kpuron toranu yiba.

⁷ Sanam m̄e bire ten wukiritia ye ba kua ka p̄erum ya wukiara, yera u kurɔ goo wa u s̄ ten s̄kɔ. ⁸ Ma gɔrado wi, u n̄e, kurɔ wi, u s̄awa toranu.

Ma u wure u kurɔ wi taare bire ten s̄kɔ, ma u wukiri. ⁹ Ye u maa n̄ni seeya w̄llu, yera u kurɔbu yiru gabu wa k̄siru s̄kɔ. Kurɔ be, ba kasi m̄ n̄ge kpakpaye, ma woo ga yi suamɔ. Ma ba na ba bire te sua ba ka da w̄llu. ¹⁰ Ma u gɔrado wi bikia u n̄e, mana ba ka tu d̄kɔ. ¹¹ U n̄n wisa u n̄e, ba ka tu d̄kwa Babilonin temɔ. Miya ba koo tu diru bania. B̄ n tu bana ba kpa, kpa bire te, ta n w̄a mi.

Sakari u tabu k̄k̄e n̄e wa

k̄siru s̄kɔ yi dumi gawe

⁶ Sakari u maa n̄ni seeya ma u tabu k̄k̄e n̄e wa yi dumi gawe yi yariɔ guunu yirun baan di. Guu ni, nu s̄awa sii ganduginu. ² Tabu k̄k̄e gbiikaa, dum sw̄ēya yi gawe. Yiruse, k̄nk̄ɔba. ³ Itase, kaaba. Nnese, dumi yi yi bau sw̄āsu m̄. ⁴ Ma u gɔrado wi u ka n̄n gari m̄ bikia u n̄e, ber̄a mi nen Yinni.

⁵ U n̄n wisa u n̄e, w̄llun goonu n̄en wosa si su raa w̄a Gusunɔ, tem kpuron Yinnin b̄kɔ. Siya su t̄ doonɔ.

⁶ Dum k̄nk̄ɔ be ba tabu k̄k̄e yen tia gawe mi, ba d̄kwa s̄kɔ ȳsan n̄m geu gia. Ma dum kaa be, ba sw̄i. Adama dum bau sw̄āsu gi yi, yi d̄kwa s̄kɔ ȳsan n̄m d̄waru gia. ⁷ Dum sw̄ē yi, yi yara ma yi kana yi da yi tem bukiana. Ma gɔrado wi, u yi s̄ɔwa u n̄e, yi doo yi tem m̄e bukiana.

Ma yi tem m̄e bukiana. ⁸ Gɔrado wi, u n̄n soka u n̄e, a m̄erio a wa. Dumi yi yi da s̄kɔ ȳsan n̄m geu gia mi, yi Gusunɔn m̄ru suresiawa bera mi.

Ba koo Yinni Gusunɔn

s̄a yeru seeya

⁹ Yinni Gusunɔ u Sakari s̄ɔwa u n̄e, ¹⁰ a yoo beni, Helidai ka Tobiya ka Yedayan k̄nu m̄ kpa a da Yosiasi, Sofonin biin ȳenu mi yoo be, ba w̄a sanam m̄e ba tunuma Babilonin. ¹¹ Kpa a sii geesu ka wura sua a ka sina furɔ ko ge kaa doke Yosue, ȳaku kowo t̄nwero, Yosadakin biin wirɔ. ¹² Kpa a n̄n s̄ a n̄e, ameniwa n̄e, Gusunɔ w̄llu ka tem Yinni na gerua. Na n̄e,

goo wāa wi ba m̀ kp̄i p̄tura.
 Saa win min diya wāara koo yari
 kpa u nen s̄a yee te bani.
¹³ U koo sina yānu sebe,
 kpa u sina win sina ḡn̄as u t̄mbu kpara.
 Yāku kowo ko n wāa win b̄ku
 kpa ba n n̄k̄ tia s̄a mam mam.

¹⁴ Sina fur̄ ge, ga ko n wāawa n̄e, Yinni Gusun̄n
 s̄a yer̄. Geya ga koo de bu Helemu ka Tobiya ka
 Yedaya ka Heni, Sofonin bii yaaya.

¹⁵ Ma Sakari u n̄e, be ba wāa n toma, ba koo na bu
 s̄a yee te bani. Saa ye s̄kra ba koo gia ma n̄e,
 Gusun̄n w̄llu ka tem Yinniwa na nun ḡrima.

Yeni kpuro ya koo koorawa i n̄e, Gusun̄n b̄en Yin-
 nin gere mem n̄k̄wa mam mam.

נכּ ככּוּ תֵּבָא כָּא

Yerusalemun bansu yaayamo

⁷ Darusin bandun w̄n̄ n̄ese s̄k̄, yen suru n̄k̄ba
 n̄ese wi ba m̀ Kisilun s̄k̄ n̄ese s̄kra Yinni
 Gusun̄n u ka Sakari gari kua u n̄e, ² Beteligibu ba raa
 Sares̄e ka Regemu Meleki ka gabu ḡra Gusun̄n w̄llu
 ka tem Yinnin s̄a yer̄ bu ka win durom kana. ³ Kpa
 bu maa yāku kowobu ka win s̄k̄bu bikia b̄a n ko ba
 n sum̄n na, kpa ba n n̄k̄ k̄kua w̄n̄ suru n̄k̄buse
 kpuro s̄k̄ nge m̄e ba m̀ t̄ebun di.

⁴ Yera Gusun̄n, w̄llu ka tem Yinni u Sakari s̄k̄wa u
 n̄e, ⁵ a yāku kowobu ka t̄n̄ be kpuro wisio a n̄e,
 saa w̄n̄ wata ka w̄kurun di, ba ra n̄k̄ k̄ke
 kpa ba n wāa nuku sankiranu s̄k̄ w̄n̄ suru n̄k̄buse
 ka n̄k̄ba yiruse s̄k̄.

Adama ba ñ ye m̀ bu ka man b̄ere w̄.

⁶ B̄a n maa dim̄, ba n̄k̄rum, ben tiin s̄na.

⁷ Yellu, n̄e, Yinni Gusun̄n na t̄mbu kir̄ kua ka gari
 yinin bweseru nen s̄k̄ gbiikobun min di. Saa ye s̄k̄,
 Yerusalemu ka wuu si su ka ye sikeren̄en t̄mbu ba
 wāa b̄ri yendu s̄k̄, ma t̄mba yiba s̄k̄ ȳsan n̄k̄
 d̄waru gia ka w̄k̄wa.

⁸ Gusun̄n w̄llu ka tem Yinni u maa Sakari s̄k̄wa u
 n̄e, a t̄n̄ be gari yini yaayasio yi yi n̄e,
 bu t̄mbu sirio dee dee,
 kpa ba n t̄n̄ geeru ka w̄n̄w̄ndu m̄k̄s̄n̄e.

¹⁰ Bu ku ḡminibu ka gobekuba
 ka s̄k̄bu ka s̄arobu dam d̄re.

Bu ku maa ben winsim k̄sa bwisikusi.

¹¹ Adama ba ñ gari yi swaa sue. Ba swaa taayawa.

¹² Ma ba ben ḡrusu b̄biasia nge kpee kpikiru. Ba ñ
 n̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinnin wooda ye swaa daki,
 ye na bu w̄ saa nen s̄k̄bun min di, be nen Hunde u
 ka gari kua. Ma ben swaa taa bi, bu man m̄ru kua
 too.

¹³ Sanam m̄e na bu soka, ba ñ wisa.

Yen s̄na nen tii na ñ maa bu wisa
 sanam m̄e ba man somiru kana.

¹⁴ Yen s̄na na bu yarinasia bwesenu kpuron suunu
 s̄k̄ ni ba ñ daa ȳ.

Ma ba ben tem deri dirum
 goo ku ra maa sare mi.
 Ma tem gem m̄e, mu kua bansu.
 N̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yinni Gusun̄n u koo

Yerusalemu wesia nge yellu

⁸ Gusun̄n w̄llu ka tem Yinni u gerua u n̄e,
² nen nisinu kp̄a Yerusalemun s̄.

Domi na ye k̄i gem gem.

³ Yen s̄na na n̄e, kon wura Yerusalemu ye s̄k̄
 kpa na n wāa mi.

Ba koo ye soku wuu gemguu.

Kpa bu maa n̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinnin guu te
 soku guu d̄eraru.

⁴ Dur̄ t̄k̄nu ka kur̄ t̄k̄nu
 nu koo ka d̄ki s̄iima
 kpa nu na nu sina yen batumaba s̄k̄.

⁵ Bii aluwaasiba ka bii w̄ndiaba
 ba koo yibu yen batuma be s̄k̄
 ba n dweebu m̀.

⁶ Isireli be ba tien n̄k̄ni s̄k̄,
 ya ko n s̄a nge ye ya kun kp̄e yu kooa.

Adama n̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinni,
 kon kp̄i n maamaaki ye ko.

Nena na yeni gerua.

⁷ Wee na nen t̄mbu faaba m̀
 be ba wāa s̄k̄ yari yer̄ ka s̄k̄ duu yer̄.

⁸ Kon ka bu wurama kpa bu sina Yerusalemu
 ba n s̄a nen t̄mbu

kpa na n maa s̄a ben Yinni gemgii
 wi u naane m̄.

⁹ Wee ye n̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinni na gerua.

Na n̄e, i w̄ruḡru koowo
 b̄e be i nua ḡis̄ ye nen s̄k̄bu ba gerua
 sanam m̄e ba nen s̄a yee ten kp̄ek̄p̄eku sw̄i.

¹⁰ Domi yellu, goo ku ra win s̄k̄burun k̄siaru wa.
 Goo ku ra maa yaa sabe ni nu n̄n s̄k̄buru kuan
 k̄siaru w̄.

Saa ye s̄k̄, goo ku ra yari.

Goo ku ra maa du ka b̄ri yendu yibereban s̄.

Domi na t̄mbu ȳsuwa bu ka w̄rina.

¹¹ Adama t̄, na ñ maa Isireli be ba tie kuamme nge
 m̄e na kua yellu.

N̄e, Gusun̄n w̄llu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹² Kon de b̄ri yendu tu duwa tem s̄k̄ kpuro.

Res̄em ya koo ma.

Gura ya koo n̄e
 kpa tem mu d̄ianu ko.

Doma nini kpurowa kon Isireli be ba tie kua.

¹³ B̄e Yudaba ka Isireliba,
 wee i kua bwese te na b̄rusi bwesenun suunu s̄k̄.

Adama t̄, kon b̄e faaba ko

kpa i n s̄a domarugibu t̄mbun suunu s̄k̄.

Yen s̄, i ku berum ko.

I de i n w̄ruḡru m̄.

14 Ameniwa ne, Gusunƙo wallu ka tem Yinni na gerua.
Na nee, na raa gɗru doke n bee kɔsa kua
yɛn sɔ been baababa ba nen mɔru seeya.
Na ñ daa gɗru gɔsie n ye kɔbia.
15 Adama tɛ, na gɗru doke
n Yerusalemu ka Yudan tem kpuro gea kua.
Yen sɔ, i ku berum ko.
16 I ka gari yini sɔmburu koowo.
Yiya, baawure u n da win winsim gem sɔ.
Kpa i n da baawure siri gem sɔ
i n ka waa bɔri yendu sɔ.
17 I ku goo kɔsa kua.
I ku bɔri weesugii ko.
Domi yeniba kpurowa na tusa.
Ne, Yinni Gusunƙo wa na yen i gerua.

ƙƙ ƙƙkurun tɔru ta koo

gɔsira nuku doƙun tɔru

18 Gusunƙo wallu ka tem Yinni u nee, 19 ƙƙ ƙƙku ni i
ra ko suru nneese sɔ ka suru ƙƙbuse sɔ ka suru
ƙƙba yiruse sɔ ka suru ƙƙkuruse sɔ, nu koo gɔsira
nuku doƙun tɔru Yuda. Ni ƙƙra ba ko n da tɔ
bakanu di.

Adama yeba kpuro sɔ, i de i gem ka bɔri yendu kɔa.

20 Na maa wure na nee,
tɔmbu ba koo na Yerusalemu
saa wusu dabinun di.

21 Wusu gasun tɔmbu ba koo gasun tɔmbu sɔ bu nee,
bu da bu ne, Gusunƙo wallu ka tem Yinnin durom kasu
Yerusalemu
kpa bu man sɔ.

22 Geema, bwese dabinu ka maa bwese ni nu dam
mɔ

nu koo na nu nen durom me kasu
kpa nu man sɔ.

23 Ne, Gusunƙo wallu ka tem Yinni na nee,
yen tɔ te, bweseru baatere sɔ,
tɔmbu waku wɔkubu ba ko n Yuu turon yabe soo neni
ba n mɔ, ba koo ka nɔn da.

Domi ba nua ma ne, Gusunƙo na waa ka wi.

ISIRELIBA KA BWESE TUKUNU

Yinni Gusunƙo

u koo bwese ni nu tie siri

9 Ameniwa Yinni Gusunƙo u gerua Hadarakin tem
sɔ u nee,
kon wuu ge ba mɔ Damasi siri.
Domi nen nɔni waa tɔmbu sɔ
nge me yi waa Isireliban bwese keru kpuro sɔ.
2 Kon maa Hamati ye ya waa Damasini tem sɔ bura
yerɔn tem siri
ka Tiri ka sere maa Sidoni,
baa me wuu sin tɔmbu ba bwisi mɔ.

3 Tiri ye, ya waa gbɔra damgirun suunu sɔ.

Meya ya gobi guram nge tua.
Ma ya wura guram nge pɔkɔ.

4 Adama ne, Yinni Gusunƙo, kon ye kpuro mwa.
Kon yen dam sure nim wɔku sɔ
kpa n de yu dɔ mwaara.

5 Asikalonigibu ba koo ye wa
kpa bu berum duura.

Kon de tem yiiri bakabu bu Gasa wɔri,
kpa Ekoronigibun yi yɔbu kpuro bu kam ko.
Gasa ya koo sunɔ bia.

Goo kun ko n maa waa Asikalonu.

6 Sɔbu ba koo na bu sina Asidɔdu.
Kpa n Filisitiban tii suabu kpeerasia.

7 Ba ñ maa yem dimɔ.

Ba ñ maa buu yaku dɔanu dimɔ.

Ba koo kowa ne, Gusunƙo tɔmbu nge Yudaba
kpa Ekoronigibu ba n maa sɔa nen tɔmbu
nge me Yebusiba ba kua.

8 Kon nen sansani gira n ka nen sɔa yeru sikerena.
Kpa yibere be ba daamɔ ba wuramamɔ bu ku raa ye
wɔri.

Dam dioba kun maa sarɔ mi.

Domi nen nɔni waa mi.

Sunɔ wi u ka bɔri yendu sisi

9 Bee Sɔnigibu, i nuku doƙun kuuki koowo.
Bee Yerusalemu gibu, i yɛrio nuku doƙun sɔ.

Wee been sina boko u sisi been mi.

U sɔawa gemgii ka faaba kowo.

U ñ tii sue.

Keteku buuwa u sɔni.

10 Kon de tabu keke yi kpe Efaraimun temɔ
kpa dumi ka ten ni ba raa ka tabu kua yu kpeera
Yerusalemu.

Sunɔ wi, u koo ka bwesenu bɔri yendu naawa.

U ko n bandu diiwa nim wɔku geen di

sere ka nim wɔku gi,

saa maa daa te ba mɔ Efaratin di n ka da handunian
goonu nne sɔ.

Pirisɔmban karabu

11 Yinni Gusunƙo u nee,

nen arukawani ye na ka bee bɔkuan sɔ,

ma i ye sire ka yaku yaa yem,

kon been yobu yara dɔkɔ kpirirun di te ta ñ nim mɔ.

12 Bee yobu, bee be i yi yɔ bakabu mɔ,

i wuro been wusɔ si su gbɔranu mɔ.

Na maa bee ƙƙsiamɔ ma kon bee domaru kua
nge yellugirun nɔn yiru.

13 Kon Yuda dendi nge tendu.

Kpa Efaraimu ya n sɔa ten sɛenu.

Yerusalemu, kon wunen bibu sua bu Gerekiba tabu
wɔri.

Kon bu kowa nge tabu durɔ damgiin takobi.

14 Ne, Yinni Gusunƙo, kon tii sɔsi wallu.

Nen sɛu ga koo doona nge guru maakinu.

Kon kɔba so,
 kpa n sarama guru woo ɔkɔkɔ,
 ge ga wee saa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gian di.
 15 Nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, kon nen tɔmbu kɔ-
 su.
 Ba koo ben yibereba kamia bu ben kpurantɛenun
 kpenu kɔsuku.
 Kon de yibere ben yem mu yari nge tam,
 ɛ kun mɛ nge yɔku yaa yem mɛ mu ra gbɛɛru yibu
 bu yɛka yɔku yerun kɔanɔ.
 16 Yen tɔɔ te, kon nen tɔmbu faaba ko
 nge mɛ yɔa kparɔ u ra win yɔanu faaba ko.
 Ba koo balli ben tem nge kpee gobigii
 ni ba mani sina furɔkɔ.
 17 Tem miya doo nɔkɔru ka buram mu ko n wɔa.
 Alikama ka tam koo de aluwaasiba ka wɔndiaba ba
 n dam mɔ.

Gusunɔ turowa sɔa Yinni

10 I Yinni Gusunɔ kanɔ u bɛɛ tom buruku gura kɛ.
 U koo de guru woo gu na
 kpa guru baka yu nɛ.
 Kpa yakasu su kpi baama.
 2 Domi bɔu nɛn bwɔarokunu ba mɔ Terafimu nu
 weesu mɔ.
 Sɔrobu ba kɔsi weesuginu waamɔ.
 Ben dosusu su sɔawa weesu.
 Sin nuku yemiasibu sɔawa kam dirum.
 Yen sɔna ba sirene nge yaa sabenu.
 Ba wɔnwɔndu soore,
 domi ba ɛ kparɔ mɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo win tɔmbu yakia

3 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 na ka kparɔ tuko be ba nen tɔmbu kpare mɔru mɔ.
 Be, be ba sɔa nge bonu mi, kon bu wɔrima.
 Domi nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni
 na nen tɔmbu Yudaba naawa.
 Kon bu dendiwa tabu sɔɔ nge dum girimagia.
 4 Ben min diya sinambu ba koo yari.
 Kpa ba n dam mɔ nge gani gɔmburun kperu,
 ɛ kun mɛ nge kuu bekurugirun gbere,
 ɛ kun mɛ nge ten te ba ra ka tabu de.
 5 Ba ko n sɔawa nge tabu durɔ damgibu
 be ba ben yibereba taakumɔ swɛɛ sɔɔ nge pɔkɔkɔ.
 Ba koo tabu ko yɛn sɔ nɛ, Yinni Gusunɔ ko na n ka bu
 wɔa.
 Ben yibere be ba dumi yɔkɔwa ba koo sekuru wa.
 6 Kon Yudaba tɔsisia,
 kpa n Isireliba wɔra.
 Kon ka bu wurama,
 domi na ben wɔnwɔndu mɔ.
 Ba ko n sɔawa nge be na ɛ daa biru kisi.
 Domi nena na sɔa Gusunɔ ben Yinni.
 Kon ben kanaru mwa.

7 Efaraimuba ba ko n sɔawa nge tabu durɔ damgibu.
 Ba ko n nuku dobu mɔ nge wi u tam nɔra.
 Ben bibu ba koo ye wa kpa bu nuku dobu ko.
 Ba koo nuku dobu ko nɛ, Yinni Gusunɔ sɔ.
 8 Kon wia ko bu ka mennama.
 Domi nena na bu yakiamɔ.
 Ba koo dabia nge yellu.
 9 Kpa n de ba n pusa bwesenun suunu sɔɔ.
 Mi ba wɔa n toma mi,
 ba ko n da man yaaye min di.
 Kpa ba n wɔa mi ka ben bibu.
 Yen biru, ba koo wurama.
 10 Kon de bu wurama saa Egibitin di.
 Kon bu mennama saa Asirin di.
 Kpa n de bu wurama Galadiɔ ka Libaniɔ.
 Batuma kun bu turi.
 11 Ba koo nim wɔku tɔbura mi ba nuku sankiraru wa.
 Gusunɔ u koo gen nim kurenu so,
 kpa Nilun daarun nim mu gbera.
 Asirigibun tii suabu koo kpe.
 Kpa Egibitigibun bandu tu nɔru ko.
 12 Kon nen tɔmbu tɔsisia.
 Kpa ba n sɔimɔ ka nen yisuru.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ba damgibu kɔsuka

11 Bɛɛ Libanigibu, i bɛɛn kɔnkɔsu kenio
 kpa dɔɔ u bɛɛn dɔa ye ba mɔ sɛduru di.
 2 Bɛɛ dɔa ye ba mɔ sipere, i weeweenu koowo.
 Domi sɛduruba ba wɔruka.
 Be ba tii sue mi, ba kpeera.
 Bɛɛ Basanin dɔa bakanu, i weeweenu koowo.
 Domi dɔa sɔɔ ge ba ɛ daa kpɛ bu du ga wɔruka.
 3 Kparobu ba wuri mɔ,
 domi ben beere ya kpa.
 Gbee sinansu su kukirimɔ,
 domi Yuudenin dɔa sɔɔn beere ya kpa.

Kparobu yiru

4 Ameniwa Yinni Gusunɔ u Sakari sɔɔwa. U nɛɛ, a
 yɔanu kparɔ ni ba koo go. 5 Be ba nu dwemɔ ba
 goomɔ ba ɛ bu sɛyiasiamɔ. Be ba maa nu dɔramɔ ba
 mɔ, ba nɛ, Gusunɔ siara, domi ba gobi mɔ. Nin
 kparobu ba ku ra maa ka nu yine. 6 Nɛ, Yinni Gusunɔ
 na ɛ maa tɔmbun wɔnwɔndu mɔ tem mɛ sɔɔ. Kon
 baawure beriya win winsim nɔmɔ ka win sunɔn nɔ-
 mɔ. Ba koo ben tem arumani gurawa. Na ɛ maa bu
 wɔramɔ ben yibereban nɔmun di.
 7 Yera Sakari u yɔanu kparabu wɔri ni ba koo go.
 Yɔa niya nu kɔsuru bo. Ma u kpara deki yiru kasu. U
 tia soka durom, tia maa kɔ tia. Ma u da u yɔa ni
 nɔkɔri. 8 Suru tian baa sɔɔ u nin kparobu ita go. Ma u
 ka nu tii kpara u temanabu kpana. Ma nin tii nu nɔn
 tusa. 9 Ma u nɛɛ, na ɛ maa nu kparamɔ. Nin ni nu koo
 gbi, nu gbio. Ni nu koo maa tiara nu tennɔ.
 10 Ma u win deka ye u soka durom bɔkɔka u ka sɔɔsi
 ma u win arukawani kusia ye u raa ka bwesenu kpuro

bɔkua. ¹¹ Yen tɔɔ tera u arukawani ye kusia. Ma yāa kɔsu ni nu nùn mɛera mi, nu gia ma Yinni Gusunɔn gariya yi kooramɔ. ¹² Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, yà n bu wɛre, bu nùn kɔsiaru wɛɛyɔ, ya kun maa bu wɛre, bu derio.

Yera ba sii geesun gobi tena yīira ba nùn kɔsia. ¹³ Ma Yinni Gusunɔn u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a sii geesun gobi tena ye ba mɛera bure mi, mɔmɔ wɛɛyɔ.

Ma u gobi yi sua u yari Gusunɔn sãa yerɔ yi ka ko mɔmɔgii. ¹⁴ Yen biru, u maa win kpara dɛka yiruse ye u soka kɔɔ tia mi, bɔkua u ka sɔɔsi ma Yudaba ka Isireliban baa kɔɔ kɔɔ tia maa sari. ¹⁵ Yinni Gusunɔn u maa nùn sɔɔwa u nɛɛ, a kparɔ nge kparɔ gari bɔkɔ. ¹⁶ Domi kon kparɔ goo seeya tem mɛ kɔɔ, wi u kun yāanu nɔkɔrimɔ ni nu gɔɔ kɔɔ. U ñ nin binu kasum kɔɔ. U ñ ni nu mɛera wa tim kuammɛ. Mɛya u ñ maa ni nu bwāa do nɔkɔrimɔ. Adama u koo ni nu gum mɔn yaa tem sere ka nin kɔri.

¹⁷ Bɔrurowa kparɔ gari bɔkɔ wi u yāanu derimɔ. Takobi yu win gāseru ka win nɔm geun nɔnu kɔsuko, kpa gāse te, tu gbera kpa nɔnu ge, gu gbi.

Yinni Gusunɔn

u koo Yerusalemu yakia

12 Gari yi Yinni Gusunɔn u gerua Isireliban sɔ wee. Wi, wi u wɔllu ka tem mɔma, ma u maa tɔnu hunde dokea ² u nɛɛ, na Yerusalemu kua nge nɔra ye ya nen mɔru yiba nge tam. Ya koo bwese ni nu ka ye sikerene woo tiro kpɛɛ. Woo tiro ge, ga koo Yudaba kpuro nenɛ bā n Yerusalemu tarusi. ³ Tɔɔ te kɔɔ, kon ye gɔsia nge kpee bakaru. Be ba kī bu tu sua ba koo mɛera wa. Handunian bwesenu kpuro nu koo menna nu tu wɔri. ⁴ Yen tɔɔ te, Yinni Gusunɔn u nɛɛ, kon ben dumi woo tiro kpɛɛ kpa n yin maasɔbu nɔni swāaru kpɛɛ, kpa n bwese tukunun dumi wɔkoru kpɛɛ. Adama kon Yudaba kɔsu. ⁵ Yudan wirugibu ba koo nɛɛ, Yerusale-mugiba ba sãa ben dam nɛ, Gusunɔn ben Yinnin sɔ, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ. ⁶ Yen tɔɔ te kɔɔ, kon Yudaban wirugibu kowa nge dɔɔ boko dāa sɔɔkɔ, ñ kun mɛ nge wii bɔn tɛn dɔɔ ba sɔka dāa bɔkunu kɔɔ. Ba koo bwese ni nu ka bu sikerene kamiawa mam mam. Adama Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ. ⁷ Nɛ, Yinni Gusunɔn kon Yudaban yenusu faaba ko, kpa Dafidin yenun bɛere ka Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ. ⁸ Yen tɔɔ te, kon Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugibu ba n sãa nge Gusunɔn gɔrado wi u yɔ ben wuswaas.

Ba gɔɔ wooru sɔ

tem mɛ kpuro kɔɔ

⁹ Yen tɔɔ te, kon kookari ko n bwese ni kpuro go ni nu Yerusalemu wɔrim wee. ¹⁰ Kon de Dafidin yenugibu

ka Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugibu ba n sãa nge Gusunɔn gɔrado wi u yɔ ben wuswaas. ¹¹ Yen tɔɔ te, nuku sankiraru ta ko n kpā Yerusalemu nge te ba kua Hadadirimɔ sɔ Megidon wɔwɔ. ¹² Tem mɛ kpuro kɔɔ, ba ko n gɔɔ wooru sɔwa yenu ka yenu. Dafidin yenugibu, kurɔbu ka durɔbu nenem. Natanin yenugibu, kurɔbu ka durɔbu nenem. ¹³ Lefin yenugibu, kurɔbu ka durɔbu nenem. Simein yenugibu, kurɔbu ka durɔbu nenem. ¹⁴ Nge mɛya yenu si su maa tien tɔmbu ba ko n gɔɔ wooru sɔ nennɛnka, kurɔbu ka durɔbu nenem.

13 Yen tɔɔ te, bwia gaa ya koo yari yu ka Dafidin yenugibu ka Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ.

Yinni Gusunɔn u koo

win sɔmɔ weesugibun

bwāarokunu kɔsuku

² Yen tɔɔ te, nɛ, Gusunɔn wɔllu ka tem Yinni kon bū-nun yīsinu kpeerasia tem mɛ kɔɔ kpa bu ku raa maa nu yaaya. Kon maa nen sɔmɔ weesugii be ba būu sãarun kīru mɔ mi wuna. ³ Goo ù n gari weesugii mɔ, win tundo ka win mero ba koo nùn sɔwa bu nɛɛ, kaa gbi. Dumi a weesu mɔwa ka Yinni Gusunɔn yīsinu. Kpa tundo wi, ka mero wi, bu nùn takobi sɔku bu go sanam mɛ u gari yi mɔ. ⁴ Yen tɔɔ te, Gusunɔn sɔmɔbu ba koo sekuru wa ben kãsi weesuginun sɔ. Bā n gari mɔ, ba ñ maa yabe sansuginu sebumɔ bu ka tɔmbu nɔni wɔke. ⁵ Ben baawure u koo nɛɛwa, u ñ sãa Gusunɔn sɔmɔ. Wi, gbaa wukowa. Dumi ba nùn dwawa saa win piiburun di. ⁶ Bā n nùn bikia ba nɛɛ, mana u sere mɛera yeni wa ye ya wāa win nɔmɔ, kpa u wisi u nɛɛ, u ye wawa win bɔkɔ kīnasibun yenu.

Ba koo gia ma

Gusunɔwa u sãa Yinni

⁷ Gusunɔn, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, takobi, a nen kparɔ wi na kua nen bɔɔ wɔrio. A nùn goowo kpa yāanu nu yarina, kpa n ni nu kun dam mɔ wɔri.

⁸ U maa nɛɛ, bā n tem men tɔmbu bɔnu kua suba ita, yen suba yiru ya koo gbi kpa sube tee teni tu tiara. ⁹ Kon sube tee te dɔɔ doke kpa n tu sɔwa nge mɛ ba ra sii geesu sɔwe. Kon tu sɔwawa nge mɛ ba ra wura sɔwe. Ta koo nen yīsinu soku kpa n tu wurari. Kon tu sɔ n nɛɛ, ta sãawa nen tɔmbu. Kpa ten tii tu maa nɛɛ, na sãawa Gusunɔn ten Yinni.

Yinni Gusunɔn tɔra

14 Bɛɛ Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugibu ba n sãa nge Gusunɔn gɔrado wi u yɔ ben wuswaas. ¹⁴ Bɛɛ Yerusalemu ba ko n sɔwa ben temɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugibu ba n sãa nge Gusunɔn gɔrado wi u yɔ ben wuswaas.

2 U koo bwesenu kpuro menna nu ka Yerusalemu wɔri.
 Ba koo ye mwa kpa bu yen yenusu dɔɔ ɔɔku.
 Ba koo ka yen tɔn kurɔbu kpuna ka dam.
 Kpa bu yen tɔmbun bɔnu yoru mwɛeri bu ka doona.
 Adama ba ñ be ba tie goomɔ.
 3 Saa ye ɔɔra Yinni Gusunɔ u koo tii sɔɔsi
 kpa u ka bwese ni tabu ko nge mɛ u ra ko tabu ɔɔ.
 4 Yen tɔɔ te, u koo win naasu sɔndi Olifin guurɔ
 te ta wɔa Yerusalemun dee deeru, sɔɔ yari yeru gia.
 Olifin guu te, ta koo besira suunɔ
 saa sɔɔ yari yerun di sere sɔɔ duu yerɔ.
 Wɔwi baka ya koo yari ten suunu ɔɔ.
 Guu ten bee tia ya koo da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia
 kpa bee tia yu maa da sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia.
 5 Saa ye ɔɔ, i ko i duki dawa win guunon wɔwa ɔɔ.
 Domi wɔwa ye, ya ko n wɔawa sere Atiselɔ.
 I ko i duki suwa nge mɛ i raa kua
 sanam mɛ tem yiribu bɛe deema
 Osiasi Yudaban sina bokon waati.
 Saa ye ɔɔra Gusunɔ nen Yinni u koo na ka win tɔn
 dɛerobu.
 6 Yen tɔɔ te, yam bururam mu ñ ko n maa wɔa.
 Pura ya ko n wɔa ka sere maa nim mɛ mu gɔsira nge
 kperu.
 7 Tɔɔ te, ta ko n sɔawa nenem te Yinni Gusunɔ u yɛ.
 Ba ñ wɔkuru ka sɔɔ ɔɔ wunanamɔ.
 Adama yoka, yam bururam mu koo sɔɔsira.
 8 Yen tɔɔ te, nim gem mu koo yari Yerusalemun di
 kpa men sukum mu koku mu da nim wɔkuɔ
 ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gia,
 kpa sukum mu da nim wɔku ge ga wɔa sɔɔ duu yeru
 gia.
 Nge meya n ko n sɔa sɔɔ sɔreru ka guran saa.
 9 Yinni Gusunɔwa u ko n sɔa tem kpuron sunɔ.
 Wi turowa u ko n sɔa Yinni.
 Win turon yisira tɔmbu kpuro ba koo gia.
 10 Isireliban tem kpuro mu koo gɔsia wɔwa
 saa Geban di sɔɔ yɛsan nɔm geu gia
 n ka da Rimɔwɔ Yerusalemun sɔɔ yɛsan nɔm dwaru
 gia.
 Saa ye ɔɔ, Yerusalemu ya koo yisiru yari
 kpa ya n wɔa yen ayerɔ.
 Ya ko n wɔawa saa kɔnɔ ge ba mɔ Benyameɛn di,
 n ka da kɔnɔ gbiikuuɔ,
 sere ka kɔnɔwɔ ge ba mɔ gani gɔmbunu.
 Saa maa kɔsu yee te ba mɔ Hananɛlin di,
 n ka girari sina bokon resɛm gama yerɔ.

11 Tɔmba koo sina ye ɔɔ.
 Ba ñ maa ye kam koosiamɔ.
 Ya ko n wɔawa bɔri yendu ɔɔ.
 12 Wee nɔni swɔa te Yinni Gusunɔ u koo tɔmbu kpɛɛ
 be ba Yerusalemu tabu wɔri.
 Ben wasi koo kɔsiwa ba n ka sɔimɔ.
 Ben nɔni yi koo kɔsi ben nɔni wɔrusu ɔɔ,
 kpa ben yari yi kɔsi ben ɔɔ.
 13 Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ kon wahala baka doke
 ben suunu ɔɔ.
 Kpa bu wɔrina bu soona.
 14 Yudaba ba koo tabu ko Yerusalemuɔ,
 kpa bu bwese tuku ni nu ka bu sikerenen dukia
 gurama.
 Yera, wura ka sii geesu ka yɔa dabinu.
 15 Nin dumi ka nin birakɔsu
 ka nin yooyoosu ka nin ketɛkunu
 ka sere maa yaa sabe ni nu wɔa mi,
 kpuro nu koo dumgbeku mwaara.
 Dumgbeku tia yera ya koo nu deema.
 16 Bwese ni nu raa Yerusalemu ye wɔri,
 nin ni nu tie, nu ko n da nɛwa wɔɔ baagere
 nu yiira Gusunɔ sina bokon wuswaɔɔ,
 wi u sɔa wɔllu ka tem Yinni,
 kpa nu Kunun tɔɔ bakaru ko.
 17 Bweseru garu tɔ kun de
 tu Gusunɔ sina boko wi u sɔa wɔllu ka tem Yinni yiira
 tu sɔ Yerusalemuɔ,
 gura kun nɛmɔ ten temɔ.
 18 Egibitigibu bɔ kun de Yerusalemuɔ
 bu ka Kunun tɔɔ bakaru ko,
 gura kun nɛmɔ ben temɔ.
 U koo bu wahala dokewa
 nge bwese ni nu yina nu da
 nu Kunun tɔɔ bakaru ko.
 19 Nge meya u koo Egibitigibu ka bwese ni nu yina
 nu Kunun tɔɔ bakaru da Yerusalemuɔ kua.
 20 Yen tɔɔ te, ba koo dumin yangirenu ɔɔ yore bu
 nɛɛ, Yinni Gusunɔgia.
 Sɔa yerun wekenu kpuro nu ko n sɔawa nge yɔku
 yerun gbɛa.
 21 Wekenu kpuro nu ko n sɔawa Gusunɔ, wɔllu ka
 tem Yinniginu Yerusalemuɔ ka Yudaɔ.
 Be ba koo yɔkuru na,
 bera ba ko n da nu sue
 bu ka ben yɔku yaa yike.
 Yen tɔɔ te ɔɔ, ba ñ maa tenkuba wasi sɔa yeru mi,
 ba n yɔnu dɔramɔ.

MALAKI

Sa'onu yā

1 Yā kũ Dikiri ò Isarailanɔne Malaki gāin dí. 2 Makũ Dikiri ma pì má yeái, akũ a pì ma yeái deramεε? Makũ Dikiri ma pì Isau bi Yakubu v̄ninloo? Bee kũ abireo Yakubun má yei 3 ma gi Isau, akũ ma a gusísíde lì gugbagaraga ũ, ma a b̄susu kè gbáranna gbēgbonɔ kúki ũ. 4 Edɔmu gbē pinɔ pì ò ñ wētɛnɔ dúgu z̄s̄, oni era ò ñ bez̄inɔ fute. Akũ makũ Dikiri Z̄ikaride ma pì: Tó ò kèkè ò kàte, mani gboro, oni piñne B̄usu V̄anidenɔ, gbē kũ Dikiri pētē kè kũñwo ari gɔɔ s̄inda p̄inkinɔ! 5 Á wé ni yā pì e à pi Dikiri z̄k̄s̄ ari Isarailanɔ b̄usu lé dire kpa.

6 Né dì a de kpe ta akūs̄ z̄òblerii dì a dikiri kpe ta. Kũ má de á De ũ, áteni ma kpe ta yá? Kũ má de á Dikiri ũ, á ma v̄ina v̄i yá? Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé mateni á la. Ák̄nɔ sa'orinɔ ák̄nɔ mé áteni ma gya bo. Adi pi: Deran o n gya b̄ò? 7 Kũ a ma teburu gya b̄ò yāime. Adi su ma gbagbakia kũ p̄oble gbās̄fo. Adi pi: Deran o n gbagbakí gbāa l̄εε? 8 Kũ a su sa oma kũ p̄ó v̄inanɔ, yā v̄anin gweroo? Kũ a sa òma kũ p̄ó ɛrenɔ kũ a gyārenɔ, yā v̄anin gweroo? À gé kpá b̄usu gbē z̄k̄s̄ a gwa! Á yā ni káagu yá? Ani á saabu kpá yá? Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé mateni á la.

9 À kúte kemene mà á wēnda gwa. Ama tó p̄ó dí takanɔn kú á z̄i, mani sí yá? Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé mateni á la. 10 Ò pi á gbēke gēε à ma ɔn zé tàta yā, de òsun gē ò té ká ma gbagbakia p̄āro. Abirekũ s̄āna. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò. Á yā ten kemene nnaro, mani á gba síro. 11 Zaa ifāboki kpa ari a l̄εte kpa ma t̄o niḡs̄ z̄k̄s̄ burinɔ té. Oni turaretiti kpátamene oni sumene kũ gba gbās̄isarinɔ gu s̄inda p̄inkia, zaakũ ma t̄o niḡs̄ z̄k̄s̄ burinɔ té. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò. 12 Ama ák̄nɔ adì d̄oke kũ ma t̄o adì pi ma teburu gbās̄i v̄i, akũ adì sa oa kũ p̄ókāde ginanɔ. 13 Makũ Dikiri Z̄ikaride ma pì: Adì pi á kpasa kũ yā p̄iio, akũ adì l̄ézuki kea. Tó a su ma gbagba kũ p̄ó k̄n̄kunanɔ kũ p̄ó ɛrenɔ kũ p̄ó gyārenɔ, mani abirenɔ sí yá? Makũ Dikiri makũ mé mateni á la. 14 Manafikide kũ à p̄ó sà v̄i a kpās̄an kũ à lé s̄emene, akũ à gēε à ma gbagba kũ p̄ó mamberudeo a gēne ũ, ma láari b̄ò adea. Zaakũ makũme Kína z̄k̄s̄ ũ, ma t̄o dì burinɔ naasi kũ. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò.

2 Makũ Dikiri Z̄ikaride ma pì: Ák̄nɔ sa'orinɔ á yān dí sà. 2 Tó ádi ma yā maro, tó ádi da á swēn à ma t̄o kpáro, mani láari boáwa de àsun ḡs̄ arubarika v̄iro. Ma b̄óawa se k̄, zaakũ ádi da á swēn a ma t̄o kpáro. 3 À ma! Mani kpākē á burinɔ á yāi, mani dikpe sa'opɔnɔ

gb̄ò l̄ólò á ānnwa, oni á séte ò á k̄óte. 4 Ániḡs̄ d̄s̄ sà kũ ma yā dí d̄iteáre de ma bàka kunna kũ Levi burinɔ kpé kun. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò. 5 Ma bàka kunna kũñwo p̄iio ḡn̄ ma wēndi kũ aafiao kpárma de òḡs̄ ma v̄ina v̄i, akũ ò ma v̄ina v̄i, ñ nini kòko ma t̄o yāi. 6 Yādannena yāpura da ñ l̄én, odi ékeyā ma ñ l̄énlo. Ò t̄a ò kũmao kũ l̄édok̄nɔ kũ n̄εsepura ò gbēnɔ b̄ò yā v̄ani ḡn̄ dasi. 7 À mana sa'ori ḡs̄ d̄ña v̄i de gbēnɔ le ò yādannena ma a léi, zaakũ àkũme makũ Dikiri Z̄ikaride z̄iri ũ. 8 Ák̄nɔ s̄s̄ a z̄á z̄éa, á yādannenanɔ t̄o gbēnɔ f̄u dasi, a ma bàka kunna kũ Levi burinɔ gb̄òro. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò. 9 Akũ ma t̄o ò á gya b̄ò ma á k̄ia gbē s̄inda p̄inkia k̄inaa, kũ ádi té ma ágbairo akūs̄ adì gbēnɔ t̄ē bo doka musu.

Yigidena yā

10 À de ó p̄inki De m̄en domεε? À de Luda dok̄nɔ mé à ó keε? B̄s̄ mé à t̄o odi yāfute kek̄nεε? O Luda bàka kunna kũ ó dizinɔ yā gb̄òro. 11 Yudanɔ yāfute kè ò yā v̄ani kè Isarailanɔ b̄usun kũ Yurusalemuo, zaakũ ò t̄a-nagbagbarinɔ s̄ε nɔ ũ ò Dikiri kpé kũ à yeii gbāa l̄εo. 12 Gbē kũ à yā dí taka kè, Dikiri a k̄ε Yakubu burinɔ, bee t̄o díme, bee t̄o à s̄u kũ gbanɔ Dikiri Z̄ikaridene.

13 Yā plade kũ adì ken dí. Adiḡs̄ ɔɔ d̄o àḡs̄ wiki pé, á w̄éi diḡs̄ kú Dikiri gbagbakia, kũ adì wé sé à gba kũ a suone gwa gbasa à siro yāi. 14 Adì pi: B̄s̄ mé à s̄u kũ yā díoo? Kũ Dikiri mé à s̄eedade ũ á dagura kũ n kefen-nakegɔɔ n̄kpammao yāime. Zaakũ n n̄kpamma p̄in n gbēndo kũ a k̄s̄ yā mà ũ, akũ n yā f̄utene. 15 À de Dikiri á ke m̄e dok̄nɔ ũ de á m̄e kũ á léo ḡs̄ dok̄nɔ yāimeε? B̄s̄n Luda ten péa á m̄edok̄nɔke p̄iio musuu? De á néno le ò a yā ma yāime. Abire yāi àḡs̄ á z̄ida kũna d̄s̄ de àsun yā fute á n̄kpammanero. 16 Makũ Dikiri Isarailanɔ Luda ma pì, ma z̄á yigidenan kũ n̄ kpebonaao. Makũ Dikiri Z̄ikaride makũ mé ma ò. Àḡs̄ á z̄ida kũna d̄s̄, àsun yā futenero.

17 A t̄o Dikiri kpàsa kũ á yā'onaao. Adì pi: Ó yā kpate mé à a kpàsaa? Kũ adì pi v̄anikerinɔ mana Dikirine, akũ ñ yā dì káagu yāi. Adì pi d̄o Luda kũ àdi yākpate ke kũ gbēnɔ a z̄éa p̄iio kú mámeε?

Dikiri yākpatekegɔɔ z̄i

3 Makũ Dikiri Z̄ikaride ma pì: À ma! Mani ma Z̄iri gbare à domene are à zé kekemene. Dikiri kũ adì a k̄inaa wete ni gē a kpén k̄anto. À ma, ma bàka kunna k̄āao Malaika kũ á p̄o d̄oaa p̄iio ten su! 2 Ama dí mé ani a sugɔɔ f̄ɔɔ? Tó à b̄ò gupuraa, dí mé ani f̄ɔ à zεε? Zaakũ aniḡs̄ de lán m̄òbaasari té bàme, lán p̄pipirii m̄ɔs̄nɔ

gbāna bà. ³ Ani vute à gbēnɔ baasa à gbāsí boñne. Ani gbāsí bo Levi burinɔne lákū òdi ke wura kù andurufu-uoonɛ nà, gbēnɔ ni gbasa ò su Dikirine kù gbanɔ a zéa. ⁴ Gɔɔ birea Yurusalemudenɔ kù Yudanɔ n̄ pínki gba ni ká Dikirigu lán yā bà, lán a zī bà.

⁵ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: Mani suái yākpatekɛkia manigō wāna mà gbē kù ò ma vīna vīronɔ bobo n̄ dàn: Pódammarinɔ kù zinakerinɔ kù gbē kù òdi la da ékeyā musunɔ kù gbē kù òdi gbāna mɔ n̄ zīkerinɔne kù gyaanɔnɔ kù tonenɔ kù bòasunɔ.

Kpāni'ona Ludaa

⁶ Makū Dikiri madī litero. Abire yāin ákɔnɔ Yakubu burinɔ ádi kakatero. ⁷ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: Zaa á dizinɔ gɔɔa a pā ma yāne á téiro. À are dɔma, mani are dɔáwa. Adì pi, deran óni are dɔmmaa?

⁸ Bisāsiri dī kpāni o Ludaa yá? Ama áteni kpāni oma. Adì pi, b́ musun áten kpāni omaa? Á ṕ kuride kù á gbanɔ yā musumɛ. ⁹ Á buri sīnda pínki gō láari ṕ ū kù áten kpāni oma yāi. ¹⁰ À su kù ṕ kurideo pínki à ká ma aruzekatekin, de ṕble gō kú ma kpén. Makū Dikiri Zīkaride makū mé ma ò. À ma lé abire musu à gwa, tó mádi musu zé wē ma arubarikaa pisiáre a kura a kákakiiro. ¹¹ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: Mani kpá á burapɔ yàkarinɔne de òsun á ṕnɔ kakatero. Á geepi línɔ né ni wororo. ¹² Buri sīnda pínki ni pi arubarikadenɔ á ū, zaakū á b́sun nigō nna. Makū Dikiri Zīkaride makū mé ma ò.

¹³ Makū Dikiri ma pì: A yā pāsī ò ma musu. Adì pi, b́ yān o ò n musuu? ¹⁴ A pì zòblena Ludane bi yā pāme.

Kū o zī kè Dikiri Zīkaride yā akūsō o uta kasanɔ dà a yāi, b́ àreen o lèe? ¹⁵ Tera lán dí bà adì pi ìadārinɔn arubarikadenɔ ū. Áten da yāvānikerinɔ mé òten zīni péte, gbē kù àdi pi Luda kipa ò csi ká sō, yāke dī a lero.

¹⁶ Akū gbē kù ò Dikiri vīna vīnɔ yā ò kù kōo, akū à sã kpà n̄ yāi à mà. Akū ò gbē kù ò Dikiri vīna vī kù òdi laasun léanɔ tó kē dɔngu takadan a are. ¹⁷ Makū Dikiri Zīkaride ma pì gɔɔ kù ma bo kù yāo, onigō de ma ṕ ū ma aruzekɛ ū. Mani sùru ke kūhwo lákū gbē dī sùru ke kù a né kù àten zī kenɛeo nà. ¹⁸ Ani gbē mananɔ kù gbē vāninɔ dōkōne sà, gbē kù òten do Ludainɔ kù gbē kù òten doironɔ.

Dikiri sugɔɔ zī

4 Makū Dikiri Zīkaride ma pì: À ma! Gɔɔ pì ten su, anigō wāna lán tāmte bà, akūsō ìadārinɔ kù yāvānikerinɔ nigō de lán sē kori bà. Gɔɔ pì ni n̄ kpata n̄ pínki, n̄ zīni ke n̄ cne ni gōro. ² Ákɔnɔ kù á ma vīna vīnɔ sō, á surabana Ifāntē ni bo, aafia nigō kú a gupurai. Áni bɔte àgō vīvī lán zùnɛ kù ò n̄ gbárenɔ bà. ³ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: Gɔɔ kù ma bo kù yāo áni gèse pétepete gbē vāninɔ, onigō de lán túbu bà á gbá gēi.

⁴ À tó doka kù ma kpà ma zòbleri Musaa zaa Orebu gō dɔágu, yā kù ma dīte Isarailanɔne kù yā kù ma dàhneo. ⁵ À ma! Mani annabi Ilia zīáwa ari ma sugɔɔ zōkō vīnade gō gé ká. ⁶ Ani tó denɔ pɔ gō kú n̄ nénɔ akūsō nénɔ pɔ nigō kú n̄ denɔ. Tó lenlo, mani su mà ɔ pātepāte á b́sun mà lé keáre.

MATIU

Baaru nna kũ Matiu kɛɛ

Yesu Kirisi inaa 1:1-2:23
 Yahaya Da'itekeri waazikenaa 3:1-3:12
 Yesu da'itekenaa 3:13-4:11
 Yesu yādannena Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ari Yurusalemu 19:1-20:34
 Yesu kunna Yurusalemu 21:1-26:13
 Yesu gana kũ a vunaa 26:14-28:20

Yesu Kirisi buri bozire (Luk 3:23-38)

1 Ibrahĩ kũ Daudao buri Yesu Kirisi boziren dí:
² Ibrahĩ Isaaku ì,
 Isaaku Yakubu ì,
 Yakubu Yuda ì kũ a v̄ninɔ kũ a dakūnanɔ,
³ Yuda Perezĩ kũ Zerao ì kũ a nɔ Tamao,
 Perezĩ Ezerɔnu ì,
 Ezerɔnu Ramu ì,
⁴ Ramu Aminadabu ì,
 Aminadabu Nas̄ ì,
 Nas̄ Salamɔ ì,
⁵ Salamɔ Bɔaza ì kũ a nɔ Rahabuo.
 Bɔaza ɔbedi ì kũ a nɔ Rutuo,
 ɔbedi Yesɛ ì,
⁶ akũ Yesɛ kina Dauda ì.
 Akũ Dauda Sulemanu ì kũ Uria nanɔ, ⁷ Sulemanu Re-
 oboamu ì,
 Reoboamu Abia ì,
 Abia Asa ì,
⁸ Asa Yosafata ì,
 Yosafata Yehoramu ì,
 Yehoramu Uzia ì,
⁹ Uzia Yotamu ì,
 Yotamu Aza ì,
 Aza Ezekaya ì,
¹⁰ Ezekaya Manase ì,
 Manase Amɔ ì,
 Amɔ Yosia ì,
¹¹ Yosia Yoyakini ì kũ a dakūnanɔ gɔɔ kũ ò gbɛnɔ
 kũkũ ò tà kũrwo Babilɔnu.
¹² Tana kũ gbɛnɔ Babilɔnu gberan Yoyakini Sealatieli
 ì,
 Sealatieli Zerubabeli ì,
¹³ Zerubabeli Abiudu ì,
 Abiudu Eliakimu ì,
 Eliakimu Azo ì,
¹⁴ Azo Zadɔki ì,

Zadɔki Akimu ì,
 Akimu Eliudu ì,
¹⁵ Eliudu Eleaza ì,
 Eleaza Matã ì,
 Matã Yakubu ì,
¹⁶ Yakubu Mariama zã Yusufu ì,
 akũ Mariama Yesu kũ òdi pine Arumasihu ì.
¹⁷ Zaa Ibrahĩ gɔɔ ari à gɛɛ pé Daudaa, de kũ a néo
 kun gɛro donsarime. Zaa Dauda gɔɔ ari gɔɔ kũ ò tà
 kũ gbɛnɔ Babilɔnu, de kũ a néo kun gɛro donsarime.
 Zaa tana kũ gbɛnɔ Babilɔnu ari à gɛɛ pé Arumasihua,
 de kũ a néo kun gɛro donsarime.

Yesu Kirisi inaa (Luk 2:1-7)

¹⁸ Deran ò Yesu Kirisi ì nàn dí: A da Mariama kun
 Yusufu nɔkpamma ũme. Ari àg̃ gɛ zã ke, à nò sí kũ Lu-
 da Nini gbãnao. ¹⁹ A g̃kpamma Yusufu bi gbɛ man-
 ame, à ye à wé'i daaro, akũ à zèo kũ áni bo a yãn asiri
 g̃n. ²⁰ Gɔɔ kũ àten laasun lé yã piia, Dikiri malaika bò
 à sùna nana g̃n à pine: Dauda buri Yusufu, òsun bídi ke
 n nɔkpamma Mariama sena yã musuro, zaakũ nò kũ à
 sinaa bò Luda Nini kinaame. ²¹ Ani né i g̃gbɛ ũ, òni tó
 kpáne Yesu, zaakũ ani a gbɛnɔ bo í durunnano g̃n.
²² Abirekũ kè pínki, de yã kũ Dikiri dà annabii g̃ai ke, à
 pi:
²³ Nɔkpare lési mé ani nò sí
 à né i g̃gbɛ ũ,
 oni tó kpáne Imanueli.
 Tó pii pi, Luda kú kũoo.
²⁴ Kũ Yusufu vù, à kè lákũ Dikiri malaika òtène nà, à
 a nɔ pii sè. ²⁵ Ama adi a d̄ nɔgbɛ ũro ari à gɛɛ à nég̃g-
 bɛ pii ì. Akũ à tó kpáne Yesu.

Susuneyãd̄rino suna Yesu gwa

2 Ò Yesu ì Betilihamu Yudea b̄sun kina Herɔdu
 gɔɔ. Akũ susuneyãd̄rino bò ifãboki kpa, ò sù
 Yurusalemu, ² ò gbɛnɔ là ò pi: Né kũ ò ì Yudano kina ũ
 kú máa? O a susune è ifãboki kpa, akũ o su kútene.

³ Kū kína Herɔdu yā pìi mà, à bídi kè kū Yurusalemu-deno ñ pínki. ⁴ À Yuda sa'orikinɔ kū ludyādannerinɔ kàkara ñ pínki, akū à ñ lá gu kū oni Arumasihu in. ⁵ Ò wèa ò pì: Betilihamume zaa Yudea bùsun. Zaakū lákū annabii kè nà dí:

⁶ Betilihamu kū à kú Yudanɔ bùsun,
ñ kíana Yuda wētenciro fá.
Zaakū n gūnn kína ni bon,
kū ani do ma gbě Isarailanɔ are.

⁷ Akū Herɔdu susuneyādōrinɔ sisi asiri gūn, à susune pì bogɔɔ sãnsã gbèkamma. ⁸ Akū à ñ gbare Betilihamu à pì: À gé à né pì baaru gbekagbeka kū laakaríio. Tó a a è, à su à omene, makū se, mani gé kútene.

⁹ Kū ò kína yā mà, akū ò dà zén. Akū susune kū ò è ifāboki kpa yā pìi dōñne are do ari à gèe à zè né pì kúki-la. ¹⁰ Kū ò susune pìi è, ñ pɔ kè nna manamana. ¹¹ Ò gè kprén, ò né pìi è kū a da Mariamao, akū ò kùte ò donyí kène. Akū ò ñ aruzekè àkpatinɔ wèwè, ò a gbà wura kū turaretitio kū lí'ɔ gbí nnannao. ¹² Luda òñne nana gūn kū òsun bote Herɔdu kínaaro, akū ò tà ñ bùsun kū zé pāndeo.

Gena kū Yesuo Misila

¹³ Ñ tanaa gbera Dikiri malaikaa bò à sù Yusufua nana gūn à pì: Ñ fute ñ né pì sé kū a dao, ñ bàa lé ñ gé kūrwo Misila, ñigɔ kú gwe ari mà su mà yā onne do, zaakū Herɔdu ni né pì wete à demè.

¹⁴ Akū Yusufu fute gwāani, à né pìi sè kū a dao, à gèe kūrwo Misila. ¹⁵ À kú gwe ari Herɔdu gèe à gào. Abirekū kè, de yā kū Dikiri ò annabii gāi ke yāime, à pì: Ma a né gbèse Misila.

Négōgbēnɔ dɛdenaa

¹⁶ Kū Herɔdu è susuneyādōrinɔ òndō kèare, akū a pɔ fè manamana. À susune bogɔɔ taka dɔ yā kū à gbèka susuneyādōrii pinɔa yāi, akū à gbēnɔ zì ò négōgbè kū ò kà wè pla ke kū ò kíainɔ dède Betilihamu kū a buranɔ pínki. ¹⁷ Yā kū annabi Ilimia òo kè sà, à pì:

¹⁸ Ò wiki gbāna mà Rama,
òten ɔɔ do, òten wiki pé.
Rahila teni a néno ɔɔ do,
à gì ò a nèse kpátei,
zaakū ò kun doro.

Suna kū Misilao

¹⁹ Kū Herɔdu gā, akū Dikiri malaika bò à sù Yusufua Misila nana gūn ²⁰ à pì: Ñ fute ñ né pì sé kū a dao, ñ tá kūrwo Isarailanɔ bùsun, zaakū gbè kū òten wete ò né pì denɔ gāga.

²¹ Akū à fute à né pìi sè kū a dao, à tà kūrwo Isarailanɔ bùsun. ²² Kū à mà Akelau mé àten kí ble Yudea a de Herɔdu gēne ũ, vutena gwe vīna a kù. Luda yā òne nana gūn, akū à tà Galili bùsun, ²³ à gèe à vùte wète kū òdi pi Nazera gūn. Len yā kū annabinɔ òo pāpa, kū ò pì: Oni a sísi Nazera gbè.

Yahaya Da'itekeri waazikenaa

(Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28)

³ Abire gbera Yahaya Da'itekerii sù Yudea gbáran-nan, àten waazi ke ² à pì: À nèse lite, kpata kū à bò Luda kínaa kà kãni. ³ A yān annabi Isaya ò yā à pì: À baarukparii kòto ma do gbáranannan, àten pi à zé keke Dikirine, à zé térelenɔ porone súsu.

⁴ Yahaya òigɔ pókasa kū ò tã kū lakumi kãonɔ dana, àdi bára asa do a pi. Kwa kū zó'iome a póbble ũ. ⁵ Òdigɔ bote Yurusalemu kū Yudea bùsu gu sínda pínkiò kū Yoda dōrɔoio ògɔ su a kínaa. ⁶ Òdi ñ durunnannɔ o gupuraa, akū àdi ñ da'ite ke Yodan.

⁷ Kū Yahaya è Farisinɔ kū Sadusinɔ ten su a kínaa dasi ò da'ite ke, akū à pìñne: Bisāsiri pitikonɔ! Dí mé à lé dàáwa à bàa sí pɔfè kū Luda ni kipařmanee? ⁸ À nèselitena yā ke, onigɔ dɔ kū a lite. ⁹ Kū Ibrahī de á dizi ũ, àsungɔ da kū abirekū mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni fɔ à gbè díno ke Ibrahī burinɔ ũ. ¹⁰ Kpása ditena líno kò. Luda ni lí kū àdi né mana iro zɔ à zu té gūn.

¹¹ Mateni á da'ite ke á nèselitena sèeda ũme, ama gbèke ni su ma gbera a gbāna demala, mádi ká mà a kyate sétenero. Akū mé ani á da'ite ke kū Luda Ninio kū téo. ¹² À gbaka kūna a ɔ́ ésegbèkia. Tó à fã, ani a póbblewè ká a dñn, ani a sàko ká té kū àdi garo gūn.

Yesu da'itekenaa

(Maa 1:9-11, Luk 3:21-22)

¹³ Akū Yesu bò Galili bùsun, à sù Yahaya kínaa Yodai de à a da'ite ke. ¹⁴ Yahaya ye à gí à pì: Makū kū má de ñ ma da'ite ken n su ma kínaa yá? ¹⁵ Akū Yesu wèa à pì: Àgɔ de le gīa, zaakū à kɔ si kūoo le yā sínda pínki ke-na a zéa yāi. Akū à wè. ¹⁶ Kū Yesu da'ite kè, à bikū gñnɔ. Zī birea ludambe wèkɔa, akū à è Luda Nini ten su lán potène bà à diawa. ¹⁷ Akū ò kòtoo mà bona ludambe à pì: Ma né mèn do légelege yenyiden dí, kū ma pɔ nnaa manamana.

Yesu yōgwanaa

(Maa 1:12-13, Luk 4:1-13)

⁴ Akū Luda Nini gèe kū Yesuo gbáranannan de Ibilisi a yō à gwa. ² Yesu lé yì fānantè kū gwāanio ari gɔɔ bupla. Kū nà teni a de, ³ akū gbèkekerii pìi nài à pì: Tó Luda Néme n ũ, ñ pi gbè díno li burodi ũ. ⁴ Yesu wèa à pì: À kú Luda yān ò pì:

Póblen bisāsiri nigɔ kúo adoro,
sé yā kū Luda ten o pínki.

⁵ Akū Ibilisi a sè à gèeo Luda wèten, à a zè Luda kpé mìsñntea ⁶ à pì: Tó Luda Néme n ũ, ñ ɔ gbare n zīdai la, zaakū à kèna Luda yān ò pì:

Ani n yā o a malaikanɔne.

Oni n sé ñ ɔ́ de ñsun gèe sí gbèearo yāi.

⁷ Yesu wèa à pì: Ò kè do ò pì,
ñsun Dikiri n Luda lé ñ gwaro.

⁸ Akū Ibilisi a sè à gèeo do kpi lei manamana musu, à andunia kpatanɔ mōne pínki kū ñ aruzekeno ⁹ à pì: Mani n gba adinɔ pínki, tó n kutè n donyí kemene.

10 Akū Yesu pìne: Ì gomala Setan! Zaakū ò kě Luda yān ò pì:

Ì donyí ke Dikiri n Ludane ògõ doi ado.

11 Akū Ibilisi a tò gwe sà, akū malaikano sù ò kpai.

Yesu nana a zīa zaa Galili

(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)

12 Kū Yesu mà ò Yahaya kù ò dà kpésiran, akū à tà Galili. 13 Adi vute Nazera dorò, à gèe à vùte sèbèe sare Kapenamu, Zebuluni burinò kù Nafatali burinò bùsun, 14 de yā kù annabi Isaya ò ke yāi à pì:

15 Zebuluni burinò kù Nafatali burinò bùsu, zaa ísira kpa ari Yoda bara, Galili bùsu kù buri pāndeno kun pii,

16 ñ gbě kù ò kú gusira gūnno gupura zōkō è, gu dō bùsu kù à kú ga léi pì deno è sà.

17 Zaa gwo kù Yesu nà waazikenanaa à pì: À nèse lite, kpata kù à bò Luda kínaa kà káni.

Yesu iba káakunò sisinaa

(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)

18 Kū Yesu ten do Galili sèbèe, à gběno planò è, vīni kù dakūnao, Simò kù òdi pi Pita kù a dakūna Anduruo. Òten táaru kpá sèbèe pìn, zaakū sōkōkōme. 19 Akū Yesu pìñne: À mǎ à témai, mani á ke gbēweterinò ù.

20 Zaa gwe gōnò ò ñ táarunò tòn, ò bò ò tèi. 21 Kū à gèe are, à gběno pla pāndeno è, vīni kù dakūnao dō, Zebedi né Yamisi kù a dakūna Yuhanao. Ò kú gó'ite gūn kù ñ de Zebedio, òteni ñ táarunò keke. Yesu ñ sísi, 22 akū ò ñ de tò gó gūn gwe gōnò, ò bò ò tèi.

Yesu yādannenaa

(Luk 6:17-19)

23 Yesu dīgō kure Galili bùsun, àdi yā dañne ñ adu-akekpenco gūn, àdi kpata kù à bò Luda kínaa baaru kpá, àdi gběno kēkōa kù gyā buri sīnda pínkio. 24 A tǎ dà Siria bùsula pínki, akū òdigō sune kù gbě kù òten gyā buri sīnda pínki kù wāwāo kenò kù tānadeno kù lételetegyādenò kù ereno, akū àdi ñ werekōa. 25 Ò bò Galili kù Wētemenkuri bùsuuo kù Yurusalemuo kù Yudeao kù Yoda barao dasidasi ò tèi.

Arubarikadenome Yesu ibanò ù

(Luk 6:20-23)

5 Kū Yesu pari pìno è, à didi sīsīa. Kū à vùte, a ibanò sù a kínaa, 2 akū à nà yādannenanaa à pì:

3 Arubarikadenome gbě kù ò ñ kíana dōnò ù, zaakū kpata kù à bò Luda kínaa de ñ pǎ ù.

4 Arubarikadenome pōsīradeno ù, zaakū Luda ni ñ laakari kpátēñe.

5 Arubarikadenome zīdabusarinò ù, zaakū mǎkōnò mé onigō andunia ví.

6 Arubarikadenome yāzede niderinò ù, zaakū mǎkōnò mé oni kǎ.

7 Arubarikadenome wēndadōnnerinò ù, zaakū Luda ni ñ wēnda dō.

8 Arubarikadenome nēsepuradeno ù,

zaakū mǎkōnò mé oni wé si Ludale.

9 Arubarikadenome iberemiderinò ù, zaakū oni ñ sísi Luda néno.

10 Arubarikadenome gbě kù òdi wari dōmā ñ yā-manakena yāinò ù,

zaakū kpata kù à bò Luda kínaa de ñ pǎ ù.

11 Arubarikadenome á ù,

tó ò á sōsō, tó ò wari dōáwa,

tó ò yā vāni sīnda pínki diáwa ma yāi.

12 À pōnna ke à yāa dō, zaakū á láada zōkō ludambe.

Len ò wari dō annabi kù ò kú á ānōa le.

Yesu ibanome wisi ù kù gupurao

(Maa 9:50, Luk 14:34-35)

13 Ákōnò mé á wisi ù anduniane. Tó wisi i nna tà, deran oni ke nà à gō wisi ù dō? À àre ke ví dorò, séde ò kóte gběno tǎa oa.

14 Ákōnò mé á gupura ù anduniane. Wēte kù ò kàte sīsīi musu di fō àgō utenaro. 15 Òdi fitila na ò gbaka kútearo. Òdi a di a dibō musume, de à gu pu gbě kù ò kú dōnno. 16 À gu pu gběno le, de ò á yāmanakenano e ò á De kù à kú musu tǎ kpá.

Musa doka bōkōtenaa

17 Àsungō da ma su Musa doka kù annabinò yānò gboronlo. Mádi su gbororo, ma su de mà papame.

18 Yāpuran maten oáre, ludambe kù zīteo ni gēte, ama doka pì wānzān fitinle ke a pǎ kete ke ni gētero, yā sīnda pínki ni ke. 19 Abire yāi tó gbě gí yā kù ò dīte pìnò dokei, bee a kù à kíaríyí, tó àdi da gběno è ke le, ade nigō kíaríyí kpata kù à bò Luda kínaa gběno téme. Tó gbě kùna, tó àdi dañne le sō, ade nigō zōkō kpata kù à bò Luda kínaa gběno té. 20 Maten oáre, tó á yāmanakena de ludayādannerinò kù Farisinò pólaro, áni gē kpata kù à bò Luda kínaa gūnlo.

Pōfēnaa

21 A mà ò pì yādeno è sun gbě dero. Gbě kù à gbě dēe, oni yākpate ke kǎao. 22 Makū sō, maten oáre, gbě kù à pō fē a gbēdakeii kà ò yākpate ke kǎao. Gbě kù à a gbēdake sōsō kà ò gé kǎao gbānadeno kínaa. Gbě kù à pì a gbēdakeno mīsaride sō kà à gē tén gyāwānn. 23 Tó n su ñ Luda gba pǎ a gbagbakia, tó n dōn gwe kù n gbēdake n yā kùna, 24 ñ n gba tó sa'oki are gwe, ñ gé ñ kúte ke n adene gīa, gbasa ñ su ñ sa o sà. 25 Tó n ibere ten gé kúnwo yākpatekēkia, ñ ke likalika ñ ke kǎao nna zaa zén, de àsun n kpá yākpatekeriario yāi. Tó ñdi ke lero, yākpatekeri pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran. 26 Yāpuran maten onne, ñni bo gwero ari ñ gé fīna boo pínki. Bee kōbò ni gō ténýiro.

Zinakenaa

27 A mà ò pì, àsun zina kero. 28 Makū sō, maten oáre, tó gbě nōgbě gwà kù laasun pāndeo, ade zina kè kǎaon gwe kò. 29 Tó n òpla wé dī tó ñ fu, ñ a bo ñ zukūna. N kurana n mēgu kei mana de ò n mēgu sīnda pínki zu

ténla. ³⁰ Tó n cpla dì tó ò fu, ò zǝ ò zukūna. N kurana n mègu kei mana de n mègu sínda pínki tana ténla.

Yigidenaa

(Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18)

³¹ Ò pì dɔ, tó gbě ten gí a nanɔi, à yìgidetakada kpáa. ³² Makū sǝ, maten oáre, gbě kū à gí a nanɔi, tó adi ke à gǝpose kènlo, a zǝ pì mé àdi tó à gǝ zinakeri ũ. Gbě kū à nɔ kū ò gii sè sǝ, à zina kèn gwe.

Ladanaa

³³ A mà ò pì yádenɔne dɔ, ò yǎ kū ò sì kū Dikirio pa-pa, òsun fuaro. ³⁴ Makū sǝ, maten oáre, àsun la da sero. Àsun la da kū ludambeoro, zaakū Luda kíbleg-baame, ³⁵ ke andunia, zaakū Luda tintimmae, ke Yurusalemu, zaakū Kína zǝkǝ wětème. ³⁶ Òsun la da kū n miioro, zaakū òni fǝ ò n mikā mèn do pura kū ke ò a sira kūro. ³⁷ Àgǝ pi ee ke oi. Yǎ kū à de abirekūla bò yǎ vǎni gǝmme.

Fīnabonaa

(Luk 6:29-30)

³⁸ A mà ò pì, ò wé fīna bo kū wéo, saka kū sakaao. ³⁹ Makū sǝ, maten oáre, àsun fīna bo gbě kū à vǎni kèárearo. Tó gbě n sǎn kè n cpla gasuua, ò a do dɔne dɔ. ⁴⁰ Tó gbě ye à n uta lokomma yǎkpaete ke kúnwo, ò n uta zǝkǝ tónne dɔ. ⁴¹ Tó gbě gǎ namma ò aso séare kiloo do, ò géone kiloo pla. ⁴² Tó gbě pǝ wé kemma, ò kpáa. Òsun gbě kū à ye à pɔ sǎkamma tēro.

Yena iberɛɛi

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ A mà ò pì, àgǝ ye á gbědakei, à zǎ á iberɛgu. ⁴⁴ Makū sǝ, maten oáre, àgǝ ye á iberɛnɔi, à adua ke gbě kū òdi wé tǎáwanɔne, ⁴⁵ de à gǝ á De kū à kú musu néɔ ũ yǎpura. Zaakū àdi ifǎntǝ bo gbě vǎninɔne kū gbě mananɔ ò pínki, àdi legū ma taarisaridenɔne kū taaridenɔ ò pínki. ⁴⁶ Tó gbě kū ò yeáinɔn á yeŷi, áni láada ke le Luda kínaa yá? Bee be'ɔgɔsirinɔ di ke leroo? ⁴⁷ Tó á gběɔnɔn adi fɔ kpákpaŷma òtǝne, bó á deo gbě pǎndenɔlaa? Bee kifirinɔ di ke leroo? ⁴⁸ Abire yǎi àgǝ kun papana, lán á De kū à kú musu kun papana nà.

Gbadanaa

6 À laakari ke á donyǎyǎkena gupuraai. Àsun ke bisāsiri wé yǎiro. Tó áten ke le, áni láada le á De kū à kú musu kínaaro. ² Tó nten gba da takasidenɔne, òsun a kpákpa ke lán manafikidenɔn bàro. Òdi ke aduakekpenɔn gūn kū gǎnuleanɔ de gběɔn ò tǝ nna sí yǎime. Yǎpuran maten oáre, ò ò láada lèn gwe kò! ³ Mǎkǝn, tó nten gba da takasidenɔne, òsun tó n cze dǝ lán n cpla ten ke nàro. ⁴ Ò tó n gbadana ke asiriya ũ, n De kū à asiriya dǝ ni a fīna bonne.

Aduakena

(Luk 11:2-4)

⁵ Tó áten adua ke, àsungǝ de lán manafikidenɔn bàro. Òdigǝ ye ò adua ke zena aduakekpen kū zérankpakǝanɔ de gběɔn ò e yǎi. Yǎpuran maten oáre, ò ò láada lèn gwe kò! ⁶ Mǎkǝn, tó nten adua ke, ò gǝ n kpé gūn, ò gbà tata, ò wé ke n De kū à kú gwe asiri gūnwa, n De kū à asiriya dǝ ni sí kúnwo. ⁷ Tó áten adua ke, àsun yǎ bɔte dasi lán kifirinɔn bàro. Òdigǝ da ò yǎbɔtena dasi gūn Luda ni sí kúnwo. ⁸ Àsungǝ de lán ò bàro, zaakū á De pǝ kú á a ni ví dǝ ari àgǝ gé gbekaa. ⁹ Àgǝ adua ke lán dí bà: Ó De kū à kú musu, ò tó ògǝ dǝ kū n tǝ adona, ¹⁰ Ò tó kpata kū à bò n kínaa bo gupuraa, ò n pɔyenýina ke andunia gūn, lǎkū òdi ke zaa musu nà. ¹¹ Ò ó gba ú kú óni ble gbāra. ¹² Ò ó taarinɔ kǝwá, lǎkū òdi kǝ gbě kū ò taari kèwerenɔne nà. ¹³ Òsun tó ò fu yǝogwanaaaro, ò ó sí a vǎnia. ¹⁴ Tó a gběɔn taari kǝŷne, á De kū à kú musu ni á pǝ kǝáre se. ¹⁵ Tó adi gběɔn taarinɔ kǝŷne sǝro, á De ni á taarinɔ kǝáre.

Léyinaa

¹⁶ Tó á léyina sǝ, àsun òn sisi lán manafikidenɔn bàro. Òdi ò òn yǎkate de gběɔn gǝ dǝ kú ò léyina yǎi. Yǎpuran maten oáre, ò ò láada lèn gwe kò! ¹⁷ Mǎkǝn, tó ò léyina, ò òn pípi, ò nísi mámma, ¹⁸ de gběɔn sún dǝ ò léyinaro, sé n De kú à kú asiri gūn baasiro. N De kū à asiriya dǝ ni a fīna bonne.

Aruzeke yǎ

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

¹⁹ Àsun aruzeke kakaraái andunia gūn laro, gu kū kǝkɔnɔ di pǝ yakan, pǝnɔ di dǎa kpán akūsǝ kpǎninɔ di gu fǝ ò pǝnɔ séten. ²⁰ À á aruzeke kakara ludambe, gu kū kǝkɔnɔ di pǝ yakanlo, pǝnɔ di dǎa kpánlo akūsǝ kpǎninɔ di gu fǝ ò pǝnɔ sétenlo. ²¹ Zaakū gu kū n aruzeke kún, gwen n laakarii digǝ kún se.

²² Wéme mè fitila ũ. Tó n wé aafia, n mè pínki nigǝ gupura ũ. ²³ Tó n wé manaro sǝ, n mè pínki nigǝ gusira ũ. Tó gupura kū ò kún de gusira ũ, gusira pì zǝkǝ.

²⁴ Gběke di fǝ à zò ble dikiri mèn planero, zaakū ani zǎ gbě don àgǝ ye gbě doi, kesǝ ani na gbě doa à gbě do gya bo. Áni fǝ àgǝ zò ble Ludane kú ɔɔo lèlero.

Ludanaanikena

(Luk 12:22-31)

²⁵ Abire yǎi maten oáre, àsun á wǝndi damu ke à pi bǝn óni ble ke bǝn óni miro. Àsun mè damu ke à pi bǝn óni daro. Wǝndi de pǝblelaroo? Mè de pǝkasalaroo? ²⁶ À gwa bǎnɔ. Òdi pǝ tǝro, òdi pǝ kǝro, òdi pǝ ká dǝn gūnlo, ama á De kū à kú musu di pǝble kpáŷma. Á

bèere ví manamana de bānclaroo? ²⁷ Á té, dí mé ani f̄ à a wëndi gbāna kara, bee gɔɔ do, a damukenaa gūnn?

²⁸ Býyāin adi pókasa damu kee? À lāvunɔ gwa sēn lākū ò de nà. Òdi zī kero, òdi buu tāro, ²⁹ ama maten oáre, bee Sulemanu kū a aruzekoo, adi uta da a mana kà ñ ke ūro. ³⁰ Sēla kū à kun gbāra ani té kū zia, lākū Luda dì p̄ nai le nà, ákɔɔ ludanaaníkīanadenɔ, oni á p̄ o dɔ yá? ³¹ Abire yāi àsun p̄ke damu ke à pi b̄n óni ble ke b̄n óni mi ke b̄n óni daro. ³² Kifirinɔn p̄ p̄nɔ p̄nki yā dì doñne are. Zaakū á De kū à kú musu d̄ kū p̄ p̄nɔ k̄ si kāáo, ³³ à tó kpata kū à bò a kínaa kū a yāzedeo doáre are gīa, ani á p̄ p̄nɔ karaáre p̄nki. ³⁴ Abire yāi àsun zia damu kero, zaakū zia a zīda yā d̄. Gɔɔ sínda p̄nki yā'ummanaa m̄a.

K̄s taari'ena
(Luk 6:37-38, 41-42)

⁷ Àsun gbē taari ero, Luda ni á taari e sero. ² Zaakū lākū ndi gbē taari e nà, len Luda ni n taari e le. Zaka kū n ȳoñne ani ȳonne. ³ Býyāi nten sēburu kū à da n gbēdake wén ei, akūs̄ nten límukutu kū à da n wén yā daroo? ⁴ Kū límukutu da n wén, à kè dera ñni pi n gbēdakenē à tó ñ sēburu kū à da a wén bonēe? ⁵ Manafikide! Ñ límukutu kū à da n wén bo gīa, gbasà ñ gu e swáswa de ñ le ñ sēburu kū à da n gbēdake wén bonē.

⁶ Àsun Luda p̄ kpá kifirinɔro, de òsun era ò á kari kero yāi. Àsun á gbē bèeredenɔ zu alēdenɔkero, de òsun taa o'oaro yāi.

Wékena
(Luk 11:9-13)

⁷ À wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáre. ⁸ Zaakū gbē kū à wé kēen òdi kpáa, gbē kū à wete s̄ òdi le, gbē kū à gbàa lēen oni wēne. ⁹ Á té, dí mé ani gbē kpá a néa, tó à burodi wé kēaa? ¹⁰ Tó à kp̄ wé kēaa s̄, ani ml̄ sé à kpáa yá? ¹¹ Bee kū á vānikoo, á p̄ mana kpāna á nēnɔa d̄. Oni á De kū à kú musu p̄ mana kpāna gbē kū ò wé kēanɔa p̄ o dɔ yá?

¹² À ke gbēnɔne lākū á ye ò kéáre nà. Musa doka kū annabinɔ yānɔ miin gwe.

Zéle kpakoto
(Luk 13:24)

¹³ À zéle kpakoto sé. Zé kū a lé yàasa akū à mēporoki ví dì gé kūñwo kakatenaa gūmmē. Abirekūn pari ten sé. ¹⁴ Zé kū àdi gé kūñwo wëndii gūn lé kpakoto à nak̄ana, akūs̄ gbē kū ò lè ò sēnɔn dasiro.

Gbē d̄na a yākena
(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ À laakari ke annabi ékenoi. Òdi su á kínaa kū s̄a bárao dana, ama lewanna nàderinɔmē ñ ū. ¹⁶ Áni ñ d̄ ñ yākena. Òdi geepi bo lè líaro. Òdi kaka e babare láaro. ¹⁷ Lí mana dì né nna i, lí vāni dì né gina i. ¹⁸ Lí mana dì f̄ à né ginaa iro, lí vāni dì f̄ à né nna iro.

¹⁹ Òdi lí kū àdi né mana iro z̄ ò zu té gūmmē. ²⁰ Leme áni ñ d̄ ñ yākena. ²¹ Adi ke gbē kū àdiḡ ma sísi Dikiri, Dikiri, mé ani gé kpata kū à bò Luda kínaa gūnlo, sé gbē kū àdi ma De kū à kú musu p̄yenyina kee. ²² Yākpatekegɔɔ zī pari ni pimene: Dikiri, Dikiri, o Luda yā òñne kū n t̄o bi! O t̄anɔn gòm̄ma kū n t̄o bi! O daboyān̄ kè dasi kū n t̄o bi! ²³ Mani piñne súsu: Má á d̄ zikiro. À gomala yāvānikerinɔ!

Kpébori gbēnɔn planɔ
(Luk 6:47-49)

²⁴ Abire yāi gbē kū à ma yā d̄nɔ mà, akū à zī kēa de lán gbē laakaride kū à a kpé bò gbēea bàme. ²⁵ Kū legū mà, í dàgula, ña kàka à sù kpé piia, akū adi létero, kū ò a ē p̄te gbēea yāi. ²⁶ Gbē kū à ma yā d̄nɔ mà, akū adi zī kearo de lán misaride kū à a kpé bò bùsu'atēa bàme. ²⁷ Kū legū mà, í dàgula, ña kàka à sù kpé piia, akū à gbòro à lēte gb̄irim.

Yesu ikoo

²⁸ Kū Yesu yā bireno ò à làka, a yādannēnaa bò pari sare, ²⁹ zaakū adi yā dañne lán ludayādannerinɔ bàro, à dañne kū ikoo.

Kusu werek̄ana
(Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

⁸ Kū Yesu k̄pa s̄s̄ia, pari téi. ² Akū kusu ke sù à kùte a are à pi: Dikiri, tó ñ yei, ñni f̄ ñ ma werek̄a swáswa. ³ Yesu ɔ bò à nàa à pi: Má yei. Ñ ḡ swáswa. Zaa gwe ḡnɔ a kusu làka. ⁴ Akū Yesu pine: Ñsun o gbēke maro. Ñ gé ñ n zīda m̄ sa'oriine, ñ sa'opɔ kū Musa dite kpá n werek̄ana sēeda ū gbēnɔne.

Sozanɔ gbē z̄k̄ z̄ikeri werek̄ana
(Luk 7:1-10)

⁵ Kū Yesu ten gē Kapenamu, akū Romu sozanɔ gbē z̄k̄ sù a kínaa, a wé kēa ⁶ à pi: Dikiri, ma z̄ikeri wúte-na be, à k̄nɔ k̄, mē ten ūa manamana. ⁷ Akū Yesu pine: Mani gé mà a werek̄a. ⁸ Akū gbē z̄k̄ p̄i pine: Dikiri, mádi ká ñ gé ma bearo. Ñ yā o dé, ma z̄ikeri ni werek̄a. ⁹ Zaakū makū se, ò iko ví ma musumē, akū má iko ví sozanɔa. Mad̄i o ñ gbē done à gé, àdi gé. Mad̄i o a pāndene à m̄, àdi su. Mad̄i o ma z̄ikeriine à adikū ke, akū àdi ke.

¹⁰ Kū Yesu yā pii mà, à bò a sare, akū à pi gbē kū ò téinɔne: Yāpuran maten oáre, mádi le gbēke ma náani kē le Isarailanɔ t̄ero. ¹¹ Maten oáre, gbēnɔ ni bo ifāboki kpa kū ifālete kpao dasidasi oni su p̄ ble kū Ibrahim̄ kū Isaakuo kū Yakubuo kpata kū à bò Luda kínaa gūn.

¹² Gbē kū ò de yā òḡ kú kpataa pii gūnnɔ s̄, oni ñ zu bàai gusira gūmmē. Gwen oni ɔ d̄n ò ɔ di ñ miia.

¹³ Akū Yesu pi sozanɔ gbē z̄k̄ pine: Ñ tá be. À kenne lākū n ma náani kē nà. Akū a z̄ikeri pi gbāna k̄ gɔɔ k̄a ḡnɔ.

Yesu gyãrenɔ werekɔana dasidasi

(Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)

¹⁴ Yesu gɛɛ Pita bea, akũ à è a nanɔ da wútena, àten mèwãna ke. ¹⁵ Kũ à ɔ nà a ɔa, akũ a mè yída kũ, akũ à fùte à pòble kènɛ.

¹⁶ Kũ ɔkɔsi kè, akũ ò sùnɛ kũ tãnadɛnɔ dasidasi, akũ à tãna pìnɔ gòmɔma kũ yã'onaao, à gyãrenɔ werekɔa ñ pínki. ¹⁷ Len yã kũ annabi Isaya òò kè le à pì:

À ó gbãnasarike sè,
à ó gyãnɔ kèwá.

Gbɛ kũ ò ye ò té Yesuino

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Kũ Yesu è pari kàkaraai, akũ à pì a ìbanɔnɛ: Ò bikũ sèbɛɛ bara. ¹⁹ Akũ ludaɔdanneri ke sù à pì Yesunɛ: Danneri, gu kũ nten gɛn sɛnda pínki manigɔ tɛnyí.

²⁰ Yesu pìnɛ: Gbɛgbonnɔ ñ tò ví, bãnɔn ñ sà ví, Bisãsiri Né sɔ à ãampaki víro.

²¹ Akũ ìba pãnde pìnɛ: Dikiri, ñ tó ari ma de kpágui gĩa. ²² Akũ Yesu pìnɛ: Ñ tɛmai. Ñ tó gɛnɔ ñ gɛnɔ ví.

Yesu zàga'ia zɛnaa

(Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)

²³ Yesu gɛ gó'ite gũn, akũ a ìbanɔn tɛi ò dà zén. ²⁴ Kãnto zàga'ia gbãna kàka sèbela, í ten víví àten kàka ñ gón. Yesu ten i o, ²⁵ akũ a ìbanɔn nài, ò a vù ò pì: Dikiri, ñ ó sura ba, óten kakatɛmɛ. ²⁶ Akũ à pìnnɛ: Ludaananikãnadɛnɔ! À kè dera á vína ví lɛɛ? Akũ à fùte à gí ãanɛ kũ ío, akũ gu kè kítikiti. ²⁷ Yã pii bò gbɛ pìnɔ sare ò pì: Gbɛ kpate taka burin dí? Bee ãa kũ ío dì a yã mame.

Tãnanɔ gbarena alɛdenɔa

(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

²⁸ Kũ Yesu bikũ bara dire Gadara bùsun, tãnade gbɛnɔn pla kenɔ bò miranɔ té, ò sù ò dàale. Ò pãsí manamana, gbɛke dì fɔ à bɔte gwero. ²⁹ Ò wiki lè ò pì: Bón ó ví kɔ ɔí, Luda Né? N su wé tãwá la ari a gɔɔ gɔ kán yá? ³⁰ Alɛde kpàsa zɔkɔ kú kũhwo zã dire, òten pò ble. ³¹ Akũ tãna pìnɔ kúte kè Yesunɛ ò pì: Tó n pèwá, ñ ó gbare alɛde kpàsa dire gũn. ³² Akũ Yesu pìnnɛ: À gé. Akũ ò gòmɔma ò gɛ alɛdenɔ gũn. Akũ alɛde kpàsaa pii wí kũ bàao pínki, ò sòro sɛsɛgororoaa, ò sè sèben, akũ ò gàga í gũn gwe. ³³ Akũ alɛdɛdãrinɔ bàaa lè ò gɛ wɛte gũn, ò yã pìnɔ bàbañnɛ kũ yã kũ à tãnadɛnɔ lèoo pínki. ³⁴ Akũ wɛtedɛnɔ bɔte ò gɛɛ da Yesulɛ ñ pínki. Kũ ò a è, ò kúte kènɛ kũ à boñnɛ ñ bùsun.

Kɔnɔde werekɔanaa

(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

⁹ Yesu gɛ gó gũn, à èra à sèbe bikũ à kà a be wɛtea. ² Akũ gbɛkenɔ m̀nɛ kũ kɔnɔdeo wútena gyãresɛbɔn. Kũ Yesu è ò a náani ví, akũ à pì kɔnɔde piine: Ma gbɛ, ñ laakari kpáte! N durunnanɔ kɛmma. ³ Ludaɔdanneri kenɔ kú gwe, akũ ò ò ñ nɛɛɛ gũn ò pì: Gbɛ bire ten dɔke kũ Ludaooɛ. ⁴ Yesu ñ laasun dɔ,

akũ à ñ lá à pì: Bóyã ãten laasun vãni lé á nɛɛɛ gũnn? ⁵ Tó ma pì, a durunnanɔ kɛã, ke tó ma pì à fute à tãa o, a kpate mé à aragaa? ⁶ Ma ò le de àgɔ dɔ kũ Bisãsiri Né durunnanɔ kɛmma iko ví zíte lamɛ. Akũ à pì kɔnɔde piine: Ñ fute ñ n wútebɔ sé ñ tá be. ⁷ Akũ à fute à tà be. ⁸ Kũ pari è le, vína ñ kũ, ò Luda kũ à iko bire taka kpà bisãsirinɔa tó bò.

Matiu sisinaa

(Maa 2:13-17, Luk 5:27-32)

⁹ Yesu bò gwe, àten gɛte, akũ à gbɛ kũ òdi pi Matiu è vutena a be'ɔgɔsikpen. À piine: Ñ m̀s ñ tɛmai. Akũ à fute à tɛi. ¹⁰ Kũ Yesu ten pò ble a bea, be'ɔgɔsirinɔ kũ kifirinɔn kú gwe dasi, òten pò ble kãao kũ a ìbanɔn lɛɛɛ.

¹¹ Kũ Farisinɔ è le, akũ ò a ìbanɔn là ò pì: Bóyã á dikiri ten pò ble kũ be'ɔgɔsirinɔ kũ kifirinɔoo? ¹² Kũ Yesu yã pii mà à pì: Gbɛ kũ à aafia ví bàka kú kũ likita yãoro, sé gyãre. ¹³ À gé à laasun lé yã kũ à kɛna Luda yãn bire m̀iia ò pì: Kɔ wɛndagwanaan má yei, adi ke sa'onaanlo. Mádi su gbɛ mananɔ sísiro, sé kifirinɔ.

Léyinaa

(Maa 2:18-22, Luk 5:33-39)

¹⁴ Akũ Yahaya Da'itekeri ìbanɔn sù ò Yesu là ò pì: À kè dera ókɔn kũ Farisinɔ odì lé yí, akũ ñ ìbanɔn dì yí sɔroo? ¹⁵ Akũ Yesu yã lèkɔañnɛ à pì: Nɔseri gbɛnɔ ni pɔsira ke gɔɔ kũ à kú kũhwo nɔse gũn yá? Oi, ama a gɔɔ ni su kũ oni nɔserii pi bo ñ té, gbasa ò lé yí sà. ¹⁶ Gbɛke dì uta zĩ nambata na kũ pòle dufuoro, zaakũ a dufu ni sɔkũn à kɛkɔre, uta zĩ fɔna ni kara. ¹⁷ Òdi sèwɛ dufu ká tũru zĩ gũnlo. Tó ò kè le, tũru ni pũtãme, wɛ pì ni kóte, tũru ni wíwi. Oi, òdi sèwɛ dufu ká tũru dufu gũmmɛ, onigɔ mana ñ pínki.

Nénɔkpare vuna kũ nɔgbɛ kũ à ɔ nà Yesu utaaao

(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)

¹⁸ Gɔɔ kũ Yesu ten yã birenɔ oñnɛ, gbãnade ke sù à kúte a are à pì: Ma nénɔgbɛ gà tera dí. Ñ m̀s ñ ɔ naa, anigɔ kú wɛndiio. ¹⁹ Akũ Yesu fute à tɛi kũ a ìbanɔn.

²⁰ Nɔgbɛ ke kú gwe, aru dì bɔtea à kà wɛ kuri awɛɛpla. À sù à ɔ nà Yesu uta léa a kpe kpa. ²¹ Zaakũ à pì: Bee tó ma ɔ nà a utaa dé, mani werekɔa. ²² Yesu lite à a è, akũ à pì: Ñ n laakari kpáte, nɔgbɛ! Ma náani kũ ñ kè mé à n werekɔa. Gwe gɔnɔ nɔgbɛ pi werekɔa.

²³ Kũ Yesu kà gbãnade pi bea, à è òten kute pé, pari kĩni dɔ. ²⁴ Akũ Yesu pì: À á zĩda gá. Né pì dí garo, àten i omɛ. Akũ òten a lalandi ke. ²⁵ Kũ ò pè gbɛnɔa ò bɔte bàai, akũ Yesu gɛ kpén, à né pii kũ a ɔa, akũ à fute. ²⁶ Akũ yã pi baaruu dà bùsuu pila pínki.

Vĩnanɔ werekɔanaa

²⁷ Kũ Yesu bò gwe, ṽna gbɛnɔn planɔn tɛi kũ wikio òten pi: Ñ ó wɛnda gwa, Dauda buri! ²⁸ Kũ Yesu kà be, ṽna pìnɔ nài, akũ à ñ lá à pì: Á ma náani ví kũ mani fɔ mà yã pi keáre yá? Ò wèa ò pì: Lemɛ, Dikiri. ²⁹ Akũ à ɔ nà ñ wèa à pì: Àgɔ deáre lákũ a ma náani kè nà. ³⁰ Akũ ñ wé gu è. Yesu kpàkɛh̃yí à pì: Àsun ò gbɛke maro.

31 Bee kũ abireo ò gèè ò a baaruu dàgula bùsuu pìn pínki.

Néneatenade werekōanaa

32 Gɔɔ kũ vīnanɔ ten bɔɛ, ò sù Yesune kũ tãnade kũ a néne natenaao. 33 Kũ Yesu tãna pii gòà, akũ à yã ò. Yã pii bò pari sare ò pì: Ódi yã bire taka e Isarailanɔ bùsun yãro. 34 Akũ Farisinɔ pì: Àdi tãna goríma kũ tãnanɔ kína gbãnaome.

Yesu wëndadōna gbě̀nɔne

35 Yesu gèè wētɛnɔ kũ lakutunɔ pínki, à yã dàhne n̄ aduakekpenɔ gũn, à kpata kũ à bò Luda kínaa baaru nna kpàhne, à gyãrenɔ werekōa n̄ pínki kũ gbãnasaridenɔ n̄ pínki. 36 Kũ à pari è, akũ ò kène wēnda, zaakũ ò kú bídin, ò líkara lán sã kũ ò dàri vīronɔ bà. 37 Akũ Yesu pì a ìbanɔne: Pókēna zōkō, ama zīkerinɔ dasiro. 38 À wé ke Buradea de à zīkerinɔ gbare ò a pónɔ kē.

Yesu zīri gbě̀nɔn kuri awēplanɔ ditena

(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)

10 Yesu a ìba gbě̀nɔn kuri awēplanɔ sìsi, akũ à n̄ gba iko ò tãnanɔ goríma, ò gyãrenɔ werekōa kũ gbãnasaridenɔ n̄ pínki. 2 Zīri gbě̀nɔn kuri awēplanɔ pìnɔ tónɔn dí: Gbḗ káaku Simɔ kũ òdi pine Pita kũ a dakūna Anduruo, Zebedi né Yamisi kũ a dakūna Yuhanao, 3 Filipi, Batɔɔm̄iu, Tomasi, be'ɔɔsiri Matiu, Alafeu né Yamisi, Tadeu, 4 Simɔ Kokaride kũ Yudasi Isikarioti kũ à bò a kpeo.

Yesu zīrinɔ zīnaa

(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)

5 Kũ Yesu ten gbě̀nɔn kuri awēplanɔ pìnɔ zī, à pīhne: Àsun gé buri pãndenɔ kínaaro. Àsun gē Samaria wētɛnɔ gũnlo. 6 À gé Isaraila kũ ò sãte lán sã bànɔ kínaa. 7 À gé àgō waazi ke àgō géo à pi: Kpata kũ à bò Luda kínaa kà kãni! 8 À gyãrenɔ werekōa, à gènɔ vu bona gan, à kusunɔ werekōa swáswa, à tãnanɔ goríma. Lákũ a lè pókepanaa sari nà, à kèhne pókesinaa sari. 9 Àsun ɔɔɔ da á bōkōnlo. 10 Àsun bōkōlokona séro ke uta plade ke kyate ke gòò, zaakũ zīkerii kà à a póbte le. 11 Wētɛ kũ áni kán sīnda pínki ke lakutu, à gbḗ mana wete à kipaa, àgō kú gwe ari à gé gēo zéla. 12 Tó a gē ɔnɔ, à fɔɔ nna kpáríma. 13 Tó ɔndenɔ kà, á fɔɔ nna ni gōhne. Tó odi ká sōro, á fɔɔ nna ni era à sukpaáwa. 14 Gu kũ odi gbãnake kpáái ke odi sã kpá á yãiro, à bo ɔn ke lakutu pii gũn à lukutē warawara á gbánɔa. 15 Yãpuran maten oáre, yãkpatekegɔɔ zī wētãmmanna kũ Sɔɔɔmu kũ Gɔɔɔradenɔ ni le nigō sãna de wētɛ pì denɔ pòla.

Yã kũ ani Yesu ìbanɔ le onnena

(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)

16 Mateni á zī lán sãnɔ bà lewannanɔ téme. Àgō laakari vī lán mlēnɔ bà, àgō de yãkekerisaridenɔ ù potēnenɔ bà. 17 À laakari ke bisāsirinɔ, zaakũ oni á kũkũ ò á na yãkpatekerinɔne n̄ ñi, oni á gbḗgbḗ n̄ adu-

akekpenɔ gũn. 18 Oni gé kãáo bùsu gbḗ zōkōn kũ kínanɔ kínaa ma yãi. Ànigō dehne ma sèedadenɔ ù kũ buri pãndenɔ. 19 Tó ò á kpáríma, àsun yã kũ áni o damu kero ke yã kũ áni líríma. Zī kũa Luda mé ani yã kũ áni o da á lén. 20 Adi ke ákōn mé áni yã oro, á De Nini mé ani yã da á lén.

21 Vīni kũ dakūnanɔ ni kō kpáríma ò de. Denɔ ni bo n̄ néɔn kpe. Néɔn ni bo n̄ denɔ kũ n̄ danɔ kpe ò n̄ de. 22 Gbḗ sīnda pínki ni zãágu ma yãi, ama gbḗ kũ à zena gbãna ari a ɔɔɔ léa ni surabana le. 23 Tó òten wé tãáwa wētɛ ken, à bàà lé à tá a pãnden. Yãpuran maten oáre, áni gé Isarailanɔ bùsu wētɛnɔ gũn à láka pínkiro, Bisāsiri Né ni gīnake à su. 24 Íbaa digō de a danneri-laro. Zīrii digō de a dikirilaro. 25 Tó ìba a yãdanneri lenaa lè ke tó zīri a dikiri lenaa lè, abirekũ m̀ò le. Tó ò tó kpà ɔn bedene Belezebubu, tó kũ a vāni de abirekũlan oni kpá a ɔndenɔne.

Zena kũ Yesuo gbě̀nɔ are

(Luk 12:2-9)

26 Àsun vīna kehnero. Póke kun utena kũ ani bo gupuraaro. Asiriyã ke kun kũ oni gí dōiro. 27 À yã kũ maten oáre gusiran o gupuraa. À yã kũ áten ma á sã gũn kpákpa ke gānulea. 28 Gbḗ kũ òdi mè kakate, ama òdi f̄ ò nini dèronɔ, àsun vīna kehnero. À vīna ke Ludaɛ, kũ ani f̄ ò nini kũ mèeo kakate té gũn pínki. 29 Òdi bāntoro mèn pla yía kɔɔɔ donloo? Ama n̄ ke di léte zīte á De yãdōnaa sariro. 30 Bee á mikānɔ, à a lé dō. 31 Abire yãi àsun vīna kero. À bèere de bāntoro dasinɔla.

32 Gbḗ kũ à zè kũmao gbě̀nɔ are, mani ze kãao ma De kũ à kú musu are. 33 Gbḗ kũ à ledi kpàmai gbě̀nɔ are sō, mani ledi kpái ma De kũ à kú musu are.

Kēkēkōana Yesu yãi

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 Ásungō da ma su de gbě̀nɔ gō nna kũ kōo andunia gũnnlo. Mádi su de gbě̀nɔ gō nna kũ kōo yāinlo, sé futena kũ kōo. 35 Ma sume, de gōgbḗ bo a de kpe, nɔgbḗ bo a da kpe, nɔzāre bo a zã da kpe. 36 Gbḗ bedenɔ ni gō a iberenɔ ù. 37 Gbḗ kũ à ye a de ke a dai demala dí ká àgō de ma ìba ūro. Gbḗ kũ à ye a négōgbḗ ke a nɔgbḗi demala dí ká àgō de ma ìba ūro. 38 Gbḗ kũ adi a lígbāndurukpana sé àgō téomairo, ade dí ká àgō de ma ìba ūro. 39 Gbḗ kũ à a wēndi kũna, ade ni kurai. Gbḗ kũ à gì a wēndiii ma yãi sō, ade nigō wēndi vī.

Láada yã

40 Gbḗ kũ à á sí ma síme. Gbḗ kũ à ma si sō, ade gbḗ kũ à ma zī síme. 41 Gbḗ kũ à annabii sì a annabike yãi ni annabi láada le. Gbḗ kũ à gbḗ mana sì a manake yãi ni gbḗ mana láada le. 42 Bee í yīdan, gbḗ kũ à né dínɔ doke gbà ma ìbake yãi, yãpuran maten oáre, ade ni kura a láadairo.

Yahaya Da'itekeri žirino
(Luk 7:18-35)

11 Kū Yesu yā bireno dà a iba gběnc̄on kuri awεε-plan̄one à làka, à bò gwe, à gèe waazi ke n̄ wēteno gūn, àten yā dañne.
2 Zaa kpésiran Yahaya Kirisi yākenano mà, akū à a iba keno žī³ ò a la, àkū mé à gbě kū ani su ū yá, ke ògš wé do gbě pāndeime? **4** Akū Yesu wèr̄ma à pì: À gé yā kū áten ma áten e gbā Yahayane à pi, **5** v̄inano ten gu e, ereno ten taa o, kusuno ten werekša, sāton̄o ten yā ma, gèno ten vu, takasideno ten baaru nna waazi ma.
6 Arubarikademe gbě kū àdi fu ma yāaro ū.
7 Kū Yaaya žirino tà, Yesu Yahaya yā ò parine à pì: Bón a ge gwa gbárannan? Kàpa kū ïa ten yīgān yá? **8** Bón a ge gwa sàa? Gbě kū à pókasa zāne danan yá? Pókasanadarino digš kú kínabeame. **9** Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Leme! Maten oáre, à de annabila se.
10 Zaakū Yahayan ò a yā kē Luda yān ò pì: Mani ma žiri gbare n ā de à zé kekenne.
11 Yāpuran maten oáre, nc̄gbě né'inaa gūn gběke dí bo à kà Yahaya Da'itekeri ūro. Bee kū abireo gbě kū à de gbě kpede ū kpata kū à bò Luda kínaa gūn deala.
12 Zaa ḡo kū Yahaya Da'itekerii nà waazikenaaa ari suna gbāa, òten kōde ke ò gē kpataa p̄in, akū kùgbā-nadeno ten gēn. **13** Musa kū annabino pínki gīnake ò a yā ò ari à gèe pé Yahayaa. **14** Tó áni f̄š à sí, Yahaya pì mé à Iliasu kū ò pì ani su ū. **15** Gbě kū à sã v̄i à yā pì ma.
16 Bón mani gbāragbēno lekšaoo? Ò de lán né kū ò kú ete gūnno bà òten lé zukši **17** òten pi:
 O kutεε pēáre, ádi ū wāro,
 o wēnda lēε siáre, ádi ū do.
18 Zaakū Yahaya sù, adi burodi sóro, adi wē miro, akū ò pì tñademε. **19** Kū Bisāsiri Né sù, àdi pò ble, àdi í mi, akū ò pì: Guturu wēmiriime, be'c̄gsirino kū kifirino gbēnname! Ama òdi šndš dš a yākenaaame.

Yesu zukakana wēte keno deno
(Luk 10:13-15)

20 Akū Yesu fūte à zuka kà wēte kū à a daboyā paride kēnno gbēno, kū odi n̄ nēε litero yāi à pì: **21** Waiyoo Krazīdeno! Waiyoo Betesaidadeno! Tó ma daboyā kū ma kē á tén̄o kē Taya kū Sidšo yā, de wētepideno pókasan̄o dàdañla, ò v̄ute tuburaa à gii kē nēselitena sēeda ū. **22** Maten oáre, yākpatekeḡo žī á wētāmana nigš de Tayadeno kū Sidšdeno póla. **23** Ákš̄o Kapenamudeno sš áni gbā à zš Ludaan yá? Oni c̄ zšái ari gyāwānn. Zaakū tó ò daboyā kū ma kēáreno kē šd̄c̄mu yā, de à kun ari kū a gbārao. **24** Maten oáre, yākpatekeḡo žī á wētāmana nigš de šd̄c̄mudeno póla.

Kámmabona Yesu kínaa
(Luk 10:21-22)

25 Žī kúa Yesu pì: Baa, musu kū žiteo Dikiri, ma n sáabu kē, kū n yā bireno ùte yādšrin̄one kū šndšrin̄o, akū n boo kyódšrisarin̄one. **26** Leme, Baa, zaakū n

pc̄yenyínaame. **27** Ma De pò s̄inda pínki nàmenε ma žī. Gběke Luda Né dšro, tó adi ke De Luda baasiro. Gběke De Luda dšro, tó adi ke a Né kū gbě kū Né pì ye à a m̄c̄n̄nen̄o baasiro.

28 À mó ma kínaa ákš̄o kū á aso sena a kpasano pínki, mani á gba zé à kamma bo. **29** À ma gbāngo sé à yā dada ma kínaa, á laakari ni kpáte, zaakū má buse akūsš ma nēε yīda. **30** Ma gbāngo sena žīūro, ma aso tikisiro.

Kámmaboḡo yā
(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)

12 Ḡo birea Yesu ten pā buran̄o kámmaboḡo žī. Nà teni a iban̄o de, akū ò poblewe wōro, òten só. **2** Kū Farisino è le, akū ò pine: Ñ n iban̄o gwa, òten yā kū òdi ke kámmaboḡo žiro ke. **3** Akū Yesu piñne: Adi kyó ke a è lákū Dauda kē nà kū a gbēno ḡo kū nà teni n̄ deroo? **4** À gē Luda c̄on, àpi kū a gbēno burodi kū ò kàte Ludaneε sò, burodi kū ò a sona zé v̄iro, sé sa'orino. **5** Kū sa'ori kū ò kú Luda c̄on kámmaboḡo žino di ḡo pì yā daro, akūsš adi keñne taari ūro, ádi a kyó ke a è Luda yānloo? **6** Maten oáre: Pó kū à zš̄k̄ de Luda c̄nla kú la. **7** Tó á yā díkina mi dš, kū kš̄wēndag-wanaan má yei, adi ke sa'onaanlo, de ádi taarisarideno taari lero. **8** Zaakū Bisāsiri Né mé à iko v̄i kamma-boḡo.

9 Kū Yesu bò gwe, akū à gē n̄ aduakekpen. **10** Gš̄gbē ke kú gwe, a c̄ do íbana. Gbēkeno ten zé wete ò yā dí Yesua, akū ò a là ò pì: Gbē werekšana kámmaboḡo žī zé v̄i yá? **11** Akū à wèr̄ma à pì: Tó á gběke sã v̄i à zu wēen kámmaboḡo žī, à gí gé à boii? **12** Bisāsiri de sãla zã. Abire yāi yāmanakena kámmaboḡo žī zé v̄i. **13** Akū Yesu pì gš̄gbē piine: Ñ n c̄ pii poro. Kū à pōro, akū à kē a gbēn swáswa lán a do bà. **14** Akū Farisino b̄te ò gē ò yā gš̄gš̄ deran ò ke nà ò Yesu de.

Zikeri kú Luda sēε

15 Yesu dš, akū à gò gwe. Pari bò ò tèi, akū à n̄ gyāreno wèrekša n̄ pínki, **16** à giñne ò o gbě kū á de a ū. **17** Len Luda yā kū annabi Isaya òo kē le, à pì:

18 Ma žikeri kú ma sēen dí, ma yenyīde kú a yā di kámagu. Mani ma Nini di a musu, ani yāzede da burino.
19 Ani lékpakša kero, ani patarīmaro, gběke ni a zuka ma do batunlo.
20 Ani kàpa kú à kpana zén éro, ani fitila wé'ipakena dero, ari à tó yāzede žī ble.
21 Buri s̄inda pínki tãmaa nigš d̄a.

Tānagona gbēno
(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

22 Akū ò sù Yesune kū tñade v̄ina kū a néne nate-nao. Yesu a wèrekša, àten yā o sà, àten gu e. **23** Akū yā pii bò gbēno sare n̄ pínki ò pì: Dauda buri piin díroo? **24** Kū Farisino mà, akū ò pì: Gbē díkina ni f̄š à tãna

gorṃmaro sé kũ tãnanɔ kína Belezzebubu gbãnao.

²⁵ Yesu n̄ laasun d̄s̄, akũ à pì: Kpata kũ a gbẽnɔ ibereɛ sè kũ k̄so ni kakatɛ. Wẽtɛ ke ɔn kũ a gbẽnɔ ibereɛ sè kũ k̄so ni ḡs̄ bez̄i ùmɛ. ²⁶ Tó Setan teni a z̄ida go gbẽnɔ, à ibereɛ sè kũ a z̄idaon gwe. A kpata ni ḡi ke derameɛ?

²⁷ Tó Belezzebubu gbãnan madiḡs̄ tãnanɔ goorṃma s̄s̄, á gbẽnɔ d̄i n̄ go kũ dí gbãnaomɛɛ? Len á z̄ida gbẽnɔ á éke bò le. ²⁸ Tó Luda Nini gbãnan maten tãna goorṃma, àḡs̄ d̄s̄ kũ kína kũ Luda kàa sù à á lén gwe.

²⁹ Deran gbẽ ni ke nà à ḡɛ ḡs̄sa gbãna kpén à a p̄nɔ sètɛɛ? Séto à a ȳi ḡiá, gbasà à a kpé wara. ³⁰ Gbẽ kũ à de ma gbẽ ùro bi ma ibereɛmɛ. Gbẽ kũ àten p̄ kakara kũmaoro ten fãk̄s̄amɛ. ³¹ Abire yã maten oáre, Luda ni gbẽnɔ durunnanɔ k̄ém̄ma kũ a t̄ vāni kũ òdi s̄is̄inɔ p̄n̄k̄i, ama ani gbẽ kũ à a Nini t̄ vāni s̄i k̄ero. ³² Tó gbẽ Bisāsiri Né t̄ vāni bò, Luda ni k̄ea, ama tó gbẽ Luda Ni ni t̄ vāni bò, ani ade k̄e andunia tera d̄ík̄ina ḡunlo ke a kũ àten su.

Gbẽ d̄s̄na a yãkenaa

(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí mana, a né niḡs̄ maname. Tó lí vāni s̄s̄, a né niḡs̄ vānime. Zaakũ l̄inen òdi lí d̄s̄a. ³⁴ Bisāsiri pitikonɔ! Kũ á vāni, à kè dera áni f̄s̄ à yã mana oo? Zaakũ yã kũ à sw̄ɛɛ p̄an lé d̄i o. ³⁵ Gbẽ mana d̄i a mana bo a mana kũ à katena a ḡum̄m̄mɛ. Gbẽ vāni s̄s̄ àdi a vāni bo a vāni kũ à katena a ḡum̄m̄mɛ. ³⁶ Maten oáre, yãkpatekeḡɔɔ z̄i gbẽnɔ ni n̄ fayasariyã kũ ò ò baba Ludane p̄n̄k̄i. ³⁷ Zaakũ yã kũ n̄ ò mé ani yã nna kpámma kes̄s̄ à yã danla.

Sèedagbekana Yesua

(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Akũ ludayādannerinɔ kũ Farisi kenɔ p̄i Yesune: Danneri, ó ye n̄ sèeda ke ke ò e. ³⁹ Akũ Yesu wèmm̄ma à p̄i: Gbāragbẽ vāni ludanaanikerisarinɔ mé òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke k̄ér̄nero, sé annabi Inusa p̄s̄. ⁴⁰ Lákũ Inusa kè kpò gb̄ent̄ɛ gberɛ ḡun nà f̄n̄ant̄ɛ kũ gwāanio ari ḡɔɔ aak̄s̄, len Bisāsiri Né ni ke le z̄iten f̄n̄ant̄ɛ aak̄s̄ gwāani aak̄s̄. ⁴¹ Yãkpatekeḡɔɔ z̄i Ninevadeno ni fute ò yã da gbāragbẽnɔla, zaakũ kũ ò Inusa waazi mà, ò n̄ nèsee lite, akũ gbẽ kũ à z̄k̄s̄ de Inusala kú la. ⁴² Yãkpatekeḡɔɔ z̄i ḡen̄mid̄ok̄i kpa saraunia ni fute à yã da gbāragbẽnɔla, zaakũ à bò zaa andunia léa à sù Sulemanu ònd̄yã ma, akũ gbẽ kũ à de Sulemanula kú la sà.

Tãna erana a be z̄ia

(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó ò tãna gò gb̄ea, àdiḡs̄ likara z̄s̄ gukorin àḡs̄ vuteki wete. Tó adi lero, ⁴⁴ akũ àdi pi: Mani era mà tã ma be z̄iamɛ. Tó à kà gwe, àdi le à da pã, à warana swáswa zéazea. ⁴⁵ Akũ àdi gé à à tãna kũ n̄ p̄ās̄i dealanɔ sètɛ m̄en suppla à su kũn̄wo òdi ḡɛ ò vuten. Lemɛ ade gwena kp̄ede vāni d̄iḡs̄ de a káakup̄ɔla. Gó dok̄nɔ p̄i mé ani gbāragbẽ vāninɔ bik̄i s̄s̄.

Yesu daneno

(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kũ Yesu ten yã o gbẽnɔne, akũ a da kũ a dak̄unano kà, ò zè bàai, ò ye ò yã o k̄aao. ⁴⁷ Akũ ò p̄inɛ: N da kũ n dak̄unano zena bàai, ò ye ò yã o k̄unwo. ⁴⁸ Akũ à wèa à p̄i: Dín ma da ùu? Dín ma dak̄unano ùu? ⁴⁹ Akũ à ɔ d̄ò à ibanɔ à p̄i: Ma da kũ ma dak̄unano dí. ⁵⁰ Zaakũ gbẽ kũ àdi ma De kũ à kú musu p̄yenȳina ken ma dak̄una kũ ma d̄areo kũ ma dao ù.

Yãlek̄ana kũ p̄wef̄ariio

(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)

13 Ḡɔɔ dok̄nɔ p̄i z̄i Yesu bò be à ḡɛ à vùtɛ sèbe léa. ² Ò kàkarai dasidasi, akũ à ḡɛ à vùtɛ ḡo'iten, gbẽnɔ ḡs̄ s̄is̄iia n̄ p̄n̄k̄i. ³ Akũ à yã lèk̄z̄a'ne dasi à p̄i: Búbari ke mé à bò à ḡɛ p̄wɛ fã. ⁴ Lákũ àten fã nà, akũ a kenɔ lètɛ zé ḡun, b̄anɔ sù ò blè. ⁵ A kenɔ lètɛ gbè sàraa musu, gu kũ à b̄usu v̄i z̄k̄s̄ro, akũ ò b̄òtɛ ḡs̄nɔ, kũ b̄usu gègete gwero yã. ⁶ Kũ if̄ant̄ɛ f̄utɛ, akũ ò té kũ ò ḡaga, kũ ò z̄ini v̄iro yã. ⁷ A kenɔ lètɛ lèe ḡun, akũ lèe f̄utɛ à nàkaram̄ma. ⁸ A kenɔ s̄s̄ ò lètɛ z̄itɛ mana ḡun, ò f̄utɛ ò né ì, a kenɔ wé bas̄ɔɔɔro, a kenɔ baaak̄k̄s̄, a kenɔ baraaakurikuri. ⁹ Gbẽ kũ à s̄a v̄i, à yã p̄i ma.

¹⁰ Akũ Yesu ibanɔ nài, ò a là ò p̄i: B̄yã n̄ten yã o'ne kũ yãlek̄anao? ¹¹ Akũ à wèmm̄ma à p̄i: Luda á gbá zé à kpata kũ à bò a k̄inaa asirinɔ d̄s̄, ama adi n̄ gba zéro. ¹² Zaakũ gbẽ kũ à p̄ v̄in Luda ni karane ari àḡs̄ dasi. Gbẽ kũ à p̄ke v̄iro s̄s̄, bee a fiti kũ à v̄in Luda ni síame. ¹³ Abire yãin maten yã o'ne kũ yãlek̄anao, de ò gu gwa p̄ke'ena sari, òdi s̄a kpá yãmanaa sari, a d̄ɔɔ d̄s̄na sari.

¹⁴ Luda yã kũ annabi Isaya òo k̄ém̄ma à p̄i:

oniḡs̄ s̄a kpá yãkemanaa sari,
oniḡs̄ gu gwa p̄ke'ena sari.

¹⁵ Ò nèse v̄iro de òsun ònd̄s̄ k̄uro yã,
n̄ s̄a gbãna de òsun yã maro yã,
n̄ wé kukurena de òsun gu ero yã,
zaakũ ò ye ò are d̄oma mà n̄ gba aafiario.

¹⁶ Arubarikadenɔmɛ á ù kũ á wé ten gu e ak̄s̄s̄ á s̄a ten yã ma. ¹⁷ Yãpuran maten oáre, annabinɔ kũ gbẽ mananɔn kun yã dasi, ò ye ò p̄ kũ àten enɔ e, odi ero, ò ye ò yã kũ àten manɔ ma, odi maro.

¹⁸ À p̄wef̄ari yã mì d̄s̄ sà. ¹⁹ Tó gbẽ kpata kũ à bò Luda k̄inaa yã mà akũ adi d̄s̄ro, Setan d̄i su à p̄ kũ ò t̄s̄ a sw̄ɛɛ ḡun p̄i síame. P̄wɛ kũ à lètɛ zé ḡun miin gwe.

²⁰ P̄wɛ kũ à lètɛ gbè sàraaa s̄s̄, abirek̄umɛ gbẽ kũ à yã mà à si ḡs̄nɔ kũ p̄n̄nao ù. ²¹ Zaakũ à z̄ini v̄iro, àdi ke ḡɔɔ plaro. Tó yã'ummana a lè ke tó ò wé t̄aa yã p̄i yã, àdi fume ḡs̄nɔ. ²² P̄wɛ kũ à lètɛ lèe ḡun de lán gbẽ kũ à yã mà à si bà, ama andunia yã damukena kũ yena aruzek̄eio d̄i nakaraa, akũ àdi ḡs̄ àree sari. ²³ P̄wɛ kũ à lètɛ z̄itɛ mana ḡun de lán gbẽ kũ à yã pii mà à a d̄ɔɔ d̄s̄ bà. Àdi ke karana p̄ ù, n̄ kenɔ bas̄ɔɔɔro, kenɔ baaak̄k̄s̄, kenɔ baraaakurikuri.

Yǎlekōana kũ fīncɔ

24 Yesu yǎ pānde lèkōañne à pì: Lákũ kpata kũ à bò Luda kínaa de nàndí: Gbēke ése mana t̄ a bura.
25 Gɔɔ kũ òten i o, akũ a ibere sù à fīnc wé f̄ ése pìn, akũ à gè zéla. 26 Kũ ése nò s̄, àten pia, akũ fīnc p̄i bò gupuraa. 27 Akũ burade zīkerinc sù ò pine: Dikiri, pówé manan n t̄ n buranloo? F̄nc gè à bò máa? 28 Akũ à p̄rine: Iberé mé à abirekũ kè. Akũ zīkerinc p̄ine: N̄ ye ò gé wotowoton yá? 29 Akũ à p̄i: O! Tó àten wotowoto, áni woto kũ éseome. 30 À tó ò fute l̄e l̄e ari pókēgɔɔ. Mani o pókērinonc ò fīnc p̄i kē ḡia, ò a bàka ȳi té p̄i ū, gbasà ò ése kē ò ká ma d̄n.

Yǎlekōana kũ musadi wé

(Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

31 Yesu yǎ pānde lèkōañne à pì: Kpata kũ à bò Luda kínaa de lán musadi wé kũ gbē s̄ à t̄ a buraa bàme.
32 A wé kete de pówencla pínki, ama tó à fute, àdi ke z̄k̄ de dò póncla pínki. Àdi lí ke ari bānc d̄i su ò didi a gānc.

Yǎlekōana kũ lùbeneo

(Luk 13:20-21)

33 Yesu yǎ pānde lèkōañne à pì: Kpata kũ à bò Luda kínaa de lán lùbene kũ ncgbē s̄ à kà flawa zaka lé aak̄ gūn à yākaté pínki bà.

P̄i kũ à tò Yesu yǎ lèkōañne

(Maa 4:33-34)

34 Yesu yǎ birenɔ ò gbēncne kũ yǎlekōanao. Àdi yāke oñne yǎlekōanao sariri, 35 de yǎ kũ annabii ò ke yāi, zaakũ à p̄i:

Mani lé wé mà yǎlekōana oñne,
mani yǎ kũ à utena zaa anduniakatena gɔɔ oñne.

F̄nc yǎ b̄k̄otena

36 Akũ Yesu gbēnc tò gwe à tà be. A ìbanɔ n̄i ò p̄i: N̄ bura f̄nc yǎ b̄k̄ote kewere. 37 Akũ à p̄rine: Pówé manat̄ri bi Bisāsiri Néme. 38 Bura bi anduniam̄e. Pówé mana bi kpata kũ à bò Luda kínaa gbēncme. F̄nc bi Setan gbēncme. 39 Iberé kũ à n̄ t̄ bi Ibilisime. Pókēna bi andunialakagɔɔme. Pókērinɔ bi malaikan̄me. 40 Lákũ òdi f̄nc kē ò ká tén nà, len ani ke le andunialakagɔɔ. 41 Bisāsiri Né ni a malaikanɔ gbare ò gbēkekerinc kũ yāvānikerinc b̄te a kpata gbēnc té n̄ pínki, 42 ò n̄ ká té pās̄i gūn. Gwen oni ɔɔ d̄nc ò ɔ di n̄ miia. 43 Akũ gbē mananc niḡ t̄ ke lán ifānt̄ bà kpata kũ à bò n̄ De kínaa gūn. Gbē kũ à s̄a v̄i à yǎ p̄i ma.

Yǎlekōana kũ aruzek̄e

44 Kpata kũ à bò Luda kínaa de lán aruzek̄e kũ à utena z̄ite gūn bàme. Kũ gbēke b̄oà, à k̄e à ùte, akũ p̄nc gūnn à tà à p̄i kũ à v̄nc yia pínki, akũ à z̄ite p̄i lù.

Yǎlekōana kũ gbè bèere

45 Lákũ kpata kũ à bò Luda kínaa de nàndí d̄. La-gatari mé àten òso mananc wete. 46 Kũ à òso ɔɔde lè, akũ à tà à p̄i kũ à v̄nc yia pínki, akũ à òsoo p̄i lù.

Yǎlekōana kũ táaru

47 Lákũ kpata kũ à bò Luda kínaa de nàndí d̄. Ò táaru kpà s̄eben, à kp̄ buri s̄inda pínki kũ. 48 Kũ à p̄a, ò ḡate ò bik̄o bara, akũ ò v̄te ò a mananc plèple ò kà t̄ankon, ò a v̄ninc k̄te. 49 Len aniḡ de le andunialakagɔɔ. Malaikanɔ ni su gbē v̄ninc s̄ete ò n̄ bo gbē mananc té, 50 oni n̄ ká té pās̄i gūn. Gwen oni ɔɔ d̄nc ò ɔ di n̄ miia. 51 Akũ Yesu n̄ lá à p̄i: A yǎ birenɔ mii d̄ s̄a pínki yá? Ò wèa ò p̄i: Ee! 52 Akũ à p̄rine: Tó yādanneri kpata kũ à bò Luda kínaa yǎ dàda, aniḡ de lán bede kũ àdi p̄i dufu kũ a z̄io bo a laasii gūn bàme.

Nazeradenc gina Yesui

(Maa 6:1-6, Luk 4:16-30)

53 Kũ Yesu yǎ birenɔ lèkōañne à làka, à bò gwe, 54 à gèe a be w̄eten, akũ èe yǎ daañne n̄ aduakekpen. A yǎ bò n̄ sare ò p̄i: Mákpan ḡgbē p̄i ãnd̄ kũ daboyā birenɔ lènn? 55 Lí'ari nén díroo? A da t̄nc Mariamaroo? A dakūnanɔn Yamisi kũ Yusufuo kũ Simɔ kũ Yudao ūroo? 56 A dārenc kú k̄oo laroo? À yǎ birenɔ lè máme pínkii? 57 Akũ ò ḡii. Yesu p̄rine: Annabii diḡ bèere sariri, sé a be w̄eten kũ a ɔncwo. 58 Àdi daboyā ke gwe dasiro, kũ òteni a náani kero yāi.

Yahaya Da'itekeri ganaa

(Maa 6:14-29, Luk 9:7-9)

14 Gɔɔ k̄na b̄usu p̄i kína Herɔdu Yesu baaruu mà. 2 Akũ à p̄i a ìbanɔne: Gbē p̄i bi Yahaya Da'itekeriime. À v̄u bona gan. Abire yāin à gbāna lè àten daboyānc ke. 3 Zaakũ Herɔdu Yahaya kũ yā, à mò k̄a, à a dà kpésiran a v̄ni Filipi nanɔ Herɔdia yāi. 4 Zaakũ Yahaya diḡ pine: N Herɔdia k̄na n̄ ū zé v̄ro. 5 Herɔdu ye à a de, ama àten v̄ina ke gbēncne, zaakũ ò a annabike s̄i.

6 Herɔdu igɔɔ làa k̄k̄ z̄i Herɔdia n̄nc̄k̄pare ū w̄a gbē kũ ò s̄u gwenɔne, akũ à k̄e Herɔdune nna manamana. 7 Akũ à lé s̄e à p̄i: Ma la dà kũ mani n gba p̄i kũ n a wé k̄ema pínki. 8 Akũ a da yǎ kàkan̄e à p̄i: N̄ ma gba Yahaya Da'itekerii m̄i dana tiree gūn la tera. 9 Akũ kína p̄i yāka, ama kũ à la dà nibɔnc wára yāin à p̄i ò kpáa. 10 Akũ à gbē z̄i ò Yahaya m̄i z̄i kpésiran. 11 Kũ ò s̄u kũ a m̄io dana tiree gūn, ò kpà né piia, akũ à ḡe a dane. 12 Akũ Yahaya ìbanɔ s̄u ò a ḡe s̄e ò v̄i, akũ ò ḡe ò ò Yesune.

Yesu p̄oblekpana ḡgbē gbēnc d̄ubu ɔncronɔ

(Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-15)

13 Kũ Yesu yǎ p̄i mà, akũ a ḡe gó'ite gūn, àten gé gusare de àḡ kú ado. Kũ gbēnc mà, ò bò w̄ete kũ w̄eteo dasi ò p̄etei ḡe. 14 Kũ Yesu bò gó gūn, à gbēnc è dasidasi, akũ ò k̄ene w̄enda, akũ à n̄ gyārenc gbà

aafia. ¹⁵ Kū ɔkɔsi kè, a ìbanɔ nàì ò pì: Gu díkína bi sɛ̀ntepɔɔtume, akūsɔ gu ten si. Ní gbɛ̀nɔ gbarɛ ò tá laku-tunɔ gūn, ò póble wete ò lú. ¹⁶ Akū Yesu wɛ̀rɛmma à pì: Adi ke tilasi ò táro. À pɔ́ kpámma ò ble. ¹⁷ Akū ò pìne: Burodi mèn sɔɔro kú kpò mèn plaon ó ví la. ¹⁸ Yesu piñne: À mómene la. ¹⁹ À ò gbɛ̀ pìnɔne ò vute sɛ̀ɛa, akū à burodi mèn sɔɔro kú kpò mèn pla piio sɛ̀, à a wé sè musu, à arubarikaa dàn. Akū à burodii pii lilikɔre à kpà a ìbanɔ, ò kpàatete gbɛ̀nɔne. ²⁰ Ò pɔ́ blè ò ká n pínki. Akū ò a kpara kú ò gǔnɔ sète tãnko mèn kuri awɛ̀pla pà. ²¹ Gǔgbɛ̀ kú ò pɔ́ blènɔ kà gbɛ̀nɔn dúbu sɔɔro taka, nɔgbɛ̀nɔ kú néɔn baasi.

Yesu táa'ona sèbela
(Maa 6:45-56, Yuh 6:16-25)

²² Yesu gā nà a ìbanɔ gǔnɔ ò gɛ̀ gó'iten, ò done are gena sèbɛɛ bara dire ari àgǔ pari gbarɛ. ²³ Ní gbarenaa gbera, à didi sǐsǐi musu à adua ke ado. Gu ten si, à kú gwe ado. ²⁴ Gó'ite pii kà zã kú í léao, akū í teni goro pí yǐpayǐpa kú zàgáɾa kàkãnyǐ yã. ²⁵ Gudɔo Yesu gɛ̀ ń kínaa, àten táa o íla. ²⁶ Kū ò a è àten táa o íla, akū swɛ̀e kɛ̀hgu ò pì: Gyãwãndeme! Ò wiki lè kú vɛ̀nao, ²⁷ akū Yesu piñne gǔnɔ: À á laakari kpáte, makúme! Àsun tó vɛ̀na á kúro. ²⁸ Akū Pita pìne: Dikiri, tó mǔkɔmme, ò tó mà táa o íla mà su n kínaa. ²⁹ Akū Yesu pì: Ní mós! Akū Pita bò gó gūn, àten táa o íla, àten gé a kínaa. ³⁰ Kū à è ɾa ten káka, akū vɛ̀na a kú. Àten vlɛ̀, akū à wiki lè à pì: Dikiri, ò ma sura ba. ³¹ Gwe gǔnɔ Yesu ɔ̀ bò à a kú, akū à pìne: Ludanaanikíanade! Býyã n sikaa kèe? ³² Kū ò gɛ̀ gó gūn, ɾa zè. ³³ Akū gbɛ̀ kú ò kú gó gūnɔ donyǐ kènɛ ò pì: Luda Néme n ũ yãpura.

Yesu gyãrenɔ werekɔana zaa Genesareti

³⁴ Kū ò bikú bara, ò kà Genesareti búsun. ³⁵ Gwe-denɔ Yesu dǔ, akū ò a baaruu dàgula búsuu pìn gu sǐnda pínki, akū ò m̀nɛ kú gyãrenɔ n pínki. ³⁶ Ò wé kèa de ò ɔ̀ na bee a uta léa. Akū gbɛ̀ kú ò ɔ̀ nàanɔ wèrekɔa n pínki.

Futeokarayã
(Maa 7:1-13)

15 Farisino kú ludayãdanneri kenɔ bò Yurusalemu ò sù Yesu kínaa, akū ò a là ò pì: ² Býyã n ìbanɔ dìgǔ ó dizinɔ futeokarayã kúnaroo? Òdi ɔ̀ pípi gbaso ò pɔ́ blero. ³ Akū Yesu wɛ̀rɛmma à pì: Býyãin adi pã kpá Luda yãditenanɔa de àgǔ a futeokarayã kúnaa? ⁴ Zaa kú Luda pì, à á de kú á dao bèere dǔ. À pì dɔ, gbɛ̀ kú à a de ke a da kpe bò, ò ade de. ⁵ Ákɔnɔ sǔ adi pi, tó gbɛ̀ pi a de ke a dane, pɔ́ kú á ví à n kpe tao gǔ Luda pɔ́ ũ, ⁶ àton a de kpe taoro. Lemɛ adi Luda yã ke pã le, de àgǔ á futeokarayã kúna yã. ⁷ Á manafikidenɔ! Isaya annabikeyã ò á yã musu swáswa à pì: ⁸ Buri bire dì bèere limene kú léome, n swɛ̀ dɔmaro. ⁹ Òdigǔ donyǐ kemene pãme, bisãsirì yãzekpaten òdi dañne.

Yã kú àdi tó ò gǔ gbãsí
(Maa 7:14-23)

¹⁰ Akū Yesu pari sisiai à pì: À sã kpá à yã ma. ¹¹ Adi ke pɔ́ kú àdi gɛ̀ lén mé àdi tó gbɛ̀ gǔ gbãsíro. Yã kú àdi bo lén mé àdi tó gbɛ̀ gǔ gbãsí. ¹² Akū a ìbanɔ nàì ò pì: Ní dǔ kú Farisino yã pii mà à n zǔ n swɛ̀earoo? ¹³ Yesu wɛ̀rɛmma à pì: Pɔ́ kú ma De kú à kú musu dí tǔro oni wuteme. ¹⁴ À n tó gwe. Vɛ̀na don'aredenɔme! Tó vɛ̀naa gò kúna vɛ̀naanɛ, n pla n pínki ni zu wɛ̀emme. ¹⁵ Pita pìne: Ní yã pi ɔ̀kɔtewere. ¹⁶ Akū Yesu pì: Á laasun kpé yída se yá? ¹⁷ Á dǔ kú pɔ́ kú à gɛ̀ lén dì tá gberen gbaso a bo mè gūnloo? ¹⁸ Yã kú àdi bo lén sǔ àdi bo swɛ̀e gūmme. Akū mé àdi tó gbɛ̀ gǔ gbãsí. ¹⁹ Zaa kú zaa swɛ̀e gūnn laasun vãni dì bon: Gbɛ̀denaa, zinakenaa, pãpãkenaa, kpãni'ona, éketona kú gbɛ̀sɔsɔnaao. ²⁰ Yã bireno mé àdi tó gbɛ̀ gǔ gbãsí. Póblena ɔ̀pispisari dì tó gbɛ̀ gǔ gbãsíro.

Nɔgbɛ̀ zǐtò wékenaa
(Maa 7:24-30)

²¹ Akū Yesu bò gwe, à gɛ̀ Taya kú Sidɔo búsun. ²² Kanaa nɔgbɛ̀ ke kú búsuu pìn, à sù à wiki lèa à pì: Dikiri, Dauda Buri, n ma wɛ̀nda gwa. Tãna ten wé tã ma néɔkparea manamana. ²³ Akū Yesu dí wearo. A ìbanɔ nàì, ò wé kèa ò pì: Ní pé nɔgbɛ̀ piia, zaa kú àdigǔ téwái kú wikiome. ²⁴ Yesu wɛ̀rɛmma à pì: Isarailano sãtena lán sãno bàme. Ní kínaan Luda ma zín ado. ²⁵ Akū nɔgbɛ̀ pii sù à donyǐ kènɛ à pì: Dikiri, n kpámai. ²⁶ Yesu pìne: Á mana ò néno póble sé ò zu gbɛ̀danɔnero. ²⁷ Akū nɔgbɛ̀ pii pì: Yãpurame Dikiri! Ama bee gbɛ̀danɔ dì póble b̀uru kú ò lète n dikiri teburuu zítɛno sése. ²⁸ Akū Yesu wèa à pì: Nɔgbɛ̀, n ma náani ví zǔkǔ. À kenne lákú n yei nà. Akū a néɔkparee pii aafiaa lè gɔɔ birea gǔnɔ.

Yesu gyãrenɔ werekɔana

²⁹ Yesu bò gwe à gɛ̀ àten do Galilì sèbɛɛi, akū à bikú à vute sǐsǐia. ³⁰ Ò sùnɛ kú ereno kú vɛ̀nanɔ kú k̀nɔdenɔ kú sãto kpáturukunɔ kú gyãre pãndenɔ dasidasi. Ò n káte a are, akū à n wérekɔa. ³¹ Kú gbɛ̀nɔ è sãto kpáturukunɔ ten yã o, k̀nɔdenɔ ten gǔ swáswa, ereno ten táa o, vɛ̀nanɔ ten gu e, yã pii bò n sare, akū ò Isarailano Luda sãabu kpà.

Yesu póblekpana gbɛ̀nɔn dúbu siikɔna
(Maa 8:1-10)

³² Yesu a ìbanɔ sisiai à piñne: Gbɛ̀ díno kèmenɛ wɛ̀nda, zaa kú ò gɛ̀nake ò kú kúmao gɔɔ aakɔ, akū ò pɔ́ke ví ò blero. Má ye mà n gbarɛ kú nãaoro, de gu sún lírɛma zénlo yã. ³³ Akū a ìbanɔ a là ò pì: Mákpan óni póble len sɛ̀ntepɔɔtu la, à pari dí taka kãa? ³⁴ Akū Yesu n lá à pì: Burodi mèn ũgban á ví? Ò pì: Mèn supplame kú kpò kete kenɔ. ³⁵ Akū à pì pari vute zǐte. ³⁶ Akū à burodi mèn suppla pìnɔ sè kú kpònɔ, à sãabu kè, akū à lilikɔre à kpà a ìbanɔ, ò kpà gbɛ̀nɔa. ³⁷ Gbɛ̀ sɛ̀nda pínki pɔ́ blè ò ká. Ò a kpara kú à gǔnɔ sète ari tãnko mèn suppla pà. ³⁸ Gǔgbɛ̀ kú ò pɔ́ blènɔ kà gbɛ̀nɔn dúbu siikɔ, nɔgbɛ̀nɔ

kū néno baasi. ³⁹ Kū Yesu gběno gbàre, akū à gě gó'ite gūn, à gèe Magadā būsun.

Farisino manafiki
(Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)

16 Farisino kū Sadusino sù Yesu kínaa de ò a yǎ ò gwa, akū ò a gbèka à sèeda ke kéhne kū Luda gbānao ò e. ² Akū Yesu wèmma à pì: Tó ifántě gě kpén adì pi, ludambe ni kékǎa, zaakū à tēra kù. ³ Tó kónkome adì pi, legū ni ma gbāra, zaakū ludambe de tēe gēnegēne. Á ludambe wé dǎkǎne, ama ádi fǎ à goro díkí-na sèeda dǎro. ⁴ Gbāragbē vāni ludanaanikerisarinó mé òdi sèedaa gbékama, ama mani sèeda ke kéhnero, sé Inusa pó. Akū à ñ tó gwe à tà.

⁵ Kū à ìbanó bikū bara gwe, burodi zàna yǎ sǎngu. ⁶ Akū Yesu piñne: Àgǎ á zǐda kūna dǎ! Á laakari ke Farisino kū Sadusino lùbenēei. ⁷ Akū òten pikǎne: Kū ódi burodi séro yǎin à ò le. ⁸ Yesu dǎmma, akū à ñ lá à pì: Ludanaanikíanadeno, bǎyāin áten pikǎne kū á burodi víro yǎime? ⁹ Ari tera adi dǎroo? Burodi mèn soro kū ma kpà gběnon dúbu soroona yǎ dí dǎguroo? Á sète tǎnko mèn ūgbamee? ¹⁰ Burodi mèn suppla kū ma kpà gběnon dúbu siikǎna sǎ, a sète tǎnko mèn ūgbamee? ¹¹ Bǎyāin adi dǎ kū burodi yǎn mádi oáreroroo? Á laakari ke Farisino kū Sadusino lùbenēei! ¹² Akū ò dǎ sà adi ke lùbenēen áten oñne ò laakari keiro, Farisino kū Sadusino yǎdannenaame.

Pita Yesu Arumasihukena onaa
(Maa 8:27-33, Luk 9:18-22)

¹³ Kū Yesu kà Sizaria Filipi būsun, akū à a ìbanó là à pì: Dín gběno ten pi Bisāsiri Né de a ūu? ¹⁴ Ò wèa ò pì: Gbēkeno dì pi Yahaya Da'itekəriime, gbēkeno dì pi Iliasu, gbēkeno dì pi do Ilímia ke annabi yǎno dokeme n ū. ¹⁵ Yesu pì: Ákǎno sǎ, dín adì pi má de a ūu? ¹⁶ Simó Pita wèa à pì: Arumasihume n ū, Luda Wéndide Né. ¹⁷ Akū Yesu pìne: Arubarikademe n ū, Inusa né Simó! Zaakū adi ke bisāsiri mé à yǎ bire dǎnnero, ma De kū à kú musume. ¹⁸ Maten onne: Pitame n ū, gbési pìn mani ma sǎsi kátea, gyāwān gbāna ni zǐ blearo. ¹⁹ Mani kpa-ta kū à bò Luda kínaa mǎneno kpámma. Pó kū n yǐ zǐte yǎna musu. Pó kū n pòro zǐte porona musu. ²⁰ Akū Yesu a ìbanó sǎ fíñne de òsun o gbēkene kū Arumasihun a ūro.

Yesu a ga kū a vunaao yǎ'onaa
(Maa 8:31-38, Luk 9:22-26)

²¹ Zaa goro kúna Yesu teni a Yurusalemu gena bokote a ìbanóne à pì, séde à wétamma le manamana gbē zǎkǎno kū sa'orikino kū ludayǎdannerino zǐ, oni a de, a goro aakǎde zǐ áni vu. ²² Akū Pita gèe kǎao kpado, áten gíne à pì: Kai Dikiri! Abirekū ni n lero! ²³ Akū Yesu lítè à pì Pitane: Ñ gomene gwe Setan! Ñ ye ñ zé zǎmeneme. N laasun bi Luda pónlo, bisāsiri pǎme.

²⁴ Akū Yesu pì a ìbanóne: Tó gbē ye à ke ma ìba ū, séde à gí a zǐda wéndiii, à a lígbāndurukpana sé à téo-mai. ²⁵ Gbē kū à ye àgǎ a wéndi kūna ni kurai. Gbē kū à gí a wéndiii ma yǎi sǎ, ade mé anigǎ wéndi ví. ²⁶ Tó gbē

gǎ à andunia ví pínki, tó à kúra a wéndiii, bó àreen ani lee? Bón gbē ni le à a wéndi lilin keoo? ²⁷ Zaakū Bisāsiri Né ni era à su a De gakuri gūn kū a malaikanó, ani fína bo baadine a yǎkenaaa.

²⁸ Yǎpuran maten oáre, gbēkeno kú gu dín oni garo ari ò Bisāsiri Né e, áten su kína ū.

Yesu linaa
(Maa 8:34-9:13, Luk 9:23-36)

17 Goro suddo gbera Yesu Pita kū Yamisio kū a dakūna Yuhanao sète à gèe kúhwo kpi leia ntēne. ² Akū à ñ ná wára. A ān ten té ke lán ifántě bà, a pǎkasano gǎ pú táitai lán legūpinaa bà. ³ Akū Musa kū Iliasuo bò ò sǎmma, òten yǎ o kū Yesuo. ⁴ Akū Pita pì Yesune: Dikiri, à mana kū ó kú la. Tó ñ yei, mani kuta do mèn aakǎ, n pǎ mèn do, Musa pǎ mèn do, Iliasu pǎ mèn do. ⁵ Goro kū áten yǎ o, ludambe luku tékenaa dǎhla, akū ò kòtoo mà a gūn à pì: Ákūme ma Né mèn do légelege yenyǐde ū, a yǎ dì kámagu. Á a yǎ ma. ⁶ Kū a ìbaa pino kòtoo pìi mà, vīna ñ kū manamana, ò wùte ñ gbera. ⁷ Akū Yesu nàhǎyǐ, à o nǎmma à pì: Á fute, ásun vīna kero. ⁸ Kū ò wé sè musu, odi gbēke ero, sé Yesu ado.

⁹ Kū òten kipa kpi piia, Yesu diteñne à pì: Ásun wégupu kū a è yǎ o gbēke maro ari Bisāsiri Né vu bona gan. ¹⁰ Akū a ìbanó a là ò pì: Bǎyāin ludayǎdannerino dì pi Iliasu mé ani su káakuu? ¹¹ Akū à wèmma à pì: Iliasu ni su yǎpurame, ani yǎ sǐnda pínki keke a gbèn. ¹² Ama maten oáre, Iliasu sù kò, akū odi a dǎro, akū ò ñ poyeinaa kène. Len ò wé tǎ Bisāsiri Néa le do. ¹³ Akū a ìbanó dǎ kū Yahaya Da'itekəri à téa.

Yesu nǎgǎgbē tǎnade werekǎanaa
(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kū ò kà pari gūn, gǎgbē ke sù à kùte Yesune ¹⁵ à pì: Dikiri, ñ ma né wéndi gwa, zaakū gasindademe. Ádi wari ke manamana, àdigǎ léte tén ke ín baala'i. ¹⁶ Ma su kǎao n ìbanóne, odi fǎ ò a wèrekǎro. ¹⁷ Akū Yesu pì: Gbāragbē yakana ludanaanikerisarinó! Manigǎ kú kǎáo ari bǎremee? Manigǎ mena kǎáo ari bǎremee? Á mǎmene kū né pìo la. ¹⁸ Yesu gi tǎnane, akū à gò né piia, à wèrekǎa gwe gǎno.

¹⁹ Abire gbera Yesu ìbanó nài ntēne, ò a là ò pì: Á kè dera ódi fǎ o pé tǎna piia à bòroo? ²⁰ Á wèmma à pì: Kū á Luda náani ví zǎkǎro yǎime. Yǎpuran maten oáre: Tó á Luda náani ví fíti lán efó wé bà, áni o kpi díkínané à go la à gé zǎa, ani ke le. Yǎke ni á furo. ²¹ Tǎna dí taka dì sí boro, sé kū aduakenaao kū léyínaao.

Yesu era à a ga kū a vunaao yǎ'onaa
(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)

²² Goro kū à kú kū a ìbanó leele Galili, à piñne: Oni Bisāsiri Né nañne ñ zǐ, ²³ oni a de, a goro aakǎde zǐ ani vu. Akū ñ pǎ yǎka manamana.

Luda ɔn ɔɔɔ fɪnabonaa

24 Kū ò kà Kapenamú, Luda ɔn ɔɔɔsirinɔ sù ò Pita là ò pì: Á dannerii dì Luda ɔn ɔɔɔ kpároo? 25 Pita wèmmá à pì: Àdi kpá. Kū Pita ten gē bε, Yesu gīnake à pìnε gūno: Simɔ, dínɔn andunia dí kīnanɔ dì bε'ɔɔɔ ke etε'ɔɔɔ sím-maa? N nénɔn yá ke gbě pāndenɔmε? N yā pii è deraa? 26 Pita pì: Gbě pāndenɔmε. Yesu pìnε: Tó lemε, n nénɔ bàka kunlo. 27 Ama de ó yā sún ūmmaro yāi, n gé n daburu da sèbεε gūn. Kpò kū ìni kū káaku, n à lé wē, ìni ɔɔɔ le a gūn. N abirekū sé n kpámma, makū kū mɔkɔn-wo pó ũ.

Tena Yesui lán né bà

(Maa 9:33-48, Luk 9:46-48, 15:3-7)

18 Zī kūa Yesu ìbanɔ sù ò a là ò pì: Dí mé à deńla kpata kū à bò Luda kīnaa gběnc tée? 2 Akū Yesu né fíti ke sisi à a zè n are 3 à pì: Yāpuran maten oáre, tó ádi nèse lite a gō lán né fíti bàro, áni gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūnlo. 4 Gbě kū à a zīda bùsa à gō lán né fíti díkīna bà, ade mé à deńla kpata kū à bò Luda kīnaa gběnc gūn. 5 Gbě kū à né bire taka sì ma ìbake yāi, makūmε à ma sì.

Yā kū àdi tó ò sāte

6 Tó gbě tò né kū à ma náani vī díkīnanɔ do sāte, anigō sāna adene ò wísilɔgbε gběntē dɔ a wakale ò a zu sèbε lòkoton. 7 Waiyoo andunia, kū yā kū àdi tó ò sāte kú a gūn yāi. Séde yā kū àdi tó ò sāte gō kun, ama waiyoo gbě kū sātēna yā pii bò a kīnaa. 8 Tó n ɔ ke n gbá mé àdi tó n sātē, n zō n zukūna. À sānanne n gē wēndii gūn kū ɔ kusuo ke εre ũ de n gō ɔ mèn pla ke gbá mèn pla vīla ò n zu té kū àdi garo gūn. 9 Tó n wé mé àdi tó n sātē, n bo n zukūna. À sānanne n gē wēndii gūn kū wé doo de n gō wé mèn pla vīla ò n zu té gūn gyāwānn.

Yālekāana kū sā sātēnaao

10 À laakari ke dɔkena kū né díkīnanɔ dooi, zaakū maten oáre, n malaikanɔn kú musu, ò kú kō wén kū ma De kū à kú gweo baala'i. 12 Áten da deramεε? Tó gbě sā vī mèn basɔɔro, tó a do sātē, ani a mèn basɔɔro don-sari tó sīsīgerεεi gwe, à gé à a sā kū à sātē pì weteroo? 13 Yāpuran maten oáre, tó à bòa, a pɔ nigō nnaa de a mèn basɔɔro don-sari kú odi sātēronɔla. 14 Len á De kū à kú musu ye né dínɔ doke sātē sōro le.

Sūrukēna kū kōo

15 Tó n gbědake taari kè, n gé n a le ndo, n yā pì bone gupuraa. Tó à n yā mà, n n gbě pii mile blè. 16 Tó adi n yā ma sōro, n gbě mèn doke gběncɔn pla sé n namma, de à yā pì sí sēedade gběncɔn pla ke aakō musu. 17 Tó à gì n yā mai, n yā pì o sɔsi gběncɔnε. Tó à gì à sɔsi gbě pìnɔ yā mai dɔ, n a dite kifiri ke gbě zītɔ ũ. 18 Yāpuran maten oáre, pó kū a yī zīte yīna musu, pó kū a pòro zīte porona musu. 19 Maten oáre dɔ, tó á gběncɔn planɔ lé kè dokɔn zīte la, yā kū a a wé kè ma

De kū à kú musua pínki, ani keáre. 20 Zaakū gu kū gběncɔn pla ke gběncɔn aakɔnɔ kō kàkaran kū ma tóo, má kú n té. 21 Abire gbera Pita sù à Yesu là à pì: Dikiri, gēn ūgban mà sūru ke kū ma gbě kū àdigō taari kemeneoo? Gēn supplan yá? 22 Yesu wèa à pì: Maten onne, adi ke gēn supplanlo, gēn suppla leu baaakō akurime. 23 Abire yāi kpata kū à bò Luda kīnaa de lán dí bà. Kí-na ke mé à ye à a ɔɔɔ yā gōgō kū a ìbanɔ. 24 Kū à nà ɔɔɔ pì yāa, akū ò sūne kū gbě kū à a fīna sena millō wàa kuriiio. 25 Kū à ɔɔɔ vī à fīnaa pì boro, akū a dikiri pì ò a yía kū a nanɔo kū a nénc kū pó kū à vīnc pínki gbaso ò a ké. 26 Akū ìbaa pii wùte a dikiri are, à kúte kēne à pì: N mena ke kūmao, mani n fīna bonne pínki. 27 Akū a dikiri a wēnda gwà a a gbàre, à fīnaa pii tōne. 28 Kū ìbaa pii bò dé, à dākare kū a ìba dake kū a fīna dɔa andurufu ɔɔɔ mèn basɔɔroo. Akū à a kū, àten ɔ tɔ a kò-tooa à pì: N ma fīna bomene. 29 A gbědake pii wùte a are, à kúte kēne à pì: N menamene, mani n fīna bonne. 30 Ama adi wero. Á tò ò a dà kpésiran ari à a fīna bone. 31 Kū a ìba kparanɔ è le, n pɔ yàka manamana, akū ò gē ò yā kū à kēe pii gbá n díkiriine pínki. 32 Akū dikiri pì a sisi à pì: Ìba pāsī! Ma n fīnaa tōnne pínki, kū n kúte kēmene yāi. 33 Lákū ma sūruu kè kūnwò nà, de n sūru kè kū n gbědakeo le se. 34 A dikirii pì pɔ fē, à tò ò a dà kpésiran, ògō wé tāa ari à gé à fīnaa pì boo pínki. 35 Akū Yesu èra à pì: Tó á baadi dì sūru ke kū a gbě-dakeo kū nēsεεo mèn doro, len ma De kū à kú musu ni keáre le se.

Yigidēna yā
(Maa 10:1-12)

19 Kū Yesu yā birenc ò à làka, à bò Galili, à gēe Yudea bùsu kpado Yoda bara. 2 Pari téi, akū à n gyānc wèrekāmma gwe. 3 Farisi kenɔ sù ò a yō ò gwa, akū ò a là ò pì: Gōgbě zé vī à yigi de yā sīnda pínki yāin yá? 4 À wèmma à pì: Kū Luda n ké gōgbě kū nɔgbēo ũ zaa káaku, ádi a kyó ke a mārroo? 5 Luda pì, abire yāin gōgbě ni a de kū a dao tó, ò nakāa kū a nanɔo, n gběncɔn pla ni gō mè do ũ. 6 Ò kun pla doro, sé do. Abire yāi gbě kū Luda n nákanɔ, bisāsiri sún n kēkōaro. 7 Akū Farisinc a là ò pì: Bōyāi Musa dìte gōgbě yigidetakada kpá a nanɔa à a gbarεoo? 8 Yesu wèmma à pì: Á sāgbāna yāin Musa á gbá zé à á nɔnɔ gbarε, ama à de le zaa káakuro. 9 Maten oáre, gbě kū à yigii dè kū a nanɔo, tó adi ke à gōpose kēnlo, tó à nɔ pānde sè, ade zina kēn gwe. 10 Akū a ìbanɔ pìnε: Tó len gōgbě yā de le kū a nanɔo, à mana ò nɔ séro. 11 Akū Yesu pīnne: Adi ke gōgbě sīn-da pínki mé ani yā pì fīro, sé gbě kū Luda n gbá a zénc. 12 Zaakū gběkenɔ dì nɔ séro, kū ò n í le yāi, gběkenɔ dīgō kun le kū ò n fēreε kè yāi, gběkenɔ n zīda kū le kpata kū à bò Luda kīnaa yāi. Gbě kū ani yā pì fī à fī.

Arubarikadana néncgu
(Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

13 Òdi su Yesune kū nénc de à ɔ naríma à adua keńne, akū a ìbanɔ gińne. 14 Akū Yesu pì: À tó nénc mó

ma kínaa. Àsun gínnero, zaakū n takano pómé kpata kú à bò Luda kínaa ũ. ¹⁵ Kú à ɔ nànarímma, akú à bò gwe.

Aruzekede

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Akú gǔgbě ke sù Yesu kínaa, à a là à pì: Danneri, b́ manan mani ke mà wěndi kú àdi lákaro lee? ¹⁷ À wèa à pì: À kè dera nteni ma la manakena yāii? Luda ado mé à mana. Tó n ye n gě wěndii pii gūn, ñgǔ a yāditenano kúna. ¹⁸ Akú à a là à pì: A kpatemee? Akú Yesu pì: Ñsun gbě dero, ñsun zina kero, ñsun kpāni oro, ñsun yā di n gbědakearo, ¹⁹ ñgǔ bēere lí n de kú n daoone, ñgǔ ye n gbědakei lán n zīda wěndii bà. ²⁰ Kefenna pii pìne: Má yā bireno kúna pínki. A kpate mé à gǔmene dɔɔ? ²¹ Yesu pìne: Tó n ye ñgǔ papana, n gě n n póno yía pínki, n a ɔɔ kpá takasidenɔa, n ḿ n témai, ñnigǔ aruzeké vī ludambe. ²² Kú kefenna pì yā pii mà, à tà kú pɔsiraio, kú à aruzekeno vī dasi yāi.

²³ Akú Yesu pì a ibanone: Yāpuraan maten oáre, à zīŭ aruzekedene à gě kpata kú à bò Luda kínaa gūn.

²⁴ Maten oáre dɔ, lakumi gēna ɔɔwēen araga de aruzekede gēna kpata kú à bò Luda kínaa gūnla. ²⁵ Kú a ibanɔ yā pii mà, akú à bò n sare manamana ò pì: Tó leme, dí mé ani fī à surabana lee? ²⁶ Akú Yesu n gwá tīii, à pìhne: Bisāsiri ni fīro. Luda kínaa bee pó sīnda pínki dī sí ke.

²⁷ Akú Pita wèa à pì: O pó sīnda pínki tò o tenyī. B́ mé ani gǔwēre sàa? ²⁸ Yesu pìhne: Yāpuraan maten oáre: Tó Bisāsiri Né vute a kíblegba gakuridea andunia dufu gūn, ákɔn kú á témaino áni vute kíblegba mèn kuri awēplanɔa, àgǔ yā gǔgǔ Isaraila buri mèn kuri awēplanone. ²⁹ Gbě kú à a be ke a vīnino tò ke a dakūnɔ ke a de ke a da ke a néno ke a burano ma yāi, ade ni era à abire taka le leu basɔro, akūsɔ ani wěndi kú àdi lákaro le. ³⁰ Ama gbě káakuno nigǔ gbě kpedeno ũ dasi, gbě kpedeno nigǔ gbě káakuno ũ dasi.

Yālekɔana kú zamalingakerino

20 Lákú kpata kú à bò Luda kínaa de nàndí: ɔmbede ke mé à bò kɔnkɔkɔnko, à gèe zamalingakerino wete ò zī keare a bura. ² N yā kǔ sè à fina boñne andurufu ɔɔ mèn dodo. Akú à n gbáre a bura. ³ À bò dɔ mò kēndo, akú à gbě pāndeno lè ete gūn katena pā. ⁴ À pìhne: Ákɔn sɔ, à gé à zī ke ma bura, mani fina boáre a zéa. ⁵ Akú ò gèe. À era à bò dɔ ifāntē mīdangura, akú à era à bò ifāntē ura kipana, à ò gbě pāndeno le dɔ. ⁶ Kú à bò ɔkɔsi, à gbě pāndeno lè katena, akú à n lá à pì: B́yāi á katena la pā zaa kɔnkɔɔ? ⁷ Ò wèa ò pì: Kú òdi zī dawerero yāime. À pìhne: À gé à zī ke ma bura se. ⁸ Ifāntē gēna kpénn burade pii pì a zamalingakerino gbě zǔkɔne: Ñ zamalingakerino sísi n fina boñne. Ñ naa gbě kpedenɔa ari à gé mī de gbě káakunɔa. ⁹ Akú ɔkɔsideno sù, ò andurufu ɔɔ lè mèn dodo. ¹⁰ Kú gbě káakuno sù, òten da n ɔɔ nigǔ de gbě kpedeno pólame, akú andurufu ɔɔ mèn don ò lè n pínki. ¹¹ Kú ò n ɔɔ sī, akú ò léfɔto kà bede pii ¹² ò pì: Awa don gbě kpedeno zī kè, akú n n kè sára kú ókɔn kú o zī zǔkɔ kè ifāntē gbāna gūnwoo yá? ¹³ Akú à wè n gbě

do pii a pì: Ma gbě, mádi n blero. O kǔ yā mà andurufu ɔɔ mèn do musunloo? ¹⁴ Ñ n pó sí n tá. Má ye mà kpá gbě kpede díkínaa lán n pó bàme. ¹⁵ Má zé vī mà ke kú ma ɔɔ lákú má yei nàroo? Nten wé boboi kú má gběke vī yāin yá? ¹⁶ Len gbě kpedeno nigǔ gbě káakuno ũ le, gbě káakuno nigǔ gbě kpedeno ũ.

Yesu era à a ga kú a vunao yā'onaa

(Maa 10:32-34, Luk 18:31-34)

¹⁷ Gɔro kú Yesu ten gé Yurusalemu, à a iba gbēno kuri awēplanɔ sète ndona, à yā óhne zén à pì: ¹⁸ Óten gé Yurusalemume. Gwen oni Bisāsiri Né kpá sa'orikino kú ludayādannerinɔ, oni yā daala à ga, ¹⁹ oni a kpá buri pānde gbēno. Oni a fobo, oni a gbě kú flāao, oni a pá lía ò a de, a gɔro aakɔde zī ani vu.

Yamisi kú Yuhanao wékenaa

(Maa 10:35-45)

²⁰ Akú Zebedi néno da sù Yesu kínaa kú a néno. À ye à wé kea, akú à kùtene. ²¹ Akú à a là à pì: B́n n yeii? À wèa à pì: Ñ tó ma né gbēno pla dínɔ vute kúnwo n kpatan, gbě do n ɔplai, gbě do ɔzei. ²² Akú Yesu pì né pínone: Á yā kú áteni a wé kema dǔro. Toko'i kú mani mi, áni fī à mi yá? Ò wèa ò pì: Óni fī. ²³ Yesu pìhne: Toko'i kú mani mi, áni mi fá, ama vutena ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yānlo. Gbě kú ma De kèkēnenɔ pómé. ²⁴ Kú a iba gbēno kuri kparano yā pii mà, n pɔ fě vīni kú dakūnao pii. ²⁵ Akú Yesu n kákara à pìhne: Á dǔ kú buri pānde kínano dī gbāna ble n gbēno, gbānadeno sǔ òdi iko mǔhne, ²⁶ ama à de le á kínaaro. Á té gbě kú à ye à gǔ gbě zǔkǔ ũ, sé ade ke á zīri ũ. ²⁷ Leme dɔ gbě kú à ye à gǔ gbě káaku ũ, sé ade ke á zò ũ. ²⁸ Zaakú Bisāsiri Né dí su de ò zī kenero, à sù de à zī kēneme, à a zīda wěndi kpá de à gbēno bo dasi yāi.

Vīna barakerino werekɔanao

(Maa 10:46-52, Luk 18:35-43)

²⁹ Gɔro kú òten bo Yeriko, pari té Yesui. ³⁰ Vīna gbēno plano vutena zé léa, ò mà Yesu mé àten gēte, akú òten lé gbāna zu ò pì: Dikiri, Dauda Buri, n ó wēnda gwa! ³¹ Ó gínne ò pì ò yīte, akú ò lé gbāna zunaa kàra òten pì: Dikiri, Dauda Buri, n ó wēnda gwa! ³² Akú Yesu zé à n sísi, à n lá à pì: B́n á ye mà keáre? ³³ Ò wèa ò pì: Dikiri, ó ye ó wé gu eme. ³⁴ Yesu n wēnda gwà, à ɔ nà n wéa. Gwe gǔno n wé gu è, akú ò tēi.

Gbānakekpana Yesui Yurusalemu

(Maa 11:1-26, Luk 19:28-48, Yuh 12:12-22)

21 Kú ò kà kāni kú Yurusalemuo, ò kà Betefage lakutu kú à kú Kùkpe sīsigerēi, akú Yesu a iba zī gbēno pla ² à pìhne: À gé lakutu kú à káte á are dire gūn. Tó a gě gǔno, áni zaaki e kú a néo bàdɔna gwe. À poro à suomenē. ³ Tó ò á lá ò pì, à kè deraa, à pi Dikiri mé à yei, ani era à suo tera. ⁴ À kè le de yā kú annabii ò ke yāime à pì:

⁵ À o Zaiɔdenone

n kína mé àten su n kínaa.

À buse à di zaakine b̀ro kpe.

⁶ Ìbaa pìnc gèe ò kè lán Yesu òhñe nà. ⁷ Ò sù kù zaaki piio kù a néo, ò ñ utano kpàtèrma, akù Yesu dia.

⁸ Gbènc teni ñ utano kpáte zén dasidasi, gbèkeno ten lá z̄s, òten kpáte zén d̄o. ⁹ Gbè kù ò té areno kù gbè kù ò té kpeno ten wiki lé òten pi:

Ñ gbāna ke, Dauda buri!

Arubarikaden gbè kù àten su kù Dikiri t̄o ù!

Ò gbānake kpái ari ludambe.

¹⁰ Kù Yesu gè Yurusalemu, wète lòko, gbè s̄inda p̄inki ten pi: Dín gbè bire ùu? ¹¹ Pari pi: Annabi Yesume. À bò Nazera, Galili b̄usun.

Yesu kunna Luda onn

(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)

¹² Yesu gè Luda onn, à pè lagayarino kù lagaluringa à ñ bóte ñ p̄inki. A w̄glilinkerino teburuno kù potēnyarino gbàno ȳipa à k̄tēñe. ¹³ À piñne: Ò kè Luda yān, ma kpé niḡs de aduakekpe ũ, akù a kè gbēblerino tò ũ.

¹⁴ V̄inan̄o kù ereno sù a k̄inaa Luda onn gwe, akù à ñ wérek̄sa. ¹⁵ Kù sa'orikino kù ludayādanneringo yābonsare kù àten ken̄o è, akūs̄ ò mà néno ten wiki d̄a Luda onn òten pi, ñ gbāna ke, Dauda Buri, akù ñ p̄o f̄è. ¹⁶ Ò pine: N mà lākū òten o nà yá? Yesu wèmma à pi: Lemè! Kù Luda dà né fitinone kù nékpāntēno ò a s̄áabu kpá, ádi a kyó ke a màroo? ¹⁷ Akù à bò wète pin̄o à ñ tón, à gèe à ì Betani.

Yesu kaka lí kanaa

(Maa 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kù gu d̄o k̄onk̄onk̄o, à èra àten su wèten, akù nà teni a d̄e. ¹⁹ À kaka lí è zé léa, akù à nài adi p̄oke learo, sé a lán̄o. Akù à p̄i lí piine: Ìni né i ziki doro. Gwe ḡñ̄o lí pii kori kè à gà. ²⁰ Kù a iban̄o è, akù à bò ñ sare ò pi: À kè dera kaka lí pii kori kè le ḡñ̄oḡñ̄o? ²¹ Yesu wèmma à pi: Yāpuran maten oáre, tó á Luda náani v̄i sikaa sari, adi ke kaka lí p̄i yān áni ke adoro. Tó a ò kpi díne à fute à a z̄ida sé à zu s̄eben, ani ke le. ²² Tó á Luda náani v̄i, yā kù a a wé k̄ea aduakena a gūn p̄inki, áni le.

Yesu gbekana a ikooi

(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)

²³ Yesu gè Luda onn, àten yā dañne. Akù sa'orikino kù gbè z̄k̄ñ̄o sù ò a là ò pi: Iko kpaten nten yā d̄ino keoo? Dí mé à n gba ikoo pii? ²⁴ Akù Yesu wèmma à pi: Makū s̄s, yā m̄en don mani gbekaáwa. Tó a òmen̄e, mani iko kù maten yā d̄ino keo oáre. ²⁵ Dí ikoon Yahaya gbēno da'ite k̄eo? À bò Luda k̄inaan yāa, ke bisāsiri k̄inaame? Akù ò yā ḡḡ ò pi: Tó o p̄i Luda k̄inaame, ani ó la, b̄yāin ódi Yahaya yā síroo. ²⁶ Tó o p̄i bisāsiri k̄inaame s̄s, ó gbēno v̄ina v̄i, zaakū gbè s̄inda p̄inki Yahaya annabike si. ²⁷ Akù ò wè Yesua ò pi: Ó d̄s̄ro. Akù Yesu piñne: Èh̄è makū se, mani iko kù maten yā d̄ino keo oáero.

Néḡgbè gbēno plano

²⁸ Akù Yesu pi: Gbēke néḡgbēno v̄i gbēno pla. Akù à p̄i Worune: Ñ gé ñ z̄i ke bura gbāra. ²⁹ Woru pi: Mani

géro. Akù à a nèsee lite z̄a à gèe. ³⁰ Mare pii gèe à p̄i Sabine le d̄o. Sabi pi: T̄o. Akù adi géro. ³¹ A è deraa? Gbēno pla p̄ino gūn, ñ dí mé à a de p̄yeinaa k̄e? Ò pi: Worume. Akù Yesu piñne: Yāpuran maten oáre, be'oḡsiringo kù karuano ni gè kpata kù à bò Luda k̄inaa gūn á ā. ³² Zaakū Yahaya sù, à zé s̄usu m̄áre, ádi a yā síro. Be'oḡsiringo kù karuano mé ò a yā si. Bee kù abirekū enaa ádi á nèsee lite z̄a a a yā síro.

Geepi líkpe arukerino

(Maa 12:1-12, Luk 20:9-18)

³³ À yā pānde ma d̄o. Burade ke mé à kun, à geepi líkpe bà à karaa likai, à wèe ȳs a gūn geepi'if̄ēki ũ à búdākpāgbaa d̄o. Akù à bú pii nà arukerino ñ z̄i, akù à f̄ute kù táo. ³⁴ Kù geepiz̄ḡw̄o kà, akù à a z̄irino z̄i arukerii p̄ino, de ò a geepi né sí. ³⁵ Akù arukerii p̄ino a z̄irino k̄k̄ū, ò ñ gbè do gbè, ò ñ gbè do d̄e, ò ñ gbè do p̄apa kù gbèe ò a d̄e. ³⁶ Akù à èra à z̄iri pāndeno z̄ir̄ma, ñ dasi de gbè káakun̄o, akù ò k̄ēñe le d̄o. ³⁷ Kpekpe à a né z̄ir̄ma à pi: Oni ma né yā da. ³⁸ Kù arukerii p̄ino né pii è, ò p̄ik̄ñe: Túbibleriin dí. À tó ò a d̄e, a túbi ni ḡs ó p̄s ũ. ³⁹ Akù ò a kù ò bò k̄aao bura gūn, ò a d̄e. ⁴⁰ T̄s! Tó burade pii sù, b̄on ani ke arukerii p̄inoe? ⁴¹ Ò wèa ò pi: Ani gbè p̄ās̄i p̄ino dede p̄ās̄ip̄ās̄i, ani bura p̄i na arukeri pānde kù oni a baka kpáa a ḡw̄anone ñ z̄i. ⁴² Akù Yesu piñne: Ádi Luda yā dí kyó keroo?

Gbè kù kpéborino pā kpai
mé à ḡs kpé kusuru gbè mide ũ.
Dikiri mé à abirekū kè
akù à k̄ewere yābonsare ũ.

⁴³ Abire yāi maten oáre: Luda ni á bo kpata kù à bò a k̄inaa gūn, ani gbè kù oni a baka kpáano kán.

⁴⁵ Kù sa'orikino kù Farisino Yesu yālek̄anaa p̄ino mà, ò d̄s kù ñ yān àten o. ⁴⁶ Akù ò zé wète ò a kù, ama ò v̄ina kè parine, kù ò a d̄ite annabi ũ yāi.

N̄ose p̄onakena

(Luk 14:15-24)

22 Yesu èra à yā lèk̄añne à pi: ² Lākū kpata kù à bò Luda k̄inaa de n̄an dí d̄o. Kina ke mé àten n̄ose p̄onna ke a néne, ³ akù à a z̄irino z̄i ò o gbè kù à ñ sísi ò m̄o p̄o blenone ò m̄o, ama ò ye ò suro. ⁴ Akù à èra à z̄iri pāndeno z̄i à piñne: À gé à o gbè kù ma ñ sísinone ma sorumii mà, ma z̄usano kù p̄ókāde m̄ekpanano d̄e ma k̄eke k̄o. Ò m̄o n̄osep̄oblekia. ⁵ Akù odi laakari d̄o yā piiaro, ñ baadi gèe a b̄k̄te kè. Gbēkeno gèe ñ bura, gbēkeno gèe laga tá. ⁶ Gbè kparano z̄irii p̄ino k̄k̄ū, ò wé'i d̄am̄ma, ò ñ dede. ⁷ Akù kina pi p̄o f̄è, à a sozano gb̄are, ò gèe ò gbēderii p̄ino d̄ede, akù ò té s̄s ñ wètea. ⁸ Akù kina pii p̄i a z̄irino: N̄osep̄oble mà, ama gbè kù ma ñ sísinò dí k̄o síro. ⁹ À gé z̄erankp̄ak̄ano gūn, à gbè kù a lè s̄inda p̄inki sísi n̄osep̄oble. ¹⁰ Akù z̄irii p̄ino f̄ute ò gèe z̄eno gūn, ò gbè kù ò ñ léno k̄akara, gbè v̄an̄ino kù gbè manano ñ p̄inki. Len n̄ose p̄onakerino gu p̄a le.

¹¹ Kù kina pii gè à p̄onakerii p̄ino gwa, à ḡs̄gbè ke è gwe, à n̄ose p̄onna uta danaro, ¹² akù à pine: Ma gbè, à

kè dera n gē la nɔsɛ ɔɔnna uta danaa sarii? Akū à yīte-na kítikiti. ¹³ Akū kína pì a dogarinɔne: À a ɔɔn yī kū a gbánc, à a zu bàai gusiran. Gwen oni ɔɔn ɔɔn ò ɔ di n mīia. ¹⁴ Zaakū gbē kū Luda n sísincɔn dasi, ama gbē kū à n sēncɔn dasiro.

Be'ɔɔkɔpana Sizaa yā
(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)

¹⁵ Abire gberan Farisincɔn bò ò gèe ò yā gǔgǔ lákū oni ke nà ò Yesu kū a yā'ona gūn. ¹⁶ Akū ò n íbanɔ zīa kū Herɔdu gbēnc ò pì: Danneri, ó dǔ kū gbē yāpurademe n ũ. Ndì Luda zé dañne súsu, ndì gbē wé gwaro, ndì gbē gwena gwaro. ¹⁷ Lákū n è nà n owere. À zé ví ò be'ɔɔkɔ kpá Sizaa yá, ke à zé vīro? ¹⁸ Yesu n nèse vāni dǔmma, akū à pì: Manafikidenc! Bóyāi áteni ma yǔ à gwaa? ¹⁹ À ɔɔn kū òdi be'ɔɔkɔ kpáo mɔmene. Akū ò ɔɔn pì do kpaa. ²⁰ Akū à n lá à pì: Dí mì wānzān dí kū a tǔoo? ²¹ Ò wèa ò pì: Siza pómɛ. Akū à piñne: Èhē à pǔ kū à de Siza pǔ ũ kpá Sizaa, á pǔ kū à de Luda pǔ ũ kpá Luda. ²² Kū ò yā pii mà, à bò n sare, akū ò tà ò a tò gwe.

Gèncɔ vuna yā
(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)

²³ Gɔɔ dokɔncɔn pì zī Sadusi kū òdi pi gèncɔ dì ga à vurɔnc sù Yesu kínaa., akū ò a gbēka ò pì: ²⁴ Danneri, Musa òwɛre tó gǔgbē gā né'isari, a dakūna a vīni gyaanc sé de à né buri dato a vīninc. ²⁵ Tò. Dedokɔncɔncɔn kú ó té yā gbēncɔn suppla. Woru nɔ sè, akū à gā à nɔ pii tò né'isari, akū gyaanc gǔ Sabine. ²⁶ À kè Sabine le dɔ kū Bico ari à gèe pé n suppladea. ²⁷ Ní pínki gberan nɔ pii gā se. ²⁸ Tò! Gèncɔ vuna gɔɔ zī n gbēncɔn suppla pincɔn té dí mé anigǔ nɔ pì vīi? Zaakū n pínki ò a dǔ nɔ ũ. ²⁹ Akū Yesu wèmma à pì: A sāte á Luda takada kū a gbānao dǔnaa sari yāi. ³⁰ Tó gèncɔ vù, ò nɔ séro, ò zā kero, onigǔ kun lán malaikanɔn kun nà ludambeme. ³¹ Gèncɔ vuna yā musu ádi yā kū Luda óare kyó keroo? À pì ³² akāame Ibrahim kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ũ. Luda dì ke gèncɔ Luda ũro, gbē bēncɔn Ludame. ³³ Kū gbēncɔ yā pii mà, a yādannena bò n sare.

Dokayā kū à deñla
(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)

³⁴ Kū Farisincɔn mà Yesu Sadusincɔn fù, ò kǔ kàkara. ³⁵ Akū n dokadǔrincɔn do a yǔ à gwa, à a là à pì: ³⁶ Danneri, dokayā kpate mé à de a kparanɔlaa? ³⁷ Yesu wèa à pì: Ngǔ ye Dikiri n Ludai kū nèse mèn doo kū n ninio pínki kū n laasunnwo pínki. ³⁸ Dokayā kū à bèere vī de a kparanɔlan gwe. ³⁹ A plade kū à bòkǔaon dí: Ngǔ ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà. ⁴⁰ Musa doka pínki kū annabincɔn yāoo lokona dokayā mèn pla dincame.

Arumasihu buri yā
(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)

⁴¹ Lákū Farisincɔn kakarana nà, Yesu n lá à pì: ⁴² A è dera Arumasihu yā musuu? Dí burin a ũu? Ò wèa ò pì: Dauda burime. ⁴³ Akū Yesu piñne: À kè dera Luda Nini didi Daudaa, akū Dauda Arumasihu sisi Dikirii? À pì, ⁴⁴ Dikiri pì ma dikirine à vute a ɔplai

ari agǔ a ibereɔnc kátene a gbá gbáru.

⁴⁵ Kū Dauda pine Dikiri, à kè dera anigǔ de a buri ũ dɔɔ? ⁴⁶ Gbēke dí fǔ à wèaro. Zaa gɔɔ birea gbēke dí sù à yāke laa doroo.

Ludayādannerincɔn kū Farisincɔn manafiki
(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)

23 Abire gbera Yesu yā ò gbēncɔne kū a íbanɔ ² à pì: Ludayādannerincɔn kū Farisincɔn mé ò gǔ Musa gēne ũ. ³ Abire yāi à yā kū òdi óarenc ke pínki agǔ kūna. Ama àsun n yākena kero, zaakū òdi yā kū òdi o kero. ⁴ Òdi aso tikisi yīyī ò di gbēncɔne n gān akūsǔ bee ɔne do òdigǔ ye ò káiro. ⁵ Òdi n yā sīnda pínki ke de gbēncɔn e yāime. Len òdi Luda yā ezeba gbēntē da le, òdi būsibusu gbāna da n pǔkasanɔ. ⁶ Òdigǔ ye ò vute ɔncɔna pǔble vuteki manancɔn kū aduakekpe vuteki manancɔ. ⁷ Òdigǔ ye ògǔ fɔ kpákparímma etenɔa, ògǔ n sísí Rabi. ⁸ Àsun tó ò á sísí Rabio, zaakū á pínki vīninc kū dakūnanɔme á ũ, á Danneri mèn dome. ⁹ Àsun gbēke sísí á de zīte laro, zaakū á De mèn dome, àkū mé à kú musu. ¹⁰ Àsun tó ò á sísí Aredero, zaakū á Arede mèn dome, àkū mé à Arumasihu ũ. ¹¹ Á zīrin gbē zǔkǔ ũ á té. ¹² Gbē kū àdi a zīda kara, Luda ni a busa. Gbē kū àdi a zīda busa, Luda ni a kara.

Yesu kpākēna ludayādannerincɔn kū Farisincɔn
(Luk 11:37-42, 44, 52)

¹³ Waiyoo ákɔncɔn yādannerincɔn kū Farisincɔn! Manafikidenc! Adì kpata kū à bò Luda kínaa zé tata gbēncɔne. Adì gē a gūnlo, akūsǔ adì we gbē kū ò ye ò gē a gūnno gēn sero.

¹⁴ Waiyoo ákɔncɔn yādannerincɔn kū Farisincɔn! Manafikidenc! Adì adua gbāna ke de gbēncɔn á e yāi, akū adì gyaancɔncɔn kpé símma. Abire yāi á wétamma nigǔ pāsī de gbē sīnda pínki pǔla.

¹⁵ Waiyoo ákɔncɔn yādannerincɔn kū Farisincɔn! Manafikidenc! Adì kure zīte kū ísirao íba mèn do lena yāi. Tó a a lè sǔ, adì a ke té pǔ ũ deála leu pla.

¹⁶ Waiyoo ákɔncɔn vīna don'aredenc! Adì pi, tó ò pì ò si kū Luda kpé, à yāke vīro, ama tó ò pì ò si kū Luda kpé wuraa, abirekū mé à yā vī. ¹⁷ Vīna yōncɔncɔn! A kpate mé à zǔkǔ? Wuraan yá, ke Luda kpé kū àdi tó wura gǔ a pǔ ũ? ¹⁸ Adì pi dɔ, tó ò la dà kū sa'okio, a yāke vīro, ama tó ò la dà kū sa'obɔ kū à kú gweo, abirekū mé à yā vī. ¹⁹ Vīnanc! A kpate mé à zǔkǔ? Sa'obɔncɔn yá, ke sa'oki kū àdi tó sa'obɔ gǔ Luda pǔ ũ? ²⁰ Gbē kū à la dà kū sa'okio la dà kú pǔ kú à kú gwenɔ pínkimɛ dɔ. ²¹ Gbē kū à la dà kú Luda kpé la dà kú Luda kú à kú a gūnwome dɔ. ²² Gbē kū à la dà kú ludambeo la dà kú Luda kíblegbaao kú Luda kú à vutenaanaome.

²³ Waiyoo ákɔncɔn yādannerincɔn kū Farisincɔn! Manafikidenc! Adì tofencɔ tɔkɔtedo kú kpè'akāo kú dà láo kuride kpá Luda, akū adì dokayā tikisincɔn tón, yāzede kú sùruuo kú náanio. Yā birenc mé à de ògǔ kūna a kpara tona sari. ²⁴ Vīna don'aredenc! Adì mǔɔ né bo á pǔmīnan, akū adì lakumi mǔ.

²⁵ Waiyoo ákɔncɔn yādannerincɔn kū Farisincɔn! Manafikidenc! Adì tokoncɔn kpé gbāsī bo kú tancɔ, ama wākū kú

zìdakūnadōnasario mé à á nèsee pà. ²⁶ Mòkōn Farisi vīna! Ñ gbāsī bo toko gūnnē gīa, a kpē ni gō gbāsī sari.

²⁷ Waiyoo ákōnō yādannerino kū Farisino! Manafiki-deno! Á de lán mira kū ò gbè pura lèano bàme. Ñ kpē mana wéne, ama gèwano kū gbāsī pinkio mé à á gūn pà. ²⁸ Leme ákōnō se dō, á kunna mana gbēno wéne, ama manafiki kū yā vānio mé à á gūn pà.

²⁹ Waiyoo ákōnō yādannerino kū Farisino! Manafiki-deno! Adì pò bo annabino miranōa, adì zā ble Luda gbēno pōa ³⁰ adì pi: Tó ó kun yā ó dizino gōroa, ó bàka nigō kú kūnwo annabino dedenaa gūnlo. ³¹ Leme a sī kú gbē kú ò annabino dèdeno burino á ū. ³² À ania ke, à á dizino tàragaa ba à a mì de sà! ³³ Mlēnō! Bisāsiri pitikono! Áni ke dera à bo té yā kú à danaála gūnnō? ³⁴ Abire yāi mani annabino kú òndōrino kú yādannerino zīāwa. Áni ñ gbēkeno dede, áni ñ gbēkeno pá lía, áni ñ gbēkeno gbē kú flāao á aduakekpēno gūn, áni pémma wēte kú wēte. ³⁵ Leme Luda gbē kú ò ñ dedeno yā ni wí á musu le, sena zaa gbē mana Habila denaa ari à gèe pé Berekia né Zakari kú a a dè Luda kpé kú sa'okio daguraa. ³⁶ Yāpura maten oáre, yā bireno pínki ni wí gbāragbēno musume.

Yurusalemu yā (Luk 13:34-35)

³⁷ Yurusalemudeno, Yurusalemudeno! Adì annabino dede, adì gbē kú Luda ñ zīāwano papa kú gbèeo à ñ dede. Madigō ye mà á kakaramai gēn baaakō, lán ko dī a dēmbere kú a nēnōla nà, ama ádi weiro. ³⁸ Luda ni á kpé tóáre bezī ūme sà. ³⁹ Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbē kú àten su kú Dikiri tōo ū.

Yurusalemu yakana kú andunia lágagōro sèedano (Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)

24 Yesu bò Luda ònn àten tá, akū a ìbano nàai ò lézuki kēne a kpénōa. ² Akū Yesu píñne: A abirekū è pínki yā? Yāpura maten oáre, oni gbè ke tó dikōaro, oni gboro pínkime.

³ Gōro kú Yesu vutena Kùkpe sīsigeresi, a ìbano sù a kínaa gusare, ò a là ò pi: Ñ owere, bōren yā dínō ni kee? Bó mé anigō de n suna kú andunialakagōro sèeda ūu?

⁴ Yesu wèrma à pi: Á laakari ke, àsun tó ò á satero.

⁵ Zaakū oni su dasi kú ma tōo, onigō pi Arumasihume ñ ū, oni gbēno sate dasi. ⁶ Áni zīnō baaru ma kú a òpiio. Àsun bídi kero. Sé abirekūno ke, ama gōro lakana kpé.

⁷ Buri kú burio ni fute kú kōo, leme dō būsuo kú būsuo. Nà kú zīte yīgāyīgānaao nigō kú gukenōn. ⁸ Yā bireno pínki nōwāwā naana ū. ⁹ Abire gbera oni á kūkū ò á kpámma, ò wé tāāwa ò á de, buri sīnda pínki ni zāāgu ma yāi. ¹⁰ Gbēno ni fuma dasi, ò bo kō kpē, oni zākōn.

¹¹ Annabi ékeno ni su dasi ò gbēno sate dasi. ¹² Yā vāni ni kō, gbēno yenyī ni busa dasi. ¹³ Gbē kú à zena gbāna ari a gōro léa mé ani surabana le. ¹⁴ Oni kpata kú à bò Luda kínaa pi baaru kpá andunia gu sīnda pínkia sèeda ū buri sīnda pínkine, gbasa pō pínki ni láka.

¹⁵ Tó a tē guyakari kú annabi Danieli a yā òo è Luda ònn, kyókeri gō dō, ¹⁶ gbē kú ò kú Yudeano bàa sí ò mì pé kpínōa. ¹⁷ Gbē kú à kú a kpé musu sún kipa à gē kpé

gūn à pōke sé à booro. ¹⁸ Gbē kú à kú bura sún era be à a uta séro. ¹⁹ Waiyoo nōsindarenō kú nérandenō gōro birea. ²⁰ Á adua ke de bàasinaa pì sún ke bunsire ke kámmabogōro zīro. ²¹ Zaakū gōro pì wétamma nigō zōkō. Zaa gōro kú Luda andunia kè ari gbāra, a taka dí kero, akūsō ani ke zikiro. ²² Tó Luda dí gōro pino lagoro, de gbēke ni boro. Ama ani gōro pino lago a gbē kú à ñ séno yāime.

Bisāsiri Né sunaa

(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

²³ Gōro birea tó gbēke piāre, à Arumasihu gwa la kesō à Arumasihu gwa zāa, àsun síro. ²⁴ Zaakū Arumasihu ékeno kú annabi ékeno ni su ò sèeda zōkōnō kú daboyāno ke, de ò gbē kú Luda ñ séno sateo se, tó ani sí ke. ²⁵ Á ma, ma gīnake ma òáre zaa káaku kō. ²⁶ Tó ò piāre à gwa, à kú sēn, àsun géro. Ke tó ò piāre à gwa, à kú kpéne gūn, àsun síro. ²⁷ Zaakū lākū legū dī pí à ludambe pura kú zaa ifāboki kpa ari a léte kpa nà, len Bisāsiri Né suna nigō de le. ²⁸ Gu kú gè kún, gwen yumburukuno ni kō kakaran.

²⁹ Gōro pino wétamma gbera gōnō ifāntē ni sira kú, mōvura ni í kero, susunenō ni wowo ludambe, gbāna kú ò kú musuno ni dege. ³⁰ Bisāsiri Né sèeda gbasa à bo ludambe, buri kú ò kú andunia gūnnō ni ñ zīda kēkē ñ pínki, oni Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kú gbānao kú gakuri zōkōnō. ³¹ Ani a malaikano zī kú kākāki'ū gbānao, oni a gbē kú à ñ séno kakara andunia kusuru siikōa zaa ludambe lé díkū kú a lé direkūo.

³² Á yā dada kaka lía. Tó a gānō í kpākpa, àten lá bōto kú, á dō guwānagōro kà kāni. ³³ Leme sō, tó a yā pino è pínki le, àgō dō kú a sunaa kà kāni, à kú kpélelea.

³⁴ Yāpura maten oáre, gōro dí gbēno ni gētero ari yā pino gé keo pínki. ³⁵ Musu kú zīteo ni gēte, ama ma yānō gētēna víro.

³⁶ Gbēke a gōro ke a gōro zaka dōro, bee malaika kú ò kú musuno ke Luda Né, sé De Luda. ³⁷ Lākū à de nà Nuhu gōro, len anigō de le se Bisāsiri Né sugōroa.

³⁸ Gōro kú í dí da andunialaro, òten pō ble òten í mi, òten nō sé òten zā ke ari Nuhu gèe à gè gó'ite gūn.

³⁹ Odi dōro, akū í sù à ñ séte ñ pínki. Len anigō de le se Bisāsiri Né sugōroa. ⁴⁰ Gōro birea gbēno plano nigō kú bura, oni gbē do sé ò gbē do tón. ⁴¹ Nōgbē gbēno plano nigō pō lōlō gbèn, oni gbē do sé ò gbē do tón.

⁴² Abire yāi á wé gō dō, zaakū á dō gōro kú á Dikiri ni suro. ⁴³ Ágō adikīna dō. Tó bede gōro zaka kú kpāni ni suawa dō yā, de á wé gō dō, ani tó à a kpé fōro. ⁴⁴ Abire yāi ákōnō sō, àgō kú kú soruo, zaakū Bisāsiri Né ni su gōro zaka kú á wé dōroame.

Zikeri nānide laakaride

(Luk 12:41-48)

⁴⁵ Díme zikeri nānide laakaride kú a dikiri a zikerino nāne a dō de à pōble kpámma a gōroa ūu?

⁴⁶ Arubarikaden zikeri kú a dikiri a lè àten ke le a sugōroa ū. ⁴⁷ Yāpura maten oáre, ani a aruzēke sīnda pínki nāne a dōime. ⁴⁸ Ama tó zikeri pì pāsī, akū à pi a nèsee gūn a dikiri ten gī ke, ⁴⁹ akū à nà a zikeri dakeno

gbēgbēnaaa, àten pò ble àten í mi kũ wēderinɔ, ⁵⁰ a dikiri ni su ɔɔɔ kũ a wé dɔiroame, ɔɔɔ zaka kũ à dɔroa, ⁵¹ ani a z̄z̄k̄ɔ̄ɛ, à a baka da kũ manafikidenɔ. Gwen oni ɔɔɔ ɔɔɔ ò ɔ di ní miia.

Nɔkpare gbēnɔn kurinɔ

25 ɔɔɔ birea kpata kũ à bò Luda kínaa niḡ de lán nɔkpare gbēnɔn kuri kũ ò ñ fitilanc sè ò bòò, òten gé da nɔserile bàme. ² Ñ gbēnɔn sɔɔronɔ bi ȳnknɔnme. Ñ gbēnɔn sɔɔronɔ s̄ laakaridenɔme. ³ A ȳnknɔn ñ fitilanc sè nísi zànaa sari, ⁴ a laakaridenɔ s̄ ò ñ fitilanc sè kũ nísi zànaao. ⁵ Nɔseri dí su likalikaro, akũ í ñ sé ñ pínki, òten í o. ⁶ Lizāndo ò wiki lè: Nɔseri ten su! À fute à gé daale. ⁷ Akũ nɔkpare p̄nɔ vù ñ pínki, ò ñ fitilanc kèkè. ⁸ Akũ ȳnknɔn p̄ laakaridenɔn: A ó gba nísi fíti sàee! Ó fitila ten ga bi! ⁹ Akũ laakaride p̄nɔ wēm̄ma ò p̄i: Ani m̄wá kááo pínkiro. À gé à á p̄ lú a yiarinɔ kínaa. ¹⁰ Kũ ò gèe lú, akũ nɔserii kà. Gbē kũ ñ soru kènɔ gè káao nɔse ḡn, akũ ò gbàa tàta. ¹¹ Kũ à kè saa nɔkpare kp̄ara p̄nɔ sù, òten lé zu: Dikiri, Dikiri! Ñ ze wēwere! ¹² Akũ à wēm̄ma à p̄i: Yāpuran maten oáre, má á d̄ro. ¹³ Abire yāi á wé ḡɔ d̄, zaakũ á a ɔɔɔ ke a ɔɔɔ zaka d̄ro.

Ɔɔɔɔakena z̄ikerinɔn
(Luk 19:11-27)

¹⁴ Kpata kũ à bò Luda kínaa de lán gbē kũ àten gé wētea ba, akũ à a z̄ikerinɔ sisi, à a aruzeke nānne ñ ɔ̄. ¹⁵ À ɔɔɔɔa kè ñ gbē done s̄nɔ sɔɔro, gbē plade s̄nɔ pla, gbē aak̄de s̄nɔ do, ñ baadi gbāna lén, akũ à gèe wētea. ¹⁶ S̄nɔsɔɔrode gèe à laga tà kũ ɔɔɔ p̄iio ḡnɔ, akũ à àree lè s̄nɔ sɔɔro. ¹⁷ S̄nɔplade kè le d̄, akũ à àree lè s̄nɔ pla. ¹⁸ S̄nɔdode s̄ à gèe à wèe ȳ, akũ à a dikiri ɔɔɔ p̄iio ùten. ¹⁹ ɔɔɔ pla gbera z̄ikerii p̄nɔ dikirii sù, akũ àteni a ɔɔɔ yā ḡɔḡ kũhwo. ²⁰ S̄nɔsɔɔrode sù kũ s̄nɔ sɔɔro pānde kũ à lèeo à p̄i: Dikiri, ñ s̄nɔ sɔɔro kũ ñ kpàma gwa, à àree kàramene s̄nɔ sɔɔro d̄. ²¹ Akũ a dikirii p̄ine: N kè z̄ikeri mana náanide! Lákũ ñ náani ví kũ a fítio nà, mani a z̄k̄ɔ nanne n ɔ̄ sà. Ñ gē ma p̄nnaakenaa ḡn. ²² S̄nɔplade sù d̄ à p̄i: Dikiri, ñ s̄nɔ pla kũ ñ kpàma gwa, à àree kàramene s̄nɔ pla d̄. ²³ Akũ a dikirii p̄ine: N kè z̄ikeri mana náanide! Lákũ ñ náani ví kũ a fítio nà, mani a z̄k̄ɔ nanne n ɔ̄ sà. Ñ gē ma p̄nnaakenaa ḡn. ²⁴ Akũ s̄nɔdode sù sà à p̄i: Dikiri, má d̄ kũ ñ yānɔn z̄i'ú. Ndì p̄ kē gu kũ ñdi t̄nlo. Ndì p̄ kakara gu kũ ñdi gbēnlo. ²⁵ Akũ vína ma kũ, ma ge ma n ɔɔɔ ùte wēen. N p̄n dí. ²⁶ Akũ a dikirii p̄ine: Z̄ikeri vāni ma'āde! Ñ d̄ kũ madì p̄ kē gu kũ mádi t̄nlo, madì p̄ kakara gu kũ mádi gbēnloo? ²⁷ À mana yā n ɔɔɔɔa kèo gbēkene, de tó ma su, mà a p̄ sí kũ a ío. ²⁸ À s̄nɔ do p̄i sía à kpá s̄nɔsɔɔrode. ²⁹ Zaakũ gbē kũ à p̄ vín Luda ni karane ari àḡɔ din. Gbē kũ à víro s̄, bee p̄ kũ à ví Luda ni síame. ³⁰ Z̄ikeri p̄ dí s̄, à a zu bàai gusiran. Gwen oni ɔɔɔ ɔɔɔ ò ɔ di ní miia.

Ziakpe z̄i yākpatekena

³¹ Tó Bisāsiri Né sù a gakuri ḡn kũ a malaikanɔ ñ pínki, ani vute a kiblegba gakuridea. ³² Andunia burino ni kakara a are ñ pínki, ani ñ kēk̄ɔ, lákũ p̄dārii di s̄nɔ kēk̄ɔ kũ blènc nà. ³³ Ani s̄nɔ kpá a ɔplai, blènc s̄ z̄ei. ³⁴ Abire gbera Kína p̄i ni p̄i gbē kũ ò kú a ɔplainɔn: Ák̄nɔ kũ ma De arubarikaa dàágunc, à m̄ à kpata kũ à a soru kèáre zaa anduniakatena ɔɔɔ ble. ³⁵ Zaakũ kũ nà teni ma de, a p̄ble kpàma. Kũ ími teni ma de, a í kpàma. Kũ má kun nibɔ ũ, a ma si. ³⁶ Kũ má kun punsi, a asiri tāmene. Kũ maten gyā ke, a ma gwa. Kũ ò ma da kpésiran, a su wé kpàtemai.

³⁷ Gbē mananc ni pine: Dikiri, b̄ren o è nà teni n de o p̄ble kpàmma ke ími teni n de, o í kpàmmaa? ³⁸ B̄ren o n e nibɔ ũ o n si, ke ñ kun punsi o asiri tannē? ³⁹ B̄ren o n e nten gyā ke, ke ò n da kpésiran o ge wé kpàtenyī? ⁴⁰ Kína p̄i ni wēm̄ma à p̄i: Yāpuran maten oáre, yā kũ a kè gbē kíanaane ma gbē d̄nc té, makūme a kēmene.

⁴¹ Abire gbera ani pi gbē kũ ò kú a ɔzeinɔn: À gomene gwe ák̄nɔ kũ Luda lé kèárenɔ! À tá té kũ àdi garo kũ Luda kèke Ibilisine kũ a ìbanɔ ḡn. ⁴² Zaakũ nà teni ma de, ádi p̄ble kpámaro. Ími teni ma de, ádi í kpámaro. ⁴³ Má de nibɔ ũ, ádi ma síro. Má kun punsi, ádi asiri tāmenero. Maten gyā ke ke ò ma da kpésiran, ádi su à wé kpàtemairo. ⁴⁴ Oni gbaso ò a la ò p̄i: Dikiri, b̄ren o n e kũ nàao ke ímio ke nibɔ ũ ke punsi ke gyāre ke purusuna ũ, akũ ódi kpányīroo? ⁴⁵ Kína ni wēm̄ma à p̄i: Yāpuran maten oáre, lákũ ádi ke gbē kũ à kíanaane gbē d̄nc t̄ero nà, makūme ádi kemenero. ⁴⁶ Gbē birenc ni tá wētāmma kũ àdi láraro ḡmme, gbē mananc s̄ wēndi kũ àdi láraro ḡn.

Lékpakūsūna Yesuui
(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

26 Kũ Yesu yā birenc ò pínki à làka, akũ à p̄i a ìbanɔn: ² Á d̄ kũ Vínla dikpe ḡɔ ɔɔɔ pla, oni Bisāsiri Né kpám̄ma ò a pá lía. ³ Abire gbera sa'orikinɔ kũ Yuda gbē z̄k̄ɔn k̄ k̄akara sa'oriki z̄k̄ɔ kũ òdi pi Kayafa bea. ⁴ Ò yā ḡɔḡ ñnd̄ɔ lákũ oni Yesu kũ ò a de nà ⁵ ò p̄i: Òsun ke dikpe z̄iro, de gbēnc sún zuka káro yāi.

Nísi gb̄i nna kuna Yesu miia
(Maa 14:3-9, Yuh 12:1-8)

⁶ Kũ Yesu kú Betani, Simɔ Kusu bea, àten pò ble gengesekena, akũ nɔgbē ke nài, à lo fítinna kũ nísi gb̄i nna ɔɔɔde kú a ḡn kũna, akũ à kú Yesu miia. ⁸ Kũ a ìbanɔ è le, akũ ñ p̄ fute ò p̄i: B̄n p̄ lalasekena dí ũu? ⁹ De ò nísi p̄i yā kũ ɔɔɔ z̄k̄ɔn ò kpà takasidenɔa. ¹⁰ Yesu d̄m̄ma, akũ à p̄inɔn: B̄yāi áten wari d̄ nɔgbē p̄iiaa? À z̄i mana kēmene. ¹¹ Takasidenɔn kú kááo ɔɔɔ sínda pínki, makũ s̄ maniḡ kú kááo ɔɔɔ sínda pínkiro. ¹² Kũ à nísi p̄i kú ma mēea, à kè le de à ma gè keome. ¹³ Yāpuran maten oáre, gu kũ òteni ma baaru

nna waazi ken andunia gūn pínki, onigō yā kũ nɔgbě pìi kè o a dɔngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpe
(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴ Abire gbera gbě̀nɔn kuri awɛɛplano do kũ òdi pine Yudasi Isikarioti gèe sa'orikino kīnaa ¹⁵ à pì: Tó ma Yesu kpàáwa, bón á ye à kpámaa? Akũ ò andurufu ɔɔ mèn baraakurii nàro ò kpàa. ¹⁶ Zaa ɔɔ birean àten zé wete à Yesu kpámma.

Vínla póblenaa
(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yuh 13:21-38)

¹⁷ Burodi Futenasari dikpe ɔɔ káaku zī Yesu ibano sù ò a là ò pì: Mán n̄ ye ò gé kekenne n̄ Vínla pò blenn? ¹⁸ À wèmma à pì: À gé wèten ɔɔgbě ke kīnaa à pine, Danneri pì a ɔɔ kà kāni. A bean áni Vínla pò blen kũ a ibano. ¹⁹ Yesu ibano kè lákũ à dàhne nà, ò Vínla pób-leyā kèke. ²⁰ Kũ ɔɔsi kè, Yesu gengesekena teburuu kũ a gbě̀nɔn kuri awɛɛpla pìno. ²¹ ɔɔ kũ òten pò ble à pì: Yāpuran maten oáre, á gbě̀ mèn do ni ma kpámma. ²² N̄ nèsee yàka manamana, akũ òteni a la dodo: Asa makūmeroo, Dikiri? ²³ Yesu wèmma à pì: Gbě̀ kũ óten ɔ kakara ta gūn lèlè mé ani ma kpámma. ²⁴ Bisāsiri Né ni kpágui lákũ à kēna a yā musu nà, ama waiyoo gbě̀ kũ ani Bisāsiri Né kpámma pìi. Ani ke sàna adene tó odi a i yāro. ²⁵ Akũ Yudasi kũ ani a kpámma pì pì: Asa makūmeroo, Rabi? Yesu pìne: Mòkōmme n̄ ò gwe.

Dikiri pòble
(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²⁶ Kũ òten pò ble, Yesu burodii sè, à arubarikaa dàn, akũ à likōre à kpà a ibano à pì: À sí à só, ma mēen dí. ²⁷ Akũ à toko sè do à arubarikaa dàn, à kpámma à pì: À mi á pínki. ²⁸ Ma arun dí, Luda bàka kunna kũ gbě̀ dasino aru ũ, kũ ani bōtema n̄ durunnano kēmma yāi. ²⁹ Maten oáre, zaa gbāra mani geepi'i dí mi doro ari kpata kũ à bò ma De kīnaa gé boo gupuraa, gbasa mà a dufu mi kááo sà. ³⁰ Kũ ò lèe si, akũ ò bōte ò gèe Kùkpe sí̀sìgèe.

Yesu gīnake à dō yā kũ Pita ni ke
(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

³¹ Akũ Yesu pìhne: Á pínki áni fuma gwāniala, zaakũ ò kè Luda yān ò pì: Mani sādāri lé, sāno ni fākōa. ³² Ama ma vunaa gbera mani doáre are gena Galili. ³³ Akũ Pita pìne: Bee tó ò fūmma n̄ pínki, mani fumma zikiro. ³⁴ Akũ Yesu pìne: Yāpuran maten onne, gwāniala ari ko ɔ́ gé lé zu, ñi ledi kpámai gēn aakō. ³⁵ Pita pìne: Bee tó mani sù mà ga kūnwō, mani ledi kpányī zikiro. Akũ a ibano ò lè se n̄ pínki.

Yesu aduakena zaa Getesemani
(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)

³⁶ Akũ Yesu kũ a ibano kà gu kũ òdi pi Getesemani, akũ à pìhne: À vute la ari mà gé adua ke zā dire. ³⁷ À Pita kũ Zebedi né gbě̀nɔn plano sè à gèe kūnwō. A pò sira

kũ à nèseyɔkò si. ³⁸ Akũ à pìhne: Ma pò sira kũ mana-mana ari ga léi. À ze la à itē ke kūmao. ³⁹ Kũ à gèe are fíti, akũ à kùte zíte à adua kè à pì: Baa, tó ani sí ke, n̄ tó toko'i díkīna gētemala. Ama adi ke lákũ má yei nàro, séde lákũ n̄ yei nà. ⁴⁰ Akũ a èra à sù à a ibano lè, òten i o. Akũ à pì Pitane: Len yá? Ádi fī a itē kè kūmao bee awa doroo? ⁴¹ À itē ke àgō adua ke de àsun fu yōg-wanaaro yāi. Nini yei, ama mēe buse. ⁴² À kēmma a gēn plade, à adua kè à pì: Baa, tó toko díkīna ni gētemala a í minaa sariro, n̄ tó n̄ pɔyenyīna ke. ⁴³ Kũ à èra à sù à n̄ lé, òten i o do, zaakũ òten idekũ dede. ⁴⁴ Akũ à n̄ tón do, à gèe à wé kè a gēn aakōde, à yā dokōno pìi ò do. ⁴⁵ Akũ à èra à sù a ibano kīnaa à pìhne: Áten i o, áten kámma bo ari teran yá? À gwa! ɔɔ kà kāni. Ó Bisāsiri Né kpà durunnakerinɔa. ⁴⁶ À fute ò tá. Gbě̀ kũ à ma nañne n̄ ɔ́ ten su.

Yesu kūnaa
(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

⁴⁷ Kũ à kpé àten yā pì o, akũ Yudasi, a iba gbě̀nɔn kuri awɛɛplano doke sù kũ pario, ò fēnedano kūna kũ gònɔ, ò bò sa'orikino kũ Yuda gbě̀ zōkōno kīnaa. ⁴⁸ Bonkpede pì sō, à sèedaa òhne à pì: Gbě̀ kũ mani lé péa, àkūme gwe. À a kũ. ⁴⁹ Akũ à mii dō Yesua ɔ́no à pì: Fɔɔ, Rabi! Akũ à lé péa. ⁵⁰ Yesu pìne: Ma gbě̀, n̄ n̄ ke-na ke! Akũ ò sù ò ɔ́ pète Yesua ò a kũ. ⁵¹ Akũ Yesu gbě̀no do a fēneda wòto, à sa'oriki zōkō zīrii lèò à a sā gò. ⁵² Akũ Yesu pìne: N̄ n̄ fēneda sɔɔ a plen. Zaakũ gbě̀ kũ à zè kũ fēneda, fēneda mé ani a de. ⁵³ Tó má ye ma De malaika zīkarino gbaremene ɔ́no de ɔ́ kuri awɛɛplanɔa, n̄ dō mani fua mà a wé kean yá? ⁵⁴ Tó ma kè lè sō, daran yā kũ ò kè Luda yān ò pì ani ke lè ni kee? ⁵⁵ Akũ Yesu pì parine: Kpāni wédewen ma ũ kũ a su à ma kũ kũ fēnedano kũ gònɔ yá? Madigō vute Luda onn lákũ gu digō do nà madigō yā daáre, ádi ma kuro. ⁵⁶ Ama yā pìi kè pínki, de yā kũ annabino kè Luda yān ke yāi. Akũ a ibano bàa lè n̄ pínki ò a tòn.

Yuda gbānadeno yākpatekena kũ Yesuo
(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Gbě̀ kũ ò Yesu kūno gèe káo sa'oriki zōkō Kayafa bea. Ludayādannerin kũ gbě̀ zōkōno kakarana gwe. ⁵⁸ Pita té a kpe zā dire ari sa'oriki zōkō pìi bea. À gē onn, à vute kũ dogarino de à yā pìi midena e. ⁵⁹ Sa'orikino kũ Yuda yākpatekerino n̄ pínki ten sèeda wete Yesua ò a de. ⁶⁰ Bee kũ gbě̀no sù ò ékeyāno didia dasi, adi kero. Kpekpe gbě̀nɔn pla kenɔ sù ⁶¹ ò pì: Gbě̀ pìi pì, áni fī à Luda kpé wí, áni era à bo ɔɔ aakō dagura sé! ⁶² Akũ sa'oriki zōkō fute à zè à pì Yesune: N̄ yāke ví n̄ wermmaroo? Yā kũ òten didimma dí de deraa? ⁶³ Yesu yīte kpēn, akũ sa'oriki zōkō pìi pìne: Ma nanne Luda Wēndidei, n̄ owere tó Luda Né Arumasihume n̄ ũ. ⁶⁴ Yesu wèa à pì: Len n̄ ò lè. Makũ sō, maten oáre, zaa gbāra áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasīndapinkide ɔplai, akūsō áni a suna e ludambe lukun. ⁶⁵ Akũ sa'oriki zōkō pì a utano gā à kè à pì: A dōkè kũ Ludao! À kè de-ra óten sèedade pānde kenɔ wete doɔ? A mà lákũ à dōkè kũ Ludao nà. ⁶⁶ Yā kpaten a zeo teraa? Akũ ò wèa

ò pi: A taari kà ò a de. ⁶⁷ Akū ò lé'i sù a ānnwa, ò a lèlè kū okūo. Gbēkeno a sān kèkè ⁶⁸ ò pi: Arumasihu, ò annabikeyā ò ò gbē kū à n le owere.

Pita ledikpana Yesui

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita vutena cōn, akū zōncōkpare ke sù à pìne: Mōkōn sō ndīgō kú lēlè kū Galili gbē Yesu pìiomē. ⁷⁰ Akū à ledi kpà ò pínki wára à pì: Mádi yā kū nten o dōro dōro. ⁷¹ Akū à fùtè à gē gānun. Nōgbē pānde a è, akū à pì gbē kū ò kú gwencōne: Gbē díkīna lēlè kū Yesu Nazeraomē. ⁷² Pita èra à ledi kpà à la dà à pì: Má gbē pì dōro. ⁷³ Kū à kè saa fíti, gbē kū ò zena gwencōnà Pitai ò pì: Yāpuramē, ò gbē dome n ũ, zaakū ò n dō n yā'on-aaamē. ⁷⁴ Akū à fùtè à a zīda kà à la dà à pì: Má gbē pì dōro. Zaa gwe gōncōn ko lé zù. ⁷⁵ Akū yā kū Yesu òo dō Pitagu kū à pì, ari ko gō gé lé zu, ani ledi kpāai gēn aakō. Akū Pita bò bàai à pōsira ōc dō.

Yudasi ganaa

(Zir 1:18-19)

²⁷ Kū gu dō kōncōkōncō sa'orikincō kū Yuda gbē zōkōncō ò pínki yā gōgō Yesui de ò a de. ² Ò a yī, akū ò gēè ò a nà bùsu gbē zōkō Pilatine a ōi. ³ Kū Yudasi kū à bò a kpe è yā dàala, à gō dīndōmencō gūn, akū à gēè andurufu cōcō mēn baraakurii pì era sa'orikincōne kū gbē zōkōncō ⁴ à pìncō: Ma durunna kè, ma taarisaride kpà gai. Akū ò pìne: Ó bàka ūgbaa? N yān gwe. ⁵ Akū Yudasi cōcō pìi zù Luda kpén, akū à tà à gēè à a zīda lòko. ⁶ Akū sa'orikincō cōcō pìi sètè ò pì: Cōcō pì kana Luda kpé cōcōdaki gūn zé víro, zaakū gbēde'cōcōmē. ⁷ Kū ò yā gōgō, akū ò orobori gbēdāki lù kū cōcō pìio nìbōncō vīki ũ. ⁸ Abire yāi ari kū a gbārao òdi pì zītē pìine Zīte Arude. ⁹ Akū yā kū annabi Ilimia òo kè à pì: Ó andurufu cōcō mēn baraakurii pìi sètè, cōcō kū Isarailancō zèo ò kpà a yā musu pìi, ¹⁰ akū ò orobori gbēdāki lùo, lākū Dikiri dītēmenē nà.

Pilati yākpatekena kū Yesuo

(Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38)

¹¹ Yesu zena bùsu gbē zōkō are. Akū gbē zōkō pì a là à pì: Mōkōn Yudancō kína ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le. ¹² Gōcō kū sa'orikincō kū gbē zōkōncō ten yā didia, adi yāke weñmaro. ¹³ Akū Pilati pìne: Ndi yā dasi kū òten didimma maroo? ¹⁴ Ama Yesu dí yāke o yā pìncō doke musuro, akū yā pìi bò bùsu gbē zōkōncō pìi sare manamana.

Yādana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

¹⁵ Vīnla dikpe zī pínki bùsu gbē zōkōncō pìi dī purusunancō do kū gbēncōn yei gbareñne. ¹⁶ Gōcō kūa sō purusuna tōde kú gwe òdi pì Baraba. ¹⁷ Kū pari kākara, akū Pilati ò lá à pì: Dín á ye mà gbareáare? Baraban yá, ke Yesu kū òdi pì Arumasihu? ¹⁸ Zaakū à dō kū nēsēgōba vīna kū Yesuo yāin ò a kpàawa.

¹⁹ Gōcō kū Pilati vutena a gbēgbaaa, a nancō gbē zīa à pì: Nsun yāke ke gbē mana piinero, zaakū nana kū ma ò a yā musu gīa gwāani wari dōma manamana.

²⁰ Sa'orikincō kū gbē zōkōncō nākara gbēncō ò Baraba gbeka, ò pì ò Yesu de. ²¹ Akū bùsu gbē zōkōncō pìi ò lá à pì: Gbēncōn pla pìncō gūn, dín á ye mà gbareáare? Akū ò pì, Barabame. ²² Akū Pilati ò lá à pì: Bōn mani ke kū Yesu kū òdi pì Arumasihuoo? Gbē sínda pínki pì: N a pá lía. ²³ Akū à ò lá à pì: Bō dàan à kèè? Akū ò wiki lè ò kàra ò pì: N a pá lía. ²⁴ Kū Pilati è áni fō à yāke kero, zuka ten kara, akū à í dā, à a cō pìpì gbēncō wára à pì: Ma cō bōtē gbē pì gana yān. Á yāme. ²⁵ Akū gbē pìncō pì: A de-na yā wí ó musu kú ó néncō. ²⁶ Akū à Baraba gbareñne, à pì ò Yesu gbē kū flāao ò a pá lía.

Sozancō Yesu fobonaa

(Maa 15:16-20, Yuh 19:2-3)

²⁷ Akū Pilati sozancō gē kū Yesuo bùsu gbē zōkōncō pì bea, akū ò ò gā kākara pínki ò likai. ²⁸ Ó a pōncō bōtēa ò arukīmba tēra dàne, ²⁹ akū ò lè fūraa tã ò kùne, ò leba nāne a cōplan gō ũ. Akū òten kútekutene, òteni a fobo òten pì: Fōcō, Yudancō kína! ³⁰ Ó lé'i sù, ò leba pìi sè ò a lèo a mīia. ³¹ Kū ò a fobò ò làka, akū ò arukīmba pìi gòala ò a zīda pōkasancō dàne, akū òten gé a pá lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

³² Kū ò bōtē òten gé, ò dàkare kū Sireni gbē kū òdi pì Simcō, akū ò gā nàa à Yesu lígbāndurukpana sé. ³³ Akū ò kà gu kū òdi pì Gōcōta kū à pì mītokoki. ³⁴ Akū ò sèwē kū ò yākate kū ezee dōne à mi. Kū à í kè, akū à gī mii. ³⁵ Kū ò a pá lía, akū ò kàpaa kpà ò a pōkasancō kpāatekōne. ³⁶ Akū ò vùtē òteni a dākpā gwe. ³⁷ Ó yā kū ò díaa kē ò nà a mila ò pì:

Yudancō kína Yesun dí.

³⁸ Akū ò kpāni wédewencō pà lía a sare gbēncōn pla, gbē do a cōplai, gbē do a czei. ³⁹ Gbē kū òten gē zéla gwencō teni ò mī ke dékūdekū, òteni a sōsō ⁴⁰ ò pì: Mōkōn kū n pì òni Luda kpé wí ò era ò bo gōcō aakō daguran gweroo? Tó mōkōmmē Luda Né ũ, ò n zīda sura ba ò kipa lía. ⁴¹ Leme dō sa'orikincō kū ludayādannencō kū gbē zōkōncō teni a fobo le ò pì: ⁴² À gbē pāndencō sura bà, ama ani fō à a zīda sura baro. Isarailancō kīnanloo? À kipa lía tera, óni a náani ke. ⁴³ À Luda náani ví. Tó Luda yei, à a bo sà, zaakū à pì akāame Luda Né ũ. ⁴⁴ Bee kpāni kū ò ò pá lía lēlencō teni a sōsō le dō.

Yesu ganaa

(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

⁴⁵ Kū ifāntē kà mīdangura, akū gusira dà bùsuu pìla pínki ari fānantē mò aakō. ⁴⁶ Fānantē mò aakōn Yesu wiki lè gbānagbāna à pì: Eloi, Eloi, lema sabatani! Abirekū pì, ma Luda, ma Luda, à kè dera n ma tonn? ⁴⁷ Kū gbē kū ò zena gwe kencō yā pìi mà, akū ò pì: Dake ten Iliasu sísi. ⁴⁸ Zaa gwe gōncō ò gbē do bàa lè à gēè à sako sè à dà sèwē kpākpāa gūn, à fīfī lebaa, akū à dō Yesune à mi. ⁴⁹ Akū gbē kparancō pì: À ze gīa ò gwa tó

Iliasu ni su à a sura ba. ⁵⁰ Yesu èra à wiki gbāna lè dɔ, akū à a wëndii gbàre.

⁵¹ Akū Luda kpé lábure kékɔa pla bona musu suna zíte. Zíte yīgāyīgā, gbèncɔ pàrapara, ⁵² mirancɔ wèwè, akū Luda gbèncɔ fùte bona gan dasi. ⁵³ Yesu vuna gan gbera ò bôte miran, ò gè Luda wèten, gbèncɔ ní é dasi. ⁵⁴ Kū sozancɔ gbè zǎkɔ kū a gbè kū òten Yesu dākpāncɔ zíte yīgāyīgānaa pii è kū yā kū ò kèncɔ pínki, vīna ní kū manamana ò pi: Yāpurame Luda Nén gbè dí ũ. ⁵⁵ Nɔgbèncɔn kú gwe dasi, òten gu gwa zǎ dire. Ò té Yesu bona Galilime, òdigɔ pòble kene. ⁵⁶ Ní tén Mariama Magaleni kun kū Mariamao Yamisi kū Yusufuo da kū Zebedi néncɔ dao.

Yesu vīnaa

(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

⁵⁷ Kū ɔkɔsi kè, Arimatea gbè ɔɔcɔde kū òdi pine Yusufu sù. Yesu ibaame dɔ. ⁵⁸ À gèe à Yesu gèe gbèka Pilatia, akū Pilati pì ò kpáa. ⁵⁹ Kū Yusufu gèe pii sè, a táaru biza dufu fīfīa, ⁶⁰ à a dà a zīda gbèwèe kū ò sò mira ũ gūn. Akū à gbè gbèntèe gbigiri kè à tà wèe pile à tà. ⁶¹ Mariama Magaleni kū Mariama pānde piio vutena gwe, ò areɔcna miraa.

⁶² Kū ɔɔcɔ lite, kámmabogɔɔ zī kà, akū sa'orikincɔ kū Farisincɔ gèe Pilati kīnaa lèele ⁶³ ò pì: Yā kū gbèkèkerii pì ò a bēne zī dɔcɔgu à pì, ɔɔcɔ aakɔ gbera áni vu. ⁶⁴ Ní tó ògɔ mira pì dākpā ari a ɔɔcɔ aakɔde zī. Tó lenlo, a ibanɔ ni su ò a gè sé kpāni, oni o gbèncɔne à fùte bona gan. Éke kpe bire nigɔ de a káakupɔla. ⁶⁵ Akū Pilati piñne: À sozancɔ sí à gé à mira pì dākpā lálkū áni fī nà. ⁶⁶ Akū ò gèe ò sèedaa kè miragbèea, ò sozancɔ tò gwe ògɔ dākpā.

Yesu vunaa

(Maa 16:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

28 Kámmabogɔɔ gbera azumanenna zī kɔnkɔkɔncɔ Mariama Magaleni kū Mariama pānde piio bò ò gèe mira gwa. ² Akū zíte yīgāyīgā gbā-

nagbāna, zaakū Dikiri malaika ke bò musu, à sù à gbèe pì gbigiri kè à gò mira léa, akū à vùtea. ³ A ān de lán legūpinaa bà, a uta de pú táitai lán buu bà. ⁴ Vīna gudākpārinɔ kū, òten lukaluka, akū ò gɔ sǎii. ⁵ Akū malaika pii pì nɔgbè pìncɔne: Àsun tó vīna á kuro. Má dɔ kū Yesu kū ò pà líaan áten wete. ⁶ À kú laro, à fùte lálkū à ò nà. À mǎ à gu kū ò a wùten gwa, ⁷ á gé à o a ibanɔne likalika à fùte bona gan. Ani doñne are gena Galili. Gwen áni a en. Ma òáren gwe.

⁸ Akū ò bò miran likalika kū vīnao, ama ní pɔ nna zǎkɔ. Ò bàa lè òten gé a baaru kpá a ibanɔne. ⁹ Akū Yesu dàñle gɔncɔ, à fɔ kpàñma. Kū ò nà, ò donyí kène, akū ò ɔ nà a gèsekpea. ¹⁰ Akū Yesu piñne: Àsun tó vīna á kuro. À gé à o ma gbèncɔne ò gé Galili. Gwen oni ma en.

Soza gudākpārinɔ yāgbānnenna

¹¹ Kū nɔgbèncɔ tà, akū soza gudākpāri kencɔ gè wète gūn, ò yā kū ò kèncɔ ò sa'orikincɔne pínki. ¹² Akū sa'oriki pìncɔ gbè zǎkɔncɔ sisi, ò yā gɔgɔ, akū ò ɔɔcɔ zǎkɔ kpà sozaa pìncɔ gusare ¹³ ò pì: À pi a ibanɔ mé ò sù gwāani, ò a gèe sè kpāni ɔɔcɔ kū áten i o. ¹⁴ Tó bùsu gbè zǎkɔ yā pii mà, óni kúte kène, áni bo yāketen. ¹⁵ Sozancɔ ɔɔcɔ pii sè, akū ò kè lálkū ò dàñne nà. Akū yā pii gɔ Yudanɔne baaru ũ ari kū a gbārao.

Yesu zī nana a ibanɔne ní ɔ

(Maa 16:9-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23, Zīr 1:6-8)

¹⁶ Yesu ìba gbèncɔn kuri aweɛdonɔ gèe Galili kpi kū à a ki gɔgɔñne yā musu. ¹⁷ Kū ò a è, ò donyí kène, ama ní gbèkenɔ ten sika ke. ¹⁸ Akū Yesu nàñyí à piñne: Luda musu kū zíteo iko pínki kpàma. ¹⁹ Abire yāi à gé à buri sīnda pínki ke ma ibanɔ ũ, à ní da'ite ke kū De Luda tóo kū a Né tóo kū a Nini tóo, ²⁰ à yā kū má dìteárencɔ dañne ògɔ kūna pínki. À ma, manigɔ kú kááo ɔɔcɔ sīnda pínki ari andunia gé lálkáo.

MAAKU

Baaru nna kù Maaku kɛɛ

Yesu da'itekenaa 1:1-1:13
 Yesu yādannena Galili 1:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 10:1-10:52
 Yesu kunna Yurusalemu 11:1-14:9
 Yesu gana kù a vunaa 14:10-16:20

Yahaya Da'itekeri waazikenaa (Mat 3:1-17, Luk 3:1-22, Yuh 1:19-28)

1 Luda Né Yesu Kirisi baarun dí. **2** À nàa lákù à kú annabi Isaya takada gūn nà à pì:
 Mani ma žiri gbare n ā
 à zé kekenne.
3 À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan àten pì:
 À zé keke Dikirine,
 à zé kotinano porone súsú.
4 Len Yahaya Da'itekeri sù gbárannan le, àten waazi ke gbɛnɔne à pì ò nɛse lite ò da'ite ke, Luda ni n durun-
 nanao kɛm̄ma. **5** Yudea búsudeno kù Yurusalemudeno
 gɛe a kínaa n pínki. Ódi n durunnano o gupuraa, akù
 àdi n da'ite ke Yodai. **6** Yahaya digɔ pókasa kù ò tã kù
 lakumi kãono dana, àdi bára asa dɔ a pi. Kwa kù
 zó'ioome a pòble ũ. **7** À waazi kè à pì: Gbɛke ni su ma
 gbera a gbãna demala. Mádi ká mà kúte mà a kyate
 bobonero, **8** madí á da'ite ke kù íome, akù mé ani á
 da'ite ke kù Luda Ninio.

Yesu da'itekena (Mat 3:13-4:11, Luk 3:21-22)

9 Gɔɔ birea Yesu bò Nazera, Galili búsun, à sù, akù
 Yahaya a da'ite kè Yodai. **10** Kù Yesu bikù gɔnɔ, à è lu-
 dambe ten wɛkɔa, Luda Nini ten suawa lán potɛne bà.
11 Akù à kòtoo mà bona ludambe à pì: Mɔkɔme ma né
 mɛn do légelege yenyide ũ, kù ma pɔ nnamma mana-
 mana.

Yesu yɔgwanaa (Mat 4:1-11, Luk 4:1-13)

12 Akù Luda Nini a gbàre gbárannan gɔnɔ, **13** akù à
 kú gwe kù nòbɔsɛnteno ari gɔɔ bupla, Setan teni a yɔ à
 gwa. Akù malaikano sù ò kpai.

Yesu iba káakunɔ sisinaa (Mat 4:18-22, Luk 5:1-11)

14 Yahaya kúnaa gberan Yesu tà Galili, àten baaru
 nna kù à bò Luda kínaa kpá **15** à pì: A gɔɔ kà, kpata kù
 à bò Luda kínaa kà kãni. À nɛse lite à baaru nna pì sí.

16 Kù Yesu ten do Galili sèbɛei, à Simɔ kù a dakúna
 Anduruo è, òten birigi kpá sèbɛe pin, zaakù
 sɔɔkɔnɔme. **17** Akù Yesu pínne: À mɔ à témai, mani á
 ke gbɛweterino ũ. **18** Zaa gwe gɔnɔ ò n birigino tòn ò bò
 ò tɛi. **19** Kù à gɛe are fiti, à Zebedi né Yamisi è kù a
 dakúna Yuhanao. Ò kú gó'ite gūn, òteni n birigino keke.
20 À n sísí gɔnɔ, akù ò n de Zebedi kù zamalingakerino
 tò gó gūn gwe ò bò ò tɛi.

Yesu tãnade werekɔana Kapenamú (Luk 4:31-37)

21 Ò gɛe Kapenamú. Kù kámmabogɔɔ kà, Yesu gɛe
 aduakekpen, àten yā dañne. **22** A yādannena bò n
 sare, zaakù àdi dañne kù ikooome, adi ke lán ludayā-
 dannerino pɔ bānlo.

23 Gɔɔ birea gɔgbɛ tãnade ke kú aduakekpen gwe. À
 wiki lè à pì: **24** Bɔn ó ví kɔ žii, Yesu Nazera? N su n ó
 kakaten yá? Má dɔ gbɛ kù n de a ũ, mɔkɔmme Luda
 gbɛ kù à kú adona ũ. **25** Akù Yesu gi tãna piine à pì: N
 yíte! N go gbɛ piia. **26** Akù tãna pi a yigāyigā à wiki gbã-
 na lè, akù à gò. **27** Bidi gbɛnɔ kù n pínki, òten kɔ lala:
 Bɔ taka buri yān díi? Yādannena dufun yá? Àdi yā
 dañne kù ikoo fá! Bee kù tãnɔ, tó à yā diteñne, òdi a
 yā mame. **28** Akù kãnto a tɔ dà Galili búsula pínki.

Yesu gyãreno werekɔana dasi (Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)

29 Kù Yesu bò aduakekpen, akù à tà Simɔ kù Anduruo
 bea gɔnɔ kù Yamisio kù Yuhanao. **30** Simɔ nanao da
 wútena, mɛwãna a kù, akù ò a yā ò Yesune gɔnɔ. **31** À
 gɛe a kínaa à a kù a ɔa à a fúte. Akù a sikonnaa pi
 wèrea ari à pòble kèñne.

32 Kù ɔkɔsi kè, ifántɛ ten gɛ kpén, ò sùne kù gyãreno
 kù tãnadeno n pínki. **33** Wɛtedeno kàkara a kpé kpélele
 n pínki. **34** À gbɛnɔ kèkɔa dasi kù gyã buri sínda pínki,
 à tãnɔ gò gbɛnɔa dasidasi. Àdi tãnɔ gba zé ò yā
 oro, zaakù ò dɔ gbɛ kù à de a ũ.

Yesu waazikena zaa Galili
(Luk 4:42-44)

³⁵ Kɔnkɔkɔnkɔ Yesu fute à bò à gèe sɛ̀n gusare, àten adua ke gwe. ³⁶ Akū Simɔ kū a gbɛ̀nɔ̀ pɛ̀tei. ³⁷ Kū ò bò, ò pìne: Gbɛ̀ sīnda pínki teni n gbeka. ³⁸ Akū à pìrhne: Ò gé gu pāndea lakutu kū à kú ó sareno gūn, mani waazi ke gwe dɔ, zaakū abire yāin ma su. ³⁹ Lemɛ̀ àdigɔ̀ kure Galili būsɔ̀ gu sīnda pínkia lɛ̀, àdigɔ̀ waazi ke n aduakekpenɔ̀ gūn àdigɔ̀ tānanɔ̀ gogorímma.

Kusude werekɔ̀anaa
(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)

⁴⁰ Akū kusude ke sù a kínaa à kùte à wé kèa à pì: Tó n yei, ìni fɛ̀ n ma werekɔ̀a swáswa. ⁴¹ À kè Yesune wɛ̀nda, akū à ɔ̀ bò à kèa à pì: Má yei, n gɔ̀ swáswa. ⁴² Zaa gwe gɔ̀nɔ̀ a kusu làka à gɔ̀ swáswa. ⁴³ Akū Yesu a gbàre gɔ̀nɔ̀ à gìne à pì: ⁴⁴ Ìsun o gbɛ̀ke maro. Ì gé n n zīda mɔ̀ sa'oriine, n sa'opɔ̀ kū Musa dite kpá n werekɔ̀ana sèeda ũ gbɛ̀nɔ̀ne. ⁴⁵ Kū à bò, à gèe àten yā pì o'ohne. Yā pìi dàgula, akū Yesu dì fɛ̀ à gɛ̀ wɛ̀ten gupuraa doro. Àdigɔ̀ kú sɛ̀n gusareme, akū òdigɔ̀ bo gu sīnda pínkia ògɔ̀ su a kínaa.

Gbɛ̀ kɔ̀nkuna werekɔ̀anaa
(Mat 9:1-8, Luk 5:17-26)

2 Gɔ̀ɔ̀ pla gbera Yesu èra à tà Kapenamu. Kū ò mà à kú be, ² akū ò kàkarai dasidasi, gɛ̀ki kun doro bee kpélelea, àten Luda yā oríne. ³ Akū ò sùne kū gbɛ̀ kɔ̀nkunaa, gbɛ̀nɔ̀n siikɔ̀ mé ò a sena. ⁴ Kū odi le ò nà kãao Yesuiro pari yāi, akū ò didi kãao kpé musu, ò kpé fɛ̀ gu kū Yesu kunwa. Kū ò fɛ̀, akū ò gyāre pìi kipa kū a wútebɔ̀. ⁵ Kū Yesu è ò a náani ví, à pì gbɛ̀ kɔ̀nkunaa pìine: Ma gbɛ̀, n durunnano kɛ̀mma. ⁶ Ludayādanneri kenɔ̀ vutena gwe òten o n nɛ̀sɛ̀e gūn: ⁷ Bóyāi gbɛ̀ dí ten o lɛ̀? Àten dɔ̀ke kū Ludaome! Dí mé ani fɛ̀ à durunnano kɛ̀mma, tó adi ke Luda ado baasiroo? ⁸ Gwe gɔ̀nɔ̀ Yesu dɔ̀ a nɛ̀sɛ̀e gūn laasun kū òten lé, akū à n lá à pì: Bóyāi áten laasun bire taka lé á nɛ̀sɛ̀e gūnn? ⁹ Tó ma pì gbɛ̀ kɔ̀nkunaa pìine a durunnano kɛ̀a, ke tó ma pì à fute à a wútebɔ̀ sé à táa o, a kpate mé à aragaa? ¹⁰ Ma ò le de àgɔ̀ dɔ̀ kú Bisāsiri Né durunnano kɛ̀mma iko ví zīte lame. Akū à ò gbɛ̀ kɔ̀nkunaa pìine à pì: ¹¹ Ma ònne n fute n n wútebɔ̀ sé n tá be. ¹² Akū à fute gɔ̀nɔ̀ à a wútebɔ̀ pìi sè à bòo gbɛ̀nɔ̀ wára n pínki. Yā pìi bò n sare, akū ò Luda tó bò ò pì: Ódi yā dí taka e yāro.

Yesu Levi sisinaa
(Mat 9:9-17, Luk 5:27-39)

¹³ Yesu èra à bò à gèe sèbe léa. Òten su a kínaa dasi-dasi, akū àten yā dañne. ¹⁴ Gɔ̀ɔ̀ kū àten gɛ̀te, akū à Alafeu né Levi è vutena a be'wgɔ̀sikin. À pìne: Ì mɔ̀ n té-mai. Akū à fute à tèi.

¹⁵ Zīkea kū Yesu ten pɔ̀ ble Levi pì bea, be'wgɔ̀sirino kū kifirino ten pɔ̀ ble kãao dasi kū a ibano leele. Zaakū gbɛ̀ bire takanɔ̀n téi dasi. ¹⁶ Farisi kū òdi Luda yā dañnenɔ̀n kú gwe. Kū ò è Yesu ten pɔ̀ ble leele kū be'wgɔ̀sirino kū kifirino, akū ò a ibano là ò pì: Bóyāin àten pɔ̀ ble leele kū

be'wgɔ̀sirino kū kifirino? ¹⁷ Kū Yesu yā pìi mà, à pìrhne: Gbɛ̀ kū à aafia ví bàka kú kū likita yāoro, sé gyāre. Mádi su gbɛ̀ manano sísiro, sé kifirino.

Léyīnaa
(Mat 9:14-17, Luk 5:33-39)

¹⁸ Yahaya Da'itekeri ibano kū Farisino ten lé yī, akū ò sù ò Yesu là ò pì: Yahaya ibano kū Farisi ibano dì lé yī, akū n ibano dì yī sero bi? ¹⁹ Akū Yesu pìrhne: Nɔ̀seri gbɛ̀nɔ̀ ni lé yī gɔ̀ɔ̀ kú à kú kúhwo nɔ̀se gūn yá? Oi! Gɔ̀ɔ̀ kú nɔ̀seri kú kúhwo, oni lé yīro. ²⁰ A gɔ̀ɔ̀ ni su kū oni nɔ̀seri bo n té. Gɔ̀ɔ̀ birean oni lé yī sà. ²¹ Òdi pólɛ dufu nambata di uta zīlaro. Tó ò kè lɛ̀, a dufu ni sɔ̀kūn oni kɛ̀kɔ̀a, uta zī fɛ̀na ni kara. ²² Òdi sèwɛ̀ dufu ká tūru zī gūnlo. Tó ò kè lɛ̀, wɛ̀ pì ni tūru pūtā, wɛ̀ kū tūruuo ni yaka n pínki. Oi, òdi sèwɛ̀ dufu ká tūru dufu gūmme.

Kámmabogɔ̀ɔ̀ yā
(Mat 12:1-21, Luk 6:1-11)

²³ Kámmabogɔ̀ɔ̀ zī kea Yesu ten pā buranɔ̀la. Lákū àten gé nà a ibano pɔ̀blewe wòro òten só. ²⁴ Akū Farisino pìne: Ì gwa! Bóyāin òten yā kū òdi ke kámmabogɔ̀ɔ̀ zīro kee? ²⁵ Akū Yesu wɛ̀mma à pì: Àdi a kyó ke ziki a è lákū Dauda kè gɔ̀ɔ̀ kú àpìi kū a gbɛ̀nɔ̀ ten takasi ke, kū nà teni n deroo? ²⁶ Sa'oriki Abiata gɔ̀ɔ̀a à gɛ̀ Luda ɔ̀nn, à burodi kú ò kàte Ludanee sò, kū gbɛ̀ke a sona zé víro, sé sa'orino, akū à kpá a gbɛ̀nɔ̀a. ²⁷ Yesu èra à pìrhne dɔ̀: Luda kámmabogɔ̀ɔ̀ dite bisāsiri aafia yāime. Adi ke kámmabogɔ̀ɔ̀n à bisāsiri kèiro. ²⁸ Abire yāi Bisāsiri Né iko ví kámmabogɔ̀ɔ̀a se.

3 Yesu èra à gèe aduakekpen. Gɔ̀gbɛ̀ ke kú gwe a ɔ̀ do ibana. ² Gbɛ̀kenɔ̀ ten Yesu tàasi ká, tó ani a werekɔ̀a kámmabogɔ̀ɔ̀ zī, de ò yā le ò dia. ³ Akū Yesu pì gbɛ̀ kú a ɔ̀ ibanaa pìine: Ì fute n ze zàa gūn. ⁴ Akū à n lá à pì: Kámmabogɔ̀ɔ̀ zī à zé ví ò a mana ken yá, ke a vāni? Ò gbɛ̀ mì sín yá, ke ò demɛ̀? Akū odi yāke oro. ⁵ Yesu n gwa pɔ̀fɛ̀o à likai, zaakū a pɔ̀ yàka n sāgbāna yāi. Akū à pì gɔ̀gbɛ̀ pìine: Ì n ɔ̀ pìi poro. Kū à pòro, akū a ɔ̀ pìi kè a gbèn. ⁶ Akū Farisino bɔ̀te ò gèe ò yā gɔ̀gɔ̀ kú kina Herɔ̀du gbɛ̀nɔ̀ gɔ̀nɔ̀, deran oni ke nà ò Yesu de.

Dasi kɔ̀kakarana sèbe léa

⁷ Yesu kū a ibano n zīda gārhne gwe ò gèe sèbe léa. Akū pari bò Galili ò tèi. ⁸ Gbɛ̀kenɔ̀ bò Yudea dɔ̀ kū Yurusalemuo kū Edɔ̀mu būsuo kū Yoda barao kū Tayao kū Sidɔ̀ ò sù a kínaa dasidasi, kú ò yā kū àten kenɔ̀ baaruuo mà yāi. ⁹ Pari yāi Yesu ò a ibano ò gó'ite soru keare, de òsun nakaraawaro yāi. ¹⁰ Zaakū Yesu gbɛ̀nɔ̀ wèrekɔ̀a dasi yāi, akū gyārenɔ̀ ten nakaraa dasi de ò le ò ɔ̀ naa. ¹¹ Tānadeno sɔ̀, tó ò a wé è, òdi su ò wúte a areme, òdi wiki lé ò pì: Mɔ̀kɔ̀mme Luda Né ũ. ¹² Akū Yesu dì gínne ò o gbɛ̀ kú á de a ũ.

Yesu zīri gbɛ̀nɔ̀n kuri awɛ̀planɔ̀ ditena
(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³ Kū Yesu didi kpia, à gbɛ̀ kú à yeino sisiai, akū ò sù a kínaa. ¹⁴ Akū à gbɛ̀nɔ̀n kuri awɛ̀planɔ̀ dite ògɔ̀ kú

kāao, de àgǝ́ ñ zī waazi ke, ¹⁵ ògǝ́ iko vī ò tǎnanɔ gońma. À tǝ́ kpàńne zīrinɔ. ¹⁶ Ñ tón dí: Simɔ kǝ́ à tǝ́ kpàne Pita. ¹⁷ Zebedi né Yamisi kǝ́ a dakūna Yuhanao. À tǝ́ kpàńne Bɔanegɛ. Tǝ́ bire pì surapatammarinɔ. ¹⁸ Abire gbera Anduru, Filipi, Batɔlɔmiu, Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Tadeu, Simɔ Kokaride ¹⁹ kǝ́ Yudasi Isikarioti kǝ́ à bò a kpeo.

Tǎnagona gběncɔ
(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23)

²⁰ Kǝ́ Yesu tà be, akǝ́ gběncɔ èra ò kàkara dɔ dasi, akǝ́ Yesu kǝ́ a ìbanɔ dí zé le ò pǝ́ blè sero. ²¹ Kǝ́ a bedencɔ yǎ pìi mà, ò dà zén ò a gbese, zaakǝ́ òten pi ïa kàame.

²² Ludayādanneri kǝ́ ò bò Yurusalemu ò sùnɔ pì: À Belezebubu vī, tǎnanɔ kína pì gbǎnan àdi tǎna goormma. ²³ Akǝ́ Yesu ñ sísiài à yǎlekǝ́ana òńne à pì: Setan ni fǝ́ à a zīda gońma yá? ²⁴ Tó kpata gběncɔ ìberɛɛ sè kǝ́ kǝ́o, kpata pì ni gì ke yá? ²⁵ Tó be kěkǝ́a leu pla, akǝ́ ìberɛ kú ñ dagura, be pì ni gì ke yá? ²⁶ Tó Setan ìberɛɛ sè kǝ́ a zīda gběncɔ ò kěkǝ́a, ani gì kero, ani mì demɛ. ²⁷ Gběke ni fǝ́ à gě gǝ́sa gbǎna kpén à a pónɔ sétero, séto à a yǎ gǝ́a, gbasà à a kpé wara.

²⁸ Yǎpuran maten oáre, Luda ni gběncɔ durunnano kěmǝ́ma kǝ́ a tǝ́ vǎni kǝ́ òdi sísinɔ pínki, ²⁹ ama tó gbě Luda Nini tǝ́ vǎni sísi, ani kěaro, zaakǝ́ ade durunna kǝ́ àdi sí kěmǝ́maro kème. ³⁰ Yesu ò le kǝ́ ò pì à tǎna vī yǎime.

Yesu danencɔ
(Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)

³¹ Kǝ́ a da kǝ́ a dakūnanɔ kà, ò zè bàai, akǝ́ ò gbě zǝ́ ò a sísi. ³² Gběncɔn vutena ò likai dasi, akǝ́ ò pìne: Ñ gwa! N da kǝ́ n dakūnanɔ ze bàai òteni n gbeka. ³³ Akǝ́ à wèmmà à pì: Díni ma da kǝ́ ma dakūnanɔ ũu? ³⁴ Akǝ́ à gbě kǝ́ ò vutenaainɔ gwà à pì: Ma da kǝ́ ma dakūnanɔn dí. ³⁵ Gbě kǝ́ àdi Luda pɔyenyína keme ma dakūna kǝ́ ma dāreo kǝ́ ma dao ũ.

Yǎlekǝ́ana kǝ́ pǝ́wefǎriio
(Mat 13:1-23, Luk 8:4-15)

4 Yesu èra àten yǎ dańne sèbeɛ sare. Ò kàkarai dasidasi, akǝ́ à gě à vùte gó'iten íla, gběncɔ gǝ́ katena sísi bara sèbe léa ñ pínki. ² À yǎ dańne kǝ́ yǎlekǝ́ananɔ dasi. Lákǝ́ àten dańne nà à pì: ³ À sǎ kpá! Búbari ke mé à kun à bò à gèe pǝ́we fǎ. ⁴ Lákǝ́ àten fǎ nà, akǝ́ a kenɔ lète zé gǝ́n, bǎnɔ sù ò blè. ⁵ A kenɔ lète gbè sàraa musu, gu kǝ́ à bùsu vī dasiro, akǝ́ ò bùte gǝ́nɔ, kǝ́ bùsuu gègete gwero yǎi. ⁶ Kǝ́ ifǎntě fùte, akǝ́ ò té kǝ́ ò gàga, kǝ́ ò zīni vīro yǎi. ⁷ A kenɔ lète lèncɔ gǝ́n, akǝ́ lèe fùte à nàkaramǝ́ma odi né iro. ⁸ A kenɔ sǝ́ ò lète zíte mana gǝ́n. Ò bùte ò fùte ò né ì, a kenɔ karanaa kè baraakurikuri, kenɔ baaakǝ́kǝ́, kenɔ basɔɔɔɔro. ⁹ Akǝ́ Yesu pì: Gbě kǝ́ à sǎ vī à yǎ pì ma.

¹⁰ Kǝ́ Yesu gòńne gwe à kú ado, akǝ́ a gběncɔn kuri awɛeplanɔ kǝ́ gbě kǝ́ ò kúincɔ sù ò yǎ pìncɔ mii gbèkaa. ¹¹ Akǝ́ à pińne: Luda kpata kǝ́ à bò a kínaa asiri kpàáwa àgǝ́ dǝ́, ama madì yǎ sínda pínki o gbě kparanɔne kǝ́ yǎlekǝ́ananɔme,

¹² de ògǝ́ gwagwa pǝ́ke'ena sari, ògǝ́ sǎ kpákpa a dǝ́rɔ dǝ́naa sari, de òsun are dɔ Ludaa, à ñ durunnano kěmǝ́maro yǎi.

¹³ Akǝ́ Yesu ñ lá à pì: Á yǎ pì dǝ́roo? Deran áni yǎlekǝ́ana ke dǝ́o? ¹⁴ Á ma! Búbari pìi Luda yǎn àten fǎ. ¹⁵ Gběkenɔ de lán zé gǝ́n pǝ́we bà, gu kǝ́ ò Luda yǎ fǎn. Tó ò mà, akǝ́ Setan dì su à Luda yǎ kǝ́ ò fǎ ñ té pì símǝ́ma gǝ́nɔ. ¹⁶ Gběkenɔ de lán pǝ́we kǝ́ à lète gbè sàraa musu bà. Tó ò Luda yǎ mà, òdi sí gǝ́nɔ kǝ́ pɔnnao. ¹⁷ Zaakǝ́ ò zīni vīro, òdi ke gɔɔɔɔ plaro. Tó yǎ ùmmana ñ lé ke tó ò wé tǎmǝ́ma yǎ pì yǎi, òdi fume gǝ́nɔ. ¹⁸ Gběkenɔ de lán pǝ́we kǝ́ à lète lèncɔ gǝ́n bà. Ò Luda yǎ mà, ¹⁹ ama andunia yǎ damukena kǝ́ yena aruzekèio kǝ́ pǝ́ kparanɔ nidenao dì nakaramǝ́ma, akǝ́ yǎ pìi dì gǝ́ àree sari. ²⁰ Gběkenɔ de lán pǝ́we kǝ́ ò lète zíte manaaɔ bà. Òdi Luda yǎ ma ò sí, akǝ́ òdi ke karana pǝ́ ũ, ñ kenɔ baraakurikuri, kenɔ baaakǝ́kǝ́, kenɔ basɔɔɔɔro.

Yǎlekǝ́ana kǝ́ fitilao
(Luk 8:16-18)

²¹ Yesu pińne: Òdi fitila na ò gbaka kútea ke ò dite gádo gbáru yá? fitiladibɔɔɔ musun òdi dinloo? ²² Asiri ke kun kǝ́ oni gí boairo. Pǝ́ke kun utena kǝ́ ani bo gupuraaro. ²³ Gbě kǝ́ à sǎ vī à yǎ pì ma.

²⁴ À pińne dɔ: À laakari ke yǎ kǝ́ àten maa. Zaka kǝ́ adi yǝ́ońnen Luda ni yǝ́oáre ani era à karaáre dɔ. ²⁵ Gbě kǝ́ à pǝ́ vī Luda ni karane. Gbě kǝ́ à pǝ́ke vīro sǝ́, bee a fítinna kǝ́ à vī Luda ni sía.

Yǎlekǝ́ana kǝ́ pǝ́webutenaao

²⁶ À pì dɔ: Kpata kǝ́ à bò Luda kínaa de lán pǝ́we kǝ́ gbě fǎ bura bà. ²⁷ Gwǎani kǝ́ fǎnantěo bee tó àten i o ke à bēne, pǝ́we pìi dì bute à zǝ́kǝ́ kǝ́, gbě pìi digǝ́ dǝ́ lákǝ́ àdi ke nàro. ²⁸ Zíte mé àdi pǝ́blewe i a zīda. Àdi kà pá gǝ́a gbasà à nò sí, a gberan àdi pia. ²⁹ Tó à mà, akǝ́ òdi kě kǝ́ kòmao, zaakǝ́ a kěgɔɔɔ mé à kà.

Yǎlekǝ́ana kǝ́ musadi wéo
(Mat 13:31-32, 34, Luk 13:18-19)

³⁰ À pì dɔ: Bón kpata kǝ́ à bò Luda kínaa bòkǝ́aoo? Bón óni le ò lekǝ́aoo? ³¹ À de lán musadi wé bà, kǝ́ a wé kete de pǝ́we kǝ́ òdi tǝ́ncɔla pínki, ³² ama tó ò tǝ́, àdi bute à zǝ́kǝ́ kǝ́ de dò pónɔla pínki. Àdi ɔne gègetencɔ ke ari bǎncɔ dì su ò didi a lá uran.

³³ Yesu Luda yǎ òńne dasi kǝ́ yǎlekǝ́ana bire takanɔ ñ mana lén. ³⁴ Adi yǎke òńne yǎlekǝ́anaa sariro. Tó à kú kǝ́ a ìbanɔ òtēne, akǝ́ àdi yǎ sínda pínki bɔkɔteńne.

Yesu zàga'ia zenaa
(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)

³⁵ Kǝ́ ɔkɔsi ten ke, à pì a ìbanɔne: Ò bikǝ́ bara. ³⁶ Lákǝ́ Yesu kú gó gǝ́n nà, akǝ́ ò gě kǝ́ao lɛɛɛ ò dà zén lɛ ò pari tò gwe. Gó pǎndencɔ gèe kúńwo. ³⁷ Akǝ́ zàga'ia gbǎna fùte. Í ten gó yǎpayípa àten ká a gǝ́n ari à ye à pa. ³⁸ Yesu kú gó kpe kpa, àten i o a mì dì mibɔkɔɔa. Akǝ́ a ìbanɔ a vù ò pìne: Danneri! Kǝ́ óten

kákate, nídi bídi keroo? ³⁹ Akū à fùte à pàta ìaa à pì íne: Ñ yíte! Ñ ze tēne! Akū ìa kpàte, gu yì kítikiti. ⁴⁰ Akū à ñ lá à pì: À kè dera á sika ví lē? Ase á ma náani víro ari tera yá? ⁴¹ Akū ò gǔ bídi gūn òten kǒ lala ò pì: Dí n gbē ù sée? Bee ìa kū ío ò dī a yā mame.

Tānanɔ gbarena alēdenɔ
(Mat 8:28-34, Luk 8:26-39)

5 Ò kà Gadara bùsun sèbēe bara. ² Kū Yesu bò gó gūn gǔnɔ, tānade ke bò gēvīkia à sù à dàale. ³ Àdigǔ kú gbēwēe kū à de mira ūnɔ gūn. Bee mǔkakǔanaa ò dī fǔ à a yì doro. ⁴ Zaakū ò dī a yì kū mǔkakǔanaaomē ò dī a da lín baala'i, ama à dī mǔnò pìnɔ kēkē à dī lí pìnɔ gborogboro. Gbēke ò dī a gbāna fǔro. ⁵ Gwāani kū fānantēo pínki à digǔ kure gēvīkin kū sǐsǐgerenɔ, à digǔ wiki lé à digǔ a zīda lílì kū gbēo. ⁶ Kū à Yesu è zāa, akū à bàa lè à sù à kùte a arē. ⁷ Kū Yesu pì tāna pì goa, akū à wiki gbāna lè à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó ví kǒ jǐi? Ma nanne Ludai, ñsun wé tāmāro. ⁹ Akū Yesu a là à pì: N tón deraa? Akū à wèa à pì: Ma tón Dasi, zaakū ó dasi. ¹⁰ Akū ò kùte kè Yesune manamana ò pì à sun pémma bùsuu pìi gūnlo. ¹¹ Alēde kpàsa zǔkǔ kú gwe, òten pǔ ble sǐsǐgerēi. ¹² Akū tāna pìnɔ wé kè Yesua ò pì: Ñ ó gbare alēdenɔ té ò diríma. ¹³ Yesu ñ gbá zé, akū tāna pìnɔ gòà ò dī alēde pìnɔa. Akū alēde kpàsa kū à kà wàa kuri taka pìnɔ bò kū bàao ò soro sǐsǐgerēi ò sǐ sēben, akū ò gàga gwe. ¹⁴ Akū alēdedārinɔ bàa lè ò gēe yā pì bàbañne wēte gūn kú buranɔ. Akū gbēnɔ bǔte ò gēe yā kú à kèe pì gwa. ¹⁵ Kū ò sù Yesu kínaa, ò gǔgbē kú tāna kú a gūn dasi yā pìi è vutena gwe, à uta dana à bānn pìi wèra, akū vīna ñ kū. ¹⁶ Gbē kú ò yā pìi è kú wéonɔ yā kú à tānade pì lèe òñne kú alēdenɔ yāo. ¹⁷ Akū ò kùte kè Yesune kú à boñne ñ bùsun. ¹⁸ Kū Yesu ten gē gó'iten, gǔgbē kú à tānanɔ ví yā pì wé kèa de à le à tá kāao. ¹⁹ Yesu dí wero à pìne: Ñ tá n bea n gbēnɔ kínaa, ñ yā kú Dikiri kènnē òñne pínki, dera à n wēnda bò nà. ²⁰ Akū gǔgbē pìi tà, àten yā kú Yesu kène kpàkpa ke Wētēmenkuri bùsun, akū yā pìi bò gbē sīnda pínki sare.

Yairu né vuna kú nɔgbē kú à ɔ nà Yesu utaa
(Mat 9:18-26, Luk 8:40-56)

²¹ Yesu èra à bikū sèbēe bara kú góo, akū pari kàkarai sèbe léa. ²² Aduakekpe gbē zǔkǔ kú ò dī pine Yairu sù gwe. Kū à Yesu è, à wùte a kùaa a gbá sare, ²³ akū à kùte kène manamana à pì: Ma nénɔgbē kú ga léi. Ñ mǔ ñ ɔ naa de à gbāna kú à gǔ kú wēndiio. ²⁴ Akū Yesu dà zén kāao. Pari téi òten nakaraa. ²⁵ Nɔgbē ke kú gwe aru ò dī bǔtea à kà wèe kuri awēpla. ²⁶ Ezedenɔ a kè takaside ū manamana, à a ɔɔg dè pínki. Adi aafia lero, à dī kēke à gǔ karamē. ²⁷ Kū à Yesu baaruu mà, akū à nà Yesu pari gūn kpe kpa. Akū à ɔ nà a utaa, ²⁸ zaakū à pì: Bee tó ma ɔ nà a utaa dé, mani werekǔa. ²⁹ Akū a arubɔtenaa pìi zè gǔnɔ. À dǔ a mēe gūn a werekǔa kú a gyā piio. ³⁰ Zaa gwe gǔnɔ Yesu dǔ a mēe gūn gbāna ke bò a gūn, akū à lite pari gūn à pì: Dí mé à ɔ nà ma utaa? ³¹ Akū a ìbanɔ pine: N

è lákū gbēnɔ ten nakaramma nà, akū n pì dí mé à ɔ namma yá? ³² Akū Yesu gbēnɔ gwà à likai de à gbē kú à yā pìi kè e. ³³ Vīna nɔgbē pìi kú àten lukaluka, zaakū à dǔ yā kú à a lè a mēe gūn, akū à sù à wùte a kùaa a gbá sare à a yāpura òne pínki. ³⁴ Akū Yesu pìne: Nɔgbē, ma náani kú n kè mé à n werekǔa. Ñ tá be aafia, n gyā pìi kēmman gwe.

³⁵ Kū Yesu kpé àten yā o, ò bò aduakekpe gbē zǔkǔ pì bea ò sù ò òne: N né pìi kè sari, ñsun wari dɔ dan-neriia doro. ³⁶ Yesu dí sǎ kpá ñ yāiro, ben à pì gbē zǔkǔ pìine: Ñsun tó swē kēnguro, ñ ma náani ke dé. ³⁷ Adi we gbēke gé zearero, sé Pita kú Yamisio kú Yamisi dakūna Yuhanao. ³⁸ Kū ò kà gbē zǔkǔ pì bea, Yesu è òten ɔɔ dɔ òten wiki gbāna lé òten ñ zīda kēkē manamana. ³⁹ Kū à gē kpén, à ñ lá à pì: Býāi áteni á zīda kēkē áten ɔɔ dɔɔ? Né pì dí garo, àten i omē. ⁴⁰ Kū òteni a lalandi ke, akū à pémma ò bǔte bàai ñ pínki. Sé né pì de kú a dao kú a iba kú ò kú kāaonɔ, mǔkǔnɔmē à ñ sé à gē kūrwo gu kú né pì kunwa. ⁴¹ Akū à né pì ɔ kú à pine: Talita kum! Yā pìi pì, nénɔkpare, ñ fute. ⁴² Zaa gwe gǔnɔ né pìi fute à táa ò. Né pì sǔ à kà wèe kuri awēpla. Yā pìi bò ñ sare manamana. ⁴³ Akū Yesu girne sǎn-sǎn òsun ò gbēke maro. Akū à pì ò pǔble kpáa à ble.

Nazeradenɔ gina Yesu
(Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)

6 Yesu bò gwe à gēe a be wēten, a ìbanɔ téi. ² Kū kámmabogɔɔ kà, akū àten yā dañne aduakekpen. Akū pari kú ò a yā mǎn bídi kè ò pì: Mákpan gǔgbē pì yā dí nɔ lènn? Òndǔ kpaten ò kpàa, akū àten daboyā dí takanɔ kēe? ³ Àkūmē lí'ari ūroo? Mariama nénloo? Yamisi kú Yusufuo kú Yuda kú Simɔnɔ vīnin gweroo? A dārenɔ mé ò kú kūoo laroo? Akū ò gii. ⁴ Akū Yesu piñne: Annabii digǔ bēere sarero, sé a be wēten kú a danenɔ kínaa kú a ɔnnwo baasiro. ⁵ Yesu dí fǔ à daboyā ke kè gweroo, sé gyāre kú à ɔ nǎmma à ñ wérékǔa kenɔ baasiro. ⁶ Kū odi a náani kero, ñ yā bò a sare manamana.

Yesu zǐrinɔ zīnaa
(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)

Akū à gēe lakutu kú lakutuo, àten yā dañne. ⁷ Akū à a ìba gbēnɔn kuri awēplanɔ sisiai, akū à ñ zǐ gbēnɔn plapla, à ñ gbá iko ò tānanɔ gomma. ⁸ À piñne: Àsun pǔke sé à géoro, zàna ke bǔkɔlokona ke ɔɔg, sé gòo. ⁹ À kyate kpá, ama àsun uta da mèn plaro. ¹⁰ Be kú a kipan, à gǔ kú gwe ari à gé boo wēte pìi gūn. ¹¹ Gu kú odi gbānake kpáai ke odi sǎ kpá á yāiro, tó áten tá, à lukutē warawara á gbánɔa ñ tona kú Ludao sēeda ū. ¹² Akū ò dà zén ò nēsilitena waazi kè gbēnɔne ¹³ ò tānanɔ gomma dasi, ò nísi màma gyārenɔa dasi ò ñ wérékǔa.

Yahaya Da'itekeri ganaa
(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

¹⁴ Kí Herɔdu yā pìnɔ mà, zaakū Yesu tó kà gu sīnda pínkia. Gbēkenɔ ten pì Yahaya Da'itekeri mé à fute bona gan, abire yāin à gbāna lè àten daboyānɔ ke.

15 Gbēkeno pì Iliasume, gbēkeno pì annabiime lán annabi yānɔ doke bà. 16 Kū Herɔdu mà à pì: Yahaya kū ma a mii z̄ mé à vù bona gan.

17 Zaakū Herɔdu dokɔnɔ pì mé à a v̄ni Filipi nɔ Herɔdia sia à s̄e. Kū Yahaya diḡ on̄e a v̄ni nɔ sinaa manaro, akū Herɔdu tò ò Yahaya kū ò m̄ɔ kàa ò a dà kp̄siran. 19 Herɔdia s̄s̄ à Yahaya p̄t̄ē kūname à ye à a de, ama adi z̄é lero, 20 zaakū Herɔdu d̄s̄ kū Yahaya bi Luda gb̄e s̄usume, akū àdi v̄ina kene àdi tó ò wari d̄aro. Tó à ḡe à a yā ma, laasun di ḡemme. Bee kū abireo àdiḡ ye a f̄aibonaai.

21 Herɔdia z̄é è Herɔdu ina gɔɔ k̄k̄ z̄i. Herɔdu gb̄a-nadeno kū soza gb̄e z̄k̄nɔ kū Galili gb̄e b̄eeredeno k̄kara p̄blekia. 22 Akū Herɔdia n̄enɔkpare ḡē à ù w̄a. À k̄e Herɔdune nna kū a nibɔnɔ n̄ p̄nki, akū k̄ina p̄i n̄e piine: P̄s̄ kū n̄ yei n̄ a w̄e kema, mani n̄ gba. 23 Akū à era à p̄ine: Ma la d̄anne p̄ó k̄u n̄ a w̄e k̄ema p̄nki, mani n̄ gbame, bee ma kpata kpaate. 24 Akū n̄enɔkpare pii bò à ḡe à a da là à p̄i: B̄n̄ mani w̄e keaa? Akū a da p̄ine, Yahaya Da'it̄ekerii mii. 25 Gwe ḡnɔ à era à s̄u likalika à ḡe à ò k̄inane: Má yei n̄ ma gba Yahaya Da'it̄ekerii m̄i dana t̄iree ḡn̄ la tera.

26 Akū k̄ina p̄o ȳaka manamana, ama kū à la dà nibɔnɔ w̄ara ȳain̄ adi f̄s̄ à ḡi doro. 27 Akū k̄ina p̄i a dogari ke z̄i ḡnɔ, à p̄ine à gé à a m̄i z̄s̄ à m̄o. Akū à ḡe à a m̄i z̄s̄ kp̄siran 28 à dà t̄iree ḡn̄ à s̄u à kp̄a n̄e piia, akū à kp̄a à daa. 29 Kū Yahaya ibanɔ yā pii mà, akū ò s̄u ò a ḡe s̄e ò v̄i.

P̄s̄blekpana gb̄enɔn d̄ubu s̄ɔɔronɔa

(Mat 14:13-21, Luk 10:9-17, Yuh 6:1-15)

30 Yesu z̄ir̄ii p̄inɔ s̄u a k̄inaa, akū ò yā kū ò k̄enɔ kū yā kū ò d̄ān̄enɔ òne p̄nki. 31 Òten gé òten su, akū Yesu kū a z̄ir̄inɔ dí z̄é le ò p̄ó bl̄e sero pari yāi. Akū à pīnne: À m̄ó ò gé gusare ó t̄ēne ò k̄amma bo f̄iti. 32 Akū ò dà z̄en gó'ite ḡn̄ òten gé gusare n̄t̄ēne. 33 Kū gb̄enɔ n̄ genaa è, ò n̄ d̄s̄, akū ò bò w̄ete kū w̄eteo dasi ò bàa l̄e ḡe ò k̄a gwe n̄ ā. 34 Kū Yesu bò gó ḡn̄, à gb̄enɔ è dasidasi, akū ò k̄ene w̄enda, zaakū ò de lán s̄ā kū ò d̄āri v̄ironɔ bàme. Akū àten yā d̄ān̄e manamana.

35 Kū if̄ānt̄ē b̄usa, akū a ibanɔ n̄ai ò p̄i: Gu dí bi s̄en-terɔɔtume, akū s̄s̄ gu ten si. 36 N̄ gb̄enɔ gbare ò tá bura kū lakutu kū ò kú k̄āninɔa, ò p̄ó wete ò lú ò ble. 37 Akū Yesu w̄emma à p̄i: À p̄ó kp̄ámma ò ble. Akū ò p̄ine: N̄ ye ò gé burodi lú andurufu ɔɔ w̄a do ò kp̄ámma ò blen yá? 38 Akū Yesu n̄ l̄a à p̄i: Burodi m̄en ūgban á v̄i? À gé gwa. Kū ò k̄a, ò p̄i: Burodi kun m̄en s̄ɔɔro kū kp̄ɔɔ m̄en pla.

39 Akū à pīnne: À gb̄enɔ vut̄evute s̄ēla b̄ɔɔɔa ḡāaḡāa. 40 Akū ò vut̄evute ḡā kū ḡāao, ḡā kenɔ gb̄enɔn bas̄ɔɔro, ḡā kenɔ gb̄enɔn bupla akuri. 41 Akū Yesu burodi m̄en s̄ɔɔro kū kp̄ɔɔ m̄en pla piioo s̄e à w̄e s̄e musu à arubarikaa d̄an. Akū à burodii pii è'è à kp̄a a ibanɔa, ò kp̄aatete gb̄enɔne. Akū à kp̄ò m̄en pla p̄inɔ kp̄aatete'ne n̄ p̄nki. 42 Ò p̄ó bl̄e ò k̄ā n̄ p̄nki. 43 Akū ò burodi kp̄ara kū kp̄ò kp̄ara kū à ḡnɔ s̄ete t̄ānko m̄en kuri aweepla p̄a. 44 Ḡs̄gb̄e kū ò p̄ó bl̄enɔ k̄a gb̄enɔn d̄ubu s̄ɔɔro.

Yesu t̄aa'ona s̄ebela

(Mat 14:22-36, Yuh 6:16-21)

45 Yesu ḡā n̄a a ibanɔa ḡnɔ ò ḡē gó'iten, de ò done are gena Betesaida ari àḡs̄ pari gbare. 46 Kū à l̄é z̄ar̄ma, akū à didi kpi musu à ḡe adua ke. 47 Kū ɔk̄osi k̄e gó'ite kú s̄eb̄ee dagura, Yesu s̄s̄ à kú í bara ado. 48 Akū à è gó'ina ten wari d̄ámma, kū ïa gb̄ana ten k̄akañȳi yāi. Gud̄naao à ḡe n̄ k̄inaa àten t̄aa o ïla, akū à k̄e deran á ye à ḡeter̄mma bà. 49 Kū ò a è àten t̄aa o ïla, òten da gȳaw̄andeme, akū ò wiki l̄e. 50 Zaakū ò a è n̄ p̄nki, akū sw̄ēe k̄ēngu. Akū Yesu pīnne ḡnɔ: À a laakari kp̄ate, makūme. Àsun tó v̄ina á k̄uro. 51 Kū à ḡē gó ḡn̄, akū ïa z̄e, akū yā pii bò n̄ sare manamana, 52 zaakū n̄ w̄e dí k̄e burodi ȳaro kū laasun k̄iámma yāi.

Yesu gȳarenɔ werek̄ana zaa Genesareti

(Mat 14:34-36)

53 Kū ò bik̄u bara, ò k̄a Genesareti, akū ò n̄ gó bàa d̄s̄ gwe. 54 Kū ò b̄t̄e gó ḡn̄, ò Yesu d̄s̄ ḡnɔ, 55 akū ò bàa l̄e ò ḡe b̄usu p̄i lakutu p̄in̄kin, ò gȳarenɔ s̄ete kū w̄uteɔnɔ, gu kū ò mà à kunwa p̄nki òdiḡ su k̄ñwo a k̄inaa. 56 Gu kū à ḡeen p̄nki, lakutunɔ ke w̄etenɔ ke buranɔ, òdiḡ sune kū gȳarenɔ ari ò n̄ k̄ate etenɔ, akū òdi w̄e kea de ò ɔ na bee a uta l̄ea. Akū gb̄e kū ò ɔ n̄anɔ w̄erek̄a n̄ p̄nki.

Futeokarayā

(Mat 15:1-9)

7 Farisino kū ludayādanneri kū ò bò Yurusalemu kenɔ s̄u Yesu k̄inaa, 2 akū ò è a ïba kenɔ ten p̄ó ble ɔpipinaa sari. 3 Zaakū Farisino kū Yudanɔ n̄ p̄nki n̄ dizino futeokarayā kūname, òdi p̄ó ble ɔpipina a z̄ea sariro. 4 Tó ò bò eten ò s̄u, òdi p̄ó ble z̄u'ona sariro. Ò futeokarayā p̄āndeno kūna dasi. Leme òdi tokonɔ kū lonɔ kū butanɔ pípi l̄e. 5 Akū Farisino kū ludayādannerii p̄inɔ Yesu là ò p̄i: B̄ȳāi n̄ ibanɔ diḡ ó dizino futeokarayā k̄unaroo? Òdi p̄ó ble ɔpipinaa sari. 6 Yesu w̄emma à p̄i: Isaya annabikeyā ò á manafikidenɔ yā musu sw̄aswa l̄ākū à k̄ē Luda yān̄ n̄a à p̄i:

Buri bire di b̄ere limene kū l̄eome, n̄ sw̄ē kúmaro.

7 Òdiḡ donȳi kemene p̄ame, bisāsiri yāzekpaten òdi d̄ān̄e.

8 A p̄ā kp̄a Luda yādannenaai, akū á bisāsiri futeokarayā kūna. 9 Akū à pīnne d̄o: A p̄ā Luda yāne de à le àḡs̄ á futeokarayā kūna manan yá? 10 Musa p̄i, àḡs̄ á de kū á dao b̄ere d̄s̄. À p̄i d̄o, gb̄e kū à a de ke a da kpe bò, ò ade de. 11 Ák̄nɔ s̄s̄, adi pi tó gb̄e pi a de ke a dane, p̄ó kū á v̄i à n̄ kpe tao bi K̄ɔɔb̄ame, 12 à z̄é v̄i à a de kū a dao kpe tao doro. K̄ɔɔb̄ame p̄ó kū òdi kp̄a Luda ū. 13 Leme ad̄i Luda yā ke p̄ā l̄e á futeokarayā kū ad̄i d̄ān̄e yāi. Yā bire takanɔ ad̄i ke dasi.

Yā kū àdi tó òḡs̄ gb̄ās̄i

(Mat 15:10-20)

14 Akū Yesu era à pari s̄isiai à p̄i: À s̄ā kp̄a à ma yā ma á p̄nki. 15 P̄óke kun kū àdi ḡē gb̄e ḡn̄ kū àdi a gb̄ā

léro. Pó kũ àdi bo gbě gũn mé àdi tó àgõ gbāsí. ¹⁶ Gbě kũ à sã vī, à yã pì ma. ¹⁷ Kũ à pari tò gwe à tà be, akũ a ìbanco a là yã pii miii. ¹⁸ À pińne: Á laasun kpé yída se yá? Kũ póke kun kũ àdi gě gbě gũn à tó àgõ gbāsíro, á dõroo? ¹⁹ Pó pii dì gě a swěe gũnlo, sé a gberen, gbasá à bo mèn. Len Yesu póbale sínda pínki kè blena pó ù le tée sari. ²⁰ Akũ à pì: Yã kũ àdi bo gbě gũn mé àdi tó àgõ gbāsí. ²¹ Zaakũ zaa bisāsiri swěe gũn laasun vāni dì bon: Pāpākenaa, kpāni'onaa, gbēdenaa, zinakenaa, ²² wākũu, nēsevāni, manafiki, wé'isariyā, sānkara, gbēsōsōnaa, karambaani kũ mīsariyāo. ²³ Yã vāni pìnc dì bo swěe gũn pínki, àkũ mé àdi tó gbě gõ gbāsí.

Nogbē zĩto Yesu náanikenaa
(Mat 15:21-28)

²⁴ Yesu bò gwe à gèe Taya bùsun, akũ à kipa be kea. À ye ò a dõro, ama adi le à a zĩda ùtero. ²⁵ Nogbē kũ a nēncokpare tāna vī Yesu baaruu mà, akũ à sù à wùte a are gõnc. ²⁶ Nogbē pì sō Giriki gběme ò a ì Siria Fenisia bùsun. À wé kè Yesua de à tāna goare a néa. ²⁷ Akũ Yesu pìne: Ñ tó ò póbale kpá nēncō gĩa, zaakũ à mana ò nēncō póbale sé ò zu gbēdanonero. ²⁸ Akũ nogbē pii wèa à pì: Dikiri, bee gbēda kũ òdi wùteńyĩnc dì nēncō póbale bùru sése. ²⁹ Yesu pìne: Kũ n yāwenama mana yāi, ñ tá, n né tāna gòà. ³⁰ Kũ à kà be, à a né lè wùtena pèea, tāna pii gòà.

Sāto werekōanaa

³¹ Akũ Yesu fùte Taya bùsun à gèe Sidō, akũ à bõte kũ Wētēmenkuri bùsuuo ari à gèe à kà Galili sèbēei. ³² Akũ ò sùne kũ sāto bebekariio, ò wé kèa de à c naa. ³³ Yesu bò pari gũn kũ sāto pii ò a cnetere pèpe a sãn. Kũ à lé'i sù, akũ à c nà sāto pì nénea. ³⁴ À wé sè musu à wesa kākara à bò, akũ à pìne: Efata. Yã pii pì ñ wě. ³⁵ Zaa gwe gõnc gõgbē pì sã wè a néne fùte, akũ à yã ò swáswa. ³⁶ Yesu pìńne òsun o gběke maro, ama lākũ àten gíńne nà, lemē òteni a kpàkpa keńne le. ³⁷ Yã pii bò ñ sare manamana à gèe onala, akũ ò pì: A yã sínda pínki kenaa dìgõ maname. Àdi tó bee sātonc yã ma, akũ àdi tó bebekarinc yã o.

Póbalekana gbēncn dúbu siikōna
(Mat 15:32-39)

8 Gõnc kũnc gũn dc gbēnc kākaraasi. Ò póbale vī ò blero, akũ Yesu a ìbanco sisiai à pińne: ² Gbē dínco kēmene wēnda, zaakũ ò gĩnake ò kú kũmao gõnc aakõ, akũ ò póke vī kũ ò blero. ³ Tó ma ñ gbàre ò tá be kũ nàao, gu ni líńma zé gũn, zaakũ ñ gbēkeno boki zã. ⁴ Akũ a ìbanco a là ò pì: Mákpan óni póbale len sēntepõrcu la kũ ani gbē pìnc kãa? ⁵ Akũ Yesu ñ lá à pì: Burodi mèn ũgbān á vīi? Ò pì: Mèn supplame. ⁶ Akũ à pì pari vute zĩte. Akũ à burodi mèn supplā pìnc sè à sáabu kè, ben à è'e à kpà a ìbanco ò kpaatete parine, akũ ò kpàateteńne. ⁷ Ò kpò fítinnanc vī fítĩ dc. Kũ à arubarikaa dàn, à pińne ò era ò abirekũ kpaateteńne dc. ⁸ Akũ ò blè ò kã, akũ ò a kpàra kũ ò gõnc sète tãńko mèn supplā. ⁹ Gbē pìnc kà kãni dúbu siikõ. Kũ Yesu ñ

gbàre, ¹⁰ akũ à gèe gó'ite gũn kũ a ìbanco, ò gèe Dalamanuta bùsun.

Farisinc sèedagbekanaa
(Mat 16:1-12)

¹¹ Akũ Farisinc sù òten lékpakõa kpá kãao òten lí kpátea, òten wete à sèeda ke keńne kũ Luda gbānao. ¹² Akũ à wesa bò à pì: Bóyāi gbāragbēnc dì sèeda gbekamaa? Yāpuran maten oáre, mani sèeda ke keńnero. ¹³ Akũ à ñ tó gwe à èra à gèe gó'ite gũn à tà bara. ¹⁴ A ìbanco sãn ò burodi zàna sé. Burodi mèn do mé à gõńne gó gũn. ¹⁵ Akũ Yesu lé dàńma à pì: Àgõ á zĩda kũna dõ. À laakari ke Farisinc kũ Herõdu gbēnc lùbenēei. ¹⁶ Akũ òten pikõne: Kũ ó burodi vīro yã mé à tò à ò le. ¹⁷ Yesu dõńma, akũ à ñ lá à pì: Bóyāi áten pi kũ á burodi vīro yāii? Ari tera á wé dí kè à dõroo? Á laasun vīroo? ¹⁸ Á wé vī à gu eoroo? Á sã vī à yã maoroo? Yāke dì dcáguroo? ¹⁹ Kũ ma burodi mèn scõro è'e ma kpà gbēncn dúbu scõronca, a a kpàra sète tãńko mèn ũgbamee? Ò wèa ò pì: Mèn kuri awēplame. ²⁰ Akũ à èra à ñ lá à pì: Kũ ma burodi mèn supplā è'e ma kpà gbēncn dúbu siikõna, a a kusu sète sù mèn ũgbaa? Ò wèa ò pì: Mèn supplā. ²¹ Akũ à pińne: Ari tera á dõroo?

Betesaida vĩna wéwēnaa

²² Kũ ò kà Betesaida, akũ ò sùne kũ vĩnao ò wé kèa à c naa. ²³ Akũ à vĩnaa pii kũ a c a à bò kãao wēte kpe. À lé'i kà a wéa à c nàa, akũ à a là à pì: Nteni gu e yá? ²⁴ Akũ gõgbē pì a wé sè musu à pì: Maten gbēnc e lán línc bà òten taa o. ²⁵ Akũ Yesu èra à c nà a wéa dc. Kũ gõgbē pì wé kè biribiri, akũ a wé wè àten pó sínda pínki e sà swáswa. ²⁶ Akũ Yesu a gbàre à tá be à pì: Ñsun bõte lakutu gũnlo.

Pita Yesu Arumasihukena onaa
(Mat 16:13-23, Luk 9:18-22)

²⁷ Kũ Yesu ten gé kũ a ìbanco Sizaría Filipi lakutunc gũn, akũ à a ìbanco là zé gũn à pì: Dín gbēnc dì pi má de a ũu? ²⁸ Ò wèa ò pì: Gbēkeno dì pi Yahaya Da'itekērimē, gbēkeno dì pi Iliasu, gbēkeno dì pi dc annabi yānc dokeme n ũ. ²⁹ Akũ à ñ lá à pì: Ákõnc sō, dín adì pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Arumasihume n ũ. ³⁰ Akũ Yesu ñ sã fĩńne de òsun yã pì ò gběke maro.

Yesu a ga kũ a vunaao yã'onaa
(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

³¹ Akũ à nà yādannēnaa à pì: Séde Bisāsiri Né wētamma le manamana, gbē zõkõnc kũ sa'orikinc kũ ludayādannerinc ni gí, oni a de, a gõnc aakõde zĩ ani fute. ³² À yã pii òńne swáswa, akũ Pita gèe kãao kpado, àten gíne. ³³ Kũ Yesu lite à a ìbanco gwà, akũ à pàta Pítāa à pì: Ñ gomene gwe Setan! N laasun bi Luda pónlo, bisāsiri pómē. ³⁴ Abire gbera Yesu pari sisiai kũ a ìbanco à pińne: Tó gbē ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zĩda wēndiii à a lígbāndurukpana sé à téomai. ³⁵ Gbē kũ à ye àgõ a wēndi

kūna ni kurai. Gbẽ kũ à gì a wěndiia ma yāi kũ ma baaru yāo s̄, ade niḡ wěndi v̄. ³⁶ Tó gbẽ ḡ andunia v̄ pínki, tó à kúra a wěndiia, b́ àreen à v̄i? ³⁷ B́n bisāsiri ni le à a wěndi lilin keoo? ³⁸ Tó gbẽ makũ kũ ma yān wé'i dè gbāragbẽ durunnade ludanaanikerisarino té, Bisāsiri Né ni ade wé'i de ḡr̄ kũ ani su a De gakuri gũn kũ a malaikan̄.

9 Akũ à piñne: Yāpuran maten oáre, gbẽkeno kú la kũ oni garo ari ò kína kũ Luda kà e, àten su kũ gbānao.

Yesu linaa

(Mat 16:24-17:13, Luk 9:23-36)

² Ḡr̄ suddo gbera Yesu Pita kũ Yamisio kũ Yuhanao sè à didi kũnw̄o kpi leia ntēne. Akũ à li n̄ wára, ³ a pókasan̄ ten té ke púu táitai. Gbẽke kú andunia gũn kũ ani f̄ à a pura kũ lero. ⁴ Akũ Iliasu kũ Musao bò ò s̄m̄ma, òten yā o kũ Yesuo. ⁵ Akũ Pita pì Yesune: Danneri, à mana kũ ó kú la. Ó kuta d̄ mèn aak̄, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliasu pó mèn do. ⁶ À d̄ yā kũ àten oro, zaakũ v̄ina n̄ kũ manamana. ⁷ Ludambe luku kipa à dàñla, akũ ò kòtoo mà a gũn à pì: Àkũme ma Né mèn do légelege yenȳide ū. À a yā ma. ⁸ Kānto kũ ò gu gwàgwa, odì gbẽke e doro, sé Yesu ado.

⁹ Kũ òten kipa kpi piia, akũ Yesu piñne òsun yā kũ ò èe pì o gbẽke maro ari Bisāsiri Né vuna gan. ¹⁰ Ó yā pì kũna, ama òten k̄ lala òten pi: Vuna gan yā bire de derame? ¹¹ Akũ ò a là ò pì: B́ yā mé à tò ludayādan-nerino d̄ pi Iliasu mé ani su káakuu? ¹² À wém̄ma à pì: Iliasu ni su káaku yāpurame, ani yā s̄inda pínki keke a gbèn, ama à kè dera ò k̄ Luda yān ò pì, Bisāsiri Né ni wétamma le manamana ari ò ḡiia? ¹³ Ama maten oáre Iliasu sù k̄, akũ ò kène n̄ p̄yeinaaame, lākũ ò a yā ò Luda yān nà.

Yesu n̄ḡgbẽ t̄nade werek̄anaa

(Mat 17:14-21, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kũ ò sù n̄ gbẽ kparan̄ k̄inaa, ò è pari likañȳi, luda yādan̄nerino ten lékpak̄a ke kũnw̄o. ¹⁵ Kũ pari Yesu è, a yā bò n̄ sare, akũ ò bàa lè ò ḡe ò f̄ kp̄aa ḡn̄ n̄ pínki. ¹⁶ Akũ à a iban̄o là à pì: B́ lékpak̄an̄ áten ke kũnw̄o l̄e? ¹⁷ Akũ ḡgbẽ ke wèa zàa gũn à pì: Danneri, ma sunne kũ ma néome, t̄ana mé à a néne n̄ate. ¹⁸ Tó à didia, àdi a p̄ate z̄ite, àdiḡ lé'ifuta b̄te, àdiḡ saka só, àdi gbāgb̄a s̄r̄r̄. Ma pì n̄ iban̄one ò pé t̄ana piia à bo, akũ ò f̄ua. ¹⁹ Akũ Yesu piñne: Gbāragbẽ ludanaanikerisarino! Maniḡ kú k̄áo ari b̄rem̄e? Maniḡ mena k̄áo ari b̄rem̄e? À mómene kũ né piio la.

²⁰ Kũ ò s̄une k̄ao, kũ t̄ana pì Yesu è ḡn̄, akũ à né p̄i ȳiḡȳiḡ à a p̄ate z̄ite bèn. Akũ àten gb̄igiri ke àten lé'ifuta b̄te. ²¹ Yesu né pì de là à pì: Zaa b̄reme à kúo l̄e? À wèa à pì: Zaa a né f̄iti z̄ime. ²² Àdiḡ a zu té kũ ío gũn baala'i, àdiḡ ye à a de. Tó ñni f̄i ò p̄ke ke ò ó wēnda gwa, ò kpáwái. ²³ Yesu piñne: N pì, tó mani f̄i yá? Bee pó s̄inda pínki d̄ sí ke gbẽ kũ à ma náani v̄ine. ²⁴ Akũ né pì de wiki lè ḡn̄ à pì: Má n̄ náani v̄i. Ò n̄ náani kũ àten k̄iama karamene. ²⁵ Kũ Yesu è zà ten

nakaram̄ma, à ḡi t̄ana piine à pì: T̄ana s̄ato kp̄aturuku, ma ònne ò go né piia. N̄sun ḡe a gũn doro. ²⁶ Akũ t̄ana pì wiki lè à a ȳiḡ p̄as̄ip̄as̄i, akũ à gò. Né p̄i ḡ w̄utena lán ḡe bà ari gbẽ daside pì à ḡame. ²⁷ Akũ Yesu a kũ a ɔa à a f̄ute à zè.

²⁸ Kũ Yesu ḡe ɔnn, akũ a iban̄o a gbèka gusare ò pì: À kè dera ódi f̄i ò pé t̄ana piia à boroo? ²⁹ Akũ à wém̄ma à pì: Adi taka d̄i sí boro, sé kũ aduakenaao.

Yesu era à a ga kũ a vunaao yā'ona

(Mat 17:22-23, Luk 43-45)

³⁰ Kũ ò bò gwe, akũ ò p̄ Galiline. Yesu ye òḡ a kúki d̄ro, ³¹ zaakũ àten yā da a iban̄one. À piñne: Oni Bisāsiri Né na gb̄en̄ne n̄ ɔ̄ ò a de, a ḡr̄ aak̄de z̄i ani fute. ³² Odi a yā p̄i d̄ro d̄ro, akũ v̄ina n̄ kũ ò yā pì gbekaa.

Tena Yesui lán né f̄iti bà

(Mat 18:1-9, Luk 9:46-50)

³³ Akũ ò kà Kapenamu. Ḡr̄ kũ à kú be, à a iban̄o là à pì: B́ lékpak̄an̄ áten ke zé ḡnn̄? ³⁴ Akũ ò ȳitena, zaakũ òten lékpak̄a ke zé gũn deñla yā musume. ³⁵ Akũ à v̄ute à gb̄en̄n̄ kuri aw̄epla p̄n̄o sisia à pì: Tó gbẽ ye à ke gbẽ káaku ū, ade ḡ gbẽ kp̄ede ū, àḡ gbẽ s̄inda p̄inkine z̄iri ū. ³⁶ À né f̄iti sè à a zè n̄ are, akũ à a sè à a kp̄a a kùla à piñne: ³⁷ Gbẽ kũ à né d̄in̄ do si ma ìbake yāi, makũme à si. Gbẽ kũ à ma si s̄, makũme à si madoro, gbẽ kũ à ma z̄in̄ à si.

Gbẽ kũ adi ibere kp̄a kũoro bi ó gbẽme

(Luk 9:49-50)

³⁸ Akũ Yuhana piñne: Danneri, o gbẽke è, àten t̄anan̄o gor̄ma kũ n̄ t̄o, akũ o gine, zaakũ ó gb̄en̄lo. ³⁹ Akũ Yesu pì: Àsun ḡinero, zaakũ gbẽke ni f̄i à daboyā ke kũ ma t̄o à era à ma t̄ v̄ani sí doro. ⁴⁰ Gbẽ kũ adi ibere kp̄a kũoro bi ó baakpeme. ⁴¹ Yāpuran maten oáre, gbẽ kũ à á gba ímina kũ á kun Kirisi p̄ ū yāi, ade ni kura a láadairo.

⁴² Tó gbẽ tò né kũ ò ma náani v̄i d̄in̄ doke s̄ate, aniḡ s̄ana adene ò w̄isil̄gbe z̄k̄ d̄o a wakale ò a zu s̄ebe gũn. ⁴³ Tó n̄ ɔ mé àdi tó ò fu, ò z̄ ò zuk̄una. À s̄anne ò ḡe w̄endii gũn kũ ɔ kusuo de n̄ ḡ kũ ɔ mèn plaola ò ḡe té kũ àdi garo gũn gyāw̄an. ⁴⁵ Tó n̄ gbá mé àdi tó ò s̄ate, ò z̄ ò zuk̄una. À s̄anne ò ḡe w̄endii gũn ere ū de n̄ ḡ kũ gbá mèn plaola ò n̄ zu tén. ⁴⁷ Tó n̄ wé mé àdi tó ò fu, ò bo. À s̄anne ò ḡe kpata kũ à bò Luda k̄inaa gũn kũ wé doo de n̄ ḡ kũ wé mèn plaola ò n̄ zu tén, ⁴⁸ gu kũ n̄ k̄k̄birii d̄i lākaro, té p̄i d̄i garo.

⁴⁹ Té ni mè ū gbẽ s̄inda p̄inkia lākũ òdi p̄o keke kũ wisio nà. ⁵⁰ Wisi bi p̄o maname, ama tó a nna t̄a, daran oni ke nà à ḡ wisi ū d̄o? À tó wisi ḡ kú á gũn, aniḡ nna kũ k̄o.

Yigidena yā

(Mat 19:1-12)

10 Akũ Yesu bò gwe à ḡe Yudea b̄usun ari Yoda bara. Pari era ò k̄akarai gwe, akũ à yā dàñne lākũ àdi ke nà. ² Farisi ken̄o sù ò a ȳ ò gwa, akũ ò a là

ò pì: Gõgbě zé vī à yìgi de yá? ³ À wèmma à pì: Musa dàáre deraa? ⁴ Ò pì: Musa gõgbě gbà zé à yìgidetakada kě à a nanɔ gbareo. ⁵ Akū Yesu piñne: Á sãgbãna yã mé à tò Musa doka birekū dàáre. ⁶ Zaa káaku kū Luda andunia kè, à gõgbě kè kū nɔgběome. ⁷ Abire yã gõgbě ni a de kū a dao tó, ò nakɔa kū a nanɔ, ⁸ ñ gběncɔn pla oni gõ mè do ù. Ò kun pla doró, sé do. ⁹ A yã mé à tò gbě kū Luda ñ nakɔanɔ, bisãsirì sún ñ kěkɔaro. ¹⁰ Kū Yesu tà be, a ibanɔ a là yã pìi miii. ¹¹ Akū à piñne: Gbě kū à yìgii dè kū a nanɔ à nɔ pãnde sè, ade zina kè a nɔ káakune. ¹² Nɔgbě kū à yìgii dè kū a zão à gõ pãnde sè sã, à zina kèen gwe.

Yesu arubarikadana néncɔn
(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

¹³ Òten su Yesune kū néncɔ de à ɔ narímma, akū a ibanɔ gíñne. ¹⁴ Kū Yesu è le, à pɔ fě à piñne: Á tó néncɔ mɔ ma kínaa, àsun gíñnero, zaakū kpata kū à bò Luda kínaa mé à ñ takanɔ pɔ ù. ¹⁵ Yãpuran maten oáre, gbě kū adi kpata kū à bò Luda kínaa sí lán né fíti bàro ni gēnlo. ¹⁶ Akū à néncɔ sè à ñ kpákpa a kùla, à ɔ nànarímma à arubarikaa dàngu.

Aruzekede
(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷ Kū Yesu dà zén àten gé, akū gõgbě ke bàa lè à sù à kùte a are à a là à pi: Danneri mana, deran mani ke nà mà wèndi kū àdi lákaro lee? ¹⁸ Akū Yesu piñne: Á kè dera n pì má manaa? Gběke manaro, sé Luda ado. ¹⁹ Ñ dokanɔ dɔ: Ñsun gbě dero, ñsun zina kero, ñsun kpāni oro, ñsun yã di n gbědakearo, ñsun gbě blero, ñgõ bèere lí n de kū n daoone. ²⁰ Akū à pi: Danneri, zaa ma né fíti gɔɔan má yã birencɔ kūna pínki. ²¹ Akū Yesu a gwà kū yenyí wéó à piñne: Yã mèn do mé à gññne. Ñ gé ñ pɔ kū ñ vīncɔ yía pínki ñ a ɔgɔ kpá takasidenɔa, ñ mɔ ñ témai, ñngõ aruzeke vī ludambe. ²² Akū gõgbě pì ànn sisi yã pì yã, à tà kū pɔsirao kū à aruzekencɔ vī zókɔ yã. ²³ Akū Yesu a ibanɔ gwàgwa à piñne: Á zĩũ manamana aruzekedenɔ à gě kpata kū à bò Luda kínaa gūn. ²⁴ A yã pìi bò a ibanɔ sare, akū Yesu èra à piñne: Gběncɔ, à zĩũ gběne manamana à gě kpata kū à bò Luda kínaa gūn! ²⁵ Lakumi gēna pɔɔwēen araga de aruzekede gēna kpata kū à bò Luda kínaa gūnla. ²⁶ Akū yã pìi bò a ibanɔ sare manamana, ò pikɔne: Dí mé ani fĩ à surabana lee? ²⁷ Yesu ñ gwà à pi: Bisãsirì ni fĩro, sé Luda. Luda kínaa bee pɔ sīnda pínki dì sí ke.

²⁸ Akū Pita piñne: O bee pɔ sīnda pínki tò o tenyĩ. ²⁹ Yesu pi: Yãpuran maten oáre, gbě kū à a be tò ke a vīncɔ ke a dakūnanɔ ke a da ke a de ke a néncɔ ke a burama yã kū ma baarukpannena yão, ³⁰ ade ni era à benɔ kū vīncɔ kū dakūnanɔ kū danɔ kū néncɔ kū buranɔ e leu basɔɔro andunia dí gūn, ama kū wétãmmaoame, ani wèndi kū àdi lákaro le andunia kū àten su gūn. ³¹ Gbě káakuncɔ nigõ gbě kpedencɔ ù dasi, gbě kpedencɔ nigõ gbě káakuncɔ ù.

Yesu era à a ga kū a vunaao yã'onaa
(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)

³² Ò èra ò dà zén òten gé Yurusalemu. Yesu do a ibanɔncɔ are, akū yã pìi bò ñ sare, vīna gbě kū ò té a kpencɔ kū. Akū Yesu a gběncɔn kuri awēplanɔ sète ñ dona, à èra à yã kū oni keare òñne dɔ ³³ à pi: Á ma! Òten gé Yurusalemume. Oni Bisãsirì Né kpá sa'orikincɔ kū ludayãdannerincɔa, oni yã daala à ga, oni a kpá kifirincɔa. ³⁴ Oni a lalandi ke oni lé'i káa oni a gbě kū flãao oni a de, a gɔɔo aakɔde zĩ ani fute.

Yamisi kū Yuhanao wékenaa
(Mat 20:20-28)

³⁵ Akū Zebedi néncɔ Yamisi kū Yuhanao nà Yesui ò piñne: Danneri, ó ye ñ yã kū òten wé kemma kewere. ³⁶ Akū à ñ lá à pi: Bón á ye mà keáree? ³⁷ Ò wèa ò pi: Ñ tò ò vute kūnwɔ n kpata gūn, gbě do n ɔplai gbě do ɔzei. ³⁸ Yesu piñne: Á yã kū áteni a wé kema dɔro. Toko'i kū mani mi, áni fĩ à mi yá? Wétãmma kū mani gēn áni fĩ à gě a gūn yá? ³⁹ Ò wèa ò pi: Óni fĩ. Akū Yesu piñne: Toko'i kū mani mi áni mi, wétãmma kū mani gēn áni gēn, ⁴⁰ ama vutena ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yãnlo. Gbě kū Luda kèkèñnenɔ pómɛ.

⁴¹ Kū a iba gběncɔn kuri kparanɔ yã pìi mà, ñ pɔ fě Yamisi kū Yuhanaooi. ⁴² Akū Yesu ñ kákara à piñne: Á dɔ kū gbě kū òteni ñ gwa buri pãnde kínanɔ ùncɔ dì gbãna ble ñ gběncɔa, gbãnadencɔ sã òdi iko mɔñne, ⁴³ ama à de le á kínaaro. Á té gbě kū à ye à gõ gbě zókɔ ù, sé ade ke á zĩri ù. ⁴⁴ Leme dɔ gbě kū à ye à gõ gbě káaku ù, sé ade ke á sīnda pínki zò ù. ⁴⁵ Zaakū Bisãsirì Né dí su de ò zĩ kenero, à sù de à zĩ keñneme à a zĩda wèndi kpá de à gběncɔ bo dasi yã.

Batimeu wéwēnaa
(Mat 20:29-34, Luk 18:35-43)

⁴⁶ Ò kà Yeriko. Kū Yesu ten bo gwe kū a ibanɔ kū pario, vīna Timeu né Batimeu vutena zé léa, àten bara ke. ⁴⁷ Kū à mà ò pi Yesu Nazera mé àten gēte, akū à nà lé gbãna zunaa à pi: Yesu, Dauda Buri, ñ ma wènda gwa! ⁴⁸ Akū pari ten gíne òten pi à yíte. Akū a lé gbãna zunaa kàra àten pi: Dauda Buri, ñ ma wènda gwa. ⁴⁹ Yesu zè à pi: Á a sísi. Akū ò vīnaa pìi sísi ò piñne: Ñ laakari kpáte ñ fute. Áteni n sísi. ⁵⁰ Akū vīnaa pì a uta bò à vī à fute à sù Yesu kínaa. ⁵¹ Akū Yesu a là à pi: Bón ñ ye mà kennɛɛ? Vīnaa pìi wèa à pi: Rabi, má ye ma wé gu emɛ. ⁵² Akū Yesu piñne: Ñ gé, ma náani kū n kè mé à n werekɔa. Zaa gwe gñncɔ a wé gu è, akū à dà kãao zén.

Gbãnakekpana Yesui Yurusalemu
(Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19)

11 Kū ò kà kãni kū Yurusalemuo, ò kà Betefage kū Betani kū à kú Kùkpe sīsigerɛiio, akū Yesu a ibanɔ zĩ gběncɔn pla ² à piñne: Á gé lakutu kū à káte á are dire gūn. Tó a gě gñncɔ, áni zaakine bɔncɔ e bàdɔna gwe, gběke dí dia zikiro. Á poro à suo. ³ Tó ò á lá ò pi, bón áten ke gwe, à pi Dikiri mé à yei, ani era à suo tera. ⁴ Akū ò gèè ò zaaki è bàdɔna kpélele bàai. Kū òten

poro, ⁵ akū gbě kū ò ze gwenɔ́ n lá ò pì: Bón áten ke kū zaaki piio kū áten poroo? ⁶ ò wèrɔ́mma lákū Yesu òhne nà, akū ò n tó ò táo. ⁷ Ò sù kū zaaki piio Yesune, ò n utano kpàtea, akū Yesu dia. ⁸ Gbēnɔ́ teni n utano kpáte zé gūn dasi, gbēkeno ten lánɔ́ zǝ sēn òten kpáte dɔ.

⁹ Gbē kū ò té arenɔ́ kū gbě kū ò té kpenɔ́ ten wiki lé òten pi:

N gbāna ke!

Arubarikaden gbě kū àten su kū Dikiri tóo ũ.

¹⁰ Luda arubarika da ó dizi Dauda kpata kū àten bo gupuraan.

Ò gbānake kpái ari ludambe.

¹¹ Kū Yesu kà Yurusalemu, à gē Luda onn, akū à pó sīn-da pínki gwà à likai. Kū ifántē ten gē kpén yāi, akū à bò à gēe Betani kū a ìba gbēnɔ́n kuri awēplano.

Yesu láaribona kaka lía kū a konna Luda onnwo

(Mat 21:12-22, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)

¹² Kū gu dɔ, ò bò Betani, akū nà ten Yesu de. ¹³ À kaka lí è zǝ dire a lá kù. Akū à gēe gwa ke tó à né vī. Kū à kà gwe, adi pòke lero, sé a lánɔ́, zaakū kaka gɔɔ dí ká kòro. ¹⁴ Akū à pì lí piine: Gbēke ni n né ble ziki doro. A ibanɔ́ yā pii mà.

¹⁵ Kū ò kà Yurusalemu, Yesu gē Luda onn, akū à pè eteblerinɔ́ kū lagatarinɔ́ à n bótē. À gɔlilinkerinɔ́ teburunɔ́ kū potēnyarinɔ́ gbànɔ́ yīpa à kòtēnne. ¹⁶ Adi we gbēke a aso sè à gētēo Luda onnlo. ¹⁷ Akū à yā dà gbēnɔ́ne à pì: Ò ké Luda yān ò pì: Ma kpé nigǝ de adu-akekpe ũ buri sīnda pínkinē, akū a ké gbēblerinɔ́ tò ũ. ¹⁸ Sa'orikinɔ́ kū lodayādannerinɔ́ yā pii mà, akū òten zé wete ò a de. Òten vīna kene, zaakū a yādannenaa bò gbē sīnda pínki sare. ¹⁹ Kū kɔksi kē, akū Yesu kū a ibanɔ́ bòte wētē pii gūn.

²⁰ Kū gu dɔ, òten gētē, akū ò kaka lí pii è à kori kè kū a zīnio. ²¹ Akū à yā dǝ Pitan, akū à pì Yesune: Rabi, n kaka lí kū n láari bòda gwa, à kori kū. ²² Yesu wèrɔ́mma à bè: Àgǝ Luda náani vī. ²³ Yāpuran maten oáre, tó gbě ò kpi díne à fute à a zīda sé à zu sèben, tó ádi sika ke a nēsēe gūnlo, tó à náani vī kū yā kū à òo pì ni ke, ani keneme. ²⁴ Abire yāi maten oáre, tó áten adua ke, yā kū a a wé kè pínki, à dite à gīnake a lè kò, áni le sǝ. ²⁵ Tó a fute áten adua ke, tó á nēsē vāni kūna kū gbēkeo, à kēne, de á De kū à kú musu á durunnano kēáre dɔ. ²⁶ Tó ádi gbēnɔ́ ké sǝro, á De kū à kú musu ni á durunnano kēáre sero.

Yesu gbekana a ikooi

(Mat 21:23-27, Luk 20:1-8)

²⁷ Akū ò kà Yurusalemu. Lákū Yesu ten kure Luda onn nà, sa'orikinɔ́ kū lodayādannerinɔ́ kū gbě zǝkǝn sù ²⁸ ò a la ò pì: Iko kpaten nten yā dínɔ́ keoo? Dí mé à n gba yā pì kena ikoo? ²⁹ Akū Yesu wèrɔ́mma à pì: Yā mēn don mani gbekaáwa. À wema, mani iko kū maten yā dínɔ́ keo oáre. ³⁰ À omene. Yahaya gbēnɔ́ da'itekenaa bò Luda kínaan yá, ke bisāsiri kínaame? ³¹ Akū ò yā gǝgǝ ò pì: Tó o pì Luda kínaame, ani ó lá bóyāin ódi Yahaya yā síroo? ³² Tó o pì bisāsiri kínaame sǝ, tǝ! Ò gbēnɔ́ vīna vī, zaakū gbē sīnda pínki Yahaya annabike

sì. ³³ Akū ò wè Yesua ò pì: Ó dǝro. Akū Yesu piñne: Èhē makū se, mani iko kū maten yā dínɔ́ keo oáre.

Geepi líkpe arukerino

(Mat 21:33-46, Luk 20:9-18)

12 Akū Yesu fute áten yālekǝañne à pì: Gbēke mé à geepi líkpe bà à karaa likai, à wēe yǝ geepi'ifēki ũ à búdákpāgbaa kē, akū à bú pii nà arukerino nē n tǝ, akū à fute kú táo. ² Kū geepizǝgɔɔ kà, akū à a zīrii zǝ arukerii pínɔ́a de à a geepi né sí. ³ Akū arukerii pínɔ́ a kú ò a gbě, ò a gbàre kòri. ⁴ Akū à èra à zīri pānde zǝ dɔ. Akū ò gbě bire lè a miia ò wé'í dàa. ⁵ A èra à gbě pānde zǝ dɔ, akū ò gbě bire dè. Len à gbě pāndenɔ́ zǝ le dasi, ò n gbēkeno gbě ò n gbēkeno dè. ⁶ À négǝgbě mēn do yenyīde mé à gǝne sà, akū à a zǝ zǝ à pì: Oni ma né yā da. ⁷ Akū arukerii pínɔ́ pìkǝne: Túbibleriime dí. À tó ò a de, a túbi ni gǝ ó pó ũ. ⁸ Akū ò a kú ò a dè, akū ò a gēe sè ò bòo bura gūn. ⁹ Tǝ! Bón burade pì ni kee? Ani su à arukerii pínɔ́ dede à bura pì na gbě pāndenɔ́ne n tǝ. ¹⁰ Ádi Luda yā dí kyó keroo?

Gbè kú kpéborinɔ́ pā kpài mé à gǝ kpé kusuru gbè mide ũ.

¹¹ Dikiri mé à abirekū kè, akū à kèwere yābonsare ũ.

¹² Akū ò zé wētē ò a kú, zaakū ò dǝ kú n yāin à yālekǝanaa pii ò, ama ò vīna kē parine, akū ò a tò gwe ò tà.

Be'ogokpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)

¹³ Akū ò Farisi kenɔ́ kū Herɔdu gbēnɔ́ zǝ Yesu kínaa kū ũndǝo, de ò a kú a yā'onaa gūn. ¹⁴ Kū ò kà, akū ò pine: Danneri, ó dǝ kú gbě yāpurademe n ũ. Ndi gbě wé gwaro, ndi gbě gwena gwaro, ndi Luda zé dañne súsu. À zé vī ò búsun'ogokpá Sizaa yá, ke à zé vīro? Ò kpāan yá, ke òsun kpāaro? ¹⁵ Yesu n manafíkike dǝrɔ́mma, akū à piñne: Bóyāin áteni n lé áten gwaa? À mǝ kǝn ogokpá doo mà gwa. ¹⁶ Kū ò kpàa, akū à piñne: Dí mi wānzān dí kú a tóoo? Ò wèa ò pì: Siza pómē. ¹⁷ Akū Yesu piñne: À pǝ kú à de Siza pǝ ũ kpá Sizaa, à pǝ kú à de Luda pǝ ũ kpá Ludaa. A yā bò n sare.

Gènɔ́ vuna yā

(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)

¹⁸ Akū Sadusi kú òdi pi gènɔ́ dì vurono sù Yesu kínaa, ò a gbèka ò pì: ¹⁹ Danneri, Musa òwere a takada gūn à pì, tó gbě gà à a nano tòn né'isari, a dakūna gyaano pì sé, de à né buri dato a vīnne. ²⁰ Tǝ! Dedokǝnɔ́nɔ́n kun gbēnɔ́n supplá. Woru nɔ́ sè, akū à gà né'isari. ²¹ Akū Sabi nɔ́ pii sè dɔ, akū à gà à nɔ́ pii tò né'isari. Akū Biò kè le dɔ ²² ari à gēe à pè n suppladea. N pínki ò gà né'isari. N pínki gberan nɔ́ pii gà se. ²³ Gènɔ́ vuna gɔɔ zǝ n dí mé anigǝ nɔ́ pì vīi? Zaakū n gbēnɔ́n supplá n pínki ò a dǝ n ũme. ²⁴ Akū Yesu wèrɔ́mma à pì: Á Luda yā kú a gbānao dǝnasari yāin a sāteroo? ²⁵ Tó gènɔ́ fute, oni nɔ́ séro, oni zā kero, onigǝ kun lán malaikanɔ́n kun nà ludambeme. ²⁶ Gèvuna yā musu, ádi Musa takada kyó keroo? Gu kú à lèkara yā òn Luda pine akāame Ibrahim

kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ũ. ²⁷ Luda di ke gènc Lu-da ũro, gbě bēnenɔ Ludame a ũ. A sãte à kè zǎkǎ.

Dokayã kũ à deñla
(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

²⁸ Ludayãdanneri ke kú gwe, à lékpakǎa kũ òten ke mà. Kũ à è Yesu yã wèmma manamana, akũ à nài à a là à pì: Dokayã kpate mé à de a kparanɔla pínkii?
²⁹ Yesu wèa à pì: Yã kũ à deñlan dí: Isarailanɔ à sã kpá. Dikiri ó Ludame Dikiri ũ ado. ³⁰ Ngǎ ye Dikiri n Ludai kũ nèse mèn doo kũ n ninio pínki kũ n laasunnwo pínki n gbãna lén. ³¹ A pladen dí: Ngǎ ye n gbédakei lán n zĩ-da wëndii bà. Dokayã ke de abirenɔlaro. ³² Akũ ludayã-dannerii pii pìne: Yã maname, danneri. N yãpura ò, n pì Luda mèn dome, a pãnde kunlo, sé àpii. ³³ Yena Ludai kũ nèse mèn doo kũ n laasunnwo pínki n gbãna lén kũ yena n gbédakei lán n zĩda wëndi bàoo de sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũla kũ sa'ona buri sĩnda pínkio. ³⁴ Kũ Yesu è à yã wèawa kũ laakariii, à pìne: Gēna kpata kũ bò Luda kĩnaa gũn zã kũnworoo. Zaa gɔɔ birea gběke dí sù a yãke laa doro.

Arumasihu buri yã
(Mat 22:41-46, Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu èra àten yã dañne Luda ɔnn, akũ à gběnc là à pì: À kè dera ludayãdannerinɔ di pi Dauda burin Arumasihu ũu? ³⁶ Kũ Luda Nini didi Daudaa, à pì: Dikiri pì ma dikirine à vute a ɔplai ari àgǎ a iberenɔ kátene a gbá gbáru.
³⁷ Lákũ Dauda pìne Dikiri ũ, à kè dera anigǎ de a buri ũ dɔɔ?

Ludayãdannerinɔ kũ Farisinɔ manafiki
(Mat 23:1-36, Luk 20:45-47)

Akũ pari teni a yã ma kũ ɔɔnnao. ³⁸ A yãdannena a gũn à pì: À laakari ke ludayãdannerinɔi. Òdigǎ ye kurenaai kũ uta zǎkǎɔ dana, de ògǎ fɔ kpákpańma etenɔa.
³⁹ Òdigǎ wete ò vute aduakekpe vuteki mananɔ gũn kũ dikpe vuteki mananɔ. ⁴⁰ Òdi adua gbãna ke de gběnc ũ e yã, akũ òdi gyaanɔkɔ kpé símma. Ní wétãmma nigǎ pãšĩpãšĩ de gbě sĩnda pínki pǎla.

Gyaanɔ takaside gba
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Akũ Yesu vùte Luda ɔnn ɔgɔdakia are, àten gběnc gwa lákũ òten ɔgɔ dan nà. ɔgɔdasidenɔ ten ɔgɔ zǎkǎ dan. ⁴² Akũ gyaanɔ takaside sù à kɔɔ pla dàn, adi ká sisiro. ⁴³ Akũ Yesu a ibanɔ kàkara à pìne: Yãpuran maten oáre, gyaanɔ takaside dí ɔgɔ dà ɔgɔdaki gũn de gbě sĩnda pínkila. ⁴⁴ Zaakũ n ɔgɔ dasi gũnn ò bòn ò kàn n pínki. Nɔgbě dí sǎ, a takasike gũnn pǎ kũ à vĩ à pǎ bleon à dàn pínki.

Yurusalemu yakana kũ andunialakagɔɔ sèedanɔ
(Mat 24:1-22, Luk 21:5-24)

13 Lákũ Yesu ten bo Luda ɔnn nà, a ibanɔ doke pìne: Danneri, n gwa lákũ ò kpé mana dí takanɔ

bò nà kũ gbè mana dí takanɔ. ² Akũ Yesu pìne: N kpé zǎkǎ dínc è pínki yá? Gbè ke kú gu dí kũ oni tó dikǎro, oni gboro pínkime.

³ Yesu vutena Kùkpe sǎšĩgeresei areɔkǎana kũ Luda ɔnnwo, akũ Pita kũ Yamisio kũ Yuhanao kũ Anduruo a gběka gusare ò pì: ⁴ N owere, bɔren yã dínc ni kee? Bó mé anigǎ de a pínki kegɔɔ sèeda ũu? ⁵ Akũ Yesu pìne: À laakari ke, àsun tó ò á sãtero. ⁶ Oni su dasi kũ ma tóo, onigǎ pi Arumasihume n ũ oni gběnc sãte dasi. ⁷ Tó a zĩnc baaruu mà kũ a òpiio, àsun bídi kero. Sé abirekũnc ke, ama andunia lakana kpé. ⁸ Buri kũ burio ni futekǎi, leme dɔ bũsu kũ bũsuo. Zíte yĩgãyĩgãna nigǎ kú gukenɔn kũ nàao. Yã díncme nòwãwã naana ũ.

⁹ À laakari ke. Oni á kũkũ ò á na yãkpatekerinɔne n ɔ, oni á gběgbě aduakekpenɔ gũn. Oni á ze bũsu gbě zǎkǎnc kũ kınanɔ are ma yã, de àgǎ deñne ma sèedadenɔ ũ. ¹⁰ Sé ò ma baaru nna waazi ke buri pínki ma gĩa. ¹¹ Tó ò gēe kãáo yãkpatekokia, àsun gĩnake à bídi ke yã kũ áni oaro. Yã kũ Luda dàare á lén gɔɔ kũa à o, zaakũ ákǎnc mé áni yã oro, Luda Ninime. ¹² Vĩni kũ dakũnanɔ ni kǎ kpámma ò de. Denɔ ni bo n nénɔ kpe. Nénɔ ni bo n denɔ kũ n danɔ kpe ò n de. ¹³ Gbě sĩnda pínki ni zãágu ma yã, ama gbě kũ à zena gbãna ari a gɔɔ léa ni surabana le.

¹⁴ Tó a tǎe guyakari è gu kũ à de àgǎ kunlo, kyókeri gǎ dǎ, gbě kũ ò kú Yudeanɔ bàa sí ò mi pé kpınɔa. ¹⁵ Gbě kũ à kú a kpé musu sún kipa à gē kpé gũn à pǎke sé à booro. ¹⁶ Gbě kũ à kú bura sún era be à a uta séro. ¹⁷ Waiyoo nòsindarenɔ kũ nérandenɔ gɔɔ birea. ¹⁸ À adua ke de yã pì sún ke bunsire gɔɔro, ¹⁹ zaakũ wétãmma nigǎ kun gɔɔ pınɔa. Zaa gɔɔ kũ Luda andunia kè ari gbãra a taka dí kero, ani sǎ ke zikiro. ²⁰ Tó Dikiri dí gɔɔ pınɔ lagoro, de gběke ni boro. Ama à gɔɔ pınɔ làgo a gbě kũ à n sėnc yãime.

Bisāsiri Né sunaa
(Mat 24:23-44, Luk 21:25-38)

²¹ Gɔɔ birea tó gběke piãre, à Arumasihu gwa la kesǎ à Arumasihu gwa zã dire, àsun síro. ²² Zaakũ Arumasihu ékenɔ kũ annabi ékenɔ ni su ò sèedanɔ kũ daboyãnc ke, de ò gbě kũ Luda n sėnc sãteo, tó ani sí ke. ²³ À laakari ke. Ma gĩnake ma yã pínki òare zaa kãaku kò.

²⁴ Gɔɔ pınɔ wétãmmaanaa gbera ifãntě ni sira kũ, mɔvura ni í kero, ²⁵ susunenɔ ni woro ludambe, gbãna kũ ò kú musunɔ ni yĩgã, ²⁶ gbasa ò Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kũ gbãna zǎkǎɔ kũ gakurio. ²⁷ Ani a malaikanɔ zĩ andunia kusuru siikǎ gũn, de ò gbě kũ Luda n sėnc kakara zaa andunia lé díkũ kũ a lé direkũo.

²⁸ À yã dada kaka lía. Tó a ɔnenɔ í kpàkpa àten lá b̀̀to kú, á dǎ kũ guwãnagɔɔ kà kãni. ²⁹ Leme sǎ, tó a è yã pınɔ ten ke, àgǎ dǎ kũ a sunaa kà kãni, à kú kpélelea. ³⁰ Yãpuran maten oáre gɔɔ dí gběnc ni gētero ari yã pınɔ gé keo pínki. ³¹ Musu kũ zíteo ni gēte, ama ma yãncn gētena vĩro. ³² Gběke a gɔɔ ke a gɔɔ zaka dǎro, bee malaika kũ ò kú musunɔ ke Luda Né, sé De Luda.

³³ À laakari ke, á wé gǎ dɔ, zaakũ á dǎ gɔɔ kũ ani suro. ³⁴ A de lán gbě kũ àten gé wētea bà. À a be tò a

zíkërinɔne baadi kũ a zĩo, akũ à pì a gudākpārĩine á wé gǔ dɔ. ³⁵ Ákǔn sǔ, á dǔ gɔɔ kũ bede ni suro, ɔkɔsin yá, lizāndon yá, kolezuon yá, ke gudɔo. A yā mé à tò á wé gǔ dɔ, ³⁶ de àsun su kǎnto à á le áten i oro yāi. ³⁷ Yā kũ maten oáre maten o gbě sǐnda pínkineme, à wé gǔ dɔ.

Lékpakūsũna Yesu

(Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

14 Vĩnla dikpe kũ Burodi Futenasari dikpeo gǔ gɔɔ pla, akũ sa'orikĩnɔ kũ ludayādannerinɔ ten zé wete kũ ǔndǔo ò Yesu kũ ò dɛ. ² Zaakũ ò pì: Òsun ke dikpe zĩro, de gběɔn sún zuka káro yāi.

Nísi gbĩ nna kuna Yesu miia

(Mat 26:6-13, Yoh 12:1-8)

³ Gɔɔ kũ Yesu kú Betani, Simɔ kusu bea, àten pǔ ble gengesekena, akũ nɔgbě ke nài a lo fítinna kũ nísi gbĩ nna buri mana ɔgɔde kú a gũn kũna. Akũ à lo pì wakaa è, à nísi pìi kũ Yesu miia. ⁴ Gběkenɔ kú gwe, ñ pɔ fùte ò pì: Bóme nísi pì laalasekena ũu? ⁵ Oni fǔ ò yía de andurufu wàa do kpé basɔɔrola ò a ɔgɔ kpá takasidenɔa. Akũ ò léfɔɔ kpà nɔgbě pìi. ⁶ Akũ Yesu pì: À a tó gwe. Bó yā mé à tò áten wari dɔaa? À zĩ mana kèmeneme. ⁷ Takasidenɔ nigǔ kú kǎáo gɔɔ sǐnda pínki, gɔɔ kũ á yei, áni fǔ à keñne. Makũ sǔ manigǔ kú kǎáo gɔɔ sǐnda pínkiro. ⁸ À kè a gbāna lémmé, à gĩnake à nísi kũ ma mēea de à ma gè keome. ⁹ Yāpuran maten oáre, gu kũ òteni ma baaru nna waazi ken andunia gũn pínki, onigǔ yā kũ nɔgbě pìi kè o a dɔngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpe

(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)

¹⁰ Abire gbera gběɔnɔn kuri awēeplano do kũ òdi pine Yudasi Isikarioti gèe sa'orikĩnɔ kĩnaa de à Yesu kpárma. ¹¹ Kũ ò a yā mà, akũ ñ pɔ kè nna, akũ ò lé sène kũ oni ɔgɔ kpáa. Akũ àten zé wete à Yesu kpárma.

Vĩnla pǔble kekēnaa

(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yuh 13:21-30)

¹² Burodi Futenasari dikpeɔgɔɔ káaku zĩ kũ òdi Vĩnla sǎne bɔɔkũ kùtu kpá, Yesu ìbanɔ a là ò pìne: Mán ñ ye ò gé kekēne ñ Vĩnla pǔ blenn? ¹³ Yesu gběɔnɔn pla zĩ a ìbanɔ té à pìñne: À gé wēte gũn. Gǔgbě ke ni daále à í sena kũ loo. À téi ¹⁴ ari ɔn kũ ani gēn. À o ɔn pì bedene, danneri pì mán a kipaki kunn, gu kũ áni Vĩnla pǔ blen kũ a ìbanɔ? ¹⁵ Ani kpé musu zǔkǔ kũ ò kèke mǔáre. À pǔbleyā kekewere gwe. ¹⁶ Yesu ìbaa pìnɔ dà zén, ò gè wēte pìi gũn, akũ ò lè lákũ à òhne nà. Akũ ò Vĩnla pǔbleyā kèke gwe.

¹⁷ Kũ ɔkɔsi kè, akũ Yesu gèe gwe kũ a gběɔnɔn kuri awēepla pìnɔ. ¹⁸ Kũ ò gengesekena òten pǔ ble, akũ à pì: Yāpuran maten oáre, á gbě mèn do kũ óten pǔ ble lēle ni ma kpárma. ¹⁹ Ñ nèsee yàka, akũ òteni a la do: Asa makūroo? ²⁰ Akũ à pìñne: Á gběɔnɔn kuri awēeplano do kũ óten pǔ ble ta gũn lēleme. ²¹ Bisāsiri Né ni kpágui lákũ a kēna a yā musu nà, ama waiyoo gbě kũ ani Bisāsiri Né kpárma pìi. Ani ke sǎna adene tó odi a i yāro.

Dikiri pǔble

(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²² Kũ òten pǔ ble, Yesu burodii sè à arubarikaa dàn, akũ à likǔre à kpà a ìbanɔ à pì: À sí, ma mēen dí. ²³ Akũ à toko sè à arubarikaa dàn à kpárma, akũ ò mĩ ñ pínki. ²⁴ Akũ à pìñne: Ma arun yè, Luda bàka kunna kũ gbě dasinɔ aru ũ kũ ani bɔtema. ²⁵ Yāpuran maten oáre, mani geepi'i mi gĩa doru ari kpata kũ à bò Luda kĩnaa gé boo gupuraa, gbasa mà a dufu mi sà. ²⁶ Kũ ò lèe sì, akũ ò b̀te ò gèe Kùkpe sǐsǐgereei.

Yesu gĩnake à dǔ yā kũ Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

²⁷ Akũ Yesu pìñne: Á pínki áni fuma, zaakũ ò kè Luda yān ò pì: Mani sǎdāri lé, sǎnɔ ni fǎkǔa. ²⁸ Ama ma vunaa gbera mani doáre are gena Galili. ²⁹ Akũ Pita pìne: Bee tó ò fù ñ pínki, mani furo. ³⁰ Akũ Yesu pìne: Yāpuran maten onne, gwāaniala ari ko gǔ gé lé zu gēn pla, ñni ledi kpámai gēn aakǔ. ³¹ Akũ Pita pì mámmam: Bee tó mani sù mà ga kũnwo, mani ledi kpányĩ zikiro. Akũ ò ò le se ñ pínki.

Yesu aduakena zaa Getesemani

(Mat 26:36-46, Luk 22:39-46)

³² Ò kà gu kũ òdi pi Getesemani, akũ Yesu pì a ìbanɔne: À vute la ari mà gé adua ke. ³³ À Pita kũ Yamisio kũ Yuhanao sè à gèe kũñwo. Pɔsira a kũ a nèseyɔkɔ si. ³⁴ Akũ à pìñne: Ma pɔ sira kũ manamana ari ga léi. À ze la à ìbēne ke. ³⁵ Kũ à gèe are fíti, akũ à kùte zĩte à adua kè tó ani sí ke, gɔɔ zakaa pì gēteala. ³⁶ À pì: Baa, ma De, pǔ sǐnda pínki dì sí kenne. Ñ toko'i dí síma, ama adi ke yā kũ má yeinlo, sé kũ ñ yei. ³⁷ Akũ à èra à sù à a ìbanɔ lè, òten i o. Akũ à pì Pitane: Simɔ, nteni i on yá? Ñdi fǔ ñ ìbēne kè bee awa doroo? ³⁸ À ìbēne ke àgǔ adua ke de àsun fu yǔogwanaaaro yāi. Nini yei, ama mè buse. ³⁹ À èra à gèe adua ke, akũ à yā dokɔnɔ pìi ò dɔ. ⁴⁰ Kũ à èra à sù à ñ lé, òten i o, zaakũ òten idekũ dede. Ò dǔ deran oni yā one nàro. ⁴¹ A suna gēn aakǔdeo à pìñne: Áten i o áten kámma bo ari teran yá? À m̀ ò le. Gɔɔ kà sà. À gwa, ò Bisāsiri Né kpà durunnakerinɔa. ⁴² À fute ò gé. Gbě kũ à ma kpárma pì ten su fá.

Yesu kũnaa

(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

⁴³ Kũ à kpé àten yā pì o, akũ Yudasi a ìba gběɔnɔn kuri awēeplano doke sù kũ pario, ò fēnedano kũkũna kũ gònɔ. Ò bò sa'orikĩnɔ kũ ludayādannerinɔ kũ gbě zǔkɔnɔ kĩnaa. ⁴⁴ Bonkpede pì sǔ à sēdaa òhne à pì: Gbě kũ mani lé péa, àkũn dí. À a kũ gbāna à tá kǎao. ⁴⁵ Akũ à mii pè Yesua gǔnɔ à pìne: Rabi! Akũ à lé péa. ⁴⁶ Akũ ò ɔ pète Yesua ò a kũ gíngin. ⁴⁷ Akũ gbě kũ ò ze-na gweno doke a fēneda wòto à sa'oriki zĩri ke lèo à a sǎ gò. ⁴⁸ Akũ Yesu pìñne: Kpāni wédewen ma ũ kũ a su à ma kũ kũ fēnedano kũ gònɔ yá? ⁴⁹ Madigǔ kú kǎáo Luda ɔnn lákũ gu dīgǔ dɔ nà, madigǔ yā daáre, ádi ma kũro. Ama sé yā kũ ò kè Luda yān papa. ⁵⁰ Akũ a ìbanɔ bà lè ñ pínki ò a tòn.

⁵¹ Kefenna ke téi à póke danaro, bizatarun à kùala. Kù ò a kù, ⁵² akù à bò ñ ɔ̄ à a biza tòhne gwe à bàa s̄i à tà punsi.

Yuda gbānadenc yāpatekena kù Yesuo

(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

⁵³ Akù ò gèe kù Yesuo sa'oriki z̄k̄ɔ̄ bea. Sa'orikinc kù gb̄e z̄k̄ɔ̄nc kù ludayādannercnc kàkara gwe ñ pínki. ⁵⁴ Pita té a kpe z̄a dire ari à gèe à ḡe sa'oriki z̄k̄ɔ̄ be ɔ̄nn. À vùte gwe àten té kpákpa kù dogarinc l̄eɛɛ. ⁵⁵ Sa'orikinc kù Yuda yākpatekerinc ñ pínki ten s̄eɛda wete Yesui ò a de, akù odi a lero. ⁵⁶ Ò ékeyā didia dasi, ama ñ yāke dí k̄ó séro. ⁵⁷ Akù gb̄ekenc fùte ò ékeyā didia ò pì: ⁵⁸ O mà à pì áni Luda kpé kù bisāsiri bò wí áni a pānde bo ḡɔ̄ɔ̄ aak̄ɔ̄ dagura kù bisāsiri dí boro. ⁵⁹ Bee kù abireo ñ yā dí k̄ó séro. ⁶⁰ Akù sa'oriki z̄k̄ɔ̄nc fùte à z̄e ñ are à Yesu gb̄eka: Ñ yāke vī ñ wermmaroo? Yā kù òten didimma dí de deraa? ⁶¹ Yesu yīte kp̄en adi yāke wearo, akù sa'oriki z̄k̄ɔ̄nc p̄ii era à a gb̄eka: M̄ɔ̄k̄ɔ̄n Arumasihu, Luda arubarikade Né ũ yá? ⁶² Akù Yesu pì: Makūme a ũ. Áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasīn-dapinkide ɔ̄plai, akūs̄ áni a suna e ludambe lukun. ⁶³ Akù sa'oriki z̄k̄ɔ̄nc p̄i a utanc ḡa à k̄e à pì: À k̄e dera òten s̄eɛdade pānde kenc wete d̄ɔ̄ɔ̄? ⁶⁴ A mà lākū à d̄ɔ̄k̄e kù Ludao nà. Yā kpaten a z̄eo teraa? Akù ò yā dàala ñ pínki ò pì ò a de. ⁶⁵ Akù gb̄ekenc fùte ò lé'i kàa. Akù ò p̄ó yīne a ānnwa, òteni a l̄eɛɛ kù okūo òten pine: Ñ annabikēyā ò ñ gb̄e kù à n l̄e o. Akù dogarinc a kù ò a s̄an k̄eke.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita kù ɔ̄nn z̄īte, akù sa'oriki z̄k̄ɔ̄nc z̄ɔ̄ncɔ̄kp̄arenc doke s̄u gwe. ⁶⁷ Kù à Pita è àten té kpákpa, akù à wé dia à pine: M̄ɔ̄k̄ɔ̄n s̄s̄ ndiḡɔ̄ kù l̄eɛɛ kù Yesu Nazerao. ⁶⁸ Akù à ledi kpà à pì: Má a d̄ɔ̄ro, mádi yā kù nteni o d̄ɔ̄ɔ̄ d̄ɔ̄ro. Akù à fùte à ḡe gānun. ⁶⁹ Kù z̄ɔ̄ncɔ̄kp̄are p̄i a è gwe d̄ɔ̄, akù à ò gb̄e kù ò zena gwenɔ̄ne à pì: Ñ gb̄e m̄en don dí. ⁷⁰ Akù Pita ledi kpà d̄ɔ̄. Kù à k̄e saa f̄iti, gb̄e kù ò zena gwenɔ̄nc p̄i Pitane: Yāpurame ñ gb̄e dome n ũ, zaakū Galili gb̄eme n ũ. ⁷¹ Akù Pita fùte à a z̄ida kà à la dà à pì: Má gb̄e kù áteni a yā o p̄i d̄ɔ̄ro. ⁷² Zaa gwe ḡɔ̄nc ko lé ḡen plade z̄u, akù yā kù Yesu òo d̄ɔ̄ Pitan, kù à p̄i, ari ko ḡɔ̄ gé lé zu ḡen pla, ani ledi kpāai ḡen aak̄ɔ̄. Akù à nà ɔ̄ɔ̄ɔ̄naaa.

Pilati yākpatekena kù Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38)

15 Kù gu d̄ɔ̄ ḡɔ̄nc sa'orikinc kù gb̄e z̄k̄ɔ̄nc kù ludayādannercnc kù gbānadenc ñ pínki yā ḡɔ̄ḡɔ̄, akù ò Yesu ȳi ò gèe ò a nà Pilatine a ɔ̄. ² Akù Pilati a là à pì: M̄ɔ̄k̄ɔ̄mm̄e Yudanc kína ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò l̄e. ³ Sa'orikinc ten yā didia, ⁴ akù Pilati a là d̄ɔ̄: Ìni yāke oroo? Yā kù òten didimma ma fá! ⁵ Ama Yesu dí yāke wermmaro, akù yā p̄ii bò Pilati sare.

Yādana Yesula

(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

⁶ Vīnla dikpe z̄i òdi purusunanc doke kù gb̄enc a wé k̄e gb̄areíne. ⁷ Ḡɔ̄ɔ̄ kù s̄s̄ gb̄eke kù kp̄ésiran òdi pi Baraba. À kù kù gb̄e gaavude kù ò gb̄e d̄enɔ̄. ⁸ Akù pari nà Pilatii ò wé k̄ea à ke lākū àdi k̄er̄ne nà. ⁹ Akù Pilati ñ lá à pì: Á ye mà Yudanc kína gb̄areáren yá? ¹⁰ Zaa kù à d̄ɔ̄ kù nèseḡɔ̄ba kù sa'orikinc vī kù Yesuo yāin ò a kpāawa. ¹¹ Akù sa'orikinc gb̄enc laakar̄ii fùte, de ò o Pilatine à Baraba gb̄areíne. ¹² Akù Pilati ñ lá à pì: B̄ón á ye mà ke kù gb̄e kù adi pi Yudanc kinao teraa? ¹³ Akù ò wiki l̄e ò pì: Ñ a pá lía! ¹⁴ Akù Pilati p̄ih̄ne: À k̄e deraa? B̄ó dàan à k̄e? Akù ò wiki l̄e ò kàra ò pì: Ñ a pá lía! ¹⁵ Pilati ye à gb̄enc ɔ̄ncna wete, akù à Baraba gb̄areíne. À Yesu kpà sozanc ò a gb̄e fl̄āo ò a pá lía.

Yesu fobona

(Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3)

¹⁶ Akù sozaa p̄inc gèe k̄āo bùsu gb̄e z̄k̄ɔ̄nc p̄i be ɔ̄nn, akù ò ñ ḡa kàkara pínki. ¹⁷ Ò aruk̄imba t̄era d̄ane, akù ò l̄e f̄uraa t̄ā ò k̄une. ¹⁸ Akù òten f̄ɔ̄ kpāa ò pì: F̄ɔ̄ɔ̄ Yudanc kína! ¹⁹ Òteni a lé kù ḡooo a m̄iia òten lé'i k̄aa òten kúte ñ kosoa òten m̄i natene. ²⁰ Kù ò a fobò ò làka, akù ò aruk̄imba t̄era p̄ii ḡòala ò a z̄ida p̄ókasa d̄ane. Akù ò bò k̄āo òten gé a pá lía.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

²¹ Kù òten gé, Sireni gb̄e kù ò pine Simɔ̄ bò lakutu kea àten su w̄ete ḡūn, akù ò ḡa nàa à Yesu lígbāndurukpana sé. Ákūme Alesanda kù Rufuo de ũ. ²² Akù ò gèe kù Yesuo gu kù òdi pi Ḡɔ̄ḡɔ̄ta kù à p̄i m̄itokoki. ²³ Akù ò s̄ew̄e kù ò yākate kù ez̄eo d̄one, ama adi miro. ²⁴ Kù ò a pá lía, akù ò a p̄okasanc kp̄aate ò k̄ate, akù ò k̄apaa kp̄a lākū ñ baadi ni sé nà. ²⁵ Ò a pá lía m̄ò k̄endome. ²⁶ Ò yā kù ò diaa k̄e ò nà lía a m̄ila ò pì:

Yudanc kína.

²⁷ Ò kp̄āni w̄edewenc p̄a lía a sare gwe d̄ɔ̄ gb̄encnc pla, gb̄e do a ɔ̄plai gb̄e do a ɔ̄zei. ²⁸ Len yā kù ò k̄e Luda yān p̄apa le kù ò pì: Ò a kàkara kù dàkerinc.

²⁹ Gb̄e kù òten ḡe z̄éla gwenɔ̄nc teni ñ m̄i ke dékūdekū, òteni a s̄s̄ɔ̄ ò pì: Èh̄! M̄ɔ̄k̄ɔ̄n kù n p̄i ñni Luda kpé wí ñ era ñ bo ḡɔ̄ɔ̄ aak̄ɔ̄ daguran gweroo? ³⁰ Ñ n z̄ida m̄i sí ñ kipa lía! ³¹ Leme d̄ɔ̄ sa'orikinc kù ludayādannercnc teni a fobo le ò pì: À gb̄e pāndenc m̄ii s̄i, ama ani f̄i à a z̄ida m̄i síro. ³² Tó Arumasihu, Isarailanc kína kipa lía tera ò e, óni a náani ke. Akù gb̄e kù ò ñ pá lía l̄eɛɛnc teni a s̄s̄ɔ̄ d̄ɔ̄.

Yesu ganaa

(Mat 27:45-46, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

³³ Kù ifānt̄e kà m̄idangura, akù gusira dà bùsuu p̄ila pínki ari fānant̄e m̄ò aak̄ɔ̄. ³⁴ Fānant̄e m̄ò aak̄ɔ̄n Yesu wiki l̄e gbānagbāna à pì: Eloi, Eloi, lema sabatani! Abirekū p̄i: Ma Luda, ma Luda, à k̄e dera n ma tonn? ³⁵ Kù gb̄e kù ò zena gwe kenc yā p̄ii mà, akù ò pì: À ma, àten Iliasu sísi. ³⁶ Akù gb̄eke bàa l̄e à gèe à sako s̄e

à dà sèwě kpàkpāa gūn, à fífi lebaa, akū à dō Yesune à mi. Akū à pì: À ze gīa ò gwa, tó Iliasu ni su à a kipa. ³⁷ Yesu wiki gbāna lè à wëndii tà. ³⁸ Akū Luda kpé lábu-re kèkša pla bona musu suna zíte. ³⁹ Kū sozanz gbě zǝkǝ kū à ze Yesu are gwe è lákū à gà nà, akū à pì: Yāpurame Luda Nén gbě dí ũ. ⁴⁰ Nɔgbě kenz kú gwe dɔ òten gu gwa zǝ dire. N tén Mariama Magadaleni kun kú Mariamao Yamisi Fíti kú Yusufuo da kú Salomeo. ⁴¹ Gɔɔ kú Yesu kú Galili, mókɔnɔ mé òdigǝ téi ògǝ kpái. Nɔgbě pāndenɔn kú gwe dɔ dasi kú ò gèe kǝao Yurusalemu lèelè.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

⁴² Azuma zǝ ɔkɔsi. Kū òten kámmabogɔɔ soru ke, ⁴³ Yusufu Arimatea gbě sù. Gbě tódeme Yuda gbā-nadenɔ té. Akū sǝ àten kpata kú à bò Luda kínaa dǝ. À kùgbāna kè à gèe Pilati kínaa à Yesu gèe gbèkaa. ⁴⁴ Kū Pilati mà Yesu gīnake à gà kò, à bò a sare. Akū à sozanz gbě zǝkǝ sǝsi à a là tó Yesu gà kò. ⁴⁵ Kū Pilati gbě zǝkǝ yǝ pìi mà, akū à Yusufu gbà zé à gèe pì sé. ⁴⁶ Akū Yusufu gèe à táaru biza lù, akū à gèe à a gèe kipa lía à biza pìi fífi. À a dà gbèwèe kú ò sò mira ũ gūn, akū à gbè gbèntě gbigiri kè à tàta wèe pìle. ⁴⁷ Mariama Magadaleni kú Mariama Yusufu dao è gu kú ò Yesu gèe pìi wùten.

Yesu vunaa

(Mat 28:1-10, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

16 Kámmabogɔɔ lakanaao ɔkɔsi Mariama Magadaleni kú Mariama Yamisi dao kú Salomeo nǝsi gbǝ nna lù, de ò gé ò kú Yesu mēea yǝi. ² Azumanenna zǝ kɔnkɔkɔnkɔ ò bò òten gé mira pì kínaa. ³ Ò kǝ là zén ò pì: Dí mé ani gbèe kú gbigiri ke à gowere mira léa sǝɔ? ⁴ Zaakū gbèe pì zǝkǝ manamana. Kū ò wé sè ò gwà, akū ò è ò gbèe pì gbigiri kè ò gò mira pì léa. ⁵ Kū ò gè

mira pìi gūn, akū ò kefenna ke è vutena ɔplai à utagya-ba pura dana. Akū ò kè giri. ⁶ À pìñne: Àsun ke gǝriro, Yesu Nazera kú ò pà lían áten weteroo? À vù, à kú laro. À gu kú ò a wùten gwa, ⁷ áni gé à o a íbanɔne kú Pitao kú àten doñne are gena Galili. Gwen oni a en lákū à òñne nà. ⁸ Òten lukaluka, yǝ pìi bò n sare, akū ò bò miran ò bàa lè. Odi yǝke o gbèkenero kú vīna n kú yǝi.

Yesu bo à suna a íbanɔne

(Mat 28:16-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23)

⁹ Kū Yesu fùte azumanenna zǝ kɔnkɔkɔnkɔ, à a zǝda mò Mariama Magadaleni káaku. Nɔgbě pìi gūnn Yesu pè tāna mèn supplanɔ. ¹⁰ Akū nɔgbě pìi gèe à ò gbě kú ò kú kǝao yǝnɔne. N nèsee yakana òten ɔɔ dɔ. ¹¹ Kū ò mà kú Yesu kú kú wëndiio ari nɔgbě pì a è kú wéo, odi síro. ¹² Abire gbera gɔɔ kú n gbènɔn planɔn té zé gūn òten gé wète gūn, à bò à sùmma lán gbě pānde bà. ¹³ Kū ò èra ò sù, ò ò gbě kparanɔne, ama odi n yǝ síro. ¹⁴ Kū à kè saa à bò à sù a ìba gbènɔn kuri awèdonɔne kú òten pǝ ble. Akū à kpàkěnyí n sǝgbāna yǝi, zaakū odi a náani kero akūsǝ odi gbě kú ò a è à vùnɔ yǝ síro. ¹⁵ Akū à pìñne: À gé andunia gu sǝnda pínkia à ma baaru nna kpá gbènɔne n pínki. ¹⁶ Gbě kú à sǝ akū à da'ite kè mé ani surabana le. Gbě kú adi sí sǝro, yǝ ni bo adene vǝni. ¹⁷ Gbě kú ò baaru pìi sɔnɔ yǝkenanɔn dí: Oni tānanɔ gorǝma kú ma tóo, oni yǝke buri o. ¹⁸ Oni mlě sé kú ɔo. Bee tó ò sewe mì, pǝke ni n lero. Oni ɔ na gyǝrenɔ ò gbāna kú.

Tana kú Yesuo ludambe

(Luk 24:50-53, Zǝr 1:9-11)

¹⁹ Kū Dikiri Yesu yǝ òñne à làka, akū Luda a sè à tà kǝao musu, akū à vùte Luda ɔplai. ²⁰ Akū a íbaa pɔnɔ gèe ò waazi kè gu sǝnda pínkia. Dikiri zǝ kè kúñwo à a yǝ zǝni pète kú daboyǝ kú ò téinɔ.

LUKU

Baaru nna kù Luku kěe

Yesu Kirisi inaa 1:1-2:52
 Yahaya Da'itekeri waazikenaa 3:1-3:20
 Yesu da'itekenaa 3:21-4:13
 Yesu yādannena Galili 4:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 9:51-19:27
 Yesu kunna Yurusalemu 19:28-22:46
 Yesu gana kù a vunaa 22:47-24:53

1 Gbēnɔ ɔ kpà dasi, de ò yā kù à kè ó té baba taka-
 da gūn zéazea, ² lákù gbē kù ò de yā pii
 sèedadənɔ ũ kù a baarukparinɔ òwɛɛ nà zaa káaku.
³ Tera sà makù s̄, lákù ma wé pè yā pincɔ nà dodo zaa
 a naana, ma è à mana mà kēnne zéazea, ma gbē
 bèereɛde Tiofilu, ⁴ de ò yā kù ò dānne sānsān d̄.

Malaika gīnake à Yahaya Da'itekeri ina yā'onaa

⁵ Yudea bùsu kína Herɔdu gɔɔ sa'ori ke kun, a tón
 Zakari. À kù Abia sa'orinɔ gāa gūmme. A nanɔ tón Eliz-
 abeti. Haruna burime dɔ. ⁶ N̄ pla n̄ pínki mana Ludanɛ.
 Òdigō kun taari sari, ò Dikiri doka kù yā kù à dītənɔ kù-
 na. ⁷ Ama ò né vīro, zaakù Elizabeti bi parame, akù n̄
 gbēnɔn̄ pla n̄ pínki z̄ kù.

⁸ Gɔɔ kù sa'onaa kà n̄ gāaa, Zakari mé àten sa'ona
 Ludaa z̄ ke. ⁹ Lákù sa'orii pincɔ d̄i ke nà, ò kàpaa kpà,
 akù kàpa Zakari kù de à gé turaretiti kpata Dikiri kpén.
¹⁰ Turaretitikpatana gɔɔ pari kàkara kpélelea n̄ pínki,
 òten adua ke. ¹¹ Akù Dikiri malaikaa bò a s̄ua, à zè tu-
 raretitikpataki ɔplai. ¹² Kù Zakari a è, à kè giri, vīna a
 kù. ¹³ Akù malaikaa pii pìne: N̄sun tó vīna n̄ kùro Za-
 kari. Luda n̄ wéke s̄i, n̄ nanɔ Elizabeti ni né i gōgbē ũ, n̄
 tó kpáne Yahaya. ¹⁴ N̄ pɔ ni ke nna, n̄ yáa dɔ, gbēnɔ ni
 pɔnna ke a ina yā musu dasi, ¹⁵ zaakù anigō de Dikirinɛ
 gbē z̄k̄ ũmɛ. Ani wē ke í gbāna ke miro, Luda Nini
 nigō kúa zaa a da gberemme. ¹⁶ Ani tó Isarailanɔ arɛ dɔ
 Dikiri n̄ Ludaa dasi, ¹⁷ ani do Dikirinɛ arɛ kù Luda Nini
 gbāna kù Iliasu vī yāo. Ani tó denɔ lé ke do kù n̄ néɔ,
 ani tó s̄yāmarisaridenɔ gbē mananɔ ɔnd̄ sé. Ani tó
 gbēnɔ gō kù soru gūn Dikirinɛ.

¹⁸ Akù Zakari pì malaikaa pìine: Deran mani yā pì
 yāpura d̄ɔ? Zaakù mare z̄k̄naan ma ũ, akù ma nanɔ
 z̄i kù dɔ. ¹⁹ Akù malaikaa pii wèa à pì: Makùme Gibirilu
 ũ, madigō zena Luda arɛ. Akù mé à ma z̄i mà yā pì on-
 ne, mà baaru nna pì kpánne. ²⁰ N̄ ma, n̄ néne ni nate,
 t̄ni f̄i n̄ yā oro ari yā pì gé keo, kù n̄di ma yā kù ani ke a
 gɔɔa síro yāi. ²¹ Gɔɔ kù s̄ òten Zakari dā. A gikenaa
 Luda kpén bò n̄ sare. ²² Kù à bò, adi f̄i à yā ò kùnworo,
 akù ò d̄ kù à wégupu è Luda kpén. Lákù a néne nàte

nà, akù àten yā oñne kù ɔo. ²³ Kù Zakari sa'ogɔɔ pàpa,
 akù à tà be. ²⁴ Abire gbera a nanɔ Elizabeti n̄ɔ s̄i, akù à
 a z̄ida ùte ari mɔ ɔɔɔro à pì: ²⁵ Dikiri yā dí kèmenɛ, à ma
 wēnda gwà, à ma bo wé'iyān.

Malaika gīnake à Yesu ina yā'onaa

²⁶ A mɔ suddode gūn Luda malaika Gibirilu z̄ Galili
 lakutu kù òdi pi Nazera gūn. ²⁷ À gèe nɔkpare būnu kù
 a tón Mariama kínaa. À gōkamma vī Dauda buri ũ. A
 tón Yusufu. ²⁸ Kù malaikaa pii gē a kínaa, à pìne: Fɔɔ
 arubarikade! Dikiri kù kùnwɔ. ²⁹ Mariama bídi kè man-
 amana yā p̄ia, à laasun lè à pì: Fɔɔ bire mì de deraa?

³⁰ Akù malaikaa pii pìne:

Mariama, n̄sun tó vīna n̄ kùro,
 zaakù Luda gbēke kēnneme.

³¹ N̄ ma! Īni nò sí n̄ né i gōgbē ũ,
 n̄ tó kpáne Yesu.

³² Anigō de gbē z̄k̄ ũ,
 oni a sísi Luda Musude Né.

Dikiri Luda ni a ká
 a dizi Dauda kpatan,

³³ anigō kí ble Yakubu burinɔa gɔɔ s̄inda pínki,
 a kíblena nigō lakana vīro.

³⁴ Akù Mariama pì malaikaa pìine: Mádi gōgbē d̄
 zikiri, abirekù ni sí ke deraa? ³⁵ Malaikaa wèa à pì:

Luda Nini ni summa,

Luda Musude gbāna ni danla.

Abire yāi né kù ĩni i pì kunna nigō adona,
 oni a sísi Luda Né.

³⁶ N̄ dane Elizabeti négōgbē n̄sina se a z̄k̄naa gūn.
 Nɔgbē kù ò dite para ũ pì kù kù nò mɔ suddoo tera.

³⁷ Zaakù Luda kínaan pó s̄inda pínki di sí ken. ³⁸ Akù
 Mariama pì: Dikiri z̄bleriin ma ũ. À kèmenɛ lákù n̄ ò
 nà. Akù malaikaa pii tà à a tòn.

Mariama gena Elizabeti kínaa

³⁹ Gɔɔ kùa Mariama fùte à gèe lakutu kù à kù Yudea
 bùsu gus̄s̄iden gōnɔ. ⁴⁰ À gèe Zakari bea, akù à fɔ kpà
 Elizabetia. ⁴¹ Kù Elizabeti Mariama fɔɔ p̄i mà, a né vī a

gberε gūn, akū Luda Nini sù Elizabetia, ⁴² à wiki gbāna lè à pì: Arubarikademe n ũ de nɔgbě sīnda pínkila. Arubarikaden né kū à kú n gberen ũ dɔ. ⁴³ Bón ma ũ, kū ma Dikiri da sù ma gwaa? ⁴⁴ Gɔɔ kū ma n fɔkpam-manaa mà dé, né kū à kú ma gberen v̄ kū pɔnnaome. ⁴⁵ Arubarikademe n ũ, mɔkɔn kū n yā kū Dikiri ònne sì, kū ani ke.

Mariama Dikiri tó sena lei

⁴⁶ Akū Mariama pì:
Maten Dikiri tó sé lei ma swèε gūn,
⁴⁷ ma pɔ ten ke nna
Luda ma Surabariia,
⁴⁸ zaakū à ma yā dà,
makū a zòbleri kū mádi ká póke ũro.
Zaa tera ari gɔɔ sīnda pínki oni pimene arubarikademe,
⁴⁹ zaakū Luda gbānade yā zǔkɔ kèmene.
A tó kú adona.
⁵⁰ Àdi wēnda dǔ gbě kū òdi a vīna kenɔne ari n buria.
⁵¹ À a gāa pòro, à a gbāna mòhne, à zǐdabirinɔ fǎkɔa kū n laasunnɔ.
⁵² À gbānadeno bò kpatan, à talakanɔ sè lei.
⁵³ À pɔ manano kpà nàderinɔa ò kà, ama à ɔgɔdenɔ gbàre ɔkori.
⁵⁴ À kpà a zòbleri Isarailanɔ, n yā dí sāaguro.
⁵⁵ À wēnda dǔ Ibrahimine kū a buri pino lákū à ò ó dizinɔne nà.
⁵⁶ Mariama vùte kū Elizabetio lán mɔ aakɔ bà, akū à èra be.

Yahaya Da'itekeri inaa

⁵⁷ Elizabeti né'igɔɔ kà, akū à né ì gōgbě ũ. ⁵⁸ Kū a fārandidenɔ kū a daneno mà lákū Dikiri a wēnda gwà nà, ò pɔnna kè kāao. ⁵⁹ A gɔɔ ɔɔraakɔde zǐ ò sù tǔ zǔ né pīine, de ò a de Zakari tó kpáne, ⁶⁰ akū a da pì: Oi! Oni a sísi Yahayame. ⁶¹ Ò pine: Gběke kú n daneno té kū à tó bire víro. ⁶² Akū ò yā ò a denε kū ɔo, de ò dǔ deran à ye ò tó kpáne nà. ⁶³ Zakari anlo gběka, akū à kēa: A tǔn Yahaya. Yā pii bò n sare n pínki. ⁶⁴ Gwe gǔnɔ a néne sè lei, à lé bò àten yā o, àten Luda sáabu kpá. ⁶⁵ Akū vīna n fārandidenɔ kū n pínki, akū Yudea būsuside gběno ten yā pì o n pínki. ⁶⁶ Akū gbě kū ò yā pii mànɔ kūna n nēseε gūn ò pì: Bón né pì nigɔ de a ũ ziaa? Zaakū Dikiri ɔ kúa.

Zakari annabikeyā'onaa

⁶⁷ Luda Nini sù a de Zakaria, akū à annabikeyā ò à pì:
⁶⁸ Ò Dikiri Isarailanɔ Luda sáabu kpá!
À sù à a gběno bò.
⁶⁹ À Surabari gbānade bòwεε a zòbleri Dauda buri té,
⁷⁰ lákū à ò a annabinɔ gāi nà zaa gikena.
⁷¹ Ò pì ani ó sí ó iberenɔa,

ani ó bo gbě kū ò zǎógu pino ɔ.
⁷² Leme à ó dizinɔ wēnda gwà le, a bàka kunna kūhwo yā dí sāaguro.
⁷³ À la dà ó dizi Ibrahimine
⁷⁴ à pì ani ó bo ó iberenɔ ɔ,
áni ó gba zé ò doare vīna sari,
⁷⁵ de ó kunna gōne adona gbě manano ũ ari ó wēndi lén.
⁷⁶ Mɔkɔn sǔ ma né,
oni n sísi Luda Musude annabii, zaakū mɔkɔn mé ïni do Dikirine are n zé kekene.
⁷⁷ Ìni tó a gběno dǔ lákū ani n sura ba nà, lákū ani n durunnano kēhmma nà.
⁷⁸ Zaakū ó Luda sùru ví,
bonaa musu ani su ó gwa lán gudɔnaa bà,
⁷⁹ de à gu pu gbě kū ò kú gusira gūnnɔne kū gbě kū ò kú ga léinɔ,
de à ó gbá da aafia zén.
⁸⁰ Né pì zǔkɔ kú, à gǔ kǎgbānade ũ. A kú gbārannan ari gɔɔ kú à bò Isarailanɔne gupuraa.

Yesu Kirisi inaa

(Mat 1:18-25)

² Gɔɔ kúa Siza Ogsutu bò kú yāo, à pì ò a būsuside gběno naro n pínki. ² Naronaa káaku kū ò kèn gwe gɔɔ kú Kiriniu de Siria būsuside gbě zǔkɔ ũ. ³ Gbě sīnda pínki gēε a be wēten, de ò a tó da takadan. ⁴ Yusufu sǔ, à bò Nazera, Galili būsun, à gēε Dauda be lakutu Betilihamu, Yudea būsun, kū à de Dauda buri ũ yāi. ⁵ À gēε de ò a tó da takadan gwe kú a nɔkpamma Mariama kú à nòsinaao, ⁶ akū gɔɔ kú ò kú gwe, a né'igɔɔ kà, ⁷ akū à a né daudu ũ. À biza fifia, à a wùte pókādenɔ pòblebɔn, kú odi gu le nibɔnɔ kipakiaro yāi.

⁸ Sādārinɔn kú būsuside dokɔnɔ pii gūn, òten i sēnte, òteni n sāno dǎkpā gwāani. ⁹ Akū Dikiri malaikaa bò à sūrma, Dikiri gakuri gupura kú à likahyí, akū vīna n kú manamana. ¹⁰ Malaikaa pii òhne: Ásun tó vīna á kūro, zaakū ma su mà baaru nna kpáareme, gbě sīnda pínki pɔ ni ke nna manamana. ¹¹ Ò Surabarii íare Dauda wēten gwāaniala, àkūme Arumasihu ũ Dikiri ũ. ¹² Sèeda kú ani tó à a dǔn dí: Áni nékpāntē e wútena pókādenɔ pòblebɔn gūn, biza fifia. ¹³ Kānto ludambe gběno kú lēεε kú malaika pii dasidasi, òten Luda sáabu kpá ò pì:

¹⁴ Ò Luda tó sé lei zaa musu, gbě kú n yā kēne nnano aafia le zíte.

¹⁵ Kū malaikaa pino gòhla ò tà ludambe, akū sādārinɔ òkɔne ò pì: Ò gé Betilihamu, de ò yā kú à kèe pì e, yā kú Dikiri tò o dǔ. ¹⁶ Akū ò fùte ò gēε likalika, ò bò Mariama kú Yusufuooa kú nékpāntē pii wútena pókādenɔ pòblebɔn gūn. ¹⁷ Kū ò a è, ò yā kú ò òhne né pì musu ò. ¹⁸ Akū yā kú sādārinɔ òo pii bò gbě kú ò mànɔ sare n pínki. ¹⁹ Mariama yā pì kūna a nēseε gūn pínki, àten laasun léa. ²⁰ Sādārinɔ èra ò tà, òten Luda tó bo, òteni a sáabu kpá yā kú ò mà akū ò è yāi, zaakū à kè lákū ò òhne nà.

Tókpana Yesune

21 A ḡṛṛ sɔraakɔde zĩ né t̄z̄ḡḡṛṛ kà, akū ò t̄s̄ kpàne Yesu, t̄s̄ kũ malaikaa ò zaade odi a n̄s̄ siro.

Yesu m̄na Dikirine

22 Kũ ní gb̄b̄bogṛṛ kà, ò a sè ò ḡèè à m̄ Dikirine Yurusalemu lákũ Musa doka ò nà. 23 Zaakũ à kú Dikiri doka takadan ò pì, ò daudunɔ kpá Dikiria. 24 Ò sa'opɔ kũ ò dìte Dikiri doka takadan kpà, ò pì pot̄ñe mèn pla ke lukulukune b̄ṛṛ mèn pla.

25 Gb̄èke kú Yurusalemu, a t̄n Simeɔ. Gb̄è maname, à Luda v̄ina ví, à wé dɔ Isarailanɔ surabanaai. Luda Nini kúa, 26 akū à p̄ine ani ga Dikiri gb̄è kũ òdi pi Arumasi-hu enaa sariro. 27 Luda Nini d̄one are, akū à ḡè Luda ɔnn. Kũ Mariama kũ Yusufuo sù kũ ní né Yesuo yã kũ ò dìte doka takadan kena yã, 28 akū Simeɔ a si a ɔĩ, à Luda sáabu kpà à pì:

29 Ñ makū n z̄ɔbleri gbare aafiaa ḡn sà lákũ n òmene nà Dikiri,
30 zaakū ma wé kè pla kũ Surabari kũ n dìteo,
31 kũ n a yã kèke buri s̄inda p̄ínki wára.
32 Aniḡṛ de gupura ũ de à gupura kũ buri p̄andenɔne, à n gb̄è Isarailanɔ t̄s̄ bo.
33 Yã kũ à ò né pii musu b̄o a de kũ a dao sare.
34 Simeɔ sa mana òñne, akū à ò né pì da Mariamanɔ à pì:

Àkū mé aniḡṛ de sèeda kũ Isarailanɔ ni ḡí ũ, p̄sira ni n sw̄è z̄s̄ lán f̄eneda bà.
Isaraila kenɔ ni kakate ní kenɔ ni bo aafia a ḡai, ní n̄es̄e ḡn yã ni bo gupuraa.

36 Nɔgb̄è annabi ke kú ḡwe, a t̄n Ana, Fanueli né, Asa burime. Nɔgb̄è pì z̄i kũ yúkuyuku. À zã kè kũ a ḡṛk-pammao w̄è supplame, 37 akū à ḡṛ gyaanɔ ũ ari w̄è basiik̄ aweesiik̄. Àdi bo Luda ɔnnlo, àdiḡṛ do Ludai f̄anant̄è kũ ḡwāanio kũ léyinaao kũ aduakenaao. 38 Z̄i birea ḡñɔ à n̄h̄ȳi, à Luda sáabu kpà, àten né pì yã ò gb̄è kũ ní wé dɔ Yurusalemu bonaainɔne ní p̄ínki.

Era tana Nazera

39 Kũ Yusufu kũ Mariamao kè lákũ à kú Dikiri doka takadan nà p̄ínki ò làka, ò era ò tà ní be w̄ètea Nazera, Galili b̄usun. 40 Né pii f̄ute à gb̄ana kũ. ̄ṛnd̄s̄ m̄na, àdiḡṛ kú kũ Luda arubarikaa.

Yesu ḡena Luda ɔnn a néfitikeḡṛṛ

41 W̄è kũ w̄èeo Yesu de kũ a dao dì gé V̄inla dikpe ke Yurusalemume. 42 Kũ Yesu kà w̄è kuri aweepla, ò era ò ḡèè dikpe ke lákũ òdi ke nà. 43 Kũ dikpe làka, òten tá, akū ní né Yesu ḡṛ Yurusalemu, ò a yã d̄s̄ro. 44 Òten da à kú ní gb̄èñɔ t̄ème. Kũ ò táa ò ḡṛṛ do, akū òteni a wete ní danenɔ kũ ní gb̄è d̄ñnanɔ t̄é. 45 Kũ odi a ero, ò era ò ḡèè a wete Yurusalemu. 46 A ḡṛṛ aak̄ṛde z̄i ò a è Luda ɔnn vutena yādannerinɔ t̄é, àten sã kpá ní yãa, àten yã lalar̄ma. 47 A yã d̄ña kũ a yãwemmanaao b̄o gb̄è kũ òteni a yã manɔ sare ní p̄ínki. 48 Kũ a de kũ a dao a è, à b̄o ní sare, akū a da p̄ine: B̄ȳai n k̄ewere l̄e? N de kũ

makūo, ó bídi kè n w̄etena yã. 49 À w̄èñma à pì: À kè dera áteni ní w̄etee? Á d̄s̄ kũ à kũ mà a De b̄ok̄te ken-loo? 50 Ama odi yã kũ à òñne pii d̄ṛṛ d̄s̄ro.

51 Yesu era à tà kũñwo Nazera, à ní yã mà. A da yã pinɔ kũna a n̄es̄e ḡn p̄ínki. 52 Yesu z̄s̄k̄ kũ, a ̄ṛnd̄s̄ kàra, à nna kũ Ludao kũ bisāsirinɔ.

Yahaya Da'itekeri waazikenaa

(Mat 3:1-17, Maa 1:1-11, Yuh 1:19-28)

3 Siza Tiberia kíblena w̄è ḡērode ḡn P̄ontiu Pilati mé à Yudea b̄usu gb̄è z̄s̄k̄ ũ, Herɔdu ten kí ble Galili, a v̄ini Filipi ten kí ble Iturea b̄usun kũ Tarakoniti b̄usuu, Lisania s̄s̄ àten kí ble Abilene b̄usun. 2 Anasa kũ Kayafaome sa'orikinɔ ũ. ḡṛṛ kũa Luda yã ò Zakari né Yahayanɔ gbárannan. 3 Akū à f̄ute àten kure Yoda bara dire kũ bara laooi p̄ínki, àten waazi ke gb̄èñɔne. À òñne ò ní n̄es̄e lite ò da'ite ke, Luda ní ní durunnanɔ k̄ém̄ma. 4 Lákũ à kú annabi Isaya takada ḡn nà à pì:

À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan, àten pi à zé keke Dikirine, à zé t̄ererenɔ porone súsu.
5 Guvute p̄ínki ni tata, kp̄inɔ kũ s̄is̄inɔ ni date p̄ínki. Zé kotinanɔ ni poro súsu, zé wókūwokūnɔ ni kpákūsū,
6 gb̄è s̄inda p̄ínki ni e lákũ Luda dì ní sura ba nà.

7 Gb̄èñɔ diḡṛ su a k̄inaa dasi ò da'ite ke, akū àdi òñne: Bisāsiri pitikonɔ! De mé à lé dàáwa à bàa sí p̄f̄è kũ Luda ni kipañmanee? 8 À n̄es̄elitena yã ke, oniḡṛ d̄s̄ kũ a lite. Kũ Ibrahim̄ de á dizi ũ, àsunḡṛ da kũ abirekū mé ani á boro. Maten oáre, Luda ní f̄i à gb̄è d̄inɔ ke Ibrahim̄ burinɔ ũ. 9 Kp̄asa ditena línɔ kò. Lí kũ àdi né mana iro, Luda ni z̄s̄ à tu t̄é ḡn.

10 Gb̄èñɔ a là ò pì: Tó lem̄e, óni ke deraa? 11 À w̄èñma à pì: Gb̄è kũ à uta ví mèn pla, à a do kpá gb̄è kũ à v̄iroa. Gb̄è kũ à p̄oble ví, à ke l̄e dɔ. 12 Be'ḡṛṛsirinɔ sù da'ite ke, akū ò a là ò pì: Danneri, óni ke deraa? 13 À w̄èñma à pì: Ásun be'ḡṛṛ s̄ím̄ma de lákũ ò dite nàlaro. 14 Sozanɔ a là: Ók̄ñɔ s̄s̄, óni ke deraa? À òñne: Ásun gb̄ana m̄o gb̄èñɔne à ní b̄lero. À ze kũ f̄ina kũ òdi boáreo.

15 Gb̄èñɔ w̄éḡina ten kara. Baadi p̄ínki ten laasun lé a n̄es̄e ḡn Yahaya yãa, tó àkūme Arumasihu ũ. 16 Yahaya òñne ní p̄ínki à pì: Madi á da'ite ke kũ íome. Ama gb̄èke ni su a gb̄ana demala, mádi ká mà a kyate bobonero. Àkū mé ani á da'ite ke kũ Luda Ninio kũ t̄eo. 17 À gbaka kũna kũ ani p̄ó f̄ao. Ani p̄oblewe ká a d̄ñ, ani a sàko ká t̄é kũ àdi garo ḡn. 18 Yahaya baaru nna kpannena ḡn, à nàkaram̄ma kũ yã p̄andenɔ dasi. 19 Akū à yã kp̄ak̄é kina Herɔdui a v̄ini nanɔ Herɔdia yã musu kũ yã v̄ani p̄ande kũ à k̄enɔ p̄ínki, 20 akū Herɔdu era à yã v̄ani kè dɔ, à Yahaya dà kp̄ésiran.

Yesu da'itekenaa

(Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

21 Kũ Yahaya ten gb̄èñɔ da'ite ke ní p̄ínki, à Yesu da'ite kè se. ḡṛṛ kũ Yesu ten adua ke, ludambe w̄èk̄sa, 22 akū Luda Nini s̄ua à de lán pot̄ñe bà. Akū à kòto ke mà

bona ludambe à pi: Μωκῶν ma Né mèn do légelege yenyīde ũ, kũ ma pɔ nnamma manamana.

Yesu buri bozire
(Mat 1:1-17)

²³ Γωρῶ kũ Yesu nà a zīa, à kà wě̃ baraakuri taka. Òten da Yusufu né'inaame.
Yusufu s̃ Eli néme,
²⁴ Eli s̃ Matata néme,
Matata s̃ Levi néme,
Levi s̃ Meleki néme,
Meleki s̃ Yanai néme,
²⁵ Yanai s̃ Yusufu néme,
Yusufu s̃ Matatia néme,
Matatia s̃ Amῶsi néme,
Amῶsi s̃ Naumu néme,
Naumu s̃ Eseli néme,
Eseli s̃ Nagai néme,
²⁶ Nagai s̃ Maata néme,
Maata s̃ Matatia néme,
Matatia s̃ Semei néme,
Semei s̃ Yoseki néme,
Yoseki s̃ Yoda néme,
Yoda s̃ Yoanana néme,
²⁷ Yoanana s̃ Resa néme,
Resa s̃ Zerubabeli néme,
Zerubabeli s̃ Sealatieli néme,
Sealatieli s̃ Neri néme,
Neri s̃ Meleki néme,
²⁸ Meleki s̃ Adi néme,
Adi s̃ Kosamu néme,
Kosamu s̃ Elemadamu néme,
Elemadamu s̃ Ee néme,
Ee s̃ Yῶsua néme,
²⁹ Yῶsua s̃ Eliēza néme,
Eliēza s̃ Yorimu néme,
Yorimu s̃ Matata néme,
Matata s̃ Levi néme,
Levi s̃ Simεῶ néme,
³⁰ Simεῶ s̃ Yuda néme,
Yuda s̃ Yusufu néme,
Yusufu s̃ Yonamu néme,
Yonamu s̃ Eliakimu néme,
Eliakimu s̃ Melea néme,
³¹ Melea s̃ Mena néme,
Mena s̃ Matata néme,
Matata s̃ Natā néme,
Natā s̃ Dauda néme,
Dauda s̃ Yese néme,
³² Yese s̃ Ōbedi néme,
Ōbedi s̃ Bῶaza néme,
Bῶaza s̃ Salamῶ néme,
Salamῶ s̃ Nas̃ néme,
Nas̃ s̃ Aminadabu néme,
³³ Aminadabu s̃ Ramu néme,
Ramu s̃ Ezerῶnu néme,
Ezerῶnu s̃ Perezī néme,
Perezī s̃ Yuda néme,

Yuda s̃ Yakubu néme,
³⁴ Yakubu s̃ Isaaku néme,
Isaaku s̃ Ibrahī néme,
Ibrahī s̃ Tera néme,
Tera s̃ Nao néme,
Nao s̃ Serugu néme,
³⁵ Serugu s̃ Reu néme,
Reu s̃ Pelegi néme,
Pelegi s̃ Eberu néme,
Eberu s̃ Sela néme,
Sela s̃ Kaina néme,
³⁶ Kaina s̃ Apasada néme,
Apasada s̃ Semu néme,
Semu s̃ Nuhu néme,
Nuhu s̃ Lameki néme,
Lameki s̃ Metusela néme,
³⁷ Metusela s̃ Enῶku néme,
Enῶku s̃ Yaredi néme,
Yaredi s̃ Malaleli néme,
Malaleli s̃ Kenana néme,
Kenana s̃ Enῶsu néme,
³⁸ Enῶsu s̃ Seti néme,
Seti s̃ Adamu néme,
Adamu s̃ Luda néme.

Yesu yῶgwanana
(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

⁴ Yesu bò Yoda àten su kũ Luda Ninio pekerena, akũ Nini pìi gèe kãao gbàrannan. ² Ibilisi a ỹ à gwà gwe ari ḡῶῶ bupla. ḡῶῶ kũa adi pòke blero. Kũ ḡῶῶ bupla pìi pàpa, nà teni a de. ³ Akũ Ibilisi pìine: Tó Luda Néme n ũ, ñ pi gbè dí li burodi ũ. ⁴ Yesu wèa à pi: À kú Luda yān ò pi:
Póblen bisāsiri dig̃ kúo adoro.
⁵ Akũ Ibilisi gèe kãao musu, akũ à andunia kpatanῶ mῶne pínki a zeki gbèn ḡῶῶ ⁶ à pi: Mani n gba abireῶ iko pínki kũ a gakurio, zaakũ à kú ma zīme, gbē kũ má yei mani kpáa. ⁷ Tó n kute ma aḡe dé, ani ḡῶ n pó ũme pínki. ⁸ Yesu wèa à pi: Ò kè ò pì, ñ donyī ke Dikiri n Ludaḡe ñḡῶ doi ado.
⁹ Akũ Ibilisi gèe kãao Yurusalemu, à a zè Luda kpé m̃sῶntea à pi: Tó Luda Néme n ũ, ñ ῶ gbare n zīdai la,
¹⁰ zaakũ ò kè Luda yān ò pi:
Ani n yā o a malaikanῶne ò n dākpā.
¹¹ Ò pì dῶ:
Oni n sé í ῶ, de ñsun gèe sí gbèearo yāi.
¹² Yesu wèa à pi: Ò pì, ñsun Dikiri n Luda lé ñ gwaro.
¹³ Kũ Ibilisi Yesu ỹ à gwà kũ yā pínkiò à làka, akũ à a tòn ari zīkea dῶ.

Yesu nana a zīa Galili
(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)

¹⁴ Yesu èra à tà Galili kũ Luda Nini gbānao, akũ a tó dà būsuu pìla pínki. ¹⁵ Àdi yā dañne ñ aduakekpenῶ ḡῶn, baadi pínki dí a sáabu kpá.

Nazeradenɔ gina Yesui

(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)

¹⁶ Akū à gèe Nazera, gu kù à né blèn. Kámmabogɔɔ zĩ à gèe aduakekpen lákū àdi ke nà. À fùte à zè de à kyó ke, ¹⁷ akū ò annabi Isaya takada kpàa. Kū à pòro, à bò gu kù ò yā dí kēnwa ò pì:

¹⁸ Dikiri Nini kúma,
à ma dite mà baaru nna kpá takasidenɔne,
à ma zĩ mà gǔnzĩdanɛ kpàkpa ke
gbě kù ò n zĩda vĩronɔne,
mà wéwēnaa kpàkpa ke vĩnanɔne,
mà gbě kù ò yĩnanɔ poro,

¹⁹ mà Dikiri gběkekennegɔɔ kpàkpa ke.

²⁰ Akū à takada pìi kòko à kpà kpányĩriia, à vùte. Gbě kù ò kú kpé gūnnɔ wé fĩa n pínki. ²¹ Akū à nà yā'onnenaa à pì: Luda yā dí pàpa gbāra lákū áten ma nà.

²² Yā mana kù à da a lén bò n sare n pínki, òteni a tó nna sí ò pì: Yusufu nén díroo?

²³ Akū à pìhne: Má dǔ sãnsãn kù áni yáasi dí zumene. Tó mǔkǔmmɛ likita ũ, n n zĩda were. Áni omene mà yā kù a mà ma kè zaa Kapenamɔ ke ma be wēte gūn la dɔ.

²⁴ Yāpuraan maten oáre, annabii digǔ bèere vĩ a be wēte gūnlo. ²⁵ Maten oáre yāpura, kù ludambe zé tà Iliasu gɔɔ, gyaanɔnɔn dasi. Legū dí maro ari wē aakǔ kù mɔ suddoo, akū nà zǔkǔ gě Isarailanɔ busun pínki, ²⁶ ama Luda dí Iliasu zĩ n gběkearo, sé gyaanɔ kù à kú Zarefa, Sidǔ sare. ²⁷ Annabi Elisa gɔɔ sǔ, Isarailanɔ busun kusunɔnɔn dimme, ama adi n gběke werekǔaro, sé Siria busun gbě Naama.

²⁸ Kù gbě kù ò kú aduakekpe gūnnɔ yā pìi mà, n pɔ fě manamana n pínki. ²⁹ Akū ò bò kù Yesuo wēte kpe, ò gèe kǎao sǔsĩ kù n wēte kátea misɔntea, de ò ɔ sǔi à léte à sín yāi. ³⁰ Akū à bò n té à tà.

Yesu tǎnade werekǔana Kapenamɔ

(Mat 8:14-17, Maa 1:21-39)

³¹ Yesu tà Kapenamɔ, Galili busun, akū àten yā dañne kámmabogɔɔ zĩ. ³² A yādannenaà bò n sare, zaa kù a yā iko vĩ. ³³ Gǔgbě tǎnade ke kú aduakekpen gwe, akū à wiki gbāna lè à pì: ³⁴ É'e! Bón ó vĩ kǔ zĩi, Yesu Nazera? N su n ó kakaten yá? Má dǔ gbě kù n de a ũ, mǔkǔmmɛ Luda gbě kù à kú adona ũ. ³⁵ Akū Yesu gĩ tǎna piine à pì: N yĩte! N go gǔgbě piia. Akū tǎna pì gǔgbě pìi pǎte gběncó té, à gòà, adi a kǐnnaro. ³⁶ Gběncó bídi kè n pínki, òten kǔ lala: Bó taka buri yān gwee? Àdi yā dite tǎnanɔne kù iko gbānao, akū òdi gomma. ³⁷ Akū a tǔ dà búsuu pila pínki.

Gyārenɔ werekǔana dasidasi

(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)

³⁸ Kù à bò aduakekpen, akū à tà Simɔ bea. Simɔ nanɔ da ten mēwāna ke manamana, akū ò a yā òne. ³⁹ Yesu zèala à gĩ mēwāna piine, akū a mēe kè sǎna. Zaa gwe gǔncó à fùte à pǔble kēhne.

⁴⁰ Kù ifántě gě kpén, gbě kù ò gyāre vĩncó sù kũnwo Yesune, akū à ɔ nàna n baadia, à n werekǔa kù n gyā buri sǐnda pínki. ⁴¹ Tǎnanɔ sǔ òten bo gběncó gūn kù

wikio dasi ò pì: Mǔkǔmmɛ Luda Né ũ. Ama àdi gíhne ò yā o, kù ò a dǔ Arumasihu ũ yāi.

Yesu waazikena Galili

(Maa 1:35-39)

⁴² Gukěkǔana Yesu bò wēte gūn, à gèe gusare, akū gběncó teni a wete. Kù ò bòà, ò ye à n tóro. ⁴³ Akū à pìhne: Sé mà kpata kù à bò Luda kǐnaa baaru kpá wēte kparanɔne dɔ, zaa kù abire yāin Luda ma zĩ. ⁴⁴ Akū à gèe àten waazi ke Yudea búsú aduakekpenɔ gūn.

Yesu iba káakunɔ sisinaa

(Mat 4:18-22, Maa 1:16-20)

⁵ Zĩkea Yesu zena Genesareti sèbɛɛ bara, akū gběncó kàkarai dasi de ò Luda yā ma yāi, òten nakaraa. ² Akū à gó'ite è katena bara mèn pla, sɔɔkɔncó bǔten òteni n táarunɔ pìpi. ³ Akū à gě gó pìncó do gūn kù à de Simɔ pǔ ũ, à wé kèa à a yĩpa fíti, à go baraa fíti. Akū à vùte gó pìi gūn, à yā dà gběncóne.

⁴ Kù à yā ò à làka, akū à pì Simɔne: N gè kù góo í lòkoto kpa, à birigi fǎ á kpò kù. ⁵ Simɔ wèa à pì: Dan-neri, o zĩ kè ari gu gèe à dòo, ódi póke kũro, ama lákū n ò nà, mani fǎ. ⁶ Kù ò kè le, ò kpòncó kàkara yǔnkɔyǔnkɔ ari n biriginɔ ye ò kěkě. ⁷ Akū ò ɔ kè yáku n gbědake kù ò kú gó pì do gūnnɔne, ò su ò kpányĩ. Kù ò sù, ò kpòncó kà gó mèn pla pìncó pà ari ò ye ò kpáte. ⁸ Kù Simɔ Pita è le, à kùte Yesu gbá sare à pì: N go ma sare Dikiri, zaa kù durunnakerin ma ũ. ⁹ Simɔ bídi kè kù gbě kù ò kú leelenɔ n pínki kpò dasi kù ò kũu pì yāi. ¹⁰ Lemɛ dɔ Yamisi kù Yuhanao, Zebedi né kù ò de kǔ gběncó ũ kù Simɔ bídi kè se. Akū Yesu pì Simɔne: Nsun tó vĩna n kũro. Zaa gbāra bisāsirin ïnigǔ wete. ¹¹ Kù ò kà kù n góo bara, akū ò pǔ sǐnda pínki tòn ò tèi.

Kusu werekǔanaa

(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

¹² Zĩkea Yesu kú wēte ke gūn, akū gǔgbě kù kusu dàala sù. Kù à Yesu è, à wùte a kùaa, à wé kèa à pì: Dikiri, tó n yei, ïni fǔ n ma werekǔa swáswa. ¹³ Akū Yesu ɔ bò à nàa à pì: Má yei, n gǔ swáswa. Zaa gwe gǔncó a kusu làka. ¹⁴ Akū Yesu pine: Nsun o gběke maro. N gè n n zĩda mɔ sa'oriine, n sa'opɔ kù Musa dite kpá n werekǔana sèeda ũ gběncóne.

¹⁵ Yesu baaruu dàgula de yāla. Gběncó digǔ kakara dasi ò a yā ma, de à n werekǔa kù n gyāncó dɔ. ¹⁶ Akū Yesu digǔ bo n té àgǔ gé adua ke gusare.

Kǔncóde werekǔanaa

(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

¹⁷ Zĩkea Yesu ten yā dañne. Farisi kenɔ kù ludayādan-neri kenɔ vutena gwe. Ò bò Galili kù Yudea wētencó gūn pínki kù Yurusalemuo. Luda gbāna kú kǎao, akū àten gyārenɔ werekǔa. ¹⁸ Akū gběkenɔ sù, ò kǔncóde sena kù wútebɔncó, òten zé wete ò gě kǎao ò a dite Yesu are. ¹⁹ Kù odi gěki ero pari yāi, akū ò didi kǎao kpé musu, ò kpé fǔ, akū ò a kipa kù a wútebɔncó zàa gūn Yesu are. ²⁰ Kù Yesu è ò a náani vĩ, à pì: Ma gbě, n durunnanɔ kěmma. ²¹ Ludayādanerincó kù Farisi pìncó ò n nēsɛɛ

gün: Dín gbě kù àten òkè kù Ludao dí ũu? Dí mé ani f̄ à durunna kēm̄ma, tó adi ke Luda ado baasiroo?
 22 Yesu n̄ laasun d̄, akū à n̄ lá à pi: Bóyāi áten laasun bire taka lé á n̄s̄eē gūnn̄? 23 Tó ma pi a durunn̄n̄o k̄ēa, ke tó ma pi à fute à táa o, a kpate mé à aragaa?
 24 Ma ò le de àḡ d̄ kù Bisāsiri Né durunn̄akēm̄mana iko vī z̄ite lame. Akū à pi k̄ōn̄de piine: Ma òn̄ne, n̄ fute n̄ n̄ wúteb̄o sé n̄ tá be. 25 Gwe ḡōn̄ à fute à z̄é n̄ wára, à a wúteb̄o pi s̄e à tà be, àten Luda s̄áabu kpá. 26 Gb̄é s̄inda píngi lé àte, akū ò Luda t̄ó b̄. Vīna gūn ò pi: O daboyā è gbāra.

Levi sisinaa

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

27 Abire gbera Yesu b̄o, akū à be'oḡsiri kù òdi pine Levi è vutena a be'oḡsikin. À piine: N̄ m̄ n̄ témai.

28 Akū à fute, à p̄ s̄inda píngi t̄on̄ à t̄eì.

29 Akū à p̄b̄le z̄ōk̄ō k̄e a bea à Yesu s̄isia, be'oḡsirin̄o kù gb̄é p̄and̄en̄ ten p̄ ble k̄ūn̄wo dasi. 30 Akū Farisin̄o kù n̄ ludayādannerin̄o yāket̄e k̄a à ìban̄o ò pi: Bóyāi áten p̄ ble, áten í mi kù be'oḡsirin̄o kù kifirin̄o?

31 Akū Yesu w̄em̄ma à pi: Gb̄é kù à aafia vī bàka kú kù likita yāoro, sé gyāre. 32 Mádi su gb̄é manan̄o s̄isi ò n̄ n̄s̄e litero, sé kifirin̄o.

Léyina yā

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

33 Akū ò piine: Yahaya ìban̄o diḡ lé yī, òḡ adua ke baala'i. Leme kù Farisi ìban̄o d̄. Ama n̄ gb̄ēn̄o diḡ p̄ ble òdiḡ í mi. 34 Akū Yesu w̄em̄ma à pi: Áni f̄ à pi n̄c̄seri gb̄ēn̄o lé yī ḡo kù à kú k̄ūn̄wo yā? 35 A ḡo ni su kù oni n̄c̄serii pi bo n̄ té. Z̄i piian̄ oni lé yī s̄a. 36 Yesu yā l̄ēk̄ān̄ne d̄ à pi: Gb̄ēke d̄i uta dufu li ò d̄i à z̄īlaro. Tó ò k̄e le, uta dufu ni yakame, a z̄i ni k̄ō sé kù uta dufu nambataoro. 37 Òdi s̄ew̄ē dufu ká t̄uru z̄i gūn̄lo. Tó ò k̄e le, w̄ē dufu pi ni t̄uru p̄t̄āme, ani k̄ōte, t̄uru ni yaka. 38 Oj, òdi s̄ew̄ē dufu ká t̄uru dufu gūmm̄e. 39 Gb̄é kù à k̄ō d̄ kù w̄ē z̄i minaa ò d̄i a dufu s̄áabu kpáro, àdi pi a z̄i mé à nna.

Kámmaboḡo yā

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

6 Kámmaboḡo z̄i kea Yesu ten p̄ buran̄o, akū a ìban̄o p̄blewe w̄oro ò s̄ūk̄ā n̄ c̄n̄, òten só. 2 Akū Farisi ken̄ piñne: Bóyāi áten yā kù à de òdi ke kámmaboḡo z̄i ro kee? 3 Yesu w̄em̄ma à pi: Ádi a kyó ke a è l̄ákū Dauda kù a gb̄ēn̄o k̄e n̄ ḡo kù n̄ teni n̄ d̄eroo? 4 À ḡē Luda c̄n̄, à burodi kù ò k̄ate Ludan̄e s̄e à s̄ò, à kpà a gb̄ēn̄o, burodi kù gb̄ēke a sona z̄é v̄iro, sé sa'orin̄o. 5 Akū Yesu piñne: Bisāsiri Né mé à iko vī kámmaboḡo.

6 Kámmaboḡo p̄ānde z̄i d̄o Yesu ḡē aduakekpen, àten yā dañne. Ḡōgb̄é ke kú gwe, a c̄pla íbana. 7 Ludayādannerin̄o kù Farisin̄o ten Yesu tàasi ká, tó ani a werek̄ōa kámmaboḡo z̄i, de ò yā le ò dia. 8 À n̄ laasun d̄, akū à pi gb̄é kù a c̄ íban̄o piine: N̄ fute n̄ ze z̄āa gūn̄. Kù à fute à z̄é gwe, 9 akū Yesu piñne: Mateni á lám̄e. À z̄é v̄i ò yā mana ke kámmaboḡo z̄i yā, ke a

vāni? Ò gb̄é m̄i s̄in̄ yā, ke ò a dem̄e? 10 Yesu n̄ gwá à l̄ikañyī, akū à pi ḡōgb̄é piine: N̄ n̄ c̄ piñ poro. Kù à p̄oro, akū a c̄ k̄e a gb̄en̄. 11 Farisin̄o p̄o f̄ē manamana, akū ò lé kp̄ak̄ūsū Yesui, deran oni ken̄e n̄a.

Z̄iri gb̄ēn̄o kuri aw̄eplan̄o ditena

(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

12 Ḡo b̄irea Yesu b̄o à ḡē adua ke s̄is̄iger̄eēi, akū à w̄é k̄e Ludaa gw̄āni ari gu ḡē d̄o. 13 Kù gu d̄, akū à a ìban̄o s̄isiai, à gb̄ēn̄o kuri aw̄eplan̄o b̄o n̄ té, à n̄ díte z̄irin̄o ũ. 14 Gb̄é pin̄o t̄on̄ dí: Sim̄o kù à t̄ó kp̄āne Pita, a dakūna Anduru, Yamisi, Yuhana, Filipi, Bat̄ol̄miu, 15 Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Sim̄o kù òdi pine Kokaride, 16 Yamisi né Yudasi kù Yudasi Isikarioti kù à ḡō bonkp̄ede ũo.

Yesu yādann̄ena Galili

(Mat 4:23-25)

17 Yesu k̄ipa k̄ūn̄wo, à z̄é gusaraa, gu kù a ìba kparan̄o kù gb̄é pario kún. Ò b̄o Yurusalemu kù Yudea b̄usuuo píngi kù ísirale w̄ēte kù ò kú Taya kù Sid̄ō sarenc̄. 18 Ò s̄u a yā ma, de à n̄ werek̄ōa kù n̄ gyān̄o d̄. Gb̄é kù tāna ten wari d̄m̄man̄o aafiaa l̄e d̄. 19 Gb̄é s̄inda píngi ten wete à c̄ naa, zaakū gb̄āna ten bo a gūn̄, àten gb̄é s̄inda píngi werek̄ōame.

Arubarikaden̄o Yesu ìban̄o ũ

(Mat 5:1-12)

20 Akū à w̄é s̄e à a ìban̄o gwà à pi: Arubarikaden̄o ák̄ōn̄ takasiden̄o ũ, zaakū kpata kù à b̄o Luda k̄inaa de á p̄ ũ. 21 Arubarikaden̄o ák̄ōn̄ kù n̄a teni á de teran̄o ũ, zaakū áni k̄ā. Arubarikaden̄o ák̄ōn̄ kù áten ōc̄ d̄o teran̄o ũ, zaakū áni yāa d̄. 22 Arubarikaden̄o á ũ, tó ò z̄āágu, tó ò ḡiái, tó ò á s̄ōs̄ō, tó ò á t̄ó vāni sisi Bisāsiri Né yāi. 23 Ḡo kù yā birenc̄ á lé, à p̄c̄n̄na ke à v̄iv̄i kù p̄c̄n̄nao, zaakū á láada z̄ōk̄ō ludambe. Len n̄ dizin̄o k̄e annabin̄o le.

24 Waiyoo ák̄ōn̄o c̄ḡōden̄o, a ḡin̄ake a á m̄ēn̄mananaa è k̄ō.

25 Waiyoo ák̄ōn̄o kù á k̄āna teran̄o, n̄a ni á de.

Waiyoo ák̄ōn̄o kù áten yāa d̄o teran̄o, áni w̄ēnda ke à ōc̄ d̄.

26 Waiyoo ák̄ōn̄o,

tó gb̄é s̄inda píngi teni á t̄ó nna sí,

zaakū len n̄ dizin̄o k̄e annabi ékeden̄o le.

Yena ib̄er̄eēi

(Mat 5:38-48)

27 Maten o ák̄ōn̄o kù áteni ma yā man̄o, àḡō ye á ib̄er̄en̄o, à a mana ke gb̄é kù ò z̄āágun̄o. 28 À sa mana o gb̄é kù òdi sa vāni oáren̄o. À adua ke gb̄é kù òdi wari d̄áwan̄o. 29 Tó gb̄é n̄ s̄ān̄ k̄e n̄ gasu doa, n̄ a do d̄o d̄o. Tó gb̄é n̄ uta z̄ōk̄ō sim̄ma, n̄sun ḡine kù n̄

utaneoro. ³⁰ Tó gbě pọ wé kemma, ñ kpáa. Tó gbě n pọ simma, ñsun gbekaaro. ³¹ À ke gběncne lákú á ye ò keáre ná. ³² Tó gbě kú ò yeáncn á yeñyí, bọ saabun à víáree? Bee kifirinc digṣ ye gbě kú ò yeñyínci se. ³³ Tó gbě kú òdi a mana keárencn adì a mana keñne, bọ saabun à víáree? Bee kifirinc di ke le se. ³⁴ Tó gbě kú á wé dọ à pọ lemmanncn adì pọ sákāñne, bọ saabun à víáree? Zaakú kifirinc di pọ sákākṣne, de ò le ò a gēne sí yáime. ³⁵ Ágṣ ye á iberenci, à a mana keñne. À pọ sákāñne wédcisari, áni láada zṣkṣ le, ániḡṣ de Luda Musude nénc ũ, zaakú adì a mana ke guturuncne kú gbě vāninco. ³⁶ Ágṣ wēnda ví lákú á De wēnda ví ná.

Kṣ taari'ena

(Mat 7:1-6)

³⁷ Ásun gbě taari ero, Luda ni á taari e sero. Ásun yā vute gbēaro, Luda ni yā vuteáwaro. À sùru ke kú gběnc, Luda ni sùru ke kááo. ³⁸ À gbě gba pọ, Luda ni á gba. Ani zaka mana kú à gběgbě à wé à pà yéere kááre á uta lén. Zaakú zaka kú ndi yṣoñne Luda ni yṣonne se. ³⁹ Akú à yā lèkṣañne à pi: Vīna ni fṣ à gò kú vīnaane yá? Ní pla n pínki ni si wēenloo? ⁴⁰ Íbaa digṣ de a dànnarilaro. Gbě kú à yā dàda papana de lán a dànnarilaro. Gbě kú à yā dàda papana de lán a dànnarilaro. Gbě kú à yā dàda papana de lán a dànnarilaro. ⁴¹ Bóyāi nten sēburu kú à da n gbēdake wén e, akūsṣ nídi lí kú à da n wén yā daroo? ⁴² Mṣkṣn kú nídi lí mukutu kú à da n wén ero, ñni ke dera ñ ò n gbēdakene, à tó ñ sēburu kú à da a wén bonē? Manafikide! Ní mukutu kú à da n wén bo gīa, gbasá ñ gu e swáswa, de ñ le ñ sēburu kú à kú n gbēdake wén bonē.

Gbě dṣna a yākenaa

(Mat 7:16-20, 12:33-36)

⁴³ Lí mana di né vāni iro, lí vāni di né mana iro. ⁴⁴ Òdi lí sīnda pínki dṣ a néame. Òdi kaka bo lè líaro, òdi geepi le lèkaraaro. ⁴⁵ Gbě mana di a mana bo a mana kú à katena a gūmmme. Gbě vāni sṣ àdi a vāni bo a vāni kú à katena a gūmmme. Zaakú yā kú à kṣ swēe gūnn lé di o.

Kpébori gběncn plano

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ Bọ yā mé à tò adigṣ ma sísi Dikiri, Dikiri, akú adì yā kú ma ò keroo? ⁴⁷ Gbě kú à sù ma kínaa, à ma yā mà akú à zī kèa, mani mṣáre lákú ade de ná. ⁴⁸ À de lán ēbori kú à wēe yṣ zāzā, à ē pète gbēea bàme. Kú swa pà, í dàgula à kà kpé pii, adì yīgāro, kú ò bọ mana yāi. ⁴⁹ Gbě kú à ma yā mà akūsṣ adì zī kearo de lán ēbori kú à ē pète zīte pā wēeyṣnaa sari bàme. Kú swa'i kài, akú à kṣte bitim gṣnc. Kpé pii yakanaa kè zṣkṣ.

Sozanc gbě zṣkṣ zīkeri werekṣanaa

(Mat 8:5-13)

⁷ Kú Yesu yā birenc ò gběncne pínki à làka, akú à gēe Kapenam. ² Romu sozanc gbě zṣkṣ ke kú gwe, à zīkeri ví à yei manamana, akú à ten gyā ke à kà gana. ³ Kú gbě zṣkṣ pì Yesu baaruu mà, à Yuda gbě zṣkṣnc zīa ò wé kea à su à a zīkeri pii mì sí. ⁴ Kú ò kà Yesu kínaa, ò wé kèa gbāngbān ò pì: Gbě pii kà ñ kpái.

⁵ À ye ó burii, àkú mé à aduakekpe dṣwēre. ⁶ Akú Yesu gēe kúnwo. Kú à kà káni kú a beo, akú gbě zṣkṣ pì a gběncnc zī ò yā dí one: Dikiri, ñsun wari dṣ n zīdaaro, mádi ká kú ñ gē ma bearo. ⁷ A yā mé à tò ma dīte kú mádi ká mà su n kínaa ma zīdaro. Ní yā o, ma zīkeri ni werekṣa. ⁸ Zaakú makú se ò iko vīmame, má iko ví sozanc. Madì ò n gbě done à gé, akú àdi gé. Madì o a pāndene à mṣ, akú àdi su. Madì o ma zīkeriine à adikú ke, àdi ke. ⁹ Kú Yesu yā pii mà, à bọ a sare. Akú à lite à pì gbě kú ò téaincne: Maten oáre, mádi e gbēke ma náani kè le bee Isarailanc tēro. ¹⁰ Kú zīrii pīnc èra ò sù, ò è zīkeri pii werekṣa.

Gyaanc né mēn do légelege vuna gan

¹¹ Abire gbera Yesu gēe wēte kú òdi pi Naini gūn. A ìbanc kú gbě pāndenc gēe káao dasidasi. ¹² Kú à kà káni kú wēte pì bīnileo, à è ò gē sena òten boo. Gyaanc né mēn do légelegeme. Wētepidencn kú kú ncgbě pii dasi. ¹³ Kú Dikiri a è, akú à kēne wēnda, à pīnc: Ñsun sṣ dṣro. ¹⁴ Akú à nà gēe pii, à c nà a àkpatiia. Kú gbě kú ò senanc zè, akú à pì: Kefenna, ma òncne ñ vu! ¹⁵ Akú gēe pii vūte à nà yā'onaaa. Akú Yesu a kpà a daa. ¹⁶ Vīna gběnc kú n pínki, ò Luda saabu kpà ò pì: O annabi zṣkṣ è ó té. Ò pì dṣ: Luda sù a gběnc gwa. ¹⁷ Akú Yesu baaruu dà Yudea būsula kú būsua kú ò likainc pínki.

Yahaya Da'itekeri zīrino

(Mat 11:1-19)

¹⁸ Yahaya ìbanc yā pīnc bàbanē pínki. Akú Yahaya n gběncn planc sīsi, ¹⁹ à n zī Dikiria, ò a la, àkūme gbě kú ani su ũ yá, ke ògṣ wé dṣ gbě pāndeime? ²⁰ Kú gbě pīnc kà Yesu kínaa, ò pīnc: Yahaya Da'itekeri mé à ó zī ò n la, mṣkṣmme gbě kú ani su ũ yá, ke ògṣ wé dṣ gbě pāndeime? ²¹ Zaa gwe gṣnc Yesu gběnc werekṣa dasi kú n gyānc kú n wāwānc kú n tānanc. À tò vīnanc gu è dasi dṣ. ²² Akú à pì Yahaya zīrincne: À gé à yā kú a è, akūsṣ a mànc gbāne. À one vīnanc ten gu e, erenc ten taa o, kusunc ten werekṣa, sātonc ten yā ma, gēnc ten vu, takasidenc ten baaru nna waazi ma. ²³ Arubarikaden gbě kú àdi fu ma yāaro ũ.

²⁴ Kú Yahaya zīrinc tà, Yesu Yahaya yā ò parine à pì: Bón a ge gwa gbárannc? Kàpa kú ña ten yīgān yá? ²⁵ Bón a ge gwa sàa? Gbě kú à pókasa zāre danan yá? Nnamari kú òdi pókasa mana dannc digṣ kú kínabeame. ²⁶ Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Lemē! Maten oáre à de annabila se. ²⁷ Zaakú Yahayan ò a yā kè Luda yān ò pì:

Mani ma zīri gbare n ā
à zé kekenne.

²⁸ Maten oáre, ncgbě né'inaa gūn gbēke dí ká Yahaya ũro. Bee kú abireo gbě kú à de gbě kpede ũ kpata kú à bọ Luda kínaa gūn deala.

²⁹ Kú gbě sīnda pínki a yā mà, ari kú be'cgṣirinc sé, ò yā nna kpà Ludaa, zaakú Yahaya n da'ite kè. ³⁰ Farisinc kú ludayādannerinc sṣ, ò gī yā kú Luda dīte à keñnei, akú odi we kú Yahaya n da'ite kèro.

31 Yesu pì: Bón mani gbāragbēn kpákūsúoo? Bón ò bókáoo? 32 Ò de lán né kù ò kú ete gūn, òten lé zukōino bà òten pi:

O úra pèáre, ádi ũ wāro.

O wēnda lēe siáre, ádi ũ dōro.

33 Zaakū Yahaya Da'itekerii sù, adi burodi sóro, adi sèwē miro, akū a pì tãnademe. 34 Bisāsiri Né sù, àdi pò ble, àdi í mi, akū a pì: Guturu wēmiriime, be'ogōsirino kù durunnakerino gbēnname. 35 Ama òdi òndō dō a yākenaaame.

Nísi gbī nna kuna Yesu gbáa

36 Farisi ke Yesu sisi à su à pò ble kãao. Yesu gèe a bea, akū àten pò ble gengesekena. 37 Nōgbē dāvānide ke kú wēte pii gūn. Kū à mà Yesu ten pò ble Farisi pì bea, akū à gèe gwe kù kpáluba fítinnao kù nísi gbī nnao kú a gūn. 38 À zè a kpe a gbá sare, àten ũ dō. A wétē ten tō a gèsekpea, akū àten wara kù a mikāo, à lé pèpe a gbáa, akū à nísi gbī nna pii kù. 39 Kù Farisi kù à a sisi pii è le, akū à pì a swēe gūn: Tó gbē pì bi annabiime, de à nōgbē kù àten ũ naa dí taka dō, kù dāvānideme. 40 Akū Yesu pì Farisi piine: Simō, má yāke ví mà onne. Simō pì: N o, Danneri. 41 Yesu pì: Dōgdakeri ke mé à kun, gbēnōn plano a fīna kūna, gbē do anduru-fu gō wàa pla kpé basōro, gbē do sō gō bupla akuri. 42 Kù ò pòke ví ò fīna booro, akū à tòñne n pla n pínki. Ní té, dí mé anigō yei de a dakelaa? 43 Simō wèa à pì: Maten da gbē kù ò tōne kù gō zōkōome. Yesu piine: N we mana. 44 Akū Yesu are dō nōgbē piia, à pì Simōne: N nōgbē pii è yá? Kù ma gē n bea, ndi í kpáma ma gbá pìpiro, akū nōgbē pì ma gbá pìpi kù a wétēo, à wàra kù a mikāo. 45 Ndi lé pémaro. Nōgbē pì sō, zaa gōro kù ma gē la, adi kamma bo kù lépena ma gbáaoro. 46 Ndi nísi má ma miaro. Nōgbē pì sō, à nísi gbīnnade kù ma gbánōa. 47 Abire yā mé à tò maten onne, à yemai manamana kù a durunna zōkōo kēa yāime. Gbē kù ò a kē kù a fitio sō, yenyi fítinlen àdigō ví. 48 Akū à pì nōgbē piine: N durunnano kēnne. 49 Akū gbē kù òten pò ble leelēno òkōne ò pì: Dín gbē pì ũ, kù àten durunnano kērmāa? 50 Akū Yesu pì nōgbē piine: Ma náani kù n kē mé à n sura bà. N tá be aafia.

Nōgbē kù ò té Yesuino

8 Abire gbera Yesu kurè wēte kù wētēo, lakutu kù lakutuo, àten waazi ke, àten kpata kù à bò Luda kínaa baaru nna kpáñne. A žiri gbēnōn kuri awēplano gèe kãao 2 kù nōgbē kù à tãnāno bò n gūn à n wérékōa kù n gyāno. Mariama kù òdi pine dō Mariama Magadalení kù Yesu tãna mēn supplano bōte a gūn kù n té 3 kù Herōdu begwari Kuza nāno Yoanao kù Suzanao kù nōgbē pāndeno dasi. Òdigō Yesu kù a ibāno gwa kù pò kù ò vío.

Yālekōana kù pōwefāriio

(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)

4 Ò bò wēte kù wētēo ò kākara Yesui, akū à yā lēkōañne à pì: 5 Búbari ke mé à bò à gēe pōwe fá. Lákū

àten fá nà, a kenō lēte zé gūn ò taa òa, akū bāno sù ò blè. 6 A kenō lēte gbē sàraa musu. Kù ò bùte, akū ò gāga, kù odi mōto lero yāi. 7 A kenō lēte lēno gūn, akū lēe fūte kūñwo leele à nākaramma. 8 A kenō sō à lēte zīte mana gūn, akū ò bùte ò né ò leu basōro. Kù à ò le, à pūtā à pì: Gbē kù à sã ví à yā pì ma.

9 A ibāno a là yā pì bōkōtenaai. 10 Akū à pì: Luda á gbá zé à kpata kù à bò a kínaa asirino dō, ama madi o gbē kparanōne kù yālekōanaoome, de ò gu gwa pōke'ena sari, ò yā ma a dōro dōnaa sari. 11 Yā pì bōkōtenaan dí: Pōwe pì bi Luda yāme. 12 Zé gūn pōno de lán gbē kù òdi Luda yā manō bà, akū Ibilisi di su à yā pii bo n swēe gūn, de òsun Luda náani ke à n sura baro yāi. 13 Gbē sàraa musu pōno de lán gbē kù òdi Luda yā ma ò sí kù pōnnaono bà, ama ò žiri víro. Òdi Luda náani ke gōro pla, ama tó ò n yō ò gwà, òdi fume. 14 Pōwe kù ò lēe lēno gūno de lán gbē kù òdi Luda yā manō bà, ama andunia damukena kù aruzeke yāo kù pōnnakēnaaoo di nakaramma, òdi fō ò né ò mōro. 15 Zīte mana pōno de lán gbē kù òdi Luda yā ma kù nēsepuraō òdi sí kù nēsemanaono bà, akū òdi mena fō ari ò gé karana keo.

Yālekōina kù fitilao

(Maa 4:21-25)

16 Òdi fitila na ò ta kútea ke ò dite gádo gbáruo. Òdi di a dibōo musume, de gbē kù òten gēno gupura e yāi. 17 Pōke kù utena kù oni gí boo gupurairo. Asiriyā ke kun kù oni ma ò gí o gupuraairo. 18 Abire yāi à yā ma kù laakariio. Gbē kù à pò vīn Luda ni karane. Gbē kù à pòke víro sō, bee pò kù àten da á ví Luda ni sía.

Yesu daneno

(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

19 Yesu da kù a dakūnāno sù a kínaa, akū odi le ò nāiro pari yāi. 20 Akū ò piine: N da kù n dakūnāno kù bàai, ò ye n enaai. 21 Akū à wēmōma à pì: Gbē kù òdi Luda yā ma ò ži keanōme ma da kù ma dakūnāno ũ.

Yesu zāga'ia zēnaa

(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

22 Žikea Yesu gē gó'ite gūn kù a ibāno, akū à piinne: Ò bikū sēbee bara. Akū ò dà zén. 23 Gōro kù òten gé, i Yesu sē. Akū zāga'ia fūte sēbela, í ten ká gó gūn, ò kú kari gūn. 24 Akū a ibāno nài ò a vù ò pì: Danneri! Danneri! Òten ká í té! Akū à fūte à gí ĩane kù í kù àteni n gó yīpayīpao, akū à zè, gu kē kítikiti. 25 Akū à piinne: Á ma náani víroo? Akū yā pii bò n sare, vīna n kù, akū ò òkōne: Dín gbē dí ũ sée? Bee ĩa kù ío, àdi yā diteñne, akū àdi a yā mame.

Tānāno gbarena aledēna

(Mat 8:28-34, Maa 5:1-20)

26 Akū ò kà Gadara būsun sēbee bara, Galili būsui ifāboki kpa. 27 Kù Yesu bikū í bara, à dàkare kù wēte pì gōgbē kù à tãna vío. À gōro pla kē adi pōkasa naawaro. Àdigō kù bero, sé mirano té. 28 Òdi a yī kù mōkakōanāno, òdi a da lín a kūna yāi, ama àdi

mòkakōanaa pìnc kēkēme, tāna pìi dì a si sēn. Kū à Yesu è, akū à wiki lè, à sù à kùte a arɛ, akū à pùtā à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó ví kō cīi? N yā nna! Nsun wé tā-marò. À ò lɛ kū Yesu ò tāna pāsì pi bo a gūn yāime.

³⁰ Akū Yesu a là à pì: N tón deraa? Akū à wèala à pì: Ma tón Dasi. Zaakū tānanon kú a gūn dasime. ³¹ Akū tāna pìnc kùte kè Yesune manamana ò pì, àsun n gbare ò si Zingo wèe lòkotoo gūnlo.

³² Alɛde kpàsa zōkō kú gwe, òten pò ble sīsigerɛi. Akū tāna pìnc wé kè Yesua à n gba zé ò gē n gūn. Yesu n gbá zé, ³³ akū tānanon gò gbɛ pìia ò gē alɛdenon gūn. Akū alɛde kpàsaa pìi wì kù bàao, ò sòro sīsigerɛi ò si sèben ò gàga gwe. ³⁴ Kū alɛdedārinon è lɛ, ò bàa lè ò gèe ò yā pìi bàbañne wète gūn kù buranon. ³⁵ Akū ò bôte de ò yā kù à kèe pì gwa. Kū ò sù Yesu kīnaa, ò gbɛ kù tānanon gòaa pìi è vutena Yesu gbá sare kù pòkasaa dana, à kù a laakarīia. Akū vīna n kù. ³⁶ Kū gbɛ kù ò yā pìi è kù wéonon òñne deran ò tānade pìi wèrekōa nà, ³⁷ akū Gadara būsū gbɛnōn pínki kùte kè Yesune à bo n būsūn, zaakū vīna n kù manamana. Akū à gè gó'ite gūn, àten tá. ³⁸ Gbɛ kù tānanon gòaa pì kùte kène de à tá káao, ama Yesu ginɛ à pì: ³⁹ N era n tá n bea, n yā kù Luda kènne oñne pínki. Akū à tà, à yā kù Yesu kèare kpàkpaà kè wète pìi gūn pínki.

Yairu né vuna kù nōgbɛ kù à c nà Yesu utaaò

(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)

⁴⁰ Kū Yesu èra à sù, akū gbɛnōn gbānake kpai, zaakū gbɛ sīnda pínki teni a dāme. ⁴¹ Akū gōgbɛ kù à de aduakekpe gbɛ zōkō ũ kù òdi pine Yairu sù à wùte a kùaa Yesu gbá sare, à kùte kène de à gé a bea, ⁴² kù a né mèn ò légelege ten ga yāi. Nénōgbɛ pìi kà wè kùri awɛepla. Kū Yesu ten gé, akū pari ten nakaraa.

⁴³ Nōgbɛ ke kù gwe, aru dì bōta à kà wè kùri awɛepla. Pò kù à vī pínki à dè ezedenon kīnaa, ama gbɛke dí fō à a wèrekōaro. ⁴⁴ Kū à nà Yesui kpe kpa, akū à c nà a uta léa. Zaa gwe gōñc a arubōtenaa zè. ⁴⁵ Akū Yesu pì: Dí mé à c nàmaa? Akū n gbɛ sīnda pínki pì á a yā dōro. Akū Pita pì: Danneri, gbɛnōn likanyī òten nakaramma. ⁴⁶ Akū Yesu pì: Gbɛke c nàma, zaakū má dō kù gbāna bò ma mèe gūn. ⁴⁷ Kū nōgbɛ pìi è ò a yā dō, akū à sù àten lukaluka, à wùte a kùaa a gbá sare, akū à yā kù à tò à c nàaa ò gbɛ sīnda pínki wāra kù lākū à aafiaa lè nà gōñc. ⁴⁸ Yesu pine: Nōgbɛ, ma náani kù n kè mé à n wèrekōa. N tá be aafia.

⁴⁹ Kū Yesu kpé àten yā o, ò bò aduakekpe gbɛ zōkō pì bea, ò sù ò pine: N né pìi kè sari, n̄sun wari dō danneriia dorò. ⁵⁰ Yesu yā pìi mà, akū à pì Yairunɛ: N̄sun tò swè kēnguro. N̄ ma náani ke dé, ani wèrekōa. ⁵¹ Kū à kà a bea, adi we gbɛke gè káaro, sé Pita kù Yuhanao kù Yamisio kù né pì de kù a dao. ⁵² Gbɛ kù ò kù gweno ten cō dō n pínki, òteni n zīda kēkē. Akū Yesu pì: Àsun cō dōro. Adi garo, àten i omɛ. ⁵³ Akū ò a lalandi kè, zaakū ò dō kù né pìi gà kò. ⁵⁴ Yesu a kù a cō, akū à pùtā à pì: Nénōkpare, n̄ vu! ⁵⁵ Akū à wëndii sù, à fùte gōñc. Yesu pì ò pòble kpáa. ⁵⁶ Yā pìi bò né pì de kù a dao sare, akū Yesu òñne òsun yā kù à kèe pì ò gbɛke marò.

Yesu zīrinō zīnaa

(Mat 10:5-15, Maa 6:7-13)

⁹ Yesu a ìba gbɛnōn kuri awɛeplanon sisiai, akū à n gbá gbāna kù ikoo ò tāna buri sīnda pínki gò rīma, ò gyānōn wèrekōamma. ² Akū à n zī ò kpata kù à bò Luda kīnaa yā waazi ke, ò gyārenon wèrekōa. ³ À piñne: Àsun pòke sé à géoro, gò ke bōkōlokona ke zàna ke cōgō ke uta mèn pla. ⁴ On kù a kipan, àgō kù gwe ari à gé boo wète pìi gūn. ⁵ Wète kù odi gbānake kpáarenlo, à bon à lukutɛ warawara á gbānōn n tona kù Ludao sèeda ũ. ⁶ Akū ò dà zén, ò kurè wète kù wèteo, ò baaru nna kpāñne, ò gyānōn wèrekōamma gu sīnda pínki.

Herōdu bídikena

(Mat 14:1-12, Maa 6:14-29)

⁷ Kū kīna Herōdu yā birenon mà pínki, akū à bídi kè, zaakū gbɛkenon ten pi Yahaya Da'itekəri mé à fùte bona gan. ⁸ Gbɛkenon pi Iliasu mé à bò à sūmma, gbɛkenon pi dō annabi yānō doke mé à vù. ⁹ Herōdu pì: Ma Yahaya mii zō. Dí n gbɛ kù ma a baaru maa pì ũ sée? Akū àten wete n wé ke pla.

Yesu pòblekpana gōgbɛ gbɛnōn dúbu scōronca

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yuh 6:1-14)

¹⁰ Kū zīrii pìnc sù, akū ò yā kù ò kènc gbà Yesune. Akū à n sète n̄tēne à gèe kúñwo wète kù òdi pi Betesaida. ¹¹ Kū pari dō, akū ò pètei. À gbānake kpāñyī, à kpata kù à bò Luda kīnaa yā òñne, akū à gbɛ kù ò ye ò n wèrekōanon wèrekōa.

¹² Kū ifāntɛ būsā, zīrii gbɛnōn kuri awɛeplanon nài ò pine: N̄ gbɛnōn gbare ò gé kipaki kù pòbleo wete lakutu kù bura kù ò kù kāninon gūn, zaakū sēnte pōrcotun ó kù la. ¹³ À piñne: Ákōnō à pò kpám̄ma ò ble. Akū ò pì: Burodi mèn scōro kù kpò mèn plaò ó vī. Séde ò gé pòble lú gbɛ dínōne n pínki. ¹⁴ Gōgbɛnōn kù gwe gbɛnōn dúbu scōro taka. Akū à pì a ìbanōne: À tò ò vute gā kù gāao gbɛnōn bupla akurikuri. ¹⁵ Akū ò kè lɛ, ò n vùte vute n pínki. ¹⁶ Akū à burodi mèn scōro kù kpò mèn pla pìnc sè à a wé sè musu à arubarikaà dàn. Akū à lìlikōre à kpà a ìbanōna, ò kpàatete gbɛnōne. ¹⁷ Ò pò blè ò kà n pínki, akū ò a kusu kù ò gōñc sète tānko kuri awɛepla pà.

Pita Yesu Arumasihukena ona

(Mat 16:13-23, Maa 8:27-33)

¹⁸ Zīkea kù Yesu ten adua ke ado, a ìbanon sù ò a lè, akū à n lá à pì: Dí n gbɛnōn dì pi má de a ũu? ¹⁹ Ò wèa ò pì: Gbɛkenon dì pi Yahaya Da'itekəriime, gbɛkenon dì pi Iliasu, gbɛkenon dì pi dō annabi yānō doke mé à vù. ²⁰ Akū à n lá à pì: Ákōnō sō, dí n adi pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Luda gbɛ Arumasihume n ũ.

Yesu a ga kù a vunaao yā'ona

(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

²¹ Akū à giñne òsun yā pì ò gbɛke marò. ²² Akū à pì dō: Séde Bisāsiri Né wētāmma le manamana, gbɛ

zǝkǝnɔ kũ sa'orikɔnɔ kũ ludayǎdannɛrɔnɔ ni gíi, oni a de, a ɔɔɔ aakǝde zǝ ani vu.

²³ Akũ à piñne í pínki: Tó gbě ye à ke ma iba ũ, séde à gí a zǝda wěndiii, àgǝ a lígbǎndurukpana sé lákũ gu digǝ dɔ nà àgǝ téomai. ²⁴ Gbě kũ à ye àgǝ a wěndi kũna ni kurai. Gbě kũ à gi a wěndiii ma yǎi sǝ, ade nigǝ wěndi vǝ. ²⁵ Tó gbě andunia lè pínki, à a zǝda lilin kèò à kùra a wěndiii, bǝ àreen ani lee? ²⁶ Tó gbě makũ kũ ma yǎo wé'i kũ, Bisāsiri Né ni ade wé'i kũ ɔɔɔ kũ ani su a gakuri gũn kũ a De gakurio kũ a malaikanɔ gakurio. ²⁷ Yǎpuran maten oáre, gběkenɔ kú la kũ oni garo ari ò kína kũ Luda kà e.

Yesu linaa

(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)

²⁸ Yǎ pi onaa gbera à kà azuma do taka bà, akũ à Pita kũ Yuhanao kũ Yamisio sè à didi kũnwo kpia de à adua ke. ²⁹ Kũ àten adua ke, a ànn lite a pǝkasano kè púu táitai. ³⁰ Kǎnto gběnonɔn planɔn kú kǎao, Musa kũ Iliasuo, òten yǎ o kũ Yesuo. ³¹ Ò bò ò sùa gakuri gũn, òten andunia kũ ani tó zaa Yurusalemu yǎ o. ³² I Pita kũ a gběno sè. Kũ ò vù, ò Yesu gakuri è kũ gběnonɔn pla kũ ò zena a sareno. ³³ Kũ gběnonɔn pla pinɔ ten kěkǝa kũ Yesuo, Pita pine: Dikiri, à mana kũ ó kú la. Ò kuta dɔ mèn aakǝ, n pǝ mèn do, Musa pǝ mèn do, Iliasuo pǝ mèn do. À dǝ yǎ kũ àten oro. ³⁴ Kũ àten o le, ludambe luku kipa à dàña. Kũ ò kú a gũn, vǝna n kũ, ³⁵ akũ ò kòtoo mà a gũn à pi: Ma Né kũ ma a sèn dí. À a yǎ ma. ³⁶ Kòtoo pi manaa gbera ò è Yesu mé à gǝ gwe ado. A iba pinɔ n lé kũ, odi yǎ kũ ò è o gběke ma ɔɔɔ kũaro.

Négǝgbě tǎnade werekǝanaa

(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)

³⁷ Kũ gu dǝ, ò kipa kpi pii musu, akũ gběno sù da Yesule dasi. ³⁸ Zàa gũn gǝgbě ke pǝtǎ à pi: Danneri, n yǎ nna! Ò ma né gwa, zaakũ ma né mèn do kũ má vǝn gwe. ³⁹ Tǎna di futea, akũ àdi wiki lé kǎnto. Àdi a pǝte àgǝ bigiri keke àgǝ lé'ifuta bǝte, àdi wari dɔa àdi goa likalikaro. ⁴⁰ Ma wé kè n ibanɔa ò pé tǎna piia à bo, akũ ò fù. ⁴¹ Yesu pi: Gbǎragbě yakana ludanaanikerisarinɔ! Manigǝ kú kǎáo ari bǝre? Manigǝ mena kǎáo ari bǝre? Ò mǝ kũ n né pii o la. ⁴² Ari né pi gǝ gé nai, akũ tǎna pi a pǝte, àten bigiri keke. Akũ Yesu gi tǎna piine à né pii wèrekǝa, akũ à a kpà a dea. ⁴³ Luda gbǎna zǝkǝ yǎ pii bò n sare n pínki.

Yesu era à a ga yǎ'onaa

(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)

Gběno lé wě Yesu yǎkenaa pínki, akũ à pi a ibanɔne: ⁴⁴ Àgǝ yǎ díkina kũna á nèsee gũn. Oni Bisāsiri Né na gběnonɔne n ɔǝ tera. ⁴⁵ Odi yǎ pii dǝɔ dǝro, a mì ute-nañne, ò fù, akũ vǝna n kũ ò yǎ pi gbekaa.

Denla yǎ

(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)

⁴⁶ Akũ ò fùte kũ lékpakǝao denakǝla yǎ musu. ⁴⁷ Yesu laasun kũ à kú n nèsee gũn dǝ, akũ à né fíti sè à a zè a sare, ⁴⁸ à piñne: Gbě kũ à né dí taka si ma ibake

yǎi, makũme à ma si. Gbě kũ à ma si sǝ, ade gbě kũ à ma zǝ sìme. Gbě kũ à a zǝda dite kíana á té mé à gbě zǝkǝ ũ.

Gbě kũ adi ibere sé kǎáoro bi a gběndome

(Maa 9:38-40)

⁴⁹ Akũ Yuhana pi: Danneri, o gběke è, àten tǎnanɔ gorǝma kũ n tǝo, akũ o gine, zaakũ ó gběno. ⁵⁰ Akũ Yesu pi: Ásun gínero, zaakũ gbě kũ adi ibere sé kǎáoro bi á gběndome.

Samaria bǝsu lakutu gina Yesui

⁵¹ Kũ Yesu tana ludambe ɔɔɔ kà kǎni, à mii pè Yurusalemua. ⁵² Akũ à gběno gbàre ò dǝáre are, akũ ò gě ò gě Samaria bǝsu lakutu ke gũn de ò soru kenɛ. ⁵³ Akũ lakutude pinɔ gi a síi kũ à mii pè Yurusalemua yǎi. ⁵⁴ Kũ a iba kenɔ Yamisi kũ Yuhanao è le, ò pi: Dikiri, n ye ò pi té bo ludambe à su à n kakaten yá? ⁵⁵ Akũ Yesu lite à kpǎkěnyí. ⁵⁶ Akũ òten gé lakutu pǎn-dea.

Tena Yesui

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Kũ ò té zén, gǝgbě ke sù à pi Yesune: Gu kũ nten gén pínki, manigǝ ténnyí. ⁵⁸ Yesu pine: Gběgbonno n tǝo ví, bǎno n sà ví. Bisāsiri Né sǝ à ãmpaki víro. ⁵⁹ Yesu pi gbě pǎndene: Ò mǝ n tǝmai. Akũ gbě pii pi: Dikiri, n tó ari ma de gěe kpágui gǝ. ⁶⁰ Yesu pine: Ò tó gěno n gěno ví. Mǝkǝn sǝ, n gé kpata kũ à bò Luda kínaa yǎ waazi ke. ⁶¹ Gbě pǎnde pi dɔ: Manigǝ ténnyí Dikiri, ama n tó mà gé lé za ma bedenɔa gǝ. ⁶² Yesu pine: Gbě kũ swakure na a ɔǝ, tó àten kpe gwa, ade dí kǝ sé kũ kpata kũ à bò Luda kínaaoro.

Gběnonɔn baaakǝ akuri awɛeplanɔ zǝnaa

(Mat 11:20-27, 13:16-17)

10 Abire gbera Dikiri gběnonɔn baaakǝ akuri awɛepla pǎndeno dite, akũ à n zǝ gběnonɔn plapla ò dǝáre are wěte kũ gu kũ á ye à gěnonɔn pínki. ² À piñne: Pǝkěna zǝkǝ, ama a zǝkerinɔn dasiro. À wé ke Buradea de à zǝkerinɔn gbare ò a pǝ keke. ³ À da zén. Mateni á zǝ lán sǎne bǝɔɔnɔn bà lewannano tǝme! ⁴ Ásun ɔɔɔɔnɔn séro ke bǝkǝlokona ke kyatenɔ. Ásun ze zén à fɔ kpá gběkearo. ⁵ On kũ a gěno pínki à pi gǝ Luda on pi gba aafia. ⁶ Tó aafiade kú gwe, á fɔ aafiade ni gǝne. Tó à kú gwe sǝro, ani era à suáwame. ⁷ Àgǝ kú on pii gũn, à pǝmina ke pǝble kũ ò kpàáwa ble, zaakũ zǝkerii kà à a láada le. Ásungǝ kipaki lilin kero. ⁸ Wěte kũ a gěno akũ ò á sí, à pǝ kũ ò sùoáre ble. ⁹ À wěte pi gyǎrenɔ werekǝa, à o gběnonɔne kpata kũ à bò Luda kínaa kà kǎni kũnwo. ¹⁰ Tó a gě wěte gũn, tó odi á sí sǝro, à bǝte gǎnulea à pi: ¹¹ Bee á wěte lukutě kũ à kpà ó gbála se, o wàra á tona kũ Ludao sèeda ũ. Àgǝ dǝ sǎnsǎn kũ kpata kũ à bò Luda kínaa kà kǎni. ¹² Maten oáre, yǎkpatekegɔɔ zǝ wétǎmma kũ Sɔɔɔmudeno ni le nigǝ sǎna de wětepideno pǝla.

¹³ Waiyoo Kɔrazĩdeno! Waiyoo Betesaidadeno! Tó ma daboyã kũ ma kè á téno kè Taya kũ Sidšo yã, de wētepideno uta kasanɔ dàda, ò vùte tuburaa à gii kè nēsēlite-naa sēeda ũ. ¹⁴ Yãkpatēke-gɔɔɔ zĩ á wētãmma nigō de Tayadeno kũ Sidšdeno pólá. ¹⁵ Á Kapenamudeno sō, áni gbã à zō Ludaan yá? Oni ɔ sšái ari gyãwã.

¹⁶ Akũ Yesu pi a ibanɔne: Gbē kũ à á yã mà ma yã màme. Gbē kũ à giái gimaimē. Gbē kũ à gimai sō, ade gi gbē kũ à ma zīime.

¹⁷ Gbēnɔn baaakō akuri awēēpla pino gēe, akũ ò èra ò sũ kũ pɔnnao ò pi: Dikiri, bee tãnanɔ mi nàtewere n tó yã. ¹⁸ Yesu piñne: Ma Setan è à lēte boña ludambe lán legūpinaa bà. ¹⁹ Ma á gbá zé à táa o mlēnɔ kũ fínɔ kũ á ibere gbãna pínkinɔ, póke ni á kínnaro. ²⁰ Bee kũ abiree ásun pɔnna ke kũ mi kũ tãnanɔ di nateáero. À pɔnna ke kũ á tó kũ takadan ludambe yã.

²¹ Zĩ birea Luda Nini Yesu pɔ kè nna manamana à pi: Baa, musu kũ zĩteo Dikiri, ma n saabu kè, kũ n yã birenɔ ùte yãdřinɔne kũ řndřinɔ n boo kyódřisar-inɔne. Lemē, Baa, zaakũ n pɔyenyĩnaame. ²² Ma De pól sínda pínki nàmenē ma ɔ. Gbēke Luda Né dřo, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke De Luda dřo, tó adi ke a Né kũ gbē kũ Né pi yei à mǎnɔnɔ baasiro.

²³ Akũ Yesu are dō a ibanɔna řtēne, à piñne:

Arubarikadenome á ũ pól kũ áten e kũ wéo yã.

²⁴ Maten oáre, annabinɔ kũ kinnanɔ kun yã dasi, ò ye ò pól kũ áten eno e, odi ero, ò ye ò yã kũ áten manɔ ma, odi maro.

Samaria bũsu gbē mana

²⁵ Dokadřri ke fùte de à Yesu yō à gwa à pi: Danneri, heran mani ke nà mà wēndi kũ àdi lákaro lee? ²⁶ Yesu piñne: Heran ò ké doka takadan nàa? N a kyó kè n mà deramee? ²⁷ Gbē pii wèa à pi: Ngō ye Dikiri n Ludai kũ nēsēeo mèn do kũ n ninio pínki kũ n laasunnwo pínki n gbãna lén, n swē gō kúa, abire gbera ngō ye n gbēdakei lán n zĩda wēndii bà. ²⁸ Yesu piñne: N we mana. Ngō ke le, řnigō kun. ²⁹ Gbē pi ye à yã nna kpá a zĩdaa, akũ à Yesu là à pi: Dín ma gbēdake ũu?

³⁰ Akũ Yesu piñne: Gbēke mé à bò Yurusalemu áten gé Yeriko, akũ kpáni kásaranɔ zé zřne. Ò a pólkanɔ sia, ò a gbē búgubugu ari à kà gana. Akũ ò a tòn ò gē zéla.

³¹ Á sũ à lè sa'ori ke zé dokōnɔ pii sè. Kũ à a è, akũ à pãne à gēte. ³² Lemē do kũ Levi buri ke kà gu pìn, à a è, akũ à pãne à gēte. ³³ Ama Samaria bũsu gbēke té zé pìn. Kũ à sũ à a è, akũ à kēne wēnda. ³⁴ Á nài, à eze màma gu kũ à kínnanɔ kũ nísio kũ sèwēo, à pól yĩyia. Akũ à a sè à di a zaaki kpe, à gēe kãao nibɔnɔ kipakia, gu kũ à a gwàn. ³⁵ Kũ gu dō, akũ à andurufu ɔɔɔ bò mèn pla à kpà kipakide piia à pi: Ñ a gwamene. Tó n ɔɔɔ dè de adila a musu, mani fĩna bonne, tó ma su.

³⁶ Tō! Gbēnɔn aakō pino té dín nten da gbē kũ kpān-inc dàale pi gbēdake ũu? ³⁷ Dokadřrii pii wèa à pi: Gbē kũ à a wēnda dřme. Akũ Yesu piñne: Ñ gé ñ ke le se.

Yesu kunna Maata kũ Mariamao bea

³⁸ Gɔɔɔ kũ Yesu kũ a ibanɔn té zén, ò kà wēte gũn, akũ nɔgbē kũ òdi pine Maata Yesu si a bea. ³⁹ Á dakũna ví, òdi a sísi Mariama, à vùte Dikiri gbá sare, àteni a yã ma. ⁴⁰ Kĩni zĩ kè Maataa dasi, akũ à sũ Yesu kĩnaa à pi: Dikiri, kũ ma dakũna ma to zĩ gũn mado, adi kenne yãke ũroo? Ñ one à kpámai. ⁴¹ Akũ Dikiri wèa à pi: Maata, Maata, nten damu ke dasi, nten wari do n zĩdaa kũ yãnɔ dasi. ⁴² Yã mèn do mé à zé ví. Mariama baka mana sè, oni síaro.

Aduakenaa

(Mat 6:9-15, 7:7-11)

11 Zĩkea Yesu ten adua ke gukea. Kũ à làka, a iba ke pine: Dikiri, ñ aduakenaa dadawere, lákũ Yahaya dà a ibanɔne nà. ² Akũ à piñne: Tó áten adua ke, àgō pi:

Baa, ñ tó ògō dō kũ n tó adona.

Ñ tó kpata kũ à bò n kĩnaa bo gupuraa.

³ Ñ ó gba pól kũ ónigō ble lákũ gu digō do nà.

⁴ Ñ ó durunnɔn kēwá,

zaakũ odi ké gbē kũ ò durunna kēwerenɔne ř pínki.

Ñsun tó ò fu yōgwanaaaro.

⁵ Akũ à piñne: Ò pi á gbēke mé à gbēna ví, akũ à gèe a kĩnaa lizãdo à pine: Ma su n kĩnaame, ñ burodi sãkãmene mèn aakō. ⁶ Nibɔɔ kipama tera dí, má póke ví mà kpáaro. ⁷ Akũ a gbēna pii wèa zaa kpé gũn à pi: Ñsun wari do maro, ma gbàa tà kò. Ma gē kpén kũ ma néno, mani fĩ mà fute mà póke kpámmaro. ⁸ Maten oáre, bee tó adi fute à kpàa gbēnnake yãiro, ani fute à pól kũ à yei kpáa, kũ à zèi dāndān yã.

⁹ Makũ sō maten oáre, à wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáre. ¹⁰ Zaakũ gbē kũ à wé kēen òdi kpáa, gbē kũ à wēte sō àdi le, gbē kũ à gbàa lēen oni wēne.

¹¹ Ákōnɔ kũ á néno ví, tó á né kpò wé kēáwa, á dí mé ani mlē sé à kpáaa? ¹² Ke tó à né konegbĩni wé kēáwa, á dí mé ani fĩ sé à kpáaa? ¹³ Bee kũ á vānikēo á pɔ mana kpána á néno dō. Oni á De kũ à kú musu Nini kpána gbē kũ ò wé kēanɔa pól o do yá?

Tānagona gbēnɔa

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu ten tāna sãto kpáturuku go gbēa. Kũ tāna pii gò, sãto pii nà yã'onaaa, akũ yã pii bò pari sare.

¹⁵ Akũ ř gbēkenɔ pi: Àdi tāna gorõma kũ tãnanɔ kína Belezebubu gbãnaome. ¹⁶ Akũ gbē pãdenɔ a yō ò gwà, ò a gbēka à sēeda ke kēine kũ Luda gbãnao.

¹⁷ Kũ Yesu ř laasun dō, akũ à piñne: Kpata kũ a gbēno ibere sè kũ kōo ni kakate. On kũ a gbēno ibere sè kũ kōo ni gō bezĩ ũme. ¹⁸ Tó Setan ibere sè kũ a gbēno, heran a kpata ni gi kee? Ma ò le kũ áten pi madi tāna gorõma kũ Belezebubu gbãnao yãime. ¹⁹ Tó Belezebubu gbãnan madi tāna goorõma, á gbēno di gorõma kũ dí gbãnaomee? Lemē á zĩda gbēno á éke bò le. ²⁰ Tó ma tãnagorõmana bi Luda ɔgbēeme, àgō dō kũ kína kũ Luda kàa sũ à á lén gwe. ²¹ Tó gōsa gbãna zĩk-

abɔɔɔ kũna àteni a ɔn dākpāo, a aruzekeno digɔ aafiaame. ²² Ama tó gbě kũ a gbāna deala sù à gěi à gbāna m̀ne, ani a gɔ́keɔ kũ à a náani vĩnɔ séte, ani a aruzeke kpaateteĩne. ²³ Gbě kũ à kú kũmaoro bò ma kpe. Gbě kũ àdi pɔ́ kakara kũmaoro di fākɔame.

²⁴ Tó ò tãna gò gběa, àdigɔ likara zɔ́ gukorin àgɔ vuteki wete. Tó adi lero, akũ àdi pi: Mani era mà tá ma be zĩame. ²⁵ Tó à kà gwe, àdi le à warana swáswa zéazea, ²⁶ akũ àdi gé tãna kũ ñ pāsĩ dealano séte mèn suppla à su kũhwo, òdi gé ò vuten. Leme ade gwena kpekpe vāni digɔ de a káakupla.

Arubarika yā

²⁷ Kũ Yesu ten o le, nɔgbě ke pũtã zàa gũn à pi: Nɔgbě kũ à n i à yɔ́ kpamma arubarika vĩ. ²⁸ Akũ Yesu pi: Oi! Arubarikadenɔn gbě kũ ò Luda yā mà ò kũnancũ.

Sèeda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

²⁹ Kũ pari ten kara, akũ Yesu pi: Gbāragbēnɔn zara. Òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke keĩnero, sé Inusa pɔ́. ³⁰ Lákũ Inusa de sèeda ù Ninevadenɔne nà, len Bisāsiri Né nigɔ́ de sèeda ù gbāragbēnɔne le. ³¹ Yāk-patekegɔɔ zĩ gèncmidɔki kpa saraunia ni vu à yā dí gbāragbēnɔna, zaakũ à bò zaa andunia léa, à sù Sulemanu òndɔyā ma, akũ gbě kũ à de Sulemanula kú la sà. ³² Yāk-patekegɔɔ zĩ Ninevadenɔni fute ò yā da gbāragbēnɔla, zaakũ kũ Ninevadenɔni Inusa waazi mà ò nèsee lite, akũ gbě kũ à zɔ́kɔ de Inusala kú la sà.

Wéme mè fitila ù

(Mat 5:15, 6:22-23)

³³ Òdi fitila na ò dite gukpado ke ò gbaka kútearo. Òdi di a dibɔɔ musume, de gbě kũ òten gēnɔ gupura e yāi. ³⁴ N wéme n mè fitila ù. Tó n wé aafia, n mè pínki nigɔ́ gupura ù. Tó n wé gbānaro sɔ́, n mè pínki nigɔ́ gusira ù. ³⁵ Abire yā mé à tò, ñ laakari ke, de gupura kũ nten da ñ vĩ súngɔ́ de gusira ùro. ³⁶ Tó n mè pínki gupura vĩ, a ke kú gusira gũnlo, anigɔ́ gu pura kũ swáswa lándɔ́ fitila'i dɔmma bà.

Yesu ludayādannerinɔ kũ Farisinɔ bobona ñ dàn

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)

³⁷ Kũ Dikiri yā ò à làka, akũ Farisi ke a sisi à mó à pɔ́ ble kãao, akũ à gè à vùte. ³⁸ Kũ Farisi pii è adi ɔ da ín gbasa ò pɔ́ blero, à bò a sare. ³⁹ Akũ Dikiri pine: Ákɔnɔ Farisinɔ àdi gbāsĩ bo tokonɔ kpe kũ tanɔ, ama wākũ kũ yāvānikenaao mé à á nèsee pà. ⁴⁰ Yɔ́nkɔnɔ! Luda kũ à pɔ́ kpe kè mé à a gũn kè seroo? ⁴¹ À pɔ́ kũ à kú á tanɔ gũn dā wēndadenɔne, á ta pínɔ ni gɔ́are gbāsĩ sari.

⁴² Waiyoo ákɔnɔ Farisinɔ! Àdi tofenɔ tɔkɔtedo kũ kpè'akāo kũ dò pɔ́nɔ pínki kuride kpá Ludaa, akũ adi pā kpá yāzedei kũ yena Ludaiio. Yā birencũ mé à de àgɔ́ kũna pākpana a kparancũ sari. ⁴³ Waiyoo ákɔnɔ Farisinɔ! Àdigɔ́ ye à vute aduakekpe vuteki manancũ, adigɔ́ ye ògɔ́ fɔ́ kpákpaáwa etenɔn. ⁴⁴ Waiyoo ákɔnɔ! Á de lán mira kũ òdigɔ́ taa oa a yādnāa sari bàme.

⁴⁵ Akũ dokadɔri ke pine: Danneri, tó n ò le, nteni ó sɔ́sɔ́me se. ⁴⁶ Yesu pi: Waiyoo ákɔnɔ dokadɔrinɔ sɔ́! Àdi gbēnɔ da asosena zĩ'ũn, akũ adi ɔ darĩma kũ a se-naaoro, bee ɔne. Waiyoo ákɔnɔ! ⁴⁷ Àdi pɔ́ bo annabi kũ á dizinɔ ñ dedenɔ miranɔ ñ yā dɔngu yāi. ⁴⁸ Leme a si kũ a ze kũ á dizinɔ yākenanɔme. Ò annabinɔ dède, akũ adi pɔ́ bo ñ miranɔ. ⁴⁹ Abire yāi Luda wézé gũn à pi, áni annabinɔ kũ zĩrinɔ zĩáwa. Áni ñ gbēkenɔ dede, áni wé tã ñ gbēkenɔ. ⁵⁰ Leme annabi kũ ò ñ dede zaa andunia naanagɔɔ ari gbāranɔ yā ni wĩ teradenɔ musu le, ⁵¹ sena zaa Habila dena ari à gèe pé Zakari kũ ò a dè sa'oki kũ Luda kpéo daguraa. Ee, maten oáre, yā birencũ pínki ni wĩ teradenɔ musume. ⁵² Waiyoo ákɔnɔ dokadɔrinɔ! A dñnaa gbà m̀ne wòto. Ádi gé a gũnlo, akũ a kpa gbě kũ ò ye ò gé a gũnɔne. ⁵³ Kũ Yesu bò gwe, ludayādannerinɔ kũ Farisinɔ nàkaraa gbāngbān, òten yā lalaa dasi, ⁵⁴ òteni a kpákpa, de ò a kũ yā kũ àten o gũn.

Laakarikena Farisinɔ manafikii

(Mat 10:26-27)

12 Gɔɔ birea gbēnɔ kàkarai, ò ñ lé dɔro, ari òten gèse pétepetekɔa, akũ à yā ò a ibanɔne gĩa à pi: À laakari ke Farisinɔ lùbenesi. Ákũme ñ manafiki ù. ² Pɔ́ke kun utena kũ ani bo gupuraaro. Asiriya ke kun kũ oni gí dɔiro. ³ Leme dɔ yā kũ a ò gusiran, oni ma gupuraa, asiriya kũ a ò kɔ́ sãn kpé tú, oni a kpákpa ke gānu are.

Zena kũ Yesuo gbēnɔ are

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbēnnancũ, maten oáre, gbě kũ oni mè kakate a gbera oni fɔ́ ò yāke keáre doronɔ, àsun vĩna keĩnero. ⁵ Mani gbě kũ à de à vĩna keene oáre. À vĩna ke Ludane kũ à gbāna vĩ à á zu té gũn mèkaatenaa gbera. Ee, maten oáre, à vĩna keene. ⁶ Òdi bāntoro mèn ɔɔro yía kɔɔɔ plaroo? Ama bee ñ ke yā di sã Ludanlo. ⁷ Bee á mĩkãnɔ, à a lé dɔ. Ásun vĩna kero, á bèere de bāntoro dasinɔla.

⁸ Maten oáre, gbě kũ à zè kũmao gbēnɔ are, Bisāsiri Né ni ze kãao Luda malaikanɔ are. ⁹ Gbě kũ à ledi kpāmai gbēnɔ are sɔ́, mani ledi kpái Luda malaikanɔ are. ¹⁰ Tó gbě Bisāsiri Né vāni bò, Luda ni a kē. Ama tó gbě Luda Nini tó vāni si, ani kēnero. ¹¹ Tó òten gé kãao yāk-patekedia aduakekpen ke kınancũ kũ gbānadencũ are, àsun á zĩda bona damu kero ke yā kũ áni o, ¹² zaakũ Luda Nini mé ani yā kũ à de à o daáre zĩ birea.

Dɔgɔde

(Mat 6:19-34)

¹³ Zàa gũn gběke pi Yesune: Danneri, ñ o ma vĩnine à ma baka kpáma ó túbi gũn. ¹⁴ Akũ à wèa à pi: Ma gbě, dí mé à ma dite á yāk-patekeri ke á yāgɔgɔri ùu? ¹⁵ Akũ à pi gbēnɔne: Ágɔ́ á zĩda kũna dɔ. À laakari ke pɔ́ sínda pínki aniapāsĩkenaai, zaakũ aruzeke bi bisāsiri wēndinlo, bee tó à fɔ́ ágɔ́ didikɔa dia.

¹⁶ Akũ à yā lèkɔañne à pi: Dɔgɔde mé à kun a bura pɔ́ble kēne manamana, ¹⁷ akũ à laasun lè à pi: Bɔn

mani kee? Má pówekaki víro. ¹⁸ Akū à pì: Yã kū mani ken dí: Mani ma pókatekinɔ gboro, mani a zǔkǔn bo, mani ma pówé kán pínki kū ma aruzekenɔ. ¹⁹ Mani pi ma zídane: Gbɛ, n gīnake n pó mana ví zǔkǔ, kū ani ká kúnwo wɛ̃ ũgbangbaa? N kámma bo, n pɔ ble, n í mi, n pɔnna ke. ²⁰ Akū Luda pìne: Yǔnkɔ, gwāaniala mani n wɛ̃ndi gbekamma. Soru kū n kè ni gǔ dí pǔ ũmɛɛ? ²¹ Leme gbɛ kū à aruzeke tǔkǔai, ama à de ɔɔde ũ Ludanero yã de le.

Ludanaanikenaa (Mat 6:19-21, 25-34)

²² Akū à pì a ìbanɔne: Abire yã maten oáre, àsun á wɛ̃ndi damu à pi bɔn óni blero, àsun á mè damu ke à pi bɔn óni daro. ²³ Wɛ̃ndi de pǔblela. Mè de pǔkasala. ²⁴ À káakāannanɔ gwa. Òdi pǔ tǔro, òdi pǔ kéro, ò dǔ ke gbàɔ víro, bee kū abireo Luda dì n gwa. Á bèere ví manamana de bānɔla fá! ²⁵ Á té, dí mé ani fǔ à a wɛ̃ndi gbàna kara, bee ɔɔ do, a damukenaa gūnn? ²⁶ Tó áni yã fíti dí fǔro, bǔyã áten yã kparanɔ damu kee? ²⁷ Á lāvunɔ gwa sɛ̃n lákū ò de nà. Òdi zǔ kero, òdi buu tǔro, ama maten oáre bee Sulemanu kū a aruzekoo, adi uta da a mana kà n ke ũro. ²⁸ Sɛ̃la kū à kun gbāra ani té kū zia, lákū Luda dì pǔ nai le nà, oni ákǔn ludanaanikīanadenc pǔ o do yá? ²⁹ Ásun tó pǔ kū áni ble ke pǔ kū áni mi yã doáre arero. Ásun a damu kero. ³⁰ Andunia dí burinɔn pǔ pínɔ pínki yã dì dǔnne are, á De sǔ à dǔ kū pǔ pínɔ kǔ sǔ kǔáa. ³¹ Á tó kpata kū à bò a kīnaa yã doáre are, ani pǔ pínɔ karaáre. ³² Ma kpàsa fíti gbɛnɔ, àsun vīna kero, zaakū á De pɔyenyīnaame à á kpá kpataa pìn. ³³ Á pǔ kū á vīnɔ yá, à takasidenc gba a ɔɔ. Á ɔɔsɔnɔ kū àdi zǔ kuro zǔ, ludambe aruzeke kū àdi lákaro káki ũ, kū kpāni dì nairo, kǔkǔ sǔ àdi a yakaro. ³⁴ Zaakū gu kū á aruzeke kún, gwen á laakari nigǔ kun se.

Zíkèri nánide laakaride (Mat 24:45-51)

³⁵ Àgǔ kú soru gūn, à tó á fitila gǔ nana. ³⁶ Àgǔ de lán gbɛ kū òteni n dikiri suna dà à su kū nɔse pɔnnakenaaò bà, de ɔɔ kū à sù à gbàa lè, oni zé wɛ̃ne gǔnɔ. ³⁷ Arubarikadenc zíkèri kū n dikiri ni n le bɛne a sugɔɔnɔ ũ. Yǔpuran maten oáre, dikirii pì ni a pǔnɔ keke à yǔ, ani n vute, ani pǔble kakarañe. ³⁸ Bee tó à sù lizāndo ke kɔnkɔkɔnɔ, tó à n lé le, arubarikadencme á ũ. ³⁹ Àgǔ yã dí dǔ. Tó bede ɔɔ zaka kū kpāni ni suawa dǔ yã, de ani tó à a kpé fǔro. ⁴⁰ Ákǔn sǔ, àgǔ kú kú soruo, zaakū Bisāsiri Né ni su ɔɔ zaka kū á wé dairo. ⁴¹ Pita pi: Dikiri, ó yāin n yā pii lèkǔa yá, ke gbɛ sǔnda pínki yāime? ⁴² Dikiri pi: Dín begwari nánide laakaride kú a dikiri dì a zíkèrinanɛ a ɔɔ, à pǔble kpámma a ɔɔ ɔɔ ũ? ⁴³ Arubarikadenc zíkèri kú a dikiri a lè, àten ke le a sugɔɔ ũ. ⁴⁴ Yǔpuran maten oáre, ani a aruzeke sǔnda pínki nanɛ a ɔɔme. ⁴⁵ Ama tó zíkèri pii pi a nèsee gūn, a dikiri suna ten gǔ ke sǔ, akū à nà a zíkèri dakenc gbɛgbɛnaaa, gǔgbɛnɔ kú nɔgbɛnɔ, àten sǔnkara pǔ ble, àten wɛ̃de ke, ⁴⁶ a dikiri ni su ɔɔ kú a wé dairoame,

ɔɔ zaka kú à dǔroa, ani a zǔzǔkǔre à a baka da kú kifirinɔ.

⁴⁷ Zíkèri kú à a dikiri pɔyenyīna dǔ, akū adi soru ke à a pɔyeinaa kéro, oni a gbɛ búgubugu. ⁴⁸ Zíkèri kú à a dikiri pɔyenyīna dǔro, akū à yã kú à de ò a gbɛ kè sǔ, oni a gbɛ fitime. Gbɛ kú Luda a gbà zǔkǔ Luda ni wetea zǔkǔ. Gbɛ kú Luda pǔ nàne a ɔɔ zǔkǔ, ani gbekaa deñla.

Kèkèkǔana Yesu yǔi (Mat 10:34-36)

⁴⁹ Tén ma su na anduniaa, mádi gii té pǔ gǔ kú se teraro. ⁵⁰ Má wétamma ví kú mani gɛ̃n. Má kú laasun zǔkǔ gūn ari à gé lákao. ⁵¹ Áten da ma su de gbɛnɔ gǔ nna kú kǔo andunia gūnn yá? Oi! Maten oáre, kèkèkǔana yāin ma su. ⁵² Zaa tera ɔn kú gbɛnɔn sɔɔɔnɔn kún, oni kǔ kpaatete. Gbɛnɔn aakǔn ni bo gbɛnɔn planɔ kpe, gbɛnɔn planɔ ni bo gbɛnɔn aakǔn kpe. ⁵³ De ni bo a négǔgbɛ kpe, négǔgbɛ ni bo a de kpe. Da ni bo a néncgbɛ kpe, néncgbɛ ni bo a da kpe. Zǔ da ni bo nɔzǔre kpe, nɔzǔre ni bo a zǔ da kpe.

ɔɔ díkīna yáasi dǔnaa (Mat 6:2-3)

⁵⁴ Yesu pǔ gbɛnɔne: Tó a è legū ten sisi ifǔlete kpa, áni pi gǔnɔ, legū ni ma, akū àdi ke le. ⁵⁵ Tó a è ña ten bo gèncmidɔki kpa, áni pi, gu ni wǔ, akū sǔ àdi wǔ. ⁵⁶ Manafikidenc! Á zǔte kú musuo wé dǔkǔi, akū á ɔɔ dí yáasi dǔ sǔro bi?

Gaafara wetenaa (Mat 5:25-26)

⁵⁷ Bǔyã á yǔkena a zéa dǔ á zǔdaaroo? ⁵⁸ Tó n ibere ten gé kúnwo yǔkpatetekia, n kokari ke de à gaafara kenne zaa zén, de àsun n gáte à gé kúnwo yǔkpatekeri kīnaaro yǔi. Tó n di ke lero, yǔkpatekeri pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran. ⁵⁹ Maten onne, ñni bo gwero ari n gé fīna boo pínki. Bee kɔbɔ ni gǔ tényīro.

Nèselitena ke ga

13 ɔɔ birea gbɛkenɔ sù ò Galili gbɛ kú Pilati n dede à n aru yǔkate kú n sa'obɔ aruonɔ yã ò Yesune. ² Akū Yesu piñne: Kú Galili gbɛ pínɔ ga de le, áten da n durunna de Galili gbɛ kparanɔ pǔlan yá? ³ Oi! Maten oáre, tó ádi nèse litero, á pínki ni ga lán n bàme. ⁴ Gbɛnɔn baro plansari kú Siloamu kpédidikǔanaa gbòro à sirǔma ò gǔganɔ sǔ, áten da n taari de gbɛ kpára kú ò kú Yurusalemunɔ pǔlan yá? ⁵ Oi! Maten oáre, tó ádi nèse litero, á pínki áni ga lán n bàme. ⁶ Akū à yã dí lèkǔañe à pì: Gbɛke mé à kaka lí bà a swadakoo gūn, akū à gɛ̃e a né wete adi ero. ⁷ Akū à pì a zíkèriine: N gwa, a wɛ̃ aakǔden dí, kú madì su né wete kaka lí piia mádi ero. N a zǔ, óni tó à gu sí pǔn yá? ⁸ Akū zíkèri pii pìne: Baa, n tó ari ziki dɔ. Mani gu bi mà likai mà taaki káne. ⁹ Ani gǔ né i zikiro. Tó adi né iro sà, mani a zǔ mà nɛ.

Nɔɔgbɛ̃ kɔ̃nɔde werekɔ̃anaa

10 Kámmabogɔɔ zĩ Yesu ten yã dañne aduakekpen. 11 Nɔɔgbɛ̃ ke kú gwe, tãna a kɔ̃nɔ kù à kà wɛ̃ baro plansari. Àdigɔ̃ kokoname, àdi fɛ̃ à a zĩda poro bee fĩtiro. 12 Kù Yesu a è, akù à a sisi à pi: Nɔɔgbɛ̃, n kɔ̃nɔke gòmma. 13 Akù à ɔ nàa. Zaa gwe gɔ̃nɔ à pòro, akù à Luda sáabu kpà.

14 Akù aduakekpe gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ pɔ fɛ̃, kù Yesu a wèrekɔ̃a kámmabogɔɔ zĩ yã, akù à fùte à pi gbɛ̃nɔne: Gɔɔ sud-do mé à kun kù òdi zĩ ken. Àgɔ̃ su ò á werekɔ̃a gɔɔ abirenɔa, ama kámmabogɔɔ zĩ baasi. 15 Akù Dikiri wèa à pi: Manafikidenɔ! Kámmabogɔɔ zĩ á baadi di a zù ke zaaki poro a bàdɔkia à gé í kpáaroo? 16 Ibrahim buri nɔɔgbɛ̃ díkina sɔ, Setan a yĩ wɛ̃ baro plansarime. A bàa pii poronaa kámmabogɔɔ zĩ zé víroo? 17 Kù à ò le, akù wé'i a iberenɔ kù ñ pínki, ama gbɛ̃nɔ pɔ kè nna daboyã kù àten kenɔa pínki.

Yãlekɔ̃ana kù musadi wéó

(Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

18 Akù Yesu pi: Bón kpata kù à bò Luda kínaa bòkɔaoo? Bón mani kpákúsúoo? 19 À de lán musadi wé bà, akù gbɛ̃ sè à tɛ̃ a karaa gũn. Kù à bùte, à kè lí ù, akù bãnɔ sù ò didi a gãna.

Yãlekɔ̃ana kù lùbenɛ̃e

(Mat 13:33)

20 Akù à pi dɔ: Bón mani kpata kù à bò Luda kínaa kpákúsúoo? 21 À de lán lùbenɛ̃ kù nɔɔgbɛ̃ sè à kà flawa zaka lé aakɔ̃ gũn, à yãkate pínki bà.

Zéle kpakoto

(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Gɔɔ kù Yesu ten gé Yurusalemu, àten gɛ̃ wɛ̃tenɔ kù lakutunɔla, àten yã dañne, 23 akù ò a là ò pi: Baa, ase gbɛ̃ kù oni surabana lenɔn dasiroo? Akù Yesu pi gbɛ̃nɔne: 24 À kokari ke à gɛ̃ zéle kpakoto gũn. Maten oáre, gbɛ̃nɔ ni wete ò gɛ̃n dasi, ama oni fĩro. 25 Tó be-de fùte à zé tàta à làka, tó a gɔ̃ bàai, akù áten gbà lé, áten pi: Baa, ñ zé wɛ̃wɛ̃re, ani oáre, á á dɔ̃ gukearo. 26 Abire gbera tó a pine à pɔ̃ blè kãáo, à í mì kãáo, à yã dañne á be gãnulea, 27 ani oáre á á dɔ̃ gukearo. Á goala á yãvãnikerinɔ á pínki.

28 Tó a Ibrahim kù Isaakuo kù Yakubuo kù annabinɔ è pínki kpata kù à bò Luda kínaa gũn, akù ò á zú bàai, gwen áni ɔɔ dɔn, à ɔ di á miia. 29 Gbɛ̃nɔ ni bo ifãboki kpa kù ifãlete kpao kù gugbãnduruo kù gɛ̃nɔmidɔkio, oni su pɔ̃ ble kpata kù à bò Luda kínaa gũn. 30 Len gbɛ̃ kpedenɔ nigɔ̃ gbɛ̃ káakunɔ ù le, gbɛ̃ káakunɔ nigɔ̃ gbɛ̃ kpedenɔ ù.

Yurusalemu yã

(Mat 23:37-39)

31 Gɔɔ birea gɔ̃nɔ Farisi kenɔ sù Yesu kínaa ò pine: Ñ fute gu dín, zaakù Herɔdu ye à n demɛ. 32 Akù à piñne: Á gé o flɛ̃ piine, maten tãnanɔ gorɔma, maten gyãrenɔ

werekɔ̃a gbãra kù ziao, a gɔɔ aakɔ̃de zĩ sɔ̃ mani ma zĩ papa. 33 Bee kù abireo séto mà gé are gbãra kù ziao kù ziandoo, zaakù adi kù annabi ga gukearo, sé Yurusalemu. 34 Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adi annabinɔ dede, adi gbɛ̃ kù Luda ñ zĩáwanɔ pápa kù gbɛ̃e, à ñ dede. Madigɔ̃ ye mà á kakaramai gɛ̃n baaakɔ̃, lákù ko di dèmbere kù a nénɔla nàme, ama adi weiro. 35 Luda ni á kpé tóáre bezĩ ùme sà. Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbɛ̃ kù àten su kù Dikiri tóo ù.

Yesu kunna Farisi ke bea

14 Kámmabogɔɔ ke zĩ Yesu gɛ̃e pɔ̃ ble Farisinɔ gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ ke bea, akù gbɛ̃ kù ò kù gweno teni a kpákpa. 2 Kákagyãkeri ke kù Yesu are gwe. 3 Akù Yesu dokadɔrinɔ kù Farisinɔ là à pi: Òdi gbɛ̃ werekɔ̃a kámmabogɔɔ zĩ yá ke òdi werekɔ̃aro? 4 Akù ò gɔ̃ yĩtena kítikiti. Akù Yesu gyãre pii kù, à a wèrekɔ̃a à a gbàre. 5 Akù à ñ lá à pi: Tó á gbɛ̃ke né ke zù ví à zù lɔ̃nɔn kámmabogɔɔ zĩ, ani a bo gɔ̃nɔroo? 6 Odi fɛ̃ ò wèaro.

7 Yesu è deran gbɛ̃ kù ò ñ sísinɔ ten vuteki mana kù nà, akù à yã lèkɔ̃aíne à pi: 8 Tó ò n sisi nɔse póblea, ñsun vute vuteki mana gũnlo. Tó ò gbɛ̃ kù à zɔ̃kɔ̃ denla sisi bi! 9 Tó á sisirii sù à pinne: Ñ fute ñ vuteki kpá gbɛ̃ piia, ñni fute ñ gé vute kpe kpa kù wé'ioɛ. 10 Tó ò n sisi, ñgɔ̃ vute kpe kpa, de tó n sisirii sù, ani pinne: Ma gbɛ̃nna, ñ fute ñ su are la. Abirekù ni n ke bèereɛ ù gbɛ̃ kù á kù leelɛnɔ are. 11 Gbɛ̃ kù àdi a zĩda karan Luda ni a busa. Gbɛ̃ kù àdi a zĩda busa sɔ̃, Luda ni a kara.

12 Akù Yesu pi a sisirii piine: Tó nten gbɛ̃nɔ sísi póble fãnantɛ̃ blenaaa ke ɔkɔsi pɔ̃, ñsun n gbɛ̃nnanɔ sísiro ke n vɛ̃nɔn kù n dakũnanɔ ke n danɛnɔ ke n ɔɔɔde dak-ɛnɔ. Tó n kè le, oni era ò n sísiɛ se ò fĩna bonne. 13 Tó nten gbɛ̃nɔ sísi póblea, ñ takasidenɔ sísi kù kɔ̃nɔdenɔ kù erɛnɔ kù vɛ̃nanɔ, 14 arubarikadenɔɛ á ù, zaakù ò póke ví ò fĩna boonnero. Luda mé ani fĩna bonne gbɛ̃ mananɔ vugɔɔa.

Yãlekɔ̃ana kù póble dasio

(Mat 22:1-14)

15 Kù gbɛ̃ kù ò kù leelɛnɔ doke yã pii mà, akù à pi Yesune: Arubarikaden gbɛ̃ kù ani pɔ̃ ble kù kpata kù à bò Luda kínaa gbɛ̃nɔ ù. 16 Yesu pine: Gbɛ̃ke mé à ye à póble ke, akù à gbɛ̃nɔ sisi dasidasi. 17 Póblegɔɔ zĩ à a zĩkerii zĩ à o gbɛ̃ kù à ñ sísinɔne ò su, ò pɔ̃ sínda pínki soru kè ò làka sà. 18 Akù ñ baadi ten wete ò ñ kɛ̃. Gbɛ̃ káaku pine: Ma bú lù, mani gé gwa. N yã nna, ñ ma kɛ̃. 19 Gbɛ̃ pãnde pi: Ma zù búbabɔnɔ lù mèn kuri, mani gé ñ gwa. N yã nna, ñ ma kɛ̃. 20 Gbɛ̃ pãnde pi: Ma nɔ sè dufume. A yã mé à tò mani le mà suro. 21 Akù zĩkerii pii èra à tà, à ñ légbɛ̃e ò a dikiriine. Akù bede pi pɔ̃ fɛ̃, à pi a zĩkeriiine: Ñ gé wɛ̃te gũn likalika gãnuleanɔ kù zédanɔ, ñ takasidenɔ kù kɔ̃nɔdenɔ kù vɛ̃nanɔ kù erɛnɔ kakara ñ su kũnwo la. 22 Abire gbera zĩkerii pii sù à pine: Dikiri, ma yã kù n òo kè, ama vuteki kpé kun. 23 Akù dikirii pii pi zĩkerii piine: Ñ gé zénɔ gũn kù zé térerɛnɔ pínki, ñ gã na gbɛ̃nɔ ò gɛ̃, de ma ɔn pa. 24 Maten oáre, gbɛ̃ kù ma ñ sisi pinɔ ke ni lé zɔ̃ ma póble piiaro.

Gõna Yesu ìba ù
(Mat 10:37-38)

25 Ò té zén kù Yesuo dasidasi, akù à litè à piñne: 26 Tó gbě sù ma kínaa, akù à ye a dei demala ke a da ke a nanc ke a nénc ke a vñinc ke a dakūnanc ke a zída, ani fí à ke ma ìba ùro. 27 Gbě kù adi a lígbāndurukpana sé àgǔ téomairo, ade ni fí à ke ma ìba ùro. 28 Tó á gběke ye à kpédidikšana bo, ani vute gĩa à a ɔɔɔ dɔdɔ à gwa, tó ani fí à zí pì keroo? 29 Tó adi ke lero, akù à ɛ pète, tó adi fí à a làkaro, gbě kù à è pínki ni a lalandi ke 30 ò pi: Gbě díkína nà kpébonaaa à fúa à a mì de. 31 Ke tó kína ke ye à gé zǐ ká kù kína pānde, ani vute gĩa à a laasun lé à gwa, tó a soza gǎ kurinc ni fí ò kù kpá soza gǎ baro kù òten sunɔaroo? 32 Tó à è áni fíro, ani zírinc zǐ, de ò lédokɔnkena yā gbekaa zaade adi ká káñiro. 33 Leme dɔ, tó á gběke dí ɔ gbarɛ pɔ kù à vñinc pínkiro, ani fí à ke ma ìba ùro. 34 Wisi bi pɔ nname, ama tó a í nna tà, deran oni ke nà à gǔ nna dɔɔ? 35 À mana zíte ke zùgbɔkatekinero, òdi kótème. Gbě kù à sǎ ví à yā pì ma.

Pó sǎtenano
(Mat 18:12-14)

15 Bè'ɔɔsirinɔ kù durunnakerinɔ ten na Yesui de ò a yā ma í pínki. 2 Akù Farisinɔ kù ludayādan-nerinɔ yāketè kà ò pì: Gbě díkína dì durunnakerinɔ sí à pɔ ble kùñwo lɛlɛ. 3 Akù Yesu yā díkína lèkɔañne à pì: 4 Ò pì á gběke sǎ ví mèn basɔɔro, akù a do sǎte, àdi a basɔɔro donsari tó sɛn à péte sǎ kù à sǎte pii ari à gé leroo? 5 Tó à bò, àdi a sé à da a gǎn kù pɔnnao 6 à táo be, à a gběnnanc kù a fārandidenɔ sísi à piñne: À pɔnna ke kúmao. Ma a sǎ kù à sǎte pii lè. 7 Leme dɔ maten oáre, oni pɔnna ke ludambe durunnakeri mèn do kù à nèsee litè yā musu de gbě mana gběncɔn basɔɔro don-sari kù ò nèselitena ni vñincɔla. 8 Nɔgbě kù à andurufu ɔɔɔwapu ví mèn kuri sǎ bi, tó a mèn do sǎte, àdi fitila na à kpé wara, à wete busebuse ari à gé leroo? 9 Tó à bò, àdi a gběnnanc kù a fārandidenɔ sísi à piñne: À pɔnna ke kúmao. Ma a andurufu ɔɔɔ kù à sǎte pii lè. 10 Leme dɔ maten oáre, Luda malaikanc dì pɔnna ke durunnakeri mèn do kù à nèsee litè yā musu.

Négǔgbě kù à sǎte

11 Yesu pì dɔ: Gběke mé à kun à négǔgběnc ví mèn pla. 12 Akù Sabi pì a denɛ: Baa, ò ma baka kù manigǔ ví túbi gūn kpáma. Akù de pì a aruzekè kpàateteñne. 13 Adi ke ɔɔɔ plaro, akù Sabi a pɔnc nàkɔa pínki, à tà búsú pānden zǎzǎ. Gwen à a aruzekè kàkatèn pǎpǎke-naa gūn. 14 Kù à pɔ kù à vñnc dè pínki, akù nà gbāna kà búsú pìn, akù à gǔ kù takasio. 15 À gè à nà búsú pì gběkei zamalingakeri ù, akù gbě pì a gbàre a bura à pòble kpá alɛdenɔ. 16 Àdigǔ ye à pɔ tēke kù alɛdenɔ ten ble ble à kǎ, ama òdi pòke kpáaro. 17 Kù à laakarì sù à pì: Ma de zamalingakerinɔnc pòble ví diñyí, akù maten gá kù nàao la. 18 Mani fute mà tá ma de kínaa,

mani pinɛ: Baa, ma durunna kè Ludanɛ kù mɔkɔñwo, 19 mádi ká ò ma sísi n né ù doro. Ñ ma dite n zamalin-gakerinɔ do ù. 20 Akù à fùte àten tá a de kínaa. Kù à té zǎ àten su, a de pì a è, akù à kène wènda. À bàa sì à gèe à kúsia, à lé pèa. 21 Akù né pii pinɛ: Baa, ma durunna kè Ludanɛ kù mɔkɔñwo, mádi ká ò ma sísi n né ù doro. 22 Akù de pii pì a zíkèrinɔnc: À gé likalika, à uta zǔkǔ mana kù à de a kparanɔla sé à suo à danɛ, à tǎnka danɛ, à kyate kpáne. 23 À zùsanɛ bòɔ mèkpana kù à de, ò só pɔnnakènaa gūn, 24 zaakù ma né pii gà à fùtemɛ. À sǎtemɛ, akù ma a lè. Akù ò nà pɔnnakènaaaa. 25 Woru sǎ à kpé bura. Kù àten su à kà kǎni kù beo, akù à bata ù mà dɔ kù kǔkǔ kíni. 26 Akù à zíkèrinɔ do sísi, à a là bɔn òten keɛ. 27 Akù à wèa à pì: N dakúna mé à sù, akù n de zùsanɛ bòɔ mèkpana dè, kù à a lè aafia yāi. 28 Akù Woru pɔ fè, à gǐ gè ɔnnýí. Kù a de bò, à kúte kène, 29 akù Woru pii pì a denɛ: É'e! À kà wè ùg-bangba kù maten zǐ kenne, mádi gǐ n yāi zíkero, akù bee blèkofini gokù ndi kpáma mà pɔnna keo kù ma gběnnancoro. 30 Kù n né kù à n aruzekè kàkatè karu-ancɛ pii sù, n zùsanɛ bòɔ mèkpanaa denɛ. 31 Akù a de pinɛ: Ma né, í kú kúmao ɔɔɔ sínda pínki. Pɔ kù má ví pínki n pómɛ. 32 À kǔ sio ò pɔ ble kù pɔnnaomɛ, za-akù n dakúna pii gà à fùte. À sǎtemɛ, akù ò a lè.

Aruzekè náanisari

16 Yesu pì a ìbanɔnc: ɔɔɔde ke mé à kun à beg-warii dite a zíkèrinɔnc. Akù ò sù ò kɔɔmɔɔɔ kène ò pì, àteni a aruzekè kakatè. 2 Akù à a sísi à pinɛ: Yā kù ma mà n musu de deramɛ? Ñ yā kù nten ke n begwanaa gūn babamɛnc. Ìni gǔ de ma begwari ù doro. 3 Akù begwarii pii ò a swèe gūn: Ma dikiri teni ma bo zǐ gūn, mani ke deraa? Akù dí mani fí mà sè waro, akù barakena demenɛ wé'yā ù. 4 Má dǔ yā kù mani ke de gběnc ma dite í bea, tó à ma bo zín. 5 Akù à a dikiri fīnadenc sísi dodo, à gbě káaku là à pì: Ñ ma dikiri fīna kùna ùgbamɛ? 6 À pì: Nísi gáruwa lé basɔɔromɛ. Akù begwarii pii pinɛ: N fīna takadan la. Ñ vute ò kè bupla akuri likalika. 7 Akù à pì gbě pāndenɛ: Mɔkɔñ sǎ, n fīna ùgbamɛ? Akù à pì: Ése asasa basɔɔromɛ. Akù begwarii pii pinɛ: N fīna takadan la, ò a kè basiikǔmɛ. 8 Akù dikirii pì begwari náanisaride pì sáabu kpà wézè kù à kè yā musu. Zaakù andunia díkína gběnc wé zēna de gupuradenɔla í kǔ tēne yākenaa gūn. 9 Makù sǎ maten oáre, à gběnnanc wete kù andunia aruzekenc, de ɔɔɔ kù à làkaáwa, Luda ni gbānake kpáai be kù àdi lákaro gūn. 10 Gbě kù à náani ví kù a fítio nigǔ náani ví kù a zǔkǔɔmɛ se. Gbě kù à náani ví kù a fítio nigǔ náani ví kù a zǔkǔɔ sero. 11 Tó adi ke á náani ví kù andunia aruzekero, Luda ni á náani ke kù a yāpuradeo yá? 12 Tó adi ke á náani ví kù gbě pānde pɔncɔro, Luda ni a zída pɔ kpááwa yá? 13 Zíkèrii dì fí à zò ble dikiri mèn planero, zaakù ani zǎ gbě dogu àgǔ ye gbě doi, ke ani na gbě doa à gbě do gya bo. Áni fí àgǔ zò ble Ludanɛ kù ɔɔɔ lɛlɛro.

Ɔɔɔde kũ Lazaruo

14 Farisino ye ɔɔɔi. Kũ ò yã pii mà pínki, akũ òten lézu-ki ke Yesua. 15 Yesu piñne: Adi yã nna kpá á zĩdaa bisāsirinɔ kĩnaame, ama Luda á swě dš. Yã kũ à zǝkš bisāsirinɔnen Luda di a gya bo.

Ɔɔɔde kũ Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

16 Musa doka kũ annabino takadano kun ari Yahaya ɔɔɔɔ. Zaa ɔɔɔ kũ òten kpata kũ à bò Luda kĩnaa baaru kpá, akũ gbě sĩnda pínki ten wete à gẽn kũ gbãnao. 17 Ludambe kũ zĩteo gẽtenaa araga de doka pii wãnzã fĩti gogonala. 18 Gbě kũ à gĩ a nancĩ à nɔ pãnde sè, ade zina kẽme. Gbě kũ à nɔ kũ ò gĩii sè sš, à zina kẽn gwe.

19 Gšgbě ɔɔɔde ke kun àdi pókasa mana ɔɔɔdeno da, àdigš ɔɔɔna ke nnamanaa gũn ɔɔɔ sĩnda pínki.

20 Barakeri kũ òdi pine Lazaru diğš wútena a be gãnu gũn, bõnɔ dɔɔɔ a mẽea. 21 Àdigš póbte kũ àdi léte ɔɔɔde pi teburu zĩte blena ni de. Gbẽdanɔ mé òdigš a bõɔ pino sãsa. 22 Barakerii pii gà, akũ malaikanɔ a sè ò tà kãao Ibrahĩ kuru. Ɔɔɔde pii gà se, akũ ò a vĩ. 23 Kunna wétãmma gũn gyãwã, kũ à wé sè musu, akũ à Ibrahĩ è zã, Lazaru kú a sare. 24 Akũ à lé zùi à pi: Baa Ibrahĩ, ñ ma wẽnda gwa, ñ Lazaru zĩ à a ɔɔɔ zš ía, à mó à tšmenɛ ma nénea, zaakũ maten wãwã ma tévura díkina gũmmɛ. 25 Akũ Ibrahĩ pi: Ma né, ñ tó nnamana kũ à likanyĩ n wẽndigɔɔ yã dɔngɔ kũ takasi zškš kũ Lazaru kẽeo. A laakari kpatena la sã, akũ ñ kú wãwã gũn.

26 Abire gbera wèè lòkoto kú ó dagura. Tó gbě ye à bo la à gé á kĩnaa, ani fšro, gběke ni fš à bo gwe à su ó kĩnaa sšro. 27 Akũ ɔɔɔde pii pi: N yã nna Baa, tó lemɛ, ñ a zĩ ma de bea, 28 zaakũ má dakũnancó vĩ gbẽnɔn sɔɔro. À gé lé darĩma, de òsun su gu wãwãde dí gũnlo. 29 Akũ Ibrahĩ pi: Ò Musa kũ annabino takadano vĩ, ò ñ yã ma. 30 Akũ ɔɔɔde pii pi: Oi, Baa Ibrahĩ! Tó gběke bò gan à gèè ñ kĩnaa, oni ñ nèse lite. 31 Akũ Ibrahĩ pine: Tó odi Musa kũ annabino yã maro, bee tó gběke bò gan, oni a yã síro.

Ludanaanikɛnaa

(Mat 18:6-7, 21-22)

17 Yesu pi à ibanɔne: Yã kũ àdi tó gbẽnɔ fu diğš sariro, ama waiyoo gbě kũ ani bo a kĩnaa.

2 Anigš sãna adenɛ ò wísilɔgbɛ zškš dɔ a wakale, ò a zu sèbɛɛ gũn de à tó né díno do fula. 3 Àgš kú kũ laakarĩi. Tó n gbẽndo durunna kè, ñ gé ñ a le. Tó à a nèseɛ lite, ñ sùru kenɛ. 4 Tó à durunna kènnɛ ɔɔɔ do gẽn suppla, akũ à èra à pinne gẽn suppla a nèseɛ lite, ñ sùru kenɛ.

5 Dikiri zšrinɔ pine: Ñ ó ludanaanikɛna karawere. 6 Dikiri pi: Bee tó á Luda náani vĩ fĩti lán efɔ wé bà, áni o síri lí díne à a zĩda wo à gé pé sèbɛɛ gũn, ani á yã ma.

7 Tó á gběke zò vĩ, àten sè wa ke àten sãno dã, tó à sù kũ burao, a dikiri ni pine à su à pó ble gšnɔn yá? 8 Oi, ani pine à póbte keare, à a uta lite, à suare kũ póbte kũ pómĩnao, àpii ni gbasà à pó ble, à í mi. 9 Òdi zò sáabu

kpá, kũ à yã kũ ò dãnɛɛ kè yãin yá? 10 Lemɛ ákõnɔ se, tó a yã kũ Luda dàáre kè pínki, à pi: Zõnɔn ó ũ, ó zĩn ó kè.

Kusu gbẽnɔn kurino werekšanaa

11 Kũ Yesu ten gé Yurusalemu, àten kure Samaria bùsu léa kũ Galilio. 12 Kũ àten gẽ lakutu ken, akũ gšgbě kusu gbẽnɔn kurino dàale. Ò ze dire, 13 ò lé zùi ò pi: Dikiri Yesu, ñ ó wẽnda gwa. 14 Kũ à ñ é, akũ à piñne: À gé à á zĩda mɔ sa'orinɔne. Kũ òten gé, akũ ò wèrekša. 15 Kũ ñ gbě do è a werekša, akũ à èra à sù, àten Luda sáabu kpá kũ kòto gbãnao. 16 À wùte a kũaa Yesu are à fɔ kpàa. Gbě dí bi Samaria gbẽmɛ. 17 Akũ Yesu pi: Gbẽnɔn kurino mé ò wèrekšaroo? Gbẽnɔn kẽndonɔn kú máa? 18 Ñ gběke dí era à sù Luda sáabu kpáro, sé gbě zštɔ dí yá? 19 Akũ Yesu pine: Ñ fute ñ tá, ma náani kũ n kè mé à n werekša.

Bisāsiri Né sunaa

(Mat 24:23-41)

20 Farisino Yesu là kpata kũ à bò Luda kĩnaa bona gupuraa, akũ à wèrĩma à pi: Kpata kũ à bò Luda kĩnaa di bo gupuraa ò e kũ wéoro. 21 Oni pi à gwa la ke à gwa díro. Kpata kũ à bò Luda kĩnaa pi kú á té lame.

22 Akũ à pi a ibanɔne: A ɔɔɔ ten su kũ áni Bisāsiri Né sugɔɔ pino doke ena ni de, áni ero. 23 Oni piáre à kú dire ke à kú la, ama àsun géro, àsun tényĩro. 24 Lákũ legũpinaa di gupura kũ ludambe lé gu dín kũ a lé dírekũo nà, len anigš de le Bisāsiri Né sugɔɔ. 25 Séto à wétãmma è manamana gĩa, gbãragbẽno ni gĩi. 26 Lákũ à de nà Nuhu ɔɔɔɔ, len anigš de le se Bisāsiri Né sugɔɔ. 27 Gbẽno ten pó ble, òten í mi, òten nɔ sé, òten zã ke ari Nuhu gèè à gè gó'ite gũn, akũ í dà anduniala, ò gaga pínki. 28 Lemɛ dɔ Lutu ɔɔɔɔ, òten pó ble, òten í mi, òten pó lú, òten pó yía, òten pó tš, òten kpé bobo. 29 Ɔɔɔ kũ Lutu bò Sɔɔɔmu, té kũ ifãntɛgbõɔ kòte bona ludambe, akũ ò gaga pínki. 30 Len anigš de le ɔɔɔ kũ Bisāsiri Né ni bo gupuraa.

31 Ɔɔɔ birea gbě kũ à kú a kpé musu sún kipa à gẽ kpé gũn à pónɔ sète à booro. Len dɔ gbě kũ à kpé bura sún era à pó sé bero. 32 À tó Lutu nancó yã dɔágu. 33 Gbě kũ à ye àgš a wèndi kũna ni kurai. Gbě kũ à gĩ a wèndi sš, ade nigš wèndi vĩ. 34 Maten oáre, gwãani birea gbẽnɔn planɔ nigš wútena kš sare, oni gbě do sé ò gbě do tón. 35 Nɔgbě gbẽnɔn planɔ nigš pó lólɔ gu dokšna, oni gbě do sé ò gbě do tón. 36 Gšgbě gbẽnɔn planɔ nigš kú bura, Luda ni gbě do sé à gbě do tón. 37 Akũ ò a là ò pi: Dikiri, má kpaa? À wèrĩma à pi: Gu kũ gè kún, gwen yumburukunɔ ni kš kakaran.

Gyaano kũ à zè yãkpatekerila

18 Yesu yã lèkšãne de à mɔne ògš adua ke Luda baala'i, òsun kpasaro. 2 À pi: Yãkpatekeri ke mé à kú wète kea, à Luda vĩna víro, àdi gběke yã daro. 3 Gyaano ke kú wète pii gũn, àdigš su a kĩnaa gẽn baaakš àdi pi: Ñ ze kũmao ma ibere yã musu. 4 Adi wero ari ɔɔɔ pla. Abire gbera à pi a zĩdane: Bee tó má

Luda vīna vīro, akūsō madì gbēke yā daro, ⁵ lākū gyaanɔ pì ten wari dōma nà, mani ze k̄āao. Tó mádi ke lero, a zemalana lakanaa sari ni ma kpasame.

⁶ Akū Dikiri pì: À yākpatekeri vāni yā'ona ma. ⁷ Luda ni ze kū gbē kū à n̄ sé òten wiki léa fānantē kū gwāan-inooroo? Ani mēyīda ke kū werimanaaon yá? ⁸ Maten oáre, ani ze kūnwome gñn̄. Bee kū abireo tó Bisāsiri Né sù, ani a náanikeri e andunia gūn yá?

Farisi kū be'wgɔsirii

⁹ Akū à èra à yā díkīna lèk̄ōa gbē kū òdi n̄ zīda dite mana ò n̄ gya bonɔne. ¹⁰ Gbēnɔn pla kenɔ mé ò gèe adua ke Luda ɔnn̄, gbē do bi Farisime, gbē do s̄ be'wgɔsirii. ¹¹ Farisi pì zena, àten adua ke. À pì a swèe gūn: Luda, ma n̄ sáabu kè kū má de lán gbē kparanɔ bàro, didibikerinɔ, náanisaridenɔ, zinakerinɔ ke lán be'wgɔsiri dí bà. ¹² Madiḡ lé yī gɔɔɔ plapla azuma kū azumaa. Pó kū ma lè pínki madì a kuride bonne. ¹³ Be'wgɔsirii pì s̄ ze dire, adi f̄ à wé sè à musu gwà sero. À a zīda k̄ēk̄ à pì: Luda, n̄ sùru ke kūmao, durunnakeriime ma ū. ¹⁴ Maten oáre, ḡgbē p̄i t̄a a bea Luda yāsina k̄āao gūmme, adi ke Farisi piinlo. Zaakū gbē kū àdi a zīda kara, Luda ni a busa. Gbē kū àdi a zīda busa s̄, Luda ni a kara.

Arubarikadana n̄nɔgu

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Òten su Yesune kū n̄ né f̄itinɔ de à ɔ nam̄ma. Kū a ibanɔ è le, akū ò ḡin̄e. ¹⁶ Akū Yesu néno sisi à pì: À tó néno su ma k̄inaa, àsun ḡín̄ero, zaakū n̄ takanɔ p̄n̄ kpata kū à bò Luda k̄inaa ū. ¹⁷ Yāpuran maten oáre, gbē kū ani kpata kū à bò Luda k̄inaa sí lán né f̄iti bàro ni ḡenlo.

Aruzekede

(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbānade ke sù à Yesu là à pì: Danneri mana, deran mani ke mà wēndi kū àdi lākaro lee? ¹⁹ Yesu p̄ine: À kè dera n̄ pì, má manaa? Gbēke manaro, sé Luda ado. ²⁰ N̄ dokanɔ d̄s̄: Ñsun zina kero, ñsun gbē dero, ñsun kpāni oro, ñsun yā dí n̄ gbēdakearo, ñḡ b̄ēre lí n̄ de kū n̄ daone. ²¹ Akū à p̄ine: Zaa ma né f̄iti gɔɔɔa má yā bireno kūna pínki. ²² Kū Yesu yā p̄i mà, à p̄ine: Yā mèn do mé à ḡñne. Ñ p̄ kū n̄ v̄inɔ yía pínki, n̄ a ɔɔɔ kpá takasidenɔa, ñniḡ aruzeke ví ludambe. Abire gbera n̄ m̄ n̄ témai. ²³ Kū à yā p̄i mà, a n̄esee yàka, zaakū aruzekéz̄k̄dem̄e. ²⁴ Kū Yesu a gwà, akū à pì: À z̄ī manamana aruzekeden̄e à ḡe kpata kū à bò Luda k̄inaa gūn. ²⁵ Lakumi gēna p̄ɔɔw̄een araga de aruzekede gēna kpata kū à bò Luda k̄inaa gūnla. ²⁶ Akū gbē kū ò yā p̄i màno pì: Tó lem̄e, dí mé ani f̄ à surabana lee? ²⁷ Yesu wèmma à pì: Yā kū bisāsiri f̄ua à ke, Luda k̄inaa àdi sí ke.

²⁸ Akū Pita pì: O beebɔ pínki tò o tenyī. ²⁹ Akū Yesu p̄inne: Yāpuran maten oáre, gbē kū à a be tò ke a n̄ano ke a v̄inɔ ke a dakūnanɔ ke a de ke a da ke a néno kpata kū à bò Luda k̄inaa yāi, ³⁰ ade ni era à abire taka

le de yāla dasidasi andunia dí gūn, ani wēndi kū àdi lākaro le andunia kū àten su gūn.

Yesu era à a ga kū a vunaa yā'ona

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gbēnɔn kuri aw̄eplano kākaraai, akū à p̄inne: Óten gé Yurusalemu. Gwen yā kū annabinɔ k̄ē Luda yān Bisāsiri Né musu ni papan pínki sà. ³² Oni a kpá buri pānde gbēnɔa, oni a fobo, oni a s̄s̄, oni lé'i sua, oni a gbē kū flāao, oni a de, ³³ a gɔɔɔ aak̄de z̄i ani fute. ³⁴ Ama a ibaa pinɔ dí a ke mi d̄ro, zaakū yā p̄i mi utenañne, ò d̄s̄ yā kū àten oro.

V̄ina barakeri werekōanaa

(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

³⁵ Kū Yesu kà k̄ani kū Yerikoo, v̄ina ke vutena zé léa, àten bara ke. ³⁶ Kū à mà gbēnɔ ten ḡete dasi, akū à n̄ l̄ à pì, b̄n̄ òten kee. ³⁷ Akū ò p̄ine, Yesu Nazera mé àten ḡete gwe. ³⁸ Akū à lé z̄i à pì: Yesu, Dauda buri, n̄ ma wēnda gwa. ³⁹ Gbē kū ò té arenɔ ḡine ò pì à ȳite, akū a lé gbāna zunaa k̄ara àten pi: Dauda buri, n̄ ma wēnda gwa. ⁴⁰ Yesu zè à pì ò mó k̄āao. Kū à sù, akū Yesu a là à pì: ⁴¹ B̄ n̄ ye mà kenn̄e? À w̄e à pì: Dikiri, má ye ma wé gu em̄e. ⁴² Akū Yesu p̄ine: Ñ gu e. Ma náani kū n̄ kè mé à n̄ werekōa. ⁴³ Zaa gwe ḡn̄ a wé gu è, akū à t̄ei, àten Luda sáabu kpá. Kū gbē s̄inda pínki è le, akū ò Luda tó bò.

Zakeusi

¹⁹ Kū Yesu kà Yeriko, àten ḡete a gūn. ² Gbēke kú gwe a t̄n̄ Zakeusi. Be'wgɔsirinɔ gbē z̄k̄ɔme, akūsō aruzekedem̄e. ³ Àten wete à e gbē kū Yesu de a ū, ama gbē kutuume, adi f̄ à a èro pari yāi. ⁴ Akū à bàa lè à ḡe are à didi síri lía de à Yesu e, zaakū ani ḡete gwe kpame. ⁵ Kū Yesu kà gwe, akū à wé sè musu à p̄ine: Zakeusi, n̄ kipa likalika. Séde mà kipa n̄ bea gbāra. ⁶ Akū Zakeusi kipa likalika, à gbānake kpai kū p̄n̄nao. ⁷ Kū gbēnɔ è le, akū òten yāket̄e ká ò pì: À ḡe kipa durunnakeri bea. ⁸ Akū Zakeusi f̄ute à zè à pì Dikiri: Dikiri, mani ma aruzeke kpado kpaate takasidenɔne. Tó ma gbēke blè s̄, mani era mà a ḡene kpáa leu siik̄me. ⁹ Akū Yesu p̄ine: Òn dí denɔ surabanaa è gbāra. Zaakū gbē díkīna se bi Ibrahim̄ burime. ¹⁰ Bisāsiri Né sù de à gbē kū à s̄te wete à a sura bame.

ɔɔɔdakena z̄ikerinɔne

(Mat 25:14-30)

¹¹ Gɔɔɔ kū òteni a yā pì ma, akū à èra à yā k̄arañne d̄. Lākū à kà k̄ani kū Yurusalemuo n̄, òten da kpata kū à bò Luda k̄inaa ni bo gupuraa ḡn̄ome, akū à yā lèk̄ōañne ¹² à pì: Kina buri ke mé àten gé kpata ble bùsu z̄z̄n̄, ani era à su. ¹³ Akū à a z̄ikerinɔ sisi gbēnɔn kuri, à andurufu ɔɔɔwapu kpà n̄ baadia mèn basɔɔɔro à p̄inne: Àḡ laga táo ari m̄ḡ gé su. ¹⁴ A b̄usdenɔ s̄ ò z̄agu, akū ò z̄irinɔ z̄i a kpe ò pì: Óni we gbē pi kí blew̄erero. ¹⁵ A suna kū kpatabledanao gbera, à pì ò z̄ikeri kū a ɔɔɔ kp̄amma pinɔ sisi, de à le à d̄s̄ lākū ò

àree lè nà. ¹⁶ Gbɛ́ káaku sù à pì: Dikiri, n ɔɔɔ pìi àree kàramene leu kuri. ¹⁷ Akù à pìne: N kè zíkèri mana. Lákù ñ náani ví kù a fítio nà, ñinigɔ́ gbāna ví wɛ́te mèn kurinɔ́a. ¹⁸ Gbɛ́ plade sù à pì: Dikiri, n ɔɔɔ pìi àree kè leu sɔɔro. ¹⁹ Akù à pìne: Mɔkɔ́n sɔ́, ñinigɔ́ gbāna ví wɛ́te mèn sɔɔronɔ́a. ²⁰ Akù gbɛ́ pānde sù à pì: Dikiri, n ɔɔɔn la. Ma ùte kokona bizakasa gūn. ²¹ Má n vína ví, zaakù n yānɔ́n zīŭ. Ndì pò kù ndì ditero sé, ndì pò kù ndì t̄sro kɛ́. ²² Akù à pìne: Zíkèri zara, n lé mé à n karií kè. N d̄s kù ma yānɔ́n zīŭ, madì pò kù mádi ditero sé, madì pò kù mádi t̄sro kɛ́. ²³ Kù ñ d̄s lé, b́yāin ñdi ɔɔɔda keoñneroo, de tó ma su, mà a pò sí kù a àreeo? ²⁴ Akù à pì gbɛ́ kù ò kù gwenɔ́ne: A a ɔɔɔ pì sía à kpá gbɛ́ kù à àree lè leu kuriia. ²⁵ Akù ò pìne: Dikiri, à àre leu kuri kùna kò. ²⁶ Akù à wèmmá à pì: Maten oáre, gbɛ́ kù à pò vīn Luda ni karane. Gbɛ́ kù à víro s̄s, bee pò kù à ví Luda ni síame. ²⁷ Ma ibere kù ò ye mà kí bleñneronɔ́ s̄s, à mó kùñwo la à ñ dede ma are.

Gbānakekpana Yesui Yurusalemu
(Mat 21:1-17, Maa 11:1-19, Yuh 12:12-19)

²⁸ Kù Yesu yā pìi ò à làka, akù à dà zén, àten gé Yurusalemu. ²⁹ Kù à kà kàni kù Betefageo kù Betanio, s̄s̄í kù òdi pì Kùkpe gereei, akù à a ibaa z̄i gbēnɔ́n pla ³⁰ à piñne: A gé lakutu kù à káte á are direkù gūn. Tó a gɛ́, áni zaakine b̄rɔ̄ e b̄dɔ́na gwe, gbɛ́ke dí dia zikíro. A poro à suo. ³¹ Tó ò á lá ò pì, à kè deran áten poroo, à pì Dikiri mé à yei. ³² Akù z̄irinc ḡe, ò è lákù à òñne nà. ³³ Kù òten zaaki pì poro, akù a dikirinɔ́ ñ lá ò pì: Dí mé à pì à zaaki pìi poroo? ³⁴ Ó wèmmá ò pì: Dikiri mé à yei. ³⁵ Akù ò sù kù zaaki piio Yesune, ò ñ utano kpàtea, akù ò Yesu dia. ³⁶ Lákù àten gé nà, gbēnɔ́ teni ñ utano kpàte zén.

³⁷ Kù à kà kàni kù gu kù zé pìi m̄i pète Kùkpe s̄s̄í guvutenwo, akù ɔɔɔna gūn a iba kù ò téinc pínki nà Luda s̄aabukpanaaa kù kòto gbānao daboyá kù ò ènɔ́ musu pínki ³⁸ ò pì:

Arubarikaden kína kù àten su kù Dikiri t̄sɔ̄ ũ.
Aafia kú ludambe!

Ò Luda t̄sɔ̄ kpá zaa musu!

³⁹ Farisi kù ò kù zàa gūn kenɔ́ pìne: Danneri, ñ pata n íbanɔ́a. ⁴⁰ Akù à wèmmá à pì: Maten oáre, tó ò ȳite, gbēnɔ́ mé oni wiki pì lé.

Yesu ɔ́ɔɔna Yurusalemudenɔ́ne

⁴¹ Kù à nà Yurusalemui, à gwà, akù à ɔ́ɔ̀ d̄̀ a musu ⁴² à pì: Tó n yā kù ani sunne kù aafiaaoo d̄̀s̄ gbāra yā dé, de à ke nna. Tera sà à utenanneme. ⁴³ A ɔɔɔɔ ni su kù n iberenɔ́ ni su ò gbà leinɔ́ d̄̀ ò likanyí ò n kagura ke ⁴⁴ oni n gboro oni n gbēnɔ́ ú ló z̄ítea. Bee gbè ken oni tó didik̄ɔ́aro, kù ñdi ɔɔɔ kù Luda wé kpàtenyí d̄̀sro yāi.

Yesu kunna Luda ɔ́nn
(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yuh 2:13-22)

⁴⁵ Kù Yesu ḡe Luda ɔ́nn, akù à pè lagayarinɔ́a. ⁴⁶ À piñne: Ó kè Luda yān ò pì: Ma kpé niḡɔ́ de aduakekpe ũme, akù a lítte gbēblerinɔ́ tò ũ.

⁴⁷ Lákù gu diḡɔ́ d̄̀ nà Yesu diḡɔ́ yā dañne Luda ɔ́nn. Akù sa'orikinɔ́ kù ludayādannnerinɔ́ kù gbɛ́ z̄k̄ɔ́nɔ́ ten zé wete ò a de, ⁴⁸ ama odi a kena zé ero, kù gbɛ́ s̄inda pínki s̄á kpá òteni a yā ma yāi.

Yesu gbekana a ikooi
(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

²⁰ Zíkea Yesu ten yā da gbēnɔ́ne Luda ɔ́nn, àten baaru nna kpáñne, akù sa'orikinɔ́ kù ludayādannnerinɔ́ kù gbɛ́ z̄k̄ɔ́nɔ́ sù ² ò pìne: Ñ owere, iko kpaten nten yā dínc keoo? Dí mé à n gba iko dí p̄i? ³ Akù à wèmma à pì: Makù se mani yā gbekaáwa. A omene, ⁴ Yahaya gbēnɔ́ da'itekēnaa bò Luda kīnaan yāa, ke bisāsiri kīnaame? ⁵ Akù ò yā ḡɔ́ḡɔ́ ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó la, b́yāin ódi Yahaya yā síroo? ⁶ Tó o pì bisāsiri kīnaame s̄s, gbɛ́ s̄inda pínki ni ó pápa kù gbēeo ò ó dede, zaakù ò Yahaya annabike si. ⁷ Akù ò wèa ò pì: Ó d̄s gu kù à bònlo. ⁸ Akù Yesu piñne: Makù se mani iko kù maten yā dínc keo oáero.

Geepi líkpe arukerinc
(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Akù Yesu èra à yā lèk̄ɔ́a ò pì: Gbɛ́ke mé à geepi líkpe bà, akù à nà arukerinc ñ z̄i à fùte kù táo à ɔɔɔ pla kè gwe. ¹⁰ Kù geepiz̄ɔ́ɔɔ kà, akù à a z̄iri ke z̄i arukerii p̄inɔ́a, de ò a geepi né pì kpáa, akù arukerii p̄inc a gbɛ́, ò à gbàre ɔ́kori. ¹¹ Akù à èra à z̄iri pānde z̄i d̄̀, akù ò a gbɛ́ ò wé'i d̄̀a ò a gbàre ɔ́kori. ¹² Akù à èra a gbɛ́ aak̄ɔ́de z̄i d̄̀, akù ò a k̄inna ò p̄ea. ¹³ Akù burade p̄i p̄i: Mani ke derame s̄aa? Mani ma néḡɔ́gbɛ́ mèn do yenyíde z̄ímma. Ke oni a yā da gwɛɛ? ¹⁴ Kù arukerii p̄inc a è, ò pik̄ne: Túbiberin dí, ò a de, a túbi ni ḡɔ́wɛre. ¹⁵ Akù ò bò k̄āao bura gūn, ò a de.

T̄s! B̄n burade p̄i ni ke k̄ñwoo? ¹⁶ Ani su à arukerii p̄inc dede à bura p̄i na gbɛ́ pāndenɔ́ne ñ z̄i. Kù gbēnɔ́ yā p̄i mà ò pì: Òsun ero! ¹⁷ Akù Yesu ñ gwá t̄ií à pì: Yā kù ò kè Luda yān d̄íkina de deraa?

Gbè kù kpéborinɔ́ p̄a kp̄ai

mé à ḡɔ́ kpé kusuru gbè m̄ide ũ.

¹⁸ Gbɛ́ kù à lète gbèe piia ni w̄iwime.

Tó gbèe p̄i lète à s̄i gbɛ́a s̄s, ani a ú l̄me.

Be'ɔ́ḡkpana Sizaa yā
(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

¹⁹ Ludayādannnerinɔ́ kù sa'orikinɔ́ d̄̀s̄ kù ñ yāin à yālek̄ɔ́anaa p̄i ò, akù ò zé wete ò a kù ḡñɔ́, ama ò vína kè gbēnɔ́ne. ²⁰ Òteni a kpákpa, akù ò zāmbade kù òteni ñ z̄ida dite gbɛ́ mana ũnɔ́ z̄iá, de ò le ò a kù a yā'onaa gūn, ò a kpá ñ bùsu gbānadea à gbāna m̄one. ²¹ Akù zāmbade p̄inc a là ò pì: Danneri, ó d̄s kù ndi yā ò ñ yā dañne a zéa, ndi gbɛ́ wé gwao, ndi Luda zé dañne kù yāpurao. ²² À zé ví ò be'ɔ́ḡ kpá Sizaa yā ke òsun kpáaro? ²³ Yesu ñ manafikike d̄́mma, akù à piñne: ²⁴ À ɔɔɔ p̄i do m̄omene mà gwa. Dí m̄i wānzān dí kù a t̄sɔ́o? Ó wèa ò pì: Siza p̄óme. ²⁵ Akù à piñne: T̄s, à pò kù à de Siza p̄ó ũ kpá Sizaa, à pò kù à de Luda p̄ó ũ kpá Luda. ²⁶ Akù ò f̄ua ò a kù a yā'onaa gūn gbēnɔ́ wára. A yāwemmanaa bò ñ sare, akù ò ñ lé nàk̄ɔ́a.

Gènc vuna yã

(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)

27 Akū Sadusi kũ òdi pi gènc dì vuronc sù Yesu kĩnaa, ò a gbèka 28 ò pi: Danneri, Musa òwɛrɛ a takada gũn à pi: Tó gbě gà à a nanc tò né'isari, a dakūna gyaanc pi sé de à le à né buri dato a vɛninɛ. 29 Lɛmɛ dedokɔ̄nɔ̄nɔ̄n kun gběncɔ̄nɔ̄n supplá. Woru nc sè, akū à gà né'isari. 30 Akū Sabi nc p̄ii sè dɔ. 31 Sabi gbera Biɔ sè dɔ. Ò kè lɛ n gběncɔ̄nɔ̄n supplá n pínki, ò gàga né'isari. 32 N pínki gberan nc p̄ii gà se. 33 Tò! Gènc vuna gɔɔ zĩ n dí mé anigɔ̄ nc pi v̄i? Zaakū n gběncɔ̄nɔ̄n supplá n pínki ò a d̄s̄ nc ũmɛ. 34 Akū Yesu wèr̄mma à pi: Andunia la gběnc dì nc sé òdi zã ke, 35 ama gbě kũ Luda dìtɛ kũ ò k̄s̄ s̄iò ò bo gan ò andunia dufu lenɔ̄ ni nc séro, oni zã kero. 36 Onigɔ̄ kun lán malaikanɔ̄nɔ̄n kun nãmɛ, oni ga doro. Onigɔ̄ de Luda nénc ũmɛ, ḡaavunc ũ. 37 Bee Musa à gènc vuna yã bìriañnɛ, gu kũ à tariankpã yã òn à pi, Dikirime Ibrah̄i kũ Isaakuo kũ Yakubuo Luda ũ. 38 Dikiri dì ke gènc Luda ũro, gbě b̄ñenɔ̄ Ludamɛ, zaakū gbě s̄inda pínki b̄ñɛ Ludanɛ. 39 Akū luyadanneri kenɔ̄ f̄utɛ ò yã ò ò pi: Danneri, n yã mana ò. 40 Akū odi sù ò yãke làa doro.

Arumasihu buri yã

(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)

41 Yesu n lá à pi: À kè dera òdi pi Dauda burin Arumasihu ũu? 42 Zaakū Dauda pi Zabura takada gũn: Dikiri pi ma dikirine à vute a cplai 43 ari àḡs̄ a iberɛnc kenɛ t̄intin ũ. 44 Kū Dauda a s̄isi Dikiri, à kè dera anigɔ̄ de a buri ũ dɔɔ?

Ludayādannerinc kũ Farisinc manafiki

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40)

45 Kū gbě s̄inda pínki teni a yã ma, akū à pi a ibanɔ̄nc: 46 À laakari ke ludayādannerinc̄i. Òdiḡs̄ ye òḡs̄ kure kũ uta z̄k̄ɔ̄nɔ̄nɔ̄n dana, de òḡs̄ fɔ kpákpar̄mma etenɔ̄. Òdiḡs̄ ye ò vute aduakekpɛ vuteki mananɔ̄n kũ ɔ̄nna p̄óble vuteki mananɔ̄n. 47 Òdi adua gbãna ke de gběnc n e yãi, akū òdi gyaanɔ̄nɔ̄n kpé sír̄mma. N wétãmma n̄a n̄a nigɔ̄ p̄ãsi de gbě s̄inda pínki p̄óla.

Gyaanc takaside gbadanaa

(Maa 12:41-44)

21 Kū Yesu wé sè musu, akū à è ɔ̄ɔ̄nc̄ teni n gbanɔ̄ ká ɔ̄ɔ̄nc̄aki gũn. 2 Akū à gyaanc takaside ke è gwe, à kɔ̄ɔ̄ pla d̄an. 3 Akū à pi: Yãpuran maten oárɛ, gyaanc takaside pi ɔ̄ɔ̄ d̄an de gbě s̄inda pínkila. 4 Zaakū n ɔ̄ɔ̄ dasi gũnn ò bòn ò k̄an n pínki. Nɔ̄gb̄ pi s̄s̄, a takasike gũn p̄ó kũ à v̄i à p̄ó bleon à d̄an pínki.

Yurusalemu kakatena kũ andunia lágagɔ̄ s̄eedanc

(Mat 24:1-22, Maa 13:1-20)

5 Gb̄kenɔ̄ ten Luda ɔ̄n yã o, ò pi ò a kpénc kèke mana kũ gbè mananɔ̄ kũ p̄ó kũ ò Luda gbànɔ̄, akū Yesu pi: 6 Gɔ̄ɔ̄ke ni su, p̄ó kũ a è dínc, bee gbè ken oni tó

dik̄ɔ̄aro, oni gboro pínkime. 7 Akū ò a là ò pi: Danneri, b̄ɔ̄ren yã dínc ni keɛ? Bó mé anigɔ̄ de a keɔ̄ɔ̄ s̄eeda ũu? 8 Akū à wèr̄mma à pi: À laakari ke, àsun tó ò á s̄ãtero, zaakū oni su dasi kũ ma t̄o, onigɔ̄ pi Arumasi-hume n ũ, gɔ̄ɔ̄ pi s̄s̄ à kà k̄ani. Àsun ténȳiro. 9 Tó a z̄ĩn baaruu mà ke futek̄ɔ̄ina yãnc, àsun tó v̄ina á kũro. Sé abirek̄ũnc ke káaku ḡia, ama andunia ni l̄aka ḡũncro. 10 Akū à piñnɛ: Buri kũ burio ni futek̄ɔ̄i, lɛmɛ dɔ b̄usu kũ b̄usuu. 11 Z̄ite ȳiḡȳiḡãna p̄ãsinɔ̄ kũ n̄aao kũ gagagyãnc nigɔ̄ kú gukenɔ̄. Àlesi b̄ñɛ v̄ina yãnc ni bo ludambe.

12 De yã p̄inc kpé à su pínki oni á kũkũ ò wé t̄ãáwa. Oni á na aduakekpedenɔ̄n n̄ ɔ̄i, oni á ká kpésiran, oni gé k̄áo k̄inanɔ̄ kũ b̄usu gbě z̄k̄ɔ̄nɔ̄ are ma t̄ yãi, 13 anigɔ̄ deñnɛ ma s̄eedadenc ũ. 14 À á laakari kpáte, àsun káaku yã kũ áni o damu kero, 15 zaakū mak̄ú mé mani yã daárɛ á lén, mani á gba ãnd̄s̄, de á iberɛ ke sún gí a yãi ke à á éke boro. 16 Bee á de kũ á dao kũ á v̄in-ino kũ á dak̄ũnanɔ̄ kũ á danenc kũ á gb̄ennanɔ̄ ni á kpár̄mma, ò á gb̄ekenɔ̄ de. 17 Gb̄é s̄inda pínki ni z̄ãágu ma yãi, 18 ama bee á mik̄ã wén do ni zuk̄ũnaro. 19 Z̄e-na gbãna gũn áni w̄endi le.

20 Tó a è z̄ik̄arinɔ̄ lika Yurusalemui, àḡs̄ d̄s̄ kũ a kakatena z̄ã doro. 21 Gb̄é kũ ò kú Yudeanc b̄aa sí ò m̄i pé kp̄inɔ̄, gb̄é kũ ò kú Yurusalemunc f̄ãk̄ã. Lakutu-denc sún ḡé a gũnlo. 22 Zaakū gɔ̄ɔ̄ pi bi wétãmmagɔ̄mɛ, de yã kũ ò k̄é Luda yãnc papa pínki yãi. 23 Waiyoo n̄s̄indarenc kũ nérandenc gɔ̄ɔ̄ b̄irea, zaakū b̄usuu pi wari nigɔ̄ z̄k̄s̄, Luda p̄ɔ̄f̄i ni kipa gb̄é p̄inɔ̄. 24 Oni n gb̄ekenɔ̄ d̄ed̄e kũ f̄ñedao, oni n gb̄ekenɔ̄ kũkũ ò tá kũnwo b̄usu s̄inda pínki gũn z̄ĩnc ũ, buri p̄andenc ni kiti pá Yurusalemua ari n gɔ̄ɔ̄ papa.

Bisāsiri Né sunaa

(Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

25 S̄eedanc nigɔ̄ kú if̄ant̄ã kũ m̄ovuraaoo kũ susunenɔ̄, buri s̄inda pínki nigɔ̄ kú ɔ̄s̄iran andunia gũn. Onigɔ̄ kú bídi gũn ísira k̄ini kũ a zuzunaaoo yãi. 26 V̄inakena yã kũ àteni su anduniaaaa yãi ḡidi ní tò gb̄enc̄ gb̄ãsi l̄é, zaakū p̄ó kũ ò kú ludambenc̄ ni s̄ãte n kúkia, 27 gbasaa wà Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kũ gbãnaoo kũ gakuri z̄k̄ɔ̄. 28 Tó yã birenc n̄a kenaaa, à fute à z̄ɛ, à á m̄i sé musu, zaakū á surabana mé à kà k̄ani.

29 Yesu yã l̄èk̄ãñnɛ à pi: À kaka lí gwa kũ lí kparanc. 30 Tó a è ò lá b̄ònc̄ kù, adì d̄s̄ á z̄ida kũ guw̄anagɔ̄ kà k̄ani. 31 Lɛmɛ s̄s̄, tó a è yã p̄inc ten ke le, àḡs̄ d̄s̄ kũ k̄ina kũ à b̄ò Luda k̄inaa sunaa kà k̄ani. 32 Yãpuran maten oárɛ, gɔ̄ɔ̄ dí gb̄enc̄ ni ḡẽtero ari yã p̄inc gé keo pínki. 33 Musu kũ z̄iteo ni ḡẽte, ama ma yãnc̄ ḡẽtena v̄iro. 34 À laakari ke. Àsun tó p̄ãp̄akena kũ w̄ed̄ekenaaoo kũ w̄endi damukenaaoo á laakari síáwaro, de a sugɔ̄ sún á kũ k̄anto lán tankute b̄aro yãi. 35 Zaakū ani kúte gb̄é kũ ò kú andunia gũnc̄na gu s̄inda pínki.

36 À it̄ɛ ke, àḡs̄ adua ke baala'i, de à f̄s̄ à piti yã kũ àten sua pínki à z̄ɛ Bisāsiri Né are. 37 Lákũ gu diḡs̄ d̄o n̄a Yesu d̄iḡs̄ yã dañnɛ Luda ɔ̄nnc̄. Tó ɔ̄k̄osi kè, àdi bo à

gè i Kùkpe s̀̀s̀gerɛɛi. ³⁸ Kɔ̀nkɔ̀nkɔ̀nkɔ̀ gbɛ̀ s̀̀inda pínki d̀̀i fute à gé a yá ma Luda ɔ̀nn.

Lékpakūsūna Yesui

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yuh 11:45-53)

22 Burodi Futenasari dikpe kũ òdi pi Vĩnla kà kãni. ² Sa'orikɔ̀ kũ ludayãdannerinɔ̀ ten zé wɛ̀tɛ̀ ò Yesu de, zaakũ òten vĩna ke gbɛ̀nɔ̀nɛ̀.

Yudasi bona Yesu kpe

(Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

³ Akũ Setan gɛ̀ Yudasi kũ òdi pine Isikariotɔ̀ gũn, gbɛ̀nɔ̀n kuri awɛ̀plano dokemɛ̀. ⁴ Akũ Yudasi gɛ̀e à yá ò kũ sa'orikɔ̀nkũ Luda ɔ̀n dãkpãri gbɛ̀ z̄̀k̄ɔ̀nkũ lákũ áni ke nà à Yesu kpámma. ⁵ Nĩ pɔ̀ kè nna, akũ ò lédok̄ɔ̀nkũ kè ò ɔ̀ɔ̀ kpáa. ⁶ À z̄̀o, akũ àten zé wɛ̀tɛ̀ à Yesu kpámma gbɛ̀nɔ̀n kpe.

Vĩnla póblenaa

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yuh 13:21-30)

⁷ Burodi Futenasari dikpe ɔ̀ɔ̀rɔ̀ kà, ɔ̀ɔ̀rɔ̀ kũ òdi Vĩnla sãne b̀̀ɔ̀rɔ̀ kùtu kpá. ⁸ Akũ Yesu Pita kũ Yuhanao z̄̀ à pi: À gé Vĩnla póbleyã kekewɛ̀. ⁹ Akũ ò a là ò pi: Nĩ ye ò keke mámɛɛ? ¹⁰ Akũ à wɛ̀mɛ̀ma à pi: Tó a gɛ̀ wɛ̀tɛ̀ gũn, ḡ̀gbɛ̀ ke ni daále à í sɛna kũ loo. À t̄̀i ari ɔ̀n kũ ani gɛ̀n. ¹¹ À o ɔ̀n pì bedene, Danneri pì, mán kipaki kunn, gu kũ áni Vĩnla pò blen kũ a ìbanɔ̀? ¹² Ani kpé musu z̄̀k̄ɔ̀ kũ ò kèke m̀́áɛ̀. À póbleyã keke gwe. ¹³ Kũ ò gɛ̀e, ò è lákũ Yesu òhne nà, akũ ò Vĩnla póbleyã kèke gwe.

Dikiri póbble

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kɔ̀ 11:23-25)

¹⁴ Kũ a ɔ̀ɔ̀rɔ̀ kà, Yesu sù à vùtɛ̀ gwe kũ a z̄̀r̄inɔ̀ lɛ̀lɛ̀. ¹⁵ Akũ à piñne: Vĩnla póbble dí blena kãáo ni teni ma de manamana ari màḡ̀ gé wari ke, ¹⁶ zaakũ maten oáɛ̀, mani ble doru ari kpata kũ à bò Luda kínaa gé boo gupuraa, gbasã dikpe yãpura gé su. ¹⁷ Kũ à toko sɛ̀, à Luda sáabu kpà, akũ à pi: À sí à d̀̀ɔ̀d̀ɔ̀k̄ɔ̀nɛ̀, ¹⁸ zaakũ maten oáɛ̀, mani geep'i mi doru ari kpata kũ à bò Luda kínaa gé boo gupuraa. ¹⁹ Kũ à burodii sɛ̀, akũ à arubarikaa dàn à lík̄ɔ̀rɛ̀ à kpámma à pi: Ma mè kũ má kpà á yãin dí, àḡ̀ abirekũ ke ma yã d̄̀naágu yã. ²⁰ Kũ ò pò blè ò làka, à toko pì sɛ̀ lɛ̀ d̄̀ à pi: Ma aru kũ ani b̀̀tɛ́áren dí, Luda bàka kunna kũ gbɛ̀nɔ̀nɛ̀ tera aru ũ. ²¹ Ma bonkpede ɔ̀ kũ kũmao ta gũn, ²² zaakũ Bisāsiri Né ni kpágui lákũ Luda d̀̀tɛ̀nɛ̀ nàɛ̀. Waiyoo gbɛ̀ kũ ani a kpámma p̄̀i. ²³ Akũ ò nà k̄̀ lalanaaa ò pi: Ó dí mé ani yá bire keɛ?

Yesu lédana a ìbanɔ̀

²⁴ Akũ lékpak̄ɔ̀naaa fùtɛ̀ nĩ t̄̀, kũ ò ye ò d̄̀ nĩ gbɛ̀ kũ à de a dakela. ²⁵ Akũ Yesu piñne: Buri pãnde kínanɔ̀ d̀̀i gbãna ble nĩ gbɛ̀nɔ̀nɛ̀, gbãnadɛ̀nɔ̀ s̄̀ òdi nĩ z̄̀ida sísi yãmanakerinɔ̀. ²⁶ Ama àsun ke lero. Séde gbɛ̀ kũ à z̄̀k̄ɔ̀ t̄̀ gé de lán gbɛ̀ kũ à kíanaái bà. Séde á don'arɛ̀de ḡ̀ de lán gbɛ̀ kũ àten z̄̀i keáɛ̀ bà. ²⁷ Póbleri kũ z̄̀r̄iio, nĩ dí

mé à z̄̀k̄ɔ̀? Póbleriinloo? Makũ s̄̀ má kũ á t̄̀ lán z̄̀r̄iio b̀̀amɛ̀. ²⁸ Gbɛ̀ kũ ò z̄̀ kũmao ma warikɛnaa gũnnɔ̀n à ũ. ²⁹ Lákũ ma De ma ka kpattan nà, len mani á ká kpattan lɛ̀ se, ³⁰ áni pò ble kũmao ma kpattan, áni vute kíblegbaaa àḡ̀ yá ḡ̀ḡ̀ Isaraila buri mèn kuri awɛ̀planɔ̀nɛ̀.

Yesu ḡ̀nake à d̄̀ yá kũ Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yuh 13:36-38)

³¹ Simɔ̀, Simɔ̀, nĩ ma. Setan zé wɛ̀tɛ̀ à á fãfã lákũ òdi póbwe fãfã nà. ³² Akũ ma adua kènne de ma náani kũ nĩ v̄̀ sún kíammaro. Tó n era n suma, nĩ n gbɛ̀nɔ̀n gbãna. ³³ Pita p̄̀nɛ̀: Dikiri, ma si ò ma da kpésiran mà ga kũnwo.

³⁴ Yesu p̄̀i: Pita, maten onne, ari ko ḡ̀ gé lé zuo gbãra, ìni ledi kpámai gɛ̀n aak̄̀. ³⁵ Akũ à nĩ lá à pi: Kũ ma á z̄̀ ɔ̀ɔ̀s̄̀nɔ̀nkũ b̀̀k̄̀lɔ̀kɔ̀nnao kũ kyatenɔ̀ sari, pòke kíáawa yá? Akũ ò pi: Oi. ³⁶ Akũ à piñne: Tera sà gbɛ̀ kũ à ɔ̀ɔ̀s̄̀nɔ̀nkũ v̄̀, à sé. Lɛ̀mɛ̀ d̄̀ kũ b̀̀k̄̀lɔ̀kɔ̀nnao. Gbɛ̀ kũ à f̄̀nɛ̀da v̄̀ s̄̀ro, à a uta yía à lú. ³⁷ Maten oáɛ̀, séto yá kũ ò k̄̀ Luda yãn ma musu papa kũ ò pi: Ó a d̀̀tɛ̀ dok̄̀nkũ taarikerinɔ̀. Yá kũ ò k̄̀ ma musu pì mé àten ke sà. ³⁸ Ó pi: Dikiri, f̄̀nɛ̀da mèn plan dí. Akũ à piñne: Abirekũ m̀̀.

Yesu aduakɛna zaã Kùkpe s̀̀s̀gerɛɛi

(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

³⁹ Yesu bò à gɛ̀e Kùkpe s̀̀s̀gerɛɛi lákũ àdi ke nà. A ìbanɔ̀n t̄̀i. ⁴⁰ Kũ à kà gu kũ àten ḡ̀n, à piñne: À adua ke de ásun fu ȳ̀ogwananaaaro. ⁴¹ Akũ à k̄̀m̄̀ma à kà lákũ òdi gbè zu à léte taka bà. Akũ à kùtɛ̀ à adua kè ⁴² à pi: Baa, tó nĩ ye, nĩ toko'í síma, ama adi ke ma p̄̀yenyĩnaanlo, séde n pò. ⁴³ Akũ malaikaa bò ludambe à s̄̀a à a gbã gbãna. ⁴⁴ Kunna wétãmma gũn àten adua ke kũ kokario. Akũ a ísimma ten tó z̄̀tɛ̀ lán arutɔ̀naa bà. ⁴⁵ Kũ à adua kè, à fùtɛ̀ à èara à s̄̀ à a ìbanɔ̀ lè, òten i o kũ p̄̀s̄̀irao. ⁴⁶ Akũ à piñne: À kè dera áten i oo? À fute à adua ke de ásun fu ȳ̀ogwananaaaro.

Yesu kũnaa

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yuh 18:3-11)

⁴⁷ Kũ à kpé àten yá o, akũ ò kà dasidasi. Gbɛ̀ kũ òdi pine Yudasi, a ìba gbɛ̀nɔ̀n kuri awɛ̀plano doke mé à dòhne arɛ̀. Kũ à nài de à lé péa, ⁴⁸ akũ Yesu p̄̀nɛ̀: Yudas, lépenaaan ìni Bisāsiri Né kpáom̄̀ma yá? ⁴⁹ Kũ gbɛ̀ kũ ò kũ kũ Yesuonɔ̀nkũ yá kũ àten su è ò pi: Dikiri, ò nĩ léle kũ f̄̀nɛ̀daon yá? ⁵⁰ Akũ nĩ gbɛ̀ do sa'oriki z̄̀k̄ɔ̀nkũ z̄̀r̄iio lè à a ɔ̀pla sã gò. ⁵¹ Akũ Yesu p̄̀i: À abirekũ tó. Kũ à ɔ̀ nà a sãa, akũ a sã èra à nàn. ⁵² Akũ à pi sa'orikɔ̀nkũ kũ Luda ɔ̀n dãkp̄̀arinɔ̀nkũ gbɛ̀ z̄̀k̄ɔ̀nkũ ò s̀̀nɔ̀nɛ̀: A sumai kũ f̄̀nɛ̀danɔ̀nkũ gònkũ lákũ kpãni wédewen ma ũ bà yá? ⁵³ Lákũ gu d̄̀ḡ̀ d̄̀ nà mad̄̀ḡ̀ kũ kãáo Luda ɔ̀nn, akũ ádi ɔ̀ namaro. Ama ɔ̀ɔ̀rɔ̀ dí de á pò ũmɛ̀, gusira kíblena ɔ̀ɔ̀rɔ̀mɛ̀.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yuh 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kū ò Yesu kũ ò sù kãao, ò gèe kãao sa'oriki zǝkǝ bea. Pita té ñ kpe zǝzǝ. ⁵⁵ Kũ ò té kà ɔn gura, ò kàte ò likai, akũ Pita sù à sòɔ ñ té. ⁵⁶ Zǝnɔkpare ke a è, akũ à wé dia à pì: Gbǝ dí kú kãao sǝ bi. ⁵⁷ Akũ à ledi kpà à pì: Nɔgbǝ, má a dǝro. ⁵⁸ Kũ à kè saa fíti gbǝ pǎnde a è, akũ à pì: Mɔkǝn se, ñ gbǝ dome n ũ. Akũ Pita pì gǝgbǝ piine: Makũmero. ⁵⁹ Kũ gɔɔ gǝte lán awa do bà, gbǝ pǎnde nàkarao à pì: Yǎpura gbǝ díkĩna kú kãaome, zaakũ Galili gbǝme. ⁶⁰ Akũ Pita pì: Má dǝ pǝ kú ñ téaro. Zaa gwe gǝnɔ kũ àten yǎ o, akũ ko lé zù. ⁶¹ Dikiri lite à wé pè Pitaa, akũ yǎ kũ à òo dǝ Pitagu kũ à pì, ari ko gǝ gé lé zu gbǎra, ani ledi kpáai gǝn aakǝ. ⁶² Akũ Pita bò bàai à pǝsira ɔɔ dǝ.

Yesu fobonaa

(Mat 26:67-68, Maa 14:65)

⁶³ Gbǝ kũ òten Yesu dǎkpǎnɔ a fobò ò a gbǝ. ⁶⁴ Ò pǝ yǐne a ànnwa, akũ òteni a lala ò pì: Ñ annabikéyǎ o, dí mé à n lee? ⁶⁵ Dɔkena kãao gũn ò yǎ dasi pǎndenɔ òne dɔ.

Yuda gbǎnadenco yǎkpatekena kũ Yesuo

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yuh 18:19-24)

⁶⁶ Kũ gu dǝ, Yuda gbǝ zǝkǝnɔ kǝ kàkara, sa'orikino kũ ludayǎdannerino ñ pínki, akũ ò Yesu sè ò gèe ñ yǎkpatekɛkia. ⁶⁷ Akũ ò a là ò pì: Arumasihume n ũ yá? Ñ owere. À wèrma à pì: Tó ma òáre, áni síro. ⁶⁸ Tó ma yǎke làáwa sǝ, áni wero. ⁶⁹ Zaa tera Bisāsiri Né nigǝ vutena Luda Gbǎnade ɔplai. ⁷⁰ Akũ gbǝ sǝnda pínki pì: Ase Luda Néme n ũ yá? Akũ à wèrma à pì: Lákũ a ò nà, makũme a ũ. ⁷¹ Akũ ò pì: Ó bàka ũgba kũ sèedadeo dɔɔ? O mà a lén kò.

Pilati yǎkpatekena kũ Yesuo

(Mat 27:1-2, Maa 15:1-5, Yuh 18:28-38)

23 Akũ ò fùte ñ pínki ò gèe kãao Pilati kĩnaa. ² Òten yǎ dia ò pì: O gbǝ dí lè àten gude ke ò bùsun, àdi gíinne ò be'ɔɔ kpá Sizaa, akũ à a zǝda dite Arumasihu ũ, kina ũ. ³ Akũ Pilati a là ò pì: Mɔkǝn Yudanɔ kina ũ yá? À wèa à pì: Len n ò le. ⁴ Akũ Pilati pì sa'orikino kũ pari kũ ò kú gwenɔne: Mádi taari e gǝgbǝ piiaro. ⁵ Akũ ò nàkara kãao ò pì: Àdigǝ té ká gbǝnɔgu a yǎdannena gũn Yudea bùsun pínki. À nàa Galilime ari à gèe à kào la sà.

⁶ Kũ Pilati mà le, akũ à gbǝka tó Galili gbǝme a ũ. ⁷ Kũ à dǝ kũ à bò Herɔdu bùsumme, akũ Herɔdu pì sǝ à kú Yurusalemu zǝ birea, akũ à a gbàrea. ⁸ Kũ Herɔdu Yesu è, akũ a pɔ kè nna manamana. À a baaruu mà, akũ à ye ñ wé ke pla zaa gikena. À wé dɔ à Yesu daboyǎkena e. ⁹ À yǎnɔ làlala dasi, akũ Yesu dí a ke wearo. ¹⁰ Sa'orikino kũ ludayǎdannerino zena gwe òten yǎ didia pǎsǝpǎsǝ. ¹¹ Herɔdu kũ a sozanɔ Yesu gya bò ò a fobò ò uta wéde dǎne, akũ à era à a gbàre Pilatia. ¹² Zǝ birea Herɔdu kũ Pilatio gǝ kǝ gbǝ ũ, zaakũ ò iberèe sè kũ kǝo yǎ.

Yǎdana Yesula

(Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yuh 18:39-19:16)

¹³ Pilati sa'orikino kũ gbǎnadenco kũ gbǝ kparano kàkara ñ pínki ¹⁴ à piñne: A sumene kũ gǝgbǝ kũ a pì guderiiimeo. Ma a làla á wára yǎ kũ a didiano musu, mádi e à taari ke kèro. ¹⁵ Len Herɔdu dí ero le se, zaakũ à era à a gbàrewáme. À gwa, adi yǎke ke kũ à kà mà a dero. ¹⁶ Mani tó ò wari dɔa, gbasa mà a gbare. ¹⁸ Akũ ò wiki lè ñ pínki leele ò pì: Ñ gǝgbǝ pì de! Ñ Baraba gbarewere! ¹⁹ Ò Baraba pii dà kpésiran yǎ bona gbǎnadenco kpe kũ gbǝdenaao yǎime. ²⁰ Pilati ye à Yesu gbare, akũ à gbǝnɔ laakarii gǝte à sùawa. ²¹ Akũ ò era ò wiki lè ò pì: Ñ a pá lía! Ñ a pá lía! ²² A gǝn aakǝdeo Pilati piñne: Bǝ dǎan à kèe? Mádi taari kũ à kà ò a de earo. Mani tó ò wari dɔa, gbasa mà a gbare. ²³ Akũ ò zèi òten gbekaa kũ wiki gbǎnao à a pá lía. Akũ ñ zukakanaa tò ò yǎ blè. ²⁴ Akũ Pilati dite kũ ò ke lákũ ò gbǝkaawa nà. ²⁵ Gǝgbǝ kũ ò dà kpésiran bona gbǎnadenco kpe kũ gbǝdenaao yǎi kũ ò gbǝkaa piin à gbàreñne, akũ à Yesu kpà gai lákũ ò yei nà.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yuh 19:17-27)

²⁶ Kũ òten gé kãao, akũ Sireni gbǝ Simɔ ten su kũ bu-rao, akũ ò a kũ ò lígbǎndurukpanaa dine agǝ téo Yesui. ²⁷ Pari bò téi kũ nɔgbǝ kũ òten ɔɔ dɔ òten wènda keneno. ²⁸ Yesu lite à are dǝrma à pì: Yurusalemu nɔgbǝnɔ, àsun ɔɔ dɔ ma yǎiro. À ɔɔ dɔ á zǝda yǎi kũ á néno. ²⁹ Zaakũ a gɔɔ ten su kũ oni pì: Arubarikadenɔ para kũ odi né iro, né dí ñ yǝ mironɔ ũ. ³⁰ Gɔɔ birea oni pi kpino léte à simma, oni o sǝsǝno léte à daña. ³¹ Lákũ òten yǎ dí taka ke kũ lí búsuo, lí kori pǝ nigǝ de deraa?

³² Òten gé kũ dàkeri gbǝnɔnɔ pla keno dɔ, de ò ñ dede kũ Yesuo leele. ³³ Kũ ò kà gu kũ òdi pi Mitokokia, akũ ò a pà lía gwe kũ dàkerii pino, gbǝ do a ɔplai, gbǝ do a zzei. ³⁴ Akũ Yesu pì: Baa, ñ gaafara keñne, zaakũ ò dǝ pǝ kũ òten kero. Akũ ò kàpaa kpà ò a pǝkasanɔ kpàatekǝne. ³⁵ Gbǝnɔnɔ zena gwe ò wé kà òteni a gwa, akũ Yuda gbǎnadenco ten lézuki kea ò pì: A gbǝ pǎndenco sura bà. Tó Arumasihu kũ Luda dite me a ũ, à a zǝda sura bae! ³⁶ Sozanɔ teni a lalandi ke dɔ. Akũ ò nài ò sèwǝ kpǝkpǝa dǝne ³⁷ ò pì: Tó Yudanɔ kiname n ũ, ñ n zǝda sura ba. ³⁸ Sèeda ke na a mii musu ò kǝa:

Yudanɔ kinan dí!

³⁹ Dàkeri kũ ò lokona lía pino do dɔkena yǎ òne à pì: Arumasihume n ũroo? Ñ n zǝda sura ba kũ ókǝnɔ leele. ⁴⁰ Akũ a gbǝndo pàtaa à pì: Ñ Luda vǝna víroo? Yǎ dokǝnɔ mé à kúwá. ⁴¹ Ókǝnɔ, ó pǝ kú a zéame. Pǝ kũ o tǝ mé à bǝtewá, ama gbǝ dí dí yǎ ke kero. ⁴² Akũ a pì: Yesu, tó n su kpata ble, ñ dɔ ma yǎn. ⁴³ Akũ à wèa à pì: Yǎpura maten onne, gbǎra ñnigǝ kú kũmao aruzenna.

Yesu ganaa

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yuh 19:28-30)

44 Kū ifāntē kà mīdangura, akū gusira dà būsuu pīla pīnki ari fānantē m̀ aak̄. 45 Luda kpé lábure k̀k̄re pla. 46 Yesu wiki gbāna lè à pì: Baa, ma a wëndii nàne n ɔ̄. Kū à ò le, akū a wëndii tà. 47 Kū sozano gbẽ z̄k̄ yā kū à k̄e p̄i è, à Luda sáabu kpà à pì: Yāpurame gbẽ maname a ū. 48 Pari kū ò kākara ò sù gu gwano, kū ò yā kū à k̄en è, ò èra ò tà òteni n̄ z̄ida léle. 49 Yesu gbẽ d̄n̄ano kū n̄ogb̄ kū ò t̄i bona Galilino pīnki zena z̄ à òten gu gwa.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yuh 19:38-42)

50 Ḡgb̄ ke kun a t̄n̄ Yusufu. Yuda gbānadeno dokeme. Gbẽ maname, akūs̄ à bèere v̄. 51 A lé kú yā kū a gb̄en z̄ kū a kenaaoo p̄nlo. Yuda lakutu Ari-matea gb̄eme, a wé d̄o kpata kū à b̀ Luda kīnaa. 52 À ḡe Pilati kīnaa à Yesu ḡe gb̄eka. 53 Akū à ḡe p̄i k̄ipa à táaru biza f̄f̄ia à dà gb̄ewe kū ò s̄ mira ū ḡn, odi gb̄eke dan z̄ik̄iro. 54 Ḡo p̄i bi azuma z̄ime, kámma-boḡo ten ká. 55 N̄ogb̄ kū ò t̄e Yesu bona Galilino t̄e Yusufu p̄i k̄pe, ò mira p̄i è lākū à Yesu ḡe w̄te a ḡn nà. 56 Akū ò tà ò ḡe n̄isi gb̄i nna kū eze kū àdi tó ḡe v̄aro soru ke. Kámmaboḡo z̄i ò kámma b̀ lākū Luda d̄te nà.

Yesu vunaa

(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yuh 20:1-10)

24 Azumanenna z̄i k̄n̄k̄n̄k̄o n̄ogb̄ p̄n̄o b̀ ò ḡe mira p̄i kīnaa kū n̄isi gb̄i nna kū ò a soru k̄eoo. 2 Ò lè ò gb̄e gò mira léa. 3 Kū ò ḡe, odi Dikiri Yesu ḡe ero. 4 Ò kú b̄idi ḡn, akū ḡgb̄ gb̄en̄o pla ken̄o b̀ ò s̄m̄ma kū p̄okasa kū òten t̄e ken̄o dana. 5 V̄ina n̄ kū ò n̄ m̄i n̄ate, akū ḡgb̄ p̄n̄o p̄in̄e: À k̄e de-ra áten gb̄e b̄ene wete ḡen̄o t̄e? 6 À kú laro, à v̄u. À tó yā kū à òare ḡo kū à kú Galili d̄águ 7 à p̄i, séto ò Bisāsiri Né kpá kifirino ò a pá lía, a ḡo aak̄de z̄i ani vu. 8 Akū a yā p̄i d̄n̄gu. 9 Bona mira kīnaa, ò ḡe ò yā p̄i baaruu kpà z̄iri gb̄en̄o kuri aw̄edon̄e kū gb̄e kparano. 10 Mariama Magaleni kū Yoanao kū Yamisi da Mariamao kū n̄ogb̄ kpara kū ò kú k̄n̄won̄o mé ò yā p̄i ò z̄ir̄i p̄in̄e. 11 Akū n̄ogb̄ p̄in̄o yā p̄i k̄n̄e lán f̄ai yā bà, odi síro. 12 Akū Pita f̄ute à bà si à ḡe mira p̄i kīnaa. Kū à wé kp̄te mira p̄in̄, adi p̄oke ero, sé táaru bizano, akū à èra à tà laasun ḡn, yā p̄i a k̄ gbāna.

Zaa Emausi z̄en

(Maa 16:12-13)

13 Ḡo dok̄o p̄i z̄i Yesu iba gb̄en̄o pla ken̄o ten gé lakutu kū òdi pi Emausi. À z̄i kū Yurusalemuo lán kiloo kuri aw̄edo bà. 14 Òten yā kū à k̄e p̄in̄i f̄ai bok̄ne, 15 akū ḡo kū òteni a f̄ai bo òteni a laasun lé, Yesu n̄ lé z̄en, akū òten t̄a o lele. 16 Akū n̄ wé s̄isi odi a d̄ro. 17 Akū à n̄ lá à p̄i: B̄y yān á t̄e áten o kú k̄oo? Akū ò z̄e n̄ ān sisina. 18 N̄ gb̄e do kū òdi pin̄e Keleopa w̄e à p̄i: M̄k̄n̄ nib̄ome n̄ ū ndo Yurusalemu gw̄e, kū n̄di yā k̄i

à k̄e ḡo pla dia d̄roo? 19 Akū à n̄ lá à p̄i: Yā k̄pateme? Ò w̄e à p̄i: Yesu Nazera yāme. Annabi z̄k̄ome. Gb̄e s̄inda p̄in̄i d̄s kū a yākena kū a yā'onaaoo b̀ Luda kīnaame. 20 Akū sa'orikino kū ó gb̄nadeno dake kp̄m̄ma, de ò ga yākp̄te k̄ene yāi, akū ò a pà lía ò a d̄e. 21 Òk̄no s̄, daken óten da ani Isarailano m̄i sí. Abire gbera yā p̄i k̄ena ḡo aak̄den gb̄ara. 22 Akū yā kū ó n̄ogb̄ ken̄o òo b̀ ó sare. Kū ò ḡe a mira kīnaa k̄n̄kala káakukaaku, 23 odi a ḡe lero. Ò sù ò p̄i malaikano b̀ ò s̄m̄ma ò p̄in̄e à kú w̄ndiiio. 24 Akū ó gb̄ken̄o ḡe ò mira p̄i gw̄a, ò è lākū n̄ogb̄ p̄in̄o òn̄e n̄, à kú gwero. 25 Akū Yesu p̄in̄e: Laasunsarideno, adi yā kū annabino ò sí likalikaro. 26 Luda dí d̄te Arumasi-hu w̄t̄amma le lán dí bà gbasà à ḡe a gakuri ḡnloo? 27 Naana zaa Musa takadaa ari à ḡe pé annabino p̄a p̄in̄i, Yesu yā kū à k̄ena Luda yān a musu b̄k̄teine p̄in̄i.

28 Kū ò k̄e k̄ani kū lakutu kū òten ḡen̄o, Yesu k̄e lākū áni ḡe z̄éla bà. 29 Akū ò a k̄k̄ ò p̄i: N̄ ḡ k̄oo la. D̄k̄osi k̄e, gu ten si. Akū à ḡe on̄n̄ à ḡ k̄n̄wo. 30 Ḡo k̄i áten p̄i ble k̄n̄wo, akū à burodii s̄e à arubarikaa d̄an, akū à lik̄re à kp̄m̄ma. 31 Akū n̄ wé k̄e ò a d̄s s̄a, akū ò k̄urai. 32 Akū ò òk̄ne: Kū áten yā ow̄ere z̄en áten Luda yā b̄k̄tewere, ó n̄ese ḡn ten puroo? 33 Akū ò f̄ute gwe ḡn̄o ò èra ò ḡe Yurusalemu. Ò a z̄iri gb̄en̄o kuri aw̄edon̄o è kakarana gwe kú gb̄e kū ò n̄m̄man̄o 34 òten pi: Dikiri v̄u yāpurame, à a z̄ida m̀ Sim̄ne. 35 Akū gb̄en̄o pla p̄in̄o z̄e ḡn yā bàbañe kú deran ò a d̄s n̄a burodi lik̄renea ḡnwo.

Yesu bo à suna à iban̄o

(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yuh 20:19-23, Z̄ir 1:6-8)

36 Kū òten yā p̄i o le, k̄anto ò a è z̄ena n̄ t̄e, akū à p̄in̄e: Àḡ kú kú aafiao! 37 Akū sw̄e k̄n̄gu ò k̄e giri, òten da gyāwānden ò è. 38 Akū à p̄in̄e: À k̄e dera á n̄ese f̄ute? À k̄e dera á kú kū n̄ese plaoo? 39 À ma on̄o kū ma gbán̄o gwa, kū mak̄ime. À o nama à gwa. Gyāwānde diḡ m̄e kú wáoo ví lākū á èma n̄aro. 40 Kū à ò le, akū à a on̄o kú a gbán̄o m̄n̄ne. 41 P̄on̄na ḡn odi we k̄aoro, kú à b̀ n̄ sare yāi. Akū à n̄ lá à p̄i: P̄ible ke kun yá? 42 Akū ò kp̄ kp̄teana k̄n̄o kp̄a, 43 akū à si à sò n̄ wára. 44 Akū à p̄in̄e: Yā kū ma òare ḡo kú má kú k̄áo mé à k̄e. Ma p̄i séto yā kū ò ò ma musu Musa do-ka takadan kū annabino takadao kú Zabura takadao papa p̄in̄i. 45 Akū à n̄ n̄ese w̄n̄e de ò yā kū à kú takada p̄in̄o ḡn d̄ro d̄s. 46 À p̄in̄e: Ò k̄e Luda yān ò p̄i Arumasihu ni w̄t̄amma e, a ḡo aak̄de z̄i ani fute bona gan, 47 oni waazi ke buri s̄inda p̄inkine kú a t̄o naana zaa Yurusalemu, de ò n̄ese lite n̄ durunnano k̄m̄ma. 48 Ák̄no yā p̄i s̄edadeno ū. 49 Mak̄ s̄, mani gba kú ma De a lé s̄e kp̄z̄are. Àḡ kú w̄te ḡn la ari gbāna bo ludambe à daála.

Tana k̄i Yesuo ludambe

(Maa 16:19-20, Z̄ir 1:9-11)

50 Kū Yesu b̀ k̄n̄wo w̄te k̄pe ari Betani sare, akū à a on̄o s̄e lei à arubarikaa d̄n̄gu. 51 Kū áten arubarika d̄n̄gu le, akū à k̄m̄ma, Luda a s̄e à tà k̄ao a kīnaa.

⁵² Akū ò donyĩ kènɛ ò èra ò tà Yurusalemu kũ pɔnna zĩkĩko. ⁵³ Òdigĩ kú Luda ɔnn gɔɔ sĩnda pínki ògĩ Luda sáabu kpá.

YUHANA

Baaru nna kũ Yuhana kɛɛ

Yahaya Da'itekeri kũ Yesu ìba káakunɔ 1:1-1:51
 Yesu yádannena 2:1-12:50
 Yesu kunna Yurusalemu 13:1-17:26
 Yesu gana kũ a vunaa 18:1-20:31
 Yesu boasuna a ibanɔa 21:1-21:35

Yesu Kirisi suna andunia gũn

1 Zaa káaku Yã kun, Yã pì kú kũ Ludao, Yã pìime Ludã ù. **2** À kú kũ Ludao zaa káaku. **3** Ludã pò sìn-da pínki kè a gãime, pòke kun kũ à kè a sariri. **4** A gũnn wëndi kún, akũ wëndii pì de gupura ù gbẽnɔne. **5** Gupura pìi dì pu gusiran, akũ gusira pì ni le à daalaro.

6 Ludã gbẽke zĩ a tón Yahaya. **7** À sù gupura pìi sèedade ùme, à gupura pì yã ò gbẽnɔne, de baadi a náani ke a gãï. **8** Àkũme gupura pì ùro, à sù gupura pìi sèedade ùme. **9** Gupura yãpurade kũ àdi gu pu gbẽ sĩnda pínkine mé àten su andunia gũn.

10 Yã pì kú andunia gũn. Bee kũ Ludã andunia kè a gãï, andunia dí a dõro. **11** À sù a bea, akũ a gbẽnɔ dí a síro. **12** Gbẽ kũ ò zè kãao ò a náani kènɔ sã, à ñ gbá zé ò gĩ Ludã néno ù. **13** Ñ inaa pì dí bo gbẽke aru gũnlo, adi bo mɛfutena ke gõgbẽ pɔyeina kínaaro, Ludã mé à ñ í.

14 Yã pìi gĩ bisãsirì ù, à gɔɔ pla kè kũoo, akũ o a gakuri è, De Ludã Né mèn do légelege gakurime, a gbẽke kũ yãpurao pɛkɛɛana. **15** Yahaya a sèedaa kè à pùtã à pì: Gbẽ kũ ma a yã òon dí, ma pì gbẽ kũ àten su ma gbera demala kũ à kun ma ã yãï. **16** Gbẽke pɛkɛɛanaa gũn à gbẽke kè ó baadine, akũ o arubarikaa lè didikãana. **17** Ludã a doka kpàwá Musa gãï, à gbẽke kũ yãpurao kèwɛɛ Yesu Kirisi gãime. **18** Gbẽke dí wé si Ludale zikiro. Ludã Né mèn do légelege kũ à kú a De kuru pì mé à tò ò a dõ.

Yahaya Da'itekeri Yesu sèedakɛnaa

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Luk 3:1-18)

19 Yuda gbãnade kũ ò kú Yurusalemunɔ sa'ori kenɔ kũ Levi buri kenɔ zĩ Yahayaa, akũ ò a là ò pì: Díme n ùu? Yã kũ à òñnen dí. **20** À òñne súsu, adi yãke uteñnero à pì: Arumasihun ma ùro. **21** Akũ ò a là ò pì: Díme n ù sɛɛ? Iliasumen ù yá? À wèrmma à pì: Oi! Akũ ò èra ò a là dɔ: Annabi zãkãwɛn ù ù yá? À wèrmma à pì: Oi! **22** Akũ ò pìne dɔ: Díme n ù sãw? Ñ owɛɛ de ò gé ò o gbẽ kũ ò ó zĩnɔne. Deran nten o nà n zĩda yã musuu? **23** Akũ à pì lákũ annabi Isaya ò nà:

Gbẽ kũ a kòto dɔ gbárannamme ma ù,

kũ àten pì ò zé poro Dikirine.

24 Gbẽ kũ ò ñ zĩ pìnɔ sã, ò bò Farisìnɔ kínaame. **25** Akũ ò a là ò pì: Zaa kũ Arumasihume n ùro ke Iliasu ke annabi zãkãw, bõyãï ntenì gbẽnɔ da'ite keɛ? **26** Yahaya wèrmma à pì: Madi gbẽnɔ da'ite ke, ama gbẽke kú á té, á a dõro. **27** Àkũ mé ani su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero. **28** Yã pìnɔ kè Betani kũ à kú Yoda bara direme, gu kũ Yahaya ten gbẽnɔ da'ite ken.

Sãne Bõro kũ Ludã kpàa

29 Kũ gu dõ, Yahaya Yesu è àten su a kínaa, akũ à pì: Sãne Bõro kũ Ludã kpàa à andunia durunna gon dí.

30 Gbẽ pì yãn ma ò yã ma pì, gbẽ kũ àten su ma gbera demala, kũ à kun ma ã yãï. **31** Má a dõ yãro, ama ma su, maten gbẽnɔ da'ite ke de Isarailanɔ a dõ yãime.

32 Yahaya a sèedaa kè à pì: Ma è Ludã Nini bò ludambe lán potène bà, à sù à zãa. **33** Mádi a dõ yãro. Kũ Ludã ma zĩ gbẽnɔ da'ite ke, à pìmenɛ gbẽ kũ ma è a Nini sù à kipaa, akũ mé ani gbẽnɔ da'ite ke kũ Nini pìio. **34** Ma abirekũ è, akũ ma a sèedaa kè kũ àkũme Ludã Né ù.

Yesu ìba káakunɔ

35 Kũ gu dõ, Yahaya èra à kú gwe dɔ kũ a ìba gbẽnɔn planɔ. **36** Kũ à Yesu è àten gète, à pì: Sãne Bõro kũ Ludã kpàan gwe! **37** Kũ ìba gbẽnɔn pla pìnɔ yã pìi mà, ò bò ò tè Yesui. **38** Yesu líte à è ò téai, akũ à ñ lá à pì: Bón á yeii? Ò pìne: N be kú mámeɛ, Rabi? Tó pìi pì Danneri. **39** À wèrmma à pì: À mɔ à gwa. Akũ ò gèè ò gu kũ à kun è, akũ ò gĩ kãao zĩ birea. Dɔkɔsi mò siikã taka bà.

40 Gbẽnɔn pla kũ ò Yahaya yã mà ò bò ò tè Yesui pìnɔ, ñ gbẽ do bi Simɔ Pita dakũna Andurume. **41** À gèè à a vñi Simɔ lè gĩa, akũ à pìne: O Arumasihu è. Tó piin òdi pì dɔ Kirisi. **42** Akũ à gèè kãao Yesu pì kínaa. Yesu a gwà tíii à pì: Yuhana né Simɔme n ù. Oni pinne sà Pita-me. Tó pìi pì gbèè.

43 Kũ gu dõ, Yesu ye à tá Galili busun, akũ à dà Filipile à pìne: Ñ témai. **44** Filipi pì bi Anduru kũ Pitaò be wète Betesaida gbème. **45** Akũ Filipi gèè à Natanaeli lè à pì: Gbẽ kũ Musa a yã ò a doka gũn, akũsã annabìnɔ a yã ò dɔ, o a lè. Yusufu né Yesume. Nazera gbème.

46 Natanaeli pìne: Gbẽ mana ni bo Nazera yá? Filipi

pìne: Ì mós ñ gwa. ⁴⁷ Kù Yesu Natanaeli è àten su a kīnaa, à a yā ò à pì: Isaraila yāpuraden dí, a nèsee manafiki vīro. ⁴⁸ Akū Natanaeli pìne: Ì ma dō māmee? Akū Yesu wèa à pì: Ari Filipi gō gé n sísi, ma n e kaka lí gbáru. ⁴⁹ Akū Natanaeli pìne: Rabi, Luda Néme n ũ, Isarailano kiname n ũ. ⁵⁰ Yesu pìne: Kù ma ònne ma n e kaka lí gbáru, akū mé à tò n ma náani kè yá? Ìni yā zōkō e de adikīnala. ⁵¹ À èra à pìne do: Yāpuran maten oáre, áni ludambe e wēkōana, Luda malaikano nigō didi Bisāsiri Néa ògō kipaa.

Nɔsena zaa Kana

2 A gɔɔ aakōde zī òten nɔ sé zaa Kana, Galili bùsun. Yesu da kú gwe, ² akū ò Yesu kù a ibano sisi nɔse kīnaa do. ³ Kù sèwē kīa, Yesu da pìne: ò sèwē vī dororo bi. ⁴ Akū Yesu wèa à pì: Bóyāi n ma le abireoo? A gɔɔ dí kāmene kōro. ⁵ Akū a da pì zīkerinɔne: Lákū ani oáre nà, à ke le. ⁶ Gbè orozānɔn kú gwe mèn suddo Yudan gba'bo'i kábɔn ũ. A kenɔ dí í sí lita basiikōme, a kenɔ sō basuddo. ⁷ Akū Yesu pì zīkerinɔne: À í káka orozā dínɔ pa. Akū ò í káka à pà yérere. ⁸ Akū à pīnne: À tō à géo kōkō'orinɔn gbē zōkōne sa. Akū ò tō ò gēone. ⁹ Kù gbē zōkō pì í lítēna sèwē ũ pì lé kè, adi dō gu kù à bònlo, ama zīkeri kù ò í pìi tònɔn dō. Akū gbē zōkō pì ebayao sisi ¹⁰ à pìne: Wē nnan òdi kpámma gīa. Gɔɔ kù wē ten dirman òdi su kù a gebuo sà. Mɔkōn sō, n wē nna tò kpeke. ¹¹ Yesu daboyā káakuden gwe, kù à kè zaa Kana, Galili bùsun. À tō bò, akū a ibano a náani kè. ¹² Abire gbera Yesu gèe Kapenamú kù a dao kù a dakūnɔn kù a ibano, ama odi gɔɔ pla ke gwero.

Yesu kunna Luda ɔnn

(Mat 21:12-13, Maa 11:15-17, Luk 19:45-46)

¹³ Kù Yudan Vīnla dikpe kà kāni, akū Yesu gèe Yurusalemu. ¹⁴ À è òten zùnɔn kù sānɔn kù lukulukunɔn yía Luda ɔnn, ɔɔlilinkerinɔn vutena gwe. ¹⁵ Akū à bàflāa tã à pèmma ò bote kù sānɔn kù zùnɔn pínki. À ɔɔlilinkerii pìnɔn ɔɔ fākōa, à n teburunɔn yīpa à kòtēne. ¹⁶ Akū à pì lukulukuyarii pìnɔne: À pō pìnɔn sète à boo pínki. Àsun ma De ɔn ke ete ũro. ¹⁷ Akū yā kù à kēna Luda yān dikīna dō à ibanɔgu kù à pì: N ɔn yā ma kù gbāna manamana. ¹⁸ Akū Yuda gbānadeno a là ò pì: Daboyā kpaten Ìni kewere de ò dō kù n yā bire kena iko vīi? ¹⁹ Yesu wèmma à pì: À Luda kpé dí wí, mani era mà fute gɔɔ aakō dagura. ²⁰ Akū gbānade pìnɔn pìne: Wē bupla awesuddon ò kpé pìi bò, akū mɔkōn Ìni fute gɔɔ aakō gūn yá? ²¹ Ama Luda kpé kù à a yā òo pìi, a mè yān àten o. ²² Kù Yesu vù bona gan, yā kù à òo pìi dō a ibanɔgu, akū ò yā kù à kēna Luda yān sì kù yā kù Yesu òo pìi.

Yesu baadi nèse dō

²³ Kù Yesu kú Yurusalemu Vīnla dikpe zī ò a náani kè dasi, kù ò daboyā kù à kēnɔ è yāi. ²⁴ Yesu dí n náani kero, zaakū à baadi nèse dōme. ²⁵ Adi ke séto gbēke gbē yā ònero, zaakū à yā kù à kú baadi nèsee gūn dō.

Yesu kù Nikodemuo

3 Farisi ke kun kù òdi pine Nikodemu. Yuda gbānadeno dome. ² À sù Yesu kīnaa gwāni à pìne: Rabi, ó dō kù mɔkōn danneri kù à bò Luda kīnaa ũ, zaakū gbēke ni fō à daboyā kù ndi kenɔ kero, sé Luda kú kāao. ³ Akū Yesu pìne: Yāpuran maten onne, tó adi ke ò èra ò gbē ò do baasiro, ani fō ògō kpata kù à bò Luda kīnaa dōro.

⁴ Akū Nikodemu Yesu là à pì: Oni gbē kù à zī kù i deramē? Ani era à gē a da nèsee gūn de à a i don yá?

⁵ Akū Yesu wèa à pì: Yāpuran maten onne, tó adi ke ò gbē ò kù ío kù Luda Ninio baasiro, ani fō à gē kpata kù à bò Luda kīnaa gūnlo. ⁶ Bisāsiri né'ina bi mè yāme, Luda Nini né'ina bi nini yāme. ⁷ Ìsun tó yā kù ma ònne bo n sarero, séde ò era ò á í do. ⁸ Ìa dì káka gu kù à yein. Ndi a kīni ma, n dō gu kù à bòn ke gu kù àten gēnlo. Len àdigō de le kù gbē kù Luda Nini a iio.

⁹ Akū Nikodemu a là à pì: Yā bire ni sí ke yá? ¹⁰ Yesu wèa à pì: Mɔkōn Isarailano yādanneri ina akū n abirekū dōro? ¹¹ Yāpuran maten onne, yā kù ó dōn óten o. Yā kù o èe sèedaan óten kpá, akū áten gí ó yā síi. ¹² Lákū ma andunia yā òáre nà, akū a gi síi, tó ma ludambe yā òáre, áni sí yá? ¹³ Gbēke dí gé ludambe yāro, tó adi ke Bisāsiri Né kù à bò gwe baasiro. ¹⁴ Lákū Musa mlēe sè à dō musu gbáranan nà, len oni Bisāsiri Né sé ò do musu le, ¹⁵ de gbē kù àteni a náani ke gō wēndi kù àdi lákaro vī. ¹⁶ Zaakū Luda ye andunia à kè zōkō, akū à a Né mèn do légelege kpà, de gbē kù àteni a náani ke sún garo, séde ògō wēndi kù àdi lákaro vī. ¹⁷ Luda dí a Né zī andunia gūn de à yā vute anduniaa yāinlo, de à andunia sura ba a gāi yāime. ¹⁸ Yā ni vute a náanikeriario. Yā gīnake à vute a náanikerisaria kò, kù adi Luda Né mèn do légelege pì náani kero yāi. ¹⁹ Pō kù à tò yā vute gbēnɔan dí: Gupura sù andunia gūn, akū gbēnɔ ye gusirai de gupura pīla, kù n yākenanɔn vāni yāi. ²⁰ Zaakū yāvānikeri sīnda pínki dī zā gupuramme, àdi su gupura kīnaaro, de a yākenanɔn sún bo gupuranlo yāi. ²¹ Gbē kù àdi zī ke yāpura, akū mé àdi su gupura kīnaa, de ògō dō kù kunna Luda gūnn à yā pìnɔn kèn.

Yahaya Da'itekeri Yesu sèedakenaa

²² Abire gbera Yesu gèe Yudea bùsun kù a ibano. À gɔɔ pla kè kúnwo gwe, àten gbēnɔ da'ite ke. ²³ Yahaya ten gbēnɔ da'ite ke se zaa Aino, Salimu sare, zaakū í dī gwe. Òdigō su a kīnaa, akū àdi n da'ite ke. ²⁴ Zaakū odi Yahaya da kpesiran kōro. ²⁵ Gɔɔ birea Yahaya iba kenɔ nà ledikpakēnaa kù Yuda gbānade keo gbābona yā musu. ²⁶ Akū ò nà Yahayai ò pì: Rabi, gbē kù à kú kúnwo yā Yoda bara dire, kù n a yā òwēre mé àten gbēnɔ da'ite ke tera, baadi ten gé a kīnaa. ²⁷ Yahaya pīnne: Gbēke dī fō à pōke le à síro, tó adi ke Luda a gbā baasiro. ²⁸ Ákōn mé á ma sèedadeno ũ kù ma pì makūme Arumasihu ũro. Ma pì Luda ma zī mà done areme. ²⁹ Nɔseri mé à nɔ vī. Nɔseri gbēnna sō àdigō ze a sare àdi sã kpá a yāi, nɔseri kòtoo dī a pō ke nna. Len sō

ma pɔnna kɛ zɔkɔ lɛ. ³⁰ Sɛde àpii gɔ kara makũ sɔ màgɔ lago.

Gbɛ kũ à bò musu

³¹ Gbɛ kũ à bò musu de gbɛ sɛnda pínkila. Gbɛ kũ à bò zɛte bi andunia gbɛmɛ, andunia yàn àdi o. Gbɛ kũ à bò ludambe sɔ de gbɛ sɛnda pínkila, ³² àdigɔ pɔ kũ à è kũ yã kũ à màao sèda kɛ, akũ gbɛke teni a yã síro. ³³ Gbɛ kũ à a yã sɔ zèo kũ Luda bi yãpurademe. ³⁴ Gbɛ kũ Luda a zɛ pì di Luda yã o, zaakũ Luda a Nini kpàa papaname. ³⁵ De Luda ye a Néi, akũ à pɔ sɛnda pínki nàne a zɛ. ³⁶ Gbɛ kũ àten Né pì náani kɛ wɛndi kũ àdi lákaro ví. Gbɛ kũ àten gí a yã mai ni wɛndii pì lero, Luda pɔfɛ kpé kúame.

Yesu kũ Samaria nɔgbɛo

⁴ Farisɔnɔ mà kũ Yesu ten gbɛnɔ da'ite kɛ àten ìbanɔ le de Yahayala. ² Adi kɛ Yesu mé àdi n da'ite kɛ a zɛdaro, a ìbanɔ mé òdi kɛ. ³ Kũ Yesu yã pii mà, à fùte Yudea à èra àten tá Galili. ⁴ Kũ àten gé sɔ, à kũ à bɔte Samaria bùsun. ⁵ Akũ à kà Samaria wɛte kũ òdi pi Sika. À zã kũ zɛte kũ Yakubu kpà a né Yusu-fuaaoro. ⁶ Yakubu lɔgɔ kú gwe. Yesu táa ò à kpàsa, akũ a vùte lɔgɔ pii sare. Ifãntɛ kà mìdangura. ⁷ Samaria nɔgbɛ ke sù í tɔ, akũ Yesu pìne: N ma gba í mà mi. ⁸ A ìbanɔ sɔ, ò gèe pɔble lú wɛte gũn. ⁹ Akũ nɔgbɛ pii pìne: Yudame n ù, Samaria nɔgbɛn ma ù, akũ nten í wé kemaa? Zaakũ Yudano kũ Samariadeno yã di kɔ séro. ¹⁰ Akũ Yesu pìne: Tó n gba kũ Luda di dañne dɔ kũ gbɛ kũ àten í wé kemaa, de makɔmme ìni wé kea à n gba í wɛndide. ¹¹ Nɔgbɛ pii pìne: Baa, n guga víro. Lɔgɔ dí sɔ a wɛe lòkoto. Ìni í wɛndide pì le máme? ¹² N de ó dizi káaku Yakubula gwɛe? Akũ mé à lɔgɔ pii tòwɛre. Àpi a í mi kũ a néno kũ a pɔkãdenɔ. ¹³ Akũ Yesu pìne: Gbɛ kũ à í díkɛna mi, ími ni era à a demɛ dɔ. ¹⁴ Gbɛ kũ ani í kũ mani kpáa mi sɔ, ími ni a de ziki doru. Zaakũ í kũ mani kpáa ni gɔ a nèse gũn ísɛboki í kũ ani bɔtene wɛndi kũ àdi lákaro ùme. ¹⁵ Akũ nɔgbɛ pii pìne: Baa, n ma gba í pii, de ími sún ma de mà su í tɔ la doru. ¹⁶ Yesu pìne: N gé n zã sísi à su lɛle. ¹⁷ Nɔgbɛ pii wèa à pì: Má gɔ víro. Akũ Yesu pìne: Kũ n pì, n gɔ víro, n yã ò a zéame. ¹⁸ N zã kè leu sɔro, akũ gɔgbɛ kũ n kú kãao tera bi n zãno. N yãpura ò. ¹⁹ Akũ nɔgbɛ pii pìne: Baa, mà dɔ sà kũ annabiime n ù. ²⁰ Ó dizino donyí kè Ludane kpi dí musu, ákɔnɔ sɔ adi pi Yurusalemu mé à gu kũ ò donyí kenne ù. ²¹ Yesu pìne: Nɔgbɛ, n ma yã sí. Gɔrɔke ten su kũ áni donyí ke De Ludane kpi dí musu ke Yurusalemu doru. ²² Ákɔnɔ, adi donyí ke Ludane, ama á a dɔro, ókɔnɔ sɔ, odi donyí kene, akũsɔ ó a dɔ, zaakũ surabanaa di bo ókɔnɔ Yudano kínaame. ²³ Gɔrɔ ten su à kà kò, kũ donyíri yãpuradeno ni donyí ke De Ludane kũ yãpura kũ a Nini gbãnao. Gbɛ bire takano De Luda ten wete ò donyí keare. ²⁴ Luda bi ninime, sède gbɛ kũ òdi donyí keneno donyí kene kũ yãpura kũ a Nini gbãnao. ²⁵ Akũ nɔgbɛ pii pìne: Má dɔ kũ Arumasihu kũ òdi pìne Kirisi ni su. Tó à sù, ani yã

sɛnda pínki bɔkɔwɛre. ²⁶ Akũ Yesu pìne: Makũ kũ maten yã onne, makũme a ù.

²⁷ Gɔrɔ birea Yesu ìbanɔ sù, ò a lè àten yã o kũ nɔgbɛo. À bò n sare, ama n gbɛke dí a la bòn à yeiro ke bɔyã àten yã o kũ nɔgbɛ piuro. ²⁸ Akũ nɔgbɛ pì a lo tò gwe, à gɛ wɛte gũn à pì gbɛnɔne: ²⁹ À mɔ à gɔgbɛ ke gwa. À yã kũ ma kèno òmene pínki. Ke Arumasihu piime gwɛe? ³⁰ Akũ ò bòte wɛte gũn òten gé Yesu kínaa. ³¹ Gɔrɔ birea sɔ Yesu ìbanɔ pìne: Rabi, ìni pɔ bleroo? ³² Akũ à piñne: Má pɔble ke ví kũ á dɔro. ³³ Akũ a ìbanɔ kɔ làla ò pì: Gbɛke sùne kũ pɔbleon yá? ³⁴ Akũ Yesu piñne: Ma pɔblen gbɛ kũ à ma zɛ pɔyenyínakena ù ari mà zɛ kũ à dàmene mì de. ³⁵ Ákɔnɔ adi pi mɔ siikɔ mé à gɔ kũ pɔkɛgɔrɔ ni ká. Maten oáre, à wé sé à burano gwa, zaakũ pɔno mà ò kà kèna. ³⁶ Pɔkɛri teni a láada le kò, àten gbɛno kakara wɛndi kũ àdi lákaro pɔ ù, de pɔtɔri kũ pɔkɛriio pɔnna kɛ lɛle. ³⁷ Zaakũ yã díkɛna bi yãpurame: Gbɛke mé àdi pɔ tɔ, gbɛke kè. ³⁸ Ma á zɛ pɔ kè gu kũ ádi zɛ kenlo. Gbɛ pãndeno mé ò zɛ kè gwe, akũ àteni n zɛ àre ble.

³⁹ Samaria gbɛ kũ ò kú wɛte pii gũno Yesu náani kè dasi yã kũ nɔgbɛ pii òñne yã, kũ à pì à yã kũ a kèno òare pínki. ⁴⁰ Abire yã kũ ò kà Yesu kínaa, ò wé kèa à gɔ kũrwo, akũ à kè kũrwo gɔrɔ pla. ⁴¹ Kũ Yesu yã òñne, gbɛ pãndeno a náani kè dasidasi. ⁴² Akũ ò pì nɔgbɛ piine: Adi kɛ yã kũ n òwɛre yãin o a náani kè adoro. O a yã mà ó zɛdame, akũ o dɔ sà kũ andunia Surabariin a ù yãpura.

Gbãnade né werekɔanaa

⁴³ Kũ à gɔrɔ pla kè kũrwo, a gberan à tà Galili, ⁴⁴ zaakũ à pì annabi digɔ bèere ví a zɛda bùsunlo. ⁴⁵ Kũ à kà Galili, Galilideno gbãnade kpà, zaakũ ò gèe ò Vínla dikpe Yurusalemu, akũ ò yã kũ à kè dikpe pì zɛno è pínki. ⁴⁶ Akũ Yesu èra à gèe Kana, gu kũ à í lite sèwɛ ù. Bùsu gbãnade ke kú gwe, a nɛgɔgbɛ ten gyã ke zaa Kapenamú. ⁴⁷ Kũ à mà Yesu bò Yudea à sù Galili, akũ à gèe a kínaa à wé kèa à gé a né werekɔa, zaakũ a kú ga léi. ⁴⁸ Akũ Yesu pìne: Tó adi ke a daboyãno kũ yãbonsarenɔ è baasiro, áni ma náani kero. ⁴⁹ Akũ gbãnade pii pìne: Baa, n mɔ ari ma né kpé à ga. ⁵⁰ Yesu pìne: N tá be. N né ni garo. Gɔgbɛ pì yã kũ Yesu òne sɔ, akũ à dà zén. ⁵¹ Gɔrɔ kũ à té zén, à dàkare kũ a zɛrino, akũ ò pìne a né kun. ⁵² Akũ à n lá à pì: Gɔrɔ kpate takan à kè sãnaa? Akũ ò pìne: Gía fãnantɛ mò do zakan mèwãna pii kèa. ⁵³ Akũ de pii dɔ kũ gɔrɔ kũ Yesu òare kũ a né ni garon gwe. Akũ ò a náani kè, àpii kũ a bedeno n pínki. ⁵⁴ Sèda plade kũ Yesu kè bona Yudea suna Galilin gwe.

Gyãre werekɔana íkpakia

⁵ Abire gbera Yudano dikpe ke kà, akũ Yesu èra à gèe Yurusalemu. ² Íkpaki kú gwe Sã Gèki sare, kũ òdi pi Beteseda kũ Eberu yã. Íkpaki pì kámmaboki ví leu sɔro, ³ gyãreno digɔ wútenan dasidasi, vɛnɔnɔ kũ ereno kũ gbɛ kũ n mègu fɛfɛnanɔ. ⁴ Gɔgbɛ ke kú gwe àten gyã ke à kà wè bupla plansari. ⁶ Kũ Yesu a è wúte-

na gwe, à dǝ kũ àten gyã ke a gii kè manamana, akũ à pìne: Ní ye ñgǝ aafia yá? ⁷ Akũ gyãre pii wèa à pì: Mare, má gbǝke ví à ma da í gũn gɔɔ kũ à yĩgãro. Tó maten gé gǝn, gbǝ pãnde dì gĩnake à gǝ ma ãme. ⁸ Yesu pìne: Ní fute ñ ze, ñ n pè sé ñ tãa o. ⁹ Gwe gũn gǝgbǝ pii aafiaa lè. À a pèe sè à tãa ò. Gɔɔ pì bi kãmmabogɔɔ zĩme, ¹⁰ akũ Yuda gbãnadenc pì gǝgbǝ kũ à wèrekǝa pìine: Kãmmabogɔɔ zĩn gbãra. À zé ví ñgǝ n pè senaro. ¹¹ À wèmma à pì: Gbǝ kũ à ma gba aafia mé à òmene mà a pè sé mà tãa o. ¹² Akũ ò a là ò pì: Dí mé à pinne ñ n pè sé ñ tãa oo? ¹³ Gbǝ kũ à wèrekǝa pì dǝ tó díno, zaakũ Yesu gǝte pari kũ ò kú gwenc tème. ¹⁴ Abire gbera Yesu a lè Luda onn, akũ à pìne: Ní ma, n aafiaa lè. Nsun durrunna ke doru, de yã kũ à vãni de abirekũla sún n le doru yã. ¹⁵ Akũ gǝgbǝ pii gǝe à ò Yuda gbãnadenc kũ Yesu mé à tò a aafiaa lè.

¹⁶ Akũ gbãnade pinw wé tã Yesua, kũ àdi yã bire takanw ke kãmmabogɔɔ zĩ yã. ¹⁷ Akũ Yesu wèmma à pì: Ma De dígǝ zĩ ke kãmmabonaa sarime, len maten ke le se. ¹⁸ Yã bire yã gbãnade pinw ten Yesu wete ò a de de kãakula. Adi ke kũ àdi kãmmabogɔɔ zĩ yã daro ado yãno, kũ àdi pì Ludame a De ù, àten sãra kpá kũ Ludao yãime.

Luda Né ikoo

¹⁹ Yesu èra à wèmma à pì: Yãpuran maten oãre, Luda Né dì fǝ à yãke ke kũ a zĩda gbãnaoro, sé yã kũ à è a De ten ke baasiro, zaakũ yã kũ a De dì ke pínki, àkũme a Né pii dì ke se. ²⁰ Zaakũ De Luda ye a Néi, àdi yã kũ àdi ke pínki mɔne. Ani yã kũ a zĩkǝ de abirekũla mɔne, ani bo á sare. ²¹ Lákũ De Luda dì gènc vu à wèndi kpámma nà, len a Né dì wèndi kpá gbǝ kũ à yeinwa le. ²² De Luda dì yãkpatè ke kũ gbǝkeoro, à yãkpatèkena gbãna pínki kpá a Néa, ²³ de baadi bèere li a Néne, lákũ òdi li De Ludane nà. Gbǝ kũ àten bèere li Luda Nénero, ade ten bèere li a De kũ à a zĩinero. ²⁴ Yãpuran maten oãre, gbǝ kũ àteni ma yã ma, akũsǝ àten gbǝ kũ à ma zĩ náani ke, ade wèndi kũ àdi lãkaro ví. Yã ni vutearo, ade bò gan à gǝ wèndii gũmme. ²⁵ Yãpuran maten oãre, gɔɔke ten su à kà kǝ, kũ gènc ni Luda Né kòto ma, ñ gbǝ kũ ò mànc ni vu. ²⁶ Lákũ De Luda wèndikpamma gbãna ví nà, len à wèndikpamma gbãna kpá a Néa le dɔ. ²⁷ À yãkpatèkena gbãna kpáa dɔ, kũ à de Bisãsiri Né ù yã. ²⁸ Àsun tó abirekũ bo á sarero, zaakũ gɔɔke ten su kũ gè kũ ò kú mira gũnni ni a kòto ma ²⁹ ò bɔte ñ pínki. Yãmanakerinc ni vu ò gǝ wèndii gũn, yãvãnikerinc sǝ yãvutemmanaa gũn. ³⁰ Madi fǝ mà yãke ke kũ ma zĩda gbãnaoro. Madi yãkpatè ke lákũ à òmene nàme, madi yãkpatè ke a zéa, zaakũ madi ma zĩda pɔyeina wetero, sé gbǝ kũ à ma zĩ pì pǝ.

Yesu iko sèedadenc

³¹ Tó má de ma zĩda sèedade ù, de ma yã náani víro. ³² Sèedade pãnde kun kũ àdi ma yã o, má dǝ kũ ma yã kũ àdi o náani ví. ³³ Bee ákǝn, a gbǝnc zĩ Yahayaa, akũ à yãpura óare. ³⁴ Madi mè kpá bisãsiri sèedakènaaaro, mateni abirekũ oãre de à le à bo zia yãime. ³⁵ Yahaya

de lán fitila kũ à nana àten gupura kũ bà, akũ a we à pɔnna kè a gupurai gɔɔ pla. ³⁶ Yã kũ De Luda dãmene mà kenw, kũ maten ke pinw deãre sèeda ù, kũ De Luda mé à ma zĩ. Ma sèedaa pì de Yahaya póla. ³⁷ Ma De kũ à ma zĩ ma yã ò dɔ. Àdi a kòto ma zikiro, ádi wé ke siikǝ kãaoro, ³⁸ a yã dí vuteki le á swǝe gũnlo, kũ àten gbǝ kũ à a zĩ náani kero yã. ³⁹ Adì mè kpá Luda yã kyòkenaaa, zaakũ adìgǝ da gwen áni wèndi kũ àdi lãkaro len. Ma yãn takada pì ten o sǝ, ⁴⁰ ama áten gí su ma kĩnaai de à wèndii pii le. ⁴¹ Maten sãabu wete bisãsiri kĩnaaro, ⁴² ama má á dǝ, má dǝ kũ á ye Ludairo. ⁴³ Ma su kũ ma De tóo, akũ àdi ma síro. Tó gbǝ pãnde sù kũ a zĩda tóo, áni a sí. ⁴⁴ Lákũ adì sãabu wetekǝa nà, ama adì sãabu wete Luda mèn do légelegea lero, áni ke dera à ma yã sí? ⁴⁵ Àsungǝ da makũ mé mani gé kũ á yão ma De kĩnaaro, Musa kũ á wé dɔi mé ani gé kũ á yão. ⁴⁶ Tó a Musa yã sí, de a ma yã sí se, zaakũ ma yãn à kè Luda yã. ⁴⁷ Kũ àdi yã kũ à kè Luda yãnc síro, áni ke dera à ma yã sí?

Pǝblekpana gǝgbǝ gbǝnc dúbu sɔɔronca

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Luk 9:10-17)

6 Abire gbera Yesu bikũ Galili sèbe kũ òdi pì dɔ Tiberia bara. ² Gbǝnc gǝ téi dasidasi, kũ ò a daboyãnc è deran àten gyãrenc werekǝana yã. ³ Akũ Yesu didi à vùte sísiĩ musu kũ a ibanc. ⁴ Yudanw Vĩnla dikpe kà kãni. ⁵ Kũ Yesu wé sèe musu, à è gbǝnc ten su a kĩnaa dasidasi, akũ à Filipi là à pì: Mákpan óni pǝble lún de gbǝnc blee? ⁶ À abirekũ ò de à Filipi yǝ à gwa yãime, zaakũ à dǝ lákũ áni ke nà. ⁷ Akũ Filipi wèa à pì: Andurufu gɔɔ mèn wàa do burodii, bee tó ò è'e baadine fítifiti, ani mórmaro. ⁸ A ibanc do Anduru, Simw Pita dakũna pìne: ⁹ Négǝgbǝ ke kú la, à burodi araga ví mèn sɔɔro kũ kpǝ fítinnanc mèn pla. Bón abirekũ ní ke pari díkĩnancne? ¹⁰ Yesu pì: À gbǝnc vutèvute. Sèla di gu pin, akũ ò vùtevute. Gǝgbǝnc kà gbǝnc dúbu sɔɔro taka. ¹¹ Yesu burodii pinw sè à arubarikaa dàn, akũ à kpàatete gbǝ kũ ò vutènaa pinwne lákũ ò yei nà. Len à kpǝ kpámma le dɔ. ¹² Kũ ò kà ó pínki, à pì a ibancne: À a kpara kũ à gǝ sète pínki, de a ke sún ke pãro. ¹³ Akũ ò burodi mèn sɔɔro kũ ò sòo pì kpara kũ ò gǝnc sète tãnc kuri awèepla pà. ¹⁴ Kũ ò daboyã kũ Yesu kèe pii è ò pì: Gbǝ pì bi annabi kũ àten su andunia gũmme yãpura. ¹⁵ Yesu dǝ kũ ò ye ò su ò a kũ ò a ká kina ù kũ gbãnaome, akũ à gòrine gwe à èra à didi sísiĩ musu ado.

Yesu tãa'ona sèbela

(Mat 14:22-27, Maa 6:45-52)

¹⁶ Kũ kɔkɔi kè, a ibanc gèe sèbee bara. ¹⁷ Akũ ò gèe góite gũn, òten bikũ sèbee pii bara dire Kapenamu kpa. Gu gĩnake à sí Yesu dí ká ñ kĩnaa kǝro. ¹⁸ Zàga'ra gbãna kàka, akũ í ten fute. ¹⁹ Kũ a ibanc gó li ò kà kiloo sɔɔro ke suddo taka bà, akũ ò Yesu è àten tãa o íla, àten na ñ gó, akũ vĩna ñ kũ. ²⁰ Akũ à piĩne: Makũme, àsun tó vĩna á kũro. ²¹ Ò wène à gèe gó gũn, akũ gó pii kà gu kũ òten gén gǝnc.

Gbënc Yesu wetenaa

²² Kū gu d̄ pari kpé zena sèbɛɛ bara dire. Ò d̄s kū gó'ite kú gwe yā mèn dome, Yesu s̄s̄ adi gē gó p̄i gūn kū a ibanɔɔ, ò tà ñtēneme. ²³ Kū à kè saa gó'ite pān-denc bò Tiberia, ò sù gu kū k̄ani kū gu kū ò burodii sònwo, kū Dikiri sáabu kpà à làka. ²⁴ Kū pari p̄i è àp̄ii ke a ibanɔɔn kú gwe doro, ò ḡē gó p̄iɔ gūn ò ḡè a wete Kapenam̄u.

Yesume p̄oble kū àdi ñ ká w̄ëndiia ũ

²⁵ Kū ò a è sèbɛɛ bara gwe, ò p̄ine: Rabi, n ka la bɔɛɛ? ²⁶ Yesu p̄iñne: Yāp̄uran maten oáɛ, áteni ma wete burodi kū a sò a k̄a yāime, adi ke daboyā kū a ènò yāinlo. ²⁷ Àsun z̄i ke p̄oble kū àdi láka yāiro, sé p̄oble kū àdi ñ ká w̄ëndi kū àdi láraroa. Bisāsiri Né mé ani á gba p̄oble p̄ii, zaakū àp̄iin De Luda a sèedaa k̄ea.

²⁸ Akū ò a là ò p̄i: Deran óni ke nà ò yā kū Luda ye ò ke keɛ? ²⁹ Yesu w̄em̄ma à p̄i: Yā kū Luda ye à ken dí: À gb̄ē kū à a z̄i náani ke. ³⁰ Ò p̄ine: Daboyā kpaten ñni kewɛɛ, de ò le ò n náani ke? Yā kpaten ñni ke? ³¹ Ó dizinɔ mana blè gbárannan lárkū ò k̄ē Luda yān nà ò p̄i: A p̄oble kū à bò musu kpám̄ma ò blè. ³² Akū Yesu p̄iñne: Yāp̄uran maten oáɛ, adi ke Musa mé à p̄oble kū à bò musu kpàáw̄aro. Ma De mé àdi p̄oble yāpurade kū à bò musu kpàáwa. ³³ P̄oble kū Luda kpà p̄iin gb̄ē kū à bò musu àdi w̄ëndi kpá anduniaa ũ.

³⁴ Ò p̄ine: Mare, ñḡs̄ p̄oble bire taka kpáwá gɔɔ s̄iñda p̄inki. ³⁵ Akū Yesu p̄iñne: Makūme p̄oble kū àdi ñ ká w̄ëndiia ũ. Nà ni gb̄ē kū à sù ma k̄inaa dero, ími ni ma náanikeri de zikiro. ³⁶ Bee kū abireo lárkū ma òáɛ nà, bee kū a ma e, ádi ma náani kero. ³⁷ Gb̄ē kū ma De kpàma ni su ma k̄inaa, mani pé gb̄ē kū à sù ma k̄inaa zikiro. ³⁸ Adi ke ma z̄ida p̄yenyína yāin ma bo musu ma suro, gb̄ē kū à ma z̄i p̄ome. ³⁹ P̄s̄ kū gb̄ē kū à ma z̄i p̄i yein dí: M̄asun tó gb̄ē kū à kpàmanɔ ke s̄átero. Á ye mà ñ fute gɔɔ kpede z̄i. ⁴⁰ Zaakū p̄s̄ kū ma De yein dí: Gb̄ē kū à wé p̄e a Néa, akūs̄s̄ àteni a náani ke ḡs̄ w̄ëndi kū àdi láraro ví, má a vu gɔɔ kpede z̄i.

⁴¹ Akū Yuda gbānadenc zuka k̄ai, kū à p̄i ák̄aame p̄oble kū à bò musu ũ yāi. ⁴² Ò p̄i: Gb̄ē p̄i bi Yesu Yusu-fu n̄énloo? Ó a de kū a dao d̄s̄ bi! Akū àten pi a bo musum̄e. ⁴³ Yesu p̄iñne: Àsun zuka káro. ⁴⁴ Gb̄ēke ni f̄s̄ à su ma k̄inaaro, tó adi ke ma De kū à ma z̄i a sisi baasiro, mani a fute gɔɔ kpede z̄i. ⁴⁵ À k̄ēna annabinɔ takada gūn ò p̄i: Luda mé ani yā da baadin̄e. Gb̄ē kū à De Luda yā mà, akūs̄s̄ à a yā dà, akū mé àdi su ma k̄inaa. ⁴⁶ Adi ke gb̄ēke De Luda è kū w̄éonlo. Gb̄ē kū à bò a k̄inaa mé à a è ado. ⁴⁷ Yāp̄uran maten oáɛ, ma náanikerii w̄ëndi kū àdi láraro ví. ⁴⁸ Makūme p̄oble kū àdi ñ ká w̄ëndiia ũ. ⁴⁹ Á dizinɔ mana blè gbárannan, bee kū abireo ò ḡaga. ⁵⁰ P̄oble kū àdi bo musu s̄s̄, tó gb̄ē blè, ani garo. ⁵¹ Makūme p̄oble w̄ëndide kū à bò musu p̄i ũ. Tó gb̄ē adi blè, aniḡs̄ kun gɔɔ s̄iñda p̄inki. P̄oble kū mani kpám̄mame ma m̄ebaasi ũ, de andunia ḡs̄ w̄ëndi ví yāi.

⁵² Akū gbānade p̄inɔ ten lékpak̄sa ke kū k̄so ò p̄i: Gb̄ē p̄i ni f̄s̄ à a m̄ebaasi kpáwá ò s̄on yá? ⁵³ Akū Yesu p̄iñne: Yāp̄uran maten oáɛ, tó ádi Bisāsiri Né m̄ebaasi só a a aru m̄iro, aniḡs̄ w̄ëndi víro. ⁵⁴ Gb̄ē kū àdi ma m̄ebaasi só à ma aru mi w̄ëndi kū àdi láraro ví. Makū mé mani a fute gɔɔ kpede z̄i. ⁵⁵ Zaakū ma m̄ebaasi bi p̄oble yāpurame, ma aru bi p̄omina yāpurame. ⁵⁶ Gb̄ē kū àdi ma m̄ebaasi só à ma aru mi kú ma gūn, makū s̄s̄ má kú a gūn. ⁵⁷ Lárkū De Luda W̄ëndide ma z̄i, akūs̄s̄ má kun a yāi nà, len gb̄ē kū àdi ma m̄ebaasi só niḡs̄ kun ma yāi le. ⁵⁸ P̄oble kū à bò musun gwe. À de lán p̄oble kū á dizinɔ blè ò ḡa bàro. P̄oble bire bl̄eri niḡs̄ kun gɔɔ s̄iñda p̄inkime. ⁵⁹ Yesu yā birenɔ ò gɔɔ kū àten yā dañne Kapenam̄u aduakekpem̄me.

Yesu iba kenɔ borukpenaa

⁶⁰ Kū a ibanɔ yā p̄ii mà, ñ gb̄ē dasidenc p̄i: Yā gb̄ēname, dí mé ani abirekū f̄s̄? ⁶¹ Yesu d̄s̄ a sw̄ē gūn kū a ibanɔ ten zuka ká yā p̄ii musu, akū à p̄iñne: Yā p̄i teni á fu yá? ⁶² Tó a è Bisāsiri Né fute àten tá gu kū a kun yā s̄s̄ bi? ⁶³ Luda Nini mé àdi w̄ëndi kpám̄ma, m̄ebaasi bi p̄sk̄enlo. Yā kū ma òárenɔme Luda Nini kū àdi ñ ká w̄ëndiia yā ũ. ⁶⁴ Ama á gb̄ēkenɔ teni ma náani kero. Zaakū Yesu gb̄ē kū òteni a náani keronɔ d̄s̄ zaa káaku kū gb̄ē kū ani a kpám̄mao. ⁶⁵ Akū à p̄i d̄o: Abire yāin ma òáɛ, gb̄ēke ni f̄s̄ à su ma k̄inaaro, séto De Luda a gb̄a z̄é.

⁶⁶ Zaa gɔɔ birea a iba kenɔ b̄oru k̄peo dasidasi, òdi téi doro. ⁶⁷ Akū Yesu a iba gb̄ēkenɔ kuri aw̄eplanc là à p̄i: Á ye à tá sen yá? ⁶⁸ Simɔ Pita w̄ea à p̄i: Dikiri, dí k̄inaan óni génn? Ñ w̄ëndi kū àdi láraro yā ví. ⁶⁹ O n náani kè, o d̄s̄ kū Luda gb̄ē kū à kú adoname n ũ. ⁷⁰ Yesu p̄iñne: Á gb̄ēkenɔ kuri aw̄epla d̄inɔn ma s̄eroo? Bee kū abireo á gb̄ē mèn do bi ibilisiime. ⁷¹ Yudas̄i, Simɔ Isikarioti n̄én à téa. Ákūme gb̄ēkenɔ kuri aw̄epla p̄inɔ doke kū ani a kpám̄ma ũ.

Yesu kū a dakūnanɔ

7 Abire gbera Yesu ḡè Galili w̄ète kū w̄èteo, zaakū à ye à kure Yudearo, kū Yuda gbānadenc teni a wete ò a de yāi. ² Yudanc Kutad̄na dikpe kà k̄ani, ³ akū a dakūnanɔ p̄ine: Ñ fute la ñ gé Yudea, de n iba kū ò kú gwenc yā kū nten kenɔ e se. ⁴ Tó gb̄ē ye à t̄ bo, àdi a yānc ke utenaro. Lárkū nten yā d̄inɔ taka ke nà, ñ n z̄ida m̄c anduniane. ⁵ Bee a dakūna p̄inɔ dí a náani kero. ⁶ Akū Yesu p̄iñne: A gɔɔ dí kámene k̄oro. Ák̄on̄ s̄s̄ á z̄é ví gɔɔ s̄iñda p̄inki. ⁷ Andunia ni we à z̄águro, ama à z̄amagu kū mad̄i pi a yāk̄ena v̄ani yāi. ⁸ À gé dikpekekie, maten géro, zaakū a gɔɔ dí kámene k̄oro. ⁹ Kū à yā p̄i ò, akū à ḡs̄ Galili.

Yesu gena Kutad̄na dikpen

¹⁰ Kū a dakūna p̄inɔ ḡè dikpekekie, gbas̄a à ḡè. Adi gé gb̄ēnc wáraro, à ḡè asiri gūmm̄e. ¹¹ Yuda gbānadenc teni a wete dikpekekie ò p̄i: Àpi kú máa? ¹² Pari gūn òten yā o kpānikpāni a musu manamana. Gb̄ēkenɔ p̄i: Gb̄ē maname. Gb̄ēkenɔ p̄i: Oi, àten gb̄ēnc

sāteme. ¹³ Gbēke dí a yā o gupuraaro, kù òten vīna ke gbānade pìnɔne yāi.

¹⁴ Kù dikpe kà a dagura, Yesu gèe Luda ɔnn, àten yā dañne. ¹⁵ A yā bò gbānade pìnɔ sare ò pì: Gbē kù adi kyó kero mé à takada dš le yá? ¹⁶ Akù Yesu piñne: Yā kù madì dañne bi ma zīda yānlo, gbē kù à ma zī yāme. ¹⁷ Gbē kù à ye à ze kù Luda ɔnyenyīnakenaao nigš dš tó ma yādannena de Luda pó ũ, kesš ma zīda yān maten o. ¹⁸ Gbē kù àdi a zīda yā o ten wete à tš bome. Gbē kù àdi wete à gbē kù à a zī tš bo náani vī, manafiki kú a gūnlo. ¹⁹ Musa dí doka daáreroo? Á gbēke yā pì kùna sšro. Bóyāi àten wete à ma dee?

²⁰ Akù gbēnc pìne: N tāna vīme. Dí mé àten wete à n dee? ²¹ Yesu piñne: Daboyā mèn don ma kè, akù à bò á pínki sare. ²² Musa tšzšyā dàare, akù adi tš zš kámma-bogɔɔ zī. Ase adi ke Musa kīnaan à nāanlo, à bò á dizi káakunɔ kīnaame. ²³ Lákù òdi tš zš néne kámmabogɔɔ zī nà de òsun bo Musa doka kpero yāi, à kè dera á pɔ fēnamai, kù ma gbē gbà aafia swáswa kámmabogɔɔ zīi? ²⁴ Àsun yā gwa lákù á wé ten e nàro. À yā gwa a zéa.

Kēkēkšana Yesu yāi

²⁵ Akù Yurusalemudenc pì: Gbē pì bi gbē kù òteni a wete ò a denloo? ²⁶ À gwa, àten yā o gupuraa, akù gbēke dí yā liaro. Gbānadenc a dš Arumasihu ũ yāpuran yá? ²⁷ Ó dš gu kù gbē dí bòn. Tó Arumasihu sù, onigš dš gu kù à bònlo. ²⁸ Abire yāi ɔɔɔ kù Yesu ten yā dañne Luda ɔnn, à pùtā à pì: Á ma dš, akūsš á dš gu kù ma bon. Ase mádi su kù ma zīdaoro. Gbē kù à ma zī bi yāpurademe, akù á a dšro. ²⁹ Má a dš, zaakù ma bo a kīnaame, àkù mé à ma zī.

³⁰ Akù òteni a wete ò a kù, ama gbēke dí ɔ naaro, zaakù a ɔɔɔ dí papa kšro. ³¹ Zàa gūn ò Yesu náani kè dasi ò pì: Tó Arumasihu sù, ani daboyā ke dasi de a kù gbē dí kèlan yá?

Dogarinc zīna ò Yesu kù

³² Kù Farisinc mà òten yā o kpānikpāni zàa gūn a yā musu, akù sa'orikinc kù Farisi pinc dogarinc zī ò a kù. ³³ Akù Yesu pì: Ma kunna kāáo gš fīti, mani gbasa mà tá gbē kù à ma zī kīnaa. ³⁴ Áni ma wete à kuramai, zaakù áni fš à gé gu kù má kunlo.

³⁵ Akù gbānade pinc ten kš lala: Mán à ye à gén kù óni kuraii? À ye à gé ó gbē kù ò fākša Giriki būsunc gūn kīnaa de à yā da Giriki pìnɔnen yá? ³⁶ Yā kù à òo pì mi de deramee? Kù à pì óni a wete ò kuraai akūsš gu kù á kun óni fš ò gé gwero.

Í kù àdi n ká wēndiia

³⁷ Dikpe ɔɔɔ kpede zškš zī Yesu fùte à pùtā à pì: Gbē kù ími teni a de à mš ma kīnaa à í mi, ³⁸ gbē kù àteni ma náani ke sš, í kù àdi n ká wēndiia nigš bàa lé zaa a nēsēe gūn lákù ò kē Luda yān nà. ³⁹ À yā dí ò Luda Nini kù gbē kù òteni a náani kenɔ ni sí yā musume. Ó Luda Nini pì vī gīaro, kù Yesu dí gīnake à tš bo kšro yāi.

Gbēnc kēkēkšana Yesu yāi

⁴⁰ Kù gbēnc yā pii mà, gbēkenɔ pì: Gbē díkīna bi annabi piime yāpura. ⁴¹ Gbēkenɔ pì: Gbē díkīna bi Arumasihume. Ama gbēkenɔ pì: Arumasihu ni bo Galili sš yá? ⁴² Ó kē Luda yān ò pì, Arumasihu bi Dauda burime, ani bo Dauda be wēte Betilihamume. ⁴³ Akù gbēnc kēkēkšana Yesu yāi. ⁴⁴ N gbēkenɔ ye ò a kù, ama gbēke dí ɔ naaro.

Yuda gbānadenc di Yesu náani kero

⁴⁵ Akù dogarinc èra ò tà sa'orikinc kù Farisinc. Akù ò n lā ò pì: Bóyāi ádi a kù a su kāaoro? ⁴⁶ Dogari pinc wēm̄ma ò pì: Gbēke dí yā o lán gbē díkīna bà zikiro. ⁴⁷ Akù Farisinc piñne: Á á likara sen yá? ⁴⁸ Gbānade ke Farisi ke a náani kèn yá? ⁴⁹ Pari bire Luda yā dšro, Luda lé kēñneme. ⁵⁰ Nikodemu kù à gēe Yesu kīnaa yā bi gbānade pinc dokeme. À piñne: ⁵¹ Ó doka gūn ò pì, òsun yā da gbēla a yā manaa sariro ke yā kù à kē dš-naa sariro. ⁵² Ó pìne: Galili gbēme n ũ se yá? N tāsai ká n gwa. Ine kù annabi ke di bo Galiliro. ⁵³ Akù baadi tà a bea.

Nɔgbē kù ò kù zinakenaa gūn

8 Yesu gèe Kùkpe sššgerēei. ² Kù gu dò gšnc, à èra à gēe Luda ɔnn. Gbē sšnda pínki sù a kīnaa, akù à vùte àten yā dañne. ³ Akù ludayādannerinc kù Farisinc sù a kīnaa kù nɔgbē kù ò kù zinakenaa gūn, ò a zè zàa gūn ⁴ ò pì Yesune: Danneri, ò nɔgbē díkīna kù kù gš-poseo wedewe. ⁵ Ó doka gūn Musa dìte ò nɔgbē dí taka pápa kù gbēo ò a demē. N è dera sšɔ? ⁶ Ó abirekù ò de ò a yš ò gwa ò le ò yā daala yāime. Akù Yesu nàte àten ɔgbē kē zītea. ⁷ Kù ò kpé òteni a lala, akù à a mī sè lei à piñne: Á gbē kù adi durunna ke zikiro a pá kù gbēo káaku. ⁸ Akù à èra à nàte àten ɔgbē kē zītea dɔ. ⁹ Kù ò mà le, akù ò fākša dodo sena zaa gbē zškšnc. Akù ò Yesu tò ado kù nɔgbē pìo. ¹⁰ Akù à èra à a mī sè lei à pìne: Nɔgbē, ò tà máa? Odi yā danla doroo? ¹¹ Nɔgbē pii wèa à pì: Baa, n gbēke kù la doroo. Akù Yesu pìne: Makù se, mani yā danlaro. N gé. Zaa gbāra òsun durunna ke doroo.

Yesume gupura ũ anduniane

¹² Akù Yesu yā ò gbēncɔne dɔ à pì: Makūme gupura ũ anduniane, gbē kù à témai nigš kù gusiran doroo, gupura kù àdi n ká wēndiian ade nigš vī.

¹³ Akù Farisinc pìne: N de n zīda sēedade ũ, n yā náani vīro. ¹⁴ Akù Yesu wēm̄ma à pì: Bee tó mateni ma zīda yā o, ma yā náani vī, zaakù má dš gu kù ma bon kù gu kù maten tánwo. Ákšnc sš, á gu kù ma bon kù gu kù maten tánwo dšro. ¹⁵ Àteni ma taari e bisāsirikemme. Mádi gbēke taari e sšro. ¹⁶ Tó ma gbē taari è sš, taari'ena pii nigš náani vī, zaakù má kù madoro, ma De kù à ma zī kù kūmao. ¹⁷ Á kù á doka takadan ò pì, sēedade gbēncɔn planɔ yā mé à náani vī. ¹⁸ Makūme ma zīda sēedade ũ. Ma De kù à ma zī bi ma sēedademe dɔ.

¹⁹ Akū ò a là ò pì: N de kú máa? Yesu wèrma à pì: Á ma dōro, akūsī á ma De dōro. Tó a ma dō, de a ma De dō. ²⁰ Yesu yā bire ò ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɔɔɔ kū àten yā dañne Luda ɔn gūmme. Odi a kūro, zaakū a ɔɔɔ dí papa kōro.

Áni fī à gé gu kū maten tánlo

²¹ Akū Yesu piñne ɔɔ: Maten tá, áni ma wete, ama áni ga á durunna gūmme. Áni fī à gé gu kū maten tánlo.

²² Akū gbānade pinc pì: À pì óni fī ò gé gu kū áten tánlo. Ani a zīda den yá? ²³ Akū Yesu piñne: Zīte la gbēnɔn á ũ, musu gbēn ma ũ. Andunia díkīna gbēnɔn á ũ, andunia díkīna gbēn ma ũro. ²⁴ Abire yāin ma piāre áni ga á durunna gūmme. Tó ádi sí kū makūme gbē kū má de a ũ ũro, áni ga á durunna gūmme.

²⁵ Akū ò a là ò pì: Díme n ũu? Yesu wèrma à pì: Gbē kū ma òāre zaa káakun ma ũ. ²⁶ Má yā ví dasi mà o á musu mà yā daoála. Gbē kū à ma zī bi yāpurademe, yā kū ma mà a kīnaan madi o anduniane.

²⁷ Odi dō kū De Ludan à téaro, ²⁸ akū Yesu piñne: Tó a Bisāsiri Né sè a dō musu, gbasa à dō kū makūme gbē kū má de a ũ ũ. Madi yāke ke kū ma zīdaoro, yā kū ma De dàmenen madi o. ²⁹ Gbē kū à ma zī kú kūmao, adi ma tó madoro, zaakū madigō yā kū àdi káagu ke ɔɔɔ sīnda pínki. ³⁰ ɔɔɔ kū Yesu ten yā pinc o, ò a náani kè dasi.

Zīdadenc kū zɔnc

³¹ Akū Yesu pi Yuda gbānade kū ò a yā sɔncɔnc: Tó á ma yā kūna, áni gō de ma ibanc ũ yāpura. ³² Áni gō yāpura dō, yāpura pì ni tó à gō á zīda ví.

³³ Akū ò pinc: Ibrahī burin ó ũ, ódi zò ble gbēkene zikiro. Akū nten pi óni gō ó zīda ví yá? ³⁴ Yesu wèrma à pì: Yāpuran maten oāre, gbē kū àdi durunna ke bi durunna zɔncɔnc. ³⁵ Zò kun ɔn gbē ũ ɔɔɔ sīnda pínki, ɔn né mé à ɔn gbē ũ ɔɔɔ sīnda pínki. ³⁶ Tó Luda Né á bo zòblenan, áni gō á zīda ví yāpura. ³⁷ Má dō kū Ibrahī burin á ũ, ama áteni ma wete à ma de kū ma yā kú á nèsee gūnlo yāi. ³⁸ Yā kū ma è ma De kīnaan maten o, yā kū a mà á de kīnaan áten ke.

³⁹ Akū ò pinc: Ibrahīme ó de ũ. Akū Yesu piñne: Tó Ibrahī néncɔn á ũ, de a Ibrahī dà sète. ⁴⁰ Tera sà áten wete à ma de, makū kū ma yāpura kū ma mà Luda kīnaa òāre. Ibrahī dí yā bire taka kero. ⁴¹ Áteni á de yākena kemē. Akū ò pinc: Nɔ yigisaride néncɔn ó ũro. De mèn don ó ví, àkūme Luda ũ. ⁴² Yesu piñne: Tó á den Luda ũ, de á yemai, zaakū Luda kīnaan ma bon ma su. Mádi su kū ma zīdaoro, àkū mé à ma zī. ⁴³ À kè dera ádi ma yā dōɔ dōro? Kū adi fī à ma yā dōɔ dōro yāime. ⁴⁴ Á de Ibilisi pón á ũ, a poyeinaan á ye à ke. Gbēderiin a ũ zaa káaku, àdi ze kū yāpuraoro, kū yāpura kú a nèsee gūnlo yāi. Tó à éke tò, a zīda dàan gwe, zaakū ékeden a ũ, éke miime. ⁴⁵ Makū sō, madi yāpura o. Abire yāi adi ma yā síro. ⁴⁶ Á té, dí mé ani pi ma durunna kēe? Kū yāpuran maten o, à kè dera áteni ma yā síro? ⁴⁷ Gbē kū à de Luda pō ũ di yā kū Luda ten o mame. Á de Luda pō ũro, abire yāin adi we ma yāiro.

Yesu dena Ibrahīla

⁴⁸ Akū gbānade pinc pinc: Samaria gbēme n ũ! N tāna víme! Ke yāpuranlo? ⁴⁹ Akū Yesu pì: Má tāna víro. Madi bèere li ma Dene, ama adi ma kpe bo. ⁵⁰ Madi wete mà a zīda tó boro, gbēke mé àdi wetemene, àkūme yāgōgōri ũ. ⁵¹ Yāpuran maten oāre, gbē kū àdi ɔɔ ma yāi ni ga zikiro.

⁵² Akū gbānade pinc pinc: Ó dō sà kū n tāna ví. Ibrahī gā kū annabinc pínki, akū nten pi gbē kū àdi ɔɔ n yāi ni ga zikiro yá? ⁵³ N de ó dizi Ibrahī kū à galan yá? Annabinc gāga ɔɔ. Dín nteni n zīda sé a ũu? ⁵⁴ Akū Yesu pì: Tó mateni ma zīda tó bome, abirekū bèere víro. Ma De kū áten pi à de á Luda ũ, àkū mé àdi ma tó bo. ⁵⁵ Á a dōro, ama má a dō. Tó ma pì má a dōro, manigō de ékede ũ lán á bàme. Má a dō, akū má a yā kūna. ⁵⁶ Á dizi káaku Ibrahī ɔncɔnna kè ma ɔɔɔ ena yā musu. À è, akū a ɔɔ kè nna.

⁵⁷ Akū gbānade pinc pinc: Ndi ká wè bupla akuri kōro, akū n Ibrahī è yá? ⁵⁸ Yesu piñne: Yāpuran maten oāre, de odi Ibrahī i kōro, má kun. ⁵⁹ Akū ò gbēe sète de ò a pápao. Akū a a zīda ùte à bò Luda ɔncɔn.

Gōgbē kū ò i vīna ũ werekōanaa

9 Kū Yesu ten kure, à gōgbē kū ò i vīna ũ è. ² Akū a ibanc a là ò pì: Rabi, dí durunna yāin ò gbē pìi i vīna ũu? A zīda pō yāin yá, ke a de kū a dao pómē?

³ Yesu wèrma à pì: Adi ke àpii ke a de kū a dao durunna yāinlo. De ò Luda yākena ea yāime. ⁴ Séde ò gbē kū à ma zī zī ke zaa gupuraa. Gusira ten su kū gbēke ni zī ke le à ke doro. ⁵ ɔɔɔ kū má kú andunia gūn, má de gupura ũ anduniane.

⁶ Kū à ò le, à lé'i tò zīte, akū à yākate à màma a wénɔa. ⁷ À pinc: N gé ñ ān pípi Siloamu í gūn. Tó pìi pì, í gbarena. Akū à gēe à ānn pípi, akū à sù kū wéo wēna. ⁸ A fārandidenc kū gbē kū ò a dō barakeri ũnc pì: Gbē kū àdigō bara ke vutena piin gweroo? ⁹ Gbēkenɔ pì: Àkūme. Gbēkenɔ pì: Oi, ade bòkōaome. Gōgbē pìi pì: Makūme! ¹⁰ Akū ò a là ò pì: À kè dera n wé wēe? ¹¹ Á wèrma à pì: Gbē kū òdi pinc Yesu mé à būsuu yākate à màma ma wéa, à pì mà gé ān pípi Siloamu í gūn. Kū ma ge ma ānn pípi, akū ma gu è. ¹² Akū ò a là ò pì: Àpi kú máa? À pì: Má dōro.

Farisinc yālalana gbē kū à de vīna ũ yā

¹³ Akū ò gēe Farisinc kīnaa kū gbē kū à de vīna ũ yā piio. ¹⁴ Akūsī kámmabogɔɔ zīn Yesu būsuu yākate à a wé wēone. ¹⁵ Akū Farisinc a là ɔɔ: Deran n kè nà n gu èe? À wèrma à pì: À ɔɔɔɔɔ mà ma wéame. Kū ma pípi, akū ma gu è. ¹⁶ Akū Farisi kenɔ pì: Gbē pì dí bo Luda kīnaanlo, zaakū àdi kámmabogɔɔ zī yā daro. N gbēkenɔ pì: Durunnakeri ni fī à daboyā birenc taka ke yá? Akū ò kēkēkōa. ¹⁷ Akū ò a là ɔɔ: Mɔkōn sō, gbē kū à n wé wēnne, nteni a yā da deramee? À pì: Annabiime. ¹⁸ Bee kū abireo gbānadenc dí sí kū vīnaan a ũ gbasa a wé wēro, akū ò gēe ò a de kū a dao sisi. ¹⁹ Ò n lá ò pì: Á nén dí yá? A a i vīna ũn yá? À kè dera áten gu e

sàa? ²⁰ Akū a de kũ a dao wèmma ò pì: Ó dǔ kũ ó néme. O a i vĩna ũme. ²¹ Ama lákũ à kè nà àten gu e sà, ke gbě kũ à a wé wène, ó dǔro. À a la gwe. Gbě ʒndǔnaame, ani fĩ à a zĩda yã o. ²² A de kũ a dao ò le, kũ òten vĩna ke gbānadennə yãime. Zaa kũ ò zèo kũ gbě kũ à pì Yesu bi Arumasihume, ò aduakkekpe zé zǔne. ²³ Abire yãin a de kũ a daoo pì, gbě ʒndǔnaame, ò a la. ²⁴ Gbě kũ à de vĩna ũ yã pì sísina gēn plade gūnn ò pĩne: N yāpura o Luda yã. Ó dǔ kũ gǔgbě pi bi durunnakeriime. ²⁵ Akū à pì: Tó durunnakeriime, má dǔro. Yã mèn don má dǔ. Vĩnaan ma ũ yã, akū maten gu e sà. ²⁶ Akū ò a là ò pì: Bǔn à kènnē? Deran à kè nà à n wé wènnē? ²⁷ À wèmma à pì: Ma òáre kò, ádi sã kpáro. Bó á ye à ma dɔɔ? Á ye à gǔ a ibanɔ ũ sen yá? ²⁸ Akū ò zuka kài ò pì: Mɔkǔmmē n de a lba ũ gwe! Ókǔnɔ sǔ Musa ibanɔn ó ũ. ²⁹ Ó dǔ kũ Luda yã ò kũ Musao. Akū sǔ, ó dǔ gu kũ à bònlo. ³⁰ Akū gǔgbě pì pĩne: Á yābonsare ma gwe! À ma wé wèmene, akū á dǔ gu kũ à bònlo yá? ³¹ Ó dǔ kũ Luda di sã kpá durunnakerinɔ yãiro, ádi sã kpá a yāmarì kũ òdi a pɔyenyĩna kenɔ yãime. ³² Zaa lákũ Luda andunia káte nà, odi ma gběke gbě kũ wà a i vĩna ũ wé wène zikiro. ³³ Tó adi ke gbě pìi bò Luda kĩnaaro, ani fĩ à póke kero. ³⁴ Akū ò pĩne: Ò n i durunna gūn mámmammē, akū nten yã dawere yá? Akū ò pèa.

Ludadǔnasari bi vĩnakũnaame

³⁵ Yesu mà kũ ò pèa. Kũ à a lè, à a là à pì: Nten Bisāsiri Né náani ke yá? ³⁶ Gǔgbě pìi wèa à pì: Mare, dín a ũ de mà le mà a náani ke? ³⁷ Yesu pĩne: N a è, akū mé àten yã o kúnwo. ³⁸ Akū gǔgbě pìi pĩne: Dikiri, mateni n náani ke. Akū à donyĩ kènē. ³⁹ Akū Yesu pì: Gbēnɔ kěkěkǔana yãin ma su andunia gūn la, de wésiradenɔ wé kě, wékērinɔ gǔ wésiradenɔ ũ. ⁴⁰ Farisi kenɔ kú gwe. Kũ ò yã pìi mà, ò pĩne: Ókǔnɔ, vĩnanɔn ó ũ se yá? ⁴¹ Akū Yesu pĩne: Tó vĩnanɔn á ũ, de á durunna vĩro. Ama kũ àten pi á wé kēna yã, á durunna kpé kú káaome.

Yálezana kũ sādãriio

10 Yāpuran maten oáre, gbě kũ àdi gē sã karaleno ama àdi vlē karala gu pānden, ade bi kpānime, kpāni wédeweme. ² Gbě kũ àdi gē karalen sǔ, aden sādãri ũ. ³ Kara dākpārìi di zé wé adene, sãnɔ sǔ ò a kòto dǔ. Àdi a sãnɔ sísi n baadi tɔa à bɔte kúhwo. ⁴ Tó à bɔte kúhwo, àdi doñne are òdigǔ tēi kũ ò a kòto dǔ yã. ⁵ Òdi we ò tē gbě pāndeiro. Òdi bàa léne kũ ò gbě pānde kòto dǔro yã. ⁶ Yesu yã pìi lèkǔañne, akū odi dǔ tò bǔ yān àten oñnero.

Yesu bi sādãri maname

⁷ Abire yã Yesu èra à pĩne: Yāpuran maten oáre, makũme karale ũ sãnɔne. ⁸ Gbě kũ ò dòmene arenɔ bi kpāninɔme, kpāni wédewenɔme n pínki, akū sãnɔ dí n yã maro. ⁹ Makũme karale ũ. Gbě kũ à gē ma gūn ni aafia le. Anigǔ gē àgǔ bo ani pǔbleki le. ¹⁰ Kpāni'ona yãin kpāni di su àdi pǔ de àdi pǔ kakate. Ma sume, de gbēnɔ gǔ wèndi vĩ ògǔ vĩ papana. ¹¹ Makũme sādãri

mana ũ. Sādãri mana di gí a wèndiii a sãnɔ yã. ¹² Zamalinga bi sādãri mananlo. Kũ sãnɔ de a pǔ ũro yã, tó à è lewanna ten su, àdi sãnɔ tón à bàa léme, akū lewanna di sí sãnɔ té à n fākǔa. ¹³ Gbě pìi bàkaa dǔgǔ kú kũ sãnɔro, kũ à de zamalinga ũ yã. ¹⁴ Makũme sādãri mana ũ. Má a sãnɔ dǔ, ma sãnɔ sǔ ò ma dǔ, ¹⁵ lákũ De Luda ma dǔ akūsǔ má a dǔ nà. Maten gi ma wèndiii n yã. ¹⁶ Má sã pāndenɔ vĩ kũ ò kú kara dí gūnlo. Séde mà su kúhwo se. Oni ma kòto ma, kpàsa ni gǔ mèn do kũ dǔriio mèn do. De Luda yemai ¹⁷ kũ maten gi ma wèndiii yã, de mà era mà sí dɔ. ¹⁸ Gběke ni ma wèndi símaro, mani gíi kũ ma zĩdaome. Má a giina zé vĩ, má a sina zé vĩ dɔ. Yã kũ ma De ditemenen gwe.

¹⁹ Yã pìi yã Yuda gbānadennɔ kěkěkǔa dɔ. ²⁰ N té gbēnɔ pìi dasi: Á tãna vĩme, a miilite. Bóyãin àten sã kpá a yãii? ²¹ N gbēkenɔ pì: Tānade yã'onaan gwero. Tãna ni fĩ à vĩna wé wé yá?

Yesu a ludakena onnena

²² Luda kpé sakena dikpe kà zaa Yurusalemu. Bunsire gūmmē, ²³ akū Yesu ten kure Luda ɔnn, zaa gu kũ òdi pi Sulemanu èdan. ²⁴ Akū Yuda gbānadennɔ likai, ò a là ò pì: Īni ó tó lokona ari bɔrē? Tó Arumasihume n ũ, n owere swáswa. ²⁵ Akū Yesu wèmma à pì: Ma òáre, ádi síro. Yã kũ maten ke kũ ma De tóoo pìnnɔn a sèeda ũ. ²⁶ Ákǔnɔ sǔ ádi síro, kũ á de ma sãnɔ ũro yãime. ²⁷ Ma sãnɔ di ma kòto ma. Má n dǔ, akū òdigǔ témai. ²⁸ Madì wèndi kũ àdi láraro kpárma, oni ga zikiro. Gběke ni fĩ à n bo ma ɔĩro. ²⁹ Ma De kũ à n kpáma de gbě sínda pínkila. Gběke ni fĩ à n bo a ɔĩro. ³⁰ Makũ kũ ma Deo ó dokǔnɔme.

³¹ Gbānade pìnnɔ gbèe sèse dɔ de ò a pápao ò a de. ³² Akū Yesu pĩne: Ma yã mana kũ ma De dāmenennɔ kēáre dasi. Yã mana kpate yãime á ye à ma pápa kũ gbèeo? ³³ Akū gbānade pìnnɔ wèa ò pì: Ó ye ò n pápa kũ gbèeo yã mana kũ n kè yāinlo. Kũ n dɔkè kũ Ludao yãime. Bisāsirimē n ũ, akū n n zĩda sè Luda ũ. ³⁴ Akū Yesu wèmma à pì: Luda ò á doka takadan à pì Ludanɔme n ũ. ³⁵ Luda dí gbě kũ àten yã oñne pìnnɔ sísi ludanɔroo? A yã gogona vĩ sǔro. ³⁶ Makũ kũ ma De ma dite adona à ma zĩ andunia gūn sǔ, kũ ma pì Luda Nén ma ũ, bóyã a pì ma dɔkè kũ Ludao? ³⁷ Tó mateni ma De yákena kero, àsun ma yã síro. ³⁸ Tó maten ke sǔ, bee tó ádi ma yã síro, à ma náani ke ma yákenannɔ yã, de àgǔ dǔ sãnsãn kũ De Luda kú ma gūn, akū má kú a gūn sǔ. ³⁹ Akū ò era òten zé wete ò a kũ, akū à pítirĩma.

⁴⁰ Akū à era à gèe Yoda bara dire, gu kũ Yahaya gbēnɔ da'ite kèn káaku. Á gɔrɔ pla kè gwe, ⁴¹ akū ò sù a kĩnaa dasidasi ò pì: Bee kũ Yahaya dí daboyã ke kero, yã kũ à ò gbě díkĩna musu pínki bi yāpurame. ⁴² Akū wà a náani kè gwe dasi.

Lazaru ganaa

11 Gbě kũ òdi pĩne Lazaru ten gyã ke zaa Betani wète kũ Mariama kũ a vĩni Maatao kún. ² Mariamame nɔgbě kũ à nísi gbīnnade kũ Dikiri gbáa

à gògo kù a mìkào ù. ³ Akù Lazaru däre pìno légbāzā kè Yesune ò pì: Dikiri, n gbēnna ten gyā ke. ⁴ Kù Yesu yā pii mà à pì: Gyā pii ni láka kù gaoro. De Luda gakuri bo gupuraa yāime, de Luda Né s̄s̄ t̄s̄ bo a musu. ⁵ Yesu ye Maatai kù a dakūnao kù Lazaruo. ⁶ Kù à mà Lazaru ten gyā ke, akù à ḡs̄ gu kù à kun ḡia ḡoro pla. ⁷ Abire gberan à pì a ìbanɔne: Ó era ò gé Yudea. ⁸ Akù a ìbanɔ pìne: Rabi, gbānadenɔn ye ò n pápa kù gbēo adi ḡi kero, akù n ye ò era ò gé gwe d̄o yá? ⁹ Yesu pì: Fānantē do bi awa kuri awēplanloo? Gbē kù àten kure fānantē d̄i ḡē síro, kù àten gu e andunia d̄íkina gupurai yāi. ¹⁰ Tó àten kure gwāani, àdi ḡē sí kù à gupura pì v̄iro yāi.

¹¹ Yā pì onaa gbera Yesu p̄inne: Ó gbēnna Lazaru i òme. Mani gé mà a vu. ¹² Akù a ìbanɔ pìne: Dikiri, tó àten i omē, ani aafia le. ¹³ Lazaru ga yān Yesu ten oñne, akù òten da i'onaame yāpura. ¹⁴ Akù Yesu òñne swáswa sà à pì: Lazaru gāme. ¹⁵ Ma p̄o kè nna kù má kù gwero, de à le à ma náani ke yāi. Ó gé a k̄inaa. ¹⁶ Akù Tomasi kù òdi p̄ine Sika pì a gbēnɔne: Ó gé kù Dikirio ò ga ó pinki.

Yesume gbē kù àdi gèno vu à wēndi kpárma ù

¹⁷ Kù Yesu kà gwe, à sù à lè ò Lazaru v̄i à ḡinake à kè ḡoro siik̄ kò. ¹⁸ Betani kù k̄ani kù Yurusalemuo lán kiloo aak̄ bà. ¹⁹ Yuda gbānadeno bò zaa gwe dasi ò sù Maata kù Mariamao k̄inaa, de ò sùru kpárne n̄ d̄aḡ ga yā musu. ²⁰ Kù Maata mà Yesu ten su, à bò à ḡē daale, ama Mariama zè be. ²¹ Akù Maata pì Yesune: Dikiri, tó n̄ kù lame yā, de ma d̄aḡ dí garo. ²² Bee tera má d̄s̄ kù yā kù n gbēka Ludaa, ani kenne. ²³ Yesu pìne: N d̄aḡ ni vu. ²⁴ Maata pìne: Má d̄s̄ kù ani vu z̄i kù gèno ni vu ḡoro kp̄ede z̄i. ²⁵ Yesu pìne: Makūme gbē kù àdi gèno vu à wēndi kpárma ù. Bee tó ma náanikeri ḡa, aniḡ kpé kumme. ²⁶ Gbē kù à kun, akù àteni ma náani ke ni ga zikiro. N abirekù s̄i yá? ²⁷ Maata pìne: Ee, Dikiri, ma s̄i kù Arumasihume n ù, Luda Né kù ò pì ani su andunia ḡun.

Yesu wé'i kàn

²⁸ Kù Maata ò le, akù à ḡē à a dakūna Mariama sisi, akù à p̄ine asiri ḡun à pì: Danneri sù àteni n gbeka. ²⁹ Kù Mariama yā pii mà, à f̄ute likalika àten gé a le. ³⁰ Yesu dí ḡinake à ḡē wēte ḡun k̄oro, à kpé kù gu kù Maata dàalen. ³¹ Gbānade p̄inɔn kù kpén kù Mariamao, òten sùru kpáne. Kù ò è à f̄ute likalika à bò, ò bò ò tèi, zaakù òten da àten gé s̄o d̄o miraame. ³² Kù Mariama kà gu kù Yesu kún, kù à a è, à kùte a gbá sare à p̄ine: Dikiri, tó n̄ kù lame yā, de ma d̄aḡ dí garo. ³³ Yesu è àten s̄o d̄o, akù gbānade kù ò kù k̄ao p̄inɔ ten s̄o d̄o. Akù à nèseyok̄o s̄i a p̄o yàka. ³⁴ Akù à pì: A a v̄i máa? Ó wèa ò pì: Mare, n̄ m̄ n̄ gwa. ³⁵ Yesu wé'i kàn. ³⁶ Akù gbānade p̄inɔ pì: À gwa lákù à yei nà. ³⁷ Akù n̄ gbēkenɔ pì: Àk̄aa kù à v̄ina wé wē, ani f̄i à gi Lazarune àsun garoo?

Lazaru vunaa

³⁸ Kù Yesu ten gé mira pì k̄inaa, akù à nèseyok̄o s̄i d̄o. Mira pì bi gbēwēeme, gbē gbēntē tàtaalé. ³⁹ Yesu pì: À gbē pì go a léa. Akù gbē kù à ḡa pì däre Maata p̄ine: Dikiri, àten gb̄i s̄s̄, zaakù à kè ḡoro siik̄n dí. ⁴⁰ Yesu p̄ine: Mádi onne kù tó n ma náani kè, ìni Luda gakuri eroo? ⁴¹ Kù ò gbē pii gò, akù Yesu wé sè musu à pì: Baa, ma n sáabu kè kù n ma yā mà. ⁴² Má d̄s̄ kù ndiḡ ma yā ma ḡoro s̄inda p̄inki, ama ma ò le pari kù ò kù lanɔ yāime, de ò le ò sí kù m̄ok̄omme n ma z̄i. ⁴³ Kù à ò le, akù à p̄t̄a kù kòto gbānao à pì: Lazaru, n̄ bo. ⁴⁴ Akù gbē kù à ḡa pii bò, p̄ole fifina a mēea, biza ȳina a miia. Yesu p̄inne: À p̄o poroa à a gbare.

Lékpakūsūna Yesui

⁴⁵ Yuda gbānade kù ò sù Mariama k̄inaa p̄inɔ, kù ò yā kù Yesu kèe pii è, ò a náani kè dasi. ⁴⁶ Ama n̄ gbēkenɔ ḡē Farisino k̄inaa, ò yā kù Yesu kèe gbāñne. ⁴⁷ Akù sa'orikino kù Farisi p̄inɔ gbānadeno s̄isi k̄kakaranaaa ò pì: Gbē pì ten daboyā ke dasi, bó óten kee? ⁴⁸ Tó o tó àten ke le, baadi ni a náani ke, Romudeno ni su ò ó Luda kpé kù ó burio kakate p̄inki. ⁴⁹ Akù Kayafa n̄ gbē mèn do kù à de sa'oriki z̄ok̄ ù wē birea p̄inne: Á yāke d̄oro. ⁵⁰ Á d̄s̄ kù gbē mèn do gana ó p̄inki ḡē ù mana de ó buri kakatenalaroo? ⁵¹ Adi yā pì o kù a z̄ida p̄yeinaaoro. Kù à de sa'oriki z̄ok̄ ù wē birea yāin à annabikēyā ò kù Yesu ni ga Yudano ḡē ù. ⁵² Adi ke Yudano n̄tēnenlo, ari kù Luda né kù ò f̄ak̄anano d̄o, de à n̄ ke mè dok̄n̄ ù. ⁵³ Zaa z̄i bieran gbānade p̄inɔ zè kù Yesu denaao. ⁵⁴ Abire yāi Yesu dí bo gupuraa n̄ té doro. Akù à ḡē lakutu kù à kù gbáranna sare kù òdi pì Eflaimu. Á ḡoro pla kè gwe kù a ìbanɔ. ⁵⁵ Yudano V̄inla dikpe kà k̄ani. Ó bò lakutuno ḡun dasidasi, ò ḡē Yurusalemu gbābona yāi ari dikpe pì gé ká. ⁵⁶ Óten Yesu wete, ò zena Luda ɔnn, òten k̄o lala òten pi: Áten da deramee? Ani we à su dikpe dí ke yá? ⁵⁷ Sa'orikino kù Farisino dite kù tó gbēke Yesu kúki d̄s̄, à oñne de ò le ò a kù.

Nísi gb̄i nna kuna Yesu gbáa

(Mat 26:6-13, Maa 14:3-9)

12 V̄inla dikpe ḡs̄ ḡoro suddo, akù Yesu sù Betani, Lazaru kù à a v̄u bona gan wētea. ² Ó p̄oble kè Yesune gwe. Maata mé àten p̄oble kpaatete, Lazaru s̄s̄ à kù p̄oblerino té kù Yesuo. ³ Akù Mariama nísi buri mana ɔḡode sè à sùo, à kù Yesu gbáa, akù à a gbá gògo kù a mìkào. Nísi gb̄i d̄agula kpé pii ḡun. ⁴ Yesu ìbanɔ doke Yudasi Isikarioti kù ani Yesu kpárma pì: ⁵ Nísi dí ɔḡo kà andurufu wàa do kpé basɔro. B̄oyāi odi yía ò a ɔḡo kpà takasidenaroo? ⁶ Adi ke à abirekù o takasideno wēndagwana yāinlo, kù à de kp̄ani ù yāime. Akù mé àdiḡ ɔḡos̄n̄o k̄una àḡs̄ ɔḡo f̄inti bo. ⁷ Akù Yesu pì: N̄ n̄ogbē dake tó. Abirekù dite ari ma ḡe keḡoame. ⁸ Takasideno niḡ kù k̄áo ḡoro s̄inda p̄inki, makù s̄s̄ maniḡ kù k̄áo ḡoro p̄inkiro.

Lékpakūsūna Lazarui

⁹ Yuda gbānadeno mà kù Yesu kú Betani, akū ò gèe gwe dasidasi. Adi ke Yesu yāin ò gèe adoro, de dɔ ò Lazaru kù Yesu a vù bona gan e yāime. ¹⁰ Akū sa'orik-ino zèò ò Lazaru de se dɔ, ¹¹ zaakū a yāin gbānadeno ten kěm̄ma dasi, òten Yesu náani ke.

Gbānakekpana Yesui zaa Yurusalemu

(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Luk 19:28-40)

¹² Kù gu dɔ, pari kù ò sù dikpe ke Yurusalemuno mà kù Yesu ten su, ¹³ akū ò zaa lánɔ z̄z̄z̄ ò gèe daaleo.

Òten wiki lé òten pi:

Ñ gbāna ke!

Arubarikaden gbě kù àten su kù Dikiri tóo ù!

Arubarikaden Isarailano kina ù!

¹⁴ Yesu zaaki è à dia lákū à kēna Luda yān nà ò pi:

¹⁵ Zaiḍeno, àsun vīna kero.

Á kina ten su à di zaakine b̄ro kpe.

¹⁶ A ibano dí yā pii mi d̄s̄ gīaro. Yesu fute à tana gakuri gūn gberan ò d̄s̄ sà kù ò yā pii kē a musume, akū m̄k̄n̄ mé ò a pinki kēne.

¹⁷ Kù Yesu Lazaru sisi à a vù bona miran, gbě kù ò kú k̄aono a baaru kpàkpāne. ¹⁸ Abire yāin pari gèe ò dàale, zaakū ò mà kù à daboyā pii kē. ¹⁹ Akū Farisino pik̄ne: A è yá? Óni f̄ ò póke woaro. À gwa lákū andunia bò à téi nà.

²⁰ Girikinon kú gbě kù ò sù donyí ke dikpek̄ek̄ino té, ²¹ akū ò gèe Filipi kù à bò Betesaida, Galili b̄sun kīnaa, ò wé k̄a ò pi: Mare, ó ye k̄'enaai kù Yesuo. ²² Filipi gèe à ò Andurune, akū ò gèe ò ò Yesune l̄ēle.

Yesu a ga yā'onaa

²³ Yesu piñne: Bisāsiri Né t̄oboḡo kà. ²⁴ Yāpuran maten oáre, tó p̄we dí ḡe b̄s̄uu gūn à f̄mbaa b̄oro, àdiḡo kun adome. Tó à f̄mbaa bò s̄s̄, àdi né i manamana. ²⁵ Gbě kù à ye a w̄endiii ni kurai. Gbě kù à gi a w̄endiii andunia díkīnan s̄s̄, ade niḡo k̄na ari ḡo s̄n̄da p̄nki. ²⁶ Tó gbě ye à z̄i kemene, àḡo témai. Ma z̄ikeri pi niḡo kú gu kù má kún. Tó gbě ten z̄i kemene, ma De ni a kpe ta. ²⁷ Tera sà ma p̄o yàka. Bón mani oo? Mani pi, Baa, ñ ma bo yā kù àten suman yá? Oi! Ma su yā kù àten suma pi yāime. ²⁸ Baa, ñ tó bo. Akū k̄otoo bò ludambe à pi: Ma tó bò k̄o, akūs̄s̄ mani era mà bo dɔ.

²⁹ Kù gbě kù ò kú gweno mà, ò pi: Legū mé à p̄t̄ā. Gb̄eken̄ pi: Malaika mé à yā òne. ³⁰ Akū Yesu piñne: Adi ke ma yāin k̄otoo pii b̄oro, á yāime. ³¹ Yā ni vute andunia díkīnaa s̄a. Oni andunia díkīna kina bo kpatan s̄a. ³² Makū s̄s̄, tó ò ma se ò ma dɔ musu mani buri s̄n̄da p̄nki ḡate ò su ma kīnaa.

³³ Kù Yesu ò le, à ga kù ani ga takan à téa. ³⁴ Akū gb̄eno pine: O mà à kú doka takadan ò pi Arumasihu niḡo kun ḡo p̄nkime, akū n pi oni Bisāsiri Né sé ò dɔ musu s̄s̄ bi? Díme Bisāsiri Né pi ūu? ³⁵ Yesu w̄em̄ma à pi: Gupura kunna k̄áo ḡs̄ fitime. Ḡo kù gupura pi kú k̄áo, àḡo kuren, de gu sún sira k̄áwaro yāi. Gbě kù àten kure gusiran d̄s̄ gu kù àten ḡenlo. ³⁶ Ḡo kù á

gupura pi vī, à gupura pi náani ke, de à ḡs̄ gupuradeno ū.

Kù Yesu ò le, akū à ḡe à ùteñe.

Gb̄eno dí Yesu náani kero

³⁷ Bee kù daboyā dasi kù à k̄e n̄ w̄arano, odi a náani kero, ³⁸ de yā kù annabi Isaya ò le à papa yāi kù à pi:

Dikiri, gb̄eke dí baaru kù o kp̄a síro.

Ò n gbāna è odi d̄s̄ro.

³⁹ Odi we ò a náani k̄ero, zaakū Isaya pi dɔ:

⁴⁰ Luda n̄ wé vīna k̄ñne

de òsun gu ero.

À n k̄ugbāna k̄ñne

de òsun yā ma

ò are d̄a à n̄ werek̄aro.

⁴¹ Isaya abirekū ò kù à Yesu gakuri è yāime, akū à a yā ò. ⁴² Bee kù abireo gbānade p̄no Yesu náani k̄e dasi. Farisino yāin òdiḡo ye ò d̄m̄maro, de òsun aduakekpe zé z̄ñnero yāi. ⁴³ Zaakū ò ye bisāsirino n̄ s̄ábu kp̄a de Luda n̄ s̄ábu kp̄ála.

⁴⁴ Akū Yesu p̄t̄ā à pi: Gbě kù àteni ma náani ke, adi ke makūn àteni náani ke adoro, àten gbě kù à ma z̄i náani keme se dɔ. ⁴⁵ Gbě kù àteni ma e ten gbě kù à ma z̄i eme se. ⁴⁶ Ma su andunia gūn gupura ūme, de gbě kù àteni ma náani ke sún ḡs̄ gusiran doro. ⁴⁷ Gbě kù à ma yā mà akū à k̄unaro, adi ke makū mé mani yā vutearo, zaakū mádi su yā vute anduniano, ma su andunia sura bame. ⁴⁸ Yākpatekena ten gbě kù à ḡimai adi ma yā síro d̄a. Yā kù ma òne pi mé ani vutea ziaz̄i. ⁴⁹ Zaakū mádi yāke o kù ma z̄idaoro. Yā kù ma ò kù yā kù ma dàñneo, ma De kù à ma z̄i mé à d̄itemene. ⁵⁰ Má d̄s̄ kù yā kù à d̄itemene bi w̄endi kù àdi lákaro yāme. Abire yāi yā kù maten o, maten o lákū ma De d̄amene n̄ame.

Yesu a ibano gbá pipinaa

13 Ari Vīnla dikpe ḡs̄ gé ká, Yesu d̄s̄ kù a bona andunia dí gūn tana a De kīnaa ḡo kà. Lákū à ye a gb̄eno andunia gūn nà, à yeñyí ari a w̄endi lémm̄e.

² Kù òten ɔk̄osi p̄ ble, Ibilisi ḡinake à yā dà Simo Isikaricti né Yudas̄i sw̄en̄ k̄o, de à Yesu kp̄ám̄ma. ³ Yesu d̄s̄ kù a De p̄o s̄inda p̄nki n̄are a z̄i. À d̄s̄ kù a bo Luda kīnaame, akūs̄s̄ áni era à tá a kīnaame. ⁴ Ḡo kù òten p̄o ble, Yesu fute à a uta bò à k̄ate, akū à tawali s̄e à d̄o a pi. ⁵ Abire gbera à í k̄a ta gūn, akū à nà a ibano gbá pipinaa, àten gogo kù tawali kù à d̄o a piaao. ⁶ Kù à k̄a Simo Pita kīnaa, Pita pine: Dikiri, m̄k̄n̄ mé ñni ma gbá pipimene yá? ⁷ Yesu w̄e à pi: N̄ yā kù maten ke d̄s̄ ḡiaro, ama ñnis̄un d̄s̄. ⁸ Pita pine: ñni ma gbá pipimenero fá! Yesu pine: Tó mádi n gbá pípiro, n bàka kú k̄umao doro. ⁹ Simo Pita pine: Dikiri, adi ke ma gbáme adoro, ma ɔ kù ma miioome dɔ. ¹⁰ Yesu pine: Gbě kù à zú òo bàka kú kù a m̄gu ke pipinaaoro, séde a gbá, zaakū à puname. Á gb̄s̄i, ama adi ke á p̄nkinlo. ¹¹ À gbě kù ani a kp̄ám̄ma d̄s̄. Abire yāin à pi ò gb̄s̄i sari n̄ pinkiro.

¹² Kū à ñ gbá pìpiíne à làka, à a uta sè à dà, akū à era a gbènh. À pìíne: Á yā kū ma kèáre dṣ yá? ¹³ Adì ma sísi Danneri kesṣ Dikiri. Áten o a zéame, zaakū má de a ũme. ¹⁴ Lákū makū kū má de á dikiri kū á dannerio ũ á gbá pìpiáre nà, àgṣ kṣ gbá pípi le se. ¹⁵ Ma a taka kèáre. Àgṣ ke lákū ma kèáre nà. ¹⁶ Yāpuran maten oáre, zṣblerii digṣ de a dikirilaro, zírrii digṣ de gbḗ kū à a zíllo.

¹⁷ Lákū a yā bire dṣ nà, arubarikadenon á ũ tó áten ke le. ¹⁸ Adì ke á pinki yān maten oro. Má gbḗ kū ma ñ sénṣ dṣ. Séde yā kū à kēna Luda yān dí papa kū ò pì: Gbḗ kū odi ɔ kakara ta dokṣnṣ gūn mé à bò ma kpé. ¹⁹ Maten oáre tera ari à kpé à su, de tó à sù, áni sí kū makūme a ũ. ²⁰ Yāpuran maten oáre, gbḗ kū à ma zírrii sí ma síme. Gbḗ kū à ma sí sṣ, ade gbḗ kū à ma zí síme.

Yesu gīnake à dṣ yā kū Yudasi ni ke
(Mat 26:20-25, Maa 14:17-21, Luk 22:21-23)

²¹ Kū Yesu ò le, à nèseyɔkɔ sɪ, akū à òñne swáswa à pì: Yāpuran maten oáre, à gbḗ mèn do mé ani ma kpáíma. ²² Akū a íbanɔ kṣ wé gwàgwa ò bídi kè gbḗ kū à téa. ²³ Íba do kū Yesu yei manamana gengesekena a sare. ²⁴ Akū Simɔ Pita lézúki kène à Yesu la tó dín à téa. ²⁵ Akū íbaa pii nà Yesu à a là à pì: Dikiri, díme? ²⁶ Yesu wèa à pì: Mani loma zṣ dṣoa mà kpá adea. Akū à lomaa zṣ dṣoa à kpà Simɔ Isikarioti né Yudasia. ²⁷ Kū Yudasia lomaa pii sí, Setan gḗagu gṣnṣ. Akū Yesu pìne: Yā kū ñni ke ñ ke likalika. ²⁸ Gbḗ kū òten pṣ blenɔ ke dí dṣ ke bṣyāi Yesu òne lero. ²⁹ Kū Yudasia mé àdigṣ ɔgṣṣnṣ kūna, akū gbḗkenɔ ten da Yesu pìne à gé dikpe pṣ kū ò yeino lúme ke à gé pṣke kpá takasidenɔa. ³⁰ Kū Yudasia lomaa pii sí, à bò gṣnṣ. Gwāanime sṣ.

Yesu gīnake à dṣ yā kū Pita ni ke
(Mat 26:31-35, Maa 14:27-21, Luk 22:31-34)

³¹ Kū Yudasia bò, akū Yesu pì: Tera sà Bisāsiri Né ni tṣ bo, Luda sṣ ani tṣ bo a yā musu. ³² Tó Luda tṣ bò a musu sṣ, Luda ni a tṣ bo a kínaa, akūsṣ ani bo gṣnṣme. ³³ Ma néno, ma kunna kááo gṣ fítíme. Áni ma wete, ama maten oáre tera lákū ma ò gbānadenɔne nà, áni fṣ à gé gu kū maten tánlo. ³⁴ Maten yā dufu diteáre, àgṣ yekṣi. Lákū má yeá nà, ákṣnṣ sṣ àgṣ yekṣi le dṣ. ³⁵ Tó á yekṣi, baadi ni á dṣ ma íbanɔ ũ.

³⁶ Simɔ Pita a là à pì: Dikiri, nten tá máa? Yesu wèa à pì: Gu kū maten tán, ñni fṣ ñ témai gīaro, ama ñni láka ñ su. ³⁷ Pita pìne: Dikiri, bṣyāi mani fṣ mà tényí teraroo? Mani gí ma wḗndiii n yāi. ³⁸ Yesu pì: Ñni gí n wḗndiii ma yāi sṣ yá? Yāpuran maten onne, ari ko gṣ gé lé zu, ñni le-di kpámai gḗn aakṣ.

Yesume ludambe zé ũ

14 Àsun tó á nèse yakaro. À Luda náani ke, à ma náani ke dṣ. ² Ma De be ɔnn kpénenɔn kun dasi, tó à de lero, de ma òáre. Maten gé gu kekeáre. ³ Lákū maten gé gu kekeáre nà, mani era mà su mà á séte mà tá kááo ma kínaa, de ákṣnṣ se àgṣ kú gu kū má kunwa. ⁴ Á gu kū maten tán zé dṣ. ⁵ Akū Tomasi pìne: Dikiri, ó

dṣ gu kū nten tánlo. Óni fṣ ò a zé dṣ deramee? ⁶ Yesu wèa à pì: Makūme zé ũ, makūme yāpura kū wḗndii ũ. Gbḗke di le à gé ma De kínaa ma gbákūnaa sariro. ⁷ Tó á ma dṣ, de á ma De dṣ. Zaa tera a a dṣ, akūsṣ a a è.

⁸ Akū Filipi pìne: Dikiri, ñ n De mṣwere. Abirekū ni mṣwá. ⁹ Yesu pìne: Filipi, má kú kááo zaa gikena, akū ñ ma dṣroo? Gbḗ kū à ma e à ma De e. Bṣyāi nten pi mà a De mṣáre? ¹⁰ Kū má kú ma De gūn, akūsṣ ma De kú ma gūn, ñdi síroo? Yā kū maten oáre maten o kú ma zí-daoro. Ma De kú à kú ma gūn mé àdi a yākenanɔ ke. ¹¹ Kū ma pì má kú ma De gūn, ma De sṣ à kú ma gūn, à ma yā sí. Tó len sṣro, à sí daboyākena pìnɔ yāi. ¹² Yāpuran maten oáre, gbḗ kū àteni ma náani ke ni yā kū madì ke pìnɔ ke. Bee kū à de abirenɔla se, kū maten tá ma De kínaa yāi. ¹³ Pṣ sínda pinki kū áni wé ke kú ma tṣo mani ke de ma De tṣ bo ma musu yāi. ¹⁴ Pṣ kū áni a wé kema kú ma tṣo pinki, mani ke.

Yesu léseña a Nini yā musu

¹⁵ Tó á yemai, áni gṣ yā kū ma ditenɔ kūna. ¹⁶ Mani wé ke ma Dea, ani á gba Zekūnwode pānde kū anigṣ kú kááo gṣro sínda pinki ¹⁷ Nini yāpurademe. Andunia gbḗnɔ ni fṣ ò a síro, zaakū òteni a ero, akūsṣ ò a dṣro. Ama á a dṣ, zaakū à kú kááo, akūsṣ anigṣ kú á gūn. ¹⁸ Mani á tó ádoro, mani era mà su á kínaa. ¹⁹ Á gṣ fíti kú andunia ni ma e doro, ama áni ma e. Kū má kun yāi, áni gṣ kun se. ²⁰ Gṣro kúna áni gṣ dṣ kú má kú ma De gūn, á kú ma gūn, akūsṣ má kú á gūn. ²¹ Gbḗ kū à ma yāditenanɔ dà akūsṣ à kūna, ade mé à yemai. Ma De nigṣ ye gbḗ kū à yemai, makū sṣ manigṣ yei mani ma zída mṣne.

²² Akū Yudasia a là, adi ke Yudasia Isikariotinlo, à pì: Dikiri, à kè dera ñni n zída mṣwere, akū andunia sṣ ani n eroo? ²³ Akū Yesu wèa à pì: Tó gbḗ yemai, anigṣ ma yā kūna. Ma De nigṣ yei, óni su a kínaa ò vute lēle. ²⁴ Gbḗ kū à yemairo ma yā kúnaro. Yā kū áten ma pì dí bo ma kínaaro, à bò ma De kú à ma zí kínaame. ²⁵ Ma yā pii òáre gṣro kú má kpé kú kááo. ²⁶ Ma De ni a Nini zí kú ma tṣo Zekūnwode ũ. Ákū mé ani yā sínda pinki dadaáre, ani tó yā kū ma òáre dṣágu pinki. ²⁷ Mateni á tó kú aafiaao, ma zída aafiaan mateni á gba. Mateni á gba lákū andunia di ñ gba nàro. Àsun tó á nèse yakaro, àsun tó vīna á kūro. ²⁸ A mà ma òáre maten tá mani era mà su á kínaa. Tó á yemaimé, de á pṣ nna kú maten tá ma De kínaa yāi, zaakū ma De demala. ²⁹ Ma òáre tera ari à kpé à ke, de tó à kè, áni ma náani ke. ³⁰ Mani le mà yā o kááo à gii kè doro, zaakū andunia díkina kína ten su. Á gbāna ví ma musuro, ³¹ ama lákū ma De dàmené nà maten ke, de andunia le à dṣ kú má yei. Á fute ò go gu díkūn.

Yesume geepe lí yāpura ũ

15 Makūme geepe lí yāpura ũ, ma Deme geepe lí búde ũ. ² Adì lígā kú à péma né'inaa sari zṣ pínki, akūsṣ àdi a né'iri ɔne lago pinki de a né'ina kara yāi. ³ Ákṣnṣ sṣ á puname yā kú ma òáre yāi. ⁴ Àgṣ kú ma gūn lákū má kú á gūn nà. Lígā di fṣ à né kpá a zí-

daoro, séde àgɔ́ kú lídaa. Leme ákɔ́nɔ́ áni fɔ́ à né kpáro, tó adi ke àgɔ́ kú ma gūn baasiro. ⁵ Makūme geepi lída ũ, ákɔ́nɔ́me a gānɔ́ ũ. Gbɛ́ kú à kú ma gūn, akūsɔ́ má kú a gūn, àkū mé ani né kpá manamana, zaakū áni fɔ́ à póke ke ma sariro. ⁶ Tó gbɛ́ kú ma gūnlo, oni a zukūna, lákū òdi lígā zɔ́ ò zukūna à kori kú ò séte ò ká tén à té kú nà. ⁷ Tó á kú ma gūn, akūsɔ́ ma yá kú á gūn, à pɔ́ sínda pínki kú á yei wé ke, áni le. ⁸ Tó a né kpá manamana, gbɛ́nɔ́ nigɔ́ dɔ́ kú ma ìbanɔ́n á ũ yápara, ma De tó ni bo. ⁹ Má yeáí lákū ma De yemai nà. Àgɔ́ kú ma yenyí gūn. ¹⁰ Tó á yá kú ma òtenɔ́ kūna, áni gɔ́ kú ma yenyí gūn, lákū má yá kú ma De òtenɔ́ kūna nà, akūsɔ́ má kú a yenyí gūn. ¹¹ Ma yá pìnɔ́ òáre, de pɔ́nna kú má ví gɔ́ kú á gūn yáime, á pɔ́nna nigɔ́ papana. ¹² Yá kú ma òteáren dí: Àgɔ́ yekɔ́i lákū má yeáí nà. ¹³ Tó gbɛ́ gí a wɛ́ndiii a gbɛ́nnanɔ́ yáí, gbɛ́ke yenyí ví de abirekūlaro. ¹⁴ Tó áten yá kú ma òteáre ke, ma gbɛ́nnanɔ́n á ũ. ¹⁵ Madi á sísi zɔ́blerinɔ́ doró, zaakū zɔ́blerii òigɔ́ a dikiri bɔ́kɔ́te dɔ́ro. Ma á sísi ma gbɛ́nnanɔ́me, zaakū yá kú ma mà ma De kínaa ma òáre pínki. ¹⁶ Ákɔ́nɔ́ mé a ma sero, makū mé ma á sé, akū ma á zí à gé né ká, nékana kú ani lákaro, gbasá De Luda á gba pɔ́ sínda pínki kú a wé kèa kú ma tóo. ¹⁷ Yá kú ma òteáren dí: Àgɔ́ yekɔ́i.

Andunia zāna Yesugu kú a ìbanɔ́

¹⁸ Tó andunia zāágu, àgɔ́ dɔ́ kú à zāmagu á ā. ¹⁹ Tó andunia gbɛ́nɔ́n á ũ, de andunia yeáí. Lákū ma á sé ma á bó andunia gūn nà, á de a gbɛ́nɔ́ ũro. Abire yáin andunia zāágu. ²⁰ À tó yá kú ma òáre gɔ́ dɔ́águ. Zɔ́blerii òigɔ́ de a dikirilaro. Lákū ò wé tāmá nà, len oni tāáwa le. Tó ò ma yá kūname, onigɔ́ á yá kūna se dɔ́. ²¹ Oni yá bireno keáre pínki ma tó yáí, zaakū ò gbɛ́ kú à ma zí dɔ́ro. ²² Tó mádi su ma yá òhne yāro, de ò taari víro. Ama tera sà n taari kutena víro. ²³ Gbɛ́ kú à zāmagu zā ma Degume se. ²⁴ Tó mádi yá kú odi ke yāro ke n téro, de ò taari víro. Ama tera sà ò yá kú ma kèno è, akū ò zāmagu kú ma Deo ó pínki, ²⁵ de yá kú à kú n doka gūn papa, kú ò pì ò zāmagu pāme. ²⁶ Tó Zekūnwode kú mani a gbareáwa bò ma De kínaa à sù, Nini yápurade kú àdi bo a kínaa pìi, ani ma sèeda ke. ²⁷ Ákɔ́nɔ́ sɔ́, áni ma sèeda ke, kú á kú kūmao zaa káaku yáí.

16 Ma yá díno òáre de àsun furo yáime. ² Oni aduakekpe zé zāre. A gɔ́ro ten su se kú gbɛ́ kú ani á de nigɔ́ da Luda zín àten ke. ³ Oni yá pìnɔ́ keáre kú ò ma De kú makūo dɔ́ro yáí. ⁴ Ma yá díno òáre de tó a gɔ́ro kà, áni gɔ́ dɔ́ kú ma òáre kò.

Luda Nini zíkènaa

Mádi yá díno òáre zaa káakuro, kú má kú kááo yáí. ⁵ Maten tá gbɛ́ kú à ma zí kínaa sà, ama á gbɛ́ke dí ma la gu kú maten tánlo. ⁶ Á nèsee yàka sà kú ma yá díno òáre yáí. ⁷ Yápuran maten òáre, ma tana ni àre keáre, zaakū tó mádi táro, Zekūnwode pì ni su á kínaaro. Tó ma ta, mani a zíáwa. ⁸ Tó à sù, ani tó andunia a yáze dɔ́ durunna kú manakenaao kú yávutemmanaao musu. ⁹ Oni a yáze dɔ́ durunna yá musu, kú odi ma náani

kero yáí. ¹⁰ Oni a yáze dɔ́ manakena yá musu, kú maten tá ma De kínaa, áni ma e doró. ¹¹ Oni a yáze dɔ́ yávutemmanaao musu, kú yá vùte andunia díkína kínaa yáí. ¹² Má yá ví dɔ́ dasi mà òáre, ama áni yá pìnɔ́ fɔ́ gíaro. ¹³ Tó Nini yápurade sù, ani òáre are yápara pínki gūn. Ani yá o kú a zída dɔ́naaoro, yá kú à màan anigɔ́ o, ani yá kú àten sunɔ́ baaru kpááre. ¹⁴ Ani ma tó bo, zaakū ani ma yāno séte à babaáre. ¹⁵ Pɔ́ kú ma De ví pínki bi ma pómé. Abire yáin ma pì, ani ma yāno séte à babaáre. ¹⁶ Á gɔ́ fíti kú áni ma e doró, à gɔ́ fíti dɔ́ kú áni ma e.

Pɔ́sira litena pɔ́nna ũ

¹⁷ Akū a ìba kenɔ́ pikɔ́ne: Bó yān àten owere gwee? À pì à gɔ́ fíti kú óni a e doró, à gɔ́ fíti dɔ́ kú óni a e. À pì dɔ́, áten tá a De kínaame. ¹⁸ Akū ò pì: À gɔ́ fíti kú à òo pì de deraa? Ódi yá kú àten o pìi dɔ́ro dɔ́ro. ¹⁹ Yesu dɔ́ kú ò ye ò a la, akū à pìhne: Kú ma pì à gɔ́ fíti kú áni ma e doró, akūsɔ́ à gɔ́ fíti kú dɔ́ áni ma e, abirekūn áten kɔ́ lalai yá? ²⁰ Yápuran maten òáre, áni ɔ́ dɔ́ à wɛ́nda ke, ama andunia ni pɔ́nna ke. Áni gɔ́ kú pɔ́sira gūn, ama á pɔ́sira pì ni lite pɔ́nna ũ. ²¹ Tó nɔ́gbɛ́ ye à né i, a nèsee òi yaka kú a wāwākena gɔ́ro kà yáí. Tó à né i sɔ́, wāwā kú à màa pìi òi dɔ́n doró. A pɔ́ òi ke nna kú à né dufu ò andunia gūn yáí. ²² Len ákɔ́nɔ́ sɔ́ á nèsee yakana le gíá. Mani era mà á e dɔ́, á pɔ́ ni ke nna, gbɛ́ke sɔ́ ani fɔ́ à á pɔ́nna pì síáwaro. ²³ Gɔ́ro kúna áni yáke lama doró. Yápuran maten òáre, ma De ni pɔ́ sínda pínki kú áni wé kea kú ma tóo kpááwa. ²⁴ Ari tera ádi póke wé ke kú ma tóoro. À wé ke, áni le de á pɔ́nna gɔ́ papana yáí.

Yesu zī blè anduniaa

²⁵ Ma yá pìnɔ́ lèkɔ́aáremé. A gɔ́ro ten su kú mani yá òáre kú yálekɔ́anaao doró, mani ma De yá òáre swáswa. ²⁶ Gɔ́ro kúna áni wé ke kú ma tóo. Mádi òáre kú makūme mani wé keáre ma Dearo, ²⁷ zaakū ma De a zídane yeáí kú á yemai yáí, akūsɔ́ a ma bona a kínaa sí. ²⁸ Ma bo ma De kínaa ma su andunia gūn. Tera sà maten andunia tó maten tá a kínaa.

²⁹ Akū a ìbanɔ́ pine: Tò, nten yá o kú yálekɔ́anaao doró, nten o swáswame sà. ³⁰ Ó dɔ́ sà kú n yá sínda pínki dɔ́, àdi ke séto ò yáke gbekammaro. Abire yáin o n bona Luda kínaa sí. ³¹ Akū Yesu pìhne: Áteni ma náani ke sà yá? ³² A gɔ́ro ten su à kà kò, kú áni fákɔ́a, á baadi ni tá a bea à ma tó mado. Bee kú abireo má kun madoro, zaakū ma De kú kūmao. ³³ Ma yá díno òáre, de á laakari gɔ́ kpatena kunna ma gūn. Áni wétamma le andunia gūn, ama à swè dite, ma gínake ma zī blè anduniaa.

Yesu aduakèna a ìbanɔ́ne

17 Yesu yá pì onaa gbera à wé sè musu à pì: Baa, a gɔ́ro kà. N n Né tó bo, de n Né n tó bo. ² N tò má iko ví gbɛ́ sínda pínki musu, de mà wɛ́ndi kú àdi lákaro kpá gbɛ́ kú n kpàmanɔ́a. ³ Mɔ́kɔ́n Luda mèn òo légelege yápurade kú makū Yesu Kirisi kú n zīio dɔ́-name wɛ́ndi kú àdi lákaro pì ũ. ⁴ Ma n tó bò zíte. Zí kú n

dàmene mà ke ma kè ma laka. ⁵ Baa, ñ gakuri kpáma n kínaa tera sà, lákù n kpàma nà n kínaa zaade andunia katenaro. ⁶ Gbɛ kù n ñ sé andunian n ñ kpámanɔ ma tò ò n dɔ. N pónɔme, akù n ñ kpáma. Ò n yā kūna, ⁷ ò dɔ sà kù yā kù n dàmene pínki bò n kínaame. ⁸ Ma yā kù n dàmene dàhne. Ò si, akù ò dɔ kù ma bo n kínaame yāpura. Ò si kù mɔkɔn mé n ma zī. ⁹ Maten wé keñne, adi ke andunian maten kenero, séde gbɛ kù n ñ kpáma pínɔ, zaakù n pónɔme. ¹⁰ Ma gbɛnɔ bi n gbɛnɔme ñ pínki, n pónɔ bi ma pónɔme pínki. Maten tɔ bo ñ gāi. ¹¹ Maten su n kínaa, manigɔ kú andunia gūn doro, ama mókɔnɔ nigɔ kú andunia gūn. Baa Kúadonade, ñgɔ ñ kūna kù n tɔ kù n kpàma gbānao, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà. ¹² Gɔɔ kù má kú kùhwo, má ñ kūna kù tɔ kù ñ kpàma pì gbānao. Ma ñ dākpā, akù ñ gbɛke dí sãtero, tó adi ke gbɛ kù à mii pè kakatenaana de n yā le à papa yāi. ¹³ Tera sà maten su n kínaa. Ma yā dínɔ ò andunia gūn, de ògɔ pɔnna kù má vī vī àgɔ papanamāma. ¹⁴ Ma n yā dàhne, akù andunia zāngu, kù andunia gbɛnɔme ñ ũro yāi, lákù makù má de andunia gbɛ ũro nà. ¹⁵ Maten wé kemma, adi ke de ñ ñ bo andunia gūnnlo, ama de ñ ñ dākpā a vāni yāime. ¹⁶ Andunia gbɛnɔme ñ ũro, lákù makù má de andunia gbɛ ũro nà. ¹⁷ Ñ tó ñ kunna gɔ adona kù yāpura gbānao. N yāme yāpura pì ũ. ¹⁸ Lákù n ma zī andunia gūn nà, len makù sɔ ma ñ zī andunia gūn le. ¹⁹ Mateni ma zīda kpámma ñ yāi, de ògɔ kun n gbɛnɔ ũ yāpura. ²⁰ Adi ke maten wé keñne ñdonlo, kù gbɛ kù oni ma náani ke ñ yā yāinɔme dɔ, ²¹ de ñ pínki gɔ kun mè dokɔnɔ ũ. Baa, lákù ñ kù ma gūn nà akùsɔ má kú n gūn, mókɔnɔ sɔ gɔ kú ó gūn le, de andunia le à sí mɔkɔn mé n ma zī. ²² Gakuri kù n kpàman ma kpàmma, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà. ²³ Má kú ñ gūn, akùsɔ ñ kù ma gūn, de ògɔ kun mè dokɔnɔ ũ mámmam, de andunia gɔ dɔ kù mɔkɔn mé n ma zī, akùsɔ ñ yeñyí lákù ñ yemai nà. ²⁴ Baa, gbɛ kù n kpàmanɔ, má ye ògɔ kú gu kù má kún, de ò wé ke pla kù ma gakurio, gakuri kù n kpàma kù ñ yemai yāi zaade andunia katenaro. ²⁵ Baa Mana, andunia n dɔro, ama má n dɔ, akù gbɛ dínɔn dɔ kù mɔkɔn mé n ma zī. ²⁶ Ma tò ò n dɔ, manigɔ tó ògɔ n dɔ, de yenyí kù ñ vī kūmao gɔ kú ñ gūn, de makù sɔ màgɔ kú ñ gūn.

Yesu kūnaa

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Luk 22:47-53)

18 Yesu yā pì onaa gbera à bò kù a ìbanɔ, akù ò bikù Kidironu bara dire. Swadako kú gwe, akù à gɛn kù a ìbanɔ. ² Yudasì bonkpede sɔ à gu pì dɔ, za-akù Yesu kù a ìbanɔ digɔ kakara gwe baala'i. ³ Akù Yudasì gèe gwe kù soza gā doo kù dogari kù sa'orikinɔ kù Farisinɔ ñ zīnɔ. Ò fitilano kūna kù sɛtenɔ kù gɔkebonɔ. ⁴ Yesu yā kù ani a le dɔ pínki, akù à bò à dànle à ñ lá à pì: Dín áten wetee? ⁵ Ò wèa ò pì: Yesu Nazerame. À pínne: Makūme a ũ. Yudasì bonkpede pì kú kùhwo. ⁶ Kù Yesu pínne, makūme a ũ, akù ò èra kpekpe, ò bò ò lète. ⁷ Yesu ñ lá dɔ: Dín áten wetee? Akù ò pì: Yesu Nazerame. ⁸ Yesu wèmma dɔ à pì: Ma óare kù makūme a ũ. Tó makù áten wete, à tó gbɛ díkínano tá. ⁹ À ò le de yā kù à ò yā le à papa yāime, kù à pì: Gbɛ kù n ñ kpá-

manɔ, ñ gbɛke dí sãtero. ¹⁰ Simɔ Pita fɛneda lokona, akù à wòto à sa'oriki zɔkɔ zírrii lèo à a ɔpla sã zɔ flém. Zírrii pì tón Malaku. ¹¹ Akù Yesu pì Pitane: Ñ n fɛneda sɔto a sòn. Mani wétamma toko kù ma De dítèmene í miroo?

¹² Akù sozano kù ñ gbɛ zɔkɔo kù Yuda dogarinɔ Yesu kù ò a yí. ¹³ Akù ò gèe kãao Anasa kínaa gĩa. Anasa bi Kayafa kù à de sa'oriki zɔkɔ ũ wé birea anzureeme. ¹⁴ Kayafa mé à lé dà Yuda gbānadeno yā à pì: À mana gbɛ mèn do ga baadi gɛne ũme.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:69-70, Maa 14:66-68, Luk 22:55-57)

¹⁵ Simɔ Pita kù ìba pāndeó té Yesu kpe. Sa'oriki zɔkɔ ìba pānde pì dɔ, akù ìbaa pì té Yesui à gɛ sa'oriki zɔkɔ pì be ɔnn, ¹⁶ ama Pita gɔ zena gānulea. Akù ìba kù sa'oriki zɔkɔ dɔ pì gèe à yā ò nɔgbɛ kù àten zé pì dākpāne, akù à tò Pita gɛ. ¹⁷ Akù nɔgbɛ zédākpārrii pì Pita là à pì: Gɔgbɛ pì ìbanɔ dokeme n ũroo? Pita wèa à pì: Makūro. ¹⁸ Zírino kù dogarinɔ ten té kù ò lè kpákpa kù ña kun yāi. Pita kú kùhwo gwe, àten té kpákpa se.

Sa'oriki yālalana Yesua

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Luk 22:66-71)

¹⁹ Akù sa'oriki zɔkɔ ten Yesu lala a ìbanɔ yāi kù a yā-dannenaao. ²⁰ Yesu wèa à pì: Ma yā ò baadine gupuraa. Ma yā dàdāhne aduakekpenɔ gūn kù Luda ɔnnwo, gu kù Yudanɔ dì kɔ kakaran ñ pínki. Mádi yāke o asiri gūnlo. ²¹ Bóyāi nteni ma lalaa? Ñ ma yāmarino la, ò yā kù ma óhne dɔ. ²² Kù Yesu yā ò le, dogari kù ò kú gweno do a sãn kè à pì: Òdi yā we sa'oriki zɔkɔa lero. ²³ Yesu wèa à pì: Tó yā vānin ma ò, ñ ò ò ma. Tó yā manan ma ò sɔ, bóyāin n ma lee? ²⁴ Akù Anasa Yesu gbàre sa'oriki zɔkɔ Kayafa kínaa yīna.

Pita era à ledikpana Yesui dɔ

(Mat 26:71-75, Maa 14:69-72, Luk 22:58-62)

²⁵ Pita kpé ze gwe àten té kpákpa. Akù ò a là ò pì: A ìbanɔ dokeme n ũroo? Pita ledi kpà à pì: Makūmero. ²⁶ Sa'oriki zɔkɔ zírino do bi gbɛ kù Pita à a sã gò daneme, akù à pì: Mádi á e lee swadako gūnloo? ²⁷ Akù Pita ledi kpà dɔ. Zaa gwe gɔnɔ ko lé zú.

Pilati yākpatekena kù Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Luk 23:1-5)

²⁸ Gudɔo akù Yuda gbānadeno bò kù Yesuo Kayafa bea, ò gèe kãao búsú gbɛ zɔkɔ bea. Odi gɛ a ɔnnlo, de òsungɔ gbāsíro yāi, zaakù ò ye ò Vínla dikpe kemé. ²⁹ Abire yāi Pilati bò à sù ñ kínaa à pì: Yā kpaten á vī kù gbɛ pìoo? ³⁰ Ò wèa ò pì: Tó yāvānikeriinlo, de ódi su ò a kpámmaro. ³¹ Akù Pilati pínne: À a sé à gé yākpate ke kãao á zīda dokaa. Akù gbānade pínɔ pínne: Ó gbɛdena zé víro. ³² Abirekù kè de yā kù Yesu ò le à papa yāime, kù à a ga yā taka ò. ³³ Akù Pilati era à gɛ ɔnn. À Yesu sísì, akù à a là à pì: Mɔkɔn Yudanɔ kína ũ yá? ³⁴ Yesu wèa à pì: Nten o le kù n zīdaoon yá, ke ò ma yā òn-neme? ³⁵ Pilati pì: Yudan ma ũ yá? N burino kù n sa'orikinɔ mé ò n kpama. Bón n kèe? ³⁶ Yesu pì: Ma

kpata bi andunia díkína pónlo. Tó ma kpata bi andunia díkína pómé, de ma íbanɔ zī kà de òsun ma kpá Yuda gbānadencaro. Ma kpata bi andunia la pónlo. ³⁷ Akū Pilati pìne: Ase kiname n ũ yá? Yesu wèa à pì: N ò a zéa kū kínan ma ũ. Ò ma i, akū ma su andunia gūn yāpura sèedade ũ. Gbē kū à de yāpura pò ũ di ma yā ma. ³⁸ Pilati pì: Bón yāpura ũu?

Yādana Yesula

(Mat 27:15-31, Maa 15:6-20, Luk 23:13-25)

Kū à ò le, à èra à bò à gèe Yuda gbānadenc kīnaa à piñne: Mádi taari ke le gbē diaro. ³⁹ Á futeokarayā vī kū madì purusunanc doke gbareáre Vínla dikpe zī. Á ye mà Yudanc kína gbareáren yá? ⁴⁰ Akū ò wiki lè dɔ ò pì: Àkūmero, Barabame! Baraba pì sɔ bi kpāni wédeweme.

19 Akū Pilati pì, ò Yesu kū ò a gbē kū flāao. ² Akū sozanc lè fūraa tã ò kùne ò arukimba tēra dāne. ³ Òten nai dodo òten pi: Fɔɔ, Yudanc kína! Akū òteni a sán keke. ⁴ Pilati èra à bò dɔ, akū à pì gbēncne: Á gwa, maten booáre bàai la de à le à dɔ kū mádi yāke learo. ⁵ Yesu bò bàai, à lè fūraa pì kuna à arukimba wéde pì dana. Akū Pilati piñne: Gɔgbē piin dí! ⁶ Kū sa'orikinc kū dogarinc a è, ò wiki lè ò pì: Ñ a pá lía! Ñ a pá lía! Akū Pilati piñne: Á a kū à pá lía á zīda, zaakū mádi taari ke learo. ⁷ Yuda gbānade pinc wèa ò pì: Ó doka vī, akūsɔ doka pìi pì séde à ga, kū à a zīda dìte Luda Né ũ yāi.

⁸ Kū Pilati yā pìi mà, akū vīna kèke à a kū. ⁹ Á èra à gē kū Yesuo onn dɔ, akū à a là à pì: N bo máa? Yesu dí wearo, ¹⁰ akū Pilati pìne: Ìni yā o kūmaaroo? Ñ dɔ kū má n gbarena iko vī, akūsɔ má n pana lía iko vīroo? ¹¹ Yesu wèa à pì: Ñ iko ke vī ma musuro, sé kū Luda kpamma. Abire yāi gbē kū à ma kpamma durunna mé à zɔkɔ. ¹² Zaa gɔɔ birea Pilati ten zé wete à a gbare, ama Yuda gbānadenc wiki lè ò pì: Tó n gbē pìi gbàre, Siza gbēname n ũro. Gbē kū à a zīda dìte kína ũ ibereé sè kū Sizaome. ¹³ Kū Pilati yā bire mà, à pì ò bo kū Yesuo bàai. Akū à vùte a tintiia gu kū òdi pi gbē gusaran, kū Eberu yāo sɔ, Gabata. ¹⁴ Vínla dikpe sorukezīme, ifāntē kà midangura. Akū Pilati pì Yuda gbānade pincne: Á kínan dí. ¹⁵ Akū òten wiki lè òten pi: Ñ a de. Ñ a de. Ñ a pá lía. Pilati piñne: Mani á kína pá lía yá? Sa'orikinc pì: Ó kína ke vīro, Siza baasiro. ¹⁶ Akū Pilati Yesu kpānma ò a pá lía. Akū ò a sè ò tà kāao.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Luk 23:26-43)

¹⁷ Yesu bò wēte gūn à a zīda lígbāndurukpana sena, à gèe gu kū òdi pi Mitokokia, kū Eberu yāo sɔ Gɔɔɔta. ¹⁸ Gwen ò a pá lía kū gbēncn pla pāndenc, gbē do a ɔplai gbē do a ɔzei, akū Yesu kú ñ dagura. ¹⁹ Pilati taka-da kē à nà Yesu lí piia. Yā kū à kēe piin dí:

Yesu Nazera, Yudanc kína.

²⁰ Yudanc takada kū à kēe pì kyó kē dasi, zaakū gu kū ò Yesu pà lían pìi zà kū wēteoro. Ó takada pìi kē kū Eberu yāo kū Romudenc yāo kū Giriki yāome. ²¹ Akū Yuda sa'orikinc pì Pilatine: Ñsun kē ñ pi Yudanc kínaro, ama ñ kē kū àkū mé à pì Yudanc kiname a ũ. ²² Pilati pì: Yā kū ma kēn ma kē. ²³ Kū sozanc Yesu pà lía ò làka, akū ò

a pókasanɔ sète ò kpàate leu siikɔ baadi miia. Ó a utagyaba kū ò tã nabinaa sari zaa musu ari zīte sè dɔ, ²⁴ akū ò pikɔne: Òsun uta pì kēkēkɔrero. Ó kàpa kpá de ògɔ dɔ gbē kū ani gñe. Ó kē le, de yā kū ò kē Luda yān le à papame, kū ò pì:

Ó ma pókasanɔ kpàatekɔne,
ò kàpaa kpà ma uta yāi.

Abire yāin sozanc kē le. ²⁵ Yesu da kū a da dakūnao kū Kolopa nanc Mariamao kū Mariama Magadalenio kú lí kū ò Yesu pàaa sare. ²⁶ Kū Yesu a da è kū a íba kū à yeiio zena kɔ sare, à pì a danɛ: Nɔgbē, n nén di! ²⁷ Akū à pì íbaa piine: N dan dí! Zaa zī bieran íbaa pìi a sè à tà kāao a bea.

Yesu ganaa

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Luk 23:44-49)

²⁸ Abire gbera Yesu dɔ kū a pínki pàpa. De yā kū à kēna Luda yān le à papa akū à pì: Ími teni ma de. ²⁹ Lo kú gwe, sèwē kpākpā kán pana. Akū ò sako yàku wē pìi gūn ò pè sēlía ò dɔ Yesune a léa. ³⁰ Kū à wē pìi mi à pì: Yā làka. Akū à a mii pète à a wēndii gbàre.

Yesu zña kú sario

³¹ Kámmabogɔɔ sorukezīme. Yuda gbānadencn ye gènc gɔ lía ari kámmabogɔɔ zīro, zaakū kámmabogɔɔ zī pì bi gɔɔ zɔkɔɔme. Akū ò gèe ò wé kē Pilatia ò ñ gbá é'è ò ñ kipa. ³² Akū sozanc gèe ò gbē káaku kū ò pà lía lèele kū Yesuo gbá é'è kū a plade póo dɔ. ³³ Kū ò kà Yesu kīnaa, ò è à gīnake à gà kò, akū odi a gbá é'ero. ³⁴ Akū sozanc doke Yesu zñ kú sario a gbāntereea. Gwe gñɔ aru kú ío bôte. ³⁵ Gbē kú à yā pìi è kú wéo mé a ò. A sèedakena yāpura vī, à dɔ kú yāpuran áten o, de ákɔnc sɔ à le à Yesu náani ke. ³⁶ Yā birenc kē de yā kú à kēna Luda yān díkína papame, ò pì: Oni a wá ke éro. ³⁷ Á kēna Luda yān dɔ ò pì: Oni gbē kú ò a zñ gwa.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Luk 23:50-56)

³⁸ Abire gbera Yusufu Arimatea gèe à wé kē Pilatia, de à a gba zé à Yesu gèe kipa. Yesu íbaame asiri gūn, kū àten vīna ke Yuda gbānadencne yāi. Pilati wène, akū à gèe à a gèe sè à tàò. ³⁹ Nikodemu kū à gèe Yesu kīnaa gwāani gèe se kú lí'ɔo yākatena kú eze kú àdi tó gè vāroo à kà kiloo baraakuri taka bà. ⁴⁰ Akū ò Yesu gèe sè ò táaru bizanc fífí kú eze pìio, lákū Yudanc dì gè kpe ta nà ñ futeokarayā gūn. ⁴¹ Kara kú gu kū ò Yesu pà líaa pìn. Gbèwèe kú ò sò mira ũ dufu kú karaa pìi gūn, odi gbēke dan zikiro. ⁴² Gwen ò Yesu wùten, kū à zà kúnworo, kú dɔ Yudanc kámmabogɔɔ ten ká yāi.

Yesu vunaa

(Mat 28:1-8, Maa 16:1-8, Luk 24:1-12)

20 Azumanenna zī gudɔo Mariama Magadalenio bò à gèe mira kīnaa, akū à lè gbè gona mira léa. ² Akū à bàa lè à gèe Simɔ Pita kīnaa kú íba pānde kú Yesu yeii pìio à piñne: Ó Dikiri bò miran, ó dɔ gu kú ò a dànlo. ³ Akū Pita kú íba pānde pìio fùte ò gèe mira kí-

naa. ⁴ N gbɛnɔn pla n pínki ten bàa lé lɛlɛ, akū ìba pānde pìi bà nna de Pitala, à kà mira kínaa káaku. ⁵ Kū à wé kpàten, akū à táaru bizanɔ è katena, ama adi gɛ a gūnlo. ⁶ Kū Simɔ Pita kà a gbera, akū à gɛ miran. À táaru biza pìi è katena ⁷ kū biza kū ò fífi a miiāo. Biza pìi pɛkerena kū pólɛ pínɔoro, à kokona ditena adome. ⁸ Akū ìba kū à kà mira kínaa káaku pìi gɛ se. À è, akū à sí. ⁹ Ari tera odi yā kū à kēna Luda yān dōrɔ dōro kū ò pì, ani fute bona gan. ¹⁰ Akū ìba gbɛnɔn pla pínɔ èra ò tà bɛ.

Yesu bo à suna Mariama Magalalenine (Mat 28:9-10, Maa 16:9-11)

¹¹ Mariama zena mira léa, àten ɔɔ dɔ. Lákū àten ɔɔ dɔ nà lɛ, akū à wé kpàte miran. ¹² Akū à malaika gbɛnɔn planɔ è vutena gu kū ò Yesu gɛe wùten yāaa. A do kú a mì kpa, a do sɔ gbá kpa. Ò uta pura dana. ¹³ Akū ò a là ò pì: Nɔgbɛ, bó mé à n le nten ɔɔ dɔ? À wèmmā a pì: Ò ma Dikiri sè ò tà kǎaome, má dɔ gu kū ò a wùtenlo. ¹⁴ Kū à ò lɛ, akū à litɛ à Yesu è zena, ama adi dɔ kū Yesunlo. ¹⁵ Yesu a là à pì: Nɔgbɛ, bó yā mé à tò nten ɔɔ dɔ? Dín nten wetɛɛ? Mariama ten da karademe, akū à pìne: Mare, tó mǎkɔn mé n a sè n bo kǎao, n omene gu kū n a wùten de mà gé mà a sé. ¹⁶ Yesu pìne: Mariama! Akū à are dǎa à pìne kū Eberu yāo: Rabi! Tó pìi pì Danneri. ¹⁷ Yesu pìne: Nsun ɔ namaro, mádi tá ma De kínaa kòro. N gé n o ma gbɛnɔne maten tá ma De kū n Deo kínaa, ma Luda kū n Ludao kínaa. ¹⁸ Akū Mariama Magalaleni gɛe à a baaruu kpà a ìbanɔne à pì: Ma Dikiri è. Akū à yā kū à ònɛe bàbañne.

Yesu bo à suna a ìbanɔne (Mat 28:16-20, Maa 16:9-18, Luk 24:36-49)

¹⁹ Azumanenna birea ɔkɔsi a ìbanɔ kakarana kpén, ò gbà tàtañle ò m̀nɛ kǎ, kū òten vīna ke Yuda gbānadɛnɔne yāi. Akū Yesu sù à zè n tɛ à pìñne: Àgɔ kun aafia! ²⁰ Kū à ò lɛ, akū à a ɔnɔ m̀nɛ kū a gbǎntɛɛɛo. Kū ìbaa pìnɔ Dikiri è, n ɔ kè nna manamana. ²¹ Yesu èra à pìñne: Àgɔ kun aafia! Lákū ma De ma zī nà, len mateni á zī lɛ. ²² Kū à ò lɛ, akū à ìa vùrma kū léo à pì: À Luda Nini sí. ²³ Gbɛ kū a n kɛ kū n durunnannɔ, à kɛmman gwe. Gbɛ kū ádi n kɛnero sɔ, ani kɛmmaro.

Yesu kū Tomasio

²⁴ Gɔɔ kū Yesu sù, Tomasi, a ìba gbɛnɔn kuri awɛ-planɔ doke kū òdi pìne Sika kú kūrwo. ²⁵ Akū a ìba kparannɔ pìne: O Dikiri è. Akū à pìñne: Tó mádi koosa gbè e a ɔnɔ gūn ma ɔne pènlo, akūsɔ mádi ɔ zɔ a gbǎntɛrenlo, maní síro. ²⁶ A gɔɔ làa a ìbanɔn kú kpén dɔ, Tomasi kú kūrwo sà. Ò gbà tàtañle ò m̀nɛ kǎ, akū Yesu sù à zè n tɛ à pì: Àgɔ kun aafia! ²⁷ Akū à pì Tomasine: N n ɔne pé ma ɔ gūn la n gwa, n n ɔ zɔ ma gbǎntɛɛɛa. Nsun sika ke dororo. N ma náani ke. ²⁸ Tomasi wèa à pì: Ma Dikiri, ma Luda. ²⁹ Yesu pìne: Kū n ma e yāin n ma náani kè. Arubarikadenɔn gbɛ kū ò ma náani kè ma enaa sarinɔ ũ.

³⁰ Yesu daboyā pāndɛnɔ kè dasi a ìbanɔ wé wára kū odi kɛ takada dí gūnlo. ³¹ Ama ò adikīnannɔ kɛ de à le à Yesu sí Luda Né Arumasihu ũ à wèndi le a náanikenaa gūn yāime.

Yesu bo à suna a ìbanɔne sèbe léa

21 Abire gbera Yesu èra à a zīda mò a ìbanɔne dɔ Tiberia sèbe léa. Lán dí bàn à a zīda m̀nɛ. ² Simɔ Pita kú lɛlɛ kú Tomasi kú òdi pìne Sikao kú Natanaeli kú à bò Kana, Galili būsuo kú Zebedi néno kú Yesu ìba gbɛnɔn pla pāndɛnɔ. ³ Simɔ Pita pìñne: Maten gé kpò wetɛme. Akū ò pìne: Ókɔn se óni gé kūrwo. Akū ò gɛ ò gɛ gó'ite gūn, ama odi pólɛ kú gwāni birearo. ⁴ Kū gu ten su dɔ, Yesu zena bara, ama a ìbanɔ dí dɔ kú àkūmɛro. ⁵ Akū à lé zùnyí à pì: Gbɛnɔ, ádi pólɛ le a kūrwo? Ò pì: Oi! ⁶ Akū à pìñne: À birigi zu gó ɔplai áni pól kú. Kū ò zù, ò kpòkú dasidasi ò fù sena. ⁷ Akū ìba kú Yesu yeii pìi pì Simɔ Pitane: Dikirime. Pita uta danaro. Kū à mà ò pì Dikirime, akū à a uta sè à dà à kùsi ía. ⁸ Ìba kparannɔ ten birigi gáte pana kú kpòkò òten suo kú góo, zaakú ò zǎ kú baraoro, à de mita basɔɔro takalaro. ⁹ Kū ò bikú bara, ò burodii è katena gwe kú kpòkò kpakpana téa. ¹⁰ Yesu pìñne: À mól kú kpò kú a kú terao kenɔ. ¹¹ Akū Simɔ Pita gɛ gó gūn à birigi gáte à bikúo bara. À pana kú kpò gbɛntɛnɔ mèn basuppla akuri awɛ'aakɔ. Bee kú à dasi lɛ, táaru pì dí kɛro. ¹² Yesu pìñne: À mól à pól ble. A ìba ke dí fɔ à lé bò à a là dín a ũro, zaakú ò dɔ kú Dikirime. ¹³ Yesu gɛe à burodii sè à kpárma. Len à kè lɛ kú kpòkò dɔ. ¹⁴ Yesu a zīda m̀nɛ a ìbanɔne gɛn aakɔden gwe a vuna gan gbera.

Yesu kú Pitao

¹⁵ Kū ò pól blè ò làka, Yesu Simɔ Pita là à pì: Yuhana né Simɔ, n yemai de gbɛ dínɔla yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, n dɔ kú má yenyí. Yesu pìne: N pólɛ kpá ma sǎne b̀nɔnɔ. ¹⁶ A gɛn plade Yesu èra à a là dɔ à pì: Yuhana né Simɔ, n yemai yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, n dɔ kú má yenyí. Yesu pìne: N ma sǎnɔ dǎmɛne. ¹⁷ À a là a gɛn aakɔde à pì: Yuhana né Simɔ, n yemai yá? Kū Yesu Pita là a gɛn aakɔde tó à yeai, a ɔ yàka, akū à pìne: Dikiri, n yā sīnda pínki dɔ. N dɔ kú má yenyí. Yesu pìne: N pólɛ kpá ma sǎnɔ. ¹⁸ Yāpuran maten onne, kú n de kɛfenna ũ, ndi pól da n zīda n gé gu kú n yein, ama tó n zī kú, nni n ɔnɔ poro, gbɛ pānde ni danne à gé kūrwo gu kú n yeiron. ¹⁹ Kū Yesu ò lɛ, Pita ga kú ani Luda tó bon à téa. Abire gbera Yesu pìne: N tɛmai.

Yesu kú ìba kú Yesu yeii

²⁰ Pita litɛ à ìba kú Yesu yeii pìi è tɛnyí. Gbɛ pì mé à nà Dikirii gɔɔ kú òten pól ble, à a là gbɛ kú ani a kpármai. ²¹ Kū Pita a è, à pì Yesune: Dikiri, gbɛ dí sɔ bi? ²² Yesu pìne: Tó má ye àgɔ kú wèndiio ari màgɔ gé su, a yā n le máa? Ngɔ tɛmai dé. ²³ Akū yā pìi fǎkɔa Yesudɛnɔ tɛ kú ìbaa pì ni garo. Ama Yesu dí onɛ kú ani ganlo. À pì, tó á ye àgɔ kun ari àgɔ gé su, a yā a le mámeɛ? ²⁴ Ìbaa pì mé à yā dínɔ sèeda kè. Àkū mé à takada dí kɛ, akū ó dɔ kú a sèedakena náani ví.

Mìdenaa

²⁵ Yesu yã pãndenɔ kɛ dasidasi dɔ. Tó ò kɛ takada gũn dodo pínki, matɛn da andunia a zĩdane ni fĩ à takada kũ ò kɛɛ pìnɔ síro.

ZĪRINĀ

Yesu tana ludambe 1:1-1:26
 Luda Nini kipanaa 2:1-2:47
 Yudano Yesu yā sināa 3:1-12:25
 Pɔlu wētegena káakude 13:1-14:28
 Pɔlu wētegena gēn plade 15:1-18:22
 Pɔlu wētegena gēn aakōde 18:23-21:16
 Pɔlu gena Romu 21:17-28:31

Lésena Luda Nini yā musu

1 Tiofilu, ma ònne ma takada káaku gūn lákū Yesu kē nà kū yā kū à dànneno pínki zaa a naana ɔɔɔ ² ari ɔɔɔ kū à yā dīte a zīrinone kū Luda Nini gbānao, akū Luda a sē à tà kāao a kīnaa. ³ Zaakū a ganaa gbera à a zīda mōhne à sēedayāno kēhne dasi kū à tò ò dī sika sari kū à bēne. À a zīda mōhne ɔɔɔ bupla à kpata kū à bō Luda kīnaa yā òhne. ⁴ Kū ò kakarana, akū à piñne: Àsun bo Yurusalemuro. Àgō lé kū ma De sēare dā, lákū ma a yā òare nà. ⁵ Zaakū Yahaya gbēno da'ite kē í gūmme, ama ɔɔɔ pla la mani á da'ite ke Luda Nini gūn.

Tana kū Yesuo ludambe (Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kū ò kakarana le, akū ò a là ò pi: Dikiri, ɔɔɔ dí gūnn īni Isarailano kpata erañne yá? ⁷ À wēm̄ma à pi: Á zé vī àgō ɔɔɔ kesō ɔɔɔ zaka kū ma De dīte kū a zīda ikoo dōro. ⁸ Tó Luda Nini kipaáwa, áni gbāna le àgō de ma sēedadeno ū Yurusalemu kū Yudea būsuo gu sīnda pínki kū Samaria būsuo ari à gé pé andunia léa. ⁹ Yā bire onaa gbera Luda a sē n wára ari à gēe à sàte n wéa ludambe lukun. ¹⁰ A tanaa gūn lákū n wé pé ludambea nà, akū gbēno pla ken bō ò zē n sare ò pókasa purano dana. ¹¹ Ò pi: Galili būsudeno, à kē dera á zena áten ludambe gwaa? Yesu kū Luda a bō á té à tà kāao a kīnaa pii, ani era à su lákū a è áten tá gwe nà.

Yudasi gēnekenaa

¹² Akū ò kipa Kùkpe sīsīa ò sù Yurusalemu. Sīsī pii zā kū Yurusalemuo à kà lán kiloo do taka bà. ¹³ Kū ò kà, akū ò dīdi kpé musu, gu kū òdigō kún. Pita kú gwe kū Yuhanao kū Yamisio kū Anduruo kū Filipio kū Tomasio kū Batɔɔmiuo kū Matiuo kū Alafeu né Yamisio kū Simo Kokarideo kū Yamisi né Yudasio. ¹⁴ Ní pínki n zīda kpà aduakēnaa lēle kū Mariama Yesu dao kū Yesu dakūnāno kū ɔɔɔ kparano.

¹⁵ ɔɔɔ birea Pita fūte à zē Yesu iba kū ò kà gbēno basuddo takano té à pi: ¹⁶ Ma gbēno, yā kū Dauda ò kū Luda Nini gbānao Yudasi kū à dò gbē kū ò Yesu kūno

are yā musu, tilasime Luda yā pi papa. ¹⁷ Ó gbē dome yā a baka kú ó zī dīkīna gūn. ¹⁸ À zīte lù kū ɔɔɔ kū à lè a vānikēnaa gūnwō. Gwen à bàkē à lèten, a nēsēe pūtā a nukānino bōte pínki. ¹⁹ Yurusalemudeno pínki yā pii mà, akū ò tó kpà gu piine Akeledama kū n buri yāo. Tó pii pi gbēderi zīte. ²⁰ Ò a yā ò Zabura takada gūn ò pi: A be gō bezī ūme, gbēke sūngō kú a gūn doro.

Ò pi do:

Gbē pānde gō a gēne ū.

²¹ A yā mé à tò gbē kū òdigō téwái ɔɔɔ kū ó kú lēle kū Dikiri Yesuo zaa Yahaya gbēno da'itekeɔɔɔ ari ɔɔɔ kū Luda a bō ó tén, ò n gbē do bo àgō de a vuna gan sēedade ū kūoo. ²³ Akū ò gbēno plano bō, Yusufu kū òdi pine Baasaba òdi pine do Yusutu kū Matiao. ²⁴ Akū ò adua kē ò pi: Dikiri, n gbē sīnda pínki nēse dō. Gbēno pla dīno té n gbē kū n bō mawere, ²⁵ de a bàka gō kú kū ókōno zīrinō zī dīkīna gūn yāi, zī kū Yudasio bōn à gēe gu kū kō sē kāao gūn. ²⁶ Akū ò kàpaa kpà gbēno pla pino yā musu. Akū líkpana Matia kū, akū ò a dà zīri gbēno kuri awēdonó té.

Luda Nini kipanaa

2 Kū Pentikosi dikpe ɔɔɔ kà, ò kú gu dokōna n pínki. ² Kānto ò kīni mà bona ludambe lán zà-ga'ra gbāna bà, akū kpé kú ò vutena wā. ³ Ò pò è lán tēneneno bà à fākōa à dīdi n baadia. ⁴ Akū Luda Nini kīparīma n pínki, akū ò nā yākeburī'onāaa lákū Nini pi n gbá lé nà.

⁵ Yuda ken kú Yurusalemu gwe, ludayāmari kū ò bō andunia būsuo sīnda pínki gūno ū. ⁶ Kū ò n zuka pii mà, ò kākarañyī dasidasi, akū ò bīdi kē, kū ò mà òteni n gbē sīnda pínki buri yā o. ⁷ Yā pi n kū gbāna à bō n sare ò pi: Yā'orii pino bi Galilideno n pínkiroo? ⁸ À kē dera o mà òteni ó baadi būsuo yā oo? ⁹ Patiano kū Midiano kū Elamunōn ó ū kū gbē kū ò kú Mesopotamiano kū Yudeao kū Kapadosiao kū Pōntuo kū Asiao ¹⁰ kū Firi-giao kū Pamfiliao kū Misilao kū Libia būsuo kū à kú Sireni sareo kū gbē kū ò bō Romano. ¹¹ Yudano kū gbē kū ò n donyī zē sēno ó ū kū Keretino kū Larubuno, akū òten ma òten Luda yābonsare kenano o kú ó baadi

buriyānɔ. ¹² Yā pì ní kǔ gbāna ò bídí kè, òten kǔ lala òten pì: Yā kpate takan gwee? ¹³ Gbèkenɔ sǔ òteni ní lalandi ke ò pì: Í mé à ní kǔ.

Pita waazikenaa

¹⁴ Akǔ Pita fùte à zè kǔ a gbè kpaa gbèncɔn kuri awèedonɔ à yā ò gbāngbān à pì: Ákǔncɔ Yudanɔ kǔ gbè kǔ á kú Yurusalemuncɔ pínki, à sǎ kpá à tó mà yā pì oáre. ¹⁵ Í dí gbè pìncɔ kǔ lákú áten da nàro, zaakǔ kɔncɔ m̀ kèndon tera. ¹⁶ Yā kǔ annabi Yoeli òn dí:

¹⁷ Luda pì:

Gɔɔ kpèdenɔ zǐ mani ma Nini pisi gbè sǐnda pínkia, á négǔgbèncɔ kǔ á néncɔgbèncɔ ni annabikeyā o, á kefennancɔ ni wégupu e, á mare zǔkǔncɔ ni nana o.

¹⁸ Gɔɔ birencɔ

mani ma Nini pisi ma zòblerincɔ gǔgbèncɔ kǔ ncɔgbèncɔ ní pínki oni annabikeyā o.

¹⁹ Mani sèedancɔ ke musu, mani yābonsarencɔ ke andunia gǔn, aru kǔ téo kǔ túsukpe sǐi lukuo nigǔ kún.

²⁰ Ifāntē ni sira kǔ,

mɔvura ni tēra kǔ lán aru bà

ari Dikiri sugɔɔ zǔkǔ gakuride gǔ gé ká,

²¹ gbè sǐnda pínki kǔ òdi Dikiri sísinɔ ni bo.

²² Isarailancɔ, à yā dí ma. Lákú á dǔ á zǐdane nà, Luda Yesu Nazera m̀áre a gbè ũ kǔ daboyāncɔ kǔ yābonsarencɔ kǔ sèeda kǔ à kè a gǎi á ténɔ. ²³ Luda zèo a pɔyenyína kǔ a dǔnao gǔn kǔ ò a kpàáwa, akǔ a tò kifirincɔ a pà lía ò a dè. ²⁴ Akǔ Luda ga bàa pòroa à a vù, zaakǔ à zé ví kǔ ga ni fǔ àgǔ a kúnaro. ²⁵ Zaakǔ Dauda a yā ò à pì:

Madigǔ Dikiri e ma wén gɔɔ sǐnda pínki,

lákú à kú ma cplai nà

póke ni ma lukaro.

²⁶ Abire yāin ma pɔ digǔ nna, ma nèsegǔn pù.

Ma tǎmaa ví kǔ ma mè nigǔ kun,

²⁷ zaakǔ ìni ma tó mira gǔnlo,

ìni we n gbè kǔ à kú adona yagi kǔro.

²⁸ N ma da wèndi zéa,

ma pɔnna nigǔ pana n kínaa.

²⁹ Ma gbèncɔ, mani fǔ mà ó dizi káaku Dauda yā oáre swáswa. Á gà ò a ví a mira kú wéte dín ari kǔ a gbārao.

³⁰ A annabikeyā gǔn à dǔ kǔ Luda lé sèawa à pì, áni a burincɔ doke ká a kpatan. ³¹ Dauda gǐnake à Arumasihu vuna gan è, akǔ à a yā ò à pì: Luda ni a tó mira gǔnlo, ani we a mè yagi kǔro. ³² Yesu piin Luda a vù gan. A sèedadenɔncɔ ó ũ ó pínki. ³³ Vutena Luda cplai à a Nini kǔ à a lé sèwere sì a Dea. Yā kǔ áten e akǔsǔ áten ma tera de Luda Nini kǔ à pìsiwá ũme. ³⁴ Zaakǔ adi ke Dauda mé à fùte à gèe ludambero, à pì:

Dikiri ò ma dikirine à vute a cplai

³⁵ ari àgǔ a iberencɔ kene a tintin ũ.

³⁶ Isarailancɔ, àgǔ dǔ sǎnsǎn kǔ Yesu kǔ a a pà líaan Luda òdi Dikiri ũ, Arumasihu ũ dɔ.

³⁷ Kǔ ò yā pìi mà, à ní zǔ, akǔ ò Pita kǔ zǐri kparancɔ là ò pì: Gbèncɔ, óni ke deraa? ³⁸ Akǔ Pita piinne: Á baadi nèse lite à da'ite ke kǔ Yesu Kirisi tóo, á durunnancɔ ni kèáwa áni Luda Nini sí gba ũ. ³⁹ Zaakǔ lé kǔ Luda sèe pì de á pò ũme kǔ á néncɔ kǔ gbè kǔ ò kú zǎncɔ, gbè kǔ Dikiri ó Luda ni ní sísi pìncɔ ní pínki. ⁴⁰ Á yā pādenɔ òhne dasi à nàkaramma à pì: Á á zǐda bo gbāragbè vāni dínɔ té. ⁴¹ Akǔ gbè kǔ ò a yā pìi sìncɔ da'ite kè. Zǐ birean ò kàra ní té gbèncɔncɔ wàa gèro. ⁴² Ó laakaríi dǔ zǐrinɔ yādannenaa kǔ kǔgbèkenaa kǔ Dikiri pòble-nao kǔ aduakenaao.

Yesudencɔ kunna kǔ kǔo

⁴³ Zǐrii pìncɔ ten sèeda kǔ yābonsarencɔ ke, akǔ vīna gbè sǐnda pínki kǔ. ⁴⁴ Dikiri náanikerincɔ pínki gǎ dokǔncɔme. Pó kǔ ò vīncɔ gǔ ní pínki pò ũ. ⁴⁵ Tó ò ní pò kǔ ò vīncɔ yia, òdi a cɔɔ kpaatetekǔne lákú baadi bɔkɔte de nà. ⁴⁶ Lákú gu digǔ dɔ nà òdigǔ kǔ kakara Luda cɔncɔ, òdigǔ pò ble kǔ bea kǔ pɔnnao kǔ nèse mèn doo. ⁴⁷ Ódigǔ Luda tǔ kpá, akǔsǔ òdigǔ nna kǔ baadi pínki. Dikiri digǔ gbè kǔ áteni ní sura banɔ kara ní té lákú gu digǔ dɔ nà.

Gǔgbè ere werekǔanaa

3 Zíkea Pita kǔ Yuhanao gèe Luda cɔncɔ fānantē m̀ aakǔ aduakegɔɔ. ² Gǔgbè ke kú gwe ò a ì ere ũme. Lákú gu digǔ dɔ nà òdi a sé ò su ò a dite Luda cɔncɔ gānu kǔ òdi pi Gānu Mana gǔn. Gwen àdigǔ bara ke gbè kǔ òten gè cɔncɔ pìi gǔncɔncɔ. ³ Kǔ à Pita kǔ Yuhanao è, òten su gè Luda cɔncɔ, akǔ à baraa kèmmá. ⁴ Ó wé pèa, akǔ Pita pìncɔ: Ní ó gwa la. ⁵ Akǔ à wé pèmma àteni ní gba dǎ. ⁶ Akǔ Pita pìncɔ: Má cɔɔ vīro, ama pò kǔ má vīn mani n gba. Kǔ Yesu Kirisi Nazera tóo ò fute ò tǎa o. ⁷ Akǔ Pita a kǔ a cplaa à a fùte a zè. Gwe gǔncɔ a gbálanɔ kǔ a gèsewaancɔ gbāna kǔ. ⁸ Á ví à zè, akǔ à nà tǎa'onaaaa. Á gè kǔhwo Luda cɔncɔ àten tǎa o àten vīvī àten Luda sáabu kpá. ⁹ Baadi pínki a è àten tǎa o àten Luda sáabu kpá, ¹⁰ akǔ ò a dǔ barakeri kǔ àdigǔ vute Luda cɔncɔ Gānu Manan ũ, akǔ yā kǔ à a lè ní kǔ gbāna à bò ní sare.

Pita waazikena Luda cɔncɔ

¹¹ Lákú à na Pita kǔ Yuhanao nà gu kǔ òdi pi Sulemanu èdan, akǔ baadi pínki ten gè ní kínaa, kǔ yā pìi bò ní sare yāi. ¹² Kǔ Pita gbèncɔ è, à piinne: Isarailancɔ, bó yā mé à tò yā pìi bò á sare? Bó yā mé à tò á wé fíwá lèe? Áten da ó zǐda gbāna kesǔ ó ludayāmana mé à tò gbè dí tǎa ò yá? ¹³ Ó dizi káakuncɔ Ibrahim kǔ Isaakuo kǔ Yakubuo Luda gwena kǔ kpà a zǐkeri Yesua. Ákǔncɔ sǔ a a kpà gbānadenɔncɔ a bo a kpe Pilati kǔ à zè kǔ a gbare-nao are. ¹⁴ A bo Luda gbè mana kǔ à kú adona pì kpe, akǔ a wé kè Pilatia à gbèderi gbareáre. ¹⁵ A Wèndik-pammarii dè, akǔ Luda a vù bona gan. A sèedadenɔncɔ ó ũ. ¹⁶ Yesunaanikena mé à tò gǔgbè kǔ á a dǔ áteni a gwa dí wèrekǔa Yesu tǔ gbāna yāi. Yesunaanikena mé à a gbà aafia á pínki wára. ¹⁷ Tera ma gbèncɔ, má dǔ kǔ ákǔncɔ kǔ á gbānadenɔncɔ yā pìi kè wésirakenaa gǔmme.

18 Luda dò annabinɔne are, akũ ò gĩnake ò pì ní pínki kũ Arumasihu ni wétamma e, akũs̄ ò kè le. 19 Abire yāi à nèse lite à are dɔ Ludaa, á durunnano ni kēáwa de à suáre kũ nèsekpatenaao 20 à Yesu kũ à gĩnake à a diteáre Arumasihu ũ pì zǐáwa. 21 Séde àḡs̄ kú musu gĩa ari gɔɔ kũ Luda ni pó pínki keke à ke dufu, lákũ à dà a annabinɔne nà ò ò zaa káaku. 22 Musa pì, Dikiri á Luda ni á gbēke sé annabi ũ lán a bà. À yā kũ ani oáre ma pínki. 23 Gbē kũ adi annabii pì yā ma s̄ro, Luda ni ade bo á té à a demē. 24 Annabi kũ ò Luda yā òno pínki naana Samuēli kĩnaa gɔɔ díkĩna baaruu kpà. 25 Yā kũ annabii pìnɔ òo kũ Luda bàka kũ à kú kũ á dizi káakunɔo ḡs̄ á pó ũ, lákũ à ò Ibrahĩne nà à pì áni arubarika da andunia buri pínkigu a buri gāi. 26 Kũ Luda a zĩkeri pìi dìte, à a zǐáwa káaku, de à arubarika daágu à á baadi kpe li a yāvānikenanɔne.

Yākpatekena kũ Pitao kũ Yuhanao

4 Kũ Pita kũ Yuhanao ten yā o gbēnɔne, sa'orinɔ kũ Luda kpé dogari gbē zǐkɔɔ kũ Sadusinɔ gēh̄yĩ. 2 Ní pɔ fē kũ òten yā da gbēnɔne yāi, òten gēnɔ vuna Yesu gūn kpàkpa ke. 3 Akũ ò ní kũ ò ní dá kpésiran ari gu dɔ, zaakũ gu gĩnake à s̄i kò. 4 Ama gbē dasi kũ ò ní yā mànɔ Yesu náani kè ari ní ḡs̄gbēnɔ dasi kũ à kà gbēnɔn dúbu s̄ɔɔro taka bà.

5 Kũ gu dɔ, Yuda gbānadeno kũ gbē zǐkɔɔ kũ luda yādannerinɔ kàkara Yurusalemu. 6 Sa'oriki Anasa kú gwe kũ Kayafao kũ Yuhanao kũ Alesandao kũ gbē kũ ò de sa'oriki pìi dane ũno ní pínki. 7 Ò sù kũ Pitao kũ Yuhanao gbānade pìnɔ are, akũ ò ní lá ò pì: Bó gbāna ke dí tón a abirekũ kēoo? 8 Akũ Luda Nini sù Pitaa à pìh̄ne: Gbānadeno kũ gbē zǐkɔɔ, 9 lákũ áteni ó lala gbāra nà yā mana kũ o kè ereene yāi, deran o kè à werek̄sa nà, 10 ákɔɔ kũ Isarailano pínki àḡs̄ d̄s̄ kũ gbē kũ à zena á are dí aafiaa lè kũ Yesu Kirisi Nazera kũ a a pà lía Luda a vù bona gan tóme. 11 Lemē gbè kũ ákɔɔ kpéborinɔ a pā kpài mé à ḡs̄ kpé kusuru gbè mide ũ. 12 Gbē pānde ke kun kũ ani gbē sura baro, zaakũ andunia gūn pínki Luda dí gbēke dite bisāsirinɔne à ní sura baro, séde àpìi.

13 Kũ ò Pita kũ Yuhanao kùgbānakena e, akũs̄ ò d̄s̄ kũ talaka wésiradenɔne ní ũ, à bò ní sare, akũ ò d̄s̄ sà kũ ò gĩnake ò kú kũ Yesuome yā. 14 Lákũ ò gbē kũ à werek̄sanaa pìi è zε nà ní sare, odi f̄s̄ ò yāke ò doro. 15 Ò pìh̄ne ò b̄te, akũ ò yā ḡs̄ḡs̄ 16 ò pì: Óni ke dera kũ gbē pìnɔo? Zaakũ Yurusalemudenɔn d̄s̄ pínki kũ ò daboyā zǐkɔɔ kè, óni f̄s̄ ò gíro. 17 De yā pì sún dagula de adílaro, ò kpākēh̄yĩ pās̄pās̄i de òsun yā o gbēkene kũ t̄s̄ pìi doro. 18 Akũ ò ní s̄isi ò yā diteh̄ne òsun yā o kes̄ ò yā dañne kũ Yesu t̄oro s̄āns̄ān. 19 Akũ Pita kũ Yuhanao wēm̄ma ò pì: Á gwa á z̄dane. Á yān óni ma yā, ke Luda p̄s̄? A kpate mé à mana Ludanē? 20 Zaakũ óni f̄s̄ ò gí ò yā kũ o mà akũs̄ ò è oiro. 21 Gbānade pìnɔ èra ò vīna dàdāh̄yĩ, akũ ò ní gbāre. Odi wétamma zé lero, zaakũ baadi pínki ten Luda s̄ābu kpá yā kũ à kēe pì yāi. 22 Gbē kũ ò werek̄sana daboyā bire kēne pì z̄i kũ de wē buplala.

Yesudeno kùgbāna wékena

23 Kũ ò ní gbāre, akũ ò tà ní gbēnɔ kĩnaa, ò òh̄ne lákũ sa'orikinɔ kũ gbē zǐkɔɔ òh̄ne nà. 24 Kũ ò mà, ò ò gbāna dò Ludaa lēle ò pì: Dikiri, m̄k̄ɔn mé n musu kè kũ zĩteo kũ ísiraokũ p̄s̄ kũ ò kú ní gūnno pínki. 25 N dà n zĩkeri ó dizi Daudane kũ n Nini gbānao, akũ à pì:

Bó yā mé à tò burinɔ ten zuka káa?

À kè dera òten lé pā kpák̄s̄ũu?

26 Andunia kınano ten z̄i soru ke,

kpatablerinɔ ten kakara Dikiri

kũ Kína kũ à kàao.

27 Yāpurame, Herɔdu kũ P̄ntiu Pilatio kàkara wēte dí gūn kũ Isarailano kũ buri pāndeno n zĩkeri kũ à kú adona Yesu kũ ní kà kına ũ p̄i. 28 Ò kè lákũ n gĩnake n zeo nà n gbāna kũ n p̄yenyinaaooa. 29 Tera sà Dikiri, n yā pās̄i kũ ò ò ma gwe. Ókɔɔ n z̄b̄lerinɔ, n ó gba lé ò n yā o kũ kùgbānao manamana. 30 N ɔ dawá de ò gbēnɔ werek̄sa ò daboyān kũ yābonsarenɔ ke kũ n zĩkeri kũ à kú adona Yesu t̄o. 31 Kũ ò adua kè ò làka, gu kũ ò k̄kakaranoan yīgāyīgā, Luda Nini s̄m̄ma ní pínki, akũ ò gēe òten Luda yā òh̄ne kũ kùgbānao.

Yesudeno nèsedok̄nɔkena kũ k̄o

32 Yesu náanikerinɔ laasun dok̄nɔ vī kũ lédok̄nɔ. Ní gbēke di pi a p̄s̄ kũ á v̄inɔ bi a p̄me adoro. Ní p̄s̄ pínki bi ní pínki p̄me. 33 Luda z̄irinɔ ten Dikiri Yesu vuna gan yā o gbēnɔne kũ gbāna zǐkɔɔ. Ò Luda gbēke zǐk̄s̄ lè ní pínki. 34 P̄s̄ke dí k̄ia ní gbēkearo, zaakũ gbē kũ ò bú ke kpé v̄inɔ di yia ò su kũ a ɔɔo 35 ò kpá z̄irinɔ, de ò kpá baadia lákũ à a b̄k̄ote de nà. 36 Levi buri Yusufu kũ à bò Sipiru b̄sun kú ní té. Luda z̄irinɔ t̄s̄ kpāne Baanaba. T̄s̄ p̄i p̄i Laakarikipaterii. 37 Á bú kũ à vī yia, akũ à s̄u à a ɔɔo kpá z̄irinɔ.

Anania kũ Safirao

5 Ḡs̄gbē kũ òdi pine Anania kun dɔ kũ a nano Safirao. A zĩte yia 2 à a ɔɔo f̄inti bò kũ a nano d̄s̄naao, akũ à gēe à a kpara kpá z̄irinɔ. 3 Akũ Pita pine: Anania, b̄yāi n tò Setan ònne are le sée? N n zĩte ɔɔo f̄inti bò, akũ n éke tò Luda Ninine. 4 Ḡɔɔ kũ nídi zĩte pì yíaro, n p̄n̄loo? Kũ n yia s̄s̄, lákũ ní yei nà ĩni ke kũ a ɔɔoɔoo? À kè dera n yā bire kena laasun lèe? Adi ke bisāsirin n éke t̄onero, Ludan n t̄one. 5 Kũ Anania yā p̄i mà, à lète à gà. Akũ vīna gbē kũ ò yā p̄i mànɔ kũ manamana.

6 Kefennano ḡē ò biza dàala, akũ ò a s̄e ò gēe ò a v̄i.

7 Kũ à kà lán awa aak̄s̄ bà, yāke manaa sari a nano s̄u à gē. 8 Akũ Pita a là à pì: N̄ omene, a zĩte p̄i yia lán dí bàn yá? À wèa à pì: Ee, lemē. 9 Akũ Pita pine: Bó yā mé à tò a Luda Nini lè a gwàa? Gbē kũ ò n z̄ā v̄inɔ kú kpélelea, oni n sé ò bo k̄nwo se. 10 Gwe ḡnɔ à lète a are à gà. Kũ kefennano ḡē, ò è à gà, akũ ò a s̄e ò gēe ò a v̄i a z̄ā sare. 11 Akũ vīna s̄osi gbēnɔ kũ manamana ní pínki kũ gbē kũ ò yā p̄i mànɔ ní pínki.

Daboyānō kū yābonsarenō

¹² Luda žirino ten daboyā kū yābonsarenō ke dasi gbēnō tē. Yesu nāanikerino di kōkakarana ke lēle Sulemanu èdan n pīnki. ¹³ Gbē pāndenō di we ò nārmaro, ama gbē sīnda pīnki di n tō nna sí, ¹⁴ ama gbē dasi kū òten Dikiri Yesu nāani kenō, gōgbēnō kū nōgbēnō n pīnki, òdigō kara n tē. ¹⁵ Akū ò gyārenō sēte kū wūtebonō kū gyāresebonō ò n káte zén, de tó Pita ten gēte, a nini le à da n gbēkenōlā yāi. ¹⁶ Pari bō wēte kū ò kú Yurusalemu sarenō ò sù kū gyārenō kū gbē kū tānānō ten wari dōrmānō, akū ò wērekoā n pīnki.

Wētāmma mōna žirino

¹⁷ Akū sa'oriki kū Sadusi gā gbē kū ò de a gbē ūnō fūte ò nēsegōbaa kpā kūnwo. ¹⁸ Ō žirino kūkū ò n ká kpésiran, ¹⁹ akū Dikiri malaika sù à kpé pì zé wēñne gwāani à n bōte à pì: ²⁰ À gé agō kú Luda onn, à wēndi dufu pì yā ò baadi pīnkinē. ²¹ Žirino yā pii mà, akū ò gēe Luda onn kōnkōkōnō òten yā dañne.

Kū sa'oriki kū a gbēnō fūte, ò Isaraila gbānadeno kū n gbē zōkōnō kākara, akū ò dogarino žī ò gé žirino bōte kpésiran ò su kūnwo. ²² Kū dogari pino kà gwe, odi n le kpénlo. Akū ò èra ò tà ò pīñne: ²³ Kū ò ka kpé pì kīnaa, ò lè gbānōn tatana gīngin a dākpārinōn kú kpélele, ama kū ò wē, òdi gbēke lenlo. ²⁴ Kū Luda on dākpārinōn gbē zōkō kú sa'orikinō yā pii mà, ò bídi kè lán yā pì de nà. ²⁵ Akū gbēke sù à pīñne: À ma! Gbē kū a n ká kpésira gūnnōn kú Luda onn òten yā dañne. ²⁶ Akū Luda on dākpārinōn kú n gbē zōkōnō gēe ò n kūkū ò sù kūnwo yākete sari, zaakū òten vīna ke gbēnōne, de òsun n pápa kū gbēeroo yāi.

²⁷ Kū ò sù kūnwo, ò n zé gbānadeno are, akū sa'oriki n lala yāi à pì: ²⁸ Ō giāre sānsān à yā dañne kū tō piio, akū a tò yā pì kpé àten da Yurusalemula pīnki, akūsō á ye à gbē pì ga yā diwa yá? ²⁹ Akū Pita kū žiri kparano wēm̄ma ò pì: Luda yā mé à kú ò ma de bisāsiri pōla. ³⁰ Ó dizino Luda mé à Yesu kū a a lōko lía a dē pii vū. ³¹ Luda a sē à vūte a oplaí Kínane Surabari ū, de à Isarailano gba zé ò nēse lite à n durunnano kēm̄ma. ³² Yā pino sēedadenōn ó ū, ókōnō kū Luda Nini kū Luda di kpá gbē kū òdi a yā manōaao.

³³ Kū ò yā pii mà, n pō fē manamana, akū ò ye ò n dēde. ³⁴ Farisi kū òdi pine Gamalieli kú n tē. Ludayādanneriime, gbē sīnda pīnki di a tō nna sí. À fūte à zē à pì ò bo kū gbē pīnō gīa. ³⁵ Akū à pīñne: Isarailano, à laakari ke yā kú á ye à ke gbē pīnōneea. ³⁶ Adì gī kero kū Tuda fūte àteni a žida dite a ka. Ō tēi lán gbēnōn wāpla bà. Kū ò a dē, akū a ibano fākōa, akū yā làka. ³⁷ A gbera Galili gbē Yudasi fūte gbēnō narogōra à gbēnō gāte à nāawa dasi. À gā se, akū a ibano fākōa n pīnki. ³⁸ Maten oāre tera, àsun gbē pino yā daro, à n tó. Tó n poyeina kū n yākenano bō bisāsiri kīnaame, ani mi de. ³⁹ Tó à bō Luda kīnaame sō, áni fō à kpāñnero. À laakari ke žikana kū Ludaoi. ⁴⁰ Ō a yā mà, akū ò žirino sisi ò n gbē. Ō gīñne ò yā ò kú Yesu tōo, akū ò n gbāre.

⁴¹ Žirino bō gbānadeno kīnaa kū pōnnao, zaakū ò è ò kà kú ò wē'i darñma Yesu tō yāi. ⁴² Lākū gu òdigō dō nà òdigō yā dañne Luda onn kū n benō, òdigō Yesu baaru nna kpāñne kām̄mabonaa sari, òdi pì àkūme Arumasihu ū.

Kpanyīri gbēnōn supplano ditena

6 Goro birea kū Yesu ibano ten kara, n Girikiyāmarino ten yākete ká n Eberuyāmarino ò pì, tó òten pōble kpaate lākū gu òdigō dō nà, òdi pā kpá n gyaanōnōime. ² Akū žiri gbēnōn kuri awēplano Yesudenō sisi n pīnki ò pì: À zé vī ò pā kpá Luda yāi ò laakari dō pōble kpaatenaaro. ³ À gōgbēnō bo á tē gbēnōn suppla, gbē mana kū žndō kú Luda Ninio pēkerēm̄manō, de ò n dite ži pì gbē zōkōnō ū, ⁴ óni laakari dō aduakēnaa kū Luda yā'oñnēnaao. ⁵ Yā pii kàngu n pīnki, akū ò Sitivī kū Luda Nini kū ludanaanikēnaao pēkereaa sē kū Filipio kū Porokoruo kū Nikano kū Timōo kū Pamēnao kū Antioku gbē Nikola kū à Yudano donyīze sē yāo. ⁶ Ō gēe kūnwo žirino kīnaa, akū ò adua kēñne ò n nārma.

⁷ Luda yā ten dagula, Yesu ibano ten kara Yurusalemu manamana, akū sa'orino Yesu yā si dasidasi.

Sitivī kūnaa

⁸ Luda arubarika kū gbānao pēkere Sitivīa, akū àten daboyā kū yābonsarenō ke gbēnō tē. ⁹ Aduakēke ke kun kū òdi pì židadenō aduakēke. N gbēkenō bō Sireni kū Alesandariao kū Silisia būsuo kū Asia būsuo. Akū ò ibere sē kū Sitivīo ò lékpakōa kē kāao. ¹⁰ Ama odi a fōro žndō kú Luda Nini a gbā yāi. ¹¹ Ō tē kà gbēnōn, akū gbē pino pì: Ō mà à bō Musa kū Ludao yā kpē. ¹² Ō Yudano kū n gbē zōkōnō kū ludayādannerinō laakarīi fūte, akū ò gēe ò Sitivī kú, ò gēe kāao n gbānadeno kīnaa. ¹³ Akū ò sù kū sēedade ékenō ò pì: Gbē dí mé àdigō Luda kpé kú a dokao vāni bo lakanaa sari. ¹⁴ Zaakū ò mà à pì Yesu Nazera ni kpé pì kakate à ó futeokarayā kū Musa dāwēre lite sé. ¹⁵ Akū gbānade kū ò vutena gweno wē pē Sitivīa n pīnki, ò è a ān de lán malaika ānn bà.

Sitivī yā'ona gbānadeno

7 Akū sa'oriki Sitivī là à pì: N yā pino ò yāpuran yá? ² Akū à pì: Ma gbēnō kú ma denō, à ma! Luda Gakuride bō à sù ó dizi káaku Ibrahīa goro kú à kú Mesopotamia būsuno, zaade à kpé à gé vute Arana. ³ À pine: N bo n būsuno n daneno tē n tá būsuno kú mani mōnōn. ⁴ Akū à bō Kaladia būsuno pii gūn à gēe à vūte Arana. A de ga gbera Luda sù kāao būsuno kú á kun tera dí pin. ⁵ Luda dí būsuno pì žite ke kpāa bee gēse dorō, ama à a lé sēne à pì ani gō a pō ū kú a burino. Goro birea sō Ibrahī né vīro. ⁶ Luda pine lán dí bà: N burino ni nibō ble būsuno pānden. Gwen oni zō blen, oni wē tām̄ma ari wē wāpla. ⁷ Luda pì áni wari dō buri kú oni zō blēnēnōa, Ibrahī buri pino ni bōte ò su ò donyī keare gu dí pin. ⁸ Akū Luda tōžyā dà Ibrahīne a bāka kunna kāao sēeda ū. Kū à Isaaku i, à tōo zōne a goro

sɔraakɔde zī. Len Isaaku kē Yakubune le dɔ, akū Yakubu kē ó dizi káaku gbēnɔn kuri awɛɛplanɔne le se dɔ. ⁹ Akū ó dizi káaku pínɔ nɛsegɔbaa kpà kū n gbēndo Yusufuo, ò a yà ò tà káao Misila. Luda kú káao, ¹⁰ à a bò a wari sīnda pínki gūn. Luda Yusufu pii gbà ɔndɔ à tò à nna kū Misila kína Firi'aunao, akū à a dīte Misila būsuo gbē zɔkɔ ũ kū a be ɔnnwo. ¹¹ Akū nàa kà Misila kū Kanaano būsuo pínki. Wari kē zɔkɔ, ó dizi pínɔ dí póke le ò blèro. ¹² Kū Yakubu mà póblewɛ kú Misila, à ó dizi pínɔ zī gwe. Ní gena káakuden gwe. ¹³ A gēn pladen Yusufu a zīda m̀ a vīnɔnɔne, akū Firi'auna Yusufu danɛnɔ dɔ. ¹⁴ Akū Yusufu gbē zī a de Yakubua à m̀ kú a danɛnɔ n pínki. Ní pínki gbēnɔn baaakɔ akuri awɛɛɔɔromɛ. ¹⁵ Akū Yakubu gē Misila. Gwen à gàn kú ó dizi pínɔ n pínki. ¹⁶ Ó sù kú n gēnɔ Sekemu, akū ò n vī gbēwɛe kú Ibrahim lù mira ũ gūn Amɔ nɛnɔa à fīnaa bōhne kú andurufuuo.

¹⁷ Kū lé kú Luda sè Ibrahimne ɔɔɔ ye à ká, ó buri dasi kú à kàra Misila manamana. ¹⁸ Akū kína dufu kú à Yusufu dɔro kpata blè Misila. ¹⁹ À pāsí kú ó burio à wé tà ó dizinɔ, à tò ò n nɛnɔ kɔte ò gàga. ²⁰ ɔɔɔ birean ò Musa i a àlesi mana. Ò a gwà a de bea mɔ aakɔmɛ. ²¹ Kū ò a zùkūna, akū Firi'auna nɛnɔgbɛ a sè a a gwà a zīda né ũ. ²² Ò Misilano ɔndɔ dà Musane pínki, à g̀ gbē zɔkɔ ũ yā'ona kú yākenaao gūn.

²³ Kū à kà wè bupla, à dà a nèse gūn à gé a Isaraila dakenɔ gwa. ²⁴ Kū à è Misila gbē ten wari dɔ a gbē mèn doa, akū à yā si a gbēne à fīna bò a a dè. ²⁵ Kū Luda ye à a gbēnɔ sura ba a gāi, àten da ò dɔmɛ, ama ò dɔro. ²⁶ Kū gu d̀, Isaraila gbēnɔn planɔ ten fiti ke, akū a sù à n kpaate à kúte kèhne à pì: Ma gbēnɔ, à kè dera áten wari dɔkɔa átēne? ²⁷ Akū gbē kú àten wari dɔ a gbēndoa ɔ s̀ Musai à pì: Dí mé à n ke kína yāgɔgɔri ũwɛɛ? ²⁸ Ní ye n ma de lákū n Misila gbē dè nà gīan yá? ²⁹ Kū Musa yā pii mà, à bàa lè à tà Midia būsun. Gwen à nɛgɔgbēnɔ ò gbēnɔn pla.

³⁰ Wè bupla gberan malaika bò à sù a gbáranan Sinai kpi sare tariankpā té gūn. ³¹ Kū Musa daboyā bire è, à bò a sare. Kū à nài à gwa, à Dikiri kòtoo mà à pì: ³² Makūmɛ n dizinɔ Ibrahim kú Isaakuo kú Yakubuo Luda ũ. Vīna Musa kú àten lukaluka, adi f̄ à wé sè à gwàro. ³³ Akū Dikiri pìne: Ní n kyate bobo, zaakū gu kú n zen kú adoname. ³⁴ Ma wétamma kú òten mɔ ma gbē kú ò kú Misilano è sãnsãn ma n ndanaa mà, akū ma su mà n sura ba. Mani n zī Misila sà. ³⁵ Musa kú ò gīne yā ò pì dí mé à a kè kína yāgɔgɔri ũhne pīin Luda yā òne malaika kú à bò à sù a tariankpā gūn gāi, à a zī kína kú ani n gbare ũ. ³⁶ Akū mé à bò kúnwo à yābonsarenɔ kú daboyānɔ kè Misila kú Isira Tērao kú gbáranan gūnwo wè bupla. ³⁷ Musa pì mé à pì Isarailano, Luda ni n gbēke sé annabi ũ lán a bà. ³⁸ Musa pì kú kú gbē kú ò kakarana pínɔ gbáranan, à kú gwe kú ó dizinɔ kú malaika kú à yā òne Sinai kpi musuo. Akū mé à yā wéndidenɔ si à kpáwá.

³⁹ Ó dizinɔ dí a yā maro, akū ò gii n laasun èra à tà Misila. ⁴⁰ Ó pì Harunane: Ní tãna kenɔ kewere ò dowere are, zaakū Musa kú à ó bôte Misila, ó dɔ yā kú à a lèro. ⁴¹ ɔɔɔ birean ò tãna pì lán zūsane b̀ɔɔɔ bà, akū ò sa

ò a ò dikpe kè pò kú ò kè n zīdane pì yā musu. ⁴² Akū Luda kpe līhne à tò ò donyī kè ludambe pónɔne lákū ò kè annabinɔ takada gūn nà ò pì:

Isarailano, adi ke makū a sa òma gbáranan wè buplano.

⁴³ Tãna Mɔleki bizakutan á sena kú susune tãna Refā kú a zeo takao.

Dikiri kú a pì a donyī kèhnenɔ yāin mani tò ò tá káao Babilɔnu dire kpa.

⁴⁴ Ó dizinɔ Luda bàka kunna kúnwo kuta vī gbáranan. Luda a taka m̀ Musane, akū ò kè lákū Luda òne nà. ⁴⁵ Kuta pii g̀ Yɔsuanɛ kú ó dizinɔ, akū ò sù ò buri kú Luda pèhmanɛnɔ būsuo sīrma. Kuta pì kú gwe ari Dauda ɔɔɔ. ⁴⁶ Dauda pì nna kú Ludao, akū à wé kèa de à le à kpé bo Yakubu Ludane. ⁴⁷ Sulemanu mé à kpé pii b̀ne. ⁴⁸ Ama Luda Musude digɔ kú kpé kú bisāsirinɔ bòo gūnlo, lákū annabii ò nà:

⁴⁹ Dikiri pì:

Musu bi ma kiblegbaame, zīte bi ma tintimmɛ.

Kpé kpate takan áni bomeneɛ?

Mákpán ma kipaki kunn?

⁵⁰ Makū mé ma pò sīnda pínki kèroo?

⁵¹ Ludayādarisanɔn á ũ! Á nèse vīro! Á sã gbāname! Adigɔ gí Luda Nini adigɔ ke lán á dizinɔ bà. ⁵² Annabi kpaten á dizinɔ gí wé tãai? Ò gbē kú ò gīnake ò Gbē Mana suna yā òo pínɔ dède. Ade pīin a bo a kpe a a dè sà. ⁵³ A doka kú malaikano sùoo si, ama ádi zī ke a yāaro.

Sitiví papana kú gbèeo

⁵⁴ Kū ò yā pii mà, n pɔ fèi ò saka sò. ⁵⁵ Akū Luda Nini didi Sitivía à wé pè ludambea, akū à Luda gakuri è kú Yesuo zena a ɔplai. ⁵⁶ Akū à pì: À ma! Ma ludambe è wēna, Bisāsiri Né zena Luda ɔplai. ⁵⁷ Akū ò ɔ tãta n sãa ò wiki gbāna lè, akū ò kúsia lɛlɛlɛlɛ. ⁵⁸ Ò a gāte ò bò káao wéte kpe, akū òteni a pápa kú gbèeo de ò a de. Ò n uta zɔkɔnɔ bò ò kàte kefenna kú òdi pine Solu sare. ⁵⁹ Kū òten Sitiví pápa kú gbèeo le, à adua kè à pì: Dikiri Yesu, n ma nini sí. ⁶⁰ Akū à kúte à wiki gbāna lè à pì: Dikiri, òsun n durunna díkina daro. Yā bire onaa gberan à gà.

8 Solu kú gbē kú ò Sitiví dɛnɔ kpe.

Solu wétamma mɔna Yesudenɔne

Zī birean ò nà wétãna sɔsi gbē kú ò kú Yurusalemunɔa manamana. Zirinɔ baasi ò fãkɔa n pínki Yudea kú Samaria būsuno gūn. ² Ludayāmari kenɔ Sitiví vī ò a gè ɔɔ d̀ kú wiki gbānao. ³ Akū Solu kokari kè kú sɔsi gbēnɔ kakatenaao. Adigɔ gē ɔn kú ɔnnwo àgɔ gɔgbēnɔ kú nɔgbēnɔ kükü àgɔ n gāte à gé à n ká kpésiran.

Baarunnakpana Samaria būsun

⁴ Gbē kú ò fãkɔano gèe ò Yesu baaru kpa gu sīnda pínkin. ⁵ Filipi gēe Samaria būsuo wéte ken, akū à Arumasihu waazi kèhne. ⁶ Kū gbēnɔ Filipi yā mà, akūsɔ ò daboyā kú à kèno è, ò laakarri d̀ yā kú àten oa kú nèse

mèn doo. ⁷ Zaakū gbě kù hí tǎnanɔ gòrɔmma kù wiki gbǎnaonɔɔnɔn dasi, akūsɔ kɔnɔdenɔ kù ɛɛnɔ wèrɛkɔa dasi. ⁸ Akū ò pɔnna kè manamana wète pii gūn.

⁹ Gɔgbě ke kú gwe zaa zĩ òdi pine Simɔ. Àdigɔ daboyǎ ke à bò Samariadenɔ sare, akū à a zĩda dìte gbě bèereɛde ũ. ¹⁰ Né fĩti gbě zɔkɔ pínki dì laakari dɔ a yǎa ò pi: Gbě pi bi gbě kù òdi pine Luda gbǎna zɔkɔdeme.

¹¹ Daboyǎ kù àdigɔ ke hí té zaa gikena hí kù gbǎna.

¹² Ama kù ò kpata kù à bò Luda kínaa baaru kù Filipi kpàhne kù Yesu Kirisi tɔoo mà, ò sì, akū ò da'ite kè gɔgběɛnɔ kù nɔgběɛnɔ hí pínki. ¹³ Bee Simɔ yǎ pii sì à da'ite kè, akū à nà Filipia. Kù à daboyǎ kù gbǎna yǎ zɔkɔ kù Filipi ten kenɔ è, yǎ pínɔ bò a sare.

¹⁴ Kù zիրind mà zaa Yurusalemu Samariadenɔ Luda yǎ sì, ò Pita kù Yuhanao zիրma. ¹⁵ Kù ò kà gwe, ò adua kèhne de ò Luda Nini le yǎi. ¹⁶ Ó hí da'ite kè yǎ kù Dikiri Yesu tɔo, ama Luda Nini dí didi hí gběkearo. ¹⁷ Kù ò ɔ nàhna, akū ò Luda Nini lè sà. ¹⁸ Kù Simɔ è ò Luda Nini è kù zիրind ɔnammanaao, akū à sùhne kù ɔɔɔ ¹⁹ à pi: À ma gba gbǎna pi se, de gbě kù ma ɔ nàa ni Luda Nini le. ²⁰ Akū Pita pine: N ɔɔ kakate kúnwo, zaakū nten da híni Luda gba lú kù ɔɔɔme. ²¹ N ɔ kú zĩ pii gūnlo, n baka kú a gūnlo, zaakū n nèse mana Ludanero. ²² N kpe li n yǎ vǎni piine n adua ke Dikiri, ke ani sùru ke kúnwo kù n laasun bire takao gwɛɛ? ²³ Zaakū ma è kù sewe zĩni kú n gūn, durunna bàa kǎnne. ²⁴ Akū Simɔ pi: À adua kemene Dikiri de yǎ kù a ò ke sún ma lero yǎi.

²⁵ Kù Pita kù Yuhanao Dikiri sèedaa kè ò a yǎ dàhne, akū ò èra òten tá Yurusalemu, òten baaru nna kpá Samaria lakutunɔ gūn dasidasi.

Filipi kù Etiopia gbǎnade keo

²⁶ Dikiri malaika yǎ ò Filipine à pi: N fute n gè gènmidɔki kpa. N zé kù à bò Yurusalemu à gèe Gaza sé, zé kù à bôte gbárannan. ²⁷ Akū à dà zén. Etiopia gběke té zé pín. Etiopia bùsu saraunia kù òdi pine Kandase begwariime, a aruzeke dǎkpárinɔ gbě zɔkɔɔme. À sù à donyĩ kè Yurusalemu, ²⁸ akū à èra àten tá à vutena a sɔgo gūn, àten annabi Isaya takada kyó ke. ²⁹ Akū Luda Nini pi Filipine: N gè n na sɔgo direi. ³⁰ Akū Filipi bàa lè à gèe. À mà àten annabi Isaya takada kyó ke, akū à a là à pi: N kyó kù nten ke bɔkɔte dɔ yá? ³¹ À wèa à pi: Tó gběke dí a bɔkɔtemenero, mani fĩ mà a dɔɔ dɔ yá? Akū à Filipi sisi à gè à vùte a sare. ³² Yǎ kù àteni a kyó ke piin dí:

Lán sǎ kù òten gè a kùtu kpá bà,
lán sǎne bɔɔ kù òteni a kǎ kè bà,
à yíte kpèn adi lé wèkɔaro.

³³ Ó wé'i dàa,

odi yǎkpaté ke kǎao a zéaro.

Dí mé ani fĩ à a gɔɔ bire yǎ oo?

Zaakū ò a wèndii bò andunia gūn.

³⁴ Akū gɔgbě pii pi Filipine: N omene, dí musun annabi yǎ bire oo? A zĩdan yǎ ke gbě pǎndeme? ³⁵ Naana Luda yǎ piia Filipi Yesu baaru nna kpàne. ³⁶ Kù òten gè are, ò kà í ke kínaa, akū gɔgbě pii pi: N í gwa la. Bó mé ani kpámene mà da'ite kèe? ³⁷ Akū Filipi pine: Tó n yǎ pii sì

kù nèse mèn doo, híni fĩ. À wèa à pi: Ma sì kù Yesu Kirisi bi Luda Néme. ³⁸ Akū à pi ò gó ze. Akū hí pla hí pínki ò kipa ò gè ín. Akū à a da'ite kè. ³⁹ Kù ò bikú bara, akū Dikiri Nini Filipi kpàgui, gɔgbě pi dí a e doro, akū pɔnna gūn à dà zéla. ⁴⁰ Filipi a zĩda è ze Azotu, akū à gèe à Yesu baaru nna kpà wète kù wèteo ari à gèe à kào Sizaria.

Yesu bo à suna Solua

(Zիր 22:6-16, 26:12-18)

⁹ Gɔɔ birea sɔ Solu ten pɔ bo a yĩn, àten yǎ pǎsĩ ò Dikiri ibanɔ dedena yǎ musu. À gèe sa'oriki kínaa, ² à gbèkaa à lá kè Damasuku aduakekpedenɔne à kpáawa, de tó à zé pi denɔ lè gwe, gɔgběɛnɔ kù nɔgběɛnɔ hí pínki, ani hí kùkù à su kúnwo Yurusalemu. ³ Kù à dà zén, àten gè à kà kǎni kù Damasuku, akū kǎnto gupura bò ludambe à dàkala. ⁴ À bò à lète, akū à kòtoo mà à pine: Solu, Solu, bó mé à tò nten wé tǎmaa? ⁵ Akū à pi: Díme n ũu, Dikiri? Akū à wèa à pi: Makúme Yesu kù nten wé tǎa ũ. ⁶ N fute n gè wète gūn, oni onne yǎ kù híni ke. ⁷ Gbě kù òten gè kǎaonɔ gɔ sǎii. Ó kòtoo pii mà, ama odi gběke ero. ⁸ Kù Solu fute, à a wé wè, akū adi gu ero. Akū ò a kù a ɔa ò gèe kǎao Damasuku. ⁹ À kè gɔɔ aakɔ gu'ena sari, adi pɔ blero adi í miro.

¹⁰ Yesude ke kù Damasuku kù òdi pine Anania. Dikiri yǎ òne wégupu'ena gūn à pi: Anania. Akū à wèa à pi: Makún dí, Dikiri. ¹¹ Akū Dikiri pine: N fute n da zé kù òdi pi Súsun ari Yudasí be ɔn n Taasu gbě kù òdi pine Solu gbeka. Àten adua ke gwe. ¹² Wégupu'ena gūn à n e, n su n ɔ nàa de à gu e. ¹³ Akū Anania pine: Dikiri, ma mà ò gbě pi yǎ ò dasi, lákù à yǎ vǎni kè n gbě kù ò kù Yurusalemunɔne nà. ¹⁴ Sa'orikinɔ a gbà zé à gbě kù òteni n sisi lanɔ kùkù. Abire yǎin à sù. ¹⁵ Akū Dikiri pine: N gè, zaakū ma gbě pii sè à gè ma tɔ bo buri pǎndenɔne kù hí kǎnanɔ kù Isarailanɔme. ¹⁶ Lákù ani wétǎmma le ma tɔ yǎi nà mani mɔne. ¹⁷ Akū Anania bò à gèe à gè ɔn pín, à ɔ nà Solua à pi: Solu ma gbě, Dikiri Yesu kù à bò à sùmma zén gɔɔ kù nten su la, àkù mé à ma zĩ de n gu e Luda Nini summa yǎi. ¹⁸ Gwe gɔnɔ pɔ bôte a wén lán kpòteke ba ò lète, akū à gu è. Akū à fute à da'ite kè. ¹⁹ Kù à pɔ blè, à gbǎna kù.

Solu waazikena zaa Damasuku

Solu gɔɔ pla kè kù Damasuku Yesudenɔ, ²⁰ akū à nà Yesu yǎ waazikenaa gɔnɔ Yudanɔ aduakekpenɔ gūn, à pi Yesu bi Luda Néme. ²¹ Yǎ pii bò gbě kù ò mànɔ sare ò pi: Gbě bire mé adi gbě pii sisirinɔ ásarú ke Yurusalemuroo? Àkù mé adi su la à hí kùkù à tá kúnwo sa'orikinɔ kínaaroo? ²² Solu sɔ, a gbǎna dìgɔ kara, akū a yǎ Yuda kù ò kù Damasukunɔ fù à biriahne kù Yesu bi Arumasihume.

²³ Gɔɔ pla gbera Yudanɔ lédokɔnɔ kei ò a de, ²⁴ akū à hí lékpakúsūnaai pii mà. Òten wète bĩnilenɔ dǎkpǎ fǎnanté kù gwǎanio de ò a de yǎi. ²⁵ Gwǎanin Solu gběɛnɔ a dà tǎnkɔn ò a gbàre kù bàao bàai bona bĩni musu.

Solu waazikena zaa Yurusalemu

26 Kū à kà Yurusalemu, à wète à na Yesudenca, akū ò vīna kène n pínki, odi à Yesudekena náani kero. 27 Akū Baanaba a sè à gèe kãao zírind kīnaa, à gbãñne lákū Solu Dikiri è zén nà kū yā kū Dikiri òneeo kū lákū à Yesu yā ò gupuraa nà zaa Damasukuo. 28 Akū Solu gèe n té à kurè kūrwo Yurusalemu à yā ò gbēncne kū Dikiri tóo gupuran. 29 Kū à yā ò Yuda Girikiyāmarinone à lék-pakōa kè kūrwo, akū òten wete ò a de. 30 Kū a gbēnc dō, ò zène Sizaria, akū à tà Taasu.

31 Abire gbera soji gbē kū ò kú Yudea kū Galilio kū Samaria būsuoonon kun aafia pínki. Òten gbãna kū òten gé are vīnakena Dikirinee gūn, òten kara kū Luda Nini n nèse kpàtèñne yāi.

Ainea werekōanaa

32 Pita di kure wète kū wèteo pínki, akū à gèe Luda gbē kū ò kú Lidano gwa. 33 À gōgbē kū òdi pine Ainea è gwe, à kōnc kù katena wè soaraakō. 34 Akū Pita pine: Ainea, Yesu Kirisi n werekōa. N fute n n pè koko. Akū à fute gōnc. 35 Lidadenc kū Saronudenc a è, akū ò lite ò are dō Dikiria.

Tabita vuna gan

36 Nōgbē Yesude ke kú Yōpa a tón Tabita, kū Giriki yāo sō Dokasi. Tó pii pì zō. Yā mana kenaa pèkerera, akūsō àdi takasidenc wēnda gwa. 37 Gōrc birean à gyā kè à gā. Kū ò a zú ò, ò a sè ò wùte kpé musu gūn. 38 Yōpa sō à zā kū Lidaoro. Kū Yesudenc mà Pita kú gwe, ò n gbēncn planō zā ò wé kèa ò pi: N mó ó kīnaa likalika. 39 Akū Pita fute à gèe kūrwo. Kū à kà, ò didi kãao kpé pii musu. Akū gyaanōnc nà n pínki kū zōdō, ò uta kū pókasa kū Tabita kè gōrc kū à kpé kú kūrwonōnc mōne. 40 Pita pèmma à n bôte bàai. À kùte à adua kè, akū à are dō gèe pīa à pi: Tabita, n fute. Kū à wé wè, à Pita è, akū à vùte. 41 Pita a kú a ja à a fute à a zè. Akū à Luda gbē pīnc sisi kū gyaanōnc, akū à a kpàmma bēne. 42 Yā pii dà Yōpala pínki, akū ò Dikiri náani kè gwe dasi. 43 Pita gōrc pla kè gwe Simō Āna bea.

Pita kū Kōneliuo

10 Gbēke kú Sizaria a tón Kōneliu. Àkūme soza gā kú òdi pi Itali gā gbē zōkō ū. 2 Gbē pi bi ludayā-mariime, àdigō Luda vīna vī àpii kū a bedenc n pínki. Àdi gba da manamana, akūsō àdigō adua ke gēn baaakō. 3 Zīkea fānantē mō aakō à Luda malaikaa è tētētē wégupu gūn, à gē a bea à pine: Kōneliu. 4 Akū Kōneliu wé wēa kū vīnao, akū à pi: Bómee, Dikiri? À wèa à pi: N aduakena kū n gbadana gbēncneeo kà Luda kīnaa, akū à sì. 5 N gbēnc zī Yōpa sà, de ò Simō kū òdi pine Pita sisi. 6 À kipa gbē kū òdi pine Simō Āna bea. A be kú ísira léa. 7 Kū malaikaa pii tà, Kōneliu a zikeri gbēncn pla kenō sisi kú soza ludayāmari kú à naao. 8 Kū à yā pii bàbañne pínki, akū à n zī Yōpa.

9 Kū gu dō, akū ò dà zén, ò kà kani kū wète pīo. Gōrc birea kú ifāntē kà mīdangura, Pita di kpé musu de à

adua ke. 10 Nà teni a de à ye à pò ble, akū gōrc kū òten pòble ke à wégupu è. 11 À ludambe è wēkōana, pòke ten kipa lán biza zōkō bà. Bà dōdōna a kusuru mēn si-ikōnc pínki, àten su zīte. 12 Pó buri sīnda pínki kú a gūn, nōbōnc kū pò kú òdi taa o kú kuaonōnc kū bānc. 13 Akū ò pine: Pita, n fute n de n só. 14 Akū Pita pi: Agya Dikiri. Madi tē pò ke pò gbāsī ble zikiro. 15 Akū à kōtoo pii mà a gēn plade dō ò pi: Pó kú Luda pi à swáswa, òsun a tē boro. 16 À kè le gēn aakō, akū kānto ò pò pii gā ò tào ludambe.

17 Pita ten bídi ke wégupu kū à è pīa, akū Kōneliu zīri kū ò Simō be gbēkanc kà gōnc, ò zena gānu léa. 18 Ò lé zù ò gbēka tó gwen Simō kú òdi pine Pita kīpan. 19 Ari tera Pita ten laasun lé wégupu kū à èea, akū Luda Nini pine: Gbēncn aakōnc teni n gbēka. 20 N kipa n gé kūrwo sikaa sari, zaakū makū mé ma n zīmma. 21 Akū Pita kipa à gèe gbē pīnc kīnaa à pi: Makūme gbē kú áten gbēka ū. Bō yā mé à tò a su laa? 22 Ò pi: Sozanc gbē zōkō Kōneliu mé à ó zī. Gbē maname, à Luda vīna vī. Yūdanc pínki di a tó nna sí. Luda malaikaa pine à n sisi n su a bea de à n yā ma. 23 Akū Pita gèe kūrwo onn à n yārii kè.

Kū gu dō, à fute à dà kūrwo zén. Yōpa Yesude kenō gèe kãao léle. 24 A gōrc aakōden ò kà Sizaria. Kōneliu a danenc kú a gbēncn kāninc kākara àteni n dā. 25 Kū Pita gē onn, akū Kōneliu gèe à dàale à kùte a are. 26 Akū Pita a fute à pi: N fute n ze. Bisāsirin ma ū se. 27 Àten yā o kãao ari ò gèe ò gèe kãao kpén, akū à gbēnc lè kakarana gwe dasidasi. 28 À pīñne: Á dō kú Yūdanc zé vī ò yākatē kú buri pāndeo ari ò gē n onnlo. Ama Luda mōmēne māsun gbēke gbāsī gwa ke mà a tē boro. 29 A yā mé à tò kú ò ma sisi, ma su sikaa sari. Má ye mà yā kú a ma sisiia ma sà. 30 Akū Kōneliu pi: A gōrc siikōden dí kú maten adua ke ma bea ifāntē mō aakō mandara'i. Akū kānto ma gbēke è zena ma are à pókasa kú àten té ke dana 31 à pi: Kōneliu, Luda n aduakena si, n gbadanaa kàagu. 32 N gbēnc zī Yōpa Simō kú òdi pine Pita sisi. À kipa Simō Āna bea zaa ísira léa. 33 Akū ma gbēnc zīmma gōnc. Lákū n su nà à kè mana. Tera sà ó pínki ó kú la Luda dōnaa gūn, de ò yā kú Dikiri ònne n owere ma yāi.

Pita yā'onaa

34 Pita nà yā'onaaa à pi: Ma si yāpura sà kú Luda di gbēke wé gwaro. 35 Buri sīnda pínki té gbē kú àten vīna kenē, akūsō àdi yā mana ke, ade yā mé àdi kàagu. 36 Á légbāzā kú Luda kè Isarailanōnc dō, à kena kãao nna Yesu Kirisi gāi baaru nna kpāñne. Àkūme buri sīnda pínki Dikiri ū. 37 Á yā kú à kè Yudea gu sīnda pínki dō, lákū à nà nà zaa Galili Yahaya waazikena da'itekēna yā musu gbera. 38 Á dō lákū Luda a Nini pisi Yesu Nazeraa nà, akū à kú kú gbānao à gèe wète kú wèteo, à yā mana kēñne à gbē kú Ibilisi n c fēñne n kpenca wèrekōa, za-akū Luda kú kãao. 39 Ókōncme yā kú à kè Yudea būsun kú Yurusalemuo pínki sēedadenc ū. Ó a lòko lía ò a dē, 40 akū Luda a vù gan a gōrc aakōde zī à tò à a zīda mōwēre. 41 Adi ke gbē sīnda pínki mé à a èro, sé ókōnc kú Luda gīnake à ó sé a sēedadenc ū. A vuna gan

gbera o pɔ blè o í mì kãao. ⁴² Akū à dàwɛrɛ ò waazi ke gbɛ̀nɔ̀nɛ ò ò́nɛ kū akāame gbɛ̀ kū Luda ò́tɛ gbɛ̀ bɛ̀nɔ̀n kū gyāwāndɛnɔ̀ pínki yākpatekeri ũ. ⁴³ Annabinɔ̀ pínki a yā ò ò pì gbɛ̀ kū ò a náani kɛ̀nɔ̀ durunnanɔ̀ ni kɛ̀rma a tɔ̀ gāi.

Luda Nini kipana buri pāndenɔ̀nɛ

⁴⁴ Gɔ̀ɔ̀ kū Pita kpé àten yā pì ò́nɛ, Luda Nini kipa gbɛ̀ kū ò́ten yā pì manɔ̀a n̄ pínki. ⁴⁵ Yā pìi bò Yuda Yesude kū ò sù kū Pitaonɔ̀ sare, kū bee buri pāndenɔ̀n Luda a Nini pìsímma gba ũ yāi. ⁴⁶ Zaakū ò mà ò́ten yāke buri o ò́ten Luda yābonsare kenanɔ̀ o. Akū Pita pì: ⁴⁷ Gbɛ̀ pìnɔ̀ Luda Nini lè lán ó bà. Dí mé ani fɔ̀ à gínɛ ò da'ite kɛɛ? ⁴⁸ Akū à pì ò da'ite kɛ̀rɛ kū Yesu Kirisi tɔ̀o. Akū ò wé kèa à gɔ̀ɔ̀ pla ke kúnwo.

Pita buri pāndenɔ̀n yā gbāna Yuda Yesudenɔ̀nɛ

11 Zírind kū Yesude kū ò kú Yudeanɔ̀ mà lákū buri pāndenɔ̀n Luda yā sì nà se. ² Kū Pita sù Yurusalemu, gbɛ̀ kū ò zè kū t̄z̄yāonɔ̀ a taari lè ³ ò pì: N gɛ̀ gyɔ̀fɔ̀ɔ̀ndɛnɔ̀ bea n pɔ̀ blè kúnwo. ⁴ Akū Pita fùte àten yā pì bɔ̀kɔ̀tɛrɛnɛ zéazɛa à pì: ⁵ Má kú Yɔ̀pame, maten adua ke, akū ma wégupu è. Ma póke è lán biza z̄k̄ɔ̀ɔ̀ bà, bà dɔ̀ɔ̀na a kusuru mèn siik̄ɔ̀ɔ̀na, à bò ludambe àten kipa ma kínaa. ⁶ Ma wé pèa tíii, ma n̄bɔ̀nɔ̀ è a gūn, sɛ̀ntɛ pónɔ̀ kū pɔ̀ kū òdi taa o kū kuaonɔ̀ kū bānɔ̀. ⁷ Akū ma kòtoo mà ò pìmenɛ: Pita, n̄ fute n̄ de n̄ só. ⁸ Akū ma pì, agya Dikiri, t̄ɛ̀ pɔ̀ kes̄ pɔ̀ gbās̄i ke dí gɛ̀ ma lén zikiro. ⁹ Kòtoo pì bona ludambe gɛ̀n plade pì dɔ̀, pɔ̀ kū Luda kèkè à ḡ swáswa, màsun a t̄ɛ̀ boro. ¹⁰ À kè le gɛ̀n aak̄ɔ̀, akū ò èra ò gà pínki ò tào ludambe. ¹¹ Gɔ̀ɔ̀ bire ḡnɔ̀ gbɛ̀nɔ̀n aak̄ɔ̀ kū ò n̄ z̄ima bona Sizarianɔ̀ sù ɔ̀n kū má kún. ¹² Akū Luda Nini pìmenɛ mà gé kúnwo sikaa sari. Ó gbɛ̀nɔ̀ gbɛ̀nɔ̀n suddo dík̄inɔ̀n gèe kúmao lɛ̀lɛ se, akū o gɛ̀ gbɛ̀ kū ò gbɛ̀ pìnɔ̀ z̄ima bea. ¹³ Akū à òwɛrɛ lákū a malaikaa è nà, à bò à sùawa a kpén à òare à gbɛ̀ z̄i Yɔ̀pa à ma sísi, ¹⁴ de mà yā kū ani a sura ba oare, akāa kū a bedenɔ̀ n̄ pínki. ¹⁵ Kū ma na yā'onaana, Luda Nini kipa'ima lákū à kipa'wá káaku nà. ¹⁶ Akū yā kū Dikiri ò dí d̄magu kū à pì, Yahaya gbɛ̀nɔ̀ da'ite kè kū ío, akāa s̄ áni ó da'ite ke kū Luda Ninio. ¹⁷ Lákū Luda gba dok̄nɔ̀ kɛ̀rɛnɛ kū ók̄nɔ̀ kū o Dikiri Yesu Kirisi náani kɛ̀nɔ̀ nà, dín ma ũ mà f̄ mà gí Ludanɛɛ? ¹⁸ Kū ò yā pìi mà, odi yāke o doro, akū ò Luda tɔ̀ bò ò pì: O è Luda èra à buri pāndenɔ̀n gbà zé dɔ̀ ò nɛ̀se lite ò wɛ̀ndi kū àdi lákaro le.

Antiokudɛnɔ̀ zena kū Yesuo

¹⁹ Wétāmmaana kū à fùte Sitiví ga gbera mé à tò gbɛ̀nɔ̀ f̄k̄ɔ̀a ò tà Fenisia b̄sun kū Sipiru b̄suo kū Antiokuo, òten Luda yā o Yudanɔ̀nɛ n̄tɛnɛ. ²⁰ Ama n̄ gbɛ̀kenɔ̀ bi Sipiru b̄su kū Sireni b̄suo gbɛ̀nɔ̀nɛ, akū ò gɛ̀ Antiokuo òten yā o buri pāndenɔ̀nɛ se dɔ̀, òten Dikiri Yesu baaru nna kpánnɛ. ²¹ Dikiri ten ɔ̀ dar̄mma, akū gbɛ̀nɔ̀ yā pìi sì dasidasi ò are d̄ Dikiria.

²² Akū yā pì baaru kà Yurusalemu s̄si gbɛ̀nɔ̀ kínaa, akū ò Baanaba z̄i Antiokuo. ²³ Kū à kà gwe, à è lákū Lu-

da arubarikaa kɛ̀rɛnɛ nà, akū a pɔ̀ kè nna. À lé dar̄mma n̄ pínki ò ze kū Dikirio kū nɛ̀se mèn doo. ²⁴ Baanaba bi gbɛ̀ maname, Luda Nini kū ludanaanikenaao pèkɛra, akū ò kàra Dikiri gbɛ̀nɔ̀ gūn dasidasi. ²⁵ Akū Baanaba gɛ̀ Taasu de à Solu wete. ²⁶ Kū à a lè, akū à sù kãao Antiokuo. Òdiḡ kakara kū s̄si gbɛ̀nɔ̀ dasidasi òḡ yā da'ne ari wɛ̀ do papana. Antiokuo gwen ò Yesu ìbanɔ̀ sisin Yesudenɔ̀n ũ káaku.

²⁷ Gɔ̀ɔ̀ kua annabinɔ̀ bò Yurusalemu ò sù Antiokuo. ²⁸ N̄ gbɛ̀ kū òdi pine Agabu fùte à zè à ḡnake à nà z̄k̄ɔ̀ kū ani ká andunia gūn pínki yā ò́nɛ kū Luda Nini gbānao. Kalaudiu kíblena gɔ̀ɔ̀n nàa pii kà. ²⁹ Akū Yesudenɔ̀ zè ò n̄ gbɛ̀ kū ò kú Yudeanɔ̀ kámaza ke lákū baadi gbāna kà nà ò kpāzānnɛ. ³⁰ Akū ò kè le ò Baanaba kū Soluo z̄io ò kpá n̄ gbɛ̀ z̄k̄ɔ̀nɔ̀.

Yamisi dena kū Pita dana kpésiranwo

12 Gɔ̀ɔ̀ kua kína Herɔ̀du ɔ̀ pète Yesude kenɔ̀a pās̄ipās̄i. ² À Yuhana v̄ni Yamisi dè kū f̄nɛdao. ³ Kū à è yā bire kè Yudanɔ̀nɛ nna, akū à èra à Pita kū dɔ̀. À abirekū kè Burodi Futenasari dikpe z̄ime. ⁴ Kū à Pita kū, à a dà kpésiran à a nà sozanɔ̀nɛ n̄ ɔ̀ ò a dākpā. Soza pìnɔ̀ ḡ do bi gbɛ̀nɔ̀n siisiik̄ɔ̀me leu siik̄ɔ̀. À ò́tɛ à yākpate ke kãao gbɛ̀nɔ̀ wára Vínla dikpe gbera. ⁵ Akū ò Pita kūna kpésiran, ama s̄si gbɛ̀nɔ̀ ten adua kene zena sari.

Pita bona kpésiran

⁶ Z̄i kū tó gu d̄ kū Herɔ̀du ni bo kãao, z̄i birea gwāanin Pita ten i o soza gbɛ̀nɔ̀n planɔ̀ dagura ȳina kū m̄kak̄ɔ̀naao mèn pla, akūs̄ gbɛ̀nɔ̀n planɔ̀n kú kpélelea òten kpé pì dākpā. ⁷ Kānto ḡnɔ̀ Dikiri malaikaa gɛ̀ gwe, akū kpé pì pura kū. À Pita lè a gbāntɛrɛa à a vù à pì: N̄ fute likalika. Akū m̄kak̄ɔ̀naa pìnɔ̀ b̄tɛ a ɔ̀a. ⁸ Akū malaikaa pii pine: N̄ n uta da n̄ n kyate kpá. Pita kè le, akū malaikaa pii pì: N̄ n uta kakara n̄ kū n̄ témai. ⁹ Akū Pita bò à t̄i. Adi yā kū malaika ten kene d̄ yāpura ũro, àten da áten nana ome. ¹⁰ Ó ḡtɛ gudākpāri káakula kū a pladeo, akū ò kà b̄n̄ile. B̄n̄ile pii gbà bi m̄ɔ̀me, akū à wɛ̀rɛnɛ kū a z̄idao. Ò b̄tɛ òten gɛ̀ wɛ̀ten, akū gwe ḡnɔ̀ malaikaa pì Pita tò zéda gūn. ¹¹ Kū Pita wé kè à pì: Má d̄ s̄āns̄ān s̄a kū Dikiri a malaikaa z̄i de à ma bo Herɔ̀du ɔ̀ kū yā kū Yudanɔ̀ wé d̄ji ò kemeneo pínki.

¹² Kū a laakar̄ii sù, à gɛ̀ Yuhana kū òdi pine dɔ̀ Maaku da Mariama bea. Ò kakarana gwe dasidasi òten adua ke. ¹³ Kū à gānu gbà lè, akū nɔ̀gbɛ̀ z̄ikeri kū òdi pine Roda gèe gwa. ¹⁴ Kū à Pita kòtoo d̄, p̄nna gūn adí zé w̄ero, à bàa lè à èra à gèe à p̄inne Pita ze kpélelea. ¹⁵ Ó pine: Īa ten kámman yá? Akū à zèo kū yāpurame. Akū ò pì: A malaikaame. ¹⁶ Pita kpé àten gbà lé. Kū ò wɛ̀, ò a è, akū yā pii bò n̄ sare. ¹⁷ Akū à ɔ̀ kɛ̀rɛnɛ yáku ò ȳite, akū à bàbānɛ lákū Dikiri a bo kpésiran nà. Akū à pì: À gé à o Yamisine kū ó gbɛ̀ kparanɔ̀. Akū à bò à gèe gu pāndea dɔ̀.

18 Kū gu dò, zuka gbāna kà sozanz dagura òten kō lala: Bó mé à Pita lèe? 19 Herɔdu pì ò a wete. Kū odi a lero, akū à yā làla gudākparii pinɔa, akū à pì ò n̄ dede.

Herɔdu ganaa

Abire gbera Herɔdu bò Yudea à gèe à gɔɔ pla kè Sizaria. 20 À pɔ fè Tayadenz kū Sidōdenɔi manamana, akū gbě birenz lédokɔnz kè ò sù a gwa lèele. Ò gèe kina pì begwari Blasatu kinaa. Kū Blasatu n̄ yāze è, ò gèe lédokɔnz ke kū Herɔduo, zaakū n̄ b̄usu pòble dì bo a b̄summe.

21 Kū gɔɔ kū ò dìte kà, Herɔdu a kible'utanz dà à gèe à vùte a tintinnwa, akū à yā ò gbēnzne. 22 Gbēnz wiki lè ò pì: Luda ke mé àten yā o, adi ke bisāsirinlo. 23 Gwe ḡnz Dikiri malaika a lè à a nè, kū adi z̄k̄ke d̄s Ludanero yāi, akū a m̄e kòkɔz kà à ḡa.

24 Luda yā tén dagula àten kara. 25 Baanaba kū Soluo s̄s, kū ò n̄ kámaza yā kèke ò làka, ò bò Yurusalemu ò Yuhana kū òdi pine Maaku sè ò tà k̄ao.

Baanaba kū Soluo zinaa

13 Annabinz kū yādannerinɔnz kú Antiɔku s̄si gbēnz té, n̄ tón Baanaba kū Simeɔ kū òdi pine Bárasirao kū Sireni b̄usu gbě Lusiuo kū Manaé kū à né blè kū kina Herɔduo lèele kū Soluo. 2 Gɔɔz kū òten donyī ke Dikirine kū léyinaao, Luda Nini pì: À Baanaba kū Soluo dìte ndona zī kū ma n̄ séa yāi. 3 Kū ò lé yī ò adua kè, akū ò ɔ didir̄mma ò n̄ gbáre, ò dà zén.

Kunna Sipiru b̄usun

4 Kū Luda Nini Baanaba kū Soluo z̄ lè, ò gèe Selusia. Zaa gwe ò gèe gó'iten ò gèe Sipiru b̄usun. 5 Kū ò kà Salami, ò Luda yā waazi kè Yudanɔ aduakekpenɔ ḡnz. Yuhana Maaku kú k̄n̄wo kpanyīri ū. 6 Ò ḡte luan pila ari Pafɔ, akū ò kpàkū kū Yuda dabokeri kū à de annabi éke ūo gwe. A tón Yesune. 7 Àdiḡ kú kū b̄usu pì gbě z̄k̄ Segiu Pɔluo. Gbě z̄k̄z pì bi ònd̄riime, akū à Baanaba kū Soluo s̄isi kū à ye à Luda yā ma yāi. 8 Dabokerii pì tón Elima kū Giriki yāo. À ibereè sè k̄n̄wo, àten wete à gbě z̄k̄z pì s̄a vú de àsun Yesu náani kero yāi. 9 Akū Solu kū òdi pì d̄ Pɔlu, Luda Nini d̄idia, akū a wé pè Elimaa à pì: 10 Ibilisi nénz doke keme n̄ ū! Mana s̄inda pínki kparaside! Bisāsiri kū yā vāni s̄inda pínki pèkerae! Wéz̄eri pāsī! Īni Dikiri zé s̄usu litena kpe-dangara tóroo? 11 Tera sà Dikiri ni ɔ kútemma de n̄ v̄ina kū. Īni gɔɔz pla ke kū ifānt̄'enaao. Gwe ḡnz Elima wé ḡ d̄adāa, gusira kùtea. Akū àten ɔ m̄atemate à gbě wete à a ɔ kū. 12 Kū gbě z̄k̄z pì yā kū à kèe pii è, à Dikiri náani kè, zaakū Dikiri yā kū Pɔlu dànè a k̄ gbāna.

Kunna Antiɔku kū à kú Pisidia b̄usun

13 Akū Pɔlu gèe gó'iten kū a gbēnz ò bò Pafɔ ò gèe Pega, Pamfilia b̄usun. Gwen Yuhana Maaku n̄ tón à era à tà Yurusalemu. 14 Bona Pega ò gèe Antiɔku kū à kú Pisidia b̄usun. Kámmabogɔz zī ò gèe ò vùte aduakekpen. 15 Doka kū annabinz takadanɔ kyókenaa gbera adu-

akekpe gbě z̄k̄z gbě zī à p̄inne: Gbēnz, tó á karana yāke v̄i à o gbēnzne, à o. 16 Akū Pɔlu f̄ute à ɔ k̄ēne à pì: Isarailanz kū buri pānde donyīrinɔ, à ma yā ma. 17 Isarailanz Luda ó dizinz sè, akū à n̄ buri kàra kū ò kú Misila b̄usun. Akū à bò k̄n̄wo gwe kū a gbāna z̄k̄z. 18 À n̄ gwa gbārannan lán w̄e bupla taka bà. 19 À gbāna blè Kanaanz b̄usu buri m̄en supplanɔa, akū à n̄ b̄usu pii kp̄amma. 20 A pínki kà w̄e w̄a pla kpé bupla akuri taka bà. Abire gbera à yāḡḡrinɔ dìteñne ari à gèe pé annabi Samuelia. 21 Kū ò kina gbēka, akū Luda Kisi né Solu, Biliaminu buri dìteñne. À kpata blè w̄e bupla, 22 akū Luda a bò kpatan à Dauda kà a ḡne ū. Luda Dauda yā ò à pì a lè Yesè né Dauda laasun pɔ k̄eare, ani a p̄yaina pínki yā keme. 23 A buri ḡnz à Yesu b̄on Isarailanz Surabari ū lākū à a lè sè nà. 24 Ari Yesu pì ḡ gé su Yahaya ḡnake à waazi kè Isarailanz n̄ pínki, à òñne ò n̄ n̄se lite ò da'ite ke. 25 Kū Yahaya zī ye à láka à pì: Dín àten da má de a ūu? Gbē kū àten wé d̄oin ma ūro. À ma! Ade ten su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero.

26 Ma gbēnz, Ibrahim̄ burinz kū buri pānde donyīrinɔ, ók̄nz Luda surabana yā díkina kp̄zawere. 27 Yurusalemudenz kū n̄ gbānadenz dí Yesu d̄ro, odi annabinz takada kū òdiḡ a kyó ke kámmabogɔz zī pínki zé d̄ro, akū ò tò annabii pinɔz yā pàpa ò yā dàala. 28 Odi yāke lea kū à kà ò a dero, akū ò wé kè Pilatia de ò a de. 29 Kū ò yā kū ò kè a yā musu kè pínki, ò a kipa lía ò a wùte miran. 30 Ama Luda a vù bona gan. 31 A gɔɔz pla kenaa ḡnz à bò à s̄u gbě kū ò bò Galili ò gèe k̄ao Yurusalemunɔa. Mók̄nzme a sèdadenz ū gbēnzne. 32 Ók̄nz s̄, o su a baaru nna kp̄áare. Lākū Luda lè sè ó dizinz nà 33 à kè ók̄nz kū ó de n̄ buri ūnzne, à Yesu vù lán ò ò Zabura plade ḡnz nà. Luda pì: Ma néme n̄ ū, gbāran ma n̄ i.

34 Adi yagi kero, ama Luda a vù bona gan lākū Luda ò nà yā à pì:

Mani kúadona arubarika keare yāpura lākū ma ò Daudane nà.

35 Akū ò ò gukea d̄ ò pì:

Īni we n gbě kū à kú adona yagi kero.

36 Dauda s̄ à Luda p̄yenyinaa kè a gɔɔz, à ḡ ò a mira kp̄k̄s̄ū kū a dizinz p̄o, akū à yagi kè. 37 Gbē kū Luda a vù bona gan pì dí yagi kero. 38 Ma gbēnz, àḡ d̄s kū durunnanz k̄emma waazi kū óten keare bò Yesu ḡaime. 39 Musa doka dì f̄s̄ à tò Luda yā bo k̄n̄wo nnaro, ama Luda dì tó yā bo kū gbě kū òten Yesu náani kenɔ nna a pínki ḡnz. 40 À laakari ke, de yā kū annabinz ò s̄un á lero 41 ò pì:

À ma, ák̄nz lalandikerinz,
à ke ḡiri à kakate,
zaakū mani yāke ke á gɔɔz.

Bee tó ò óare, áni síro.

42 Kū Pɔlu kū Baanabao ten b̄te aduakekpen, ò wé k̄emma ò era ò su yā pì òñne kámmabogɔz làa d̄.

43 Kū òten f̄k̄za, Yudanɔ kū gbě kū òdi donyī ke k̄n̄wonɔz bò ò t̄e Pɔlu kū Baanabaoi dasi. Ò yā òñne ò lè d̄amma, de òḡ gé are kū gbēke kū Luda k̄ēne.

⁴⁴ Kámmabogwɔ lãa wētedenɔ kàkara ń pínki ò sù Dikiri yã ma. ⁴⁵ Kũ Yudanɔ pari è le, ò nēsegɔbaa kpà manamana, akũ òten Pɔlu yã éke bo òteni a sɔsɔ. ⁴⁶ Akũ Pɔlu kũ Baanabao yã òhne kũ swēgbãnao ò pì: Ákɔnɔn à kũ ò Luda yã oáre káaku gĩa. Zaakũ a gii áten da ádi ká à wēndi kũ àdi lákaro lero, óni era ò are dɔ buri pãndenɔ sà. ⁴⁷ Zaakũ Dikiri yã dí ditewere à pì: Ma n dite gupura ũ buri pãndenɔne, de ò gé kũ surabana yão ari zĩte léa. ⁴⁸ Kũ buri pãndenɔ yã pii mà, ń pɔ kè nna ò bèereɛ li Dikiri yãne, akũ gbē kũ Luda ń díte wēndi kũ àdi lákaro pɔ ũnɔ Yesu náani kè. ⁴⁹ Akũ Dikiri yã dà bùsuu pìla pínki. ⁵⁰ Yudanɔ ɔ z̄ buri pãnde nɔgbē donyĩri bèeredenɔi kũ wēte gbãnadenɔ, akũ ò wé tã Pɔlu kũ Baanabaoa ò pémma ń bùsun. ⁵¹ Ó lukutē kpùkekpuke ń gbánɔa ń tona kũ Luda ò sèeda ũ, akũ ò gēe Ikɔniu. ⁵² Yesudenɔ sɔ, Luda Nini pèkerem̄ma kũ pɔnnao.

Kunna Ikɔniu

14 Ò kè Ikɔniu lákũ òdi ke nà, ò gē Yudanɔ aduakekpen ò yã ò ari Yudanɔ kũ buri pãndenɔ Dikiri náani kè dasidasi. ² Akũ Yuda kũ ò gì yã pì síino buri pãndenɔ sã vù Yesudenɔne ò ibereɛ sè kũnwo. ³ Bee kũ abireo Pɔlu kũ Baanabao gɔɔw pla kè gwe ò Dikiri yã ò kũ swēgbãnao, akũ Dikiri ń gbá zé ò sèedanɔ kũ daboyãno kè, kũ à yãpura kpà a gbēkeyã kũ òten oa. ⁴ Akũ wētedenɔ kēkēkɔa, gbēkenɔ zè kũ Yudanɔ, gbēkenɔ sɔ kũ zĩrinɔ. ⁵ Akũ Yudanɔ kũ buri pãndenɔ kũ ń gbãnadenɔ zè ò wé tãmma ò ń pápa kũ gbēeo. ⁶ Kũ Pɔlu kũ Baanabao ń yã d̄, akũ ò bàa si ò tà Likaonia bùsu wētenɔ gũn, Lisitira kũ Debio kũ ń laku-tunɔ. ⁷ Akũ ò kpé òten baaru nna pì kpáhne gwe.

Kunna Lisitira

⁸ Gɔgbē ke kú Lisitira a gbánɔ íbana. Zaa lákũ ò a ì nà ereme, adi tãa o zikiro. ⁹ Áten sã kpá Pɔlu yãi, akũ Pɔlu wé pèa tíii, à è a ludanaanikena kà à a werekɔa, ¹⁰ akũ à pìne kũ kòto gbãnao: ń fute ò ze n gbáa. Akũ à v̄ ò zè à nà tãa'onaa. ¹¹ Kũ gbēno è lákũ Pɔlu kè nà, akũ ò wiki kàkara kũ Likaonia yão ò pì: Tãnanɔ li bisāsirinɔ ũ ò kipa-wá. ¹² Ò t̄ kpà Baanabane Zusu, Pɔlu sɔ Emesi kũ àkũ mé àdi dohne are kũ yã'onaa yãi. ¹³ Zusu pì kpé kú wēte kpe, akũ a gbàgbarii sù kũ zusa kũ ò lávu zãblewɔ kèhnenɔ wēte b̄nileá. À ye gbēno sa oo zĩrinɔ. ¹⁴ Kũ Baanaba kũ Pɔluo yã pii mà, ò ń utanɔ gàga ò kēkē, akũ ò si gbēno té kũ wikio ¹⁵ ò pì: Gbēno, bó yã mé à tò áten ke lee? Bisāsirinɔn ó ũ se lán á bà. Baaru nnan óten kpááre, de à kpe li pɔ gina dínɔne à are dɔ Luda Wēndidea. Àkũ mé à musu kè kũ zĩteo kũ ísirao kũ pɔ kũ ò kú a gũnno pínki. ¹⁶ À buri s̄inda pínki tò yã ò ń z̄ida zé sè. ¹⁷ Bee kũ abireo à a z̄ida m̄áre yãmanakenaa gũn. Àdi tó legũ maáre de à pɔ kè a gɔɔa. Àdi á gba pɔble dasi de àḡ kú pɔnna gũn. ¹⁸ Bee kũ yã bire onaa, gbãna kũ gbãnao ò gbasa ò gì gbēno ò sa om̄ma.

¹⁹ Akũ Yudanɔ bò Antiokku kũ Ikɔniu ò sù ò gbēno sã vù. Akũ ò Pɔlu pápa kũ gbēno ò a gàte ò bò kãao wēte kpe, òten da à gáme. ²⁰ Kũ Yesudenɔ kàkarai, akũ à fùte à gē wēte gũn. Kũ gu d̄, àpii kũ Baanabao gēe Debi.

Zĩrinɔ tana Antiokku

²¹ Kũ ò baaru nna kpáhne wēte pii gũn, ò gbēno lè dasidasi. Akũ ò èra ò gē Lisitira kũ Ikɔniu kũ Antiokku, ²² òten Yesudenɔ gba gbãna, òten lé dar̄mma ò wé tã Yesu náanikenana ò pì: Séde ò wari ke manamana, gbasa ò gē kpata kũ à bò Luda k̄inaa gũn. ²³ Ò gbē z̄kɔnɔ ditehne s̄asi kũ s̄asio, akũ ò adua kèhne kũ léyinao ò ń ná Dikiri kũ ò a náani kè z̄. ²⁴ Kũ ò b̄te Pisidia bùsu kpa, akũ ò kà Pamfilia bùsun. ²⁵ Ò Luda yã ò Pega, akũ ò gēe Atalia. ²⁶ Gwen ò gē gó'iten ò tà Antiokku, gu kũ ò ń ná Ludane a z̄ yã, de à gbēke kèhne z̄ kũ ò kè ò laka tera yã musu. ²⁷ Kũ ò kà, ò s̄asi gbēno kàkara ò yã kũ Luda kèhne gbãhne pínki, lákũ à buri pãndenɔ gbà zé ò a náani kè nà. ²⁸ Akũ ò gɔɔw pla kè kũnwo gwe.

Yãgɔgɔna Yurusalemu

15 Gbēkenɔ bò Yudea ò sù Antiokku, akũ ò yã dà Yesudenɔne ò pì: Tó ádi t̄ z̄ lákũ Musa dite nàro, áni surabana lero. ² Pɔlu kũ Baanabao zuka kãnyĩ ò lékpakɔa kè kũnwo manamana yã pii musu. Akũ Yesudenɔ zèo Pɔlu kũ Baanabao kũ ń gbēkenɔ gé Yurusalemu de ò yã pì ḡḡ kũ zĩrinɔ kũ gbē z̄kɔnɔ. ³ Ò gē ò zèhne, akũ ò b̄te Fenisia kũ Samariao bùsu kpao. Ò buri pãndenɔ n̄selitena yã bàba ń gbēno gwe, akũ ń pɔ kè nna manamana. ⁴ Kũ ò kà Yurusalemu, s̄asi gbēno kũ zĩrinɔ kũ gbē z̄kɔnɔ gbãnake kpáhyĩ, akũ ò yã kũ Luda kèhne pínki baaru kpáhne. ⁵ Akũ Farisi Yesude kenɔ fùte ò pì: Séde buri pãndenɔ t̄ z̄, ò ohne òḡ Musa doka kũna. ⁶ Akũ zĩrinɔ kũ gbē z̄kɔnɔ k̄ kàkara òten yã pì gwa. ⁷ Kũ yãgɔgɔna gbãna kũ, Pita fùte à pihne: Ma gbēno, á d̄ kũ Luda ma dite á té à gii kè, de buri pãndenɔ Yesu baaru nna ma ma lén ò a náani ke. ⁸ Luda gbē s̄inda pínki n̄se d̄, akũ à ń gbá a Nini ń sinaa sèeda ũ lákũ à ó gbá nà. ⁹ Luda dí ń dite dodo kũ ókɔnɔro. À ń n̄seɛ pipihne kũ ò Yesu náani kè yã. ¹⁰ Bó yã mé à tò áten Luda lé áten gwa teraa? Aso kũ ó dizinɔ fua ò sé kũ ókɔnɔn á ye à díhne yá? ¹¹ Len-lo! Ó si kũ óni surabana le Dikiri Yesu gbēke yã lán m̄kɔnɔ bà se.

¹² Gbēno kè k̄itikiti ń pínki, akũ ò sã kpà Baanaba kũ Pɔluo, òten sèedanɔ kũ daboyã kũ Luda kè ń gãi buri pãndenɔ ténɔ ohne. ¹³ Kũ ò yã ò ò laka, Yamisi fùte à yã ò ò pì: Ma gbēno, à ma yã ma. ¹⁴ Simɔ ò lákũ Luda wé pã buri pãndenɔla káaku nà à gbēno sè ń té a pɔ ũ. ¹⁵ Annabinɔ yãno k̄ sè kũ abireo, zaakũ ò pì: ¹⁶ Abire gbera mani era mà su mà Dauda bez̄ bo, mani a guforo keke mà tata mà a fute, ¹⁷ de bisāsiri kparanɔ ma ki wete, buri pãnde gbē kũ ma t̄ kúmma pìnɔ ń pínki. Dikiri kũ áten yã pì ke mé à ò,

18 àkū mé à tò ò yā pì dǝ zaa káaku.
19 A yā mé à tò ma è à mana ò yā kǝ à zǝũ dite buri pānde kǝ òten are dɔ Ludaanɔnero. 20 Ò takada kǝhne ò mì kǝ tǝna pǝblea kǝ pǝpǝkenaa kǝ nǝbɔ kǝtukpanasario kǝ aruo. 21 Zaa kǝ à gǝi kǝ kǝ òdigǝ Musa takada kyó ke aduakekpenɔ gǝn kǝmmabogɔɔ zǝ pǝnki òdigǝ a doka waazi ke wǝte kǝ wǝteo.

Gbǝnɔ zǝna buri pānde Yesudenɔ

22 Akū zǝrind kǝ gbǝ zǝkǝnɔ kǝ sɔsi gbǝnɔ pǝnki zǝo ò gbǝnɔ bo ñ tǝ ò ñ zǝ Antɔku kǝ Pɔluo kǝ Baanabao. Akū ò ñ arede kenɔ bɔ, Yudasi kǝ òdi pine Baasaba kǝ Silasio. 23 Ò ñ zǝ kǝ takadao, yā kǝ ò kǝ a gǝnn dí:

Ókǝnɔ zǝrind kǝ gbǝ zǝkǝnɔ o fɔ kpǝ ákǝnɔ ó gbǝ kǝ ò de buri pānde ũnɔ zaa Antɔku kǝ Siria bǝsuuo kǝ Silisia bǝsuuo. 24 O mà ó gbǝkenɔ gǝe á kǝnaa ó lé sari, ò á nǝsɛe yǝkáare ò á dá bídin ñ yǝ'onaa gǝn. 25 Akū o lédokǝnɔ kǝ o zɛo kǝ ò gbǝnɔ bo ò ñ zǝ'awa kǝ ó gbǝ yenyǝidenɔ Baanaba kǝ Pɔlu 26 kǝ ò gǝ ñ wǝndiii ó Dikiri Yesu Kirisi tǝbona yǝiio. 27 A yā mé à tò óten Yudasi kǝ Silasio zǝ'awa, de ò yā kǝ ò kǝ takadan oǝre kǝ léo. 28 Zaa kǝ Luda Nini kǝ ókǝnɔ o zɛo òsun aso ke diǝrero, séde pǝ kǝ à zǝ vǝ díkǝnɔ. 29 À mì kǝ nǝbɔ kǝ ò sa òo tǝnaaa kǝ aruo kǝ nǝbɔ kǝtukpanasario kǝ pǝpǝkenaa. À mana à mì kǝ adɔnɔ. Ó kǝ e aafia!

30 Akū ò ñ gbǝre ò gǝe Antɔku. Ò sɔsi gbǝnɔ kǝkara ñ pǝnki, akū ò takada pǝi kpǝhɔma. 31 Kǝ ò a kyó kǝ, akū ñ pǝ kǝ nna manamana kǝ nǝsɛyǝdakǝna yā pǝio. 32 Yudasi kǝ Silasio bi annabinɔme, akū ò lé dà ñ gbǝ pǝnɔ manamana ò ñ gbǝ gbǝna. 33 Kǝ ò gɔɔ pla kǝ gwe, Yesudenɔ lé zǝhɔma, akū ò tà ñ zǝrind kǝnaa aafia. 34 Pɔlu kǝ Baanabao gǝ Antɔku. Kǝ gbǝ dasi pāndenɔ ò Dikiri yā dàhne, ò baaru nna kpǝhne.

Pɔlu kǝ Baanabao kǝkǝnaa

36 Gɔɔ pla gbera Pɔlu pǝ Baanabane: Ò era ò gé ó gbǝnɔ gwa wǝte kǝ ò Dikiri yā waazi kǝn yǝnɔ gǝn, ògǝ dǝ lǝkǝ ò kun nǝ. 37 Baanaba ye à Yuhana Maaku sé à gé kǝhwo, 38 akū Pɔlu ten da à mana ò gbǝ kǝ à kǝhɔma Pamfilia à gǝ tǝnyǝ ñ zǝ gǝn sé doru. 39 Kǝ odi kǝ yā maro, akū ò kǝkǝ. Baanaba Maaku sé ò gǝ gó'iten ò gǝe Sipiru. 40 Akū Pɔlu Silasi sǝ. Yesudenɔ ñ ná Dikirine a zǝ de à gbǝke kǝhne, akū ò dà zǝn, 41 ò gǝte Siria kǝ Silisiaola ò sɔsi gbǝnɔ gbǝ gbǝna.

Pɔlu wǝtegena kǝ Timɔtio kǝ Silasio

16 Pɔlu kǝ Debi kǝ Lisitirao. Gwen Yesude ke kun a tǝn Timɔti. A da bi Yuda Yesudemɛ, a de sǝ bi Girikime. 2 A tǝ nna Yesude kǝ ò kǝ Lisitira kǝ Ikɔni-uonɔ kǝnaa. 3 Pɔlu ye à gé kǝao, akū a tǝ zǝne Yuda kǝ ò kǝ wǝte pǝnɔ gǝnnɔ yǝi, zaa kǝ ñ pǝnki dǝ kǝ a de bi Girikime. 4 Wǝte kǝ ò gǝen pǝnki, ò yā kǝ zǝrind kǝ gbǝ zǝkǝnɔ dite Yurusalemu ò sɔsi gbǝnɔ ògǝ kǝna. 5 Akū òten gbǝna kǝ ñ ludanaanikenaa gǝn òten dasi kǝ lǝkǝ gu digǝ dɔ nǝ.

Pɔlu wǝgupu'ena Toroasi

6 Luda Nini gǝhne ò gé Luda yā o Asia bǝsun, akū ò gǝte Firitia kǝ Galatia bǝsunɔla. 7 Kǝ ò kǝ Misia bǝsu lǝn, ò ye ò gé Bitinia bǝsun, akū Yesu Nini dí wǝhneru. 8 Kǝ ò gǝte Misia bǝsula, akū ò kǝ Toroasi. 9 Gwǝani Pɔlu Masedonia bǝsu gbǝke è zena wǝgupu'ena gǝn, àten kǝte kenɔ à pǝ: Ñ bikǝ ñ su ó kǝnaa Masedonia ñ kpawái. 10 Kǝ à wǝgupu è lɛ, akū o Masedonia soru kǝ gǝnɔ, zaa kǝ ò dǝ sǝ kǝ Luda mé àteni ó sǝsi ò gé baaru nna kpǝhne.

Lidia Yesu zǝ senaa

11 Akū o gǝ gó'iten Toroasi o mǝi pǝ Samɔtarasia. Kǝ gu dǝ o ka Neapɔli. 12 Bona gwe o gǝ Filipi. Àkǝme Masedonia bǝsu kpado pǝ wǝra ũ, kǝ Romudenɔn vǝ. Akū o gɔɔ pla kǝ wǝte pǝi gǝn. 13 Kǝmmabogɔɔ zǝ o bo wǝte kǝpɛ o gǝ swa sare, gu kǝ o mà aduakeki kunwa. Akū o vute o yā ò nɔgbǝ kǝ ò kakarana gwenɔne. 14 Nɔgbǝ ke kǝ gwe òdi pine Lidia. Tiatira gbǝme, biza wǝ tǝra búgu yǝariime, akǝsǝ Luda donyǝriime. Àten yā kǝ Pɔlu ten o ma, akū Dikiri a swǝe wǝne à yā pǝi sǝ. 15 À da'ite kǝ kǝ a bedenɔ, akū à wǝ kǝwǝ à pǝ: Tó a ma Dikiri náanikenaa sǝ, à mó à kǝpa ma bea. Akū o a yǝze è.

Pɔlu kǝ Silasio dana kpǝsiran Filipi

16 Zǝkea kǝ óten gé aduakekia, o dakare kǝ zǝnɔgbǝ kǝ à mǝ tǝna vǝo. A dikirind dǝ gɔɔ le manamana a zi-ayǝ'onnenaa musu. 17 Akū à bò à tǝwái, ókǝnɔ kǝ Pɔluo, àten wiki lé à pǝ: Gbǝ díndɔ bi Luda Musude zǝb-lerinɔme, òten surabana zǝ kpǝkpa keǝre. 18 Àdigǝ ke lán gu digǝ dɔ nǝ, akū Pɔlu kpǝsa kǝao. À lite à pǝ tǝna pǝine: Ma ònne kǝ Yesu Kirisi tǝo ñ goa. Akū à gòo gǝnɔ.

19 Kǝ a dikirind dǝ ñ àrelena a yā musu wǝdɔbinaa lǝka, akū ò Pɔlu kǝ Silasioo kǝ ò ñ gǝte ò gǝe kǝhwo gbǝnadenɔ kǝnaa ete gǝn. 20 Ò gǝe kǝhwo yǝkpatekerind kǝnaa ò pǝ: Gbǝ díndɔ bi Yudanɔme, òteni ó wǝte yakawere. 21 Futeokarayǝ kǝ ókǝnɔ Romudenɔ doka gǝi ò sí ke ò ken òten dàhne. 22 Pari fǝtǝnyǝ, akū yǝkpatekeri pǝnɔ pǝ ò ñ pǝnɔ borɔma ò ñ léle gòoo. 23 Kǝ ò gbǝna mana kǝhne, akū ò ñ dá kpǝsiran ò pǝ kpé pǝi dǝkpǝriine à ñ dǝkpǝ manamana. 24 Kǝ ò òne lɛ, akū à ñ dá kpé tú à ñ gbǝnɔ yǝ lǝa gǝngin.

25 Lizǝndo gǝn Pɔlu kǝ Silasio ten adua ke òten lè sí Ludane, gbǝ kparanɔ ten sǝ kpǝ ñ yǝi. 26 Kǝnto zǝte yǝgǝyǝgǝ kǝ gbǝnao ari kpé pǝi gbǝnɔ kǝ gǝri. Gwe gǝnɔ a gbǝnɔ wǝwǝ pǝnki, akū purusunanɔ mǝkǝkǝnananɔ bǝtǝrɔma pǝnki. 27 Kǝ kpé dǝkpǝrii pǝi vǝ, à gbǝnɔ è wǝwǝna pǝnki, akū à a fǝneda wòto à ye à a zǝda de, zaa kǝ àten da purusunanɔ bàa sǝme. 28 Akū Pɔlu pǝtǝ kǝ kòto gbǝnao à pǝ: Ñsun n zǝda kari boro. Ó kǝ la ó pǝnki. 29 Kpé dǝkpǝrii pǝi pǝ ò mó fitilaa, akū à sǝ ñ tǝ kǝ bàao à kǝte Pɔlu kǝ Silasio are àten lukaluka. 30 À bò kǝhwo bàai, akū à pǝ: Mareno, daran mani ke mà surabana lee? 31 Ò pǝine: Ñ Dikiri Yesu náani ke ñni surabana

le, mɔkɔn kũ n bedenc á pínki. 32 Akũ ò Dikiri yã òne kũ a bedenc n pínki. 33 Lizãndo kũa kpé dãkpãrii pì n sè à gèe à n bònɔ pipiñne, akũ à da'ite kè gñɔ kũ a gbẽnc n pínki. 34 Akũ à gèẽ kũñwo a bea à póble kèñne. Æpii kũ a bedenc, n pɔ kè nna manamana kũ ò Luda náani kè yãii.

35 Kũ gu dɔ, yãkpatekerinc dogarinc zĩ ò gé one à gbẽ pinc gbare. 36 Akũ kpé dãkpãrii pì pì Pɔlunc: Yãkpatekerinc gbẽnc zĩma de mà á gbare. À bɔte à tá aafia. 37 Akũ Pɔlu pì dogarii pincɔne: Ò ó gbẽ gbẽnc wára yãkpatekena kũoo sari ò ó dá kpésiran, ókɔnc kũ Romudencn ó ũ. Tera sà ò ye ò ó bɔte asiri gũn yá? O'o! Oi! Séde ò su ò ó bɔte n zĩda. 38 Dogarii pinc yã pì gbà yãkpatekerincɔne. Kũ ò mà Romudencnme n ũ, akũ vína n kũ. 39 Akũ ò sù ò kúte kèñne ò n bɔte kpésiran, akũ ò wé kèmma ò boñne n wéte gũn. 40 Kũ ò bɔte kpésiran, ò gèe Lidia bea. Ò Yesudenc lè gwe, akũ ò n nèse yĩda kũñne ò dà zén.

Pɔlu kunna Tesalonika

17 Ò bɔte kũ Amfipɔlio kũ Apɔlɔniao, akũ ò kà Tesalonika, gu kũ Yudanc aduakekpen kún. ² Akũ Pɔlu gè aduakekpen lákũ àdigɔ ke nà, à waazi kèñne yã kũ à kèna Luda yãñ musu kámmabogɔɔ aakɔ. ³ Àten bɔkɔteñne lákũ à kɔ sèò Arumasihu wétãmma le nà à fute bona gan à pì: Yesu kũ mateni a yã oáre mé à Arumasihu pì ũ. ⁴ N gbẽkenɔ yã pì zé è, akũ ò nà Pɔlu kũ Silasiooa. Len Giriki donyĩrinc nãmna le dasi se ari kũ nɔgbè kũ ò tɔ bònɔ dasi dɔ.

⁵ Akũ Yudanc nèsègɔbaa kpà kũñwo, ò kurepãpã'orinc kàkara ò dasi kũ, akũ ò wéte wã. Ò gèe ò lika Yasɔ bei, òten Pɔlu kũ Silasio wete de ò n kũ ò bo kũñwo gupuraa. ⁶ Kũ odi n lero, ò Yasɔ kũ Yesude pãndenc gàte ò bò kũñwo wéte gbãnadenc kĩnaa, òten wiki lé òten pi: Gbè pinc bi andunia guderincme. Ò sù la, ⁷ akũ Yasɔ n díte a bea. Gbè pinc ten pã Siza dokane n pínki, òdi pi kina pãnde kun òdi pine Yesu. ⁸ Yã pii zɔ gbẽnc pɔa kũ wéte gbãnadenc. ⁹ Akũ ò ɔɔ si Yasɔa kũ a gbè kparanc ò n gbàre.

Pɔlu kunna Berea

¹⁰ Gwãani birea gñɔ Yesudenc Pɔlu kũ Silasio gbàre Berea. Kũ ò kà gwe, akũ ò gè Yudanc aduakekpen.

¹¹ Gbè birenc nèse mana de Tesalonikadenc pɔla ò Luda yã si ɔplapla. Lákũ gu dígɔ dɔ nà òdigɔ Luda yã gwagwa de ò dɔ tó Pɔlu yã pincn yãpura ví. ¹² N gbẽnc Dikiri náani kè dasidasi kũ Giriki nɔgbè bèerendenc kũ Giriki gɔgbẽncɔ dasidasi dɔ. ¹³ Kũ Tesalonika Yudanc mà Pɔlu ten Luda yã waazi ke Berea dɔ, akũ ò sù gwe ò yãkete dà gbẽnc té ò n pɔ fùte. ¹⁴ Akũ Yesudenc Pɔlu gbàre gñɔ isira kpa, ama Silasi kũ Timɔtio gɔ gwe.

¹⁵ Gbè kũ ò gèe ze Pɔluncn gèe kãao Atení, akũ ò èra ò tà Silasi kũ Timɔtio kĩnaa kũ Pɔlu légbeseo, à pì ò mɔ ò a le likalika.

Pɔlu kunna Atení

¹⁶ Kũ Pɔlu tení n dà Atení, a pɔ yàka kũ à è tãna di wéte pii gũn yãii. ¹⁷ Akũ à waazi kè Yudancn kũ buri pãnde donyĩrinc aduakekpen kũ gbè kũ àdigɔ n le ete gũncn lákũ gu dígɔ dɔ nà. ¹⁸ Pɔlu ten yã lekɔa kũ yãwaaripari kũ òdi n sísi Epikurenc kũ Sotoikinc. Akũ n gbèkenɔ pì: Bó yãñ titimako dí ten bɔte? Gbèkenɔ pì: Òten da tãna dufunc yã kpàkpan àten ke. Ò ò le kũ àten Yesu yã kũ a vuna ganwo baaru nna kpañne yãime. ¹⁹ Akũ ò Pɔlu sè ò gèe kãao gbè zɔkɔnc kĩnaa Areopagu ò pì: Ìni yã dufu kũ ndi dañne owereroo? ²⁰ O yãbonsare mà n lén, ó ye ò a bɔkɔtena dɔ. ²¹ Atenidenc pínki kũ nibɔ kũ ò kú gwenc dígɔ ye yã pãndeiro, séde yã dufu mana kũ a wàaripanaao.

²² Akũ Pɔlu fùte à zè Areopagude pinc té à pì: Atenidenc, mà è á minatena tãnanenc kokari ví manamana yã sĩnda pínki gũn. ²³ Kũ maten kure á wéte gũn, maten pɔ kũ adi donyĩ kèñncn tãasi ká, akũ ma sa'oki ke è, ò pɔ kèa ò pì: Luda kũ ò dɔro pɔ. Luda kũ á a dɔro àten donyĩ kene baaruun maten kpááre. ²⁴ Luda andunia kè kũ pɔ kũ ò kú a gũncn pínki. Æũme musu kũ zĩteo Dikiri ũ, àdigɔ kú kpé kũ bisásirinc bònenc gũnlo. ²⁵ A bàka kú kũ bisásiri ɔdamma keoro. Ækũ mé adi wèndi kũ we'oo kpá gbè sĩnda pínkia kũ pɔ sĩnda pínki. ²⁶ À buri sĩnda pínki bò gbè mèn do kĩnaame, akũ ò kú andunia kusuru siikɔ pínkia. A gĩnake à ɔɔɔ ditedite buri pínkiné kũ gu kũ onigɔ kunwa léo. ²⁷ À n ké de ògɔ a wete ò ɔ mátemate ari ò gé boa. Bee kũ abireo à zã kũ ó gbèkeoro. ²⁸ Zaakũ àkũ mé àdi tó ògɔ wèndi ví ò fɔ ò ó mè sé ògɔ kún. Lákũ á kere kenc ò nà: A burincn ó ũ se. ²⁹ Lákũ Luda burincn ó ũ nà, òsungɔ da Luda de lán tãna bàro kũ bisásiri kè kũ wuraa ke andurufu ke gbèe kũ à a ɔzĩ kèa a laasunnwa. ³⁰ Luda mĩkperè zù ó wésiragɔɔ yãne, ama àten yã dite gbẽncɔ gu sĩnda pínkia tera de ò nèse lite. ³¹ Zaakũ à ɔɔɔ dite kũ gbè kũ à a sè yãkpatè ke kũ anduniao a zéa. À gbè kũ à a sèe pii vù gan sèeda ũ gbè sĩnda pínkiné.

³² Kũ ò gènc vuna yã pii mà, n gbèkenɔ a fobò, ama n gbèkenɔ pì: Òni n yã pì ma zĩkea dɔ. ³³ Akũ Pɔlu bò n kĩnaa. ³⁴ Gbèkenɔ nàa, akũ ò Yesu náani kè. Areopagu gbè kũ òdi pine Dionisiu kú n té kũ nɔgbè kũ òdi pine Damario kũ gbèkenɔ dɔ.

Pɔlu ɔɔɔ pla kena Kɔrinti

18 Abire gbera Pɔlu bò Atení à gèe Kɔrinti. ² À kpàkũ kũ Yuda keo gwe, Pɔntu bũsu gbè kũ òdi pine Akila kũ a nanc Pirisilao. Ò sù kũ Itali bũsuuo dufume, kũ Siza Kalaudiu dite Yudancn ò bɔte Romu yãii. Pɔlu gèe n kĩnaa, ³ akũ à kipañma, àten zĩ ke kũñwo kũ ɔzĩdɔkɔnckerincme n ũ yãii. Zaakũ bizakutakerincme n ũ n pínki. ⁴ Kámmabogɔɔ zĩ pínki àdi waazi ke aduakekpen àten wete Yudanc kũ Girikinc a yãze e.

⁵ Kũ Silasi kũ Timɔtio bò Masedonia bũsun ò sù, Pɔlu zè kũ waazikenaa àten o Yudancn swáswa kũ Yesume Arumasihu ũ. ⁶ Kũ Yudanc iberèe sè kãao ò a sɔsɔ, akũ à a pɔkasanɔ kpũke à pì: Yã kũ a kè wí á

musu, ma yān doro. Zaa tera mani gé buri pāndeno kī-naame. ⁷ Kū à bò gwe à gèe à kipa buri pānde donyīri kū òdi pine Tituu Yusutu bea aduakekpe pii sare. ⁸ Aduakekpe gbě zǎkǎ Kirisipu Dikiri náani kè kū a bedeno n pínki. Kórintide kū ò Pǎlu yā mànò Yesu náani kè dasi, akū ò da'ite kè. ⁹ Gwāani kea Dikiri ò Pǎlune wégupu'ena gūn à pì: Ñsun tó vīna n kūro, ñsun kámma bo kū yā'onnenaaro, ¹⁰ zaakū gběncn kú ma pǎ ũ dasidasi wēte dí gūn. Makū mé má kú kūnwo, gběke ni n kū à wari dōmmaro. ¹¹ Akū Pǎlu wě do kū mǎ suddoo kè gwe àdigǎ Luda yā da gběncne.

¹² Gǎrǎ kū Romu gbě Galio de Girisi būsū gbě zǎkǎ ũ, Yudanc lédokǎnc kè ò fūte Pǎlui, ò gèe kǎao yǎk-patekekia ¹³ ò pì: Àkū mé àten té ká gběncgu ògǎ donyīyā kū à pǎ ó dokane kūna. ¹⁴ Kū Pǎlu ye à yā o, akū Galio pì Yudancne: Yudanc, tó dà ke taari zǎkǎnc à kè yā, à kú mà mena kǎao. ¹⁵ Lákū àten yākete ká gběnc tó yā musu nà kū á zīda dokao, abirekū gǎ á yā ũme. Ma gi yā bire taka kekenaime. ¹⁶ Akū à pèrma à n bǎte yǎkpatekekpen. ¹⁷ Akū pari aduakekpe gbě zǎkǎ Sǎsǎtene kú ò a gběgbě yǎkpatekekpe léa. Ama adi ke Galione yāke ũro.

Pǎlu tana Antioku

¹⁸ Pǎlu gǎrǎ pla kè Kórinti dǎ, akū à lé zà Yesudenc a gèe gó'iten àten tá Siria būsū. Pirišila kū Akilao gèe kǎao. À mii bò Kenkerēa lé kū à sè à Ludane yāi. ¹⁹ Kū ò kà Efesu, Pǎlu Pirišila kū Akilao tò gwe. A gèe aduakekpen ò yā lèkǎa kū Yudanc, ²⁰ akū ò wé kèa à gǎrǎ pla ke kūnwo. Akū à gi, ²¹ ama kū àten lé zamma à pì: Tó Luda wè, mani era mà su á gwa. Akū à bò Efesu kū gó'iteo. ²² Kū à kà Sizaria, à gèe à fǎ kpà sǎsi gběnc a zaa Yurusalemu, akū à tà Antioku. ²³ Kū à gǎrǎ pla kè gwe, à era à dà zén à gèe wēte kū wēte Galatia būsūn kū Firigia būsūo à Yesudenc gbà gbāna n pínki.

Apolo waazikena Efesu

²⁴ Yuda ke kun a tón Apolo, Alesandaria gběme. A lénna, akūsǎ à Luda yā dǎ manamana. ²⁵ Ō Dikiri zé yā dāne, akū Yesu yādannena a kū gbāna. Àdi dāne a zéa, ama Yahaya da'itekēna yān à dǎ. À sù Efesu, ²⁶ akū à nà yā'onaaa aduakekpen kū swěgbānao. Kū Pirišila kū Akilao a yā mà, akū ò a sīsì ò Luda zé yā bǎkǎtene sǎnsān. ²⁷ Kū Apolo ye à gé Girisi būsūn, Yesudenc a gbà swěe, akū ò takada kē Yesude kū ò kú gwenonc de ò a kū cplapla. Kū à kà gwe, à c dà gbě kū ò Yesu náani kè Luda gběke gāinca manamana. ²⁸ Zaakū a yā Yudanc fù pari gūn mámmam, à mǎne Luda yā gūn kū Yesume Arumasihu ũ.

Pǎlu kunna Efesu

19 Gǎrǎ kū Apolo kú Kórinti, Pǎlu gèe Asia būsū guragura. Kū à kà Efesu, à Yesude kenc lè gwe, ² akū à n lǎ à pì: Kū a Dikiri náani kè, a a Nini lè yá? Akū ò wèa ò pì: Oi, ódi a Nini kunna yā ma sero. ³ Akū à n lǎ à pì: Da'ite kpaten a kèe? Ō wèa ò pì: Yahaya pǎme. ⁴ Akū Pǎlu pìncne: Yahaya gběnc da'ite kè n nēsēlitēnaa

sèeda ũme. À ò gběncne ò gbě kū ani su a kpe náani ke. Yesun à téa gwe. ⁵ Kū ò yā pii mà, ò da'ite kè kū Dikiri Yesu tǎo. ⁶ Kū Pǎlu c nǎmma, Luda Nini didirímma, akū ò yāke buri ò ò annabikeyǎ ò. ⁷ Gbě pinc kà lán gběncn kuri awēpla bà n pínki.

⁸ Pǎlu digǎ gé aduakekpen ari mǎ aakǎ. À yā òhne kū swěgbānao, àten yā gága kūnwo de ò a yāze e kpata kū à bò Luda kīnaa musu. ⁹ Ama n gběkeno sǎgbāna kè odi Luda yā síro, akū ò zé pì vāni bò pari gūn. Akū Pǎlu gbě kū ò Yesu náani kēnc sēte ò bò n té. Akū àdigǎ yā gága kūnwo Tiranu kyókpen lákū gu digǎ dǎ nà. ¹⁰ À kè le ari wē pla, akū Asia būsūdeno Dikiri yā mà Yudanc kū Girikinc n pínki.

Seva néno

¹¹ Luda Pǎlu gbà zé à daboyǎ bonsarenc kè. ¹² Len bee tó ò ísimmawarabonc ke fūranc nà Pǎlu mēea ò gèe ò nà gyārenc a, òdi werekǎme n tǎnanc dì gorímma. ¹³ Yuda tǎnagommari kū òdigǎ kure kenc wēte ò tǎna go kū Dikiri Yesu tǎo ò pì: O óare kū Yesu kū Pǎlu dì a yā waazi ke tǎo, à gorímma. ¹⁴ Yudanc sa'oriki kū òdi pine Seva néngǎgbě gběncn supplanc mé òdi ke le. ¹⁵ Akū tǎna pìncne: Má Yesu dǎ, akūsǎ ma Pǎlu baaruu mà. Ákǎnc sǎ, dín á ũu? ¹⁶ Akū tǎnade pii kūsírma à gbāna mǎhne, à n né n pínki à n kīnna, akū ò bàa lè ò bǎte cnc pii gūn punsi. ¹⁷ Kū Efesudenc yā pii mà Yudanc kū Girikinc n pínki, vīna n kū, akū ò Dikiri Yesu tǎ sè lei. ¹⁸ Akū gbě kū ò Yesu náani kēnc sù òteni n yākenanc o gupuraa dasidasi. ¹⁹ Pǎdammaro kenc n takadanc nǎkǎ ò sù ò kà tén pari wára. Kū ò takada pinc cǎc dǎdǎ, ò è à kà andurufu cǎc mēn dúbū bupla akuri. ²⁰ Len Dikiri yā ten dagula le àten gbāna kū.

Yākete futēna Efesu

²¹ Yā birenc kenaa gbera Pǎlu zèo a nēsēe gūn kū ani bǎte kū Masedonia būsūo kū Girisi būsūo à gé Yurusalemu à pi tó a gēe gwe, séde à gé Romu. ²² Akū à a kpányīri gběncn pla kenc zǎ Masedonia, Timǎti kū Erasatuo. Àkū sǎ à gǎ Asia būsūn gǎ.

²³ Gǎrǎ birean yākete fūte manamana Dikiri zé yā musu. ²⁴ Andurufupiri ke kun a tón Demeteriu, àdi Ate-mi tǎnakpe taka pi kū andurufuuo. A piri dakeno dì àre zǎkǎ le zǎ piia. ²⁵ Akū à n kákara kū n gbědake kū òdi zǎ bire taka kenc à pìncne: Gběnc, á dǎ kū cǎzǎ dime ó bleki ũ. ²⁶ Àten e akūsǎ àten ma lákū Pǎlu ten ke nà, kū à pi tǎna kū ò n pinc bi dikirincnlo. À gběnc mii lite dasidasi, ò a yāze è. Adi ke Efesu lan adoro, ari kū Asia būsū gu dasiome. ²⁷ Yā dí ni fǎ à kisira iwere fá. Adi ke ó cǎzǎ letēna adonlo, a yā ni tó tǎna ncgbě zǎkǎ Ate-mi kpé ke pǎ, tǎna kū Asia būsūdeno kū andunia gběnc pínki dì donyī kenēe pi gakuri kè ni é.

²⁸ Kū ò yā pii mà, n pǎ fē, akū ò nà wikilēnaa ò pì: Efesudenc Ate-mi zǎkǎ. ²⁹ Wēte wǎ, gběnc bàa lè òten sí kǎkarakēkin, akū ò Masedonia būsū gběncn pla Gayusi kū Arisitaku kū òdi gé wētea kū Pǎluonc kú ò gèe kūnwo gwe. ³⁰ Pǎlu ye à gé zà pii gūn, akū Yesudenc dí wēnero. ³¹ Asia būsū gbě zǎkǎ kenc bi a gběnc

nanome, akū ò gběnc zĩa ò le dāa àsun gě zànlo. ³² Kōkakaranaa yàka, gběnc ten wiki lé òten kō yā maro, zaakū pari dō tó bōyāin ò kàkarairo. ³³ Yudanō ɔ sō Alesandai à yā o, akū zāa gūn gběkenō ten lé dāa. Akū Alesanda ɔ kēñne de ò yīte, à ye à Yudanō bàka bo yān gběnc wāra. ³⁴ Kū ò a dō Yuda ũ, akū n pínki wiki sīkūn lēle lán awa pla bà ò pì: Efesudenō Atemi zōkō. ³⁵ Akū wēte gbě zōkō n zuka zè à pì: Efesudenō, gbě sīnda pínki dō kū á de tāna zōkō Atemi kpé dākpāri ũ kú a surakpasao. ³⁶ Lákū gběke ni fō à bo abirekū kperō nā, à á zīda kū tēene. Àsun yāke ke kū wānaoro. ³⁷ A su kū gbě dīnc la, odi ɔ na ó tānakpe pōkearo odi ó tāna tó vāni síro. ³⁸ A yā mé à tò, tó Demeteriu kū a piri dakenō yā vī kū gběkeo, yākpatekegɔɔ kun kū yākekerinc. Ó gē kō sīsī gwe. ³⁹ Tó á yā pānde vī dɔ, oni gōgōáre kōkakarana kū gbānadenc gběkaa gūn. ⁴⁰ Zaakū oni fō ò ó taari le zuka kū ò kà gbāra dīkīna yāi. Óni yāzede le ò o zuka pii musuro, zaakū à gbá vīro. ⁴¹ Yā bire onaa gberan à gběnc gbàre.

Pɔlu gena Masedonia bunsun kú Girisio

20 Kū zuka làka, Pɔlu Yesudenō kākara à n gbá swèe à lé zāmma, akū à gèe Masedonia. ² Kū àten gēte būsū birela, à gběnc gbà swè kū yānc dasi ari à gèe à kào Girisi, ³ akū à mɔ aakō kè gwe. Kū àten gé gē gó'iten de à tá Siria būsūn, à mà Yudanō lé kpākū-sūai, akū à zèo à era à tá kū Masedonia kpao. ⁴ Gbè kū ò gèe zenenc tón dí: Berea gbè Piru né Sopata kú Tesalonika gběnc Arisitaku kú Sekunduo kú Debi gbè Gayusio kú Timotio kú Asia būsū gběnc Tikiku kú Torofimuo. ⁵ Gbè birenc dōwere are ò gèe, òteni ó dā Toroasi. ⁶ Ókōnc sō Burodi Futenasari dikpe gbera o gē gó'iten Filipi, akū gɔɔ ɔɔɔ gbera o n lé Toroasi. Gwen o azuma do dèn.

Yutiku letena bona wondon

⁷ Azumanenna zī o kō kākara de ò burodi só lēle. Pɔlu ten waazi kēñne. Kū à ye à tá tó gu dō, akū à dà yāla ari lizāndo. ⁸ Fitila dasi kú kpé musu gu kū ó kōkakaranan. ⁹ Kefenna ke vutena wondoo gūn kū òdi pine Yutiku, àten idekū dede. Kū Pɔlu waazikēnaa kè gbāna, i a lè, akū à bò zaa kpé musu pì leu aakōde wondoo gūn à lète, akū ò à sè gè ũ. ¹⁰ Akū Pɔlu kipa à kūsia, akū à a sè à kpà a kùla à pì: Àsun tó swè kēáguro, à kú wēndiio. ¹¹ Kū à era à didi musu, à burodii līlikōre à sò, akū à yā ò manamana ari gu dō, akū à dà zén. ¹² Akū ò tà kú kefenna piio bēne, gběnc nèse yīda kú manamana.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Ókōnc sō o ge o gē gó'iten, o do Pɔlune are o ta Aso, wēte kú óni a sén. Len à zèo le, zaakū à ye à gé gwe gēsēme. ¹⁴ Kū à ó lé Aso, akū o a sè o ge Mitilēni. ¹⁵ Kū gu dō, o bo gwe kú gó'iteo o ge Kio. Gu làa dōna o ge Samɔ, akū a gɔɔ aakōde zīn o ka Miletu. ¹⁶ Pɔlu zèo yā à do Efesui de gɔɔ sún gēa Asia būsūnlo yāi, za-

akū àten wā de à le à ká Yurusalemu ari Pentikōsi dikpe gō káme, tó ani sí ke.

Pɔlu lézana Efesu gbè zōkōnc

¹⁷ Pɔlu gběnc zī sɔsi gbè zōkōnc Efesu à pì ò su Miletu. ¹⁸ Kū ò kà, akū à piñne: Á dō lākū madi ke nà gɔɔ kú má kú kāáo zaa zī kú ma gbá pēte Asia būsūn la. ¹⁹ Ma zī kè Dikirine zīdabusanaa gūn kú wé'io. Ma wari kè Yudanō lékpakūsūnamai yāi. ²⁰ Madi karana yāke utéarero, ma waazi kēare ma dàare gupuraa kú á beno. ²¹ Ma lé dà Yudanō kú Girikinc n pínki ò are dɔ Ludaa ò ó Dikiri Yesu náani ke. ²² Tera sà maten gé Yurusalemu lākū Luda Nini ma dan nā, yā kú ani ma le gwe má dōro. ²³ Wēte kú wēteo Luda Nini ten omene kpésira kú wētāmmanāao teni n dā. ²⁴ Ama ma wēndi bēere vīmene doro, séde mà yā kú maten péa le mà zī kú Dikiri Yesu dāmene ke mà a mì de. Akūme Luda gbèke baarunnakpana gběncne ũ.

²⁵ Ákōnc kú ma kure á té ma kpata kú à bò Luda kí-naa waazi kēarenc, má dō tera sà kú óni wé ke pla doro. ²⁶ A yā mé à tò ma òare gbāra, tó á gbèke sātē, ma yān gwe doro. ²⁷ Ma Luda pōyenyīna pínki òare, mádi a ke utéarero. ²⁸ À laakari dɔ á zīdaa kú sā kú Luda Nini á díte n gbè zōkōnc ũnc n pínki. À Luda sɔsi gbè kú à n lú kú a zīda aruo pìnc gwa. ²⁹ Má dō kú ma tanaa gbera lewanna pāsī kú ò sānc wēnda vīronc ni si á té. ³⁰ Bee á gběkenō ni fute ò yālekperē dañne de ò gběnc gá ò narímma. ³¹ A yā mé à tò àgō kú a laakariia. Lákū ma lé dà á baadia kú wé'io nā fānantē kú gwāanio wē aakō dagura kāmabonaa sari, à tó a yā gō dāgu.

³² Tera sà mateni á na Ludane a zī kú a gbèke yā kú ani fō à gbāna karaáreo, à á gba zé de á baka gō kú kú a gběnc n pínki. ³³ Mádi gbèke ɔɔ ke a pókasa ke ni dero. ³⁴ Á dō kú á zīdao kú ma zī kè kú ma zīda come, akū ma pō kú ó a ni vī kú ma gběncō lè. ³⁵ Má mōare yā sīnda pínki gūn à zī ke lán dí bà à kpá gbānasaridenc. Yā kú Dikiri Yesu ò gō dāgu kú à pì gbadana pōnna vī de gbasinala.

³⁶ Yā bire onaa gbera à kùte a kosoa kú n gbè sīnda pinkio à adua kè. ³⁷ N wé pà kú wé'io n pínki ò miēmīē Pɔlua ò lé pēpēa. ³⁸ Yā kú à tò n pɔ sira kú zōkō mé à de kú à pì n wé ni ke pla doro. Akū ò zēne ari gó'ite kínaa.

Pɔlu tana Yurusalemu

21 Ó kēnarímma gbera o gē gó'iten o da zén o mi pè Kosua. Gu làa dōnao o ka Rode, akū bona gwe o ge Patara. ² Gwen o gó'ite kú àten gé Fenisia būsūn lèn, akū o gēn o da zén. ³ Kú o Sipiru è zā dire, o pāne ɔzei óten gé Siria būsūn, akū o ka Taya, gu kú ò gó'ite aso bōten. ⁴ O Yesudenō wēte, akū o azuma do kè kūrwo. N gběkenō ò Pɔlune kú Luda Nini gbānao kú àsun gé Yurusalemuro. ⁵ Ama kú gɔɔ pàpa kú óni tá, o fute óten tá. Ò gèe zewere n pínki kú n nōnc kú n nénc wēte kpe ari ísira léa. Akū o kute ó kosoa o adua kè. ⁶ Kú o lé zākōa, o gē gó'iten. Mōkōnc sō ò era n bea. ⁷ Bona Taya o era o da zén ari o ka Tōlemai. O fɔ kpá Yesudenōa o ke kūrwo gɔɔ do. ⁸ Kú gu dō, o fute o ge

Sizaria. O ge o kipa baarunnakpari Filipi bea. Gbēncōn suppla kũ ò ñ sé yānc dome. ⁹ À nēncgbē annabinc vī gbēncōn siikō odi zā ke kōro. ¹⁰ O gōrcō pla kena gwe gūn annabi kũ òdi pine Agabu bò Yudea būsun à sù. ¹¹ Kũ à sù ó kīnaa, à Pōlu utabaa sè à a zīda gbāncō kũ a cōcō yīo à pì: Lákũ Luda Nini ò nān dí: Gbē kũ à bà dí vī, len Yudancō ni a yī Yurusalemu ò a kpá buri pāndencō le. ¹² Kũ o yā pīi mà, ókōncō kũ wētepidencō o kúte kè Pōluncē àsun gé Yurusalemuro. ¹³ Akũ à pì: Bóyāi áten òc dō áteni ma nēseē yakameneē? Àsungō yīna ũ sero. Bee tó mani ga Yurusalemu Dikiri Yesu tó yāi, ma soru kè kò. ¹⁴ Kũ òdi fī ò a mile blèro, o kámma bò o pì: Dikiri pcyenyīna ke. ¹⁵ Abire gbera o soru kè, akũ o ge Yurusalemu. ¹⁶ Yesude kũ ò kú Sizaria kencō gēē ò kīpa kũoo Sīpiru gbē Nasō bea. Yesudeme a ũ zaa zī.

Pōlu gena Yamisi gwa

¹⁷ Kũ o ka Yurusalemu, Yesudencō ó sí kũ pōncō. ¹⁸ Kũ gu dō, Pōlu gēē kũoo Yamisi bea. Gbē zōkōncō kakarana gwe ñ pínki. ¹⁹ Pōlu fō kpām̄ma, akũ à yā kũ Luda kè a zī gāi buri pāndencō té bàbārne mámmam zéazea. ²⁰ Kũ ò yā pīi mà, ò Luda sáabu kpà. Akũ ò pīncē: Ñ yā pì gwa, ó gbē. Yudancō Yesu náani kè dúbu ũgbangba, akũ ñ pínki kokari vī Musa doka musu. ²¹ Ò mà kũ nten yā da Yuda kũ ò kú buri pāndencō tēncō ò kpe li Musa dokane, òsun tō zō ñ nēncōncō òsungō ñ futēokarayāncō kũnaro. ²² Óni ke deraa? Zaakũ oni gí n suna yā mairo. ²³ Ñ ke lákũ óni onne nà. Ó té gbēncōn siikō kencō lé kè Luda. ²⁴ Ñ ñ sé à gé gbā bo á zīdane, ñ ñ fīna bo de ò le ò mi bo, gbē sīnda pínki gō dō kũ yā kũ ò mà n musu bi yāpuranlo. Oni e kũ mōkōn sō ñ té Musa dokai. ²⁵ Buri pānde Yesu náanikerincō sō, o takada kè ò óhne o zeo ò mi kē nōncō kũ ò sa òo tānaaaa kũ aruo kũ nōncō kūtukpanasario kũ pāpākenaao. ²⁶ Akũ Pōlu gbē pīncō sè à tà kũwo. Kũ gu dō, ò gbā bò ñ zīdane, akũ à gē Luda cōncō de à gbābōgōrcō lé dīte kũ sa kũ oni o ñ baadinēeo.

Pōlu kũna Luda cōncō

²⁷ Kũ gbābona gōrcō suppla bire kà lakana, Asia būsū Yuda kencō Pōlu è Luda cōncō. Ò té kà parigu, akũ ò a kũ. ²⁸ Òten wiki lé ò pì: Isarailancō, à ó leo. Gbē díkīna mé àdigō yā da gbē sīnda pīncōncō gu sīnda pínkia, kũ à bo ó gbēncō yā kpe kũ ó dokao kũ gu díkīnao. Abire gbera à dōkè kũ Luda cōncōncō ò gēncō kũ Girikincō. ²⁹ Ò ò le kũ ò Efesu gbē Torofimu è kũ Pōluo wēte gūn yā yāime, akũ òten da Pōlu gēē kāao Luda cōncō gūmmē. ³⁰ Wēte wā, gbēncō bò kũ bàao zaa gu sīnda pínkia ò sù ò Pōlu kũ Luda cōncō ò a gāte ò bò kāao. Gwe gōncō ò Luda cōncō pīi gbāncō tàta. ³¹ Kũ ò ye ò a de, yā pì baaru Romu sozancō gbē zōkō kīnaa le, à mà Yurusalemu wā. ³² Gwe gōncō à soza bàdencō sè kũ a bàsaridencō, akũ ò gēmma kũ bàao. Kũ gbēncō sozancō gbē zōkōncō pīi è kũ sozancō lele, ò Pōlu gbēnaa tò. ³³ Akũ gbē zōkōncō pīi nà Pōlu à a kũ à pì ò a yī kũ mōkakōncōncō mēncō pla. À ñ lá à pì: Dín gbē pì ũu? Bó yān à kèē? ³⁴ Akũ zāa gūn gbēncō ten wiki lé òten yā dokōncō oro. Kũ zuka dí tó gbē zōkōncō

pīi fī à yā pì sānsān maro, à pì ò gé kāao sozancō büran. ³⁵ Kũ ò kà kāao didikia, sozancō mé ò a sè gbēncō nanakōana yāi. ³⁶ Zaakũ gbē sīnda pínki téi kũ wikio òten pì: À a de.

Pōlu gina kũ a zīdao

³⁷ Kũ ò ye ò gē kũ Pōluo sozancō büran, akũ à gbē zōkōncō pīi là à pì: Ñni we mà yā óhne yá? Akũ à a là à pì: Ndì Giriki yā ma yá? ³⁸ Misila gbē kũ à fute kũ gbāncōncō zīna à gē gbārannan kũ būsuderi gbēncōn dúbu siikōncōncō n ũroo? ³⁹ Pōlu wēà à pì: Yudancō ma ũ. Ò ma i Taasu, Silisia būsūmmē. Wēte tōsaridenlo. Ma wé kēmma ñ ma gba zé mà yā o gbēncōncō. ⁴⁰ À a gbā zé, akũ Pōlu zè didikia à cō sè gbēncōncō. Kũ ò yīte kítikiti, à yā óhne kũ Eberu yāo à pì:

22 Ma gbēncō kũ ma marencō, à sã kpá à ma yāze ma tera. ² Kũ ò mà àten yā óhne kũ Eberu yāo, ò zè kítikiti. Akũ Pōlu pì: ³ Yudancō ma ũ, ò ma i Taasu, Silisia būsūmmē, akũ ma kefen blè wēte gūn la. Gamaliel kīnaan ma doka kũ ó dizincō kũna dàdan a zéa. Má ania vī Ludancē lákũ á kun nà gbāra á pínki. ⁴ Ma wé tà donyī zé pì sēncōncō ari ñ gbēkencō gāga, ma gōgbē kũ cōncōncōncō kũkũ ma ñ ká kpēsiran. ⁵ Sa'oriki kũ gbē zōkōncōncō de ma sēdadencō ũ ñ pínki. Ma takada kũ ò kè Damasuku Yudancōncō sī ñ cō, matēncō gé gwe mà gbē pīncō kũkũ mà su kũhwo Yurusalemu ò wé tām̄ma.

Pōlu a Yesu zé sena bàbannena

(Zīr 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Kũ má té zén, ma ka kāni kũ Damasuku ifāntē kà mīdangura, akũ kānto gupura zōkōncō bò ludambe à dà-mala. ⁷ Ma bo ma lete zīte, akũ ma kōtoo mà ò pīmene: Solu, Solu, à kè dera nten wé tām̄aa? ⁸ Akũ ma pì: Díme n ũu, Dikiri? Akũ à pīmene: Makūme Yesu Nazera kũ nten wé tām̄a ũ. ⁹ Gbē kũ ò kú kũmaoncō gupura pīi è, ama odi gbē kũ àten yā o kũmao kòto maro. ¹⁰ Akũ ma a là: Bón mani keē, Dikiri? Akũ à pīmene mà fute mà gē Damasuku. Gwen oni yā kũ a dītemene mà ke omene pínki. ¹¹ Gupura pì í gbāna tò ma wé dí gu e doro, akũ ma gbēncō ma kũ ma cō ò gē kũmao Damasuku.

¹² Donyīri ke kú gwe kũ òdi pine Anania. Àdi mī nate Luda dokane, akūsō Damasuku Yudancō pínki dī a tō nna sí. ¹³ À sù ma kīnaa à zè ma sare, akũ à pīmene: Solu ma gbē, ñ era ñ gu e. Gwe gōncō ma wé wē, akũ ma a è. ¹⁴ À pì ó dizincō Luda mé à ma se de mà wé ke pla kũ Gbē Manao mà yā ma a lén mà a pcyenyīna dō. ¹⁵ À pì manigō de a sēdade ũ màgō yā kũ ma è kũ yā kũ ma màao o gbē sīnda pīncōncō. ¹⁶ Akũ à pì bōncō matēncō dā dō, mà fute mà da'ite ke ma durunnancō ni kēma kũ à sísināao.

Pōlu zīna buri pāndencō kīnaa

¹⁷ Kũ ma era Yurusalemu, matēncō adua ke Luda cōncō, akũ ma wégupu è. ¹⁸ Ma Dikiri è, à òmene mà ke likalika mà bo Yurusalemu, zaakũ gbēncō ni yā kũ matēncō o a musu síro. ¹⁹ Akũ ma pì Dikirincō, ò dō sānsān kũ madigō gē aduakekpe kũ aduakekpenwo de màgō a

náanikerinŋ ká kpésiran ògŋ́ n gbě. ²⁰ Kū òteni à sèedade Sitiví de sŋ́, makū má kú gwe ma ze kū a dèrinŋ má n utano kūnañne. ²¹ Akū Dikiri pimene mà gé, áni ma zī ari buri pāndeno kīnaa zāzā.

Pɔlu bi Romu gběme

²² Ò sã kpà a yāi ari à gèe à kà buri pāndeno yā piia, akū ò nà wikia ò pi: À a de! Gbě dí taka kunna zé víro! ²³ Òten wiki lé òteni n utano kpuke òten būsutiti fā musu. ²⁴ Akū Romu sozano gbě zŋkŋ pi ò gē kū Pɔluo n bŋran, ò a gbě kū flāao ari à yāpura o ò le ò yā kū òten wiki dca a yāi ma. ²⁵ Kū òten Pɔluo poro de ò a yī, à pi soza bàde kū à kú gwene: Á a zé vī à Romu gbě gbě yākpatekena sari yá? ²⁶ Kū sozaa pi yā pii mà, à gèe à pi n gbě zŋkŋ: Bŋn ĩni kee? Gbě pi bi Romu gběme. ²⁷ Akū gbě zŋkŋ pii sù à Pɔlu là à pi: N omene, Romu gběme n ũ yá? À wèa à pi: Ee. ²⁸ Akū gbě zŋkŋ pii pine: Ma ɔɔ dasi kpàme, akū ma gŋ Romu gbě ũ. Akū Pɔlu pine: Makū sŋ ò ma i a ũme. ²⁹ Akū gbě kū ò yei ò yā lalaa yāno bòru kpe gŋn. Kū gbě zŋkŋ pii dŋ kū Pɔlu bi Romu gběme, vīna a kú kū à tò ò mòò kàa yāi.

Yuda gbānadeno yākpatekena kú Pɔluo

³⁰ A gu dŋ kú gbě zŋkŋ pi ye à yā kū Yudano sùo sãnsã ma, à mòò pòroa, akū à sa'orikinŋ kú Yuda gbānadeno kàkara à sù kú Pɔluo n are.

23 Pɔlu wé pè gbānadeno à pi: Ma gbēno, yāke teni ma swē vī Luda arero ari kú a gbārao.

² Akū sa'oriki Anania ò a dogarinŋ ò a lé a léa. ³ Akū Pɔlu pine: Luda n lé se, bisāsiri kaka né. N vutena nten yākpate ke kūmao doka musu, akū mɔkŋn sŋ n bo a kpe, n pi ò ma lé. ⁴ Akū dogari pinŋ pi: Mɔkŋmme nten Luda sa'oriki sŋsŋ le yá? ⁵ Pɔlu pi: Gbēno, má dŋ sa'orikinlo, zaakū ò kē Luda yān ò pi òsun ó bŋsu gbānade tŋ vāni síro.

⁶ Pɔlu dŋ kú gbānade pinŋ gbēkenŋ bi Sadusinŋme, n gbēkenŋ sŋ Farisinŋ, akū à òñne gbāngbān: Ma gbēno, Farisin ma ũ, Farisinŋ nén ma ũ. Gēno vuna tāmaa kú má vī yāin áten yākpate ke kūmao. ⁷ Kū à yā pii ò, Farisinŋ kú Sadusinŋ fŋte kú kŋo kú lékpakŋao, akū kŋkakararinŋ kpàate leu pla. ⁸ Sadusinŋ dī pi gēno dī viro, akūsŋ malaikanŋ kú nininŋ kunlo. Farisinŋ sŋ ò zé kú yā pinŋo pínki. ⁹ Ò zuka gbāna kà n té, akū Farisi kú òdi doka dañne kenŋ fŋte kú lékpakŋa gbānao ò pi: Ódi yā vāni ke le gbě diaro. Tó nini ke malaika mé à yā òne sŋ bi? ¹⁰ Kū lékpakŋa kè gbāna, sozano gbě zŋkŋ ten vīna ma de gbēno sún Pɔlu ke yākiyakiro yāi, akū à ò a sozano ò kipa ò gē n té ò a kú ò gé káao n bŋran.

¹¹ Zī birea gwāni Dikiri bò à sù Pɔlua à pi: N laakari kpáte! Lákū n ma yā ò Yurusalemu la nà, séde n o Romu d.

Lékpakŋsŋna Pɔlui

¹² Kū gu dŋ, Yuda kenŋ kàkara asiri gŋn ò la dà ò pi oni pŋ blero oni í miro ari ò gé Pɔlu deo. ¹³ Lékpakŋsŋrii pinŋ de gbēno buplala. ¹⁴ Ò gèe sa'orikinŋ kú gbě

zŋkŋ kīnaa ò pīnne: O si kū Ludao o pi tó ódi Pɔlu dero, tó o pŋ blè, Luda láari bowá. ¹⁵ Ákŋn kú gbānadeno á pínki à gé à o sozano gbě zŋkŋ ò suare kú Pɔluo lákū ò pi á ye à a yāno tàasi ká tera de a káakupɔla bà. Ókŋn sŋ ónigŋ kú soru gŋn ò a de zén ari àgŋ gé ká la.

¹⁶ Kū Pɔlu dāre négŋgbě n yā kú ò gŋgŋn pii mà, akū à gèe à gē sozano bŋran ò ò Pɔlune. ¹⁷ Akū Pɔlu soza bàde sisi à pine: N gé kú kefenna dio á gbě zŋkŋ kīnaa, zaakū à ye à baaru ke kpáne. ¹⁸ Akū à a sè ò gèe káao n gbě zŋkŋ kīnaa à pi: Pɔlu kú ò a dà kpén ma sisi à kúte kēmenē mà su n kīnaa kú kefenna dio. À yāke vī à ye à onne. ¹⁹ Akū gbě zŋkŋ pii kefenna pii kú a ɔa à gèe káao gukpado n pla, akū à a là à pi: Bŋ yān n vī n omene? ²⁰ Akū à pi: Yudano mé ò lé kpakŋsŋ, ò ye ò kúte kenne n su kú Pɔluo n gbānadeno zia, lákū ò pi ò ye ò a yā gwa tera de a káakupɔla bà. ²¹ Nsun weñero, zaakū n gbēno teni a dā zēn ò de gbēno buplala. Ò la dà ò pi oni pŋ blero oni í miro ari ò gé a deo. Ò soru kè kò, n yān n sã dci. ²² Gbě zŋkŋ pii pi kefenna piine: Nsun tó gbēke dŋ kú n òmenero. Akū à a gbāre.

Pɔlu gbarena Sizaria

²³ Akū à soza bàde gbēno planŋ sisi à pīnne: À o soza fēnedade gbēno wāa donŋ ò soru ke ò gé Sizaria ɔkŋsi úblegɔkŋ kú sŋde gbēno baaakŋ akurino kú sáride gbēno wāa donŋ. ²⁴ À sŋ yā keke Pɔlune à dia à géo bŋsu gbě zŋkŋ Felisi kīnaa aafia. ²⁵ Akū à takada kēne à pi:

²⁶ Bŋsu gbě zŋkŋ Felisi, makū Kalaudiu Lisia ma takada díkīna kēne ma fɔ kpàmma. ²⁷ Yudano mé ò gbě díkīna kú ò ye ò a de. Kū ma a dŋ Romu gbě ũ, akū ma ge kú sozano ma a símma. ²⁸ Kū má ye mà a taari kú ò lèa ma, ma a sè ma ge káao n yākpatekerinŋ kīnaa. ²⁹ Gwen ma dŋn kú taari kú ò lèa bi n doka yāme, adi yā kú à kà ò a de ke ò a da kpésiran kero. ³⁰ Kū ò lé kpakŋsŋ, ò a yā kpāni kēmenē, akū ma a gbāemma gŋn ma ò yādenŋ ò gé kú a yāo n kīnaa gwe.

³¹ Akū sozano kè lákū ò òñne nà ò Pɔlu sè ò gèe káao Antipatari gwāni. ³² Kū gu dŋ, soza kú òten táa o gèese pinŋ Pɔlu nà sŋdenŋ n ĩ ò do káao are, akū ò èra ò tà n bŋran. ³³ Kū sŋdenŋ kà Sizaria, ò takada pii kpà bŋsu gbě zŋkŋ piia, akū ò Pɔlu nà ò a ĩ. ³⁴ Bŋsu gbě zŋkŋ pi takada pi kyó kè, akū à Pɔlu là bŋsu kú à bŋn. À mà kú Silisia bŋsuun à bŋn, ³⁵ akū à pine: Tó gbě kú ò yā vī kŋwonŋ sù, mani ma lákū oni o nà. Akū à pi ògŋ a dākpā Herɔdu kipakia.

Yudano Pɔlu káarakpanaa

24 Gɔɔ ɔɔɔ gbera sa'oriki Anania sù Sizaria kú gbě zŋkŋ kenŋ kú dokadri kú òdi pine Tetuluo. Ò sù Pɔlu káara kpá bŋsu gbě zŋkŋ kīnaa. ² Kū ò Pɔlu sisi, Tetulu fŋte áten yā daala à pi: Felisi, kú n arubarikaaó bŋsu katena aafia. N zia laasunlena mé à ó bŋsu kè mana. ³ Ódi n tŋ nna sí ògŋ n sáabu kpá gu sŋnda pínkin gɔɔ sŋnda pínki. ⁴ Kū má ye mà n yā gá-

garo, mani wé kemma ò sùru ke kúoo ò ó yá fítinna dí ma. ⁵ O è kú gbě pì bi guderiieme. Àdi yáketete da Yudano té andunia gūn pínki, à de donyíze éke kú òdi ní sísi Nazeradeno don'arede ũ. ⁶ À ye se à Luda ɔn gbã lé, akū o a kú. ⁷ Tó n a làla n zída, ñni taari kú ó lèa yápura dǎ. ⁹ Akū Yudano yá'i kàra ò pì len yá pìno de le.

Pɔlu gina kú a zídao Felisi are

¹⁰ Akū búsú gbě zǎkǎ pìi mii kè dékú Pɔlune de à yá o. Akū Pɔlu pì: Lákú má n dǎ yákpatekeri ũ búsú dí gūn a wě dasi kè, a yá mateni ma mibona yá o ma laakaria. ¹¹ Tó n gbèka, oni onne kú ma gena Yurusalemu mà donyí ke de gɔɔ kuri awéplalaro. ¹² Odi ma e maten lékpakǎa ke kú gběkeo Luda ɔnnlo. Odi ma e maten yáketete da aduakekpeno gūn ke wěte gūnlo. ¹³ Gbě pìno ni fǎ ò taari kú ò lèma sèedade lennero. ¹⁴ Ma sǐ kú zé kú òten sísi donyíze éke pìi gūnn maten do ó dizino Ludai. Má yá kú ò kè Musa doka gūn kú annabino takadano náanikena pínki. ¹⁵ Ma wé dɔ Ludai lán mǎkǎno bà, kú gbě manano kú gbě vānino ni vu ní pínki. ¹⁶ A yá mé à tò madigǎ ma zída toto gɔɔ sínda pínki de ma swě súnigǎ ví Luda are ke bisāsiri arero. ¹⁷ Ma wěkena kú ma búsúuo gbera ma era ma su ma ɔ dǎrma ma sa ò ¹⁸ Luda ɔnn. Kú maten sa o ma gbãbonaa gbera, akū ò ma le gwe. Mádi gběno kákararo, yáketete kunlo. ¹⁹ Asia búsú Yuda kenome yādeno ũ. Séde ò su ò yá bo kǎ lén n kínaa. ²⁰ Tó lenlo, ò tó gbě kú ò kú lano dà kú ò lèma gɔɔ kú ò yákpate kè kúmao o. ²¹ Sé yá mèn do kú ma òñne kú kòto gbānao, gèno vuna yá musun òten yákpate ke kúmao.

²² Felisi Yesu zé bǎkǎtena dǎ, akū à lá kú Yudano yāla à pì: Tó sozano gbě zǎkǎ Lisia sù, mani á yá mǐ deáre. ²³ À ò soza bàdene àgǎ Pɔlu dǎkpǎ, ama à a gba zé à ñam pá, à tó a gběno kpái.

Pɔlu kunna kpésiran Sizaria

²⁴ Gɔɔ pla gbera Felisi sù kú a Yuda nanao kú òdi pine Durusilao. À Pɔlu sísi, akū à Kirisi Yesu náanikena yá màa. ²⁵ Pɔlu ten yá o manakenaa musu kú zidakūnadnao kú yákpatekena kú àten suo, akū vīna Felisi kú à pì: Ñ fute ò tá gǎ. Gɔɔ kú ma ɔ lè mani era mà n sísi. ²⁶ Àten wé dɔ Pɔlui kú ani gusaregba daareme, akū àdigǎ a sísi gèno baaakǎ à su fāai bo kǎao. ²⁷ Kú à kè wě pla, Pɔsiu Fesutu vute Felisi gēne ũ. Kú Felisi ye àgǎ nna kú Yudano yāi, akū à Pɔlu tò dana kpésiran.

Pɔlu zè kú gena Siza kínao

25 Fesutu vutena kpatan gɔɔ aakǎ gbera à fute Sizaria à gèe Yurusalemu. ² Gwen sa'orikino kú Yuda gbānadeno sù a kínaa ò fute kú Pɔlu yāo. Ò wé kèa ³ à sùru ke à tó Pɔlu su Yurusalemu. Zaa kú ò zèo ò tankute kpákpane zén ò a deme. ⁴ Akū Fesutu pìñne: Pɔlu kú kpésiran Sizaria, makū sǎ mani tá gwe tera. ⁵ Á gbānade kenno su ò gé kúmao. Tó à yá vāni kème, áni o. ⁶ Fesutu kè kúñwo lán gɔɔ ɔraakǎ ke gɔɔ kuri taka bà, akū à èra à tà Sizaria. Kú gu dǎ, à vute a tintinnwa à pì ò mǎ kú Pɔluo. ⁷ Kú ò sù kǎao, Yuda kú ò bò Yu-

rusalemuno likai, akū ò yá zǎkǎ kú odi fǎ ò a sèedade lèrono dia dasidasi. ⁸ Pɔlu zè kú a zídao à pì: Mádi taari ke Yudano doka ke Luda ɔnnnero, ke Siza. ⁹ Fesutu ten wete àgǎ nna kú Yudano, akū à Pɔlu là à pì: Ñni we ò gé Yurusalemu de mà yákpate ke kúnwo gwe yá díno musu yá? ¹⁰ Pɔlu pì: Siza doka kú à kú ò yákpate keomene aren má zen la. Mádi taari ke Yuda kenero lákú mǎkǎn ní dǎ sǎnsǎn nà. ¹¹ Tó ma taari kú à kà ò ma de kè, maten gí mà garo. Ama lákú mádi yá kú gbě díno ten o ma musu ke kero nà, gběke zé ví à ma kpám-maró. Gena Siza kínaan ma zeo. ¹² Kú Fesutu lé kpákú-sú kú a gběno à pì: Kú Sizame n zeo, a kínaan ñni gén.

Gena kú Pɔluo kína Agaripa kú Benisio are

¹³ Gɔɔ pla gbera kína Agaripa kú Benisio sù Sizaria de ò fɔ kpá Fesutua. ¹⁴ Kú òten gɔɔ pla ke gwe yāi, Fesutu bò kú Pɔlu yāo kína pìine à pì: Gǎgbě ke kú la kú Felisi a tò da kpésiran. ¹⁵ Kú ma ge Yurusalemu, sa'orikino kú Yuda gbě zǎkǎno sùmene kú a yāo ò pì mà sùru ke mà yá daala. ¹⁶ Ma pìñne tó gbě kú ò sù kú a yāo dí zé le à kǎ e kú gbě kú ò yá ví lèeleno à yá wèrmaro, ókǎno Romudeno odi a kpám-maró. ¹⁷ Kú o su la lèele, mádi zezero. Kú gu dǎ gǎno, akū ma vute ma tintinnwa ma pì ò mǎmene kú adeo. ¹⁸ Gbě kú ò taari lèaa pìno yá ò, odi yá vāni kú maten kpákpa o a musuro. ¹⁹ Ò yáketete ví kǎao ní donyíze yá musu kú gǎgbě kú òdi pine Yesu yāo. À gà, akū Pɔlu zè kú a kúnna wèndin yāo. ²⁰ Ma bídi kè yá pì zé dǎnaaa, akū ma à là tó à ye à gé Yurusalemu ò yá pì gǎgǎne gwe. ²¹ Akū Pɔlu pì Romu kínano a zeo ògǎ a kúna. Akū ma pì ògǎ a dǎkpǎ ari màgǎ gé a gbare Sizaa. ²² Akū Agaripa pì Fesutune: Má ye mà gbě pì yá ma ma zída. Akū Fesutu pì: Ñni yá ma a lén zia.

²³ Kú gu dǎ Agaripa kú Benisio sù kú gakuri zǎkǎno, akū ò gǎ kǎkarakakpen kú soza gbě zǎkǎno kú wěte gbě bèeredeno. Kú Fesutu yá ò, ò sù kú Pɔluo. ²⁴ Akū Fesutu pì: Kí Agaripa kú ákǎno kú á kú kúoo lano pínki, a gbě dí è yá? Yuda kú ò kú Yurusalemuno kú gu díno ní pínki gbě pì yá sè ò sùoma, òten wiki léma ò pì à mana àgǎ kun doro. ²⁵ Makū sǎ, mádi e à yáke kè kú à kà ò a dero, akū lákú à zè kú Sizao nà, ma zeo mà a gbare. ²⁶ Mádi yá pì gbá dǎ gbasà mà takada kè kínane a yá musuro. A yá mé à tò ma su kǎao á are, atēnsa mǎkǎn kína Agaripa, de yālalananaa gbera mà yá le mà kè. ²⁷ Zaa kú purusuna gbaremmāna taari kú ò lèa sǎnsǎn onaa sari zé ví ma kínaaro.

Pɔlu a zída yá bǎkǎtena kína Agaripa are

26 Akū Agaripa pì Pɔlune: Ní zé ví ò n yá o. Akū Pɔlu ɔ sè à a zída yá bǎkǎte à pì: ² Kí Agaripa, ma è ma minna kè, kú ma lè mateni ma zída yá bǎkǎte n are gbāra taari kú Yudano díma pínki yá musu. ³ Atēnsa kú ní Yudano futeokarayá dǎ pínki kú ní yáketeno. Abire yāi ma wé kemma ò ma yá dí mamene. ⁴ Yudano ma kunna dǎ zaa ma né fíti zǐ naana zaa ma búsun ari Yurusalemu. ⁵ Ò ma dǎ à gii kè. Tó ò yei, oni fǎ ò o kú má kú ó donyírino gǎ kú à gbāna kú Luda yāo

kū òdi pi Farisino té. ⁶ Tera sà òten yākpate ke kūmao kū ma wé dɔ lé kū Luda sè ó dizinɔnɛi yāi. ⁷ Ó buri mèn kuri awɛɛplanɔ digɔ do Ludai fānantɛ kū gwāanio wédɔna léɛsena dokɔnɔ pii. Kí, tāmaa pì yāin Yudano fūtemai. ⁸ Bóyāin Luda gènɔ vunaa kèáre yāzesari ũ sée?

⁹ Makū sɔ yā, ma zeo kū yā kū ani bo Yesu Nazera kpe pínkin manigɔ ke. ¹⁰ Len ma kè le Yurusalemu. Sa'orikino ma gba zé, akū ma Luda gběno kà kpésiran dasi. Tó òteni n dede sɔ, ma lé digɔ kú a gūmmɛ. ¹¹ Madigɔ gé aduakékpe kū aduakékpeo gēn baaakɔ, mǎgɔ wé tāmma mà gā narímma de ò ledi kpá Yesui. Ma pɔ fēnańyí, akū madì gé wari dómma ari buri pānde wētɛnɔa.

Pɔlu a Yesu zé sena yā'onaa (Zīr 9:1-19, 22:6-16)

¹² Abire yāi maten gé Damasuku kū doka kū sa'orikino ma gbareooo. ¹³ Kína, kū má té zén kū ifāntɛo di midangura, ma gupura è à bò ludambe à damala kū ma gběno, à pāsí de ifāntɛla. ¹⁴ O lete zíte ó pínki, akū ma kòtoo mà ò òmɛne kū Eberu yāo ò pi: Solu, Solu, à kè dera nten wé tāmaa? Lèzɔna kū gbáo kyate sari ten wari dómma fá! ¹⁵ Ma pì: Díme n ũu, Dikiri? Akū Dikiri pì: Makūmɛ Yesu kū nten wé tāa ũ. ¹⁶ N fute n zɛ. Ma bo ma summa de mà n sé ma zíkɛri ũmɛ, ngɔ de yā kū n è kū yā kū mani mɔnɛoo sèedade ũ. ¹⁷ Mani n sura ba Yudano ɔ́ kū buri pāndɛnɔ. Mani n zírma ¹⁸ de n h wé kḗnne, ò kpe li gusirane ò are dɔ gupuraa, ò bo Setan gbānan ò gé Luda pón, de n durunnano le à kḗnma, n baka gɔ kú kū Luda gběno ma náanikena yāi.

Pɔlu zíkɛna Yesune

¹⁹ Kí Agaripa, akū mé à tò mádi gí ludambe gbě kū à bò à sùma yāiro. ²⁰ Ma waazi kè Damasuku gīa kū Yurusalemuo, akū ma kè Yudea búsú gu sīnda pínkia kū buri pāndɛnɔ kīnaao. Ma òhne ò nèse lite ò are dɔ Luda, ò yā kū ani tó ò dɔ kū ò nèse lite ke. ²¹ Abire yāin Yudano ma kū Luda ɔnn, ò ye ò ma de. ²² Luda kpányín má kunwo ari kū a gbārao, akū má zena a sèedade ũ né fíti gbě zókɔnɔne n pínki. Madì yā pānde oro, sé yā kū annabino kū Musao ò à ke baasiro. ²³ Ó pì Arumasi-hu ni wari le, akū mé ani fute bona gan káaku à gupura yā ò Yudanone kū buri pāndɛnɔ.

²⁴ Kū Pɔlu teni a zída yā bɔkɔte le, Fesutu wiki dɔa à pì: Īa kammán yá Pɔlu? N dōna zókɔ mé àteni n mì lite. ²⁵ Akū Pɔlu pì: Īa dí kámaro, gbě bèere de Fesutu. Yāzeden maten o, akúsɔ yāpuramɛ. ²⁶ Kí, lákū n yā birenɔ dɔ ná mani fɔ mà yā onne súsú vīna sari. Má dɔ kū a ke dí ke n mì kpero, zaakū yā pì bi gukpado yānlo. ²⁷ Kí Agaripa, n yā kū annabino òo sì yá? Má dɔ kū n sì. ²⁸ Akū Agaripa pì Pɔlune: Gɔɔ fíti dí lén nten da ũni fɔ n ma lite mà gɔ Yesude ũn yá? ²⁹ Pɔlu pì: Bee tera ke gikena má yei, tó Luda wè. Adi ke ndonlo, kū gbě kū òteni ma yā ma gbāranɔ n pínki, ò gɔ lákū má de nà m̀kakɔana dínɔ baasi. ³⁰ Akū kína pì kū búsú gbě zókɔnɔ kū Benisio fute kū gbě kū ò kakarana gweno. ³¹ Kū ò bɔte, òten o'okōne: Gbě pì dí yā kū à kà ò a de

ke ò a da kpésiran kero. ³² Akū Agaripa pì Fesutune: Tó gbě pì dí zɛ kū gena Siza kīnaao yāro, de óni fɔ ò a gbare.

Gena kū Pɔluo Romu gó'ite gūn

²⁷ Kū ò zèo ò da Itali zén, akū ò Pɔlu kū purusuna kpára kenɔ nà soza bàde kū òdi pine Yuliune a ɔ́. À de soza gá kū òdi pi Siza sozano don'aredeno do ũ. ² O gē gó'ite kū à bò Adaramitiumu gūn, àten bɔte kū Asia búsú wētɛnɔ, akū o da zén. Masedonia búsú gbě Arisitaku Tesalonika kú kúoo. ³ Kū gu dɔ ò ka Sidɔ. Yuliu Pɔlu kūna kū nèsedoo, akū à a gbà zé à gé a gběno gwa, de ò kpái. ⁴ Kū o bo gwe, o ka í dagura. Kū ĩa ten daóle yāi, akū o do Sipiru búsúu kpe kpa. ⁵ Tāa'ona ísira dagura o do Silisia kū Pamfilia búsúno, akū o ka Mira, Lisia búsúno. ⁶ Gwen soza bàde pì Alesandaria gó'ite kū àten gé Itali lèn, akū à ó kán. ⁷ Gɔɔ kenɔ gūn ó tá búsú. O ɔsi kà ari o ka Sinidu léa. Kū ĩa dí wewere ò gé súsuro, o pāne o bo Kereti búsú kpe kpa Salamone sare. ⁸ ɔsikanaa gūn óten pā Keretine, akū o ka gu kū òdi pi Góɔki Manan. A káni kū wēte kū òdi pi Laseao. ⁹ Lákū o gii kè zén nà, ó gena are gɔ́ kari yā ũ, zaakū Yudano léyígɔɔ gē kò. A yā mé à tò Pɔlu lé dàrma ¹⁰ à pì: Gběno, ma è tá dí ni su kū ásarú zókɔnɔ kū kisirao. Adi ke gó pì kū a asonɔ adonlo, kū ókɔnɔmɛ se. ¹¹ Ama soza bàde góɔɔdri kū gódeo yā sí de Pɔlu póla. ¹² Gu pì mana ò gó dɔn ò bunsire blenlo, akū gběno zè dasi kū ò era ò da zén ò tá. Ò ye ò ká Fenisi, wēte kū à kú Kereti ifálete kpa, tó ani sí ke ò bunsire ble gwe.

Zàgaĭa futena ísirala

¹³ Kū ĩa buse fute gēnɔmidɔki kpa, òten da ò fɔ ò n pɔyeina kemɛ. Akū ò n gó pòro ò dà zén òten pā Keretine kánikáni. ¹⁴ Adi gi kero zàgaĭa gbāna kū òdi pi ĩa pāsí bò Kereti kpi kpa. ¹⁵ Á gó lite, ódi fɔ ò are dɔa doro, akū o gɔ́ téi. ¹⁶ Kū à ó kpá luan fítinna kū òdi pi Kodai, à kèwá sàna fíti. ɔsikanaa gūn o ó gó fítinna surababɔɔ lè o kú gwe. ¹⁷ Kū ò sè ò gēo gó zókɔnɔ gūn, akū ò kèke ò bàa dɔ gó zókɔnɔ piia. Kū òten vīna ke Libia búsú í sàrara gēnane yāi, akū ò gó kúra gbàre ín ò gɔ́ té ĩai. ¹⁸ Kū gu dɔ, lákū zàgaĭa kpé àteni ó gó yīpayīpa gbāngbān nà, akū ò nà asonɔ zuzunaaa í gūn. ¹⁹ A gɔɔ aakɔde zí ò n gó zíkɛnɔnɔ bɔte ò kɔte n zída. ²⁰ Á kà gɔɔ ũgbangba ifāntɛ kū susunenɔ dí boro, ĩa pāsí pii kū legúo dí kpátero. Surabana tāmaa kū ó vī yā làkawá pínki.

²¹ O gɔɔ pla kè òdi le o pɔ́ blèro, akū Pɔlu fute à piĭne: Gběno, tó a ma yā màme yā, de ódi fute Kereti, kisira kū ásarú dínɔ gbasa à ó léro. ²² Ari tera maten lé daáwa à laakari kpáte! Á gběke ni garo, sé gó pii yaka. ²³ Īa gwāani Luda kū má de a pɔ́ ũ maten doi malaika bò à sùma ²⁴ à pì: Nsun vīna kero, Pɔlu. Séde n Siza are le. Luda gbě kū ò kú kúnwo gó gūnnɔ bònne aafia n pínki. ²⁵ A yā mé à tò gběno, à laakari kpáte! Má Luda náani vī kū ani ke lákū à òmɛne nà. ²⁶ Séde ò ká luan ke í sàraran.

27 A ɔɔɔ gɛro donsaride zĩ gwāani ĩa pāsĩ pĩ teni ó gáte Adariatiki íla ari tera. Akũ lizāndo gó gbēnɔ ten da o ka kāni kũ í baraomε. 28 Akũ ò bà ílɔgwabɔɔ gbàre ín, ò è gāsākuru basiikō. Kũ à kè saa fĩti ò gbàre dɔ, ò lè a lòkotoo kà gāsākuru baaakō. 29 Òten kpana gbèla vīna ke, akũ ò kúra mèn siikō gbàre gó pòɔ kpe, akũ òten adua ke de gu dómma. 30 Gó gbēnɔ ten zé wete ò bɔte gó gūn ò bàa lé, akũ òten gó surababɔɔ pii kipa ò da íla, òten ke lákũ ò ye ò kúranɔ gbare gó are bà. 31 Akũ Pɔlu pĩ soza bàdenε kũ a bàsaridenɔ: Tó gbē bireno dí gō gó gūnlo, áni fĩ à boro. 32 Akũ sozano gó surababɔɔ bānɔ zōzō ò tò à lète ín.

33 Kũ gu ye à dɔ, Pɔlu kúte kēhne n pínki ò pó ble à pi: A ɔɔɔ gɛro donsarín gbāra a gō lokona póble sari. 34 Maten kúte kéare à pó ble de à gbāna le à bo aafia. Bee á mikā mèn do ni létero. 35 Pɔlu yā bire onaa gbera à buronii sè à Luda sáabu kpà gbē sīnda pínki wára, akũ à è àten só. 36 N gbē sīnda pínki laakarii kpàte, akũ ò pó blè sà. 37 Ókɔnɔ kũ ó kú gó gūnnɔ ó pínki o ka gbēnɔn wàa do kpé baaakō akuri aweesuddo. 38 Kũ ò pó blè ò kà, ò póblewe bɔte ò kà ín, de gó le à ke futa yāi.

Gó'ite yakanaa

39 Kũ gu dè, ò sīsīaa lè odi dōro. Kũ ò luankore è kũ bùsu'atē sàraao, akũ ò zèò ò gé kũ góo í sàran gwe, tó oni fĩ. 40 Ò kúranɔ pòro ò dà í gūn, akũ ò báli góɔɔɔɔɔɔ bāa pòro gūnɔ. Ò gó are biza pòro ĩane, akũ ò mii pè gu sàraa piia. 41 Akũ ò si bùsu'atēn dōnaa sari, akũ gó zè gwe. Bùsu'atē pĩ gó are kũ gínjin adi fĩ à yīgāro, akũ ísōkena kũ àten káka kũ gbānao ten gó pòɔ kpe yaka. 42 Sozano zèò ò purusunano dede, de n gbēke sún í kpà ò pitimmaro yāi. 43 Ama soza bàde ye à Pɔlu mì sí, akũ à gīhne ò n pɔyeina ke. À pĩ íkparinɔ dohne are ò kusi ía ò bikũ, 44 gbē kparano gō té n kpe lí lèketenɔ ke gó kasonɔ musu. Len gbē sīnda pínki í bara lè aafia le.

Pɔlu kunna Malata luan

28 Kũ o í bara lè aafia, o mà luan pĩ tón Malata. 2 Bedenɔ ó sí kũ yenyīo manamana. Ò gbānake kpawáí, ò té sàa lèwεre, zaakũ legũ nà manaaa, akũ ĩa bɔte. 3 Pɔlu yàka kete kākara à sù àten ká tén, pitiko kú a gūn. Kũ té puusu a pà, à bò à Pɔlu sò a ɔa. 4 Kũ bedenɔ mlèε pii è dɔ a ɔa, ò pikōne: Gbē bire bi gbēderi-ime yāpura. Bee kũ à bikũ í bara aafia, yāpura dí wene àgō kunlo. 5 Ama Pɔlu mlèε pii gbāke à dà tén, adi póke kenero. 6 Gbēnɔ wé dɔi kũ a ɔ ni ká à lète à ga gwe gūnɔmε. Kũ à gji kè, ò è póke dí a lero, akũ ò lé lite ò pi, gbē pĩ bi tāna zōkō keme.

7 Gu pii saren luan gbē zōkō kũ òdi pine Publiu be kunwa. À ó díte ɔɔɔ aakō à nibɔkenaa kèwεre kũ yenyīo. 8 Publiu de wútēna kũ mèwānao àten bādubādu ke. Akũ Pɔlu gē a kīnaa à adua kène, à ɔ nàa à a

wèrekōa. 9 Kũ à kè le, luan pĩ gyāre kparano sù a kīnaa, akũ ò wèrekōa se. 10 Ò ó kpe tà manamana. Kũ óten tá, ò zānaa kèwεre dɔ.

Pɔlu kana Romu

11 Ó kunna luan pii gūn mɔ aakō gbera o gē gó'ite kũ à bunsire blè gwen o da zén. Gó pii bò Alesandaria ò sika tānana sēedaa kēa. 12 Kũ o ka Sirakusi, o ɔɔɔ aakō kè gwe. 13 Bona gwe o do í léi ari o ge káo Regiumu. Kũ gu dè ĩa bò gēnɔmidɔki kpa, a ɔɔɔ pladen o ka Puteolí. 14 Wēte pii gūnn o Yesudenɔ lèn. Ò pi ò sùru ke ò azuma do ke kúnwo. O kè le, akũ o da Romu zén. 15 Romu Yesudenɔ ó baaru mà, akũ ò sù daóle. Gbēkenɔ ó lé Apiu Eten, gbēkenɔ sō gu kũ òdi pi Kipakimen'aakōn. Kũ Pɔlu n é, à Luda sáabu kpà a laakarii kpàte.

Pɔlu waazikena Romu

16 Kũ o ka Romu, ò Pɔlu gbà zé àgō kun adona kũ soza kũ anigō a dākpaō. 17 ɔɔɔ aakō gbera Pɔlu Yuda gbē zōkōnɔ sisi. Kũ ò kākara, à piñne: Ma gbēnɔ, mádi zā Yudanɔne yākearo. Mádi bo ó dizinɔ futeokarayāke kpεro, akũ ò ma kũ Yurusalemu ò ma kpa Romudenɔa. 18 Ò ma lala yāi odi yāke le ma musu kũ à kà ò ma dero, akũ ò ye ò ma gbare. 19 Akũ Yudanɔ bò ma kpe. Tilasi ma ze kũ gena Siza kīnaao, adi ke má yā ví kũ ma bùsu gbēnɔnlo. 20 A yā mé à tò ma á gbéka, de ò kō e mà yā o kááo, zaakũ gbē kũ Isarailano wé dɔi yāin ò mò dí kàmai.

21 Akũ ò pine: Ódi takada ke le à bò Yudea busun n yā musuro. Ó gbēke sō adi bo gwe à sùwεre kũ n baaru vānioro. 22 O è à mana ò yā kũ n ví ma n lén, zaakũ o mà òdi donyīze pi vāni bo gu sīnda pínkiame.

23 Ò ɔɔɔ ditekōne kũ Pɔluo, akũ ò sù a kīnaa ɔn kũ à kipan dasidasi. À ye ò a yāze dō Yesu yā musu, akũ à nà Musa dokaa kũ annabinɔ yānɔ, à kpata kũ à bò Luda kīnaa yā òhne à bōkōtehne zaa kōnkɔ ari ɔkōsi.

24 Gbēkenɔ yā kũ àten onɔ zé lè, ama gbēkenɔ gii.

25 Kũ òten kēkōa kũ lékpakōao, Pɔlu yā mèn do kàrahne à pi: Yā kũ Luda Nini dà annabi Isayane à ò á dizinɔne bi yāpurame, kũ à pi:

26 N gé n o gbē kúnɔne,
onigō sã kpá yākemanaa sari,
onigō gu gwa yāke'ena sari.

27 Ò nèse víro de òsun ɔndō kũro yāi,
n sã gbāna de òsun yā maro yāi,
n wé kukurena de òsun gu ero yāi,
zaakũ ò ye ò are dɔma mà n gba aafiaro.

28 A yā mé à tò, àgō dō kũ Luda gbēnɔ zĩ kũ surabana yāo buri pāndenɔa. Mókōnɔmε oni sí.

30 Pɔlu kè kpé kũ àten fina bo gūn wè pla mámmam. Àdigō gbē kũ òdi su fàai bo káaonɔ kũ ɔplapla n pínki.

31 A kpata kũ à bò Luda kīnaa yā waazi kēhne à Dikiri Yesu Kírisi yā dàhne kũ laakario kpatena, gbēke dí kpánero.

ROMUDENƆ

Gbɛ sɪnda pɪnki bi durunnakeriime 1:1-3:20
 Lákũ Luda dì tó yã bo kũńwo nna nà 3:21-4:25
 Kunna gbɛ dufunƆ ù Kirisi gũn 5:1-8:39
 Yã kũ Luda ten wete IsarailanƆ musu 9:1-11:36
 YesudenƆ yãkenaa 12:1-15:13
 Pɔlu fɔkpammaanaa 15:14-16:27

Pɔlu fɔkpana RomudenƆa

1 Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu zòbleri, Luda ma sisi à ma díte a zĩri ù, baaru nna ² kũ à gĩnake à a lé sè a annabinƆne ò kè a yãn kpàri ù. ³ A Né Yesu Kirisi ó Dikiri yãme baaru nna pì ù. A bisàsirike gũn à bò Dauda buri gũmmɛ. A ludaninike gũn a bona gan mé à m̀wɛrɛ kũ gbãnao kũ Luda Néme a ù. ⁵ Kirisi ma gba zé màgɔ de a zĩri ù buri sɪnda pínkinɛ, de ò le ò a náani ke ò gɔ a yãmarinƆ ù, de à tɔ bo. ⁶ Á kú gbɛ kũ Yesu Kirisi n sísí à n sɛnƆ té se. ⁷ Ma takada díkĩna kèáre, ákɔnƆ Romude kũ Luda yeáí à á sísí a gɔ a gbɛnƆ ù pínki. Luda ó De kũ Dikiri Yesu Kirisio gbɛke kèáre, à á gba aafia.

⁸ Káaku gĩa ma Luda sáabu kè Yesu Kirisi gāí á pínki yã musu, kũ á ludanaanikena da anduniala pínki yāi. ⁹ Tó maten adua ke gɔɔ sɪnda pínki, á yã dì sãmaguro. Ludame ma sèedade ù. Àpiin maten doi kũ nèse mèn doo mateni a Né yã baaru kpá. ¹⁰ Madigɔ wé kea à zé kekemene lákũ à yei nà de mà le mà su á gwa sà. ¹¹ Wésinaále ni teni ma de manamana, de mà le mà Luda Nini gba ke daágu á zɪnipetena yāi, ¹² de á ludanaanikena kũ ma pɔo le à ó baadi gba swɛɛ. ¹³ Ma gbɛnƆ, má ye àgɔ dɔ kũ madigɔ gɔɔ díte gɛn baaakɔ mà su á gwa, ¹ de mà a zĩ gbè e á té lákũ ma è buri pãndenƆ té nà, akũ ari tera mádi zé ero. ¹⁴ GirikiyãmarinƆ kũ GirikiyãmarisarinƆ n pínki, dɔrinƆ kũ dɔrisaridenƆ n pínki, n yã gɔ ma yã ù. ¹⁵ Abire yāi ma m̀e wà mà baaru nna pì kpá ákɔnƆ RomudenƆne se. ¹⁶ Madì wé'i kũ kũ baaru nna pì yãoro, ^{II} àkũme gbãna kũ Luda dì gbɛ kũ òteni a náani kenƆ sura bao ù, atɛnsa YudanƆ, n gbera buri pãndenƆ. ¹⁷ Baaru nna pìi dì owɛrɛ lákũ Luda dì tó yã bo kũńwo nna nà. À de ludanaanikena yã ù adome, lákũ ò kè Luda yãn nà ò pì: Gbɛ kũ Luda tò yã bò kãao nna a náani kũ àten ke yāi nigɔ kun.

BisàsirinƆ bi taaridenƆme Luda kĩnaa

¹⁸ Zaa musu Luda dì a pɔfɛna kipa bisàsiri kũ n vānikena dì zé zɔ yãpuraenƆa n pãkpaina kũ n vānikena yāi. ¹⁹ Yã kũ oni fɔ ò dɔ Luda yã musu ute-nañnero, Luda mé à yã pìi bòñne gupuraa. ²⁰ Zaa gɔɔ

I Zĩr 19:21 II Maa 8:38

kũ à andunia kàte, a gbãna kũ àdi lákaro kũ a ludakena kũ òdi e kũ wéoro bò gupuraa a zĩnƆ gũn swáswa. A yã mé à tò bisàsirinƆ kutekena víro. ²¹ Ò Luda dɔ, ama òdi bèere líne a zéa ò a sáabu kpáro. N laasunƆ kè pã, akũ ò gɔ gusiran n misari yāi. ^{III22} Ò n zĩda díte ɔndɔrinƆ ù, akũ ò gɔ yɔnƆnƆ ù. ²³ Òdi kúte bisàsiri kũ òdi ganƆ kũ bānƆ kũ ǹbɔnƆ kũ pɔ kũ òdi táa o kũ k̀aonƆ takane Luda kũ àdi garo gɛne ù.

²⁴ A yã má à tò Luda n kpá gbāsikenaai, de ò wé'isariyā ke kũ kɔo, lákũ òdi a ni de n nèsee gũn nà. ^{IV25} Ò Luda yãpurade lilin kè kũ ékeo. Òdi donyĩ ke Luda pòkenanƆne ò donyĩ Luda kũ à pɔ sɪnda pínki kè gɛne ù. Arubarikaden a ù gɔɔ sɪnda pínki! Aami.

²⁶ Abire yāi Luda n kpá wé'isariyā nidenaana. Bee n nɔgbɛnƆ yã kũ òdi ke lilin kè kũ yã kũ òdi keroo. ²⁷ Leme se gɔgbɛnƆ, ò yã kũ òdi ke kũ nɔgbɛnƆ tò, òdi lukakɔi. Gɔgbɛ kũ gɔgbɛo dì wé'isariyā ke kũ kɔo, òdi a gbè le n zĩdaa n sātēna lén. ²⁸ Lákũ odi we ò zé kũ Luda dɔnaaoro nà, akũ à n laasun kè lékperɛ, de ò yã kũ à de ò keronƆ ke. ²⁹ Yã vāni sɪnda pínki pèkerem̄ma: Nèse pāsĩ, wākũ, ñnikena kɔo, nèsegɔba vīna kɔo, gbɛdenaa, fitii, gbɛblena kũ manafikikenaao. KɔɔnƆnƆdenƆme n ù, ³⁰ gbɛyakarínƆ, Luda iberenƆ, gbɛ takikerinƆ, yɔgɔdenƆ, ñadārinƆ, vāni laasunlerinƆ, de kũ dao yādarisarinƆ, ³¹ misaridenƆ, náanisaridenƆ, gbɛyākerisaridenƆ, wēndasaridenƆ. ³² Ò dɔ kũ Luda díte kũ yã bire taka kèrinƆ kà ò n dede, ama òdi ze kũ a kenanƆ adoro, òdi té ká a kèrinƆgume dɔ.

Luda ni yãkpatɛ ke a zéa

2 Abire yāi m̀kɔn kũ ndi gbɛ pãnde taari e, n kutekena víro. Tó n gbɛ pãnde taari è, n n zĩda dà yãmmɛ, ^V zaakũ m̀kɔn gbɛtaari'eri ndi ke le se dɔ. ² Ó dɔ kũ Luda yãkpatɛkena kũ yã bire taka kèrinƆ kun a zéame. ³ M̀kɔn kũ ndi yã bire taka kèrinƆ taari e, akũ ndi ke se, nten da ñni bo Luda yãkpatɛkenan yá? ⁴ Ke nten dɔke kũ Luda nnakennena zɔkɔo kũ a menao kũ a sùruuome? N dɔ kũ Luda teni a nna kenne de n n nèse lite yāinloo? ⁵ N sãgbãna kè, n̄di nèse litero, nten pɔfɛ kakaranyĩ ari Luda pɔfɛkipamma gɔɔ zĩ, tó Luda yãkpatɛkenaa kũ gbɛnƆ a zéa bò gupuraa. ⁶ Ani fīna bo

III Efe 4:17-18 IV Zab 81:12 V Mat 7:1-2

baadine a yākenaaa. ¹⁷ Gbē kū òten gakuri kū bèereeo kū mèvānasario wete, akūs̄ òten yā mana ke kū me-naonɔ ni wēndi kū àdi lākaro le. ⁸ Gbē kū n̄ zīda pɔyeina ten doñne are ò gi yāpurai ò té yā vānino s̄, Luda ni pɔfē kū pētēo kipańma. ⁹ Wētāmma kū wāwāo ni yāvānikeri sīnda pínki le, atēnsa Yudanɔ, n̄ gbera buri pāndenɔ. ¹⁰ Luda ni yāmanakeri sīnda pínki gba gakuri kū bèereeo kū aafiaao, atēnsa Yudanɔ, n̄ gbera buri pāndenɔ. ¹¹ Zaakū Luda di gbēke wé gwaro.

¹² Gbē kū à durunna kè Musa doka dōnaa sari ni kakate le doka pii sari. Gbē kū à durunna kè nana doka pi ò s̄ s̄, Luda ni yākpate ke kāao doka pii musume. ¹³ Adi ke gbē kū àten doka ma kū s̄o mé à mana Ludanero. Gbē kū àten zī kea mé ani bo mana. ¹⁴ Tó buri kū ò Musa doka dōrono yā kū à k̄ s̄ioo kè kū n̄ zīdao, ò doka vī n̄ zīdaaame. ¹⁵ Òten mawere kū yā kū à kú doka pii gūn kú n̄ n̄semme. N̄ laasun teni a yāpura o do, zaakū n̄ laasun m̄en doro, a kenɔ di n̄ da yān, a kenɔ di n̄ bon. ¹⁶ Leme yākpatekegɔɔ zī Luda ni yākpate ke kū bisāsirinɔ yā kū à utena n̄ n̄esen musu Kirisi Yesu gāi, lākū baaru nna kū maten kpá ò nà.

Yudanɔ bi dokadarisarinoɔme

¹⁷ Mɔk̄ɔn Yuda inaa, n ze kū n Yudakeo, n̄ Musa doka náani vī, nteni ãa dā kū Ludao. ¹⁸ N̄ Luda pɔyenýina d̄s̄ kū yā kē à zé vīo, kū ò doka pii dàdanne yāi. ¹⁹ Nteni da n̄ de vīnanɔ wéde ù, gbē kū ò kú gusira gūnnɔ fitila ù, ²⁰ wésiradenɔ yādanneri ù, gbē dufunɔ kyódari ù. Nteni da Luda dokame dōna kū yāpurao mi ù. ²¹ Mɔk̄ɔn kū ndi yā da gbē pāndenɔne, b́yāi ndi da n̄ zīdaneroo? N pi òsun kpāni oro, mɔk̄ɔn ndi o se yá? ²² Ndi pi òsun zina kero, akū ndi ke se yá? Ndi tānanɔ gya bo, akū ndi n̄ kpé pónɔ kpāni o se yá? ²³ Ndi ãa dā Luda doka musu, akū n̄ doka pi danasari di Luda tó yaka. ²⁴ Zaakū á yāin buri pāndenɔ diḡs̄ Luda tó vāni sí lākū ò k̄ Luda yān nà.

²⁵ Tó n̄ Luda doka kūna, akū t̄z̄z̄ àre vīnne. Tó ndi a yā da s̄ro, n̄ lele kū gyɔfɔɔɔdenɔme. ²⁶ Tó gyɔfɔɔɔde Luda dokano kūna, Luda ni gyɔfɔɔɔde pi gwa lele kū gbē kū à t̄z̄ z̄ɔɔoo? ²⁷ Bee tó n̄ doka takada pi kūna, akūs̄ n̄ t̄z̄na, tó ndi doka pi daro, gyɔfɔɔɔde kū à yā pi kūna ni tó yā danla. ²⁸ Kunna Yuda ù yāpura bi mēbarayānlo, leme t̄z̄na yāpura bi mēbarayān sero. ²⁹ Kunna Yuda ù yāpura bi n̄segūnyāme, leme do t̄z̄na yāpura bi n̄segūnyāme se. Luda Nini zīme, adi ke doka takada yānlo. Luda mé àdi gbē bire taka sáabu kpá, adi ke bisāsirinlo.

3 Karana kpaten dena Yuda ù vīi? Àre kpaten t̄z̄na vīi? ² À karana vī z̄k̄ yā sīnda pínki gūn. Káaku gīa Luda a yā nāñne n̄ zīme. ³ Kū n̄ gbēkeno náani vīro, bón abirekū vīi? N̄ kunna náani sari ni Luda náani gboro yá? ⁴ Oi! Lenlo! À tó Luda ḡs̄ yāpura vī, bee kū gbē sīnda pínki bi ékedeme, lākū ò k̄ Luda yān nà ò pi:

Tó n yā ò, n yā niḡs̄ zé vī,
tó n yākpate kè kūrwo, n yā ni ble. II

I Zab 62:12 II Zab 51:4

⁵ Tó ó vānike di Luda manake bo gupuraa, b́ yān óni oo? Óni pi Luda vāni kū àdi pɔfē kipawá yāin yá? Maten o lán bisāsiri onaa bàme. ⁶ Oi! Lenlo! Tó Luda yāze vīro, à kè dera ani f̄s̄ à yākpate ke kū anduniaoo? ⁷ Gbēke ni pi, tó a ékeke ten Luda náani kara, akūs̄ àteni a tó bo, b́yāi ani yā daala lán durunnakerii bàa? ⁸ Tó n̄ ò le nteni pi ò yā vāni ke, yā mana ni bon. Gbēkenɔ ma tó vāni si ò pi len madì o le. Luda yādanlana k̄s̄ si kūrwo.

Gbēke manaro

⁹ Tò! Ók̄ɔn Yudanɔ ó s̄nan yá? Lenlo fá! Zaakū ma Yudanɔ kū buri pāndenɔ bòbo n̄ dàn n̄ pínki k̄, n̄ pínki bi durunna z̄ɔnɔme. ¹⁰ Ò k̄ Luda yān ò pi:

Gbēke manaro, bee m̄en do.

¹¹ Laakaride ke kunlo, Luda ki weteri ke kunlo.

¹² Ò s̄s̄ā n̄ pínki ò ḡs̄ d̄ɔɔ sari,
yāmanakeri ke kunlo, bee m̄en do. III

¹³ N̄ kòto de lán mira wēnaa bàme.

Òdi lénna keñne,

n̄ légb̄e bi pitiko seweme, IV

¹⁴ yā ãni kū gbēkanaao n̄ lé pà. V

¹⁵ Ò wāna kū gbēdenaao,

¹⁶ òdi suñyī kū kisirao kū wētāmmao,

¹⁷ ò aafia zé d̄ro,

¹⁸ n̄ wé diḡs̄ Luda wé'i vīro. VI

¹⁹ Ó d̄s̄ kū Luda doka pínki de gbē kū ò na doka pi z̄ino p̄ ùme, de gbē sīnda pínki lé ḡs̄ nak̄āna, andunia gbē sīnda pínki ḡs̄ taaride ù Luda kínaa. ²⁰ Zaakū gbēke ni bo mana Luda kínaa doka pi kūna yāiro. VII
Luda doka mé àdi tó ò durunna d̄s̄.

Deran Luda di tó yā bo kūrwo nna nà

²¹ Deran Luda di tó yā bo kūrwo nna nà bò gupuraa sà, lākū a yā kēna Musa doka kū annabino takadanɔ gūn nà. Adi ke a doka kūna yānlo. ²² Luda di tó yā bo kūrwo nna Yesu Kirisi náanikena yāime. Gbē kū àteni a náani ke sīnda pínki p̄me. Gbēke bona adoro, ²³ zaakū baadi durunna kè, ò k̄a Luda gakurii. ²⁴ Luda di tó yā bo kūrwo nna gba ù a gbēke yāi kū Kirisi Yesu kū à n̄ bó gbānao. ²⁵ Ákūme Luda kpà durunna kútekebo ù gbē kū òteni a aru náani kenɔne, de à m̄ baadi pínkine kū adì yā ke a zéaame. À mena yā, adi durunna z̄ino yā daro, ²⁶ akū à m̄ñne tera kū adì yā ke a zéa. Deran Luda di yā ke a zéa n̄an gwe, akūs̄ àdi tó yā bo kū Yesu náanikerino nna.

²⁷ Bisāsirinɔ ni f̄s̄ ò ãa d̄ do yá? Abirekū ni sí kero. B́yāii? Zaakū à de z̄kena dokaa yā ūro, Yesu naanikenana yāme. ²⁸ Zaakū ma è yā di bo kū gbēo nna Yesu náanikena yāime, z̄kena dokaa baasi. ²⁹ Luda bi Yudanɔ Ludame ãtēne yá? Buri pāndenɔ Ludan seroo? Ee, buri pāndenɔ Ludame do. ³⁰ Zaakū Luda m̄en dome. Ani tó yā bo kū gbē kū à t̄z̄ z̄ɔɔ nna a náani kū àten ke yāime, akūs̄ ani tó yā bo kū gyɔfɔɔɔdeo nna a náani dok̄ɔnɔ pii musu. ³¹ Óten doka da p̄ke ūro ludaananikena yāin yá? Lenlo, óten gbāna kpáaame.

III Zab 53:1-3 IV Zab 5:9, 140:3 V Zab 10:7 VI Zab 36:1

VII Zab 143:2, Gal 2:16

Yã bò kù Ibrahimõ nna ludanaanikena yã

4 Ókõnɔ Yudanɔ, óni o derame ó dizi káaku Ibrahimĩ yã musuu? ² Tó Luda tò yã bò kãao nna yã kù à kè yã, de à à ãadãyã lè, ama adi fã à dà Luda arero. ³ Deran ò ò nà Luda yãnn? Ò pì Ibrahimĩ Luda náani kè, akù Luda tò yã bò kãao nna a náani kù à kè yã. ¹⁴ Fĩn-abona zĩkeriine bi gbẽkekennenaanlo, a ísimmame. ⁵ Bee tó gbẽ ten yãke kero, tó àten Luda kù àdi tó yã bò kù taaridenɔ nna náani ke, Luda ni tó yã bo kãao nna a náani kù àten ke yã. ⁶ Dauda gbẽ kù Luda tò yã bò kãao nna yãkekenaa sari arubarikalena yã ò à pì: ⁷ Arubarikadenɔn gbẽ kù Luda pɔ kù ñ taarinɔla à ñ durunnanɔ kèmmannɔ ù. ⁸ Arubarikaden gbẽ kù Dikiri ni a durunna yã daro ù. **II** ⁹ Arubarika bire bi gbẽ kù à t̄ɔ z̄ z̄ pómɛ ado yá, ke gyɔfɔɔrɔde pómɛ dɔ? Ò pì Luda tò yã bò kù Ibrahimõ nna, kù à a náani kè yã. ¹⁰ Deran Ibrahimĩ de ɔɔɔ kù Luda tò yã bò kãao nna? À t̄z̄z̄na yá ke gyɔfɔɔrɔdemɛ? Adi t̄ z̄ z̄ro, gyɔfɔɔrɔdemɛ. ¹¹ Akù à t̄ z̄ z̄ sèeda ù, kù Luda tò yã bò kãao nna a gyɔfɔɔrɔdekeɔɔ yã. **III** Len à de gyɔfɔɔrɔde kù Luda tò yã bò kùñwo nnanɔ dizi ù le ñ pínki ñ ludanaanikena yã. ¹² À de gbẽ kù ò t̄ z̄ z̄nɔ dizi ùmɛ dɔ. Adi ke ñ t̄ z̄ z̄na yãinlo, kù ò té ó dizi Ibrahimĩ gèsegbeei yãime kù à Luda náani kè a gyɔfɔɔrɔdekeɔɔɔ.

Deran Ibrahimĩ Luda náani kè nà

¹³ Luda lé sè Ibrahimĩ kù a burinɔ à pì, andunia ni ḡ ñ pɔ ù. ^{IV} Adi ke a doka kùna yãinlo, kù Luda tò yã bò kãao nna a náani kù à kè yãime. ¹⁴ Tó gbẽ kù ò doka kùnanɔ mé oni kí ble, akù ludanaanikena are víro, akùs̄ Luda lésenaa kè pãpã, ^{V15} zaakù doka di su kù Luda pɔf̄omɛ. Gu kù doka kunlo, taari diɔ kù gwero. ¹⁶ A yã pɔ kù Luda a lé sè lena bi a náanikena yãme, de àḡ de a gbẽke yã ù. Lésenaa pì s̄ bi Ibrahimĩ buri pinɔ pómɛ ñ pínki, adi ke gbẽ kù ò Musa doka kùna ñt̄enɔnlo, kù gbẽ kù òten Luda náani ke lán Ibrahimĩ bànɔmɛ dɔ. Ibrahimĩ bi ó pínki dizime. ^{VI17} À de ó dizi ù Luda kínaa, lákù ò kè Luda yã nà. Luda pì a a dite buri dasinɔ dizi ù. Ibrahimĩ Luda kù àdi wèndi kpá gènɔa à tó pɔ kù ò kun yãronɔ ḡ kun ^{VII} náani kè. ¹⁸ À Luda náani kè à wé d̄ pɔ kù gbẽke wé d̄iroi, akù à ḡ buri dasinɔ dizi ù lákù Luda òne nà à pì, lemɛ a burinɔ niḡ de le. ^{VIII19} Ibrahimĩ kà lán wè basɔɔro taka bà. Bee tó à laasun lè a ḡgbẽkeɔsaria kù Sara né'isɔ tatanaao, a ludanaanikena dí busaro. ^{IX20} Adi sika ke lé kù Luda sèneero, adi gí Luda náani keiro, akù à gbãna lè a ludanaanikena à Luda t̄ bò, ²¹ zaakù à d̄ kù à yã futena víro, Luda ni f̄ à lé kù à sèe pì ke. ²² Abire yãin Luda tò yã bò kãao nna. ²³ Òdi yã bona kãao nna pì kè a yã adoro, ²⁴ ò kè ókõnɔ kù Luda ni tó yã bo kùoo nnanɔ yãime dɔ, ókõnɔ kù óten Luda kù à ó Dikiri Yesu

I Naa 15:6, Gal 3:6 II Zab 32:1-2 III Naa 17:10 IV Naa 17:4-6, 22:17-18, Gal 3:29 V Gal 3:18 VI Gal 3:7 VII Naa 17:5 VIII Naa 15:5 IX Naa 17:17

fùte bona gan náani kenɔ. ²⁵ Luda a kpàrma de à le à ó taarinɔ kèwɛɛ yãime, akù à a fùte kù wèndiio, de yã le à bo kùoo nna yã.

Kenaa nna kù Ludao

5 Lákù Luda tò yã bò kùoo nna nà a náani kù óten ke yã, ó nna kãao sà ó Dikiri Yesu Kirisi gã. ² A náanikena gũn o zé lè a gã o gẽ Luda gbẽke kù ó kùoo pì gũn, akù óten pɔnna ke kù Luda gakuri kù ó wé d̄iio. ³ Adi ke abiren adoro, óten pɔnna ke kù ó warikenaao dɔ, zaakù ó d̄ kù wari di su kù menao, ⁴ mena di su kù dà mana, dà mana di su kù tãmaaa, ⁵ tãmaa s̄ àdi ó néro, zaakù Luda a yenyí dà ó nèsen a Nini kù à ó gbá gã. ⁶ Ó gbãnasarika gũn Kirisi gá ókõnɔ yãvãnikerinɔ gẽne ù ɔɔɔ kù Luda ditea. ⁷ Gana gbẽ mana gẽne ù aragaro. Ke gbẽke ni we à ga gbẽ mana gẽne ù gwɛɛ, ⁸ akù Luda m̄wɛɛ deran á yewái nà, zaakù ó durunnadeke gũnn Kirisi gá ó gẽne ù. ⁹ Lákù yã bò kùoo nna nà sà a aru yã, a ó sina Luda pɔf̄ea a gã sika ví dɔ yá? ¹⁰ Yã ó ñni kù Ludaome, akù o ke kãao nna a Né gana yã. Lákù o ke kãao nna nà sà, ó surabana a kunna wèndiio yã sika ví dɔ yá? ¹¹ Adi ke adikiname adoro, óten pɔnna ke kù Ludao dɔ ó Dikiri Yesu Kirisi kù à tò o ke kãao nna gã.

Kirisi yã lekãana kù Adamuo

¹² Gbẽ mèn do yãin durunna gè andunia gũn, ^X akù durunna ga ù. ^{XI} Lemɛ dɔ ga kù gbẽ s̄inda pínkia, kù gbẽ s̄inda pínki durunna kè yã. ¹³ Durunna kù andunia gũn de Musa doka ḡ gé su. ɔɔɔ kù doka kunlo, Luda dí durunna yã daro, ¹⁴ ama sena zaa Adamua ari à gèe pé Musaa ga kí blè gbẽ s̄inda pínkia, bee gbẽ kù odi durunna ke lán Adamu s̄atena bàronɔ. Adamu bi gbẽ kù ani su takame.

¹⁵ Ama Luda gba ni sí lekãa kù Adamu taarioro, zaakù lákù gbẽnɔ gá dasi nà Adamu ado s̄atena yã, Luda gbẽke kù a gbao kù à kà gbẽnɔa dasi Yesu Kirisi ado gbẽke yã de abirekùla. ¹⁶ Luda gba ni sí lekãa kù gbẽ mèn do durunna piioro. Taari mèn do pì mé à sù kù yãkpatekenaa, akù yã vùte bisãsirinɔa. Taarinɔ sù kù Luda gbao, akù yã bò kù gbẽnɔ nna. ¹⁷ Lákù Adamu ado taari mé à tò ga sù à kí blè nà, Yesu Kirisi ado yã kù à sùo z̄k̄ de abirekùla. Abire yã gbẽ kù Luda gbẽke kèñne, kù à tò yã bò kùñwo nna gba ùnɔ ni kí ble wèndii gũn. ¹⁸ Abire yã lákù taari mèn do pì tò yã vùte buri s̄inda pínkia nà, lemɛ dɔ yãmanakena mèn do pì di tó buri s̄inda pínki bo mana le ò wèndi le. ¹⁹ Lákù gbẽ mèn do sãgbãna mé à tò gbẽnɔ ḡ durunnadenɔ ù dasi nà, lemɛ dɔ gbẽ mèn do yãmana ni tó gbẽnɔ bo mana dasi. ²⁰ Doka sù de taari le àḡ kara yãime. Ama kù durunna kàra, Luda gbẽke kàra de abirekùla. ²¹ Lákù durunna kíblenaa sù kù gao nà, len dɔ Luda gbẽke kíblenaa di tó ò bo mana le, ò wèndi kù àdi lákaro le ó Dikiri Yesu Kirisi gã.

X Naa 3:6 XI Naa 2:17

Kunna Kirisi gūn

6 Óni o deramee? Óni gí ògṣ durunna ke de Luda gbēke le àgṣ karan yá? ² Oi! Lenlo! Ókṅṅ kū ó de gènc ũ durunna yā musu, à kè dera ónigṣ kpé ògṣ durunna ke dṅc? ³ Ókṅṅ kū o da'ite kè Kirisi Yesu pṣ ũnc, á dṣ kū ó lee kāao a ga gūnloo? ⁴ O ga kāao da'itekenaa gūn, ò ó vī kāao de ògṣ kú kū wēndi dufuo, lākū Kirisi bò gan kū a De gbāna gakurio à kun nà. ¹⁵ Lākū o gṣ kāao mè dokṅṅ ũ a ga gūn nà, len óni gṣ kāao le a vunaa gūn se. ⁶ Ó dṣ kū ó dà zī gā kāao lía, de ó mè durunnade kakate òsun zò ble durunnane doro, ⁷ zaakū gbē kū à gāa bò durunna yāmmē. ⁸ Lākū o ga kū Kirisio nà, ó a náani vī kū ónigṣ kú kāao dṅ. ⁹ Ó dṣ lākū Kirisi bò gan nà, ani ga doro, ga gbāna vīa doro. ¹⁰ Zaakū gana kū à gā, à gā durunna yā musu gēn dome, kunna kū à kun tera sṣ, à kun Luda pṣ ũmē. ¹¹ Len ákṅṅ se, à á zīda dite gènc ũ durunna yā musu le, ánigṣ kun Luda pṣ ũ Kirisi Yesu gūn. ¹² Abire yāi àsun tó durunna kí ble á mè kū ani gaa á dà vāni doáre are doro. ¹³ Àsun á mèguke kpá durunnaa vānikēbc ũro. À á zīda kpá Ludaa gbē kū ò bò gan ò kunn ũ, à á mèguno kpáa yāmanakebc ũ. ¹⁴ Àsun tó durunna gṣ gbāna vīáwa doro, zaakū á na doka cīro, séde Luda gbēke.

Yāmanakena zṅnc

¹⁵ Deran gwee? Lākū ó kú doka cī doro nà, séde Luda gbēke cī, ónigṣ gí durunna ken yá? Oi! Lenlo! ¹⁶ Á dṣ kū tó a á zīda kpà gbēa áten mì natene, á de ade zò ũroo? Tó durunna a á zīda kpàa, áni game. Tó a mì nàte Ludane sṣ, áni bo mana. ¹⁷ O sáabu kè kū Ludao, zaakū durunna zṅnc á ũ yā, akū a mì nàte yā kū ò dàáre zéazeane kū nèse mēn doo. ¹⁸ A bo durunna yān, a gṣ yāmanakena zṅnc ũ. ¹⁹ Maten yā pì o lākū bisāsiri yā'onaa bà á gbānasarika yāime. Lākū a á mèguno kpà yā pāpākena kū yā vānio zṅnc ũ a yā vāni kè nà, len tera dṅ à á mèguno kpá manakena zṅnc ũ de á kunna gṣ adona. ²⁰ Kū á de durunna zṅnc ũ yā, á bàka kú kū yāmanakenaoro. ²¹ Àre kpaten a lè yā kū a kè yā kū à kēáre wé'iyā ũ teranc musuu? Yā pīnc lakana bi game. ²² Tera sà lākū a bo durunna yān nà áten do Ludai, á àreen kunna adona ũ, a lakana sṣ bi wēndi kū àdi lākāromē. ²³ Durunna làada bi game, ama gba kū Luda dàwēre kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gūnn wēndi kū àdi lākāro ũ.

Ó kú Musa doka cī doro

7 Ma gbēnc, maten yā oáre lán gbē kū ò Musa doka dṅnc bà. Á dṣ kū doka iko vī gbēa gṅc kū à kun kū wēndiionloo? ² Len doka pì nczāre yī a zāne le gṅc kū à kun kū wēndiio. Tó a zā gā, akū doka pīi dī poroa. ³ Gṅc kū a zā kun, tó à gṣ gṣ pānde pṣ ũ, oni pine zinakeriime. Tó a zā gāme sṣ, doka pīi pōroaan gwe. Tó à gṣ gṣ pānde pṣ ũ sà, abirekū bi zina yāme doro. ⁴ Len ákṅṅ se ma gbēnc, a ga doka musu Kirisi

mèe gāi, akū a gṣ gbē kū à vù gan pì pṣ ũ, de ò le ò karana le Luda pṣ ũ. ⁵ Kū ó dàa dòwēre are yā, doka mé à tò durunna ni ó kū ó mèe gūn, akū o karana lè ga pṣ ũ. ⁶ Tera sà o ga pṣ kū à ó kū zò ũ pì yā musu, o bo dokan, akū óten do Ludai a Nini zé dufu gūn, adi ke doka takada zé zī gūnlo.

Doka kū durunnao

⁷ Óni pi deramee? Luda doka bi durunna yá? Lenlo fá! Doka pì mé à tò ma durunna dṣ. Tó doka dí pì òsun pṣ ni deroro, ^{II} de má dṣ deran pónidena digṣ de nàro. ⁸ Durunna zeki lè Luda yāditenaa pīia, akū à tò pṣ sīnc da pínki ni ma kū. Zaakū má doka dṣro, durunna demene yāke ũro. ⁹ Má kun yā doka sari, ama kū ma yāditenaa pīi mà, durunna vù in, ¹⁰ akū ma ga. Yāditena kū à de à wēndi kpáma pīi sūmēne kū gao. ¹¹ Durunna zeki lè yāditenaa pīia, akū à kèke à ma de yā pīi gāi. ¹² Lemē doka pì kunna adona, akūsṣ Luda yāditenaa pì kunna adona, à zé vī akūsṣ à mana. ¹³ Yā mana mé à tò ma ga yá? Lenlo fá! De durunna le à bo gupura, à ga imene yā mana gāi, de ò durunna dṣ durunna ũ yāditenaa pīi gāi.

Zīkana kū durunnao

¹⁴ Ó dṣ kū doka pì bò Luda kīnaame. Makū sṣ, dàden ma ũ, má na durunna cī. ¹⁵ Madigṣ yā kū maten ke gbá dṣro, zaakū madi yā kū má ye mà ke kero, yā kū má ye mà keron madi ke. ^{III}¹⁶ Tó yā kū ma kè dí kṣ sí kū ma pṅyeinaoro, ma we kū doka pì mana. ¹⁷ Adi ke makū mé maten kero, durunna kū à kú ma gūmmē. ¹⁸ Má dṣ kū yā mana kú ma gūnlo, ma dà manaro. Madigṣ ye mà yā mana ke, ama madi fṣ mà kero. ¹⁹ Yā mana kū má ye mà ke, madi kero. Yā vāni kū má yeiron madi ke. ²⁰ Tó yā kū má yeiron maten ke, adi ke makū mé maten kero, durunna kū à kú ma gūmmē. ²¹ Ma è tó má ye mà a mana ke, a vāni mé àdi domene are. ²² Luda doka mé àdi kemene nna ma swēe gūn, ²³ ama ma è iko pānden kú ma mèe gūn, àdigṣ zī ká kū iko kū à kú ma laasun gūnwō, akū má na durunna iko kū à kú ma mèe gūn pì cī. ²⁴ Makū wēndade ina, dí mé ani ma sí ma mè kú à ma kpa gai dí cī? ²⁵ Ma sáabu kè kū Ludao! Kū ó Dikiri Yesu Kirisi gbānao. Len má de zò ũ Luda dokane ma laasun gūn le, akūsṣ má de zò ũ durunna ikoone ma dàa gūn.

Zīblena kū Luda Nini gbānao

8 Yākpate ni gbē kū ò kú Kirisi Yesu gūnnò ble doro, ² zaakū kunna Kirisi Yesu gūn Luda Nini kū àdi wēndi kpámma gbāna ma bo durunna kū gao ikon. ³ Yā kū Musa doka dí fṣ à kèro bisāsiri gbānasarika yāi, Luda kè. À a zīda Né zī bisāsiri ũ lán ókṅṅ durunnadenc bà durunna kērmmana yāi, akū à wé'i dà durunnaa a Né mèe pīi gāi, ⁴ de yā kū doka ten wete yāpura kewá, ókṅṅ kū ó dàa dī dōwēre are doro, sé Luda Nini. ⁵ Gbē kū n dàa dī doñne arenc dī laakari dṅ n dà yāa, gbē kū Luda Nini dī doñne arenc dī laakari dṅ

Luda Nini yāa. ⁶ Dà donnena are bi game. Luda Nini donnena are bi wēndi kũ aafiaaome. ⁷ Dà donnena are bi iberesena kũ Ludaome. Ade di mi nate Luda dokanero, ani f̄ sero. ⁸ Gbē kũ n̄ dāa di doñne areno yā di ká Ludaguro.

⁹ Ákōn s̄, á dāa di doāre arero, sé Luda Nini, tó à kú á gūn yāpura. Tó gbē Kirisi Nini vī s̄ro, à kun Kirisi p̄ ūro. ¹⁰ Tó Kirisi kú á gūn, bee tó á mè de gē ū durunna yāi, á nini kumme, ¹ kũ Luda tò yā bò kāáo nna yāi.

¹¹ Tó Luda kũ à Yesu bò gan Nini kú á gūn, ^{II} Luda kũ à Kirisi p̄i vù gan ni wēndi kpá á mè kũ à gàa p̄ia a Nini kũ à kú á gūn gāi.

¹² A yā mé à tò ma gbēn, tena ó dàai bi tilasinlo, p̄yeinaame. ¹³ Tó á té á dàai, áni game. Tó a á yā vāni kenano mi dē kũ Luda Nini gbānao s̄, áni ḡ kun.

¹⁴ Gbē kũ Luda Nini di doñne areno mé ó Luda néno ū.

¹⁵ Zaakū nini kũ àdi tò ò z̄ ble kũ v̄naaon a lèro, Luda Nini kũ à tò a ḡ Luda néno ūn á vī, akū odi ū do Ludane kũ a gbānao ò pi: Baa, ó De. ^{III}¹⁶ Nini p̄i di o ó ninine kũ Luda néno ū. ¹⁷ Lákū a néno ū ū nā, a túbiberinon ó ū. Luda túbiberinon ó ū, óni ble lēe kũ Kirisiome. Tó o wari kē kāao, óni ḡ kú kāao a gakuri gūn. ^{IV}

Wédona Luda gakurii

¹⁸ Ma è óni f̄ ò ḡr̄ díkīna wari lek̄a kũ gakuri kũ Luda ni boowere gupuraaro. ¹⁹ Luda p̄kenano s̄inda p̄inki wé do a néno bona gupuraai lakanaa sari. ²⁰ Zaakū Luda tò a p̄kenano gē p̄āpākenaa gūn p̄inki ^V Adi ke n̄ p̄yeinaanlo, Luda mé à kē le, de n̄ wédoinaa gūn ²¹ andunia bo yakana kũ àten z̄ blene gūn, gbasa àḡ a z̄ida vī Luda néno gakuri gūn. ²² Ó d̄ kũ Luda p̄kenano s̄inda p̄inki ten nda kũ wāwāo lán né'ip̄o bà ari tera. ²³ Adi ke abireme adoro, ókōn kũ ó Luda Nini vī zenkp̄eke ūn, óten nda kpāni se ari Luda ḡ gé ó mè lite à ó sí a néno ū. ^{VI}²⁴ Luda ó sura bà de ò wé do abirekūi. P̄ kũ ò è kũ wé bi wédoina yān doró. Dí mé àdi wé do p̄ kũ à ḡnake à lèe? ²⁵ Tó ó wé do p̄ kũ ódi leroi s̄, odiḡ a dā kũ menaome.

²⁶ Leme s̄ Luda Nini di kpáwái ó gbānasarike gūn, zaakū ó aduakena d̄ a zéaro, akū Luda Nini di kúte kewere Ludane kũ ndana kũ a yā gē onalao. ²⁷ Luda di nēse gūn e, akūs̄ à a Nini laasun d̄, zaakū Luda Nini di kúte ke Luda gbēnōne lākū Luda yei nāme. ²⁸ Ó d̄ kũ yā s̄inda p̄inki di bo mana gbē kũ ò ye Ludainōne, gbē kũ à n̄ s̄isi à n̄ sé lākū àten wete nān. ²⁹ Zaakū Luda dite zaa káaku kũ gbē kũ à ḡnake à n̄ d̄nō bok̄a kũ a Néo, de àḡ de daudu ū dakūna dasino té. ³⁰ Gbē kũ à n̄ dite zaa káaku p̄ino à n̄ s̄isi, akū à tò yā bò kũ gbē kũ à n̄ s̄isi p̄ino nna, akū à tò gbē kũ yā bò kūnwo nna p̄ino ḡ gakuri vī.

Yenyī kũ Luda vī kũoo Kirisi Yesu gūn

³¹ Óni o derame yā birenō musuu? Lākū Luda zē kũoo nā, dí mé ani f̄ à kpáwēre? ³² Lākū adi ḡ kũ a z̄-

da Néoro nā à a kpà ó p̄inki yāi, ani ḡ p̄ s̄inda p̄inki naawere gba ū s̄i yá? ³³ Dí mé ani gbē kũ Luda n̄ séno káara kee? Luda mé àdi tò yā bò kūnwo nna. ³⁴ Dí mé ani yā daólaa? Kirisi Yesu gà, kũ à de abirekūla à era à f̄ute, à kú Luda oplai, àten kúte kenewere. ³⁵ Bó mé ani ó kēk̄a kũ Kirisi yenyīoo? Wari ke mè'ummana ke wētāmmāna ke nā ke takasi ke kari ke f̄eneda, n̄ ke ni f̄ yá? ³⁶ À kēna Luda yān ò pi:

N yāi ó kú ga léi zaa kōnko ari cōsi,
òdi ó dite lán s̄ kũ oni n̄ kũtu kpánō bà. ^{VII}
³⁷ Yā birenō gūn p̄inki ó de z̄iblerila kũ gbē kũ à yewái gbānao. ³⁸ Zaakū má d̄ s̄ānsān kũ ga ke wēndi ke malaikano ke t̄anano ke tera yā ke zia yā ke gbānadeno ³⁹ ke musu p̄nō ke z̄ite p̄nō ke Luda p̄kena p̄andeno, n̄ ke ni f̄ à ó kēk̄a kũ yenyī kũ Luda vī kũoooro kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gūn.

Luda Isarailano sena a gbēno ū

⁹ Maten yāpura o Kirisi gūmme, mádi éke toro. Ma laasun di we kũ Luda Ninio se. ² Ma p̄sira kē z̄k̄, ma n̄ese diḡ yakana ḡr̄ s̄inda p̄inki. ³ Mani f̄ mà wé ke Ludaa à ma bo Kirisi gūn, à láari kema ma Isaraila dakeno gēne ū. ⁴ Mókōn Luda n̄ sé a néno ū, ^{VIII} à a gakuri m̄ñne, a bàka kú kūnwo, à a doka kpāmma, à donyikenaa dāñne, à lé s̄ēñne. ⁵ Ò de Luda gbē káakuno burino ū, akūs̄ n̄ buri gūnn Kirisi kũ à de gbē s̄inda p̄inkila bōn bisāsiri ū. Àkūme Luda kũ à kũ òḡ a s̄āabu kpá ḡr̄ s̄inda p̄inki ū. Aami.

⁶ Adi ke yā kũ Luda ò lète p̄nlo, zaakū Isaraila gbē s̄inda p̄inkime Isaraila yāpura ūro. ⁷ Adi ke Ibrahim̄ buri s̄inda p̄inkime Ibrahim̄ pi néno ū Luda kīnaaro, zaakū Luda ò Ibrahim̄ne à pi, Isaaku burino oniḡ piñne a burino ū. ^{IX}⁸ Leme adi ke né kũ à n̄ í kũ p̄yeinaaonome Luda néno ūro, né kũ à n̄ í Luda léseana musunome buri p̄ino ū. ⁹ Zaakū Luda lé s̄ à pi: Mani era mà su ziki mandara'i, Sara ni né i ḡgbē ū. ^X¹⁰ Adi ke abire adoro. Luda di gbēno sé lākū a p̄yenyīnaa bàme, adi ke n̄ yākena yāinlo, kũ à n̄ s̄isi yāime. Leme kũ Rebeka s̄ikano n̄no s̄i kũ ó dizi káaku Isaakuo, ari àḡ gé n̄ i, ari òḡ gé yā mana ke a vāni ke, Luda pi Rebekane, a kũ à bò káaku niḡ né ū gbē kpedene. ^{XI}¹³ Lākū ò kē Luda yān nā ò pi:

Má ye Yakubui,
Isau s̄, ma gii. ^{XII}
¹⁴ Óni pi derame? Yā vāni kú Luda kīnaan yá? Lenlo fá!
¹⁵ Zaakū à pi Musane,
gbē kũ á ye à s̄uru ke kāon áni keo,
akūs̄ gbē kũ á ye à wēnda d̄nen áni d̄ne. ^{XIII}
¹⁶ A yā mé à tò Luda gbēno sena dí bo bisāsirino p̄yēinaa gāiro ke n̄ kokarikenan, à bò Luda s̄uru gūmme. ¹⁷ Zaakū Luda ò Firi'aunane a yān à pi: Ma n̄ ka kpatan de mà a gbāna m̄o gbēnōne n̄ musume, ò ma t̄o kpá andunia gūn p̄inki. ^{XIV}¹⁸ Leme gbē kũ à ye à s̄uru ke kāon àdi ke kāao le, akūs̄ gbē kũ à ye à a s̄a gbāgbān àdi gbāgbā.

I Yuh 6:63 II 1Kō 3:16 III Maa 14:36 IV Gal 4:5-7V Naa 3:17-19 VI 2Kō 5:2-5

VII Zab 44:22 VIII Bon 4:22 IX Naa 21:12 X Naa 18:10 XI Naa 25:23 XII Mal 1:2-3 XIII Bon 33:19 XIV Bon 9:16

Luda pɔfɛ kũ a sùruuo

19 Á gbɛke ni ma la, b́yáí Luda ten gbɛ́nɔ taari le ɔɔ? Dí mé ani f̄ à gí Luda pɔyenyínaaii? 20 Mɔkɔ́n bisásiri ina, díme n ũ gbasa ñ yá sí Ludalaa? Oro ni a b̀ori la à pi: B́yáí n ma bo lán dí bà yá? 21 Orobori zé v̄ à oro sáde kũ a sásario bo kũ ẽ dokɔ́n kũ à tòtooro? 22 Tó Luda ye à a pɔfɛ mɔ́rɛ de ò a gbãna d̄s, akũ à mena z̄kɔ́k kè kũ gbɛ́ kũ ò de à pɔfɛ kipańma à ñ kakateno s̄ bi! 23 Tó à abire pii kè, de ókɔ́n kũ à sùru kè kũoono a gakuri z̄kɔ́ d̄s s̄ bi, ókɔ́n kũ à ḡnake à ó kéke de ò ḡe a gakuri pii ḡnnɔ! 24 Gbɛ́ kũ Luda ñ sísi à ñ sé p̄nɔn ó ũ. Adi ke Yudanɔme ñtɛ́nero, kũ buri pã́ndenɔme se. 25 Lákũ Luda ò annabi Osea takadan nà à pi:

Buri kũ ò de ma gbɛ́nɔ ũronɔn mani píńne ma gbɛ́nɔ. Buri kũ má yeńyíronɔn maniḡs yeńyí.

26 Gu kũ Luda píńne ò de a gbɛ́nɔ ũro, gwen oni ñ sísi Luda W̄endide pi néno.

27 Isaya wiki lè Isarailanɔ yã musu à pi:

Bee tó Isarailanɔn dasi lán ísirale b̀su'atɛ́ bà, ñ kpara kũ à ḡs mé ani bo.

28 Zaakũ Dikiri ni yã kũ à ò ke andunia ḡn, akũs̄ ani a mì de zena sarime.

29 Lákũ Isaya ḡnake à ò nà à pi:

Tó Dikiri Z̄ikaride dí ó buri kenɔ tó yãro, de o ḡs lán Sɔ́ɔmudenɔn bà, de o ke lán Ḡmɔradenɔn bà.

Isarailanɔ gina Kirisi baaruui

30 Óni pi derame s̄a? Buri pã́ndenɔ ten wete Luda tó yã bo kũńwo nnaro, akũ à tò à b̀ò kũńwo nna. Á tò yã b̀ò kũńwo nna a náani kũ ò kè yãí. 31 Isarailanɔ s̄ òten wete Luda tó yã bo kũńwo nna doka musu, akũ adi bo kũńwo nnaro. 32 B́yáíi? kũ ò ye Luda tó yã bo kũńwo nna ñ yãkenaa yáime, adi ke a náanikena yáinlo. Ò ḡe sí gbè kũ àdi ñ p̄tea 33 lákũ ò kè Luda yãn nà:

Ñ gwa, maten gbè kũ àdi tó ò ḡe sí dite Zaīs, gbèsi kũ àdi tó ò fu.

Wé'i ni gbɛ́ kũ à a náani kè kũro.

10 Ma gbɛ́nɔ, yã kũ má yei ma sw̄e ḡn mateni a wé ke Ludaame Isarailanɔ surabana ũ. 2 Mani f̄ mà ñ sèeda ke kũ ò kokari v̄ kũ Luda yão, ama ñ wé k̄naro. 3 Zaakũ ò d̄s deran Luda di tó yã bo kũńwo nna nàro, akũ òdiḡs wete yã bo kũńwo nna kũ ñ z̄ida gbãnao. Deran Luda di tó yã bo kũńwo nna nà, odi wero. 4 Zaakũ Kirisi Musa doka lé pàpa, de yã bo kũ gbɛ́ s̄nna píńki kũ à a náani kèo nname.

Surabana bi gbɛ́ s̄inda píńki p̄ome

5 Deran doka di tó yã bo kũńwo nna nàn Musa ò a takadan à pi, gbɛ́ kũ à yã pii kè mé ani w̄endi le a ḡn. 6 Lákũ ludanaanikena di tó yã bo kũńwo nna nà k̄na a yãn à pi:

Ñsun o n n̄esen ñ pi, dí mé ani gé ludambe à Kirisi kipaɔ,

7 ke dí mé ani gé gyãwãn à Kirisi bo ganlo.

8 Yã kũ à òon dí:

Yã pi kũ kũnwo kãni, à kũ n lén kũ n n̄eseo. I

Ludanaanikena yã kũ odi a waazi ken yã pi ũ. 9 Tó n ò kũ léo gupuraa kũ Yesume Dikiri ũ, akũs̄ ñ si n sw̄en kũ Luda a b̀ò gan, ani n sura ba. 10 Zaakũ yã pi sina n sw̄en mé àdi tó yã bo kũnwo nna, akũs̄ yã pi ona kũ n léo mé àdi n sura ba. 11 Á k̄na Luda yãn ò pi, wé'i ni gbɛ́ kũ àteni a náani ke kũ zikiro.

12 Yudanɔ kũ buri pã́ndenɔ donadona k̄nero, zaakũ ñ píńki Dikiri dokɔ́nme, àdi karana ke gbɛ́ kũ òdi a sísinɔne ñ píńki. 13 Zaakũ Dikiri sisirinɔ ni bo ñ píńki.

14 Deran gbɛ́nɔ ni a sísi a náanikena sarii? Deran oni a náani ke a yãmanaa sarii? Deran oni a yã ma waazikerii sarii? 15 Tó òdi waazikerinɔ z̄írm̄aro, deran oni waazi keńne nàa? Á k̄na Luda yãn ò pi: Baarunnakparinɔ suna di keńne nna fá! 16 Ama adi ke gbɛ́ s̄inda píńki mé à baaru nna pi siro. Akũ Isaya pi: Dikiri, dí mé à ó yã s̄ii? 17 Leme ludanaanikena di bo a yãmana kínaame, yã pi s̄ bi Kirisi yãme. 18 Ma pi yóɔ! Odi manloo? Ò mà.

Ñ kòtoo dà anduniala píńki, ñ yã'ona ḡe ari z̄ite léa. II

19 Ma pi yóɔ! Isarailanɔ dí d̄sro yá? Káaku ḡia Musa pi: Mani tó ò ḡsba kpá kũ buri kũ ò de ma gbɛ́ ũronɔ, mani tó ñ pɔ f̄e bisásiri w̄esiradenɔ yã musu.

20 Akũ Isaya Luda yã ò kũ kũgbãnao à pi:

Gbɛ́ kũ odi ma ki weteronɔ mé ò ma le, ma a z̄ida mò gbɛ́ kũ odi ma gbekaronɔne.

21 Isarailanɔ yã musu à pi:

Zaa k̄nko ari ɔkosi ma ɔ d̄s buri sãgbãnade kũ ò f̄ena kũmaonɔne.

Luda dí Isarailanɔ zukũnaro

11 Ma pi yóɔ? Luda a z̄ida gbɛ́nɔ zùkũnan yá? Lenlo fá! Makũ bi Isaraila burin ma ũ. Ibrah̄i burin ma ũ Biliaminu buri ḡn. III2 Luda dí a gbɛ́ kũ à ḡnake à ñ d̄sɔn zukũnaro. Á Iliasu yã kũ à k̄na Luda yãn dík̄ina d̄sroo? Kũ à ḡe kũ Isarailanɔ yão Luda kínaa à pi: 3 Dikiri, ò n annabinɔ d̄ede, ò n gbagbakinɔ gbòro. Makũ mé ma ḡs mado, akũ òteni ma w̄e. IV4 Luda pi Iliasune deramee? Á pi, á gbɛ́ kũ odi kúte Baalineronɔ kũna a p̄ ũ gbɛ́nɔn dúbu supla. V5 Leme ɔ ñ gbɛ́ kpara kũ Luda ñ sé a gbɛ́ke ḡnnɔ kpé kun ari gbãra. 6 Lákũ à ñ sé a gbɛ́ke ḡn nà, adi ke ñ yãkena yáinlo. Tó lenlo, de Luda gbɛ́ke niḡs gbɛ́ke ũro. 7 Deran gwee? Isarailanɔ dí yã kũ òten wete lero, ama ñ gbɛ́ kũ Luda ñ séno lè. Ñ gbɛ́ kũ ò ḡnɔ s̄a t̄ata, 8 lákũ à k̄na Luda yãn nà ò pi:

Luda iweza dàńne, akũ ñ wé dí gu ero, ñ s̄a dí yã maro ari kũ a gbãrao.

9 Dauda pi ɔɔ:

Ñ dikpekena ḡńne tankute ũ à ñ kũ, à ḡńne ḡesiki ũ de à yã lúńne.

10 Ñ wé sisi de òsun gu ero,

ń wó gǔ kokona gɔɔ sɪnda pínki. ^I
¹¹ Ma pì yó? Kù Isarailanɔ gǔ sɪ, ò lète sǎnsǎn yá? Lenlo fá! ń taarinɔ yǎin Luda buri pǎndenɔ sura bà, de Isarailanɔ gǔba kpá kùńwo yǎi. ¹² Lákù ń taarinɔ mé à tò andunia karanaa lè nà, akùsǔ ń funa mé à tò buri pǎndenɔ karanaa lè, oni ń lé papana yǎ o dɔ yá?

Buri pǎndenɔ surabanaa

¹³ Maten yǎ o ákǔnɔ buri pǎndenɔne sà. Lákù má de zǐri ù buri pǎndenɔ kínaa nà, madi ía dǎ ma zǐrikena yǎ musu, ¹⁴ de mà a zǐda burinɔ nèse vute ò gǔba kpá, mà ń gbǔkenɔ sura ba. ¹⁵ Zaakù Luda gina Isarailanɔ mé à tò andunia kè kǎao nna, tó à èra à ń sí dɔ, abire nigǔ de deramee? Abire nigǔ bi wǎendi ù gènɔne.

¹⁶ Tó ò burapɔ káaku kpà Ludaa, a kpara gǔ arubari-ka pǔ ùme. Tó lí zǐni de Luda pǔ ù, a gǎnɔn de a pǔ ùme se. ¹⁷ Luda kù lí yǎpura gǎ kenɔ zǔzǔ, akù à mǔkǔn kù ń de kùnnè lí ù pè a gbèn, de ñgǔ kun kù kù lí mana zǐni gbǎnao. ¹⁸ ńsun kù lí yǎpura gǎ kù à zǔzǔnɔ gya boro. N ke dera nten ía dǎa? ń kun lí zǐni yǎime, adi ke lí zǐni mé à kun n yǎiro. ¹⁹ ńni pi, à lígǎa pìnɔ zǔzǔ de à n pé ń gbèn yǎime. ²⁰ Leme, ama à ń zǔzǔ kù odi a náani kero yǎi. Mǔkǔn sǔ, n zeki lè kù nten Luda náani ke yǎi. ńsun n zǐda biro. ń laakari ke! ²¹ Lákù Luda dí gí kù lí yǎpura gǎnɔ zǔzǔiro nà, ani gí n zǐi sero. ²² ń gwa lákù Luda mana nà, akùsǔ à pǎsǐ. À pǎsǐ kù gbǔ kù ò fùanɔ, akù à mananne, tó n ze kù a manakenaao. Tó lenlo, ani n zǔme se. ²³ Tó Isarailanɔ ń ludanaanikenasari tò, ani era à ń pé ń gbèmmè, zaakù à ń pena ń gbèn gbǎna ví. ²⁴ Tó Luda n zǔ kùnnè lía à n pè kù lí yǎpura lákù òdi kero nà, kù lí gǎ yǎpuranɔ era à pena ń zǐda lía zé ví de abirelaroo?

Isarailanɔ surabana kpède

²⁵ Ma gbǔnɔ, má ye àgǔ asiriyǎ díkǐna dǔ, de á wé súngǔ sira à á zǐda dite íadǎrinɔ ùro yǎi. Isaraila kparanɔ sǎgbǎna kù gǐa ari buri pǎndenɔ gǎna kpata kù à bò Luda kínaa gǔn lé gǔ ká. ²⁶ Abire gbera Luda ni Isarailanɔ sura ba ń pínki lákù à kǎna Luda yǎn nà kù ò pi:

Surabari ni bo Zaiǔ,
 ani Yakubu burinɔ kǔkǔa kù ludadǔnasario.

²⁷ Ma bàka kunna kùńwo yǎn gwe
 gɔɔ kù mani ń durunna kǔmǎma.

²⁸ Baaru nna pì yǎ musu ò de Luda ibereɔ ù á yǎi. Luda gbǔnɔ sena yǎ musu ò de Luda yenyǐdenɔ ù ń dizi káakunɔ yǎi. ²⁹ Zaakù Luda gbanɔ kù gbǔ kù à ń sísi à ń séɔn dǐ sí litero. ³⁰ Ákǔnɔ buri pǎndenɔ ádi Luda yǎ ma yǎro. Tera sà Luda sùru kè kǎáo kù Isarailanɔ dí a yǎ maro yǎi. ³¹ Len Isarailanɔ gi Luda yǎ mai le tera, de Luda le à sùru ke kǎáo gbasà à sùru ke kùńwo. ³² Luda yǎdasarike kpà gbǔ sǐnda pínkia de à le à sùru ke kùńwo ń pínki yǎime.

Luda sáabukpanaa

³³ Luda ńndǔ kù a dǔnao zǔkǔke kà zǎ fá!

I Zab 69:22-23

Gbǔke ni fǔ à bo yǎ kù à zèo asiriario.

Oni fǔ ò a dǔro dǔro.

³⁴ Dí mé à Dikiri laasun dǔo?

Dí mé à yǎ dǎne a lédammari ùu?

³⁵ Dí fǐna mé à dɔ Ludaa kù ani bonεε? II

³⁶ Pǔ sǐnda pínki bò a kínaame,

ò kun kù a gbǎnao,

akùsǔ ò kun a pǔ ù. III

Ògǔ a tó bo gɔɔ sɪnda pínki. Aami.

Zǐkena Ludane

12 Abire yǎi ma gbǔnɔ, lákù Luda ó wǎnda dǔ le nà, ma wé kǎawa à á zǐda kpáa sa'opɔ bǔne mamberusari kù ádi káagu ù. Ákǔme á donyǐkena a zéa ù. ² Àsun té andunia tera dí ágbairo. À tó Luda á dà lite, á laakari le à gǔ dufu de à le à a pɔyenyǐna dǔ, yǎ kù à mana, akù à nna, akù à papana.

³ Gba kù Luda dǎmene yǎin maten o á pínkine, àsun á zǐda mana bo de a mana lélaro. Á baadi a zǐda dite a yǎpura lén, lákù Luda a gbà zé à a náani ke nà. ⁴ Bisásiri mè mèn do gunɔ ví dasi, ń baadi kù a zǐome. ⁵ Leme, bee kù ó dasikeo, ó mè dokǔnɔ Kirisi gǔmme, mègu dakenɔn ó ù. ^{IV} ⁶ Ó gba bò donadona kǔne lákù Luda dǎwere nà a gbǔke gǔn. ^V Tó annabikeyǎ'ona gban ń ví, ń ke n ludanaanikena lén. ⁷ Tó zǐrikenaame, ń ke. Tó yǎdannenaame, ń daǎne. ⁸ Tó lédammannaame, ń daǎma. Tó gbadanaame, ń da araga. Tó don'aredekeme, ń ke kù kokario. Tó wǎndadǔnne-naame, ń dǔhne kù pɔnnao.

⁹ Á kù yenyǐ gǔ manafiki sari. Á kpe li yǎ vǎnine, à ze kù yǎ manao. ¹⁰ Àgǔ nna kù kǔo kǔ gbǔnɔ ù. Àgǔ wǎna kù bèerelikǔnenaao. ¹¹ Àgǔ kokari ví ma'ǎ sari, á mè gǔ wǎna Dikiri zǐ gǔn. ¹² À pɔnna ke yǎ kù á wé dɔi yǎ musu. Á mena fǔ warikena gǔn. Á mè kpá wékenaao. ¹³ À kpányǐ ke Luda gbǔ kù pǔ ten kíarǎmanɔne. Àgǔ nibɔ ke. ¹⁴ À sa mana o á wétǎmmarinɔne. À sa mana oǎne, àsun ń káro. ^{VI} ¹⁵ À pɔnna ke kù pɔnnakerinɔ. À ɔɔ dɔ kù ɔɔdɔrinɔ. ¹⁶ Àgǔ kù kù kǔo nna. Àsun á zǐda biro. À gbǔnna kpá kù takasidenɔ. Àsun á zǐda dite yǎdǔrinɔ ùro. ^{VII} ¹⁷ Àsun yǎ vǎni fǐna bo kù a vǎnioro. Àgǔ yǎ kù à mana gbǔ sǐnda pínkine ke. ¹⁸ Tó ani sí ke, tó á a zé ví, àgǔ nna kù gbǔ sǐnda pínkio. ¹⁹ Ma gbǔ yenyǐdenɔ, àsun mɔra ká gbǔaro, à a tó kù Ludao. À kǎna Luda yǎn ò pi:

Dikiri pì, akǎa mé áni fǐna boǎma,
 akǎa mé áni fǐna boǎma.

²⁰ Tó nà teni n ibere de, ń pǔble kpáa. Tó ímime sǔ, ń a gba í. Tó n kè le, nteni a ɔ káne a lémmè. ^{VIII} ²¹ ńsun tó yǎ vǎni zǐ blemmaro. ń zǐ blea kù yǎ manao.

Minatena bùsu gbǎnadenɔne

13 Gbǔ sǐnda pínki mì nate bùsu gbǎnadenɔne, zaakù iko ke kun Luda lé sariro. Luda mé à gbǎnade kù ò kunɔ dite ń pínki. ² Abire yǎi gbǔ kù à bò gbǎnade yǎ kpe, ade bò Luda yǎditena kpeme. Gbǔ kù

II Ayu 41:11 III 1Kɔ 8:6 IV 1Kɔ 12:12 V 1Kɔ 12:4-11 VI Luk 6:28 VII Yaa 3:7 VIII Yaa 25:21-22

à bò ní kpeno ní zída dà yámmē. ³ Adi ke yāmanakerino mé òdi vīna ke kpatablerinonero, sé yāvānikerino. Tó ní ye gbānadeno vīna danyīro, ò yā mana ke, ani n sáabu kpá. ⁴ Gbānade bi Luda zíkēriime n aafia yāi. Tó n yā vāni kè s̄s̄, ò vīna kenē, zaakū à fēneda lokona pānlo. Luda zíkēriime, àdi fīna bone yāvānikeriia. ⁵ Abire yāi à mana à mì nateñne. Adi ke wētāmma yāi adonlo, á laasun yāime d̄. ⁶ Abire yāin adi be'oḡo kpá d̄, zaakū gbānadeno bi Luda zíkērinome, òten zī pì keneme. ⁷ Á baadi fīna boñne pínki. Á be'oḡo kpá a s̄riia, à á lagano takada sí d̄. Á mì nate gbē kú à de à mì natēneñne. Á gbē kú à de à yā da yā da. ¹

Ḡo kà k̄ni, òḡo yek̄i

⁸ Àsun gbēke fīna séro, sé yek̄ina fīna baasiro. Gbē kú à ye a gbēdakei, Luda doka pēkerēame. ⁹ Ò pì, òsun zina kero, òsun gbē dero, òsun kpāni oro, òsun gbē p̄ ni dero. ¹¹ Yā p̄no kú yāditena pānde kú ò kunno pínki kú yā dí gūmmē, ò pì: Òḡo ye n gbēdakei lán n zída wēndii bà. ¹⁰ Yenyí di tó gbē yā vāni kè a gbēdakenero. Yenyíme Luda doka papana ū.

¹¹ Á ke le, zaakū á ḡo kú ó kúa dík̄ina d̄s̄. Á vuna in ḡo kà, zaakū ó surabanaa kà k̄ni tera de ḡo kú o Yesu náani kèla. ¹² Gu si à kà z̄, gud̄naa kà k̄ni. Ò mì kē gusira yāna ò gupura ḡok̄ona séte. ¹³ Òḡo kú ó d̄roka fānantē gbēno ū fayasari k̄k̄ kú wēdenaao sari pāpākena kú wé'isariyāoo sari, lékpak̄a kú zānguoo sari. ¹⁴ Á Dikiri Yesu Kirisi yāze sé. Àsun tó á dà z̄ doáre are à a nidena kero.

K̄s̄ taari'ena

14 Á gbē kú à buse ludanaanikēnaa gūn sí yākete sari. ² Gbēkeno ludanaanikēnaa di p̄ke tē boro, akū gbē kú ní ludanaanikēna busanano di n̄bo sóro. ^{III} Gbē kú àdi p̄ s̄inda pínki ble sún gbē kú àdi p̄ s̄inda pínki blero gya boro, akūs̄s̄ gbē kú àdi p̄ s̄inda pínki blero sún gbē kú àdi p̄ s̄inda pínki ble taari ero, zaakū Luda a simē. ⁴ Díme n ū kú nteni dakeno zíkēri taari ee? Tó à f̄ ke à f̄an yá, a Dikiri yān gwe. Ani f̄, zaakū Dikiri gbāna ni tó à f̄. ⁵ Gbēkeno si kú ḡo keno nna de a kenola, gbē pāndeno si kú ḡo s̄inda pínki lelele. Baadi laasun ḡo dok̄no kú yā kú à z̄ooo. ⁶ Gbē kú àdi ḡo bo di bo Dikiri yāime. Gbē kú àdi p̄ s̄inda pínki ble di ble kú Dikiri gbānaome, à Luda sáabu kpá. Gbē kú àdi p̄ tē di tē Dikiri yāime, à Luda sáabu kpá. ⁷ Gbēke diḡo kun a zída yāiro, gbēke di ga a zída yāiro. ⁸ Tó ó kun, ó kun Dikiri p̄ ūme, tó o ga, o ga Dikiri p̄ ūme. Ó kunn yá, o gan yá, ó de Dikiri p̄ ūme. ⁹ Zaakū Kirisi ḡa à v̄ de àḡo de gyāwāndeno kú gbē bēnen̄o Dikiri ūme. ¹⁰ Kú nteni n gbēndo taari e s̄ bi? M̄k̄n s̄, à kè dera nteni n gbēndo gya bo s̄o? Luda niḡo vutena a tintinnwa, ó pínki òni bo ò ze a are, ^{IV} ¹¹ lákū à kēna Luda yān nà Dikiri p̄:

Kú ma kunnao, gbē s̄inda pínki ni kútēme, gbē s̄inda pínki ni ma ludakēna d̄s̄.

¹² Len baadi ni a zída yā baba Ludane le.

Àsun yā kú ani tó a gbēndo fu kero

¹³ Abire yāi òsun k̄s̄ taari e doro. Kú ani k̄s̄ taari e, à z̄eo kú áni yā kú ani tó à á gbēndo fu kero. ¹⁴ Kunna Dikiri Yesu gūn má d̄s̄ s̄ans̄an kú p̄ble ke diḡo gbās̄i a z̄idaro. Ama tó gbē dite kú p̄ gbās̄i, akū àdiḡo gbās̄ine. ¹⁵ Tó n n gbēndo n̄es̄e yākanē p̄ kú n blè yāi, ní yenyí v̄nero. P̄ble kú n blè yāi òsun gbē kú Kirisi ḡa a yāi kakatero. ¹⁶ Àsun tó ò p̄ kú a è à mana gya boáero, ¹⁷ zaakū kpata kú à bò Luda K̄naa bi p̄blena kú p̄mīnao yānlo. Yākena a z̄ea kú aafiao kú p̄onna kú Luda Nini di ín̄eo yāme. ¹⁸ Gbē kú àten do Kirisi lán abirekū bà yā di ká Ludagu, akūs̄s̄ bis̄is̄iri di a sáabu kpá. ¹⁹ Abire yāi òḡo k̄s̄ aafia wete òḡo gbāna karak̄ne. ²⁰ Òsun Luda z̄i yaka p̄ble yāiro. P̄ble s̄inda pínki maname, ama p̄ kú ani tó n gbēndo fu blena manaro. ²¹ N̄b̄osonaan yá, w̄mīnaan yá, yā kú ani tó n gbēndo fu pínki, à mana ò tēme. ²² P̄ kú ní náani k̄e, ò tó à ḡñne kú Ludao. Arubarikaden gbē kú adi a zída taari e kú p̄ kú à z̄ero ū. ²³ Tó gbē ten sika ke p̄ble kú àten blea s̄, à a zída dà yāmmē, kú adi k̄s̄ sé kú a ludanaanikēnao yāi. Yā kú adi k̄s̄ sé kú gbē ludanaanikēnao bi durunname.

Òḡo yek̄i wéd̄na Ludai gūn

15 Ók̄no kú ó gbāna ludanaanikēnaa gūnno, séde ò gbē kú ò gbānaron̄ sé lei ní gbānasarike gūn. Òsunḡo ó p̄yeina kero. ² Ó baadi ḡo yā kú ani ke a gbēdakenē nna ke a bona mana yāi kú a z̄inipete-nao. ³ Zaakū Kirisi di a zída p̄yeina kero. Á kēna Luda yān ò p̄, gbēno d̄kena kú Ludao ḡñe. ⁴ Yā kú ò k̄e yā pínki, ò k̄e lédanawá yāime. Luda yā p̄i di ó gba mena, àdi ó gba sw̄e de òḡo tāmaa v̄. ⁵ Luda kú àdi ní gba mena à ní gba sw̄e tó àḡo n̄es̄edok̄no v̄ kú k̄o lákū Kirisi Yesu p̄ bà, ⁶ de à Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De tó bo kú n̄es̄edok̄no kú lédok̄no.

⁷ Á k̄s̄ sí lákū Kirisi á sí nà Luda t̄bona yāi. ⁸ Maten oáre, Kirisi ḡo z̄iri ū Yudan̄ne de à lé kú Luda s̄e ní dizi káakun̄ne papa, òḡo d̄s̄ kú Luda náani v̄, ⁹ buri pāndeno s̄ Luda tó bo a s̄uru yāi lákū à kēna Luda yān nà ò p̄:

A yā mé à tò mani n sáabu kpá burino tē, mani n t̄ kpá. ^{VI}

¹⁰ Ò p̄ d̄:

Burino, à p̄onna ke kú Luda gbēno.

¹¹ Ò p̄ d̄:

Ák̄no buri s̄inda pínki, à Dikiri tó kpá, ák̄no b̄usu gbēno s̄inda pínki à a táaki lé. ^{VII}

¹² Isaya p̄i d̄:

Yes̄e z̄ini ni b̄òt̄ pá, ani fute à kí ble buri pāndeno, oniḡo wé d̄i.

¹³ Luda kú gbē s̄inda pínki wé d̄i tó p̄onna p̄kerēáwa kú aafiao a náani kú áten ke yāi, de á wéd̄ina kara kú a Nini gbānao.

Ɔɔlu zĩkena Ludane

14 Ma gbẽnɔ, má dʒ sãnsãn kũ manake pèkereáwa, á yã sĩnda pĩnki dʒ swáswa, áni fʒ à lé dakʒa. 15 Ma takada dí kěnaa gũn ma yãkenɔ kě kũ swègbãnao ditena de àgʒ dʒágu yã, zaakũ Luda ma gba zé 16 ma gʒ Kirisi Yesu zĩkeri ũ buri pãndenɔne. Maten baaru kũ à bò Luda kĩnaa kpáñne, de ní kunna gʒ adona Luda Nini gã, ò gʒ Ludane sa'obɔ kũ àdi káagu ũ. 17 Kunna Kirisi Yesu gũn maten ãa dã zĩ kũ maten ke Ludane yã musu. 18 Zaakũ má yãke ona víro, tó adi ke yã kũ Kirisi kè ma kĩnaa baasiro. À tò buri pãndenɔ Luda yã mà ma yã'ona kũ ma yãkenaa gã 19 kũ sèedano kũ daboyãno gbãnao kũ Luda Nini gbãnao. Bona Yurusalemu ma lika wète kũ wèteo ari Ilirikumu busun, ma Kirisi baaru kpàkpaa kè papana. 20 Madigʒ ye mà baaru nna pì kpá gu kũ òdi Kirisi yã ma zikiro, de másun bú ba gbẽ pãnde gànlo yã. 21 Lákũ à kěna Luda yãn nà ò pì:

Gbẽ kũ odi a yã onne yãronɔ wé ni kě,
gbẽ kũ odi a baaru ma yãronɔ ni dʒro dʒ.

22 Yã kũ àdigʒ kpá ma suna á kĩnaane gèen baaakʒn gwe. 123 À kà wè ũgbangba kũ madigʒ ye mà su á gwa. Tera sà lákũ yãke dí gʒmene busu díkĩnanɔ gũn doro nà, 24 má tãmaa ví ò wé sikʒle sà ma gena Sapaini busun gũn. Tó ma gʒro pla kè kãáo kũ pɔnnao, áni zé kemene gena gwe. 25 Tera la maten gé kũ kpányĩo Luda gbẽnɔne Yurusalemu, 126 zaakũ gbẽ kũ ò kú Masedonia kũ Girisino zèò ò Luda gbẽ takaside kũ ò kú Yurusalemunɔ kámaza ke. 27 Ò zèò, ama tilasime. Lákũ Yudanɔ Luda aruzeke kpàatete buri pãndenɔne nà, à mana buri pãndenɔ ní andunia aruzeke kpaatete Yudanɔne se. 128 Tó ma gba pìi nàñne ní zĩ ma làka, ma gena Sapaini gũn mani bo á kĩnaa. 29 Má dʒ kũ tó mani su á kĩnaa, mani suáre kũ Kirisi arubarikaa papaname.

30 Ma gbẽnɔ, ma naáre ó Dikiri Yesu Kirisii kũ yenyĩ kũ Luda Nini dì kpármão, à fute à ze à Luda wé ke kũmao, 31 de à ma bo Yudea Yesusaridenɔ zĩ, de zĩ kũ mani ke Yurusalemu Luda gbẽnɔ té keñne nna, 32 gbasa mà á le kũ pɔnnao, tó Luda wè, mani su kámma bo á kĩnaa. 33 Luda Aafiade gʒ kú kãáo á pĩnki. Aami!

Ɔɔkpammanaa

16 Mateni ó dāre Febe, Kenkerēa sɔsi gbẽnɔ zĩri naáre á zĩ. 2 À a sí Dikiri gũn, lákũ à mana Luda gbẽnɔ ke kũ kʒo nà. À kpá kũ pʒ kũ à yei á kĩnao pĩnki, zaakũ à kpà gbẽnɔi dasi kũ makũo se.

3 À fɔ kpá Pirišila kũ Akilaooa. Ma zĩkeri dakenɔme Kirisi Yesu zĩ gũn. 124 Ò sì ò ní zĩda da kari gũn ma yã. Adi ke makũme madoro, buri pãnde sɔsinɔ gbẽnɔ teni ní sáabu kpá pĩnki dɔ.

5 À fɔ kpá sɔsi gbẽ kũ òdigʒ kʒ kakara ní ɔnnɔa.

À fɔ kpá ma gbẽ yenyĩde Epenetua, àkũ kũ à Kirisi náani kè Asia busun káaku.

6 À fɔ kpá Mariamaa, àkũ kũ à zĩ kèáre manamana.

7 À fɔ kpá Andarɔniku kũ Yuniaooa. Ma buri dake kũ ò ó dá kpésiran lèelenɔme. Ò tʒ bò Luda zĩrinɔ té, akũsʒ ò kú Kirisi gũn ma ã.

8 À fɔ kpá Ampliatu kũ à de ma gbẽ yenyĩde ũ Dikiri gũnwa.

9 À fɔ kpá Ubanu kũ à de ó zĩkeri dake ũ Kirisi zĩ gũnwa kũ ma gbẽ yenyĩde Satakio.

10 À fɔ kpá Apele kũ à zena gbãna Kirisi gũnwa.

À fɔ kpá Arisitɔbulu bedenɔa.

11 À fɔ kpá ma Yuda dake Herodĩa.

À fɔ kpá Nasisu bede kũ ò kú Dikiri gũnnɔa.

12 À fɔ kpá Tirifena kũ Tirifosaooa. Nɔgbẽ pĩnɔ dì zĩ ke Dikirine manamana.

À fɔ kpá Pesia. Nɔgbẽ yenyĩde pì zĩ kè Dikirine manamana.

13 À fɔ kpá Rufu kũ à bò ado Dikiri zĩ gũnwa kũ a da kũ maten gwa ma da ũo.

14 À fɔ kpá Asinkiritua kũ Flegʒo kũ Emesio kũ Patarobao kũ Emao kũ ní Yesude dake kũ ò kú lèelenɔ ní pĩnki.

15 À fɔ kpá Filɔɔgua kũ Yuliao kũ Nerēuo kũ a dāreo kũ Ɔlimpao kũ Luda gbẽ kũ ò kú lèelenɔ ní pĩnki.

16 À fɔ kpákʒa kũ Luda gbẽnɔ lépemmanaa. Kirisi sɔsinɔ gbẽnɔ fɔ kpááwa ní pĩnki.

Lézammanaa

17 Ma gbẽnɔ, maten oáre à laakari ke gbẽ kũ ò bò yã kũ a dàda kpenci. Òdi gbẽnɔ kèkʒa ò gbẽnɔ sãte. À kèmma, 18 zaakũ gbẽ bire takano dì do ó Dikiri Kirisiro, sé ní gberē yã. Òdi taarisaridenɔ sãte kũ lénnao kũ yãdʒo. 19 Gbẽ sĩnda pĩnki á minatena Dikirine baaru mà. Maten pɔnna ke á yã musu. Má ye àgʒ yã mana ʒndʒ ví àgʒ wésiradenɔ ũ yã vāni musu. 20 Luda Aafiade ni Setan dúgu zʒ á gbá zĩte tera. Ó Dikiri Yesu gbẽke keáre.

21 Ma zĩkeri dake Timɔti V kũ ma buri dakenɔ Lusiu kũ Yasʒo kũ Sosipatao fɔ kpááwa.

22 Makũ Tetiu kũ ma takada dí kè fɔ kpááwa Dikiri gũn.

23 Ma bede Gayusi VI kũ sɔsi gbẽnɔ dì kʒ kakara a ɔnn fɔ kpááwa. Wète ɔgʒ'uteri Erasatu fɔ kpááwa kũ ó gbẽndo Kaatuo.

Luda tʒbɔnaa

25 Tera sà Luda ni fʒ à á gba gbãna kũ Yesu Kirisi baaru kũ maten kpáo, lákũ asiriyã kũ à utena zaa káaku kũ ò bìriameneo de nà. 26 Luda kũ àdigʒ kun gʒro sĩnda pĩnki dīte ò yã kũ à kěna annabinɔ takadanɔ gũn pì bo gupuraa sà, de buri sĩnda pĩnki le à dʒ ò Luda náani ke ò gʒ a yãmarinɔ ũ. 27 Ò Luda mèn do ʒndʒde tʒ bo Yesu Kirisi gãri ari gʒro sĩnda pĩnki! Aami.

1 KÖRINTIDENÖ

Körinti Yesudenö kōkēkōānaa 1:1-4:21
 Körinti Yesudenö durunnakenaa 5:1-7:40
 Ögō kú kú laakarīio gōna n zīdanē yā musu 8:1-11:1
 Donyīkenaa 11:2-14:40
 Gēnō vunaa 15:1-15:58
 Pōlu fōkpammanaa 16:1-16:24

Pōlu fōkpana Körintidenōa

1 Makū Pōlu kú Luda ma sisi à ma se lākū à yei nà, ma gō Kirisi Yesu zīri ũ. Makū kú ó gbēndo Sωστηneo, ² ókōnó mé o takada dí kē sōsi gbē kú ò kú Körintinōne. Luda á sisi a gbēnō ũ, á kunna adona Kirisi Yesu gūn lēle kú gbē kú òdigō ó Dikiri Yesu Kirisi pì sisi gu sīnda pínki gūnnō, ókōnō kú ó Dikiri dokōnō. ³ Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisio gbēke keáre, à á gba aafia. ⁴ Madigō Luda sáabu ke gōrō sīnda pínki á yā musu gbēke kú à keáre á kunna Kirisi Yesu gūn yāi. ⁵ Kunna a gūn pō sīnda pínki kàraáre, yā'ona sīnda pínki kú dōna sīnda pínki, ⁶ zaakū ó Kirisi yā'onaáre zīni pēte á gūn, ⁷ akū Luda Nini gba ke dí Kīaáwaro, gōrō kú á wé dō ó Dikiri Yesu Kirisi a zīda mōnaai. ⁸ Ó Dikiri Yesu Kirisi ni tó à zē gbāna ari gōrō lé ká, de àgō kun taari sari a sugōrō zī. ⁹ Luda náani vī. Àkū mé à á sisi, a gō kō gbē ũ kú a Né Yesu Kirisi ó Dikiri.

Körinti Yesudenö kēkēkōānaa

¹⁰ Ma gbēnō, ma naáre ó Dikiri Yesu Kirisii, àgō lé-dokōnō vī kú kōo á pínki, de kēkēkōāna le à láka á té, à kō kú kú laasun dokōnō kú nēse mēn doo. ¹¹ Ma gbēnō, ma mà Koloe bedeno léi kú yākete kú á té. ¹² Lākū ma mà nān dí: Á gbēkeno pì, ò zē kú Pōluo. Gbēkeno pì, ò zē kú Apoloo. Gbēkeno pì, ò zē kú Pītao. Gbēkeno pì dō, ò zē kú Kirisio. ¹³ Kirisi kēkēkōānan yá? Ò Pōlu pà lía á yāin yá? A da'ite kē kú Pōlu tōon yá? ¹⁴ Ma Luda sáabu kē, kú mádi á gbēke da'ite kero, séde Kirisipu kú Gayusio baasiro. ¹⁵ Lākū à de le nà gbēke ni le à o a da'ite kē, a gō ma íba ũro. ¹⁶ Ee, ma Setefana bedeno da'ite kē dō. Abire baasiro, tó ma gbē pānde da'ite kē, adi dōmagu doro. ¹⁷ Kirisi dí ma zī gbē da'itekēna yāiro, séde a baaru nna kpanaa. Adi ke kú yādōnaonlo, de a gana lía sún ke pāro yāime.

Kirisi bi Luda ōndō kú a gbānaome

¹⁸ Kirisi gana lía bi mīsarīyāme gbē kú òten sātēnōne. Ókōnō kú Luda teni ó sura banō sō, à dewere a gbāna ũ. ¹⁹ À kēna Luda yān ò pì:
 Mani ōndōrinō ōndō mī de,

mani wēzērinō wēzē ke pā.

²⁰ ōndōri kú mámeε? Takadadōri kú mámeε? Andunia tera dīkīna yāpinkidōri kú mámeε? Luda dí andunia ōndō dite mīsarīyā ũroo? ²¹ Luda ōndō gūn, adi tó andunia gbēnō a dō kú n zīda ōndōoro. À kēne à gbē kú òteni a náani kenō sura ba waazi kú ò dite mīsarīyā ũ pīi gāi. ²² Yudanō ye dabodaboyāi, Girikinō dī ōndō wete. ²³ Ókōnō sō, Kirisi gana lía kpākpan óten ke, akū àdi tó Yudanō kpāgula, buri pāndenō dī pi mīsarīyāme, ²⁴ ama gbē kú Luda n sisi à n sēnō, Yudanō kú Girikinō n pínki, Kirisi deñne Luda gbāna kú a ōndō ũ. ²⁵ Luda mīsarīke pì de bisāsiri ōndōla. Luda gbānasarīke pì de bisāsiri gbānala.

²⁶ Ma gbēnō, à gwa lākū á de nà gōrō kú Luda á sisi. Dakenō kīnaa á daside ōndōro, á paride gbānade ũro, á paride kīne ũro. ²⁷ Luda gbē kú ò de andunia mīsarīde ũnō sē de à wé'i dao ōndōrinō. À gbē kú ò de andunia gbānasarīde ũnō sē de à wé'i da gbānadenō. ²⁸ À gbē kú andunia n dite kpedenō ũ, kú òdi n n gya bo akūsō n yā digō kunlonō sē de à gbē kú n yā digō kunno ke kpedenō ũ, ²⁹ de gbēke sún le à ía dā Luda arero. ³⁰ Ákōnō sō, Luda tó á kú Kirisi Yesu gūn, akū à gō ó ōndō ũ. Kunna Kirisi pīi gūn Luda tó yā bō kūoo nna, ó kunna adona, akūsō à ó sura bà. ³¹ À yā mé à tó lākū à kēna Luda yān nà, tó gbē ye à ía dā, à dā Dikiri yā musu.

Kirisi kú a gana lía yāo

2 Ma gbēnō, kú ma su á kīnaa, ma su Luda yā kpākpa keáreme, adi ke ma su ōndō gbāna ke lēna na keárenlo. ² Ma zēo kú mani yāke oáreoro, séde Yesu Kirisi yā baasiro, atēnsa a gana lía yā. ³ Ma suna á kīnaa gūn ma su kú swēvīnaao kú vīnao kú lukalukanāao. ⁴ Ma waazikenaa gūn maten yā o kú lēnao ke kú ōndōoro. Ma ò kú Luda Nini gbāna mōarēnaoome, ⁵ de á ludanaanikēna sún bo bisāsiri ōndō gūnlo, sé Luda gbāna gūn.

Ōndō kú Luda Nini dī dañne

⁶ Bee kú abireo odī ōndōyā o gbē kāsaranōne. Adi ke andunia tera dīkīna ōndō ke a gbānade kú n gbāna ten lākano pōnlo. ⁷ Luda ōndōn óteni o, a pōyenyīna kú à utena yā pīi. À gīnake à dite ó gakuri lena yāi zaade adi

andunia kátero. ⁸ Andunia tera díkína gbānade ke ɔ́ndɔ́ pì dɔ́ro. Tó ò dɔ́me yā, de odi Dikiri gakuride pá líaro. ⁹ Lákū à kēna Luda yān nà ò pì:

Pó kū wé dí ero, akūsɔ́ sã dí maro,
a laasun dí gě gbēke swēē gūnlo,
àkū Luda a soru kè gbē kū ò yeinone.

¹⁰ Luda m̀wewere kū a Nini gbānao, zaakū a Nini pì yā sīnda pínki t̄aasikana, bee kū Luda asiri z̄ok̄on.

¹¹ Gbēke a dake n̄esegūnyā dɔ́ro, tó adi ke a nini kū à kú a gūn baasiro. Lem̄e dɔ́ gbēke Luda n̄esegūnyā dɔ́ro, tó adi ke Luda pì Nini baasiro. ¹² Andunia dí ninin o l̄ero, Nini kū à bò Luda kínaan o l̄e, de ò gba kū Luda dàwewere d̄s. ¹³ Yā kū óteni on gwe, adi ke yā kū bisāsiri ɔ́ndɔ́ dì dańnenlo, yā kū Luda Nini dì dańnem̄e. Len odi Luda Nini yā b̄ok̄ote gbē kū ò Luda Nini v̄inone le. ¹⁴ Andunia gbē dì Luda Nini yān s̄iro, zaakū à dene misariyā ūme. Ani f̄s à a mì d̄s sero, zaakū Luda Nini pì gbānan òdi a yāze d̄so. ¹⁵ Gbē kū Luda Nini dì done are dì yā sīnda pínki zé d̄s, gbēke s̄s à zé v̄i à a vāni boro. ¹⁶ À kēna Luda yān ò pì: Dí mé à Dikiri n̄ese d̄s gbas̄a à lé daaa? Ama ók̄on ó Kirisi n̄ese v̄i.

Zíkēna Ludane

3 Ma gbēn̄o, mádi f̄s mà yā òare lákū madì o gbē kū Luda Nini dońne arenon̄e bàro, akū ma òare lán andunia gbēn̄o bà, zaakū n̄ekp̄ant̄en̄on à ū Kirisi gūn. ² V̄in ma kp̄áawa, adi ke p̄s lomadenlo, zaakū ádi ká k̄oro. Bee kū terao ádi káro, ³ zaakū dàdenon̄ à ū ari tera. Lákū á z̄ak̄ogu nà, akūsɔ́ á yākete v̄i, dàdenon̄ à ūroo? Á dà mé à doare are. ⁴ Kū à gbēke pì a ze kū P̄olu, akū gbē p̄ande pì a ze kū Apoloo, á kú kū á dàaon gweroo? ⁵ Dín Apolo ūu? Dín P̄olu ūu? Z̄ikerinon̄ ó ū, akū a Kirisi náani kè ó gāi. Ó baadi ten z̄i kū Dikiri dàne kem̄e. ⁶ Ma p̄s t̄s, Apolo í k̄ane, akū Luda tò à gb̄. ⁷ Lem̄e p̄t̄ri kū íkariio de p̄ke ūro, sé Luda kū ádi tó à gb̄. ⁸ P̄t̄ri kū íkariio lelelele. N̄ baadi ni a àre le a z̄i lémm̄e. ⁹ Luda z̄ikeri dakenon̄ ó ū. Luda búgb̄en̄ á ū, Luda kp̄en̄ á ū.

¹⁰ Gba kū Luda k̄emene mé à tò ma ē p̄ete lán ēbori gonide bà, akū gbē p̄ande s̄u àten kp̄e pì bo. Baadi laakari ke a kp̄ébonaaa, ¹¹ zaakū gbēke ni f̄s à ē ke p̄ete doro, sé ē kū à p̄etena Yesu Kirisi ū baasiro. ¹² Tó gbē kp̄e p̄ii d̄o kū wurao ke andurufu ke gb̄e b̄eerede ke tó à d̄o kū lío ke lá ke s̄ē, ¹³ baadi z̄i yāpura ni bo gupuraa. Oni e yākpatekeḡro z̄i, zaakū gu ni d̄o kū téome, oni baadi z̄i taka gwa té p̄ii gūn. ¹⁴ Tó gbē z̄i kū à k̄e bò t̄en aafia, ade ni àre le. ¹⁵ Tó gbē z̄i té k̄u, ani kisira le, ade ni bo ɔ́k̄ori lákū òdi bo t̄en nà.

¹⁶ Á d̄s kū Luda kp̄en̄ á ū, Luda Nini kú á gūnloo?

¹⁷ Tó gbē Luda kp̄e p̄ii yàka, Luda ni ade kakate, zaakū kp̄e pì kunna adoname, akūsɔ́ ák̄onome kp̄e pì ū.

¹⁸ Gbēke sún a z̄ida s̄atero. Tó á gbēke teni a z̄ida dite andunia díkína ɔ́nd̄ri ū, à ḡíne misaride ū de à le à ɔ́nd̄s kū. ¹⁹ Zaakū andunia díkína ɔ́nd̄s de Ludane misariyā ūme. À kēna Luda yān ò pì: Ádi ɔ́nd̄rin̄o kū n̄ w̄ez̄e gūn. ²⁰ À kēna d̄o: Dikiri d̄s kū ɔ́nd̄rin̄o laasun p̄a. ²¹ Abire yāi gbēke sún ĩa d̄a bisāsiri yā musuro. P̄s s̄inda pínki bi á p̄ome: ²² P̄olu, Apolo, Pita, andunia,

w̄end̄ii, ga, tera p̄on̄o, zia p̄on̄on̄ yá, n̄ pínki bi á p̄ome. ²³ Ák̄on̄ s̄s, Kirisi p̄on̄ á ū, Kirisi s̄s bi Luda p̄ome.

Kirisi z̄irin̄o

4 Abire yāi à ó gwa Kirisi z̄ikerin̄o ū, Luda asiriyā gw̄arin̄o ū. ² À kū gw̄arin̄o ḡs náani v̄i. ³ Tó ák̄on̄ ke bisāsiri yākpatekerin̄o ma taari è, yā p̄ame ma kínaa. Madì ma z̄ida manakena ke v̄anikena boro. ⁴ Yāke teni ma sw̄e v̄iro, ama abirekū ni ma boro, Dikirin̄o ma yākpatekeri ū. ⁵ Abire yāi àsun ḡinake à gbēke taari le Dikiri suḡro āro. Ákūme ani gu pu p̄s kū à utena gusiraaa à n̄ese yā bo gupuraa. Z̄i k̄ua baadi ni ma lákū Luda ni a s̄aabu kp̄a nà.

⁶ Yā kū ma òare d̄in̄o, ma ò makū kū Apoloo yā musume de àḡs yā díkína d̄s: Òsun v̄i Luda yālaro. Á gbēke sún ĩa d̄a à ze kū gbē doo, à bo gbē do kp̄ero. ⁷ B̄s n̄ deońlaa? N̄ p̄ke v̄i n̄ z̄idane, kū odi n̄ gbaro yá? Ò n̄ gba, akū n̄ten ĩa d̄a lákū odi n̄ gbaro bà yá? ⁸ A k̄an̄ gwe kò yá? A ke ɔ́ḡdenon̄ ūn̄ gwe kò yá? Áten kí ble ó sarin̄o gwe yá? Má ye àḡs kí ble, òḡs lelele. ⁹ Zaakū ma è ók̄on̄ Luda z̄irin̄o, Luda ó díte z̄a lán gbē kū òdi n̄ de pari w̄ara bàme. Gu s̄inda pínki gb̄en̄o wé f̄iwá, malaikan̄o kū bisāsirin̄o n̄ pínki. ¹⁰ O ḡs misariden̄o ū Kirisi yāi, akū kunna Kirisi p̄ii gūn á de ɔ́nd̄rin̄o ūroo? Ó busana akū á gbāna v̄iroo? Ó kp̄ebona akū á kp̄etanaroo? ¹¹ Ari tera nà kū ímio teni ó de, ó té punsi, o ḡs p̄s gb̄en̄on̄ ū, besariden̄o ū. ¹² Odi z̄i gbāna ke ari ò kp̄asa. Tó ò ó ká, odi sa mana ońnem̄e. Tó ò wari d̄owá, odi mena f̄s. ¹³ Tó ò ó s̄s̄s̄, odi kúte k̄eńnem̄e. Ari tera òteni ó dite andunia b̄ok̄o p̄on̄o ū, gbē s̄inda pínki b̄isa ū.

¹⁴ Maten yā dí oare wé'idanaáwa yāinlo. Mateni á gba laakari ma né yenȳiden̄o ūme. ¹⁵ Bee tó Kirisi gūn á gw̄arin̄o kà gb̄en̄on̄ ūgbangba, á de'ina dasiro. Makū mé ma á í kū Kirisi Yesu baarunnakpanaáreo, akū á kú a gūn. ¹⁶ Abire yāi maten kúte k̄eare, àḡs ma kena ke. ¹⁷ Abire yāi ma a né yenȳide Tim̄oti z̄iáwa. Àpi bi náanideme Dikiri gūn, àkū mé ani ma kunna Kirisi gūn yākena d̄águ. Yā kū madì da s̄osi gb̄en̄on̄e w̄ete kū w̄et̄eon̄ gwe. ¹⁸ Á gb̄eken̄o ten ĩa d̄a, lákū mani su á gw̄aro bà. ¹⁹ Tó Dikiri w̄e, mani su á gwa tera, mani ĩad̄arii p̄in̄o gbāna lé e, adi ke n̄ yā'ona adonlo. ²⁰ Zaakū kp̄ata kū à bò Luda kínaa bi yā'ona yānlo, gbāname. ²¹ Á yei deram̄e? Mà suái kū ḡon̄ yá, ke mà su kū yenȳio kū n̄eseȳidaome?

P̄ap̄akena Yesuden̄o té

5 Ma mà p̄ap̄akena ḡe á té, yā kū a taka kú bee kifirin̄o té sero. Ò pì, á gb̄en̄o doke a de n̄o w̄ete. ² Akū áten ĩa d̄a yá? À kū á n̄esee yaka, à gbē kū à yā p̄ii k̄e bo á té. ³ Bee tó má kú k̄áoro, ma nini kú k̄áo, akū ma yākpate k̄e kū gbē kū à yā p̄ii k̄eoo ḡon̄o lákū ò pì má kú gwe bà. ⁴ Tó a k̄s̄ k̄akara, tó ó Dikiri Yesu gbāna kú k̄áo, tó ma nini kú k̄áo, à gbē pì kp̄a Setanwa kú ó Dikiri Yesu t̄o, de a dà kakate, a nini le à bo aafia Dikiri suḡro z̄i.

⁶ Á ìadāna manaro. Á dš kũ lùbene fíti dì flawadena zškš séroo? ⁷ Á lùbene zĩ kóte, á gš flawa dufu ũ a lùbene sari, lákũ à kš sio àgš de nà, zaakũ Kirisi gà ó Vĩnla sãne bõrõ ũme. ⁸ A yã mé à tò ògš kun Burodi Futenasari dikpekerinõ ũ yãpura gũn kũ nẽsepura. Òsungš kun lùbene zĩ dikpekerinõ ũ manafiki kũ yãvãnikenaao gũnlo.

⁹ Takada kũ ma kěáre gũn ma pi, àsun kakara kũ pãpãkerinõro. ¹⁰ Adi ke andunia dí pãpãkerinõ ke wãkũdenõ kũ gbẽblerinõ ke tãnagbagbarinõlo, zaakũ tó gbẽ díkõnõme, séde áni bo andunia gũn. ¹¹ Oi, ma òáre gbẽ kũ ò pi ó gbẽme, akũsš à de pãpãkeri ke wãkũde ke tãnagbagbari ke gbẽyakari ke wẽderi ke gbẽbleri ũ, àsun kakara kãaoro, àsun ɔ kakara kãao sero. ¹² Ma bàka ũgba kũ yãgšgšna kũ Yesusaridenõoo? Á zĩda gbẽnõ mé à kš sio à yã gšgš kũńworoo? ¹³ Luda mé ani yãkpatẽ ke kũ Yesusaridenõ. Á gbẽ vãni pi bo á té.

Yãkpatẽkena kũ kšõ

⁶ Tó á gbẽke yã vĩ kũ a Yesude dakeo, bõyãì àdi gé yãkpatẽ ke kũ adeo Luda gbẽnõ kĩnaaroo, sé ludadõrisarinõ kĩnaa? ² Á dš kũ Luda gbẽnõ mé oni yãkpatẽ ke kũ anduniaoro? Lákũ ákõnõ mé áni yãkpatẽ ke kũ anduniaoro, ádi ká à yãketenõ gšgšroo? ³ Á dš kũ ókõnõ mé óni yãkpatẽ ke kũ malaikanõoro? Oni andunia díkĩna pó o dõ yá? ⁴ Tó á yã bire taka gšgšna vĩ, áni gbẽ kũ ò de sãsi gbẽnõne póke ũronõ sé yãgšgšrinõ ũ yá? ⁵ Ma abirekũ ò de mà wé'i daáwa yãime. Á gbẽke vĩ á té kũ a šndš kà à a gbẽnõ yã gšgšńneroo? ⁶ Séto á gbẽ do a gbẽdake sísi yãkpatẽa Yesusaridenõ kĩnaa yá? ⁷ Lákũ á yã vĩ kũ kšõ nà, a zã yãa kò mámmam. Bõyãin áni we ò á taki keroo? Bõyãin áni tó ò á bleroo? ⁸ Ákõnõ adì gbẽ taki ke, adì gbẽ ble, bee á kš tẽne. ⁹ Á dš kũ gbẽ vãninõ ni gẽ kpata kũ à bõ Luda kĩnaa gũnloo? Àsun á zĩda sãtero, pãpãkerinõ ke tãnagbagbarinõ ke zinanakerinõ ke gšgbẽ karuanõ ke gbẽ kũ òdi wúte kũ n gšgbẽ dakeonõ ¹⁰ ke kpãninõ ke wãkũdenõ ke wẽderinõ ke gbẽyakarinõ ke gbẽblerinõ, n gbẽke ni gẽ kpata kũ à bõ Luda kĩnaa gũnlo. ¹¹ Á gbẽkenõ de leme yã, akũ a zú ò, a gš Luda pó ũ, Luda tò yã bõ kãáo nna kũ Dikiri Yesu Kirisi tóo kũ ó Luda Nini gbãnao.

Ò pãpãkena tó

¹² Adì pi, á yã šinda pĩnki kena zé vĩme. Ama yãkenõ àre vĩro. Adì pi, á yã šinda pĩnki kena zé vĩme. Ama àsun tó yãke bà kááre á yĩnlo. ¹³ Adì pi dõ, póble bi nẽse póme, akũsš nẽse bi póble póme. Bee kũ abireo Luda ni n pĩnki kakate. Mè bi pãpãkebonlo, Dikiri póme, akũsš Dikiri mé à m̀e pìi gwàri ũ. ¹⁴ Luda ó Dikiri bõ gan, akũsš ani ó bo gan kũ a gbãnao. ¹⁵ Á dš kũ á m̀e mé à Kirisi m̀egunõ ũroo? Oni Kirisi m̀egu sé ò ke karua m̀egu ũn yá? Oi! ¹⁶ Á dš kũ gbẽ kũ à kàkara kũ karuao kè kãao m̀e dokõnõ ũnloo? À kẽna Luda yã ò pi, n gbẽnõn pla ni gš mè do ũ. ¹⁷ Gbẽ kũ à kàkara kũ Dikiri kè kãao m̀en do Nini gũn. ¹⁸ À kèkšõ kũ pãpãkenaao. Durunna pãnde kũ gbẽ dì ke pĩnki bàka kú kũ a

m̀eoro. Pãpãkeri sš, àdi durunna ke a m̀eneme. ¹⁹ Á dš kũ á m̀e mé à Nini kũ Luda á gbá, kũ à kú á gũn kpé ũroo? Ákõnõ á á zĩda vĩro, ²⁰ Luda á lú, à fĩnaa bõ. Abire yãì à Luda tó bo kũ á m̀eoro.

Nõsenaa

⁷ Takada kũ a kè yã musu, à maname gšgbẽ gš kun nõ sari. ² Ama kũ pãpãkena dàgula yãì, gšgbẽ šinda pĩnki gš a nõ vĩ, nõgbẽ šinda pĩnki gš a gš vĩ. ³ Gšgbẽ gš pó kũ à kš sio ke a nanõne. Nõgbẽ gš ke a zãne le se dõ. ⁴ Nõgbẽ mè kun a zĩda pó ũro, sé a zã pó ũ. Leme dõ gšgbẽ mè kun a zĩda pó ũro, sé a nanõ pó ũ. ⁵ Àsun gíkšnero, séde a màkõne de à laakari dõ aduakenaao gĩa, gbasa à á kena ke, de Setan sún šndš kěáre à fu menaaro yãì. ⁶ Lén ma dàáwa, adì ke tilasinlo. ⁷ Má ye gbẽ šinda pĩnki gš de lán ma bà, ama baadi kũ a gba kũ Luda dàneeme, gbẽ dí kũ a póo, gbẽ dire kũ a póo.

⁸ Maten yã díkĩna o posenõne kũ gyaanõnõ. À mana ògš kun nido lán ma bà, ⁹ ama tó oni fš ò n zĩda kũro, ò nõ sé, ò zã ke, zaakũ kšsena mana de lukana kšila.

¹⁰ Maten yã dite nõdenõne kũ gšdenõ, adì ke makũnlo, Dikirime. Nõgbẽ sún gí a zãiro, ¹¹ gšgbẽ sún pé a nanõaro. Tó nõgbẽ sù à gí a zãì, à gš pose kesš à era a zãì.

¹² Maten o gbẽ kparanõne, adì ke Dikiri mé à òro. Tó á gbẽke nõ Yesusaride vĩ, akũ nõ pì ye àgš kú kãao leele, àsun péaro. ¹³ Leme dõ tó nõgbẽ gš Yesusaride vĩ, akũ gš pì ye àgš kú kãao leele, àsun gĩiro. ¹⁴ Zaakũ Luda dì gš Yesusaride sí a nanõ yãì, akũsš àdi nõ Yesusaride sí a zã yãì. Tó lenlo, n nẽnõ nigš gbãšime. Ama tera n kunnadona. ¹⁵ Tó Yesusaride pìi gii, à gii. Yã bire taka gũn n kunnã kũ kšõ bi tilasinlo. Luda á sísi, à á sé àgš kun aafiamẽ. ¹⁶ Nõgbẽ, ke ìni n zã sura ba, n dš yá? Gšgbẽ, ke ìni n nanõ sura ba, n dš yá?

À ze kũ á gwenaao

¹⁷ Baadi ze kũ a gwena kũ Luda a ditenwo gõrõ kũ Dikiri a sísi. Len madì da sãsi gbẽnõne le wẽte kũ wẽteo pĩnki. ¹⁸ Luda gbẽ sísi tšzõnaden yá, àsun wete à ke gycfõrõde ũro. Luda gbẽ sísi gycfõrõden yá, àsun tš zõro. ¹⁹ Tšzõna yãke vĩro, akũsš gycfõrõ yãke vĩro, sé àgš yã kũ Luda ditenõ kũna. ²⁰ Lákũ baadi kun nã gõrõ kũ Luda a sísi, à zeo le. ²¹ Luda n sísi zš ũn yá? Nsun a damu kero. Ama tó n su n gš zĩdade ũ zé è, n bo zšblenan. ²² Zš kũ Dikiri a sísi gš zĩdade ũ Dikiri pìi gũmmẽ. Leme dõ zĩdade kũ Dikiri a sísi gš Kirisi zš ũ. ²³ Luda á lú, à fĩnaa bõ. Àsun gš bisãsiri zš ũro. ²⁴ Ma gbẽnõ, lákũ baadi kun nã gõrõ kũ Luda a sísi, à ze kũ Ludao le.

Kefennanõ kũ nõkparenõ

²⁵ Kefennanõ kũ nõkparenõ yã musu mádi yãke ma Dikiri kĩnaaro, ama lákũ má náani vĩ Dikiri sùruu gũn nã, lán ma laasun de nãni mani oáre. ²⁶ Wétãmmãna kũ à kun tera mé à tò, maten da à mana kũ gbẽ ze kũ a kunnãao. ²⁷ Tó n nõ vĩ, n̄sun pi ìni a gbarero. Tó n vĩ sšro, n̄sun wete n̄ séro. ²⁸ Tó n sè sš, n̄di durunna kero.

Tó nɔkpare zã kè s̄, adi durunna kero. Gbɛ bireno ni yã le andunian, akũ má ye abire taka á lero. ²⁹ Ma gbɛno, yã kũ maten on dí: Gɔɔ dí ḡ zãro. Zaa tera nɔdeno ḡ lán gbɛ kũ ò virono bà. ³⁰ Ɔɔɔɔɔɔ ḡ lán gbɛ kũ ò ten Ɔɔ dɔrono bà. Pɔnnadeno ḡ lán gbɛ kũ ñ pɔ nnarono bà. Pɔlurino ḡ lán gbɛ kũ ò pɔke virono bà. ³¹ Anduniablerino ḡ lán gbɛ kũ ò ten blerono bà, zaakũ lákũ andunia dí kun nà tera ten ḡteme.

³² Má ye àḡ kun damu sarime. Pose di laakari dɔ Dikiri yãno, yã kũ à kè Dikirigun àdi ke. ³³ Nɔde di laakari dɔ andunia yãno, yã kũ à kè a nanogun àdi ke, ³⁴ akũ àdiḡ kú kũ laasun plao. Nɔ pose ke nɔkpare di laakari dɔ Dikiri yãno, àdi a m̄ kũ a ninio kpáa. Nɔzãre s̄, àdi laakari dɔ andunia yãno, yã kũ à kè a zãgun àdi ke. ³⁵ Adi ke maten m̄kakãana kpáárenlo. Ma abirekũ ò á aafia yãime, de à yã ke a zéa, à á zida kpá Dikiria gu pãnde gwanaa sari.

³⁶ Tó gbɛ nɔkparamma ví, tó a ségɔɔ ten ḡ, akũ à kène wéiyã ũ, tó à a kàka lán dí bà, à a sé lákũ à kène nà, adi ke durunna ũro. Ò k̄ sé. ³⁷ Ama tó à yã pii bò a n̄semme, akũ tilasi dí a kákaro, akũ à a zida kũna d̄, tó à dà a sw̄en kũ áni a nɔkpare pi séro, à kè maname. ³⁸ Leme gbɛ kũ à a p̄ sè kè mana, ama gbɛ kũ adi a p̄ séro kè mana de abirekũla.

³⁹ Nɔgbɛ bi a zã p̄me gɔɔ kũ a zã kú kũ w̄endiio. Tó a zã sù à andunia tò, à zé ví à zã ke kũ ḡ kũ à yeiio, ama ḡ pi ḡ kun Dikiri p̄ ũ. ⁴⁰ Bee kũ abireo tó à ḡ pose, maten da a pɔ niḡ nna de tó à zã kèla. Maten da makũ, má Luda Nini ví se.

Sa'opɔble

8 Sa'opɔble yã musu, ó d̄ kũ ó pínki ó d̄na ví. D̄na s̄, à sena lei ví, yenyĩ mé à karana ví. ² Tó gbɛ ten da á yã d̄, adi d̄ lákũ à kũ à d̄ nà ḡaro. ³ Tó gbɛ ye Ludai, Luda a d̄. ⁴ T̄, sa'opɔblena yã musu ó d̄ kũ tãna bi p̄keme andunia ḡnlo, zaakũ Luda m̄n do kunnan ó d̄. ⁵ Bee tó p̄ kũ òdi piñne tãnanɔn kú musu kũ z̄iteo, akũ dakeno k̄naa tãnanɔn dimme, dikirinɔn dimme, ⁶ ó k̄naa Luda m̄n dome, àkũme ó De ũ, kũ p̄ s̄nda pínki bò a k̄naa, akũs̄ ó kun a yã. Dikiri m̄n dome dɔ, àkũme Yesu Kirisi ũ, kũ p̄ s̄nda pínki kè, akũs̄ ó kun a ḡai.

⁷ Ama gbɛ s̄nda pínki d̄ lero. Gbɛkeno k̄ d̄ kũ tãna yão ari tera, akũ òdi p̄ kũ òteni ble díte sa'opɔble ũ, ò yãke d̄k̄nɔro, akũ ñ laasun kú zéa doro. ⁸ P̄ble mé ani ó na Ludairo. Tó òdi blero, k̄ananlo. Tó o blè, karanaanlo. ⁹ À laakari ke á kunna z̄idadeno ũi, de ásun ke ḡs̄iki ũ gbɛ kũ ludanaanikena k̄am̄manɔro. ¹⁰ M̄k̄n kũ ñ d̄na ví, tó gbɛ kũ à yãke d̄k̄nɔro n e, nten p̄ ble tãna kuru, ani a gba sw̄e à sa'opɔ ble seroo? ¹¹ Tó n kè le, n d̄na n gbɛdake kũ ludanaanikena k̄ana kũ Kirisi ḡ a yã kàkaten gwe. ¹² Tó a durunna kè á Yesude dakeno a gbɛ kũ à yãke d̄k̄nɔro kari kèn gwe, akũs̄ Kirisin a durunna kène. ¹³ Abire yã tó ma n̄bɔsona mé ani tó ma Yesude dake fu, mani só ziki doro, de ma Yesude dake sùn furo yã.

Z̄irino ñ z̄ida busana Kirisi baaru nna yã

9 Má a z̄ida v̄nloo? Z̄iriin ma ũroo? Mádi wé si ó Dikiri Yesu léroo? Ák̄nɔme á de ma z̄i gbè ũ Dikiri ḡn fá? ² Bee tó má de z̄iri ũ gbɛ pãndenɔro, má deáre a ũ fá. Kunna Dikiri ḡn ma kunna z̄iri ũ sèedaan á ũ.

³ Yã kũ madì o ma v̄niborinɔnen dí: ⁴ Má p̄blena kũ p̄minaa zé ví ma z̄i ḡnloo? ⁵ Má a zé ví m̄ḡ té kũ nɔ Yesudeo gu kũ maten gén lán z̄iri kparano kũ Dikiri dak̄unanɔ kũ Pitao bàroo? ⁶ Makũ kũ Baanabao ó gbɛnɔn pla, ók̄nɔ ó zé ví ò ò z̄i tónloo? ⁷ Dí mé àdi soza ble kũ a z̄ida b̄k̄o ɔgɔo? Dí mé àdi lí ba, akũ àdi a né bleroo? Dí mé àdiḡ zù d̄, akũ àdi a ví miroo?

⁸ Bee kũ bis̄siri yãkenanɔn ma lèk̄saáre, à kú Musa doka ḡn leroo? ⁹ À k̄ena Musa doka takadan ò pi, àsun léso da z̄une gɔɔ kũ àten p̄we gb̄ero. Z̄un Luda di laakari dɔa yá? ¹⁰ Ó yã à yã pii òroo? Ee, ó yãin ò yã pii k̄, de búbari ḡ s̄ wa kũ tãmaaa, p̄wegb̄eri ḡ p̄ gbɛ kũ tãmaaa, de à a baka le a ḡn. ¹¹ Tó o Luda yã t̄ á té, akũ o ó bakaa leáwa, yãken yá? ¹² Tó dakeno zé bire víáwa, óni ó p̄ o dɔ yá? Ódi séte zé bire ḡnlo, o yã s̄nda pínki f̄, de òsun zé z̄ Kirisi baaru nnanero yã. ¹³ Á d̄ kũ Luda ɔn z̄ikerino di Luda ɔn p̄ bleroo? Luda gbagbaki sa'orino di ñ baka le gbagbaki pii ḡnloo? ¹⁴ Len Dikiri díte a baarunnakparino ḡ p̄ ble baaru pi kpana yã musu le. ¹⁵ Bee kũ abireo mádi zé p̄nɔ ke séro, akũs̄ mádi abirekũ o de ò kemene yãinlo. Ga manamene de abirekũla. Gb̄eke ni le à kpá ma ñadãna dínero. ¹⁶ Kirisi baarunnakpana demene ñadãna yã ũro, tilasi mé à gbá dima. Waiyoo makũ, tó maten baaru nna pi kpáro. ¹⁷ Tó maten z̄i pi ke kũ ma z̄ida p̄yeinaaome, mani wé dɔ ma bakaaime. Lákũ Luda mé à namene ma z̄i nà, à k̄ si kũmao mà ke. ¹⁸ B̄me ma àre ũu? Tó ma baaru nna pii kpà z̄s̄s̄anaa sari, tó mádi doka kũ má ví baaru nna pi kpanaa ḡn kem̄maro, ma àreen gwe.

¹⁹ Bee kũ gb̄eke ma v̄iro, ma a z̄ida díte zò ũ gb̄e p̄inkine, de mà gb̄eno le dasi yã. ²⁰ Kũ má kú kũ Yudanɔ, ma ḡ lán ñ bà, de ò ma yãze e yã. Kũ má kú kũ Musa dokadarino, ma ḡ a dàri ũ, bee kũ à iko v̄imaro, de a yã dàrino ma yãze e yãime. ²¹ Kũ má kú kũ dokadarisarinɔ, ma ḡ lán ñ bà, de ò ma yãze e yã. Adi ke ma bo Luda doka z̄ennlo, Kirisi mé à iko v̄ima. ²² Kũ má kú kũ gb̄e busanano, ma busa, de ò ma yãze e yã. Madì ḡ p̄ s̄nda pínki ũ gb̄e s̄nda p̄inkine, bee dera, de mà le mà ñ gb̄ekenɔ sura ba. ²³ Yã kũ madì ke pínki, madì ke Kirisi baaru nna yãime, de mà a baka le a arubarikaa ḡn.

²⁴ Bàkpak̄s̄unaa ḡn, gb̄e s̄nda pínki mé àdi bàa lé, ama á d̄ kũ gb̄e m̄n do mé àdi bleroo? À bàa lé le se, à le à ble. ²⁵ K̄k̄ori s̄nda pínki di a z̄ida t̄utu ke, àdi a z̄ida foru ke yã s̄nda pínki musu. Àdi ke le fura kũ àdi yaka lena yã. Ók̄nɔ s̄, a p̄ kũ àdi yakaro yãime. ²⁶ Abire yã bà kũ maten lé, má d̄ p̄ kũ maten péa, adi ke maten ɔsi ká gukorianlo. ²⁷ Oi, madì wari dɔ ma m̄eaa, madì ma m̄e takì ke, de ma waazikena dakeno gbera, másun bo p̄ro yã.

Laakarikena tǎnagbagbanaai

10 Ma gbẽ̀nɔ́, má ye ó dizinɔ́ yǎ díkína dɔ́agu. Ò tẹ̀ télukui n̄ pínki, ò tǎa ò ò b̄tẹ̀ Isira T̄ẽran n̄ pínki. ² Luda n̄ da'ite kẹ̀ téluku pii gũn kũ ísira pii ò pínki Musa ibanɔ́ ǔ. ³ Ò Luda p̄ble dok̄nɔ́ blẹ̀ n̄ pínki, ⁴ ò Luda í dok̄nɔ́ m̄ n̄ pínki, zaakũ ò Luda kpi kũ à kú kũn̄wo í m̄. Kpi p̄i s̄ mé à Kirisi ǔ. ⁵ Bee kũ abireo n̄ daside yǎ dí ká Ludaguro, akũ n̄ ḡe ḡ k̄páte gbárannan. ⁶ Yǎ p̄i dewere s̄eɛda ǔ, de òsun yǎ v̄ani ni de, lákũ ò a ni d̄e n̄aro. ⁷ Àsunḡ de tǎnagbagbarinɔ́ ǔ lán n̄ gb̄kenɔ́ bàro. À k̄ena Luda yǎn ò p̄i: Gb̄enɔ́ v̄ute òten p̄ ble, òten í mi, akũ ò f̄ute òten p̄p̄a ke. ⁸ Òsunḡ de p̄p̄akerinɔ́ ǔ lán n̄ gb̄kenɔ́ bàro. Ò p̄p̄a kẹ̀, akũ ò ḡa-ga ḡɔɔ dok̄nɔ́ z̄i gb̄enɔ́n d̄ubu baro aw̄e'aak̄s̄. ⁹ Òsun Dikiri lé ò gwa lán n̄ gb̄kenɔ́ bàro. Ò a lẹ̀ ò gwà, akũ ml̄enɔ́ n̄ sóso ò ḡaga. ¹⁰ Àsun yǎkete ká lán n̄ gb̄kenɔ́ bàro. Ò yǎkete kà, akũ ga malaika n̄ dede.

¹¹ Yǎ p̄i n̄ lé s̄eɛda ǔ ók̄nɔ́ kũ ó kú ḡɔɔ k̄p̄e-denɔ́anɛ, akũ ò k̄e takadan de ò ó gbao laakari yǎi. ¹² Gb̄e kũ àten da á zena gb̄ana, à laakari ke letenaai. ¹³ Ȳogwana ke dí á léro, séde kũ àdi gb̄e s̄inda pínki le baasiro. Luda náani v̄i, ani tó ò á ȳ ò gwa de á gb̄ana lélaro. Ȳogwanaa gũn ani á gba zé à mena f̄ à bon. ¹⁴ Abire yǎi ma gb̄e yenȳidenɔ́, à m̄i k̄e tǎnagbagbanaaa. ¹⁵ Maten yǎ oáre laakaridenɔ́ ǔ. À yǎ kũ maten oáre laasun lé á z̄ida à gwa. ¹⁶ Toko arubarikade kũ odi sáabu kpáoo, tó o m̄i, ó bàka kú kũ Kirisi aruoroo? Burodi kũ odi lílik̄re, tó o sò, ó bàka kú kũ Kirisi m̄eoro? ¹⁷ Zaakũ burodi m̄en dome, bee kũ ó dasikeo ó m̄e dok̄nɔ́m̄e, ó baadi a baka v̄i burodi dok̄nɔ́ pii ḡumm̄e. ¹⁸ À gwa Isarailanɔ́. Gb̄e kũ à sa'op̄o blẹ̀ bàka kú kũ Luda gb̄agbakioroo? ¹⁹ Ma ò deram̄e? Maten o tǎna sa'op̄oble bi p̄óken yá? Ke n̄ tǎnann̄ bi p̄óken yá? ²⁰ Lenlo, ma p̄i p̄ kũ ò sa òò, ò ò tǎnaame, adi ke Ludaanlo. Má ye á bàka ḡ kú kũ tǎnaoro. ²¹ Áni f̄ à Dikiri toko í mi kũ tǎna p̄oro. Áni f̄ à Dikiri p̄ ble kũ tǎna p̄oro. ²² Ke ó ye ò Dikiri n̄eseḡ-ba futem̄e? Ó gb̄ana kà a ǔn yá?

²³ Òdi pi, yǎ s̄inda pínki zé v̄i. Lem̄e, ama yǎ s̄inda pínki àre v̄iro. Òdi pi, yǎ s̄inda pínki zé v̄i. Lem̄e, ama yǎ s̄inda pínki karana v̄iro. ²⁴ Gb̄eke z̄ida yǎ s̄un done arero, sé a gb̄edake yǎ. ²⁵ À n̄bɔ́ kũ òten yía eten só yǎke gbekanaa sari á laasun yǎi, ²⁶ zaakũ z̄ite kũ p̄ kũ ò kúanɔ́ pínki bi Dikiri p̄ome. ²⁷ Tó Yesusaride á sísi p̄blea, tó à k̄eáre, tó a ge, à p̄ kũ ò kp̄áawa ble yǎke gbekanaa sari á laasun yǎi. ²⁸ Tó ò s̄ ò òáre sa'op̄oble m̄e, àsun blero laasun yǎi kũ gb̄e kũ ò òáre yǎio. ²⁹ Maten abirekũ o ade laasun yǎime, adi ke á p̄nlo.

Gb̄e p̄ande laasun yǎin maniḡ ma z̄ida v̄iro yá? ³⁰ Tó ma p̄ blẹ̀ kũ sáabuk̄enaa, b̄yǎin òdi ma v̄ani bo p̄ kũ ma sáabu k̄eii p̄i yǎ musuu? ³¹ Yǎ kũ áten ke pínki, áten p̄ blen yá, áten í min yá, àḡ a pínki ke Luda t̄bona yǎi. ³² Àsun tó Yudann̄ ke Girikinɔ́ ke Luda s̄asi gb̄enɔ́ fu á yǎkena yǎiro. ³³ Len madi ke le. Yǎ s̄inda pínki gũn madi kokari ke, de ma yǎ ká gb̄e s̄inda

pínkigume. Madi ma z̄ida p̄onna wetero, sé pari p̄, de ò le ò bo yǎi.

11 Àḡ ma yǎkenaa dada, lákũ madi Kirisi p̄o dada nà.

Nɔ́gbẽ̀nɔ́ p̄ókuna n̄ m̄ia yǎ

² Ma á sáabu kp̄a kũ ma yǎ diḡ d̄agu yǎ s̄inda pínki gũn, akũs̄ á k̄etok̄ne kũ ma dàárenɔ́ kũna. ³ Má ye àḡ d̄ kũ Kirisi mé à ḡgb̄e s̄inda pínki m̄i ǔ, ḡgb̄e mé à nɔ́gb̄e m̄i ǔ, akũs̄ Luda mé à Kirisi m̄i ǔ. ⁴ Ḡgb̄e kũ àten adua ke ke àten annabikeyǎ o kũ p̄o kuna a m̄ia teni a m̄i kpe bom̄e. ⁵ Nɔ́gb̄e kũ àten adua ke ke àten annabikeyǎ o m̄igb̄a teni a m̄i kpe bom̄e, à de lákũ à m̄i kpárankparan bàme. ⁶ Tó nɔ́gb̄e dí p̄ kú a m̄iaro, à a mik̄a k̄ere. Lákũ mik̄ak̄ere ke m̄ibona de nɔ́gb̄ene wé'yǎ ǔ nà, à p̄ kú a m̄ia. ⁷ Adi kũ ḡgb̄e p̄ kú a m̄iaro, kũ à de Luda taka kũ a gakurio ǔ yǎi. Nɔ́gb̄e s̄, àkũm̄e ḡgb̄e gakuri ǔ. ⁸ Zaakũ Luda dí ḡgb̄e bo nɔ́gb̄e gũnlo, nɔ́gb̄en̄ à b̄o ḡgb̄e gũn. ⁹ Adi ḡgb̄e ke nɔ́gb̄e yǎiro, nɔ́gb̄en̄ à k̄e ḡgb̄e yǎi. ¹⁰ Abire yǎi kũ malaikanɔ́ yǎo d̄, séde nɔ́gb̄e ḡ p̄ kú a m̄ia a z̄a d̄oka s̄eɛda ǔ. ¹¹ Dikiri gũn nɔ́gb̄e kun a z̄idan̄e ḡgb̄e sariri, ḡgb̄e s̄, à kun a z̄idan̄e nɔ́gb̄e sariri. ¹² Lákũ nɔ́gb̄e b̄o ḡgb̄e gũn nà, len d̄o ḡgb̄e d̄i bo nɔ́gb̄e gũn le, akũs̄ p̄ s̄inda pínki d̄i bo Luda k̄inaame.

¹³ À yǎ pii laasun lé à gwa. Nɔ́gb̄e aduakena m̄igb̄a mana yá? ¹⁴ Á d̄ á z̄idan̄e kũ mik̄a gb̄ana de ḡgb̄ene wé'yǎ ǔroo? ¹⁵ Ama tó nɔ́gb̄e v̄i, à dene gakuri ǔm̄e, zaakũ Luda nɔ́gb̄e gb̄a mik̄a à daalam̄e. ¹⁶ Tó gb̄eke ye à lékpak̄a ke, àḡ d̄ kũ ók̄nɔ́ kũ Luda s̄asi gb̄enɔ́, ó yǎ p̄ande kũnaro, sé abirekũ.

Dikiri p̄oble

(Mat 26:26-29, Maa 14:22-25, Luk 22:14-20)

¹⁷ Yǎ kũ má ye mà daáre tera gũn, mani á sáabu kpáro, zaakũ á k̄kakaranaa d̄i v̄ani íare de a manala. ¹⁸ Káaku ḡia ma mà, tó a k̄ kàkara, adi bo k̄ kpe ḡ kũ ḡaome. Ma yǎ pii si kpado. ¹⁹ Séde k̄k̄k̄ana ḡ kú á té, de ò yǎpuradenɔ́ d̄ á té. ²⁰ Tó a k̄ kàkara, adi ke Dikiri p̄óblen̄ adi blero, ²¹ zaakũ á baadi d̄i w̄a a p̄óbleime. Nàa d̄i gb̄kenɔ́ de, w̄e d̄i gb̄kenɔ́ de. ²² Á be v̄i à p̄ ble, à í minloo? Ke adi Luda s̄asi gb̄enɔ́ gya bo à wé'i da p̄saridenɔ́ame? Mani oáre deram̄e? Mani á sáabu kpán yá? Kài! Mani á sáabu kpá yǎ bire musuro.

²³ Yǎ kũ ma si Dikiri k̄inaa, ma dàáren̄ dí: Z̄i kũ ò Dikiri Yesu kp̄ámma, a gw̄ani piià à burodii s̄e, ²⁴ akũ à aubarika d̄an, à lílik̄re, akũ à p̄i, a m̄e kũ áni kpá á yǎin dí, àḡ abirekũ ke a yǎ d̄naágu yǎi. ²⁵ Lem̄e d̄o kũ ò p̄ blẹ̀ ò làka, à toko s̄ ò p̄i, Luda bàka kunna kũ gb̄enɔ́ dufu a aru ḡain dí. Tó áten mi, àḡ mi a yǎ d̄naágu yǎi. ²⁶ Zaakũ tó a burodii pii s̄o, tó a í pii m̄i, áten Dikiri ga baaru kpá ari àḡ gé sum̄e.

²⁷ Abire yǎi tó gb̄e burodii pii s̄o, tó à Dikiri í pii m̄i, burodi kũ í pii yǎdanaa sari, à taari k̄e Dikiri a m̄e kũ a aruo yǎ musum̄e. ²⁸ Baadi a z̄ida yǎ gwa, gbasa à burodii p̄i só, à í p̄i mi, ²⁹ zaakũ tó gb̄e s̄o, tó à m̄i Dikiri m̄e d̄naa sari, à yǎ dà a z̄idalam̄e. ³⁰ Abire yǎi gyǎrenɔ́ kũ aafiasaridenɔ́ k̄e dasi á té, akũs̄ gb̄e kũ ò k̄e sarinɔ́n

kīanaro. ³¹ Tó óni ó zīda yā gwa, Dikiri ni ó taari lero. ³² Tó à ó taari è, àteni ó totome, de yā sún daóla kù anduniaoro yāi. ³³ Abire yāi ma gbēnc, tó a kō kākara, àten Dikiri pò ble, àgō kō dā. ³⁴ Tó nà ten gbē de, à pò ble a bea, de á kōkakarana sún yā iáero yāi. Mani yā kù gōnc bōkoteáre, tó ma su.

Luda Nini gbanɔ

12 Ma gbēnc, Luda Nini gbanɔ yā musu, má ye àgō dñnasariro. ² Á dñ kù gɔɔ kù á de kifirino ù, tãna kù òdi yā oronc mé òdigō á gáte, ògō doáre are. ³ Abire yāi ma ye àgō dñ kù Luda Nini ò didi gbēa à Yesu láari kero, akūsō gbēke ni fō à o Yesume Dikiri ūro, séto Luda Nini done are.

⁴ Gba buri dasi, ama Luda Nini mèn do pìime. ⁵ Zī buri dasi, ama Dikiri mèn do pìime. ⁶ Gbāna sèdanc buri dasi, ama Luda mèn do pìime, àkù mé àdi a pínki ke baadine. ⁷ Luda Nini ò didi baadia gbē sīnda pínki karana yāime. ⁸ Luda Nini ò gbēke gba zé à òndō yā o, akù Nini mèn do pìi ò gbē pānde gba zé à dñna yā o. ⁹ Nini mèn do pìi ò gbē pānde gba ludanaanikena zé, gbē pānde sō gbē werekōana zé. ¹⁰ Àdi gbē gba daboyākēna zé, gbē pānde sō annabikeyā'ona zé. Àdi gbē gba zé à nininc dōkōne. Àdi gbē gba zé à yāke buri o, àdi gbē gba yāke buri pì bōkōtena zé. ¹¹ Nini dokōnc mèn do pì mé àdi a pínki ke, àdi gba pì da baadine lākù à yei nà.

Mè kù a gunɔ

¹² Mè mèn do gunɔnc dasi. Bee kù a dasikeo, mè mèn dome pínki. Len ó kunna Kirisi gūn de le se. ¹³ Ókōnc pínki, Yudanc ke buri pāndenc, zōnc ke zīdadenc, Luda ó ké mè dokōnc ù kù a Nini mèn do pì gbānaome, à ó gbá a Nini mèn do pìi, akù o mī ó pínki. ¹⁴ Mègunɔnc dasi, adi ke mèn donlo. ¹⁵ Tó gbá pì, lākù ònc a ūro nà, á de mè pò ūro, abire yāi anigō de mè pò ūro yá? ¹⁶ Tó sã pì, lākù wén a ūro nà, á de mè pò ūro, abire yāi anigō de mè pò ūro yá? ¹⁷ Tó mè būnu de wé ù, bōn oni yā maoo? Tó mè būnu de sã ù, bōn oni pò gbī maoo?

¹⁸ Lākù à de nà, Luda mègunɔnc pèpekere ní pínki, lākù à yei nà. ¹⁹ Tó ní pínki de mègu buri dokōnc ù, mè nigō kù māmēe? ²⁰ Tera sà mègunɔnc dasi, mè mèn dome.

²¹ Wé ni fō à pì ònc a bàka kù kãaororo. Lemē ònc mī ni fō à pì gbáne a bàka kù kãaororo. ²² Mègu kù òten da à kīana, mè ni fō à ke a sariro. ²³ Mègu kù òten da à gakuri víro, òdi a kpe ta de mègu kparanɔla. A gu kù òteni a ena dite wé'iyā ù, òdi pò nai de mègu kparanɔla, ²⁴ ama a pò kù à mana bàka kù kù adioro. Kù Luda mèe kākara, à gakuri kàra mègu kù gakuri ten kīamancōnc de mègu kparanɔla, ²⁵ le mè sūngō kpaatetenaro, a gunɔnc kō yā dñ. ²⁶ Tó mègunɔnc doke ten wari ke, a mègu kparanɔnc pínki ò ke kãaome. Tó ò mègunɔnc doke kpe tà, a mègu kparanɔnc pínki ò pōnc ke kãaome.

²⁷ Ákōncōnc Kirisi mè ù, akūsō á baadi de mèe pì gu ù. ²⁸ Káaku gīa Luda zīrinc dite sōsi gbēncōnc, a plade annabinc, a aakōde yādannerinc, abire gbera dabokerinc, abire gbera gbē kù à ní gbá gbē werekōana

zēnc kù kpanyīrinc kù yāgōgōrinc kù gbē kù òdi yāke buri onc. ²⁹ Zīrincōnc ní ù ní pínki yá? Annabincōnc ní ù ní pínki yá? Yādannerincōnc ní ù ní pínki yá? Dabokerincōnc ní ù ní pínki yá? ³⁰ Luda gbē werekōana gba dàhne ní pínkin yá? Òdi yāke buri o ní pínkin yá? Òdi yāke buri bōkōte ní pínkin yá? ³¹ Á wé pé gba kù ò deñlanɔa.

Tera sà mani zé kù à mana deñla mōáre.

Yenyī

13 Tó ma yāke buri ò, bisāsiri ke malaika pò, tó má yenyī víro, ma kīni kè lán mōlena ke sēgēpanaa bàme. ² Tó ma annabikeyā'ona gba lè, tó ma yā sīnda pínki asiri mà, akūsō má dñna pínki ví, tó ma ludanaanikēnaa kà mà kpi go a tía, tó má yenyī víro, pòken ma ūro. ³ Tó ma pò kù má vínc kpaate takasidencōnc pínki, tó ma tò ò té sōma, tó má yenyī víro, à àre vímenero.

⁴ Yenyī mena ví, à gbēke ví. Yenyī òi gōba kpá kūr-woro, àdi a zīda biro, àdi òa dāro. ⁵ Àdi wé'i darmmaro, àdi a zīda yā wetero, àdi fēhīyī likalikaro, àdigō ní yā kùna a nèsee gūnlo. ⁶ Àdi yāa ò yā vāniaro, àdi pōnc ke kù yāpuraome. ⁷ Yenyī òi yā sīnda pínki fō, àdi yā sīnda pínki náani ke, àdigō yā sīnda pínki tãmaa ví, àdi mena kù yā pínki.

⁸ Yenyī lakana víro. Ama tó annabikeyā'onaame, ani láka, tó sō yākeburì'onaame, a lé ni ze, tó dñnaame, ani gē zéla. ⁹ Zaakù ó dñna kù ó annabikeyā'onaao dí paparo. ¹⁰ Tó yāpapana gɔɔ sù, a kù adi paparo ni gē zéla. ¹¹ Kù má de né fíti ù, madì né fíti yā o, madì né fíti laasun lé, madì yā gwa lán né fíti bà. Kù ma ke gbē òndōna ù, ma ò gbàre néfitikeyāi. ¹² Tera la óten gu e dígi gūn búruburu, zī birea sō óni wé sikōle. Tera la ma dñna dí paparo, zī birea sō mani yā dñ swáswa lākù Luda ma dñ nà. ¹³ Tera sà yā mèn aakō dínc mé ò gō: Ludanaanikēna kù tãmaaao kù yenyīo, ama yenyī mé à deñla.

Yākeburì'ona kù annabikeyā'onaao

14 Á tó yenyī doáre are, à wé pé Luda Nini gbanɔa, atēnsa annabikeyā'ona. ² Gbē kù àten yāke buri o ten yā o kù gbēncōnclo, sé Luda, zaakù gbēke ten maro, àten asiriya o kù Luda Nini gbānaome. ³ Gbē kù àten annabikeyā o ten yā o kù gbēncōnc, àteni ní gba gbāna, àten lé darmmame, àteni ní nèsee kpáteñneme. ⁴ Gbē kù àten yāke buri o teni a zīda karame, gbē kù àten annabikeyā o ten sōsi gbēnc karame. ⁵ Má ye à yāke buri o á pínki, ama má ye à annabikeyā o de abirekūla. Annabikeyā'ori de yākeburì'orila, séto òten bōkōte de sōsi gbēnc le ò kara.

⁶ Ma gbēnc, tó ma suái, akù ma yāke buri ò kãáo, bō àreen à víáre? Séde ma yā'ona gō de yāwewēna ù ke dñna ke annabikeyā'ona ke yādannēnaa. ⁷ Len à de le kù pò'cōborinc ò. Úra ke mōɔɔ, tó àten ù bo súsuro, oni le ò dñ deran àten o nà yá? ⁸ Tó kākāki ù dí bo súsuro, sozanc ni zī soru kero. ⁹ Lemē ákōnc se, tó àten yāke buri o, akù òten maro, deran oni yā kù àten o gbá dñ nà? Á yā ni gē òame. ¹⁰ Yānc buri dasi andunia gūn,

ń ke ɓɔkɔtenaa sariro. ¹¹ Tó òten buri kũ madi a yã maro o, manig̃ de a òriine gb̃ẽ z̃it̃o ùm̃e, akũs̃o anig̃o demene gb̃ẽ z̃it̃o ù se. ¹² Leme ákɔ̃nɔ s̃o, lákũ á kokari ví kũ Luda Nini gbanɔ nà, à kokari ke àg̃o géo are, de s̃osi-deno le ò kara.

¹³ Abire yã yãkeburì'ori wé ke de à le à yã kũ àten o ɓɔkɔte. ¹⁴ Tó ma adua kè kũ yãke burio, ma nini mé à kè, ma laasun dí domene arero. ¹⁵ Tò, yã pì de deramee? Mani adua ke kũ ninio, mani ke kũ laakarìio dɔ. Mani lè sí kũ ninio, mani sí kũ laakarìio dɔ. ¹⁶ Tó n Luda tó nna sì kũ ninio, deran gb̃ẽ dufu kũ à kú gwe ni pi, aami, sáabu kũ n kpà yã musuu? Zaakũ adi yã kũ n òo d̃rɔ d̃ro. ¹⁷ Bee tó n sáabu kpà a zéa, adi n Yesude dake gb̃ana kararo. ¹⁸ Ma Luda sáabu kè, kũ madi yãke buri o deála á pínki, ¹⁹ ama k̃kakaranaa gũn tó ma yã mèn s̃ɔro ò kũ laakarìio, ma yã dàoñne, à manamene de mà yã mèn ùgbanga o kũ yãke burìola.

²⁰ Ma gb̃enɔ, á laasun s̃ung̃o de lán néno p̃o bàro. Àg̃o de lán né f̃itino bà yãw̃anikena musu, ama á laasun g̃o de gb̃ẽ ònd̃ñanɔ p̃o ù. ²¹ Á kèna Luda yã ò pì: Mani buriyã p̃ande o gb̃ẽ dík̃inanɔne gb̃ẽ z̃it̃o lén, bee kũ abireo oni sã kpá ma yãiro.

²² Abire yã yãkeburì'ona de sèeda ù Yesu náanikerinɔnero, sé Yesu náanikerisarinɔ. Len dɔ annabikeyã'ona dí ke Yesu náanikerisarinɔ p̃oke ũro, sé Yesu náanikerinɔ. ²³ Tó s̃osi gb̃enɔ k̃o kàkara ń pínki, akũ òten yãke buri o ń pínki, tó gb̃ẽ dufunɔ ke Yesusaridenɔ sù gwe, oni pi òta kàmmanloo? ²⁴ Tó gb̃ẽ s̃inda pínki ten annabikeyã o s̃o, akũ Yesusaride ke gb̃ẽ dufu sù gwe, ani ń pínki yãze d̃o à a taari e, ²⁵ asiriyã kũ à kú a nèsen ni bo gupuraa, ani wúte a gbera à mì nate Ludane, gbasà à pi Luda kú á té yãpura.

Donyíkèna zé

²⁶ Óni pi deramee ma gb̃enɔ? Tó a k̃o kàkara, á baadi g̃o lè ví ke yãdannena ke yãwewēna ke yãkeburì'ona ke yãke buri pì ɓɔkɔtenaa. Á a pínki ke, de gb̃enɔ le ò kara. ²⁷ Tó òten yãke buri o, gb̃enɔn pla ke aak̃o, àsun de abirekũlaro. Ò k̃o gba zé, gb̃ẽ mèn do ɓɔkɔte. ²⁸ Tó a ɓɔkɔteri kunlo, à lé nak̃a k̃kakaranaa gũn, à a p̃o o ado kũ Luda. ²⁹ Annabikeyã'orinɔ gb̃enɔn pla ke aak̃onɔ yã o, gb̃ẽ kparanɔ laasun lé ń yã. ³⁰ Tó Luda yã sù gb̃ẽ kũ à vutena, gb̃ẽ kũ àten yã o ỹite. ³¹ Á pínki áni f̃o à annabikeyã o dodo, à yã dadak̃ne á pínki, à k̃o kara. ³² Sé annabikeyã'orinɔ g̃o ń lé kũna d̃o, ³³ zaakũ Luda ye yã yãaairo, sé a zéde.

Lákũ s̃osi gb̃enɔ di ke w̃ete kũ w̃eteo nà pínki, ³⁴ ngb̃enɔ g̃o ỹitena k̃kakaranaa gũn, zaakũ ò yã'ona zé víro. Ò mì nate, lákũ ò ò Musa doka gũn nà. ³⁵ Tó ò ye ò yãke d̃o, ò ń zã gbekai be, zaakũ ngb̃ẽ yã'ona k̃kakaranaa gũn bi wé'yãme. ³⁶ Á k̃inaan Luda yã bòn yá? Ke á mèn do yãin à sùu?

³⁷ Tó gb̃ẽ ten da annabikeyã'oriin a ù ke gb̃ẽ kũ Luda Nini done are, àg̃o d̃o kũ yã kũ ma k̃éare pi bi Dikiri yãditenaame. ³⁸ Tó gb̃ẽ p̃a kpà adii, oni p̃a kpái se. ³⁹ Abire yã ma gb̃enɔ, à wé pé annabikeyã'onaaa, ama àsun gí yãkeburì'onaaairo. ⁴⁰ Á yã s̃inda pínki ke a zéa sùsu.

Kirisi vuna gan

¹⁵ Ma gb̃enɔ, baaru nna kũ ma kpàare, kũ a sì a zeon, má ye mà era mà d̃oágu. ² Baaru nna pì mé ani á sura ba, tó á waazi kũ ma k̃éare pì kũna. Tó lenlo, á Yesunaanikena kè p̃ame. ³ Yã kũ à deñla kũ ma sì, ma dàaren dí: Kirisi g̃a ó durunna yã, lákũ à kèna Luda yã ò. ⁴ Ò a ví, akũ à fùte a g̃ɔɔ aak̃o de z̃i, lákũ à kèna Luda yã ò. ⁵ Á a z̃ida m̃o Pitane, akũ à a z̃ida m̃o à ìba gb̃enɔn kuri aweeplanɔne dɔ. ⁶ Abire gbera à a z̃ida m̃o ó gb̃enɔne kũ ò k̃o kàkara gu dok̃onɔ, ò de gb̃enɔn wàa pla kpé bas̃ɔrola. ń daside kun ari tera, ama ń gb̃enɔn andunia tó. ⁷ Abire gbera à a z̃ida m̃o Yamisine, akũ à a z̃ida m̃o z̃ir̃inɔne ń pínki. ⁸ ń pínki gbera à bò à s̃umai, ma g̃o lán né k̃oñsena b̃a. ⁹ Zaakũ Luda z̃ir̃inɔ té makũme kpé, mádi ká ò ma sísi z̃ir̃iro, zaakũ ma wari d̃o s̃osi gb̃enɔ. ¹⁰ Gba kũ Luda dàmene yã má de gb̃ẽ kũ má de a ù ù, akũs̃o gba kũ à dàmene pì ginaro, zaakũ ma kokari kè deñla ń pínki. Makũ mé ma kèro, gba kũ Luda dàmene mé à tò ma kè. ¹¹ Tò, à bò ma k̃inaan yá ke ń k̃inaa, yã kũ óteni a waazi ke a s̃in gwe.

Gèno vuna gan

¹² Lákũ óten Kirisi futena gan waazi ke nà, à kè dera á gb̃enɔn di o gèno ni vuroo? ¹³ Tó gèno ni fute ganlo, de Kirisi dí vuro. ¹⁴ Tó Kirisi dí vuro s̃o, de ó waazikena kè p̃a, akũs̃o á Kirisi náanikena kè p̃a, ¹⁵ o g̃o Luda sèedade ékedeno ù, kũ o ò à Kirisi vù yã. Zaakũ tó gèno di vuro, de Luda dí a vuro. ¹⁶ Tó Luda di gèno vuro, de Kirisi dí vuro. ¹⁷ Tó Kirisi dí vuro, á Kirisi náanikena àre víro, akũ á kú á durunna gũn ari tera, ¹⁸ gb̃ẽ kũ ò andunia tó Kirisi g̃uñño s̃o, ò s̃ate. ¹⁹ Tó ó kunna kũ w̃endiio dí yãin ó wé dɔ Kirisii ado, de w̃endadenɔn ó ù de gb̃ẽ s̃inda pínkila.

²⁰ Yãpura gũn Kirisi fùte bona gan, akũ mé à g̃aavu káaku ù gb̃ẽ kũ ò wúte ò ò òño té. ²¹ Lákũ ga bò bis̃asiri g̃ai nà, len gèno vunaa bò bis̃asiri g̃ai le. ²² Kunna Adamu buri ù tó ga dà gb̃ẽ s̃inda pínkila. Leme dɔ gb̃ẽ kũ ò kú Kirisi g̃uñño ni w̃endi le ń pínki. ²³ Baadi kũ a g̃ɔɔome. Kirisi mé à g̃aavu káaku ù, a gbera a gb̃enɔ ni vu a sug̃ɔɔa. ²⁴ Gbasà g̃ɔɔo lé ká, Kirisi ni kíkè mì de pínki kũ dokanɔ kũ gb̃anɔ, ani a kpata tó De Ludane. ²⁵ Séde Kirisi g̃o k̃i ble ari Luda g̃o a ibereno ke a tintin ù. ²⁶ Ibero kũ ani a kakate kpekpe me ga ù, ²⁷ zaakũ Luda p̃o s̃inda pínki nà Kirisine a ɔ̃. Kũ à pi, p̃o s̃inda pínki kú a ɔ̃, ó d̃o kũ Luda kũ à p̃o s̃inda pínki ñane a ɔ̃ p̃i baasime. ²⁸ Tó à p̃o s̃inda pínki ñane a ɔ̃, àp̃ii Né kũ à p̃o s̃inda pínki ñane a ɔ̃ p̃i ni mì natene, Luda pì nig̃o de a pínki ù p̃o s̃inda pínkiné.

²⁹ Gb̃ẽ kũ òdi da'ite ke gèno g̃ene ù s̃o bi? Tó gèno di vu yãpuraro, b̃yã òdi da'ite ke ń g̃ene ùu? ³⁰ Ók̃oñ s̃o, b̃yã òdig̃o ó zida da kari gũn g̃ɔɔo s̃inda pínkii? ³¹ Kũ òta kũ madi d̃a á yã musu kunna Kirisi Yesu ó Dikiri g̃unwo, madig̃o kú ga léime lákũ gu dí dɔ nà. ³² Tó ma z̃ida yãin ma ɔ̃si k̃ai kũ ñòɔ p̃as̃inɔ za a Efesu, bó àreen à vímenee? Tó gèno ni vuro,

ò p3 ble, ò í mi,
 zaakũ óni ga ziame.

33 Àsun t3 ò á sãtero, gbẽnna vãni dì dà mana yakame.

34 À su á laakariia s3su, àsun durunna ke doro, zaakũ á gbẽkeno Luda d3ro. Ma abirekũ ò de à á wé'iyã d3 yãime.

Gàavuno mề

35 Gbẽkeno ni pi, gènno ni vu deramee? Mề kpate takan onig3 v3i? 36 Y3nko yãme! Odi p3 t3 à b3te f3m-babonaa sariro. 37 T3 ò p3 t3, gbadon yoo ke p3we pãnde, àdi bute p3we pi 3ro. 38 Luda dì t3 à bute lãkũ à dìte nãme, baadi kũ a burio. 39 P3 wẽndidenno p3nki mề dok3nro. Bisãsiri p3 ado, n3b3nno p3 ado, bãno p3 ado, kp3no p3 ado. 40 Ludambe p3no kun, andunia p3no kun. Ludambe p3no gakuri ado, andunia p3no gakuri ado. 41 Ifãntẽ gakuri ado, m3vura p3 ado, susunenno p3 ado. Bee susune p3no ñ gakuri adonadona k3ome.

42 Len anig3 de le gènno vuna g3ro z3. Odi gè v3 à vã, ani vu vãnaa sari. 43 Odi gè v3 bèere sari, ani vu kũ gakurio. Odi gè v3 gbãna sari, ani vu kũ gbãnao. 44 Odi gè v3 kũ andunia mềeo, ani vu kũ wẽndi kũ àdi lãkaro mềeo. Lãkũ andunia mề kun nà, lemẽ wẽndi kũ àdi lãkaro mề kun le do. 45 À kẽna Luda yãn ò p3, gbẽ kãaku Adamu g3 gbẽ bẽne ù, ama Adamu kpede g3 Nini wẽndikpammari ù. 46 Adi ke wẽndi kũ àdi lãkaro mề mé àdi do arero, andunia mề mé àdi do are, a gbera sà wẽndi kũ àdi lãkaro mề. 47 Bisãsiri kãaku b3 b3sutiti gũmme, a plade b3 ludambeme. 48 Gbẽ kũ ò de z3te p3 ùno b3k3a kũ gbẽ kũ à b3 z3tenwo. Gbẽ kũ ò de ludambe p3 ùno b3k3a kũ gbẽ kũ à b3 ludambeo. 49 Lãkũ ó de gbẽ kũ à b3 z3ten taka ù nà, len ónig3 de gbẽ kũ à b3 ludambe taka ù le se.

50 Yã kũ ma òon dí ma gbẽno. T3 kpata kũ à b3 Luda k3naa b3 gupuraa, óni le ò ble kũ ó mềoro. Óni le òg3 kũ gu kũ àdi vãro gũn kũ ó mề kũ àdi vãoro. 51 À ma, mani asiriya óare. Óni ga ó p3nkiro, ama óni li ó p3nki 52 kãnto lán wé'ipakenaa bà kãkãki kpede pena z3. Zaakũ kãkãki ni ù bo, gènno ni vu vãnaa sari, ók3no s3 óni li. 53 Séde ó mề kũ àdi vã dí gẽ a kũ àdi vãro gũn. Séde ó mề kũ àdi ga dí gẽ a kũ àdi garo gũn. 54 T3 ó mề kũ àdi vã gẽ a kũ àdi vãro gũn, akũs3 ó mề kũ àdi ga gẽ a kũ àdi garo gũn, akũ yã kũ à kẽna Luda yãn dí ni papa ò pi:

Ò z3i blè gaa, à miì dè.

55 Ga, n z3blena t3n deraa?

Ga, n sewe kũ mãmee?

56 Durunna mé à ga sewe ù, durunna gbãna s3 àdi bo doka gũmme. 57 Ó Luda sãabu ke, kũ àdi t3 ò z3 ble ó Dikiri Yesu Kirisi gãi. 58 Abire yãi ma gbẽ yenyidenno, à ze gbãna g3ngin bona kũ kpeo sari. À wé tã Dikiri z3a

g3ro s3nda p3nki, zaakũ á d3 kũ z3 kũ áten ke Dikirine pãro.

P3lu wẽtegena sorukenaa

16 Luda gbẽno kãmazakenaa yã musu, lãkũ ma ò Galatia b3su s3sino gbẽnoe nà, à ke le se.

2 Azumanenna kũ azumanenno á baadi g3 g3ro kũ à lè a gbãna lén bo adona, àg3 kakara de àsun kãmaza pi wete g3ro kũ ma suro yãi. 3 T3 ma su, mani gbẽ kũ a ñ díte ò gèno z3 Yurusalemu kũ takadao kũ kãmaza kũ a kãkara piio. 4 T3 à kũ mà gẽme s3, oni gẽ zeme.

Yã kũ P3lu kpàkpa à kenno

5 T3 ma b3te kũ Masedonia b3suo, mani su á k3naa, zaakũ mani pã Masedonialame. 6 Maten kpàkpa mà g3ropla ke kãáo. Bee bunsire se manig3 ye mà ble kãáo, áni gẽ zemenne gu kũ mani gèn. 7 Tera la má ye mà gẽteáwala fãaro, maten kpàkpa mà g3ropla ke kãáo, t3 Dikiri wè. 8 Mani g3 Efesu ari Pentikosi dikpe z3ime, 9 zaakũ Luda zé b3menne manamana mà z3 mana ke, akũs3 ma iberenno dasi.

10 T3 Tim3ti sù à sù, àsun kene búgubugu à v3na keárero, zaakũ àten z3 ke Dikirine lán ma bàme. 11 Á gbẽke sún a gya boro. À zàna kene de à le à kã ma k3naa aafia, zaakũ makũ kũ ma gbẽno ó wé d3i.

12 Ó gbẽndo Apolo s3, madig3 nakaraa gèn baaak3 à su à á gwa kũ ó gbẽ kparano. À ye sunaai g3faro. T3 à zé lè, ani su.

Lédamma kpekpe

13 Àg3 kũ á laakariia, àg3 zena Yesunaanikenaa gũn. Àg3 w3rogo v3, àg3 gbãna. 14 À yã s3nda p3nki ke kũ yeny3o.

15 Á Setefana bedeno d3, kũ m3k3no mé ò Yesude kãakuno ù Girisi b3sun, akũ ò ñ z3da kpà òg3 kpá Luda gbẽno. Ma gbẽno, ma wé kèáwa, 16 à mi nate gbẽ bire takanone kũ gbẽ kũ òten kokari ke leele z3 dok3no pii gũnno ñ p3nki. 17 Ma po kè nna Setefana kũ F3tunatuo kũ Akaiquo sunaaa, zaakũ ò g3mene á gẽne ùme. 18 Ò t3 ma laakarii kpàte kũ á p3o. À bèere lí gbẽ bire takanone.

19 Asia b3su s3sino gbẽno f3 kpàáwa. Akila kũ Pirisilao kũ s3si gbẽ kũ òdi k3 kakara ñ beano f3 kpàáwa manamana Dikiri gũn. 20 Ó gbẽ kũ ó leeleno f3 kpàáwa á p3nki. À f3 kpàk3a kũ Luda gbẽno lépemmanaa. 21 Makũ P3lu, ma 3gben dí. Ma f3 kpàáwa. 22 T3 gbẽke ye Dikiri, Luda láari boa. Ó Dikiri ten su. 23 Dikiri Yesu gbẽke keáre. 24 Má yeáí á p3nki kunna Kirisi Yesu gũn.

2 KƆRINTIDENO

Pɔlu kũ Kɔrinti Yesudeno 1:1-7:16

Yudea Yesudeno kámazakenaa 8:1-9:15

Pɔlu gina kũ a zĩdao 10:1-13:14

Laakarikpatena

1 Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu zĩrii Luda pɔyenyĩnaa gũn kũ ó gbě Timotio, ókɔnɔ mé o takada dí kě sɔsi gbě kũ ò kú Kɔrintinɔne kũ Luda gbě kũ ò kú Kirisi bũ-sunnɔ ń pínki. ² Luda ó De kũ Dikiri Yesu Kirisio gběke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ó Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá, De Luda wëndadɔnneri nèsekpaterii pii. ⁴ Àdi ó laakari kpátewere ó wétámmana sında pínki gũn, de ò le ò gbě kũ ò kú bee wétámmana kpate taka buri gũnnɔ laakari kpátéíne se kũ laakarikpatenɔ kũ Luda ó laakarii kpátewerero. ⁵ Lákũ wari kũ Kirisi kěe di liwái nà, leme dɔ ó laakarii di kpáte manamana Kirisi yã. ⁶ Tó óten wari dɔ, á laakarikpatena kũ á surabanaao yãime. Tó Luda ó laakarii kpáte, á laakarikpatena yãime, de à le à wari dokɔnɔ kũ óten ke fɔ. ⁷ Ó tãmaa ví á yã musu sikaa sari, zaakũ ó dɔ lákũ á bàka kú kũoo warikenaa gũn nà, len á bàka kú kũ ó laakarikpatenaao le dɔ.

⁸ Ó gběncɔ, ó ye àgɔ dɔ lákũ ò ó wé tã Asia bũsun nà. Ó mɛe ùwá manamana de ó gbãna léla, bee ó wëndi ó wé dɔi sero. ⁹ Yã dàóla, óten da o game. Abire ó lé, de òsun ze kũ ó zĩda gbãnaoro, séde Luda kũ àdi gèncɔ vu gbãna. ¹⁰ À ó bó kari zɔkɔw gũn, akũsɔ ani ó bon. Àpiin ó wé dɔi à ó bon dɔ ¹¹ adua kũ áten kewere gã. Leme gběncɔ ni sáabu kene dasi ó yã musu gběke kũ à kèwere yã gbě dasinɔ aduakena sabai.

Pɔlu tá gboronaa

¹² Yã kũ odì a ãa dãn dí: Ó laasun ten owerɛ, kũ Luda gbãnao ó kú kũ nèsepurao manafiki sari andunia gũn, atěnsa á kĩnaa. Andunia ɔndɔn ó kúoro, séde Luda gběke. ¹³ Odì takada ke kěárero, séde a kũ áni a kyó ke à dɔ baasiro. ¹⁴ Lákũ á ó dɔ nà fíti tera, má ye à ó dɔ sãnsã, de à ãa dã ó yã musu Dikiri Yesu sugɔw zĩ, lákũ óni dã á yã musu nà.

¹⁵ Yã pi náanikenaa gũn ma dite yã, tó maten gé Masedonia, mà bɔte á kĩnaa mà á gwa káaku, mà era mà su kũ á kĩnao de à arubarika le gèncɔ pla, gbasa à kpámai ma Yudea genaa gũn. ¹⁷ Kũ ma tá bire dite, ma yã fute kèn yá? Tó ma dite mà yã ke, andunia yã di domene are mà pi, ee, ee ke oi, oin yá? ¹⁸ Lákũ Luda náani ví nà, yã kũ o òáre bi eeme, adi ke oinlo. ¹⁹ Luda Né Yesu Kirisi kũ makũ kũ Silasio kũ Timotio o a yã waazi kěare bi gbě kũ àdi pi eeme, adi ke oinlo, àkũme

Luda ee ù. ²⁰ Zaakũ lé kũ Luda gbě sında pínki yãpura di ke a gũmme. Abire yã kũ Yesu Kirisi tɔo òdi pi, aami, Luda tɔbona yã. ²¹ Luda mé à ó zĩni pète Kirisi gũn kũ ákɔnɔ, à ó díte a pɔ ù, ²² à a sèedaa kèwá, à a Nini dà ò swèncɔ pɔ kũ óni le zenkpeke ù.

²³ Luda ma nèse dɔ, àkũme ma sèedade ù. Kũ má ye mà á bobo á dãnlo yãin mádi gé Kɔrinti doru. ²⁴ Adi ke óten gbãna mɔáre á ludanaanikenaa musunlo, zaakũ a zĩni pète kò, óten zĩ ke kãáo á pɔnna yãime.

2 Akũ ma zeo kũ mani su á kĩnaa kũ nèseyakanaao doru. ² Tó ma tò á nèse yàka, dí mé ani ma pɔ ke nnaa, tó adi ke ákɔnɔ kũ ma á nèse yàkaárenɔ baasiro? ³ Ma takada kěare le, de tó ma su á gwa, ákɔnɔ kũ á de à ma pɔ ke nnanɔ sún ma nèse yakaro yãime. Má dɔ sãnsã kũ ma pɔnna bi á pínki pɔnname. ⁴ Ma takada pii kěare wari gũn kũ pɔsira zɔkɔw kũ wé'i dasio, adi ke de á pɔ yaka yãinlo, de àgɔ dɔ lákũ má yeá nà yãime.

Sùrukena kũ taarideo

⁵ Tò, tó gběke nèseyakana yã kè, adi ke ma nèse en à yakaro, á gbě sında pínki pɔme à yàka, ke á gběkenɔ, de màsun o à gè onalaro. ⁶ Wari kũ á daside dɔ gbě piia mɔa. ⁷ Abire yã à sùru ke kãao tera sà, à a laakari kpátene, de a pɔsira kori sún a dero yã. ⁸ Abire yã ma kúte kěare, à mɔne súsú kũ á yei. ⁹ Akũ mé à tò ma takada birekũ kěare, ma lí pèteoáwa, de mà le mà dɔ tó á yã kũ ma òáre kũna pínki. ¹⁰ Tó a gbě kè kũ a taario, madì ade kè se. Zaakũ tó ma gbě yã kèncɔ, tó yãke sù à kun, madì ke á yã Kirisi are, ¹¹ de Setan sún ɔndɔ kewerero yã, zaakũ ó a manafikinɔ dɔ.

Luda zĩkerinɔ

¹² Kũ ma ka Toroasi de mà Kirisi baaru nna kpá, Dikiri zé bòmene, ¹³ ama ma laakari kpatenaro, kũ mádi ma gběndo Titu lero yã. Akũ ma lé zàmma gwe, ma da Masedonia zén.

¹⁴ Ma sáabu kè kũ Ludao, zaakũ àdigɔ dowerɛ are gɔw sında pínki, odigɔ zĩblerinɔ ù Kirisi gũn, odì a dɔna gbĩ dagula gu sında pínkia. ¹⁵ Zaakũ ó de turaretiti gbĩnnade kũ Kirisi kpàta Ludane ù gbě kũ àteni ń sura banɔ té kũ gbě kũ ò sãtenanɔ. ¹⁶ Ó de gè gbĩ ù gběkenɔne, akũ àdi ga iñne. Ó de wëndi gbĩ ù gbě kparanɔne, akũ àdi wëndi iñne. Ó dí mé à kà à zĩ bire kee? ¹⁷ Ó de lán gbě kũ òdigɔ laga tá kũ Luda yãonɔ

bàro. Kirisi gŭn odì yā o kŭ nèsèpurao kŭ Luda dŏnao a zŭrino ũ.

3 O era óteni ó zŭda sáabu kpán yá? Ó bàka kú kŭ sèeda takada kŭ ò kĕáre ke kŭ a kĕńneo lán gbĕkeno bàn yá? ² Ákŏno me ó takada pi ũ kŭ à kĕna ó swĕea. Gbĕ sínda pínki ni fŭ à dŭ à a kyó ke. ³ Áten mońne gupuraa kŭ ákŏno me takada kŭ Kirisi kĕ à nàwèrè ó ŵ ũ. Adi takada pi kĕ kŭ tawadaaoro, à kĕ kŭ Luda Wĕndide Niniome. Adi kĕ gbè anloaro, à kĕ á swĕeame.

⁴ Yā kŭ ó a náani vŭn gwe Luda are Kirisi gāi. ⁵ Adi ke o ka ó zŭdane ò pi, yā pii bò ó kĭnaanlo, Ludame ó gbāna ũ. ⁶ Ákŭ mé à ó káa, akŭ ó de a bàka kunna kŭ gbĕno dufu zŭkerino ũ. Adi ke doka kŭ à kĕnanlo, Luda Nini yāme. Zaakŭ doka di ga ińne, Nini pi sŭ, àdi wĕndi ińne.

⁷ Kŭ Luda doka kĕ gbè anloa, a gakuri bò Musa ān-nwa. Bee kŭ a tékena dí gi kero, Isarailano dí fŭ ò gwàro. Tó zé kŭ àdi ga ińne pii bò kŭ gakuri bire takao, ⁸ oni Nini pi zé gakuri yā o do yá? ⁹ Tó zé kŭ àdi yā dańla gakuri vŭ, zé kŭ àdi tó yā bo kŭńwo nna gakuri deala zā. ¹⁰ Pŭ kŭ à gakuri vŭ yā gakuri vŭ doro, gakuri kŭ à deala pi yāi. ¹¹ Tó pŭ kŭ adi gi kero bò kŭ gakurio, pŭ kŭ àdigŭ kun gakuri deala zā.

¹² Zaakŭ ó tāmaa bire taka vŭ, odì yā o kŭ swĕgbānao, ¹³ adi ke lán Musa bàro, kŭ à fáta kŭ a ānnwa de Isarailano sún a ān tékena kŭ àdi gi kero lakana ero yāi. ¹⁴ Ama n sá gbāna, zaakŭ ari gbāra tó òten Luda bàka kunna kŭńwo takada kyó ke, fáta dokŏno pii digŭ kú n laasunlame. Àdi goro, séto gbĕ kú Kirisi gŭn baasiro. ¹⁵ Ari kŭ a terao tó òten Musa takada kyó ke, fáta pii digŭ kú n laasunlame. ¹⁶ Ama tó gbĕ are dŭ Dikiria, fáta pii di goa. ¹⁷ Dikiri piime Luda Nini ũ, akŭsŭ gu kŭ Dikiri Nini pi kún, àdi tó ò gŭ n zŭdane. ¹⁸ Ókŏno kŭ pŭ gò ó ānnwano, óten Dikiri gakuri mońne lán dígi bà, odìgŭ li lán a bà gakuri gŭ kara gakurila. Dikiri kŭ à de Luda Nini ũ pi kēnaan gwe.

Luda zŭrino zŭ

4 Abire yāi lākŭ Luda zŭ bire dāwèrè a sùruu gŭn nà, odì kpasaro. ² O ɔ gbāre asiri wé'isariyānci, odì yā ke kŭ manafikioro, akŭsŭ odì Luda yā kotiro. Odì yāpura ońne sūsu, de ò ó zŭda mo gbĕ sínda pínkine Luda are. ³ Tó baaru nna kŭ óten kpá utename, gbĕ kŭ ò sātenanɔn à utēnańne. ⁴ Zaakŭ andunia díkĭna dikiri Yesusarideno wé vŭna kŭńne, de òsun baaru nna sí, Kirisi kŭ à de Luda taka ũ gakuri gu puńnero yāime. ⁵ Ó zŭda kpàkpan óten kero, Yesu Kirisi dikirike kpàkpan óten ke, akŭsŭ óten zò bleáre a yāi. ⁶ Luda pi, gu pu gusiran, akŭ à gu pŭ ó swĕn le do. Gupura pi de a gakuri kŭ àten té ke Kirisi ānnwa dŏna ũ.

⁷ Ó aruzeke bire vŭ ó mè kŭ ò de lán ĕ oro bano gŭn, de ò le ò dŭ kŭ gbāna zŭkŏno pii bò Luda kĭnaame, adi ke ó kĭnaanlo. ⁸ Ódigŭ wari do wá kpa sínda pínkia, bee kŭ abireo odì fuaro. Ódi bídi ke, ama ó tāmaa di lākaro. ⁹ Ódi wé tāwá, ama Luda di ó tónlo. Ódi ó pāte, ama odì garo. ¹⁰ Gɔɔ sínda pínki ó kú Yesu ga taka buri léi, de a kunna le à pisi ó mèea yāi. ¹¹ Zaakŭ ókŏno kŭ ó

bĕnenɔ odigŭ kú ga léi Yesu yāi, de a kunna le à pisi ó mè kŭ ani gaa yāi. ¹² Len ga pi ten zŭ ke ó gŭn le, akŭsŭ wĕndi ten zŭ ke á gŭn. ¹³ Á kĕna Luda takadan ò pi: Má Luda náani vŭ, akŭ ma yā ò. Ókŏno sŭ, o Luda náani dokŏno pii kĕ, akŭ óten yā o a yāi. ¹⁴ Zaakŭ ó dŭ kŭ lākŭ Luda Dikiri Yesu vŭ gan nà, ani ó vu kĕao gan se, ani ó káte a are leele kŭ ákŏno. ¹⁵ Yā díno pínki teni ó lé á yāi, de Luda gbĕke kŭ àten li gbĕnci dasi le a sáabukpana kara a tóbana yāi.

Wédoña mè dufui

¹⁶ Abire yāi odì kpasaro. Bee tó ó mè ten kakate, ó ni ni digŭ dufu kŭ lākŭ gu digŭ do nà. ¹⁷ Ó wĕtāmma gɔɔ do leekēenle díkĭna ten gakuri zŭkŭ kŭ àdi lākaro iwere, kŭ adi sí lekŭaro. ¹⁸ Ó wé pé pŭ kŭ òdi wé sialearo, sé pŭ kŭ òdi wé sialero. Zaakŭ pŭ kŭ òdi wé siale bi gɔɔ pla pŭme. Pŭ kŭ òdi wé sialero sŭ, àdigŭ kun gɔɔ sínda pínki.

5 Ó dŭ kŭ tó ó sò kŭ ó kun kpé ũ andunia dí gŭn yàka, Luda ni kpé kŭ odi bo kŭ dooro kpáwá a bea ari gɔɔ sínda pínki. ² Tera sŭ odì nda sòno pii gŭn, ó ye ò ludambe pŭ pi da, ³ zaakŭ tó o bo sòno, ónigŭ kun mèe sariro. ⁴ Gɔɔ kŭ ó kú sò díkĭna gŭn, odì nda lākŭ ó aso sena bà. Adi ke ó ye ò bo a gŭnno, ó ye ò ludambe pŭ dame, de wĕndi ó sò kŭ ani ga pi mú. ⁵ Abire yāin Luda ó soru kei, akŭ à a Nini kpáwá pŭ kŭ óni le zenkpeke ũ. ⁶ Abire yāi ó swĕe digŭ gbāna. Ó dŭ gɔɔ kŭ ó kú mè díkĭna gŭn, ó kú Dikiri kĭnaaro. ⁷ Zaakŭ ludanaanike-nao ó kúo, adi ke wésinaale yānlo. ⁸ Ó swĕe digŭ gbāna. Bona sòno pín gena Dikiri kĭnaan ó yei. ⁹ Kunna mèe gŭnn yá, bona a gŭnn yá, odigŭ wete ó yā káagu. ¹⁰ Zaakŭ Kirisi nigŭ vutena a tintinnwa, ó pínki óni bo ò ze a are, ani fŭna bo ó baadine a kunna mèe gŭn yākenaa, a mana ke a vāni.

Bisāsirino kēna nna kŭ Ludao zŭ

¹¹ Lākŭ óten vŭna ke Dikirine le nà, odì wete gbĕno yā pi zé e. Luda ó dŭ sānsān, akŭsŭ ó ye à ó dŭ á swĕn le do. ¹² Óteni ó zŭda sáabu kpáare do nlo, óteni á gba zé à ĩa dā ó yā musume, de à le à yā we gbĕ kŭ àdi ĩa dā kŭ mè yāo, adi ke swĕe yānloa. ¹³ Tó áten da ó mii ĩte, Luda yāime. Tó ó kú ó dŭɔɔa, á yāime. ¹⁴ Zaakŭ Kirisi yenyŭ mé àten té káogu. O è tó gbĕ mēn do gā gbĕ sínda pínki yāi, ò gā n pínkin gwe. ¹⁵ À gā gbĕ sínda pínki yāi, de gbĕ kŭ ò gŭno súngŭ kun n zŭda pŭ ũ doro, séde gbĕ kŭ à gā n yāi à vŭ pŭ.

¹⁶ Abire yāi odì gbĕke gwa lākŭ andunia gbĕno di gwa nà tera doro. Bee kŭ ó Kirisi dŭ lākŭ andunia gbĕno a dŭ nà yā, ó a dŭ le tera doro. ¹⁷ Zaakŭ tó gbĕ kú Kirisi gŭn, à gŭ gbĕ dufu ũ. A kunna zŭ gĕte, kunna dufu mé à gŭne. ¹⁸ Abire bò Luda kĭnaame pínki. À ó kĕ kĕao nna Kirisi gāi, akŭ à gbĕno kēna nna kĕao zŭ dāwèrè. ¹⁹ Kirisi gŭn Luda andunia kĕ kĕao nna gbĕno taarino yā danaa sari, akŭ à gbĕno kēna kĕao nna pi yā nàwèrè ó ŵ. ²⁰ Abire yāi Kirisi gĕnenɔn ó ũ. Luda ten gbĕno sísi ó gāi. O kŭte kĕare Kirisi gbĕn, à ke nna kŭ

Ludao. ²¹ Luda tò durunnasaride gɔ̃ durunna kútekebo ù ó yǎi, de kunna a gūn Luda tó yǎ bo kūoo nna.

6 Zaakū Luda zīkeri dakenɔn ó ù, o kúte kèáre, àsun Luda gběke sí à a ke pāro. ² Luda pì:

Ma n yǎ mà a gɔ̃ɔɔ, ma kpanyĩ surabana gɔ̃ɔɔ. Gɔ̃ɔɔ kà sà, gbārame surabana gɔ̃ɔɔ pì ù.

³ Odi yǎ kù ani tó gbě fu kero, de òsun ó zĩ taari lero yǎi. ⁴ Odi ó zĩda mɔ gběɔne zé sĩnda pĩnki gūn kù Luda zīkerinɔn ó ù. Odi mena fĩ manamana kù takasio kù wario kù wétāmmanao. ⁵ Ó ó gbě, ò ó ká kpésiran, ò fùtewáí. Ó zĩ gbāna kè, ódi le o i òro, nà ó dé. ⁶ O mɔ́hne kù nēsepurao kù dōnao kù sùruuo kù manake-nao kù Luda Ninio kù yenyĩ manafiki sario ⁷ kù yāpura'onaao kù Luda gbānao. Ó yāmanakeɔnɔn kùna ó ɔplan kù ó ɔzeo. ⁸ Odi ó kpe ta, òdi ó kpe bo. Odi ó tǎ vāni sí, òdi ó tǎ nna sí. Yāpuradenɔn ó ù, akū òdi ó dite manafikidenɔn ù. ⁹ Tɔ́denɔn ó ù, akū òdi ó dite lán gbě kù ò hí dōronɔn bà. Ó bēneme fá, akū òdi ó dite gènc ù. Odi ó dite pɔ́gbēnanc ù, ama òdi ó dero. ¹⁰ Ó pɔ́ digɔ́ nname, akū òdigɔ́ ó dite pɔ́siranɔn ù. Odi gběnc ke aruzekedenɔn ù dasi, akū òdigɔ́ ó dite takasidenɔn ù. Ó pɔ́ sĩnda pĩnki vĩ, akū òdigɔ́ ó dite pɔ́saridenɔn ù.

¹¹ Kɔrintidenɔn, o yǎ òáre súsu, o ó nēsee wǎáre. ¹² Ódi ó nēsegūnyǎ uteáero, ama a á pɔ́ ùtewere. ¹³ Ma yǎ òáre lán ma nēnc bà. Lákū o ó nēsee wǎáre nà, à á nēse wǎwere le se.

Àsun ke leele kù Yesusaridenɔro

¹⁴ Àsun ke dokɔnɔn kù Yesusaridenɔro. Yǎ mana bàka ùgba kù a vānioo? Bón gupura kù gusirao vĩ kù kōoo? ¹⁵ Kirisi yǎ ni kō sí kù Setan pɔ́o deramee? Derame Yesude bàka nigɔ́ kù kù Yesusarideoo? ¹⁶ Luda kpé dì kō sí kù tǎnanɔn yá? Zaakū Luda Wéndide kpén ó ù, lákū à ò nà:

Manigɔ́ kù kũhwo, manigɔ́ kure hí té, manigɔ́ de hí Luda ù, onigɔ́ de ma gběnc ù. ¹⁷ Abire yǎi Dikiri pì: À kǎmma, àgɔ́ kù ádona, àsun ɔ na pɔ́ gbǎsĩaro, mani á sí, ¹⁸ manigɔ́ denɔ De ù, ániɔ́ de ma nēgɔ́gběnc ù kù ma nēncgběnc. Dikiri Gbānasĩndapinkide mé à ò.

7 Ma gbě yenyĩdenɔn, lákū Luda lé sèwere le nà, ò mì ké yǎ kù àdi mè kù ninio gbǎ léa mámmam, ò ò kunna adona lé papa vĩnakena Ludane gūn.

Pɔlu pɔ kè Kɔrintidenɔna nna

² À tó ó yǎ gɔ́ kù á swènc. Ódi taari ke gběkenero, ódi gběke sǎtero, ódi gběke taki kero. ³ Mádi abire o mà yǎ daálanlo. Ma ò yǎ kò kù á yǎ kù ó swènc ò ga leele ke ògɔ́ kun leeleme. ⁴ Má á nānikena manamana, madì lé gbě á yǎ musu manamana. Ó warikena gūn pĩnki ma laakari kpatena métete, ma pɔ́ kè nna à gè ɔla. ⁵ Bee kù o ka Masedonia busun, ó mè dí kpátero. Wari likawáí kpa sĩnda pĩnkia, ò fùtewáí kù fitio, vĩna ó kù.

⁶ Akū Luda kù àdi gbě kù ò būsanc sé lei ó sé lei Titu sunaa gūn. ⁷ Adi ke a sunan adoro, kù a a sè lei yǎime dɔ. À piwere áteni ma bege ke, á kù dĩndōmene gūn, ma yǎ á kùna gbāna sà, akū ma pɔ́nna kàra.

⁸ Bee kù takada kù ma kǎáre á nēsee yǎka, mádi nēse litero. Kù ma è takada pì á nēsee yǎkaáre gɔ̃ɔɔ pla, de ma nēse lite yǎ, ⁹ ama ma pɔ́ kè nna sà. Adi ke kù ma á pɔ́ yǎkaáre yǎinlo, kù á pɔ́sira tò a nēsee lite yǎime. Á nēseyakanaa pii bò Luda kínaame. Abire yǎi ódi ásarú kǎáero. ¹⁰ Pɔ́sira kù à bò Luda kínaa, àdi tó gbě nēse lite à surabana le, ani dĩndōmene kero. Andunia pɔ́sira mé àdi ga iĩne. ¹¹ À gwa pɔ́ kù pɔ́sira kù à bò Luda kínaa pì iáre. Á mēe wǎ sà, a gi kù á zĩdao, á laakarii fùte, vĩna á kù, a ma bege kè, a wé tǎ, a hí sǎ gǎ. Yǎ pii gūn pĩnki a á zĩda mɔ́hne kù á taari vĩ yǎ pii gūnlo.

¹² Bee kù ma takada pii kǎáre, adi ke gbě kù à taari kè ke gbě kù ò taari kène yǎinlo, ma kè Luda dōnaa gūmme, de á yenawáí le à boáre gupuraa. ¹³ Abire yǎi ó laakari kpatena. Ó laakari kpatena pii gbera, ó pɔ́nna kàra manamana Titu pɔ́nna yǎ musu, kù á pĩnki a tò a nini sù yǎi. ¹⁴ Ma lé gběnc kù á yǎo yǎ, ádi tó wé'í ma kùro. Lákū o yǎpura òáre yǎ sĩnda pĩnki gūn nà, len ó légbēna Titune kè yǎpura ù le. ¹⁵ Lákū a bèere le nà, a a kpe tà, akūsɔ́ a a yǎ mà á pĩnki, tó à dǎ á yǎ piin, a yenaáí dì karamɔ. ¹⁶ Ma pɔ́ digɔ́ nna, kù má á nānikena yǎ sĩnda pĩnki gūn yǎi.

Kɔkamazakenaa

8 Ó gběnc, ó ye àgɔ́ gběke kù Luda kè Masedonia busun ɔ́sinc gběncne dɔ. ² N yɔ́gwanaa kù wétamma pǎsio gūn, hí pɔ́ kè nna manamana, akū bee kù hí takaside búgubugukɔ ò gba dàhne à gè ɔla. ³ Ma òáre ò gba dà kù nēse mēnc doo hí gbāna lén, à de hí gbānala se. ⁴ Ó wé kèwá hí zĩda, ò kúte kèwere manamana, ò hí gba zé hí ɔ le àgɔ́ kù Luda gběnc kámazakenaa gūn. ⁵ Ó kè de pɔ́ kù ó wé dɔila, ò hí zĩda kpà Dikiria gĩa kù ókɔnɔn dɔ Luda pɔ́yenyĩnaa gūn. ⁶ Abire yǎi o wé kè Titua à gé kámaza yǎ kù à nàa á té lakiti ke. ⁷ Zaakū á gbāna yǎ sĩnda pĩnki gūn, ludanaanikena kù yǎ'onaao kù dōnao kù yǎ sĩnda pĩnki aniao kù yenyĩ kù á vĩ kūooo, àgɔ́ gbāna kámaza pì kenaa gūn dɔ.

⁸ Adi ke maten yǎ diteárenlo, ania kù gbě pāndenɔ kēnc maten oáre, de mà á yenyĩ yǎpura dɔ. ⁹ Á ó Dikiri Yesu Kirisi gběke dɔ. Póde inaa gɔ́ pɔ́saride ù á yǎi, akū a pɔ́sarideke gūn à á kè pɔ́denɔ ù. ¹⁰ Lákū ma è nà yǎ pii musun dí: À kù ákɔnɔn kù a ze kù yǎ pii zaa muniyǎ akūsɔ́ áten kenɔ, ¹¹ à yǎ pì lakiti ke sà. Zaakū á soru kè kù a kenaa, à ke á gbāna lén. ¹² Tó gbě gba dà kù nēse mēnc doo pɔ́ kù à vĩ lén, adi ke kù pɔ́ kù à vironlo, abire mé àdi ká. ¹³ Adi ke maten aso lago gbě pāndenɔne, maten díárenlo, de à ke leeleme. ¹⁴ Tera lán dí bà zaakū pɔ́ díái, à kpá gbě kù pɔ́ àdi kíammanɔna, de zĩkea tó pɔ́ dínyĩ, akūsɔ́ pɔ́ kíáawa, ò kpááawa. Lán abire bà ániɔ́ leele. ¹⁵ Lákū à kēna Luda yǎn nà ò pì:

Gbě kù à sète zǎkɔ́ pɔ́ dí dialaro, gbě kù à sète fĩti pɔ́ dí kíaro.

Tituno yā

¹⁶ Ma sáabu kè kù Ludao, kù à tò á yā kú Titu swèñ lákù à kú ma swèñ nà se. ¹⁷ À ó yā mà, a mèe wà à su á gwa, lákù a pɔ yei nà. ¹⁸ Ó gbè do kù a tǔ dàgula sɔsino gbèncó té ñ pínki baarunnakpanaa musun o dàne.

¹⁹ Abire gbera dɔ sɔsino gbèncó a dà à gé kùoo kámaza zǐ kù óten ke ke. Óten zǐ pì ke Dikiri tǔbona yāime kù ania kù ó vío. ²⁰ Ó ye gbèke ó taari e lákù óten ke nà kù gba zǐkǔ kù à na ó zǐ yāoro. ²¹ Adi ke yā kù à mana Dikirineen óten péa adoro, yā kù à mana bisāsirinoneme se. ²² O ó gbèndo pānde dàñne dɔ. O a laakarii gwà a lé víro, o è à ania ví yā sǐnda pínki gūn, akūsǔ a ania èra à kàra tera, kù à á nānikena yāi. ²³ Titu dake sǔ, ma zǐkeri dake kù odì á mana wete leelen a ũ. Ó gbè kparano sǔ, sɔsino gbèncó zǐrinome, mókɔnome Kirisi tǔborino ũ. ²⁴ Abire yāi à mɔñne kù á yeñyí, de sɔsi gbè pino gǔ dǔ kù lé kù óten gbè á yā musu bi yāpurame.

⁹ Adi kù mà takada kèáre Luda gbèncó kǔ kámaza kenaa pì yā musuro, ² zaakù má dǔ kù a nèsemana dà, akù ma lé gbè Masedonia gbèncóne ma pì, Kirisi gbèncó soru mà zaa muniyā. Á aniakenaa pì ñ gbèncó mèe fùte dasi. ³ Akù ma ó gbè pino zǐáwa de àgǔ kù soru gūn lákù ma ò nà, de lé kù o gbè yā pii musu sún ke pāro. ⁴ Tó Masedonia gbèkeno sù kùmao, tó ò è á soru dí manaro, wé'i ni ó kù, kù o á nānikena yāi., Oni á pó o dɔ yá? ⁵ Abire yāi ma dite à mana mà o gbè pino ò domene are, ò gba kù a gǐnake a a lé sè yā keke káaku, de á soru gǔ mana, àgǔ de nèsedo gba ũ, adi ke gba tilasinlo.

Gbadana kù nèsedoo

⁶ Àgǔ yā díkǐna dǔ:

Tó n tǔ fíti, ñni kè fíti,
tó n tǔ zǐkǔ, ñni kè zǐkǔ.

⁷ Baadi kpá lákù à dà a swèe gūn nà ānsisinaa sari tilasii sari. Luda ye gbè kù àdi gba da kù pɔnnaoii.

⁸ Luda ni fǔ à tó arubarika sǐnda pínki likaái, de gɔɔ sǐnda pínki pó sǐnda pínki mǔáwa yā sǐnda pínki gūn ari à fè kááo à yā mana sǐnda pínki keo. ⁹ Lákù à kèna Luda yān nà ò pì:

Àdi pó fǎ takasidenone,
a yāmanakena lakana víro.

¹⁰ Lákù Luda di póburi kpá pótɔriia nà kù pó kù òdi bleo, ani póburi kpááwa, à karaáre, de á manakena ogbe le à tǔ tá. ¹¹ Ani á ke pódencó ũ yā sǐnda pínki gūn de àgǔ gba da dasidasi gɔɔ sǐnda pínki, gbèncó Luda sáabu kpá gba kù a dàñne ó gǐi yāi. ¹² Zaakù Luda gbèncó pókíammana bɔkɔten kámaza zǐ pi ten ke adoro, ani tó Luda sáabukpana dagula manamaname dɔ.

¹³ Gbèncó ni Luda tǔ bo, zaakù kámaza kù a kèe pì ni mɔñne, kù a mii nàte Kirisi baaru nna kù a zeoone, akūsǔ a gbèke kèñne kù gbè sǐnda pínki kù nèse doo.

¹⁴ Oni adua keáre kù á yāo dana ñ swèñ Luda gbèke kù à pìsiáwa yāi. ¹⁵ À Luda sáabu kpá a gba kù à gè onala yāi.

Pɔlu gina kù a zǐdao a zǐ yā musu

¹⁰ Makù Pɔlu, ma kúte kèáre kù Kirisi nèseyǐdao kù a busekeo, makù kù òdi pi, tó má kù kááo má buse, tó má kù kááoro sǔ, madigǔ pāsíáre. ² Ma wé kèáwa, tó ma su, àsun tó mǔgǔ pāsí kááoro, zaakù mani fǔ mǔgǔ pāsí kù gbè kù òdi pi andunia yā mé àten dowerè arenco. ³ Ó kù andunia gúmmè, ama odì zǐ ká lán andunia gbèncó bàro. ⁴ Ó gǔkebcó bi andunia pónlo, Luda gǔkebcó gbāna kù odì zeki gbānancó gboroonome. Odì éke lékpákɔananó gboroo ⁵ kù yǔgǔ yā kù àdi gíñne ò Luda dǔo pínki. Odì laasun sǐnda pínki mile ble, de ò mii nàte Kirisine. ⁶ Tó a mii nàte wèrè mǔmmam, o laka kù ò wé tǎ sǎyāmarisaridenca.

⁷ Adì yā gwa musume. Tó gbè a zǐda nānikena kù Kirisi pón a ũ, ade gǔ dɔn kù Kirisi pón ó ũ lán a bà se. ⁸ Bee tó ma lé gbè à kè zǐkǔ doka kù Dikiri kpáwá yā musu, wé'i ni ma kùro, zaakù á zǐni petena yāime, adi ke á letena yāinlo. ⁹ Àsun ke lándǔ má ye mà vína dadaái kù ma takadakènaao bàro. ¹⁰ Odì pi ma takadanon bèere ví, akūsǔ ò gbāna, ama tó ò wé simale, àdi ñ kù gbānaro, ma yā di ká póke léiro. ¹¹ Gbè kù òten o leno gǔ dǔ kù lákù ó yāncó de nà takadanó gūn tó ó kù kááoro, len óni ke le, tó o kǔ è.

¹² Díno ó ũ ò ò zǐda ke leele kesǔ ò ò zǐda lekǔa kù gbè kù òteni ñ zǐda sáabu kpánco. Tó ò ñ zǐda kpákūsǔ kǔo kesǔ ò ñ zǐda lèkǔa kǔo, òdigǔ ñndǔro. ¹³ Ókɔncó sǔ, óni lé gbè de a lélaro. Óni gbè ikokeki kù Luda ditewere lémmè, kù à à ká kǐnaa se. ¹⁴ Lákù o ka á kǐnaa nà, óten ví ó ikokeki lélaro, zaakù o su kù Kirisi baaru nnao ari á kǐnaa káaku. ¹⁵ Odì lé gbè de a léla, ò gbè pāndencó zǐ ká ó pólaro. Zaakù á ludanaanikena ten kara, ó ye zǐ kù óten ke á tǔ tǔ manamana ari à ká ikokeki kù Luda ditewere lénn, ¹⁶ de ò gé ò baaru nna pi kpá bǔsu kù ò kù á arencó gūn, légbèna kù gbè pāndencó tǔragaa-banaao sari. ¹⁷ Tó gbè ye à lé gbè, à gbè Dikiri yā musu. ¹⁸ Adi ke gbè kù àdi a zǐda sáabu kpá mé à manaro, sé gbè kù Dikiri di a sáabu kpá.

Pɔlu kù zǐri ékeno

¹¹ À mena kùmao kù ma yǔnkɔkeo fíti. Ama áten mena kò. ² Lákù Luda di gǔba kpá nà, len maten kpá le se á yā musu. Ma á kpá Kirisia á gǔ mèn do ũ, de mà á kpázāa lákù nɔkpare lési bà. ³ Lákù mǔè ñndǔ kè Awaune nà, à a sǎte, vína teni ma kù kù ani á laasun likaraáre le se, de à á nana Kirisia gbāsí sari kù nèsedoo tó. ⁴ Tó gbèke sù à Yesu yā kù à bò ado kù ó pǔo waazi kèáre, adì sí araga. Adì nini kù à bò ado kù pó kù a sio sí, adì baaru nna kù à bò ado kù pó kù a mào ma. ⁵ Maten da má kǐana zǐri kù a ñ dite zǐkǔ kǔnci yāke gūnlo. ⁶ Bee tó má lénnaro, má dǔna ví. O mǔáre á pínki sǔsu yā sǐnda pínki gūn.

⁷ Kù ma baaru nna kù à bò Luda kǐnaa waazi kèáre pǔsinaáwa sari, akù ma a zǐda bǔsa á karana yāi, ma taari kèn yá? ⁸ Ma sɔsi pāndencó gbèncó taki kè, ma a bakaa lèmma, de mà le mà zǐ keo á té yāi. ⁹ Gɔɔ kù má kù kááo, tó pó ten kǐama, madì wari dɔ gbèkearo. Ó

gbě kũ ò bò Masedonia b̀sunno s̀menε kũ p̀ kũ àten k̀amao. Maten we mà ke á gbẽkene aso ũro, akũs̄ mani we mà ke á gbẽkene aso ũro. ¹⁰ Kũ Kirisi ỳpura kũ à kũ ma g̀nwō, gbẽke ni kpámenε mà lé p̀i gbẽ Girisi b̀sunlo. ¹¹ B̀ỳain ma ò lee? Luda d̄ kũ má yeái. ¹² Ỳ kũ maten ke, maniḡ kemε, de mà gbẽ kũ òteni n̄ z̄ lek̄a kũ ó p̀ono z̄ini z̄z̄ kũ n̄ légb̄enan̄. ¹³ Gbẽ bire takan̄ bi z̄iri éken̄me! Z̄ikeri manafikiden̄me! Ōdi li Kirisi z̄irin̄ ũ. ¹⁴ Ỳ bonsarenlo. Bee Setan p̀i d̀ li gupura malaika ũ se. ¹⁵ Zaakũ lemε, tó a z̄ikerin̄ li ỳ mana z̄ikerin̄ ũ, ỳbonsarenlo. Kpekpe oni n̄ ỳakenaa gb̄e le.

Pɔlu warikena a z̄irike g̀n

¹⁶ Ma era maten o d̄, gbẽke s̀n ma gwa ỳnko ũro. Tó len s̄ro, àḡ ma dite lán ỳnko bà, de mà le mà lé gbẽ fiti. ¹⁷ Ỳ kũ maten o, Dikiri mé à ma danlo. Lé kũ maten gbẽ ma z̄ida náanikena g̀n, maten gbẽ ỳnk̄ke g̀mme. ¹⁸ Lákũ gbẽno ten lé gbẽ n̄ z̄ida ỳ musu dasi nà, makũ se mani gbẽ. ¹⁹ Zaakũ ák̄no ãnd̄rin̄ adì mena f̄ kũ mìsariden̄ kũ p̀nnao. ²⁰ Tó òteni á ke z̀no ũ, tó òteni á aru mi, tó òteni á taki ke, tó òten deñla m̀are, tó òteni á s̄n ke, adì mena f̄. ²¹ Ỳpurame, ó buse kũ ỳ p̀no kenna! Abire k̀menε wé'ỳ ũ! Ama p̀ kũ gbẽ náanikena, àteni a lé gbẽ, má a náanikena se. Maten abire o ỳnk̄ke g̀mme. ²² Eberun̄me n̄ ũ ỳ? Àkũ ma ũ se. Isarailan̄me n̄ ũ ỳ? Àkũ ma ũ se. Ibrah̄ burin̄me n̄ ũ ỳ? Àkũ ma ũ se. ²³ Kirisi z̄ikerin̄me n̄ ũ ỳ? Má a z̄ikeri ũ deñla. Maten o lán ãade bàme. Ma z̄i k̀ deñla, ma dana kp̀siran deñla, má a gb̄ena lé d̄ro, ma kunna ga léi lé v̄iro. ²⁴ Yudano ma gbẽ kũ fl̄ao lé bupla m̀n donsari ari g̀n s̄ro. ²⁵ Ō ma lele kũ g̀oo g̀n aak̄. Ō ma papa kũ gb̄eo g̀n do. Gó'ite kp̀te kũmao g̀n aak̄, ma ke ḡro do ísira g̀n f̄nant̄ kũ gw̄anio. ²⁶ Ma w̄tegena dasino g̀n madiḡ kũ karii g̀n: Swa karii, kp̄ni w̄deweno karii, Yudano karii, buri p̄nden̄o karii, w̄te g̀n karii, s̄nte karii, ísira karii, Yesude éken̄o karii. ²⁷ Ma z̄i gb̄na k̀ kũ w̄w̄o, ma it̄ k̀ a lé v̄iro, nà ma de, ími ma kũ, madiḡ kun p̀blenaa sari g̀n baaak̄, má té punsi ãa g̀n. ²⁸ A kparano onaa baasi s̄sino gb̄no s̄inda p̀nki laasun d̀ t̄ma lákũ gu diḡ d̄ nà. ²⁹ Dí mé ani busa, mà g̀ busaii? Dín oni k̄ z̄éa à g̀ ũmaa?

³⁰ Tó à kũ mà lé gbẽ, mani gbẽ ma gb̄anasarike musumε. ³¹ Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De d̄ kũ maten éke toro. Ōḡ a s̄abu kp̀ ḡro s̄inda p̀nki! ³² Ḡro kũ má kũ Damasuku, akũ kina Areta asakpa p̀ ò w̄te p̀ b̄nileno d̄kp̄, de ò le à ma kũ ỳi, ³³ akũ ò ma bo wondoo g̀n, ò ma kipa kũ bàao t̄nko g̀n b̄ni kpe, akũ ma bàa s̀.

Pɔlu wégupu'ena

12 À kũ tilasi mà lé gbẽ. Bee kũ à àre v̄iro, mani lé pá wégupu'enano kũ ỳ kũ Dikiri m̀menen̄o s̀. ² Má gbẽke d̄ Kirisi g̀n, ò a s̀ ò g̀e k̄ao ari ludambe aak̄den, a w̄ ḡero donsarin dí. À g̀e kũ m̀eon ỳ, m̀e sarin ỳ, má d̄ro, sé Luda. ³ Má d̄ kũ

ò ade p̀i s̀ ò g̀e k̄ao aruzennamme. À g̀e kũ m̀eon ỳ, m̀e sarin ỳ, Luda mé à d̄. ⁴ À ỳ kũ àdi sí oro mà, kũ bis̄siri ni f̄ à babaro. ⁵ Mani lé gbẽ ade ỳ musu, mani gbẽ ma z̄ida ỳ musuro, sé ma gb̄anasarike ỳ. ⁶ Bee tó mani lé gbẽ, adi ke má ỳnk̄no, zaakũ ỳpura mani o. Ama mani lé gb̄ero, de gbẽke s̀n ma dite de p̀ kũ à èma ke ỳ kũ à mà ma lénlaro. ⁷ De màsun ãa d̄ ỳ z̄k̄ kũ Luda m̀menen̄o musuro ỳi, à p̀ s̄to ma m̀e g̀n Setan z̄iri ũ, àḡ wé t̄ama, de màsun ãa d̄ro ỳi. ⁸ Ma wé k̀ Dikiria g̀n aak̄ ỳ p̀i musu de à p̀ p̀i bo ma m̀n, ⁹ akũ à p̀menε, a gbẽke kũ adì kemεne m̀ma. Gb̄anasarike g̀n a gb̄ana papana d̀ bon. Abire ỳi mani lé gbẽ kũ p̀nnao ma gb̄anasarike musu, de Kirisi gb̄ana ḡ kũ ma g̀n. ¹⁰ Abire ỳ mé à tó madì p̀na ke kũ gb̄anasarikeo kũ wé'idammaaoo kũ wario kũ takasio kũ w̄tammaaoo Kirisi ỳi, zaakũ ḡro kũ gb̄ana k̀aman madiḡ gb̄ana.

Korintidenō yā Pɔlu kũna gbāna

¹¹ Ma ỳnk̄ỳ k̀, ák̄no mé a ma dan. Ák̄no me à de ỳ à ma s̄abu kp̀. Bee tó má kun p̀ke ũro, má k̄ina z̄iri kũ a n̄ díte z̄k̄ kũn̄o ỳke g̀nlo. ¹² Ma a kunna z̄iri ũ m̀are kũ menao manamana s̄edakenan̄ kũ ỳbonsaren̄o kũ daboȳno g̀n. ¹³ B́ mé à á k̄a s̄sino gbẽ kparan̄aa? Ke kũ mádi ḡ á gbẽkene aso ũro ỳi? À s̄uru ke kũmao kũ taari dio! ¹⁴ Tera sà ma soru k̀ mà su á k̄inaa a g̀n aak̄deo, akũs̄ mani ḡ á gbẽkene aso ũro. Ák̄no mateni á wete, adi ke á p̀no maten wetero. Zaakũ den̄ mé òdi aruzeke dite n̄ néno, adi ke néno mé òdi diteñnero. ¹⁵ Mani f̄ mà p̀ kũ má v̄i deáre p̀nki, mà a z̄ida kp̀áwa kũ p̀nnao. Tó ma yenaái ten kara, á yenamai ni lagon ỳ? ¹⁶ Bee kũ a we kũ mádi ḡare aso ũro, gb̄no d̀ pi, wéžerin ma ũ, ma p̀ siáwa kũ ãnd̄o. ¹⁷ Ma á blé gbẽ kũ ma n̄ z̄iáwan̄o ke ḡi ỳ? ¹⁸ Ma kúte k̀ Titunε à gé á k̄inaa, akũ ma ó gb̄endo d̄ne. Titu á blén ỳ? Ó n̄se dok̄noo? Ó ágba dok̄noo?

¹⁹ Áten da ỳ óten boki weten ỳ? Lenlo! Ōten ỳ o kũ Luda d̄naoo kunna Kirisi g̀mme. Ma gbẽ yenyiden̄o, ma abire óare p̀nki á z̄ini petena ỳime. ²⁰ V̄ina teni ma kũ kũ tó ma su á k̄inaa, mani á le lákũ má ye n̄ro, akũs̄ ani ma e lákũ á ye n̄ro. Maten v̄ina ke fitiine kũ n̄seḡbaao kũ p̄f̄o kũ ania p̄s̄io kũ k̄yakanaao kũ k̄pinaao kũ ãad̄naao kũ zukakanaao. ²¹ V̄ina teni ma kũ kũ tó ma era ma su á k̄inaa, ma Luda ni tó wé'i ma kũ á are. Gbẽ kũ ò durunna k̀ ỳ, ò gb̄s̄i k̀, ò p̄p̄ k̀, ò wé'isariỳ k̀no, tó odi n̄se lite ò m̄i k̄ ỳ p̀n̄aro, mani p̄sira ke kũnwō.

Lédamma kpekpe

13 Ma suna á gwa g̀n aak̄den dí. Ōdi ỳ p̀nki ỳpura ma s̄edade gb̄no pla ke gb̄no aak̄ léi. ² Ma ḡnake ma lé dà gbẽ kũ ò durunna k̀no ỳ kũ gbẽ kparano d̄ ma suna á k̄inaa g̀n pladeo, tera ma era maten lé daríma d̄ bee kũ má kũ k̄áoro, tó ma era ma su d̄, mani n̄ gbẽ ke tóro yoo! ³ Áten s̄eda wete kũ Kirisi ten ỳ o ma ḡain ỳ? T̄! Adi ke Kirisi gb̄-

na sarinlo, à gbãna á té. ⁴ Bee kũ à gà lía gbãnasarike gũn, à kun tera kũ Luda gbãnaome. Lemε kunna a gũn ó kú kũ gbãnasarikeo le se, ama ónigĩ kú kãao á té kũ Luda gbãnao.

⁵ À á zĩda tàasi ká à gwa, tó á kú Yesu Kirisi náanike-naa gũn. À keke à á zĩda gwa. Á dĩ kũ Kirisi kú á gũn-loo? Tó lenlo, a funame. ⁶ Má dĩ kũ áni e ódi fuaro. ⁷ Óten wé ke Ludaa de àsun yã vãni ke kero. Adi ke de gbẽnƆ ó zĩ sáabu kpá yãinlo, de à a mana ke yãime, bee tó òteni ó gwa gbẽ funanƆ ù. ⁸ Óni fĩ ò bo yãpura kpero, sé ò zéó. ⁹ Tó ó gbãna vĩro, akũsĩ á gbãna, ó pƆ

digĩ nname. Odi adua keáre de à keke à bo mana.

¹⁰ Ma yã birenƆ kèáre kũ má kú kãáoro, de tó ma su, màsun keáre pãsí kũ doka kũ Dikiri kpàmaoro. À kpàma á zĩnipetena yãime, adi ke á letena yãinlo.

¹¹ Tò, ma gbẽnƆ, à pƆnna ke. À yã keke à bo mana. À ma lédamma ma. À lédokƆnƆ ke àgĩ nna kũ kƆo, Luda yenyĩde aafiade gĩ kú kãáo. ¹² À fƆ kpákƆa kũ Luda gbẽnƆ lépemmanaao. Luda gbẽnƆ fƆ kpàáwa ní pínki.

¹³ Dikiri Yesu Kirisi gbẽke keáre, Luda gĩ yeáí, kũgbẽke-na gĩ kú á té kũ Luda Ninio á pínki.

GALATIANS

Baaru nna pānde kunlo

1 Makū Pɔlu Luda z̄iri k̄u ma Yesude dake k̄u ó l̄el̄enɔ pínki, ókɔnɔ mé o takada dí k̄é s̄osi gb̄é k̄u ò kú Galatia b̄usu ḡunnɔnɛ.*fZ̄ir 16:6* Ma kunna z̄iri ũ dí bo gb̄enɔ k̄inaa ke bis̄asiri ḡairo, Yesu Kirisi k̄u De Luda k̄u à a f̄ute bona ganwo mé à ma z̄i. 3 Ó De Luda k̄u Dikiri Yesu Kirisio gb̄éke k̄éare, à á gba aafia. 4 Kirisi ḡi a w̄end̄iíi ó De Luda p̄yenȳinaaaa, à ó durunna k̄éwá de à ó bo andunia tera v̄ani d̄in. 5 Luda mé à gakuri v̄i gɔɔ s̄inda pínki! Aami.

6 Kū áten kpe li Luda k̄u à á sísi a gb̄éke ḡunne likalika lán dí bà, à are d̄ò z̄é pāndea, yā pii bò ma sare mana-mana. 7 Baaru nna pānde ke kunlo. Gb̄é k̄u ò ye ò Kirisi baaru p̄i litenɔ teni á likaramɛ. 8 Bee tó ókɔnɔ ke malaika k̄u à bò ludambe baaru nna k̄u adi k̄ó sé k̄u a k̄u o òáreoro waazi k̄éare, Luda láari boa. 9 O òare yā ak̄us̄ maten oáre d̄ò, tó gb̄éke baaru nna k̄u adi k̄ó sé k̄u a k̄u a màaoro waazi k̄éare, Luda láari boa.

10 Maten s̄áabu wete bis̄asirian yá, ke Luda? Maten wete ma yā ká bis̄asirigun yá? Tó bis̄asirin má ye à káñgu ari tera, de Kirisi z̄òbleriin ma ũro.

Yesu Pɔlu sena a z̄iri ũ

11 Ma gb̄enɔ, má ye à d̄s̄ k̄u baaru nna k̄u madi kpáare dí bo bis̄asiri k̄inaaro. 12 Mádi ma bis̄asiri k̄inaaro, gb̄éke mé à d̄amenɛro, Yesu Kirisi mé à bò à s̄uomenɛ.

13 A mà lákū má kun nà yā Yudanɔ donȳizen. Ma Luda s̄osi gb̄enɔ wé t̄à p̄s̄ip̄as̄i, ma w̄ete mà n̄ kakate.*fZ̄ir 8:3* 14 Ma Yudanɔ donȳize p̄i yā k̄u ɔplapla de ma s̄aranɔla dasi, ma kokari deñla ó dizinɔ futeokarayā pii ḡun. 15 Ama Luda ma dite a p̄ó ũ zaa ma da gberen. Kū ma sísi a gb̄éke ḡun gɔɔ k̄ame, 16 akū à a Né gb̄arema,*fZ̄ir 9:3-6* de mà a baaru nna kpá buri pāndenɔnɛ. Mádi gé dada gb̄éke kiaro, 17 mádi gé Yurusalemu gb̄é k̄u ò kun z̄irinɔ ũ ma ãnɔ k̄inaaro, ma ge Larubunɔ b̄usun ḡɔnɔmɛ, akū ma era ma su Damasuku.

18 W̄é aak̄ gberan ma ge Yurusalemu, de ò k̄ó d̄s̄ k̄u Pitao, akū ma ke k̄áo gɔɔ ḡero.*fZ̄ir 9:26-30* 19 Mádi z̄iri pānde ero, séde Dikiri dakūna Yamisi. 20 Yā k̄u ma k̄éare pii, ma si k̄u Ludao k̄u adi ke éken ma tòro.

21 Abire gbera ma ge Siria b̄usun k̄u Silisia b̄usuuo.

22 Gɔɔ b̄irea Kirisi s̄osi gb̄é k̄u ò kú Yudeanɔ dí wé simalero, 23 ama ò mà ò p̄i, gb̄é k̄u àteni n̄ wé t̄á yā mé àten donȳize k̄u à w̄ete à kakate p̄i waazi ke tera s̄a, 24 akū ò Luda t̄ó bò ma yā musu.

Pɔlu k̄yāmana k̄u z̄iri kparanɔ

2 W̄é kuri aw̄esiik̄ gbera ma era ma ge Yurusalemu k̄u Baanabao.*fZ̄ir 15:2-4* Ma Titu s̄è, à ḡèe k̄úoo se. 2 Ma ge gwe, k̄u Luda mé à bò à s̄uma à p̄i mà gé yāime. Akū ma baaru nna k̄u madi kpá buri pāndenɔnɛ b̄òk̄ote gb̄é k̄u ò de gb̄é z̄ók̄ ũnɔnɛ n̄t̄ene, de z̄i k̄u ma k̄é k̄u a k̄u maten keo s̄un ke p̄aro. 3 Titu k̄u ó l̄ele, bee k̄u a Girikikenaao, odi ḡá naa à t̄s̄ z̄ro. 4 Yā pii f̄ute Yesude éke k̄u ò ḡéwá k̄p̄aninɔ musume. Ò ḡéwá de ò ó z̄idadekena Kirisi Yesu ḡun asiri gwa ò ó da z̄òblemme, 5 akū od̄i we ò mii n̄ateñnero bee f̄iti, de à le àḡs̄ baaru nna p̄i yāpura k̄una yāi. 6 Gb̄é k̄u òteni n̄ gwa gb̄é z̄ók̄ ũnɔ dí yāke karamenɛro. Lákū ò de nà dí kemene yāke ũro, zaakū Luda di gb̄éke wé gwaro. 7 Ò è Luda baaru nna kpana buri pāndenɔnɛ n̄amenɛ ma ɔ̄i, lákū à a kpana Yudanɔnɛ n̄ Pitane a ɔ̄i n̄a. 8 Zaakū lákū Luda z̄i k̄é Pita ḡai n̄a a kunna z̄iri ũ yā musu Yudanɔ t̄é, len à z̄i k̄é ma ḡai buri pāndenɔ t̄é le. 9 Yamisi k̄u Pitao k̄u Yuhana k̄u òteni n̄ gwa s̄osi gb̄egba ũnɔ gba k̄u Luda d̄amenɛ d̄ò, akū ò ɔ kpawá, ókɔnɔ k̄u Baanabao k̄ógb̄éke s̄eeda ũ. Ò si ò gé buri pāndenɔ k̄inaa, m̄ók̄ɔnɔ s̄s̄, Yudanɔ k̄inaa. 10 Yā k̄u ò yein dí, n̄ takasidenɔ yā ḡs̄ d̄ógu. Gɔɔ b̄irea s̄s̄ ó m̄èe w̄á k̄u a k̄enaoo k̄ò.

Yesu n̄anikena mé àdi ó sura ba

11 Kū Pita s̄u Antioku, ma gine t̄ēt̄ent̄é, k̄u à z̄à yā yāi. 12 Zaakū ari Yamisi z̄irinɔ ḡs̄ gé ká, àdi p̄ó ble k̄u buri pāndenɔmɛ. Kū ò k̄a, akū à b̄oru k̄u k̄peo à k̄ém̄ma, k̄u àten v̄ina ke Yuda k̄u ò z̄é k̄u t̄s̄z̄na yāonɔnɛ yāi.

13 Yuda kparanɔ n̄aa manafikikena p̄i ḡun. Bee Baanaba se ò a ḡa ò n̄ám̄ma. 14 Kū ma è ò baaru nna yāpura k̄una a z̄éaro, ma ò Pitane n̄ pínki wára: M̄ók̄n̄ Yuda ina n̄ kun lán buri pānde bà, adi ke lán Yuda b̄anlo. À k̄é dera ndi ḡá na buri pāndenɔ, de òḡs̄ Yudanɔ yā k̄una?

15 Yudanɔn̄ ó ũ inaa ḡun, buri pānde durunnakerinɔn̄ ó ũro. 16 Ama ó d̄s̄ k̄u gb̄éke di bo mana doka p̄i k̄ena yāiro, séde Yesu Kirisi n̄anikena ado.*fRom 3:20, 22* Bee ókɔnɔ, o Kirisi Yesu náani k̄é, de ò le ò bo mana ó Kirisi n̄anikena p̄i yāime, adi ke doka p̄i k̄ena yāinlo, zaakū gb̄éke di bo mana dokakūna yāiro.*fZab 143:2* 17 Gɔɔ k̄u óten wete ò bo mana Kirisi ḡun, tó o è durunnakerinɔn̄ ó ũ se, abire p̄i Kirisi ten durunna gba z̄én yá? Oi! 18 Tó ma era maten doka k̄u ma gb̄oro keke, doka p̄i taariden ma ũ gwe. 19 Zaakū ma ḡs̄ ḡé ũ doka pii musu, akū ma kpe line, de màḡs̄ kun Luda p̄ó ũ yāi.

Ma ga lía kũ Kirisio. ²⁰ Makũ mé má kun doro, Kirisi mé à kú ma gũn. Tera sà ma bisāsirikena gũn má kú Luda Né kũ à yemai à gí a wëndi ma yāi náanikena gũmme. ²¹ Maten Luda gběke da pãro. Tó gbě dì bo mana doka pì yāime, de Kirisi gā pãme.

Musa doka kũ ludanaanikenaao

3 Ákõn Galatia yõnkõn! Ò pó dàáwan yá? O Yesu Kirisi gana lía mǎre a è sãnsãn. ² Má ye mà yā mèn do gbekaáwa. A Luda Nini lè dokakũna yāin yá, ke yā kũ a màa pì náanikena yāime? ³ À kè dera a gõ yõnkõn ù lán dí bàa? A naa kũ Luda Nini gbãnao, akũ áten láka kũ á zĩda gbãnao yá? ⁴ Á wari zõkõn kè pãn yá? Oi, adi ke pãro. ⁵ Luda a Nini kpàáwa, à daboyãn kè á té á dokakũna yāin yá, ke yā kũ a màa pì náanikena yāime?

⁶ Á gwa Ibrahimã. À Luda náani kè, akũ Luda tò yā bò kãao nna a náani kũ à kè yāi. *fNaa 15:6, Rom 4:3* ⁷ Ágõ dõ kũ gbě kũ òten Luda náani kenõ mé ò Ibrahim burinõ ù. *fRom 4:16* ⁸ Luda yā takada gĩnake à a baaruu kpà Ibrahimã à pì, Luda ni arubarika da buri sĩnda pínkigu a gã, *fNaa 12:3* zaakũ Luda yā takada pì gĩnake à dõ kũ Luda ni tó yā bo nna kũ buri pãndenõ a náani kũ oni ke yāi. ⁹ Len Luda dì arubarika da gbě kũ òten a náani kenõgu le, lákũ à kè a náanikeri Ibrahimã nà. ¹⁰ Gbě kũ à zè kũ dokakũnao gõ láari pó ùme, zaakũ à kèna Luda yān ò pì, gbě kũ òdigõ yā kũ ò kú doka takada gũnnõ kũna pínki a zéaro bi láari pómme. ¹¹ Ó dõ sãnsãn kũ Luda dì tó yā bò kũnwo nna dokakũna yāiro, zaakũ ò pì, gbě kũ Luda tò yā bò kãao nna a náani kũ àten ke yāi mé anigõ kun. ¹² Doka dí kõ le kũ ludanaanikenaao, zaakũ ò pì, gbě kũ à yā pìi kèe, ade ni wëndi le a gũn. ¹³ Kirisi gõ láari pó ù ó gẽne ù, à ó bõ doka láari gũn, zaakũ à kèna Luda yān ò pì, gbě kũ ò lòko lía bi láari pómme. ¹⁴ Abire kè le de arubarika kũ Luda dà Ibrahimõ le à gõ buri pãndenõ Kirisi Yesu gāime, de ò Nini kũ Luda a lé sè le a náanikena yāi.

Musa doka kũ Luda léseñaao

¹⁵ Ma gbẽnõ, bisāsiri yãkena takan maten oáre. Tó gbě légbẽe dite, akũsõ à sèedadennõ vĩ, oni fõ ò gbororo, oni fõ ò yãke karanlo. ¹⁶ Len Luda lé sè Ibrahimã le kũ a burio. *fNaa 12:7* Luda yā takada dí pì kũ a burinõ lákũ parin à témma bàro, à pì kũ a buriomme. Gbě mèn don à téa, àkũme Kirisi ù. ¹⁷ Yā kũ má ye mà on dí: Luda gĩnake à lé sène yā à pì a bàka nigõ kú kãao. Wè wàa pla kũ mèn barakurio gberan doka sù. *fBon 12:40* Doka pì ni fõ à léseña pìi gbororo, ani fõ à a ke pãro. ¹⁸ Tó òdi Luda arubarika le dokakũna gũn, de adi bo a léseña gũn doro. Ama Luda gběke kè Ibrahimã, kũ à a lé sène yāime. *fRom 4:14* ¹⁹ Bóyã à doka dìtei dõ? À doka kãra ari Ibrahim burinõ kũ Luda lé sè a yā musu gõ sume, de gbẽnõ le ò dõ kũ ò de taaridennõ ù Luda kĩna yāi. Luda a doka pìi kpà malaikanõ, ò nà yãkerekierine a õĩ, à dite gbẽnõ. ²⁰ Luda léseña sõ, a yãme ado, a bàka kú kũ yãkerekierioro.

²¹ Tò, doka pìi bò Luda léseña kpen yá? Lenlo! Tó doka kũ àdi wëndi kpámma kun yā, de o bo mana doka pì yāi. ²² À kèna Luda yān ò pì, durunna gbě sĩnda pínki kà kpén, de arubarika kũ Luda a lé sèe pì le à gõ Yesu Kirisi náanikerinnõ pó ù a náani kũ òten ke pì yāi.

²³ Zaade Yesunaanikena dí suro, doka ó ká kpén, à ó kũna purusunõ ù ari Yesunaanikena kũ àten su gèe à bò gupuraa. ²⁴ Len doka pì de ó gwàri ù le yā ari Kirisi gõ su, de ò bo mana a náanikena yāi. ²⁵ Lákũ Yesunaanikena sù nà sà, o bo ó gwàri yān.

²⁶ Kunna Kirisi Yesu gũn á de Luda nénnõ ù á pínki a náani kũ áten ke yāi, ²⁷ zaakũ ákõn kũ a da'ite kè Kirisi pó ùnõ, a Kirisi dàa sète. ²⁸ Yudanõ kũ buri pãndenõ, zõnõ kũ zĩdadennõ, gõgbẽnõ kũ nõgbẽnnõ donadona kõnero, zaakũ á pínki pó dokõnõ á ù kunna Kirisi Yesu gũn. ²⁹ Tó á de Kirisi pó ù, á de Ibrahim burinnõ ùme, akũsõ á de arubarika kũ Luda a lé sène blèrinõ ù. *fRom 4:13*

4 Maten oáre, gõnõ kũ túbibleri de né ù, bee tó a de aruzekennõ de a pó ù pínki, à de zõlaro. ² Àdi mì nate gwàrinõnõ kũ gbě zõkõn ari gõnõ kũ a de ditea. ³ Len ókõn se, gõnõ kũ ódi kàsara kũro, odì zò ble andunia pó kũ òdi mì nateñennõ. *fGal 4:9, Kõl 2:8, 20* ⁴ Kũ gõnõ kũ Luda dite kà, à a Né zĩ, ò a ì bisāsiri ina ù Musa doka gũn, ⁵ de à ókõn kũ òten zò ble Musa dokanennõ bo, ò gõ a nénnõ ù. ⁶ Luda a Né Nini dà ó swèe gũn, kũ ó de a nénnõ ù yāi. Nini pìi dì wiki lé à pi: Baa, ma De! ⁷ Abire yāi zõme n ù doro, néme n ù. Lákũ Luda néme n ù nà, à n ke a túbibleri ùme. *fRom 8:15-17*

Põlu bídikena Galatians yã

⁸ Gõnõ kũ á Luda dõro, adì do pó kũ ò de Luda ùronõ. *f1Kõ 8:4-6* ⁹ Lákũ á Luda dõ nà tera sà, atẽnsa kũ Luda á dõ, bóyã a era áten are dõ pó gina futa gbãnasari pinnõ dõ? Bóyãin a era á ye à doñyĩ dõ? ¹⁰ Adì gõnõ kenõ kũ mõ kenõ kũ dikpe kenõ kũ wè kenõ tẽ bo. *fRom 14:5, Kõl 2:16* ¹¹ Vĩna ma kũ á yā musu. Ase zĩ pãn ma kè á té yá?

¹² Ma gbẽnõ, ma wé kèáwa, à gõ lán ma bà, zaakũ ma gõ lán á bà. Àdi taari kemene yãro. ¹³ Á dõ kũ gyãkenaa gũnnõ ma baaru nna kpàáre káaku. ¹⁴ Bee kũ ma gyãkena kèare yõogwana ù, ádi ma gya boro ádi lé'i kúmaro, a ma si lán Luda malaika kesõ Kirisi Yesu bàme. ¹⁵ Arubarika kũ áten kemene yā kè deraa? Mani fõ mà o á yā musu mà pi, tó ani sí ke yā, de a á wé bõbo a kpàma. ¹⁶ Kũ ma yãpura oáre yāin ma gõ á zãnguri ù sà yá? ¹⁷ Gbě kũnõ mèe wà kũ á yã, ama a mana yāinlo. Ó ye à kèwáme, de à narĩma. ¹⁸ Mèwãna kũ gbě yã a mana yāi mé à nna. Ma mèe wà kũ á yã gõnõ sĩnda pínkime, adi ke gõnõ kũ má kú kãáo adonlo. ¹⁹ Ma né yenyĩdenõ, mateni á ina wãwã ke dõ ari Kirisi gõ sà da á gũn. ²⁰ Má ye màgõ kú kãáo tera, de mà a yã'ona lite, zaakũ ma bídi kè á yãme.

Hazara kũ Sarao

²¹ À omene, ákõn kũ á ye doka iko vĩáwanõ, ádi yā kũ à kèna Musa doka takada gũn maroo? ²² Ò pì Ibrahim

négõgběncò ì gběncò pla. À a do ì kù zòcòmē,*fNaa 16:15* akù à a do ì kù zìdadeo.*fNaa 21:1-2* 23 Zòcò pì né ì bisāsirikēnaa gūmmē, akù zìdade a pò ì Luda lésēna yāi.*fRom 9:7-8* 24 Ncgbě pìncò yā dewere yāasi taka ũ, Luda bàka kunna kùńwo yā leu pla ũ. A do bò Sinai kpi kīnaamē, àdi zòkena iíñē. Àkù mé à Hazara ũ. 25 À de Sinai kpi kù à kù Larubuncò b̀usun yāasi taka ũ. Yurusalemu tera de a ũ d̀, zaakù àten zò ble kù a gběncò ñ pínkime. 26 Yurusalemu kù à kù musumē zìdade ũ. Àkùmē ó da ũ. 27 Zaakù à kēna Luda yān ò pi: Ñ p̀onna kē, m̀k̀n para kù ñdi né iro! Ñ ayuwii kē, m̀k̀n kù ñdi ǹwāwā kero! Zaakù m̀k̀n kù n zā pā kpānyī, n né dasi de ncgbě kù a zā are d̀a p̀la. 28 Àk̀ncò s̀ ma gběncò, Luda lésēna nēncò á ũ lán Isaaku bà. 29 Né kù ò a ì bisāsirikēnaa gūn wari d̀ò né kù ò a ì kù Luda Nini gbānaoaa. Len à de le kù a terao. 30 À kēna Luda yān deramē? Ò pi: Ñ pé zòcò piia kù a néo, zaakù zò né ni túbi ble kù zìdade néoro.*fNaa 21:10* 31 Abire yāi ma gběncò, zò nēncò ó ũro, zìdade nēncò ó ũ.

Gõna zìdadencò ũ Kirisi gūn

5 Gõna zìdadencò ũ yāin Kirisi ó bóí. À zeo gíngin, àsun tó ò era ò bà káare á yīn z̀ncò ũ doró. 2 Makù P̀lu maten oáre, tó a tò ò t̀cò z̀áre, Kirisi ni karana keárero. 3 Ma era ma ò, ma karaáre, gbě kù à tò ò t̀cò z̀áre, séto à mì nate Musa dokane pínki. 4 Àk̀ncò kù àten wete à bo mana doka gūncò, a á zìda kē Kirisia, a kē Luda gběkea. 5 Yesu náanikenaa gūn ó bona mana tãmaa vī, ó wé d̀i kù a Nini gbānao. 6 Kirisi Yesu gūn t̀z̀na ke t̀z̀nasari yāke vīro, séde Yesu náanikena kù àdi yenyī iíñē. 7 Àten gé are yā manamana. Dí mé à tena yāpurai zé z̀áre? 8 Yā kù a a zé lè dí bo Luda kù à á sísi à á sé kīnaaro. 9 L̀bene fítinna d̀i flawadēna fute pínki.*f1Kò 5:6* 10 Má á náani vī Dikiri gūn, kù áni nēse pānde daro. Gbě kù àten á likara s̀, ani a zī gbè le, bee díme. 11 Makù s̀ ma gběncò, tó t̀z̀na waazin maten ke ari gbāra, b̀yāi òten ma wé tã d̀cò? Tó leme, de Kirisi gana lía yā ni ũ gběkearo. 12 Gbě kù òten á likara kù t̀z̀na yāoncò gé ò ñ zìda f̀ere ke se. 13 Àk̀ncò s̀ ma gběncò, Luda á sísi à g̀ zìdadencò ũmē, ama àsun tó á g̀na zìdadencò ũ p̀i g̀áre p̀yeinakena zé ũro. Àg̀ mì natek̀ne kù yenyīo, 14 zaakù yā m̀n do díkīnamē Musa doka s̀nda pínki mì ũ: Ng̀ ye n gbědakei lán n zìda ẁndii bà. 15 Tó àten saka t̀t̀k̀a àten k̀ sóso, à laakari ke k̀kakatēnaai.

Luda Nini donnena are

16 Maten oáre, à tó Luda Nini doáre are, á bisāsirike p̀yeina ni láka. 17 Á bisāsirike p̀yeinaa d̀i k̀ sé kù Luda Nini p̀oro, ak̀s̀ Luda Nini p̀yeinaa d̀i k̀ sé kù á bisāsirike p̀oro. Òdi g̀k̀ime, abire yāi adi f̀ à yā kù á

yei kero.*fRom 7:15-23* 18 Tó Luda Nini ten doáre are, doka iko vīawaro.

19 Ó ó bisāsirike d̀ncò d̀s̀ s̀ns̀n: Pāpākenaa, gbāsīkenaa, wé'isariyā, 20 tãnagbagbanaa, gāwākenaa, zāngu, fítii, nēseg̀baa, nēsewānaa, denlawetēnaa, kēkēk̀anaa, k̀kpaatēnaa, 21 kēna kù k̀o ñni, wēdenaa, f̀ai pāpā bona kù yā bire takancò. Ma a lé dàawa lākù ma dàawa nà yā, yā bire taka k̀rincò ni kpata kù à bò Luda kīnaa lero.

22 Luda Nini s̀, àdi yenyī iíñē kù p̀ncònao kù aafiaao kù menao kù gběkeo kù manakenaao kù náanio 23 kù busekenaa kù zìdak̀nad̀naao. Doka ke d̀i g̀i yā birencò takairo. 24 Gbě kù ò de Kirisi Yesu p̀ ũncò ñ bisāsirike dàa pà lía kù a p̀nidenancò kù a p̀yeinancò leele. 25 Lākù ó kù Luda Nini gāi nà, ò a d̀ro sé. 26 Òsung̀ ỳg̀ vīro, òsun k̀ d̀k̀aro, òsun g̀baa kpá kù k̀oro.

Dana k̀a

6 Ma gběncò, tó á gběke s̀ à s̀te à durunna kē, àk̀ncò kù Luda Nini ten doáre arencò à g̀g̀ k̀aa busebuse, à laakari ke de òsun á ỳ ò gwa sero. 2 Àg̀ k̀ aso sé. Àten Kirisi doka papan gwe. 3 Tó gběke teni a zìda gwa p̀ke ũ, ak̀s̀ à kun p̀ke ũro, àten a zìda s̀temē. 4 Baadi a yākena tàasi ká gbasa à ña d̀. Àsun a yā lek̀a kù gbě pānde p̀oro, 5 zaakù baadi ni a zìda aso séme.

6 Gbě kù òten Luda yā dane, à a aruzeke li a danneriine.

7 Àsun á zìda kekero, Luda dí sí foboro. P̀ kù gbě t̀ncò àdi kē. 8 Tó gbě t̀ a bisāsirike dàaa, ani kakatēna ine. Tó gbě t̀ Luda Nini donena are gūn s̀, ani ẁndi kù àdi lākaro ine. 9 Òsun kpasa kù yāmanakenaaoro, zaakù tó ódi kámma booro, óni àre le a g̀ra. 10 Abire yāi tó o zé lè, òg̀ a mana ke gbě s̀nda pínkine, atēnsa ó Yesu náanikeri dakeno.

Lézammanaa

11 À wānzān gbàgidigbagidi kù ma kē kù ma zìda cò gwa sà.

12 Gbě kù òten yā ke gběncò wé yāincò mé òten gā naáwa kù t̀z̀na yāo, de òsun wé tãmma zēna kù Kirisi gana lía yāoro yāi. 13 Bee t̀z̀rii p̀ncò se, ò doka k̀naro. Ò ye à t̀ z̀, de ò le ò ña d̀ á s̀edaa pii yā musu yāime. 14 Mani ña d̀ p̀ke yā musuro, séde ó Dikiri Yesu Kirisi gana lía yā baasiro, zaakù a yāi andunia g̀mēne gè ũ ak̀s̀ ma g̀ gè ũ anduniane. 15 T̀z̀na ke t̀z̀nasari yāke vīro, séde g̀na gbě dufu ũ. 16 Luda gběke ke gbě kù ò yā p̀i k̀nancò, à ñ gba aafiaa. M̀k̀ncòmē Isaraila yāpurancò ũ.

17 Zaa gbāragbēke s̀n ma wé tã doró. Wari kù ò d̀ma Yesu yāi b̀gbē kpé kù ma mēea.

18 Ma gběncò, ó Dikiri Yesu Kirisi gběke keáre! Aami.

EFESUDENŊ

Gbēke kũ Luda kēwēre Kirisi gũn

1 Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu zĩrii Luda pɔyenyĩnaa gũn, makũ mé ma takada dí kē Luda gbē kũ òten Kirisi Yesu náani ke zaa Efesunɔne. **2** Ó De Luda kũ Dikiri Yesu Kirisio gbēke keáre, à á gba aafiaa. **3** Ó Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá! Ó kunna Kirisi gũn Luda a Nini arubarika sĩnda pínki dàógu zaa musu. **4** Á ó sé a gũn andunia katena ã, de ó kunna gũ denē adona mamberu sari. Yenyĩ gũn **5** à gĩnake à ó díte a néɔ ũ Yesu Kirisi gāi, lákũ àten wete a pɔyenyĩnaa gũn nà, **6** de à tó bo a gbēke gakuride kũ à kēwēre a Né yenyĩde gũn yāi. **7** A gũn à ó bó kũ a aruo. Á ó taarino kēwá a gbēke zókũ **8** kũ à kēwēre à gē ɔla yāi. Ɔndĩ sĩnda pínki kũ wézē sĩnda pínkioo gũn **9** à tò o a pɔyenyĩnaa asiri dĩ, lákũ à zēo à ke Kirisi gāi nà. **10** Tó a pɔyenyĩnaa pì kegɔɔ kà, ani pó sĩnda pínki kakara Kirisi ní Midenē, pó kũ à kú musu kũ zĩteo pínki. **11** Luda kũ àdi yā sĩnda pínki ke lákũ à zēo a pɔyenyĩnaa gũn nà gĩnake à ó díte lákũ àten wete nà, à ó sé a pó ũ Kirisi gũn, **12** de ókɔɔ kũ ó wé dɔ Kirisii zaa káakunɔ ògũ de a tó gakuride kpàrinɔ ũ. **13** Ákɔɔ sɔ, a yāpura yā mà, a baaru nna kũ à á sura bàa pii si. A gũn Luda a zĩda sēedaa kēáwa a Nini kũ à a lé sē ũ. **14** Ákũme túbi kũ óni le zenkpēke ũ ari Luda gũ gé a gbēnɔ bo, de ò a tó gakuride kpá yāi.

Pɔlu aduakena Efesudenɔne

15 Abire yāi zaa gɔɔ kũ ma á Dikiri Yesu náanikenaa mà kũ yenyĩ kũ á ví kũ Luda gbēnɔ ní pínki, **16** mádi kámma bo kũ Luda sáabukpanaa á yā musuro. Á yā ògũ dɔmagu wéke kũ madì ke Ludaaa gũn. **17** Madì wé ke De gakuride, ó Dikiri Yesu Kirisi Ludaa, de à á gba Ɔndĩ, à á wé kēáre kũ a Nini gbānao de à le à a dĩ swáswa. **18** Madì wé kea à á nēse wēáre de à le à tãmaa kũ à á sísia dĩ. Á a túbi gakuride aruzēke pìnɔ díte a gbēnɔne **19** kũ a gbāna zókũ bonsare kũ àten zĩ ke ókɔɔ kũ odì a náani kenɔ gũnwɔ. Gbāna zókũ pì zĩ kē Kirisi gũn **20** gɔɔ kũ Luda a vù gan, à a vùte a ɔplai zaa musu. **21** Gwen Kirisi de kpatablerinɔ kũ ikodenɔ kũ gbānadennɔ kũ dikirinɔla ní pínki kũ tó kũ òdi mì natehennɔ pínki. Adi ke andunia tera díkĩna adonlo, kũ a pó kũ ani suome dɔ. **22** Luda tò à iko ví pó sĩnda pínkia, akũ à a díte pó sĩnda pínki mìde ũ sɔsi gbēnɔne. **23** Sɔsi gbē pìnɔme Kirisi mè ũ, à de Kirisi kũ àdi pó sĩnda pínki papa gu sĩnda pínkia papana ũ.

Vu à bona gan gēna wēndin

2 Á de yā gēnɔ ũ Ludane á taarino kũ á durunnano yāi. **2** Á té andunia díkĩna ágbai, a mii nàte Ɣa gbānadennɔ kĩnane, Setan kũ à kpé dona ludayādarisarinnɔne are pii. **3** Ó pínki ó de lán ní bà yā se. Odì pó kũ ó mè yeii kũ yā kũ à ó pɔ gbào ke. Ó inaa gũn ó de gbē kũ Luda ní pɔfē kiparĩmanɔ ũ lán dakenɔ bà, **4** ama Luda sùru zókũ, à yenyĩ vīwēre manamana. **5** Gɔɔ kũ ó de gēnɔ ũ ó taarino yāi, à ó fúte kũ Kirisio leele. Á á sura bà a gbēke gũn. **6** Kirisi Yesu gũn à ó sé à ó vúte kãao zaa musu, **7** de à le à a gbēke zókũ bonsare mɔhne andunia kũ ani su gũn yāi yā mana kũ à kēwēre Kirisi Yesu gũn musu. **8** Luda á sura bà a gbēke gũn Yesu náani kũ a kē yāi. Abire dí bo á kĩnaanlo, Luda mé à á gbá. **9** Á surabana dí bo á yākena gāinlo, de gbēke sún Ʃa dāoro yāi. **10** Luda ɔgben ó ũ. Kirisi Yesu gũn à ó ké de ògũ kú kũ yā mana kũ à gĩnake à díte wēre kēnao.

Gōna mè dokɔɔ ũ Kirisi gũn

11 Ákɔɔ kũ á de buri pāndennɔ ũ inaa gũn, à laasun lé á kunna yāa. Tǔzɔnadennɔ dí á sísi gyɔfɔɔdennɔ, ama ní tǔzɔna de bisāsiri ɔgbe ũme. **12** Gɔɔ birea á kun Kirisi sari, á de gbē zĩtɔɔ ũ Isarailannɔne. Á baka kú Luda bàka kunna kũhwo kũ a lésenneanao gũnlo. Á kú andunia gũn tãmaa sari ludadōnaa sari. **13** Kirisi Yesu gũn tera, ákɔɔ kũ á zā kũ Ludao yānɔ a nai kãni kũ Kirisi aru gbānao. **14** Ákũme ó kunna kũ kōo nna ũ, à tò Yudanɔ kũ buri pāndennɔ gũ mè dokɔɔ ũ. A mèe gũn à ibere kũ à da ní dagura bĩni ũ gbòro, **15** à Musa doka nà gui kũ a yāditennannɔ de à tó ní pla ní pínki gũ kãao gbē dufu mēn do ũ. Len à tò ò kē kũ kōo nna le. **16** À ibere làka, à ní pla ní pínki kē nna kũ Ludao mè dokɔɔ pii gũn a gana lía yāi. **17** À sù à kena nna kũ Ludao baaruu kpà ákɔɔ kũ á zā kũ Ludaonɔne kũ gbē kũ ò kãni kãaonɔ dɔ. **18** Kirisi yāi ó pínki ó zé ví ò na De Ludai kũ a Nini dokɔɔ gbānao.

19 Abire yāi á de gbē zĩtɔɔ ke bōasunɔ ũ doro, a gũ bedennɔ ũ kũ Luda gbēnɔ, a ɔndennɔ ũme. **20** Ákɔɔme kpé kũ Luda bò ē kũ zĩrinɔ kũ annabinɔ náaa ũ, akũsɔ Kirisi Yesume à ēpetegbe ũ. **21** A gũnn kpé pó sĩnda pínki dí kũ kũn, àdigũ gbā Luda kpé ũ Dikiri gũn. **22** A gũn ákɔɔ se, á de kpé pì bobɔnɔ ũ, ákɔɔme Luda Nini kúki ũ.

Pɔlu zĩkena buri pāndennɔ té

3 Abire mé à tò makũ Pɔlu, má de purusuna ũ Kirisi Yesune ákɔɔ buri pāndennɔ yāi. **2** Ádi ma

lákū Luda a gbēkekennena zī dàmene mà ke á téroo?
³ Luda a asiriyā mòmene, ma kěáre fiti kò. ⁴ Tó a a kyó kè, áni fī à dī lákū ma wé kè nà Kirisi asiriyā musu.
⁵ Luda dí yā pì o gbēkene yāro, akū tera sà à m̀ a zīrinō kū a annabinōne kū a Nini gbānao. ⁶ Yā kū à utena yā pìn dí: Kirisi Yesu gūn baaru nna mana yāi buri pāndeno gǔ Luda túbiblerino ũ lēle kū Yudano, ò gǔ kūhwo mēdokōndeno ũ. Ní baka kú lé kú Luda sēe gūn.
⁷ Ma gǔ baaru nna pii kpàri ũ gba kú Luda dàmene, a gbāna tén zī ke ma gūn yāi. ⁸ Makū kú má kīana Luda gbēno té, Luda gba pii dàmene, akū maten Kirisi aruzeke lakanasari baaru kpá buri pāndeno, ⁹ maten asiriyā kú Luda ten wete gbē sīnda pínkine boñne gupuraa. Asiriyā pì utena Luda kú à p̀ sīnda pínki kè kīnaa zaa káaku, ¹⁰ akū tera sà à tò kpatablerino kú ikode kú ò kú musuno a òndī buri dasino dī sasi gbēno gāi. ¹¹ Luda poyenyīna kú à kun zaa káaku pì lé pàpa Kirisi Yesu ó Dikiri gāi. ¹² A gūn ó zé vī ò na Ludai kú swēeo kpatena a nānikena yāi. ¹³ Abire yāi ma wé kēáwa, àsun tó á nēse yaka wari kú maten ke á musu yāiro. Á kpetana yāime.

Kirisi yenyī

¹⁴ Abire yāi madì kúte De Ludane. ¹⁵ A kīnaa a bede kú ò kú musu kú zīteono n t́ lèn n pínki. ¹⁶ Madì wé kea à á gba gbāna á nēse gūn kú a Nini gbānao a aruzeke gakuride lén, ¹⁷ de Kirisi vute á swēn a náani kú áten ke yāi, á zīnipetena gǔ gbāna yenyī gūn, ¹⁸ de à le à a yenyī yàasa kú a gbānao kú a leio kú a lòkotooo gbá dī kú Luda gbēno pínki, ¹⁹ de à le à a yenyī kú oni fī ò a lé dī pínkiro dī, Luda papana pínki pekereáwa.

²⁰ Luda zǔkǔ! Ani fī à kewere de lákū odi a wé ke ke odi a laasun lé nàla manamana kú gbāna kú áten zī ke ó gūnwo. ²¹ Ògǔ a t́ kpá sasi gbēno kú Kirisi Yesuoo gūn wē kú wēeo ari goro sīnda pínki! Aami.

Mēdokōnkenaa

⁴ Makū kú má de purusuna ũ Dikirine, ma wé kēáwa, á kunna gǔ de lákū Luda á sísi àgǔ de nà. ² À kǔ fī, àgǔ yekǔi zīdabusanaa gūn kú nēseyīdao kú menao. ³ À wé tã àgǔ lédokōno kú à bò Luda Nini kīnaa vī bà kú àdi á dǔkǔ ũ. ⁴ Mē mēn dome, akūsī Nini pii mēn dome. Len tāmaa kú Luda á sísiaa mēn do le se. ⁵ Dikiri mēn do, akūsī donyīze mēn do kú da'itekēna mēn doo. ⁶ Luda mēn dome ó pínki De ũ. Àkū mé à iko vī ó baadia, àdigǔ zī ke ó gbē sīnda pínki gūn, à kú kú ó gbē sīnda pínki.

⁷ Kirisi gbēke kè ó baadine, lákū à gba dàwēre nà lén. ⁸ Abire yāi à kēna Luda yān ò pì: Kū à fūte à tà musu, à dò zīzōne are, à gba dà gbēno.

⁹ A fute à tana musu bire de deramēe? Abire pì à kipa ari zīte gēi gīa. ¹⁰ Gbē kú à kīpaa piime gbē kú à fūte à tà ludambe musumusu ũ, de à gu sīnda pínki pa. ¹¹ Àkū mé à gbēkeno gbà zé ògǔ de zīrinō ũ, gbēkeno annabinō, gbēkeno baarunnakparino, gbēkeno pasutonō ke yādannerino, ¹² de Luda gbēno gǔ kú a zī soru

gūn, de Kirisi mē gbāna kú, ¹³ ari ó pínki ògǔ gé ká Luda Né náani dokōno kenaaa a dīna dokōno gūn, de ò gǔ gbē papanano ũ Kirisi kú p̀ sīnda pínki pēkerea zǔkǔ lén. ¹⁴ Tó lēme ònigǔ de né fiti kú òdi òndī kú manafikio kēne ò n sātēno ũ doro, kú yā dufu dannena dī n sé lán ũa ke ísǔ bà. ¹⁵ Oi, óni yāpura o kú yenyīo, ò gbā yā sīnda pínki musu Kirisi kú à de a mì ũ gūn. ¹⁶ A gūnn mēgu sīnda pínki dī kǔ kūn ò nakǔa kú tīno gbānao, akū mēguno dī zī ke a zéa, mēe digǔ gbā àgǔ kara kú yenyīo.

Kunna zī kú kunna dufuo

¹⁷ Abire yāi maten yā oáre kú Dikiri tóo, mateni á gbao laakarii. Àsungǔ kun lán kifiri kú n nēsefutake doñne areno bāro. ¹⁸ Ní laasun n kè yōno, ò zǎ kú wēndi kú Luda dī kpámāo, kú n wé sira, akūsī n sǎ gbāna yāi. ¹⁹ Ò nēse víro, ò n zīda kpà wé'isariyāa, ò dà vāni buri sīnda pínki kena ni vī. ²⁰ Ákōno sǔ, ádi Kirisi yā da da lero. ²¹ Yesu gūn a a yā mà, a yāpura kú à vī dàda. ²² Ò oáre à ɔ gbaré à dà zī kú à doáre arei, kú à yàka á pónidena vānino yāi. ²³ Ò oáre à á nēse lite á laasun gǔ dufu, ²⁴ áni dà dufu kú Luda kè lán a p̀ bà sé, á kunna nigǔ adona kunna yāpurade ũ yāzedeke gūn.

²⁵ Abire yāi à ɔ gbaré manafiki yāi, á baadi gǔ yāpura o a gbēdakene, zaakū mēdokōndeno ũ ò. ²⁶ Tó a p̀ fē, àsun durunna kero. Àsun tó ifāntē gē kpén àgǔ kpé pǔfēnaro, ²⁷ de àsun Ibilisi gba zéro yāi. ²⁸ Gbē kú àdi kpāni o yā à kpāni tó. À wé tã à zī mana ke kú a ɔo, de à p̀ le à bo takasidenōne. ²⁹ Àsun tó yā vāni ke bo á lénlo, séde a zéde kú ani gbē kara, à ke àre ũ gbē kú òten manōne. ³⁰ Àsun Luda Nini kú à kú adona da pōsiranlo. À de sēeda kú Luda kēáwa ari á bona goro zī ũ. ³¹ Àsun ke ũni kú gbēkeoro. À pǔfē tó kú pētēo kú patana gbānao kú gbēsōsōnaao kú pāsīkena buri sīnda pínki. ³² Àgǔ gbēke ke kú kōo. Àgǔ kǔ wēnda gwa. À sūru ke kú kōo lákū Luda sūruu kè kǎo nà Kirisi gūn.

Kunna gupuran

⁵ Lákū á de Luda né yenyīdeno ũ nà, à a ágba sé. ² Lákū Kirisi yewái nà à gi a wēndiii ó yāi sa'obbo kú a gbī nna Ludane ũ, à tó yekǔi doáre are le se.

³ Lákū á de Luda gbēno ũ nà, ádi kú ò pāpākēna ke dà vāni buri sīnda pínki ke wākū yā ma á té sero. ⁴ Wé'isariyā'ona kú yā dōro sari onao kú faai bēne bonao mana kǎáoro dǔ, sé sáabukēna yā. ⁵ Àgǔ dī sānsān kú pāpākeri ke kesī dàvānide ke kesī wākūde ke ni kpata kú à bò Luda kīnaa ble lēle kú Kirisioro. P̀ kú gbē dī a wākū ke gǔ a dikiri ũme. ⁶ Àsun tó gbēke á sāte kú yā pǎ korioro. Yā bire takano mé ani tó Luda pǔfē kipa a yādarisarinō. ⁷ Àsun tó á bàka gǔ kú kūñworo. ⁸ Á kú gusiran yā, tera sà Dikiri gūn á kú gupuran. Àgǔ kun gupura gbēno ũ, ⁹ zaakū gupura dī mana buri sīnda pínki írīne kú yāzedeo kú yāpura. ¹⁰ À yā kú àdi ká Dikirigu dada. ¹¹ Á bàka sūngǔ kú kú gusira yākēna kú à karana vírooro. À yā bireno bobo gupurai. ¹² Bee yā kú gbē pino dī ke asiri gūn ona bi wé'yāme.

13 Tó ò bò kũ yāo gupurai, òdi a súsu dŕ, 14 zaakũ gupura di tó ò pŕ sŕnda pŕnki e. Abire yāi òdi pi:

I'ori ñ vu ñ fute bona gan,
Kirisi ni gu punne.

15 Àgŕ á táa'ona dŕ manamana. Àsungŕ de yŕnkŕnŕ ũro, sé ŕndŕrinŕ. 16 Àgŕ yā kũ Luda a zé bòáre ke, zaakũ gŕrŕ dŕkŕnanŕn vāni. 17 Abire yāi àsungŕ de yŕnkŕnŕ ũro, àgŕ dŕ lākũ Dikiri pŕyenyŕna de nà. 18 Àsungŕ kũ kũ wēdekenaaoro, àdi pāpā zŕm̄mame, ama à tó Luda Nini gŕ zŕ ke á guu papana, 19 gbasa à fāai bo kũ kŕo kũ zaburao kũ Luda tŕkpanaaŕo kũ lè kũ Luda Nini di daáreo. À lè sí, à Dikiri tŕ kpá á swēē gŕn, 20 àgŕ De Luda sáabu ke gŕrŕ sŕnda pŕnki yā sŕnda pŕnki gŕn kũ ó Dikiri Yesu Kirisi tŕo. 21 À mì natekŕne Kirisi vŕna kũ á vŕ yāi.

Gŕgbē kunna kũ a nanŕo

22 Ákŕnŕ nŕgbēnŕ, á baadi gŕ mì nate a zāne lākũ Dikirin áten keŕe bà. 23 Zaakũ gŕgbēme nŕgbē mì ũ, lākũ Kirisi de sŕsi gbē kũ ò de a mè ũnŕ mì ũ nà kũ ñ Surabariio. 24 Lākũ sŕsi gbēnŕ di mì nate Kirisine nà, leme se nŕgbēnŕ gŕ mì nate ñ zānŕne le yā sŕnda pŕnki gŕn.

25 Ákŕnŕ gŕgbēnŕ sŕ, á baadi gŕ ye a nanŕi lākũ Kirisi ye sŕsi gbēnŕi nà, à gi a wēndiii a yāi. 26 À gbā bŕne kũ ío a yā gāi de àgŕ de a pŕ ũ, 27 de à ñ kpan'are ke kũ gakurio sāa sari yitorokŕnaa sari mamberu sari gbāŕŕ sari taari sari. 28 Len à kũ gŕgbē sŕnda pŕnki gŕ ye a nanŕi le lán a zŕda mèe bà. Gbē kũ à ye a nanŕi ye a zŕ-daimē. 29 Gbēke di gŕ a zŕda mèeiro. Àdi pŕble kpāa, àdi laakari dŕa lākũ Kirisi di ke sŕsi gbēnŕne nà, 30 kũ ó de a mègunŕ ũ yāi. 31 Abire yāi gŕgbē ni bo a de kũ a dao bea, oni nakŕa kũ a nanŕo, ñ gbēnŕn pla ni gŕ mè do ũ. 32 Asiri zŕkŕ kũ yā pŕi gŕn, ma è à de le Kirisi dagura kũ sŕsi gbēnŕo. 33 Bee kũ abireo à de á yā ũ se dŕ. Á baadi gŕ ye a nanŕi lán a zŕda bà. Nŕgbē sŕ, à a zā yā da.

Néno yā

6 Ákŕnŕ néno, Dikiri gŕn àgŕ á de kũ á dao yā ma, zaakũ abire mé à mana. 2 À bèere lí á de kũ á daone, de àgŕ aafia à gi ke andunia gŕn. Yā kũ Luda diŕe káaku kũ lésenaaon gwe.

4 Ákŕnŕ denŕ sŕ, àsun á néno pŕ yakaro. À ñ tŕtu ke à lé daŕma Yesude négwana ũ.

Zŕno yā

5 Ákŕnŕ zŕno, àgŕ á andunia dí dikirinŕ yā ma kũ nèsedoo kũ vŕnao kũ lukanaao lākũ Kirisin áten keŕe bà. 6 Àsun zŕ keŕne ñ wé yāiro. Àgŕ Luda pŕyenyŕna ke kũ yāpurao kũ ákŕnŕme Kirisi zŕno ũ yāi. 7 Àgŕ zŕ ke kũ kokario lākũ Dikirin áten keŕe bà, adi ke bisāsirinlo. 8 Àgŕ dŕ kũ Dikiri ni baadi yāmanakena fŕna bone, zŕ kesŕ zŕdade.

9 Ákŕnŕ dikirinŕ sŕ, àgŕ keŕne le se. À yā pāsŕ oŕnena tŕo. Àgŕ dŕ kũ mŕkŕnŕ kũ ákŕnŕo pŕnki, á Dikiri kũ musu, àdi yā ke gbēke wé yāiro.

Gŕkebo kũ Luda kpàwánŕo

10 Yā kũ à gŕn dí: Àgŕ gbāna Dikiri gŕn kũ a iko gbāna zŕkŕnŕo. 11 À gŕkebo kũ Luda kpàáwanŕo da pŕnki, de à le à ze gŕngin à Ibilisi ŕndŕ fŕ. 12 Zaakũ adi ke bisāsirinŕnŕ óten ŕsi ká kŕhŕoro, sé nini vāni kũ ò kũ musunŕ. Ò de andunia díkŕna gusira kŕblerinŕ ũ kũ ñ midenŕ kũ ñ ikodenŕ. 13 Abire yāi à gŕkebo pŕnŕ séte à da pŕnki, de à fŕ à ze à gŕ gŕrŕ vānia, gbasa à gŕ zena gŕngin a pŕnki kenaa gbera. 14 Àgŕ zena gbāna, à yāpura dŕ á pi asa ũ, à yāzedeke da mŕ uta ũ. 15 À kena nna kũ Ludao baaru nna kpá kyate ũ, de àgŕ kũ kũ soruo. 16 Àgŕ ludanaanikena kŕna sēgbako ũ gŕrŕ sŕnda pŕnki, de à fŕ à Setan kà tédenŕ de pŕnki. 17 À surabana sé à kũ mŕ fŕra ũ, àgŕ Luda yā kũ à de a Nini fēneda ũ kŕna. 18 Àgŕ adua ke gŕrŕ sŕnda pŕnki, àgŕ Luda kpányŕ gbeka yā sŕnda pŕnki gŕn kũ a Nini donnena areo. Àgŕ itē ke kũ mena zŕkŕnŕo, àgŕ adua ke Luda gbēnŕne ñ pŕnki. 19 À adua kemene dŕ, de tŕo maten yā o, Luda ma gba lé mà a baaru nna asiri oŕne vŕna sari. 20 Baaru nna pi yāi má de Luda wéde kũ ò dà kpésiran ũ. Àgŕ adua kemene, de mà baaru nna kpá vŕna sari lākũ à kũ mà kpá nà.

Lézammanaa

21 Ó gbēndo yenyŕde Tikiku, Dikiri zŕkeri náanide ni ma baaru kpááre pŕnki, de à le àgŕ ma kunna dŕ kũ pŕ kũ maten keo. 22 Ma a zŕáwa de à ó kunna oáreme, á nèse le à yŕda kũ.

23 Ó gbēnŕ, De Luda kũ Dikiri Yesu Kirisio á gba aafia, à á yena kŕi karaáre kũ á ludanaanikenaao. 24 Luda gbēke ke gbē kũ ò ye ó Dikiri Yesu Kirisii lakanaa sarinŕne ñ pŕnki.

FILIPIDENƆ

Pɔlu aduakɛna FilipidenƆne

1 Makū Pɔlu kū Timotio Kirisi Yesu zɔblerinƆ ɔkɔnƆ mɛ o takada dí kɛ Luda gbɛ kū ò kú FilipinƆne kunna Kirisi Yesu gūn kū n gbɛ zɔkɔnƆ kū n kpanyĩrinƆ. **2** Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisio gbɛke keáre, à á gba aafiaa. **3** Gɔɔ kú á yá dɔmagu pínki, madìgɔ ma Luda sáabu kpáme. **4** Ma aduakɛnaa gūn pínki madìgɔ adua keáre á pínki kú pɔnnao, **5** kú á ɔ kakarana kúmao baaru nna kpanaa gūn zaa gɔɔ kú a mà ari kú a gbãrao yá. **6** Má dɔ sãnsã, lákū Luda nà zĩ manaa á té nà, anigɔ ke, ari à gé mì deo Kirisi Yesu sugɔɔ zĩ. **7** Á mana kú má á yá kúna á pínki le, zaakū á yá kú ma swɛn. Má da kpésir-ann yá, má ze kú baaru nna piio a yãpura ona yãin yá, á pínki á baka ví zé kú Luda ma gba gūn. **8** Luda dɔ kú mateni á bege ke á pínki kú Kirisi Yesu yenyĩ burio. **9** Madì adua keáre, de á yenyĩ gɔ kara àgɔ gé dɔnaa gūn kú wékɛnao swáswa, **10** de à yá kú à kú à ke dɔ, àgɔ kun nɛsepuradɛnƆ ù taari sari Kirisi sugɔɔ zĩ. **11** Àgɔ pana kú yá mana kú òdi bo Yesu Kirisi KĩnaanƆ, de ò Luda tɔ bo, ò a sáabu kpá.

Kirisime Pɔlu wɛndi ũ

12 Ma gbɛnƆ, má ye àgɔ dɔ kú yá kú à ma le té kà baaru nna gena areime, **13** akū soza kɛnabe dogarinƆ n pínki kú gbɛ kparanƆ dɔ kú Kirisi yãin ò ma dà kpésiran. **14** Ma dana kpésiran yãin ó gbɛnƆ Dikiri náani kè dasi de yála, akū n kùgbãna kàra, òten Luda yã o gbɛnƆne vĩna sari. **15** Yãpurame, n gbɛkenƆ dì Kirisi yã waazi ke denlana yãin kú nɛsegɔbaao, gbɛkenƆ sɔ kú nɛsemanao. **16** Gbɛ díkĩnanƆ dì ke kú yenyĩome, zaakū ò dɔ kú má zena kú Yesu baarunnakpanaa yãin má yĩna la. **17** Nɛsegɔbade pìnƆ sɔ, òdi Kirisi yã waazi ke denlamɔn- nena yãime, adi ke kú nɛsepuraonlo. Òten da òteni n kunna kpésiran wari karamene. **18** Yãken yá? Manafiki gūnn yá, yãpura gūnn yá, a pínki dé, òten Kirisi yã waazi kemɛ. Ma pɔ nna kú abireo, akūsɔ ani era à ke nna dɔ, **19** zaakū má dɔ kú adua kú áten kemene kú Yesu Kirisi Nini kpányĩo ni tó mà bo. **20** Ma wé dɔi, akūsɔ má a náani vĩ manamana, kú wé'i ni ma kú yãke gūnlo. Tera sà lán yá bà kú kùgbãnao mani Kirisi tɔ bo ma mèe gūn, má kunn yá kesɔ ma gan yá. **21** Zaakū Kirisi yãin má kún, ga demene àre ũ. **22** Tó ma kunna kú wɛndiio demene zĩ àrede ũ, má dɔ a kú mani séro, **23** ma laasun kpaatename. Má ye mà tá, de màgɔ kú kú Kirisio. Gwe manamene de gu dila zã. **24** Ama à

mana màgɔ kú kú wɛndiio á yã. **25** Abire yã futena víro. Má dɔ kú mani gɔ la màgɔ kú kãáo á pínki, de à le à gé are kú pɔnnao ludanaanikɛnaa gūn. **26** Len gɔɔ kú mani era mà su á gwa le, áni zé le à ĩa dã Kirisi Yesu gūn manamana ma yã. **27** A pínki dé, tó ma su á gwa ke mádi suronlo, à tó á kunna kɔ sé kú Kirisi baaru nnao, de tó mateni á baaru ma, mà ma kú á zena gíngin kú lédokɔnƆ, áten ɔsi ká kú nɛse mèn doo baaru nna pì zé yã. **28** Àsun tó á iberenƆ yãke vĩna á kũro. Abire nigɔ deñe sèeda ũ kú ò mii pè kakate- naaa, ákɔnƆ sɔ áni bo mana. Luda kenan gwe. **29** Zaakū Luda á gbá zé à wari ke Kirisine, adi ke a náanikɛna adonlo. **30** Ɔsi kú a è maten ká yá, akūsɔ a mà maten ká ari tera, ákɔnƆ á kú ɔsi dokɔnƆ pìi gūmmɛ.

Zɔdabusanaa

2 Tó á kunna Kirisi gūn lédamma vĩ, tó a yenyĩ ten té kpáái, tó á lédokɔnƆ vĩ kú a Ninio, tó á kɔ wɛn- da vĩ kú sùruuo, **2** à laasun dokɔnƆ ke, àgɔ yenyĩ dokɔnƆ vĩ lédokɔnƆdenƆ ũ, pɔyeinayãdokɔnƆdenƆ ũ, de ma pɔnna gɔ papana. **3** Àsun yãke ke denlana ke yɔgɔkɛna yãiro. Zɔdabusanaa gūn à a gbɛdake kú kú bɛereeo de á zĩdala. **4** Gbɛke sún laasun lé a zĩda mèn do yãaro, à gbɛ pãndenƆ pɔ lé dɔ. **5** Àgɔ nɛse kú Kirisi Yesu vĩ vĩ se. **6** A ludakɛnaa gūn adi a zĩda kɛna lɛlɛ kú Ludao yã daro, **7** akū à a zĩda gwɛnaa tòn, à zĩrike sè, à gɔ bisāsiri ũ, à bisāsirike sè. **8** Á a zĩda bùsa, à mii nàte ari à gɛè à gào, ari lígbãndurukpana ganaa. **9** Abire yãin Luda a sè musu, à tɔ kú à de tɔ sĩnda pínkila kpàne, **10** de tó ò Yesu tɔ sì, gbɛ sĩnda pínki ni kútene ludambe kú zĩteo kú zĩte gɛio, **11** gbɛ sĩnda pínki ni o kú a léo kú Yesu Kirisime Dikiri ũ De Luda tɔbona yãin.

À gu puñne andunia gūn

12 Abire yãin ma gbɛ yenyĩdenƆ, lákū adi ma yã ma gɔɔ kú má kú kãáo nà, atɛnsa kú má kú kãáo tera doro, àgɔ á bona mana lé papa kú vĩnao kú lukanaao. **13** Zaakū Luda mé àten zĩ ke á gūn de àgɔ ye a pɔyenyĩ- naai gbasà à ke. **14** Á yã sĩnda pínki ke yãkete kú lék- pakɔanaao sari, **15** de àgɔ taari sari, gbãsi sari, Luda né

mamberusarideno ũ tera gbě sātēna nēsēpāsīdeno té, kũ átēn gu puñne andunia gũn lán susuneno bà, ¹⁶ àgǔ wěndi yā kũna, de mà le mà ãa dā kǎáo Kirisi sugɔɔ zĩ yāi. Tó átēn ke le, de mádi bà pā léro akūsǔ mádi zĩ pā kero. ¹⁷ Bee tó ma aru ni kóte á ludanaanikēna sa'o'i ũ, ma pɔ nigǔ nna, maten pɔnna ke kǎáo á pínki. ¹⁸ Ákǔno sǔ, à pɔnna ke le, ò ke lēle.

Timɔti kũ Epafarɔdituo

¹⁹ Kũ Dikiri Yesu arubarikaaŋo mani Timɔti zĩáwa tera, de mà le mà á baaru ma, ma laakari kpáte. ²⁰ Má gběke ví kũ à ye á yāi yāpura lákũ a bàro. ²¹ Gbě sīnda pínki zĩda yā mé àdi done are, adi ke Yesu Kirisi yāno. ²² Á dǔ lákũ Timɔti a zĩda bì nà, à baaru nna zĩ kē kũ-mao lán né kũ a deo bà. ²³ Tó má a zēna dǔ súsú, má ye mà a zĩáwa gǔno. ²⁴ Má Dikiri náani ví kũ mani su á gwa tera ma zĩda.

²⁵ Ma gbě Epafarɔditu, ma zĩkeri dake, ma zĩkari dake kũ a a zĩ à kpámai kũ pɔ kũ mateni a ni deno, ma è à mana mà a gbareáwame. ²⁶ Àteni á bege ke á pínki, akūsǔ a nēsēe yàka, kũ a a gyākēna baaru mà yāi. ²⁷ Á gyā kē yāpura ari à kà gana, akũ Luda a wěnda gwà. Adi ke àkũme adoro, kũ makũome se, de ma pɔsira sún kararo yāi. ²⁸ Abire yāi maten wā mà a gbareáwa, de á wé sikǔle, á pɔ ke nna, ma laakari kpáte. ²⁹ À gbānake kpái Dikiri gũn kũ pɔnna zǔkǔno. À bēere lí gbě bire takane. ³⁰ Á gǔ fíti kũ ani ga Kirisi zĩ yāi. À a zĩda kpà gaa de à le à kpányĩ kũ áni fĩ à kemenero kemene yāi.

Kirisi dǔnaa

3 Ma gběno, yā kũ à gǔn dí: À pɔnna ke Dikiri gũn. Mani gí yā kũ ma òáre gbè sísiro. Àkũme aafia ũáre. ² Á laakari ke lewanna kũno, yāvānikeri kũ òdi n ke yákiyaki pinɔ! ³ Ókǔno kũ òdi donyĩ ke Ludane kũ a Nini gbānao, òdi ãa dā Kirisi Yesu gũn, òdi náani kpá ó zĩda yāaro, ókǔno mé ó tǔzǔnade yāpuraŋo ũ. ⁴ Makũ, má zé ví mà náani kpá ma zĩdaa. Tó gbě ten da a a zĩda náani kē, ma a pɔ kē deala. ⁵ Ma tǔo zǔ ma gɔɔ sɔraakǔde zĩ. Isarailan ma ũ inaa gũn, Biliaminu buri, Eberu buri yāpura. Musa doka musu má kũ Farisino gǎa gũn. ⁶ Ma ania kē, ma wé tǔ sɔsi gběno. Yākēna a zēa Musa doka gũn, gběke dí fĩ à ma taari èro. ⁷ Ama yā kũ má kũna àre ũ yā pinɔ gǔmene àree sari tera Kirisi yāi. ⁸ A kũ à deñla ma yā sīnda pínki díte àree sari ma Dikiri Kirisi Yesu dǔna kũ à de a pínkila yāi. Kirisi pì yāi ma ɔ gbàre yā sīnda pínkii bisa ũ, de màgǔ a ví, ⁹ màgǔ kũ a gũn kũ yā kũ di tó ò ke nna kũ Ludao a náanikēna yāiio. Luda di tó yā bo kũhwo nna dokakũna yāinlo, àdi tó yā bo kũhwo nna Kirisi náanikēna yāime. ¹⁰ Yā kũ má yei mé à de mà Kirisi dǔ kũ gbāna kũ à fùteo bona ganwo, de ma bàka gǔ kũ a warikēnaa gũn, mà gǔ lákũ a bà a ganaa gũn ¹¹ gbasa mà gǔ gāvuvu ũ.

Pɔ kũ nten péa lenaa

¹² Adi ke ma lè pínkinlo akūsǔ má papana gĩaro. Maten péame, de mà yā kũ Kirisi Yesu ma se a pɔ ũ yāi sí ma pɔ ũ. ¹³ Ma gběno, mádi sí ma lè kòro. Yā mèn

don maten ke, madì nɔno pɔ kũ à kũ ma arei, pɔ kũ à kũ ma kpe laasunlenaa sari. ¹⁴ Maten pé pɔ kũ ma wé dɔi-ia, de mà àre kũ Luda ó sísia gena musu le Kirisi Yesu gāi. ¹⁵ Ókǔno gbě papanano, ògǔ laasun bire ví. Tó á laasun pānde ví, Luda ni á wé kēáre yā bire musu. ¹⁶ A pínki dé, gu kũ o kan dí, ò gé are zé dokǔno pìi gũn.

¹⁷ Ma gběno, à ma ágba sé, lákũ o a taka kēáre nà, á wé gǔ pé gbě kũ n kũna kǔ sionci. ¹⁸ Madigǔ oáre yā gěŋ baaakǔ, akūsǔ ma era maten oáre tera dɔ kũ wé'io, gběno kun dasi kũ n yākēna n kē Kirisi gana lía iberenɔ ũ. ¹⁹ Ó mii pè kakatenaaa. N gbereme n dikiri ũ, wé'iyāme n ãadābo ũ, andunia yān n laasun digǔ kúa. ²⁰ Ókǔno sǔ, ludambe gběno ó ũ, ó wé dɔ Surabari kũ ani bo gwea, àkũme Dikiri Yesu Kirisi ũ. ²¹ Ani ó mè gbānasarinɔ li lán a mè gakuride bà kũ a gbāna kũ ani fĩ à tó pɔ sīnda pínki mì nateareo.

Lédammanaa

4 Abire yāi ma gbě yenyíde kũ mateni á bege kenɔ, ákǔno kũ á de ma ãadābo kũ madì pɔnna keo ũno, àgǔ zēna gíngin Dikiri gũn le, ma gběno.

² Ma kúte kē Yuodiane kũ Sintisio ògǔ lédokǔno ví Dikiri gũn. ³ Makǔn sǔ ma gběndo náanide, ma wé kēmma, n kpá nɔgbě pìno, zaakũ ò ɔsi kà kũmao baaru nna kpanaa gũn kũ Kelementio kũ ma zĩkeri dakeno. N tǔ kũ wěndi takadan.

⁴ Àgǔ pɔnna ke Dikiri gũn gɔɔ sīnda pínki. Ma òáre dɔ, à pɔnna ke. ⁵ Á á zĩda busa gbě sīnda pínkine. Dikiri sunaa kà kǎni. ⁶ Àsun yāke damu kero. Yā sīnda pínki gũn à adua ke, à yā gbeka Ludaa kũ sáabukēnao, à á yā'ummanano one, ⁷ ani á nēsē kũ á laakaríio kpáteáre Kirisi Yesu gũn. Nēsēkpatēnaa pìi zǔkǔ, à de bisāsiri dǔna la.

⁸ Ma gběno, yā kũ à gǔáren dí: Yā kũ à yāpura ví akūsǔ à bēere ví, yā kũ à zé ví akūsǔ à gbāsí víro, yā kũ à nna akūsǔ à arubarika ví, yā kũ à mana akūsǔ òdi a sáabu kpá, àgǔ laasun lé yā bireno musu. ⁹ Yā kũ ma dàáre a si, yā kũ a mà ma léi akūsǔ a èma, à yā bireno ke, Luda aafiade nigǔ kũ kǎáo.

Pɔlu Filipidenɔ sáabukpanaa

¹⁰ Ma pɔ nna à kē zǔkǔ Dikiri gũn, zaakũ á laasun èra à sùma sà. Á ma yā kũna yā fá, zén ádi lero. ¹¹ Mádi o le kũ maten takasi ke yāinlo, zaakũ ma dà ma zĩdane màgǔ sáabu ví gwena sīnda pínki gũn. ¹² Má takasikēna dǔ akūsǔ má nnamana dǔ. Gɔɔ sīnda pínki gu sīnda pínkia kǎna ke nàa, pódinyĩ ke pókĩamma yāke vímene doru. ¹³ Mani pɔ sīnda pínki fĩ Kirisi kũ àdi ma gba gbāna yāi. ¹⁴ Bee kũ abireo kũ á bàka kũ kũ ma takasikēnao, a yā mana kē.

¹⁵ Filipidenɔ, á dǔ kũ á zĩdao, ma baaru nna kpanaáre káaku gũn, kũ ma bo Masedonia búsun, sɔsi ke kun kũ à kpámai kũ ɔɔ yā bɔkɔtenaaoro, sé ákǔno. ¹⁶ Bee gɔɔ kũ má kũ Tesalonika, a pɔ kũ mateni a ni deno kpāzāmene de gěŋ dola. ¹⁷ Adi ke gban maten wetero, á àre karana Luda kĩnaan maten wete. ¹⁸ Ma pɔ kũ a kpāzāmene lè, à pàpa ari à díre. Epafarɔditu á gbanɔ

kpàma, pò mòmà sà. À de sa'obò kũ a gbĩ nna Ludaŋ akũsũ àdi káagu à sí ũ. ¹⁹ Ma Luda ni pò kũ á a ni vĩŋò kpàáwa Kirisi Yesu gũn a aruzeke gakuride lén.

²⁰ Ògũ ó Luda ó De tó bo gòrò sĩnda pínki! Aami.

Lézammanaa

²¹ À fò kpá Luda gběŋɔa ní pínki kunna Kirisi Yesu gũn. Ma gbě kũ ó kú lɛlɛŋɔ fò kpàáwa. ²² Luda gběŋɔ fò kpàáwa ní pínki, atěnsa gbě kũ ò kú Siza beaŋɔ.

²³ Dikiri Yesu Kirisi gběke keáre á ninin.

KOLLOSEDENO

Sáabukpana kũ aduakenaao

1 Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu zĩrii Luda pɔyenyĩnaa gũn kũ ó gbě Timotio, ókɔnɔ mé o takada dí kě ² ó gbě náanide kũ ò kú adona Kirisi gũn zaa Kolosenɔne. Luda ó De gběke keáre, à á gba aafiaa.

³ Gɔɔ sĩnda pínki tó óten adua keáre, odigĩ Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpáme, ⁴ zaakũ o á Kirisi Yesu náanikena baaruu mà kũ yenyĩ kũ á ví ó gběɔnɔneó hí pínki, ⁵ kũ á wé dɔ pɔ kũ à ditenaáre ludambeĩ yãĩ. A yãpura yã mà zaa káaku baaru nna kũ o kpááre gũn. ⁶ Baaru nna pì ten né i àten dagula andunia gũn pínki, lákũ à kè á té nà zaa gɔɔ kũ a mà, akũ a Luda gběke súsu dĩ. ⁷ Ó gbě yenyĩde ó zĩkeri dake Epafara mé à yã pii dàáre ó gěne ũ. Kirisi zĩkeri náanideme, ⁸ akũ mé à yenyĩ kũ Luda Nini á káa òwɛre.

⁹ Abire yãĩ zaa gɔɔ kũ o á baaruu mà, odigĩ wé keáre Ludaa lakanaa sari, de à tó à a pɔyenyĩna dĩ swáswa, a Nini á gba ɔndĩ kũ wézeó pínki, ¹⁰ de àgĩ kun lákũ Dikiri yei nà, á yã sĩnda pínki káagu, de á yã mana sĩnda pínki kena gĩ dagula, á Luda dĩna gĩ kara, ¹¹ de àgĩ gbãna yã sĩnda pínki gũn a gbãna gakuride lén, de à pɔ sĩnda pínki fĩ kũ menao kũ pɔnnao, ¹² de àgĩ De Luda sáabu kpá, zaakũ à ó ká baka kũ à dìte a gběɔnɔne gupuranwa. ¹³ Á ó bó gusira ikon, à ó ká a Né mèn do yenyĩde kpatan. ¹⁴ A gãin o gĩ zĩdadeno ũ, ó durunna kěwá.

Kirisi de pɔ sĩnda pínkila

¹⁵ Kirisi bi Luda kũ òdi e kũ wéoro takame, Àkũme daudu ũ Luda pɔkenano té pínki.

¹⁶ Luda pɔ kũ à kú musu kũ zĩteoo kè pínki a gãĩ, pɔ kũ òdi eno kũ pɔ kũ òdi erono, kpatablerinɔn yá ke dikirinɔ ke gbãnadeno ke ikodeno. Pɔ sĩnda pínki bò a kĩnaame, akũsĩ ò kun a pɔ ũ.

¹⁷ À kun pɔ sĩnda pínki ã, pɔ sĩnda pínki kun a gãĩme.

¹⁸ Àkũme sɔsi gbě kũ ò de a mè ũno mì ũ. Àkũme naana ũ, gàavu káaku ũ, de à gĩ pɔ sĩnda pínki mìde ũ.

¹⁹ Zaakũ à kà Ludagu a kíkɛ pínki pekereá. ²⁰ À tò pɔ sĩnda pínki kè kãao nna a gãĩ, pɔ kũ ò kú zĩte ke musunɔn yá. A aru kũ à kòte lía mé à sù kũ kena nna piio.

²¹ A kě Ludaa yã. A iberenɔn á ũ á laasun kũ á vãnikenano yãĩ, ²² akũ Luda tò a ke kãao nna Kirisi gana a

bisásirikemee gũn yãĩ sà, de à á kpan'are ke gbãsi sari, mamberu sari, taari sari, ²³ tó á zena gbãna á ludanaanikena gũn yĩgãnaa sari gíngin, tó ádi kěkãa kũ tãmaa kũ á ví baaru nna kũ a màa gũnwororo. Ó baaru nna pii kpà gbě kũ Luda kè zĩte lanɔne pínki kũ makũ Pɔlu, ma gĩ a kpàri ũ.

Pɔlu zĩkena sɔsi gběɔnɔne

²⁴ Tera sà maten pɔnna ke kũ wari kũ maten ke á yãio. Wari kũ Kirisi kè sɔsi gbě kũ ò de a mè ũno yãin maten pɔ kũ à gĩ papa ma mèe gũn. ²⁵ Luda zĩ dàmenɛ, akũ ma gĩ sɔsi gbě pino kpanyĩri ũ. À ma zĩ mà a yã oáre papana. ²⁶ Asiriya kũ à utena gběɔnɔne zaa káaku zaade Luda dí andunia kátero mé à bò Luda gběɔnɔne gupuraa sà, ²⁷ Luda ye ò dĩ lákũ asiriya pii gakuri zĩkĩ nà buri pãdeno kĩnaa. Asiri pin dí: Kirisi kú á gũn, akũ á wé dɔ gakuria. ²⁸ A waazin odi ke gbě sĩnda pínkine, odi lé daomma, odi yã dao gbě sĩnda pínkine kũ ɔndĩ sĩnda pínkio, de ò gé kũ baadio papana Luda are Kirisi gũn. ²⁹ Abire yãĩ maten zĩ ke, maten kokari ke kũ a gbãna kũ àten zĩ ke ma gũnwo gbãnagbãna.

2 Má ye àgĩ kokari zĩkĩ kũ maten keáre dĩ, ákɔnɔ kũ Laodiseadeno kũ gbě kũ ódi wé sikɔlerono pínki, ² de hí swè le à kpáte, ò lédokɔnɔ ke kũ yenyĩ, de hí wé kě swáswa, ògĩ Luda asiriya kũ à de Kirisi pi ũ dĩ. ³ A kĩaan ɔndĩ kũ dĩnaao aruzeke sĩnda pínki ùten. ⁴ Mateni abire oáre, de gběke sún á sãte kũ lénna lékpakɔanaaoro yãĩ. ⁵ Bee tó má kú kãáoro, ma nini kú kãáo, ma è àten yã ke a zéa, akũsĩ á Kirisi náanikena gbãna, akũ ma pɔ kè nna.

Pɔ sĩnda pínki pekereemana Kirisi gũn

⁶ Lákũ a Kirisi Yesu si á Dikiri ũ nà, àgĩ kú a gũn le, ⁷ á zĩni gĩ petena a gũn. À kara a gũn, àgĩ gbãna a náanikena gũn lákũ ò dàáre nà. Àgĩ kú kũ sáabukpanaao manamana. ⁸ À laakari ke de gběke sún dĩna gbãna kasaáre à á sãte kũ bisásiri ɔndĩ pã korioro. Yã bireno dì bo futeokarayãno kũ andunia yãkenano kĩaame, adi ke Kirisi kĩaanlo. ⁹ Zaakũ Luda kíkɛ sĩnda pínki pekere Kirisia a bisásirikemee gũn. ¹⁰ Kunna gbě kũ à de gbãna sĩnda pínki kũ iko sĩnda pínkioo mìde ũ pii gũn, a sĩnda pínki pekereáwa. ¹¹ A gũn a tĩɔ zĩ à bò á dà zĩn. Adi ke tĩ kũ bisásiri dì zĩnɔnlo, kũ Kirisi dì zĩnɔneme. ¹² Zaakũ da'itekena gũn ò á ví kãao, akũ a fute kãao, kũ a gbãna kũ Luda a futeo bona gan náani kè yãĩ. ¹³ Á de gèno ũ yã Luda kĩaana á taarinɔ kũ á dà zĩno yãĩ, akũ Luda á gbá wèndi dufu lèlè kũ Kirisio, à sùruu kè kũoo kũ ó taarinɔ pínki. ¹⁴ Luda ó taari taka-

da kũ à ó dá yān gògo, à sè à pà lía. ¹⁵ Kirisi gana lía gbāna sị dikirinɔ kũ gbānadenc̄ooa, à bò kũńwo sara-puraa à ń kpe bò, à ń kpan'are kè z̄ĩz̄on̄ ũ.

¹⁶ Abire yāi àsun tó gbēke á taari e póblena ke pómīna ke dikpe ke m̄o dufu bona ke kámmaboḡɔɔ yā musuro. ¹⁷ Yā birenɔ pínki bi yā kũ ò pì ani su takame, yā pìnɔ b̄ok̄otenan Kirisi ũ. ¹⁸ Àsun tó gbē kũ àdi a z̄ĩda busa éke p̄ó ũ kũ àdi donyī ke malaikan̄ne á s̄ate à á bo p̄ó kũ á wé péanlo. Wégupu'ena yā mé àdiḡō gbāna gbē bire takane, akũ àdi a z̄ĩda bi p̄a a bisāsirikeda laa-sunn̄o yāi. ¹⁹ À pena Kirisi kũ à de m̄i ũaro. Kirisi gūn mēgu s̄inda pínki d̄i k̄ō kũ, ò n̄àk̄ōa kũ t̄ĩn̄o gbānao, m̄e p̄i diḡō gbā lākũ Luda ye à gbā nà.

²⁰ Zaakũ a ga kũ Kirisio andunia yākenan̄o musu, b̄oyāin ad̄i ń yāditennan̄o ma lán andunia gbēn̄o b̄aa? ²¹ Òdi pi, ńsun adik̄ĩna na n̄ c̄ĩro, ńsun adik̄ĩna í kero, ńsun ɔ na adiaro. ²² P̄ó birenɔ pínki d̄i lāka kũ ń anfānikenaom̄e. Bisāsiri yādannen̄an abirenɔ ũ. ²³ Yā birenɔ de lán ɔnd̄ō yā b̄ame, zaakũ òdi donyī yā tilasi dañne kũ z̄ĩdabusanao kũ warid̄ona ń z̄ĩda m̄eəo. Bee kũ abireo àdi kpá ó d̄an̄kero.

Kunna wēndi dufu gūn

3 Lākũ a fute kũ Kirisio nà, à tó ludambe yā doáre are, zaakũ gwen Kirisi vutena Luda ɔplai. ² À tó á laasun ḡō kú ludambe yān̄o, àsunḡō kú andunia p̄aro. ³ Zaakũ a ga, á wēndi utena kũ Kirisio Luda gūn.

⁴ Lākũ Kirisi de á wēndi ũ nà, tó à bò gupuraa, ák̄on̄o se áni bo k̄āo kũ gakurio s̄a. ⁵ Abire yāi à andunia yā kũ ò kú á nèsee gūnn̄o de: P̄āp̄ākenaa, wé'iyā, m̄efute-naa, yā vāni nidena kũ wākũuo. P̄ó kũ gbē d̄i a wākũ ke ḡōne a dikiri ũme. ⁶ Yā birenɔ yāin Luda ni p̄ofēna kipa a yāmarisarin̄o. ⁷ Ák̄on̄o se, á kú yā pìnɔ gūn yā, ò doáre are. ⁸ À ɔ gbare yā dí takan̄o s̄a: P̄ofēnaa, zukakanaa, nèse p̄āsī, gbēs̄s̄ōna kũ yāp̄āp̄ā'onaao. ⁹ Àsunḡō éke tok̄ñero, zaakũ a á dà z̄i kũ a yākenan̄o gòala, ¹⁰ a a dufu sè kũ à kēke àten dufu kũ de à ḡō lán a K̄eri p̄ó bà. ¹¹ Gwe Yudan̄o kũ buri p̄ānd̄en̄o dok̄on̄ome kũ t̄z̄ōnad̄en̄o kũ gyɔf̄ɔɔd̄en̄o kũ s̄ente gbēn̄o kũ wēsirad̄en̄o kũ z̄on̄o kũ z̄ĩdad̄en̄o. Kirisime ń pínki ũ, à kú ń gūn ń pínki.

¹² Abire yāi, lākũ Luda á sé a gbē yenyīd̄en̄o ũ nà, dà kũ ò de à daáwan̄on̄o dí: Wēnda, gbēke, z̄ĩdabusanaa, buseke kũ menao. ¹³ À k̄ō f̄ō. Tó yāke s̄u à á ká kũ k̄ō, à s̄uru ke kũ k̄ō. Lākũ Dikiri s̄uru kè k̄āo nà, à ke kũ k̄ō le se. ¹⁴ A pínki musu à yenyī kũ àdi yā pìnɔ kakara swáswa daáwa. ¹⁵ À tó aafia kũ à bò Kirisi k̄ĩnaa kí ble á swēe gūn, zaakũ kunna kũ k̄ō aafiaan Luda á s̄isia m̄edok̄on̄d̄en̄o ũ. Àḡō Luda sáabu kpá. ¹⁶ À tó Kirisi yā vuteki le á n̄esen manamana. À yā dak̄ne, à lé dak̄ōa kũ ɔnd̄ō s̄inda pínki. Sáabukpanaa gūn à lè sí Ludane á swēe gūn kũ zaburao kũ t̄okpanaa kũ donyī lè n̄o.

¹⁷ P̄ó kũ áten ke ke kũ áten o pínki, à ke kũ Dikiri Yesu t̄o, à De Luda sáabu kpá a gāi.

Luda gbēn̄o kunna kũ k̄ō

¹⁸ Ák̄on̄o n̄ogbēn̄o, á baadi ḡō m̄i nate a z̄āne. Len à kũ à ke Dikiri gūn le. ¹⁹ Ḡōgbēn̄o, á baadi ḡō ye a nan̄o. Àsunḡō p̄āsī kũńwo. ²⁰ Néno, à á de kũ á dao yā ma yā s̄inda pínki gūn, zaakũ abire mé àdi ká Dikirigu. ²¹ Deno, àsun á néno nèse fute à ń p̄o yakaro. ²² Z̄on̄o s̄ō à á andunia dikirinɔ yā ma yā s̄inda pínki gūn. Àsun z̄i keñne ń wé yāiro. À z̄i keñne kũ nèse m̄en̄o doo, zaakũ Dikiri v̄inak̄erin̄on̄o á ũ. ²³ Yā kũ áten ke pínki, àḡō ke kũ yāpuraao, lánd̄ō Dikiri áten ken̄e bà, ad̄i ke bisāsirin̄o. ²⁴ Àḡō d̄ō kũ áni Dikiri láada le á baka ũ. Dikiri Kirisin áten doi. ²⁵ Yāvānikeri ni a vāni gbè le. Luda d̄i gbēke wé gwaro.

4 Ák̄on̄o dikirinɔ, à á z̄on̄o gwa a z̄éa súsu. Àḡō d̄ō kũ ák̄on̄o se á Dikiri v̄i musu.

² À á z̄ĩda kpá aduakenaao kũ itēkenaao kũ sáabukpanaa. ³ À wé kewere Ludaa d̄o, à zé bowere ò a yā waazi ke, ò Kirisi asiriyā oñne. Abire yāin ò ma dai kpésiran. ⁴ À wé kemene mà yā p̄i o swáswa, lākũ à kũ mà o nà. ⁵ Àḡō á z̄ĩda kũna d̄ō Yesusarid̄en̄o té kũ ɔnd̄ō. Àḡō yā kũ Luda a zé b̄oáre ke a ḡɔɔa. ⁶ À tó á légb̄e ḡō nna àḡō karana v̄i, de àḡō d̄ō lākũ áni yā lí baadia nà.

Lézammanaa

⁷ Ó gbē yenyīde Tikiku ni ma baaru kpáare pínki. Ákũme z̄ikeri náanide ũ, ó z̄ōbleri dakeme Dikiri z̄i gūn. ⁸ Abire yāime mateni a z̄íáwa de à ó kunna oáre, à laakari le à kpáte.

⁹ Á gbēndo ɔnesimu, ó gbē yenyīde náanide ten su k̄āo. Oni p̄ó kũ ó kú a gūn gu dia oáre pínki. ¹⁰ Arisitaku kũ ó kú leele kpésiran f̄o kpááwa kũ Baanaba dakũna Maakuo. Ó Maaku yā óáre k̄o. Tó à s̄u á k̄ĩnaa, à gbānake kpáne. ¹¹ Yesu kũ òdi pine Yusutu f̄o kpááwa d̄o. Yuda kũ óten kpata kũ à bò Luda k̄ĩnaa z̄i ke leel̄en̄o lén gwe. Ma laakari kpatena kũńwo. ¹² Á gbēndo Epafara, Kirisi Yesu z̄ōbleri f̄o kpááwa. Àdiḡō ania ke kũ aduakenaáre ɔɔɔ s̄inda pínki, de à le à kàsara kú àḡō papana Luda p̄oyenyīnaa gūn. ¹³ Mani f̄ō mà a s̄eeda ke kũ àten z̄i keáre manamana, ák̄on̄o kũ Laodisead̄en̄o kũ Ierap̄olid̄en̄o. ¹⁴ Ó likita yenyīde Luku kũ Demasio f̄o kpááwa. ¹⁵ À f̄o kpá ó gbē kũ ò kú Laodisean̄o kũ Nimfao kũ s̄osi gbē kũ òdi k̄ō kakara a bean̄o. ¹⁶ Tó a takada dí kyó kè, à kpá Laodisea s̄osi gbēn̄o ò a kyó ke, gbasa à ń p̄ó kyó ke se. ¹⁷ À o Akipune, à laakari d̄o Dikiri z̄i kũ ò d̄an̄eəa, à a m̄i de. ¹⁸ Mak̄ P̄olu mak̄ mé ma yā dí kè kũ ma z̄ĩda ɔo, ma f̄o kpááwa. À tó ma kunna kpésiran yā ḡō d̄oágu. Luda gbēke keáre.

1 TESALONIKADENO

Tesalonikadeno zémwɔnnena

1 Makū Pɔlu kū Silasio kū Timɔtio, ókɔɔ mé o takada díkīna kē Tesalonika sɔsi gbē kū ò kú De Luda kū Dikiri Yesu Kirisio gūnnɔne. Luda gbēke kɛáre, à á gba aafiaa. ² Ó aduakena gūn á yā dīgɔ dɔ́ogu gɔɔ sīnda pínki, odigɔ Luda sáabu kpá á pínki yā musu. ³ Lákū áten zī ke á ludanaanikena nà, áten kokari ke yenyī gūn, akūsɔ́ áten mena ke wédɔna ó Dikiri Yesu Kirisii yāi, yā pínɔ dīgɔ dɔ́ogu Luda ó De are. ⁴ Ó gbē Luda yenyīdenɔ, ó dɔ́ kū Luda á sé, ⁵ zaakū kū o baaru nna kpàáre, ódi su kū yā'onaao adoro, o su kū Luda Nini gbānaome, yā pì ó kūna gbāna manamana. Á dɔ́ lákū ó kú á té nà á aafia yāi, ⁶ akū a gɔ́ ókɔɔ kū Dikirio dàdarinɔ ũ. Wari zɔ́kɔ́ gūn a yā pìi sì kū pɔna kū Luda Nini dàáguo, ⁷ akū a zé m̀ Yesude kū ò kú Masedonia b̀su gūnnɔne kū Girisi b̀suuo pínki. ⁸ Dikiri yā b̀ á kīnaa, adi ze Masedonia kū Kirisio adoro, á Yesu nāanikena yā dàgula pínki, à baarukpana ví doro. ⁹ Òten o lákū o zé lè á kīnaa nà, lákū a kpe lì tãnanɔne, a are d̀ Luda nà, akū áten do Luda Wéndide Yāpuradei, ¹⁰ áteni a Né Yesu kū à a fúte bona gan dā ari à bo ludambe, à su ó sí pɔfē kū Luda ni kipamāa.

Pɔlu zīkena Tesalonika

2 Ma gbēɔ, á dɔ́ kū á zīdao, kū ó zé lena á kīnaa dí ke pāro. ² Á dɔ́ lákū ò wé tãwá nà, o wari kè káaku zaa Filipi, akū Luda ó gbá swēē, o a baaru nna kpàáre kokari kú kokario. ³ Ó nakaranaáwa de éke zé yā ũro. Ódi ke laasun vāni ke á takikena yāinlo. ⁴ Lákū Luda ó ká a baaru nna kpanaaa nà, len odì kpáñne le, adi ke bisāsiri pɔyeinan óten wetero, sé Luda ó laasun tāsikeri pɔ́. ⁵ Á dɔ́ kū ódi yā nnanna o gbēkenero, akūsɔ́ ódi yāke ke kū manafikio wākū yāiro. Ludan ó sèedade ũ. ⁶ Ódi sáabu wete bisāsiri kīnaaro, ákɔɔ ke gbē pāndenɔ. ⁷ Bee kū ó a zé ví ò gɔ́áre aso ũ ó Kirisi zīrikena yāi, o kè kááo busebuse, lákū nɔgbē nérande d̀ laakari dɔ́ a néa nà. ⁸ Kū ó yeái manamana yāi, ódi zeo ò baaru nna kū à b̀ Luda kīnaa kpàáre adoro, kū ó zīda kpááwanaome dɔ́, zaakū a gɔ́ ó gbē yenyīdenɔ ũ. ⁹ Ma gbēɔ, à tó ó zīkena kū wario yā d̀águ. Gɔɔ kú óten baaru nna kū à b̀ Luda kīnaa pì kpàáre, odigɔ zī ke fānantē kú gwāanio, de òsun gɔ́ á gbēkenene aso ũro yāi. ¹⁰ Ákɔɔme ó sèedadeno ũ, kú Ludao dɔ́, kú ó kú ákɔɔ kú a Yesu náani kèno té a zéa nèsepuradeno ũ taari sari. ¹¹ Á dɔ́ kú o yā kè á baadine lákū de d̀ ke a nénɔne nà. ¹² O lé dàáwa, o á nèsee kpàtéáre, o

nakaraáwa, de á kunna ke lele kú gbē kú Luda n ká kpata gakuride kú à b̀ a kīnaannɔ.

¹³ Kū a Luda yā kú o òáre pìi mà, ádi dite bisāsiri pɔ́ ũro, a s̀ lákū à de nà, Luda yā yāpura ũ. Ákū mé áten zī ke ákɔɔ kú áteni a náani kenɔ gūn. Abire yāi dɔ́ odigɔ Luda sáabu kpá lakanaa sari. ¹⁴ Ó gbēɔ, á yā kè lele kú Luda gbē kú ò kú Kirisi Yesu gūn zaa Yudeanɔ, zaakū á b̀sudenɔ wé tãáwa se lákū Yudanɔ tãmma nà. ¹⁵ Yudanɔ Dikiri Yesu dè kú annabinɔ dɔ́, akūsɔ́ ò pèwá. Ní yā d̀ ká Luda guro, ò ibere se kú gbē sīnda pínki. ¹⁶ Òdi kpàwɛre ò yā kú Luda d̀ gbē sura bao o buri pāndenɔne. Len durunna kú òdigɔ ke gɔɔ sīnda pínki digɔ didikɔ́a le. Luda pɔfē kipa n kú musu sà.

Timɔti zīna Tesalonika

¹⁷ Ó gbēɔ, kú o kēkɔ́a gɔɔ pla, wé mé adi kɔ́ ero, ama ó laasun kúáwa. O á bege kè manamana, o mēe wā kú ò wé sikɔ́le. ¹⁸ Ó ye ò su á gwa dɔ́. Makū Pɔlu ma suna zé wēte à de gēn do ke gēn plala, akū Setan kpàwɛre. ¹⁹ Tó ó Dikiri Yesu s̀, dí mé anigɔ de ó tãmaa kú ó pɔnao kú ó gāzubɔɔ ũ a are á baasii? ²⁰ Zaakū ákɔɔme ó gakuri kú ó pɔnao ũ.

3 Kū ódi fɔ́ ò mena doro, o zeo ò gɔ́ Ateni ó tēne, ² o ó gbēndo Timɔti, Luda zīkeri dake Kirisi baarunnakpanaa gūn zīáwa, de à á gba gbāna à á nèsee kpàtéáre á ludanaanikena gūn, ³ de á gbēke laakari sún fute wétāmmaana pì yāiro. Á dɔ́ kú á zīdao kú Luda abire taka ditewere. ⁴ Gɔɔ kú ó kú á kīnaa, o gīnake o òáre kú oni wé tãwá, akū à kè le lákū á dɔ́ nà. ⁵ Abire yāi kú mani fɔ́ mà mena doro, ma a zī à á ludanaanikena gwa. Ke Ibilisi á yɔ́ à á gwá, ó zī kè pān yá, ó dɔ́ro.

⁶ Kū Timɔti s̀ sà, à á ludanaanikena kú á yenyīo baaru kpàwɛre. À pì ó yā dīgɔ dɔ́águ kú laasun manao, akūsɔ́ áteni ó bege ke lákū óteni á bege ke nà. ⁷ Ma gbēɔ, á ludanaanikena yā mé à tò ó laakari kpatena á yā musu ó wétāmmaana kú ó wario gūn pínki. ⁸ Zaakū á zena gíngin Dikiri gūn, tera o ïam pà sà. ⁹ Óni fɔ́ ò Luda sáabu kpá á yā musu. O ó Luda sáabu kpà manamana kú pɔna zɔ́kɔ́ kú odì ke a are á yāiio. ¹⁰ Gwāani kú fānantēo odigɔ wé ke manamana, de ò le ò wé sikɔ́le, ò pɔ́ kú à kīa á ludanaanikena gūn papaáre.

¹¹ Luda ó De kú ó Dikiri Yesuo zé porowere ò su ò á gwa. ¹² Dikiri yenyī kú á ví kú kɔ́o kú gbē sīnda pínki karaáre, à dadaála lán yenyī kú ó ví kááo bà, ¹³ à á swē gba gbāna de àgɔ́ kun gbāsī sari taarisaridenɔ ũ Luda ó De are ó Dikiri Yesu kú a gbēɔ pínki sugɔɔa.

Kunna lákū Luda yei nà

4 Yā kū à gǔn dí, ma gběnc, a mà ó kīnaa lákū à mana á kunna ká Ludagu nà. Á kunna de le kò, ama óten wé keáwa, óten kúte keáre ó Dikiri Yesu gūn, àgǔ kun le àgǔ géo. ² Á yā kū o dàáre kū Dikiri Yesu tóo dǔ. ³ Luda ye á kunna gǔ adona, à mì kě pāpākenaaa. ⁴ Á baadi gǔ a zīda kūna dǔ kū bēereeo gbāsī sari, ⁵ adi ke kū dà vāni nidenaao lán kifiri kū ò Luda dǔrono bānlo. ⁶ Yā pii musu gběke sún a gbēdake taki ke ke à taari kenero, zaakū Dikiri ni wé tā yā bire taka kèrinco a lákū o gīnake o óare nà, o á sǎ gào. ⁷ Luda dí ó sísi ògǔ kú kū gbāsīoro, séde ó kunna gǔ adona. ⁸ Abire yāi gbē kū à gí yādannena díi, adi ke bisāsirin à giiro, Luda kū àdi a Nini kū à kú adona daógun à gii.

⁹ Óni le ò yekšina yā oáreero, zaakū kū á zīdao Luda yekšinaa dàáre. ¹⁰ Á kunna de le kò, á ye ó gbē kū ò kú Masedonia būsū gūnnco í pínki. Ma gběnc, o lé dàáwa, àgǔ ke le àgǔ géo, ¹¹ à zé wete àgǔ kun yākete sari, á baadi á zīda yā ke à á zīda zī ke, lákū o díteáre nà, ¹² de á kunna le à ká bàaidenocgu, de àsun fu á zīdaa à da gbēkeiro.

Dikiri sunaa

¹³ Ma gběnc, o ye àgǔ yāpura dǔ gbē kū ò andunia tōnc yā musu, de á pō sūngǔ sira lán gbē kū ò tāmaa vīrono bàro yāi. ¹⁴ Zaakū o sì kū Yesu gà à fūte, len do Luda ni tó gbē kū ò andunia tò Yesu gūnnco era ò su kāao lele.

¹⁵ Yā kū óten oáre díkīna bi Dikiri yādannenaame. Ókōnc gbē kpara kū ónigǔ kun ari Dikiri sugoc zīnc, óni do gbē kū ò andunia tòo pīncne arero. ¹⁶ Dikiri mé ani bo ludambe, à kipa kū yāditennenaao kū malaika gbē zōkōnc kōtooo kū Luda kākāki óo, gbē kū ò gà Kirisi gūnnco ni vu bona gan káaku, ¹⁷ abire gbera ókōnc gbē kpara kū ó kunnco, oni ó séte kūrwo lele ari ludambe lukun ò da Dikirile ĩa gūn, gbasa ògǔ kú kāao ari goc sīnda pínki. ¹⁸ Abire yāi à kō laakari kpáte kū yā pii.

⁵ Ma gběnc, yā pì kena ke a kegoc oárena zé vīro, ² zaakū á dǔ sānsān lákū kpāni dī su gwāani nà.

Len anigǔ de Dikiri sugoc zī le. ³ Tó gběnc ten pi, ó aafia, ó kun ó laakariia, kakatena ni surīma kānto lákū né'iwāwā dī su nōsindarea nà, oni boro. ⁴ Ákōnc sǔ ó gběnc, á kú gusiranlo, goc pì ni suáwa lán kpāni bàro, ⁵ zaakū gupura gběnc á ũ, fānantē gběnc á ũ á pínki. Gwāani ke gusira gběnc ó ũro. ⁶ Abire yāi òsun i o lán dakeno bàro. Ó itē ke ògǔ kú ó laakariia. ⁷ I'orinc dī i o gwāani, wēderinc sǔ òdi wēde ke gwāani. ⁸ Ókōnc sǔ, zaakū fānantē gběnc ó ũ, ògǔ kú kū laakariio, ò ludaanaanikena kū yenyīo da mō uta ũ, ò surabana tāmaa kú mō fūra ũ. ⁹ Zaakū Luda dí ó díte à pōfē kipawáro. Á ó díte à ó sura ba ó Dikiri Yesu Kirisi gāime. ¹⁰ Ákū mé à gà ó yāi de ògǔ kú kāao, tó ó bēne ke o andunia tōn yá. ¹¹ Abire yāi à lé dakōa, à kō gba gbāna, lákū áten ke nà.

Pōlu yāditena Tesalonikadenocne

¹² Ma gběnc, o wé kēáwa, à bēere lí gbē kū òdi zī ke á tēncne, kū ò iko víáwa Dikiri gūn, òteni á da zéanc. ¹³ À ní gakuri dǔrīne manamana yenyī gūn zī kū òten ke yāi. Àgǔ nna kū kōo. ¹⁴ Ma gběnc, o lé dàáwa, à fayasari-denc da zén, à gbē yīdanc gba swēe, à laakari do gbā-nasaridenca, à mena kū gbē sīnda pínki. ¹⁵ À laakari ke, á gbēke sún a vāni fīna bo kū a vānioro. À zé wete àgǔ a mana kekōne kū gbē sīnda pínki goc sīnda pínki.

¹⁶ Àgǔ kú kū pōnnao goc sīnda pínki. ¹⁷ Àgǔ adua ke lakanaa sari. ¹⁸ Àgǔ Luda sáabu kpá yā sīnda pínki musu. Abire mé à deáre a poyenyīna ũ Kirisi Yesu gūn. ¹⁹ Àsun Luda Nini té kū àdi kángu dedero, ²⁰ àsun annabikeyā gya boro. ²¹ À yā sīnda pínki tàasi ká, àgǔ a mana kūna, ²² à mì kě vānikena buri sīnda pínkia.

²³ Luda Aafiade tó á kunna gǔ kú adona yā sīnda pínki gūn, à á nini kū á wēndiio kū á mēeo dākpāare aafia taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi sugoc. ²⁴ Luda kū à á sísi à á sé náani vī, ani yā pì keáre.

²⁵ Ma gběnc, à adua kewere. ²⁶ À fō kpá ó gběnc á ní pínki kū Luda gběnc lépemmanaao. ²⁷ Ma naáre Dikirii, à takada dí kyó ke ó gběncne ní pínki. ²⁸ Ó Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáre.

2 TESALONIKADENƆ

Yākpatekɛna Kirisi sugɔɔa

1 Makū Pɔlu kū Silasio kū Timɔtio, ókɔ́nɔ mé o takada díkína kɛ́ Tɛsalonika sɔsi gbɛ́ kū ò kú Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisioo gūnnɔnɛ. **2** De Luda kú Dikiri Yesu Kirisio gbɛ́ke keáre, à á gba aafiaa.

3 Ó gbɛ́nɔ, à kú ògɔ́ Luda sáabu kpá á yā musu gɔɔa sɛ́nda pínki, lákū à mana nà, zaakū á ludanaanikena ten gé are manamana, akūsɔ́ yenyí kú á baadi ví kú kɔ́ ten kara. **4** Abire yāi odi lé gbɛ́ á yā musu Luda sɔsinɔ gūn, lákū áten wétámmana kú wari pínkió fɛ́ nà kú menao kú ludanaanikenaao. **5** Abire m̀wɛrɛ kú Luda dì yā gɔ́gɔ́ kú gbɛ́nɔ a zéame. Abire yāi a ka à gɛ́ kpata kú à bò Luda kínaa gūn kú áten wari ke a yāi. **6** Luda dì yā ke a zéame. Ani wé tá gbɛ́ kú òten wé tááwanɔ, **7** ani ákɔ́nɔ kú òteni wé tááwanɔ gba íampaki kú ókɔ́nɔ, tó Dikiri Yesu bò ludambe kú a malaika gbānanɔ **8** kú tévuraao. Ani wé tá ludad̄risari kú odi ó Dikiri Yesu baaru nna síronɔ. **9** Kakatena lakanasarin Luda ni wé táoríma. Oni ní kpake Dikiri are kú a gbāna gakturideo. **10** Tó à sù gɔɔa pì zī, ani t́ bo a gbɛ́nɔ yā musu, gbasa a náanikerii pìnɔ a mana bo ní pínki. Anigɔ́ kú ní té, zaakū a yā kú o òáre sí.

11 Abire yāin odigɔ́ adua keáre baala'i, de ó Luda tó á kunna ká gwena kú à á sísia, à yā mana kú a ze kú a kenaaonɔ kú zī kú áten ke a náanikena gūnnɔ pínki papaáre kú a gbānao. **12** Dikiri Yesu t́ ni bo á musu, ákɔ́nɔ sɔ́ á t́ ni bo a musu ó Luda kú Dikiri Yesu Kirisi piio gbɛ́ke yāi.

Ludayādarisari

2 Ó gbɛ́nɔ, Yesu Kirisi suna kú ó kɔ́kakaranaao de ò daale yā musu, o wé kɛ́áwa, **2** àsun tó á laakari fute aragaro. Tó annabi yāke waazi ke takada kú ò pì à bò ó kínaa pì, Dikiri sugɔɔa kà kò, àsun bídi kero. **3** Àsun tó gbɛ́ke á sàte kú yā bire takaoro, zaakū gɔɔa bire ni suro, séto gbɛ́nɔ bona Luda kpe gɔɔa kà gíia kú ludayādarisari kú à mìi pè kakatena zéa bona gupuraao. **4** Ani gí pó kú òdi ní dite dikiri ūnɔi kú pó kú òdi donyí keńnenɔ pínki, ani a zīda bi deńla, ani gé à vute Luda kpén, à a zīda dite Luda ū se. **5** Gɔɔa kú má kú kááo ma yā pii òáre. Ádi donloo? **6** Á d̄s pó kú àteni a dādā de àsun bo a gɔɔa āro yá? **7** Zaakū ludayādanasari ten ɔ́ tá asiri gūn kò. Ani boro, séto gbɛ́ kú áten kpáne gò zén baasiro, **8** ludayādarisarii pì ni gbasa à bo sà. Dikiri Yesu ni a de kú a lé'íao, à a kakate kú a suna gaturio. **9** Ludayādarisari pì ni su kú Setan gbānao à daboyānɔ kú yābonsarenɔ ke kú sèeda éke buri sɛ́nda pínkió.

10 Ani manafiki buri sɛ́nda pínki ke gbɛ́ kú ò mìi pè kakatena zéanɔnɛ, kú ò gí yāpura kú ani ní sura bai yāi. **11** Abire yāi Luda ni likarana pāsī zíríma de ò éke náani ke. **12** Yā ni gbasa à vute gbɛ́ kú odi yāpura síro kú òdi pɔ́nna ke kú a vānionɔ ní pínki.

Luda á sé de à á sura ba

13 Ó gbɛ́ Dikiri yenyídenɔ, à mana ògɔ́ Luda sáabu kpá gɔɔa sɛ́nda pínki á yā musu, zaakū Luda á sé zaa káaku, de à bo kú a Nini kú à tò o gɔ́ a pó ū gbānao á yāpura sina yāi. **14** Luda á sísi à á sé baaru nna kú o kpááre yāi, de á baka gɔ́ kú ó Dikiri Yesu Kirisi gaturio gūn. **15** Abire yāi ó gbɛ́nɔ, à ze gbāna, àgɔ́ yā kú o dàáre kú léo ke takada gūn kūna. **16** Ó Dikiri Yesu Kirisi kú Luda ó Deo yewái, a gbɛ́ke gūn à ó laakaríi kpátewere ari gɔɔa sɛ́nda pínki, à támaa mana dàógu. **17** Á á laakari kpátéáre, à á gba gbāna yāmanakena kú yāmana'onaaoo gūn pínki.

À adua kewere

3 Yā kú à gɔ́n dí, ó gbɛ́nɔ, à adua kewere, de Dikiri yā le à dagula likalika, àgɔ́ bèere vírínɛ lákū à ví á kínaa nà. **2** À adua kewere de à ó bo gbɛ́ vāni d̄ɔ́rsaridenɔ ɔ́, zaakū adi ke gbɛ́ sɛ́nda pínki mé à Luda yā síro. **3** Dikiri náani ví, ani á gba gbāna, ani á sí a vānia. **4** O á náani kɛ́ Dikiri gūn kú áten yā kú o òárenɔ ke, akūsɔ́ ánigɔ́ ke. **5** Dikiri tó à Luda yenyí kú Kirisi menao gbáze d̄s á swɛ́n.

Òsun ma'á kero

6 Ó gbɛ́nɔ, o naáre Dikiri Yesu Kirisii, à kɛ́ ó gbɛ́ kú ò ma'á vīnɔa, kú òdi zī ke kú yā kú o dàńneoronɔ. **7** Á d̄s kú á zīdao, kú à mana àgɔ́ té ó ágbai, zaakū ma'ádenɔn ó ū gɔɔa kú ó kú á téro. **8** Ódi gbɛ́ke póble sí o blè fīn-abonaa sariro, o zī kɛ́ gwāni kú fānantɛo, o wari kɛ́ ari í síwá, de òsun gɔ́ á gbɛ́kenɛ aso ūro yāi. **9** Ó a zé ví à kpáwái, ama o kɛ́ le de à ó ágba sé yāime. **10** Gɔɔa kú ó kú kááo, o dite kú gbɛ́ kú à ye zíkɛnaairo ni pó blero. **11** O mà kú á gbɛ́kenɔ ma'á ví, òdi póke kopiro, séde gude. **12** O dite gbɛ́ bire takanɔnɛ, o nańne Dikiri Yesu Kirisii, ò vuteki kú ò zī ke ò ní zīda gwa.

13 Ákɔ́nɔ sɔ́ ó gbɛ́nɔ, àsun kpasa kú yāmanakenaao. **14** Tó gbɛ́ke dí yā kú o òáre takada dí gūn daro, à a yā bo à díte. Àsun kakara káaoro, de wé'i le à a kú yāi. **15** Ama àsun a sé á ibere ūro, à lé daa á gbɛ́ndo ū.

16 Dikiri Aafiade á gba aafia gɔɔa sɛ́nda pínki yā sɛ́nda pínki gūn. Dikiri gɔ́ kú kááo á pínki. **17** Makū Pɔlu makū

mé ma fɔkpamma dákĩna kɛ̀ kũ ma zĩda ɔo.
Abirekũme ma takada pínki sèeda ù, len madì kɛ̀ le.
18 Ó Dikiri Yesu Kirisi gbɛ̀ke keáre á pínki.

1 TIMŌTI

Yādannerinc̄o gbana laakarii

1 Makū Pɔlu, Kirisi Yesu z̄irii lākū Luda ó Surabari kū Kirisi Yesu kū ó wé d̄iio d̄itemene nà, ² ma takada dí k̄enne Timŋti, ma né'ina Yesu zé gūn. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbēke kenne kū s̄uruo à n gba aafiaa.

³ Lākū ma nakamma nà gɔɔ kū maten gé Masedonia b̄usun, ñ ḡo Efesu ñ o gbēkenɔne òsun yā kū àdi k̄ó sé kū Luda yāoro dañne doro. ⁴ Ōsun laakari d̄o gara kū dizinc̄o t̄ó k̄ɔnɔwena kū à lé víroo doro. Abire d̄i su kū lékpak̄ōanaaome. Àdi t̄ó Luda z̄i kū àdi bo a náanikenaa gūn gé arero. ⁵ Ma yā p̄ii d̄ite de òḡo yenyī vī yāime, yenyī kū àdi bo n̄esepura kū laasunlena dok̄ɔnɔ kū ludanaanikena manafikisarioo gūn. ⁶ Gbēkenɔ p̄a yā pinɔne ò ḡe yā p̄āp̄ā onan. ⁷ Ō ye òḡo de Musa doka yādannerinc̄o ū, ama ò yā kū òten o gbáze d̄ro ke yā kū ò z̄eanɔ.

⁸ Ó d̄s̄ kū doka p̄i mana, t̄ó gbē ten z̄i kea a z̄ea. ⁹ Ó d̄s̄ d̄o kū Luda dí doka d̄ite gbē mananc̄o yāiro, séde dokadarisarinɔne kū sāgbānadenc̄o kū ludawekerisarinɔ kū durunnakerinc̄o kū ludad̄risarinɔ kū donyīrisarinɔ kū de kū dao d̄erinc̄o kū gbēderinc̄o ¹⁰ kū zinakerinc̄o kū p̄āp̄āb̄ēnakerinc̄o kū lágilaginc̄o kū ékedenc̄o kū yādimmarinc̄o kū gbē kū òdi bo yādannena z̄ede kpenɔ ñ p̄ínki. ¹¹ Yāzede p̄i k̄ó s̄i kū baaru nna gakuride kū Luda arubarikade a kpanaa n̄amene ma z̄io.

Lākū Luda gbēke k̄e Pɔlune nà

¹² Ma Kirisi Yesu ó Dikiri kū à ma gba gbāna s̄aabu k̄e, zaakū à ma náani k̄e à ma se mà z̄i keare. ¹³ Ma a t̄ó b̄ēne si yā, ma wé t̄a a gbēnɔa, ma gbāna m̄òñne. Bee kū abireo à s̄uruo k̄e kūmao, zaakū ma k̄e w̄esirakenaa gūmme kū a náanikenasario. ¹⁴ Akū ó Dikiri gbēke z̄k̄k̄ k̄emene, à t̄o ma a náani k̄e, akū má yenyī kū à de ó p̄ó ū kunna Kirisi Yesu gūn vī. ¹⁵ Yā dík̄ina bi yāpurame, à k̄u ò sí ɔplapla. Kirisi Yesu s̄u andunia gūn durunnakerinc̄o surabana yāi. Makū, ma durunna mé à de dakenɔ p̄ola, ¹⁶ akū Luda ma w̄enda gwà, de mena z̄k̄k̄ kū Kirisi Yesu k̄e kū makū durunnakeri k̄asaraao bo gupuraa, de àḡo de s̄eeda ū gbē kū oni a náani ke ò w̄endi kū àdi lākaro lenɔne. ¹⁷ Luda m̄en do légelege, gɔɔ s̄inda p̄ínki Kina kū àdi garo akūs̄ òdi a e kū w̄eroo ḡo b̄ēere vī kū gakurioo gɔɔ s̄inda p̄ínki, aami.

¹⁸ Ma né Timŋti, lākū ò ḡinake ò annabikēyā ò n yā musu nà, maten yā p̄i danne, de ñḡo kūna ñ z̄i mana káo ¹⁹ ludanaanikena gūn kū laakarīio kp̄atena. Gbēkenɔ yā p̄inɔ kp̄a s̄akoto, akū ñ ludanaanikena d̄i

lé kúte. ²⁰ Imeneu kū Alesandao kú ñ té. Ma ñ kp̄a Setanwa, de òḡo d̄s̄ kū òdi d̄oke kū Ludaoro.

Donyīkenaa

2 Káaku ḡia ma lé d̄amma, à adua ke gbē s̄inda p̄ínkine à z̄é gbekañne, à kúte ke Ludane ñ yāi kū s̄aabukpanaa. ² À adua ke k̄inanɔne kū gbānadenc̄o ñ p̄ínki, de ò le òḡo kun aafia yākete sari ludayāmarinc̄o ū, ó kunna ḡo b̄ēere vī. ³ Abirekū mé à mana, àdi ká Luda ó Surabarin. ⁴ À ye gbē s̄inda p̄ínki surabana le òḡo yāpura d̄s̄.

⁵ Zaakū Luda m̄en dome, akūs̄ yākekeri kun m̄en do Luda kū bisāsirinɔ dagura, àkūme bisāsiri Kirisi Yesu ū.

⁶ À a z̄ida kp̄a à gbē s̄inda p̄ínki b̄o, akū ò a s̄eedaa k̄e a gɔɔa.

⁷ Abire yāi Luda ma d̄ite a kp̄akpakeri kū a z̄irīio ū, de mà a donyī z̄é yāpurade da buri p̄āndenc̄o. Yāpuran maten o, adi ke ékenlo.

⁸ Má ye ḡogb̄enc̄o adua ke gu s̄inda p̄ínkia, ò ɔ sé musu gbās̄i sari, p̄ɔf̄e kū lékpak̄ōanaao sari. ⁹ Má ye d̄o n̄ogb̄enc̄o ñ z̄ida keke a z̄ea ȳḡōkenaa sari, z̄idam̄ōnne-naa baasi. Adi ke kū mi ȳḡōde tānaao ke wura kū òso n̄omanableɔnɔ ke biza ɔḡɔdenɔnlo. ¹⁰ Ò ñ z̄ida keke kū yāmanakenaa lākū à k̄u n̄ogb̄e donyīrinɔ ke nà.

¹¹ N̄ogb̄enc̄o yā dada ȳt̄ena, ò mi nate yā s̄inda p̄ínki gūn. ¹² Mad̄i we n̄ogb̄enc̄o yā dada ḡogb̄enc̄o ke òḡo iko v̄immaro, séde òḡo ȳt̄ena k̄itikiti. ¹³ Zaakū Adamun Luda k̄e káaku, a gbera Awau. ¹⁴ Adi ke Adamun ò s̄ātero, n̄ogb̄en ò s̄āte à ḡo taaride ū. ¹⁵ Ama t̄ó n̄ogb̄enc̄o mena f̄i kū ludanaanikenaao kū yenyīo kū kúadonaao z̄idam̄ōnne-naa baasi, oni né i aafia.

S̄osi gbē z̄k̄k̄nɔ

3 Yā dík̄ina bi yāpurame: T̄ó gbē ye à ke gbē z̄k̄k̄ ū, àten z̄i mana ni de. ² Gbē z̄k̄k̄ ḡo kun taari sari, n̄omendode ū, laakaride ū. Àḡo a z̄ida k̄una d̄s̄ gbē fayade ū, nib̄k̄ūri ū, gbē kū ani f̄i à yā dañne ū.

³ Àsunḡo de w̄ederi ke gbē p̄ās̄i ūro. Àḡo de n̄esedode yāketesaride ū. ɔḡo s̄un done arero. ⁴ Àḡo a ɔn k̄una d̄s̄, a nénc̄o ḡo mi natene òḡo a ɔd̄ki gwa. ⁵ Zaakū t̄ó gbē a ɔn k̄una d̄ro, ani ke dera à f̄i à Luda s̄osi gb̄enc̄o gwaa? ⁶ Àsunḡo de Yesude dufu ūro, de àsun ña d̄ā à a z̄ida da yān lán Ibilisi b̄aro yāi. ⁷ Àḡo t̄ó nna vī Yesusarinɔnɔ k̄inaa d̄o, de òsun a t̄ó ñni sí, à zu Ibilisi tankutenlo yāi.

Sosi kpanyĩrino

8 Leme dɔ kpanyĩrino gɔ de gbɛ̀ bɛ̀erɛdenɔ ũ. Òsungɔ de lépladenɔ ũro. Wɛ̀ yã sún doñne arero. Òsungɔ de ɔɔ vãni weterino ũro. 9 Ògɔ Yesu yã asirino kũna kũ nɛ̀sepuraɔ. 10 Ò n yã gwa gĩa, tó ódi yãke lemmaro, gbasa ò n dite kpanyĩrino ũ. 11 Leme dɔ n kɔɔ gɔ de nɔgbɛ̀ bɛ̀erɛdenɔ ũ, laakaridenɔ ũ, ògɔ náani vĩ yã sĩnda pínki gũn. Òsungɔ de kɔɔmɔɔdenɔ ũro. 12 Kpanyĩri gɔ de nɔmɛ̀ndode ũ, àgɔ a ɔn kũ a néno kũna dɔ. 13 Gbɛ̀ kũ ò n zĩ kè a zéano gwena nigɔ mana, n laakari nigɔ kpatena n Kirisi Yesu náanikenaa gũn manamana.

Ó donyĩze asiri zĩkɔ

14 Bee kũ maten yã díno onne, ma dite mani su n gwa saa. 15 Tó ma suna sù à gii kè, má ye ògɔ dɔ lákũ à kũ ògɔ kun Luda ɔndenɔ ũ nà. ɔnde pínɔme Luda Wɛ̀ndide sosi ũ, yãpura péteki ũ kũ a gbãnalekio. 16 Ó donyĩze asiri kũ à bò gupuraa zĩkɔ yãpurame: À bò à sù bisāsiri ũ, Luda Nini yãpura kpàa, malaikano a è. Ò a yã waazi kè burino té, ò a náani kè andunia gũn, Luda a sè à tà kãao gakuri gũn.

Tɛ̀ yãno

4 Luda Nini ò swáswa kũ ɔɔɔ kpede gbɛ̀keno ni pã kpá Yesu zéi, ò té yã kũ tãnanɔ di ékedenɔ da a onanyò ò n sãte. 2 Manafikide pínɔ a mana dɔkɔne kũ a vãniro, n nɛ̀se gana lákũ ò pi gɛ̀ wãnan ò kɛ̀o bà. 3 Òdi gbɛ̀no dãdã nɔsenaai kũ zãkenaa, akũsɔ òdi pòble tɛ̀bona dite gbɛ̀no, pòble kũ Luda kè a náanikeri kũ ò yãpura dɔno yã, kũ à de ò ble kũ sãabukpanaa. 4 Pɔ kũ Luda kè sĩnda pínki maname. Òsun a ke tɛ̀ boro, ò ble kũ sãabukpanaa, 5 zaakũ Luda yã kũ ó aduakenaao gbãsi bòn.

Kirisi Yesu zĩkeri mana

6 Tó n yã pínɔ dà n gbɛ̀no, ònigɔ de Kirisi Yesu zĩkeri mana ũ kũ ò gwà kũ ó donyĩze yãno kũ yãdanne mana kũ n tɛ̀iio. 7 N mi kè futeokaragara kũ àdi kɔ sí kũ Luda yãoroa. N n zĩda tũtu ke de ògɔ de ludayãmari ũ. 8 Mɛ̀tutukena a ère vĩ fĩti, ama dena ludayãmari ũ àre vĩ yã sĩnda pínki gũn, zaakũ abire di su kũ wɛ̀ndiio gbãra kũ ziao. 9 Yã díkĩna bi yãpurame, à kà ò sí ɔplapla. 10 Òdi zĩ ke òdi ɔsi ká a musu, zaakũ ó wé dɔ Luda Wɛ̀ndidei. Àkũme gbɛ̀ sĩnda pínki Surabari ũ, atɛ̀nsa a náanikerino.

11 N yã pínɔ diteñne n dadañne. 12 Nsun tó ò n kefenakena gya boro. N tó n kunna zé mɔ Yesu náanikerino yã'ona gũn kũ yãkenaa kũ yenyio kũ ludanaanikenaa kũ kunna gbãsi sario. 13 Ari màgɔ su n wé tã n Luda yã kyó ke gbɛ̀no, n dañne n lé daorĩma. 14 Gba kũ Luda dãnne ɔɔɔ kũ ò annabikeyã ò n yã musu, akũsɔ gbɛ̀ zĩkɔno ɔ nãnamma, n sun pã kpáiro. 15 N laakari dɔ yã pínɔ n mɛ̀ kpáa, de gbɛ̀ sĩnda pínki

n gena are e. 16 N n zĩda yã kũ n yãdannenaao tàasi ká. Ngɔ gé are kũ yã pínɔ. Tó n kè le, òni n zĩda sura ba kũ gbɛ̀ kũ òten sã kpá n yãinome.

Gyaanɔno kũ don'arɛdenɔ yã

5 Nsun kpãkɛ̀ mare zĩkɔno. N lé daa lán n de bà. N lé da kefenanɔ lán n vĩni kũ n dakũnanɔ bà. 2 N lé da nɔgbɛ̀ zĩkɔno lán n da bà, n lé da nɔ gbãnaa lán n dàre bà kũ nɛ̀sepuraɔ. 3 N kpá gyaanɔ kũ ò gbɛ̀ke vironɔ. 4 Tó gyaanɔ néno vĩ ke daikorenɔ, ò n danenɔ gwanaa dada gĩa n donyĩkenaa gũn, ò fĩna bo n denɔne kũ n danɔ, zaakũ abirekũ di ká Ludagu. 5 Gyaanɔ kũ à gbɛ̀ke vĩro wé dɔ Ludai, àgɔ adua ke àgɔ kpányĩ gbekaa gwãani kũ fãnantɛ̀o. 6 Gyaanɔ kũ a zĩda poyeinaa di done are bi gɛ̀eme, bee tó à bɛ̀ne. 7 N yã pínɔ dañne de gbɛ̀ke sún n taari ero. 8 Tó gbɛ̀ teni a danenɔ gwaro, atɛ̀nsa a ɔndenɔ, à bò Luda yã kpeme, Yesusaride deala. 9 Nɔgbɛ̀ kũ à de ò da gyaanɔno tén di: Nɔgbɛ̀ kũ à kà wɛ̀ baaakɔ, akũsɔ à zã kè gɛ̀n do, 10 ò a dɔ yãmanakeri ũ, négwari mana ũ, nibɔkũri Luda gbɛ̀no gbá pipiri ũ, takaside kpanyĩri ũ, nɔgbɛ̀ kũ à mɛ̀e kpà yãmanakena pínkia ũ. 11 Nsun gyaanɔ nɔ gbãnanɔ danlo, zaakũ tó n gɔ nidenaa fũte, n nana Kirisia ni busame, onigɔ ye ò zã ke, 12 ò n zĩda da yã, kũ ò lé kũ ò sɛ̀ne yã gbòro yã. 13 Abire gbera òdi ma'ã dada, òdigɔ gɛ̀gɛ̀ ɔn kũ ɔnnwo. Adi ke ma'ãdenɔme n ũ adoro, òdi gɔ gbɛ̀pĩri guderino ũme dɔ, òdi yã kũ à de ò oro o. 14 Abire yã má ye gyaanɔ nɔ gbãnanɔ zã ke, ò né i ò laakari dɔ bea, de òsun ó iberenɔ gba zé ò ó tɔ vãni síro yã. 15 N gbɛ̀keno bò ò tɛ̀ Setanyĩ kò. 16 Tó Yesude nɔgbɛ̀ ke gyaanɔno vĩ a bea, àgɔ kpányĩ. Àsun tó ò gɔ ɔsine aso ũro, de ò le ò kpá gyaanɔ kũ ò gbɛ̀ke vironɔ yã. 17 Gbɛ̀ zĩkɔ kũ àdi doñne are a zéaa kà ò fĩna bone leu pla, atɛ̀nsa gbɛ̀ kũ à waazikena kũ yãdannenaao kokari vĩ. 18 Luda yã pì: Àsun léno da zù kũ àten pɔ gbɛ̀nero. À pì dɔ: Zĩkeri kà à a làada le. 19 Nsun gbɛ̀ kũ à sù kũ gbɛ̀ zĩkɔ káarao yã síro, séto sèedadeno kà gbɛ̀no pla ke aakɔ baasiro. 20 N kpãkɛ̀ gbɛ̀ kũ ò durunna kɛ̀no gbɛ̀ sĩnda pínki wára, de vĩna le à gbɛ̀ kparano kũ. 21 Ma nanne Luda kũ Kirisi Yesuooi kũ malaika kũ à n séno, ògɔ yã pínɔ kũna, n sun gbɛ̀ke tɛ̀ boro. Nsun yãke ke gbɛ̀kenɛ̀ úbleme yãiro. 22 Nsun wã n ɔ na gbɛ̀a n a da Luda zĩno. Nsun tó n ɔ gɔ kú gbɛ̀ke durunna gũno. Ngɔ n zĩda kũna gbãsi sari. 23 Nsun í pã mi atɛ̀nero. Ngɔ sèwɛ̀ gá fĩti n nɛ̀se yã kũ n gyãkena gɛ̀n baaakɔ. 24 Gbɛ̀keno durunna di bo gupuraa ari ògɔ gé a yã gɔgɔ kũno, gbɛ̀keno sɔ n pɔ di bo likalikaro. 25 Leme dɔ yãmanakenaa di bo gupuraa, bee a kũ odi ero ni le à gɔ utenaro. 6 Gbɛ̀ kũ ò de zò ũno n dikirino dite gbɛ̀ bɛ̀erɛdenɔ ũ ò mi nateñne a sĩnda pínki gũn, de òsun Luda tɔ kũ yã kũ odi dañneo vãni boro yã. 2 Gbɛ̀ kũ n dikirino de Yesu náanikeri ũno sún dɔke kũno kũ ò de kɔ gbɛ̀no ũ yãiro. Ò zò bleñne manamana, zaakũ gbɛ̀ kũ òteni n zĩ àre blenɔ bi Yesu náanikerino, n gbɛ̀ yenyĩdenɔme. N yã pínɔ dañne, n lé daorĩma.

Yena ɔɔɔi

³ Tó gběke ten yã pãnde dañne, akūsɔ̄ adi ze kũ ó Dikiri Yesu Kirisi yãzedeo kũ ó zé yãdannenaoro, ⁴ ãdãriime, à yãke d̄ɔ̄ro, lékpakɔ̄ana kori kũ yãgwana lakanasario a kũ gyã ũ. Yã birenc̄ di tó gběnc̄ n̄eseḡɔ̄ba kpá, ò fiti ke, ò k̄ s̄s̄s̄, ò laasun v̄ani lé kũ k̄o, ⁵ òḡs̄ ãni kũ k̄o. Gbě p̄inc̄ laasun kotina, yãpura n̄ k̄e, òdiḡs̄ da donyĩkena bi ɔɔɔwetezeme. ⁶ Donyĩkenaa àre z̄k̄s̄ yãpura, tó gbě zè kũ pó kũ à v̄io. ⁷ Zaakũ ódi su kũ pókeo andunia ḡun laro, óni tá kũ pókeo s̄ro. ⁸ Tó ó póble kũ pókasan̄o v̄i, abirekũ m̄ò le. ⁹ Gbě kũ ò ye ò ḡs̄ aruzekede ũnc̄ di n̄ z̄ida da ȳogwana tankuten. Pónidena m̄isari kari di ḡéngu à n̄ kpá kisira kũ kakate-naaoi. ¹⁰ Yena ɔɔɔi mé à de yã v̄ani s̄inda pínki z̄ini ũ. Gběken̄o a k̄de k̄e ari ò k̄e ó donyĩzea ò wãwã z̄k̄ɔ̄ kpà n̄ z̄idai.

N̄ ɔsi mana ká

¹¹ Zaakũ Luda gběme n̄ ũ, n̄ bàa sí yã p̄inc̄ne, n̄ tó yã mana ḡs̄ donne are kũ yãkena a zéaaò kũ ludanaanike-

nao kũ yenyĩo kũ menao kũ busekenaaò. ¹² N̄ ó donyĩze ɔsi mana ká, n̄ w̄endi kũ àdi lákaro sí, zaakũ abirekũn̄ Luda n̄ sisia ḡɔ̄ɔ kũ n̄ lé mana s̄ene pari wára. ¹³ Ma nanne Luda kũ àdi w̄endi kpá pó s̄inda pínkiaai kũ Kirisi Yesu kũ à yã mana ò P̄ontiu Pilatin̄eoo, ¹⁴ òḡs̄ yã kũ ò ditenne kũna gbās̄i sari taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi suḡɔ̄ɔ z̄i. ¹⁵ Gbãnade m̄en do Arubarikade, k̄inanc̄ Kína, dikirin̄o Dikiri mé ani Kirisi pi bo gupuraa a ḡɔ̄ɔa. ¹⁶ Àkũ mé àdi garo ado, àdiḡs̄ kú gupura kũ òdi f̄s̄ ò nairo ḡun. Gběke dí wé sialero, oni f̄s̄ sero. Àkũ mé à gakuri kũ gbãnao v̄i ḡɔ̄ɔ s̄inda pínki, aami.

¹⁷ N̄ o andunia tera dík̄ina aruzekeden̄ne, òsun ãa d̄aro. Òsun gbãna le ɔɔɔda náanisariaro, ò gbãna le Luda kũ àdi pó s̄inda pínki kpáwá z̄k̄s̄ ò p̄nc̄na keooa. ¹⁸ N̄ oñne ò a mana ke, ò nna keñne, ò ɔ poroñne, òḡs̄ gběke v̄i. ¹⁹ Lán abirekũ bà oni zàna mana di n̄ z̄idane aruzenna pó ũ, oni w̄endi kũ à de w̄endi ũ yãpura le.

²⁰ Timŏti, n̄ yã kũ Luda n̄anne n̄ ɔ̄i kũ gbãna. N̄ m̄i k̄e ludayãdanasari yã p̄ãpã onaaa kũ yãlekper̄e'ona kũ òdi pi d̄s̄naao. ²¹ Gběken̄o zèò, akũ ò p̄ã ó donyĩzene.

Luda gběke keáre.

2 TIMŌTI

Pɔlu tékpana Timŏtigu

1 Makū Pɔlu, Kirisi Yesu z̄irii Luda pɔyenyĩnaa gūn wēndi kū à a lé sè Kirisi Yesu gūn yā musu, **2** makū mé ma takada dí kēnne, ma né yenyĩde Timŏti. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbēke kenne kū sūru-uo, à n gba aafiaa.

3 Ma sáabu kè ma dizinɔ Ludane kū madì doi kū nèsepuraò, zaakū n yā dìgɔ dɔmagu lakanaa sari ma aduakena gwāani kū fānantēoo gūn. **4** Tó wétē kū à bòmma yā dɔmagu, madì n bege keme, madìgɔ ye ò wé sikkɛ, de ma pɔnna ke z̄kɔ. **5** N ludanaanikena kū nèse mèn doo yā dɔmagu. N dai Loisi kū n da Yunisio Luda náani kè le se, akūs̄ má d̄s̄ sānsān kū nten ke le se.

6 Abire yāi maten dɔngu, ò fute ò ze kū gba kū Luda dānneo ɔɔɔ kū ma ɔ namma, **7** zaakū Nini kū àdi ó gba gbāna kū yenyĩo kū z̄idakūnad̄naaon Luda kpàwá, adi ke nini v̄nadenlo. **8** Abire yāi òsun wé'i kū kū ó Dikiri yā onnenaao. Nsun wé'i kū kū ma yāoro, makū kū ò ma da kpésiran Kirisi yāi. N wari kū òdi ke a baaru nna kpana yāi ke kúmao kū Luda gbānao. **9** Àkū mé à ó sura bà, à ó s̄isi o ḡs̄ a p̄ó ū. Adi ke yā kū o kè yāinlo, a z̄ida pɔyenyĩna yāime kū gbēke kū à kèwero zaade ɔɔɔ dí naaro. **10** Gbēke pii bò gupuraa ó Surabari Kirisi Yesu p̄i sunaa gūn sà. À ga gbāna kàkate, à wēndi kū mēvānasarioo bōwere gupuraa a baaru nna kū òdi kpá gūn. **11** Luda ma dite a z̄iri ū, de mà baaru pii kpàkpa ke mà a yā dañne. **12** Abire yāin maten wari dí kei, ama wé'i d̄i ma kūro, zaakū má gbē kū ma a náani kè d̄s̄, akūs̄ má d̄s̄ sānsān kū ani f̄s̄ à yā kū à nāmenne ma ɔ̄ d̄k̄p̄a ari a sugɔɔ z̄i. **13** Nḡs̄ yā kū n mà ma lén ari a z̄iniaa p̄i kūna yāzededannena ágba ū kū ludanaanikenaao kū yenyĩ kū ó v̄i Kirisi Yesu gūnwo. **14** N yā mana kū Luda nānne n ɔ̄ kū gbāna kū a Nini kū à kú ó gūn gbānao.

15 N̄ d̄s̄ kū Asia b̄s̄udeno ma zukūna ò p̄inki. Figelu kū Emɔgeneo kú ò té. **16** Dikiri wēnda d̄s̄ Onesifru benenone! Zaakū à s̄u à ma nèse kpatenamene lé v̄iro, adi wé'i kū kū ma dana kpésiran yāoro. **17** Kū à s̄u Romu ḡnɔ, à ma wete ari à ḡe à bōma. **18** Dikiri wēnda d̄s̄ne yākpatekegɔɔ z̄i. N̄ kpányi z̄k̄s̄ kū à kēmenne zaa Efesu yā d̄s̄ sānsān.

Kirisi Yesu z̄ikari mana

2 M̄k̄n s̄s̄ ma né, òḡs̄ gbāna kū gbēke kū Luda v̄i kūoo Kirisi Yesu gūnwo. **2** Yā kū n mà ma ò pari wára, ò na gbē nāanidenone ò ɔ̄, kū oni f̄s̄ ò dada gbē

pāndenone. **3** N̄ warikena f̄s̄ kūoo Kirisi Yesu z̄ikari mana ū. **4** Andunia yā b̄k̄tenaa d̄i do z̄ikari kū à kú z̄ilanne arero, de a yā ká a dikirigu yāi. **5** Bàkpakūs̄uri s̄s̄, tó adi bàa lé a z̄éaro, ani z̄iblena f̄ura lero. **6** À kū búbari kū à z̄i gbāna kè a baka sé káaku. **7** N̄ laasun lé yā kū ma òo p̄inɔa, zaakū Dikiri ni n gba ònd̄s̄ a p̄inki gūn.

8 N̄ d̄n kū Yesu Kirisi bi Dauda burime, akūs̄ à v̄u bona gan. Baaru nna kū madì kpán gwe. **9** Abire yāin maten wari ke. Ò m̄nɔ kama lán d̄akerii bà, ama Luda yā dí sí m̄nɔ káaro. **10** Abire yāi madì yā s̄inda p̄inki f̄s̄ gbē kū Luda ò séno yāi, de m̄k̄nɔ se Luda ò sura ba, ò gakuri kū àdi láraro le kunna Kirisi Yesu gūn. **11** Yā dík̄ina bi yāpurame:

Tó o ga k̄āao, òniḡs̄ kú k̄āao.

12 Tó o mena f̄s̄, òni kí ble k̄āao.

Tó o ledi kp̄ai, ani ledi kp̄awái se.

13 Tó ó náani v̄iro, à kpé náani v̄i, zaakū ani we à ledi kpá a z̄idairo.

Dikiri z̄ikeri mana kū lékpak̄anaao

14 N̄ yā p̄inɔ d̄n n gbēnɔgu, ò nañne Ludai òsun lékpak̄ana ke yānɔ musuro. À àre v̄iro, àdi gbē kū òten manɔ yakame. **15** N̄ kokari ke de Luda n sáabu kpá, z̄ikeri kū àdi yā yāpura wēk̄añne s̄usu ū, kū wé'i d̄i a kū a z̄i yā musuro. **16** N̄ p̄a yāb̄tena p̄a kū àdi k̄s̄ sé kū Luda yāorone. Àdi gbēnɔ ludayādanasari karañneme, **17** akū yā kū òdi dañne d̄i dañla lán f̄inna bà. Imeneu kū Filetuo kú ò té. **18** Ò kè yāpuraa, òdi pi ò fute bona gan kò, òdi gbēkenɔ ludanaanikena yakañne. **19** Bee kū abireo ē kū Luda kp̄ate zena gbāna, ò yā dík̄ina k̄ēa: Dikiri gbē kū ò de a p̄ó ūnɔ d̄s̄. Gbē kū àdi Dikiri s̄isi m̄i k̄ē yā v̄ania.

20 On da dìḡs̄ p̄nɔ v̄i dasi. Ò a kenɔ kè kū wurao kū andurufuuo yātikisikebɔ ū, akūs̄ ò a kenɔ kè kū lío kū gb̄iio yāfitikebɔ ū. **21** Tó gbē ɔ b̄te yā b̄eresari gūn, ani ḡs̄ yātikisikebɔ ū, aniḡs̄ anf̄ani v̄i Dikirine, aniḡs̄ kú adona yāmanakena p̄inki soru gūn. **22** N̄ bàa sí kefenna p̄nidenanone, ò tó manakena kū ludanaanikenaao kū yenyĩo kū kunna kū k̄o nnao donne are lele kū gbē kū òdi Dikiri s̄isi kū nèsepuraonɔ. **23** N̄ ɔ b̄te m̄sari lékpak̄ana kū à d̄s̄na ke v̄iron. N̄ d̄s̄ kū àdi fiti da. **24** À mana Dikiri z̄òbleri ḡs̄ fiti v̄iro. A nèse ḡs̄ do kū gbē s̄inda p̄inkio, yādanneri mana kū àdi gbē f̄s̄ ū, **25** à gbē kū òdi a yā síronɔ gba laakari busebuse. Òdiḡs̄ d̄s̄ro ke Luda ni f̄s̄ à ò gba zé ò nèse lite ò yāpura sí, **26** ò bo Ibilisi kū à ò kū à ò dá a pɔyenyĩnaa gūn bàn, ò laakari summa.

Bisāsirinɔ yākena ɔɔɔ kpedenɔ

3 Ngɔ dɔ kɔ ɔɔɔ kpedenɔ nigɔ pāsī. ² Gbɛnɔ zīda yā ni doñne are, ɔɔɔ ni n swɛ ble. Onigɔ de karambaanidenɔ ũ, zīdabirinɔ, gbɛsɔsɔrinɔ, de kɔ dao yādarisarinɔ, guturunɔ, ludayādarisarinɔ, ³ gbɛyākeris- aridenɔ, sùrusaridenɔ, gbɛyakarinɔ, fayasaridenɔ, aniapāsīdenɔ, yā mana iberenɔ, ⁴ bonkpedenɔ, laasun- saridenɔ, yɔgɔdenɔ. Onigɔ ye pɔnnakenaai de Luda yāla. ⁵ Òdi donyī ke, ama ò ye a gbānairo. N ke zā kɔ gbɛ bire takano. ⁶ N gbɛkenɔ di gɛ nɔgbɛ kɔ òdi mī gbākenneronɔ, ò n fu kɔ léo. Durunna sàa dà nɔgbɛ pìnɔn, dà vāni mé à gɔñne, ⁷ òdigɔ yā dada ɔɔɔ sīnda pínki, ama òdi fu yāpura kūnaa. ⁸ Lákū Yanɛ kɔ Yam- beresio bò Musa kpe nà, len gbɛ pìnɔ di bo yāpura kpe le. N laasun lékpereme, ó donyīze gūn pó ginyīnanɔme. ⁹ Ò gena are vī doru, zaakū gbɛ sīnda pínki n yñkɔke dɔ, lákū ò Yanɛ kɔ Yamberesio pɔ dɔ nà.

Luda yā àree

¹⁰ Mɔkɔn sɔ, n témai. N ma kunna dɔ kɔ ma yādanne- naao kɔ yā kɔ maten péaa kɔ ma ludanaanikenaao kɔ ma menakeo kɔ ma yenyīo kɔ ma zena gbānao ¹¹ kɔ wé kɔ ò tāmao kɔ wari kɔ ma kèeo. N yā kɔ à ma le An- tiokɔ kɔ Ikɔniuo kɔ Lisitirao dɔ kɔ wétāmmaa zɔkɔ kɔ ma fɔɔ. Ama Dikiri ma bo a sīnda pínki gūn. ¹² Gbɛ kɔ ò ye ògɔ kun ludayāmarinɔ ũ Kirisi Yesu gūnnɔ ni wétāmmaa le. ¹³ Gbɛ vāninɔ kɔ manafikidenɔ vānike- na nigɔ karamɛ. Oni gbɛnɔ sāte, mókɔn se onigɔ sāte- na. ¹⁴ Mɔkɔn sɔ, n ze kɔ yā kɔ n dàda n sī yāpura ũo. N gbɛ kɔ ò dàdannenɔ dɔ, ¹⁵ zaakū n Luda yā dɔ zaa n néfitikegɔɔa. Ani fɔ à n gba òndɔ à n ká Kirisi Yesu náanikena kɔ àdi n sura baa. ¹⁶ Yā kɔ à kú Luda yān bò Luda kínaa pínkime. À àre vī, zaakū àdi yāpura dañne, àdi n éke káñne n ɔī, àdi n gba laakarii, àdi lé daríma yākena a zéaa gūn, ¹⁷ de Luda gbɛ sorukena ma yā- manakena sīnda pínki zé gūn.

4 Ma nanne Ludai kɔ Kirisi Yesu kɔ ani era à su à kpata ble à yākpatɛ ke kɔ gbɛ bēnenɔ kɔ gyāwān- denɔ, ² n Luda yā waazi ke. À zé kè kesɔ adi kero, ngɔ

kúo. N yā diteñne, n kpākɛñyī, n lé daríma, n yā dañne kɔ mena zɔkɔɔ. ³ Zaakū ɔɔɔke ni su kɔ gbɛnɔ ni we ò sā kpá Luda yāzededannenaairo. Oni yādannerinɔ kakarañyī n zīda pɔyeinaaame, de ò yā kɔ à káñgu dañne. ⁴ Oni n kòkɔɔ zu yāpurane ò are dɔ garanɔa. ⁵ Mɔkɔn sɔ, ngɔ laakari vī yā sīnda pínki musu. N wari fɔ, n baarunnakpari kena ke, n n zī lé papa.

Pɔlu kunna ga léi zaa Romu

⁶ Ma ɔɔɔ pàpa kò, oni ma aru kóte sa'o'i ũ tera. ⁷ Ma ɔsi mana kà, ma bàa lè ma bɔte. Má Yesu yā kúna ma a lé pàpa. ⁸ Kunna mana fùra ditena, àteni ma dā sà. Dikiri yākpatɛkeri mana mé ani kúmenɛ yākpatɛkegɔɔ zī. Adi ke makúme ma adoro, kɔ gbɛ kɔ ò ye a sunaainɔ n pínkime.

⁹ N zé wete n su ma kínaa likalika. ¹⁰ Demasi ma ton à tà Tesalonika, kɔ à ye anduniaai yāi. Keresensi tà Gala- tia busun, akūsɔ Titu tà Dalamatia busun. ¹¹ Luku mé à gɔ kúmao ado. N Maaku sé à mó lele, zaakū àdi kpá- mai zī gūn manamana. ¹² Ma Tikiku gbàre Efesu. ¹³ Tó nten su, n ma utagyaba kɔ ma tò Kaapu bea zaa Toroasi sé n suomenɛ kɔ ma takadanɔ, atēnsa a kɔ ò kè kɔ báraonɔ.

¹⁴ Alesanda sia yā vāni kèmenɛ manamana. Dikiri ni yā kɔ à kèe pì fīna bonɛ. ¹⁵ N laakari kei, zaakū à bò ó yā kpe pāsīpāsī. ¹⁶ Yākpatɛkena kúmao káaku gūn gbɛke dí ze kúmaoro, ò ma ton n pínki. Luda sún n yā pì daro. ¹⁷ Dikiri zé kúmao à ma gba gbāna, akū ma zé lè ma waazi kè ma a lé pàpa, buri pāndenɔ mà n pínki. À ma bo músu léi. ¹⁸ Dikiri ni ma bo yā vāni gūn pínki, ani ma sura ba ari mà gé káo a kpatan musu. Àkū mé à gakuri vī ɔɔɔ sīnda pínki, aami.

Lézammanaa

¹⁹ N fɔ kpá Pirisila kɔ Akilaoa kɔ Onesifɔru bedenɔ. ²⁰ Erasatu gɔ Kɔrinti. Ma Torofimu tò kɔ gyāo Miletu. ²¹ N zé wete n su ari bunsire gɔ ká. Yubulu kɔ Pudenio kɔ Linuo kɔ Kalaudiao kɔ ó gbɛnɔ pínki fɔ kpámma. ²² Dikiri gɔ kú kúnwo. À gbɛke keáre.

TITU

Titu zĩkena Kereti b̀usun

1 Makũ Pɔlu, Luda z̀blierii, Yesu Kirisi z̀iriin ma ũ. À ma zĩ mà gbẽ kũ Luda n̄ sénc̄ kara a náanikenan mà tó ò a donyĩze yāpura d̄s̄, ² de n̄ wé ḡs̄ d̄s̄ wẽndi kũ àdi lákaroi kũ Luda a lé sè zaade andunia dí kátero. Àdi éke to s̄ro. ³ Akũ yā pii b̀ò gupuraa a gɔɔa waazi kũ Luda ó Surabarii dàmene ma ke gũn lákũ à dite nà. ⁴ Makũ mé ma takada dí kènne Titu, ma né yāpura Yesu zé kũ ó kú lɛɛɛ gũn. De Luda kũ Kirisi Yesu ó Surabarii gbẽke kenne, à n̄ gba aafiaa.

⁵ Ma n̄ to Kereti, de n̄ yā kũ ò ḡs̄ gwenc̄ ḡs̄ḡs̄, n̄ gbẽ z̄k̄nc̄ dite wẽte kũ wẽteo lákũ ma ònne nà. ⁶ À mana gbẽ z̄k̄nc̄ ḡs̄ kun taari sari n̄cmendode ũ. A nénc̄ ḡs̄ ludanaanikerinc̄ ũ, òsunḡs̄ n̄ d̄s̄ né zāzāde sāgbānadenc̄ ũro. ⁷ Zaakũ gbẽ z̄k̄nc̄ bi Luda zĩgwariime, àsunḡs̄ de taaride ke ĩadāri ke pɔf̄eri ke wẽderi ke gbẽ pās̄i ke ɔɔvāniweteri ũro. ⁸ Séde àḡs̄ de nib̄k̄uri ũ, laakaride kũ à zé kũ yāmanakenaao ũ, gbẽ s̄usu kũ à kú adona akũs̄ à a zĩda kũna d̄s̄ ũ, ⁹ gbẽ kũ à zé s̄usu kũ yā náanide kũ òdi dańneo ũ, de à le à lé da gbẽ pāndenc̄a kũ yāzededannenaao piio, à gbẽ kũ à b̀ò a yā k̄penc̄ éke káńne n̄ c̄ĩ.

¹⁰ Zaakũ sāyāmarisaride kũ òdi gbẽnc̄ likara kũ n̄ yā'onaon̄nc̄ dasi, atēnsa gbẽ kũ ò zé kũ t̄z̄yāon̄c̄. ¹¹ Òdi ɔn̄ b̄unu yaka. À mana ò lésc̄ dańne. Òdi yā kũ à de ò dańnero dańne ɔɔḡ b̄ene lena yāi. ¹² Kereti b̀usun annabi ke pi, Keretinc̄ bi ékedenc̄me, n̄b̄o pās̄inc̄me, ye'uide p̄oke kopirisarinc̄me. ¹³ Yā pi bi yāpurame. Abire yāi n̄ kpākēńyĩ manamana, de ò zé sé s̄usu. ¹⁴ Òsun laakari d̄s̄ Yudanc̄ garaaro ke gbẽ kũ ò k̄ẽ yāpuraa yāditenanc̄. ¹⁵ P̄oke d̄iḡs̄ gbās̄i gbās̄isari-denc̄nero, akũs̄ p̄oke d̄iḡs̄ gbās̄isari ludayādarisari gbās̄idenc̄nero, kũ n̄ laasun kũ n̄ n̄s̄eɛo vāni yāi. ¹⁶ Òdi pi ò Luda d̄s̄, akũ n̄ yākenaa di n̄ éke bo. Begirinc̄me, òdi yā maro, òdi f̄s̄ ò yā mana ke kero.

Yādannena zéde

2 M̄k̄nc̄n̄ s̄s̄, n̄ yā kũ àdi k̄s̄ sé kũ yāzededannenaao dańne. ² N̄ da mare z̄k̄nc̄nc̄ òḡs̄ n̄ zĩda kũna d̄s̄ gbẽ b̄eɛredenc̄ ũ, laakaridenc̄ ũ. Ò zé sé s̄usu kũ yenyĩo kũ menao. ³ N̄ da n̄gbẽ z̄k̄nc̄nc̄ d̄s̄ n̄ kunna ḡs̄ de donyĩri mananc̄ kunna ũ. Òsunḡs̄ de guderide ke wẽ z̄nc̄ ũro. Ò yā mana dańne, ⁴ de ò lé da n̄czārenc̄a n̄ baadi ḡs̄ ye a zāi kũ a nénc̄o, ⁵ òḡs̄ de laakaridenc̄ ũ gbās̄i sari, ò laakari d̄s̄ n̄ ɔn̄ zĩ, n̄ baadi mì nate a zāne de òsun Luda yā vāni boro yāi.

⁶ N̄ lé da kefennanc̄a d̄s̄ òḡs̄ laakari ví. ⁷ N̄ yāmanakena zé m̄ńne a pínki gũn. N̄ yādannena ḡs̄ b̄eɛɛ ví à k̄s̄ sí kũ n̄ yākenaa ⁸ kũ yāzede kũ oni f̄s̄ ò a éke boro, de wé'i gbẽ kũ ò b̀ò n̄ k̄penc̄ kũ, òsun yā vāni le ò o ó yā musuro yāi.

⁹ N̄ lé da z̄nc̄a ò mì nate n̄ dikirinc̄nc̄ yā s̄inda pínki gũn, ò yā kũ ani káńgu ke. Òsun yā lírm̄maro. ¹⁰ Òsun kpāni or̄maro. Ò tó òḡs̄ n̄ d̄s̄ gbẽ náanidenc̄ ũ manamana, de Luda ó Surabari yā kũ òdi dańne wé bo yā s̄inda pínki gũn.

¹¹ Zaakũ Luda gbẽke kũ à s̄u kũ surabanaao gbẽ s̄inda pínkin̄e b̀ò gupuraa. ¹² Gbẽke pi ten dawere ò k̄pe li yā kũ adi k̄s̄ sí kũ Luda yāorone kũ andunia p̄onide-nanc̄, de òḡs̄ ó zĩda kũna d̄s̄ gbẽ mananc̄ ũ, ludayāmarinc̄ ũ andunia tera dík̄ina gũn, ¹³ ó wé ḡs̄ d̄s̄ gɔɔ arubarikade kũ óten dāa. Akũme ó Luda z̄k̄nc̄ ó Surabari Yesu Kirisi sugɔɔ gakuride ũ. ¹⁴ À a zĩda kpà ó yāi, à ó bó vāni s̄inda pínki gũn, à ó gbās̄i gògò, de ò ḡs̄ a zĩda gbẽ kũ ò yāmanakena ania v̄inc̄ ũ. ¹⁵ N̄ yā p̄inc̄ dańne n̄ lé daorm̄ma. N̄ kpākēńyĩ kũ iko kũ n̄ vío pínki. N̄sun tó gbẽke n̄ gya boro.

Ò laakari d̄s̄ yāmanakenaao

3 N̄ d̄s̄ n̄ gbẽnc̄gu ò mì nate gbānadenc̄nc̄ kũ ikodenc̄o, ò n̄ yā ma, òḡs̄ kú kũ yāmanakena s̄inda pínki soruo. ² Òsun gbẽke tó vāni síro. Òḡs̄ de n̄s̄edode yāketesaridenc̄ ũ kũ ò busana gbẽ s̄inda pínkin̄e. ³ Zaakũ ók̄nc̄ se, ó faya ví yāro, ludayādarisarin̄c̄n̄ ó ũ. O s̄ate, ó de p̄cn̄nakena kũ dà vāni s̄inda pínki z̄nc̄ ũ. Od̄iḡs̄ kú n̄s̄e vānio kũ n̄s̄eḡs̄bao. Ó de begirinc̄ ũ, o z̄k̄nc̄gu. ⁴ Bee kũ abireo kũ Luda ó Surabari gbẽke kũ a yenyĩo b̀ò gupuraa, ⁵ akũ à ó sura bà. Adi ke ó yāmanakena yāinlo, kũ à ó wẽnda d̄s̄ yāime. À ó zú ò à ó í dufu, à tó o ḡs̄ gbẽ dufunc̄ ũ kũ a Nini ⁶ kũ à p̄isiwá gbānao Yesu Kirisi ó Surabarii gāi, ⁷ Abire yāi yā b̀ò kũoo nna a gbẽke yāi, o ḡs̄ túblierinc̄ ũ, ó wé d̄s̄ wẽndi kũ àdi lákaroi. ⁸ Yā pi bi yāpurame.

Má ye n̄ gā na yā p̄inc̄ onaaa manamana, de ludanaanikerinc̄ le ò mè kpá yāmanakenaao. Abirekũ mana, à karana ví gbẽnc̄nc̄. ⁹ N̄ pā m̄s̄ariyā yāgaganane kũ dizinc̄ t̄s̄ k̄nc̄wenaao kũ fitiio kũ lék-pak̄ana Musa doka yā musuo, zaakũ yā pānc̄me, ò karana víro. ¹⁰ N̄ kpākē gbẽ kũ àdi tó ò k̄k̄āai bee ḡnc̄ pla, gbas̄a n̄ péa. ¹¹ Nḡs̄ d̄s̄ kũ gbẽ bire taka s̄ate. Durunnakeriime, à a zĩda b̀òb̀o.

Lézaamanaa

¹² Tó ma Atema ke Tikiku zìmma, ò zé wete ò su ò ma le Nikɔpli, zaakū ma zeo mà bunsire láka gwe. ¹³ Ò ania ke ò zàna ke bùsu dokad̄ri Zenasine kũ Apoloo de

póke sún kíarímaro ò tá gūn. ¹⁴ À mana ó gběnc̄ yã-manakenaa dada ò ò zída kpáa, ò yã kũ à k̄s̄ sionɔ bɔkɔte de òsunḡs̄ kun pãro. ¹⁵ Gbě kũ ó kú lɛɛɛnc̄ fɔ kpamma ò pínki. Ò fɔ kpá gbě kũ ò yewái Yesu zé gūn-nc̄a. Luda gběke keáre á pínki.

FILIMO

Pɔlu Filimo sáabukpanaa

1 Makū Pɔlu kū ò ma da kpésiran Kirisi Yesu yāi kū ó Yesude dake Timotio, ókɔnɔ mé o takada díkína kènne, ó zíkari dake yenyíde Filimo **2** kū sɔsi gbě kū òdi kɔ́ kakara n beano kū ó nɔgbě yenyíde Afiao kū ó zíkari dake Akipuo. **3** Luda ó De kū Dikiri Yesu Kirisio gběke kenne, à n gba aafiaa.

4 N yā dígɔ́ dɔmagu gɔɔ sɔnda pínki ma aduakena gūn, madígɔ́ ma Luda sáabu kpá, **5** zaakū ma Dikiri Yesu náani kū nten ke baaruu mà kū yenyí kū n vī kū Luda gběncɔ n pínki. **6** Madígɔ́ wé ke, de ó kunna kɔ́o Yesu zén tó n wé ké yā mana kū ó vī kunna Kirisi gūn pínki musu. **7** Ma gbě, n yena Luda gběncɔ ma pɔ kè nna manamana, à ma laakarii kpàtemene, zaakū n n laakarii kpàteńne.

Pɔlu kutekena Filimone Onesimu yā musu

8 Abire yāi, bee kū ma zé kà Kirisi gūn mà yā kū à mana n ke ditenne, **9** bee kū abireo ma kúte kènne kū yenyí. Makū Pɔlu, ma mare zɔ́kɔ́ ina kū ma kunna kpésiran tera Kirisi Yesu yāiio, **10** ma kúte kènne Onesimu yā musu kū à gɔ́ ma né ũ Yesu zé gūn kpésiran la yāi. **11** À anfāni vɔ́nne yāro, ama tera à anfāni vī makū kū mɔ́kɔ́nwoone. **12** Ma a gbàemma, àkūme ma

swè ũ. **13** Ma kunna kpésiran baaru nna kpana yāi, má ye àgɔ́ kú ma sare, de àgɔ́ kpámai n gěne ũ, **14** ama má ye mà yāke ke n lé sariro, de n̄sun yā mana kemene tilasiro, séde kū n p̄yeinaao. **15** Ke anigɔ́ Onesimu kemma yā gɔɔ pla de à era à summa àgɔ́ kú kūnwo gɔɔ sɔnda pínki yāime. **16** À kun lán zòɔ bà doro, zaakū à de zò la, à de n gbě yenyíde ũ kunna Kirisi gūn. Ma gbě yenyídemε. Oni mɔ́kɔ́n kū à de n zò ũ, akūsɔ́ à gɔ́ n gbě ũ Dikiri gūn pɔ́ o dɔ́ yá?

17 Abire yāi tó n ma dite n gběndo ũ, n gbānake kpái, lākū ĩni kpámai nà. **18** Tó à zānne yākea ke tó à n fīna kūna, abire gɔ́ ma yā ũme. **19** Makū Pɔlu makū mé ma yā díkína kè kū ma zída ɔɔ, mani n fīna bonne. Kū n ma fīna kūna n zída wěndi ũ, mani lé páaro. **20** Tɔ́, ma gbě, kunna Dikiri gūn n yā mana kemene, n ma laakari kpàtemene ó kunna Kirisi gūn yāi.

21 Ma takada dí kènne, kū má dɔ́ kū ĩni ma yā ma, akūsɔ́ ĩni ke de yā kū ma ònnela. **22** Abire gbera n kipa-ki kekemene dɔ́, zaakū má wé dɔ́ Luda ni ma boáre wéke kú áten kea yāi.

Lézammanaa

23 Epafara kú ó kú léele kpésiran Kirisi Yesu yāi fɔ́ kpàmma **24** kú ma zíkari dakenɔ́ Maaku kú Arisitakuo kú Demasio kú Lukuo. **25** Dikiri Yesu Kirisi gběke keáre.

EBERUND

Kirisi de malaikanɔla 1:1-2:18
 Kirisi de Musala 3:1-4:13
 Kirisi de Haruna buri sa'orinɔla 4:14-7:28
 Kirisi sa'orikena deŋla 8:1-10:39
 Ò Luda náani ke 11:1-12:25
 Lédammanaa 13:1-13:25

Luda Né de malaikanɔla

1 Luda yā ò ó dizinɔne yā káaku annabinɔ gāi gēn baaakɔ zéno gūn dasi, ² ama à yā òwɛrɛ a Né gāi gɔɔɔ kpɛde díkínanɔn sà. Né pì gāin Luda andunia kɛò, à dītɛ kũ àkũ mé anigɔ pɔ sīnda pínki vī. ³ Àkũ mé à Luda gakuri tékena ũ, à de a kunna ũ sānsān. Àkũ mé à pɔ sīnda pínki kũna kũ a yā'ona gbānao. Durunnano kēmmana gbera à vùte musu Luda zɔkɔde ɔplai. ⁴ Lákũ tɔ kũ à blèe pì de malaikanɔ pɔla nà, len a zɔkɔ deŋla lɛ. ⁵ Luda yā dí ò malaika kenɛ yā yá?

Ma Néme n ũ, ma n i gbāra,

Kesɔ:

Manigɔ de a De ũ,
 anigɔ de ma Né ũ.

⁶ Kũ Luda tò a dauduu sù andunia gūn à pì:

A malaikanɔ donyī kenɛ n pínki.

⁷ Malaikanɔ yā musu à pì:

Adi a zիրinɔ li ɾa ũ,
 a zիրinɔ sɔ tévura ũ.

⁸ A Né yā musu sɔ à pì:

Luda, ñinigɔ vutena kiblegbaaa gɔɔɔ sīnda pínkime,
 ndigɔ n kíkɛgo kũna yāzede ũ.

⁹ Ní ye yāmanakenaai, n zā vānikena gu.

Abire yāi Luda, n Luda, n ka kín,
 à pɔnna pìsimma de n gbēnɔla.

¹⁰ Ò pì dɔ:

Dikiri, n andunia zīni pète zaa káaku,
 musu bi n zɔime.

¹¹ Ní pínki ni gēte, ama ñinigɔ kun.

Oni zī kũ lán pókasa bà,

¹² ñni n koko lán uta bà,

ñni n lite lán pókasa bà.

Makɔn sɔ, n kuuna digɔ dokɔnɔ,
 n gɔɔɔ lakana vīro.

¹³ À yā dí ò malaika kenɛ yā yá?

Ñ vute ma ɔplai

ari màgɔ n iberenɔ kenne n tìtin ũ.

¹⁴ Malaikanɔ bi nini zիրinɔme n pínki. Luda dī n zī de ò kpá gbē kũ oni surabana lenɔime.

Surabana zɔkɔ

2 Abire yāi ò yāpura kũ o mà kũ ɔplapla gíngin, de òsun kē zéaro yāi. ² Zaakũ yā kũ Luda dītɛ malaikanɔ gāi bi tilasime, akũ ò fīnaa bò gbē kũ ò gí mai ò pānenɔne a zéa, ³ tó ódi surabana zɔkɔ pì yā da sīro, óni bo yá? Surabana yā pìi bò Dikiri kínaame, akũ gbē kũ ò mànɔ yāpura kpàawɛrɛ. ⁴ Luda èra à yāpura kpá yā pìia kũ sèedanɔ kũ yābonsarenɔ kũ daboyā dasi kenanɔ kũ a Nini gba kũ à kpàatɛtɛnɛnɔ a pɔyenyī-naaa.

Yesu gōna bisāsiri ũ lán ó bà

⁵ Adi ke malaikanɔn Luda andunia zia kũ óteni a yā o nàhne n ɔiro. ⁶ À kú Luda yān gukea ò pì:

Bón bisāsiri ũ kũ a yā dīgɔ dnguu?

Bón a ũ kũ ndi laakari dɔaa?

⁷ N a kè kíana malaikanɔi féte,
 n a kà kpatan kũ gakurio kũ bèereɛo,

⁸ n tò pɔ sīnda pínki mii nàtenɛ.

Kũ Luda tò pɔ sīnda pínki mii nàtenɛ, adi a ke tó mìnatenanɛ sariri. Tera lán dí bà, ódi e kũ pɔ sīnda pínki mii nàtenɛ gīaro, ⁹ ama o è kũ Yesun ò téa. Luda a kía malaikanɔi ari gɔɔɔ pla, de Luda gbēke gūn à ga gbē sīnda pínki gēne ũ, akũ à a kà kpatan kũ gakurio kũ bèereɛo ga wari kũ à kè yāi.

¹⁰ Lákũ pɔ sīnda pínki bò Luda kínaa nà, akūsɔ pɔ sīnda pínki de a pɔ ũ, kũ à ye à gē kũ gbēnɔ dasi a gakuri gūn a néno ũ, à kɔ sī káao à gbē kũ à surabana zé bóhne papa warikena gūn. ¹¹ Gbē kũ ò gɔ Luda gbēnɔ ũ kũ gbē kũ àdi n ke Luda gbēnɔ ũo, n pínki de dokɔnɔme. Abire yāi n sísina a gbēnɔ ũ dī a wé'i kũro.

¹² À pì:

Mani n tɔ bo ma gbēnɔ té,

mani n sáabu kpá kɔkakaranaa gūn.

¹³ À pì dɔ:

Mani a náani ke.

À pì dɔ:

Makũme la kũ né kũ Luda kpàmanɔ.

¹⁴ Zaakũ né pìnɔ bi bisāsirinɔme, akāa se à gɔ bisāsiri ũ lán n bà, de à ga à Ibilisi kũ àdi su kũ gao kakate, ¹⁵ à gbē kũ òten vīna ke ganɛ òten zò ble ari n wēndi lénno

bo. ¹⁶ Yāpura gūn malaikanon àten ɔ darimmaro, Ibrahim burinome. ¹⁷ À k̄s̄ sio à ḡs̄ lán a dakūnancò bà yā s̄inda pínki gūn, de à ḡs̄ Sa'oriki s̄urude náanide ū Luda z̄i gūn, gbēncò durunna k̄utekebo ū d̄ɔ. ¹⁸ Lákū à wari k̄è à ȳogwanaa f̄i nà, ani f̄i à gb̄e k̄ū òteni n̄ ȳs̄ ò n̄ gwancò faaba ke.

Yesu de Musala

3 Abire yāi ma gbēncò, ák̄ncò k̄ū Luda á sísi a su a k̄inaancò, à laasun lé Yesu k̄ū Luda a z̄i Sa'oriki k̄ū o z̄eo ūa. ² Náanideme Luda k̄ū à a d̄itene lákū Musa de nà Luda onn. ³ Lákū onkaterii b̄eere diḡs̄ de onla nà, len Yesu gakuri z̄k̄s̄ de Musa p̄ola le. ⁴ On s̄inda pínki a k̄ateri v̄i, ak̄us̄s̄ p̄ó s̄inda pínki K̄aterin Luda ū. ⁵ Luda on z̄ikeri náaniden Musa ū, yā k̄ū Luda ni o s̄èedademe. ⁶ Kirisi s̄s̄ bede p̄i néme. Luda a on n̄ane a ɔ. Ók̄ncome on p̄i ū, tó ó kpé òten t̄amaa k̄ū ó v̄i lé gb̄e k̄ū k̄ū gb̄anao.

Luda gbēncò kámmaboki

⁷ Abire yāi lákū Luda Nini ò nà: Tó a Luda kòtoo mà gb̄ara, ⁸ àsun s̄āgbāna ke lákū á dizincò k̄è n̄aro, k̄ū ò ma le ò ma gwa ḡɔɔ k̄ū ò bò ma kpe gb̄arannan. ⁹ Bee k̄ū ò ma yākenancò è w̄e bupla, ò ma le ò ma gwa gwe, ò ma gb̄ana lé gwà. ¹⁰ Ak̄ū ma p̄o f̄e gb̄e p̄inc̄i, ma p̄i gb̄e s̄āsānancome n̄ ū, odi ma z̄éncò d̄ro. ¹¹ Ak̄ū ma la dà ma p̄ɔf̄e gūn ma p̄i, oni ḡe ma kámmabokinlo fá. ¹² Ma gbēncò, à laakari ke á gb̄eke s̄unḡs̄ sw̄e v̄ani ludanaanikenasari v̄i ari à gé k̄eo Luda W̄endidearo. ¹³ Gu k̄ū àdi d̄ɔ k̄ū àdi p̄i Gb̄ara pínki, àḡs̄ lé dak̄sa, de durunna s̄un á gb̄eke s̄ate à s̄āgbāna k̄uro yāi. ¹⁴ Zaakū Kirisi gbēncò ó ū, tó ó náani k̄ū ó v̄i zaa k̄áaku k̄ūna gb̄anagbāna ari a léa. ¹⁵ Lákū ò ò nà: Tó a a kòtoo mà gb̄ara, àsun s̄āgbāna ke lákū á dizincò k̄è nà ḡɔɔ k̄ū ò bò ma k̄pero.

¹⁶ D̄inc̄n gb̄e k̄ū ò Luda kòtoo màa ò bò a k̄pencò ū, tó adi ke gb̄e k̄ū Musa n̄ b̄te Misilancò baasiroo? ¹⁷ D̄inc̄n Luda p̄o f̄eñȳi ari w̄e bupla, tó adi ke gb̄e k̄ū ò durunna k̄è, n̄ ḡe ḡs̄ katena gb̄aranna gūncò baasiroo? ¹⁸ D̄inc̄n à la dàñne k̄ū oni ḡe a kámmabokinlo, tó adi ke gb̄e k̄ū ò ḡi a yā maincò baasiroo? ¹⁹ O è k̄ū odi le ò ḡenlo n̄ ludanaanikenasari yāi.

4 Zaakū ḡena kámmabokin k̄ū Luda a lé s̄è kpé kun, ò laakari ke, de ó gb̄eke s̄un kurairo. ² Zaakū o baaru nna mà lán n̄ bàme, ama yā k̄ū ò màa p̄i àre v̄in̄ero, k̄ū odi ma k̄ū ludanaanikenaoro yāi. ³ Ók̄ncò k̄ū o yā p̄i sincò, odi ḡe kámmaboki p̄in. M̄ók̄ncò s̄s̄ Luda p̄i:

Ma la dà k̄ū p̄ɔf̄e ma p̄i, oni ḡe ma kámmabokinlo, À yā bire ò bee k̄ū à a z̄i m̄i d̄è zaa anduniakatena ḡɔɔ, ⁴ zaakū ò ḡɔɔ supplade yā ò Luda yān gukea ò p̄i, ḡɔɔ

supplade z̄i Luda kámma bò k̄ū z̄i k̄ū à k̄eero pínki. ⁵ O mà tera à p̄i, oni ḡe a kámmabokinlo. ⁶ Zaakū gb̄e k̄ū ò baaru nna p̄i mà zaa k̄áakuncò dí ḡenlo, k̄ū odi s̄iro yāi, ak̄ū a ḡēnaa ḡs̄ gb̄e p̄ādennc̄e. ⁷ Ak̄ū Luda èra à ḡɔɔ ke d̄ite d̄ɔ òdi p̄i Gb̄ara, abire gbera a ḡii k̄è ak̄ū à Dau-da gbà lé, à ò lákū ò ò nà tera:

Tó a a kòtoo mà gb̄ara, àsun s̄āgbāna kero.

⁸ Tó Ȳcsua ḡe k̄ūnwo kámmaboki p̄in yā, de Luda dí ḡɔɔ p̄ānde yā o k̄pekpero. ⁹ Ak̄ū mé à t̄ò kámmaboki ḡs̄ Luda gbēncò p̄ó ū. ¹⁰ Zaakū gb̄e k̄ū à ḡe Luda kámmabokin kámma bò k̄ū a z̄iome, lákū Luda kámma bò k̄ū a z̄io nà. ¹¹ Tó leme, ò wé t̄ā ò ḡe kámmaboki p̄in, de ó gb̄eke s̄un ḡi Luda yā mai, à fu lán n̄ bàro yāi. ¹² Luda yā b̄ēne, ak̄us̄s̄ à gb̄ana, a lé nna de f̄ēneda kpa plaplala. Àdi n̄ z̄s̄ à ḡe n̄ēse gūn ari ninin, àdi ḡe m̄ēpepekerekin ari wá b̄ɔɔḡɔɔ, àdi laasun k̄ū n̄ēse yāo gwagwa. ¹³ Luda p̄ók̄ena ke utenanero, a ke kp̄āne guiro. Luda k̄ū òni ó yāncò s̄ete ò one d̄i p̄ó s̄inda pínki e ari a bia.

Yesu de sa'orikincò

¹⁴ Zaakū ó sa'oriki z̄k̄s̄ k̄ū ludambe w̄ek̄sa ari Luda k̄inaa v̄i Luda Né Yesu ū, òḡs̄ z̄é k̄ū o s̄è yā k̄ūna ḡinḡin. ¹⁵ Zaakū ó sa'oriki v̄i k̄ū ani f̄i à ó w̄ēnda d̄s̄ ó gb̄anasarike gūn. Ò a ȳs̄ ò gwà lán ó bà yā s̄inda pínki gūn, adi durunna kero. ¹⁶ Abire yāi ò na Luda Gb̄ekekenneri k̄iblegbaai k̄ū sw̄eero kpatena, de à ó wé gwa à gb̄eke kewere a ḡɔɔa.

5 Òdi sa'oriki s̄inda pínki sé gbēncò t̄eme, òdi a d̄ite n̄ w̄ede ū Luda k̄inaa, àḡs̄ gba kp̄aa, àḡs̄ a gb̄agbañne n̄ durunnancò yāi. ² Ani f̄i à ke k̄ū gb̄e k̄ū ò s̄ate n̄ d̄s̄nasarike gūncò busebuse, zaakū àp̄ii k̄ū k̄ū gb̄anasarikeome se. ³ Abire yāi séde à sa o a z̄ida durunna yā musu, lákū àdi o gb̄e k̄parancò p̄ó musu nà d̄ɔ. ⁴ Gb̄eke d̄i a z̄ida k̄á kpataa p̄ii gūncò. Luda mé àdi a k̄á, lákū à Haruna k̄àn nà.

⁵ Len se Kirisi dí a z̄ida k̄á sa'oriki kpataa gūncò, Luda mé à a k̄àn à p̄i:

Ma Néme n̄ ū, gb̄aran ma n̄ i. ⁶ À p̄i Luda yān gukea d̄ɔ:

Īniḡs̄ de sa'ori ū ḡɔɔ s̄inda pínki lán Melekizedeki bà.

⁷ Ḡɔɔ k̄ū Yesu k̄ū andunia gūn à adua k̄è k̄ū wiki gb̄anao k̄ū w̄e'io, à k̄ute k̄è Luda k̄ū ani f̄i à a sí gaaane, ak̄ū Luda a yā mà, k̄ū àdi a yā da yāi. ⁸ Bee k̄ū a Ludanek̄eo, à minatena Ludan̄e dàda a warikena gūn. ⁹ K̄ū mana p̄ek̄era à làka, Luda a k̄á sa'oriki ū lán Melekizedeki bà, ak̄ū à ḡs̄ surabana k̄ū àdi lákaro boki ū gb̄e k̄ū òdi a yā mannc̄e n̄ pínki.

Laakarikena funaai

¹¹ Yā bire musu ó yā v̄i dasi ò oáre, ama a b̄ok̄t̄ena z̄iñme, zaakū àdi yā d̄ɔɔ d̄s̄ likaro. ¹² Ák̄ncò k̄ū a ḡii k̄èn lán dí bà, à mana àḡs̄ de yādannerincò ūme, ama ari tera á kpé k̄ū ò era ò Luda yā k̄ū òdi dada gb̄e du-func̄e daáre d̄ɔ. Ȳs̄i mé à k̄s̄ s̄i k̄āáo, adi k̄á à ȳuku p̄ó

blero. ¹³ Zaakū yōmiri sīnda pínki bi néme, adi ká à cze dōkōne kũ ɔplaoro. ¹⁴ Yūku sō, gbě kàsara kũ ò dōne kèonɔ pómē. Ò a mana dōna kōne kũ a vānioo dàda.

6 Abire yāi ò Kirisi yādannena káakupɔɔ kpa kpe, ò gé are ari ò gō gbě pekerenanɔ ũ. Adi ke óni era ògō yātākpatena dínɔ gbè sísi dɔnlo: Kpelina yā gèncōne, ludanaanikēnaa, ² da'ite yādadanaa, ɔnam-manaa, gèncō vuna ke zia yākpatekēnaa. ³ Tó Luda wè, óni yā birencō kpa kpado ò gé are. ⁴ Zaakū tó gbě wé kè, à Luda gba lè, a baka kú Luda Nini gūmmē, ⁵ tó à Luda yā kũ andunia kũ àten su gbānao í kè, à a nna dō tó à fūa, zé kun kũ à era à nèse lite doro, zaakū àten Luda Né pá lía dōmē, àten wé'i daa gupuraamē. ⁷ Tó legū ten ma zīte gèncō baaakō àten mɔɔ le, akū à pó kũ à àre ví búbarinɔne bùte, Luda di arubarika dan. ⁸ Tó à lè kũ lèkaraaoo bùte sō, à ginaamē, à zā kũ lékennēnaaoro. Ani mì de kũ téome.

⁹ Àkōncō sō ma gbě yenyīdenɔ, bee kũ o ò le, ó laakari kpatena á yā musu kũ á kú kũ yā mana kũ ò bò surabana zé gūncō. ¹⁰ Luda di yā ke a zéa, á yākenanɔ kũ yenyī kũ á ví káaoo ni sāaguro, zaakū a kpányī kè a gbèncōne, akūsō á kpé àten ke. ¹¹ Ó ye á baadi gō ania ví le ari a léa, de ásun sika ke pó kũ á wé dci yā musuro. ¹² Ásun ma'ā kero. À gbě kũ òten Luda náani ke kũ mēnao òten pó kũ Luda a lé sè lenɔ ágba sé.

Lé kũ Luda sè sika víro

¹³ Gɔɔ kũ Luda ten lé sé Ibrahīne, kũ gběke kun deala à sí káaoro, a yāin à sì kũ a kunnaao ¹⁴ à pīne, áni arubarika daagu yāpura à tó a buri karane. ¹⁵ Ibrahī mena fī, akū à pó kũ Luda a lé sèncē lè. ¹⁶ Òdi la da kũ gbě kũ à deña tóme. Ladana mé àdi tó ò yā yāpura dō, akūsō àdi lékpakōana kēkōańne. ¹⁷ Luda ye à mō gbě kũ a léseña ni gō n pó ũncōne swáswa kũ a lé litena víro, akū à sì kũ a kunnaao. ¹⁸ Lemē yā mèn pla kun kũ à litena víro, Luda ni fī à éke to a musuro. Yā pīncō teni ókōncō kũ o nainɔ gba swè manamana, de ò tāmāa kũ ó wé dci ke sika sari. ¹⁹ Ó tāmāa bire ví ó wèndibadɔɔ ũ. À náani ví, akūsō à gbāna, àdi gē kũoo Luda kúkia lábure kpe, ²⁰ gu kũ Yesu gīnake à gèncō yāi, à gō sa'oriki ũ ari gɔɔ sīnda pínki lán Melekizedeki bà.

Sa'oriki Melekizedeki

7 Melekizedekime Salemu kína ũ yā, Luda Musude sa'oriime. Gɔɔ kũ Ibrahī zīi blè kīnanɔa àten su, akū Melekizedeki gèe à dàale, à sa mana òne, ² akū Ibrahī aruzekē kũ àten suo pínki kuride kpàa. Melekizedeki tó pīi pī, yāzede kína. Abire gbera Salemu kína bire pī, aafia kína. ³ À de kũ dao kũ dizincō víro, a wèndi naana ke mìdena víro. À bò lán Luda Né bàme, sa'oriin a ũ gɔɔ sīnda pínki.

⁴ À gwa lākū à zōkō nà. Ó dizi káaku Ibrahī aruzekē kũ à sète zīlan kuride kpàa. ⁵ Musa doka dìte Levi buri kũ ò de sa'ori ũncōne, ò pó kuride sí í Isaraila dakenɔa, bee kũ n Ibrahī burikeo. ⁶ Melekizedeki bi Levi burinlo. Bee kũ abireo à Ibrahī pónɔ kuride sì, à sa mana ò Ibrahī kũ

Luda lé sèncēne. ⁷ Sika sari gbě kũ à sa mana ò gbēne zōkō de gbě kũ à sa mana ònela. ⁸ Sa'ori kũ òdi pó kuride sí pīncō bi gbě kũ òdi ganɔmē. Melekizedeki sō, gbě kũ ò pī àdigō kun gɔɔ sīnda pínkin a ũ. ⁹ Gɔɔ kũ Melekizedeki gèe à dà Ibrahīle, odi Levi i kōro, à kú a dizi de Ibrahī wógbammē. Abire yāi oni fī ò pī sé, gɔɔ kũ Ibrahī pó kuride pīi kpà, Levi buri kũ òdi pó kuride kpármancō mé ò kpà.

Yesu de lán Melekizedeki bà

¹¹ Levi buri sa'orii pīncōme doka kũ Musa kpà Isarailanɔa zīni ũ. Tó oni fī ò tó gbēncō gō papana, onigō sa'ori pānde ni ví lán Melekizedeki bà doro, sé Haruna buri sa'ori gāa. ¹² Tó sa'orincō lite, séde doka lite. ¹³ Gbē kũ ò yā birencō ò a musu bi Isaraila buri kũ a gběke dí sa'ona zī ke zikirome. ¹⁴ Zaakū ó dō sānsān kũ ó Dikiri bò Yuda buri gūmmē. Ódi ma kũ Musa sa'ona yā ò buri pīi musuro. ¹⁵ Yā kũ yā pī wé bòn dí: Sa'ori pānde bò lán Melekizedeki bà. ¹⁶ A gōna sa'ori ũ bi doka ke burike yāncō. A wèndi kũ àdi lākaro gbāna yāime. ¹⁷ Zaakū ò pī:

Ínigō de sa'ori ũ gɔɔ sīnda pínki Melekizedeki gān.

¹⁸ Ó doka kũ à kun yā pīi kpà kpado, kũ à gbānaro, akūsō à kun póke ũro. ¹⁹ Zaakū doka pī dí tó gběke gō papanaro. Akū tāmāa kũ à sāna zé bòwewē, kũ o nao Ludai.

²⁰ Abire gbera Luda dí abirekū ke ladanaa sariro. Gbē kparancō gō sa'orincō ũ ladanaa sarime, ²¹ ama Yesu gō sa'ori ũ kũ ladanaao, kũ Luda pīne:

Dikiri la dà ani lé sukparo,

à pī anigō de sa'ori ũ gɔɔ sīnda pínki.

²² Ladanaa pī yāi Yesume zenkpeke ũ kũ Luda bàka kunna kũnwo dufu de a zīla. ²³ Abire gbera sa'orincōn dasi yā, zaakū ga di tó ògō kú n zī gūncō sīnda pínkiro. ²⁴ Ama kũ Yesu kun gɔɔ sīnda pínki yāi, a sa'orikēnaa gēncōblena víro. ²⁵ Abire yāi ani fī à gbě kũ òdi na Ludai kũ a gbānaonɔ sura ba mámmam, zaakū à kun gɔɔ sīnda pínki de àgō kúte keńne Ludane.

²⁶ Sa'oriki bire taka mé à kō sì kũoo. A kunna adona. À yā vāni ke gbāsī víro. Luda a kēkōa kũ durunnakerincō, à a sè à tào musu ari a kīnaa. ²⁷ A bàka kú kũ sa'ona lākū gu digō dɔ nào lán sa'oriki kparancō bàro. Gbē pīncō di sa o n zīda durunnancō yāi kũ n gbēncō pónɔ dɔ. Àkāa sō, à ò gèncō dome, kũ à a zīda kpà. ²⁸ Musa doka di gbēncō ká sa'orincō ũ n gbānasarike gūmmē, ama kũ Luda sì kũ a kunnaao doka pī ditēnaa gbera, akū à a Né kũ à gō papana ari gɔɔ sīnda pínki kàn.

Yesume ó Sa'oriki ũ

8 Yā kũ óten o mīin dí: Ó sa'oriki bire taka ví vutēna kíblegbaaa musu Luda zōkōde ɔplai. ² Àdi zī ke Ludakúia, bizakuta yāpura kũ Dikiri dōn, adi ke pó kũ bisāsirincō dōnlo. ³ Zaakū suna kũ gbanɔ kũ sa'on-aa yāin òdi sa'oriki sīnda pínki kái, à mana àpīi gō pó ví à kpà se. ⁴ Tó à kú andunia gūn, anigō de sa'ori ũro, zaakū sa'ori kũ òdi su kũ gbanɔ lākū doka dìte nāncō kun kò. ⁵ Zī kũ òten ke bi pó kũ à kú musu takamē, a

ninime. Abire yāi kũ Musa ye à bizakuta dɔ, Luda pine à laakari ke à pɔ kũ a a taka m̀ne kpi musu ke lākũ à de nà pínki. ⁶ Yesu mé à Luda bàka kunna kũoo yākekeri ũ. Zaakũ Luda bàka kunna kũooo pì de a bàka kunna kũhwo zĩla, zĩ kũ ò dāne de sa'oriki pinɔ pɔla. Luda bàka kunna kũooo pii lésena de a zĩla dɔ. ⁷ Tó Luda bàka kunna kũhwo zĩ pì papaname yā, de a plade zé víro.

⁸ Kũ Dikiri Isarailanɔ taari lè à pì:

A gɔɔ ten su kũ mani ma bàka kunna kũ Isarailanɔ kũ Yudanɔ dufu ke.

⁹ Anigɔ de lán ma bàka kunna kũ ñ dizinɔ gɔɔ kũ ma ñ kũ ñ ja ma ñ bóte Misila bàro. Zaakũ odi ze kũ ma bàka kunna kũhwooro, akũ ma ñ tón.

¹⁰ Ma bàka kunna kũ Isarailanɔ gɔɔ bireno gbera yān dí:

Mani ma dokayānɔ dañne ñ nēsēn, mani kē ñ swēēa.

Manigɔ de ñ Luda ũ, onigɔ de ma gbēnɔ ũ.

¹¹ Ñ gbēke ni yā dada a dakenero, ñ gbēke ni ma dñna da a gbēnero, zaakũ ñ pínki nigɔ ma dñme, né fiti gbē zɔkɔ ñ pínki.

¹² Mani sùru ke kũhwo kũ ñ taarinɔ, mani ñ durunnanɔ yā da doro.

¹³ Kũ Luda bàka kunna kũhwo dufu pì yā ò, à a káakupɔ zĩ bò. Pɔ kũ à zĩ kũ à bùsa, a kpana gui zāro.

Luda bàka kunna kũhwo zĩ sa'onaa

⁹ Luda bàka kunna kũhwo káaku donyĩ zé ví kũ Ludakuki kũ à kú zíteo. ² Fitila kũ teburu kũ òdi burodi kátea Ludaneɔ kú kpéda kũ òdi pi gu kũ à kú adonan. ³ Kpéne kũ òdi pi Ludakuki pì kú lábure plade kpe. ⁴ A gũnn turaretitikipataki kũ ò pì kũ wuraaɔ kun kũ Luda bàka kunna kũhwo àkpati kũ wura kútea mámmamwo. Wura lo kũ mana kú a gũn kú àkpatii pii gũn kũ Haruna gò kũ à lá b̀tɔɔ pàao kũ Luda yāditena gbè anlonɔ. ⁵ Àkpatii pii musu kerubu gakuridenɔn kú durunnakēmamakila. Pɔ pinɔ b̀kɔtēna dodo gɔɔn díro.

⁶ Ñ katēna le gũn, sa'orinɔ digɔ gē kpéda gũn gēn baaakɔ ò ñ sa'ona zĩ ke. ⁷ Sa'oriki mé àdi gē kpéne wē do gēn do, akūsɔ àdi gē aru sariro. Àdi aru pì fāfā a zĩda durunna yāi kũ a gbēnɔ pɔ kũ ò kē dñnasarike gũnwo. ⁸ Luda Nini ten m̀wɛɛ, gɔɔ kũ kpé káaku pì kun, Ludakuki zé wēnaro. ⁹ Abirekũ ten yā lekɔawɛɛ kũ tera yāo à pì, pɔ kũ donyĩrii di Luda gbanɔ kũ sa'opɔ kũ àdi kpáanɔ di fĩ à a nēsē dane dokɔnɔ swáswaro. ¹⁰ Yā ditēnaa pinɔ bi mēbarayāme. Póble kũ pómīnaao kũ gbābona buri sında pínkiyo yāme. Ò dìte ari zé dufu gɔɔ gɔ káme.

Luda bàka kunna kũhwo dufu sa'onaa

¹¹ Akũ Kirisi sù yā mana kũ à kà tera sa'oriki ũ. À gē bizakuta kũ à zɔkɔ akūsɔ à papana de a káakupɔla gũn, kũ bisāsiri mé à d̀ro, andunia díkĩna pón s̄ro. ¹² Adi gē Ludakukin kũ blè ke zù aruoro, à gē kũ a zĩda aruo

gēn dome, à gbēnɔ bòo ari gɔɔ sında pínki. ¹³ Zaakũ òdi blè aru kũ zùsa aruo kũ zùnunu kũ ò kpàta túbuo fāfā gbē kũ ò gbāsínɔa ò gbā boóñne, ¹⁴ oni Kirisi pɔ o dɔ yá? À a zĩda kpà Ludaa mamberu sari kũ Nini kũ àdigɔ kun gɔɔ sında pínki gbānao. A aru di ó swē pípiwɛɛ bona yā pā kekēna pinɔ gũn, de ò zĩ ke Luda Wēndidēne.

¹⁵ Abire yāi Kirisi mé à Luda bàka kunna kũhwo dufu yākekeri ũ, de gbē kũ Luda ñ sísinɔ wēndi kũ àdi lākaro kũ à a lé sè le yāi. À gà de à ñ bo, à taari kũ ò kē Luda bàka kunna kũhwo káakupɔ yā musunɔ kēm̄ma. ¹⁶ Tó ò ye ò zĩ ke gbē légbeditēnaaa, sé ògɔ d̄s sānsān kũ ade gā, ¹⁷ zaakũ ga gberan légbēe digɔ gbāna ví. Tó légbediteri kpé bēne, légbē digɔ gbānaro. ¹⁸ Abire yāin odi Luda bàka kunna kũhwo káakupɔ pì sa ke aru sariro. ¹⁹ Kũ Musa doka yāditēnanɔ ò gbē sında pínki wāra, à sākā tēra zónzon kũ sēs̄svlāoo sē à zĩ zùsane b̀ro kũ blèkofini aru kũ ò yākatē kũ íooa, à fāfā Musa dokaa kũ gbēnɔ dɔ ñ pínki ²⁰ à pì, Luda bàka kunna kũhwo arun gwe, kũ à dìteáre à kũna. ²¹ Len Musa aru fāfā bizakutaa kũ sa'ona zĩkebɔnɔ dɔ pínki. ²² Doka gũn aru mé àdi gbā bo pɔ daside pínkinē. Arukɔtenaa sari durunnanɔ kēm̄mana kunlo.

Kirisi a zĩda kpà sa'opɔ ũ durunna m̀dena yāi

²³ Zaakũ à k̄s̄ s̄io ò gbā bo pɔ kũ ò kú ludambe taka pinɔne lán abire bà, sa'opɔ kũ à de abirekũla k̄s̄ s̄i kũ ludambe pɔ pinɔ. ²⁴ Zaakũ Kirisi dí gē Ludakuki taka kũ bisāsiri b̀nlo, à gē a yāpura ludambeme, gu kũ à kun tera ó Zekũnwode ũ Luda arē. ²⁵ Sa'oriki di gē Ludakukin kũ pókāde aruo wē kũ wēeo, ama Kirisi dí gē de à a zĩda kpá gēn baaakɔ yāiro. ²⁶ Tó adi ke lero, de àten wari ke gēn baaakɔ zaa anduniakatēna gɔɔa. Yāpura gũn à sù gēn dome gɔɔ kũ andunia kà a kákia sà, à a zĩda kpà sa'opɔ ũ, de à durunna mì deo. ²⁷ Luda dìte bisāsirinē à ga gēn do, gbasa à yākpatē ke kāao, ²⁸ len Kirisi a zĩda kpà gēn do le, à gbēnɔ durunna di a m̀ia dasi. Ani era à su a gēn pladeo, adi ke durunna yāin doro, de à gbē kũ ñ wé d̄inɔ sura ba yāime.

¹⁰ Musa doka bi yā mana kũ àten su takame, adi ke yā piinlo. Abire yāi sa dokɔnɔ pì ona gēn baaakɔ wē kũ wēeo di fĩ à gbē kũ òten na Ludainɔ ke papana zikiro. ² Tó sa pì onaa gbā bò donyĩrinɔne gēn do ari gɔɔ sında pínkinē yā, de ñ kũ gbāna, ò a onaa tò. ³ Yāpura gũn sa'onaa pì mé àdigɔ gbēnɔ durunna yā d̄n̄gu wē kũ wēeo. ⁴ Zaakũ zùsa kũ blèkofiniioo aru di fĩ à durunna kēm̄ma zikiro. ⁵ Abire yāi kũ Kirisi ten su andunia gũn, à pì Ludane:

Ñ ye sa'opɔ ke gbairo,
akũ n bisāsiri mēe kēmene.
⁶ Sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ
kũ sa'opɔ kũ òdi o durunna yā musuo
di kánguro.

⁷ Akũ ma pì: Makũme la!
Lākũ ò kē takadan ma yā musu nà
ma su n p̄nyenyĩna kemē, Luda.

⁸ Káaku gĩa à pì, sa'ona kũ gbao kũ sa kũ òdi ká tén à té kũo kũ sa kũ òdi o durunna yā musuo di ká

Ludaguro, à yeiro, bee kũ doka mé à dìte. ⁹ Akũ à pì, akāame dí, a su a p̄yenyĩna keme. À a káakupo kpà kpado a plade ditena yāi. ¹⁰ Luda p̄yenyĩnaa pì kenaa gũn Yesu Kirisi a zida kpà sa'op̄o ũ gēn do, à tò ó kú adona Luda gbēn̄o ũ.

¹¹ Ḡoɔ s̄inda p̄inki sa'orino diḡo kú ñ z̄i gũmm̄e, òḡo sa dok̄o kũ àdi f̄i à durunna kēm̄ma zikiro o gēn baaak̄o. ¹² Kirisi s̄i, à sa ò durunna yā musu gēn dome ari ḡoɔ s̄inda p̄inki, akũ à ḡe à vùte Luda oplai. ¹³ Zaa ḡoɔ kũ à kú gwe, àten dā Luda a ibereno keare a tintin ũ. ¹⁴ Zaakũ sa'ona gēn do pii gũn, à tò gb̄e kũ à gb̄a bōh̄neno ḡo papana ari ḡoɔ s̄inda p̄inki. ¹⁵ Luda Nini ɛra àten yā p̄i owere do à p̄i:

¹⁶ Ma bàka kunna kũh̄wo ḡoɔ biren̄o gbera yān dí: Mani ma dokayān̄o dañ̄e ñ n̄es̄e gũn, mani k̄e ñ sw̄ēe.

¹⁷ Akũ gbas̄a à p̄i:

Mani ñ durunna kũ ñ taarino yā da doro.

¹⁸ Lákũ à ñ durunna kēm̄ma nà, sa'ona ñ yāi z̄e v̄i doro.

Ò na Ludai

¹⁹ Abire yāi ma gb̄en̄o, kũ Yesu aru gb̄anao ó gēna Ludakun̄i z̄e v̄i kũ sw̄ēo kpatena. ²⁰ À w̄endi z̄e dufu bōwere a m̄ēe gāi à ḡe kũoo lábure kpe ari Ludakukia. ²¹ Lákũ ó sa'ori z̄k̄o v̄i nà Luda ònk̄uri ũ, ²² ò na Ludai kũ n̄ese doo kũ a náanikena sika sario kũ sw̄ē kũ ò p̄ipi ò taari laasun bò a gũnwo kũ m̄ē kũ ò a zú ò kũ í swáswao. ²³ Òḡo t̄amaa kũ o zeo kũna gíngin, zaakũ Luda a lé s̄e, akũs̄i à náani v̄i. ²⁴ Ò laakari d̄ok̄o, ò té kák̄oḡu yenȳi kũ yāmanakenaao yā musu. ²⁵ Òsun p̄a kpá ó k̄kakaranaai lákũ gb̄ek̄en̄o di ke n̄aro. Ò lé dak̄o, at̄ensa lákũ a è Dikiri suḡoɔ ten ká k̄ani nà.

²⁶ Tó o yāpura mà o d̄o, tó o gi óten durunna ke, sa'ona kũ ani durunna k̄ewá kun doro. ²⁷ P̄i kũ à ḡowere mé à de òḡo w̄e do yāk̄patei ũ kũ sw̄ek̄enguo kũ té gb̄ana kũ ani Luda ibereno kakateo. ²⁸ Òdi gb̄e kũ à gi Musa doka dai de a w̄e gwanaa sari gb̄en̄o pla ke aak̄o s̄edakpanaa musu. ²⁹ Tó gb̄e ḡes̄e p̄ete Luda Néa, akũ à Luda bàka kunna kũh̄wo aru kũ à gb̄a bōare gya bò, akũ à Nini Gb̄ek̄ekenneri s̄s̄s̄, àḡo d̄o kũ a w̄et̄amma niḡo z̄k̄o de abirek̄ula manamana. ³⁰ Zaakũ ó yā dík̄ina òri d̄o à p̄i, akāa mé áni f̄ina boñma, akāa mé áni f̄ina boñne. Ò p̄i do, Dikiri ni yāk̄pate ke kũ a gb̄en̄o. ³¹ Yā p̄as̄ime, tó n lete n da Luda W̄endide oí.

³² À laasun lé á kunna yāa. Á w̄ek̄ēnaa gbera a wari f̄i á csi z̄k̄o kanaa gũn. ³³ Z̄iken̄o òdi á s̄s̄s̄, òdi á w̄e t̄a pari gũn. Z̄iken̄o adi ze kũ gb̄e kũ òteni w̄e t̄a leno. ³⁴ A purusunano w̄enda d̄o. Kũ ò á p̄ono siáwa, a we kũ p̄onao, zaakũ á d̄o kũ á aruzeke mana kũ aniḡo kun ḡoɔ s̄inda p̄inki v̄i. ³⁵ Abire yāi àsun tó á w̄oɔḡo kũ à àre víare z̄k̄o ḡet̄eawaro. ³⁶ Séde àḡo mena v̄i de à p̄i kũ Luda a lé s̄e le a p̄yenyĩnakena gbera.

³⁷ Zaakũ à ḡo f̄itime, ani gi kero, kũ gb̄e kũ àten su ni kipa.

³⁸ Gb̄e mana niḡo kun ma náani kũ àten ke yāi, ama tó à ɛra kpe, ma p̄o niḡo nnaro.

³⁹ Gb̄e kũ òdi boru kũ kpeo ò ñ z̄ida kakaten̄o ó ũro. Gb̄e kũ ò Luda náani k̄e ò surabanaa len̄o ó ũ.

Gb̄e káakun̄o ludanaanikena

¹¹ Ludanaanikenaame t̄amaa kunna Luda k̄inaa sika sari ũ, yā kũ òdi w̄e sialero sina yāpura ũ. ² Gb̄e káakun̄o ludanaanikena mé à tò Luda ñ s̄áabu kpà.

³ Ó ludanaanikena mé à tò ó d̄o kũ a yā'ona mé à andunia k̄ate. P̄i kũ òdi w̄e sialeron à p̄i kũ òdi w̄e siale k̄e.

⁴ Habila ludanaanikena mé à tò a sa'ona Ludaa mana de Kainu póla. A ludanaanikena yāin Luda a s̄áabu kpà, à a dìte gb̄e mana ũ, akũ à a gba si. Bee kũ à gà, ó kp̄e óteni a yā ma Luda náani kũ à k̄e p̄i yāi.

⁵ En̄oku ludanaanikena mé à tò Luda a s̄e, de àsun garo yāi. Odi a e doro, kũ Luda a s̄e bona andunia gũn yāi. Ari Luda ḡo a sé, à a s̄áabu kpà, à p̄i a yā k̄agu.

⁶ Gb̄eke yā di ká Ludagu a náanikena sariro. Séde gb̄e kũ àten nai sí kũ à kun akũs̄i àdi f̄ina bo a ki weterin̄o.

⁷ Kũ Luda lé dà Nuhua yā kũ odi e yāro musu, akũ à Luda náani k̄e, à a yā mà, à gó'ite k̄e, à a òndeno sura bào. A ludanaanikena mé à tò yā vùte andunia, akũs̄i Luda tò yā bò k̄ao nna a náani kũ à k̄e p̄i yāi.

⁸ Kũ Luda Ibrahim̄i sisi de à gé bùsu kũ áni kp̄aa àḡo v̄i gũn, akũ Ibrahim̄i Luda náani k̄e, à Luda yā p̄i mà. À bò be, bee kũ à gu kũ àten gén p̄i d̄oro. ⁹ Á Luda náani k̄e, akũ à be p̄ete bizakuta ũ bùsu kũ Luda a lé s̄en̄e p̄i gũn nibo ũ. Len Isaaku kũ Yakubuo do, zaakũ Luda lésena p̄i ḡo ñ p̄o ũme. ¹⁰ Zaakũ w̄ete kũ Luda k̄ate à bò a z̄ini petenaan Ibrahim̄i w̄e do.

¹¹ Sara ludanaanikena mé à tò à z̄e l̄e à n̄ò si, bee kũ parame, akũs̄i à z̄i kũ, zaakũ à d̄o kũ Luda kũ à lé s̄eare náani v̄i. ¹² Bee kũ à z̄i kũ, ḡoḡbe m̄en do p̄i buri k̄e dasi lán susuneno ke ísirale bùsu'at̄e bà, oni f̄i ò a lé d̄oro.

¹³ Gb̄e p̄ino ḡaga ñ p̄inki ñ ludanaanikena gũn, p̄i kũ à a lé s̄ēnneno lenaa sari. Ò è z̄a dire ò gb̄anake kp̄ai. Ò p̄i, nibo b̄oasun̄ome ñ ũ z̄itea la. ¹⁴ Gb̄e kũ òdi o leno ten m̄owere kũ òteni ñ z̄ida bùsu ni dem̄e. ¹⁵ Tó bùsu kũ ò b̄on begen òten ke yā, de ò z̄e l̄e ò ɛra ò tà gwe. ¹⁶ Ama bùsu kũ a mana de abirek̄ulan òteni a ni de, àkũ ludambe p̄i ũ. Abire yāi tó ò Luda sisi ñ Luda ũ, àdi kene w̄e'yā ũro, zaakũ à w̄era k̄ate ñ p̄i ũ.

¹⁷ Kũ Luda Ibrahim̄i ȳi à gwà, akũ Ibrahim̄i Luda náani k̄e, à Isaaku kpà sa'op̄o ũ. Luda lé s̄ene yā à p̄i, Isaaku burin̄o oniḡo piñ̄e a burino ũ. Bee kũ abireo à z̄e kũ a né m̄en do p̄i kpanaa. ¹⁹ À si kũ Luda gb̄ana ni f̄i à ḡeno vu bona gan, akũ à de lákũ ò p̄i à ɛra à Isaaku l̄e bona gan bà. ²⁰ Isaaku Luda náani k̄e, akũ à sa'ole k̄e Yakubu kũ Isauone. ²¹ Kũ Yakubu kú ga léi, akũ à Luda náani k̄e, à sa'ole k̄e Yusufu néno, akũ à gb̄ana l̄e a ḡoaa à donȳi k̄e. ²² Kũ Yusufu kà gana, akũ à Luda náani k̄e, à Isarailano bona Misila yā ò kũ lákũ oni ke kũ a ḡewao nà.

²³ Musa de kũ a dao Luda náani k̄e, akũ ò a ùte ari m̄o aak̄o a inaa gbera, kũ ò è a àlesi mana yāi. Odi v̄ina ke doka kũ Firi'auna dìtenero. ²⁴ Kũ Musa k̄e z̄k̄o, akũ à Luda náani k̄e, à gi ò a sísi Firi'auna néno gb̄e né ũ.

²⁵ À si ò a w̄e t̄a kũ Luda gb̄en̄o de kunna kũ p̄onao

durunna gūn gɔɔ plala. ²⁶ À dìte kù wé'í kù òdi daríma Kirisi yáí de Misila aruzekela, zaakù ziakepézi láadan a wé kúa. ²⁷ A ludanaanikena mé à tò à bò Misila, adi vína ke Firi'auna páfènero, à zè gíngin lákù à Luda kù òdi e kù wéoro èe bà. ²⁸ A ludanaanikena mé à tò à Vínla dikpe dìte kù aru mamana kpé lé gbííao, de gbèderi sún ɔ na ní daudunɔaro yáí. ²⁹ Isarailanɔ Luda náani kè, ò bikù Isira Tèraa lán zíte kori bà. Kù Misilano yáa le, akù í dàíla. ³⁰ Isarailanɔ Luda náani kè, ò táa ò ò líka Yerikoi ari gɔɔ suppla, akù a bīni kòte. ³¹ Karua Rahabu Luda náani kè, à gu'asirigwarinɔ dìte à ní gwá manamana, akù adi kakate kù ludayādarisarinɔoro.

³² Mani pi dera dɔɔ? Mani zé le mà Gidion yā oro ke Baraki ke Samusi ke Yefeta ke Dauda ke Samuéli ke annabinɔ. ³³ Ó Luda náani kè, akù ò zīí blè kíanɔɔ, ò yā gǔgǔ gbèɔnɔe a zéa, ò lé kù Luda sèhne gbèe lè, ò músunì lé nàkɔa, ³⁴ ò té pāsí dè, ò bò fènedá léi, ò gbāna le ní gbānasaríkè gūn, ò pāsí kù zīi gūn, ò pè buri pānde zīkarinɔa, ³⁵ ò nɔgbèɔnɔ né gèɔn fùte bona gan ò kpàríma. Ò mèe ù ní gbèkenɔa, akù ò gi ò ní gbare, de ò vu bona gan ò bo mana yāi. ³⁶ Ò ní gbèkenɔ fobò, ò ní gbè kù flāao. Ò mɔ̀̀ kà ní gbèkenɔa, ò ní ká kpésiran. ³⁷ Ò ní pápa kù gbèe ò ní dede, ò ní zǔkǔre pla kù sàkasakaao, ò ní dede kù fènedao. Ò kurè sã bára kù blè bárao dana. Ò gǔ kori, ò ní wé tã, ò wari dèríma. ³⁸ Andunia kunna dí kǔ sí kǔńworo. Ò likaralikara sèn kù kpi musunɔ, ò kú gbèwèenɔn kù tǔnɔwèenɔ. ³⁹ Bee kù Luda gbè pinɔ sáabu kpà ní pínki a náani kù ò kè yāi, odi pǔ kù à a lé sèríne lero, ⁴⁰ Luda gǔnake à dìte, ò gwena mana le de ní pǔla, de òsungǔ papana ó sariro.

Luda a gbèɔnɔ totonaa

12 Abire yāi ókɔnɔ se, lákù sèedadeno diwáí nà le, ò ɔ kpá pǔ kù òdi kpáwerenɔi kù durunna kù àdi ó kakūn aragao pínki, ò bàkpakūsūna kù Luda dítewere lé kù menao. ² Ò wé pé Yesua kù à bò kù ó ludanaanikena zéo akūsǔ à zé pīi kè papana. À gana líaa fǔ, adi a wé'iyá daro pɔnna kù à ditenane lena yāi, akù à gèe à vùte Luda kíblegba ɔplai. ³ À laasun lé a yāa, lákù à mena fǔ kù durunnakeri kù ò ibere bire taka sè kǔaonɔ, de àsun kpasa á nèsee yakaro yāi. ⁴ Zaakù á ɔsikana kù durunnao gūn, ádí ze a gi ari a ge a gaoro. ⁵ Nèseyídakūna yā kù ò òáre lán néɔn bà sǎágun yá? Ò pì:

Ma né, tó Dikiri teni n toto, òsun dìte pǔro.

Tó à kpǎkènyí, òsun tó n kǎ garo.

⁶ Zaakù gbè kù Dikiri yeiin àdi toto, àdi wé tã gbè kù à si a né ūa.

⁷ À wétamma dìte totona ū. Luda mé àten abirekù keáre, kù a néɔn á ū yāi. Né ke kun kù a de ni gí à a totoi yá? ⁸ Tó adi á toto lán a né kparanɔ bàro, á de a néɔn ūro, yigisarinenɔn á ū. ⁹ Ó denɔ ví andunia la kù ò ó toto, akù o ní yā mà. Lákù à de le nà, ò mí nate ó De kù à kú musu de abirekūla ògǔ kun. ¹⁰ Ó denɔ ó toto gɔɔ pla pǔ ū ní ɔndǔ lén. Luda dì ó toto ó karana yáime, de ó kunna le àgǔ adona lán a bà. ¹¹ Totonaa ke pɔnna ví a gɔɔaro, sé pɔsira, ama gbè kù totonaa pì ní kékenɔ òdi a gbè le zã bona mana kù aafiao ū.

¹² Abire yāi à á ɔ kù ò gǔ dǔáinɔ kù á gbá kù ò gǔ tererenɔ gba gbāna, ¹³ à zé sé súsu, de ákɔnɔ kù àten tǔɔtenɔ sún kakūnlo, ò gǔ kù aafiaao.

¹⁴ À wete àgǔ nna kù gbè sīnda pínki, á kunna gǔ adona, zaakù tó gbè kunna adonaro, ani Dikiri ero. ¹⁵ À laakari ke, á gbèke sún kura Luda gbèkekennenaai à gǔ gǔnna ū á té, à wari dɔ gbèɔna dasi à ní yakaro. ¹⁶ À gbèke sún gǔ de pǎpǎkeri ke ludayādarisari ū lán Isau bàro. À a daudukeze yia pǔ gèɔn do blena yāi. ¹⁷ À dǔ kù à sa'ole wete a dea zã, akù Luda gine. Bee kù à wete kù wé'io, adi zé le à yā kù à kè litero.

Luda bàka kunna kǔńwo zī kù a dufuo

¹⁸ Adi ke Sinai kpi kù oni fǔ ò ɔ naaan a nairo, kù àten té kù, à gusira ví kù gu bùgubuguuo kù zàgáíao ¹⁹ kù kǎkǎki yīsāmpanaao kù Luda kòto gbānao. Kù Isarailanɔ kòtoo pīi mà, ò kúte kène ò pì, àsun yáke oíne doro, ²⁰ zaakù oni yā kù à dítèrne díkína fǔro à pì: Bee pǔkǎde mé à nà kpi pīia, ò pápa kù gbèe ò de. ²¹ Luda kipanaa pì bi vína yáme manamana ari Musa pì, vína a kù, àten lukaluka.

²² Ama a na Zaiš kpīi kù Luda Wèndide wete Yurusalemu kù à kú musuo kù a malaika dasidasi kù ò kakarana gweno ²³ kù daudu kù ní tǔ kèna gweno kǔkakaranaao kù Luda kù à de gbè sīnda pínki yǎk-patekeri ūo kù gyāwān gbè mana kù ò gǔ papananɔ ²⁴ kù Yesu kù à de Luda bàka kunna kǔńwo dufu yákekeri ūo kù a aru fǎfǎna kù àten yā mana o de Habila pǔlao.

²⁵ À laakari ke, àsun gí yǎ'orii pì yā mairo. Lákù gbè kù ò gi Luda lédamma mai zíte lanɔ dí boro nà, ókɔnɔ se, lákù Luda ten lé dawá zaa musu, tó o kpe line, oni ó pǔ o dɔ yá? ²⁶ A kòto zíte lùkaluka yā, akù à lé sè à pì, áni gu lukaluka gèɔn do dɔ, adi ke zíte adonlo, kù musuome sà. ²⁷ Kù à pì, gèɔn do dɔ, abirekù ten piwèe Luda pǔkena kù ani lukaluka pinɔ ni gè zélame, de pǔ kù àdi lukaronɔ le àgǔ kun. ²⁸ Abire yāi lákù óten kpata kù àdi yīgāro ble nà, ò Luda sáabu kpá, ògǔ donyí kene lákù à yei nà, ògǔ mì natene vīnakenanèe gūn. ²⁹ Zaakù ó Luda bi té kù àdi kǔńmame.

Lédammaanaa

13 À wé tã àgǔ gbèke ví kù kǔo. ² À laakari dɔ nibɔkūnaaa, zaakù len gbèkenɔ malaikanɔ yàrii kè dǔnaa sari le. ³ À tó gbè kù ò ní ká kpésira gūnnɔ yā dǔágu, lákù á kú kǔńwo kpésiran bà, kù gbè kù òten wé tǎmmanɔ, lákù ákɔnɔme òten wé tǎáwa bà. ⁴ Baadi gǔ nɔsena da yā bèereɔe ū. Òsun ní wúteki gbǎsǔ kpáro, zaakù Luda ní yǎkpatè ke kù zinakerinɔ kù pǎpǎkerinɔ. ⁵ Yena ɔgpi sún doáre arero. À ze kù pǔ kù á vío, zaakù Luda pì:

Mani n tónlo,

mani pǎ kpányí zikiro.

⁶ Abire yāi odi kùgbāna ke ò pì:

Dikirime ma kpányiri ū,

vína ni ma kǔro.

Bón bisāsiri ni fǔ à kemenèe?

Sa yāpura onaa

⁷ À tó á don'arede kũ ò Luda yā òárenɔ yā dɔ́águ. À ń kunna tàasi ká ari a léa, á Luda náani ke lán ń bà.

⁸ Yesu Kirisi dokɔ́nɔ gĩa kũ gbārao ari ɔɔɔ sīnda pínki.

⁹ Àsun tó ò á sãte kũ yā nibɔ dasi dannenancoro. À mana ó swè gbāna le Luda gběke gũn, adi ke sa'opóble kũ àdi àre ke ke gbě kũ ò zèonɔneronlo. ¹⁰ Bizakuta sa'orinɔ zé ví ò sa'oki kũ ó ví póble blero. ¹¹ Sa'oriki dì gě Ludakukin kũ pókãde aruo durunnanc kēmmana yāi, akũ òdi a gè kpata bura kpe. ¹² Abire yāi Yesu gà wēte kpe se, à gbā bò gbēnɔne kũ a zīda aruo. ¹³ Ò bo ò gé a kīnaa bura kpe, wé'i ó kũ kāao se. ¹⁴ Zaakũ ó wēte kũ anigɔ́ kun ví laro, wēte kũ àten sun ó wé dci.

¹⁵ Abire yāi ògɔ́ Luda sáabu kpá lakanaa sari kũ Yesu gbānao ó sa'ona ũ. Gba kũ a sīsinɔ dì suon gwe. ¹⁶ À laakari dɔ yāmanakena kũ kɔ́gběkenaaoa. Sa bire taka ona mé àdi ká Ludagu. ¹⁷ À á don'aredenɔ yā ma, à mī natéńne, de ò le ò zī ke kũ pɔ́nnao, zaakũ ò de gbě kũ

oni ń zī yā baba Ludanenc ũ. Tó òten zī ke kũ lésuruo, ani àre keáero.

Lézammanaa

¹⁸ À adua kewere. Yāke teni ó swè víro, odigɔ́ ye ògɔ́ kú ó dɔ́ɔɔa yā sīnda pínki gũn. ¹⁹ Ma wé keáwa à adua kemene, atēnsa mà le mà su á kia likalika.

²⁰ Luda aafiade kũ ó Dikiri Yesu fùte bona gan sādāriki ũ a bàka kunna kũoo ɔɔɔ sīnda pínki aru gāi, ²¹ à á keke kũ mana pínkio, de à a pɔ́yenyīna ke, à yā kũ à kàagu ke ó gũn Yesu Kirisi gāi. Àkũ mé à gakuri ví ɔɔɔ sīnda pínki, aami.

²² Ma gbēnɔ, ma wé kèáwa, àgɔ́ lédamma yā pì kũna kũ menao, zaakũ takada kũ ma kèáre zɔ́kɔ́ro. ²³ Àgɔ́ dɔ́ kũ ò ó gbě do Timɔ́ti gbàre. Tó à kà la tera, óni su á gwa lɛɛɛ. ²⁴ À fɔ́ kpá á don'aredenɔ ń pínki kũ Luda gbēnɔ pínki. Itali būsudenɔ fɔ́ kpàáwa. ²⁵ Luda gběke keáre á pínki.

YAMISI

Yōgwanaa

1 Yamisi, Luda kù Dikiri Yesu Kirisio zòbleri mé à fɔ kpà Isaraila buri mèn kuri awɛɛpla kù ò fākōananɔ.

2 Ma gbɛ̃nɔ, wari burinɔ dasi. À pɔ kù ani á le dite pɔnna yā ũ, **3** zaakū á dš kù á ludanaanikena yōgwanaa ni mena iáɛ. **4** À tó mena papaáwa, de àgš de gbɛ̃ kàsaranɔ ũ swáswa yáke kíanaáwa sari. **5** Tó ũndš ten kía á gbɛ̃kea, à wé ke Ludaa, ani a gba, zaakū àdi gbɛ̃ sínda pínki gba pɔ kù nɛsɛɛo do taari'ena sari. **6** Tó à wé kèa sš, à a náani ke sikaa sari, zaakū sikade de lán ko vlā bàme. Gu kù ɔa kàkan, gwen àdi liten. **7** Gbɛ̃ bire taka súnɡš da áni pɔ le Dikiriario, **8** zaakū a nɛsɛ kun plaplame, akū àdigš sika ke yā kù àten ke gūn pínki.

9 Takaside kù à kú ó té pɔnna ke, kù Luda a kàra yāi. **10** Aruzekede pɔnna ke, kù Luda a làgo yāi, zaakū aruzekedenɔ ni gɛte lán lávu kɔtenaa bàme. **11** Ifántɛ̀ di fute kù a puusu gbānao, à lánɔ di kori ke, a vu di kóte, a manake di láka. Len aruzekede ni kpágui a bɔkɔtenanɔ gūn le.

12 Arubarikaden gbɛ̃ kù àdi yōgwanaa fš ũ, zaakū a bona mana gbera Luda ni wɛ̀ndi kù à a lé sè gbɛ̃ kù ò yeainɔne kenɛ yàri ũ. **13** Tó yōgwanaa gbɛ̃ lè, àsun pi Ludamero, zaakū oni fš ò Luda lé ò gwà kù a vānioro, akūsš àpi di gbɛ̃ke yš à gwa kù a vānioro. **14** Baadi yōgwanaa di bo a pónidena kínaame, akū àdi a wé ble à a gáte. **15** Akū pónidena pi di nò sí à né i durunna ũ. Tó durunna zš kš kù sš, àdi ga ime.

16 Ma gbɛ̃ yenyidenɔ, àsun á zída sātero. **17** Gba mana swáswa sínda pínki di bo musu, De Luda pógupurinɔ Kèri kínaame. Àdi litero, a gupura i di lagoro. **18** A pɔyenyinaa gūn à ó í kù a yā yāpuradeo, de ò le ògš are a pɔ kù à kènɔ té.

Yāmana kù a kenaao

19 Ma gbɛ̃ yenyidenɔ, à yā dí ma. Àgš yā ma likalika á pínki, ama àsun yā o likalikaro, àsungš pɔ fš likalikaro. **20** Zaakū bisāsiri pɔfš di su kù yā mana kù Luda yei-ioro. **21** Abire yāi à ɔ gbarɛ dà vāni kù yā pāsí kù à dàgulanɔ pínki. À yā kù ò tš á swɛ̀n, kù ani fš à á sura ba sí kù zídabusanaao.

22 Àsun á zída sātero, àsun yā pi ma kù são pãro, à zĩ kea. **23** Zaakū gbɛ̃ kù àdi yā ma, akū àdi zĩ keoro de lán gbɛ̃ kù àteni a zída gwa dígi gūn bàme. **24** A zída gwanaa gbera, tó à gɛ̀ zéla, lákū à de nà di sãagu gšnɔme. **25** Gbɛ̃ kù a wé pé Luda doka papanaaa kù àdi tó ò gš zídadenɔ ũ, akū àdigš géo are, àdi ma à

sãaguro, àdi zĩ keame, Luda ni arubarika da adegua a yākenaa gūn.

26 Tó gbɛ̃ a zída dite donyĩri ũ, akū àdi a lé fšro, àteni a zída kekeme, àten donyĩ ke pãme. **27** Donyĩkena swáswa kù à taari vĩ De Ludaneron dí: Ò tonenɔ kù gyaanɔnɔ gwa n wɛ̀ndake gūn, ògš ó zída kùna dš gbāsí sari andunia yā musu.

Gbɛ̃ wé gwanaa

2 Ma gbɛ̃nɔ, ákōnɔ kù áteni ó Dikiri gakuride Yesu Kirisi náani kenɔ, àsun gbɛ̃ wé gwaro. **2** Tó gbɛ̃ gɛ̀ á kškaranaa gūn wura tãnka kù pókasa tékenaao dana, tó takaside kù à bizakasa gbāsí danaa gɛ̀ se, **3** tó á wé té gbɛ̃ kù à pókasa tékena danaai, tó a pìne à mɔ à vute gu manan, tó a pì takasidenɛ à gé à ze dire, kesš à mɔ à vute á gbá sare, **4** áten kš tš bome, áten yā gwa kù manafikion gweroo?

5 À ma, ma gbɛ̃ yenyidenɔ. Luda gbɛ̃ kù ò de gbā-nasaridenɔ ũ andunia gbɛ̃nɔne sè ògš gbāna a náanikena gūn, de ò kpata kù à a lé sè gbɛ̃ kù ò yeinɔne ble. **6** Ákōnɔ sš, áten gbānasaride pìnɔ kpe bo. Aruzekedenɔ mé òdi gbāna bleáwaroo? **7** Mškōnɔ mé òdi tš nna kù à kúáwa yakaroo? **8** Luda dokayā mide pi, àgš ye á gbɛ̃dakei lán á zída wɛ̀ndii bà. Tó á yā pi kùna yāpura, áten yā ke a zéame. **9** Tó áten kš wé gwa sš, áten durunna keme. Doka pii vùteáwa, a gš taaridenɔ ũn gwe. **10** Zaakū tó gbɛ̃ doka kùna pínki, tó à fù mèn doa, à gš taaride ũ a pínki gūmme. **11** Luda pi, àsun zina kero. À pi dɔ, àsun gbɛ̃ dero. Bee tó rídi zina kero, tó n gbɛ̃ dè, n gš dokadarisari ũme. **12** Ákōnɔ kù Luda ni yā gšgš kááo doka kù àdi tó ò gš zídadenɔ ũ musu, àgš yā o, àgš yā ke lákū à kš si kááo nà. **13** Luda ni yākpate ke kù sùrusaridenɔ sùruu sari, ama yā ni bo kù sùrudeo nna.

Ludanaanikena kù yāmanakenaao

14 Ma gbɛ̃nɔ, tó gbɛ̃ pi, áten Luda náani ke, tó àdi pókke kero, bš yān gwee? Ludanaanikena bire taka ni fš à a bo yá? **15** Tó á gbɛ̃ mèn do, gšgbɛ̃ ke nɔgbɛ̃ ten pókasa kù pòbleo takasi ke, **16** tó á gbɛ̃ke pìne: Luda n gba aafiaa! Nsun tó ɔa n dero, n pɔ ble n kã, tó adi wɛ̀ndibadɔɔ kpáaro, bón abire ũu? **17** Leme se ludanaanikena ado pókkenaa sari bi yā gɛ̀eme.

18 Tó gbɛ̃ n pi, nten Luda náani ke, akūsš maten yā ke, mani pinne, n n ludanaanikena pókkenasari mɔmɛne, mani ma ludanaanikena mɔnne ma yākenaa gūn. **19** N si kù Luda mèn dome. À mana. Bee tãnɔnɔ

se, ò dǝ lɛ, akū òdigǝ lukaluka. ²⁰ Yǝnkɔ! Pǝ kū à tò ludanaanikena pǝkekenasari pǝ, n̄ ye mà onne yá? ²¹ Kū ó dizi káaku Ibrahim̄ a né Isaaku kpà sa'opɔ ũ, yǝ dí bo kǝao nna a yǝkena yǝiroo? ²² N è yá? A ludanaanikena kū a yǝkenaa kpákǝime. A yǝkena mé à a ludanaanikena pǝpai. ²³ Akū Luda yǝ díkǝna pǝpa kū à pǝ, Ibrahim̄ Luda náani kè, akū Luda tò yǝ bò kǝao nna a náani kū à kè yǝi. Akū ò tǝ kpǝne Luda gbǝnna. ²⁴ A è yá? Yǝkena mé àdi tò yǝ bo kū gbǝo nna, adi ke ludanaanikena adonlo. ²⁵ Leme dɔ karua Rahabu kè nna kū Ludao a yǝkena yǝi, gɔɔ kū à gu'asirigwarino dǝte à n̄ gbare zé kpǝni gūn. ²⁶ Lákū mè ninisari de gè ũ nà, len ludanaanikena pǝkekenasari de gè ũ le se.

Léǝnaa

3 Ma gbǝnɔ, àsun ke yǝdannerino ũ dasiro, zaakū á dǝ kū Luda ni wé piti ókǝnɔ yǝdannerino yǝkpatekegɔɔ zǝ de gbǝ kparanɔla. ² Ó pínki odigǝ zǝ yǝ baala'ime. Tó gbǝ lé di à áсарu kero, taarisarideme, ani fǝ à a mè pínki gbǝna fǝ. ³ Odi sǝmɔ ká sǝne de à ó yǝ ma yǝime, akū odi a mile ble. ⁴ Kesǝ à gó'ite gwa ísirala. Bee kū a zǝkǝkeo kū zǝga'ra gbǝna kū àdi a yǝpao, a fǝbɔ de fǝtinleme. Akū mé àdi a mile ble, akū a fǝrii di a pɔyeina dane. ⁵ Leme sǝ, néne bi mègu fǝtinleme, akū àdi ra dǝ kū yǝ zǝkǝɔ.

À gwa lákū té fǝti di sǝe dasi kpáta nà. ⁶ Néne de lán té bàme, àkūme andunia vǝni ũ ó mèe gūn. Àdi tò gbǝsǝ gǝ kpá ó mèea pínki. Gyǝwǝn té mé àdi nakara nénea, akū néne di té kpá ó andunia kunan. ⁷ Bisǝsiri nǝbɔsǝnteno tǝtuu kè pínki kū bǝnɔ kū pǝ kū òdi táa o kū kǝaono kū kpǝnɔ, à kpé àten ke ari tera, ⁸ ama gbǝke di fǝ à a néne tǝtu kero. Àkūme pǝ vǝni kū àdi ze teniro ũ. À pana kū sewetǝo, ⁹ nénen odi Dikiri ó De sáabu kpáo, akū odi era ò bisǝsiri kū à a kè lán a bà káo dɔ. ¹⁰ Lé-dokǝnɔ piin sáabukpana kū gbǝkanaao di bon. Ma gbǝnɔ, àsungǝ de lero. ¹¹ Íboki di í nna kū í kyǝkyǝao bo wèe dokǝnɔ gūn yá? ¹² Ma gbǝnɔ, kaka lí ni né i kù ũ yá? Geepi lí ni né i kaka ũ yá? Leme dɔ bia í sùkusukude ni í nna boro.

ǝndǝ kū àdi bo musu

13 Á té, dí mé à yǝdǝri ǝndǝde ũu? À mǝne a kunna mana gūn kū a yǝkenano kū zǝdabusana kū àdi bo ǝndǝ gūnwɔ. ¹⁴ Tó á nǝsegǝba pǝsǝ kū denlawetenaao ví á swǝe gūn sǝ, àsun ra dǝro, àsun gí yǝpurairo. ¹⁵ ǝndǝ bire taka di bo musuro, andunia pǝme, á dà pǝme, Ibilisi pǝme. ¹⁶ Zaakū gu kū nǝsegǝba kū denlawetenaao kún, gwen kǝyǝmasari kū yǝ bǝne pínkiò digǝ kún. ¹⁷ Tó gbǝ ǝndǝ kū àdi bo musu ví, káaku àdigǝ gbǝsǝ víro, a gbera àdigǝ yǝkete víro, àdi a zǝda busa'ne, àdi gbǝ yǝ ma, à sǝru papana kū yǝmanakenaa. Àdi gbǝ tǝ boro, akūsǝ àdigǝ manafiki víro. ¹⁸ Iberemiderii di kena kū kǝo nna tǝ, akū àdi yǝ mana kǝ.

Gbǝnnakpana kū anduniao

4 Bǝ mé àdi fiti kū lékpakǝanao da á té? Òdi bo á pɔyeina kū òten ɔsi ká á mèe gūnɔ kǝnaanloo? ² Adigǝ ye pǝi, ama adi ero, akū adi gbǝ de. Adi pǝ ni de, akū adi pǝ kū àten pǝa lero. Akū adi lékpakǝa ke, adi fiti ke. Á a víro, kū adi wé ke Ludaaro yǝime. ³ Tó à wé kè, adi ero, kū adi wé ke kū nǝsemanaoro yǝime, zaakū adigǝ ye à a bɔkɔte ke á pǝnidenano gūmme. ⁴ Náanisarideno, á dǝ kū gbǝnnakpana kū anduniao bi iberese-na kū Ludaonloo? Gbǝ kū à ye à ke andunia gbǝ ũ gǝ Luda ibere ũme. ⁵ Kū ò kǝ Luda yǝn ò pǝ, Nini kū Luda dà ó gūn nǝsegǝba ví, àten da yǝ pǝn yá? ⁶ Ama gbǝke kū Luda ví kǝoo de abirekǝla, zaakū ò kǝ Luda yǝn ò pǝ: Luda di ibere sé kū zǝdabirino,

ama à gbǝke ví kū zǝdabusarino.

⁷ Abire yǝi à mi nate Ludane. À gí Ibilisine, ani bàa síare. ⁸ Á na Ludai, ani naái. Durunnakerino, à ɔ bo durunnan. Nǝsepladeno, à á swǝe pípi. ⁹ Á ɔɔ dɔ kū pǝsirao kū wǝndayǝo. Á yǝadɔna lite ɔɔɔna ũ, à á pɔnna lite nǝseyakana ũ. ¹⁰ Á á zǝda busa Dikiri are, ani á kara.

¹¹ Ma gbǝnɔ, àsun kǝ tǝ bǝne síro. Gbǝ kū à a Yesude dake tǝ bǝne si ke à a bǝne bò, à Luda doka sèeda vǝni kè, à a vǝni bò. Tó n Luda doka vǝni bò sǝ, a mǝriime n ũro, a vǝniboriime n ũ. ¹² Ludan dokaditeri ũ kū yǝkpatekeriio. Akū mé à gbǝ surabana kū a kakatenaao gbǝna ví. Mǝkǝn sǝ, díme n ũ, kū ndi n gbǝdake vǝni boo?

Luda bàka bonaa

13 À yǝ ma sà, ákǝnɔ kū adi pi, gbǝra ke zia áni gé wéran, áni vute gwe wǝ do, áni laga tá à àre le. ¹⁴ Á yǝ kū ani á le zia dǝ yá? Á dǝ lákū á wǝndi de nà yá? Á de lán suka bàme. Tó à kpà fǝti, akū àdi gǝte gǝnɔ. ¹⁵ Yǝ kū à de à on dí: Tó Dikiri wè, akū ó aafia, óni ke lán dire bà ke lán dí bà. ¹⁶ Tera sǝ àten ra dǝ, a Luda bàkaa bò. Íadǝna bire taka buri manaro. ¹⁷ Gbǝ kū à yǝmanakena dǝ, akū adi kero durunna kè.

Kpǝkǝna aruzekedenɔ

5 Ákǝnɔ aruzekedenɔ, à yǝ ma sà. À ɔɔ dɔ, à wiki lé kisira kū ani á le yǝi. ² Á aruzekeno yǝka, kǝkɔnɔ á pǝkasano sòso. ³ Á ɔɔ dǝa kpà, akū a dǝakpanaa pi ni á da yǝn, ani á mè piti lán té bà. A aruzeke di gɔɔ kpede zǝ. ⁴ À ma! A ɔɔzǝkǝri kū ò á burapɔnɔ kǝárenɔ blè, akū ɔɔ pǝ yǝ Luda ki lè. Pǝkǝrii pǝnɔ wikilena gǝ Dikiri Zǝkaride sǝn. ⁵ A á mèna mà zǝte la á pɔyeinakenaa gūn. A mèe kpà kǝtukpana gɔɔ pǝ ũ. ⁶ A yǝ dà gbǝ mananɔla, a n̄ dede, odi gíarero.

Mena

⁷ Abire yǝi ma gbǝnɔ, àgǝ mena fǝ ari Dikiri sugɔɔ. À gwa lán búbarii di a burapɔ bǝere de kǝgɔɔ dǝ nà. Àdi mena fǝ zaa kaburagɔɔ ari sakare. ⁸ Ákǝnɔ sǝ, à mena fǝ à ze gbǝna, zaakū Dikiri sugɔɔ kà kǝni. ⁹ Ma gbǝnɔ, àsun yǝkete kákǝiro, de Luda sún yǝkpate ke kǝáoro yǝi. Yǝkpatekerii pǝ zena kpélele fá! ¹⁰ Ma gbǝnɔ,

annabi kũ ò yã ò yã kũ Dikiri tónɔ, à mena kũ ò kè warikenaa gũn zé dí taka sé. ¹¹ Odì pi ò arubarika ví, kũ ò mena fĩ yãime. A Ayuba menakena baaruu mà, a mà lákũ Dikiri kène nà kpekpe, zaakũ wěnda kũ sùruuo papanana Dikiria.

¹² Atěnsa ma gběɔ, àsun la daro. Àsun pi a sì kũ ludambeo ke kũ zĩteo kesĩ kũ pọ pãdeoro. À tó á ee gĩ ee. À tó á oi gĩ oi, de yã sún vuteáwaro yã.

Aduakena ludanaanikena gũn

¹³ Á gběke ten wari ke yá? À adua ke. Á gběke pọ nna yá? À Luda sáabu kpá. ¹⁴ Á gběke ten gyã ke yá? Ade ssi gbě zĩkɔnɔ sísi ò adua kenɛ, ò nísi máa kũ Dikiri

tó. ¹⁵ Adua kũ ò kè ludanaanikena gũn ni gyãre pì werekɔa. Dikiri ni a fute. Tó à durunna kè yã sĩ, ani kěa. ¹⁶ Abire yã à á durunnano okɔne, à adua kekɔne de à le àgĩ aafia. Gbě mana aduakena gbãna, àdi zĩ ke manamana. ¹⁷ Iiasu bi bisāsirime lán ó bà. À adua kè manamana, de legũ sún maro, akũ legũ dí tó zĩtearo ari wě aakɔ kũ mɔ suddoo. ¹⁸ À era à adua kè dɔ, akũ legũ'i bò manamana, zĩte pòble kè.

¹⁹ Ma gběɔ, tó á gbě mèn do zã yãpura zéa, akũ á gběke era à a dà zén, ²⁰ àgĩ dĩ kũ gbě kũ à tò durunnakerii pìi bò sãtɛna zén à era à sù, à a sì gaame, akũsĩ à lá kù durunna dasinɔla.

1 PITA

Tāmaa kũ àdi n̄ nero

1 Makũ Pita, Yesu Kirisi z̄iri mé à takada dí k̄ẽ Luda gb̄ẽ kũ ò de nibɔɔ ũ andunia dí ḡũn, kũ ò fãk̄ɔana bùsu dík̄ĩnanɔ ḡũnnɔɔ: Pɔntu, Galatia, Kapadosia, Asia kũ Bitiniao. ² De Luda ḡĩnake à á d̄s̄, akũ à á sé, a ḡs̄ a p̄s̄ ũ kũ a Nini gb̄ãnao, de à mì nate Yesu Kirisine, a aru gb̄ã boáre. Luda gb̄ẽke kũ aafiaao karaáre.

³ Ò Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá! A sùru z̄ɔk̄ɔ ḡũn à ó í dufu kũ Yesu Kirisi vuna gan gb̄ãnao, akũ ó tāmaa kũ àdi n̄ nero v̄i, ⁴ zaakũ túbi kũ à dite-naáre ludambe pii dì lákaro, àdi gb̄ãsí kpáro, a mana di lákaro. ⁵ Luda soru k̄ẽ à làka de à á sura ba a náani kũ áten ke yã, akũ àteni á d̄ãkp̄ã kũ a gb̄ãnao ari à gé bo kũ surabanaa piio gupuraa gɔɔɔ kpede z̄i. ⁶ Áten pɔnna ke kũ yã piio, bee kũ áni wari ke ḡia f̄iti ȳogwana buri s̄inda p̄inki yã. ⁷ Lákũ òdi wura mana d̄s̄ té ḡũn nà, len òteni á ludanaanikena ȳs̄ à gwa le, zaakũ á ludanaanikena pii b̄eere v̄i de wura kũ a gakuri di lákala manamana. Tó a bo mana, Luda ni á sáabu kpá Yesu Kirisi sugɔɔ z̄i, ani á kpe ta kũ gakurio. ⁸ Bee kũ ádi a ero, á yei. Bee kũ ádi wé ke pla k̄ãao zikiro, áteni a náani ke, akũ áten pɔnna z̄ɔk̄ɔ kũ à ḡẽ onala ke, ⁹ kũ áteni á ludanaanikena gb̄ẽ le á surabana ũ yã.

¹⁰ Annabinɔ ḡĩnake ò gb̄ẽke kũ Luda ni ke k̄ãáo yã ò, ò surabanaa pi yã gwà, ò a t̄ãasii kà. ¹¹ Kirisi Nini kũ à kú n̄ ḡũn ḡĩnake à wari kũ Kirisi pi ni ke òn̄ne kũ gakuri kũ ani le a gberao, akũ ò w̄ete ò yã pi zé d̄s̄ kũ a gɔɔɔ. ¹² Akũ Luda tò ò d̄s̄ kũ yã kũ òten o pi de n̄ gɔɔɔ p̄s̄ ũro, á p̄s̄me. Tera sà baarunnakparinɔ yã pii óare kũ Luda Nini kũ Luda pii z̄i bona ludambe gb̄ãnao. Bee malaikanɔ se òten ɔsi ká yã pi d̄s̄naai.

Kunna adona

¹³ Abire yã à ḡs̄ kú á laakariia, à ḡs̄ á z̄ida kũna d̄s̄, á wé ḡs̄ d̄s̄ gb̄ẽke kũ Luda ni keáre Yesu Kirisi sugɔɔ z̄i sika sari. ¹⁴ Lákũ á de Luda né kũ òteni a yã manɔ ũ nà, àsun tó dà v̄ani kũ á v̄i yã á wésiragɔɔ doáre arero. ¹⁵ Luda kú adoname. Lákũ à á sisi à á sé nà, à ḡs̄ kú adona á yãkena s̄inda p̄inki ḡũn le se. ¹⁶ Zaakũ ò k̄ẽ Luda yã ò pi:

À ḡs̄ kú adona,
zaakũ má kú adoname.

¹⁷ Zaakũ Luda di yãkpate ke kũ baadio a yãkenaaa n̄ wé gwanaa sari, tó áteni a sisi De, à v̄ina kene á nib̄okenaa ḡũn la. ¹⁸ Á d̄s̄ lákũ Luda á bó kunna kori kũ à de á futeokarayã ũ ḡũn nà. Luda dí á bo kũ p̄s̄ kũ a gakuri di

lákaro, lán wura ke andurufu bà, ¹⁹ à á bó kũ Kirisi aru gakurideome, kũ à de lán s̄ane b̄ɔɔ kũ à mamberu v̄iro à gb̄ãsí v̄iro bà. ²⁰ Luda ḡĩnake à a dite zaade adi andunia kátero, akũ à bòáre k̄ãao gupuraa gɔɔɔ kpede dík̄ĩnanɔ z̄i. ²¹ A yã musun áten Luda náani ke. Luda a bò gan à gakuri kpàa, de à le à a náani ke, á wé ḡs̄ d̄i.

²² Lákũ minatena ȳapurane gb̄ã bòáre nà, akũ a ḡs̄ k̄s̄ gb̄ẽnɔ ũ manafiki sari, à ḡs̄ yek̄i kũ nèse m̄en doo. ²³ Luda á í dufu kũ a yã w̄endide kũ àdiḡs̄ kun gb̄ãnao. Yã pi de p̄sburi kũ àdi ga ũro, p̄sburi kũ àdi garome.

²⁴ Gb̄ẽ s̄inda p̄inki de lán s̄ẽẽ bàme, n̄ gakuri de lán s̄ẽvu bàme p̄inki.

S̄ẽẽ di kori ke, a vú di k̄óte,

²⁵ ama Dikiri yã ò ḡs̄ kun gɔɔɔ s̄inda p̄inki.

Yã pi mé à de baaru nna kũ ò kpàáre ũ.

Gbè w̄endide

2 Abire yã à yã v̄ani s̄inda p̄inki tó kũ éketona s̄inda p̄inkio kũ manafikio kũ nèseḡs̄bao kũ k̄yakananao. ² Lákũ nékp̄ant̄enɔ òdiḡs̄ ȳs̄i ni de nà, à ḡs̄ Luda yã kũ à de lán v̄iipu swáswa bà ni de le se, de à le à gb̄ã á surabana zé ḡũn, ³ tera sà kũ a d̄s̄ kũ Dikiri mana. ⁴ À nai, àkũme gbè w̄endide kũ ò ḡii ũ, ama Luda a sè b̄eerede ũ. ⁵ Ák̄ɔnɔ s̄s̄ á gbè w̄endide kũ Luda teni a kpé ẽ boonɔ ũ. Ák̄ɔnɔme a gbàgbarinɔ ũ, àdi sa kũ àdi káagu o kũ a Nini gb̄ãnao Yesu Kirisi ḡã. ⁶ Zaakũ ò k̄ẽ Luda yã ò pi:

N̄ gwa, maten gbè dite Zaīs̄,

ẽpetena gbè b̄eerede kũ ma sè ũ.

Wé'i ni gb̄ẽ kũ àteni a náani ke kũro.

⁷ À de gbè b̄eerede ũ ák̄ɔnɔ kũ áteni a náani kenɔne, ama à de le gb̄ẽ kũ òteni a náani keronɔnero.

Gbè kũ kpéborinɔ p̄ã kp̄ai

mé à ḡs̄ kpé kusuru gbè m̄ide ũ.

⁸ Len d̄s̄ à de:

Gbè kũ òdi ḡẽ sía ũ,

gb̄esi kũ òdi kpáala ò léte ũ.

Ò ḡẽ s̄ia, kũ odi Luda yã daro yã. Len Luda ditēne le.

⁹ Ák̄ɔnɔme buri kũ Luda n̄ séno ũ, k̄inanɔ kũ sa'orinɔ ũ, a gb̄ẽ kũ ò kú adonano ũ, de à Luda kũ à á sisi a bo gusiran, à ḡẽ k̄ãáo a gupura bonsarede ḡũn sáabu kpá.

¹⁰ Á de Luda gb̄ẽnɔ ũ yãro,

ama tera sà a ḡs̄ n̄ ũ.

Luda dí sùru ke k̄ãáo yãro,

ama tera à k̄ẽ k̄ãáo.

Kunna ludanaanikerisarinɔ té

11 Ma gbě yenyĩdenɔ, lákū á de nibɔ kū bòasunɔ ũ nà andunia dí gūn, maten lé daáwa, à mì kě á dà vāni kū òdi zĩ ká kááonɔ. 12 Àgɔ kun gbě bēeredenɔ ũ kifirinɔ té. Leme dɔ bee tó ò á díte yāvānikerinɔ ũ, tó ò yā mana kū áten kenɔ è, oni Luda sáabu kpá gɔɔ kū ani suńyĩ.

13 À mì nate ikode kū bisāsiri ditenɔne ní pínki Dikiri yāi, kína kū à gbāna vī deńlan yá, 14 ke gbānade kū à díte à wé tã yāvānikerinɔ à yāmanakerinɔ sáabu kpá. 15 Luda pɔyenyĩnaan dí: Á yāmanakena gūn, áni yōnkɔ wésiradenɔ lé yíteńne. 16 Àgɔ zĩdadenɔ ũ, ama àsun tó á gɔna zĩdadenɔ ũ gɔ́áre vānikena zé ũro. Àgɔ kun Luda zɔblerinɔ ũ. 17 À bēere li gbě sīnda pínkinɔ. Àgɔ ye á Yesude dakenɔ. À vīna ke Ludane. À bēere lí kīnanɔ.

18 Zĩkerinɔ, à mì nate á dikirinɔne, à zɔkɔke dńńne yā sīnda pínki gūn. Adi ke dikiri mana nēsedodenɔne ńtēnenlo, ama kū ní gbě pāsīnɔme se. 19 Tó ò wé tãáwa pã, tó a mena fɔo Luda yāi, abirekū sáabu vīáre. 20 Tó ò á gbě á taari yāi, tó a mena fɔo, abirekū tó nna vī máa? Ama tó a wari kè yā mana kū a kè yāi, tó a mena fɔo, Luda ni á sáabu kpá. 21 Abire yāin Luda á sisi à á sé. Kírisi wari kèáre, à zé mɔ́áre de àgɔ té a gēsēgbēei yāi.

22 Adi durunna kero, odi ma à éke tōro.

23 Kū ò a sɔ́sɔ́, adi yā síńlaro. Kū à wari kè, adi yā pāsĩ ke ońnero, à zé kū Luda yākpatekeri manaome. 24 Àkū mé à ó durunnanɔ dí a mīia, à gào lía, de ó bàka súnɔgɔ kú kú durunnanɔ doro, ògɔ kú yāmanakena gūn. A flāgbenɔ mé ò ó gbá aafia. 25 Zaakū a sãte lán sãnɔ bà yā, akū a are dò á Dãri kū á Dãkpãriioo tera sà.

Kunna kɔo

3 Nɔgbēnɔ sɔ, à á zĩda kpá á zãnɔ. Tó ní gbēkenɔ ten Luda yā daro, á kunna ni ní lite. Bee tó ádi yāke ońnero, 2 oni e kū á kun gbāsĩ sari, akūsɔ a á zĩda kpãńma. 3 Àsun tó á nɔmanake gɔ mē yā ũro, mītãna ke nɔmanablenɔ ke pɔkasadanaan yá. 4 Ama àgɔ de á nēsēgūnyā kū ádi lákaro ũ, nēsēyĩda kū zĩdabusanao. Abirekū mé à bēere vī Ludane. 5 Zaakū len nɔgbē donyĩri kū ní wé dɔ Ludai yānɔ ní zĩda kēke le, ò ní zĩda kpá ní zãnɔ. 6 Len Sara de le, ádi Ibrahĩ yā ma, ádi a sisi Baa. Tó áten yā mana ke, tó áten pɔ kú òdi vīna kenɔ yā daro, a Sara dàa sēn gwe. 7 Gɔ́gbēnɔ sɔ, àgɔ kú kúńwo nɔgbēke dńnnenaa gūn, àgɔ yā mańma, de pɔke sún kpááre á aduakena gūnlo, zaakū á de wēndi gbablerinɔ ũ lēleme.

8 Abire gbera àgɔ lédokɔnɔ vī kɔo á pínki. Àgɔ kɔ wēnda dɔ, àgɔ yekɔi, àgɔ gbēke vī kɔo, à busakɔne.

9 Àsungɔ a vāni fina bo kú a vānioro. Àsungɔ gbě kú à á sɔ́sɔ́ sɔ́sɔ́ro. À sa mana one, zaakū Luda á sisi de à arubarika daágu yāime.

10 Gbě kú à ye àgɔ kú nmananan, akūsɔ à ye a kunna gɔ mana, à a lé kú kú yāvāni'onaao,

àsun tó éke bo a lénlo.

11 Ade kpe li a vāninɔ, à a mana ke, à aafia zé wete àgɔ téi.

12 Zaakū Dikiri dīgɔ gbě mananɔ tãasi ká, a sã kpá ní aduakenaai, ama ádi mikpere zu yāvānikerinɔne.

Wétãmma yāmanakena yāi

13 Tó á kokari vī kú yāmanakenaao, dí mé ani wé tãáwaa? 14 Bee tó a wari kè yāmanakena yāi, á arubari-ka vī. Àsungɔ vīna ke ní wétãmmaanero, àsun tó á swē kēáguro. 15 À Kírisi dɔ Dikiri ũ á swē gūn. Àgɔ kú soru gūn gɔɔ sīnda pínki, de à le à yā we gbě kú àteni á la yā kú á wé dɔii mīia. 16 Àgɔ ońne busebuse kú bēerelinnenaao. À ońne kú nēsēpuraao dɔ, de wé'i gbě kú òteni á sɔ́sɔ́ á yāmanakena Kírisi gūnnɔ kú.

17 Warikena Luda pɔyenyĩnaa gūn yāmanakena yāi mana de warikena yāvānikena yāila.

18 Kírisi gá gēn do durunnakēmma yāi. Taarisaride gá ókɔnɔ taaridenɔ yāi, de à le à gé kúoo Luda kīnaa. Ò a dè mēe gūn, akū Luda a vù ninike gūn. 19 A ninike pīi gūn à gēe à waazi kè gyāwānde kú ò ní ká kpésiran-ɔne. 20 Ò bò Luda yā kpepe yā, gɔɔ kú à mena ari Nuhu gēe à gó'ite kè à lákao. Gbě kú ò bò ín aafia gó pì gāinɔn dasiro, gbēnɔn sɔraakɔ. 21 Í pì mé à de á da'itekena kú ádi á sura ba tera taka ũ. Da'itekena pì bi mē gbāsīworona yānlo, lésena Ludane kú nēsēpuraome. Ádi ní sura ba, kú Yesu Kírisi bò gan yāi. 22 À gbāna blè malaikanɔ kú tãnanɔ kú ní gbānadenɔ kú ní ikodenɔ, akū à tà ludambe, à kú Luda ɔplai.

Bona kunna zĩn

4 Lákū Kírisi wari kè a mēn nà, ákɔn se à nēsē bire buri sé, zaakū gbě kú à wari kè a mēn, ade mīi kē durunnaame. 2 Gɔɔ kú à gɔ́áre á kunna gūn, á dà vāni súnɔgɔ doáre are doro, séde Luda pɔyenyĩnaa. 3 Á kunna kifirinɔ yākenaa gūn yā mɔ le. Yā á kú wé'is-ariyākenaa gūn kú dāvāninidenaa kú wēdekēnao kú pāpā kɔkɔo kú wēmikɔkɔ bēnēeo kú tãnagbagbana kú Luda zãáguo. 4 Kū ádi kakara kúńwo ní pāpā zɔkɔo pì kenaa gūn doro, ádi kēńne yābonsare ũ, akū òdi á tɔ vāni sí. 5 Oni ní yākenanɔ baba Ludane, kú à yākpateke-na kú gbě bēnenɔ kú gyāwāndenɔ soru kè. 6 Ò baaru nna kpà bee gyāwānde pínɔne se, de ò le ògɔ kú ninike gūn lán Luda bà, bee kú yā vùterńma mēe gūn lán gbě sīnda pínki bà.

Ludayāmarinɔ

7 Pɔ sīnda pínki lakanaa kà kãni. Abire yāi àgɔ de laakaridenɔ ũ, àgɔ á zĩda kūna dɔ de àgɔ adua ke yāi. 8 Yā kú à de a pínkilan dí: Àgɔ yekɔi kú nēsē mēn doo, zaakū yenyĩ dì pɔ kúte durunnanɔ dasi. 9 À yāri kekɔne yāketekanaa sari. 10 Lákū Luda gba dà á baadine nà, à kpákɔi kú gba pínɔ Luda gba buri donadona zĩkeri mananɔ ũ. 11 Gbě kú à de waazikeri ũ, à Luda yā ońne. Gbě kú à de kpanyĩri ũ, à kpáńyĩ kú gbāna kú Luda a gbào, de à Luda tɔ kpá yā sīnda pínki gūn Yesu Kírisi

gãì. Àkũ mé à gækuri ví kũ gbãnao gɔɔ sɪnda pínki! Aami.

Warikena Yesudeke yãì

¹² Ma gbě yenyĩdenɔ, àsun tó yɔgwana pãsí kũ àteni á le bo á sare lákũ yã dufu mé à á lé bàro. ¹³ Lákũ á bàka kú Kirisi warikena gũn nà, à pɔnna keo de à le àgɔ pɔnna zɔkɔ ví gɔɔ kũ Kirisi pì ni bo gupuraa kũ gakurio. ¹⁴ Tó ò á sɔsɔ Kirisi tɔ kũ à kúáwa yãì, á arubarika ví, zaakũ Luda Nini gækuride kúáwa. ¹⁵ Á gběke sún wari ke gbědena ke kpãni'ona ke yãbēnekena ke gude yãiro. ¹⁶ Tó a wari kè á Yesudeke yãì, àsun keáre wé'iyã ũro. À Luda sáabu kpá kũ Yesu tɔ kúáwa yãì. ¹⁷ Zaakũ wétãmmagɔɔ kà, Luda gběɔn à nàa kũnwo. Lákũ ókɔnɔmɛ à nàa kũoo káaku nà, ani láka kũ gbě kũ ò gì Luda baaru nna mainɔo deramɛ?

¹⁸ Zaakũ gbě manano surabana zĩũ, yã ni bo kũ lodayãdarisarinɔ kũ durunnakerinɔ deramɛ?

¹⁹ Abire yãì gbě kũ òten wari ke Luda pɔyenyĩnaa gũnno ñ zĩda na ñ Kèri náanidene a cĩ, ò kpé ògɔ yã mana ke.

Luda sã kpàsa gwanaa

⁵ Maten lé da ákɔnɔ gbě zɔkɔnɔ sà. Gbě zɔkɔnɔ ma ũ se. Má de wari kũ Kirisi kèe sèedade ũ, akũsɔ ma bàka nigɔ kú kũ gækuri kũ ani bo gupuraaao se. ² Àgɔ de kpàsa kũ Luda kàteáre dãrinɔ ũ. À cɔ likai kũ pɔyeinaao, adi ke tilasinlo, lákũ Luda yei nàmɛ. Adi ke

ɔgɔwetena yãinlo. À ke kũ nèse mèn doo dé. ³ Àsungɔ gbãna mɔ gbě kũ ò ñ nááre á cĩ pìnɔaro. À tó á kunna gɔ á sã pìnɔ da a zéa, ⁴ ani kífura kũ a gækuri dì lákaro le gɔɔ kũ Sãdãriki ni su.

⁵ Ákɔnɔ kefennano sɔ, à á zĩda kpá gbě zɔkɔnɔ. Á pínki à á zĩda busakɔne à kpákɔi, zaakũ

Luda dì ibere sé kũ zĩdabirinɔ, ama à gběke ví kũ zĩdabusarinɔ.

⁶ Abire yãì à á zĩda busa Luda gbãnadene, ani á kara gɔɔ kũ à dítɛa. ⁷ Á á yã'ũmmanano tóne pínki, zaakũ àdi laakari dɔáwa.

⁸ Á wé gɔ dɔ, àgɔ kú á laakariia. Á ibere Ibilisi de lán músu ɔɔdɔrii bàme. Àten kpáte keái, àten gbě wete à kũ.

⁹ Á gíne, à ze gbãna ludanaanikena gũn, zaakũ á dɔ kũ á Yesude dake kũ ò kú andunia gũnno ñ pínki ten wari dokɔnɔ pì keme se. ¹⁰ Luda Arubarikasĩndapinkide á sisi a gækuri kũ àdi lákaroa Kirisi gũn. Tó a wari kè fíti, ani á bo mana, ani á ze gíngin, ani á gba gbãna, ani á zĩni péte. ¹¹ Àkũ mé à gbãna ví ari gɔɔ sɪnda pínki! Aami.

Lézammanaa

¹² Ma takada fíti dí kèáre kũ ó gběndo Silasi ɔmɛ. À demene gbě náanide ũ. Ma lé dàáwa, má de a sèedade ũ kũ yã kũ ma ò de Luda gběke yãpura ũ. À zeo gíngin.

¹³ Babilɔnu gbě kũ Luda ñ sé lán á bàno fɔ kpàáwa. Ma né Maaku fɔ kpàáwa dɔ. ¹⁴ À fɔ kpákɔa kũ lépemananao yenyĩ gũn. Luda ákɔnɔ kũ á kú Kirisi gũnno gba aafia á pínki.

2 PITA

Yāpurakpana síšina kũ Luda ó síisa

1 Makũ Simo Pita, Yesu Kirisi zòblerii, a zĩrii, makũme ma takada dí kě gbě kũ ó Luda ó Surabari Yesu Kirisi n gbá zé ò a náani kè lán ó bà à manake gāinonē. ² Gběke kũ aafiaao gō papanaáwa Luda kũ ó Dikiri Yesuo dōnaa gūn.

³ Luda ó sé ògō kú a gakuri kũ a manakeo gūmme, à tò ó a dō, akũ a Ludakegbāna ó gbá pō kũ à kũ ògō vī, de ó kunna le à ke lele kũ a yāo. ⁴ Len à yā zōkō bēere de kũ à a lé sēwerenō kè le, de a yāi ò bo andunia dà vāni kũ àdi n yaka gūn ò Luda kunna taka sé. ⁵ Yā bire yāi à kokari ke manamana, à Luda náani ke manakenaa gūn, à yā mana ke dōnaa gūn, ⁶ àgō dōna vī á zīda kũnaa gūn, àgō á zīda kũna dō mena gūn, àgō mena vī nana Ludaii gūn, ⁷ àgō nana Ludai kōgběke gūn, àgō gběke vī kōo yenyī gūn. ⁸ Zaakũ tó á yā bireno kũna, akũ òten kara, áni gō kun pā karanaa sariro ó Dikiri Yesu Kirisi dōnaa gūn. ⁹ Gbě kũ à yā bireno kũna sōro, à a wé nākōa, à gō vīna ūme. À sãn kũ Luda durunna kũ à kè yāno kēare. ¹⁰ Abire yāi ma gbēno, à kokari ke à yāpura kpá síšina kũ Luda á sísi à á séa. Tó áten yā bireno ke, áni fu zikiro. ¹¹ Leme oni gbānake kpáái manamana le, áni gō kũ kũ ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisio a kpata kũ àdi lākaro gūn.

¹² Abire yāime, bee kũ á yā bireno dō, akūsō á zīni petena yāpura kũ á kũnaa gūn, manigō yā pino dōagume. ¹³ Gōro kũ má kpé kú ma sōo gūn, maten da à mana màoō té káagu yā pino dōnaágu yāi. ¹⁴ Má dō kũ ma bona ma sōn gōro ni ká tera, lākũ ó Dikiri Yesu Kirisi gīnake à òmene nà. ¹⁵ Mani kokari ke, de yā pino le àgō dōágu gōro sīnda pínki ma ga gbera.

Kirisi gakuri sēedadeno

¹⁶ Kũ o ó Dikiri Yesu Kirisi suna kũ gbānao òáre, ódi té gara kũ ò dà kũ òndōoiro. O wé kè pla kũ a zōkōkeome, ¹⁷ gōro kũ De Luda bēere le ò a tó bò. À Luda zōkō gakuride kòtoo mà à pì a Né mèn do légelege yenyīden a ū, a yā dì káagu. ¹⁸ O kòto kũ à bò ludambe pii mà gōro kũ ó kú kāao kpi kũ à kú adona musu. ¹⁹ Abirekũ mōwere kũ yā kũ annabino ò bi yāpura. À mana à laakari dō yā pìia fitila kũ àten gu búrururu pu ūme ari gudōo susune gō gé fute á swēn, de gu le à dōáwa. ²⁰ À kũ à deńla sà àgō dō kũ gběke di fō à yā kũ annabii kě Luda yān bōkote a zīdaro. ²¹ Annabino yāke di bo bisāsiri poyeinaa gūnlo, ò Luda yā ò lākũ a Nini dōńne are nāme.

Ékeyādannerinō

2 Annabi ékeno bò yā Isarailano té. Leme ékeyādannerinō ni bo á té le se. Oni éke kũ àdi tó ò kakate ká Luda yādannenan, ò ledi kpá Dikiri kũ à n bói, oni n zīda kakate kānto. ² Onigō téńyī dasi n wé'isariyākenaa gūn, oni yāpura zé vāni bo n yāi. ³ N wākũkenaa gūn oni á ble kũ éke kũ òdi bleao. Yākpate vūterĩma à gii kè, i di na n Kakateri wénlo.

⁴ Zaakũ Luda dí malaika kũ ò durunna kēno tóro, à n ká tōnōwe sira kũ à kú zītezīte gūn, àgō n kũna ari yākpatekegōro zī. ⁵ Adi andunia zī kũ a yādarisari kũ ò kú a gūnno tóro, à tò í dàńla. Ama à Nuhu kũ àdi manakena waazi ke bò kũ gbēno suppla pāndeno. ⁶ À yā dà Sōdōmu kũ Gōmōraola à n kákate ò gō túbu ū, à n kè le yā kũ ani ludayādarisarinō le sēeda ū. ⁷ Ama à Lutu bò, gbě mana kũ a nēsee yāka dokadarisari pino wé'isariyākena yāi. ⁸ Gbě mana pì kú n té, yā vāni kũ àten e akūsō àten ma lākũ gu dīgō dō nà ūa kũ a nēsemana yāi. ⁹ Leme dō Dikiri gbě kũ ò naano bona yōgwananaa gūn zé dō, akūsō à gbě vāni kũna dō de à wé tāa yākpatekegōro zī. ¹⁰ A pāsīn sà gbě kũ òdi iko gya bono ū, n mē dà vānino mē àdi dōńne are gbāsīkenaa gūn.

Ékeyādanneri pino bi kũgbānade karambaanidenōme. Dōkena kũ malaika gakuridenō di n gba vīnaro. ¹¹ Malaika kũ n gbāna kũ n ikoo de gbě pinoano di we ò n tō bēne sí ò yā dirĩma Dikiri arero. ¹² Gbě pino di yā kũ ò a gbá dōro bēne bome. Bisāsiri bára mē à kúmma, ò laasun vīro. Ò n í, de ò n kũkũ ò n dede yāime. Oni kakate lán nōbōno bà, ¹³ oni a vāni kũ ò kè fīna bońne. Dāvānikena fānantē di keńne nna. Gōro kũ òten pō ble kāáo, òdi pōnna ke kũ n pōnidenano. Nĩ kunna á té bi mamberume kũ gbāsīo. ¹⁴ Zinakena kú n wéa, durunnakena di mōmōmaro. Òdi manafiki ke gbě kũ Luda yā dí zīni péte n gūnlonōne. Wākũ n swēe blē. Luda lé kēńneme. ¹⁵ Ò sātē, ò kē zé súsua, ò zé dokōno sē kũ Bēo né Balamu kũ à ye gōo vāni lenaai. ¹⁶ Zaaki pōlebūnu'ina yā òne lán bisāsiri bà, à kpākēi a vānikena yā musu, à gine kũ a yōnkōkenaa. ¹⁷ Gbē abireno de lán ísēboki kũ n í bābano bāme, lán luku kũ à gēte kũ ĩao bà. Gusira níkinikin Luda diteńne yāri ū. ¹⁸ Òdi ĩa kori zōkō dā, òdi òndō ke gbě kũ ò bò sātēna zēn dufunōne kũ dāvāniyāo kũ wé'isariyāo. ¹⁹ Yā kũ àdi n yaka zōnōme n ū, akũ òdi gōna zīdadeno ū lé séńne. Zaakũ gbě sīnda pínki bi yā kũ à a swēe blē zōome.

²⁰ Tó ò bò andunia yāgbāsīkenan ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisi dōnaa gāi, akũ ò tò yā pii ēra à n daguraa kē, à n swēe blē, n kunna kpede vāni de a káakupōla.

²¹ Tó odi yāpura zé dš yāro, de abirekū manañne de kũ ò dš, gbasà ò kpe lì Luda yā kũ ò dàñnenela. ²² Yáasi kũ ò kè díkĩnanò pàpa ñ musu yāpura: Gbēda dì era a pisii. Leme dɔ: Alēde kũ ò a zú ò dì era à mátamate bɔkɔtɔm-me.

Dikiri sugɔɔ zĩ

3 Ma gbē yenyĩdenɔ, takada plade kũ ma kēāren dí. Takada mèn pla pínki pìnɔ gũn ma yā d̀águ de à vu in kũ laasun manaome. ² Má ye yā kũ Luda annabinɔ ò yānɔ d̀águ kũ yā kũ ó Dikiri ó Surabarii dìte a zĩrinɔne ò òáreo. ³ Àgš dš zaa káaku kũ gɔɔ kpede zĩ zĩdapɔyeinakerinɔ ni su ò á fobo ⁴ ò pi: Adi a suna lé séroo? Á kú máa? Ó denɔ gà, ama pɔ sĩnda pínki kú a gbèn zaa lákũ Luda andunia kàte nàme. ⁵ Kũ Luda yā ò yā à musu kũ andunia kè, ò yā pìi kpà sākoto. À zĩte b̀ò ín, à a kè í pìi gāime, ⁶ akũ í pìi dà andunia káakupɔla, à a kàkate. ⁷ Luda yā'ona dokɔnɔ pì mé à tò musu kũ andunia tera dío ditena té pɔ ũ ari gɔɔ kũ ani yākpate ke kũ a yādarisarinɔ, à ñ kakate.

⁸ Ma gbē yenyĩdenɔ, àsun tó yā díkĩna sãáguro: Gɔɔ do de Dikirine lán wē wàa sɔɔro bàme, wē wàa sɔɔro sš denɔ lán gɔɔ do bàme. ⁹ Dikiri mēfē vĩ kũ yā kũ à a lé sè kennaò lákũ gbēkenɔ ten da nàro, àten mena ke

kāáome. À ye gbēke kakatero, à ye gbē sĩnda pínki nēse liteme. ¹⁰ Dikiri sugɔɔ nigš de lán kpāni suna bàme. Zĩ birea musu ni gēte fioo, a pónɔ ni té kũ ò pia, zĩte kũ pɔ kũ ò kú a gũnnɔ nigš kun doro. ¹¹ Zaa kũ pɔ sĩnda pínki ni kakate le, gbē kpate burin áinigš de a ũu? Á tó á kunnagš adona ludayāmarinɔ ũ ¹² wédɔna a sugɔɔ, à wé tã gɔɔ pì ká likalika. Zĩ pìia musu ni té kũ, a puusu wāna ni a pónɔ yó. ¹³ Ókɔnɔ sš, ó wé dɔ ludambe dufu kũ zĩte dufuooi kũ Luda a lé sēwēre. Gwen manakena nigš kún.

¹⁴ Abire yāime ma gbē yenyĩdenɔ, á wédɔna gɔɔ pìi gũn à kokari ke àgš kun mamberu sari taari sari, àgš nna kũ Luda. ¹⁵ Á ó Dikiri menake dìte surabana ũ, lákũ ó gbē yenyĩde Pɔlu takada kēāre nà kũ ũndš kũ Luda a gbà. ¹⁶ Yā pìnɔn Pɔlu ò takada kũ à kēnɔ gũn pínki. A takada pì gukenɔ d̀rɔ dšna zĩ'ũ. Wésiradenɔ kũ gbē kũ ñ zena gbānarónɔ dì yā pìnɔ lite kpedangara, lákũ òdi ke nà kũ Luda yā takada kparanɔ. Len òdi ñ zĩda da kakatenan le.

¹⁷ Ákɔnɔ sš ma gbē yenyĩdenɔ, lákũ á yā pì dš nà k̀, à laakari ke, de dokadarisarinɔ sún á sãte kũ ñ ékeoro. Àsun bo á zena gbānan à létero. ¹⁸ Àgš gbā ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisi gbēke kũ a dšnaaoo gũn. Àkũ mé à gakuri vĩ tera ari gɔɔ sĩnda pínki! Aami.

1 YUHANA

Yā wěndide

1 Yā kǔ à kun zaa káaku kǔ o a yā mà, akǔ o a è kǔ wéó, o a gwà, o ɔ nàa, yā wěndide pì baaruun óten kpááre. ² Wěndide pìi bò gupuraa, o a è, ókǔnɔme a sèedadeno ù. Wěndide pì kú De Luda kǐnaame yā, akǔ à bò à sùwá. A baaruun óten kpááre. ³ Yā kǔ o mà, akǔ o èen óten oáre, de ákǔnɔ se à le àgǔ kú kǔoo kǔ gběno ù, zaakǔ ó kun kǔ gběno ù kǔ De Ludaome kǔ a Né Yesu Kirisi piio. ⁴ Óten yā díno oáre de ó ɔnna le àgǔ papana.

Luda bi gupurame

⁵ Baaru kǔ o mà a kǐnaa, óten kpááren dí: Luda bi gupurame, gusira kú a kǐnaaro, bee fíti. ⁶ Tó o pì ó kú kǎao kǔ gběno ù, akǔ ó kú gusiran, éken óten to, óten zǐ ke yǎpuraaro. ⁷ Tó ó kú gupuran, lákǔ Luda kú gupuran nà, gbaso ó kun kǔ gběno ù, a Né Yesu aru dì ó durunna sínda pínki kěwá.

⁸ Tó o pì ó durunna víro, óteni ó zǐda kekeme, yǎpura kúwáro. ⁹ Tó o ó durunnao ò Ludane, à náani ví, àdi yā ke a zéa, ani ó durunna pino kěwá, ani yā bēne pínki gowá. ¹⁰ Tó o pì ódi durunna kero, o Luda díte ékede ùme, a yā kú ó swěe gǔnlo.

2 Ma né yenyǐdeno, maten yā bire oáre de àsun durunna kero yáime. Ama tó á gběke durunna kè, ó Zekǔnwode ví De Luda kǐnaa, àkǔme taarisaride Yesu Kirisi ù. ² Àkǔme ó durunnao kútekebo ù. Adi ke ó durunnao adoro, kǔ andunia pínki gběno pǔoome.

³ Tó ó yā kǔ à dìteno kǔna, abirekǔ mǔwere yǎpura kǔ ó a dǔ. ⁴ Tó gbě pì á a dǔ, akǔ à a yā kǔ à dìteno kǔnaro, ékedeme, yǎpura kú a swěe gǔnlo. ⁵ Gbě kǔ à a yā kǔna sǔ, Luda yenyǐ papana a gǔn yǎpura. Pǔ kǔ ani tó ò dǔ kǔ ó kú a gǔnn dí: ⁶ Gbě kǔ à pì á kú a gǔn, séde àgǔ kun lákǔ Kirisi kun nà yā.

Yā dufu ditena

⁷ Ma gbě yenyǐdeno, adi ke yā dufun maten oáreoro, yā zǐ kǔ ò díteáre zaa káakume. Yā zǐ piime yā kǔ a mà ù. ⁸ Bee kǔ abireo yā kǔ maten oáre dufume do, òdi a yǎpura e a kǐnaa kǔ á kǐnaao, zaakǔ gusira ten gēte, akǔ gupura yǎpura ten pu sà.

⁹ Gbě kǔ à pì a kú gupuran, akǔ à zǎ a gbědakegu, ade kú gusira gǔmme ari tera. ¹⁰ Gbě kǔ à ye a gbědakei kú gupuran, a yāke di tó gběke furo. ¹¹ Gbě kǔ à zǎ a gbědakegu kú gusiran, à té gusiran, à dǔ gu kǔ àten gǔnlo, kǔ gusira a vǐna kǔ yāi.

¹² Ma né yenyǐdeno, mateni abirekǔ oáre

kǔ á durunnao kěáwa a tǔ gǎi yáime.

¹³ Mareno, mateni abirekǔ oáre

kǔ á gbě kǔ à kun zaa káaku dǔ yáime.

Kefennano, mateni abirekǔ oáre

kǔ a zǐi blè Setanwa yáime.

Ma né yenyǐdeno, ma òare

kǔ á De Luda dǔ yáime.

¹⁴ Mareno, ma òare

kǔ á gbě kǔ à kun zaa káaku dǔ yáime.

Kefennano, ma òare

kǔ á gbǎna ví, Luda yā kú á swěe gǔn do,

akǔsǔ a zǐi blè Setanwa yáime.

¹⁵ Àsungǔ ye anduniairo, kesǔ pǔ kǔ ò kú a gǔnno. Tó gbě ye andunia, à ye De Ludairo. ¹⁶ Zaakǔ yā kǔ à kú andunia gǔn pínki, mē pónidena kǔ wépio kǔ aruzeke òadǎnaao, adi bo De Luda kǐnaaro, à bò andunia kǐnaame. ¹⁷ Andunia ten gēte kǔ a pónidenaao, ama ludapɔyenyǐnakeri nigǔ kun goɔ sínda pínkime.

Kirisi ibere

¹⁸ Ma né yenyǐdeno, goɔ kpeden ó kun dí. Lákǔ a mà kǔ Kirisi ibere ten su nà, a iberenò gǐnake ò kè dasi.

Abirekǔ mǔwere kǔ ó kú goɔ kpede gǔn. ¹⁹ Gbě pino bò ó kǐnaame, ama ó gběno. Tó ó gběno yā de ò kú kǔoo. Ò bò de ò dǔ kǔ ò gběke de ó gbě ùro yáime.

²⁰ Ákǔnɔ sǔ, Luda a Nini díare, akǔ á yǎpura dǔ á pínki.

²¹ Ma abire òare, kǔ á yǎpura dǔ yáime, adi ke kǔ á dǔro yǎinlo. Á dǔ kǔ éke ke di bo yǎpura gǔnlo.

²² Díno ékede ùu? Gbě kǔ à gi Yesu Arumasihukenaime. Gbě bire takan Kirisi ibere ù, à gi De Ludai kǔ a Néome.

²³ Gbě kǔ à gi Luda Néi De Luda víro. Gbě kǔ à zè kǔ Luda Néome mé à De Luda ví do.

²⁴ À tó yā kǔ a mà zaa káaku gǔ kú á swěe gǔn. Tó yā kǔ a mà zaa káaku pì kú á swěe gǔn, ákǔnɔ sǔ, anigǔ kú Luda Né gǔn kǔ a Deo. ²⁵ Pǔ kǔ Kirisi a lé sèweren wěndi kǔ àdi lákaro ù.

²⁶ Ma yā bire òare gbě kǔ òteni á sǎteno yā musu.

²⁷ Ákǔnɔ sǔ, Nini kǔ a lè Kirisia kú á gǔn. Á bàka kú kǔ gběke yā dadanaáreoro, zaakǔ a Nini ten yā sínda pínki dadaáre, à yǎpura ví, éke kú a gǔnlo. Lákǔ àten dadaáre nà, àgǔ kú Kirisi gǔn le.

²⁸ Tera sà ma né yenyǐdeno, àgǔ kú a gǔn, de goɔ kǔ à bò gupuraa, ó swěe gǔ ditena, wéi sún ó kǔ a sugoɔ zǐro.

²⁹ Zaakǔ á dǔ kǔ Luda mana, àgǔ dǔ kǔ yǎmanakeri sínda pínki bi a néme.

Luda néncɔ

3 À gwa lákū De Luda yewái à kè zǔkǔ nà ari àdi ó sísi a néncɔ. Ó a ũ sǔ! Andunia ó dǔro, kǔ adi a dǔro yǎi. 2 Ma gbě yenyǐdenɔ, Luda néncɔn ó ũ tera, lákū ónigǔ de nà dí bo gupuraa kǔro. Ó dǔ kǔ gɔrɔ kǔ ani bo gupuraa, ónigǔ de lán a bà, zaakū óni a e lákū à de nà. 3 Gbě kǔ à wé dɔi le dì a swě pu, lákū Kirisi swě punaa nà.

4 Gbě kǔ à durunna kèe bò doka kpeme, zaakū durunnakena bi bona doka kpeme. 5 Á dǔ kǔ Kirisi sù durunnakēmmana yǎime, durunna sǔ à kú a swěe gǔnlo. 6 Gbě kǔ à kú a gǔn digǔ kpé àgǔ durunna kero. Durunnakeri ke dí a ero, adi a dǔro.

7 Ma néncɔ, àsun tó gběke á sǎtero, yāmanakeri mé à mana, lákū Kirisi mana nà. 8 Gbě kǔ àdi durunna ke bi Ibilisi pómɛ, zaakū Ibilisi durunna kè zaa káakumɛ. Ibilisi yāncɔ kakatena yǎime Luda Né sù. 9 Gbě kǔ Luda a ì digǔ kpé àgǔ durunna kero, zaakū Luda buri mé à kú a gǔn. Ani fǔ àgǔ kpé gǔ durunna kero, kǔ Luda a ì yǎi. 10 Lákū ó Luda néncɔ dǔkǔne kǔ Ibilisi néncɔn dí: Gbě kǔ àdi yǎ mana kero kesǔ gbě kǔ à ye a gbědakeiro bi Luda néncɔ.

Yekǔinaa

11 Yǎ kǔ a mà zaa káakun dí: Ògǔ yekǔi. 12 Àsungǔ de lán Kainu bàro. À de Setan pǔ ũmɛ, akū à a dakūna dè. Bǔ yǎ mé à tò à a dèe? Kǔ a yǎkena bēne, akūsǔ a dakūna pǔ mana yǎime. 13 Ma gběncɔ, tó andunia zǎagu, àsun tó à bo á sarero. 14 Ó dǔ kǔ o bo gan o gě wěndii gǔn, kǔ ó ye ó Yesude dakenɔi yǎi. Gbě kǔ à ye gběiro bi gèemɛ ari tera. 15 Gbě kǔ à zǎ a gbědakegu bi gběderiime. Á dǔ kǔ gběderi ke digǔ wěndi kǔ àdi lákaro ví a gǔnlo.

16 Yǎ kǔ ó yenyǐ pi dǔaan dí: Kirisi a zǐda kpà ó yǎi. Ókǔncɔ sǔ, séde ò ó zǐda kpá ó Yesude dakenɔa. 17 Tó gbě andunia pǔ ví, akū à è a Yesude dake kú pónidenaa gǔn, tó adi a wěnda gwaro, Luda yenyǐ kú a swěe gǔn yá? 18 Ma né yenyǐdenɔ, òsungǔ yekǔi kǔ léoro. Ògǔ yekǔi yǎpura gǔn kǔ ó yǎkenaa. 19 Abire mǔwɛ kǔ yǎpura gběncɔn ó ũ, gbasa ó swě le àgǔ ditena Luda are. 20 Tó ó laasun teni ó kǔ ví sǔ, ó dǔ kǔ Luda zǔkǔ de ó laasunla, à yǎ sínda pínki dǔ.

21 Ma gbě yenyǐdenɔ, tó ó laasun teni ó kǔ víro, ó swě nigǔ ditena Luda are, 22 kǔ ó yǎ kǔ à ditenc kǔna, akū óten yǎ kǔ àdi kenɛ nna ke yǎi, óni pǔ kǔ o gběkaa e. 23 Yǎ kǔ à diteweren dí: Ò a Né Yesu Kirisi náani ke, ógǔ yekǔi lákū à ditewere nà. 24 Gbě kǔ à yǎ kǔ à ditenc kǔna kú a gǔn, Luda pi kú ade gǔn se. Ó dǔ kǔ à kú ó gǔn a Nini kǔ à kpàwá yǎi.

Ninincɔ dǔkǔnenaa

4 Ma gbě yenyǐdenɔ, àsun nini sínda pínki náani kero. À ninincɔ tàasi ká à gwa, tó ò bò Luda kǔnaame, zaakū annabi ékenɔ dasi kǔ andunia gǔn. 2 Yǎ kǔ ani tó à Luda Nini dǔn dí: Nini kǔ à pi Yesu Kirisi sù bisāsiri ũ bò Luda kǔnaame. 3 Nini kǔ àdi ze kǔ Yesuo

lero dí bo Luda kǔnaaro. Kirisi ibere kǔ a mà àten sun gwe. À kú andunia gǔn kǔ.

4 Ma né yenyǐdenɔ, Luda gběncɔn á ũ, a zǐ blè annabi éke pínɔa, zaakū gbě kǔ à kú á gǔn zǔkǔ de gbě kǔ à kú andunia gǔnla. 5 Andunia gběncɔmɛ n̄ ũ. Abire yǎin òdi yǎ o andunia ágban, akū andunia gběncɔn dì n̄ yǎ ma.

6 Luda gběncɔn ó ũ. Gbě kǔ à Luda dǔ dì ó yǎ ma, gbě kǔ à de Luda pǔ ũro dì ó yǎ maro. Àkū mé à tò ó Nini yǎpurade dǔkǔne kǔ nini ékeo.

Ludame yenyǐde ũ

7 Ma gbě yenyǐdenɔ, ògǔ yekǔi, zaakū yenyǐ dì bo Luda kǔnaame. Gbě kǔ à yenyǐ pi ví bi Luda néme, à Luda dǔ. 8 Gbě kǔ à yenyǐ víro Luda dǔro, zaakū Ludame yenyǐde ũ. 9 Lákū Luda a yenyǐ mǔwɛ gupuraa nàndí: Á a Né mèn do légelege zǐ andunia gǔn, de ò wěndi le kǔ a gbānao. 10 Yenyǐ piin dí: Adi ke ókǔncɔ mé ó ye Ludairo, Luda mé à yewái, akū à a Né zǐ ó durunnancɔ kútekebo ũ. 11 Ma gbě yenyǐdenɔ, lákū Luda yewái le nà, séde ògǔ yekǔi. 12 Gběke dí wé ke pla kǔ Ludao zikiro, ama tó ó yekǔi, Luda kú ó gǔn, akū a yenyǐ pi papana ó gǔn.

13 Ó dǔ kǔ ó kú a gǔn akūsǔ à kú ó gǔn, kǔ à a Nini kpàwá yǎi. 14 O è, a sèedadenɔn ó ũ, kǔ De Luda a Né zǐ andunia Surabari ũ. 15 Gbě kǔ à ò gupuran kǔ Yesu bi Luda Néme, Luda kú a gǔn, akūsǔ à kú Luda gǔn. 16 Ó Luda yenawái dǔ, akū ó a náani ví.

Ludame yenyǐde ũ. Gbě kǔ àdigǔ yenyǐ ví kú Luda gǔn, akū Luda kú a gǔn. 17 Pǔ kǔ à tò yenyǐ pi papana ó gǔnn dí: Ó swě nigǔ ditena yǎkpatekegɔrɔ zǐme. Zaakū lákū Kirisi de nà, ókǔncɔ se, len ó de le andunia dí gǔn. 18 Yenyǐ pii digǔ vína víro. Yenyǐ swáswa dì pé vínaa, zaakū vína bi wétamma yǎme. Vínade yenyǐ digǔ swáswaro.

19 Ókǔncɔ, ó yenyǐ ví, kǔ Luda gǔnake à yewái yǎime. 20 Tó gbě pi á ye Ludai, akū à zǎ a Yesude dakei, ékedemɛ. Zaakū gbě kǔ à ye a Yesude dake kǔ à a èiro, ani fǔ àgǔ ye Luda kǔ adi a eroi yá? 21 Yǎ kǔ à diteweren dí: Gbě kǔ à ye Ludai, séde àgǔ ye a Yesude dakei.

Luda Né náanikenaa

5 Gbě kǔ àdi Yesu náani ke Arumasihu ũ, Luda mé à ade ì. Gbě kǔ à ye dei ye a néime se. 2 Tó ó ye Ludai, akū ó yǎ kǔ à ditenc kǔna, abire mé à mǔwɛ kǔ ó ye Luda néncɔi. 3 Zaakū yena Ludai mé à de yǎ kǔ à ditenc kǔna ũ. Yǎ kǔ à dite pínɔ de aso ũ sǔro. 4 Zaakū gbě kǔ Luda a ì dì zǐ ble anduniaame. Ó ludanaanikena mé àdi tó ò zǐ ble anduniaa. 5 Dí mé àdi zǐ ble anduniaa? Séde gbě kǔ à sì kǔ Yesu bi Luda Néme.

Yesu Kirisi sèedadenɔ

6 Yesu Kirisi piin gbě kǔ à sù à da'ite kè à a aru kǔte ũ. Adi ke da'itemɛ adoro, à da'ite kè à a aru kǔte se. Luda Ninin a sèedade ũ, zaakū àkūme yǎpurade ũ. 7 Sèedadenɔ kun mèn aakǔme. 8 Luda Nini kǔ í piio kǔ aru piio. Pǔ mèn aakǔ pínɔ pínki dokǔncɔmɛ. 9 Lákū òdi

bisāsiri sèedakena sí nà, Luda sèedakena de abirekūla, zaakū Luda yā pìi ò a Né yā musumε. ¹⁰ Gbē kū àdi Luda Né náani ke sèedaa pì vī a swēε gūn. Gbē kū adi Luda yā síro Luda pìi dìte ékεde ūmε, zaakū adi yā kū Luda ò a Né musu síro. ¹¹ Yā kū à òon dí: Luda ó gba wēndi kū àdi lákaro, wēndii pì sǎ à kú a Né kīnaame. ¹² Gbē kū à Luda Né vī wēndi kū àdi lákaro vī. Gbē kū à Né pì vīro wēndii pì vīro.

Wēndi kū àdi lákaro

¹³ Maten yā bireno oáre, ákōnɔ kū áten Luda Né náani kenɔ, de àgǎ dǎ kū á wēndi kū àdi lákaro vī. ¹⁴ Pǎ kū à tò ó swēε dìgǎ ditena Luda aren dí: Tó o pǎ wé kèa lákū à pɔ yei nà, àdi sí kūoo. ¹⁵ Lákū ó dǎ kū àdi ó wéke ma nà, ó dǎ kū pǎ kū o wé kèaa pì o gīnake o lè kò.

¹⁶ Tó gbē a Yesude dake è, àten durunna kū àdi n̄ kakatero ke, à wé ke de Luda a gba wēndii. Durunna kū àdi n̄ kakateron má téa. Durunna kū àdi n̄ kakate kun, adi ke abirekūn ma pì à wé ke a musuro. ¹⁷ Yāvānikena sīnda pínki bi durunname, ama durunna kū àdi n̄ kakatero kun.

¹⁸ Ó dǎ kū gbē kū Luda a ì dìgǎ kpé àgǎ durunna kero, zaakū Luda Né dì a dǎkpǎ, Setan dì fǎ à ɔ naaro. ¹⁹ Ó dǎ kū Luda gbēnɔn ó ũ, bee kū andunia pínki kú Setan ɔīmε. ²⁰ Ó dǎ kū Luda Né sù, akū à ó wé kē, de ò le ò Yāpurade dǎ. Ó kú Yāpurade pìi gūn kū a Né Yesu Kirisio. Ákūmε Luda yāpurade pì ũ. Ákūmε wēndi kū àdi lákaro ũ.

²¹ Ma né yenyīdenɔ, à laakari ke tǎnanɔi.

2 YUHANA

Yāpura kũ yenyĩo

1 Makũ gbě zǝkǝ, makũme ma takada díkĩna kè nɔgbě kũ Luda sèene kũ a néno. Má yeáí yāpura gũn, yāpura kũ à kú wá gũn, akũsǝ anigǝ kú kũoo gɔɔ sĩnda pínki yǎi. Makũme madoro, kũ gbě kũ ò yāpura pì dǝnɔme hí pínki. ³ De Luda kũ a Né Yesu Kirisio gběke kéáre kũ sùruuo, ò á tó kũ aafiaao yāpura kũ yenyĩoo gũn.

⁴ Kũ ma è á né kenɔ kú yāpura gũn lákũ De Luda dítewere nà, ma pɔ kè nna manamana. ⁵ Tera sà nɔgbě, mateni wé kemma. Adi ke dokayǎ dufun maten onnero, yǎ kũ ó vĩ zaa káakume. Ògǝ yekǝi. ⁶ Yenyĩn dí: Ògǝ yǎ kũ Luda dítɛnɔ kũna. Yǎ kũ Luda dítɛ pìin dí: Ògǝ kú yenyĩ gũn lákũ a mà zaa káaku nà.

⁷ Gběkekerinɔ dàgula andunia gũn dasi, òdi pi Yesu Kirisi dí su bisāsiri ũro. Gbě bire takanɔ bi gběkekerinɔme, Kirisi iberenɔme. ⁸ À laakari ke, àsun tó zĩ kũ a kè ke pǎro. À tó à á láada le papana. ⁹ Gbě kũ à vĩ Kirisi yǎdannena Luda dǝro. Gbě kũ à zè kũ yǎ pìio De Luda vĩ kũ a Néó hí pínki. ¹⁰ Tó gbě sù yǎ dadaáre, tó à yǎ bire kũnaro, àsun a síro. Àsun gbǎnake kpái sero. ¹¹ Zaa kũ gbě kũ à gbǎnake kpài bàka kú kũ a vǎnikenanɔme.

Lézaamanaa

¹² Má yǎ vĩ dasi mà oáre, ama má ye mà kéáre takada gũnlo. Má tǎmaa vĩ mà su wé kpátéái, ò yǎ o kǝo wédewe, de ò pɔnna le àgǝ papana. ¹³ N vĩni kũ Luda sè néno fɔ kpàáwa.

3 YUHANA

Luda zīkerinɔ sinaa

1 Makū gbě zǝkǝ, makūme ma takada díkína kè ma gbě yenyíde Gayusine. Má yenyí yāpura gūn.
2 Ma gbě yenyíde, madigǝ adua kenne, de ñgǝ aafia, yā sīnda pínki le à bo kúnwo nna, lákū n kunna mana nà.
3 Kū ó gběɔ sù, ò òmene lákū ñ yāpura kūna nà, ñ kú a gūn, akū ma pɔ kè nna manamana. **4** Gɔɔ kū ma mà kū ma nénɔn kú yāpura gūn pínki, pɔnna ke demene abirelaro.
5 Ma gbě yenyíde, ñ náani ví zǝ kū ndi ke ó gběɔɔ gūn, atēnsa nibɔɔ. **6** Ò n yenyí yā ò sɔsi gběɔɔ. Ñ zàna keíne, lákū à mana ò ke Luda zǝ gūn nà. **7** Zaakū ò dà zén kú Kirisi tǝo, odi kpányí le Yesusaridenɔ kínaaro.
8 À kǝ sio ògǝ gbě dí takanɔ yàri ke, de ògǝ de ñ zǝkeri dakenɔ ũ yāpura baarukpanaa gūn.

9 Ma takada ke kè n sɔsi gběɔɔ, ama Dioterefe denlaweteri ye ó yāiro. **10** Abire yāi tó ma su, mani bo kū yā kū àdi kenɔ kū yā vāni kū àdi diwánɔ. Yā pìi dì káne póke ũro, àdi ó gběɔ síro, bee se àdi gí gbě kū ò ye ò ñ sínɔɔ, àdi sɔsi zé zǝíne.

11 Ma gbě yenyíde, ñsun yā bēne dadaro, sé yā mana. Gbě kū àdi yā mana keme Luda pó ũ, gbě kū àdi yā vāni ke Luda dǝro. **12** Gbě sīnda pínki dì Demeteriu tǝ nna sí. Bee yāpura a zǝdanda dì a sáabu kpá se. Ókǝɔ odi a sáabu kpá dɔ, akū ñ dǝ kū ó sèedakena náani ví.

Lézammanaa

13 Má yā ví dasi mà onne, ama má ye mà kēne takada gūnlo. **14** Má tāmaa ví ò wé ke pla tera, ò yā o kǝo wédewe.

15 Luda n tó kū aafiao. N gběnnanɔ fɔ kpàmma. Ñ fɔ kpá ó gběnnanɔ dodo.

Yudu

Yudu u sãawa Yesu Kirisin wɔ̀wɔ̀ turo. Yesugibu kpurowa u tire te yorua. Saa ye, gaba seewa ben suunu sɔ̀wɔ̀ ba s̄wɔ̀si weesuginu s̄wɔ̀simɔ̀ ni nu koo de ben Yesun yigbenu nu karana. Tɔ̀n be ba s̄wɔ̀si ni m̀ mi, ba wãawa kom bereteke sɔ̀wɔ̀. Adama Gusunɔ̀ u koo bu kam koosia nge mɛ u yeruku tɔ̀mbu gabu kua be ba ñ ǹn mem kɔ̀wɔ̀wɛ. N weenewa Yesugibu bu ka tii yina. Domi ba Gusunɔ̀n gari mɔ̀ yi yi sãa gem sere ka baadommaɔ̀. Yiya n weene ba n da dendi.

Tire ten kpunaa

- 1. Tɔ̀biribu, naasu 1-2.
- 2. Keu koosio weesugibu, naasu 3-16.
- 3. Yibrebu ka kirɔ̀, naasu 17-23.
- 4. Siara dãakibu, naasu 24-25.

Tɔ̀biribu

1 Nɛ Yudu, Yesu Kirisin yoo, nɛ wi na sãa Yakɔ̀bun wɔ̀wɔ̀, na bɛɛ tire teni yoruammɛ, bɛɛ be Gusunɔ̀ Baaba u soka. U bɛɛ kĩ, ma u bɛɛ k̄su Yesu Kirisin s̄s̄.

2 Gusunɔ̀ u n bɛɛ wɔ̀wɔ̀ndu ka alafia ka k̄ru sosiammɛ.

Keu koosio weesugibu (I maa meerio Piɛ II, 2:1-17)

3 Nen k̄nasibu, na raa k̄i n bɛɛ tireru yorua, nɛ ka bɛɛn faaban garin s̄s̄, adama wee tɛ ñ kua tilasi n ka bɛɛ tire teni yorua n ka bɛɛ hania koosia kpa i ka gari yi i naane doke suna yi Gusunɔ̀ u wigibu wɛ ñ n teeru sere ka baadommaɔ̀. 4 Domi tɔ̀n k̄sobu gaba dua gbɛnum bɛɛn suunu sɔ̀wɔ̀ be ba Gusunɔ̀n durom gɔ̀sik-ia, bu ka ben kom k̄sum gafara wa, ma ba Yesu Kirisi yina, wi u sãa besen Yinni boko. Saa gasɔ̀ gasɔ̀n diya ba yorua ye n koo bu deema siribun biru.

5 Baa mɛ i ye kpuro yɛ sãa sãa, ka mɛ, na k̄i n bɛɛ yaayasia ma ye Yinni Gusunɔ̀ u Isirelin tɔ̀mbu wɔ̀ra saa Egibitin tem di u kpa, yen biru u be ba ñ naane doke kam koosia. 6 I maa wɔ̀llun gɔ̀radoba yaayo b̀n ayera kun bu turie, ma ba ben tiin wãa yeru gema ba deri. Gusunɔ̀ u ka bu yɔ̀ni bɔ̀kua, u kp̄ɛ yam w̄kuru sɔ̀wɔ̀ ba ka siribun t̄wɔ̀ bentembereru mara. 7 Mɛya maa Sodomu ka Gomɔ̀ra, ka wuu si su si sikerene, si kpuron tɔ̀mbu ba maa daa bereteke kua, tɔ̀n durɔ̀bu ka tɔ̀n durɔ̀bu ba tii sankunamɔ̀. Ba wuu si kpeerasia ka d̄wɔ̀ wi u ku ra gbi, ma n kua ȳreru tɔ̀mbun s̄s̄.

8 Ka mɛ, tɔ̀n k̄so be maa, ben bwisikunu sɔ̀wɔ̀ ba ka toranu tii disi dokemɔ̀, ba ñ wirugibu wiru kp̄iyammɛ ma ba wɔ̀llun yikogibu wɔ̀mmɔ̀. 9 Adama Miseli, wi u sãa Gusunɔ̀n gɔ̀radoban wirugii, u ñ kãka u Setam taare wɛ ka wɔ̀mburu dɔ̀ma te ba sanna ba Mɔ̀wisin goru sikirine, adama u Setam s̄wɔ̀wawa u nɛɛ, “Yinni Gusunɔ̀wa u koo nun gerusi.” 10 Adama tɔ̀n k̄so be,

ye ya kun bu yeeri yeya ba wɔ̀mmɔ̀, ye ba maa m̀ ka marumaruru nge yɛ yeya ya bu kam koosiamɔ̀.

11 Nɔ̀ni swãarugiba ba sãa. Domi ba Kaenin yira sw̄i, ba tii sure toraru sɔ̀wɔ̀ bu ka are wan s̄s̄ nge mɛ Balamu u kua, ma ba Gusunɔ̀ seesi nge mɛ Kore u kua, ma ba tii kam koosia. 12 Tɔ̀n be, ba sãawa sankara kowobu bɛɛn t̄wɔ̀ baka ni i ra ko k̄run s̄s̄ sɔ̀wɔ̀, ba ka bɛɛ dimɔ̀, ka sekuru sariru, ba ben tii kɔ̀krimɔ̀ tɔ̀na. Ba sãawa nge guru winu ni woo ga b̄rikiamɔ̀, ni nu ku ra ka gura nɛ. Ba sãa nge dãa ni nu derura nu ñ binu mɔ̀, ni ba wuka ka gbinɔ̀, ni nu gu mam mam. 13 Ba sãawa nge nim w̄kun nim kure ni nu kukumɔ̀. Nge mɛ nu nin yakeru k̄wɔ̀mɔ̀ mɛya ba maa ben sekuru sari kom s̄wɔ̀simɔ̀. Ba sãawa nge wɔ̀llun kperi yi yi yin swaa bie, Gusunɔ̀ u bu yam w̄ku te ta kpã yiiye t̀ sɔ̀wɔ̀ ba koo du ka baadomma.

14 Enɔ̀ku maa, wi u sãa Adamun sikadobun t̄ka kɔ̀kba yiruse u Gusunɔ̀n gari gerua ben s̄s̄ u nɛɛ, wee, Yinni u sisi ka win gɔ̀rado d̄ero dabi dabiru 15 u ka baawure kpuro siri kpa u ka Gusunɔ̀n bɛɛɛ ȳru sarirugibu kpuro taare wɛ ben kom k̄sum kpuron s̄s̄ mɛ ba kua Gusunɔ̀n gendun s̄s̄, ka maa gari k̄sin s̄s̄ yi torobu be ba ñ Gusunɔ̀n bɛɛɛ yɛ ba ñ n gerusi. 16 Tɔ̀n be, ba ra n wure, gãanu sari ni nu ra bu w̄re, ben bine bu kpare. Ba ra woo kana gari gere, ba maa tɔ̀mbu gari dori s̄wɔ̀wɔ̀ bu ka ȳrobun gãanu wa.

Yibrebu ka kirɔ̀

17 Adama bɛɛ nen k̄nasibu, n weene i gari yi yaaya yi besen Yinni Yesu Kirisin gɔ̀roba raa gerua. 18 Domi ba bɛɛ s̄wɔ̀wa ma sanam dãakim sɔ̀wɔ̀ tɔ̀n yaako kowoba koo na be Gusunɔ̀n bɛɛɛ ȳɛ sarira koo de ben bine ya n bu kpare. 19 Beya ba ka karanaa naamɔ̀, ba ben tiin bwisikunu m̀, ba ñ Hunde D̄ero mɔ̀. 20 Adama bɛɛ nen k̄nasibu, i tii t̄sisio bɛɛn naane doke d̄erabu sɔ̀wɔ̀ i n kanaru m̀ ka Hunde D̄eron dam. 21 I tii nenuɔ̀ Gusunɔ̀n k̄ru sɔ̀wɔ̀, i n ka besen Yinni

Yesu Kirisin wɔnwɔndu mara te ta koo ka bɛɛ wǎaru te ta ku ra kpe naawa.

²² I ben wɔnwɔndu waawo be ba gɔrusu yiru yiru mɔ. ²³ I n gabu gawamɔ dɔɔ wɔɔn di i n bu faaba mɔ. I maa gabun wɔnwɔndu waawo ta n ka berum mɛnɛ, adama i n ben toranu tusa sere ka ben yabenɔ ni ben daa ya disinu tɛɛni.

Siara dǎakibu

²⁴ Gusunɔ turo sǎa bɛɛn Faaba kowo wi u koo kpɛ u bɛɛ kɔsu i ku ka wɔruma, kpa u bɛɛ terasia win yiiko sɔɔ taare sariru sɔɔ ka nuku dobu. Wiya u yiiko ka kpǎaru ka dam ka girima mɔ saa bɛɛn Yinni Yesu Kirisin min di, yee yellun di, ka tɛ, sere ka baadom-maɔ. Ami.

ZIA YĀ

Kirisi ena wégupu gŭn 1:1-1:20
 Takadakēna sɔsi mèn supplanɔ gběncɔne 2:1-3:22
 Takada kokona kŭ a kãni'ɔ mèn supplanɔ gogonaao 4:1-8:1
 Kãkãki mèn supplanɔ penaa 8:2-11:19
 Kwã kŭ nòbɔ pãsí mèn planɔ 12:1-14:20
 Luda pɔfě kere mèn supplanɔ atēna anduniaa 15:1-19:5
 Kirisi suna à kí ble zĩte 19:6-20:15
 Musu dufu kŭ zĩte dufuo 21:1-22:21

Takada díkĩna boki

1 Luda yã kŭ àten su ke m̀ Yesu Kirisine de à biri a zòblerinɔne, akŭ à a malaikaa zĩ makŭ Yuhana a zòbleriia, à tò ma yã pii dŭ. **2** Luda yã kŭ Yesu Kirisi de a sèedade ũn ma è, akŭ maten o. **3** Arubarikadenɔn gbě kŭ à zia yã díkĩna kyó kè ũ kŭ gbě kŭ ò a yã mà ò kŭ-nanɔ, zaakŭ a gɔɔ kà kãni.

4 Makŭ Yuhana makŭ mé ma takada díkĩna kè sɔsi mèn suppla kŭ ò kú Asia b̀susu gŭnncɔne. Luda kŭ à kun yã, à kun tera, akŭsŭ àten su kŭ a Nini mèn suppla kŭ ò kú a gbà arenɔ **5** kŭ Yesu Kirisi kŭ à de sèedade yãpura ũo ò gběke keáre, ò á gba aafia. Yesu piime g̀avu káaku ũ, àkŭme andunia kınanɔ gbãnade ũ. À yewái, à ó bo ó durunnanɔn kŭ a aru gbãnao, **6** à ó ká kpatan Luda a de gbàgbarinɔ ũ. Àkŭ mé à gakuri kŭ gbãnao ví gɔɔ sında pínki! Aami. **7** N gwa, àten su luda dambɛ lukun. Gbě sında pinki ni a e, bee gbě kŭ ò a z̀nɔ, andunia buri sında pínki ni wẽnda ɔɔ dɔ a yã musu. Leme! Aami.

8 Dikiri Luda pi: Makŭme Alafa kŭ Omegao ũ, Gbãnasĩndapinkide kŭ má kun yã, ma kun tera, akŭsŭ maten su.

Yesu Kirisi bo à suna Yuhanaa

9 Makŭ Yuhana á gbě do kunna Yesu gŭn kŭ gběncɔn ó ũ wari gŭn, kíblenaa gŭn, menake gŭn. Ma kú ísira luan kŭ òdi pi Patamɔ Luda yã kŭ Yesu de a sèedade ũ yã. **10** Dikiri gɔɔ zĩ Luda Nini s̀ma, akŭ ma kòto gbãna mà ma kpe lán kãkãki'ũ bà **11** à pi: N p̀ kŭ n è kè takada gŭn, n k̀pãzã sɔsi mèn suppla kŭ ò kú wẽte dino gŭnncɔne: Efesu, Simiina, Pɛegamumu, Tiatira, Saadi, Filadelfia kŭ Laodiseao.

12 Akŭ ma lite, de mà gbě kŭ àten yã o kŭmaoo pi e. Kŭ ma lite le, ma wura fitiladibɔ è mèn suppla. **13** Ma gběke è fitiladibɔ p̀nc t́e lán bisãsiri né bà. À utagyaba dana, àten gáte a gbá léa, à wura asa dɔ a gbãn. **14** A mìkã de púu táitai lán sãkã ke buu bà, a wé de lán ténene bà. **15** A gbá ten t́e ke lán m̀goté kŭ òten baasa tévura gŭn bà. A kòto de lán ís̀kena kĩni bà. **16** À

susunenɔ kŭna a ɔplan mèn suppla, fẽneda lénna kpa plapla ten bo a lén. A ãn ten t́e ke lán ifãnté gbãna bà.

17 Kŭ ma a è, ma lete a gbá sare, ma gŭ sãii. Akŭ à a ɔpla nàma à pi: Ǹsun tó vına n kŭro. Makŭme Arede kŭ Kpɛdeo ũ, **18** gbě kŭ àdigŭ kun ũ. Ma ga, akŭ má kun, akŭsŭ manigŭ kun ari gɔɔ sında pínki. Má ga kŭ gyãwãwo m̀nenɔ kŭna. **19** N p̀ kŭ n è kè, p̀ kŭ ò kunnɔ kŭ p̀ kŭ oni su a kpenɔ pínki. **20** Susune mèn suppla kŭ n è ma ɔplan p̀nc kŭ wura fitiladibɔ mèn suppla p̀nc asirin dí: Susune mèn suppla p̀nc bi sɔsi mèn suppla p̀nc zĩrinɔme, fitiladibɔ mèn suppla p̀nc bi sɔsi mèn suppla p̀ncme.

Efesudenɔ yã

2 N kè Efesu sɔsi zĩriine: Makŭ kŭ má susune mèn supplanɔ kŭna ma ɔplan, maten kure wura fitiladibɔ mèn supplanɔ t́e, makŭ mé ma yã díkĩna ò. **2** Má n yãkenanɔ dŭ kŭ zĩ kŭ nten keo kŭ n menakenaao. Ndi we n gbě b̀nenɔ ditero. Gbě kŭ òdi n zĩda dite Luda zĩrinɔ ũ, akŭsŭ ò de a ũro, n n lén n gwà n è ékedenɔme n ũ. **3** N mena f̀, n wari kè ma tó yã, n di kpasaro. **4** Ama má yã ví kŭnwo. Yenyĩ kŭ n vımenɛ káaku b̀sa. **5** N tó n kunna zĩ zaa gɔɔ kŭ n di busaro yã dɔngu. N nese lite, n gŭ yã kŭ ndi ke yãnc ke. Tó n di ke lero, mani sunyĩ, mà n fitiladibɔ go. **6** Bee kŭ abireo n yã díkĩna ví, n zã Nikolaitãnc yãkenanɔn lákŭ ma zãngu nà. **7** Gbě kŭ à sã ví, à yã kŭ Luda Nini ten o sɔsi gběncɔne ma: Mani gbě kŭ à zĩ blè gba zé à lí wẽndide kŭ à kú Luda aruzenna gŭn né ble.

Simiinadenɔ yã

8 N kè Simiina sɔsi zĩriine: Makŭ kŭ má de Arede kŭ Kpɛdeo ũ, ma ga ma era ma vu, makŭ mé ma yã díkĩna ò. **9** Má wétãmma kŭ òten m̀ncne dŭ kŭ n takasikenaao. Bee kŭ abireo aruzekedeme n ũ. Gbě kŭ òdi pi Yudanɔme n ũ akŭsŭ ò de a ũronɔ, kŭ n aduakekpe de Setan p̀ ũ, má dŭ lákŭ òdi yã dimma nà. **10** Ǹsun vına ke wari kŭ nni kennero. N ma, Ibilisi ni á gběkenɔ ká kpésiran de à á yŏ à gwa, ani wé tãáwa ari gɔɔ kuri. Ngŭ náani ví ari n gŭ gé gao, mani aruzenna kenne yari ũ.

11 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma: Ga plade ni wari dɔ gbē kū à zĩ blèearo.

Pɛɛgamumudencɔ yã

12 Ñ kē Pɛɛgamumu sɔsi zĩriine: Makū kū má fēneda lénna kpa plapla kūna, makū mé ma yã díkĩna ò. 13 Má n kúki dǔ, gu kū Setan gbà kumme. Ní ma yã kūna, ndi ledi kpámairo, bee gɔɔ kū ò ma sèeda yãpurade Antipa dè n wēten, gu kū Setan kunn pii. 14 Ama má yã ví kúnwo fíti. Ní gbēncɔ ví gwe kū ò Balamu yã kūna. Bal-aamu pí mé à dà Balakine à Isarailancɔ gàte à n dá tãna pòblen kū pãpãkenaao. 15 Lemɛ dɔ n gbēncɔ ví gwe, ò Nikolaitãncɔ yã kūna. 16 Abire yã ñ nɛɛɛ lite. Tó ndi ke lero, mani sunyĩ tera mà zĩ ká kúnwo kū fēneda kū à kú ma lénwo. 17 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma. Mani gbē kū à zĩ blè gba mana kū à utenaa, mani a gba gbè pura kū ò tó dufo kēa dɔ. Gbēke tó pí dōro, séde gbē kū ma kpàaa pii.

Tiatiradencɔ yã

18 Ñ kē Tiatira sɔsi zĩriine: Makū Luda Né kū ma wé de lán ténene bà akūsɔ ma gbá de lán m̀gotɛ̀ bà, makū mé ma yã díkĩna ò. 19 Má n yãkenancɔ dǔ, n yenyĩ, n ludanaanikena, n zĩkena kū n menakenaao. Má dǔ dɔ kū yã kū nten ke kpekpe mana de a káakupɔla. 20 Ama má yã ví kúnwo. N nɔgbē Yezebeli kū à a zĩda dite annabi ù gbà zé. Àteni ma z̀blerincɔ sãte, àten dañne ò pãpã ke ò tãna pò ble. 21 Ma a gbà zé à nɛɛɛ lite, ama à ye à a nɛɛɛ lite à pãpãkena tóro. 22 Ñ ma, mani a wúte gyãñ, mani tó gbē kū ò pãpã kè kãaoncɔ wari zǔkǔ ke, tó odi nɛɛɛ lite ò a yã tòro. 23 Mani a ìbanɔ dede kū gagagyão, sɔsi gbē sĩnda pínki ni dǔ kū makū mé madi gbēncɔ laasun kū n swéɛo gwa, mani fĩna bo á baadine a yãkenaaa. 24 Á Tiatira gbē kpara kū á yã pí kúnaro, akūsɔ á yã kū òdi pí Setan asiri zǔkǔ dǔronɔ, mani aso pãnde díárero. 25 Á ɔ didi yã kū á kúnaa ari màgǔ gé su. 26 Gbē kū à zĩ blè, akūsɔ à yã kū má yeincɔ kūna ari a léa, mani a gba zé à gbãna ble burincɔ. 27 Ani kí blerĩma kū m̀gòoo à n wíwi lákū òdi ɛ oro wíwi nà, lán ma De ma gba zé nà. 28 Mani a gba gudɔna susune dɔ. 29 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma.

Saadidencɔ yã

3 Ñ kē Saadi sɔsi zĩriine: Makū kū má Luda Nini mèn supplanɔ kūna kū susune mèn supplanɔ, makū mé ma yã díkĩna ò. Má n yãkenancɔ dǔ. Kunna bēne tó mé à dɔmma, ama gèeme n ù. 2 Ñ vu, n gbē kū ò gǔnnencɔ lé kū flãao ari ògǔ gé ga, zaakū ma è n yãke papana ma Ludanero. 3 Abire yã mé à tò yã kū n mà akū n sì, n tó àgǔ dɔngu, ñgǔ kūna, n nɛɛɛ lite. Tó ndi vuro, mani sunyĩ lán kpãni bà, ñnigǔ gɔɔ zaka kū mani su dōro. 4 Bee kū abireo n gbēncɔ ví Saadi gwe fíti kū odi n pókasanɔ gbãsí kpáro. Óni kure lɛɛɛ kū pò purao dana, zaakū ò kà a léi. 5 Len gbē kū à zĩ blè nigǔ pókasa pura dana lɛ. Mani a tó dede wèndi takadan

zikiro. Mani ze kãao ma De kū a malaikanɔ are. 6 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma.

Filadelfiadencɔ yã

7 Ñ kē Filadelfia sɔsi zĩriine: Makū kū má kú madona yãpurade ù, má Dauda m̀ncɛ kūna, madi zé wē gbēke di fĩ à a tataro, madi zé tata gbēke di fĩ à a wēro, makū mé ma yã díkĩna ò. 8 Má n yãkenancɔ dǔ. Ñ ma, ma zé wēncɛ n are, gbēke ni fĩ à a tataro. Bee kū n gbãna fíti, n ma yã kūna, ndi ledi kpámairo. 9 Setan aduakekpe gbē kū òdi n zĩda dite Yudanɔ ù, akūsɔ ò de a ùronɔ, mani tó ékede pincɔ su ò kútenne, oni dǔ kū má yenyĩ. 10 Zaakū n yã kū ma ditenne kūna n fĩ n mena, mani n sí wari kū àteni su andunia pínki gúnwa, de à gbē kū ò kú zĩtenɔ yǔ à n gwa. 11 Mani su tera. Ñgǔ pò kū n ví kúnna gbãna, de gbēke sún n láada símmaro yã. 12 Mani gbē kū à zĩ blè ke ma Luda kpé gbègba ù. Ani bo zikiro. Mani ma Luda tó kēa kū ma Luda wēte Yurusalemu dufo kū ani kipa bona a kĩnaa zaa musu tóo kū ma tó dufo. 13 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma.

Laodiseadencɔ yã

14 Ñ kē Laodisea sɔsi zĩriine: Makū Aami, sèeda náanide yãpura kū má de pò kū Luda k̀ncɔ m̀ide ù, makū mé ma yã díkĩna ò. 15 Má n yãkenancɔ dǔ. Ní yĩ-daro, akūsɔ n wãnaro. Má ye ñgǔ yĩda kesǔ wãna. 16 Lákū n lógɔɔgɔ nà, n wãnaro akūsɔ n yĩdaro, mani n pisime. 17 Ndi pí ɔgɔde aruzekede kū n pòke ni vírome n ù. Ní dǔ kū gbē pã pótompò barakeri wèndade takaside vĩnaame n ùro. 18 Maten lé damma, n wura baasana lú ma kĩnaa, de n ke ɔgɔde ù. Ní pókasa pura lú n da, de n n pótompoke ute n bo wé'in. Ní wé eze lú n ká n wén, de n gu e. 19 Madi kpãkē gbē kū má yeñyĩnci mà n toto. Abire yã mé à tò, n wé tã n nɛɛɛ lite. 20 Ñ gwa, má zena kpélele, maten gbà lé. Tó gbē ma kòtoo mà, akū à zé wēncɛ, mani gē mà pò ble kãao, ani ble kúmao. 21 Mani gbē kū à zĩ blè gba zé à vute kúmao ma gbàaa, lákū makū ma zĩ blè ma vute kū ma Deo a gbàaa nà. 22 Gbē kū à sã ví, à yã kū Luda Nini ten o sɔsi gbēncɔne ma.

Donyíkɛna Ludane zaa musu

4 Abire gbera ma zé è wēna ludambe. Akū ma kòto kū ma mà káaku lán kãkãki'ù bà mà dɔ à pí: Ní m̀ la, mani yã kū ani su abire gbera m̀ncɛ. 2 Gwe g̀ncɔ Luda Nini òima, akū ma gbàa è ludambe gwe, gbēke vutea. 3 Gbē kū à vutenaa pí ten té ke lán gbè bēereke kū òdi pí diamɔɔ bà kesǔ kaanelia. Ludambefēneda lika bára pii, a í de lán lã'i taka bà lán emeradi bà. 4 Gbà mèn baro aweesiik̀ncɔn likai, gbē zǔkǔ gbēncɔn baro aweesiik̀ncɔn vutevutena bára pincɔ. Ó pò pura dadana, ò wura fura kúkuna. 5 Legū ten pí, àteni bo bára pí kĩnaa, àteni pũtã, àteni pata. fitila nana gbàa pí are mèn suppla, mók̀ncɔme Luda Nini mèn supplanɔ ù. 6 Dígi kú gbàa pí are lán ísira bà. A í kè gárangan lán gbèdigi bà.

Gbàa pìnc daguran pò bēne mèn siikōnɔn lika gbàa pìiii. Wé dɔdɔrɔmma kpe kù areo. ⁷ Pò bēne pìnc káakupɔ de lán músu bà, a plade de lán zùsaa bà, a aakōde àn de lán bisāsiri ànn bà, a siikōde de lán vāu kù àten vura bà. ⁸ Pò bēne mèn siikō pìnc baadi dèmbere vī mèn sud-dodo. Wé dɔdɔ rí dèmbere pìncɔ, a gūn kù kpeo. Fānan-tē kù gwāanio òdigō o lakanaa sari:

Kúadona, kúadona, kúadona,
Dikiri Luda Gbānasīndapinkide.

Ŋ kun yā, Ŋ kun kù a terao, akūsō nten su.

⁹ Gɔɔ kù pò bēne mèn siikō pìnc gbē kù à vutena gbàaa, akūsō àdigō kun gɔɔ sīnda pínki pì tó kpá, ò bēere līne, ò a sáabu kpá, ¹⁰ gbē zōkō gbēnɔn baro awēsiiikō pìnc dī wùtewute a are ò donyī kene, òdì ní fura gogo ò káte gbàa pì are ò pi:

¹¹ Dikiri ó Luda, n ka ò n tó kpá,
ò bēere kù gbānao linne,
zaakū n pò sīnda pínki kè,
Ŋ kēna kù Ŋ kunnao bi n pɔyenyīnaame.

Sāne Bòɔ kù takada kokonaao

⁵ Akū ma takada kokonaa è na gbē kù à vutena gbàaa pì cplan, ò yā kēa are kù kpeo pínki, ò a lé kùkù kù kǎni'ɔ leu supplao. ² Akū ma malaika gbānade è, àten kpàkpa ke kù kòto gbānao à pì: Dí mé à kà à kǎni'ɔ dínɔ gogo à takada dí poroo? ³ Ama gbēke kù ludambe ke zīte ke zīte gbáru kù ani fī à takada pìi poro à gwaro. ⁴ Ma ɔɔ dè manamana, zaakū odi gbēke e kù à kà à takada pìi poro à gwaro. ⁵ Akū gbē zōkō pìnc doke pìmene: Ŋsun ɔɔ dɔro. Ŋ gwa, Yuda buri Músu kù à de Dauda kpata kù à bòɔɔ pà Kína ū zīi blè. Àkū mé ani fī à kǎni'ɔ mèn suppla pìnc gogo à takada pìi poro. ⁶ Akū ma Sāne Bòɔ è zena gbàa piia pò bēne mèn siikō pìnc kù gbē zōkō pìnc tē. À de lákū ò a kùtu kpàa bà. A bēne vī mèn suppla kù wéo mèn suppla. Luda Ni-ni mèn suppla kù à Ŋ zī andunia gu sīnda pínkianɔn gwe. ⁷ À gèe à takada pìi sī gbē kù à vutena gbàa pì cɔ. ⁸ Kù à takada pìi sī, akū pò bēne mèn siikō pìnc kù gbē zōkō gbēnɔn baro awēsiiikō pìnc kùtekute Sāne Bòɔ pì are. Ŋ baadi mɔɔ kùna kù wura kere kù turaretiti kán à pào. Turaretiti pì bi Luda gbēnɔ aduakenanɔme. ⁹ Ò lè dufu sī òten pi:

N ka ò takada pì sí ò kǎni'ɔ pìnc gogo,
zaakū ò n de,
n gbēnɔ bò Ludane kù n aruo
buri sīnda pínki gūn, buriyā sīnda pínki gūn,
gbē sīnda pínki gūn, būsu sīnda pínki gūn.

¹⁰ Ŋ ní ká kpatan,
ò gō ó Luda gbàgbarinɔ ū,
onigō kí ble zīte.

¹¹ Akū ma malaikanɔ è likana gbàa pìi kù pò bēne pìnc kù gbē zōkō pìnc dasidasi, Ŋ dasi kà dúbu ūgbangba, oni fī ò Ŋ lé dōro. Ma Ŋ kīni mà, ¹² ò pi kù kòto gbānao:

Sāne Bòɔ kù ò dēe kà ò iko dōne
kù aruzekoo kù ŋndōo kù gbānao kù bēereeo
ò a sáabu kpá, ò a tó kpá.

¹³ Akū pò kù Luda kè musu kù zīte kù zīte gbáruo kù ísira gūnwo pínki, bee pò kù ò kú gu sīnda pínkinɔ, ma mà ò pì:

Ògō bēere kù gbānao dō
gbē kù à vutena gbāaane kù Sāne Bòɔɔ,
ónigō Ŋ sáabu kpá, ògō Ŋ tó kpá gɔɔ sīnda pínki.

¹⁴ Pò bēne mèn siikō pìnc pì, aami. Akū gbē zōkō pìnc wùtewute ò donyī kēne.

Kǎni'ɔgogonaa

⁶ Ma è Sāne Bòɔ kǎni'ɔ mèn suppla pìnc káakude gò. Akū ma mà pò bēne mèn siikō pìnc doke yā ò lán legūpūtānaa bà à pì: Ŋ mól! ² Akū ma sō pura è, gbē kù à dia sá kùna. Ò kífuraa kùne, akū à bò zībleri ū, de à gé zī ble.

³ Kù Sāne Bòɔ kǎni'ɔ plade gò, ma mà pò bēne plade pì: Ŋ mól! ⁴ Sō pānde bò dɔ, à de tēe zónzon. Ò gbē kù à dia gbà zé à aafia sí anduniaa, de gbēnɔ kō dede. Ò fēneda zōkō kpàa.

⁵ Kù Sāne Bòɔ kǎni'ɔ aakōde gò, ma mà pò bēne aakōde pì: Ŋ mól! Akū ma sō sira è, gbē kù à dia zaka kùna. ⁶ Ma kīni mà lán gbē kòtoo bà, à bò pò bēne mèn siikō pìnc tē à pì: Ése zaka lé dome gɔɔ do zī gɔ ū. Gbado zaka lé aakōme gɔɔ do zī gɔ ū. Ŋsun tó kù línc kù geepi línc yakaro.

⁷ Kù Sāne Bòɔ kǎni'ɔ siikōde gò, ma pò bēne siikōde kòtoo mà à pì: Ŋ mól! ⁸ Akū ma sō pufau è, gbē kù à dia tón Ga, Gyāwān téi. Ò Ŋ gbà zé ògō iko vī andunia gbēnɔ leu siikōdea, ò Ŋ dede kù zīio kù nàao kù gagagyāo kù nòɔ pāsīnɔ.

⁹ Kù Sāne Bòɔ kǎni'ɔ sɔɔrode gò, gbē kù ò Ŋ dede Luda yā ona kù Yesu sèedakpanaao yāi, ma Ŋ gyāwāndenɔ è turaretitikipataki gbáru. ¹⁰ Ò wiki gbāna lè ò pì: Dikiri kù à kù adona yāpurade, bɔren ŋni yākpate ke kù gbē kù ò kù zītenɔ ò ó dena fīna borɔmaa? ¹¹ Akū ò utagyaba pura dàda Ŋ baadinɔ, ò piñne ò mena fī fīti ari Ŋ Yesu zòbleri dake kù oni Ŋ dede lán Ŋ bànɔ lé gé káo.

¹² Kù Sāne Bòɔ kǎni'ɔ suddode gò, ma è zīte yīgāyīgā pāsīpāsī, ifāntē sira kù níkiniki lán biza kù ò dà òsin bà, mɔvura tēra kù lán aru bà mámmam. ¹³ Susunenɔ bò ludambe, ò kòte zīte lán zàgā'ia di líne ísi woro nà.

¹⁴ Ludambe kēkōa, à kòkokoko lán pēe bà. Kpinc kù ísira luannɔ sō Ŋ kúkia pínki. ¹⁵ Andunia kínanc kù kpatablerinɔ kù soza gbē zōkōnɔ kù aruzekedenɔ kù gbānadenc kù gbē sīnda pínkio zònc kesō zīdadenc ùte gbēwēenɔn kù gbēsɔkɔnɔ. ¹⁶ Ŋ wiki gō dɔ:

Kpinc kù gbēnɔ à daóla,
à ó ute gbē kù à vutena gbāaane,
à ó sí Sāne Bòɔ pɔfēa.

¹⁷ Zaakū Ŋ pɔfēkipamma gɔɔ zōkō kà. Dí mé ani fī à bonnɔ?

Sèedakena Luda zòblerinɔ

⁷ Abire gbera ma malaika gbēnɔn siikōnɔ è zezena andunia kusuru siikōnɔ, Ŋ baadi a kusuru ŋa kùna, de ŋa sún pá zīte ke ísira ke lí kearo yāi. ² Akū ma

malaika pānde è, à bò à fùte ifāboki kpa, à Luda Wēndide sèedakebo kūna. À lé gbāna zù malaika gbēncōn si-ikō kù ò ñ gbá zé ò zīte kù ísiraoyaka pīnci ³ à pì: Àsun zīte ke ísira ke línco yakaro ari ò sèeda ke ó Luda zòblerincō m'arenca. ⁴ Akū ò gbē kù ò sèedaa pīi kèmmancō lé òmene, ñ gbēncōn dúbu basuppla awēesiikōme. Ò bò Isaraila buri sīnda pínki gūn.

⁵ Yuda burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Rubeni burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Gada burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla ⁶ Asa burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Nafatali burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Manase burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla ⁷ Simēco burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Levi burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Isaka burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla ⁸ Zēbuluni burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Yusufu burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla Biliaminu burincō gbēncōn dúbu kuri awēēpla.

Buri sīnda pínki kakarana ludambe

⁹ Abire gbera ma gbēncō è dasidasi, oni fō ò ñ lé dōro. Ò bò būsū sīnda pínki gūn, buri sīnda pínki gūn, gbē sīnda pínki gūn, buriyā sīnda pínki gūn. Ò zezena gbà kù Sāne Bòrcō arē. Ò utagyaba pura dadana, ò zaa lánco kùkūna ñ cī. ¹⁰ Òten wiki gbāna lé òten pi: Surabanaa dī bo ó Luda kù à vutena gbàaa kù Sāne Bòrcōo kiamē.

¹¹ Malaikanōn zezena ò lika gbà kù gbē zōkōncō kù pō bēne mēn siikōncō ñ pínki, akū ò kùtekute gbàa pì arē ò donyī kē Ludane ¹² ò pì:

Aami! Ó Luda mé à tó vī kù gakurio kù ñndōo kù sáabuo kù bēereeo kù ikoo kù gbānao gōrcō sīnda pínki. Aami!

¹³ Akū gbē zōkōncō pīncō doke ma la à pì: Dīncōn gyabapuradari dīkīnancō ūu? Ò bò máa? ¹⁴ Ma pīncē: Baa, mōkōncō mé ñ dō. Akū à òmene: Gbē kù ò bò wētāmma zōkōncō gūncōme. Ò ñ utagyabaa pīncō pīpi Sāne Bòrcō aru gūn à pura kù.

¹⁵ Abire yāin ò kù Luda gbà arē, òten doi a kpén fānantē kù gwāanio. Gbē kù à vutena gbàaa pīi dī a kuta kúnla.

¹⁶ Nà ke ími ni ñ de doro, ifāntē ni ñ léro, gu ni wāmmaro,

¹⁷ zaakū Sāne Bòrcō kù à kù gbà guragura ni ke ñ Dāri ū,

ani doñne arē ari ísē wēndide bokia, gbasā Luda ni ñ wētē warawarañne pínki.

Kāni'cō supplade gonaa

⁸ Kù Sāne Bòrcō kāni'cō supplade gò, ludambe kē kítikiti lākū minti baraakuri taka bà. ² Akū ma malaika gbēncōn suppla kù òdigō zezena Luda arenco è, ò kākāki kpāmāmma mēn suppla.

³ Akū malaika pānde sù à zē turaretitikpataki kù ò pì kù wurāao sare, à tésibcō kù ò pì kù wurāao kūna. Ò turaretiti kpāa dasidasi de à kakara kù Luda gbēncō pínki

aduakenaao à kpata, akū à kpàta gbà arē turaretitikpataki pīia. ⁴ Akū turaretiti túsukpe kù Luda gbēncō aduakenaao fùte malaika cī Luda arē. ⁵ Akū malaikaa pì tésibcō sē, à té sio turaretitikpatakia à pà, akū à zù zīte. Legū ten pata, àten pūtā, àten pí, akū zīte yīgāyīgā.

Kākāki mēn supplanō penaa

⁶ Malaika gbēncōn suppla kù ò kākāki mēn suppla kūnaa pīncō a pena soru kē. ⁷ A kākāki pē, akū ò legūgbē kù téo kakarana kù aruo kòte zīte. Zīte leu aakōde té kù, línco leu aakōde té kù, sē ísi té kù mímicō.

⁸ Malaika plade a kākāki pē, akū pō téde bò à sī ísiran lán kpi zōkōncō bà. Ísira leu aakōde lī aru ū, ⁹ akū ísira pō bēncō leu aakōde gāga, gó'itencō leu aakōde yāka.

¹⁰ Malaika aakōde a kākāki pē, akū susunē zōkōncō kù àten té kù lán sēntē bàa bò ludambe, à lēte à dà swancō kù ísēbokincō leu aakōdela. ¹¹ Susunē pì tōn Sewe. Í leu aakōde lī sewe ū, akū gbē kù ò í pīi mīncō gāga dasi a kyākyā yāi.

¹² Malaika siikōde a kākāki pē, akū ò ifāntē leu aakōde lē kù mōvurāao leu aakōde kù susunencō leu aakōde, de ñ leu aakōde sira kù yāi. Akū fānantē leu aakōde gō gupurakūnaa sari, len à kun le gwāani dō.

¹³ Akū ma vāu è, àten vura musumusū. Ma mà, à wiki gbāna lē à pì: Waiyoo, waiyoo, waiyoo gbē kù ò kù zītenō malaika gbēncōn aakō kù ò gō pīncō kākāki'ū kù àten gé bo yāi.

⁹ Malaika scōrode a kākāki pē, akū ma susunē è, à bò ludambe à lēte zīte. Akū ò Zīngowēe lòkoto mōne kpāa, ² akū susunē pì Zīngō wēe lòkoto pì zé wē. Túsukpe bōn lán tāmāte zōkōncō túsukpe bà, akū Zīngō wēe pì túsukpe ifāntē sira kù, gu kē sīi níkiniki. ³ Kwancō bōte túsukpe pīi gūn, ò dà zītela. Ò ñ gbá gbāna lán andunia fīncō gbāna bà. ⁴ Ò pīñne òsun wari dō sēēaro ke lá ke lí ke, séde gbē kù ò Luda sèeda vī ñ m'arearoncō. ⁵ Odi ñ gba zé ò gbēncō dedero, ama oni ñ da mē'ūmmanan ari mō scōro. Nī wāwā de lán fī gbēpana wāwā bàme. ⁶ Gōrcō birenca gbēncō ni ga wete, oni ero. Ga ni ni ñ de, ama ga ni bàa léñne.

⁷ Kwa pīncō de lán sō kù ò soru mà kù zīioncō bà. Ò pōke kúkuna lán wura fūraa bà, ñ ān de lán bisāsiri ānn bà. ⁸ Ò mīkā vī gbānagbāna lán ncōgbē mīkā bà, ò sakancō vī lán mūsū saka bà. ⁹ Nī kūsē de lán mō uta bà, ñ dēmbere kīni dō lán gó dasi kù sōncō ten gāte zīi gūn kīni bà. ¹⁰ Ò vlā vī kù kàao lán fī pō bà. Nī gbāna kù ñ vlā pīncō, de ò wari dōo gbēncō ari mō scōro. ¹¹ Zīngowēe lòkoto malaikaa pīme ñ kīna ū. Kù Eberu yāo a tōn Abadō. Kù Giriki yāo sō Apolīō. ¹² Yā pāsī kākākupō gēte, a mēn plancō ten su a kpe dō.

¹³ Malaika suddode a kākāki pē. Ma kōtoo mà à bò Luda arē turaretitikpataki kù ò pì kù wurāao bēne siikōncō kpa. ¹⁴ À pì malaika suddode kù à kākāki kūnaane: Nī malaika gbēncōn siikōncō kù ò yīyīna swada kù òdī pì Yuflati sarencō poro. ¹⁵ Akū à malaika gbēncōn siikōncō kù ò ñ soru kē wē bīrea mō bīrea gōrcō bīrea gōrcō zaka bīre yāincō pōro, de ò bisāsīrincō leu aakōde dede yāi. ¹⁶ Ò soza sōdencō dasi lé òmene, ò gbēncōn mīlīō wāa dome. ¹⁷ Wégupū'ena a pīi gūn lán ma sō pīncō kù ñ dīrincō è

nàn dí: Ò mò utanɔ dadana tēe lán té bà, búgu lán bu-luu bà, kpà'ikpa'i lán ifāntēgbɔ̀ɔ̀ bà. S̄ p̄nɔ̀ m̄i de lán músu m̄iì bà. Té k̄ú túsukp̄e k̄ú ifāntēgbɔ̀ɔ̀ ten bo n̄ lén. ¹⁸ Kisira mèn aak̄ó dík̄inanɔ̀, té k̄ú túsukp̄e k̄ú ifāntēgbɔ̀ k̄ú àten bo n̄ lé ḡunwo mé à bisāsirinɔ̀ leu aak̄óde d̄ede. ¹⁹ Zaak̄ú s̄ p̄nɔ̀ gbāna kú n̄ lé ḡun k̄ú n̄ vlāo d̄o. N̄ vlā de lán ml̄ēe bà, ò m̄i v̄i k̄ú òdi wari d̄o gbēnɔ̀.

²⁰ Gbē kpara k̄ú odi gaga kisira pii musuronɔ̀, odi n̄ese lite ò p̄ó k̄ú ò k̄e yā tòro. Ò kp̄é òten kúte t̄ananɔ̀ne k̄ú p̄ó k̄ú ò k̄e k̄ú wuraa k̄ú andurufuuo k̄ú m̄ògot̄e k̄ú gb̄e k̄ú lío. P̄ó p̄nɔ̀ d̄i gu ero, òdi yā maro, òdi t̄aa o s̄ro. ²¹ Odi n̄ese lite ò n̄ gb̄ēdena tòro ke n̄ p̄ó-damma ke n̄ gb̄ās̄ikena ke n̄ kp̄āni'ona.

Malaika k̄ú takada porona f̄itinnao

10 Akū ma malaika gbānade pānde è, à b̄ò ludambe, àten kipa. Ludambe luku likai, ludambefēneda kú a m̄ila. A ān de lán ifāntē bà, a gbānɔ̀n de lán t̄enene bà. ² À takada f̄itinna k̄una porona. À a ɔ̀pla gb̄a z̄e ísira, à a ɔ̀ze gb̄a z̄e z̄itea. ³ À wiki gbāna lè lán músu p̄ūtāna bà. K̄ú à wiki l̄e, leḡūp̄ūtāna mèn supplanɔ̀ yā ò. ⁴ K̄ú leḡūp̄ūtāna mèn suppla p̄nɔ̀ yā ò le, má ye mà k̄e takada ḡun, akū ma k̄otoo mà, à b̄ò ludambe à p̄i: N̄ḡȳ yā k̄ú leḡūp̄ūtāna mèn suppla p̄nɔ̀ ò k̄una asiri ḡun, n̄sun k̄ēro. ⁵ Malaika k̄ú ma è zena ísira k̄ú z̄iteoaa p̄i a ɔ̀pla s̄e à d̄ò musu, ⁶ akū à s̄i k̄ú Luda k̄ú à kun ḡɔ̀ɔ̀ s̄inda p̄inkio k̄ú à musu k̄ú z̄iteo k̄ú ísiraoo k̄e k̄ú p̄ó k̄ú ò kú n̄ ḡunɔ̀ p̄inki à p̄i: Ani ḡi ke doro. ⁷ Malaika supplade k̄ākāki p̄é ḡɔ̀ɔ̀ z̄i, tó àten su pé, Luda p̄yenyīna k̄ú à utena ni ke, lán à a baaru k̄p̄a a z̄òbleri annabinɔ̀ne n̄a.

⁸ Akū ma k̄oto k̄ú ma mà à b̄ò ludambe pii mà d̄o à p̄i: N̄ gé n̄ takada porona k̄ú à na malaika k̄ú à zena ísira k̄ú z̄iteoo musu ɔ̀ sí. ⁹ Akū ma ḡe malaikaa p̄i k̄ina, ma p̄ine à takada f̄itinna p̄i kp̄ama, akū à p̄imene: N̄ sí n̄ só. Aniḡȳ nna n̄ lén lán z̄ó bà, ama ani ke n̄ n̄eseenero. ¹⁰ Akū ma takada f̄itinna pii s̄i malaikaa p̄i ɔ̀, ma s̄ò. À k̄e nna ma lén lán z̄ó bà. K̄ú ma m̄ò, adi ke ma n̄eseenero. ¹¹ Akū ò p̄imene mà annabikeyā o d̄o manamana burinɔ̀ k̄ú b̄usunɔ̀ k̄ú buriyānɔ̀ k̄ú k̄inanɔ̀ yā musu.

S̄eedade gb̄ēnɔ̀n planɔ̀

11 Akū ò leba kp̄ama p̄ȳȳɔ̀ ù, ò p̄imene: N̄ fute n̄ Luda kp̄é ȳ k̄ú a gbagbakio, n̄ donȳiri k̄ú ò kú gweno n̄aro. ² N̄ a ɔ̀n tó, n̄sun ȳro, zaak̄ú ò kp̄a kifirinaame. Oni ḡēse pétepete Luda weraa ari m̄ɔ̀ bupla aw̄epla. ³ Mani ma s̄eedade gb̄ēnɔ̀n planɔ̀ gba z̄é ò annabikeyā o ḡɔ̀ɔ̀ w̄aa suddo k̄ú baaak̄oo pii ḡun k̄ú uta kasanɔ̀ dadana. ⁴ Gbē p̄inɔ̀n k̄ú lí mèn pla k̄ú f̄itiladibɔ̀ mèn pla k̄ú ò zena andunia Dikiri arenɔ̀ ù. ⁵ Tó gbē ten wete à wari d̄óm̄ma, té ni bo n̄ lén à n̄ ibere p̄nɔ̀ kp̄ata. Len gbē k̄ú àten wete à wari d̄óm̄ma ni ga le. ⁶ Ò ludambe z̄é tatana gbāna v̄i, de leḡū s̄un ma ḡɔ̀ɔ̀ k̄ú òten annabikeyā oro yāi. Ò í litena aru ù gbāna

v̄i d̄o. Oni kisira buri s̄inda p̄inki kp̄a andunia ḡɔ̀ɔ̀ k̄ú ò yeia.

⁷ Tó ò n̄ s̄eedaakena l̄aka, n̄ɔ̀ɔ̀ p̄ās̄i k̄ú àdi bo Z̄ingo w̄e l̄okoto ḡun ni z̄i k̄á k̄únwo à z̄i blem̄ma à n̄ d̄ede.

⁸ N̄ ḡenɔ̀ niḡȳ katena wera z̄ōk̄ō k̄ú ò n̄ Dikiri p̄a lía z̄éda ḡun. Yāasi ḡun òdi wera p̄i s̄isi S̄od̄mu ke Misila. ⁹ Gbē s̄inda p̄inki k̄ú buri s̄inda p̄inkio k̄ú buriyā s̄inda p̄inki òrinɔ̀ k̄ú b̄usu s̄inda p̄inki gb̄ēnɔ̀ ni n̄ ḡenɔ̀ gwagwa ari ḡɔ̀ɔ̀ aak̄ó k̄ú a kusuo, oni we ò n̄ v̄iro. ¹⁰ Gbē k̄ú ò kú z̄itenɔ̀ ni p̄onna ke, oni dikpe ke, oni gba dak̄one, k̄ú annabi gb̄ēnɔ̀n pla k̄ú ò wari d̄óm̄ma p̄inɔ̀ ḡaga yāi.

¹¹ Ḡɔ̀ɔ̀ aak̄ó k̄ú a kusuo pii gbera Luda tò wisa w̄ēndide ḡēngu, akū ò f̄ute ò z̄e. V̄ina gbē k̄ú ò n̄ éno k̄ú manamana. ¹² Akū annabii p̄inɔ̀ k̄oto gbāna mà à b̄ò ludambe, à p̄in̄e: À fute à m̄ó la. Ḡɔ̀ɔ̀ k̄ú n̄ iberenɔ̀ w̄e f̄im̄ma, akū ò f̄ute ò t̄a musu ludambe luku ḡun. ¹³ Z̄i k̄ú z̄ite ȳiḡȳiḡā p̄ās̄ip̄ās̄i, wera p̄i leu kuride gb̄oro, akū gb̄ēnɔ̀n d̄ubu supplanɔ̀ ḡaga z̄iteȳiḡȳiḡānaa pii ḡun. V̄ina gbē k̄p̄aranɔ̀ k̄ú, akū ò b̄eere l̄i Luda Musu-dene. ¹⁴ Yā p̄ās̄i plade ḡēte, a aak̄óde ten k̄á s̄a.

K̄ākāki supplade penaa

¹⁵ Malaika supplade a k̄ākāki p̄e. K̄oto gbānanɔ̀ b̄ò ludambe ò p̄i:

Andunia kpataa ḡȳ ó Dikiri p̄ó ù
k̄ú k̄ina k̄ú à k̄aao,
aniḡȳ k̄i ble ḡɔ̀ɔ̀ s̄inda p̄inki.

¹⁶ Gbē z̄ōk̄ō gb̄ēnɔ̀n baro aw̄eesiik̄ō k̄ú ò vutevutena n̄ gb̄āaa Luda are p̄inɔ̀ k̄utekute ò donȳi k̄ene ¹⁷ ò p̄i:

Dikiri Luda Gbānas̄indapinkide
k̄ú n̄ kun yā akūs̄ n̄ kun ari tera,
o n̄ s̄áabu k̄e,
zaak̄ú n̄ bo k̄ú n̄ gbāna z̄ōk̄ōome,
gbasa n̄ na k̄iblenaaa.

¹⁸ B̄usu s̄inda p̄inki gb̄ēnɔ̀ p̄o f̄ē,
akū n̄ p̄ɔ̀f̄ē kipar̄mma.
N̄ yākpatekena k̄ú gyāwāndenɔ̀ ḡɔ̀ɔ̀ k̄a.
Īni f̄ina bo n̄ z̄òbleri annabinɔ̀ne
k̄ú n̄ gbē k̄ú òten v̄ina kenneno,
né f̄iti gbē z̄ōk̄ō,
īni anduniaderinɔ̀ d̄ede.

¹⁹ Akū ò Luda kp̄é k̄ú à kú musu w̄e, akū ò Luda bàka kunna k̄únwo àkpatii è a ḡun. Leḡū ten pí, àten pata, àten p̄ūtā. Z̄ite ȳiḡȳiḡā, leḡūgbe p̄ās̄i k̄ote.

N̄ogbē k̄ú kwā z̄ōk̄ō

12 Akū ma w̄e s̄i s̄eeda z̄ōk̄ō bonsarele ludambe. N̄ogbē ke ifāntē ȳina biza ù, m̄ɔ̀vura kú a gb̄a gb̄aru, à susune mèn kuri aw̄eplanɔ̀ kuna k̄ifura ù. ² À n̄sina, akū n̄wāwā f̄utea, àten né'iwāwā wiki lé. ³ Akū ma w̄e s̄i p̄ó p̄andele ludambe s̄eeda ù. Kwā z̄ōk̄ō t̄era z̄onzon kú gwe, a m̄i mèn suppla, a b̄ēne mèn kuri. À k̄ifura mèn supplanɔ̀ k̄ukuna. ⁴ À susunenɔ̀ leu aak̄óde w̄owo ludambe k̄ú a vlāo, à k̄ote z̄ite, akū à s̄u à z̄e n̄ogbē k̄ú à ye à né i p̄i are, de à le à né k̄ú ani i p̄i só yāi. ⁵ Akū n̄ogbē p̄i n̄éḡgbē k̄ú ani k̄i ble buri s̄inda p̄inkia k̄ú m̄ò ḡoo ì. Akū ò né pii s̄e ò t̄a k̄aao Luda k̄ú a

gbàao kínaa. ⁶ Nɔgbɛ pii bàà lè à tà sɛ̀n, gu kũ Luda kèkɛnɛ, de ò a gwa ɔɔwà wàa suddo kũ baaakɔoo gũn.

⁷ Akũ zĩ fũte ludambe, Mukaila kũ a ibanc zĩ kà kũ kwã piio, kwã kũ a ibanc zĩ kà kũńwo. ⁸ Akũ ń gbãna kía, odi vuteki e ludambe doro. ⁹ Ò pè kwã zɔkɔɔ piia ò a bò. Akũ mé à mlɛ̀ zĩ kũ òdi pi Ibilisi kesɔ Setan, andunia pínki sãteri ũ. Ò a bò ò zù zĩte kũ a ibanc lɛɛɛ.

¹⁰ Akũ ma kòto gbãna mà ludambe à pi:

Ó Luda zĩ blè sà,

a gbãna kũ a kpataao bò gupuraa,

à ikoo kpà kína kũ à kàa.

Zaakũ ò pè yādimmariia ò a bò.

Akũ mé àdigɔ́ ó gbɛ̀nc yaka ó Ludane fānantɛ́ kũ gwāanio.

¹¹ Ó gbɛ̀nc zĩ blèa kũ Sāne Bòɔ aru gbãnao

kũ ń sèedadekeyāo.

Ò gĩ ń wɛ̀ndiii ari ò gɛ̀ɛ gào.

¹² Abire yāi ákɔnc kũ á kũ ludambenc,

à ɔncna ke.

Waiyoo zĩte kũ ísira,

zaakũ Ibilisi kipaáwa kũ ɔɔfɛ́ zɔkɔɔome,

kũ à dɔ́ kũ ɔɔɔ kũ à gɔ̀are kpáraro yāi.

¹³ Kũ kwã è ò a zu zĩte, akũ à pɛ̀te nɔgbɛ́ kũ à négɔ́g-bɛ̀ ò piia. ¹⁴ Akũ ò vāu zɔkɔ́ dɛ̀mberɛ mɛ̀n pla kpà nɔgbɛ́ piia à vura ò ke zà kũ mlɛ̀ɛ piio, à tá gu kũ ò kèkɛnɛ sɛ̀n, de ò a gwa gwe wɛ̀ aakɔ́ kũ a kusuo. ¹⁵ Mlɛ̀ɛ pi í pisi nɔgbɛ́ pi kpe lán swa bà, de ísɔ́ le à a sé, ¹⁶ akũ zĩte nɔgbɛ́ pi mii si, à a lé wɛ̀, à í kũ à bò kwã lén pi mii.

¹⁷ Akũ kwã pi ɔɔ fɛ̀ nɔgbɛ́ piia, à gɛ̀ɛ zĩ ká kũ a buri kũ ò gɔ̀nc, gbɛ́ kũ ò Luda yā kũna, kũ ò kun Yesu sèedade ũnc. ¹⁸ Kwã pi zena ísira léa.

Nònc pāsĩ mɛ̀n planɔ

13 Akũ ma nònc pāsĩ è, àten bo ísira pii gũn, a mii mɛ̀n suppla, a bɛ̀nɛ mɛ̀n kuri. Bɛ̀nɛ mɛ̀n kuri pìncn kífura kúkuna. Dɔ́kena kũ Ludao tɔ́ kɛ̀na a mii pìncna. ² Nònc pāsĩ kũ ma èe pii bò lán sàboo bà, a ɔ́ pāsĩ manamana. A lé de lán músu lé bà. Kwã a gbãna kpàa kũ a gbàao kũ a iko zɔkɔɔ. ³ A mii pìnc doke de lán ò a kari kè ari à kà ganaa bà, akũ a bònc pii làka. A yā bò andunia gbɛ́ sīnda pínki sare, akũ ò tɛ̀i. ⁴ Akũ ò donyĩ kè kwã piine, kũ à a ikoo kpà nònc pāsĩ piia yāi. Ò kùte nònc pāsĩ piine dɔ ò pi: Dí mé à kà nònc pāsĩ pi ũu? Dí mé ani fɔ́ à zĩ ká kãaoo?

⁵ Ó karambaani yā'ona lé kpà nònc pāsĩ piia, à Luda tɔ́ bɛ̀nɛ sío, akũ ò a gbà zé à iko ke ari mɔ́ bupla awɛɛ-pla. ⁶ Akũ à nà dɔ́kena kũ Ludaoa, à a tɔ́ bɛ̀nɛ sɔ́ kũ a kúkio kũ gbɛ́ kũ ò kú gwenc. ⁷ Ó a gbà zé à zĩ ká kũ Luda gbɛ̀nc à zĩ blemma. Ó a gbà zé dɔ́ àgɔ́ iko ví buri sīnda pínkia kũ gbɛ́ sīnda pínkia kũ buriyā sīnda pínkia òrinc kũ busu sīnda pínkia. ⁸ Tó adi ke gbɛ́ kũ ń tɔ́ kú wɛ̀ndi takada gũncn baasiro, gbɛ́ kũ ò kú zĩtenɔ́ ni donyĩ ke nònc pāsĩ piine ń pínki. Takada pi bi Sāne Bòɔ kũ ò dɛ̀ zaade Luda dí andunia kátero pómɛ. ⁹ Gbɛ́ kũ à sã ví yā pi ma.

¹⁰ Gbɛ́ kũ Luda dite ò a kũ zĩzɔ́ ũ oni a kũmɛ.

Gbɛ́ kũ Luda dite ò a dɛ́ fɛ̀nedao fɛ̀nedan oni a dɛo.

Abire ten o Luda gbɛ̀ncnɛ ògɔ́ mena ví, ògɔ́ náani ví.

¹¹ Akũ ma nònc pāsĩ pānde è, àten bo zĩten. A bɛ̀nɛ ví mɛ̀n pla lán sānɛ bòɔ pɔ́ bà, ama à yā ò lán kwã bànɛ.

¹² À nònc pāsĩ káakupɔ́ pi iko pínki kè a wára. À tó zĩte kũ gbɛ́ kũ ò kúanc donyĩ kè nònc pāsĩ káakupɔ́ kũ ò a kari kè ari à kà gana a bònc làka piine. ¹³ À daboyā zɔkɔnc kè, ari se à tó tɛ̀ bò ludambe, à lɛ̀te zĩte bisāsirinc wára. ¹⁴ À gbɛ́ kũ ò kú zĩtenɔ́ sãte kũ daboyā kũ ò a gbà zé à kè nònc pāsĩ káakupɔ́ pi wáranɔ́. À piñnɛ ò nònc pāsĩ kũ ò à kari kè kũ fɛ̀nedao, akũ à kpé bɛ̀nɛ taka ke. ¹⁵ Ó a gbà zé à wɛ̀ndii kpà nònc pāsĩ taka piia, akũ nònc pāsĩ taka pi yā ò, à tó ò gbɛ́ kũ ò gĩ donyĩ kenɛinc dɛ̀dɛ. ¹⁶ À tó ò sèeda kè ń gbɛ́ sīnda pínki ɔ́plaa kesɔ́ ń mī'are, né fiti gbɛ́ zɔkɔ́, aruzekedenc kũ takasidenc, zònc kũ zĩdadenc. ¹⁷ Gbɛ́ kũ à nònc pāsĩ pi tɔ́ sèeda víro kesɔ́ à tɔ́ lambaa, ade ni fɔ́ à pɔ́ yia kesɔ́ à lúro. ¹⁸ ũndɔ́yān dí. Gbɛ́ kũ à wɛ̀zɛ́ ví, à nònc pāsĩ pi lambaa dɔ́dɔ́, zaakũ bisāsiri tɔ́ lambaame. À lamba bi wàa aakɔ́ kũ baaakɔ́ awɛesuddomɛ. (666)

Sāne Bòɔ kũ gbɛ́ kũ à ń bónc

14 Akũ ma Sāne Bòɔ pii è zena Zaiɔ́ kpia. Gbɛ̀ncn dúbu wàa suppla awɛesiikɔ́ kú kãao. A tɔ́ kũ a De tɔ́o kɛ̀na ń mī'arenɔ́ca. ² Ma kíni mà à bò ludambe lán ísɔ́kena kíni bà, lán legũpũtāna gbãna bà. Kíni kũ ma màa pi de lán mɔ́ɔlerinc mɔ́ɔ'ũ bà. ³ Gbɛ̀ncn dúbu wàa suppla awɛesiikɔ́ pìnc ten lè dufu sí gbà kũ pɔ́ bɛ̀nɛ mɛ̀n siikɔ́nc kũ gbɛ́ zɔkɔ́nc are. Gbɛ́ke dí fɔ́ à lèe pii dà-daro, tó adi ke gbɛ́ kũ ò ń bó andunia gũn pìnc baasiro. ⁴ Mókɔ́ncme gbɛ́ kũ odi gbāsĩ ke kũ nɔ́g-bɛ̀ncronɔ́ ũ, kũ ò kun lési. Òdigɔ́ tɛ́ Sāne Bòɔnc gu kũ àdi gén pínki. Ó ń bó gbɛ́ káakunc ũ Ludane kũ Sāne Bòɔnc piio. ⁵ Odi ma ziki kũ ò éke tòro, akũsɔ́ ò taari víro.

Yākpatekɛɔɔ baarukpanaa

⁶ Akũ ma malaika pānde è, àten vura musumus. À baaru nna kũ à kun ɔɔɔ sīnda pínki kũna, de à kpá gbɛ́ kũ ò kú zĩtenɔ́nc, busu sīnda pínki, buri sīnda pínki, buriyā sīnda pínki kũ gbɛ́ sīnda pínkia. ⁷ À kòtoo sè gbānagbāna à pi: À vīna ke Ludane, à bɛ̀ere líne, zaakũ a yākpatekena kũ gbɛ̀ncnɔ́ ɔɔɔ kà. À donyĩ ke Luda kũ à musu kũ zĩteo kũ ísira kũ ísɛ̀bokinc kɛ̀nɛ.

⁸ Malaika plade tɛ́ a kpe à pi: Babilɔnu gbòro! Wera zɔkɔ́ pii gbòro! À tó buri sīnda pínki a pāpākena wɛ́ gbãna kũ àdi su kũ Luda ɔɔfɛ́oo mii.

⁹ Malaika aakɔ́de tɛ́ ń kpe, à kòtoo sè gbānagbāna à pi: Tó gbɛ́ donyĩ kè nònc pāsĩ piine kũ a takao, à a sèedaa sɔ́ a mī'area kesɔ́ a ɔa, ¹⁰ akũ mé ani Luda pɛ̀tɛ́ wɛ́ kũ ò kà atɛ̀nɛ a ɔɔfɛ́ tokon mi, ani wāwā ma tɛ́ kũ ifāntɛ̀gbɔ́nc gũn Luda malaikanc kũ Sāne Bòɔnc are. ¹¹ ń wɛ̀tāmma túsukpe nigɔ́ bo ɔɔɔ sīnda pínki. Gbɛ́ kũ ò donyĩ kè nònc pāsĩ piine kũ a takao, ò a tɔ́ sèedaa kɛ̀ncn ĩampāna víro fānantɛ́ kũ gwāanio. ¹² Abire ten o Luda gbɛ̀ncnɛ ògɔ́ mena ví, gbɛ́ kũ ò yā kũ à ditenc kũna, òten Yesu náani kenɔ.

¹³ Akũ ma kòtoo mà, à bò ludambe à pi: ń adikina kɛ́. Arubarikadencme gbɛ́ kũ oni ga kũna Dikiri gũn zaa

terano ũ. Luda Nini pì: Leme! Oni kamma bo kũ ñ zĩo, zaakũ ñ yāmanakena gbè tényĩ.

Zĩte póno kēkēnaa

¹⁴ Akũ ma ludambe luku è, póke vutena lán bisāsiri bà. À wura fura kuna, à kòma lénna kũna. ¹⁵ Akũ malaika pānde bò Luda kpén, à lé gbāna zù gbě kũ à vutena ludambe lukuaai à pì: Ñ kòma ká pìi ñ kē, zaakũ zĩte póno mà, à kà kēna. ¹⁶ Akũ gbě kũ à vutena ludambe lukua a kòmaa màte zĩte, à zĩte póno kēkē.

¹⁷ Malaika pānde bò musu Luda kpén, à kòma lénna kũna da. ¹⁸ Akũ malaika pānde kũ à té iko ví bò sa'okia. À lé gbāna zù gbě kũ à kòma lénna kũnaa pìi à pì: Ñ n kòma lénna ká geepi yĩ kũ ò kú zĩteno ñ zǝzǝ, zaakũ ñ néno mà. ¹⁹ Akũ malaika pì a kòmaa màte zĩte, à geepi yĩno zǝzǝ, à kà geepi'ifēki zǝkǝ kũ à de Luda pofēkipabo ũ gũn. ²⁰ Ò gèsee pètepete geepi yĩ pìnca wēte kpe, akũ aru bōte geepi'ifēki gũn, à dàgula ari kiloo wàa do kpé basoro, à lei kà sǝ sǝmo léi.

Kisira kpekpe mèn supplanò kpányĩnaa

15 Akũ ma sèeda pānde è ludambe, à zǝkǝ, à bò ma sare. Malaika gbēnōn supplanōn kisira kpekpe mèn supplanō kũna. Abirekũn Luda ni a pofēkipamma lákao.

² Akũ ma póke è lán sèbeè bà, à de lán dígi bà kakarana kũ téo. Ma gbě kũ ò zĩ blè nòbo pāsĩ pìia kũ a takao kũ a t lambaonō è zena sèbe kũ à de lán dígi bàa pìi sare, ò mawo kũ Luda kpámmanō kũkũna.

³ Òten Luda zòbleri Musa lè sí kũ Sāne Bōro lèeo ò pì: Dikiri Luda Gbānasīndapinkide, n yākenanōn zǝkǝ, ò bò ó sare.

Buri sīnda pínki Kína, ndi yā ke a zéa kũ yāpurao.

⁴ Dikiri, dí mé à n vīna vīroo?

Dí mé ani gí n tó kpáii?

Zaakũ ñ mèn do ñ kú adona.

Buri sīnda pínki ni su à donyĩ kenne, zaakũ n yāmanakenanō bò gupuraa.

⁵ Abire gbera ma Luda kpé è wēna musu, bizakuta kũ à doka kun ũ. ⁶ Akũ malaika gbēnōn suppla kũ ò kisira mèn suppla kũnanō bōte kpé pìi gũn. Ò táaru biza pura táitai kũ àten té ke dadana, wura asa dōdōna ñ kùseea.

⁷ Akũ pó bēne mèn siikōn doke wura kere kpà malaika gbēnōn suppla pìnca baadia. Luda kũ àdigǝ bēne goro sīnda pínki pofē kán à pà. ⁸ Luda gakuri kũ a gbānao túsukpe kpé pìi pà. Gbēke ni fǝ à gēnlo ari malaika gbēnōn suppla kisira mèn suppla pìnca gèe à làkao.

Luda pofēkipana anduniaa

16 Akũ ma kòto gbāna mà bona Luda kpén, à pì malaika gbēnōn suppla pìnca: À gé à Luda pofē kũ à kú kere mèn suppla pìnca gũn atē anduniaa.

² A káakude gèe à a kere atē anduniaa. Akũ bōbūnu vāni pāsīno bò gbě kũ ò nòbo pāsĩ sèeda ví, kũ òdi donyĩ ke a takanenca.

³ A plade a kere atē ísira. Akũ ísira'i gǝ lán gè aru bà, pó bēne kũ ò kú a gūnnō gaga pínki.

⁴ A aakǝde a kere atē swanwa kũ ísēbokino, akũ í pìnca ò aru ũ. ⁵ Akũ ma mà malaika kũ à í iko ví pì:

Kúadonade mawōn kũ ñ kun yā,

akūsǝ ñ kun kũ a terao,

n yākpate kè kũhwo a zéame.

⁶ Ò n gbēnō kũ n annabino aru kòte,

akũ n aru kpámma ò mì.

À kǝ si kũhwo le.

⁷ Akũ ma kòtoo mà bona sa'okia à pì:

Leme, Dikiri Luda Gbānasīndapinkide,

n yākpate kè kũhwo a zéame,

akūsǝ ñ yāpura ví.

⁸ A siikǝde a kere atē ifāntēa, à tò a té bisāsirinō kpata. ⁹ A puusu gbāna ñ pá, akũ ò Luda kũ à kisira bireno iko ví tó bēne si. Odi nēse lite ò bēere línero.

¹⁰ A soro a kere atē nòbo pāsĩ gbāaa, akũ gusira dà a kpatala. Gbēnō teni ñ lé yākate wāwā gũn, ¹¹ akũ ò Luda Musude tó bēne si ñ wāwā kũ ñ bōbūnuo yāi. Odi nēse lite ò kpe ò ñ yākenanōnero.

¹² A suddode a kere atē swada kũ òdi pi Yuflatia, akũ swa pì í bàba, akũ zé bò ifāboki kpa kīnanōne. ¹³ Akũ ma tānanō è mèn aakǝ lán blōnō bà, òten bo kwā kũ nòbo pāsīo kũ annabi ékeo lén. ¹⁴ Tāna dabokerinōme. Òten gé andunia pínki kīnanō kīnaa, de ò ñ kakara ò zǝ ká Luda Gbānasīndapinkide goro zǝkǝ zǝ yāi. ¹⁵ Ñ ma! Mani su lán kpāni bàme. Arubarikaden gbě kũ á wé gǝ do ũ, kũ à a pókasanō dana de àsun bo pótompo ò a pótompoke ero yāi. ¹⁶ Akũ tāna pìnca kina pìnca kākara gu kũ òdi pi kũ Eberu yāo Amagedǝ.

¹⁷ À supplade a kere atē íaa. Akũ kòto gbāna bò gbà kīnaa Luda kpén à pì: À kèn gwe. ¹⁸ Legū ten pí, àten pata, àten pūtā. Zĩte yǝgāyǝgā pāsĩpāsĩ. Zaa lākũ bisāsirinōn kú zĩten nà, a taka buri dí ke zikiro, à kè pāsĩ manamana. ¹⁹ Wéra zǝkǝ kpàatekǝre leu aakǝ, akũ buri sīnda pínki wéranō gbòro. Wéra zǝkǝ Babilōnu yā dǝ Ludagu, akũ à a pofē pāsĩ wé toko kpàa, à mì. ²⁰ Ísira luannō gēte pínki, odi kpino e doro. ²¹ Legūgbē zǝkǝnō bò ludambe, ò kà kiloo bupla. Ò sisi bisāsirinōna, akũ ò Luda tó bēne si legūgbē kisira pì yāi, zaakũ kisira pì pāsĩ manamana.

Karua kũ à di nòbo pāsĩa

17 Malaika gbēnōn suppla kũ ò kere mèn suppla kũnaa pìnca doke pimene: Ñ mó mà yā kũ ani wí karua zǝkǝ kũ à vutena swanwa dasi mōnne. ² Andunia kīnanō pāpā kè kāao, andunia gbēnō a pāpākena wé mì ò kǝ. ³ Luda Nini dinamā pì gũn malaika pìi gèe kũ-mao sēn. Akũ ma nōgbē ke è dina nòbo pāsĩ tēraa. Dōkena kũ Ludao tónō fīfīa, a mìnō mèn suppla, a bēnenō mèn kuri. ⁴ Nōgbē pì biza tēra kũ a gaaruradeo yīna, à zāblebo kũ ò pì kũ wuraaonō dana kũ gbè bēere-denō kũ òsonō. À wura toko kũna, tē póno kũ a pāpākena gbāsīnō kán à pà. ⁵ Ò tó asiride kē a mì'area ò pì:

Wéra zǝkǝ Babilōnu,

pāpākerinō kũ andunia tē póno da.

⁶ Ma è nɔgbě pìi Luda gbě kũ ò ñ dede Yesu sèedak-pana yāinɔ aru mì à kǎ, àteni a de lán wě bà.

Kũ ma a è, yā pìi bò ma sare manamana. ⁷ Akũ malaikaa pì ma la à pì: B5 yā mé à tò yā pìi bò n sare? Mani nɔgbě pì asiri onne kũ nòbɔ pāsī kũ à a sena asirio, kũ a mìnɔ mèn suppla a bēnenɔ mèn kurii pìi.

⁸ Nòbɔ pāsī kũ n èe pì kun yā, à kun tera doro, akūs5 ani bo Zīngo wēe lòkotoo gūn à mì pé kakatenaana. Gbě kũ ò kú zīte, akūs5 ñ tó kú wēndi takadan zaa andunia naanagɔɔaronɔ, tó ò nòbɔ pāsī kũ à kun yā, akũ à kun tera doro, ama ani era à su pìi è, a yā ni bo ñ sare.

⁹ Laasunde kũ à 5nd5 vī yān dí. Mì mèn suppla pìnɔ bi sīsī mèn suppla kũ nɔgbě pì vutenaana. Kína gbēnɔn supplanɔme dɔ. ¹⁰ Ñ gbēnɔn ɔɔɔo lēte, gbě mèn do kun, gbě mèn do kpé. Tó à sù, ani gì kero. ¹¹ Nòbɔ pāsī kũ à kun yā, akũ à kun tera doro pì bi kína ɔɔraak5deme. Gbēnɔn suppla pìnɔ dokeme dɔ. Àten mì pé kakatenaana. ¹² Bēne mèn kuri kũ n èe pìnɔ bi kína gbēnɔn kuri kũ odi kpata ble kòronɔme. Ama oni kí ble gɔɔɔ fítinle gūn kũ nòbɔ pāsīo lēte. ¹³ Ñ gbēnɔn kurii pìnɔ lédok5nɔme. Oni ñ gbāna kũ ñ ikoo kpá nòbɔ pāsī pìia. ¹⁴ Oni zī ká kũ Sāne B5ɔɔɔ, ama ani zī blemma, zaakũ dikirinɔ Dikirime, kínanɔ Kíname. A gbě nāanide kũ à ñ sísi à ñ sénɔn kú kǎao. ¹⁵ Akũ malaikaa pìi òmene: Swa kũ n è karua vutenaana bi gbēnɔ kũ parinɔ kũ burinɔ kũ buriyānɔme. ¹⁶ Nòbɔ pāsī kũ bēne mèn kuri kũ n èe pìnɔ ni zā karuaa pìgu. Oni a kakate, ò à tó pótompo. Oni a só, oni té s5a. ¹⁷ Zaakũ Luda a pɔyenyīnaa dàñne ñ swēn ò lédok5nɔ keme. Oni ñ kpata kpá nòbɔ pāsī pìia ari Luda yā gé papao. ¹⁸ Nɔgbě kũ n èe pì bi wéra z5k5 kũ à iko vī andunia kínanɔaame.

Babilɔnu gboronaa

18 Abire gbera ma malaika pānde è bona ludambe. À iko z5k5 vī, à gakuri andunia pura kũ.

² À wiki gbāna lè à pì:

Babilɔnu gbòro, wéra z5k5 pìi lēte.

À g5 tǎnanɔ kúki ũ, tǎna buri sīnda pínki tò ũ, bā kũ òdi ñ tē bo ò zāngunɔ bē ũ.

³ Zaakũ buri sīnda pínki a pāpākēna wē kũ àdi su kũ Luda p5fēoo mì.

Andunia kínanɔ gbāsī kē kǎao, akũ andunia lagatarinɔ kē aruzekedeno ũ a nnamana z5k5 gūn.

⁴ Akũ ma kòto pānde mà bona ludambe à pì:

À bɔte wēte pìi gūn ma gbēnɔ, de á ɔ súnɔ kú a durunnannɔ gūn yā kũ oni mɔnenɔ sún á lero yāi.

⁵ Zaakũ a durunnannɔ gbā ò z5 ludambea, akũ a dàkenannɔ d5 Ludagu.

⁶ À fīna bonē yā kũ à kēñne, à kenē a yākenanaa leu pla.

À pētē wē káne a tokon de p5 kũ à kàñnela leu pla.

⁷ À wāwā kũ wēndayāo kpái, lākũ à tó bò nnamanaa gūn lén nà.

Zaakũ àdi o a swēe gūn, saraunian a ũ vutena a gbāaa,

gyaano takasiden a ũro, áni wēnda ke zikiro.

⁸ A yā mé à tò kisira díkínanɔ ni a le gɔɔɔ do, ga kũ wēndao kũ nāao.

Té mé ani kũa,

zaakũ Dikiri Luda a yākpatekeri gbāna.

⁹ Andunia kína kũ ò gbāsī kē kǎao, ò nna mà kǎaonɔ, tó ò a tékūna luku è, oni ɔɔ dɔ, oni ñ zīda kēkē. ¹⁰ Oni ze zā vīna gūn wāwā kũ ò kpai yāi ò pi:

Waiyoo, waiyoo, wéra z5k5!

Wéra ikode Babilɔnu!

Yā vùtemma gɔɔɔ do g5nɔg5nɔ yā!

¹¹ Andunia lagatarinɔ ni ɔɔ dɔ s5, oni wēnda kenē, kũ gběke ni ñ laga díkínanɔ lúrnna doro yāi: ¹² Wura, andurufuu, gbě bēeredeno, òsonɔ, biza ɔɔdenɔ, biza tēra kũ a gaaruradeno, siliki, lí mana buri pínkinɔ, p5 kũ òdi ke kũ wisa sakaonɔ kũ lí bēeredeno kũ m5gotēnɔ kũ m5sinɔ kũ gbě puranɔ pínki, ¹³ líteke gbīnnadeno, dò p5nɔ, turaretitinɔ, lí'ɔnɔ, wē, nísi, flawa, p5bleweno, z5nɔ, sānɔ, s5nɔ kũ ñ gónɔ, z5nɔ kũ bisāsiri wēndinɔ.

¹⁴ Oni pine: P5 mana kũ ndi a ni denɔ làkamma pínki. N nnamana kũ n gakurio pìtimma pínki, ñni kara ñ ñ e ziki doro.

¹⁵ Lagatari kũ ò kē aruzekedeno ũ wéra pìi gāino ni ze zā vīna gūn wāwā kũ ò kpai yāi. Oni ɔɔ dɔ ò wēnda ke ¹⁶ ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra z5k5!

À táaru biza yī yā

kũ biza gaaruradeo kũ a wé tēradeo.

À zāblebɔ kũ ò pì kũ wuraaonɔ dà yā

kũ gbě bēeredeno kũ òsonɔ.

¹⁷ À aruzeke sīnda pínki làka gɔɔɔ do g5nɔ.

Gó'ite dikirinɔ kũ tǎa'orinɔ kũ gó gbēnɔ kũ gbě kũ òdi zī ke ísira musunɔ ni ze zāzā ñ pínki. ¹⁸ Tó ò wéra pì tékūna luku è, oni wiki lé ò pi: Wéra ke kun yā kũ a z5k5 kǎ wéra díkína ũro. ¹⁹ Oni ɔɔ dɔ, oni ñ zīda kēkē, oni wēnda ke, oni wiki lé ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra z5k5!

Gbě kũ ò gó'ite vī ísira musunɔ pínki kē aruzekedeno ũ kũ aruzeke kũ à pìsiaao, akũ à g5 bezī ũ gɔɔɔ do g5nɔ.

²⁰ À pɔnna ke a yā musu ludambedenɔ kũ Luda gbēnɔ kũ a zīrinɔ kũ a annabinɔ, zaakũ Luda mé à fīna bòaaē.

²¹ Akũ malaika gbānade gbě kũ à kà wísilɔgbe gbēntē ũ sè à zù ísira gūn à pì:

Len oni wéra z5k5 Babilɔnu zun le kũ gbānao, oni wéra pì e ziki doro.

²² Oni mɔɔɔ ke gāgā

ke kute kes5 kākāki'ũ ma n gūn ziki doro.

Oni z5ikeri ke le n gūn ziki doro.

Oni wísilɔgbe kíni ma n gūn ziki doro.

²³ Oni fitila gupura e n gūn ziki doro.

Oni nɔsekíni ma n gūn ziki doro.

N lagatarinɔ bi andunia gbě z5k5nɔme yā, n pɔ dà buri sīnda pínkia, n ñ mii líte.

²⁴ Ò annabinɔ kũ Luda gbēnɔ aru lè a gūn kũ gbě kũ ò ñ dede andunia gūnnɔ ñ pínki.

Pɔnnakena ludambe

19 Abire gbera ma kòto gbāna mà ludambe lán pari yā'onaa bà à pì:

Aleluya! Ó Luda mé à zī blè!

Àkū mé à gakuri kū gbānao vī ado,

² zaakū àdi yākpate ke kūrwo

a zea kū yāpuraome.

À yākpate kè kū karua zǔkǔ

kū à andunia yàka kū a pāpākenaa.

À a zòblerinɔ dɛdɛna fīna bò.

³ Ò pì dɔ:

Aleluya!

A túsukpe nigǔ dɔ gɔɔ sīnda pínkime.

⁴ Gbɛ zǔkǔ gbɛnɔn baro awɛsiikɔn kū pɔ bɛne mèn si-ikɔn wùtewute ò donyī kè Luda kū à vutena a gbàaane ò pì:

Aami! Aleluya!

Sāne Bòɔ nɔsepɔble

⁵ Akū ma kòtoo mà bona gbàa pì kīnaa à pì:

À ó Luda tó kpá a zòblerinɔ á pínki,

ákɔn kū á a vīna vīnɔ,

né fíti gbɛ zǔkǔ.

⁶ Akū ma kòtoo mà lán pari yā'onaa bà, lán ísǔkena kīni bà, lán legūpūtāna gbāna bà à pì:

Aleluya!

Dikiri ó Luda Gbānasīndapinkide nà kīblenaaa.

⁷ Ò pɔnna ke, ò yáa dɔ, ò a tó kpá,

zaakū Sāne Bòɔ nɔsepɔɔ kà, a nɔ sorumii mà.

⁸ Ò táaru biza pura táitai kū àten té ke kpàa à yī.

Táaru biza pì bi Luda gbɛnɔ yāmanakenanɔme.

⁹ Malaikaa òmɛne: Ñ kɛ. Arubarikadenɔn gbɛ kū ò n sīsi Sāne Bòɔ pì nɔsepɔbleanɔ ù. À òmɛne dɔ: Luda yā yāpuran gwe. ¹⁰ Ma wute a are de mà donyī kenɛ, akū à òmɛne: Ñ abire tó. Ñ donyī ke Ludane. N zòbleri daken ma ù kū n gbɛ kū ò yā kū Yesu de a sèedade ù kū-nanɔ. Zaakū yā kū Yesu de a sèedade ùmɛ annabikɛyā'ona mì ù.

Kirisio suna dina sǔ puraa

¹¹ Akū ma ludambe è wɛkɔana, akūsǔ pura bò, gbɛ kū à dia tón Náanide Yāpurade. Àdi yākpate ke kūrwo, àdi zī ká kūrwo a zéa. ¹² A wé de lán tévuraa bà, à kífura kúkuna dasi. Tó ke kɛna a mì'area, gbɛke tó pì yási dǔro, akāa baasiro. ¹³ À uta kū ò dà aru gūn dana. À tón Luda Yā. ¹⁴ Ludambe zīkarinɔn téi, ò didi sǔ puranɔ kū táaru biza pú táitaio dadana. ¹⁵ Fɛnɛda lénna ten bo a lén, de à burinɔ léo. Ani kí blémma kū mò gòoo, ani gèse péte geepi nénɔa geepi'ifɛki gūn, àkūme Luda Gbānasīndapinkide pɔfɛ pāsī ù. ¹⁶ Ò tó díkīna kè a utaa kū a gbádao:

Kínanɔ Kína, dikirinɔ Dikiri.

¹⁷ Akū ma malaikaa è à zena ifāntɛn. À lé gbāna zù bā kū òten vura musumusunɔ pínki à pì: À mǔ à kakara à pǔble zǔkǔ kū Luda kèare ble, ¹⁸ de à le à kīnanɔ gè só kū soza gbɛ zǔkɔn kū gbānadɛnɔ kū sǔnɔ

kū n dīrinɔ kū gbɛ sīnda pínkinɔ, zīdadɛnɔ kū zòɔn, né fíti gbɛ zǔkǔ. ¹⁹ Akū ma nòɔ pāsī è kū andunia kīnanɔ kū n zīkarinɔ, ò kǔ kākara ò zī ká kū gbɛ kū à di sǔa piio kū a zīkarinɔ. ²⁰ Ò nòɔ pāsī pii kū leelee kū annabi éke kū à daboyānɔ kè a areo. Daboyā pinɔn à gbɛ kū ò nòɔ pāsī sèeda vī, ò kùte a takanɛnɔ sǔte. Ò n zú té sèbe kū àten kū kū ifāntɛgbɔɔ gūn bɛne n pla n pínki.

²¹ Gbɛ kū à di sǔa gbɛ kparanɔ dɛde kū fɛnɛda kū à bò a lé gūnwo, akū bānɔ n gènɔ blè ò kà pínki.

Kirisio kīblena andunia gūn wɛ wàa sɔɔro

20 Akū ma malaikaa è bona ludambe, à Zīngo wɛ lòkotoo m̀nɛ kūna kū m̀kakɔana gbìgiriio. ² À kwā kū à de mlɛ zī ũ, kū òdi pi Ibilisi ke Setan kū, akū à m̀ɔ kàa ari wɛ wàa sɔɔro. ³ Malaikaa pì a zù Zīngo wɛ lòkotoo pii gūn, à zé t̀are à m̀da kài à kà de àsun burinɔ sǔtero ari wɛ wàa sɔɔro pì gé papao. Abire gbera oni a gbare fíti.

⁴ Akū ma gbànɔ è kū gbɛ kū ò vutenaanɔ. Ò n gbá zé ò yākpate ke kū gbɛnɔ. Ma gbɛ kū ò n mii zǔ Luda yā kū Yesu de a sèedade ù ona yāinɔ è. Odi kùte nòɔ pāsī ke a takanero. Odi a sèeda ke n mì'are ke n jaro. Ò vù gan, ò kí blè kū Kirisio wɛ wàa sɔɔro. ⁵ Gènɔ vuna káakupɔn gwe. Gè kparanɔ dí vuro ari wɛ wàa sɔɔro pii gè è à papao. ⁶ Arubarikadenɔn gbɛ kū n baka kú gènɔ vuna káakupɔ gūnnɔ ù, ò kú adona. Ga plade iko vīm-marò. Onigǔ de Luda kū Kirisio gbàgbarinɔ ùmɛ, onigǔ kí ble kàao ari wɛ wàa sɔɔro.

Setan zuna tén

⁷ Tó wɛ wàa sɔɔro pii pàpa, oni Setan bo ò a gbare. ⁸ Ani gé buri kū ò kú andunia kusuru siikɔanɔ sǔte, Gɔgu kū Magɔguo, ani n kakara, de ò zī ká. N dasi de lán ísirale b̀usu'atɛ bà. ⁹ Ò dà anduniala, ò lika Luda gbɛnɔ b̀uraai kū wéra kū Luda yeio, ama té bò ludambe à kūrma. ¹⁰ Ò Ibilisi kū à n sǔte sè ò zù té sèbe kū àten kū kū ifāntɛgbɔɔ gūn, gu kū ò nòɔ pāsī kū annabi ékeo zùn. Onigǔ wāwā ma fānantɛ kū gwāanoo gɔɔ sīnda pínki.

Yākpate kpɛde kenaa

¹¹ Akū ma gbà pura zǔkɔ è kū gbɛ kū à vutenaanao. Zīte kū musuo dibi lè a are, gu kuníne dorò. ¹² Akū ma gyāwāndɛnɔ è, né fíti gbɛ zǔkǔ, ò zena gbàa pì are. Ò takadanɔ wɛwɛ, akū ò takada pānde wɛ dɔ wɛndi takada ù. Ò yākpate kè kū gyāwāndɛnɔ n yākenaaa, lākū a kɛna takada pinɔ gūn nà. ¹³ Ísira gyāwānde kū ò kú a gūnnɔ kpà. Ga kū Gyāwānwɔ gyāwānde kū ò kú n gūnnɔ kpà se. Akū ò yākpate kè kū baadio a yākenaaa. ¹⁴ Ò ga kū gyāwānwɔ zù té sèbe gūn. Té sèbe pì bi ga plademɛ. ¹⁵ Gbɛ kū odi n tó le wɛndi takada gūnlonɔn ò n zú té sèbe pii gūn.

Zīte dufu kū musu dufuo

21 Akū ma zīte dufu kū musu dufuo è, zaakū zīte káakupɔ kū musu káakupɔ gète, akūsǔ ísira kun dorò. ² Akū ma Luda wéra Yurusalemu dufu è

bona musu Luda kīnaa, àten kipa. Ò a kèke lán nɔgbè kù a zāke sorumii màa bà. ³ Akù ma kòto gbàna mà bona gbà kīnaa à pi: Luda vùte kù bisāsirinɔ sà, anigɔ kù kùhwo, onigɔ de a gbèhɔ ù. Luda pì nigɔ kù kùhwo a zīda n̄ Luda ù. ⁴ Ani n̄ wétè warawarañne pínki. Ga nigɔ kun doru ke wènda ke ɔɔɔna ke wāwā, zaakù yā zīnɔ gète.

⁵ Akù Gbè kù à vutena gbàa pì: N̄ ma! Maten pò sīnda pínki ke dufu. Akù à òmene: N̄ kè, zaakù yā dínɔ náani ví, akùsɔ yāpurame. ⁶ Akù à òmene: À kèn gwe. Makùme Alafa kù Omegao, Naana kù Lakanao ù. Gbè kù ími ten de, mani a gba ísè wèndide boki. ⁷ Gbè kù à zīn̄ blè mé anigɔ pò dínɔ ví pínki. Manigɔ de a Luda ù, anigɔ de ma né ù. ⁸ Ama vīnadenc kù náanisaridenc kù yāvānikerinɔ kù gbèderinɔ kù zinakerinɔ kù ezedenɔ kù tǎnagbagbarinɔ kù manafikidenɔ pínki, n̄ baka nigɔ de té sèbe kù àten kù kù ifāntègbɔɔ ùme. Ga pladen gwe.

Yurusalemu dufu

⁹ Malaika gbèhɔn suppla kù ò kere mèn suppla kùna, kisira kpède mèn suppla kán à pà pìnɔ doke sù à òmene: N̄ mó mà Sāne Bòɔɔ nɔ dufu mɔnne. ¹⁰ Luda Nini dinama pìi gūn malaikaa pì ma se à gèe kùmao kpi lei zǎkɔɔ. À Luda wéra Yurusalemu mòmene bona musu Luda kīnaa, àten kipa. ¹¹ Àten té ke kù Luda gakurio, àten pí lán gbè bèere de bà, lán diamɔɔ bà.

¹² À bīni lei zǎkɔ ví. À gānu mèn kuri awèeplame, malai-ka gbèhɔn kuri awèeplanɔn zezenan. Isaraila buri mèn kuri awèeplanɔ tó kèna gānu pìnɔ. ¹³ Gānu mèn aakɔ kù ifāboki kpa, mèn aakɔ kù gugbānduru kpa, mèn aakɔ kù gèncmidɔki kpa, mèn aakɔ kù ifālete kpa. ¹⁴ Ò bīni pì è pète gbè mèn kuri awèeplanɔ. Sāne Bòɔɔ zīri gbèhɔn kuri awèeplanɔ tó kèna gbèe pìnɔ.

¹⁵ Malaika kù àten yā omene pýɔɔ kù ò pì kù wurao kùna, de à wéra pì yō kù a gānunc kù a bīnio. ¹⁶ Wéra pì kusuru siikɔme, a gbàna kù a yàasao lèeleme. Akù à wéra pìi yǎ kù pýɔɔ pìio. A gbàna bi kiloo wàa kuri awèeplame. A gbàna kù a yàasao kù a leio pínki lèeleme. ¹⁷ À a bīni yǎ dɔ, a lei gāsākuru basuppla awèesii. Malaikaa pì a yǎ bisāsiri gāsākuru gbàna lémmè. ¹⁸ Ò bīni pìi kè kù diamɔɔ. Wéra pì bi wurame atēne swáswa lán dígi bà. ¹⁹ Ò gbè kù ò wéra pì bīni pètea kèke kù gbè bèere de buri sīnda pínki.

Ò gbè káakupɔ kèke kù diamɔɔ,
a plade kù safiaao,
a aakɔde kù agataao,
a siikɔde kù emeradiio,
²⁰ a sɔɔrode kù onisiio,
a suddode kù kaaneliaao,
a supplade kù kisolitii,
a sɔraakɔde kù beriliio,
a kèndode kù topazaao,
a kuride kù kisopazaao,
a kuri awèedode kù yasintiio,
a kuri awèeplade kù ametisiio.

²¹ Gānu mèn kuri awèepla pìnɔ bi òso mèn kuri awèeplanɔme. Ò n̄ pínki kè kù òsooo mèn dodo. Wéra pì zéda bi wurame atēne, òdi gu en lán dígi bà.

²² Mádi Luda kpé e wéra pìi gūnlo, zaakù Dikiri Luda Gbānasīndapinkide kù Sāne Bòɔɔome kpé pì ù.

²³ Wéra pì bàka kù kù ifāntè ke mɔvura gupunaaoro. Luda gakuri mé àdi wéra pì pu, akùsɔ Sāne Bòɔɔ de a fitila ù. ²⁴ Burinɔ ni taa o a gupurai, andunia kīnanɔ ni gèn kù n̄ aruzekenɔ. ²⁵ A gānunc nigɔ tatana fānantè zikiro, gwāani nigɔ kù gwe sɔro. ²⁶ Oni gèn kù burinɔ aruzekenɔ kù n̄ pò ɔɔdenɔ. ²⁷ Ama pò gbāsí ke ni gènlo ke wé'iyākeri ke manafikide, tó adi ke gbè kù Sāne Bòɔɔ n̄ tó kè wèndi takada gūnnɔ baasiro.

22 Akù malaikaa pì swa'i wèndide kù àten bo Luda kù Sāne Bòɔɔ gbà kīnaa mòmene, àten té ke lán gbèdigi bà. ² Àten bàa lé wéra zéda guragura. Lí wèndide kù a bara dire kù a bara lao, àdi né i wè do gèn kuri awèepla, mɔ kù mɔo gèn dodo. Lí pì lánɔ bi burinɔ aafialekiamè. ³ Pɔ kù Luda lé kène ke nigɔ kun doru. Luda kù Sāne Bòɔɔ gbà nigɔ kù wéra pìi gūn, a zòblerinɔ sɔ oni doi. ⁴ Oni a e wèdewe, akùsɔ a tó nigɔ kù n̄ mi'area. ⁵ Gwā nigɔ kun doru, gbèke bàka nigɔ kù kù fitila ke ifāntè gupuraoro, kù Dikiri Luda ni gu puñne yāi. Onigɔ kí ble ari gɔɔ sīnda pínki. ⁶ Akù à òmene: Yā birenɔ náani ví, akùsɔ yāpurame. Dikiri Luda kù àdi do annabinɔne arè mé à a malaikaa zǎ, de a zòblerinɔ yā kù ani su tera dǎ.

Yesu ni su tera

⁷ N̄ gwa, mani su tera. Arubarikaden gbè kù à zia yā takada díkīna yā kùna ù.

⁸ Makù Yuhana makùme ma yā birenɔ mà, ma è. Kù ma mà, akùsɔ ma è, ma kute malaika kù à yā pìnɔ mòmene gbà sare mà donyí kene. ⁹ Akù à òmene: N̄ abire tó. N̄ donyí ke Ludane. N zòbleri daken ma ù kù n̄ annabi gbèdakenɔ kù gbè kù ò takada díkīna yā kùnanɔ. ¹⁰ Akù à òmene: Nsun pò kúte zia yā kù à kù takada díkīna gūnwaro, zaakù a gɔɔ kà kāni. ¹¹ Gbè vāni wé tǎ àgɔ a vāni ke. Gbāsíde wé tǎ àgɔ gbāsí. Gbè mana wé tǎ àgɔ a mana ke. Gbè kù à kù adona wé tǎ àgɔ kù adona.

¹² N̄ gwa, mani su tera, manigɔ láada kùna, de mà fīna bo baadine a yākenaa. ¹³ Alafa kù Omegaon ma ù, Arede kù Kpède, Naana kù Lakanao.

¹⁴ Arubarikadenɔn gbè kù ò n̄ utagyaba pìpìnɔ ù. Onigɔ zé ví ò gè wéra pì gānunc gūn, ò lí wèndide né ble. ¹⁵ Ama kifirinɔ nigɔ kù gwero, ezedenɔ kù pāpākerinɔ kù gbèderinɔ kù tǎnagbagbarinɔ kù gbè kù ò ye manafiki yākenaainɔ.

¹⁶ Makù Yesu ma a malaikaa zǎ àgɔ deare yā pìnɔ sèedade ù sɔsine. Makùme Dauda buri kpata kù à bòɔɔ pà Kína ù, gudɔna susune i nna ù. ¹⁷ Luda Nini kù Sāne Bòɔɔ nɔ dufuo d̄i pì, n̄ mó. Gbè kù à yā pìi mà sɔ, à pi, n̄ mó. Gbè kù ími ten de, à mó. Gbè kù à ye í wèndidei, à sí gba ù.

¹⁸ Maten pì gbè kù ò annabiketakada díkīna yā mánɔne n̄ pínki, tó gbè yāke kàra a gūn, Luda ni kisira kù n̄ yā kù takada díkīna gūnnɔ kara adene. ¹⁹ Tó gbè yāke bò takada díkīna gūn sɔ, Luda ni ade baka bo a wéran kù lí wèndide kù a yā kù takada díkīna gūnwo.

²⁰ Gbɛ̃ kũ à de yã pìnɔ sèedade ũ pì: Yãpuramɛ, mani su tera.

Aami! Dikiri Yesu, ñ mól!

²¹ Dikiri Yesu gɔ̃ gbɛ̃ke vĩ kũ a gbɛ̃nɔ ñ pínki. Aami!